www.e-rara.ch

Biblia Sacra Hebraice, Chaldaice, Graece & Latine

Arias Montano, Benito

Antverpiae, 1569-1573

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: Bibl 27-34

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-77665

Sacrorum bibliorum tomus tertius.

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Visual Library

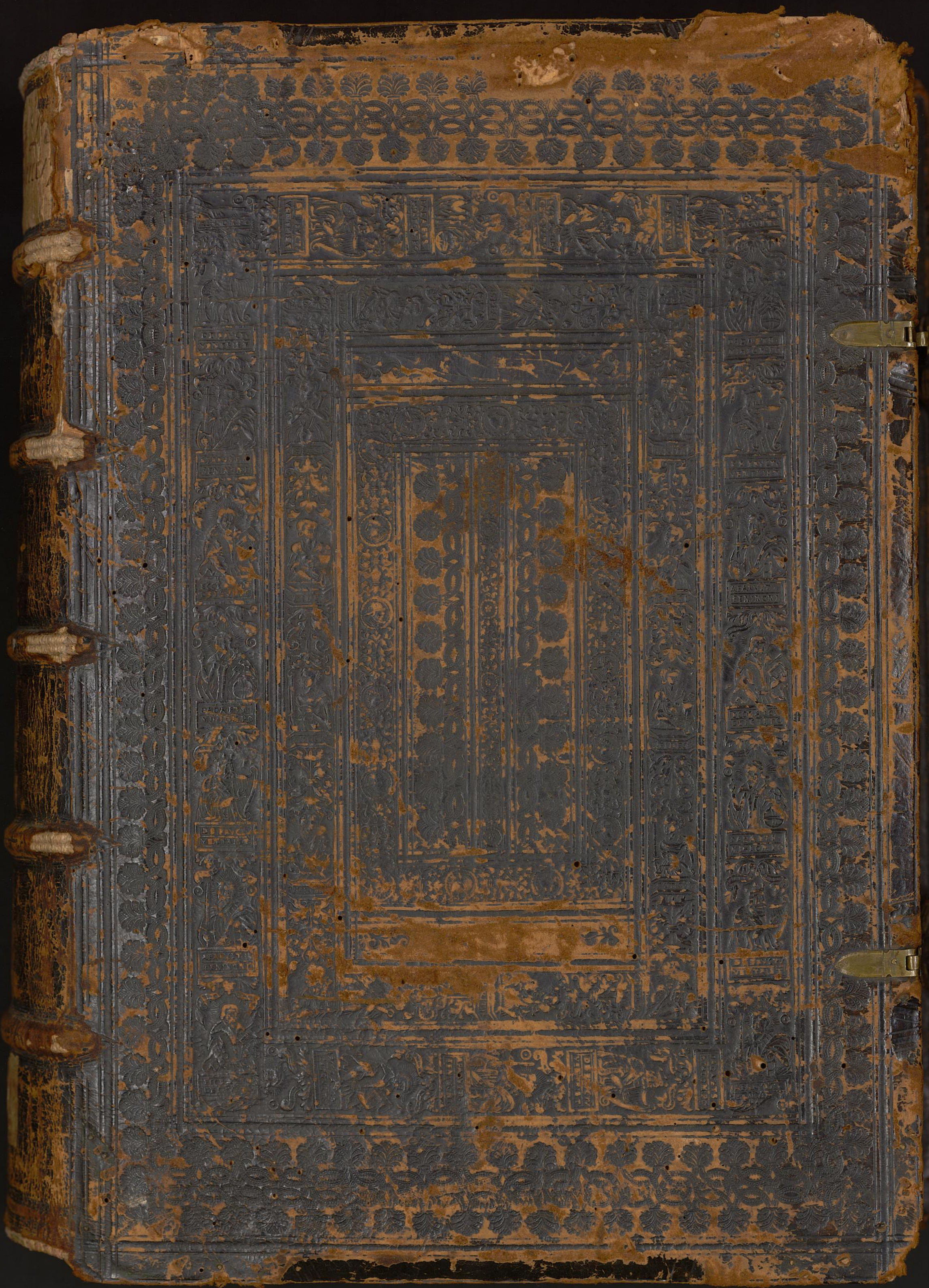

SACRORVM BIBLIORVM TOMVS

SACRORVM BIBLIORVM TOMVS

TERTIVS.

שער בית ו׳ שלישי

כתובים

כתיבי׳א

AGIOGRAPHOI.

SANCTI LIBRI.

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לַמֶּלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ׃

PSALMO LXXII.

PROLOGVS B. HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBRVM ESDRÆ.

VTRVM difficilius sit facere quod poscitis, an negare, necdum statui. Nam vobis aliquid imperantibus annuere sententia est; & magnitudo oneris impositi ita ceruices premit, vt antè sub fasce ruendum sit quàm leuandum. Accedunt ad hoc inuidorum studia, qui omne quod scribimus reprehendendum putant. Et interdū contra se conscientia repugnante, publicè lacerant quæ occultè legūt; intantum vt clamare compellar & dicere: Domine libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Tertius annus est quòd semper scribitis atque rescribitis, vt Esdræ librum & Esther vobis de Hebræo transferam: quasi non habeatis Græca & Latina volumina; aut quicquid illud est quod à nobis vertitur, non statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem (vt ait quidam) niti neque aliud fatigando, nisi odium quærere, extremæ dementiæ est. Itaq; obsecro vos mi Dommon & Rogatiane charissimi, vt priuata lectione contenti, libros non efferatis in publicum, nec fastidiosis cibos ingeratis, vitetisq; eorum supercilium, qui iudicare tantum de aliis, & ipsi facere nihil nouerunt. Si qui autem fratrum sunt quibus nostra non displicent, his tribuatis exemplar; admonētes. vt Hebræa nomina, quorum grandis in hoc volumine copia est, distinctè & per interualla transcribant. Nihil enim proderit emendasse librū, nisi emendatio librariorū diligētia cōseruetur. nec quēquam moueat q, vnus à nobis liber editus est: nec apocryphorū tertij & quarti libri somniis delectetur. quia & apud Hebręos Esdrę Nehemięq; sermones in vnū volumen coartātur: et quę nō habētur apud illos, nec de vigintiquatuor senibus sunt procul abiiciēda. Si quis autē septuaginta vobis opposuerit Interpretes, quorū exēplaria varietas ipsa lacerata & euersa demōstrat, nec potest vtiq; verū asseri quod diuersum est; mittite eū ad Euangelia, in quibus multa ponuntur quasi de veteri Testamēto, quæ apud septuaginta Interpretes nō habentur: velut illud, Quoniā Nazaręus vocabitur: &, Ex Ægypto vocaui filiū meū: &, Videbunt in quē cōpunxerunt: multaq; alia, quæ latiori operi reseruamus, & quęrite ab eo vbi scripta sunt. Cumq; proferre non potuerit, vos legite de his exēplaribus, quę nuper à nobis edita, maledicorū quotidie linguis cōfodiuntur. Sed vt ad cōpēdiū veniā, certè quod illaturus sum, ęquissimū est. Edidi aliquid quod non habetur in Græco, aut aliter habetur q̄ à me versum est. Quid interpretē laniant? interrogent Hebręos: & ipsis autoribus, trāslationi meę vel arrogent vel derogent fidē. Porrò aliud est, si clausis, quod dicitur, oculis mihi volūt maledicere, & nō imitantur Gręcorū studium & beneuolentiā, qui post septuaginta trāslatores, iam Christi Euāgelio coruscāte, Iudęos & Hebionitas legis veteris interpretes, Aquilā videlicet et Symmachū, & Theodotionē, & curiosè legūt, & per Origenis laborē in Hexaplois, eccleſiis dedicarunt. Quantomagis Latini grati esse deberent, q, exultantē cernerent Gręciam à se aliquid mutuari. Primum enim magnorū sumptuū est & infinitę difficultatis, exēplaria posse habere omnia: deinde etiam qui habuerint, & Hebręi sermonis ignari sunt, magis errabunt, ignorantes quis è multis veriùs dixerit. Quod etiā sapientissimo cuidā nuper apud Græcos accidit, vt interdum scripturę sensum relinquens, vniuscuiuslibet interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui Hebrææ linguæ saltem paruam habemus scientiā, & Latinus nobis vtcunque sermo non deest; & de aliis magis possumus iudicare, & ea quę ipsi intelligimus, in nostra lingua promere. Itaque licet hydra sibilet, victorque Sinon incendia iactet; nunquam meum, iuuante Christo, silebit eloquium. etiam præcisa lingua balbutiet. Legant qui volūt: qui nolunt abiiciant. Euentilent apices, literas calumnientur. Magis vestra charitate prouocabor ad studium, quàm illorum detractione et odio deterrebor.

LIBER ESDRÆ PRIMVS.

CAP. I.

1 A IN anno primo Cyri regis Persarum, vt compleretur verbum Domini ex ore Hieremiæ, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, & traduxit vocem in omni regno suo, etiam per scripturam dicens: Hic.25.c & 29.c 2.Pa.36.d.

2 *Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terræ dedit mihi dominus Deus cæli: & ipse præcepit mihi, vt ædificarem ei domum in Hierusalem, quę

3 est in Iudæa. *Quis est in vobis de vniuerso populo eius? sit Deus illius cũ eo. Ascen-

B dat in Hierusalẽ quæ est in Iudæa, & ædificet domũ Dñi Dei Israel, ipse est Deus qui

4 est in Hierusalẽ. *Et omnes reliqui in cunctis locis vbicunque habitant, adiuuent eum viri de loco suo argento & auro, substantia & pecoribus, excepto quod voluntariè offerunt templo Dei quod est in Hie-

5 rusalem. *Et surrexeruut principes patrum

C de Iuda & Beniamin, & Sacerdotes & Leuitæ, & omnis cuius suscitauit Deus spiritum vt ascenderet ad ædificandum templum Domini, quod erat in Hierusalem.

6 *Vniuersique qui erant in circuitu, adiuuerunt manus eorum in vasis argenteis & aureis, in substantia, & iumentis, in supellectili, exceptis his quæ sponte obtule-

7 rant. *Rex quoque Cyrus protulit vasa tẽpli Domini, quæ tulerat Nabuchodonosor de Hierusalem, & posuerat ea in tem-

8 plo Dei sui. *Protulit autem ea Cyrus rex

D Persarum per manum Mitridatis filij Gazabar: & annumerauit ea Sasabasar principi Iudæ. 9 *Et hic est numerus eorum: Phialæ aureæ triginta, phialæ argenteæ

10 mille, cultri viginti nouem, *Scyphi aurei triginta, scyphi argentei secũdi, quadringenti decem, vasa alia mille.

11 *Omnia vasa aurea & argentea, quinq; millia quadringenta. vniuersa tulit Sasabasar, cum his qui ascendebant de transmigratione Babylonis in Hierusalem.

CAP. II.

1 A HI sunt autem prouincię filij qui ascenderunt de captiuitate quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem, & reuersi sunt in Hierusalem & Iudæam vnusquisque in ciuitatem suam,

2 *qui venerũt cum Zorobabel, Iesua, Neemia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Belsan, Mesphar, Beguai, Reum, Baana. Numerus virorum populi Israel.

א

1 בִּשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס
לִכְלוֹת דְּבַר יְהוָה מִפִּי יִרְמְיָה
הֵעִיר יְהוָה אֶת רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ
פָּרַס וַיַּעֲבֶר קוֹל בְּכָל מַלְכוּתוֹ וְגַם
בְּמִכְתָּב לֵאמֹר:

2 * כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כֹּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא פָּקַד עָלַי לִבְנוֹת
לוֹ בַיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה:

3 * מִי בָכֶם מִכָּל עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל
לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם:

4 * וְכָל הַנִּשְׁאָר מִכָּל הַמְקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר שָׁם
יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִרְכוּשׁ
וּבִבְהֵמָה עִם הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
5 בִּירוּשָׁלָם: * וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִיהוּדָה
וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים אֶת
רוּחוֹ לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם:

6 * וְכָל סְבִיבוֹתֵיהֶם חִזְּקוּ בִּידֵיהֶם בִּכְלֵי כֶסֶף בָּזָהָב
בָּרְכוּשׁ וּבַבְּהֵמָה וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד עַל כָּל הִתְנַדֵּב:

7 * וְהַמֶּלֶךְ כֹּרֶשׁ הוֹצִיא אֶת כְּלֵי בֵית יְהוָה אֲשֶׁר
הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשָׁלַם וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהָיו:

8 * וַיּוֹצִיאֵם כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עַל יַד מִתְרְדָת הַגִּזְבָּר
וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר הַנָּשִׂיא לִיהוּדָה:

9 * וְאֵלֶּה מִסְפָּרָם אַגַרְטְלֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים אַגַרְטְלֵי
כֶסֶף אֶלֶף מַחֲלָפִים תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים:

10 * כְּפוֹרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים כְּפוֹרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים אַרְבַּע
מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵּלִים אֲחֵרִים אָלֶף:

11 * כָּל כֵּלִים לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע
מֵאוֹת הַכֹּל הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הָעֲלוֹת הַגּוֹלָה
מִבָּבֶל לִירוּשָׁלָם:

ב

1 * וְאֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיִ הַגּוֹלָה
אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ
לִירוּשָׁלַם וִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ:

2 * אֲשֶׁר בָּאוּ עִם זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה שְׂרָיָה
רְעֶלָיָה מָרְדְּכַי בִּלְשָׁן מִסְפָּר בִּגְוַי רְחוּם בַּעֲנָה מִסְפַּר
אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל:

ESDRAS PRIMVS.

CAPVT I.

ET in anno primo Cyri regis 1
Persarum, vt compleretur
verbum Domini ab ore Hie-
remiæ, suscitauit Dominus
spiritum Cyri regis Persarũ,
& mandauit vocem in omni
regno suo, etiam in scripto, dicens:

‡ Sic dixit Cyrus rex Persarum: Omnia re- 2
gna terræ dedit mihi Dominus De⁹ cæli. & ipse
considerauit super me, vt ædificarem ipsi domũ
in Hierusalem quæ in Iudæa.

‡ Quis in vobis de vniuerso populo eius? et 3
erit Deus illius cum eo, & ascendat in Hieru-
salem quæ in Judæa, & ædificet domum Domini
Dei Israel, ipse Deus qui in Hierusalem.

‡ Et omnis relictus ab omnibus locis vbi ipse 4
habitat, ibi adiuuabunt eum viri loci sui in ar-
gento & auro, & in substantia, & in iumen-
tis cum voluntario in domum Dei quæ in Hie-
rusalem.

‡ Et surrexerunt principes familiarum Iuda 5
& Beniamin, & Sacerdotes & Leuitæ, omnes
quorum excitauit Deus spiritum eorum vt as-
cenderent ad ædificandum domum Domini quæ
in Hierusalem.

‡ Et vniuersi qui in circuitu eorum, confor- 6
tauerunt in manibus eorum in vasis argenti, in
auro, & in apparatu, & in iumentis, et in mu-
neribus, præter ea quæ in voluntariis.

‡ Et rex Cyrus protulit vasa domus Domi- 7
ni quæ cepit Nabuchodonosor ab Hierusalem,
& dedit ea in domo Dei sui.

‡ Et protulit ea Cyrus rex Persarum in ma- 8
num Mithridatis Gazbarei. & numerauit ea
Sasabasar principi Iuda.

‡ Et hic numerus eorum: Phialæ aureæ tri- 9
ginta, & argenteæ phialæ mille, mutatoria no-
uem & viginti.

‡ Chephori aurei triginta, & argentei dupli- 10
cati quadringenti et decem: et vasa alia mille.

‡ Omnia vasa & auri & argenti, quinque 11
millia quadringenta: vniuersa tulit Sasabasar
cum ascensu transmigrationis ex Babylone in
Hierusalem.

CAP. II.

ET hi filij prouinciæ qui ascendunt de capti- 1
uitate transmigrationis, quam transtulit
Nabuchodonozor rex Babylonis in Babylonem.
& reuersi sunt in Hierusalem & Judam vir
in ciuitatem suam:

‡ Qui venerunt cum Zorobabel, Jesua, Nee- 2
mias, Saraias, Reelias, Mardochæus, Balasan,
Masphar, Bague, Reum, Baana. numerus vi-
rorum populi Israel.

ΕΣΔΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣ.

κεφ. α΄.

1 ΚΑΙ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου βασι-
λέως περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον κυ-
ρίου ἀπὸ στόματος ἱερεμίου, ἐξήγειρε κύ-
ριος τὸ πνεῦμα κύρου τοῦ βασιλέως περ-
σῶν, καὶ παρήγγειλε φωνῇ ἐν πάσῃ τῇ
2 βασιλείᾳ αὐτοῦ, καί γε ἐν γραπτῷ λέγων· ‡ οὕτως εἶπε
κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν, πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς
ἔδωκέ μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ. καὶ αὐτὸς ἐπεσκέ-
ψατο ἐπ' ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλήμ
τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ.

3 ‡ τίς ἐν ὑμῖν ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; καὶ ἔσαι ὁ θεὸς
αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναβήτω εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν ἐν τῇ
ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσ-
ραήλ, αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἐν ἱερουσαλήμ.

4 ‡ καὶ πᾶς ὁ καταλιπόμενος ἀπὸ πάντων τῶν τόπων
οὗ αὐτὸς παροικεῖ ἐκεῖ λήψονται αὐτοῦ ἀνδρες τοῦ τόπου
αὐτοῦ ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ ἐν ἰσχύϊ καὶ ἐν κτή-
νεσι μετὰ ἑκουσίου εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.

5 ‡ καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἰούδα καὶ βεν-
ιαμίν, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ λευῖται πάντες ὧν ἐξήγειρεν ὁ θεὸς
τὸ πνεῦμα αὐτῶν τοῦ ἀναβῆναι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυ-
ρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.

6 ‡ καὶ πάντες οἱ κυκλόθεν αὐτῶν ἐνίσχυσαν ἐν χερσὶν
αὐτῶν ἐν σκεύεσιν ἀργυρίου ἐν χρυσῷ, καὶ ἐν ἀποσκευῇ, καὶ
ἐν κτήνεσι, καὶ ἐν ξενίοις, παρέξ τῶν ἐν ἑκουσίοις.

7 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς κύρος ἐξήνεγκε σκεύη οἴκου κυρίου,
ἃ ἔλαβε ναβουχοδονόσορ ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ
8 ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐξήνεγκεν αὐτὰ κύρος ὁ βα-
σιλεὺς περσῶν διὰ χειρὸς μιθριδάτου γαζβαρέου. καὶ ἠ-
ρίθμησεν αὐτὰ τῷ σασαβασαρ τῷ ἄρχοντι ἰούδα.

9 ‡ καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. ψυκτῆρες χρυσοῖ τριά-
κοντα, καὶ ἀργυροῖ ψυκτῆρες χίλιοι, παρηλλαγμένα ἐννέα
10 καὶ εἴκοσι. ‡ χέφοροι χρυσοῖ τριάκοντα, καὶ ἀργυροῖ δι-
πλοῖ τετρακόσιαι καὶ δέκα· καὶ σκεύη ἕτερα χίλια.

11 ‡ πάντα τὰ σκεύη καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου, πε-
ντακισχίλια τετρακόσια· τὰ πάντα ἀνήγαγε σασαβα-
σαρ μετὰ τῆς ἀναβάσεως τῆς ἀποικίας ἐκ βαβυλῶνος εἰς
ἱερουσαλήμ.

β΄.

1 ‡ Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνοντες ἀπὸ
τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας, ἧς ἀπῴκισε ναβουχο-
δονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐ-
πέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἰούδαν ἀνὴρ εἰς τὴν πό-
λιν αὐτοῦ·

2 ‡ οἳ ἦλθον μετὰ ζοροβαβέλ, ἰησοῦ, νεεμίας, σαραΐας,
ρεελίας, μαρδοχαῖος, βαλασσάν, μασφάρ, βαγουέ, ρε-
ούμ, βαανά· ἀριθμὸς ἀνδρῶν λαοῦ ἰσραήλ.

3 * בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
4 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
5 * בְּנֵי אָרַח שְׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים׃
6 * בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ יוֹאָב אַלְפַּיִם שְׁמֹנֶה
מֵאוֹת וּשְׁנֵים עָשָׂר׃
7 * בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
8 * בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
9 * בְּנֵי זַכָּי שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃
10 * בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
11 * בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
12 * בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
13 * בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
14 * בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
15 * בְּנֵי עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
16 * בְּנֵי־אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
17 * בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
18 * בְּנֵי יוֹרָה מֵאָה וּשְׁנַיִם עָשָׂר׃
19 * בְּנֵי חָשֻׁם מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
20 * בְּנֵי גִבָּר תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃
21 * בְּנֵי בֵית־לֶחֶם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
22 * אַנְשֵׁי נְטֹפָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
23 * אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
24 * בְּנֵי עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
25 * בְּנֵי קִרְיַת עָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת
וְאַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃
26 * בְּנֵי הָרָמָה וְגָבַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד׃
27 * אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
28 * אַנְשֵׁי בֵיתְאֵל וְהָעַי מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
29 * בְּנֵי נְבוֹ חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
30 * בְּנֵי מַגְבִּישׁ מֵאָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
31 * בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
32 * בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
33 * בְּנֵי לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ שְׁבַע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה׃
34 * בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
35 * בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
36 * הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת
שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה׃
37 * בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃

3 * Filii Phares, duo millia centum septuaginta duo.
4 * Filii Saphatia, trecenti septuaginta duo.
5 * Filii Area, septingenti septuaginta quinque.
6 * Filii Phetmoab filiorum Iosue Ioab, duo millia octingenti duodecim.
7 * Filii Helam, mille ducenti quinquaginta quatuor.
8 * Filii Zethua, nongenti quadraginta quinque.
9 * Filii Zachai, septingenti sexaginta.
10 * Filii Bani, sexcenti quadraginta duo.
11 * Filii Bebai, sexcenti viginti tres.
12 * Filii Azgad, mille ducenti viginti duo.
13 * Filii Adonicam, sexcenti sexaginta sex.
14 * Filii Begui, duo millia quinquaginB ta sex.
15 * Filii Adin, quadringenti quinquaginta quatuor.
16 * Filii Ather qui erant ex Ezecia, nonaginta octo.
17 * Filii Besai, trecenti viginti tres.
18 * Filii Iora, centum duodecim.
19 * Filii Asem, ducenti viginti tres.
20 * Filii Gebbar, nongenti quinque.
21 * Filii Bethleem, centum viginti tres.
22 * Viri Netupha, quinquaginta sex.
23 * Viri Anathoth, centum viginti octo.
24 * Filii Asmaueth, quadraginta duo.
25 * Filii Cariathiarim, Cephira & Beroth, septingenti quadraginta tres.
26 * Filii Rama & Gabaa, sexcenti viginti vnus.
27 * Viri Machmas, centum viginti duo.
28 * Viri Bethel & Chai, ducenti viginti tres.
29 * Filii Nebo, quinquaginta duo.
30 * Filii Megbis, centum quinquaginta sex.
31 * Filii Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.
32 * Filii Arim, trecenti viginti.
33 * Filii Lodadin & Ono, septingenti viginti quinque.
34 * Filii Hiericho, trecenti quadraginta quinque.
35 * Filii Senaa, tria millia sexcẽti triginta.
36 * Sacerdotes filij Iadaia in domo Iesue, nongenti septuaginta tres.
37 * Filij Emmer, mille quinquagintaduo.

* *Filii Phoros, duo millia centum ſeptuaginta duo.* 3
* *Filij Saphatia, trecenti ſeptuaginta duo.* 4
* *Filij Ares, ſeptingenti ſeptuaginta-quinque.* 5
* *Filij Phaath-moab filiis Jeſue Ioal, duo millia octingenti & duodecim.* 6
* *Filij Elam, mille ducenti quinquaginta quatuor.* 7
* *Filij Zethua, nongenti quadraginta-quinque.* 8
* *Filij Zacchaia, ſeptingenti ſexaginta.* 9
* *Filij Banea, ſexcenti quadraginta & duo.* 10
* *Filij Babai, ſexcenti viginti tres.* 11
* *Filij Azigad, mille ducenti viginti-duo.* 12
* *Filij Adonicam, ſexcenti ſexaginta ſex.* 13
* *Filij Bague, duo millia quinquagin-ta ſex.* 14
* *Filij Addin, quadringenti quinquaginta quatuor.* 15
* *Filij Ater Ezecia, nonaginta octo.* 16
* *Filij Baſſu, trecenti viginti tres.* 17
* *Filij Jora, centum duodecim.* 18
* *Filij Aſum, ducenti viginti tres.* 19
* *Filij Gaber, nonaginta quinque.* 20
* *Filij Bethlem, centum viginti tres.* 21
* *Filij Netophath, quinquaginta ſex.* 22
* *Filij Anathoth, centum viginti octo.* 23
* *Filij Aſmoth, quadraginta duo.* 24
* *Filij Cariathiarim Chaphera & Beroth, ſeptingenti quadraginta tres.* 25
* *Filij Rama, & Gabaa, ſexcenti viginti unus.* 26
* *Viri Machmas, centum viginti duo.* 27
* *Viri Bethel & Hai, ducenti viginti tres.* 28
* *Filij Nabo, quinquaginta duo.* 29
* *Filij Magbis, centum quinquaginta ſex.* 30
* *Filij Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.* 31
* *Filij Eram, trecenti viginti.* 32
* *Filij Lodadid & Ono, ſeptingenti viginti quinque.* 33
* *Filij Hiericho, trecenti quadraginta quinque.* 34
* *Filij Senaa, tria millia ſexcenti triginta.* 35
* *Et Sacerdotes filij Iedua in domo Jeſu, nongenti ſeptuaginta tres.* 36
* *Filij Emmer, mille quinquaginta duo.* 37

3 * υἱοὶ φόρ, διχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο.
2 * υἱοὶ ζαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο.
5 * υἱοὶ ἀρές, ἑπτακόσιοι ἑβδομηκονταπέντε.
6 * υἱοὶ φααὶθ μωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοὺε ἰωάβ, διχίλιοι ὀκτακόσιοι καὶ δώδεκα.
7 * υἱοὶ ἐλάμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
8 * υἱοὶ ζαθουά, ἐννακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
9 * υἱοὶ ζακχαΐα, ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα.
10 * υἱοὶ βανέα, ἑξακόσιοι τεσσαράκοντα καὶ δύο.
11 * υἱοὶ βαβαΐ, ἑξακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
12 * υἱοὶ ἀζιγάδ, χίλιοι διακόσιοι εἰκοσιδύο.
13 * υἱοὶ ἀδωνικάμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταἓξ.
14 * υἱοὶ βαγοέ, διχίλιοι πεντηκονταἓξ.
15 * υἱοὶ ἀδδίν, τετρακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
16 υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκία, ἐννενηκονταοκτώ.
17 * υἱοὶ βασσῦ, τριακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
18 * υἱοὶ ἰωρά, ἑκατὸν δώδεκα.
19 * υἱοὶ ἀσούμ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
20 * υἱοὶ γαβέρ, ἐννενηκονταπέντε.
21 * υἱοὶ βεθλεέμ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς.
22 * υἱοὶ νετωφάθ, πεντηκονταἓξ.
23 * υἱοὶ ἀναθώθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ.
24 * υἱοὶ ἀσμώθ, τεσσαρακονταδύο.
25 * υἱοὶ καριαθιαρείμ χαφηρὰ καὶ βηρώθ, ἑπτακόσιοι τεσσαρακονταπτεῖς.
26 * υἱοὶ τῆς ραμὰ καὶ γαβαά, ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς.
27 * ἄνδρες μαχμάς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
28 * ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἰ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
29 * υἱοὶ ναβώ, πεντηκονταδύο.
30 * υἱοὶ μαγβείς, ἑκατὸν πεντηκονταἓξ.
31 * υἱοὶ ἠλὰμ ἑτέρου, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
32 * υἱοὶ ἠρὰμ, τριακόσιοι εἴκοσιν.
33 * υἱοὶ λοδαδίδ καὶ ὠνώ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιπέντε.
34 * υἱοὶ ἱερειχώ, τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
35 * υἱοὶ Σαναά, τρισχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα.
36 * καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἰεδαὰ τῷ οἴκῳ ἰησοῦ ἐννακόσιοι ἑβδομηκονταπτεῖς.
37 * υἱοὶ ἐμμήρ, χίλιοι πεντηκονταδύο.

38 * Filij Phessur, mille ducenti quadraginta septem.

39 * Filij Arim, mille decem & septem.

40 * Leuitæ: filij Iesue, & Cedmihel filiorum Odouiæ, septuaginta quatuor.

41 * Cantores. filij Asaph, centum viginti octo.

42 * Filij Ianitorum: filij Sellum, filij Ather, filij Thelmon, filij Accub, filij Athita, filij Sobai, vniuersi centum triginta nouem.

43 * Nathinæi: filij Sia, filij Asupha, filij Thebboat.

44 * Filij Ceros, filij Siaa, filij Phadon,

45 * Filij Lebana, filij Agaba, filij Accub,

46 * Filij Agab, filij Selmai, filij Anan,

47 * Filij Gaddel, filij Gaer, filij Raahia,

48 * Filij Rasin, filij Nechoda, filij Gazen,

49 * Filij Azec, filij Phasea, filij Besee,

50 * Filij Asemaa, filij Munim, filij Nephusim,

51 * Filij Becbuc, filij Acupha, filij Azur,

52 * Filij Besluth, filij Maida, filij Arsa,

53 * Filij Bercos, filij Zizara, filij Thema.

54 * Filij Nasia, filij Athupha.

55 * Filij seruorum Salomonis, filij Sothei, filij Sophereth, filij Pharuda.

56 * Filij Iala, filij Darcon, filii Gedeli,

57 * Filij Saphata, filij Athil, filij Phocereth, qui erat de Asebaim, filij Amim.

58 * Omnes Nathinæi, & filij seruorum Salomonis, trecenti nonaginta duo.

59 * Et hi qui ascenderunt de Thelmala, Thelarsa, Cherub, & Don, & Mer, & non potuerunt indicare domum patrum suorum, & semen suum, vtrum ex Israel essent.

60 * Filij Dalaia, filii Thobia, filii Necho-
D da, sexcenti quinquaginta duo.

61 * Et de filiis Sacerdotum, filii Iobia, filii Acos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditidis vxorem, & vocatus est nomine eorum.

62 * Hi quæsierunt scripturam genealogiæ suæ, & non inuenerunt, & eiecti sunt de Sacerdotio.

63 * Et dixit Athersatha eis, vt non comederent de sancto sanctorum, donec surgeret Sacerdos doctus atque perfectus.

38 * בְּנֵי פַשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה׃

39 * בְּנֵי חָרִם אֶלֶף וְשִׁבְעָה עָשָׂר׃

40 * הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה׃

41 שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃ * הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה׃

42 עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃ * בְּנֵי הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלּוּם בְּנֵי־
אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבָי
הַכֹּל מֵאָה׃ שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה׃

43 * הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא בְּנֵי־חֲשׂוּפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃

44 * בְּנֵי־קֵרֹס בְּנֵי־סִיעֲהָא בְּנֵי פָדוֹן׃

45 * בְּנֵי־לְבָנָה בְּנֵי־חֲגָבָא בְּנֵי עַקּוּב׃

46 * בְּנֵי־חָגָב בְּנֵי־שַׁלְמַי בְּנֵי חָנָן׃

47 * בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גַחַר בְּנֵי רְאָיָה׃

48 * בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי־נְקוֹדָא בְּנֵי גַזָּם׃

49 * בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי־פָסֵחַ בְּנֵי בֵסַי׃

50 * בְּנֵי־אַסְנָה בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִיסִים׃

51 * בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃

52 * בְּנֵי־בַצְלוּת בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃

53 * בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי־תָמַח׃

54 * בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃

55 * בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי סוֹטַי בְּנֵי־הַסֹּפֶרֶת בְּנֵי פְרוּדָא׃

56 * בְּנֵי־יַעֲלָה בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִדֵּל׃

57 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִם בְּנֵי אָמִי׃

58 * כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃

59 * וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֶּל מֶלַח תֶּל חַרְשָׁא כְּרוּב
אַדָּן אִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבוֹתָם וְזַרְעָם
אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃

60 * בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת
חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃

61 * וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי
אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא
עַל־שְׁמָם׃

62 * אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כִתְבָם הַמִּתְיַחְשִׁים וְלֹא נִמְצָאוּ
וַיִּגָּאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃

63 * וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים׃

* Filij Phasur, mille ducenti quadraginta septem. 38
* Filij Charim, mille & decem & septem. 39
* Et Leuitæ, filij Jesu & Cadmiel filiis Oduiæ, septuaginta quatuor. 40
* Cantores, filij Asaph, centum viginti octo. 41
* Filij Janitorum, filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Acub, filij Atita, filij Sobai, omnes centum triginta nouem. 42
* Nathenæi, filij Suaa, filij Asuphat, filij Tabaoth, 43
* Eilij Cores, filij Siaa, filij Phadon, 44
* Filij Balana, filij Agaba, filij Acub, 45
* Filij Agab, filij Sellami, filij Annan, 46
* Filij Gaddel, filij Gaer, filij Raia, 47
* Filij Rason, filij Necoda, filij Gazam, 48
* Filij Aza, filij Phasi, filij Basi, 49
* Filij Asena, filij Mounim, filij Nephusim, 50
* Filij Bagbuc, filij Acupha, filij Arur, 51
* Filij Basaloth, filij Meida, filij Arsa, 52
* Filij Barcos, filij Sisara, filij Thema, 53
* Filij Nesia, filij Atipha, 54
* Filij seruorum Salomon, filij Sotai, filij Sephera, filij Pharuda, 55
* Filij Jela, filij Dercon, filij Geddel, 56
* Filij Saphatia, filij Attel, filij Phacerath, filij Aseboim, filij Emei: 57
* Omnes isti Nathenæi simul & filij seruorum Salomonis, trecenti nonaginta duo. 58
* Et hi qui ascenderunt de Thelmelech, Thelaresa, Cherub, Edan, Emmer, & non potuerunt indicare domum familiæ suæ, & semen suum si ex Israel sunt. 59
* Filij Dalaia, filij Tobiæ, filij Necoda, sexcenti quinquaginta duo. 60
* Et de filiis Sacerdotum, filij Obaia, filij Accus, filij Berzelai, qui accepit de filiabus Berzelai Galaaditæ uxorem, & uocatus est in nomine eorum. 61
* Hi quorum quæsierunt scripturam suam, quærentes genealogiam, & non inuentæ fuerunt, & eiecti sunt de Sacerdotio. 62
* Et dixit Athersatha eis, ut non comederent de sancto sanctorum, donec surgeret Sacerdos illuminantibus & perfectis. 63

38 * υἱοὶ φαθούρ, χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακονταεπτά.
39 * υἱοὶ χαρίμ, χίλιοι καὶ δεκαεπτά.
40 * καὶ οἱ λευῖται, υἱοὶ ἰησοῦ καὶ καδμιὴλ τῶν υἱῶν ὡδουία ἑβδομηκοντατέσσαρες.
41 * οἱ ᾄδοντες, υἱοὶ ἀσάφ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ,
42 * υἱοὶ τῶν πυλωρῶν, υἱοὶ σελλούμ, υἱοὶ ἀτήρ, υἱοὶ τελμών, υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀπιτά, υἱοὶ σωβαΐ, οἱ πάντες ἑκατὸν τριακονταεννέα.
43 * οἱ ναθινωαῖοι, υἱοὶ σιαά, υἱοὶ ἀσουφάτ, υἱοὶ ταβαώθ,
44 * υἱοὶ κορές, υἱοὶ σιαά, υἱοὶ φαδών,
45 * υἱοὶ βαλανά, υἱοὶ ἀγαβά, υἱοὶ ἀκούβ,
46 * υἱοὶ ἀγάβ, υἱοὶ σελλαμί, υἱοὶ ἀνάν,
47 * υἱοὶ γεδδήλ, υἱοὶ γαήρ, υἱοὶ ραϊά,
48 * υἱοὶ ρασών, υἱοὶ νεκωδά, υἱοὶ γαζάμ,
49 * υἱοὶ ἀζά, υἱοὶ φασί, υἱοὶ βασί,
50 * υἱοὶ ἀσενά, υἱοὶ μουνίμ, υἱοὶ νεφουσείμ,
51 * υἱοὶ βαγβούκ, υἱοὶ ἀκουφά, υἱοὶ ἀρσούρ,
52 * υἱοὶ βασαλώθ, υἱοὶ μεϊδά, υἱοὶ ἀρσά,
53 * υἱοὶ βαρκὸς, υἱοὶ σισάρα, υἱοὶ θαιμά,
54 * υἱοὶ νεσία, υἱοὶ ἀτιφά,
55 * υἱοὶ τῶν δούλων σολομών, υἱοὶ σωταΐ, υἱοὶ σεφηρά, υἱοὶ φαρούδα,
56 * υἱοὶ ἰελά, υἱοὶ δερκών, υἱοὶ γεδδήλ,
57 * υἱοὶ σαφατία, υἱοὶ ἀτλήλ, υἱοὶ φακερέθ, υἱοὶ ἀσεβωείμ, υἱοὶ ἠμεί·
58 * πάντες οὗτοι οἱ ναθινωαῖοι ἅμα καὶ υἱοὶ δούλων σολομῶντος τριακόσιοι ἐνενηκονταδύο.
59 * καὶ οὗτοι οἱ ἀναβάντες ἀπὸ θελμελὲχ θελαρησά, χερούβ, ἀδάν, ἐμμήρ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῦ ἀναγγεῖλαι οἶκον πατριᾶς αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν εἰ ἐξ ἰσραήλ εἰσιν.
60 * υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τωβίου, υἱοὶ νεκωδὰ ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο.
61 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων υἱοὶ ὀβαΐα, υἱοὶ ἀκκώς, υἱοὶ βερζελαΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ τῶν θυγατέρων βερζελαῖ τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῶν.
62 * οὗτοι ὧν ἐζήτησαν τὸ γραφεῖον αὐτῶν οἱ γενεαλογούμενοι, καὶ οὐχ οὑρέθησαν, καὶ ἐξώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας·
63 * καὶ εἶπεν ἀθερσαθὰ αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτίζουσι καὶ τοῖς τελείοις.

61 * כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים׃

65 * מִלְבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת
אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם
מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתָיִם׃

66 * סוּסֵיהֶם שֶׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פִּרְדֵיהֶם
מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃

67 * גְּמַלֵּיהֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃

68 * וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ
עַל־מְכוֹנוֹ׃

69 * כְּכֹחָם נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דַּרְכְּמוֹנִים
שֵׁשׁ־רִבְאוֹת וָאֶלֶף וּכְסֶף מָנִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים
וְכָתֹנֶת כֹּהֲנִים מֵאָה׃

70 * וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן־הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְּתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל־יִשְׂרָאֵל
בְּעָרֵיהֶם׃

ג

1 * וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים
וַיֵּאָסְפוּ הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־יְרוּשָׁלִַם׃

2 * וַיָּקָם יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל
בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת־מִזְבַּח אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה
אִישׁ־הָאֱלֹהִים׃

3 * וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל־מְכוֹנָתוֹ כִּי בְאֵימָה עֲלֵיהֶם
מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת
לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב׃

4 * וַיַּעֲשׂוּ אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת יוֹם בְּיוֹם
בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפָּט דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃

5 * וְאַחֲרֵי־כֵן עֹלַת תָּמִיד וְלֶחֳדָשִׁים וּלְכָל־
מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים וּלְכָל מִתְנַדֵּב נְדָבָה
לַיהוָה׃

6 * מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ לְהַעֲלוֹת
עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל יְהוָה לֹא יֻסָּד׃

7 * וַיִּתְּנוּ־כֶסֶף לַחֹצְבִים וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה
וָשֶׁמֶן לַצִּדְנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים מִן־
הַלְּבָנוֹן אֶל־יָם יָפוֹא כִּרְשִׁיוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס
עֲלֵיהֶם׃

64 * Omnis multitudo quasi vnus, quadraginta duo millia trecenti sexaginta.

65 * Exceptis seruis eorum & ancillis, qui erant septem millia trecenti triginta septem: & in ipsis cantores atque cantatrices ducenti.

66 * Equi eorum septingenti triginta sex, muli eorum ducenti quadraginta quinq;

67 * Cameli eorum quadringenti triginta quinque, asini eorum sex millia septingenti viginti.

68 * Et de principibus patrum cùm ingrederentur templum Domini quod est in Hierusalem, sponte obtulerũt in domum Dei ad extruendam eam in loco suo.

69 * Secundùm vires suas dederunt impẽsas operis, auri solidos sexaginta millia & mille, argenti minas quinque millia, & vestes sacerdotales centum.

70 * Habitauerunt ergo Sacerdotes & Leuitæ, & de populo, & cantores, & ianitores, & Nathinæi in vrbibus suis, vniuersusque Israel in ciuitatibus suis.

CAP. III.

1 A * IAmque venerat mensis septimus, & erãt filij Israel in ciuitatibus suis. Congregatus est ergo populus quasi vir vn⁹ in Hierusalem: Nec.8.a.

2 * Et surrexit Iosue filius Iosedech & fratres eius Sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & fratres eius, & ædificauerunt altare Dei Israel, vt offerrent in eo holocaustomata, sicut scriptũ est in Lege Moysi viri Dei.

3 * Collocauerunt autem altare Dei super bases suas, deterrentibus eos per circuitum populis terrarum, & obtulerunt super illud holocaustum Domino manè & vesperè.

4 B * Feceruntque solennitatem tabernaculorum, sicut scriptum est, & holocaustum diebus singulis per ordinem secundùm præceptum, opus diei in die suo:

5 * Et post hæc holocaustum iugetam in Kalendis quàm in vniuersis solennitatibus Domini quæ erant consecratæ, & in omnibus in quibus vltrò offerebatur munus Domino.

6 * A primo die mensis septimi cœperũt offerre holocaustum Domino. Porrò templum Domini nondum fundatum erat.

7 * Dederunt autem pecunias latomis & cæmentariis, cibum quoque & potum, & oleum Sidoniis Tyriisq;, vt deferrẽt ligna cedrina de Libano ad mare Ioppem, iuxta quod præceperat Cyrus rex Persarum eis

‡ *Omnis autem conuocatio simul quasi quater decem millia duo millia trecenti sexaginta:* 64

‡ *Absque seruis eorum & ancillis eorum.* 65 *isti septem mille trecenti triginta septem. et eis cantores & cantatrices ducenti.*

‡ *Equi eorum septingenti triginta sex. muli* 66 *eorum ducenti quadraginta quinque.*

‡ *Cameli eorum quadringenti trigintaquin-* 67 *que. asini eorum sex millia septingenti viginti.*

‡ *Et de principibus familiarum cùm ingre-* 68 *derentur ipsi in domum Domini quæ in Hierusalem, sponte obtulerunt in domum Dei ad extruendam eam in præparationem eius;*

‡ *Quemadmodum potentia eorum, dederũt* 69 *in thesaurum operis, auri drachmas sex decem mille & mille, & argenti minas quinque millia, & uestes Sacerdotum centum.*

‡ *Et habitauerunt Sacerdotes & Leuitæ,* 70 *& qui de populo, & cantores, & ianitores, & Nathinæi in urbibus suis, & uniuersus Israel in urbibus suis.*

CAP. III.

ET *præuenit mensis septimus, & filij Israel* 1 *in ciuitatibus suis, & congregatus est populus quasi vir unus in Hierusalem.*

‡ *Et surrexit Iesue filius Iosedec & fratres* 2 *eius Sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & fratres eius, & ædificauerunt altare Dei Israel, ut offerrent in eo holocaustomata, sicut scriptum est in lege Moysi hominis Dei.*

‡ *Et parauerunt altare super præparationem* 3 *suam, quoniam in terrore super ipsos de populis terrarum. & obtulerunt super illud holocaustomata Domino manè & in uesperam.*

‡ *Et fecerunt solennitatem tabernaculorum* 4 *secundùm scriptum, & holocausta singulis diebus in numero ut iudicium, ratione diei in die eius.*

‡ *Et post hoc holocaustum continui sacrificij,* 5 *& in neomenias, & in solennitates Domino sanctificatas, & omni sponte offerenti uoluntarium Domino.*

‡ *In die uno mensis septimi incœperunt of-* 6 *ferre holocausta Domino; & domus Domini nondum fundata erat.*

‡ *Et dederunt argentum latomis & cæmen-* 7 *tariis, & cibum & potum, & oleum Sidoniis & Tyriis, ut deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Ioppes, per sententiam Cyri regis Persarum super eos.*

64 ‡ πᾶσα δὲ ἡ ἐκκλησία ὁμοῦ ὡσεὶ τέσσαρες μυριάδες δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα,

‡ χωρὶς δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν· οὗτοι ἑπτα-
65 κισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ αὐτοῖς ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι.

66 ‡ ἵπποι αὐτῶν ἑπτακόσιοι τριακονταέξ. ἡμίονοι αὐτῶν διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

67 ‡ κάμηλοι αὐτῶν τετρακόσιοι τριακονταπέντε· ὄνοι αὐτῶν ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.

68 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἠκουσάσαν-
το εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ στῆσαι αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ·

69 ‡ ὡς ἡ δυνάμις αὐτῶν, ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν τοῦ ἔρ-
γου, χρυσίου δραχμὰς ἓξ μυριάδας καὶ χιλίας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς πεντακισχιλίας, καὶ χιτῶνας τῶν ἱερέων ἑκατόν.

70 ‡ καὶ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ πυλωροὶ, καὶ οἱ ναθινααῖοι ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν.

γ'.

1 ‡ Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθη ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς ἱερουσαλήμ.

2 ‡ καὶ ἀνέστη ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ζοροβαβελ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ τοῦ ἀνενέγκαι ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαυτώσεις, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.

3 ‡ καὶ ἡτοίμασαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, ὅτι ἐν καταπλήξει ἐπ' αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν γαιῶν. καὶ ἀνεβίβασαν ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ τὸ πρωὶ καὶ εἰς ἑσπέραν.

4 ‡ καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν σκηνῶν κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ ὁλοκαυτώσεις ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ἀριθμῷ ὡς ἡ κρίσις, λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.

5 ‡ καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁλοκάυτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ εἰς τὰς νουμηνίας καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τῷ κυρίῳ τὰς ἡγιασμένας, καὶ παντὶ ἑκουσιαζομένῳ ἑκούσιον τῷ κυρίῳ.

6 ‡ ἐν ἡμέρᾳ τῇ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἤρξαντο ἀναφέρειν ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ κυρίου οὐκ ἐθεμελιώθη.

7 ‡ καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λατόμοις καὶ τοῖς τέκτοσιν καὶ βρῶσιν, καὶ πόσιν, καὶ ἔλαιον τοῖς σιδωνίοις καὶ τοῖς τυρίοις, τοῦ ἐξενέγκαι ξύλα κέδρινα ἀπὸ τοῦ λιβάνου ἐπὶ θάλασσαν ἰόππης, διαγνώμης κύρου βασιλέως περσῶν ἐπ' αὐτούς.

2 * וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְבוֹאָם אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים
לִירוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי הֵחֵלּוּ זְרֻבָּבֶל בֶּן־
שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּשְׁאָר אֲחֵיהֶם
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלַם
וַיַּעֲמִידוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְנַצֵּחַ עַל־מְלֶאכֶת בֵּית־יְהוָה׃

9 * וַיַּעֲמֹד יֵשׁוּעַ בָּנָיו וְאֶחָיו קַדְמִיאֵל וּבָנָיו בְּנֵי־
יְהוּדָה כְּאֶחָד לְנַצֵּחַ עַל־עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה בְּבֵית
הָאֱלֹהִים בְּנֵי חֲנָדָד בְּנֵיהֶם וְאַחֵיהֶם הַלְוִיִּם׃

10 * וְיִסְּדוּ הַבֹּנִים אֶת־הֵיכַל יְהוָה וַיַּעֲמִידוּ
הַכֹּהֲנִים מְלֻבָּשִׁים בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּנֵי אָסָף
בַּמְצִלְתַּיִם לְהַלֵּל אֶת־יְהוָה עַל־יְדֵי דָּוִיד מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל׃

11 * וַיַּעֲנוּ בְהַלֵּל וּבְהוֹדֹת לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי־לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם הֵרִיעוּ תְרוּעָה גְדוֹלָה
בְּהַלֵּל לַיהוָה עַל הוּסַד בֵּית־יְהוָה׃

12 * וְרַבִּים מֵהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר רָאוּ אֶת־הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּיִסְּדוֹ זֶה
הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בֹּכִים בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בְּתְרוּעָה
בְּשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל׃

13 * וְאֵין הָעָם מַכִּירִים קוֹל תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל
בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקּוֹל
נִשְׁמַע עַל־לְמֵרָחוֹק׃

ד

1 * וַיִּשְׁמְעוּ צָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן כִּי־בְנֵי הַגּוֹלָה
בּוֹנִים הֵיכָל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

2 * וַיִּגְּשׁוּ אֶל־זְרֻבָּבֶל וְאֶל־רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ
לָהֶם נִבְנֶה עִמָּכֶם כִּי כָכֶם נִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵיכֶם
וְלוֹ אֲנַחְנוּ זֹבְחִים מִימֵי אֵסַר הַדֹּן מֶלֶךְ אַשּׁוּר
הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ פֹּה׃

3 * וַיֹּאמֶר לָהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וּשְׁאָר רָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל לֹא־לָכֶם וָלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ
כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
צִוָּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס׃

4 * וַיְהִי עַם הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם־יְהוּדָה וּמְבַלְּהִים
אוֹתָם לִבְנוֹת׃

5 * וְסֹכְרִים עֲלֵיהֶם יוֹעֲצִים לְהָפֵר עֲצָתָם כָּל־יְמֵי
כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס׃

2 * Anno autem ſecundo aduentus eorũ
ad templum Dei in Hieruſalem menſe ſe-
cũdo cœperũt Zorobabel filius Salathiel,
& Ioſue filius Ioſedech, & reliqui de fra-
tribus eorum Sacerdotes & Leuitę, & om-
nes qui venerant de captiuitate in Hieru-
ſalẽ, & conſtituerunt Leuitas à viginti an-
nis & ſuprà, vt vrgerent opus Domini.

9 * Stetitque Ioſue & filij eius, & fratres
eius, Cedmihel & filij eius, & filij Iuda
quaſi vir vnus, vt inſtarent ſuper eos qui
faciebant opus in tẽplo Dei, filij Enadab,
& filij eorum, & fratres eorum Leuitæ.

10 * Fundato igitur à cæmentariis templo
Domini, ſteterunt Sacerdotes in ornatu
ſuo cũ tubis, & Leuitæ filij Aſaph in cym-
balis, vt laudarent Dominum per manus
11 Dauid regis Iſrael. * Et concinebant
D in hymnis & confeſsione Domino, quo-
niam bonus, quoniam in æternum miſe-
ricordia eius ſuper Iſrael. Omnis quoque
populus vociferabatur clamore magno in
laudando Dominum, eo quòd fundatum
12 eſſet templum Domini. * Plurimi etiam de
Sacerdotibus & Leuitis, & principes pa-
trum, & ſeniores qui viderant templum
prius cùm fundatum eſſet, & hoc templũ
in oculis eorum, flebant voce magna: &
multi vociferantes in lætitia eleuabãt vo-
13 cem: * Nec poterat quiſquam agnoſcere
vocem clamoris lætantium, & vocem fle-
tus populi. commixtim enim populus vo-
ciferabatur clamore magno, & vox audie-
batur procul.

CAP. IIII.

1 A Vdierunt autem hoſtes Iudæ & Ben-
iamin, quia filij captiuitatis ædificarẽt
templum Domino Deo Iſrael:

2 * Et accedentes ad Zorobabel & ad prin-
cipes patrum, dixerunt eis: Ædificemus
vobiſcum, quia ita vt vos quęrimus Deum
veſtrum. Ecce nos immolauimus victimas
à diebus Aſſoraddam regis Aſſur, qui ad-
duxit nos huc.

3 * Et dixit eis Zorobabel, & Ioſue, & re-
liqui principes patrum Iſrael: Non eſt no-
bis & vobis vt ædificemus domum Deo
noſtro, ſicut præcepit nobis Cyrus rex Per
ſarum.

4 * Factum eſt igitur vt populus terræ im
pediret manus populi Iudæ, & turbaret
eos in ædificando.

5 * Conduxerunt quoque aduerſus eos
conſiliatores, vt deſtruerent cõſilium eo-
rum omnibus diebus Cyri regis Perſarum
& vſque ad regnum Darij regis Perſarum.

8 ‡ Et in anno ſecundo aduentus eorum in domum Domini Dei quæ in Hieruſalem, in menſe ſecundo incœpit Zorobabel filius Salathiel, & Joſue filius Joſedec, & reliqui de fratribus eorum Sacerdotes & Leuitæ, & omnes qui venerant de captiuitate in Hieruſalem. & conſtituerunt Leuitas à viginti annis & ſuprà, vt vrgerent ſuper facientes opera in domo Domini.

8 ‡ καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τοῦ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἤρξατο ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ ϛαλαθιήλ, καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ, καὶ ⓐ κατάλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ⓐ ἱερεῖς ϛ ⓐ λευῖται, καὶ πάντες ⓐ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς ἱερουϛαλήμ. καὶ ἔστησαν τοὺς λευίτας ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω τοῦ νικοποιεῖν ἐπὶ τοῦτο ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου.

9 Et ſtetit Joſue & filij eius, & fratres eius Cedmiel & filij eius filij Juda vnanimiter vt vrgerent ſuper facientes opera in domo Dei. filij Enadad, filij eorum & fratres eorum Leuitæ.

9 ‡ καὶ ἔστη ἰησοῦς καὶ ⓐ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ⓐ ἀδελφοὶ αὐτοῦ κεδμιὴλ καὶ ⓐ υἱοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἰούδα ὁμοθυμαδὸν τοῦ ἐπινικῶν ἐπὶ τοῦτο ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ. υἱοὶ ἐναδάδ, υἱοὶ αὐτῶν καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ⓐ λευῖται.

10 Et fundauerunt qui ædificabant vt ædificarent domum Domini. & ſteterunt ſacerdotes ornati in tubis, & Leuitæ filij Aſaph in cymbalis vt laudarent Dominum per manus Dauid regis Iſrael.

10 ‡ καὶ ἐθεμελίωσαν ⓐ οἰκοδομοῦντες ϛ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου. καὶ ἔστησαν ⓐ ἱερεῖς ἐξολισμοῦσι ἐν σάλπιγξι καὶ ⓐ λευῖται υἱοὶ ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον ἐπὶ χεῖρας δαυὶδ βασιλέως ἰσραήλ.

11 Et reſponderunt in laude et florilegio Domino, quoniam bonum quoniam in æternum miſericordia eius ſuper Iſrael. & omnis populus vociferabatur voce magna in laudando Dominum pro fundatione domus Domini.

11 ‡ καὶ ἀπεκρίθησαν ἐν αἴνῳ καὶ ἐξομολογήσει τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθὸν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἠλάλαξαν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῷ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τῇ θεμελιώσει τοῦ οἴκου κυρίου.

12 Et multi de Sacerdotibus & Leuitis, & principes familiarum ſeniores qui viderunt domum primam in fundatione eius, & hanc domum oculis ſuis, flebant voce magna: et multi in iubilo cum lætitia ad eleuandum vocem.

12 ‡ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν ϛ ἄρχοντες τῶν πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι οἳ εἶδον τὸν οἶκον τὸν πρῶτον ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ, καὶ τοῦτον τὸν οἶκον ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, ἔκλαιον φωνῇ μεγάλῃ. καὶ πολλοὶ ἐν ἀλαλαγμῷ μετὰ διαφορωσύνης τοῦ ὑψῶσαι φωνήν.

13 ‡ καὶ οὐκ ἦν ὁ λαὸς ἐπιγινώσκων τὴν φωνὴν σημασίας τῆς διαφορωσύνης ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ τοῦ λαοῦ, ὅτι ὁ λαὸς κεκράγασιν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἡ φωνὴ ἠκούετο ἕως ἀπομακρόθεν.

13 Et non fuit populus cognoſcens vocem ſignificationis lætitiæ à voce fletus populi: quoniã populus clamauit voce magna, & vox audiebatur vſque à longè.

CAP. IIII.

δ΄.

1 ET audierunt tribulantes Iudam & Beniamin, quòd filij tranſmigrationis ædificant domum Domino Deo Iſrael:

1 ‡ Καὶ ἤκουσαν ⓐ θλίβοντες ἰούδαν καὶ βενιαμίν, ὅτι ⓐ υἱοὶ τῆς ἀποικίας οἰκοδομοῦσιν οἶκον τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ·

2 Et acceſſerunt ad Zorobabel, & ad principes familiarum, & dixerunt eis: Ædificemus vobiſcum, quia ſicut vos quærimus Deũ veſtrum, & ipſi nos ſacrificamus à diebus Aſaradan regis Aſſur qui adduxit nos huc.

2 ‡ καὶ ἦλθαν πρὸς ζοροβαβὲλ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν πατριῶν, καὶ εἶπον αὐτοῖς, οἰκοδομήσωμεν μεθ' ὑμῶν, ὅτι ὡς ὑμεῖς ζητοῦμεν τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ αὐτῷ ἡμεῖς θυσιάζομεν ἀπὸ ἡμερῶν ἀζαραδὰν βασιλέως ἀσσὺρ τοῦ ἀνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε.

3 Et dixit ad eos Zorobabel, & Ioſue, & reliqui principum familiarum Iſrael: Non nobis & vobis vt ædificemus domum Deo noſtro, quoniam nos ipſi in idipſum ædificabimus Domino Deo Iſrael, ſicut præcepit nobis Cyrus rex Perſarum.

3 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ζοροβαβὲλ καὶ ἰησοῦς ϛ οἱ κατάλοιποι τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραήλ, οὐχ ἡμῖν ϛ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπὶ ταυτὸ οἰκοδομήσομεν τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ, ὡς ἐνετείλατο ἡμῖν κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν.

4 Et fuit populus terræ diſſoluens manus populi Judæ, & impediebant ipſis ædificationem:

4 ‡ καὶ ἦν ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐκλύων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ ἰούδα, καὶ ἐνεπόδιζον αὐτοῖς τοῦ οἰκοδομεῖν·

5 Et conducebant aduerſus eos cõſiliatores; vt deſtruerent conſilium eorum omnibus diebus Cyri regis Perſarum, & vſque ad regnum Darij regis Perſarum.

5 ‡ καὶ μισθούμενοι ἐπ' αὐτοὺς συμβούλους τοῦ διασκεδάζαι τὴν βουλὴν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας κύρου βασιλέως περσῶν, καὶ ἕως τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ βασιλέως περσῶν.

6 * וּבְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ
שִׁטְנָה עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃

7 * וּבִימֵי אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא כָּתַב בִּשְׁלָם מִתְרְדָת
טָבְאֵל וּשְׁאָר כְּנָוָתוֹ עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מֶלֶךְ פָּרָס
וּכְתָב הַנִּשְׁתְּוָן כְּתוּב אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם אֲרָמִית׃

8 * רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא כְּתָבוּ אִגְּרָא
חֲדָא עַל־יְרוּשְׁלֶם לְאַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מַלְכָּא כְּנֵמָא׃

9 * אֱדַיִן רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר
כְּנָוָתְהוֹן דִּינָיֵא וַאֲפַרְסַתְכָיֵא טַרְפְּלָיֵא אֲפָרְסָיֵא
אַרְכְּוָיֵא בָּבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא דְּהָוָיֵא עֵלְמָיֵא׃

10 * וּשְׁאָר אֻמַּיָּא דִּי הַגְלִי אָסְנַפַּר רַבָּא וְיַקִּירָא
וְהוֹתֵב הִמּוֹ בְּקִרְיַת דִּי שָׁמְרַיִן וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה
וּכְעֶנֶת׃

11 * דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי
עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מַלְכָּא עַבְדָּיִךְ אֱנָשׁ עֲבַר־נַהֲרָה
וּכְעֶנֶת׃

12 * יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְהוּדָיֵא דִּי
סְלִקוּ מִן־לְוָתָךְ עֲלֵינָא אֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא
מָרְדְתָּא וּבְאוּשְׁתָּא בָּנַיִן וְשׁוּרַיָּא שַׁכְלְלוּ וְאַשְׁיָא
יַחְיטוּ׃

13 * כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא
דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן מִנְדָּה בְלוָה וְהַלָךְ לָא
יִנְתְּנוּן וְאַפְּתָם מַלְכִים תְּהַנְזֵק׃

14 * כְּעַן כָּל־קֳבֵל דִּי־מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וְעַרְוַת
מַלְכָּא לָא־אֲרִיךְ לָנָא לְמֶחֱזֵא עַל־דְּנָה שְׁלַחְנָא
וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃

15 * דִּי יְבַקַּר בְּסִפַּר דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ וְתַשְׁכַּח
בְּסִפְרֵי דָכְרָנַיָּא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא
מָרְדָא וּמְהַנְזְקַת מַלְכִין וּמְדִנָן וְאִשְׁתַּדּוּר עֲבִדִין
בְּגַוָּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־דְּנָה קִרְיְתָא דָךְ
הָחֳרְבַת׃

16 * מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ
תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּהּ יִשְׁתַּכְלְלוּן לָקֳבֵל דְּנָה חֶלָק בַּעֲבַר
נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ׃

17 * פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל־רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם
וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין בְּשָׁמְרַיִן
וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה שְׁלָם וּכְעֶת׃

18 * נִשְׁתְּוָנָא דִּי־שְׁלַחְתּוּן עֲלֵינָא מְפָרַשׁ קֳרֵי קֳדָמָי׃

19 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבַקָּרוּ וְהַשְׁכַּחוּ דִּי קִרְיְתָא דָךְ
מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־מַלְכִין מִתְנַשְּׂאָת וּמָרַד
וְאִשְׁתַּדּוּר מִתְעֲבַד־בָּהּ׃

6 * In regno autem Assueri, ipse est Artaxerxes: in principio regni eius scripserunt
accusationem aduersus habitatores Iudæ
7 & Hierusalem. * Et in diebus Artaxerxis scripsit Besellam Mitridates & Thabeel
& reliqui qui erant in consilio eorum ad
Artaxerxem regem Persarum. Epistola autem accusationis scripta erat Syriacè, & le-
8 gebatur sermone Syro. * Reum Beeltheem
& Samsai scriba scripserunt epistolam vnam de Hierusalem Artaxerxi regi huius-
9 cemodi. * Reum Beeltheem, & Samsai
scriba, & reliqui consiliatores eorum, Dynęi & Apharsathæi, Therphalęi, Arphasęi,
Herchuæi, Babylonij, Susannachæi, Dyęi,
10 & Elamitæ, * Et cæteri de gentibus quas
transtulit Assennaphar magnus & gloriosus, & habitare eas fecit in ciuitatibus Samariæ, & in reliquis regionibus trans flu-
11 men in pace. * Hoc est exẽplar epistolæ
C quam miserunt ad eũ. ARTAXERXI regi
serui tui viri qui sunt trans fluuium, salu-
12 tem dicunt. * Notum sit regi, quia Iudæi qui ascenderunt à te ad nos venerunt
in Hierusalem ciuitatem rebellem & pessimam, quam ædificant, extruentes mũros
eius, & parietes componentes.
13 * Nunc igitur notum sit regi, quia si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri eius instaurati, tributum & vectigal, & annuos
redditus non dabunt; & vsque ad reges
hæc noxa perueniet.
14 * Nos ergo memores salis quod in palatio comedimus, & quia læsiones Regis
videre nephas ducimus, idcircò misimus
15 & nunciauimus regi, * Vt recenseas in
libris Historiarum patrum tuorum, & inuenies scriptum in Commentariis, & scies
quoniam vrbs illa vrbs rebellis est, nocens
regibus & prouinciis; & bella concitantur
in ea ex diebus antiquis; quamobrem & ciuitas illa destructa est.
16 * Nunciamus nos Regi, quoniam si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri ipsius
instaurati, possessionem trans fluuium nõ
17 habebis. * Verbum misit rex ad Reum
Beltheem & Samsai scribam, & ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores Samarię, & cęteris trans fluuium salutem dicens & pacem.
18 * Accusationem quam misistis ad nos
19 manifestè lecta est coram me, * Et à me
præceptũ est, & recensuerunt, inuenerunt-
que, quoniam ciuitas illa à diebus antiquis
aduersum reges rebellat, & seditiones &
prœlia concitantur in ea.

* Et in regno Assueri, & in principio regni ipsius scripsit epistolam aduersus habitantes Judam & Hierusalem: 6

* Et in diebus Arthasastha scripsit in pace Mithridates, & Tabeel cum reliquis conseruis suis ad Arthasastha Regem Persarum, scripsit Tabellarius scripturam Syriacè & interpretatam. 7

* Reum Belteem & Sampsa scriba scripserunt epistolam vnam aduersus Hierusalem Arthasastha regi. 9

* Hæc iudicauit Reum Belteem & Sampsa scriba & reliqui conserui nostri, Dinæi, Arphasathacæi, Tarphallæi, Arphasæi, Archyæi, Babylonij, Susanachæi, Dauæi, Elamitæ, 9

* Et reliqui gentium quas transtulit Assenaphar magnus & gloriosus, & habitare fecit eos in ciuitatibus Samariæ & in reliquum trãs flumen. 10

* Hæc dispositio epistolæ, quam miserunt ad eum. Ad Arthasastha regem serui tui viri trãs fluuium. 11

* Et nunc notum sit Regi, quòd Judæi qui ascenderunt à te ad nos, venerunt in Hierusalem ciuitatem rebellem & prauam, quam ædificant, & muri eius constructi sunt, & fundamenta eius erexerunt. 11

* Nunc igitur notum sit regi, quòd si ciuitas illa reædificata fuerit, & muri eius instaurati fuerint, tributorum exactionem & vectigal non dabunt, & hoc reges malè afficit. 13

* Et nunc igitur sicut sal palatij saliti sumus, & turpitudinem Regis non licet nobis videre. propter hoc misimus, & notum fecimus Regi, 14

* Vt consideret in libro Historiarum patrum tuorum, & inuenies in libro Commentariorum; & cognosces quòd ciuitas illa ciuitas rebellis, & quæ malè afficit reges & prouincias; & profugia seruorum fiunt in medio eius à temporibus antiquis: propter hoc ciuitas hæc destructa est. 15

* Notum facimus igitur nos Regi, quòd si ciuitas illa ædificata fuerit, & muri eius instaurati fuerint, ad hæc pars in eo quod trans fluuium non erit tibi. 16

* Verbum quod misit rex ad Reum Belteẽ & Sampsa scribam, & reliquos conseruos eorum habitantes in Samaria, & cæteros trans fluuium, pacem. 17

* Et ait: Tabellarius quem misistis ad nos, vocatus est coram me: 18

* Et à me posita est sententia, & considerauerunt, et inuentum est quod ciuitas illa à diebus antiquis aduersus reges attollitur, & rebelliones & profugia fiunt in ipsa: 19

ESDRAS.

6 * καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀσσουήρου, καὶ ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ ἔγραψεν ἐπιστολὴν ἐπὶ οἰκοῦντας ἰούδαν καὶ ἱερουσαλήμ·

7 * καὶ ἐν ἡμέραις ἀρθασασθὰ ἔγραψεν ἐν εἰρήνῃ μιθριδάτης καὶ ταβεὴλ σὺν τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτοῦ πρὸς ἀρθασασθὰ βασιλέα περσῶν, ἔγραψεν ὁ φορολόγος τὴν γραφὴν συριστὶ καὶ ἑρμηνευομένην.

8 * ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς ἔγραψαν ἐπιστολὴν μίαν κατὰ ἱερουσαλὴμ τῷ ἀρθασασθὰ βασιλεῖ.

9 * τάδε ἔκρινε ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ κατάλοιποι σύνδουλοι ἡμῶν, δειναῖοι, ἀρφασαθαχαῖοι, ταρφαλλαῖοι, ἀρφασαῖοι, ἀρχυαῖοι, βαβυλώνιοι, συσαναχαῖοι, δαυαῖοι, ἐλαμῖται,

10 * καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπῴκισεν ἀσσεναφὰρ ὁ μέγας καὶ τίμιος, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν πόλεσι τῆς σαμαρείας καὶ τὸ κατάλοιπον πέραν τοῦ ποταμοῦ.

11 * αὕτη ἡ διαταγὴ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. πρὸς ἀρθασασθὰ βασιλέα οἱ παῖδές σου ἄνδρες πέραν τοῦ ποταμοῦ.

12 * καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι οἱ ἰουδαῖοι ἀναβάντες ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν ἀποστάτιν καὶ πονηράν, ἣν οἰκοδομοῦσι, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς κατηρτισμένα εἰσί, καὶ θεμελίους αὐτῆς ἀνύψωσαν.

13 * νῦν οὖν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη ἀνοικοδομηθῇ, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῶσι, φόρων πρᾶξιν καὶ συντέλεσμα οὐ δώσουσι, καὶ τοῦτο βασιλεῖς κακοποιεῖ.

14 * καὶ νῦν οὖν καθὼς ἅλας τοῦ ναοῦ ἡλισάμεθα, καὶ ἀσχημοσύνην βασιλέως οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἰδεῖν. διὰ τοῦτο ἐπέμψαμεν καὶ ἐγνωρίσαμεν τῷ βασιλεῖ·

15 * ἵνα ἐπισκέψῃ ἐν βίβλῳ ὑπομνηματισμάτων τῶν πατέρων σου, καὶ εὑρήσεις ἐν τῷ βίβλῳ τῶν μνημοσύνων, καὶ γνώσῃ ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη πόλις ἀποστάτις, καὶ κακοποιοῦσα βασιλεῖς καὶ χώρας, καὶ φυγαδίαι δούλων γίνονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ἀπὸ χρόνων αἰῶνος, διὰ τοῦτο ἡ πόλις αὕτη ἠρήμωται.

16 * γνωρίζομεν οὖν ἡμεῖς τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη οἰκοδομηθῇ καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῇ, πρὸς ταῦτα μέρος ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἔσται σοι.

17 * τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέα καὶ τοὺς καταλοίπους συνδούλους αὐτῶν τοὺς οἰκοῦντας ἐν σαμαρείᾳ καὶ τοὺς καταλοίπους πέραν τοῦ ποταμοῦ εἰρήνην.

18 * καὶ φησίν, ὁ φορολόγος ὃν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς ἐκλήθη ἔμπροσθεν ἐμοῦ·

19 * καὶ παρ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ εὑρέθη, ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος ἐπὶ βασιλεῖς ἐπαίρεται, καὶ ἀποστάσεις καὶ φυγάδες γίνονται ἐν αὐτῇ·

20 ‡ וּמַלְכִין תַּקִּיפִין הֲווֹ עַל־יְרוּשְׁלֶם וְשַׁלִּיטִין בְּכֹל
עֲבַר נַהֲרָה וּמִדָּה בְלוֹ וְהַלָּךְ מִתְיְהֵב לְהוֹן׃

21 ‡ כְּעַן שִׂימוּ טְעֵם לְבַטָּלָא גְּבַרַיָּא אִלֵּךְ וְקִרְיְתָא
דָּךְ לָא תִתְבְּנֵא עַד־מִנִּי טַעֲמָא יִתְשָׁם׃

22 ‡ וְזְהִירִין הֱווֹ שָׁלִו לְמֶעְבַּד עַל־דְּנָה לְמָה יִשְׂגֵּא
חֲבָלָא לְהַנְזָקַת מַלְכִין׃

23 ‡ אֱדַיִן מִן־דִּי פִּרְשֶׁגֶן נִשְׁתְּוָנָא דִּי אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא
מַלְכָּא קֳרִי קְדָם־רְחוּם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּכְנָוָתְהוֹן
אֲזָלוּ בִבְהִילוּ לִירוּשְׁלֶם עַל־יְהוּדָיֵא וּבַטְּלוּ הִמּוֹ
בְּאַדְרַע וְחֵיל׃

24 ‡ בֵּאדַיִן בְּטֵלַת עֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם
וַהֲוָת בְּטֵלָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ־
פָּרָס׃

ה

1 ‡ וְהִתְנַבִּי חַגַּי נְבִיָּאָה וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹ נְבִיָּאַיָּא
עַל־יְהוּדָיֵא דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֶם בְּשֵׁם אֱלָהּ
יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן׃

2 ‡ בֵּאדַיִן קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר־שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בַּר־
יוֹצָדָק וְשָׁרִיו לְמִבְנֵא בֵּית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם
וְעִמְּהוֹן נְבִיָּאַיָּא דִי־אֱלָהָא מְסַעֲדִין לְהוֹן׃

3 ‡ בְּהּ־זִמְנָא אֲתָה עֲלֵיהוֹן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־
נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְהוֹן וְכֵן אָמְרִין לְהֹם מַן־
שֵׂם לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לִבְנָא וְאִשַׁרְנָא דְנָה
לְשַׁכְלְלָה׃

4 ‡ אֱדַיִן כְּנֶמָא אֲמַרְנָא לְהֹם מַן־אִנּוּן שְׁמָהָת
גֻּבְרַיָּא דִי־דְנָה בִנְיָנָא בָנִין׃

5 ‡ וְעֵין אֱלָהֲהֹם הֲוָת עַל־שָׁבֵי יְהוּדָיֵא וְלָא־בַטְּלוּ
הִמּוֹ עַד־טַעֲמָא לְדָרְיָוֶשׁ יְהֵךְ וְאֱדַיִן יְתִיבוּן נִשְׁתְּוָנָא
עַל־דְּנָה׃

6 ‡ פִּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּ דִי־שְׁלַח תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה
וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתֵהּ אַפַּרְסְכָיֵא דִי בַעֲבַר נַהֲרָה עַל־
דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃

7 ‡ פִּתְגָמָא שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי וּכְדְנָה כְּתִיב בְּגַוֵּהּ
לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שְׁלָמָא כֻלָּא׃

8 ‡ יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִי־אֲזַלְנָא לִיהוּד מְדִינְתָּא
לְבֵית אֱלָהָא רַבָּא וְהוּא מִתְבְּנֵא אֶבֶן גְּלָל וְאָע
מִתְּשָׂם בְּכִתְלַיָּא וַעֲבִידְתָּא דָךְ אָסְפַּרְנָא מִתְעַבְּדָא
וּמַצְלַח בִּידֵהֹם׃

20 ‡ Nam & reges fortiſsimi fuerunt in Hieruſalem, qui & dominati ſunt omni regioni quæ trans fluuium eſt. tributum quoq; & vectigal & redditus accipiebant.

21 ‡ Nunc ergo audite ſententiam: Prohibeatis viros illos vt vrbs illa non ædificetur, donec ſi fortè à me iuſſum fuerit.

22 ‡ Videte ne negligenter hoc impleatis, & paulatim creſcat malum contra reges.

23 ‡ Itaque exemplum edicti Artaxerxis regis lectum eſt coram Reum, & Samſai ſcriba, & conſiliariis eorum. Et abierunt feſtini in Hieruſalem ad Iudæos, & prohibuerunt eos in brachio & robore.

24 ‡ Tunc intermiſſum eſt opus Dei in Hieruſalem, & non fiebat vſque ad annum ſecundum regni Darij Regis Perſarum.

CAP. V.

1 PRophetauerunt autem Aggæus prophe
A ta & Zacharias filius Addo, prophetantes ad Iudæos qui erant in Iuda & Hieruſalem, in nomine Dei Iſrael.

2 ‡ Tunc ſurrexerunt Zorobabel filius Salathiel, & Ioſue filius Ioſedech, & cœperunt ædificare templum Dei in Hieruſalem, & cum eis prophetæ Dei adiuuantes eos.

3 ‡ In ipſo autem tempore venit ad eos Thantannai, qui erat dux trans flumen, & Starbuzanai & conſiliarij eorum, ſicq; dixerunt eis: Quis dedit vobis conſilium vt domum hanc ædificaretis, & muros eius inſtauraretis?

4 ‡ Ad quod reſpondimus eis, quæ eſſent nomina hominum auctorum ædificationis illius.

5 ‡ Oculus autẽ Dei eorũ factus eſt ſuper
B ſenes Iudæorum, & non potuerunt inhibere eos. Placuitque vt res ad Darium referretur, & tunc ſatisfacerent aduerſus accuſationem illam.

6 ‡ Exemplar epiſtolæ quam miſit Thantannai dux regionis trans flumen, & Starbuzannai, & conſiliatores eius Apharſathæi qui erant trans flumen, ad Darium regem.

7 ‡ Sermo quem miſerant ei, ſic ſcriptus erat: DARIO Regi pax omnis.

8 ‡ Notum ſit Regi iſſe nos ad Iudæam
C prouinciam ad domum Dei magni, quæ ædificatur lapide impolito, & ligna ponuntur in parietibus, opuſque illud diligenter extruitur, & creſcit in manibus eorum.

20 ‡ *Et reges fortes fuerunt in Hieruſalem dominantes omni quod trans fluuium. & tributa exactioneſque & vectigalia dantur eis.*

21 ‡ *Et nunc ponite ſententiam, vt prohibeatis viros illos, & ciuitas illa non ædificabitur amplius, per me poſitum eſt edictum,*

22 ‡ *Et attendite ne faciatis deceptionem circa hoc: ne fortè multiplicetur interitus in maleficium regibus.*

23 ‡ *Tunc tabellarius Arthaſaſtha regis legit coram Reum Belteem & Sampſa ſcriba & conſeruis ſuis. & abierunt feſtinanter in Hieruſalem & in Iuda, & impedierunt eos in equis & exercitu.*

24 ‡ *Tunc quieuit opus domus Dei quod in Hieruſalem. & erat quieſcens vſque ad ſecundum annum regni Darij regis Perſarum.*

20 ‡ καὶ βασιλεῖς ἰσχυροὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς ἱερουσαλὴμ ἐπικρατοῦντες παντὸς τοῦ πέραν ποταμοῦ. καὶ φόροι πρόξεις τε καὶ σωτελέσματα δίδονται αὐτοῖς.

21 ‡ καὶ νῦν θέτε γνώμην, καταργῆσαι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, καὶ ἡ πόλις ἐκείνη οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἐπὶ ἐμοῦ ἐξετέθη τὸ δόγμα,

22 ‡ καὶ προσέχετε τοῦ μὴ ποιῆσαι πρόσκλισιν περὶ τούτου. μήποτε πληθυνθῇ ἀφανισμὸς εἰς κακοποίησιν βασιλεῦσι.

23 ‡ τότε ὁ φορολόγος τοῦ ἀρθασασθὰ βασιλέως ἀνέγνω ἐνώπιον ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέως καὶ συνδούλων ἑαυτῶν. καὶ ἐπορεύθησαν ταχέως εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν ἰούδα, καὶ κατήργησαν αὐτοὺς ἐν ἵπποις καὶ δυνάμει.

24 ‡ τότε ἠργάσατο τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ τὸ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἦν ἀργοῦν ἕως δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας δαρείου βασιλέως περσῶν.

CAP. V.

1 ET prophetauit Aggæus propheta & Zacharias filius Addo prophetiam ad Judæos qui in Juda et in Hieruſalem in nomine Dei Iſrael ſuper ipſos.

2 ‡ *Tunc ſurrexerunt Zorobabel filius Salathiel & Ioſue filius Joſedec, & cœperunt ædificare domum Dei quæ in Hieruſalem. & cum eis prophetæ Dei adiuuantes eos.*

3 ‡ *In ipſo tempore venit ad eos Thaththanai dux trans flumen, & Sathrabuzanes & conſerui eorum, & talia dixit eis: Quis poſuit vobis conſilium vt ædificaretis domum hanc, & impenſam hanc præpararetis?*

4 ‡ *Tunc hæc dixerunt eis: Quæ ſunt nomina virorum qui hanc ciuitatem ædificant?*

5 ‡ *Et oculi Dei facti ſunt ſuper captiuitatem Iuda, & non inhibuerunt eos donec ſententia ad Darium delata fuit, & tunc dat tabellario de hoc.*

6 ‡ *Exemplar epiſtolæ quam miſit Thaththanai dux regionis quæ trans flumen, & Sathrabuſanes & conſerui eorum Aphaſarchæi, qui in eo quod trans flumen, Dario regi verba miſerunt ad eum:*

7 ‡ *Et hæc ſcripta ſunt in eo: Dario regi pax omnis.*

8 ‡ *Notum ſit Regi, quòd iuimus in Judæam prouinciam ad domum Dei magni, & ipſa ædificatur in lapidibus electis, & ligna ponuntur in parietibus, & opus illud dexterum fit, & proſperatur in manibus eorum.*

ε΄.

1 ‡ Καὶ προεφήτευσεν ἀγγαῖος ὁ προφήτης καὶ ζαχαρίας ὁ τοῦ ἀδδὼ προφητεύω ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν ὀνόματι θεοῦ ἰσραὴλ ἐπ' αὐτούς.

2 ‡ τότε ἀνέστη ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδὲκ, καὶ ἤρξαντο οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ μετ' αὐτῶν οἱ προφῆται τοῦ θεοῦ βοηθοῦντες αὐτοῖς.

3 ‡ ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς θαθθαναὶ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ σαθραβουζανὶς καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ τάδε εἶπεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι;

4 ‡ τότε ταῦτα εἶπον αὐτοῖς, τίνα ἐστὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ταύτην τὴν πόλιν οἰκοδομούντων;

5 ‡ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ θεοῦ ἐγένοντο ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἰούδα καὶ οὐ κατήργησαν αὐτοὺς ἕως γνώμη τῷ δαρείῳ ἀπηνέχθη. καὶ τότε ἀπέδωσαν φορολόγῳ περὶ τούτου.

6 ‡ διάσαφησις ἐπιστολῆς ἧς ἀπέστειλε θαθθαναὶ ὁ ἔπαρχος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθραβουζάνης, καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ, δαρείῳ τῷ βασιλεῖ ῥήματα ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν·

7 ‡ καὶ τάδε γέγραπται ἐν αὐτῇ. δαρείῳ τῷ βασιλεῖ εἰρήνη πᾶσα.

8 ‡ γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ἰουδαίαν χώραν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ αὐτὸς οἰκοδομεῖται ἐν τοῖς λίθοις ἐκλεκτοῖς καὶ ξύλα ἐντίθεται ἐν τοῖς τοίχοις καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖνο σπουδαῖον γίνεται, καὶ εὐοδοῦται ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

9 * Interrogauimus ergo senes illos, & ita diximus eis: Quis dedit vobis potestatem vt domum hãc ædificaretis, & muros hos
10 instauraretis? * Sed & nomina eorum quæsiuimus ab eis, vt nunciaremus tibi: scripsimusq; nomina eorũ virorũ qui sunt principes in eis.

11 * Huiuscemodi autem sermoné responderunt nobis, dicentes: Nos sumus serui Dei cæli & terræ. & ædificamus templum quod erat extructum ante hos annos multos, quodque rex Israel magnus ædificauerat & extruxerat.

12 *Postquàm autem ad iracundiam prouocauerunt patres nostri Deum cæli, tradidit eos in manus Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldæi: domum quoque hanc destruxit, & populum eius transtulit in Babylonem.

13 * Anno autem primo Cyri regis, Cyrus rex Babylonis proposuit edictum, vt domus Dei ædificaretur.

14 * Nam & vasa templi Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonosor tulerat de templo quod erat in Hierusalem, & asportauerat ea in templum Babylonis, protulit Cyrus rex de templo Babylonis, & data
D sunt Sasabasar vocabulo, quem & principem constituit.

15 * Dixitque ei: Hęc vasa tolle & vade, & pone ea in templo quod est in Hierusalem, & domus Dei ædificetur in loco suo.

16 * Tunc itaque Sasabasar ille venit, & posuit fundamenta templi Dei in Hierusalem: & ex eo tempore vsque nunc ædificatur, & necdum completum est.

17 * Nunc ergo si videtur regi bonum, recenseat in Bibliotheca regis quę est in Babylone, vtrumnã à Cyro rege iussum fuerit vt ædificaretur domus Dei in Hierusalem: & voluntatem regis super hoc remittat ad nos.

CAP. VI.

1 TVnc Darius rex præcepit, & recensue-
A runt in Bibliotheca librorum qui erãt repositi in Babylone:

2 * Et inuentum est in Ecbathanis, quod est castrum in Medena prouincia, volumen vnum, talisque scriptus erat in eo Commentarius:

3 * Annó primo Cyri regis, Cyrus rex decreuit, vt domus Dei ædificaretur quæ est in Hierusalẽ, in loco vbi immolãt hostias: & vt ponant fundamenta supportantia altitudinem cubitorum sexaginta, & latitudinem cubitorum sexaginta:

9 * אֱדַיִן שְׁאַלְנָא לְשָׁבַיָּא אִלֵּךְ כְּנֶמָא אֲמַרְנָא לְהֹם
מַן־שָׂם לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לְמִבְנְיָה וְאֻשַׁרְנָא
דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃

10 * וְאַף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאַלְנָא לְהֹם לְהוֹדָעוּתָךְ דִּי
נִכְתֻּב שֻׁם־גְּבַרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁהֹם׃

11 * וּכְנֶמָא פְּתִגָּמָא הֲתִיבוּנָא לְמֵמַר אֲנַחְנָא הֻמּוֹ
עַבְדוֹהִי דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבָנַיִן בַּיְתָא דִי־הֲוָא
בְנֵה מִקַּדְמַת דְנָה שְׁנִין שַׂגִּיאִן וּמֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל רַב
בְּנָהִי וְשַׁכְלְלָה׃

12 * לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִזוּ אֲבָהָתַנָא לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא יְהַב
הֻמּוֹ בִיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל כַּסְדָּיָאָה וּבַיְתָה דְנָה
סַתְּרֵהּ וְעַמֵּהּ הַגְלִי לְבָבֶל׃

13 * בְּרַם בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא דִי בָבֶל כּוֹרֶשׁ
מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא דְנָה לְבְנָא׃

14 * וְאַף מָאנַיָּא דִי־בֵית־אֱלָהָא דִי דַהֲבָא וְכַסְפָּא
דִי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
הֻמּוֹ לְהֵיכְלָא דִי בָבֶל הַנְפֵּק הֻמּוֹ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־
הֵיכְלָא דִי בָבֶל וְיִהְיְבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר שְׁמֵהּ דִי פֶחָה
שָׂמֵהּ׃

15 * וַאֲמַר־לֵהּ אֵלֶּה מָאנַיָּא שֵׁא אֲזֵל־אַחֲתֵהּ הֻמּוֹ
בְּהֵיכְלָא דִי בִירוּשְׁלֶם וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־
אַתְרֵהּ׃

16 * אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דְּךְ אֲתָא יְהַב אַשַׁיָּא דִי־בֵית
אֱלָהָא דִי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־אֱדַיִן וְעַד־כְּעַן מִתְבְּנֵא
וְלָא שְׁלִים׃

17 * וּכְעַן הֵן עַל־מַלְכָּא טָב יִתְבַּקַּר בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִי־
מַלְכָּא תַּמָּה דִי בְבָבֶל הֵן אִיתַי דִי־מִן־כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא
שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵית־אֱלָהָא דֵךְ בִּירוּשְׁלֶם וּרְעוּת
מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח עֲלֵינָא׃

ו

1 * בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבַקַּרוּ בְּבֵית
סִפְרַיָּא דִי גְנִזַיָּא מְהַחַתִּין תַּמָּה בְּבָבֶל׃

2 * וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא בְּבִירְתָא דִי בְמָדַי מְדִינְתָּא
מְגִלָּה חֲדָה וְכֵן כְּתִיב בְּגַוָּהּ דִּכְרוֹנָן׃

4 * בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם
טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא בִירוּשְׁלֶם בֵּיתָא יִתְבְּנֵא אֲתַר דִּי־
דַבְחִין דִּבְחִין וְאֻשּׁוֹהִי מְסוֹבְלִין רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין
פְּתֵיהּ אַמִּין שִׁתִּין׃

* *Tunc interrogauimus seniores illos, & ita* 9
diximus eis: Quis posuit vobis sententiam, vt domum hanc ædificaretis, & impensam hanc præpararetis?

* *Et nomina eorum interrogauimus ab eis,* 10
vt notificaremus tibi, vt scriberemus tibi nomina virorum principum eorum.

* *Et tale verbum responderunt nobis, di-* 11
centes: Nos sumus serui Dei cæli & terræ: & ædificamus domum quæ fuit ædificata ante hoc annos multos; & rex Israel magnus ædificauerat eam, & perfecit eam ipsis.

* *Ex quo autem ad iracundiam concitaue-* 12
runt patres nostri Deum cæli, tradidit eos in manus Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldæi; & domum hanc destruxit, & populum transtulit in Babylonem.

* *Sed in anno primo Cyri regis Babylonio-* 13
rum, Cyrus rex posuit sententiam, vt domus Dei hæc ædificaretur.

* *Et vasa domus Dei aurea & argentea,* 14
quæ Nabuchodonosor extulerat de domo quæ in Hierusalem, & asportauerat ea in templum Regis quod in Babylone, abstulit ea Cyrus rex à templo quod in Babylone, & dedit ea Sasabasar thesauri custodi qui super thesaurum.

* *Et dixit ei: Hæc vasa tolle, & vade, po-* 15
ne ea in domo quæ in Hierusalem, & domus Dei ædificetur in suo loco.

* *Tunc Sasabasar ille venit, & dedit fun-* 16
damenta domus Dei quæ in Hierusalem: & ex tunc vsque nunc ædificatur, & nondum perfecta est.

* *Et nunc si super Regem bonum, consideret* 17
in domo diuitiarum Regis ibi in Babylone, vt cognoscas quòd à rege Cyro posita fuit sententia vt ædificaremus domum Dei illam quæ in Hierusalem. & cognoscens Rex circa hoc, mittat ad nos.

CAP. VI.

TVnc Darius rex posuit sententiam, et con- 1
siderauit in Bibliothecis vbi diuitiæ iacebant ibi in Babylone:

* *Et inuentum est in Amatha ciuitate pa-* 2
latio Medorum ciuitatis capitulum vnum, & hoc erat scriptum in eo Commentarium.

* *In anno primo Cyri regis, Cyrus rex po-* 3
suit sententiam circa domum Dei quæ in Hierusalem, domus ædificetur, & locus vbi sacrificant sacrificia, & fundamenta ponantur crassa, altitudo cubitorum sexaginta, latitudo eius cubitorum sexaginta:

9 * τότε ἠρωτήσαμεν τοὺς πρεσβυτέρους ἐκείνους, καὶ οὕτως εἴπομεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τὸν οἶκον τοῦτον οἰκοδομῆσαι, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι;

10 * καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς τοῦ γνωρίσαι σοι, ὥστε γράψαι σοι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀρχόντων αὐτῶν.

11 * καὶ τοιοῦτον ῥῆμα ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες, ἡμεῖς ἐσμὲν δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ οἰκοδομοῦμεν τὸν οἶκον ὃς ἦν ᾠκοδομημένος πρὸ τούτου ἔτη πολλά, καὶ βασιλεὺς τοῦ ἰσραὴλ μέγας ᾠκοδόμησεν αὐτόν, καὶ κατηρτίσατο αὐτὸν αὐτοῖς.

12 * ἀφ' ὅτου δὲ παρώργισαν τοὺς πατέρες ἡμῶν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ, ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ναβουχοδονόσορ βασιλέως βαβυλῶνος τοῦ χαλδαίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον κατέλυσε, καὶ τὸν λαὸν ἀπῴκισεν εἰς βαβυλῶνα.

13 * ἀλλ' ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνίων κύρος ὁ βασιλεὺς ἔθετο γνώμην τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦτον οἰκοδομηθῆναι.

14 * καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπήνεγκεν αὐτὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ βασιλέως τὸν ἐν βαβυλῶνι, ἐξήνεγκεν αὐτὰ κύρος ὁ βασιλεὺς ἀπὸ ναοῦ τοῦ ἐν βαβυλῶνι, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ σασαβασαὰρ τῷ θησαυροφύλακι τῷ ἐπὶ τοῦ θησαυροῦ.

15 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, ταῦτα τὰ σκεύη λάβε καὶ πορεύου, θές αὐτὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ οἰκοδομηθήτω εἰς τὸν αὐτοῦ τόπον.

16 * τότε σασαβασαὰρ ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔδωκε τοὺς θεμελίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ τότε ἕως τοῦ νῦν οἰκοδομεῖται, καὶ οὐκ ἐτελέσθη.

17 * καὶ νῦν εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, ἐπισκοπείτω ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως ἐκεῖ ἐν βαβυλῶνι, ὅπως γνῶς ὅτι ἀπὸ τοῦ βασιλέως κύρου ἐτέθη γνώμη οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πεμψάτω πρὸς ἡμᾶς.

ϛ'

1 * Τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώμην καὶ ἐπεσκέψατο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις οὗ αἱ γάζαι ἔκειντο ἐκεῖ ἐν βαβυλῶνι·

2 * καὶ εὑρέθη ἐν ἀμαθὰ πόλει ἐν τῇ βάρει τῆς μήδων πόλεως κεφαλὶς μία, καὶ τοῦτο ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ τὸ ὑπόμνημα.

3 * ἐν ἔτει πρώτῳ κύρου βασιλέως, κύρος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώμην περὶ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, ὁ οἶκος οἰκοδομηθήτω, καὶ τόπος οὗ θυσιάζουσι τὰ θυσιάσματα, καὶ τὰ θεμέλια τεθήτω παχέα ὕψος πήχεις ἑξήκοντα, πλάτος αὐτοῦ πηχέων ἑξήκοντα·

4 * נִדְבָּכִין דִּי־אֶבֶן גְּלָל תְּלָתָא וְנִדְבָךְ דִּי־אָעָ חַדַּת
וְנִפְקְתָא מִן־בֵּית מַלְכָּא תִּתְיְהֵב׃

5 * וְאַף מָאנֵי בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא דִּי
נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
לְבָבֶל יַהֲתִיבוּן וְיֵהָךְ לְהֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם
לְאַתְרֵהּ וְתַחֵת בְּבֵית אֱלָהָא׃

6 * כְּעַן תַּתְנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן אַפַּרְסְבָיֵא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין הֲוֹו
מִן־תַּמָּה׃

7 * שִׁבְקוּ לַעֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ פַּחַת יְהוּדָיֵא
וְלָשֵׁבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ יִבְנוֹן עַל־אַתְרֵהּ׃

8 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְמָא דִי־תַעְבְּדוּן עִם־שָׁבֵי
יְהוּדָיֵא אִלֵּךְ לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ וּמִנְכְּסֵי מַלְכָּא
דִּי מִדַּת עֲבַר נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא נִפְקְתָא תֶּהֱוֵא
מִתְיְהַבָא לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־לָא לְבַטָּלָא׃

9 * וּמָה חַשְׁחָן וּבְנֵי תוֹרִין וּדְכָרִין וְאִמְּרִין לַעֲלָוָן
לֵאלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִין מְלַח׳ חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר
כָּהֲנַיָּא דִּי־בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֵא מִתְיְהֵב לְהוֹם יוֹם בְּיוֹם
דִּי־לָא שָׁלוּ׃

10 * דִּי־לֶהֱוֹן מְקָרְבִין נִיחוֹחִין לֵאלָהּ שְׁמַיָּא
וּמְצַלִּין לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃

11 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא
דְנָה יִתְנְסַח אָע מִן־בֵּיתֵהּ וּזְקִיף יִתְמְחֵא עֲלֹהִי
וּבַיְתֵהּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה׃

12 * וֵאלָהָא דִּי־שַׁכֵּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגַּר כָּל־מֶלֶךְ וְעַם
דִּי׳ יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָא לְחַבָּלָה בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ
דִּי־בִירוּשְׁלֶם אֲנָא דָרְיָוֶשׁ שָׂמֶת טְעֵם אָסְפַּרְנָא
יִתְעֲבֵד׃

13 * אֱדַיִן תַּתְנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן לָקֳבֵל דִּי־שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֶמָא
אָסְפַּרְנָא עֲבָדוּ׃ 14 * וְשָׁבֵי יְהוּדָיֵא בָּנִין וּמַצְלְחִין
בִּנְבוּאַת חַגַּי נְבִיָּאָה וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹ וּבְנוֹ וְשַׁכְלִלוּ
מִן־טַעֲם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְעֵם כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ
וְאַרְתַּחְשַׁשְׁתְּא מַלְכָּא פָּרְס׃

15 * וְשֵׁיצִיאּ בֵיתָה דְנָה עַד יוֹם תְּלָתָה לְיַרַח אֲדָר
דִּי־הִיא שְׁנַת־שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃

16 * וַעֲבַדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא וּשְׁאָר בְּנֵי־
גָלוּתָא חֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה בְּחֶדְוָה׃

4 *Ordines de lapidibus impolitis tres, & sic ordines de lignis nouis. Sumptus autem de domo regis dabuntur.

5 *Sed & vasa rempli Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonosor tulerat de templo Hierusalem, & attulerat ea in Babylonem, reddantur & referantur in templum Hierusalem, in locum suum, quæ & posita sint in templo Dei.

6 *Nunc ergo Thantannai dux regionis quæ est trans flumen, & Starbuzannai, & consiliarij vestri Apharsathęi qui estis trãs flumen, procul recedite ab illis:

7 *Dimittite fieri templum Dei illud à B duce Iudęorũ & à senioribus eorũ, & domus Dei illa ædificetur in loco suo.

8 *Sed & à me præceptum est quòd oporteat fieri à presbyteris Iudæorum illis, vt ædificetur domus Dei, scilicet vt de arca regis, id est, de tributis quæ dantur de regione trans flumen, studiosè sumptus dẽtur viris illis, ne impediatur opus.

9 *Quod si necesse fuerit & vitulos, & agnos & hœdos in holocaustum Deo cæli, frumentum, sal, vinum & oleum secundùm ritum sacerdotum qui sunt in Hierusalem, detur eis per singulos dies, ne sit in aliquo querimonia:

10 *Et offerant oblationes Deo cæli, orẽtque pro vita regis & filiorum eius.

11 *A me ĕrgo positum est decretum, vt omnis homo qui hanc mũtauerit iussionem, tollatur lignum de domo ipsius, & C erigatur & configatur in eo: domus autem eius publicetur.

12 *Deus autem qui habitare fecit nomẽ suum ibi, dissipet omnia regna & populũ qui extenderit manum suam vt repugnet & dissipet domum Dei, illam quæ est in Hierusalem. Ego Darius statui decretum, 13 quod studiosè implere volo. *Igitur Thantannai dux regionis trans flumen, & Starbuzannai & cõsiliarij eius, secundũ quod præceperat Darius rex, sic diligenter exe- 14 cuti sunt. *Seniores autem Iudæorum ædificabant, & prosperabantur, iuxta prophetiam Aggæi prophetæ & Zacharię filij Addo. & ædificauerunt & construxerunt, iubente Deo Israel, & iubente Cyro & Dario & Artaxerxe regibus Persarum.

15 *Et compleuerunt domum Dei istam vsque ad diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus regni Darij regis.

16 *Fecerunt autem filij Israel Sacerdotes & Leuitæ, & reliqui filiorum transmigrationis dedicationẽ domus Dei in gaudio.

4 * Et domus lapideæ fortes tres, & domum lignorum nouorum vnam. & sumptus de domo regis dabitur.

5 * Et vasa domus Dei aurea & argentea, quæ Nabuchodonosor abstulit de domo quæ in Hierusalem, & portauit in Babylonem, & dentur & referantur in templum quod in Hierusalem in locum suum, & ponantur in domo Dei.

6 * Nunc igitur Thathanæe dux eius quod trans fluuium, Sathrabuzanes & conserui eius Apharsachæi, qui in eo quod trans fluuium longè existentes illinc:

7 * Et nunc dimittite opus domus Dei, duces Judæorum & seniores Judæorum, domum Dei illam ædificent in loco suo.

8 * Et per me positum est edictum, vt faciant per seniores Iudæorum illorum, vt ædificetur domus Dei illa. & à substantiis regis tributorum trans flumen, studiosè sumptus sit datus viris illis, ne impediantur:

9 * Et quodcunque necesse fuerit. & filios boum & arietum, & agnos in holocaustomata Deo cæli; frumentum, sal, vinum, oleum, secundùm verbum Sacerdotum qui in Hierusalem, sit datum eis per singulos dies immutabiliter quodcunque petierint:

10 * Vt sint bonum odorem offerentes Deo cæli, & orent pro vita Regis, & filiorum eius.

11 * Et à me positum est decretum, quòd omnis homo qui mutauerit verbum hoc, tolletur lignum de domo eius, & erectus configetur in eo, & domus eius erit in direptionem.

12 * Et Deus, cuius habitat nomen ibi, dissipet omnem regem & populum qui extenderit manum suam, vt mutet & dissipet domum Dei illam quæ in Hierusalem. Ego Darius posui decretum, accuratè fiat.

13 * Tunc Thathannai dux trans flumen, & Sathrabuzanes, & conserui eius, secundùm quod misit Darius rex, sic diligenter fecerunt.

14 * Et seniores Judæorum ædificabant, & prosperabantur in prophetia Aggæi prophetæ, & Zachariæ filij Addo. & ædificauerunt & construxerunt ex sententia Dei Israel, & ex decreto Cyri & Darij & Arthasastha regum Persarum.

15 * Et compleuerunt domum istam vsque ad diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus regni Darij regis.

16 * Et fecerunt filij Israel Sacerdotes & Leuitæ, & reliqui filiorum transmigrationis dedicationem domus Dei cum gaudio.

4 * καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμον ξύλων καινῶν ἕνα. καὶ ἡ δαπάνη ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως δοθήσεται.

5 * καὶ τὰ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ, ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκόμισεν εἰς βαβυλῶνα, καὶ δοθήτω καὶ ἀπελθέτω εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τόπου αὐτῶν καὶ τεθήτω ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ.

6 * νῦν οὖν θαθαναῖε στρατηγὲ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ σαθραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ μακρὰν ὄντες ἐκεῖθεν·

7 * καὶ νῦν ἄφετε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ οἱ ἀφηγούμενοι τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων, οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον οἰκοδομησάτωσαν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

8 * καὶ δι' ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα τοῦ ποιῆσαι διὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἰουδαίων ἐκείνων τοῦ οἰκοδομηθῆναι οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον. καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων τοῦ βασιλέως τῶν φόρων πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπιμελῶς δαπάνη ἔστω διδομένη τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις τοῦ μὴ καταργηθῆναι·

9 * καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα. καὶ υἱοὺς βοῶν καὶ κριῶν καὶ ἀμνοὺς εἰς ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, πυροὺς, ἅλας, οἶνον, ἔλαιον, κατὰ τὸ ῥῆμα τῶν ἱερέων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ, ἔστω διδόμενον αὐτοῖς ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπαραλλάκτως ὃ ἂν αἰτήσωσιν.

10 * ἵνα ὦσιν εὐωδίας προφέροντες τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ προσεύχωνται εἰς ζωὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

11 * καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀλλάξει τὸ ῥῆμα τοῦτο, καθαιρεθήσεται ξύλον ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὀρθώμενος παγήσεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἔσται εἰς διαρπαγήν.

12 * καὶ ὁ θεὸς οὗ κατασκηνοῖ τὸ ὄνομα ἐκεῖ, καταστρέψαι πάντα βασιλέα καὶ λαὸν ὃς ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἀλλάξαι καὶ ἀφανίσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. ἐγὼ δαρεῖος ἔθηκα γνώμην, ἐπιμελῶς γινέσθω.

13 * τότε θαθανναὶ ὁ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ, καθ' ὅτι ἀπέστειλε δαρεῖος ὁ βασιλεύς, οὕτως ἐπιμελῶς ἐποίησαν.

14 * καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων ᾠκοδόμουν καὶ κατεύθυνον ἐν προφητείᾳ ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ ζαχαρίου υἱοῦ ἀδδώ. καὶ ἀνῳκοδόμησαν καὶ κατηρτίσαντο ἀπὸ γνώμης θεοῦ ἰσραήλ, καὶ ἀπὸ γνώμης κύρου καὶ δαρείου καὶ ἀρθασασθὰ βασιλέων περσῶν.

15 * καὶ ἐτέλεσαν τὸν οἶκον τοῦτον ἕως ἡμέρας τρίτης μηνὸς ἀδάρ, ὅ ἐστιν ἔτος ἕκτον τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ βασιλέως.

16 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ κατάλοιποι υἱῶν ἀποικίας ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ μετ' εὐφροσύνης.

17 * וְהַקְרִבוּ לַחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה תּוֹרִין מְאָה
דְּכָרִין מָאתַיִן אִמְרִין אַרְבַּע מְאָה וּצְפִירֵי עִזִּין
לְחַטָּיָא עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרֵי־עֲשַׂר לְמִנְיַן שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל׃

18 * וְהַקִּימוּ כָהֲנַיָּא בְּפְלֻגָתְהוֹן וְלֵוָיֵא בְּמַחְלְקָתְהוֹן
עַל־עֲבִידַת אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם כִּכְתָב סִפְרָ מֹשֶׁה׃

19 * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־הַגּוֹלָה אֶת־הַפָּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃

20 * כִּי הִטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם כְּאֶחָד כֻּלָּם טְהוֹרִים
וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה וְלַאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים
וְלָהֶם׃

21 * וַיֹּאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַשָּׁבִים מֵהַגּוֹלָה וְכָל
הַנִּבְדָּל מִטֻּמְאַת גּוֵיי־הָאָרֶץ אֲלֵיהֶם לִדְרֹשׁ לַיהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

22 * וַיַּעֲשׂוּ חַג־מַצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה כִּי־
שִׂמְּחָם יְהוָה וְהִסֵּב לֵב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק
יְדֵיהֶם בִּמְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

ז

1 * וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא
מֶלֶךְ־פָּרָס עֶזְרָא בֶן־שְׂרָיָה בֶן־עֲזַרְיָה בֶן־חִלְקִיָּה׃

2 * בֶּן־שַׁלּוּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב׃

3 * בֶּן־אֲמַרְיָה בֶן־עֲזַרְיָה בֶן־מְרָיוֹת׃

4 * בֶּן־זַרְחְיָה בֶן־עֻזִּי בֶן־בֻּקִּי׃

5 * בֶּן־אֲבִישׁוּעַ בֶּן־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
הָרֹאשׁ׃

6 * הוּא עֶזְרָא עָלָה מִבָּבֶל וְהוּא־סוֹפֵר מָהִיר בְּתוֹרַת
מֹשֶׁה אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן־לוֹ הַמֶּלֶךְ
כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהָיו עָלָיו כֹּל בַּקָּשָׁתוֹ׃

7 * וַיַּעֲלוּ מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים וְהַנְתִינִים אֶל־יְרוּשָׁלִַם
בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ׃

8 * וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת
הַשְּׁבִיעִית לַמֶּלֶךְ׃

9 * כִּי בְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יְסַד הַמַּעֲלָה
מִבָּבֶל וּבְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּא אֶל־יְרוּשָׁלִַם
כְּיַד־אֱלֹהָיו הַטּוֹבָה עָלָיו׃

10 * כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרֹשׁ אֶת־תּוֹרַת יְהוָה
וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל חֹק וּמִשְׁפָּט׃

17 * Et obtulerunt in dedicatione domus Dei vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato totius Israel duodecim, iuxta numerum tribuum Israel.

18 * Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis & Leuitas in vicibus suis super opera Dei in Hierusalem, sicut scriptum est in libro Moysi.

19 * Fecerunt autem filij transmigrationis Pascha quartadecima die mensis primi.

20 * Purificati enim fuerant sacerdotes & Leuitæ quasi vnus, omnes mundi ad immolandum Pascha vniuersis filiis transmigrationis, & fratribus suis sacerdotibus, & sibi.

21 * Et comederunt filij Israel qui reuersi fuerant de transmigratione, & omnes qui se separauerant à coinquinatione gẽtium terræ ad eos vt quærerent Dominum Deũ Israel.

22 * Et fecerunt solennitatem azymorum septem diebus in lætitia, quoniam lætificauerat eos Dominus, & conuerterat cor regis Assur ad eos, vt adiuuaret manus eorum in opere domus Domini Dei Israel.

CAP. VII.

1 POst hęc autem verba in regno Artaxer-
A xis regis Persarum, Esdras filius Saraiæ filij Azariæ, filij Helchiæ,

2 * Filij Sellum, filij Sadoch, filij Achitob,

3 * Filij Amariæ, filij Azariæ, filij Maraioth,

4 * Filij Zariæ, filij Ozi, filij Bocci,

5 * Filij Abisue, filij Phinees, filij Eleazar filij Aaron sacerdotis ab initio.

6 * Ipse Esdras ascendit de Babylone, & ipse scriba velox in lege Moysi quam Dominus Deus dedit Israel. Et dedit ei rex secundum manum Domini Dei eius super eum omnem petitionem eius:

7 * Et ascenderunt de filiis Israel & de filiis Sacerdotum, & de filiis Leuitarum, & de cantoribus, & de ianitoribus, & de Nathinæis, in Hierusalẽ, anno septimo Artaxerxis regis:

8 * Et venerunt in Hierusalẽ mense quinto, ipse est annus septimus regis.

9 * Quia in primo die mensis primi cœpit ascendere de Babylone, & in primo die mensis quinti venit in Hierusalem, iuxta manum Dei sui bonam super se.

10 * Esdras autem parauit cor suum vt in-
B uestigaret legem Domini, & faceret & doceret in Israel præceptum & iudicium.

17 * Et obtulerunt in dedicationem domus Dei huius vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato pro omni Israel duodecim in numerum tribuum Israel.

18 * Et statuerunt sacerdotes in diuisionibus suis, et Leuitas in partitionibus suis, super seruitutem domus Dei quæ in Hierusalem, secundùm scripturam libri Moysi.

19 * Et fecerunt filij transmigrationis Pascha quartadecima mensis primi.

20 * Quoniam purificati fuerant sacerdotes & Leuitæ quasi vnus omnes mundi. & immolauerunt Pascha vniuersis filiis transmigrationis & fratribus eorum sacerdotibus & sibi.

21 * Et comederunt filij Israel Pascha qui venerunt à transmigratione, & omnis separatus à coinquinatione gentium terræ ad eos, vt quærerent Dominum Deum Israel.

22 * Et fecerunt solennitatem azymorum septem diebus cum lætitia. quoniam lætificauerat eos Dominus, & conuerterat cor regis Assur ad eos, vt fortificaret manus eorum in operibus domus Dei Israel.

CAP. VII.

1 ET post verba hæc in regno Arthasastha regis Persarum, ascendit Esdras filius Saraiæ filij Azariæ, filij Celciæ,

2 * Filij Sellum, filij Sadoc, filij Achitob,

3 * Filij Amariæ, filij Azariæ, filij Marioth,

4 * Filij Zaraiæ, filij Ozi, filij Bocci,

5 * Filij Abisue, filij Phinees, filij Eleazar, filij Aaron sacerdotis primi.

6 * Ipse Esdras ascendit de Babylone, & ipse scriba velox in Lege Moysi, quam dedit Dominus Deus Israel. & dedit ei Rex, quoniam manus Domini Dei eius super ipsum in omnibus quibus quæsiuit ipse.

7 * Et ascenderunt de filiis Israel, & de Sacerdotibus & de Leuitis, & Cantores, & Ianitores, & Nathinæi in Hierusalem in anno septimo Arthasastha regi.

8 * Et venerunt in Hierusalem mense quinto, iste annus septimus Regi:

9 * Quia in vna mensis primi ipse fundauit ascensum qui à Babylone. in autem prima mensis quinti venit in Hierusalem, quoniam manus Dei sui fuit bona super eum.

10 * Quia Esdras parauit cor suum vt quæreret legem Domini, & faceret & doceret in Israel mandata & iudicia.

17 * καὶ προσηνέγκαν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τούτου μόσχους ἑκατόν, κριοὺς διακοσίους, ἀμνοὺς τετρακοσίους, χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας ὑπὲρ πάντος ἰσραὴλ δώδεκα εἰς ἀριθμὸν φυλῶν ἰσραήλ.

18 * καὶ ἔστησαν τοὺς ἱερεῖς ἐν διαιρέσεσιν αὐτῶν καὶ τοὺς λευίτας ἐν μερισμοῖς αὐτῶν, ἐπὶ δουλείας οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, κατὰ τὴν γραφὴν βίβλου μωυσῆ.

19 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.

20 * ὅτι ἐκαθαρίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ὡς εἷς πάντες καθαροί. καὶ ἔσφαξαν τὸ πάσχα τοῖς πᾶσιν υἱοῖς τῆς ἀποικεσίας, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἑαυτοῖς.

21 * καὶ ἔφαγον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πάσχα, οἱ ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς ἀποικεσίας, καὶ πᾶς ὁ χωριζόμενος τῆς ἀκαθαρσίας ἐθνῶν τῆς γῆς πρὸς αὐτούς, τοῦ ἐκζητῆσαι κύριον θεὸν ἰσραήλ.

22 * καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας μετ' εὐφροσύνης· ὅτι εὔφρανεν αὐτοὺς κύριος, καὶ ἐπέστρεψε καρδίαν βασιλέως ἀσσοὺρ ἐπ' αὐτοὺς κραταιῶσαι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐν ἔργοις οἴκου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.

ζ.

1 * Καὶ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθασασθὰ βασιλέως περσῶν, ἀνέβη ἔσδρας υἱὸς σαραΐου, υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ χελκίου,

2 * υἱοῦ σελλούμ, υἱοῦ σαδώκ, υἱοῦ ἀχιτώβ,

3 * υἱοῦ ἀμαρίου, υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ μαριώθ,

4 * υἱοῦ ζαραΐου, υἱοῦ ὀζί, υἱοῦ βοκκί,

5 * υἱοῦ ἀβιουέ, υἱοῦ φινεές, υἱοῦ ἐλεάζαρ, υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως τοῦ πρώτου.

6 * αὐτὸς ἔσδρας ἀνέβη ἐκ βαβυλῶνος, καὶ αὐτὸς γραμματεὺς ταχὺς ἐν νόμῳ μωυσῆ, ὃν ἔδωκε κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ὅτι χεὶρ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐζήτει αὐτός.

7 * καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων, καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οἱ πυλωροὶ, καὶ οἱ ναθιναῖοι εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ.

8 * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, τοῦτο τὸ ἔτος ἕβδομον τῷ βασιλεῖ·

9 * ὅτι ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου αὐτὸς ἐθεμελίωσε τὴν ἀνάβασιν τὴν ἀπὸ βαβυλῶνος. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πέμπτου ἦλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, ὅτι χεὶρ θεοῦ αὐτοῦ ἦν ἀγαθὴ ἐπ' αὐτόν.

10 * ὅτι ἔσδρας ἡτοίμασε τὴν καρδίαν αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν νόμον τοῦ κυρίου, καὶ ποιεῖν καὶ διδάσκειν ἐν ἰσραὴλ προστάγματα καὶ κρίματα.

1 * וְזֵה פַּרְשֶׁגֶן דָּנִשְׁתְּוָן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ
אַרְתַּחְשַׁסְתְּא לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי מִצְוֹת
יְהוָה וְחֻקָּיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃

12 * אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא לְעֶזְרָא כָּהֲנָא סָפַר
דָּתָא דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא גְּמִיר וּכְעָנָת׃

13 * מִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־מִתְנַדַּב בְּמַלְכוּתִי מִן־
עַמָּא יִשְׂרָאֵל וְכַהֲנוֹהִי וְלֵוָיֵא לְמֵהַךְ לִירוּשְׁלֶם
עִמָּךְ יֵהָךְ׃

14 * כָּל־קֳבֵל דִּי מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעָת יָעֲטוֹהִי
שְׁלִיחַ לְבַקָּרָה עַל־יְהוּד וְלִירוּשְׁלֶם בְּדָת אֱלָהָךְ
דִּי בִידָךְ׃

15 * וּלְהֵיבָלָה כְּסַף וּדְהַב דִּי־מַלְכָּא וְיָעֲטוֹהִי
הִתְנַדַּבוּ לֵאלָהּ יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשְׁלֶם מִשְׁכְּנֵהּ׃

16 * וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח בְּכֹל מְדִינַת בָּבֶל
עִם הִתְנַדְּבוּת עַמָּא וְכַהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין לְבֵית
אֱלָהֲהֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם׃

17 * כָּל־קְבֵל דְּנָה אָסְפַּרְנָא תְּקַנָּא בְּכַסְפָּא דְנָה
תּוֹרִין דִּכְרִין אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן וּתְקָרֵב
הַמּוֹעַל־מַדְבְּחָה דִּי בֵית אֱלָהֲכֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם׃

18 * וּמָה דִּי עָלַיִךְ וְעַל־אֲחָיִךְ יִיטַב בְּשָׁאַר כַּסְפָּא
וּדְהַבָּה לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעְבְּדוּן׃

19 * וּמָאנַיָּא דִי־מְתְיַהֲבִין לָךְ לְפֻלְחַן בֵּית אֱלָהֵךְ
הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֶם׃

20 * וּשְׁאַר חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהֵךְ דִּי יִפֹּל־לָךְ לְמִנְתַּן
תִּנְתַּן מִן־בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא׃

21 * וּמִנִּי אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְכֹל
גִּזְבְּרַיָּא דִי בַּעֲבַר נַהֲרָה דִּי כָל־דִּי יִשְׁאֲלִנְכוֹן עֶזְרָא
כָּהֲנָא סָפַר דָּתָא דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא
יִתְעֲבֵד׃

22 * עַד־כִּסַּף כִּכְּרִין מְאָה וְעַד־חִנְטִין כּוֹרִין מְאָה
וְעַד־חֲמַר בַּתִּין מְאָה וְעַד־בַּתִּין מְשַׁח מְאָה וּמֶלַח
דִּי־לָא כְתָב׃

23 * כָּל־דִּי מִן־טְעֵם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדְרַזְדָּא
לְבֵית אֱלָהּ שְׁמַיָּא דִּי־לְמָה לֶהֱוֵא קְצָף עַל מַלְכוּת
מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃

24 * וְלְכֻם מְהוֹדְעִין דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא זַמָּרַיָּא
תָּרְעַיָּא נְתִינַיָּא וּפֻלְחֵי בֵית אֱלָהָא דְנָה מִנְדָּה בְלוֹ
וְהֶלֶךְ לָא שְׁלִיט לְמַרְמֵא עֲלֵיהֹם׃

11 * Hoc est autem exemplar epistolæ edicti, quod dedit rex Artaxerxes Esdræ sacerdoti Scribæ erudito in sermonibus & in præceptis Domini, & ceremoniis eius in Israel.

12 ARTAXERXES rex Regum, Esdræ sacerdoti scribæ Legis Dei cæli doctissimo, salutem.

13 * A me decretum est, vt cuicumque placuerit in regno meo de populo Israel & de Sacerdotibus eius, & de Leuitis ire in Hierusalem, tecum vadat.

14 * A facie enim regis & septem consiliatorum eius missus es vt visites Iudæam & Hierusalem in lege Dei tui quæ est in manu tua:

15 * Et vt feras argentum & aurum quod rex & consiliatores eius sponte obtulerũt
C Deo Israel, cuius in Hierusalem tabernaculum est.

16 * Et omne argentum & aurum quodcunque inueneris in vniuersa prouincia Babylonis, & populus offerre voluerit, & de sacerdotibus qui spõtè obtulerint domui Dei sui quæ est in Hierusalem,

17 * Liberè accipe, & studiosè eme de hac pecunia vitulos, arietes, agnos, & sacrificia & libamina eorum, & offer ea super altare tẽpli Dei vestri quod est in Hierusalẽ.

18 * Sed & si quid tibi & fratribus tuis placuerit de reliquo argento & auro vt facias, iuxta voluntatem Dei vestri facite.

19 * Vasa quoque quæ dantur tibi in ministerium domus Dei tui, trade in conspectu Dei in Hierusalem.

20 * Sed & cætera quibus opus fuerit in domũ Dei tui quantũcunq; necesse est vt exD pendas, dabis de thesauro & de fiscoregis,

21 *& à me. Ego Artaxerxes rex statui atque decreui omnibus custodibus arcæ publicæ qui sunt trans flumen, vt quodcunque petierit à vobis Esdras sacerdos scriba Le-
22 gis Dei cæli, absque mora detis, * vsque ad argenti talenta centum, & vsque ad frumenti coros centum, & vsque ad vini bathos centum, & vsque ad bathos olei cen-
23 tum, sal verò absque mensura. *Omne quod ad ritum Dei cæli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei cæli, ne fortè irascatur contra regnum regis & filiorum
24 eius. * * Vobis quoque notum facimus de vniuersis sacerdotibus & Leuitis & cantoribus & ianitoribus, Nathineis, & ministris domus Dei huius, vt vectigal, & tributum, & annonas non habeatis potestatem imponendi super eos.

‡ *Et hoc transumptum edicti, quod dedit* 11
Arthasastha rex Esdræ sacerdoti scribæ Libri
sermonum mandatorum Domini, et præceptorum eius super Israel.

‡ ARTHASASTHA *rex Regum, Esdræ* 12
sacerdoti scribæ Legis Dei cæli perfectus est ser-
mo & responsio.

‡ *A me posita est sententia, quòd omnis spon-* 13
tè volens in regno meo de populo Israel, & sa-
cerdotibus & Leuitis ire in Hierusalem, tecum
vadat:

‡ *Quoniam à facie Regis & septem consilia-* 14
torum eius missus es visitare in Judæam &
Hierusalem, & in Lege Dei ipsorum in ma-
nu tua,

‡ *Ut feras & in domum Domini argentum* 15
& aurum, quod Rex & consiliatores sponte
obtulerunt Deo Israel, in Hierusalem habi-
tanti.

‡ *Et omne argentum & aurum quodcun-* 16
que inueneris in omni prouincia Babylonis cum
voluntario populi, & sacerdotum sponte offe-
rentium in domum Dei quæ in Hierusalem:

‡ *Et omnem accedentem hunc promptè or-* 17
dina in libro hoc vitulos, arietes, agnos, & sa-
crificia ipsorum & libamina eorum. & offeres
ea super altare domus Dei vestri quod in Hie-
rusalem.

‡ *Et si aliquid super te & fratres tuos bene* 18
visum fuerit in reliquo argenti & auri facere,
sicut placitum Deo vestro facite.

‡ *Et vasa data tibi in ministerium domus* 19
Dei, trade in conspectu Dei in Hierusalem.

‡ *Et reliquum necessitatis domus Dei tui,* 20
quodcunque apparuerit tibi dare, dabis de do-
mibus gazæ regis,

‡ *Et à me. Ego Arthasastha rex statui senten-* 21
tiam omnibus gazis quæ trans flumen, quòd
omne quodcunque petierit à vobis Esdras sa-
cerdos, & scriba Legis Dei cæli, promptè
fiat;

‡ *Usque ad argenti talenta centum, & us-* 22
que ad tritici coros centum, & usque ad vi-
ni batos centum, & usque ad olei batos centũ,
& sal cuius non est scriptura.

‡ *Omne quod est in sententia Dei cæli, fiat* 23
in domo Dei cæli. Attendite ne aliquis conetur
in domum Dei cæli, ne fortè fiat iracundia super
regnum regis & filiorum eius.

‡ *Et vobis notum fuit in omnibus Sacer-* 24
dotibus, & Leuitis, cantoribus, ianitoribus,
Nathinæis, & ministris domus Dei hoc, tri-
butum & exactionem & vectigal non habere
vos potestatem imponendi super eos.

11 ‡ καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τοῦ διατάγματος, οὗ ἔδωκεν ἀρθασασθὰ ὁ βασιλεὺς ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ τῷ γραμματεῖ βιβλίου λόγων ἐντολῶν κυρίου καὶ προσταγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

12 ‡ ἀρθασασθὰ βασιλεὺς βασιλέων, ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ γραμματεῖ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ τετέλεσται λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις.

13 ‡ ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅπως πᾶς ὁ ἐκσπαζόμενος ἐν βασιλείᾳ μου ἀπὸ λαοῦ ἰσραὴλ καὶ ἱερέων καὶ λευιτῶν πορευθῆναι εἰς ἱερουσαλήμ, μετ' ἐμοῦ πορευθήτω.

14 ‡ καθ' ὅτι ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν ἑπτὰ συμβούλων αὐτοῦ ἀπεστάλης σκέψασθαι ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν νόμῳ θεοῦ αὐτῶν ἐν χειρί σου,

15 ‡ ἀπενεγκεῖν καὶ εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι ἐκουσιάσθησαν τῷ θεῷ τοῦ ἰσραὴλ τῷ ἐν ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντι.

16 ‡ καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὃ τι ἂν εὑρῆς ἐν πάσῃ χώρᾳ βαβυλῶνος μετ' ἐκουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ, καὶ ἱερέων τῶν ἐκουσιαζομένων εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.

17 ‡ καὶ πάντα προπορευόμενον τοῦτον ἐτοίμως σύνταξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ μόσχους, κριούς, ἀμνούς, καὶ θυσίας αὐτῶν, καὶ σπονδὰς αὐτῶν. καὶ προσθήσεις αὐτὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

18 ‡ καὶ εἴ τι ἐπὶ σὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ἀγαθωθῇ ἐν καταλοίπῳ τοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου ποιῆσαι, ὡς ἀρεστὸν τῷ θεῷ ὑμῶν ποιήσατε.

19 ‡ καὶ τὰ σκεύη τὰ διδόμενά σοι εἰς λειτουργίαν οἴκου θεοῦ, πάντα ἐνώπιον θεοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

20 ‡ καὶ τὸ κατάλοιπον χρείας οἴκου θεοῦ σου, ὃ ἂν φανῇ σοι δοῦναι, δώσεις ἀπὸ οἴκων γάζης βασιλέως

21 ‡ καὶ ἀπ' ἐμοῦ. ἐγὼ ἀρθασασθὰ βασιλεὺς ἔθηκα γνώμην πάσαις ταῖς γάζαις ταῖς ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὅπως πᾶν ὃ ἂν αἰτήσῃ ὑμᾶς ἔσδρας ὁ ἱερεύς, καὶ γραμματεὺς τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἑτοίμως γινέσθω,

22 ‡ ἕως ἀργυρίου ταλάντων ἑκατόν, καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατόν, καὶ ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἕως ἐλαίου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἅλας ὃ οὐκ ἔστι γραφή.

23 ‡ πᾶν ὅ ἐστιν ἐν γνώμῃ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, γινέσθω ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ. προσέχετε μήπως ἐπιχειρήσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, μή ποτε γένηται ὀργὴ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

24 ‡ καὶ ὑμῖν ἐγνώρισται ἐν πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις, ᾄδουσι, πυλωροῖς, ναθινααίοις, καὶ λειτουργοῖς οἴκου θεοῦ τούτου, τὸν φόρον καὶ πρᾶξιν καὶ ἀποφορὰν οὐκ ἔχειν ὑμᾶς ἐξουσίαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτούς.

25 * וְאַנְתְּ עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהָךְ דִּי־בִידָךְ מַנִּי שָׁפְטִין
וְדַיָּנִין דִּי־לֶהֱוֹן דָּאנִין לְכָל־עַמָּא דִּי בַעֲבַר נַהֲרָה
לְכָל־יַדְעֵי דָתֵי אֱלָהָךְ וְדִי לָא יַדַּע תְּהוֹדְעוּן׃
26 * וְכָל־דִּי־לָא לֶהֱוֵא עָבֵד דָּתָא דִי־אֱלָהָךְ וְדָתָא
דִי מַלְכָּא אָסַפַּרְנָא דִּינָה לֶהֱוֵא מִתְעֲבֵד מִנֵּהּ הֵן
לְמוֹת הֵן לִשְׁרְשׁוֹהִן־לַעֲנָשׁ נִכְסִין וְלֶאְסוּרִין׃
27 * בָּרִוךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן כָּזֹאת בְּלֵב
הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃
28 * וְעָלַי הִטָּה־חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי
הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהַי
עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים לַעֲלוֹת עִמִּי׃

ח

1 * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבֹתֵיהֶם וְהִתְיַחֵשׂ הָעֹלִים עִמִּי
בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל׃
2 * מִבְּנֵי פִינְחָס גֵּרְשֹׁם מִבְּנֵי אִיתָמָר דָּנִיֵּאל מִבְּנֵי
דָּוִד חַטּוּשׁ׃
3 * מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ זְכַרְיָה וְעִמּוֹ הִתְיַחֵשׂ
לִזְכָרִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים׃
4 * מִבְּנֵי פַחַת־מוֹאָב אֶלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זַרְחְיָה וְעִמּוֹ
מָאתַיִם הַזְּכָרִים׃
5 * מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶּן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
6 הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן וְעִמּוֹ
7 חֲמִשִּׁים הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה־בֶן־
8 עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה
זְבַדְיָה בֶּן־מִיכָאֵל וְעִמּוֹ שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים׃
9 * מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶּן־יְחִיאֵל וְעִמּוֹ מָאתַיִם
וּשְׁמֹנָה עָשָׂר הַזְּכָרִים׃
10 * וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מֵאָה וְשִׁשִּׁים
הַזְּכָרִים׃
11 * וּמִבְּנֵי בֵבָי זְכַרְיָה בֶּן־בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה
הַזְּכָרִים׃
12 * וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן בֶּן־הַקָּטָן וְעִמּוֹ מֵאָה וַעֲשָׂרָה
13 הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי אֲדֹנִיקָם אַחֲרֹנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם
אֱלִיפֶלֶט יְעוּאֵל וּשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים הַזְּכָרִים׃
14 * וּמִבְּנֵי בִגְוַי עוּתַי וְזַכּוּר וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃
15 * וָאֶקְבְּצֵם אֶל־הַנָּהָר הַבָּא אֶל־אַהֲוָא וַנַּחֲנוּ
שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וָאָבִינָה בָּעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי
לֹא־מָצָאתִי שָׁם׃

15 * Tu autem Esdra secundùm sapiẽtiam Dei tui quæ est in manu tua constitue iudices & præsides, vt iudicent omni populo qui est trans flumen, his videlicet qui nouerunt Legem Dei tui, sed & imperitos
26 docete liberè. * Et omnis qui non fecerit legem Dei tui & legem Regis diligenter, iudicium erit de eo siue in mortem, siue in exilium, siue in condemnationẽ substantiæ eius, vel certè in carcerem.
27 * Benedictus Dominus Deus patrum nostrorum, qui dedit hoc in corde Regis, vt glorificaret domum Domini quæ est in
28 Hierusalem: * Et in me inclinauit misericordiam suam coram Rege & consiliatoribus eius, & vniuersis principibus Regis potentibus. Et ego confortatus manu Domini Dei mei quæ erat in me, congregaui de Israel principes qui ascenderũt mecum.

CAP. VIII.

1 HI sunt ergo principes familiarum, &
A genealogia eorũ qui ascenderunt mecum in regno Artaxerxis regis de Babylo-
2 ne. * De filiis Phinees, Gersom. De filiis Ithamar, Daniel. De filiis Dauid, Atthus.
3 * De filiis Secheniæ, & de filiis Pharos, Zacharias, & cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta.
4 * De filiis Phetmoab, Elioenai filius Zareæ, & cum eo ducenti viri.
5 * De filiis Secheniæ, filius Ezechiel, & cum eo trecenti viri.
6 * De filiis Addan, Nabeth filius Ionathan, & cum eo quinquaginta viri.
7 * De filiis Helam, Esaias filius Athaliæ, & cum eo septuaginta viri.
8 * De filiis Saphatiæ, Zebedia filius Michael, & cum eo octoginta viri.
9 * De filiis Ioab, Obedia filius Iehihel,
B & cum eo ducenti decem & octo viri.
10 * De filiis Selomith, filius Iosphiæ, & cum eo centum sexaginta viri.
11 * De filiis Bebai, Zacharias filius Bebai, & cum eo viginti octo viri.
12 * De filiis Ezeab, Iohannan filius Ezethan, & cum eo centum decem viri.
13 * De filiis Adonicam qui erant nouissimi, & hæc nomina eorum, Helipheleth, & Heihel, & Samaias, & cum eis sexaginta
14 viri. * De filiis Begui, Vthai & Zachur, & cum eis septuaginta viri.
15 * Cõgregaui autem eos ad fluuium qui decurrit ad Hana, & mansimus ibi tribus diebus. Quæsiuiq́ue in populo & in sacerdotibus de filiis Leui, & non inueni ibi.

‡ *Et tu Esdra secundùm sapientiam Dei quæ* 25
in manu tua, constitue Scribas & Judices, vt
sint iudices omni populo qui trans flumen omni-
bus cognoscentibus legitima Dei tui; & non co-
gnoscenti notificabitis.

‡ *Et omnis qui non fuerit faciens legem Dei* 26
& legem Regis, diligenter iudicium erit factũ
de ipso, siue in mortem, siue sit eradicare eum,
aut castigare, aut condemnare substantiam, aut
in carcerem claudere.

‡ *Benedictus Dominus Deus patrũ nostro-* 27
rum, qui dedit in corde Regis sic, vt glorifica-
ret domum Domini quæ in Hierusalem:

‡ *Et super me inclinauit misericordiam in o-* 28
culis regis & consiliatorum eius, & omnium
principum regis potentium. & ego confortatus
sum in manu Domini Dei mei bona super me,
& congregaui de Israel principes vt ascende-
rent mecum.

CAP. VIII.

ET *isti principes familiarum eorum et genea-* 1
logia eorum qui ascẽderunt mecum in regno
Artha sastha regis de Babylone.

‡ *De filiis Phinees Gersom, de filiis Ithamar* 2
Daniel, de filiis Dauid Attus:

‡ *De filiis Sachaniæ, de filiis Phoros Zacha-* 3
rias, & cum eo genealogia numerati sunt mas-
culi centum quinquaginta.

‡ *De filiis Phaath Moab, Elianai filius Sa-* 4
raiæ, & cum eo ducenti masculi.

‡ *De filiis Secheniæ filius Aziel, & cum eo* 5
trecenti masculi.

‡ *De filiis Adin, Obed filius Jonathan, &* 6
cum eo quinquaginta masculi.

‡ *De filiis Elam, Isaias filius Athelia, & cum* 7
eo septuaginta masculi.

‡ *De filiis Saphatia, Zabdias filius Michael,* 8
& cum eo octoginta masculi.

‡ *De filiis Ioab, Abadias filius Ieiel, et cum* 9
eo ducenti decem & octo masculi.

‡ *De filiis Selimuth filius Iosephia, & cum* 10
eo centum sexaginta masculi.

‡ *De filiis Babi, Zacharias filius Babi, &* 11
cum eo viginti octo masculi.

‡ *De filiis Asgad, Jonan filius Acatan, et cum* 12
eo centum decem masculi.

‡ *De filiis Adonicam nouissimi, & hæc no-* 13
mina eorum, Eliphalat, Ieiel & Samaia, et cum
eis sexaginta masculi.

‡ *De filiis Bague, Vthai & Zacchur, et cum* 14
eis septuaginta masculi.

‡ *Et congregaui eos ad fluuium venientem* 15
ad Eui, & castrametati sumus ibi diebus tri-
bus. & intellexi in populo & in sacerdotibus,
& de filiis Leui non inueni ibi.

ESDRAS.

25 ‡ καὶ σὺ Ἔσδρα κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν χειρί
σου, κατάστησον γραμματεῖς καὶ κριτάς, ἵνα ὦσι κρίνοντες
παντὶ τῷ λαῷ τῷ ἐν πέραν ποταμοῦ πᾶσι τοῖς εἰδόσι τὰ νό-
μιμα τοῦ θεοῦ σου, καὶ τῷ μὴ εἰδότι γνωριεῖτε.

26 ‡ καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ᾖ ποιῶν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νό-
μον τοῦ βασιλέως σπουδαίως, τὸ κρῖμα ἔσται γινόμενον ἐξ
αὐτοῦ, ἐάντε εἰς θάνατον, ἐάντε ἢ ἐκριζῶσαι αὐτὸν ἢ παι-
δεῦσαι ἢ ζημιῶσαι τὰ ὑπάρχοντα ἢ εἰς φυλακὴν ἐγκλεῖσαι.

27 ‡ Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἔδω-
κεν ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως οὕτως, τοῦ δοξάσαι τὸν οἶκον
κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ·

28 ‡ καὶ ἐπ' ἐμὲ ἔκλινεν ἔλεον ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ βασι-
λέως καὶ τῶν συμβούλων αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων
τοῦ βασιλέως τῶν δυνατῶν. κἀγὼ ἐνεδυναμώθην ἐν τῇ
χειρὶ κυρίου τοῦ θεοῦ μου τῇ ἀγαθῇ ἐπ' ἐμέ, καὶ συνῆξα
ἀπὸ ἰσραὴλ ἄρχοντας τοῦ ἀναβαίνειν μετ' ἐμοῦ.

η.

1 ‡ Καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες πατριῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γενεα-
λογία τῶν ἀναβαντων μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθα-
σαθὰ ἀπὸ βασιλέως ἐκ βαβυλῶνος.

2 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν φινεὲς γηρσάμ· ἀπὸ υἱῶν ἰθάμαρ δα-
νιήλ, ἀπὸ υἱῶν δαυὶδ ἀττούς·

3 ‡ ἀπὸ υἱῶν σαχανίας, ἀπὸ υἱῶν φόρος ζαχαρίας, καὶ μετ'
αὐτοῦ ἐγενεαλογήθησαν οἱ ἄρσενες ἑκατὸν πεντήκοντα.

4 ‡ ἀπὸ υἱῶν φααθ μωαβ, ἐλιαναὶ υἱὸς ζαραΐα, καὶ μετ'
5 αὐτοῦ διακόσιοι οἱ ἄρσενικά. ‡ ἀπὸ υἱῶν ζεχνίου υἱὸς
ἀζιήλ, καὶ μετ' αὐτοῦ τριακόσιοι οἱ ἄρσενικά.

6 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀδὶν ὠβὴδ υἱὸς ἰωνάθαν, καὶ μετ' αὐτοῦ
πεντήκοντα οἱ ἄρσενικά.

7 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλαὶ ἰσαΐας υἱὸς ἀθελία, καὶ μετ' αὐτοῦ
ἑβδομήκοντα οἱ ἄρσενικά.

8 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαφατία, ζαβδίας υἱὸς μιχαήλ, καὶ
μετ' αὐτοῦ ὀγδοήκοντα οἱ ἄρσενικά.

9 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰωάβ, ἀβαδίας υἱὸς ἰεϊήλ, καὶ μετ' αὐτοῦ
διακόσιοι δεκαοκτὼ οἱ ἄρσενικά.

10 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ζελιμὼθ υἱὸς ἰωσεφία, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑ-
κατὸν ἑξήκοντα οἱ ἄρσενικά.

11 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβὶ ζαχαρίας υἱὸς βαβί, καὶ μετ' αὐτοῦ
εἰκοσιοκτὼ οἱ ἄρσενικά.

12 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσγὰδ ἰωανὰν υἱὸς ἀκατάν, καὶ μετ' αὐ-
τοῦ ἑκατὸν δέκα οἱ ἄρσενικά.

13 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀδωνικὰμ ἔσχατοι, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόμα-
τα αὐτῶν, ἐλιφαλὰτ, ἰεϊὴλ καὶ σαμαΐα, καὶ μετ' αὐτῶν
ἑξήκοντα οἱ ἄρσενικά.

14 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαγοὲ οὐθαὶ καὶ ζακχούς, καὶ μετ' αὐ-
15 τῶν ἑβδομήκοντα οἱ ἄρσενικά. ‡ καὶ συνῆξα αὐτοὺς
πρὸς ποταμὸν τὸν ἐρχόμενον πρὸς τὸ Αὐί, καὶ παρενε-
βάλομεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. καὶ συνῆκα ἐν τῷ λαῷ καὶ ἐν τοῖς
ἱερεῦσι, καὶ ἀπὸ υἱῶν λευὶ οὐχ εὗρον ἐκεῖ.

16 * וָאֶשְׁלְחָה לְאֶלִיעֶזֶר לַאֲרִיאֵל לִשְׁמַעְיָה
וּלְאֶלְנָתָן וְיָרִיב וְאֶלְנָתָן וְנָתָן וּזְכַרְיָה
וּלְמְשֻׁלָּם רָאשִׁים וְלִיוֹיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן מְבִינִים׃
17 * וָאֲצַוֶּה אוֹתָם עַל־אִדּוֹ הָרֹאשׁ בְּכַסְפְּיָא הַמָּקוֹם
וָאָשִׂימָה בְּפִיהֶם דְּבָרִים לְדַבֵּר אֶל־אִדּוֹ אָחִיו
הַנְּתוּנִים בְּכַסְפְּיָא הַמָּקוֹם לְהָבִיא־לָנוּ מְשָׁרְתִים
18 לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ * וַיָּבִיאוּ לָנוּ כְּיַד־אֱלֹהֵינוּ הַטּוֹבָה
עָלֵינוּ אִישׁ שֵׂכֶל מִבְּנֵי מַחְלִי בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל
19 וְשֵׁרֵבְיָה וּבָנָיו וְאֶחָיו שְׁמֹנָה עָשָׂר׃ * וְאֶת־חֲשַׁבְיָה
וְאִתּוֹ יְשַׁעְיָה מִבְּנֵי מְרָרִי אָחָיו וּבְנֵיהֶם עֶשְׂרִים׃
20 * וּמִן־הַנְּתִינִים אֲשֶׁר נָתַן דָּוִיד וְהַשָּׂרִים לַעֲבֹדַת הַלְוִיִּם
נְתִינִים מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים כֻּלָּם נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת׃
21 * וָאֶקְרָא שָׁם צוֹם עַל־הַנָּהָר אַהְוָא לְהִתְעַנּוֹת
לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לָנוּ וּלְטַפֵּנוּ
22 וּלְכָל־רְכוּשֵׁנוּ׃ * כִּי בַשְׁתִּי לִשְׁאוֹל מִן־הַמֶּלֶךְ
חַיִל וּפָרָשִׁים לְעָזְרֵנוּ מֵאוֹיֵב בַּדֶּרֶךְ כִּי־אָמַרְנוּ לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר יַד־אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה
וְעֻזּוֹ וְאַפּוֹ עַל כָּל־עֹזְבָיו׃
23 * וַנָּצוֹמָה וַנְּבַקְשָׁה מֵאֱלֹהֵינוּ עַל־זֹאת וַיֵּעָתֶר לָנוּ׃
24 * וָאַבְדִּילָה מִשָּׂרֵי הַכֹּהֲנִים שְׁנֵים עָשָׂר לְשֵׁרֵבְיָה
חֲשַׁבְיָה וְעִמָּהֶם מֵאֲחֵיהֶם עֲשָׂרָה׃
25 * וָאֶשְׁקְלָה לָהֶם אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־
הַכֵּלִים תְּרוּמַת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ הַהֲרִימוּ הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו
וְשָׂרָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים׃
26 * וָאֶשְׁקְלָה עַל־יָדָם כֶּסֶף כִּכָּרִים שֵׁשׁ־מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים וּכְלֵי־כֶסֶף מֵאָה לִכְכָרִים זָהָב מֵאָה כִּכָּר׃
27 * וְכִפּוֹרֵי זָהָב עֶשְׂרִים לַאֲדַרְכֹנִים אֶלֶף וּכְלֵי
נְחֹשֶׁת מְצֻהָב טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדַת כַּזָּהָב׃
28 * וָאֹמְרָה אֲלֵהֶם אַתֶּם קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַכֵּלִים קֹדֶשׁ
וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נְדָבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם׃
29 * שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ עַד־תִּשְׁקְלוּ לִפְנֵי שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם וְשָׂרֵי־הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַ͏ִם
הַלִּשְׁכוֹת בֵּית יְהוָה׃
30 * וַיִּקְבְּלוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב
וְהַכֵּלִים לְהָבִיא לִירוּשָׁלַ͏ִם לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃
31 * וַנִּסַּע מִנְּהַר אַהְוָא בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְיַד אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ
וַיַּצֵּלֵנוּ מִכַּף אוֹיֵב וְאוֹרֵב עַל־הַדָּרֶךְ׃

16 *Itaque misi Heliezer,& Ariel,& Semeiã,
& Helnathan Arib,& alterum Helnathã,
& Nathan,& Zachariã, & Mosollam prin
17 cipes,Ioarib & Helnathan sapientes. *Et
misi eos ad Heddo, qui est primus in Cas-
phie loco.& posui in ore eorum verba quę
loquerentur ad Heddo, & ad fratres eius
Nathinæos in loco Casphie, vt adduce-
18 rẽt nobis ministros domus Dei nostri. *Et
adduxerunt nobis per manum Dei nostri
bonã super nos,virum doctissimũ de filiis
Mooli filij Leui filij Israel,& Sarabiam,&
19 filios eius,& fratres eius decẽ & octo; * Et
Asabiam,& cum eo Esaiam de filiis Mera-
20 ri,fratresque eius & filios eius viginti. *Et
D de Nathinęis,quos dederat Dauid & prin
cipes ad ministeria Leuitarũ, Nathinæos
ducẽtos viginti. omnes hi suis nominibus
21 vocabantur. *Et prædicaui ibi ieiunium
iuxta fluuium Hana, vt affligeremur corã
Deo nostro, & peteremus ab eo viam re-
ctam nobis & filiis nostris, vniuersę, sub-
22 stantiæ nostræ. *Erubui enim petere regẽ
auxilium & equites qui defenderẽt nos ab
inimico in via,quia dixeramus regi: Ma-
nus Dei nostri est super omnes qui quęrũt
eum in bonitate, & imperium eius & for-
titudo eius, & furor super omnes qui de-
23 relinquunt eum. *Ieiunauimus autẽ & ro-
E gauimus Deum nostrũ ꝓ hoc,& euenit no
24 bis ꝓsperè. *Et separaui de principibus sa-
cerdotũ duodecim,Sarabiã & Asabiam,&
25 cũ eis de fratribus eorũ decem. *Appẽdiq;
eis argentũ & aurũ,& vasa consecrata do-
mus Dei nostri quæ obtulerat rex & consi-
liatores eius & principes eius, vniuersusq;
26 Israel,eorũ q inuenti fuerant. *Et appendi
in manibus eorum argenti talẽta sexcenta
quinquaginta,& vasa argentea centũ,auri
27 verò centũ talenta: *Et crateras aureas vi-
ginti quę habebãt solidos millenos,& va-
sa ęris fulgẽtis optimi duo pulchra, vt au-
28 rũ. * Et dixi eis: Vos sancti Domini,& vasa
sancta & argentũ & aurum, quod sponte
29 oblatũ est Dño Deo patrũ nostrorũ. *Vi-
gilate & custodite, donec appendatis corã
principibus Sacerdotũ & Leuitarũ & du-
cibus familiarũ Israel in Hierusalẽ in the-
30 sauris domus Dñi. *Susceperunt autem sa-
cerdotes & Leuitę pondus argenti & auri,
& vasorũ, vt deferrent Hierusalẽ in domũ
31 Dei nostri. * Promouimus ergo à flumine
Hana duodecima die mensis primi, vt pge-
remus Hierusalem. Et manus Dei no-
stri fuit sũper nos, & liberauit nos de ma-
nu inimici & insidiatoris in via.

16 ‡ καὶ ἀπέστειλα τῷ ἐλεάζαρ τῷ ἀριὴλ τῷ ζεμεία, καὶ
τῷ ἐλινάθαν καὶ τῷ ἰαρὴβ τῷ ἐλναθάν τῷ νάθαν τῷ ζα-
χαρία τῷ μεσολλὰμ ἄρχοντας τῷ ἰωρεὶβ & τῷ ἐλναθὰν
17 συνιστῶντας. ‡ καὶ ἐντετειλάμην αὐτοῖς πρὸς ἀδδαὶ
τὸν ἄρχοντα ἐν τοπφίε τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκα ἐν στόματι αὐ-
τῶν λόγους λαλῆσαι πρὸς ἀδδαὶ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτῶν τοὺς ναθιναίους τοὺς ἐν ἀργυρίῳ ἐν τόπῳ τοπφίε τοῦ
ἐνέγκαι ἡμῖν λειτουργὸς καὶ ἄδοντας εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν.
18 ‡ καὶ ἦλθον ἡμῖν ὡς ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ ἀγαθὴ ἐφ'
ἡμᾶς, ἀνὴρ συνετὸς ἀπὸ υἱῶν μοολεῖ τοῦ λευὶ τοῦ ἰσραήλ·
καὶ ζαρουία καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δεκα-
19 οκτώ· ‡ καὶ ἀσεβία καὶ ἰσαΐα ἀπὸ υἱῶν μεραεί, ἀ-
δελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ εἴκοσι.
20 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν ναθιναίων ὧν ἔδωκε δαυὶδ καὶ οἱ ἄρ-
χοντες εἰς δουλείαν τῶν λευιτῶν ναθιναῖοι διακόσιοι εἴκοσι,
21 πάντες οὗτοι ὠνομάσθησαν ἐν ὀνόμασι. ‡ καὶ ἐκάλε-
σα ἐκεῖ νηστείαν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀθέ, τοῦ ταπεινωθῆναι
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ ὁδὸν εὐθεῖαν ἡ-
μῖν καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν καὶ πάσῃ τῇ κτήσει ἡμῶν.
22 ‡ ὅτι ἠσχύνθην αἰτῆσαι παρὰ τοῦ βασιλέως δύνα-
μιν καὶ ἱππεῖς σῶσαι ἡμᾶς ἀπὸ ἐχθροῦ ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι εἴ-
πομεν τῷ βασιλεῖ λέγοντες, χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ πάν-
τας τοὺς ζητοῦντας αὐτὸν εἰς ἀγαθόν, καὶ κράτος αὐτοῦ,
καὶ θυμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πόλας τοὺς ἐγκαταλείποντας αὐτόν.
23 ‡ καὶ ἐνηστεύσαμεν καὶ ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡ-
24 μῶν περὶ τούτου, & ἐπήκουσεν ἡμῶν. ‡ & διέστειλα ἀπὸ ἀρ
χόντων τῶν ἱερέων δώδεκα, τῷ ζαραΐα τῷ ἀσαβία, καὶ μετ'
25 αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν δέκα. ‡ καὶ ἔσπασα αὐ-
τοῖς τὸ ἀργύριον & τὸ χρυσίον, καὶ τὰ σκεύη τῆς ἀπαρχῆς οἴκου
θεοῦ ἡμῶν, ἃ ἀφώρισεν ὁ βασιλεὺς & οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ,
καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ πᾶς ἰσραὴλ οἱ εὑρισκόμενοι.
26 ‡ καὶ ἔσπασα ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἀργυρίου τάλαντα ἑ-
ξακόσια πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἑκατόν, & τάλαν-
27 τα χρυσίου ἑκατόν. ‡ καὶ χαφφὴ χρυσοῦς εἴκοσι δραχ-
μῶν χιλίων, καὶ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος ἀγαθοῦ διάφο-
ρα ἐπιθυμητὰ ὡς χρυσίον.
28 ‡ καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἅγιοι κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ
τὰ σκεύη ἅγια, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἑκούσια κυ-
29 ρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν. ‡ ἀγρυπνεῖτε καὶ τη-
ρεῖτε ἕως στῆτε ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων τῶν ἱερέων καὶ τῶν
λευιτῶν & ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραὴλ ἐν ἱερου-
σαλήμ, εἰς παστοφόρια οἴκου κυρίου.
30 ‡ καὶ ἐδέξατο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται τὸν σταθμὸν &
ἀργυρίου καὶ & χρυσίου καὶ τῶν σκευῶν τοῦ ἐνεγκεῖν εἰς ἱε-
ρουσαλὴμ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
31 ‡ καὶ ἐξήραμεν ἀπὸ & ποταμοῦ & αἰχαὶ ἐν τῇ δωδε-
κάτῃ & μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ
χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἦν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
ἐχθροῦ καὶ πολεμίου ἐν τῇ ὁδῷ.

‡ *Et misi Eleazar Ariel Semeia, & Elina-* 16
than, & Iareb, Eleathan, Nathan, Zacharia,
Messolam principes Forib, et Elnathã sapientes.
‡ *Et præcepi eis ad Addai principem de Cas-* 17
phie loco, & posui in ore eorum verba vt lo-
querentur ad Addai & ad fratres eorum Na-
thinæos qui in argento loci Casphie, vt adduce-
rent nobis ministros & cantores in domum Dei
nostri. ‡ *Et venerunt nobis sicut manus Dei* 18
nostri bona super nos, vir prudens de filiis Moo-
li filij Leui filij Israel. & Saruia & filij eius,
& fratres eius decem & octo:
‡ *Et Asebia, & Esaia de filiis Merari, fra-* 19
tres eius, & filij eius viginti.
‡ *Et de Nathinæis quos dedit Dauid et prin-* 20
cipes in seruitutem Leuitarum Nathinæi ducẽti
viginti: omnes isti nominati sunt in nominibus.
‡ *Et vocaui ibi ieiunium super fluuium A-* 21
thue, vt humiliaremur in conspectu Dei nostri,
vt peteremus ab eo viam rectam nobis & fi-
liis nostris, & omni substantiæ nostræ.
‡ *Quoniam erubui petere à rege potentiam,* 22
& equites vt saluarent nos ab inimico in via,
quia locuti sumus regi dicentes: Manus Dei no-
stri super omnes quærentes eum in bonum, &
fortitudo eius, & furores eius super omnes qui
derelinquunt eum.
‡ *Et ieiunauimus, & quæsiuimus à Deo no-* 23
stro pro hoc, & exaudiuit nos.
‡ *Et separaui de principibus sacerdotũ duo-* 24
decim, Saraia, Asabia, & cum eis de fratribus
eorum decem.
‡ *Et commendaui eis argentum & aurum,* 25
& vasa primitiarum domus Dei nostri, quæ
obtulit rex & consiliatores eius & principes e-
ius, & omnis Israel qui inuenti fuerant.
‡ *Et commendaui in manus eorum argenti* 26
talenta sexcenta quinquaginta, & vasa argen-
tea centum, & talenta auri centum:
‡ *Et crateres aureos viginti drachmarũ mil-* 27
le, & vasa æris fulgentis boni diuersa desidera-
bilia vt aurum.
‡ *Et dixi ad eos: Vos sancti Domino Deo, &* 28
vasa sancta, & argentum & aurum sponte
oblata Domino Deo patrum nostrorum:
‡ *Vigilate & custodite, donec apponatis co-* 29
ram principibus Sacerdotum, & Leuitarum,
& principibus familiarum Israel in Hierusa-
lem, in pastophoria domus Domini.
‡ *Et susceperunt Sacerdotes & Leuitæ pon-* 30
dus argenti & auri & vasorum, vt deferrent
in Hierusalem in domum Dei nostri.
‡ *Et promouimus à flumine Achua in duode-* 31
cima mensis primi, vt veniremus in Hierusalem.
et manus Dei nostri fuit super nos, et liberauit
nos de manu inimici & hostis in via.

3 * וַנָּבוֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם וַנֵּשֶׁב שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃

33 * וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים
בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ עַל יַד־מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ
אֶלְעָזָר בֶּן־פִּינְחָס וְעִמָּהֶם יוֹזָבָד בֶּן־יֵשׁוּעַ וְנוֹעַדְיָה
34 בֶּן־בִּנּוּי הַלְוִיִּם׃ * בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקָל לַכֹּל וַיִּכָּתֵב
כָּל־הַמִּשְׁקָל בָּעֵת הַהִיא׃

35 * הַבָּאִים מֵהַשִּׁבְי בְּנֵי־הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת׳
לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנֵים־עָשָׂר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׳
אֵילִים ׳ תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה׃
צְפִירֵי חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר הַכֹּל עוֹלָה לַיהוָה׃

36 * וַיִּתְּנוּ ׳ אֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וּפַחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר וְנִשְׂאוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־בֵּית
הָאֱלֹהִים׃

ט

1 * וּכְכַלּוֹת אֵלֶּה נִגְּשׁוּ אֵלַי הַשָּׂרִים לֵאמֹר לֹא־
נִבְדְּלוּ הָעָם יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מֵעַמֵּי
הָאֲרָצוֹת כְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם לַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַיְבוּסִי
הָעַמֹּנִי הַמֹּאָבִי הַמִּצְרִי וְהָאֱמֹרִי׃

2 * כִּי־נָשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם וְהִתְעָרְבוּ
זֶרַע הַקֹּדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וְיַד הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים
הָיְתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רִאשׁוֹנָה׃

3 * וּכְשָׁמְעִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת־בִּגְדִּי
וּמְעִילִי וָאֶמְרְטָה מִשְּׂעַר רֹאשִׁי וְזָקָנִי וָאֵשְׁבָה
4 מְשׁוֹמֵם׃ * וְאֵלַי יֵאָסְפוּ כָּל חָרֵד בִּדְבְרֵי אֱלֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה וְאָנֹכִי יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד
5 לְמִנְחַת הָעָרֶב׃ * וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב קַמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי
וּבְקָרְעִי בִגְדִּי וּמְעִילִי וָאִכְרְעָה עַל־בִּרְכַּי וָאֶפְרְשָׂה
כַּפַּי אֶל־יְהוָה אֱלֹהָי׃

6 * וָאֹמְרָה אֱלֹהַי בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי
פָּנַי אֵלֶיךָ כִּי עֲוֹנֹתֵינוּ רַבּוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ וְאַשְׁמָתֵנוּ
7 גָּדְלָה עַד לַשָּׁמָיִם׃ * מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ
בְּאַשְׁמָה גְדֹלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבַעֲוֹנֹתֵינוּ נִתַּנּוּ אֲנַחְנוּ
מְלָכֵינוּ כֹּהֲנֵינוּ בְּיַד ׳ מַלְכֵי הָאֲרָצוֹת בַּחֶרֶב בַּשְּׁבִי
וּבַבִּזָּה וּבְבֹשֶׁת פָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃

8 * וְעַתָּה כִּמְעַט־רֶגַע הָיְתָה תְחִנָּה מֵאֵת ׳ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ לְהַשְׁאִיר לָנוּ פְלֵיטָה וְלָתֵת־לָנוּ יָתֵד
בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ לְהָאִיר עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְלִתֵּתְנוּ
מְחִיָּה מְעַט בְּעַבְדֻתֵנוּ׃

32 *Et venimus Hierusalem,& mansimus
33 ibi tribus diebus. *Die autē quarta appen
G sum est argentum & aurum,& vasa in do-
mo Dei nostri per manum Remmoth fi-
lij Vriæ sacerdotis,& cum eo Eleazar filius
Phinees,cumq; eis Iosabed filius Iosue, &
34 Noadaia filius Bennoi Leuitæ, *Iuxta nu-
merū & pondus omnium. descriptum est
35 omne pondus in tempore illo. *Sed & qui
venerant de captiuitate filij trāsmigratio-
nis obtulerūt holocaustomata Deo Israel,
vitulos duodecī pro omni populo Israel,
arietes nonaginta sex, agnos septuaginta
septem,hircos pro peccato duodecim, oīa
36 in holocaustum Dño. *Dederunt autem
edicta regis satrapis qui erant de cōspectu
regis & ducibus trans flumen,& eleuaue-
runt populum & domum Dei. CAP. IX.

1 POstquàm autem hęc completa sunt,ac-
A cesserunt ad me principes dicentes: Nō
est separatus populus Israel & sacerdotes
& Leuitæ à populis terrarum,& de abomi
nationibus eorum, Chananæi videlicet &
Ethæi,& Pherezæi,& Iebusæi, & Ammo-
nitarū,& Moabitarum,&Ægyptiorum &
2 Ammorræorū. *Tulerūt enim de filiabus
eorū sibi & filiis suis,&cōmiscuerunt semē
sanctum cū populis terrarum. manus etiā
principū & magistratuū fuit in transgres-
3 sione hac prima. *Cūq; audissem sermonē
istum,scidi pallium meum & tunicā, & e-
uelli capillos capitis mei,& barbæ,& sedi
4 mœrēs. *Conuenerunt autē ad me omnes
qui timebant verbum Dei Israel pro trans
gressione eorum qui de captiuitate vene-
B rant; & ego sedebā tristis vsque ad sacrifi-
5 cium vespertinum.*Et in sacrificio vesper-
tino surrexi de afflictione mea,& scisso pal
lio & tunica,curuaui genua mea,& expan
6 di manus meas ad dñm Deum meum, *Et
dixi: Deus meus,cōfundor & erubesco le-
uare faciem meam ad te, quoniā iniqtates
nostrę multiplicatę sunt sup caput nostrū,
& delicta nostra creuerunt vsq; ad cælum,
7 *à diebus patrum nostrorū. Sed & nosipsi
peccauimus grauiter vsq; ad diē hāc, & in
iniqtatibus nostris traditi sumus ipsi &re-
ges nostri, & sacerdotes nostri in manū re-
gū terrarū,& in gladiū,& in captiuitatē,&
C in rapinā & in cōfusionem vultus,sicut &
8 die hac. *Et nunc quasi ad parū & momē-
tū facta est dēpcatio nostra apud Dominū
Deū nostrū,vt dimitterētur nobis reliqæ,
& daretur nobis paxill⁹ in loco sancto ei⁹,
& illumināret oculos nostros Deus noster,
& daret nobis vitā modicā ī seruitute nr̄a:

‡ *Et venimus in Hierusalem, et sedimus ibi* 32
diebus tribus.

‡ *Et die quarta apposuimus argentum et au-* 33
rum & vasa in domo Dei nostri super manum
Marimoth filij Uria sacerdotis, & cum eo E-
leazar filius Phinees, & cum eis Iosabab filius
Iesu, & Noadia filius Baania Leuitæ:

‡ *In numero & in pondere omnia, & de-* 34
scriptum est omne pondus. In tempore illo

‡ *Qui venerunt de captiuitate filij transmi-* 35
grationis, obtulerũt holocaustomata Deo Israel,
vitulos duodecim pro omni Israel, arietes no-
naginta sex, agnos septuaginta septem, hircos
pro peccato duodecĩ, omnia holocausta Domino.

‡ *Et dederunt edictum regis procuratoribus* 36
regis & ducibus trans flumen. & eleuauerunt
populum & domum Dei.

CAP. IX.

ET *postquàm completa sunt hæc, accesserunt* 1
ad me principes, dicentes: Non separati sunt
populus Israel & Sacerdotes & Leuitæ à po-
pulis terrarum in abominationibus eorum, Cha-
nanæi, Eththi, Pherezi, Iebusi, Ammoni, Moabi,
Mosri & Amorri:

‡ *Qui acceperunt de filiabus eorum sibi &* 2
filiis suis. & commixtum est semen sanctum in
populis terrarum. & manus principum & im-
peratorum in transgressione ista in principio.

‡ *Et postquàm audiui sermonem istum, scidi* 3
vestimenta mea & tunicam meam, & euelle-
bam capillos capitis mei, & à barba mea, &
sedi quiescens.

‡ *Et conuenerunt ad me omnis tremens ser-* 4
monem Dei Israel in transgressione transmi-
grationis. & ego sedens quiescebam vsque ad
sacrificium vespertinum.

‡ *Et in sacrificio vespertino surrexi de af-* 5
flictione mea. & cùm scinderem ego vestimen-
ta mea & tunicam meam, & inclino super ge-
nua mea, & extẽdo manus meas ad Dominum
Deum meum:

‡ *Et dixi: Domine, confusus sum, et erubui* 6
leuare, Deus meus, faciem meam ad te: quoniam
iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super ca-
put nostrum, & delicta nostra creuerunt vsque
ad cælum: ‡ *A diebus patrum nostrorum su-* 7
mus in delicto magno vsque ad diem hanc. &
iniquitatibus nostris traditi sumus nos et reges
nostri, & sacerdotes nostri in manibus regũ gen
tium in gladio & in captiuitate, in rapina et in
confusione vultus nostri, sicut dies hæc.

‡ *Et nunc quasi parum mansuefactus est no-* 8
bis Dominus Deus noster, vt dimitteret nos in
salutem, & daret nobis firmamentum in loco
sanctificationis eius, vt illuminaret oculos no-
stros, et daret vitam modicã in seruitute nostra:

ESDRAS.

32 ‡ καὶ ἤλθομεν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐκεῖ
33 ἡμέρας τρεῖς. ‡ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τεταρτῃ ἐστήσαμεν
τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
ἡμῶν ἐπὶ χεῖρα μαριμὼθ υἱοῦ οὐρίου τοῦ ἱερέως, καὶ μετ'
αὐτοῦ ἐλεάζαρ υἱὸς φινεές, καὶ μετ' αὐτῶν ἰωσαβὰδ υἱὸς ἰη-
34 σοῦ, καὶ νωαδία υἱὸς βαανία ④ λευῖται, ‡ ἐν ἀριθμῷ
καὶ ἐν σταθμῷ τὰ πάντα, καὶ ἐγράφη πᾶς ὁ σταθμός. ἐν
35 τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ‡ ④ ἐλθόντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας
υἱοὶ τῆς παροικίας, προσηνέγκαν ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ
ἰσραήλ, μόσχους δώδεκα περὶ παντὸς ἰσραήλ, κριοὺς ἐν-
ενηκονταέξ, ἀμνοὺς ἑβδομηκονταεπτά, χιμάρους περὶ ἁ-
μαρτίας δώδεκα, τὰ πάντα ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ.
36 ‡ καὶ ἔδωκαν τὸ νόμισμα τοῦ βασιλέως τοῖς διοικηταῖς
τοῦ βασιλέως καὶ ἐπάρχοις πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἐδό-
ξασαν τὸν λαὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

Θ'.

1 ‡ Καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα, ἤγγισαν πρός με ④ ἄρχον-
τες λέγοντες· οὐκ ἐχωρίσθησαν ὁ λαὸς ἰσραὴλ καὶ ④ ἱε-
ρεῖς καὶ ④ λευῖται ἀπὸ λαῶν τῶν γαιῶν ἐν τοῖς βδελύγ-
μασιν αὐτῶν τοῦ χαναναίου, ὁ ἐθθὶ, ὁ φερεζί, ὁ ἰεβουσί, ὁ ἀμ-
2 μωνί, ὁ μωαβί, ὁ μισραὶ καὶ ὁ ἀμορραί· ‡ οἱ ἔλαβον ἀ-
πὸ θυγατέρων αὐτῶν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. καὶ συνε-
μίγη τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον ἐν λαοῖς τῶν γαιῶν· καὶ χεὶρ τῶν
ἀρχόντων καὶ τῶν σατραπῶν ἐν τῇ ἀσεβείᾳ ταύτῃ ἐν ἀρ-
3 χῇ. ‡ καὶ ὡς ἤκουσα τὸν λόγον τοῦτον, διέρρηξα τὰ ἱμά-
πά μου καὶ τὸν ὑποδύτην μου καὶ ἔπλλον τὰς τρίχας τῆς
κεφαλῆς μου καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνός μου, καὶ ἐκαθήμην
4 ἠρεμάζων. ‡ καὶ συνήχθησαν πρός με πᾶς ὁ ἔντρομ-
ος λόγον θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ ἀσεβείᾳ τῆς ἀποικίας·
κἀγὼ καθήμενος ἠρέμαζον ἕως τῆς θυσίας τῆς ἑσπερινῆς.
5 ‡ καὶ ἐν θυσίᾳ τῇ ἑσπερινῇ ἀνέστην ἀπὸ τῆς ταπεινώσεώς
μου. καὶ ἐν τῷ διαρρῆξαί με τὰ ἱμάπά μου καὶ τὸν ὑπο-
δύτην μου, καὶ κλίνω ἐπὶ τὰ γόνατά μου, καὶ ἐκπετά-
ζω τὰς χεῖράς μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου·
6 ‡ καὶ εἶπα, κύριε ἠσχύνθην καὶ ἐντρέπομαι τοῦ ὑψῶ-
σαι θεέ μου τὸ πρόσωπόν μου πρὸς σέ, ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡ-
μῶν ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, καὶ αἱ πλημ-
μέλειαι ἡμῶν ἐμεγαλύνθησαν ἕως τοῦ οὐρανοῦ·
7 ‡ ἀπὸ ἡμερῶν πατέρων ἡμῶν ἐσμὲν ἐν πλημμελείᾳ
μεγάλῃ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν
παρεδόθημεν ἡμεῖς καὶ ④ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ ④ ἱερεῖς
ἡμῶν ἐν χερσὶ βασιλέων ἐθνῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν αἰχ-
μαλωσίᾳ, καὶ ἐν ἁρπαγῇ, καὶ ἐν αἰσχύνῃ προσώπου ἡμῶν,
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
8 ‡ καὶ νῦν ὡς βραχὺ ὑπερεύσατο ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς
ἡμῶν τοῦ καταλιπεῖν ἡμᾶς εἰς σωτηρίαν, καὶ δοῦναι ἡμῖν
στήγμα ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ τοῦ φωτίσαι ὀφθαλ
μοὺς ἡμῶν, καὶ δοῦναι ζωοποίησιν μικρὰν ἐν τῇ δουλείᾳ
ἡμῶν·

9 * כִּי־עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדָתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ
וַיֵּט־עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס לָתֵת־לָנוּ מִחְיָה
לְרוֹמֵם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וְלַהֲעֲמִיד אֶת־חָרְבֹתָיו
וְלָתֵת לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃

10 * וְעַתָּה מַה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עָזַבְנוּ
מִצְוֹתֶיךָ׃

11 * אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְיַד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ נִדָּה הִיא בְּנִדַּת
עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְאוּהָ מִפֶּה
אֶל־פֶּה בְּטֻמְאָתָם׃

12 * וְעַתָּה בְנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ לִבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם
אַל־תִּשְׂאוּ לִבְנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרְשׁוּ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם
עַד־עוֹלָם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ וַאֲכַלְתֶּם אֶת־טוּב הָאָרֶץ
וְהוֹרַשְׁתֶּם לִבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃

13 * וְאַחֲרֵי כָל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים
וּבְאַשְׁמָתֵנוּ הַגְּדֹלָה כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ לְמַטָּה
מֵעֲוֹנֵנוּ וְנָתַתָּה לָנוּ פְלֵיטָה כָּזֹאת׃

14 * הֲנָשׁוּב לְהָפֵר מִצְוֹתֶיךָ וְלְהִתְחַתֵּן בְּעַמֵּי
הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הֲלוֹא תֶאֱנַף־בָּנוּ עַד־כַּלֶּה לְאֵין
שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה׃

15 * יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ
פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּנוּ לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין
לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת׃

יוד

1 * וּכְהִתְפַּלֵּל עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי
בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב־מְאֹד
אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וִילָדִים כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה
בֶּכֶה׃

2 * וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן־יְחִיאֵל מִבְּנֵי עֵילָם וַיֹּאמֶר
לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ בֵּאלֹהֵינוּ וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת
מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ־מִקְוֶה לְיִשְׂרָאֵל עַל־
זֹאת׃

3 * וְעַתָּה נִכְרֹת־בְּרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל־נָשִׁים
וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ
וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃ 4 * קוּם כִּי־עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ
עִמָּךְ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃

9 * Quia ſerui ſumus, & in ſeruitute noſtra non dereliquit nos Deus noſter, & inclinauit ſuper nos miſericordiam coram rege Perſarum, vt daret nobis vitã, & ſublimaret domum Dei noſtri, & extrueret ſolitudines eius, & daret nobis ſæpem in Iuda & Hieruſalem.

10 * Et nunc quid dicemus Domine Deus noſter poſt hæc? Quia dereliquimus mandata tua, 11 * Quæ præcepiſti in manu ſeruorum tuorum Prophetarum, dicẽs: Terra ad quam vos ingredimini vt poſsideatis eam, terra immunda eſt, iuxta immunditiam populorum cæterarumque terrarum abominationibus eorum, qui repleD uerunt eam ab ore vſque ad os coinquinatione ſua. 12 * Nunc ergo filias veſtras ne detis filiis eorum, & filias eorum ne accipiatis filiis veſtris: & non quæratis pacem eorum & proſperitatem eorum vſque in æternum, vt confortemini & comedatis quę bona ſunt terræ, & hæredes habeatis filios veſtros vſque in ſeculum.

13 * Et poſt omnia quæ venerunt ſuper nos in operibus noſtris peſsimis, & in delicto noſtro magno, quia tu Deus noſter liberaſti nos de iniquitate noſtra, & dediſti nobis ſalutem ſicut eſt hodie:

14 * Vt non conuerteremur, & irrita faceremus mandata tua, neq; matrimonia iungeremus cum populis abominationum iſtarum. Nunquid iratus es nobis vſque ad cõſummationem, ne dimitteres nobis reliquias ad ſalutem?

15 * Domine Deus Iſrael iuſtus es tu, quoniam derelicti ſumus qui ſaluaremur ſicut die hac. Ecce coram te ſumus in delicto noſtro. Non enim ſtari poteſt coram te ſuper hoc.

CAP. X.

1 SIc ergo orante Eſdra & implorante eo, & A flente & iacente ante templum Dei, collectus eſt ad eum de Iſrael cœtus grandis nimis virorum & mulierum & puerorum. 2 & fleuit populus multo fletu. * Et reſpondit Sechenias filius Iehihel de filiis Helã, & dixit Eſdræ: Nos præuaricati ſumus in Deum noſtrum, & duximus vxores alienigenas de populis terræ. Et nunc ſi eſt pœnitentia in Iſrael ſuper hoc, 3 * Percutiamus fœdus cum Deo noſtro, vt proiiciamus vniuerſas vxores, & eos qui de his nati ſunt. iuxta voluntatem Domini, & eorum qui tenent præceptum Dñi Dei noſtri, ſecundùm legem fiat. 4 * Surge, tuũ eſt diſcernere, noſque erimus tecum. confortare & fac.

9 * *Quia serui sumus. & in seruitute nostra non dereliquit nos Dominus Deus noster: et inclinauit super nos misericordiam coram regibus Persarum, vt darent nobis viuificationem vt sublimarent ipsi domum Dei nostri, & erigerẽt deserta eius, & darent nobis sepem in Juda & Hierusalem.*

10 * *Et nunc quid dicemus Deus noster post hoc? quoniam dereliquimus præcepta tua,*

11 * *Quæ dedisti nobis in manu seruorum tuorum prophetarum, dicens: Terra in quam ingredimini ibi vt hæreditetis eam, terra commota est in commotione populorum terrarum, abominationibus eorum, quibus repleuerunt eam ab ore in os in immunditiis eorum.*

12 * *Et nunc filias vestras non detis filiis eorum, & à filiabus eorum ne accipiatis filiis vestris: & ne quæratis pacem eorum & bonum eorum vsque in æternum, vt confortemini & comedatis bona terræ, & per sortem diuidatis filiis vestris vsque in æternum.*

13 * *Et post omne quod venit super nos in operibus nostris prauis & in delicto nostro magno, quia tu Deus noster leuauisti nostras iniquitates, & dedisti nobis salutem:*

14 * *Quòd conuersi sumus dissipare mandata tua, & matrimonia iungere cum populis terrarum istarum. nunquid irritatus es in nobis vsque in consummationem ne esset reliquum & saluum?*

15 * *Domine Deus Israel iustus tu, quoniam relicti sumus salui sicut dies hæc. Ecce nos omnes coram te in delictis nostris, quia non est stare coram te super hoc.*

CAP. X.

1 *ET postquàm orauit Esdras, et postquàm concionatus est plorans & cadens coram domo Dei, collecti sunt ad eum de Israel cœtus multus nimis, viri & mulieres & adolescentuli. quia fletu magno fleuit populus.*

2 * *Et respondit Sechenias filius Jeiel de filiis Elam, & dixit Esdra: Nos præuaricati sumus in Deum nostrum, & duximus vxores alienas de populis terræ. & nunc est spes Israel super hoc.*

3 * *Et nunc percutiamus fœdus Deo nostro ad educendum omnes mulieres, & genita ex eis in consilio Domini, & eorum qui timent in mandatis Dei nostri, & sicut lex, fiat.*

4 * *Surge: quia super te verbum, & nos tecum: confortare & fac.*

9 * ὅτι δοῦλοι ἐσμέν. καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν οὐκ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔκλινεν ἐφ' ἡμᾶς ἔλεος ἐνώπιον βασιλέων περσῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ζωοποίησιν τοῦ ὑψῶσαι αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἀναστῆσαι τὰ ἔρημα αὐτοῦ, καὶ τοῦ δοῦναι ἡμῖν φραγμὸν ἐν ἰούδᾳ καὶ ἱερουσαλήμ.

10 * καὶ νῦν τί εἴπομεν ὁ θεὸς ἡμῶν μετὰ τοῦτο; ὅτι ἐγκατελίπομεν τὰς ἐντολάς σου,

11 * ἃς ἔδωκας ἡμῖν ἐν χειρὶ τῶν δούλων σου τῶν προφητῶν λέγων, ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτὴν, γῆ μετακινουμένη ἐστὶν ἐν μετακινήσει λαῶν τῶν γαιῶν βδελύγμασιν αὐτῶν, ὧν ἔπλησαν αὐτὴν ἀπὸ στόματος ἐπὶ στόμα ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν.

12 * καὶ νῦν τὰς θυγατέρας ὑμῶν μὴ δώσητε τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν μὴ λάβητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκζητήσητε εἰρήνην αὐτῶν καὶ ἀγαθὸν αὐτῶν ἕως αἰῶνος, ὅπως ἐνισχύσητε καὶ φάγητε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ κληροδοθήσητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν ἕως αἰῶνος.

13 * καὶ μετὰ πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἐφ' ἡμᾶς ἐν ποιήμασιν ἡμῶν τοῖς πονηροῖς καὶ ἐν πλημμελείᾳ ἡμῶν τῇ μεγάλῃ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκούφισας ἡμῶν τὰς ἀνομίας, καὶ ἔδωκας ἡμῖν σωτηρίαν·

14 * ὅτι ἐπεστρέψαμεν διασκεδάσαι τὰς ἐντολάς σου, καὶ ἐπιγαμβρεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν τούτων. μὴ παροξυνθῇς ἐν ἡμῖν ἕως συντελείας τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατάλειμμα καὶ διασωζόμενον.

15 * κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ δίκαιος σύ, ὅτι κατελείφθημεν διασωζόμενοι ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἰδοὺ ἡμεῖς πάντες ἐναντίον σου ἐν πλημμελείαις ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν στῆναι ἐνώπιόν σου ἐπὶ τούτῳ.

ι'.

1 * Καὶ ὡς προσηύξατο ἔσδρας καὶ ὡς ἐξηγόρευσε κλαίων καὶ προσπίπτων ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ, συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἰσραὴλ ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι· ὅτι κλαυθμῷ μεγάλῳ ἔκλαυσεν ὁ λαός.

2 * καὶ ἀπεκρίθη σεχενίας υἱὸς ἰειὴλ ἀπὸ υἱῶν ἠλάμ, καὶ εἶπε τῷ ἔσδρα, ἡμεῖς ἠθετήσαμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν γυναῖκας ἀλλοτρίας ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς. καὶ νῦν ἐστιν ἐλπὶς τῷ ἰσραὴλ ἐπὶ τούτῳ·

3 * καὶ νῦν διαθώμεθα διαθήκην τῷ θεῷ ἡμῶν ἐξαγαγεῖν πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ γενώμενα ἐξ αὐτῶν ἐν βουλῇ κυρίου, καὶ τῶν τρεμόντων ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος, γενηθήτω.

4 * ἀνάστηθι· ὅτι ἐπὶ σὲ τὸ ῥῆμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ· κρατοῦ καὶ ποίησον.

5 * וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת־שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם
וְכָל־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ׃
6 * וַיָּקָם עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ אֶל־
לִשְׁכַּת יְהוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ שָׁם לֶחֶם לֹא־אָכַל
וּמַיִם לֹא־שָׁתָה כִּי מִתְאַבֵּל עַל־מַעַל הַגּוֹלָה׃
7 * וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה וִירוּשָׁלַם לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה
לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלִָם׃
8 * וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים כַּעֲצַת
הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יֶחֱרַם כָּל־רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל
מִקְּהַל הַגּוֹלָה׃
9 * וַיִּקָּבְצוּ כָל־אַנְשֵׁי־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְרוּשָׁלַם
לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הוּא חֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי בְּעֶשְׂרִים
בַּחֹדֶשׁ וַיֵּשְׁבוּ כָל־הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים
מַרְעִידִים עַל־הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים׃
10 * וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם מְעַלְתֶּם
וַתֹּשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף עַל־אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל׃
11 * וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֵיכֶם
וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וּמִן־הַנָּשִׁים
הַנָּכְרִיּוֹת׃
12 * וַיַּעֲנוּ כָל־הַקָּהָל וַיֹּאמְרוּ קוֹל גָּדוֹל כֵּן כִּדְבָרְךָ
עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת׃
13 * אֲבָל הָעָם רַבּוּ וְעֵת גְּשָׁמִים וְאֵין כֹּחַ לַעֲמוֹד
בַּחוּץ וְהַמְּלָאכָה לֹא־לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם כִּי־
הִרְבֵּינוּ לִפְשֹׁעַ בַּדָּבָר הַזֶּה׃
14 * יַעַמְדוּ־נָא שָׂרֵינוּ לְכָל־הַקָּהָל וְכֹל אֲשֶׁר בְּעָרֵינוּ
הַהֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת יָבֹא לְעִתִּים מְזֻמָּנִים וְעִמָּהֶם
זִקְנֵי־עִיר וָעִיר וְשֹׁפְטֶיהָ עַד לְהָשִׁיב חֲרוֹן אַף־
אֱלֹהֵינוּ מִמֶּנּוּ עַד לַדָּבָר הַזֶּה׃
15 * אַךְ יוֹנָתָן בֶּן־עֲשָׂהאֵל וְיַחְזְיָה בֶן־תִּקְוָה עָמְדוּ
עַל־זֹאת וּמְשֻׁלָּם וְשַׁבְתַּי הַלֵּוִי עָזְרוּם׃
16 * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי הַגּוֹלָה וַיִּבָּדְלוּ עֶזְרָא הַכֹּהֵן
אַנְשֵׁי רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְבֵית אֲבֹתָם וְכֻלָּם בְּשֵׁמוֹת
וַיֵּשְׁבוּ בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי לְדָרְוֹשׁ הַדָּבָר׃
17 * וַיְכַלּוּ בְכֹל אַנְשֵׁים הַהֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת עַד
יוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃
18 * וַיִּמָּצְאוּ מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ נָשִׁים
נָכְרִיּוֹת מִבְּנֵי יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו מַעֲשֵׂיָה׃
וֶאֱלִיעֶזֶר וְיָרִיב וְגְדַלְיָה׃

5 * Surrexit ergo Esdras, & adiurauit principes Sacerdotum & Leuitarum & omnẽ Israel, vt facerent secundùm verbum hoc.
6 & iurauerunt. * Et surrexit Esdras ante domum Dei, & abiit ad cubiculum Iohãnan filij Eliasib, & ingressus est illuc. Panẽ non comedit, & aquã non bibit. lugebat enim transgressionem eorum qui venerant de captiuitate. 7 * Et missa est vox
B in Iuda & in Hierusalem omnibus filiis transmigrationis, vt congregarentur in
8 Hierusalem: * Et omnis qui non venerit in tribus diebus, iuxta consilium principũ & seniorum, auferetur vniuersa substantia eius, & ipse abiicietur de cœtu transmi-
9 grationis. * Conuenerunt igitur omnes viri Iuda & Beniamin in Hierusalem tribus diebus, ipse est mẽsis nonus vicesima die mensis: & sedit omnis populus in platea domus Dei, trementes pro peccato &
10 pluuiis. * Et surrexit Esdras sacerdos, & dixit ad eos: Vos transgressi estis, & duxistis vxores alienigenas, vt adderetis super
11 delictum Israel. * Et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, & facite placitum eius, & separamini à populis terrę, & ab vxoribus alienigenis. 12 * Et respondit vniuersa multitudo,
dixitq; voce magna: Iuxta verbum tuum
13 ad nos, sic fiat. * Veruntamen quia populus multus est, & tempus pluuiæ, & non sustinemus stare foris, & opus non est diei vnius vel duorũ, vehementer quippe pec-
14 cauimus in sermone isto: *Constituantur principes in vniuersa multitudine, & omnes in ciuitatibus nostris, qui duxerunt vxores alienigenas, veniãt in temporibus statutis, & cum his seniores per ciuitatem in ciuitatẽ & iudices eius, donec auertatur ira Dei nostri à nobis super peccato hoc.
15 * Igitur Ionathan filius Asahel, & Iaazia filius Thecue steterunt super hoc, & Mosollam & Sebachi Leuites adiuuerunt
16 eos. * Feceruntque sic filij transmigrationis. Et abierunt Esdras sacerdos, &
C viri principes familiarum in domos patrum suorum, & omnes per nomina sua, & sederunt in die primo mensis decimi vt quærerent rem.
17 * Et consummati sunt omnes viri qui duxerunt vxores alienigenas vsque ad diẽ primam mensis primi:
18 *Et inuenti sunt de filiis Sacerdotũ qui duxerunt vxores alienigenas; de filiis Iosue filij Iosedech & fratres eius, Maasia, & Eliezer, & Iarib, & Godolia.

5 * Et surrexit Esdras, & adiurauit principes Sacerdotum & Leuitas & omnem Israel, vt facerent secundùm verbum hoc. et iurauerunt.

6 * Et surrexit Esdras à facie domus Dei, & abijt in gazophylacium Joanan filij Elisub, & mansit ibi. Panem non comedit, & aquam nõ bibit; quoniam lugebat super transgressione transmigrationis.

7 * Et miserunt vocem in Juda & in Hierusalem omnibus filiis transmigrationis, vt congregarentur in Hierusalem.

8 * Omnis qui non venerit in tribus diebus, quemadmodum consilium principum & seniorum, anathematizabitur omnis substantia eius, & ipse abijcietur de cœtu transmigrationis.

9 * Et congregati sunt omnes viri Juda & Beniamin in Hierusalem in tribus diebus, ipse mensis nonus. in vicesima mensis sedit omnis populus in platea domus Dei in tremore pro verbo, & ab hyeme.

10 * Et surrexit Esdras sacerdos, & dixit ad eos: Vos transgressi estis, & duxistis vxores alienas, vt adderetis super delictum Israel.

11 * Et nunc date laudem Domino Deo patrum nostrorum, & facite placitum coram eo, & separamini à populis terræ, & ab vxoribus alienis.

12 * Et responderunt omnis congregatio voce magna, & dixerunt: Juxta sermones tuos quos dixisti, sic faciemus:

13 * Sed populus multus, & tempus hyemale, & non est potentia stare foris. & opus non in diem vnum neque duos, quoniam multiplicauimus iniustè facere in verbo hoc.

14 * Constituantur iam principes nostri vniuersæ multitudini, & omnibus qui in ciuitatibus nostris, qui duxit vxores alienas, veniant in temporibus à statutis: & cum eis seniores ciuitatis & ciuitatis iudices, vt auertant iram furoris Dei nostri à nobis pro verbo hoc.

15 * Veruntamen Ionathan filius Asael, et Iazias filius Thecue mecum, & Messolam & Sabathai Leuites adiuuerunt eos.

16 * Et fecerunt sic filij transmigrationis. & missi sunt Esdras sacerdos & viri principes familiarum domorum, & omnes in nominibus. quia reuersi sunt in die vna mensis decimi, vt quærerent verbum.

17 * Et finierunt in omnibus viris qui duxerunt vxores alienas, vsque ad diem vnam mensis primi.

18 * Et inuenti sunt de filiis Sacerdotum qui duxerunt vxores alienas, de filiis Jesu filij Josedec fratres eius, Maasia, & Eliezer, & Iarib & Gadalias.

5 * καὶ ἀνέστη ἔσδρας καὶ ὥρκισε τοὺς ἄρχοντας τῶν ἱερέων καὶ λευίτας καὶ πάντα ἰσραήλ, τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ὤμοσαν.

6 * καὶ ἀνέστη ἔσδρας ἀπὸ προσώπου οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς γαζοφυλάκιον ἰωαναὶ υἱοῦ ἐλιτοὺβ καὶ ἠυλίσθη ἐκεῖ. ἄρτον οὐκ ἔφαγεν καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν, ὅτι ἐπένθει ἐπὶ τῇ ἀσυνθεσίᾳ τῆς ἀποικίας.

7 * καὶ παρήνεγκαν φωνὴν ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ πᾶσι τοῖς υἱοῖς τῆς ἀποικίας τοῦ συναθροισθῆναι εἰς ἱερουσαλήμ.

8 * πᾶς ὃς ἂν μὴ ἔλθῃ εἰς τρεῖς ἡμέρας ὡς ἂν ἡ βουλὴ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀναθεματισθήσεται πᾶσα ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς διασταλήσεται ἀπὸ ἐκκλησίας τῆς ἀποικίας.

9 * καὶ συνήχθησαν πάντες ἄνδρες ἰούδα καὶ βενιαμὶν εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας, οὗτος ὁ μὴν ὁ ἔννατος. ἐν τῇ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐκάθισε πᾶς ὁ λαὸς ἐν πλατείᾳ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν τρόμῳ περὶ τοῦ ῥήματος, καὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος.

10 * καὶ ἀνέστη ἔσδρας ὁ ἱερεὺς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὑμεῖς ἠσυνθετήκατε, καὶ ἐκαθίσατε γυναῖκας ἀλλοτρίας τοῦ προσθῆναι ἐπὶ πλημμέλειαν ἰσραήλ.

11 * καὶ νῦν δότε αἴνεσιν κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ποιήσατε τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ διασταλητε ἀπὸ λαῶν τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ γυναικῶν τῶν ἀλλοτρίων.

12 * καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπον, κατὰ τοὺς λόγους σου οὓς ἔφης οὕτως ποιήσομεν.

13 * ἀλλὰ ὁ λαὸς πολύς, καὶ καιρὸς χειμερινός, καὶ οὐκ ἔστι δύναμις στῆναι ἔξω. καὶ τὸ ἔργον οὐκ εἰς ἡμέραν μίαν οὐδὲ δύο, ὅτι ἐπληθύναμεν τοῦ ἀδικῆσαι ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ.

14 * στήτωσαν δὴ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν πόλεσιν ἡμῶν, ὃς ἐκάθισεν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἐλθέτωσαν εἰς καιροὺς ἀπὸ συνταγῶν. καὶ μετ' αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι πόλεως καὶ πόλεως κριταὶ τοῦ ἀποστρέψαι ὀργὴν θυμοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

15 * πλὴν ἰωνάθαν υἱὸς ἀσαὴλ καὶ ἰαζίας υἱὸς θεκουὲ μετ' ἐμοῦ, καὶ μεσσολὰμ καὶ σαβαθαὶ ὁ λευίτης αὐτελαμβάνοντο αὐτοῖς.

16 καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας. καὶ διεστάλησαν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν τῶν οἴκων καὶ πάντες ἐν ὀνόμασιν. ὅτι ἐπέστρεψαν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου ἐκζητῆσαι τὸ ῥῆμα.

17 * καὶ ἐτέλεσαν ἐν πᾶσιν τοῖς ἀνδράσιν οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἕως ἡμέρας μιᾶς τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.

18 * καὶ εὑρέθησαν ἀπὸ υἱῶν τῶν ἱερέων οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἀπὸ υἱῶν ἰησοῦ υἱοῦ ἰωσεδὲκ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μαασία καὶ ἐλιέζερ καὶ ἰαρὶβ καὶ γαδαλίας.

19 * וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשֵׁמִים אֵיל־צֹאן עַל־אַשְׁמָתָם׃

19 * Et dederunt manus suas vt eiicerent vxores suas, & pro delicto suo arietem de ouibus offerrent.

20 * וּמִבְּנֵי אִמֵּר חֲנָנִי וּזְבַדְיָה׃

20 *Et de filiis Emmer, Annani & Zebedia.

21 * וּמִבְּנֵי חָרִם מַעֲשִׂיָה וְאֵלִיָּה וּשְׁמַעְיָה וִיחִיאֵל וְעֻזִּיָה׃

21 *Et de filiis Serim, Masia, & Helia, & Semeia, Iehiel, & Ozias.

22 * וּמִבְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלְיוֹעֵינַי מַעֲשִׂיָה יִשְׁמָעֵאל נְתַנְאֵל יוֹזָבָד וְאֶלְעָשָׂה׃

22 * Et de filiis Phessur, Elioenai, Maasia, Hismael, Nathanael, Iosabeth, & Helesa.

23 * וּמִן־הַלְוִיִּם יוֹזָבָד וְשִׁמְעִי וְקֵלָיָה הוּא קְלִיטָא פְּתַחְיָה יְהוּדָה וְאֱלִיעֶזֶר׃

23 * Et de filiis Leuitarum, Iosabeth, & Semei, & Celaia, ipse est Calitha, Phathaia, Iuda & Eliezer.

24 * וּמִן־הַמְשֹׁרְרִים אֶלְיָשִׁיב וּמִן־הַשֹּׁעֲרִים שַׁלֻּם וְטֶלֶם וְאוּרִי׃

24 * Et de Cantoribus, Eliasub; & de Ianitoribus, Sellum & Thelem & Vri.

25 * וּמִיִּשְׂרָאֵל מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ רַמְיָה וְיִזִּיָּה וּמַלְכִּיָּה וּמִיָּמִן וְאֶלְעָזָר וּמַלְכִּיָּה וּבְנָיָה׃

25 * Et ex Israel, de filiis Pharos Remeia, & Iezia, & Melhia, & Miamin, & Eliezer, & Melchia & Banea.

26 * וּמִבְּנֵי עֵילָם מַתַּנְיָה זְכַרְיָה וְיחִיאֵל וְעַבְדִּי וְירֵמוֹת וְאֵלִיָּה׃

26 * Et de filiis Helam, Mathania, Zacharias, & Iehihel, & Abdi, & Rimoth, & Helia.

27 * וּמִבְּנֵי זַתּוּא אֶלְיוֹעֵינַי אֶלְיָשִׁיב מַתַּנְיָה וִירֵמוֹת וְזָבָד וַעֲזִיזָא׃

27 * Et de filiis Zethua, Elioenai, Eliasib, Nathania, & Hierimuth, & Zabeth, & D Aziza.

28 * וּמִבְּנֵי בֵבַי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה זַבַּי עַתְלָי׃

28 * Et de filiis Bebai, Iohannan, Anania, Zabbai, Athalai.

29 * וּמִבְּנֵי בָנִי מְשֻׁלָּם מַלּוּךְ וַעֲדָיָה יָשׁוּב וּשְׁאָל יְרָמוֹת׃

29 * Et de filiis Beni, Mosollam, & Melluch, & Adaia, Iasub, & Saal, & Ramoth:

30 * וּמִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב עַדְנָא וּכְלָל בְּנָיָה מַעֲשִׂיָה מַתַּנְיָה בְּצַלְאֵל וּבִנּוּי וּמְנַשֶּׁה׃

30 * Et de filiis Phetmoab, Edna, & Chalaal, Banaias & Maasias, Mathanias, Beselehel, Bennui & Manasse.

31 * וּבְנֵי חָרִם אֱלִיעֶזֶר יִשִּׁיָּה מַלְכִּיָּה שְׁמַעְיָה שִׁמְעוֹן׃

31 * Et de filiis Erem, Eliezer, Iesue, Melchias, Semeias, Symeon,

32 * בִּנְיָמִן מַלּוּךְ שְׁמַרְיָה׃

32 * Beniamin, Maloch, Samarias.

33 * מִבְּנֵי חָשֻׁם מַתְּנַי מַתַּתָּה זָבָד אֱלִיפֶלֶט יְרֵמַי מְנַשֶּׁה שִׁמְעִי׃

33 * Et de filiis Asom, Mathanai, Mathet, Azabeth, Elpheleth, Iermai, Manasses, Semei.

34 * מִבְּנֵי בָנִי מַעְדַי עַמְרָם וְאוּאֵל׃

34 * De filiis Bani, Maaddi, Amrã & Huel,

35 * בְּנָיָה בְּדְיָה כְּלוּהִי׃

35 * Baneas & Badaias, Cheliau,

36 * וַנִיָּה מְרֵמוֹת אֶלְיָשִׁיב׃

36 * Bannia; Marimuth, & Eliasib,

37 * מַתַּנְיָה מַתְּנַי וְיַעֲשָׂו׃

37 * Mathanias, Mathanai & Iasi,

38 * וּבָנִי וּבִנּוּי שִׁמְעִי׃

38 * Et Bani & Bennui, Semei,

39 * וְשֶׁלֶמְיָה וְנָתָן וַעֲדָיָה׃

39 * Et Salmias, & Nathan, & Adaias,

40 * מַכְנַדְבַי שָׁשַׁי שָׁרָי׃

40 * Mechnedabai, Sysai, Sarai,

41 * עַזַרְאֵל וְשֶׁלֶמְיָהוּ שְׁמַרְיָה׃

41 * Ezrel, & Selemau, & Semeria,

42 * שַׁלּוּם אֲמַרְיָה יוֹסֵף׃

42 * Sellum, Amaria, Ioseph.

43 * מִבְּנֵי נְבוֹ יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד זְבִינָא יַדּוֹ וְיוֹאֵל בְּנָיָה׃

43 * De filiis Nebui, Ahiel, Mathathias, Zabet, Zabina, Ieddu, & Iohel, & Banai.

44 * כָּל־אֵלֶּה נָשְׂאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וַיֵּשׁ מֵהֶם נָשִׁים וַיָּשִׁימוּ בָּנִים׃

44 * Omnes hi acceperant vxores alienigenas, & fuerunt ex eis mulieres quæ pepererant filios.

תם ספר עזרא

* Et dederunt manum ſuam vt eijcerent vxores ſuas, et delicti arietem ex ouibus pro delicto ſuo. 19

* Et de filiis Emmer, Anania & Zabdia. 20

* Et de filiis Eram, Maaſia, & Elia, et Samaria, & Jeiel, & Ozias. 21

* Et de filiis Phaſur, Elionai, Maaſia, Iſmael, & Nathanael, & Iozabad & Elaſa. 22

* Et de Leuitis, Jozabab, & Semei, & Colia, ipſe Colitas, & Chetheia, & Iudas, & Eliezer. 23

* Et de Cantoribus, Eliaſab, & de Janitoribus Solen, et Tellen et Vrias. 24

* Et de Iſrael de filiis Phoros, Ramia, & Azia, & Melchia, & Meimin, & Eleazar, & Melchias & Baneas. 25

* Et de filiis Elam, Matthanias, & Zacharias, & Jaiel, & Abdias, & Hierimoth, & Elia. 26

* Et de filiis Zathua, Elionai, Eliſub, Matthanai, & Iarmoth, & Zabad & Oziza. 27

* Et de filiis Babi, Janan, et Anani, et Zabu & Thali. 28

* Et de filiis Baani, Moſolam, & Maluc, et Adaias, et Iaſub, et Saal, et Ramoth. 29

* Et de filiis Phaath-Moab, Edne, & Chalel, & Banai, & Maaſias, & Matthanias, et Beſſeleel, et Banui & Manaſſes. 30

* Et de filiis Eram, Eliezer, Jeſeia, Melchias, Samai, Semeon, 31

* Beniamin, Meluch & Samari. 32

* Et de filiis Aſem, Matthanai, Matthatha, Zabad, Eliphalet, Hieremi, Manaſſes & Semei. 33

* Et de filiis Bani, Moodias, Amram, Vel, 34

* Banai, Badaias, Chelias, 35

* Vania, Marimoth, Eliaſib, 36

* Matthanias & Matthani. & fecerunt 37

* Filij Bauni & filij Semei, 38

* Et Selemias, & Nathan, & Adaias, 39

* Et Machnada, & Sarua & Seſei. 40

* Et Eſriel, & Selemias, & Samarias, 41

* Et Sellum, & Amarias, & Joſeph. 42

* De filiis Nabu, Ieiel, Matthathias, Zabad, Zebenna, Jadai, Joel & Banaias. 43

* Omnes hi acceperant vxores alienas: & 44
ſunt autem ex ipſis mulieribus quæ genuerunt ex eis filios.

19 * καὶ ἔδωκαν χεῖρας αὐτῶν τοῦ ἐξενέγκαι γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ πλημμελείας κριὸν ἐκ προβάτων περὶ πλημμελήσεως αὐτῶν.

20 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἐμμήρ, ἀνανία καὶ ζαβδία.

21 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἠραμ, μαασία, καὶ ἐλία καὶ σαμαρία καὶ ἰεϊὴλ, καὶ ὀζίας.

22 * καὶ ἀπὸ υἱῶν φαθούρ, ἐλιωναΐ, μαασία, ἰσμαήλ, καὶ ναθαναήλ, καὶ ἰωζαβὰδ καὶ ἠλασά.

23 * καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, ἰωσαβὰδ, καὶ σεμεΐ, καὶ κωλία, αὐτὸς κωλίτας, καὶ χεθεία, καὶ ἰούδας καὶ ἐλιέζερ.

24 * καὶ ἀπὸ τῶν ᾀδόντων, ἐλιασάβ. καὶ ἀπὸ τῶν θυρωρῶν σαλεὶ καὶ τελλεὶ καὶ οὐρίας.

25 * καὶ ἀπὸ ἰσραὴλ ἀπὸ υἱῶν φόρος, ῥαμία καὶ ἀζία, καὶ μελχία, καὶ μειμίν, καὶ ἐλεάζαρ, καὶ μελχίας, καὶ βανέας.

26 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἠλάμ, ματθανίας, καὶ ζαχαρίας, καὶ ἰαϊὴλ, καὶ ἀβδίας, καὶ ἱερεμώθ, καὶ ἠλία.

26 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαθούα, ἐλιωναΐ, ἐλιούβ, ματθαναΐ, καὶ ἰαρμώθ, καὶ ζαβαὰδ καὶ ὀζιζά.

28 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβί, ἰαναν, καὶ ὠνανί, καὶ ζαββοῦ καὶ θαλί.

29 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαανί, μοσολάμ, καὶ μαλούχ, καὶ ἀδαΐας, καὶ ἰασούβ, καὶ σαὰλ καὶ ῥαμώθ.

30 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φααθ μωάβ, ἐδνέ, καὶ χαλήλ, καὶ βαναΐ, καὶ μαασίας, καὶ ματθανίας, καὶ βεσελεήλ, καὶ βανουῒ καὶ μανασσῆς.

31 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἠραμ, ἐλιέζερ, ἰεσεΐα, μελχίας, σαμαΐ, σεμεών,

32 * βενιαμίν, μελοὺχ καὶ σαμαρί.

33 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσήμ, ματθαναΐ, ματταθά, ζαβαὰδ, ἐλιφαλέτ, ἱερεμί, μανασσῆς καὶ σεμεΐ.

34 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βανί, μοοδίας, ἀμεράμ, ουήλ,

35 * βαναΐ, βαδαΐας, χελίας,

36 * ουανία, μαριμώθ, ἐλιασίβ,

37 * ματθανίας καὶ ματθανί. καὶ ἐποίησαν

38 * οἱ υἱοὶ βαουνί, καὶ υἱοὶ σεμεΐ,

39 * καὶ σελεμίας, καὶ νάθαν, καὶ ἀδαΐας,

40 * καὶ μαχναδά. καὶ σαρουά, καὶ σεσεΐ.

41 * καὶ ἐσριὴλ, καὶ σελεμίας, καὶ σαμαρίας,

42 * καὶ σελλοὺμ, καὶ ἀμαρίας καὶ ἰωσήφ.

43 * ἀπὸ υἱῶν ναβού, ἰεϊὴλ, ματθαθίας, ζαβάδ, ζεβενά, ἰαδαΐ, ἰωὴλ καὶ βαναΐας.

44 * πάντες οὗτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀλλοτείας. καὶ εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἳ ἐγέννησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς.

FINIS LIBRI ESDRAE. I.

LIBER NEEMIÆ.

CAPVT I.

1 A Verba Neemiæ filij Helchiæ. Et factũ est in mẽse Casleu anno vicesimo, &
2 ego eram in Susis castro. *Et venit Anani vnus de fratribus meis, ipse & viri Iuda. & interrogaui eos de Iudæis q remãserãt & superant de captiuitate & de Hierusalẽ. *Et dixerunt mihi: Qui remãserunt
3 & derelicti sunt de captiuitate ibi in puincia, in afflictione magna sunt & in opprobrio, & murus Hierusalẽ dissipatus est, &
4 portæ eius cõbustę sunt igni. *Cumq; audissem verba huiuscemodi, sedi & fleui, & luxi diebus multis, & ieiunabã & orabã ãte
5 facie Dei cæli: *Et dixi: Quæso dñe Deus
B cęli, fortis, magne atq; terribilis, q custodis pactum & misericordiã cum his qui te di- Dan. 9.a Inf. 9.
6 ligunt & custodiunt mãdata tua; *Fiãt aures tuæ auscultantes, & oculi tui aperti, vt audias orationẽ serui tui quã ego oro corã te hodie die & nocte pro filiis Israel seruis tuis, & cõfiteor p peccatis filiorũ Israel q- bus peccauerũt tibi. Et ego & dom⁹ patris
7 mei peccauimus: *Vanitate seducti sumus,
C & nõ custodiuimus mandatum tuũ, & ceremonias & iudicia quæ p̃cepisti Moysi fa
8 mulo tuo. *Memento verbi quod mãdasti Moysi seruo tuo, dicens: Cùm transgressi fueritis, ego disperdam vos in populos:
9 *Et si reuertamini ad me, & custodiatis præcepta mea, & faciatis ea, etiam si abducti fueritis ad extrema cęli, indè congregabo vos, & reducam in locum quem elegi
10 vt habitaret nomen meum ibi. *Et ipsi
D serui tui & populus tuus, quos redemisti in fortitudine tua magna, & in manu tua
11 valida. *Obsecro Domine, sit auris tua attendens ad orationem serui tui, & ad orationem seruorum tuorum qui volunt timere nomen tuum: & dirige seruum tuum hodie, & da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis.

CAP. II.

1 A FActum est autem in mense Nisan anno vicesimo Artaxerxis regis, & vinum erat ante eum. Et leuaui vinum & dedi regi: & eram quasi languidus ante faciem eius.

2 *Dixitque mihi rex: Quare vultus tuus tristis est, cùm te ægrotum non videam? Non est hoc frustrà, sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valdè ac nimis.

ספר נחמיה

א

1 דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶן־חֲכַלְיָה וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ־כִּסְלֵו
שְׁנַת עֶשְׂרִים וַאֲנִי הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
2 * וַיָּבֹא חֲנָנִי אֶחָד מֵאַחַי הוּא וַאֲנָשִׁים מִיהוּדָה
וָאֶשְׁאָלֵם עַל־הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ
מִן־הַשִּׁבְיָה וְעַל־יְרוּשָׁלִָם׃
3 * וַיֹּאמְרוּ לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ מִן־הַשִּׁבְיָה
שָׁם בַּמְּדִינָה בְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחֶרְפָּה וְחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם
מְפֹרֶצֶת וּשְׁעָרֶיהָ נִצְתוּ בָאֵשׁ׃
4 * וַיְהִי כְּשָׁמְעִי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָשַׁבְתִּי
וָאֶבְכֶּה וָאֶתְאַבְלָה יָמִים וָאֶהְיֶה צָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי
5 אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ * וָאֹמַר אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְחֶסֶד
6 לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו׃ * תִּהְיֶנָּא אָזְנְךָ
קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ
אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם וָלַיְלָה עַל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְוַדֶּה עַל־חַטֹּאות בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וַאֲנִי וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ׃
7 * חָבֹל חָבַלְנוּ לָךְ וְלֹא־שָׁמַרְנוּ אֶת־הַמִּצְוֹת וְאֶת־
הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה
8 עַבְדֶּךָ׃ * זְכָר־נָא אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־
מֹשֶׁה עַבְדְּךָ לֵאמֹר אַתֶּם תִּמְעֲלוּ אֲנִי אָפִיץ אֶתְכֶם
9 בָּעַמִּים׃ * וְשַׁבְתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתָי
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם
מִשָּׁם אֲקַבְּצֵם וְהֲבִאוֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
10 בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן אֶת־שְׁמִי שָׁם׃ * וְהֵם עֲבָדֶיךָ
וְעַמֶּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְיָדְךָ הַחֲזָקָה׃
11 * אָנָּא אֲדֹנָי תִּהְיֶנָּא אָזְנְךָ־קַשֶּׁבֶת אֶל־תְּפִלַּת
עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת־
שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה־נָּא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם וּתְנֵהוּ לְרַחֲמִים
לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וְאָנֹכִי הָיִיתִי מַשְׁקֵה לַמֶּלֶךְ׃

ב

1 * וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא
הַמֶּלֶךְ יַיִן לְפָנָיו וָאֶשָּׂא אֶת־הַיַּיִן וָאֶתֵּנָה לַמֶּלֶךְ
וְלֹא־הָיִיתִי רַע לְפָנָיו׃
2 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ
חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי־אִם רַעַ לֵב וָאִירָא הַרְבֵּה מְאֹד׃

NEEMIAS.

CAP. I.

1 Verba Neemiæ filij Chalciæ. Et factum est in mense Chaseleb anni vicesimi, & ego eram in Susan castro: 2 *Et venit Anani vnus de fratribus meis, ipse & viri Iuda: & interrogaui eos de Iudæis saluatis, qui remanserant de captiuitate & de Hierusalem. 3 *Et dixerunt ad me, quòd residui qui remanserunt de captiuitate ibi in prouincia, in afflictione magna & in opprobrio, & muri Hierusalem dissipati, & portæ eius combustæ sunt igni.

4 *Et factum est cùm audirem ego sermones istos, sedi et fleui et luxi diebus, & eram ieiunans & orans coram Deo cæli.

5 *Et dixi: O iam Domine Deus cæli, fortis, & magne & terribilis, custodiens pactum & misericordiam amantibus eum, & custodientibus mandata eius.

6 *Sit iam auris tua attendens, & oculi tui aperti, vt audias orationem serui tui, quam ego oro coram te hodie die & nocte pro filiis Israel seruis tuis. & confiteor super peccatis filiorum Israel quibus peccauimus tibi. & ego & domus patris mei peccauimus.

7 *Dissolutione dissoluimus erga te, et non custodiuimus mandata tua & præcepta & iudicia, quæ præcepisti Moysi seruo tuo.

8 *Memento iam sermonis quem mandasti Moysi seruo tuo, dicens: Si transgressi fueritis vos, ego dispergam vos in populis.

9 *Et si conuertamini ad me, & custodiatis mandata mea & faciatis ea, et si fuerit dispersio vestra vsque ad extremitatem cæli, indè congregabo eos, & reducam eos in locum, quem elegeram vt habitaret nomen meum ibi.

10 *Et ipsi serui tui & populus tuus, quos redemisti in fortitudine tua magna, & in manu tua valida.

11 *Iam Domine, sit auris tua attendens ad orationem serui tui, & ad orationem seruorum tuorum volentium timere nomen tuum. & dirige iam seruum tuum hodie, & da eum in miserationes coram viro hoc. & ego eram pincerna Regi.

CAP. II.

1 ET factum est in mense Nisan anno vicesimo Arthasastha regi, & erat vinum ante eum, & cepi vinum & dedi regi, & non erat alter coram eo.

2 *Et dixit mihi rex: Quare vultus tuus tristis, tu autem non es ægrotans? & non est hoc nisi prauitas cordis. & timui multum nimis.

NEEMIAΣ.

κεφ. α'.

1 Λόγοι νεεμίου υἱοῦ χαλκίου. καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ χασελὲβ ἔτους εἰκοστοῦ, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν τοῦσὰν ἀβιρᾷ· 2 *καὶ ἦλθεν ἀνανὶ εἷς ἀπὸ ἀδελφῶν μου, αὐτὸς καὶ ἄνδρες ἰούδα, καὶ ἠρώτησα αὐτοῦ περὶ τῶν ἰουδαίων τῶν διασωθέντων, οἳ κατελείφθησαν ἀπὸ τῆς 3 αἰχμαλωσίας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ. *καὶ εἶπον πρός με, ὅτι οἱ ὑπολελειμμένοι οἱ καταλειφθέντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν πονηρίᾳ μεγάλῃ καὶ ἐν ὀνειδισμῷ, καὶ τὰ τείχη ἱερουσαλὴμ καθηρημένα, καὶ πύλαι αὐτῆς ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.

4 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τοὺς λόγους τούτους, ἐκάθισα καὶ ἔκλαυσα καὶ ἐπένθησα ἡμέρας, καὶ ἤμην νηστεύων καὶ προσευχόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ.

5 *καὶ εἶπα, ὦ δὴ κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἰσχυρὸς καὶ μέγας καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολὰς αὐ- 6 τοῦ. *ἔστω δὴ τὸ οὖς σου προσέχον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἠνεωγμένοι, τοῦ ἀκοῦσαι προσευχὴν τοῦ δούλου σου, ἣν ἐγὼ προσεύχομαι ἐνώπιόν σου σήμερον ἡμέραν καὶ νύκτα περὶ υἱῶν ἰσραὴλ δούλων σου. καὶ ἐξαγορεύω ἐπὶ ἁμαρτίαις υἱῶν ἰσραὴλ αἷς ἡμάρτομέν σοι. καὶ ἐγὼ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός μου ἡμάρτομεν.

7 *διαλύσει διελύσαμεν πρὸς σέ, καὶ οὐκ ἐφυλάξαμεν τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα, ἃ ἐνετείλω τῷ μωυσῇ παιδί σου.

8 *μνήσθητι δὴ τὸν λόγον ὃν ἐνετείλω μωυσῇ τῷ παιδί σου λέγων, ἐὰν ἀσυνθετήσητε ὑμεῖς, ἐγὼ διασκορπιῶ ὑ- 9 μᾶς ἐν τοῖς λαοῖς. *καὶ ἐὰν ἐπιστρέψητε πρός με, καὶ φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσητε αὐτάς, καὶ ἐὰν ᾖ ἡ διασπορὰ ὑμῶν ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν συνάξω αὐτοῦ, καὶ εἰσάξω αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἐξελεξά- 10 μην κατασκηνῶσαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. *καὶ αὐτοὶ παῖδές σου καὶ λαός σου, οὓς ἐλυτρώσω ἐν τῇ δυνάμει σου τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ.

11 *δὴ κύριε ἔστω τὸ οὖς σου προσέχον εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου, καὶ εἰς τὴν προσευχὴν παίδων σου τῶν θελόντων φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. καὶ εὐόδωσον δὴ τῷ παιδί σου σήμερον, καὶ δός αὐτὸν εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς τούτου. καὶ ἐγὼ ἤμην οἰνοχόος τῷ βασιλεῖ.

β'.

1 *Καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ νισὰν ἔτους εἰκοστοῦ ἀρθασασθὰ βασιλεῖ, καὶ ἦν ὁ οἶνος ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον τὸν οἶνον, καὶ ἔδωκα τῷ βασιλεῖ· καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ.

2 *καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, διατί τὸ πρόσωπόν σου πονηρόν, σὺ δὲ οὐκ εἶ ἀρρωστῶν; καὶ οὐκ ἔστι τοῦτο εἰμὴ πονηρία καρδίας. καὶ ἐφοβήθην πολὺ σφόδρα.

3 * וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מַדּוּעַ לֹא־
יֵרַע פָּנַי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית־קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֳרֵבָה
וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃

4 * וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מָה־זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ
וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃

5 * וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב
עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר
קִבְרוֹת אֲבֹתַי וְאֶבְנֶנָּה׃

6 * וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ עַד־מָתַי
יִהְיֶה מַהֲלָכֶךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב לִפְנֵי־הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה־לוֹ זְמָן׃

7 * וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְרוֹת יִתְּנוּ־
לִי עַל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר־
אֶבוֹא אֶל־יְהוּדָה׃

8 * וְאִגֶּרֶת אֶל־אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר יִתֶּן־לִי עֵצִים לְקָרוֹת אֶת־שַׁעֲרֵי הַבִּירָה׃
אֲשֶׁר לַבַּיִת וְלְחוֹמַת הָעִיר וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־אָבוֹא אֵלָיו
וַיִּתֶּן־לִי הַמֶּלֶךְ כְּיַד־אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי׃

9 * וָאָבוֹא אֶל־פַּחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר וָאֶתְּנָה לָהֶם אֶת־
אִגְרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שָׂרֵי חַיִל וּפָרָשִׁים׃

10 * וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי
וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר־בָּא אָדָם לְבַקֵּשׁ
טוֹבָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

11 * וָאָבוֹא אֶל־יְרוּשָׁלַ‍ִם וָאֱהִי־שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃

12 * וָאָקוּם לַיְלָה אֲנִי וַאֲנָשִׁים מְעַט עִמִּי וְלֹא־הִגַּדְתִּי
לְאָדָם מָה אֱלֹהַי נֹתֵן אֶל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלַ‍ִם
וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב
בָּהּ׃

13 * וָאֵצֵא בְשַׁעַר־הַגַּיְא לַיְלָה וְאֶל־פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין
וְאֶל־שַׁעַר הָאַשְׁפֹּת וָאֱהִי שֹׁבֵר בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַ‍ִם
אֲשֶׁר־הֻמּוּ פְרוּצִים וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃

14 * וָאֶעֱבֹר אֶל־שַׁעַר הָעַיִן וְאֶל־בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין
מָקוֹם לַבְּהֵמָה לַעֲבֹר תַּחְתָּי׃

15 * וָאֶהִי עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וָאֱהִי שֹׁבֵר בַּחוֹמָה
וָאָשׁוּב וָאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וָאָשׁוּב׃

16 * וְהַסְּגָנִים לֹא יָדְעוּ אָנָה הָלַכְתִּי וּמָה אֲנִי
עֹשֶׂה וְלַיְּהוּדִים וְלַכֹּהֲנִים וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים
וְלְיֶתֶר עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה עַד־כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי׃

3 * Et dixi regi: Rex in ęternũ viuc. Quare non mœreat vultus meus, quia ciuitas domus ſepulchrorum patris mei deſerta eſt, & portæ eius combuſtæ ſunt igni?

4 * Et ait mihi rex: Pro qua re poſtulas? Et oraui Deum cæli. 5 * Et dixi ad regem; Si videtur regi bonum, & ſi placet ſeruus B tuus ante faciem tuam, vt mittas me in Iudæam ad ciuitatem ſepulchri patris mei, 6 & ædificabo eam. * Dixitque mihi rex & regina quæ ſedebat iuxta eum: Vſque ad quod tempus erit iter tuum, & quãdo reuertêris? Et placuit ante vultum regis, & miſit me. Et conſtitui ei tempus:

7 * & dixi regi: Si regi videtur bonum, epiſtolas det mihi ad duces regionis trans flumen, vt traducant me donec veniam in Iudæam:

8 * Et epiſtolam ad Aſaph cuſtodem ſaltus regis, vt det mihi ligna vt tegere poſsim portas templi, turres domus, & muros ciuitatis, & domum quam ingreſſus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei 9 bonam mecum. * Et veni ad duces regionis trans flumen, dediq́ue eis epiſtolas regis. Miſerat autem rex mecum principes militum & equites.

10 * Et audierũt Sanaballath Horonites, & Tobias ſeruus Amanites, & cõtriſtati ſunt afflictione magna, quòd veniſſet homo C qui quæreret proſperitatem filiorum Iſrael.

11 * Et veni Hieruſalem, & eram ibi tribus diebus.

12 * Et ſurrexi nocte ego & viri pauci mecum, & non indicaui cuiquam quid Deus meus dediſſet in corde meo vt facerem in Hieruſalem: & iumentum non erat mecũ, niſi animal cui ſedebam.

13 * Et egreſſus ſum per portam vallis nocte, & ante fontem draconis, & ad portam ſtercoris, & conſiderabam murum Hieruſalem diſsipatum, & portas eius cõſumptas igni.

14 * Et tranſiui ad portam fontis, & ad aquæductum regis, & non erat locus iumẽto cui ſedebam vt tranſiret.

15 * Et aſcendi per torrentẽ nocte, & conſiderabam murũ, & reuerſus veni ad portam vallis, & redij.

16 * Magiſtratus autem neſciebant quò abiiſſem, aut quid ego facerem. Sed & Iudæis, & Sacerdotibus, & optimatibus, & magiſtratibus, & reliquis qui faciebant opus, vſque ad id loci nihil indicaueram:

3 * Et dixi regi: Rex in æternum viuat. quare non fiet tristis vultus meus, quia ciuitas domus monumentorum patrum meorum deserta est, & portæ eius exesæ sunt igni?

4 * Et ait mihi rex: Pro quo hoc tu postulas? & oraui ad Dominum Deum cæli:

5 * Et dixi Regi: Si erga regem bonum, & si benignus videbitur seruus tuus coram te, vt mittas eum in Juda in ciuitatem monumentorum patrum meorum, & reædificabo eam.

6 * Et dixit mihi rex & concubina quæ sedebat coram eo: Vsquequo erit iter tuũ, et quando reuertêris? Et placuit ante regem, & misit me, & dedi ei terminum.

7 * Et dixi regi: Si erga regem bonum, det mihi epistolas ad principes trans fluuiũ, vt trãsducant me, donec veniam in Judæam.

8 * Et epistolam ad Asaph custodem saltus qui est regi, vt det mihi ligna ad tegendum portas turris domus, & in murum ciuitatis, et in domum in quam ingrediar ad eam. Et dedit mihi rex vt manus Dei bona super me:

9 * Et veni ad præsides trans fluuium, & dedi eis epistolas regis. et misit mecum rex principes exercitus & equites.

10 * Et audiuit Sanabalat Aroni, & Tobias seruus Ammoni, & graue eis fuit. & contristati sunt quia venit homo vt quæreret bonum filiis Israel.

11 * Et veni in Hierusalem, & eram ibi diebus tribus.

12 * Et surrexi nocte ego & viri pauci mecum, & non annunciaui homini quod Deus dat in cor meum vt facerem cum Hierusalem: & iumentum non est mecum, nisi iumentum quod ego ascendo super eum.

13 * Et egressus sum per portam vallis nocte ad os fontis draconis, & ad portam stercoris. & eram considerans muros Hierusalem dissipatos, & portas eius consumptas igni.

14 * Et transiui ad portam fontis, & in piscinam regis, & non erat locus iumento vt transiret sub me.

15 * Et eram ascendens per torrentem nocte. & eram considerans murum, & eram in porta vallis & redij.

16 * Et custodes non cognouerunt ad quid abijssem, & quid ego facerem. Et Judæis, & Sacerdotibus, & optimatibus, & principibus, & reliquis facientibus opera, vsque tunc non annunciaui.

3 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω. διατί οὐ μὴ γένη πονηρὸν τὸ πρόσωπόν μου, διότι ἡ πόλις οἶκος μνημείων πατέρων μου ἠρημώθη, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς κατεβρώθησαν ἐν πυρί;

4 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, περὶ τίνος τούτου σὺ ζητεῖς; καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ·

5 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, καὶ εἰ ἀγαθυνθήσεται ὁ παῖς σου ἐνώπιόν σου, ὥστε πέμψαι αὐτὸν ἐν ἰούδα εἰς πόλιν μνημείων πατέρων μου, καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτήν.

6 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐνώπιον αὐτοῦ, ἕως πότε ἔσται ἡ πορεία σου, καὶ πότε ἐπιστρέψεις; καὶ ἠγαθύνθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλέ με, καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅρον.

7 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, δότω μοι ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε παραγαγεῖν με ἕως ἔλθω ἐπὶ ἰούδαν·

8 * καὶ ἐπιστολὴν ἐπὶ ἀσὰφ φύλακα τοῦ παραδείσου ὅς ἐστι τῷ βασιλεῖ, ὥστε δοῦναί μοι ξύλα στεγάσαι τὰς πύλας τῆς βάρεως τοῦ οἴκου, καὶ εἰς τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ εἰς οἶκον εἰς ὃν εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν. καὶ ἔδωκέ μοι ὁ βασιλεὺς ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ·

9 * καὶ ἦλθον πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπέστειλε μετ' ἐμοῦ ὁ βασιλεὺς ἀρχηγοὺς δυνάμεως καὶ ἱππεῖς.

10 * καὶ ἤκουσε σαναβαλὰτ ὁ ἀρωνὶ, καὶ τωβίας ὁ δοῦλος ὁ ἀμμωνί, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐγένετο. καὶ ἐλυπήθησαν ὅτι ἥκει ἄνθρωπος ζητῆσαι ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.

11 * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἤμην ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς.

12 * καὶ ἀνέστην νυκτὸς ἐγὼ καὶ ἄνδρες ὀλίγοι μετ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἀπήγγειλα ἀνθρώπῳ ὅτι ὁ θεὸς δίδωσιν εἰς καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι μετὰ τῆς ἱερουσαλήμ, καὶ κτῆνος οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ, εἰ μὴ τὸ κτῆνος ὃ ἐγὼ ἐπιβαίνω ἐπ' αὐτῷ.

13 * καὶ ἐξῆλθον διὰ τῆς πύλης γαὶ νυκτὸς πρὸς στόμα πυγῆς τοῦ δράκοντος καὶ εἰς πύλην τῆς κοπρίας. καὶ ἤμην κατανοῶν τοῖς τείχεσιν ἱερουσαλὴμ τοῖς κατεσπασμένοις, καὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς ταῖς ἀνηλωμέναις πυρί·

14 * καὶ παρῆλθον ἐπὶ πύλην τῆς πηγῆς καὶ εἰς κολυμβήθραν τοῦ βασιλέως. καὶ οὐκ ἦν τόπος τῷ κτήνει παρελθεῖν ὑποκάτω μου·

15 * καὶ ἤμην ἀναβαίνων διὰ τοῦ χειμάρρου νυκτός. καὶ ἤμην κατανοῶν τῷ τείχει, καὶ ἤμην ἐν τῇ πύλῃ τῆς φάραγγος, καὶ ἐπέστρεψα.

16 * καὶ οἱ φυλάσσοντες οὐκ ἔγνωσαν τί ἐπορεύθην, καὶ τί ἐγὼ ποιῶ. καὶ τοῖς ἰουδαίοις, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἐντίμοις καὶ τοῖς στρατηγοῖς, καὶ καταλοίποις τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα, ἕως τότε οὐκ ἀπήγγειλα.

17 * וָאוֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ
בָּהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַ͏ִם חֳרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ לְכוּ
וְנִבְנֶה אֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְלֹא־נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה׃
18 * וָאַגִּיד לָהֶם אֶת־יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה עָלָי
וְאַף־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר־לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבָנִינוּ
וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם לַטּוֹבָה׃
19 * וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי
וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וַיַּלְעִגוּ לָנוּ וַיִּבְזוּ עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מָה־
הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הַעַל הַמֶּלֶךְ אַתֶּם
20 מֹרְדִים׃ * וָאָשִׁיב אֹתָם דָּבָר וָאוֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם
וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין־חֵלֶק וּצְדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃

ג

1 * וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים
וַיִּבְנוּ אֶת־שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ
דַּלְתוֹתָיו וְעַד־מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד מִגְדַּל
חֲנַנְאֵל׃
2 * וְעַל־יָדוֹ בָּנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעַל־יָדוֹ בָּנָה זַכּוּר בֶּן־
אִמְרִי׃
3 * וְאֶת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה הֵמָּה קֵרוּהוּ
וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתוֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃
4 * וְעַל־יָדָם חָזַק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ
וְעַל־יָדָם חָזַק מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל
וְעַל־יָדָם חָזַק צָדוֹק בֶּן־בַּעֲנָא׃
5 * וְעַל־יָדָם חָזְקוּ הַתְּקוֹעִים וַאֲדִירֵיהֶם לֹא־
הֵבִיאוּ צַוְּארָם בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃
6 * וְאֶת שַׁעַר הַיְשָׁנָה חָזְקוּ יוֹיָדָע בֶּן־פָּסֵחַ
וּמְשֻׁלָּם בֶּן־בְּסוֹדְיָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתוֹתָיו
וּמַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃
7 * וְעַל־יָדָם חָזַק מַלַּטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן הַמֵּרֹנֹתִי
אַנְשֵׁי גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר׃
8 * עַל־יָדוֹ חָזַק עֻזִּיאֵל בֶּן־חַרְהָיָה צוֹרְפִים וְעַל־
יָדוֹ חָזַק חֲנַנְיָה בֶּן־הָרַקָּחִים וַיַּעַזְבוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם עַד
הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
9 * וְעַל־יָדָם חָזַק רְפָיָה בֶּן־חוּר שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
10 * וְעַל־יָדָם חָזַק יְדָיָה בֶּן־חֲרוּמָף וְנֶגֶד בֵּיתוֹ וְעַל־
יָדוֹ חָזַק חַטּוּשׁ בֶּן־חֲשַׁבְנְיָה׃

17 * Et dixi eis: Vos noſtis afflictionem in
qua ſumus, quia Hieruſalem deſerta eſt, &
portæ eius conſumptæ ſunt igni. Venite
& ædificemus muros Hieruſalem, & non
18 ſimus vltrà opprobrium. * Et indicaui eis manũ Dei mei quòd eſſet bona mecum, & verba regis quæ locutus eſt mihi.
& aio: Surgamus & ædificemus. Et confortatæ ſunt manus eorum in bono.
19 * Audierunt enim Sanaballath Horonites, & Tobias ſeruus Amanites, & Goſem Arabs, & ſubſannauerunt nos, & deſpexerunt: dixeruntque; Quæ eſt hæc res
20 quam facitis? nunquid contra regem vos rebellatis? * Et reddidi eis ſermonem, dixique ad eos: Deus cæli ipſe nos iuuat,
& nos ſerui eius ſumus. ſurgamus & ædificemus. Vobis autem non eſt pars & iuſtitia & memoria in Hieruſalem.

CAP. III.

1 A ET ſurrexit Eliaſib ſacerdos magnus, & fratres eius ſacerdotes, & ædificauerũt portam gregis. ipſi ſanctificauerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius, & vſque ad turrim centum cubitorum ſanctificauerunt eam vſque ad turrim Ananehel.
2 * Et iuxta eum ædificauerunt viri Hiericho, & iuxta eos ędificauit Zachur filius
3 Amri. * Portam autem piſcium ędificauerunt filij Aſnaa: ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes.
4 * Et iuxta eos ędificauit Marimuth filius Vriæ filij Accus. & iuxta eum ędificauit Mo
B ſollam filius Barachiæ filij Meſezebel, & iuxta eum ędificauit Sadoch filius Baana:
5 * Et iuxta eum ædificauerunt Thecueni. Optimates autem eorum non ſupposuerunt colla ſua in opere Domini ſui.
6 * Et portam veterem ædificauerunt Ioiada filius Phaſea, & Moſollam filius Beſodia; ipſi texerunt eam, & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes.
7 * Et iuxta eos ædificauerunt Melchias Gabaonites, & Iadon Meronathites viri de Gabaon, & Maſpha pro duce qui erat in regione trans flumen.
8 * Et iuxta eum ædificauit Ezihel filius Araia aurifex. & iuxta eum ædificauit Ananias filius pigmentarij: & dimiſerunt Hieruſalem vſque ad murum plateæ latioris.
9 * Et iuxta eum ędificauit Raphaia filius Ahur princeps vici Hieruſalem.
10 * Et iuxta eum ædificauit Ioiada filius Aromath contra domũ ſuam. & iuxta eum ędificauit Atthus filius Aſeboniæ.

* *Et dixi ad eos: Vos videtis afflictionem* 17
hanc, in qua sumus in ea; quomodo Hierusalem
deserta, & portæ eius datæ sunt igni. Venite et
ædificemus murum Hieruſalem, & non erimus
amplius opprobrium.

* *Et annunciaui eis manum Dei quæ est bo-* 18
na super me, & sermones regis quos dixit mihi.
& dixi: Surgamus & ædificemus. & fortifi-
catæ sunt manus ipsorum in bonum.

* *Et audiuit Sanabalat Oroni, & Tobias ser-* 19
uus Ammoni, & Gesam Arabi. & subsan-
nauerunt nos, & despexerunt nos, & dixe-
runt: Quod verbum hoc quod vos facitis? nun-
quid in regem vos rebellatis?

* *Et reddidi eis rationem, & dixi eis: Deus* 20
cæli ipse prosperabit nos, & nos serui eius puri:
& surgamus & ædificemus. & vobis non est
pars, & iustitia, & memoria in Hierusalem.

CAP. III.

ET surrexit Eliasub sacerdos magnus & fra- 1
tres eius sacerdotes; & ædificauerunt por-
tam ouinam. ipsi sanctificauerunt eam, & sta-
tuerunt valuas eius, & vsque ad turrim cen-
tum sanctificauerunt eam vsque ad turrim A-
naneel.

* *Et ad manus eius ædificauerunt viri Hie-* 2
richo, & ad manus eius ædificauit Zacchur fi-
lius Amari.

* *Et portam piscariam ædificauerunt filij A-* 3
sana; ipsi texerunt eam, & texerunt valuas e-
ius & seras eius & vectes eius.

* *Et ad manus eorum occupauit Marimoth* 4
filius Uria, filij Accos. & ad manum eorum
occupauit Mossolam filius Barachiæ filij Mase-
zubel. & ad manum eorum occupauit Sadoc fi-
lius Baana.

* *Et ad manum eorum occupauerunt The-* 5
coim. & fortes eorum non supposuerunt collum
suum in seruitutem Domini sui.

* *Et portam veterem tenuerunt Oida filius* 6
Phasec, & Mesulam filius Basodia; ipsi texerũt
eam, & statuerunt valuas eius, et seras eius,
& vectes eius.

* *Et ad manum eorum tenuit Maltias Ga-* 7
baonites et Aaron Meronothites, viri Gabaon,
& Masspha vsque ad solium principis trans
fluuium.

* *Et ad manum eorum firmauerunt Oziel fi-* 8
lius Arachiæ probatorum. & ad manum eius
confirmauit Ananias filius vnguentariorum,
et statuerunt Hierusalem vsque ad murum latũ.

* *Et ad manum eorum firmauit Raphaias fi-* 9
lius Sur princeps dimidij vici Hierusalem.

* *Et ad manum eorum tenuit Jedaias filius* 10
Eromaph & eregione domus sua. et ad manum
eius tenuit Attus filius Asabania.

17 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς βλέπετε τὴν πονηρίαν
ταύτην, ἐν ᾗ ἐσμὲν ἐν αὐτῇ, πῶς ἱερουσαλὴμ ἔρημος, καὶ
αἱ πύλαι αὐτῆς ἐδόθησαν πυρί. δεῦτε καὶ οἰκοδομήσωμεν
τὸ τεῖχος ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐσόμεθα ἔτι ὄνειδος.
18 * καὶ ἀπήγγειλα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἣ ἐστιν ἀ-
γαθὴ ἐπ' ἐμέ, καὶ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως οὓς εἶπέ μοι.
καὶ εἶπον, ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ἐκραταιώ-
θησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν εἰς τὰγαθόν.
19 * καὶ ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὁ Ὡρωνί, καὶ τωβίας ὁ δοῦλος
ὁ Ἀμμωνί, καὶ γησὰμ ὁ Ἀραβί. καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς, καὶ
κατεφρόνευν ἡμῶν, καὶ εἶπον, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ὑμεῖς ποιεῖ-
τε, ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστατεῖτε;
20 * καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον καὶ εἶπον αὐτοῖς, ὁ θεὸς τοῦ
οὐρανοῦ αὐτὸς εὐοδώσει ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ καθα-
ρισμοί, καὶ ἀναστησώμεθα καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ὑμῖν οὐκ
ἔστι μερὶς καὶ δικαιοσύνη καὶ μνημόσυνον ἐν ἱερουσαλήμ.

γ'.

1 * Καὶ ἀνέστη ἐλιασοὺβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πύλην τὴν προβα-
τικήν. αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς,
καὶ ἕως πύργου τῶν ἑκατὸν ἡγίασαν αὐτὴν ἕως πύργου ἀνα-
νεήλ.
2 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ ᾠκοδόμησαν ἄνδρες ἱεριχώ, καὶ
ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν ζακχοὺρ υἱὸς ἀμαρί.
3 * καὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηρὰν ᾠκοδόμησαν υἱοὶ ἀ-
σανά, αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτήν, καὶ ἔστεγασαν θύρας αὐ-
τῆς καὶ κλεῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.
4 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν κατέσχεν μαριμὼθ υἱὸς ὠρία,
υἱοῦ ἀκκώς. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχε μοσολὰμ υἱὸς
βαραχίου υἱοῦ μασεζυβήλ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέ-
σχε σαδὼκ υἱὸς βαανά.
5 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχον οἱ θεκωείμ. καὶ οἱ μεγι-
στᾶνες αὐτῶν οὐκ εἰσήνεγκαν τράχηλον αὐτῶν εἰς δουλείαν τοῦ
6 κυρίου αὐτῶν. * καὶ τὴν πύλην τὴν παλαιὰν ἐκράτησεν
ὠιδὰ υἱὸς φασέκ, καὶ μεσουλὰμ υἱὸς βασωδία, αὐτοὶ ἐστέγασαν
αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.
7 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησε μαλτίας ὁ γαβαω-
νίτης καὶ ἀρὼν ὁ μηρωνωθίτης, ἄνδρες τοῦ γαβαὼν καὶ τῆς
μασφὰ ἕως θρόνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ.
8 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσεν ὀζιὴλ υἱὸς ἀρα-
χίου πυραστῶν. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκραταίωσεν ἀνα-
νίας υἱὸς τῶν μυρεψῶν, καὶ ἔθηκαν ἱερουσαλὴμ ἕως τοῦ τεί-
χους τοῦ πλατέος.
9 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσεν ῥαφαΐας υἱὸς τοῦ
ἄρχοντος ἡμίσους τοῦ χώρου ἱερουσαλήμ.
10 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν ἰεδαΐας υἱὸς ἐρωμὰφ
καὶ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτη-
σεν ἄττους υἱὸς ἀσαβανία.

11 * מִדָּה שֵׁנִית הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־חָרִם וְחַשּׁוּב בֶּן־
12 פַּחַת מוֹאָב וְאֵת מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים׃ * וְעַל־יָדוֹ
חָזִיק שַׁלּוּם בֶּן־הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִָם׃
13 הוּא וּבְנוֹתָיו׃ * אֵת שַׁעַר הַגַּיְא הֶחֱזִיק חָנוּן
וְיוֹשְׁבֵי זָנוֹחַ הֵמָּה בָּנוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דְּלָתֹתָיו מַנְעֻלָיו
וּבְרִיחָיו וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה עַד שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת׃
14 * וְאֶת שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־רֵכָב שַׂר
פֶּלֶךְ בֵּית־הַכָּרֶם הוּא יִבְנֶנּוּ וַיַּעֲמֵד דְּלָתֹתָיו מַנְעֻלָיו
15 וּבְרִיחָיו׃ * וְאֶת שַׁעַר הָעַיִן הֶחֱזִיק שַׁלּוּן בֶּן־
כָּל־חֹזֶה שַׂר פֶּלֶךְ הַמִּצְפָּה הוּא יִבְנֶנּוּ וִיטַלְלֶנּוּ
וַיַּעֲמִידוּ דְּלָתֹתָיו מַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו וְאֵת חוֹמַת בְּרֵכַת
הַשֶּׁלַח לְגַן־הַמֶּלֶךְ וְעַד־הַמַּעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעִיר
16 דָּוִיד׃ * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק נְחֶמְיָה בֶן־עַזְבּוּק שַׂר
חֲצִי פֶּלֶךְ בֵּית־צוּר עַד־נֶגֶד קִבְרֵי דָוִיד וְעַד הַבְּרֵכָה
הָעֲשׂוּיָה וְעַד בֵּית הַגִּבֹּרִים׃
17 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַלְוִיִּם רְחוּם בֶּן־בָּנִי עַל־יָדוֹ
חָזִיק חֲשַׁבְיָה שַׂר־חֲצִי־פֶּלֶךְ קְעִילָה לְפִלְכּוֹ׃
18 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ אֲחֵיהֶם בַּוַּי בֶּן־חֲנָדָד שַׂר חֲצִי
19 פֶּלֶךְ קְעִילָה׃ * וַיְחַזֵּק עַל־יָדוֹ עֵזֶר בֶּן־יֵשׁוּעַ שַׂר
הַמִּצְפָּה מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד עֲלִיַּת הַנֶּשֶׁק הַמִּקְצָעַ׃
20 * אַחֲרָיו הֶחֱרָה הֶחֱזִיק בָּרוּךְ בֶּן־זַבַּי מִדָּה שֵׁנִית
מִן־הַמִּקְצָעַ עַד־פֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃
21 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ מִדָּה
שֵׁנִית מִפֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב וְעַד־תַּכְלִית בֵּית
אֶלְיָשִׁיב׃
22 * וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי הַכִּכָּר׃
23 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנְיָמִן וְחַשּׁוּב נֶגֶד בֵּיתָם אַחֲרָיו
הֶחֱזִיק עֲזַרְיָה בֶּן־מַעֲשֵׂיָה בֶּן־עֲנַנְיָה אֵצֶל בֵּיתוֹ׃
24 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנּוּי בֶּן־חֲנָדָד מִדָּה שֵׁנִית מִבֵּית
עֲזַרְיָה עַד־הַמִּקְצוֹעַ וְעַד־הַפִּנָּה׃
25 * פָּלָל בֶּן־אוּזַי מִנֶּגֶד הַמִּקְצוֹעַ וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר הַמַּטָּרָה אַחֲרָיו
פְּדָיָה בֶן־פַּרְעֹשׁ׃
26 * וְהַנְּתִינִים הָיוּ יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל עַד נֶגֶד שַׁעַר הַמַּיִם
לַמִּזְרָח וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא׃
27 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד הַמִּגְדָּל
28 הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת הָעֹפֶל׃ * מֵעַל שַׁעַר
הַסּוּסִים הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אִישׁ לְנֶגֶד בֵּיתוֹ׃

11 *Mediã parte vici ædificauit Melchias filius Erẽ, & Asub filius Phetmoab, & turrĩ furnorũ. 12 *Et iuxta eos ędificauit Sellum filius Aloes princeps mediæ partis vici Hierusalẽ, ipse & filij eius. 13 *Et portã vallis ædificauit Annũ & habitatores Zanoe, ipsi ædificauerunt eã, & statuerunt valuas eius & seras & vectes, & mille cubitos in muro vsq; ad portã sterquilinij. 14 *Et portã sterquilinij Dædificauit Melchias filius Rechab prĩceps vici Bethacharẽ. ipse ędificauit eã, & statuit valuas eius & seras & vectes. 15 *Et portã fontis ędificauit Sellũ filius Colozai princeps pagi Maspha. Ipse ædificauit eã & texit, & statuit valuas eius & seras & vectes, & muros piscinæ Siloe in hortũ regis, & vsq; ad gradus qui descendunt de ciuitate Dauid. 16 *Post eũ ædificauit Neemias filius Azboch princeps dimidiæ partis vici Bethsur, vsq; cõtra sepulchrũ Dauid, & vsq; ad piscinã quæ grãdi opere constructa est, & vsq; ad 17 domũ fortium. *Post eũ ædificauerunt Leuitæ, Reum filius Bẽni. post eum ędificauit Asebias prĩceps dimidiæ partis vici Ceilæ 18 in vico suo. *Post eũ ædificauerunt fratres Eeorum Bechiu filius Enebad prĩceps dimi-19 diæ partis Ceilæ. *Et ædificauit iuxta eum Azer filius Iosue princeps Maspha mẽsurã secundã, cõtra ascẽsum firmissimi anguli. 20 *Post eum in mõte ædificauit Baruch filius Zachai mensuram secundam, ab angulo vsque ad portam domus Eliasib sacerdotis 21 magni. *Post eum ędificauit Merimuth filius Vriæ filij Atthus mẽsuran secundam, à porta domus Eliasib, donec extenderetur domus Eliasib. 22 *Et post eum ædificauerunt sacerdotes viri de cãpestribus Iordanis. 23 *Post eos ædificauit Beniamin, & Asub contra domum suam. Et post eos ædificauit Azarias filius Maasiæ filij Ananię 24 contra domum suam. *Post eum ædificauit Bennui filius Ennada mẽsuram secundam, à domo Azariæ vsque ad flexuram & 25 vsque ad angulum. *Post eum ædificauit Phalel filius Ozi, cõtra flexuram & turrim quæ eminet de domo regis excelsa, id est, in atrio carceris. Post eum Phadaia filius 26 Pheros. *Nathinæi autem habitabant in Ophel vsque contra portam aquarum ad Orientem, & turrim quæ prominebat. 27 *Post eos ędificauerunt Thecueni mensuram secundam è regione à turre magna G & eminenti, vsque ad murum templi. 28 *Sursum autem ad portam equorum ædificauerunt sacerdotes vnusquisq; contra domum suam.

* Et mensuram secundam tenuit Melchias 11
filius Eram, & Asub filius Phaatmoab, et vsq;
ad turrim furnorum. * Et ad manum eius te- 12
nuit Sallum filius Saloes princeps dimidij vici
Hierusalem. ipse et filiæ eius * portam vallis te- 13
nuerunt. Annun & habitatores Zano, ipsi ædi-
ficauerunt eam, & statuerunt valuas eius, &
seras eius, & vectes eius, et mille cubiti in mu-
ro vsque ad portam sterquilinij.

* Et portam sterquilinij tenuit Melchias fi- 14
lius Rechab, princeps vici Bethachcharan, ipse
et filij eius. & cooperuerunt eam, et statuerunt
valuas eius, et seras eius, & vectes eius.

* At portam fontis muniuit Solon filius Cha 15
leze, princeps partis Maspha: ipse ædificauit
eam, & texit eam, & statuit valuas eius &
vectes eius. & murum piscinæ Siloa in hortum
regis, & vsque ad gradus qui descendunt de
ciuitate Dauid.

* Post eum tenuit Neemias filius Ezbuch 16
princeps dimidij vici Bethsur vsque ad hortum
sepulchri Dauid, & vsque ad piscinam quæ fa-
cta erat, & vsque ad domum fortium.

* Et post eum tenuerunt Leuitæ, Raum filius 17
Banea. ad manum eius tenuit Asabias princeps
dimidij vici Ceela in vico suo. * Et post eum 18
tenuerunt fratres eorum Babai filius Edanad,
princeps dimidij vici Ceela.

* Et tenuit ad manum eius Azur filius Jesu 19
princeps Maspha mensuram secundam econtra-
rio ascensus armorum coniungentis in angulum.

* Post in monte eius tenuit Baruch filius Za- 20
bu mensuram secūdam ab angulo vsque ad por-
tam domus Eliasub sacerdotis magni.

* Et post eum tenuit Meramoth filius Vria 21
filij Accos mensuram secundam à porta domus
Eliasub vsque ad consummationem domus Elia-
sub. * Et post eum tenuerunt sacerdotes viri 22
Achechar.

* Et post eum tenuit Beniamin et Assub con- 23
tra domum suam. & post eos tenuit Azarias fi-
lius Maaseæ filij Ananiæ iuxta domum suam.

* Et post eum tenuit Baani filius Ennadad 24
mensuram secundam, à domo Azariæ vsque ad
angulum & vsque ad flexuram * Phalali filij 25
Vsai, contra angulum & turrim eminentem ex
domo regis excelsa atrij carceris. & post eum
Phadaia filius Phoros.

* Et Nathinæi erant habitantes in Ophal vs- 26
que ad contra hortum portæ aquæ ad Orientem,
& turris eminens.

* Et post eum tenuerunt Thecoim mensuram 27
secundam eregione turris magnæ eminentis, &
vsque ad murum Aphla.

* Supra portam equorum tenuerunt Sacer- 28
dotes, vir contra domum suam.

11 * καὶ μέτρον δεύτερον ἐκράτησεν μελχίας υἱὸς ἠράμ,
καὶ ἀσοὺβ υἱὸς φαὰτ μωάβ, καὶ ἕως πύργου τῶν θαναρείμ.
12 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησε σαλλοὺμ υἱὸς σαλώης
ἄρχων ἡμίσους περιχώρου ἱερουσαλήμ. αὐτὸς καὶ αἱ θυ-
13 γατέρες αὐτοῦ * τὴν πύλην τῆς φάραγγος ἐκράτησαν. δυοὺν
καὶ οἱ κατοικοῦντες ζανώ, αὐτοὶ ᾠκοδόμησαν αὐτήν, καὶ
ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς,
καὶ χίλιοι πήχεις ἐν τῷ τείχει ἕως τῆς πύλης τῆς κοπρίας.
14 * καὶ τὴν πύλην τῆς κοπρίας ἐκράτησε μελχίας υἱὸς
ῥηχὰβ, ἄρχων περιχώρου βηθαχχαράμ, αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ
αὐτοῦ. καὶ ἐσκέπασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ
15 κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. * τὴν δὲ πύλην τῆς πηγῆς
ἠσφαλίσατο σολὼν υἱὸς χαλεζέ, ἄρχων μέρους τῆς μασφά,
αὐτὸς ἐξῳκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἐστέγασεν αὐτήν, καὶ ἔστησε
τὰς θύρας αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς κολυμ-
βήθρας τοῦ σιλωὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως, καὶ ἕως τῶν
16 βαθμῶν τῶν καταβαινόντων ἀπὸ πόλεως δαυίδ. * ὀπίσω
αὐτοῦ ἐκράτησε νεεμίας υἱὸς ἐζβοὺχ ἄρχων ἡμίσους περι-
χώρου βηθσοὺρ ἕως κήπου τάφου δαυίδ, καὶ ἕως τῆς κολυμ-
17 βήθρας τῆς γεγονυίας καὶ ἕως οἴκου τῶν δυνατῶν. * καὶ
μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ λευῖται, ῥαοὺμ υἱὸς βανέα. ἐ-
πὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν ἀσαβίας ἄρχων ἡμίσους περι-
18 χώρου κεηλὰ τῷ περιχώρῳ αὐτοῦ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐ-
κράτησαν ἀδελφοὶ αὐτῶν βαβαὶ υἱὸς ἠδανάδ, ἄρχων ἡ-
19 μίσους περιχώρου κεηλά. * καὶ ἐκράτησεν ἐπὶ χεῖρα
αὐτοῦ ἀζοὺρ υἱὸς ἰησοῦ ἄρχων τοῦ μασφὰ μέτρον δεύτερον
ἐξεναντίας ἀναβάσεως τῶν ὅπλων τῆς συναπτούσης εἰς
20 τὴν γωνίαν. * ὀπίσω εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ ἐκράτησε βα-
ρουχ υἱὸς ζαβοὺ μέτρον δεύτερον ἀπὸ τῆς γωνίας ἕως
21 θύρας οἴκου ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. * καὶ μετ'
αὐτὸν ἐκράτησε μεραμὼθ υἱὸς οὐρία υἱοῦ ἀκκὼς μέτρον
δεύτερον ἀπὸ θύρας οἴκου ἐλιασοὺβ ἕως συντελείας οἴ-
22 κου ἐλιασούβ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς
23 ἄνδρες ἀχεχάρ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε βεν-
ιαμὶν καὶ ἀσσοὺβ κατέναντι οἴκου αὐτῶν. καὶ μετ' αὐτοὺς
ἐκράτησεν ἀζαρίας υἱὸς μαασέου υἱοῦ ἀνανίου ἐχόμενα
24 οἴκου αὐτοῦ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε βαανὶ υἱὸς ἠν-
αδὰδ μέτρον δεύτερον, ἀπὸ τοῦ οἴκου ἀζαρίου ἕως τῆς
25 γωνίας καὶ ἕως τῆς καμπῆς * φαλάλι υἱοῦ οὐζαί,
ἐξεναντίας τῆς γωνίας καὶ τοῦ πύργου τοῦ ἐξέχοντος
ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως ἀνώτερος τῆς αὐλῆς τῆς φυ-
26 λακῆς. καὶ μετ' αὐτὸν φαδαΐα υἱὸς φόρος. * καὶ οἱ
ναθιναῖοι ἦσαν οἰκοῦντες ἐν τῷ ὠφὰλ ἕως ἀπέναντι κή-
που πύλης τοῦ ὕδατος εἰς ἀνατολάς, καὶ ὁ πύργος ὁ ἐξέχων.
27 * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ θεκωεὶμ μέτρον δεύ-
τερον ἐξεναντίας τοῦ πύργου τοῦ μεγάλου τοῦ ἐξέχοντος,
28 καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ ἀφλά. * ἀνώτερον πύλης
τῶν ἵππων ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς, ἀνὴρ ἐξεναντίας οἴκου
ἑαυτοῦ.

29 * אַחֲרֵיו חֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן־אִמֵּר נֶגֶד בֵּיתוֹ וְאַחֲרָיו
חֶחֱזִיק שְׁמַעְיָה בֶּן־שְׁכַנְיָה שֹׁמֵר שַׁעַר הַמִּזְרָח׃
30 * אַחֲרֵי חֶחֱזִיק חֲנַנְיָה בֶּן־שֶׁלֶמְיָה וְחָנוּן בֶּן־צָלָף
הַשִּׁשִּׁי מָדָה שֵׁנִי אַחֲרָיו חֶחֱזִיק מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה
31 נֶגֶד נְשִׁכָתוֹ׃ * אַחֲרָי חֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶּן־הַצֹּרְפִי
עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים נֶגֶד שַׁעַר הַמִּפְקָד וְעַד
32 עֲלִיַּת הַפִּנָּה׃ * וּבֵין עֲלִיַּת הַפִּנָּה לְשַׁעַר הַצֹּאן
חֶחֱזִיקוּ הַצֹּרְפִים וְהָרֹכְלִים׃

ד

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט כִּי־אֲנַחְנוּ בוֹנִים אֶת־
חַחוֹמָה וַיִּחַר לוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה וַיַּלְעֵג עַל־הַיְהוּדִים׃
2 * וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אֶחָיו וְחֵיל שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר מַה־
הַיְהוּדִים הָאֻמְלָלִים עֹשִׂים הֲיַעֲזְבוּ לָהֶם הֲיִזְבָּחוּ
הֲיְכַלּוּ בְּיוֹם הֲיַחֲיוּ אֶת־הָאֲבָנִים מֵעָרְמוֹת הֶעָפָר
3 וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת׃ * וְטוֹבִיָּה הָעַמֹּנִי אֶצְלוֹ וַיֹּאמֶר
גַּם אֲשֶׁר־הֵם בוֹנִים אִם־יַעֲלֶה שׁוּעָל וּפָרַץ חוֹמַת
4 אַבְנֵיהֶם׃ * שִׁמְעָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־הָיִינוּ בוּזָה וְהָשֵׁב
חֶרְפָּתָם אֶל־רֹאשָׁם וּתְנֵם לְבִזָּה בְּאֶרֶץ שִׁבְיָה׃
5 * וְאַל־תְּכַס עַל־עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־
תִּמָּחֶה כִּי הִכְעִיסוּ לְנֶגֶד הַבּוֹנִים׃
6 * וַנִּבֶן אֶת־הַחוֹמָה וַתִּקָּשֵׁר כָּל־הַחוֹמָה עַד־
חֶצְיָהּ וַיְהִי לֵב לָעָם לַעֲשׂוֹת׃
7 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וְהָעַרְבִים
וְהָעַמֹּנִים וְהָאַשְׁדּוֹדִים כִּי־עָלְתָה אֲרוּכָה לְחוֹמוֹת
יְרוּשָׁלַם כִּי־הֵחֵלּוּ הַפְּרָצִים לְהִסָּתֵם וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד׃
8 * וַיִּקְשְׁרוּ כֻלָּם יַחְדָּו לָבוֹא לְהִלָּחֶם בִּירוּשָׁלִַם
9 וְלַעֲשׂוֹת לָהּ תּוֹעָה׃ * וַנִּתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵינוּ
וַנָּעֶמֶד מִשְׁמָר עֲלֵיהֶם יוֹמָם וָלַיְלָה מִפְּנֵיהֶם׃
10 * וַיֹּאמֶר יְהוּדָה כָּשַׁל כֹּחַ הַסַּבָּל וְהֶעָפָר הַרְבֵּה
וַאֲנַחְנוּ לֹא־נוּכַל לִבְנוֹת בַּחוֹמָה׃
11 * וַיֹּאמְרוּ צָרֵינוּ לֹא יֵדְעוּ וְלֹא יִרְאוּ עַד אֲשֶׁר־נָבוֹא
אֶל־תּוֹכָם וְהָרַגְנוּם וְהַשְׁבַּתְנוּ אֶת־הַמְּלָאכָה׃
12 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּאוּ הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים אֶצְלָם
וַיֹּאמְרוּ לָנוּ עֲשֶׂר פְּעָמִים מִכֹּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־
13 תָּשׁוּבוּ עָלֵינוּ׃ * וָאַעֲמִיד מִתַּחְתִּיוֹת לַמָּקוֹם
מֵאֲחֲרֵי לַחוֹמָה בַּצְּחִיחִים וָאַעֲמִיד אֶת־הָעָם
לְמִשְׁפְּחוֹת עִם־חַרְבֹתֵיהֶם רָמְחֵיהֶם וְקַשְׁתֹתֵיהֶם׃

29 * Post eos ædificauit Seddo filius Emmer contra domum suam. & post eum ędificauit Semeia filius Secheniæ custos portę Orientalis. 30 * Post eum ædificauerunt Anania filius Selemiæ, & Anon filius Selo sextus, mensuram secundam. Post eum ædificauit Mesollam filius Barachiæ contra 31 gazophylaciũ suum. * Post eum ædificauit Melchias filius aurificis vsque ad domum Nathinæorum, & scruta vendentium cõtra portam iudicialem & vsq; ad cœnaculum 32 anguli. * Et intra cœnaculũ anguli in porta gregis ædificauerunt aurifices & negociatores.

CAP. IIII.

1 * FActum est autẽ cùm audisset Sanaballath quòd ædificaremus murum, iratus A est valdè, & motus nimis subsannauit Iu- 2 dæos. * Et dixit coram fratribus suis & frequentia Samaritanorum: Quid Iudæi faciunt imbecilles? num dimittẽt eos gẽtes? num sacrificabunt & cõplebũt in vna die? nunquid ædificare poterunt lapides de a- 3 ceruis pulueris qui cõbusti sunt? * Sed Tobias Amanites proximus eius ait: Ædificent. si ascenderit vulpes, transiliet murũ 4 eorum lapideum. * Audi Deus noster, quia facti sumus despectui. Conuerte opprobriũ super caput eorum, & da eos in despectionem in terra captiuitatis. * Ne operias ini- 5 quitatem eorum, & peccatum eorum coram facie tua non deleatur, quia irriserunt 6 ædificãtes. * Itaque ædificauimus murum, & coniunximus totum vsque ad partẽ dimidiam, & prouocatum est cor populi ad 7 operandum. * Factum est autem cùm audisset Sanaballath, & Tobias, & Arabes, & B Ammonitæ, & Azotij quòd obducta esset cicatrix muri Hierusalem, & quòd cœpissent interrupta concludi, irati sunt nimis. 8 * Et cõgregati sunt omnes pariter vt venirẽt & pugnarent contra Hierusalẽ, & mo- 9 lirentur insidias. * Et orauimus Deum nostrum, & posuimus custodes sup murũ die 10 ac nocte contra eos. * Dixit autem Iudas: Debilitata est fortitudo portãtis, & humi nimia est, & nos nõ poterimꝰ ędificare mu- 11 rum. * Et dixerunt hostes nostri: Nesciant & ignorent, donec veniamus in medium eorum, & interficiamus eos, & cessare faciamus opus. 12 * Factum est autem venientibus Iudæis qui habitabãt iuxta eos, & dicẽtibus nobis per decem vices ex omC nibus locis quibus venerant ad nos:

13 * Statui in loco post murum per circuitum populum in ordinem cum gladiis suis, & lanceis, & arcubus.

‡Et post eum tenuit Sadoc filius Emmer contra domum suam. & post eum tenuit Samaia filius Sechenia, custos portæ Orientis. 29

‡ Et post eum tenuit Ananias filius Sellemia, & Anon filius Seleph sextus mensurarum secundam. & post eum tenuit Mesollam filius Barachiæ contra gazophylacium suum. 30

‡ Et post eum tenuit Melchias filius Sarephi, vsque ad domum Nathinæorum & negociatorum contra portam considerationis, et vsque ad ascensum flexuræ. 31

‡ Et intra ascensum portæ ouinæ, tenuerunt fabri & negociatores. 32

CAP. IIII.

ET factũ est quando audiuit Sanabalat quòd nos ædificaremus murum, & molestum fuit ei, & iratus est multum, et subsannabat in Judæos. 1

‡Et dixit coram fratribus suis & exercitu Samariæ, & dixit: Quid imbecilles isti faciunt Judæi? num dimittemus eos? nunquid sacrificant? nunquid poterunt? & hodie sanabunt lapides postquàm puluis facti sunt cõbusti? 2

‡ Et Tobias Ammanites prope eum: & dixit ad eos: Et isti ædificant; nonne ascendet vulpes, & destruet murum lapidum eorum? 3

‡ Audi Deus noster quia facti sumus in subsannationem, & conuerte opprobrium eorum in caput eorum, & da eos in subsannationem in terrâ captiuitatis: 4

‡ Et ne operias in iniquitatem eorum, et peccatum eorum à facie tua non deleatur; quoniam irritauerunt coram ædificantibus. 5

‡ Et ædificauimus murum, & coniunctus est omnis murus vsque ad medietatem suam, et factum est cor populi vt ædificaret. ‡ Et factum est cùm audisset Sanabalat, & Tobias, et Arabes, et Ammanitæ, et Azotij, quòd ascendit germen muris Hierusalem, quoniam incœperunt ci catrices obduci; et molestũ eis visum fuit valdè. 6 7

‡ Et congregati sunt omnes ad idem vt venirent & percuterent in Hierusalem, & facerent ei deceptionem. ‡ Et orauimus ad Deum nostrum, & statuimus custodes super eos die et nocte à facie eorum. 8 9

‡ Et dixit Judas: Contrita est fortitudo inimicorum, & humus multa, et nos non poterimus ædificare in muro. 10

‡ Et dixerunt tribulantes nos: Non cognoscent & non videbunt donec veniamus in medium eorum, & interficiemus eos, & sedabimus opus. 11

‡ Et factum est vt venerunt Judæi habitantes prope eos, & dixerunt nobis: Ascendunt ex omnibus locis, quoniam conuertistis super nos. 12

‡ Et statui in infima loci post murum in absconditis, & statui populum per populos cum gladiis suis, & lanceis suis, & arcubus suis. 13

29 ‡ καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Σαδὼκ υἱὸς Ἐμμὴς ἐξενδωτίας οἴκου ἑαυτοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Σαμαΐα υἱὸς Σεχενία φύλαξ τῆς πύλης τῆς ἀνατολῆς.

30 ‡ καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν Ἀνανίας υἱὸς Σελλεμία, & Ἀνὼν υἱὸς Σελὲφ ὁ ἕκτος μέτρον δεύτερον. & μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Μεθολλάμ υἱὸς Βαραχίου ἐξεναντίας Γαζοφυ-

31 λακίου αὐτοῦ. ‡ καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Μελχίας υἱὸς Τοῦ σαρεφὶ ἕως οἴκου τῶν ναθιναίων & τῶν μεταβόλων ἀπεναντι πύλης τῆς Ἐπισκέψεως, & ἕως ἀναβάσεως τῆς καμ-

32 πῆς. ‡ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς ἀναβάσεως τῆς πύλης τῆς προβατικῆς ἐκράτησαν οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ μεταβολοι.

δ΄.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὅτι ἡμεῖς οἰκοδομοῦμεν τὸ τεῖχος, καὶ πονηρὸν ἦν αὐτῷ, καὶ ὠργίσθη ἐπὶ πολύ, & ἐξεγέλα ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους.

2 ‡ καὶ εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ & τῆς δυνάμεως Σαμαρείας, καὶ εἶπεν, τί οἱ ὧδε ἀμενοὶ οὗτοι ποιοῦσιν οἱ ἰουδαῖοι; μὴ καταλείψομεν αὐτοὺς; ἆρα θυσιάζουσιν; ἆρα δυνήσονται; & σήμερον ἰάσονται ἐκ λίθους μετὰ τὸ χῶ-

3 μα χοὸς καυθησόμενας; ‡ καὶ Τωβίας ὁ ἀμμανίτης ἐχόμενα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, καί γε αὐτοὶ οἰκοδομοῦσιν, οὐχὶ ἀναβήσεται ἀλώπηξ, καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος λί-

4 θων αὐτῶν; ‡ ἄκουσον ὁ θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐγενήθημεν εἰς μυκτηρισμόν, καὶ ἐπίστρεψον ὀνειδισμὸν αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, & δὸς αὐτοὺς εἰς μυκτηρισμὸν ἐν γῇ αἰχμα-

5 λωσίας· ‡ καὶ μὴ καλύψῃς ἐπὶ ἀνομίαν αὐτῶν, & ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθείη, ὅτι παρώργισαν ἐναντίον τῶν οἰκοδομούντων.

6 ‡ καὶ ᾠκοδομήσαμεν τὸ τεῖχος & συνήφθη πᾶν τὸ τεῖχος ἕως ἡμίσους αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ καρδία τοῦ λαοῦ ὥστε

7 οἰκοδομῆσαι. ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε Σαναβαλὰτ καὶ Τωβίας καὶ οἱ ἄραβες καὶ οἱ ἀμμανῖται & οἱ ἀζώτιοι, ὅτι ἀνέβη ἡ φυὴ τοῖς τείχεσιν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἤρξαντο αἱ διασφαλαὶ ἀναφράσσεσθαι, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐφάνη σφόδρα.

8 ‡ & συνήχθησαν πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐλθεῖν & παραξαι

9 ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ποιῆσαι αὐτῷ πλανήσιν. ‡ καὶ προσηυξάμεθα πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐστήσαμεν φυλακὰς ἐπ' αὐτοῖς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.

10 ‡ καὶ εἶπεν Ἰούδας, συνετρίβη ἡ ἰσχὺς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ χοῦς πολύς, καὶ ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα οἰκοδομεῖν ἐν τῷ τείχῳ.

11 ‡ καὶ εἶπον οἱ θλίβοντες ἡμᾶς, οὐ γνώσονται καὶ οὐκ ὄψονται ἕως οὗ ἔλθωμεν εἰς μέσον αὐτῶν, καὶ φονεύσωμεν

12 αὐτοὺς καὶ καταπαύσωμεν τὸ ἔργον. ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθον οἱ ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, καὶ εἶπον ἡμῖν, ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅτι ἐπεστρέψατε ἐφ'

13 ἡμᾶς. ‡ καὶ ἔστησα εἰς τὰ κατώτατα τοῦ τόπου κατωπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς, καὶ ἔστησα τὸν λαὸν κατὰ δήμους μετὰ ῥομφαιῶν αὐτῶν καὶ τῶν δοράτων αὐτῶν, & τῶν τόξων αὐτῶν.

14 * וָאֵרֶא וָאָקוּם וָאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים
וְאֶל־יֶתֶר הָעָם אַל־תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת־אֲדֹנָי
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא זִכְרוּ וְהִלָּחֲמוּ עַל־אֲחֵיכֶם בְּנֵיכֶם
וּבְנֹתֵיכֶם נְשֵׁיכֶם וּבָתֵּיכֶם׃
15 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ אוֹיְבֵינוּ כִּי־נוֹדַע לָנוּ וַיָּפֶר
הָאֱלֹהִים אֶת־עֲצָתָם וַנָּשׁוּב כֻּלָּנוּ אֶל־הַחוֹמָה אִישׁ
16 אֶל־מְלַאכְתּוֹ׃ * וַיְהִי מִן־הַיּוֹם הַהוּא חֲצִי נְעָרַי
עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים וְהָרְמָחִים הַמָּגִנִּים
וְהַקְּשָׁתוֹת וְהַשִּׁרְיָנִים וְהַשָּׂרִים אַחֲרֵי כָל־בֵּית
17 יְהוּדָה׃ * הַבּוֹנִים בַּחוֹמָה וְהַנֹּשְׂאִים בַּסֶּבֶל
עֹמְשִׂים בְּאַחַת יָדוֹ עֹשֶׂה בַּמְּלָאכָה וְאַחַת מַחֲזֶקֶת
18 הַשָּׁלַח׃ * וְהַבּוֹנִים אִישׁ חַרְבּוֹ אֲסוּרִים עַל־
מָתְנָיו וּבוֹנִים וְהַתּוֹקֵעַ בַּשּׁוֹפָר אֶצְלִי׃
19 * וָאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים וְאֶל־יֶתֶר הָעָם
הַמְּלָאכָה הַרְבֵּה וּרְחָבָה וַאֲנַחְנוּ נִפְרָדִים עַל־
הַחוֹמָה רְחוֹקִים אִישׁ מֵאָחִיו׃
20 * בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמָּה
תִּקָּבְצוּ אֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ יִלָּחֶם לָנוּ׃
21 * וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים
בָּרְמָחִים מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים׃
22 * גַּם בָּעֵת הַהִיא אָמַרְתִּי לָעָם אִישׁ וְנַעֲרוֹ יָלִינוּ
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִַם וְהִיוּ־לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם
23 מְלָאכָה׃ * וְאֵין אֲנִי וְאַחַי וּנְעָרַי וְאַנְשֵׁי
הַמִּשְׁמָר אֲשֶׁר אַחֲרַי אֵין־אֲנַחְנוּ פֹּשְׁטִים בְּגָדֵינוּ
אִישׁ שִׁלְחוֹ הַמָּיִם׃

ה

1 * וַתְּהִי צַעֲקַת הָעָם וּנְשֵׁיהֶם גְּדוֹלָה אֶל־אֲחֵיהֶם
2 הַיְּהוּדִים׃ * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים בָּנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ
אֲנַחְנוּ רַבִּים וְנִקְחָה דָגָן וְנֹאכְלָה וְנִחְיֶה׃
3 * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים שְׂדֹתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ וּבָתֵּינוּ
אֲנַחְנוּ עֹרְבִים וְנִקְחָה דָגָן בָּרָעָב׃
4 * וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים לָוִינוּ כֶּסֶף לְמַדַּת הַמֶּלֶךְ
שְׂדֹתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ׃ * וְעַתָּה כִּבְשַׂר אַחֵינוּ בְּשָׂרֵינוּ
כִּבְנֵיהֶם בָּנֵינוּ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כֹּבְשִׁים אֶת־בְּנֵינוּ וְאֶת־
בְּנֹתֵינוּ לַעֲבָדִים וְיֵשׁ מִבְּנֹתֵינוּ נִכְבָּשׁוֹת וְאֵין לְאֵל
יְדֵינוּ וּשְׂדֹתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ לַאֲחֵרִים׃
6 * וַיִּחַר לִי מְאֹד כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אֶת־זַעֲקָתָם וְאֶת
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃

14 *Et perſpexi atque ſurrexi,& aio ad optimates & magiſtratus,& ad reliquam partē vulgi:Nolite timere à facie eorum.Domini magni & terribilis mementote, & pugnate pro fratribus veſtris, filiis veſtris & filiabus veſtris, & vxoribus veſtris, & do-
15 mibus veſtris.*Factum eſt autem cùm audiſſent inimici noſtri nunciatum eſſe nobis,diſsipauit Deus cōſilium eorum.& reuerſi ſumus omnes ad muros vnuſquiſque
16 ad op' ſuum. *Et factum eſt à die illa,media pars iuuenum eorum faciēbat opus,& media parata erat ad bellum, & lanceæ,& ſcuta,& arcus, & loricæ, & principes poſt
17 eos in omni domo Iuda*ædificantium muros,& portantium onera & imponētium: vna manu ſua faciebat opus, & altera te-
18 nebat gladium.*Ædificātium enim vnuſD quiſque gladio erat accinctus renes. & ædificabant & clamabāt buccina iuxta me.
19 *Et dixi ad optimates & ad magiſtratus,& ad reliquam partem vulgi: Opus grande eſt & latum;&nos ſeparati ſumus in muro
20 procul alter ab altero.*In loco quocunque audieritis clāgorē tubæ, illuc cōcurrite,ad
21 nos.Deus noſter pugnabit pro nobis: * Et noſipſi faciamus opus. Et media pars noſtrum teneat lāceas ab aſcenſu auroræ,do-
22 nec egrediātur aſtra. *In tempore quoque illo dixi populo:Vnuſquiſque cum puero ſuo maneat in medio Hieruſalem, & ſint nobis vices per noctem & diem ad operā-
23 dum. * Ego autem, & fratres mei,& pūeri mei,& cuſtodes qui erant poſt me,non deponebamus veſtimenta noſtra. vnuſquiſque tantum nudabatur ad baptiſmum.

CAP. V.

1 ET factus eſt clamor populi & vxorum
A eius magnus aduerſus fratres ſuos Iu-
2 dęos.*Et erant qui dicerent:Filij noſtri & filiæ noſtræ multę ſunt nimis.Accipiamus pro precio eorum frumentum,&comeda-
3 mus & viuamus.*Et erant qui dicerent:Agros noſtros & vineas, & domus noſtras apponamus, & accipiamus frumentum in
4 fame. *Et alij dicebant:Mutuò ſumamus pecunias in tributa regis,demuſque agros
5 noſtros & vineas:*Et nūc ſicut carnes fratrum noſtrorum,ſic carnes noſtræ ſunt, & ſicut filij eorum,ita et filij noſtri. Ecce nos ſubiugamus filios noſtros et filias noſtras in ſeruitutem,& de filiabus noſtris ſunt famulæ, nec habemus vnde poſsint redimi; et agros noſtros et vineas noſtras alij poſ-
6 ſident.*Et iratus ſum nimis cùm audiſſem clamorem eorum ſecundùm verba hæc:

‡ *Et perſpexi, & ſurrexi, & dixi ad optimates & ad duces, & ad reliquos populi: Ne timeatis à facie eorum. mementote Dei noſtri magni & terribilis, & pugnate pro fratribus veſtris, filiis veſtris & filiabus veſtris, & uxoribus veſtris, & domibus veſtris.* 14

‡ *Et factum eſt cùm audiſſent inimici noſtri quod notum fuit nobis, & diſſipauit Deus conſilium eorum. & reuerſi ſumus nos in murum, vir in opus ſuum.* 15

‡ *Et factum eſt à die illa medietas eorum quì ordinati erant faciebant opus, & medietas eorum reſiſtebant, & lanceæ, & ſcuta, & arcus & thoraces, & principes poſt omnem domum Juda* ‡ *ædificantium in muro. et tollentes in humeris armati. in una manu faciebat illic opus, & in una tenebat iaculum.* 16 17

‡ *Et ædificatores vir gladium ſuum accinctus ſuper lumbum ſuum, & ædificabant. & buccinans in cornea buccina prope me.* 18

‡ *Et dixi ad optimates, & ad principes, & ad reliquos populi: Opus grande & latum, & nos ſeparamur ſuper murum procul vir à fratre ſuo.* ‡ *Et in loco vbicunque audieritis vocem buccinæ, illuc concurrite ad nos, et Deus noſter pugnabit pro nobis.* 19 20

‡ *Et nos faciebamus opus. & medietas noſtrum tenentes lanceas ab aſcenſu auroræ vſque ad egreſſum ſtellarum.* ‡ *Et in tempore illo dixi populo: Vnuſquiſque cum iuuene ſuo caſtrametabitur in medio Hieruſalem. & ſit nobis nox cuſtodia, & dies opus.* 21 22

‡ *Et eram ego & fratres mei, & pueri, & viri cuſtodiæ poſt me: & non fuit ex nobis denudans vir veſtimenta ſua. vir & arma eius ad aquam.* 23

CAP. V.

ET *factus eſt clamor populi & mulierum eorum magnus ad fratres ſuos Judæos.* 1

‡ *Et erant aliqui dicentes: In filiis noſtris et in filiabus noſtris nos multi, & accipiemus frumentum, & comedemus, & viuemus.* 2

‡ *Et ſunt aliqui dicentes: Agri noſtri & vineæ noſtræ, & domus noſtræ, nos promittemus, & accipiemus frumentum & comedemus.* 3

‡ *Et ſunt aliqui dicentes: Mutuo accepimus argentum in tributa regis, agri noſtri & vineæ noſtræ, & domus noſtræ.* 4

‡ *Et nunc ſicut caro fratrum noſtrorum, caro noſtra. ſicut filij eorum, filij noſtri. et ecce nos ſubiugamus filios noſtros et filias noſtras in ſeruos, & ſunt de filiabus noſtris ſubiugatæ, & non eſt potentia manuum noſtrarum, & agri noſtri, & vineæ noſtræ optimatibus.* 5

‡ *Et triſtatus ſum valdè cùm audiui clamorem eorum & ſermones iſtos.* 6

14 ‡ καὶ εἶδον καὶ ἀνέστην καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἐντίμους, καὶ πρὸς τοὺς στρατηγούς, καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. μνήσθητε τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου καὶ φοβεροῦ, καὶ παρατάξασθε περὶ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, υἱῶν ὑμῶν, καὶ θυγατέρων ὑμῶν, καὶ
15 γυναικῶν ὑμῶν, καὶ οἰκιῶν ὑμῶν. ‡ καὶ ἐγένετο ὡσεὶ ἤκουσαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ὅτι ἐγνώσθη ἡμῖν, καὶ διεσκέδασεν ὁ θεὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν· καὶ ἐπεστρέψαμεν ἡμεῖς εἰς
16 τεῖχος, ἀνὴρ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἥμισυ τῶν συντεταγμένων ἐποίουν τὸ ἔργον, καὶ ἥμισυ αὐτῶν διετείχιζον, καὶ λόγχαι καὶ θυρεοὶ καὶ τόξα καὶ θώρακες, καὶ οἱ ἄρχοντες ὀπίσω παντὸς οἴκου Ἰούδα
17 ‡ τῶν οἰκοδομούντων ἐν τῷ τείχει. καὶ οἱ αἴροντες ἐν τοῖς ἀρτῆρσιν σύνοπλοι. ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει αὐτὸ τὸ ἔργον, καὶ ἐν
18 μιᾷ κρατεῖ τὴν βολίδα. ‡ καὶ οἱ οἰκοδόμοι ἀνὴρ ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐζωσμένος ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμουν. καὶ ὁ σαλπίζων ἐν τῇ κερατίνῃ ἐχόμενά μου.
19 ‡ καὶ εἶπα πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, τὸ ἔργον πολὺ καὶ πλατύ, καὶ ἡμεῖς σκορπιζόμεθα ἐπὶ τοῦ τείχους μακρὰν
20 ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐν τόπῳ ᾧ ἂν ἀκούσητε τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης, ἐκεῖ συναχθήσεσθε πρὸς
21 ἡμᾶς, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν. ‡ καὶ ἡμεῖς ἐποιοῦμεν τὸ ἔργον. καὶ τὸ ἥμισυ ἡμῶν κρατοῦντες τὰς λόγχας ἀπὸ διαβάσεως ὄρθρου ἕως ἐξόδου τῶν ἄστρων.
22 ‡ καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπα τῷ λαῷ, ἕκαστος μετὰ νεανίσκου αὐτοῦ αὐλισθήτω ἐν μέσῳ Ἰερουσαλήμ. καὶ ἔσω ἡμῖν ἡ νὺξ φυλακή, καὶ ἡ ἡμέρα ἔργον.
23 ‡ καὶ ἤμην ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ τὰ παιδάρια, καὶ οἱ ἄνδρες τῆς φυλακῆς ὀπίσω μου, καὶ οὐκ ἦν ἐξ ἡμῶν ἐκδυσκόμενος ἀνὴρ τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ· ἀνὴρ ὁ ὅπλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ.

ε΄.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο ἡ κραυγὴ τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αὐτῶν
2 μεγάλη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἑαυτῶν τοὺς Ἰουδαίους. ‡ καὶ ἦσάν τινες λέγοντες, ἐν υἱοῖς ἡμῶν καὶ ἐν θυγατράσιν ἡμῶν, ἡμεῖς πολλοί, καὶ λήψομεθα σῖτον καὶ φαγώμεθα καὶ ζη-
3 σόμεθα. ‡ καὶ εἰσί τινες λέγοντες, ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν, ἡμεῖς διεγυώμεθα καὶ λήψομε-
4 θα σῖτον καὶ φαγώμεθα. ‡ καὶ εἰσί τινες λέγοντες, ἐδανεισάμεθα ἀργύριον εἰς φόρους τοῦ βασιλέως, ἀγροὶ ἡμῶν
5 καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν. ‡ καὶ νῦν ὡς σὰρξ ἀδελφῶν ἡμῶν, σὰρξ ἡμῶν. ὡς υἱοὶ αὐτῶν, υἱοὶ ἡμῶν. καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς καταδουλοῦμεν τοὺς υἱοὺς ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν εἰς δούλους, καὶ εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν καταδουλούμεναι, καὶ οὐκ ἔστι δυνάμις χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν τοῖς ἐντίμοις.
6 ‡ καὶ ἐλυπήθην σφόδρα καθὼς ἤκουσα τὴν κραυγὴν αὐτῶν καὶ τοὺς λόγους τούτους.

7 * וַיִּמְלֹךְ לִבִּי עָלַי וָאָרִיבָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־
הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה לָהֶם מַשָּׂא אִישׁ בְּאָחִיו אַתֶּם
נֹשִׂאִים וָאֶתֵּן עֲלֵיהֶם קְהִלָּה גְדוֹלָה׃
8 * וָאֹמְרָה לָהֶם אֲנַחְנוּ קָנִינוּ אֶת־אַחֵינוּ הַיְּהוּדִים
הַנִּמְכָּרִים לַגּוֹיִם כְּדֵי בָּנוּ וְגַם־אַתֶּם תִּמְכְּרוּ אֶת־
אֲחֵיכֶם וְנִמְכְּרוּ־לָנוּ וַיַּחֲרִישׁוּ וְלֹא מָצְאוּ דָבָר׃
9 * וָאֹמַר לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הֲלוֹא
בְּיִרְאַת אֱלֹהֵינוּ תֵּלֵכוּ מֵחֶרְפַּת הַגּוֹיִם אוֹיְבֵינוּ׃
10 * וְגַם־אֲנִי אַחַי וּנְעָרַי נֹשִׁים בָּהֶם כֶּסֶף וְדָגָן
נַעֲזְבָה־נָּא אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה׃
11 * הָשִׁיבוּ נָא לָהֶם כְּהַיּוֹם שְׂדֹתֵיהֶם כַּרְמֵיהֶם
זֵיתֵיהֶם וּבָתֵּיהֶם וּמְאַת הַכֶּסֶף וְהַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר אֲשֶׁר אַתֶּם נֹשִׁים בָּהֶם׃
12 * וַיֹּאמְרוּ נָשִׁיב וּמֵהֶם לֹא נְבַקֵּשׁ כֵּן נַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר
אַתָּה אוֹמֵר וָאֶקְרָא אֶת־הַכֹּהֲנִים וָאַשְׁבִּיעֵם לַעֲשׂוֹת
כַּדָּבָר הַזֶּה׃ 13 * גַּם־חֹצְנִי נָעַרְתִּי וָאֹמְרָה כָּכָה
יְנַעֵר הָאֱלֹהִים אֶת־כָּל־הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יָקִים
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִבֵּיתוֹ וּמִיגִיעוֹ וְכָכָה יִהְיֶה נָעוֹר
וְרֵק וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַקָּהָל אָמֵן וַיְהַלְלוּ אֶת־יְהוָה
וַיַּעַשׂ הָעָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃
14 * גַּם מִיּוֹם אֲשֶׁר־צִוָּה אוֹתִי לִהְיוֹת פֶּחָה בְּאֶרֶץ
יְהוּדָה מִשְּׁנַת עֶשְׂרִים וְעַד שְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם
לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ שְׁנֵים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲנִי
וְאַחַי לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא אָכָלְתִּי׃
15 * וְהַפַּחוֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־לְפָנַי הִכְבִּידוּ עַל־
הָעָם וַיִּקְחוּ מֵהֶם בְּלֶחֶם וְיַיִן אַחַר כֶּסֶף שְׁקָלִים
אַרְבָּעִים גַּם נַעֲרֵיהֶם שָׁלְטוּ עַל־הָעָם וַאֲנִי לֹא־
עָשִׂיתִי כֵן מִפְּנֵי יִרְאַת אֱלֹהִים׃
16 * וְגַם בְּמְלֶאכֶת הַחוֹמָה הַזֹּאת חָזַקְתִּי וְשָׂדֶה
לֹא קָנִינוּ וְכָל־נְעָרַי קְבוּצִים שָׁם עַל־הַמְּלָאכָה׃
17 * וְהַיְּהוּדִים וְהַסְּגָנִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אִישׁ וְהַבָּאִים
אֵלֵינוּ מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־סְבִיבֹתֵינוּ עַל־שֻׁלְחָנִי׃
18 * וַאֲשֶׁר הָיָה נַעֲשָׂה לְיוֹם אֶחָד שׁוֹר אֶחָד צֹאן
שֵׁשׁ־בְּרוּרוֹת וְצִפֳּרִים נַעֲשׂוּ־לִי וּבְעֶשֶׂר יָמִים
בְּכָל־יַיִן לְהַרְבֵּה וְעִם־זֶה לֶחֶם הַפַּחָה לֹא בִקַּשְׁתִּי
כִּי־כָבְדָה הָעֲבֹדָה עַל־הָעָם הַזֶּה׃
19 * זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עַל־
הָעָם הַזֶּה׃

7 *Cogitauitque cor meum mecum. & increpaui optimates & magistratus, & dixi eis: Vsuras ne singuli à fratribus vestris exigitis? Et congregaui aduersum eos concionē
8 magnam: *Et dixi eis: Nos, vt scitis, redemimus fratres nostros Iudæos qui venditi fuerant gentibus secūdùm possibilitatem nostram. Et vos igitur vendite fratres vestros, & redimemus eos. Et siluerunt, nec
9 inuenerunt quid responderent. *Dixiq; ad eos: Non est bona res quam facitis. quare non in timore Dei nostri ambulatis, ne exprobretur nobis à gentibus inimicis
10 nostris. *Et ego & fratres mei & pueri mei commodauimus plurimis pecuniam & frumentum. non repetamus in cōmune istud.
11 *Æs alienum concedamus, quod debetur nobis. Reddite eis hodie agros suos, & vineas suas, & oliueta sua, & domos suas. quī
C potius & centesimam pecuniæ, frumenti, vini & olei quam exigere soletis ab eis, da-
12 te pro illis. *Et dixerunt: Reddemus, & ab eis nihil quæremus, sicq; faciemus vt loqueris. Et vocaui Sacerdotes, & adiuraui
13 eos vt facerent iuxta quod dixeram. *Insuper excussi sinum meum, & dixi: Sic excutiat Deus omnem virum qui non compleuerit verbum istud, de domo sua & de laboribus suis, sic excutiatur, & vacuꝰ fiat. Et dixit vniuersa multitudo: Amen. & laudauerunt, Dñm. Fecit ergo populus sicut
14 erat dictū. *A die autem illa qua p̄ceperat rex mihi, vt essem dux in terra Iuda; ab ānо vicesimo vsque ad annum tricesimum secundū Artaxerxis regis, p̄ annos duodecim ego & fratres mei annonas, quæ ducibus
15 debebātur, non comedimus. *Duces autē
D primi qui fuerūt ante me grauauerunt populum, & acceperūt ab eis in pane & vino & pecunia quotidie siclos quadraginta. sed & ministri eorum depꝑsserant populū. ego autem non feci ita propter timorem Dei.
16 *Quin potius in opere muri ædificaui, & agrū nō emi, & omnes pueri mei cōgregati
17 ad opus erant. *Iudæi quoq; & magistratꝰ centū quinquaginta viri: & qui veniebant ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro sunt, in mensa mea erant.
18 *Parabatur autem mihi per dies singulos bos vnus, arietes sex electi, exceptis volatilibus, & inter dies decem vina diuersa, & alia multa tribuebam. Insuper & annonas ducatus mei non quæsiui: valdè enim
19 attenuatus erat populus. *Memento mei Deus meus in bonum, secundùm omnia quæ feci populo huic. Infr. 13.a

* *Et deliberauit cor meum apud me. & pugnaui aduersus optimates & principes, & dixi eis: Repetitione vos repetetis vir fratrem suũ, quæ vos facitis? & dedi super eos concionem magnam.* 7

* *Et dixi eis: Nos possedimus fratres nostros Iudæos venditos gentibus, in voluntario nostro. & vos venditis fratres vestros, & vendentur nobis. & siluerunt, & non inuenerunt sermonem.* 8

* *Et dixi: Non bonum verbũ quod vos facitis: non sic in timore Dei nostri redibitis ab opprobrio gentium inimicorum nostrorum.* 9

* *Etiam ego & fratres mei & noti mei posuimus eis argentum & frumentum: reliquimus iam repetitionem hanc.* 10

* *Reddite iam eis vt hodie agros suos, & vineas suas, & olueta sua, & domos suas, et de argento frumentum, & vinum, & oleum afferte eis.* 11

* *Et dixerunt: Reddemus, & ab eis non quæremus: sic faciemus sicut tu dicis. Et vocaui Sacerdotes, & adiuraui eos vt facerent secundum verbum hoc.* 12

* *Et vestem meam excussi, & dixi: Sic excutiat Deus omnem virum, qui nõ statuet verbum istud de domo sua & de labore suo, & erit sic excussus & vanus. Et dixit vniuersa ecclesia: Amen. & laudauerunt Dominum. & fecit populus verbum istud.* 13

* *Etiam à die qua præceperat mihi vt essem in principem eorum in terra Iuda, ab anno vicesimo & vsque ad annum tricesimum & secundum Arthasastha regi annos duodecim; & ego & fratres mei panem principatus mei non comedimus.* 14

* *At duces qui ante me, grauauerunt super populum, & acceperunt ab eis in panibus & in vino vltimum argentum siclos quadraginta. etiam ministri eorum dominati fuerunt super populum, & ego non feci sic à facie timoris Domini.* 15

* *Et in opere muri istorum tenui, agrum non possedi; & pueri mei, & omnes congregati ibi propter opus.* 16

* *Et Iudæi & principes centum quinquaginta viri, & venientes ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro, in mensa mea.* 17

* *Et erat quod fiebat in diem vnum, vitulus vnus & oues sex electæ et hircus erant mihi. & inter duodecim dies in omnibus vinum multitudine. & cum istis panem ducatus mei non quæsiui, quoniam grauis seruitus super populum istum.* 18

* *Memento mei Deus in bonum, secundùm omnia quæ feci populo huic.* 19

7 * καὶ ἐβουλεύσατο ἡ καρδία μου ἐπ' ἐμέ. καὶ ἐμαχησάμην πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἀπαιτήσει ὑμεῖς ἀπαιτήσετε ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ ἔδωκα ἐπ' αὐτοὺς ἐκκλησίαν μεγάλην.

8 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἡμεῖς κεκτήμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς Ἰουδαίους τοὺς πωλουμένους τοῖς ἔθνεσιν, ἐν ἐκουσίῳ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς πωλεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, καὶ πραθήσονται ἡμῖν. καὶ ἡσύχασαν καὶ οὐχ εὗρον λόγον.

9 * καὶ εἶπον, οὐκ ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε, οὐχ οὕτως ἐν φόβῳ θεοῦ ἡμῶν ἀπελεύσεσθε ἀπὸ ὀνειδισμοῦ τῶν
10 ἐθνῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. * καί γε ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ οἱ γνωστοί μου ἐδήκαμεν αὐτοῖς ἀργύριον καὶ σῖτον, ἐγκαταλίπωμεν δὴ τὴν ἀπαίτησιν ταύτην.

11 * ἐπιστρέψατε δὴ αὐτοῖς ὡς σήμερον ἀγροὺς αὐτῶν καὶ ἀμπελῶνας αὐτῶν, καὶ ἐλαιῶνας αὐτῶν καὶ οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔ-
12 λαιον ἐξενέγκατε αὐτοῖς. * καὶ εἶπον, ἀποδώσομεν, καὶ παρ' αὐτῶν οὐ ζητήσομεν, οὕτως ποιήσομεν καθὼς σὺ λέγεις. καὶ ἐκάλεσα τοὺς ἱερεῖς καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ποιῆσαι ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο.

13 * καὶ τὸν δῶμόν μου ἐξετίναξα, καὶ εἶπον, οὕτως ἐκτινάξαι ὁ θεὸς πᾶσαν ἄνδρα, ὃς οὐ στήσει τὸν λόγον τοῦτον ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐκ κόπου αὐτοῦ, καὶ ἔσαι οὕτως ἐκλελιναγμένος καὶ κενός. καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία, ἀμήν· καὶ ἤνεσαν τὸν κύριον. καὶ ἐποίησεν ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο.

14 * καί γε ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐνετείλατό μοι εἶναι εἰς ἄρχοντα αὐτῶν ἐν γῇ Ἰούδα ἀπὸ ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἕως ἔτους τεσσαρακοστοῦ καὶ δευτέρου τῷ Ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ ἔτη δώδεκα, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν.

15 * οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ἔμπροσθέν μου ἐβάρυναν ἐπὶ τὸν λαόν, καὶ ἔλαβον παρ' αὐτῶν ἐν ἄρτοις καὶ ἐν οἴνῳ ἔσχατον ἀργύριον σίκλοις τεσσαράκοντα. καί γε τὰ παιδάρια αὐτῶν ἐκυρίευσαν ἐπὶ τὸν λαόν, κἀγὼ οὐκ ἐποίησα, οὕτως ἀπὸ προσώπου φόβου κυρίου.

16 * καὶ ἐν ἔργῳ τοῦ τείχους τούτων ἐνεφάτισα, ἀγρὸν οὐκ ἐκτησάμην καὶ τὰ παιδάρια μου καὶ πάντες οἱ συνηγμένοι ἐκεῖ διὰ τὸ ἔργον.

17 * καὶ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν, ἐπὶ τραπέζου μου.

18 * καὶ ἓν γινόμενον εἰς ἡμέραν μίαν, μόσχος εἷς καὶ πρόβατα ἓξ ἐκλεκτὰ καὶ χίμαρος εἷς ἐγένετό μοι. καὶ ἀναμέσον τῶν δώδεκα ἡμερῶν ἐν πᾶσιν οἴνου τῷ πλήθει. σὺν τούτοις ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐζήτησα, ὅτι βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον.

19 * μνήσθητί μου ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν πάντα ὅσα ἐποίησα τῷ λαῷ τούτῳ.

ו

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע לְסַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וְלִגְשֶׁם
הָעַרְבִי וְלִיתֶר אוֹיְבֵינוּ כִּי בָנִיתִי אֶת־הַחוֹמָה וְלֹא־
נוֹתַר בָּהּ פָּרֶץ גַּם עַד־הָעֵת הַהִיא דְּלָתוֹת לֹא־
הֶעֱמַדְתִּי בַּשְּׁעָרִים׃

2 * וַיִּשְׁלַח סַנְבַלַּט וְגֶשֶׁם אֵלַי לֵאמֹר לְכָה וְנִוָּעֲדָה
יַחְדָּו בַּכְּפָרִים בְּבִקְעַת אונו וְהֵמָּה חֹשְׁבִים לַעֲשׂוֹת
3 לִי רָעָה׃ * וָאֶשְׁלְחָה עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים לֵאמֹר
מְלָאכָה גְדוֹלָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלֹא אוּכַל לָרֶדֶת לָמָּה
תִשְׁבֹּת הַמְּלָאכָה בַּאֲשֶׁר אַרְפֶּה וְיָרַדְתִּי אֲלֵיכֶם׃

4 * וַיִּשְׁלְחוּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה אַרְבַּע פְּעָמִים וָאָשִׁיב
אוֹתָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃

5 * וַיִּשְׁלַח אֵלַי סַנְבַלַּט כַּדָּבָר הַזֶּה פַּעַם חֲמִישִׁית
אֶת־נַעֲרוֹ וְאִגֶּרֶת פְּתוּחָה בְּיָדוֹ׃

6 * כָּתוּב בָּהּ בַּגּוֹיִם נִשְׁמַע וְגַשְׁמוּ אֹמֵר אַתָּה
וְהַיְּהוּדִים חֹשְׁבִים לִמְרוֹד עַל־כֵּן אַתָּה בוֹנֶה
הַחוֹמָה וְאַתָּה הוֹיֶה לָהֶם לְמֶלֶךְ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃

7 * וְגַם־נְבִיאִים הֶעֱמַדְתָּ לִקְרֹא עָלֶיךָ בִּירוּשָׁלַם
לֵאמֹר מֶלֶךְ בִּיהוּדָה וְעַתָּה יִשָּׁמַע לַמֶּלֶךְ כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְעַתָּה לְכָה וְנוֹעֲצָה יַחְדָּו׃

8 * וָאֶשְׁלְחָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא נִהְיָה כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר כִּי מִלִּבְּךָ אַתָּה בוֹדֶאם׃

9 * כִּי כֻלָּם מְיָרְאִים אוֹתָנוּ לֵאמֹר יִרְפּוּ יְדֵיהֶם מִן־
הַמְּלָאכָה וְלֹא תֵעָשֶׂה וְעַתָּה חַזֵּק אֶת־יָדָי׃

10 * וַאֲנִי בָּאתִי בֵּית שְׁמַעְיָה בֶן־דְּלָיָה בֶן־מְהֵיטַבְאֵל
וְהוּא עָצוּר וַיֹּאמֶר נוֹעֲדָה אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים אֶל־תּוֹךְ
הַהֵיכָל וְנִסְגְּרָה דַּלְתוֹת הַהֵיכָל כִּי בָאִים לַהֲרָגֶךָ
וְלַיְלָה בָּאִים לַהֲרָגֶךָ׃

11 * וָאֹמַר הָאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרָח וּמִי כָמוֹנִי אֲשֶׁר־
יָבוֹא אֶל־הַהֵיכָל וָחַי לֹא אָבוֹא׃

12 * וָאֲבִינָה וְהִנֵּה לֹא־אֱלֹהִים שְׁלָחוֹ כִּי הַנְּבוּאָה דִּבֶּר
13 עָלַי וְטוֹבִיָּה וְסַנְבַלַּט שְׂכָרוֹ׃ * לְמַעַן שָׂכוּר הוּא
לְמַעַן־אִירָא וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן וְחָטָאתִי וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם
14 רָע לְמַעַן יְחָרְפוּנִי׃ * זָכְרָה אֱלֹהַי לְטוֹבִיָּה
וּלְסַנְבַלַּט כְּמַעֲשָׂיו אֵלֶּה וְגַם לְנוֹעַדְיָה הַנְּבִיאָה
וְלִיתֶר הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ מְיָרְאִים אוֹתִי׃

15 * וַתִּשְׁלַם הַחוֹמָה בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לֶאֱלוּל
לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנֵים יוֹם׃

CAP. VI.

1 A FActum est autē cùm audissēt Sanaballath,& Tobias,& Gosem Arabs, & cæteri inimici nostri q̄ ædificassem ego murum, & non esset in ipso residua interruptio: vsq; ad tempus autem illud valuas nō
2 posueram in portis: *Miserūt Sanaballath & Gosem Arabs ad me, dicentes: Veni & percutiamus fœdus pariter in vitulis in cā
po Ono. ipsi autem cogitabant vt facerent
3 mihi malum. *Misi ergo ad eos nuncios dicens: Opus grande ego facio, & non possum descendere, ne fortè negligatur, cùm
4 venero & descendero ad vos. *Miserunt autem ad me secundùm verbum hoc per quatuor vices, & respondi eis iuxta sermo-
5 nem priorē. *Et misit ad me Sanaballath
B iuxta verbum prius quinta vice puerum suum, & epistolam habebat in manu sua
6 *scriptam hoc modo: In gentibus auditum est, & Gosem dixit, quòd tu & Iudæi cogitetis rebellare, & propterea ædifices murū, & leuare te velis super eos regem: propter
7 quam causam *& prophetas posueris, qui prædicent de te in Hierusalem, dicentes: Rex in Iudæa est. Auditurus est rex verba hæc. idcircò nunc veni vt ineamus consi-
8 lium pariter. *Et misi ad eos, dicens: Non est factum secundùm verba hęc quæ tu loqueris. de corde enim tuo tu componis
9 hæc. *Omnes enim hi terrebant nos; cogitantes quòd cessarent manus nostræ ab opere & quiescemus. quam ob causam magis confortaui manus meas.
10 * Et ingressus sum domum Semaiæ filij
C Dalaiæ filij Methabeel secretò. Qui ait: Tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi, & claudamus portas ædis, quia venturi sunt vt interficiant te, & nocte vēturi sunt ad occidendum te.
11 * Et dixi, Num quisquam similis mei fugit? & quis vt ego ingredietur templum & viuet? Non ingrediar.
12 * Et intellexi quòd Deus non misisset eum, sed quasi vaticinans locutus esset ad me, & Tobias & Sanaballath conduxissent
13 eum. *Acceperat enim precium, vt ter- Sup.5.d
ritus facerem & peccarem, & haberent malum quod exprobrarent mihi.
14 * Memento mei Deus pro Tobia & Sanaballath, iuxta opera eorum talia, sed & Noadiæ prophetæ & cæterorum prophetarum qui terrebant me.
15 * Completus est autem murus vicesimo quinto die mensis Elul, quinquaginta duobus diebus.

CAP. VI.

ET factũ est vt auditum fuit Sanabalat, & Tobia, & Gesam Arabi, & reliquis inimicorum nostrorum, quòd ædificaui murum, & non relicta fuit in eo interruptio, etiam vsque ad tempus illud, valuas non posueram in portis:

* Et misit Sanabalat & Gesam ad me dicentes: Veni & congregemur pariter in villis in campo Ono, & ipsi cogitantes mihi vt facerent malum.

* Et misi ad eos nuncios, dicens: Opus magnum ego facio, et non potero descendere, ne fortè cesset opus: postquàm vtique finiero illud, descendam ad vos.

* Et miserunt ad me secundùm verbum hoc quatuor vicibus, & misi eis iuxta sermonem hunc.

* Et misit ad me Sanabalat iuxta sermonem hunc quintum puerum suum, & epistolam apertam in manu eius.

* Et erat scriptum in ea: In gentibus auditum est, & Gesam dixit, quòd tu & Judæi cogitatis rebellare: propter hoc tu ædificas murũ, & tu fis eis in regem:

* Et ad hæc prophetas statuisti tibi ipsi, vt prædicent de te in Hierusalem, dicentes: Quòd regnasti in Judæa. & nunc nunciabuntur regi sermones isti, et nunc veni consulamus pariter.

* Et misi ad eum dicens: Non factum est vt sermones isti quos tu dicis, quoniam à corde tu mentiris eos.

* Quoniam omnes terrent nos dicentes: Soluentur manus eorum ab opere isto, & non fiet. & nunc fortificaui manus meas.

* Et ego ingressus sum in domum Semei filij Dalaia filij Matabeel, & ipse retentus & dixit: Congregemur in domum Dei in medio eius, & claudamus ianuas eius, quoniam veniunt vt interficiant te, veniunt nocte ad occidendum te.

* Et dixi: Quis est vir qualis ego, fugiet? vel quis qualis ego qui ingredietur in domum, & viuet? non ingrediar.

* Et cognoui & ecce Deus non misit eum, quoniam prophetia sermo aduersus me. & Tobias & Sanabalat conduxerunt eum,

* Vt timerem & facerem sic & peccarem, & fierem eis in nomen malum, vt exprobrarent mihi.

* Memento Deus meus Tobia & Sanabalat secundùm opera eorum hæc, & Noadia prophetæ & cæterorum prophetarum, qui erant terrentes me.

* Et perfectus est murus quinto & vicesimo Elul mensis, in quinquaginta duobus diebus.

ς'.

1 * Καὶ ἐγένετο καθὼς ἠκούσθη τῷ Σαναβαλὰτ καὶ τῷ Τωβίᾳ, καὶ τῷ Γησὰμ τῷ Ἄραβι, καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ᾠκοδόμησα τὸ τεῖχος, καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῷ διακοπή, καίγε ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου, θύρας οὐκ
2 ἐπέστησα ἐν ταῖς πύλαις· * καὶ ἀπέστειλε Σαναβαλὰτ καὶ Γησὰμ πρός με λέγοντες, δεῦρο καὶ συναχθῶμεν ἅπαντες ἐν ταῖς κώμαις ἐν πεδίῳ ὠνώ, καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοί μοι ποιῆσαι πονηρίαν.
3 * καὶ ἀπέστειλα ἐπ' αὐτοὺς ἀγγέλους λέγων, ἔργον μέγα ἐγὼ ποιῶ, καὶ οὐ δυνήσομαι καταβῆναι, μή ποτε καταπαύσῃ τὸ ἔργον· ὡς ἂν τελειώσω αὐτό, καταβήσομαι πρὸς ὑμᾶς.
4 * καὶ ἀπέστειλαν πρός με, ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο τέσσαρσι καθόδοις, καὶ ἀπέστειλα αὐτοῖς κατὰ τὸν λόγον τοῦτον.
5 * καὶ ἀπέστειλε πρός με Σαναβαλὰτ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸν πέμπτον παῖδα αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ ἀνεῳγμένη
6 ἐν χειρὶ αὐτοῦ. * καὶ ἐν αὐτῇ γεγραμμένον ἐν αὐτῇ, ἐν ἔθνεσιν ἠκούσθη, καὶ Γησὰμ εἶπεν, ὅτι σὺ καὶ Ἰουδαῖοι λογίζεσθε ἀποστατῆσαι, διὰ τοῦτο σὺ οἰκοδομεῖς τὸ τεῖχος,
7 καὶ σὺ γίνῃ αὐτοῖς εἰς βασιλέα· * καὶ πρὸς τούτοις προφήτας ἔστησας σεαυτῷ κηρύσσειν περὶ σοῦ ἐν Ἰερουσαλὴμ, λέγοντας, ὅτι ἐβασίλευσας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. καὶ νῦν ἀπαγγελήσεται τῷ βασιλεῖ οἱ λόγοι οὗτοι, καὶ νῦν δεῦρο βουλευσώμεθα ἅπαντες.
8 * καὶ ἀπέστειλα πρὸς αὐτὸν λέγων, οὐκ ἐγένετο ὡς οἱ λόγοι οὗτοι οὓς σὺ λέγεις, ὅτι ἀπὸ καρδίας σου ψεύδῃ αὐτούς.
9 * ὅτι πάντες φοβερίζουσιν ἡμᾶς λέγοντες, σκληθήσονται αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου, καὶ οὐ ποιηθήσεται. καὶ νῦν ἐκραταίωσα τὰς χεῖράς μου.
10 * καὶ ἐγὼ εἰσῆλθον εἰς οἶκον Σεμεΐ υἱοῦ Δαλαΐα υἱοῦ Ματαβεήλ, καὶ αὐτὸς συνεχόμενος καὶ εἶπε, Συναχθῶμεν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ κλείσωμεν τὰς θύρας αὐτοῦ, ὅτι ἔρχονται φονεῦσαί σε, ἔρχονται νυκτὸς φονεῦσαί σε.
11 * καὶ εἶπον, τίς ἐστὶν ἀνὴρ οἷός ἐγώ, φεύξεται; ἢ τίς οἷός ἐγώ ὃς εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον καὶ ζήσεται; οὐκ εἰσελεύσομαι.
12 * καὶ ἐπέγνων καὶ ἰδοὺ ὁ θεὸς οὐκ ἀπέστειλεν αὐτόν, ὅτι ἡ προφητεία λόγος κατ' ἐμοῦ. καὶ Τωβίας καὶ Σαναβαλὰτ ἐμισθώσαντο αὐτόν,
13 * ὅπως φοβηθῶ καὶ ποιήσω οὕτως καὶ ἁμαρτήσω, καὶ γένωμαι αὐτοῖς εἰς ὄνομα πονηρόν, ὅπως ὀνειδίσωσί με.
14 * μνήσθητι ὁ θεός μου τοῦ Τωβίᾳ καὶ τῷ Σαναβαλὰτ, ὡς τὰ ποιήματα αὐτῶν ταῦτα, καὶ τῇ Νωαδίᾳ τῇ προφήτῃ καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν προφητῶν, οἳ ἦσαν φοβερίζοντές με.
15 * καὶ ἐτελέσθη τὸ τεῖχος πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ ἐλουλ μηνὸς εἰς πεντήκοντα δύο ἡμέρας.

16 * Factum est ergo cùm audissent omnes inimici nostri, vt timerent vniuersæ gentes quæ erant in circuitu nostro,& cõciderent intra semetipsos,& scirent quòd à Deo factum est opus hoc.

17 * Sed & in diebus illis multæ optimatum Iudæorum epistolæ mittebantur ad Tobiam,& à Tobia veniebant ad eos.

18 * Multi enim erant in Iudæa habentes iuramentum eius, quia gener erat Secheniæ filij Ioręi,&Iohannan filius eius acceperat filiam Mosollam filij Barachiæ:

19 * Et laudabant eum coram me,& verba mea nunciabant ei. Et Tobias mittebat epistolas vt terreret me.

CAP. VII.

1 POstquàm autem ædificatus est murus, A & posui valuas, & recensui ianitores &
2 cantores & Leuitas, * Præcepi Anani fratri meo,& Ananiæ principi domus de Hierusalem. ipse enim quasi vir verax & timens Deum plus cæteris videbatur.

3 * Et dixi eis: Non aperiãtur portę Hierusalem vsque ad calorem Solis. Cumque adhuc assisterent, clausæ portæ sunt & oppilatæ.Et posui custodes de habitatoribus Hierusalem, singulos per vices suas, & vnumquemque contra domum suam.

4 * Ciuitas autem erat lata nimis & grandis, & populus paruus in medio eius: &
5 non erant domus ædificatæ. * Deus autem dedit in corde meo, & congregaui optimates & magistratus & vulgus, vt recenserem eos. & inueni librum census eorum qui ascenderant primùm,& inuentum est scriptum in eo:

6 * Isti filij prouinciæ qui ascenderunt de B captiuitate migrantium, quos trãstulerat Nabuchodonozor rex Babylonis,& reuersi sunt in Hierusalem & in Iudæam, vnus-
7 quisque in ciuitatem suam: * qui venerant cum Zorobabel, Iosue, Neemias, Azarias, Raamias, Naamin, Mardochæus, Belsar, Mespharat, Beggoai, Naum, Baana. numerus virorum populi Israel.
8 * Filij Pharos, duo millia centum septuaginta duo.
9 * Filij Saphatia, trecenti septuaginta
10 duo. * Filij Area, sexcenti quinquaginta duo.
11 * Filij Phetmoab filiorum Iosue & Ioab, duo millia octingenti decem & octo.
12 * Filij Helam, mille ducenti quinquaginta quatuor.
13 * Filij Zethue, octingenti quadraginta quinque.
14 * Filij Zachai, septingenti sexaginta.

16 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל־אוֹיְבֵנוּ וַיִּרְאוּ כָּל־הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵינוּ וַיִּפְּלוּ מְאֹד בְּעֵינֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי מֵאֵת
אֱלֹהֵינוּ נֶעֶשְׂתָה הַמְּלָאכָה הַזֹּאת׃

17 * גַּם בַּיָּמִים הָהֵם מַרְבִּים חֹרֵי יְהוּדָה אִגְּרוֹתֵיהֶם
הוֹלְכוֹת עַל־טוֹבִיָּה וַאֲשֶׁר לְטוֹבִיָּה בָּאוֹת אֲלֵיהֶם׃

18 * כִּי־רַבִּים בִּיהוּדָה בַּעֲלֵי שְׁבוּעָה לוֹ כִּי־חָתָן הוּא
לִשְׁכַנְיָה בֶּן־אָרַח וִיהוֹחָנָן בְּנוֹ לָקַח אֶת־בַּת־מְשֻׁלָּם
בֶּן בֶּרֶכְיָה׃

19 * גַּם טוֹבֹתָיו הָיוּ אֹמְרִים לְפָנַי וּדְבָרַי הָיוּ מוֹצִיאִים
לוֹ אִגְּרוֹת שָׁלַח טוֹבִיָּה לְיָרְאֵנִי׃

ז

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִבְנְתָה הַחוֹמָה וָאַעֲמִיד הַדְּלָתוֹת
וַיִּפָּקְדוּ הַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַלְוִיִּם׃

2 * וָאֲצַוֶּה אֶת־חֲנָנִי אָחִי וְאֶת־חֲנַנְיָה שַׂר הַבִּירָה
עַל־יְרוּשָׁלִַם כִּי־הוּא כְּאִישׁ אֱמֶת וְיָרֵא אֶת־
הָאֱלֹהִים מֵרַבִּים׃

3 * וָאֹמַר לָהֶם לֹא יִפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם עַד־חֹם
הַשָּׁמֶשׁ וְעַד הֵם עֹמְדִים יָגִיפוּ הַדְּלָתוֹת וְאֶחְזוּ
וְהַעֲמֵיד מִשְׁמָרוֹת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אִישׁ בְּמִשְׁמָרוֹ
וְאִישׁ נֶגֶד בֵּיתוֹ׃ 4 * וְהָעִיר רַחֲבַת יָדַיִם וּגְדֹלָה
וְהָעָם מְעַט בְּתוֹכָהּ וְאֵין בָּתִּים בְּנוּיִם׃

5 * וַיִּתֵּן אֱלֹהַי אֶל־לִבִּי וָאֶקְבְּצָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־
הַסְּגָנִים וְאֶת־הָעָם לְהִתְיַחֵשׂ וָאֶמְצָא סֵפֶר הַיַּחַשׂ
הָעוֹלִים בָּרִאשֹׁנָה וָאֶמְצָא כָתוּב בּוֹ׃

6 * אֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיֵ הַגּוֹלָה אֲשֶׁר
הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלִַם
וְלִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃

7 * הַבָּאִים עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה עֲזַרְיָה רַעַמְיָה
נַחֲמָנִי מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּרֶת בִּגְוַי נְחוּם בַּעֲנָה
מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם־יִשְׂרָאֵל׃

8 * בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃

9 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃

10 * בְּנֵי אָרַח שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃

11 * בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ וְיוֹאָב אַלְפַּיִם
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁמֹנָה עָשָׂר׃

12 * בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃

13 * בְּנֵי זַתּוּא שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃

14 * בְּנֵי זַכָּי שִׁבַּע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃

* *Et factum est cùm audissent omnes inimici* 16
nostri, & timuerunt omnes gentes quæ in circuitu nostro; & cecidit timor magnus valdè in oculis eorum, & cognouerunt, quòd à Deo nostro factum est vt perficeretur opus hoc.

* *Et in diebus illis à multis optimatibus Iu-* 17
da epistolæ ibant ad Tobiam. & quæ Tobia, veniebant ad eos:

* *Quoniam multi in Iuda habētes iuramen-* 18
tum erant ei, quia gener erat Sechenia filij Erai. & Ionan filius eius accepit filiam Mesulam filij Barachiæ in vxorem.

* *Etiam vtilia ei dicebat coram me. & ser-* 19
mones meos erant proferentes ei. & epistolas misit Tobia vt terreret me.

CAP. VII.

ET factum est quando ædificatus est murus, 1
& posui valuas, & recensiti sunt ianitores, & cantores, & Leuitæ:

* *Et præcepi Anania fratri meo, & Ana-* 2
nia principi Bera in Hierusalem, quoniam ipse erat quasi vir verax, & timens Deum super multos.

* *Et dixi eis: Non aperientur portæ Hieru-* 3
salem vsque ad simul cum Sole. & adhuc ipsis vigilantibus, claudantur portæ, & munitæ sint. & pone custodes habitantium in Hierusalem, vir in custodia sua, & vir contra domum suam:

* *Et ciuitas ampla manibus & magna, &* 4
populus paucus in ea; & non erant domus ædificatæ.

* *Et dedit Deus in cor meum, & congrega-* 5
ui optimates & principes, & populum in comitatum. et inueni librum comitatus qui ascenderunt in primis. & inueni scriptum in eo:

* *Isti filij prouinciæ qui ascenderunt de cap-* 6
tiuitate transmigrationis, quam transmigrare fecit Nabuchodonosor rex Babylonis, & reuersi sunt in Hierusalem & in Iudam vir in ciuitatem suam;

* *Qui venerunt cum Zorobabel & Iesue,* 7
& Neemia, Azaria, & Reemai, Nemani, Mardochæus, Balsan, Maaspharath, Boguia, Naum, Baana, & Maasphar, viri populi Israel.

* *Filij Phoros, duo millia centum septuagin-* 8
ta duo.

* *Filij Saphatia, trecenti septuaginta duo.* 9

* *Filij Era, sexcenti quinquaginta duo.* 10

* *Filij Phaathmoab filiis Iesue & Ioab, duo* 11
millia octingenti decem & octo.

* *Filij Elam, mille ducenti quinquaginta* 12
quatuor.

* *Filij Zathua, octingēti quadraginta quīq;.* 13

* *Filij Zacchu, septingenti sexaginta.* 14

16 * καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, καὶ ἐφοβήθησαν πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν, καὶ ἐπέπεσε φόβος μέγας σφόδρα ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ ἔγνωσαν, ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐγενήθη τελειωθῆναι τὸ ἔργον τοῦτο.

17 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπὸ πολλῶν ἐντίμων ἰούδα ἐπιστολαὶ ἐπορεύοντο πρὸς τωβίαν. καὶ αἱ τωβία,
18 ἤρχοντο πρὸς αὐτοῦ; * ὅτι πολλοὶ ἐν ἰούδα ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ, ὅτι γαμβρὸς ἦν τοῦ σεχενία υἱοῦ ἠραΐ. καὶ ἰωνὰν υἱὸς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν θυγατέρα μεσουλὰμ υἱοῦ βαραχίου εἰς γυναῖκα.

19 * καί γε τὰ συμφέροντα αὐτῷ ἔλεγεν ἐνώπιόν μου. καὶ λόγους μου ἦσαν ἐκφέροντες αὐτῷ. καὶ ἐπιστολὰς ἀπέστειλε τωβία φοβερίσαι με.

ζ.

1 * Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ᾠκοδομήθη τὸ τεῖχος, καὶ ἔστησα τὰς θύρας, καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ πυλωροί, καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ λευῖται·

2 * καὶ ἐνετειλάμην τῷ ἀνανίᾳ τῷ ἀδελφῷ μου, καὶ τῷ ἀνανίᾳ ἄρχοντι τῆς βηρὰ ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι αὐτὸς ἦν ὡς ἀνὴρ ἀληθὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν ὑπὲρ πολλούς.

3 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, οὐκ ἀνοιγήσονται πύλαι ἱερουσαλὴμ ἕως ἅμα τῷ ἡλίῳ. καὶ ἔτι αὐτῶν γρηγορούντων, κλεισθῶσαν αἱ θύραι καὶ ἀσφαλιζέσθωσαν. καὶ στῆσον προφύλακας οἰκούντων ἐν ἱερουσαλήμ, ἀνὴρ ἐν προφυλακῇ ἑαυτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἀπέναντι οἰκίας ἑαυτοῦ.

4 * καὶ ἡ πόλις πλατεῖα χερσὶ καὶ μεγάλη, καὶ ὁ λαὸς ὀλίγος ἐν αὐτῇ, καὶ οὐκ ἦσαν οἰκίαι ᾠκοδομημέναι.

5 * καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ συνῆξα τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἰς συνοδίαν. καὶ εὗρον βιβλίον τῆς συνοδίας οἳ ἀνέβησαν ἐν πρώτοις. καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν αὐτῷ,

6 * οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβάντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας ἧς ἀπῴκισε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς ἰούδαν ἀνὴρ εἰς πόλιν ἑαυτοῦ·

7 * οἱ ἐλθόντες μετὰ ζοροβαβὲλ, καὶ ἰησοῦ καὶ νεεμία, ἀζαρία, καὶ ῥεεμαΐ, ναιμανί, μαρδοχαῖος, βαλσάν, μαασφαρὰθ, βογουΐα, ναοὺμ, βαανὰ καὶ μαασφάρ, ἄνδρες λαοῦ ἰσραήλ.

8 * υἱοὶ φόρος, δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο.

9 * υἱοὶ σαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο.

10 * υἱοὶ ἠρά, ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο.

11 * υἱοὶ φααθμωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοῦ καὶ ἰωάβ, δισχίλιοι ὀκτακόσιοι δεκαοκτώ.

12 * υἱοὶ ἠλάμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.

13 * υἱοὶ ζαθούα, ὀκτακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

14 * υἱοὶ ζακχοῦ, ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα.

15 * בְּנֵי בַנּוּי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃
16 * בְּנֵי בֵבַי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
17 * בְּנֵי עַזְגָּד אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
18 * בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃
19 * בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃
20 * בְּנֵי עָדִין שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה׃
21 * בְּנֵי אָטֵר לְחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
22 * בְּנֵי חָשֻׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
23 * בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה׃
24 * בְּנֵי חָרִף מֵאָה שְׁנֵים עָשָׂר׃
25 * בְּנֵי גִבְעוֹן תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃
26 * אַנְשֵׁי בֵית־לֶחֶם וּנְטֹפָה מֵאָה שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנָה׃
27 * אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
28 * אַנְשֵׁי בֵית־עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
29 * אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת
אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ 30 * אַנְשֵׁי הָרָמָה וָגָבַע שֵׁשׁ
מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד׃ 31 * אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה
וְעֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ 32 * אַנְשֵׁי בֵית־אֵל וְהָעָי מֵאָה
עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ 33 * אַנְשֵׁי נְבוֹ אַחֵר חֲמִשִּׁים
וּשְׁנָיִם׃ 34 * בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים
וְאַרְבָּעָה׃ 35 * בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
36 * בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
37 * בְּנֵי לֹד חָדִיד וְאֹנוֹ שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְאֶחָד׃
38 * בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
39 * הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת
שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ 40 * בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים
וּשְׁנָיִם׃ 41 * בְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים
וְשִׁבְעָה׃ 42 * בְּנֵי חָרִם אֶלֶף שִׁבְעָה עָשָׂר׃
43 * הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ לְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה
שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃ 44 * הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה
אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃ 45 * הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלֻּם בְּנֵי־
אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבָי
מֵאָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה׃ 46 * הַנְתִינִים בְּנֵי־צִיחָא
בְּנֵי־חֲשֻׂפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃ 47 * בְּנֵי־קֵרֹס בְּנֵי־סִיעָא
בְּנֵי פָדוֹן׃ 48 * בְּנֵי־לְבָנָא בְּנֵי־חֲגָבָא בְּנֵי שַׁלְמָי׃
49 * בְּנֵי־חָנָן בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גָחַר׃
50 * בְּנֵי־רְאָיָה בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי נְקוֹדָא׃
51 * בְּנֵי־גַזָּם בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי פָסֵחַ׃
52 * בְּנֵי־בֵסַי בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִוּשְׂסִים׃

15 * Filij Bennui, ſexcenti quadraginta octo.
16 * Filij Bebai ſexcenti viginti octo.
17 * Filij Azgad duo millia trecenti viginti duo.
18 * Filij Adonicam ſexcenti ſexaginta ſeptem.
19 * Filij Beguai duo millia ſexaginta ſeptem.
20 * Filij Adin ſexcẽti quinquaginta quin
21 que. * Filij Ather filij Ezechiæ nongenti octo.
22 * Filij Aſem trecenti viginti octo.
23 * Filij Beſai trecenti viginti quatuor.
24 * Filij Areph centum duodecim.
25 * Filij Gabaon nonaginta quinque.
26 * Viri Bethleem & Nethupha centum octoginta octo.
27 * Viri Anathot centum viginti octo.
28 * Viri Bethamoth quadraginta duo.
29 * Viri Cariathiarim Cephira & Beroth,
D ſeptingenti quadraginta tres.
30 * Viri Rama & Nebo ſexcenti viginti vnus.
31 * Viri Machmas centum viginti duo.
32 * Viri Bethel & Chai, centum viginti tres.
33 * Viri Nebo alterius quĩquaginta duo.
34 * Viri Helan alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.
35 * Filij Arem trecenti viginti.
36 * Filij Hiericho, trecenti quadraginta quinque.
37 * Filij Lodadin & Ono, ſeptingenti viginti vnus.
38 * Filij Senaa, tria millia nongenti triginta.
39 * Sacerdotes: Filij Idaia in domo Ieſua, nongenti ſeptuaginta tres.
40 * Filij Emmer mille quinquaginta duo.
41 * Filij Pheſſur, mille ducenti quadraginta ſeptem.
42 * Filij Arem, mille decem & ſeptem.
43 * Leuitæ: Filij Ioſue & Cedmihel filiorum Oduiæ, ſeptuaginta quatuor.
44 * Cantores: Filij Aſaph, centum qua-
45 draginta octo. * Ianitores: Filij Sellum,
E filij Ather, filij Thelmon, filij Accub, filij Athita, filij Sobai, centum triginta octo.
46 * Nathinæi: Filij Soa, filij Aſupha, filij
47 Thebaoth, * Filij Ceros, filij Siaa, filij Pha-
48 don, * Filij Lebana, filij Agaba, filii Selmõ,
49 * Filii Anan, filii Geddel, filii Gaer,
50 * Filii Raaia, filii Raſin, filii Nechoda.
51 * Filij Iezen, filij Aza, filij Phaſea,
52 * Filij Beſai, filij Munĩ, filij Nephuſim,

* Filij Banui, ſexcenti quadraginta octo. 15
* Filij Bebai, ſexcenti viginti octo. 16
* Filij Aſgad, duo millia trecenti viginti duo. 17
* Filij Adonicam, ſexcenti ſexaginta ſeptem. 18
* Filij Bagui, duo millia ſexaginta ſeptem. 19
* Filij Edan, ſexcenti quinquaginta quinq;. 20
* Filij Ater Ezecia, nonaginta octo. 21
* Filij Eſam, trecenti viginti octo. 22
* Filij Beſei, trecenti quinquaginta quatuor. 23
* Filij Areb, centum duodecim. filij Aſen, ducenti viginti tres. 24
* Filij Gabaon, nonaginta quinque. 25
* Filij Bethalem & Netophathi, centum octoginta octo. 26
* Filij Anathoth, centum viginti octo. 27
* Filij Azamoth, viri quadraginta duo. 28
* Viri Cariathiarim Caphera & Beroth, ſeptingenti quadraginta tres. 29
* Viri Arama & Gabaa, ſexcenti viginti unus. 30
* Viri Machemas, centum viginti duo. 31
* Viri Bethel & Ai, centum viginti tres. 32
* Viri Nabab alterius, quinquaginta duo. 33
* Filij Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor. 34
* Filij Eram, trecenti viginti. 35
* Filij Hiericho, trecenti quadraginta quinque. 36
* Filij Ladadi & Ono, ſeptingenti viginti unus. 37
* Filij Senaa, tria millia nongenti triginta. 38
* Sacerdotes: filij Joiade in domũ Jeſu, nongenti ſeptuaginta tres. 39
* Filij Emmer, mille quinquaginta duo. 40
* Filij Phaſeur, mille ducenti quadraginta ſeptem. 41
* Filij Eram, mille decem & ſeptem. 42
* Leuitæ: filij Jeſu Cadmiel filiis Oduia, ſeptuaginta quatuor. 43
* Cantatores: filij Aſaph, centum quadraginta octo. 44
* Ianitores: filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Acub, filij Atita, filij Sabi, centum triginta octo. 45
* Natheniim: filij Sea, filij Aſepha, filij Tabaoth, 46
* Filij Ceras, filij Siaia, filij Phadon, 47
* Filij Labana, filij Aggaba, filij Selmeï, 48
* Filij Anan, filij Gadel, filij Gaer, 49
* Filij Raaia, filij Raſſon, filij Necoda, 50
* Filij Gazem, filij Oza, filij Pheſi, 51
* Filij Beſi, filij Meinon, filij Nephoſai, 52

15 * υἱοὶ βανεΐ, ἑξακόσιοι τεσσαρακονταοκτώ.
16 * υἱοὶ βηβαΐ, ἑξακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
17 * υἱοὶ ἀσγάδ, δισχίλιοι τριακόσιοι εἰκοσιδύο.
18 * υἱοὶ ἀδωνικάμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταεπτά.
19 * υἱοὶ βαγεΐ, δισχίλιοι ἑξηκονταεπτά.
20 * υἱοὶ ἠδὰν, ἑξακόσιοι πεντηκονταπέντε.
21 * υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκίαι, ἐννενηκονταοκτώ.
22 * υἱοὶ ἠσάμ, τριακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
23 * υἱοὶ βεσεΐ, τριακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
24 * υἱοὶ ἀρήβ, ἑκατὸν δώδεκα. υἱοὶ ἀσσώ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
25 * υἱοὶ γαβαών, ἐννενηκονταπέντε.
26 * υἱοὶ βαιθαλὲμ καὶ νετωφαθί, ἑκατὸν ὀγδοηκονταοχτώ.
27 * υἱοὶ ἀναθώθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ.
28 * υἱοὶ ἀζαμώθ, ἄνδρες τεσσαρακονταδύο.
29 * ἄνδρες καριαθιαρείμ, καφηρὰ καὶ βηρώθ, ἑπτακόσιοι τεσσαρακονταπρεῖς.
30 * ἄνδρες ἀράμα καὶ γαβαά, ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς.
31 * ἄνδρες μαχεμάς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
32 * ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἰΐ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς.
33 * ἄνδρες ναβαὲ ἑτέρου, πεντηκονταδύο.
34 * υἱοὶ αἰλὰμ ἑτέρου, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
35 * υἱοὶ ἠρὰμ, τριακόσιοι εἴκοσι.
36 * υἱοὶ ἰεριχώ, τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
37 * υἱοὶ λαδαδὶ καὶ ὠνώ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιεῖς.
38 * υἱοὶ ζαναά, τρισχίλιοι ἐννακόσιοι τριάκοντα.
39 * ④ ἱερεῖς υἱοὶ ἰωιαδὲ εἰς οἶκον ἰηθοῦ, ἐννακόσιοι ἑβδομηκονταπρεῖς.
40 * υἱοὶ ἐμμήρ, χίλιοι πεντηκονταδύο.
41 * υἱοὶ φασεώρ, χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακονταεπτά.
42 * υἱοὶ ἠρὰμ, χίλιοι δεκαεπτά.
43 * ④ λευῖ) υἱοὶ ἰηθοῦ τοῦ καδμιὴλ τοῖς υἱοῖς τοῦ ὠδουία, ἑβδομηκονταπέντε.
44 * ④ ᾄδοντες υἱοὶ ἀσάφ, ἑκατὸν τεσσαρακονταοκτώ.
45 * ④ πυλωροὶ υἱοὶ σελλοὺμ, υἱοὶ ἀτήρ, υἱοὶ τελμών, υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀτιτά, υἱοὶ σαβί, ἑκατὸν τριακονταοκτώ.
46 * ④ ναθινιεὶμ υἱοὶ σιά, υἱοὶ ἀσιφά, υἱοὶ ταβαώθ,
47 * υἱοὶ κηράς, υἱοὶ σιαΐα, υἱοὶ φαδών,
48 * υἱοὶ λαβανά, υἱοὶ ἀγγαβά, υἱοὶ σελμεΐ,
49 * υἱοὶ ἀνάν, υἱοὶ γαδήλ, υἱοὶ γαήρ,
50 * υἱοὶ ῥαασία, υἱοὶ ῥασσῶν, υἱοὶ νεκωδά,
51 * υἱοὶ γαζήμ, υἱοὶ ὀζά, υἱοὶ φεσί,
52 * υἱοὶ βησί, υἱοὶ μεϊνῶν, υἱοὶ νεφωσαΐ,

53 * בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃
54 * בְּנֵי־בַצְלִית בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃
55 * בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי תָמַח׃
56 * בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃
57 * בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוֹטַי בְּנֵי־סֹפֶרֶת בְּנֵי
58 פְרִידָא׃ * בְּנֵי־יַעֲלָא בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי־גִדֵּל׃
59 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי
60 אָמוֹן׃ * כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ
61 מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃ * וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל
מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב אַדּוֹן וְאִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד
בֵּית־אֲבוֹתָם וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃
62 * בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת
אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
63 * וּמִן־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבָיָה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר
לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם׃
64 * אֵלֶּה בִקְּשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָא
וַיְגֹאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃
65 * וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים וְתֻמִּים׃
66 * כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלשׁ־
מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃
67 * מִלְבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת אַלְפַּיִם
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים
וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
68 * סוּסֵיהֶם שֶׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פִּרְדֵיהֶם
מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
69 * גְּמַלִּים אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים
שֵׁשֶׁת אַלְפַּיִם שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
70 * וּמִקְצָת רָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לַמְּלָאכָה
הַתִּרְשָׁתָא נָתַן לָאוֹצָר זָהָב דַּרְכְּמֹנִים אֶלֶף מִזְרָקוֹת
חֲמִשִּׁים כָּתְנוֹת כֹּהֲנִים שְׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
71 * וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב
דַּרְכְּמֹנִים שְׁתֵּי רִבּוֹת וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם וּמָאתָיִם׃
72 * וַאֲשֶׁר נָתְנוּ שְׁאָרִית הָעָם זָהָב דַּרְכְּמֹנִים
שְׁתֵּי רִבּוֹא וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם וְכָתְנֹת כֹּהֲנִים
שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃
73 * וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים
וּמִן־הָעָם וְהַנְּתִינִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם

53 * Filij Bechue, filij Acupha, filij Azur,
54 * Filij Besluth, filij Maida, filij Arsa,
55 * Filij Berchos, filij Zizara, filij Thema,
56 * Filij Nasia, filij Atupha,
57 * Filij seruorū Salomonis, filij Sothai, filij Sopherech, filij Pheruda.
58 * Filij Iohala, filij Dercon, filij Iedel.
59 * Filij Saphata, filij Athil, filij Phocereth, qui erat ortus ex Asbaim filio Ammon.
60 * Omnes Nathinæi & filii seruorum Solomonis trecenti nonaginta duo.
61 * Hi sunt autē qui ascenderunt de Thelmala, Thelarsa, Cherub, Adon, & Emmer: & non potuerunt indicare domum patrum suorum & semen suum, vtrum ex Israel essent.
62 * Filij Dalaia, filij Tobia, filij Nechoda, sexcenti quadraginta duo.
63 * Et de Sacerdotibus filij Iobia, filij Accos, filij Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditidis vxorem, & vocatus est nomine eorum.
64 * Hi quæsierunt scripturam suam in cēsu, & non inuenerunt, & eiecti sunt de sacerdotio.
65 * Dixitque Athersatha eis vt non manducarent de sanctis sanctorum, donec staret Sacerdos doctus & eruditus.
66 * Omnis multitudo quasi vir vn⁹ quadraginta duo millia sexcenti sexaginta,
67 * Absque seruis & ancillis eorum, qui erant septem millia trecenti triginta septem: & inter eos cantores & cantatrices ducentæ quadraginta & quinque.
68 * Equi eorum sexcenti triginta septem, & muli eorum ducenti quadraginta quinq;,
69 * Cameli eorum quadringenti triginta quinque, asini sex millia septingenti viginti.
70 * Nonnulli autem de principibus familiarum dederunt impensas in opus. Athersatha dedit in thesaurum auri drachmas mille, phialas quinquaginta, tunicas sacerdotales quingentas triginta.
71 * Et de principibus familiarum dederunt in thesaurū operis auri drachmas viginti millia, & argenti minas duo millia ducentas.
72 * Et quod dedit reliquus populus, auri drachmas viginti millia, & argenti minas duo millia, & tunicas sacerdotales sexaginta septem.
73 * Habitauerunt autem Sacerdotes & Leuitæ, & ianitores & cantores, & reliquum vulgus, & Nathinæi, & omnis Israel in ciuitatibus suis.

53 ‡ *Filij Bacbuc, filij Achipha, filij Arur,*

53 ‡ υἱοὶ βακβούκ, υἱοὶ ἀχιφά, υἱοὶ ἀρούρ,

54 ‡ *Filij Basaloth, filij Meida, filij Adasa,*

54 ‡ υἱοὶ βασαλὼθ, υἱοὶ μειδά, υἱοὶ ἀδασά.

55 ‡ *Filij Barcue, filij Sisara, filij Thema,*

55 ‡ υἱοὶ βαρκουέ, υἱοὶ σισαρά, υἱοὶ θημά,

56 ‡ *Filij Nesia, filij Atipha,*

56 ‡ υἱοὶ νησιὰ, υἱοὶ ἀτιφά,

57 ‡ *Filij seruorum Salomonis, filij Sutei, filij Sapharat, filij Pherida,*

57 ‡ υἱοὶ δούλων Σολομῶντος, υἱοὶ Σουτεΐ, υἱοὶ Σαφαράτ, υἱοὶ φερειδά,

58 ‡ *Filij Jela. filij Dorcon, filij Gadael,*

58 ‡ υἱοὶ ιελά· υἱοὶ δωρκών, υἱοὶ γαδαήλ,

59 ‡ *Filij Saphatia, filij Atil, filij Phacharath, filij Sabain, & filij Amon.*

59 ‡ υἱοὶ Σαφατία, υἱοὶ ἀτίλ, υἱοὶ φαχαράθ, υἱοὶ Σαβαΐν, καὶ υἱοὶ ἀμών·

60 ‡ *Omnes Natheniim & filij seruorum Salomonis trecenti nonaginta duo.*

60 ‡ πάντες Ⓐ ναθινιείμ καὶ Ⓐ υἱοὶ δούλων Σολομῶντος, τριακόσιοι ἐννενηκονταδύο.

61 ‡ *Et isti ascenderunt de Thelmalech, Thelasar, Cherub, Edan & Emmer. & non potuerunt annunciare domos familiarum suarum & semen eorum, si de Israel sunt.*

61 ‡ καὶ οὗτοι ἀνέβησαν ἀπὸ θελμαλὲχ, θελασαρ, χερούβ, ἀδδὼ καὶ ἠμμήρ. καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαι οἴκους πατριῶν αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν, εἰ ἀπὸ ἰσραὴλ εἰσιν·

62 ‡ *Filij Dalaia, filij Tobia, & filij Necoda, sexcenti quadraginta duo.*

62 ‡ υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τωβία, καὶ υἱοὶ νεκωδά, ἑξακόσιοι τεσσαρακονταδύο.

63 ‡ *Et de sacerdotibus filij Ebia, filij Accos, filij Berzelei, qui accepit de filiabus Berzelei Galaaditidis uxorem, & uocatus est in nomine eorum.*

63 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων υἱοὶ ἐβιά, υἱοὶ ἀκκώς, υἱοὶ βερζελεΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ θυγατέρων βερζελεῖ τοῦ Γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν.

64 ‡ *Hi quæsierunt scripturam suam comitatus, & non est inuenta; & eiecti sunt de sacerdotio.*

64 ‡ οὗτοι ἐζήτησαν γραφὴν ἑαυτῶν τῆς συνοδίας καὶ οὐχ εὑρέθη, καὶ ἀπώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας.

65 ‡ *Et dixit Arthasastha eis, ut non manducarent de sancto sanctorum, donec staret sacerdos illuminationibus & initiationibus.*

65 ‡ καὶ εἶπεν ἀρθασαθὰ αὐτοῖς, ἵνα μὴ φάγωσιν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, ἕως οὗ στῇ ἱερεὺς τοῖς φωτισμοῖς καὶ ταῖς τελειώσεσι.

66 ‡ *Et facta est omnis multitudo unanimiter quasi quadraginta millia & duo millia trecenti sexaginta,*

66 ‡ καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία ὁμοθυμαδὸν ὡς τέσσαρες μυριάδες καὶ δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα·

67 ‡ *Absque seruis eorum & ancillis eorum. isti septem millia trecenti triginta septem. et cantores & cantatrices ducenti quadraginta quinque.*

67 ‡ παρεξ δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν. οὗτοι ἑπτακισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

68 ‡ *Equi septingenti triginta sex, muli ducenti quadraginta quinque.*

68 ‡ ἵπποι ἑπτακόσιοι τριακονταέξ, ἡμίονοι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

69 ‡ *Cameli quadringenti triginta quinque: asini sex millia septingenti uiginti.*

69 ‡ κάμηλοι τετρακόσιοι τριακονταπέντε. ὄνοι ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.

70 ‡ *Et de parte principum familiarum dederũt in opus Arthasastha in thesaurũ auri drachmas mille, phialas quinquaginta, stolas sacerdotum quingentas triginta.*

70 ‡ καὶ ἀπὸ μέρους ἀρχιγῶν τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς τὸ ἔργον τῷ ἀρθασαθὰ εἰς θησαυρὸν χρυσίου δραχμὰς χιλίας, φιάλας πεντήκοντα, στολὰς τῶν ἱερέων πεντακοσίας τριάκοντα.

71 ‡ *Et de principibus familiarum dederunt in thesauros operis, auri numisma decem millia bis, & argenti minas duo millia ducentas.*

71 ‡ καὶ ἀπὸ ἀρχιγῶν τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς θησαυροὺς τοῦ ἔργου, χρυσοῦ νόμισμα μυριάδας δύο, καὶ ἀργυρίου μνᾶς διχιλίας διακοσίας.

72 ‡ *Et dederunt reliqui populi auri drachmas bis decem millia, argenti minas duo millia, & stolas sacerdotum sexaginta septem.*

72 ‡ καὶ ἔδωκαν Ⓐ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ χρυσίου δραχμὰς δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς διχιλίας καὶ στολὰς τῶν ἱερέων ἑξηκονταεπτά.

73 ‡ *Et sederunt Sacerdotes & Leuitæ, & Janitores & Cantores, & qui de populo, & Natheniim, & omnis Israel in ciuitatibus suis.*

73 ‡ καὶ ἐκάθησαν Ⓐ ἱερεῖς, καὶ Ⓐ λευῖται, καὶ Ⓐ πυλωροί, καὶ Ⓐ ᾄδοντες καὶ Ⓐ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ναθινιείμ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν.

ח

וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם׃
א * וַיֵּאָסְפוּ כָל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרְחוֹב
אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמָּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא הַסֹּפֵר
לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
יִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּבִיא עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה
לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכֹל מֵבִין לִשְׁמֹעַ
בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃
ג * וַיִּקְרָא־בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם
מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים
וְהַמְבִינִים וְאָזְנֵי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה׃
ד * וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מִגְדַּל־עֵץ אֲשֶׁר־עָשׂוּ
לַדָּבָר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ מַתִּתְיָה וְשֶׁמַע וַעֲנָיָה וּאוּרִיָּה
וְחִלְקִיָּה וּמַעֲשֵׂיָה עַל־יְמִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ פְּדָיָה
וּמִישָׁאֵל וּמַלְכִּיָּה וְחָשֻׁם וְחַשְׁבַּדָּנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָּם׃
ה * וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי מֵעַל כָּל־
הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָּל־הָעָם׃
ו * וַיְבָרֶךְ עֶזְרָא אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ
כָל־הָעָם אָמֵן אָמֵן בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ
ז לַיהוָה אַפַּיִם אָרְצָה׃ * וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי וְשֵׁרֵבְיָה
יָמִין עַקּוּב שַׁבְתַּי הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָה קְלִיטָא עֲזַרְיָה
יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה וְהַלְוִיִּם מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה
ח וְהָעָם עַל־עָמְדָם׃ * וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת
הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא׃
ט * וַיֹּאמֶר נְחֶמְיָה הוּא הַתִּרְשָׁתָא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן
הַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּם הַמְבִינִים אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם
הַיּוֹם קָדֹשׁ־הוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַל־תִּתְאַבְּלוּ
וְאַל־תִּבְכּוּ כִּי בוֹכִים כָּל־הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי
י הַתּוֹרָה׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים
וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים וְשִׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ
הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ כִּי־חֶדְוַת יְהוָה הִיא
יא מָעֻזְכֶם׃ * וְהַלְוִיִּם מַחְשִׁים לְכָל־הָעָם לֵאמֹר
הַסּוּ כִּי־הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ׃
יב * וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁלַח מָנוֹת
וְלַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר
הוֹדִיעוּ לָהֶם׃

CAP. VIII.

A ET venerat mensis septimus, filij autem Esdr.3.a
Israel erant in ciuitatibus suis.
1 * Congregatusque est omnis populus quasi vir vnus ad plateam quę est ante portam aquarum: & dixerunt Esdræ scribæ vt afferret librum legis Moysi, quam præceperat Dominus Israeli. 2 * Attulit ergo Esdras sacerdos Legem coram multitudine virorum & mulierum, cunctisque qui poterant intelligere, in die prima mensis septimi. 3 * Et legit in eo apertè in platea quæ erat ante portam aquarum de manè vsque ad mediam diem in conspectu virorum & mulierum & sapientium. & aures omnis 4 populi erant erectæ ad librum. * Stetit autem Esdras scriba super gradum ligneũ, quem fecerat ad loquendum, & steterunt iuxta eum, Mathathia, & Semeia, & Ania, & Vria, & Bechia, & Maasia ad dexteram eius, & ad sinistram Phadaia, Misael, & Melchia, & Asum, & Asephdana, Zacharia 5 & Mosollam. * Et aperuit Esdras librum B corã omni populo. super vniuersum quippe populum eminebat. Et cùm aperuisset 6 eum, stetit omnis populus. * Et benedixit Esdras Domino Deo magno. & respondit omnis populus, Amen, amen, eleuans manus suas. & incuruati sunt & adorauerunt Dominum proni in terram. 7 * Porrò Iosue, & Baani, & Serabi, Iamin, Accub, Sebthai, Odia, Maasia, Celita, Azarias, Iozabet, Anani, Phalaia, Leuitæ silentium faciebant in populo ad audiendam legem. Populus autem stabat in gradu suo.
8 * Et legerunt in libro legis Dei distinctè & apertè ad intelligendum, & intelle- 9 xerunt cùm legeretur. * Dixit autem Neemias, ipse est Athersatha, & Esdras sacerdos & scriba, & Leuitæ interpretantes vniuerso populo: Dies sanctificatus est Domino Deo vestro. Nolite lugere & no- C lite flere. flebat enim omnis populus, cùm audiret verba Legis.
10 * Et dixit eis: Ite comedite pinguia, & bibite mulsum, & mittite partes eis qui non præparauerunt sibi, quia sanctus dies Domini est, & nolite contristari. Gaudiũ etenim Domini est fortitudo vestra.
11 * Leuitæ autem silentium faciebant in omni populo, dicentes: Tacete, quia dies 12 sanctus est, & nolite dolere. * Abiit itaque omnis populus vt comederet & biberet, & mitteret partes, & faceret lætitiam magnam, quia intellexerant verba quæ docuerat eos.

CAP. VIII.

ET *præuenerat mensis septimus, & filij Israel in ciuitatibus suis:*

1 ‡ *Et congregati sunt omnis populus quasi vir vnus ad plateam quæ ante portam aquæ. et dixerunt Esdræ scribæ, vt afferret librum Legis Moysi, quam præceperat Dominus Israel.*

2 ‡ *Et attulit Esdras Sacerdos Legem coram multitudine à viro vsque ad mulierem, & omnis intelligens ad audiẽdum in die vna mensis septimi.*

3 ‡ *Et legit in eo contra plateam quæ ante portam aquarum, ab hora illuminationis Solis, vsque ad medietatem diei, in conspectu virorum & mulierum, & ipsi intelligentes. & aures omnis populi in librum Legis.*

4 ‡ *Et stetit Esdras scriba super gradum ligneum quem fecerat ad concionandum, & steterunt iuxta eum Matthathias, & Semeias, & Ananias, & Urias, & Chelcias, & Maasias à dextris eius; & à sinistris Phadaias, & Misael, & Melchias, & Ason, & Asabdana, et Zacharias, & Mesollam.*

5 ‡ *Et aperuit Esdras librum coram omni populo, quoniam ipse erat supra populum. & factum est cùm aperuisset eum, stetit omnis populus.*

6 ‡ *Et benedixit Esdras Domino Deo magno. & respondit omnis populus et dixerunt; Amen, amen: eleuantes manus suas, inclinauerunt & adorauerunt Dominum in faciem super terram.*

7 ‡ *Et Iesue, & Baneas, & Sarabias, & Jamin, & Acub, & Sabaththæus, & Oduias, et Maasias, & Callitas, & Azarias, & Josabed, & Anan, & Phalaias, & Leuitæ erant instruentes populum in Legem, & populus in statione sua.*

8 ‡ *Et legerunt in libro Legis Dei, & docuit Esdras. & distinxit in scientiam Domini. & intellexit populus in lectione.*

9 ‡ *Et dixit Neemias qui est Atarsatha, et Esdras sacerdos & scriba, & Leuitæ instruentes populum. & dixerunt omni populo: Dies sanctus est Domino Deo nostro, ne lugeatis neque fleatis; quoniam flebat omnis populus vt audiuit sermones Legis.*

10 ‡ *Et dixit eis: Ite & comedite pinguia, & bibite mulsa, & mittite partes non habentibus. quia sanctus est dies domino Deo nostro. et ne concidatis, quia gaudium Domini, hæc est fortitudo nostra.*

11 ‡ *Et Leuitæ silere faciebant omnem populum dicentes; Tacete, quia dies sanctus, & non decidatis.*

12 ‡ *Et abiit omnis populus vt comederet & biberet, & mitteret partes, & vt faceret lætitiam magnam, quia intellexerant in verbis quæ docuerant eos.*

ή.

Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
1 ἐν πόλεσιν αὐτῶν, ‡ καὶ συνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς τὸ πλάτος τὸ ἔμπροσθεν πύλης τοῦ ὕδατος. καὶ εἶπον τῷ ἔσδρα τῷ γραμματεῖ, ἐνέγκαι τὸ βιβλίον νόμου μωυσῆ οὗ ἐνετείλατο κύριος τῷ ἰσραήλ.

2 ‡ καὶ ἤνεγκεν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς τὸν νόμον ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός, καὶ πᾶσι συνιὼν ἀκούειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου.

3 ‡ καὶ ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ἀπέναντι τῆς πλατείας τῆς ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῶν ὑδάτων ἀπὸ τοῦ ὥρας τοῦ διαφωτίσαι τὸν ἥλιον ἕως μεσούσης τῆς ἡμέρας, ἀπέναντι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ αὐτοὶ συνιέντες. καὶ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ νόμου.

4 ‡ καὶ ἔστη ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἐπὶ βήματος ξυλίνου ὃ ἐποίησεν εἰς τὸ δημηγορῆσαι, καὶ ἔστησαν ἐχόμενα αὐτοῦ ματθαθίας, καὶ σαμεΐας, καὶ ἀνανίας, καὶ ὠρίας, καὶ χελκίας, καὶ μαασίας ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξ ἀριστερῶν φαδαΐας, καὶ μισαὴλ, καὶ μελχίας, καὶ ἀσών, καὶ ἀσαβδανά, καὶ ζαχαρίας καὶ μεθολλάμ.

5 ‡ καὶ ἤνοιξεν ἔσδρας τὸ βιβλίον ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅτι αὐτὸς ἦν ἐπάνω τοῦ λαοῦ. καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤνοιξεν αὐτό, ἔστη πᾶς ὁ λαός.

6 ‡ καὶ εὐλόγησεν ἔσδρας κύριον τὸν θεὸν τὸν μέγαν. καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπον, ἀμὴν ἀμήν, ἐπαίροντες τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἔκυψαν καὶ προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.

7 ‡ καὶ ἰησοῦς, καὶ βανέας, καὶ σαραβίας, καὶ ἰαμεῖν, καὶ ἀκκὼβ, καὶ σαββαθαΐ, καὶ ὠδείας, καὶ μαασίας, καὶ καλλίτας, καὶ ἀσαρίας, καὶ ἰωσαβέδ, καὶ ἀνάν, καὶ φαλαΐας, καὶ οἱ λευῖται ἦσαν συνετίζοντες τὸν λαὸν εἰς τὸν νόμον, καὶ ὁ λαὸς ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ.

8 ‡ καὶ ἀνέγνωσαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐδίδασκεν ἔσδρας. καὶ διέσειλεν ἐν ἐπιστήμῃ κυρίου. καὶ συνῆκεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἀναγνώσει.

9 ‡ καὶ εἶπε νεεμίας, ὅς ἐστιν ἀταρσαθά, καὶ ἔσδρας ὁ ἱερεὺς ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ λευῖται οἱ συνιέντες τὸν λαόν. καὶ εἶπον παντὶ τῷ λαῷ, ἡμέρα ἁγία ἐστὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν, μὴ πενθεῖτε, μὴ δὲ κλαίετε· ὅτι ἔκλαιε πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ νόμου.

10 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορεύεσθε καὶ φάγετε λιπάσματα, καὶ πίετε γλυκάσματα, καὶ ἀποστείλατε μερίδας τοῖς μὴ ἔχουσιν· ὅτι ἁγία ἐστὶν ἡ ἡμέρα τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν. καὶ μὴ διαπέσητε, ὅτι ἡ χαρὰ κυρίου, αὕτη ἐστὶν ἰσχὺς ἡμῶν.

11 ‡ καὶ οἱ λευῖται κατεσιώπων πρὸς τὸν λαὸν λέγοντες, σιωπᾶτε, ὅτι ἡμέρα ἁγία, καὶ μὴ καταπίπτετε.

12 ‡ καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀποστέλλειν μερίδας, καὶ ποιῆσαι εὐφροσύνην μεγάλην, ὅτι συνῆκαν ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγνώρισεν αὐτοῖς.

13 ובַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְכָל־הָעָם
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר וּלְהַשְׂכִּיל
אֶל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה׃
14 וַיִּמְצְאוּ כָתוּב בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת בָּחַג בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי׃
15 וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל־עָרֵיהֶם
וּבִירוּשָׁלַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי־זַיִת וַעֲלֵי־
עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת
16 לַעֲשֹׂת סֻכֹּת כַּכָּתוּב׃ וַיֵּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ
לָהֶם סֻכּוֹת אִישׁ עַל־גַּגּוֹ וּבְחַצְרֹתֵיהֶם וּבְחַצְרוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים וּבִרְחוֹב שַׁעַר הַמַּיִם וּבִרְחוֹב שַׁעַר
17 אֶפְרָיִם׃ וַיַּעֲשׂוּ כָל־הַקָּהָל הַשָּׁבִים מִן־הַשְּׁבִי
סֻכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַסֻּכּוֹת כִּי לֹא־עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן־נוּן
כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַהוּא וַתְּהִי שִׂמְחָה גְּדוֹלָה
18 מְאֹד׃ וַיִּקְרָא בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים
יוֹם׀ בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן
וַיַּעֲשׂוּ־חַג שִׁבְעַת יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת
כַּמִּשְׁפָּט׃

ט

1 וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֶסְפוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשַׂקִּים וַאֲדָמָה עֲלֵיהֶם׃
2 וַיִּבָּדְלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי נֵכָר וַיַּעַמְדוּ וַיִּתְוַדּוּ
עַל־חַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵיהֶם׃
3 וַיָּקוּמוּ עַל־עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם רְבִיעִית הַיּוֹם וּרְבִיעִית מִתְוַדִּים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
4 וַיָּקָם עַל־מַעֲלֵה הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וּבָנִי קַדְמִיאֵל
שְׁבַנְיָה בְּנֵי שֵׁרֵבְיָה בְּנֵי כְנָנִי וַיִּזְעֲקוּ בְקוֹל גָּדוֹל
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
5 וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חָשַׁבְנְיָה
שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְּתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם עַד־הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם
כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
6 אַתָּה־הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ
הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא
הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים׃

13 * Et in die ſecundo congregati ſunt principes familiarum vniuerſi populi, Sacerdotes & Leuitæ ad Eſdram ſcribam, vt interpretaretur eis verba Legis.
14 * Et inuenerunt ſcriptum in Lege præcepiſſe Dominum in manu Moyſi, vt habitent filij Iſrael in tabernaculis in die ſolenni menſe ſeptimo: 15 * Et vt prædicent & diuulgent vocem in vniuerſis vrbibus ſuis & in Hieruſalem, dicentes: Egredimini in montem, & afferte frondes oliuæ, & frondes ligni pulcherrimi, & frondes myrti, & ramos palmarum, & frondes ligni nemoroſi, vt fiãt tabernacula ſicut ſcriptum eſt.
16 * Et egreſſus eſt omnis populus; & attulerunt: feceruntque ſibi tabernacula vnuſquiſque in domate ſuo, & in atriis ſuis & in atriis domus Dei, & in platea portæ aquarum, & in platea portæ Ephraim.
17 * Fecit ergo vniuerſa eccleſia eorum, qui redierant de captiuitate, tabernacula; & habitauerunt in tabernaculis. Non enim fecerant à diebus Ioſue filij Nun talia filij Iſrael, vſque ad diem illum. & fuit lætitia 18 magna nimis. * Legit autem in libro Legis Dei per dies ſingulos, à die primo, vſque ad diem nouiſsimum. Et fecerunt ſolennitatem ſeptem diebus, & in die octauo collectam iuxta ritum.

CAP. IX.

1 A IN die autem viceſimo quarto menſis huius conuenerunt filij Iſrael in ieiunio, & in ſaccis, & humus ſuper eos.
2 * Et ſeparatum eſt ſemẽ filiorum Iſrael ab omni filio alienigena. & ſteterunt & confitebantur peccata ſua & iniquitates 3 patrum ſuorum. * Et ſurrexerunt ad ſtandum. & legerunt in volumine Legis Domini Dei ſui quater in die, & quater confitebantur, & adorabant Dominum 4 Deum ſuum. * Surrexerunt autem ſuper gradum Leuitarum Ioſue, & Bani, & Cedmihel, Sabania, Bani, Sarebias, Bani & Thanai, & clamauerunt voce magna ad Dominum Deum ſuum.
5 * Et dixerunt Leuitæ, Ioſue, & Cedmihel, Bonni, Aſebia, Serebia, Odaia, Sebna, Phataia, Surgite, benedicite Domino Deo veſtro ab æterno vſque in æternum. & benedicant nomini gloriæ tuę excelſo in om 6 ni benedictione & laude. * Tu ipſe Domine ſolus, tu feciſti cælum & cælum cælorum, & omnem exercitum eorum, terram & vniuerſa quæ in ea ſunt, maria & omnia quæ in eis ſunt. & tu viuificas omnia hæc, & exercitus cæli te adorat.

13 * Et in die secundo congregati sunt principes familiarum vniuerso populo Sacerdotes & Leuitæ ad Esdram scribam, vt statueret ad omnes sermones Legis.

14 * Et inuenerunt scriptum in Lege quam præcepit Dominus Moysi, vt habitent filij Israel in tabernaculis in solennitate in mense septimo:

15 * Et vt significent in tubis in omnibus vrbibus suis & in Hierusalem. Et dixit Esdras: Egredimini in montem, & afferte frondes oliuæ, & frondes lignorum cupressinorum, & frondes myrti, & frondes palmarum, & frondes ligni densi, vt faciant tabernacula secundùm scriptum.

16 * Et egressus est populus, & attulerunt & fecerunt sibi tabernacula: vir in domate suo, et in atriis suis, & in atriis domus Dei, et in plateis portæ aquarũ, & in plateis portæ Ephraim.

17 * Et fecerunt omnis ecclesia qui redierant de captiuitate tabernacula, et habitauerunt in tabernaculis. quoniam non fecerant à diebus Iesue filij Naue sic filij Israel vsque ad diem illum. & fuit lætitia magna nimis.

18 * Et legit in libro legis Dei per singulos dies, à die primo vsque ad diem nouissimum: & fecerunt solennitatem septem diebus. et die octauo exodium secundùm iudicium.

CAP. IX.

1 ET in die vicesimo & quarto mensis huius conuenerunt filij Israel in ieiunio, et in saccis, & pulueribus super caput eorum.

2 * Et separati fuerunt filij Israel ab omni filio alieno. & steterunt & confessi sunt peccata sua; & iniquitates patrum suorum.

3 * Et steterunt in statione sua, & legerunt in libro Legis Domini Dei sui quater in die. & erant confitentes Domino quater in die, et adorantes Dominum Deum suum.

4 * Et stetit super ascensum Leuitarum Iesue, & filij Cadmiel, Sachanias filius Sarabia filij Chanani. & clamauerunt voce magna ad Dominum Deum suum:

5 * Et dixerunt Leuitæ Iesue, & Cadmiel, Bonnias, Sarabias, Sobanias, Oduias, Sechenias, Phessias; Surgite, benedicite Domino Deo nostro ab æterno & vsque in æternum. & benedicent nomini gloriæ tuæ, & exaltabunt in omni benedictione & laude. Et dixit Esdras:

6 * Tu es ipse Dominus solus, tu fecisti cælum & cælum cæli, omnes exercitus eorum, terram & omnia quotquot sunt in ea, maria & omnia quæ in eis: & tu viuificas omnia, & te adorant exercitus cælorum.

13 * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῷ παντὶ λαῷ καὶ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται πρὸς ἔσδραν τὸν γραμματέα, ἐπιστῆσαι πρὸς πάντας τοὺς
14 λόγους τοῦ νόμου. * καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ᾧ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ, ὅπως κατοικήσωσιν καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν σκηναῖς ἐν ἑορτῇ ἐν μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ,
15 * καὶ ὅπως σημάνωσιν ἐν σάλπιγξιν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν καὶ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ εἶπεν ἔσδρας, ἐξέλθετε εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐνέγκατε φύλλα ἐλαίας, καὶ φύλλα ξύλων κυπαρισσίνων, καὶ φύλλα μυρσίνης, καὶ φύλλα φοινίκων, καὶ φύλλα ξύλου δασέος, ποιῆσαι σκη-
16 νὰς κατὰ τὸ γεγραμμένον. * καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς καὶ ἤνεγκαν, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς σκηνάς· ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ δόματος αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καὶ ἐν αὐλαῖς οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν πλατείαις τῆς πύλης τῶν ὑδάτων, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πύλης ἐφραΐμ.
17 * καὶ ἐποίησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία οἱ ἐπιστρέψαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας σκηνάς, καὶ ἐκάθισαν ἐν σκηναῖς· ὅτι οὐκ ἐποίησαν ἀπὸ ἡμερῶν ἰησοῦ υἱοῦ ναυῆ οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη μεγάλη σφόδρα.
18 * καὶ ἀνέγνω ἐν βιβλίῳ νόμου τοῦ θεοῦ ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης, ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἐσχάτης, καὶ ἐποίησαν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον κατὰ τὸ κρῖμα.

θ'.

1 * Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τούτου συνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν σάκκοις, καὶ κόνοις ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν.
2 * καὶ ἐχωρίσθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλλοτρίου. καὶ ἔστησαν καὶ ἐξηγόρευσαν τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν.
3 * καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῇ στάσει αὐτῶν, καὶ ἀνέγνωσαν ἐν βιβλίῳ νόμου κυρίου θεοῦ αὐτῶν τοτέταρτον τῆς ἡμέρας. καὶ ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ τοτέταρτον τῆς ἡμέρας, καὶ προσκυνοῦντες τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν.
4 * καὶ ἔστη ἐπὶ ἀναβάσει τῶν λευιτῶν ἰησοῦς, καὶ υἱοὶ καδμιήλ, σαχανίας υἱὸς σαραβία υἱοῦ χανανί. καὶ ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν.
5 * καὶ εἶπον οἱ λευῖται ἰησοῦς καὶ καδμιήλ, βοννείας, σαραβίας, σοβανίας, ὠδουΐας, σεχενίας, φεσσίας, ἀνάστητε εὐλογεῖτε τὸν κύριον θεὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ εὐλογήσουσιν ὄνομα δόξης σου, καὶ ὑψώσουσιν ἐπὶ πάσῃ εὐλογίᾳ καὶ αἰνέσει. καὶ εἶπεν ἔσδρας,
6 * σὺ εἶ αὐτὸς κύριος μόνος, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντας τὰς δυνάμεις αὐτῶν, τὴν γῆν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, τὰς θαλάσσας καὶ πάντα τὰ ἐν αὐταῖς. καὶ σὺ ζωοποιεῖς τὰ πάντα καὶ σοι προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν

7 * אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם
וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם׃
8 * וָתִּמְצָא אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרֹת עִמּוֹ הַבְּרִית
לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי
וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק
9 אָתָּה׃ * וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם
וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף׃
10 * וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־
עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ
שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
11 * וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה
וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם
12 עַזִּים׃ * וּבְעַמּוּד עָנָן הִנְחִיתָם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ
לַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
13 * וְעַל הַר־סִינַי יָרַדְתָּ וַתְּדַבֵּר עִמָּהֶם מִשָּׁמַיִם וַתִּתֵּן
לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרֹת אֱמֶת חֻקִּים
וּמִצְוֹת טוֹבִים׃
14 * וְאֶת־שַׁבַּת קָדְשְׁךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם וּמִצְוֹת וְחֻקִּים
וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃
15 * וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִרְעָבָם וּמַיִם מִסֶּלַע
הוֹצֵאתָ לָהֶם לִצְמָאָם וַתֹּאמֶר לָהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ לָתֵת לָהֶם׃
16 * וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וְלֹא
שָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ׃
17 * וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא־זָכְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
עִמָּהֶם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וַיִּתְּנוּ־רֹאשׁ לָשׁוּב
לַעֲבְדָתָם בְּמִרְיָם וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן
וְרַחוּם אֶרֶךְ־אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְלֹא עֲזַבְתָּם׃
18 * אַף־כִּי־עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר הֶעֱלָךְ מִמִּצְרַיִם וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת גְּדֹלוֹת׃
19 * וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר אֶת־
עַמּוּד הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם בַּיּוֹמָם לַהֲנָחֲתָם
בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה לְהָאִיר לָהֶם אֶת־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
20 * וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּ לְהַשְׂכִּילָם וּמָנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ
מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִצְמָאָם׃
21 * וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם בַּמִּדְבָּר לֹא חָסֵרוּ
שַׂלְמֹתֵיהֶם לֹא בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ׃

7 *Tu ipse Domine Deus qui elegisti Abrã, Ge. 11.g
B & eduxisti eum de igne Chaldæorum, &
8 posuisti nomen eius Abraam: *Et inuenisti cor eius fidele coram te: & percussisti cũ
eo fœdus, vt dares ei terram Chananæi, Ethæi, & Amorræi, & Pherezæi, & Iebuzæi,
& Gergesæi, vt dares semini eius. & implesti verba tua, quoniam iustus es. *Et vidi-
9 sti afflictionem patrum nostrorum in Æ- Exo.2.b.
gypto, clamoremque eorum audisti super
10 mare rubrum: *Et dedisti signa atque portenta in Pharaone, & in vniuersis seruis eius, & in omni populo terræ illius. cognouisti enim quia superbè egerant cõtra eos,
& fecisti tibi nomen, sicut & in hac die.
11 *Et mare diuisisti ante eos, & transierunt
per medium maris in sicco. Persecutores Exo.14.a
autem eorum proiecisti in profundũ qua-
12 si lapidem in aquas validas. *Et in columna nubis ductor eorum fuisti per diem, & in columna ignis per noctem, vt appare-
13 ret eis via per quam ingrediebantur. *Ad montem quoque Synai descendisti, & lo-
C cutus es cum eis de cælo, & dedisti eis iudicia recta, & legem veritatis, ceremonias &
14 præcepta bona. *Et Sabbatum sanctificatũ tuum ostendisti eis, & mandata & ceremonias, & Legem præcepisti eis in manu
15 Moysi serui tui. *Panem quoque de cælo Exo.16.c
dedisti eis in fame eorum, & aquam de petra eduxisti eis sitientibus. & dixisti eis vt ingrederentur & possiderent terram super quam leuasti manum tuã, vt traderes eis.
16 *Ipsi verò & patres nostri superbè egerũt, & indurauerunt ceruices suas, & non au-
17 dierunt mandata tua, *& noluerunt audire, & nõ sunt recordati mirabilium tuorũ quæ feceras eis. & indurauerunt ceruices suas, & dederunt caput vt conuerterentur ad seruitutẽ suam quasi per cõtentionem.
D Tu autem Deus ppitius, clemens & misericors, longanimis & multæ miserationis,
18 non dereliquisti eos. *Et quidẽ cũ fecissent sibi vitulum conflatilẽ, & dixissent; Iste est Deus tuus qui eduxit te de Ægypto, fece-
19 runtq; blasphemias magnas: *Tu autem in Exo.13.d
misericordiis tuis multis nõ dimisisti eos in deserto. colũna nubis nõ recessit ab eis p die, vt duceret eos in viã, & colũna ignis p noctẽ, vt ostẽderet eis iter p quod ingrederẽtur. *Et spiritum tuũ bonũ dedisti qui
20 doceret eos, & manna tuum nõ phibuisti ab ore eorum, & aquam dedisti eis in siti.
21 *Quadraginta ãnis pauisti eos in deserto, nihilq; eis defuit. Vestimẽta eorũ nõ inueterauerunt, & pedes eorũ non sunt attriti.

* *Tu es Domine Deus, tu elegisti Abram, & eduxisti eum de regione Chaldæorum, & imposuisti ei nomen Abraam:* * *Et inueniisti cor eius fidele coram te. & disposuisti ad eum fœdus, vt dares ei terram Chananæorum, et Chettæorum, & Ammorræorum, & Pherezæorum, & Iebusæorum, & Gergesæorum, et vt dares eam semini eius. & statuisti verba tua, quoniam iustus tu.* * *Et vidisti humilitatem patrum nostrorum in Ægypto, et clamorem eorum audisti super mare rubrum.*

* *Et dedisti signa & portenta in Ægypto in Pharaone & in omnibus seruis eius, et in omni populo terræ illius, quoniam cognouisti quòd superbierant super eos, & fecerunt tibi ipsi nomen sicut dies hæc:*

* *Et mare diuisisti coram eis, & transierunt in medio maris in sicco. & persequentes eos proiecisti in profundum, tanquam lapidem in aqua valida.*

* *Et in columna nubis duxisti eos die, & in columna ignis nocte, vt illuminares eis viam, in qua ibunt in ea.* * *Et super montem Sinai descendisti, & locutus es ad eos de cælo, & dedisti eis iudicia recta, & leges veritatis, præcepta, & mandata bona.*

* *Et Sabbatum tuum sanctum notificasti eis, mandata & præcepta, & legem præcepisti eis in manu Moysi serui tui.*

* *Et panem de cælo dedisti eis in cibum eorũ, & aquam de petra eduxisti eis in sitim eorum. & dixisti eis vt ingrederentur ad hæreditandum terram in quam extendisti manum tuam, vt dares eis.* * *Et ipsi & patres nostri superbierunt, & indurauerunt ceruicem suam, et nõ audierunt mandata tua.* * *Et renuerunt vt audirent, & non recordati sunt mirabiliũ tuorum quæ feceras in eis. & indurauerunt ceruicem suam, & dederunt principium vt conuerterentur in seruitutem suam in Ægypto. & tu Deus dimittens peccata, misericors et clemens, longanimis & multæ miserationis, et non dereliquisti eos.* * *Adhuc autem et fecerunt sibi vitulũ conflatilẽ, et dixerunt: Isti dei qui eduxerunt nos de Ægypto. et fecerũt irritationes magnas.*

* *Et tu in misericordiis tuis magnis non dereliquisti eos in deserto: columnam nubis non declinasti ab eis die, vt duceret eos in via; et colũnam ignis per noctem, vt illuminaret eis viam in qua ibunt in ea.* * *Et spiritum tuum bonum dedisti, vt prudentes faceret eos. & manna tuum non prohibuisti ab ore eorum, & aquam dedisti eis in siti eorum.* * *Et quadraginta annis pauisti eos in deserto: non defuit eis quicquam. vestimenta eorum non inueterauerunt, & calciamenta eorum non interrupta sunt.*

7 * σὺ εἶ κύριε ὁ θεός, σὺ ἐξελέξω Ἀβραμ & ἐξήγαγες
αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας τῶν χαλδαίων, καὶ ἐπέθηκας αὐτῷ ὄνο-
8 μα Ἀβραάμ· * καὶ εὗρες τὴν καρδίαν αὐτοῦ πιστὴν ἐνώ-
πιόν σου. καὶ διέθου πρὸς αὐτὸν διαθήκην, δοῦναι αὐτῷ τὴν
γῆν τῶν χαναναίων, & χετταίων, καὶ ἀμορραίων, & φε
ρεζαίων, καὶ ἰεβουσαίων, & γεργεσαίων, & δοῦναι αὐτὴν τῷ
σπέρματι αὐτοῦ. καὶ ἔστησας τοὺς λόγους σου ὅτι δίκαιος σύ·
9 * καὶ εἶδες τὴν ταπείνωσιν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ
τὴν κραυγὴν αὐτῶν ἤκουσας ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς.
10 * καὶ ἔδωκας σημεῖα καὶ τέρατα ἐν αἰγύπτῳ ἐν φαραὼ,
καὶ ἐν πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ, & ἐν παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς αὐτοῦ,
ὅτι ἔγνως ὅτι ὑπερηφάνησαν ἐπ' αὐτοῦς, καὶ ἐποίησαν σε-
11 αὐτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. * καὶ τὴν θάλασσαν διέρ-
ρηξας ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ παρῆλθον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης
ἐν ξηρασίᾳ· & τοὺς καταδιώκοντας αὐτοὺς ἔρριψας εἰς βό-
12 θυνον, ὡσεὶ λίθον ἐν ὕδατι σφοδρῷ. * καὶ ἐν στύλῳ νεφέλης
ὡδήγησας αὐτοὺς ἡμέρας, καὶ ἐν στύλῳ πυρὸς τὴν νύκτα,
τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύονται ἐν αὐτῇ.
13 * καὶ ἐπὶ ὄρος σινᾶ κατέβης, & ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς ἐξ
οὐρανοῦ, & ἔδωκας αὐτοῖς κρίματα δίκαια, καὶ νόμους ἀλη-
14 θείας, προστάγματα & ἐντολὰς ἀγαθάς. * καὶ τὸ σάββατόν
σου τὸ ἅγιον ἐγνώρισας αὐτοῖς, ἐντολὰς & προστάγματα
& νόμον ἐνετείλω αὐτοῖς ἐν χειρὶ μωυσῆ τοῦ δούλου σου.
15 * καὶ ἄρτον ἐξ οὐρανοῦ ἔδωκας αὐτοῖς εἰς σιτοδοσίαν αὐτῶν,
καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήνεγκας αὐτοῖς εἰς δίψαν αὐτῶν·
καὶ εἶπας αὐτοῖς εἰσελθεῖν κληρονομῆσαι τὴν γῆν εἰς ἣν
16 ἐξέτεινας τὴν χεῖρά σου, δοῦναι αὐτοῖς. * καὶ αὐτοὶ &
ⓘ πατέρες ἡμῶν ὑπερηφάνευσαν, καὶ ἐσκλήρυναν
τὸν τράχηλον αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου.
17 * καὶ ἀπείθησαν τοῦ εἰσακοῦσαι, καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν
τῶν θαυμασίων σου ὧν ἐποίησας ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐσκλήρυ-
ναν τὸν τράχηλον ἑαυτῶν, & ἔδωκαν ἀρχὴν ἐπιστρέψαι
εἰς δουλείαν αὐτῶν ἐν αἰγύπτῳ· καὶ σὺ ὁ θεὸς ἀφιὼν ἁμαρ
τίας, ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέ-
18 λεος, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς. * ἔτι δὲ καὶ ἐ-
ποίησαν ἑαυτοῖς μόσχον χωνευτόν, καὶ εἶπαν, οὗτοι ⓘ θεοὶ
ⓘ ἐξαγαγόντες ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου. καὶ ἐποίησαν πα-
19 οργισμοὺς μεγάλους. * καὶ σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς σου
τοῖς μεγάλοις οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸν
στύλον τῆς νεφέλης οὐκ ἐξέκλινας ἀπ' αὐτῶν ἡμέρας, ὁ-
δηγῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ τὸν στύλον τοῦ πυρὸς τὴν
νύκτα, φωτίζειν αὐτοῖς τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύονται ἐν
20 αὐτῇ. * καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ἔδωκας
συνετίσαι αὐτούς. καὶ τὸ μάννα σου οὐ κατεσχέρησας ἀ-
πὸ στόματος αὐτῶν, καὶ ὕδωρ ἔδωκας αὐτοῖς ἐν τῇ δί-
21 ψῃ αὐτῶν. * καὶ τεσσαράκοντα ἔτη διέθρεψας αὐ-
τοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐχ ὑστέρησεν αὐτοῖς οὐδέν. ἱμάτια
αὐτῶν οὐκ ἐπαλαιώθησαν, καὶ ὑποδήματα αὐτῶν οὐ διερ-
ράγησαν.

22 * וַתִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכוֹת וְעַמִּים וַתַּחְלֵק לְפֵאָה
וַיִּירְשׁוּ אֶת־אֶרֶץ סִיחוֹן וְאֶת־אֶרֶץ מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־
אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן׃
23 * וּבָנֶיהֶם הִרְבִּיתָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וַתְּבִיאֵם אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אָמַרְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת׃
24 * וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ וַתַּכְנַע לִפְנֵיהֶם
אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים וַתִּתֵּנֵם בְּיָדָם וְאֶת־
מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמֵּי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנָם׃
25 * וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצוּרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה וַיִּירְשׁוּ
בָּתִּים מְלֵאִים־כָּל־טוּב בֹּרוֹת חֲצוּבִים כְּרָמִים
וְזֵיתִים וְעֵץ מַאֲכָל לָרֹב וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ וַיִּשְׁמְנוּ
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל׃
26 * וַיַּמְרוּ וַיִּמְרְדוּ בָךְ וַיַּשְׁלִכוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גֵוָם
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הֵעִידוּ בָם לַהֲשִׁיבָם אֵלֶיךָ
וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת גְּדוֹלוֹת׃
27 * וַתִּתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיָּצֵרוּ לָהֶם וּבְעֵת צָרָתָם
יִצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וּכְרַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים תִּתֶּן לָהֶם מוֹשִׁיעִים וְיוֹשִׁיעוּם מִיַּד צָרֵיהֶם׃
28 * וּכְנוֹחַ לָהֶם יָשֻׁבוּ לַעֲשׂוֹת רַע לְפָנֶיךָ וַתַּעַזְבֵם
בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעֲקוּ וְאַתָּה
מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמַע וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ רַבּוֹת עִתִּים׃
29 * וַתָּעַד בָּהֶם לַהֲשִׁיבָם אֶל־תּוֹרָתֶךָ וְהֵמָּה הֵזִידוּ
וְלֹא שָׁמְעוּ לְמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ חָטְאוּ־בָם אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אָדָם וְחָיָה בָהֶם וַיִּתְּנוּ כְתֵף סוֹרֶרֶת וְעָרְפָּם
הִקְשׁוּ וְלֹא שָׁמָעוּ׃
30 * וַתִּמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁנִים רַבּוֹת וַתָּעַד בָּם בְּרוּחֲךָ
בְּיַד־נְבִיאֶיךָ וְלֹא הֶאֱזִינוּ וַתִּתְּנֵם בְּיַד עַמֵּי הָאֲרָצוֹת׃
31 * וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא־עָשִׂיתָם כָּלָה וְלֹא עֲזַבְתָּם
כִּי אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃
32 * וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד אַל־יִמְעַט לְפָנֶיךָ אֵת כָּל־
הַתְּלָאָה אֲשֶׁר־מְצָאַתְנוּ לְמַלְכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וּלְכֹהֲנֵינוּ
וְלִנְבִיאֵינוּ וְלַאֲבוֹתֵינוּ וּלְכָל־עַמֶּךָ מִימֵי מַלְכֵי אַשּׁוּר
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 33 * וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל־הַבָּא
עָלֵינוּ כִּי־אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
34 * וְאֶת־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ וְכֹהֲנֵינוּ וַאֲבוֹתֵינוּ לֹא עָשׂוּ
תוֹרָתֶךָ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ וּלְעֵדוֹתֶיךָ אֲשֶׁר
הַעִידוֹתָ בָּהֶם׃

22 *Et dedisti eis regna & populos, & partit⁹ es eis sortes. & possederũt terrã Seõ, &ter-
23 rã regis Esebõ, & terrã Og regis Basan. *Et multiplicasti filios eorũ sicut stellas cęli, & adduxisti eos ad terrã de qua dixeras patribus eorũ, vt ingrederẽtur & possiderẽt eã.
24 * Et venerũt filij & possederũt terrã. & humiliasti corã eis habitatores terræ Chananæos, & dedisti eos in manu eorũ, & reges eorũ & populos terræ, vt facerẽt eis sicut
25 placebat illis. *Ceperunt itaq; vrbes mu-
E nitas, & humũ pinguẽ, & possederũt domos plenas cunctis bonis, cisternas ab eis fabricatas, vineas, & oliueta, & ligna pomifera multa. & comederunt & saturati sunt, & impinguati sunt, & abũdauerunt
26 deliciis in bonitate tua magna. *Prouocauerũt autẽ te ad iracũdiã, & recesserunt à te, & ꝓiecerunt Legẽ tuã post terga sua. & ꝓphetas tuos occiderũt, ꝙ contestabantur eos vt reuerterentur ad te. fecerũtq; blas-
27 phemias grandes. *Et dedisti eos in manũ hostiũ suorũ, & afflixerũt eos. & in tẽpore tribulationis suæ clamauerunt ad te, & tu de cælo audisti, & secundũ miserationes tuas multas dedisti eis saluatores, ꝙ saluarẽt eos de manu hostiũ suorũ. *Cũq; req-
28 uissent, reuersi sunt vt facerẽt malũ in conspectu tuo, & dereliq̃sti eos in manu inimi corũ suorũ, & possederũt eos. Cõuersiq́ue
F sunt & clamauerũt ad te. Tu autẽ de cælo exaudisti, & liberasti eos in misericordiis tuis multis tẽporib⁹; *& cõtestat⁹ es eos vt reuerterẽtur ad legẽ tuam. ipsi verò supbè egerũt, & nõ audierũt mãdata tua, & in iu-
29 diciis tuis peccauerũt, quę faciet homo & viuet in eis. & dederũt humerũ recedentẽ, & ceruicẽ suã indurauerũt, nec audierunt.
30 *Et ꝓtraxisti sup eos ãnos multos, & cõtestatus es eos in spiritu tuo ꝑ manũ ꝓphetarũ tuorũ, & nõ audierũt; & tradidisti eos
31 in manũ populorũ terrarũ. *In misericordiis autẽ tuis plurimis nõ fecisti eos in cõ- Sup. 1. d.
sumptionẽ, nec dereliq̃sti eos, quoniã De⁹
32 miserationum & clemẽs es tu. *Nunc itaq; Deus noster, magne, fortis & terribilis, custodiẽs pactũ & misericordiã, ne auertas à facie tua oẽm laborẽ qui inuenit nos, reges nostros, principes nostros, & sacerdotes nostros, & ꝓphetas nostros, & patres nostros; & omnem populum tuum, à diebus regis
33 Assur vsque in diem hanc. *Et tu iustus es
G in omnibus quæ venerunt sũper nos, quia veritatem fecisti nobis, nos autem impiè
34 egimus. *Reges nostri, principes nostri, sacerdotes nostri, & patres nostri, non fecerunt Legem tuam, & non attenderunt mandata tua, & testimonia tua quæ testificatus es in eis.

‡ Et dediſti eis regna, et populos partitus es eis, & hæreditauerunt terram Seon regis Eſſebō, & terram Og regis Baſan. ‡ Et filios eorum multiplicaſti ſicut ſtellas cæli. & adduxiſti eos in terram quam dixiſti patribus eorum vt ingederentur & hæreditarent. ‡ Et ingreſſi ſunt filij eorum, & hæreditauerunt terram, & contriuiſti coram eis habitantes terram Chananæorū, & dediſti eos in manus eorum, et reges eorum & populos terræ, vt facerent eis vt placitum coram eis. ‡ Et ceperunt ciuitates excelſas, & humum pinguem: & poſſederunt domos plenas omnibus bonis, ciſternas fabricatas, vineta, & oliueta, & omne lignum fructiferum in multitudine; & comederunt & impleti ſunt et impinguati ſunt, & deliciati ſunt in bonitate tua magna. ‡ Et mutauerunt & receſſerunt à te, et proiecerunt Legem tuam poſt corpus ſuum. Et prophetas tuos occiderunt, qui conteſtabantur in eis vt reuerterentur ipſi ad te. & fecerunt irritationes magnas. ‡ Et dediſti eos in manu affligentium eos, & afflixerunt eos. & clamauerunt ad te in tempore tribulationis ſuæ: et tu de cælo tuo audiſti, & in miſerationibus tuis magnis dediſti eis ſaluatores, & ſaluaſti eos de manu affligentium eos. ‡ Et poſtquàm quieuerunt, reuerſi ſunt vt facerent malum coram te. & dereliquiſti eos in manus inimicorum ſuorum, & dominati ſunt in eis. et rurſus clamauerunt ad te, & tu de cælo exaudiſti, & liberaſti eos in miſericordiis tuis multis, & in temporibus ‡ conteſtatus es eos, vt conuerterentur ipſi in Legem tuam. ipſi verò ſuperbierunt, & non audierunt mandata tua, & in iudiciis tuis peccauerunt: quæ cùm fecerit ea homo, viuet in eis. et dederunt humerum inobedientem, et ceruicem ſuam indurauerunt & non audierunt. ‡ Et longanimis fuiſti ſuper eos annis multis, & protraxiſti ſuper eos annos multos. et conteſtatus es eos in ſpiritu tuo in manu Prophetarum tuorū, et non auribus perceperunt, et dediſti eos in manu populorū terræ. ‡ Et tu in miſericordiis tuis plurimis, non feciſti eos in cōſumptionē, & nō dereliquiſti eos, quoniā fortis es, et miſericors et clemēs. ‡ Et nūc Deus noſter fortis, magne, potēs et terribilis, cuſtodiēs pactū tuū et miſericordiā tuā, ne diminuatur corā te omnis labor qui inuenit nos, et reges noſtros, et principes noſtros et ſacerdotes noſtros, et prophetas noſtros, et patres noſtros, & in oī populo tuo, à diebus regis Aſſur etvſq; in diē hāc. ‡ Et tu iuſtus es in oībus veniētibus ſuper nos, quia veritatē feciſti, et nos peccauimus. Et reges noſtri, et principes noſtri, et ſacerdotes noſtri, et patres noſtri, non fecerūt Legem tuam, & non attenderunt mandata tua & teſtimonia tua, quæ teſtificatus es eis.

22 ‡ καὶ ἔδωκας αὐτοῖς βασιλείας, καὶ λαοὺς διεμέρισας
αὐτοῖς, καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν σηὼν βασιλέως ἐσε-
23 βῶν, καὶ τὴν γῆν ὼγ βασιλέως τ βασάν. ‡ καὶ σὺ υἱοὺς
αὐτῶν ἐπλήθυνας ὡς τοὺς ἀστέρας τ οὐρανοῦ. καὶ εἰσήγαγες
αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν εἶπας τοῖς πατράσιν αὐτῶν τ εἰσελ-
24 θεῖν καὶ κληρονομῆσαι. ‡ καὶ εἰσῆλθον υἱοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκλη-
ρονόμησαν τὴν γῆν, καὶ ἐξέτριψας ἐνώπιον αὐτῶν σου τοὺς κα-
τοικοῦντας τὴν γῆν τῶν χαναναίων, καὶ ἔδωκας αὐτοὺς εἰς
τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ σου βασιλεῖς αὐτῶν καὶ σου λαοὺς τ
25 γῆς, ποιῆσαι αὐτοῖς ὡς ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτῶν. ‡ καὶ κατε-
λάβοντο πόλεις ὑψηλὰς καὶ γῆν πίονα. καὶ ἐκληρονόμησαν
οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, λάκκους λελατομημένους,
ἀμπελῶνας, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ πᾶν ξύλον βρώσιμον εἰς πλῆ
θος, καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν καὶ ἐλιπάνθησαν, καὶ ἐ-
26 τρύφησαν ἐν ἀγαθοσύνῃ σου τῇ μεγάλῃ. ‡ καὶ ἠλλαξαν καὶ
ἀπέστησάν ἀπὸ σου, καὶ ἔρριψαν τὸν νόμον σου ὀπίσω σώ-
ματος αὐτῶν. καὶ σου προφήτας σου ἀπέκτειναν οἱ διεμαρ
τύραντο ἐν αὐτοῖς ἐπιστρέψαι αὐτοὺς πρὸς σέ. καὶ ἐποί-
27 ησαν παροργισμοὺς μεγάλους. ‡ καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χει-
εὶ θλιβόντων αὐτούς, καὶ ἔθλιψαν αὐτούς. καὶ δεήθη σου
πρὸς σὲ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν. καὶ σὺ ἐξ οὐρανοῦ σου
ἤκουσας, καὶ ἐν οἰκτιρμοῖς σου τοῖς μεγάλοις ἔδωκας αὐτοῖς
σωτῆρας, καὶ ἔσωσας αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλιβόντων αὐτούς.
28 ‡ καὶ ὡς ἀνεπαύσαντο, ἐπέστρεψαν ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώ-
πιόν σου. καὶ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν,
καὶ κατῆρξαν ἐν αὐτοῖς. καὶ πάλιν ἀνεβόησαν πρὸς σέ, καὶ
σὺ ἐξ οὐρανοῦ εἰσήκουσας καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐν οἰκτιρμοῖς
29 σου πολλοῖς, καὶ ἐν καιροῖς ‡ ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐπιστρέ-
ψαι αὐτοὺς εἰς τὸν νόμον σου. αὐτοὶ δὲ ὑπερηφανεύσαντο,
καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί σου ἥ-
μαρτον, ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. καὶ ἔ-
δωκαν νῶτον ἀπειθοῦντα, καὶ τράχηλον αὐτῶν ἐσκλήρυναν καὶ
30 οὐκ ἤκουσαν. ‡ καὶ ἐμακροθύμησας ἐπ' αὐτοῖς ἔτη πολλὰ καὶ
εἴλκυσας ἐπ' αὐτοὺς ἔτη πολλά. καὶ ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐν
πνεύματί σου ἐν χειρὶ προφητῶν σου, καὶ οὐκ ἐνωτίσαντο,
31 καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ λαῶν τ γῆς. ‡ καὶ σὺ ἐν οἰκτιρ-
μοῖς σου τοῖς πολλοῖς, οὐκ ἐποίησας αὐτοὺς εἰς συντέλειαν,
καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς, ὅτι ἰσχυρὸς εἶ καὶ ἐλεήμων καὶ
32 οἰκτίρμων. ‡ καὶ νῦν ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἰσχυρὸς ὁ μέγας ὁ κραταιὸς
καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεός σου, μὴ
ὀλιγωθήτω ἐνώπιόν σου πᾶς ὁ μόχθος ὃς εὗρεν ἡμᾶς, καὶ τοὺς
βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν, καὶ σου ἱερεῖς ἡμῶν,
καὶ τοὺς προφήτας ἡμῶν, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ ἐν παντὶ τῷ
λαῷ σου, ἀπὸ ἡμερῶν βασιλέως ἀσσὺρ καὶ ἕως τ ἡμέρας
33 ταύτης. ‡ καὶ σὺ δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις ἐφ' ἡμᾶς,
34 ὅτι ἀλήθειαν ἐποίησας, καὶ ἡμεῖς ἐξημάρτομεν. ‡ καὶ οἱ βασι-
λεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς ἡμῶν, καὶ οἱ πατέ-
ρες ἡμῶν, οὐκ ἐποίησαν τὸν νόμον σου, καὶ οὐ προσέχον τὰς ἐν-
τολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου, ἃ διεμαρτύρω αὐτοῖς.

35 * וְהֵם בְּמַלְכוּתָם וּבְטוּבְךָ הָרָב אֲשֶׁר־נָתַתָּ לָהֶם
וּבְאֶרֶץ הָרְחָבָה וְהַשְּׁמֵנָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִפְנֵיהֶם לֹא
עָבָדוּךָ וְלֹא־שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם הָרָעִים׃

36 * הִנֵּה אֲנַחְנוּ הַיּוֹם עֲבָדִים וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתָּ
לַאֲבֹתֵינוּ לֶאֱכֹל אֶת־פִּרְיָהּ וְאֶת־טוּבָהּ הִנֵּה אֲנַחְנוּ
37 עֲבָדִים עָלֶיהָ׃ * וּתְבוּאָתָהּ מַרְבָּה לַמְּלָכִים
אֲשֶׁר־נָתַתָּה עָלֵינוּ בְּחַטֹּאותֵינוּ וְעַל־גְּוִיֹּתֵנוּ
מָשְׁלִים וּבִבְהֶמְתֵּנוּ כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה גְדֹלָה אֲנָחְנוּ׃

38 * וּבְכָל־זֹאת אֲנַחְנוּ כֹּרְתִים אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל
הֶחָתוּם שָׂרֵינוּ לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ׃

יוד

1 * וְעַל הַחֲתוּמִים נְחֶמְיָה הַתִּרְשָׁתָא בֶּן־חֲכַלְיָה
2 וְצִדְקִיָּה׃ * שְׂרָיָה עֲזַרְיָה יִרְמְיָה׃
3 * פַּשְׁחוּר אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה׃ * חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה מַלּוּךְ׃
4 * חָרִם מְרֵמוֹת עֹבַדְיָה׃ * דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ׃
5 6 * מְשֻׁלָּם אֲבִיָּה מִיָּמִן׃ * מַעַזְיָה בִלְגַּי שְׁמַעְיָה׃
7 8 אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים׃ * וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ בֶּן־אֲזַנְיָה בִּנּוּי
9 10 מִבְּנֵי חֲנָדָד קַדְמִיאֵל׃ * וַאֲחֵיהֶם שְׁבַנְיָה הוֹדִיָּה
11 קְלִיטָא פְּלָאיָה חָנָן׃ * מִיכָא רְחוֹב חֲשַׁבְיָה׃
12 13 * זַכּוּר שֵׁרֵבְיָה שְׁבַנְיָה׃ * הוֹדִיָּה בָּנִי בְנִינוּ׃
14 * רָאשֵׁי הָעָם פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם זַתּוּא בָּנִי׃
15 16 * בָּנִי עַזְגָּד בֵּבָי׃ * אֲדֹנִיָּה בִּגְוַי עָדִין׃
17 * אָטֵר חִזְקִיָּה עָזּוּר׃ * הוֹדִיָּה חָשֻׁם בֵּצָי׃
18 19 * חָרִיף עֲנָתוֹת נֵבָי׃ * מַגְפִּיעָשׁ מְשֻׁלָּם חֵזִיר׃
20 21 * מְשֵׁיזַבְאֵל צָדוֹק יַדּוּעַ׃ * פְּלַטְיָה חָנָן עֲנָיָה׃
22 23 * הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה חַשּׁוּב׃ * הַלּוֹחֵשׁ פִּלְחָא שׁוֹבֵק׃
24 25 * רְחוּם חֲשַׁבְנָה מַעֲשֵׂיָה׃ * וַאֲחִיָּה חָנָן עָנָן׃
26 27 * מַלּוּךְ חָרִם בַּעֲנָה׃
28 * וּשְׁאָר הָעָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם הַשּׁוֹעֲרִים
הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים וְכָל־הַנִּבְדָּל מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת
אֶל־תּוֹרַת הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם כֹּל
יוֹדֵעַ מֵבִין׃

29 * מַחֲזִיקִים עַל־אֲחֵיהֶם אַדִּירֵיהֶם וּבָאִים בְּאָלָה
וּבִשְׁבוּעָה לָלֶכֶת בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה בְיַד
מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
מִצְוֹת יְהוָה אֲדֹנֵינוּ וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו׃

30 * וַאֲשֶׁר לֹא־נִתֵּן בְּנֹתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם
לֹא נִקַּח לִבָּנֵינוּ׃

35 *Et ipsi in regnis suis bonis, & in bonitate tua multa quam dederas eis, & in terra latissima & pingui quam tradideras in conspectu eorum, non seruierunt tibi, nec reuersi sunt à studiis suis pessimis.

36 *Ecce nosipsi hodie serui sumus, & terra quam dedisti patribus nostris, vt comederent panem eius, & quę bona sunt eius, & nosipsi serui sumus in ea.

37 *Et fruges eius multiplicantur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra, & corporibus nostris dominantur, & iumentis nostris secundùm voluntatem suam; & in tribulatione magna sumus.

38 *Super omnibus ergo his nosipsi percutimus fœdus, & scribimus, & signāt principes nostri, Leuitæ nostri, & Sacerdotes nostri.

CAP. X.

1 SIgnatores autem fuerunt, Neemias A-
A therſatha filius Achelai, & Sedechias,
2 *Saraias, Azarias, Hieremias,
3 *Phessur, Amarias, Melchias,
4 *Accus, Sebenia, Melluc,
5 *Maarem, Merimuth, Obdias,
6 *Daniel, Genthon, Baruch,
7 *Mosollam, Abia, Miamin,
8 *Mazia, Belga, Semeia. hi Sacerdotes.
9 *Porrò Leuitæ, Iosue filius Azariæ, Bē-
10 nui de filiis Enadad, Cedmihel, *& fratres
eorū, Sechenia, Odeuia, Celita, Phalaia, E-
11 nan, *Micha, Roob, Assebia,
12 *Zachur, Serebia, Sabania,
13 *Odia, Bani, Baninu.
14 *Capita populi, Pheros, Phetmoab, E-
15 lam, Zethu, Bani, *Bonni, Azgad, Bebai,
16 *Adonaia, Beggoai, Adin,
17 *Ather, Ezechia, Azur,
18 *Odeuia, Asum, Besai,
19 *Areth, Anathot, Nebai,
20 *Mechphia, Mosollam, Azir,
21 *Mesizabel, Sadoch, Ieddua,
22 *Phelthia, Anan, Ania, *Osee, Ana-
23 nia, Asub, *Aloes, Phaleam, Sobech,
24 *Reum, Asebna, Maasia, *Ethaia,
25 Hannan, Anan, *Mesluch, Aram, Baa-
26 na, *Et reliqui de populo. Sacerdotes, Le-
27 uitę, ianitores, & cātores, Nathinęi, & oēs
28 qui se seperauerunt de populis terrarū ad
B legē Dei, vxores eorū, filij eorū & filiæ eo-
29 rum, & omnes q̄ poterant sapere *respon-
dentes p̄ fratribus suis optimates eorū, &
qui veniebant ad pollicendū & iurandum
vt ambularent in lege Dei quam dederat
in manu Moysi serui sui, vt facerent & cu
stodirent vniuersa mandata Domini Dei
nostri, & iudicia eius, & ceremonias eius.

30 *Et vt non daremus filias nostras populo terræ, & filias eorum non acciperemus filiis nostris.

* *Et ipsi in regno tuo, & in bonitate tua multa, quam dedisti eis, & in terra lata & pingui, quam dedisti coram eis, non seruierunt tibi, & non reuersi sunt à studiis suis prauis.* * *Ecce sumus hodie serui, et terra quam dedisti patribus nostris vt comederent fructum eius & bona eius, & ecce sumus serui in ea:* * *Et fructus eius multi facti sunt regibus, quos dedisti super nos in peccatis nostris, & in corporibus nostris dominantur et in iumentis nostris, vt placitum eis, & in tribulatione magna sumus.*

* *Et in omnibus istis nos disponimus fidem, & scribimus, & sigillant principes nostri, Leuitæ nostri, Sacerdotes nostri.*

CAP. X.

ET in sigillantibus Neemias Artasastha filius Achalia, Sedecias * *filius Araia, Azarias, Hieremias,* * *Phasur, Amarias, Melchias,* * *Attus, Sabani, Eram, Maluch,*

* *Meramoth, Abdia,* * *Daniel, Gaannathon, Baruch,* * *Mesulam, Abia, Miamin,* * *Maazias, Belgai, & Samaias. hi Sacerdotes.*

* *Et Leuitæ, Jesue filius Azaniæ, Baneas de filiis Enadad, Cadamiel,* * *Et fratres eius, Sabanias, Aduias, Calitan, Phelia, Anan,*

* *Micha Roob, Esebias,* * *Zacchur, Sarabias, Sebanias,* * *& Odua. Filij Banune,* * *principes populi, Phoros, Phaathmoab, Elam, & Saththuia. filij* * *Baani, Asgag, Bebai,* * *Adonias, Bagoi, Adin,*

* *Ater, Ezecias, Aszur,*

* *Oduia, Assom, Besi,*

* *Ariph, Anathoth, Nobai,*

* *Magab, Mesulam, Ezer,*

* *Mesozebel, Saduc, Jedduas,*

* *Phaltias, Anan, Anaia,*

* *Osee, Ananias, Asub,*

* *Aloes, Phalai, Sobec,*

* *Raum, Esebana, Maasias,*

* *Aia, Ainan, Enan,*

* *Maluch, Aram, Baana,*

* *Et reliqui populi. Sacerdotes & Leuitæ, Ianitores, Cantores, Nathiniim. & omnes separati à populis terræ ad Legem Dei, vxores eorum, filij eorum, filiæ eorum, omnis qui sciuit & intellexit,*

* *Spondebãt super fratribus suis, & maledixerunt eis, & ingressi sunt in execratione & in iuramento, vt ambularent in lege Dei, quæ data fuit in manu Moysi serui Dei, vt custodirent & facerent omnia mandata Domini Dei nostri, & iudicia eius, & præcepta eius;*

* *Et vt non daremus filias nostras populis terræ, & filias eorum non acciperemus filiis nostris.*

35 * καὶ αὐτοὶ ἐν βασιλείᾳ σου καὶ ἐν ἀγαθοσύνῃ σου τῇ πολλῇ, ἣ ἔδωκας αὐτοῖς, καὶ ἐν τῇ γῇ τῇ πλατείᾳ καὶ λιπαρᾷ, ἣ ἔδωκας ἐνώπιον αὐτῶν, οὐκ ἐδούλευσάν σοι, καὶ οὐκ ἀπέστρεψαν ἀπὸ ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν τῶν πονηρῶν.

36 * ἰδοὺ ἐσμὲν σήμερον δοῦλοι, καὶ ἡ γῆ, ἣν ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν φαγεῖν τὸν καρπὸν αὐτῆς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς, καὶ ἰδοὺ ἐσμὲν δοῦλοι ἐπ' αὐτῆς, * καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς οἱ πολλοὶ ἐγένοντο τοῖς βασιλεῦσιν, οὓς ἔδωκας ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐπὶ τὰ σώματα ἡμῶν ἐξουσιάζουσι, καὶ ἐν κτήνεσιν ἡμῶν, ὡς ἀρεστὸν αὐτοῖς, καὶ ἐν θλίψει μεγάλῃ ἐσμέν. * καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἡμεῖς διατιθέμεθα πίστιν καὶ γράφομεν, καὶ ἐπισφραγίζουσιν ἄρχοντες ἡμῶν, λευῖται ἡμῶν, ἱερεῖς ἡμῶν.

ι'.

1 * Καὶ ἐπὶ τῶν σφραγιζόντων νεεμίας ἀρτασασθὰ υἱὸς ἀχαλία, σεδεκίας * υἱὸς ἀραΐα, ἀζαρίας, ἱερεμίας, * φασούρ, ἀμαρίας, μελχίας,

4 * ἄττους, σαβανί, ἠράμ, μαλούχ, * μεραμώθ, ἀβδία, * δανιήλ, γαανναθών, βαρούχ,

6 * μεσουλάμ, ἀβιά, μιαμίν, * μααζίας, βελγαΐ, καὶ σαμαΐας· οὗτοι ἱερεῖς.

8 * καὶ λευῖται, ἰησοῦς υἱὸς ἀζανίου, βανέας ἀπὸ υἱῶν ἠναδάδ, καδμιὴλ, * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, σαβανίας, ἀδουΐας, καλιτάν, φελιά, ἀνάν,

11 * μιχά ῥοώβ, ἠσεβίας, * ζακχούρ, σαραβίας, σεβανίας, * καὶ ὠδουά. υἱοὶ βανουνὲ * ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, φόρος, φααθμωάβ, ἠλὰμ καὶ σαθθουΐα. υἱοὶ * βαανί, ἄσγαγ, βηβαΐ, * ἀδονίας, βαγοΐ, ἀδίν, * ἀτήρ, ἐζεκίας, ἀσζούρ,

16 * ὠδουΐα, ἀσσόμ, βησί, * ἀρίφ, ἀναθώθ, νωβαΐ,

17 * μαγάβ, μεσουλάμ, ἠζήρ, * μεσοζεβὴλ σαδούκ, ἰεδδούας, * φαλτίας, ἀνάν, ἀναΐα,

19 * ὠσηέ, ἀνανίας, ἀσούβ,

20 * ἀλλωῆς, φαλαΐ, σωβήκ,

21 * ῥαούμ, ἐσεβανά, μαασίας,

22 * ἀϊά, ἀϊνάν, ἠνάν,

23 * μαλούχ, ἀρήμ, βαανά,

24 * καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ. ἱερεῖς καὶ λευῖται, οἱ πυλωροί, οἱ ᾄδοντες, οἱ ναθινιείμ· καὶ πάντες διαχωρισθέντες ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς πρὸς τὸν νόμον τοῦ θεοῦ, γυναῖκες αὐτῶν, υἱοὶ αὐτῶν, θυγατέρες αὐτῶν, πᾶς ὁ εἰδὼς καὶ συνιών,

28 * ἐνίσχυον ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καὶ κατηράσαντο αὐτοὺς, καὶ εἰσῆλθον ἐν ἀρᾷ καὶ ἐν ὅρκῳ τοῦ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ τοῦ θεοῦ, ὃς ἐδόθη ἐν χειρὶ μωυσῆ δούλου τοῦ θεοῦ, φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ,

30 * καὶ τοῦ μὴ δοῦναι θυγατέρας ἡμῶν τοῖς λαοῖς τῆς γῆς, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν οὐ ληψόμεθα τοῖς υἱοῖς ἡμῶν.

31 * וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת־הַמַּקָּחוֹת וְכָל־
שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר לֹא־נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת
וּבְיוֹם קֹדֶשׁ וְנִטֹּשׁ אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׂא
כָּל־יָד׃

32 * וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית
הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

33 * לְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְלָעוֹלַת
הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת הֶחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים
וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל וְכֹל מְלֶאכֶת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ׃

34 * וְהַגֹּרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל־קָרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵינוּ
לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לִבְעֹר עַל־מִזְבַּח יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה׃

35 * וְלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבְכוּרֵי כָל־פְּרִי
כָל־עֵץ שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית יְהוָה׃

36 * וְאֶת־בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב
בַּתּוֹרָה וְאֶת־בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית
אֱלֹהֵינוּ׃

37 * וְאֶת־רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ וּפְרִי כָל־עֵץ
תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ וּמַעְשַׂר אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם
הַמְעַשְּׂרִים בְּכֹל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ׃

38 * וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בְּעַשֵּׂר
הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־מַעְשַׂר הַמַּעֲשֵׂר
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית
הָאוֹצָר׃

39 * כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי
אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְשָׁם כְּלֵי
הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים
וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

יא

1 * וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִָם וּשְׁאָר הָעָם הִפִּילוּ
גֹרָלוֹת לְהָבִיא אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם
עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתֵשַׁע הַיָּדוֹת בֶּעָרִים׃

2 * וַיְבָרְכוּ הָעָם לְכָל הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת
בִּירוּשָׁלִָם׃

31 * Populi quoque terræ qui important venalia & omnia ad vsum per diem Sabbati vt vendant, non accipiemus ab eis in Sabbato & in die sanctificato. Et dimittemus annum septimum, & exactionem vniuersæ manus. 32 * Et statuemus super C nos præcepta, vt demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri. 33 * Ad panes propositionis, & ad sacrificium sempiternum, & in holocaustū sempiternum, in Sabbatis, in Kalendis, in solennitatibus, & in sanctificatis pro peccato, vt exoretur pro Israel, & in omnem vsum domus Dei nostri. 34 * Sortes ergo misimus super oblationem lignorum inter Sacerdotes, Leuitas, & populum, vt inferrentur in domum Dei nostri per dom⁹ patrum nostrorum per tempora à temporibus anni vsque ad annum, vt arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in Lege Moysi. 35 * Et vt afferremus primogenita terræ nostræ, & primitiua vniuersi fructus omnis ligni, ab anno D in annum, in domo Domini. 36 * Et primitiua filiorum nostrorum, & pecorum nostrorum, sicut scriptum est in Lege; & primitiua boum nostrorum & ouium nostrarū, vt offerantur in domo Dei nostri Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri 37 * Et primitias ciborum nostrorum & libaminum nostrorum, & poma omnis ligni, vindemiæ quoque & olei afferemus Sacerdotibus ad gazophylacium Dei nostri, & decimam partem terræ nostræ Leuitis. Ipsi Leuitæ decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum 38 nostrorum. * Erit autem Sacerdos filius Aaron cum Leuitis in decimis Leuitarum, & Leuitæ offerent decimam partem decimæ suæ in domo Dei nostri ad gazophylacium in domo thesauri. 39 * Ad gazophylacium enim deportabūt filij Israel & filij Leui primitias frumenti, vini & olei, & ibi erunt vasa sanctificata, & Sacerdotes, & Cantores, & Ianitores, & ministri; & non dimittemus domum Dei nostri.

CAP. XI.

1 HAbitauerunt autem principes populi A in Hierusalem. reliqua verò plebs misit sortem vt tolleret vnam partē de decem qui habitaturi essent in Hierusalem ciuitate sancta, nouem verò partes in ciuita- 2 tibus. * Benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerant vt habitarent in Hierusalem.

31 * *Et populi terræ ferentes venalia, & omnem venditionem in die Sabbati vt vendant; non ememus ab eis in Sabbato & in die sanctificato. & ascendere faciemus annum septimum, & exactio vniuersæ manus.*

32 * *Et statuemus super nos præcepta, vt demus super nos tertium sicli per annum in seruitutem domus Dei nostri;*

33 * *Ad panes faciei, & sacrificium continuitatis, et ad holocausta sempiterna Sabbatorum, kalendarum; ad solennitates, & ad ea quæ pro peccato, vt exorent pro Israel, & ad opera domus Dei nostri.*

34 * *Et sortes misimus pro donis portationis lignorum, Sacerdotes & Leuitæ & populus, vt inferrentur in domum Dei nostri, ad domos familiarum nostrarum, ad tempora à temporibus, annum secundùm annum, vt arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in Lege.*

35 * *Et afferremus primogenita terræ nostræ, & primitiua fructus vniuersi ligni, annum secundùm annum in domum Domini.*

36 * *Et primogenita filiorum nostrorum & iumentorum nostrorum, sicut scriptum est in Lege; & primogenita boum nostrorum & gregum nostrorum, vt offerrentur in domum Dei nostri, Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri.*

37 * *Et primitias ciborum nostrorum & primitias nostras, & fructum omnis ligni, vini, & olei, afferemus Sacerdotibus in gazophylacia domus Dei nostri, & decimas terræ nostræ Leuitis. & ipsi Leuitæ decimas accipientes in omnibus ciuitatibus seruitutis nostræ.*

38 * *Et erit Sacerdos filius Aaron, cum Leuitis in decima Leuitarum. & Leuitæ offerent decimam decimæ in domum Dei nostri in gazophylacium domus thesauri.*

39 * *Quia in thesauros deportabunt filij Israel, & filij Leui primitias frumenti, & vini, & olei, & ibi vasa sanctificata, & Sacerdotes ministri, & Janitores, & Cantores; & non dimittemus domum Dei nostri.*

CAP. XI.

1 *ET habitauerunt principes populi in Hierusalem. & reliqui populi miserunt sortes vt tollerent vnum de decem vt habitaret in Hierusalem ciuitate sancta, & nouem partes in ciuitatibus.*

2 * *Et benedixit populus omnibus viris, qui spontè offerunt ad habitandum in Hierusalem.*

31 * καὶ λαοὶ τῆς γῆς οἱ φέροντες τοὺς ἀγορασμούς, καὶ πᾶσαν πρᾶσιν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου ἀποδόσθαι, οὐκ ἀγοράσομεν παρ' αὐτῶν ἐν σαββάτῳ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἁγίᾳ. καὶ ἀναβήσομεν τὸ ἔτος τὸ ἑβδόμον, καὶ ἀπαίτησις πάσης χειρός.

32 * καὶ στήσομεν ἐφ' ἡμᾶς ἐντολὰς δοῦναι ἐφ' ἡμᾶς τρίτον τοῦ διδράχμου κατ' ἐνιαυτὸν εἰς δουλείαν οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

33 * εἰς ἄρτους τοῦ προσώπου, καὶ θυσίαν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ εἰς ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τῶν σαββάτων, τῶν νουμηνιῶν, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰ περὶ ἁμαρτίας, ἐξιλάσασθαι περὶ ἰσραήλ, καὶ εἰς ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

34 * καὶ κλήρους ἐβάλομεν περὶ τῶν δώρων ξυλοφορίας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ ὁ λαὸς ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, εἰς οἴκους πατριῶν ἡμῶν, εἰς καιροὺς ἀπὸ χρόνων, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, ἐκκαῦσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ.

35 * καὶ ἐνέγκαι τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς ἡμῶν. καὶ πρωτογεννήματα καρποῦ παντὸς ξύλου, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν εἰς οἶκον κυρίου.

36 * καὶ τὰ πρωτότοκα υἱῶν ἡμῶν καὶ κτηνῶν ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν ἡμῶν καὶ ποιμνίων ἡμῶν ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν.

37 * καὶ τὴν ἀπαρχὴν σίτων ἡμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς ἡμῶν, καὶ τὸν καρπὸν παντὸς ξύλου, οἴνου καὶ ἐλαίου, οἴσομεν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὰ γαζοφυλάκια οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ δεκάτας γῆς ἡμῶν τοῖς λευίταις. καὶ αὐτοὶ οἱ λευῖται δεκατοῦντες ἐν πάσαις πόλεσι δουλείας ἡμῶν.

38 * καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς υἱὸς ἀαρών, μετὰ τῶν λευιτῶν ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν λευιτῶν. καὶ οἱ λευῖται ἀνοίσουσι τὴν δεκάτην τῆς δεκάτης εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν εἰς γαζοφυλάκιον οἴκου τοῦ θησαυροῦ.

39 * ὅτι εἰς τοὺς θησαυροὺς εἰσοίσουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ υἱοὶ τοῦ λευὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου, καὶ τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ ἐκεῖ σκεύη τὰ ἅγια, καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοὶ καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψομεν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ιά.

1 * Καὶ ἐκάθισαν οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ ἔβαλον κλήρους ἐνέγκαι ἕνα ἀπὸ τῶν δέκα καθίσαι ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἐννέα μέρη ἐν ταῖς πόλεσι.

2 * καὶ εὐλόγησεν ὁ λαὸς πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑκουσιαζομένους, καθίσαι ἐν ἱερουσαλήμ.

31 * וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת־הַמַּקָּחוֹת וְכָל־
שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר לֹא־נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת
וּבְיוֹם קֹדֶשׁ וְנִטֹּשׁ אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׂא
כָּל־יָד׃

32 * וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית
הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

33 * לְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְלָעוֹלַת
הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת הֶחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים
וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל וְכֹל מְלֶאכֶת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ׃

34 * וְהַגֹּרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל־קָרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵינוּ
לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לִבְעֹר עַל־מִזְבַּח יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה׃

35 * וְלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבְכוּרֵי כָל־פְּרִי
כָל־עֵץ שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית יְהוָה׃

36 * וְאֶת־בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב
בַּתּוֹרָה וְאֶת־בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית
אֱלֹהֵינוּ׃

37 * וְאֶת־רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ וּפְרִי כָל־עֵץ
תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ וּמַעְשַׂר אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם
הַמְעַשְּׂרִים בְּכֹל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ׃

38 * וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בְּעַשֵּׂר
הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־מַעְשַׂר הַמַּעֲשֵׂר
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית
הָאוֹצָר׃

39 * כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי
אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְשָׁם כְּלֵי
הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים
וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

יא

1 * וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִָם וּשְׁאָר הָעָם הִפִּילוּ
גֹרָלוֹת לְהָבִיא אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם
עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתֵשַׁע הַיָּדוֹת בֶּעָרִים׃

2 * וַיְבָרְכוּ הָעָם לְכָל הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת
בִּירוּשָׁלִָם׃

31 * Populi quoque terræ qui important venalia & omnia ad vsum per diem Sabbati vt vendant, non accipiemus ab eis in Sabbato & in die sanctificato. Et dimittemus annum septimum, & exactionem vniuersæ manus. 32 * Et statuemus super C nos præcepta, vt demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri. 33 * Ad panes propositionis, & ad sacrificium sempiternum, & in holocaustū sempiternum, in Sabbatis, in Kalendis, in solennitatibus, & in sanctificatis pro peccato, vt exoretur pro Israel, & in omnem vsum domus Dei nostri. 34 * Sortes ergo misimus super oblationem lignorum inter Sacerdotes, Leuitas, & populum, vt inferrentur in domum Dei nostri per dom⁹ patrum nostrorum per tempora à temporibus anni vsque ad annum, vt arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in Lege Moysi. 35 * Et vt afferremus primogenita terræ nostræ, & primitiua vniuersi fructus omnis ligni, ab anno D in annum, in domo Domini. 36 * Et primitiua filiorum nostrorum, & pecorum nostrorum, sicut scriptum est in Lege; & primitiua boum nostrorum & ouium nostrarū, vt offerantur in domo Dei nostri Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri 37 * Et primitias ciborum nostrorum & libaminum nostrorum, & poma omnis ligni, vindemiæ quoque & olei afferemus Sacerdotibus ad gazophylacium Dei nostri, & decimam partem terræ nostræ Leuitis. Ipsi Leuitæ decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum 38 nostrorum. * Erit autem Sacerdos filius Aaron cum Leuitis in decimis Leuitarum, & Leuitæ offerent decimam partem decimæ suæ in domo Dei nostri ad gazophylacium in domo thesauri. 39 * Ad gazophylacium enim deportabūt filij Israel & filij Leui primitias frumenti, vini & olei, & ibi erunt vasa sanctificata, & Sacerdotes, & Cantores, & Ianitores, & ministri; & non dimittemus domum Dei nostri.

CAP. XI.

1 HAbitauerunt autem principes populi A in Hierusalem. reliqua verò plebs misit sortem vt tolleret vnam partē de decem qui habitaturi essent in Hierusalem ciuitate sancta, nouem verò partes in ciuita- 2 tibus. * Benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerant vt habitarent in Hierusalem.

31 * *Et populi terræ ferentes venalia, & omnem venditionem in die Sabbati vt vendant; non ememus ab eis in Sabbato & in die sanctificato. & ascendere faciemus annum septimum, & exactio vniuersæ manus.*

32 * *Et statuemus super nos præcepta, vt demus super nos tertium sicli per annum in seruitutem domus Dei nostri;*

33 * *Ad panes faciei, & sacrificium continuitatis, et ad holocausta sempiterna Sabbatorum, kalendarum; ad solennitates, & ad ea quæ pro peccato, vt exorent pro Israel, & ad opera domus Dei nostri.*

34 * *Et sortes misimus pro donis portationis lignorum, Sacerdotes & Leuitæ & populus, vt inferrentur in domum Dei nostri, ad domos familiarum nostrarum, ad tempora à temporibus, annum secundùm annum, vt arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in Lege.*

35 * *Et afferremus primogenita terræ nostræ, & primitiua fructus vniuersi ligni, annum secundùm annum in domum Domini.*

36 * *Et primogenita filiorum nostrorum & iumentorum nostrorum, sicut scriptum est in Lege; & primogenita boum nostrorum & gregum nostrorum, vt offerrentur in domum Dei nostri, Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri.*

37 * *Et primitias ciborum nostrorum & primitias nostras, & fructum omnis ligni, vini, & olei, afferemus Sacerdotibus in gazophylacia domus Dei nostri, & decimas terræ nostræ Leuitis. & ipsi Leuitæ decimas accipientes in omnibus ciuitatibus seruitutis nostræ.*

38 * *Et erit Sacerdos filius Aaron, cum Leuitis in decima Leuitarum. & Leuitæ offerent decimam decimæ in domum Dei nostri in gazophylacium domus thesauri.*

39 * *Quia in thesauros deportabunt filij Israel, & filij Leui primitias frumenti, & vini, & olei, & ibi vasa sanctificata, & Sacerdotes ministri, & Janitores, & Cantores; & non dimittemus domum Dei nostri.*

CAP. XI.

1 *ET habitauerunt principes populi in Hierusalem. & reliqui populi miserunt sortes vt tollerent vnum de decem vt habitaret in Hierusalem ciuitate sancta, & nouem partes in ciuitatibus.*

2 * *Et benedixit populus omnibus viris, qui spontè offerunt ad habitandum in Hierusalem.*

31 * καὶ λαοὶ τῆς γῆς οἱ φέροντες τοὺς ἀγορασμούς, καὶ πᾶσαν πρᾶσιν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου ἀποδόσθαι, οὐκ ἀγοράσομεν παρ' αὐτῶν ἐν σαββάτῳ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἁγίᾳ. καὶ ἀναβήσομεν τὸ ἔτος τὸ ἑβδόμον, καὶ ἀπαίτησις πάσης χειρός.

32 * καὶ στήσομεν ἐφ' ἡμᾶς ἐντολὰς δοῦναι ἐφ' ἡμᾶς τρίτον τοῦ διδράχμου κατ' ἐνιαυτὸν εἰς δουλείαν οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

33 * εἰς ἄρτους τοῦ προσώπου, καὶ θυσίαν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ εἰς ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τῶν σαββάτων, τῶν νουμηνιῶν, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰ περὶ ἁμαρτίας, ἐξιλάσασθαι περὶ ἰσραήλ, καὶ εἰς ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

34 * καὶ κλήρους ἐβάλομεν περὶ τῶν δώρων ξυλοφορίας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ ὁ λαὸς ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, εἰς οἴκους πατριῶν ἡμῶν, εἰς καιροὺς ἀπὸ χρόνων, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, ἐκκαῦσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ.

35 * καὶ ἐνέγκαι τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς ἡμῶν. καὶ πρωτογεννήματα καρποῦ παντὸς ξύλου, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν εἰς οἶκον κυρίου.

36 * καὶ τὰ πρωτότοκα υἱῶν ἡμῶν καὶ κτηνῶν ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν ἡμῶν καὶ ποιμνίων ἡμῶν ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν.

37 * καὶ τὴν ἀπαρχὴν σίτων ἡμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς ἡμῶν, καὶ τὸν καρπὸν παντὸς ξύλου, οἴνου καὶ ἐλαίου, οἴσομεν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὰ γαζοφυλάκια οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ δεκάτας γῆς ἡμῶν τοῖς λευίταις. καὶ αὐτοὶ οἱ λευῖται δεκατοῦντες ἐν πάσαις πόλεσι δουλείας ἡμῶν.

38 * καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς υἱὸς ἀαρών, μετὰ τῶν λευιτῶν ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν λευιτῶν. καὶ οἱ λευῖται ἀνοίσουσι τὴν δεκάτην τῆς δεκάτης εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν εἰς γαζοφυλάκιον οἴκου τοῦ θησαυροῦ.

39 * ὅτι εἰς τοὺς θησαυροὺς εἰσοίσουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ υἱοὶ τοῦ λευὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου, καὶ τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ ἐκεῖ σκεύη τὰ ἅγια, καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοὶ καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψομεν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ιά.

1 * Καὶ ἐκάθισαν οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ ἔβαλον κλήρους ἐνέγκαι ἕνα ἀπὸ τῶν δέκα καθίσαι ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἐννέα μέρη ἐν ταῖς πόλεσι.

2 * καὶ εὐλόγησεν ὁ λαὸς πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑκουσιαζομένους, καθίσαι ἐν ἱερουσαλήμ.

3 * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַמְּדִינָה אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם
וּבְעָרֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַנְתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
4 * וּבִירוּשָׁלִַם יָשְׁבוּ מִבְּנֵי יְהוּדָה וּמִבְּנֵי בִנְיָמִן
מִבְּנֵי יְהוּדָה עֲתָיָה בֶן־עֻזִּיָּה בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־אֲמַרְיָה
בֶּן־שְׁפַטְיָה בֶּן־מַהֲלַלְאֵל מִבְּנֵי פָּרֶץ׃
5 * וּמַעֲשֵׂיָה בֶן־בָּרוּךְ בֶּן־כָּל־חֹזֶה בֶּן־חֲזָיָה בֶּן־
עֲדָיָה בֶּן־יוֹיָרִיב בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־הַשִּׁלֹנִי׃
6 * כָּל־בְּנֵי־פָרֶץ הַיֹּשְׁבִים בִּירוּשָׁלִַם אַרְבַּע מֵאוֹת
שִׁשִּׁים וּשְׁמֹנָה אַנְשֵׁי־חָיִל׃
7 * וְאֵלֶּה בְּנֵי בִנְיָמִן סַלּוּא בֶן־מְשֻׁלָּם בֶּן־יוֹעֵד בֶּן־
פְּדָיָה בֶּן־קוֹלָיָה בֶּן־מַעֲשֵׂיָה בֶּן־אִיתִיאֵל בֶּן־יְשַׁעְיָה׃
8 * וְאַחֲרָיו גַּבַּי סַלַּי תְּשַׁע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
9 * וְיוֹאֵל בֶּן־זִכְרִי פָּקִיד עֲלֵיהֶם וִיהוּדָה בֶן־
הַסְנוּאָה עַל־הָעִיר מִשְׁנֶה׃
10 * מִן־הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה בֶּן־יוֹיָרִיב יָכִין׃
11 * שְׂרָיָה בֶן־חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־מְרָיוֹת
בֶּן־אֲחִיטוּב נְגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים׃
12 * וַאֲחֵיהֶם עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לַבָּיִת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם וַעֲדָיָה בֶן־יְרֹחָם בֶּן־פְּלַלְיָה בֶּן־אַמְצִי
בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה׃
13 * וְאֶחָיו רָאשֵׁים לְאָבוֹת מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם
וַעֲמַשְׁסַי בֶּן־עַזַרְאֵל בֶּן־אַחְזַי בֶּן־מְשִׁלֵּמוֹת בֶּן־אִמֵּר׃
14 * וַאֲחֵיהֶם גִּבֹּרֵי חָיִל מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה וּפְקִיד
עֲלֵיהֶם זַבְדִּיאֵל בֶּן־הַגְּדוֹלִים׃
15 * וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן־חַשּׁוּב בֶּן־עַזְרִיקָם בֶּן־
16 חַשַּׁבְיָה בֶּן־בּוּנִי׃ * וְשַׁבְּתַי וְיוֹזָבָד עַל־הַמְּלָאכָה
הַחִיצֹנָה לְבֵית הָאֱלֹהִים מֵרָאשֵׁי הַלְוִיִּם׃
17 * וּמַתַּנְיָה בֶן־מִיכָא בֶּן־זַבְדִּי בֶּן־אָסָף רֹאשׁ
הַתְּחִלָּה יְהוּדָה לַתְּפִלָּה וּבַקְבַּקְיָה מִשְׁנֶה מֵאֲחָיו
וְעַבְדָּא בֶן־שַׁמּוּעַ בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן׃
18 * כָּל־הַלְוִיִּם בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ מָאתַיִם שְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה׃
19 * וְהַשּׁוֹעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם הַשֹּׁמְרִים
בַּשְּׁעָרִים מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
20 * וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה
אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ׃
21 * וְהַנְתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא עַל־
הַנְתִינִים׃

3 * Hi sunt itaque principes prouinciæ qui habitauerunt in Hierusalem & in ciuitatibus Iuda. Habitauit autẽ vnusquisque in possessione sua in vrbib⁹ suis Israel, Sacerdotes, Leuitæ, Nathinæi, & filij seruorum Salomonis. 4 *Et in Hierusalem habitauerunt de filiis Iuda & de filiis Beniamin. De filiis IudaAthaias filius Aziam, filij Zachariæ, filij Amarię, filij Saphatiæ, filij Malalehel. De filiis Phares, 5 *Hismaasia, filius Baruch, filius Coloza, filius Azia, filius Adaia, filius Ioarib, filius Zacharię, filius Silonites. 6 *Omnes hi filij Phares, qui habitauerunt in Hierusalem, quadringenti sexaginta octo viri fortes. 7 *Hi sunt autem filij Beniamin. Sellum filius Mosollã, filius Ioed, filius Phadaia, filius Colaia, filius Masia, filius Etheel, filius Esaia.
8 * Et post eum Gebbai, Sellai, nongenti viginti octo. 9 *Et Iohel filius Zechri prępositus eorum, & Iudas filius Sennua super ciuitatem secundus. 10 *Et de Sacerdotibus; Idaia, filius Ioarib, Iachin, 11 *Saraia filius Helchiæ, filius Mosollam, filius Sadoch, filius Meraioth, filius Ahitob, principes domus Dei; 12 *& fratres eorum facientes opera templi, octingenti viginti duo. Et Adaia filius Ieroam, filius Pheleia, filius Amsi, filius Zacharię, filius Phessur, filius Melchiæ. 13 * Et fratres eius principes patrum, ducenti quadraginta duo. Et Amasai filius Azrihel, filius Azi, filius Mosollamoth, filius Emmer.
14 * Et fratres eorum potentes nimis, centum viginti octo, & præpositus eorum Zabdihel filius potentium.
15 * Et de Leuitis, Zebenia filius Asoph, filius Azaricam, filius Asabia, filius Bonni,
16 * Et Sabathai & Iosabeth super omnia opera quæ erant forinsecus in domo Dei à principibus Leuitarum.
17 *Et Mathania filius Micha, filius Zebdæi, filius Asaph princeps ad laudandum & ad confitendum in oratione, & Bechetias secundus de fratribus eius, & Abda filius Samuha, filius Galal, filius Ydithun.
18 * Omnes Leuitæ in ciuitate sancta, ducenti octoginta quatuor.
19 * Et ianitores, Accub, Telmon, & fratres eorum qui custodiebant ostia, cẽtum septuaginta duo.
20 * Et reliqui ex Israel Sacerdotes & Leuitæ in vniuersis ciuitatibus Iuda, vnusquisque in possessione sua:
21 * Et Nathinæi qui habitabant in Ophel, & Syaha, & Gaspha de Nathinęis.

‡Et hi principes prouinciæ qui habitauerunt in Hierusalem & in ciuitatibus Iuda. habitauerunt vir in possessione sua in ciuitatibus suis Israel. Sacerdotes, & Leuitæ, & Nathinæi, et filij seruorum Salomonis.

3 ‡ καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες τ῀ χώρας οἳ ϣκάθισαν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα. ϣκάθισαν ἀνὴρ ἐν κατ῀ χέσει αὐτ῀ ἐν πόλεσιν αὐτῶν ἰσραὴλ. οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ ναθιναῖοι, καὶ υἱοὶ δούλων σολομῶντ῀.

‡Et in Hierusalem habitauerunt de filiis Iuda & de filiis Beniamin. de filiis Iuda Athee filius Ozia, filius Zacharias, filius Samaria, filius Saphatia, filius Maleliel. et de filiis Phares

4 ‡ καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ϣκάθισαν ἀπὸ υἱῶν ἰούδα καὶ ἀπὸ υἱῶν βενιαμίν. ἀπὸ υἱῶν ἰούδα, ἀθεὲ υἱὸς ὀζία, υἱὸς ζαχαρίας, υἱὸς σαμαρία, υἱὸς σαφατία, υἱὸς μαλελιὴλ. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φαρές,

‡ Malia filius Baruch, filius Chalaza, filius Ozia, filius Adaia, filius Ioarib, filius Zachariæ & filius Seloni,

5 ‡ μαλία υἱὸς βαρὲχ, υἱὸς χαλαζά, υἱὸς ὀζιά, υἱὸς ἀδαΐα, υἱὸς ἰωαρείβ, υἱὸς ζαχαρίου, καὶ υἱὸς σηλωνί.

‡ Omnes filij Phares qui habitant in Hierusalem, quadringenti sexaginta octo viri fortitudinis.

6 ‡ πάντες υἱοὶ φαρὲς καθήμενοι ἐν ἱερουσαλήμ, τετρακόσιοι ἑξηκονταοκτὼ ἄνδρες δυνάμεως.

‡ Et hi filij Beniamin, Selon filius Mesolam, filius Joad, filius Phadaia, filius Colia, filius Maasiæ, filius Ethiel, filius Jessia.

7 ‡ καὶ οὗτοι υἱοὶ βενιαμίν, σηλὼμ υἱὸς μεσολάμ, υἱὸς ἰωάδ, υἱὸς φαδαΐα, υἱὸς κωλεία, υἱὸς μαασίου, υἱὸς ἐθιήλ, υἱὸς ἰεσσεία.

‡ Et post eum Gebue Seleei, nongenti viginti octo.

8 ‡ καὶ ὀπίσω αὐτ῀ γεβουὲ σηλεεί, ἐννακόσιοι εἰκοσιοκτώ.

‡ Et Ioel filius Zechri episcopus super eos. & Juda filius Asam super ciuitatem secundus.

9 ‡ καὶ ἰωὴλ υἱὸς ζεχρὶ ἐπίσκοπ῀ ἐπ᾽ αὐτοῖς. καὶ ἰούδα υἱὸς ἀσαὰμ ἐπὶ τ῀ πόλεως δεύτερ῀.

‡ De Sacerdotibus & Jadia filius Ioarib, Iachin,

10 ‡ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἰαδεία υἱὸς ἰωαρείβ, ἰαχίν,

‡ Sareas filius Elchia, filius Mesulam, filius Adoc, filius Marioth, filius Achitob dux domus Dei.

11 ‡ σαρέας υἱὸς ἑλκία, υἱὸς μεσουλάμ, υἱὸς ἀδὼκ, υἱὸς μαριὼθ, υἱὸς ἀχιτὼβ ἡγούμεν῀ οἴκου τ῀ θεοῦ.

‡ Et fratres eorum facientes opus domus, octoginta viginti duo. & Adaia filius Hieroam filij Phalalia, filij Namasi, filij Zacharia, filij Phasur, filij Melchia,

12 ‡ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ποιοῦντες τ῀ ἔργον τ῀ οἴκου, ὀκτακόσιοι εἰκοσιδύο. καὶ ἀδαΐα υἱὸς ἱεροὰμ υἱ῀ φαλαλία, υἱ῀ ναμασί, υἱ῀ ζαχαρία, υἱ῀ φασοὺρ, υἱ῀ μελχία·

‡ Et fratres eius principes familiarum ducenti quadraginta duo. & Amasai, filius Esriel, filij Sacchiæ, filij Masalimoth, filij Emmer,

13 ‡ καὶ ἀδελφοὶ αὐτ῀ ἄρχοντες πατριῶν διακόσιοι τεσσαρακονταδύο, καὶ ἀμασαΐ, υἱὸς ἐσριὴλ, υἱ῀ σακχίου, υἱ῀ μασαλιμὼθ, υἱ῀ ἐμμήρ,

‡ Et fratres eius potentes in acie centum viginti octo. & Speculator super eos Zechriel filius magnorum.

14 ‡ καὶ ἀδελφοὶ αὐτ῀ δυνατοὶ δυνατάξεως ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. καὶ ἐπίσκοπ῀ ἐπ᾽ αὐτ῀ ζεχριὴλ υἱὸς τῶν μεγάλων.

‡ Et de Leuitis, Samaia filius Asub, filij Esricam, filij Asabia, filij Bonna,

15 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν σαμαΐα, υἱὸς ἀσούβ, υἱ῀ ἐσρικάμ, υἱ῀ ἀσαβία, υἱ῀ βοννᾶ,

‡ Et Sabbathæus, et Iosabad super opera domus Dei forinsecus. & de principibus Leuitarum,

16 ‡ καὶ σαββαθαῦ῀, καὶ ἰωσαβὰδ ἐπὶ τὰ ἔργα τ῀ οἴκου τ῀ θεοῦ τ῀ ἐξωτάτου. καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν λευιτῶν.

‡ & Matthanias filius Micha, filius Zechri, filij Asab, princeps ad laudandum, & Judas ad adorandum, & Bocchias secundus de fratribus eius, & Abdias filius Samaiæ, filij Galel, filij Jdithun.

17 ‡ καὶ ματθανίας υἱὸς μιχά, υἱὸς ζεχρεί, υἱ῀ ἀσάβ, ἄρχων τ῀ αἴνου, καὶ ἰούδας τ῀ θεοσυχῆς, καὶ βοκχείας δεύτερ῀ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτ῀, καὶ ἀβδίας υἱὸς σαμαΐου, υἱ῀ γαλὲλ υἱ῀ ἰδιθουῶ.

‡ Omnes Leuitæ in ciuitate sancta, ducenti octoginta quatuor.

18 ‡ πάντες οἱ λευῖται ἐν τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ διακόσιοι ὀγδοηκοντατέσσαρες.

‡ Et Janitores, Acub, Telamin, & fratres eorum custodientes in portis, centum septuaginta duo.

19 ‡ καὶ οἱ πυλωροί, ἀκούβ, τελαμίν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ φυλάσσοντες ἐν ταῖς πύλαις ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο.

‡ At reliquum Israel, & Sacerdotes et Leuitæ in vniuersis ciuitatibus Juda vir in hæreditate sua.

20 ‡ τὸ δὲ λοιπὸν τ῀ ἰσραὴλ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς ἰουδαίας ἀνὴρ ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτ῀.

‡ Et Nathinæi qui habitauerunt in Ophla, & Siaa, & Gesphas de Nathinæis.

21 ‡ καὶ οἱ ναθιναῖοι οἱ κατῴκησαν ἐν ὀφλᾶ, καὶ σιαᾶ, καὶ γεσφὰς ἀπὸ τῶν ναθιναίων.

22 * וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלַ֔ם עֹזִּי בֶן־בָּנִי בֶּן־חֲשַׁבְיָה
בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא מִבְּנֵי אָסָף הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד
23 מְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃ * כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם
וַאֲמָנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃
24 * וּפְתַחְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי־זֶרַח בֶּן־יְהוּדָה
25 לְיַד הַמֶּלֶךְ לְכָל־דָּבָר לָעָם׃ * וְאֶל־הַחֲצֵרִים
בִּשְׂדֹתָם מִבְּנֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ בְּקִרְיַת הָאַרְבַּע
וּבְנֹתֶיהָ וּבְדִיבֹן וּבְנֹתֶיהָ וּבִיקַבְצְאֵל וַחֲצֵרֶיהָ׃
26 * וּבְיֵשׁוּעַ וּבְמוֹלָדָה וּבְבֵית־פָּלֶט׃
27 * וּבַחֲצַר שׁוּעָל וּבִבְאֵר שֶׁבַע וּבְנֹתֶיהָ׃
28 * וּבְצִקְלַג וּבִמְכֹנָה וּבִבְנֹתֶיהָ׃
29 * וּבְעֵין רִמּוֹן וּבְצָרְעָה וּבִירְמוּת׃
30 * זָנֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצֵּרֵיהֶם לָכִישׁ וּשְׂדֹתֶיהָ עֲזֵקָה
וּבְנֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר־שֶׁבַע עַד־גֵּיא הִנֹּם׃
31 * וּבְנֵי בִנְיָמִן מִגֶּבַע מִכְמָשׂ וְעַיָּא וּבֵית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ׃
32 * עֲנָתוֹת נֹב עֲנַנְיָה׃ * חָצוֹר רָמָה גִּתָּיִם׃
33 * חֲדִיד צְבֹעִים נְבַלָּט׃ * לֹד וְאוֹנוֹ גֵּי הַחֲרָשִׁים׃
35
36 * וּמִן־הַלְוִיִּם מַחְלְקוֹת יְהוּדָה לְבִנְיָמִן׃

יב

1 * וְאֵלֶּה הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ עִם־זְרֻבָּבֶל
בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ שְׂרָיָה יִרְמְיָה עֶזְרָא׃
2 * אֲמַרְיָה מַלּוּךְ חַטּוּשׁ׃ * שְׁכַנְיָה רְחוּם מְרֵמוֹת׃
3 * עִדּוֹא גִּנְּתוֹי אֲבִיָּה׃ * מִיָּמִין מַעַדְיָה בִּלְגָּה׃
4 * שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדָעְיָה׃ * סַלּוּ עָמוֹק חִלְקִיָּה
5 יְדָעְיָה אֵלֶּה רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וַאֲחֵיהֶם בִּימֵי יֵשׁוּעַ׃
6 * וְהַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ בִּנּוּי קַדְמִיאֵל שֵׁרֵבְיָה יְהוּדָה
7 מַתַּנְיָה עַל־הַיְדוּת הוּא וְאַחָיו׃ * וּבַקְבֻקְיָה וְעַנּוֹ
8 אַחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְמִשְׁמָרוֹת׃ * וְיֵשׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־
יוֹיָקִים וְיוֹיָקִים הוֹלִיד אֶת־אֶלְיָשִׁיב וְאֶלְיָשִׁיב
9 הוֹלִיד אֶת־יוֹיָדָע׃ * וְיוֹיָדָע הוֹלִיד אֶת־יוֹנָתָן
10 וְיוֹנָתָן הוֹלִיד אֶת־יַדּוּעַ׃ * וּבִימֵי יוֹיָקִים הָיוּ
כֹהֲנִים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִשְׂרָיָה מְרָיָה לִירְמְיָה חֲנַנְיָה׃
13 * לְעֶזְרָא מְשֻׁלָּם לַאֲמַרְיָה יְהוֹחָנָן׃ * לִמְלוּכִי
14
15 יוֹנָתָן לִשְׁבַנְיָה יוֹסֵף׃ * לְחָרִם עַדְנָא לִמְרָיוֹת
16 חֶלְקַי׃ * לְעִדֹּא זְכַרְיָה לְגִנְּתוֹן מְשֻׁלָּם׃
17 * לַאֲבִיָּה זִכְרִי לְמִנְיָמִין לְמוֹעַדְיָה פִּלְטַי׃ * לְבִלְגָּה
18
19 שַׁמּוּעַ לְשְׁמַעְיָה יְהוֹנָתָן׃ * וְלִיוֹיָרִיב מַתְּנַי לְיַדְעְיָה
20 עֻזִּי׃ * לְסַלַּי קַלַּי לְעָמוֹק עֵבֶר׃

22 * Et episcopus Leuitarum in Hierusalem, Azi filius Baani, filius Asabiæ, filius Mathaniæ, filius Michæ. De filiis Asaph Cantores in ministerio domus Dei.
23 Præceptum quippe regis super eos erat, & ordo in cantoribus per dies singu-
24 los: *Et Phathaia filius Mesezebel de filiis Zara filij Iuda in manu regis, iuxta omne
25 verbum populi, *Et in domibus per omnes regiones eorum. De filiis Iuda habitauerũt in Cariatharbe & in filiabus eius, & in Dybon & in filiabus eius, & in Cap-
26 seel & in viculis eius, * Et in Iesue, & in
27 Molada, & in Bethphalet, * Et in Asersual, & in Bersabee & in filiabus eius,
28 * Et in Sicelech, & in Mochona & in fi-
29 liabus eius, *Et in Remmon, & in Za-
30 ra & in Hierimuth, * Zonoa, Odollam & in villis earum, Lachis & in regionibus eius, Azecha & in filiabus eius. Et manserunt in Bersabee vsque ad vallem
31 Hennom. * Filij autem Beniamin, Ageba, Mechmas, & Hai, & Bethel & filia-
32 bus eius, * Anathot, Nob, Anana,
33 * Asor, Rama, Gethai, * Madid,
34 Seboim, Neballath, * Et Onõ valle
35 artificum: * Et de Leuitis portiones
36 Iudæ & Beniamin. CAP. XII.

1 HI sunt autem Sacerdotes & Leuitæ qui
A ascenderunt cum Zorobabel filio Salathiel, Iosue, Saraia, Hieremias, Esdras,
2 * Amaria, Melluch, Acchus, * Seche-
3 nias, Reum, Merimuth, * Addo, Gen-
4 thon, Abia, * Miniamin, Madia, Belga,
5 * Semeia, & Ioarib, & Idaia,
6 * Sellum, Amoch, Elceia, Adaia. Isti
7 principes Sacerdotum & fratres eorum in
8 diebus Iosue. * Porrò Leuitæ, Iesua, Bennui, Cedmihel, Sarabia, Iuda, Mathanias, super hymnos ipsi & fratres eorum:
9 * Et Becbecia atque Ethanni & fratres eorum, vnusquisque in officio suo.
10 * Iosue autem genuit Ioachim, & Ioachim genuit Eliasib, & Eliasib genuit Io-
11 iada, *Et Ioiada genuit Ionathan, & Iona-
12 than genuit Iedda. *In diebus autem Ioachim erant sacerdotes & principes familiarũ Saraię, Maariæ, Hieremiæ, Ananiæ,
13 * Esdræ, Mosollam, Amarię, Iohannan,
14 * Milico, Ionathan, Sebeniæ, Ioseph,
15 * Aram, Edna, Maraioth, Elci,
16 * Adaiæ, Zachariæ, Genthon, Mosollã,
17 * Abiæ, Zechri, Miamin, et Moadiæ
18 Phelthi, *Belgæ, Sammua, Semeię Ioathã,
19 * Ioarib, Mathanai, Iodaiæ, Azzi,
20 * Sellaiæ, Celaia, Mochober,

22 * Et episcopus Leuitarum in Hierusalem Ozei filius Bani filij Sabia, filij Maththaniæ, filij Micha. de filiis Asaph cantoribus ante opus domus Dei, 23 * quoniam præceptum regis super eos. & expectabat in fide in cantoribus, ratio vniuscuiusque diei in die sua, 24 * Et Phathaia filius Massizabel. de filiis Zara filij Juda ad manum regis in omne verbum populo:

25 * Et ad suburbia in agro eorum. & de filiis Juda habitauerunt in Cariatharbog & in filiabus eius, & in Debon & in filiabus eius, & in Cabseel & in viculis eius,

26 * Et in Iesue, & in Molada, & in Bethphalat, 27 * Et in Asersoal, & in Bersabee & filiabus eius, 28 * Et in Secelag, & in Mabne, & in filiabus eius,

29 * Et in Remaon, & in Sara, & in Hierimuth, 30 * Et in Zannoa, & Odollam & suburbiis earum, & in Lachis & agris eius, & in Azeca & in filiabus eius. et castrametati sunt in Bersabee vsque ad vallem Ennom.

31 * Et filij Beniamin à Gabaa & Magmas etiam & Bethel & filiabus eius.

32 * Et in Anathoth, Nob, Ania,

33 * Asor, Rama, Geththaim,

34 * Adod, Seboim, Nabalat,

35 * Lydda & Onogearasim.

36 * Et ex Leuitis partes in Juda et Beniamin.

CAP. XII.

1 ET hi Sacerdotes & Leuitæ qui ascenderunt cum Zorobabel filio Salathiel & Iesue, Saraia, Hieremias, Esdras,

2 * Amarias, Maluch, Attus,

3 * Sechenias, Reum, Marimoth,

4 * Adaias, Genathon, Abias,

5 * Miamin, Maadias, Belgas,

6 * Semeias, Joiarib, Jdeias,

7 * Salu, Amuc, Chelcias, Oduias. isti principes Sacerdotum et fratres eorũ in diebus Jesue.

8 * Et Leuitæ Jesus, Banui, Cadmiel, Sarabias, Jodae, & Matthanias super confessiones ipse et fratres eius, 9 * Et Bacbacias, & Anai, fratres eorum ante eos ad vices. 10 * Et Jesue genuit Joacim, & Joacim genuit Eliaseb, & Eliaseb genuit Jodæ; 11 * Et Jodae genuit Jonathan, & Ionathan genuit Addu.

12 * Et in diebus Joacim erant sacerdotes & principes familiarum, Saraia, Amarias, Ieremia, Ananias, 13 * Esdræ, Mesulam, Amaria, Ionan, 14 * Amaluch, Ionathan, Sechenia, Ioseph, 15 * Ares, Ednus, Marioth, Elce,

16 * Et Addai, Zacharias, Ganathon, Mesolam;

17 * Abia, Zechri, Miamin, Maadai Pheleti,

18 * Balgas, Samue, Semeia, Jonathan.

19 * Joiarib, Mathanai, Idio, Ozi,

20 * Salai, Callai, Amuc, Abed,

22 * καὶ ἐπίσκοπος λευιτῶν ἐν ἱερουσαλὴμ ὀζεῒ υἱὸς βανὶ υἱοῦ Σαβία, υἱοῦ μαθθανίου, υἱοῦ μιχά. ἀπὸ υἱῶν ἀσὰφ
23 τῶν ᾀδόντων ἀπέναντι ἔργου οἴκου τοῦ θεοῦ, * ὅτι ἐν τολὴ τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτούς. καὶ διέμενεν ἐν πίστει ἐπὶ τοῖς ᾠδοῖς, λόγος ἑκάστης ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ,
24 * καὶ φαθαΐα υἱὸς μασσιζαβήλ. ἀπὸ τῶν υἱῶν ζᾶρα υἱοῦ ἰούδα πρὸς χεῖρα τοῦ βασιλέως εἰς πάντα λόγον τῷ
25 λαῷ· * καὶ πρὸς τὰς ἐπαύλεις ἐν ἀγρῷ αὐτῶν. καὶ ἀπὸ υἱῶν ἰούδα ἐκάθισαν ἐν καριαθαρβὼγ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν δαιβῶν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν καβσεὴλ καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτῆς·
26 * καὶ ἐν ἰησοῦ, καὶ ἐν μωλαδὰ καὶ ἐν βηθφαλάτ,
27 * καὶ ἐν ἀσερσωὰλ, καὶ ἐν βηρσαβεαὶ καὶ ταῖς θυγατράσιν
28 αὐτῆς, * καὶ ἐν σεκελάγ, καὶ ἐν μαβνῇ καὶ ἐν ταῖς
29 θυγατράσιν αὐτῆς, * καὶ ἐν ῥεμαῶν, καὶ ἐν σαρὰ καὶ ἐν
30 ἱεριμούθ, * καὶ ἐν ζανοά, καὶ ὀδολλὰμ καὶ ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν λαχεὶς καὶ τοῖς ἀγροῖς αὐτῆς, καὶ ἐν ἀζηκὰ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς. καὶ παρενέβαλον
31 ἐν βερσαβεαὶ ἕως φάραγγος ἐννόμ. * καὶ υἱοὶ βενιαμὶν ἀπὸ γαβαὰ καὶ μαγμὰς καί γε καὶ βαιθὴλ καὶ τῶν
32 θυγατέρων αὐτῆς· * καὶ ἐν ἀναθῶθ, νόβ, ἀνία,
33 * ἀσώρ, ῥαμά, γεθθαΐμ, * ἀδώδ, σεβωείμ, ναβαλάτ,
34 * λύδδα καὶ ὀνωγηαρασείμ. * καὶ ἐκ τῶν λευιτῶν
35 μερίδες ἐν τῷ ἰούδα καὶ βενιαμίν.
36 ιβ΄.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἱ ἀναβάντες μετὰ
2 ζοροβάβελ υἱοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦ, σαραΐα, ἱερεμίας,
3 ἔσδρας, * ἀμαρίας, μαλούχ, ἄττους, * σεχενίας,
4 ῥεούμ, μαρειμώθ, * ἀδαΐας, γεναθῶν, ἀβίας, * μιαμείν,
5 μααδίας, βελγάς, * σεμεΐας, ἰωιαρείβ, ἰδεΐας,
6 * σαλού, ἀμούκ, χελκείας, ὠδουΐας. οὗτοι οἱ ἄρχον-
7 τες τῶν ἱερέων καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ἡμέραις ἰησοῦ.
8 * καὶ οἱ λευῖται ἰησοῦς, βανουΐ, καδμιήλ, σαραβίας, ἰωδαέ, καὶ ματθανίας ἐπὶ τῶν ἐξομολογήσεων αὐτὸς καὶ
9 οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, * καὶ βακβακίας, καὶ ἀναΐ, οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀπέναντι αὐτῶν εἰς τὰς ἐφημερίας.
10 * καὶ ἰησοῦς ἐγέννησε τὸν ἰωακείμ, καὶ ἰωακεὶμ ἐγέννησε τὸν ἐλιασήβ, καὶ ἐλιασὴβ ἐγέννησε τὸν ἰωδαέ,
11 * καὶ ἰωδαὲ ἐγέννησε τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἰωνάθαν ἐγέννη-
12 σε τὸν ἀδδού. * καὶ ἐν ἡμέραις ἰωκεὶμ ἦσαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν· τῷ σαραΐα, ἀμαρίας·
13 τῷ ἱερεμία, ἀνανίας· * τῷ ἔσδρᾳ, μεσουλάμ, τῷ
14 ἀμαρίᾳ, ἰωνάν, * τῷ ἀμαλούχ, ἰωνάθαν, τῷ σεχε-
15 νία, ἰωσήφ, * τῷ ἀρές, ἐδνάς, τῷ μαριὼθ ἑλκέ·
16 * καὶ ἀδδαΐ, ζαχαρίας, τῷ γαναθὼν μεσολάμ.
17 * τῷ ἀβιά, ζεχρί, τῷ μιαμίν, μααδαΐ τῷ φελετί,
18 * τῷ βαλγάς, σαμουέ, τῷ σεμεΐα, ἰωνάθαν·
19 * τῷ ἰωιαρείβ, μαθαναΐ· τῷ ἰδίω, ὀζί·
20 * τῷ σαλαΐ, καλλαΐ· τῷ ἀμούκ, ἀβέδ,

21 * לְחִלְקִיָּה חֲשַׁבְיָה לִידַעְיָה נְתַנְאֵל׃
22 * הַלְוִיִּם בִּימֵי אֶלְיָשִׁיב יוֹיָדָע וְיוֹחָנָן וְיַדּוּעַ כְּתוּבִים
רָאשֵׁי אָבוֹת וְהַכֹּהֲנִים עַל־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ הַפָּרְסִי׃
23 * בְּנֵי לֵוִי רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים וְעַד־יְמֵי יוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב׃
24 * וְרָאשֵׁי הַלְוִיִּם חֲשַׁבְיָה שֵׁרֵבְיָה וְיֵשׁוּעַ בֶּן־
קַדְמִיאֵל וַאֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְהַלֵּל לְהוֹדוֹת בְּמִצְוַת
דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים מִשְׁמָר לְעֻמַּת מִשְׁמָר׃
25 * מַתַּנְיָה וּבַקְבַּקְיָה עֹבַדְיָה מְשֻׁלָּם טַלְמוֹן עַקּוּב
שֹׁמְרִים שׁוֹעֲרִים מִשְׁמֶר בַּאֲסִפֵּי הַשְּׁעָרִים׃
26 * אֵלֶּה בִּימֵי יוֹיָקִים בֶּן־יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּבִימֵי
נְחֶמְיָה הַפֶּחָה וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר׃
27 * וּבַחֲנֻכַּת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם בִּקְשׁוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִכָּל־
מְקוֹמֹתָם לְהָבִיאָם לִירוּשָׁלִַם לַעֲשׂוֹת חֲנֻכָּה וְשִׂמְחָה
וּבְתוֹדוֹת וּבְשִׁיר מְצִלְתַּיִם נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת׃
28 * וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי הַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הַכִּכָּר סְבִיבוֹת
29 יְרוּשָׁלִַם וּמִן־חַצְרֵי נְטֹפָתִי׃ * וּמִבֵּית הַגִּלְגָּל
וּמִשְּׂדוֹת גֶּבַע וַעְזְמָוֶת כִּי חֲצֵרִים בָּנוּ לָהֶם הַמְשֹׁרְרִים
30 סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיִּטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וַיְטַהֲרוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־הַשְּׁעָרִים וְאֶת־הַחוֹמָה׃
31 * וָאַעֲלֶה אֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל לַחוֹמָה וָאַעֲמִידָה
שְׁתֵּי תוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת וְתַהֲלֻכוֹת לְיָמִין מֵעַל לַחוֹמָה
32 לְשַׁעַר הָאַשְׁפֹּת׃ * וְיֵלֶךְ אַחֲרֵיהֶם הוֹשַׁעְיָה וַחֲצִי
33 שָׂרֵי יְהוּדָה׃ * וַעֲזַרְיָה עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם׃
34 * יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וְשֶׁמַעְיָה וְיִרְמְיָה׃
35 * וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה בֶן־יוֹנָתָן בֶּן־
שְׁמַעְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָיָה בֶּן־זַכּוּר בֶּן־אָסָף׃
36 * וְאֲחָיו שְׁמַעְיָה וַעֲזַרְאֵל מִלַּלַי גִּלַּלַי מַעַי נְתַנְאֵל
וִיהוּדָה חֲנָנִי בִּכְלֵי־שִׁיר דָּוִיד אִישׁ הָאֱלֹהִים
וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם׃
37 * וְעַל שַׁעַר הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל־מַעֲלוֹת עִיר דָּוִיד
בְּמַעֲלֵה הַחוֹמָה מֵעַל לְבֵית דָּוִיד וְעַד שַׁעַר הַמָּיִם
38 מִזְרָח׃ * וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהֹלֶכֶת לְמוּאָל וַאֲנִי
אַחֲרֶיהָ וַחֲצִי הָעָם מֵעַל לַחוֹמָה מֵעַל לְמִגְדַּל
הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
39 * וּמֵעַל לְשַׁעַר־אֶפְרַיִם וְעַל־שַׁעַר הַיְשָׁנָה וְעַל־
שַׁעַר הַדָּגִים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה וְעַד שַׁעַר
40 הַצֹּאן וְעָמְדוּ בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה׃ * וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי
הַתּוֹדוֹת בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי וְחֲצִי הַפְּקִדִים עִמִּי׃

21 * Elchiæ, Aſebiæ, Idaiæ, Nathanahel.
22 * Leuitæ in diebus Eliaſib, & Ioiada, & Ionan, & Iedboa ſcripti principes familiarum & ſacerdotes in regno Darij Perſę.
23 *Filij Leui principes familiarum ſcripti in libro verborum dierum, & vſque ad dies
24 Ionathan filij Eliaſib. *Et principes Leuitarũ Aſebia, Serebia, & Ieſue filius Cedmi-
B hel, & fratres eorum per vices ſuas, vt laudarent & cõfiterentur iuxta pręceptũ Dauid viri Dei, & obſeruarent atquè per ordi
25 nem. *Mathania, & Bechetia, & Obedia, Moſollam, Thelmon, Accub, cuſtodes por
26 tarum & veſtibulorum ante portas. *Hi in diebus Ioiachim filij Ioſue filij Ioſedech, & in diebus Neemię ducis & Eſdræ ſacer-
27 dotis ſcribæq;. *In dedicatione autem muri Hieruſalem, requiſierũt Leuitas de omnibus locis ſuis, vt adducerent eos in Hie ruſalem, & facerent dedicationem & lætitiam in actione gratiarum & cantico, & in
28 cymbalis, pſalteriis & citharis. *Cõgregati ſunt autem filij Cantorum de cãpeſtribus
29 circa Hieruſalẽ, & de villis Netuphati, *& de domo Galgal, & de regionibus Geba & Aſmaueth: quoniã villas ædificauerunt
30 ſibi cantores in circuitu Hieruſalem. * Et mundati ſunt Sacerdotes & Leuitę, & mũ dauerunt populum, & portas & murum.
31 *Aſcendere autem feci principes Iuda ſuper murũ, & ſtatui duos choros laudantiũ
C magnos. & ierũt ad dexterá ſup murũ ad
32 portã ſterquilinij. *Et iuit poſt eos Oſaias
33 & media pars principũ Iuda. * Et Azarias,
34 Eſdra & Moſollã, *Iuda et Beniamin, & Se
35 meia & Hieremia. * Et de filiis Sacerdotũ in tubis, Zacharias filius Ionathã, filius Semeię, filius Mathanię, filiꝰ Michaiæ, filius
36 Zechur, filiꝰ Aſaph, *Et fratres eiꝰ Semeia, & Azarel, Malalai, Galalai, Maiai, Nathanael, & Iuda, & Anani in vaſis cãticiDauid
37 viri Dei, & Eſdras ſcriba ante eos *in porta fontis. Et cõtra eos aſcẽderũt in gradibus ciuitatis Dauid in aſcenſu muri ſuper domũ Dauid & vſque ad portã aquarum ad
38 Orientẽ. *Et chorus ſecundus gratias refe rẽtiũ ibat ex aduerſo, & ego poſt eũ, & media pars populi ſup murũ & ſup turrĩ furnorum, & vſque ad murum latiſsimum,
39 *Et ſup portam Ephraim, & ſuper portam
D antiquã, & ſuper portam piſcium, & turrim Ananehel, & turrim Emath, & vſque ad portam gregis; & ſteterunt in porta cu-
40 ſtodiæ. * Steteruntque duo chori laudantium in domo Dei, & ego & dimidia pars magiſtratuum mecum.

‡ Elcia, Asabia, Oduia, Nathanael. 21
‡ Et Leuitæ in diebus Eliaseb, Joada, et Joa, & Ioanan, & Idua, scripti principes familiarum & Sacerdotes in regno Darij Persæ. 22
‡ Filij autem Leui principes familiarum scripti in libro verborum dierum, et vsque ad dies Ionan filij Eliasub. 23
‡ Et principes Leuitarum Asabeas, & Sarabias & Jesue. & filij Cadmiel et fratres eorum ante eos, vt laudarent & confiterentur in præcepto Dauid regis hominis Dei per vices ad vices. ‡ Maththanias & Bacbacias, 24
Abdias, Mosolam, Telmon, Accub, custodientes ianitores custodiæ cùm congregarẽ ego ianitores. 25
‡ Jsti in diebus Joacim filij Iesue filij Josedec. & in diebus Neemia principis, & Esdras sacerdotis & scribæ, ‡ Et in dedicationibus 26
muri Hierusalem, quæsierunt Leuitas in locis suis, vt adducerent eos in Hierusalem, ad faciẽdum dedicationem, & lætitiam, & in laude et in canticis pulsantes cymbala, & psalteria & in citharis. ‡ Et congregati sunt filij Can- 27
torum de regione circa Hierusalem, & de suburbiis Netophati, ‡ Et in Bethgalgal, & de 28
agris Gabeæ & Asmoth: quoniam villas ædificauerant sibi Cantores in circuitu Hierusalem. 29
‡ Et mundati sunt Sacerdotes & Leuitæ, et 30
mundauerunt populum, & portas & murum:
‡ Et ascendere fecerunt principes Juda supra murum, & statuerunt duos de laude magnos. & ierunt à dextris super murum portæ sterquilinij. ‡ Et iuit post eos Asaias & me- 31
dietas principum Iuda, ‡ Et Azarias, Esdras 32
& Mesulam, Judas, & Beniamin, & Samaias & Hieremias. ‡ Et de filiis Sacerdo- 33
tum in tubis, Zacharias filius Jonathan, filij Samaia, filij Matthania, filij Machaia, filij Zacchur, filij Asaph. ‡ Et fratres eius, Samaias 34
& Ezriel, Gelolai, Maia, Nathanael, & Judas & Anani, vt laudarent in vasis cantus Dauid hominis Dei. & Esdras scriba ante eos 35
‡ In porta fontis contra eos, ascenderunt 36
in gradibus ciuitatis Dauid in ascensu muri super domum Dauid, & vsque ad portam aquæ ad Orientem.
‡ Et de laude secundus procedebat obuians 37
eis. et ego posteum. et medietas populi super murum super turrim furnorum, & vsque ad murum latum,
‡ Et super portam Ephraim, & super por- 38
tam antiquam, & super portam piscariam, & turrim Anameel. & à turri Mea & vsque ad portam gregis:
‡ Et steterunt super portam custodiæ, et ste- 39
terunt duo laudis in domo Dei, & ego et dimidia pars magistratuum mecum.

NEEMIAS.

21 ‡ τῷ ἐλκία, τῷ ἀσαβία, τῷ ὀδουία, ναθθαναὴλ. ‡ καὶ ⓓ
22 λευῖται ἐν ἡμέραις ἐλιασὴβ, ἰωαδὰ, καὶ ἰωὰ, καὶ ἰωαναὶ,
καὶ ἰδουά, γεγραμμένοι ἄρχοντες πατριῶν καὶ ἱερεῖς ἐν βα-
23 σιλείᾳ δαρεὶκ τοῦ πέρσου. ‡ υἱοὶ δὲ λευὶ ἄρχοντες τῶν πα-
τριῶν γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν, καὶ ἕως
24 ἡμερῶν ἰωνὰν υἱοῦ ἐλιασούβ. ‡ καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν λευιτῶν
ἀσαβίας, καὶ ραραβίας, καὶ ἰησοῦς. καὶ ⓓ υἱοὶ καδμιὴλ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατέναντι αὐτῶν εἰς τὸ αἰνεῖν καὶ ἐξο-
μολογεῖσθαι ἐν ἐντολῇ δαυὶδ βασιλέως ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ
25 ἐφημερία πρὸς ἐφημερίαν. ‡ μαθθανίας καὶ βακβακίας,
ἀβδείας, μοσολάμ, ἰελμὼν, ἀκκοὺβ, φυλάσσοντες πυλω-
ρεῖ φυλακῆς ἐν τῷ ραναγαγεῖν με τοὺς πυλωρούς.
26 ‡ οὗτοι ἐν ἡμέραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰησοῦ, υἱοῦ ἰωσεδὲκ. καὶ ἐν
ἡμέραις νεεμία τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἔσδρας τοῦ ἱερέως καὶ
27 γραμματέως, ‡ καὶ ἐν ἐγκαινίοις τείχους ἱερουσαλὴμ
ἐζήτησαν τοὺς λευίτας ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν τοῦ ἐνέγκαι αὐ-
τοὺς εἰς ἱερουσαλὴμ ποιῆσαι ἐγκαίνια καὶ εὐφροσύνην,
καὶ ἐν αἰνέσει, καὶ ἐν ᾠδαῖς κυμβαλίζοντες, καὶ ψαλτήρια
28 καὶ ἐν κινύραις. ‡ καὶ συνήχθησαν ⓓ υἱοὶ τῶν ᾀδόντων ἀπὸ
τοῦ περιχώρου κυκλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων
29 τοῦ νετωφατί, ‡ καὶ ἐν βαιθγαλγάλ, καὶ ἀπὸ ἀγρῶν γα-
βέαν καὶ ἀσμώθ. ὅτι ἐπαύλεις ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ⓓ
30 ᾄδοντες περὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ. ‡ καὶ ἐκαθαρίσθησαν
ⓓ ἱερεῖς καὶ ⓓ λευῖται, καὶ ἐκάθαρισαν τὸν λαόν, καὶ τὰς
31 πύλας καὶ τὸ τεῖχος. ‡ καὶ ἀνήγαγον τοὺς ἄρχοντας ἰού-
δα ἐπάνω τοῦ τείχους, καὶ ἔστησαν δύο περὶ αἰνέσεως με-
γάλους. καὶ ἀπῆλθον ἐκ δεξιῶν ἐπάνω τοῦ τείχους τῆς πύ-
32 λης τῆς κοπρίας. ‡ καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῶν ὡσαΐας καὶ
33 ἥμισυ ἀρχόντων ἰούδα, ‡ καὶ ἀζαρίας, ἔσδρας καὶ
μεσουλάμ, ἰούδας, καὶ βενιαμίν, καὶ σαμαΐας, καὶ ἰε-
34 ρεμίας. ‡ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἐν σάλπιγξι ζα-
χαρίας υἱὸς ἰωνάθαν, υἱοῦ σαμαΐα, υἱοῦ ματθανία, υἱοῦ
35 μαχαΐα, υἱοῦ ζακχούρ, υἱοῦ ἀσάφ. ‡ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
σαμαΐας, καὶ ἐζριὴλ, γελωλαΐ, μαΐα, ναθαναὴλ,
καὶ ἰούδας καὶ ἀνανί, τοῦ αἰνεῖν ἐν σκεύεσιν ᾠδῆς δαυὶδ
ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἔμπροσθ-
36 εν αὐτῶν ‡ ἐπὶ πύλης τῆς πηγῆς κατέναντι αὐτῶν, ἀνέ-
βησαν ἐπὶ τοῖς βαθμοῖς πόλεως δαυὶδ ἐν ἀναβάσει
τοῦ τείχους ἐπάνωθεν τοῦ οἴκου δαυὶδ, καὶ ἕως πύλης τοῦ
37 ὕδατος κατ' ἀνατολάς. ‡ καὶ περὶ αἰνέσεως ἡ δευτέρα
ἐξεπορεύετο σωαντῶσα αὐτοῖς. καὶ ἐγὼ ὀπίσω αὐτῆς.
καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ ἐπάνω τοῦ τείχους ὑπερανω τοῦ πύρ-
γου τῶν θανουρείμ, καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος,
38 ‡ καὶ ὑπερανω τῆς πύλης ἐφραίμ· καὶ ἐπὶ τὴν πύ-
λην τὴν εἰσιανά, καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηράν, καὶ
πύργον ἀνανεὴλ. καὶ ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ μεά, καὶ ἕως τῆς
39 πύλης τῆς προβατικῆς. ‡ καὶ ἔστησαν ἐπὶ πύλῃ τῆς φυ-
λακῆς, καὶ ἔστησαν αἱ δύο τῆς αἰνέσεως ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐγὼ καὶ τὸ ἥμισυ τῶν στρατηγῶν μετ' ἐμοῦ.

41 * וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים מַעֲשֵׂיָה מִנְיָמִן מִיכָיֵה
אֶלְיוֹעֵנַי זַכַּרְיָה חֲנַנְיָה בַּחֲצֹצְרוֹת׃
42 * וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי וִיהוֹחָנָן וּמַלְכִּיָּה
וְעֵילָם וְעֶזֶר וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה הַפְקִיד׃
43 * וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם הַהוּא זְבָחִים גְּדוֹלִים וַיִּשְׂמָחוּ כִּי
הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם שִׂמְחָה גְדוֹלָה וְגַם הַנָּשִׁים
וְהַיְלָדִים שָׂמֵחוּ וַתִּשָּׁמַע שִׂמְחַת יְרוּשָׁלִַם עַד־
44 מֵרָחוֹק׃ * וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא אֲנָשִׁים עַל־
הַנְּשָׂכוֹת לָאוֹצָרוֹת לַתְּרוּמוֹת לָרֵאשִׁית וְלַמַּעַשְׂרוֹת
לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים מְנָאוֹת הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם כִּי שִׂמְחַת יְהוּדָה עַל־הַכֹּהֲנִים וְעַל־הַלְוִיִּם
45 הָעֹמְדִים׃ * וְיִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם וּמִשְׁמֶרֶת
הַטָּהֳרָה וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים כְּמִצְוַת דָּוִיד שְׁלֹמֹה
46 בְּנוֹ׃ * כִּי־בִימֵי דָוִיד וְאָסָף מִקֶּדֶם רָאשֵׁי
הַמְשֹׁרְרִים וְשִׁיר־תְּהִלָּה וְהוֹדוֹת לֵאלֹהִים׃
47 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי זְרֻבָּבֶל וּבִימֵי נְחֶמְיָה נֹתְנִים
מְנָיוֹת הַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ
וּמַקְדִּשִׁים לַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם מַקְדִּשִׁים לִבְנֵי אַהֲרֹן׃

יג

1 * בַּיּוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם
וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי
בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד־עוֹלָם׃
2 * כִּי לֹא קִדְּמוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּלֶחֶם וּבַמָּיִם
וַיִּשְׂכֹּר עָלָיו אֶת־בִּלְעָם לְקַלְלוֹ וַיַּהֲפֹךְ אֱלֹהֵינוּ אֶת־
הַקְּלָלָה לִבְרָכָה׃
3 * וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ כָּל־עֵרֶב
4 מִיִּשְׂרָאֵל׃ * וְלִפְנֵי מִזֶּה אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן נָתוּן
בְּלִשְׁכַּת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ קָרוֹב לְטוֹבִיָּה׃
5 * וַיַּעַשׂ לוֹ לִשְׁכָּה גְדוֹלָה וְשָׁם הָיוּ לְפָנִים נֹתְנִים
אֶת־הַמִּנְחָה הַלְּבוֹנָה וְהַכֵּלִים וּמַעֲשַׂר הַדָּגָן
הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר מִצְוַת הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשּׁוֹעֲרִים וּתְרוּמַת הַכֹּהֲנִים׃
6 * וּבְכָל־זֹאת לֹא הָיִיתִי בִּירוּשָׁלִַם כִּי בִשְׁנַת שְׁלֹשִׁים
וּשְׁתַּיִם לְאַרתַחשַׁסתְּא מֶלֶךְ בָּבֶל בָּאתִי אֶל־הַמֶּלֶךְ
וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי מִן־הַמֶּלֶךְ׃
7 * וָאָבוֹא לִירוּשָׁלִַם וָאָבִינָה בָּרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה
אֶלְיָשִׁיב לְטוֹבִיָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ לִשְׁכָּה בְּחַצְרֵי בֵּית
הָאֱלֹהִים׃

41 * Et Sacerdotes Eliachim, Maasia, Miamin, Michea, Elioenai, Zacharia, & Ananias in tubis, 42 * Et Maasia, & Semeia, & Eleazar, & Azi, & Iohannan, & Melchia, & Elá & Ezer. & clarè cecinerunt Cantores, & 43 Iezraia præpositus. * Et immolauerunt in die illa victimas magnas, & lætati sunt. Deus enim lætificauerat eos lætitia magna. sed & vxores eorũ & liberi gauisi sunt, & audita est lætitia illa Hierusalem procul.
44 * Recensuerunt quoque in die illa viros super gazophylacia thesauri, ad libamina, & ad primitias, & ad decimas, vt inferrent per eos principes ciuitatis in decore gratiarum actionis Sacerdotes & Leuitas, quia lætificatus est Iuda in Sacerdotibus, & Leuitis astantibus.
45 * Et custodierunt obseruationem Dei sui; & obseruationem expiationis, & Cantores, & Ianitores, iuxta præceptum Dauid
46 & Salomonis filij eius: * Quia in diebus Dauid & Asaph ab exordio erant principes constituti Cantorum in carmine laudantium & confitentium Deo.
47 * Et omnis Israel in diebus Zorobabel & in diebus Neemiæ dabant partes Cantoribus & Ianitoribus per dies singulos, & sanctificabant Leuitas, & Leuitæ sanctificabant filios Aaron.

CAP. XIII.

1 IN die autem illo lectum est in volumine
A Moysi audiente populo. & inuentum est scriptum in eo, quòd non debeant introire Ammonites & Moabites in Ecclesiam
2 Dei vsque in æternum: * Eo quòd non occurrerint filiis Israel cum pane & aquâ: & conduxerunt aduersum eos Balaam ad maledicendum eis; & conuertit Deus noster maledictionem in benedictionem.
3 * Factum est autem cùm audissent Legem, separauerunt omnem alienigenam
4 ab Israel: * Et super hoc erat Eliasib sacerdos, qui fuerat præpositus in gazophylacio domus Dei nostri, & proximus
5 Tobię. * Fecit ergo sibi gazophylacium grande, & ibi erant ante eum reponentes munera, & thus, & vasa, & decimam frumenti, vini & olei, partes Leuitarũ & Cantorum, & Ianitorum, & primitias Sacerdo-
6 tales. * In omnibus autem his non fui in Hierusalem, quia in anno tricesimo secundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad
7 regem. & in fine dierum rogaui regem, * & veni in Hierusalem. & intellexi malum quod fecerat Eliasib Tobiæ, vt faceret ei thesaurum in vestibulis domus Dei.

41 * Et Sacerdotes, Eliacim, Maassias, Miamin, Michaias, Elionai, Zacharias, Ananias in tubis,

42 * Et Maasias, & Semeias, Eleazar, Ozi, Ioanan, Melchias, Elam, & Iezur. & auditi fuerunt Cantores & Iesrias præpositus.

43 * Et sacrificauerunt in die illa victimas magnas, & lætati sunt, quoniam Deus lætificauit eos lætitia magna; & vxores eorum & liberi eorum gauisi sunt. & audita est lætitia in Hierusalem procul.

44 * Et constituerunt in die illa viros super gazophylacia, thesauris, primitiis, & decimis vt introferrent in eis ab agris ciuitatum partes Sacerdotibus & Leuitis. quia lætitia erat in Iuda, & super Sacerdotes & Leuitas stantes.

45 * Et custodierunt obseruationem Dei sui, & obseruationes expiationis, & Cantores, & Ianitores, vt præcepta Dauid & Salomonis filij eius.

46 * Quia in diebus Dauid & Asaph ab exordio primus Cantorum, in hymnum & laudem Deo.

47 * Et omnis Israel in diebus Zorobabel, & in diebus Neemiæ, dantes partes Cantorum & Ianitorum, per rationem diei in die suo; & sanctificantes Leuitas, et Leuitæ sanctificantes filios Aaron.

CAP. XIII.

1 IN die illa lectum est in libro Moysi in auribus populi: & inuentum est scriptum in eo, quòd non ingrederentur Ammanitæ & Moabitæ in Ecclesiam Dei vsque in æternum.

2 * Quia non occurrerunt filiis Israel in pane & aqua, & conduxerunt aduersum eos Balaam ad maledicendum eis; & conuertit Deus noster maledictionem in benedictionem.

3 * Et factum est vt audierunt Legem, & separati sunt omnis mixtus in Israel.

4 * Et ante hoc Eliaseb Sacerdos habitans in gazophylacio domus Dei nostri proximus Tobia.

5 * Et fecit sibi gazophylacium magnum, & ibi erant prius dantes sacrificium, & thus, & vasa, & decimam frumenti, & vini, & olei, mandatum Leuitarum, & Cantorum, & Ianitorum, & primitias Sacerdotum.

6 * Et in omni istorum non fui in Hierusalem, quia in anno tricesimo & secundo Arthasastha regis Babylonis veni ad regem, & post finem dierum petij à rege:

7 * Et veni in Hierusalem, & intellexi in nequitia quam fecit Eliaseb Tobia, vt faceret ei gazophylacium in aula domus Dei:

41 * καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐλιακίμ, μαασίας, μιαμίν, μιχαΐας, ἐλιωναΐ, ζαχαρίας, ἀνανίας ἐν σάλπιγξιν,

42 * καὶ μαασίας, καὶ σεμεΐας, ἐλεάζαρ, ὀζί, ἰωανάν, μελχίας, αἰλάμ, καὶ ἰεζούρ. καὶ ἠκούσθησαν οἱ ᾄδοντες καὶ ἰεσρίας ἐπίσκοπος.

43 * καὶ ἔθυσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θυσιάσματα μεγάλα, καὶ εὐφράνθησαν ὅτι ὁ θεὸς εὔφρανεν αὐτοὺς εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εὐφράνθησαν· καὶ ἠκούσθη εὐφροσύνη ἐν ἱερουσαλὴμ μακρόθεν.

44 * καὶ κατέστησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἄνδρας ἐπὶ τῶν γαζοφυλακίων, τοῖς θησαυροῖς, ταῖς ἀπαρχαῖς, καὶ ταῖς δεκάταις τοῦ συναγαγεῖν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν τῶν πόλεων μερίδας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις. ὅτι εὐφροσύνη ἦν ἐν ἰούδα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας τοὺς ἑστῶτας.

45 * καὶ ἐφύλαξαν φυλακὴν τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ φυλακὰς τοῦ καθαρισμοῦ, καὶ τοὺς ᾄδοντας, καὶ τοὺς πυλωρούς, ὡς ἐντολαὶ δαυὶδ καὶ σολομῶντος υἱοῦ αὐτοῦ.

46 * ὅτι ἐν ἡμέραις δαυὶδ καὶ ἀσὰφ ἀπ' ἀρχῆς πρῶτος τῶν ᾀδόντων, εἰς ὕμνον καὶ αἴνεσιν τῷ θεῷ.

47 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ζοροβάβελ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις νεεμίου, διδόντες μερίδας τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ, καὶ ἁγιάζοντες τοῖς λευίταις, καὶ οἱ λευῖται ἁγιάζοντες τοῖς υἱοῖς ἀαρών.

ιγ'.

1 * Εν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεγνώσθη ἐν βιβλίῳ μωυσῆ ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ. καὶ εὑρέθη γεγραμμένον ἐν αὐτῷ ὅπως μὴ εἰσέλθωσιν ἀμμανῖται καὶ μωαβῖται ἐν ἐκκλησίᾳ θεοῦ ἕως αἰῶνος.

2 * ὅτι οὐ συνήντησαν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι, καὶ ἐμισθώσαντο ἐπ' αὐτοὺς τὸν βαλαὰμ καταράσασθαι αὐτοὺς, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν κατάραν εἰς εὐλογίαν.

3 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν τὸν νόμον, καὶ ἐχωρίσθησαν πᾶς ἐπίμικτος ἐν ἰσραήλ.

4 * καὶ πρὸ τούτου ἐλιασὴβ ὁ ἱερεὺς οἰκῶν ἐν γαζοφυλακίῳ οἴκου θεοῦ ἡμῶν ἐγγιῶν τῷ τωβίᾳ.

5 * καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γαζοφυλάκιον μέγα, καὶ ἐκεῖ ἦσαν πρότερον διδόντες τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίβανον καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὴν δεκάτην τοῦ σίτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἐντολὴν τῶν λευιτῶν καὶ τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, καὶ ἀπαρχὰς τῶν ἱερέων.

6 * καὶ ἐν παντὶ τούτων οὐκ ἤμην ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ δευτέρῳ τοῦ ἀρθασασθὰ βασιλέως βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἠτησάμην παρὰ τοῦ βασιλέως·

7 * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ συνῆκα ἐν τῇ πονηρίᾳ ᾗ ἐποίησεν ἐλιασὴβ τῷ τωβίᾳ, ποιῆσαι αὐτῷ γαζοφυλάκιον ἐν αὐλῇ οἴκου τοῦ θεοῦ.

ז * וַיֵּרַע לִי מְאֹד וָאַשְׁלִיכָה אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵית־
טוֹבִיָּה הַחוּץ מִן־הַלִּשְׁכָּה׃
ח * וָאֹמְרָה וַיְטַהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת וָאָשִׁיבָה שָׁם כְּלֵי
בֵית הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה וְהַלְּבוֹנָה׃
ט * וָאֵדְעָה כִּי־מָנְיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנָה וַיִּבְרְחוּ
אִישׁ־לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃
י * וָאָרִיבָה אֶת־הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה מַדּוּעַ נֶעֱזַב בֵּית־
הָאֱלֹהִים וָאֲקַבְּצֵם וָאַעֲמִדֵם עַל־עָמְדָם׃
יא * וְכָל־יְהוּדָה הֵבִיאוּ מַעֲשַׂר הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר לָאוֹצָרוֹת׃
יב * וָאוֹצְרָה עַל־אוֹצָרוֹת שֶׁלְמְיָה הַכֹּהֵן וְצָדוֹק
הַסּוֹפֵר וּפְדָיָה מִן־הַלְוִיִּם וְעַל־יָדָם חָנָן בֶּן־זַכּוּר בֶּן־
מַתַּנְיָה כִּי נֶאֱמָנִים נֶחְשָׁבוּ וְעֲלֵיהֶם לַחֲלֹק לַאֲחֵיהֶם׃
יג * זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי עַל־זֹאת וְאַל־תֶּמַח חֲסָדַי אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי בְּבֵית אֱלֹהַי וּבְמִשְׁמָרָיו׃
יד * בַּיָּמִים הָהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דֹּרְכִים גִּתּוֹת
בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים עַל־הַחֲמֹרִים
וְאַף־יַיִן עֲנָבִים וּתְאֵנִים וְכָל־מַשָּׂא וּמְבִיאִים
יְרוּשָׁלַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד בְּיוֹם מִכְרָם צָיִד׃
טו * וְהַצֹּרִים יָשְׁבוּ בָהּ מְבִיאִים דָּאג וְכָל־מֶכֶר
וּמוֹכְרִים בַּשַּׁבָּת לִבְנֵי יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃
טז * וָאָרִיבָה אֶת חֹרֵי יְהוּדָה וָאֹמְרָה לָהֶם מָה־הַדָּבָר
הָרָע הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְלִים אֶת־יוֹם
יז הַשַּׁבָּת׃ * הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּבֵא אֱלֹהֵינוּ
עָלֵינוּ אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַתֶּם
מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל אֶת־הַשַּׁבָּת׃
יח * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָלְלוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת
וָאֹמְרָה וְיִסָּגְרוּ הַדְּלָתוֹת וָאֹמְרָה אֲשֶׁר לֹא יִפָּתְחוּם
עַד אַחַר הַשַּׁבָּת וּמִנְּעָרַי הֶעֱמַדְתִּי עַל־הַשְּׁעָרִים לֹא־
יָבוֹא מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃
כ * וַיָּלִינוּ הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל־מִמְכָּר מִחוּץ לִירוּשָׁלִָם
פַּעַם וּשְׁתָּיִם׃
כא * וָאָעִידָה בָהֶם וָאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם לָנִים
נֶגֶד הַחוֹמָה אִם־תִּשְׁנוּ יָד אֶשְׁלַח בָּכֶם מִן־הָעֵת
הַהִוא לֹא בָאוּ בַשַּׁבָּת׃
כב * וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר יִהְיוּ מִטַּהֲרִים וּבָאִים
שֹׁמְרִים הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת גַּם־זֹאת
זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי וְחוּסָה עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ׃

8 * Et malum mihi visum est valde & ꝓ-
iecí vasa Tobiæ foras de gazophylacio.
9 * Præcepiq́ue,& emundauerunt gazo-
B phylacium. & retuli ibi vasa domus Dei,
10 sacrificium & thus. * Et cognoui quòd par-
tes Leuitarum non fuissent datæ,& fugis-
set vnusquisque in regionem suam de Le-
uitis & Cantoribus,& de his qui ministra
11 bant. * Et egi causam aduersum magistra-
tus,& dixi: Quare dereliquimus domum
Dei? Et congregaui eos,& feci stare in sta-
12 tionibus suis. * Et omnis Iuda appor-
tabat decimam frumenti, vini & olei in
13 horrea. * Et constituimus super horrea
Selemiam sacerdotem, & Sadoch scribā,
& Phadaiam de Leuitis, & iuxta eos Anā
filium Zachur, filium Mathaniæ, quoniā
fideles comprobati sunt, & ipsis creditæ
14 sunt partes fratrum suorum. * Memen-
to mei Deus meus pro hoc, & ne deleas
miserationes meas, quas feci in domo Dei
mei,& in ceremoniis eius.
15 * In diebus illis vidi in Iuda calcantes
torcularia in Sabbato, portantes aceruos
& onerantes super asinos vinum, & vuas,
& ficus,& omne opus,& inferētes in Hie-
C rusalem die Sabbati. Et contestatus sum
eos, vt in die qua vendere liceret vende-
16 rent. * Et Tyrij habitauerunt in ea, in-
ferentes pisces & omnia venalia. & ven-
debant in Sabbatis filiis Iuda & Hieru-
17 salem. * Et obiurgaui optimates Iuda,
& dixi eis: Quæ est hæc res mala quā vos
facitis, & prophanatis diem Sabbati?
18 * Nunquid non hęc fecerunt patres ve-
stri,& adduxit Deus noster super nos om-
ne malum hoc, & sūper ciuitatem hanc?
& vos additis iracūdiam super Israel, vio-
19 lando Sabbatum. * Factum est autem
cùm quieuissent portæ Hierusalem in die
Sabbati,dixi,& clauserunt ianuas, & præ-
cepi vt non aperirent eas vsque post Sab-
batum. & de pueris meis constitui super
portas,vt nullus inferret on' die Sabbati.
20 * Et manserunt negociatores & vendē-
tes vniuersa venalia foris Hierusalem se-
21 mel & bis. * Et contestatus sum eos,& dixi
eis: Quare manetis ex aduerso muri? Si
secundò hoc feceritis, manum mittam in
vos. Itaque ex tempore illo non venerunt
22 in Sabbato. * Dixiq́ue Leuitis vt
mundarentur, & venirent ad custodien-
das portas, & sanctificandam diem Sab-
bati. Et pro hoc ergo memento mei Deus,
& parce mihi secundùm multitudinem
miserationum tuarum.

* *Et malum mihi visum est valdè. et proieci* 8
omnia vasa domus Tobia foras de gazophylacio.

* *Et dixi: & mundauerunt gazophylacia.* 9
& retuli ibi vasa domus Dei, sacrificium & thus.

* *Et cognoui quòd partes Leuitarum non* 10
datæ fuerunt: & fugerunt vir in agrum suum; Leuitæ & Cantores & facientes opus.

* *Et pugnaui cum imperatoribus, & dixi:* 11
Quare derelicta est domus Dei? & congregaui eos, & stare fecì eos in statione sua.

* *Et omnis Iuda attulerunt decimam tritici* 12
& vini & olei ad thesauros:

* *Et præcepi ad manum Selemia sacerdotis,* 13
Sadoc scribæ, & Phadaia de Leuitis; & ad manum eorum Anan filius Zacchur filij Mathaniæ: quoniam fideles existimati sunt super eos, vt diuidant fratribus suis:

* *Memento mei Deus in hoc, & ne deleatur* 14
misericordia mea quã feci in domo Domini Dei mei, & in custodiis eius.

* *In diebus illis vidi in Juda calcantes tor-* 15
cularia in Sabbato, & ferentes manipulos & onerantes super asinos, & vinum & vuam, & ficus & omne onus, & ferentes in Hierusalem in die Sabbati. & contestatus sum in die venditionis eorum, quòd vendebant cibaria

* *Et Tyrij: & habitauerunt in ea ferentes* 16
pisces, & omnem venditionem vendentes in Sabbato filiis Iuda & in Hierusalem.

* *Et veni in iudicium cum ingenuis Juda. et* 17
dixi eis: Quis sermo iste malus quem vos facitis? & prophanatis diem Sabbati?

* *Nunquid sic fecerunt patres vestri? &* 18
adduxit super eos Deus noster & super nos omnia mala hæc & super ciuitatem hanc? vos additis iram super Israel ad prophanandũ Sabbatum.

* *Et factum est, cùm quieuerunt portæ in* 19
Hierusalem ante Sabbatum, & dixi; & clauserunt portas. & dixi, quòd non aperirentur ipsæ, vsque post Sabbatum. & ex pueris meis constitui super portas, vt non eleuent onera in die Sabbati.

* *Et manserunt omnes institores; & fece-* 20
runt venditionem extra Hierusalem semel & bis. * *Et contestatus sum eos, & dixi ad* 21
eos: Quare vos manetis ex aduerso muri? si secundò feceritis, extendam manum meam in vos. à tempore illo non veneruntin Sabbato.

* *Et dixi Leuitis qui erant mundi, & ve-* 22
nientes ad custodiendum portas, vt sanctificent diem Sabbati. ad hæc memento mei Deus meus, & parce mihi secundùm multitudinem misericordiæ tuæ.

8 * καὶ πονηρὸν μοι ἐφάνη σφόδρα. καὶ ἔρριψα πάντα
τὰ σκεύη οἴκου τωβία ἔξω ἀπὸ τοῦ γαζοφυλακίου.

9 * καὶ εἶπα, καὶ ἐκαθαρίσθω τὰ γαζοφυλάκια. καὶ ἐπέ-
στρεψα ἐκεῖ σκεύη οἴκου θεοῦ τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίβανον.

10 * καὶ ἔγνων ὅτι μερίδες τῶν λευιτῶν οὐκ ἐδόθησαν. καὶ
ἔφυγον ἀνὴρ εἰς ἀγρὸν ἑαυτοῦ. οἱ λευῖται καὶ οἱ ᾄδοντες
καὶ ποιοῦντες τὸ ἔργον.

11 * καὶ ἐμαχεσάμην τοῖς στρατηγοῖς καὶ εἶπον, διατί
ἐγκατελείφθη ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ; καὶ συνήγαγον αὐτοὺς,
καὶ ἔστησαν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς στάσεως αὐτῶν.

12 * καὶ πᾶς ἰούδας ἤνεγκαν δεκάτην τοῦ πυροῦ καὶ τοῦ
οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου εἰς θησαυρούς.

13 * καὶ ἐπέβαλον ἐπὶ χεῖρα σελεμία ἱερέως, σα-
δὼκ γραμματέως, καὶ φαδαΐα ἀπὸ τῶν λευιτῶν. καὶ ἐπὶ
χεῖρα αὐτῶν ἀνὼν υἱὸς ζακχοὺρ υἱοῦ ματθανίου, ὅτι πιστοὶ ἐ-
λογίσθησαν ἐπ' αὐτοῦ μερίζειν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν.

14 * μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἐν τούτῳ, καὶ μὴ ἐξαλειφθῇ
τὸ ἔλεός μου ὃ ἐποίησα ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ θεοῦ μου καὶ ἐν
ταῖς φυλακαῖς αὐτοῦ.

15 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον ἐν ἰούδᾳ πατοῦντας
ληνοὺς ἐν σαββάτῳ, καὶ φέροντας δράγματα καὶ ἐπι-
γεμίζοντας ἐπὶ τοὺς ὄνους, καὶ οἶνον, καὶ σταφυλὴν καὶ σῦ-
κα καὶ παν βάσταγμα, καὶ φέροντας εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν
ἡμέρᾳ σαββάτου. καὶ ἐπεμαρτυράμην ἐν ἡμέρᾳ πράσεως
16 αὐτῶν, ὅτι ἐπώλουν ἐπισιτισμόν * καὶ οἱ τύριοι, καὶ κάθισαν
ἐν αὐτῇ φέροντες ἰχθὺν καὶ πᾶσαν πρᾶσιν πωλοῦντες ἐν
τῷ σαββάτῳ τοῖς υἱοῖς ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλήμ.

17 * καὶ ἐπέλθων μετὰ τῶν ἐλευθέρων ἰούδα· καὶ εἶπα αὐ-
τοῖς, τίς ὁ λόγος οὗτος ὁ πονηρὸς ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ βε-
βηλοῦτε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου;

18 * οὐχὶ οὕτως ἐποίησαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἤνεγκεν
ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεὸς ἡμῶν κακὰ ταῦτα καὶ ἐφ' ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦ-
τα καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ὑμεῖς προσθέτε ὀργὴν
ἐπὶ ἰσραὴλ βεβηλῶσαι τὸ σάββατον.

19 * καὶ ἐγένετο ἡνίκα κατέσπων πύλαι ἐν ἱερουσαλὴμ
πρὸ τοῦ σαββάτου, καὶ εἶπα, καὶ ἔκλεισαν τὰς πύλας. καὶ εἶπα,
ὥστε μὴ ἀνοιγῆναι αὐτάς, ἕως ὀπίσω τοῦ σαββάτου. καὶ ἐκ
τῶν παιδαρίων μου ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας, ὥστε μὴ αἴρειν
βασάγματα ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

20 * καὶ ηὐλίσθησαν πάντες οἱ μεταβολοι, καὶ ἐποίουν
πράσιν ἔξω ἱερουσαλὴμ ἅπαξ καὶ δίς.

21 * καὶ διεμαρτυράμην αὐτοῖς, καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς,
διατί ὑμεῖς αὐλίζεσθε ἀπέναντι τοῦ τείχους; ἐὰν δευτερώ-
σητε, ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐν ὑμῖν. ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκεί-
νου οὐκ ἦλθον ἐν σαββάτῳ.

22 * καὶ εἶπα τοῖς λευίταις οἳ ἦσαν καθαριζόμενοι, καὶ ἐρ-
χόμενοι φυλάσσοντες τὰς πύλας, ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν
τοῦ σαββάτου. πρὸς ταῦτα μνήσθητί μου ὁ θεός μου, καὶ φεῖ-
σαί μου κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου.

23 * גַּם בַּיָּמִים הָהֵם רָאִיתִי אֶת־הַיְהוּדִים הֹשִׁיבוּ
נָשִׁים אַשְׁדּוֹדִיּוֹת עַמֹּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת׃

24 * וּבְנֵיהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית וְאֵינָם מַכִּירִים
לְדַבֵּר יְהוּדִית וּכְלִשׁוֹן עַם וָעָם׃

25 * וָאָרִיב עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם אֲנָשִׁים
וָאֶמְרְטֵם וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים אִם־תִּתְּנוּ
בְנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וְאִם־תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם
וְלָכֶם׃

26 * הֲלוֹא עַל־אֵלֶּה חָטָא־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא־הָיָה מֶלֶךְ כָּמֹהוּ וְאָהוּב לֵאלֹהָיו
הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל גַּם־אוֹתוֹ
הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃

27 * וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשׂת אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה
הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ לְהוֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת׃

28 * וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע בֶּן־אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָתָן
לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאַבְרִיחֵהוּ מֵעָלָי׃

29 * זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהַי עַל גֹּאֲלֵי הַכְּהֻנָּה וּבְרִית
הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם׃

30 * וְטִהַרְתִּים מִכָּל־נֵכָר וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ׃

31 * וְלִקְרְבַּן הָעֵצִים בְּעִתִּים מְזֻמָּנוֹת וְלַבִּכּוּרִים
זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה׃

23 * Sed & in diebus illis vidi Iudæos du-
D centes vxores Azotidas, Ammonitidas,&
Moabitidas.

24 * Et filij eorum ex media parte loque-
bantur Azoticè, & neſciebant loqui Iu-
daicè: & loquebantur iuxta linguam po-
puli & populi.

25 * Et obiurgaui eos & maledixi. & cecidi ex eis viros,& decaluaui eos; & adiuraui in Deo,vt non darẽt filias ſuas filiis eorum , & non acciperent de filiabus eorum filiis ſuis, & ſibimetipſis, dicens:

26 * Nunquid non in huiuſcemodi re peccauit Salomon rex Iſrael? & certè in gentibus multis non erat rex ſimilis ei , & dilectus Deo ſuo erat , & poſuit eum Deus regem ſuper omnem Iſrael. Et ipſum ergo duxerunt ad peccatũ mulieres alienigenę.

27 * Nunquid & nos inobedientes faciemus omne malum grande hoc, vt præuaricemur in Deo noſtro , & ducamus vxores peregrinas?

28 * De filiis autem Ioiada filij Eliaſib ſacerdotis magni, gener erat Sanaballath Horonitis, quem fugaui à me.

29 * Recordare Domine Deus meus aduerſum eos qui polluunt Sacerdotiũ, iuſque Sacerdotale & Leuiticum.

30 * Igitur mundaui eos ab omnibus alienigenis , & conſtitui ordines Sacerdotum & Leuitarum vnumquemque in miniſterio ſuo,

31 * Et in oblatione lignorum in temporibus conſtitutis, & in primitiis. Memento mei Deus meus in bonum.

תם ספר נחמיה

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

בּ א מ

* *Et in diebus illis vidi Judæos qui duxe-* 23
runt vxores Azotidas, Ammanitidas, Mao-
bitidas:
* *Et filij eorum ex media parte loquuntur* 24
Azoticè, & non sunt cognoscentes loqui Iudai-
cè, sed iuxta linguam populi & populi.
* *Et pugnaui cum eis, & maledixi eis. &* 25
percussi in eis viros, & decalcaui eos, & ad-
iuraui eos in Deo, Si dederitis filias vestras fi-
liis eorum, & si acceperitis de filiabus eorum
filiis vestris & sibiipsis.
* *Nunquid sic peccauit Salomon rex Israel?* 26
& in gentibus multis non erat similis ei rex, et
dilectus Deo erat: & dedit eum Deus in regem
super omnem Israel. & hunc inclinauerunt mu
lieres alienæ:
* *Et vos nunquid audierimus facere praui-* 27
tatem hanc? vt præuaricemur in Deo nostro,
& ducamus vxores alienas.
* *Et de filiis Joiada filij Eliasub Sacerdotis* 28
magni gener Sanabalat Vranitæ, & fugaui
eum à me.
* *Recordare eorum Deus meus pro appro-* 29
pinquatione Sacerdotij, & testamenti Sacer-
dotum & Leuitarum.
* *Et mundaui eos ab omni alienatione; &* 30
constitui vices Sacerdotibus & Leuitis, vir
quemadmodum opus eius.
* *Et ad donum lignorum in temporibus à* 31
temporibus, & in primitiis memento mei Deus
noster in bonitatem.

23 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον τοὺς ἰουδαίους οἳ ἐ-
κάθισαν γυναῖκας ἀζωτίας, ἀμμανίτιδας, μωαβίτιδας·
24 * καὶ τὸ υἱοὶ αὐτῶν ἥμισυ λαλοῦσιν ἀζωτιστί, καὶ οὐκ εἰ-
σὶν ἐπιγινώσκοντες λαλεῖν ἰουδαϊστί, ἀλλὰ κατὰ γλῶσσαν
25 λαοῦ καὶ λαοῦ. * καὶ ἐμαχεσάμην μετ' αὐτῶν, καὶ
κατηρασάμην αὐτούς. καὶ ἐπάταξα ἐν αὐτοῖς ἄνδρας, καὶ
ἐμαδάρωσα αὐτοὺς, καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ἐν τῷ θεῷ, ἂν δῶτε
τὰς θυγατέρας ὑμῶν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ εἰ λήψεσθε τῶν
θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν καὶ ἑαυτοῖς.
26 * οὐχ' οὕτως ἥμαρτε Σολομὼν βασιλεὺς ἰσραήλ; καὶ
ἐν ἔθνεσι πολλοῖς οὐκ ἦν ὅμοιος αὐτῷ βασιλεύς, καὶ ἀγα-
πώμενος τῷ θεῷ ἦν. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς βασιλέα
ἐπὶ πάντα ἰσραήλ. καὶ τοῦτον ἐξέκλιναν αἱ γυναῖκες
27 αἱ ἀλλότριαι. * καὶ ὑμῶν μὴ ἀκούσωμεν ποιῆσαι
τὴν πονηρίαν ταύτην, ἀσυνθετῆσαι ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν· καὶ
καθίσαι γυναῖκας ἀλλοτρίας.
28 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἰωαδὰ τοῦ ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ με-
γάλου γαμβρὸς τοῦ σαναβαλὰτ τοῦ οὐρανίτου, καὶ ἐξέ-
βρασα αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ.
29 * μνήσθητι αὐτοὺς ὁ θεός μου ἐπὶ ἀγχιστείᾳ τῆς ἱερατείας,
καὶ τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν.
30 * καὶ ἐκαθάρισα αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀλλοτριώσεως,
καὶ ἔστησα ἐφημερίας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις, ἀνὴρ
ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ·
31 * καὶ εἰς τὸ δῶρον τῶν ξύλων ἐν καιροῖς ἀπὸ χρόνων,
καὶ ἐν τοῖς πρωτογενήμασι μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς
ἀγαθοσύνην.

FINIS LIBRI NEHEMIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

LIBER ESDRAE TERTIVS.

CAP I.

4.Rc. 23.c. 21. 2.Par.35. a.1.

ET fecit Ioſias Paſcha in Ieroſoly- 1
mis Domino, & immolauit Pha- A
ſe quartadecima luna primi men
ſis, *ſtatuens ſacerdotes per vices 2
dierum ſtolis amictos in templo
Domini: *& dixit Leuitis ſacris 3
ſeruis Iſrael, vt ſanctificarent ſe Domino in poſi-
tione ſanctæ arcæ Domini, in domo, quam ædi-
ficauit Salomon filius Dauid rex. * Non erit 4
vobis tollere ſuper humeros eam. Et nunc de-
ſeruite Domino veſtro, & curam agite gentis il-
lius Iſrael, ex parte ſecundùm pagos & tribus
noſtras * veſtras *ſecundùm ſcripturam Dauid regis Iſ- 5
5. rael, & ſecundùum magnificentiam Salomonis
filij eius, omnes in templo, & ſecundùm particu-
lam principatus paternam veſtram eorum qui
ſtant in conſpectu fratrum filiorum Iſrael. * Im- 6
molate Paſcha, & ſacrificia parate fratribus ve-
ſtris, & facite ſecundùm præceptum Domini
quod datum eſt Moyſi. *Et donauit Ioſias in 7
plebem quæ inuenta eſt, ouium, agnorum, & B
hœdorum, & caprarum triginta millia, vitulos
tria millia. * hæc de regalibus data ſunt ſecun- 8
dùm promiſſionem populo: & ſacerdotibus in
Paſcha, oues numero duo millia, ac vituli cen-
tum. *Et Iechonias, & Semeas, & Nathanael 9
fratres, & Haſabias, & Oziel, & Coraba in Pha-
ſe, oues quinque millia, vitulos quingentos.
*Et hæc cùm fierent eleganter, ſteterunt ſa- 10
cerdotes & Leuitæ habentes azyma per tribus.
*Et ſecundùm partes principatus patrum, in con- 11
ſpectu populi offerebant Domino, ſecundùm ea
quæ in libro Moyſi ſcripta ſunt: *& aſſauerunt 12
Phaſe igni prout oportebat: & hoſtias coxerunt
amulis. vt.3.reg. 7.f. in *emolis, & in ollis cum beneuolentia: *& at- 13
tulerunt omnibus qui erant ex plebe: & poſt hæc
parauerunt ſibi & ſacerdotibus. *Sacerdotes e- 14
nim offerebant adipes, vſque dum finita eſſet ho-
ra: & Leuitæ parauerunt ſibi, & fratribus ſuis, fi-
lijs Aaron. *Et ſacri cantores filij Aſaph erant per 15
ordinem ſecundùm preceptum Dauid, & Aſaph,
& Zacharias, & Ieddimus, qui erat à rege. *Et 16
oſtiarij per ſingulas ianuas, ita vt non præuarica- C
retur vnuſquiſque ſuam: fratres enim illorum pa
rauerunt illis. *Et cõſummata ſunt quæ pertine- 17
bant ad ſacrificium Domini. *In illa die egerunt 18
Phaſe, & offerebant hoſtias ſuper Domini ſacrifi-
cium, ſecundùm preceptum regis Ioſiæ. *Et ege- 19
runt filij Iſrael, qui inuenti ſunt in tempore illo,
Phaſe: & diem feſtum azymorum per dies ſeptẽ:
*& non eſt celebratum Phaſe tale in Iſrael, à tem- 20
poribus Samuelis prophetæ: *& omnes reges 21
Iſrael non celebrauerunt tale Paſcha quale egit
Ioſias, & ſacerdotes, & Leuitæ, & Iudæi, & omnis
Iſrael, qui inuenti ſunt in commoratione Ieroſo-
lymis. *Octauo decimo anno, regnante Ioſia ce- 22
lebratum eſt Phaſe. *Et directa ſunt opera Ioſiæ 23
D in conſpectu Domini ſui in corde pleno *metuen metuen-
tis: *& quæ circa illum quidem conſcripta ſunt tia.5. 24
in priſtinis temporibus de eis qui peccauerunt,
quique irreligioſi fuerunt in Dominum præ om-
ni gente, & qui non quæſierunt verba Domini
ſuper Iſrael. * *Et poſt omnem actum hunc Io- 4.re.23.f. 29.2.Pa. 35.c.20 25
ſiæ, aſcendit Pharao rex Ægypti, veniens in
Charcamis ab itinere ſuper Euphraten, & exijt
obuiam illi Ioſias. *Et miſit rex Ægypti ad Ioſiã, 26
dicens, Quid mihi & tibi eſt rex Iudæ? *Non 27
ſum miſſus à Domino vt pugnem contra te: ſuper
Euphraten enim bellum meum eſt, feſtinans de-
ſcende. *Et non eſt reuerſus Ioſias ſuper currum: 28
ſed expugnare eum conabatur, non attendens
verbum prophetæ ex ore Domini: *ſed conſti- 29
tuit ad eum bellum in campo Mageddo. Et de-
ſcenderunt principes ad regem Ioſiam. *Et dixit 30
rex pueris ſuis, Amouete me à prælio, infirmatus
ſum enim valde. Et ſtatim amouerunt eum pueri
ipſius de acie. *Et aſcendit ſuper currum ſecun- 31
darium ſuum: & perueniens Ieroſolymam, vita
functus eſt, & ſepultus eſt in paterno ſepulchro.
*Et in tota Iudæa lugebant Ioſiam: & qui præſi- 32
debant, cum vxoribus lamentabant eum vſque
in hunc diem. Et datum eſt hoc fieri ſemper in
omne genus Iſrael. *Hæc autem præſcripta ſunt 33
in libro hiſtoriarum regum Iudæ: & ſingula ge-
E ſta actus Ioſiæ, & eius gloria, & intellectus eius in
lege Domini: quæq; geſta ſunt ab eo, & quæ non
ſcripta ſunt in libro regum Iſrael & Iudæ. * *Et 4.re.23.f. 30.2.Par. 36.a.1. 34
aſſumentes, qui erant ex gente, Iechoniam filium
Ioſiæ, conſtituerunt regem pro Ioſia patre ſuo,
cùm eſſet annorum trigintatrium. *Et regnauit 35
ſuper Iſrael menſibus tribus. Et amouit eum
rex Ægypti, ne regnaret in Ieroſolymis: * & 36
mulctauit gentem argenti talenta centum, &
auri talentum vnum. *Et conſtituit rex Ægy- 37
pti Ioacim fratrem ipſius, regem Iudæ & Ie-
ruſalem: * & alligauit magiſtratus Ioacim; & 38
Zaracelem fratrem ſuum, & apprehendens re-
duxit in Ægyptum. *Annorum erat Ioacim 39
vigintiquinque, cùm regnare cœpiſſet in terra
Iuda & Ieruſalem: & fecit malum in conſpe-
ctu Domini. * Poſt hunc autem aſcendit Nabu- 40
chodonoſor rex Babylonis, & alligans eum in

æreo vinculo, perduxit in Babyloniam: ‡ & 41
sacra vasa Domini accepit Nabuchodonosor, &
tulit & consecrauit in templo suo in Babylonia.
‡ Nam de immunditia illius & irreligiositate 42
scriptum est in libro temporum regum. ‡ Et 43
regnauit Ioachin filius eius pro eo. Cùm autem F
2.Reg.24. constitutus esset rex, erat annorum * decem &
octo. ‡ Regnauit autē menses tres, & dies decem 44
in Ieruſalem, & fecit malum in conspectu Domi-
ni: ‡ & post annum mittens Nabuchodonosor, 45
transmigrauit eum in Babyloniam simul cum sa-
cris vasis Domini. ‡ Et constituit Sedeciam re- 46
gem Iuda, & Ieruſalem, cùm esset annorum vi-
ginti vnius: regnauit autem annis vndecim.
‡ Et fecit malum in conspectu Domini, & non 47
Iere.37. a.2. est veritus à verbis * quæ dicta sunt ab Ieremia
propheta ex ore Domini: ‡ & adiuratus à rege 48
Nabuchodonosor, periurans discessit: & indu-
rata ceruice sua, & corde suo, transgressus est le-
gitima Domini Dei Israel. ‡ Et duces populi 49
Domini multa iniquè gesserunt, & impiè ege-
runt super omnes immunditias gentium: & pol-
luerunt templum Domini, quod sanctum erat
in Ieroſolymis. ‡ Et misit Deus patrum ipso- 50
rum per angelum suum reuocare eos, propter
quod parceret illis, & tabernaculo suo. ‡ Ipsi 51
verò subsannabant in angelis suis: & qua die lo- G
cutus est Dominus, erant illudentes prophetis
eius. ‡ Qui vsque ad iracundiam concitatus est 52
super gentem suam propter irreligiositatem suā,
& præcepit ascendere reges Chaldæorum. ‡ Hi 53
occiderunt iuuenes eorum in gladio, in circuitu
sancti templi eorum, & non pepercerunt iuueni,
& seni, & virgini, & adolescenti: ‡ sed om- 54
nes traditi sunt in manus ipsorum: & omnia sa-
cra vasa Domini, & regales apothecas resumen-
tes, tulerunt in Babyloniam, ‡ & incenderunt 55
domum Domini, & demolierunt muros Ieru-
salem: & turres eius incenderunt igne, ‡ & con- 56
summauerunt omnia honorifica eius, & ad ni-
hilum redegerunt, & reliquos à gladio duxerunt
in Babylonem. ‡ Et erant serui illius vsque 57
Ier.25.c. 12.&29. c.10. Dan.9. b.12. dum regnarent Persæ * in repletione verbi Do-
mini in ore Ieremiæ: ‡ quousque benignè age- 58
ret terra sabbatha sua, omni tempore desertio-
nis suæ sabbathizauit in applicatione annorum
septuaginta 9. * septuaginta septem.

CAP. II.

2.Par. 36.d.22. 2.Esd.1. a.1.& 6.a.3. Iere.26. c.12.& 29.c.10. Dan.9. b.3. 3.Esd.1. g.17 & 2.21.& 6.c.24. REgnante Cyro rege Persarum in consumma- 1
tione verbi Domini in ore Ieremiæ, ‡ su- A
scitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, 2
& prædicauit in toto regno suo simul per scrip-
turam, ‡ dicens, Hæc dicit Cyrus rex Persarum. 3
Me constituit regem orbi terrarum Dominus Is-
rael, Dominus excelsus, ‡ & significauit mi- 4
hi ædificare domum sibi in Ieruſalem, quæ est
in Iudæa. ‡ Si quis est ex genere vestro, do- 5
minus ipsius ascendat cum eo in Ieruſalem.
‡ Quotquot ergo circa loca habitant, adiuuent 6
eos qui sunt in loco ipso in auro & argento, ‡ in 7
dationibus cum equis & iumentis, cumque alijs
quæ secundùm vota apponuntur in ædem Do-
mini quæ est in Ieruſalem. ‡ Et stantes prin- 8
cipes tribuum, pagorum, & Iudææ ex tribu
Ben-iamin, & sacerdotes, & Leuitæ, quos exci-
tauit Dominus ascendere, & ædificare domum
Domini quæ est in Ieruſalem, & qui erant in cir-
cuitu eorum, ‡ adiuuerunt in omni auro & ar- 9
gento eius, & iumentis, & votis compluribus
multi quorum sensus excitatus est. ‡ Et Cyrus 10
B rex protulit vasa sacra Domini, quæ transtulit
Nabuchodonosor rex Babylonis ex Ieruſalem,
& consecrauit ea idólo suo. ‡ & proferens ea 11
Cyrus rex Persarum, tradidit Mithridato, qui
erat super thesauros ipsius. ‡ Per hunc autem 12
tradita sunt Salmanasaro præsidi Iudææ.
‡ Horum autem hic numerus: Libatoria ar- 13
gentea duo millia quadringenta, athiscæ argen-
teæ triginta: phialæ aureæ triginta, item argen-
teæ duo millia quadringentæ, & alia vasa mille.
‡ omnia autem vasa aurea & argentea * quinque 14
millia octingenta sexaginta. ‡ Et enumerata 15
sunt Salmanasaro simul cum his qui ex captiui-
tate Babyloniæ venerant in Ieroſolymam. *‡ In 16
Artaxerxis autem regis Persarum temporibus
scripserunt ei de his qui habitabant in Iudæa &
Ieruſalem, Balsamus, & Mithridatus, & Sabel-
lius, & Rathimus, Balthemus, Samelius scriba,
& reliqui habitantes in Samaria, & cæteris lo-
cis, subiectam epistolam regi Artaxerxi.
‡ DOMINE, pueri tui Rathimus ab accidenti- 17
C bus & Sabellius scriba, & reliqui curiæ tuæ iu-
dices in Cœlesyria et Phœnice. ‡ Et nunc no- 18
tum sit domino regi, quoniam Iudæi qui ascen-
derunt à vobis ad nos, venientes in Ieruſalem
ciuitatem refugam et pessimam, ædificant furnos
eius, et statuunt muros, et templum suscitant.
‡ Quòd si ciuitas ista, et muri cōsummati fue- 19
rint nō tantùm tributa nō sustinebunt pendere,
sed etiam regibus resistent. ‡ Et quia id agitur 20
circa templum, rectè haberi arbitrati sumus non
despicere hoc ipsum: ‡ sed notum facere domi- 21
no regi, vt si videbitur, rex, quæratur in libris pa-
trum tuorū, ‡ & inuenies in admonitionibus 22
scripta de his, et scies quoniam ciuitas ista fuit re-
fuga, et reges, et ciuitates concutiens, ‡ et Iu- 23
dæi refugæ, et prælia cōmittentes in ea ab æterno,
ob quam causam ciuitas ista deserta est. ‡ Nunc 24
ergo notū facimus, domine rex, quoniā si ciuitas
hæc ædificata fuerit, & huius muri erecti fuerint,
descensus tibi non erit in Cœlesyriam & Phœni-

quatuor millia quadringenta sexaginta nouem. 3. 2.Esd.4. b.1.

cem

cem. *Tunc scripsit rex Rathimo, qui scribebat
accidentia, & Balthemo, & Sabellio scribæ, & D
cæteris cõstitutis, & habitãtibus in Syria, & Phœ-
nice, ea quæ subiecta sunt. *LEGI epistolam 26
quam misistis mihi. Præcepi ergo inquiri, & in-
uentum est quoniam ciuitas illa est ab æuo regi-
bus resistens, *& homines refugæ, et prælia 27
in ea efficientes, et reges fortissimi erant in Ie-
rusalem dominantes, et tributa exigentes à Cœ-
lesyria et Phœnice. *Nunc ergo præcepi pro- 28
hibere homines illos ædificare ciuitatem, & pro-
hibere ne quid vltrà hæc fiant: *sed nec procedant 29
in plurimum, ex quo sunt malitiæ, ita vt
regibus molestia importetur. *Tunc recitatis 30
his quæ à rege Artaxerxe scripta fuerant, Rathi-
mus, & Sabellius scriba, & qui cum his consti-
tuti erant iungentes festinanter venerunt in Ie-
rusalem cũ equitatu, & turba, & agmine: *cœpe- 31
runtque ædificantes prohibere, & vacabant ab
ædificatione templi in Ierusalem, vsque secundo
anno regni Darij regis Persarum.

CAP. III.

REx Darius fecit cœnam magnã omnibus ver- 1
naculis suis, & omnibus magistratibus Mediæ A
& Persidis: *& omnibus purpuratis, & prætori- 2
bus, & consulibus, & præfectis sub illo ab India
vsq; Æthopiam, centum viginti septem prouin-
ciis. *Et cùm manducassent, & bibissent, & sa- 3
tiati reuerterentur, tunc Darius rex ascẽdit in cu-
biculum suum, & dormiuit, & expergefactus est.
*Tunc illi tres iuuenes corporis custodes, qui cu- 4
stodiebant corpus regis, dixerunt alter alteri,
*Dicamus vnusquisque nostrum sermonem qui 5
præcellat: & cuiuscunq; apparuerit sermo sapi- B
entior alterius, dabit illi rex Darius dona magna,
*purpura cooperiri, & in auro bibere, & super au- 6
rum dormire, & currum aureo fræno, & cydarim
byssinam, & torquem circa collum: *& secun- 7
do loco sedebit à Dario propter sapientiam suam,
& cognatus Darij vocabitur. *Tunc scribentes 8
singuli suum verbum signauerunt, & posuerunt
subtus ceruical Darij regis, *& dixerũt, Cũ surre- 9
xerit rex, dabimus illi scripta nostra: & quodcũq;
iudicauerit rex è tribus, & magistratus Persidis,
quoniam verbum eius sapientius est, ipsi dabitur
victoria sicut scriptũ est. *Vnus scripsit, Forte est 10
vinum. *Alius scripsit, Fortior est rex. *Tertius 11
scripsit, Fortiores sunt mulieres: super omnia autẽ 12
vincit veritas. *Et cùm surrexisset rex, acceperunt 13
scripta sua, & dederunt illi, & legit. *Et mittens 14
vocauit omnes magistratus Persarum, & Medos, C
& purpuratos & prætores, & præfectos: *& se- 15
derunt in concilio, & lecta sunt scripta coram ip-
sis. *Et dixit, Vocate adolescentes, & ipsi indica- 16
bunt verba sua. Et vocati sunt, & introierunt.
*Et dixit illis, Indicate nobis de his quæ scripta 17
sunt. Et cœpit prior, qui dixerat de fortitudine
vini, *& dixit, Viri, quàm præualet vinum om- 18
nibus hominibus qui bibunt illud? seducit men-
tẽ. *Itemq; regis & orphani facit mẽtem vanam. 19
Item serui ac liberi, pauperis ac diuitis, *& omnẽ 20
D mentem conuertit in securitatem & iucunditatẽ,
& non meminit omnem tristitiam & debitum,
*& omnia præcordia facit honestã, & non memi- 21
nit regem, nec magistratum, & omnia per talen-
ta loqui facit, *Et non meminerũt, cùm biberũt, 22
amicitiam, nec fraternitatem: sed non multum
*post sumunt gladios. *Et cùm à vino merserint 23
& surrexerint, non meminerunt quæ gesserunt.
*O viri, num præcellit vinum? quis sic cogitat 24
facere? Et tacuit hoc dicto.

CAP. IIII.

ET inchoauit sequens dicere, qui dixit de forti- 1
tudine regis. *O viri, num præcellunt homi- 2
A nes, qui terram & mare obtinent, & omnia quæ
in eis sunt? *Rex autẽ super omnia præcellit, & 3
dominatur eorum: & omne quodcunque dixe-
rit illis, faciunt. *Et si miserit illos ad bellatores, 4
vadunt, & demoliuntur montes, & muros, & tur-
res. *Iugulantur, & iugulant, & regis verbum 5
non prætereunt. nam si vicerint, afferunt regi
omnia quæcunque prædati fuerint. *Similiter 6
& alij omnes, & quotquot non militant, nec pu-
gnant, sed colunt terram: rursum cùm fuerint
metẽtes, afferunt tributa regi: *& ipse vnus solus 7
si dixerit occidite, occidunt: dixerit remittite,
remittunt: *dixerit percutite, percutiunt: dixe- 8
rit exterminate, exterminant: dixerit ædificate,
ædificant: *dixerit excidite, excidunt: dixerit 9
plantate, plantant: *& omnis plebs, & virtu- 10
tes eum obaudiunt, & super hoc ipse recumbit,
& bibit, & dormit. *Hi autem custodiunt 11
B in circuitu eum, & non possunt ire singuli, & fa-
cere opera sua, sed in dicto obaudientes sunt
ei. *Viri, quomodo non præcellit rex qui sic 12
diffamatur? Et tacuit. *Tertius qui dixerat de 13
mulieribus & veritate, hic est Zorobabel, cœ-
pit loqui. *Viri, non magnus rex, & multi ho- 14
mines, nec vinum præcellit. Quis est ergo qui
dominatur eorum? *Nónne mulieres genue- 15
runt regem, & omnem populum, qui domina-
tur mari & terræ: *et ex illis nati sunt, et ipsæ 16
educauerunt eos qui plantaueruntvineas ex
quibus vinum fit? *Et ipsæ faciunt stolas om- 17
nium hominum, & ipsæ faciunt gloriam homi-
nibus, & non possunt homines separari à mulie-
ribus. *Si congregauerint aurum & argen- 18
tum, & omnem rem speciosam, & viderint mu-
lierem vnam bono habitu & bona specie, *om- 19
nia hæc relinquentes in eam intendunt, &
aperto ore conspiciunt, et eam alliciunt magis

quàm aurum & argentum, & omnem rem pretiosam. * Homo patrem suum relinquit qui e- 20
nutrijt illum, & suam regionem, & ad mulie- C
rem se coniungit. * Et cum muliere remittit ani- 21
mam: & neque patrem meminit, neque matrem,
neque regionem. * Et hinc oportet vos scire, quo- 22
niam mulieres dominantur vestri. Nónne dole-
tis? * Et accipit homo gladium suum, & vadit in 23
viam facere furta, & homicidia, & mare nauigare
& flumina, * & leonem videt, & in tenebris in- 24
greditur: & cùm furtum fecerit & fraudes, & ra-
pinas, amabili suæ affert. * Et iterum, diligit ho- 25
mo vxorem suam magis quàm patrẽ aut matrem.
* Et multi dementes facti sunt propter vxores 26
suas, & serui facti sunt propter illas: * & multi 27
perierũt & iugulati sunt, & peccauerunt propter
mulieres. * Et nunc credite mihi, quia magnus 28
est rex in potestate sua: quoniam omnes regio-
nes verentur tangere eum. * Videbam tamen 29
Apemen filiam Bezacis, mirifici concubinam re-
gis sedentem iuxta regem ad dexteram, * & aufe- 30
rentem diadema de capite eius, & imponentem
sibi, & palmis cædebat regem de siniſtra manu.
* Et super hæc aperto ore intuebatur eam: & si 31
arriserit ei, ridet. nã si indignata ei fuerit, blandi- D
tur, donec reconcilietur in gratiam. * O viri, cur 32
non sunt fortiores mulieres? Magna est terra, &
excelsum est cælũ: *quis ista agit*? * Et tunc rex, & 33
purpurati intuebantur in alterutrũ. Et inchoauit
loqui de veritate. * O viri, nónne fortes sunt mu 34
lieres? Magna est terra, & excelsum est cælum:
& velox cursus solis conuertit in gyro cælum in
locum suum in vna die. * Nónne magnificus est 35
qui hæc facit, & veritas magna & fortior præ
omnibus? * Omnis terra veritatem inuocat, cæ- 36
lum etiam ipsam benedicit, & omnia opera mo-
uentur, & tremunt eam, & non est cum ea quic-
quam iniquum. * Vinum iniquum, iniquus rex, 37
iniquæ mulieres, iniqui omnes filij hominum, &
iniqua illorũ omnia opera, & non est in ipsis ve-
ritas, & in sua iniquitate peribunt: * & veritas 38
manet, & inualescit in æternum, & viuit, & obti-
net in secula seculorum. * Nec est apud eam acci- 39
pere personas, neque differentias: sed quæ iusta
sunt facit omnibus, iniustis ac malignis, & om- E
nes benignantur in operibus eius. * Et non est 40
in iudicio eius iniquum, sed fortitudo, & regnum
& potestas & maiestas omnium æuorum. Bene-
dictus Deus veritatis. * Et desiit loquendo. Et 41
omnes populi clamauerunt, & dixerunt, Magna
est veritas, & prævalet. * Tunc rex ait illi, Pete, si 42
quid vis amplius, quàm quæ scripta sunt, & dabo
tibi, secundùm quod inuentus es sapientior pro-
ximis, & proximus mihi sedebis, & cognatus
meus vocaberis. * Tunc ait regi, Memor esto voti 43
tui, quod vouisti, ædificare Ierusalem, in die qua

quæ ista agunt d.

44 regnum accepisti: * & omnia vasa quæ accepta
sunt ex Ierusalem, remittere, quæ seperauit Cy-
rus, quando mactauit Babyloniam, & voluit re-
45 mittere ea ibi. * Et tu vouisti ædificare templum,
F quod incenderunt Idumæi, quando exterminata
46 est Iudæa à Chaldæis. * Et nunc hoc est quod
postulo Domine, & quod peto, hoc est maiestas
quod à te postulo, vt facias votum quod vouisti
47 regi cæli ex ore tuo. * Tunc surgens Darius rex,
osculatus est illum: & scripsit epistolas ad omnes
dispensatores, & præfectos & purpuratos, vt de-
ducerent eũ, & eos qui cũ illo erant, omnes ascen-
48 dentes ædificare Ierusalẽ. * Et omnibus prefectis,
qui erant in Syria, & Phœnice, & Libano scripsit
epistolas, vt traherent ligna cedrina à Libano in
49 Ierusalẽ, vt ædificarent cũ eis ciuitatem. * Et scri-
psit omnibus Iudæis qui ascendebant à regno in
Iudæam pro libertate, omnem potentẽ, & magi-
stratum, & præfectum non superuenire ad ianuas
50 ipsorum, * & omnem regionem quã obtinuerãt
immunem esse eis, & Idumæi relinquant castella
51 quæ obtinent Iudeorum, * & in structurã tem-
pli dare per singulos annos talenta viginti, vsque
52 dum perædificaretur: * & super sacrarium holo-
cautomata vstulare quotidie, sicut habent præ-
ceptum: alia talenta decẽ offerre per singulos an-
53 nos, * & omnibus qui procedũt à Babylonia cõ-
dere ciuitatem: vt esset libertas tam ipsis quàm
filijs eorum, & omnibus sacerdotibus qui præce-
54 dunt. * Scripsit autem & quantitatem, & sacram
G stolam iussit dari, in qua deseruirent, * & Leuitis
55 scripsit dare præcepta, vsque in diem qua cõsum-
56 mabitur domus, & Ierusalem extruetur: * & om-
nibus custodientibus ciuitatem, scripsit dari ei
57 sortes & stipendia. * Et dimisit omnia vasa quæ-
cunq; seperauerat Cyrus à Babylonia, & omnia
quęcunq; dixit Cyrus, & ipse pręcepit fieri, & mit-
58 ti Ierusalem. * Et cùm processisset ille adolescens,
eleuans faciem in Ierusalem, benedixit regẽ cæli,
59 * & dixit, Abs te est victoria, & abs te est sapientia
60 & claritas. Et ego seruus tuus sum. * Benedictus es
qui dedisti mihi sapientiã, & tibi confitebor Do-
61 mine Deus patrũ nostrorũ. * Et accepit epistolas,
& profectus est in Babyloniam. Et venit, & nũ-
tiauit fratribus suis omnibus qui fuerunt in Ba-
62 bylonia: * & benedixerunt Deum patrum suo-
rum, quoniam dedit illis remissionem & refrige-
63 rium, * vt ascenderent & ædificarent Ierusalẽ, &
templum vbi nominatum est nomen eius in ip-
so, & exultauerunt cum musicis & lætitia diebus
septem.

CAP. V.

1 POst hæc autem electi sunt, vt ascenderent prin-
A cipes pagorũ per domos, & tribus suas, & vxo- 1. Esd. 2.
res illorum, & filij & filiæ eorum, & serui & an- 2. 1.
2 cillæ ipsorum, & pecora eorum. * Et Darius rex

misit

misit vnà cum eis equites mille, donec deducerent eos in Ierusalem cum pace, & cum musicis & cum tympanis & tibijs: * & omnes fratres e- 3
rant ludentes, & fecit eos ascendere simul cũ eis.
* Et hęc sunt nomina virorum, qui ascenderunt 4
per pagos suos in tribus, & in partem principatus ipsorum. * Sacerdotes: Filij Phinees, filij Aarõ, 5
Iesus filius Iosedec, Ioacim filius Zorobabel filij
Salathiel de domo Dauid, ex progenie Phares, de
tribu Iuda, * qui locutus est sub Dario rege Per- 6
sarum sermones mirificos in secundo anno regni
ipsius mensis Nisan primo. * Sunt autem hi, qui 7
1.Esd.2. d.1.2. Esd.7. b.6. ascenderũt ex Iudæa de captiuitate transmigrationis, quos transmigrauit Nabuchodonosor
rex Babyloniæ in Babylonẽ, & reuersus est in Ierusalem. * Et requisiuit partẽ Iudęæ vnusquisq; 8
in ciuitatem suam, qui venerunt cum Zorobabel & Iesu, Nehemias, Areores, Elimeo, Emmanio, Mardocheo, Beelsuro, Mechpsatochor,
Olioro. Emonia vnus de principibus eorũ. * Et 9
numerus à gentilibus eorum, ex præpositis eorũ
filij Phares, duo millia centũ septuagintaduo:
* filij Ares, tria milla centum quinquagintasep- 10
tem: * filij Phœmo, centum quadraginta- 11
duo: in filiis Iesu & Ioabes mille trecentiduo: B
* filij Demu, duo millia quadringẽti septuaginta: 12
filij Choraba, ducẽti quinque: filij Banica, centũ
sexagintaocto. * filij Bebech, quadringenti tres: 13
filij Archad, quadringenti viginti septem: * filij 14
Chã, trigintasẽptẽ: filij Zoroar, duo millia sexagintasẽptẽ: filij Adin, quadringenti sexaginta vnus: * filij Aderectis, centũ octo: filij Ciaso & Ze- 15
las, centum sẽptẽ: filij Azoroc, quadringenti trigintanouẽ: * filij Iedarbone, centũ trigintaduo: 16
filij Ananiæ, centum triginta: filij Asoni, nonaginta. * filij Marsar, quadringenti viginti duo: 17
filij Zabarus, nonagintaquinque: filij Sepolemõ,
centũ viginti tres: * filij Nepopas, quinquagin- 18
taquinq;: filij Hechanatus, centũ quinquaginta-
octo: filij Cebethamus, centũ trigintaduo: * filij 19
Crearpatros, qui Enocadies, & Modię, quadringẽti vigintitres: qui ex Gramas & Gabea, centũ
viginti vnus. * qui ex Besselõ, & Ceagge, sexagin- 20
taquinq;: qui ex Bastaro, centũ vigintiduo. * Qui 21
ex Bechenobes, quinquagintaquinq;: filij Liptis,
centum quinquagintaquinq;: filij Labonni, trecenti quinquagintasẽptẽ: * Filij Sichem, trecen- 22
ti septuaginta: filij Suadon, & Cliomus, trecenti
septuagintaocto: * filij Ericus, duo millia centũ 23
quadragintaquinq;: filij Anaas, trecenti septua- C
ginta. * Sacerdotes: Filij Ieddus, filij Euther, filij 24
Eliasib, trecenti septuagintaduo: filij Emerus,
ducenti quinquaginta duo: * filij Phasurij, tre- 25
centi quinquagintasẽptem: filij Caree, ducenti
vigintisẽptem. * Leuitæ: Filij Iesu in Caduhel, & 26
Bamis, & Serebias & Edias, septuagintaquatuor.
omnis numerus à duodecimo anno, trigintá mil-
lia quadringenti sexagintaduo. * filij, & filiæ, & 27
vxores, omnis cõputatio, quadraginta millia du-
centi quadragintaduo. * Filij sacerdotũ, qui psal- 28
lebant in tẽplo: filij Asaph, centum vigintiocto:
* Ostiarij verò: filij Esmenni, filij Azer, filij Amõ, 29
filij Accuba, Topa filij Tobi, omnes centũ trigin-
tanouem. * Sacerdotes seruientes in tẽplo: filij 30
Sel, filij Gaspha, filij Tobloch, filij Cariæ, filij Su,
filij Hellu, filij Labana, filij Armacha, filij Accub,
filij Vtha, filij Cetha, filij Aggab, filij Obai, filij
Anani, filij Canna, filij Geddu, * filij An, filij Ra- 31
din, filii Desanon, filii Nachoba, filij Casseba, filii
Gaze, filij Ozui, filii Sinone, filij Attre, filij Hastẽ,
filii Asiana, filii Manei, filii Nasissim, filij Accusu,
filij Agista, filij Azui, filii Fauon, filii Phasalon,
* filij Meedda, filij Phusa, filii Caree, filij Barcus, 32
filij Saree, filii Coesi, filii Nasith, filij Agisti, filii
Pedõ. * Salomõ filij eius filii Asophot, filii Phasi- 33
da, filij Celi, filij Dedõ, filij Gaddahel, filij Sephe-
gi, * filii Aggia, filij Sachareth, filii Sabathẽ, filii 34
D Caroneth, filii Malsith, filii Amæ, filii Sasus, filii
Addus, filii Suba, filii Eura, filii Rahotis, filii Phas
phat, filii Malmon. * omnes sacro seruientes, & 35
pueri Salomonis, quadringẽti octogintaduo. * Hi 36
sunt filij qui ascenderunt à Thel-mela, Thel-
harsa: principes eorũ, Carmellã, & Careth: * & nõ 37
poterant edicere ciuitates suas, & progenies suas,
quemadmodum sint ex Israel. Filij Dalari, filij
Tubal, filij Nechodaici, * ex sacerdotibus, qui 38
fungebantur sacerdotio: & non sunt inuenti filii
Obia, filii Achisos, filii Addin, qui accepit vxorẽ
ex filiabus Phargeleu: * & vocati sunt nomine e- 39
ius, & horum quæsita est generis scriptura in pædatura, & nõ est inuenta, & prohibiti sunt sacer-
dotio fungi. * Et dixit illis Nehemias & Asthara- 40
ras, Ne participentur sancta, donec exurgat pon-
tifex doctus in ostensionem & veritatem. * Om- 41
nis autẽ Israel erat exceptis seruis & ancillis, qua-
dragintaduo millia trecẽti quadraginta. * Serui 42
horum & ancillæ, septem millia trecenti trigintaseptem. Cantores & cantatrices, ducenti sexagin-
taquinque. * Cameli, quadringẽti trigintaquin- 43
E que. Equi, septem millia trigintasex. Muli, ducẽta millia quadragintaquinq;. Subiugalia, quin-
q; millia vigintiquinq;. * Et de prępositis ipsis per 44
pagos, dum venirent in templum Dei, quod erat
in Ierusalem, innouare & suscitare templum in
loco suo, secundùm suã virtutem: * & dari in tẽ- 45
plum thesaurum operum sacrum auri mnas duodecim millia, & mnas argenti quinque millia, &
stolas sacerdotales centum. * Et habitauerunt sa- 46
cerdotes, & Leuitę, & qui exierant de plebe in Ierusalem & in regione, & sacri cantores, & ostia-
rij, & omnis Israel in regionibus suis. * Instãte au- 47
tẽ septimo mẽse, cumq; essent filij Israel vnusquis- 1.Esd.3. a.1.

que in ſuis rebus, cõuenerunt vnanimes in atriũ, quod erat ante ianuam orientalem. * Et ſtantes 48
Ieſus filius Ioſedec, & fratres eius ſacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel, & huius fratres, parauerunt altare, * vt offerrent ſuper illud holo- 49
cautomata, ſecundùm quæ in libro Moyſi hoïs Dei ſcripta ſunt. *Et conuenerunt ibi ex alijs na- 50
tionibus terræ, & erexerunt ſacrariũ in loco ſuo omnes gentes terræ, & offerebãt hoſtias, & holocautomata Domino matutina. *& egerũt ſceno- 51
pegiam, & diem ſolennem, ſicut præceptum eſt in lege: & ſacrificia quotidie, ſicut oportebat: * & poſt hæc oblationes inſtitutas, & hoſtias ſab- 52
bathorum, & neomeniarum, & dierum ſolen- F
nium omnium ſanctificatorum. * Et quotquot 53
vouebãt Domino à neomenia ſeptimi mẽſis, cœperunt hoſtias offerre Deo, & templum Domini nondum erat ædificatum. * Et dederunt pecu- 54
niam lapidarijs & fabris, & potum & pabula cũ gaudio. * Et dederunt carra Sidonijs, & Tyrijs, 55
vt tranſueherent illis de Libano trabes cedrinas, & facerent rates in Ioppe portu, ſecundùm decretum quod ſcriptum erat eis à Cyro rege Perſarum. * Et in ſecundo anno venientes in templũ 56
Dei in Ieruſalem, menſe ſecundo inchoauit Zorobabel filius Salathiel, & Ioſue filius Ioſedec, & fratres ipſorum, & ſacerdotes & Leuitæ, & omnes qui venerant de captiuitate in Ieruſalem: * & fundauerunt templũ Dei nouilunio ſecundi 57
menſis ſecundi anni, cùm veniſſent in Iudæã & Ieruſalem. * Et ſtatuerũt Leuitas à viginti annis, 58
ſuper opera Domini: & ſtetit Ieſus & filius eius, & fratres omnes Leuitæ conſpirantes, & executores legis, facientes opera in domo Domini. * Et 59
ſteterunt ſacerdotes habentes ſtolas cum tubis: & Leuitę filij Aſaph, habentes cymbala * collau- 60
dantes Dominũ, & benedicentes ſecũdùm Dauid regem Iſrael. * Et cantabant canticum Domi- 61
no, quoniam dulcedo eius, & honor in ſecula ſuper omnem Iſrael. * Et omnis populus tuba ce- 62
cinerunt, & proclamauerũt voce magna, collau- G
dantes Dominum in ſuſcitatione domus Domini. * Et venerunt ex ſacerdotibus & Leuitis, & 63
præſidentibus ſecundũ pagos ſenioribus, qui viderant priſtinã domum: * & ad huius ædifica- 64
tionem cum clamore & planctu magno, & multi cum tubis & gaudio magno: * in tantũ vt popu- 65
lus non audiret tubas propter planctum populi. Turba enim erat tubis canens magnificè, ita vt
1.Eſd.4. a.11. longè audiretur. * Et audierũt inimici tribus Iu- 66
dæ, & Ben-iamin, & venerunt ſcire quæ eſſet vox tubarum. *& cognoueruut quoniã qui erant ex 67
captiuitate, ædificãt templũ Domino Deo Iſrael. * Et accedentes ad Zorobabel & Ieſum, præpo- 68
ſitos pagorum, dixerunt eis, Ædificabimus vnà vobiſcum. * Similiter enim audiuimus Dominũ 69
veſtrũ, & ipſi pariter incedimus à diebus Asbazareth regis Aſſyriorum, qui tranſmigrauit nos
70 huc. *Et dixit illis Zorobabel, & Ieſus, & princi-
71 pes pagorum Iſrael, * Non eſt nobis & vobis ædificare dominũ Dei noſtri. nos enim ſoli ædificabimus Domino Iſrael ſecundũ ea quæ præcepit
72 nobis Cyrus rex Perſarũ. * Gentes autẽ terræ incumbentes his qui ſunt in Iudæa, & leuãtes opus ædificationis & inſidias, & populos adducentes,
73 prohibebant eos ædificare, * & aggreſſuras exercentes impedierunt, ne conſummaretur ædificium omni tempore vitæ Cyri regis, & protraxerunt ſtructuram per biennium vſque ad Darij regnum.

CAP. VI.

1 IN ſecundo autẽ anno regni Darij prophetauit
A Aggæus, & Zacharias filius Addin prophetæ 1.Eſd.5.
apud Iudæam & Ieruſalem in nomine Dei Iſrael
2 ſuper eos. * Tunc ſtans Zorobabel filius Sala-
thiel, & Ieſus filius Ioſedec, inchoauerũt ædifica-
3 re domũ Domini, quæ eſt in Ieruſalem: * cũ adeſſent eis prophetæ Domini, & adiuuarent eos. In
ipſo tempore venit ad illos Siſennes ſubregulus Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanes, & ſodales
4 eius: * & dixerunt eis, Quo præcipiẽte vobis domũ hanc ędificatis, & tectum iſtud, & alia omnia
perficitis? Et qui ſunt ſtructores qui hęc ædificãt?
5 * Et habuerunt gratiam viſitatione facta ſuper eos, qui erant ex captiuitate à Domino ſeniores
6 Iudęorũ, * & nõ ſunt impediti ædificare, donec ſignificaretur Dario de omnibus iſtis, & reſpon-
7 ſum acciperetur. * Exemplum epiſtolę, quã miſerunt Dario: SISENNES ſubregulus Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanes, & ſodales eius in Sy-
8 ria, & Phœnice prędes, regi Dario ſalutẽ. *Omnia nota ſint domino regi, quòd cũ veniſſemus in regionem Iudęæ, & introiſſemus in Ieruſalem, inuenimus ædificantes domum Dei magnam:
9 * & templum ex lapidibus politis, & magnis &
10 pretioſis materiis in parietibus, * & opera illa in-
B ſtãter fieri, & ſuffragare, & proſperare in manibus eorum, & in omni gloria quàm diligentiſſimè
11 perfici. *Tunc interrogauimus ſeniores, dicentes, Quo permittente vobis ędificatis domum iſtam,
12 & opera hæc fundatis? * Ideo autem interrogauimus eos, vt notum faceremus tibi homines & prępoſitos, & nominum ſcripturam prępoſitorũ
13 poſtulauimus illos. * At illi reſponderunt nobis, dicentes, Nos ſumus ſerui Domini, qui fe-
14 cit cælum & terram, * & ædificabatur hęc domus ante annos iſtos multos à rege Iſrael magno
15 & fortiſſimo, & conſummata eſt. *Et quoniam patres noſtri exacerbantes erant & peccauerunt in Deum Iſrael, tradidit eos in manus Nabuchodonoſor regis Babyloniæ, regis Chaldęorum,
16 * & domum iſtam demolientes incenderunt,

&

& populum captiuum duxerunt in Babylonem.
17 In primo anno regnante Cyro rege Babyloniæ, scripsit Cyrus rex domum hanc ædificare: 18 & illa sacra vasa aurea & argentea quę extulerat Nabuchodonosor de domo quæ est in Ierusalem, & consecrauerat ea in suo templo, rursus protulit ea Cyrus rex de templo quod erat in Babylonia, & tradita sunt Zorobabel, & Salmanasaro subregulo. 19 & præceptum est eis vt offerrent hæc vasa, & reponerent in templo, quod erat in Ierusalem; & ipsum templum Dei ædificare in loco suo. 20 Tunc Salmanasarus subiecit fundamenta domus Domini, quæ est in Ierusalem: & exinde vsque nunc ædificatur, & non accepit consummationem. 21 Nunc ergo si iudicatur à te ô rex, perquiratur in regalibus bibliothecis Cyri regis quæ sunt in Babylonia: 22 & si inuentum fuerit consilio Cyri regis cœptam esse structuram domus Domini, quæ est in Ierusalem, & iudicatur à Domino rege nostro, scribat de his nobis. 23 Tunc Darius rex præcepit inquiri in bibliothecis, & inuentus est in Ecbathanis oppido, quod est in media regione locus vnus in quo scripta erant ista. 24 ANNO primo regnante Cyro, rex Cyrus præcepit domũ Domini quæ est in Ierusalem ædificare, vbi incendebant igni assiduo, 25 cuius altitudo sit cubitorum decem, & latitudo cubitorum sexaginta, quadratum lapidibus politis tribus, & meniano ligneo eiusdem regionis, & meniano vno nouo, & impendia dari de domo Cyri regis: 26 & sacra vasa domus Domini tam aurea quàm argentea, quæ extulit Nabuchodonosor in domum Domini, quæ est in Ierusalem vbi erant posita, vt ponantur illic: 27 & præcepit curam agere Sisennem subregulũ Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanem, & sodales eius, & qui ordinati erant in Syria & Phœnice præsides, vt abstinerent se ab eodem loco. 28 Et ego quoque præcepi in totum ædificare: & prospexi, vt adiuuent eos qui sunt ex captiuitate Iudæorum, donec cõsummetur templum ędis Domini: 29 & à vexatione tributorum Cœlesyriæ & Phœnicis, diligenter quantitatem dari his hominibus ad sacrificium Domini, Zorobabel præfecto, ad tauros & arietes, & agnos; 30 similiter autem & frumentum, & sal, & vinum, & oleum instanter per singulos annos, prout sacerdotes qui sunt in Ierusalem, dictauerunt consumi quotidie sine vlla dilatione, 31 vt offerantur libationes summo Deo pro rege & pueris eius, & orent pro ipsorum vita: 32 & denuntietur, vt quicunque transgressi fuerint aliquid ex his quæ scripta sunt, aut spreuerint, accipiatur lignum de suis proprijs, & suspendantur, & bona ipsorum regi ascribantur. 33 Propterea & Dominus, cuius nomen inuocatum est ibi, exterminet omnem regem & gentem, qui manum suã extenderit prohibere, aut malè tractare domum
34 Domini illã quæ est in Ierusalem. Ego Darius rex decreui quàm diligentissimè secundùm hæc fieri.

CAP. VII.

1 TVnc Sisennes subregulus Cœlesyriæ & Phœ- 1. Esd. 6. c. 13.
A nicis, & Satrabuzanes, & sodales obsecuti
2 his, quæ à Dario rege erant decreta, insistebant sacrosanctis operibus diligentissimè, cooperantes cum senioribus Iudæorum principibus
3 Syriæ: & prosperata sunt sacrosancta opera prophetantibus Aggæo & Zacharia prophetis.
4 Et consummauerunt omnia per præceptum
B Domini Dei Israel, & ex cõsilio Cyri, & Darij, &
5 Artaxerxis regis Persarũ. Et consummata est domus nostra vsque ad tertiam & vicesimam diem
6 mẽsis Adar, sexto anno Darij regis. Et fecerũt filij Israel & sacerdotes & Leuitæ, & cæteri qui erant ex captiuitate, qui apposita sunt secundùm ea quę
7 scripta sunt in libro Moysi. Et obtulerunt in dedicationem templi Domini, tauros centum,
8 arietes ducẽtos, agnos quadringentos, & hœdos pro peccatis vniuersi Israel duodecim, secũ-
9 dùm numerum tribuum Israel. Et steterũt sa-
C cerdotes & Leuitæ amicti stolis per tribus super omnia opera Domini Dei Israel secundùm librũ
10 Moysi, & ostiarij per singulas ianuas. Et egerũt filij Israel cum his qui erant ex captiuitate illud Phase quartadecima luna mensis primi, quando
11 sanctificati sunt sacerdotes & Leuitæ. Omnes filij captiuitatis non sunt simul sanctificati, quia
12 Leuitæ omnes simul sanctificati sunt. Et im-
D molauerunt Phase vniuersi filij captiuitatis, &
13 fratribus suis sacerdotibus, & sibimetipsis. Et manducauerunt filij Israel, qui erãt ex captiuitate omnes qui remanserant ab omnibus execrationibus gentium terræ quærentes Dominum.
14 & celebrauerunt diem festum azymotũ septem
15 diebus epulantes in cõspectu Domini: quoniã conuertit consiliũ regis Assyriorum in eos, confortare manus eorũ ad opera Domini Dei Israel.

CAP. VIII.

1 ET post hunc regnante Artaxerxe Persarum 1. Esd. 7. 2. 1.
A rege accessit Esdras filius Azariæ, filij Helciæ,
2 filij Solome, filij Sadoc, filij Achitob, filij Amari, filij Azahel, filij Bocci, filij Abisue, filij Phinees,
3 filij Eleazari, filij Aaron primi sacerdotis: hic Esdras ascendit de Babylonia, cùm esset scriba & ingeniosus in lege Moysi, quæ data est à Domino
4 Deo Israele docere & facere. Et dedit ei rex glo- discere
riam, quòd inuenisset gratiam in omni dignitate
5 & desiderio in conspectu eius. Et ascenderunt simul cum ipso ex filiis Israel, & sacerdotibus, & Leuitis, & sacris cãtoribus templi, & ostiariis, &
6 seruis tẽpli in Ierusalé. Anno septimo regnante Artaxerxe in quinto mense, hic annus septimus

est regni, exeuntes de Babylonia nouilunio quinti mensis, venerunt Ierosolymam iuxta præceptum illius secundum prosperitatē itineris à Domino ipsorum datam eis. In his enim Esdras magnam disciplinam obtinebat, ne prætermitteret quicquam eorum, quæ essent ex lege Domini & præceptis, & docendo vniuersum Israel omnem iustitiam & iudicium. Accedentes autem, qui scribebant scripta Artaxerxis regis, tradiderunt scriptum quod obuenerat ab Artaxerxe rege ad Esdram sacerdotem, & lectorem legis Domini, cuius exemplum subiectum est. REX Artaxerxes Esdræ sacerdoti & lectori legis Domini salutem. Humanior ego iudicans in beneficijs, præcepi eis qui desiderant ex gente Iudæorum sua sponte, & ex sacerdotibus, & Leuitis, qui sunt in regno meo, comitari tecum in Ierusalem.

Si qui ergo cupiunt ire tecum, conueniant, & proficiscantur sicut placuit mihi & septem amicis meis consiliarijs, vt visitent ea quæ aguntur secundum Iudæam & Ierusalem, obseruantes sicut habes in lege Domini, & ferant munera Domino Deo Israel, quæ voui ego & amici Ierusalem, & omne aurum & argentum, quod inuentum fuerit in regione Babyloniæ Domino in Ierusalem cum illo, quod est donatum pro ipsa gente in templum Domini eorum quod est in Ierusalem: vt colligatur hoc aurum & argentum ad tauros, & arietes, & agnos, & hœdos, & quæ his sunt congruentia, vt offerant hostias Domino super altare Domini ipsorū quod est in Ierusalem. Et omnia quæcunq; volueris cum fratribus tuis facere auro & argento, perfice pro voluntate tua secundum præceptum Domini Dei tui: & sacrosancta vasa, quæ data sunt tibi ad opera domus Domini Dei tui, quę est in Ierusalem: & cætera quæcunque tibi subuenerint ad opera templi Dei tui, dabis de regali gazophylacio: cùm volueris cum fratribus tuis facere auro & argento, perfice secundum voluntatem Domini. Et ego quidem rex Artaxerxes pręcepi custodibus thesaurorum Syrię & Phœnicis, vt quæcūque scripserit Esdras sacerdos, & lector legis Domini, diligēter detur ei vsque ad argenti talenta centum, similiter & auri: & vsque ad frumēti modios centum, & vini amphoras centum, & alia quæcunque abundant sine taxatione. Omnia secūdum legem Dei fiant Deo altissimo, ne fortè exurgat ira in regno regis, & filij, & filiorum eius. Vobis autem dicitur, vt omnibus sacerdotibus, & Leuitis, & sacris cantoribus, & seruis templi, & scribis templi huius nullum tributum, neque vlla alia indictio irrogetur, nec habeat quisquam potestatē obijcere eis quicquam. Tu autem Esdra secundum sapientiam Dei constitue iudices & arbitros in tota Syria & Phœnice: & omnes qui legem Dei tui non nouerunt, doce: vt quotquot transgressi fuerint legem, diligenter plectantur siue morte, siue cruciatu, siue etiam pecuniæ mulctatione vel abductione. Et dixit Esdras scriba, Benedictus Deus patrum nostrorum, qui dedit hanc voluntatem in cor regis, clarificare domum suam quæ est in Ierusalem, & me honorificauit in conspectu regis, & consiliariorum, & amicorum, & purpuratorum eius. & ego constans animo factus sum secundum opitulationem Domini Dei mei, & congregaui ex Israel viros, vt simul ascenderent mecum. Et hi sunt præpositi secundum suas patrias, & principatus portionales eorum qui mecum ascenderunt de Babylonia in regno Artaxerxis. Et ex filijs Phares, Gersomus: ex filijs Siemarith, Amenus: filiorum Dauid, Acchus filius Sceciliæ: ex filijs Phares, Zacharias, & cum eo reuersi sunt viri centum quinquaginta: ex filijs ductoris Moabilionis Zaraei, & cum ipso viri ducenti quinquaginta: ex filijs Zachues, Iechonias Zechoeli, & cū ipso viri ducenti quinquaginta: ex filijs Sala, Maasias Gotholiæ, & cū ipso viri septuaginta: ex filijs Saphatiæ, Zarias Micheli, & cum ipso viri octoginta: ex filijs Iob, Abdias Ieheli, & cum ipso viri ducenti duodecim: ex filijs Baniæ, Salimoth, filius Iosaphię, & cum ipso viri cētum sexaginta: ex filijs Beer, Zacharias Bebei, & cum ipso viri ducenti octo: ex filijs Ezead, Iohānes Eccetan, & cum ipso viri centum decem: ex filijs Adonicam ipsis postremis, & hæc sunt nomina eorum, Eliphalam, filius Gebel, & Semeias, & cū ipso viri septuaginta. Et congregaui eos ad fluuium qui dicitur Thia, & metati fuimus illic triduo, & recognoui eos. Et ex filijs sacerdotum & Leuitarum non inueni illic. Et misi ad Eleazarum, & Eccelon, & Masmā, & Maloban, & Enaathan, & Samea, & Ioribum, Nathan, Enuagam, Zachariam, & Mosolamum ipsos ductores & peritos: & dixi eis vt venirent ad Loddeum, qui erat apud locum gazophylacij. Et mandaui eis vt dicerent Loddeo & fratribus eius, & illis qui erant in gazophylacio, vt mitterent nobis eos qui sacerdotio fungerentur in domo Domini Dei nostri, & adduxerunt nobis secundum manum validam Domini Dei nostri viros peritos: ex filijs Moholi, filij Leui, filij Israel, Sebebian, & filios & fratres, qui erant decem & octo: Asbiam & Amin ex filijs filiorum Chananæi, & filij eorum viri viginti. Et ex his qui templo seruiebant, quos dedit Dauid, & ipsi principes ad operationem Leuitis templo seruientium ducenti viginti. Omnia nōmina significata sunt in scripturis. Et voui illic ieiunium iuuenibus in conspectu Dei, vt quærerem ab eo bonum iter nobis, & qui nobiscum erāt, & filijs, & peco-

& pecoribus propter insidias. *Erubui enim pe- 52
tere à rege pedites & equites in comitatu, tutelæ
gratia contra aduersarios nostros. *Diximus e- 53
nim regi quoniam virtus Domini erit cũ eis qui
inquirunt eum in omni affectu. *Et iterum de- 54
precati sumus Dominum Deum nostrum secun-
dum hæc: quem & propitium habuimus, & com
potes facti sumus Deo nostro. *Et separaui ex 55
plebis præpositis, & sacerdotibus templi viros
duodecim, & Sedebiam, & Asannam, & cum eis
ex fratribus eorum viros decem. *& appendi eis 56
aurum & argentum, & vasa sacerdotalia domus
Dei nostri, quæ donauerat rex, & consiliarij eius,
& principes, & omnis Israel. *Et cùm appendis- 57
sem, tradidi argenti talenta cẽtum quinquagin-
ta, & vasa argentea talentorum centum, & auri E
talenta centum, *& vasorum aureorum septies 58
viginti, & vasa ærea de bono æramento splenden
tia, duodecim, auri speciem reddentia: *& dixi 59
eis, Et vos sancti estis Domino, & vasa sunt sancta,
& aurum, & argentum votum est Domino Deo
patrum nostrorum. *Vigilate & custodite, do- 60
nec tradatis ex plebis præpositis, & sacerdotibus,
& Leuitis, & principibus ciuitatum Israel in Ie-
rusalem, in pastophorio domus Dei nostri. *Et 61
hi qui susceperunt sacerdotes & Leuitæ aurum
& argentum & vasa, intulerunt in Ierusalem in
templum Domini. *Et promouimus à fluuio 62
Thia, die duodecima mensis primi, vsquequo in-
troiuimus in Ierusalem. *Et cùm factus fuisset 63
tertius dies, quarta autem die ponderatum aurũ,
& argentum traditum est in domo Domini Dei
nostri Marimoth filio Iori sacerdoti: *& cum 64
ipso erat Eleazar filius Phinees: & erant cum ipsis
Iosadus filius Iesu, & Medias, & Banni filius Le-
uitæ ad numerum, & ad pondus vniuersa. *Et 65
scriptum est pondus ipsorum eadem hora. *Qui 66
autem venerunt ex captiuitate, obtulerunt sacri-
ficium Domino Deo Israel, tauros duodecim pro
omni Israel, arietes octogintasex, *agnos septua- 67
gintaduos, hircos pro peccato duodecim, & pro
salute vaccas duodecim, omnia in sacrificiũ Do-
mini. *Et relegerunt præcepta regis regalibus 68
dispẽsatoribus, & subregulis Cœlesyriæ, & Phœ-
nicis: & honorificauerunt gentem, & templum
Domini. *Et consummatis his, accesserunt ad 69
1.Esd.9.a.1. me præpositi, dicentes, Non segregauerunt ge-
nus Israel, & principes, & sacerdotes, & Leuitæ, F
*& alienigenæ gentes, & nationes terræ immun- 70
ditias suas à Chananęis, & Hethæis, & Pherezęis,
& Iebuzęis, & Moabitis, & Ægyptijs, & Idumęis.
*coniuncti enim sunt filiabus eorum & ipsi, & fi- 71
lij eorum: & mistum est semen sanctum alienige-
nis gentibus terrę: & participes erant præpositi,
& magistratus iniquitatis eius ab initio ipsius re-
gni. *Et mox vt audiui ista, conscidi vestimenta 72
& sacram tunicam: & lacerans capillos capitis &
73 barbam, sedi dolens & mœstus. *Et conuenerũt
quotquot tunc mouebantur in verbo Domini
Dei Israel ad me lugẽtem super iniquitatem istã,
& sedebam tristis vsque ad sacrificium vesperti-
74 num. *Et consurgens à ieiunio, conscissa habens
vestimenta & sacram tunicam, ingeniculans, &
75 extendens manus ad Dominum, *dicebam, Do-
mine confusus sum, & reueritus sum ante faciem
76 tuam. *Peccata enim nostra multiplicata sunt
super capita nostra, & iniquitates nostrę exaltatæ
77 sunt vsque ad cælum, *quoniam à temporibus
patrum nostrorum sumus in magno peccato vs-
78 que ad diem hunc. *Et propter peccata nostra, &
patrum nostrorum sumus traditi cum fratribus
nostris, & cum sacerdotibus nostris regibus terrę
in gladium & captiuitatem, & deprędationem cũ
79 confusione vsque in hodiernum diem. *Et nunc
quantum est hoc quod contigit nobis misericor-
dia abs te Domine Deus, & relinque nobis radi-
80 cem, & nomen in locũ sanctificationis tuæ, *de-
tegere luminare nostrum in domo Domini Dei
nostri, dare nobis cibum in omni tempore serui-
81 tutis nostrę. *Et cùm seruiremus, non fuimus de-
relicti à Domino Deo nostro: sed constituit nos
in gratia, ponens nobis reges Persarum dare ci-
82 bum, *& clarificare templum Domini Dei no-
stri, & ædificare deserta Sion, dare nobis stabili-
83 tatem in Iudæa & Ierusalem. *Et nunc quid di-
G cimus Domine habentes hęc? Transgressi enim
sumus præcepta tua, quę dedisti in manus puero-
84 rum tuorum prophetarum, dicens, *Quoniam
terra in quam introistis possidere hęreditatem
eius, terra polluta est coinquinationibus alieni-
genarum terræ, & immunditiæ illorum repleue-
85 runt eam totam immunditia sua. *Et nunc filias
vestras non coniungetis filijs eorum, & filias eo-
86 rum non accipietis filijs vestris, *& non inquire-
tis pacem habere cum illis omni tempore, vt in-
ualescentes manducetis optima terrę, & hęredi-
tatem distribuatis filijs vestris vsque in ęuum.
87 *Et quę contingunt nobis, omnia fiunt propter
opera nostra maligna, & magna peccata nostra.
88 *Et dedisti nobis talem radicem, & rursum reuer-
si sumus transgredi legitima tua, vti commiscere-
mur immunditiæ alienigenarum gentium terrę
89 huius. *Nónne irascêris nobis perdere nos, quo-
ad vsque non relinquatur radix & nomen no-
90 strum? *Domine Deus Israel verax es. Derelicta
91 est enim radix vsque in hodiernum diem. *Ecce,
nunc sumus in cõspectu tuo in iniquitatibus no-
92 stris. Non est enim adhuc stare ante te in his. *Et 1.Esdr. 10.a.1.
cùm adorãdo cõfiteretur Esdras flens, humi pro-
stratus ante templum, congregati sunt ante eum
ex Ierusalem turba magna valde, viri & mulieres
& iuuenes & iuuenculę. Fletus enim erat magnus

in ipsa multitudine. * Et cùm clamasset Iechonias Iecheli ex filiis Israel, dixit Esdræ, Nos in Dominum peccauimus, quòd collocauimus nobis in matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus terræ. * Et nunc es super omnem Israel. In his ergo sitiusiurandum à Domino expellere omnes vxores nostras quæ ex alienigenis sunt cum filiis earum. * Sicut tibi decretum est à maioribus secundùm legem Domini exurgens explica. * Ad te enim spectat negotium, & nos tecum sumus. viriliter fac. * Et exurgens Esdras adiurauit principes sacerdotum & Leuitas, & omnem Israel facere secundùm hæc, & iurauerunt.

CAP. IX.

ET exurgens Esdras ab ante atrium tẽpli, abiit in pastophorium Ionathæ filij Nasabi: * & A hospitatus illic non gustauit panem, nec aquam bibit super iniquitatem multitudinis. * Et facta est prædicatio in omni Iudæa, & in Ierusalem omnibus qui erant ex captiuitate in Ierusalem congregati; * vt quicunq; non occurrerit biduo vel triduo diei secundùm iudicium assidentium seniorum, tollerentur facultates suæ, & ipse alienus iudicaretur à multitudine captiuitatis. * Et congregati sunt omnes qui erant ex tribu Iuda, & Ben-iamin in tribus diebus in Ierusalem, hic mensis est nonus, dies mensis viceſimus. * Et sedit omnis multitudo in area templi trementes, propter hyemem præsentẽ. * Et exurgens Esdras dixit illis, Vos iniquè feciſtis collocantes vobis in matrimoniũ vxores alienigenas, vt adderetis ad peccata Israel. * Et nunc date confessionẽ, & magnificentiam Domino Deo patrum nostrorum: B * & perficite voluntatẽ ipsius, & discedite à gentibus terræ, & ab vxoribus alienigenis. * Et clamauit omnis multitudo, & dixerũt voce magna, Sicut dixisti, faciemus. * Sed quoniã multitudo magna est, & tempus hybernum, & non possumus insubsidiati stare: & hoc opus non est nobis vnius diei, neque bidui: multũ enim in his peccauimus: * stent præpositi multitudinis, & omnes qui nobiscũ inhabitant & quotquot habent vxores apud se alienigenas, * & assistant accepto tempore ex omni loco presbyteri, & iudices, vsquequo soluant irã Domini negotij huius. * Ionathas autem filius Ezeli, & Ozias Thecam susceperunt secundùm hæc: & Bosoramus, & Leuis, & Sabbathæus simul cooperati sunt cum illis. * Et steterunt secũdùm hæc omnia vniuersi qui erant ex captiuitate. * Et elegit sibi viros Esdras sacerdos principes magnos de patribus eorum secun- C dùm nomina: & consederunt nouilunio mensis decimi examinare negotium istud. * Et determinatum est de viris qui habebant vxores alienigenas, vsq; ad neomeniam primi mensis: * & inuẽti sunt ex sacerdotibus permisti qui habebãt alienigenas vxores. * Ex filiis Iesu filij Iosedec, & fratribus eius: Maseas, & Eliozerus, & Ioribus, & Ioadeus; * & iniecerunt manus vt expellerent vxores suas: & ad litandum in exorationem arietem pro ignorantia sua. * & ex filiis Semmeri, Maseas, & Esses, et Ieelech Azarias. * Et ex filiis Fosere: Limosias, Hismaenis, & Nathanee, Iusio, Reddus, & Talsas. * & ex Leuitis, Iorabdus, & Semeis, & Colnis, et Calitas, & Facteas, & Coluas, & Elionas. * & ex sacris cantoribus, Eliasib, Zaccarus. * & ex ostiariis, Salumus, & Tolbanes. * & ex Israel ex filiis D Foro, Ozi, & Remias et Geddias & Melchias & Michel, Eleazarus & Iamebias & Bannas: * & ex filiis Iolaman: Chamas & Zacharias & Iezrelus, & Ioddius, & Erimoth & Helias. * & ex filiis Zathoim: Eliadas & Liasumus, Zochias & Larimoth & Zabdis & Tebedias. * & ex filiis Zebes: Iohannes & Amanias & Zabdias & Emeus. * & ex filiis Bani: Olamus & Maluchus & Ieddeus & Iasub & Azabus & Ierimoth. * & ex filiis Addin: Naathus & Moosias & Cale & Raanas, Maaseas, Mathathias & Beseel et Bonnus & Manasses. * & ex filiis Nuae: Noneas & Afeas et Melchias & Sameas & Simon, Bẽ-iamin & Malchus et Marras. * et ex filiis Asom: Carianeus, Mathathias & Bannus & Eliphalach et Manasses & Semei. * et ex filiis Banni: Ieremias & Moadias & Abramus & Iohel et Baneas & Pelias et Ionas & Marimoth et Eliasib et Mathaneus & Eliasis et Orizas et Dielus et Semedius et Zambris et Iosephus. * et ex filiis Nobei: Idelus et Mathathias E & Sabadus et Zecheda, Sedmi et Iessei, Baneas. * omnes isti coniunxerunt sibi vxores alienigenas, et dimiserunt eas cum filiis. * Et inhabitauerunt sacerdotes, et Leuitæ: & qui erant ex Israel in Ierusalẽ, et in tota vna regione nouilunio mẽsis septimi. Et erãt filij Israel in cõmorationib⁹ suis. * Et congregata est omnis multitudo simul in aream, quæ est ab oriẽte portæ sacræ: * et dixerũt Esdræ põtifici, et lectori, vt afferret legẽ Moysi, quæ tradita est à Domino Deo Israel. * Et attulit Esdras pontifex legẽ omni multitudini eorum à viro vsque ad mulierem, et omnibus sacerdotibus audire legem nouilunio mensis septimi. * Et legebat in area, quæ est ante sacram portam tẽpli, à prima luce vsque ad vesperam corã viris et mulieribus. Et dederunt omnes sensum ad legem. * Et stetit Esdras sacerdos, & lector legis super F ligneum tribunal quod fabricatum erat. * Et steterunt ad eum Mathathias, et Samus, Ananias, Azarias, Vrias, Ezechias, et Balsamus ad dexteram: * et ad siniſtram Faldeus, Misael, Malachias, Abusthas, Sabus, Nabadias, et Zacharias. * Et assumpsit Esdras librum coram omni multitudine: præsidebat enim in gloria in conspectu omnium

nium. * Et cùm absoluisset legem, omnes erecti 46
steterunt: et benedixit Esdras Dominum Deum
altissimum , Deum Sabaoth omnipotentem.
* Et respondit omnis populus, Amen. Et e- 47
leuatis sursum manibus procidentes in terram,
adorauerunt Dominum. * Iesus & Banaeus & 48
Sarebias et Iaddimus & Accubus & Sabbathæus
& Calithes & Azarias & Ioradus & Ananias &
Philias Leuitæ, * qui docebant legem Domini, 49
& in multitudine legebant legem Domini, &
prę ferebant singuli eos, qui intelligebant lectio-
nem. * Et dixit Atharathes Esdræ pontifici, & 50
lectori, & Leuitis, qui docebant multitudi-
nem * dicens, Dies hic sanctus est Domino. 51
Et omnes flebant, cùm audissent legem. * Et 52
dixit Esdras, Digressi ergo manducate pinguis-
sima quæque, & bibite dulcissima quæque, &
mittite munera his qui non habent. * Sanctus 53
enim est hic dies Domini, & nolite mœsti esse:
Dominus enim clarificabit vos. * Et Leuitæ de- 54
nuntiabant in publico omnibus, dicentes, Dies
hic sanctus est, nolite mœsti esse. * Et abierunt 55
omnes manducare, & bibere, & epulari, & da-
re munera his qui non habebant, vt epularen-
tur. Magnificè enim sunt exaltati verbis quibus
edocti sunt. * & congregati sunt vniuersi in Ie- 56
rusalem celebrare lætitiam, secundùm testamen-
tum Domini Dei Israel.

LIBER ESDRAE QVARTVS

CAP. I.

LIBER Esdræ prophetæ secũdus, 1
filij Sarei, filij Azarei, filij Hel- A
ciæ, filij Sadaniæ, filij Sadoch,
filij Achitob, * filij Achiæ, filij 2
Phinees, filij Heli, filij Ameriæ,
filij Asiei, filij Marimoth, filij Arna, filij Oziæ,
filij Borith, filij Abisei, filij Phinees, filij Elea-
zar, * filij Aaron ex tribu Leui, qui fuit captiuus 3
in regione Medorum, in regno Artaxerxis regis
Persarum. * Et factum est verbum Domini ad 4
me, dicens, * Vade, & nuntia populo meo faci- 5
nora ipsorum, & filijs eorum iniquitates, quas in
me admiserunt, vt nuntient filijs filiorũ: * quia 6
peccata parentũ ipsorum in illis creuerunt. Ob-
liti enim mei sacrificauerunt dijs alienis. * Nón- 7
ne ego eduxi eos de terra Ægypti de domo serui-
tutis? Ipsi autẽ irritauerunt me, & consilia mea
spreuerunt. * Tu autem excute comam capitis 8
tui, & proiice omnia mala super illos: quoniam
non obedierunt legi meæ. Populus autẽ est indi-
sciplinatus. * Vsquequo eos sustinebo, quibus 9
tanta beneficia contuli? * Reges multos propter 10
eos subuerti. Pharaonem cum pueris suis, & om- B
nem exercitum eius percussi. * Omnes gentes à 11
facie eorum perdidi, & in oriente prouinciarum
duarum populos Tyri & Sidonis dissipaui, &
omnes aduersarios eorum interfeci. * Tu verò 12
loquere ad eos, dicens, Hæc dicit Dominus:
* Nempe ego vos per mare transmeaui, & platẽas 13
vobis initio munitas exhibui: ducem vobis dedi
Moysen, & Aaron sacerdotem: * lucem vobis per 14
columnã ignis præstiti, & magna mirabilia feci
in vobis: vos autem mei obliti estis, dicit Domi-
nus. * Hæc dicit Dominus omnipotens? Co- 15
turnix vobis in signo fuit, castra vobis ad tutelã
dedi, & illic murmurastis: * & non triumphastis 16
in nomine meo de perditione inimicorũ vestro-
rum, sed adhuc nunc vsq; murmurastis. * Vbi 17
sunt beneficia, quæ præstiti vobis? Nónne in de-
serto cum esuriretis, proclamastis ad me, * dicẽ- 18
tes, Vt quid nos in desertum istud adduxisti in-
terficere nos? melius nobis fuerat seruire Ægyp-
tijs, quàm mori in deserto hoc. * Ego dolui ge- 19
mitus vestros, & dedi vobis manna in escam. Pa- Sap. 16. c. 20.
nem angelorũ manducastis. * Nónne cùm siti- 20 Num 20. b. 11. Esai. 5. a. 4.
retis, petram excidi, & fluxerunt aquæ in saturi-
tate? propter æstus foliis arborũ vos texi. * Diuisi 21
C vobis terras pingues: Chananæos, & Pherezæos, Exo. 15. d. 25.
& Philisthæos à facie vestra proieci: quid faciam
vobis adhuc, dicit Dominus? * Hæc dicit Do- 22
minus omnipotens, In deserto cùm essetis in flu-
mine Amorrhæo sitientes, & blasphemantes no-
men meum, * non ignem vobis pro blasphemiis 23 Exo. 32. b. 1.
dedi, sed mittens lignum in aquam, dulce feci
flumen. * Quid tibi faciã Iacob? Noluisti obe- 24
dire Iuda. Transferam me ad alias gentes, & dabo
eis nomẽ meũ, vt custodiãt legitima mea. * Quo- 25
niam me dereliquistis, & ego vos derelinquam.
Petentibus vobis à me misericordiam, non mise-
rebor. * Quando inuocabitis me, ego non ex- 26 Esai. 1. d. 15.
audiam vos. Maculastis enim manus vestras san-
guine, & pedes vestri impigri sunt ad commit-
tenda homicidia. * Non quasi me dereliqui- 27
stis, sed vosipsos, dicit Dominus. * Hæc dicit 28
Dominus omnipotens, Nónne ego vos rogaui,
vt pater filios, & vt mater filias, & vt nutrix par-
uulos suos, * vt essetis mihi in populũ & ego vo- 29
bis in Deum: & vos mihi in filios, & ego vobis in
patrem? * Ita vos collegi, vt gallina pullos suos 30 Mat. 23. d. 37 Esa. 56. a. 5.
D sub alas suas. Modò autẽ quid faciã vobis? proii-
ciam vos à facie mea. * Oblationem cùm mihi 31
attuleritis, auertam faciẽ meã à vobis. Dies enim
festos vestros, & neomenias & circuncisiones re-
pudiaui. * Ego misi pueros meos prophetas ad 32

vos

vos, quos acceptos interfeciſtis, & laniaſtis corpora eorum quorum ſanguinem exquiram, dicit Dominus. ‡ Hæc dicit Dominus omnipotẽs, 33
Domus veſtra deſerta eſt. Proiiciam vos ſicut ventus ſtipulam, ‡& filii procreationem non fa- 34
cient: quoniã mandatum meum neglexerunt, & quod malum eſt coram me, fecerunt. ‡ Tradam 35
domos veſtras populo venienti, qui me non audientes credunt: quibus ſigna nõ oſtendi, facient quæ præcepi. ‡ Prophetas non viderunt, & me- 36
morabuntur iniquitatum eorum. ‡ Teſtor populi venientis gratiam, cuius paruuli exultant cũ 37
lætitia, me nõ videntes oculis carnalibus, ſed ſpiritu credentes quæ dixi. ‡ Et nunc frater aſpice, 38
quæ gloria: & vide populum venientẽ ab oriente, ‡ quibus dabo ducatum Abraham, Iſaac, & 39
Iacob & Oſee, & Amos, & Michææ, & Ioel, & Abdiæ, & Ionæ, ‡ & Naum, & Habacuc, Sopho- 40
Mala.3. a.1. niæ, Aggæi, Zachariæ, & Malachiæ, qui & angelus Domini vocatus eſt.

CAP. II.

HÆc dicit Dominus: Ego eduxi populum iſtũ 1
de ſeruitute, quibus mandata dedi per pue- A
ros meos prophetas quos audire noluerunt, ſed irrita fecerunt mea conſilia. ‡ Mater quæ eos ge- 2
nerauit dicit illis, Ite filij, quia ego vidua ſum & derelicta. ‡ Educaui vos cum lætitia, & amiſi 3
vo ſcum luctu & triſtitia, quoniam peccaſtis corã Domino Deo veſtro, & quod malum eſt corã eo feciſtis. ‡ Modò autem quid faciam vobis? Ego 4
vidua ſum & derelicta: ite filij, & petite à Domino miſericordiã. ‡ Ego autẽ te pater teſtẽ inuo- 5
co ſuper matrem filiornm, qui noluerunt teſtamentum meum ſeruare, ‡ vt des eis cõfuſionem, 6
& matrem eorum in direptionem, ne generatio eorum fiat. ‡ Diſpergantur in gentes nomina eo- 7
rum, deleantur à terra: quoniã ſpreuerunt ſacramentum meum. ‡ Væ tibi Aſſur, qui abſcondis 8
iniquos penes te. Gens mala, memorare quid fecerim Sodomæ & Gomorrhæ, ‡ quorum terra ia- 9
Gen.19. a.2. cet in piceis glebis & aggeribus cinerum. ſic dabo eos, qui me non audierunt, dicit Dominus omnipotens. ‡ Hæc dicit Dominus ad Eſdram: Nun- 10
tia populo meo, quoniam dabo eis regnum Ieruſalem, quod daturus eram Iſrael. ‡ Et ſumam 11
mihi gloriam illorum, & dabo eis tabernacula æterna, quæ præparaueram illis. ‡ Lignum vitæ 12
erit illis in odore vnguenti, & non laborabunt, B
neq; fatigabuntur. ‡ Ite, & accipietis. Rogate vo- 13
bis dies paucos, vt immorentur. Iam paratum 14
eſt vobis regnũ: vigilate. ‡ Teſtare cælũ & terrã. Contriui enim malum, & creaui bonũ, quia viuo 15
ego dicit Dominus. ‡ Mater amplectere filios tuos, educa illos cum lætitia. Sicut columba confirma pedes eorum: quoniã te elegi dicit Dominus. ‡ Et reſuſcitabo mortuos de locis ſuis, & de 16
monumentis educã illos, quoniã cognoui nomẽ
17 meũ in Iſrael. ‡ Noli timere mater filiorum, quo-
18 niam te elegi dicit Dominus. ‡ Mittam tibi adiutorium pueros meos Iſaiam & Ieremiã, ad quorũ conſiliũ ſanctificaui, & paraui tibi arbores duode
19 cim grauatas variis fructibus, ‡ & totidem fontes fluentes lac & mel: & montes immenſos ſeptem, Exo.15. d.17.
habentes roſam & liliũ, in quibus gaudio imple-
20 bo filios tuos. ‡ Viduam iuſtifica, pupillo iudica,
21 egenti da, orphanũ tuere, nudũ veſti, ‡ confractũ & debilem cura, claudum irridere noli, tutare mãcum, & cæcum ad viſionem claritatis meæ admit-
22 te. ‡ Senem & iuuenem intra muros tuos ſerua:
23 ‡ mortuos vbi inueneris ſignans commenda ſe- Tob.1.d. 12.
pulchro, & dabo tibi primam ſeſsionẽ in reſurre-
24 ctione mea. ‡ Pauſa & quieſce populus meus, quia
25 veniet requies tua. ‡ Nutrix bona nutri filios
26 tuos, confirma pedes eorũ. ‡ Seruos quos tibi dedi, nemo ex eis interiet. eos ego enim requiram
17 de numero tuo. ‡ Noli fatigari. Cũ enim venerit dies preſſuræ & anguſtiæ, alij plorabunt & triſtes
28 erunt: tu autẽ hilaris & copioſa eris. ‡ Zelabunt gentes & nil aduerſus te poterũt, dicit Dominus.
29 ‡ Manus meæ tegent te, ne filii tui gehennam
30 videant. ‡ Iucundare mater cũ filiis tuis, quia e-
31 go te eripiã, dicit Dominus. ‡ Filios tuos dormientes memorare, quoniã ego eos educã de lateribus terræ, & miſericordiam cum illis faciã: quoniã miſericors ſum, dicit Dominus omnipotens.
32 ‡ Amplectere natos tuos vſq; dum venio, & præſtem illis miſericordiam: quoniã exuberãt fontes
33 mei, & gratia mea non deficiet. ‡ Ego Eſdras præceptum accepi à Domino in monte Oreb, vt iré ad Iſrael: ad quos cũ veniré, reprobauerũt me, &
34 reſpuerunt mandatum Domini. ‡ Ideoque vobis dico gentes, quæ auditis, & intelligitis, Expectate paſtoré veſtrum, requiem æternitatis dabit vobis: quoniam in proximo eſt ille qui in fine ſe-
35 culi aduenict. ‡ Parati eſtote ad præmia regni, quia lux perpetua lucebit vobis per æternitatem
36 tẽporis. ‡ Fugite vmbram ſeculi huius: accipite iucunditatẽ gloriæ veſtræ. Ego teſtor palã ſalua-
37 torem meum. ‡ Commendatũ donum accipite & iucundamini, gratias agentes ei qui vos ad cæ-
38 leſtia regna vocauit. ‡ Surgite, & ſtate, & videte
D numerum ſignatorum in conuiuio Domini.
39 ‡ Qui ſe de vmbra ſeculi tranſtulerunt, ſplendi-
40 das tunicas à Domino acceperunt. ‡ Recipe Siõ numerum tuum, & conclude candidatos tuos
41 qui legem Domini compleuerunt. ‡ Filiorum tuorum quos optabas plenus eſt numerus. Roga imperium Domini vt ſanctificetur populus tuus Apo.7. c.9.
42 qui vocatus eſt ab initio. ‡ Ego Eſdras vidi in monte Sion turbam magnam, quã numerare nõ potui, & omnes canticis collaudabant Dominũ.
43 ‡ Et in medio eorum erat iuuenis ſtatura celſus, eminentior

eminentior omnibusillis,& ſingulis eorum capitibus imponebat coronas, & magis exaltabatur. Ego autem miraculo tenebar. * Tunc interogaui 44
angelum, & dixi, Qui ſunt hi Domine? * Qui 45
reſpondens dixit mihi,Hi ſunt qui mortalem tunicam depoſuerunt, & immortalem ſumpſerunt, & confeſſi ſunt nomen Dei.Modò coronantur,& accipiunt palmas. * Et dixi angelo, Ille iuuenis 46
quis eſt, qui eis coronas imponit, & palmas in manus tradit? * Et reſpondens dixit mihi, Ipſe 47
eſt filius Dei,quem in ſeculo confeſsi ſunt: ego autẽ magnificare eos cœpi, qui fortiter pro nomine Domini ſteterunt. * Tunc dixit mihi angelus, 48
Vade, annuntia populo meo, qualia & quanta mirabilia Domini Dei vidiſti.

CAP. III.

ANno tricesimo ruinæ ciuitatis eram in Baby- 1
A lone, & conturbatus ſum ſuper cubiculo meo A
recũbens,& cogitationes meæ aſcendebant ſuper cor meum: * quoniam vidi deſertionem Sion, & 2
abundantiam eorum qui habitabant in Babylone. * & ventilatus eſt ſpiritus meus valde, & 3
cœpi loqui ad Altiſsimum verba timorata, * & 4
dixi, O dominator Domine, tu dixiſti ab initio,
Gen.2. 2.9. quando plantaſti terram,& hoc ſolus, & imperaſti populo, * & dediſti Adam corpus mortuum: 5
ſed & ipſum figmentũ manuũ tuarum erat,& inſufflaſti in eum ſpiritum vitæ, & factus eſt viuens coram tè, * & induxiſti eum in paradiſo, quem 6
plantauerat dextera tua antequàm terra aduentaret. * Et huic mandaſti diligere viam tuam, 7
eum 3. & præteriuit eam, & ſtatim inſtituiſti in eo mortem, & in nationibus eius,& natæ ſunt gentes,&
Gen.6. 8.12. tribus,& populi,& cognationes quarum non eſt numerus. * Et ambulauit vnaquæq; gens in vo- 8
luntate ſua, & mira agebant corá te, & ſpernebãt præcepta tua. * Iterum autem in tempore indu- 9
Gen.7.b. 10. xiſti diluuiũ ſuper inhabitantes ſeculum, & perB didiſti eos. * Et factũ eſt in vnoquoq; eorum, ſi- 10
cut Adæ mori,ſic his diluuiũ. * Dereliquiſti autẽ 11
1. Pet. 3. d.20. vnum ex his Noẽ cũ domo ſua,& ex eo iuſti omnes. * Et factũ eſt cùm cœpiſſent multiplicari,qui 12
habitabant ſuper terrã, & multiplicauerunt filios & populos & gentes multas: & cœperunt iteratò impietatem facere plus quã priores. * Et factum 13
Gen.12. a.1; eſt cùm iniquitatem facerent corã te, elegiſti tibi virũ ex his cui nomen erat Abrahã. * Et dilexiſti 14
eum & demonſtraſti ei ſoli voluntatem tuam: * & 15
diſpoſuiſti ei teſtamentũ æternum, & dixiſti ei vt non vnquã derelinqueres ſemen eius. Et dediſti
Gen.21. a.2. Rom. 9. b.7. Gen.25. d.25. Exod. 19.a.1. Deu.4. b.10. ei Iſaac, & Iſaac dediſti Iacob, & Eſau. * Et ſe- 16
gregaſti tibi Iacob,Eſau autem ſeparaſti.Et factus eſt Iacob in multitudine magna. * Et factũ eſt cũ 17
educeres ſemen eius ex Ægypto, adduxiſti ſuper montem Sina. * Et inclinaſti cælos, & ſtatuiſti 18
terram, & commouiſti orbem, & tremere feciſti
19 ãbyſſos,& cõturbaſti ſeculũ, * & trãſiit gloria tua
C portas quatuor ignis & terræmotus,& ſpiritus,& gelu,vt dares ſemini Iacob legem,& generationi
20 Iſrael diligentiam. * Et non abſtuliſti ab eis cor
21 malignum,vt faceret lex tua in eis fructum. * Cor enim malignũ baiulans primus Adã tranſgreſſus
22 & victus eſt,ſed & omnes qui de eo nati ſunt. * Et facta eſt permanens infirmitas, & lex cum corde populi,cum malignitate radicis, & diſceſſit quod
23 bonũ eſt,& manſit malignũ. * Et tranſierunt tempora, & finiti ſunt anni: & ſuſcitaſti tibi ſeruũ
24 nomine Dauid, * & dixiſti ei ædificare ciuitatẽ nominis tui, & offerre tibi in eadẽ thus & oblati-
25 ones. * & factũ eſt hoc annis multis, & deliquerunt qui habitabant ciuitatem, * in omnibus fa-
26 cientes ſicut fecit Adam & omnes generationes
27 eius. vtebantur enim & ipſi corde maligno. * Et tradidiſti ciuitatem tuã in manibus inimicorum
28 tuorũ. * Nunquid meliora faciunt, qui habitant Ier. 10. d.25.
Babylonem? Et propter hoc dominabitur Sion?
29 * Factum eſt cùm veniſſem huc, & vidiſſem im-
D pietatesquarum nõ eſt numerus:& delinquentes multos vidit anima mea hoc triceſimo anno, &
30 exceſsit cor meum: * quoniam vidi quomodò ſuſtines eos peccãtes,& pepercíſti impiè agentibus,
& perdidiſti populum tuum, & conſeruaſti ini-
31 micos tuos, & non ſignificaſti. * Nihil memini quomodo debeat derelinqui via hæc. Nunquid
32 meliora facit Babylon quàm Sion? * aut alia gens cognouit te præter Iſrael? aut quæ tribus credi-
33 derunt teſtamentis tuis, ſicut Iacob? * Quarum merces non comparuit,neque labor fructificauit. Pertranſiens enim pertranſiui in gentibus, & vidi abundantes eas,& non memorantes mandato-
34 rum tuorum. * Nunc ergo pondera in ſtatéra noſtras iniquitates, & eorum qui habitant in ſeculo: & non inuenietur nomẽ tuum,niſi in Iſrael.
35 * Aut quando non peccauerunt in conſpectu tuo, qui habitant terram? aut quæ gens ſic ob-
36 ſeruauit mandata tua? * Hos quidem per nomina inuenies ſeruaſſe mandata tua, gentes autem non inuenies.

CAP. IIII.

1 ET reſpondit ad me angelus, qui miſſus eſt ad
2 E me,cui nomẽ Vriel, * & dixit mihi,Excedens
A exceſsit cor tuũ in ſeculo hoc, & comprehendere
3 cogitas viã Altiſsimi. * Et dixi,Ita Domine meus. Et reſpondit mihi, & dixit, Tres vias miſſus ſum oſtẽdere tibi,& tres ſimilitudines proponere corã
4 te. * de quibus mihi ſi renuntiaueris vnam ex his, & ego tibi demonſtrabo viam quam deſyderas videre, & docebo te, vnde ſit cor malignum.
5 * Et dixi: Loquere Domine meus. Et dixit ad me, Vade, pondera mihi ignis pondus, aut menſura mihi flatũ venti,aut reuoca mihi diẽ quę prę-
6 teriit. * Et reſpondi, & dixi,Quis natorũ poteſit

facere

facere, vt me interroges de his? * Et dixit ad me, 7
Si essem interrogans te, dicens, Quantæ habitationes sunt in corde maris, aut quantæ venæ sunt in principio abyssi, aut quantæ venæ sunt super firmamentum, aut qui sunt exitus paradisi: * dices mihi fortasis, in abyssum non descendi, neque in infernũ adhuc, neque in cælum vnquam ascendi. * nunc autem non interrogaui te, nisi de igne, & vento, & die, per quem transisti, & à quibus separari non potes: & non respondisti mihi de eis. * Et dixit mihi, Tu quæ tua sunt, tecum coadolescentia, non potes cognoscere: * & quomodo poterit vas tuum capere Altissimi viã, & iam exterius corrupto seculo intelligere corruptionem euidentem in facie mea? * Et dixi illi, Melius erat nos nõ esse, quã adhuc viuentes viuere in impietatibus, & pati, & non intelligere de qua re. * Et respondit ad me, & dixit, Proficiscens profectus sum ad syluam lignorum campi, * & cogitauerunt cogitationem, & dixerunt, Venite & eamus, & faciamus ad mare bellum, vt recedat corã nobis, & faciamus nobis alias syluas. * Et similiter fluctus maris & ipsi cogitauerunt cogitationẽ, & dixerunt, Venite ascendentes, debellemus syluas campi, vt & ibi consummemus nobismetipsis aliam regionem. * Et factus est cogitatus syluæ in vanum. venit enim ignis, & consumpsit eam. * Similiter & cogitatus fluctuum maris. stetit enim arena, & prohibuit eos. * Si enim esses iudex horum, quem inciperes iustificare, aut quẽ condemnare? * Et respondi, & dixi, Vtiq; vanam cogitationẽ cogitauerunt. terra enim data est syluæ, & mari locus portare fluctus suos. * Et respondit ad me, & dixit, Bene tu iudicasti, & quare nõ iudicasti tibimetipsi? * Quẽadmodum enim terra syluæ data est, & mare fluctibus suis: sic qui super terram inhabitãt, quæ sunt super terram intelligere solummodo possunt: & qui super cælos, quæ super altitudinem cælorum. * Et respondi, & dixi, Deprecor te Domine, vt mihi detur sensus intelligendi. * non enim volui interrogare de superioribus tuis, sed de his quæ pertranseunt per nos quotidie. propter quid Israel datus in opprobriũ gentibus, quem dilexisti populum, datus est tribubus impiis, & lex patrũ nostrorum in interitum deducta est, & dispositiones scriptæ nusquam sunt: * & pertrãsiuimus de seculo, vt locustæ, & vita nostra stupor & pauor, & nec digni sumus misericordiã consequi. * Sed quid faciet nomini suo quod inuocatũ est super nos? & de his interrogaui. * Et respondit ad me, & dixit, Si fueris plurimũ scrutatus, frequenter miraberis: quoniam festinans festinat seculũ pertransire, * & non capit portare quæ in futuris temporibus iustis repromissa sunt: quoniam plenum iniustitia est seculum hoc & infirmitatibus.

Iud. 9. b. B. 2. Pa. 4. 516. 15.

* De quibus autem interrogas, dicam: seminatũ 28
enim est malum, & necdum venit destructio ip-
sius. * Si ergo non inuersum fuerit quod semina- 29
tum est, & discesserit locus vbi seminatum est ma-
lum, non veniet vbi seminatum est bonũ. * Quo- 30
niam gramen seminis mali seminatum est in cor-
de Adã ab initio: & quantũ impietatis generauit
vsq; nunc, & generat vsque cùm veniat area? * Æ- 31
stima autem apud te gramen mali seminis, quan-
tum fructum impietatis generauit, * quando se- 32
catæ fuerint spicæ, quarum non est numerus, quã
magnam aream incipient facere? * Et respondi, 33
& dixi, Quomodo, & quando hæc? Quare mo- Quo? 2.
dici & mali anni nostri? * Et respondit ad me, & 34
dixit mihi, Non festines tu super altissimum. Tu
enim festinas inaniter esse super ipsum. nam ex-
cessus tuus multus. * Nonne de his interrogaue- 35
runt animæ iustorũ in promptuariis suis, dicentes, Vsquequo spero sic? & quando veniet fructus
areæ mercedis nostræ? * Et respondit ad ea Ie- 36
remiel archangelus, & dixit, Quando impletus
fuerit numerus seminum in vobis, quoniam in
statéra ponderauit seculum, * & mensura mensu- 37
rauit tempora, & numero numerauit tempora, &
non commouit, nec excitauit vsquedũ impleatur
prædicta mensura. * Et respondi, & dixi, O Do- 38
minator Domine, sed & nos omnes pleni sumus
impietate. * Et ne fortè propter nos non impleã- 39
tur iustorũ areę, propter peccata inhabitantiũ su-
per terram. * Et respondit ad me, & dixit, Vade, et 40
interroga prægnantẽ, siquando impleuerit nouẽ
menses suos, adhuc poterit matrix eius retinere
partum in semetipsa? * Et dixi, Non potest Do- 41
mine. Et dixit ad me, In inferno promptuaria ani-
marum matrici assimilata sunt. * Quemadmo- 42
dũ enim illa festinat quæ parit, effugere necessitatem partus: sic & hæc festinat reddere ea quæ
cõmendata sunt. * Ab initio tibi demõstrabitur 43
de his quæ cõcupiscis videre. * Et respõdi, & dixi, 44
Si inuenĩ gratiam ante oculos tuos, & si possibile
est, & si idoneus sum, * demonstra mihi, si plus- 45
quam præteritum sit habet venire, aut plura per-
transierunt supra quàm futurum est. * Quid per- 46
transiuit, scio: quid autem futurũ sit, ignoro. * Et 47
dixit ad me, Sta super dexteram partẽ, & demon-
strabo tibi interpretationem similitudinis. * Et 48
steti, & vidi: & ecce fornax ardens transiit coram
me. & factum est, cùm transiret flamma, vidi: &
ecce superauit fumus. * Post hæc transiit coram 49
me nubes plena aquæ, & immisit pluuiã impetu multam. & cùm transisset impetus pluuiæ, su-
perauerunt in ea guttæ. * Et dixit ad me, Cogita 50
tibi, sicut crescit pluuia amplius quàm guttæ, &
ignis quàm fumus: sic superabundauit quæ transiuit mensurã. Superauerunt autem guttæ, et fu-
mus: * & oraui, & dixi, Putas viuo vsque in 51

diebus

diebus illis? vel quid erit in diebus illis? *Respō- 52
dit ad me, & dixit, De signis, de quibus me in-
terrogas, ex parte possum tibi dicere, de vita autē
tua non sum missus dicere tibi, sed nescio.

CAP. V.

DE signis autem: ecce dies venient, in quibus 1
apprehendētur qui inhabitant terram in cen A
su multo: & abscōdetur veritatis via: & sterilis
erit à fide regio: * & multiplicabitur iniustitia 2
super hanc quam ipse tu vides, & super quam au-
disti olim: * & erit impositio vestigio quam nūc 3
vides regnare regionem, & videbunt eam deser-
tam. * Si autē tibi dederit Altissimus viuere, vi- 4
debis post tertiā tubam, & reluceſcet subitò sol
noctu, & luna ter in die, *& de ligno sanguis stil 5
labit, & lapis dabit vocē suā, & populi cōmoue-
buntur: * & regnabit, quem non sperant qui in- 6
habitant super terram, & volatilia commigratio-
nem faciēt: * & mare Sodomiticū pisces reiiciet, 7
& dabit vocem noctu, quā non nouerant multi.
omnes autem audient vocem eius, *& chaos fiet 8
per loca multa, & ignis frequenter remittetur,
& bestię agrestes transmigrabūt & mulieres mē-
struatæ pariēt mōstra, * & in dulcibus aquis sal- 9
sæ inuenientur, & amici omnes semetipso expu-
gnabunt: & abscondetur tunc sensus, & intelle-
ctus separabitur in prōptuariū suū: * & quære- 10
tur à multis, & nō inuenietur: & multiplicabitur
iniustitia, & incontinētia super terrā. * Et inter- 11
rogabit regio proximā suā, & dicet, Nūquid per
te pertrāsiit iustitia iustū faciens? Et hoc negabit.
* Et erit in illo tēpore, & sperabunt homines, & 12
nō impetrabunt: laborabunt, & nō dirigētur viæ
eorū. *Hęc signa dicere tibi permissum est mihi: 13
& si oraueris iterū & ploraueris, sicut & nunc, &
ieiunaueris septem diebus, audies iteratò horum
maiora. * Et euigilaui, & corpus meum horruit 14
valde: & anima mea laborauit, vt deficeret: * & B
tenuit me qui venit angelus, qui loquebatur in 15
me, & confortauit me, & statuit me super pedes.
*Et factū est in nocte secunda, & venit ad me Sa- 16
lathiel dux populi, & dixit mihi, Vbi eras? & qua-
re vultus tuus tristis? * An nescis, quoniā tibi cre 17
ditus est Israel in regione transmigrationis eorū?
* Exurge ergo, & gusta panē, & non derelinquas 18
nos, sicut pastor gregē suum in manibus luporū
malignorum. * Et dixi ei, Vade à me, & non ap- 19
propies ad me. Et audiuit, vt dixi: & recessit à
me. * Et ego ieiunaui diebus septē vlulans & plo 20
rans, sicut mihi mādauit Vriel angelus. *Et factū 21
est post dies septem, & iterū cogitationes cordis
mei molestæ erant mihi valde. * & resumpsit a- 22
nima mea spiritum intellectus: & iterum cœpi
loqui coram Altissimo sermones, * & dixi, Do- 23
minator Domine ex omni sylua terræ, & omni-
bus arboribus eius, elegisti vineam vnicam: *Et 24
ex omni terra orbis, elegisti tibi foueam vnam?
& ex omnibus floribus orbis elegisti tibi lilium
25 vnū: * & ex omnibus abyssis maris, replesti tibi
riuum vnū: & ex omnibus ędificatis ciuitatibus,
26 sanctificasti tibimetipsi Siō: * & ex omnibus crea-
tis volatilibus, nominasti tibi columbā vnā & ex
omnibus plasmatis pecoribus, prouidisti tibi ouē
27 vnam: * & ex omnibus multiplicatis populis,
acquisiuisti tibi populum vnum: & ab omnibus
probatā legem donasti huic, quē desyderasti po-
28 pulo. * Et nunc Domine, vt quid tradidisti vnū
pluribus? Et præparasti super vnam radicē alias,
29 & dispersidisti vnicū tuum in multis: * & con-
C culcauerunt eū, qui contradicebant spōsionibus
30 tuis, quique tuis testamentis nō credebant. * Et
si odiens odisti populū tuum, tuis manibus de-
31 bet castigari. * Et factū est, cū locutus essem ser-
mones, & missus est angelus ad me, qui antè ve-
32 nerat ad me prēterita nocte, *& dixit mihi, Audi
me, & instruam te: & intende mihi, & adiiciam
33 corā te. * Et dixi, Loquere Domine meus. Et di-
xit ad me, Valde tu in excessu mentis factus es pro
34 Israel: an plus dilexisti eū, quàm qui eū fecit? * Et
dixi ad eum, Non Domine, sed dolens locutus
sum. Torquent enim me renes mei per omnē ho-
rā, quærentē apprehendere semitam Altissimi, &
35 inuestigare partem iudicij eius. * Et dixit ad me,
Nō potes. Et dixi, Quare Domine? Ad quid na-
scebar, aut quare nō fiebat matrix matris meę mi-
hi sepulchrū vt non viderē laborē Iacob, & de-
36 fatigationē generis Israel? * Et dixit ad me, Nu-
mera mihi quæ necdum venerāt, & collige mihi
dispersas guttas, & reuirida mihi aridos flores,
37 * & aperi mihi clausa prōptuaria, & produc mihi
inclusos in eis flatus, demōstra mihi vocis imagi-
nē: & tunc ostendam tibi laborē quem rogas vi-
38 dere. *Et dixi, Dominator Domine, quis enim est
qui potest hæc scire, nisi qui cum hominibus ha-
39 bitationem nō habet? * Ego autem insipiens, &
quomodò potero dicere de his, quibus me inter-
40 rogasti? * Et dixit ad me, Quomodò non potes
facere vnum de his quæ dicta sunt: sic nō poteris
inuenire iudicium meum, aut in fine charitatem,
41 quā populo promisi. * Et dixi, Sed ecce Domine
tu propè es his qui in finem sunt: & quid facient
D qui ante me fuerunt, aut nos, aut hi qui post nos?
42 * Et dixit ad me, Coronę assimilabo iudiciū meū.
Sicut non nouissimorum tarditas, sic nec priorū
43 velocitas. * Et respondi, & dixi, Nec poteras fa-
cere eos qui facti sunt, & qui sunt, & qui futuri
sunt, in vnum, vt celerius iudicium tuū ostēdas?
44 *Et respondit ad me, & dixit, Non potest festina-
re creatura super creatorem, nec sustinere secu-
45 lum eos qui in eo creandi sunt in vnum. * Et
dixi, Quomodo dixisti seruo tuo, quoniam viui-
ficans viuificasti à te creatam creaturā in vnum,

&

& sustinebat creatura: poterit & nũc portare præ-
sentes in vnum. ‡ Et dixit ad me, Interroga ma- 46
tricem mulieris, & dices ad eam, Et si paris, qua-
re per tẽpus? Roga ergo eam, vt det decẽ in vnũ.
‡ Et dixi, Non vtiq; poterit: sed secundũ tẽpus. 47
‡ Et dixit ad me, Et ego dedi matricem terræ his 48
qui seminati sunt super eã per tempus. ‡ Quem- 49
admodũ enim infans nõ parit ea, quæ senũ sunt:
sic ego dispositi à me creatũ seculum. ‡ Et interro 50
gaui, & dixi, Cũ iã dederis mihi viã, loquar corã
te: nam mater nostra, de qua dixisti mihi, adhuc
iuuenis est: iam senectuti appropinquat. ‡ Et re- 51
spõdit ad me, & dixit, Interroga eam quæ parit,
& dicet tibi. ‡ Dices enim ei, Quare quos pepe- 52
risti, nunc non sunt similes his qui ante te, sed mi
nores statura? ‡ Et dicet tibi & ipsa, Alij sunt qui 53
in iuuentute virtutis nati sunt: & alij qui sub tẽ-
pore senectutis, deficiente matrice sunt nati. ‡ Cõ- 54
sydera ergo & tu, quoniã minori statura estis præ
his qui ante vos: ‡ & qui post vos, minori quàm 55
vos, quasi iam senescentes creaturæ, & fortitudi-
nem iuuentutis prætereuntes. Et dixi, Rogo Do-
mine, si inueni gratiã ante oculos tuos, demõstra
seruo tuo, per quem visites creaturam tuam.

CAP. VI.

ET dixit ad me, Initio terreni orbis, & antequã 1
starent exitus seculi, & antequam spirarent A
conuentiones ventorũ, ‡ & antequã sonarẽt vo- 2
ces tonitruum, & antequam splenderent nitores
coruscationũ, & antequam confirmarentur fun-
damenta paradisi, ‡ & antequam viderentur de- 3
cori flores, & antequam confirmarentur motæ
virtutes, & antequam colligerentur innumerabi-
les militiæ angelorum. ‡ & antequã extollerẽ- 4
tur altitudines aëris, & antequam nominarentur
mensuræ firmamentorum, & antequam æstua-
rent camini in Sion, ‡ & antequam inuestigarẽ- 5
tur præsentes anni, & antequam abalienarentur
eorũ qui nunc peccant adinuentiones, & consi-
gnati essent qui fidẽ thesaurizauerũt: ‡ tũc cogi- 6
taui, & facta sunt per me solum, & nõ per alium:
& finis per me, & non per alium. ‡ Et respondi, 7
& dixi, Quæ erit separatio temporum? aut quan-
do prioris finis, & sequentis initium? ‡ Et dixit 8
ad me, Ab Abrahã vsq; ad Isaac, quando nati sunt
ab eo Iacob & Esau, manus Iacob tenebat ab ini-
tio calcaneũ Esau: ‡ finis enim huius seculi Esau, 9
& principium sequentis Iacob. ‡ Hominis ma- 10
nus inter calcaneum & manum. Aliud noli quæ-
rere Esdra. ‡ Et respõdi, & dixi, O dominator Do 11
mine, si inueni gratiã ante oculos tuos, ‡ oro vt 12
demõstres seruo tuo finẽ signorũ tuorũ quorum
partem mihi demõstrasti nocte præcedenti. ‡ Et 13
respondit, & dixit ad me, Surge super pedes tuos,
& audi vocem, pleniſsimam sonitus. ‡ Et erit si- 14
lentes super eum. ‡ Ideo cùm loquitur, tu non ex- 15
paueas, quoniam de fine verbum & fundamentũ
terræ intelligitur, ‡ quoniam de ipsis sermo tre- 16
B miscit & commouetur. scit enim quoniam finem
eorum oportet cõmutari. ‡ Et factum est, cùm 17
audissem, surrexi super pedes meos, & audiui: &
ecce vox loquens, & sonus eius sicut sonus aqua-
rum multarum, ‡ & dixit, Ecce dies veniunt, & 18
erit quando appropinquare incipiam, vt visitem
habitãtes in terra: ‡ & quando inquirere inci- 19
piam ab eis qui iniustè nocuerunt iniustitia sua,
& quando suppleta fuerit humilitas Sion. ‡ & cũ 20
superſignabitur seculum quod incipiet pertran-
sire, hæc signa faciam, Libri aperientur ante faciẽ
firmamenti, & omnes videbunt simul, ‡ & anni- 21
culi infantes loquentur vocibus suis, & prægnã-
tes immaturos parient infantes trium & quatuor
mensium, & viuent, & suscitabuntur. ‡ Et subi- 22
tò apparebũt seminata loca non seminata, & ple-
na promptuaria subitò inuenientur vacua: ‡ & 23
tuba canet cum sono, quam cùm omnes audie-
rint, subitò expauescent. ‡ Et erit in illo tempo- 24
re, debellabũt amici amicos vt inimici, & expaue-
scet terra cum his: & venæ fontium stabunt, &
non decurrẽt in horis tribus: ‡ & erit, omnis qui 25
derelictus fuerit ex omnibus istis quibus prædixi
tibi, ipse saluabitur, & videbit salutare meum,
& finem seculi vestri. ‡ Et videbunt qui recepti 26
sunt homines, qui mortẽ non gustauerunt à na-
tiuitate sua, & mutabitur cor inhabitantium, &
conuertetur in sensum alium. ‡ Delebitur enim 27
malum, & extinguetur dolus. ‡ Florebit autem 28
fides, & vincetur corruptela, & ostendetur veri-
tas quæ sine fructu fuit diebus tantis. ‡ Et factũ 29
est, cùm loqueretur mihi, & ecce paulatim intue-
bar super eũ ante quem stabã, ‡ Et dixit ad me 30
hæc, Veni tibi ostendere tempus venturæ noctis.
‡ Si ergo iterum rogaueris, & iterum ieiunaueris 31
septem diebus, iterum tibi renuntiabo horum
maiora per diem quàm audiui. ‡ Audita est enim 32
C vox tua apud Altissimum. Vidit enim fortis dile-
ctionem tuam, & prouidit pudicitiam, quam à
iuuentute tua habuisti: ‡ & propter hoc misit me 33
demonstrare tibi hæc omnia, & dicere tibi: Con-
fide, & noli timere, ‡ & noli festinare cum prio- 34
ribus temporibus cogitare vana, vt non prope-
res à nouissimis temporibus. ‡ Et factum est post 35
hæc, & fleui iterum: & similiter ieiunaui septem
diebus, vt suppleam tres hebdomadas, quæ di- 36
ctæ sunt mihi. ‡ Et factũ est in octaua nocte, &
cor meum turbabatur iteratò in me, & cœpi lo-
qui coram Altissimo. ‡ Inflammabatur enim spi 37
ritus meus valde, & anima mea anxiabatur. ‡ & 38
dixi, O Domine, loquens locutus es ab initio
creaturæ in primo die dicens, Fiat cælum & ter-
ra: & tuum verbum opus perfectum. ‡ Et erat 39

tunc

tunc ſpiritus, & tenebræ circunferebantur, & ſilentium, ſonus vocis hominis nondum erat abste. * Tunc dixiſti de theſauris tuis proferri lumẽ 40
luminoſum, quo appareret opus tuum. * Et die 41
ſecundo creaſti ſpiritum firmamẽti, & imperaſti
ei vt diuideret & diuiſionem faceret inter aquas,
vt pars quædá ſurſum recederet, pars verò deorſum maneret. * Et tertia die imperaſti aquis cõ- 42
gregari in ſeptima parte terræ: ſex verò partes ſiccaſti & conſeruaſti, vt ex his ſint coram te miniſtrantia ſeminata à Deo, & culta. * Verbum 43
enim tuum proceſsit, & opus ſtatim fiebat.
* Proceſsit enim ſubitò fructus multitudinis 44
immenſus, & concupiſcentiæ guſtus multiformes, & flores colore immutabĩli, & odores odoramenti inueſtigabilis. & die tertia hęc facta ſunt.
* Quarta autem die imperaſti fieri ſolis ſplendo- 45
rem, lunæ lumen, ſtellarũ diſpoſitionẽ. * Et im- 46
peraſti eis, vt deſeruirent futuro plaſmato homini. * Quinto autem die dixiſti ſeptimæ parti, 47
vbi erat aqua congregata, vt procrearet animalia, & volatilia, & piſces : & ita fiebat. * Aqua 48
muta, & ſine anima quæ Dei nutu iubebantur,
animalia faciebat, vt ex hoc mirabilia tua nationes enarrent. * Et tunc conſeruaſti duas animas: 49
nomen vni vocaſti Henoch, & nomen ſecundæ
vocaſti Leuiathan, * & ſeparaſti ea ab alterutro. 50
Non enim poterat ſeptima pars, vbi erat aqua
congregata, capere ea. * Et dediſti Henoch v- 51
nam partem, quæ ſiccata eſt tertio die, vt habitet in ea vbi ſunt montes mille. * Leuiathan au- 52
tem dediſti ſeptimam partẽ humidam, & ſeruaſti
eam, vt fiat in deuorationem quibus vis, & quãdo vis. * Sexto autem die imperaſti terræ, vt crea- 53
ret coram te iumenta, & beſtias, & reptilia: * & 54
ſuper his Adam, quem conſtituiſti ducem ſuper
omnibus factis quæ feciſti, & ex eo educimur
nos omnes, quemque elegiſti populũ. * Hęc au- 55
tem omnia dixi corã te Domine, quia propter nos
creaſti ſeculũ. * Reſiduas autem gẽtes ab Adam 56
natas dixiſti eas nil eſſe, & quoniam ſaliuæ aſsimilatæ ſunt, & quaſi ſtillicidium de vaſe ſimilaſti abundantiam eorũ. * Et nunc Domine, ecce, 57
iſtæ gentes, quæ in nihilum deputatæ ſunt; cœperunt dominari noſtri, & deuorare: * nos autẽ 58
populus tuus quem vocaſti primogenitum vnigenitum æmulatorem tuum, traditi ſumus in
manibus eorum : * & ſi propter nos creatum 59
eſt ſeculum, quare non hæreditatem poſsidemus
cum ſeculo? Vſquequo hæc.

CAP. VIII.

ET factum eſt, cùm finiſſem loqui verba hæc, 1
E miſſus eſt ad me angelus qui miſſus fuerat ad A
me primis noctibus, * & dixit ad me, Surge Eſ- 2
dra, & audi ſermones quos veni loqui ad te. * Et 3
dixi, Loquere Deus meus. Et dixit ad me, Mare
poſitum eſt in ſpatioſo loco, vt eſſet altum &
4 immenſum: * erit autem ei introitus in anguſto
5 loco poſitus, vt eſſet ſimilis fluminibus. * Quis
enim volens voluerit ingredi mare, & videre eũ,
vel dominari eius: ſi non tranſierit anguſtum, in
6 latitudinẽ quomodò venire poterit? * Itẽ aliud,
Ciuitas eſt ædificata, & poſita in loco campeſtri:
7 eſt autem plena omnium bonorum. * introitus
eius anguſtus & in præcipiti poſitus, vt eſſet à
8 dexteris quidẽ ignis, à ſiniſtris aqua alta: * ſemita
autem eſt vna ſola inter eos poſita, hoc eſt, inter
ignem & aquam, vt non capiat ſemita, niſi ſo-
9 lummodò veſtigium hominis. * Si autẽ dabitur
ciuitas homini in hęreditatem, ſi nunquam antepoſitum periculum pertranſierit, quomodò
10 accipiet hæreditatẽ ſuam? * Et dixi, Sic Domine:
11 Et dixit ad me, Sic eſt & Iſrael pars. * Propter
eos enim feci ſeculum: & quando tranſgreſſus
eſt Adã cõſtitutiones meas, iudicatum eſt quod
12 factum eſt. * Et facti ſunt introitus huius ſeculi
anguſti, & dolentes, & laborioſi: pauci autem &
mali, & periculorũ pleni, & labore magnopere
13 fulti. * nã maioris ſeculi introitus ſpatioſi & ſe-
14 curi, & faciẽtes immortalitatis fructũ. * Si ergo
ingredientes non fuerunt ingreſsi qui viuunt,
anguſta & vana hæc: non poterunt recipere quę
15 ſunt repoſita. * Nunc ergo quare tu conturbaris, cùm ſis corruptibilis? & quid mouẽris tu, cũ
16 ſis mortalis : * Et quare non accepiſti in corde
tuo quod eſt futurum, ſed quod in præſenti?
17 * Reſpõdi & dixi, Dominator Domine, ecce diſpoſuiſti lege tua, quoniã iuſti hæreditabunt hæc,
18 impij autẽ peribunt. * Iuſti autem ferent anguſta, ſperantes ſpatioſa. qui enim impiè geſſerunt,
& anguſta paſsi ſunt, & ſpatioſa non videbunt.
19 * Et dixit ad me, Nõ eſt iudex ſuper Deum, neq;
B intelligens ſuper Altiſsimum. * Pereunt enim
20 multi præſentes, quia negligitur quæ antepoſita
21 eſt Dei lex. * Mandans enim mandauit Deus venientibus, quãdo venerunt, quid facientes viue-
22 rent, & quid obſeruãtes nõ punirentur. * Hi autẽ nõ ſunt perſuaſi, & contradixerunt ei, & cõſti-
23 tuerunt ſibi cogitamẽ vanitatis, * & propoſuerunt ſibi circunuentiones delictorũ, & ſuperdixerunt Altiſsimo nõ eſſe, & vias eius nõ cognouerunt, * & legem eius ſpreuerũt, & ſponſiones
24 eius abnegauerũt, & in legitimis eius fidem non
25 habuerũt, & opera eius nõ perfecerunt. * propter
26 hoc Eſdra vacua vacuis, & plẽna plenis. * Ecce
tempus veniet, & erit quando venient ſigna quæ
prædixi tibi, & apparebit ſponſa, & appareſcens
27 oſtendetur quæ nunc ſubducitur terra: * & omnis qui liberatus eſt de prædictis malis, ipſe vide-
28 bit mirabilia mea. * Reuelabitur enim filius
meus IESVS cum his qui cum eo ſunt, & iucundabuntur qui relicti ſunt in annis quadrin-

gentis. ‡ Et erit post annos hos, & morietur fi- 29
lius meus CHRISTVS, & omnes qui spiramen-
tũ habent homines: ‡ & cõuertetur seculum in 30
antiquũ silentium diebus septẽ, sicut in priori-
bus iudiciis, ita vt nemo derelinquatur. ‡ Et erit 31
post dies septem, & excitabitur quod nondum
vigilat seculum, & morietur corruptũ, ‡ & terra 32
reddet quæ in ea dormiunt & puluis qui in eo
silentio habitant, & promptuaria reddent quæ
eis commendatæ sunt animæ. ‡ Et reuelabitur 33
Altissimus super sedem iudicij, & pertransibunt
miseriæ, & longanimitas congregabitur. ‡ Iu- 34
dicium autem solum remanebit, veritas stabit &
fides conualescet, ‡ & opus subsequetur, & 35
merces ostendetur, & iustitiæ vigilabunt, & in-
iustitiæ nõ dominabuntur. ‡ Et dixi, Primus A- 36
Gen. 18. c. 23. brahã propter Sodomitas orauit, & Moyses pro C
Exo. 32. c. 11. patribus qui in deserto peccauerunt, ‡ & qui 37
2. Re. 14 c. 17. post eum pro Israel in diebus Achaz, & Samue-
2. Par. 6. c. 14. lis: ‡ & Dauid pro confractione, & Salomon pro 38
3. Re. 17. d. 21 & 18. d. 25. eis qui venerunt in sanctificationem, ‡ & Elias 39
4. Re. 19. c. 15. pro his qui pluuiam acceperunt, & pro mortuo
vt viueret, ‡ & Ezechias pro populo in diebus 40
Sennacherib, & multi pro multis. ‡ Si ergo mo- 41
do quando corruptibile increuit, & iniustitia
multiplicata est, & orauerunt iusti pro impiis:
quare & nunc sic non erit? ‡ Et respondit ad me, 42
& dixit, Præsens seculum non est finis, gloria in
eo frequens manet: propter hoc orauerunt pro
inualidis. ‡ Dies enim iudicij erit finis temporis 43
huius, & initium temporis futuræ immortalita-
tis, in quo transiuit corruptela: ‡ soluta est in- 44
temperantia, abscissa est incredulitas: creuit au-
tẽ iustitia, orta est veritas. ‡ tunc enim nemo po- 45
terit saluare eum qui periit, neq; demergere qui
vicit. Et respondi, ‡ & dixi, Hic est sermo meus 46
primus & nouissimus, quoniam melius erat non
dare terrã Adam, vel cùm iam dedisset, coërcere
eum vt non peccaret. ‡ Quid enim prodest ho- 47
minibus in præsenti viuere in tristitia, & mor-
Rom. 5. a. 2. tuos sperare punitionem? ‡ O tu quid fecisti 48
Adam? Si enim tu peccasti, non est factus solius
tuus casus, sed & noster qui ex te aduenimus.
‡ Quid enim prodest nobis si promissum est no- 49
bis immortale tempus: nos autẽ mortalia opera
egimus? ‡ Et quoniã prædicta est nobis perennis 50
spes: nos verò pessimi vani facti sumus. ‡ Et quo- 51
niam reposita sunt nobis habitacula sanitatis &
securitatis: nos verò malè cõuersati sumus. ‡ Et 52
quoniam reposita est gloria Altissimi protegere
eos qui tardè conuersati sunt: nos autẽ pessimis
viis ambulauimus. ‡ Et quoniã ostẽdetur paradi 53
sus, cuius fructus incorruptus perseuerat, in quo
est securitas & medela: ‡ nos verò non ingredie- 54
mur in ingressis enim locis cõuersati sumus. ‡ Et 55
quoniam super stellas fulgebunt facies eorũ qui D

abstinentiam habuerunt: nostræ autem facies
56 super tenebras nigræ. ‡ non enim cogitauimus
viuentes quando iniquitatem faciebamus, quòd
57 incipiemus post mortem pati. ‡ Et respondit,
& dixit, Hoc est cogitamẽtum certaminis quod
58 certabit qui super terram natus est homo, ‡ vt
si victus fuerit, patiatur quod dixisti: si autem
59 vicerit, recipiet quod dico: ‡ quoniam hæc
est vita quam Moyses dixit, cùm viueret, ad po- Deu. 30. d. 19.
60 pulum, dicens, Elige tibi vitam, vt viuas. ‡ Non
crediderunt autẽ ei, sed nec post eum prophetis:
61 sed nec mihi qui locutus sum ad eos. ‡ quoniã
non esset tristitia in perditionem eorum, sicut fu
turum est gaudiũ super eos, quibus persuasa est
62 salus. ‡ Et respondi, & dixi, Scio Domine, quo-
niã vocatus est Altissimus misericors in eo quòd
misereatur his qui nondũ in seculo aduenerunt;
63 ‡ & quòd miseretur illis qui cõuersionem faciunt
64 in lege eius: ‡ & longanimis est quoniã longa-
nimitatẽ præstat his qui peccauerunt quasi suis
65 operibus: ‡ & munificus est, quoniã quidem do-
66 nare vult pro exigentiis: ‡ & multę misericordię,
quoniã multiplicat magis misericordias his qui
præsentes sunt, & qui præterierunt, & qui futuri
67 sunt. ‡ Si enim non multiplicauerit misericor-
dias suas, non viuificabitur seculum cum his qui
68 inhæreditabãt in eo. ‡ Et dõnat: quoniam si nõ
donauerit de bonitate sua, vt alleuentur hi qui
iniquitatem fecerunt, de suis iniquitatibus non
poterit decies millesima pars viuificari hominũ.
69 ‡ & iudex si nõn ignouerit his qui curati sunt
verbo eius, & deleuerit multitudinẽ contentio-
70 num: ‡ non fortasis derelinquerentur in innu-
merabili multitudine, nisi pauci valde.

CAP. VIII.

1 ET respondit ad me, & dixit, Hoc seculum fe-
A cit Altissimus propter multos, futurum au-
2 tem propter paucos. ‡ Dicam autem coram te
similitudinem Esdra. Quomodò autẽ interro-
gabis terrã, & dicet tibi, quoniã dabit terrã mul-
tam magis vnde fiat fictile, paruum autẽ puluerẽ
vnde aurum fit: sic & actus præsentis seculi.
3 ‡ Multi quidem creati sunt, pauci autẽ saluabun-
4 tur. ‡ Et respondi, & dixi, Absorbe ergo anima
5 sensum, & deuora quod sapit. ‡ conuertisti enim
obaudire, & prophetare* volens'. Nec enim tibi *voles.1.
datum est spatium, nisi solummodò viuere.
6 ‡ O Domine, si non permittes seruo tuo, vt ore-
mus coram te, & des nobis semen cordi, & sen-
sui culturam, vnde fructus fiat, vnde viuere
possit omnis corruptus, qui portabit locum ho-
7 minis? ‡ Solus enim es, & vna plasmatio nos
8 sumus manuum tuarum, sicut locutus es: ‡ &
quomodò nunc in matrice plasmatũ est corpus,
& præstas membra: conseruatur in igne & aqua
tua creatio: & nouem mensibus patitur tua
plasmatio

plaſmatio tuam creaturam quæ in ea creata eſt:
* ipſum autem quod ſeruat, & quod ſeruatur, v- 9
traque ſeruabuntur:ſeruataq́,quandoque iterum
reddit matrix, quæ in ea creuerunt. * Impera- 10
ſti enim ex ipſis membris, hoc eſt mamillis præ-
bere lac fructui mamillarum, * vt nutriatur id 11
quod plaſmatum eſt vſque in tẽpus aliquod, &
poſtea diſponas eum tuæ miſericordiæ. * Enutri- 12
ſti eum tua iuſtitia, & erudiſti eum in lege tua,&
corripuiſti eum tuo intellectu: * & mortificabis 13
eum, vt tuam creaturam: & viuificabis eum, vt
opus tuum. * Si ergo perdideris eum qui tantis 14
laboribus plaſmatus eſt: tuo iuſſu facile eſt ordi-
nari, vt & id quod fiebat ſeruaretur. * Et nunc 15
Domine dicã, de omni homine tu magis ſcis: de
populo autem tuo,ob quẽ doleo: * & de hæredi- 16
tate tua, propter quam lugeo: & propter Iſrael,
propter quẽ triſtis ſum: & de Iacob,propter quẽ
doleo: * ideo incipiam orare corã te pro me, & 17
pro eis: quoniam video lapſus noſtros qui inha-
bitamus terram. * Sed audiui celeritatem iudicis 18
qui futurus eſt. * Ideò audi vocem meam,& in- 19
tellige ſermonem meum,& loquar coram te Ini-
tiũ verborũ Eſdræ priuſquàm aſſumeretur: * & 20
dixi, Domine,qui inhabitas ſeculum,cuius oculi
eleuati in ſuperna & aëre: * & cuius thronus 21
ineſtimabilis,& gloria incõprehenſibilis cui aſtat
exercitus angelorum cum tremore, * quorum 22
ſeruatio in vento & igni conuertitur: cuius ver-
bum verum,& dicta perſeuerantia: * cuius iuſ- 23
tio fortis, & diſpoſitio terribilis: cuius aſpectus
arefacit abyſſos,& indignatio tabeſcere facit mõ-
tes, & veritas teſtificatur: * exaudi orationem 24
ſerui tui, & auribus percipe precationẽ figmenti
tui. * Dum enim viuo,loquar:& dum ſapio,re- 25
ſpondebo, * nec reſpicias populi tui delicta, ſed 26
qui tibi in veritate ſeruiunt. * Nec intendas im- 27
pia gentiũ ſtudia,ſed qui tua teſtimonia cum do-
loribus cuſtodierunt. * Nec cogites qui in con- 28
ſpectu tuo falsè conuerſati ſunt, ſed memorare
qui ex voluntate tua timorem cognouerũt. * Ne- 29
que volueris perdere, qui pecudum mores ha-
buerunt: ſed reſpicias eos qui legem tuam ſplen-
didè docuerunt. * Nec indigneris eis qui beſtiis 30
peiores iudicati ſunt: ſed diligas eos qui ſemper C
in tua iuſtitia confidunt, & gloria. * Quoniam 31
nos & patres noſtri talibus morbis languemus:
tu autem propter nos peccatores miſericors vo-
caberis. * Si enim deſyderaueris vt noſtri miſe- 32
rearis,tunc miſericors vocaberis, nobis autem nõ
habentibus opera iuſtitiæ. * Iuſti enim, quibus 33
ſunt opera multa repoſita, ex propriis operibus
recipient mercedem. * Quid eſt enim homo, vt 34
ei indigneris: aut genus corruptibile,vt ita ama-
3. Re. 8. e. 46. 2. par. 6. f. 36. rus ſis de ipſo? * In veritate enim nemo de geni- 35
tis eſt qui non impiè geſſit, & de confitentibus
qui non deliquit. * In hoc enim annunciabitur 36
iuſtitia tua, & bonitas tua Domine, cùm miſer-
tus fueris eis qui non habent ſubſtantiam bono-
rum operum. * Et reſpondit ad me, & dixit, 37
Rectè locutus es aliqua: & iuxta ſermones tuos
ſic & fiet. * quoniã non verè cogitabo ſuper plaſ- 38
ma eorũ qui peccauerunt ante mortẽ, ante iudi-
cium, ante perditionem: * ſed iucundabor ſuper 39
iuſtorũ figmentum,& memorabor peregrinatio- Gen. 48. 4.
nis quoque, & ſaluationis & mercedis receptio-
nis. * Quo modo ergo locutus ſum, ſic & eſt. 40
* Sicut enim agricola ſerit ſuper terram ſemina 41
multa, & pantationes multitudinis plantat, ſed
non in tempore omnia quæ ſeminata ſunt,ſaluã-
tur,ſed nec omnia quæ plantata ſunt radicabunt:
ſic & qui in ſeculo ſeminati ſunt,nõ omnes ſalua Mat. 13. a. 4. & 20 b. 16.
buntur. * Et reſpondi,& dixi,Si inueni gratiam, 42
loquar. * Quo modo ſemen agricolæ ſi non aſ- 43
cenderit aut non acceperit pluuiam tuam in tẽ-
pore, aut ſi corruptũ fuerit multitudine pluuiæ,
* ſic perit: & ſimiliter homo qui manibus tuis 44
plaſmatus eſt, & tu ei imago nominatus:quoniã
ſimulatus es ei, propter quem omnia plaſmaſti,
& ſimilaſti ſemini agricolæ. * Non iraſcaris ſu- 45
per nos,ſed parce populo tuo, & miſerere hære-
ditati tuæ. Tu autem creaturæ tuæ miſereris.
* Et reſpondit ad me,& dixit, Quæ ſunt præſen- 46
D tia præſentibus,& quæ futura futuris. * Multum
enim tibi reſtat, vt poſsis diligere meam crea- 47
turam ſuper me: tibi autem frequenter & ipſi
proximaui,iniuſtis autẽ nũquam. * Sed & in hoc 48
mirabilis es corã Altiſsimo, * quoniam humi- 49
liaſti te ſicut decet te: & non iudicaſti te,vt in-
teriuſtos plurimum glorificeris. * Propter quod 50
miſeriæ multæ, & miſerabiles efficientur eis qui
habitant ſeculum in nouiſsimis: quia in multa
ſuperbia ambulauerunt. * Tu autem pro te in- 51
tellige, & de ſimilibus tuis inquire gloriam.
* Vobis enim apertus eſt paradiſus, plantata eſt 52
arbor vitæ,prẽparatum eſt futurum tempus,præ-
parata eſt abundantia, ædificata eſt ciuitas, pro-
bata eſt requies, perfecta eſt bonitas & perfecta
ſapientia. * Radix mali ſignata eſt à vobis: infir- 53
mitas, & tinea à vobis abſconſa eſt: & in infer- 54
num fugit corruptio in obliuione. * Tranſie-
runt dolores,& oſtenſus eſt in fine theſaurus im-
mortalitatis. * Noli ergo adiicere inquirendo 55
de multitudine eorum qui pereunt. * Nam & 56
ipſi accipientes libertatem, ſpreuerunt Altiſsi-
mum, & legem eius contempſerunt, & vias eius
dereliquerunt. * Adhuc autem iuſtos eius con- 57 Pſal. 13. a. 1. & 52. a. 1.
culcauerunt, * & dixerunt in corde ſuo non eſſe 58
Deum: & quidem ſcientes quoniam moriuntur.
* Sicut enim vos ſuſcipient quæ prædicta ſunt: 59
ſic eos ſitis & cruciatus,quæ præparata ſunt.non
enim voluit hominem diſperdi. * Sed & ipſi 60

qui creati ſunt, coinquinauerunt nomẽ eius qui
fecit eos: & ingrati fuerunt ei qui præparauit eis
vitam. * Quapropter iudicium meũ modò ap- 61
propinquat. * Quæ nõ omnibus demonſtraui, 62
niſi tibi, & tibi ſimilibus paucis. Et reſpondi, &
dixi, * Ecce nunc Domine demonſtraſti mihi 63
multitudinem ſignorum, quæ incipies facere in
nouiſsimis: ſed non demonſtraſti mihi quo tem-
pore.

CAP. IX.

ET reſpondit ad me, & dixit, Metiens metire 1
tempus in ſemetipſo: & erit cùm videris, A
quando tranſierit pars quædam ſignorum quæ
prædicta ſunt, * tunc intelliges quoniam ipſum 2
eſt tẽpus in quo incipiet Altiſsimus viſitare ſecu-
lum quod ab eo factum eſt. * Et quãdo videbitur 3
in ſeculo motio locorũ, & populorum turbatio,
* tunc intelliges quoniam de his erat Altiſsimus 4
locutus à diebus qui fuerunt ante te ab initio.
* Sicut enim omne quod factũ eſt in ſeculo ini- 5
tiũ habet, pariter & cõſummationem, & conſum-
matio eſt manifeſta: * ſic & Altiſsimi tẽpora ini- 6
tia habent manifeſta in prodigiis & virtutibus,
& cõſummationes in actu & in ſignis. * Et erit, 7
omnis qui ſaluus factus fuerit, & qui poterit ef-
fugere per opera ſua & per fidẽ, in qua credidi-
ſtis, * relinquetur de prædictis periculis, & vi- 8
debit ſalutare meum in terra mea, & in finibus
meis. quoniã ſanctificaui me à ſeculo. * Et tunc 9
miſerebuntur qui nunc abuſi ſunt vias meas: &
in tormentis commorabuntur hi qui eas proie-
cerunt in cõtemptu. * Qui enim non cognoue- 10
runt me, viuentes beneficia cõſecuti: * & qui fa- 11
ſtidierunt legẽ meã, eũ adhuc erant habẽtes liber
tatem, * & cùm adhuc eſſet eis apertus pœniten- 12
tiæ locus, non intellexerunt, ſed ſpreuerunt: hos
oportet poſt mortẽ in cruciamento cognoſcere.
* Tu ergo noli adhuc curioſus eſſe quomodò im- 13
pij cruciabuntur: ſed inquire quomodò iuſti ſal-
uabuntur, & quorum ſeculum, & propter quos B
ſeculum, & quando. * Et reſpondi, & dixi, 14
* Olim locutus ſum, & nunc dico, & poſtea dicã: 15
quoniã plures ſunt qui pereunt, quàm qui ſalua-
Mat. 10. b. 6. bũtur: *. ſicut multiplicatur fluctus ſuper guttã. 16
Et reſpõdit ad me, & dixit: * Qualis ager, talia & 17
ſemina: & quales flores, tales & tincturæ: & qua-
lis operator, talis & creatio: & qualis agricola, ta-
lis cultura: quoniã tempus erat ſeculi. * Et nunc 18
cùm eſſem parans eis his qui nunc ſunt, antequã
fieret ſeculum, in quo habitarent: & nemo mihi
creatur. 3. cõtradixit. * tunc enim quiſq;, & nunc creator 19
in mundo hoc parato, & meſſe indeficiẽti & lege
inueſtigabili corrupti ſunt mores eorũ. * Et con- 20
ſideraui ſeculũ, & ecce erat periculũ propter co-
gitationes quæ in eo aduenerunt. * Et vidi, & 21
p. perci ei valde: & ſeruaui mihi acinũ de botro,
& plantationem de tribu multa. * Pereat ergò 22
multitudo quæ ſine cauſa nata eſt, & ſeruetur
acinus meus, & plantatio mea: quia cum multo
labore perfeci. * Tu autem ſi adhuc intromit- 23
tas ſeptem dies alios, ſed non ieiunabis in eis:
* ibis in campum florum, vbi domus non eſt æ- 24
dificata: & manducabis ſolummodò de floribus
campi, & carnẽ non guſtabis, & vinũ non bibes,
ſed ſolũmodò flores: * deprecare Altiſsimũ ſine 25
intermiſsione; & veniam, & loquar tecum. * Et 26
C profectus ſum, ſicut dixit mihi, in campum, qui
vocatur Ardath, & ſedi ibi in floribus. Et de
herbis agri manducaui, & facta eſt eſca earũ mihi
in ſaturitatem. * Et factum eſt poſt dies ſeptem, 27
& ego diſcumbebã ſupra fœnũ, & cor meũ iterũ
turbabatur ſicut antè. * Et apertum eſt os meũ, 28
& inchoaui dicere coram Altiſsimo, & dixi, * O 29
Domine, te nobis oſtendens oſtenſus es patribus Exod. 19. b. 9 & 24. a. 3. Deut. 4. b. 12.
noſtris in deſerto, quod non calcatur; & infru-
ctuoſo, quando erant exeuntes de Ægypto: & di-
cens dixiſti, * Tu Iſrael audi me; & ſemen Iacob 30
intẽde ſermonibus meis. * Ecce enim ego ſemi- 31
no in vobis legem meã, & faciet in vobis fructũ,
& glorificabimini in eo per ſeculũ. * Nã patres 32
noſtri accipientes legem, nõ ſeruauerunt, & legi-
tima mea nõ cuſtodierũt, & factus eſt fructus le-
gis non parens: nec enim poterat, quoniam tuus
erat. * Nam qui acceperunt perierunt, nõ cuſto- 33 Exo. 32. f. 28.
dientes quod in eis ſeminatum fuerat. * Et ecce, 34
cõſuetudo eſt, vt cùm acceperit terra ſemen, vel
nauẽ mare, vel vas aliquod eſcam vel potũ: cùm
fuerit exterminatum id, in quo ſeminatum eſt,
vel in quod miſſum eſt: * ſimul id quod ſemina- 35
tum, vel miſſum eſt, vel quæ ſuſcepta ſunt, exter-
D minantur, & ſuſcepta iam non manent apud
nos: ſed nobis ſic non factũ eſt. * Nos quidẽ qui 36
legem accepimus peccãtes periuimus, & cor no-
ſtrum quod ſuſcepit eam: * nam lex non periit, 37 Eſa. 48. a. 2.
ſed permanſit in ſuo labore. * Et cùm loquerer 38
hæc in corde meo, reſpexi oculis meis, & vidi Inf. 10. d. 40.
mulierem in dextera parte. & ecce hæc lugebat,
& plorabat cum voce magna, & animo dolebat
valde, & veſtimẽta eius diſciſſa, & cinis ſuper ca-
put eius. * Et dimiſi cogitatus, in quibus eram 39
cogitans, & conuerſus ſum ad eam, & dixi ei,
* Vt quid fles? & quid doles animo? Et dixit ad 40
me, * Dimitte me Domine meus, vt deflcã me, 41
& adiiciam dolorem: quoniam valde amaro ſum
animo, & humiliata ſum valde. * Et dixi ei, 42
Quid paſſa es? dic mihi. Et dixit ad me,
* Sterilis fui ego famula tua, & non peperi, ha- 43
bens maritum annis triginta. * Ego enim per 44
ſingulas horas, & per ſingulos dies, & annos hos
triginta deprecor Altiſsimum nocte ac die. * Et 45
factũ eſt, poſt triginta annos exaudiuit me Deus
ancillam tuam, & vidit humilitatem meam,

&

& attendit tribulationi meæ, & dedit mihi filiũ: & iucundata sum super eum valde ego, & vir meus, & omnes ciues mei, & honorificabamus valde Fortem. ✠ Et nutriui eum cum labore 46
multo. ✠ Et factum est cùm creuissẽt, & venissẽt 47
accipere vxorem, feci diem epuli.

CAP. X.

ET factũ est, cũ introisset filius meus in thala- 1
mo suo, cecidit, & mortuus est: ✠ & euerti- A
mus omnes lumina, & surrexerunt omnes ciues 2
mei, ad consolandum me, & quieui vsque in aliũ diem vsque nocte. ✠ Et factum est, cùm omnes 3
quieuissent vt me consolarentur vt quiescerem: & surrexi nocte, & fugi: & veni sicut vides in hoc campo: ✠ & cogito iam non reuerti in ciuitatẽ, 4
sed hîc consistere: & neq; manducare, neque bibere, sed sine intermissione lugere, & ieiunare vsque dũ moriar. ✠ Et dereliqui sermones in qui- 5
bus erã, & respondi cũ iracundia ad eam, & dixi,
✠ Stulta super omnes mulieres, nõ vides luctum 6
nostrũ, & quæ nobis cõtingunt? ✠ Quoniã Sion 7
mater nostra omni tristitia cõtristatur, & humilitate humiliata est, & luget validissimè. ✠ Et nũc 8
quoniã omnes lugemus, & tristes sumus: quoniã omnes cõtristati sumus, tu autem contristaris in vno filio? ✠ Interroga enim terram, & dicet tibi: 9
quoniam hæc est, quæ debeat lugere casum tantorum super eam germinantium. ✠ Et ex ipsa ab 10
initio omnes nati, & alij venient: & ecce, penè omnes in perditionem ambulant, & exterminiũ fit multitudo eorũ. ✠ Et quis ergo debet lugere 11
magis, nisi hæc quę tam magnã multitudinẽ perdidit, quàm tu, quæ pro vno doles? Si autẽ dicis mihi, ✠ Quoniam non est planctus meus similis 12
terræ: quoniã fructũ ventris mei perdidi, quẽ cũ mœroribus peperi, & cũ doloribus genui: ✠ terra 13
autem secundùm viam terræ, abiitque in ea multitudo præsens, quo modo euênit: & ego tibi dico, ✠ sicut tu cum labore peperisti, sic & terra dat 14
fructum suum homini ab initio ei qui fecit eam.
✠ Nunc ergo retine apud temetipsam dolorem 15
tuum, & fortiter fer qui tibi contigerunt casus.
✠ Si enim iustificaueris terminũ Dei, & consiliũ 16
suũ recipies in tẽpore, & in talibus collaudaberis. B
✠ Ingredere ergo in ciuitatem ad virũ tuum. Et 17
dixit ad me, ✠ Non faciã, neq; ingrediar ciuitatẽ, 18
sed hîc moriar. ✠ Et appositi adhuc loqui ad eã, 19
& dixi, ✠ Noli facere hunc sermonem, sed cõsenti persuadenti. Quot enim casus Sion? Consolare propter dolorem Ierusalem. ✠ Vides enim quo- 21
niam sanctificatio nostra deserta effecta est, & altare nostrum demolitũ est, & templum nostrum destructum est, ✠ & psalterium nostrum humi- 22
liatum est, & hymnus conticuit, & exultatio nostra dissoluta est, & lumen candelabri nostri extinctum est, & arca testamenti nostri direpta est,
& sancta nostra cõtaminata sunt, & nomen quod inuocatum est super nos, penè prophanatum est: & liberi nostri contumeliam passi sunt, & sacerdotes nostri succensi sunt, & Leuitę nostri in captiuitatem abierunt, & virgines nostræ coinquinatæ sunt, & mulieres nostræ vim passæ sunt, & iusti nostri rapti sunt, & paruuli nostri perditi sunt, & iuuenes nostri seruierunt, & fortes nostri inua- 23
lidi facti sunt: ✠ & quod omniũ maius, signaculum Sion, quoniam resignata est de gloria sua. nam & tradita est in manibus eorum qui nos o- 24
derunt. ✠ Tu ergo excute tuam tristitiam multam, & depone abs te multitudinem dolorum, vt tibi repropitietur Fortis, & requiem faciet tibi 25
Altissimus requietionem laborum. ✠ Et factum est, cùm loquebar ad eam, facies eius fulgebat subitò & species, coruscus fiebat visus eius, vt essem pauens valde ad eam, & cogitarẽ quid esset 26
hoc. ✠ Et ecce, subitò emisit sonitũ vocis magnũ timore plenum, vt commoueretur terra à mulie- 27
ris sono. & vidi: ✠ & ecce, amplius mulier non C cõparebat mihi, sed ciuitas ædificabatur, & locus demonstrabatur de fundamentis magnis: & ti- 28
mui, & clamaui voce magna, & dixi, ✠ Vbi est Sup 4. 8. 14.
Vriel angelus, qui à principio venit ad me? quoniam ipse me fecit venire in multitudine in excessu mentis huius, & factus est finis meus in cor- 29
ruptionẽ, & oratio mea in improperiũ. ✠ Et cùm essem loquens ego hæc, ecce venit ad me, & vidit 30
me. ✠ & ecce erã positus vt mortuus, & intellectus meus alienatus erat, & tenuit dexteram meã, & cõfortauit me, & statuit me super pedes meos, 31
& dixit mihi, ✠ Quid tibi est? & quare conturbatus est intellectus tuus, & sensus cordis tui? & 32
quare conturbaris? Et dixi, ✠ Quoniã dereliquisti me, & ego quidẽ feci secũdùm sermones tuos, & exiui in cãpum: & ecce vidi, & video quod nõ 33
possum enarrare. Et dixit ad me, ✠ Sta vt vir, & commebo 2.
34 ✠commouebo te. Et dixi, ✠ Loquere Domine meus tu in me, noli me derelinquere, vt nõ fru- 35
stra moriar: ✠ quoniã vidi quæ nõ sciebã, & au- 36
dio quæ nõ scio. ✠ Aut nunquid sensus meus fal- 37
litur, & anima mea somniat? ✠ Nunc ergo deprecor te, vt demonstres seruo tuo de excessu hoc. Et 38
respõdit ad me, & dixit, ✠ Audi me & doceam te, & dicam tibi de quibus times: quoniã Altissimus 39
reuelauit tibi mysteria multa. ✠ Vidit rectam viam tuam, quoniam sine intermissione contristabaris pro populo tuo, & valde lugebas propter 40
Sion. ✠ Hic ergo intellectus visionis quæ tibi ap- 41
paruit ante paululum. ✠ Quam vidisti lugentẽ, 42
inchoasti consolari eam. ✠ Nunc autem iam speciem mulieris non vides, sed apparuit tibi ciuitas 43
ædificari. ✠ & quoniã enarrabat tibi de casu filij 44
sui, hæc absolutio est. ✠ Hæc mulier quam vidi- D
sti, hæc est Sion, & quoniam dixit tibi quam &

nunc conſpicies, vt ciuitatẽ ædificatã. * Et quo- 45
niam dixit tib, quia ſterilis fuit triginta annis:
propter quod erant anni ſcilicet triginta, quando
non erat in ea adhuc oblatio oblata. * Et factũ 46
eſt poſt annos triginta, ædificauit Salomõ ciuita-
tẽ, & obtulit oblationes: tunc fuit quãdo peperit
ſterilis filiũ. * Et quod tibi dixit, quoniam nu- 47
triuit eũ cum labore, hoc erat, habitatio in Ieru-
ſalẽ. * Et quoniã dixit tibi, quòd filius meus ve- 48
niẽs in ſuo thalamo mortuus eſſet, & cõtigiſſet ei
caſus, hoc erat, quæ facta eſt ruina Ieruſalẽ. * Et 49
ecce vidiſti ſimilitudinẽ eius: & quoniã filiũ lu-
geret, inchoaſti cõſolari eã: & de his quæ cõtige-
runt, hęc erãt tibi aperienda. * Et nunc videt Al- 50
tiſſimus, quoniã ex animo cõtriſtatus es, & quo-
niã ex toto corde pateris pro ea, oſtẽdit tibi clari
tatẽ gloriæ eius, & pulchritudinem decõris eius.
* Propterea enim dixit tibi vt maneres in campo 51
vbi domus nõ eſt ædificata. * Sciebã enim ego, 52
quoniã Altiſsimus incipiebat tibi oſtendere hæc:
* propterea dixi tibi vt venires in agrum vbi nõ 53
eſt fundamentũ ædificij. * Nec enim poterat o- 54
pus ędificij hominis ſuſtineri in loco, vbi incipie-
batur Altiſsimi ciuitas oſtendi. * Tu ergo noli 55
timere, neque expaueſcat cor tuum: ſed ingrede-
re, & vide ſplendorem & magnitudinem ædifi-
cij, quantum capax eſt tibi viſus oculorum vi-
dere: * & poſt hæc audies quantum capit audi- 56
tus aurium tuarum audire. * Tu enim beatus es 57
præ multis, & vocatus es apud Altiſsimum ſicut
& pauci. * Nocte autem quæ in craſtinum fu- 58
tura eſt, manebis hîc: * & oſtendet tibi Altiſsi- 59
mus eas viſiones ſnpremorum, quæ faciet Altiſ-
ſimus his qui habitant ſuper terram à nouiſsimis
diebus. * Et dormiui illam noctem & aliam, 60
ſicut dixerat mihi.

CAP. XI.

ET vidi ſomnium, & ecce aſcendebat de mari 1 A
aquila, cui erant duodecim alæ pennarum, &
capita tria. * Et vidi, & ecce expandebat alas ſuas 2
in omnem terram, & omnes venti cæli inſuffla-
bant in eam, & colligebantur. * Et vidi, & de 3
pennis eius naſcebantur contrariæ pennę, & ipſę
fiebant in pennaculis minutis & modicis. * Nã 4
capita eius erant quieſcentia, & dimidium caput
erat maius aliorum capitum, ſed ipſa quieſcebat
cum eis. * Et vidi, & ecce aquila volauit in pen- 5
nis ſuis, & regnauit ſuper terram, & ſuper eos qui
habitant in ea. * Et vidi, quoniam ſubiecta erant 6
ei omnia ſub cælo, & nemo illi contradicebat, ne-
que vnus de creatura quæ eſt ſuper terram. * Et 7
vidi, & ecce ſurrexit aquila ſuper vngues ſuos, &
miſit vocem pennis ſuis, dicens, * Nolite om- 8
nes ſimul vigilare, dormite vnuſquiſque in loco
ſuo, & per tempus vigilate. * Capita autem in 9
nouiſsimo ſeruentur. * Et vidi, & ecce vox 10
non exibat de capitibus eius, ſed de medietate
corporis eius. * Et numeraui contrarias pennas 11
eius, & ecce ipſæ erant octo. * Et vidi, & ecce à 12
dextera parte ſurrexit vna penna, & regnauit
ſuper omnem terram. * Et factum eſt cùm regna- 13
ret, venit ei finis, & non apparuit locus eius: &
ſequens exurrexit, & regnabat. Ipſa multũ tenuit
tempus. * Et factum eſt cùm regnaret, & venie- 14
B bat finis eius, vt non appareret, ſicut prior.
* Et ecce, vox emiſſa eſt illi, dicens, * Audi 15
tu quæ tanto tempore tenuiſti terram. hæc an- 16
nuntio tibi antequam incipias non apparere.
* Nemo poſt te tenebit tempus tuum, ſed nec 17
dimidium eius. * Et leuauit-ſe tertia, & tenuit 18
principatum ſicut & priores: & non apparuit &
ipſa. * Et ſic contingebat omnibus aliis ſin- 19
gulatim principatum gerere, & iterum nuſquam
comparere. * Et vidi, & ecce in tẽpore ſequentes 20
pennæ erigebantur à dextera parte, vt tenerent
& ipſæ principatũ: & ex his erãt quę tenebãt, ſed
tamen ſtatim nõ cõparebant. * Nã & aliquæ ex 21
eis erigebantur ſed nõ tenebant principatũ. * Et 22
vidi poſt hęc, & ecce non cõparuerunt duodecim
pennæ, & duo pennacula: * & nihil ſupererat in 23
corpore aquilæ, niſi duo capita quieſcẽtia, & ſex
pennacula. * Et vidi, & ecce ſex pẽnaculis diuiſę 24
C ſunt duæ, & mãſerunt ſub capite quod eſt ad de-
xteram partem. Nam quatuor manſerunt in loco
ſuo. * Et vidi, & ecce ſubalares cogitabant ſe eri- 25
gere & tenere principatus. * Et vidi, & ecce vna 26
erecta eſt, ſed ſtatim nõ cõparuit. * Et ſecũdæ ve- 27
locius, quã priores nõ cõparuerunt. * Et vidi, & 28
ecce duæ quæ ſuperauerunt apud ſemetipſas co-
gitabãt & ipſæ regnare. * & in eo cùm cogitarẽt, 29
ecce vnum quieſcentiũ capitũ quod erat mediũ,
euigilabat. hoc enim erat duorum capitũ maius.
* Et vidi quoniam cõpleta ſunt duo capita ſecũ: 30
* & ecce conuerſum eſt caput cum his qui cum 31
eo erant, & comedit duas ſubalares quæ cogita-
bant regnare. * Hoc autem caput perconterruit 32
omnẽ terrã, & dominabatur in ea his qui habi-
tant terrã cum labore multo, & potentatũ tenuit
orbis terrarũ ſuper omnes alas quæ fuerũt. * Et 33
vidi poſt hæc, & ecce medium caput ſubitò non
cõparuit, & hoc ſicut alæ. * Superauerunt autẽ 34
duo capita, quę & ipſa ſimiliter regnauerũt ſuper
terrã, & ſuper eos qui habitãt in ea. * Et vidi, & 35
ecce deuorauit caput à dextera parte illud quod
à læua. * Et audiui vocẽ dicentẽ mihi, Conſpice 36
contra te, & conſydera quod vides. * Et vidi, & 37
D ecce ſicut leo concitatus de ſylua rugiens: & vidi
quoniã emittebat vocẽ hominis ad aquilã. Et di-
xit, dicens, * Audi tu, & loquar ad te, & dicet 38
Altiſsimus tibi, * Nónne tu es qui ſuperaſti de 39
quatuor animalibus, quæ feceram regnare in ſe-
culo meo, & vt per eos veniret finis temporũ eo-
rum?

rum? * Et quartus veniens deuicit omnia ani- 40
malia quæ trāſierunt, & potentatu tenuit ſeculū
cum tremore multo, & omnem orbē cum labore
peſſimo, & inhabitauit tot temporibus orbē ter-
rarum cū dolo. * Et iudicaſti terrā nō cum veri- 41
tate. * Tribulaſti enim māſuetos, & læſiſti quie- 42
ſcentes, & dilexiſti mēdaces, & deſtruxiſti habita-
tiones eorū qui fructificabant, & humiliaſti mu-
ros eorū qui te nō nocuerūt. * Et aſcēdit contu- 43
melia tua vſque ad Altiſsimū, & ſuperbia tua ad
Fortē. * Et reſpexit Altiſsimus ſuperba tempora, 44
& ecce finita ſunt, & ſcelera eius completa ſunt.
* Propterea nō appareas tu aquila, & alę tuę hor- 45
ribiles, & pēnacula tua peſsima, & capita tua ma-
ligna, & vngues tui peſsimi, & omne corpus tuū
vanū, * vti refrigeretur omnis terra, & reuertatur 46
liberata de tua vi, & ſperet iudicium & miſeri-
cordiam eius qui fecit eam.

CAP. XII.

ET factum eſt, dū loqueretur leo verba hæc ad 1
aquilā: & vidi, * & ecce quod ſuperauerat ca- 2
put, & non comparuerunt quatuor alæ, illæ quæ A
ad eū tranſierunt, & erectæ ſunt vt regnarent: &
erat regnum eorū exile, & tumultu plenū. * Et 3
vidi, & ecce ipſa non apparebāt, & omne corpus
aquilæ incēdebatur, & expaueſcebat terra valde,
& ego à tumultu & exceſſu mētis, & à magno ti-
more vigilaui, & dixi ſpiritui meo, * Ecce tu præ- 4
ſtitiſti mihi hoc in eo, quòd ſcrutaris vias Altiſsi-
mi. * Ecce adhuc fatigatus ſum animo, & ſpiritu 5
meo inualidus ſum valde, & nec modica eſt in me
virtus à multo timore, quam expaui nocte hac.
* Nunc ergo orabo Altiſsimum, vt me confortet 6
vſq; in finem. * Et dixi, Dominator Domine, ſi 7
inueni gratiam ante oculos tuos, & ſi iuſtificatus
ſum apud te præ multis, & ſi certè aſcēdit depre-
catio mea ante faciē tuā, * cōforta me, & oſtende 8
ſeruo tuo mihi interpretationē & diſtinctionem
viſus horribilis huius, vt pleniſsimè conſoleris
animā meā. * Dignū enim me habuiſti oſtēdere 9
mihi tēpora nouiſsima. Et dixit ad me, * Hæc eſt 10
interpretatio viſionis huius. * Aquilā quā vidi- 11
ſti aſcendentē de mari, hoc eſt regnū quod viſum
eſt in viſione Danieli fratri tuo. * Sed non eſt illi 12
interpretatū, quoniā ego nunc tibi interpretor.
* Ecce dies veniunt, & exurget regnū ſuper terrā, 13
& erit timor acrior omniū regnorū quæ fuerunt
ante eū. * Regnabūt autē in ea reges duodecim, 14
vnus poſt vnū. * Nā ſecundus incipiet regnare, B
& ipſe tenebit amplius tempus præ duodecim. 15
* Hæc eſt interpretatio duodecim alarū quas vi- 16
diſti. * Et quam audiſti vocē quæ locuta eſt, non 17
de capitibus eius exeuntē, ſed de medio corporis
eius, * hæc eſt interpretatio, quoniā poſt tempus 18
regni illius naſcentur cōtentiones nō modicæ, &
periclitabitur vt cadat: & nō cadet tūc, ſed iterū
19 conſtituetur in ſuū initium. * Et quoniā vidiſti
20 ſubalares octo cohærentes alis eius, * hæc eſt in-
terpretatio, exurgent in ipſo octo reges, quorum
erūt tēpora leuia, & anni citati, & duo quidem ex
21 ipſis perient. * Appropinquāte autē tēpore me-
dio, quatuor ſeruabuntur in tēpore, cùm incipiet
appropinquare tēpus eius vt finiatur: duę verò in
22 finē ſeruabuntur. * Et quoniam vidiſti tria capi-
23 ta quieſcentia, * hæc eſt interpretatio, in nouiſsi-
mis eius ſuſcitabit Altiſsimus tria regna, & reuo-
24 cabit in ea multa: & dominabūtur terrā, * & qui
habitant in ea, cū labore multo ſuper omnes qui
fuerunt ante hos. propter hoc ipſi vocati ſunt ca-
25 pita aquilæ. * Iſti enim erunt qui recapitulabūt
impietates eius, & qui perficient nouiſsima eius.
26 * Et quoniā vidiſti caput maius nō apparens, hæc
eſt interpretatio eius. quoniam vnus ex eis ſuper
C lectum ſuum morietur, & tamen cum tormentis.
27 * Nam duo qui perſeuerauerint, gladius eos
28 comedet. * Vnius enim gladius comedet qui cū
29 eo: ſed tamen hic gladio in nouiſsimis cadet. * Et
quoniam vidiſti duas ſubalares traiicientes ſuper
30 caput quod eſt in dextera parte, * hæc eſt inter-
pretatio. hi ſunt quos cōſeruauit Altiſsimus in fi-
nem ſuum, hoc eſt regnum exile, & turbationis
31 plenum. * Sicut vidiſti & leonem, quē vidiſti de
ſylua euigilantem & rugientem, & loquentem ad
aquilā, & arguentem eam, & iniuſtitias ipſius per
32 omnes ſermones eius ſicut audiſti: * hic eſt vētus
quem ſeruauit Altiſsimus in finem ad eos, & im-
pietates ipſorum: & arguet illos, & incutiet corā
33 ipſis diſcerptiones eorum. * Statuet enim eos in
iudicio viuos: & erit, cùm arguerit eos, tunc cor-
34 ripiet eos. * nam reſiduum populum meū libera-
bit cū miſeria, qui ſaluati ſunt ſuper fines meos,
& iucundabit eos quoad uſq; veniet finis dies iu-
35 dicij, de quo locutus ſum tibi ab initio. * Hoc
ſomnium quod vidiſti, & hæ interpretationes.
36 * Tu ergo ſolus dignus fuiſti ſcire Altiſſimi ſecre-
37 tū hoc. * Scribe ergo omnia iſta in libro quæ vi-
38 diſti, & pone ea in loco abſcondito: * & docebis
ea ſapiētes de populo tuo, quorum corda ſcis poſ
39 ſe capere, & ſeruare ſecreta hæc. * Tu autē adhuc
ſuſtine hîc alios dies ſeptem, vt tibi oſtendatur
quicquid viſum fuerit Altiſsimo oſtendere tibi.
40 * Et profectus eſt à me. Et factum eſt, cùm audiſ-
ſet omnis populus quoniam pertranſierunt ſep-
tem dies, & ego non fuiſſem reuerſus in ciuitatē,
& congregauit ſe omnis à minimo vſque ad ma-
ximum: & venit ad me, & dixerunt mihi dicen-
41 tes, * Quid peccauimus tibi, & quid iniuſtè
D egimus in te, quoniam derelinquens nos ſediſti
42 in loco hoc? * Tu enim nobis ſuperes ſolus ex
omnibus populis, ſicut botrus de vinea, & ſicut
lucerna in loco obſcuro, & ſicut portus & nauis
43 ſaluata à tēpeſtate. * Aut nō ſufficiunt nobis ma-

la quæ contingunt? *Si ergo tu nos dereliqueris, 44
quanto nobis erat melius si essemus succensi &
nos cum incendio Sion? * Nec enim nos sumus 45
meliores eorũ qui ibi mortui sunt. Et plorauerũt
voce magna. Et respõdi ad eos, & dixi, * Cõfide 46
Israel, & noli tristari tu domus Iacob. *Est enim 47
memoria vestri coram Altissimo, & Fortis nõ est
oblitus vestri in tentatione. * Ego enim non de- 48
reliqui vos, neq; excesi à vobis: sed veni in hunc
locum, vt deprecarer pro desolatione Sion, vt
quærerem misericordiam pro humilitate sancti-
ficationis vestræ. * Et nunc ite vnusquisque ve- 49
strũ in domũ suam, & ego veniã ad vos post dies
istos. * Et profectus est populus sicut dixi ei in 50
ciuitatem: * ego autem sedi in campo septem 51
diebus, sicut mihi mandauit: & manducabam de
floribus solummodò agri, de herbis facta est esca
mihi in diebus illis.

CAP. XIII.

ET factum est post dies septem, & somniaui 1
somniũ nocte. * Et ecce de mari ventus exur- 2
gebat, vt cõturbaret omnes fluctus eius. * Et vi- A
di, & ecce cõualescebat ille homo cum millibus 3
cæli: & vbi vultũ suũ vertebat vt cõsideraret, tre-
mebant omnia quæ sub eo videbantur: *& vbi- 4
cunque exibat vox de ore eius, ardescebãt omnes
qui audiebãt voces eius sicut quiescit terra quã-
do senserit ignem. * Et vidi post hæc, & ecce cõ- 5
gregabatur multitudo hominum, quorũ nõ erat
numerus de quatuor ventis cæli, vt debellarent
hominẽ qui ascẽderat de mari. * Et vidi, & ecce 6
sibimetipsi sculpserat montem magnum, & vo-
lauit super eum. * Ego autẽ quęsiui videre regio 7
nem, vel locum vndẽ sculptus esset mons, & non
potui. * Et post hæc vidi, & ecce, omnes qui cõ- 8
gregati sunt ad eum, vt expugnarent eum, time-
bant valde, tamẽ audebant pugnare. * Et ecce, 9
vt vidit impetũ multitudinis veniẽtis, nõ leuauit
manũ suã, neq; phrameam tenebat, neq; aliquod
vas bellicosum *nisi solummodò vt vidi, quoniã 10
emisit de ore suo sicut flatum ignis, & de labiis
eius spiritus flammæ, & de lingua eius emittebat
scintillas & tempestates, & commista sunt omnia
simul, hic flatus ignis, & spiritus flãmæ, & mul-
titudo tempestatis: * & cõcidit super multitudi- 11
nem in impetu, quæ præparata erat pugnare, &
succendit omnes, vt subitò nihil videretur de in-
numerabili multitudine, nisi solũmodò puluis,
& fumi odor: & vidi, & extimui. * Et post hæc 12
vidi ipsum hominem descendentem de mõte, &
vocantem ad se multitudinẽ aliam pacificã, * & 13
accedebat ad eum vultus hominum multorum B
quorundam gaudentium, quorũdam tristantiũ:
aliqui verò alligati, aliqui adducentes ex eis qui
offerebantur: & ægrotaui à multitudine pauo-
ris, & expergefactus sum, & dixi, * Tu ab ini- 14
tio demonstrasti seruo tuo mirabilia hæc, & di-
gnum me habuisti vt susciperes deprecationem
meam: * & nunc demonstra mihi adhuc inter- 15
pretationem somnij huius. * Sicut enim existi- 16
mo in sensu meo, væ qui derelicti fuerunt in die-
bus illis: & multo plus væ his qui nõ sunt derelí-
cti. * Qui enim non sunt derelicti, tristes erant. 17
* Intelligo nunc quæ sunc reposita in nouissimis 18
diebus, & occurrent eis, sed & his qui derelicti
sunt. * Propter hoc venerunt enim in pericula 19
magna, & necessitates multas, sicut ostendunt
somnia hæc. * Attamen facilius est periclitan- 20
tem venire in hunc, quàm pertransire, sicut nu-
bem à seculo, & nunc videre quæ contingunt in
nouissimo. Et respondit ad me, & dixit, * Et vi- 21
sionis interpretationem dicam tibi: & de qui-
bus locutus es adaperiam tibi. *Quoniam de his 22
dixisti qui derelicti sunt, hæc est interpretatio.
* Qui aufert periculum illo tẽpore, hic se custo- 23
diuit. qui in periculo inciderunt, hi sunt qui ha-
bent opera & fidem ad Fortissimũ. * Scito ergo 24
quoniã magis beatificati sunt qui derelicti, super
eos qui mortui sunt. *Hę interpretationes visio- 25
nis, quia vidisti virũ ascendentẽ de corde maris,
* ipse est quẽ conseruat Altissimus multis tem- 26
poribus, qui per semetipsum liberabit creaturam
suã: & ipse disponet, qui derelicti sunt. * Et quo- 27
niam vidisti de ore eius exire, vt spiritum, & ignẽ,
& tempestatem: * & quoniã non tenebat phra- 28
mæam, neque vas bellicosum: corrupit enim im-
petus eius multitudinẽ, quæ venerat expugnare
eum. hæc est interpretatio. * Ecce dies veniunt, 29
quãdo incipiet Altissimus liberare eos qui super
terrã sunt: * & veniet in excessu mentis super eos 30
C qui inhabitãt terrã. * Et alij alios cogitabũt de- Matth.
bellare: ciuitas ciuitatẽ, & locus locum, & gens 31 24.a.7
aduersus gentẽ, & regnũ aduersus regnũ. * Et e- 32
rit, cùm fiẽt hæc, & contingent signa quæ antè o-
stendi tibi: & tũc reuelabitur filius meus, quẽ vi-
disti, vt virum ascendentẽ. * Et erit quando au- 33
dierint omnes gentes vocem eius: & derelinquet
vnusquisq; in regione sua bellũ suũ, quod habẽt
ad alterutrũ: * & colligetur in vnum multitudo 34
innumerabilis, sicut volẽtes venire, & expugnare
eum. * Ipse autẽ stabit super cacumẽ mõtis Sion. 35
* Sion autẽ veniet, & ostendetur omnibus parata 36
& ædificata, sicut vidisti mõtem sculpi sine ma-
nibus. * Ipse autem filius meus arguet quæ ad- 37
inuenerũt Gẽtes, impietates eorũ has quæ tem-
pestati appropinquauerũt propter mala cogita-
menta eorũ & cruciamenta quibus incipiẽt cru- 38
ciari: * quæ assimilatæ sunt flammæ, & perdet
eos sine labore per legem quæ igni assimilata est.
* Et quoniã vidisti eum colligentẽ ad se aliã mul- 39
titudinem pacificam, * hæ sunt decem tribus, 40 4.Reg.17
*quæ captiuæ factæ sunt de terra sua in diebus a.3.

Oseæ

Oseæ regis, quem captiuũ duxit Salmanasar rex Assyriorũ: & transtulit eos trans flumen, & trãslati sunt in terram aliã. * Ipsi autem sibi dederũt 41
consilium hoc vt derelinquerent multitudinem gentiũ, & proficiscerentur in vlteriorem regionem, vbi nunquam inhabitauit genus humanũ:
* vel ibi obseruare legitima sua, quæ non fuerant 42
seruantes in regione sua: * Per introitus autem 43
angustos fluminis Euphrátem introierunt. D
Exo. 14. c. 21. Iosue. 3. d. 15. * Fecit enim eis tunc Altissimus signa, & statuit 44
venas fluminis vsquequo transirent. * Per eam 45
enim regionẽ erat via multa itineris, anni vnius & dimidij: nã regio illa vocatur Arsareth. * Tunc 46
inhabitauerunt ibi vsq; in nouissimo tempore: & nunc iterum cùm cœperint venire, * iterum 47
Altissimus statuet venas fluminis, vt possint trãsire: propter hæc vidisti multitudinem cũ pace.
* Sed & qui derelicti sunt de populo tuo, hi sunt 48
qui inueniuntur intra terminum meũ. * Factũ 49
erit ergo, quando incipiet perdere multitudinẽ earum, quæ collectæ sunt gentes, proteget eos qui superauerũt populũ: * & tunc ostendet eis 50
multa plurima portẽta. * Et dixi ego, Dominator Domine, hoc mihi ostẽde, propter quod vidi virum ascendentẽ de corde maris. Et dixit mihi, 51
* Sicut non potes hæc vel scrutari, vel scire quæ 52
sunt in profundo maris: sic non poterit quisque super terrã videre filiũ meum, vel eos qui cũ eo sunt, nisi in tempore diei. * Hæc est interpretatio 53
somnij quod vidisti, & propter quod illuminatus es hîc solus. * Dereliquisti enim tuã, & circa 54
meam vacasti legem, & quæsisti. * Vitam enim 55
tuam dispositi in sapientia, & sensum tuum vocasti matrẽ: * & propter hoc ostendi tibi mer- 56
tes apud Altissimũ. erit enim post alios tres dies, ad te alia loquar, & exponã tibi grauia & mirabilia. * Et profectus sum, & transij in campum, 57
multum glorificans & laudans Altissimum de mirabilibus quæ per tempus faciebat: * & quo- 58
niam gubernat ipsum, & quæ sunt in temporibus illata, & sedi ibi tribus diebus.

CAP. XIIII.

ET factum est tertio die, & ego sedebam sub 1
quercu. * Et ecce, vox exiuit cõtra me de ru- 2
bo, & dixit, Esdra Esdra. Et dixi, Ecce ego Domine. Et surrexi super pedes meos. Et dixit ad me, A
Exo. 3. a. 2. * * Reuelãs reuelatus sum super rubũ, & locutus 3
sum Moysi, quando populus meus seruiebat in Ægypto, * & misi eum, & eduxi populũ meũ de 4
Ægypto, & adduxi eũ super montẽ Sina, & detinebã eũ apud me diebus multis: * & enarraui ei 5
mirabilia multa, & ostendi ei temporum secreta & finẽ: & præcepi ei, dicẽs, * Hæc in palàm facies 6
verba, & hæc abscondes. * Et nunc tibi dico, 7
* Signa quæ demõstraui, & somnia quæ vidisti, 8
& interpretationes quas tu vidisti, in corde tuo
9 repone ea: * tu enim recipieris ab omnibus, cõ-
uerteris residuus cum cõsilio meo & cum simili-
10 bus tuis, vsquequo finiantur tẽpora. * quoniã se-
culum perdidit iuuẽtutem suã, & tẽpora appro-
11 pinquant senescere. * Duodecim enim partibus
diuisum est seculum, & trãsierunt eius decima &
12 dimidiũ decimę partis: * supersunt autẽ eius post
13 mediũ decimæ partis. * Nunc ergo dispone do-
B mum tuã, & corripe populũ tuũ, & cõsolare hu-
14 miles eorum, & renuntia iã corruptelæ, * & di-
mitte abs te mortales cogitationes, & proiice abs te pondera humana, & exue te iam infirmã naturam, & repone in vnam partem molestissima tibi cogitamenta, & festina transmigrare à
15 temporibus his: * quæ enim vidisti nunc conti- Mat. 24. a. 7. 1. Ioan. 2. c. 18.
16 gisse mala, iterũ horum deteriora facient: * quã-
tum enim inualidum fiet seculum à senectute, tantũ multiplicabũtur super inhabitantes mala.
17 * Prolongauit enim se magis veritas, & appro-
pinquauit mendacium. Iam enim festinat veni-
18 re, quam vidisti visionem. * Et respondi, & dixi
19 coram te Domine, * Ecce enim ego abibo, sicut
præcepisti mihi, & corripiam præsentem populum. Qui autem iterum nati fuerint, quis com-
20 monebit? * Positum est ergo seculum in tene-
21 bris, & qui inhabitãt in eo sine lumine. * Quo-
niã lex tua incensa est, propter quod nemo scit quæ à te facta sunt, vel quæ incipient opera.
22 * Si enim inueni in te gratiã, immitte in me spiri-
tum sanctum, & scribã omne quod factum est in seculo ab initio, quæ erant in lege tua scripta, vt possint homines inuenire semitam: & qui volue-
23 rint viuere in nouissimis, viuant. * Et respon-
C dit ad me, & dixit, Vadens congrega populum, & dices ad eos vt non quærant te diebus qua-
24 draginta. * Tu autẽ præpara tibi buxos multos, & accipe tecum Sareã, Dabriam, Salemiam, Echanum, & Asiel, quinque hos qui parati sunt ad
25 scribẽdum velociter. * Et venias huc, & ego ac-
cendam in corde tuo lucernam intellectus, quæ non extinguetur quoadusque finiãtur quæ inci-
26 pies scribere. * Et tunc perfectis quædam palam facies, quædam sapientibus absconsè trades. in
27 crastinum enim hac hora incipies scribere. * Et
profectus sum, sicut mihi præcepit, & cõgregaui
28 omnem populum, & dixi, * Audi Israel verba Gen. 47. a. 4. Deut. 4. a. 1. & 5. a. 6. Act. 7. g. 55.
29 hæc, * Peregrinati sunt patres nostri ab initio
30 in Ægypto, & liberati sunt inde: * & acceperũt
legem vitæ, quam non custodierunt, quam &
31 vos post eos transgressi estis: * & data est vobis terra in sortem, & terra Sion, & patres vestri, & vos iniquitatẽ fecistis, & non seruastis vias quas
32 præcepit vobis Altissimus: * & iustus iudex cùm sit, abstulit à vobis in tempore quod donauerat.
33 * Et nunc vos hîc estis, & fratres vestri intror-
34 sum vestrum sunt. * Si ergo imperaueritis

sensui

ſenſui veſtro, & erudieritis cor veſtrum, viui cõ-
ſeruati eritis, & poſt mortem miſericordiam con
ſequemini. * Iudicium enim poſt mortẽ veniet, 35
quando iterum reuiuiſcemus : & tunc iuſtorum
nomina parebunt,& impiorum facta oſtẽdentur. D
* Ad me igitur nemo accedat nunc,neque requi- 36
rat me vſq; dies quadraginta. * Et accepi quinq; 37
viros, ſicut mandauit mihi,& profecti ſumus in
campum, & mãſimus ibi. * Et factus ſum in cra- 38
ſtinum,& ecce vox vocauit me dicens,Eſdra aper-
ri os tuũ,& bibe quo te potauero. * Et aperui os 39
meũ,& ecce calix plenus porrigebatur mihi.Hoc
erat plenũ ſicut aqua : color autẽ eius vt ignis ſi-
milis. * Et accepi,& bibi: & in eo cùm bibiſſem, 40
cor meũ cruciabatur intellectu,& in pectus meũ
increſcebat ſapiẽtia. Nã ſpiritus meus cõſeruaba-
tur memoria. * Et apertũ eſt os meum,& nõ eſt 41
clauſum amplius. * Altiſsimus dedit intellectũ 42
quinque viris,& ſcripſerũt quæ dicebãtur exceſ-
ſiones noctis, quas non ſciebant. * Nocte autẽ 43
manducabant panẽ,ego autem per diem loque-
bar, & per noctem non tacebam. * Scripti ſunt 44
autẽ per quadraginta dies libri ducenti quatuor.
* Et factum eſt cùm compleuiſſent quadraginta 45
dies, locutus eſt Altiſsimus, dicens, Priora quæ
ſcripſiſti, in palã pone, & legãt digni & indigni:
* nouiſsimos autẽ ſeptuaginta conſeruabis, vt 46
tradas eos ſapientibus de populo tuo. * In his 47
enim eſt vena intellectus, & ſapientiæ fons, &
ſcientiæ flumen. Et feci ſic.

CAP. XV.

ECce loquere in aures plebis meæ ſermones 1
prophetiæ, quos immiſero in os tuũ,dicit Do A
minus: * & fac vt in charta ſcribantur, quoniam 2
fideles & veri ſunt. * Ne timeas à cogitationibus 3
aduerſum te, nec turbẽt te incredulitates dicen-
tium, * Quoniam omnis incredulus in incre- 4
dulitate ſua morietur. * Eccè ego induco, dicit 5
Dominus,ſuper orbem terrarum mala, gladium,
& famem, & mortẽ, & interitũ: * propter quod 6
ſuperpolluit iniquitas omnẽ terram,& adimpleta
ſunt opera nociua illorũ. * Propterea dicit Do- 7
minus: * Iam non ſilebo de impietatibus eorum 8
quæ irreligioſè agũt,nec ſuſtinebo in his quæ ini-
què exercent: ecce ſanguis innoxius & iuſtus cla-
mat ad me,& animæ iuſtorũ clamãt perſeueráter.
* Vindicans vindicabo illos, dicit Dominus, & 9
accipiã omnem ſanguinem innoxiũ ex illis ad me.
Apoc.6 10.& 19. a. 2. * Ecce populus meus quaſi grex ad occiſionẽ duci 10
tur, iã non patiar illũ habitare in terra-Ægypti:
* ſed educã eũ in manu potenti & brachio excel- 11
ſo, & percutiã plaga ſicut prius, & corrumpã om-
nẽ terrã eius. * Lugebit Ægyptus,& fundamẽta 12
eius plaga verberata, & caſtigatione quas indu-
cet ei Deus. * Lugebunt cultores operantes ter- 13
ram, quoniam deficient ſemina eorũ ab vredine
14 & grandine, & à ſydere terribili. Væ ſeculo, &
15 qui habitant in eo: * quia appropinquauit gla-
dius & contritio eorum, & exurget gens contra
gentẽ ad pugnã, & rhomphæa in manibus eorũ.
16 * Erit enim incõſtabilitio hominibus, & alij aliis
inualeſcentes non curabunt regẽ ſuum, & prin-
17 cipes viæ geſtorũ ſuorum in potentia ſua. * Cõ-
cupiſcet enim homo in ciuitatẽ ire, & non pote-
18 rit. * Propter ſuperbiam enim eorum ciuitates
B turbabũtur,domus exterentur,homines metuẽt.
19 * Non miſerebitur homo proximum ſuũ ad irri-
tum faciendum domos eorũ in gladium, ad di-
ripiendas ſubſtantias eorum propter famẽ panis
20 & tribulationẽ multam. * Ecce, ego cõuoco,di-
cit Deus, omnes reges terræ ad me verendũ, qui
ſunt ab Oriẽte & ab Auſtro,ab Euro,& à Libano,
ad conuertendos in ſe, & reddere quæ dederunt
21 illis: * ſicut faciunt vſque hodie electis meis, ſic
faciã & reddã in ſinu eorũ. Hæc dicit Dominus
22 Deus, * Nõ parcet dextera mea ſuper peccatores,
nec ceſſabit rhomphæa ſuper effundẽtes ſangui-
23 nem innoxium ſuper terram. * Exiit ignis ab ira
eius,& deuorauit fundamẽta terræ,& peccatores
24 quaſi ſtramẽ incẽſum. * Væ eis qui peccant,& nõ
25 obſeruant mandata mea, dicit Dominus. * non
parcã illis. Diſcedite filij à poteſtate. Nolite cõ-
26 taminare ſanctificationẽ meã: * quoniam nouit
Dominus omnes qui delinquunt in illum. pro-
27 pterea tradidit eos in mortẽ,& in occiſionẽ. * Iã
enim venerunt ſuper orbem terrarum mala, &
manebitis in illis.non enim liberabit vos Deus,
28 propter quod peccaſtis in eum. * Ecce viſio hor-
29 ribilis,& facies illius ab Oriẽte. * Et exient natio-
nes draconũ Arabum in curribus multis,& ſicut
flatus eorum numerus fertur ſuper terrã, vt iam
timeant & trepident omnes qui illos audient
30 * carmonij inſanientes in ira, & exient vt apri de
ſylua,& aduenient de virtute magna, & conſta-
bunt in pugnam cum illis, & vaſtabunt portio-
31 nem terræ Aſſyriorum. * Et poſt hæc ſuperuale-
ſcent dracones natiuitatis ſuæ memores, & cõuer
tent ſe conſpirantes in virtute magna ad perſe-
32 quendos eos. * Iſti turbabuntur & ſilebunt in
virtute illorũ, & conuertent pedes ſuos in fugã,
33 * & à territorio Aſſyriorum ſubſeſſor obſidebit
eos,& conſumet vnũ ex illis, & erit timor & tre-
mor in exercitu illorũ,& contentio in reges ipſo-
34 rũ. * Ecce nubes ad Oriente, & à Septentrione
C vſque ad meridianum, & facies earum horrida
valdè,plena iræ & procellæ, & collident ſe inui-
35 cem, * & collident ſydus copioſum ſuper terrã,
& ſydus illorum,& erit ſanguis à gladio vſque ad
36 ventrem, * & fimus hominis vſque ad ſubſtra-
men cameli, & erit timor & tremor multus ſuper
37 terram, * & horrebunt qui videbuut irã illam,
& tremor apprehendet illos : & poſt hæc moue-

buntur

buntur nimbi copiosi * à meridiano & septen- 38
trione,& portio alia ab occidente: * & superin- 39
ualescent venti ab oriente, & recludent eam, &
nubē quā susciтauit in ira,& sydus ad faciendam
exterritationem ad orientalē ventū & occidentē
violabitur; * & exaltabuntur nubes magnæ & 40
validæ plenæ iræ,& sydus, vt exterreant omnem
terram, & inhabitantes eam, & infundent
super omnem locum altum & eminentem sydus
terribile, * ignem & grandinem,& rhomphæas 41
volantes, & aquas multas, vt etiam impleantur
omnes campi, & omnes riui plenitudine aqua-
rum multarum. * & demolientur ciuitates, & 42
muros,& montes, & colles, & ligna syluarum, &
fœnum pratorum, & frumenta eorum. * Et 43
transibunt constantes vsque Babylonem, & ex-
terent eam: * cōuenient ad ipsam, & circuibunt 44
eam, & effundent sydus, & omnem iram super
eam, & subibit puluis & fumus vsque in cælum,
& omnes in circuitu lugebunt eam: * & qui sub 45
ea remanserint, seruient his qui exterruerunt.
* Et tu Asia concors in spem Babylonis,& gloria 46
personæ eius, * væ tibi misera propter quod as- 47
similasti ei, & ornasti filias tuas in fornicatione,
ad placendum & gloriandū in amatoribus tuis,
qui tecum cupierunt semper fornicari. * Odibi- 48
lem imitata es in omnibus operibus eius, & in
adinuentionibus eius: propterea dicit Deus, D
* Immittam tibi mala,viduitatem,paupertatē,& 49
famē,& gladium, & pestem,ad deuastandas do-
mos tuas à violatione, & morte,& gloria virtu-
tis tuæ. * Sicut flos siccabitur, cùm exurget ar- 50
dor qui emissus est super te, * infirmaberis vt 51
paupercula plagata & castigata à mulieribus, vt
non possint te suscipere potentes & amatores.
* Nunquid ego sic zelabor te, dicit Dominus, 52
* nisi occidisses electos meos in omni tēpore, ex- 53
altans percussionē manuū,& dicens super mortē
eorum,cùm inebriata esses, * Exorna speciem vul 54
tus tui? * Merces fornicationis tuæ in sinu tuo, 55
propter hoc redditionem accipies. * Sicut facies 56
electis meis, dicit Dominus: sic faciet tibi Deus,
& tradet te in malum. * Et nati tui fame inte- 57
rient: & tu rhomphæa cades,& ciuitates tuæ cō-
terentur,& omnes tui in campo gladio cadent.
* Et qui sunt in montibus,fame peribunt,& mā- 58
ducabunt carnes suas, & sanguinem bibent à
fame panis & siti aquæ. * Infelix per maria ve- 59
nies, & rursum accipies mala. * Et in transitu 60
allident ciuitatem * occisam,& exterent' aliquam
portionē terræ tuæ,& partē gloriæ tuæ extermi-
nabunt, rursum reuertentes ad Babylonē * sub-
uersam. * Et demolita eris illis pro stipula,& ipsi 61
erunt tibi ignis: * & deuorabunt te, & ciuita- 62
tes tuas, terram tuam & montes tuos, omnes
syluas tuas & lignum fructiferum igni combu-
63 rent. * Filios tuos captiuos ducent, & censum
tuum in prædam habebunt, & gloriam faciei
tuæ exterminabunt.

CAP. XVI.

1 VÆ tibi Babylon & Asia, væ tibi Ægypte &
2 Syria. * Præcingite vos saccis & ciliciis, &
A plangite filios vestros & dolete: quoniam ap-
3 propinquauit contritio vestra. * Immissus est
4 vobis gladius, & quis est qui auertat illū? * Im-
missus est in vobis ignis,& quis est qui extinguat
5 illum? * Immissa sunt vobis mala,& quis est qui
6 repellat ea? * Nūquid repellet aliquis leonem e-
surientem in sylua, aut extinguet ignem in stipu
7 la,mox quando cœperit ardere? * Nunquid re-
pellet aliquis sagittam à sagittario forti missam?
8 * Dominus fortis immittit mala, & quis est qui
9 repellat ea? * Exiit ignis ex iracūdia eius,& quis
10 est qui extinguat eum? * Coruscabit, & quis nō
11 timebit? Tonabit, & quis non pauebit? * Do-
minus comminabitur,& quis non funditus con-
12 teretur à facie ipsius? * Terra tremuit,& funda-
mēta eius, mare fluctuat de profundo, & fluctus
eius disturbabuntur, & pisces eius à facie Domi-
13 ni,& à gloria virtutis eius. * quoniam fortis de-
xtera eius quæ arcū tēdit:sagittæ eius acutæ quæ
ab ipso mittūtur,nō deficient,cùm cœperint mit
14 ti in fines terræ. * Ecce mittuntur mala,& nō re-
15 uertentur donec veniant super terram. * Ignis
succenditur, & non extinguetur, donec consu-
16 mat fundamenta terræ. * Quemadmodum non
redit sagitta missa à valido sagittario, sic non re-
uertentur mala quæ missa fuerint in terram.
17 * Væ mihi,væ mihi: quis me liberabit in illis
18 diebus? * Initium dolorum & multi gemitus,
initium famis & multi interitus, initium bello-
rum,& formidabunt potestates, initium malo-
19 rum, & trepidabunt omnes. * In his quid fa-
20 ciam, cùm venerint mala? * Ecce fames & pla-
ga & tribulatio & angustia missa sunt flagella in
21 emendatione, * & in his omnibus se non cōuer-
tent ab iniquitatibus suis, neq; flagellorum me-
22 mores erunt semper. * Ecce,erit annonæ vilitas
B super terrā, sic vt putent sibi esse directam pacē,
& tunc germinabunt mala super terrā, gladius,
23 fames, & magna confusio. * A fame enim plurimi
qui inhabitant terrā interient,& gladius per-
24 det cæteros qui superauerint à fame, * & mor-
tui sicut stercora proiicientur,& non erit qui cō-
soletur eos. Derelinquetur enim terra deserta,&
25 ciuitates eius deiicientur. * Non derelinquetur
26 qui colat terrā,& qui seminet eam. * Ligna da-
27 bunt fructus,& quis vindemiabit illa? * Vua ma
tura fiet,& quis calcabit illā? Erit enim locis ma-
28 gna desertio. * Cupiet enim homo hominē vide-
29 re, vel vocē eius audire. * Relinquetur enim de
ciuitate decem, & duo de agro qui absconderint
se

ocioſam & exte-rent.5.

conuer-ſam 5.

se in densis nemoribus, & scissuris petrarum:
30 * quemadmodum derelinquuntur in oliueto & singulis arboribus tres aut quatuor oliuæ. 31 * aut sicut in vinea vindemiata racemi relinquũtur ab his qui diligenter vineã scrutantur: 32 * sic relinquentur in diebus illis tres aut quatuor ab scrutantibus domos eorum in rhomphæa. 33 * Et relinquetur terra deserta, & agri eius inueterabũt, & viæ eius, & omnes semitæ eius germinabunt spinas, eò quòd non transient homines per eã. 34 Lugebunt virgines nõ habentes sponsos: * lugebũt mulieres nõ habentes viros, lugebunt filiæ earũ non habentes adiutorium: 35 * sponsi earum in bello consumentur, & viri earum in fame exterentur. 36 * Audite verò ista, & cognoscite ea serui Domini. 37 * Ecce verbum Domini, excipite illud: ne dijs credatis de quibus dicit Dominus. 38 * Ecce appropinquant mala, & nõ tardant. 39 * Quemadmodum prægnans cùm parit in nono mense C filium suum, appropinquante hora partus eius ante horas duas vel tres, dolores circumeunt ventrem eius, & prodeunte infante de ventre non tardabunt vno puncto: 40 * sic nõ morabuntur mala ad prodeundum super terram, & seculum gemet, & dolores circumtenebunt illud.
41 * Audite verbum, plebs mea: parate vos in pugnam, & in malis sic estote, quasi aduenæ terræ. 42 * Qui vendit, quasi qui fugiat: & qui emit, quasi qui perditurus. 43 * Qui mercatur, quasi qui fructum non capiat: & qui ædificat, quasi non habitaturus. 44 * Qui seminat, quasi qui non metet: sic & qui vineam putat quasi non vindemiaturus. 45 * Qui nubunt, sic quasi filios non facturi: & qui non nubunt, sic quasi vidui.
46 * Propter quod qui laborãt, sine causa laborant: 47 * Fructus enim illorum alienigenæ metent, & substantiam illorum rapient, & domos euertent, & filios eorum captiuabunt, quia in captiuitate & fame generant natos suos. 48 * Et qui negotiantur in rapina, quantum diu exornant ciuitates & domos suas, & possessiones & personas suas, 49 * tanto magis adzelabor eos super peccata sua, dicit Dominus. 50 * Quomodò zelatur fornicaria mulierem idoneam & bonam valdè, 51 * sic zelabitur iustitia iniquitatẽ cùm exornat se, & accusat eam in facie, cùm venerit qui defendat exquirentem omne peccatum super terram. 52 * Propterea nolite similari ei, nec operibus eius: 53 * quoniã adhuc pusillum, & tolletur iniquitas à terra, & iustitia regnabit in vos. 54 * Non dicat peccator se nõ peccasse: quoniã carbones ignis cõburet super caput eius qui dicit, Nõ peccaui corã Do-
55 mino Deo & gloria ipsius. * Ecce Dominus cognoscet omnia opera hominum, & adinuentiones illorum, & cogitationes illorum, & corda il-
56 lorum. * Dixit enim, Fiat terra, & facta est: fiat Eccl. 33.0 Luc. 16. d. 1.
57 cælũ, & factũ est. * Et in verbo illius stellæ fun- Genes. 1. a.
58 datæ sunt, & nouit numerum stellarum. * Qui Psa. 146. a.
scrutatur abyssũ, & thesauros illarũ: qui mensus
59 est mare, & conceptum eius. * Qui concluſit mare, in medio aquarum, & suspendit terram super
60 aquas verbo suo. * Qui extendit cælum quasi D cameram, super aquas fundauit eum.
61 * Qui posuit in deserto fontes aquãrũ, & super verticẽ montium lacus ad emittendum flumina
62 ab eminenti petra, vt * potaret terrã. * Qui fin- potaretes 3.
xit hominem, & posuit cor suũ in medio corpo-
63 ris, & misit ei spiritum, vitam, & intellectum, * & spiramen Dei omnipotentis qui fecit omnia, &
64 scrutinat omnia absconsa in abscõsis terræ. * Hic nouit adinuentionem vestram, & quæ cogitatis in cordibus vestris, peccãtes & volentes occul-
65 tare peccata vestra. * Propter quod Dominus scrutinando scrutinauit omnia opera vestra, &
66 traducet vos omnes, * & vos confusi eritis cùm processerint peccata vestra coram hominibus, & iniquitates erunt, quæ accusatores stabũt in die
67 illo. * Quid facietis? aut quomodò abscondetis
68 peccata vestra corã Deo & angelis eius? * Ecce iudex Deus, timete eũ. Desinite à peccatis vestris, & obliuiscamini iniquitates vestras iã agere eas in sempiterno, & Deus educet vos, & liberabit
69 de omni tribulatione. * Ecce enim incenditur ardor super vos turbæ copiosæ, & rapiẽt quosdã
70 ex vobis, & cibabũt idôlis occisos: * & qui consenserint eis, erunt illis in derisum, & in impro-
71 periũ, & in cõculcationẽ. * erit enim locis locus, & in vicinas ciuitates exurrectio multa super ti-
72 mentes Dominum. * Erunt quasi insani nemini parcentes: ad diripiẽdum & deuastandũ adhuc
73 timentes Dominũ, * quia deuastabũt & diripiẽt
74 substãtias, & de domibus suis eos eiiciẽt. * Tũc parebit probatio electorũ meorũ, vt aurum quod
75 probatur ab igne. * Audite dilecti mei, dicit Dominus, Ecce adsũt dies tribulationis, & de his
76 liberabo vos. * Ne timeatis, nec hęsitetis, quoniã
77 Deus dux vester est. * Et qui seruat mandata & præcepta mea, dicit Dominus Deus, ne præponderẽt vos peccata vestra, ne supereleuent se iniquitates vestræ. * Væ qui cõstringuntur à peccatis suis, & obteguntur ab iniquitatibus suis, quẽadmodum ager cõstringitur à sylua, & spinis tegitur semita eius per quã non trãsit homo, & excluditur, & mittitur ad deuorationẽ ignis.

FINIS LIBRORVM ESDRAE.

PROLOGVS B. HIERONYMI IN LIBRVM TOBIÆ.

CHROMATIO & Heliodoro epiſcopis Hieronymus preſbyter in Domino ſalutem. Mirari non deſino exactionis veſtræ inſtantiam. Exigitis enim vt librum Chaldæo ſermone conſcriptum, ad Latinum ſtylum traham: librum vtique Tobiæ, quem Hebræi de catalogo diuinarum Scripturarũ ſecantes, his quæ Hagiographa memorant, manciparunt. Feci ſatis deſiderio veſtro, non tamen meo ſtudio. Arguunt enim nos Hebræorum ſtudia, & imputant nobis contra ſuum canonem Latinis auribus iſta transferre. Sed melius eſſe iudicans Phariſæorum diſplicere iudicio, & Epiſcoporum iuſſionibus deſeruire, inſtiti vt potui. Et quia vicina eſt Chaldæorum lingua ſermoni Hebraico, vtriuſque linguæ peritiſsimum loquacem reperiens, vnius diei laborem arripui: & quicquid ille mihi Hebraicis verbis expreſsit, hoc ego accito notario ſermonibus Latinis expoſui. Orationibus veſtris mercedem huius operis compenſabo, cùm gratum vobis didicero me, quod iubere eſtis dignati, compleſſe.

LIBER TOBIAE.

Tranſlat. B. Hierony.

CAP. I.

TOBIAS ex tribu & ciui tate Neptalim, quæ eſt in ſuperioribus Galilææ ſupra Naaſon, poſt viam quæ ducit ad Occidentem, in ſiniſtro habens ciuitatem Sephet:

1 ✠ Cùm captus eſſet in diebus Salmanaſar regis Aſſyriorum: in captiuitate tamẽ poſitus, viam veritatis non deſeruit.

2 ✠ Ita vt omnia quæ habere poterat, quotidie concaptiuis fratribus, qui erãt ex eius genere, impartiret.

3 ✠ Cúmq; eſſet iunior omnibus in tribu Neptalim, nihil tamẽ puerile geſsit in opere.

4 ✠ Denique cùm irent omnes ad vitulos aureos, quos Hieroboam fecerat rex Iſrael, hic ſolus fugiebat conſortia omnium.

ΤΩΒΗΤ.

κεφαλ. α.

1 Βίβλος λόγων τωβὴτ, τοῦ τωβιὴλ, τοῦ ἀδουὶ, τοῦ γαβαήλ, ἐκ τοῦ σπέρματος ἀσαήλ, ἐκ τῆς φυλῆς νεφθαλείμ· 2 ὃς ἠχμαλωτεύθη ἐν ἡμέραις ἐνεμεσσὰρ τοῦ βασιλέως ἀσυρίων ἐκ θίσβης, ἥ ἐστιν ἐκ δεξιῶν κυείως τῆς νεφθαλεὶμ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπερῴω ἀσήρ. 3 ἐγὼ τωβὴλ ὁδοῖς ἀληθείας ἐπορευόμην καὶ δικαιοσύνης πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου· καὶ ἐλεημοσύνας πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ τῷ ἔθνει μου, τοῖς συμπορευθεῖσι μετ' ἐμοῦ εἰς 4 χώραν ἀσυρίων εἰς νῖνευί. καὶ ὅτε ἤμην ἐν τῇ χώρᾳ μου ἐν τῇ γῇ ἰσραήλ, νεωτέρου μου ὄντος, πᾶσα φυλὴ νεφθαλεὶμ τοῦ πατρός μου ἀπέσχισε ἀπὸ τοῦ οἴκου ἱερουσαλὴμ τοῦ ἐκλεχθέντος ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραήλ·

5 εἰς τὸ θυσιάζειν πάσας τὰς φυλὰς· καὶ ἡγιάσθη ὁ ναὸς τῆς κατασκηνώσεως τοῦ ὑψίστου, καὶ ᾠκοδομήθη εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος· καὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ αἱ σωθεῖσαι, ἔθυον τοῦ βάαλ τῇ δυνάμει, καὶ ὁ οἶκος νεφθαλεὶμ τοῦ πατρός μου.

Interpr. Græc.

CAP. I.

1 LIBER ſermonum Tobiæ, filij Tobiel, filij Ananiel, filij Adui, filij Gabael, de ſemine Aſael, ex tribu Nephthalim: 2 ✠ Qui captus eſt in diebus Enemeſſari regis Aſſyriorum è Thisbe, quæ eſt à dextris propriè Nephthalim in Galilæa 3 ſupra Aſer. ✠ Ego Tobias vijs veritatis ambulaui, & iuſtitiæ omnibus diebus vitæ meæ, & eleemoſynas multas faciebã fratribus meis & genti meæ, qui ambulauerunt mecum in regionem Aſſyriorum in Niniuen.

4 ✠ Et quando eram in regione mea in terra Iſrael, iuniore me exiſtente, omnis tribus Nephthalim patris mei receſſit à domo Hieroſolymorũ, quæ electa eſt ab omnibus tribubus Iſ- 5 rael, ✠ Vt ſacrificarent omnes tribus, & ſanctificatũ eſt templum tabernaculi Altiſſimi, & ædificatum eſt in omnes generationes ſeculi: & omnes tribus quæ receſſerant, ſacrificabãt Baal poteſtati, & domus Nephthalim patris mei.

* *Et ego solus ibam multo-* 6
ties in Hierusalem in festiuita-
tibus, sicut scriptum est omni
populo Israel in præcepto sem-
piterno, primitias & decimas
fœtuum & primitiua habens,
& dabam illa sacerdotibus fi-
lijs Aaron ad altare omnium
fœtuum.

* *Primam decimam dabam* 7
filijs Aaron ministrantibus in
Hierusalem: at secundam de-
cimam vendebam, & ibam
& expendebam illa in Hieru-
salem per singulos annos.

* *Et tertiam dabam quibus* 8
conueniebat, sicut præceperat
Debbora mater patris mei,
quia orphanus relictus sum à
patre meo.

* *Et cùm factus essem vir,* 9
accepi Annam vxorẽ de semi-
ne familiæ nostræ, & genui ex
ea Tobiam.

* *Et quando captiuus du-* 10
ctus fui in Niniuen, omnes fra 11
tres mei, & qui de genere
meo, edebant de panibus gen-
tilium. * *Ego verò custodiui* 12
animã meam ne manducarem.

* *Quia memor fui Dei in to* 13
ta anima mea.

* *Et dedit Altissimus gra-* 14
tiam, & formam in conspe-
ctu Enemessari, & fui eius em
ptor.

* *Et profectus sum in Me-* 15
dian, & tradidi Gabelo fratri 16
Gabrie in Rages Mediæ argen- 17
ti talenta decem.

* *Et cùm mortuus esset Ene-* 18
messarus, regnauit Sennache-
rib filius eius pro eo, & viæ
eius cessauerunt; & non am-
plius potui ire in Mediam.

* *Et in diebus Enemessari* 19
eleemosynas multas faciebam
fratribus meis.

* *Panes meos dabã esurien-* 20
tibus, & vestimenta mea nu-
dis: & si quem de genere
meo videbam mortuum, &
proiectum in muro in Niniue,
sepeliebam eum.

* Ἐγὼ μόνος ἐπορευόμην πλεο- 6
νάκις εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς,
καθὼς γέγραπται παντὶ τῷ λαῷ ἰσ-
ραὴλ ἐν προσάγματι αἰωνίῳ τὰς
ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας τῶν γεννη-
μάτων καὶ τὰς πρωτοκυρίας ἔχων, καὶ
ἐδίδουν αὐτὰς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς
ἀαρὼν πρὸς τὸ θυσιαστήριον πάντων
τῶν γεννημάτων.

* τὴν πρώτην δεκάτην ἐδίδουν 7
τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς θεραπεύουσιν ἐν
ἱερουσαλήμ· τὴν δὲ δευτέραν δεκά-
την ἀπεπεριζόμην, καὶ ἐπορευόμην
καὶ ἐδαπάνων αὐτὰ ἐν ἱερουσαλὴμ
καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν.

* καὶ τὴν τρίτην ἐδίδουν οἷς κα- 8
θήκει, καθὼς ἐνετείλατο δεββώρα ἡ
μήτηρ τοῦ πατρός μου, διότι ὀρφανὸς
κατελείφθην ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

* καὶ ὅτε ἐγενόμην ἀνὴρ, ἔλαβον 9
γυναῖκα ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς
πατριᾶς ἡμῶν, καὶ ἐγέννησα ἐξ αὐτῆς
τωβίαν. * καὶ ὅτε ἠχμαλωτίσθην 10
εἰς νινευΐ, πάντες οἱ ἀδελφοί μου καὶ 11
οἱ ἐκ τοῦ γένους μου, ἤσθιον ἐκ τῶν ἄρ-
των τῶν ἐθνῶν. * ἐγὼ δὲ συνετήρησα 12
τὴν ψυχήν μου μὴ φαγεῖν·

* καθότι ἐμεμνήμην τοῦ θεοῦ ἐν 13
ὅλῃ τῇ ψυχῇ μου.

* καὶ ἔδωκεν ὁ ὕψιστος χάριν καὶ 14
μορφὴν ἐνώπιον ἐνεμεσσάρου, καὶ
ἤμην αὐτοῦ ἀγοραστής.

* καὶ ἐπορευόμην εἰς τὴν μηδίαν· 15
καὶ παρεθέμην γαβαήλῳ τῷ ἀδελφῷ 16
γαβρεία ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας ἀργυ- 17
ρίου τάλαντα δέκα.

* καὶ ὅτε ἀπέθανεν ἐνεμέσσαρος, 18
ἐβασίλευσε σενναχηρεὶβ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
ἀντ' αὐτοῦ· καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἠκατέσχη-
σαν· καὶ οὐκέτι ἠδυνήθην πορευθῆναι εἰς
τὴν μηδίαν. * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις 19
ἐνεμεσσάρου ἐλεημοσύνας πολλὰς
ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου.

* τοῦ ἄρτους μου ἐδίδουν τοῖς πει- 20
νῶσι, καὶ τὰ ἱμάτιά μου τοῖς γυμνοῖς·
καὶ εἴ τινα ἐκ τοῦ γένους μου ἐθεώρουν
τεθνηκότα καὶ ἐρριμμένον ὑπὸ τοῦ τεί-
χους εἰς νινευΐ, ἔθαπτον αὐτόν.

6 * Et pergebat ad Hierusalem ad templũ Domini, & ibi adorabat Dominum Deum Israel, omnia primitiua sua & decimas suas fi-
7 deliter offerens. * Ita vt in tertio anno ꝓselytis & aduenis ministraret omnẽ de-
8 cimationem. * Hæc & his similia secundũ legem Dei
9 puerul⁹ obseruabat. * Cùm
C verò factus fuisset vir, accepit vxorẽ Annam de tribu sua: genuítque ex ea filium, nomen suum imponens ei:
10 * Quem ab infantia timere Deum docuit, & abstinere ab omni peccato.
11 * Igitur dum per captiuitatẽ deuenisset cum vxore sua & filio in ciuitatẽ Niniuen cum omni tribu sua:
12 * Et cùm omnes ederent ex cibis gentilium, iste custodiuit animã suã, & nunquam contaminatus est in
13 escis eorũ. * Et quoniã memor fuit Dñi in toto corde suo, dedit illi Deus gratiam in cõspectu Salmanasar re-
14 gis: * Et dedit illi potesta-
D tem quocunq; vellet ire, habens libertatẽ quæcunque
15 facere voluisset. * Pergebat enim per omnes qui erãt in captiuitate, & monita salu-
16 tis dabat eis. * Cùm autẽ veniss̃et in Rages ciuitatem Medorum, & ex his quibus honoratus fuerat à rege, habuisset decẽ talẽta argenti.
17 * Et cùm in multa turba generis sui Gabelum egentem videret, qui erat ex tribu eius, sub chirographo dedit illi memoratũ pon-
18 dus argenti. * Post multũ verò temporis, mortuo Salmanasar rege, cùm regnaret Sennacherib filius eius pro
E eo, & filios Israel exosos haberet in conspectu suo:
19 * Tobias quotidie pergebat per omnẽ cognationem suam, & consolabatur eos, diuidebátque vnicuique, prout poterat, de facultatibus suis. 20 Esurientes alebat, nudísque vestimenta præbebat, & mortuis atque occisis sepulturam solicitus exhibebat.

* Denique cùm reuersus esset rex Sennacherib, fugiens à Iudæa plagam, quam circa eum fecerat Deus propter blasphemiá suam, & iratus multos occideret ex filiis Israel, Tobias sepeliebat corpora eorum.

* At vbi nuntiatum est regi, iussit eum occîdi, & tulit omnem substantiam eius.

* Tobias verò cum filio suo, & cum vxore fugiens, nudus latuit, quia multi diligebant eum.

* Post dies verò quadraginta quinque occiderunt regem filij ipsius.

* Et reuersus est Tobias in domum suam, omníq; facultas eiꝰ restituta est ei.

CAP. II.

POst hæc verò cùm esset dies festus Domini, & A factum esset prandium bonum in domo Tobiæ, dixit filio suo, Vade, & adduc aliquos de tribu nostra, timentes Deum, vt epulentur nobiscum.

* Cúmque abiisset, reuersus nuntiauit ei vnum ex filiis Israel iugulatum iacere in platea.

* Statímq; exiliẽs de accubitu suo, relinquens prãdium, ieiunus peruenit ad corpus: tollénsque illud portauit ad domum suam occultè, vt dum sol occubuisset, cautè sepeliret eum.

* Cúmque occultasset corpus, mãducauit panem eum luctu & tremore,

* Memorans illum sermonem quem dixit Dominus per Amos Prophetam;

* Dies festi vestri conuertentur in lamentationem & luctum.

* Cũ verò Sol occubuisset, abiit, & sepeliuit eum.

21 * καὶ εἴτινα ἀπέκτεινε σενναχηρεὶβ ὁ βασιλεὺς ὅτε ἦλθε φεύγων ἐκ τῆς ἰουδαίας, ἔθαψα αὐτὸν κλέπτων· πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ· καὶ ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὰ σώματα,
22 καὶ οὐχ εὑρέθη. * πορευθεὶς δέ εἷς τῶν νινευϊτῶν, ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ἔθαπτον αὐτούς· καὶ ἐκρύβην. ἐπιγνοὺς δὲ ὅτι ζητοῦμαι ἀποθανεῖν, φο
23 βηθεὶς ἀνεχώρησα. * καὶ διηρπάγη πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ οὐκ ἀπελείφθη μοι οὐδὲν, πλὴν ἀννας τῆς γυ-
24 ναικός μου καὶ τωβίου τοῦ υἱοῦ μου. * καὶ οὐ διῆλθον ἡμέραι πεντηκονταπέντε, ἕως οὗ ἀπέκτειναν αὐτὸν οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη ἀραράτ· καὶ ἐβασίλευσεν ἀχιάχαρος υἱὸς ἀνὰδ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐπὶ πάσαν τὴν λογισίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πάσῃ τὴν διοίκησιν· καὶ ἠξίωσεν ἀχιάχαρος περὶ ἐμοῦ, καὶ ἦλθον εἰς νινευΐ· ἀχιάχαρος γὰρ ἦν οἰνοχόος καὶ ἀπὸ τοῦ δακτυλίου καὶ διοικητὴς, καὶ ἐπὶ
25 λογιστής· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ὁ ἀχιάχαρος ἐκ δευτέρας· ἦν γὰρ ἀδελφός μου. * ὅτε οὖν κατῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀπεδόθη μοι ἄννα ἡ γυνή μου, καὶ τωβίας ὁ υἱός μου.

β'.

1 * Ἐν τῇ πεντηκοστῇ τῇ ἑορτῇ, ἥ ἐστιν ἁγία ἑπτὰ ἑβδομάδων, ἐγενήθη ἄριστον καλόν μοι· καὶ ἀνέπεσα φαγεῖν· καὶ ἐθεασάμην ὄψα πολλά· καὶ εἶπα τῷ υἱῷ μου, βάδιζε ἄγαγε ὃν ἐὰν εὕρῃς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ, ὃς μέμνηται τοῦ κυρίου· καὶ ἰδοὺ μενῶ σε.
2 * καὶ ἐλθὼν εἶπε, πάτερ εἷς ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν ἐσφαγαλωμένος ἔρριπται
3 ἐν τῇ ἀγορᾷ. * κἀγὼ πρὶν ἢ γεύσασθαί με, ἀναπηδήσας ἀνῆλθόμην αὐτὸν
4 εἰς τι οἴκημα, ἕως ὅτου ἔδυ ὁ ἥλιος. * καὶ ἐπιστρέψας ἐλουσάμην καὶ ἤσθιον τὸν
5 ἄρτον μου ἐν λύπῃ· * καὶ ἐμνήσθην τῆς
6 προφητείας ἀμὼς καθὼς εἶπε· * στραφήσονται αἱ ἑορταὶ ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πᾶσαι αἱ εὐφροσύναι ὑμῶν εἰς θρῆνον·
7 καὶ ἔκλαυσα. * καὶ ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ᾠχόμην, καὶ ὀρύξας ἔθαψα αὐτόν.

21 * Et si quempiam occidit Sennacherib rex quando venit fugiens de Iudæa, sepeliui eum furatus; multos enim perdidit in furore suo, & quæsita sunt à rege corpora, & non sunt in-
22 uenta. * Pergens autẽ vnus Niniuitarum, manifestauit regi de me quòd sepeliebam eos: & absconditus sum: cognoscẽs autẽ quòd quæror vt moriar,
23 timens secessi. * Et direptæ sunt omnes substantiæ meæ, & non est relictum mihi quicquã, præter Annam vxorẽ meam,
24 & Tobiam filiũ meũ. * Et non transierũt dies quinquaginta-quinque, vsq; quo occiderunt eum duo filij eius, & fugerunt in montes Ararat, & regnauit Achirdonus filius eius pro eo: & cõstituit Achiacharũ Anael filium fratris mei super omnẽ computationem patris sui, & super omnẽ gubernationem: et orauit Achiacharus pro me, & veni in Niniuen. Achiacharus autẽ erat pincerna & ab annulo, & gubernator, & computator; & cõstituit eũ Achirdonus secundo: erat autem pa-
25 truelis meus. * Cùm aũt redij in domũ meam, & restituta est mihi Anna vxor mea, & Tobias filius meus.

CAP. II.

1 IN quinquagesimo festo quod est sanctũ septẽ hebdomadarum, factũ est prandiũ bonum mihi; & accubui vt manducarem, & vidi cibaria multa, & dixi filio meo, Vade adduc quẽcunque inueneris de fratribus nostris indigentem, qui memor est Domini, & ecce expecto te.
2 * Et veniẽs, dixit, Pater vnus de genere nostro strangulatus
3 proiectus est in platea. * Et ego antequã gustarem ego, exiliens tuli eũ in quandã domũ,
4 quousq; occideret Sol. * Et reuersus lotus sum & manducaui panem meũ in tristitia. * Et
5 memor fui prophetiæ Amos sicut dixit: * Conuertentur festiuitates vestræ in luctum, &
6 omnes lætitiæ vestræ in lamentationem: & fleui. 7 Et cùm occidit Sol, abij, & effodiens sepeliui eum.

*Et propinqui deridebãt, dicẽtes, Nõ adhuc timet hic interfici pro negotio isto, et fugit, & ecce iterũ sepelit mortuos. *Et in eadẽ nocte dormiui fœdatus iuxta parietem aulæ, & facies mea discooperta erat: *Et non sciebã quòd passerculi in pariete erãt. & oculis meis apertis, immiserũt stercus passerculi calidum in oculos meos, & factæ sunt albugines in oculis meis, & abij ad medicos, & nõ profuerũt mihi. Achiacharus autẽ nutriebat me, quousq; profectꝰ sum in Elymaida. *Et uxor mea Anna seruiebat in muliebribus. *Et mittebat dominis, & retribuerũt ei & ipsi mercedem, addentes etiam hœdũ.

*Cùm autẽ uenisset ad me, cœpit balare. & dixi ei, Vnde hœdulus, nunquid furtiuus est? redde illũ dominis, nõ enim licitum est mãducare furtiuum. Ipsa autẽ dixit, Dono datus est mihi supra mercedem. & non credebam illi. & dicebam reddere illũ dominis. & erubescebam ad eam. *Illa autẽ respondens mihi dixit, Vbi sunt eleemosynæ tuæ & iustitiæ tuæ? ecce cognita omnia tecum.

CAP. IIII.

ET tristatus fleui, & oraui cũ dolore, dicens, *Justus es Dñe, & omnia opera tua, et omnes viæ tuæ misericordia & veritas. & iudiciũ uerum & iustum tu iudicas in æternum.

*Memor esto mei & respice in me, ne me ulciscaris ob peccata mea & ignorantias meas, & patrũ meorũ qui peccauerunt coram te. *Non obedierunt enim præceptis tuis. & dediſti nos in direptionem & captiuitatem & mortem & parabolam improperij omnibus, in quibus dispersi sumus.

*Καὶ ὁ πλησίον ἐπεγέλων, λέγοντες· οὐκέτι φοβεῖται οὗτος φονευθῆναι περὶ τοῦ πράγματος τούτου, καὶ ἀπέδρα· καὶ ἰδοὺ πάλιν θάπτει τοὺς νεκρούς. *καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐκοιμήθην μεμιαμμένος ὑπὸ τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς· καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἀνακάλυπτον ἦν. *Καὶ οὐκ ᾔδειν ὅτι στρουθία ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί· καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀνεῳγότων, ἀφώδευσαν τὰ στρουθία θερμὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου· καὶ ἐγενήθη λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου· καὶ ἐπορεύθην πρὸς ἰατρούς, καὶ οὐκ ὠφέλησάν με· ἀχιάχαρος δὲ ἔτρεφέ με, ἕως οὗ ἐπορεύθην εἰς τὴν ἐλυμαΐδα· *καὶ ἡ γυνή μου Ἄννα ἠργάζετο ἐν τοῖς γυναικείοις. *καὶ ἀπέστελλε τοῖς κυρίοις· καὶ ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ αὐτοὶ τὸν μισθόν, προσδόντες καὶ ἔριφον. *ὅτε ἦλθε πρός με, ἤρξατο κράζειν· καὶ εἶπον αὐτῇ, πόθεν τὸ ἐρίφιον, μὴ κλεψίμαιόν ἐστιν; ἀπόδος αὐτὸ τοῖς κυρίοις· οὐ γὰρ θεμιτόν ἐστι φαγεῖν κλεψίμαιον· ἡ δὲ εἶπε, δῶρον δέδοταί μοι ἐπὶ τῷ μισθῷ· καὶ οὐκ ἐπίστευον αὐτῇ· καὶ ἔλεγον ἀποδιδόναι αὐτὸ τοῖς κυρίοις· καὶ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν. *ἡ δὲ ἀποκριθεῖσά μοι εἶπε, ποῦ εἰσὶν αἱ ἐλεημοσύναι σου καὶ αἱ δικαιοσύναι σου; ἰδοὺ γνωστὰ πάντα σοί. γ'.

*Καὶ λυπηθεὶς ἔκλαυσα· καὶ προσηυξάμην μετ' ὀδυνῶν, λέγων·

*δίκαιος εἶ κύριε καὶ πάντα τὰ ἔργα σου· καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια· καὶ κρίσιν ἀληθινὴν καὶ δικαίαν σὺ κρίνεις εἰς τὸν αἰῶνα.

*μνήσθητί μου καὶ ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ· μή με ἐκδικήσῃς ταῖς ἁμαρτίαις μου καὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου, καὶ τῶν πατέρων μου οἳ ἥμαρτον ἐνώπιόν σου.

*παρήκουσαν γὰρ τῶν ἐντολῶν σου· καὶ *ἔδωκας ἡμᾶς εἰς διαρπαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ θάνατον καὶ παραβολὴν ὀνειδισμοῦ πᾶσιν οἷς ἐσκορπίσμεθα.

*Arguebant autem eum omnes proximi eius, dicentes, Iam huius rei causa interfici iussus es, & vix effugisti mortis imperiũ, & iterum sepelis mortuos. *Sed Tobias plus timẽs Deum q̃ regẽ, rapiebat corpora occisorũ, & occultabat in domo sua, & mediis noctibus sepeliebat ea. *Contigit autẽ vt quadam die fatigatus à sepultura, veniens domum iactasset se iuxta parietẽ, & obdormisset: *Et ex nido hirũdinũ dormiẽti illi calida stercora inciderent super oculos eius, fierẽtque cæcus.

*Hanc autẽ tentationem ideo permisit Dñs euenire illi, vt posteris daretur exẽplũ patientiæ eius, sicut & sancti Iob. *Ná cũ ab infantia sua semp Deũ timuerit, & mãdata eius custodierit, nõ est cõtristatꝰ cõtra Deũ, q̃ plaga cæcitatis euenerit ei: sed immobilis in Dei timore pmansit, agẽs gratias Deo omnibꝰ diebꝰ vitę suę. *Nam sicut beato Iob insultabãt reges: ita isti parẽtes & cognati eius irridebãt vitã eius, dicẽtes, *Vbi est spes tua, pro qua eleemosynas & sepulturas faciebas? *Tobias verò increpabat eos, dicẽs, *Nolite ita loqui, quoniã filij sanctorũ sumꝰ, & vitam illam expectamus, *Quam Deus daturus est his qui fidẽ suã nũquã mutãt ab eo. *Anna verò vxor eius ibat ad opus textrinũ quotidie: & de labore manuũ suarũ victũ, quẽ cõseq̃ potuisset, deferebat. *Vñ factũ est, vt hœdũ caprarũ accipiens detulisset domi. *Cuius cùm vocẽ balantis vir eius audisset, dixit, Videte ne fortè furtiuus sit: reddite eũ dominis suis, q̃a nõ licet nobis aut edere ex furto aliquid, aut cõtingere. Ad hæc vxor eius irata respõdit, Manifestè vana facta est spes tua, & eleemosynæ tuæ modò apparuerũt. Atque his & aliis huiuscemodi verbis exprobrabat ei. CAP. III.

TVnc Tobias ingemuit, & cœpit orare cũ lachrymis, dicẽs, Iustus es Dñe, & omnia iudicia tua vera sunt, & oẽs viæ tuæ, misericordia, & veritas, & iudiciũ. Et nũc Dñe memor esto mei, & ne vindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum. Quoniam non obediuimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem, & captiuitatem, & mortem, & in fabulam, & in improperium omnibus nationibus, in quibus dispersisti nos.

* Et nunc, Domine, magna iudicia tua, quia non egimus secundum præcepta tua, & non ambulauimus syncerite coram te. * Et nunc Dñe secundum volũtatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spiritum meum. Expedit enim mihi mori magis quàm viuere. * Eadem igitur die cõtigit vt Sara filia Raguelis in Rages ciuitate Medorum, & ipsa audiret improperium ab vna ex ancillis patris sui; * Quoniam tradita fuerat septem viris, & dæmonium nomine Asmodæus occiderat eos, mox vt ingressi fuissent ad eam.

* Ergo cùm pro culpa sua increparet puellam, respondit ei, dicẽs, * Amplius ex te nõ videamus filiũ, aut filiã super terrã, interfectrix virorum tuorũ. * Nunquid & occidere me vis, sicut etiã occidisti septem viros?

* Ad hanc vocem perrexit in superius cubiculum domus suæ: & tribus diebus & tribus noctibus non manducauit, neque bibit; sed in oratione persistens cum lachrymis deprecabatur Deum, vt ab isto improperio liberaret eam.

* Factum est autem die tertia, dum compleret orationem, benedicens Dñm, dixit, * Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum; qui cùm iratus fueris, misericordiã facies, & in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. * Ad te Dñe faciem meam conuerto, ad te oculos meos erigo. * Peto Dñe, vt de vinculo improperij hui⁹ absoluas me, aut certè desuper terrã eripias me. * Tu scis Dñe quia nunquã cõcupiui virũ, & mundam seruaui animã meam ab omni concupiscentia.

5 * καὶ νῦν πολλαὶ αἱ κρίσεις σου εἰσὶ
5 καὶ ἀληθιναί· οὕτως ἐμοῦ ποίησον ὑπὲρ τῶν
ἁμαρτιῶν μου καὶ τῶν πατέρων μου, ὅτι
οὐκ ἐποιήσαμεν τὰς ἐντολάς σου· οὐ γὰρ
ἐπορεύθημεν ἐν ἀληθείᾳ ἐνώπιόν σου.
6 * καὶ νῦν κύριε τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου
ποίησον μετ' ἐμοῦ· ἐπίταξον ἀπολυθῆ-
ναι τὸ πνεῦμά μου, ὅπως ἀπολυθῶ
καὶ γένωμαι γῆ· διότι λυσιτελές μοι
ἀποθανεῖν ἢ ζῆν, ὅτι ὀνειδισμοὺς ψευ-
δεῖς ἤκουσα, καὶ λύπη ἐστὶ πολλὴ ἐν ἐ-
μοί· ἐπίταξον ἀπολυθῆναί με τῆς
ἀνάγκης ἤδη εἰς τὸν αἰώνιον τόπον· μὴ
ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ.
7 * ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συνέβη τῇ θυ-
γατρὶ Ραγουὴλ Σάρρᾳ ἐν Ἐκβατάνοις τῆς μηδίας, καὶ ταύτῃ ὀνειδισθῆναι
ὑπὸ παιδισκῶν τοῦ πατρὸς αὐτῆς.
8 * ὅτι ἦν δεδομένη ἀνδράσιν ἑπτά, καὶ
ὁ Ἀσμοδαῖος τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ἀπ-
έκτεινεν αὐτούς, πρὶν ἢ γνωσθῆναι αὐ-
τοὺς μετ' αὐτῆς ὡς ἐν γυναιξί.
9 * καὶ εἶπον αὐτῇ, οὐ συνίης ἀποπνι-
10 γοῦσα σὺ ἀνδρας σου; ἤδη ἑπτὰ ἀνδρας ἔσχες, καὶ ἑνὸς αὐτῶν οὐκ ὠνο-
μάσθης.
11 * τί ἡμᾶς μαστιγοῖς περὶ αὐτῶν;
εἰ ἀπέθανον, βάδιζε μετ' αὐτῶν, μὴ
ἴδοιμί σου γόνον ἢ θυγατέρα εἰς τὸν
αἰῶνα.
12 * ταῦτα ἀκούσασα, ἐλυπήθη σφό-
δρα, ὥστε ἀπάγξασθαι, καὶ εἶπε, μία
μόνη εἰμὶ τῷ πατρί μου· ἐὰν ποιήσω
τοῦτο, ὄνειδος ἄτιμόν ἐστι, καὶ τὸ γῆρας αὐ-
τοῦ καταξῶ μετ' ὀδύνης εἰς ᾅδου.
13 * καὶ ἐδεήθη πρὸς τὴν θυρίδι· καὶ
εἶπεν·
14 * εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεός μου, καὶ
εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ
ἅγιον καὶ τίμιον εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐ-
λογήσαισάν σε πάντα τὰ ἔργα σου
εἰς τοὺς αἰῶνας.
15 * καὶ νῦν κύριε σοὶ ὀφθαλμούς μου
καὶ τὸ πρόσωπόν μου εἰς σὲ δέδωκα.
16 * εἶπον ἀπολῦσαί με ἀπὸ τῆς γῆς,
καὶ μὴ ἀκοῦσαί με μηκέτι ὀνειδι-
σμόν.
17 * σὺ γινώσκεις κύριε ὅτι καθαρά
εἰμι ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ἀνδρός.

5 * *Et nunc multa iudicia tua sunt & vera, de me fac pro peccatis meis & patrum meorum; quoniam nõ fecimus præcepta tua, non enim ambulauimus in veritate coram te.*
6 * *Et nunc secundùm placitum coram te fac mecum · præcipe recipere spiritum meum, vt peream & fiam terra, quoniam vtile mihi mori quàm viuere; quia opprobria mendosa audiui, & tristitia est multa in me: præcipe absolui me de necessitate iam in æternum locum: ne auertas faciem tuam à me.*
7 * *In eadem die contigit filiæ Raguelis Sarræ in Ecbatanis Mediæ, & hanc opprobrari ab ancillis patris sui.*
8 * *Quoniam erat tradita viris septem, & Asmodæus nequam dæmonium occidit eos, antequam essent ipsi cum ea vt in mulieribus.*
9 * *Et dixerunt ei, Non in-*
10 *telligis quòd suffocaueris viros tuos? iam septem viros habuisti, & vnius eorum non es nominata:*
11 * *Quare nos verberas pro eis? si mortui sunt, vade cum illis, ne videamus ex te filium aut filiam in æternum.*
12 * *Hæc cùm audisset, tristata est valdè, vt suffocaretur, & dixit, Una quidem sum patri meo: si fecero hoc, improperiũ ipsi est, & senectam eius deducam cum dolore in infernum.*
13 * *Et deprecata est ad fenestram, & dixit:*
14 * *Benedictus es Domine Deus meus, & benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum & honorabile in secula: benedicant te omnia opera tua in seculum.*
15 * *Et nunc Domine oculos meos, & faciem meam in te dedi.*
16 * *Dixi vt absoluas me de terra: & vt non audiam ego*
17 *amplius improperium.* * *Tu cognoscis Domine quòd munda sum ab omni peccato viri.*

‡ *Et non coinquinaui nomen meum neque nomen patris mei in terra captiuitatis meæ: vnigenita sum patri meo, & non est ei filius qui sit hæres ei, neque frater propinquus, neq; existens ei filius, vt seruem me ei vxorem: iam perierunt mihi septem, ad quid mihi reliquum viuere? & nisi videtur tibi interficere me, præcipe respicere in me & misereri mei, & non audire me amplius improperium.* ‡ *Et audita est oratio amborum in conspectu gloriæ summi Dei.*

‡ *Et missus est Raphael vt curaret duos, Tobiæ vt decorticaret albugines, et Sarrã filiã Raguel vt daret Tobiæ filio Tobiæ vxorem, & ligaret Asmodæum nequã dæmonium, quoniam ad Tobiam attinet hæreditare eam. In eodem tempore reuersus Tobias, introiuit in domum suam, & Sarra filia Raguelis descendit de superiori cubiculo suo.*

CAP. IIII.

IN die illa, recordatus est Tobias de argento quod tradidit Gabelo in Rages Mediæ.

‡ *Et dixit intra se, Ego petij mortem; cur non voco Tobiam filium meum vt ei ostendam antequam moriar ego? & vocans eum, dixit:*

‡ *Fili si mortuus fuero, sepeli me, & ne despexeris matrem tuam. honora eam omnibus diebus vitæ tuæ, & fac quod placitum est ei; & ne tristitia afficias eam.* ‡ *Memento fili, quòd multa pericula vidit propter te in vtero.*

‡ *Cùm mortua fuerit, sepeli eam apud me in vno sepulchro.*

‡ *Omnibus diebus fili Domini Dei nostri memor esto, & ne velis peccare & transgredi præcepta eius, & iustitiam fac omnibus diebus vitæ tuæ, et ne ambules vijs iniquitatis, quia faciẽte te veritatem prosperitates erũt in operibus tuis, & omnibus faciẽtibus iustitiã.*

‡ καὶ οὐκ ἐμόλυνα τὸ ὄνομά μου ὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου ὃν τῇ γῇ τῆς αἰχμαλωσίας μου· μονογενής εἰμι τῷ πατρί μου, καὶ οὐκ ὑπάρχει αὐτῷ παιδίον ὃ κληρονομήσει αὐτόν, οὐδὲ ἀδελφὸς ἐγγύς, οὐδὲ ὑπάρχων αὐτῇ υἱός, ἵνα σωτηρήσω ἐμαυτὴν αὐτῷ γυναῖκα· ἤδη ἀπώλοντό μοι ἑπτά. ἱνατί μοι λοιπὸν ζῶ; καὶ εἰμὴ δοκεῖ σοι ἀποκτεῖναί με, ἐπίταξον ἐπιβλέψαι ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλεῆσαί με, & μὴ ἀκοῦσαί με μηκέτι ὀνειδισμόν.

‡ καὶ εἰσηκούσθη ἡ προσευχὴ ἀμφοτέρων ἐνώπιον τοῦ δόξης & μεγάλου θεοῦ. ‡ & ἀπεστάλη ῥαφαὴλ ἰάσασθαι τοὺς δύο, ἰωβὴτ λεπίσαι τὰ λευκώματα, & σάῤῥαν τὴν τοῦ ῥαγουὴλ δοῦναι τῷ τωβίᾳ τῷ υἱῷ τωβὴτ γυναῖκα, & δῆσαι ἀσμοδαῖον τὸ πονηρὸν δαιμόνιον, διότι τῷ τωβίᾳ ἐπιβάλλει κληρονομῆσαι αὐτόν· ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἐπιστρέψας τωβὴτ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ σάῤῥα ἡ τοῦ ῥαγουὴλ κατέβη ἀπὸ τοῦ ὑπερῴου αὐτῆς.

δ'.

‡ Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐμνήσθη τωβὴτ περὶ τοῦ ἀργυρίου ὃ παρέθετο γαβαήλῳ ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας. ‡ καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ἐγὼ ἠτησάμην θάνατον· τί οὐ καλῶ τωβίαν τὸν υἱόν μου ἵνα αὐτῷ δείξω πρὶν ἀποθανεῖν με; & καλέσας αὐτὸν εἶπε· ‡ παιδίον ἐὰν ἀποθάνω, θάψον με, & μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου· τίμα αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· & ποίει τὸ ἀρεστὸν αὐτῇ· καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν.

‡ μνήσθητι παιδίον, ὅτι πολλοὺς κινδύνους ἑώρακεν ἐπὶ σοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ.

‡ ὅταν ἀποθάνῃ, θάψον αὐτὴν πλησίον ἐμοὶ ἐν ἑνὶ τάφῳ. ‡ πάσας τὰς ἡμέρας παιδίον χυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν μνημόνευε· & μὴ θελήσῃς ἁμαρτάνειν & παραβῆναι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· & δικαιοσύνην ποίει πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· & μὴ πορευθῇς ταῖς ὁδοῖς τῆς ἀδικίας, διότι ποιοῦντές σου τὴν ἀλήθειαν εὐοδίαν ἕξουσιν ἐν τοῖς ἔργοις σου, καὶ πᾶσι τοῖς ποιοῦσι τὴν δικαιοσύνην.

18 ‡ Nunquã cũ ludẽtibus miscui me, neq; cũ his qui in leuitate ambulãt, participem me præbui. 19 ‡ Virum aũt cũ timore tuo, nõ cum libidine mea consensi suscipere. 20 ‡ Et aut ego indigna fui illis, aut illi forsitan mihi non fuerunt digni, quia forsitan vir alii cõseruasti me. 21 ‡ Non est enim in hominis potestate consilium tuum. 22 ‡ Hoc aũt pro certo habet omnis qui colit te: quia vita ei⁹ si in probatione fuerit, coronabitur; si autem in tribulatione fuerit, liberabitur; & si in correptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. 23 ‡ Nõ enim delectaris in ꝑditionibus nostris, quia post tempestatem trãquillũ facis, & post lachrymationẽ & fletũ exultationẽ infundis. Sit nomẽ tuũ, Deus Israel, benedictum in secula. 24 ‡ In illo tẽpore exaditę sunt preces amborum in cõspectu gloriæ summi Dei. 25 ‡ Et missus est angelus Dñi sanctus Raphael, vt curaret eos ambos, quorum vno tẽpore sunt orationes in conspectu Dñi recitatæ.

CAP. IIII.

1 AGitur cùm Tobias putaret orationem suam exaudiri, vt mori potuisset, vocauit ad se Tobiam filium 2 suum, dixítque ei, ‡ Audi, fili mi, verba oris mei, & ea in corde tuo quasi fundamentum construe. 3 ‡ Cùm acceperit Deus animã meã, corpus meũ sepeli, & honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ eius. 4 ‡ Memor enim esse debes quæ & quãta pericula passa sit propter te in vtero suo. 5 ‡ Cùm autem & ipsa cõpleuerit tẽpus vitæ suæ, sepelias eã circa me. 6 ‡ Omnib⁹ aũt diebus vitæ tuę in mẽte habeto Deũ, & caue ne ali-

quando peccato cõsentias, & prætermittas præcepta Dei nostri.

* Ex substantia tua fac eleemosynam, & noli auertere faciem tuam ab vllo paupere. Ita enim fiet vt nec à te auertatur facies Domini.

* Quomodo potueris, ita esto misericors.

* Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude.

* Præmium enim bonũ tibi thesaurizas in die necessitatis.

* Quoniam eleemosyna ab omni peccato, & morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras.

* Fidũcia magna erit coram summo Deo eleemosyna, omnibus facientibus eam.

* Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione, & præter vxorem tuam nũquam patiaris crimen scire.

* Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.

* Quicunque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarij tui apud te omnino non remaneat.

* Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquãdo alteri facias.

7 * ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σου ποίει ἐλεημοσύνην, καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ παντὸς πτωχοῦ, καὶ ἀπὸ σοῦ οὐ μὴ ἀποστραφῇ τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ.

8 * ὡς σοι ὑπάρχει κατὰ τὸ πλῆθος, ποίησον ἐξ αὐτῶν ἐλεημοσύνην.

9 * ἐὰν ὀλίγον σοι ὑπάρχῃ, κατὰ τὸ ὀλίγον μὴ φοβοῦ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.

10 * θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀνάγκης.

11 * ὅτι ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ῥύεται, καὶ οὐκ ἐᾷ εἰσελθεῖν εἰς τὸ σκότος.

12 * δῶρον γὰρ ἀγαθόν ἐστιν ἐλεημοσύνη πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου.

13 * πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἀπὸ πάσης πορνείας· καὶ γυναῖκα πρῶτον λάβε ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῶν πατέρων σου· καὶ μὴ λάβῃς γυναῖκα ἀλλοτρίαν, ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ πατρός σου· ὅτι υἱοὶ προφητῶν ἐσμέν, νωε, ἀβραὰμ, ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ, οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, μνήσθητι παιδίον, ὅτι πρῶτες ἕτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ εὐλογήθησαν ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῶν· καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν κληρονομήσει γῆν· καὶ νῦν παιδίον ἀγάπα σὺ τοὺς ἀδελφούς σου.

14 * καὶ μὴ ὑπερηφανεύσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν σου καὶ τῶν υἱῶν καὶ θυγατέρων τοῦ λαοῦ σου λαβεῖν σεαυτῷ ἐξ αὐτῶν γυναῖκα· ὅτι ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ ἀπώλεια καὶ ἀκαταστασία πολλή· καὶ ἐν τῇ ἀχρειότητι ἐλάττωσις καὶ σύνδεια μεγάλη· ἡ γὰρ ἀχρεότης μήτηρ ἐστὶ τοῦ λιμοῦ· μισθὸς

15 πάντων ἀνθρώπου. * ὃς ἐάν σοι ἐργάσηταί σοι, πρόσθου τοῦ μὴ αὐλισθῆτω· ἀλλὰ ἀπόδος αὐτῷ παραυτίκα· καὶ ἐὰν δουλεύσῃς τῷ θεῷ, ἀποδοθήσεταί σοι.

16 * πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου· καὶ ἴσθι πεπαιδευμένος ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ σου· καὶ ὃ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσῃς· οἶνον εἰς μέθην μὴ πίῃς· καὶ μὴ πορευθήτω μετὰ σοῦ μέθη ἐν τῇ ὁδῷ σου.

7 * *De facultatibus tuis fac eleemosynam; & ne inuideat tuus oculus in faciendo eleemosynam: ne auertas faciem tuam ab omni paupere, & à te non*
8 *auertetur facies Dei.* * *Quemadmodum tibi fuerit secundùm multitudinem, fac ex eis eleemosynam.*

9 * *Si paucum tibi fuerit, iuxta paucum ne timeas facere eleemosynam.*

10 * *Præmium enim bonum thesaurizas tibi in diem necessitatis.*

11 * *Quoniam eleemosyna à morte liberat, & non sinit intrare in tenebras.*

12 * *Donum enim bonum est eleemosyna omnibus facientibus eam coram Altissimo.*

13 * *Attende tibi, fili, ab omni fornicatione, & vxorem primùm accipe de semine patrum tuorum. & ne accipias vxorem extraneam, quæ non est de tribu patris tui, quoniam filij prophetarum sumus: Noe, Abraham, Isaac & Jacob, patres nostri ab æterno, memor esto fili, quòd omnes isti acceperunt vxores de fratribus suis, & benedicti sunt in filiis suis. & semen eorum hæreditabit terram. & nunc, fili, dilige fratres tuos.*

14 * *Et non superbias in corde tuo de fratribus tuis & filiis & filiabus populi tui, accipere tibi ex eis vxorem. quoniam in superbia perditio, & non stabilitas multa. & in inutilitate diminutio et indigẽtia magna. nã inutilitas mater est famis, merces omnis hominis.*

15 * *Quicunque operatus fuerit tibi, apud te non remaneat; sed redde ei statim. & si seruieris Deo, reddetur tibi.*

16 * *Attende tibi fili in omnibus operibus tuis, & esto eruditus in omni conuersatione tua. & quod oderis, nemini facias: vinum ad ebrietatem ne bibas, & ne ambulet tecum ebrietas in via tua.*

* *De pane tuo da esurienti,* 17
& de vestimentis tuis nudis:
de omni quod superfuerit tibi,
fac eleemosynã, & ne inuideat
tuus oculus dum feceris eleemosynam.

* *Effunde panes tuos super* 18
sepulturam iustorum, & ne
des peccatoribus.

* *Consilium ab omni sapiente* 19
te require: & ne despicias omnino consilium vtile.

* *Et in omni tempore benedic Dominum, & ab eo pete,* 20
vt viæ tuæ rectæ fiant, & omnes semitæ tuæ, & consilia
tua prosperentur, quoniam omnis gens non habet consilium,
sed ipse Dominus dat omnia
bona: & quem vult humiliat,
sicut vult; & nunc fili memor
esto præceptorum meorum, &
ne deleantur de corde tuo.

* *Et nunc indico tibi decem* 21
talenta argenti quæ dedi Gabelo fratri Gabrie in Rages
Mediæ.

* *Et ne timeas fili, quòd* 22
mendici facti sumus: sunt tibi
multa, si timueris Deum, &
recesseris ab omni peccato, &
feceris quod placitum est coram eo.

CAP. V.

ΕΤ respondens Tobias, dixit, Pater faciam omnia quæcunque præcepisti mihi. 1

* *Sed quomodo potero accipere pecuniam, non cognoscens eum?* 2

* *Et dedit ei chirographum,* 3
& dixit ei:

* *Inquire tibi hominem qui* 4
eat tecum, & dabo ei mercedẽ
dum viuo, & recipe vadens
pecuniam.

* *Et iuit ad quærendum ho* 5
minem; & inuenit Raphaelem qui erat angelus.

* *Et non cognouit: & dixit* 6
ei, Si potes ire mecum in Ra- 7
ges Mediæ, et si expertus es lo- 8
corum?

* *Et dixit ei Angelus, Ibo* 9
tecum, & apud Gabelum fratrem nostrum moratus sum.

* ἐκ τοῦ ἄρτου σου δίδου πεινῶντι, καὶ 17
ἐκ τῶν ἱματίων σου τοῖς γυμνοῖς· πᾶν
ὃ ἐὰν περισσεύσῃ σοι, ποίει ἐλεημοσύ-
νην· καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλ-
μὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.

* ἔκχεον τοὺς ἄρτους σου ἐπὶ τὸν τά- 18
φον τῶν δικαίων, καὶ μὴ δῷς τοῖς ἁμαρ-
τωλοῖς. * συμβουλίαν ψυχῆς παντὸς 19
φρονίμου ζήτησον· καὶ μὴ καταφρονή-
σῃς ἐπιπαντὸς συμβουλίας χρησίμης.

* καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὐλόγει τὸν 20
κύριον, καὶ παρ' αὐτοῦ αἴτησον, ὅπως αἱ
ὁδοί σου εὐθεῖαι γένωνται, καὶ πᾶσαι αἱ
τρίβοι σου καὶ αἱ βουλαί σου εὐοδωθῶσι·
διότι πᾶν ἔθνος οὐκ ἔχει βουλήν,
ἀλλ' αὐτὸς κύριος δίδωσι πάντα τὰ
ἀγαθά· καὶ ὃν θέλει ταπεινοῖ, καθὼς
βούλεται· καὶ νῦν παιδίον μνημόνευε τῶν
ἐντολῶν μου· καὶ μὴ ἐξαλειφθήτωσαν
ἐκ τῆς καρδίας σου.

* καὶ νῦν ὑποδεικνύω σοι τὰ δέκα 21
τάλαντα τοῦ ἀργυρίου ἃ παρεθέμην
γαβαήλῳ τῷ τοῦ γαβρία ἐν ῥάγοις
τῆς μηδίας.

* καὶ μὴ φόβου παιδίον, ὅτι ἐπῶ- 22
χεύσαμεν· ὑπάρχει σοι πολλά, ἐὰν
φοβῇ τὸν θεόν, καὶ ἀποστῇς ἀπὸ πάσης
ἁμαρτίας, καὶ ποιήσῃς τὰ ἀρεστὸν ἐνώ-
πιον αὐτοῦ.

ε'.

* Καὶ ἀποκριθεὶς τωβίας εἶπε, 1
πάτερ ποιήσω πάντα ὅσα ἐντέταλ-
σαί μοι. * ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι λα- 2
βεῖν τὸ ἀργύριον, μὴ γινώσκων αὐτόν;

* καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον 3
καὶ εἶπεν αὐτῷ.

* ζήτησον σεαυτῷ ἄνθρωπον ὃς 4
συμπορεύσεταί σοι, κἀγὼ δώσω αὐτῷ
μισθὸν ἕως ζῶ· καὶ λάβε πορευθεὶς τὸ
ἀργύριον.

* καὶ ἐπορεύθη ζητῆσαι ἄνθρωπον· 5
καὶ εὗρε τὸν ῥαφαὴλ ὃς ἦν ἄγγελος.

* καὶ οὐκ ἤδει· καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ δύ- 6
νασαι πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ ἐν ῥά-
γοις τῆς μηδίας, καὶ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν
τόπων;

* καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, πορεύ- 9
σομαι μετ' αὐτοῦ· καὶ ὡσὰ γαβαὴλ τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν ἠυλίσθην.

17 * Panẽ tuũ cũ esurientibus
& egentibus comede: & de
vestimẽtis tuis nudos tege.

18 * Panẽ tuũ, & vinũ tuũ
super sepulturã iusti cõstitue, & noli ex eo manducare, & bibere cũ peccatorib⁹.

19 * Cõsiliũ semper à sapiẽte
20 perquire. * Omni tempore benedic Deũ, & pete ab eo, vt vias tuas dirigat, & omnia cõsilia tua in ipso per-
21 maneant. * Indico etiã tibi fili mi, dedisse me decẽ talẽta argenti, dum infantulus esses, Gabelo, in Rages ciuitate Medorũ, & chirographũ ei⁹ apud me habeo: & ideo perquire, quomodo ad eũ peruenias, & recipias ab eo suprà memoratũ põdus argẽti, & restituas ei chi-
22 rographũ suum. * Noli timere fili mi, pauperẽ quidẽ vitã gerimus, sed multa bona habebim⁹ si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.

CAP. V.

1 TVnc respõdit Tobias patri suo, & dixit, Omnia
A quæcunq; præcepisti mihi
2 faciã pater. * Quomodo aũt pecuniã hanc requirã, ignoro; ille me nescit, & ego eũ ignoro: quod signum dabo ei? sed hieq; viã, per quã pergatur illuc, aliquãdo cognoui. * Tunc pater suus respõ-
3 dit illi, & dixit, Chirographũ quidẽ illius apud me habeo: quod dũ illi ostẽderis, statim restituet. * Sed
4 perge nunc, & inquire tibi aliquẽ fidelẽ virũ, qui eat tecũ salua mercede sua, dũ adhuc viuo, vt recipias eã.

5 * Tunc egressus Tobias, inuenit iuuenẽ splendidũ, stantẽ, præcinctũ, & quasi
6 paratũ ad ambulandũ. * Et
B ignorans ꝙ angelus Dei esset, salutauit eum, & dixit, Vnde te habemus bone iu-
7 uenis? * At ille respõdit, Ex
8 filiis Israel. * Et Tobias dixit ei, Nosti viã quæ ducit in regionẽ Medorũ? , * Cui respondit, Noui, & omnia itinera eius frequenter

ambulaui, & manſi apud Gabelũ fratrẽ noſtrum, qui moratur in Rages ciuitate Medorũ, quæ poſita eſt in monte Ecbathanis. * Cui Tobias ait, Suſtine me, obſecro, donec hæc ipſa nuntiem patri meo. * Tunc ingreſſus Tobias, indicauit vniuerſa hæc patri ſuo. Super quæ admiratus pater, rogauit vt introiret ad eũ.

* Ingreſſus itaque ſalutauit eum, & dixit, Gaudium C tibi ſit ſemper. * Et ait Tobias, Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris ſedeo, & lumen cæli non video?

* Cui ait iuuenis, Forti animo eſto, in proximo eſt vt à Deo cureris. * Dixit itaq; illi Tobias, Nunquid poteris perducere filium meum ad Gabelum in Rages ciuitatem Medorum? & cùm redieris, reſtituam tibi mercedem tuam. * Et dixit ei angelus, Ego ducam & reducam eum ad te.

* Cui Tobias reſpondit, Rogo te, indica mihi de qua domo aut de qua tribu es tu? * Cui Raphael angelus dixit, Genus queris mercenarij, an ipſum mercenariũ qui cum filio tuo eat?

* Sed ne fortè ſollicitum te reddam, ego ſum Azarias Ananiæ magni filius.

* Et Tobias reſpondit, Ex magno genere es tu.

* Sed peto ne iraſcaris quòd voluerim cognoſcere genus tuum.

* Dixit autem illi angelus, Ego ſanum ducam & ſanum tibi reducam filium tuum. * Reſpondens autem Tobias, ait, Bene ambuletis, & ſit Dñs in itinere veſtro, & angelus eius comitetur vobiſcũ. * Tũc paratis omnibus quæ erant in via portanda, fecit Tobias vale patri ſuo & matri ſuę, & ambulauerunt ambo ſimul.

10 * καὶ εἶπεν ἀπῷ τωβίας, ὑπόμεινόν με, ἕως ἐρῶ τῷ πατρί μου· καὶ εἶπεν ἀπῷ, πορεύου ἕως μὴ χρονίσῃς.

11 * καὶ εἰσελθὼν εἶπε τῷ πατρί, ἰδὼ εὕρηκα ὃς συμπορεύσεταί μοι· ὁ δὲ εἶπε, φώνησον αὐτὸν πρός με, ἵνα ἐπιγνῶ ποίας φυλῆς ἐστι, καὶ εἰ πιστός ἐστι τοῦ πορευθῆναι μετὰ σοῦ· καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν.

12 * καὶ εἰσῆλθε, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους.

17 * καὶ εἶπεν ἀπῷ τωβήτ, ἀδελφὲ ἐκ ποίας φυλῆς καὶ ἐκ ποίας πατριᾶς σὺ εἶ; ὑπόδειξόν μοι.

18 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, φυλὴν καὶ πατριὰν σὺ ζητεῖς, ἢ μίσθιον ὃς συμπορεύσεται μετὰ τοῦ υἱοῦ σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβήτ, βούλομαι ἀδελφὲ ἐπιγνῶναι τὸ γένος σου καὶ τὸ ὄνομα.

19 * ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ τὸ γένος Ἀζαρίου καὶ Ἀνανίου τοῦ μεγάλου καὶ ἀδελφοῦ σου.

20 * καὶ εἶπε τωβήτ, ὑγιαίνων ἔλθοις ἀδελφέ.

21 * καὶ μή μοι ὀργισθῇς, ὅτι ἐζήτησα τὴν φυλήν σου καὶ τὴν παρουσίαν σου ἐπιγνῶναι· καὶ σὺ τυγχάνεις ἀδελφός μου ἐκ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς· ἐπιγινώσκω γὰρ Ἀνανίαν καὶ Ἰωναθὰν τοὺς υἱοὺς Σαμίου τοῦ μεγάλου· ὡς ἐπορευόμεθα κοινῶς εἰς Ἱερουσαλὴμ προσκυνεῖν, ἀναφέροντες τὰ πρωτότοκα καὶ τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων· καὶ οὐκ ἐπλανήθησαν τῇ πλάνῃ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν· ἐκ ῥίζης μεγάλης εἶ ἀδελφέ· ἀλλὰ εἶπον, τίνα σοι ἔσομαι μισθὸν διδόναι, δραχμὴν τῆς ἡμέρας καὶ τὰ δέοντα ὡς καὶ τῷ υἱῷ μου· καὶ ἔτι προσθήσω σοι ἐπὶ τὸν μισθόν, ἐὰν ὑγιαίνοντες ἐπιστρέψητε· καὶ ἀδόκησαν ἔτως.

23 * καὶ εἶπε πρὸς τωβίαν, ἕτοιμος γίνου εἰς τὴν ὁδὸν καὶ εὐοδωθείητε.

24 * καὶ ἡτοίμασεν ὁ υἱὸς ἀπὸ τὰ πρὸς τὴν ὁδόν· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πορεύου μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ὁ δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ κατοικῶν θεὸς εὐοδώσει τὴν ὁδὸν ὑμῶν· καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ συμπορευθήτω ὑμῖν.

10 * *Et dixit ei Tobias, Suſtine me, & dicam patri meo. & dixit ei, Vade, & ne moreris.*

11 * *Et ingreſſus dixit patri, Ecce inueni qui ibit mecum. ille autem dixit, Voca eum ad me, vt cognoſcam cuius tribus eſt, & ſi fidelis eſt ad eundum tecum. & vocauit eum.*

12 * *Et ingreſſus eſt: & ſalutauerunt ſe inuicem.*

17 * *Et dixit ei Tobias, Frater, de qua tribu & de qua familia tu es? oſtende mihi.*

18 * *Et dixit ei, Tribum & familiam tu requiris, an mercenarium qui eat cum filio tuo? Et dixit ei Tobias, Volo, frater, cognoſcere genus tuum & nomen.*

19 * *Ille autem dixit, Ego de genere Azariæ & Ananiæ magni & fratris tui.*

20 * *Et dixit Tobias, Sanus venias frater.*

21 * *Et ne mihi iraſcaris, quia quæſiui tribum tuam & familiam tuam cognoſcere. & tu es frater meus, de honeſta & bona generatione; cognoſco enim Ananiam & Jonathan filios Samiæ magni. quoniam iuimus ſimul in Hieruſalem ad adorandum, offerentes primitiua & decimas fœtuum. & non errauerunt errore fratrum noſtrorum. è radice magna es frater. ſed dic quam tibi ero mercedẽ daturus, drachmam in die, & neceſſaria ſicut & filio meo. & inſuper addam tibi ſupra mercedem, ſi ſani reuerſi fueritis. & complacuit eis ſic.*

23 * *Et dixit ad Tobiam, Paratus ſis in viam, & proſperemini.*

24 * *Et parauit filius eius quæ ad viã. Et dixit ei pater eius, Vade cum homine hoc. & in cælo habitans Deus proſperet viam veſtram, & angelus Dei eat vobiſcum.*

*Et exierunt ambo vt proficiscerentur, & canis pueri cum eis: fleuit autem Anna mater eius, & dixit ad Tobiam, Quid misisti puerulũ nostrum? nonne baculus manus nostræ est dum ingreditur ipse, et egreditur coram nobis?

*Argentum argentum vtinam non præcessisset, sed reliquiæ filij nostri fiat.

*Sicut enim datum est nobis viuere à Domino, hoc sufficiens nobis est.

*Et dixit ei Tobias, Ne curam habeas soror: saluus perueniet, & oculi tui videbunt eum.

*Angelus enim bonus ibit cum eo; & prosperabitur via eius, & reuertetur saluus: & cessauit flere.

CAP. VI.

ILli autem euntes viam, venerunt vespere ad Tigrim fluuium, & manserunt ibi.

*At puer descendit vt lauaretur. & saltauit piscis de fluuio:

*Et voluit deuorare puerum.

*At angelus dixit ei, Apprehende piscem.

*Et tenuit piscem puer, & proiecit eum in terram.

*Et dixit ei Angelus, Incide piscem; & accipiens cor & iecur, & fel, repone securè.

*Et fecit puer, sicut dixit ei Angelus: piscem autẽ assantes comederunt, & pergebant ambo quousque appropinquauerunt Ecbatanis.

*Et dixit puer Angelo, Azaria frater, quid est cor & iecur & fel piscis?

*Et dixit ei, Cor & iecur si aliquem perturbat dæmonium aut spiritus nequam, fac fumigare hæc coram viro aut muliere, & non perturbabitur amplius.

*καὶ ἐξῆλθον ἀμφότεροι ἀπελθεῖν, καὶ ὁ κύων τοῦ παιδαρίου μετ' αὐτῶν· ἔκλαυσε δὲ ἄννα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς τωβήτ, τί ἐξαπέστειλας τὸ παιδίον ἡμῶν; οὐχὶ ῥάβδος τῆς χειρὸς ἡμῶν ἐστιν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐκπορεύεσθαι ἐνώπιον ἡμῶν;

*ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ μὴ φθάσαι, ἀλλὰ περίψημα τοῦ παιδίου ἡμῶν γένοιτο.

*ὡς γὰρ δέδοται ἡμῖν ζῆν παρὰ κυρίου, τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν ὑπάρχει.

*καὶ εἶπεν αὐτῇ τωβήτ, μὴ λόγον ἔχε ἀδελφή· ὑγιαίνων ἐλεύσεται, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται αὐτόν.

*ἄγγελος γὰρ ἀγαθὸς συμπορεύσεται αὐτῷ· καὶ εὐοδωθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψει ὑγιαίνων. καὶ ἐπαύσατο κλαίουσα.

ε'.

*Οἱ δὲ πορευόμενοι τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπέρας ἐπὶ τὸν τίγριν ποταμόν· καὶ ηὐλίζοντο ἐκεῖ·

*τὸ δὲ παιδάριον καλέσθη περικλύσασθαι· καὶ ἀνεπήδησεν ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ.

*καὶ ἐβουλήθη καταπιεῖν τὸ παιδάριον.

*ὁδὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἐπιλαβοῦ τοῦ ἰχθύος.

*καὶ ἐκράτησε τὸν ἰχθὺν τὸ παιδάριον, καὶ ἐβάλεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν. *καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, σπάσαι τὸν ἰχθύν· καὶ λαβὲ τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἧπαρ καὶ τὴν χολήν, θὲς ἀσφαλῶς.

*καὶ ἐποίησε τὸ παιδάριον, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος· τὸν δὲ ἰχθὺν ὀπήσαντες ἔφαγον· καὶ ὁδὸν ἀμφότεροι ἕως οὗ ἤγγισαν ἐκβατάνοις.

*καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ τί ἐστὶν ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ καὶ ἡ χολὴ τοῦ ἰχθύος;

*καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ ἐὰν ληφθῇ δαιμόνιον ἢ πνεῦμα πονηρόν, κάπνισαι ταῦτα ἐνώπιον ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς καὶ οὐ μὴ ὀχληθῇ ἔτι·

*Cúmq; profecti essent, cœpit mater eius flere, & dicere, Baculũ senectutis nostræ tulisti, & transmisisti à nobis. *Nunquã fuisset ipsa pecunia, pro qua misisti eum. *Sufficiebat nobis paupertas nostra, vt diuitias computaremus hoc, q̃ videbamus filium nostrũ.

*Dixítq; ei Tobias, Noli flere, saluus perueniet filius noster, & saluus reuertetur ad nos, & oculi tui videbũt illum. *Credo enim quòd angelus Dei bonus comitetur ei, & bene disponat omnia quæ circa eum gerũtur, ita vt cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc vocem cessauit mater eius flere, & tacuit. CAP. VI.

*PRofectus est aũt Tobias, & canis secutus est eum, & mansit prima mansione iuxta fluuium Tigris. *Et exiuit vt lauaret pedes suos; & ecce piscis immanis exiuit ad deuorandum eum.

*Quem expauescens Tobias, clamauit voce magna, dicẽs, Dñe, inuadit me. *Et dixit ei angelus, Apprehende branchiam eius, & trahe eũ ad te. *Quod cùm fecisset, attraxit eum in siccũ, & palpitare cœpit ante pedes eius. *Tunc dixit ei angelus, Exentera hunc piscem, & cor eius, & fel, & iecur repone tibi. sunt enim hæc necessaria ad medicamenta vtiliter. *Quod cùm fecisset, assauit carnes eius, & secũ sustulerunt in via: cętera saliérunt quæ sufficerẽt eis, quousq; peruenirent in Rages ciuitatẽ Medorũ. *Tũc interrogauit Tobias angelum, & dixit ei, Obsecro te Azaria frater, vt dicas mihi, quod remedium habebunt ista quæ de pisce seruare iussisti? *Et respondens angelus dixit ei, Cordis eius particulã si super carbones ponas, fumus ei⁹ extricat omne gen⁹ dęmoniorũ, siue à viro, siue à muliere, ita vt vltrà nõ accedat ad eos.

* Et fel valet ad vngendos oculos, in quibus fuerit albugo, & sanabuntur.

* Et dixit ei Tobias, Vbi vis vt maneamus? Respondénsque angelus, ait,

* Est hîc Raguel nomine, vir propinquus de tribu tua, & hic habet filiam nomine Saram, sed neque masculum, neque fœminam vllã habet aliam præter eam.

* Tibi debetur omnis substantia eius, & oportet eam te accipere coniugem.

* Pete ergo eam à patre eius, & dabit tibi eam in vxorem.

* Tunc respondit Tobias, & dixit, Audio quia tradita est septem viris, & mortui sunt: sed & hoc audiui, quia dęmonium occîdit illos.

* Timeo ergo ne fortè & mihi hæc eueniant, & cùm sim vnicus parentibus meis, deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos.

* Tunc angelus Raphael dixit ei, Audi me, & ostendam tibi qui sunt quibus prævalere potest dæmonium.

* Hi namque qui coniugium ita suscipiunt, vt Deum à se & à sua mente excutiant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus & Psalm. 31 mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super eos.

* Tu autem cùm acceperis eam, ingressus cubiculum, per tres dies continens esto ab ea, & nihil aliud, nisi orationibus vacabis cum ea.

* Ipsa autem nocte, incenso iecore piscis, fugabitur dæmonium.

10 * τὸ χολὸ ἔγχρισαι ἀνθρωπον ὃς ἔχει λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἰαθήσεται. 11 * ὡς δὲ προσήγισαν τῇ 12 ῥάγῃ, εἶπεν ὁ ἄγγελος τῷ παιδαρίῳ, ἀδελφὲ σήμερον αὐλισθησόμεθα παρὰ ῥαγουήλ, καὶ αὐτὸς συγγενής σου ἐστί· καὶ ἔστιν αὐτῷ θυγάτηρ μονογενὴς ὀνόματι σάρρα· λαλήσω περὶ αὐτῆς καὶ 13 δοθῆναί σοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα. * ὅτι σοὶ προσήκει ἡ κληρονομία αὐτῆς· καὶ σὺ μόνος εἶ ἐκ τοῦ γένους αὐτῆς· καὶ τὸ 14 κοράσιον καλὸν καὶ φρόνιμόν ἐστι. * καὶ νῦν ἄκουσόν μου, καὶ λαλήσω τῷ πατρὶ αὐτῆς· καὶ ὅταν ἐπιστρέψωμεν ἐκ ῥαγῶν, ποιήσομεν τὸν γάμον· διότι ἐπίσταμαι ῥαγουήλ, ὅτι οὐκ δώσει αὐτὴν δώσει ἑτέρῳ κατὰ τὸν νόμον Μωυσῆ, ἢ ὀφειλήσει θάνατον· ὅτι τὸ κληρονομίαν σοὶ καθήκει λαβεῖν, ἢ πάντα ἄν- 15 θρωπον. * τότε εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ ἀκήκοα ἐγὼ τὸ κοράσιον δεδόσθαι ἑπτὰ ἀνδράσι, καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι ἀπολωλότας· καὶ νῦν ἐγὼ μόνος εἰμὶ τῷ πατρί. 16 * καὶ φοβοῦμαι μὴ εἰσελθὼν ἀποθάνω, καθὼς καὶ τὰ πρότερον· ὅτι δαιμόνιον φιλεῖ αὐτόν, ὃ οὐκ ἀδικεῖ οὐδένα πλὴν τῶν προσαγόντων αὐτῇ· καὶ νῦν ἐγὼ φοβοῦμαι μὴ ἀποθάνω, καὶ κατάξω τὸν ζωὸν τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου μετ' ὀδυνῶν ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὸν τάφον αὐτῶν· καὶ υἱὸς ἕτερος οὐχ ὑπάρχει αὐτοῖς, ὃς θάψει αὐτούς. 17 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄγγελος, οὐ μέμνησαι τῶν λόγων ὧν ἐνετείλατό σοι ὁ 18 πατήρ σου ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν σε γυναῖκα ἐκ τοῦ γένους σου; καὶ νῦν ἄκουσόν μου ἀδελφέ, διότι σοὶ ἔσται εἰς γυναῖκα· καὶ τοῦ δαιμονίου μηδενὸς λόγου ἔχε. 19 * ὅτι τὴν νύκτα ταύτην δοθήσεται σοὶ αὐτὴ εἰς γυναῖκα· καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα, 20 * λήψῃ τέφραν θυμιαμάτων, καὶ ἐπιθήσεις ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ ἰχθύος καὶ τοῦ ἥπατος καὶ καπνίσεις· καὶ ὀσφρανθήσεται τὸ δαιμόνιον, καὶ φεύξεται, καὶ οὐκέτι ἐπανελεύσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

10 * Felle vnge hominem qui habet albugines in oculis, & sanabitur.

11 * Cùm autem appropinquassent Rages, dixit Angelus puero, Frater hodie manebimus apud Raguel, & ipse cognatus tuus est. & est ei filia vnigenita, nomine Sarra. loquar pro ea vt detur tibi ipsa 13 in vxorem. * Quia ad te attinet hæreditas eius; & tu solus es de genere eius; & puella 14 formosa & prudens est. * Et nunc audi me, & loquar patri eius. Et quando reuersi fuerimus de Rages, faciemus nuptias; quia scio Raguelem, quòd non dabit eam viro alteri, secundum legem Moysi, vel reus erit mortis, quia hæreditatem te oportet accipere, aut omnem hominem.

15 * Tunc dixit puer Angelo, Azaria frater, audiui ego puellam datam fuisse septem viris, & omnes in cubiculo mortuos esse, & nunc ego solus 16 sum patri. * Et timeo ne ingressus moriar, sicut & qui priùs. quoniã dæmonium amat ipsam, quod non iniuria afficit quenquam, præter accedentes ad eam: & nunc ego timeo ne moriar, & deducam vitam patris mei & matris meæ cum dolore super me in sepulchrum eorum: & filius alius non est 17 eis, qui sepeliat eos. * Dixit 18 autẽ ei angelus, Non es memor sermonũ quos præcepit tibi pater tuus super accipienda tibi vxore de genere tuo? & nunc audi me frater, quia tibi erit in vxorem, & dæmonij nullam rationem habe.

19 * Quia nocte hac dabitur tibi ipsa in vxorem. & si ingressus fueris ad cubiculum,

20 * Sumes cinerem incensuum, & impones de corde piscis & iecore, & facies fumigare. & odorabit dæmonium, & fugiet, & non amplius redibit in seculum seculi.

‡ *Quando autem accesseris ad eam, surgite ambo & clamate ad misericordem Deum, & saluabit vos & miserebitur.*

‡ *Ne timeas, quoniam tibi hæc parata erat à seculo, & tu eam saluabis, & ibit tecum: & existimo quòd tibi erunt ex ea filij.*

‡ *Et vt audiuit Tobias hæc, dilexit eam, & anima eius adhæsit ei valdè, & venerunt in Ecbatana.*

CAP. VII.

ET *venerunt in domum Raguelis: Sarra verò obuiam exijt eis, & salutauit eos & ipsi illam.*

‡ *Et introduxit eos in domum, & dixit Raguel Ednæ vxori suæ, Quàm similis iuuenis Tobiæ consobrino meo!*

‡ *Et interrogauit eos Raguel, Vnde estis fratres?*

‡ *Et dixerunt ei, Ex filijs Nephthalim captiuis in Niniue.*

‡ *Et dixit eis, Nostis Tobiam fratrem nostrum? illi autem dixerunt, Nouimus.*

‡ *Et dixit eis, Sanus est? illi verò dixerunt, Et viuit & sanus est: & dixit Tobias, Pater meus est.*

‡ *Et exilijt Raguel & osculatus est eum, & fleuit; & benedixit eum, & dixit ei, Honesti mei & boni hominis filius. & audiens quòd Tobias perdidit oculos suos, contristatus est & fleuit.*

‡ *Et Edna vxor eius, & Sarra filia eius lachrymatæ sunt.*

‡ *Et susceperunt eos alacriter, & occiderunt arietem ouium, & parauerunt cibaria multa. dixit autem Tobias Raphaeli, Azaria frater, loquere de ijs quæ dicebas in via, & perficiatur negocium: & communicauit sermonem Ragueli.*

‡ ὅταν δὲ παρεμβάλῃ αὐτῇ, ἐγέρθητε ἀμφότεροι καὶ βοήσατε πρὸς τὸν ἐλεήμονα θεόν, καὶ σώσει ὑμᾶς καὶ ἐλεήσει. 21

‡ μὴ φοβοῦ, ὅτι σοὶ αὕτη ἡτοιμάσθη ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· καὶ σὺ αὐτὴν σώσεις· καὶ πορεύσεται μετὰ σοῦ· καὶ ὑπολαμβάνω ὅτι σοὶ ἔσται ἐξ αὐτῆς παιδία. 22

‡ καὶ ὡς ἤκουσε τωβίας ταῦτα, ἐφίλησεν αὐτὴν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκολλήθη αὐτῇ σφόδρα· καὶ ἦλθον εἰς ἐκβάτανα. 23

ζ.

‡ Καὶ παρεγένοντο εἰς τὴν οἰκίαν ραγουήλ· σάρρα δὲ ὑπολύτησε αὐτοῖς, καὶ εἰσήνεγκεν αὐτούς, καὶ αὐτὶ αὐτῶν. 1

‡ καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ εἶπε ραγουὴλ ἔδνα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ὡς ὅμοιος ὁ νεανίσκος τωβὶτ τῷ ἀνεψιῷ μου. 2

‡ καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ραγουήλ, πόθεν ἐστὲ ἀδελφοί; 3

‡ καὶ εἶπον αὐτῷ, ἐκ τῶν υἱῶν νεφθαλεὶμ τῶν αἰχμαλώτων ἐν νινευί. 4

‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, γινώσκετε τωβὶτ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν; ὁ δὲ εἶπον, γινώσκομεν. 5

‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑγιαίνει; ὁ δὲ εἶπον, καὶ ζῇ καὶ ὑγιαίνει· καὶ εἶπε τωβίας, πατήρ μου ἐστί. 6

‡ καὶ ἀνεπήδησε ραγουὴλ καὶ κατεφίλησεν αὐτὸν καὶ ἔκλαυσε· καὶ ἐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὁ τοῦ καλοῦ μου καὶ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου υἱός· καὶ ἀκούσας ὅτι τωβὶτ ἀπώλεσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἐλυπήθη καὶ ἔκλαυσε. 7

‡ καὶ ἔδνα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ σάρρα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔκλαυσαν. 8

‡ καὶ ὑπεδέξαντο αὐτοὺς προθύμως· καὶ ἔθυσαν κριὸν προβάτων· καὶ παρέθηκαν ὄψα πολλά· εἶπε δὲ τωβίας τῷ ραφαὴλ, ἀζαρία ἀδελφὲ λάλησον ὑπὲρ ὧν ἔλεγες ἐν τῇ πορείᾳ, καὶ τελεσθήτω τὸ πρᾶγμα· καὶ μετέδωκε τὸν λόγον τῷ ραγουήλ. 9

21 ‡ Secunda verò nocte in in copulatione sanctorum patriarcharum admittêris.

22 ‡ Tertia autẽ nocte benedictionem consequêris, vt filij ex vobis procreentur incolumes.

23 ‡ Transacta autem tertia nocte, accipies virginẽ cum timore Domini, amore filiorum magis quàm libidinis ductus, vt in semine Abrahæ benedictionem in filiis consequaris.

CAP. VII.

1 INgressi sunt autem ad A Raguelẽ, & susceperunt eos Raguel cum gaudio.

2 ‡ Intuénsque Tobiam Raguel, dixit Annæ vxori suæ, Quàm similis est iuuenis iste consobrino meo!

3 ‡ Et cùm hæc dixisset, ait, Vnde estis iuuenes fratres nostri?

4 ‡ At illi dixerunt, Ex tribu Neptalim sumus, ex captiuitate Niniue.

5 ‡ Dixítque illis Raguel, Nostis Tobiam fratrem meum? Qui dixerunt, Nouimus.

6 ‡ Cúmque multa bona B loqueretur de eo, dixit angelus ad Raguelem, Tobias, de quo interrogas, pater istius est.

7 ‡ Et misit se Raguel, & cum lachrymis osculatus est eũ, & plorans supra collum eius, dixit, Benedictio sit tibi, fili mi, quia boni & optimi viri filius es.

8 ‡ Et Anna vxor eius, & Sara ipsorum filia lachrymatæ sunt.

9 ‡ Postquam autem locuti sunt, præcepit Raguel occidi arietem, & parari conuiuium.

*Cúmq, hortaretur eos 10
discũbere ad prandiũ, Tobias dixit, Hîc ego hodie nõ manducabo neq; bibã, nisi priùs petitionẽ meã confirmes, & promittas mihi dare Sarã filiã tuã. *Quo audito 11
verbo, Raguel expauit sciẽs quid euenerit illis septẽ viris qui ingressi sunt ad eam: & timere cœpit, ne fortè & huic similiter contingeret.

*Et cùm nutaret, & non 12
daret petenti vllũ respon- C
sum, dixit ei angelus, Noli timere dare eã illi, quoniã huic timenti Deũ debetur coniunx filia tua: propterea alius non potuit habere illã. *Tũc dixit Raguel, Nõ 13
dubito q; Deus preces & lachrymas meas in conspectu suo admiserit. *Et credo 14
quoniã ideo fecit vos venire ad me, vt & ista cõiũgere tur cognationi suæ, secũdũ
Num. 39. legẽ Moysi: & nũc noli dubiũ gerere q; tibi eã tradã.

*Et apprehẽdens dexterã 15
filiæ suæ, dextræ Tobiæ tradidit dicẽs, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deꝰ Iacob vobiscũ sit, & ipse cõiungat vos, impleátq; benedictionem suam in vobis. *Et ac- 16
cepta charta, fecerũt cõscri- D
ptionẽ coniugij. *Et post 17
hęc epulati sunt, benedicẽtes Deũ. *Vocauítque Ra- 18
guel ad se Annã vxorẽ suã, & præcepit ei vt præpararet alterũ cubiculũ. *Et intro- 19
duxit illuc Saram filiã suã, & lachrymata est. *Dixítq; 20
ei, Forti animo esto, filia mea: Dominus cęli det tibi gaudium pro tædio, quod perpessa es. CAP. VIII.

POstquam verò cœnauerũt, introduxerũt iuue- A
nem ad eam. *Recordatus itaque Tobias sermonũ angeli, protulit de cassidili suo partem iecoris, posuítque eam super carbones viuos. **Tunc Raphael an- 3
gelus apprehendit dæmonium, & religauit illud in deserto superioris Ægypti.

TOBIAS.

*καὶ εἶπε ραγουὴλ πρὸς τωβίαν, 10
φάγε δὲ πίε δὲ ἡδέως γὰρ δεῖ κατήκει τὸ παιδίον μου λαβεῖν· πλὴν ὑποδείξω σοι τὴν ἀλήθειαν· ἔδωκα τὸ παιδίον μου ἑπτὰ ἀνδράσιν, δὲ ὁπότε εἰσεπορεύοντο πρὸς αὐτήν, ἀπέθνησκον ὑπὸ τὴν νύκτα· ἀλλὰ τὸ νῦν ἔχον ἡδέως γίνου· καὶ εἶπε τωβίας, οὐ γεύσομαι οὐδὲν ὧδε, ἕως οὗ στήσητε δὲ σταθῆτε πρός με· καὶ εἶπε ραγουήλ, κομίζου αὐτὴν ἀποδυνῶν κατὰ τὸ κρίσιν· σὺ ἀδελφὸς εἶ αὐτῆς δὲ αὕτη σου.

*ὁδὲ ἐλεήμων θεὸς δώσει ὑμῖν 13
τὰ κάλλιστα.

*καὶ ἐκάλεσε σάρραν τὴν θυγα- 14
τέρα αὐτοῦ· καὶ ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς.

*καὶ λαβὼν τῆς χειρὸς αὐτῆς, πα 15
ρέδωκεν αὐτὴν τωβία γυναῖκα· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ κατὰ τὸν νόμον μωυσέως κομίζου αὐτὴν καὶ ἄπαγε πρὸς τὸν πατέρα σου· δὲ εὐλόγησεν αὐτούς.

*καὶ ἐκάλεσεν ἔδναν τὴν γυναῖ- 16
κα αὐτοῦ· δὲ λαβὼν βιβλίον, ἔγραψε συγγραφὴν καὶ ἐσφραγίσατο.

*καὶ ἤρξαντο ἐσθίειν. 17

*καὶ ἐκάλεσε ραγουὴλ ἔδναν τὴν 18
γυναῖκα αὐτοῦ, δὲ εἶπεν αὐτῇ, ἀδελφὴ ἑτοίμασον τὸ ἕτερον ταμιεῖον δὲ εἰσάγαγε αὐτόν.

*καὶ ἐποίησεν ὡς εἶπε, καὶ εἰσήγα 19
γεν αὐτὸν ἐκεῖ δὲ ἔκλαυσε· καὶ ἀπεδέξατο τὰ δάκρυα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.

*καὶ εἶπεν αὐτῇ, θάρσει τέκνον· ὁ 20
κύριος τοῦ οὐρανοῦ δὲ τῆς γῆς δώη σοι χαρὰν ἀντὶ τῆς λύπης σου ταύτης· θάρσει θύγατερ.

η'.

*Ὅτε δὲ συνετέλεσαν δειπνοῦντες, 1
εἰσήγαγον τωβίαν πρὸς αὐτόν.

*ὁ δὲ πορευόμενος ἐμνήσθη τῶν 2
λόγων ραφαήλ· καὶ ἔλαβε τὸν τέφραν τῶν θυμιαμάτων, δὲ ἐπέθηκε τὸν καρδίαν τοῦ ἰχθύος καὶ τὸ ἧπαρ, δὲ ἐκάπνισεν.

*ὅτε δὲ ὠσφράνθη τὸ δαιμόνιον τῆς 3
ὀσμῆς, ἔφυγεν εἰς τὰ ὀπίσω τῆς αἰγύπτου, δὲ ἔδησεν αὐτὸ ὁ ἄγγελος.

10 *Et dixit Raguel ad Tobiam, Manduca & bibe, & hilaris sis, te oportet filiam meam accipere: veruntamen ostendam tibi veritatem; dedi filiam meam septem viris, & quando ingressi sunt ad eam, mortui sunt in nocte: sed impræsentiarum hilaris sis. & dixit Tobias, Non gustabo quicquam hic, quousque stetis & statuatis ante me. & dixit Raguel, Curam habe eius ex nunc secundum iudicium: tu frater es ipsius & ipsa tui.

13 *At misericors Deus prosperet vobis bona.

14 *Et vocauit Sarram filiam suam, & venit ad patrem suum.

15 *Et accipiens manum eius tradidit eam Tobiæ vxorem: & dixit, Ecce secundum legem Moysi curam habe illius, & duc ad patrem tuum: & benedixit eos.

16 *Et vocauit Ednam vxorem suam; & accipiens libellum scripsit conscriptionem, & signauit.

17 *Et cœperunt manducare.

18 *Et vocauit Raguel Ednã vxorem suam: & dixit ei, Soror præpara alterum cubiculum, & introduc eam.

19 *Et fecit sicut dixit, & introduxit eam illuc, & lachrymata est. & suscepit lachrymas filiæ suæ.

20 *Et dixit ei, Forti animo esto filia: Dñs cæli & terræ det tibi gaudium pro tristitia tua hac, forti animo esto filia.

CAP. VIII.

POstquam verò perfecerunt cœnare, introduxerunt Tobiam ad eam.

2 *Ille autem vadens recordatus est sermonum Raphaelis: & accepit cinerem incensum, & imposuit cor piscis & iecur, & fecit fumigare.

3 *Quando autem olfecit demonium odorem, fugit in superiora Aegypti, & ligauit illud Angelus.

‡ *Vt autem concluſi fuerũt* 4 *ambo, aſcendit Tobias ſuper lectum, & dixit, Surge ſoror, & orabimus vt miſereatur noſtri Dominus.* ‡ *Et cœpit To* 5 *bias dicere, Benedictus es Deus patrũ noſtrorum, & benedictũ nomen tuum ſanctum & glorioſum in ſecula. Benedicant te cæli & omnes creaturæ tuæ.*

‡ *Tu feciſti Adam, & de-* 8 *diſti ei adiutorium Euam firmamentum vxorem eius. ex iſtis factũ eſt hominum ſemen. Tu dixiſti non bonũ eſſe hominẽ ſolùm, faciamus ei adiutorium ſimile ei.* ‡ *Et nunc Domine,* 9 *non propter fornicationem ego accipio ſororem meam hanc, ſed in veritate.* ‡ *Præcipe miſe-* 10 *reri mei & cum hac ſeneſcere: & dixit ſecum Amen, & dormierunt ambo nocte.* ‡ *Et ſur-* 11 *gens Raguel abijt & effodit ſepulchrum: dicens, Num & hic* 12 *morietur?* ‡ *Et venit Raguel* 13 *in domũ ſuam, & dixit Ednæ vxori ſuæ.* ‡ *Mitte vnam an-* 14 *cillarum, et videat ſi viuit: ſi aũt non, vt ſepeliam eũ, & nemo ſciat.* ‡ *Et introiuit ancilla* 15 *aperiens ianuam, & inuenit duos dormientes.* ‡ *Et egreſſa* 16 *nunciauit eis quòd viueret.*

‡ *Et benedixit Raguel Deũ:* 17 *dicens, Benedictus es Deus in omni benedictione munda & ſancta, & benedicant te ſancti tui, & omnes creaturæ tuæ, & omnes angeli tui, & electi tui benedicant te in omnia ſecula. benedictus es quòd lætificaſti me, & non eſt factum mihi quẽadmodum putabam, ſed ſecundùm magnã miſericor-* 1 *diam tuã feciſti nobiſcũ.* ‡ *Be-* 18 *nedictus quoniam miſertus es duobus vnigenitis. fac eis Domine miſericordiã, perfice vitã eorũ in ſanitate cum lætitia & miſericordia.*

4 ‡ ὡς δὲ συνεκλείσθησαν ἀμφότεροι, ἀνέβη τωβίας ἀπὸ τῆς κλίνης, καὶ εἶπεν, ἀνάστηθι ἀδελφὴ καὶ προσευξόμεθα
5 ἵνα ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁ κύριος. ‡ καὶ ἤρξατο τωβίας λέγειν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐλογησάτωσάν σε οἱ οὐρανοὶ καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου.

8 ‡ σὺ ἐποίησας ἀδὰμ καὶ ἔδωκας αὐτῷ βοηθὸν εὖαν σήγυμα τῷ γυναῖκα αὐτοῦ· ἐκ τούτων ἐγνώσθη τὸ τῶν ἀνθρώπων σπέρμα· σὺ εἶπας οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν
9 αὐτῷ βοηθὸν ὅμοιον αὐτῷ. ‡ καὶ νῦν κύριε οὐχὶ διὰ πορνείαν ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἀδελφήν μου ταύτην, ἀλλ' ἐπ'
10 ἀληθείας. ‡ ἐπίταξον ἐλεῆσαί με καὶ ταύτην συγκαταγηρᾶσαι· καὶ εἶπε μετ' αὐτοῦ ἀμήν· καὶ ἐκοιμήθησαν ἀμφό-
11 τεροι τὴν νύκτα. ‡ καὶ ἀνασὰς ραγουὴλ ἐπορεύθη καὶ ὤρυξε τάφον, λέ-
12 γων· μὴ καὶ οὗτος ἀποθάνῃ;
13 ‡ καὶ ἦλθε ραγουὴλ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν ἔδνα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ.
14 ‡ ἀπόστειλον μίαν τῶν παιδισκῶν καὶ εἰδέτω εἰ ζῇ· εἰ δὲ μή, ἵνα θάψω αὐ-
15 τόν· καὶ μηδεὶς γνώτω. ‡ καὶ εἰσῆλθεν ἡ παιδίσκη ἀνοίξασα τὴν θύραν, καὶ εὗρε
16 τοὺς δύο καθεύδοντας. ‡ καὶ ἐξελθοῦσα ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ζῇ.
17 ‡ καὶ εὐλόγησε ραγουὴλ τὸν θεὸν, λέγων· εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ καθαρᾷ καὶ ἁγίᾳ· καὶ εὐλογησάτωσάν σε οἱ ἅγιοί σου καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου· καὶ πάντες οἱ ἄγγελοί σου καὶ οἱ ἐκλεκτοί σου εὐλογησάτωσάν σε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· εὐλογητὸς εἶ ὅτι εὔφρανάς με· καὶ οὐκ ἐγέ-
νετό μοι καθὼς ὑπενόουν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἐποίησας μεθ' ἡμῶν.
18 ‡ εὐλογητὸς ὅτι ἠλέησας δύο μονογενεῖς· ποίησον αὐτοῖς δέσποτα ἔλεος· συντέλεσον τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν ὑγείᾳ μετ' εὐφροσύνης καὶ ἐλέους.

4 ‡ Tũc hortatus eſt virginem Tobias, dixítq; ei, Sara exurge, & deprecemur Deũ hodie, & cras, & ſecundum cras. quia his tribus noctibus Deo iungimur, tertia aũt nocte in noſtro erimus
5 cõiugio. ‡ Filij quippe ſanB ctorũ ſumus, & nõ poſſum⁹ ita cõiungi, ſicut gẽtes quæ
6 ignorãt Deũ. ‡ Surgentes aũt pariter, inſtãter orabãt ambo ſimul, vt ſanitas da-
7 retur ei. ‡ Dixítq; Tobias, Dñe Deus patrũ noſtrorũ, benedicant te cæli, terræ, maréque, & fontes, & flumina, & omnes creaturę tuę
8 quæ in eis ſunt. ‡ Tu feciſti Adam de limo terræ, dedi-
9 ſtíq; ei adiutoriũ Euam. ‡ Et nunc Dñe, tu ſcis quia non luxurię cauſa accipio ſororẽ meam coniugẽ, ſed ſola poſteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen tuũ in
10 ſecula ſeculorũ. ‡ Dixit itaC que Sara, Miſerere Dñe, miſerere nobis, & cõſeneſcamus ambo pariter ſani. ‡ Et
11 factũ eſt circa pullorũ cantum, accerſiri iuſſit Raguel ſeruos ſuos. & abierunt cũ eo pariter, vt foderẽt ſepul-
12 chrũ. ‡ Dicebat enim, ne ſimili modo euenerit ei, quo & cęteris aliis ſeptem viris, qui ſunt ingreſſi ad eam.
13 ‡ Cúmq; paraſſet foſſam, reuerſus Raguel ad vxorem
14 ſuam, dixit ei, ‡ Mitte vnã ex ancillis tuis, & videat ſi mortuus eſt, vt ſepeliam eũ
15 antequã illuceſcat. ‡ At illa miſit vnam ex ancillis ſuis.
D quę ingreſſa cubiculũ, reperit eos ſaluos & incolumes, ſecum pariter dormientes.
16 ‡ Et reuerſa nunciauit bonũ nunciũ. & benedixerũt Dñm, Raguel videlicet & Anna vxor eius, & dixerũt,

17 Benedicimus te Domine Deus Iſrael, quia non contigit nobis quemadmodũ putábamus. feciſti enim nobiſcum miſericordiam tuam, & excluſiſti à nobis inimicum perſequentem nos. 18 Miſertus autem es duobus vnicis. Fac eos, Domine, plenius benedicere tẽ, & ſacrificium laudis tuæ & ſuæ ſanitatis offerre, vt cognoſcat vniuerſitas gentium, quia tu es Deus ſolus in vniuerſa terra.

* Statímque præcepit 19
ſeruis ſuis Raguel, vt implerent terra foſſam quam fecerant, priuſquam eluceſceret. * Vxori autem ſuę 20
dixit, vt inſtrueret conuiuium, & præpararet omnia quę in cibos erant iter agẽtibus neceſſaria. * Duas 21
quoque pingues vaccas & quatuor arietes occidi fecit, & parari epulas omnibus vicinis ſuis cunctíſq; amicis. * Et adiurauit Raguel 22
Tobiam, vt duas hebdomadas moraretur apud eum.

* De omnibus autẽ quæ 23
poſſidebat Raguel, dimidiã partem dedit Tobiæ. & fecit hanc ſcripturam, vt pars dimidia quę ſupererat, poſt obitũ eorum Tobiæ dominio deueniret.

CAP. IX.

TVnc vocauit Tobias 1
angelum ad ſe, quem A
quidem hominem exiſtimabat; dixítque ei, Azaria frater, peto vt auſcultes verba mea. * Si meipſum 2
tradam tibi ſeruum, nõ ero cõdignus prouidentiæ tuę.

* Tamen obſecro te vt 3
aſſumas tibi animalia ſiue ſeruitia, & vadas ad Gabelum in Rages ciuitatẽ Medorum, reddáſque ei chirographum ſuum, & recipies ab eo pecuniam, & roges eũ venire ad nuptias meas.

* Scis enim ipſe quoniã 4
numerat pater meus dies: & ſi tardauero vna die plꝰ, contriſtatur anima eius.

* ἐκέλευσε δὲ τοῖς οἰκέταις χῶσαι 19
τὸν τάφον.

* καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς γάμον ἡμε- 20
ρῶν δεκατεσσάρων.

* καὶ εἶπεν αὐτῷ Ραγουήλ, πρὶν ἢ 22
συντελεσθῆναι τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου ἐνόρκως, μὴ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἕως δὼ πληρωθῶσιν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι τοῦ γάμου.

* καὶ τότε λαβόντα τὸ ἥμισυ τῶν 23
ὑπαρχόντων αὐτοῦ, πορεύεσθαι μεθ' ὑγείας πρὸς τὸν πατέρα· & τὰ λοιπά, ὅταν ἀποθνήσκω καὶ ἡ γυνή μου.

Θ'.

* Καὶ ἐκάλεσε Τωβίας τὸν Ρα- 1
φαήλ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀζαρία ἀδελφέ· * λάβε μετὰ σεαυτοῦ παῖδα καὶ δύο 3
καμήλους, & πορεύθητι ἐν Ράγοις τῆς Μηδίας πρὸς Γαβαὴλ, καὶ κόμισαί μοι τὸ ἀργύριον, & αὐτὸν ἄγε εἰς τὸν γάμον, διότι ὤμοσε Ραγουὴλ μὴ ἐξελθεῖν με.

* καὶ ὁ πατήρ μου ἀριθμεῖ τὰς ἡ- 4
μέρας· & ἐὰν χρονίσω μεγάλως, ὀδυνηθήσεται λίαν.

* καὶ ἐπορεύθη Ραφαήλ, & ἠυλίσθη 6
πρὸς Γαβαήλ· & ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον.

* ὁ δὲ προσήνεγκε τὰ θυλάκια ἐν 7
ταῖς σφραγίσι, & ἔδωκεν αὐτῷ.

* καὶ ὤρθρισαν κοινῶς, & ἦλθον εἰς 8
τὸν γάμον· καὶ εὐλόγησε Τωβίας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

ί.

* Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Τωβὶτ ἐλο- 1
γίζετο ἑκάστης ἡμέρας· & ὡς ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τῆς πορείας, καὶ οὐκ ἤρχοντο, εἶπε Τωβίτ, μήποτε κατήχηται;

* *Iussit autem ſeruis replere terra ſepulchrum.* 19

20 * *Et fecit eis nuptias dierum quatuordecim.*

22 * *Et dixit ei Raguel, antequam complerentur dies nuptiarum cum iureiurando, ne exiret ipſe vſquequo implerentur quatuordecim dies nuptiarum.*

23 * *Et tunc accipiens medietatem ſubſtantiæ ſuæ, vt iret cum ſalute ad patrem: & reliqua, quando moriar & vxor mea.*

CAP. IX.

1 ET *vocauit Tobias Raphaelem: & dixit ei, Azaria frater:*

3 * *Accipe tecum puerum & duos camelos, & vade in Rages Mediæ ad Gabelum, & porta mihi argentum; & eum adduc ad nuptias, quoniam iurauit Raguel non exiturum me.*

4 * *Et pater meus numerat dies: & ſi tardauero multum, triſtabitur valdè.*

6 * *Et abijt Raphael, & manſit apud Gabelum: & dedit ei chirographum.*

7 * *Ille autem obtulit theculas in ſigillis, & dedit ei.*

8 * *Et manè ſurrexerunt ſimul, & venerunt ad nuptias: & benedixit Tobias vxorem ſuam.*

CAP. X.

1 ET *pater eius Tobias computabat vnumquemq; diẽ: & vt impleti ſunt dies viæ, & non veniebant, dixit Tobias, Nunquid confuſi ſunt;*

5 Et certè vides quomodo adiurauit me Raguel, cuius adiuramentũ ſpernere non poſſum. 6 Tunc Raphael aſſumẽs quatuor ex ſeruis Raguelis, & duos camelos, in Rages ciuitatẽ Medorũ perrexit: & inueniens Gabelũ, dedit ei chirographũ ſuum, & recepit omnẽ pecuniã. 7 Indicauitq; ei de Tobia filio Tobiæ, omnia quæ geſta ſunt: fecítq; eum ſecũ venire ad nuptias. 8 Cùmque ingreſſus eſſet domum Raguelis, inuenit Tobiã diſcumbentẽ, & exiliens oſculati ſunt ſe inuicẽ. Et fleuit Gabelus, benedixítq; Deũ, & dixit, Benedicat te Deus Iſrael, quia filius es optimi viri, & iuſti, & timẽtis Deũ, & eleemoſynas facientis. Et dicatur benedictio ſuper vxorẽ tuam & ſuper parentes veſtros, & videatis filios veſtros, & filios filiorum veſtrorum, vſq; in tertiam & quartam generationẽ, & ſit ſemen veſtrum benedictum à Deo Iſrael, qui regnat in ſecula ſeculorũ. 9 Cúmque omnes dixiſſent amen, acceſſerunt ad cõuiuium. Sed cum timore Domini nuptiarum conuiuium exercebant.

CAP. X.

CVm verò moras faceret Tobias cauſa nuptiarum, ſolicitus erat pater eius Tobias, dicens, Putas quare moratur filius meus, aut quare detentus eſt ibi?

2 ‡ *Nunquid mortuus est Gabelus, & nemo ei dat pecuniã?*
3 ‡ *Et tristabatur valde. dixit autẽ ei vxor, Perijt puer, quoniam moratus est.*
4 ‡ *Et cœpit flere eum: & dixit,* ‡ *Non cura est mihi fili*
5 *quoniam dimisi te lumen oculorum meorum.*
7 ‡ *Et Tobias dicit ei, Tace, ne verbum habeas. sanus est.*
8 ‡ *Et dicit ei, Tace, ne seducas me; perijt puer meus: & ibat quotidie in viam extra, qua profecti sunt. per dies autem panem non manducabat, at noctes omnes non cessabat flere Tobiam filium suum.*
9 ‡ *Quousq; cõpleti sunt quatuordecim dies nuptiarum qua iurauit Raguel facere eum ibi.*
10 ‡ *Dixit aũt Tobias Raguelli, Dimitte me, quoniam pater meus & mater mea iam non sperant videre me.* ‡ *Dixit aũt*
11 *ei socer eius, Mane apud me, et ego mittam ad patrẽ tuum, & manifestabunt ei ea quæ de te: & Tobias dicit, Non, sed mitte me ad patrẽ meum: surgens aũt Raguel dedit ei Sarram vxorẽ eius, & dimidium bonorum, corpora & iumenta, & argẽtum.* ‡ *Et benedicens eos mi-*
12 *sit: dicẽs, Prosperet vos Deus, filij, Deus cæli, antequam ego moriar: & dixit filiæ suæ, Honora soceros tuos: ipsi nunc parentes tui sunt; vtinam audiam tuam famam bonam.*
13 ‡ *Et osculatus est eam: & Edna dixit ad Tobiam, Frater dilecte, restituat te Dominus cæli, & det mihi videre tuos filios è Sarra filia mea, vt lætificer coram Domino: & ecce trado tibi filiam meam in depositum, & ne tristitiam inferas ei. post hæc proficiscebatur & Tobias benedicens Deum, & prosperam fecit viã eius, & benedicebat Raguelem & Ednam vxorem eius.*

2 ‡ μήποτε ἀπέθανε γαβαήλ, καὶ οὐκ εἰς αὐτῷ δίδωσι τὸ ἀργύριον;
3 ‡ καὶ ἐλυπεῖτο λίαν· εἶπε δὲ αὐτῷ ἡ γυνή, ἀπώλετο τὸ παιδίον, ὅτι κε-
4 χρόνικε. ‡ καὶ ἤρξατο θρηνεῖν αὐ-
5 τὸν· καὶ εἶπεν· ‡ οὐ μέλει μοι τέκνον ὅτι ἀφῆκά σε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου.
7 ‡ Καὶ τωβὴτ λέγει αὐτῇ, σίγα, μὴ
8 λόγον ἔχε· ὑγιαίνει. ‡ καὶ λέγει αὐτῷ, σίγα, μὴ πλανῶν με· ἀπώλετο τὸ παιδίον μου· καὶ ἐπορεύετο καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ὁδὸν ἔξω, οἷας ἀπῆλθον· ἡμέρας δὲ ἄρτον οὐκ ἤσθιε, τὰς δὲ νύκτας ὅλας οὐ διελίμπανε θρηνοῦσα τωβίαν τὸν
9 υἱὸν αὐτῆς. ‡ ἕως οὗ διετελέσθησαν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι τοῦ γάμου οὓς ὤμοσε ραγουὴλ ποιῆσαι αὐτὸν ἐκεῖ.
10 ‡ εἶπε δὲ τωβίας τῷ ραγουὴλ, ἐξαπόστειλόν με, ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου οὐκέτι ἐλπίζουσιν ὄψεσθαί με.
11 ‡ εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ, μεῖνον παρ' ἐμοί, κἀγὼ ἀποστελῶ πρὸς τὸν πατέρα σου, καὶ δηλώσουσιν αὐτῷ τὰ κατὰ σέ· καὶ τωβίας λέγει, οὐχί, ἀλλ' ἐξαπόστειλόν με πρὸς τὸν πατέρα μου. δώσας δὲ ραγουὴλ ἔδωκεν αὐτῷ σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ ἡμίση πάντων ὑπαρχόντων, σώματα καὶ κτήνη καὶ ἀργύριον.
12 ‡ καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς ἐξαπέστειλε, λέγων· εὐοδώσαι ὑμᾶς ὁ θεὸς τέκνα ὁ θεὸς πρὸ ἐμοῦ πρὸ τοῦ με ἀποθανεῖν· καὶ εἶπε τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, τίμα τοὺς πενθερούς σου· αὐτοὶ νῦν γονεῖς σου εἰσίν· ἀκούσαμί σου ἀκοὴν καλήν.
13 ‡ καὶ ἐφίλησεν αὐτούς· καὶ ἔδνα εἶπε πρὸς τωβίαν, ἀδελφὲ ἀγαπητὲ ἀποκαταστήσαι σε ὁ κύριος ὁ οὐρανοῦ, καὶ δώη μοι ἰδεῖν σου παιδία ἐκ σάρρας τῆς θυγατρός μου, ἵνα εὐφρανθῶ ἐνώπιον κυρίου· καὶ ἰδοὺ παρατίθεμαί σοι τὴν θυγατέρα μου ἐν παρακαταθήκῃ· καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν· μετὰ ταῦτα ἐπορεύετο καὶ τωβίας εὐλογῶν τὸν θεὸν· καὶ εὐώδωσε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· καὶ κατηυλόγει ραγουὴλ καὶ ἔδναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

2 ‡ Putásne Gabelus mortuus est, & nemo reddat illi
3 pecuniã? ‡ Cœpit aũt cõtristari nimis ipse, & Anna vxor eius cũ eo, & cœperũt ambo simul flere, eò ꝙ die statuto minimè reuertere-
4 tur filius eorũ ad eos. ‡ Fle-
B bat igitur mater eius irremediabilib⁹ lachrymis, at-
5 que dicebat, ‡ Heu me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari, lumen oculorũ nostrorũ, baculũ senectutis nostræ, solatiũ vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ!
6 ‡ Omnia simul in te vno habentes, te nõ debuimns di-
7 mittere à nobis. ‡ Cui dicebat Tobias, Tace, & noli turbari, sanus est filius noster, satis fidelis est vir ille
8 cũ quo misimus eum. ‡ Illa
C autẽ nullo modo consolari poterat, sed quotidie exiliẽs circũspiciebat, & circũibat vias omnes, per quas spes remeãdi videbatur, vt ꝓcul videret eũ, si fieri posset, ve-
9 nientem. ‡ At verò Raguel dicebat ad generum suum, Mane hîc, & ego mittã nũcium salutis de te ad Tobiã
10 patré tuum. ‡ Cui Tobias ait, Ego noui ꝙa pater meꝰ & mater mea modò dies cõputãt, & cruciatur spiritus
11 eorum in ipsis. ‡ Cúmque
D verbis multis rogaret Raguel Tobiã, & ille eũ nulla ratione vellet audire, tradidit ei Sarã, & dimidiã partẽ omnis substãtię suę, in pueris, in puellis, in pecudibus, in camelis, & in vaccis, & pecunia multa: & saluum atq; gaudentẽ dimisit eum
12 à se, dicens: ‡ Angelus Dñi sanctus sit in itinere vestro, perducátq; vos incolumes, & inueniatis omnia rectè circa parentes vestros, & videant oculi mei filios ve-
13 stros priusquã moriar. ‡ Et

apprehendẽtes parentes filiam suam, osculati sunt eam, & dimiserunt ire; monentes eam honorare soceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhibere.

CAP. XI.

CVmque reuerterentur, peruenerunt ad Charan, quæ est in medio itinere contra Niniuen, vndecimo die. ‡ Dixítque angelus, Tobia frater, scis quemadmodum reliquisti patrem tuum. ‡ Si placet itaque tibi, præcedamus, & lento gradu insequatur iter nostrum familiæ simul cũ cõiuge tua, & cum animalibus. ‡ Cúmque hoc placuisset vt irét, dixit Raphael ad Tobiam, Tolle tecum ex felle piscis, erit enim necessarium. ‡ Tulit itaq; Tobias ex felle illo: & abierũt.

‡ Anna autem sedebat secus viam quotidie in supercilio montis, vnde respicere poterat de longinquo. Et dum ex eodem loco specularetur aduentum eius, vidit à lõgè, & ilico cognouit venientẽ filium suum: currénsque nuntiauit viro suo, dicens, ‡ Ecce venit filius tuus. Dixítq; Raphael ad Tobiam, At vbi introieris domũ tuam, statim adora Dominum Deum tuum: & gratias agens ei, accede ad patrem tuum, & osculare eum. ‡ Statímque lini super oculos eius ex felle isto piscis, quod portas tecum. Scias enim quoniam mox aperientur oculi eius, & videbit pater tuus lnmen cæli, & in aspectu tuo gaudebit. ‡ Tunc præcucurrit canis, qui simul fuerat in via: & quasi nuntius adueniens, blandimento suæ caudæ gaudebat.

‡ Et exurgens cæcus pater, cœpit offendens pedibus currere: & data manu pueri, occurrit in obuiam filio suo. Et suscipiens osculatus est eum cum vxore sua, & cœperunt flere præ gaudio. Cúmq; adorassent Deũ, & gratias egissent, consederunt. Tunc sumens Tobias de felle piscis, liniuit oculos patri suo. Et sustinuit quasi dimidiã ferè horã. Et cœpit albugo ex oculis eius, quasi membrana oui, egredi. Quam apprehendẽs Tobias, traxit ab oculis eius: statímq; visum recepit. Et glorificabát Deũ, ipse videlicet & vxor eius, & omnes qui sciebãt eũ. Dicebátq; Tobias, Benedico te Dñe Deus Israel, qa tu castigasti me, & tu saluasti me: & ecce, ego video Tobiã filiũ meum.

ια'.

‡ Καὶ ἐπορεύθη μέχρις οὗ ἐγγίσαι αὐτοὺς εἰς νινευί. ‡ καὶ εἶπε ῥαφαὴλ πρὸς τωβίαν, γινώσκεις ἀδελφὲ πῶς ἀφῆκας τὸν πατέρα σου. ‡ προδράμωμεν ἔμπροσθεν τῆς γυναικός σου, καὶ ἑτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν.

‡ λάβε δὴ τὴν χεῖρα τοῦ χολιοῦ τοῦ ἰχθύος.

‡ καὶ ἐπορεύθησαν· καὶ συνῆλθεν ὁ κύων ὀπίσω αὐτῶν. ‡ καὶ ἦν ἅννα ἐκάθητο περιβλεπομένη τὸν παῖδα αὐτῆς εἰς τὴν ὁδόν, καὶ προσενόησεν αὐτὸν ἐρχόμενον· καὶ εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

‡ ἰδοὺ ὁ υἱός σου ἔρχεται, καὶ ὁ ἀνὴρ ὁ πορευθεὶς μετ' αὐτοῦ· καὶ ῥαφαὴλ εἶπεν, Πίσαμαι ἐγὼ τωβία ὅτι ἀνοίξει σοῦ ὀφθαλμοὺς ὁ πατήρ σου.

‡ σὺ οὖν ἔγχεε τοῦ χολιοῦ εἰς σοῦ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ θηχθεὶς διαλείψει καὶ ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα, καὶ ὄψεταί σε· καὶ προδραμοῦσα ἄννα ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς· καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε παιδίον, ἀπὸ νῦν ἀποθανοῦμαι· καὶ ἔκλαυσαν ἀμφότεροι. ‡ καὶ τωβὶτ ἐξήρχετο πρὸς τοῦ θύραν, καὶ προσέκοπεν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ προσέδραμεν αὐτῷ, καὶ ἐπελάβετο τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ προσέπασε τὴν χολιὸν ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, λέγων· θαῤῥεῖ ὦ πάτερ· ὡς δὲ σπιωδήχθησαν, διέτειψε τοῦ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ ἐλεπίσθη ἀπὸ τῶν κανθῶν αὐτοῦ τὰ λευκώματα.

‡ καὶ ἰδὼν υἱὸν αὐτοῦ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσε.

‡ καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας· καὶ εὐλογημένοι πάντες οἱ ἅγιοί σου ἄγγελοι, ὅτι ἐμαστίγωσας καὶ ἠλέησας· καὶ ἰδοὺ βλέπω τωβίαν τὸν υἱόν μου· καὶ εἰσῆλθεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὰ μεγαλεῖα τὰ γενόμενα ἐν τῇ μηδίᾳ.

CAP. XI.

1 ET *profectus est quousque appropinquarent ipsi in Niniuen.*

2 ‡ *Et dixit Raphael ad Tobiam, Cognoscis frater quomodo reliquisti patrem tuum.*

3 ‡ *Præcurramus ante vxorem tuam, & præparemus domum.*

4 ‡ *Accipe iam ad manum fel piscis.*

5 ‡ *Et abierunt, & iuit canis post ipsos.*

6 ‡ *Et Anna sedebat circumspiciens filium suum in via, & præcognouit eum venientem: & dixit patri suo.*

7 ‡ *Ecce filius tuus venit, & homo qui iuit cum illo. & Raphael dixit, Scio ego Tobia quòd aperiet oculos pater tuus.*

8 ‡ *Tu igitur lini fel in oculos eius, & compũctus deteret & abijciet albugines, & videbit te. & currens Anna cecidit super collum filij sui: & dixit ei, Vidi te fili, abhinc moriar: & fleuerunt ambo.*

10 ‡ *Et Tobias exijt ad ianuam, & offendit; at filius eius cucurrit ad eum, & apprehendit patrem suum, et sparsit fel super oculos patris sui, dicens, Confide pater. vt autem cõpuncti sunt, attriuit oculos suos, et decorticatæ sunt ab angulis oculorum eius albugines.*

11 ‡ *Et videns filium suum cecidit super collum eius, & fleuit.*

17 ‡ *Et dixit, Benedictus Deus & benedictum nomen tuum in secula, & benedicti omnes sancti tui angeli, quia flagellasti & misertus es: & ecce video Tobiam filium meum. & introiuit filius eius gaudens, et annunciauit patri suo magnalia quæ facta fuerant in Media.*

11 Et suscipiens osculatus est eum cum vxore sua, & cœperunt flere præ gaudio. 12 Cúmq; adorassent Deũ, & gratias egissent, consederunt. 13 Tunc sumens Tobias de felle piscis, liniuit oculos patri suo. Et sustinuit quasi dimidiã ferè horã. 14 Et cœpit albugo ex oculis eius, quasi membrana oui, egredi. 15 Quam apprehendẽs Tobias, traxit ab oculis eius: statímq; visum recepit. 16 Et glorificabát Deũ, ipse videlicet & vxor eius, & omnes qui sciebãt eũ. 17 Dicebátq; Tobias, Benedico te Dñe Deus Israel, qa tu castigasti me, & tu saluasti me: & ecce, ego video Tobiã filiũ meum.

‡ *Et exiit Tobias in occursum nurus suæ gaudens & benedicens Deum ad portam Niniues. & mirabantur videntes ipsum ambulantem, quia vidit: & Tobias confitebatur coram eis quòd misertus fuisset eius Deus. & vt appropinquauit Tobias ad Sarram nurum suam, benedixit eam: dicens, Venias sana filia; benedictus Deus qui duxit te ad nos, & pater tuus, & mater tua. & factum est gaudium omnibus ijs qui in Niniue, fratribus suis.* 18

‡ *Et venit Achiacharus & Nasbas consobrinus eius.* 19

‡ *Et factæ sunt nuptiæ Tobiæ cum lætitia per dies septem.* 20

CAP. XII.

ET vocauit Tobias Tobiam filium suum: & dixit ei, Vide fili vt des mercedem homini qui venit tecum, & addere ei oportet. 1

‡ *Et dixit ei Tobias, Pater non lædor dans ei dimidium eorum quæ attuli.* 2

‡ *Quoniam me adduxit tibi sanum, & vxorem meam curauit, & argentum meum attulit, & te similiter curauit: et dixit senex, Fustè fit ei.* 3

‡ *Et vocauit Angelum, & dixit ei, Accipe dimidium omnium quæ attulistis, & abduc saluus.* 6

‡ *Tunc vocans ambos occultè, dixit eis, Benedicite Deum & ipsi confitemini, & magnificētiam date ei: & confitemini coram omnibus viuentibus pro iis quæ fecit vobiscū. bonum benedicere Deum, & exaltare nomen eius, sermones Dei honorificè ostendentes: & ne cunctemini confiteri ei.* 7

‡ *Mysterium enim regis bonum abscondere; at opera Dei reuelare honorificum: bonum facite, & malum non inueniet vos.* 8

18 ‡ καὶ ἐξῆλθε τωβὶτ εἰς συνάντησιν τῆς νύμφης αὐτοῦ χαίρων καὶ εὐλογῶν τὸν θεὸν πρὸς τὴν πύλην νινευί· καὶ ἐθαύμαζον οἱ θεωροῦντες αὐτὸν πορευόμενον, ὅτι ἔβλεψε· καὶ τωβὶτ ἐξωμολογεῖτο ἐνώπιον αὐτῶν ὅτι ἠλέησεν αὐτὸν ὁ θεός· καὶ ὡς ἤγγισε τωβὶτ σάρρα τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν αὐτὴν, λέγων· ἔλθοις ὑγιαίνουσα θύγατερ· εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ἤγαγέ σε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου· καὶ ἐγένετο χαρὰ πᾶσι τοῖς ἐν νινευὶ ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

19 ‡ καὶ παρεγένετο ἀχιάχαρος καὶ νασβᾶς ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ.

20 ‡ καὶ ἦχθη ὁ γάμος τωβία μετ' εὐφροσύνης ἡμέρας ἑπτά.

ιβ'.

1 ‡ Καὶ ἐκάλεσε τωβὶτ τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅρα τέκνον, δώσεις μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συνελθόντι σοι· καὶ προσθεῖναι αὐτῷ δεῖ.

2 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβίας, πάτερ βλάπτομαι διδοὺς αὐτῷ τὸ ἥμισυ ὧν ἐκόμισα.

3 ‡ ὅτι με ἀγήοχέ σοι ὑγιῆ, καὶ τὴν γυναῖκά μου ἐθεράπευσε, καὶ τὸ ἀργύριόν μου ἤνεγκε, καὶ σὲ ὁμοίως ἐθεράπευσε· καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτης, δικαιοῦται αὐτῷ.

6 ‡ καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄγγελον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάβε τὸ ἥμισυ πάντων ὧν ἐκομίσατε καὶ ὕπαγε ὑγιαίνων.

7 ‡ τότε καλέσας αὐτοὺς δύο κρυπτῶς, εἶπεν αὐτοῖς, εὐλογεῖτε τὸν θεὸν καὶ αὐτῷ ἐξομολογεῖσθε, καὶ μεγαλωσύνην δίδοτε αὐτῷ· καὶ ἐξομολογεῖσθε ἐνώπιον πάντων τῶν ζώντων περὶ ὧν ἐποίησε μεθ' ὑμῶν. ἀγαθὸν τὸ εὐλογεῖν τὸν θεὸν καὶ ὑψοῦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ᾠδὰς λόγους τοῦ θεοῦ ἐντίμως ἀποδεικνύοντες. καὶ μὴ ὀκνεῖτε ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ.

8 ‡ μυστήριον γὰρ βασιλέως καλὸν κρύψαι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακαλύπτειν ἔνδοξον· ἀγαθὸν ποιεῖτε καὶ κακὸν οὐχ εὑρήσει ὑμᾶς.

18 ‡ Ingressa est etiam post septem dies Sara vxor filii eius, & omnis familia, & pecora sana, & cameli, & pecunia multa vxoris, sed & illa pecunia quam receperat à Gabelo, & narrauit parentibus omnia beneficia Dei, quæ fecisset circa eum per hominem qui eum duxerat. 19 ‡ Venerúntque Achior & Nabath cōsobrini Tobiæ, gaudentes ad Tobiam, & congratulantes ei de omnibus bonis, quæ circa illum ostenderat Deus.

20 ‡ Et per septē dies epulātes omnes cum gaudio magno gauisi sunt. CAP. XII.

1 A TVnc vocauit ad se Tobias filiū suū, dixítq; ei, Quid possumus dare viro isti sancto, qui venit tecū?

2 ‡ Respondēs Tobias dixit patri suo, Pater, quam mercedē dabimus ei, aut quid dignū poterit esse beneficiis 3 eius? ‡ Me duxit & reduxit sanū, pecuniā à Gabelo ipse recepit, vxorē ipse me habere fecit, & dęmoniū ab 4 ea ipse cōpescuit. ‡ Gaudiū B parentibus eius fecit, meipsum à deuoratione piscis eripuit, te quoque videre fecit lumen cæli, & bonis omnibus per eū repleti sumus.

5 ‡ Quid illi adhuc poterimus dignū dare? Sed peto te, pater mi, vt roges eum si fortè dignabitur medietatē de omnib⁹ quæ allata sunt, 6 sibi assumere. ‡ Et vocantes eum, pater scilicet & filius, tulerunt eum in partem: & rogare cœperunt, vt dignaretur dimidiā partē omniū quæ attulerāt, acceptā habere. 7 ‡ Tūc dixit eis occultè, Benedicite Deum cęli, & corā omnib⁹ viuētibus cōfitemini ei, qa fecit vobiscū 8 misericordiā suā. ‡ Etenim sacramētū regis abscōdere bonū est, opa autē Dei reuelare & cōfiteri, honorificū est.

‡ Bona est oratio cũ ieiunio & eleemosyna, magis quàm thesauros auri recõdere, quoniam eleemosyna à morte liberat, & ipsa est quæ purgat peccata, & facit inuenire vitam æternam. C

‡ Qui autẽ faciunt peccatũ & iniquitatem, hostes sunt animæ suæ. ‡ Manifesto ergo vobis veritatem, & nõ abscondã à vobis occultum sermonẽ. ‡ Quando orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos, & derelinquebas prãdium tuũ; & mortuos abscõdebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas eos; ego obtuli orationem tuam Domino.

‡ Et quia acceptus eras Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te. ‡ Et nũc misit me Dñs vt curaré te, & Saram vxorem filij tui à dæmonio liberarem. ‡ Ego enim sum Raphael angelus vnus ex septẽ, qui astamus ante Dominum. ‡ Cúmq; hæc audissent, turbati sunt, & trementes ceciderunt super terram in faciem suam.

‡ Dixítque eis angelus, Pax vobis, nolite timere. D

‡ Etenim cùm essem vobiscum, per voluntatẽ Dei eram: ipsum benedicite, & cantate illi. ‡ Videbar quidem vobiscum manducare & bibere, sed ego cibo inuisibili & potu, qui ab hominibus videri non potest, vtor.

‡ Tempus est ergo vt reuertar ad eum qui me misit. vos autem benedicite Deum, & narrate omnia mirabilia eius.

‡ Et cùm hæc dixisset, ab aspectu eorum ablatus est. & vltrà eum videre non potuerunt. ‡ Tunc prostrati per horas tres in faciem, benedixerunt Deum. Et exurgentes, narrauerũt omnia mirabilia eius.

‡ ἀγαθὸν προσευχὴ μετὰ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης, Ϛ δικαιοσύνης· ἀγαθὸν τὸ ὀλίγον μετὰ δικαιοσύνης, ἢ τὸ πολὺ μετ' ἀδικίας· καλὸν ποιῆσαι ἐλεημοσύνην μᾶλλον, ἢ θησαυρίζειν χρυσίον· ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ θανάτου ῥύεται· καὶ αὕτη ἀποκαθαίρει πᾶσαν ἁμαρτίαν· ⁋ ποιοῦντες ἐλεημοσύνας καὶ δικαιοσύνας πλησθήσονται ζωῆς.

‡ ⁋ οἱ ἁμαρτάνοντες πολέμιοί εἰσι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς.

‡ ἐμὴ κρύψω ἀφ' ὑμῶν πᾶν ῥῆμα· εἴρηκα γὰρ μυστήριον βασιλέως κρύψαι καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ φανερὰ ἔνδοξον.

‡ καὶ νῦν ὅτε προσηύξω σὺ καὶ ἡ νύμφη σου Σάρρα, ἐγὼ προσήγαγον τὸ μνημόσυνον τῆς προσευχῆς ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου· Ϛ ὅτε ἔθαπες τοὺς νεκρούς, ὡσαύτως συμπαρήμην σοι· Ϛ ὅτε οὐκ ὤκνησας ἀναστῆναι καὶ καταλιπεῖν τὸ ἄριστόν σου ὅπως ἀπελθὼν περιστείλῃς τὸν νεκρόν, οὐκ ἔλαθές με ἀγαθοποιῶν· ἀλλὰ σοὶ ἤμην.

‡ Ϛ νῦν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἰάσασθαί σε Ϛ τὴν νύμφην σου Σάρραν.

‡ ἐγώ εἰμι ῥαφαὴλ εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἁγίων οἱ προσαναφέρουσι τὰς προσευχὰς τῶν ἁγίων, Ϛ εἰσπορεύονται ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ ἁγίου.

‡ καὶ ἐταράχθησαν οἱ δύο, Ϛ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον ὅτι ἐφοβήθησαν.

‡ Ϛ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε, ὅτι εἰρήνη ὑμῖν ἔσται· τὸν δὲ θεὸν εὐλογεῖτε, ὅτι ἐκ τῆς ἐμαυτοῦ χάριτος, ἀλλὰ τῇ θελήσει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἦλθον· ὅθεν εὐλογεῖτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας· ‡ πάσας τὰς ἡμέρας ὤπτανόμην ὑμῖν· Ϛ οὐκ ἔφαγον, οὐδὲ ἔπιον· ἀλλὰ ὁράσιν ὑμεῖς θεωρεῖτε. Ϛ νῦν ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ, ‡ ὅτι ἀναβαίνω πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με· Ϛ γράψατε πάντα τὰ συντελεσθέντα εἰς βιβλίον· ‡ Ϛ ἀνέστησαν Ϛ οὐκέτι εἶδον αὐτόν· Ϛ ἐξωμολογοῦντο τὰ ἔργα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τοῦ θεοῦ.

‡ *Bonum oratio cum ieiunio & eleemosyna & iustitia, bonum parum cum iustitia, quàm multum cum iniustitia: bonum facere eleemosynam, quàm thesaurizare aurum: eleemosyna enim à morte liberat, & ipsa emundat omne peccatum. facientes eleemosynas & iustitias replebuntur vita.*

‡ *At peccantes hostes sunt suæ vitæ.*

‡ *Non abscondam à vobis omne verbum: dixi autem mysterium regis abscondere bonum, at opera Dei reuelare honorificum.*

‡ *Et nunc quando orasti tu & nurus tua Sarra, ego induxi memoriam orationis vestræ coram Sancto. & quando sepeliebas mortuos, similiter aderam tibi. & quando non cunctatus fuisti surgere & relinquere prandium tuum, vt abiens cooperires mortuum, non latuisti me benefaciens, sed tecum eram.*

‡ *Et nunc misit me Deus ad sanandum te & nurum tuam Sarram.*

‡ *Ego sum Raphael vnus de septem angelis sanctis, qui offerunt orationes sanctorum, & ambulant ante maiestatem Sancti.*

‡ *Et turbati sunt duo, & ceciderunt in faciem, quia timuerunt.*

‡ *Et dixit eis, Ne timeatis, quia pax vobis erit: at Deum benedicite, quia non mea gratia, sed voluntate Dei nostri veni. vnde benedicite eum in* ‡ *secula. ‡ omnibus diebus apparebam vobis, & non manducaui, neque bibi, sed visionem vos videtis: & nunc confitemini Deo;* ‡ *quoniam ascendo ad eũ qui misit me: & scribite omnia quæ cõsummata sunt in libro.* ‡ *& surrexerunt & non amplius viderunt eum, & confitebantur opera magna & mirabilia Dei.*

CAP. XIII.

ET vt apparuit eis Angelus Domini, & Tobias scripsit orationem in exultationem, & dixit,

‡ Benedictus Deus viuens in secula, & regnum eius, quia ipse flagellat & miseretur, deducit ad inferos & reducit, & non est qui effugiat manum eius.

‡ Confitemini ei filij Israel in conspectu gentium, quoniam ipse dispersit nos inter eos: ibi ostendite magnificentiam eius; & exaltate eum in conspectu omnis viuentis, quoniam ipse Dominus noster, & Deus ipse pater noster in omnia secula.

‡ Et flagellabit nos in iniquitatibus nostris, & iterum miserebitur: & congregabit nos ex omnibus gentibus, vbi dispersit nos inter eas. si conuersi fueritis ad eum in toto corde vestro, & in tota anima vestra, vt faciatis ante eum veritatem, tunc conuertetur ad vos; & non abscondet faciem suam à vobis.

‡ Et videbitis quæ faciet vobiscum: & confitemini ei in toto ore vestro, & benedicite Dominum potestatis, & exaltate regem seculorum.

‡ Ego in terra captiuitatis meæ confiteor illi, & ostendo fortitudinem & magnificentiã eius genti peccatrici.

‡ Quis cognoscit si volet vos, & faciet misericordiã vobis?

‡ Deum meum exalto, & anima mea regem cæli, & exaltabit magnificentiam eius.

‡ Dicant omnes & confiteantur ei in iustitia.

‡ Hierusalem ciuitas sancta flagellabit te in operibus filiorum tuorum, & rursum miserabitur filios iustorum.

‡ Confitere Domino, quoniã bonus, & benedic regem seculorum, vt iterum tabernaculum eius ædificetur in te cum gaudio.

ιγ'.

1 ‡ Καὶ ὡς ὤφθη αὐτοῖς ὁ ἄγγελ(ος) κυρίου, καὶ τωβὴτ ἔγραψε προσευχὴν εἰς ἀγαλλίασιν, καὶ εἶπεν·

2 ‡ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς μαστιγοῖ καὶ ἐλεεῖ, κατάγει εἰς ἅδου καὶ ἀνάγει· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐκφεύξεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

3 ‡ ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, ὅτι αὐτὸς διέσπειρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς· ἐκεῖ ἀνοδοξάσατε τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ· καὶ ὑψοῦτε αὐτὸν ἐνώπιον παντὸς ζῶντος, καθότι αὐτὸς κύριος ἡμῶν· καὶ ὁ θεὸς αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

4 ‡ καὶ μαστιγώσει ἡμᾶς ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν, καὶ πάλιν ἐλεήσει· καὶ συνάξει ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, ὅπου διέσπειρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς· ἐὰν ἐπιστρέψητε πρὸς αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ποιῆσαι ἐνώπιον αὐτοῦ ἀλήθειαν, τότε ἐπιστρέψει πρὸς ὑμᾶς· καὶ οὐ μὴ κρύψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν.

5 ‡ καὶ θεάσεσθε ἃ ποιήσει μεθ' ὑμῶν· καὶ ἐξομολογήσασθε αὐτῷ ἐν ὅλῳ τῷ στόματι ὑμῶν· καὶ δόξασατε τὸν κύριον τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὑψώσατε τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων.

6 ‡ ἐγὼ ἐν τῇ γῇ τῆς αἰχμαλωσίας μου ἐξομολογοῦμαι αὐτῷ, καὶ δείκνυω τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ ἔθνει ἁμαρτωλῷ.

7 ‡ τίς γινώσκει εἰ θελήσει ὑμᾶς, καὶ ποιήσει ἐλεημοσύνην ὑμῖν;

8 ‡ τὸν θεόν μου ὑψῶ, καὶ ἡ ψυχή μου τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀγαλλιάσεται τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ.

9 ‡ λεγέτωσαν πάντες καὶ ἐξομολογείσθωσαν αὐτῷ ἐν δικαιοσύνῃ.

10 ‡ ἱερουσαλὴμ πόλις ἁγία μαστιγώσει σε διὰ τὰ ἔργα τῶν υἱῶν σου, καὶ πάλιν ἐλεήσει τοὺς υἱοὺς τῶν δικαίων.

11 ‡ ἐξομολογοῦ τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός· καὶ εὐλόγει τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων, ἵνα πάλιν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ οἰκοδομηθῇ ἐν σοὶ μετὰ χαρᾶς.

CAP. XIII.

1 A APeriens autem Tobias senior os suum, benedixit Dominum, & dixit,

2 ‡ Magnus es Domine in æternum, & in omnia secula regnum tuum; quoniam tu flagellas & saluas, deducis ad inferos & reducis, & non est qui effugiat manum tuam.

3 ‡ Confitemini Domino filij Israel, & in conspectu gẽtium laudate eum. quoniam ideo dispersit vos inter gentes quæ ignorãt eũ, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum.

4 ‡ Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos ꝑpter misericordiam suam.

5 ‡ Aspicite ergo quæ fe-
B cit nobiscum, & cum timore & tremore confitemini illi, regẽmque seculorum exaltate in operibus vestris.

6 ‡ Ego autem in terra captiuitatis meæ confitebor illi: quoniam ostendit maiestatem suam in gentem peccatricem.

7 ‡ Conuertimini itaque peccatores, & facite iustitiã coram Domino, credentes quòd faciat vobiscũ misericordiam suam.

8 ‡ Ego autẽ & anima mea in eo lætabimur.

9 ‡ Benedicite Domino omnes electi eius: agite dies lætitiæ, & confitemini illi.

10 ‡ Hierusalẽ ciuitas Dei,
C castigauit te Dominus in operibus manuum tuarũ.

11 ‡ Confitere Domino in bonis tuis, & benedic Deũ seculorum, vt reædificet in te tabernaculum suum, & reuocet ad te omnes captiuos, & gaudeas in omnia secula seculorum.

* Luce ſplendida fulgebis, & omnes fines terræ adorabunt te. * Nationes ex longinquo ad te veniẽt, & munera deferẽtes, adorabũt in te Dñm, & terrã tuã in ſanctificatione habebunt. Nomen enim magnũ inuocabunt in te. * Maledicti erũt qui cõtempſerint te: & cõdemnati erunt omnes qui blaſphemauerint te, benedictíq; erunt qui ędificauerint te. * Tu autẽ lætaberis in filiis tuis, quoniã omnes D benedicẽtur & cõgregabũtur ad Dñm. * Beati omnes qui diligunt te, & qui gaudent ſuper pace tua. * Anima mea benedic Dominũ, quoniam liberauit Hieruſalem ciuitatẽ ſuam à cunctis tribulationibus eius, Dñs Deus noſter. * Beatus ero ſi fuerint reliquię ſeminis mei, ad videndam claritatem Hieruſalem. * Portæ Hieruſalem ex ſaphyro & ſmaragdo ędificabuntur, & ex lapide precioſo omnis circuitus murorũ eius. * Ex lapide candido & mundo omnes plateæ eius ſternentur: & per vicos eius alleluia cantabitur. * Benedictus Dominus qui exaltauit eam, vt ſit regnum eius in ſecula ſeculorum ſuper eam. AMEN.

CAP. XIIII.

ET conſummati ſunt ſermones Tobiæ. * Et poſtquam illuminatus eſt Tobias, vixit annis quadraginta duob⁹, & vidit filios nepotũ ſuorũ. * Completis itaq; annis centũ duobus, ſepultus eſt honorificè in Niniue. * Quinquaginta namque ſex annorũ lumen oculorum amiſit, ſexagenarius verò recepit. * Reliquũ verò vitæ ſuę in gaudio fuit, & cum bono profectu timoris Dei perrexit in pace.

* καὶ ἀφεϑήσῃ ἐν σοὶ σὺ αἱμαλώτους σου, καὶ ἀγαπήσαι ἐν σοὶ τοὺς ταλαιπώρους εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος. 12

* ἔθνη πολλὰ μακρόθεν ἥξει πρὸς τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ, δῶρα ἐν χερσὶν ἔχοντες, δῶρα τῷ βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ· γενεαὶ γενῶν αἰνέσουσίν σε, καὶ δώσουσιν ἀγαλλίασιν. 13

* ἐπικατάρατοι πάντες οἱ μισοῦντές σε· ἐπευλογημένοι ἔσονται πάντες οἱ ἀγαπῶντές σε εἰς τὸν αἰῶνα. 14

* χάρηθι καὶ ἀγαλλίασαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς τῶν δικαίων, ὅτι συναχθήσονται καὶ εὐλογήσουσι τὸν κύριον τῶν δικαίων. 15

* ὦ μακάριοι οἱ ἀγαπῶντές σε· χαρήσονται ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ σου· μακάριοι ὅσοι ἐλυπήθησαν ἐπὶ πάσαις ταῖς μάστιξί σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ χαρήσονται θεασάμενοι πᾶσαν τὴν δόξαν σου, καὶ δοξασθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα. 16

* ἡ ψυχή μου εὐλογείτω τὸν θεὸν τὸν βασιλέα τὸν μέγαν. 17

* ὅτι οἰκοδομηθήσεται ἰερουσαλὴμ σαπφείρῳ καὶ σμαράγδῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ, τὰ τείχη σου καὶ οἱ πύργοι, καὶ οἱ προμαχῶνες ἐν χρυσίῳ καθαρῷ. 19

* αἱ πλατεῖαι ἰερουσαλὴμ βηρύλλῳ, καὶ ἀνθρακι, καὶ λίθῳ ἐντίμῳ οἰκοδομηθήσονται· καὶ ἐροῦσι πᾶσαι αἱ ῥύμαι αὐτῆς ἀλληλούϊα· καὶ αἰνέσουσι, λέγοντες· 20

* εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ὕψωσε πάντας τοὺς σοὺς αἰῶνας. 21

ιδ΄.

* Καὶ ἐπαύσατο ἐξομολογούμενος τωβίτ. 1

* καὶ ἦν ἐτῶν πεντηκονταοκτώ, ὅτε ἀπώλεσε τὰς ὄψεις, καὶ μετ' ἔτη ὀκτὼ ἀνέβλεψε· καὶ ἐποίει ἐλεημοσύνας. 4

* καὶ προσέθετο φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν, καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ. 5

12 * *Et lætificet in te captiuos tuos, & diligat in te miſeros in omnes generationes ſeculi.*

13 * *Gentes multæ à longè venient ad nomen Domini Dei, munera in manibus habentes, munera regi cæli: generationes generationum laudabunt te, et dabunt exultationem.*

14 * *Maledicti omnes qui oderunt te: benedicti erunt omnes qui diligunt te in ſeculum.*

15 * *Lætare & exulta in filijs iuſtorum: quoniam congregabuntur & benedicent Dominum iuſtorum.*

16 * *O beati qui diligunt te, gaudebunt ſuper pace tua: beati qui triſtati fuerunt in omnibus flagellis tuis, quoniam in te gaudebunt videntes omnem gloriam tuam, & lætabuntur in æternum.*

17 * *Anima mea benedicat Deum regem magnum.*

19 * *Quia ædificabitur Hieruſalem ſaphiro & ſmaragdo, & lapide precioſo; muri tui & turres, & propugnacula in auro mundo.*

20 * *Et plateæ Hieruſalem beryllo & carbunculo, & lapide, è ſuphir ſternentur: & dicent omnes vici eius alleluia, & laudabunt: dicentes,*

21 * *Benedictus Deus qui exaltauit omnia ſecula.*

CAP. XIIII.

1 * ET *ceſſauit confiteri Tobias.*

4 * *Et erat annorum quinquaginta octo, quando perdidit viſum, & poſt annos octo reſpexit, & faciebat eleemoſynas.*

5 * *Et apposuit timere Dominum Deum & confiteri ei.*

Maximè autem senuit, & vocauit filium suum, & sex filios filij sui; & dixit ei, Fili accipe filios tuos: ecce senui, & ad discedendũ à vita sum: vade in Mediam fili, quia credidi quæcũq; locutus est Jonas propheta de Niniue, quòd subuertetur: in autẽ Media magis erit pax vsque ad tempus, & quòd fratres nostri in terra dispergentur à bona terra: & Hierusalem erit deserta, & domus Dei in ea comburetur, & deserta erit vsque ad tempus.

Et iterum miserebitur eorum Deus, & conuertet eos in terram, & ædificabunt domũ non qualis prior, vsque quo cõpleantur tẽpora seculi. & post hæc reuertentur de captiuitatibus, & ædificabunt Hierusalem honorificè: & domus Dei in ea ædificabitur, & in omnes generationes seculi ædificatio glorioſa, sicut locuti sunt de ea prophetæ. Et omnes gentes conuertentur verè ad timendũ Dominũ Deum, & confodient idola sua, & benedicent omnes gentes Dominum, & populus eius confitebitur Deo; & exaltabit Dominus populum suum, & gaudebunt omnes qui diligunt Dominum Deum in veritate, & iustitia facientes misericordiam fratribus nostris.

Et nunc fili abi à Niniue:

Quoniã omnino erunt quæ locutus est propheta Jonas: tu autem serua legẽ & præcepta, & esto amator eleemosynarum & iustus, vt tibi bene sit: & sepeli me bene, & matrẽ tuam mecum; & non vltra maneatis in Niniue. Fili vide quid fecit Aman Achiacharo qui nutriuit eum, vt è lucẽ duxit eum in tenebras, & quanta retribuit ei: & Achiacharus quidẽ saluatus est, illi verò retributio data est, & ipse descendit in tenebras. Manasses in eleemosyna erat, & saluatus est de laqueo mortis quem fixerunt ei. Aman autem incidit in laqueum, & perijt. & nunc fili vide quid eleemosyna facit, & quomodo iustitia liberat. & hæc ipso dicente, defecit anima eius in lecto. erat autem annorum centum quinquaginta octo. & sepeliuit eum honorificè.

6 μεγάλως γὰρ ἐγήρασε· καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἓξ υἱοὺς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, τέκνον λάβε τοὺς υἱούς σου· ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ ὡσεὶ τὸ ἀποτρέχειν ἀπὸ τοῦ ζῆν εἰμί· ἄπελθε εἰς τὴν μηδίαν τέκνον, ὅτι πέπεισμαι ὅσα ἐλάλησεν ἰωνᾶς ὁ προφήτης περὶ νινευΐ, ὅτι καταστραφήσεται· ἐν δὲ τῇ μηδίᾳ μᾶλλον ἔσται εἰρήνη ἕως καιροῦ· καὶ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τῇ γῇ σκορπισθήσονται ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς· καὶ ἐρημωθήσεται ἔσται ἔρημος, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ κατακαήσεται, καὶ ἔρημος ἔσται μέχρι χρόνου. 7 καὶ πάλιν ἐλεήσει αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπιστρέψει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ οἰκοδομήσουσι τὸν οἶκον οὐχ οἷος ὁ πρότερος, ἕως πληρωθῶσι καιροὶ τοῦ αἰῶνος· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν ἐκ τῶν αἰχμαλωσιῶν, καὶ οἰκοδομήσουσιν ἱερουσαλὴμ ἐντίμως· καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ οἰκοδομηθήσεται· καὶ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος οἰκοδομὴ ἔνδοξος, καθὼς ἐλάλησαν περὶ αὐτῆς καὶ προφῆται. 8 καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐπιστρέψουσιν ἀληθινῶς φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεόν, καὶ καταρύξουσι τὰ εἴδωλα αὐτῶν· καὶ εὐλογήσουσι πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον· καὶ λαὸς αὐτοῦ ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ· καὶ ὑψώσει κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ· καὶ χαρήσονται πάντες οἱ ἀγαπῶντες κύριον τὸν θεὸν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ δικαιοσύνην ποιοῦντες ἔλεος τοῖς ἀδελφοῖς 9 ἡμῶν. καὶ νῦν τέκνον ἄπελθε ἀπὸ νινευΐ, 10 ὅτι πάντως ἔσται ἃ ἐλάλησεν ὁ προφήτης ἰωνᾶς· σὺ δὲ τήρησον τὸν νόμον καὶ τὰ προστάγματα, καὶ γίνου φιλελεήμων, καὶ δίκαιος, ἵνα σοι καλῶς ᾖ· καὶ θάψον με καλῶς, καὶ τὴν μητέρα σου μετ' ἐμοῦ· καὶ μηκέτι αὐλισθῆτε εἰς νινευΐ· τέκνον ἴδε τί ἐποίησεν ἀμὰν ἀχιαχάρῳ τῷ θρέψαντι αὐτόν, ὡς ἐκ φωτὸς ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ σκότος, καὶ ὅσα ἀντιπέδωκεν αὐτῷ· καὶ ἀχιάχαρος μὲν ἐσώθη, ἐκείνῳ δὲ τὸ ἀνταπόδομα ἀπεδόθη, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς τὸ σκότος· μανασσῆς ἐν ἐλεημοσύνῃ ἦν, καὶ ἐσώθη ἐκ παγίδος θανάτου ἧς ἔπηξαν αὐτῷ· ἀμὰν δὲ ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα, καὶ ἀπώλετο· καὶ νῦν παιδίον ἴδε τί ἐλεημοσύνη ποιεῖ, καὶ πῶς δικαιοσύνη ῥύεται· καὶ ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης· ἐτῶν ἑκατὸν πεντηκονταοκτὼ· καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐνδόξως.

6 In hora autem mortis suæ, vocauit ad se Tobiam filium suum, & septẽ iuuenes filios suos nepotes. dixítque eis, Propè erit interitus Niniue. Non enim excidit verbum Domini, & fratres nostri qui dispersi sunt à terra Israel, reuertentur ad eam.

7 Omnis autem deserta terra eius replebitur, & domus Dei, quæ in ea incensa est, iterum reædificabitur: ibíq; reuertentur omnes timentes Deum; & relinquent gentes idola sua, & venient in Hierusalem, & inhabitabunt in ea, & gaudebunt in ea omnes reges terræ, adorantes Deum Israel.

8 Audite ergo, filij mei, patrem vestrum. Seruite Domino in veritate, & inquirite vt faciatis quæ placita sunt illi; & filiis vestris mandate, vt faciant iustitias & eleemosynas, vt sint memores Dei, & benedicant eum in omni tempore, in veritate, & in tota virtute sua.

9 Nunc ergo, filij, audite me, & nolite manere hîc, sed quacunque die sepelieritis matrem vestram circa me in vno sepulchro, ex eo dirigite gressus vestros, vt exeatis hinc.

10 Video enim quia iniquitas eius finem dabit ei.

‡ Factum est autem post 11
obitum matris suæ, Tobias
abscessit ex Niniue cũ vxo-
re sua, & filiis, & filiorum
filiis, & reuersus est ad so-
ceros suos.

‡ Inuenítque eos inco- 12
lumes in senectute bona, &
curam eorum gessit, & ipse
clausit oculos eorum, & om
nem hæreditatem domus
Raguelis ipse percepit, vi- D
dítque quintam generatio-
nem, filiósq; filiorum suo-
rum.

‡ Et completis annis no- 13
naginta & nouem in timo-
re Domini, cum gaudio se-
pelierunt eum. ‡ Omnis 14

‡ καὶ ὅτε ἀπέθανεν ἄννα ἡ μήτηρ 11
αὐτοῦ, ἔθαψεν αὐτὴν μετὰ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ.

‡ ἀπῆλθε δὲ τωβίας μετὰ τῆς γυναι- 12
κὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν εἰς ἐκβάτανα
πρὸς ῥαγουὴλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ· καὶ
ἐγήρασεν ἐντίμως.

‡ καὶ θανόντας τοὺς πενθερὰς αὐτοῦ 13
ἔθαψεν ἐνδόξως· καὶ ἐκληρονόμησε
τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ τωβὶτ ὁ πατὴρ
αὐτοῦ· ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ἐτῶν ἑκα-
τὸν εἰκοσιεπτὰ ἐν ἐκβατάνοις τῆς μη-
δίας· καὶ ἤκουσε πρὶν ἢ ἀποθανεῖν αὐτὸν
τὴν ἀπώλειαν νινευὶ ἣν ἠχμαλώτευ-
σε ναβουχοδονόσωρ καὶ ἀσσύηρος· καὶ
ἐχάρη περὶ τοῦ ἀποθανεῖν ἐπὶ νινευί.

11 ‡ *Et quando obijt Anna ma
ter eius, sepeliuit eam cum pa-
tre suo.*

12 ‡ *Abijt autem Tobias cum
vxore sua, & filiis in Ecbata-
na ad Raguelem socerum suum.
& senuit honorificè.*

13 ‡ *Et mortuos soceros suos
sepeliuit glorioſe, & hæredita-
te acquisiuit substantiam eo-
rum & Tobiæ patris sui: obijt
autem & ipse annorum centũ
viginti septem in Ecbatanis
Mediæ: & audiuit antequam
moreretur ipse destructionem
Niniues quam in captiuitatem
cepit Nabuchodonosor, & As-
suerus: et gauisus est antequam
moreretur super Niniue.*

autem cognatio eius & omnis generatio eius in bona vita, & in sancta conuersatione permansit, ita vt accepti essent tam Deo quàm hominibus, & cunctis habitantibus terram.

FINIS LIBRI TOBIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS B. HIERONYMI IN LIBRVM IVDITH.

APVD Hebræos liber Iudith inter Hagiographa legitur: cuius auctoritas ad roborandā illa, quæ in contentionem veniunt, minùs idonea iudicatur. Chaldæo tamen ſermone conſcriptus inter hiſtorias computatur. Sed quia hunc librum Synodus Nicena in numero ſanctarū Scripturarum legitur computaſſe; acquieui poſtulationi veſtræ, immò exactioni: & ſepoſitis occupationibus, quibus vehementer arctabar, huic vnam lucubratiunculā dedi, magis ſenſum è ſenſu, quàm ex verbo verbum, transferens. Multorum codicum varietatem vitioſiſsimam amputaui: ſola ea, quæ intelligentia integra in verbis Chaldæis inuenire potui, Latinis expreſsi. Accipite Iudith viduam, caſtitatis exemplum. & triumphali laude perpetuis eam præconiis declarate. Hanc enim non ſolùm fœminis, ſed & viris imitabilem dedit, qui caſtitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit, vt inuictum omnibus hominibus vinceret, & inſuperabilem ſuperaret.

LIBER IVDITH.

Interp. Græc.

CAP. I.

ANno duodecimo regni Nabuchodonoſor, qui regnauit in Niniue, ciuitate magna, in diebus Arphaxad qui regnauit Medis in Ecbatanis. 1

Et ædificauit in Ecbatanis circum circa muros ex lapidibus ſectis in latitudinem cubitorum trium, in longitudinem cubitorum ſex: & fecit altitudinem muri cubitorum ſeptuaginta, & latitudinem ipſius cubitorum quinquaginta. 2

Et turres eius ſtatuit ſuper portis eius cubitorum centum. 3

Et latitudinem eius fundauit ad cubitos ſexaginta. 4

Et fecit portas eius portas ſublatas in altitudinem cubitorum ſeptuaginta, & latitudo ipſarum cubit. quadraginta ad exitus exercituum potentium eius, & ad acies peditum eius. 5

ΙΟΥΔΕΙΘ.

κεφαλ. α'.

Ἔτους δωδεκάτου τῆς βασιλείας ναβουχοδονόσορ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν νινευὶ τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρφαξὰδ ὃς ἐβασίλευσεν μήδων ἐν ἐκβατάνοις. 1

καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ' ἐκβατάνων κύκλῳ τείχη ἐκ λίθων λελαξευμένων εἰς πλάτος πηχῶν τριῶν, εἰς μῆκος πηχῶν ἕξ, καὶ ἐποίησε τὸ ὕψος τοῦ τείχους πηχῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτοῦ πηχῶν πεντήκοντα. 2

καὶ θύρους πύργους αὐτοῦ ἔστησεν ἐπὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς πηχῶν ἑκατόν. 3

καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς ἐθεμελίωσεν εἰς πήχεις ἑξήκοντα. 4

καὶ ἐποίησε τὰς πύλας αὐτῆς πύλας διεγειρομένας εἰς ὕψος πηχῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτῶν πήχεις τεσσαράκοντα εἰς ἐξόδους δυνάμεων διιππων αὐτοῦ, καὶ εἰς διατάξεις τῶν πεζῶν αὐτοῦ. 5

Translat. B. Hierony.

CAP. I.

ARPHAXAT itaque rex Medorum, ſubiugauerat multas gentes imperio ſuo, & ipſe ædificauit ciuitatem potentiſſimam, quam appellauit Ecbathanis. 1

Ex lapidibus quadratis & ſectis fecit muros eius, in altitudine cubitorum ſeptuaginta, & in latitudine cubitorum triginta. 2

Turres verò eius poſuit in altitudine cubitorum centum. 3

Per quadrum verò earum latus vtrunque vicenorum pedum ſpacio tendebatur. 4

Poſuitque portas eius in altitudine turrium: & gloriabatur quaſi potens in potentia exercitus ſui, & in gloria quadrigarum ſuarum. 5

* Anno igitur duodecimo regni sui, Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui regnabat in Niniue ciuitate magna, pugnauit contra Arphaxat, & obtinuit eum in campo magno, qui appellatur Ragau, circa Euphratem & Tigrim, & Iadason in campo Erioch regis Elicorum. 6

* Tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor, & cor eius eleuatum est, & misit ad omnes qui habitabant in Cilicia, & Damasco, & Libano. 7

* Et ad gentes quæ sunt in Carmelo & Cedar, & inhabitantes Galilæam, in campo magno Esdrelon. 8

* Et ad omnes qui erant in Samaria, & trans flumen Iordanem vsque ad Hierusalem, & omnem terram Iesse, quousque perueniatur ad montes Æthiopiæ. 9

* Ad hos omnes misit nuncios Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui omnes vno animo contradixerũt, & remiserunt eos vacuos, ac sine honore abiecerunt. 10

* Tunc indignatus Nabuchodonosor rex ad omnem terram illam, iurauit

* καὶ ἐποίησε πόλεμον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς ναβυχοδονόσορ τοῖς βασιλεῦσι ἀρφαξὰδ ἐν τῷ παιδίῳ τῷ μεγάλῳ· τοῦτό ἐστι πεδίον ἐν τοῖς ὁρίοις ραγαυ· καὶ συνῆντησαν αὐτοῖς πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν ὀρεινήν, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὸν εὐφράτην καὶ τὸν τίγρην, καὶ τὸν ὑδάσπην, καὶ πεδίον ἀριὼχ τοῦ βασιλέως ἐλυμαίων· καὶ συνῆλθον ἔθνη πολλὰ σφόδρα εἰς τοῦ πολεμῆσαι υἱοὺς χελεούλ. * καὶ ἀπέστειλε ναβυχοδονόσορ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν περσίδα, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας πρὸς δυσμαῖς, καὶ τοὺς κατοικοῦντας κιλικίαν καὶ δαμασκὸν, καὶ λίβανον, καὶ ἀντιλίβανον, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας κατὰ πρόσωπον τῆς γαλιλαίας. 6

* καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῦ καρμήλου, καὶ γαλααδ, καὶ τὴν ἄνω γαλιλαίαν καὶ τὸ μέγα πεδίον ἐσδρηλών. 8

* καὶ πάντας τοὺς ἐν σαμαρείᾳ καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἕως ἱερουσαλὴμ καὶ βαιθάνη, καὶ χελλοῦς, καὶ κάδης, καὶ τοῦ ποταμοῦ αἰγύπτου, καὶ τάφνας, καὶ ραμεσσῆ, καὶ πᾶσαν γῆν γεσὲμ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ νῶτα τάνεως καὶ μέμφεως, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν αἴγυπτον, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὅρια αἰθιοπίας. * καὶ ἐφαύλισαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν τὸ ῥῆμα ναβυχοδονόσορ τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ οὐ συνῆλθον αὐτῷ εἰς τὸν πόλεμον· ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν αὐτόν, ἀλλ' ἦν ἐναντίον αὐτῶν ὡς ἀνὴρ εἷς. καὶ ἀπέστρεψαν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ κενοὺς ἐν ἀτιμίᾳ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. 9 10

* καὶ ἐθυμώθη ναβυχοδονόσορ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην σφόδρα· καὶ ὤμοσε κατὰ τοῦ θρόνου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἢ μὴν ἐκδικήσειν αὐτὸν πάντα τὰ ὅρια τῆς κιλικίας καὶ δαμασκοῦ, καὶ συρίας, καὶ ἀνελεῖν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν γῇ μωάβ, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν καὶ πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν καὶ πάντας τοὺς ἐν αἰγύπτῳ, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ ὅρια τῶν δύο θαλασσῶν· καὶ παρετάξατο ἐπὶ δυνάμει αὐτοῦ πρὸς ἀρφαξὰδ βασιλέα ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ· καὶ ἐκραταιώθη ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ· καὶ ἐκυρίευσε τῶν πόλεων αὐτοῦ. καὶ ἀφίκετο ἕως ἐκβατάνων, καὶ ἐκράτησε τῶν πύργων, καὶ προενόμευσε τὰς πλατείας αὐτῶν· 11

6 * *Et fecit bellum in diebus illis rex Nabuchodonosor contra regem Arphaxad in campo magno, hic est campus in terminis Ragau. Et occurrerũt ad eum omnes habitantes montana, & omnes habitantes Euphratem & Tigrim, & Hydaspem, & campum Arioch regis Elymæorum: & conuenerunt gentes multæ valde in* 7 *prælium filiorum Gelod.* * *Et misit Nabuchodonosor rex Assyriorum ad omnes habitantes Persiam, & ad omnes habitantes versus Occidentem, & habitantes Ciliciam, & Damascum, & Libanum, & Antilibanum, & omnes habitantes contra faciem maritimæ re-* 8 *gionis.* * *Et eos qui in gentibus Carmeli, & Galaad, & superiorem Galilæam, & magnum campũ Esdrelom.* * *Et* 9 *omnes qui in Samaria, & ciuitates eius, & trans Iordanem vsque ad Ierusalem & Betane, & Chellus, & Cades, & flumen Ægypti, & Taphnem, & Rameſſe, & omnem terrã Gesem, quousque perueniatur ad terga Tanis et Memphis, & omnes habitantes Ægyptum, quousque perueniatur* 10 *ad terminos Æthiopiæ.* * *Et vilipenderunt omnes habitantes terram verbum Nabuchodonosor regis Assyriorum, & non conuenerunt illi in bellum; quoniam non timuerunt eum, sed erat coram ipsis tanquam vir vnus. & remiserunt nuncios eius vacuos in ignominia* 11 *à facie ipsorum.* * *Et indignatus est Nabuchodonosor cõtra omnem terram hanc valde. & iurauit per thronum & regnum suum, nimirum vlturum se omnes terminos Ciliciæ, & Damasci, & Syriæ, & interempturum gladio suo omnes habitantes in terra Moab, & filios Ammon, & omnem Iudæam, & omnes qui in Ægypto, donec perueniatur ad terminos duplicis maris. Et aciem instruxit in potentia sua contra Arphaxad regem, in anno septimo decimo. & confortatus est in bello suo, & omnes currus sui. & dominatus est ciuitatibus eius. & peruenit vsque ad Ecbatana, & obtinuit turres, & destruxit plateas eius;*

& ornatū eius dedit in opprobrium eius. et cepit Arphaxad in mōtibus Ragau, & iaculatus est eū in iaculis suis. & disperdit eū vsq; ad diē illā: & reuersus est post eū in Nineuem ipse, et omnis cōmixtus eius, multitudo virorū bellatorū magna valde. & erat ibi torpens & conuiuia faciens ipse, & exercitus eius per dies centum viginti. CAP. II.

ET in anno octauo et decimo, secūda & vicesima primi mēsis, factū est verbū in domo Nabuchodonosor regis Assyriorū, vt vlciscereturomnē terrā, sicut locutus est. ‡ *Et cōuocauit omnes seruos suos, et omnes magnates suos,* ‡ *& posuit cū eis mysteriū cōsilij sui. & cōuocauit omnē malitiā terræ ab ore suo. & ipsi decreuerūt exterminare omnē carnē qui nō secuti sunt verbū oris eius.* ‡ *Et factū est vt cōsummauit cōsiliū suū, vocaut Nabuchodonosor rex Assyriorū Holofernē principē militiæ suæ, secūdū existentē post ipsum. & dixit ad eū, Hæc dicit rex magnus dās vniuersæ terræ,* ‡ *Ecce tu egredieris à facie mea, et sumes tecū viros cōfidētes in fortitudine sua, peditū in milliaria centū viginti, et multitudinē equorū cū ascēsoribus, milliaria duodecim; et exibis in occursū vniuersæ terræ ad Occidētē, quoniā inobediētes fuerūt in verbo meo, et nūciabis eis vt præparēt mihi terrā & aquā, quia exibo in furore meo in eos, & cooperiā omnē faciē terræ in pedibus exercitus mei, et dabo eos in rapinā illis. et vulnerati eorū replebūt valles eorū et torrētes. et flumē inundās mortuis eorū implebitur: et ducam captiuitatē eorū in summitates vniuersæ terræ. tu aūt exiēs præoccupabis mihi omnē terminū eorū, & dedent tibi seipsos. et seruabis mihi eos in diē redargutionis eorū.* ‡ *Aduersum aūt inobedientes nō parcet oculus tuus, dare eos in cædē & rapinā in omni terra tua, quia viuēs ego et potestas regni mei, quæcūq; locutus sum, & faciā hæc in manu mea. tu aūt nō trāsgredieris vnū quippiam verborū dñi tui; sed cōsummās cōsummabis sicut imperaui tibi, & nō tardabis facere ipsa.* ‡ *Et exiit Holofernes à facie domini sui, & vocauit omnes magnates, & duces, & præfectos virtutis Assyriorum, & numerauit electos viros in præliū, sicut præcepit ei dominus suus, ad centum viginti millia, & equites sagittarios duodecim mille.*

καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς ἔδωκεν εἰς ὄνειδος αὐτοῦ· καὶ ἔλαβε τὸν ἀρφαξὰδ ἐν τοῖς ὄρεσι ῥαγαῦ, καὶ κατηκόντισεν αὐτὸν ἐν ταῖς ζιβύναις αὐτοῦ· καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ ἀνέστρεψε μετ' αὐτὸν εἰς νινευὶ αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ σύμμικτος αὐτοῦ, πλῆθος ἀνδρῶν πολεμιστῶν πολὺ σφόδρα. καὶ ἐκεῖ ἐραθυμεῖτο καὶ ἀνεκτᾶτο αὐτὸς καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐφ' ἡμέρας ἑκατὸν εἴκοσι. β'.

1 ‡ Καὶ ἐν ἔτει τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι τοῦ πρώτου μηνὸς ἐγένετο λόγος ἐν οἴκῳ ναβουχοδονόσορ βασιλέως ἀσσυρίων ἐκδικῆσαι πᾶσαν τὴν 2 γῆν καθὼς ἐλάλησε· ‡ καὶ συνεκάλεσε πάντας τοὺς θεραπόντας αὐτοῦ καὶ πάν- 3 τας τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ. ‡ καὶ ἔθετο μετ' αὐτῶν τὸ μυστήριον τῆς βουλῆς αὐτοῦ· καὶ συνεκάλεσε πᾶσαν τὴν κακίαν τῆς γῆς ἐν τῷ στόματος αὐτοῦ· καὶ αὐτοὶ ἔκριναν ὀλοθρεῦσαι πᾶσαν σάρκα οἱ οὐκ ἤκουσθησαν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 4 ‡ ἡ ἐχύρωσε καὶ συνετέλεσε τὴν βουλὴν αὐτοῦ, ἐκάλεσε ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς ἀσσυρίων τὸν ὀλοφέρνην ἀρχιστράτηγον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δευτερεῦον ὄντα μετ' αὐτόν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας ὁ κύριος 5 πάσης γῆς. ‡ ἰδοὺ σὺ ἐξελεύσῃ ἐνώπιόν μου καὶ λήψῃ μετὰ σοῦ ἄνδρας πεποιθότας ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν πεζοὺς, εἰς χιλιάδας ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ πλῆθος ἵππων σὺν ἀναβάταις, χιλιάδας δώδεκα, καὶ ἐξελεύσῃ εἰς συνάντησιν πάσῃ τῇ γῇ εἰς δυσμὰς ὅπου ἀπειθήσαν ἐν τῷ ῥήματί μου, καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζειν μοι γῆν καὶ ὕδωρ, ὅτι ἐξελεύσομαι ἐν θυμῷ μου ἐπ' αὐτούς, καὶ καλύψω πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἐν τοῖς ποσὶ τῆς δυνάμεώς μου, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς· καὶ οἱ τραυματίαι αὐτῶν πληρώσουσι τὰς φάραγγας αὐλῶν καὶ πᾶς χειμάρρους· καὶ πλημμυρήσει πεκλυσμένος τοῖς νεκροῖς αὐτῶν πληρωθήσεται· καὶ ἄξω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα πάσης τῆς γῆς· σὺ δὲ ἐξελθὼν προκαταλήψῃ μοι πᾶν ὅριον αὐτῶν, καὶ παραδώσουσί σοι ἑαυτούς· καὶ διατηρήσεις ἐμοὶ 6 αὐτοὺς εἰς ἡμέραν ἐλεγμοῦ αὐτῶν. ‡ ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπειθοῦντας ἀφείσεται ὁ ὀφθαλμός σου, καὶ δώσεις αὐτοὺς εἰς φόνον καὶ ἁρπαγὴν ἐν πάσῃ τῇ γῇ σου, ὅτι ζῶν ἐγὼ καὶ τὸ κράτος τῆς βασιλείας μου, ὅσα ἐλάλησα, καὶ ποιήσω ταῦτα ἐν χειρί μου· σὺ δὲ μὴ παραβήσῃ οὐ τι τῶν ῥημάτων τοῦ κυρίου σου· ἀλλ' ἐπιτελῶν ἐπιτελέσεις καθότι προσετάχθη σοι· καὶ μακρυνεῖς τοῦ ποιῆσαι 7 αὐτά. ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ ὀλοφέρνης ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ ἐπισάτας τῆς δυνάμεως ἀσσύρ, καὶ ἐξεμέτρησεν ἐπιλέκτους ἀνδρας εἰς παράταξιν καθότι προσέταξεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ εἰς μυριάδας δεκαδύο, καὶ ἱππεῖς τοξότας μυρίους δισχιλίους.

per thronū & regnū suum, & defenderet se de omnib⁹ regionibus his. CAP. II.

1 ANno tertiodecimo Na
A buchodonosor regis, vicesima & secunda die mensis primi, factum est verbū in domo Nabuchodonosor regis Assyriorū, vt
2 defenderet se. ‡ Vocauitq; oēs maiores natu, omnesq;
3 duces bellatores suos; ‡ Et habuit cū eis mysteriū consilij sui. dixitq; cogitationē suā in eo esse, vt omnē terrā suo subiugaret imperio.
4 ‡ Quod dictū cùm placuisset omnib⁹, vocauit Nabuchodonosor rex Holoferné principē militię suę, & dixit
5 ei, ‡ Egredere aduersum omne regnū Occidētis, & cōtra eos præcipuè, q contempserūt imperium meū. ‡ Nó
B parcet oculus tuus vlli regno, omnémq; vrbē munitā subiugabis mihi. ‡ Tūc
7 Holofernes vocauit duces, & magistratus virtutis Assyriorū, & dinumerauit viros in expeditione, sicut præcepit ei rex, centū viginti millia peditū pugnatorum, & equites sagittarios duodecim millia.

8 ‡ Omnémq; expeditionem ſuam fecit præire in multitudine innumerabilium camelorum, cum his quæ exercitibus ſufficerent copiosè; boum quoque armenta, gregeſque ouium, quorum non erat numerus. C

9 ‡ Frumentum ex omni Syria in tranſitu ſuo parari conſtituit.

10 ‡ Aurum verò & argentum de domo regis aſſumpſit multum nimis.

11 ‡ Et profectus eſt ipſe & omnis exercitus cum quadrigis, & equitibus, & ſagittariis, qui cooperuerunt faciem terræ ſicut locuſtæ.

12 ‡ Cúmque pertranſiſſet fines Aſſyriorum, venit ad magnos montes Angæ, qui ſunt à ſiniſtro Ciliciæ, aſcendítque omnia caſtella eorũ, & obtinuit omnem munitionem.

13 ‡ Effregit autem ciuitatem opinatiſsimam Melothi, prædauítque omnes filios Tharſis, & filios Hiſmael, qui erant contra faciem deſerti, & ad Auſtrum terræ Celeon.

14 ‡ Et tranſiuit Euphratem, & venit in Meſopotamiam, & fregit omnes ciuitates excelſas, quæ erant ibi à torrente Mambre, vſquequo perueniatur ad mare, & occupauit terminos eius, à Cilicia vſque ad fines Iaphet, qui ſunt ad Auſtrum. D

15 ‡ Adduxítque omnes filios Madian, & prædauit omnem locupletationem eorum, omnéſque reſiſtentes ſibi occidit in ore gladij.

8 ‡ καὶ διέταξεν αὐτὸς ὃν τρόπον πολέμῳ πλῆθος σωτάσσῃ· Ϛ ἔλαβε καμήλους καὶ ὄνους εἰς τὴν ἀπαρτίαν αὐτῶν πλῆθος πολὺ σφόδρα, Ϛ τροβάτα καὶ βόας καὶ αἶγας εἰς παρασκευὴν αὐτῶν, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός.

9 ‡ καὶ σιτισμὸν παντὶ ἀνδρὶ εἰς πλῆθος.

10 ‡ καὶ χρυσίον Ϛ ἀργύριον ἐξ οἴκου βασιλέως πολὺ σφόδρα.

11 ‡ καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτοῦ εἰς πορείαν Ϛ προελθεῖν βασιλέως Ναβυχοδονόσορ, Ϛ καλύψαι πρὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς τοὺς δυσμικοὺς ἐν ἅρμασι Ϛ ἵπποις Ϛ πεζοῖς ἐπιλέκτοις αὐτῶν· Ϛ πολὺς ὁ ἐπίμικτος ὡς ἀκρὶς συνῆλθον αὐτοῖς, καὶ ὡς ἄμμος τῆς γῆς. οὐ γὰρ ἦν ἀριθμὸς ἀπὸ πλήθους αὐτῶν.

12 ‡ καὶ ἐξῆλθον ἐκ Νινευὶ ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου Βεκτιλέθ· Ϛ ἐπεσκέπτευσαν ἀπὸ Βεκτιλέθ, πλησίον τοῦ ὄρους τοῦ ἐπ' ἀριστερὰ τῆς ἄνω κιλικίας· καὶ ἔλαβε πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τοὺς πεζοὺς καὶ τοὺς ἱππεῖς καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ· καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν ὀρεινὴν.

13 ‡ καὶ διέκοψεν τὸν Φοὺδ Ϛ τὸν Λούδ· καὶ προσενόμευσεν υἱοὺς Ποὺτας ῥασὶς καὶ υἱοὺς Ἰσμαὴλ τοὺς κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου πρὸς νότον τῆς Χελλών.

14 ‡ καὶ παρῆλθε τὸν Εὐφράτην, καὶ διῆλθε τὴν μεσοποταμίαν· καὶ κατέσκαψε πάσας τὰς πόλεις τὰς ὑψηλὰς τὰς ἐπὶ τοῦ χειμάρρου Ἀβρωνὰ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ θάλασσαν· καὶ κατελάβετο τὰ ὅρια τῆς κιλικίας· καὶ κατέκοψε πάντας τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ· καὶ ἦλθεν ἕως ὁρίων Ἰάφεθ τὰ πρὸς νότον Ϛ πρόσωπον τῆς Ἀραβίας.

15 ‡ καὶ ἐκύκλωσε πάντας τοὺς υἱοὺς Μαδιάμ, Ϛ ἐνέπρησε τὰ σκηνώματα αὐτῶν· Ϛ προσενόμευσε τὰς μάνδρας αὐτῶν.

8 ‡ *Et ordinauit eos quemadmodum prælij multitudo ordinatur. & assumpsit camelos & asinos ad sarcinas eorum multitudinem multam valdè, & oues & boues, & capras ad præparationem eorum, quorum non erat numerus.*

9 ‡ *Et frumentaceum victum omni viro ad multitudinem.*

10 ‡ *Et aurum & argentum de domo regis multum nimis.*

11 ‡ *Et egressus est ipse & omnis exercitus eius in viam vt præcederent regem Nabuchodonosor, & cooperirent omnem faciem terræ ad occidens in curribus & equitibus, & peditibus electis eorum: & multi mixti sicut locusta venerunt cum eis, & sicut arena terræ; non enim erat numerus præ multitudine eorum.*

12 ‡ *Et exierunt è Niniue viã trium dierum super faciem campi Bectileth, & castrametatus est à Bectileth, prope montem qui ad sinistram superioris Ciliciæ: & cepit omnem potestatem eius, pedites & equites, & currus eius: & abijt inde in montana.*

13 ‡ *Et incidit Phud & Lud, & prædatus est filios omnes Rasses, & filios Ismael eos qui contra faciem deserti ad Austrum Chellon.*

14 ‡ *Et transiuit Euphratem, & transijt Mesopotamiam, et fregit omnes ciuitates excelsas quæ in torrente Arbonai quousque perueniatur ad mare, et occupauit terminos Ciliciæ, & incidit omnes resistentes ei, & venit vsque ad fines Japheth, qui ad Austrum, & faciem Arabiæ.*

15 ‡ *Et circumdedit omnes filios Madiam, & succendit tabernacula eorum: & prædatus est cubilia eorum.*

* *Et descendit in campum* 16
Damasci in diebus messis tritici, & succendit omnes agros eorum, & greges & armenta dedit in deletionem, & ciuitates eorum spoliauit, & campos eorum ventilauit, & percussit omnes iuuenes eorum in ore gladij. & cecidit timor & tremor eius super inhabitantes regionem maritimam, qui erat in Sidone & in Tyro, & habitantes Sur & Ocina, & omnes habitantes Jemnaan, & habitantes in Azoto & Ascalone, timuerunt eum valde.

CAP. III.

ET *miserunt ad eum legatos* 1
verbis pacificis, dicentes:

* *Ecce nos famuli Nabucho-* 2
donosor regis magni, astamus in conspectu tuo.

* *Utere nobis quemadmo-* 3
dum placitum est faciei tuæ.

* *Ecce suburbia nostra &* 4
omnis locus noster, & omnis campus tritici, & greges, & armēta, & omnes mandræ tabernaculorum nostrorū astant ante faciem tuam; vtere quemadmodum placuerit tibi.

* *Ecce & ciuitates nostræ,* 5
& habitantes in eis, serui tui sunt. Veniens obuia eis vt est bonum in oculis tuis: & venerunt viri ad Holofernem, & annunciauerunt ei iuxta verba hæc.

* *Et descendit in regionem* 6
maritimam ipse & exercitus, & custodiuit ciuitates excelsas.

* *Et acceperunt ex eis in au-* 7
xilium viros electos.

* *Et susceperunt eum ipsi* 8
& omnis regio eorum, cum coronis & choris, & tympanis.

* *Et demolitus est omnes fi-* 10
nes eorum, & lucos eorum excîdit.

γ'.

16 * καὶ κατέβη εἰς πεδίον δαμασκοῦ ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν, καὶ ἐνέπρησε πάντας τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ποίμνια, καὶ τὰ βουκόλια ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν· καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἐσκύλευσε, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν ἐξελίμπησε· καὶ ἐπάταξε πάντας τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν στόματι ῥομφαίας· καὶ ἔπεσεν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς καθικουμένους τὴν παραλίαν, τοὺς ὄντας ἐν σιδῶνι καὶ ἐν τύρῳ, καὶ τοὺς καθικουμένους Σὺρ καὶ ὀκινά, καὶ πάντας τοὺς καθικουμένους ἰεμναάν, καὶ οἱ καθικοῦντες ἐν ἀζώτῳ καὶ ἀσκάλωνι, ἐφοβήθησαν αὐτὸν σφόδρα.

1 * Καὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους λόγοις εἰρηνικοῖς, λέγοντες·

2 * ἰδοὺ ἡμεῖς οἱ παῖδες ναβουχοδονόσορ βασιλέως μεγάλου, παρακείμεθα ἐνώπιόν σου·

3 * χρῆσαι ἡμῖν καθὼς ἀρεστόν ἐστι τῷ προσώπῳ σου.

4 * ἰδοὺ αἱ ἐπαύλεις ἡμῶν καὶ πᾶς τόπος ἡμῶν· καὶ πολὺ πεδίον πυρῶν· καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ βουκόλια· καὶ πᾶσαι αἱ μάνδραι τῶν σκηνωμάτων ἡμῶν παράκεινται πρὸ προσώπου σου, χρῆσαι καθὼς ἂν ἀρέσκῃ σοι.

5 * ἰδοὺ καὶ αἱ πόλεις ἡμῶν καὶ οἱ καθικοῦντες ἐν αὐταῖς, δοῦλοί σου εἰσίν. ἐλθὼν ἀποστήθι αὐταῖς ὡς ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου· καὶ παρεγχρόνισε δώδεκα πρὸς ὁλοφέρνην, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.

6 * καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν παραλίαν αὐτὸς καὶ ἡ δύναμις· καὶ ἐφρούρησε τὰς πόλεις τὰς ὑψηλάς.

7 * καὶ ἔλαβον ἐξ αὐτῶν εἰς συμμαχίαν δώδεκα ἐπιλέκτους.

8 * καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν αὐτοὶ καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος αὐτῶν, μετὰ στεφάνων καὶ χορῶν καὶ τυμπάνων.

10 * καὶ κατέσκαψε πάντα τὰ ὅρια αὐτῶν· καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐξέκοψε.

16 * Et post hæc descendit in campos Damasci in diebus messis, & succendit omnia sata, omnésque arbores & vineas fecit incidi, & cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram.

CAP. III.

1 TVnc miserunt legatos
A suos vniuersarū vrbium ac prouinciarū reges ac principes, Syriæ scilicet & Mesopotamiæ, & Syriæ Sobal, & Libyæ atque Ciliciæ, qui
2 venientes ad Holofernem, dixerunt, * Desinat indi-
3 gnatio tua circa nos. * Melius est enim vt viuētes seruiamus Nabuchodonosor regi magno, & subditi simꝰ tibi, quàm morientes cum interitu nostro, ipsi seruitutis nostrę damna patiamur.
4 * Omnis ciuitas nostra,
B omnísque possessio, omnes montes & colles, & campi, & arméta boum gregésque ouiū & capraṝ, equorūq; & camelorū, & vniuersæ facultates nostræ atq; familię in conspectu tuo sunt. sint
5 omnia sub lege tua. * Nos etiam & filij nostri serui tui sumus. Veni nobis pacificus dñs, & vtere seruitio nostro
6 sicut placuerit tibi. * Tunc descēdit de montibus cum equitib' in virtute magna, & obtinuit omnē ciuitatē, & omnē inhabitantē terrā.
7 * De vniuersis autē vrbi-
C bus assumpsit sibi auxiliarios, viros fortes & electos
8 ad bellū. * Tantúsq; metus prouinciis illis incubuit, vt vniuersarū vrbiū habitatores principes & honorati simul cū populis exirent in obuiam venienti, excipientes eū cū coronis & lampadibꝰ ducētes choros in tym
9 panis & tibiis. * Nec ista tamē facientes, ferocitatē eius pectoris mitigare potuerūt.
10 * Nā & ciuitates eorū destruxit, et lucos eorū excîdit.

* Præceperat enim illi 11
Nabuchodonosor rex, vt omnes deos terræ exterminaret, videlicet vt ipse solus diceretur deus ab his nationibus, quæ potuissent Holofernis potentia subiugari.

* Pertransiens autem Syriam Sobal, & omnem Appamiam, omnémque Mesopotamiam, venit ad Idumæos in terra Gabaa, accepítque ciuitates eorum, & sedit ibi per triginta dies; in quibus dieb⁹ adunari præcepit vniuersum exercitum virtutis suæ. 12

CAP. IIII.

1 TVnc audientes hæc filij Israel, qui habitabant A terram Iuda, timuerũt valde à facie eius.

2 * Tremor etiam & horror inuasit sensus eorum, ne hoc faceret Hierusalem & templo Domini, quod fecerat cæteris ciuitatibus & templis earum.

3 * Et miserunt in omnem Samariam per circuitũ vsque Hiericho, & præoccupauerunt omnes vertices montium.

4 * Et muris circundederunt vicos suos, & congregauerunt frumenta in præparationem pugnæ.

5 * Sacerdos etiam Eliachim scripsit ad vniuersos qui erant contra Esdrelon, quæ est contra faciem campi magni iuxta Dothaim, & vniuersis per quos viæ transitus esse poterat, vt obtinerent ascensus montium, per quos via esse poterat ad Hierusalem, & illic custodirent vbi angustum iter esse poterat inter montes.

* καὶ ἦν δεδογμένον αὐτῷ ἐξολοθρεῦσαι πάσας τοὺς θεοὺς τῆς γῆς, ὅπως αὐτῷ μόνῳ τῷ ναβυχοδονόσορ λατρεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πᾶσαι αἱ γλῶσσαι καὶ αἱ φυλαὶ αὐτῶν ἐπικαλέσωνται αὐτὸν θεόν. * καὶ ἦλθε κατὰ 12
πρόσωπον ἐσδρηλὼν πλησίον τῆς δοταΐας, ἥ ἐστιν ἀπέναντι τοῦ πρίονος τῆς μεγάλης ἰουδαίας· καὶ παρενέβαλε πέδευσεν ἀνὰ μέσον γαβαὰ καὶ σκυθῶν πόλεως· καὶ ἦν ἐκεῖ μῆνα ἡμερῶν εἰς τὸ συλλέξαι πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

λ΄.

1 * Καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ 1
κατοικοῦντες ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁλοφέρνης τοῖς ἔθνεσιν ὁ ἀρχιστράτηγος ναβυχοδονόσορ τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων· καὶ ὃν τρόπον ἐσύλευσε πάντα τὰ ἱερὰ αὐτῶν· καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς ἀφανισμόν.

2 * καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα ἀπὸ 2
προσώπου αὐτοῦ· καὶ περὶ ἰερουσαλὴμ καὶ τοῦ ναοῦ κυρίου θεοῦ αὐτῶν ἐταράχθησαν· ὅτι πρόσφατος ἦσαν ἀναβεβηκότες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ νεωστὶ πᾶς ὁ λαὸς συνελέλεκτο ἐκ τῆς ἰουδαίας· καὶ τὰ σκεύη καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ὁ οἶκος ἐκ βεβηλώσεως ἡγιασμένα ἦν. * καὶ ἀπέστειλαν εἰς πᾶν ὅριον 3
σαμαρείας, καὶ κώμας, καὶ βεθωρών, καὶ βελμών, καὶ ἱεριχώ, καὶ εἰς χωβά, καὶ ἐσωρά, καὶ τὴν αὐλωνα σαλήμ, καὶ προκατελάβοντο πάσας τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων τῶν ὑψηλῶν. * καὶ ἐτείχισαν τὰς 4
ἐν αὐταῖς κώμας, καὶ παρέθεντο εἰς ἐπισιτισμὸν εἰς παρασκευὴν πολέμου· ὅτι πρόσφατος ἦν τὰ πεδία αὐτῶν τεθερισμένα. * καὶ ἔγραψεν ἰοακεὶμ ὁ 5
ἱερεὺς ὁ μέγας ὃς ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐν ἰερουσαλήμ, τοῖς κατοικοῦσι βετυλούα, καὶ βαιθομεσθαὶμ ἥ ἐστιν ἀπέναντι ἐσδρηλὼν κατὰ πρόσωπον τοῦ πεδίου τοῦ πλησίον δωθαείμ, λέγων, διακατασχεῖν τὰς διαβάσεις τοῦ ὀρεινοῦ· ὅτι δι' αὐτῶν ἦν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἰουδαίαν· καὶ ἦν εὐχερῶς διακωλύσαι αὐτοὺς προσβαίνοντας, στενῆς τῆς διαβάσεως οὔσης, ἐπ' ἀνδρας οὐ πλείους δύο.

11 * Et erat decretum ei exterminare omnes deos terræ, vt ipsi soli Nabuchodonosor seruirent omnes gentes, & omnes linguæ & tribus eorum inuocarent ipsum Deum.

12 * Et venit contra faciem Esdraelon prope Doteam, quæ est cõtra Serram magnam Judææ: & castrametatus est inter Gaba, & Scytharum ciuitatem: & fuit ibi mensem dierum vt congregaret omnem sarcinam exercitus sui.

CAP. IIII.

1 * ET audierunt filij Israel qui habitabant in Judæa, omnia quæ fecit Holofernes gentibus princeps exercitus Nabuchodonosor regis Assyriorum, & quemadmodum spoliauit omnia templa eorum, & dedit
2 ea in deletionem. * Et timuerunt valde à facie eius, & pro Hierusalem & templo Domini Dei sui turbati sunt: quia recenter fuerant ascendentes de captiuitate, & nuper omnis populus congregatus fuerat ex Judæa; & vasa, & altare, & domus à prophanatione sanc-
3 tificata erant. * Et miserunt ad omnẽ terminum Samariæ, & vicos, et Bethoro, et Belmẽ, & Hiericho, & ad Choba, & Esora, et vallẽ Salem, & præoccupauerunt omnes vertices montium excelsorum.

4 * Et muris circundederunt qui in eis vicos, & apposuerũt in frumentationem in præparationem pugnæ, quoniam recenter erant campi eorum de-
5 messi. * Et scripsit Joachim sacerdos magnus qui erat in diebus illis in Hierusalem, ijs qui habitabant Betulua & Betemestham quæ est cõtra Esdraelon contra faciem campi qui prope Dothaim, dicens, vt obtinerent ascensus mõtanorum, quia per illos erat introitus ad Judæam, & erat facile prohibere eos aduenientes, cùm angustus transitus esset, ad viros ad summum duos.

* *Et fecerunt filij Israel sicut constituit eis Joachim sacerdos magnus, & senatus vniuersi populi Israel, qui sedebant in Hierusalem.*

* *Et clamauerunt omnis vir Israel ad Deum in instantia magna, & humiliauerunt animas suas in instantia magna ipsi & mulieres eorum, & infantes eorum, & iumenta eorum, & omnis aduena, & mercenarius & seruus eorum,*

* *Imposuerunt cilicia super lumbos suos, & omnis vir & mulier, & pueri, & habitantes Hierusalem ceciderunt contra faciem templi, & cinere conspersérunt capita sua, & extenderunt cilicia sua contra faciem Domini, & altare cilicio operuerunt.*

* *Et clamauerunt ad Deum Israel vnanimiter assiduè, ne daret in prædam infantes eorum, & vxores in diuisionem, & ciuitates hæreditatis eorum in interitum, & sancta in pollutionem & opprobrium, derisionem gentibus: & exaudiuit Deus deprecationem eorum, & de tribulatione eorum liberauit eos: & erat populus ieiunans diebus multis in vniuersa Iudæa & Hierusalem ante faciem sanctorum Domini omnipotentis.*

* *Et Joachim sacerdos magnus, & omnes qui astabant coram Domino sacerdotes, & qui ministrabant Domino cilicijs præcincti lumbos suos, offerebant holocaustum consueti sacrificij, & orationes, & voluntaria dona populi, & erat cinis super mitras eorum.*

* *Et clamabant ad Dominum ex omni virtute, in bonum vt visitaret omnem domum Israel.*

6 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατὰ συνέταξεν αὐτοῖς ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ ἡ γερουσία παντὸς λήμου ἰσραὴλ ὁ καθήμενος ἐν ἰερουσαλήμ.

7 * καὶ ἐβόησαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς τὸν θεὸν ἐν ἐκτενείᾳ μεγάλῃ· καὶ ἐταπείνωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἐκτενείᾳ μεγάλῃ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν· καὶ τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶς πάροικος καὶ μισθωτὸς καὶ δοῦλος αὐτῶν.

8 * ἐπέθεντο σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν· καὶ πᾶς ἀνὴρ, καὶ γυνὴ, καὶ τὰ παιδία, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἰερουσαλὴμ ἔπεσαν κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐπισκόνησαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐξέτειναν τοὺς σάκκους αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυρίου· καὶ τὸ θυσιαστήριον σάκκῳ περιέβαλον.

9 * καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἰσραὴλ ὁμοθυμαδὸν ἐκτενῶς, τοῦ μὴ δοῦναι εἰς διαρπαγὴν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας εἰς πρᾶγμα, καὶ τὰς πόλεις τῆς κληρονομίας αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν, καὶ τὰ ἅγια εἰς βεβήλωσιν καὶ ὀνειδισμόν, ἐπίχαρμα τοῖς ἔθνεσι· καὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς τῆς δεήσεως αὐτῶν· καὶ ἐπὶ τῆς θλίψεως αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς· καὶ ἦν ὁ λαὸς νηστεύων ἡμέρας πλείους ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἰερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων κυρίου παντοκράτορος.

10 * καὶ ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ παρεγενόντες ἐνώπιον κυρίου ἱερεῖς, καὶ οἱ λειτουργοῦντες κυρίῳ σάκκους περιεζωσμένοι τὰς ὀσφύας αὐτῶν, προσέφερον τὸ ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ τὰς εὐχὰς, καὶ τὰ ἑκούσια δόματα τοῦ λαοῦ. καὶ ἦν θυσία ἐπὶ τὰς κιδάρεις αὐτῶν.

14 * καὶ ἐβόων πρὸς κύριον ἐν πάσης δυνάμεως, εἰς ἀγαθὸν ἐπισκέψασθαι πάντα οἶκον ἰερουσαλήμ.

6 * Et fecerunt filij Israel, secundum quod constituerat eis sacerdos Domini Eliachim.

7 * Et clamauit omnis populus ad Dominum instantia magna, & humiliauerũt animas suas in ieiuniis & orationibus, ipsi & mulieres
8 eorum. * Et induerunt se sacerdotes ciliciis, infantes prostrauerũt contra faciem templi Domini, & altare Domini operuerũt cilicio.

9 * Et clamauerũt ad Do-C minum Deum Israel vnanimiter, ne darẽtur in prædam infantes eorũ, & vxores eorum in diuisionem, & ciuitates eorum in exterminium, & sancta eorũ in pollutionem, & fierent in opprobrium gentibus.

10 * Tunc Eliachim sacerdos Domini magnus circuiuit omnem Israel, & allocutúsque est eos, dicens,

11 * Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiuniis & oratio-D nibus in cõspectu Domini.

12 * Memores estote Moysi serui Domini, qui Amalech confidentem in virtute sua & in exercitu suo, & in clypeis suis, & in curribus suis, & in equitibus suis, non ferro pugnando, sed precibus sanctis orando deiecit.

13 * Sic erunt vniuersi hostes Israel, si perseueraueritis in hoc opere quod cœ-
14 pistis. * Ad hanc igitur exhortationem eius deprecantes Dñm, permanebant in conspectu Domini, ita vt etiam hi qui offerebant Domino holocausta, præcincti ciliciis offerrent sacrificia Domino, & erat cinis supra capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant Deum, vt visitaret populũ suum Israel.

CAP. V.

NVnciatúmque est Holoferni principi militiæ Assyriorum, quòd filij Israel præparárent se ad resistendum, ac montium itinera conclusíssent, & furore nimio exarsit in iracundia magna. vocauítque omnes principes Moab, & duces Ammon, & dixit eis:

1 A

* Dicite mihi quis sit populus iste, qui mõtana obsidet, aut quæ & quales & quantæ sint ciuitates eorũ, qnæ etiam sit virtus eorũ, aut quæ sit multitudo eorum, vel quis rex militiæ illorum, & quare prę omnibus qui habitant in Oriente, isti contempserunt nos, & non exierunt in obuiam nobis, vt susciperent nos cũ pace.

2

* Tunc Achior dux omnium filiorum Ammon respondens ait,

3

* Si digneris audire, domine, dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto, qui in montanis habitat, & non egredietur verbum falsum ex ore meo.

4

* Populus iste ex progenie Chaldæorum est.

5

* Hic primùm in Mesopotamia habitauit, quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum, qui erant in terra Chaldęorum.

6

* Deserentes itaque ceremonias patrum suorum, quæ in multitudine deorũ erant, vnum Deum cęli coluerũt; qui & pręcepit eis, vt exirent inde, & habitarent in Charran.

7 B

ε.

1 * Καὶ ἀνηγγέλη ὁλοφέρνῃ ἀρχιστρατήγῳ δυνάμεως ἀσσὺρ, διότι οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ παρεσκεύασαν εἰς πόλεμον· καὶ τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς συνέκλεισαν, καὶ ἐτείχισαν πᾶσαν κορυφὴν ὄρεως ὑψηλοῦ, καὶ ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα· καὶ ὠργίσθη θυμῷ σφόδρα· καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἄρχοντας μωάβ, καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἀμμών, καὶ πάντας τοὺς σατράπας τῆς θαλάσσης· καὶ εἶπεν αὐτοῖς.

2 * ἀπαγγείλατε δή μοι υἱοὶ χαναάν τίς ὁ λαὸς οὗτος ὁ καθήμενος ἐν τῇ ὀρεινῇ, καὶ τίνες αἱ κατοικοῦσι πόλεις, καὶ τί τὸ πλῆθος τῆς δυνάμεως αὐτῶν, καὶ ἐν τίνι τὸ κράτος αὐτῶν καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν, καὶ τίς ἀνέστηκεν ἐπ' αὐτῶν βασιλεὺς ἢ ἡγούμενος στρατηγίας αὐτῶν, καὶ διατί κατεγνώσαν τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς ἀπάντησίν μου παρὰ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν δυσμαῖς.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἀχιὼρ ὁ ἡγούμενος πάντων υἱῶν ἀμμών.

4 * ἀκουσάτω δή ὁ κύριός μου λόγον ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου· καὶ διαγγελῶ σοι τινὰ ἀλήθειαν περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς κατοικεῖ τὴν ὀρεινὴν ταύτην, πλησίον σου οἰκοῦντος· καὶ οὐκ ἐξελεύσεται ψεῦδος ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου.

5 * ὁ λαὸς οὗτός εἰσιν ἀπόγονοι χαλδαίων.

6 * καὶ παῴκησαν τὸ πρότερον ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ, ὅτι οὐκ ἠβουλήθησαν ἀκολουθῆσαι τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων αὐτῶν οἱ ἦσαν ἐν γῇ χαλδαίων.

7 * καὶ ἐξέβησαν ἐξ ὁδοῦ τῶν θεῶν αὐτῶν· καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, θεῷ ᾧ ἐπέγνωσαν· καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ ἔφυγον εἰς μεσοποταμίαν· καὶ παῴκησαν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς· καὶ εἶπεν ὁ θεὸς αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐκ τῆς παροικίας αὐτῶν, καὶ πορευθῆναι εἰς γῆν χαναάν· καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ, καὶ ἐπλουτήθησαν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, καὶ κτήνεσι πολλοῖς σφόδρα.

CAP. V.

1 ET *nunciatum est Holoferni principi militiæ Assyriorũ, quòd filij Israel præparati essent ad prælium; & itinera montanorum conclusissent, & muniuissent omnem verticem montis excelsi, & posuissent in campis scandala: & iratus est furore nimio, & vocauit omnes principes Moab, & duces Ammon, & omnes Satrapas regionis maritimæ: & dixit eis,*

2 * *Nunciate iam mihi filij Chanaan quis populus iste qui sedet in montanis, & quæ quas habitant ciuitates, & quæ multitudo exercitus eorũ, & in quo robur eorum & fortitudo eorum, & quis insurrexit in eis rex aut dux exercitus eorum, & quare decreuerunt vt nõ venirẽt in occursum meum præ omnibus habitantibus in Occidenti.*

3 * *Et dixit ad eum Achior dux omnium filiorum Ammon.*

4 * *Audiat iam dominus meus verbum de ore serui tui, & annunciabo tibi veritatem de populo isto, qui habitat montana hæc, prope te habitante; & non egredietur mendacium de ore serui tui.*

5 * *Populus iste est ex progenie Chaldæorum.*

6 * *Et habitauerunt prius in Mesopotamia, quia non voluerunt sequi deos patrum suorum qui fuerunt in terra Chaldæorum.*

7 * *Et exierunt ex via generationum suarum, & adorauerunt Deum cæli. Deum quem cognouerant, & proiecerunt eos à facie deorum suorum, & fugerunt in Mesopotamiam, & habitauerunt ibi diebus multis: & dixit deus eorum vt exirent de habitatione sua, & irent in terram Chanaan: & habitauerunt ibi, & repleti sunt auro & argento, & in iumentis multis nimis.*

8 * Et descenderunt in Ægyptum, cooperuit enim faciem terræ Chanaan fames, & habitauerunt ibi vsquequo reuersi sunt. & facti sunt ibi in multitudinem magnam, & non erat numerus generis eorum.

9 * Et insurrexit eis rex Ægypti, & vexauerunt eos, & in labore & in latere humiliauerunt eos, & posuerunt eos in seruos: & clamauerunt ad Deum suum, & percussit omnem terram Ægypti plagis in quibus non erat sanitas.

10 * Et eiecerunt eos Ægyptij à facie sua, & exiccauit Deus rubrum mare ante eos.

12 * Et duxit eos in montem Sina & Cades Barne, & eiecit omnes habitantes in deserto, & habitauerunt in terra Ammorræorum, & omnes de Esebon disperderunt in fortitudine eorum; & transeuntes Iordanem, sortiti sunt omnia montana.

18 * Et eiecerunt à facie sua Chananæum, & Pherezæum, & Jebuzæum, & Sychem, & omnes Gergesæos, & habitauerunt in eis diebus multis.

19 * Et dum non peccauerunt coram Deo suo, erant cum eis bona, quoniam Deus qui odit iniquitatem cum eis est.

20 * Quando autem recesserunt à via quam proposuit eis, exterminati sunt in multis præliis valde nimis.

16 * Et captiui ducti sunt in terram nõ propriam, & templum Dei eorum factum est in pauimentum, & ciuitates eorum captæ sunt ab aduersariis.

8 * Καὶ κατέβησαν εἰς αἴγυπτον· καὶ ἐκάλυψε γὰρ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς χαναὰν λιμός· καὶ παρῴκησαν ἐκεῖ μέχρις οὗ διεσπάφησαν· καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ εἰς πλῆθος πολύ· καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς 9 τοῦ γένους αὐτῶν.

* καὶ ἐπανέστη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου, καὶ κατεφίσαντο αὐτούς, καὶ ἐν πόνῳ καὶ ἐν πλίνθῳ ἐταπείνωσαν αὐτούς, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς εἰς δούλους· καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν· καὶ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν γῆν αἰγύπτου πληγαῖς ἐν αἷς οὐκ ἦν ἴασις.

10 * καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς οἱ αἰγύπτιοι ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ κατεξήρανεν ὁ θεὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἔμπροσθεν αὐτῶν.

12 * καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ σινᾶ καὶ κάδης βαρνῆ· καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ὤκησαν ἐν γῇ ἀμμορραίων· καὶ πάντας τοὺς ἐσεβὼν ἐξωλόθρευσαν ἐν τῇ ἰσχύι αὐτῶν· καὶ διαβάντες τὸν ἰορδάνην, ἐκληρονόμησαν πᾶσαν τὴν ὀρεινήν.

18 * καὶ ἐξέβαλον ἀπὸ προσώπου αὐτῶν τὸν χαναναῖον καὶ τὸν φερεζαῖον καὶ τὸν ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν συχέμ, καὶ πάντας τοὺς γεργεσαίους· καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ ἡμέρας πολλάς.

19 * καὶ ἕως οὐχ ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ αὐτῶν, οὐ μετ' αὐτῶν τὰ ἀγαθά· ὅτι ὁ θεὸς μισῶν ἀδικίαν μετ' αὐτῶν ἐστιν.

20 * ὅτε δὲ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς διέθετο αὐτοῖς, ἐξωλοθρεύθησαν ἐν πολλοῖς πολέμοις ἅπαν σφόδρα.

16 * καὶ ἠχμαλωτεύθησαν εἰς γῆν οὐκ ἰδίαν· καὶ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἐγκρύπτη εἰς ἔδαφος· καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ὑπεναντίων.

8 * Cúmq; operuisset omnem terram fames, descenderunt in Ægyptum; illícq; per quadringentos annos sic multiplicati sunt, vt dinumerari eorum nõ posset
9 exercitus. * Cúmque grauasset eos rex Ægypti, atq; in ædificationibus vrbium suarũ in luto & latere subiugasset eos, clamauerũt ad Dominũ suum, & percusit totam terram Ægypti pla-
10 gis variis. * Cúmque eiecissent eos Ægyptij à se, & cessasset plaga ab eis, & iterum eos vellét capere, & ad suum seruitiũ reuocare, fugiẽtibus his, Deus cęli mare aperuit, ita vt hinc inde aquæ quasi murus solidarẽtur, & isti pede sicco fundũ maris perambulando tran-
11 sirent. * In quo loco dum innumerabilis exercitus Ægyptiorum eos persequeretur, ita aquis coopertus est, vt non remaneret vel vnus qui factũ posteris nũciaret.
12 * Egressus etiam mare rubrum, deserta Sina montis occurrerunt, in quibus nũquã homo habitare potuit, vel filiꝰ hominis requieuit.
13 * Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum, & per annos quadraginta annonã de cælo con-
14 secuti sunt. * Vbicunque ingressi sunt sine arcu & sagitta, & absque scuto & gladio, Deus eorum pugnauit
15 pro eis, & vicit. * Et non fuit qui insultaret populo isti, nisi quando recessit à
16 cultu Dñi Dei sui. * Quotiescunq; aũt præter ipsum Deum suum alterũ coluerũt, dati sunt in prædã & in gladium, & in opprobriũ.

17 Quotiescunque autem pœnituerũt se recessisse à cultura Dei sui, dedit eis Deus cæli virtutem resistendi. 18 Denique Chananæum regem & Iebusæum, & Pherezæum, & Ethæum, & Euęum, & Ammorræum, & omnes potentes in Esebon prostrauerũt, & terras eorũ & ciuitates eorũ ipsi possederunt.
19 Et vsq; dum nõ peccarẽt in conspectu Dei sui, erant cũ illis bona. Deus enim illorũ odit iniquitatẽ.
20 Nam & ante hos annos cùm recessissent à via quam dederat illis Deus vt ambularent in ea, exterminati sunt prœliis à multis nationibus, & plurimi eorum captiui abducti sunt in terram non suam.

* Nuper autẽ reuersi ad 21
Dñm Deũ suũ ex dispersione qua dispersi fuerãt, adunati sunt, & ascenderũt mõtana hæc omnia, & iterum posident Hierusalem vbi sunt Sancta sanctorũ. * Nũc 22
ergo, mi domine, perquire si est aliqua iniquitas eorũ in cõspectu Dñi eorũ, ascẽdamus ad illos, quoniã tradens tradet illos Deus eorũ tibi, & subiugati erunt sub iugo potentiæ tuæ.

* Si verò non est offen- 23
sio populi huius corã Deo suo, non poterimus resistere illis, quoniam Deus eorum defendet illos, & erimus in opprobrium vniuersæ terræ.

* Et factum est cùm ces- 24
sassent loqui Achior verba hæc, irati sunt omnes magnates Holofernis, & cogitabãt interficere eum, dicentes ad alterutrum:

* Quis est iste qui filios 25
Israel posse dicat resistere regi Nabuchodonosor, & exercitibus eius, homines inermes & sine virtute, & sine peritia artis pugnæ?

* Vt ergo agnoscat A- 26
chior quoniam fallit nos, ascendemus in montana, & cùm capti fuerint potentes eorum, tunc cum eisdem gladio transuerberabitur, vt sciat omnis gens, quoniam Nabuchodonosor Deus terræ est, & præter ipsum alius non est.

CAP. VI.

FActum est autem cùm * A
cessassent loqui, indignatus Holofernes vehementer, dixit ad Achior,

* Quoniam prophetasti nobis, dicens, quòd gens Israel defendatur à Deo suo, vt ostendam tibi quoniam non est Deus nisi Nabuchodonosor:

* καὶ νῦν ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν 21
θεὸν αὐτῶν, ἀνέβησαν ἐκ τῆς διασπορᾶς ἧς διεσπάρησαν ἐκεῖ· καὶ κατέχον τὴν ἱερουσαλήμ, ἧ τὰ ἁγίασμα αὐτῶν, καὶ κατῳκίθησαν ἐν τῇ ὀρεινῇ ὅτι ἦν ἔρημος.

* καὶ νῦν δέσποτα κύριε εἰμὴ ἔστιν 22
ἀγνόημα ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ ἁμαρτάνουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν, ἐπισκεψώμεθα ὅτι ἔστιν ἐν αὐτοῖς σκάνδαλον τοῦτο, καὶ ἀναβησώμεθα καὶ πολεμήσωμεν αὐτούς.

* εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν τῷ ἔθνει 23
αὐτῶν, παρελθέτω δὴ ὁ κύριός μου, μήποτε ὑπερασπίσῃ ὁ κύριος αὐτῶν, καὶ ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ ἐσόμεθα εἰς ὄνειδος ἐναντίον πάσης τῆς γῆς.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἀχιὼρ 24
λαλῶν τοὺς λόγους τούτους, ἐγόγγυσεν πᾶς ὁ λαὸς ὁ κύκλῳ τῆς σκηνῆς πεφυσῶς.

* καὶ εἶπον οἱ μεγιστᾶνες ὁλοφέρνου καὶ 25
πάντες οἱ κατοικοῦντες γῆν θαλάσσαν καὶ τὴν μωάβ, συγκόψαι αὐτόν· οὐ γὰρ φοβηθησόμεθα ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ· ἰδοὺ γὰρ λαὸς ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δύναμις οὐδὲ κράτος εἰς παράταξιν ἰσχυράν.

* διὸ δὴ ἀναβησόμεθα, καὶ ἔσται 26
εἰς κατάβρωσιν πάσῃ τῇ στρατιᾷ σου δέσποτα ὁλοφέρνη.

ε'.

* Καὶ ὡς κατέπαυσεν ὁ θόρυβος 1
τῶν ἀνδρῶν τῶν κύκλῳ τῆς συνεδρίας, καὶ εἶπεν ὁλοφέρνης ἀρχιστράτηγος δυνάμεως ἀσσὰρ πρὸς ἀχιὼρ ἐναντίον παντὸς τοῦ δήμου ἀλλοφύλων.

* καὶ τίς εἶ σὺ ἀχιὼρ ἐναντίον παν- 2
τὸς τοῦ δήμου ἀλλοφύλων, καὶ πρὸς πάντας ἰοὺς μωάβ, καὶ οἱ μισθωτοὶ τοῦ ἐφραίμ, ὅτι προεφήτευσας ἐν ἡμῖν καθὼς σήμερον, καὶ εἶπας τὸ γένος ἱερουσαλὴμ μὴ πολεμῆσαι, ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπερασπιεῖ αὐτῶν; καὶ τίς θεὸς εἰμὴ ναβουχοδονόσορ;

21 * *Et nunc conuersi ad Deum suum, ascenderunt de dispersione qua dispersi erant illic, & possederunt Hierusalem, vbi sanctuarium eorum, & habitauerunt in montanis quia erant deserta.*

22 * *Et nunc dominator Domine si quidem est ignorantia in populo isto, & peccant contra Deum suum, consideremus quoniam est inter eos scãdalum hoc, & ascendamus & debellemus eos.*

23 * *Si verò non est iniquitas in gente eorum, prætereat iam dominus meus, ne fortè defendat Dominus eos, & Deus eorum pro eis, & erimus in opprobrium in conspectu vniuersæ terræ.*

24 * *Et factum est vt cessauit Achior loqui verba hæc, murmurauit omnis populus qui in circuitu tabernaculi stabat.*

25 * *Et dixerunt magnates Holofernis & omnes qui habitabant terram maritimam, & Moab, vt interficerent eum; non enim timebimus à facie filiorum Israel: ecce enim populus in quo non est potentia, neque robur ad aciem fortem.*

26 * *Ideo iam ascendemus, & erunt in cibum vniuerso exercitui tuo domine Holoferne.*

CAP. VI.

1 ET vt cessauit tumultus virorum qui in circuitu consessus, & dixit Holofernes dux exercitus Assyriorum ad Achior coram omni populo alienigenarum.

2 * *Et quis es tu Achior coram omni populo alienigenarum, & ad omnes filios Moab, & mercenarij Ephraim, quoniam prophetasti inter nos sicut hodie, & dixisti genus Hierusalem non debellare, quoniã Deus eorũ proteget eos? et quis Deus nisi Nabuchodonosor?*

hic mittet potentiam ſuam, & diſperdet eos à facie terrę, et nõ liberabit eos Deus eorum, ſed nos ſerui eius exterminabimus eos velut hominem vnum, & non ſuſtinebunt potentiã equorum noſtrorum. conculcabimus enim eos in ſeipſis. & montes eorum inebriabũtur in ſanguine eorum, & campi eorum replebuntur mortuis eorũ. & nõ reſiſtet veſtigium pedum ipſorum contra faciem noſtram, ſed perditione peribunt, dicit rex Nabuchodonoſor dominus vniuerſæ terræ. dixit enim, Non vana erunt verba ſermonum meorum. ‡ *Tu autẽ Achior,* 3 *mercenarie Ammon, qui locutus es verba hæc in die iniquitatis tuæ, non videbis amplius faciem meam à die hac, quouſq; vlciſcar genus eorũ qui ex Ægypto. Et tunc pertranſibit ferrum militiæ meæ, & populus ſeruorum meorũ latera tua. & cades inter vulneratos eorum quando reuerſus fuero. & reſtituent te ſerui mei in montana, & ſtatuent te in vna de ciuitatibus aſcenſuum. & non peribis donec exterminẽris cum illis.* ‡ *Et ſiquidem ſperas in* 4 *corde tuo quòd nõ comprehendentur, ne concidat tuus vultus. locutus ſum, & nihil cadet de verbis meis.* ‡ *Et præcepit Holofernes ſeruis ſuis, qui* 6 *erant aſtantes tabernaculo ſuo, vt comprehenderent Achior, et reſtituerent eum in Bethulua, & traderent in manus filiorũ Iſrael.* ‡ *Et acceperunt eum* 7 *ſerui eius, & duxerunt eum extra caſtra in campũ, & profecti ſunt de medio cãpeſtriũ in mõtana, & appropinquauerũt ad fontes qui erãt ſub Betulua. et vt viderũt eos viri ciuitatis in vertice mõtis, & omnis vir fundibularius, letenuit aſcẽſum eorũ. & iaculauerũt in lapidibus ſuper eos.* ‡ *et ingreſſi ſubt°* 8 *montẽ, ligauerũt Achior, & dimiſerũt proiectũ ſub radice mõtis, & abierunt ad dñm ſuum.*

ἐξαποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· καὶ ἡ ῥύμη αὐτοὺς ὁ θεὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἐξολοθρεύσομεν αὐτοὺς ὡς ἄνθρωπον ἕνα· καὶ οὐ κατασχήσουσι τὸ κράτος τῶν ἵππων ἡμῶν· καταπατήσομεν γὰρ αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ τὰ ὄρη αὐτῶν μεθυσθήσονται ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν πληρωθήσονται νεκρῶν αὐτῶν· καὶ οὐκ ἀνταναστήσεται τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτῶν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπωλείᾳ ἀπολοῦνται, λέγει ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς· εἶπε γὰρ ὁ ματαιωθήσονται τὰ ῥήματα τῶν λόγων μου.

3 ‡ σὺ δὲ ἀχιὼρ μισθωτὲ τοῦ ἀμμὼν ὃς ἐλάλησας τοὺς λόγους τούτους ἐν ἡμέρᾳ ἀδικίας σου, οὐκ ὄψει ἔτι τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἕως ἂν ἐκδικήσω τὸ γένος τῶν ἐξ αἰγύπτου· καὶ τότε διελεύσεται ὁ σίδηρος τῆς στρατιᾶς μου καὶ ὁ λαὸς τῶν θεραπόντων μου τὰς πλευράς σου· καὶ πέσῃ ἐν τοῖς τραύμασιν αὐτῶν ὅταν ἐπιστρέψω· καὶ ἀποκαταστήσουσί σε οἱ δοῦλοί μου εἰς τὸ ὀρεινὸν, καὶ στήσουσί σε ἐν μιᾷ τῶν πόλεων διαβάσεων· καὶ οὐκ ἀπολῇ ἕως οὗ ἐξολοθρευθῇς μετ' αὐτῶν.

4 ‡ καὶ εἰ περ ἐλπίζῃς τῇ καρδίᾳ σου ὅτι οὐ συλληφθήσονται, μὴ συμπεσέτω σου τὸ πρόσωπον· ἐλάλησα, καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων μου.

6 ‡ καὶ προσέταξεν ὁλοφέρνης τοῖς δούλοις αὐτοῦ οἳ ἦσαν παρεστηκότες τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, συλλαβεῖν τὸν ἀχιὼρ, καὶ ἀποκαλέσῃ αὐτὸν εἰς βετυλούα, καὶ παραδοῦναι εἰς χεῖρας υἱῶν ἰσραήλ.

7 ‡ καὶ συνέλαβον αὐτὸν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἀπῆραν ἐκ μέσου τῆς πεδινῆς εἰς τὸ ὀρεινὸν, καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὰς πηγὰς αἳ ἦσαν ὑποκάτω βετυλούα· καὶ ὡς εἶδον αὐτοὺς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ κορυφοῦ τοῦ ὄρους, καὶ πᾶς ἀνὴρ σφενδονίτης διεκράτησε τὴν ἀνάβασιν αὐτῶν· καὶ ἔβαλον ἐν

8 λίθοις ἐπ' αὐτούς· ‡ καὶ ὑποδύσαντες ὑποκάτω τοῦ ὄρους, ἔδησαν τὸν ἀχιὼρ, καὶ ἀφῆκαν ἐρριμμένον ὑπὸ τὸν ῥίζαν τοῦ ὄρους· καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν.

cùm percuſſerimus eos omnes ſicut hominẽ vnũ, tunc & ipſe cum illis Aſſyriorum gladio interibis, & omnis Iſrael tecum perditione diſperiet, & probabis quoniã Nabuchodonoſor dominus ſit vniuerſæ terræ.

3 ‡ Tũncque gladius militiæ meæ traſiet per latera tua, & confixus cades inter vulneratos Iſrael, & nõ reſpirabis vltra, donec exterminẽris cum illis.

4 ‡ Porrò autem, ſi prophetiam tuam veram exiſtimas, non concidat vultus tuus, & pallor qui faciem tuam obtinet, abſcedat à te, ſi verba mea hæc putas impleri non poſſe.

5 ‡ Vt autem noueris quia ſimul cum illis hæc experieris, ecce ex hac hora illorum populo ſociaberis, vt dũ dignas mei gladij pœnas exceperint, ipſe ſimul vltioni ſubiaceas.

6 ‡ Tunc Holofernes præ-
B cepit ſeruis ſuis, vt comprehenderent Achior, & ducerent eum in Bethuliam, & traderent eum in manus filiorum Iſrael.

7 ‡ Et accipientes eum ſer-
ui Holofernis, profecti ſunt per campeſtria: ſed cùm appropinquaſſent ad montana, exierunt cõtra eos fundibularij.

8 ‡ Illi autem diuertentes à latere montis, ligauerunt Achior ad arborem manibus & pedibus, & ſic vinctum de reſtibus dimiſerũt eum, & reuerſi ſunt ad dominum ſuum.

* Porrò filij Israel descẽ- 9
dentes de Bethulia, venerunt ad eum. quem soluentes duxerũt ad Bethuliam, atque in medium populi illum statuentes, percontati sunt quid rerum esset, quòd illum vinctum Assyrij reliquissent. C

* In diebus illis erant il- 10
lic principes, Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Charmi, qui & Gothoniel.

* In medio itaque senio- 11
rum, & in conspectu omnium, Achior dixit omnia quæ locutus fuerat, ab Holoferne interrogatus; & qualiter populus Holofernis voluisset propter hoc verbum interficere eum; & quemadmodum ipse Holofernes iratus iusserit eum Israelitis hac de causa tradi, vt dum vinceret filios Israel, tunc & ipsum Achior diuersis iubeat interire supplicijs.

* Propter hoc quòd di- 12
xisset, Deus cæli defensor eorum est.

* Cúmque Achior vni- 13
uersa hæc exposuisset, omnis populus cecidit in faciem adorantes Dominum, & communi lamentatione & fletu vnanimes preces suas Domino effuderunt, dicentes,

* Dñe Deus cæli & terræ, 14
intuere superbiam eorum, & respice ad nostram humilitatem, & faciem sanctorum tuorum attende, & ostende quoniam non de- D

* καὶ καθεδώτες ὁ Φ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐκ 9
τ πόλεως αὐτῶν, ἐπέσηαν ἐπ' αὐτόν, Ϛ λύσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν βετυλύα.

* καὶ κατέσησαν αὐτὸν εἰς ϶ ἄρ- 10
χοντας τῆς πόλεως αὐτῶν, οἳ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὀζίας ὁ ϶ μιχὰ ἐκ τ φυλῆς συμεών, καὶ χάβρις ὁ ϶ γοθονιήλ, καὶ χαρμις ὁ ϶ μελχιήλ.

* καὶ συνεκάλεσαν πάντας ϶ 11
πρεσβυτέρους τ πόλεως· καὶ συνέδραμον πᾶς νεανίσκ@ αὐτῶν Ϛ αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἔστησαν τὸν ἀχιὼρ ἐν μέσῳ παντὸς λαοῦ αὐτῶν· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὀζίας τὸ συμβεβηκός· Ϛ ἀποκριθεὶς ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὰ ῥήματα τ συνεδρίας ὀλοφέρνου, καὶ πάντα τὰ ῥήματα ὅσα ἐλάλησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀρχόντων ἀσσούρ, καὶ ὅσα ἐμεγαλορρημόνησεν ὀλοφέρνης εἰς τὸν οἶκον ἰσραήλ.

* καὶ πεσόντες ὁ λαὸς προσεκύνη- 13
σαν τῷ θεῷ, καὶ ἐβόησαν τῷ θεῷ, λέγοντες,

* κύριε ὁ θεὸς ϶ οὐρανοῦ κάτιδε ἐπὶ 14
τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν, καὶ ἐλέησον τὴν ταπείνωσιν ϶ γένους ἡμῶν, Ϛ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῶν ἡγιασμένων σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

* καὶ παρεκάλεσαν τὸν ἀχιὼρ, καὶ 15
ἐπήνεσαν αὐτὸν σφόδρα.

* καὶ παρέλαβεν αὐτὸν ὀζίας 18
ἐκ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε πότον τοῖς πρεσβυτέροις. * καὶ ἐπεκαλέσαντ@ τὸν θεὸν 20
ἰσραὴλ εἰς βοήθειαν ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην.

9 * *Descendentes autem filij Israel de ciuitate sua, steterunt super eum, & soluentes eum adduxerunt ad Betulua.*

10 * *Et statuerunt eum inter principes ciuitatis eorum, qui erant in diebus illis, Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Chabris filius Gothoniel, & Charmis filius Melchiel.*

11 * *Et conuocauerunt omnes seniores ciuitatis, & concurrerunt omnes iuuenes eorum, & mulieres ad congregationem, & statuerunt Achior in medio vniuersi populi eorum, & interrogauit eum Ozias quod contigerat: & respondens nunciauit eis verba confessus Holofernis, & omnia verba quæ locutus fuit in medio principum Assyriorum, & quæ superbè locutus fuit Holofernes contra domum Israel.*

13 * *Et procidentes populus adorauerunt Deum, & clamauerunt Deo, dicentes:*

14 * *Domine Deus cæli respice in superbias eorum, & miserere humilitatis generis nostri, & respice super faciem sanctificatorum tibi in die hac.*

15 * *Et vocauerunt Achior, & laudauerunt eum valde.*

18 * *Et assumpsit eum Ozias de congregatione in domum suam, & fecit conuiuium senioribus.*

20 * *Et inuocauerunt Deum Israel in auxilium per totam noctem illam.*

relinquis præsumentes de te, & præsumentes de se & de sua virtute gloriantes, humilias. 15 Finito itaque fletu, & per totam diem oratione populorum completa, consolati sunt Achior, dicentes,

16 Deus patrum nostrorum, cuius tu virtutem prædicasti, ipse tibi hanc dabit vicissitudinem, vt eorum magis tu interitum videas.

17 Cùm verò Dominus Deus noster dederit hanc libertatem seruis suis, sit & tecum Deus in medio nostri, vt sicut placuerit tibi, ita cum tuis omnibus conuerseris nobiscum.

18 Tunc Ozias, finito consilio, suscepit cum in domum suam, & fecit cœnam magnam.

19 Et vocatis omnibus presbyteris, simul expleto ieiunio, refecerunt.

20 Postea verò conuocatus omnis populus, per totam noctem intra Ecclesiam orauerunt, petentes auxilium à Deo Israel.

CAP. VII.

1 AT *postridie nunciauit Holofernes omni exercitui suo, & omni populo suo, qui venerunt in auxilium eius, vt mouerent castra contra Betuluam, & ascensus montanorũ præoccuparent, & facerent prælium contra filios Israel. & mouit castra in die illa omnis vir potens eorum.*

2 *Et exercitus suorum virorum bellatorum millia peditum septuaginta & centum, & equitum millia duodecim, præter præparationem & viros, qui erant pedites inter eos, magna multitudo nimis.*

3 *Et castrametati sunt in valle prope Betuluam supra fontem. Et extenderunt in latitudinem super Dothaim vsque Belmaim, & in longitudinẽ à Betulua vsque ad Cyamonem, quæ est contra Esdraelom.*

4 *At filij Israel vt viderunt eorum multitudinem, turbati sunt valde. & dixit vnusquisque ad proximum suum, Nunc occupabunt isti faciem terræ vniuersæ, & neque montes excelsi, neque valles, neque colles sustinebunt grauitatem eorum.*

5 *Et assumentes vnusquisque arma bellica sua, & incendentes pyram super turribus suis, manserunt custodientes tota nocte illa.*

6 *At die secunda eduxit Holofernes omnẽ equitatum suum versus conspectum filiorum Israel, qui erant in Betulua. & considerauit ascensus ciuitatis eorum.*

7 *Et fontes aquarum eorum aggressus est, & præoccupauit eos. & imposuit eis castra virorum bellatorum. & ipse transtulit castra in populũ suum.*

8 *Et accedentes ei omnes principes filiorum Esau, & omnes duces populi Moab, & duces regionis maritimæ, dixerunt, Audiat iam verbum dominus noster, vt non sit fractio in exercitu tuo.*

ζ.

1 Τῇ ὑ ἐπαύριον παρήγγειλεν ὁ-
λοφέρνης πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ καὶ
παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, οἱ παρεγένοντο
ἐπὶ τὴν συμμαχίαν αὐτοῦ, ἀναζευ-
γνύειν ἐπὶ Βετυλούα, καὶ τὰς ἀναβά-
σεις τῆς ὀρεινῆς προκαταλαμβάνε-
σθαι, καὶ ποιεῖν πόλεμον πρὸς σὺ υἱὸς
ἰσραήλ· καὶ ἀνέζευξεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς αὐτῶν..

2 καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν ἀνδρῶν πο
λεμιστῶν χιλιάδες πεζῶν ἑβδομήκον-
τα καὶ ἑκατόν, καὶ ἱππέων χιλιάδες δεκα-
δύο, χωρὶς τ ἀποσκευῆς καὶ τῶν ἀνδρῶν
οἱ ἦσαν πεζοὶ ἐν αὐτοῖς πολὺ πλῆθο
3 σφόδρα. καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ
αὐλῶνι πλησίον Βετυλούα ἐπὶ τῆς
πηγῆς· καὶ παρέτειναν εἰς πλάτος ἐπὶ
δωθαεὶμ ἕως βελμαΐμ, καὶ εἰς μῆκος
ἀπὸ Βετυλούα ἕως κυάμωνος ὃ ἔστιν
ἀπέναντι ἐσδραηλών.

4 καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ὡς εἶδον αὐτῶν
τὸ πλῆθος, ἐταράχθησαν σφόδρα· καὶ
εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ,
νῦν ἐκκλείσουσιν ἕτοι τὸ πρόσωπον τ
γῆς πάσης, καὶ ἔτε τὰ ὄρη τὰ ὑψη-
λὰ, ἔτε αἱ φάραγγες, ἔτε οἱ βουνοὶ
ὑποστήσονται τὸ βάρος αὐτῶν.

5 καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ
σκεύη τ πολεμικὰ αὐτῶν, καὶ ἀνά-
ψαντες πυρὰ ἐπὶ σὺ πύργους αὐ-
τῶν, ἔμφυον φυλάσσοντες ὅλην τὴν
νύκτα ἐκείνην.

6 τῇ ὑ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἐξήγα-
γεν ὁλοφέρνης πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ
κ πρόσωπον πάντων υἱῶν ἰσραὴλ οἱ ἦ-
σαν ἐν βετυλούα· καὶ ἐπεσκέψατο τὰς
ἀναβάσεις τῆς πόλεως αὐτῶν.

7 καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων αὐ-
τῶν ἐφώδευσε, καὶ προκατελάβετο αὐ-
τάς· καὶ ἐπέστησεν αὐτοῖς παρεμβολὰς
ἀνδρῶν πολεμιστῶν· καὶ αὐτὸς ἀνέζευ-
8 ξεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ προ-
σελθόντες αὐτῷ πάντες οἱ ἄρχοντες
τῶν υἱῶν ἠσαῦ, καὶ πάντες οἱ ἡγούμε-
νοι λαοῦ μωάβ, καὶ οἱ στρατηγοὶ τ
παραλίας, εἶπον, ἀκουσάτω δὴ λό-
γον ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἵνα μὴ γένηται
θραῦσις ἐν τῇ δυνάμει σου.

CAP. VII.

1 HOlofernes autem altera die præcepit exercitibus suis, vt ascenderent contra Bethuliam.

2 Erant autem pedites bellatorum centum viginti millia, & equites viginti duo millia, præter præparationes virorum illorum, quos occupauerat captiuitas, & abducti fuerant de prouinciis & vrbibus vniuersæ iuuentutis.

3 Omnes parauerunt se pariter ad pugnam contra filios Israel, & venerunt per crepidinem montis vsque ad apicem, qui respicit super Dothain, à loco qui dicitur Belma, vsq; ad Chelmon, qui est contra Esdrelon.

4 Filij autem Israel, vt viderunt multitudinem illorum, prostrauerunt se super terram, mittentes cinerem super capita sua, vnanimes orantes, vt Deus Israel misericordiam suam ostenderet super populum suum.

5 Et assumentes arma sua bellica, sederunt per loca quæ angusti itineris tramitem dirigunt inter montosa, & erant custodientes ea tota die & nocte.

6 Porrò Holofernes, dum circuit per gyrum, reperit quòd fons qui influebat, aquæductum illorũ à parte australi extra ciuitatem dirigeret, & incîdi præcepit aquæductum illorum.

7 Erant tamen non longè à muris fontes, ex quibus furtim videbãtur haurire aquam ad refocillandum potius, quàm ad potandum.

8 Sed filij Ammon & Moab accesserunt ad Holofernem, dicentes,

* Filij Israel non in lan- 9
cea, nec in sagitta confidunt, sed montes defendunt illos, & muniunt illos colles in præcipitio cõstituti.

* Vt ergo sine congres- 10
sione pugnæ possis superare eos, pone custodes fontium, vt non hauriant aquã ex eis, & sine gladio interficies eos; vel certè fatigati, tradent ciuitatem suam, quam putant in montibus positam, superari nõ posse.

* Et placuerũt verba hęc 11
coram Holoferne, & corã satellitibus eius, & constituit per gyrum centenarios per singulos fontes.

* Cúmque ista custodia 12
per dies viginti fuisset ex- C
pleta, defecerunt cisternæ & collectiones aquarũ omnibus inhabitantibus Bethuliam, ita vt non esset in ciuitate vnde satiarétur vel vna die, quoniam ad mensurã dabatur populis aqua quotidie.

* Tunc ad Oziam con- 13
gregati omnes viri, fœmi-

* ὁ γὰρ λαὸς οὗτος τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, 9
ὲ πεποίθασιν ἐπὶ τοῖς δόρασιν αὐτῶν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ὕψεσι τῶν ὀρέων ἐν οἷς αὐτοὶ καθίκουσιν ἐν αὐτοῖς· ὲ γάρ ἐστιν εὐχερὲς προβῆναι ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων αὐτῶν.

* καὶ νῦν δέσποτα μὴ πολέμει 10
πρὸς αὐτὸς καθὼς γίνε) πόλεμος παρατάξεως, καὶ ὲ πεσεῖται ἐκ τοῦ λαοῦ σου ὡς ἀνὴρ εἷς· ἀνάμεινον ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς σου διαφυλάσσων πάντα ἄνδρα ἐκ τ δυνάμεώς σου· ὲ ἐπικρατησάτωσαν ④ παῖδές σου τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατ@, ἡ ἐκπορεύε) ἐκ τ ῥίζης τοῦ ὄρους· διότι ἐκεῖθεν ὑδρεύον) πάντες ④ καθικοῦντες βετουλύα· καὶ ἀνελεῖ αὐτὸς ἡ δίψα, καὶ ἐκδώσουσι τὴν πόλιν ἑαυτῶν· ὲ ἡμεῖς καὶ ὁ λαὸς ἡμῶ ἀναβησόμεθα ἐπὶ τὰς πλησίον κορυφὰς τῶν ὀρέων, ὲ παρεμβαλοῦμεν ἐπ' αὐταῖς εἰς προφυλακήν· ὲ μὴ ἐξελθεῖν ἐκ τ πόλεως ἄνδρα ἕνα· καὶ ταχήσον) ἐν τῷ λιμῷ αὐτοί, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· ὲ πρὶν ἐλθεῖν τὴν ῥομφαίαν ἐπ' αὐτὸς, καταστραφήσονται ἐν ταῖς πλατείαις τ οἰκήσεως αὐτῶν· ὲ ἀνταποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα πονηρόν, ἀνθ' ὧν ἐσασίασαν καὶ ὐχ ὑπήκουσαν τῷ προσώπῳ σου ἐν εἰρήνῃ.

* καὶ ἦρεσαν ④ λόγοι αὐτῶν ἐνώπιον ὁλοφέρνου, καὶ ἐνώπιον πάντων 11
τῶν θεραπόντων αὐτ· ὲ συνέταξε ποιεῖν καθὰ ἐλάλησαν.

* καὶ ἀπῆραν παρεμβολὴ υἱῶν ἀμμών, καὶ μετ' αὐτῶν χιλιάδες 12
πέντε υἱῶν ἀσσὼρ· ὲ παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι· καὶ προκατελάβοντο τὰ ὕδατα ὲ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων τῶν υἱῶν ἰσραήλ· καὶ ἀνέβησαν υἱοὶ ἠσαὺ ὲ υἱοὶ ἀμμών, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ὀρεινῇ ἀπέναντι δωθαείμ· καὶ ἀπέστειλαν ἐξ αὐτῶν πρὸς νότον ὲ ἀπηλιώτην ἀπέναντι ἐκρεβήλ, ἥ ἐστιν πλησίον χουσί, ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χειμάρρου μοχμύρ· καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ τῶν ἀσσυρίων παρενέβαλον ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐκάλυψαν πᾶν τὸ πρόσωπον τ γῆς· καὶ αἱ σκηναὶ ὲ αἱ ἀπαρτίαι αὐτῶν κατεστρώθησαν εἰς πλῆθ@ πολὺ σφόδρα. * καὶ ④ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐβόησαν πρὸς κύριον θεὸν αὐτῶν, ὅτι ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ὅτι ἐκύκλωσαν πάντες ④ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν· ὲ ἔμεινον κύκλῳ αὐτῶν πᾶσα συναγωγὴ ἀσσύρ, οἱ πεζοὶ καὶ τὰ ἅρματα καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν ἡμέρας τριακοντατέσσαρας·

9 * *Nam populus iste filiorum Israel, non confidunt in lanceis suis, sed in sublimitatibus montium in quibus ipsi habitant in eis: non enim est facile procedere per vertices montium eorum.*

10 * *Et nunc domine ne prælium ineas aduersus eos sicut fit prælium aciei, & non cadet de populo tuo vt vir vnus: mane in castris tuis custodiens omnem virum ex exercitu tuo. & obtineant serui tui fontem aquæ, qui exit de radice montis; quia inde aquantur omnes habitantes Betulua, et interimet eos sitis, & tradent ciuitatem suam: & nos & populus noster ascẽdemus super proximas altitudines montium, et castrametabimur super eas in custodiam: ne exeat de ciuitate vir vnus. & contabescent in fame ipsi, & vxores eorum, & filij eorum, & antequam veniat gladius super eos, subuertentur in plateis habitationis eorum. & retribues eis retributionem malam, eò quòd rebellauerunt, & non obedierunt faciei tuæ in pace.*

11 * *Et placuerunt verba eorum coram Holoferne, & coram omnibus satellitibus eius. & constituit facere sicut locuti fuerunt.*

12 * *Et recesserunt castra filiorum Ammon, & cum eis millia quinque filiorum Assur, & castrametati sunt in valle; & præoccupauerunt aquas & fontes aquarum filiorum Israel: et ascenderunt filij Esau & filij Ammon, & castrametati sunt in montanis contra Dothaim, & miserunt ex eis ad Austrum & Subsolanum cõtra Ecrebel, quæ est propè Chusi, quæ est super torrentem Mochmur. & reliquus exercitus Assyriorum castrametati sunt in campo, & cooperuerunt omnem faciem terræ, & tabernacula & sarcinæ eorum castra fecerunt in multitudine multa valde.*

13 *Et filij Israel clamauerunt ad Dominum Deum eorum, quoniam defecit animo spiritus eorum, quoniam in circuitu erant omnes inimici eorum, & non poterant fugere de medio eorum: & manserunt in circuitu eorum omnis congregatio Assyriorum, pedites & currus, & equites eorum diebus trigintaquatuor.*

& deficiebant omnibus habitantibus Bethulua omnia receptacula ſua aquarum. et lacus euacuabãtur, & nõ habebant ad bibendum ad ſatietatem aquam die vna, quoniam in mẽſura dabant eis ad bibendum. & conſternati ſunt infantes eorum, & vxores & iuuenes defecerunt à ſiti. & cadebant in plateis ciuitatis, & in tranſitibus portarum. & non erat vigor amplius in eis. Et congregatus eſt vniuerſus populus ad Ozian & principes ciuitatis, iuuenes, & mulieres, & pueri. & clamauerũt voce magna, & dixerunt coram omnibus ſenioribus, Judicet Deus inter nos & vos, quoniam feciſtis in nobis iniuſtitiam magnã, non loquentes pacifica cum filiis Aſſyriorum.

καὶ ἐξέλειπον πόλεις τοῦ καθίκουν τας βεθυλύα πόλα τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν τῶν ὑδάτων· καὶ ⁋ λάκκοι ἐξεκενοῦντο· καὶ οὐκ εἶχον πιεῖν εἰς πλησμονὴν ὕδωρ ἡμέραν μίαν, ὅτι ἐν μέτρῳ ἐδίδουν αὐτοῖς πιεῖν. καὶ ἠθύμησαν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες καὶ ⁋ νεανίσκοι ἐξέλιπον ἀπὸ τ δίψης. καὶ ἔπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως, καὶ ἐν ταῖς διόδοις τῶν πυλῶν. καὶ οὐκ ἦν κραταίωσις ἔτι ἐν αὐτοῖς· καὶ ⁋ συνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ⁋ πὶ ὀζίαν καὶ ⁋ τοὺς ἄρχοντας τ πόλεως, ⁋ νεανίσκοι καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία· καὶ ⁋ βόησαν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπον ἐναντίον πάντων τῶν πρεσβυτέρων, κρίναι ὁ θεὸς ⁋ δικαιοσύνην ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὅτι ἐποιήσατε ἐν ἡμῖν ἀδικίαν μεγάλην τ λαλῆσαντες εἰρηνικὰ μετ᾽ τῶν υἱῶν ἀσσούρ.

14 *Et nunc non eſt auxiliator noſter, ſed vendidit nos Deus in manibus eorum, vt proſternamur ante eos in ſiti et perditione magna.*

14 ⁋ καὶ νῦν οὐκ ἔστι βοηθὸς ἡμῶν, ἀλλὰ πέπρακεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, τοῦ καταῤῥωθῆναι ἐναντίον αὐτῶν ἐν δίψῃ καὶ ἀπωλείᾳ μεγάλῃ.

15 *Et nunc conuocate eos, & tradite ciuitatẽ omnem in direptionẽ populo Holofernis, & vniuerſo exercitui eius.*

15 ⁋ καὶ νῦν ⁋ παλέσασθε αὐτούς, καὶ ἔκδοτε τὴν πόλιν πᾶσαν εἰς προνομὴν λαῷ ὁλοφέρνε καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

16 *Quoniam melius nos fieri eis in rapinam, quàm mori in ſiti. erimus enim in ſeruos, & viuet anima noſtra: & non videbimus mortem infantium noſtrorum in oculis noſtris, & vxores & filios noſtros deficientes animas ipſorum.*

16 ⁋ ὅτι κρεῖσσον ἡμᾶς γενηθῆναι αὐτοῖς εἰς διαρπαγήν, ἢ ἀποθνεῖν ἐν δίψῃ· ἐσόμεθα γὰρ εἰς δούλους, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν· καὶ οὐκ ὀψόμεθα τὸν θάνατον τῶν νηπίων ἡμῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν ἐκλιποῦσας τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

17 *Conteſtamur vobis cælum & terram, & Deum noſtrum, & Dominum patrum noſtrorum, qui vlciſcitur nos ſecundum peccata noſtra, & peccata patrum noſtrorum, vt non faciat ſecundum verba hæc in die hodierna.*

17 ⁋ μαρτυρόμεθα ὑμῖν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ κύριον τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐκδικεῖ ἡμᾶς κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τὰ ἁμαρτήματα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἵνα μὴ ποιήσῃ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον.

18 *Et factus ſuit planctus magnus in medio congregationis omnium vnanimiter. & clamauerunt ad Dominum Deum voce magna.*

18 ⁋ καὶ ἐγένετο κλαυθμὸς μέγας ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας πάντων ὁμοθυμαδόν· καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν κύριον θεὸν φωνῇ μεγάλῃ.

næque, iuuenes & paruuli omnes ſimul vna voce dixerunt, Iudicet Deus inter nos & te, quoniam feciſti in nos mala, nolens loqui pacificè cũ Aſſyriis; & propter hoc vendidit nos Deus in manibus eorum.

14 * Et ideo non eſt qui adiuuet, cùm proſternamnr ante oculos eorum in ſiti & in perditione magna.

15 * Et nunc congregate vniuerſos qui in ciuitate ſunt, vt ſpõte tradamus nos populo Holofernis.

16 * Melius eſt enim vt captiui benedicamus Dominum viuentes, quàm moriamur & ſimus opprobriũ omni carni, cùm videamus vxores noſtras & infantes noſtros mori ante oculos noſtros.

17 * Conteſtamur hodie cęlum & terram, & Deum patrum noſtrorum, qui vlciſcitur nos ſecundum peccata noſtra, vt iam tradatis ciuitatem in manu militiæ Holofernis, vt ſit finis noſter breuis in ore gladij, qui longior efficitur in aridita-te ſitis.

18 * Et cùm hæc dixiſſent, factus eſt fletus & vlulatus magnus in eccleſia omnibus, & per multas horas vna voce clamauerunt ad Deum, dicentes,

19 * Peccauimus cum patribus noſtris, iniuſtè egimus, iniquitatem fecimus.

20 * Tu quia pius es, miſerere noſtri, & in tuo flagello vindica iniquitates noſtras, & noli tradere cõfitentes te populo qui ignorat te, vt non dicant inter gentes, Vbi eſt Deus eorum?

21 * Et cùm fatigati his clamoribus, & his fletibus laſſati ſiluiſſent, exurgens Ozias, infuſus lachrymis, dixit:

* Æquo animo estote fratres, & hos quinq; dies expectemus à Domino misericordiam. 22

* Forsitan enim indignationem suam abscindet, & dabit gloriam nomini suo. 23

* Si autẽ transactis quinque diebus, nõ venerit adiutoriũ, faciemus hæc verba quæ locuti estis. 24

CAP. VIII.

ET factum est cùm audisset hæc verba Iudith A vidua; quæ erat filia Merari, filij Idox, filij Ioseph, filij Oziæ, filij Elai, filij Iamnor, filij Iedeon, filij Raphoim, filij Achitob, filij Melchiæ, filij Enan, filij Nathaniæ, filij Salathiel, filij Simeon, filij Ruben. 1

* Et vir eius fuit Manasses; qui mortuus est in diebus messis ordeaceæ. 2

* Instabat enim super alligantes manipulos in campo, & venit æstus super caput eius, & mortuus est in Bethulia ciuitate sua, & sepultus est cum patribus suis. 3

* Erat autem Iudith relicta eius vidua iam annis tribus, & mensibus sex. 4

* Et in superioribus domus suæ fecit sibi secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur; & habens super lumbos suos cilicium, ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ, præter sabbata, & neomenias, & festa domus Israel. 5

* Erat autem eleganti aspectu nimis; cui vir suus reliquerat diuitias multas, & familiam copiosam, ac possessiones armẽtis boum, ac gregibus ouium plenas. 6

* Εἶπε πρὸς αὐτὸς Ὀζίας, θαρσεῖτε ἀδελφοί· διακαρτερήσωμεν ἔτι πέντε ἡμέρας, ἐν αἷς ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεὸς ἡμῖν τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς· οὐ γὰρ ἐγκαταλείψει ἡμᾶς εἰς τέλος. 22

* ἐὰν δὲ διέλθωσιν αὗται, καὶ μὴ ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς βοήθεια, ποιήσω κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν· καὶ ἐσκόρπισε τὸν λαὸν εἰς τοὺς ἑαυτοῦ παρεμβολούς· καὶ ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως αὐτῶν ἀπῆλθον, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀπέστειλαν· καὶ ἦσαν ἐν ταπεινώσει πολλῇ ἐν τῇ πόλει. 24

η'.

* Καὶ ἤκουσεν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἰουδὶθ θυγάτηρ μεραρί, υἱοῦ ὠξ υἱοῦ ἰωσὴφ, υἱοῦ ὀζιήλ, υἱοῦ ἐλιήα, υἱοῦ ἀνανίου, υἱοῦ γεδεών, υἱοῦ ῥαφαΐν, υἱοῦ ἀχιτὼ, υἱοῦ ἠλιού, υἱοῦ ἐλιάβ, υἱοῦ ναθαναήλ, υἱοῦ σαμαλιὴλ, υἱοῦ σαλαδαΐ, υἱοῦ ἰσραήλ. 1

* καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς μανασσῆς τῆς φυλῆς αὐτῆς, καὶ τῆς πατριᾶς αὐτῆς· καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡμέραις θερισμοῦ κριθῶν. 2

* ἐπέστη γὰρ ἐπὶ τοὺς δεσμεύοντας τὰ δράγματα ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ὁ καύσων ἦλθεν ἐπὶ τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ· καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς ἐν τῇ ἀγρῷ τῇ ἀναμέσον Δωθαεὶμ καὶ Βαλαμών. 3

* καὶ ἐθάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγρῷ τῇ ἀναμέσον Δωθαεὶμ καὶ Βαλαμών. * καὶ ἦν ἰουδὶθ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς χηρεύουσα ἔτη τρία καὶ μῆνας τέσσαρας. 4

* καὶ ἐποίησεν ἑαυτῇ σκηνὴν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτῆς σάκκον, καὶ ἦν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἱμάτια τῆς χηρύσεως αὐτῆς· καὶ ἐνήστευε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς χηρύσεως αὐτῆς, χωρὶς προσαββάτων καὶ σαββάτων, καὶ προνουμηνιῶν καὶ ἑορτῶν καὶ χαρμοσυνῶν οἴκου ἰσραήλ. 5

* καὶ ἦν καλὴ τῷ εἴδει, καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα· καὶ ὑπελείπετο αὐτῇ μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας καὶ κτηνῶν, καὶ ἀγρούς, καὶ ἔμενεν ἐπ' αὐτῶν. 6

* Et dixit ad eos Ozias, Confidite fratres: expectemus adhuc quinq; dies, in quibus conuertet Dominus Deus noster misericordiam suam super nos. non enim derelinquet nos in finem. 22

* Si autem transierint isti, & non venerit super nos adiutorium, faciam iuxta verbum vestrum: & dispersit populum in sua castra. & ad muros & turres ciuitatis suæ abierunt, & vxores & filios in domos suas miserunt, & erant in humilitate multa in ciuitate. 24

CAP. VIII.

* ET audiuit in illis diebus Iudith filia Merari, filij Ox, filij Ioseph, filij Oziel, filij Helcia, filij Ananiæ, filij Gedeon, filij Raphain, filij Acitho, filij Eliu, filij Eliab, filij Nathanael, filij Samaliel, filij Saladai, filij Israel. 1

* Et vir eius Manasses de tribu eius & de familia eius, & mortuus est in diebus messis ordei. 2

* Instabat enim super alligantes manipulos in cãpo, & æstus venit super caput eius, & cecidit in lectum suum, & sepelierunt eum cum patribus suis in agro qui inter Dothaim & Balamo. * Et erat Iudith in domo sua vidua annis tribus & mensibus quatuor. 3 4

* Et fecit sibi tabernaculum in parte superiori domus suæ, & imposuit super lumbũ suum cilitium, & erant super eam vestes viduitatis suæ, & ieiunauit omnibus diebus viduitatis suæ, præter anteſabbata et ſabbata & anteneomenias & festa, & solemnitates domus Israel. 5

* Et erat speciosa formâ, & elegans aspectu nimis: & reliquerat ei Manasses vir eius aurum & argentum, & famulos, & ancillas, & pecora, & agros, & manebat in eis. 6

Et non erat qui inferret in eam verbum malum, quoniam timebat Deum valde. Et audiuit verba populi mala contra principem, quoniam consternati sunt in paucitate aquarum; & audiuit omnia verba Judith quæ locutus fuit ad eos Ozias, quomodo iurauit eis quòd traderet ciuitatẽ post dies quinq; Assyrijs. Et cùm misisset ancillam suam quæ præerat omnibus facultatibus suis, vocauit Oziam & Chabrin & Charmin presbyteros ciuitatis suæ: & venerunt ad eam. Et dixit ad eos, Audite iam me principes habitantiũ Betuluæ, quoniam non rectum verbum vestrũ quod locuti estis coram populo in die hac, & constituistis iusiurandũ hoc quod locuti estis inter Deum & nos, & dixistis tradituros esse ciuitatem inimicis nostris, nisi in illis conuersus fuerit Dominus ad adiuuandum nos. Et nunc qui estis vos qui tentastis Deum in die hodierna, & statuitis pro Deo in medio filiorũ hominũ? & nunc Dominum omnipotentem exquiritis, & nihil cognoscetis vsque in seculum, quia profundum cordis hominis non inuenietis, & verba cogitationis eius nõ percipietis; & quomodo Deum qui fecit omnia hæc scrutabimini, & mentem eius cognoscetis, & cogitationẽ eius dignoscetis? Nequaquam fratres, ne ad iram excitetis Dominum Deum nostrum, quoniã si noluerit in quinq; diebus adiuuare nos, ipse habet potestatẽ in quibus voluerit defendere et omnibus diebus, aut etiã exterminare nos ante faciẽ inimicorũ nostrorũ. Vos aũt ne alienetis consilia Dñi Dei nostri, quoniã nõ quasi homo Deꝰ vt minis afficiatur, neque sicut filius hominis vt iudicetur. Ideoque expectantes quæ ab eo salutem, inuocemus eum in adiutorium nostrum, & exaudiet vocẽ nostram, si fuerit ei placitum, quoniam non surrexit in generationibus nostris, neque est in die hodierna, neque tribus, neque familia, neque populus, neque ciuitas ex nobis, qui adorent deos manufactos.

7 * Καὶ ἦν λῶ ὃς ἐπήνεγκεν ἐπ' αὐτὴν ῥῆμα πονηρόν, ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν θεὸν
8 σφόδρα. * Καὶ ἤκουσε τὰ ῥήματα τοῦ λαοῦ τὰ πονηρὰ ἐπὶ τὸν ἄρχοντα, ὅτι ὠλιγοψύχησαν ἐν τῇ ἀπορίᾳ τῶν ὑδάτων· καὶ ἤκουσε πάντας τοὺς λόγους ἃ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς Ὀζίας, ὡς ὤμοσεν αὐτοῖς παραδώσειν τὴν πόλιν μετὰ ἡμέρας πέντε τοῖς Ἀσσυρίοις.
9 * καὶ ἀποστείλασα τὴν ἄβραν αὐτῆς τὴν ἐφεστῶσαν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῇ, καλέσαι Ὀζίαν καὶ Χαβρὶν καὶ Χαρμὶν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως αὐτῆς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτήν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἀκούσατέ μου ἀρχόντες τῶν κατοικούντων Βετυλούα, ὅτι οὐκ ἀληθὴς ὁ λόγος ὃν ἐλαλήσατε ἐναντίον τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ ἐστήσατε τὸν ὅρκον τοῦτον ὃν ἐλαλήσατε ἀνὰ μέσον τοῦ θεοῦ καὶ ἡμῶν, καὶ εἶπατε παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐὰν μὴ ἐν αὐταῖς ἐπιστρέψῃ κύριος βοηθῆσαι ἡμῖν.
10 * καὶ νῦν τίνες ἐστὲ ὑμεῖς οἱ ἐπειράσατε τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, καὶ ἵστασθε ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ υἱῶν
11 ἀνθρώπων; * καὶ νῦν κύριον παντοκράτορα ἐξετάζετε, καὶ οὐδὲν ἐπιγνώσεσθε εἰς τὸν αἰῶνα· ὅτι βάθος καρδίας ἀνθρώπου οὐκ ἀνήσετε, καὶ λόγους διανοίας αὐτοῦ οὐ διαλήψεσθε, καὶ πῶς τὸν θεὸν ὃς ἐποίησε πάντα ταῦτα ἐρευνήσετε, καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐπιγνώσεσθε, καὶ τὸν λογισμὸν αὐτοῦ καταλαβήσεται;
12 * μηδαμῶς ἀδελφοί, μὴ παροργίζετε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐὰν μὴ θέλῃ ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις βοηθῆσαι ἡμῖν, αὐτὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἐν αἷς θέλει σκεπάσαι καὶ πάσας ἡμέρας, ἢ καὶ ὀλοθρεῦσαι ἡμᾶς πρὸ προσώπου
13 τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. * ὑμεῖς οὖν μὴ ἐνεχειρίζετε τὰς βουλὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς ἀπειληθῆναι, οὐδ' ὡς υἱὸς ἀν-
14 θρώπου διατιθῆναι. * διόπερ ἀναμένοντες τὸν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν, προκαλεσώμεθα αὐτὸν εἰς βοήθειαν ἡμῶν· καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς ἡμῶν, ἐὰν ᾖ αὐτῷ ἀρεστόν· ὅτι οὐκ ἀνέστη ἐν ταῖς γενεαῖς ἡμῶν, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, οὔτε φυλή, οὔτε πατριά, οὔτε δῆμος, οὔτε πόλις ἐξ ἡμῶν, οἳ προσκυνοῦσι θεοῖς χειροποιήτοις.

7 * Et erat hæc in omnibus famosissima, quoniam timebat Dominũ valde, nec erat qui loqueretur de illa verbum malum.
8 * Hęc itaq; cùm audisset, quoniã Ozias promisisset, quòd transacto quinto die traderet ciuitatem, misit ad presbyteros Chabri & Charmi.
9 * Et venerunt ad illam, & dixit illis, Quod est hoc verbum in quo consensit Ozias, vt tradat ciuitatem Assyriis, si intra quinq; dies non venerit vobis adiutorium?
10 * Et qui estis vos qui tentatis Dominum? Non est iste sermo qui misericordiã prouocet, sed potius qui iram excitet, & furorem accendat.
11 * Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrũ diem constituistis ei.
12 * Sed quia patiens Dominus est, in hoc ipso pœniteamus, & indulgentiam eius fusis lachrymis postulemus.
13 * Non enim quasi homo Deus sic comminabitur, neq; sicut filius hominis ad iracundiam inflãmabitur.
14 * Et ideo humiliemus illi animas nostras, & in spiritu cõstituti humiliato seruiẽtes illi, dicamus flẽtes Dño, vt secundũ voluntatẽ suam sic faciat nobiscum citò misericordiam suam.

* Vt ſicut conturbatum 15
eſt cor noſtrum in ſuperbia
eorum, ita etiam de noſtra
humilitate gloriemur; quo-
niam nō ſumus ſecuti pec-
cata patrum noſtrorū, qui
dereliquerūt Deum ſuum,
& adorauerunt deos alie-
nos. pro quo ſcelere dati
ſunt in gladiū, & in rapinā,
& in confuſionem inimicis
ſuis. * Nos autē alterum 16
Deū neſcim⁹ prętер ipſum.
* Expectemus humiles 17
conſolationem eius, & ex-
quiret ſanguinem noſtrum
de afflictionibus inimico-
rum noſtrorum, & humi-
liabit omnes gentes quæ-
cunque inſurgunt contra
nos, & faciet illas ſine ho-
nore Dñs Deus noſter.
* Et nunc fratres, quo- 18
niam vos qui eſtis presby-
teri in populo Dei, & ex
vobis pendet anima illorū,
ad eloquium veſtrū corda
eorum erigite, vt memores
ſint quia tentati ſunt patres
noſtri, vt probarētur ſi verè
colerent Deum ſuū. * Me- 19
mores eſſe debent, quo-
modo pater noſter Abraam
tentatus eſt, & per multas
tribulationes probat⁹, Dei
amicus effectus eſt. * Sic 20
Iſaac, ſic Iacob, ſic Moyſes,
& omnes q̄ placuerūt Deo,
p̄ multas tribulationes trā-
ſierūt fideles. * Illi aūt qui 21
tentationes nō ſuſceperunt
cū timore Dñi, & impatiē-
tiam ſuam, & improperium
murmurationis ſuæ contra
Dñm, ptulerūt, exterminati
ſunt ab exterminatore, & à
ſerpētibus perierūt. * Et nos 22
ergo nō vlciſcamur nos pro
his quæ patimur, ſed repu-
tantes peccatis noſtris hæc
ipſa ſupplicia minora eſſe
flagella Dñi quaſi ſerui qui
corripimur ad emendatio-
nē, & nō ad perditionē no-
ſtrā eueniſſe credamus. * Et 23
dixerunt illi Ozias & preſ-

* καθάπερ ἐγλύεθ ἐν ταῖς πρότε- 15
ρον ἡμέραις, ὧν χάριν ἐδόθησαν εἰς
ῥομφαίαν & διαρπαγὴν & πατέρες
ἡμῶν, & ἔπεσον πῶμα μέγα ἐνώπιον
τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν.
* ἡμεῖς δ ἕτερον θεὸν οὐκ ἐγνωμεν. 16
* ὅθεν ἐλπίζομεν ὅτι οὐχ ὑστερή- 17
ψεται ἡμᾶς, ὅτε ἀπὸ τοῦ γένους ἡμῶν,
ὅτε ἐν τῇ λαφθῆναι ἡμᾶς, ὅτως κλη-
θήσεται ἡ Ἰουδαία· καὶ πονομασθήσε-
ται τὰ ἅγια ἡμῶν, & ἐκζητήσει τὸν βεβή
λωσιν αὐτῶν ἐν τῷ στόματι ἡμῶν, &
τὸν φόβον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν & τὴν
αἰχμαλωσίαν τῆς γῆς & τὴν ἐρήμωσιν
τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἐπιστρέψει εἰς
κεφαλὴν ἡμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ ἐδὼ
δουλεύσωμεν ἐκεῖ· καὶ ἐσόμεθα εἰς
πρόσκομμα καὶ εἰς ὄνειδος ἐναντίον
τῶν κτωμένων ἡμᾶς· ὅτι οὐκαλυθη-
σήσεται ἡ δουλεία ἡμῶν εἰς χάριν,
ἀλλ' εἰς ἀτιμίαν θήσει αὐτὴν κύριος
ὁ θεὸς ἡμῶν.
* καὶ νῦν ἀδελφοὶ ἐπιδείξωμεθα 18
τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, ὅτι ἐξ ἡμῶν ἐκ-
κρέμαται ἡ ψυχὴ αὐτῶν, & τὰ ἅγια καὶ
ὁ οἶκος & τὸ θυσιαστήριον ἐπεστήριξται
ἐφ' ἡμῖν· πρὸ πάντα ταῦτα εὐχαρι-
στήσωμεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, ὃς πει-
ράζει ἡμᾶς καθὼς καὶ τοὺς πατέρας
ἡμῶν.
* μνήσθητε ὅσα ἐποίησε μετὰ Ἀ- 19
βραάμ.
* καὶ ὅσα ἐπείρασε τὸν Ἰσαάκ, & 20
ὅσα ἐγλύεθ τῷ Ἰακὼβ ἐν μεσοπο-
ταμίᾳ τῆς συρίας ποιμαίνοντα τὰ πρό-
βατα Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς
αὐτοῦ.
* ὅτι οὐκαθὼς ἐκείνους ἐπύρωσεν εἰς 21
ἐτασμὸν καρδίας αὐτῶν, & ἡμᾶς οὐκ
ἐξεδίκησεν, ἀλλ' εἰς νουθεσίαν μαστι-
γοῖ κύριος & τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ.
* & εἶπε πρὸς αὐτὸν Ὀζίας, πάν- 23
τα ὅσα εἶπας ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐλά-
λησας· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεται
τοῖς λόγοις σου· ὅτι οὐκ ἐν τῇ σήμε-
ρον ἡ σοφία σου πρόδηλός ἐστιν, ἀλ-
λὰ ἀπ' ἀρχῆς ἡμερῶν σου ἔγνω πᾶς
ὁ λαὸς τὸν σωφρονισμόν σου, καθότι ἀγα-
θόν ἐστιν τὸ πλάσμα τῆς καρδίας σου·

15 * *Sicut fuit in prioribus diebus, quorum gratia dati ſunt in gladium & rapinam patres noſtri, & ceciderunt ruina magna in conſpectu inimicorum noſtrorum.*

16 * *Nos autem alterum Deum non cognouimus.*

17 * *Vnde ſperamus quòd non deficiet nos, neque de genere noſtro, neque cùm capti fuerimus nos, ſic vocabitur Iudæa, & diripientur ſancta noſtra, & exquiret profanationem eius de ore noſtro, & timorem oculorum noſtrorum, et captiuitatem terræ & deſolationem hæreditatis noſtræ conuertet in caput noſtrum in gentibus, vbicunque ſeruierimus illic, & erimus in offenſionem, & in vituperium in conſpectu poſſidentium nos, quoniam non dirigetur ſeruitus noſtra in gratiam, ſed in dedecus ponet eam Dominus Deus noſter.*

18 * *Et nunc fratres oſtendamus fratribus noſtris, quòd à nobis pendet anima eorum, & ſancta & domus, & altare firmata ſunt in nobis. præter omnia hæc agamus gratias Domino Deo noſtro, qui tentat nos ſicut & patres noſtros.*

19 * *Memores eſtote quæ fecit cum Abraham:*

20 * *Et quibus tentauit Iſaac, & quæ facta ſunt Iacob in Meſopotamia Syriæ paſcenti oues Laban fratris matris ſuæ.*

21 * *Quoniam non ſicut illos examinauit in examen cordis eorum, & nos non vltus eſt, ſed ad monitionem flagellat Dominus appropinquantes ſibi.*

23 * *Et dixit ad eam Ozias, Omnia quæcunque dixiſti in bono corde locuta es. & non eſt qui reſiſtat verbis tuis, quoniam non in hodierno die ſapientia tua manifeſta eſt, ſed à principio dierum tuorum cognouit omnis populus prudentiam tuam, quoniam bona eſt formatio cordis tui.*

sed populus sitiuit valde, et coegerũt nos sicut locuti sumus facere eis, & inducere iuramentũ super nos, quod nõ transgrediemur. * *Et nunc ora tu pro nobis, quoniam mulier religiosa es. & mittet Dominus pluuiã ad repletionẽ lacuũ nostrorũ, et nõ deficiemus amplius.* * *Et dixit ad eos Judith, Audite me, et faciam negociũ quod perueniet in generationes generationũ filiis generis nostri.* * *Vos stabitis in porta nocte hac, & exibo ego cũ ancilla mea. & in diebus post quas dixistis tradituros ciuitatẽ inimicis nostris, respiciet Dñs Israel in manu mea.* * *Vos autẽ nõ scrutabimini actũ meũ. non enim annũciabo vobis vsq; dũ perficiantur quæ ego facio.* * *Et dixit Ozias & principes ad eã, Vade in pace, et Dñs Deus ante te in vltionẽ inimicorũ nostrorũ. & reuertentes de tabernaculo, abierunt ad acies suas.*

CAP. IX.

IVdith verò cecidit in faciem, & imposuit cinerẽ super caput suũ, & exuit, quo induta erat, cilicio. & erat nuper oblatũ in Hierusalẽ in domũ Dñi incensum vesperæ illius. & clamauit voce magna Judith, & dixit, * *Domine Deus patris mei Symeon, cui dedisti gladium in vltionẽ alienigenarũ, qui solluerũt vuluam virginis in coinquinationẽ, & nudauerũt femur in confusionẽ, & profanauerũt virginitatẽ in opprobriũ. dixisti enim, Nõ sic erit. & fecerunt pro quibus dedisti principes eorũ in cædẽ. et stratũ eorũ irrigauit deceptũ in sanguine, et percussisti seruos in potẽtibus, & potẽtes in thronis suis. et dedisti mulieres eorũ in prædam, et filias eorũ in captiuitatem, et omnia spolia eorũ in diuisionẽ filiorũ dilectorũ à te, qui & zelauerũt zelũ tuũ, et abominati sunt coinquinationẽ sanguinis sui, & inuocauerunt te in auxiliatorem. Deus Deus meus, exaudi me viduam.*

ἀλλ' ὁ λαὸς δεδίψηκε σφόδρα, καὶ ἠνάγκασαν ἡμᾶς καθὰ ἐλαλήσαμεν ποιῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπαγαγεῖν ὅρκον ἐφ' ἡμᾶς, ὃν οὐ παραβησόμεθα. * καὶ νῦν δεήθητι σὺ περὶ ἡμῶν, ὅτι γυνὴ εὐσεβὴς εἶ· καὶ ἀποστελεῖ κύριος τὸν ὑετὸν εἰς πλήρωσιν τῶν λάκκων ἡμῶν, καὶ οὐκ ἐκλείψομεν ἔτι. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὰς Ἰουδείθ, ἀκούσατέ μου, καὶ ποιήσω πρᾶγμα ὃ ἀφίξεται εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς οἴκοις ὑμῶν. * ὑμεῖς στήσεσθε ἐπὶ τῆς πύλης τὴν νύκτα ταύτην, καὶ ἐξελεύσομαι ἐγὼ μετὰ τῆς παιδίσκης μου· καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μεθ' ἃς εἴπατε παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐπισκέψεται κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐν χειρί μου. * ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξερευνήσετε τὰ πραττόμενά μου· ἕως οὗ ἀπαγγελῶ ὑμῖν ἃ ποιῶ. * καὶ εἶπεν Ὀζίας καὶ οἱ ἄρχοντες πρὸς αὐτήν, πορεύου εἰς εἰρήνην, καὶ κύριος ὁ θεὸς ἔμπροσθέν σου εἰς ἐκδίκησιν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν· καὶ ἀποστρέψαντες ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὰς διατάξεις αὐτῶν.

θ'.

* Ἰουδεὶθ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ἐπέθετο σποδὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ ἐγύμνωσεν ὃν ἐνεδύσκετο σάκκον· καὶ ὡς ἄρτι προσφερόμενον εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸ θυμίαμα τὸ ἑσπέρας ἐκείνης· καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ Ἰουδείθ, καὶ εἶπε· * κύριε ὁ θεὸς τοῦ πατρός μου Συμεὼν ᾧ ἔδωκας ῥομφαίαν εἰς ἐκδίκησιν ἀλλογενῶν, οἱ ἔλυσαν μήτραν παρθένου εἰς μίασμα, καὶ ἐγύμνωσαν μηρὸν εἰς αἰσχύνην, καὶ ἐβεβήλωσαν παρθενίαν εἰς ὄνειδος· εἶπας γάρ, οὐχ οὕτως ἔσται· καὶ ἐποίησαν ἅπερ ἐλάλησας· καὶ ἔδωκας ἄρχοντας αὐτῶν εἰς φόνον· καὶ τὴν στρωμνὴν αὐτῶν ἠρυθρίασας τῷ ἀπατηθεῖσαν εἰς αἷμα· καὶ ἐπάταξας δούλους ἐπὶ δυνάσαις, καὶ δυνάστας ἐπὶ θρόνους αὐτῶν· καὶ ἔδωκας γυναῖκας αὐτῶν εἰς προνομήν, καὶ θυγατέρας αὐτῶν εἰς αἰχμαλωσίαν, καὶ πάντα τὰ σκύλα αὐτῶν εἰς διαίρεσιν υἱῶν ἠγαπημένων ὑπὸ σοῦ, οἳ καὶ ἐζήλωσαν τὸν ζῆλόν σου, καὶ ἐβδελύξαντο μίασμα αἵματος αὐτῶν, καὶ ἐπεκαλέσαντό σε εἰς βοηθόν· ὁ θεὸς ὁ θεὸς ὁ ἐμὸς ἐπάκουσόν μου τῆς χήρας.

byteri, Omnia quæ locuta es vera sunt, & nõ est in sermonibus tuis vlla reprehẽsio. * Nunc ergo ora pro nobis, quoniam mulier sancta es & timens Deum.

* Et dixit illis Iudith, Sicut quod potui loqui, Dei esse cognoscitis; ita, quod facere disposui, probate, si ex Deo est; & orate vt firmũ faciat Deus consiliũ meũ. * Stabitis vos ad portam nocte ista, & ego exeam cum abra mea, & orate vt, sicut dixistis, in diebus quinq; respiciat Dñs populũ suũ Israel.

* Vos autem nolo vt scrutemini actũ meum, & vsque dũ renunciem vobis, nihil aliud fiat, nisi oratio p me ad Dñm Deum nostrum.

* Et dixit ad eam Ozias princeps Iudæ, Vade in pace, & Dñs sit tecũ in vltionem inimicorum nostrorũ. & reuertentes abierunt.

CAP. IX.

QVibus ascẽdentibus, Iudith ingressa est oratorium suum, & induens se cilicio, posuit cinerẽ super caput suũ, & prosternens se Dño, clamabat ad Dñm, dicens, * Domine Deus patris mei Symeon, qui dedisti illi gladium in defensionem alienigenarũ, qui violatores extiterunt in coinquinatione sua, & denudauerunt femur virginis in confusionẽ, & dedisti mulieres illorum in prędam, & filias illorum in captiuitatem, & omnem prædam in diuisionem seruis tuis, qui zelauerunt zelũ tuum: subueni, quæso te, Dñe Deus meus mihi viduæ.

‡ Tu enim feciſti priora, 3
& illa poſt illa cogitaſti, &
hoc factũ eſt quod ipſe vo-
luiſti. ‡ Omnes enim vię 4
tuæ paratæ ſunt, & tua iu- B
dicia in tua prouidẽtia po-
ſuiſti. ‡ Reſpice caſtra Aſ- 5
ſyriorum nunc, ſicut tunc
caſtra Ægyptiorum videre
dignatus es, quando poſt
ſeruos tuos armati currebãt
confidentes in quadrigis &
in equitatu ſuo, & in mul-
titudine bellatorum. ‡ Sed 6
aſpexiſti ſuper caſtra eorũ,
& tenebræ fatigauerũt eos.
‡ Tenuit pedes eorũ abyſ- 7
ſus, & aquæ operuerũt eos.
‡ Sic fiant & iſti Domine, 8
qui confidunt in multitu-
dine ſua, & in currib⁹ ſuis,
& in contis, & in ſagittis C
ſuis, & in lanceis glorian-
tur, & neſciunt quia tu ipſe
es Deus noſter, qui conteris
bella ab initio, & Dominus
nomen eſt tibi. ‡ Erige 9
brachium tuũ ſicut ab ini-
tio, & allide virtutem eorũ
in virtute tua; cadat virtus
eorum in iracundia tua, qui
promittunt ſe violare ſan-
cta tua, & polluere taber-
naculum nominis tui, &
delicere gladio ſuo cornu
altaris tui. ‡ Fac Domine, 10
vt gladio proprio eius ſu-
perbia amputetur. capia-
tur laqueo oculorum ſuo-
rum in me, & percuties eũ
ex labiis charitatis meæ.
‡ Da mihi in animo con- 11
ſtantiam, vt contemnã illũ; D
& virtutẽ, vt euertam illum.
‡ Erit enim hoc memo- 12
riale nominis tui, cùm ma-
nus fœminę deiecerit eum.
‡ Non enim in multitu- 13
dine eſt virtus tua Domine,
neque in equorum viribus
voluntas tua. Nec ſuperbi
ab initio placuerũt tibi, ſed
humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio.

‡ σὺ γὰρ ἐποίησας τὰ πρότερα 3
ἐκείνων Ϛ ἐκεῖνα, Ϛ τὰ μετέπειτα καὶ
τὰ νῦν, καὶ τὰ ἐπερχόμενα διενοήθης,
καὶ παρέστησαν ἃ ἐβουλεύσω, Ϛ εἶπον,
ἰδοὺ παρέσμεν. ‡ πᾶσαι γὰρ αἱ ὁδοί σου 4
ἕτοιμοι, Ϛ αἱ κρίσεις σου ἐν προγνώσει.
‡ ἰδοὺ γὰρ ἀσσύριοι ἐπληθύνθησαν 5
ἐν δυνάμει αὐτῶν, ὑψώθησαν ἐφ' ἵπ-
πῳ γὰρ δυνάστῃ, ἐγαυρίασαν ἐν βρα-
χίονι πεζῶν, ἤλπισαν ἐν ἀσπίδι καὶ
τόξῳ Ϛ σφενδόνῃ, Ϛ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι
σὺ εἶ κύριος συντρίβων πολέμους· κύ-
ριος ὄνομά σοι· σὺ ῥῆξον αὐτῶν τὴν
ἰσχὺν ἐν δυνάμει σου, Ϛ κάταξον τὴν
κραταίωσιν αὐτῶν ἐν τῷ θυμῷ σου, ἐβου-
λεύσαντο γὰρ βεβηλῶσαι τὰ ἅγιά σου,
μιᾶναι τὸ σκήνωμα τῆς καταπαύσεως
τοῦ ὀνόματός σου, Ϛ καθαιρεῖν σιδήρῳ κέρας θυσιαστηρίου σου·
βλέψον εἰς ὑπερηφανίαν αὐτῶν· ἀπόστειλον τὴν ὀργήν σου εἰς κεφαλὰς
αὐτῶν. ‡ δός ἐν χειρί μου τῆς χήρας 11
ὃ διενοήθην κραταίωσιν· πάταξον δοῦλον
ἐν χειλέων ἀπάτης μου ἐπ' ἄρχοντι, Ϛ
ἄρχοντα ἐπὶ θεράποντι αὐτοῦ· θραῦσον
αὐτῶν τὸ δυνάστημα ἐν χειρὶ θηλείας.
‡ οὐ γὰρ ἐν πλήθει τὸ κράτος σου, οὐ 13
ἡ δυναστεία σου ἐν ἰσχύουσιν, ἀλλὰ
ταπεινῶν εἶ κύριος, καὶ ἐλαττόνων εἶ
βοηθός, ὑπερασπιστὴς ἀδυνάτων, ἀ-
πεγνωσμένων σκεπαστής, ἀπηλπισμέ-
νων σωτήρ· ναὶ ναί, ὁ θεὸς τοῦ πατρός
μου καὶ θεὸς κληρονομίας ἰσραήλ.
‡ δέσποτα τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, 14
κτίστα τῶν ὑδάτων, βασιλεῦ πάσης
κτίσεώς σου, σὺ εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς
μου.
‡ καὶ δός λόγον μου Ϛ ἀπάτην Ϛ 15
τραῦμα καὶ μώλωπα αὐτοῖς, οἳ κατὰ
τῆς διαθήκης σου, Ϛ οἴκου ἡγιασμένου
σου, Ϛ κορυφῆς σιών, Ϛ οἴκου κατα-
σχέσεως υἱῶν σου, ἐβουλεύσαντο σκληρά·
καὶ ποίησον πάντες ἔθνη σου καὶ
πάσης δυνάμεως καὶ κράτους, ὅτι
οὐκ ἔστιν ἄλλος ὑπερασπίζων τοῦ
ἔθνους ἰσραήλ, εἰ μὴ σύ.

3 ‡ *Tu enim feciſti priora illo-*
rum & illa, & poſteriora, &
præſentia, & ſuperuenientia
cogitaſti, & adfuerũt quæ de-
creuiſti: & dixerunt; Ecce ad-
4 *ſumus.* ‡ *Omnes enim vię*
tuæ paratæ, & iudicia tua in
5 *prouidẽtia.* ‡ *Ecce enim Aſſy-*
rij multiplicati ſunt in potentia
ſua; exaltati ſunt in equo &
aſcenſore; gloriati ſunt in bra-
chio peditum; ſperauerunt in
clypeo, & arcu, & funda; &
non cognouerũt quòd tu es Do-
minus cõterens bella. Dominus
nomen tibi. tu rumpe eorũ for-
titudinẽ in virtute tua, & cõ-
fringe robur eorum in iracũdia
tua, deliberauerunt enim pro-
fanare ſancta tua, polluere ta-
bernaculũ quietis nominis glo-
riæ tuæ, et deiicere ferro cornu
altaris tui. reſpice in ſuperbiã
11 *eorũ. mitte irãtuã in capita eo-*
rũ. ‡ *Da in manu mea vidua*
quod cogitaui robur. percute ſer
uũ ex labiis deceptionis meæ ſu
per principẽ, & principẽ ſuper
ſeruum ſuũ. frange eorũ celſitu-
13 *dinẽ in manu fœminæ.* ‡ *Non*
enim in multitudine robur tuũ
neq; potẽtia tua in fortibus, ſed
humiliũ es Dominus, & mino-
rum es adiutor, defenſor impo-
tentium, deſperantium protec-
tor, ſpe carentium ſaluator:
vtiq; vtique, Deus patris mei,
& Deus hæreditatis Iſrael.
14 ‡ *Dominator cælorũ et terræ,*
creator aquarum, rex vniuerſæ
creaturæ tuæ, tu exaudi depre-
15 *cationẽ meam.* ‡ *Et da verbũ*
meũ, & deceptionẽ, et vulnus,
& cicatricem eis, qui aduerſus
teſtamentum tuum, & domum
ſanctificatam tuam, & verti-
cem Sion, & domum poſſeſſio-
nis filiorũ tuorum, decreuerunt
dura. & fac ſuper omnẽ gentẽ
tuam, & omnem potentiam &
fortitudinẽ, quoniã non eſt alius
defenſor gentis Iſrael, niſi tu.

14 Deus cælorum, creator aquarum, & Dominus totius creaturæ, exaudi me miſeram deprecantem, & de tua miſericordia præſumentem.
15 Memento Dñe teſtamẽti tui, & da verbũ in ore meo, & in corde meo conſiliũ corrobora, vt domus tua in ſanctificatione permaneat, & omnes gentes agnoſcant quia tu es Deus, & non eſt alius præter te.

CAP. X.

ET *factum est vt cessauit* 1 *clamare ad Deum Israel, et cõsummauit omnia verba hæc, & surrexit de ruina.*

* *Et vocauit ancillam suam,* 2 *& descendit in domum, in qua morabatur in ea in diebus sabbatorum, & in festiuitatibus suis: & euoluit cilicium quo induta erat, & exuit se vestimentis viduitatis suæ.*

* *Et lauit os aqua, et vnxit* 3 *vnguento pingui, & discriminauit crines capitis sui, & imposuit mitram super ipsum, & induta est vestimentis iocunditatis suæ, in quibus ornabatur in diebus vitæ viri sui Manasse.*

* *Et assumpsit sandalia in* 4 *pedibus suis, & induit brachiorum ornamenta, & dextrariola, & anulos, & inaures, & omne ornamentum suum.*

* *Et ornata est valde in de-* 5 *ceptionem oculorum virorum quicunque vidissent eam.*

* *Et dedit ancillæ suæ ascopam* 6 *vini & vas olei; & peram impleuit farina & palatha, & panibus mundis: & duplicauit omnia vasa sua, & imposuit in ea.*

* *Et exierunt simul ad portam* 7 *ciuitatis Betuluæ, & inuenerunt præfectos super eam Oziam & presbyteros ciuitatis Chabrin & Charmin.*

* *Vt autem viderunt eam,* 8 *& erat mutata facies eius, & vestem mutatã eius:* * *Mirati* 9 *sunt in pulchritudine eius valde nimis: & dixerunt ei, Deus Deus patrum nostrorum det te in gratiam, & perficiat studia tua ad gloriam filiorum Israel, & exaltationem Hierusalem: & adorauerunt Deum.* * *Et* 10 *dixit ad eos, Præcipite aperire mihi portam ciuitatis, & exibo in consummationem verborum quæ locuti estis mecum. et præceperunt iuuenibus aperire ei, sicut locuta est: & fecerunt sic.*

ι'.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο βοῶσα πρὸς τὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ συνετέλεσε πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνέστη
2 ἀπὸ τῆς πλώσεως. * καὶ ἐκάλεσε τὴν ἄβραν αὐτῆς· καὶ κατέβη εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ διέτριβεν ἐν ἀυτῷ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν σαββάτων καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς· καὶ περιείλετο τὸν σάκκον ὃν ἐνεδύσατο, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρύσεως αὐτῆς.
3 * καὶ περιεκλύσατο τὸ σῶμα ὕδατι, καὶ ἐχρίσατο μύρῳ παχεῖ· καὶ διέταξε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, καὶ ἐπέθετο μίτραν ἐπ' αὐτῆς· καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς διαφορσύνης αὐτῆς, ἐν αἷς ἐσολίζετο ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς
4 τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μανασσῆ· * καὶ ἔλαβε σανδάλια εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς· καὶ περιέθετο τοὺς χλιδῶνας καὶ τὰ ψέλλια, καὶ τοὺς δακτυλίους, καὶ τὰ ἐνώτια, καὶ
5 πάντα τὸν κόσμον αὐτῆς. * καὶ ἐκαλλωπίσατο σφόδρα εἰς ἀπάτησιν ὀφθαλμῶν ἀνδρῶν ὅσοι αὐτὴν ἴδωσιν αὐτῇ.
6 * καὶ ἔδωκε τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς ἀσκοπυτίνην οἴνου καὶ καμψάκην ἐλαίου, καὶ πήραν ἐπλήρωσεν ἀλφίτων καὶ παλάθης καὶ ἄρτων καθαρῶν· καὶ περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα ἑαυτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐν αὐτῇ.
7 * καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς πόλεως βετυλύα, καὶ εὗρον ἐφεστῶτας ἐπ' αὐτῇ ὀζίαν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως χαβρὶν καὶ χαρμίν.
8 * ὡς δὲ εἶδον αὐτήν, καὶ ἠλλοιωμένον τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὴν στολὴν μεταβεβλημένην αὐτῆς,
9 * ἐθαύμασαν ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς ἐπιπολὺ σφόδρα· καὶ εἶπον αὐτῇ, ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν δῴη σε εἰς χάριν καὶ τελειώσαι τὰ ἐπιβουλεύματά σου εἰς καύχημα υἱῶν ἰσραήλ, καὶ ὕψωμα ἰερουσαλήμ· καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς,
10 ἐπιτάξατε ἀνοῖξαί μοι τὴν πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἐξελεύσομαι εἰς τελείωσιν τῶν λόγων οὓς ἐλαλήσατε μετ' ἐμοῦ· καὶ συνέταξαν τοῖς νεανίσκοις ἀνοῖξαι αὐτῇ καθότι ἐλάλησε· καὶ ἐποίησαν οὕτως.

CAP. X.

1 A FActum est autem cùm cessasset clamare ad Dominum, surrexit de loco in quo iacuerat prostrata ad Dominum.

2 *Vocauítq; abram suam, & descendens in domum suam, abstulit à se cilicium, & exuit se vestimentis viduitatis suę.

3 * Et lauit corpus suum, & vnxit se myrto optimo, & discriminauit crinẽ capitis sui, & imposuit mitram super caput suum, & induit se vestimentis iocunditatis
4 suæ. * Induítque sandalia pedibus suis; assumpsítque dextrariola & lilia, & inaures, & anulos, & omnibus ornamentis suis ornauit se.

5 *Cui etiã Dñs cõtulit splẽdorem, quoniam omnis ista compositio non ex libidine, sed ex virtute pendebat; & ideò Dominus hanc in illam pulchritudinem ampliauit, vt incomparabili decore òmnium oculis appareret.

6 * Imposuit itaque abræ suæ ascopam vini, & vas olei, & polentam, & lapates, & panes, & caseum, & profecta est.

7 * Cũmque venissent ad portãs ciuitatis, inuenerũt expectantẽ Oziam, & presbyteros ciuitatis.

8 * Qui cùm vidissent eã, stupentes mirati sunt nimis pulchritudinem eius.

9 * Nihil tamen interrogantes eã, dimiserunt transire, dicentes, Deus patrum nostrorũ det tibi gratiam, & omne consiliũ tui cordis sua virtute corroboret, & glorietur super te Hierusalem, & sit nomen tuum in numero sanctorum & iustorum.

10 * Et dixerunt hi qui illic erãt omnes vna voce, Fiat, fiat.

*Iudith verò orans Dñm, transiuit per portas ipsa & abra eius. *Factũ est autẽ cùm descenderet montem circa ortũ diei, occurrerunt ei exploratores Assyriorũ, & tenuerunt eam, dicentes, Vnde venis, aut quò vadis? *Quæ respõdit, Filia sum Hebræorũ; ideò ego fugi à facie eorũ, quoniam futurũ agnoui quòd dentur vobis in deprędationem, pro eo quòd contemnẽtes vos noluerunt tradere scipsos, vt inuenirent misericordiam in cõspectu vestro. *Hac de causa cogitaui mecũ, dicens, Vadã ad faciem principis Holofernis, vt indicem illi secreta illorum, & ostendã illi quo aditu possit obtinere eos, ita vt non cadat vir vnus de exercitu eius. *Et cùm audissent viri illi verba eius, considerabant faciem eius, & erat in oculis eorum stupor, quoniam pulchritudinem eius mirabantur nimis. *Et dixerunt ad eam, Conseruasti animã tuam, eò quòd tale reperisti consiliũ, vt descenderes ad dominũ nostrum. *Hoc autẽ scias, quoniam cùm steteris in conspectu D eius, bene tibi faciet, & eris gratissima in corde eius. *Duxerúntque illã ad tabernaculũ Holofernis, nũciantes eam. *Cũmque intrasset ante faciem eius, statim captus est in suis oculis Holofernes. *Dixerúntq; ad eum satellites eius, Quis cõtemnat populũ Hebræorũ, qui tã decoras mulieres habẽt, vt nõ pro his meritò pugnare cõtra eos debeam⁹? *Et exiuit Judith ipsa & ancilla eius cum ea. speculabantur autem eam viri ciuitatis, quousque descendit montem, et quousque pertransiuit vallem. & non amplius viderunt eam. & abierũt in valle in rectum. *Et obuiauit ei vigilia Assyriorum, & tenuerunt eam, & interrogauerũt eam, Quorum es & vnde venis? *Et dixit, Filia sum Hebræorum, et fugio à facie eorum, quoniam futurum est vt dentur vobis in deprædationem. *Et ego venio ad faciẽ Holofernis principis exercitus vestri, vt annunciem verba veritatis: & ostẽdam ante faciem eius viam per quam ibit, & dominabitur omnium montanorum: & non interibit virorũ eius caro vna, neque spiritus vitæ. *Cùm autẽ audissent viri verba eius, considerauerunt faciem eius, et erat corã eis mirabilis pulchritudine nimis. *Et dixerunt ad eam, Cõseruasti animã tuam festinans descendere ad faciem domini nostri. *Et nunc accede ad tabernaculum eius, & de nobis comitabuntur te, donec commendent te in manus eius. si autẽ steteris coram eo, ne timeas in corde tuo, sed annuncia iuxta verba tua, & bene tibi faciet. & elegerunt ex eis viros centum, & currũ iunxerunt ei & ancillæ eius. *Et duxerunt eam ad tabernaculũ Holofernis. & factus est cõcursus in omnibus castris; dissonuit enim in tabernaculis aduentus eius. & venientes circundabãt eam. *Quia stabat extra tabernaculũ Holofernis, quousq; annunciauerunt ei de ipsa. & mirabantur in pulchritudine eius, & mirabantur filios Israel. *Et dixit vnusquisq; ad proximũ suum, Quis cõtemnet populũ hũc, qui habet in se ipso mulieres tales? quoniã non bonum est relinqui ex eis virum vnum, qui dimissi poterunt decipere omnem terram. &

*καὶ ἐξῆλθεν Ἰουδὶθ αὐτὴ καὶ ἡ παιδίσκη αὐτῆς μετ' αὐτῆς· ἀπεσκόπουν δὲ αὐτὴν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, ἕως οὗ κατέβη τὸ ὄρος, καὶ ἕως οὗ διῆλθε τὸν αὐλῶνα· καὶ οὐκέτι ἐθεώρησαν αὐτήν· καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῷ αὐλῶνι εἰς εὐθεῖαν. *καὶ συνελήτησεν αὐτῇ τὸ φυλακὴ τῶν Ἀσσυρίων, καὶ συνέλαβον αὐτήν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτήν, τίνων εἶ καὶ πόθεν ἔρχῃ;

*καὶ εἶπε, Δουλάτης εἰμὶ τῶν Ἑβραίων, καὶ ἀποδιδράσκω ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι μέλλουσι δίδοσθαι ὑμῖν εἰς καταβρωμα. *κἀγὼ ἔρχομαι εἰς τὸ πρόσωπον Ὀλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ὑμῶν, καὶ ἀπαγγεῖλαι ῥήματα ἀληθείας· καὶ δείξω πρὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδὸν καθ' ἣν πορεύσῃ καὶ κυριεύσει πάσης τῆς ὀρεινῆς· καὶ οὐ διαφωνήσει τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ σὰρξ μία, οὐ πνεῦμα ζωῆς. *ὡς οὖν ἤκουσαν οἱ ἄνδρες τὰ ῥήματα αὐτῆς, κατενόησαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἦν ἐναντίον αὐτῶν θαυμασία τῷ κάλλει σφόδρα. *καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν, σέσωκας τὴν ψυχήν σου ἀποδυσασα καταβῆναι εἰς πρόσωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν. *καὶ νῦν πρόσελθε πρὸς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀφ' ἡμῶν προπέμψουσί σε ἕως παραδώσουσί σε εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ· ἐὰν δὲ σῇς ἐναντίον αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ἀλλὰ ἀπάγγειλον κατὰ τὰ ῥήματά σου, καὶ ἔσται σοι ποιήσει· καὶ ἐπέλεξαν ἐξ αὐτῶν ἄνδρας ἑκατόν, καὶ παρέζευξαν αὐτῇ καὶ τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς. *καὶ ἤγαγον αὐτὴν ἐπὶ τὴν σκηνὴν Ὀλοφέρνου· καὶ ἐχύθη σκανδαλμὸς ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ, διεβοήθη γὰρ εἰς τὰ σκηνώματα ἡ παρουσία αὐτῆς· καὶ ἐλθόντες ἐκύκλωσαν αὐτήν. *ὡς εἰσῆκει ἔξω τῆς σκηνῆς Ὀλοφέρνου, ἕως προσήγγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς, καὶ ἐθαύμαζον οἱ υἱοὺς Ἰσραήλ. *καὶ εἶπεν ἔκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς καταφρονήσει τοῦ λαοῦ τούτου, οἳ ἔχει ἐν ἑαυτῷ γυναῖκας τοιαύτας; ὅτι οὐ καλόν ἐστιν ἀπολειφθῆναι ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἕνα, οἱ ἀφεθέντες δυνήσονται καταφθεῖραι πᾶσαν τὴν γῆν. *καὶ ἐξῆλθον οἱ ἀποκαθεύδοντες Ὀλοφέρνῃ καὶ πάντες οἱ θεράποντες αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὴν σκηνήν.

*Et exiuit Judith ipsa & ancilla eius cum ea. speculabantur autem eam viri ciuitatis, quousque descendit montem, et quousque pertransiuit vallem. & non amplius viderunt eam. & abierũt in valle in rectum. *Et obuiauit ei vigilia Assyriorum, & tenuerunt eam, & interrogauerũt eam, Quorum es & vnde venis? *Et dixit, Filia sum Hebræorum, et fugio à facie eorum, quoniam futurum est vt dentur vobis in deprædationem. *Et ego venio ad faciẽ Holofernis principis exercitus vestri, vt annunciem verba veritatis: & ostẽdam ante faciem eius viam per quam ibit, & dominabitur omnium montanorum: & non interibit virorũ eius caro vna, neque spiritus vitæ. *Cùm autẽ audissent viri verba eius, considerauerunt faciem eius, et erat corã eis mirabilis pulchritudine nimis. *Et dixerunt ad eam, Cõseruasti animã tuam festinans descendere ad faciem domini nostri. *Et nunc accede ad tabernaculum eius, & de nobis comitabuntur te, donec commendent te in manus eius. si autẽ steteris coram eo, ne timeas in corde tuo, sed annuncia iuxta verba tua, & bene tibi faciet. & elegerunt ex eis viros centum, & currũ iunxerunt ei & ancillæ eius. *Et duxerunt eam ad tabernaculũ Holofernis. & factus est cõcursus in omnibus castris; dissonuit enim in tabernaculis aduentus eius. & venientes circundabãt eam. *Quia stabat extra tabernaculũ Holofernis, quousq; annunciauerunt ei de ipsa. & mirabantur in pulchritudine eius, & mirabantur filios Israel. *Et dixit vnusquisq; ad proximũ suum, Quis cõtemnet populũ hũc, qui habet in se ipso mulieres tales? quoniã non bonum est relinqui ex eis virum vnum, qui dimissi poterunt decipere omnem terram. &

exierunt qui dormiebant apud Holofernem, & omnes famuli eius, & introduxerunt eam in tabernaculum.

* *Et erat Holofernes requiescens super lectum suum in conopæo, quod erat ex purpura, & auro, & smaragdo, & lapidibus preciosis intextum. & annunciauerunt ei de ea. & exiit in proscenium, & lampades argenteæ præcedentes eum. Vt autem venit ante faciem eius Judith & seruorum eius, obstupuerũt omnes in pulchritudine faciei eius. & cadẽs super faciem, adorauit eum. & eleuauerunt eam serui eius.*

CAP. XI.

ET *dixit ad eam Holofernes,* 1 *Confide mulier, ne paueas in corde tuo; quoniam ego non nocui homini, qui elegit seruire Nabuchodonosor regi vniuersæ terræ.* * *Et nunc populus tuus* 2 *qui habitat montana, si non cõtempsissent me, non eleuassem lanceam meã super eos, sed ipsi sibi fecerunt hæc.* * *Et nunc dic* 3 *mihi cuius causa fugisti ab eis, et venisti ad nos. venis enim ad salutem; confide. in nocte hac vives et in reliquũ. nõ enim est qui iniuria afficiat te, sed bene tibi faciet sicut fit seruis domini mei Nabuchodonosor regis.*

* *Et dixit ad eũ Judith, Accipe verba famulæ tuæ, & loquatur ancilla tua ante faciem tuã. & nõ annunciabo mendacium domino meo in nocte hac. & si secutus fueris verba ancillæ tuæ, perfectè rem faciet tecum Deus, & nõ cadet dominus meus à studiis suis.* * *Viuit* 5 *enim rex Nabuchodonosor vniuersæ terræ, & viuit virtus eius, qui misit te ad correctionem omnis animæ; quoniam nõ solùm homines per te seruiunt ei, sed & bestiæ agri & iumẽta et volatilia cæli propter fortitudinem tuam viuent in Nabuchodonosor & omnem domũ eius.* * *Audiuimus enim sa-* 6 *pientiã tuã, et industrias animæ tuæ, & annũtiatũ est vniuersæ terræ, q̃ tu solus bonus in omni regno, & potens in scientia, et mirabilis in exercitu belli.*

21 * καὶ ἰδοὺ ὁλοφέρνης ἀναπαυόμενος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπίῳ, ὃ ἦν ἐκ πορφύρας καὶ χρυσίου, καὶ σμαραγδίνου καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ ὑφασμένον· καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ προσκυνητήριον, καὶ λαμπάδες ἀργυραῖ προάγουσαι αὐτόν· ὡς δὲ ἦλθε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἰδεῖν καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἐθαύμασαν ἅπαντες ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ προσώπου αὐτῆς· καὶ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον, προσεκύνησεν αὐτῷ· καὶ ἤγειραν αὐτὴν οἱ παῖδες αὐτοῦ.

ια'.

1 * Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλοφέρνης, θαρσησον γύναι· μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἐγὼ οὐκ ἐπάκουσα ἀνθρώπου, ὃς ἠρέτισε δουλεύειν ναβουχοδονόσορ τῷ βασιλεῖ πάσης τῆς
2 γῆς. * καὶ νῦν ὁ λαός σου ὁ κατοικῶν τὴν ὀρεινήν, εἰ μὴ ἐφαύλισάν με, οὐκ ἂν ἦρα τὸ δόρυ μου ἐπ' αὐτούς, ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα.

3 * καὶ νῦν λέγε μοι τίνος ἕνεκα ἀπέδρας ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἦλθες πρὸς ἡμᾶς· ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν, θάρσει· ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ζήσῃ καὶ εἰς τὸ λοιπόν. οὐ γάρ ἐστιν ὃς ἀδικήσει σε, ἀλλ' ἢ καλῶς ποιήσει καθὰ γίνεται τοῖς δούλοις τοῦ κυρίου μου ναβουχοδονόσορ τοῦ βασι-
4 λέως. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰουδείθ, δέξαι τὰ ῥήματα τῆς δούλης σου, καὶ λαλησάτω ἡ παιδίσκη σου κατὰ πρόσωπόν σου. καὶ οὐκ ἀναγγελῶ ψεῦδος τῷ κυρίῳ μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· καὶ ἐὰν κατακολουθήσῃς τοῖς λόγοις τῆς παιδίσκης σου, τελείως πράγμα ποιήσει μετ' αὐτοῦ ὁ θεός, καὶ οὐκ ἀποπεσεῖται ὁ κύριός μου τῶν βουλευμάτων αὐτοῦ.

5 * ζῇ γὰρ ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ πάσης τῆς γῆς, καὶ ζῇ τὸ κράτος αὐτοῦ, ὃς ἀπέστειλέ σε εἰς κατόρθωσιν πάσης ψυχῆς, ὅτι οὐ μόνον ἄνθρωποι διὰ σοῦ δουλεύσουσιν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς ἰσχύος σου ζήσονται ἐπὶ ναβουχοδονόσορ καὶ πάντα τὸν
7 οἶκον αὐτοῦ. * ἠκούσαμεν γὰρ τὴν σοφίαν σου καὶ τὰ πανουργεύματα τῆς ψυχῆς σου καὶ ἀνηγγέλη πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι σὺ μόνος ἀγαθὸς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ, καὶ δυνατὸς ἐν ἐπιστήμῃ, καὶ θαυμαστὸς ἐν στρατεύματι πολέμου.

21 * Videns itaque Iudith Holofernem sedentem in conopæo, quod erat ex purpura, & auro, & & smaragdo, & lapidibus preciosis intextum: & cùm in faciem eius intendisset, adorauit eum, prosternens se super terram. Et eleuauerũt eam serui Holofernis, iubente domino suo.

CAX. XI.

1 A VNc Holofernes dixit ei, Æquo animo esto, & noli pauere in corde tuo; quoniam ego nunquã nocui virum, qui voluit seruire Nabuchodonosor regi.

1 * Populus autem tuus si non contempsisset me, non alleuassem lanceam meam super eum.

3 * Nunc autem dic mihi, qua ex causa recessisti ab illis, & placuit tibi vt venires ad nos.

4 * Et dixit illi Iudith, Sume verba ancillæ tuæ, quoniam si secutus fueris verba ancillæ tuæ, perfectam rem faciet Dominus tecum.

5 * Viuit enim Nabuchodonosor rex terræ, & viuit virtus eius quæ est in te, ad correptionẽ omnium animarum errãtium, quoniam nõ solùm homines seruient illi per te, sed & bestiæ agri obtemperant illi.

6 * Nunciatur enim animi tui industria vniuersis gentibus, & indicatum est omni seculo, quoniam tu solus bonus & potens es in omni regno eius, & disciplina tua omnibus prouinciis prædicatur.

‡ Nec hoc latet quod locutus est Achior, nec illud ignoratur, quod ei iusseris euenire.

‡ Constat enim Deum nostrum sic peccatis offensum, vt mandauerit per prophetas suos ad populũ, quòd tradet eum pro peccatis suis.

‡ Et quoniam sciunt se, offendisse Deum suum filij Israel, tremor tuus super ipsos est.

‡ Insuper etiam fames inuasit eos, & ab ariditate aquæ iam inter mortuos computantur.

‡ Denique hoc ordinant vt interficiant pecora sua, & bibant sanguinem eorum, & sancta Domini sui quæ præcepit Deus non cõtingi, in frumento, vino & oleo hæc cogitauerunt impendere. & volunt consumere quæ nec manibus deberent contingere. Ergo quoniam hæc faciunt, certum est quòd in perditionẽ dabuntur.

‡ Quod ego ancilla tua cognoscens, fugi ab illis, & misit me Dominus hæc ipsa nunciare tibi.

‡ Ego enim ancilla tua Deum colo etiam nunc apud te. & exiet ancilla tua, & orabo Deũ, & dicet mihi, quando eis reddat peccatũ suum, & veniens nunciabo tibi, ita vt ego adducam te per mediam Hierusalem.

‡ καὶ νῦν ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε Αχιὼρ ἐν τῇ συνεδρίᾳ σου ἠκούσαμεν τὰ ῥήματα αὐτοῦ, ὅτι περιεποιήσαντο αὐτὸν οἱ ἄνδρες Βαιθυλύα, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐξελάλησεν αὐτὸς πρὸς σέ. διὸ δέσποτα κύριε μὴ παρέλθῃς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἀλλὰ κάθου αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἀληθής ἐστιν. ‡ οὐ γὰρ συμβαίνει τὸ γένος ἡμῶν, οὐδὲ ἰσχύει ῥομφαία ἐπ' αὐτούς, εἰ μὴ ἁμαρτήσουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν. καὶ νῦν ἵνα μὴ γένηται ὁ κύριός μου ἔκβολος καὶ ἄπρακτος. ‡ καὶ ἐπέπεσε θάνατος ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ κατέλαβεν αὐτοὺς ἁμάρτημα, ἐν ᾧ παροργίσουσι τὸν θεὸν αὐτῶν ὁπλωίκα ἐὰν ποιήσωσιν ἀτοπίαν.

‡ ἐπεὶ παρέλιπεν αὐτοῖς τὰ βρώματα αὐτῶν, καὶ ἐσπανίσθη πᾶν ὕδωρ. ‡ καὶ ἐβουλεύσαντο ἐπιβαλεῖν τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν, καὶ πάντα ὅσα διεστείλατο αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ μὴ φαγεῖν, διέγνωσαν δαπανῆσαι· καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἃ ἐφύλαξαν ἁγιάσαντες τοῖς ἱερεῦσι τοῖς παρεστηκόσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀπέναντι τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, κεκελίκασιν ἐξαναλῶσαι, ὧν οὐδὲ ταῖς χερσὶν καθῆκεν ἅψασθαι οὐδένα τῶν ἐν τοῦ λαοῦ· καὶ ἀπεστάλκασιν εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅτι καὶ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες ἐποίησαν ταῦτα τοῖς μελακομίσασιν αὐτοῖς τιμὴ ἄφεσιν παρὰ τῆς γερουσίας· καὶ ἔσται ἕως ἀναγγείλῃ αὐτοῖς καὶ ποιήσουσι, δοθήσονταί σοι εἰς ὄλεθρον ἐν ἐκείνῃ ἡμέρᾳ.

‡ ὅθεν ἐγὼ ἡ δούλη σου ἔγνουσα πάντα ταῦτα, ἀπέδραμον ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ποιῆσαι μετὰ σοῦ πρᾶγμα, ἐφ' οἷς ἐκστήσεται πᾶσα ἡ γῆ ὅσοι ἂν ἀκούσωσιν αὐτά. ‡ ὅτι ἡ δούλη σου θεοσεβής ἐστι, καὶ νηστεύουσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ· καὶ νῦν μενῶ παρά σοι κύριέ μου, καὶ ἐξελεύσεται ἡ δούλη σου μετὰ νύκτα εἰς τὴν φάραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἀναγγελεῖ μοι πότε ἐποίησαν τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα προσανοίσω σοι· καὶ ἐξελεύσῃ σὺ πάσῃ δυνάμει σου, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεταί σοι ἐξ αὐτῶν· καὶ ἄξω σε διὰ μέσου τῆς Ἰουδαίας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἀπέναντι Ἱερουσαλήμ.

7 ‡ *Et nunc verbum quod locutus est Achior in conſeſſu tuo, audiuimus verba eius, quoniã ceperunt eum viri Betuluæ, & nunciauit eis omnia quæ locutus est ipse apud te. ideò dominator dñe, ne transgrediaris verbum eius, ſed pone ipſum in corde tuo, quoniam verũ eſt.*

8 ‡ *Non enim ſumitur vindicta de genere noſtro, non enim prævalet gladius contra eos, niſi peccauerint cõtra Deum ſuum. & nunc vt non ſit Dñs meus expulſus, & re infecta deſiſtens:* 9 ‡ *Et cecidit mors ſuper faciem eorum, & deprehendit eos peccatum, in quo irritabunt Deum ſuum, quandocunque fecerint abſurditatem.*

10 ‡ *Quoniam defecerunt eis cibaria ſua, & diminuta eſt omnis aqua.*

11 ‡ *Et ordinauerunt inĳcere manum pecoribus ſuis, & omnia quæ diſtinxit eis Deus in legibus ſuis ne manducarent, decreuerũt impendere. & primitias frumenti, & decimas vini & olei, quæ ſeruauerunt ſanctificantes ſacerdotibus aſtantibus in Hieruſalem ante faciem Dei noſtri, decreuerunt conſumere, quæ neque manibus conueniebat cõtingere quenquã eorum qui de populo. Et miſerunt in Hieruſalem, quoniam & ibi habitantes fecerunt hæc ĳs, qui tranſtulerunt ipſis remiſſionem à ſenatu. & erunt quouſque renunciet ipſis, & facient, dabuntur tibi in perditionem in die illa.*

12 ‡ *Vnde ego ancilla tua, cognoſcens omnia hæc, fugi à facie eorum. & miſit me Deus ad faciendum tecũ rem, in quibus obſtupebit omnis terra, quicunque audierint hæc.*

13 ‡ *Quoniam ancilla tua religioſa eſt, & colens nocte & die Deum cæli. & nunc manebo apud te, domine mi, & exibit ancilla tua in nocte in vallem, & orabo ad Deum. & annunciabit mihi quando fecerunt peccata eorum. & veniens referam tibi. & exibis cũ omni exercitu tuo, & nõ eſt qui reſiſtat tibi ex eis, et adducã te per mediũ Judææ, quouſq; venias ante Hieruſalẽ.*

& ponam sedem tuam in medio eius, & ages eos sicut oues quibus non est pastor. & non latrabit canis lingua sua coram te. * *Quoniã mihi hæc dicta* 14
sunt per prouidentiam meam, & annunciata sunt mihi, & missa sum nunciare tibi.

* *Et placuerunt verba eius* 15
coram Holoferne, & coram omnibus pueris eius. & mirati sunt in sapientia eius, & dixerunt,

* *Non est talis mulier à sum-* 16
mo vsque ad summum terræ in pulchritudine faciei, & prudentia verborum.

* *Et dixit ad eam Holofer-* 17
nes, Bene fecit Deus qui misit te ante populum vt esset in manibus nostris fortitudo, in autẽ contemnẽtibus dominũ meum, perditio. & nunc venusta es tu in aspectu tuo, & bona in sermonibus tuis. quòd si feceris sicut locuta es, Deus tuus erit mihi Deus, & tu in domo regis Nabuchodonosor sedebis, & eris nominata in vniuersa terra. CAP. XII.

ET *iussit introducere eã vbi* 1
reposita erant thesauri eius. & iussit mensam parari ei è cibariis suis, & vino suo ad bibendum. * *Et dixit Iudith,* 2
Non manducabo ex eis, vt non fiat scandalum, sed de iis quæ secuta sunt me, fiet expensa.

* *Et dixit ad eam Holofer-* 3
nes, Si autem defecerint quæ sunt tecum, vnde poterimus tibi dare similia eorum? nõ enim est nobiscum de genere tuo.

* *Et dixit Iudith ad eum, Vi-* 4
uit anima tua, domine mi, quoniam non expendet ancilla tua quæ sunt mecum, donec faciat Dominus in manu mea quæ decreuit. * *Et induxerũt illam* 5
serui Holofernis in tabernaculum, & dormiuit vsq; ad mediam noctẽ, & surrexit ad matutinã custodiam. * *Et misit ad* 6
Holofernẽ, dicẽs: Iubeat iã dominus meus dimittere ancillam tuam ad orationem exire.

καὶ θήσω τὸν δίφρον σου ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἄξεις αὐτοὺς ὡς πρόβατα οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ ὑγρύξει κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ ἀπέναντί σου.

14 * ὅτι μοι οὕτως ἐλαλήθη κατὰ τὴν γνῶσίν μου καὶ ἀνηγγέλη μοι, καὶ ἀπε-
15 στάλην ἀπαγγεῖλαί σοι. * καὶ ἤρεσαν οἱ λόγοι αὐτῆς ἐναντίον Ὁλοφέρνου, καὶ ἐναντίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐτῆς, καὶ
16 εἶπον, * οὐκ ἔστι γυνὴ ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς γῆς ἐν κάλλει προσώπου καὶ σὺν ἔσει λόγων.

17 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν Ὁλοφέρνης, εὖ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀποστείλας σε ἔμπροσθεν λαοῦ τοῦ χειρίσασθαι ἐν χερσὶν ἡμῶν κράτος, ἐν οἷς ἐξουδένωσαν τὸν κύριόν μου ἀπώλειαν· καὶ νῦν ἀσφαλὴς εἶ σὺ ἐν τῷ εἶναί σου, καὶ ἀγαθὴ ἐν τοῖς λόγοις σου· ὅτι ἐὰν ποιήσῃς καθὰ ἐλάλησας, ὁ θεός σου ἔσται μοι θεός, καὶ σὺ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ναβουχοδονόσορ καθήσῃ, καὶ ἔσῃ ὀνομαστὴ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν.

ιβ'.

1 * Καὶ ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν αὐτὴν ἔνθα ἔκειτο τὰ ἀργυρώματα αὐτοῦ· καὶ συνέταξε καταστρωθῆναι αὐτῇ ἀπὸ τῶν ὀψοποιημάτων αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴνου αὐτοῦ πιεῖν.

2 * καὶ εἶπεν Ἰουδείθ, οὐ φάγωμαι ἐξ αὐτῶν ἵνα μὴ γένηται σκάνδαλον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἠκολουθηκότων μοι χορηγηθήσεται.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν Ὁλοφέρνης, ἐὰν δὲ ἐκλίπῃ τὰ ὄντα μετὰ σοῦ, πόθεν ἔξομεν δοῦναί σοι ὅμοια αὐτῶν; οὐ γάρ ἐστι μεθ' ἡμῶν ἐκ τοῦ γένους σου.

4 * καὶ εἶπεν Ἰουδείθ πρὸς αὐτόν, ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου, ὅτι οὐ δαπανήσει ἡ δούλη σου τὰ ὄντα μετ' ἐμοῦ, ἕως ἂν ποιήσῃ κύριος ἐν χειρί μου ἃ ἐβουλεύσατο.

5 * Καὶ ἤγαγον αὐτῇ οἱ θεράποντες Ὁλοφέρνου εἰς τὴν σκηνήν· καὶ ὕπνωσε μέχρι μεσούσης τῆς νυκτός, καὶ ἀνέστη
6 πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακήν. * Καὶ ἀπέστειλε πρὸς Ὁλοφέρνην λέγουσα, Προσταξάτω δὴ ὁ κύριός μου ἐᾶσαι τὴν δούλην σου προσευχὴν ἐξελθεῖν.

Et habebis omnem populum Israel sicut oues quibus non est pastor, & non latrabit vel vnus canis cõtra te, quoniam hæc mihi dicta sunt per prouidẽtiam
14 Dei. * Et quoniam iratus est illis Deus, hæc ipsa missa
15 sum nunciare tibi. * Placuerunt autem omnia verba hæc coram Holoferne, & coram pueris eius, & mirabantur ad sapientiã eius, & dicebant alter ad alterũ,
16 * Non est talis mulier super terram in aspectu, in pulchritudine, & in sensu
17 verborum. * Et dixit ad illam Holofernes, Bene fecit Deus, qui misit te ante populum, vt des illum tu in manibus nostris: & quoniã bona est promissio tua, si fecerit mihi hoc Deus tuus, erit & Deus meus, & tu in domo Nabuchodonosor magna eris, & nomen tuum nominabitur in vniuersa terra. CAP. XII.

1 TVnc iussit eam introire
A vbi reposita erant thesauri eius, & iussit illic manere eam, & cõstituit quid daretur illi de cõuiuio suo.

2 * Cui respondit Iudith, & dixit, Nunc nõ potero mãducare ex his, quæ mihi præcipis tribui, ne veniat supra me offensio: ex his autẽ quę mihi detuli, man-
3 ducabo. * Cui Holofernes ait, Si defecerint tibi ista quæ tecũ detulisti, quid
4 faciemus tibi? * Et dixit Iudith, Viuit anima tua, dñe meus, quoniã nõ expẽdet omnia hæc ancilla tua, donec faciat Deus in manu
5 mea hæc quæ cogitaui. * Et induxerũt illã serui eius in tabernaculũ quò præcepe-
6 rat. * Et petiit dũ introiret,
B vt daretur ei copia nocte & ante lucem egrediendi foras ad orationem, & deprecandi Dominum.

* Et præcepit cubiculariis suis, vt sicut placeret illi, exiret & introiret ad adorandum Deum suum per triduum.

* Et exibat noctibus in vallem Bethuliæ, & baptizabat se in fonte aquæ.

* Et vt ascendebat, orabat ad Dominum Deum Israel, vt dirigeret viam eius ad liberationem populi sui.

* Et introiens mũda manebat in tabernaculo, vsq; dum acciperet escam suam in vesperum.

* Et factum est quarto die Holofernes fecit cœnã seruis suis, & dixit ad Vagao eunuchum, Vade, & suade Hebræam illam, vt sponte consentiat habitare mecum.

* Fœdum est enim apud Assyrios, si fœmina irrideat virum agendo, vt immunis ab eo transeat.

* Tunc introiuit Vagao ad Iudith, & dixit: Non vereatur bona puella introire ad dominum meũ, vt honorificetur ante faciẽ eius, & manducet cum eo, & bibat vinum in iocunditate.

* Cui Iudith respondit: Quę ego sum, vt contradicam domino meo?

* Omne quod erit ante oculos eius bonum & optimum faciam.

* Quicquid autem illi placuerit, hoc mihi erit optimum omnibus diebus vitæ meæ.

* Et surrexit, & ornauit se vestimẽto suo, & ingressa stetit ante faciem eius.

* καὶ ἐπέταξεν ὁλοφέρνης τοῖς σωματοφύλαξι μὴ διακωλύειν αὐτλὼ τὸ παρέμεινεν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἡμέρας τρεῖς. * τὸ ἐξεπορεύετο τῇ νύκτα εἰς τὴν φάραγγα βετυλούα, τὸ ἐβαπτίζετο ἐπὶ τῆ πηγῆ τοῦ ὕδατος ἐν τῇ παρεμβολῇ. * τὸ ὡς ἀνέβη, ἐδέετο τοῦ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ, κατευθύναι τλὼ ὁδὸν αὐτῆς εἰς ἀνάστημα τῶν υἱῶν τοῦ λαοῦ αὐτῆς. * τὸ εἰσπορευομένη καθαρὰ παρέμενεν ἐν τῇ σκηνῇ μέχρις οὗ στρωσέγκατο τὴν τροφὴν αὐτῆς εἰς ἑσπέραν.

* τὸ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ, ἐποίησεν ὁλοφέρνης πότον τοῖς δούλοις αὐτοῦ μόνοις, καὶ οὐκ ἐκάλεσεν εἰς τὴν κλῆσιν οὐδένα τῶν περὶ τοῖς χρείαις· τὸ εἶπε βαγώα τῷ εὐνούχῳ, ὃς ἦν ἐφεστηκὼς ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ, πεῖσον δὴ πορευθεὶς τλὼ γυναῖκα τλὼ ἑβραίαν ἣ ἔστι παρὰ σοί, τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς τὸ φαγεῖν τὸ πιεῖν μεθ' ἡμῶν. * ἰδοὺ γὰρ αἰσχρὸν τῷ προσώπῳ ἡμῶν, εἰ γυναῖκα τοιαύτην παρήσομεν οὐχ ὁμιλήσαντες αὐτῇ· ὅπ ἐὰν μὴ αὐτλὼ ἐπασασώμεθα καταγελάσεται ἡμῶν. * καὶ ἐξῆλθε βαγώας ἀπὸ προσώπου ὁλοφέρνου, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, τὸ εἶπε· μὴ ὀκνησάτω ἡ παιδίσκη ἡ καλὴ αὕλη ἐλθοῦσα πρὸς τὸν κύριόν μου δοξασθῆναι κτ' πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ πιεῖν μεθ' ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην οἶνον, καὶ γενηθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὡς μία θυγάτηρ τῶν υἱῶν ἀσσυρίων, αἳ παρεστήκασιν ἐν οἴκῳ ναβουχοδονόσορ.

* τὸ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰουδείθ, τὸ τίς εἰμὶ ἐγὼ ἀντεροῦσα τῷ κυρίῳ μου; * ὅπ πᾶν ὃ ἔσαι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ χρηστὸν ταχυνοῦσα ποιήσω. * τὸ ἔσαι μοι τοῦτο εἰς ἀγαλλίαμα ἕως ἡμέρας θανάτου μου. * τὸ ἀναστᾶσα ἐκοσμήθη τῷ ἱματισμῷ τὸ πάντι τῷ κόσμῳ τῷ γυναικείῳ· τὸ προσῆλθον ἡ δούλη αὐτῆ, τὸ ἔστρωσεν αὐτῇ κατέναντι ὁλοφέρνου χαμαὶ τὰ κώδια ἃ ἔλαβε παρὰ βαγώου εἰς τὴν καθημερινὴν δίαιταν αὐτῆς εἰς τὸ ἐσθίειν κατακλινομένου ἐπ' αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα ἀνέπεσεν ἰουδείθ.

* *Et iussit Holofernes satellitibus, ne prohiberent eam. & mansit in castris diebus tribus.*

* *Et exibat per noctem in vallem Betulua, & baptizabatur in fonte aquæ in castris.*

* *Et vt ascendebat, orabat Dominum Deum Israel, vt dirigeret viam eius ad exaltationem filiorum populi sui.*

* *Et introiens munda manebat in tabernaculo, vsque dum tulisset escam suam ad vesperam.*

* *Et factum est in die quarto, fecit Holofernes conuiuium seruis suis solis, & non vocauit ad inuitationem quenquam eorum, qui ad vsus. & dixit Bagoe eunucho, qui erat præfectus super omnia quæ eius, Suade iam vadens mulierem Hebræam, quæ est apud te, vt veniat ad nos, & manducet, & bibat nobiscum.*

* *Ecce enim fœdum conspectui nostro, si fœminam talem dimiserimus, non communicantes cum ea. quòd nisi eam attraxerimus, irridebit nos.*

* *Et exiit Bagoas à facie Holofernis, & introiuit ad eam, & dixit: Ne grauetur ancilla bona hæc, veniẽs ad dominum meum, honorificari ante faciem eius, & bibere nobiscum ad iocunditatem vinum, & fieri in die hac, vt vna filia filiorum Assyriorum, quæ astiterunt in domo Nabuchodonosor.*

*Et dixit ad eum Judith: Et quæ sum ego, vt contradicam domino meo? * Quoniam omne quod erit in oculis eius placitum, festinans faciam.*

* *Et erit mihi hoc ad exultationem vsq; ad diem mortis meæ.*

Et surgens ornata est vestimento, & omni ornatu muliebri. & introiuit ancilla eius, & strauit ei ante Holofernem in terra, pelles quas acceperat à Bagoa ad quotidianum vsum vitæ suæ, vt manducaret reclinata super eas. & ingressa accubuit Judith.

* *Et obstupuit cor Holofernis in ea, & concussa fuit anima eius, & erat cupidus valde coeundi cum ea. & obseruabat tempus vt deciperet eam, ex qua die vidit eam.* 18

* *Et dixit ad eam Holofernes, Bibe iam, & sis nobiscum in iocunditate.* 19

* *Et dixit Judith, Bibam iam domine, quoniam magnificatum est viuere meum in me hodie præ omnibus diebus generationis meæ.* 20

* *Et accipiens manducauit & bibit coram ipso, quæ parauerat ancilla eius.* 21

* *Et iocundus factus est Holofernes in ea, & bibit vinum multum nimis, quantum nō biberat vnquam in die vna ex quo natus fuit.* 22

CAP. XIII.

VT autem vespera facta est, festinauerūt serui eius diuertere. & Bagoas cōclusit tabernaculum eius foris, & dimisit astātes à facie domini sui. & abierunt ad cubilia sua. 1

* *Erant enim omnes fatigati, quia diu factum fuit conuiuium. relicta est autē Judith sola in tabernaculo.* * *Et Holofernes procumbens super lectū suum; erat enim perfusum ipsi vinum.* 2 3

* *Et dixit Judith ancillæ suæ, vt staret extra cubiculum eius, & obseruaret exitum eius sicut quotidie. se exituram enim dixit ad orationem suam. & Bagoæ locuta est iuxta verba hæc. & abierunt omnes à facie ipsius, & nemo relictus est in cubiculo à paruo vsque ad magnum.* 4

Et stans Iudith super lectū illius, dixit in corde suo: 5

* *Domine Deus vniuersæ potentiæ, respice in hora hac ad opera manuum mearū ad exaltationem Hierusalem. quoniam nūc tempus ad adiuuandū hæreditatem tuam, & ad faciendum studia mea in fractionem inimicorum qui insurrexerunt nobis.* 6

18 * καὶ ἐξέστη ἡ καρδία ὀλοφέρνου ἐπ' αὐτῇ, καὶ ἐσαλεύθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἦν κατεπίθυμος σφόδρα τοῦ συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς· καὶ ἐτήρει καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι αὐτὴν, ἀφ' ἧς ἡμέρας εἶδεν αὐτήν.

19 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης, πίε δὴ καὶ γρήσθητι μεθ' ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην.

20 * καὶ εἶπεν ἰουδείθ, πίομαι δὴ κύριε, ὅτι ἐμεγαλύνθη τὸ ζῆν μου ἐν ἐμοὶ σήμερον ὑπὲρ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γενέσεώς μου.

21 * καὶ λαβοῦσα ἔφαγε καὶ ἔπιε κατέναντι αὐτοῦ, ἃ ἡτοίμασεν ἡ δούλη αὐτῆς. * καὶ εὐφράνθη ὀλοφέρνης ἐπ' αὐτῇ, καὶ ἔπιεν οἶνον πολὺν σφόδρα οὗ οὐκ ἔπιε πώποτε ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀφ' ἧς ἐγεννήθη.

22 ιγ'.

1 * Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, ἔσπευδασαν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπαλύειν· καὶ βαγώας συνέκλεισε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἔξωθεν, καὶ ἀπέλυσε τοὺς παρεστῶτας ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ· καὶ ἀπῆλθον εἰς τὰς κοίτας αὐτῶν.

2 * ἦσαν γὰρ πάντες κεκοπωμένοι διὰ τὸ ὑπερπλεῖον γενέσθαι τὸν πότον· ὥστε λείφθη μόνη ἰουδεὶθ μόνη ἐν τῇ σκηνῇ.

3 * καὶ ὀλοφέρνης προπεπωκὼς ὑπὲρ τὴν κλίνην αὐτοῦ· ἦν γὰρ πεπλεκτέμενος αὐτῷ ὁ οἶνος.

4 * καὶ εἶπεν ἰουδεὶθ τῇ δούλῃ αὐτῆς, στῆναι ἔξω τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς, καὶ ἐπιτηρεῖν τὴν ἔξοδον αὐτῆς καθάπερ καθημέραν· ἐξελεύσεσθαι γὰρ ἔφη ὑπὲρ τῆς προσευχῆς αὐτῆς· καὶ τῷ βαγώᾳ ἐλάλησε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἀπῆλθον πάντες ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, καὶ οὐδεὶς κατελείφθη ἐν τῷ κοιτῶνι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου.

5 * καὶ στᾶσα ἰουδεὶθ ὑπὲρ τὴν κλίνην αὐτοῦ, εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς,

6 * κύριε ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως ἐπίβλεψον ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου εἰς ὕψωμα ἱερουσαλήμ. ὅτι νῦν καιρὸς δικαιῶσαι τὴν κληρονομίαν σου, καὶ ποιῆσαι τὰ ἐπιτηδεύματά μου εἰς θραῦμα ἐχθρῶν οἱ ἐπανέστησαν ἡμῖν.

18 * Cor autem Holofernis concussum est, erat enim ardens in concupiscentia eius.

19 * Et dixit ad eam Holofernes, Bibe nunc, & accūbe in iocunditate, quoniam inuenisti gratiam coram me.

20 * Et dixit Iudith, Bibam domine, quoniam magnificata est anima mea hodie præ omnibus diebus meis.

21 * Et accepit & manducauit & bibit coram ipso, ea quæ parauerat illi ancilla eius.

22 * Et iocundus factus est Holofernes ad eam, bibítque vinum multum nimis, quantum nunquam biberat in vita sua.

CAP. XIII.

1 VT autem serò factū est, A festinauerunt serui illius ad hospitia sua. & concluſit Vagao ostia cubiculi, & abiit;

2 * Erant autē omnes fatigati à vino.

3 * Porrò Holofernes iacebat in lecto, nimia ebrietate sopitus.

4 * Dixítque Iudith puellæ suæ, vt staret foris ante cubiculum, & obseruaret.

5 * Stetítque Iudith ante lectum, orans cum lachrymis & labiorum motu in silentio, dicens,

6 * Confirma me Domine Deus Israel, & respice in hac hora ad opera manuū mearū, vt, sicut promisisti, Hierusalem ciuitatē tuam erigas, & hoc quod credens per te posse fieri cogitaui, perficiam.

* Et cùm hæc dixisset, accessit ad columnam quæ erat ad cãput lectuli eius, & pugionem eius qui in ea ligatus pendebat, exoluit. 7

* Cúmque euaginasset illũ, apprehẽdit comam capitis eius, & ait, * Confirma me Dñe Deus in hac hora: & percussit bis in ceruicem eius, & abscidit caput eius, & abstulit conopœum eius à columnis, & euoluit corpus eius truncum. * Et post pusillum exiuit, & tradidit caput Holofernis ancillæ suæ, & iussit vt mitteret illud in peram suam. * Et exierunt duæ secundũ consuetudinem suam, quasi ad orationẽ; & transierunt castra; & gyrantes vallem, venerunt ad portam ciuitatis. 8 9 10 11

* Et dixit Iudith à longè custodibus murorum, Aperite portas, quoniã nobiscum est Deus, qui fecit virtutem in Israel. * Et factum est cùm audissent viri vocẽ eius, vocauerunt presbyteros ciuitatis. * Et occurrerunt ad eam omnes à minimo vsque ad maximũ, quoniam sperauerunt eam iam non esse venturam. 12 13 14

* Et accendentes luminária, congyrauerũt circa eam vniuersi; illa autem ascendens in eminentiorem locum, iussit fieri silentium. 15

* Cúmque omnes tacuissent, dixit Iudith, 16

* Laudate Dominũ Deũ nostrum, qui non deseruit sperantes in se, & in me ancillam suam adimpleuit misericordiam suam, quam promisit domui Israel, & interfecit in manu mea hostem populi sui in hac nocte. 17

* Et proferens de pera caput Holofernis, ostendit illis, dicens, 18

* Καὶ ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸν κανόνα τῆς κλίνης οὗ ἦν ἡ κεφαλὴ ὁλοφέρνου, καθεῖλε τὸν ἀκινάκην ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἐγγίσασα τῇ κλίνῃ ἐφάξατο τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἶπε, 7

* κραταίωσόν με κύριε ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· καὶ ἐπάταξεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δὶς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῆς, καὶ ἀφεῖλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπεκύλισε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς στρωμνῆς, καὶ ἀφεῖλε τὸ κωνώπιον ἀπὸ τῶν στύλων. 9

* καὶ μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε, καὶ παρέδωκε τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν ὁλοφέρνου, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὴν εἰς τὴν πήραν τῶν βρωμάτων αὐτῆς. 10

* καὶ ἐξῆλθον αἱ δύο ἅμα κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν ἐπὶ τὴν προσευχήν· καὶ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολὴν, ἐκύκλωσαν τὴν φάραγγα ἐκείνην, καὶ προσανέβησαν τὸ ὄρος Βετυλούα, καὶ ἦλθον πρὸς τὰς πύλας αὐτῆς. 11

* Καὶ εἶπεν ἰσδειθ μακρόθεν τοῖς φυλάσσουσιν ἐπὶ τῶν πυλῶν, ἀνοίξατε, ἀνοίξατε δὴ τὴν πύλην· μεθ' ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ποιῆσαι ἔτι ἰσχὺν ἐν ἰσραὴλ, καὶ κράτος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καθὰ καὶ σήμερον ἐποίησε. 12

* καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτῆς τὴν φωνὴν αὐτῆς, ἔσπευσαν τοῦ καταβῆναι εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν· καὶ συνεκάλεσαν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως. 13

* καὶ συνέδραμον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ὅτι παράδοξον ἦν αὐτοῖς τὸ ἐλθεῖν αὐτήν· καὶ ἤνοιξαν τὴν πύλην καὶ ὑπεδέξαντο αὐτάς. 14

* καὶ ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν, περιεκύκλωσαν αὐτάς. 15

* ἡ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς φωνῇ μεγάλῃ· 16

* αἰνεῖτε τὸν θεὸν αἰνεῖτε· αἰνεῖτε τὸν θεόν· ὅτι οὐκ ἀπέστησε τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰσραὴλ, ἀλλ' ἔθραυσε θεὸς ἐχθροὺς ἡμῶν διὰ χειρός μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. 17

* καὶ προσελοῦσα τῷ κεφαλῷ ἐκ τῆς πήρας ἔδειξε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 18

7 * *Et accedens regulæ lectuli, quæ erat ad caput Holofernis, demisit pugionem ab ea. & appropinquans lectulo, apprehendit comam capitis eius, & ait,*

9 * *Cõfirma me, Domine Deus, in die hac. & percussit in ceruicem eius bis in fortitudine sua, & abstulit caput eius ab eo, & euoluit corpus eius de lecto, & abstulit conopœum à columnis.*

10 * *Et post pusillum exiuit, & tradidit ancillæ suæ caput Holofernis, & misit illud in peram cibariorum suorum.*

11 * *Et exierunt duæ simul, secundum consuetudinem suam, ad orationem. & transeuntes castra, circuierunt vallem illam, & ascenderunt montem Betulua, & venerunt ad portas eius.*

12 * *Et dixit Iudith à longe custodientibus in portis, Aperite, aperite iam portam, nobiscũ Deus, Deus noster, vt faceret adhuc virtutem in Israel, & potentiam aduersus inimicos, sicut & hodie fecit.*

13 * *Et factum est cùm audissent viri ciuitatis ipsius vocem eius, festinauerunt descendere ad portam ciuitatis suæ. & cõuocauerunt presbyteros ciuitatis.*

14 * *Et concurrerunt omnes à paruo vsque ad magnum, quoniam præter opinionem erat eis vt veniret ipsa. & aperuerunt portam, & susceperunt eas.*

15 * *Et accendentes ignem ad flammam, circundederunt eas.*

16 * *Illa autẽ dixit ad eos voce magna,*

17 * *Laudate Deum, laudate, laudate Deum, quoniam non amouit misericordiam suam à domo Israel, sed confregit hostes nostros per manum meam in nocte hac.*

18 * *Et proferens caput de pera, ostendit, & dixit eis,*

Ecce caput Holofernis principis militiæ Assyriorũ, & ecce conopæum in quo recumbebat in ebrietatibus suis: & percussit illum Dominus in manu fœminæ. Et viuit Dominus, qui custodiuit me in via mea qua ambulaui; quoniã decepit eum facies mea in perditionem eius, & nõ fecit peccatum mecũ in pollutionem & cõfusionem. & obstupuit omnis populus nimis.

Et inclinantes adorauerunt Deum. Et dixerunt vnanimiter: Benedictus es Deus noster, qui ad nihilum redegisti in die hodierna inimicos populi tui. Et dixit ei Ozias: Benedicta tu es filia à Deo excelso, præ omnibus mulieribus quæ super terram. Et benedictus Dominus Deus, qui creauit cælos & terram, qui direxit te in vulnus capitis principis inimicorum nostrorum. quia non recedet spes tua à corde hominũ, qui memores fuerint virtutis Dei vsq; in seculum. & faciat tibi hæc Deus in exaltationem sempiternam, vt visitet te in bonis, pro quibus non pepercisti animæ tuæ propter humilitatem generis nostri, sed subuenisti ruinæ nostræ in rectum vadens ante conspectum Dei nostri. Et dixit omnis populus, Fiat, fiat.

CAP. XIIII.

ET dixit ad eos Judith, Audite iam me fratres: & accipientes caput hoc,

19 ‡ ἰδὲ κεφαλὴ ὀλοφέρνε ἀρχιστρατήγε δυνάμεως ἀσσύρ, καὶ ἰδοὺ τὸ κωνώπιον ἐν ᾧ κατέκειτο ἐν ταῖς μέθαις αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος ἐν χειρὶ θηλείας.

20 ‡ καὶ ζῇ ὁ κύριος ὃς διεφύλαξέ με ἐν τῇ ὁδῷ μου ᾗ ἐπορεύθην, ὅτι ἠπάτησεν αὐτὸν τὸ πρόσωπόν μου εἰς ἀπώλειαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησεν ἁμάρτημα μετ' ἐμοῦ εἰς μίασμα καὶ αἰσχύνην. καὶ ἔξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα.

21 ‡ καὶ κύψαντες προσεκύνησαν τῷ θεῷ.

22 ‡ καὶ εἶπον ὁμοθυμαδόν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξουδενώσας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον τοὺς ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ σου.

23 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῇ ὀζίας, εὐλογητὴ σὺ εἰ θύγατερ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ παρὰ πάσας τὰς γυναῖκας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς.

24 ‡ καὶ εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὃς κατεύθυνέ σε εἰς τραῦμα κεφαλῆς ἄρχοντος ἐχθρῶν ἡμῶν· ὅτι οὐκ ἀποστήσει ἡ ἐλπίς σου ἀπὸ καρδίας ἀνθρώπων μνημονευόντων ἰσχὺν θεοῦ ἕως αἰῶνος· καὶ ποιήσαι σοι αὐτὰ ὁ θεὸς εἰς ὕψος αἰώνιον τοῦ ἐπισκέψασθαί σε ἐν ἀγαθοῖς, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφείσω τῆς ψυχῆς σου διὰ τὴν ταπείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, ἀλλ' ἐπεξῆλθες τῷ πτώματι ἡμῶν ἐπ' εὐθείαν πορευθεῖσα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

25 ‡ καὶ εἶπον πᾶς ὁ λαός, γένοιτο γένοιτο.

ιδ'

1 ‡ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἰουδεὶθ, ἀκούσατε δή μου ἀδελφοί· καὶ λαβόντες τὴν κεφαλὴν ταύτην,

19 ‡ Ecce caput Holofernis principis militiæ Assyriorũ. Et ecce conopæum illius, in quo recũbebat in ebrietate sua, vbi & per manum fœminæ percussit illũ Dominus Deus noster.

20 ‡ Viuit autem ipse Dominus, quoniam custodiuit me angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem; & non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari; sed sine pollutione peccati reuocauit me vobis gaudentem in victoria sua, in euasione mea, in liberatione vestra.

21 ‡ Confitemini illi omnes, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

22 ‡ Vniuersi autem adorãtes Dominum, dixerunt ad eam, Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros.

23 ‡ Porrò Ozias princeps populi Israel dixit ad eam, Benedicta es tu filia à Domino Deo excelso, præ omnibus mulieribus super terram. 24 ‡ Benedictus Dñs qui creauit cælum & terrã, qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificauit, vt non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Dñi in æternum, pro quibus nõ pepercisti animæ tuæ propter angustias & tribulationem generis tui, sed subuenisti ruinæ ante conspectum Dei nostri. 25 Et dixit omnis populus, Fiat, fiat. 26 Porrò Achior vocatus venit. & dixit ei Iudith, Deus Israel, cui tu testimonium dedisti, quòd vlciscatur se de inimicis suis, ipse caput omniũ incredulorum incîdit in hac nocte in manu mea. 27 Et vt probes quia ita est, ecce caput Holofernis qui in contemptu superbię suæ Deum Israel contempsit, & tibi interitum minabatur, dicens: 28 Cùm captus fuerit populus Israel, gladio perforari præcipiam latera tua. 29 Videns autem Achior caput Holofernis, angustiatus præ pauore, cecidit in faciem suam super terram, & æstuauit anima eius.

30 Postea verò quàm resumpto spiritu recreatus est, procidit ad pedes eius, & adorauit eam, & dixit:

31 Benedicta tu à Deo tuo in omni tabernaculo Iacob, quoniam in omni gente, quæ audierit nomen tuum, magnificabitur super te Deus Israel.

CAP. XIIII.

DIxit autem Iudith ad omnem populum, Audite me fratres.

*Suspendite caput hoc super muros nostros, & erit cùm exierit sol, accipiat vnusquisq; arma sua; & exite cum impetu, non vt descendatis deorsùm, sed quasi impetum facientes.

*Tunc exploratores, necesse erit, vt fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam.

*Cumque duces eorum concurrerint ad tabernaculum Holofernis, & inuenerint eum truncum in suo sanguine volutatum, decidet super eos timor.

*Cumque cognoueritis fugere eos, ite post illos securi, quoniam Dominus conteret eos sub pedibus vestris.

*Tunc Achior videns virtutem quam fecit Deus Israel, relicto gẽtilitatis ritu, credidit Deo, & circuncîdit carnem præputij sui, & appositus est ad populum Israel, & omnis successio generis eius vsque in hodiernum diem.

*Mox autem vt ortus est dies, suspẽderunt super muros caput Holofernis, accepitque vnusquisque vir arma sua, & egressi sunt cum grandi strepitu & vlulatu.

* κρεμάσατε αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἐπάλ- 2
ξεως τοῦ τείχους ἡμῶν· καὶ ἔσαι ἡνίκα
ἂν διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος καὶ ἐξέλθῃ ὁ
ἥλιος ἐπὶ τῆς γῆς, ἀναλήψεσθε ἕκα
στος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ ὑμῶν, καὶ
ἐξελεύσεται πᾶς ἀνὴρ ἰσχύων ἔξω τῆς
πόλεως· καὶ δώσετε ἀρχηγὸν ἐπ' αὐ-
τοῦ ὡς καταβαίνοντες εἰς τὸ πεδίον εἰς
τὴν προφυλακὴν υἱῶν ἀσσύρ, καὶ οὐ
καταβήσεσθε.

* Ἐὰν λάβοντες ἔτι τὰς πανο- 3
πλίας αὐτῶν, πορεύσονται εἰς τὰς πα-
ρεμβολὰς αὐτῶν, καὶ ἐγεροῦσι τοὺς
στρατηγοὺς τῆς δυνάμεως ἀσσύρ.

* καὶ περιμεῖναι ἐπὶ τὴν σκηνὴν 4
ὀλοφέρνου, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν αὐτόν. Ἐ
πιπεσεῖται ἐπ' αὐτοὺς φόβος, Ἐ φεύ-
ξονται ἀπὸ προσώπου ἡμῶν. * καὶ 5
ἐπακολουθήσαντες ὑμεῖς Ἐ πάντες ὁ
κατοικοῦντες παῖδα ὄρεον ἰσραήλ, κατα-
στρώσατε αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

* πρὸ δὲ τοῦ ποιῆσαι ταῦτα, καλέσατέ 6
μοι ἀχιὼρ τὸν ἀμμανίτην, ἵνα ἴδωσιν ἐ-
πιγνῶ τὸν ἐκφαυλίσαντα τὸν οἶκον ἰσ-
ραὴλ Ἐ αὐτὸν εἰς θανάτου ἀποστεῖλαν-
τα εἰς ἡμᾶς· Ἐ ἐκάλεσαν τὸν ἀχιὼρ ἐκ
τοῦ οἴκου ὀζία· ὡς δὲ ἦλθε Ἐ εἶδε τὴν κεφα
λὴν ὀλοφέρνου ἐν χειρὶ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσ-
ωπον, καὶ ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.
ὡς δὲ ἀνέλαβον αὐτὸν, προσέπεσε τοῖς
ποσὶν ἰουδείθ, καὶ προσεκύνησε τῷ
προσώπῳ αὐτοῦ καὶ εἶπεν, εὐλογημέ-
νη σὺ ἐν παντὶ σκηνώματι ἰούδα Ἐ ἐν
παντὶ ἔθνει, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνο-
μά σου ταραχθήσονται· Ἐ νῦν ἀνάγ-
γειλόν μοι ὅσα ἐποίησας ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις ταύταις. καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ἰου-
δείθ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ πάντα ὅσα ἦν
πεποιηκυῖα ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθεν, ἕως οὗ ἐλάλει αὐτοῖς· ὡς δὲ ἐπαύ-
σατο λαλοῦσα, φωνῇ μεγάλῃ ἠλάλαξεν ὁ λαὸς, καὶ ἔδωκαν φωνὴν ἀ-
φρόσυνον ἐν τῇ πόλει αὐτῶν· ἰδὼν δὲ ὁ ἀχιὼρ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ
θεὸς τῷ ἰσραὴλ, ἐπίστευσε τῷ θεῷ σφόδρα, καὶ περιετέμετο τὴν σάρκα
τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ, Ἐ προσετέθη εἰς τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης. * ἡνίκα δὲ ὄρθρος ἐπέβη, ἐκρέμασαν τὴν κεφαλὴν ὀλο- 7
φέρνου ἐπὶ τοῦ τείχους· καὶ λαβόντες ἀνὴρ τὰ ὅπλα αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθον
κατ' ἀπαντὴν ἐπὶ τὰς ἀναβάσεις τοῦ ὄρους.

2 * *Suspendite illud super pinaculum muri nostri. & erit quum illuxerit diluculum, & exierit sol super terram, recipietis vnusquisq; arma bellica vestra, & exibit omnis vir fortis extra ciuitatem. & dabitis principem super eos, quasi descendẽtes in campum ad vigiliam filiorum Assyriorum, & non descendetis.*

3 * *Et cùm acceperint isti armaturas suas, ibunt in castra sua, & excitabunt principes exercitus Assyriorum.*

4 * *Et current ad tabernaculum Holofernis, & non inuenient eum. & decidet super eos timor, & fugient à facie nostra.*

5 * *Et insequentes vos, & omnes habitantes omnem terminum Israel, prosternite eos in viis suis.*

6 * *Ante autem quàm faciatis hæc, vocate mihi Achior Ammanitem, vt videns cognoscat vilipendentem domum Israel, & ipsum in mortem mittẽtem ad nos. Et vocauerunt Achior de domo Ozia. Vt autem venit & vidit caput Holofernis in manu viri vnius in congregatione populi, cecidit in faciem, & defecit spiritus eius. Vt autem recreauerunt illum, cecidit ad pedes Judith, & adorauit faciem eius, & dixit: Benedicta tu in omni tabernaculo Juda, & in omni gente; quicunq; audientes nomen tuum turbabuntur. & nunc nuncia mihi quæ feciſti in diebus istis. Et annunciauit ei Judith in medio populi omnia quæ fecerat, à qua die exiuit, vsquequo locuta est eis. Vt autem cessauit loqui, voce magna exultauit populus, & dederunt vocem iocundam in ciuitate sua. Videns autem Achior omnia quæ fecit Deus Israel, credidit Deo valde, & circũcidit carnem præputij sui, & appositus est ad domum Israel vsque in diem hanc.*

7 *Cùm autem diluculum ascendit, suspenderunt caput Holofernis de muro, & accepit omnis vir arma sua, & exierunt in circulum ad ascensus montis.*

* *At filij Assyriorum vt viderunt eos, miserunt ad duces suos.* 8

* *Illi autem venerunt ad duces & tribunos, & ad omnem principem suum.* 9

* *Et venerunt ad tabernaculum Holofernis, & dixerunt ei qui erat super omnia eius:* 10

* *Excita iam dominum nostrum, quoniam ausi sunt serui descẽdere super nos ad bellum, vt disperdanturin finem.* 11

* *Et ingressus est Bagoas,* 12 *et pulsauit aulã tabernaculi; suspicabatur enim dormire ipsum cum Iudith.* * *Vt autem nemo audiuit, aperiens introiuit* 13 *in cubiculum, & inuenit eum super stratum proiectum mortuum, & caput eius ablatum erat ab eo: & exclamauit voce magna cum fletu & gemitu, et clamore valido, & scidit vestimenta sua.*

* *Et ingressus est in tabernaculum vbi erat Iudith diuertens, & non inuenit eam: & exilijt ad populum & clamauit, Prævaricati sunt serui: fecit confusionem vna mulier Hebræorum in domum regis Nabuchodonosor, quoniam ecce Holofernes in terra, & caput eius non est in ipso.* 14

* *Cùm autem audissent hæc verba principes virtutis Assyriorum, sciderunt statim vestimenta sua, & turbata est anima eorum valde.* 15

* *Et factus est eorum clamor & vociferatio magna nimis in medio castrorum.* 16

CAP. XV.

ET *cùm audissent qui in tabernaculis erant, obstupuerunt super factum, & cecidit super eos timor & tremor.* 1

8 * Ὡς δὲ υἱοὶ ἀσσὺρ ὡς εἶδον αὐτούς, διέπεμψαν ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν.

9 * Οἱ δὲ ἦλθον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ χιλιάρχους καὶ ἐπὶ πάντα ἄρχοντα αὐτῶν.

10 * καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὸν σκηνὸν ὁλοφέρνου, καὶ εἶπον τῷ ὄντι ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ.

11 * Ἔγειρον δὴ τὸν κύριον ἡμῶν, ὅτι ἐτόλμησαν οἱ δοῦλοι καταβαίνειν ἐφ' ἡμᾶς εἰς πόλεμον, ἵνα ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τέλος.

12 * καὶ εἰσῆλθε βαγώας, καὶ ἔκρουσε τὸν αὐλὸν τοῦ σκηνοῦς· ὑπενόει γὰρ καθεύδειν αὐτὸν μετ' ἰουδείθ.

13 * ὡς δὲ οὐδεὶς ὑπήκουσε, διασείλας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα· καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ χετλωνίδος ἐρριμμένον νεκρόν, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀφῄρητο ἀπ' αὐτοῦ· καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ μετὰ κλαυθμοῦ καὶ συναγμοῦ, καὶ βοῆς ἰσχυρᾶς, καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

14 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν σκηνὸν ὃν ἦν ἰουδείθ καταλύουσα, καὶ οὐχ εὗρεν αὐτὸν· καὶ ἐξεπήδησεν εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐβόησεν, ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι· ἐποίησεν αἰσχύνην μία γυνὴ τῶν ἑβραίων εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ναβουχοδονόσορ, ὅτι ἰδοὺ ὁλοφέρνης χαμαί, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

15 * ὡς δὲ ἤκουσαν ταῦτα τὰ ῥήματα οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως ἀσσύρ, διέρρηξαν αὐθυς τοὺς χιτῶνας αὐτῶν, καὶ ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτῶν σφόδρα.

16 * καὶ ἐγένετο αὐτῶν κραυγὴ καὶ βοὴ μεγάλη σφόδρα ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς.

ιέ.

1 * Καὶ ὡς ἤκουσαν οἱ ἐν τοῖς σκηνώμασιν ὄντες, ἐξέστησαν ἐπὶ τὸ γεγονός· καὶ ἔπεσεν ἐπ' αὐτοὺς φόβος καὶ τρόμος.

8 * Quod videntes exploratores, ad tabernaculum Holofernis cucurrerunt. Porrò hi qui in tabernaculo erant venientes, & ante ingressum cubiculi perstrepentes excitandi gratia, inquietudinẽ arte moliebãtur, vt non ab excitãtibus, sed à sonantibus Holofernes euigilaret.

9 * Nullus enim audebat D cubiculum virtutis Assyriorũ pulsando aut intrando aperire.

10 * Sed cùm venissent eius duces ac tribuni, & vniuersi maiores exercitus Assyriorum, dixerunt cubiculariis:

11 * Intrate, & excitate illum, quoniam egressi mures de cauernis suis, ausi sunt prouocare nos ad prœlium.

12 * Tunc ingressus Vagao cubiculum eius, stetit ante cortinam, & plausum fecit manibus suis. suspicabatur enim illũ cum Iudith dormire.

13 * Sed cùm nullum motum iacentis sensu aurium caperet, accessit proximans ad cortinã: & eleuans eam, vidénsque cadauer absque capite Holofernis in suo sanguine tabefactum iacere super terram, exclamauit voce magna cum fletu, & scidit vestimenta sua.

14 * Et ingressus tabernaculum Iudith, non inuenit eam. Et exiliuit foras ad pò pulum, & dixit: Vna mulier Hebręa fecit cõfusionẽ in domo regis Nabuchodonosor. ecce enim Holofernes iacet in terra, & caput eius non est in illo.

15 Quod cùm audissent principes virtutis Assyriorum, sciderunt omnes vestimenta sua, & intolerabilis timor & tremor cecidit super eos, & turbati sunt animi eorum valde.

16 Et factus est clamor incomparabilis in medio castrorum eorum.

CAP. XV.

CVmque omnis exercitus decollatum Holofernem audisset, fugit mens & consilium ab eis, & solo tremore & metu agitati, fugę præsidium sumunt:

* Ita vt nullus loqueretur 2
cũ pximo suo: sed inclinato
capite, rẽlictis omnib⁹, euadere festinabant Hebræos,
quos armatos sup se venire
audierãt, fugientes per vias
camporũ & semitas colliũ.
* Vidẽtes itaque filij Israel 3
fugientes, secuti sunt illos.
*Descẽderúntq; clangentes 4
tubis, & vlulãtes post ipsos.
*Et quoniã Assyrij nõ adu- 5
nati, in fugam ibant præci- B
pites; filij autem Israel vno
agmine persequẽtes, debilitabãt omnes quos inuenire
potuissent. * Misitque O- 6
zias nuncios per omnes ciuitates & regiones Israel.
* Omnis itaque regio om 7
nísque vrbs electã iuuentutem armatã misit post eos,
& persecuti sunt eos in ore
gladij, quousque peruenirent ad extremitatem finiũ
suorũ. *Reliqui autem qui 8
erant in Bethulia, ingressi
sunt castra Assyriorũ, & prędã quá fugiẽtes Assyrij reliquerãt, abstulerunt, & onustati sunt valde. *Hi verò q. 9
victores reuersi sunt ad Bethuliã, omnia quę erãt illorũ abstulerũt secũ, ita vt nõ
esset numerus in pecorib⁹,
in iumẽtis, & vniuersis mobilibus eorũ, vt à minimo
vsq; ad magnũ omnes diuites fierẽt de prædationibus
eorũ. * Ioachim autẽ sum- 10
mus pontifex de Hierusalẽ
venit in Bethuliam cũ vniuersis presbyteris suis, vt
videret Iudith. * Quæ cũ 11
exiisset ad illũ, benedixerũt
illá oẽs vna voce, dicentes:
*Tu gloria Hierusalẽ, tu lę- 12
titia Israel, tu honorificẽtia
populi nostri, quia fecisti
viriliter, & confortatũ est
cor tuũ, eò q castitatẽ amaueris, & post virum tuum
alterũ nescieris; ideo & manus Domini cõfortauit te, D
& ideò eris benedicta in
æternum.

* καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος μένων κατὰ 2
πρόσωπον ἐπὶ τὸ πλησίον αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκχυθέντες ὁμοθυμαδὸν ἔφυγον ἐπὶ πᾶσαν ὁδὸν πεδίου καὶ ὄρεινῆς· καὶ οἱ παρεμβεβληκότες ἐν τῇ ὀρεινῇ κύκλῳ Βετυλούα ἐτράπησαν εἰς φυγήν.

* καὶ τότε οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πᾶς ἀνὴρ πο- 3
λεμιστὴς ἐξ αὐτῶν ἐξεχύθησαν ἐπ' αὐτούς. * καὶ ἐξαπέστειλεν Ὀζίας εἰς Βε- 6
τομασθὲμ καὶ Βηβαὶ, καὶ Χωβαὶ, καὶ Κωλά· καὶ εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραὴλ τοὺς ἀπαγγέλλοντας ὡσὰν τὰ συντελεσμένα, καὶ ἵνα πάντες ἐπεκχυθῶσι τοῖς πολεμίοις εἰς τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν· ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἔπεσον ἐπ' αὐτοὺς ἕως Χωβαί· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐξ Ἰερουσαλὴμ παρεγενήθησαν, καὶ ἐκ πάσης τῆς ὀρεινῆς, διήγησιν γὰρ αὐτοῖς τὰ γενόμενα τῇ παρεμβολῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.

* καὶ οἱ ἐν τῇ Γαλαάδ, καὶ οἱ ἐν 7
τῇ Γαλιλαίᾳ ὑπερέκειναν αὐτοὺς πληγῇ μεγάλῃ, ἕως οὗ παρῆλθον τὴν Δαμασκὸν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς.

* οἱ δὲ λοιποὶ οἱ κατοικοῦντες Βε- 8
τυλούα ἐπέπεσον τῇ παρεμβολῇ ἀπὸ νότου, καὶ κατενόμευσαν αὐτούς, καὶ ἐπλούτησαν σφόδρα.

* οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ διασπείραντες 9
ἀπὸ τῆς κοπῆς, ἐκυρίευσαν τῶν λοιπῶν· καὶ αἱ κῶμαι καὶ αἱ πόλεις αἱ ἐν τῇ ὀρφνῇ καὶ πεδινῇ ἐκράτησαν πολλῶν λαφύρων, ἦν γὰρ πλῆθος πολὺ σφόδρα.

* καὶ Ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ 10
ἡ γερουσία τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ ἦλθον θεμελιῶσαι τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησεν ὁ θεὸς τῷ Ἰσραήλ, καὶ ἰδεῖν Ἰουδὶθ καὶ λαλῆσαι μετ' αὐτῆς εἰρηνικά.

* ὡς δὲ εἰσῆλθον πρὸς αὐτὴν, εὐ- 11
λόγησαν αὐτὴν ὁμοθυμαδὸν, καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν· * σὺ ὕψωμα Ἰερου- 12
σαλήμ, σὺ καύχημα μέγα τοῦ Ἰσραήλ, σὺ καύχημα μέγα τοῦ γένους ἡμῶν, ὅτι ἐποίησας πάντα ταῦτα τῇ χειρί σου· ἐποίησας ἀγαθὰ μετὰ Ἰσραήλ, καὶ εὐδόκησεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεός· εὐλογημένη γίνου τῷ παντοκράτορι κυρίῳ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνου.

2 * Et non fuit homo manens ante faciem amplius proximi sui; sed diffusi vnanimiter fugerunt ad omnem viam campi & montanorum: & qui castrametati erant in montibus in circuitu Betuluæ, conuersi
3 sunt in fugam. * Et tunc filij Israel omnis vir prælior ex eis effusi sunt super eos.
6 * Et misit Ozias in Betomasthem, & Bebe, & Chobe, & Cola, & in omnem terminum Israel, qui annunciarent super eis quæ cõsummata sunt, & vt omnes diffunderẽtur super inimicos in interitum eorum. Vt autem audierunt filij Israel, omnes vnanimiter ceciderunt super eos vsque ad Chobe: similiter autem & qui ex Hierusalem aduenerunt, & ex omnibus montanis; annunciauerunt enim eis quæ facta fuerant castris inimicorũ suorum.
8 * Et qui in Galaad & qui in Galilæa, dissipauerunt eos plaga magna; vsquequo præterierunt Damascum & fines
8 eius. * At reliqui habitãtes Betuluam irruerunt castris Assyriorum, & prædati sunt eos, & ditati sunt valde.
9 * At filij Israel reuersi ab occisione, dominati sunt reliquorum: et villæ & ciuitates quæ in montanis & campestribus, obtinuerunt multa spolia; erat enim multitudo magna nimis.
10 * Et Joachim sacerdos magnus & senatus filiorum Israel qui habitabant in Hierusalem, venerunt vt fundarent bona quæ fecit Deus Israel; et vt viderent Judith, & loquerentur
11 cũ ea pacem. * Vt autẽ introierunt ad eam, benedixerunt eã vnanimiter, & dixerunt ad
12 eã: * Tu exaltatio Hierusalem, tu gloria magna Israel, tu honorificentia magna generis nostri, quia fecisti hæc omnia in manu tua: fecisti bona cum Israel, & complacuit super eos Deus; benedicta sis ab omnipotenti Domino in æternum tempus.

*Et dixit omnis populus: Fiat. 13
*Et expoliauit populus castra per dies triginta. 14
*Et dederunt Judith tabernaculum Holofernis, & omnia argentaria, & lectulos, & stateras, & omnia supellectilia eius. Et accipiens ipsa, imposuit super mulam suam, & cõiunxit currus suos, & accumulauit ea super illos. 15
*Et concurrit omnis mulier Israel ad videndum eam: & benedixerunt eam, & fecerũt ei chorum ex eis. et accepit thyrsos in manibus suis, & dedit & mulieribus quæ cum ea. & coronauerunt oliua ipsam, & eam quæ cum ipsa, & processit ante omnem populum in chorea ducens omnes mulieres. & sequebatur omnis vir Israel armatus, cum coronis & hymnis in ore eorum. 16

CAP. XVI.

ET cœpit cantare Judith confessionem hanc in omni Israel, & omnis populus cantabat canticum hoc. & dixit Judith: Incipite Deo meo in tympanis. *Modulamini ei psalmos & laudem, exaltate, & inuocate nomen eius. 1 2
*Quoniam Deus conterens bella, quoniam in castris in medio populi eripuit me de manu persequentium me. 3 4
*Venit Assur ex montibus ab aquilone, venit in miliaribus exercitus sui, quorum multitudo eorum obturauit torrentes, & equitatus eorum cooperuit colles. 5
*Dixit se incensurum fines meos, & iuuenes meos occisurum in gladio, & lactantes positurum in paui.nẽtum, & infantes meos daturũ in prædã, & virgines meas prædaturũ. 6
*Et Dominus omnipotens quassauit eos in manu fœminæ. 7
*Nõ enim cecidit potens à iuuenibus, neq; filij titanum percusserunt eum, neq; excelsi gigantes imposuerunt se illi, sed Judith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit eum. 8

13 * καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς, γένοιτο·
14 * καὶ ἐλαφύρησεν ὁ λαὸς τὴν παρεμβολὴν ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα.
15 * καὶ ἔδωκαν τῇ Ιουδὶθ τὴν σκηνὴν ὁλοφέρνου καὶ πάντα τὰ ἀργυρώματα καὶ τὰς κλίνας καὶ τὰ ὅλκια καὶ πάντα τὰ σκευάσματα αὐτοῦ· καὶ λαβοῦσα αὕτη, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτῆς· καὶ ἔζευσε τὰς ἁμάξας αὐτῆς, καὶ ἐσώρευσεν αὐτὰ ἐπ' αὐτῶν.
16 * καὶ συνέδραμε πᾶσα γυνὴ Ισραὴλ ἰδεῖν αὐτὴν, καὶ ἐθαύμασαν αὐτὴν, καὶ ἐποίησαν αὐτῇ χορὸν ἐξ αὐτῶν· καὶ ἔλαβε θύρσους ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, καὶ ἔδωκε καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς μετ' αὐτῆς· καὶ ἐστεφάνωσαν τὴν ἐλαίαν αὐτῆς καὶ τὴν μετ' αὐτῆς, καὶ προῆλθεν ἔμπροσθεν παντὸς τοῦ λαοῦ ἐν χορείᾳ ἡγουμένη πασῶν τῶν γυναικῶν· καὶ ἠκολούθει πᾶς ἀνὴρ Ισραὴλ ἐνωπλισμένοι, μετὰ στεφάνων καὶ ὕμνων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.

ις'.

1 * Καὶ ἐξῆρχεν Ιουδὶθ ἐξομολόγησιν ταύτην ἐν πάσῃ Ισραὴλ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὑπερεφώνει τὴν αἴνεσιν ταύτην· καὶ εἶπεν Ιουδὶθ,
2 * ἐξάρχετε τῷ θεῷ μου ἐν τυμπάνοις, ἐναρμόσασθε αὐτῷ ψαλμοὶς καὶ αἶνον, ὑψοῦτε καὶ ἐπικαλέσασθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ·
3 * ὅτι ὁ θεὸς συντρίβων πολέμους, ὅτι
4 εἰς παρεμβολὰς ἐν μέσῳ λαοῦ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς τῶν καταδιωκόντων
5 με· * ἦλθεν Ασσὼρ ἐξ ὀρέων ἀπὸ βορρᾶ, ἦλθεν ἐν μυριάσι δυνάμεως αὐτοῦ, ὧν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἔφραξε χειμάρρους, καὶ ἡ ἵππος αὐτῶν ἐκά-
6 λυψε βουνούς. * εἶπεν ἐμπρῆσαι τὰ ὅρια μου, καὶ τοὺς νεανίσκους μου ἀνελεῖν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ θηλάζοντα θῆσαι εἰς ἔδαφος, καὶ τὰ νήπιά μου δοῦναι εἰς προνομήν, καὶ τὰς παρθένους μου σκυ-
7 λεῦσαι. * καὶ κύριος παντοκράτωρ ἠθέτησεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ θηλείας.
8 * οὐ γὰρ ἔπεσεν ὁ δυνατὸς ὑπὸ νεανίσκων, οὐδὲ υἱοὶ Τιτάνων ἐπάταξαν αὐτόν, οὐδὲ ὑψηλοὶ γίγαντες ἐπέθεντο αὐτῷ, ἀλλὰ Ιουδὶθ θυγάτηρ Μεραρὶ ἐν κάλλει προσώπου αὐτῆς παρέλυσεν αὐτόν.

13 * Et dixit omnis populus: Fiat, fiat.
14 *Per dies autem triginta vix collecta sunt spolia Assyriorum à populo Israel.
15 * Porro autem vniuersa quæ Holofernis peculiaria fuisse probata sunt, dederunt Iudith in auro & argẽto, & vestib⁹, & gẽmis, & omni supellectili, & tradita sunt omnia illi à populo.
16 * Et omnes populi gaudebant cum mulieribus, & virginibus, & iuuenibus in organis & citharis.

CAP. XVI.

1 A Vnc cantauit canticum hoc Domino Iudith, di
2 cens: * Incipite Domino in tympanis, cantate Domino in cymbalis, modulamini illi psalmum nouum: exultate & inuocate nomen
3 eius. *Dominus conterens bella, Dominus nomen est illi.
4 *Qui posuit castra sua in medio populi sui, vt eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum.
5 * Venit Assur ex montibus ab Aquilone in multitudine fortitudinis suæ. Cuius multitudo obturauit torrẽtes, & equi eorum cooperuerunt valles.
6 * Dixit se incensurum fines meos, & iuuenes meos occisurum gladio, infantes meos dare in prædã, & virgines in captiuitatem.
7 *Dominus autem omnipotens nocuit eum, & tradidit eum in manu fœminæ, & confudit eum.
8 Non enim cecidit potens B eorum à iuuenibus, nec filij titan percusserunt eum, nec excelsi gigantes imposuerunt se illi, sed Iudith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit eum.

*Exuit enim se vestimento viduitatis, & induit se vesti
mẽto lętitiæ in exultatione
filiorũ Israel. *Vnxit faciẽ
suã vngento, colligauit cin
cinnos suos mitra ad decipiendũ illũ. *Sandalia eius
rapuerũt oculos eius: pulchritudo eius captiuã fecit
animã eius. amputauit pugione ceruicẽ ei. *Horruerũt Persæ cõstantiã eius, &
Medi audaciã eius. *Tunc
vlulauerũt castra Assyriorũ,
quãdo apparuerũt humiles
mei arescẽtes in siti. *Filij
puellarũ cõpunxerũt eos, &
sicut pueros fugientes occiderũt eos. perierũt in prælio
à facie Dñi Dei mei. *Hymnum cãtemus Dño, hymnũ
nouũ cãtemus Deo nostro:
*Adonai Dñe, magn⁹ es tu
& præclarus in virtute, & C
quẽ superare nemo potest.
*Tibi seruiat omnis creatura tua; quia dixisti, & facta
sunt; misisti spiritũ tuum, &
creata sunt, & nõ est qui resistat voci tuæ. *Montes à
fundamentis mouebuntur
cum aquis, petræ sicut cera
liquescent ante faciẽ tuam.
*Qui autẽ timẽt te, magni
erunt apud te per omnia.
*Vę genti insurgenti super
genus meũ. Dominus enim
omnipotens vindicabit in
eis; in die iudicij visitabit
illos. *Dabit enim ignẽ &
vermes in carnes eorum, vt
vrãtur & sentiãt vsq; in sempiternũ. *Et factũ est post
hæc, omnis populus post victoriam venit in Hierusalẽ
adorare Dominum; & mox
vt purificati sunt, obtulerunt omnes holocausta &
vota, & repromissiões suas.
*Porro Iudith vniuersa vasa bellica Holofernis, quæ
dedit illi populus, & conopœũ quod ipsa sustulerat, D
obtulit in anathema obliuionis. *Erat autem populus iocundus secundum
faciem sanctorum, & per tres menses gaudium huius victoriæ celebratum est cum Iudith.

* ἐξεδύσατο γὰρ στολὴν χηρεύσεως
αὐτῆς εἰς ὕψος ἀνῆν πονούντων Ἰσραήλ.
* ἠλείψατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν
μυρισμῷ, καὶ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐ-
τῆς ἐν μίτρᾳ, καὶ ἔλαβε στολὴν λινῆν
εἰς ἀπάτην αὐτοῦ. * τὰ σανδάλιον
αὐτοῦ ἥρπασεν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ
κάλλος αὐτῆς ἠχμαλώτευσεν ψυ-
χὴν αὐτοῦ· διῆλθεν ὁ ἀκινάκης τὸν τρά-
χηλον αὐτοῦ. * ἔφριξαν Πέρσαι τὴν
τόλμαν αὐτῆς· καὶ Μῆδοι τὸ θάρσος
αὐτῆς ἐταράχθησαν. * τότε ἠλά-
λαξαν οἱ ταπεινοί μου, καὶ ἐβόησαν οἱ
ἀδυνατοῦντές μου, καὶ ἐπτοήθησαν, ὕψω-
σαν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἀνῃρέθη-
σαν. * υἱοὶ κοράσιων κατενύγησαν αὐ-
τούς, καὶ ὡς παῖδας αὐτομολούντων ἐτί-
τρωσκον αὐτούς· ἀπώλοντο ἐν παρα-
τάξεως κυρίου θεοῦ μου. * ὑμνήσω τῷ
κυρίῳ ὕμνον καινόν. * κύριε μέγας εἶ καὶ
ἔνδοξος, θαυμαστὸς ἐν ἰσχύϊ καὶ ἀνυπέρ
μαχος. * σοὶ δουλευσάτω πᾶσα ἡ κτίσις
σου, ὅτι εἶπας καὶ ἐγενήθησαν· ἀπέστειλας
τὸ πνεῦμά σου καὶ ᾠκοδόμησε, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς
ἀντιστήσεται τῇ φωνῇ σου. * ὄρη γὰρ ἐκ θε-
μελίων σὺν ὕδασι σαλευθήσονται, πέ-
τραι δὲ ἀπὸ προσώπου σου ὡς κηρὸς τα-
κήσονται. * Ἐπὶ δὲ τοῖς φοβουμένοις σε σὺ
ἵλαος ἔσῃ αὐτοῖς, ὅτι μικρὸν σοι πᾶ
σα θυσία εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, καὶ ἐλά-
χιστον πρὸ σοῦ στέαρ εἰς ὁλοκάρπωμά σου· ὁ
δὲ φοβούμενος τὸν κύριον μέγας διὰ
παντός. * καὶ ἔθνεσιν ἐπανισταμένοις
τῷ γένει μου· κύριος παντοκράτωρ ἐκ-
δικήσει αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·
* δοῦναι πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρ-
κας αὐτῶν, καὶ κλαύσονται ἐν αἰσθήσει
ἕως αἰῶνος. * ὡς δὲ εἰσῆλθον εἰς Ἱερου-
σαλήμ, προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ· καὶ
ἡνίκα ἐκαθαρίσθη ὁ λαός, ἀνήνεγκαν
τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν καὶ τὰ ἑκού-
σια αὐτῶν καὶ τὰ δόματα. * καὶ ἀνέθη-
κεν Ἰουδὶθ πάντα τὰ σκεύη Ὁλοφέρνου
ὅσα ἔδωκεν ὁ λαὸς αὐτῇ, καὶ τὸ κωνώπιον
ὃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν κοιτώνων αὐτοῦ εἰς ἀ-
νάθημα τῷ κυρίῳ ἔδωκε. * καὶ ἦν ὁ λαὸς 24
εὐφραινόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ κατὰ πρό-
σωπον τῶν ἁγίων ἐπὶ μῆνας τρεῖς, καὶ
Ἰουδὶθ μετ' αὐτῶν κατέμεινε.

9 *Exuit enim vestimẽtũ viduitatis suæ in exaltationẽ laboran
10 tiũ Israel. *Vnxit faciẽ suã in
vnguento, & colligauit cincinnos suos in mitra, & accepit ve
stem lineam ad deceptionẽ eius.
11 *Sandaliũ eius rapuit oculum
eius, & pulchritudo eius captiuam fecit animã eius. pertrãsi-
12 uit pugio ceruicem eius. *Horruerũt Persæ audaciã eius, &
Medi cõfidẽtia ei⁹ turbati sunt.
13 *Tunc vlulauerunt humiles
mei, & clamauerunt inualidi
mei, & timuerunt: exaltauerunt vocẽ suã, & cõuersi sunt.
14 Filij puellarum compunxerunt eos, & sicut pueros fugientium vulnerauerunt eos. perierunt de prælio Dñi Dei mei.
15 *Cantabo Dño hymnũ nouũ.
16 *Domine magnus es & præclarus, mirabilis in virtute &
17 inſuperabilis. *Tibi seruiat omnis creatura tua: quia dixisti,
& facta sunt: misisti spiritum
tuum, & ædificauit, & nõ est
18 qui resistat voci tuæ. *Montes
enim à fundamentis cum aquis
mouebuntur, petræ verò à facie tua vt cera liquescent.
19 *In autem timentibus te tu
propitiaberis eis, quoniam parũ
tibi omne sacrificium in odorem
suauitatis, & minimus omnis
adeps in holocaustũ tuũ. at qui
timet Dominũ, magnus semper.
20 *Væ gentibus insurgentibus
generi meo. Dominus omnipotens vindicabit eos in die iudi-
21 cij: *Vt det ignem & vermes
in carnes eorum, & flebunt in
22 sensu vsque in seculum. *Vt
autem introierũt in Hierusalẽ,
adorauerunt Dñm. & mox vt
purificatus est populus, obtulerunt holocausta sua, & vota
23 sua, & dona. *Et obtulit Judith omnia vasa Holofernis,
quæ dedit populus ei, & conopæum quod accepit à cubiculo
eius in oblationem Dño dedit.
24 *Et erat populus iocundus in
Hierusalem secundum faciem
sanctorum per menses tres, &
Judith cum eis mansit.

* 'Post autem dies hos, rediit vnusquisque in hæreditatem suam, & Judith abiit in Bethulua, & permansit in substantia sua.

* Et erat in tempore suo gloriosa in omni terra. & multi cupierunt eam. & non cognouit vir eã omnibus diebus vitæ suæ, ex qua hora defunctus est Manasses vir eius, & appositus est ad populum suum.

* Et procedens erat magna valde.

* Et senuit in domo viri sui centum quinque annis, & dimisit ancillam suam liberam. et defuncta est in Bethulua, & sepelierunt eam in spelunca viri sui Manasse.

* Et luxit eam domus Israel diebus septẽ. diuisit autem substantias suas antequam moreretur ipsa omnibus propinquis Manasse viri sui, & propinquis generis sui.

* Et non erat amplius qui exterreret filios Israel in diebus Judith, & post mortem eius diebus multis.

* μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἀπέζευξεν ἕκας & εἰς τὸν κληρονομίαν αὐτῆ, καὶ ἰουδειθ ἀπῆλθεν εἰς βετουλούα, καὶ κατέμεινεν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς.

* καὶ ἐγήρασεν κτ τὸν καιρὸν αὐτῆς ἔνδοξον ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ πολλοὶ ἐπεθύμησαν αὐτήν. καὶ οὐκ ἔγνω ἀνὴρ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆ, ἀφ' ἧς ὥρας ἀπέθανε μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, & προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτῆ.

* & προβαίνουσα ἦν μεγάλη σφόδρα.

* καὶ ἐγήρασεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἑκατὸν πέντε ἔτη, & ἀφῆκε τὴν ἄβραν αὐτῆς ἐλευθέραν· καὶ ἀπέθανεν εἰς βετουλούα, & ἔθαψαν αὐτὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μανασσῆ. * καὶ ἐπένθησεν αὐτὴν οἶκος ἰσραὴλ ἡμέρας ἑπτά· διεῖλε δὲ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἐγγίσασι μανασσῆ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς & τοῖς ἐγγίσασι τῷ γένει αὐτῆς. * καὶ οὐκ ἦν ἔτι ὁ ἐκφοβῶν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν ταῖς ἡμέραις ἰουδειθ, καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν αὐτὴν ἡμέρα πολλάς.

* Post dies autem illos vnusquisque rediit in sua, & Iudith magna facta est in Bethulia, & præclarior erat vniuersæ terræ Israel.

* Erat etiam virtuti castitas adiuncta, ita vt non cognosceret virũ omnibus diebus vitæ suæ, ex quo defunctus est Manasses vir eius.

* Erat autem diebus festis procedens cum magna gloria. * Mansit autẽ in domo viri sui annos centum quinque, & dimisit abram suam liberam, & defuncta est ac sepulta cum viro suo in Bethulia.

* Luxítque illam omnis populus diebus septem.

* In omni autẽ spacio vitæ eius non fuit qui perturbaret Israel, & post mortem eius annis multis. * Dies autem victoriæ huius festiuitatis ab Hebræis in numero sanctorum dierũ accipitur, & colitur à Iudæis ex illo tempore vsque ad præsentem diem.

FINIS LIBRI IVDITH.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS B. HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBRVM ESTHER.

IBRVM Esther variis Translatoribus constat esse vitiatum; quem ego de archiuis Hebræorum reuelans, verbum è verbo expressiùs transtuli. Quem librum editio vulgata, lacinios his hinc inde verborum funibus trahit, addens ea quæ ex tempore dici poterant, & audiri: sicut solitum est scholaribus disciplinis, sumpto themate, excogitare, quibus verbis vti potuit, qui iniuriam passus est; vel ille, qui iniuriam fecit. Vos autem ô Paula & Eustochium, quoniam & bibliothecas Hebræorum studuistis intrare, & Interpretum certamina comprobastis, tenentes Esther Hebraicum librum, per singula verba nostram translationem aspicite; vt possitis agnoscere, me nihil etiam augmentasse addendo, sed fideli testimonio simpliciter, sicut in Hebræo habetur, historiam Hebraicam Latinæ linguæ tradidisse. Nec affectamus laudes hominum, nec vituperationes expauescimus; Deo enim placere curantes, minas hominum penitus non timemus; quoniam Deus dissipat ossa eorum, qui hominibus placere desiderant: & secundùm Apostolum, Qui eiusmodi sunt, serui Christi esse non possunt. Rursum in libro Esther alphabetū ex minio vsque ad Teth literam fecimus diuersis in locis, volentes scilicet Septuaginta Interpretum ordinem per hoc insinuare studioso lectori. Nos enim, iuxta morem Hebraicum, ordinem prosequi etiam in Septuaginta editione maluimus.

א

1 יְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ
שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה׃
2 * בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת׳ הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
3 * בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־
שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל׳ פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי
הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃
4 * בְּהַרְאֹתוֹ אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת־יְקָר
תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת
יוֹם׃
5 * וּבִמְלוֹאת׳ הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
לְכָל־הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לְמִגָּדוֹל
וְעַד־קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן
הַמֶּלֶךְ׃
6 * חוּר׳ כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן
עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת׳ זָהָב וָכֶסֶף עַל
רִצְפַת בַּהַט־וָשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחֶרֶת׃
7 * וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים
וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
8 * וְהַשְׁתִּיָּה כַדָּת אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן׳ יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל
כָּל־רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ־וָאִישׁ׃
9 * גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים
בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃
10 * בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר
לִמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר
וְכַרְכַּס שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

ESTHER. Translat. B. Hierony.

LIBER ESTHER.

CAPVT I.

1 A IN diebus Assueri, qui re-
gnauit ab India vsq; Æ-
thiopiam, super centũ vi-
ginti septem prouincias,
2 * Quando sedit in solio
regni sui, Susa ciuitas re-
3 gni eius exordiũ fuit. *Tertio igitur anno
imperij sui fecerat grãde conuiuiũ cunctis
principibus, & pueris suis; fortissimis Per-
sarũ & Medorũ inclytis & præfectis Pro-
4 uinciarũ coram se; *Vt ostenderet diui-
tias gloriæ regni sui, ac magnitudinẽ atq;
iactantiam potentiæ suæ, multo tempore,
centum videlicet & octoginta diebus.
5 Cúmq; implerẽtur dies conuiuij, inui-
tauit omnẽ populum qui inuentus est in
Susis à maximo vsq; ad minimũ; & iussit
septẽ diebus conuiuiũ præparari in vesti-
bulo horti & nemoris, quod regio cultu
6 & manu consitũ erat. *Et pendebant ex
omni parte tentoria aerei coloris, & car-
basini ac hyacinthini, sustentata funibus
byssinis atq; purpureis, qui eburneis circu
lis inserti erant, & colũnis marmoreis ful
ciebãtur. Lectuli quoq; aurei & argentei,
super pauimentum smaragdino, & pario
stratũ lapide dispositi erãt, quod mira va-
7 rietate pictura decorabat. *Bibebãt aũt
qui inuitati erãt aureis poculis, & aliis at-
que aliis vasis cibi inferebantur. Vinum
quoq; vt magnificẽtia regis dignum erat,
8 abũdans, & præcipuũ ponebatur. *Nec
erat qui nolẽtes cogeret ad bibẽdũ, sed si-
cut rex statuerat, præponens mensis singu
los de principibus suis, vt sumeret vnus-
9 quisq; quod vellet. *Vasthi quoq; regina
fecit cõuiuiũ fœminarũ in palatio, vbi rex
10 Assuerus manere consueuerat. *Itaq; die
septimo cũ rex esset hilarior, & post nimiã
potionem incaluisset mero, pręcepit Mau-
man, & Bazatha, & Arbona, & Bagatha,
& Abgatha, & Zarath, & Charchas, septem eunuchis, qui in conspectu eius ministrabant.

תרגום א

וַהֲוָה בְּיוֹמֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּמְלַךְ מִן הֶנְדְּיָא וְעַד מַעַרְבָא דִּכּוּשׁ מְאָה וְעֶשְׂרִין וּשְׁבַע פִּלְכִין׃ 2 בְּיוֹמַיָּא הָאֵנוּן
כַּד בְּעָא מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְמִתַּב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתֵהּ דִּי בְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא׃ 3 בְּשַׁתָּא תְּלִיתָאָה יְ מַלְכוּתֵהּ עֲבַד מִשְׁתְּיָא
לְכָל רַבְרְבָנוֹהִי וְעַבְדוֹהִי אוֹכְלוֹסֵי פָּרַס וּמָדַי אִסְטַרְטִיגִין וְרַבָּנִין דִּמְמַנָּן עַל פִּלְכַיָּא אָכְלִין וְשָׁתִין וְחָדְיָן קֳדָמוֹהִי׃ 4 וְאַחְזֵי לְהוֹן יַת
עֻתְרָא יְקַר מַלְכוּתֵהּ וּסְגֵא תְקוֹף מַלְכוּתֵהּ יוֹמִין סַגִּיאִין מְאָה וּתְמָנִין יוֹמִין׃ 5 וּבְאַשְׁלָמוּת יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא הָאִלֵּן עֲבַד מַלְכָּא לְכָל
עַמָּא דְּאִשְׁתְּכַחוּ בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא לְמִן רַבָּא וְעַד זְעֵירָא מִשְׁתְּיָא שִׁבְעָא יוֹמִין בְּדָרַת גִּנְתָא גַּוָּאָה דִּי לְמַלְכָּא׃ 6 הֲווֹ פְּרִיסָן יְרִיעָן דְּבוּץ גַּוָּן חִיוַּר
כְּסַפִּירִין וְתִכְלָא אֲחִידָן בַּאֲשֵׁלֵי מְסַכְּסִין צְבִיעָן כְּאַרְגְּוָנָא דַּלְיָן עִלַּוֵּי סְגַלְגְּלִין דִּכְסַף רְפִיסָן עִלַּוֵּי מַרְמְרִין סַמְקִין יַרְקִין וּבָרְקִין וּמְדוּקִין וְחִוָּרִין
אוֹתֵיב יַהְהוֹן עִלַּוֵּי עַרְסָא דִּמְלָתִין דִּי מָתְחָן עַל דַּרְגָּשִׁין דִּדְהָב טָב וּכְסַף שִׁרְיַן שְׁנוּי כְּבִישׁ קְרַסְטְלִינִין וּמַרְמְרִין וְדוֹרָא דִּי בְּכַרְכֵּי יַמָּא רַבָּא
וְאֵטוּנִין מְצַיְּרִין מַקְפָּן לְהוֹן חֵזוֹר חֵזוֹר׃ 7 וּפַקֵּד לְאַשְׁקָיוּתְהוֹן בְּמָאנֵי דַּהֲבָא וּמָנַיָּא מִמָּנַיָּא אִשְׁתַּנִּיו וַהֲווֹ שָׁתָן חֲמַר דַּחֲיָי לְמִשְׁתֵּי לְמַלְכָּא
כְּמִיסַת יְדָא דְּמַלְכָּא׃ 8 וּשְׁקוּתָא כְּהִלְכַת מִנְהַג גּוּפָא וְלֵית דְּאָנֵס אֲרוּם כֵּן שִׁית טְעַם מַלְכָּא עַל כָּל דְּאִתְמַנָּא אֶפְטְרוֹפוֹס עַל בַּיְתֵהּ לְמֶעְבַּד
כִּרְעוּת גְּבַר וּגְבַר׃ 9 אוּף וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא עַבְדַת מִשְׁתֵּה נָשַׁיָּא בְּבֵית מַלְכוּתָא אֲתַר קִיטוֹן בֵּית דְּמוּךְ לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ 10 בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה
כַּד שְׁפַר לִבֵּהּ דְּמַלְכָּא בְּחַמְרָא בְּכֵן אֲמַר לִמְהוּמָן בִּיזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס שִׁבְעָא רַבְרְבָנַיָּא דִּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם אַפֵּי מַלְכָּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

ESTHER.

CAPVT I.

ET factum est in diebus Artaxerxis, hic Artaxerxes ab Jndia centum viginti septem prouinciis imperauit. 1

* Jn autem istis diebus, quando sedit in solio rex Artaxerxes in Susis ciuitate, 2

* Jn tertio anno regnante ipso, conuiuium fecit amicis & reliquis gentibus, & Persarum & Medorum inclytis, & principibus satraparum. 3

* Et post hæc postquàm ostendit eis diuitias regni sui & gloriam lætitiæ suæ in diebus centum octoginta: 4

* Quando autem impleti sunt dies nuptiarum, fecit rex conuiuium gentibus inuentis in ciuitate in diebus sex, in aula domus regis, 5

* Ornata byssinis & carpasinis extensis super funiculis byssinis & purpureis in taxilis aureis & argenteis, in columnis pariis & lapideis. Lectuli aurei et argentei super pauimento smaragdini lapidis, & pinini & parij lapidis, & stratus diaphani variè floribus ornati: 6

* Pocula aurea & argentea, vinum multum & suaue, quod ipse rex bibebat. 7

* At potus hic non secundùm propositam legem fuit. Sic autem voluit rex: & præcepit dispensatoribus facere voluntatem eius & hominum. 8

* Et Asti regina fecit conuiuium mulieribus in regiis, vbi rex Artaxerxes. 9

* Jn autem die septimo hilaris factus rex, dixit Aman, & Bazatha, & Charbona, Bagatha, & Abagatha, & Zethar, & Charabas septem eunuchis regis Artaxerxis, 10

ΕΣΘΗΡ.

κεφ. α.

1 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρταξέρξου, οὗτος ὁ ἀρταξέρξης ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἐβασίλευσεν.

2 * ἐν ᾗ ταύταις ταῖς ἡμέραις ὅτε ἐνεθρονίσθη βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἐν Σούσοις τῇ πόλει·

3 * ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ, δοχὴν ἐποίησε τοῖς φίλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς περσῶν καὶ μήδων ἐνδόξοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σατραπῶν.

4 * καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοῖς τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν τῆς ὑφροσύνης αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα.

5 * ὅτε δὲ ἀνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ γάμου, ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον τοῖς ἔθνεσι τοῖς εὑρεθεῖσιν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ ἡμέρας ἕξ, ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως,

6 * κεκοσμημένῃ βυσσίνοις καὶ καρπασίνοις τεταμένοις ἐπὶ χοινίοις βυσσίνοις καὶ πορφυροῖς ἐπὶ κύβοις χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς, ἐπὶ στύλοις παρίνοις καὶ λιθίνοις. κλίναι χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίτου λίθου καὶ πινίνου καὶ παεινίου λίθου, καὶ στρωμναὶ διαφανεῖς ποικίλως διανθισμέναι·

7 * ποτήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ· οἶνος πολὺς καὶ ἡδύς, ὃν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔπινεν.

8 * ὁ δὲ πόσις οὐκ ἦν κατὰ τὸν ὡρισμένον νόμον ἐγένετο. οὕτως ἠθέλησεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἐπέταξε τοῖς οἰκονόμοις ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

9 * καὶ αὐτὴ ἡ βασίλισσα ἐποίησε πότον ταῖς γυναιξὶν ἐν τοῖς βασιλείοις, ὅπου ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης.

10 * ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἡδέως γεγόμενος ὁ βασιλεύς, εἶπε τῷ Μαυᾶν, Βαζαθᾶ, Χαρβωνᾶ, Βαγαθᾶ, καὶ Ἀβαγαθᾶ Ζηθαρ, Χαραβᾶς τοῖς ἑπτὰ εὐνούχοις τοῦ βασιλέως ἀρταξέρξου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

IN VOLVMEN ESTHER, B. A. MONTANO INTERPRETE. CAP. I.

ET fuit in diebus Ahhasueros, ipse fuit Ahhasueros qui imperauit ab Hendia & vsque ad occidentem Chus, centum & viginti & septem regionibus. [2] In diebus illis quando quæsiuit rex Ahhasueros sedere super soliũ regni sui quod erat in Susan metropoli. [3] Anno tertio regni sui fecit conuiuium omnibus magnatibus suis & seruis suis, exercitibus Parazz & Madai, antesignanis & magistris qui præfecti erant regionibus, comedentes & bibentes & gaudentes ante illum. [4] Et ostendit eis opulentiam gloriæ regni sui, & magnitudinem roboris regni sui diebus multis, centum & octoginta diebus. [5] Et cùm finirentur dies illi conuiuij, fecit rex omni populo qui inuentus est in Susan metropoli, à magnovsque ad paruum, conuiuium septem dierum in atrio horti interioris, qui erat regis. [6] Fuerunt extensa aulæa byssi coloris albi, vt saphiri & hyacinthi, apprehensa funibus sericeis tinctis, vt purpura; pendentia à fibulis rotundis argenteis; strata super marmora rubra, viridia, coruscantia, subtilia & candida, quæ collocauit super lectos aceruorum qui extenti erant super strata auri boni & argenti loricati variegati, strati crystallis, marmoribus & filorum perplexionibus, quæ munitionibus maris magni *afferuntur*, & funes figurati cingebant ea circumquaque. [7] Et iussit propinare eis in vasis aureis, & vasa à vasis mutabantur, & bibebant vinum dignum quod biberetur à rege, iuxta regiæ manus liberalitatem. [8] Et potatio iuxta assuetam consuetudinem corporis, & nemo erat qui cogeret: nam sic posuerat decretum rex super omnem qui præfectus erat curator domus suæ, vt faceret iuxta voluntatem singulorum. [9] Etiam Vasthi regina fecit conuiuium fœminarum in domo regia in loco cubiculi domus dormitionis regis Ahhasueros. [10] Die septimo cùm iucundatum esset cor regis vino, dixit Mehuman, Biztha, Harbona, Bigtha, Abagtha, Zethar, & Charchazz septem magnatibus qui ministrabant ante faciem regis Ahhasueros.

11 * לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר
מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־
טוֹבַת מַרְאֶה הִיא׃
12 * וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ
בָּעֲרָה בּוֹ׃
13 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דְּבַר
הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי דָּת וָדִין׃
14 * וְהַקָּרֹב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ
מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי פָרַס וּמָדַי רֹאֵי פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת׃
15 * כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל אֲשֶׁר לֹא־
עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים׃
16 * וַיֹּאמֶר מוּמְכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־
הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־
הַשָּׂרִים וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃
17 * כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת
בַּעֲלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר
לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה׃
18 * וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר
שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכֹל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדַי
בִּזָּיוֹן וָקֶצֶף׃
19 * אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְּפָנָיו
וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא־תָבֹא
וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה׃
20 * וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־מַלְכוּתוֹ
כִּי רַבָּה הִיא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעֲלֵיהֶן
לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן׃

11 * Vt introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diade-
C mate, vt ostenderet cunctis populis & principibus eius pulchritudinem: erat enim pulchra valdè.
12 * Quę renuit, & ad regis imperiũ quod per eunuchos mandauerat venire contempsit. Vnde iratus rex, & nimio furore suc-
13 census, * Interrogauit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, & illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges ac iura maiorum.
14 * Erant autem primi & proximi, Charsena, & Zethar, & Admatha, & Tharsis, & Mares, & Marsana, & Mamucha, septem duces Persarum atque Medorum qui videbant faciem regis, & primi post eum residere soliti erant:
15 * Cui sententiæ Vasthi regina subiaceret, quæ Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandauerat, facere noluisset.
16 * Responditque Mamucha, audientę rege atque principibus: Non solùm regem læsit regina Vasthi, sed & omnes populos & principes qui sunt in cunctis prouinciis regis Assueri.
17 * Egredietur enim sermo reginæ ad om
D nes mulieres, vt contemnant viros suos, & dicant: Rex Assuerus iussit vt regina Vasthi intraret ad eum, & illa noluit:
18 * Atq; hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum paruipendent imperia maritorum. vnde regis iusta est indignatio.
19 * Si tibi placet, egrediatur edictum à facie tua, & scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam pręteriri illicitum est, vt nequaquam vltrà Vasthi ingrediatur ad regem; sed regnum illius altera quę melior est illa accipiat.
20 * Et hoc in omne quod latissimum est prouinciarum tuarum diuulgetur imperium: & cunctæ vxores tam maiorũ quàm minorum, deferant maritis suis honorem.

תרגום

11 לְאַיְתָאָה יַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא קֳדָם מַלְכָּא בִּכְלִילָא דְמַלְכוּתָא עַל רֵישָׁהָא לְאַחְזָאָה לְעַמְמַיָּא וְרַבְרְבָנַיָּא יַת שֻׁפְרָהָא אֲרֵי שַׁפִּירַת חֵיזוּ הִיא׃
12 וְסָרֵבַת מַלְכְּתָא וַשְׁתִּי לְמֵעַל בִּגְזֵרַת מֵימְרָא דְמַלְכָּא דִי בְיַד רַבָּנַיָּא וּרְגֵז מַלְכָּא לַחְדָא וְחֶמְתֵּהּ רְתַחַת בֵּהּ׃ 13 וַאֲמַר מַלְכָּא
לְחַכִּימַיָּא דְחַכִּימִין בְּמַנְדְּעָא דְעִידָנַיָּא הֵיכְדֵין יָאֵה לְמֶהֱוֵי מִתְמַלַּל פִּתְגַם מַלְכָּא קֳדָם חַכִּים וְיָדַע אוֹרַיְתָא וְדִינָא׃ 14 וְדִקְרִיבוּ
לְוָתֵיהּ וְאִילֵּין שְׁמָהָתְהוֹן כַּרְשְׁנָא שֵׁתַר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעָא רַבְרְבָנֵי פַּרְסָאֵי וּמָדָאֵי חָזָן יַת אַפֵּי מַלְכָּא דְיָתְבִין בְּדַרְגָּא
קֳדָמָאָה דִּבְכָרְסֵי מַלְכוּתָא׃ 15 כְּאוֹרַיְתָא מַה לְאִתְעֲבָדָא בְּמַלְכְּתָא וַשְׁתִּי בְּגִין דְּלָא עַבְדַת יַת מֵימַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּגְזַר עֲלָהּ בְּיַד
רַבְרְבָנַיָּא׃ 16 וַאֲמַר מְמוּכָן קֳדָם מַלְכָּא וְרַבְרְבָנַיָּא לָא עִילַּוֵּי מַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹי סְרַחַת מַלְכְּתָא וַשְׁתִּי אֲרוּם עִלַּוֵּי רַבְרְבָנַיָּא וְעִלַּוֵּי כָּל עַמְמַיָּא
דִי בְכָל פִּלְכַיָּא דְשַׁלִּיט בְּהוֹן מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ 17 אֲרֵי יִפּוֹק פִּתְגַם מַלְכְּתָא עַל כָּל נְשַׁיָּא לְאִתְלַגְלָגָא מָרֵיהוֹן קֳדָמֵיהוֹן בְּמַלָּלוּתְהוֹן
חֲדָא עִם חֲבֶרְתָּהּ בְּרַם בְּקֻשְׁטָא מַלְכָּא אֲמַר לְאַיְתָאָה יַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא קֳדָמוֹי וְלָא עַלַּת׃ 18 וְיוֹמָא הָדֵין תֶּהֱוְיָן אָמְרָן רַבְנָתָא
דְפַרְסָאֵי וּמָדָאֵי לְמֶעְבַּד לְגֻבְרֵיהוֹן הֵיכְמָה דְקַבִּילוּ יַת פִּתְגַם דְעַבְדַת וַשְׁתִּי מַלְכְּתָא וּמִתְמַלְכִין לְמֶעְבַּד כְּדֵין לְכָל רַבְרְבָנֵי מַלְכָּא וּמַן יִיכּוּל
לְסוֹבָרָא כְּמִיסַת חוֹךְ דֵין וּרְגֵז׃ 19 אִין קֳדָם מַלְכָּא יִשְׁפַּר יִפּוֹק פִּתְגַם גְּזֵירַת מַלְכוּתָא מִן קֳדָמוֹי וְיִתְכְּתַב בִּגְזֵרַת פַּרְסָאֵי וּמָדָאֵי וְלָא
יִתְבַּטִּיל הָדָא גְזֵירְתָא דְלָא תֵעוֹל וַשְׁתִּי קֳדָם מַלְכָּא וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן מַלְכָּא לַחֲבֶירְתָּהּ דְשַׁפִּירָא מִינָּהּ׃
20 וְאִשְׁתְּמַע פִּתְגַם גְּזֵירַת מַלְכָּא דְיַעְבֵּד בְּכָל מַלְכוּתֵיהּ אֲרוּם רַבָּא הִיא וּמִן בָּתַר כֵּן כָּל נְשַׁיָּא יִתְּנוּן רְבוּ לְמָרֵיהוֹן לְמֵרַבָּא וְעַד זְעֵירָא׃

* *Vt introducerent reginam ad eum, vt regnare faceret ipſam, & circumponeret ei diadema, & monſtraret eam cunctis principibus & gentibus pulchritudinem eius, quia pulchra erat.*

11 * εἰσαγαγεῖν τὴν βασίλισσαν πρὸς αὐτὸν βασιλεύειν αὐτὴν καὶ περιθεῖναι αὐτῇ τὸ διάδημα, καὶ δεῖξαι αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς ἔθνεσι τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτι καλὴ ἦν.

* *Et non obediuit ei Aſti regina vt veniret cum Eunuchis. Et contriſtatus eſt rex & iratus eſt:*

12 * καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ἡ βασίλισσα ἐλθεῖν μετὰ τῶν εὐνούχων· καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς καὶ ὠργίσθη·

* *Et dixit amicis ſuis: Secundùm hæc locuta eſt Aſti. facite ergo circa hoc legem & iudicium.*

13 * καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ, κατὰ ταῦτα ἐλάλησεν ἡ βασίλισσα. ποιήσατε οὖν κατὰ τοῦτο νόμον καὶ κρίσιν.

* *Et acceſſit ad eum Carſena, & Sethar, & Admatha, & Tharſis, & Meres, & Marſena, et Memuchan ſeptem principes Perſarum & Medorum, qui prope regem primi aſſidentes regi. & nunciauerunt ei*

14 * καὶ προσῆλθεν αὐτῷ Καρσενά, καὶ Σήθαρ, καὶ Ἀδμαθά, καὶ Θαρσίς, καὶ Μέρες, καὶ Μαρσενά, καὶ Μεμουχαῖος ἑπτὰ ἄρχοντες Περσῶν, καὶ Μήδων οἱ ἐγγὺς τοῦ βασιλέως οἱ πρῶτοι προκαθήμενοι τῷ βασιλεῖ· καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ

* *Secundùm leges, vt oportet facere Aſti reginæ, quia non fecit quæ à rege mandata fuerant per Eunuchos.*

15 * κατὰ τοὺς νόμους ὡς δεῖ ποιῆσαι ἀπὸ τῇ βασιλίσσῃ, ὅτι οὐκ ἐποίησε τὰ ῥήματα τοῦ βασιλέως πρόσταχθέντα διὰ τῶν εὐνούχων.

* *Et dixit Memuchan ad regem & ad principes: Non regem ſolùm læſit Aſti regina, ſed & omnes principes & duces regis.*

16 * καὶ εἶπεν ὁ Μεμουχαῖος πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὅτι τὸν βασιλέα μόνον ἠδίκησεν ἀπὸ ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἡγουμένους τοῦ βασιλέως.

* *Et enim narrauit eis verba reginæ, & quòd contradixit regi. Sicut ergo contradixit regi Artaxerxi;*

17 * καὶ γὰρ ἐξηγήσατο αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς βασιλίσσης, καὶ ὡς ἀπεῖπε τῷ βασιλεῖ. ὡς οὖν ἀπεῖπε τῷ βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ,

* *Sic hodie regna reliqua principum Perſarum & Medorum, cùm audierint ea quæ regi dicta ſunt ab ea, audebunt ſimiliter inhonorare viros ſuos.*

18 * οὕτως σήμερον αἱ τυραννίδες αἱ λοιπαὶ τῶν ἀρχόντων Περσῶν καὶ Μήδων ἀκούσασαι τὰ τῷ βασιλεῖ λεχθέντα ὑπ' αὐτῆς, τολμήσουσιν ὁμοίως ἀπατᾶσαι τοὺς ἄνδρας αὐτῶν.

* *Si ergo videtur regi, præcipiat edictum regium, & ſcribatur iuxta leges Medorum & Perſarum: & ne aliter vtatur, neque ingrediatur vltrà regina ad eum: & regnum eius det rex mulieri meliori ea.*

19 * εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, προσταξάτω βασιλικὸν, καὶ γεγράφθω κατὰ τοὺς νόμους Μήδων καὶ Περσῶν, καὶ μὴ ἄλλως χρησάσθω, μὴ δὲ εἰσελθέτω ἔτι ἡ βασίλισσα πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς δότω ὁ βασιλεὺς γυναικὶ κρείττονι αὐτῆς.

* *Et audiatur lex quæ à rege, quamcunque fecerit in regno ſuo. Et ſic omnes mulieres deferent honorem viris ſuis, à paupere vſque ad diuitem.*

20 * καὶ ἀκουσθήτω ὁ νόμος ὁ τοῦ βασιλέως, ὃν ἂν ποιῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ ὕστως πᾶσαι αἱ γυναῖκες πρεσβήσουσι τιμὴν τοῖς ἀνδράσιν ἑαυτῶν ἀπὸ πτωχοῦ ἕως πλουσίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Vt adducerent Vaſthi reginam ante regem cum corona regia ſuper caput eius, vt oſtenderet gentibus & magnatibus pulchritudinem eius. nam pulchra viſu erat. 12 Et renuit regina Vaſthi intrare ex mandato dicti regis quod erat in manu magnatum: & indignatus eſt rex valdè, & furor eius ferbuit in eo. 13 Et dixit rex ſapientibus qui ſapiebant in cognitione temporum: talis erat conſuetudo, vt referretur verbum regis ante ſapientem & cognoſcentem legem & iudicium. 14 Et ij ſunt qui proximi erant illi: & hæc ſunt nomina eorum, Charſena, Sethar, Admatha, Tharſis, Merezz, Mazzenna, Memuchan, ſeptem magnates Parzzæorum & Madæorum, videntes faciem regis; qui ſedebant in gradu anteriori qui erat in ſolio regni. 15 Iuxta legem quid eſſet faciendum reginæ Vaſthi, quandoquidem non fecit dictum regis Ahhaſueros quod mandauerat de ea in manu magnatum. 16 Et dixit Memuchan ante regem & magnates: Non aduerſus regem tantùm rebellauit regina Vaſthi, ſed aduerſus magnates & aduerſus omnes gentes quæ ſunt in omnibus regionibus quibus imperat rex Ahhaſueros. 17 Nam exibit verbum reginæ ad omnes mulieres, vt ſubſannent maritos ſuos in oculis ſuis, dum dicet vnaquæque cum ſocia ſua, nempe quidem regem dixiſſe, vt adduceretur Vaſthi regina ante ſe, & non ingreſſa eſt. 18 Et hodie dicent dominæ Parzzeorum & Madæorum, vt faciant viris ſuis quemadmodum acceperant rem quam fecit Vaſthi regina: & conſulent vt faciant ſic omnibus magnatibus regis, & quis poterit ferre abundantem deriſum hunc & irritationem?

19 Si regi placuerit, exeat verbum decreti regij ex ipſius auctoritate, & ſcribatur in decreto Parzzæorum & Madæorum, nec irritum fiat hoc decretum, vt non intret Vaſthi ante regem, ſed regnum illius det rex ſociæ eius, quæ pulchrior eſt quàm illa.

20 Et audietur verbum decreti regis quod fecerit in omni ditione ſua, quia magna eſt: & poſthac omnes mulieres tribuent honorem maritis ſuis tum magno tum & paruo.

21 * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
כִּדְבַר מְמוּכָן׃
22 * וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־
מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ
לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃

ב

1 * אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשָׂתָה וְאֵת
אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃
2 * וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ
נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃
3 * וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ
וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־
שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֶא סְרִיס
הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרֻקֵיהֶן׃
4 * וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת
וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃
5 * אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדְּכַי
בֶּן־יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃
6 * * אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַם עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה
עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל׃
7 * וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי
אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה
וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּה לְקָחָה מָרְדְּכַי לוֹ לְבַת׃
8 * וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ
נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגַי וַתִּלָּקַח
אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגַי שֹׁמֵר
הַנָּשִׁים׃

21 * Placuit consilium eius regi & princi-
pibus, fecitque iuxta consilium Mamucha;
22 * Et misit epistolas ad vniuersas pro-
uincias regni sui, vt quęque gens audire &
legere poterat diuersis linguis & literis, es-
se viros principes ac maiores in domibus
suis; & hoc per cũctos populos diuulgari.

CAP. II.

1 A HIs itaque gestis, postquàm regis Assue-
ri indignatio deferbuerat, recordatus
est Vasthi quæ fecisset, vel quę passa esset.
2 * Dixeruntque pueri regis ac ministri
eius: Quærantur regi puellæ virgines ac
speciosæ.
3 * Et mittantur qui considerent per v-
niuersas prouincias, puellas speciosas &
virgines, & adducant eas ad ciuitatem Su-
san, & tradant eas in domum fœminarum
sub manu Egæi eunuchi, qui est præposi-
tus & custos mulierum regiarum, & acci-
piant mundum muliebrem, & cætera ad
vsus necessaria.
4 * Et quæcunque inter omnes oculis re-
gis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Pla-
cuit sermo regi, & ita vt suggesserant, ius-
sit fieri.
5 * Erat vir Iudæus in Susis ciuitate, vo-
cabulo Mardochęus, filius Iair, filij Semei,
filij Cis, de stirpe Iemini;
6 * Qui translatus fuerat de Hierusalem
tempore quo Iechoniã regem Iuda Nabu-
chodonosor rex Babylonis transtulerat:
7 * Qui fuit nutritius filiæ fratris sui E- 4. Reg. 22. f.
dissæ, quæ altero nomine vocabatur E-
sther; & vtrumque parentem amiserat; pul
B chra nimis & decora facie. mortuisque pa
tre eius ac matre, Mardochæus sibi eam
adoptauit in filiam.
8 * Cumque percrebruisset regis impe-
rium, & iuxta mandatum illius multę pul
chræ virgines adducerentur Susan, & E-
gæo traderentur eunucho, Esther quo-
que inter cæteras puellas ei tradita est, vt
seruaretur in numero fœminarum.

תרגום

21 וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וְרַבְרְבָנַיָּא וַעֲבַד מַלְכָּא כְּפִתְגָמָא דִמְמוּכָן׃ 22 וּשְׁלַח פִּיטְקִין כְּתִיבָן וַחֲתִימָן בְּעִזְקְתֵיהּ לְכָל פִּלְכֵי
מַלְכָּא לְפֶלֶךְ וּפֶלֶךְ כְּמִכְתַּב רוּשְׁמֵיהּ וּלְוַת עַמָּא וְעַמָּא כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ לְמֶהֱוֵי כָּל אֱנַשׁ מְסַרְכָן עַל אִנְתְּתֵיהּ וְכָפֵי לָהּ לְמֶהֱוֵי מְמַלְלָא לִישַׁן גַּבְרָא
וּכְמַמְלַל עַמֵּיהּ׃ ב 1 בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין כַּד נָח תְּקוֹף רֻגְזֵיהּ דְּמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שָׁו · לְמִדְכַּר יַת וַשְׁתִּי וְיַת
דְּעַבְדַת וְיַת דְּאִתְגְּזַר עֲלָהָא׃ 2 וַאֲמַרוּ עֻלֵּימֵי מַלְכָּא מְשַׁמְשַׁנּוֹי יִבְעוֹן לְמַלְכָּא עֻלֵּימָן בְּתוּלָתָן שַׁפִּירָן חֵיזוּ׃
3 וִימַנֵּי מַלְכָּא בְּכָל פִּילְכֵי מַלְכוּתֵיהּ אֶפְטְרוֹפִין וְיִכְנְשׁוּן יַת כָּל עוּלֵּימְתָּא בְּתוּלְתָּא שַׁפִּירַת חֵיזוּ לְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא לְבֵית נְשַׁיָּא דִי תַמָּן
מִתְמַנִּי הֵגֵא רַב מַלְכָּא נָטֵר נְשַׁיָּא וְיִתְגְּיַר לְמֶהֱוֵי יָהֵב סַמְתַּר מִשְׁחֵהוֹן׃ 4 וְעֻלֵּימְתָּא דִי תִשְׁפַּר קֳדָם מַלְכָּא תֵּעוֹל לְמֶחְסַן מַלְכוּתָא
חֲלַף וַשְׁתִּי וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וַעֲבַד הָכִי׃ 5 גְּבַר חֲסִידָא וּמְצַלֵּי קֳדָם אֱלָהֵהּ עַל עַמֵּיהּ הֲוָה בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא וּשְׁמֵיהּ מִתְקְרִי
מָרְדְּכַי בַּר יָאִיר בַּר שִׁמְעִי בַּר קִישׁ גַּבְרָא דְּמִן שִׁבְטָא דְּבִנְיָמִין׃ 6 דִי אֲזַל בְּגָלוּתָא מִן יְרוּשְׁלֶם עִם גָּלוּתָא דְּאִתְגְּלִיאַת עִם יְכָנְיָה מַלְכָּא
דִיהוּדָה דְּאַגְלֵי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל׃ 7 וַהֲוָה מְרַבֵּי יַת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת אַחְבוּי אֲרוּם לֵית לָהּ אֲבָא וְאִמָּא וְעֻלֵּימְתָּא שַׁפִּירַת
חֵיזוּ וְשַׁפִּירַת רֵיוּוּ וּבְעִידַן דְּמִית אֲבוּהָא וְאִמָּהּ נְסֵב יָתָהּ מָרְדְּכַי בְּבֵיתֵיהּ וַהֲוָה קָרֵי לָהּ בְּרַת׃ 8 וַהֲוָה כַּד אִשְׁתְּמַע פִּתְגַם
כָּרוֹז מַלְכָּא וּגְזֵירָתֵיהּ וּבְאִתְכַּנָּשׁוּת עֻלֵּימָתָן סַגִּיאָן לְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא לְיַד הֵגַי וְאִידַבֶּרֶת אֶסְתֵּר בְּאוֹנָסָא וְאִיתְעַלַּת לְבֵית מַלְכָּא לִידָא דְהֵגַי נָטֵר
נְשַׁיָּא׃

21 * Et placuit verbum regi & principibus. & fecit rex ſicut locutus eſt Memucha.

22 * Et miſit in omne regnum per regionem, iuxta loquelam eorum, ita vt eſſet timor eis in domibus ſuis.

CAP. II.

1 ET poſt ſermones hos, ceſſauit rex ab indignatione, & memor fuit Aſti, reminiſcens quæ locuta fuit, & quomodo condemnauit eam.

2 * Et dixerunt miniſtri regis: Quærantur regi puellæ incorruptæ pulchræ ſpecie.

3 * Et ſtatuet rex regionum principes in vniuerſis prouinciis regni ſui, & eligant puellas virgines pulchras ſpecie in Suſan ciuitatẽ in domum fœminarum, & tradantur eunucho regis cuſtodi mulierum, & dentur vnguenta & reliqua cura.

4 * Et mulier quæcunque placuerit regi, regnabit pro Aſti. & placuit regi res, & fecit ſic.

5 * Homo erat Judæus in Suſis ciuitate, & nomen ei Mardochæus filius Jairu, filij Semei, filij Ciſæi de tribu Beniamin:

6 * Qui fuerat captiuus ex Hieruſalem, quam captiuauit Nabuchodonozor rex Babylonis.

7 * Et erat huic puella nutrita filia fratris patris ſui, & nomen ei Eſther. cùm autem tranſmigraſſent eius parentes, erudiuit eam ſibi in vxorem. & erat puella pulchra ſpecie.

8 * Et quando auditum eſt regis imperium, congregatæ ſunt multæ puellæ in Suſan ciuitatẽ ſub manu Agai. et ducta fuit Eſther ad Gai cuſtodem mulierum.

21 * καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς ἄρχουσι. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς καθὰ ἐλάλησεν ὁ μεμουχαί.

22 * καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν κατὰ χώραν, καὶ τὴν λέξιν αὐτῶν, ὥστε εἶναι φόβον αὐτοῖς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν.

β'.

1 * Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐμνήσθη τῆς ἀσί, μνημονεύων ὅσα ἐλάλησε καὶ ὡς κατέκρινεν αὐτήν.

2 * καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ζητηθήτω τῷ βασιλεῖ κοράσια ἄφθορα καλὰ τῷ εἴδει.

3 * καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς κωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπιλεξάτωσαν κοράσια παρθενικὰ καλὰ τῷ εἴδει εἰς Σοῦσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν γυναικῶνα, καὶ παραδοθήτωσαν τῷ εὐνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυναικῶν, καὶ δοθήτω σμίγμα καὶ ἡ λοιπὴ ἐπιμέλεια.

4 * καὶ ἡ γυνὴ ἣ ἂν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, βασιλεύσει ἀντὶ ἀσί. καὶ ἤρεσε τῷ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως.

5 * καὶ ἄνθρωπος Ἰουδαῖος ἐν Σούσοις τῇ πόλει, ᾧ ὄνομα αὐτῷ μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἰαείρου τοῦ Σεμεὶ τοῦ κισαίου ἐκ φυλῆς Βενιαμίν·

6 * ὃς ἦν αἰχμάλωτος ἐξ ἱερουσαλήμ, ἣν ᾐχμαλώτευσε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος.

7 * καὶ ἦν τούτῳ παῖς θρεπτὴ θυγάτης ἀδελφοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνομα αὐτῇ ἐσθήρ. ἐν δὲ τῷ μεταλλάξαι αὐτῆς τοὺς γονεῖς, ἐπαίδευσεν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ ἦν τὸ κοράσιον καλὸν τῷ εἴδει.

8 * καὶ ὅτε ἠκούσθη τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα συνήχθησαν πολλὰ κοράσια εἰς Σοῦσαν τὴν πόλιν ὑπὸ χεῖρα ἀγαί. καὶ ἤχθη ἐσθὴρ πρὸς γαὶ τὸν φύλακα τῶν γυναικῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

21 Et placuit verbum apud regem & magnates, & fecit rex iuxta verbum Memuchan. 22 Et miſit epiſtolas ſcriptas & obſignatas anulo ſuo ad omnes regiones regis, ad ſingulas regiones iuxta ſcripturam characteris earum, & ad gentes ſingulas iuxta locutionem linguæ earum, vt omnis homo dominaretur vxori ſuæ, obligans eam vt loqueretur lingua viri, & iuxta ſermonem populi ſui.

CAP. II.

POſt hæc cùm quieuiſſet vehementia indignationis regis Ahhaſueros, cœpit recordari Vaſthi, & quod fecerat, & quod decretum fuerat aduerſus eam. 2 Et dixerunt adoleſcentes regis miniſtri eius: Quærantur regi adoleſcentulæ virgines pulchræ aſpectu. 3 Et inſtituat rex in omnibus regionibus regni ſui curatores, & congregent omnem adoleſcentulam virginem pulchram viſu in Suſan metropoli, in domũ mulierum, vbi præpoſitus eſt Hege magiſter regius cuſtos mulierum, & decernatur vt det vnguentum vnctionis earum. 4 Et puella quæ placuerit regi, intrabit ad poſſidendum regnum pro Vaſthi. & placuit verbum regi, & fecit ſic. 5 Vir pius & orans ante Deum ſuum pro populo ſuo, erat in Suſan metropoli, & nomen eius vocabatur Mardochi filius Iair, filij Simghi, filij Chis, viri qui fuerat de tribu Biniamin. 6 Qui ierat in captiuitatem ex Ieruſalem cum captiuitate quæ abducta eſt cum Iechoniah rege Iehudah, quem abduxit Nebuchudneſzar rex Babel.

7 Nutriuerat autem Hadaſſa, ipſa eſt Eſther, filiam patrui ſui; quoniam non erat illi pater aut mater: & puella erat pulchra aſpectu & pulchra viſu; & quo tempore mortui fuerant pater eius & mater eius, ſuſceperat illam Mardochi in domo ſua, & vocabat eam filiam.

8 Et fuit cùm auditum eſſet verbum præconis regis & decretum eius, & cùm congregarentur puellæ multæ in Suſan metropoli, in manum Hegai; ſublata Eſther vi, inducta eſt in domum regis in manum Hegai cuſtodis fœminarum.

9 * וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל
אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶיהָ לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע
הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיּוֹת לָתֶת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֶּהָ
וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים׃
10 * לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־מוֹלַדְתָּהּ כִּי
מָרְדְּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד׃
11 * וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדְּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־
הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָהּ׃
12 * וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים שְׁנֵים
עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי
הַנָּשִׁים׃
13 * וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר
יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
14 * בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל־בֵּית
הַנָּשִׁים שֵׁנִי אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַּז סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר
הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חָפֵץ
בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃
15 * וּבְהַגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל דֹּד מָרְדְּכַי
אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה
דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ
שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל־
רֹאֶיהָ׃
16 * וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־בֵּית
מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת־
שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ׃
17 * וַיֶּאְהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא־
חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת
בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃

9 * Quæ placuit ei, & inuenit gratiam in
conspectu illius. Et præcepit eunucho vt
acceleraret mundũ muliebrẽ, & traderet
ei partes suas, & septem puellas speciosissi-
mas de domo regis, & tã ipsam quàm pe-
10 dissequas eius ornaret atq; excoleret. * Quę
noluit indicare ei populũ & patriam suã.
Mardochæus enim p̃ceperat ei, vt de hac
11 re omninò reticeret: * Qui deambulabat
quotidie ante vestibulũ domus in qua e-
lectę virgines seruabãtur, curã agẽs salutis
12 Esther, & scire volens qd ei accideret. * Cũ
autẽ venisset tẽpus singularũ ꝑ ordinem
puellarũ vt intrarent ad regẽ, expletis om
nibus quę ad cultũ muliebrẽ pertinebant,
mẽsis duodecimus vertebatur, ita dũtaxat
vt sex mẽsibus oleo vngerẽtur myrrhino,
& aliis sex quibusdã pigmẽtis & aromati-
13 bus vterẽtur. * Ingrediẽtesq́; ad regem, qc-
C quid postulassent ad ornatũ ꝑtinẽs accipie
bant, & vt eis placuerat cõpositę, de tricli-
nio fœminarum ad regis cubiculũ transi-
14 bant. * Et quæ intrauerat vesperè, egredie-
batur manè, atque indè in secundas ædes
deducebantur, quæ sub manu Sasagazi eu
nuchi erant, qui concubinis regis pręside-
bat: nec habebat potestatem ad regem vl-
trà redeundi, nisi voluisset rex, & eam ve-
15 nire iussisset ex noĩe. * Euoluto autẽ tẽpore
per ordinẽ, instabat dies qua Esther filia
Abiahil fratris Mardochęi, quã sibi adop-
tauerat in filiã, deberet intrare ad regẽ. quę
non quęsiuit muliebrẽ cultũ, sed quęcũq;
voluit Egęus eunuch⁹ custos virginũ, hæc
ei ad ornatũ dedit. Erat enĩ formosa valdè
& ĩcredibili pulchritudine oĩm oculis gra
16 tiosa & amabilis videbatur. * Ducta est ita-
que ad cubiculũ regis Assueri mense deci-
mo, q vocabatur Thebeth, septimo anno
17 regni eius: * Et adamauit eam rex plusquã
omnes mulieres, habuitq́; gratiam & mi-
sericordiam coram eo super omnes mulie-
res: & posuit diadema regni in capite eius,
fecitq́ue eam regnare in loco Vasthi.

תרגום

9 וּשְׁפֶרֶת עֻלֶּימְתָּא בְּעֵינוֹי וְאִיטַּעֲנַת חִסְדָּא קֳדָמוֹי וּפַקִּיד לְאִיתְבַּהֲלָא יַת סַמְתַּר רְבוּתָהָא וְיַת מַתְּנָתָהָא הַמְנִיכִין וּלְבוּשִׁין דְּמַלְכוּתָא
לְמֶהֱוֵי יָהְבִין לָהּ וְיַת שְׁבַע עֻלֶּימְתָן לְשַׁמָּשׁוּתָהּ דְּהַזְיָן לְמִתַּן לָהּ מִן בֵּית מַלְכָּא וְשַׁנִּי יָתָהּ וְיַת עֻלֶּימְתָּהָא לְאוֹטָבָא לְהוֹן וּלְפַנָּקוּתְהֶן בְּבֵית נְשַׁיָּא׃
10 לָא הַוִּיַּת אֶסְתֵּר יַת עַמָּהָא וְיַת בֵּית יַלְדוּתָהָא אֲרוּם פַּקִּד עֲלָהָא מָרְדְּכַי דְּלָא תְחַוֵּי׃ 11 וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא
הֲוָה מָרְדְּכַי אָזֵל וּמְצַלֵּי קֳדָם דַּרְתָּא דְּבֵית נְשַׁיָּא לְמִדַּע יַת שְׁלָם אֶסְתֵּר וּמַה אִיתְעֲבִיד בָּהּ׃ 12 וְכַד מְטָא סִידּוּר עֻלֶּימְתָּא וְעֻלֶּימְתָּא
לְמֵעַל קֳדָם מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִסּוֹף דַּהֲוֵי לָהּ כְּהִלְכַת נְשַׁיָּא דִּמְתִינָן בְּתַפְנוּקֵיהוֹן תְּרֵין עֲשַׂר יַרְחֵי שַׁתָּא אֲרוּם כְּדֵין שָׁלְמִין יוֹמֵי סַמְתּוּרֵיהוֹן
שִׁיתָּא יַרְחִין בְּסַמְתַּר וְשִׁיתָּא יַרְחִין בְּבוּקְמַיָּא וּבְסַמְתּוֹרֵי נְשַׁיָּא׃ 13 וּבְהָדֵין זְמַן דְּשָׁלְמִין תְּרֵי עֲשַׂר יַרְחֵי שַׁתָּא עֻלֶּימְתָּא עָיְלָא לְוַת
מַלְכָּא יַת כָּל רַב וְסַרְכָן דִּי צָבְיָא לְמֵימַר מִן יַד יִתְיְהַב לָהּ לְמֵעַל עִמָּהָא מִן בֵּית נְשַׁיָּא עַד בֵּית מַלְכָּא׃ 14 בְּעִידַן רַמְשָׁא הֲוָת עָיְלָא
לְשַׁמּוֹשֵׁי יַת מַלְכָּא וּבְעִידַן צַפְרָא הֲוָת תָּיְבָא לְבֵית נְשַׁיָּא תִּנְיָן לִידָא דְשַׁעַשְׁגַּז רַבָּא דְמַלְכָּא נָטֵר מַטְרוֹנִיתָא בָּתַר כֵּן לָא תְתוּב לְוַת מַלְכָּא
אֲרוּם אֱלָהֵן הַהִיא דְּאִתְרְעִי בָּהּ מַלְכָּא וְקָרֵי לָהּ בִּשְׁמָא׃ 15 וְכַד מְטָא סִדּוּר אֶסְתֵּר בְּרַת אֲבִיחַיִל אַחְבּוּי דְּמָרְדְּכַי דְּנַסְבָהּ לֵהּ לִבְרַת
לְמֵעַל לְוַת מַלְכָּא לָא תְבַעַת צְרוֹךְ כָּל מִידָּעַם אֲרוּם אֱלָהֵן יַת מַן דְּיֵימַר הֵגַי רַבָּא דְמַלְכָּא נָטֵר נְשַׁיָּא וַהֲוָת אֶסְתֵּר מַשְׁכְּחָא טִיבוּ בְּעֵינֵי כָּל
חָזָהָא׃ 16 וְאִדַּבֶּרֶת אֶסְתֵּר לְוַת מַלְכָּא וְאַעַל יָתָהּ לְבֵית אִידְּרוֹן בֵּית מַלְכוּתֵיהּ בְּיַרְחָא עֲשִׂירָאָה הוּא יַרְחָא דְטֵבֵת בְּשַׁתָּא שְׁבִיעָאָה
לְמַלְכוּתֵיהּ׃ 17 וּרְחֵם מַלְכָּא יַת אֶסְתֵּר מִכָּל נְשַׁיָּא וְאִיטַּעֲנַת רַחֲמִין וְטִיבוּ קֳדָמוֹי מִכָּל בְּתוּלָתָן וְשַׁוִּי מְנִיכָא דְדַהֲבָא עַל רֵישָׁהּ וְאַמְלִיךְ
יָתָהּ חֲלַף וַשְׁתִּי׃

9 ‡ Et placuit ei puella, et inuenit gratiam coram eo. & festinauit dare ei vnguentum & partem, & septem puellas designatas ei de domo regis. & vsus est ea bene & ancillis eius in domo mulierum.

9 ‡ καὶ ἤρεσεν αὐτῷ τὸ κοράσιον, καὶ εὗρε χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἔσπευσε δοῦναι αὐτῇ τὸ σμίγμα καὶ τὰ μερίδα, καὶ τὰ ἑπτὰ κοράσια τὰ ἀποδεδειγμένα αὐτῇ ἐκ βασιλικοῦ. καὶ ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς καὶ ταῖς ἄβραις αὐτῆς ἐν τῷ γυναικῶνι.

10 ‡ Et non indicauit Esther genus suum neque patriam. nam Mardochæus præceperat ei non annunciare.

10 ‡ καὶ οὐχ ὑπέδειξεν ἐσθὴρ τὸ γένος αὐτῆς οὐδὲ τὴν πατρίδα. ὁ γὰρ μαρδοχαῖος ἐνετείλατο αὐτῇ μὴ ἀναγγεῖλαι.

11 ‡ Per singulos autem dies deambulabat Mardochæus iuxta aulam muliebrem, obseruans quid Esther contingeret.

11 ‡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν περιπατεῖ ὁ μαρδοχαῖος κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυναικείαν, ἐπισκοπῶν τί ἐσθὴρ συμβήσεται.

12 ‡ Hoc enim erat tempus puellæ vt introiret ad regem cùm impleret menses duodecim: sic enim implentur dies curationis: Menses sex in aromatibus & in pigmentis mulierum, et menses sex vnguntur myrrhino oleo:

12 ‡ οὕτως γὰρ ἦν καιρὸς κοράσιου εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα ὅταν ἀναπληρώσῃ μῆνας δεκαδύο. οὕτως γὰρ ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας. μῆνας ἓξ ἐν τοῖς ἀρώμασι καὶ ἐν τοῖς σμίγμασι τῶν γυναικῶν, καὶ μῆνας ἓξ ἀλειφομένας σμυρνίνῳ ἐλαίῳ·

13 ‡ Et tunc ingrediuntur ad regem. & cuicunque dixisset vt daret ipsam, vt ingrederetur ad eum à domo mulierum vsque ad domum regis:

13 ‡ καὶ τότε εἰσπορεύονται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ᾧ ἂν εἴπῃ πρὸς δοθῆναι αὐτῷ συνεισέρχεται ἀπ' ἐκ γυναικῶν ἕως τοῦ βασιλείου,

14 ‡ Vesperè ingreditur, & ad vesperam regreditur in domum mulierum secundam, vbi Gai Eunuchus regis custos mulierum: & non amplius ingreditur ad regem, nisi vocaretur nomine.

14 ‡ δείλης εἰσπορεύεται. καὶ πρὸς ἑσπέραν ἀποστρέφει εἰς τὸν γυναικῶνα τὸν δεύτερον, οὗ γαὶ ὁ εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν, καὶ οὐκέτι εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα, ἐὰν μὴ κληθῇ ὀνόματι.

15 ‡ Cùm autem adimpleretur tempus Esther filiæ Abichail fratris patris Mardochæi, vt intraret ad regem, nihil spreuit eorum quæ mandauit ei Eunuchus custos mulierum. Erat enim Esther inueniens gratiam apud omnes videntes eam.

15 ‡ ἐν ᾧ τῷ ἀναπληροῦσθαι τὸν χρόνον ἐσθὴρ τῆς θυγατρὸς ἀβιχαὶλ ἀδελφοῦ πατρὸς μαρδοχαίου εἰσελθεῖν εἰς τὸν βασιλέα, οὐδὲν ἠθέτησεν ὧν ἐνετείλατο αὐτῇ ὁ εὐνοῦχος ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν. ἦν γὰρ ἐσθὴρ εὑρίσκουσα χάριν παρὰ πάντων τῶν βλεπόντων αὐτήν.

16 ‡ Et introiuit Esther ad Artaxerxen regem decimo mense, qui est Tebeth, septimo anno regni eius.

16 ‡ καὶ εἰσῆλθεν ἐσθὴρ πρὸς ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ὅς ἐστιν τηβήθ, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

17 ‡ Et adamauit rex Esther, & inuenit gratiam vltra omnes virgines. & imposuit ei diadema muliebre.

17 ‡ καὶ ἠγάπησεν ὁ βασιλεὺς ἐσθήρ, καὶ εὗρε χάριν παρὰ πάσας τὰς παρθένους. καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὸ διάδημα τὸ γυναικεῖον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

9 Et placuit puella in oculis eius, & reportauit misericordiam ante illum, & iussit accelerari vnguentum dignitatis eius, & dona eius, torques & vestes regias quæ dandæ essent, & septem puellas ad ministrandum illi, quæ dignæ essent dari illi ex domo regis: & mutauit eam & puellas eius, vt optimè esset eis in deliciis suis in domo fœminarum. 10 Non indicauit Ezzther populum suum & domum cognationis suæ, quia præceperat illi Mardechai vt non indicaret. 11 Et singulis diebus ibat Mardechai & orabat ante atrium domus fœminarum, vt cognosceret pacem Ezzther, & quid fieret illi. 12 Et quando obtigit ordo singularum puellarum vt intrarent ante regem Ahhasueros, postquàm fuerat illis iuxta morem fœminarum quo morabantur in delitiis suis duodecim menses anni: nam sic complebantur dies vnctionis earum sex menses in vnguento, & sex menses in aromatibus & purificationibus mulierum:

13 Et hoc tempore quo perfecti erant duodecim menses anni: puella intrabat ad regem: omnis magnus & satelles, quos vellet dicere, statim dabantur ei, vt intrarent cum illa à domo mulierum vsque ad domum regis. 14 Tempore vespertino intrabat ad ministrandum regi, & tempore matutino redibat in domum fœminarum iterum in manum Saghasgaz magistri regij custodis matronarum: & post hoc non reuertebatur ad regem, nisi illa quam elegisset rex & vocasset nomine. 15 Et quando obtigit ordo Ezzther filiæ Abihhail patrui Mardechai, quam acceperat sibi in filiam, vt ingrederetur ad regem, non quæsiuit vsum cuiusquam rei, nisi quod dixit Hegai magister regius custos fœminarum. & inuenit Ezzther gratiam in oculis omnium conspicientium eam.

16 Et deducta est Ezzther ad regem, & introduxit eam in domum cubiculi domus regni sui mense decimo, ipse est mensis Tebeth, anno septimo regni eius. 17 Et amauit rex Ezzther præ omnibus mulieribus, & reportauit misericordiam & gratiam ante illum præ cunctis puellis: & posuit monile aureum super caput eius, & constituit eam reginam pro Vasthi.

18 * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֵּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו
אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן
מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
19 * וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדְּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־
הַמֶּלֶךְ׃
20 * אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר
צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדְּכָי וְאֶת־מַאֲמַר מָרְדְּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה
כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃
21 * בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדְּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצַף
בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף
וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ׃
22 * וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדְּכַי וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדְּכָי׃
23 * וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב
בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

ג

1 * אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
אֶת־הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־
כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
2 * וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדְּכַי לֹא
יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃
3 * וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדְּכָי
מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃
4 * וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם
וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדְּכַי כִּי־הִגִּיד
לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי׃
5 * וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדְּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ
וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה׃

18 * Et iussit conuiuium preparari perma-
D gnificum cũctis principibus & seruis suis,
& pro coniunctione & nuptiis Esther. &
dedit requiẽ vniuersis prouinciis, ac dona
largitus est iuxta magnificentiam princi-
19 palem. * Cumque & secundò quære-
rentur virgines & congregarentur, Mar-
dochæus manebat ad ianuam regis:
20 * Necdum prodiderat Hester patriam
& populum suum, iuxta mandatum eius.
Quicquid enim ille præcipiebat, obseruabat Hester; & ita cuncta faciebat, vt eo tẽpore solita erat, quo eam paruulam nu- Inf.6.2. & 12.2.
21 triebat. * Eo igitur tempore quo Mar-
dochæus ad regis ianuam morabatur, irati sunt Bagathan & Thares duo Eunuchi
regis, qui ianitores erant, & in primo palatij limine residebant; volueruntque insurgere in regem & occidere eum.
22 * Quod Mardochæum non latuit. statimque nunciauit reginę Esther, & illa regi ex nomine Mardochæi, qui ad se rẽ de-
23 tulerat. * Quæsitum est & inuentum,
& appensus est vterque eorum in patibulo. Mandatumque est historiis, & annalibus traditum coram rege. CAP. III.
1 POst hęc rex Assuerus exaltauit Aman fi-
A lium Amadathi, qui erat de stirpe Agag; Inf. eod.
& posuit solium eius super omnes prin-
2 cipes quos habebat. * Cunctique serui
Regis qui in foribus palatij versabantur,
flectebant genua, & adorabant Aman. Sic
enim præceperat eis imperator. solus Mar
dochæus non flectebat genu, neque ado-
3 rabat eum. * Cui dixerunt pueri regis qui
ad fores palatij residebant: Cur pręter cæ-
4 teros non obseruas mandatũ regis? * Cum-
que hoc crebrius dicerẽt, & ille nollet au-
dire, nunciauerunt Aman, scire cupientes
vtrum perseueraret in sententia. dixerat
5 enim eis se esse Iudæum. * Quod cùm
audisset Aman, & experimento probasset
B quòd Mardochæus nõ sibi flecteret genu,
nec se adoraret, iratus est valdè.

תרגום

18 וַעֲבַד מַלְכָּא מִשְׁתְּיָא רַבָּא לְכָל רַבְרְבָנוֹי וְעַבְדּוֹי וַהֲווֹ קָרוֹ לָהּ מִשְׁתְּיָא דְאֶסְתֵּר וַהֲנַיַּת שְׁבוּק כַּרְגָּא לְפִלְכַיָּא עֲבַד וִיהַב לָהּ מַתְּנָן וְחוּלָק
כְּמִיסַּת יְדָא דְמַלְכָּא׃ 19 וּבְאִתְכַּנָּשׁוּת בְּתוּלָתָן זִימְנָא תִּנְיָנָא וּמָרְדְּכַי יָתֵב בִּתְרַע מַלְכָּא׃ 20 לָא הֲוָת אֶסְתֵּר מְחַוְיָא יַלְדוּתָהּ וְיַת
עַמָּהָא כְּמָא דְפַקִּיד עֲלָהָא מָרְדְּכַי וְיַת מֵימַר מָרְדְּכַי הֲוָת אֶסְתֵּר עָבְדָא הֵיכְמָא דַהֲוָת נָטְרָא כַּד הֲוַת מִתְרַבְיָא עִמֵּיהּ׃ 21 בְּיוֹמַיָּא
הָאִינּוּן מָרְדְּכַי יָתֵב בִּתְרַע מַלְכָּא כְּנַסּוּ וּקְצִפּוּ בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ תְּרֵין רַבָּנֵי מַלְכָּא מִנְּטוֹרֵי פַּלְטֵירַיָּא וַאֲמַרוּ לְאַשְׁקָאָה סַמָּא וּלְאוֹשָׁטָא יְדָא בְּמַלְכָּא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ 22 וְאִשְׁתְּמוֹדַע פִּתְגָמָא לְמָרְדְּכַי וְחַוִּי לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת אֶסְתֵּר לְמַלְכָּא עַל שׁוּם מָרְדְּכַי׃ 23 וְאִיתְבַּע
פִּתְגָמָא וְאִשְׁתְּכַח קְשׁוֹט וְאִצְטְלִיבוּ תַּרְוֵיהוֹן עַל קִיסָּא וְאִיתְכְּתִיב בְּסִפְרֵי דָכְרָנַיָּא דְמִתְקְרֵי קֳדָם מַלְכָּא׃

ג

1 בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּן רַבִּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יַת הָמָן בַּר הַמְּדָתָא דִי מִזַּרְעֲיָת אֲגַג בַּר עֲמָלֵק וּמַנְיֵהּ רַב עַל כּוֹלָא וְתַקִּין יַת כָּרְסֵיהּ מֵעִלַּוֵי
כָּל רַבְרְבָנַיָּא דִי עִמֵּיהּ׃ 2 וְכָל עַבְדֵי מַלְכָּא דִי בִּתְרַע מַלְכָּא גָּחֲנִין וְסָגְדִין לֵיהּ לְהָמָן אֲרוּם כְּדֵין פַּקִּיד עֲלוֹהִי מַלְכָּא וּמָרְדְּכַי לָא הֲוָה גָחִין
וְלָא הֲוָה סָגֵיד׃ 3 וַאֲמַרוּ עַבְדֵי מַלְכָּא דִי בִּתְרַע פַּלְטֵרִין דְמַלְכָּא לְמָרְדְּכַי מַה דֵין אַתְּ עָבֵר יַת תַּפְקֶדְתָּא דְמַלְכָּא׃
4 וַהֲוָה בְּמַלָּלוּתְהוֹן לְוָתֵיהּ יוֹמָא וְיוֹמָא וְלָא קַבִּיל מִנְּהוֹן וְחַוִּיאוּ לְהָמָן לְמֶחֱזֵי הֲיִתְקַיְּימִין פִּתְגְּמֵי מָרְדְּכַי אֲרֵי חַוִּי לְהוֹן דְהוּא יְהוּדִי׃
5 וַחֲזָא הָמָן אֲרוּם לֵית מָרְדְּכַי גָחִין וְלָא הֲוָה סָגֵד לֵיהּ וְאִתְמְלִי הָמָן עַל מָרְדְּכַי רִתְחָא׃

18 * Et fecit rex conuiuium omnibus amicis suis & potestatibus in diebus septem, & exaltauit nuptias Esther: & remissionem fecit his qui sub regno suo.

18 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον πᾶσι τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά, καὶ ὕψωσε τοὺς γάμους ἐσθήρ, καὶ ἄφεσιν ἐποίησε τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

19 * At Mardochæus inseruiebat in aula.

19 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐθεράπευεν ἐν τῇ αὐλῇ.

20 * At Esther non demonstrauit patriam suam: sic enim mandauerat ei Mardochæus, vt timeret Deum, & faceret præcepta eius sicut erat cum eo. & Esther non mutauit educationem suam.

20 * ἡ δὲ ἐσθὴρ οὐχ ὑπέδειξε τὴν πατρίδα αὐτῆς, οὕτως γὰρ ἐνετείλατο αὐτῇ μαρδοχαῖος, φοβεῖσθαι τὸν θεόν, καὶ ποιεῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ καθὼς ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐσθὴρ οὐ μετήλλαξε τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς.

21 * Et contristati sunt duo eunuchi regis & principes custodiæ corporis, eo quòd adductus est Mardochæus; & quærebant interficere Artaxerxen regem.

21 * καὶ ἐλυπήθησαν ④ δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως καὶ ④ ἀρχισωματοφύλακες, ὅτι προσήχθη μαρδοχαῖος, καὶ ἐζήτουν ἀποκτεῖναι ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα.

22 * Et patefactum est Mardochæo verbum, & significauit illud Esther; & ipsa manifestauit regi insidias.

22 * καὶ ἐδηλώθη μαρδοχαίῳ ὁ λόγος, καὶ ἐσήμανεν αὐτὸν τῇ ἐσθήρ, καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς.

23 * At rex examinauit duos Eunuchos, et suspendit eos. & iussit rex vt scriberent in memoriali in Regia bibliotheca, pro beneuolentia Mardochæi in laude.

23 * ὁ δὲ βασιλεὺς ἤλασε τοὺς δύο εὐνούχους, καὶ ἐκρέμασεν αὐτούς. καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς καταγράψαι εἰς μνημόσυνον ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ ὑπὲρ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου ἐν ἐγκωμίῳ.

γ'.

CAP. III.

1 * Post hæc exaltauit rex Artaxerxes Aman filium Amadathu Vgæum, & exaltauit eum, & prior sedebat omnibus amicis suis.

1 * Μετὰ ταῦτα ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἀμὰν τὸν ἀμαδαθοῦ αὐλαῖον, καὶ ὕψωσεν αὐτόν, καὶ ἐπεκάθητο πάντων τῶν φίλων αὐτοῦ.

2 * Et omnes qui in aula, adorabant eum: sic enim præceperat rex vt facerent. at Mardochæus non adorabat eum.

2 * καὶ πάντες ④ ἐν τῇ αὐλῇ προσεκύνουν αὐτῷ, οὕτως γὰρ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι. ὁ δὲ μαρδοχαῖος οὐ προσεκύνει αὐτῷ.

3 * Et dixerunt qui in aula regis, Mardochæo: Mardochæe, quid obaudis quæ à rege dicuntur?

3 * καὶ ἐλάλησαν ④ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως μαρδοχαίῳ, μαρδοχαῖε τί παρακούεις τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα;

4 * Per singulos dies loquebantur ei, & non obediuit eis. Et nunciauerunt Aman Mardochæum regis dictis contradicentem. & nunciauit eis Mardochæus quoniam Judæus est.

4 * καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλουν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπήκουσεν αὐτοῖς. καὶ ὑπέδειξαν τῷ ἀμὰν μαρδοχαῖον τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις ἀντιλαλοῦντα, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς μαρδοχαῖος, ὅτι ἰουδαῖός ἐστιν.

5 * Et cognoscens Aman quòd non adorat eum Mardochæus, iratus est valdè.

5 * καὶ γνοὺς ἀμὰν ὅτι οὐ προσκυνεῖ αὐτῷ μαρδοχαῖος, ἐθυμώθη σφόδρα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et fecit rex conuiuium magnum omnibus magnatibus suis & seruis suis, quod vocauerunt Conuiuium Ezzther. Et vacationem remissionis tributi regionibus fecit, & dedit ei donum & partem iuxta amplitudinem manus regis.

19 Et cùm congregarentur puellæ vice secunda, Mardechai sedebat in porta regis. 20 Non indicauerat Ezzther natale suum & populum suum, sicut præceperat illi Mardechai. dictum quippe Mardechai fecerat Ezzther, sicuti obseruauerat cùm educaretur apud illum. 21 In diebus illis Mardechai sedente in porta regis, conuenerunt & indignati sunt Bigthan & Theres duo magistri regij ex custodibus palatij, & dixerunt, vt propinarent venenum, & vt mitterent manum in regem Ahhasueros. 22 Et audita est res à Mardechai, & indicauit Ezzther reginæ: & dixit Ezzther regi ex nomine Mardechai. 23 Et inuestigata est res, & inuenta est vera: & suspensi sunt ambo illi super ligno: & scriptum est in libris monimentorum qui leguntur ante regem.

CAP. III.

POst hæc magnificauit rex Ahhasueros Haman filium Hamdatha, qui erat ex prosapia Agag filij Ghamalek, & præposuit eum magistrum super omnia, & statuit sedem eius super omnes magnates qui cum eo erant. 2 Et omnes serui regis qui erant in porta regis, incuruabant se, & adorabant ipsum Haman: nam sic præceperat de eo rex. at Mardochai non incuruabat se, nec adorabat eum.

3 Et dixerunt serui regis qui erant in porta palatij regis, ad Mardechai: Quare tu prætergrederis mandatum regis? 4 Et fuit loquentibus illis ad eum per singulos dies, cùm non attenderet illis, indicauerunt Haman, vt viderent num firma essent verba Mardechai: nam indicauerat illis quòd ipse esset Iudæus. 5 Et vidit Haman quòd Mardechai non incuruaret se, neque adoraret eum: & repletus est Haman contra Mardechai furore.

6 * וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדְּכַי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ
לוֹ אֶת־עַם מָרְדְּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־
כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
עַם מָרְדְּכָי׃

7 * בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל
לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־
עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃

8 * וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד
מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ
וְדָתֵיהֶם שֹׁנוֹת מִכָּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם
עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם׃

9 * אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְדָם וַעֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃

10 * וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן
בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים׃

11 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת
בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃

12 * וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל
אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל־מְדִינָה
וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ
וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ נִכְתָּב
וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ׃

13 * וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים
מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם
לָבוֹז׃

6 * Et pro nihilo duxit in vnum Mardochæum mittere manus suas; audierat enim quòd esset gentis Iudææ, magisque voluit omnem Iudæorum, qui erant in regno Assueri, perdere nationem.

7 * Mense primo, cuius vocabulum est Nisan, anno duodecimo regni Assueri, missa est sors in vrnam, quæ Hebraicè dicitur Phur, coram Aman, quo die & quo mense gens Iudęorum deberet interfici: & exiuit mensis duodecimus, qui vocatur Adar. Inf.9.c.

8 * Dixitque Aman regi Assuero: Est populus per omnes prouincias regni tui C dispersus, & à se mutuò separatus, nouis vtens legibus & ceremoniis, & insuper regis scita contemnens. & optimè nosti quòd non expediat regno tuo, vt insolescat per licentiam. Inf.13.b

9 * Si tibi placet, decerne vt pereat, & decem millia talentorum appendam arcariis gazæ tuæ.

10 * Tulit ergo rex anulum, quo vtebatur, de manu sua, & dedit eum Aman filio Amadathai de progenie Agag hosti Iudæorum:

11 * Dixitque ad eum: Argentum quod tu polliceris, tuũ sit; de populo age quod tibi placet.

12 * Vocatique sunt scribæ regis mense D primo Nisan, tertiadecima die eiusdem mensis, & scriptum est, vt iusserat Aman, ad omnes satrapas regis & iudices prouinciarum diuersarumque gentium, vt quæque gens legere poterat & audire pro varietate linguarum, ex nomine regis Assueri, & literæ signatæ ipsius anulo,

13 * Missæ sunt per cursores regis ad vniuersas prouincias, vt occiderent atque delerent omnes Iudæos à puero vsque ad senem, paruulos & mulieres vno die, hoc est tertiodecimo mensis duodecimi, qui vocatur Adar, & bona eorum diriperent.

תרגום

6 וַהֲוָה חוֹךְ קֳדָמוֹי לְאוֹשָׁטָא יְדָא לְמִקְטַל יַת מָרְדְּכַי בִּלְחוֹדוֹהִי אֲרוּם חַוִּיאוּ לֵיהּ יַת עַמָּא דְמָרְדְּכַי וּבְעָא הָמָן לְשֵׁיצָאָה יַת כָּל יְהוּדָאֵי עַמָּא
דְמָרְדְּכַי׃ 7 בְּיַרְחָא קֳדָמָאָה הוּא יַרְחָא דְנִיסָן בִּשְׁנַת תְּרֵיסַר לְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רְמָא פּוּרָא הוּא עַדְבָא מִן יוֹמָא לְיוֹמָא וּמִיַּרְחָא
לְיַרְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר׃ 8 וַאֲמַר הָמָן לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אִיתַי עַמָּא חֲדָא מִתְבַּדַּר וּמִתְפָּרַשׁ בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּמִקְצַת מִנְהוֹן דַּיְירִין
בְּכָל פִּילְכֵי מַלְכוּתָךְ וּגְזֵירַת אוֹרַיְתְהוֹן שָׁנְיָין מִכָּל עַמָּא וְיַת גְּזֵרַת דִּינֵי מַלְכָּא לֵיתֵיהוֹן נָטְרִין וּלְמַלְכָּא לֵית לֵיהּ שׁוּם טִימִי מִנְּהוֹן וּמָה הֲנָאָה אִית
לֵיהּ בְּהוֹן אִין יִשְׁבְּקִינוּן עַל אַפֵּי אַרְעָא׃ 9 אִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר יִתְכְּתַב לְאוֹבָדֵיהוֹן וַעֲשַׂרְתֵּי אַלְפִין כִּכְּרִין בְּסַף אֶתְקַל עַל יְדָא
דְעָבְדֵי מַטְבְּעָא לְאַעְלָא לְבֵית גִּנְזֵי מַלְכָּא׃
10 וְאַעְדִּי מַלְכָּא יַת עִזְקְתֵהּ מֵעִלַּוֵי יְדֵיהּ וְיַהְבָהּ לְהָמָן בַּר הַמְדָתָא דְמִזַּרְעֲיַת אֲגַג מְעִיקָא דִיהוּדָאֵי׃
11 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן כַּסְפָּא יְהֵא מִתְיְהֵב לָךְ וְעַמָּא מְסִירִין בִּידָךְ לְמֶעְבַּד מִנֵּהּ כְּמָא דְיוֹטִיב קֳדָמָךְ׃
12 וְאִתְקְרִיאוּ לִבְלָרִין דְּמַלְכָּא בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בִּתְלֵיסַר יוֹמִין בֵּיהּ וְאִתְכְּתִיב כְּכָל דְּפַקִּיד הָמָן לְוַת אִסְטַרְטִילוֹסֵי מַלְכָּא וּלְוַת רַבְרְבָנֵי
עַמָּא וְעַמָּא פִּילְכָא וּפִלְכָא בְּרוּשֵׁם כִּתְבָהָא וְעַמָּא וְעַמָּא כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ בְּשׁוּם מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּתִיב וּמְפָרַשׁ וּמִתְחַתֵּם בְּגוּשְׁפַּנְקָא
דְמַלְכָּא׃ 13 וּלְשַׁדָּרָא פְּטָקִין בִּידָא דְרִיהֲטוּנִין לְכָל פִּילְכֵי מַלְכָּא לְשֵׁיצָאָה וּלְהוֹבָדָא יַת כָּל יְהוּדָאֵי מִן עֻלֵּימָא וְעַד סָבָא
טַפְלַיָּא וּנְשַׁיָּא בְּיוֹמָא חַד בְּיוֹמָא דִתְלֵיסַר יוֹמָא לְיַרְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר וּשְׁלַלְהוֹן לְעַדָּאָה׃

6 * Et decreuit delere omnes qui ſub Artaxerxis regno Judæos.

6 * καὶ ἐβουλεύσατο ἀφανίσαι πάντας τοὺς ὑποτελεῖς Ἀρταξέρξου βασιλείαν ἰουδαίους.

7 * Et fecit decretum in anno duodecimo regni Artaxerxis, & miſit ſortes diem ex die & menſem ex menſe, vt perderet in vna die genus Mardochæi. & cecidit ſors in quartadecima menſis qui eſt Adar.

7 * καὶ ἐποίησε ψήφισμα ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας Ἀρταξέρξου, καὶ ἔβαλε κλῆρος ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ μῆνα ἐκ μηνός, ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος Μαρδοχαίου. καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὸν τεσσαρεσκαιδεκάτον τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν Ἀδάρ.

8 * Et locutus eſt ad regem Artaxerxen, dicens: Eſt gens peruerſa inter gentes in omni regno tuo. at leges eorum extraneæ præter omnes gentes. at legi regis non obediunt, & non expedit regi dimittere eos:

8 * καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην λέγων, Ὑπάρχει ἔθνος διεσπαρμένον ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ σου. ⟨4⟩ οἱ δὲ νόμοι αὐτῶν ἔξαλλοι παρὰ πόλα τὰ ἔθνη. τὸν δὲ νόμον τοῦ βασιλέως παρακούουσι, καὶ οὐ συμφέρει τῷ βασιλεῖ ἐᾶσαι αὐτούς.

9 * Si placet regi, decernat perdere eos. & ego deſcribam in gazophylacium regis argenti talentorum decem millia.

9 * εἰ δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, δογματισάτω ἀπολέσαι αὐτούς. κἀγὼ διαγράψω εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου τάλαντα μύρια.

10 * Et tollens rex anulum, dedit in manus Aman, vt ſigillaret iuxta ſcripta contra Iudæos.

10 * καὶ περιελόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον, ἔδωκεν εἰς χεῖρας τῷ ἀμαν σφραγίσαι κατὰ τὰ γεγραμμένα κατὰ τῶν ἰουδαίων.

11 * Et dixit rex Aman: Equidem argentum habe: at gente vtere vt volueris.

11 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμαν, τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε, τῷ δὲ ἔθνει χρῶ ὡς τέλει.

12 * Et vocati ſunt ſcribæ regis menſe primo tertia decima, & ſcripſerũt, vt iuſſerat Aman, ducibus & principibus per omnem regionem ab India vſque ad Æthiopiam centum viginti regionibus, & principibus gentium iuxta eorum dictionem per Artaxerxen regem.

12 * καὶ συνήχθησαν ⟨4⟩ γραμματεῖς τοῦ βασιλέως μηνὶ πρώτῳ τῇ τρισκαιδεκάτῃ, καὶ ἔγραψαν ὡς ἐπέταξεν ἀμαν τοῖς σατράπαις καὶ τοῖς ἄρχουσι κατὰ πᾶσαν χώραν ἀπὸ ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ταῖς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χώραις, τοῖς τε ἄρχουσι τῶν ἐθνῶν κατὰ τὰ αὐτῶν λέξιν διὰ Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως.

13 * Et miſſum eſt per ſcriptores in Artaxerxis regnum, vt delerent genus Judæorum in die vna menſis duodecimi, qui eſt Adar; & diriperent bona eorum.

13 * καὶ ἀπεστάλη διὰ βιβλιογράφων εἰς τὴν Ἀρταξέρξου βασιλείαν, ἀφανίσαι τὸ γένος τῶν ἰουδαίων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μηνὸς δωδεκάτου, ὅς ἐστιν Ἀδὰρ καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

6 Et fuit ludus ante illum extendere manum ad occidendum Mardechai tantùm; namque indicauerant ipſi gentem Mardechai: & quæſiuit Haman perdere omnes Iehudæos qui erant in omni regno Ahhaſueros, gentem Mardechai.

7 In menſe primo, ipſe eſt menſis Niſan, anno duodecimo regni Ahhaſueros, iecit phura, id eſt, ſortem, de die in diem, & de menſe in menſem duodecimum, ipſe eſt menſis Adar.

8 Et dixit Haman regi Ahhaſueros: Eſt gens vna diſperſa & extenſa inter gentes, & pars ex illis habitant in omnibus regionibus regni tui: & decreta legis eorum diuerſa ſunt ab omni gente, & decreta iudiciorum regis illi non obſeruant. regi autem nulla vtilitas eſt ex illis: & quod commodum erit ei in illis ſi relinquat eos ſuper faciem terræ? Si regi placuerit, ſcribatur vt perdantur; & decem millia talentorum argenti appendam ſuper manus cudentium monetam, vt inducantur in domum theſaurorum regis.

10 Et amouit rex annulum ſuum de manu ſua, & dedit illum Haman filio Hamdatha, qui erat ex proſapia Agag oppreſſori Iudæorũ.

11 Et dixit rex ad Haman: Argentum datur tibi, & gens tradita eſt in manum tuam, vt facias ex ea ſicut placuerit tibi.

12 Et vocati ſunt ſcribæ regis menſe primo tertia decima die illius, & ſcriptum eſt iuxta omnia quæ præceperat Haman ad principes regis, & ad magnates gentis regionum ſingularum in charactere ſcripturæ earum, & gentibus ſingulis iuxta locutionem linguæ ſuæ: in nomine regis Ahhaſueros ſcriptum, & expoſitum & obſignatum ſigillo regis.

13 Et vt mitterentur epiſtolæ in manu curſorum ad omnes regiones regis, vt deſtruerent, & perderent omnes Iehudæos à iuuene vſque ad ſenem, infantes & mulieres die vna, die tertia decima menſis duodecimi, qui eſt menſis Adar; & ſpolia eorum diriperent.

14 * פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃
15 * הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת
וְהָעִיר שׁוּשַׁן נָבוֹכָה׃

ד

1 * וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע
מָרְדְּכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ
הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְדוֹלָה וּמָרָה׃
2 * וַיָּבוֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־
שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃
3 * וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ
וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד
שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים׃
4 * וַתָּבוֹאינָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ
וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ
אֶת־מָרְדְּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל׃
5 * וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ עַל־מָרְדְּכַי לָדַעַת מַה־זֶּה
וְעַל־מַה־זֶּה׃
6 * וַיֵּצֵא הֲתָךְ אֶל־מָרְדֳּכַי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר
לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃
7 * וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדְּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת פָּרָשַׁת
הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לִשְׁקוֹל עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ
בַּיְּהוּדִיִּים לְאַבְדָם׃
8 * וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשַׁן
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ
וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֶּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
מִלְּפָנָיו עַל־עַמָּה׃
9 * וַיָּבֹא הֲתָךְ וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדְּכָי׃

14 * Summa autem epistolarum hæc fuit, vt omnes prouinciæ scirent, & pararent se ad prædictam diem.
15 * Festinabant cursores qui missi erant, regis imperium explere. Statimque in Susis pependit edictum, rege & Aman celebrante conuiuium, & cunctis Iudæis, qui in vrbe erant, flentibus. Inf.8.d.

CAP. IIII.

1 A QVæ cùm audisset Mardochæus, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti, & in platea mediæ ciuitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui:
2 * Et hoc eiulatu vsque ad fores palatij gradiens. non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare.
3 * In omnibus quoque prouinciis, oppidis ac locis, ad quæ crudele regis dogma peruenerat, planctus ingens erat apud Iudæos, ieiunium, vlulatus, & fletus, sacco B & cinere multis pro stratu vtentibus.
4 * Ingressæ autem sunt puellæ Esther, & eunuchi, nunciaueruntque ei. Quod audiens consternata est, & vestem misit, vt ablato sacco indueret eam; quam accipere noluit.
5 * Accitoque Athach eunucho, quem rex ministrum ei dederat, præcepit vt iret ad Mardochæum, & disceret ab eo cur hoc faceret.
6 * Egressusque Athach iuit ad Mardochæum, & inuenit eum stantem in platea ciuitatis ante ostium palatij.
7 * Qui indicauit ei omnia quæ acciderant, quomodo Aman promisisset vt in thesauros regis pro Iudæorum nece inferretur argentum.
8 * Exemplar quoque edicti quod pendebat in Susis, dedit ei, vt reginæ ostenderet, & moneret eam vt intraret ad regem, C & deprecaretur eum pro populo suo.
9 * Regressus Athach, nunciauit Esther omnia quæ Mardochæus dixerat.

תרגום

14 דיטַגְמָא דִכְתָבָא לְמֶהֱוֵי מִתְיְהִיבָא גְזֵרְתָא בְּכָל פִּילְכָא וּפִילְכָא מְפַרְסָם לְכָל עַמְמַיָּא לְמֶהֱוֵיהוֹן זְמִינִין לְיוֹמָא הָדֵין׃
15 רִיהֲטוּנִין נְפַקוּ זְרִיזִין בְּפִתְגָמָא דְמַלְכָּא וּגְזֵירְתָא אִתְיְהַב בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא וּמַלְכָּא וְהָמָן הֲווֹ יָתְבִין לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא וְקַרְתָּא דְשׁוּשַׁן הֲוַת
מִתְעַרְבְּלָא׃ ד 1 וּמָרְדֳּכַי יְדַע
יַת כָּל דְּאִתְעֲבַד וּבְזַע מָרְדֳּכַי יַת לְבוּשׁוֹהִי וְאַלְבִּישׁ לְבוּשָׁא דְשַׂק עַל בִּשְׂרֵיהּ וְשַׁוִּי קִיטְמָא עַל רֵישֵׁיהּ וּנְפַק בְּגוֹ קַרְתָּא וּקְבֵל קְבִלְתָּא רַבְּתָא
וּבְכָא בִּמְרִירוּת נַפְשָׁא בְּקַל עָצֵב׃ 2 וַאֲתָא עַד פַּלְטֵירָא דְמַלְכָּא אֲרוּם לֵית רְשׁוּ לִגְבַר לְמֵיעַל לִתְרַע פַּלְטֵירִין מַלְכָּא כַּד לְבִישׁ
לְבוּשָׁא דְשָׂק׃ 3 וּבְכָל פִּילְכָא וּפִילְכָא אֲתַר דְּפִתְגַם גְּזֵרַת מַלְכָּא וּגְזֵירַת דִּינָא מָטֵי אֶבְלָא רַבָּא לִיהוּדָאֵי וְצוֹמָא וּבָכוּתָא וּמִסְפֵּדָא
וּלְבוּשׁ שַׂק וְקִיטְמָא הֲוָת מִתְשָׂם עִלַּוֵּי סַגִּיאִין׃ 4 וְעָלָן עֻלֵּימָתָן דְּאֶסְתֵּר וְרַבָּנָהָא וְחַוִּיאוּ לָהּ וְאִזְדַּעְזַעַת מַלְכְּתָא לַחֲדָא וְשַׁדֶּרֶת לְבוּשֵׁי
לְמִלְבַּשׁ יַת מָרְדְּכַי וּלְמֶעְדֵּי יַת שַׂקֵּיהּ מֵעִילַוֵּיהּ וְלָא קַבֵּל׃ 5 וּקְרַת אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וּפַקֵּדַת לֵיהּ עַל מָרְדְּכַי לְמִדַּע מַה דֵּין קַל בָּכוּתָא
דִּי הוּא בָכֵי וְעַל מַה לָא קַבֵּיל לְבוּשֵׁי דְשַׁדֶּרֶת לֵיהּ׃ 6 וּנְפַק הֲתָךְ לְמַלְלָא לְוַת מָרְדְּכַי לִפְתָאָה דְקַרְתָּא דִלְקֳדָם פַּלְטֵירִין דִּלְמַלְכָּא׃
7 וְחַוִּי לֵיהּ מָרְדְּכַי יַת כָּל דְּעַרְעֵיהּ עַל עֵיסַק דְּלָא סְגִיד לְהָמָן וְיַת מַמּוֹן כְּסַף עֲשַׂר אַלְפִין כִּכְּרִין דִּי אֲמַר הָמָן לְמִתְקַל עַל יְדֵיהוֹן דְּגִזְבָּרִין
דִּמְמַנָּן עַל בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא בְּגִין יְהוּדָאֵי לְהוֹבָדוּתְהוֹן׃ 8 וְיַת דִּיטַגְמָא דִּי כְּתַב גְּזֵירְתָא דְּאִתְיְהַבַת בְּשׁוּשַׁן לְשֵׁצָיוּתְהוֹן יְהַב לֵיהּ לְאַחֲזָאָה יַת
אֶסְתֵּר וּלְחַוָּאָה לָהּ מַה דְּחַשִׁיב הָמָן רְשִׁיעָא עַל עַמָּא דִיהוּדָאֵי וּלְפַקָּדָא עֲלָהָא לְמֵעַל לְוַת מַלְכָּא לְפַיָּסָא לֵיהּ וּלְמִבְעֵי רַחֲמִין עַל עַמָּהָא׃
9 וְעַל הֲתָךְ וְחַוִּי לְאֶסְתֵּר יַת פִּתְגְמֵי מָרְדְּכַי׃

* *At exemplaria epistolarum deducta fuerunt per regionem, & imperatum fuit omnibus paratos esse ad diem hunc.* 14

* *Properabat autem res & in Susas: at rex & Aman epulabantur, turbabatur autem ciuitas.* 15

CAP. IIII.

AT Mardochæus cognoscens quod consummatum fuerat, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, & consperſus fuit cinere; et saliens per plateam ciuitatis, clamabat voce magna: Tollitur gens quæ nihil iniustè egit. 1

* *Et venit vsque ad ianuam regis, et stetit.* 2 *non enim erat ei licitum ingredi in aulam, saccum habenti & cinerem.*

* *Et in omni regione vbi expositæ fuerant* 3 *literæ, clamor, & planctus & luctus magnus Iudæis, & saccum & cinerem strauerant sibi.*

* *Et ingressæ sunt ancillæ & eunuchi reginæ, & annunciauerunt ei. & turbata fuit cùm audiuit quod factum fuerat: & misit ornare Mardochæum, & auferre eius saccum. ille autem non persuasus est.* 4

* *At Esther vocauit Athach eunuchum* 5 *suum qui astabat ei;*

* *Et misit vt sciret ipsa à Mardochæo rem* 6 *diligenter.*

* *At Mardochæus indicauit ei quod factum* 7 *fuerat, & promissionem quam promisit Aman regi in thesaurum talentorum decem millia, vt perderet Iudæos:*

* *Et exemplar quod in Susis expositum vt* 8 *perderent eos, dedit ei vt indicaret Esther. & dixit ei, vt præciperet ei ingredienti petere à rege, & deprecari eum pro populo, memor dierum humilitatis tuæ, vt nutrita fuisti in manu mea: quia Aman secundus à rege locutus est contranos in mortem: inuoca Dominum, et loquere regi pro nobis; & libera nos à morte.*

* *Ingressus autẽ Athach, locutus fuit Esther* 9 *omnia verba hæc.*

14 * Τὰ δὲ αὐτίγραφα τῶν ἐπιστολῶν ἐξετίθετο καὶ τὰ χώραν, καὶ προστάγη πᾶσιν ἑτοίμους εἶναι εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην.

15 * ἐσπούδετο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς Σοῦσαν, ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ Ἀμὰν ἐκωθωνίσοντο, ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις.

δ.

1 * Ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐπέγνω τὸ συντελούμενον, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο σάκκον, καὶ κατεπάσατο σποδὸν καὶ ἐκπηδήσας διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ, αἴρεται ἔθνος μηδὲν ἠδικηκός.

2 * καὶ ἦλθεν ἕως τῆς πύλης τοῦ βασιλέως καὶ ἔστη. οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἔξον εἰσελθεῖν εἰς τὴν αὐλὴν σάκκον ἔχοντι καὶ σποδόν.

3 * καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ οὗ ἐξετίθετο τὰ γράμματα, κραυγὴ καὶ κοπετὸς καὶ πένθος μέγα τοῖς ἰουδαίοις, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἑαυτοῖς.

4 * καὶ εἰσῆλθον αἱ ἄβραι καὶ οἱ εὐνοῦχοι τῆς βασιλίσσης, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῇ. καὶ ἐταράχθη ἀκούσασα τὸ γεγονός, καὶ ἀπέστειλε στολίσαι τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀφελέσθαι αὐτοῦ τὸν σάκκον. ὁ δὲ οὐκ ἐπείθη.

5 * ἡ δὲ ἐσθὴρ προσεκαλέσατο ἀθὰχ τὸν εὐνοῦχον αὐτοῦ ὃς παρειστήκει αὐτῇ·

6 * καὶ ἀπέστειλε μαθεῖν αὐτὴ παρὰ τοῦ μαρδοχαίου τὸ ἀκριβές.

7 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ γεγονὸς καὶ τὴν ἐπαγγελείαν ἣν ἐπηγείλατο ἁμαὰν τῷ βασιλεῖ εἰς τὸν γάζαν ταλάντων μυρίων, ἵνα ἀπολέσῃ τοὺς ἰουδαίους.

8 * καὶ τὸ αὐτίγραφον τὸ ἐν Σούσοις ἐκτεθὲν ὑπὲρ τοῦ ἀπολέσαι αὐτούς, ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τῇ ἐσθήρ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐντείλασθαι αὐτῇ εἰσελθούσῃ δεήσασθαι τὸν βασιλέα, καὶ ἀξιῶσαι αὐτὸν περὶ τοῦ λαοῦ μνησθεῖσα ἡμερῶν ταπεινώσεώς σου, ὡς ἐτράφης ἐν χειρί μου, διότι ἁμαὰν ὁ δευτερεύων τῷ βασιλεῖ, ἐλάλησε κατ' ἡμῶν εἰς θάνατον, ἐπικαλέσαι τὸν κύριον, καὶ λάλησον τῷ βασιλεῖ περὶ ἡμῶν. καὶ ῥύσαι ἡμᾶς ἐκ θανάτου.

9 * εἰσελθὼν δὲ ὁ ἀθάχ, ἐλάλησεν ἐσθὴρ πάντας τοὺς λόγους τούτους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Edictum scripti erat, vt daretur decretum in quamlibet regionem publicum omnibus gentibus, vt essent parati ad diem illam.

15 Cursores exierunt festini in verbo regis, & decretum datum est in Susan metropoli: & rex & Haman sedebant ad bibendum vinum. & ciuitas Susan erat coarctata.

CAP. IIII.

ET Mardechai cognouit omnia quæ acta erant: & scidit Mardechai vestimenta sua, & induit pro veste saccum super carnem suam, & posuit cinerem super caput suum, & exiuit in mediũ vrbis, & clamauit clamore magno, & plorauit in amaritudine animæ voce dolentis. 2 Et venit vsque ad palatium regis, quia non erat facultas cuiquam intrare portam palatiorum regis, cùm indutus esset veste sacci. 3 Et in qualibet regione & loco quo verbum decreti regis & decreti iudicij pertigit, planctus magnus erat Iehudæis, & ieiunium, & ploratus & fletus: vestimentum sacci & cinis fuit positus super multos. 4 Et introierunt puellæ Ezzther & magistri eius, & annunciarunt ei: & conturbata est regina valdè. & misit vestimenta ad induendum Mardechai, & ad remouendum saccum eius ab eo; & non accepit. 5 Et vocauit Ezzther Hathach, & præcepit ei super Mardechai, vt cognosceret quænam esset hæc vox ploratus quo plorabat, & quam ob rem non accepisset vestimenta quæ miserat ei. 6 Et exiuit Hathach vt alloqueretur Mardechai ad plateam vrbis quæ erat ante palatia regis. 7 Et expositi illi Mardechai quę acciderant sibi, eò quòd non adorasset Haman: & copiam argenti decem millia talentorum quæ dixerat Haman se appensurum super manus thesaurariorum, qui prępositi erant super domum thesaurorum regis, propter Iehudæos vt perderet eos. 8 Et decretum scripturæ decreti quod datum erat in Susan ad perdendum eos, dedit illi, vt ostenderet ipsi Ezzther, & vt narraret ei quod excogitasset Haman impius contra gentem Iehudæorum: & vt mandaret ei vt intraret ad regem ad placandum eum, & ad quærendam misericordiam pro gente sua. 9 Et intrauit Hathach, & narrauit Ezzther verba Mardechai

10 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדְּכָי׃

11 * כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם׃

12 * וַיַּגִּידוּ לְמָרְדְּכָי אֶת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃

13 * וַיֹּאמֶר מָרְדְּכַי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים׃

14 * כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת׃

15 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל־מָרְדְּכָי׃

16 * לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוֹמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃

17 * וַיַּעֲבֹר מָרְדְּכַי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוַּתְהוּ עָלָיו אֶסְתֵּר׃

ה

1 * וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת׃

2 * וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט׃

10 * Quæ reſpondit ei, & iuſsit vt diceret Mardochæo.

11 * Omnes ſerui regis & cunctę quæ ſub ditione eius ſunt norunt prouinciæ, quòd ſiue vir ſiue mulier non vocatus, interius atrium regis intrauerit, abſque vlla cunctatione ſtatim interficietur, niſi fortè rex auream virgam ad eum tetenderit pro ſigno clementiæ, atque ita poſsit viuere. Ego igitur quomodo ad regem intrare potero D quę triginta iam diebus non ſum vocata ad eum?

12 * Quod cùm audiſſet Mardochæus, rur-
13 ſum mandauit Eſther, * dicens: Ne putes quòd animam tuam tantùm liberes, quia in domo regis es, ſed præ cunctis Iudæis.

14 * Si enim nunc ſilueris, per aliam occaſionem liberabuntur Iudęi: tu & domus patris tui peribitis. Et quis nouit vtrùm idcircò ad regnum veneris, vt in tali tempore parareris?

15 * Rurſumq; Eſther hæc Mardochæo verba mandauit:

16 * Vade & congrega omnes Iudęos quos in Suſis repereris, & orate pro me. Non comedetis & non bibetis tribus diebus & tribus noctibus, & ego cum ancillis meis ſimiliter ieiunabo; & tunc ingrediar ad regem contra legem faciens non vocata, tradenſq́ue me morti & periculo.

17 * Iuit itaque Mardochæus, & fecit omnia quæ Eſther præceperat.

CAP. V.

1 A Die autē tertio induta eſt Eſther regalibus veſtimentis, & ſtetit in atrio domus regiæ quod erat interius contra baſilicam regis: at ille ſedebat ſuper ſolium ſuum in conſiſtorio palatij contra oſtium domus.

2 * Cumq́ue vidiſſet Eſther reginam ſtantem, placuit oculis eius, & extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu. quæ accedens oſculata eſt ſummitatem virgæ eius:

תרגום

10 וַאֲמַרַת אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ לְמֵיזַל וּלְמַלָּלָא לְמָרְדְּכַי וּפְקָדַת לֵיהּ עַל עִיסַק מָרְדְּכַי׃ 11 וְכָל עַבְדֵי מַלְכָּא וְעַמְמִין דְּדָרִין בְּפִלְכֵי מַלְכָּא יַדְּעִין דִּי כָל גְּבַר וְאִתְּתָא דִּי יֵעוֹל לְוַת מַלְכָּא לְדָרְתָא גַּוָּאָה דְּלָא מִתְקְרֵי חֲדָא הִיא גְּזֵירַת דִּינֵהּ לְמֵמָת בַּר מִמַּן דִּי יוֹשִׁיט לֵיהּ מַלְכָּא יַת חֻטְרָא דְּהַבָּא וִיחֵי וַאֲנָא לָא אִתְקְרֵיתִי לְמֵעַל לְוַת מַלְכָּא דֵּין תְּלָתִין יוֹמִין׃ 12 וְחַוִּיאוּ לְמָרְדְּכַי יַת פִּתְגָמֵי אֶסְתֵּר׃ 13 וַאֲמַר מָרְדְּכַי לַאֲתָבָא לְוַת אֶסְתֵּר לָא תְחַשְּׁבִי בְנַפְשַׁיְכִי לְאִשְׁתֵּיזָבָא בְּבֵית מַלְכָּא יְהִיר מִכָּל יְהוּדָאֵי׃ 14 אֲרוֹם אִם מִשְׁתַּתְקִי תִּשְׁתְּקִי בְּעִידָנָא הָדָא רְוָחָא וְשֵׁזָבוּתָא יְקוּם לִיהוּדָאֵי מִן אַתַר אָחֳרָן וְאַנְתְּ וּגְנִיסַךְ בֵּית אֲבָהָתִיךְ תּוּבְרוּן עַל הַהִיא חוֹבְתָא וּמַן הוּא חַכִּימָא דְיַנְדַּע אִין לְעִידָנָא הָדָא אַתְּ מָטְיָא לְמַלְכוּתָא׃ 15 וַאֲמַרַת אֶסְתֵּר לַאֲתָבָא לְוַת מָרְדְּכַי׃ 16 אֲזִיל כְּנוֹס יַת כָּל יְהוּדָאֵי דְּאִשְׁתְּכַחָן בְּשׁוּשַׁן וְצוֹמוּ עִמִּי לָא תֵיכְלוּן וְלָא תִשְׁתּוּן תְּלָתָא יוֹמִין בְּלֵילְיָא וּבִימָמָא וְאוּף אֲנָא וְעוּלֵימָתַי אֲצוּם הֵכְדֵין וּבָתַר כֵּן אֵעוֹל לְוַת מַלְכָּא דְּלָא כְּדִינָא וַהֵיכָמָא דְּהוֹבֵדֵת כְּדֵין אוֹבַד׃ 17 וְעָסִים מָרְדְּכַי וַעֲבַר כְּכֹל דְּפַקְדַת עֲלוֹהִי אֶסְתֵּר׃

ה

1 וַהֲוָה בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה וּלְבֵשַׁת אֶסְתֵּר לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא וְקָמַת בְּדָרְתָא דְּבֵית מַלְכָּא גַּוָּאָה כַּל קֳבֵיל בֵּית מַלְכָּא וּמַלְכָּא הֲוָה יָתֵב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ בְּבֵית מַלְכוּתָא כַּל קֳבֵיל תָּרַע בֵּיתָא׃ 2 וַהֲוָה כַּד חָזָא מַלְכָּא יַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא קָיְמָא בְּדָרְתָא אִשְׁתְּאִינַת רַחֲמִין וְאוֹשִׁיט מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר יַת חֻטְרָא דְּהַבָּא דִּי בִידֵיהּ וּקְרֵבַת אֶסְתֵּר וּמָטַת בִּירֵיהּ וַאֲחַדַת בְּרֵישָׁא דְּחֻטְרָא׃

* *Dixit autem Esther ad Athach: Vade ad* 10
Mardochæum,

* *Et dic, quòd gentes omnes regni cognoscũt,* 11
quòd omnis homo aut mulier qui ingressus fuerit ad regem in aulam interiorem non vocatus, non est ei salus. nisi cui extenderit rex auream virgam, hic saluabitur. & ego non sum vocata ingredi ad regem, sunt hi dies triginta.

* *Et nunciauit Athach Mardochæo omnia* 12
verba Esther.

* *Et dixit Mardochæus ad Athach: Vade* 13
& dic ipsi Esther, Ne dicas tibi ipsi, quòd saluaberis sola in regno præ cunctis Judæis.

* *Quia si obaudieris in hoc tempore, aliun-* 14
dè auxilium & protectio erit Judæis; tu autem & domus patris tui peribitis. & quis nouit si ad tempus istud regnasti?

* *Et misit Esther venientem ad eam ad* 15
Mardochæum dicens:

* *Vadens congrega Judæos qui in Susis, &* 16
ieiunate pro me; & ne comedatis neque bibatis in diebus tribus nocte & die: & ego autem et ancillæ meæ non manducabimus: & tunc ingrediar ad regem contra legem, etsi perire me conueniat.

* *Et pergens Mardochæus, fecit quæ man-* 17
dauit ei Esther.

CAP. V.

ET *factum est in die tertio induta est Esther* 1
regalibus, & stetit in atrio domus regis interiore contra basilicam regis. At rex sedebat in solio sui regni in domo regali contra ostiũ domus.

* *Cùm autem vidisset rex Esther reginam* 2
stantem in atrio, inuenit autem gratiam in oculis eius; & extendens rex Esther virgam auream quæ in manu sua, & accessit Esther, & tetigit summitatem virgæ.

10 * εἶπε δὲ ἐσθὴρ πρὸς ἀθάχ, πορεύθητι πρὸς μαρδοχαῖον·

11 * καὶ εἶπον, ὅτι πᾶσα ἔθνη πόλεις τῆς βασιλείας γινώσκει, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἢ γυνὴ ὃς εἰσελεύσεται πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ἄκλητος, οὐκ ἔστιν αὐτῷ σωτηρία. πλὴν ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ ὁ βασιλεὺς τὴν χρυσῆν ῥάβδον, οὗτος σωθήσεται. κἀγὼ οὐ κέκλημαι εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, εἰσὶν αὐταὶ ἡμέραι τριάκοντα.

12 * καὶ ἐπήγγειλεν ἀθὰχ τῷ μαρδοχαίῳ πάντας τοὺς λόγους ἐσθήρ.

13 * καὶ εἶπε μαρδοχαῖος πρὸς ἀθάχ, πορεύθητι καὶ εἶπον αὐτῇ, ἐσθὴρ μὴ εἴπῃς σεαυτῇ, ὅτι σωθήσῃ μόνη ἐν τῇ βασιλείᾳ παρὰ πάσας τοὺς ἰουδαίους.

14 * ὡς ὅτι ἐὰν παρακούσῃς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, ἀλλαχόθεν βοήθεια καὶ σκέπη ἔσται τοῖς ἰουδαίοις, σὺ δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου ἀπολεῖσθε. καὶ τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας;

15 * καὶ ἐξαπέστειλεν ἐσθὴρ τὴν ἧκουσα πρὸς αὐτὴν πρὸς μαρδοχαῖον λέγουσα·

16 * βάδισας συνάθροισον τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν Σούσοις, καὶ νηστεύσατε ἐπ' ἐμοί, καὶ μὴ φάγητε μὴ δὲ πίητε ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν. κἀγὼ δὲ καὶ αἱ ἄβραι μου ἀσιτήσομεν, καὶ τότε εἰσελεύσομαι πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τὸν νόμον, ἐὰν καὶ ἀπολέσῃ με δέῃ.

17 * καὶ βάδισας μαρδοχαῖος, ἐποίησεν ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ἐσθήρ.

ε΄.

1 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐνεδύσατο ἡ ἐσθὴρ βασιλικοῖς, καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ ἔσω οἴκου βασιλέως τῇ ἐσωτέρᾳ ἐξεναντίας τ βασιλικῆς τ βασιλέως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν θρόνῳ τῆς ἐαυτ βασιλείας ἐν τῷ οἴκῳ τῷ βασιλικῷ ἐξεναντίας τῆς θύρας τοῦ οἴκου.

2 * ὡς δὲ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ἐσθὴρ τὴν βασίλισσαν ἱσταμένην ἐν τῇ αὐλῇ, εὗρε χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτ, καὶ ἐκτείνας ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν τὴν ἐν τῇ χειρὶ αὐτ, καὶ προσῆλθεν ἡ ἐσθήρ, καὶ ἥψατο τῆς ἄκρας τῆς ῥάβδου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit Ezzther ad Hathach, vt iret & alloqueretur Mardechai, & præcepit illi super negocium Mardechai.

11 Omnes autem serui regis & populi qui habitant in regionibus regis, sciunt, quòd omnis vir aut fœmina qui intrauerit ad regem in atrium interius qui non fuerit vocatus, vna est sententia iudicij eius vt moriatur; præter eum cui tetenderit rex sceptrum aureum, vt viuat: & ego non vocata sum vt intrarem ad regem, iam tempore triginta dierum. 12 Et narrauerunt Mardochai verba Ezzther.

13 Et dixit Mardechai vt responderetur Ezzther: Ne arbitrere in anima tua quòd euades in domo regis vnica ex omnibus Iehudæis.

14 Nam si tacendo tacueris in tempore hoc, dilatatio & euasio existet Iehudæis ex loco alio: tu & familia domus patrum tuorum peribitis propter hanc culpam. & quis est sapiens qui sciat an ad tempus hoc tu contigeris ad regnum?

15 Et dixit Ezzther vt responderetur Mardechai. 16 Vade congregato omnes Iehudæos qui inuenti fuerint in Susan, & ieiunate mecum: ne comedatis & ne bibatis tribus diebus nocte & die: & etiam ego & puellæ meæ ieiunabo similiter, & posthæc intrabo ad regem: quanquam non iuxta morem: & erit quomodocunque peream, peream.

17 Et contristatus est Mardechai, & transiuit, fecitque iuxta omnia quæ præceperat ei Ezzther.

CAP. V.

ET fuit die tertio, induit se Esther vestimento regio, & stetit in atrio domus regis interiori omninò è regione domus regis: & rex sedebat super solium regni sui in domo regia, omninò è regione portæ domus.

Et fuit cùm videret rex Ezzther stantem in atrio, reportauit illa gratiam; & extendit rex ad Ezzther sceptrum aureum quod tenebat in manu sua, & accessit Ezzther & attigit manu sua, & apprehendit caput sceptri.

3 * וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה־
בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֶן לָךְ׃

3 * Dixitq́, ad eam rex: Quid vis Eſther B regina? quę eſt petitio tua? etiam ſi dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi.

4 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי לוֹ׃

4 * At illa reſpondit: Si regi placet, obſecro vt venias ad me hodie & Aman tecum ad conuiuium quod paraui.

5 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־
דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

5 * Statimq́ue rex, Vocate, inquit, citò Aman, vt Eſther obediat voluntati. venerũt itaque rex & Aman ad conuiuium quod eis regina parauerat.

6 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־
שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת
וְתֵעָשׂ׃

6 * Dixitq́ue ei rex poſtquàm vinum biberat abundanter: Quid petis vt detur tibi? & pro qua re poſtulas? etiam ſi dimidiã partem regni mei petieris, impetrabis.

7 * וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי׃

7 * Cui reſpondit Eſther: Petitio mea & preces ſunt iſtæ:

8 * אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ
טוֹב לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר
אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ׃

8 * Si inueni in conſpectu regis gratiam, & ſi regi placet vt det mihi quod poſtulo, & meam impleat petitionem, veniat rex & C Aman ad conuiuium quod paraui eis, & cras aperiam regi voluntatem meam.

9 * וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וּכְרְאוֹת
הָמָן אֶת־מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע
מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכַי חֵמָה׃

9 * Egreſſus eſt itaque illo die Aman lętus & alacer. cumq́ue vidiſſet Mardochæum ſedentem ante fores palatij, & non ſolùm non aſſurrexiſſet ſibi, ſed nec motum quidem de loco ſeſionis ſuæ, indignatus eſt valdè:

10 * וַיִּתְאַפֵּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־
אֹהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ׃

10 * Et diſsimulata ira reuerſus in domum ſuam conuocauit ad ſe amicos ſuos, & Zares vxorem ſuam,

11 * וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת
כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים
וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ׃

11 * Et expoſuit illis magnitudinem diuitiarum ſuarum, filiorumq́ue turbam: & quanta eum gloria ſuper omnes principes & ſeruos ſuos rex eleuaſſet.

12 * וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא־הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי
אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמָחָר אֲנִי קָרוּא־לָהּ עִם־
הַמֶּלֶךְ׃

12 * Et poſt hæc ait. Regina quoque Eſther nullum alium vocauit ad cõuiuium cum rege præter me, apud quam etiam cras
13 cum rege pranſurus ſum. * & cùm hęc omnia habeam, nihil me habere puto, quandiu videro Mardochæum Iudæum ſedentem ante fores regias.

13 * וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה
אֶת־מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ׃

תרגום

3 וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מָה צְרִיךְ אִיתַ לִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמָה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא וְיִתְיְהֵב לִיךְ׃

4 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר אִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר יֵעוֹל מַלְכָּא וְהָמָן יוֹמָא דֵין לְמִשְׁתְיָא דְעַבְדֵת לַהּ׃

5 וַאֲמַר מַלְכָּא אוֹחְיוּ לְהָמָן לְמֶעְבַּד יַת פִּתְגָם אֶסְתֵּר וַעֲאל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְיָא דְעַבְדַת אֶסְתֵּר׃

6 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתְיָא דְחַמְרָא מַה שְׁאֵלְתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּמָה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא וְתִתְעֲבַד׃

7 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר וַאֲמָרַת שְׁאֵלְתִי וּבָעוּתִי׃ 8 אִין אַשְׁכַּחַת רַחְמִין בְּעֵינֵי מַלְכָּא וְאִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר לְמִתַּן יַת שְׁאֵלְתִי
וּלְמֶעְבַּד יַת בָּעוּתִי יֵעוֹל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתְיָא דְאֶעְבֵּד לְהוֹן וּלְמָחָר אֶנָא עָבְדָא כְּפִתְגָמָא גְּזֵרַת מַלְכָּא׃

9 וּנְפַק הָמָן מְרִיַת מַלְכָּא בְּיוֹמָא הַהוּא חָדֵי וּבְרַח לִבָּא וְכַד חֲזָא הָמָן יַת מָרְדְּכַי בִּתְרַע מַלְכָּא וְלָא קָם וְלָא רְחֵת מִנֵּהּ וְאִתְמְלִי הָמָן עֲלֵוֵי
מָרְדְּכַי רְתָחָא׃

10 וְאִזְדְּרַז הָמָן וַעֲאל לְבֵיתֵהּ וְשַׁדַּר וְקָרָא לְרַחֲמוֹי וּלְזֶרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ׃

11 וְאִשְׁתְּעִי לְהוֹן הָמָן יַת יְקַר עָתְרֵהּ וּכְסַגִּיאוּת בְּנוֹי וְיַת דְּרַכֵּי יָתֵהּ מַלְכָּא וְיַת דְּזִקְפֵּהּ עֲלֵוֵי כָּל רַבְרְבָנַיָּא וְעַבְדֵי מַלְכָּא׃

12 וַאֲמַר הָמָן בְּרַם לָא הַנְעֲלַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא לְמִשְׁתְיָא דְעַבְדַת אֱלָהֵן יָתִי וְאַף לְעִדָּן מְחַר אֲנָא מְזַמַּן לְוָתֵהּ לְמִסְעוֹד עִם מַלְכָּא׃

13 וְכָל דָּא לֵיתֵהּ טְמִי לָוָתִי בְּכָל עִדָּן דַּאֲנָא חָזֵי יַת מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה יָתֵב בִּתְרַע פַּלְטֵרִין דְּמַלְכָּא׃

3 * Et dixit rex: Quid vis Esther? & quæ tua est petitio? vsque ad dimidium regni mei erit tibi.

3 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, τί θέλεις ἐσθήρ; καὶ τί σου ἐστὶ τὸ ἀξίωμα; ἕως ἡμίσους τ βασιλείας μου ἔσαι σοι.

4 * Dixit autem Esther: Dies mea insignis hodie est. si igitur placet regi, veniat & rex et Aman ad conuiuium quod faciam hodie.

4 * εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἡμέρα μου ἔπισημος σήμερον ἐστιν. εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, ἐλθέτω καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμαν εἰς τὸν δοχὸν ὃν ποιήσω σήμερον.

5 * Et dixit rex: Solicitate Aman vt faciamus verbum Esther. et venerunt ambo ad conuiuium quod fecit Esther.

5 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καταπεύσατε ἀμὰν ὅπως ποιήσωμεν τὸν λόγον ἐσθήρ. καὶ ἐγένοντο ἀμφότεροι εἰς τὸν δοχὸν ὃν ἐποίησεν ἐσθήρ.

6 * In autem conuiuio dixit rex ad Esther: Quid est tibi regina Esther? et erunt tibi quæcunque petieris.

6 * ἐν δὲ τῷ πότῳ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, τί ἐστί σοι βασίλισσα ἐσθήρ; καὶ ἔσαι σοι ὅσα ἀξιοῖς.

7 * Et dixit: Petitio mea & postulatio mea,

7 * καὶ εἶπε, τὸ αἴτημά μου καὶ τὸ ἀξίωμά μου,

8 * Si inueni gratiam in conspectu regis, veniat rex & Aman in crastinum ad conuiuium quod faciam eis, & cras faciam eadem.

8 * εἰ δέδοται χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἐλθέτω ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν ἔτι τὸν αὔριον εἰς τὸν δοχὸν ὃν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ αὔριον ποιήσω τὰ αὐτά.

9 * Et exiit Aman à Rege alacer & lætus. cùm autem vidisset Aman Mardochæum Judæum in aula, iratus est valdè.

9 * καὶ ἐξῆλθεν ἀμὰν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ὑπερχαίρων καὶ εὐφραινόμενος. ἐν δὲ τῷ ἰδεῖν ἀμὰν μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ, ἐθυμώθη σφόδρα.

10 * Et ingressus in propria, vocauit amicos, & Zosaran vxorem suam:

10 * καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἴδια, ἐκάλεσε τοὺς φίλους καὶ ζωσάραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

11 * Et ostendit eis diuitias suas, & gloriam quam rex ei apposuit. & quòd fecit eum principatum habere & gubernare regnum.

11 * καὶ ὑπεδείξεν αὐτοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν ἣν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ προσέθηκε. καὶ ὡς ἐποίησεν αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας.

12 * Et dixit Aman: Non vocauit regina cum rege quemquam ad conuiuium, nisi me; & in crastinum vocauit me.

12 * καὶ εἶπεν ἀμάν, οὐ κέκληκεν ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ βασιλέως οὐδένα εἰς τὸν δοχήν, ἀλλ' ἢ ἐμέ· καὶ εἰς τὸν αὔριον κέκληκέ με.

13 * Et hæc mihi non placent, quamdiu videro Mardochæum Iudæum in aula.

13 * καὶ ταῦτά μοι οὐκ ἀρέσκει, ὅταν ἴδω μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

3 Et dixit ei rex: Quid opus est tibi Ezzther regina? aut quæ est postulatio tua? vsque ad dimidium regni dabitur tibi.
4 Et dixit Ezzther: Si regi gratum est, intret rex & Haman hodie ad conuiuium quod feci ei.
5 Et dixit rex: Festinate ad Haman, vt faciat verbum Ezzther. & intrauit rex & Haman ad conuiuium quod fecerat Ezzther.
6 Et dixit rex ad Ezzther in conuiuio vini: Quæ est petitio tua Ezzther regina? & quæ postulatio tua? vsque ad dimidium regni, & fiet.
7 Et respondit Ezzther & dixit: Petitio mea & postulatio mea est,
8 Si inueni gratiam in oculis regis, & si regi gratum est donare petitionem meam, & facere postulationem meam, intret rex & Haman ad conuiuium quod faciam eis: & in crastinum factura sum iuxta verbum sententiæ regis.
9 Et exiuit Haman à rege die illa lætus & exultans corde. & quando vidit Haman Mardechai in porta regis, qui non surrexit & non tremuit ab eo, repletus est Haman contra Mardechai indignatione.
10 Et festinauit Haman, & introiuit in domum suam, & misit & vocauit necessarios suos & Zeres vxorem suam:
11 Et narrauit illis Haman gloriam diuitiarum suarum & multitudinem filiorum suorum, & quòd magnificauerat eum rex, & sublimauerat eum super omnes magnates & seruos regis.
12 Et dixit Haman: Atque etiam non introduxit Ezzther regina ad conuiuium quod fecit, nisi me, & etiam in tempus crastinum ego inuitatus sum ab ea ad prandendum cum rege.
13 Et omne hoc non æstimatur apud me toto tempore, quo ego videro Mardechai Iehudæum sedentem in porta palatiorum regis.

14 * וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ
גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־
מָרְדְּכַי עָלָיו וּבֹא עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ
וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ׃

ו

1 * בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ
נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
2 * וַיִּמָּצֵא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדְּכַי עַל־בִּגְתָנָא
וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ
לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ׃
3 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדְּכַי
עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא־נַעֲשָׂה עִמּוֹ
4 דָּבָר׃ * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לַחֲצַר
בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת־
מָרְדְּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ׃
5 * וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃
6 * וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ
הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי׃
7 * וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
8 בִּיקָרוֹ׃ * יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ
הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר
מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ׃
9 * וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ
הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ
חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר
וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקָרוֹ׃

14 * Responderuntque ei Zares vxor eius & cæteri amici: Iube parari excelsam trabem, habentem altitudinis quinquaginta cubitos, & dic manè regi vt appendatur super eam Mardochæus. & sic ibis cum rege lætus ad conuiuium. Placuitque ei consilium, & iussit excelsam preparari crucem.

CAP. VI.

1 A NOctem illam duxit rex insomnem, iussitque sibi afferri historias, & annales priorum temporum. Quæ cùm illo præsente legerentur,
2 * Ventum est ad illum locum vbi scriptum erat, quomodo nunciasset Mardochæus insidias Bagathan & Thares eunuchorum, regem Assuerum iugulare cupiétium. Sup. 2.b Inf. 12.a
3 * Quod cùm audisset rex, ait: Quid pro hac fide honoris ac præmij Mardochæus
B consecutus est? Dixerunt ei serui illius ac ministri: Nihil omninò mercedis accepit.
4 * Statimque rex: Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regiæ intrauerat, vt suggereret regi & iuberet Mardochæum affigi patibulo quod ei fuerat præparatum.
5 * Responderunt pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur.
6 * Cumque esset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro, quem rex honorare desiderat? Cogitans autem in corde suo Amá, & reputans quòd nullum alium rex nisi se vellet honorare;
7 * Respondit: Homo quem rex honorare cupit,
8 * Debet indui vestibus regiis, & imponi super equum qui de sella regis est, & accipere regium diadema super caput suum:
9 * Et primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum eius; & per plateam ciuitatis incedens clamet & dicat: Sic honorabitur quemcunque voluerit rex honorare.

תרגום

14 וַאֲמָרַת לֵהּ זֶרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ וְכָל רַחֲמוֹי יַעְבְּדוּ אָע זְקִיף חַמְשִׁין אַמִּין וּבְצַפְרָא אֱמַר לְמַלְכָּא וְיִצְלְבוּן יַת מָרְדְּכַי עִלָּווֹי וּמִן בָּתַר כֵּן עוֹל
קֳדָם מַלְכָּא לְבֵית מִשְׁתְּיָא בְּחֶדְוָה וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם הָמָן וַעֲבַד קֵיסָא׃

ו

1 בְּלֵילְיָא הַהוּא נְדַד שִׁנְתֵּהּ דְּמַלְכָּא וַאֲמַר לְאַיְתָאָה קֳדָמוֹהִי יַת־סִפְרָא דְּדָכְרָנַיָּא פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא וַהֲווֹ מִתְקְרִין קֳדָם מַלְכָּא׃
2 וְאִשְׁתְּכַח כְּתִיב בְּסִפְרָא דְּחַוִּי מָרְדְּכַי עַל בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ תְּרֵי רַבָּנֵי מַלְכָּא מִנַּטְרֵי פַלְטֵרִין דִּבְעוֹ לְאוֹשָׁטָא יְדָא לְקַטָּלָא יַת מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃
3 וַאֲמַר מַלְכָּא מַה־אִתְעֲבַד יְקָרָא וּרְבוּתָא לְמָרְדְּכַי עַל־דֵּין וַאֲמַרוּ עֻלֵּימֵי מַלְכָּא מְשַׁמְשׁוּנוֹי לָא אִתְעֲבַד עִמֵּהּ שׁוּם מִדָּעַם׃
4 וַאֲמַר מַלְכָּא מַן גַּבְרָא דְּקָאֵם בְּדַרְתָּא וְהָמָן עַל לְדַרְתָּא דִּבְבֵית מַלְכָּא בָּרַיְתָא לְמֵימַר לְמַלְכָּא לְמִצְלוֹב יַת מָרְדְּכַי עַל קֵיסָא דְּזַמֵּן לֵהּ׃
5 וַאֲמַרוּ עֻלֵּימֵי מַלְכָּא לְוָתֵהּ הָא הָמָן קָאֵם בְּדַרְתָּא וַאֲמַר מַלְכָּא יֵעוֹל׃ 6 וַאֲתָא הָמָן וַאֲמַר לֵהּ מַלְכָּא מַה חֲזֵי לְאִתְעֲבָדָא לִגְבַר
דְּמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ וַחֲשֵׁב הָמָן בְּלִבֵּהּ וַאֲמַר לְמַן יִצְבֵּי מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יְקָרָא יַתִּיר מִנִּי׃
7 וַאֲמַר הָמָן לְוַת מַלְכָּא גְּבַר דְּמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ׃
8 יְשִׂים מַלְכָּא טְעֵם וְיַיְתוּן לְבוּשׁ אַרְגְּוָנָא דִּלְבִשׁוּ בֵּהּ יַת מַלְכָּא וְסוּסָא דְּיִרְכַּב עִלָּווֹי מַלְכָּא דְּיִתְיְהַב כְּלִילָא דְּמַלְכוּתָא בְּרֵישֵׁהּ׃
9 וִיהֵא מִתְיְהַב לְבוּשָׁא וְסוּסָא עַל יְדָא דְּגַבְרָא מֵרַבָּנֵי מַלְכָּא אִסְטַרְטִיגִין וְיִלְבְּשׁוּן יַת גַּבְרָא דְּמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ וְיַרְכְּבוּנֵהּ עִלַּוֵּי סוּסָא
בִּפְתָאָה דְּקַרְתָּא וִיקַלְסוּן קֳדָמוֹי כְּדֵין יִתְעֲבַד לְגַבְרָא דְּמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ׃

14 * Et dixit ad eum Zosara vxor eius & amici: Incidatur tibi lignum cubitorum quinquaginta: manè verò dic regi & suspendatur Mardochæus super lignum; tu verò ingredere ad conuiuium cum rege, & lætare. & placuit verbum Aman, & parauit lignum.

CAP. VI.

1 AT Dominus abstulit somnum à rege nocte illa. et dixit ministro suo afferre literas memoriales dierum, vt legerent ei.

2 * Inuenit autem literas quæ scriptæ fuerãt de Mardochæo, quomodo nũciauit regi de duobus eunuchis regis dum custodirent ipsi, et quæsiuissent inuicere manus Artaxerxi.

3 * Dixit autem rex: Quam gloriam aut gratiam fecimus Mardochæo? & dixerunt ministri regis: Non feciſti ei quicquam. Dum autem interrogaret rex de beneuolentia Mardochæi, ecce Aman in aula.

4 * Dixit autem rex: Quis in atrio? ille verò introiuit vt diceret regi, vt suspenderet Mardochæum in ligno quod parauerat.

5 * Et dixerunt ministri regis: Ecce Aman stat in atrio. & dixit rex: Vocate eum.

6 * Dixit autem rex Aman: Quid faciam homini quem ego volo honorare? dixit autem intra se Aman: Quem vult rex honorare, nisi me?

7 * Dixit autem ad regem: Homini quem rex vult honorare,

8 * Afferant serui regis stolam byssinam qua rex induitur,

9 * Et equum super quem rex ascendit, et det vni amicorum regis honorabilium, & ornet hominem quem rex diligit, & imponat eum super equum, & prædicet per plateam ciuitatis, dicens: Sic erit omni homini quem rex honorat.

14 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ζωζάρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ φίλοι, κοπήτω σοι ξύλον πηχῶν πεντήκοντα. ὄρθρου δὲ εἶπον τῷ βασιλεῖ καὶ κρεμασθήτω μαρδοχαῖος ἐπὶ τοῦ ξύλου, σὺ δὲ εἰσελθὲ εἰς τὸν δοχὸν σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ εὐφραίνου. καὶ ἤρεσε τὸ ῥῆμα τῷ ἁμάν, καὶ ἡτοίμασε τὸ ξύλον.

ε'.

1 * Ὁ δὲ κύριος ἀπέστησε τὸν ὕπνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως τὴν νύκτα ἐκείνην. καὶ εἶπε τῷ διακόνῳ αὐτοῦ εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ.

2 * Εὗρε δὲ γράμματα τὰ γραφέντα περὶ μαρδοχαίου, ὡς ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως ἐν τῇ φυλάσσειν αὐτούς, καὶ ζητῆσαι ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἀρτοξέρξῃ.

3 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίνα δόξαν ἢ χάριν ἐποιήσαμεν τῷ μαρδοχαίῳ; καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, οὐκ ἐποίησας αὐτῷ οὐδέν· ἐν ᾧ τῷ πεπλανῆσθαι τὸν βασιλέα περὶ τῆς οὐσίας μαρδοχαίου, ἰδοὺ ἁμὰν ἐν τῇ αὐλῇ.

4 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς ἐν τῇ αὐλῇ; ὁ δὲ εἰσῆλθεν εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ, κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον ἐν τῷ ξύλῳ ᾧ ἡτοίμασε.

5 * καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ ἁμὰν ἕστηκεν ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καλέσατε αὐτόν.

6 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἁμάν, τί ποιήσω τῷ ἀνθρώπῳ ὃν ἐγὼ θέλω δοξάσαι; εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ἁμάν, τίνα θέλει ὁ βασιλεὺς δοξάσαι εἰ μὴ ἐμέ;

7 * εἶπε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι,

8 * ἐνεγκάτωσαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασιλεὺς περιβάλλεται·

9 * καὶ ἵππον ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπιβαίνει, καὶ δότω ἑνὶ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως τῶν ἐνδόξων, καὶ στολισάτω τὸν ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ, καὶ ἀναβιβασάτω αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ κηρυττέτω διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς δοξάζει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et dixit illi Zeres vxor eius & omnes necessarij eius: Faciant lignum altum quinquaginta cubitorum, & in aurora dicito regi vt suspendant Mardechai super illud: & post hæc intrato coram rege in domum conuiuij in lætitia. & gratum fuit verbum ante Haman, & fecit lignum.

CAP. VI.

IN nocte illa recessit somnus regis, & dixit vt afferretur ante se liber monimentorum verborum dierum: & fuerunt lecta ante regem.
2 Et inuentum est scriptum in libro quòd indicauerat Mardechai aduersus Bigthan & Theres duos principes regios ex custodibus palatiorum, qui quæsiuerant extendere manum ad occidendum regem Ahhasueros. 3 Et dixit rex: Quid factum est honoris & amplitudinis propter hoc Mardechai? & dixerunt pueri regis ministrantes ei: Non factum est cum illo quicquam omnino.
4 Et dixit rex: Quis est vir qui stat in atrio? Haman autem intrabat in atrium domus regis exterius, ad dicendum regi vt suspenderetur Mardechai super lignum quod parauerat ei. 5 Et dixerunt pueri regis ad eum: Ecce Haman stat in atrio. & dixit rex: Intret. 6 Et venit Haman. & dixit ei rex: Quid videtur faciendum viro cuius honorem rex cupit? & cogitauit Haman in corde suo & dixit: Cuinam cupiet rex facere honorem plusquàm mihi?
7 Et dixit Haman regi: Vir cuius honorem rex cupit, 8 Ponat rex decretum vt adducant vestimentum purpureum quo induunt regem, & equum super quo equitat rex, & detur corona regni in caput eius.
9 Et detur vestis & equus in manum cuiusdam ex principibus regis antesignanis, & induant virum cuius rex cupit honorem; & deducant illum super equum in platea ciuitatis, & clament ante eum: Sic fiet viro cuius honorem cupit rex.

10 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ
וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי
הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ׃
11 * וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־
מָרְדְּכָי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה
יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃
12 * וַיָּשָׁב מָרְדְּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־
בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ׃
13 * וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־
אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע
הַיְּהוּדִים מָרְדְּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־
תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו׃
14 * עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ
וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

ז

1 * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה׃
2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה
הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לָךְ וּמַה־
בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃
3 * וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן
בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן לִי נַפְשִׁי
בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃
4 * כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד
וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין
הַצָּר שׁוֶה בְּנֵזֶק הַמֶּלֶךְ׃

10 * Dixitque ei rex: Festina, & sumpta stola & equo fac vt locutus es Mardochęo Iudæo, qui sedet ante fores palatij. Caue ne quicquam de his quæ locutus es, prætermittas.
12 * Tulit itaque Aman stolam & equum, indutumque Mardochæum in platea ciuitatis, & impositum equo, præcedebat atque clamabat: Hoc honore condignus est, quemcumque rex voluerit honorare.
12 * Reuersusque est Mardochæus ad ianuam palatij, & Aman festinauit ire in domum suam, lugens & operto capite:
13 * Narrauitque Zares vxori suæ & amicis omnia quæ euenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio, & vxor eius: Si de semine Iudæorum est Mardochæus ante quem cadere cœpisti, nõ poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius.
14 * Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, & citò eum ad conuiuium, quod regina parauerat, pergere compulerunt.

CAP. VII.

1 A INtrauit itaque rex & Aman, vt biberet cum regina.
2 * Dixitque ei rex etiam secundo die postquàm vino incaluerat: Quæ est petitio tua Esther, vt detur tibi? & quid vis fieri? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis.
3 * Ad quem illa respondit: Si inueni gratiam in oculis tuis, ô Rex, & si placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, & populum meum pro quo obsecro.
4 * Traditi enim sumus ego & populus meus vt conteramur, iugulemur, & pereamus. atque vtinam in seruos & famulas venderemur, esset tolerabile malum, & gemens tacerem; nunc autem hostis noster est, cuius crudelitas redundat in regem.

תרגום

10 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן אוֹחִי סַב יַת לְבוּשׁ וְיַת סוּסָא כְּמָא דְמַלֵּלְתְּ וַעֲבֵד כֵּן לְמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה דְיָתֵב בִּתְרַע פַּלְטֵרִין דְּמַלְכָּא לָא תִמְנַע מִדַּעַם
מִן כָּל דְּמַלֵּלְתָּ׃ 11 וּנְסֵב הָמָן יַת לְבוּשׁ וְיַת סוּסָא וְאַלְבֵּשׁ יַת מָרְדְּכַי וְאַרְכְּבֵהּ בִּפְתָאָה דְקַרְתָּא וּקְרָא קֳדָמוֹהִי כְּדֵין אִתְעֲבֵד
לְגַבְרָא דְמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ׃ 12 וְתָב מָרְדְּכַי לִתְרַע פַּלְטֵרִין דְּמַלְכָּא וְהָמָן אִתְבְּהִיל וַאֲזַל לְבַיְתֵהּ אָבֵל וּמִתְעַטֵּף רֵישֵׁהּ׃
13 וְאִשְׁתְּעִי הָמָן לְזֶרֶשׁ אִתְּתֵהּ וּלְכָל רִחֲמוֹי יַת כָּל דְּעַרְעָהּ וַאֲמַרוּ לֵהּ חַכִּימוֹי וְזֶרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ אִין מִזַּרְעָא דִיהוּדָאֵי מָרְדְּכַי דְשָׁרֵיתָ לְמִנְפַּל
קֳדָמוֹהִי לָא תִיכּוּל לְאַבְאָשָׁא לֵהּ אֲרֵי מִנְפַּל תִּנְפּוֹל קֳדָמוֹהִי׃ 14 עַד כְּעַן אִנּוּן מְמַלְלִין עִמֵּהּ וְרַבְרְבָנֵי מַלְכָּא מְטָו וְאוֹחִיו לְהַנְעָלָה
יַת הָמָן לְמִשְׁתְּיָא דְעַבְדַת אֶסְתֵּר׃

ז

1 וְעַאל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא עִם אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא׃
2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר אוּף בְּיוֹמָא תִנְיָנָא בְּמִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא מַה שְׁאֵלָתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְיִתְיְהֵב לִיךְ וּמַה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא
וְתִתְעֲבַד׃ 3 וַאֲתֵיבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת אִין אַשְׁכְּחֵת רַחֲמִין קֳדָמָךְ מַלְכָּא וְאִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר תִּתְיְהֵב לִי שֵׁזוּב נַפְשִׁי
מִן יְדָא דְסָנְאָה בִּשְׁאֵלָתִי וּפוּרְקַן עַמִּי מִן יְדָא דִבְעֵל דְּבָבָא בְּבָעוּתִי׃ 4 אֲרֵי אִזְדַּבֵּנְנָא מַגַּן אֲנָא וְעַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְשֵׁיצָאָה וּלְמִקְטַל
וּלְאוֹבָדָא וְאִלּוּ לְעַבְדִּין וּלְאַמְהָן אִזְדַּבֵּנְנָא שְׁתִקֵת אֲרוּם לֵית לִמְעִיקָא טוּמִין וְרַוְחָא בְּאֻזְנִיקָא דְמַלְכָּא׃

10 ‡ *Dixit autem rex Aman: Bene locutus es: sic fac Mardochæo Iudæo seruienti in atrio; & ne prætermittatur à te verbum quod locutus es.*

10 ‡ εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμαν, καλῶς ἐλάλησας, οὕτως ποίησον τῷ μαρδοχαίῳ τῷ ἰουδαίῳ τῷ θεραπεύοντι ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μὴ παραπεσέτω ἓν λόγον ὃν ἐλάλησας.

11 ‡ *Tulit autem Aman stolam & equum, et ornauit Mardochæum, & imposuit eum super equum, et processit per plateam ciuitatis, et prædicabat dicens: Sic erit omni homini quem rex vult honorare.*

11 ‡ ἔλαβε δὲ ἀμαν τὴν στολὴν καὶ τὸν ἵππον, καὶ ἐστόλισε τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, καὶ ἐκήρυσσε λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι.

12 ‡ *Reuersus est autem Mardochæus in atrium; & Aman reuersus fuit ad propria, lugens in capite.*

12 ‡ ἐπέστρεψε δὲ μαρδοχαῖος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἀμαν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος κεφαλῆς.

13 ‡ *Et narrauit Aman quæ contigerant ei Zosara vxori suæ & amicis. & dixerunt ad eum amici & vxor: Si de genere Iudæorum Mardochæus, & cœpisti humiliari ante eum, cadens cades. non poteris eum vlcisci, quoniam Deus viuens cum eo.*

13 ‡ καὶ διηγήσατο ἀμαν τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ Ζωσάρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις. καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ φίλοι καὶ ἡ γυνή, εἰ ἐκ γένους ἰουδαίων μαρδοχαῖος, καὶ ἤρξω ταπεινοῦσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, πεσὼν πέσῃ. οὐ μὴ δυνήσῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι, ὅτι θεὸς ζῶν μετ' αὐτοῦ.

14 ‡ *Adhuc ipsis loquentibus, aduenium Eunuchi compellentes Aman ad conuiuium quod parauerat Esther.*

14 ‡ ἔτι αὐτῶν λαλούντων, παραγίνονται οἱ δυνάσται σπεύδοντες τὸν ἀμαν ἐπὶ τὸν πόσον οὗ ἡτοίμασεν ἐσθήρ.

CAP. VII.

ζ.

1 *INtrauit autem rex & Aman vt biberent cum regina.*

1 ‡ Εἰσῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμαν συμπεῖν τῇ βασιλίσσῃ.

2 ‡ *Dixit autem rex Esther secunda die in conuiuio: Quid est Esther regina, & quæ petitio tua? & quæ postulatio tua? & erit tibi vsque ad dimidium regni mei.*

2 ‡ εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ πότῳ, τί ἐστίν ἐσθὴρ βασίλισσα, καὶ τί τὸ αἴτημά σου; καὶ τί τὸ ἀξίωμά σου; καὶ ἔσται σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.

3 ‡ *Et respondens dixit: Si inueni gratiam ante regem, detur anima petitioni meæ, & populus meus postulationi meæ:*

3 ‡ καὶ ἀποκριθεῖσα εἶπεν, εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, δοθήτω ἡ ψυχή μου τῷ αἰτήματί μου, καὶ ὁ λαός μου τῷ ἀξιώματί μου·

4 ‡ *Traditi sumus ego & populus meus in perditionem, & rapinam, et seruitutem, nos; & filij nostri in seruos & ancillas, & obaudisti: non enim dignus diabolus atrij regis.*

4 ‡ ἐπράθημεν ἐγώ τε καὶ ὁ λαός μου εἰς ἀπώλειαν καὶ διαρπαγὴν καὶ δουλείαν, ἡμεῖς τε καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ παρήκουσας, οὐ γὰρ ἄξιος ὁ διάβολος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit rex ad Haman: Festina accipe vestimentum & equum, sicut locutus es, & facito sic Mardechai Iehudæo qui sedet in porta palatiorum regis: ne subtrahas quicquam ex omnibus quæ locutus es.

11 Et accepit Haman vestimentum & equum, & induit Mardechai, & equitare fecit illum in platea ciuitatis: & clamauit ante illum: Sic fit viro cuius honorem rex cupit. 12 Et rediit Mardechai ad portam palatiorum regis, & Aman turbatus est & iuit in domum suam, lugens & inuolutus capite suo. 13 Et narrauit Haman Zeres vxori suæ & omnibus necessariis suis omnia quæ acciderant sibi. & dixerunt illi sapientes eius & Zeres vxor eius: Si ex semine Iudæorum est Mardechai ante quẽ cœpisti cadere, non poteris malefacere ei, sed cadendo cades ante illum.

14 Hactenus illi loquebantur cum illo, & principes regis peruenerunt, & festinauerunt vt introducerent Haman in conuiuium quod fecerat Ezzther.

CAP. VII.

ET introiuit rex & Haman ad bibendum vinum cum Ezzther regina. 2 Et dixit rex ad Ezzther etiam die secunda in conuiuio vini: Quæ est petitio tua Ezzther regina? & dabitur tibi. & quæ postulatio tua? vsque ad dimidium regni, & fiet. 3 Et respondit Ezzther regina, & dixit: Si inueni gratiam coram te rex, & si regi gratum est, detur mihi euasio animæ meæ de manu odientis me in petitionem meam, & liberatio populi mei de manu auctoris inimicitiæ meæ in postulationem meam.

4 Quia venditi sumus gratis ego & populus meus domus Israel ad internitionem, ad occisionem & ad perditionem: & si in seruos & in ancillas venditi essemus, tacerem. verùm non est afflictori vtilitas aut cunctatio in detrimento regis.

5 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מְלָאוֹ לִבּוֹ
לַעֲשׂוֹת כֵּן׃

6 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה
וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃

7 * וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־
גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כְלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת
הַמֶּלֶךְ׃

8 * וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית מִשְׁתֵּה הַיָּיִן
וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַבַּיִת הַדָּבָר
יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפּוּ׃

9 * וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
גַּם הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־
טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו׃

10 * וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי
וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׃

ח

1 * בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים וּמָרְדֳּכַי בָּא
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מָה הוּא־לָהּ׃

2 * וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן
וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית
הָמָן׃

3 * וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי
רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֵּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן
הָאֲגָגִי וְאֶת־מַחַשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים׃

5 *Respondensque rex Assuerus, ait; Quis est iste, & cuius potentiæ, vt hæc audeat facere?

6 * Dixitque Esther: Hostis & inimicus noster pessimus iste est Aman. Quod ille audiens, ilico obstupuit, vultum regis ac reginæ ferre non sustinens.

7 * Rex autem iratus surrexit, & de loco conuiuii intrauit in hortũ arboribus consitum. Aman quoque surrexit, vt rogaret Esther reginã pro anima sua: intellexit enim à rege sibi paratum malum.

8 * Qui cùm reuersus esset de horto nemoribus consito, & intrasset conuiuij locum, reperit Aman super lectum corruisse in quo iacebat Esther. & ait: Etiam reginã vult opprimere me pʃente in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, & statim operuerunt faciem eius.

9 * Dixitque Arbona vnus de eunuchis qui stabãt in ministerio regis: En lignum quod parauerat Mardochæo qui locutus est pro rege, stat in domo Aman, habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum in eo.

10 * Suspensus est itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardochęo. & regis ira quieuit.

CAP. VIII.

1 DIe illo dedit rex Assuerus Esther reginæ domum Aman aduersarij Iudæorum: & Mardochæus ingressus est ante faciẽ regis. confessa est enim ei Esther quòd esset patruus suus.

2 * Tulitque rex anulum quem ab Aman recipi iusserat, & tradidit Mardochæo. Esther autem constituit Mardochęum super domum suam.

3 * Nec his contenta, procidit ad pedes regis, fleuitque, & locuta ad eum orauit vt malitiam Aman Agagitæ, & machinationes eius pessimas quas excogitauerat contra Iudæos, iuberet irritas fieri. Sup.3.6.

תרגום

5 וַאֲמַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְאָמַר לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא מַן הוּא דֵין וּבְאֵידִין אֲתַר הוּא גַּבְרָא חֲצִיפָא וְחַיָּבָא וּמְרוֹדָא דִּי אַמְלִיכַת בְּלִבֵּיהּ לְמֶעְבַּד כְּדֵין׃ 6 וַאֲמֶרֶת אֶסְתֵּר גַּבְרָא מְעִיקָא וּבְעֵל דְּבָבָא הָמָן בִּישׁ הָדֵין וְהָמָן אִשְׁתַּעֲמַת מִן קֳדָם מַלְכָּא וּמַלְכְּתָא׃ 7 וּמַלְכָּא קָם בְּרִתְחֵהּ מִמִּשְׁתְּיָא דְחַמְרָא וַאֲזַל לְגִנְתָא גִּוָּאָה וְהָמָן קָם לְמִתְבַּע עַל נַפְשֵׁהּ חַיְּתָא מֵאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא אֲרוּם חֲזָא אֲרוּם אִסְתְּקְפַת עֲלוֹהִי בִישְׁתָּא מִלְּוַת מַלְכָּא׃ 8 וּמַלְכָּא תָּב בְּרִתְחֵהּ מִגִּנְתָא גִּוָּאָה לְבֵית מִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא וְהָמָן גָּחִין עַל דַּרְגֵּשׁ דְּאֶסְתֵּר יָתְבָא עֲלָהָא וְהַוָה מַלְכָּא וַאֲמַר הָא בְקוּשְׁטָא לָא אַתָּא הָמָן אֱלָהֵז לְמִשְׁכַּב עִם מַלְכְּתָא כַּד אֲנָא שָׁרֵי בְּבֵיתָא פִּתְגָמָא נְפַק מֻפְּוֹם מַלְכָּא וַאפּוֹי דְהָמָן אִתְחֲפִיו בָּהָתָא׃ 9 וַאֲמַר חַרְבוֹנָא חַד מִן רַבְרְבָנַיָּא קֳדָם מַלְכָּא הָא קִיסָא דְּעָבַד הָמָן לְמָרְדְּכַי דְּמַלֵּל טָבָא בְּגִין מַלְכָּא קָאֲמָא בְּבֵיתָא דְּהָמָן רוּמֵיהּ חַמְשִׁין אַמִּין וַאֲמַר מַלְכָּא אֱזִלוּ צְלִבוּ יָתֵיהּ עֲלוֹהִי׃ 10 וְצָלִבוּ יַת הָמָן עַל קִיסָא דְּזַמִּין לְמָרְדְּכַי וְרִתְחָא דְמַלְכָּא אִשְׁתַּדְּכַת׃

ח

1 בְּיוֹמָא הַהוּא מְסַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא יַת בֵּיתָא דְּהָמָן מָעִיק יְהוּדָאֵי וּמָרְדְּכַי עַל קֳדָם מַלְכָּא אֲרוּם חַוְיָת לֵיהּ אֶסְתֵּר מַן הוּא לָהּ׃ 2 וְאַעְדִּי מַלְכָּא יַת עִזְקְתֵהּ דְּאַעְבַּר מִן הָמָן וְיָהְבָהּ לְמָרְדְּכַי וְשַׁוִּית אֶסְתֵּר יַת מָרְדְּכַי רַבָּן וְסַרְכָן עַל גְּנִיזֵהּ דְּהָמָן׃ 3 וְאוֹסֶפַת אֶסְתֵּר וּמַלֶּלָה קֳדָם מַלְכָּא וְנָפְלַת קֳדָם רַגְלוֹי וּבְכָיַת וּפְגִנַת וּפַיְּסַת לֵיהּ לְבַטָּלָא יַת בִּישַׁת הָמָן דְּקַטִּיל יַת חֵשְׁבּוֹנָא דִּי חֲשַׁב עַל יְהוּדָאֵי׃

5 ‡ *Dixit autem rex: Quis hic qui auſus eſt facere rem hanc?*

6 ‡ *Dixit autem Eſther: Homo inimicus Aman prauus iſte. Aman verò turbatus eſt à rege & regina.*

7 ‡ *At rex ſurrexit à conuiuio in hortum: at Aman rogabat & petebat reginam; videbat enim ſe in malis exiſtentem.*

8 ‡ *Reuerſus eſt autem rex de horto: Aman verò corruerat ſuper lectum, rogans reginam. Dixit autem rex: Itaque et mulierem opprimit in domo mea? Aman verò audiens erubuit facie.*

6 ‡ *Dixit autem Charbona vnus de Eunuchis; iſte autem cognouerat illud lignum cùm vidiſſet, crucis in domo Aman, quando vocauerat eum ad cœnam regum: & de illo interrogans, cognouit ab vno puerorum quod parabatur. et dixit ad regem: Ecce & lignum parauit Aman Mardochæo, qui locutus fuit de rege; & erectum eſt in domo Aman cubitorum quinquaginta. Dixit autem rex: Appendatur in eo.*

10 ‡ *Et ſuſpenſus eſt Aman ſuper lignum quod parauit Mardochæo. et tunc ceſſauit rex ab ira.*

CAP. VIII.

1 *ET in illo die donauit rex Artaxerxes Eſther quæcunque erant Aman calumniatori, & Mardochæus vocatus eſt à rege. oſtenderat enim Eſther quòd propinquus erat ſibi.*

2 ‡ *Tulit autem rex anulum, quem abſtulerat ab Aman, & dedit Mardochæo. Et conſtituit Eſther Mardochæum ſuper omnia quæ Aman:*

3 ‡ *Et addens locuta fuit ad regem, & cecidit ad pedes eius, & orauit irritam facere Aman malitiam, & quæ fecit Iudæis.*

5 ‡ εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς ἐστιν οὗτος ὃς ἐτόλμησε ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο;

6 ‡ εἶπε δὲ Ἐσθήρ, ἄνθρωπος ἐχθρὸς ἀμὰν ὁ πονηρὸς οὗτος. ἀμὰν δὲ ἐταράχθη ἀπὸ προσώπου βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης.

7 ‡ ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς τὸν κῆπον. ὁ δὲ ἀμὰν παρεκάλει καὶ ἠτεῖτο τὴν βασίλισσαν, ἑώρα γὰρ ἑαυτὸν ἐν κακοῖς ὄντα.

8 ‡ ἐπέστρεψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ κήπου. ἀμὰν δὲ ἐπεπώκει ἐπὶ τὴν κλίνην ἀξιῶν τὴν βασίλισσαν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου; ἀμὰν δὲ ἀκούσας διετράπη τῷ προσώπῳ.

9 ‡ εἶπε δὲ ὁ χαρβωνᾶ εἷς τῶν εὐνούχων, οὗτος δὲ ἐγνώκει τοῦτο τὸ ξύλον ἰδὼν τοῦ σαμψοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀμάν, ὅτε ἐκάλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν δεῖπνον τῶν βασιλέων, καὶ περὶ τούτου πυθόμενος, ἔγνω περὶ ἑνὸς τῶν παίδων τὸ καταπυραζόμενον. καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ καὶ ξύλον ἡτοίμασεν ἀμὰν μαρδοχαίῳ τῷ λαλήσαντι περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ὥρθωται ἐν τοῖς ἀμὰν πηχῶν πεντήκοντα. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, σαμψωθήτω ἐπ' αὐτῷ.

10 ‡ καὶ ἐκρεμάθη ἀμὰν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὃ ἡτοίμασε μαρδοχαίῳ. καὶ τότε ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ θυμοῦ.

ή.

1 ‡ Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐδωρήσατο ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης τῇ ἐσθὴρ ὅσα ὑπῆρχεν ἀμὰν τῷ διαβόλῳ, καὶ μαρδοχαῖος προσεκλήθη πρὸς τοῦ βασιλέως. ὑπέδειξε γὰρ ἐσθὴρ, ὅτι ἐνῴκειο αὐτῇ.

2 ‡ ἔλαβε δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ὃν ἀφείλετο ἀμάν, καὶ ἔδωκε τῷ μαρδοχαίῳ. καὶ κατέστησεν ἐσθὴρ μαρδοχαῖον ἐπὶ πάντων τῶν τοῦ ἀμάν.

3 ‡ καὶ προσθεῖσα ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσέπεσεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἠξίου ἀφελεῖν τὴν ἀμὰν κακίαν, καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς ἰουδαίοις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et dixit rex Ahhaſueros, & dixit ad Ezzther reginam: Quiſnam ille eſt, & in quonam loco vir audax & ſceleſtus & coniurator, qui conſilium iniuit in corde ſuo vt faceret ſic? 6 Et dixit Ezzther: Vir anguſtiator & auctor inimicitiæ eſt Haman malus hic. & Aman ſtupefactus eſt à facie regis & reginæ. 7 Et rex ſurrexit in indignatione ſua ex conuiuio vini, & abiit in hortum interiorem. & Haman ſurrexit vt quæreret pro anima ſua vitam ab Ezzther regina; viderat enim quòd inuentum erat contra ſe malum à rege. 8 Et rex reuerſus eſt in feruore ſuo ab horto interiori in domum conuiuij vini, & Haman incuruatus erat ſuper gradum in quo Ezzther ſedebat: & obſtupuit rex, & dixit; Ecce in veritate non venit Haman niſi vt cubet cum regina, me etiam domi manente: verbum prodierat ex ore regis, & facies Haman opertæ fuere confuſione.

9 Et dixit Hharbona vnus ex magnatibus ante regem: Ecce lignum quod parauerat Haman ad ſuſpendendum Mardechai, qui locutus fuerat bonum propter regem, erectū eſt in domo Haman, cuius altitudo eſt quinquaginta cubitorum. Et dixit rex: Ite ſuſpendite ipſum ſuper illud. 10 Et ſuſpenderunt Haman ſuper lignum quod parauerat Mardechai. & indignatio regis quieuit.

CAP. VIII.

IN die illa tradidit rex Ahhaſueros Ezzther reginæ domum Haman afflictoris Iehudæorum, & Mardechai introiuit ante regem: namq; indicauerat illi Ezzther quis eſſet is ſibi. 2 Et abſtulit rex anulum ſuum quem detraxerat ab Haman, & dedit illum Mardechai. & poſuit Ezzther Mardechai magiſtrum & exactorem ſuper facultates Haman. 3 Et addidit Ezzther & locuta eſt ante regem, & cecidit ante pedes eius, & plorauit, & clamauit, & ſupplicauit ei, vt reſcinderet malum Haman qui fuerat ex proſapia Agag, & commentum eius quod excogitauerat contra Iehudæos.

4 * וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֵת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

5 * וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ׃

6 * כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי׃

7 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵיתָ הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִים׃

8 * וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב׃

9 * וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדֳּכַי אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעַם כִּלְשׁוֹנוֹ וְאֶל־הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם וּכְלְשׁוֹנָם׃

10 * וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים׃

11 * אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר וָעִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חֵיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃

4 * At ille ex more ſceptrum aureum prętendit manu, quo ſignum clementiæ mōſtrabatur. Illaque conſurgens ſtetit ante
5 eum, * & ait: Si placet regi, & ſi inueni gra-
B tiam in oculis eius, & deprecatio mea non ei videtur eſſe contraria, obſecro vt nouis epiſtolis veteres Aman literæ inſidiatoris & hoſtis Iudæorum, quibus eos in cunctis regis prouinciis perire præceperat, corri-
6 gantur. * Quomodo enim potero ſuſtinere necem & interfectionē populi mei?
7 * Reſponditque rex Aſſuerus Eſther reginæ & Mardochæo Iudæo: Domum Amā conceſi Eſther reginæ, & ipſum iuſi affigi cruci, quia auſus eſt manum mittere in
8 Iudæos. * Scribite ergo Iudæis, ſicut vobis placet, ex regis nomine, ſignantes li-
C teras anulo meo. Hæc enim conſuetudo erat, vt epiſtolis quæ ex regis nomine mittebantur, & illius anulo ſignatæ erant, nemo auderet contradicere. Sup. 3.4

9 * Accitiſque ſcribis & librariis regis, erat autem tempus tertij menſis qui appella tur Siban, viceſima & tertia illius die, ſcriptæ ſunt epiſtolæ, vt Mardochæus voluerat, ad Iudæos & ad principes procuratoreſque & iudices, qui centum viginti ſeptē prouinciis ab India vſque Æthiopiam p̄ſidebant, prouinciæ atque prouinciæ, populo & populo iuxta linguas & literas ſuas, & Iudæis prout legere poterant & audire. Sup. 1.4.

10 * Ipſæque epiſtolæ quæ ex regis nomine mittebantur, anulo illius obſignatæ ſunt, & miſſæ per veredarios, qui per omnes prouincias diſcurrentes, veteres literas nouis nunciis præuenirent.

11 * Quibus imperauit rex, vt conuenirent Iudæos per ſingulas ciuitates, & in vnum præciperent congregari, vt ſtarent pro animabus ſuis, & omnes inimicos ſuos cum coniugibus ac liberis, & vniuerſis domibus interficerent atque delerent.

תרגום

4 וְאוֹשִׁיט מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר יַת הִגְרָא דְּדַהֲבָא וְאִיזְדְּקַפַת אֶסְתֵּר וְקָמַת קֳדָם מַלְכָּא׃ 5 וַאֲמָרַת אִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר וְאִין אַשְׁכַּחַת רַחֲמִין קֳדָמוֹהִי וְיִתְקַן פִּתְגָמָא קֳדָם מַלְכָּא וְטָבְתָא אֲנָא בְּעֵינוֹי יִפְקֵד מַלְכָּא לְמִכְתַּב לְמֶהֱוֵי חָיְבִין פִּטְקַיָּא דְשַׁדַּר הָמָן בַּר הַמְדָתָא דְמָן יְחוּם אֲגָג דְּכָתַב לְאוֹבָדָא יַת כָּל יְהוּדָאִין דִּי בְּכָל פִּלְכֵי מַלְכָּא׃ 6 אֲרוּם אֵיכְדֵין אֵיכוּל לְסוֹבָרָא וּלְמֶחֱמֵי בְּבִישְׁתָּא דְתִנְדַּן יַת עַמִּי וְאֵיכְדֵין אֵיכוּל לְמִתְעַתְּדָא וּלְמֶחֱמֵי בְּעִידַן דְּיוֹבְדַן גְּנִיסַת יַלְדוֹתִי׃ 7 וַאֲמַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וּלְמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה הָא בֵית הָמָן יַהֲבִית לְאֶסְתֵּר וְיָתֵיהּ צְלַבוּ עַל קִיסָּא בְּגִין דְּאוֹשִׁיט יְדֵיהּ בִּיהוּדָאֵי׃ 8 וְאַתּוּן כְּתֹבוּ בְּגִין יְהוּדָאֵי כַּר שַׁפִּיר בְּעֵינֵיכוֹן בְּשׁוּם מֵימְרָא דְמַלְכָּא וְסִתְמוּ עִזְקַת סְטוּמְתָא דְמַלְכָּא אֲרוּם פִּיטְקָא דְמִכְתְּבָא בְּשׁוּם מֵימְרָא דְמַלְכָּא וּמְסְתַּם בְּעִזְקַת סִיטוּמְתָא דְמַלְכָּא לָא יְהוּב רֵיקָנוּ׃ 9 וְאִתְקְרִיוּ לַבְלָרִין דְּמַלְכָּא בְּעִידָנָא הַהִיא בְּיַרְחָא תְּלִיתָאָה הוּא יַרְחָא סִיוָן בְּעֶשְׂרִין וְתַלָתָא יוֹמִין בֵּיהּ וְאִכְתִּיב כְּכָל דְּפַקֵּד מָרְדְּכַי לְוַת יְהוּדָאִין וּלְוַת אִסְטַרְטִילוֹסִין וְהַפַּרְכִין וְרַבְרְבָנִין דְּמְהַמַּן אַרְכּוֹנִין עַל פִּלְכַיָּא דְמִן הֳנְדָּיָא וְעַד כּוּשׁ לְמְאָה וְעֶשְׂרִין וּשְׁבַע פִּלְכַיָּא פִּלְכָא וּפִלְכָא כִּרְשׁוֹהִי כְּתָבָהָא וְעַמָּא וְעַמָּא כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ וּלְוַת יְהוּדָאִין כִּרְשׁוֹהִי כְּתִבְהוֹן וּכְמַמְלַל לִישָׁנְהוֹן׃ 10 וּכְתַב בְּשׁוּם מֵימְרָא דְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְסִתְמֵהּ בְּעִזְקַת סִיטוּמְתָא דְמַלְכָּא וּשְׁלַח סְפָרִין בְּיַד רָהֲטֵי סוּסְוָן וְרִכְבֵי רְכָשָׁא עַרְטוֹלַיְנֵי רַמָּכִין׃ 11 דְּיַהַב מַלְכָּא סַיָּעָא לִיהוּדָאִין דִּי בְּכָל קִרְוָא וְקִרְוָא לְאִתְכַּנָּשָׁא וּלְקַיָּמָא יַת נַפְשֵׁיהוֹן לְשֵׁיצָאָה וּלְקַטָּלָא וּלְאוֹבָדָא יַת כָּל חֵילָוַת עַמָּא וּפִלְכָא דְמָעִיקִין יַהֲוֹן טַפְלִין וּנְשִׁין וּשְׁלָלֵהוֹן לְעַדָּאָה׃

4 * Extendit autem rex Esther virgam auream, & surrexit Esther vt astaret regi.

4 * Ἐξέτεινε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν, καὶ ἐξηγέρθη ἐσθὴρ παρεστηκέναι τῷ βασιλεῖ.

5 * Et dixit Esther: Si videtur tibi & inueni gratiam, mittatur vt reuertantur literæ missæ ab Aman, quæ scriptæ fuerant ad perdendum Judæos qui sunt in regno tuo.

5 * καὶ εἶπεν ἐσθήρ, εἰ δοκεῖ σοι καὶ δεδόχθω χάριν, πεμφθήτω ἀποστροφὴν τὰ γράμματα τὰ ἀπεσταλμένα ἀπὸ ἀμὰν, τὰ γεγραμμένα ἀπολέσθαι τοὺς ἰουδαίους οἳ εἰσὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

6 * Quomodo enim potero videre afflictionem populi mei? & quomodo potero saluari in perditione patriæ meæ?

6 * πῶς γὰρ δυνήσομαι ἰδεῖν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου; καὶ πῶς δυνήσομαι σωθῆναι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρίδος μου;

7 * Et dixit rex ad Esther: Si omnia bona Aman dedi & donaui tibi, & illum suspendi in ligno, quia manus intulit Judæis; quid amplius quæris?

7 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι, καὶ αὐτὸν ἐκρέμασα ἐπὶ ξύλου, ὅτι τὰς χεῖρας ἐπέβαλεν τοῖς ἰουδαίοις· τί ἔτι ἐπιζητεῖς;

8 * Scribite & vos ex nomine meo vt videtur vobis, & sigillate anulo meo. quæcunque enim scribuntur rege iubente, & signata sunt anulo meo, non est eis contradicere.

8 * γράψατε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τοῦ ὀνόματός μου ὡς δοκεῖ ὑμῖν, καὶ σφραγίσατε τῷ δακτυλίῳ μου· ὅσα γὰρ γράφεται τοῦ βασιλέως ἐπιτάξαντος καὶ σφραγισθῇ τῷ δακτυλίῳ μου, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀντειπεῖν.

9 * Vocati sunt autem scribæ in primo mense, qui est Nisan, tertia & vicesima eiusdem anni. et scripta sunt Judæis quæcunque iussit procuratoribus & principibus satraparum, ab India vsque ad Æthiopiam, centum viginti septem satrapis per regionem & regionem secundùm eorum locutionem.

9 * ἐκλήθησαν οἱ γραμματεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ὅς ἐστι νισὰν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ ἔτους· καὶ ἐγράφη τοῖς ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο τοῖς οἰκονόμοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σατραπῶν, ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις κατὰ χώραν καὶ χώραν κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν.

10 * Scriptæ sunt autem per regem, & sigillatæ sunt anulo eius. Et miserunt literas per veredarios,

10 * ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐσφραγίσθη τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ· καὶ ἐξαπέστειλαν τὰ γράμματα διὰ βιβλιοφόρων·

11 * Sicut præcepit eis vt vterentur legibus suis in omni ciuitate, iuuarentque illos, & vt vterentur inimicis suis & oppositis eis, vt voluissent,

11 * ὡς ἐπέταξεν αὐτοῖς χρήσασθαι τοῖς νόμοις αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει βοηθῆσαί τε αὐτοῖς καὶ χρήσασθαι τοῖς ὑποδίκοις αὐτῶν καὶ τοῖς ὑπεναντίοις αὐτοῖς, ὡς βούλονται,

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et tetendit rex Ezzther sceptrum aureum, & leuata est Ezzther, & stetit ante regem. 5 Et dixit, Si regi gratum est, & si inueni gratiam ante ipsum, & rectum est verbum ante regem, & probata sum ego in oculis eius; iubeat rex & ponat sententiam ad scribendum vt reuocentur epistolæ quas misit Haman filius Hamdatha qui erat ex prosapia Hagag quas scripsit ad perdendum omnes Iehudæos qui sunt in omnibus regionibus regis. 6 Nam quonam modo potero ferre, & spectare malum, cui erit addictus populus meus? & quomodo potero stare & spectare tempus quo peribit generatio natiuitatis meæ?

7 Et dixit rex Ahhasueros ad Ezzther reginam, & ad Mardechai Iehudæum, Ecce domum Haman dedi Ezzther & illum suspenderunt super lignum, eò quòd extendisset manum suam in Iehudæos? 8 Et vos scribite pro Iehudæis, quemadmodum pulchrum fuerit in oculis vestris in nomine edicti regis, & obsignate anulo sigillatorio regis, nam epistola quæ scribitur in nomine dicti regis, & obsignatur anulo obsignatorio regis, non reuertetur vacua. 9 Et vocati sunt scribæ regis tempore illo mense tertio, ipse est mensis Siuan, vicesima & tertia die eius: & scriptum est iuxta omnia quæ iussit Mardechai, Iehudæis, & satrapis, & hipparchis, magnatibusque qui præpositi erant præfecti super regiones quę sunt ab Hendia magna, vsque ad Chus, centum & viginti & septem regionibus, vnicuique regioni iuxta chatacterem scripturæ suæ, & vnicuique populo iuxta locutionem linguæ suæ, & Iehudæis iuxta characterem scripturæ eorum, & iuxta locutionem linguæ eorum. 10 Et scripsit in nomine dicti regis Ahhasueros, & signatum est anulo signatorio regis, & misit epistolas per manum cursorum currentium equis, & ascensorum celerum equorum, & mulorum equinorum.

11 Quòd dabat rex auxilium Iehudæis qui erant in omnibus & singulis ciuitatibus, vt congregarentur & sustentarent animas suas, vt exterminarent, occiderent, perderentque omnẽ gentem & regionem, quæ affligerent eos, paruulos, & fœminas; & spolia eorum auferrent.

12 * ביום אחד בכל־מדינות המלך אחשורוש
בשלושה עשר לחדש שנים־עשר הוא־חדש אדר׃
13 * פתשגן הכתב להנתן דת בכל־מדינה ומדינה
גלוי לכל־העמים ולהיות היהודיים עתודים ליום
14 הזה להנקם מאיביהם׃ * הרצים רכבי הרכש
האחשתרנים יצאו מבהלים ודחופים בדבר
המלך והדת נתנה בשושן הבירה׃
15 * ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות
תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ
וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה׃
16 * ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר׃
17 * ובכל־מדינה ומדינה ובכל־עיר ועיר מקום
אשר דבר־המלך ודתו מגיע שמחה וששון
ליהודים משתה ויום טוב ורבים מעמי הארץ
מתיהדים כי־נפל פחד־היהודים עליהם׃

ט

1 * ובשנים עשר חדש הוא־חדש
אדר בשלושה עשר יום בו אשר הגיע דבר־המלך
ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי היהודים
לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים
המה בשנאיהם׃
2 * נקהלו היהודים בעריהם בכל־מדינות
המלך אחשורוש לשלח יד במבקשי רעתם
ואיש לא־עמד בפניהם כי־נפל פחדם על־
כל־העמים׃
3 * וכל־שרי המדינות והאחשדרפנים והפחות
ועשי המלאכה אשר למלך מנשאים את־היהודים
כי־נפל פחד־מרדכי עליהם׃
4 * כי־גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל־
המדינות כי־האיש מרדכי הולך וגדול׃

12 * Et constituta est per omnes prouin-
D cias vna vltionis dies, id est, tertiadecima
13 die mēsis duodecimi Adar. * Summa epi-
stolæ hęc fuit: Vt in omnibus terris ac po-
pulis qui regis Assueri subiacebant impe-
rio, notum fieret paratos esse Iudæos ad ca
14 piēdam vindictā de hostibus suis. * Egres-
sique sunt veredarij celeres nuncia perfe-
rentes, & edictum regis pependit in Susis.
15 * Mardochæus autem de palatio, & de
conspectu regis egrediens fulgebat vesti-
bus regijs hyacinthinis videlicet & aeri-
nis, coronam auream portans in capite, &
amictus serico pallio atq; purpureo. Om-
nísque ciuitas exultauit atq; lætata est.
16 * Iudæis autem noua lux oriri visa est,
gaudium, honor & tripudium.
17 * Apud omnes populos vrbes atq; pro-
uincias quocunque regis præcepta venie-
bant, mira exultatio, epulę atque cōuiuia,
& festus dies, in tantum vt plures alterius
gentis & sectæ eorum religioni & ceremo-
nijs iungerentur. Grandis enim cunctos
Iudaici nominis terror inuaserat.

CAP. IX.

1 IGitur duodecimi mensis, quem Adar
A vocari ante iam diximus, tertiadecima
die, quando cunctis Iudęis interfectio pa-
rabatur, & hostes eorum inhiabant san-
guini, versa vice superiores Iudæi esse cœ-
perunt & se de aduersarijs vindicare.
2 * Congregatíque sunt per singulas ci-
uitates & oppida & loca, vt extenderent
manum contra inimicos & persecutores
suos. Nullúsq; ausus est resistere, eò quòd
omnes populos magnitudinis eorum for-
3 mido penetraret. * Nam & prouinciarū
iudices, duces & procuratores, omnísque
dignitas, quæ singulis locis ac operibus
præerat, extollebant Iudæos timore Mar-
4 doehæi. Quem principem esse palatij &
plurimum posse cognouerant. Fama quo-
que nominis eius crescebat quotidie, &
per cunctorum ora volitabat.

תרגום

12 ביומא חד בכל פלכי מלכא אחשורוש בתליסר יומין לירח תריסר הוא ירחא דאדר׃ 13 דיטגמא דכתבא לאתיהבא גזרתא
בכל פלכא ופלכא בריר לכל עממיא דיהון יהודאי אטמוסין ליומא הדין לאתפרעא מבעלי דבביהון׃ 14 רהטונין רכבי רכשא
ערטוליני נפקו מבהלין וזריזין בפתגמא דמלכא וגזרתא אתיהב בשושן בירנתא׃ 15 ומרדכי נפק מן קדם מלכא בלבוש מלכותא
תכלתא וחרי והמניכא דדהב רבתא וגלימא דבוץ וארגון טב וקרתא דשושן בדחא וחדיא׃ 16 ליהודאין הוית נהורא וחדוא
ובדיחות לבא ויקרא׃ 17 ובכל פלכא ופלכא ובכל קרוא וקרוא אתר דפתגם מלכא וגזרת דינה מטי חדוא ובדיחות לבא ליהודאין
משתיא ויומא טבא וסגיאין מעממי אוע מתגיירין ארום נפל פחדא דיהודאי עליהון׃

ט

1 ובתריסר ירחין הוא ירח אדר בתליסר יומין בה דמטא פתגם מלכא וגזרת דינה לאתעובדא ביומא דחשבו בעלי דבביהון
דיהודאי למשלט בהון ואתהפכת דישלטון יהודאי אנין בשנאיהון׃ 2 אתכנשו יהודאי בקרויהון בכל פלכי מלכא אחשורוש לאושטא
ידא לקטלא ית כל דתבעין בישתהון וגבר לא קם באנפיהון ארום נפל פחדיהון על כל עממיא׃ 3 וכל רברבני פלכיא אסטרטלוסין
והפרכין ועבדי עיבידתא די למלכא ממנן עליהון ית יהודאין לארכונין ארום נפל פחדא דמרדכי עליהון׃
4 ארום רב מרדכי בבית מלכא ומשמעה נפק בכל פלכיא ארום גברא מרדכי אזל ומתרברב׃

* *In die vna in omni regno Artaxerxis, tertiadecima duodecimi mensis qui est Adar.* 12

* *At exemplaria apponantur visibiliter in omni regno, paratique sint omnes Judæi in hanc diem ad debellandum suos hostes.* 13

* *Ipsi quidem igitur equites exierunt festinantes ad ea quæ à rege dicta erant perficiendum; appositum fuit autem præceptum & in Susis.* 14

* *At Mardochæus exijt ornatus regio ornatu & coronam habens auream, & diadema byssinum purpureum: videntes autem qui in Susis, gauisi sunt.* 15

* *At Judæis fuit lumen & lætitia,* 16

* *Per ciuitatem & regionem, vbicunque positum fuit exemplar: gaudium & lætitia Iudæis, conuiuium & festiuitas: & multi gentilium circuncidebantur & iudaizabant propter metum Judæorum.* 17

CAP. IX.

IN *enim duodecimo mense tertiadecima mensis qui est Adar, aderant literæ quæ scriptæ fuerant à rege.* 1

* *Et in ea die perierunt qui oppositi erant Judæis, nullus enim insurrexit timens eos.* 2

* *Nam principes Satraparum, & tyranni, & regij scribæ honorabant Judæos, quoniam timor Mardochæi incubuerat super eos.* 3

* *Contingit enim præceptum regis nominatum fuisse in omni regno.* 4

12 * ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ ἀρταξέρξου, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ.

13 * τὰ δὲ ἀντίγραφα ἐκπεθέωσαν ὀφθαλμοφανῶς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ· ἑτοίμους τε εἶναι πάντας τοὺς ἰουδαίους εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν πολεμῆσαι αὐτῶν τοὺς ὑπεναντίους.

14 * οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον ἀποδιδόντες τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα ἐπιτελεῖν· ἐξετέθη δὲ τὸ πρόσταγμα καὶ ἐν Σούσοις.

15 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐξῆλθεν ἐσθῆτι μὲν βασιλικῇ στολῇ, καὶ στέφανον ἔχων χρυσοῦν, καὶ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν· ἰδόντες δὲ οἱ ἐν Σούσοις, ἐχάρησαν.

16 * τοῖς δὲ ἰουδαίοις ἐγένετο φῶς καὶ εὐφροσύνη,

17 * καὶ πόλιν καὶ χώραν, ὅπου ἐξετέθη τὸ ἔνθεμα, χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τοῖς ἰουδαίοις, κῶθων καὶ εὐφροσύνη. καὶ πολλοὶ τῶν ἐθνῶν περιετέμνοντο καὶ ἰουδάϊζον διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων.

θ'.

1 * Ἐν γὰρ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ, παρῆν τὰ γράμματα τὰ γραφέντα ἀπὸ τοῦ βασιλέως.

2 * καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπώλοντο οἱ ἀντικείμενοι τοῖς ἰουδαίοις· οὐδεὶς γὰρ ἀντέστη φοβούμενος αὐτούς.

3 * οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν σατραπῶν, καὶ οἱ τύραννοι, καὶ οἱ βασιλικοὶ γραμματεῖς ἐτίμων τοὺς ἰουδαίους, ὅτι ὁ φόβος μαρδοχαίου ἐπέκειτο αὐτοῖς.

4 * προσέπεσε γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ὀνομαστὸν εἶναι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Die vna in omnibus regionibus regis Ahhasueros, decima tertia die mensis duodecimi, ipse est mensis Adar. [13] Edictum scripturæ erat, vt daretur decretum in qualibet regione publicatum omnibus gentibus, vt sint Iehudæi parati in die illa ad vindicandum se de auctoribus inimicitiarum suarum. [14] Cursores ascensores celerum equorum & mulorum, exierunt festinantes & accelerantes ad verbum regis: & decretum datum est in Susan metropoli. [15] Et Mardechai exiit à conspectu regis in veste regia hyacinthina & candida, & monili aureo magno, & cum amictu byssi & purpuræ bonæ; ciuitas autem Susan exultabat & lætabatur.

[16] Iehudæis fuit lux & lætitia, & gaudium cordis & gloria. [17] Et in qualibet regione, & in quacunque ciuitate & loco, quò verbum regis & decretum iudicij eius peruenit, lætitia & gaudium cordis erat Iehudæis; conuiuium & dies bonus: & multi ex gentibus terræ proselyti fiebant, quia ceciderat timor Iehudæorum super eos.

CAP. IX.

IN duodecimo autem mensium, ipse est mensis Adar, decima tertia die eius, qua peruenit verbum regis, & decretum iudicij eius, ad exequendum in die qua cogitauerãt auctores inimicitiarum Iehudæorum potestatem exercere in eos: & oppositum fuit, quia potestatem exercuerunt Iehudæi ipsi in odientes se. [2] Congregati sunt Iehudæi in ciuitatibus suis, in omnibus regionibus regis Ahhasueros, vt extenderent manum ad occidendum omnes quærentes malum eorum. & homo non stetit in facie eorum; nam ceciderat terror eorum super omnes gentes. [3] Et omnes magnates regionum, principes & hipparchi, actores munerum regiorum, præficiebant super se Iehudæos principes; quia ceciderat terror Mardechai super eos. [4] Nam magister erat Mardechai in domo regis, & fama eius peruagabatur per omnes regiones; etenim vir Mardechai ibat & multiplicabatur.

5 * וַיַּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג
וַאֲבֵדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם׃

6 * וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וַאֲבֵד חֲמֵשׁ
7 מֵאוֹת אִישׁ׃ * וְאֵת ׀ פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֵת ׀
דַּלְפוֹן וְאֵת ׀ אַסְפָּתָא׃

8 * וְאֵת ׀ פּוֹרָתָא וְאֵת ׀ אֲדַלְיָא וְאֵת ׀ אֲרִידָתָא׃

9 * וְאֵת ׀ פַּרְמַשְׁתָּא וְאֵת ׀ אֲרִיסַי וְאֵת ׀ אֲרִדַי
וְאֵת ׀ וַיְזָתָא׃

10 * עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְהוּדִים
הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃

11 * בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה ׀ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

12 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת
בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה ׀ עָשׂוּ וּמַה־
שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ׃

13 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־
מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ׃

14 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשָׁן
וְאֵת עֲשֶׂרֶת ׀ בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ׃

15 * וַיִּקָּהֲלוּ הַיְהוּדִיִּים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם
אַרְבָּעָה ׀ עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃

16 * וּשְׁאָר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר ׀ בִּמְדִינוֹת ׀ הַמֶּלֶךְ
נִקָּהֲלוּ וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג
בְּשֹׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ
17 אֶת־יָדָם׃ * בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשָׂה ׀ אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה ׀
וְשִׂמְחָה׃

5 * Itaque percusserunt Iudæi inimicos
suos plaga magna, & occiderunt eos, red-
dentes eis quod sibi parauerant facere.

6 *In tantum vt etiam in Susis quingen-
tos viros interficerent:

7 * Extra decem filios Aman Agagitæ ho
stis Iudæorum. Quorum ista sunt nomi-
na: Parsandatha & Delphon, & Esphata.

8 * Et Phorata & Adalia, & Aridatha.

9 * Et Ephermestha, Arisai, & Aridai, &
Vaisatha.

10 *Quos cùm occidissent, prædas de sub-
stantijs eorum agere noluerunt.

11 * Statímque numerus eorum qui occi-
si erant in Susis, ad regem relatus est.

12 * Qui dixit reginæ, In vrbe Susis inter-
fecerunt Iudæi quingentos viros, & alios
decem filios Aman. Quantam putas eos
exercere cædem in vniuersis prouincijs?
Quid vltra postulas, & quid vis vt fieri
C iubeam?

13 * Cui illa respondit, Si regi placet, detur
potestas Iudæis, vt sicut fecerunt hodie in
Susis, sic & cras faciãt, & decem filij Aman
in patibulis suspendantur.

14 * Præcepítque rex vt ita fieret. Statím-
que in Susis pependit edictum, & decem
filij Aman suspensi sunt.

15 *Congregatis Iudæis quartadecima die
mensis Adar, interfecti sunt in Susis tre-
centi viri, nec eorum ab illis direpta sub-
stantia est.

16 * Sed & per omnes prouincias quæ di-
tioni regis subiacebãt, pro animabus suis
steterunt Iudæi, interfectis hostibus ac
persecutoribus suis, in tantum vt septua-
ginta quinque milia occisorum implerен-
tur, & nullus de substantijs eorum quic-
quam contingeret.

17 * Dies autem tertiusdecimus mensis
Adar vnus apud omnes interfectionis
fuit, & quartadecima die cędere desierunt.

תרגום

5 וּמְחוֹ יְהוּדָאֵי בְּכָל בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן מְחַת קְטִילַת סַיְפָא וּקְטִילַת וְהוֹבַד נַפְשָׁתָא וַעֲבַדוּ בְּשָׂנְאֵיהוֹן כִּרְעוּתְהוֹן׃ 6 וּבְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא
קְטַלוּ יְהוּדָאֵי וְהוֹבַדוּ חֲמֵשׁ מְאָה גְּבָרִין׃ 7 וְיַת פַּרְשַׁנְדָּתָא וְיַת דַּלְפוֹן וְיַת אַסְפָּתָא׃ 8 וְיַת פּוֹרָתָא וְיַת אֲדַלְיָא וְיַת אֲרִידָתָא׃ 9 וְיַת
פַּרְמַשְׁתָּא וְיַת אֲרִיסַי וְיַת אֲרַדַי וְיַת וַיְזָתָא׃ 10 עֲשַׂרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן בַּר הַמְּדָתָא מְעִיקָא דִּיהוּדָאֵי קְטָלוּ וּבַעֲדָאָה לֵית אוֹשִׁיטוּ יַת יְדֵיהוֹן׃
11 בְּיוֹמָא הַהוּא עָאל מִנְיַן קְטִילִין בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא קֳדָם מַלְכָּא׃ 12 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא קְטָלוּ יְהוּדָאֵי
וְאוֹבַדוּ חֲמֵשׁ מְאָה גְּבָרִין וְיַת עֲשַׂרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן דְּאִשְׁתְּאַרוּ וּבְכָל פִּילֵי מַלְכָּא מָה עֲבַדוּ וּמָה שְׁאֵלְתִיךְ וְיִתְיְהֵב לִיךְ וּמָה בָּעוּתִין עַד כְּעַן וְיִתְעֲבֵד׃
13 וַאֲמָרַת אֶסְתֵּר אִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר יִתְיְהֵב רְשׁוּ אַף מְחַר לִיהוּדָאֵי דִּי בְּשׁוּשַׁן לְמֶעְבַּד כִּגְזֵרַת יוֹמָא הָדֵין וְיַת עֲשַׂרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן יִזְדַּקְפוּן
עַל קְיָמָא׃ 14 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאִתְעוֹבָדָא כְּדֵין וְאִתְיְהִיבַת גְּזֵרַת דִּינָא בְּשׁוּשַׁן וְיַת עֲשַׂרְתֵּי בְנוֹי דְּהָמָן צְלִיבוּ׃
15 וְאִתְכְּנִשׁוּ יְהוּדָאֵי דִּי בְשׁוּשַׁן אוּף בְּיוֹם אַרְבַּע עֲשַׂר לְיָרַח אֲדָר וּקְטָלוּ בְּשׁוּשַׁן תְּלַת מְאָה גְּבָרִין וּבְעַדָאָה לָא אוֹשִׁיטוּ יַת יְדֵיהוֹן׃
16 וּשְׁאָר יְהוּדָאֵי דִּי בְּפִלְכֵי מַלְכָּא אִתְכְּנִשׁוּ וְקַיְימוּ עַל נַפְשֵׁיהוֹן וְאִשְׁתֵּיזִיבוּ מִבַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן וּקְטָלוּ בְּשָׂנְאֵיהוֹן שִׁבְעִין וַחֲמִשָּׁא אַלְפִין
וּבַעֲדָאָה לָא אוֹשִׁיטוּ יַת יְדֵיהוֹן׃
17 בְּיוֹמָא תְּלַת עֲשַׂר לְיָרַח אֲדָר הֲוָה קְטוֹל וְנָחוּ בְּאַרְבֵּיסַר בֵּה וְמֶעְבַּד יְתֵיהּ יוֹם מִשְׁתְּיָא וְחֶדְוָא׃

5 * Et in Suſis ciuitate, occiderunt Judæi viros quingentos.

5 * καὶ ἐν Σούσοις τῇ πόλει ἀπέκτειναν ⟨Θ⟩ ἰουδαῖοι ἀνδρας πενταχοσίους,

7 * Et Pharſandatha, & Delphon, & Aſphatha.

7 * τόν τε φαρσανδαθὰ καὶ δελφὼν καὶ ἀσφαθά.

8 * Et Phoradatha, & Adalia, & Aridatha.

8 * καὶ φορδαθὰ, καὶ ἀδαλία, ⟨Θ⟩ ἀριδαθά.

9 * Et Pharmaſtha, & Ariſai, & Aridai, & Baizatha.

9 * καὶ φαρμαστὰ, καὶ ἀρισαΐ, ⟨Θ⟩ ἀριδαΐ, ⟨Θ⟩ βαιζαθά.

10 * Et decem filios Aman Amadathu Bugæi inimici Judæorum, & non diripuerunt in eadem die.

10 * καὶ τοὺς δέκα υἱοὺς ἀμὰν ἀμαδαθοῦ βουγαίου τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἰουδαίων, ⟨Θ⟩ οὐδὲ διήρπασαν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ.

11 * Traditus eſt autem numerus regi eorum qui perierant in Suſis.

11 * ἐπεδόθη δὲ ὁ ἀριθμὸς τῷ βασιλεῖ τῶν ἀπολωλότων ἐν Σούσοις.

12 * Dixit autem rex ad Eſther, Interfecerunt Judæi in Suſis viros quingentos in ciuitate; in autem regione quomodo exiſtimas quòd exercuerunt? quid igitur petis amplius, & erit tibi?

12 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, ἀπώλεσαν ⟨Θ⟩ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις ἄνδρας πενταχοσίους ἐν τῇ πόλει· ἐν δὲ τῇ περιχώρῳ πῶς οἶει ὅτι ἐχρήσαντο; τί οὖν ἀξιοῖς ἔτι, καὶ ἔσται σοι;

13 * Et dixit Eſther regi, Detur Judæis vti ſimiliter cras, itaque decem filios Aman ſuſpendant.

13 * καὶ εἶπεν ἐσθὴρ τῷ βασιλεῖ, δοθήτω τοῖς ἰουδαίοις χρῆσθαι ὡσαύτως τὴν αὔριον, ὡς τε σοὶ δέκα υἱοὺς ἀμὰν κρεμάσαι.

14 * Et permiſit rex ſic fieri, & permiſit Judæos ciuitatis corpora filiorũ Aman ſuſpendere.

14 * καὶ ἐπέτρεψεν ὁ βασιλεὺς οὕτως γενέσθαι, καὶ ἐξέθηκε σοὶ ἰουδαίοις τῆς πόλεως τὰ σώματα τῶν υἱῶν ἀμὰν κρεμάσαι.

15 * Et congregati ſunt Iudæi in Suſis quartadecima Adar, & occiderunt viros trecentos & nihil rapuerunt.

15 * καὶ συνήχθησαν ⟨Θ⟩ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ ἀπέκτειναν ἄνδρας τριακοσίους, ⟨Θ⟩ οὐδὲν διήρπασαν.

16 * At reliqui Judæorum qui in regno congregati fuerant & ſe adiuuabant, & ceſſauerunt à bellis.

16 * ⟨Θ⟩ οἱ λοιποὶ τῶν ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ συνήχθησαν καὶ ἑαυτοῖς ἐβοήθουν, καὶ ἀνεπαύσαντο ἀπὸ τῶν πολέμων.

17 * Perdiderunt enim de ipſis decem millia ſepties quinque milia tertiadecima Adar, & nihil rapuerunt: & ceſſauerunt quartadecima eiuſdem menſis; & egerunt eandem diem requiei cum gaudio & lætitia.

17 * ἀπώλεσαν γὰρ αὐτῶν μυριάδας ἑπτὰ πεντακισχιλίους τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, ⟨Θ⟩ οὐδὲν διήρπασαν· καὶ ἀνεπαύσαντο τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός· καὶ ἦγον αὐτὴν ἡμέραν διαπαύσεως μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et percuſſerunt Iehudæi omnes auctores inimicitiarum ſuarum, percuſſione occiſionis gladij, & occiſionis, & perditionis animarum, & fecerunt in oſores ſuos iuxta voluntatem ſuam. 6 Et in Suſan metropoli occiderunt Iehudæi, & perdiderunt quingentos viros. 7 Et Parſandatha, & Dalphon, & Aſpatha. 8 Et Poratha, & Adalia, & Aridatha.
9 Et Parmaſta, & Ariſai, & Aridai, & Vaieſatha. 10 Decem filios Haman filij Hamadatha oppreſſoris Iehudæorum, occiderunt: in prædam verò non extenderunt manus ſuas. 11 In die illa venit numerus interfectorum in Suſan metropoli coram rege. 12 Et dixit rex ad Ezzther reginam: In Suſan metropoli occiderunt Iehudæi, & perdiderunt quingentos viros & decem filios Haman, qui remanſerant. Et in reliquis regionibus regis quid fecerunt? & quæ eſt petitio tua, & detur tibi: & quæ eſt poſtulatio tua adhuc & fiet. 13 Dixit autem Ezzther, Si regi placet, detur poteſtas etiam cras Iehudæis in Suſan faciendi iuxta decretum hodiernum, & decem filij Haman erigantur in ligno.
14 Et dixit rex vt fieret ſic, & datum eſt decretum iudicij in Suſan, & decem filios Haman ſuſpenderunt.
15 Et congregati ſunt Iehudæi qui erant in Suſan, etiam die decima quarta menſis Adar, & occiderunt in Suſan trecentos viros: ſed ad prædam non extenderunt manus ſuas. 16 Et reliqui Iehudæorum qui erant in regionibus regis, congregati ſunt, & fulcierunt animas ſuas, & inuenerunt requiem ab auctoribus inimicitiarum ſuarum, & occiderunt de inimicis ſuis ſeptuaginta & quinque millia: ad prædam verò non extenderunt manus ſuas.
17 Die decimatertia menſis Adar facta fuit occiſio, & quieuerunt quartadecima eiuſdem, & fecerunt eum diem conuiuij & lætitiæ;

18 * וְהַיְהוּדִיִּים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ בִשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ
וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃
19 * עַל־כֵּן הַיְהוּדִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי
הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ׃
20 * וַיִּכְתֹּב מָרְדְּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים
וְהָרְחוֹקִים׃
21 * לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם־חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־
שָׁנָה וְשָׁנָה׃
22 * כַּיָּמִים אֲשֶׁר־נָחוּ בָהֶם הַיְהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם
וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל
לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה
וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיֹנִים׃
23 * וְקִבֵּל הַיְהוּדִים אֵת אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת
אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדְּכַי אֲלֵיהֶם׃
24 * כִּי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר כָּל־הַיְהוּדִים
חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאַבְדָם וְהִפֵּל פּוּר הוּא
הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְדָם׃
25 * וּבְבֹאָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב
מַחְשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים עַל־
רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ׃
26 * עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם
הַפּוּר עַל־כֵּן עַל־כָּל־דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמָה־
רָאוּ עַל־כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם׃

Quem constituerunt esse solemnem, vt in
eo omni tempore deinceps vacarent epu-
18 lis, gaudio, atq; conuiuijs. * At hi qui in
vrbe Susis cædem exercuerant tertiodeci-
mo & quartodecimo die eiusdem mensis
in cæde versati sunt, quintodecimo aũt die
19 percutere desierunt. * Et idcircò eundem
diem constituerunt solemnem epularum
atq; lætitiæ. Hi verò Iudęi qui in oppidis
non muratis ac villis morabantur, quar-
tumdecimum diem mensis Adar cõuiuio-
rum & gaudij decreuerunt, ita vt exultent
in eo, & mittant sibi mutuò partes epula-
20 rum & ciborum. * Scripsit itaq; Mardo-
chæus omnia hæc, & literis comprehensa
misit ad Iudęos qui in omnibus regis pro-
uincijs morabantur, tam in vicino positis
21 quàm procul. * Vt quartãdecimã & quin-
tamdecimã diem mẽsis Adar pro festis su-
sciperent, & reuertente semper anno so-
22 lemni celebrarent honore. * Quia in ipsis
diebus se vlti sunt Iudæi de inimicis suis,
& luctus atque tristitia in hilaritatẽ, gau-
diúmq; cõuersi sunt, essentq; dies isti epu-
larum atq; lętitiæ, & mitterẽt sibiinuicem
ciborum partes, & pauperibus munuscula
23 largirentur. * Susceperúntq; Iudęi in sole-
mnem ritum cuncta quæ eo tẽpore facere
cœperant, & quæ Mardochæus literis fa-
24 ciẽda mãdauerat. * Aman enim filius Ama
dathi stirpis Agag, hostis & aduersarius Iu
dęorum cogitauit contra eos malũ, vt oc-
cideret illos atque deleret, & misit Phur
25 quod nostra lingua vertitur in Sortẽ. * Et
postea ingressa est Esther ad regẽ, obsecrãs
vt conatus eius literis regis irriti fierent, &
malũ quod contra Iudęos cogitauerat, re-
uerteretur in caput eius. Deniq; & ipsum
26 & filios eius affixerunt cruci. * Atq; ex illo
tempore dies isti appellati sunt Phurim, id
est, sortiũ, eò ꝙ Phur, id est, sors in vrnã mis-
sa fuerit. Et cuncta q̃ gesta sunt, epistolę, id
est, libri huius volumine cõtinẽtur, quęq;
sustinuerũt, & q̃ deinceps immutata sunt.

תרגום

18 וִיהוּדָאִין דִּי בְשׁוּשַׁן אִתְכְּנַשׁוּ בִּתְלֵיסַר בֵּיהּ וּבְאַרְבֵּיסַר בֵּהּ וְנָחוּ בַחְמֵיסַר בֵּהּ וּמֶעְבַּד יָתֵהּ יוֹם מִשְׁתְּיָא וְחֶדְוָא׃
19 בְּגִין כֵּן יְהוּדָאִין פַּצְחָאֵי דְיָתְבִין בְּקִרְוֵי פַּצְחַיָּא עָבְדִין יַת יוֹם אַרְבֵּיסַר לְיַרְחָא דַּאֲדָר חֶדְוָא וּמִשְׁתְּיָא וְיוֹמָא טָבָא וּמְשַׁדְּרִין דּוֹרוֹן גְּבַר
לְחַבְרֵהּ׃ 20 וּכְתַב מָרְדְּכַי יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְשַׁדַּר פִּטְקִין לְוַת כָּל גְּבַר יְהוּדָאִין דִּי בְכָל פִּלְכֵי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּקְרִיבִין וּרְחִיקִין׃
21 לְקַיָּמָא גְזֵירַת דִּינָא עִלַּוֵּיהוֹן לְמֶהֱוֵי עָבְדִין יַת יוֹם אַרְבֵּיסַר לְיֶרַח אֲדָר וְיַת יוֹם חֲמִיסַר בֵּהּ בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא׃
22 בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן בִּזְמַן דְּנָחוּ בְּהוֹן יְהוּדָאִין מִבַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וּבְיַרְחָא דְיִתְהֲפַךְ לְהוֹן מִדָּבוֹנָא לְחֶדְוָא וּמֵאֶבְלָא לְיוֹמָא טָבָא לְמֶעְבַּד
בְּהוֹן יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא וְחֶדְוָא וּלְשַׁדָּרָא דּוֹרוֹן אֱנַשׁ לְחַבְרֵהּ מַתְּנָן לַחֲשׁוֹכֵי׃
23 וְקַבְּלוּ עִלַּוֵּיהוֹן כְּלְהוֹן יְהוּדָאִין יַת דְּשָׁרִיו לְמֶעְבַּד וְיַת דִּי כְתַב מָרְדְּכַי בְּגִינְהוֹן׃ 24 אֲרוֹם הָמָן בַּר הַמְּדָתָא דְמִן יֵחוּס אֲגָג
מְעִיק כָּל יְהוּדָאִין חֲשֵׁב עַל יְהוּדָאִין לְהוֹבָדוּתְהוֹן וּרְמָא פּוּרָא הוּא עַדְבָא לְשַׁגּוֹשֵׁיהוֹן וּלְאוֹבָדֵיהוֹן׃ 25 וְכַד עַלַּת אֶסְתֵּר קֳדָם מַלְכָּא
אֲמַר לָהּ מַלְכָּא יְתוּב זִמְמֵיהּ בִּישָׁא דַחֲשֵׁב לְמֶעְבַּד לְמָרְדְּכַי וְלִיהוּדָאִין עַל רֵישֵׁהּ וְיִצְלְבוּן יָתֵיהּ וְיַת בְּנוֹהִי עַל קֵיסָא׃
26 בְּגִין כֵּן קָרוֹ לְיוֹמַיָּא הָאִלֵּין פּוּרַיָּא עַל שׁוּם פּוּרָא בְּגִין כֵּן נָטְרִין זְמַן שַׁתָּא בְּשַׁתָּא דִּיפַרְסְמוּן יוֹמֵי נִיסָּא וּפִתְגְמֵי מְגִילְתָּא הָדָא
לְאִשְׁתַּמָּעָא לְכָל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵיהוֹן יָדְעִין וּמָה חֲזוֹ לְמִקְבַּע יוֹמֵי פּוּרַיָּא הָאִלֵּין בְּגִין כֵּן דְּאִתְעֲבִיד בְּהוֹן נִיסָּא לְמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר וְיִדְּעוּן
פּוּרְקָנָא דִּמְטָת לְהוֹן׃

18 * At Judæi in Susis ciuitate conuenerunt, & quartadecima cessauerunt: egerunt autem & quintamdecimam cum gaudio & lætitia.

18 * Ὁ δὲ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ πόλει συνήχθησαν, καὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἀνεπαύσαντο· ἦγον δὲ καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

19 * Propter hoc igitur Judæi dispersi in omni regione extranea, agunt quartamdecimã Adar diem bonam cum lætitia, mittentes partes quilibet proximo: qui verò habitant in metropolibus, & quintamdecimam diem Adar in lætitia ducunt, mittentes partes proximis.

19 * διὰ τοῦτο οὖν οἱ ἰουδαῖοι διασπαρμένοι ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω, ἄγουσι τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ ἀδὰρ ἡμέραν ἀγαθὴν μετ' εὐφροσύνης, ἀποστέλλοντες μερίδας ἕκας τῷ πλησίον· οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐν ταῖς μητροπόλεσι, καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν τοῦ ἀδὰρ ἐν εὐφροσύνῃ ἄγουσιν, ἀποστέλλοντες μερίδας τοῖς πλησίον.

20 * Scripsit autem Mardochæus verba hæc in libro, & misit Judæis, qui erant in Artaxerxis regno ijs qui propè & ijs qui longè.

20 * ἔγραψε δὲ μαρδοχαῖος τοὺς λόγους τούτους εἰς βιβλίον, καὶ ἐξαπέστειλε τοῖς ἰουδαίοις, ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ ἀρταξέρξου βασιλείᾳ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρόθεν.

21 * Vt constituerent dies hos bonos, agerentq; quartamdecimam & quintamdecimam Adar:

21 * στῆσαι τὰς ἡμέρας ταύτας ἀγαθὰς, ἄγειν τε τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ ἀδάρ.

22 * In ijs enim diebus quieuerunt Judæi ab inimicis suis, & mensem in quo cõuersus est eis qui erat Adar, à luctu in gaudiũ, & à tristitia in bonam diem, agerent totum in bonos dies nuptiarum & lætitiæ, mittentes partes amicis & pauperibus.

22 * ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἀνεπαύσαντο οἱ ἰουδαῖοι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν· καὶ τὸν μῆνα ἐν ᾧ ἐστράφη αὐτοῖς ὁ λοιμὸς ἀδὰρ ἀπὸ πένθους εἰς χαρὰν, καὶ ἀπὸ ὀδύνης εἰς ἀγαθὴν ἡμέραν, ἄγειν ὅλον εἰς ἀγαθὰς ἡμέρας γάμων καὶ εὐφροσύνης, ἀποστέλλοντες μερίδας τοῖς φίλοις καὶ τοῖς πτωχοῖς.

23 * Susceperunt Judæi sicut scripsit eis Mardochæus.

23 * καὶ ἀπεδέξαντο οἱ ἰουδαῖοι καθὼς ἔγραψεν αὐτοῖς ὁ μαρδοχαῖος.

24 * Qualiter Aman Amadathu Macedo bellabat contra eos, sicut posuit sententiam & sortem vt deleret eos.

24 * πῶς ἀμὰν ὁ ἀμαδαθοῦ ὁ μακεδὼν ἐπολέμει αὐτούς, καθὼς ἔθετο ψῆφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς.

25 * Et quomodo introiuit ad regem, dicens vt suspenderet Mardochæum. quæcunque autem conatus est inducere contra Judæos mala, super ipsum facta sunt; & suspensus est ipse, & filij sui.

25 * καὶ ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, λέγων κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον. ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν ἐπάξαι ἐπὶ τοὺς ἰουδαίοις κακά, ἐπ' αὐτὸν ἐγένοντο· καὶ ἐκρεμάσθη αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ.

26 * Propter hoc appellati sunt dies illi Phurim propter sortes; quia lingua eorum vocantur Phurim, propter verba epistolæ huius; & quæcunque passi sunt propter eam, & quæcunque eis facta sunt, & statuit.

26 * διὰ τοῦτο ἐπεκλήθησαν αἱ ἡμέραι αὗται φουρὶμ διὰ τοὺς κλήρους· ὅτι τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν καλοῦνται φουρίμ, διὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστολῆς ταύτης· καὶ ὅσα πεπόνθασιν διὰ αὐτήν, καὶ ὅσα αὐτοῖς ἐγένετο, καὶ ἔστησε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Et Iehudæi qui erant in Susan, congregati sunt decima tertia eiusdem, & quartadecima, & quieuerunt quintadecima eius, & fecerunt eum diem conuiuij & lætitiæ. [19] Idcircò Iehudæi villici qui habitant in ciuitatibus villarum, faciunt die quartadecima mensis Adar, lætitiam & conuiuium, & diem bonum, & mittunt dona vnusquisque proximo suo.

[20] Scripsit autem Mardechai omnia verba hæc; misitque literas ad vnumquemque Iehudæorum, qui erant in regionibus regis Ahhasueri, tam propinquorum quàm remotorum. [21] Statuendo eis decretum legis, vt celebrarent diem decimamquartam mensis Adar, & diem decimamquintam eiusdem singulis annis. [22] In diebus istis tempore quo quieuerunt Iehudæi ab auctoribus inimicitiarum suarum, & mense qui conuersus est eis à dolore in lætitiam, & de luctu in diem bonum, vt facerent in eis dies conuiuij, & lætitiæ, & vt mitterent munera quisque proximo suo, & dona pauperibus. [23] Et susceperunt Iehudæi super se omnia, quæ inceperant facere, & quod scripserat Mardechai pro eis. [24] Haman enim filius Hamadathai de prosapia Agag hostis Iehudæorum excogitauerat contra Iehudæos, vt perderet eos, proiecerátque Phura, id est, sortem, vt conturbaret atque disperderet eos. [25] Et cùm intrasset [illegible] Ezzther coram rege, dixit ei rex, Conuertatur cogitatio eius mala quam machinatus est facere ipsi Mardechai, & Iehudæis in caput eius: & suspenderunt illum & filios eius super lignum.

[26] Ideo vocauerunt dies istos Puraia nomine sortis: propterea obseruant tempus singulis annis quo diuulgent dies miraculi, & verba voluminis huius, vt audiatur ab omnibus populis domus Israel, sciantque: & cur viderentur dies isti Puraia constituti, eò quòd factum fuisset in eis miraculum ipsi Mardechai, & Ezzther: & vt scirent salutem quæ euenit eis.

17 * קִיְּמוּ וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל־זַרְעָם
וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים
אֶת־שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־
שָׁנָה וְשָׁנָה׃

28 * וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר
וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר
וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים
וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם׃

29 * וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת־אֲבִיחַיִל
וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם אֵת אִגֶּרֶת
הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית׃

30 * וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־שֶׁבַע
וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי
שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃

31 * לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם
כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת
וְזַעֲקָתָם׃

32 * וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה
וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר׃

יוד

1 * וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מַס עַל־הָאָרֶץ
וְאִיֵּי הַיָּם׃

2 * וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת
מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃

3 * כִּי מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ
וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעוֹ׃

17 * Suſceperunt Iudæi ſuper ſe & ſemen ſuum, & ſuper cunctos qui religioni eorum voluerunt copulari, vt nulli liceat duos hos dies abſque ſolemnitate tranſigere quos ſcriptura teſtatur, & cętera expetunt tempora annis ſibi iugiter ſuccedentibus. 28 *Iſti ſunt dies quos nulla vnquam delebit obliuio, & per ſingulas generationes cunctæ in toto orbe prouinciæ celebrabũt, nec eſt vlla ciuitas in qua dies Phurim, id eſt, ſortium, non obſeruentur à Iudæis, & ab eorum progenie quæ his ceremonijs obligata eſt. 29 *Scripſerúntque Eſther regina filia Abiahil, & Mardochæus Iudæus etiam ſecũdam epiſtolam, vt omni ſtudio dies iſta ſolemnis ſancire-
30 tur in poſterum. *Et miſerunt ad omnes Iudæos qui in centum viginti ſeptem prouincijs regis Aſſueri verſabantur, vt haberent pacem & ſuſciperent veritatem:
31 * Obſeruantes dies ſortium, & ſuo tempore cum gaudio celebrarent, ſicut conſtituerant Mardochæus & Eſther. Et illi obſeruanda ſuſceperunt à ſe, & à ſemine ſuo ieiunia atq; clamores & ſortium dies.
32 *Et omnia quæ libri huius, qui vocatur Eſther, hiſtoria continentur. CAP. X.

1 REx verò Aſſuerus omnem terram & A cunctas maris inſulas fecit tributarias.
2 * Cuius fortitudo & imperium, & dignitas atque ſublimitas qua exaltauit Mardochæum, ſcripta ſunt in libris Medorum
3 atque Perſarum. *Et quomodo Mardochæus Iudaici generis ſecundus à rege Aſſuero fuerit, & magnus apud Iudæos, & acceptabilis plebi fratrum ſuorum, quærens bona populo ſuo, & loquens ea quæ ad pacem ſeminis ſui pertinerent.

Quæ habẽtur in Hebræo plena fide expreſſi: hæc autẽ quæ ſequũtur, ſcripta reperi in editione vulgata, quæ Græcorum lingua & literis continentur, & interim poſt finẽ libri hoc capitulum ferebatur, quod iuxta conſuetudinem noſtram obelo, id eſt, veru prænotauimus.

תרגום

17 קַיְּמוּ וְקַבִּילוּ יְהוּדָאֵי עֲלַיְיהוֹן וְעַל בְּנֵיהוֹן וְעַל כָּל דְּיוֹרָאֵי דְּמִתְוַסְפִין עֲלֵיהוֹן וְלָא יֶעְבַּר קְיָמָא דֵּיהוֹן לְמֶעְבַּד יָת תְּרֵין יוֹמַיָּא הָאִלֵּין כִּרְשִׁמְהוֹן כִּתְבֵיהוֹן וְכִזְמַנֵּיהוֹן בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא׃

28 וְיוֹמַיָּא הָאִלֵּין אִתְחַיְבוּ לְמֶהֱוֵי לְהוֹן דַּכְרָנָא וּלְאִתְעוֹבָדָא בְּהוֹן מִשְׁתְּיָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא יְחוּס בַּהֲנָיָא וְלֵוָאֵי וְיִחוּסָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּשַׁרְיָא בְּכָל פִּלְכָא וּפִלְכָא וְדִירִין בְּכָל קִרְחָא וְקִרְחָא וְיוֹמֵי פוּרְיָא הָאִלֵּין לָא יַעְבְּרוּן מִגּוֹ יְהוּדָאֵי וְדִכְרָנֵיהוֹן לָא יִשְׁתֵּיצֵי מִבְּנֵיהוֹן׃

29 וְכָתְבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בְּרִתֵּהּ דַּאֲבִיחַיִל וּמָרְדְּכַי יְהוּדָאֵי יָת כָּל תְּקָפָא הָדָא חָקְפָא דְּנִיסָא לְקַיָּמָא יָת אִגַּרְתָּא דְּפוּרְיָא הָדָא חִנְיָנָא׃

30 וְשַׁדַּר פִּטְקִין לְוָת כָּל יְהוּדָאֵי לְמְאָה וְעֶשְׂרִין וּשְׁבַע פִּלְכִין מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ פִּתְגָמֵי שְׁלָם וְהֵימָנוּתָא׃ 31 לְקַיָּמָא יָת יוֹמֵי פוּרְיָא הָאִלֵּין בְּעִדָּנֵיהוֹן הֵיכְמָה דְּקָיְמוּ עֲלֵיהוֹן מָרְדְּכַי יְהוּדָאֵי וְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְהֵיכְמָה דְּקָיְמוּ יְהוּדָאֵי עַל נַפְשֵׁיהוֹן וְעַל בְּנֵיהוֹן לְמֶהֱוֵיהוֹן דְּכִירִין פִּתְגָמֵי צוֹמָיָא וּצְלוֹתְהוֹן׃ 32 וְעַל מֵימַר אֶסְתֵּר אִתְקְיְמוּ פִּתְגָמֵי פוּרְיָא הָאִלֵּין וְעַל יַד מָרְדְּכַי אִתְכְּתִיבַת מְגִילְתָּא בְּפִטְקָא׃

יוד

1 וְשַׁוִּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כַּרְגָא עַל אַרְעָא וְהַפְרְכֵי יַמָּא׃

2 וְכָל עוֹבָדֵי תְקֵפְיֵהּ וּגְבוּרְתֵּיהּ וּפֵירוּשׁ רְבוּת מָרְדְּכַי דְּרַבְּיֵהּ מַלְכָּא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי מָדַאי וּפָרְסָאֵי׃

3 אֲרוּם מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה אַלְקַפְטָא לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְרַבָּן עַל כָּל יְהוּדָאֵי וּמְתְרָעֵי לְסַגֵּי אֲחוֹהִי דְּמִן שְׁבָטָא דְּבִנְיָמִין תְּבַע טָבְתָא לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְמַלֵּל שְׁלָמָא לְכָל זַרְעֵהּ דְּבֵית יַעֲקוֹב׃

* *Et ſuſceperunt Iudæi ſuper ſeipſos, & ſuper ſemen ſuum, & ſuper appoſitos ſuper eos, neque quidem aliter ꝟtentur.* 27

* *At dies hi ducentur in omne tempus, & memoriale eorum non deficiet ꝟſque ad generationes.* 28

* *Et ſcripſit Eſther regina filia Abichail, & Mardochæus Iudæus, quanta fecerunt, & firmamentum epiſtolæ Phurim.* 29

* *Et Mardochæus & Eſther regina, ſtatuerunt ſibi ſecundùm ſe, & tunc ſtatuentes ſecundùm ieiunium eorum, & conſilium ipſorum.* 30

* *Et Eſther ꝟverbo ſtatuit in æternum, & ſcriptum eſt in memoriali.* 31

27 * καὶ ϖεϑσεδέχονϖ ⑦ ἰϖδαῖοι ἐφ' ἑαυϖοῖς, καὶ ϶Πὶ ϖῷ ϖσέρμαϖι αὐϖῶν, καὶ ϶Πὶ ϖοῖς ϖεϑϖεθειμμένοις ἐπ' αὐ-
τῶν, ϗδὲ μὴ ἄλλως χεήϑειν).

28 * αἱ ϑ ἡμέραι αὗϖαι ἀχθήϑειν) εἰς ϖὸν ἅϖανϖα χεόνον,
καὶ ϖὸ μνημόσωνον αὐϖῶν ϗ μὴ ἐκλείϖῃ ἕως γενεῶν.

29 * καὶ ἔγεγαψεν ἐϑὴϱ ἡ βασίλισσα ϑυγάϖηρ ἀβι-
χαΐλ, καὶ μαρδοχαῖϑ ὁ ἰϖδαῖϑ, ὅσα ἐποίησαν, ϖ, ϖε
σερέωμα ϖῆς ϶Πιϖολῆς ϖῶν φυρείμ.

30 * καὶ μαρδοχαῖϑ καὶ ἐϑὴϱ ἡ βασίλισσα ἔϑηϖαν
ἑαυϖοῖς καϑ' ἑαυϖῶν· καὶ ϖότε ϖήσαντες κ϶ ϖὸ νηϖείαν
αὐϖῶν καὶ ϖὸ βελὸ αὐϖῶν.

31 * καὶ ἐϑὴϱ λόγῳ ἔϑηϖαν εἰς ϖὸν αἰῶνα, καὶ ἐγεγάφη
εἰς μνημόσωνον.

CAP. X. ί.

* *SCripſit autem rex ad regnum, & terræ, & maris,* 1

1 * Ἔγεγαψε δὲ ὁ βασιλεὺς ϶Πὶ ϖὸ βασιλείαν ϖ ϖε
γῆς καὶ ϖῆς ϑαλάσσης.

* *Et ꝟvim ſuam & fortitudinem diuitiasq; & gloriam regni ſui: ecce ſcripta ſunt in libro Perſarum & Medorum in memoriam.* 2

2 * καὶ ϖὸ ἰσχὺ αὐϖ καὶ ϖὸ μεγαλοδύναμον πλοῦ-
ϖόν ϖε καὶ δόξαν ϖῆς βασιλείας αὐϖ, ἰδὰ γέγεγαπϖαι ἐν
βιβλίῳ περσῶν καὶ μήδων εἰς μνημόσωνον.

* *Et Mardochæus ſecundus erat à rege Artaxerxe, & magnus erat in regno, & honoratus à Iudæis, & amatus narrauit educationem omni genti ſuæ.* 3

3 * ὅ, ϖε μαρδοχαῖϑ διεδέχεϖο ϖὸν βασιλέα ἀρϖα-
ξέρξην· καὶ μέγας ἦν ἐν ϖῇ βασιλείᾳ, καὶ δεδοξασ-
μένϑ ϗ ϖῶν ἰϖδαίων, καὶ φιλούμενϑ διηγεῖϖο ϖῷ
ἀγωγῷ ϖαν ϖῷ ἔϑνει αὐϖῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Statuerunt & receperunt Iehudæi ſuper ſe & ſuper filios ſuos, & ſuper incolas qui adiungerentur eis, vt non tranſgrederentur fœdus, ſed facerent duos dies illos iuxta characterem ſcripturæ ſuæ, & iuxta tempus eorum quolibet anno.

[28] Et dies iſti adiudicati ſunt vt eſſent eis in memoriale, & vt facerent in eis conuiuium per omnes generationes, familiam ſacerdotum & Leuitarum, & familiam domus Iſrael manentium in qualibet regione, & habitantium in ſingulis ciuitatibus: dies autem Puraia iſtorum non tranſibunt de medio Iehudæorum, & memoria eorum non abolebitur à filijs ſuis.

[29] Et ſcripſit Ezzther regina filia Abichail, & Mardechai Iehudæus omne volumen iſtud, fortitudinem miraculi, vt firmaren tepiſtolam Puraia iſtam ſecundò.

[30] Et miſit literas omnibus Iehudæis centum & viginti ſeptem prouincijs regni Ahhaſueros, verbis pacis & veritatis.

[31] Ad confirmandum dies Puraia iſtos in Adar, tempore operis eorum, ſecundùm quòd ſtatuerant eis Mardechæi Iehudæus, & Ezzther regina, & ſecundùm quòd firmauerant Iehudæi ſuper animas ſuas, & ſuper filios ſuos, vt eſſent memores verborum ieiuniorum atque orationis eorum.

[31] Et in dicto Ezzther firmata ſunt verba Puraia iſtorum, & per manum Mardechai ſcriptum eſt volumen in libro.

CAP. X.

ET poſuit rex Ahhaſueros tributum ſuper terram, & hipparchos maris.

[2] Omnia verò opera potentiæ eius & fortitudinis eius, & explicatio dignitatis Mardechai, qua magnificauit eum rex, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Madæorum & Parſæorum?

[3] Quoniam Mardechai Iehudæus capitaneus regis Ahhaſueri & princeps ſuper omnes Iehudæos, & acceptus multitudini fratrum ſuorum, qui erant de tribu Beniamin, quærebat bonum populo ſuo domui Iſrael, & loquebatur pacem omni ſemini ſuo, domui Iacob.

* *Et dixit Mardochæus,* 4
A Deo facta sunt ista.

* *Recordatus sum enim de* 5
somnio, quod videra de verbis his. neque enim præteriit ab eis verbum.

* *Paruus fons factus est* 6
fluuius, & erat lux, & Sol, & aqua multa. Esther est fluuius, quam duxit rex, & fecit reginam. * *At duo dra-* 7
cones ego sum & Aman.

* *At gentes quæ conuene-* 8
rant, vt perderent nomẽ Judæorum. * *At gens mea* 9
hic est Israel, qui clamauerũt ad Deum, & saluati sunt, et saluauit Dominus populum suum, & liberauit Dominus nos ab omnibus malis istis, & fecit Deus signa & portenta magna, quæ non facta fuerant inter gentes. propter hoc fecit sortes duas, vnam populo Dei, & vnam cunctis gentibus. & venerunt duæ sortes istæ in horam & tempus & diem iudicij coram Deo in omnibus gẽtibus. & recordatus est Deus populi sui, & iustificauit hæreditatẽ suam. * *Et erunt eis dies* 10
isti in mense Adar, quartadecima eiusdem mensis, cũ cœtu & gaudio & lætitia in conspectu Dei secundum generationem in æternum in populo suo.

CAP. XI.

ANno quarto, regnante 1
Ptolemæo et Cleopatra, attulit Dositheus, qui dicebat esse sacerdos & Leuites, et Ptolemæus filius eius protulit epistolã phurim, quam dixerũt esse & interpretatũ fuisse Lysimachum Ptolemæi qui in Hierusalẽ. * *Anno secũ-* 2
do, regnante Artaxerxe magno, vna Nisan, somniũ vidit Mardochæus filius Iari, filij Semei, filij Cisæi, ex tribu Bẽiamin, homo Judæus, habitãs in Susis ciuitate, homo magnus, minister existens in aula regis.

4 * καὶ εἶπε μαρδοχαῖος, ὧδε ὑπὸ θεοῦ ἐγένετο ταῦτα.
5 * ἐμνήσθην γὰρ περὶ τοῦ ἐνυπνίου, ὃ εἶδον περὶ τῶν λόγων τούτων· οὐδὲ γὰρ παρῆλθεν ἀπ' αὐτῶν λόγος.
6 * ἡ μικρὰ πηγὴ ἐγένετο ποταμός, καὶ ἦν φῶς, καὶ ἥλιος, καὶ ὕδωρ πολύ· ἐσθήρ ἐστιν ὁ ποταμός, ὃν ἠγάμησεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐποίησε βασίλισσαν.
7 * οἱ δὲ δύο δράκοντες ἐγώ εἰμι καὶ ἀμάν.
8 * τὰ ἔθνη τὰ συναχθέντα ἀπολέσαι τὸ ὄνομα τῶν ἰουδαίων.
9 * τὸ δὲ ἔθνος τὸ ἐμὸν οὗτός ἐστιν ὁ ἰσραὴλ οἱ βοήσαντες πρὸς τὸν θεὸν καὶ σωθέντες, καὶ ἔσωσε κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐρρύσατο κύριος ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν κακῶν τούτων, καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἃ οὐ γέγονεν ἐν τοῖς ἔθνεσι· διὰ τοῦτο ἐποίησε κλήρους δύο, ἕνα τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, καὶ ἕνα πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἦλθον οἱ δύο κλῆροι οὗτοι εἰς ὥραν καὶ καιρὸν, καὶ ἡμέραν κρίσεως ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἐμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐδικαίωσε τὸν κληρονομίαν αὐτοῦ.
10 * καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ ἡμέραι αὗται ἐν μηνὶ ἀδὰρ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, μετὰ συναγωγῆς καὶ χαρᾶς, καὶ εὐφροσύνης ἐνώπιον τοῦ θεοῦ εἰς γενεὰς εἰς τὸν αἰῶνα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

ιά.

1 * Ἔτους τετάρτου βασιλεύοντος πτολεμαίου καὶ κλεοπάτρας, εἰσήνεγκε δοσίθεος ὃς ἔφη εἶναι ἱερεὺς καὶ λευίτης, καὶ πτολεμαῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν τῶν φουρὶμ, ὃν ἔφασαν εἶναι καὶ ἑρμηνευκέναι λυσίμαχον πτολεμαίου τὸν
2 ἐν ἱερουσαλήμ. * ἔτους δευτέρου βασιλεύοντος ἀρταξέρξου τοῦ μεγάλου τῇ μιᾷ τοῦ νισὰν ἐνύπνιον εἶδε μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἰάιρου τοῦ σεμεὶ τοῦ κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν, ἄνθρωπος ἰουδαῖος οἰκῶν ἐν σούσοις τῇ πόλει, ἄνθρωπος μέγας, θεραπευτὴς ὢν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως.

4 * Dixitque Mardochæus: A
5 Deo facta sunt ista. * Recordatus sum somnij quod videram, hæc eadem significantis, nec eorum quicquam irri-
6 tum fuit. * Paruulus fons qui
C creuit in fluuium, & in lucem Solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit; Esther est, quam rex accepit vxorem, & voluit esse reginã.
7 * Duo autem dracones; ego
8 sum, & Aman. * Gentes quę conuenerant; hi sunt qui conati sunt delere nomẽ Iudæo-
9 rum. * Gens autẽ mea Israel est, quæ clamauit ad Dñm, & saluum fecit populũ suum: liberauitque nos ab omnibus malis, & fecit signa atque portenta inter gentes, & duas sortes esse præcepit, vnam populi Dei, & alterã cunctarũ gentiũ. venitque vtraque sors in statutũ ex illo iam tẽpore coram
D Deo vniuersis gentibus, & recordatus est Dominus populi sui, ac misertus hæreditatis
10 suæ. * Et obseruabuntur dies isti in mense Adar, quartadecima & quintadecima die eiusdem mensis, cũ omni studio, & gaudio in vnum cœtũ populi congregati in cunctas deinceps generationes populi Israel.

CAP. XI.

1 A ANno quarto, regnantibus Ptolemæo & Cleopatra, attulerunt Dositheus, qui se sacerdotem, & Leuitici generis ferebat, & Ptolemæus filius eius hanc epistolam Phurim, quam dixerunt interpretatum esse Lysimachum Ptolemæi filium in Ierusalem.

Hoc quoq; principiũ erat in editione vulgata, quod nec in Hebræo, nec apud vllũ fertur interpretum.

2 * Anno secundo regnãte Artaxerxe maximo, prima die mensis Nisan, vidit somnium Mardochæus filius Iaheri, filij Semei, filij Cis, de tribu Beniamin, homo Iudęus, qui habitabat in vrbe Susis, vir magn⁹, & inter primos aulæ regiæ.

* Erat autem de eo numero captiuorum quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis de Hierusalem cum Iechonia rege Iuda, & hoc eius somnium fuit.

* Apparuerunt voces & tumultus, tonitrua & terræmotus, & conturbatio super terram, & ecce duo dracones magni paratique contra se in prœlium.

* Ad quorum clamorẽ cunctæ concitatæ sunt nationes, vt pugnarent contra gentem iustorum.

* Fuítque dies illa tenebrarum, & discriminis, tribulationis & angustiæ, & ingens formido super terram.

* Conturbatáq; est gens iustorum timentium mala sua, & præparata ad mortem.

* Clamauerúntq; ad Deũ: & illis vociferantibus fons paruus creuit in fluuium maximum, & in aquas plurimas redundauit.

* Lux & Sol ortus est, & humiles exaltati sunt, & deuorauerunt inclytos.

* Quod cùm vidisset Mardochæus & surrexisset de stratu, cogitabat quid Deus facere vellet; & fixum habebat in animo, scire cupiens quid significaret somnium.

CAP. XII.

Sup.2.d. & 6.a

MOrabatur autem eo tempore in aula regis cũ Bagatha & Thara eunuchis regis, qui ianitores erant palatij.

* Cũmq; intellexisset cogitationes eorum, & curas diligentiùs peruidisset, didicit quòd conarentur in regẽ Artaxerxẽ manus mittere, & nũciauit super eo regi.

* Qui de vtroque habita quæstione, confessos iussit duci ad mortem.

* Rex autem quod gestum erat, scripsit in commentarijs. Sed & Mardochæus rei memoriam literis tradidit.

* ἐν τῷ αἰχμαλωσίας ἧς ἠχμαλώτευσε ναβεχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐξ ἱερουσαλὴμ μετὰ ἰεχονίου βασιλέως τοῦ ἰουδαίας· καὶ τοῦτο αὐτοῦ τὸ ἐνύπνιον.

* καὶ ἰδοὺ φωνὴ θορύβου βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ τάραχος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἰδοὺ δύο δράκοντες μεγάλοι ἕτοιμοι προσῆλθον ἀμφότεροι παλαίειν· καὶ ἐγένετο ἀπὸ φωνὴ μεγάλη.

* καὶ τῇ φωνῇ αὐτῶν ἡτοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον, ὥστε πολεμῆσαι δικαίων ἔθνος.

* καὶ ἰδοὺ ἡμέρα σκότους καὶ γνόφος, θλῖψις καὶ συνοχεία, κάκωσις καὶ τάραχος μέγας ἐπὶ τῆς γῆς.

* καὶ ἐταράχθη πᾶν ἔθνος δίκαιον φοβούμενοι τὰ ἑαυτῶν κακά, καὶ ἡτοιμάσθησαν ἀπολέσθαι.

* καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεόν· ἀπὸ δὲ τῆς βοῆς αὐτῶν, ἐγένετο ὡσανεὶ ἀπὸ μικρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας, ὕδωρ πολύ.

* καὶ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ οἱ ταπεινοὶ ὑψώθησαν καὶ κατέφαγον τοὺς ἐνδόξους.

* καὶ διεγερθεὶς μαρδοχαῖος ὁ ἑωρακὼς τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, καὶ τί ὁ θεὸς βεβούλευται ποιῆσαι, εἶχε τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐν παντὶ λόγῳ ἠθέλησεν ἐπιγνῶναι αὐτὸ ἕως τῆς νυκτός.

ιϛ'.

* Καὶ ἠσύχασε μαρδοχαῖος ἐν τῇ αὐλῇ μετὰ γαβαθὰ καὶ θάρρα τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως τῶν φυλασσόντων τὴν αὐλήν.

* ἤκουσέ τε αὐτῶν τοὺς λογισμούς, καὶ τὰς μεριμνας αὐτῶν ἐξηρεύνησε, καὶ ἔμαθεν ὅτι ἐπιμάζουσι τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν ἀρταξέρξῃ τῷ βασιλεῖ, καὶ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ αὐτῶν.

* καὶ ἐξήτασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο εὐνούχους αὐτοῦ, καὶ ὁμολογήσαντες ἀπήχθησαν.

* καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς τοῦτους εἰς μνημόσυνον· καὶ μαρδοχαῖος ἔγραψε περὶ τῶν λόγων.

* *Erat autem ex captiuitate quam captiuauit Nabuchodonosor rex Babylonis de Hierusalem cũ Jechonia rege Judææ, & hoc eius somnium.*

* *Et ecce vox tumultus, tonitrua & terræmotus, & conturbatio super terram: et ecce duo dracones magni parati processerunt vtriq; præliari: & facta est eorum vox magna.*

* *Et voce eorum parata est omnis gens ad prœlium, vt expugnarent iustorũ gentem.*

* *Et ecce dies tenebrarum & caliginis, tribulatio & angustia, afflictio & turbatio magna super terram.*

* *Et conturbata est omnis gens iusta timentes sua mala, & præparati sunt perire.*

* *Et clamauerunt ad Deum; ab autem clamore eorum, factum est sicut à paruo fonte fluuius magnus, aqua multa.*

* *Et lux & Sol ortus est, & humiles exaltati sunt, et deuorauerunt inclytos.*

* *Et cùm surrexisset Mardochæus qui vidit somnium hoc, & quid Deus deliberat facere, habuit in somnium hoc in corde, & in omni verbo voluit cognoscere hoc vsq; ad noctem.*

CAP. XII.

* ET *quieuit Mardochæus in aula cum Gabatha & Tharra duobus eunuchis regis custodientibus aulam.*

* *Audiuitque eorum cogitationes, & curas eorũ scrutatus est, & didicit quòd parant manus inijcere Artaxerxi regi, & demonstrauit regi de eis.*

* *Et quæsiuit rex duos eunuchos suos, & confitentes appensi sunt.*

* *Et scripsit rex sermones hos in cõmentarijs, & Mardochæus scripsit de verbis.*

‡ *Et præcepit rex Mardochæum deseruire in aula, & dedit ei dona propter hoc.*

‡ *Et erat Aman Amadathu Bugæus inclytus coram rege, & quæsiuit affligere Mardochæum & populum eius, propter duos eunuchos regis. at epistolæ est exemplar hoc.*

CAP. XIII.

Rex magnus Artaxerxes, his qui ab India vsque ad Æthiopiam, centum viginti septem prouinciarum, principes & locorum præsides ordinati sunt, hæc scribit.

‡ *Cùm multis imperassem gentibus & vniuersi dominarer orbis terræ, volui non temeritate potētiæ eleuatus, mitius autem & cum quiete semper gubernans, subiectos tranquillos semper statuere vita, & regnum quietū & peruium vsque ad fines præbens, renouaréque desideratam cunctis hominibus pacem.*

‡ *Quærente autem me à consiliarijs, quomodo duceretur hoc ad finem, qui sapientia apud nos præcedebat, & in beneuolentia immutabili, & firma fide approbatus est, & secundo regis dono præcedebat Aman, indicauit nobis in omnibus per orbē terræ tribubus commixtum esse inimicum populum quendā, legibus contrarium ad omnem gentem, & regum prætermittentes assiduè edicta, vt non deducatur qui à nobis dirigitur sine defectu principatus.*

‡ *Cùm didicissemus ergo quòd hæc gens sola in rebellione omni semper homini posita sit, vitam legum peregrinam permutans, & dissentiens nostris rebus, pessimáque consumens mala,*

‡ καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς μαρδοχαῖον θεραπεύειν ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα περὶ τούτου.

‡ καὶ ἰδὼν ἀμὰν ἀμαδαθοῦ βουγαῖον ἔνδοξον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐζήτησε κακοποιῆσαι τὸν μαρδοχαῖον καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως· τῆς δὲ ἐπιστολῆς ἐστι τὸ ἀντίγραφον τόδε.

ιγ'.

‡ Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἄρχουσι, καὶ ὑπάρχοις ὑποτεταγμένοις, τάδε γράφει.

‡ πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν καὶ πάσης ἐπικρατήσας οἰκουμένης, ἐβουλήθην μὴ τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας ἐπαιρόμενος, ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετ' ἠπιότητος ἀεὶ διεξάγων τοὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἀκυμάντοις διαπαντὸς καταστῆσαι βίον, τήν τε βασίλειαν εἰρήνην καὶ πορευτὴν μέχρι περάτων παρεξόμενος, ἀνανεώσασθαί τε τῇ ποθουμένῃ τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰρήνῃ.

‡ πυθομένου δέ μου τῶν συμβούλων πῶς ἂν ἀχθείη τοῦτο ἐπὶ πέρας, ὁ σωφροσύνῃ παρ' ἡμῖν διαπρέψας, καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἀπαραλλάκτῳ καὶ βεβαίᾳ πίστει ἀποδεδειγμένος, καὶ δευτερεῖα τῶν βασιλείων γέρας ἀπενηνεγμένος ἀμάν, ἀπέδειξεν ἡμῖν ἐν πάσαις ταῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην φυλαῖς ἀναμεμίχθαι δυσμενῆ λαόν τινα, τοῖς νόμοις ἀντίθετον πρὸς πᾶν ἔθνος, τά τε τῶν βασιλέων παραπέμποντας διηνεκῶς διατάγματα, πρὸς τὸ μὴ κατατείνειν τὴν ὑφ' ἡμᾶς κατευθυνομένην ἀμέμπτως συντέλειαν.

‡ διειληφότες οὖν ὡς τόδε τὸ ἔθνος μονώτατον ἐν ἀνυπαρξίᾳ παντὶ ἀνθρώπῳ κείμενον, διαστρόφοις νόμων ξενίζεσθαι παραλλάσσον καὶ δυσνοοῦν τοῖς ἡμετέροις πράγμασι, τὰ χείριστα συντελοῦν κακά,

‡ Præcepitque ei rex, vt in aula palatij moraretur, datis ei pro delatione muneribus. Sup. 2. d.

‡ Aman verò filius Amadathi Bugęus erat glorioſiſſimus coram rege, & voluit nocere Mardochæo & pōpulo eius pro duobus eunuchis regis, qui fuerant interfecti.

Hucusque proœmium. Quæ sequuntur in eo loco posita erant, vbi scriptum est in volumine, Et diripuerūt bona vel substantias eorum. *quæ in sola vulgata editione reperimus. Epistolæ autē hoc exemplar fuit.*

CAP. XIII.

A ‡ REx maximus Artaxerxes, ab India vsque Æthiopiá, centum viginti septem prouinciarum, principibus & ducibus, qui eius imperio subiecti sunt, salutem. Sup. 1. a.

‡ Cùm plurimis gentibus imperarem, & vniuersum orbem meæ ditioni subiugassem; volui nequaquam abuti potentiæ magnitudine, sed clementia & lenitate gubernare subiectos, vt absque vllo terrore vitam silentio transigētes, optata cunctis mortalibus pace fruerentur.

‡ Quærente autem me à consiliarijs meis, quomodo posset hoc impleri: vnus qui sapientia & fide cæteros præcellebat; & erat post regem secundus, Aman nomine, indicauit mihi in toto orbe terrarum populum esse dispersum, qui nouis vteretur legibus, & cōtra omnium gentium consuetudinem faciens, regū iussa contemneret, & vniuersarum concordiam nationū sua dissensione violaret.

B ‡ Quod cùm didicissemus, videntes vnam gētem rebellem aduersus omne hominum genus, peruersis vti legibus, nostrisq; iussionibus contraire, & turbare subiectarum nobis prouinciarum pacem atque concordiam; iussimus vt quoscūque Aman, qui omnibus prouinciis præpositus est, & secū-

dus à rege, & quem patris loco colimus monstrauerit, cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis suis. Nullúsque eorum misereatur quartadecima die duodecimi mensis Adar anni præsentis, vt nefarij homines vno die ad inferos descendentes, reddant imperio nostro pacem quam turbauerant. C

Hucusque exemplar epistolæ. Quæ sequuntur post eum locum scripta reperi, vbi legitur,

Pergénsque Mardochæus fecit omnia, quæ ei mandauerat Esther. *Nec tamen habetur in Hebraico, & apud nullum penitus feruntur interpretum.*

* Mardochæus autem deprecatus est Dominum, memor omnium operum eius, & dixit, Domine Domine rex omnipotens; in ditione enim tua cuncta sunt posita, & non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreueris saluare Israel. 5

* Tu fecisti cælum & terram, & quicquid cæli ambitu continetur. 6 D

* Dominus omnium es, nec est qui resistat maiestati tuæ. 7

* Cuncta nosti & scis, quia non pro superbia & contumelia, & aliqua gloriæ cupiditate fecerim hoc, vt non adorarē Aman superbissimū; libēter enim pro salute Israel, etiam vestigia pedum eius deosculari paratus essem: sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, & ne quenquam adorarem, excepto Deo meo. 8

* Et nūc Domine rex Deus Abraam miserere populi tui, quia volunt nos inimici nostri perdere, & hæreditatem tuam delere. 9

* Ne despicias partem tuam quam redemisti de Ægypto. 10

ESTHER.

καὶ ὡς τὸ μὴ τιμὴ βασιλείαν δυσαθείας τυγχάνειν· ὡς ἐπετάχαμεν οὖν ὑμῖν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ὑπὸ Αμαν τοῦ τεταγμένου ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ δευτέρου ὡς ἡμᾶς πάντας σὺν γυναιξὶ τέκνοις ἀπολέσθαι ὁλοθρίζοντας τῶν ἐχθρῶν ταῖς μαχαίραις ἀνόμου παντὸς οἴκου Φειδοῦς, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ἀδὰρ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους· ὅπως ἡ πάλαι ποτὲ νῦν δυσμενεῖς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βιαίως εἰς τὸν ᾅδην καταλθόντες, εἰς τὴν μετέπειτα χρόνον δύσαθῆ ἀτάραχα παρέχωσιν ἡμῖν διατέλους τὰ πράγματα.

* καὶ ἐδεήθη κυρίου, μνημονεύων πάντα τὰ ἔργα κυρίου· καὶ εἶπε, κύριε κύριε βασιλεὺς παντοκράτωρ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ σου πάντα ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντιδοξῶν σοι ἐν τῷ τέλειν σε σῶσαι τὸν Ισραήλ.

* ὅτι σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν θαυμαζόμενον ἐν τῇ ὑπ' οὐρανόν.

* καὶ κύριος εἶ πάντων, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιτάξεταί σοι τῷ κυρίῳ.

* σὺ πάντα γινώσκεις, σὺ οἶδας κύριε, ὅτι οὐκ ἐν ὕβρει, οὐδὲ ἐν ὑπερηφανίᾳ, οὐδὲ ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο τὸ μὴ προσκυνεῖν τὸν ὑπερήφανον ἀμάν, ὅτι εὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν Ισραήλ, ἀλλ' ἐποίησα τοῦτο, ἵνα μὴ θῶ δόξαν ἀνθρώπου ὑπεράνω δόξης θεοῦ, καὶ οὐ προσκυνήσω οὐδένα πλὴν σοῦ κύριε, καὶ οὐ ποιήσω αὐτὰ ἐν ὑπερηφανίᾳ.

* Καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ὁ βασιλεύς, φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου, ὅτι ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθοράν, καὶ ἐπεθύμησαν ἀπολέσθαι τὴν ἐξ ἀρχῆς κληρονομίαν σου.

* μὴ ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου, ἣν ἐλυτρώσω ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

& vt non regnum constantiam consequeretur: præcepimus igitur eos qui significantur vobis in scriptis ab Aman præposito in rebus et secundo à nobis, omnes cum mulieribus & filiis perdi radicitus inimicorũ gladiis sine omni misericordia & parcitate, quartadecima duodecimi mensis Adar præsentis anni: vt qui olim & nunc inimici in die vna violenter in infernum descendentes, in posterum tempus quietas & tranquillas præbeant nobis perfectè res.

5 *Et deprecatus est Dominum, memor omnium operũ Domini: & dixit, Domine Domine rex omnipotẽs, quia in potestate tua cuncta sunt, & non est qui resistat tibi cùm volueris tu saluare Israel.*

6 *Quia tu fecisti cælum et terram, & omne mirabile in sub cælo.*

7 *Et Dominus es omnium, & non est qui resistat tibi Domino.*

8 *Tu omnia nosti, tu scis Domine, quia non in contumelia neque in superbia, neque in gloriæ cupiditate feci hoc, vt non adorarem superbum Aman, quia cõplacebam deosculari vestigia pedum eius ad salutem Israel: sed feci hoc, vt non ponerem gloriam hominis super gloriam Dei: & non adorabo quenquam præter te Domine, & non faciam hoc in superbia.*

9 *Et nunc Domine Deus rex, parce populo tuo, quia respiciunt nos in perditionem, & desiderauerunt perdere eam quæ à principio, hæreditatem tuam.*

10 *Ne despicias partem tuã, quam tibi redemisti de terra Ægypti.*

* *Exaudi deprecationem meam, & propitius esto sorti tuæ, & conuerte luctũ nostrum in gaudium, vt viuentes laudemus tuum nomen Domine, & ne perdas os laudantium te Domine.*

* *Et omnis Israel clamauerunt ex fortitudine sua, quoniam mors eorum in oculis eorum.* CAP. XIIII.

ET *Esther regina confugit ad Dominum, in agone mortis comprehensa.* * *Et deponẽs vestes gloriæ suæ, induta est indumentis angustiæ & luctus. & pro superbis vnguentis, cinere & stercore impleuit caput suum, & corpus suum humiliauit valde. & omnem locum exultationis suæ impleuit laceratis crinibus suis.*

* *Et deprecabatur Dominum Deum Israel, & dixit:*

* *Domine mi, rex noster tu es solus, adiuua me solitariam, & non habentem adiutorem nisi te, quoniam periculum meum in manu mea.*

* *Ego audiui à natiuitate mea in tribu familiæ meæ, quòd tu Domine tulisti Israel de omnibus gentibus, & patres nostros de omnibus maioribus suis in hæreditatem sempiternam, & fecisti eis quæ locutus es.*

* *Et nunc peccauimus in conspectu tuo, & tradidisti nos in manus inimicis nostris, eò quòd glorificauimus deos eorũ, iustus es Domine.*

* *Et nunc non eis sufficit in amaritudine seruitutis nostræ, sed posuisti manus eorum super manus idolorum suorũ, vt extollerẽt determinationem oris tui, & delerẽt hæreditatem tuam, & obturarent os laudãtium te, & extinguerẽt gloriã domus tuæ, & altaris tui, et aperirẽt os gentium ad virtutes stultorum, & magnificaretur rex carnalis in sempiternum.*

11 * ἐπάκουσον τ δεήσεώς μου, καὶ ἱλάσθητι τῇ κλήρῳ σου, καὶ στρέψον τὸ πένθος ἡμῶν εἰς εὐωχίαν, ἵνα ζῶντες ὑμνήσωμέν σου τὸ ὄνομα κύριε, καὶ μὴ ἀφανίσῃς στόμα αἰνούντων σε κύριε.

12 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐκέκραξαν ἐξ ἰσχύος αὐτῶν, ὅτι θάνατος αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν.

ιδ'.

1 * Καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα κατέφυγεν ἐπὶ τὸν κύριον, ἐν ἀγῶνι θανάτου κατειλημμένη.

2 * καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς δόξης αὐτῆς, ἐνεδύσατο ἱμάτια στενοχωρίας καὶ πένθους· καὶ ἀντὶ τῶν ὑπερηφάνων ἡδυσμάτων, ἀποδοῦσα κοπρίων ἐνέπλησε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐταπείνωσε σφόδρα· καὶ πάντα τόπον ἀγαλλιάματος αὐτῆς ἔπλησε θριπῶν τειχῶν αὐτῆς.

3 * καὶ ἐδέετο κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ καὶ εἶπε·

4 * κύριέ μου ὁ βασιλεὺς ἡμῶν σὺ εἶ μόνος, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ μὴ ἐχούσῃ βοηθὸν εἰμὴ σέ, ὅτι κίνδυνός μου ἐν χειρί μου.

5 * ἐγὼ ἤκουον ἐκ γενετῆς μου ἐν φυλῇ πατριᾶς μου, ὅτι σὺ κύριε ἔλαβες τὸν ἰσραὴλ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ πάντων τῶν προγόνων αὐτῶν εἰς κληρονομίαν αἰώνιον, καὶ ἐποίησας αὐτοῖς ὅσα ἐλάλησας.

6 * καὶ νῦν ἡμάρτομεν ἐνώπιόν σου, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, διότι ὧν ἐδοξάσαμεν τοὺς θεοὺς αὐτῶν, δίκαιος εἶ κύριε.

7 * καὶ νῦν οὐκ ἐκάνωσαν ἐν πικρασμῷ δουλείας ἡμῶν, ἀλλ' ἔθηκας τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων αὐτῶν, ἐξᾶραι ὁρισμὸν στόματός σου καὶ ἀφανίσαι κληρονομίαν σου, καὶ ἐμφράξαι στόμα αἰνούντων σε, καὶ σβέσαι δόξαν οἴκου σου καὶ θυσιαστηρίου σου, καὶ ἀνοῖξαι στόμα ἐθνῶν εἰς ἀρετὰς ματαίων, καὶ θαυμαθῆναι βασιλέα σάρκινον εἰς αἰῶνα.

11 * Exaudi deprecationẽ meã, & propitius esto sorti & funiculo tuo: & conuerte luctum nostrũ in gaudium; vt viuentes laudemus nomen tuum, Domine, & ne claudas ora te
12 canentiũ. * Omnis quoque Israel pari mente & obsecratione clamauit ad Dominum, eò quòd eis certa mors impẽderet.

CAP. XIIII.

1 * ESther quoque regina cõ-
A fugit ad Dominum, pauens periculũ quod imminebat. * Cumque depositisset
2 vestes regias, fletibus & luctui apta indumenta suscepit, & pro vnguentis variis cinere & stercore impleuit caput, & corpus suum humiliauit iciuniis, omniaq; loca, in quibus antea lætari consueuerat, crinium laceratione compleuit.

3 * Et deprecabatur Dominũ
4 Deũ Israel, dicens: * Domine mi, qui rex noster es solus, adiuua me solitariam: & quia præter te nullus est auxiliator alius; periculũ meum in mani-
5 bus meis est. * Audiui à patre meo quòd tu Domine tulisses Israel de cunctis gẽtibus, & patres nostros ex omnibus retro maioribus suis, vt possideres hæreditatem sempiternam, fecistique eis sicut locu-
6 tus es. * Peccauimus in conspectu tuo, & idcirco tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum. coluimus enim deos eorũ. iustus es Domine.

7 * Et nunc non eis sufficit, quòd durissima nos opprimunt seruitute, sed robur
B manuum suarum idolorum potentiæ deputantes, volunt tua mutare promissa, & delere hæreditatem tuam, & claudere ora laudantium te, atque extinguere gloriam templi & altaris tui, vt aperiant ora gentium, & laudent idolorum fortitudinem, & prædicent carnalem regem in sempiternum.

8 ‡ Ne tradas Dñe ſceptrum tuum his qui non ſunt, ne rideant ad ruinam noſtram, ſed conuertere conſilium eorum ſuper eos, & eum qui in nos cœpit ſæuire, diſperde. 9 ‡ Memento Domine & oſtende te nobis in tẽpore tribulationis noſtræ, & da mihi fiduciã Dñe rex deorum & vniuerſæ poteſtatis: tribue ſermonem compoſitum in ore meo in conſpectu leonis, & trãſfer cor illius in odium hoſtis noſtri, vt & ipſe pereat, & cęteri qui ei cõſentiunt. 10 ‡ Nos autem libera in manu tua, & adiuua me nullum aliud auxilium habentem, niſi te Domine qui habes omnium ſcientiam, & noſti quia oderim gloriam iniquorum, & deteſter cubile incircunciſorum & omnis alienigenæ. 11 ‡ Tu ſcis neceſsitatẽ meam quòd abominer ſignũ ſuperbiæ & gloriæ meæ, quod eſt ſuper caput meum in diebus oſtentationis meæ, & deteſter illud quaſi pannũ menſtruatę, & non portem in diebus ſilentij mei, & quòd non comederim in menſa Aman, nec mihi placuerit conuiuium regis, & non biberim vinum libaminum, & nunquam lætata ſit ancilla tua ex quo huc translata ſum vſque in præſentem diem, niſi in te Domine Deus Abraam. 12 ‡ Deus fortis ſuper omnes, exaudi vocem eorum qui nullã aliam ſpem habent; & libera nos de manu iniquorum, & erue me à timore meo. *Hæc quoque addita reperi in editione vulgata.*

CAP. XV.

1 ET mandauit ei, haud dubium, quin Eſther Mardochæus, vt ingrederetur ad regem, & rogaret pro populo ſuo & pro patria ſua. 2 ‡ Memorare, inquit, dierum humilitatis tuæ, quomodo nutrita ſis in manu mea, quia Aman ſecundus à rege locutus eſt contra nos in mortem, & tu inuoca Dominũ, & loquere regi pro nobis, & libera nos de morte. *Nec non & iſta quæ ſubdita ſunt in editione vulgata reperi.*

3 Die autem tertio depoſuit veſtimenta ornatus ſui, & circundata eſt gloria ſua.

8 ‡ μὴ παραδῶς κύριε τὸ σκῆπτρόν σου τοῖς μὴ ὄσι, καὶ μὴ καταγελάτωσαν ἐν τῇ πτώσει ἡμῶν, ἀλλὰ στρέψον τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς· τὸν δὲ ἀρξάμενον ἐφ' ἡμᾶς παραδειγμάτισον.

9 ‡ μνήσθητι κύριε γνώσθητι ἐν καιρῷ θλίψεως ἡμῶν, καὶ ἐμὲ θαρσύνοντος βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν καὶ πάσης ἀρχῆς ὑπερεχόντων, δὸς λόγον εὔρυθμον εἰς τὸ στόμα μου ἐνώπιον τοῦ λέοντος, καὶ μετάθες τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς μῖσος τοῦ πολεμοῦντος ἡμᾶς εἰς συντέλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμονοούντων αὐτῷ.

10 ‡ ἡμᾶς δὲ ῥῦσαι ἐν χειρί σου, καὶ βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ μὴ ἐχούσῃ ἕτερον βοηθὸν εἰ μὴ σέ· κύριε πάντων γνῶσιν ἔχεις.

11 ‡ καὶ οἶδας ὅτι ἐμίσησα δόξαν ἀδίκων, καὶ βδελύσσομαι κοίτην ἀπεριτμήτων καὶ παντὸς ἀλλοτρίου· σὺ οἶδας τὴν ἀνάγκην μου, ὅτι βδελύσσομαι τὸ σημεῖον τῆς ὑπερηφανίας μου ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου, βδελύσσομαι αὐτὸ ὡς ῥάκος καταμηνίων, καὶ οὐ φορῶ αὐτὸ ἐν ἡμέραις ἡσυχίας μου, καὶ οὐκ ἔφαγεν ἡ δούλη σου τραπέζαν Αμάν, καὶ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως, οὐδὲ ἔπιον οἶνον σπονδῶν, καὶ οὐκ ηὐφράνθη ἡ δούλη σου ἀφ' ἡμέρας μεταβολῆς μου μέχρι νῦν.

12 ‡ πλὴν ἐπὶ σοὶ κύριε ὁ θεὸς Αβρααμ ὁ θεὸς ἰσχύων ἐπὶ πάντας, εἰσάκουσον φωνῆς ἀπηλπισμένων, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν πονηρευομένων, καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου.

ιέ.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς ἐπαύσατο προσευχομένη, ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς πτοίας, καὶ περιεβάλετο δόξαν αὐτῆς.

8 ‡ *Ne tradas Domine ſceptrum tuum his qui nõ ſunt, & ne derideant in caſu noſtro, ſed conuerte conſilium eorum ſuper eos: at qui incœpit ſuper nos diſperde.*

9 ‡ *Memento Domine, notum te fac in tempore tribulationis noſtræ, & da mihi fiduciam rex gentium & omnis principatus dominator, tribue ſermonem compoſitum in ore meo in conſpectu leonis, & transfer cor illius in odium oppugnantis nos in perditionem eius & eorum qui conſentiunt ei.*

10 ‡ *Nos autem libera in manu tua, & adiuua me ſolitariam, & non habentem alium adiutorem niſi te, Domine, omniũ ſcientiam habẽs.*

11 ‡ *Et noſti quòd oderim gloriam iniquorum, & deteſter cubile incircunciſorum, & omnis alienigenæ; tu ſcis neceſſitatem meam, quòd abominer ſignum ſuperbiæ meæ quod eſt ſuper caput meum in diebus oſtentationis meæ; deteſter illud quaſi pannum menſtruorum, & non portem illud in diebus ſilentij mei, & non comederit ancilla tua in menſa Aman, & non magnificauerim conuiuium regis, neque biberim vinum libaminum, & non lætata ſit ancilla tua à die tranſlationis meæ vſque nunc.*

12 ‡ *Verùm in te Domine Deus Abraam, Deus fortis ſuper omnes, exaudi vocem deſperantium, & libera nos de manu malignantium, & libera me à timore meo.*

CAP. XV.

3 ‡ ET *factum eſt in die tertia vt ceſſauit orans, depoſuit veſtimenta luctus & induta eſt gloria ſua.*

* *Et facta splendens, cùm* 4
inuocasset omnium spectatorem & saluatorẽ, assumpsit duas famulas: & quidem super vnam innitebatur, quasi delicata; at altera sequebatur leuans indumentum eius.

* *Et ipsa rubefacta vigore pulchritudinis suæ, &* 5
vultus eius hilaris quasi amabilis; at cor eius arctatum præ timore.

* *Et ingressa omnes portas,* 6
stetit coram rege, & ipse sedebat super solium regni sui, & omnem stolam splendoris sui indutus erat, totus in auro & lapidibus preciosis, & erat terribilis nimis.

* *Et eleuans faciem suam* 7
incensam gloria, in acie furoris conspexit, & corruit regina, & mutauit colorem suũ in dissolutione, & reclinauit se super caput ancillæ præcedentis.

* *Et conuertit Deus spi-* 8
ritum regis in mansuetudinem: & festinans exiliuit de solio, & assumpsit eam in vlnis suis donec rediret, & consolabatur eam verbis pacificis: & dixit ei, Quid est Esther? ego frater tuus, confide, non morieris, quoniam cõmune præceptum nostrum est.

* *Accede, & tollens au-* 9
ream virgam, imposuit super collum eius.

* *Et amplexatus est eam* 10
& dixit, Loquere mihi.

* *Et dixit ei, Vidi te do-* 11
mine quasi angelum Dei, & turbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ.

* *Quoniam mirabilis es* 12
domine, & facies tua gratiarum plena.

* *Cùm autem loqueretur* 13
ipsa, corruit præ dissolutione sua.

* *Et rex turbabatur, &* 14
omnis famulatus eius consolabatur eam.

4 * καὶ γνηθεῖσα ἐπιφανὴς, ἐπικαλεσαμένη τὸν πάντων ἐπόπτην καὶ σωτῆρα, παρέλαβε τὰς δύο ἄβρας· καὶ τῇ μὲν μιᾷ ἐπηρείδετο, ὡς τρυφερευομένη, ἡ δὲ ἑτέρα ἐπηκολούθει κουφίζουσα τὴν ἔνδυσιν αὐτῆς.

5 * καὶ αὐτὴ ἐρυθριῶσα ἀκμῇ κάλλους αὐτῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν ὡς προσφιλές, ἡδὲ καρδία αὐτῆς ἀπεσενωμένη ἀπὸ τοῦ φόβου.

6 * καὶ εἰσελθοῦσα πάσας τὰς θύρας, κατέστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ πᾶσαν τὴν στολὴν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνεδεδύκει, ὅλος διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ ἦν φοβερὸς σφόδρα.

7 * καὶ ἆρας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πεπυρωμένον δόξῃ, ἐν ἀκμῇ θυμοῦ ἔβλεψε· καὶ ἔπεσεν ἡ βασίλισσα καὶ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς ἐν ἐκλύσει, καὶ κατέκυψεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἄβρας τῆς προπορευομένης.

8 * καὶ μετέβαλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως εἰς πραότητα· καὶ ἀγωνιάσας, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ μέχρις οὗ κατέστη, καὶ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς· καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἐστὶν ἐσθήρ; ἐγὼ ὁ ἀδελφός σου, θάρσει μὴ ἀποθάνῃς, ὅτι κοινὸν τὸ πρόσταγμα ἡμῶν ἐστι.

9 * προσέλθε, καὶ ἆρας τὴν χρυσῆν ῥάβδον, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς.

10 * καὶ ἠσπάσατο αὐτὴν καὶ εἶπεν, λάλησόν μοι.

11 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε κύριε ὡς ἄγγελον θεοῦ, καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς δόξης σου.

12 * ὅτι θαυμαστὸς εἶ κύριε, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαρίτων μεστόν.

13 * ἐν ᾧ τῷ διαλέγεσθαι αὐτὴν, ἔπεσεν ἀπὸ ἐκλύσεως αὐτῆς.

14 * καὶ ὁ βασιλεὺς ἐταράσσετο καὶ πᾶσα ἡ θεραπεία αὐτοῦ παρεκάλει αὐτήν.

4 * Cùmq; regio fulgeret habitu, & inuocasset omniũ rectorem & saluatorem Deum, assumpsit duas famulas, & super vnam quidem innitebatur quasi prædelicijs & nimia teneritudine corpús suum ferre non sustinens; altera autem famularum sequebatur dominam, defluentia in humum indumenta sustentans.

5 * Ipsa autem roseo colore vultum perfusa, & gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum, & nimio timore contractum.

6 * Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia, stetit contra regem vbi residebat super solium regni sui, indutus vestibus regijs auróque fulgens & preciosis lapidibus. erátque terribilis aspectu.

7 * Cúmque eleuasset faciem & ardentibus oculis furorem pectoris indicasset, regina corruit, & in pallorem colore mutato, lassum super ancillulam reclinauit caput.

8 * Conuertítque Deus spiritum regis in mansuetudiné, & festinus ac metuens exiliuit de solio, & sustentans eam vlnis suis, donec rediret ad se, his verbis blandiebatur: Quid habes Esther? Ego sum frater tuus, noli metuere, non morieris; nõ enim pro te, sed pro omnibus hęc lex cõstituta est.

9 * Accede igitur & tange sce-
10 ptrum. * Cúmque illa reticeret, tulit auream virgam, & posuit super collum eius, & osculatus est eam, & ait, Cur mihi non loqueris?

11 * Quæ respondit, Vidi te domine quasi angelum Dei, & conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ.

12 * Valdè enim mirabilis es dñe, & facies tua plena est
13 gratiarũ. * Cúmq; loqueretur, rursus corruit, & penè exani-
14 mata est. * Rex autem turbabatur, & omnes ministri eius consolabantur eam.

CAP. XVI.

1 REx magnus Artaxerxes ab India vsque Æthiopiam, centũ viginti septem prouinciarum ducibus ac principibus qui nostræ iussioni obediunt, salutem dicit.

2 * Multi bonitate principum & honore qui in eos collatus est, abusi sunt in superbiam, & non solùm subiectos regibus nituntur opprimere, sed datam sibi gloriam non ferentes, in ipsos qui dederunt, moliuntur insidias.

3 * Nec contenti sunt gratias non agere beneficijs, & humanitatis in se iura violare, sed Dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere sententiam.

4 * Et in tantum vesaniæ proruperunt, vt eos qui credita sibi officia diligenter obseruant, & cuncta agunt vt omnium laude digni sint; mendaciorum cuniculis conentur subuertere, dum aures principum simplices ex sua natura alios æstimantes, calida fraude decipiunt.

5 * Quæ res & ex veteribus probatur historijs, & ex his quæ geruntur quotidie, quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia deprauentur.

B

6 * Vnde prouidendum est paci omnium prouinciarum.

7 * Nec putare debetis si diuersa iubeamus ex animi nostri venire leuitate, sed pro qualitate & necessitate temporum, vt rei publicæ possit vtilitas ferre sententiam.

8 * Et vt manifestius quod dicimus intelligatis: Aman filius Amadathi & animo & gẽte Macedo alienúsq; à Persarum sanguine, & pietatem nostram sua crudelitate commaculans, peregrinus à nobis susceptus est, & tantam in se expertus humanitatẽ, vt pater

ις'.

1 * Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις χωρῶν ἄρχουσι καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι, χαίρειν.

2 * πολλοὶ τῇ πλείστῃ τῶν εὐεργετούντων χρηστότητι πυκνότερον τιμωμένοι, μεῖζον ἐφρόνησαν, καὶ οὐ μόνον οὐ ὑποτεταγμένους ἡμῖν ζητοῦσι κακοποιεῖν, τόν τε χορὸν οὐ δυνάμενοι φέρειν, καὶ τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ἐπιχειροῦσι μηχανᾶσθαι. * καὶ τὴν εὐχαριστίαν οὐ μόνον ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀναιροῦντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν ἀπειραγάθων κόμποις ἐπαρθέντες, τοῦτο πρῶτα καταφρονοῦσι τοῦ ἀεὶ θεοῦ τὴν μισόπονηρον ὑπολαμβάνουσιν ἐκφυγεῖν δίκην.

4 * πολλάκις δὲ καὶ πολλοὺς τῶν ἐπ' ἐξουσίαις τεταγμένων τῶν πεπιστευμένων χειρίζειν φίλων τὰ πράγματα ἀναμιξίαις μετέχοις αἱμάτων ἀθώων καταστήσασα, περιέβαλε συμφοραῖς ἀνηκέστοις, τῷ τῆς κακοηθείας ψεύδει ἀναλογισαμένων, τὴν τῶν ὑπερεχόντων ἀκέραιον ἀγνωμοσύνην.

5 * σκοπεῖν δὲ ἔξεστιν ἐκ τούτων ἐκ τῶν παλαιοτέρων ὡς πλεονεκτήκαμεν ἰσομοιρῶν, ὅσα ἐστὶ καὶ πόδας ὑμᾶς ἐκζητοῦντας δικαίως συμπεπερασμένα, τῇ τῶν ἀναξίως διωκομένων λοιμότητι.

6 * καὶ προσέχειν εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, ὥστε τὴν βασιλείαν ἀτάραχον τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις μετ' εἰρήνης παρέξομεθα.

7 * χρώμενοί τε μεταβολαῖς, τὰ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα διακρίνοντες ἀεὶ μετ' ἐπιεικείας ἀπαντήσεως. * ὡς γὰρ ἀμὰν ἀμαδαθοῦ μακεδών, ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος τοῦ τῶν περσῶν αἵματος, πολὺ διεστηκὼς τῆς ἡμετέρας χρηστότητος, καὶ ξενωθεὶς ἡμῖν, ἔτυχεν ἧς ἔχομεν πρὸς πάντα ἔθνος φιλανθρω-

CAP. XVI.

1 *Rex magnus Artaxerxes his qui ab India vsque ad Æthiopiam centum viginti septem Satrapis regionum principes sunt, et his qui nostra sapiunt, valere.*

2 * *Multi plurima eorum qui benefaciunt bonitate frequentius honorati, magis superbierunt; & non solum subiectos nobis quærunt afflige re, & vbertatem non potentes ferre, & in suos benefactores conantur machinari.*

3 * *Et gratitudinem non solum ab hominibus auferentes, sed & inexperientia bonorum elationibus eleuati, eius qui omnia cernit, semper Dei odiosam arbitrantur fugere posse sententiam.*

4 * *Sæpè autem & multos ex his qui in potestatibus cõstituti sunt, qui crediti sunt gubernare amicorum res, solatium participes sanguine innocentum constituens, induit calamitatibus immedicabilibus, prauitatis mendacio fraude decipientium, eorum qui dominantur simplicem beneuolentiam.*

5 * *Considerare autem licet non tantùm ex veteribus, vt tradidimus, historijs, quæ sunt prope vos quærentes iniquè consummata, eorũ qui indignè dominantur peste:*

6 * *Et attendere ad ea quæ post hæc, ita vt regnum sine turbatione omnibus hominibus cum pace præbeamus:*

7 * *Vtentesque mutationibus, ea autem quæ ad conspectum veniunt discernentes semper cum mansueta obuiatione.*

8 * *Vt enim Aman Amadathu Macedo, veritatibus alienus de Persarũ sanguine, & multũ distãs à nostra benignitate, et hospitatus à nobis, cõsecutus est quam habemus ad omnem gentẽ huma-*

nitatem in tantum, vt vocaretur noster pater & adoraretur ab omnibus, secundam regij throni personam gerens: non ferens autem superbiam, nixus est principatu priuare nos & spiritu.

πίαν ἐπιθεῖναι, ὡς τε ἀγορεύεσθαι ἡμῶν πατέρα καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων, τὸ δευτερεῖον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου προφερόμενον διατελεῖν· οὐκ ἐνέγκας δὲ τὴν ὑπερηφανίαν, ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος.

9 * *Et, nostrum saluatorem & in omnibus benefactorem Mardochæum, & irreprehensibilem regni consortem Esther cum omni horum gente, multiplicibus viarum deceptionibus expetens in perditionem. per enim modos istos existimauit accipiens nos desertos, Persarum dominiũ in Macedonas transferre.*

9 * τὸν τε ἡμέτερον σωτῆρα καὶ διὰ πάντων εὐεργέτην μαρδοχαῖον, καὶ τὴν ἄμεμπτον τῆς βασιλείας κοινωνὸν ἐθνῆ, σὺν παντὶ τῷ τούτων ἔθνει, πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς αἰτησάμενος εἰς ἀπώλειαν· διὰ γὰρ τῶν τρόπων τούτων οἰηθεὶς ἡμᾶς ἐρήμους, τὴν τῶν περσῶν ἐπικράτησιν εἰς τοὺς μακεδόνας μεταθέσθαι.

10 * *Nos verò ab exitiali traditos in necem Judæos, reperimus non malefactores existentes, iustissimis verò degentes legibus, existentes autem filios altissimi maximi viuentis Dei, qui dirigit nobisque & primogenitoribus nostris regnum in optima dispositione.*

10 * ἡμεῖς δὲ οὐκ ἀπὸ τοῦ τελεωτάτου παραδεδομένους εἰς ἀφανισμὸν ἰουδαίους, εὑρίσκομεν οὐ κακούργους ὄντας, δικαιοτάτοις δὲ πολιτευομένους νόμοις, ὄντας δὲ υἱοὺς τοῦ ὑψίστου μεγίστου ζῶντος θεοῦ, τοῦ κατευθύνοντος ἡμῖν τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν τὴν βασιλείαν ἐν τῇ καλλίστῃ διαθέσει.

11 * *Bene ergo facite non vtentes his quæ ab Aman Amadathu missæ fuerunt literis.*

11 * καλῶς οὖν ποιεῖτε μὴ χρησάμενοι τοῖς ὑπὸ ἀμὰν ἀμαδαθοῦ ἀποσταλεῖσι γράμμασι·

12 * *Propterea quòd hic qui hæc operatus est, ante Susarum portas appensus est cum omni familia, dignum eo qui omnium dominator Deo velociter reddente ei iudicium.*

12 * διὰ τὸ αὐτὸν τὸν ταῦτα ἐξεργασάμενον, πρὸς ταῖς θύσων πύλαις ἐσταυρῶσθαι σὺν τῇ πανοικίᾳ, τὴν καταξίαν τοῦ πάντα ἐπισκοποῦντος θεοῦ διατάχως ἀποδόντος αὐτῷ κρίσιν.

13 * *At exemplar epistolæ huius præponentes in omni loco, cũ libertate dimittatis Judæos vti suis legibus, & adiuuetis eos;* * *vt eos qui in tempus tribulationis impositi erant eis, vlciscantur tertiadecima duodecimi mensis Adar eadem die: hanc enim omniũ dominator Deus pro perditione electi generis fecit eis gaudium.*

13 * τὸ δὲ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐκθέντες ἐν παντὶ τόπῳ, μετὰ παρρησίας ἐᾶν τοὺς ἰουδαίους χρήσασθαι τοῖς ἑαυτῶν νόμοις.

14 * καὶ συνεπιχύειν αὐτοῖς· ὅπως τοὺς ἐν καιρῷ θλίψεως ἐπιθεμένους αὐτοῖς, ἀμύνωνται τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ἀδὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· ταύτην γὰρ ὁ πάντα δυνάστων θεὸς ἀντ' ὀλεθρίας τοῦ ἐκλεκτοῦ γένους ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφροσύνην.

nostèr vocaretur, & adoraretur ab omnibus post regem secundus. qui in tantum arrogantiæ tumorem sublatus est, vt regno priuare nos niteretur, & spiritu.

9 * Nam Mardochæum, cuius fide & beneficiis viuimus, & consortem regni nostri Esther cũ omni gente sua, nouis quibusdam atque inauditis machinis expetiuit in mortem, hoc cogitans vt illis interfectis insidiaretur nostræ solitudini, & regnum Persarum transferret in Macedonas.

10 * Nos autem à pessimo mortalium Iudæos neci destinatos, in nulla penitus culpa reperimus, sed è contrario iustis vtentes legibus, & filios Altissimi & Maximi semperque viuentis Dei, cuius beneficio & patribus nostris & vobis regnum est traditum, & vsque hodie custoditur.

11 * Vnde eas literas quas sub nomine nostro ille direxerat, sciatis esse irritas.

12 * Pro quo scelere ante portas huius vrbis, id est, Susis, & ipse qui machinatus est, & omnis cognatio eius pẽdet in patibulis nõ nobis, sed Deo reddente ei quod meruit.

13 * Hoc autem edictum quod nunc mittimus, in cunctis vrbibus proponatur, vt liceat Iudæis vti legibus suis.

14 * Quibus debetis esse adminiculo, vt eos qui se ad necem eorum parauerãt, possint interficere tertiadecima die mensis duodecimi, qui vocatur Adar. hanc enim diem Deus omnipotẽs mœroris & luctus eis vertit in gaudium.

15 * Vnde & vos inter cæteros festos dies hanc habetote diē, & celebrate eum cū omni lætitia: vt & in posterum cognoscantur, omnes qui fideliter Persis obediunt, dignam pro fide recipere mercedem; qui autē insidiantur regno eorum, perire pro scelere. 16 * Omnis autē prouincia & ciuitas, quæ noluerit solemnitatis huius esse particeps, gladio & igne pereat; & sic deleatur, vt non solùm hominibus, sed etiam inuia bestiis sit in sempiternum, pro exemplo contemptus & inobedientiæ.

15 * καὶ ὑμεῖς οὖν ἐν ταῖς ἐπωνύμοις ὑμῶν ἑορταῖς ἄγιστον ἡμέραν μετὰ πάσης εὐωχίας ἄγετε· ὅπως καὶ νῦν καὶ μετὰ ταῦτα σωτηρία ἡμῖν καὶ τοῖς εὐνοοῦσι πέρσαις, τοῖς δὲ ἡμῖν ἐπιβουλεύουσι, μνημόσυνον τῆς ἀπωλείας. 16 * πᾶσα δὲ πόλις ἢ χώρα ὅσυνολον ἥτις κατὰ ταῦτα μὴ ποιήσῃ, δόρατι καὶ πυρὶ καταναλωθήσεται μετ' ὀργῆς· οὐ μόνον ἀνθρώποις ἄβατον, ἀλλὰ καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῖς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἔχθιστός τε κατασταθήσεται.

15 * *Et vos ergo in insignibus vestris festiuitatibus insignem diem cum omni lætitia ducite: vt & nūc et post hæc salus nobis & beneuolis Persis, his verò qui nobis insidiantur, memoriale perditionis.* 16 * *Omnis autē ciuitas vel regio omnino quæ iuxta hæc non fecerit, lancea & igni consumetur cum ira, & non solùm hominibus inuia, sed & bestijs & volatilibus in omne tempus inimicissimáque constituetur.*

ΤΕΛΟΣ ΕΣΘΗΡ.

FINIS LIBRI ESTHER.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS PRIMVS IN IOB,
SECVNDVM TRANSLATIONEM LXX.

OGOR per ſingulos ſcripturæ diuinæ libros aduerſariorũ reſpondere maledictis,qui interpretationẽ meam, reprehenſionẽ Septuaginta interpretum criminantur:quaſi non & apud Græcos Aquila, Symmachus & Theodotion, vel verbum è verbo,vel ſenſum è ſenſu, vel ex vtroque commixtum, & mediæ temperatũ genus tranſlationis expreſſerint : & omnia veteris inſtrumenti volumina Origenes obelis aſteriſcisque diſtinxerit, quos vel additos,vel de Theodotione ſumptos, tranſlationi antiquæ inſeruit,probans defuiſſe quod additum eſt. Diſcant igitur obtrectatores mei recipere in toto,quod in partibus ſuſceperũt, aut interpretationem meam cum aſteriſcis ſuis radere. Neque enim fieri poteſt,vt quos plura intermiſiſſe ſuſceperint,non eoſdem etiam in quibuſdã erraſſe fateantur,præcipuè in Iob: cui ſi ea quæ ſub aſteriſcis addita ſunt, ſubtraxeris, pars maxima detruncabitur, & hoc duntaxat apud Græcos. Cæterùm apud Latinos,ante eam tranſlationem,quam ſub aſteriſcis & obelis nuper edidimus, ſeptingenti fermè aut octingenti verſus deſunt,vt decurtatus & laceratus, corroſusque liber fœditatẽ ſui publicè legentibus præbeat. Hæc autem tranſlatio nullum de veteribus ſequitur interpretem, ſed ex ipſo Hebraico, Arabicoque ſermone, & interdum Syro, nunc verba, nunc ſenſus, nunc ſimul vttunque reſonabit. Obliquus enim etiam apud Hebræos totus liber fertur & lubricus,& quod Græci Rhetores vocant ἐξηπατημένον,dum qui aliud loquitur,aliud agit : vt ſi velis anguillam vel murenulam ſtrictis tenere manibus, quantò fortiùs preſſeris, tantò citiùs elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis,Lyddæum quendam præceptorẽ, qui apud Hebræos primus haberi putabatur,nõ paruis redemiſſe nummis;cuius doctrina an aliquid profecerim, neſcio. hoc vnum ſcio,non potuiſſe me interpretari, niſi quod antè intellexeram. A principio itaque voluminis,vſque ad verba Iob,apud Hebræos proſa oratio eſt. Porrò à verbis Iob,in quibus ait: Pereat dies in qua natus ſum,& nox in qua dictum eſt, Conceptus eſt homo: vſque ad eum locum,vbi ante finem voluminis ſcriptũ eſt: Idcirco ipſe me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere: hexametri verſus ſunt,dactylo,ſpondæoq; currentes: & propter linguæ idioma,crebrò recipientes & alios pedes, nõ earundem ſyllabarum,ſed eorundem temporũ. Interdũ quoque rhythmus ipſe dulcis & tinnulus fertur numeris pedum ſolutis; quod metrici magis,quàm ſimplex lector, intelligunt. A ſupradicto autem verſu,vſque ad finẽ libri, paruum comma quod remanet, proſa oratione contexitur. Quod ſi cui videtur incredulũ, metra ſcilicet eſſe apud Hebræos,& in morem noſtri Flacci, Græcique Pindari, & Alcei, & Sappho,vel Pſalterium,vel Lamentationes Ieremiæ, vel omnia fermè Scripturarum cantica comprehendi; legat Philonem,Ioſephum,Origenem,Cæſarienſem Euſebium, & eorũ teſtimonio, me verum dicere, comprobabit. Audiant quapropter canes mei, idcirco me in hoc volumine laboraſſe, non vt interpretationem antiquam reprehenderem, ſed vt ea quæ in illa aut obſcura ſunt, aut omiſſa, aut certè ſcriptorum vitio deprauata, manifeſtiora noſtra interpretatione fierent, qui & Hebræum ſermonem ex parte didicimus, & in Latino penè ab ipſis cunabulis inter Grammaticos & Rhetores & Philoſophos detriti ſumus. Quòd ſi apud Græcos poſt Septuaginta editionem, iam Chriſti Euangelio coruſcante, Iudæus Aquila, & Symmachus ac Theodotion Iudaizantes hæretici ſunt recepti, qui multa myſteria Saluatoris ſubdola interpretatione celarunt, & tamen in ἑξαπλοῖς habentur apud Eccleſias, & explanantur ab eccleſiaſticis viris : quantò magis ego Chriſtianus, & de parentibus Chriſtianis natus, & vexillum crucis in mea fronte portans (cuius ſtudium fuit omiſſa repetere, deprauata corrigere, & ſacramenta Eccleſiæ puro & fideli aperire ſermone) vel à faſtidioſis, vel à malignis lectoribus non debeo reprobari? Habeant qui volunt

veteres

veteres libros, vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos, vel vncialibus (vt vulgò aiunt) literis, onera magis exarata, quàm codices: dummodo mihi, meisque permittant pauperes habere scedulas, & non tam pulchros codices quàm emendatos. Vtraque autem editio, & Septuaginta iuxta Græcos, & mea iuxta Hebræos, in Latinum meo labore translata est. Eligat vnusquisque quod vult, & studiosum me magis quàm maleuolum probet.

PROLOGVS SECVNDVS IN IOB, SECVNDVM HEBRAICVM.

SI fiscellam iunco texerem, aut palmarum folia complicarem, vt in sudore vultus mei comederem panem, & ventris opus solicita mente pertractarem, nullus morderet, nemo reprehenderet. Nunc autem quia iuxta sententiam Saluatoris volo operari cibum qui non perit, & antiquam diuinorum voluminum viam sentibus virgultisque purgare, error mihi geminus infigitur: corrector vitiorum, falsarius vocor, & errores non auferre, sed serere. Tanta est enim vetustatis consuetudo, vt etiam confessa plerisque vitia placeant: dum magis pulchros habere volunt codices, quàm emendatos. Quapropter ô fratres dilectissimi, vnicum nobilitatis & humilitatis exemplar, pro flabello, calathis, sportellisq; munusculis monachorum, spiritalia hæc & massura dona suscipite, ac beatum Iob, qui adhuc apud Latinos iacebat in stercore, & vermibus scatebat errorum, integrum immaculatúmque gaudete. Quomodo enim post probationem atque victoriam dnplicia sunt ei vniuersa reddita, ita ego in lingua nostra (vt audacter loquar) feci eum habere quæ amiserat. Igitur & vos & vnumquemque lectorem solita præfatione commoneo, & in principiis librorum eadem semper annectens, rogo, vt vbicunque semper præcedentes virgulas videritis, sciatis ea quæ subiecta sunt, in Hebraicis voluminibus non haberi. Porrò vbi stellæ imago præfulserit, ex Hebræo in sermone nostro addita sunt. Necnon & illa quæ haberi videbantur & ita corrupta erant, vt sensum legentibus tollerent, orantibus vobis magno labore correxi, magis vtile quid ex odio meo Ecclesiis Christi venturum ratus, quàm ex aliorũ negotio.

ARGVMENTVM IN LIBRVM IOB.

IN TERRA quidem habitasse Iob Vsitidi, in finibus Idumææ & Arabiæ fertur, & erat ei antè nomen Iobab. Et accepit vxorem Arabissam, & genuit filium, quem vocauit Ennon. Erat autem ipse filius quidem Zareth, de Esau filiis filius, de matre verò Bosra, ita vt sit quintus ab Abraham. Et hi sunt reges qui regnauerunt in Edom, in qua & ipse regnauit. Sed primus in ea regnauit Balach filius Beor, & nomen eiusdem ciuitatis Denaba. Post hunc autem Barich. Post eum Iobab, qui vocatur Iob. Post Iob autem Hussan, qui erat dux ex Themanorum regione. Et post illum regnauit Adar filius Bedath, qui excidit Madiam in campo Moab; & nomen ciuitatis eius Auith.

FINIS ARGVMENTI.

א

1
יש הָיָה בְאֶרֶץ־עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ
וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר
וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃
2 * וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים
וְשָׁלֹשׁ בָּנוֹת׃
3 * וַיְהִי מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת אַלְפֵי־צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי
גְמַלִּים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֶמֶד־בָּקָר וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
אֲתוֹנוֹת וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָּדוֹל
4 מִכָּל־בְּנֵי־קֶדֶם׃ * וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה
בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיֹתֵיהֶם
לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם׃
5 * וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב
וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְהֶעֱלָה עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם
כִּי אָמַר אִיּוֹב אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים
בִּלְבָבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל־הַיָּמִים׃
6 * וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־
יְהוָה וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם׃
7 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן
אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃
8 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְךָ עַל־
עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר
יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃
9 * וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר הַחִנָּם יָרֵא
אִיּוֹב אֱלֹהִים׃
10 * הֲלֹא־אַתָּ שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד־בֵּיתוֹ וּבְעַד
כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ
פָּרַץ בָּאָרֶץ׃
11 * וְאוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ אִם־
לֹא עַל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃

LIBER IOB.

CAP. I.

1
IR erat in terra Hus nomine Iob. Et erat vir ille simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens Inf. 2.a & 42.b
2 à malo. * Natíque sunt ei septem filij, & tres filię.
3 * Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia camelorum, quingenta quoque iuga boum, & quingentæ asinæ, ac familia multa nimis. Erátque vir ille magnus inter omnes Orientales.
4 * Et ibant filij eius, & faciebant conuiuia per domos, vnusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas vt comederent & biberent cum eis.
5 * Cúmq; in orbem transissent dies conuiuij, mittebat ad eos Iob, & sanctificabat illos, consurgénsq; diluculo offerebat holocausta per singulos. Dicebat enim, Ne Inf. 2.a
fortè peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob cũctis diebus.
6 * Quadam autem die cùm venissent filij Dei vt assisterẽt coram Domino, affuit inter eos etiam Sathan.
7 * Cui dixit Dominus, Vnde venis? Qui respondens, ait, Circuiui terram, & perambulaui eam.
8 * Dixítque Dominus ad eum: Nunquid considerasti seruũ meum Iob quòd non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus ac timens Deum & recedens à malo?
9 * Cui respondens Sathan, ait: Nunquid frustra Iob timet Deum?
10 * Nónne tu vallasti eum ac domum eius vniuersámque substantiam eius per circuitum? Operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra?
11 * Sed extẽde paululum manum tuam, & tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.

תרגום

א

גבר הֲוָה בְּאַרַע אַרְמֵינְיָא אִיּוֹב שְׁמֵהּ וַהֲוָה גַּבְרָא הַהוּא שְׁלִים וּתְרִיץ וּדְחִילָא דַיְיָי וְעָדֵי מִן בִּישָׁא׃ 2 וְאִתְיְלִידוּ לֵהּ שִׁבְעָא
בְּנִין וּתְלָת בְּנָתָא׃ 3 וַהֲוָה גֵיתֵהּ שִׁבְעַת אַלְפִין דְּעָאן וּתְלַת אַלְפֵי גַמְלַיָּא וַחֲמֵשׁ מְאָה זוּגִין דְּתוֹרֵי וַחֲמֵשׁ מְאָה אַתְנַן
וּפִלְחָנָא סַגֵּי לַחֲדָא וַהֲוָה גַּבְרָא הַהוּא עַתִּיר מִן כָּל בְּנֵי מַדִּנְחָא׃ 4 וַהֲווֹ אָזְלִין בְּנוֹהִי וְעָבְדִין מִשְׁתְּיָא בֵּית גְּבַר יוֹמֵהּ יִשְׁלְחִין וְקָרְיָן לִתְלָת
אַחָתֵיהוֹן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי עִמְּהוֹן׃ 5 וַהֲוָה כַּד מַחְזְרִין יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא וְשַׁדַּר אִיּוֹב וְזַמְּנִנּוּן וְאַקְדֵּם בְּצַפְרָא וַהֲוָה מַסִּיק עֲלָוָן מִנְיַן כֻּלְּהוֹן
אֲרוּם אֲמַר אִיּוֹב מָאִים חָבוּ בְּנַי וְלָא צַלּוֹ בִּשְׁמָא דַיְיָי בְּלִבְּהוֹן כְּדֵין יַעְבֵּד אִיּוֹב כָּל יוֹמַיָּא׃
6 וַהֲוָה יוֹם דִּינָא רַבָּא וַאֲתוֹ כִּיתֵי מַלְאָכַיָּא לְמֵקָם קֳדָם יְיָי וַאֲתָא לְחוֹד שִׂטְנָא בֵּינֵיהוֹן לְמֵקָם קֳדָם יְיָי׃ 7 וַאֲמַר יְיָי לְשִׂטְנָא מְנַן
אַתְּ אָתֵי וַאֲמַר שִׂטְנָא קֳדָם יְיָי מִלְּפַשְׁפֵּשׁ בְּאַרְעָא וּלְמִיזַל בָּהּ׃ 8 וַאֲמַר יְיָי לְשִׂטְנָא אֶפְשַׁר דְּשַׁוֵּיתָא לִבָּךְ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב אֲרֵי לֵית דִּכְוָתֵהּ
בְּכָל אַרְעָא גְּבַר שְׁלִים וּתְרִיץ וּדְחִילָא מִן קֳדָם יְיָי וְעָדֵי מִן בִּישָׁא׃
9 וַאֲתִיב שִׂטְנָא קֳדָם יְיָי וַאֲמַר הָא מַגָּן דָּחִל אִיּוֹב מִן קֳדָם יְיָי׃
10 הֲלָא אַנְתְּ אַגֵּנְתָּ בְּדִילֵהּ וּבְדִיל אֱנַשׁ בַּיְתֵהּ וְעַל כָּל דִּילֵהּ מֵחֲזוֹר חֲזוֹר עוֹבָדֵי יְדוֹי בָּרַכְתָּ וְקִנְיָנֵהּ נְפִישׁ בְּאַרְעָא׃
11 וּבְרַם אוֹשֵׁיט כְּעַן יְדָךְ וְאַנְזֵק בְּכָל דִּילֵהּ אִין לָא קֳדָמָךְ יְצַלֵּי׃

IOB.

CAPVT I.

HOmo quidam fuit in terra 1
Vs, Job nomen ei, & erat homo ille verax, immaculatus vir, simplex & rectus, & timens Deum, abstinens ab omni mala re.

‡ *Fuerunt autem ei filij septem, & filiæ tres.* 2

‡ *Et fuerũt pecora eius oues septẽ mille, camelorum tria millia, iuga boum quingenta, & asinæ fœminæ quæ pascebantur quingentæ, & famulatus multus nimis, & opera magna erant ei in terra, & erat homo ille magnus eorum qui à Solis ortu.* 3

‡ *Conuenientes autem filij eius ad inuicem, faciebant conuiuium vnusquisque sua die, assumentes simul & tres sorores suas, vt comederent & biberent cum eis.* 4

‡ *Et cùm consummati essent dies conuiuij,* 5
mittebat Job & purificabat eos, consurgens diluculo, & offerens pro eis sacrificia secundum numerum eorum. dicebat enim Job: Ne quando peccauerint & benedixerint Deum in corde suo filij mei.

‡ *Sic igitur faciebat Job cunctis* 6
diebus eorum; & fuit sicut dies hæc, & ecce venerunt filij Dei vt assisterent coram Domino, & diabolus venit in medio eorum.

‡ *Et dixit Dominus diabolo, Vnde venis?* 7
& respondens diabolus Domino, dixit, Postquam circuiui terram & deambulaui eam quæ sub cælo est, adsum.

‡ *Et dixit ei Dominus,* 8
Cõsiderasti igitur mente tua contra seruum meũ Job? quoniam non est ei similis ex his qui sunt in terra, homo sine defectu, vir simplex & rectus, et timens Deũ, continens ab omni mala re?

‡ *Respondit autem Diabolus, & dixit coram Domino, Nunquid frustrà Job timet Deum?* 9

‡ *Nonne tu circumuallasti exteriora eius & interiora domus eius, & omnium quæ sunt ei in circuitu? operibus manuum eius benedixisti, & pecora eius multa fecisti in terra.* 10

‡ *Sed mitte manum tuam, & tange omnia quæ habet, nisi in faciem tuam benedixerit tibi.* 11

ΙΩΒ.

κεφ. α΄.

ΑΝθρωπός τις ἦν ἐν γῇ ὃς ἰὼβ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀληθινὸς ἄμωμος ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος.

2 ‡ ἐγένοντο δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτά, καὶ θυγατέρες τρεῖς.

3 ‡ καὶ ἦν τὰ κτήνη αὐτοῦ τρισχίλια ἑπτακισχίλια, κάμηλοι τρισχίλιαι, ζεῦγη βοῶν πεντακόσια, καὶ ὄνοι θήλειαι νομάδες πεντακόσιαι, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖνος μέγας τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν.

4 ‡ συμπορευόμενοι δὲ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐποίουν πότον ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν συμπαραλαμβάνοντες ἅμα καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς αὐτῶν, ἐσθίειν καὶ πίνειν μετ' αὐτῶν.

5 ‡ καὶ ὡς ἂν συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι ἑστιάσεως, ἀπέστελλεν ἰὼβ καὶ ἐκαθάριζεν αὐτοὺς ἀνίστατο καὶ προσφέρων περὶ αὐτῶν θυσίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν· ἔλεγε γὰρ ἰώβ, μήποτε ἥμαρτον καὶ εὐλόγησαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν οἱ υἱοί μου. ‡ οὕτως ἐποίει ἰὼβ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν· καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

7 ‡ καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν παραγέγονας; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος τῷ κυρίῳ εἶπεν, περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρειμι.

8 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος, προσέσχες οὖν τῇ διανοίᾳ σου τῷ θεράποντί μου ἰώβ; ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅμοιος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄμεμπτος, ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς

9 πονηροῦ πράγματος; ‡ ἀπεκρίθη δὲ ὁ διάβολος καὶ εἶπεν ἐναντίον τοῦ κυρίου, μὴ δωρεὰν ἰὼβ φοβεῖται τὸν θεόν;

10 ‡ οὐχὶ σὺ περιέφραξας τὰ ἔξω αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσω τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ὄντων αὐτῷ κύκλῳ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ εὐλόγησας; καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ πολλὰ ἐποίησας ἐπὶ τῆς γῆς;

11 ‡ ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χειρά σου, καὶ ἅψαι πάντων ὧν ἔχει, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO IN LIBRVM IOB;

Ex Bibliotheca Complutensi; ad Hebræam & Chaldaic. veritatem; à B. Aria Montano correcta.

CAPVT I.

VIR erat in terra Armeniæ nomine Iob, & erat vir ille perfectus & rectus, & timens Dominum, & recedens à malo.
2 Et nati sunt ei septem filij, & tres filiæ. 3 Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia camelorum, & quingenta iuga boum, & quingentæ asinæ, & agricultura multa: eratq; vir ille diues super omnes filios orientales:
4 Et ibant filij eius & faciebant conuiuium per domos, vnusquisque in die suo: & mittebant, & vocabant tres sorores suas, vt comederent & biberent cum eis. 5 Et cùm in orbem transissent dies conuiuij, mittebat Iob, & inuitabat eos, & surgebat diluculo, & offerebat holocausta iuxta numerum omnium eorum; quia dicebat Iob, Ne fortè peccauerint filij mei, & non orauerint in nomine Domini in cordibus suis. sic faciebat Iob cunctis diebus. 6 Et fuit dies iudicij magni, & venerunt cateruæ angelorum vt starent coram Domino: & venit etiam Sathan inter eos, vt staret coram Domino.
7 Et dixit Dominus ad Sathanam, Vnde venis? & dixit Sathan coram Domino, A scrutando in terra & ambulando per eam.
8 Et dixit Dominus ad Sathanam, Nunquid posuisti cor tuum super seruum meum Iob, quòd non est similis ei in vniuersa terra, vir perfectus & rectus, & timens à facie Domini & recedens à malo? 9 Et respondit Sathan coram Dom ino, & ait, Nunquid gratis timet Iob coram Domino? 10 Nónne tu protexisti eum & homines domus eius, & omnia quæ habet per circuitum? operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra. 11 Verumtamen extende nunc manum tuam, & noce omnibus quæ possidet, nisi coram te orauerit.

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל־אֲשֶׁר
לוֹ בְיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל־תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן
מֵעִם פְּנֵי יְהוָה׃

12 * Dixit ergo Dominus ad Sathan, Ecce vniuersa quæ habet in manu tua sunt; tã-
C tum in eum ne extendas manum tuam. Egressu sque est Sathan à facie Domini.

13 וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן
בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃

13 * Cùm autem quadam die filij & filiæ eius comederent, & biberent vinum in domo fratris sui primogeniti:

14 וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר הַבָּקָר הָיוּ
חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת עַל־יְדֵיהֶם׃

14 * Nuncius venit ad Iob qui diceret, Boues arabant & asinæ pascebantur iuxta eos.

15 וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־
חָרֶב וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

15 * Et irruerunt Sabæi, tulerúntque omnia, & pueros percusserunt gladio; & euasi ego solus vt nunciarem tibi.

16 עוֹדֶנּוּ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה
מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם
וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

16 * Cúmque adhuc ille loqueretur, venit alter, & dixit, Ignis Dei cecidit è cælo, & tactas oues puerósque consumpsit, & effugi ego solus vt nunciarem tibi.

17 עוֹדֶנּוּ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר כַּשְׂדִּים
שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ עַל־הַגְּמַלִּים
וַיִּקָּחוּם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וָאִמָּלְטָה
רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

17 *Sed & adhuc illo loquẽte, venit alius, & dixit, Chaldæi fecerunt tres turmas, & inuaserunt camelos, & tulerunt eos, nec
D non & pueros percusserunt gladio, & ego fugi solus vt nunciarem tibi.

18 עוֹדֶנּוּ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ
אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃

18 * Adhuc loquebatur ille, & ecce alius intrauit, & dixit, Filijs tuis & filiabus vescentibus & bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti:

19 וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר וַיִּגַּע
בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל־הַנְּעָרִים וַיָּמֻתוּ
וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

19 * Repentè ventus vehemens irruit à regione deserti, & concussit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos tuos, & mortui sunt; & effugi ego solus vt nunciarem tibi.

20 וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת־מְעִלּוֹ וַיָּגָז אֶת־
רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃

20 * Tunc surrexit Iob, & scidit vestimenta sua; & tonso capite corruens in terram, adorauit,

21 וַיֹּאמֶר עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם
אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה
מְבֹרָךְ׃

21 * Et dixit, Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.

22 בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב וְלֹא־נָתַן
תִּפְלָה לֵאלֹהִים׃

22 * In omnibus his non peccauit Iob, neque stultũ quid contra Deum locutus est.

תרגום

12 וַאֲמַר יְיָ לְסָטְנָא הָא כָּל דִּילֵהּ בִּידָךְ לְחוֹד לְוָתֵהּ לָא תּוֹשִׁיט יְדָךְ וְנָפַק סָטְנָא מִן קֳדָם יְיָ׃ 13 וַהֲוָה יוֹמֵי אַתְחוֹלֵי שְׁבוּעֲתָא
וּבְנוֹי וּבְנָתֵהּ אָכְלִין וְשָׁתִין חֲמַר בְּבֵית אֲחוּהוֹן בְּכְרָא׃ 14 וְעַזָּגַד אֲתָא לְוָת אִיּוֹב וַאֲמַר תּוֹרָתָא הֲוָאָה רָדְיָן וְאַתְנָן רָעְיָן עַל סְטַרֵיהוֹן׃
15 וְנָפְלַת בְּתְכִיף לֵילְיָה מַלְכְּתָא דְזִמְרַגַּד וְדַבְּרַתְנִין וַית עֲלֵימַיָּא קְטָלוּ אוֹכְלוֹסָהָא לְפִתְגָם רְחָרָב וְאִשְׁתֵּיזְבַת לְחוֹד אֲנָא לְאַבְלְחוֹדִי לְחַוָּאָה לָךְ׃
16 עַד כְּדֵין דָא מְמַלֵּל וְדֵין אָתָא וַאֲמַר אֶשְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ נְפְלַת מִן שְׁמַיָּא וְאוֹקִידַת בְּעָאנָא וּבְעַלֵימַיָּא וּגְמַרְתִּנוּן וְאִשְׁתֵּיזְבַת לְחוֹד אֲנָא בְּלְחוֹדִי
לְחַוָּאָה לָךְ׃ 17 עַד כְּדֵין דֵּין מְמַלֵּל וְדֵין אָתָא וַאֲמַר כַּשְׂדָּאֵי סַגִּיו חָלָתָא אוֹכְלוֹסִין וְאִתְפְּשִׁטוּ עַל גַּמְלַיָּא וְדַבְּרֵנוּן וַית עֲלֵימַיָּא קְטָלוּ
לְפִתְגָם דְּחָרָב וְאִשְׁתֵּיזְבַת אַף אֲנָא בְּלְחוֹדִי לְחַוָּאָה לָךְ׃
18 עַד כְּדֵין דֵּין מְמַלֵּל וְדֵין אָתָא וַאֲמַר בְּנָךְ וּבְנָתָךְ אָכְלִין וְשָׁתִין חֲמַר בְּבֵית אֲחוּהוֹן בְּכְרָא׃
19 וְהָא זַעְפָא רַבְתָּא אֲתָיָא מִסְּטַרֵי מַדְבְּרָא וּקְרִבְאַרְבְּעָא זְוָיַת דְּבֵיתָא וּנְפַל עַל עֲלֵימַיָּא וּמִיתוּ וְאִשְׁתֵּיזְבַת אַף אֲנָא בְּלְחוֹדִי לְחַוָּאָה לָךְ׃
20 וְקָם אִיּוֹב וּבְזַע יָת מְעִילֵהּ וְסַפַּר יַת רֵישֵׁיהּ וּנְפַל עַל אַרְעָא וּסְגִד׃
21 וַאֲמַר עַרְטוּלַי נְפֵקֶת מִכְּרֵיסָא דְאִמִּי וְעַרְטוּלַי אֲתוּב תַּמָּן לְבֵי קְבוּרְתָא מֵימְרָא דַיְיָ יְהַב וְכִדְמְתְנַסַּב יְהֵא שְׁמֵהּ דַיְיָ מְבָרָךְ׃
22 בְּכָל דָּא לָא חָב אִיּוֹב וְלָא הָדַר מְלֵי מְטָחָא קֳדָם יְיָ׃

12 * Tunc dixit Dominus Diabolo: Ecce omnia quæcunque ſunt ei, do in manu tua; ſed eum ne tetigeris. & egreſſus eſt Diabolus à Domino.

12 * τότε εἶπεν κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ, δίδωμι ἐν τῇ χειρί σου; ἀλλὰ αὐτοῦ μὴ ἅψῃ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος ἀπὸ τοῦ κυρίου.

13 * Et fuit ſicut dies hæc, filij Iob & filiæ eius bibebant vinum in domo fratris ſui ſenioris:

13 * καὶ ἐγένετο ἡμέρα αὕτη, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰὼβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἔπινον οἶνον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου·

14 * Et ecce nuncius venit ad Iob & dixit ei: Juga boum arabant, et fœminæ aſinæ paſcebantur adhærentes eis:

14 * καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰὼβ καὶ εἶπεν αὐτῷ, Τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ἠροτρία, καὶ αἱ θήλειαι ὄνοι ἐβόσκοντο ἐχόμεναι αὐτῶν·

15 * Et irruit Saba & captiuas duxerunt eas, & pueros interfecerunt in gladiis: ſaluatus autem ego ſolus veni vt nunciarem tibi.

15 * καὶ ἐπέπεσε Σαβὰ καὶ ἠχμαλώτευσεν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις· σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

16 * Adhuc hoc loquente venit alius, & dixit ad Iob: Ignis à Deo cecidit de cælo, & combuſſit oues, & paſtores conſumpſit ſimiliter: et ſaluatus ego ſolus veni vt nunciarem tibi.

16 * ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος καὶ εἶπε πρὸς Ἰώβ, Πῦρ πρὸ τοῦ θεοῦ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέκαυσε τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς ποιμένας κατέφαγε ὁμοίως, καὶ σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

17 * Adhuc hoc loquente venit alius nuncius, & dixit ad Iob: Chaldæi impoſuerunt tres turmas, & circuierunt camelos & captiuos tulerunt eos, & pueros interfecerunt in gladiis: euaſi autem ego ſolus, & veni vt nunciarem tibi.

17 * ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος καὶ εἶπε πρὸς Ἰώβ, Οἱ Χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχὰς καὶ ἐκύκλωσαν τὰς καμήλους καὶ ἠχμαλώτευσεν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις, ἐσώθην δὲ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

18 * Adhuc hoc loquente, alius nuncius venit, dicens Iob: Filiis tuis & filiabus veſcentibus & bibentibus apud fratrem ſuum ſeniorem,

18 * ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἄλλος ἄγγελος ἔρχεται λέγων τῷ Ἰώβ, Τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων ἐσθιόντων καὶ πινόντων πρὸς τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσβυτέρῳ,

19 * Repentè ventus magnus irruit ex deſerto, & tetigit quatuor angulos domus, & corruit domus ſuper filios tuos, & mortui ſunt: euaſi autem ego ſolus, & veni vt nunciarem tibi.

19 * ἐξαίφνης πνεῦμα μέγας ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου, καὶ ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδία σου, καὶ ἐτελεύτησαν· ἐσώθην δὲ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

20 * Sic ſurgens Iob ſcidit veſtimenta ſua, & totondit comam capitis ſui, & cadens humi adorauit,

20 * οὕτως ἀναστὰς Ἰὼβ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε,

21 * Et dixit: Ipſe nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ; nudus & reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut Domino placuit, ſic & factum eſt: ſit nomen Domini benedictum.

21 * καὶ εἶπεν, Αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ. ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον.

22 * In his omnibus quæ acciderunt ei, nihil peccauit Iob labiis coram Domino, & non dedit ſtultitiam Deo.

22 * ἐν τούτοις πᾶσιν τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐ διήμαρτεν Ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit Dominus ad Sathanam: En vniuerſa quæ habet, in manu tua ſunt; tantùm in eum ne extendas manum tuam ad nocendum. & egreſſus eſt Sathanas à facie Domini. 13 Et factum eſt die primo hebdomadis, & filij eius & filiæ eius comedebant & bibebant vinum in domo fratris ſui primogeniti. 14 Et nuncius venit ad Iob, & ait: Boues arabant, & aſinæ paſcebantur iuxta eos: 15 Et irruit repentè Lilith regina Zamargad, & tulit eos, & pueros occiderunt exercitus eius in ore gladij; & euaſi tantùm ſolus vt nunciarem tibi. 16 Adhuc iſte loquebatur, & alius venit, & ait: Ignis cecidit de cælo à facie Domini, & combuſſit oues & pueros & conſumpſit eos; & euaſi tantùm ego ſolus vt nunciarem tibi.
17 Adhuc iſte loquebatur, & alius venit & ait: Chaldæi conſtituerunt tres turmas, & diffuſi ſunt ſuper camelos & tulerunt eos, & pueros occiderunt in ore gladij; & euaſi etiam ego ſolus vt nunciarem tibi.
18 Adhuc iſte loquebatur, & alius venit & ait: Filij tui & filiæ tuæ comedebant & bibebant vinum in domo fratris ſui primogeniti:
19 Et ecce turbo magnus venit à latere deſerti, & tetigit quatuor angulos domus, & ruit ſuper pueros, & mortui ſunt: & euaſi quoque ego ſolus vt nunciarem tibi.
20 Et ſurrexit Iob, & ſcidit pallium ſuum, & totondit caput ſuum, & cecidit ſuper terram & adorauit.
21 Et dixit: Nudus egreſſus ſum de ventre matris meæ, & nudus reuertar illuc ad domum ſepulturæ. verbum Domini dedit, & nunc quia ablatum eſt, ſit nomen Domini benedictum.
22 In omnibus his non peccauit Iob, neque reddidit verba blaſphemiæ coram Domino.

ב

1 * וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־
יְהוָה וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל־
יְהוָה׃
2 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן
אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשֻּׁט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃
3 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל־עַבְדִּי
אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא
אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי
בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם׃
4 * וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר עוֹר בְּעַד־עוֹר וְכֹל
אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ׃
5 * אוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע אֶל־עַצְמוֹ וְאֶל־בְּשָׂרוֹ
אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃
6 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ
שְׁמֹר׃
7 * וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה וַיַּךְ אֶת־אִיּוֹב
בִּשְׁחִין רָע מִכַּף רַגְלוֹ וְעַד קָדְקֳדוֹ׃
8 * וַיִּקַּח־לוֹ חֶרֶשׂ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־
הָאֵפֶר׃
9 * וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֹדְךָ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ בָּרֵךְ
אֱלֹהִים וָמֻת׃
10 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי
גַּם אֶת־הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־
הָרָע לֹא נְקַבֵּל בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב
בִּשְׂפָתָיו׃
11 * וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת רֵעֵי אִיּוֹב אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת
הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְּקֹמוֹ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי
וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא
לָנוּד־לוֹ וּלְנַחֲמוֹ׃

CAP. II.

A FActum est autem cùm quadam die venissent filij Dei, & starent coram Domino, venisset quoque Sathan inter eos, & staret in conspectu eius, Sup.2.d
2 * Vt diceret Dominus ad Sathan; Vndè venis? Qui respōdens ait; Circuiui terram, & perambulaui eam.
3 * Et dixit Dominus ad Sathan: Nunquid cōsiderasti seruum meum Iob, quòd non sit ei similis in terra, vir simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo, & adhuc retinens innocentiam? Tu autem commouisti me aduersus eum, vt affligerem eum frustrà.
4 * Cui respondens Sathan ait: Pellem ꝓ
B pelle, & cūcta quæ habet homo dabit pro anima sua:
5 * Alioquin mitte manum tuam, & tange os eius & carnem, & tunc videbis quòd in faciem benedicat tibi.
6 * Dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce in manu tua est: veruntamen animam illius serua.
7 * Egressus igitur Sathan à facie Domini, percussit Iob vlcere pessimo à planta pedis vsque ad verticem eius.
8 * Qui testa saniem radebat, sedens in
C sterquilinio.
9 * Dixit autem illi vxor sua: Adhuc tu ꝑmanes in simplicitate tua? Benedic Deo, & morere.
10 * Qui ait ad illam: Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non sustineamus? In omnibus his non peccauit Iob labiis suis.
11 * Igitur audientes tres amici Iob omne
D malum quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, & Baldad Suites, & Sophar Naamathites. condixerant enim vt pariter venientes visitarent eum & consolarentur.

תרגום

ב

ב 1 וַהֲוָה יוֹם דִּינָא רַבָּא יוֹם שְׁבוּק סָרְחֲנַיָּא וַאֲתוֹ כִיתֵי מַלְאֲכַיָּא לְמֵקוּם בְּדִינָא קֳדָם יְיָ וַאֲתָא לְחוֹד סִטְנָא בִּמְצִיעוּהוֹן לְמֵקוּם בְּדִינָא
קֳדָם יְיָ׃ 2 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא הֵי מְנַן אַתְּ אָתֵי וַאֲתֵיב סִטְנָא יַת יְיָ וַאֲמַר מִלְּמֵשׁוּט בְּאַרְעָא לְמִבְדַּק בְּעוֹבָדֵי בְּנֵי נָשָׁא וּמִמְּהַלָּכָא בָּהּ׃
3 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא אֶפְשַׁר דְּשַׁוֵּיתָא לִבָּךְ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב אֲרוּם לֵית דִּכְוָתֵהּ בְּאַרְעָא דְעַמְמֵי גְבַר שְׁלִים וּתְרִיץ דָּחִל מִן קֳדָם יְיָ וְעָדֵי מִן
בִּישׁ וְעַד כְּעַן הוּא מִתּוֹקֵף בִּשְׁלִימוּתֵהּ וְגָרֵיתָא מֵימְרִי בֵּהּ לְסַלְעָמוּתֵהּ מַגָּן׃ 4 וַאֲתֵיב סִטְנָא קֳדָם יְיָ וַאֲמַר אֶבְרָא מְטוּל אֶבְרָא וְכָל
דִּלְבַר נַשׁ יִמְסוֹר מְטוּל נַפְשֵׁהּ׃ 5 וּבְרַם אוֹשֵׁיט כְּדוֹן מְחַת יְדָךְ וּקְרֵב לְגַרְמֵהּ וּלְנַפְשֵׁהּ אִין לָא בְּאַנְפֵי מֵימְרָךְ יַרְגְּזִנָּךְ׃
6 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא הָא הוּא מְסִיר בִּידָךְ לְחוֹד יַת נַפְשֵׁהּ נְטוֹר׃ 7 וּנְפַק סִטְנָא מִן קֳדָם יְיָ וּמְחָא יַת אִיּוֹב בְּשִׁיחֲנָא בִּישָׁא מִן
פְּרִיסַת רַגְלֵהּ וְעַד מוֹקְדֵהּ׃ 8 וּנְסֵב לֵהּ פֶּחָר לְאִתְקַרְסָפָא בֵּהּ וְהוּא יָתֵב בִּמְצַע קִיטְמָא׃
9 וַאֲמֶרֶת לֵהּ אִתְּתֵהּ עַד כְּדוֹן אַתְּ מִתּוֹקֵף בִּשְׁלִימוּתָךְ בָּרֵךְ מֵימְרָא דַיְיָ וּמִית׃ 10 וַאֲמַר לָהּ הֵיכְמָה דִּי מְמַלְלָן חֲדָא מִן נְשַׁיָּא
דְעָבְדָן קְלָנָא בֵּית אֲבָהָתְהוֹן הָא כְּדֵין אַתְּ מְמַלְלָא לְחוֹד יַת טָבָא נְקַבֵּל מִן קֳדָם יְיָ וְיַת בִּישָׁא לָא נְקַבֵּל בְּכָל דָּא לָא חָב אִיּוֹב בְּסִפְוָתֵהּ׃
11 וּשְׁמַעוּ תְּלָתָא חַבְרֵי דְאִיּוֹב יַת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא דַאֲתָת עִלּוֹי וַאֲתוֹ גְבַר מִן אַתְרֵהּ אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וּבִלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וְצוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה
וְאִתְחַבְּרוּ כַּחֲדָא לְמֵיתֵי לְמֵנַד עֲלוֹהִי וּלְנַחֲמוּתֵהּ׃

CAP. II.

FVit autem ſicut dies hæc, & venerunt filij 1
Dei vt aſtarent coram Domino, & Diabolus venit in medio eorum, vt aſtaret coram Domino.

‡ Et dixit Dominus Diabolo: Vndè tu venis? tunc dixit Diabolus coram Domino: Poſtquàm diſcurri eam quæ ſub cælo, & deambulaui vniuerſam, adſum. 2

‡ Dixit autem Dominus ad Diabolum: Conſideraſti igitur ſeruum meum Iob, quòd non eſt ſecundùm eum ex his qui in terra: homo innocens, verax, ſine defectu, pius, abſtinens ab omni malo, adhucque adhæret innocentiæ. tu autem dixiſti, ſubſtantiam eius fruſtra perdere. 3

‡ Suſcipiens autem diabolus dixit Domino: Pellem pro pelle, & omnia quæcunque ſunt homini, pro anima ſua dabit: 4

‡ Quin imò autem mitte manum tuam & tange oſſa eius & carnes eius, ſi non in faciem tibi benedicet. 5

‡ Dixit autem Dominus Diabolo: Ecce trado tibi eum; tantùm animam illius ſerua. 6

‡ Et egreſſus eſt Diabolus à Domino, et percuſſit Iob vlcere malo à pedibus vſque ad caput. 7

‡ Et accepit ſibi teſtam, vt ſaniem raderet: & ipſe ſedebat intus in cinere. 8

‡ Et dixit ei vxor ſua: Vſquequo tolerabis? ſed dic quoddam verbum contra Deum, & morere. 9

‡ Ille autem inſpiciens eam dixit: Vt quid tanquam vna ſtultarum mulierum locuta es? ſi bona ſuſcepimus de manu Domini, mala non ſuſtinebimus? In his omnibus quæ acciderunt ei, nihil peccauit Iob labiis coram Deo. 10

‡ Cùm audiſſent autem tres amici eius mala omnia quæ ſuperueniſſent ei, venerunt vnuſquiſque de propria regione ad conſolãdum eum, Eliphaz Themanorum rex, Baldad Sauchæorum tyrannus, Sophar Minæorum rex. & venerunt ad eum vnanimiter, vt conſolarentur & viſitarent eum. 11

β'.

1 ‡ Ἐγένετο οὖν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν παραστῆναι ἐναντι τοῦ κυρίου.

2 ‡ καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν σὺ ἔρχῃ; τότε εἶπεν ὁ διάβολος ἐναντίον τοῦ κυρίου, διαπορευθεὶς τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν παρῆμι.

3 ‡ εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς τὸν διάβολον, προσέσχες σοῦ τῷ θεράποντί μου Ἰώβ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ' αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄκακος, ἀληθινός, ἄμεμπτος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ, ἔτι τε ἔχεται ἀκακίας. σὺ δὲ εἶπας, διὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι.

4 ‡ ὑπολαβὼν δὲ ὁ διάβολος εἶπε τῷ κυρίῳ, δέρμα ὑπὲρ δέρματος, καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δώσει.

5 ‡ οὐμενοῦν δὲ ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου καὶ ἅψαι τῶν ὀστῶν αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.

6 ‡ εἶπε δὲ ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ παραδίδωμί σοι αὐτόν, μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ φύλαξον.

7 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος ἀπὸ προσώπου κυρίου, καὶ ἔπαισε τὸν Ἰώβ ἕλκει πονηρῷ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς.

8 ‡ καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ὄστρακον, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐντὸς τῆς αποδοῦ.

9 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μέχρι τίνος καρτερήσεις; ἀλλὰ εἰπόν τι ῥῆμα πρὸς θεὸν καὶ τελεύτα.

10 ‡ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτῇ εἶπεν, ἰνατί ὥσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας; εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; ἐν τούτοις πᾶσιν τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἥμαρτεν Ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ.

11 ‡ ἀκούσαντες δὲ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ τὰ κακὰ πάντα τὰ ἐπελθόντα αὐτῷ, παρεγένοντο ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας τοῦ συγκαλέσαι αὐτόν, Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανῶν βασιλεύς, Βαλδὰδ ὁ Σαυχαίων τύραννος, Σωφὰρ ὁ μιναίων βασιλεύς. καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. II.

ET fuit dies iudicij magni dies remiſſionis delictorum, & venerunt cateruæ angelorum vt ſtarent in iudicio coram Domino, & venit etiam Sathanas in medio eorum, vt ſtaret in iudicio coram Domino. 2 Et dixit Dominus ad Sathanan: Vnde venis? & reſpondit Sathanas Domino, & dixit: A diſcurrendo in terram vt inquirerem opera filiorum hominum, & ab ambulando in ea.

3 Et dixit Dominus ad Sathanan: Nunquid poſuiſti cor tuum ad ſeruum meum Iob? quia non eſt ei ſimilis in terra populorum; vir perfectus & rectus, timens à facie Domini, & recedens à malo: & adhuc ipſe retinet perfectionem ſuam, & commouiſti verbum meum aduerſus eum vt affligeret eum fruſtrà. 4 Et reſpondit Sathanas coram Domino & ait: Membrum pro membro, & omnia quæ habet filius hominis, tradet pro anima ſua. 5 Veruntamen extende nunc plagam manus tuæ, & tange os eius & animam eius, ſi non in conſpectu verbi tui irritabit te. 6 Et dixit Dominus ad Sathanan: Ecce ipſe traditus eſt in manu tua: veruntamen animam illius ſerua. 7 Et egreſſus eſt Sathanas à facie Domini, & percuſſit Iob ſcabie peſſima à planta pedis eius vſque ad verticem eius. 8 Et tulit ſibi teſtam vt ſcalperet ſe cum ea: & ipſe ſedebat in medio cineris. 9 Et dixit ei vxor eius: Adhuc tu retines ſimplicitatem tuam? benedic verbo Domini, & morere. 10 Et dixit ei: Sicut loquitur vna de mulieribus quæ operantur ignominiam in domo patris ſui, ſic tu loqueris. tantummodo bonum recipiemus à facie Domini, & malum non ſuſcipiemus? In omnibus his non peccauit Iob labiis ſuis. 11 Et audierunt tres ſocij Iob omne malum iſtud quod venerat ſuper eum, & venerunt vnuſquiſque de loco ſuo, Eliphaz qui erat de Theman, & Baldad qui erat de Sua, & Sophar qui erat de Naama, & coniuncti ſunt ſimul vt venirent & mouerent capita ſua ſuper eum, & conſolarentur eum.

12 * וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא הִכִּירֻהוּ
וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעִלּוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר
עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה׃
13 * וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת לֵילוֹת
וְאֵין־דֹּבֵר אֵלָיו דָּבָר כִּי רָאוּ כִּי־גָדַל הַכְּאֵב מְאֹד׃

ג

1 * אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ וַיְקַלֵּל אֶת־יוֹמוֹ׃
2 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
3 * יֹאבַד יוֹם אִוָּלֶד בּוֹ וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גָבֶר׃
4 * הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חֹשֶׁךְ אַל־יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמַּעַל
וְאַל־תּוֹפַע עָלָיו נְהָרָה׃
5 * יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכָּן־עָלָיו עֲנָנָה
יְבַעֲתֻהוּ כִּמְרִירֵי יוֹם׃
6 * הַלַּיְלָה הַהוּא יִקָּחֵהוּ אֹפֶל אַל־יִחַד בִּימֵי שָׁנָה
בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל־יָבֹא׃
7 * הִנֵּה הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבוֹא רְנָנָה בוֹ׃
8 * יִקְבֻּהוּ אֹרְרֵי־יוֹם הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן׃
9 * יָחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ יְקַו־לְאוֹר וָאַיִן וְאַל־יִרְאֶה
בְעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃
10 * כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל מֵעֵינָי׃
11 * לָמָּה לֹא מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע׃
12 * מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָיִם וּמַה־שָּׁדַיִם כִּי אִינָק׃
13 * כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי׃
14 * עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אָרֶץ הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ׃
15 * אוֹ עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים בָּתֵּיהֶם כָּסֶף׃
16 * אוֹ כְנֵפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלְלִים לֹא־רָאוּ
אוֹר׃
17 * שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ׃
18 * יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׂ׃
19 * קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו׃

12 * Cumq; eleuassent procul oculos suos,
non cognouerunt eum. & exclamantes
plorauerunt, scissisque vestibus sparserũt
puluerem super caput suum in cælum.
13 * Et sederunt cum eo in terra septẽ die-
bus & septem noctibus, & nemo loqueba-
tur ei verbum. videbant enim dolorem es-
se vehementem.

CAP. III.

1 POst hęc aperuit Iob os suum, & maledi-
A xit diei suæ: * Et locutus est: * Pereat dies
2 in qua natus sum, & nox in qua dictũ est: Hie.20.d
3 Conceptus est homo. * Dies illa vertatur in
4 tenebras. nõ requirat eum Deus desuper,
5 & non illustretur lumine. * Obscurẽt eum
tenebræ & vmbra mortis, occupet eum ca-
6 ligo, & inuoluatur amaritudine. * Noctem
illam tenebrosus turbo possideat. Non cõ
putetur in diebus anni, nec numeretur in
7 mensibus. * Sit nox illa solitaria, nec laude
8 digna. * Maledicant ei qui maledicũt diei,
9 qui parati sunt suscitare leuiathan. * Obte-
B nebrentur stellæ caligine eius. expectet lu
cem & non videat, nec ortum surgẽtis au-
10 rorę. * Quia non conclusit ostia ventris Inf.10.b
qui portauit me; nec abstulit mala ab ocu Hie.20.d
11 lis meis. * Quare non in vulua mortuus
sum? egressus ex vtero non statim perij?
12 * Quare exceptus genibus? cur lactatus
13 vberibus? * Nunc enim dormiens si-
C lerem, & somno meo requiescerem
14 * Cum regibus & consulibus terræ, qui
15 ædificant sibi solitudines: * Aut cum
principibus qui possident aurum, & re-
plent domos suas argento.
16 * Aut sicut abortiuum absconditum
non subsisterem, vel qui concepti non vi-
17 derunt lucem. * Ibi impij cessaue-
runt à tumultu, & ibi requieuerunt fessi
18 robore: * Et quondam vincti pa-
riter sine molestia, non audierunt vocem
D exactoris.
19 * Paruus & magnus ibi sunt, & seruus
liber à domino suo.

תרגום

12 וּזְקַפּוּ יַת עֵינֵיהוֹן מִן רָחִיק וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַעוּהִי וַאֲרִימוּ קַלְהוֹן וּבְכוֹ וּבְזַעוּ גְּבַר יַת מְעִילֵהּ וּדְרַקוּן עַפְרָא עַל רֵישֵׁיהוֹן לְצֵית שְׁמַיָּא׃
13 וִיתִיבוּ עִמֵּהּ עַל אַרְעָא שִׁבְעָה יוֹמִין וְשִׁבְעָה לֵילַיָּן וְלֵית דְּמִתְמַלֵּל עִמֵּהּ פִּתְגָמָא אֲרֵי חֲמוֹ אֲרוּם רַב כֵּיבָא לַחְדָּא׃
ג 1 בָּתַר כֵּן פְּתַח אִיּוֹב יַת פּוּמֵיהּ וְלַטֵּט יַת יוֹמֵהּ׃ 2 וּפִזֵּם אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 3 יְהוֹבַד יוֹמָא דְּאִתְיְלֵדַת בֵּהּ וְלֵילְיָא דַּאֲמַר
אִיתְבְּרִי גַּבְרָא׃ 4 יוֹמָא הַהוּא יְהֵא קַבְלָא לָא יִתְבְּעִנֵּהּ אֱלָהָא מִלְּעֵילָא וְלָא תֵיפַע עֲלוֹהִי שְׁפַרְפָּרָא׃ 5 יְטַנְּפוּן יָתֵהּ חֲשׁוֹכָא וְטוּלֵי מוֹתָא
תִּשְׁרֵי עֲלוֹהִי עֲנָנָא יְבַעֲתוּן יָתֵהּ הֵיךְ מְרִירֵי יוֹמָא׃ 6 לֵילְיָא הַהוּא יַדְבְּרִנֵּהּ קַבְלָא לָא יִתְיַחֵד עִם יוֹמִין טָבִין דְּשַׁתָּא בְּמִנְיַן רֵישֵׁי יַרְחַיָּא לָא
יֵעוֹל׃ 7 הָא לֵילְיָא הַהוּא יְהֵא צַעֲרָא לָא תֵעוֹל רְנָנָא בֵּיהּ׃ 8 יְלַטְטוּן יָתֵהּ דִּי לָטְטִין יוֹמָא דְּפַרְעֲנוּתָא דְּאִטְמוֹסִין לְמִדְבַּר בְּאִתְעָרוּתְהוֹן
אִלְיָתְהוֹן׃ 9 יִתְחַשְׁכוּן כּוֹכְבֵי נֶשֶׁף בּוּרְקֵהּ יִסְתַּכֵּי לִנְהוֹרָא וְלָא אִיתַי וְלָא יֶחֱמֵי בְּתִימוֹרֵי קְרִיצוּתָא׃ 10 אֲרוּם לָא אֲחַד פַּרְתֵּי דְּלִסְתַּי
דְּהִנּוּן דָּשֵׁי כְּרֵיסָא וְטַמַּר עַמְלָא מִן עֵינַי׃ 11 לְמָה לָא מִן רַחֲמָה אֵמוּת מִן כְּרֵיסָא כַּד נִפְקֵת וְאֶתְנְגִיד׃ 12 מַה דֵּין אַקְדִּימוּ יָתִי רְכוּבַיָּא
וּמַה תְּדַיָּא אֲרוּם אֵינִק׃ 13 אֲרוּם הַשְׁתָּא שִׁכְבֵת וְאֶשְׁדּוֹךְ דִּמְכֵת בְּכֵן יְנוּחַ לִי׃ 14 עִם מַלְכַיָּא וְיַעֲטֵי אַרְעָא דִּמְשַׁכְּלָלִין צַדְיָן לְהוֹן׃
15 אוֹ עִם רַבְרְבַיָּא דִּדְהַב לְהוֹן דִּמְמַלְיָן קוּרְטֵיהוֹן סִימָא׃ 16 אוֹ הֵיךְ נְפֵלָא דִּטְמִיעַ בְּמַעְיָנָא לֵית אֶפְשַׁר דֶּאֱהִי הֵיךְ טַלְיָא דְּלָא חֲמוֹן נְהוֹר׃
17 תַּמָּן רַשִׁיעֵי דַּעֲבַדוּ תִּיּוּבְתָּא פְּסַקוּ רוֹגֶז גֵּהִנָּם וְתַמָּן יְנוּחוּן תַּלְמִידֵי דְּאִישְׁתַּלְהִי חֵילְהוֹן בְּאוֹרַיְתָא׃ 18 כַּחֲדָא אֲסִירֵי מִדְרְשַׁיָּא שְׁלִיו לָא
שְׁמַעוּ יָנְקֵי בֵּי רַבָּא קַל אֲמוֹרָאָה׃ 19 יַעֲקֹב דְּאִתְקְרִי דַּרְדַּק וְאַבְרָהָם דְּאִתְקְרִי קַשִּׁישׁ תַּמָּן הוּא וְיִצְחָק עַבְדָּא דַּיְיָי דִּנְפַק בַּר חוֹרִין
מִכֵּיפְתָא מִן קֳדָם יְיָי קֵירִיס דִּידֵיהּ׃

‡Cùm vidissent autem eum procul, non cognouerunt. & exclamantes voce magna plorauerunt, scindentes vnusquisque suam vestem; & spargentes terram, ‡assederunt iuxta eum septem dies & septem noctes, & nemo illorum locutus est ad eum verbum; videbant enim plagam grauem existentem & magnam valdè.

12 ‡ ἰδόντες ὃ αὐτὸν πόρρωθεν οὐκ ἐπέγνωσαν. καὶ βοήσαντες φωνῇ μεγάλῃ ἔκλαυσαν ῥήξαντες ἕκαστος τὸν ἑαυτοῦ στολήν, καὶ καταπασάμενοι γῆν, 13 ‡ παρεκάθησαν αὐτῷ ἐπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν λόγον, ἑώρων γὰρ τὴν πληγὴν δεινὴν οὖσαν καὶ μεγάλην σφόδρα.

CAP. III.

ET post hoc aperuit Job os suum, et maledixit diei suo, dicens:

γ'.

1 ‡ Καὶ μετὰ ταῦτα ἠνοίξεν ὁ Ἰὼβ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ κατηράσατο τὴν ἡμέραν αὐτοῦ λέγων· 2 ‡ ἀπόλοιτο ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐγεννήθην, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ εἶπαν, ἰδοὺ ἄρσεν.

‡ Pereat dies in qua natus sum, & nox in qua dixerunt; Ecce masculus.

3 ‡ ἡ νὺξ ἐκείνη εἴη σκότος, καὶ μὴ ἀναζητήσαι αὐτὴν ὁ κύριος ἄνωθεν, μὴ ὀφθείη ἐπ' αὐτὴν φῶς.

‡ Nox illa sit tenebræ, & non requirat eam Dominus desuper, neque veniat in eam lumen.

4 ‡ ἐπιλάβοι ὃ αὐτὴν σκότος καὶ σκιὰ θανάτου, ἐπέλθοι ἐπ' αὐτὴν γνόφος. καὶ ταραχθείη ἡ ἡμέρα ἐκείνη,

‡ Capiant autem eam tenebræ & vmbra mortis: superueniat in eam caligo. & turbetur dies illa,

5 ‡ καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ἀπενέγκαι δὲ αὐτὴν σκότος. μὴ εἴη εἰς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ, μὴ ὃ ἀριθμηθείη εἰς ἡμέρας μηνῶν.

‡ & nox illa, auferant eam tenebræ. Non sit inter dies anni, neque numeretur inter dies mensium.

6 ‡ ἀλλὰ ἡ νὺξ ἐκείνη εἴη ὀδύνη, καὶ μὴ ἔλθοι ἐπ' αὐτὴν διέγερσιν μὴ ὃ χαρμονή.

‡ Sed nox illa sit dolor, & non veniat super eam lætitia neque gaudium.

7 ‡ ἀλλὰ καταράσαιτο αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς μέλλοντες διεγείρειν τὸν λεβιαθάν.

‡ Sed maledicat ei qui maledicit diei illi qui futuri sunt suscitare lebiathan.

8 ‡ σκοτωθείη τὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς ἐκείνης καὶ μὴ ὑπομείναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι. καὶ μὴ ἴδοι ἑωσφόρου ἀνατέλλοντα·

‡ Obtenebrentur stellæ noctis illius & non maneant, & in illuminationem non veniant. & non videat luciferum orientem:

9 ‡ ὅτι ὐ συνέκλεισε πύλας γαστρὸς μητρός μου, ἀπήλλαξε γὰρ πόνον ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου.

‡ Quia non concluſit ostia ventris matris meæ, abstulit enim laborem ab oculis meis.

10 ‡ διατί γὰρ ἐν κοιλίᾳ οὐκ ἐτελεύτησα, ἢ γαστρὸς μὲ ἐξῆλθον, καὶ οὐκ αὐτίκα ἀπωλόμην;

‡ Quare enim in ventre non mortuus sum; ex vtero autẽ egressus sum, & non statim perij?

11 ‡ ἵνατί γὰρ συνήντησάν μοι γόνατα, ἵνατί μαστὸς ἐθήλασα;

‡ Quare autem obuiauerunt mihi genua? cur autem vbera suxi?

12 ‡ νῦν δὴ κοιμηθεὶς ἡσύχασα, ὑπνώσας γὰν ἀνεπαυσάμην

‡ Nunc vtique dormiens silerem, somnians autem quiescerem

13 ‡ μετὰ βασιλέων βουλευτῶν γῆς, οἱ ἑαυτοῖς ἔκτισαν ἐρήμους,

‡ cum regibus consiliariis terræ, qui gloriabantur in gladiis;

14 ‡ ἢ μετὰ ἀρχόντων, ὧν πολὺς ὁ χρυσός, οἱ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου,

‡ Aut cum principibus, quorum multum aurum, qui impleuerunt domus suas argento:

15 ‡ ἢ ὥσπερ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρός, ἢ ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς.

‡ Aut sicut abortiuũm exiens de matrice matris, aut sicut infantes qui non viderunt lucem.

16 ‡ ἐκεῖ ἀσεβεῖς ἔπαυσάν θυμὸν ὀργῆς, ἐκεῖ ἀνεπαύσατο κατάκοποι τῷ σώματι· 17 ‡ ὁμοθυμαδὸν ὃ δεδεμένοι οὐκ ἤκουσαν φωνὴν φορολόγου.

‡ Illic impij sedauerunt furorẽ iræ: illic quieuerunt defessi corpore: ‡ Vnaniniter autem vincti non audierunt vocem exactoris.

18 ‡ μικρὸς καὶ μέγας ἐκεῖ ἐστι, καὶ θεράπων ἀδεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ.

‡ Paruus & magnus illic est, & seruus non timens dominum suum.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et leuauerunt oculos suos à longè, & non cognouerunt eum. & leuauerunt vocem suam & fleuerunt, & sciderunt vnusquisque pallium suum, & asperserunt puluerem super capita sua versus cælum. 13 Et sederunt cum eo in terra septem diebus & septem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum, quia videbant quòd crescebat dolor vehementer.

CAP. III.

POst hæc aperuit Iob os suum, & maledixit diei suo. 2 Et cecinit Iob & ait: 3 Pereat dies in qua natus sum: & nox, qua dixit *quis*, Creatus est vir. 4 Dies illa sit tenebrosa: non requirat eam Deus desuper, neque lustretur matutina luce. 5 Coinquinent eam tenebræ, & vmbra mortis, habitent in ea nubes; & conturbent eam quasi amaritudo diei. 6 Noctem illam occupent tenebræ; ne computetur in diebus solennibus anni: in numero Kalendarum mensium non veniat. 7 In nocte illa sit tribulatio, non veniat cantus in ea. 8 Maledicant ei qui maledicunt diei vltionis, qui parati sunt, cùm suscitantur, tollere lamentationem suam. 9 Obscurentur stellæ noctis caligine eius, expectet lucem & non adsit, neque videat surgentem auroram. 10 Quoniam non concluſit portas maxillarum mearum, quę sunt ostia ventris: nec abscondit laborem ab oculis meis. 11 Quare non à vulua mortuus sum? & quando egressus sum de ventre, defeci? 12 Quare præuenerunt me genuà; & quare vbera, vt sugerem? 13 Iam enim cubarem & requiescerem: dormirem, tunc quies esset mihi, 14 Cum regibus & consiliariis terræ, qui ædificant sibi solitudines: 15 Aut cum principibus quibus est aurum, qui implent curias suas argento. 16 Aut sicut abortiuum quod absconditum est in ventre, non subsisterem, vel sicut paruuli qui non viderunt lucem. 17 Ibi impij qui egerunt pœnitentiam, cessauerunt à tumultu gehennę, & ibi quieuerunt discipuli quorum virtus laborauit in lege. 18 Simul vincti in gymnasiis quieuerunt: non audierunt paruuli in domo magistri vocem doctoris. 19 Iacob qui vocatus est paruus, & Abraham qui vocatus est vetus, ibi sunt, & Isaac seruus Domini, qui egressus est liber ab alligatione à facie Domini dominatoris sui.

20 * לָמָּה יִתֵּן לְעָמֵל אוֹר וְחַיִּים לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
21 * הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ וַיַּחְפְּרֻהוּ מִמַּטְמוֹנִים׃
22 * הַשְּׂמֵחִים אֱלֵי־גִיל יָשִׂישׂוּ כִּי יִמְצְאוּ־קָבֶר׃
23 * לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ׃
24 * כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תָּבֹא וַיִּתְּכוּ כַמַּיִם שַׁאֲגֹתָי׃
25 * כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי יָבֹא לִי׃
26 * לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא־שָׁקַטְתִּי וְלֹא־נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז׃

ד

1 * וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
2 * הֲנִסָּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וַעְצֹר בְּמִלִּין מִי יוּכַל׃
3 * הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם רָפוֹת תְּחַזֵּק׃
4 * כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ וּבִרְכַּיִם כֹּרְעוֹת תְּאַמֵּץ׃
5 * כִּי עַתָּה תָּבֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלֶא תִּגַּע עָדֶיךָ וַתִּבָּהֵל׃
6 * הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ תִּקְוָתְךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ׃
7 * זְכָר־נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ׃
8 * כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יִקְצְרֻהוּ׃
9 * מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ יִכְלוּ׃ * שַׁאֲגַת
10 אַרְיֵה וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים נִתָּעוּ׃ * לַיִשׁ אֹבֵד
11 מִבְּלִי־טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרָדוּ׃ * וְאֵלַי דָּבָר יְגֻנָּב
12 וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מֶנְהוּ׃ * בִּשְׂעִפִּים מֵחֶזְיוֹנוֹת לָיְלָה
13 בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים׃ * פַּחַד קְרָאַנִי וּרְעָדָה
14 וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד׃ * וְרוּחַ עַל־פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר
15 שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי׃ * יַעֲמֹד וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה
16 לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע׃
17 * הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם־מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר גָּבֶר׃
18 * הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָה׃
19 * אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם יְדַכְּאוּם
לִפְנֵי־עָשׁ׃
20 * מִבֹּקֶר לָעֶרֶב יֻכָּתוּ מִבְּלִי מֵשִׂים לָנֶצַח יֹאבֵדוּ׃
21 * הֲלֹא־נִסַּע יִתְרָם בָּם יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה׃

20 *Quare miſero data eſt lux, & vita his qui
21 in amaritudine aĩæ ſunt? *Qui expectant
mortẽ, & nõ venit, quaſi effodiẽtes theſau-
22 rũ: *Gaudẽtq; vehemẽter cùm inuenerint
23 ſepulchrũ. *Viro cuius abſcondita eſt via,
& circundedit eum Deus tenebris. *Anteq̃
24 comedo ſuſpiro, & quaſi inũdãtes aquę ſic
25 rugitus meus! *Quia timor quẽ timebam
euenit mihi, & quod verebar accidit. *Nõ
26 ne diſsimulaui? nõne ſilui? nonne quieui?
& venit ſuper me indignatio. CAP. IIII.
1 REſpõdẽs autẽ Eliphaz Themanites di-
2 xit: *Si cœpim⁹ loq̃ tibi, forſitã mole-
ſtè accipies. ſed cõceptũ ſermonẽ tenere q̃s
3 poterit? *Ecce docuiſti multos, & man⁹ laſ-
4 ſas roboraſti: *Vacillãtes cõfirmauerũt ſer
mones tui, & genua tremẽtia confortaſti.
5 *Nũc autẽ venit ſup̃ te plaga, & defeciſti;
6 tetigit te & cõturbat⁹es. *Vbi eſt timor tu⁹,
B fortitudo tua, & patiẽtia tua, & p̃fectio via-
7 rũ tuarũ? *Recordare obſecro te, quis vnq̃
innocẽs periit? aut quãdo recti deleti ſunt?
8 *Quin poti⁹ vidi eos qui op̃ãtur iniquita-
9 tẽ, & ſeminãt dolores, & metũt eos, *flante
Deo periſſe, & ſpiritu iręeius eſſe cõſũptos.
10 *Rugitus leonis & vox leęnę, & dẽtes catu
11 lorũ leonum cõtriti ſunt. *Tigris p̃iit eò q̃
C nõ haberet p̃dam, & catuli leonis diſsipati
12 ſunt. *Porrò ad me dictũ eſt verbũ abſcon
ditũ, & quaſi furtiuè ſuſcepit auris mea ve
13 nas ſuſurrij ei⁹. *In horrore viſionis noctur
14 næ q̃n ſolet ſopor occupare hoĩes, *Pauor
tenuit me & tremor, & oĩa oſſa mea p̃terri
15 ta ſunt. *Et cũ ſp̃ũs me pręſẽte trãſiret, in-
16 horruerũt pili carnis meę. *Stetit quidã cu Inf.15.b
D ius nõ agnoſcebã vultũ, imago corã oculis
17 meis, & vocẽ quaſi aurę lenis audiui. *Nũ-
q̃d homo Dei cõparatione iuſtificabitur,
18 aut factore ſuo purior erit vir? *Ecce q̃ ſer-
uiũt ei nõ ſũt ſtabiles, & ĩ angelis ſuis rep̃it
19 prauitatẽ. *Quãto magis hi qui habitãt do
mos luteas, qui terrenum habẽt fundamẽ-
20 tum, conſumẽtur velut à tinea! *De manè
vſque ad veſperã ſuccidentur, & quia nul-
lus intelligit, in æternũ p̃ibunt. 21 *Qui autẽ reliqui fuerint, auferentur ex eis, moriẽtur & nõ in ſapiẽtia. Eſa.38.c

תרגום

20 לְמָה יְהַב לְלָעֵי נְהוֹרָא וְחַיֵּי לִמְרִירֵי נְפָשׁ׃ 21 דְּאוֹרְכִין לְמוֹתָא וְלֵיתוֹהִי וְחָפְסִין לֵהּ מִטּוּמְעַיָּא׃ 22 דַּהֲווֹן חָדָן לְדִיצָא הַשְׁתָּא
יֶחְדּוּן אֲרוּם יַשְׁכְּחוּן בֵּית קְבוּרְתָּא׃ 23 כָּל אִלֵּין מְרִירָתָא לִגְבַר דְּאוֹרְחֵהּ מְטַמְּרָא וְטַלֵּל אֱלָהָא אַמְטוּלְתֵּהּ׃ 24 אֲרוּם קֳדָם סְעוּדָתִי
תּוּנְחָתִי תֵּעוֹל וְנָתְזָן הֵיךְ מֵימֵי אַכְלְיוּתִי׃ 25 אֲרוּם דְּלוּחָא דִלְחֵת וַאֲתָת לְוָתִי וּמַה דְּדִלְחֵת יֵיתֵי לִי׃ 26 לָא שְׁלֵוְתִי וְלָא שְׁלֵית מִבְּשׂוֹרְתָּא
דְּהוֹרֵי וְאַתְנָן וְלָא שְׁדוּכֵת מִבְּשׂוֹרְתָּא דִּיקִירְתָּא דְעָן וְלָא נַיְחֵת מִבְּשׂוֹרְתָּא דְּגַמְלַיָּא וַאֲתָת רֻגְזָא עַל בְּשׂוֹרְתָּא דִּבְנַיָּא׃
ד 1 וַאֲתִיב אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וַאֲמַר׃ 2 הַעַל נִסְיוֹן פִּתְגָמָא דִּמְטָא לְוָתָךְ תִּשְׁתַּלְהִי וְלִמְעַכָּבָא בְּמִלַּיָּא מַן יִכּוּל׃ 3 הָא כְּסַנְתָּ
סַגִּיעִין וִידַיָּא דְחַלָּשַׁיָּא תַקֵּפְתָּא׃ 4 דִּתְקַל בְּחוֹבָא יְקִימוּן מִלַּיָּךְ וְאַרְכּוּבַיָּא דְּחָמְטָן בַּעֲבֵירְתָּא תְּחַיֵּיל׃ 5 אֲרוּם כְּדֵן תֵּיתֵי לְוָתָךְ וְתִשְׁתַּלְהִי
תִּמְטֵי גַבָּךְ וְאִתְבְּהֵלְתָּא׃ 6 הֲלָא דְחַלְתָּךְ סִכּוּיָךְ סִבְרָךְ וּשְׁלִימוּת אָרְחָתָךְ׃ 7 אִדְּכַר כְּדֵין מַן הוּא דְזַכַּאי כְּאַבְרָהָם הוֹבַד וְאַן תְּרִיצֵי כְּיִצְחָק
וְיַעֲקֹב אִתְכְּחַדוּ׃ 8 הֵיכְמָה דַּחֲמֵיתִי דָּרָא דְטוּבְעָנָא עָבְדֵי שְׁקָר וּפָלְחֵי לֵיעוּת יִשְׁתַּלְמוּן כְּמִנֵּיהּ׃ 9 מִמֵּימַר אֱלָהָא יְהוֹבְדוּן וּמִזַּעְפָּא
דִּנְחִירֵהּ יִשְׁתֵּיצוּן׃ 10 אַכְלְיוּת עֵשָׂו דִּמְתִיל לְאַרְיָא טַרְפָּא וְקַל אֱרוֹם דִּמְתִיל לְשַׁחֲלָא מְרַחְתִּין כְּדָבַיָּא בַּחֲטוּפֵיהוֹן וְרַבְרְבָנוֹי דִּמְתִילִין לְלֵיתָא
מִתְפָּרְשִׁין לְמִבַּז בִּיזְתָא׃ 11 וְיִשְׁמָעֵאל דִּמְתִיל לְאַרְיוּתָא יְהוֹבַד מִדְּלֵית זְכוּתָא וּבְנוֹי כְּלִסְטִיסַיָּא דְּאִתְפְּרַשׁוּ מִן אוֹרְחָן תְּרִיצִין׃ 12 לְוָתִי
פִּתְגָם אִתְאַמַּר בִּתְכֵיף וְאֵלֵפַת אֻדְנִי קְצַת דְּאִתְמְצֵי מִנֵּהּ׃ 13 בְּמַחְשְׁבָתָא דְמִן חֲזוּתָא בְּלֵילְיָא כַּד נִפְלַת שִׁנְתָּא עַל בַּר נְשָׁא׃ 14 דְּלוּחָא עַרְעַנִי
וּרְתֵיתָא וְסִגְעֵי אֱיבָרַי דַּלִּיחַ׃ 15 וְזִיקָא עַל אַפַּי יֶעְבַּר מְצַלְהָבָא עִלְעוֹלָא בִּשְׂרִי׃ 16 יְקוּם וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע חֶזְוֵיהּ דְּמוּ לִקְבֵיל עַיְנַי חֲשַׁי וְקַל
סוּגְעִין אֶשְׁמָע׃ 17 אַכְרֵז וַאֲמַר הַאֶפְשַׁר דְּבַר נַשׁ מֵאֱלָהָא יִזְדְּכִי וְאִם מִן דְּעַבְדֵהּ יִדְכֵּי גְבַר׃ 18 הָא בְּעַבְדּוֹי נְבִיַּיָּא לָא יֵימִין וּבְמַלְאָכוֹי
יְשַׁוֵּה עִילָּא׃ 19 כָּל דְּכֵן רַשִׁיעַיָּא דְּשָׁרְיָן בִּקְבוּרַת טִינָא דִּי בְעַפְרָא שִׁיתְאָסִיתְהוֹן יְדַכְּכֹנוּן קֳדָם זַחֲלָא׃ 20 מִצַּפְרָא לְרַמְשָׁא מִתְמַחְיִן מִדְּלֵית
מְשַׁוֵּי לְהוֹן אַרְכָּא לְעָלַם יֵיבְדוּן׃ 21 הֲלָא מִדְּלֵית זְכוּתָא לְהוֹן אִתְנְטַל סָעִיד מִנְּהוֹן יְמוּתוּן וְלָא בְחָכְמְתָא׃

[20] *Quare enim data est his qui sunt in amaritudine lux? vita autem quæ sunt in doloribus animabus?* [21] *Qui desiderant mortem, & non consequuntur effodientes quasi thesauros.* [22] *Gaudẽtes autem fuerunt si repererint: mors viro requies;* [23] *Cuius via abscõdita est, cõclusit enim Deus cõtra eum.* [24] *Antè enim cibos meos suspirium venit mihi, et fundẽtur quasi aquæ rugitus:* [25] *Timor enim, quẽ cogitaui, venit mihi: et quẽ timuerã, occurrit mihi.* [26] *Neq; pacẽ egi, neq; silui, neq; quieui, venit autem mihi indignatio.* CAP. IIII.

[1] RE*spondens autem Eliphaz Themanites dicit:* [2] *Si cœperimus loqui ad te, molestè accipies? vim autẽ verborum tuorũ quis feret?* [3] *Si enim tu admonuisti multos, et manus debiles cõsolatus es,* [4] *Languẽtesque erexisti verbis, genibusq; impotentibus fiduciã circũposuisti:* [5] *Nunc autẽ venit super te dolor et tetigit te, tu autem acceleraſti.* [6] *Nũquid nõ timor tuus est in stultitia, et spes tua et malitia viæ tuæ?* [7] *Recordare igitur, quis existẽs mũdus periit, aut quãdo veraces radicitus perierunt?* [8] *Quẽadmodum vidi arãtes absurda, qui autẽ seminauerunt ea, dolores metẽt sibi.* [9] *à præcepto Dñi peribũt: ab autẽ spiritu iræ eius delebũtur.* [10] *Rugitus leonis, vox autẽ leænæ, superbia autẽ draconũ extincta est.* [11] *Myrmicoleo periit, eo quòd nõ haberet prædã: catuli leonũ defecerunt adinuicẽ:* [12] *Ad me autem dictũ est abscõditè in furto. vtrũ nõ suscipiet mea auris indecẽtia ab eo?* [13] *In horrore ab visione nocturna incidẽs timor super hoĩes.* [14] *Horror autem mihi occurrit & tremor, et valdè mea ossa concussit:* [15] *Et spiritus in faciẽ meã irruit, horruerunt autem mei pili & carnes:* [16] *Surrexi & non cognoui; vidi, & non erat forma ante oculos meos, sed auram & vocem audiui.* [17] *Quid enim? Nunquid mundus erit mortalis coram Domino? aut ab operibus suis inculpabilis vir?* [18] *Si contra pueros suos non credit, contra autem angelos suos obliquum quid excogitauit.* [19] *Eos autem qui habitant domos luteas, ex quibus & ipsi ex eodem luto sumus, percussit eos tineæ in modum:* [20] *Et à manè vsque ad vesperam non amplius sunt: eò quòd non potuerunt ipsi se adiuuare perierunt.* [21] *Abstulit reliquum eorum in eis, perierunt eò quòd non habuerunt eis sapientiam.*

[20] ἱνατί γὰρ δέδο͂ται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς; ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναις
[21] ψυχαῖς· οἱ ἱμείρονται τοῦ θανάτου, καὶ οὐ τυγχάνουσιν ἀ-
[22] νορύσσοντες ὥσπερ θησαυρούς. εὐφραινόμενοι δ᾽ ἂν χαρεῖεν ἐὰν
[23] εὑρωσι τάφον, ἀνὴρ δὲ ᾧ ὁδὸς ἀπέκρυβη, συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς κατ᾽ αὐτοῦ. [24] πρὸ γὰρ τῶν σί-
των μου στεναγμὸς ἥκει μοι, καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυ-
[25] χήματα· [26] φόβος γὰρ ὃν ἐφρόντισα ἦλθέ μοι, καὶ ὃν ἐδε-
δοίκειν συνέβη μοι. οὔτε εἰρήνευσα, οὔτε ἡσύχασα, οὔ-
τε ἀνεπαυσάμην, ἦλθε δέ μοι ὀργή. κα.

[1] Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέξῃ, εἰ λημψόμεθα
[2] λαλῆσαι πρὸς σέ, κοπάσεις; ἰσχὺν δὲ ῥημάτων σου τίς ὑ-
[3] ποίσῃ; εἰ γὰρ σὺ ἐνεθέτησας πολλοὺς καὶ χεῖρας ἀδυνὰς πα-
[4] ρεκάλεσας, ἀδυνατοῦντάς τε ἐξανέστησας ῥήμασι, γόνασί
[5] τε ἀδυναμοῦσι θαῤῥῶς προσέθηκας. [6] νυνὶ δὲ ἥκει ἐπὶ σὲ πό-
[7] νος καὶ ἥψατό σου, σὺ δὲ ἐτάραξας. [8] πότερον εὐσεβὴς ὁ φόβος
σου ἐστὶν ἐν ἀφροσύνῃ καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ ἡ κακία τῆς ὁδοῦ σου;
[9] μνήσθητι δή, τίς ὢν καθαρὸς ἀπώλετο, ἢ πότε ἀληθινοὶ ὀ-
[10] λόρριζοι ἀπώλοντο; [11] καθ᾽ ὃν τρόπον εἶδον οἱ θερίζοντας
τὰ ἄτοπα, καὶ οἱ σπείροντες αὐτά, ὀδυνᾶς θερίσουσιν ἑαυ-
[12] τοῖς. [13] ἀπὸ πνεύματος κυρίου ἀπολοῦνται· ἀπὸ δὲ πνεύ-
[14] ματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανισθήσονται. [15] σκύλος λέοντος, φωνὴ
[16] δὲ λεαίνης, γαμψώνυχα δὲ δρακόντων ἐσβέσθη. [17] μυρμη-
κολέων ὤλετο πρὰ τὸ μὴ ἔχειν θήραν. σκύμνοι λεόντων
[18] ἔλιπον ἀλλήλοις. [19] πρὸς ἐμὲ δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ἐν
κλοπῇ. πότερον δὲ ἔξεστί) μοι τὰ οὖς δεξαίσθαι παρ᾽ αὐτοῦ;
[20] ἐν σκιαγραφίαις ἀπ᾽ ὀνείρατός μου νυκτερινοῦ πτώσεων φό-
[21] βος ἐπ᾽ ἀνθρώποις, [22] φρίκη δέ μοι συνέβη καὶ τρόμος
καὶ μεγάλως μου τὰ ὀστᾶ συνέσεισε, [23] καὶ πνεῦμα ἐπὶ πρό-
σωπόν μου ἐπῆλθεν, ἔφριξαν δέ μου τρίχες καὶ σαρκές.
[24] ἀνέστην καὶ οὐκ ἐπέγνων, εἶδον καὶ οὐκ ἦν μορφὴ πρὸ ὀφ-
[25] θαλμῶν μου, ἀλλ᾽ ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον. [26] τί γάρ; μὴ
καθαροὺς ἔσαι βροτὸς ἐναντίον κυρίου; ἢ ἀπὸ τῶν ἔργων
[27] αὐτοῦ ἄμεμπτος ἀνήρ; [28] εἰ κὴ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κὴ ἐν
[29] ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε. [30] οὗ γὰρ κατοικοῦ-
σας οἰκίας πηλίνας, ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσ-
μέν, ἔπαισεν αὐτοὺς σητὸς τρόπον, [31] καὶ ἀπὸ πρωΐθεν
ἕως ἑσπέρας οὐκ ἔτι εἰσί, πρὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἑαυ-
[32] τοῖς βοηθῆσαι ἀπώλοντο. [33] ὑπερέξηρε τὸ ὑπόλειμμα αὐ-
τῶν ἐν αὐτοῖς, ἀπώλοντο πρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοῖς σοφίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Quare datur fatigato lux, & vita his qui amaro sunt animo? [21] Qui expectant mortem & non venit; & scrutantur eam magis quàm thesauros absconditos. [22] Qui lætabantur in exultatione, modò lætantur cùm inuenerint domum sepulchri. [23] Omnes hæ amaritudines sunt viro cuius via abscondita est, & obumbrauit Deus apud eum. [24] Quoniam ante prandium meum gemitus meus venit, & fluunt velut aquæ rugitus mei. [25] Quia timor quem timebam venit mihi; & quod formidabam, euenit mihi. [26] Nonne dissimulaui & nonne quieui, quoniam nunciatum est mihi de bobus & asinis? & nonne dormiui quoniam nunciatum est mihi de incendio ouium? & nõne quieui quando nunciatum est mihi de camelis? & venit indignatio quoniam nunciatum est mihi de morte filiorum? CAP. IIII.

ET respõdit Eliphaz q erat de Themã & dixit: [2] Nũquid ppter tẽtationẽ rei quę ad te puenit, deficis; & retinere verba quis poterit? [3] Ecce castigabas multos & manus infirmorũ roborabas. [4] Et corruẽtẽ in peccatũ suscitabãt verba tua, & genua labẽtia in delictum cõfortabas. [5] Nũc enĩ venit ad te & defeciſti: tetigit te & turbat⁹ es. [6] Nõne timor tu⁹ erat expectatio tua: spes tua & pfectio viarũ tuarũ? [7] Recordare nunc quis est ipse iust⁹ sicut Abrahã qui perierit, & vbi recti sicut Isaac & Iacob deleti sunt? [8] Quẽadmodũ vidi gñationẽ diluuij, operãtes iniquitatẽ & facientes laborẽ retributionẽ accipiẽt ab eo. [9] A verbo Dei peribũt, & à turbine narıs eius cõsumẽtur. [10] Rugitus Esau, qui cõparat⁹ est leoni rapaci, & vox Edõ quę cõparata est leęnæ, cõtremiscere faciũt sicut vrsi in rapina sua, & principes ei⁹ qui comparati sunt leænę separati sunt vt diripiãt pdã. [11] Ismahel autẽ qui cõparat⁹ est leoni peribit, eò q nõ habet meritũ: & filij ei⁹ sicut pdones qui separati sunt à viis rectis. [12] Ad me autẽ dictũ est verbũ repẽtè, & didicit auris mea aliquid quod redũdauit ex eo. [13] In cogitationib⁹ visionis nocturnę quãdo irruit sõnus super filios hoĩm: [14] Timor accidit mihi & tremor, & multitudinẽ mẽbrorũ meorũ pauere fecit. [15] Et turbo super faciẽ meã trãsiuit: inflãmat tẽpestas carnẽ meã. [16] Astitit quidã cui⁹ aspectũ nõ agnoscebã: similitudo erat in cõspectu oculorũ meorũ susurrationẽ, & quasi vocem multorũ audiebã. [17] Clamauit & dixit: Nũquid potest fili⁹ hoĩs Dei cõparatione iustificari, aut factore suo mũdior erit vir? [18] Ecce seruis suis prophetis non credit, & in angelis suis ponit occasionem. [19] Quanto magis impij qui habitant in sepulchris luti, quorum fundamenta sunt in puluere conterentur coram verme! [20] De manè vsque ad vesperam percussi sunt: eò quòd non imponit eis terminum, in æternũ peribũt. [21] Nonne quia non est eis iustitia, ablatum est auxilium eorum, morientur & non in sapientia?

ה

1 * קְרָא־נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָ וְאֶל־מִי מִקְדֹשִׁים תִּפְנֶה׃
2 * כִּי לֶאֱוִיל יַהֲרָג־כָּעַשׂ וּפֹתֶה תָּמִית קִנְאָה׃
3 * אֲנִי רָאִיתִי אֱוִיל מַשְׁרִישׁ וָאֶקּוֹב נָוֵהוּ פִּתְאֹם׃
4 * יִרְחֲקוּ בָנָיו מִיֶּשַׁע וְיִדַּכְּאוּ בַשַּׁעַר וְאֵין מַצִּיל׃
5 * אֲשֶׁר קְצִירוֹ רָעֵב יֹאכֵל וְאֶל־מִצִּנִּים יִקָּחֵהוּ
וְשָׂאַף צַמִּים חֵילָם׃
6 * כִּי לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן וּמֵאֲדָמָה לֹא־יִצְמַח עָמָל׃
7 * כִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָד וּבְנֵי רֶשֶׁף יַגְבִּיהוּ עוּף׃
8 * אוּלָם אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶל־אֵל וְאֶל־אֱלֹהִים אָשִׂים
דִּבְרָתִי׃
9 * עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
10 * הַנֹּתֵן מָטָר עַל־פְּנֵי אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל־פְּנֵי
חוּצוֹת׃
11 * לָשׂוּם שְׁפָלִים לְמָרוֹם וְקֹדְרִים שָׂגְבוּ יֶשַׁע׃
12 * מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים וְלֹא־תַעֲשֶׂנָה יְדֵיהֶם
תּוּשִׁיָּה׃
13 * לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה׃
14 * יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְכַלַּיְלָה יְמַשְּׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם׃
15 * וַיֹּשַׁע מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם וּמִיַּד חָזָק אֶבְיוֹן׃
16 * וַתְּהִי לַדַּל תִּקְוָה וְעֹלָתָה קָפְצָה פִּיהָ׃
17 * הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִיחֶנּוּ אֱלוֹהַּ וּמוּסַר שַׁדַּי
אַל־תִּמְאָס׃
18 * כִּי הוּא יַכְאִיב וְיֶחְבָּשׁ יִמְחַץ וְיָדָו תִּרְפֶּינָה׃
19 * בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָ וּבְשֶׁבַע לֹא־יִגַּע בְּךָ רָע׃
20 * בְּרָעָב פָּדְךָ מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִידֵי חָרֶב׃
21 * בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֵּחָבֵא וְלֹא־תִירָא מִשּׁוֹד כִּי יָבוֹא׃
22 * לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל־תִּירָא׃
23 * כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְּרִיתֶךָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה
הָשְׁלְמָה־לָךְ׃

CAP. V.

1 A VOca ergo si est qui tibi respondeat, &
ad aliquem sanctorum conuertere.
2 * Verè stultum interficit iracundia, &
3 paruulum occidit inuidia. * Ego vidi
stultum firma radice, & maledixi pulchri-
4 tudini eius statim. * Longè fient filij
eius à salute, & conterentur in porta, &
5 non erit qui eruat. * Cuius messem
B famelicus comedet, & ipsum rapiet arma-
tus, & bibent sitientes diuitias eius.
6 * Nihil in terra sine causa fit, & de hu-
7 mo non egredietur dolor. * Homo nasci-
tur ad laborem, & auis ad volatum.
8 * Quamobrem ego deprecabor Deum,
9 & Deum ponam eloquium meum? * Qui
facit magna & inscrutabilia, & mirabilia
10 absque numero. * Qui dat pluuiã super
faciem terræ, & irrigat aquis vniuersa.
11 * Qui ponit humiles in sublime, & mœ-
12 rentes erigit sospitate. * Qui dissipat
cogitationes malignorum, ne possint im-
C plere manus eorum quod cœperant.
13 * Qui apprehendit sapientes in astutia
eorum, & consilium prauorum dissipat. 1. Cor. 3. b.
14 * Per diem incurrent tenebras, & quasi
in nocte sic palpabunt in meridie.
15 * Porrò saluum faciet egenum à gladio
oris eorum, & de manu violenti pauperẽ.
16 * Et erit egeno spes, iniquitas autẽ con-
17 trahet os suum. * Beatus homo qui cor-
ripitur à Deo. Increpationẽ ergo Domini
18 ne reprobes; * Quia ipse vulnerat & me-
detur; percutit, & manus eius sanabunt.
19 * In sex tribulationibus liberabit te, &
D in septima non tanget te malum.
20 * In fame eruet te de morte, & in bello
de manu gladij.
21 * A flagello linguæ abscondêris, & non
timebis calamitatem cùm venerit.
22 * In vastitate & fame ridebis, & bestias
terræ non formidabis.
23 * Sed cum lapidibus regionum pactum
tuum, & bestię terræ pacificæ erunt tibi.

תרגום

ה 1 קְרָא כְדוֹן הַאִית עָנֵי לָךְ וּלְמַן מִקַּדִּישַׁיָּא תִּתְפְּנִי׃ 2 אֲרוּם לְשַׁטְיָא יִקְטַל רְגוֹז קֵירִים וּשְׁבָרָא תְּמִית טִנְנָא דְּבוּרְיְתָא׃ 3 אֲנָא
חֲמֵיתִי שַׁטְיָא דִּנְצִיב וְלַטְטֵת מְדוֹרֵהּ בִּתְכֵיף׃ 4 מִתְרַחֲקִין בְּנוֹי מִפֻּרְקָנָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְיִשְׁתַּפְּפוּן בְּמַעֲלָנָא דִּגְהִנָּם בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא וְלֵית
דְּפָצֵי׃ 5 דִּי חַצְדֵיהּ כְּפֵנֵי יֵיכְלוּן וּפוּלְמוֹסִין בְּמָאנֵי זֵינָא יַדְבְּרֻנֵּהּ וְיִבְזוּן לִסְטֵיסִין נִכְסֵיהוֹן׃ 6 מְטוּל דְּלָא נָפֵק מִן עַפְרָא שְׁקָר
וּמִן אַדְמְתָא לָא יִרְבֵּי לֵיעוּת׃ 7 אֲרוּם בַּר נַשׁ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְתָא אִתְבְּרִי וּבְנֵי מַזִּיקֵי בְּגוּבְהָא יְטוּסוּן׃ 8 בְּרַם אֲנָא אֶתְבַּע אֶלְפַּן מִן
תַּקִּיפָא וְלֶאֱלָהָא אֲשַׁוֵּי מִלָּתִי׃ 9 דְּעָבֵד רַבְרְבָן וְלֵית סוֹף וּפְרִישָׁן עַד דְּלֵית מִנְיָן׃ 10 דְּיָהֵב מִטְרָא עַל אַפֵּי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וּמְשַׁדַּר מַיָּא
עַל אַפֵּי מְחוֹז עַמְמַיָּא׃ 11 לְשַׁוָּאָה מַכִּיכֵי אוּלְצָנָא לְרוּמָא וְאוּכָּמֵי מִסְכֵּנוּתָא תְּקַפּוּ פֻּרְקָנוּתָא׃ 12 דְּבַטֵּל מַחְשְׁבָתְהוֹן דְּמִצְרָאֵי
דְּחַכְּמוּ לְמַבְאָשָׁא לְיִשְׂרָאֵל וְלָא עֲבַדָא אַיְדֵיהוֹן מִלְכַת חָכְמָתְהוֹן׃ 13 מְאַחֵד חַכִּימֵי פַּרְעֹה בְּחָכְמַתְהוֹן וּמִלְכַת אִסְטַגְנִינוֹי עֻקְמָנַיָּא אֲתֵיב
עֲלֵיהוֹן׃ 14 בִּימָם יְעַרְעוּן חֲשׁוֹךְ וְהֵיךְ בְּלֵילְיָא מְמַשְּׁשִׁין בְּטִיהֲרָא׃ 15 וּפְרַק עַמֵּהּ מִקְטִילָא דְּפֻמְּהוֹן וּמִן יַד מְלֵךְ תַּקִּיף עַמָּא חֲשִׁיכָא׃
16 וַהֲוָת לְמִסְכֵּנָא סִבְרָא וּמִלְכְתָא דְּרַשִׁיעֵי טִפְזַת פֻּמָּהּ׃ 17 הָא טוּבֵהּ דְּאַבְרָהָם גַּבְרָא דִּיכַסְנִנֵּהּ אֱלָהּ וְאַנְתְּ יִשְׂרָאֵל מַרְדוּתָא דְּשַׁדַּי לָא
תְּרָחֵק׃ 18 אֲרוּם הוּא מַיְתִי מַכָּאָה וּמַעֵל סַמְתֵּרְתָּא יִמְחֵא וִידוֹהִי מַסְיָן׃ 19 בְּשִׁית עָקְתִּין יַפְצִינָךְ וּבִשְׁבִיעַיְתָא לָא יִקְרַב בָּךְ בִּישׁ׃ 20 בִּכְפָן
דְּמִצְרָאֵי פַּרְקָךְ מִן מוֹתָא וּבִקְרָבָא דַּעֲמָלֵק מִקְטִילַת חַרְבָּא׃ 21 בְּמִיזְקָא דְּלִישַׁן דְּבִלְעָם תִּטַּמַּר בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְלָא תִדְחַל מִן חֲבַל מִדְיָנָאֵי
כַּד יֵיתֵי׃ 22 לַחֲבַל סִיחוֹן וּלְאוּלְצַן מַדְבְּרָא תִּגְחַךְ וּמִמַּשְׁרְיַת עוֹג דִּמְתִיל לְחַיַּת אַרְעָא לָא תִדְחַל׃ 23 אֲרוּם עִם לוּחֵי אַבְנָא דְּאִתְיְהִיבוּ
בְּחַקְלָא קְיָימָךְ וּכְנַעֲנָאֵי דִּמְתִילִין לְחֵיוַת בָּרָא אַשְׁלִימוּ עִמָּךְ׃

CAP. V.

VOca autem si quispiam te audiet, aut si aliquem angelorum sanctorum videbis: 1
‡ Et enim stultum interficit iracundia, deceptum autem occidit inuidia. 2
‡ Ego autem vidi stultos radices iacentes, et maledixi pulchritudini eorum statim. 3
‡ Longè fiant filij eorum à salute, & conterentur in portis minorũ, & non erit qui eruat. 4
‡ Quæ enim illi messuerunt, famescens comedet, ipsi autem ab armatis tollentur. absorbeatur eorum fortitudo. ‡ Non enim egredietur de terra labor, neque de montibus germinabit dolor. 5 6
‡ Sed homo nascitur labori, pulli autem aquilarum sublimia volant. 7
‡ Veruntamen autem et ego deprecabor Dominum, Dominum autem omnium dñm inuocabo: ‡ Qui facit magna & inuestigabilia, gloriosáque & mirabilia quorum non est numerus. 8 9
‡ Qui dat pluuiam super terram, qui mittit aquam super eam quæ sub cælo. ‡ Qui facit humiles in sublime, & perditos erigit. 10 11
‡ Qui dissipat consilia callidorum, & non facient manus eorum veritatem. ‡ Qui apprehendit sapientes in prudentia, consilium autem peruersorum abstulit. ‡ Per diem occurrent eis tenebræ, at in meridie palpent quasi in nocte. 12 13 14
‡ Pereant autem in bello; impotens autem egrediatur de manu potentis. ‡ Sit autem pauperi spes, iniusti autem os obturetur. 15 16
‡ Beatus autem homo quem corripuit Dominus: increpationẽ autẽ omnipotentis ne renuas. 17
‡ Ipse enim dolere facit, & rursus restituit; pereussit, & manus eius sanauerunt. 18
‡ Sexies de necessitatibus te eruet, in autem septima non tanget te malum. 19
‡ In fame eruet te de morte, in bello autem de manu ferri soluet te. 20
‡ A flagello linguæ te abscondet, & non timebis à malis venientibus. 21
‡ Iniustos et iniquos deridebis, ab autem bestiis feris non timebis. 22
‡ Bestiæ enim feræ pacificæ erunt tibi. 23

ε΄.

1 ‡ Επικάλεσαι ὴ εἴ τις σοι ὑπακούσεται, ἢ εἰ ἵνα ἀγ-
2 γέλων ἁγίων ὄψῃ· ‡ καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή,
πεπλανημένον δὲ θανατοῖ ζῆλος.
3 ‡ ἐγὼ δὲ ἑώρακα ἄφρονας ῥίζας βάλλοντας καὶ κα-
4 τηρασάμην τὴν δυπερέπειαν αὐτῶν ταχέως. ‡ πόρρω
γένοιντο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ ζωτηρίας, καὶ ὑπτιεσθήσονται
ἐπὶ θύραις ἡττόνων, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος.
5 ‡ ἃ γὰρ ἐκεῖνοι ἐθέρισαν, πεινῶν φάγεται, αὐτοὶ δὲ μετὰ ἐνό-
πλων ἁρπασθήσονται. ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς.
6 ‡ οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς κόπος, οὐδὲ ἐξ ὀρέων ἀ-
7 ναβλαστήσει πόνος. ‡ ἀλλὰ ἀνθρώπῳ γεννᾶται κόπος,
8 νεοσσοὶ δὲ ἀετῶν τὰ ὑψηλὰ πέτανται). ‡ οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ
καὶ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου, κύριον δὲ τῶν πάντων δεσπό-
9 την ἐπικαλέσομαι· ‡ τὸν ποιοῦντα μεγάλα καὶ δυνάξι-
χνιαστα οὐδοξάτε καὶ ἐξαίσια ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
10 ‡ τὸν διδόντα ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀποστέλλοντα ὕδωρ ἐ-
11 πὶ τὴν ἐπάνω οὐρανόν. ‡ τὸν ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος,
12 καὶ ἀπολωλότας ἐξεγείροντα. ‡ διασκεδάζοντα βουλὰς πανούργων, ὡς ἂν μὴ ποιήσωσιν αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀληθές.
13 ‡ ὁ καταλαμβάνων σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει, βουλὴν δὲ
πολυπλόκων ἐξέστησεν.
14 ‡ ἡμέρας σωθυτήσεται αὐτοῖς σκότος, τὸ δὲ μεσημ-
βρινὸν ψηλαφήσαισθαι ἴσα νυκτί.
15 ‡ ἀπώλοντο δὲ ἐν πολέμῳ, ἀδυνάτους δὲ ἐξέλθοι ἐκ
χειρὸς δυνάστου.
16 ‡ εἴη δὲ πτωχῷ ἐλπίς, ἀδίκου δὲ στόμα ἐμφραχθείη.
17 ‡ μακάριος δὲ ἄνθρωπος ὃν ἤλεγξεν ὁ κύριος, νου-
θέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου.
18 ‡ αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίησιν, ἔ-
παισε καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο.
19 ‡ ἐξάκις ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεῖται, ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ
οὐ μὴ ἅψηταί σου κακόν.
20 ‡ ἐν λιμῷ ῥύσεταί σε ἐκ θανάτου, ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ
21 χειρὸς σιδήρου λύσει σε. ‡ ἀπὸ μάστιγος γλώσσης
σε κρύψει, ὡς ἂν μὴ φοβηθῇς ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων.
22 ‡ ἀδίκων καὶ ἀνόμων καταγελάσῃ, ἀπὸ δὲ θηρίων ἀ-
γρίων οὐ φοβηθήσῃ.
23 ‡ θῆρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύουσί σοι·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

VOca nunc si est qui tibi respondeat, & ad aliquem ex sanctis respice. [2] Quia stultum interficiet ira Dñi, & insipientem occidet inuidia insaniæ. [3] Ego vidi stultum plantatum, & maledixi habitaculo eius repentè. [4] Longè sint filij eius à salute in seculo venturo, & conterantur in portis gehennæ in die iudicij magni, & non sit qui eripiat. [5] Cuius messem famelici comedent, & armati armis bellicis tollent eum, & diripient prædones substantiam eius. [6] Quoniam non egreditur de puluere iniquitas, & de terra non oritur labor. [7] Filius enim hominis ad laborandũ in lege creatus est, & filius dæmonũ in altum volat. [8] Veruntamen ego quærã doctrinam à fortissimo, & ad Deũ ponã eloquium meum. [9] Qui facit magna quorum non est finis, & mirabilia donec non sit numerus. [10] Qui dat pluuiam super faciem terræ Israel, & mittit aquas super faciẽ prouinciæ populorũ. [11] Vt ponat humiles fame in sublime, & denigrati inopia confortentur salute. [12] Qui irritas fecit cogitationes Ægyptiorum, qui callidè cogitauerũt, vt malè facerẽt Israel, & non est operata manus eorum consiliũ sapientię suæ. [13] Qui cõprehendit sapientes Pharaonis in sapientia eorũ, & consiliũ astrologorũ suorũ peruersorũ reddidit super eos. [14] Per diẽ incurrebant tenebris, & sicut in nocte palpabant in meridie. [15] Et redemit populũ suum ab occisione oris eorũ, & de manũ regis fortis populũ pauperẽ. [16] Et fuit pauperi spes, & consiliũ impij obturauit os suum. [17] Ecce beatus est Abraham, vir quem corripiebat Deus: & tu Israel disciplinam omnipotentis ne abiicias. [18] Quoniam ipse adducit plagam, & adfert medicinam; percutit, & manus eius sanant. [19] In sex tribulationibus liberabit te, & in septima non accedet ad te malum. [20] In fame Ægypti redemit te à morte, & in bello Amalec de occisione gladij. [21] In nocumento linguæ Balaam abscondêris inter populos, & non timebis à vastitate Madianitarum cùm venerit. [22] In vastitate Sion & in fame deserti ridebis, & à castris Og qui comparatus est bestiæ terræ, non timebis. [23] Quoniam cum tabulis lapideis qui dati sunt in agro, est pactum tuum: & Cananæi qui comparati sunt bestiis agri, inierunt pacem tecum.

24 * וְיָדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא׃
25 * וְיָדַעְתָּ כִּי־רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃
26 * תָּבֹא בְכֶלַח אֱלֵי־קָבֶר כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ בְּעִתּוֹ׃
27 * הִנֵּה־זֹאת חֲקַרְנוּהָ כֶּן־הִיא שְׁמָעֶנָּה וְאַתָּה
דַּע־לָךְ׃

ו

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ * לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל
2 כַּעְשִׁי וְהַוָּתִי בְּמֹאזְנַיִם יִשְׂאוּ־יָחַד׃
3 * כִּי עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים יִכְבָּד עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ׃
4 * כִּי חִצֵּי שַׁדַּי עִמָּדִי אֲשֶׁר חֲמָתָם שֹׁתָה רוּחִי
בְּעוּתֵי אֱלוֹהַּ יַעַרְכוּנִי׃
5 * הֲיִנְהַק־פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא אִם יִגְעֶה שׁוֹר
עַל־בְּלִילוֹ׃
6 * הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח אִם־יֶשׁ־טַעַם
בְּרִיר חַלָּמוּת׃
7 * מֵאֲנָה לִנְגּוֹעַ נַפְשִׁי הֵמָּה כִּדְוֵי לַחְמִי׃
8 * מִי־יִתֵּן תָּבוֹא שֶׁאֱלָתִי וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ׃
9 * וְיֹאֵל אֱלוֹהַּ וִידַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וִיבַצְּעֵנִי׃
10 * וּתְהִי עוֹד נֶחָמָתִי וַאֲסַלְדָה בְּחִילָה לֹא יַחְמוֹל
כִּי־לֹא כִחַדְתִּי אִמְרֵי קָדוֹשׁ׃
11 * מַה־כֹּחִי כִּי אֲיַחֵל וּמַה קִצִּי כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי׃
12 * אִם־כֹּחַ אֲבָנִים כֹּחִי אִם־בְּשָׂרִי נָחוּשׁ׃
13 * הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִּי וְתוּשִׁיָּה נִדְחָה מִמֶּנִּי׃
14 * לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב׃
15 * אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ־נָחַל כַּאֲפִיק נְחָלִים יַעֲבֹרוּ׃
16 * הַקֹּדְרִים מִנִּי־קָרַח עָלֵימוֹ יִתְעַלֶּם־שָׁלֶג׃
17 * בְּעֵת יְזֹרְבוּ נִצְמָתוּ בְּחֻמּוֹ נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם׃
18 * יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וְיֹאבֵדוּ׃
19 * הִבִּיטוּ אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכֹת שְׁבָא קִוּוּ לָמוֹ׃
20 * בֹּשׁוּ כִּי־בָטָח בָּאוּ עָדֵיהָ וַיֶּחְפָּרוּ׃
21 * כִּי־עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא תִרְאוּ חֲתַת וַתִּירָאוּ׃

24 *Et scies ꝙ pacé habeat tabernaculũ tuũ,
25 & visitans speciẽ tuã nõ peccabis. *Et scies
quoniã multiplex erit semen tuum, & ꝓ-
26 genies tua quasi herba terræ. *Ingredieris
in abundantia sepulchrum, sicut infertur
27 aceruus tritici in tempore suo. *Ecce hoc
vt inuestigauimus ita est; quod auditum
mente pertracta. CAP. VI.
1 REspondẽs autẽ Iob dixit: * Vtinã ap-
2 pẽderẽtur peccata mea quibus irã me-
A rui, & calamitas quam patior in statera!
3 *Quasi arena maris hęc grauior appareret.
vnde & verba mea dolore sunt plena:
4 *Quia sagittę Dñi in me sunt, quarũ indi- Amos 3. a.
gnatio ebibit spiritũ meũ, & terrores Dei
5 militãt cõtra me. * Nũquid rugiet onager
cũ habuerit herbã, aut mugiet bos cũ ãte
6 ꝑsepe plenũ steterit? *Aut poterit comedi
insulsum quod nõ est sale cõdîtũ? aut po-
test aliquis gustare, quod gustatum affert
7 mortẽ? *Quę pri' nolebat tãgere aĩa mea,
8 nunc prę angustia cibi mei sunt. *Quis det
B vt veniat petitio mea, & quod expecto tri
9 buat mihi Deus! *Et qui cœpit ipse me cõ
10 terat, soluat manũ suã, & succidat me. *Et
hęc mihi sit cõsolatio vt affligẽs me dolo-
re, nõ parcat, nec cõtradicã sermonib' san-
11 cti. *Quę est enĩ fortitudo mea vt sustineã?
12 aut quis finis me' vt patiẽter agã? *Nec for
C titudo lapidũ fortitudo mea, nec caro mea
13 ęnea est. *Ecce non est auxiliũ mihi in me,
& necessarij quoq; mei recesserunt à me.
14 *Qui tollit ab amico suo misericordiã, ti-
15 morẽ Dñi derelinquit. *Fratres mei ꝑterie
runt me, sicut torrẽs q̃ raptĩ trãsit in cõual
16 lib'. *Qui timẽt pruinã, irruet sup eos nix.
17 *Tẽpore quo fuerĩt dissipati ꝑibũt, & vt in-
18 caluerĩt soluẽtur de loco suo. *Inuolutę sũt
semitę gressuũ eorũ, ãbulabũt in vacuũ &
19 ꝑibũt. *Cõsiderate semitas Themã, itinera
20 Saba, & expectate paulisper. *Cõfusi sunt,
quia speraui. venerunt quoq; vsq; ad me,
21 & pudore cooperti sunt. *Nunc venistis,
& modò videntes plagam meam timetis:

תרגום

24 וְתִנְדַּע אֲרוּם שְׁלֵם בְּמַשְׁכַּן בֵּית אֻלְפָּנָךְ וּתְזַמֵּן מְדוֹר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ וְלָא תַנְזֵק׃ 25 וְתִנְדַּע אֲרוּם סַגִּיעִין בְּנָךְ וּבְנֵי בְנָךְ הֵיךְ עִסְבָּא דְחַקְלָא׃
26 תֵּעוֹל בִּשְׁלִימוּת שְׁנָיָךְ בְּכוֹכָא לְבֵי קְבוּרְתָא הֵיךְ מִיסַּק גָּדִישָׁא בְּעִדָּנֵהּ׃ 27 הָא דָא פַשְׁפֵּשְׁנָא יָתָהּ הֵכְדֵּין הִיא קַבֵּל יָתָהּ וְאַנְתְּ דַּע לָךְ׃
ו 1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 מָאִים מִתְקַל יִתְקַל רֻגְזִי וְאִתְרְגוּשְׁתִּי בְּמַסְחָתָא יִטְלוּן כַּחֲדָא׃ 3 אֲרוּם כְּדוּן מִן חֲלָא דְיַמַּיָּא יִתְיַקַּר בְּגִין
כֵּן מִלַּי אִשְׁתַּלְהִיו׃ 4 אֲרוּם גִּרְרֵי שַׁדַּי בַּהְדִּי דְאֵירֵיסְהוֹן שְׁתִיָּת רוּחִי בִּיעוּתָא דְמִן קֳדָם אֱלָהּ יְסַדְּרוּן לִי׃ 5 הַאֶפְשַׁר דְּמַכְרִז מָרוֹדָא עִלַּוֵּי
דִּתְאָה אִם יַנְזֶה תּוֹרָא עַל אַסְפַּסְתֵּהּ׃ 6 הַאֶפְשַׁר דְּמִתְאֲכַל תַּבְשִׁילָא מִדְּלֵית מִלְחָא אִין אִית טַעְמָא בְּחֶלְבּוֹן בִּיעֲתָא חַלְמוֹנָא׃
7 סְרֵיבַת לְמִקְרַב נַפְשִׁי הִנּוּן מִתְחַשְּׁבִין הֵיךְ דְּוָתָא לִסְעוּדָתִי׃ 8 מַן יֵהֵב וְתֵיתֵי שֵׁילָתִי וּסְבְרִי יֵהֵב אֱלָהָא׃ 9 וְשָׁרֵי אֱלָהָא וּמְמַסְכֵּן
יָתִי יַתֵּר יְדֵיהּ וְיַעְתַּר יָתִי׃ 10 וּתְהֵי דָא תַּנְחוּמְתִּי וְאֵבוּעַ בִּרְתִיתָא עַל רַשִׁיעַיָּא וְלָא חָס אֲרוּם לָא כִסֵּיתִי מִלֵּי קַדִּישָׁא׃ 11 מֶה חֵילִי
אֲרוּם אוֹרִיךְ וּמַה סוֹפִי אֲרוּם נָגֵדְנָא נַפְשִׁי׃ 12 אִין הֵיךְ חֵילָא דְאַבְנַיָּא חֵילִי אִם בִּשְׂרִי קְרִים כִּנְחָשָׁא׃ 13 הֲמִדְּלֵית סִייַע בִּי וְחָכְמְתָא
אִתְנַדְּחַת מִנִּי׃ 14 לִגְבַר דְּמָנַע מֵחַבְרֵהּ חִסְדָּא וְדַחֲלַת שַׁדַּי יִשְׁבּוֹק׃ 15 אַחַי בְּזַזּוּ כִּנְגוֹד נַחֲלָא כְּמִפְקָנוּת פַּצְדֵּי נַחֲלַיָּא עֲבָרִין׃
16 דִּשְׁחִימִין מִצִּינָתָא עֲלֵיהוֹן יִתְחַיֵּל תַּלְגָּא׃ 17 הֵכְדֵּין דַּר טוּבְעֲנָא בְּעִידַן דְּחָבוּ אִשְׁתַּרְבַּבוּ אִתְגַּמַּרוּ בְּרִתְחֵהּ אִתְחַמִּיו מִן
אַתְרֵיהוֹן׃ 18 מְטוּל דִּמְקַלְקְלִין אִיסַרְטֵי אוֹרְחָתְהוֹן סָלְקִין לִלְמָא וִיהוֹבְדוּן׃ 19 אִסְתְּכוֹ אִסַרְטֵי תֵימָא הִלְכָתָא דִּזְמַרְגַּד סַבַּרוּ לְהוֹן׃
20 בְּהִיתוּ אֲרוּם אִתְרְחִיצוּ בְּטַעֲוָתְהוֹן אֲתוֹ לְגַבָּהּ וְאִתְכַּסִּפוּ׃ 21 אֲרוּם כְּעַן הֲוֵיתוּן כְּלָא הֲוֵיתוּן חֲמֵיתוּן חְבָרָא וּדְחַלְתּוּן׃

* Posteà scies quòd pacifica erit tua domus. & visitabis speciem tuam & non peccabis. 24
* Scies autem quoniam multum semen tuũ, at genimina tua erunt tanquã omnis herba agri. 25
* Ingredieris autem in sepulchrum sicut triticum maturum in tempore messis, aut sicut aceruus areæ ad tempus comportatus. * Ecce hæc sic inuestigauimus: hæc sunt quæ audiuimus. tu autem cognosce tibi si quid fecisti. 26 27

CAP. VI.

RESpondens autem Iob, dicit: 1
* Vtinam quidem quispiam appendens appenderet meam iram, at dolores meos tolleret in statera vnanimiter. * Et iam arena marina grauior erit: in hoc verba mea conculcata sunt. 2 3
* Sagittæ enim omnipotentis in corpore meo sunt, quarum indignatio ipsarum ebibit meum sanguinem: cùm incœperim loqui, pungunt me. * Quid enim? nonne frustrà rudet asinus agrestis, sed cibos quærens? si autem & rumpet vocem bos in præsepi habens escam? * Si comedetur panis sine sale? si autem & est gustus in verbis vanis? * Non potest enim mea quiescere anima. fœtorem enim video cibaria mea sicut odorẽ leonis. * Vtinã enim det & veniat mea petitio, et spẽ meã det Dñs. * Cũ incœperit Dñs vulnerẽt, in finẽ autẽ ne me tollat. * Sit aũt mea ciuitas sepulchrũ, in qua super muros saltabã, in ea nõ abstineam. non enim fefelli verba sancta Dei mei. 4 5 6 7 8 9 10
* Quæ enim mea fortitudo, quòd sustinebo? aut quod meũ tẽpus, quòd tolerat mea aĩa? * Nũquid fortitudo lapidũ fortitudo mea? aut carnes meæ sunt æneæ? * Nũquid nõ in ipso cõfidi? auxiliũ aut tẽ à me recessit: * negauit me misericordia, spes latio autẽ Dñi despexit me. * Non aspexerũt me fratres mei sicut torrẽs deficiẽs, aut sicut fluctus prætierierũt me. * Qui me verebãtur, nũc irruerunt in me sicut nix aut gelu concretum. * Quẽ admodũ liquefactum calore existente, nõ cognitũ est vbi erat: * Sic et ego derelictus sum ab oĩbus. perij autẽ et exul factus sum. * Videte vias Themanorũ, semitas Sabæorũ qui despiciũt: * et cõ fusionẽ debebũt, qui in ciuitatib⁹ et pecuniis cõfiderũt. * Cæterũ autẽ et vos venistis ad me immiserabiliter. itaq; vidẽtes meum vulnus timete. 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

24 * εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρωδύσει ϑου ὁ οἶκος. καὶ ϑπισκέψει
25 ὡραιότητά ϑου ϛ οὐ μὴ ἁμαρτήσῃ. * γνώσῃ ϑ ὅτι πολὺ
τὸ σπέρμα ϑου, τὰ ϑ ἔκγονά ϑου ἔσαι ὥσπερ τὸ παμβόσκανον
26 τοῦ ἀγροῦ. * ἐλεύσῃ ϑ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὥριμος
κατ᾽ καιρὸν θερίζόμενος, ἢ ὥσπερ δυμωνιὰ ἅλωνι καθ᾽
27 ὥραν συγκομιθεῖσα. * ἰδὲ ταῦτα ἔτως ἐξιχνιάσαμεν.
ταῦτά ἐστιν ἃ ἀκηκόαμεν. σὺ δὲ γνῶθι σεαυτῷ, εἴπ᾽ ἔπραξας.

ϛ.

1 * Ὑπολαβὼν ϑ ἰὼβ λέγει, * εἰ γάρ τις ἰσῶν στήσαί
2 μου τὴν ὀργήν, τὰς ϑ ὀδυνάς μου αἴρων ἐν ζυγῷ ὁμο-
3 δυμαδόν. * ἡ δὴ ἄμμου θαλάσσης βαρυτέρα ἔσαι,
ϑπὶ τούτῳ τὰ ῥήματά μου κατεπατήθησαν.
4 * βέλη γὰρ ϑου ἱκανοῦ ἐν τῷ σώματί μου ἐστίν, ὧν ὁ θυ-
μὸς αὐτῶν ἐκπίνει μου τὸ αἷμα, ὅταν ἄρξωμαι λαλεῖν
5 κενά μοι. * τί γάρ; μὴ διακενῆς κεκραύξε᾽ ὄνος ἀ-
γρεύ, ἀλλ᾽ ἢ τὰ σῖτα ζητῶν; εἰ ϑ καὶ ῥήξει φωνὴν βους
6 ϑπὶ φάτνης ἔχων τὰ βρώματα; * εἰ βρωθήσε᾽ ἄρτος
ἄνευ ἁλός; εἰ ϑ καὶ ἔστι γεῦμα ἐν ῥήμασι κενοῖς;
7 * οὐ δυνά᾽ γάρ μου παύσασθαι ἡ ψυχή. βρῶμον γὰρ
8 ὁρῶ τὰ σῖτά μου ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος. * εἰ γὰρ δοίη ϛ
ἔλθῃ μου ἡ αἴτησις, καὶ τὴν ἐλπίδα μου δῴη ὁ κύριος.
9 * ἀρξάμενος ὁ κύριος τρωσάτω, εἰς τέλος ϑ μὴ με ἀ-
10 νελέτω. * εἴη δέ μου πόλις τάφος, ἐφ᾽ ἧς ϑπὶ τει-
χέων ἁλλόμην, ἐπ᾽ αὐτῆς οὐ μὴ φείσωμαι. οὐ γὰρ ἐψευ-
11 σάμην ῥήματα ἅγια θεοῦ μου. * τίς γάρ μου ἡ ἰσχύς,
ὅτι ὑπομενῶ; ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή;
12 * μὴ ἰσχὺς λίθων ἡ ἰσχύς μου, ἢ αἱ σάρκες μου εἰσὶ χάλ-
13 κειαι; * ἢ οὐχ ἐπ᾽ αὐτῷ ἐπεποίθειν; βοήθεια ϑ ἀπ᾽ ἐμοῦ
14 ἀπέστη, * ἀπείπατό με ἔλεος, ϑπισκοπὴ ϑ κυρίου ὑ-
15 περεῖδέ με. * οὐ προσεῖδόν με ὡς ἀδελφοί μου ὥσ-
περ χειμάρρους ἐκλείπων, ἢ ὥσπερ κῦμα παρῆλθόν με.
16 * οἵτινές με διηλαθοῦσι, νυνὶ ϑπιπεπώκασί μου
17 ὥσπερ χιὼν ἢ κρύσταλλος πεπηγώς. * καθὼς ταχεῖς θέρ-
18 μης γυμνώσης, οὐκ ἐπεγνώσθη ὅπου ἦν. * ἕτως ϛ ἐγὼ
κατελείφθην ὑπὸ πάντων. ἀπωλόμην ϑ καὶ ἔξοικος ἐ-
19 γενόμην. * ἴδετε ὁδοὺς θαιμανῶν, ἀτραπὰς σαβῶν οἱ διο-
20 ρῶντες. * καὶ αἰσχύνην ὀφλήσουσιν, ὅτι ϑπὶ πόλεσι κῆ χρή-
21 ματα πεποιθότες. * ἀτὰρ ϑ κῆ ὑμεῖς ἐπέβητέ μοι σὺν ἐ-
μόνως· ὡς εἰδόντες τὸ ἐμὸν τραῦμα φοβήθητε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et scies quoniam pax erit in tabernaculo domus doctrinæ tuæ, & præparabis habitaculum domus sanctuarij tui, & non nocebis. 25 Et scies quia multi sunt filij tui, & filii filiorum tuorum quasi herba agri. 26 Ingredieris in perfectione annorum tuorum in senio in domum sepulturæ, sicut tollitur aceruus tritici in tempore suo. 27 Ecce hoc scrutati sumus, & ita est: suscipe illud: & tu scito tibi. CAP. VI.

ET respondit Iob & dixit: 1 Vtinam appendendo appenderetur ira mea; & conturbatio mea in statera leuarentur simul. 3 Quoniam nunc arena maris grauior esset: ideò verba mea deficiunt. 4 Quoniam sagittæ omnipotentis in me sunt, quarum venenum bibit spiritus meus. turbationes quæ sunt à facie Dei, ordinantur contra me. 5 Nunquid potest clamare onager super herbam, aut mugiet bos super pabulum suum? 6 Nunquid comedi potest pulmentũ absq; sale, aut est gustus in albumine oui & albugine vitelli? 7 Quæ renuit tangere aĩa mea, ipsa reputata sunt quasi infirmitas prandio meo. 8 Quis det vt veniat petitio mea, & expectationem meam det Deus. 9 Et Deus qui cœpit & pauperem me fecit, soluat manum suam; & diuitem me faciat. 10 Et hæc erit consolatio mea, & exultabo cùm venerit tremor super impios, & non parcet, quia non celaui verba sancti. 11 Quæ est enim fortitudo mea vt expectem? & quis est finis meus cur protraham animam meam? 12 Nunquid sicut fortitudo petrarum est fortitudo mea, aut caro mea est robusta sicut æs? 13 Nunquid non est auxilium in me, & sapientia expulsa est à me? 14 Qui prohibet à viro amico suo misericordiam, timorem omnipotentis derelinquit. 15 Fratres mei diripuerunt sicut alueus torrentis, sicut egressio riuorum torrentium qui pertranseunt. 16 Qui denigrati sunt propter frigus, contra eos prævalebit nix. 17 Talis fuit generatio diluuij, in tẽpore quo peccauerunt dissipati sunt, consumpti sunt in furore suo, & incaluerunt de loco suo. 18 Pro eo quòd dissipauerunt gressus viarum suarum; ascendunt in vanum & peribunt. 19 Considerauerunt semitas Thema, itinera Zamargadi expectauerunt sibi. 20 Confusi sunt quia sperauerunt in idolis suis, venerunt vsque illuc, & erubuerunt. 21 Quoniam nunc fuistis quasi non essetis; vidistis interitum, & timuistis.

22 * הֲכִי־אָמַרְתִּי הָבוּ לִי וּמִכֹּחֲכֶם שִׁחֲדוּ בַעֲדִי׃
23 * וּמַלְּטוּנִי מִיַּד־צָר וּמִיַּד עָרִיצִים תִּפְדּוּנִי׃
24 * הוֹרוּנִי וַאֲנִי אַחֲרִישׁ וּמַה־שָּׁגִיתִי הָבִינוּ לִי׃
25 * מַה־נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־יֹשֶׁר וּמַה־יּוֹכִיחַ הוֹכֵחַ מִכֶּם׃
26 * הַלְהוֹכַח מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ וּלְרוּחַ אִמְרֵי נוֹאָשׁ׃
27 * אַף עַל־יָתוֹם תַּפִּילוּ וְתִכְרוּ עַל־רֵיעֲכֶם׃
28 * וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְּנוּ־בִי וְעַל־פְּנֵיכֶם אִם־
אֲכַזֵּב׃
29 * שֻׁבוּ נָא אַל־תְּהִי עַוְלָה וְשֻׁבִּי עוֹד צִדְקִי־בָה׃
30 * הֲיֵשׁ־בִּלְשׁוֹנִי עַוְלָה אִם־חִכִּי לֹא־יָבִין
הַוּוֹת׃

ז

1 * הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עֲלֵי־אָרֶץ וְכִימֵי שָׂכִיר יָמָיו׃
2 * כְּעֶבֶד יִשְׁאַף־צֵל וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָּעֳלוֹ׃
3 * כֵּן הָנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי־שָׁוְא וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי׃
4 * אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי מָתַי אָקוּם וּמִדַּד־עָרֶב
וְשָׂבַעְתִּי נְדֻדִים עֲדֵי־נָשֶׁף׃
5 * לָבַשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה וְגוּשׁ עָפָר עוֹרִי רָגַע וַיִּמָּאֵס׃
6 * יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֶג וַיִּכְלוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה׃
7 * זְכֹר כִּי־רוּחַ חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טוֹב׃
8 * לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי׃
9 * כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה׃
10 * לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃
11 * גַּם־אֲנִי לֹא אֶחֱשָׂךְ־פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר רוּחִי
אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי׃
12 * הֲיָם־אָנִי אִם־תַּנִּין כִּי־תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר׃
13 * כִּי־אָמַרְתִּי תְּנַחֲמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא בְשִׂיחִי מִשְׁכָּבִי׃
14 * וְחִתַּתַּנִי בַחֲלֹמוֹת וּמֵחֶזְיֹנוֹת תְּבַעֲתַנִּי׃
15 * וַתִּבְחַר מַחֲנַק נַפְשִׁי מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי׃

22 *Nunquid dixi: Afferte mihi, & de sustan-
23 tia vestra donate mihi: *Vel liberate me de
manu hostis, & de manu robustorũ eruite
24 me? *Docete me, & ego tacebo: & si q̃d for
25 tè ignoraui, instruite me. *Quare detraxi-
stis sermonib⁹ veritatis, cũ è vobis nullus
26 sit qui possit arguere me? *Ad increpãdum
tamẽ eloquia concinnatis, & in vẽtũ ver-
27 ba profertis. *Sup pupillũ irruitis, & sub-
28 uertere nitimini amicũ vestrũ. *Verunta-
mẽquod cœpistis explete. Prębete aurem,
29 videte an mentiar. *Respondete obsecro
absq; cõtentione, & loquentes id quod iu-
30 stũ est iudicate. *Et non inuenietis in lin-
gua mea iniquitatem, nec in faucibus meis
stultitia personabit. CAP. VII.
1 Militia est vita hoĩs super terram, & si-
2 cut dies mercenarij dies eius. *Sicut
A seruus desiderat vmbrã, & sicut mercena-
3 rius p̃stolatur finẽ operis sui: *Sic & ego ha
bui menses vacuos, & noctes laboriosas e-
4 numeraui mihi. *Si dormiero, dicã quãdo
consurgã, & rursum expectabo vesperã, &
5 replebor dolorib⁹ vsq; ad tenebras. *Indu-
ta est caro mea putredine & sordib⁹ pulue-
6 ris, cutis mea aruit & contracta est. *Dies Inf.9.c.
mei veloci⁹ trãsierũt q̃ à texente tela succi
7 ditur, & cõsumpti sunt absq; vlla spe. *Me-
mẽto q̃a vẽt⁹ est vita mea, & nõ reuertetur
8 oculus meus vt videat bona: *Nec aspiciet
me visus hoĩs. Oculi tui in me, & nõ subsi-
9 stã. *Sicut cõsumitur nubes & ꝑtrãsit, sic q̃
10 descẽdit ad inferos nõ ascẽdet: *Nec reuer
tetur vltra in domũ suã, neq; cognoscet eũ
11 amplius loc⁹ eius. *Quapropter & ego nõ
parcã ori meo: loquar in tribulatione spi-
ritus mei, confabulabor cum amaritudine
12 aĩæ meæ. *Nunquid mare ego sum aut ce-
13 tus, quia circũdedisti me carcere? *Si dixe-
ro: Cõsolabitur me lectulus meus, & rele-
14 uabor loquẽs mecum in stratu meo; *Ter-
rebis me per somnia, & per visiones horro-
15 re concuties. *Quamobrem elegit suspen-
dium anima mea, & mortem ossa mea.

תרגום

22 הָא בְקִשְׁטָא אַמְרֵת הַבּוּ לִי וּמִנִּכְסֵיכוֹן שְׁחַדּוּ מְטוּלְתִּי׃ 23 וְשֵׁיזִבוּ יָתִי מִיַּד מְעִיקָא וּמִידֵיהוֹן דְּתַקִּיפֵי פְּרֻקוּ יָתִי׃ 24 אַלְּפוּ יָתִי וַאֲנָא
אֶשְׁתּוֹק וּמַה דִּשְׁלֵיתִי אַסְכְּלוּ לִי׃ 25 מַה בַּטִּימִין הִנּוּן מִלִּין תְּרִיצִין וּמַה דְּכָשַׁר לְכַסָּנָא יְכַסֵּן מִנְּכוֹן׃ 26 אֶמְשַׁר דִּלְכַסָּנָא בְּמִלַּיָּא
אַתּוּן חָשְׁבִין וּלְקִבְלָא אַמְתִּילוּ מִלֵּי יֵאוּשָׂא׃ 27 רְגֵז עַל יַתִּים תְּשַׁדּוּן וְתַחְשְׁלוּן עַל חַבְרְכוֹן׃ 28 וּכְדוֹן שְׁרוֹן אִסְתַּכְּלוּ בִּי
וּקְדָמֵיכוֹן אִין אֲכַזֵּב׃ 29 תּוּבוּ כְּדֵין לָא תְּהֵי רִשְׁעָא וְתוּבוּ תּוּב לְזַכָּאוּתִי בָּהּ׃ 30 הֲאִית בְּלִישָׁנִי רִשְׁעָא וְאִין מוֹרִיגִי לָא יִתְבַּיֵּן רְגוּשָׁתָא׃
ז 1 הֲלָא חֵילָא לְבַר נַשׁ עִלַּוֵּי אַרְעָא וּכְיוֹמֵי אֲגִירָא יוֹמוֹי׃ 2 הֵיךְ
עַבְדָא דְּשָׁאִף טוּלָא וְהֵיךְ אֲגִירָא דְּמוֹדִיק סְטֵרֵיהּ׃ 3 הֵיכְדֵין אִתְחַסְּנֵת לִי יַרְחִין דְּמַגָּן וְלֵילָוָן דְּלֵיעוּת חֲשִׁבוּ לִי׃ 4 אִין שְׁכֵבֵת וְאַמְרֵת
אֵימָתַי אֲקוּם וְנִדְדֵת בְּרַמְשָׁא וְשִׂבְעֵת נִידְדָת שִׁנְתָּא עַד עִידַן שְׁפַרְפָּרָא׃ 5 לְבַשׁ בִּשְׂרִי מוּרְנֵי וְגַרְגֵישְׁתָּא דְעַפְרָא מִשְׁכִּי רְטֵט וְאִתְמְסִי׃
6 יוֹמַי קַלִּילִין יַתִּיר מִגַּרְדִּית מָחֵי וּפְסַקוּ מִדְּלֵית סִבְרָא׃ 7 אִדְכַּר אֲרוּם הֵיךְ רוּחָא חַיָּי לָא תְּתוּב עֵינִי לְמֶחְמֵי טָב׃ 8 לָא תִסְכֵּי יָתִי עֵינָא
דְּחָמְיָא יָתִי עַיְנָךְ בְּמֵימְרִי וְלָא אִיתָי׃ 9 הֵיכְמָה דְּפָסֵק חֲנָנָא וְאָזֵל כֵּן דְּנָחֵת לְבֵי קְבוּרְתָּא לָא יִסָּק׃ 10 לָא יְתוּב תּוּב לְבַיְתֵהּ וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעֵהּ
תּוּב אַתְרֵהּ׃ 11 לְחוֹד אֲנָא לָא אֶמְנַע פֻּמִּי אֲמַלֵּל בַּעֲקַת רוּחִי אָשִׂיחַ בִּמְרִיר נַפְשִׁי׃ 12 הַכְמִצְרָאֵי דְּאִתְחַיַּבוּ לְמִטְבַּע בְּיַמָּא דְסוּף אִתְחַיֵּבֵת
אֲנָא אִין כְּפַרְעֹה דְּאִשְׁתַּנֵּק בִּמְצָעֵהּ אֲרוּם תְּמַנֵּי עֲלַי מַטְרָא׃ 13 אֲרוּם אַמְרֵת תְּנַחְמְנַנִּי דַּרְגָּשִׁי יְסוֹבַר בְּמִלַּי בֵּית מִשְׁכְּבִי׃ 14 וּתְבַרְתַּנִי
בְּחֶלְמַיָּא וּמֵחֶזְיוֹנַיָּא תְּבַעְתָּ יָתִי׃ 15 וּבַחֲרַת שִׁנּוּקָא נַפְשִׁי מוֹתָא מִן קִיּוּם גַּרְמָי׃

* *Quid enim? nunquid aliquid vos postula-* 22
ui, aut à vobis fortitudine egeo: * *Vt sal-* 23
uetis me de inimicis, aut de manu potentum li-
beretis me? *Docete me, ego autem obmutescã:* 24
si quid erraui, dicite mihi. * *Sed vt videtur* 25
inania veratis verba, non enim à vobis forti-
tudinem peto: *Neque increpatio vestra verbis* 26
me sedabit. neque enim vestrum sermonẽ ver-
bi feram, * *Nisi quod in pupillum irruitis, in-* 27
sultatis autem in amicum vestrum. * *Nunc* 28
autem inspiciens in facies vestras non mentiar:
* *Sedete iam & non sit iniustum, & rursus* 29
iusto conuenite. * *Non enim est in lingua mea* 30
iniustitia, aut non guttur meum meditatur in-
tellectum?

CAP. VII.

NVnquid non locus tentationis est vita ho- 1
minis super terram? * *Et sicut mercenarij* 2
diarij vita eius? aut sicut seruus timens dñm
suum, & qui præparauit vmbram? aut sicut
mercenarius expectans mercedem suam? *Sic et* 3
ego expectaui menses vacuos, noctes autem do-
lorum datæ mihi sunt. * *Si dormierim, dico;* 4
Quãdo dies? vt autẽ surrexerim, rursus, Quãdo
vespera? plenus autem sum doloribus à vespera
vsq; ad manè. * *Miscetur autem meum corpus* 5
in putredine vermiũ, liquefacio autẽ glebas ter-
ræ à sanie radens. *Et vita mea est leuior loque-* 6
la, periit autem in vana spe. * *Memẽto igitur* 7
quia ventus mea vita, & non amplius reuer-
tetur oculus meus ad videndum bonũ. *Nõ cir* 8
cumspiciet oculus videntis me: oculi tui in me,
& non amplius sum: * *Sicut nubes purgata de* 9
cælo. Si enim homo descenderit in infernum, nõ
amplius vnquam ascendet: * *Neque cognoscet* 10
eũ amplius locus suus, neque reuertetur vltra in
propriã domũ. * *Verùm igitur nec ego parcã ori* 11
meo, loquar in necessitate existẽs spiritus mei, a-
periã amaritudinæ aĩæ meæ cõpressus. *Nũquid* 12
mare sum aut draco, quia constituisti in me cu-
stodiã? *Dixi quòd cõsolabitur me lectulus me9,* 13
referã autẽ ad meipsum priuatè sermonẽ stratui
meo. *Exterres me insomniis, & in visionibus* 14
me perterrefacis. * *Liberabis à spiritu meo a-* 15
nimam meam, ab autem morte ossa mea.

22 * τί γάρ; μὴ πυμᾶς ἠτησα, ἢ τ παρ ὑμῶν ἰσχύ Θ ἐπι-
23 δέομαι; * ὥστε ῥῶσαί με ἐξ ἐχθρῶν, ἢ ἐκ χειρὸς δυ-
24 νασῶν ῥύσασθαί με; * διδάξατέ με, ἐγὼ ὃ κωφεύσω;
25 εἴπι πεπλανήμαι φράσατέ μοι. * ἀλλ' ὡς ἔοικε φαῦ-
λα ἀληθινοῦ ῥήματα, οὐ γὰρ παρ ὑμῶν ἰσχυὼ αἰτοῦμαι·
26 * οὐδ' ὁ ἔλεγχ Θ ὑμῶν ῥήμασί με παύσει. οὐδ' γὰρ ὑ-
27 μῶν φθέγμα ῥήματος ἀνέξομαι· * πλεὼ ὅτι ἐπ' ὀρ-
φανῷ ἐπιπίπτετε, ἐνάλλεσθε δ' ἐπὶ φίλῳ ὑμῶν.
28 * νυνὶ δ' εἰσβλέψας εἰς πρόσωπα ὑμῶν ἃ ψεύδομαι·
29 * καθίσατε δὴ καὶ μὴ εἴη ἄδικον, καὶ πάλιν τῷ δικαίῳ
30 συνέρχεσθε. * οὐ γάρ ἐστιν ἐν γλώσσῃ μου ἄδικον, ἢ
οὐχὶ ὁ λάρυγξ μου μελετᾷ συέσιν;

ζ.

1 * Πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίΘ ἀνθρώπ ἐπὶ
2 τῆς γῆς; * καὶ ὥσπερ μισθίου ἀνημερευοῦ ἡ ζωὴ αὐ-
τ; ἢ ὥσπερ θεράπων δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτ, καὶ τετυ-
χὼς σκιᾶς; ἢ ὥσπερ μισθωτὸς ἀναμένων τὸν μισθὸν αὐτ;
3 * οὕτως καὶ ἐγὼ ὑπέμεινα μηνῶας κενούς, νύκτες δὲ
4 ὀδυνῶν δεδομέναι μοί εἰσιν. * ἐὰν κοιμηθῶ, λέγω,
πότε ἡ ἡμέρα; ὡς δ' ἂν ἀναστῶ, πάλιν, πότε ἑσπέρα; πλή-
ρης ὃ γίνομαι ὀδυνῶν, ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωΐ.
5 * φύρεται δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων, τήκω
6 ὃ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξύων. * ὁ δ' βίος μ ἐστὶν
ἐλαφρότερος λαλιᾶς, ἀπόλωλε δ' ἐν κενῇ ἐλπίδι.
7 * μνήσθητι ἔν ὅτι πνεῦμά μ ἡ ζωή, καὶ οὐκ ἔτι ἐπανε-
λεύσεται ὁ ὀφθαλμός μου ἰδεῖν ἀγαθόν.
8 * ἀ θεωρήσει ὀφθαλμὸς ὁρῶντές με· οἱ ὀφθαλμοί
9 σου ἐν ἐμοί, κ οὐκ ἔτι εἰμί, * ὥσπερ νέφ Θ ἀποκαθαρ-
θὲν ἀπ' ὀρανοῦ. ἐὰν γὰρ ἄνθρωπ Θ καταβῇ εἰς ᾅδου, οὐκ
10 ἔτι ἀ μὴ ἀναβῇ, * ἀ δ' μὴ ἐπιγνῷ αὐτὸν ἔτι ὁ τόπος αὐτ,
11 οὐδ' οὐ μὴ ἐπιστρέψῃ ἔτι εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. * ἀταρ οὖν
οὐδ' ἐγὼ φείσομαι τ σώματί μου, λαλήσω ἐν ἀνάγκῃ ὧν
σ πνεύματός μου, ἀνοίξω πικρία ψυχῆς μου συνεχό-
12 μεν Θ. * πότερον θάλασσά εἰμι ἢ δράκων, ὅτι καθέ-
13 στας ἐπ' ἐμὲ φυλακήν; * εἶπα ὅτι παρακαλέσει με
ἡ κλίνη μ, μνοίσω δ' παρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ
14 μου. * ἐκφοβεῖς με ἐνυπνίοις, καὶ ἐν ὁράμασί με κατα-
15 πλήσεις. * ἀπαλλάξῃς ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν
μου, ἀπὸ δ' θανάτου τὰ ὀστᾶ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Nunquid verè dixi: Date mihi, & de substantiis vestris munera date pro me. [23] Et liberate me de manu hostis, & de manu robustorum redimite me. [24] Docete me, & ego tacebo; & si erraui, intelligere facite me. [25] Quàm suaues sunt sermones rectorum! & qui aptus est ex vobis ad corripiendum, corripiat. [26] Nunquid ad corripiendum verbis vos cogitatis; & tenebris comparatis verba desperata? [27] Iram super pupillum misistis, & cogitatis contra amicum vestrum. [28] Nunc autem incipite & contemplamini me; & *videte* an mentior coram vobis. [29] Conuertimini nunc, ne sit iniquitas, & conuertimini adhuc vt iustificer in eo. [30] Nunquid est iniquitas in lingua mea, aut guttur meum non intelligit tumultus?

CAP. VII.

NOnne militia est filio hominis super terram: & sicut dies mercenarij, dies eius? [2] Sicut seruus qui desiderat vmbram, & sicut mercenarius qui expectat mercedem operis sui: [3] Sic possedi mihi menses vanitatis, & noctes laboriosas enumerauerunt mihi. [4] Si cubui, tũ dixi, Quando consurgã? & instabilis fui vesperè, & saturatus sum insomnii vagationibus vsque ad tẽpus matutinũ. [5] Induta est caro mea vermibus & gleba pulueris: pellis mea contremuit, & tabefacta est. [6] Dies mei velociores sunt radio textoris, & succisi sunt absque spe.

[7] Recordare quia sicut ventus est vita mea: nõ reuertetur oculus meus vt videat bona. [8] Neq; aspiciat me oculus videntis me: oculi tui in verbum meũ, & non subsistam. [9] Ecce sicut cessat fumus & deficit, sic qui descendit ad sepulcrũ, non ascendet. [10] Non reuertetur amplius in domum suã, neq; cognoscet eum amplius locus eius. [11] Veruntamen ego non prohibebo os meũ: loquar in tribulatione spiritus mei: meditabor in amaritudine animæ meæ. [12] Nunquid vt Ægyptij qui condẽnati sunt vt submergerentur in mari rubro, cõdẽnatus sum ego: aut sicut Pharao qui suffocatus est in medio ei', quoniã cõstituis super me custodiã? [13] Si enim dixi: Cõsolabitur me lectus meus; sustinebit ẏba mea dom' strati mei: [14] Terruisti me insomniis, & per visiões cõturbas me. [15] Elegit suffocationẽ aĩa mea; & mortẽ magis q̃ sustẽtationẽ meipsius.

16 * מָאַסְתִּי לֹא־לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי־הֶבֶל יָמָי׃
17 * מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי־תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ׃
18 * וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ׃
19 * כַּמָּה לֹא־תִשְׁעֶה מִמֶּנִּי לֹא־תַרְפֵּנִי עַד־בִּלְעִי רֻקִּי׃
20 * חָטָאתִי מָה אֶפְעָל לָךְ נֹצֵר הָאָדָם לָמָּה שַׂמְתַּנִי
לְמִפְגָּע לָךְ וָאֶהְיֶה עָלַי לְמַשָּׂא׃
21 * וּמֶה לֹא־תִשָּׂא פִשְׁעִי וְתַעֲבִיר אֶת־עֲוֹנִי כִּי־עַתָּה
לֶעָפָר אֶשְׁכָּב וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי׃

ח

1 * וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃
2 * עַד־אָן תְּמַלֵּל־אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי־פִיךָ׃
3 * הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם־שַׁדַּי יְעַוֵּת־צֶדֶק׃
4 * אִם־בָּנֶיךָ חָטְאוּ־לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד־פִּשְׁעָם׃
5 * אִם־אַתָּה תְּשַׁחֵר אֶל־אֵל וְאֶל־שַׁדַּי תִּתְחַנָּן׃
6 * אִם־זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה כִּי־עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ וְשִׁלַּם
נְוַת צִדְקֶךָ׃
7 * וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד׃
8 * כִּי־שְׁאַל נָא לְדֹר רִישׁוֹן וְכוֹנֵן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם׃
9 * כִּי־תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי־אָרֶץ׃
10 * הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִיאוּ
מִלִּים׃
11 * הֲיִגְאֶה־גֹּמֶא בְּלֹא בִצָּה יִשְׂגֶּה־אָחוּ בְּלִי־מָיִם׃
12 * עֹדֶנּוּ בְּאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ׃
13 * כֵּן אָרְחוֹת כָּל־שֹׁכְחֵי אֵל וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד׃
14 * אֲשֶׁר־יָקוֹט כִּסְלוֹ וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטַחוֹ׃
15 * יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא יָקוּם׃
16 * רָטֹב הוּא לִפְנֵי־שָׁמֶשׁ וְעַל־גַּנָּתוֹ יוֹנַקְתּוֹ תֵּצֵא׃
17 * עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו יְסֻבָּכוּ בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶה׃
18 * אִם־יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקֹמוֹ וְכִחֶשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ׃
19 * הֶן־הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ׃

16 *Despaui.nequaquã vltra iã viuam. Parce
17 mihi,nihil enĩ sunt dies mei. *Quid est ho
mo quia magnificas eũ, aut quid apponis
18 erga eum cor tuũ? *Visitas eum diluculò,
19 & subito ꝓbas illum. *Vsquequo nõ parcis
mihi,nec dimittis me vt glutiam saliuam
20 meã? *Peccaui: quid faciã tibi,ô custos ho-
minum? *Quare me posuisti cõtrariũ tibi,
21 & factus sum mihimetipsi grauis? * Cur
non tollis peccatum meum, & quare non
aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in
puluere dormiam;&si manè me quęsieris,
non subsistam. CAP. VIII.
1 REspondens autẽ Baldad Suites, dixit:
2 *Vsquequo loqueris talia,& spũs mul
3 tiplex sermonis oris tui? *Nũq̃d Deus sup-
plantat iudiciũ,aut omnipotens subuertit
4 quod iustũ est? *Etiã si filij tui peccauerũt
5 ei,& dimisit eos in manu iniq̃tatis suę, *tu
tñ si diluculò cõsurrexeris ad Deũ,& oĩpo
6 tentẽ fueris depcatus: *Si mũdus & rectus
incesseris, statim euigilabit ad te, & paca-
7 tũ reddet habitaculũ iustitiæ tuę: *Intãtũ
B vt si priora tua fuerint parua,& nouissima Deu.31. a. Psal.143
8 tua multiplicẽtur nimis. *Interroga enim
generationẽ pristinã,& diligẽter inuestiga
9 patrũ memoriã. *Hesterni quippe sumus,
& ignoramus,quoniã sicut vmbra dies no
10 stri sunt sup terrã. *Ipsi docebũt te: loquẽ-
tur tibi,& de corde suo proferent eloquia.
11 *Nunquid virere potest scirpus absq; hu-
12 more,aut crescere carectũ sine aqua? * Cũ
adhuc sit in flore nec carpatur manu,ante
13 oẽs herbas arescit: *Sic viæ oĩum qui obli-
uiscuntur Deũ: & spes hypocritæ peribit.
14 *nõ ei placebit vecordia sua,&sicut tela a-
15 ranearũ fiducia eius. *Innitetur sup domũ
D suam,& non stabit;fulciet eam,& nõ con-
16 surget. *Humectus videtur antequàm ve-
niat sol,& in horto suo germen eius egre-
17 dietur. * Super aceruum petrarum radi-
ces eius densabuntur:& inter lapides com
18 morabitur. * Si absorbuerit eum de loco
suo, negabit eum, & dicet: Non noui te.
19 * Hæc est enim lætitia viæ eius, vt rursum de terra alij germinentur.

תרגום

16 רְחֵקֵת לָא לְעָלַם אֱחֵי פְּסַק מִנִּי אֲרוּם לְמָה יוֹמָי׃ 17 מַה בַּר נַשׁ אֲרוּם תַּרְבִּינֵהּ וַאֲרוּם תְּשַׁוֵּי לְוָתֵהּ לִבָּךְ׃ 18 וְתִסְעֲרִנֵּהּ לְצַפְרַיָּא
לְשַׁעְתָּא תִּבְחֲנִנֵּהּ׃ 19 כְּמָה לָא תִשְׁבּוֹק מִנִּי וְלָא תַשְׁלִינַנִּי עַד דְּאֶבְלַע רֻקִּי׃ 20 חָבֶת מַה אֶעְבֵּד לָךְ נָטֵר בַּר נָשָׁא לְמָה שַׁוִּיתַנִי לִמְאָרַע
לָךְ וַהֲוֵיתִי עֲלַי לְמָטוּל׃ 21 וּמָה דֵּין לָא תִשְׁבּוֹק מְרוֹדִי וְתַעְבַּר יַת עַוְיָתִי אֲרוּם כְּדוּן לְעַפְרָא אֶשְׁכֹּב וְתַבְעִינַנִּי וְלָא אִיתִי׃
ח 1 וַאֲתִיב בִּלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וַאֲמַר׃ 2 עַד אֵימָת תְּמַלֵּל כְּאִלֵּין וְזַעְפָּא רַבָּא מֵימְרֵי פֻמָּךְ׃ 3 הַאֶפְשַׁר דֵּאֱלָה יְעַקֵּם דִּינָא וְאִם
שַׁדַּי יְקַלְקֵל צִדְקָא׃ 4 אִם בְּנַיָּךְ חָבוּ קוֹמוֹי וְשַׁדְּרִינוּן בַּאֲתַר מְרַדֵּיהוֹן׃ 5 אִם אַתְּ תְקַדֵּם בִּצְלוֹ קֳדָם אֱלָהּ וּלְוָת שַׁדַּי תְּצַלֵּי׃
6 אִם בְּרִיר וּתְרִיץ אַתְּ אֲרוּם כְּדוּן יִתְגַּבַּר עֲלָךְ וְיַשְׁלֵם יָאוּת צִדְקָךְ׃ 7 וִיהֵי שֵׁירוּתָךְ זְעֵיר וְסוֹפָךְ יִסְגֵּא לַחֲדָא׃ 8 אֲרוּם שְׁאֵל כְּעַן
לְדָרָא קַדְמָאָה וְכוּיֵן לְפִשְׁפּוּשׁ אֲבָהָתְהוֹן׃ 9 אֲרוּם מֵאֶתְמָלֵי אֲנַחְנָא וְלָא נִדַּע אֲרוּם הֵיךְ טוּלָא יוֹמָנָא עִלַּוֵי אַרְעָא׃ 10 הֲלָא אִנּוּן
יַלְפוּנָךְ וְיֵמְרוּן לָךְ וּמִלִּבְהוֹן יַפְקוּן מִלִּין׃ 11 הַאֶפְשַׁר דְּיִתְגָּאֶה גּוּמְיָא בְּלָא בִּיסְנָא יִסְגֵּא עַרְקָא בְּלָא מַיָּא׃ 12 עַד דְּהוּא בִּפְיוּתֵהּ לָא
אִתְלִישׁ וּקֳדָם כָּל עִסְבָּא יִיבָשׁ׃ 13 הֵכְדֵּין אִסַּרְטֵי כָּל דְּשָׁלְיָן אֱלָהּ וּסְבַר דִּילָטוֹר תְּהוֹבֵד׃
14 דִּי תְזוּחַ סְבֻרֵהּ וְהֵיךְ בֵּי מַטְוֵיאֲתָא רוֹחֲצָנֵהּ׃ 15 מִסְתְּמִיךְ עַל בַּיְתֵהּ וְלָא יְקוּם יִתּוֹקַף בֵּהּ וְלָא יִתְקַיֵּם׃ 16 רַטִיב הוּא קֳדָם
מַדְנַח שִׁמְשָׁא וְעַל פִּרְיוֹנֵהּ יַנְקוּתֵהּ תִּפּוֹק׃ 17 עַל אַיְגַר שָׁרָשׁוֹי חָרְשִׁין בֵּי אַבְנַיָּא יְעַיֵּן׃ 18 אִין יְסַלְעְמִנֵּהּ מֵאַתְרֵהּ וּמַכְדִּיב בֵּהּ לָא
חֲמֵית יָתָךְ׃ 19 הָא הוּא חֶדְוַת אוֹרְחֵהּ וּמֵעַפְרָא חוֹרָן יְלַבְלְבוּן׃

‡ *Non enim in ſeculum viuã vt patiens ſim.* 16
recede à me, inanis enim mea vita. ‡ *Quid enim* 17
eſt homo quia magnificaſti eum? aut quia appo-
nis mentem in eum? ‡ *Aut ſpeculationem eius fa* 18
cies vſque ad manè, & in requiem eum iudica-
bis? ‡ *Vſquequo non ſinis me neq; dimittis: vſ-* 19
quequo deglutiam ſaliuam meam in dolore? ‡ *Si* 20
ego peccaui, quid poſſum tibi facere qui ſcis men
tem hominum? quare poſuiſti me contrarium
tuum, ſum autem in te onus? ‡ *Et cur non feciſti* 21
iniquitatis meæ obliuionem, & purificationem
peccati mei? nũc autem in terram reuertar, ma-
nè ſurgens autem non amplius ſum.

CAP. VIII.

Respondens autem Baldad Sauchites dicit: 1
‡ *Vſquequo loqueris hæc, ſpiritus multi-* 2
loquus oris tui? ‡ *Nunquid Dominus iniu-* 3
riam faciet iudicans? aut qui omnia fecit, tur-
babit iuſtitiam? ‡ *Si filij tui peccauerunt co-* 4
ram eo, dimiſit in manu iniquitatis eorum.
‡ *Tu autem diluculò ſurge ad Dñm omnipo-* 5
tentem deprecans. ‡ *Si mundus es & verax,* 6
deprecationem exaudiet tuam, reſtituet autem
tibi habitaculum iuſtitiæ. ‡ *Erunt igitur quidem* 7
prima tua pauca, at nouiſſima tua indicibilia.
Interroga enim generationem primam: ‡ *Inue-* 8
ſtiga autem ſecundum genus patrum. ‡ *Heſterni* 9
enim ſumus, et non ſcimus: vmbra enim noſtra
eſt vita ſuper terram. ‡ *Nunquid nõ hi te docc-* 10
bunt & renunciabunt, et ex corde educẽt ver-
ba? ‡ *Nunquid viret ſcirpus abſque aqua? aut e-* 11
rigetur pratum ſine potu ‡ *adhuc exiſtens in ra-* 12
dice et nõ demeſſum fuerit? antequàm bibat om-
nis herba non areſcet? ‡ *Sic igitur erunt vltima* 13
omnium qui obliuiſcuntur Domini. Spes enim
impij peribit: ‡ *Inhabitabilis enim eius erit do-* 14
mus. ſicut tela aranei autem eius eueniet taber-
naculum. ‡ *Si fulciuerit domum ſuam, nõ ſtabit:* 15
apprehendente autẽ ipſo, non permanebit: ‡ *Hu-* 16
midus enim eſt ſub Sole. & de ſterquilinio ſuo
ramus eius egredietur: ‡ *Super acerũ petrarum* 17
dormit. in autẽ medio ſilicũ viuet: ‡ *Si aũt abſor* 19
buerit, locus mẽtietur eũ. Nõ vidiſti talia: ‡ *Qm* 19
ſubuerſio ipſi talis. ex aũt terra aliũ germinabit.

16 ‡ οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι ἵνα μακροθυμήσω. ἀπό-
17 σα ἀπ' ἐμοῦ, κενὸς γάρ μου ὁ βίος. ‡ τί γάρ ἐστιν ἄν-
θρωπος ὅτι ἐμεγάλωσας αὐτόν; ἢ ὅτι προσέχεις τὸν νοῦν εἰς
18 αὐτόν; ‡ ἢ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ποιήσῃ ἕως πρωΐ; καὶ εἰς
19 ἀνάπαυσιν αὐτὸν καμεῖς; ‡ ἕως τίνος οὐκ ἐᾷς με, οὐδὲ
προΐῃ με, ἕως ἂν καταπίω τὸν πτύελόν μου ἐν ὀδύνῃ;
20 ‡ εἰ ἐγὼ ἥμαρτον, τί δύναμαί σοι πρᾶξαι ὁ ἐπισκό-
πων τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων; διατί ἔθου με κατεντυ-
21 κτήν σου, εἰμὶ ὢν ἐπὶ σοὶ φορτίον; ‡ καὶ διατί οὐκ ἐποίησω
τὴν ἀνομίας μου λήθην, καὶ καθαρισμὸν τῆς ἁμαρτίας μου;
νυνὶ γὰρ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι, ὀρθρίζων δὲ οὐκ ἔτι εἰμί.

η΄.

1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 ‡ μέχρι τίνος λαλήσεις ταῦτα, πνεῦμα πολύρημον τὸ
3 στόμα σου; ‡ μὴ ὁ κύριος ἀδικήσει κρίνων; ἢ ὁ τὰ πάντα
4 ποιήσας ταράξει τὸ δίκαιον; ‡ εἰ σοὶ υἱοί σου ἥμαρτον ἐναν-
τίον αὐτοῦ, ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀνομίας αὐτῶν.
5 ‡ σὺ δὲ ὄρθρισον πρὸς κύριον παντοκράτορα δεόμενος.
6 ‡ εἰ καθαρὸς εἶ καὶ ἀληθινός, δεήσεως ἐπακούσεταί σου·
ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης.
7 ‡ ἔσαν σοῦ τὰ μὲν πρῶτά σου ὀλίγα, τὰ δὲ ἔσχατά σου
8 ἀμύθητα. ἐπερώτησον γὰρ γενεὰν πρώτην· ‡ ἐξιχνία-
9 σον δὲ κατὰ γένος πατέρων. ‡ χθιζοὶ γάρ ἐσμεν, καὶ
οὐκ οἴδαμεν· σκιὰ γὰρ ἡμῶν ἐστιν ὁ βίος ἐπὶ τῆς γῆς.
10 ‡ ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι καὶ διαγελάσουσι καὶ ἐκ καρ
11 δίας ἐξάξουσι ῥήματα; ‡ μὴ θάλλει πάπυρος ἄνυ
12 ὕδατος, ἢ ὑψωθήσεται βρέμον δίχα πόου ‡ ἔτι ὂν ἐπὶ
ῥίζης καὶ οὐ μὴ θερισθῇ; πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα βοτάνη ἐκεὶ
13 ξηρανθήσεται; ‡ οὕτως εἶναι ἔσται τὰ ἔσχατα πάν-
των τῶν ἐπιλανθανομένων τοῦ κυρίου. ἐλπὶς γὰρ ἀσεβοῦς
14 ἀπολεῖται· ‡ ἀοίκητος γὰρ αὐτοῦ ἔσται ὁ οἶκος. ὡς ἀρά-
χνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἡ σκιά.
15 ‡ ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μὴ σῇ, πρὸς ἀρᾶξαι
16 μόνου δὲ αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑπομείνῃ· ‡ ὑγρὸς γάρ ἐστιν ὑ-
πὸ ἡλίου. καὶ ἐκ σαπείσης αὐτοῦ ῥάδαμνος αὐτοῦ ἐξε-
17 λεύσεται· ‡ ἐπὶ χωμαγωγὴ λίθων κοιμᾶται. ἐὰν δὲ ἐκ
18 μέσου χαλίκων ζήσεται· ‡ ἐὰν δὲ καταπίῃ, ὁ τόπος ψεύ-
19 σεται αὐτόν. οὐχ ἑώρακας ταῦτα· ‡ ὅτι καταισχυνθήσε-
ται ἀσεβοῦς ταῦτα, ἐκ δὲ γῆς ἄλλον ἀναβλαστήσει·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[16] Abieci; nequaquam in ſempiternum viuam: dimitte me, quoniam nihil ſunt dies mei. [17] Quid eſt filius hominis quia magnificas eum, & quia ponis ad eum cor tuum? [18] Et viſitas eum diluculò, & ſubitò probas illum. [19] Vſquequo non parces mihi, nec dimittes me, donec deglutiam ſaliuam meam? [20] Peccaui: quid faciam tibi cuſtos filiorum hominis? quare poſuiſti me in contrarium tibi, & factus ſum mihimetipſi in onus? [21] Et quare non dimittis tranſgreſſionem meam, & transfers iniquitatem meam, quoniam nunc in puluere dormiam, & quæres me, & non ero.

CAP. VIII.

ET reſpondit Bildad qui erat de Suah, & ait: [2] Vſquequo loquêris talia: & ſicut ventus magnus eruut verba oris tui? [3] Nunquid Deus ſubuertet iudicium, aut omnipotens corrumpet iuſtitiam? [4] Si filij tui peccauerunt coram eo, & dimiſit eos in locum tranſgreſſionis ſuę: [5] Si tu manè Deũ in oratione præueneris, & ad omnipotentẽ oraueris. [6] Si mundus & rectus es tu, nũc enim confortabitur ſuper te, & pacificabit pulchritudinem iuſtitiæ tuæ. [7] Et erit principium tuum paruum, & nouiſſimum tuum multiplicabitur nimis. [8] Interroga enim nunc generationem priorem, & attende inquiſitioni patrum eorum. [9] Quoniam ab heri ſumus nos, & neſcimus, quia ſicut vmbra ſunt dies noſtri ſuper terram. [10] Nonne ipſi docebunt te, & dicent tibi, & de corde ſuo proferent ſermones? [11] Nunquid poteſt creſcere ſcirpus abſq; cœno, aut creſcere carectum abſque aqua? [12] Dum eſt in culmine ſuo, non euellitur, & ante omne fœnum areſcet. [13] Sic ſemitæ omnium qui ignorant Deum, & ſpes delatoris peribit. [14] Quoniam auferetur ſpes eius, & ſicut domus araneæ fiducia eius. [15] Inaititur ſuper domum ſuam & non ſtabit; confortabitur in ea, & non permanebit. [16] Viridis eſt antequàm oriatur ſol, & in horto ſuo germen eius egredietur. [17] Super aceruum radices eius condenſantur: domum lapidum implicabit. [19] Si abſorbuerit eum de loco ſuo, & mentitus fuerit ei, *dicens*: Non vidi te: [19] Ecce hoc ipſum eſt gaudium viæ eius, & de puluere alio germinabunt.

20 * הֵן־אֵל לֹא יִמְאַס־תָּם וְלֹא יַחֲזִיק בְּיַד־מְרֵעִים׃
21 * עַד־יְמַלֵּה שְׂחוֹק פִּיךָ וּשְׂפָתֶיךָ תְרוּעָה׃
22 * שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ׃

ט

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי־כֵן וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם אֵל׃
3 * אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב עִמּוֹ לֹא יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אָלֶף׃
4 * חֲכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי־חִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם׃
5 * הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יָדָעוּ אֲשֶׁר הֲפָכָם בְּאַפּוֹ׃
6 * הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָה וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן׃
7 * הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם׃
8 * נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדּוֹ וְדוֹרֵךְ עַל־בָּמֳתֵי־יָם׃
9 * עֹשֶׂה עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵמָן׃
10 * עֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־
אֵין מִסְפָּר׃
11 * הֵן יַעֲבֹר עָלַי וְלֹא אֶרְאֶה וְיַחֲלֹף וְלֹא־אָבִין לוֹ׃
12 * הֵן יַחְתֹּף מִי יְשִׁיבֶנּוּ מִי־יֹאמַר אֵלָיו מַה־
תַּעֲשֶׂה׃
13 * אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ תַּחְתָּו שָׁחֲחוּ עֹזְרֵי רָהַב׃
14 * אַף כִּי־אָנֹכִי אֶעֱנֶנּוּ אֶבְחֲרָה דְּבָרַי עִמּוֹ׃
15 * אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה לִמְשֹׁפְטִי אֶתְחַנָּן׃
16 * אִם־קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי לֹא אַאֲמִין כִּי־יַאֲזִין קוֹלִי׃
17 * אֲשֶׁר־בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְהִרְבָּה פְצָעַי חִנָּם׃
18 * לֹא־יִתְּנֵנִי הָשֵׁב רוּחִי כִּי יַשְׂבִּעֵנִי מַמְרֹרִים׃
19 * אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ הִנֵּה וְאִם־לְמִשְׁפָּט מִי יוֹעִידֵנִי׃
20 * אִם־אֶצְדָּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי תָּם אָנִי וַיַּעְקְשֵׁנִי׃
21 * תָּם אָנִי לֹא־אֵדַע נַפְשִׁי אֶמְאַס חַיָּי׃
22 * אַחַת־הִיא עַל־כֵּן אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא
מְכַלֶּה׃
23 * אִם־שׁוֹט יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם יִלְעָג׃

20 *Deus nõ ꝓiiciet ſimplicem, nec porriget
21 manum malignis, * donec impleatur riſu
22 os tuum, & labia tua iubilo. *Qui oderũt
te, induẽtur confuſione, & tabernaculum
impiorum non ſubſiſtet. CAP. IX.
1 ET reſpõdẽs Iob ait: *Verè ſcio ꝙ ita ſit:
2 & quòd nõ iuſtificetur homo cõparat⁹
3 Deo. *Si voluerit cõtendere cum eo, nõ po
4 terit reſpõdere ei vnũ ꝓ mille. *Sapiẽs cor-
de eſt, & fortis robore. quis reſiſtit ei, &
5 pacẽ habuit? *Qui trãſtulit mõtes, & ne-
6 ſciũt hi quos ſubuertit in furore ſuo. *Qui
commouet terrã de loco ſuo, & columnæ
7 eius cõcutiuntur. * Qui p̃cipit Soli, & non
oritur, & ſtellas claudit quaſi ſubſignaculo.
8 *Qui extendit cælos ſolus, & graditur ſup
9 fluctus maris. *Qui facit arcturum & orio-
10 na & hyadas, & interiora auſtri. * Qui facit
magna & incomprehẽſibilia, & mirabilia,
11 quorũ nõ eſt numerus. *Si venerit ad me,
B nõ videbo eum: ſi abierit, non intelligam.
12 *Si repentè interroget, quis reſpõdebit ei?
13 vel q̃s dicere poteſt, cur ita facis? *Deus cu
ius iræ nemo reſiſtere poteſt, & ſub quo
14 curuãtur qui portant orbẽ. *Quantus ergo Eccl. 8.
ſum ego vt reſpondeã ei? & loquar verbis
15 meis cũ eo? *Qui etiã ſi habuero quippiam
iuſtum, nõ reſpõdebo, ſed meum iudicem
16 deprecabor. *Et cùm inuocantẽ me exau-
dierit, non credo quòd audierit vocẽ meã.
17 *In turbine enim conteret me, & multi-
18 plicabit vulnera mea, etiã ſine cauſa. *Non
concedit requieſcere ſpiritum meum, &
19 implet me amaritudinibus. *Si fortitudo
C quæritur, robuſtiſsimus eſt. ſi æquitas iu-
dicij, nemo audet pro me teſtimonium di-
20 cere. * Si iuſtificare me voluero, os meum
condemnabit me. ſi innocentem oſtende-
21 ro, prauum me cõprobabit. *Etiam ſi ſim-
plex fuero, hoc ipſũ ignorabit anima mea,
22 & tædebit me vitæ meæ. *Vnum eſt quod
locutus ſum, & innocentem & impium
23 ipſe conſumit. * Si flagellat occidat ſemel,
& non de pœnis innocentium rideat.

תרגום

20 הָא אֱלָהּ לָא יְרַחֵק שְׁלִים וְלָא יִתּוֹקַף בְּיַד מַבְאֲשִׁין׃ 21 עַד דִּימַלֵּא בְּחוֹכָא פֻּמָּךְ וְשִׂפְוָתָךְ הֵיךְ יַבָּבָא׃ 22 שָׂנְאָךְ יִלְבְּשׁוּן בַּהֲתָא
וּמַשְׁכְּנָא דְרַשִׁיעֵי לֵיתוֹהִי׃ ט 1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 בְּרַם בְּקֻשְׁטָא יְדַעַת אֲרוּם הֵכְדֵן וּמַה יִזְדְּכִי בַּר נַשׁ עִם אֱלָהּ׃
3 אִין יִצְבֵּי לְמִנְצֵי עִמֵּהּ לָא יְתִיבִינֵהּ חֲדָא מִן אָלֶף׃ 4 חַכִּים לִבָּא וְאַלִּים חֵילָא מַן אַקְשִׁי לְוָתֵהּ וְאַשְׁלִים׃ 5 דִּמְסַלֵּק מַלְכַיָּא דְקָיְמִין
בְּטוּרַיָּא וְלָא יְדַעוּ דְּהַפְכִנּוּן בְּרֻגְזֵהּ׃ 6 דְּמַרְגֵּז אַרְעָא מֵאַתְרָהּ וְעַמּוּדָהָא מִתְרַפְּפִין׃ 7 דַּאֲמַר לְשִׁמְשָׁא וְלָא יִרְנַח וְאַמְטוּל כּוֹכָבַיָּא
יַחְתּוֹם בַּעֲנָנֵי׃ 8 דְּמָתַח שְׁמַיָּא לְבִלְחוֹדֵהּ וּמְטַיֵּל עַל רוּם תְּקוֹף יַמָּא׃ 9 דַּעֲבַד עָשׁ נִפְלָא וְכִימְתָא וְאִדְרוֹנֵי שִׂטְרֵי מַזַּל מַזָּלָא בִּסְטַר דָּרוֹמָא׃
10 דְּעָבֵד רַבְרְבָן עַד דְּלֵית סוֹף פְּרִישָׁן עַד דְּלֵית מִנְיָן׃ 11 הָא יֶעְבַּר עֲלַי וְלָא אֶחֱמֵי יָתֵהּ וְיַחֲלוֹף וְלָא אֶתְבַּיֵּן לֵהּ׃ 12 הָא יַחְתּוֹף אֱנָשׁ
מֵעָלְמָא וּמַן יְתִיבִנֵּהּ מַן יֵימַר לֵהּ מַה אַתְּ עָבֵד׃ 13 אֱלָהָא לָא יְתִיב רֻגְזֵהּ מֵרַשִׁיעַיָּא תְּחוֹתוֹי דַיְתִין אוֹוְתָנַיָּא דְּמִסְתַּיְעִין בְּסֻגְעָא׃ 14 כָּל דְּכֵן
אֲרוּם אֲנָא אֲתִיבִנֵּהּ אֶבְחַר פִּתְגָמַי עִמֵּהּ׃ 15 דְּאִין זַכְּאֵית לָא אָתֵיב לְמַן דְּדָאִן יָתִי אֲצַלֵּי׃ 16 אִין קְרֵית וַאֲתִיב יָתִי לָא אֵימִין אֲרוּם יָצֵית קָלִי׃
17 דְּעַד חוּטֵי בִינְתָא מְדַקְדֵּק עִמִּי וְאַסְגֵּי הַלְבְּשׁוּשַׁי מַגָּן׃ 18 לָא יִשְׁבְּקִנַּנִי לַאֲתָבָא רוּחִי אֲרוּם יַשְׂבְּעִנַּנִי מְרוֹרַיָּא׃ 19 אִם לְחֵילָא
עַלִּים הָא הוּא וְאִין לְדִינָא מַן יַסְהֵד עֲלַי׃ 20 אִין אֶזְדְּכִי פֻּמִּי יְחַיְבִינַּנִי שְׁלִים אֲנָא וּמְקַלְקֵל יָתִי׃ 21 שְׁלִים אֲנָא לָא אֶנְדַּע נַפְשִׁי
אַרְחִיק חַיָּי׃ 22 חֲדָא מְכִילְתָּא הִיא לִי בְּגִין כֵּן אַמְרֵת שְׁלִים וְחַיָּיב הוּא מְשֵׁיצִי׃
23 אִם בִּרְגוֹז יְמִית בִּתְכֵּיף כַּד מִתְמַסִּין זַכָּאִין יִדְהָךְ׃

‡ *Nam Dominus non proïciet innocentem.* 20
omne autem donum impij non accipiet.
‡ *Veracium autem os implebit risu, at labia* 22
eorum confessione. ‡ *At inimici eorum induen-* 22
tur confusione, habitaculum autẽ impij non erit.

CAP. IX.

RESpondens autem Iob dicit: 1
‡ *In veritate scio quòd ita est. quomodo e-* 2
nim erit iustus mortalis apud Dominum?
‡ *Si enim voluerit iudicari ei, non audiet ei,* 3
ne contradicat ad vnum verbum eius ex mille.
‡ *Sapiens enim est mente, fortisque et mag-* 4
nus. quis durus factus coram eo & pacem ha-
buit? ‡ *Qui inuerterat montes & non sciunt,* 5
& qui subuertit eos furore: ‡ *Qui concutit quæ* 6
sub cælo à fundamentis, at columnæ eius qua-
tiuntur. ‡ *Qui dicit Soli & non oritur, super au-* 7
tem astra signaculum ponit. ‡ *Qui extendit cæ-* 8
lum solus, & qui deambulat sicut super paui-
mentum super mare. ‡ *Qui facit Pleiada & he-* 9
sperum & Arcturum & recessus Austri:
‡ *Qui facit magna & inuestigabilia, glorio-* 10
saque & mirabilia, quorum non est numerus.
‡ *Si transgressus fuerit me, non videam; &* 11
si præterierit me, neque sic noui. ‡ *Si discesserit,* 12
quis reducet: aut quis dicet ei, Quid fecisti?
‡ *Deus cuius inflexibilis ira, ab ipso autem* 13
curuata sunt cete quæ sub cælo. ‡ *Si autem* 14
me audierit, discernit verba mea.
‡ *Si enim iustus fuero, non exaudiet me, iu-* 15
dicium eius deprecabor. ‡ *Si autem voca-* 16
uero et audierit, non credo quòd exaudiuit me:
‡ *Ne caligine me conterat, multas autẽ meas* 17
contritiones fecit in vanum. ‡ *Non sinit* 18
enim me respirare, repleuit autem me amaritu-
dine: ‡ *Quoniam enim fortitudine præstat.* 19
quis igitur iudicio eius contrariabitur?
‡ *Si autem enim fuero iustus, os meum im-* 20
pium erit: ‡ *Si autem fuero irreprehensibilis,* 21
prauus euadam. Si enim impius fui, non noui a-
nimæ, nisi quòd ablata est à me vita.
‡ *Quapropter dixi: Magnum & potentem* 22
consumit furor: ‡ *Quoniam mali in morte* 23
indecenti, sed iusti deridentur.

20 ‡ ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσηται τὸν ἄκακον. πόθεν δὲ
21 δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται. ‡ ἀληθινῶν γὰρ στόμα ἐμπλή-
σει γέλωτος, τὰ δὲ χείλη αὐτῶν ἐξομολογήσεως.
22 ‡ οἱ δὲ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐνδύσονται αἰσχύνην, δίαιτα δὲ
ἀσεβοῦς οὐκ ἔσται.

Θ

1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει· ‡ ἐπ' ἀληθείας οἶδα,
2 ὅτι οὕτως ἐστί. πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς παρὰ κυρίῳ;
3 ‡ ἐὰν γὰρ βούληται κριθῆναι αὐτῷ, οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐ-
τῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ πρὸς ἕνα λόγον αὐτοῦ ἐκ χιλίων.
4 ‡ σοφὸς γὰρ ἐστι διανοίᾳ, κραταιός τε καὶ μέγας. τίς
σκληρὸς γενόμενος ἀντίτυπον αὐτὸν καὶ εἰρήνευσεν;
5 ‡ ὁ παλαιῶν ὄρη καὶ οὐκ οἴδασι, καὶ καθαιρέφων αὐτὰ
6 ὀργῇ· ‡ ὁ σείων τὴν γῆν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκ θεμελίων, ἡ
7 αἱ στύλοι αὐτῆς ἁλδύουσιν. ‡ ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ οὐκ
ἀνατέλλει, καὶ ἄστρων καθαιρέφων αὐγάς.
8 ‡ ὁ τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ περιπατῶν ὡς ἐπὶ
9 ἐδάφους ἐπὶ θαλάσσης. ‡ ὁ ποιῶν πλειάδα καὶ ἕσπε-
10 ρον καὶ ἄρκτουρον, καὶ ταμιεῖα νότου· ‡ ὁ ποιῶν μεγάλα
καὶ ἀνεξιχνίαστα σύνοιδά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθ-
11 μός. ‡ ἐὰν ὑπερβῇ με, οὐ μὴ ἴδω, καὶ ἐὰν παρέλ-
12 θῃ με οὐδ' ὡς ἔγνων. ‡ ἐὰν ἁπαλλάξῃ, τίς ἐπιστρέ-
ψει, ἢ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας;
13 ‡ ὁ θεὸς οὗ ἂν ἀποστρέψῃ ἡ ὀργή, ὑπ' αὐτὸν ὑπέμφθη-
σαν κήτη τὰ ὑπ' οὐρανόν.
14 ‡ ἐὰν δέ μου ὑπακούσῃ, διακείνει τὰ ῥήματά μου.
15 ‡ ἐάν τε γὰρ δίκαιος ὦ, οὐκ εἰσακούσεταί μου, ἀλλ' κείμε-
16 θα αὐτοῦ δεηθήσομαι. ‡ ἐὰν δὲ καλέσω καὶ ὑπακού-
σῃ, οὐ πιστεύω ὅτι εἰσακήκοέ μου,
17 ‡ μὴ νόφῳ με συντείψῃ, πολλά μου τὰ συντέμματα πεποίηκε διαπαντός.
18 ‡ οὐκ ἐᾷ γάρ με ἀναπνεῦσαι, ἐνέπλησε δέ με πικρίας.
19 ‡ ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύϊ κρατεῖ. τίς οὖν κείμαι αὐτὸν ὑποστήσῃ;
20 ‡ ἐὰν δὲ γὼ δίκαιος, τὸ στόμα μου ἀσεβήσει.
21 ‡ ἐὰν δὲ ὦ ἄμεμπτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. εἴτε γὰρ ἠ-
σέβησα, οὐκ οἶδα τῇ ψυχῇ, πλὴν ὅτι ἀφήρηταί μου ὁ ζωή.
22 ‡ διὸ εἶπον, μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολύει ἡ ὀργή·
23 ὅτι φαῦλοι ἐν θανάτῳ ἐξαισίῳ, ἀλλὰ δίκαιοι κα-
ταγελῶνται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Ecce Deus non proiiciet perfectum, neque confortabit manum malignantium. [21] Donec impleat os tuum risu, & labia tua iubilatione. [22] Inimici tui induentur confusione, & tabernaculum impiorum non subsistet.

CAP. IX.

ET respondit Iob & dixit: [2] Verè vtiq; scio quia ita est, & quomodo iustificabitur filius hominis cum Deo? [3] Si voluerit contendere cum eo, non respondebit ei vnum de mille. [4] Sapiens corde est & fortis robore: quis arguit eum, & pacem habuit? [5] Qui transfert reges qui stant in montibus, & nesciunt quòd subuertit eos in ira sua. [6] Qui commouet terram de loco suo, & columnæ eius concutiuntur. [7] Qui dicit ad Solem & non oritur, & stellas sigillat nubibus. [8] Qui extendit cælos solus, & deambulat per altitudinem fortitudinis maris. [9] Qui fecit arcturum, oriona & hyadas, & cubicula syderum, constellationem planetarum in latere Australi. [10] Qui facit magnalia ita vt non sit finis; & mirabilia ita vt non sit numerus. [11] Ecce transibit super me, & non videbo eum; & abibit, nec intelligam illum. [12] Ecce auferet hominem à seculo, & quis erit qui reducat illum? quis dicet ei: Quid tu facis? [13] Deus non auertit iram suam ab impiis: sub eo curuantur fortes qui auxiliantur in multitudine. [14] Quanto minus ego respondebo ei, & eligam verba mea cum eo? [15] Qui si iustificatus fuero, non respondebo: ad iudicem meum orabo. [16] Si vocauero, & responderit mihi, non credam quòd auscultauerit vocem meam. [17] Vsque ad filum capilli conteret me, & multiplicat plagas meas gratis. [18] Non permittit me attrahere spiritum meum, quia satiat me amaritudinibus. [19] Quantum ad fortitudinem, robustissimus est; & si ad iudicium, quis testificabitur pro me? [20] Si iustificatus fuero, os meum condemnabit me; perfectus ego sum, & dissipat me. [21] Perfectus ego sum, nescio animam meam: abiicio vitam meam. [22] Vna mensura est mihi: ideò dixi, Perfectum & peccatorem ipse consumit. [23] Si in furore occidit subitò, quando tabescent innocentes ridebit.

24 * אֶרֶץ נִתְּנָה בְּיַד־רָשָׁע פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה
אִם־לֹא אֵפוֹ מִי־הוּא׃
25 * וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ בָּרְחוּ לֹא־רָאוּ טוֹבָה׃
26 * חָלְפוּ עִם־אֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׁ עֲלֵי־אֹכֶל׃
27 * אִם־אָמְרִי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֶזְבָה פָּנַי וְאַבְלִיגָה׃
28 * יָגֹרְתִּי כָל־עַצְּבֹתָי יָדַעְתִּי כִּי־לֹא תְנַקֵּנִי׃
29 * אָנֹכִי אֶרְשָׁע לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃
30 * אִם־הִתְרָחַצְתִּי בְּמֵי־שָׁלֶג וַהֲזִכּוֹתִי בְּבֹר כַּפָּי׃
31 * אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי וְתִעֲבוֹנִי שַׂלְמוֹתָי׃
32 * כִּי־לֹא־אִישׁ כָּמוֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃
33 * לֹא יֵשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֵׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃
34 * יָסֵר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
34 * אֲדַבְּרָה וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי־לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי׃

יוד

1 * נָקְטָה נַפְשִׁי בְּחַיָּי אֶעֶזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה
בְּמַר נַפְשִׁי׃
2 * אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַּ אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי עַל־
מַה־תְּרִיבֵנִי׃
3 * הֲטוֹב לְךָ כִּי־תַעֲשֹׁק כִּי תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל־
עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ׃
4 * הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה׃
5 * הֲכִימֵי אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר׃
6 * כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי וּלְחַטָּאתִי תִדְרוֹשׁ׃
7 * עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־לֹא אֶרְשָׁע וְאֵין מִיָּדְךָ מַצִּיל׃
8 * יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃
9 * זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
10 * הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי׃
11 * עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֹׂכְכֵנִי׃
12 * חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה
רוּחִי׃

24 *Terra data est in manus impij, vultum iu
dicum eius opit. Quod si nõ ille est, quis
25 ergo est? *Dies mei velociores fuerũt cur-
26 sore, fugerunt & nõ viderunt bonũ. *Per-
trãsierũt quasi naues poma portãtes, sicut
27 aquila volãs ad escã. *Cùm dixero, Nequaq̃ Inf. 7.d.
ita loquar, cõmuto faciẽ meam, & dolore
28 torqueor. *Verebar oĩa opa mea, sciẽs ꝙ nõ
29 parceres delinquẽti. *Si autẽ & sic impius
30 sum, quare frustrà laboraui? *Si lotus fue-
ro quasi aquis niuis, & fulserint velut mũ-
31 dissimę manus meę; *tamẽ sordibus intin-
ges me, & abominabuntur me vestimenta
32 mea. *Neq; enim viro q̃ similis mei est re-
spõdebo, nec qui mecũ in iudicio ex æquo
33 possit audiri. *Non est qui vtrunq; valeat
arguere, & ponere manum suam in ambo-
34 bus. *Auferat à me virgam suam, & pauor
35 eius non me terreat. *Loquar, & non time-
bo eũ. nec enim possum metuens respon-
dere.

CAP. X.

1 TÆdet animã meam vitæ meæ, dimittã
A aduersum me eloquium meum. loquar
2 in amaritudine aĩæ meæ. *Dicã Dño: Noli
me cõdemnare. Indica mihi, cur me ita iu-
3 dices? *Nunq̃d bonum tibi videtur si ca-
lumnieris me, & opprimas me op⁹ manuũ
tuarum, & consilium impiorum adiuues?
4 *Nunquid oculi carnei tibi sunt? aut sicut
5 videt homo, & tu videbis? *Nũquid sicut
dies hominis dies tui, & anni tui sicut hu-
6 mana sunt tempora, *vt quæras iniquita-
B tem meam, & peccatum meum scruteris?
7 *Et scias quia nihil impium fecerim, cùm
sit nemo qui de manu tua possit eruere.
8 *Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerũt Deu.32.f Psal.118
me totum in circuitu, & sic repentè præci-
9 pitas me. *Memento quæso quòd sicut lu
tum feceris me, & in puluerẽ reduces me.
10 *Nonne sicut lac mulsisti me, & sicut ca-
11 seum me coagulasti? *Pelle & carnibus
C vestisti me; ossibus & neruis compegisti
12 me. *Vitã & misericordiam tribuisti mihi,
& visitatio tua custodiuit spiritum meum.

תרגום

24 אַרְעָא אִתְמְסֶרֶת בְּיַד חַיָּבָא מִן קֳדָם דַּיָּנָהָא יַחְפֵּי זְכוּתָא אִין לָא דְכֵי מַן הוּא׃ 25 וְיוֹמַי קַלִּילִין יַתִּיר מִן טוּל עוֹפָא דְרָהִט עֲרַקוּ לָא
חֲמוֹן טָבְתָא׃ 26 חֲלַפּוּן הֵין סְפִינָן דִּטְעִינִין מִגְדַּיָּא הֵיךְ נִשְׁרָא דְטָאֵס עַל מֵיכְלָא׃ 27 אִין אֵימַר אֶתְנְשִׁי מִלַּי אֶשְׁבֹּק רִגְזִי
וְאֶתְגַּבַּר׃ 28 דְּחֵלֵת כֻּלְּהוֹן צַעֲרַי יִדְעֵת אֲרוּם לָא תְזַכֵּי יָתִי׃ 29 אֲנָא אֶתְחַיֵּב לְמָה דֵן לִלְמָא אֶלְעֵי׃ 30 אִין אִשְׁתְּזִגֵת בְּמֵי תַלְגָא
וְדַכְּיֵת בְּאַהֲלָא יְדַי׃ 31 הֵכְדֵין בִּשְׁוַח תִּטְמְשִׁנַּנִי וּמְרַחֲקִין יָתִי כְּסוּתָי׃ 32 אֲרוּם לָא בַּר נַשׁ דִּכְמִי אָתִיב יָתֵהּ נֵעוֹל כַּחֲדָא בְּדִינָא׃ 33 לָא אִית
בֵּינָנָא מַכְסִין יְשַׁוֵּי יְדֵיהּ עַל תַּרְוֵינָא׃ 34 יַעְדֵּי מֵעֲלַי מַחֲתֵהּ וּדְחַלְתֵּהּ לָא תִבְעַת יָתִי׃ 35 אֲמַלֵּל וְלָא אֶדְחַל מִנֵּהּ אֲרוּם לָא הָכָא אֲנָא
בַּהְדִי׃

יוד

1 אִתְגַּזֵּת נַפְשִׁי הַחַיָּי אֶשְׁבּוֹק עֲלַי מִלַּי אֲמַלֵּל בִּמְרִירוּת נַפְשִׁי׃ 2 אֵימַר לֵאֱלָהּ לָא תְחַיְּבִנַּנִי אוֹדַע יָתִי מְטוּל מַה תִּנְצֵי בִּי׃
3 הֲתָקֵין קוֹמַךְ אֲרוּם תִּטְלוּם אֲרוּם תִּרְחַק לֵיעוּת יְדָךְ וְעַל מִלְכַת רַשִׁיעַיָּא אוֹפַעְתָּ׃ 4 הַעַיְנִין כְּבַר בִּשְׂרָא לָךְ אִין כְּמֶחֱמֵי בַּר
נַשׁ תֶּחֱמֵי׃ 5 הָא כְיוֹמֵי בַּר נַשׁ יוֹמַיִךְ אִין שְׁנַיִךְ הֵיךְ יוֹמֵי גַּבְרָא׃ 6 אֲרוּם תִּבְעֵי לְעַוְיָתִי וּלְחוֹבִי תִּתְבַּע׃ 7 עַל מַנְדַּעְתָּךְ אֲרוּם לָא
אֶתְחַיֵּב וְלֵית מִן יְדָךְ פָּצֵי׃ 8 יְדַיִךְ צַיְרוּ יָתִי וַעֲבַדוּ יָתִי כַּחֲדָא חֲזוֹר חֲזוֹר וְסַלְעֵמְתָא יָתִי׃ 9 אִדְכַּר כְּדוּן אֲרוּם הֵיךְ טִינָא עֲבַדְתַּנִי וּלְעַפְרָא
תָּתִיב יָתִי׃ 10 הֲלָא כְּחַלְבָּא סַנֵּינְתָּא יָתִי וְהֵיךְ גּוּבְנִין קְרַשְׁתָּא יָתִי׃ 11 מִשְׁכָא וּבִשְׂרָא אַלְבֵּשְׁתָּ יָתִי וּבְגַרְמַיָּא וְגִידַיָּא אַשְׁתַּיְתַנִי׃
12 חַיֵּי וְחִסְדָּא עֲבַדְתָּ עִמִּי וְדָכְרָנָךְ נְטֶרֶת רוּחִי׃

‡ *Traditi ſunt enim in manus impij, vultus* 24
iudicum eius operit. ſi autem non ipſe, quis eſt?
‡ *At vita mea eſt velocior curſore. fugerunt,* 25
& non viderunt: ‡ *Si & eſt nauibus veſtigium viæ, aut aquilæ volantis quærentis eſcam?* 26
‡ *Si enim dixero, Obliuiſcar loquens, cùm inclinauero vultu gemam.* 27
‡ *Quatior omnibus membris; noui enim quòd non inſontem me ſines.* 28
‡ *Poſtquàm autem ſum impius, ad quid fruſtra laboro?* 29
‡ *Si enim lauero niue, & mundauero manibus puris,* 30
‡ *Abundè in ſorde me intinxiſti, abominata eſt autem me veſtis.* 31
‡ *Non enim es homo ſicut ego, cui contraiudicabor vt eamus vnanimiter in iudicium. ſiquidem eſſet mediator noſter,* 32
‡ *Et redarguens & audiens in medio* 33
vtriuſque, ‡ *auferat à me virgam, at timor eius* 34
non me circumagat:
‡ *Et non timebo, ſed loquar. non enim ſic* 35
conſcius ſum.

CAP. X.

LAborans anima mea, gemens dimittam in me 1
verba mea. loquar amaritudine animæ preſſus, ‡ *Et dicam ad Dominum: Ne me impium* 2
eſſe doceas. & cur me ita iudicaſti?
‡ *Nunquid bonum tibi ſi calumniatus fuero, quoniam negaſti opera manuum tuarum,* 3
conſilio autem impiorum attendiſti?
‡ *Nunquid ſicut mortalis videt, vides? aut* 4
ſicut videt homo, aſpicies?
‡ *Nunquid vita tua humana eſt, aut anni* 5
tui viri? ‡ *Quoniam quæſiuiſti iniquitates* 6
meas, & peccata mea inueſtigaſti?
‡ *Noſti enim quòd non impiè egi. ſed quis* 7
eſt qui ex manibus tuis eruitur?
‡ *Manus tuæ plaſmauerunt me & fecerunt* 8
me: poſt hæc tranſmutans me percuſſiſti.
‡ *Memento quòd lutum me plaſmaſti, in au-* 9
tem terram me rurſus conuertis. ‡ *Nonne* 10
ſicut lac me mulſiſti, coagulaſti autem me ſicut caſeum? ‡ *Pelle & carne me veſtiſti, oſſi-* 11
bus autem & neruis conſuiſti. ‡ *Vitam au-* 12
tem & miſericordiam poſuiſti apud me, at conſideratio tua cuſtodiuit meum ſpiritum.

24 ‡ ὡς δεδόνται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβῶς, τὸ πρόσωπα κριτῶν αὐτῆς ζωκαλύπει. εἰ δὲ μὴ αὐτὸς, τίς ἐσίν;
25 ‡ ὁ δὲ βίός μου ἐσὶν ἐλαφρότερος δρομέως. ἀπέδρασαν, καὶ οὐκ εἶδοσαν· 26 ‡ εἰ καὶ ἔσι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ
27 ἀετοῦ πετομένου ζητοῦντος βορᾶν. ‡ ἐάν τε γὰρ εἴπω, ἐπιλήσομαι λαλῶν, συγκύψας τῷ προσώπῳ σκυάξω.
28 ‡ ζείομαι πᾶσι τοῖς μέλεσι, οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ ἀθῷόν
29 με ἐάσεις. ‡ ἐπειδὴ δὲ εἰμὶ ἀσεβὴς, εἰς τί τοῦτο μάτην
30 κοπιῶ; ‡ ἐὰν γὰρ ἀπολούζωμαι χιόνι, καὶ ἀποκαθαρώ-
31 μαι χερσὶ καθαραῖς, ‡ ἰκμυῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβαψας, ἐβδελύξατό με ἡ στολή.
32 ‡ οὐ γὰρ εἷ ἄνθρωπος κατ' ἐμέ, ᾧ ἀντικεινοῦμαι ἵνα ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς κρίσιν. εἴ γε ἦν ὁ μεσίτης ἡ-
33 μῶν, ‡ καὶ ἐλέγχων, καὶ διακούων ἀμφοτέρων, ‡ ἀπαλλαξάτω ἀπ' ἐμοῦ τὴν ῥάβδον, ὁ δὲ
35 φόβος αὐτοῦ μή με σροβείτω· ‡ καὶ οὐ μὴ φοβηθῶ, ἀλλὰ λαλήσω. οὐ γὰρ οὕτως σωεπίσταμαι.

ι.

1 ‡ Κάμνων τῇ ψυχῇ μου, σκύων ἐπαφήσω ἐπ' ἐμαυτὸν τὰ ῥήματά μου. λαλήσω πικρία ψυχῆς σωεχόμενος, 2 ‡ καὶ ἐρῶ πρὸς κύριον, μή με ἀσεβεῖν δίδασκε. καὶ διατί με οὕτως ἔκρινας;
3 ‡ ἢ καλόν σοι, ἐὰν συκοφαντήσω; ὅτι ἀπείπω ἔργα χειρῶν σου, βουλὴν δὲ ἀσεβῶν προσέχες.
4 ‡ ἢ ὥσπερ βροτὸς ὁρᾷς καθορᾷς; ἢ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρω-
5 πος βλέψῃ; ‡ ἢ ὁ βίος σου ἀνθρώπινός ἐσιν, ἢ τὰ ἔτη
6 σου ἀνθρώπου; ‡ ὅτι ἀνεζήτησας τὰς ἀνομίας μου, καὶ τὰς ἁμαρτίας μου ἐξιχνίασας;
7 ‡ οἶδας γὰρ ὅτι οὐκ ἠσέβησα. ἀλλὰ τίς ἐσίν ὁ ἐκ χειρῶν σου ἐξαιρούμενος;
8 ‡ αἱ χεῖρές σου ἔπλασάν με καὶ ἐποίησάν με, μετὰ ταῦτα μεταβαλών με ἔπαισας.
9 ‡ μνήσθητι, ὅτι πηλόν με ἔπλασας, εἰς δὲ γῆν με πάλιν ἀποστρέφεις.
10 ‡ ἢ οὐχ ὥσπερ γάλα με ἤμελξας, ἐτύρωσας δέ με ἴ-
11 σα τυρῷ; ‡ δέρμα καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νευρῆς συνέρραψας.
12 ‡ ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ' ἐμοί· ἡ δὲ ἐπισκοπή σου ἐφύλαξέ μου τὸ πνεῦμα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Terra tradita est in manu impij; à facie iudicum eius operit iustitiam. si non est hic, quis est? [25] Dies mei velociores sunt vmbra auis volantis; fugerunt, non viderunt bonum. [26] Transierunt cum nauibus onustis optimis fructibus, sicut aquila quæ volat ad cibum. [27] Si dixero, Obliuiscar sermonum meorum, dimittam iram meam & confortabor: [28] Timui omnes tribulationes meas: noui quòd non iustificabis me. [29] Ego meipsum condemno: quare frustra laboro? [30] Si lotus fuero in aquis niuis, & mundauero sapone manus meas: [31] Tunc in fouea intinges me, & abominabuntur me vestimenta mea. [32] Non est enim filius hominis similis mei vt respondeam ei: & ingrediamur simul in iudicio. [33] Non est inter nos arguens qui ponat manum suam super nos ambos. [34] Auferat à me plagam suam, & timor eius non me terreat. [35] Loquar, & non timebo eum; neque enim sic ego sum apud me.

CAP. X.

EXcisa est anima mea in vita mea. dimittam aduersus me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. [2] Dicam Deo: Ne condemnes me: indica mihi quare contendis mecum? [3] Nunquid rectum est coram te si calumnieris, & proiicias laborem manus tuæ, & consilium impiorum illustres. [4] Nunquid sunt tibi oculi sicut carnali homini: aut sicut videt filius hominis, vides? [5] Nunquid sicut dies filij hominis sunt dies tui? aut anni tui sunt sicut dies viri? [6] Vt quæras iniquitatem meam, & peccatum meum requiras? [7] In scientia enim tua non condemnabor, & nullus est qui de manu tua eruat. [8] Manus tuæ formauerunt me, & fecerunt me simul in circuitu, & disperdis me. [9] Memento nunc quòd sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. [10] Nonne sicut lac depurasti me, & sicut caseum coagulasti me? [11] Pelle & carne vestisti me, & ossibus & neruis compegisti me. [12] Vitam & misericordiam fecisti mecum, & memoria tua custodiuit spiritum meum.

13 * וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִּלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי כִּי־זֹאת עִמָּךְ׃
14 * אִם־חָטָאתִי וּשְׁמַרְתָּנִי וּמֵעֲוֹנִי לֹא תְנַקֵּנִי׃
15 * אִם־רָשַׁעְתִּי אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא רֹאשִׁי
שְׂבַע קָלוֹן וּרְאֵה עָנְיִי׃
16 * וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל תְּצוּדֵנִי וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא בִי׃
17 * תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ נֶגְדִּי וְתֶרֶב כַּעַשְׂךָ עִמָּדִי חֲלִיפוֹת
וְצָבָא עִמִּי׃
18 * וְלָמָּה מֵרֶחֶם הֹצֵאתָנִי אֶגְוַע וְעַיִן לֹא־תִרְאֵנִי׃
19 * כַּאֲשֶׁר לֹא־הָיִיתִי אֶהְיֶה מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל׃
20 * הֲלֹא־מְעַט יָמַי יַחְדָּל יְשִׁית מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה
מְעָט׃
21 * בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת׃
22 * אֶרֶץ עֵפָתָה כְּמוֹ־אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים
וַתֹּפַע כְּמוֹ־אֹפֶל׃

יא

1 * וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
2 * הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה וְאִם־אִישׁ שְׂפָתַיִם יִצְדָּק׃
3 * בַּדֶּיךָ מְתִים יַחֲרִישׁוּ וַתִּלְעַג וְאֵין מַכְלִם׃
4 * וַתֹּאמֶר זַךְ לִקְחִי וּבַר הָיִיתִי בְעֵינֶיךָ׃
5 * וְאוּלָם מִי־יִתֵּן אֱלוֹהַּ דַּבֵּר וְיִפְתַּח שְׂפָתָיו עִמָּךְ׃
6 * וְיַגֶּד־לְךָ תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה כִּי־כִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה
וְדַע כִּי־יַשֶּׁה לְךָ אֱלוֹהַּ מֵעֲוֹנֶךָ׃
7 * הֲחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא אִם עַד־תַּכְלִית שַׁדַּי
תִּמְצָא׃
8 * גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה־תִּפְעָל עֲמֻקָּה מִשְׁאוֹל מַה־תֵּדָע׃
9 * אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה וּרְחָבָה מִנִּי־יָם׃
10 * אִם־יַחֲלֹף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ׃
11 * כִּי־הוּא יָדַע מְתֵי־שָׁוְא וַיַּרְא־אָוֶן וְלֹא יִתְבּוֹנָן׃
12 * וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב וְעַיִר פֶּרֶא אָדָם יִוָּלֵד׃
13 * אִם־אַתָּה הֲכִינוֹת לִבֶּךָ וּפָרַשְׁתָּ אֵלָיו כַּפֶּיךָ׃

13 *Licet hæc celes in corde tuo, tamen scio
14 quia vniuersorũ memineris. *Si peccaui &
ad horã pepcisti mihi, cur ab iniqtate mea
15 mũdũ me esse nõ pateris? *Et si impi⁹ fue
ro, væ mihi est; & si iust⁹, nõ leuabo caput,
16 saturatus afflictione & miseria. *Et ꝓpter
D supbiã quasi leęnã capies me, reuersusque
17 mirabiliter me crucias. * Instauras testes
tuos cõtra me, & multiplicas irã tuã aduer
18 sum me, & pœnę militãt in me. *Quare de Sup.3.b Hic.20.d
vulua eduxisti me, qui vtinã cõsumpt⁹ es-
19 sem ne oculus me videret. *Fuissem quasi
nõ essem devtero translatus ad tumulum.
20 *Nunquid nõ paucitas dierũ meorũ finie-
tur breui? dimitte ergo me, vt plangã pau-
21 lulũ dolorẽ meũ, * antequã vadã, & nõ re-
uertar ad terrã tenebrosam & optã mortis
22 caligine: *Terrã miserię & tenebrarum, v-
bi vmbra mortis & nullus ordo, sed sem-
piternus horror inhabitat. CAP. XI.
1 REspõdens autem Sophar Naamathites
2 dixit: *Nũquid qui multa loquitur nõ
audiet, aut vir verbosus iustificabitur?
3 *Tibi soli tacebunt homines: & cũ cęteros
4 irriseris, à nullo cõfutaberis. * Dixisti enĩ;
Purus est sermo meus, & mundus sum in Sup.6.b.
5 cõspectu tuo. *Atq; vtinã Deus loqueretur
6 tecum, & aperiret labia sua tibi, *Vt ostẽ-
B deret tibi secreta sapientiæ, & quòd mul-
tiplex esset lex eius, & intelligeres ꝙ multo
minora exigaris ab eo, quàm meretur ini-
7 quitas tua. *Forsitan vestigia Dei compre-
hendes? & vsq; ad perfectum omnipoten-
8 tem reperies? * Excelsior cælo est, & quid
facies? profundior inferno, & vndè cog-
9 nosces? *Longior terra mensura eius, la-
10 tior mari. * Si subuertit omnia, vel in v-
num coartauerit, quis contradicet ei?
11 * Ipse enim nouit hominum vanitatem;
C & videns iniquitatem, nonne considerat?
12 * Vir vanus in superbiam erigitur, &
tanquam pullum onagri se liberum na-
13 tum putat. * Tu autem firmasti cor tuum,
& expandisti ad eum manus tuas.

תרגום

13 וְאִלֵּין טַמַּרְתָּ בְּלִבָּךְ יִדְעֵת אֲרוּם דָּא גַבָּךְ׃ 14 אִין חָבֶת וּנְטַרְתַּנִי וּמֵחוֹבִי לָא תְזַכֵּי יָתִי׃ 15 אִין חָבֶת חֲבוֹל עֲלַי מִן יוֹם דִּינָא רַבָּא
וּזְכֵית לָא אֶזְקוֹף רֵישִׁי מִן קֳדָם חַיָּבַיָּא דְאֶסְבַּע חִיסוּדָא וְאֶחֱמֵי סִגּוּפֵי׃ 16 וְאָרִים יְדַיִךְ הֵיךְ אַרְיָא תְּצוּד יָתִי וּתְתוּב תִּדְיַיִן בִּי׃
17 תְּחַדֵּת סִיהֲדַיָּךְ לְקִבְלִי וְתַסְגֵּי רֻגְזָךְ עִמִּי מִתְחַלְּפִין מַחְוָתָא וּמִתְחַיְלִין גַּבָּאי׃ 18 וּלְמָה מֵרַחְמָא אַפֵּקְתַּנִי אֶתְנְגִיד וְעַיְנָא לָא תְסַכֵּי יָתִי׃
19 כְּמָה דְלָא הֲוֵיתִי אֱהֵי מְתִיל מִן כְּרֵיסָא לְבֵית קְבוּרְתָּא אֶתְעַל׃ 20 הֲלָא קַלִּילִין יוֹמַי וּפָסְקִין וְשַׁוִּי רְוַח עֲלַי וְאָנוּחַ זְעֵיר׃ 21 עַד
לָא אֵיזֵל וְלָא אֵתוּב לְאַרַע חֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא׃ 22 אֲרַע דְתִימוֹרָאָה הֵיךְ קְבֵל טוּלֵי מוֹתָא וְלָא סִדְרֵי יְתוּב בַּהּ בְּנֵי נָשָׁא וּמְפַעְפְּעָא בְעָרַע
הֵיךְ קְבֵל׃

יא

1 וַאֲתִיב צוֹפַר דְמִן נַעֲמָה וַאֲמַר׃ 2 אֶפְשַׁר דְמַסְגֵּי מִלַּיָּא לָא יִתּוֹתַב וְאִם בַּר נָשׁ מָרֵי שִׂפְוָן יִזְדְּכִי׃ 3 כִּדְבוֹנַיִךְ גֻּבְרַיָּא מְשַׁתְּקִין
וּדְהֵיכְתָּא וְלֵית דְמַכְסִף׃ 4 וְתֵימַר דְכֵי אֶלְפַּנִי וּבְרִיר הֲוֵיתִי בְּעֵינָךְ׃ 5 וּבְרַם מַן יִתֵּן אֱלָהּ מְמַלֵּל וְיִפְתַּח סִפְוָתֵיהּ עִמָּךְ׃ 6 וִיחַוִּי לָךְ
כְסוּיָן דְחָכְמְתָא אֲרוּם בְּכוּפְלָא לְחָכְמְתָא וְדַע אֲרוּם אַנְשֵׁי לָךְ אֱלָהּ מֵעֲוָיָתִיךְ׃ 7 הַאֶפְשַׁר דְפִשְׁפּוּשׁ אֱלָהּ תַּשְׁכַּח אִין עַד כְּוָפֵי שַׁדַּי תַּשְׁכַּח׃
8 בְּגָבְהֵי שְׁמַיָּא מָה אַתְּ עָבֵד בְּאוֹרַיְתָא דְעַמִּיקָא מִן שְׁיוֹל מָה אַתְּ יָדֵעַ׃ 9 דִנְגִידָא יַתִּיר מֵאֲרַע מְשַׁחְתָּהּ וּפָתְיָהָא יַתִּיר מִן יַמָּא׃
10 אִין יַחֲלוֹף וְיֵיחוֹד שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי וְיִכְנוֹשׁ מַשִּׁרְיָן וּמַן יְתִיבִנֵּהּ׃ 11 אֲרוּם הוּא חַכִּים גַּבְרֵי שְׁקַר וְאֶפְשַׁר דְחָמֵי שִׁקְרָא וְלָא אִתְבַּיֵּן׃
12 וּגְבַר חָרִיף יִתְחַכַּם לִבֵּהּ וְעִילָא מְרוֹדָא כְּבַר נַשׁ יוֹמֵי אִתְיְלִיד׃ 13 אִין אַתְּ כַּוֵּנְתָּא לִבָּךְ וְתִפְרוֹשׁ לְוָתֵהּ בִּצְלוֹ יְדָךְ׃

* *Hæc habens in teipſo noui quòd omnia po-* 13
tes, impoſſibile eſt autem tibi nihil. * *Si enim* 14
peccauero, cuſtodis me: ab autem iniquitate non
innocentem me feciſti. * *Si enim impius* 15
fuero, væ mihi. ſi autem fuero iuſtus, non poſ-
ſum tollere caput, plenus enim ignominia ſum.
* *Capior enim ſicut leo in iugulationem. rur-* 16
ſus autem tranſmutans grauiter me perdis;
* *Inſtaurans in me examen meum. Fra au-* 17
tem magna in me vſus es, induxiſti autem in me
tentationes. * *Quare igitur de vtero me e-* 18
duxiſti, & non mortuus ſum? oculus autem me
non videret: * *Et ſicut non exiſtens fuiſ-* 19
ſem? cur enim de vtero in tumulum non tranſ-
latus ſum? * *Nunquid non paucum eſt tem-* 20
pus vitæ meæ? dimitte me requieſcere parum,
* *Antequàm ego vadam vnde non reuertar,* 21
in terram tenebroſam & caliginoſam;
* *In terram tenebrarum ſempiternarum, v-* 22
bi non eſt lumen, neque videre vitam morta-
lium.

CAP. XI.

RESpondens autem Sophar Minæus dicit: 1
* *Qui multa dicit & reaudiet, aut &* 2
verboſus putat iuſtus eſſe? * *Benedictus ge-* 3
nitus à muliere qui breuis vitæ eſt. ne multus in
verbis ſis, non enim eſt qui reſpondeat tibi.
* *Ne quidem dicas quoniam purus ſum ope-* 4
ribus, & irreprehenſibilis coram eo.
* *Sed quomodo vtique Dominus loquatur* 5
ad te, & aperiat labia ſua tecum? * *Poſteà re-* 6
nunciabit tibi ſecreta ſapientiæ, quòd duplex e-
rit ad id quod ſecundum te; & tunc ſcies, quòd
digna tibi euenerunt à Domino eorum quæ pec-
caſti. * *Nunquid veſtigium Domini inuenies,* 7
aut ad vltima veniſti quæ fecit omnipotens?
* *Excelſum cælum & quid facies? profundiora* 8
autem his quæ in inferno, quid noſti? * *Aut lon-* 9
giora menſura terræ, aut latitudine maris. * *Si* 10
autem ſubuerterit omnia, quis dicet ei, Quid fe-
ciſti? * *Ipſe enim nouit opera impiorũ, videns au-* 11
tem indecentia non diſſimulabit: * *Homo autem* 12
incaſſum animatur verbis. mortalis autẽ genitus
de muliere, ſicut aſin⁹ ſolitarius. * *Si enim tu mũ* 13
dum poſuiſti cor tuũ, expandis aũt manus ad eũ:

13 * Ταῦτα ἔχων ἐν ζεαυτῷ οἶδα ὅτι πάντα δυνάζαι, ἀ-
14 δυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. * ἐάν τε γὰρ ἁμάρτω φυλάσσεις
με· ἀπὸ δὲ ἀνομίας οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας.
15 * ἐάν τε γὰρ ἀσεβὴς ὦ, οἵ μοι. ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύ-
ναμαι ἆραι κεφαλήν, πλήρης γὰρ ἀτιμίας εἰμί·
16 * ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς ζφαγήν. πάλιν δὲ
17 μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις, * ἐπανακαινίζων ἐπ'
ἐμὲ τὴν ἔζασίν μου. ὀργὴν δὲ μεγάλην μοι ἐχέησω, ἐπήγα-
γες δὲ ἐπ' ἐμὲ πειρατήρια.
18 * ἵνατί οὖν ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες καὶ οὐκ ἀπέθα-
19 νον, ὀφθαλμὸς δέ με οὐκ εἶδε· * καὶ ὥσπερ οὐκ ὢν ἐ-
γρόμην; διατί γὰρ ἐκ γαστρὸς εἰς μνῆμα οὐκ ἀπηλάγην;
20 * ἢ οὐκ ὀλίγος ἐστὶν ὁ χρόνος τοῦ βίου μου; ἔασόν με
21 ἀνάπαυσαζ μικρόν, * πρὸ τοῦ με πορευθῆναι ὅθεν
οὐκ ἀναστρέψω, εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφερόν·
22 * εἰς γῆν σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκ ἔστι φέγγος, οὐδὲ ὁρᾶν
ζωὴν βροτῶν.

ιά.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Ζωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει,
2 * ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀνάκουζος, ἢ καὶ ὁ ἄλαλος
3 οἴεται δίκαιος εἶναι; * ἀλλογημῷ γυνὴ γυναικὸς ὀλιγόβιος. μὴ πολὺς ἐν ῥήμασι γίνου, οὐ γάρ ἐστιν ὁ
4 ἀνταποκεινόμενός σοι. * μὴ γὰρ λέγε ὅτι καθαρός εἰ-
μι τοῖς ἔργοις, καὶ ἄμεμπτος ἐναντίον αὐτοῦ.
5 * ἀλλὰ πῶς ἂν ὁ κύριος λαλήσαι πρὸς σέ; καὶ ἀνοίξει
6 χείλη αὐτοῦ μετ' οὐ; * εἶτα ἀναγγελεῖ σοι ἀπόρρητα
σοφίας, ὅτι διπλοῦς ἔσαι τῷ κῷ σέ, καὶ τότε γνώσῃ, ὅτι ἄ-
ξιά σοι ἀπέβη πρὸς κυρίου ὧν ἡμάρτηκας.
7 * ἢ ἴχνος κυρίου ἀνήσεις, ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου ἃ ἐ-
8 ποίησεν ὁ παντοκράτωρ; * ὑψηλὸς ὁ οὐρανός, καὶ τί
ποιήσεις; βαθύτερα ὑπὲρ ᾅδου, τί οἶδας;
9 * ἢ μακρότερα μέτρου γῆς, ἢ εὖρος θαλάσσης;
10 * ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ πάντα, τίς ἐρεῖ αὐτῷ, τί ἐποίη-
11 σας; * αὐτὸς γὰρ οἶδεν ἔργα ἀνόμων, ἰδὼν δὲ ἄτοπα οὐ
παρόψεται·
12 * ἄνθρωπος δὲ ἄλλως θεραπεύεται λόγοις. βροτὸς δὲ
γυνὴ γυναικός, ἴσα ὄνῳ ἐρημίτῃ.
13 * εἰ γὰρ σὺ καθαρὸν ἔθου τὴν καρδίαν σου, ὑπτιάζεις
δὲ χεῖρας πρὸς αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et hæc abſcondiſti in corde tuo: noui quòd hæc ſint apud te. [11] Si peccaui, ſeruaſti me: & ab iniquitate mea non mundabis me? [15] Si peccaui, perditio mihi à die iudicij magni: & ſi iuſtus fuero, non leuabo caput meum propter impios, ſed ſatiabor opprobrio, & videbo afflictionem meam. [16] Leua autem manum tuam, ſicut leo venaberis me; & conuerſus iudicabis me. [17] Innouas teſtes tuos contra me, & multiplicas iram tuam mecum: mutantur plagæ & militant apud me. [18] Quare enim de vulua eduxiſti me? expiraſſem, & oculus non videret me. [19] Fuiſſem quaſi non eſſem; perinde acſi de vtero ad ſepulturam adductus fuiſſem. [20] Nonne veloces ſunt dies mei & deficientes? at pone mihi ſpacium; & me recolligam paululum. [21] Antequàm vadam & non reuertar ad terram tenebroſam & vmbrã mortis: [22] Terram cuius vapor eſt ſicut caligo vmbrarum mortis, nec ſunt ordines vt habitent in ea filij hominum, ſed tenebreſcit in occurſum ſicut caligo.

CAP. XI.

ET reſpondit Sophar de Naama, & dixit: [2] Nunquid illi qui multa loquitur non reſpondetur? & an filius hominis habens labia, iuſtificabitur? [3] Mendacia tua viros tacere faciunt, & irrides: nec eſt qui pudore te afficiat. [4] Et dixiſti: Munda eſt doctrina mea, & mundus ſum in oculis tuis. [5] Veruntamẽ quis dabit vt Deus loquatur, & aperiat labia ſua tibi! [6] Annunciaret enim tibi ſecreta ſapiẽtię, quoniã in duplum eſt ſapientia eius: & ſcito quòd reum ageret te Deus ob tuam iniquitatem. [7] Nunquid inueſtigationem Dei inuenies: aut vſque ad fines omnipotentis reperies? [8] In altitudine cæli quid tu facies? in lege quæ profundior eſt inferno, quid tu ſcies? [9] Cuius menſura longior eſt terra, & latior mari. [10] Si tranſierit & clauſerit cælos nubibus, & congregauerit exercitus; quis auertet eum? [11] Quoniam ipſe nouit viros falſitatis, & quomodo videre poteſt iniquitatem vt non intelligat? [12] Et vir diſertus ſapientior fiet in corde ſuo, & pullus onagri ſicut filius hominis in diebus naſcitur. [13] Si tu direxeris cor tuum, & extenderis ad eum in oratione manus tuas:

13 * וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִּלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי כִּי־זֹאת עִמָּךְ׃
14 * אִם־חָטָאתִי וּשְׁמַרְתָּנִי וּמֵעֲוֹנִי לֹא תְנַקֵּנִי׃
15 * אִם־רָשַׁעְתִּי אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא רֹאשִׁי
שְׂבַע קָלוֹן וּרְאֵה עָנְיִי׃
16 * וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל תְּצוּדֵנִי וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא בִי׃
17 * תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ נֶגְדִּי וְתֶרֶב כַּעַשְׂךָ עִמָּדִי חֲלִיפוֹת
וְצָבָא עִמִּי׃
18 * וְלָמָּה מֵרֶחֶם הֹצֵאתָנִי אֶגְוַע וְעַיִן לֹא־תִרְאֵנִי׃
19 * כַּאֲשֶׁר לֹא־הָיִיתִי אֶהְיֶה מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל׃
20 * הֲלֹא־מְעַט יָמַי יַחְדָּל יְשִׁית מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה
מְעָט׃
21 * בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת׃
22 * אֶרֶץ עֵפָתָה כְּמוֹ־אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים
וַתֹּפַע כְּמוֹ־אֹפֶל׃

יא

1 * וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
2 * הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה וְאִם־אִישׁ שְׂפָתַיִם יִצְדָּק׃
3 * בַּדֶּיךָ מְתִים יַחֲרִישׁוּ וַתִּלְעַג וְאֵין מַכְלִם׃
4 * וַתֹּאמֶר זַךְ לִקְחִי וּבַר הָיִיתִי בְעֵינֶיךָ׃
5 * וְאוּלָם מִי־יִתֵּן אֱלוֹהַּ דַּבֵּר וְיִפְתַּח שְׂפָתָיו עִמָּךְ׃
6 * וְיַגֶּד־לְךָ תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה כִּי־כִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה
וְדַע כִּי־יַשֶּׁה לְךָ אֱלוֹהַּ מֵעֲוֹנֶךָ׃
7 * הֲחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא אִם עַד־תַּכְלִית שַׁדַּי
תִּמְצָא׃
8 * גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה־תִּפְעָל עֲמֻקָּה מִשְׁאוֹל מַה־תֵּדָע׃
9 * אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה וּרְחָבָה מִנִּי־יָם׃
10 * אִם־יַחֲלֹף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ׃
11 * כִּי־הוּא יָדַע מְתֵי־שָׁוְא וַיַּרְא־אָוֶן וְלֹא יִתְבּוֹנָן׃
12 * וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב וְעַיִר פֶּרֶא אָדָם יִוָּלֵד׃
13 * אִם־אַתָּה הֲכִינוֹת לִבֶּךָ וּפָרַשְׁתָּ אֵלָיו כַּפֶּיךָ׃

13 *Licet hæc celes in corde tuo, tamen scio
14 quia vniuersorũ memineris. *Si peccaui &
ad horã pepcisti mihi, cur ab iniqtate mea
15 mũdũ me esse nõ pateris? *Et si impi⁹ fue
ro, væ mihi est; & si iust⁹, nõ leuabo caput,
16 saturatus afflictione & miseria. *Et ꝓpter
D supbiã quasi leęnã capies me, reuersusque
17 mirabiliter me crucias. * Instauras testes
tuos cõtra me, & multiplicas irã tuã aduer
18 sum me, & pœnę militãt in me. *Quare de Sup.3.b Hic.20.d
vulua eduxisti me, qui vtinã cõsumpt⁹ es-
19 sem ne oculus me videret. *Fuissem quasi
nõ essem devtero translatus ad tumulum.
20 *Nunquid nõ paucitas dierũ meorũ finie-
tur breui? dimitte ergo me, vt plangã pau-
21 lulũ dolorẽ meũ, * antequã vadã, & nõ re-
uertar ad terrã tenebrosam & optã mortis
22 caligine: *Terrã miserię & tenebrarum, v-
bi vmbra mortis & nullus ordo, sed sem-
piternus horror inhabitat. CAP. XI.
1 REspõdens autem Sophar Naamathites
2 dixit: *Nũquid qui multa loquitur nõ
audiet, aut vir verbosus iustificabitur?
3 *Tibi soli tacebunt homines: & cũ cęteros
4 irriseris, à nullo cõfutaberis. * Dixisti enĩ;
Purus est sermo meus, & mundus sum in Sup.6.b.
5 cõspectu tuo. *Atq; vtinã Deus loqueretur
6 tecum, & aperiret labia sua tibi, *Vt ostẽ-
B deret tibi secreta sapientiæ, & quòd mul-
tiplex esset lex eius, & intelligeres ꝙ multo
minora exigaris ab eo, quàm meretur ini-
7 quitas tua. *Forsitan vestigia Dei compre-
hendes? & vsq; ad perfectum omnipoten-
8 tem reperies? * Excelsior cælo est, & quid
facies? profundior inferno, & vndè cog-
9 nosces? *Longior terra mensura eius, la-
10 tior mari. * Si subuertit omnia, vel in v-
num coartauerit, quis contradicet ei?
11 * Ipse enim nouit hominum vanitatem;
C & videns iniquitatem, nonne considerat?
12 * Vir vanus in superbiam erigitur, &
tanquam pullum onagri se liberum na-
13 tum putat. * Tu autem firmasti cor tuum,
& expandisti ad eum manus tuas.

תרגום

13 וְאִלֵּין טַמַּרְתָּ בְּלִבָּךְ יִדְעֵת אֲרוּם דָּא גַבָּךְ׃ 14 אִין חָבֶת וּנְטַרְתַּנִי וּמֵחוֹבִי לָא תְזַכֵּי יָתִי׃ 15 אִין חָבֶת חֲבוֹל עֲלַי מִן יוֹם דִּינָא רַבָּא
וּזְכֵית לָא אֶזְקוֹף רֵישִׁי מִן קֳדָם חַיָּבַיָּא דְאֶסְבַּע חִיסוּדָא וְאֶחֱמֵי סִגּוּפֵי׃ 16 וְאָרִים יְדַיִךְ הֵיךְ אַרְיָא תְּצוּד יָתִי וּתְתוּב תִּדְיַיִן בִּי׃
17 תְּחַדֵּת סִיהֲדַיָּךְ לְקִבְלִי וְתַסְגֵּי רֻגְזָךְ עִמִּי מִתְחַלְּפִין מַחְוָתָא וּמִתְחַיְלִין גַּבָּאי׃ 18 וּלְמָה מֵרַחְמָא אַפֵּקְתַּנִי אֶתְנְגִיד וְעַיְנָא לָא תְסַכֵּי יָתִי׃
19 כְּמָה דְלָא הֲוֵיתִי אֱהֵי מְתִיל מִן כְּרֵיסָא לְבֵית קְבוּרְתָּא אֶתְעַל׃ 20 הֲלָא קַלִּילִין יוֹמַי וּפָסְקִין וְשַׁוִּי רְוַח עֲלַי וְאָנוּחַ זְעֵיר׃ 21 עַד
לָא אֵיזֵל וְלָא אֵתוּב לְאַרַע חֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא׃ 22 אֲרַע דְּתִימוֹרָאָה הֵיךְ קְבֵל טוּלֵי מוֹתָא וְלָא סִדְרֵי יְתוּב בַּהּ בְּנֵי נָשָׁא וּמְפַעְפְּעָא בְעָרַע
הֵיךְ קְבֵל׃

יא

1 וַאֲתִיב צוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה וַאֲמַר׃ 2 אֶפְשַׁר דְּמַסְגֵּי מִלַּיָּא לָא יִתּוֹתַב וְאִם בַּר נָשׁ מָרֵי שִׂפְוָן יִזְדְּכִי׃ 3 כִּדְבוֹנַיִךְ גֻּבְרַיָּא מְשַׁתְּקִין
וּדְהֵיכְתָּא וְלֵית דְּמַכְסִף׃ 4 וְתֵימַר דְּכֵי אֶלְפַּנִי וּבְרִיר הֲוֵיתִי בְּעֵינָךְ׃ 5 וּבְרַם מַן יִתֵּן אֱלָהּ מְמַלֵּל וְיִפְתַּח סִפְוָתֵיהּ עִמָּךְ׃ 6 וִיחַוִּי לָךְ
כְּסוּיָן דְּחָכְמְתָא אֲרוּם בְּכוּפְלָא לְחָכְמְתָא וְדַע אֲרוּם אַנְשֵׁי לָךְ אֱלָהּ מֵעֹוְיָתִיךְ׃ 7 הַאֶפְשַׁר דְּפִשְׁפּוּשׁ אֱלָהּ תַּשְׁכַּח אִין עַד כְּוָפֵי שַׁדַּי תַּשְׁכַּח׃
8 בְּגָבְהֵי שְׁמַיָּא מָה אַתְּ עָבֵד בְּאוֹרַיְתָא דְעַמִּיקָא מִן שְׁיוֹל מָה אַתְּ יָדֵעַ׃ 9 דִּנְגִידָא יַתִּיר מֵאֲרַע מְשַׁחְתָּהּ וּפָתְיָהָא יַתִּיר מִן יַמָּא׃
10 אִין יַחֲלוֹף וְיֵיחוֹד שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי וְיִכְנוֹשׁ מַשִּׁרְיָן וּמַן יְתִיבִנֵּהּ׃ 11 אֲרוּם הוּא חַכִּים גַּבְרֵי שְׁקַר וְאֶפְשַׁר דְּחָמֵי שִׁקְרָא וְלָא אִתְבַּיֵּן׃
12 וּגְבַר חָרִיף יִתְחַכַּם לִבֵּהּ וְעִילָא מְרוֹדָא כְּבַר נַשׁ יוֹמֵי אִתְיְלִיד׃ 13 אִין אַתְּ כַּוֵּנְתָּא לִבָּךְ וְתִפְרוֹשׁ לְוָתֵהּ בִּצְלוֹ יְדָךְ׃

* *Hæc habens in teipſo noui quòd omnia po-* 13
tes, impoſſibile eſt autem tibi nihil. * *Si enim* 14
peccauero, cuſtodis me: ab autem iniquitate non
innocentem me feciſti. * *Si enim impius* 15
fuero, væ mihi. ſi autem fuero iuſtus, non poſ-
ſum tollere caput, plenus enim ignominia ſum.
* *Capior enim ſicut leo in iugulationem. rur-* 16
ſus autem tranſmutans grauiter me perdis;
* *Inſtaurans in me examen meum. Fra au-* 17
tem magna in me vſus es, induxiſti autem in me
tentationes. * *Quare igitur de vtero me e-* 18
duxiſti, & non mortuus ſum? oculus autem me
non videret: * *Et ſicut non exiſtens fuiſ-* 19
ſem? cur enim de vtero in tumulum non tranſ-
latus ſum? * *Nunquid non paucum eſt tem-* 20
pus vitæ meæ? dimitte me requieſcere parum,
* *Antequàm ego vadam vnde non reuertar,* 21
in terram tenebroſam & caliginoſam;
* *In terram tenebrarum ſempiternarum, v-* 22
bi non eſt lumen, neque videre vitam morta-
lium.

CAP. XI.

RESpondens autem Sophar Minæus dicit: 1
* *Qui multa dicit & reaudiet, aut &* 2
verboſus putat iuſtus eſſe? * *Benedictus ge-* 3
nitus à muliere qui breuis vitæ eſt. ne multus in
verbis ſis, non enim eſt qui reſpondeat tibi.
* *Ne quidem dicas quoniam purus ſum ope-* 4
ribus, & irreprehenſibilis coram eo.
* *Sed quomodo vtique Dominus loquatur* 5
ad te, & aperiat labia ſua tecum? * *Poſteà re-* 6
nunciabit tibi ſecreta ſapientiæ, quòd duplex e-
rit ad id quod ſecundum te; & tunc ſcies, quòd
digna tibi euenerunt à Domino eorum quæ pec-
caſti. * *Nunquid veſtigium Domini inuenies,* 7
aut ad vltima veniſti quæ fecit omnipotens?
* *Excelſum cælum & quid facies? profundiora* 8
autem his quæ in inferno, quid noſti? * *Aut lon-* 9
giora menſura terræ, aut latitudine maris. * *Si* 10
autem ſubuerterit omnia, quis dicet ei, Quid fe-
ciſti? * *Ipſe enim nouit opera impiorũ, videns au-* 11
tem indecentia non diſſimulabit: * *Homo autem* 12
incaſſum animatur verbis. mortalis autẽ genitus
de muliere, ſicut aſin⁹ ſolitarius. * *Si enim tu mũ* 13
dum poſuiſti cor tuũ, expandis aũt manus ad eũ:

13 * Ταῦτα ἔχων ἐν ζεαυτῷ οἶδα ὅτι πάντα δυνάζαι, ἀ-
14 δυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. * ἐάν τε γὰρ ἁμάρτω φυλάσσεις
με· ἀπὸ δὲ ἀνομίας οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας.
15 * ἐάν τε γὰρ ἀσεβὴς ὦ, οἵ μοι. ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύ-
ναμαι ἆραι κεφαλήν, πλήρης γὰρ ἀτιμίας εἰμί·
16 * ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς ζφαγήν. πάλιν δὲ
17 μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις, * ἐπανακαινίζων ἐπ'
ἐμὲ τὴν ἔζασίν μου. ὀργὴν δὲ μεγάλην μοι ἐχέησω, ἐπήγα-
γες δὲ ἐπ' ἐμὲ πειρατήρια.
18 * ἵνατί οὖν ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες καὶ οὐκ ἀπέθα-
19 νον, ὀφθαλμὸς δέ με οὐκ εἶδε· * καὶ ὥσπερ οὐκ ὢν ἐ-
γρόμην; διατί γὰρ ἐκ γαστρὸς εἰς μνῆμα οὐκ ἀπηλάγην;
20 * ἢ οὐκ ὀλίγος ἐστὶν ὁ χρόνος τοῦ βίου μου; ἔασόν με
21 ἀνάπαυσαζ μικρόν, * πρὸ τοῦ με πορευθῆναι ὅθεν
οὐκ ἀναστρέψω, εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφερόν·
22 * εἰς γῆν σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκ ἔστι φέγγος, οὐδὲ ὁρᾶν
ζωὴν βροτῶν.

ιά.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Ζωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει,
2 * ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀνάκουζος, ἢ καὶ ὁ ἄλαλος
3 οἴεται δίκαιος εἶναι; * ἀλλογημῷ γυνὴ γυναικὸς ὀλιγόβιος. μὴ πολὺς ἐν ῥήμασι γίνου, οὐ γάρ ἐστιν ὁ
4 ἀνταποκεινόμενός σοι. * μὴ γὰρ λέγε ὅτι καθαρός εἰ-
μι τοῖς ἔργοις, καὶ ἄμεμπτος ἐναντίον αὐτοῦ.
5 * ἀλλὰ πῶς ἂν ὁ κύριος λαλήσαι πρὸς σέ; καὶ ἀνοίξει
6 χείλη αὐτοῦ μετ' οὐ; * εἶτα ἀναγγελεῖ σοι ἀπόρρητα
σοφίας, ὅτι διπλοῦς ἔσαι τῷ κῷ σέ, καὶ τότε γνώσῃ, ὅτι ἄ-
ξιά σοι ἀπέβη πρὸς κυρίου ὧν ἡμάρτηκας.
7 * ἢ ἴχνος κυρίου ἀνήσεις, ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου ἃ ἐ-
8 ποίησεν ὁ παντοκράτωρ; * ὑψηλὸς ὁ οὐρανός, καὶ τί
ποιήσεις; βαθύτερα ὑπὲρ ᾅδου, τί οἶδας;
9 * ἢ μακρότερα μέτρου γῆς, ἢ εὖρος θαλάσσης;
10 * ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ πάντα, τίς ἐρεῖ αὐτῷ, τί ἐποίη-
11 σας; * αὐτὸς γὰρ οἶδεν ἔργα ἀνόμων, ἰδὼν δὲ ἄτοπα οὐ
παρόψεται·
12 * ἄνθρωπος δὲ ἄλλως θεραπεύεται λόγοις. βροτὸς δὲ
γυνὴ γυναικός, ἴσα ὄνῳ ἐρημίτῃ.
13 * εἰ γὰρ σὺ καθαρὸν ἔθου τὴν καρδίαν σου, ὑπτιάζεις
δὲ χεῖρας πρὸς αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et hæc abſcondiſti in corde tuo: noui quòd hæc ſint apud te. [11] Si peccaui, ſeruaſti me: & ab iniquitate mea non mundabis me? [15] Si peccaui, perditio mihi à die iudicij magni: & ſi iuſtus fuero, non leuabo caput meum propter impios, ſed ſatiabor opprobrio, & videbo afflictionem meam. [16] Leua autem manum tuam, ſicut leo venaberis me; & conuerſus iudicabis me. [17] Innouas teſtes tuos contra me, & multiplicas iram tuam mecum: mutantur plagæ & militant apud me. [18] Quare enim de vulua eduxiſti me? expiraſſem, & oculus non videret me. [19] Fuiſſem quaſi non eſſem; perinde acſi de vtero ad ſepulturam adductus fuiſſem. [20] Nonne veloces ſunt dies mei & deficientes? at pone mihi ſpacium; & me recolligam paululum. [21] Antequàm vadam & non reuertar ad terram tenebroſam & vmbrã mortis: [22] Terram cuius vapor eſt ſicut caligo vmbrarum mortis, nec ſunt ordines vt habitent in ea filij hominum, ſed tenebreſcit in occurſum ſicut caligo.

CAP. XI.

ET reſpondit Sophar de Naama, & dixit: [2] Nunquid illi qui multa loquitur non reſpondetur? & an filius hominis habens labia, iuſtificabitur? [3] Mendacia tua viros tacere faciunt, & irrides: nec eſt qui pudore te afficiat. [4] Et dixiſti: Munda eſt doctrina mea, & mundus ſum in oculis tuis. [5] Veruntamẽ quis dabit vt Deus loquatur, & aperiat labia ſua tibi! [6] Annunciaret enim tibi ſecreta ſapiẽtię, quoniã in duplum eſt ſapientia eius: & ſcito quòd reum ageret te Deus ob tuam iniquitatem. [7] Nunquid inueſtigationem Dei inuenies: aut vſque ad fines omnipotentis reperies? [8] In altitudine cæli quid tu facies? in lege quæ profundior eſt inferno, quid tu ſcies? [9] Cuius menſura longior eſt terra, & latior mari. [10] Si tranſierit & clauſerit cælos nubibus, & congregauerit exercitus; quis auertet eum? [11] Quoniam ipſe nouit viros falſitatis, & quomodo videre poteſt iniquitatem vt non intelligat? [12] Et vir diſertus ſapientior fiet in corde ſuo, & pullus onagri ſicut filius hominis in diebus naſcitur. [13] Si tu direxeris cor tuum, & extenderis ad eum in oratione manus tuas:

14 * אִם־אָוֶן בְּיָדְךָ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל־תַּשְׁכֵּן בְּאֹהָלֶיךָ
עַוְלָה׃
15 * כִּי־אָז׳ תִּשָּׂא פָנֶיךָ מִמּוּם וְהָיִיתָ מֻצָּק וְלֹא תִירָא׃
16 * כִּי־אַתָּה עָמָל תִּשְׁכָּח כְּמַיִם עָבְרוּ תִזְכֹּר׃
17 * וּמִצָּהֳרַיִם יָקוּם חָלֶד תָּעֻפָּה כַּבֹּקֶר תִּהְיֶה׃
18 * וּבָטַחְתָּ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְחָפַרְתָּ לָבֶטַח תִּשְׁכָּב׃
19 * וְרָבַצְתָּ וְאֵין מַחֲרִיד וְחִלּוּ פָנֶיךָ רַבִּים׃
20 * וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנְּהֶם
וְתִקְוָתָם מַפַּח־נָפֶשׁ׃

יב

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * אָמְנָם כִּי אַתֶּם־עָם וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה׃
3 * גַּם־לִי לֵבָב׳ כְּמוֹכֶם לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם וְאֶת־
מִי־אֵין כְּמוֹ־אֵלֶּה׃
4 * שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ׳ אֶהְיֶה קֹרֵא לֵאֱלוֹהַּ וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק
צַדִּיק תָּמִים׃
5 * לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתּוּת שַׁאֲנָן נָכוֹן לְמוֹעֲדֵי רָגֶל׃
6 * יִשְׁלָיוּ אֹהָלִים׳ לְשֹׁדְדִים וּבַטֻּחוֹת לְמַרְגִּיזֵי אֵל
לַאֲשֶׁר הֵבִיא אֱלוֹהַּ בְּיָדוֹ׃
7 * וְאוּלָם שְׁאַל־נָא בְהֵמוֹת וְתֹרֶךְ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וְיַגֶּד־לָךְ׃
8 * אוֹ שִׂיחַ לָאָרֶץ וְתֹרֶךְ וִיסַפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם׃
9 * מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָה עָשְׂתָה זֹאת׃
10 * אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ׃
11 * הֲלֹא־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ אֹכֶל יִטְעַם־לוֹ׃
12 * בִּישִׁישִׁים חָכְמָה וְאֹרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה׃
13 * עִמּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה לוֹ עֵצָה וּתְבוּנָה׃
14 * הֵן יַהֲרוֹס וְלֹא יִבָּנֶה יִסְגֹּר עַל־אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ׃
15 * הֵן יַעְצֹר בַּמַּיִם וְיִבָּשׁוּ וִישַׁלְּחֵם וְיַהַפְּכוּ אָרֶץ׃
16 * עִמּוֹ עֹז וְתוּשִׁיָּה לוֹ שֹׁגֵג וּמַשְׁגֶּה׃

14 * Si iniquitatē quæ est in manu tua abstu-
leris à te, & nō māserit in tabernaculo tuo
15 iniustitia; * tunc leuare poteris faciem tuā
D absq; macula; & eris stabilis, & nō time-
16 bis. * Miserię quoq; obliuisceris, & quasi a- Le.26.b.
17 quarum quæ p̄terierunt recordaberis: * Et
quasi meridian⁹ fulgor cōsurget tibi ad ve-
sperā. & cùm te cōsumptum putaueris, o-
18 rieris vt lucifer: * Et habebis fiduciā ꝓpo-
sita tibi spe, & defossus securus dormies.
19 * Requiesces, & non erit qui te exterreat. &
20 deprecabuntur faciem tuā plurimi. * Ocu-
li autem impiorum deficient, & effugium
peribit ab eis, & spes illorum abominatio
animæ.

CAP. XII.

1 R Espōdēs autē Iob, dixit: * Ergo vos estis
2 soli hoīes, & vobiscū morietur sapiētia? Pro.14.a
3 * Et mihi est cor sicut vobis, nec inferior ve
stri sum. Quis enī hæc quę nostis ignorat?
4 * Qui deridetur ab amico suo sicut ego,
inuocabit Deū, & exaudiet eū. deridetur
5 enim iusti simplicitas: * Lāpas cōtempta a-
pud cogitationes diuitū parata ad temp⁹
6 statutū. * Abundant tabernacula prædonū
& audacter ꝓuocant Deum, cùm ipse de-
7 derit omnia in manus eorū. * Nimirū in-
terroga iumenta, & docebunt te, & vola-
8 tilia cæli, & indicabunt tibi. * Loquere ter-
B ræ, & respōdebit tibi, & narrabunt pisces
9 maris. * Quis ignorat ꝙ omnia hęc manus
10 Dñi fecerit? * In cuius manu anima omnis
viuentis, & spiritus vniuersæ carnis hoīs.
11 * Nōne auris verba diiudicat, & fauces co-
12 medentis saporem? * In antiquis est sa-
pientia, & in multo tempore prudentia.
13 * Apud ipsum est sapientia & fortitudo, &
ipse habet consilium & intelligentiam.
14 * Si destruxerit, nemo est qui ædificet: Inf.24.a & 23.b.
si incluserit hominem, nullus est qui ape-
15 riat. * Si continuerit aquas, omnia sic-
C cabuntur: si emiserit eas, subuertent ter-
16 ram. * Apud ipsum est fortitudo & sa- Esa.22.f Apo.3.b
pientia. ipse nouit & decipientem, & eum
qui decipitur.

תרגום

14 אין שְׁקַר בִּידָךְ רַחֲקֵה וְלָא תִשְׁרֵי בְּמַשְׁכְּנָךְ עַוְלָא׃ 15 אֲרוּם בְּכֵין תִּזְקוֹף אַפָּךְ בְּלָא מוּם וְתֶהֱוֵי סְנִין מֵחֲבוּלָא וְלָא תִדְחַל׃
16 אֲרוּם אַתְּ לֵיעוּת תִּתְנְשֵׁי הֵיךְ מוֹי דַעֲבַרוּ תִּדְכַּר׃ 17 וּמִטְּהַר יוֹמַיִךְ יְקוּם גּוּשְׁמָךְ דְּהָלֵךְ בְּגַרְגִּישְׁתָּא וּפִעְפּוּעָא דְקַבְלָא הֵיךְ צַפְרָא
תֶּהֱוֵי׃ 18 וְתִתְרְחִיץ אֲרוּם אִית סְבַר וְתַתְקֵן בֵּי קְבוּרְתָּא וְתִשְׁכַּב לְרוֹחֲצָן׃ 19 וְתִרְבַּע וְלֵית דְּמָנִיד וִישַׁחֲרוּן אַפָּךְ סַגִּיאִין׃ 20 וְעֵינֵי רַשִׁיעַיָּא
יִשְׁתֵּיצוּן וְשֵׁזָבוּתָא הוֹבַד מִנְּהוֹן וְסִבְרְהוֹן מַפְּחֵי נְפָשׁ׃ יב 1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 בְּקֻשְׁטָא יִדְעֵת אֲרוּם אַתּוּן חַבְרַיָּא
וְעִמְּכוֹן תְּסוּף חָכְמְתָא׃ 3 לְחוֹד לִי לִבָּא דִכְוָתְהוֹן לָא פָרִשׁ אֲנָא מִנְּכוֹן וְעִם מַן לֵית דִּכְמַת אִלֵּין׃ 4 הוֹכָא לְחַבְרֵיהּ אֱהֵי דְקָרֵי לֶאֱלָהּ וְעָנֵי
יָתֵהּ וְחַיֵּךְ לְזַכָּאָה וּשְׁלִימָא׃ 5 אוּדָא דִבְסִיר לְרַשִׁיעַיָּא דְמִן מַחְשְׁבָתָא שְׁלֵיו מְכַוֵּן לְהַרְפַּתְקֵי זִמְנָא׃ 6 בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל
דְשָׁלְיָן בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן יִתְמַסְרוּן לִבְזוֹזִין וְעַמּוֹנָאֵי וּמוֹאֲבָאֵי דְשָׁרְיָן לְרוֹחֲצָן יִתְמַסְרוּן בְּיַד רַשִׁיעַיָּא דְמַרְגְּזִין קֳדָם אֱלָהּ הֵיךְ פַּרְעֹה דְאַיְתִי עֲלוֹהִי
אֱלָהּ מַחֲתָא בִּידֵיהּ׃ 7 וּבְרַם שְׁיַל כְּדוּן בְּעִירֵי וְיַלְּפוּנָךְ וְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא וִיחַוֵּי לָךְ׃ 8 אוֹ מַלֵּל לְאַרְעָא וְתַלְּפִינָךְ וְיִשְׁתָּעוּן לָךְ
נוּנֵי יַמָּא׃ 9 מַן לָא יְדַע בְּכָל אִלֵּין אֲרוּם מֵימְרָא דַיְיָ עַבְדַת דָּא׃ 10 דְּבִידֵיהּ נְפַשׁ דְּכָל דְּחַי וְרוּחָא דְכָל בְּשַׂר גְּבַר׃ 11 הֲלָא אֻדְנָא מִלִּין
חִבְחַן וּמוֹרִיגָא מֵיכְלָא יִטְעַם לֵהּ׃ 12 בְּקַשִּׁישֵׁי חָכְמְתָא וְנוּגְדֵי יוֹמִין בִּיּוּנְתָּא׃ 13 עִמֵּהּ חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָּא דִילֵיהּ מִלְכָא וּבִיּוּנְתָּא׃
14 הָא יִצְדֵּי וְלָא יִתְבְּנִי יִסְגֻּר עַל אֱנָשׁ בִּקְבוּרְתָּא וְלָא יִתְפַּתַּח׃ 15 הָא יֵחוֹד בְּמַיָּא וּמִתְיַבְּשִׁין וְכַד יְשַׁלְּחִנּוּן וּמִתְהַפְּכִין בְּאַרְעָא׃
16 גַּבֵּהּ עוּשְׁנָא וְחָכְמְתָא דִילֵהּ שָׁלֵי וּמַשְׁלֵי׃

* *Si iniquum quid eſt in manibus tuis, procul fac illud; iniuſtitia autem in habitaculo tuo non habitet.* * *Sic enim ſplendebit tua facies ſicut aqua pura. exues autem ſordem, & non timebis.* * *Et laboris obliuiſceris tanquam undæ quæ præteriit, & non timebis.*

* *At oratio tua ſicut luciſer; de autem meridie orietur tibi vita.*

* *Confidénſque eris, quoniam eſt tibi ſpes: de autem cogitatione & cura apparebit tibi pax:*

* *Requieſces enim, & non erit qui bellum moueat in te. tranſmutati autem multi te deprecabuntur:* * *Salus autem eos relinquet. nam ſpes eorum perditio, oculi autem impiorum tabeſcent.*

CAP. XII.

RESpondens autem Iob dicit: * *Ergo vos eſtis homines, aut vobiſcum morietur ſapientia?* * *Et mihi quidem cor ſicut vobis eſt:*

* *Iuſtus enim vir & integer factus eſt in ſubſannationem.* * *In tempus enim ſtatutum paratus fuerat cadere ab alio:* * *Domuſque eius deſtrui ab iniquis. Veruntamen nullus confidat prauus exiſtens innocentem futurum, qui prouocant Dominum. quomodo non & ſcrutatio eorum erit?* * *Sed interroga quadrupeda ſi tibi dicant; aut volatilia cæli, ſi tibi renuncient.*

* *Narra autem terræ, ſi tibi dixerit: et exponent tibi piſces maris,* * *Quis non nouit in omnibus his, quòd manus Domini fecit hæc?*

* *Si non in manu eius anima omnium viuentium, & ſpiritus omnis hominis.*

* *Auris quidem verba diſcernit, guttur autem cibos guſtat:*

* *In multo tempore ſapientia, in autem multa vita ſcientia.*

* *Apud ipſum ſapientia & potentia; ipſi conſilium & intellectus.*

* *Si deſtruxerit, quis ædificabit? ſi clauſerit contra homines, quis aperiet?*

* *Si prohibuerit aquam, ſiccabit terram. ſi autem immiſerit, perdidit eam ſubuertens.*

* *Apud ipſum potentia & fortitudo, ipſi ſcientia & intellectus:*

14 * εἰ ἀδίκημά τί ἐστιν ἐν χερσί σου, πόρρω ποίησον αὐτό, ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω.

15 * οὕτως γὰρ ἀναλάμψει σου τὸ πρόσωπον ὥσπερ ὕδωρ καθαρόν. ἐκδύσῃ δὲ ῥύπον, καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ.

16 * καὶ τὸν κόπον ἐπιλήσῃ ὥσπερ κῦμα παρελθόν, καὶ οὐ
17 φοβηθήσῃ. * ἡ δὲ ζωή σου ὥσπερ ἑωσφόρος, ἐκ δὲ με-
18 σημβρίας ἀνατελεῖ σοι ζωή. * πεποιθὼς τε ἔσῃ, ὅτι ἐστί σοι ἐλπίς, ἐκ δὲ μερίμνης καὶ φροντίδος ἀναφανεῖταί
19 σοι εἰρήνη. * ἡσυχάσεις γὰρ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ πολεμῶν σε. μεταβαλλόμενοι δὲ πολλοί σου δεηθήσονται.

20 * σωτηρία δὲ αὐτοῦ ἀπολείψει. ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλεια, ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν ταχήσονται.

ιβ'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, * εἶτα ὑμεῖς ἐστὲ ἄνθρω-
2 ποι, ἢ μεθ' ὑμῶν τελευτήσει σοφία;
3 * κἀμοὶ μὲν καρδία καθ' ὑμᾶς ἐστι·
4 * δίκαιος γὰρ ὢν ἐγὼ ἄμεμπτος ἐγενήθην εἰς χλεύασμα.
5 * εἰς γέλωτα γὰρ ταχὺ ἥτοιμαστο πεσεῖν τοῖς ἄλλοις,
6 * οἴκους τε αὐτῶν ἐκπορθεῖσθαι τοῖς δυσμῶν. ὑμεῖς δὲ ἀλλὰ μηθεὶς πεποιθέτω πονηρὸς ὢν ἀθῷος ἔσεσθαι, ὅτι παροργίζουσι τὸν κύριον. πῶς οὐχὶ ἔλασις αὐτῶν ἔσται;
7 * ἀλλὰ ἐρώτησον τετράποδα ἐάν σοι εἴπωσιν, ἢ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἐάν σοι ἀναγγείλωσιν.
8 * ἐκδιήγησαι δὲ γῇ, ἐάν σοι φράσῃ, καὶ ἐξηγήσονταί σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης.
9 * τίς οὐκ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα;
10 * εἰ μὴ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ πάντων τῶν ζώντων καὶ πνεῦμα παντὸς ἀνθρώπου.
11 * οὖς μὲν γὰρ ῥήματα διακρίνει, λάρυγξ δὲ σῖτα
12 γεύεται, * ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν δὲ πολλῷ βίῳ ἔπεσήμη.
13 * παρ' αὐτῷ σοφία καὶ δυνάμις, αὐτῷ βουλὴ καὶ σύνεσις.
14 * ἐὰν καταβάλῃ, τίς οἰκοδομήσει; ἐὰν κλείσῃ κατ' ἀνθρώπων, τίς ἀνοίξει;
15 * ἐὰν κωλύσῃ τὸ ὕδωρ, ξηρανεῖ τὴν γῆν. ἐὰν δὲ ἐπα-
16 φῇ ἀπώλεσεν αὐτὴν καταστρέψας. * παρ' αὐτῷ κραταιὸς καὶ ἰσχύς, αὐτῷ ἔπεσήμη καὶ σύνεσις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Si qua iniquitas eſt in manu tua, longè eam facito; neque habitet in tabernaculo tuo iniquitas. [15] Tunc enim leuabis vultum tuum abſq; macula, & eris purgatus à corruptione, & non timebis. [16] Quoniam tu laboris obliuiſceris, & quaſi aquarũ quæ præterierunt recordaberis. [17] Et de meridie dierum tuorum conſurget corpus tuum, quod abit in glebam; & obſcuritas tenebrarum quaſi lux matutina erit. [18] Et confides quoniã eſt tibi ſpes, & preparabis domũ ſepulturæ, & ſecurus dormies. [19] Et cubabis, & non erit qui exterreat, & deprecabuntur faciem tuam plurimi. [20] Et oculi impiorum conſumentur, & liberatio peribit ab eis, & ſpes eorum mœror animæ. CAP. XII.

ET reſpondit Iob & dixit: [2] In veritate cognoui quia vos eſtis ſocij, & vobiſcum deficit ſapientia. [3] Veruntamen eſt mihi cor ſicut vobis. non ſum ego differens à vobis, & apud quem non ſunt ſicut iſta? [4] Deriſio amico eius ſum, qui inuocat Deum & reſpondet ei: & irridet iuſtum & perfectum. [5] Torris contemptus eſt impiis, qui à cogitationibus ſecurus eſt, præparans ſe ad tempus ſtatutum.

[6] Filij Iſmahel qui proſperè degunt in tabernaculis ſuis, tradentur direptoribus, Amonitæ autem & Moabitæ qui morantur confidenter, tradentur in manũ impiorum qui prouocant Deum, ſicut Pharao, ſuper quem adduxit Deus plagas manu ſua. [7] Veruntamen interroga nunc iumenta, & docebunt te; & aues cæli, & nunciabunt tibi. [8] Aut loquere terræ, & docebit te: & narrabunt tibi piſces maris.

[9] Quis neſcit omnia hæc, quoniam verbum Domini fecit hoc? [10] In cuius manu anima eſt omnis viuentis, & ſpiritus omnis carnis viri. [11] Nonne auris verba probat, & palatum cibum guſtat ſibi? [12] In antiquis eſt ſapientia, & in longæuis dierum prudentia.

[13] Apud eum eſt ſapientia & fortitudo, ſuum eſt conſilium & intelligentia. [14] Ecce deſtruet, & non ædificabitur; concludet hominem in ſepulchro, nec aperietur. [15] Ecce continebit aquas, & ſiccabuntur, & cùm emiſerit eas, effundentur in terram.

[16] Apud eum eſt fortitudo & ſapientia, ipſe habet errantem & decipientem.

17 מוליך יועצים שולל ושפטים יהולל׃
18 מוסר מלכים פתח ויאסר אזור במתניהם׃
19 מוליך כהנים שולל ואיתנים יסלף׃
20 מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח׃
21 שופך בוז על־נדיבים ומזיח אפיקים רפה׃
22 מגלה עמקות מני־חשך ויצא לאור צלמות׃
23 משגיא לגוים ויאבדם שטח לגוים וינחם׃
24 מסיר לב ראשי עם־הארץ ויתעם בתהו לא־
דרך׃
25 ימששו־חשך ולא־אור ויתעם כשכור׃

יג

1 הן־כל ראתה עיני שמעה אזני ותבן לה׃
2 כדעתכם ידעתי גם־אני לא־נפל אנכי מכם׃
3 אולם אני אל־שדי אדבר והוכח אל־אל אחפץ׃
4 ואולם אתם טפלי־שקר רפאי אלל כלכם׃
5 מי־יתן החרש תחרישון ותהי לכם לחכמה׃
6 שמעו־נא תוכחתי ורבות שפתי הקשיבו׃
7 הלאל תדברו עולה ולו תדברו רמיה׃
8 הפניו תשאון אם־לאל תריבון׃
9 הטוב כי־יחקר אתכם אם־כהתל באנוש
תהתלו בו׃
10 הוכח יוכיח אתכם את־בסתר פנים תשאון׃
11 הלא שאתו תבעת אתכם ופחדו יפל עליכם׃
12 זכרניכם משלי־אפר לגבי־חמר גביכם׃
13 החרישו ממני ואדברה־אני ויעבר עלי מה׃
14 על־מה אשא בשרי בשני ונפשי אשים בכפי׃
15 הן־יקטלני לו איחל אך־דרכי אל־פניו
אוכיח׃
16 גם־הוא־לי לישועה כי־לא לפניו חנף יבוא׃
17 שמעו שמוע מלתי ואחותי באזניכם׃

17 *Adducit cõsiliarios in stultũ finẽ,& iudi-
18 ces in stuporẽ. *Balteũ regũ dissoluit & p-
19 cingit fune renes eorũ. *Ducit sacerdotes
20 inglorios,& optimates supplãtat.*Cõmu-
D tas labium veraciũ, & doctrinã senum au
21 ferẽs. * Effundit despectionẽ sup̃ prĩcipes,
22 &eos qui oppressi fuerãt releuãs.*Qui re-
uelat ꝓfunda de tenebris,& ꝓducit in lu-
23 cem vmbrã mortis. *Qui multiplicat gen
tes & ꝓdit eas,& subuersas in integrum re-
24 stituit. *Qui immutat cor principum po-
puli terræ,& decipit eos vt frustrà incedãt
25 per inuium.*Palpabunt quasi in tenebris,
& non in luce , & errare eos faciet quasi e-
brios. CAP. XIII.

1 ECce oĩa hęc vidit oculus meus,& audi-
2 uit auris mea,& intellexi singula. *Se-
cundũ scientiã vestrã & ego noui, nec in-
3 ferior vestri sum.*Sed tñ ad oĩpotentẽ lo-
4 quar,& disputare cum Deo cupio: * Prius
vos ostẽdens fabricatores mendacij,& cul
5 tores ꝓuersorum dogmatũ. *Atq; vtinã ta
6 ceretis,vt putaremini esse sapientes. *Au-
B dite ergo correctiones meas , & iudicium
7 labiorũ meorũ attendite.*Nunquid Deus
indiget vestro mendacio , vt ꝓ illo loqua-
8 mini dolos?*Nunq̃d faciẽ eius accipitis,&
9 ꝓ Deo iudicare nitimini? *Aut placebit ei
quem celare nihil potest,aut decipietur vt
10 homo vestris fraudulẽtiis?*Ipsevos arguet
quoniã in abscõdito faciem eius accipitis.
11 * Statim vt se cõmouerit, turbabit vos, &
12 terror eius irruet sup̃ vos. * Memoria ve-
stra cõparabitur cineri,& redigentur in lu
13 tum ceruices vestræ.*Tacete pauliſp,vt lo
quar quodcunque mihi mens suggesserit:
14 *Quare lacero carnes meas dẽtibus meis,
C & animam meam põrto in manibus meis?
15 * Etiam si occiderit me,in ipso sperabo.
Veruntamen vias meas in conspectu eius
16 arguam, * Et ipse erit saluator meus. non
enim veniet in conspectu eius omnis hy-
17 pocrita. * Audite sermonem meum, & æ-
nigmata percipite auribus vestris.

תרגום

17 דמוביל מרי מלכיא בר משחלשלין ונגודניא יתלעב׃ 18 שלשילתא דמלכיא מתירי ואסר קמור בחרציהון׃ 19 דמוביל
רברבניא בר משחלשלין ותקיפיא מקלקל׃ 20 מעדי קשוט סנפותא ממהימנין וטעם סביא יסלק׃ 21 שדי בסרנותא על סרכיא
ותקוף מלכיא מחלש׃ 22 מגלה עמיקתא מן חשוכא ומפיק לנהור טולי מותא׃ 23 מפיש לעממיא ומאבד יהיהון משטח מצדתא
לאמיא ודברינון׃ 24 מעדי חכמת לבא דרישי עממיא ותעתענון בלמא דלית אורחא׃ 25 ממשמשין חשוכא ולא נהורא
ותעתעינון כרווי׃ יג 1 הא כלא חמת עינוי שמעת אדני ואתבינת לה׃ 2 היך מנדעתכון ידעת לה אנא לא פרש
אנא מנכון׃ 3 ברם אנא לות שדי אצתבל ומכסוא עם אלוהא אצבי׃ 4 וברם אתון מחברי שקר כמאסי אליל חכרין כלכון׃ 5 מן יתן
משתוק תשתקון והוי לכון לחכמתא׃ 6 שמעו כען מכסנותי ומצות ספותי אצית׃ 7 הקדם אלה תמללון שקר ולוהה תמללון נכלן׃
8 הא אנפוהי תסבון אין לאלה תנצון׃ 9 החקן ארום יפשפש יתכון אין היך כמתלעבא בבר נש תתלעבון במימרה׃
10 מכסנא יכפן יתכון אין בטומרא אפוי תסבון׃ 11 הלא באזדקפותה על כרסי דינא רתיתה תבעת יתכון ודלוהה יפול עליכון׃
12 דכרנכון מתיל לקטם אגב טינא גביכון׃ 13 שתקו מני ואמלל אנא ויעבר עלי מרעם׃ 14 מטול מה אשול בשרי בשני
ונפשי אשוי כד על גב ידי׃ 15 הא אין יקטלנני קומוי אצלי ברם אורחתי קומוי אכסין׃ 16 לחוד הוא לי לפרקנא ארום לא קומוי
דילטוריעול׃ 17 שמעו קבלו מלתי ותנוי באודניכון׃

17 ‡ Adducens consiliarios captiuos, iudices autem terræ stupidos fecit: 18 ‡ Collocans reges super thronos, & circumligauit zona lumbos eorum. 19 ‡ Emittens Sacerdotes captiuos, potentes autem terræ subuertit: 20 ‡ Commutans labia fidelium, intellectum autem senum nouit:
21 ‡ Effundens ignominiam super principes, humiles autem sanauit: 22 ‡ Reuelans profunda de tenebris. eduxit autem in lucem vmbrã mortis: 23 ‡ Decipiens gentes & perdens eas. prosternens gentes & reducens eas;
24 ‡ Immutans corda principum terræ. decepit autem eos via quam non nouerant:
25 ‡ Palpent tenebras & non lucem, errent autem sicut ebrius.

17 ‡ διάγων βεβλευτὰς αἰχμαλώτους, κριτὰς ὴ γῆς ἔξ-
18 έστησε. ‡ καθιζώων βασιλεῖς ἐπὶ θρόνους, καὶ ζωσέ-
19 δησε ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. ‡ ἐξαποστέλλων ἱερεῖς
αἰχμαλώτους, δυνάστας ὴ γῆς κατέσρεψε.
20 ‡ διαλλάσσων χείλη πιστῶν, σώφρονα ὴ πρεσβυτέρων ἔ-
21 γνω. ‡ ἐκχέων ἀτιμίας ἐπ' ἄρχοντας, ταπεινοὺς δὲ ἐ-
22 ίασε. ‡ ἀποκαλύπτων βαθέα ἐκ σκότους ἐξήγα-
23 γε ὴ εἰς φῶς σκιὰν θανάτου, ‡ πλανῶν ἔθνη καὶ ἀπολ-
λύων αὐτά. καταστρωννύων ἔθνη καὶ καθοδηγῶν αὐτά.
24 ‡ διαλλάσσων καρδίας ἀρχόντων γῆς. ἐπλάνησε δὲ
25 αὐτοὺς ὁδῷ ἣ οὐκ ἤδεισαν. ‡ ψηλαφήσαισαν σκότος
καὶ μὴ φῶς, πλανηθείησαν ὴ ὥσπερ ὁ μεθύων.

ιγ.

1 ‡ Ἰδοὺ ταῦτα τεθεώρηκέ μου ὁ ὀφθαλμός, καὶ ἀκήκοε
2 τὸ οὖς μου· καὶ οἶδα ὅσα ‡ καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε, καὶ οὐκ
3 ἀπωτέρως εἰμὶ ὑμῶν. ‡ οὐ μὴν ὴ ἀλλὰ ἐγὼ πρὸς
κύριον λαλήσω, ἐλέγξω ὴ ἐναντίον αὐτοῦ ἐὰν βούλῃ).
4 ‡ ὑμεῖς ὴ ἐστὲ ἰατροὶ ἄδικοι καὶ ἰατροὶ κακῶν πάντες.
5 ‡ εἴη ὴ ὑμῖν κωφεῦσαι καὶ ἀποβήσε) ὑμῖν εἰς σοφίαν.
6 ‡ ἀκούσατε ἔλεγχον στόματός μου, κρίσιν ὴ χειλέων
μου προσέχετε.
7 ‡ πότερον ἐν ἀνομίᾳ κυρίου λαλεῖτε, σὺν δὲ ὴ αὐτῷ
φθέγγεσθε δόλον;
8 ‡ ἢ ὑποστελεῖσθε, ὑμεῖς ὴ αὐτοὶ κριταὶ γίνεσθε.
9 ‡ καλόν γε ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς, εἰ γὰρ τὰ πάντα ποι-
10 οῦντες προστεθήσεσθε αὐτῷ· ‡ ὑδὲν πῆσον ἐλέγ-
ξει ὑμᾶς. εἰ ὴ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσετε·
11 ‡ πότερον οὐχὶ ἡ δίνα αὐτοῦ στρεβήσει ὑμᾶς; φόβος
12 ὴ παρ' αὐτοῦ ἐπιπεσεῖται ὑμῖν· ‡ ἀποβήσε) ὴ ὑμῶν
τὸ ἀλαζονείαμα εἰς παροδῶ, τὸ ὴ σῶμα πήλινον·
13 ‡ κωφεύσατε ἵνα λαλήσω καὶ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ,
14 ‡ ἀναλαβὼν τὰς σάρκας μου τοῖς ὀδοῦσι, ψυχὴν δὲ
μου θήσω ἐν χειρί μου.
15 ‡ ἐὰν μὲ χρώσῃ) ὁ δυνάστης ἐπεὶ καὶ ἤρκται, ἢ μὴν
λαλήσω καὶ ἐλέγξω ἐναντίον αὐτοῦ·
16 ‡ καὶ τοῦτό μοι ἀποβήσε) εἰς σωτηρίαν, οὐ γὰρ ἐνώπιον
αὐτοῦ δόλος εἰσελεύσε).
17 ‡ ἀκούσατε ἀκούσατε τὰ ῥήματά μου, ἀναγγελῶ γὰρ
ὑμῖν ἀκουόντων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Qui ducit consiliarios in catenis, & principes ad insaniam redigit. [18] Catenam regum dissoluit, & accingit balteo lumbos eorum. [19] Qui ducit principes incatenatos, & fortes dissipat. [20] Aufert veritatem labiorum veracium, & eloquium senum tollit. [21] Effundit despectionem super principes, & fortitudinem regum infirmare facit. [22] Qui reuelat profunda de tenebris, & producit in lucem vmbras mortis. [23] Multiplicat populos, & disperdit eos; extendens rete gentibus, & capit eos. [24] Auferens sapientiam cordis principum populorum terræ, & errare facit eos in vacuum vbi non est via. [25] Palpant tenebras & non lucem, & errare facit eos quasi ebrios.

CAP. XIII.

ECce omnia hæc vidit oculus meus: audiuit auris mea, & intellexit sibi. [2] Secundùm scientiam vestram noui etiam ego, nec differo ego à vobis. [3] Veruntamen ad omnipotentem loquar: & disputare cum Deo volo. [4] Et vos vtiq; estis coaceruantes mendaciũ; quasi medici idoli sic estis omnes vos. [5] Quis det vt tacentes taceatis, & sit vobis in sapientiam? [6] Audite nunc correctionem meam, & contentionem labiorum meorum auscultate. [7] Nunquid coram Deo loquemini mendacium, & ad eum loquemini dolos? [8] Nũquid faciem eius accipietis, aut pro Deo contendetis? [9] Nonne rectum esset quòd scrutaretur vos? an quemadmodum irridetur filius hominis, irridetis verbũ eius? [10] Corripiẽdo corripiet vos, si in abscondito faciẽ eius accipitis. [11] Nonne cùm eleuatus fuerit super soliũ iudicij, terror eius conturbabit vos, & timor eius irruet super vos? [12] Memoria vestra comparata est cineri: apud lutum sunt dorsa vestra. [13] Tacete à me, & loquar; & transeat super me quicquid fuerit. [14] Quare tollam carnem meam dentibus meis, & animam meam ponam quasi in superficie manuũ mearum? [15] Ecce si occiderit me, coram eo orabo: veruntamen vias meas coram eo arguam. [16] Attamen ipse est mihi in salutẽ, quoniam non ingredietur coram eo delator. [17] Audite & suscipite verba mea, & conuentionem meam in auribus vestris.

18 * הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי־אֲנִי
אֶצְדָּק׃
19 * מִי־הוּא יָרִיב עִמָּדִי כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע׃
20 * אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא
אֶסָּתֵר׃
21 * כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחַק וְאֵימָתְךָ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
22 * וּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה אוֹ אֲדַבֵּר וַהֲשִׁיבֵנִי׃
23 * כַּמָּה לִי עֲוֹנוֹת וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי
הֹדִעֵנִי׃
24 * לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ׃
25 * הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ וְאֶת־קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃
26 * כִּי־תִכְתֹּב עָלַי מְרֹרוֹת וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי׃
27 * וְתָשֵׂם בַּסַּד רַגְלַי וְתִשְׁמוֹר כָּל־אָרְחֹתָי עַל־
שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחַקֶּה׃
28 * וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ׃

יד

1 * אָדָם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים וּשְׂבַע־רֹגֶז׃
2 * כְּצִיץ יָצָא וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמוֹד׃
3 * אַף־עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי תָבִיא בְמִשְׁפָּט
עִמָּךְ׃
4 * מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד׃
5 * אִם־חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר־חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו
עָשִׂיתָ וְלֹא יַעֲבֹר׃
6 * שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל עַד־יִרְצֶה כְּשָׂכִיר יוֹמוֹ׃
7 * כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם־יִכָּרֵת וְעוֹד יַחֲלִיף
וְיוֹנַקְתּוֹ לֹא תֶחְדָּל׃
8 * אִם־יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ וּבֶעָפָר יָמוּת גִּזְעוֹ׃
9 * מֵרֵיחַ מַיִם יַפְרִחַ וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ־נָטַע׃
10 * וְגֶבֶר יָמוּת וַיֶּחֱלָשׁ וַיִּגְוַע אָדָם וְאַיּוֹ׃
11 * אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃

18 *Si fuero iudicatus, scio quòd iustus in-
19 ueniar. *Quis est qui iudicetur mecũ? ve-
20 niat. quare tacens consumor? *Duo tan-
D tùm ne facias mihi, & tunc à facie tua non Inf. 14.c
21 abscondar. *Manum tuam longè fac à me,
22 & formido tua non me terreat. *Voca me,
& ego respondebo tibi; aut certè loquar,
23 & tu responde mihi. *Quantas habeo ini-
quitates & peccata, scelera mea & delicta
24 mea ostende mihi. *Cur faciem tuam ab-
scondis, & arbitraris me inimicum tuum?
25 *Contra folium quod vento rapitur ostẽ-
dis potentiam tuam, & stipulam siccã per-
26 sequeris. *Scribis enim contra me amari-
tudines, & consumere me vis peccatis a-
27 dolescẽtiæ meæ. *Posuisti in neruo pedem
meum, & obseruasti omnes semitas meas:
& vestigia pedum meorum considerasti.
28 *Qui quasi putredo consumendus sum,
& quasi vestimentum quod comeditur à
tinea.

CAP. XIIII.

1 HOmo natus de muliere, breui viuens
2 tẽpore, repletur multis miseriis: *Qui
quasi flos egreditur & conteritur, & fugit
velut vmbra, & nunquam in eodem statu
3 permanet. *Et dignum ducis super hu-
iuscemodi aperire oculos tuos, & addu-
4 cere eum tecum in iudicium? *Quis potest
facere mundum de immundo conceptum
5 semine? nõne tu qui solus es? *Breues dies
hominis sunt, numerus mẽsium eius apud
B te est. Constituisti terminos eius, qui præ-
6 teriri non poterũt. *Recede paululum ab
eo, vt quiescat donec optata veniant, & si-
7 cut mercenarij dies eius. *Lignum habet
spem; si præcisum fuerit, rursum virescit, &
8 rami eius pullulant. *Si senuerit in terra
radix eius, & in puluere emortuus fuerit
9 truncus illius, *ad odorem aquę germina-
bit, & faciet comam quasi cùm primùm
10 plantatum est. *Homo verò cùm mortuus
fuerit, & nudatus atque consumptus, vbi
11 quæso est? *Quomodo si recedant aquę de
mari, & fluuius vacuefactus arescat;

תרגום

18 הָא כְּדוּן סַדְרֵת דִּינָא יִדְעֵת אֲרוּם אֲנָא אֶזַּכֵּי׃ 19 מַן הוּא דְיִנְצֵי בַּהֲדַי אֲרוּם כְּדוּן אֶשְׁתֻּק וְאֶתְנְגִיד׃ 20 לְחוֹד תְּרֵין לָא
תַעְבֵּד עִמִּי בְּכֵן מִן קוֹמָךְ לָא אֶטַּמַּר׃ 21 יְדָךְ מֵעִילַּוַּי אַרְחֵק וּדְחַלְתָּךְ לָא תְבַעֵת יָתִי׃ 22 וְתִקְרֵי וַאֲנָא אַתִּיבִינָךְ אוֹ אֲמַלֵּל וּתְתִיבִנַּנִי׃
23 כְּמָה לִי עֲוָיָן וְחוֹבִין מְרוֹדִי וְסָרְחַנִי אוֹדַע יָתִי׃ 24 לְמָה שְׁכִינְתָךְ תְּסַלֵּק וְתַחְשְׁבִנַּנִי לִבְעֵל דְּבָבָא לָךְ׃ 25 הֲטַרְפָא דְשַׁקִּיף
תְּתַבַּר וְיַת גִּילָא יַבֵּשׁ תִּרְדַּף׃ 26 אֲרוּם תִּכְתּוֹב עֲלַי מְרִירָתָא וְתוֹרְתִינַּנִי עֲוָיָת טַלְיוּתִי׃ 27 וּתְשַׁוֵּי כַּד בְּשִׁיעַ רַגְלַי וְתִנְטַר כֻּלְּהוֹן אִיסַרְטַי
עַל סִמְיוֹנֵי רַגְלַי תִּרְשֻׁם׃ 28 וְהוּא הֵיךְ רִקְבּוֹבִית יִתְבְּלִי הֵיךְ לְבוּשׁ דְּגַמְּרֵהּ זְחִיל׃

יד

1 בַּר נַשׁ דְּאִתְיְלִיד מִן אִתְּתָא גּוּץ יוֹמִין וּשְׂבַע רֻגְזָא׃ 2 הֵיךְ נִיצָא נְפַק וְאִתְמוֹלַל וַעֲרַק הֵיךְ טוּלָא וְלָא יְקוּם׃ 3 לְחוֹד עַל דֵּין
פְּקַחְתָּ עֵינָךְ וְיָתִי תַּעֵל בְּדִינָא עִמָּךְ׃ 4 מַן יַהֵב דְּכֵי גְבַר דְּאִסְתָּאַב בְּחוֹבִין אִילוּלָפוֹן אֱלָהּ דְּהוּא חַד דְּיִשְׁבּוֹק לֵהּ׃ 5 אִין לָא
יְתוּב סְרִיגִין יוֹמוֹי מִנְיַן יַרְחוֹי גַּבָּךְ גְּזֵירָתוֹי עֲבַדְתָּ וְלָא יֶעְבַּר׃ 6 פְּסוֹק מִנֵּהּ וְיִפְסוֹק מַחֲתֵהּ עַד דִּיקַבֵּל סוּטְרֵהּ כַּאֲגִירָא בְיוֹמֵיהּ׃ 7 אֲרוּם
אִית לְאִילָן סְבַר אִין יִתְקַץ וְתוּב יְשַׁבְשֵׁב וְיַנְקוּתֵהּ לָא תִפְסוֹק׃ 8 אִין מִתְסִיב בְּאַרְעָא שָׁרְשֵׁיהּ וּבְעַפְרָא יְסוּף נִצְבֵהּ׃
9 מִן הַנְיַיַּת מוֹי יְלַבְלֵב וְיַעְבֵּד זָאזָא הֵיךְ נִצְבָא׃ 10 וּגְבַר יְמוּת וְיִתְמַקְמַק יִתְנְגִיד בַּר נַשׁ וְאָן הוּא׃ 11 אֲזָלוּ מוֹי מִיַּמָּא דְּכוּף וַהֲדָרוּ
לְבֵית כְּנִישׁוּתְהוֹן וְיוֹרְדְנָא אִתְנְגִיב וְיִתְיַבֵּשׁ קֳדָם אֲרוֹנָא דַיָּיָי וַהֲדָרוּ עַל בֵּית פְּצִידְהוֹן׃

‡ *Ecce ego prope sum iudicio meo, noui ego* 18
quòd iustus apparebo. ‡ *Quis enim est qui* 19
iudicabitur mihi, quoniam nunc obmutescam et
deficiam? ‡ *Duobus autem me ne veteris, tunc* 20
à facie tua non abscondar.

‡ *Manum à me abstine, & timor tuus ne* 21
me terreat. ‡ *Postea vocabis, ego autem* 22
tibi obediam: aut loquèris, ego autem tibi dabo
responsum. ‡ *Quot sunt peccata & ini-* 23
quitates meæ? docè me quæ sunt.

‡ *Cur à me absconderis? putasti autem me* 24
contrarium tibi; ‡ *Aut tanquam folium quod* 25
mouetur à vento vereberis, aut sicut fœno quod
fertur à spiritu, contrapositus es mihi:

‡ *Quoniam scripsisti contra me mala. cir-* 26
cumposuisti autem mihi iuuentutis peccata:

‡ *Posuisti autẽ meum pedem in impedimen-* 27
to, obseruasti autem mea omnia opera; in autem
radices pedum meorum veneisti:

‡ *Quod veteraſcit sicut vter, aut sicut ve-* 28
stimentum quod comeditur à tinea.

CAP. XIIII.

MOrtalis enim natus de muliere breuis vi- 1
tæ & repletus ira:

‡ *Aut sicut flos qui floruit decidit, aufugit* 2
autem velut vmbra, & non stetit:

‡ *Non & huius rationem feciſti, & hunc* 3
feciſti ingredi coram te in iudicio.

‡ *Quis enim mundus erit à sorde? sed nullus,* 4
si & vnus dies vita eius in terra.

‡ *Numerabiles autem menses eius apud te.* 5
in tempus posuisti, & non transgrediatur.

‡ *Recede ab eo vt quiescat, & lætificabit* 6
vitam sicut mercenarius.

‡ *Est enim arbori spes: si enim præcisa fue-* 7
rit, adhuc pullulabit, & ramus eius non defi-
ciet. ‡ *Si enim senuerit, in terra radix eius,* 8
in autem petra mortua fuerit, truncus eius

‡ *ab odore aquæ germinabit. faciet autẽ mes-* 9
sem sicut noua planta.

‡ *Vir autem cùm mortuus fuerit, abiuit:* 10
postquàm cecidit autẽ mortalis, non amplius est.

‡ *Tempore enim rarescit mare, fluuius autem* 11
desolatus aruit.

18 ‡ ἰδὺ ἐγὼ ἐγγὺς εἰμὶ τοῦ κέμαϑός μου, οἶδα ἐγὼ ὅτι δί-
19 καιος ἀναφανοῦμαι. ‡ τίς γάρ ἐστιν ὁ κεκϑησόμε-
νός μοι, ὅτι νῦν κωφεύσω καὶ ἐκλείψω;
20 ‡ δύο δέ μοι χρῆσαι, τότε ἀπὸ τοῦ προσώπου σου οὐ κρυ-
21 βήσομαι. ‡ τὴν χεῖρα σὰ ἐμοῦ ἀπέχου, καὶ ὁ φό-
βος σου μή με καταπλησσέτω.
22 ‡ εἶτα καλέσεις, ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, ἢ λαλή-
σεις, ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀπόκρισιν.
23 ‡ πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι καὶ αἱ ἀνομίαι μου, δίδα-
24 ξόν με τίνες εἰσί; ‡ διατί ἀπ' ἐμοῦ κρύπτῃ; ἤγησαι
25 δέ με ὑπεναντίον σοι, ‡ ἢ ὡς φύλλον κινούμενον ὑ-
πὸ ἀνέμου διαλαβηϑήσῃ, ἢ ὡς χόρτῳ φερομένῳ ὑπὸ πνεύ-
26 ματος αὐτίκειταί μοι, ‡ ὅτι κατέγραψας κατ' ἐ-
μοῦ κακά. ἀφιέϑηκας δέ μοι νεότητος ἁμαρτίας·
27 ‡ ἔϑου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύμαϊ, ἐφύλαξας δὲ
μου πάντα τὰ ἔργα, εἰς ἃ ῥίζας ποδῶν μου ἀφίκου·
28 ‡ ὃ παλαιοῦται ἴσα ἀσκῷ, ἢ ὥσπερ ἱμάτιον σητόβρωτον.

ιδ'.

1 ‡ Βροτὸς γὰρ γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης
2 ὀργῆς· ‡ ἢ ὥσπερ ἄνθος ἀνϑῆσαν ἐξέπεσεν, ἀπέ-
δρα δὲ ὥσπερ σκιὰ καὶ οὐ μὴ στῇ·
3 ‡ οὐχὶ καὶ τοῦτο λόγον ἐποιήσω, καὶ τοῦτον ἐποίησας
εἰσελϑεῖν ἐνώπιόν σου ἐν κέμαϑι.
4 ‡ τίς γὰρ καϑαρὸς ἔσαι ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' ἢ εἷς, ἐὰν καὶ
μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.
5 ‡ ἀριϑμητὸν δὲ μῆνες αὐτοῦ παρά σοί· εἰς χρόνον ἔϑου ᾧ
οὐ μὴ ὑπερβῇ.
6 ‡ ἀπόσα ἀπ' αὐτοῦ ἵνα ἡσυχάσῃ, καὶ ἀπόσχῃσι τὸν βίον
ὥσπερ ὁ μισθωτός.
6 ‡ ἔστι γὰρ δένδρῳ ἐλπίς, ἐὰν γὰρ κοπῇ, ἔτι ἐπαυϑήσει, καὶ
ὁ ῥάδαμινος αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκλείπῃ.
8 ‡ ἐὰν γὰρ γηράσῃ, ἐν γῇ ἡ ῥίζα αὐτοῦ· ἐν ᾧ πέτρᾳ τε-
λευτήσῃ, τὸ στέλεχος αὐτοῦ
9 ‡ ἀπὸ ὀσμῆς ὕδατος ἀνϑήσει. ποιήσει δὲ ϑεσμὸν
ὥσπερ νεόφυτον.
10 ‡ ἀνὴρ δὲ τελευτήσας ᾤχετο, πεσὼν δὲ βροτὸς οὐκ
ἔτι ἐστί.
11 ‡ χρόνῳ γὰρ ἀποῤῥίζεται θάλασσα, ποταμὸς δὲ ἐρη-
μωϑεὶς ἐξηράνϑη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Ecce nunc ordinaui iudicium: scio quoniam iustus inueniar. [19] Quis est qui contendat mecum? quoniam nunc si tacuero, e-moriar. [20] Attamen duo ne facias mihi: tunc à facie tua non abscondar. [21] Manum tuam longè fac à me, & timor tuus ne con-turbet me. [22] Et vocabis, & ego respondebo tibi: aut loquar, & respondebis mihi. [23] Quantas habeo iniquitates & peccata? scelera mea & delicta mea ostende mihi. [24] Quare maiestatem tuam aufers, & arbitraris me inimicum tuum? [25] Nunquid folium quod impellitur conteres, & stipulam siccam persequeris? [26] Scribis enim contra me amaritudines, & hæreditare me facis iniquitates adolescentiæ meæ. [27] Et ponis velut in neruo pedes meos, & obseruas omnes semitas meas; & vestigia pedum meorum signasti.

[28] Et quasi putredo corrumpitur, & sicut vestimentum quod consumit tinea.

CAP. XIIII.

FIlius hominis natus de muliere breuis dierum & satiatus ira: [2] Sicut flos egreditur & conteritur; & fugit velut vmbra, & non perma-net. [3] Veruntamen super hunc aperuisti oculos tuos, & me adduces tecum in iudicium. [4] Quis dabit mundum virum qui est pollu-tus in peccatis, nisi Deus qui vnus est, qui parcet ei? [5] Si non conuertatur, perplexi erunt dies eius: numerus mensium eius apud te est: de-creta ei fecisti, & non præteribit. [6] Recede ab eo, & cesset plaga eius, donec accipiat stipendium suum sicut mercenarius in die suo.

[7] Habet enim arbor spem si succisa fuerit; adhuc enim germinabit, & ramus eius non cessabit. [8] Si senuerit in terra radix eius, & in pul-uere defecerit plantatio eius: [9] Ab amœnitate aquarum germinabit, & faciet ramum sicut plantatio. [10] Vir autem moritur & debilita-tur: interit filius hominis, & vbi est? [11] Abierunt aquæ de mari rubro, & reuersæ sunt ad locum congregationis suæ: & Iordanis exsiccatus est & aruit ante arcam Domini, & reuersæ sunt ad locum aluei sui.

12 * וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא יָקוּם עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם לֹא
יָקִיצוּ וְלֹא יֵעֹרוּ מִשְׁנָתָם׃
13 * מִי יִתֵּן בִּשְׁאוֹל תַּצְפִּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי עַד־שׁוּב אַפֶּךָ
תָּשִׁית לִי חֹק וְתִזְכְּרֵנִי׃
14 * אִם־יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל־יְמֵי צְבָאִי אֲיַחֵל עַד־
בּוֹא חֲלִיפָתִי׃
15 * תִּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶךָ לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ תִּכְסֹף׃
16 * כִּי־עַתָּה צְעָדַי תִּסְפּוֹר לֹא תִשְׁמוֹר עַל־חַטָּאתִי׃
17 * חָתֻם בִּצְרוֹר פִּשְׁעִי וַתִּטְפֹּל עַל־עֲוֹנִי׃
18 * וְאוּלָם הַר־נוֹפֵל יִבּוֹל וְצוּר יֶעְתַּק מִמְּקוֹמוֹ׃
19 * אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטֹף סְפִיחֶיהָ עֲפַר־אָרֶץ
וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבָדְתָּ׃
20 * תִּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ׃
21 * יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדָע וְיִצְעֲרוּ וְלֹא־יָבִין לָמוֹ׃
22 * אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃

טו

1 * וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
2 * הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת־רוּחַ וִימַלֵּא קָדִים בִּטְנוֹ׃
3 * הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא יִסְכּוֹן וּמִלִּים לֹא יוֹעִיל בָּם׃
4 * אַף־אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה וְתִגְרַע שִׂיחָה לִפְנֵי־אֵל׃
5 * כִּי־יְאַלֵּף עֲוֹנְךָ פִּיךָ וְתִבְחַר לְשׁוֹן עֲרוּמִים׃
6 * יַרְשִׁיעֲךָ פִּיךָ וְלֹא־אָנִי וּשְׂפָתֶיךָ יַעֲנוּ־בָךְ׃
7 * הֲרִאשׁוֹן אָדָם תִּוָּלֵד וְלִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתָּ׃
8 * הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ תִּשְׁמָע וְתִגְרַע אֵלֶיךָ חָכְמָה׃
9 * מַה־יָּדַעְתָּ וְלֹא נֵדָע תָּבִין וְלֹא־עִמָּנוּ הוּא׃
10 * גַּם־שָׁב גַּם־יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים׃
11 * הַמְעַט מִמְּךָ תַּנְחוּמוֹת אֵל וְדָבָר לָאַט עִמָּךְ׃
12 * מַה־יִּקָּחֲךָ לִבֶּךָ וּמַה־יִּרְזְמוּן עֵינֶיךָ׃
13 * כִּי־תָשִׁיב אֶל־אֵל רוּחֶךָ וְהוֹצֵאת מִפִּיךָ מִלִּין׃
14 * מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־יִזְכֶּה וְכִי יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה׃

12 * Sic homo cũ dormierit nõ resurget. do-
nec atteratur cælũ nõ euigilabit, nec cõsur
13 get de somno suo. * Quis mihi hoc tribuat
vt in inferno ꝓtegas me, & abscondas me
donec ꝑtrãseat furor tuus, & cõstituas mi-
14 hi tẽpus in quo recorderis mei. * Putasne Sup. 13. c.
mortuus homo rursũ viuet? Cũctis diebus Inf. 39. c
q̃bus nũc milito, expecto donec veniat im
15 mutatio mea. * Vocabis me, & ego rñdebo
tibi, operi manuũ tuarũ porriges dexterã.
16 * Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed
17 parce peccatis meis. * Signasti quasi in sac-
culo delicta mea, sed curasti iniq̃tatẽ meã.
18 * Mõs cadẽs defluit, & saxũ trãsfertur de lo
19 co suo. * Lapides excauãt aquę, & alluuione
paulatĩ terra cõsumitur, & hoĩes ergo simi
20 liter ꝑdes? * Roborasti eũ paululũ vt in ꝑ-
petuũ trãsiret: immutabis faciẽ eius, & e-
21 mittes eum. * Siue nobiles fuerint filij eius
22 siue ignobiles, non intelliget. * Attamen ca
ro eius dum viuet dolebit, & anima illius
super semetipso lugebit. CAP. XV.
1 REspõdẽs autẽ Eliphaz Themanites di-
2 xit: * Nũq̃d sapiẽs rñdebit quasi in ven
tũ loquẽs, & ĩplebit ardore stomachũ suũ?
3 * Arguis verbis eũ qui nõ est ęqualis tibi, &
4 loqueris quod tibi nõ expedit. * Quãtũ in
te est euacuasti timorẽ, & abstulisti p̃ces co
5 rã Deo. * Docuit enĩ iniquitas tua os tuũ,
6 & imitaris linguã blasphemãtiũ. * Cõdẽna
bit te os tuũ, & nõ ego, & labia tua rñde-
7 bunt tibi. * Nũquid primus homo tu na-
8 tus es, & ante oẽs colles formatus? * Nun-
B quid consilium Dei audisti, & inferior te
9 erit eius sapientia? * Quid nosti quod ig-
noremus? quid intelligis quod nesciamus?
10 * Et senes & antiqui sunt in nobis multo
11 vetustiores quàm patres tui. * Nunquid
grande est vt consoletur te Deus? sed ver-
12 ba tua praua hoc prohibent. * Quid te
eleuat cor tuum, & quasi magna cogi-
13 tans, attonitos habes oculos? * Quid tu-
met contra Deum spiritus tuus, vt pro-
feras de ore tuo huiuscemodi sermones?
14 * Quid est homo vt immaculatus sit, & vt iustus appareat natus de muliere? Sup. 7. b.

תרגום

12 וּבַר נַשׁ שְׁכִב וְלָא יְקוּם עַד דְּלֵית שְׁמַיָּא לָא יִתְעָרוּן רַשִׁיעַיָּא וְלָא מִתְעָרִין מִבֵּית דִּמְכֵיהוֹן׃ 13 מַן יִתֵּן בְּבֵית קְבוּרְתָּא תַּטְשִׁנַּנִי
תִּטְמְרִנַּנִי עַד דִּיתוּב רֻגְזָךְ תְּשַׁוֵּי לִי גְזֵירָא וְתִדְכְּרִנַּנִי׃ 14 אִין יְמוּת גַּבְרָא רַשִׁיעָא הַאֶפְשַׁר דִּיחֵי מְטוּל הֵיכְנָא כָּל יְמֵי חֵילִי אוֹרִיךְ עַד דְּיֵיתֵי
חִלּוּפֵי חַיַּי׃ 15 תְּהֵא קָרֵא וַאֲנָא אָתֵיב לָךְ לְעוֹבָדֵי אַיְדָךְ תְּרַגְרֵג׃ 16 אֲרוּם כְּדוּן פְּסִיעוּתִי תְּמַנֵּי לָא תִּנְטוֹר עַל סָרְחָנִי׃ 17 חֲתִים
בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא מְרוֹדִי וּתְחַבֵּר עַל עַוְיָתִי׃ 18 וּבְרַם טוּר נָפֵל יִיתַר וְטִינַר מִסְתַּלֵּק מִן אַתְרֵהּ׃ 19 אַבְנַיָּא שְׁאִפוּ מַיָּא שְׁטַפָּא כָּתָהָא עַפְרָא
דְאַרְעָא וּסְבַר בַּר נַשׁ הוֹבַדְתָּא׃ 20 תַּשְׁלְמִנֵּהּ לְעָלְמָא וְיֵיזֵל מְתַנֵּי קְלַסְטוּרֵהּ וּתְשַׁדְּרִנֵּהּ׃ 21 שָׁרְיָן בִּיקָר בְּנוֹי וְלָא יִדַּע וּמִצְטַעֲרִין וְלָא
יִתְבַּיֵּן לְהוֹן׃ 22 בְּרַם בְּשָׂרֵהּ עַד לָא יִסְתַּתֵּם גּוֹלְלָא עֲלַוֵּהּ כָּאֵב וְנַפְשֵׁהּ עֲלוֹי מִתְאַבְּלָא בְּבֵי קְבוּרְתָּא׃

טו

1 וַאֲתִיב אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וַאֲמַר׃ 2 הַאֶפְשַׁר דְּחַכִּימָא יְתִיב דַּעְתָּא דְדָמֵי לְזַעֲפָא וִימַלֵּי הֵיךְ רוּחָא דְקִדּוּמָא כְּרֵיסֵהּ׃ 3 דְּמַכְסִן
בְּמִלִּין דְּלָא יַלִּיף וּמִלַּיָּא דְלֵית מְשָׁשָׁא בְּהוֹן׃ 4 לְחוֹד אַתְּ אִין תְּפִישׁ דְּחַלְתָּא תַּבְצִר מִלְּתָא קֳדָם אֱלָהָא׃ 5 אֲרוּם יְאַלֵּף סָרְחָנָךְ פֻּמָּךְ
וְתִתְרְעִי לִישַׁן חַכִּימִין׃ 6 יְחַיְּבִנָּךְ פֻּמָּךְ וְלָא אֲנָא וְשִׂפְוָתָךְ יִסְהֲדוּן בָּךְ׃ 7 הַבְקַדְמָאָה אָדָם בְּלָא אֲבָא וְאִמָּא אִתְיְלִידְתָּא וּקְדַם גִּלְמָתָא
אִתְבְּרַיְתָא׃ 8 הַאֶפְשַׁר דִּבְרַז אֱלָהּ תִּשְׁמַע וְאִטְפֵי לְוָתָךְ חָכְמְתָא׃ 9 מָה יְדַעְתָּ וְלָא נִדַּע תִּתְבַּיֵּן וְלָא עִמָּנָא הוּא׃ 10 לְחוֹד סִיב וְקַשִׁישׁ
בָּנָא רַב מִן אֲבָךְ יוֹמַיָּא׃ 11 הַזְעֵיר מִנָּךְ נֶחֱמָתָא דֵאלָהּ וּמַלְלָא בְּנִיחַ חֲזֵי לְמֶהֱוֵי גַבָּךְ׃ 12 מָה יַלְפִנָּךְ רַעְיוֹנָךְ וּמָה מְרַמְזִין עֵינָךְ׃
13 אֲרוּם תְּתִיב לֶאֱלָהּ רוּחָךְ וּתְהַנְפֵּק מִפֻּמָּךְ מִלִּין׃ 14 מָה בַּר נַשׁ אֲרוּם יִזְדַּכֵּי וַאֲרוּם יִזְדַּכֵּי יְלוּד דְּאִתְּתָא׃

‡ *Homo autem postquàm dormierit, non re-* 12
surget, quousque cælum non consutum sit, et non
excitabuntur de somno suo. ‡ *Vtinam enim in* 13
inferno me seruasses, abscondisses autem me do-
nec cessasset tuus furor, & constituas mihi tẽpus
in quo memoriam mei facias. ‡ *Si enim mortuus* 14
fuerit homo, viuet postquàm cõsummauerit dies
vitæ suæ. expectabo quousque rursus fiã. ‡ *Postea* 15
vocabis, ego autem tibi obediam; at opera ma-
nuum tuarum ne repellas. ‡ *Numerasti autem* 16
mea studia, & non præteriit te aliquid peccato-
rum meorum. ‡ *Signasti autem meas iniquitates* 17
in marsupio, adnotasti autẽ si quid inuitus trans-
gressus sum. ‡ *Et veruntamen mons cadens de-* 18
cidet, & petra senescet de loco suo. ‡ *Lapides ca-* 19
uauerunt aquæ, & demerserunt aquæ supina
cumuli terræ. & expectationem hominis perdi-
disti. ‡ *Expulisti eum in finem, & abiuit. impo-* 20
suisti ei faciem & emisisti. ‡ *Multis autem exi-* 21
stentibus filiis eius, non nouit; siquè pauci fue-
rint, non scit. ‡ *Sed carnes eius doluerunt, at a-* 22
nima eius plorauit.

CAP. XV.

RESpondens autem Eliphaz Themanites dicit; 1
‡ *Nunquid sapiens responsum dabit intelle-* 2
ctus spiritus, & impleuit laborẽ ventris, ‡ *Ar-* 3
guens in verbis quibus non oportet, in sermoni-
bus quibus nulla vtilitas. ‡ *Non & tu expulisti* 4
timorem, consummasti autem verba talia corã
Domino? ‡ *Reus es verbis oris tui, non discre-* 5
uisti verba potentum? ‡ *Redarguat te tuum os,* 6
& non ego; at labia tua testimonium dent con-
tra te. ‡ *Quid enim nunquid primus hominum* 7
natus es? aut ante colles inductus es? ‡ *Ordinem* 8
Domini audisti; in autem te venit sapientia?
‡ *Quid enim nosti quod non nouimus? aut quid* 9
intelligens quod non & nos? ‡ *Et senex & an-* 10
tiquus in nobis, grauior patre tuo diebus. ‡ *Pau-* 11
ca quæ peccasti verberatus es, valdè supra mo-
dum locutus es. ‡ *Quid ausum est cortuum? aut* 12
quid tulerunt oculi tui? ‡ *Quoniam iram rupisti* 13
coram Domino. protulisti autem ex ore verba
talia. ‡ *Quis enim existens homo, quoniam e-* 14
rit irreprehensibilis? aut vt futurus iustus na-
tus de muliere?

12 ‡ ἄνθρωπος ὃ κοιμηθεὶς ἐὰν μὴ ἀνάστῃ, ἕως ἂν ὁ οὐρανὸς ἐὰν μὴ συρραφῇ, καὶ οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν.
13 ‡ εἴθε γὰρ ὄφελον ἐν ᾅδῃ με ἐφύλαξας, ἔκρυψας δέ με ἕως ἂν παύσηταί σου ἡ ὀργή, καὶ τάξῃ μοι χρόνον ἐν ᾧ μνείαν
14 μου ποιήσῃ. ‡ ἐὰν γὰρ ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ζήσεται) συντελέσας τὰς ἡμέρας ἐν βίῳ αὐτοῦ. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένω-
15 μαι. ‡ εἶτα καλέσεις, ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, τὰ δὲ ἔργα τῶν
16 χειρῶν σου μὴ ἀποποιοῦ. ‡ ἠρίθμησας δέ μου τὰ ἐπιθυμήματα, καὶ ἐμὲ παρέλθῃ σε ἐν τῶν ἁμαρτιῶν μου.
17 ‡ ἐσφράγισας δέ μου τὰς ἀνομίας ἐν βαλαντίῳ, ἐπε
18 σημήνω δὲ εἴ τι ἄκων παρέβην. ‡ καὶ πλὴν ὄρος πίπτον διαπεσεῖται, καὶ πέτρα παλαιωθήσεται) ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς.
19 ‡ λίθους ἐλέανεν ὕδατα, καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὑπτια τοῦ χώματος τῆς γῆς. καὶ ὑπομενεῖ ἀνθρώπου ἀπώλεσας.
20 ‡ ὥσας αὐτὸν εἰς τέλος καὶ ᾤχετο. ἐπέσησας αὐτῷ τὸ
21 πρόσωπον καὶ ἐξαπέστειλας. ‡ πολλῶν ὄντων γνωμένων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, οὐκ οἶδεν· ἐὰν τε ὀλίγοι γένωνται), οὐκ ἐπί-
22 σανται. ‡ ἀλλ' ἢ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἤλγησαν, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπενθησεν.

ιέ.

1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει,
2 ‡ πότερον σοφὸς ἀπόκρισιν δώσει σωτέσεως πνεύμα-
3 τος, καὶ ἐνέπλησε πόνου γαστέρα; ‡ ἐλέγχων ἐν ῥήμασιν
4 οἷς οὐ δεῖ ἐν λόγοις οἷς οὐκ ὄφελον, ‡ οὐ καὶ σὺ ἀπε-
ποιήσω φόβον, συντελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἐναντίον κυρίου;
5 ‡ σὸν γὰρ εἰ ῥήμασι στόματός σου, ἐξελέξαντο σε τὸν στόμα,
6 ῥήματα δυνατῶν; ‡ ἐλέγξαι σε τὸν στόμα, καὶ μὴ ἐγώ, τὰ δὲ χείλη σου καταμαρτυρήσαισάν σου.
7 ‡ τί γὰρ μὴ πρῶτος ἄνθρωπων ἐγνώσθης; ἢ πρὸ βουνῶν
8 ἐπάγης; ‡ σύνταγμα κυρίου ἀκήκοας, εἰς δέ σε ἀφίκετο σο-
9 φία; ‡ τί γὰρ οἶδας, ὃ οὐκ οἴδαμεν; ἢ τί συνίεις, ὃ οὐχὶ καὶ
10 ἡμεῖς; ‡ καί γε πρεσβύτης καί γε παλαιὸς ἐν ἡμῖν, βα-
11 ρύτερος τοῦ πατέρος σου ἡμέραις. ‡ ὀλίγα ὧν ἡμάρτηκας μεμάσιγωσαι, μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελά-
12 ληκας. ‡ τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; ἢ τί ἐπλώτισεν σου
13 ὁ ὀφθαλμοί σου; ‡ ὅτι θυμὸν ἔρρηξας ἐναντίον κυρίου. ἐξήγαγες δὲ ἐκ στόματος ῥήματα τοιαῦτα.
14 ‡ τίς γὰρ ὢν βροτός, ὅτι ἔσται ἄμεμπτος; ἢ ὡς ἐστόμφου δίκαιος γυνὴ γεννητὸς γυναικός;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et filius hominis dormit, & non consurgit donec non sint cæli: non euigilabunt impij, nec suscitabuntur à domo somni sui.
[13] Quis dabit vt in domo sepulturæ celes me, & absondas me donec auertatur furor tuus, & ponas mihi statutum vt recorderis mei?
[14] Si moriatur vir impius, nunquid potest viuere? propterea omnibus diebus militiæ meæ expectabo, donec veniat immutatio vitę meæ. [15] Vocabis, & ego respondebo tibi: opera manuum tuarum concupisces. [16] Nunc enim gressus meos numerasti, ne obserues scelera mea. [17] Signatum est in libro memorialium delictum meum, & accumulas super iniquitates meas. [18] Veruntamen mons cadens defluet; & petra transferetur de loco suo. [19] Lapides comminuunt aquæ, & inundant spontè nascentia pulueris terræ: sic spem filij hominis perdidisti. [20] Perficies eum in seculo, & abibit, immutans vultum eius, & dimittes eum. [21] Habitant in gloria filij eius, & nescit; tribulantur, & non attendit eis. [22] Veruntamen caro eius antequàm claudatur feretrum super eum, dolebit: & anima eius super eum luget in domo sepulturæ.

CAP. XV.

ET respondit Eliphaz, qui erat de Theman, & ait: [2] Nunquid sapiens potest respondere sentẽtiam quæ similis sit vento, & implebit quasi vento vrẽte ventrẽ suũ. [3] Qui arguit verbis, & nihil docet, & sermonibus in quibus nõ est vtilitas. [4] Attamen si tu multiplicasses timorẽ, & minuisses verbũ coram Deo. [5] Docebit enim te iniquitatem tuam os tuum, & eliges linguam sapientum. [6] Condemnabit te os tuum & nõ ego, & labia tua testificabuntur contra te. [7] Nunquid cum primo homine citra patrem & matrẽ genitus es, & ante colles creatus es? [8] Nunquid in secreto Dei audisti, & extincta est tibi sapiẽtia? [9] Quid nosti quod nesciamus? quid intelligis quod nõ sit nobiscũ? [10] Verũtamẽ canus & lõgæuus inter nos, & maior patre tuo diebus. [11] Nũquid parũ tibi sunt consolationes Dei? & verbũ in quiete videtur esse apud te. [12] Quid docet te cogitatio tua, & quid annuunt oculi tui? [13] Quòd ducas ad Deum spiritum tuum, & proferas de ore tuo sermones. [14] Quid est filius hominis vt iustificetur, aut innocens sit natus de muliere?

15 * הֵן בִּקְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא־זַכּוּ
בְעֵינָיו׃
16 * אַף כִּי־נִתְעָב וְנֶאְלָח אִישׁ־שֹׁתֶה כַּמַּיִם
עַוְלָה׃
17 * אֲחַוְּךָ שְׁמַע־לִי וְזֶה־חָזִיתִי וַאֲסַפֵּרָה׃
18 * אֲשֶׁר־חֲכָמִים יַגִּידוּ וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם׃
19 * לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא־עָבַר זָר בְּתוֹכָם׃
20 * כָּל־יְמֵי רָשָׁע הוּא מִתְחוֹלֵל וּמִסְפַּר שָׁנִים
נִצְפְּנוּ לֶעָרִיץ׃
21 * קוֹל־פְּחָדִים בְּאָזְנָיו בַּשָּׁלוֹם שׁוֹדֵד יְבוֹאֶנּוּ׃
22 * לֹא־יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי־חֹשֶׁךְ וְצָפוּ הוּא אֱלֵי־
חָרֶב׃
23 * נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה יָדַע כִּי־נָכוֹן בְּיָדוֹ יוֹם־
חֹשֶׁךְ׃
24 * יְבַעֲתֻהוּ צַר וּמְצוּקָה תִּתְקְפֵהוּ כְּמֶלֶךְ עָתִיד
לַכִּידוֹר׃
25 * כִּי־נָטָה אֶל־אֵל יָדוֹ וְאֶל־שַׁדַּי יִתְגַּבָּר׃
26 * יָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר בַּעֲבִי גַּבֵּי מָגִנָּיו׃
27 * כִּי־כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ וַיַּעַשׂ פִּימָה עֲלֵי־כָסֶל׃
28 * וַיִּשְׁכֹּן עָרִים נִכְחָדוֹת בָּתִּים לֹא־יֵשְׁבוּ לָמוֹ
אֲשֶׁר הִתְעַתְּדוּ לְגַלִּים׃
29 * לֹא־יֶעְשַׁר וְלֹא־יָקוּם חֵילוֹ וְלֹא־יִטֶּה לָאָרֶץ
מִנְלָם׃
30 * לֹא־יָסוּר מִנִּי־חֹשֶׁךְ יוֹנַקְתּוֹ תְּיַבֵּשׁ שַׁלְהָבֶת
וְיָסוּר בְּרוּחַ פִּיו׃
31 * אַל־יַאֲמֵן בַּשָּׁוְ נִתְעָה כִּי־שָׁוְא תִּהְיֶה תְמוּרָתוֹ׃
32 * בְּלֹא־יוֹמוֹ תִּמָּלֵא וְכִפָּתוֹ לֹא רַעֲנָנָה׃
33 * יַחְמֹס כַּגֶּפֶן בִּסְרוֹ וְיַשְׁלֵךְ כַּזַּיִת נִצָּתוֹ׃
34 * כִּי־עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד וְאֵשׁ אָכְלָה אָהֳלֵי־שֹׁחַד׃
35 * הָרֹה עָמָל וְיָלֹד אָוֶן וּבִטְנָם תָּכִין מִרְמָה׃

15 * Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis, & cæli non sunt mundi in conspe-
16 ctu eius: * Quanto magis abominabilis & inutilis homo, qui bibit quasi aquã
17 iniquitatem? * Ostendam tibi, audi me;
18 quod vidi narrabo tibi. * Sapientes
C confitẽtur, & non abscondunt patres suos.
19 * Quibus solis data est terra, & non trans-
20 iuit alienus per eos. * Cunctis diebus suis impius supbit, & numerus annorum incertus est tyrannidis eius.
21 * Sonitus terroris semper in auribus illius; & cùm pax sit, ille semper insidias su-
22 spicatur. * Non credit quòd reuerti possit de tenebris, circunspectans vndique
23 gladium. * Cùm se mouerit ad quærendum panem, nouit quòd paratus sit in
24 manu eius tenebrarum dies. * Terrebit eum tribulatio, & angustia vallabit eum sicut regem qui præparatur ad prœlium.
25 * Tetendit enim aduersus Deum manũ
D suam, & contra omnipotentem roboratus
26 est. * Cucurrit aduersus eum erecto collo, & pingui ceruice armatus est.
27 * Operuit faciem eius crassitudo, & de lateribus eius aruina dependet.
28 * Habitauit in ciuitatibus desolatis, & in domibus desertis quæ in cumulos sunt
29 redactæ. * Non ditabitur nec perseuerabit substantia eius, nec mittet in terra radicem suam.
30 * Non recedet de tenebris, ramos eius arefaciet flamma, & auferetur spiritu oris
31 eius. * Non credet frustrà errore decepptus, quod aliquo precio redimendus sit.
32 * Antequàm dies eius impleantur peri-
33 bit, & manus eius arescet. * Lædetur quasi vinea in primo flore botrus eius, & quasi oliua proiiciens florem suum.
34 * Congregatio enim hypocritæ sterilis, & ignis deuorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt.
35 * Concepit dolorem, & peperit iniquitatem, & vterus eius præparat dolos. Psalm. 7 Isa. 59. c.

תרגום

15 הָא בְּקַדִּישֵׁי עֵלָּא לָא יֶהֱמִין וְאַנְגְּלֵי מְרוֹמָא לָא זַכָּאִין קוֹמוֹי׃ 16 כָּל דְּכֵן מְרַחַק וּמְסָאַב בַּר נַשׁ דְּשָׁתֵי הֵיךְ מוֹי עִילְתָא׃
17 אֲחַוִּי לָךְ קַבֵּל מִנִּי וְדֵין דַּחֲמֵית וְאֶשְׁתָּעִי׃ 18 דְּחַכִּימִין יְחַוּוּן וְלָא מְכַדְּבִין מִמְּסוֹרְתָא דַּאֲבָהָתְהוֹן׃ 19 לְהוֹן לְבִלְחוֹדֵיהוֹן
אִתְיְהִיבַת אַרְעָא וְלָא עֲבַר חִלּוֹנַי בֵּינֵיהוֹן׃ 20 כָּל יוֹמֵי רַשִּׁיעָא הוּא מִתְפַּס וּמִנְיַן שְׁנַיָּא אִתְטִישׁוּ לְתַקִּיפָא׃
21 קַל דְּלוּחַיָּא בְּגֵהִנָּם בְּאֻדְנוֹי כַּד שָׁרְיָן צַדִּיקֵי בִּשְׁלָמָא בְּחַיֵּי עָלְמָא בִּיזוּתָא יֵיתִינֵהּ׃ 22 לָא יְהֵימִין לְמֵתַךְ מִן חֲשׁוֹךְ וְאִיטְמוֹם
הוּא לְקָטְלִין בְּחַרְבָּא׃ 23 מְנַדַּד הוּא לְמָזוֹן אָן הוּא יְדַע אֲרוּם מְעַתַּד בִּידֵהּ יוֹם חֲשׁוֹכָא׃ 24 יְבַעֲתֻנֵּהּ עָקָא וּמְעִיקָא מַחְזְרִין
יָתֵהּ הֵיךְ מְלֵךְ דִּמְעַתַּד לְאִסְתַּחְרָא בְּלִגְיוֹנִין׃ 25 אֲרוּם אוֹשִׁיט לֵאֱלָהּ יְדֵיהּ וּלְוַת שַׁדַּי יִתְגַּבַּר׃ 26 יִרְהוֹט לְוָתֵהּ בְּתֻקְפָא בְּאַקּוֹשֵׁי
רֵישׁ תְּרֵיסוֹי׃ 27 אֲרוּם חֲפָא זִיוֵהּ בְּשׁוּמְנֵהּ וַעֲבַד רוּטְבָא עִלַּוֵי כִּפְלָא׃ 28 וַעֲבַד שְׁכוּנָאִין בְּקִרְוַיָּא צַדְיָן יָתֵב בְּבָתַיָּא דְּלָא
יִתִּיבוּן לְהוֹן דִּי אִתְעַתַּדוּ לִיגוֹרִין׃ 29 לָא יִתְעַתַּר וְלָא יִתְקַיֵּם עָתְרֵהּ וְלָא יִתְמְתַח לְאַרְעָא מִנְהוֹן׃
30 לָא יַעְדֵּי מִן חֲשׁוֹךְ שִׁבְשֵׁיהּ תְּיַבֵּשׁ שַׁלְהוֹבִיתָא וְיַעְדֵּי בְּזַעֲפָא דְּפֻמֵּהּ דֶּאֱלָהּ׃ 31 לָא יְהֵימִין בַּר נַשׁ דִּי בְּשִׁקְרָא תֵּעֵי אֲרוּם שִׁקְרָא
תְּהֵי פִּירוּגֵהּ׃ 32 בְּלָא יוֹמֵיהּ תִּתְמְלִי קְבוּרְתֵּהּ וְעוּבֵיהּ לָא תְהֵי עַבּוּפְיָא׃ 33 יַתֵּר הֵיךְ גֻּפְנָא בְּתָרֵהּ וְיִטְלוֹק הֵיךְ זֵיתָא לִבְלֻבֵיהּ׃
34 אֲרוּם סִיעַת דִּילָטוֹר לִצְעַר וְאֶשְׁתָּא גַּמֶּרֶת מַשְׁכְּנֵי שׁוֹחֲדָא׃
35 דְּחָשְׁלִין לֵיעוּת וּמְמַלְּלִין שְׁקָר וְרַעְיוֹנֵי כְּרֵיסֵיהוֹן מַתְכִּין נִיכְלָא׃

* *Si in ſanctis non credit, cælum autem non* 15
mundum coram eo.

* *Sine autem abominatus & impurus vir* 16
bibens iniuſtitiam quaſi potionem.

* *Renunciabo autem tibi, audi me, quæ vi-* 17
tique vidi renunciabo tibi: * *Quæ ſapientes* 18
dicent, & non abſconderunt patres eorum.

* *Ipſis autem ſolis data eſt terra, & non ve* 19
nit alienus in eos.

* *Omnis vita impij in cura, anni autem nu-* 20
merabiles dati potenti.

* *At timor ipſius in auribus ſuis cùm viſus* 21
fuerit iam in pace agere, veniet eius ſubuerſio.

* *Non credat auerſum eſſe à tenebris, deſti-* 22
natus eſt enim iam in manus ferri:

* *Ordinatus eſt autem in cibos vulturibus:* 23
nouit autem in ſe quòd manet in ruinam. Dies
autem tenebroſa * *ipſum verſabit: neceſſitas* 24
autem & tribulatio ipſum comprehendet, ſicut
dux præfectus cadens;

* *Quoniam ſuſtulit manus coram Domino.* 25
contra autem omnipotentem ceruicem indu-
rauit.

* *Cucurrit autem contra eum in iniuria, in* 26
craſſitudine tergi ſcuti eius:

* *Quoniam abſcondit vultum ſuum in adi-* 27
pe ſuo, & fecit femorale in cruribus.

* *Habitet autem ciuitates deſertas, ingre-* 28
diatur autem domos inhabitatas. quæ autem illi
præparauerunt, alij auferent.

* *Neque ditetur, neque maneant eius facul-* 29
tates. non mittat in terra vmbram:

* *Neque fugiat tenebras, germen eius tabe-* 30
faciat ventus, decidat autem eius flos:

* *Non credat quòd permanebit, inania enim* 31
euadent ei.

* *Inciſio eius ante tempus corrumpetur, &* 32
ramus eius non floreat.

* *Comedatur autem tanquam acreſta ante* 33
tempus, decidat autem ſicut flos oliuæ.

* *Teſtimonium enim impij mors. ignis autem* 34
comburet domos munera accipientium.

* *In ventre autem capiet dolores, euenient* 35
autem ei vana, at venter eius feret dolum.

15 * εἰ κ῾ ἁγίων οὐ πιςδύει, οὐρανὸς ᾧ ὐ καθαρὸς ἐναν-
16 τίον αὐτ῀. * ἔα ᾧ ἐβδελυγμέ῾ καὶ ἀκάθαρτ῾
ἀνὴρ πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῷ.
17 * ἀναγγελῶ δέ σι, ἄκυέ μυ, ἃ ὃ ἠ ἑώρακα ἀναγγελῶ
18 σοι· * ἃ ⟨σφοὶ ἐρῶσι, καὶ οὐκ ἔκρυψαν πατέρες αὐτῶν.
19 * αὐτοῖς ᾧ μόνοις ἐδόθη ἡ γῆ, καὶ οὐκ ἦλθεν ἀλλογε-
νὴς ἐπ᾽ αὐτούς.
20 * πᾶς ὁ βί῾ ἀσεβοῦς ἐν φερντίδι, ἔτι ᾧ ἀριθμηθὰ
δεδομένα δυνάςῃ.
21 * ὁ ᾧ φόβος αὐτ῀, ἐν ὠσὶν αὐτ῀ ὅταν δοκῇ ἤδη εἰρηνεύειν,
ἥξει αὐτ῀ ἡ καταςροφή.
22 * μὴ πιςδυέτω ἀποςραφῆναι ἀπὸ σκότους. ἐντέταλ᾽
ᾗδη εἰς χεῖρας σιδήρου·
23 * καταέταχται ᾧ εἰς σῖτα γυψίν. οἶδε ᾧ ἐν ἑαυτῷ ὅτι
μένει εἰς πῶμα. ἡμέρα ᾧ σκοτεινὴ
24 * αὐτὸν ςρομήσει, θλῖψις ᾧ καὶ θλίψις αὐτὸν καθέξει,
ὥσπερ ςρατηγὸς πρωτοςάτης πίπτων·
25 * ὅτι ἦρε χεῖρας ἐναντίον κυρίου. ἐναντι ᾧ παντοκρά-
τορος ἐτραχηλίασεν.
26 * ἔδραμε δὲ ἐν δυτίον αὐτ῀ ὑβρει ἐν παχει νώτου α-
σπίδ῀ αὐτ῀·
27 * ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτ῀ ἐν ςέαπι αὐτ῀. καὶ
ἐποίησε περισόμιον ἐπὶ ὧν μηρίων.
28 * αὐλισθείη ᾧ πόλεις ἐρήμους, εἰσέλθοι ᾧ οἴκους ἀοική-
τους. ἃ ᾧ ἐκεῖνοι ἡτοίμασθω ἄλλοι ἀποίσου᾽).
29 * οὔτε μὴ πλουτισθῇ, ἔτε μὴ μείνῃ αὐτ῀ τὰ ὑπάρχον-
τα. οὐ μὴ βάλῃ ἐπὶ γῆς σκιάν·
30 * οὐ ᾧ μὴ ἐκφύγῃ τὸ σκότος, τὸν βλαςὸν αὐτ῀ μαρά-
νας ἄνεμ῾, ἐκπέσοι ᾧ αὐτ῀ τὸ ἄνθ῾·
31 * μὴ πιςδυέτω ὅτι ἐσομένει, κενὰ γὰρ ἀποβήσεται
αὐτῷ.
32 * ἡ δυμὴ αὐτ῀ πρὸ ὥρας φθαρήσε᾽), καὶ ὀρόθαμν῾
αὐτ῀ οὐ μὴ θάλησῃ,
33 * προωθείη ᾧ ὥσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας, ἐκπέσοι δὲ
ὡς ἄνθ῾ ἐλαίας.
34 * μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος. πῦρ ᾧ καύσει οἴκους
δωροδοκητῶν.
35 * ἐν γαςρὶ ᾧ λήψε᾽) ὀδύνας, ἀποβήσε᾽) ᾧ αὐτῷ κε-
νά, ἡ ᾧ κοιλία αὐτ῀ ἑτοίσει δόλον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] Ecce in ſanctis ſuperioribus non credit, & angeli excelſi non ſunt mundi coram eo. [16] Quanto magis abominabilis & immundus filius hominis, qui bibit ſicut aquam iniquitatem! [17] Nunciabo tibi, audi me, & quod vidi narrabo.
[18] Quod ſapientes annunciauerunt, & non negauerunt quæ tradita ſunt à patribus eorum. [19] Quibus ſolis data eſt terra, & non tranſiit alienus inter eos. [20] Omnibus diebus impij ipſe contaminatur, & numerus annorum abſconditus eſt robuſto.
[21] Vox timorum in gehenna in auribus eius, quando habitabunt iuſti in pace in vita æterna, vaſtitas veniet ei.
[22] Non credet reuerti à tenebris, & paratus eſt iis qui occidunt gladio. [23] Vagatur ipſe ad eſcam vbi eſt, ſcit quòd parata eſt in manu eius dies tenebrarum. [24] Conturbabunt eum tribulatio & anguſtia, circundabunt eum ſicut regem qui ſtat vt circundetur legionibus. [25] Quoniam extendit in Deum manum ſuam, & contra omnipotentem roboratus eſt.
[26] Curret ad eum in fortitudine, in duritia vmbonis clypeorum ipſius. [27] Et operuit vultum ſuum pinguedine ſua, & fecit aruinam ſuper ilia. [28] Et fecit tabernacula in ciuitatibus deſertis, vt habitaret in domibus quæ erant inhabitabiles, & quæ paratæ erant in aceruos. [29] Non ditabitur, neque permanebunt diuitiæ eius, neque extendetur in terram quicquam ex eis. [30] Non recedet à tenebris; ramum eius arefaciet flamma, & auferetur per ſpiritum oris Dei. [31] Non credet filius hominis qui in falſitate errat, quia falſa erit permutatio eius.
[32] Abſque die ſuo implebitur ſepulchrum eius, & ramus eius non erit vireſcens. [33] Excutiet ſicut vitis botrum ſuam, & proiiciet ſicut oliua ramum ſuum. [34] Quoniam turma delatoris in tribulatione, & ignis conſumpſit tabernacula muneris.
[35] Qui cogitant laborem & loquuntur iniquitatem, & cogitationes ventris eorum præparant dolos.

1 יו * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * שָׁמַעְתִּי כְאֵלֶּה רַבּוֹת מְנַחֲמֵי עָמָל כֻּלְּכֶם׃
3 * הֲקֵץ לְדִבְרֵי־רוּחַ אוֹ מַה־יַּמְרִיצְךָ כִּי תַעֲנֶה׃
4 * גַּם אָנֹכִי כָכֶם אֲדַבֵּרָה לוּ יֵשׁ נַפְשְׁכֶם תַּחַת
נַפְשִׁי אַחְבִּירָה עֲלֵיכֶם בְּמִלִּים וְאָנִיעָה עֲלֵיכֶם
בְּמוֹ רֹאשִׁי׃
5 * אֲאַמִּצְכֶם בְּמוֹ־פִי וְנִיד שְׂפָתַי יַחְשֹׂךְ׃
6 * אִם־אֲדַבְּרָה לֹא־יֵחָשֵׂךְ כְּאֵבִי וְאַחְדְּלָה
מַה־מִּנִּי יַהֲלֹךְ׃
7 * אַךְ־עַתָּה הֶלְאָנִי הֲשִׁמּוֹתָ כָּל־עֲדָתִי׃
8 * וַתִּקְמְטֵנִי לְעֵד הָיָה וַיָּקָם בִּי כַּחְשִׁי בְּפָנַי
יַעֲנֶה׃
9 * אַפּוֹ טָרַף וַיִּשְׂטְמֵנִי חָרַק עָלַי בְּשִׁנָּיו צָרִי יִלְטוֹשׁ
עֵינָיו לִי׃
10 * פָּעֲרוּ עָלַי בְּפִיהֶם בְּחֶרְפָּה הִכּוּ לְחָיָי יַחַד
עָלַי יִתְמַלָּאוּן׃
11 * יַסְגִּירֵנִי אֵל אֶל עֲוִיל וְעַל־יְדֵי רְשָׁעִים יִרְטֵנִי׃
12 * שָׁלֵו הָיִיתִי וַיְפַרְפְּרֵנִי וְאָחַז בְּעָרְפִּי וַיְפַצְפְּצֵנִי
וַיְקִמֵנִי לוֹ לְמַטָּרָה׃
13 * יָסֹבּוּ עָלַי רַבָּיו יְפַלַּח כִּלְיוֹתַי וְלֹא יַחְמֹל יִשְׁפֹּךְ
לָאָרֶץ מְרֵרָתִי׃
14 * יִפְרְצֵנִי פֶּרֶץ עַל־פְּנֵי־פָרֶץ יָרֶץ עָלַי כְּגִבּוֹר׃
15 * שַׂק תָּפַרְתִּי עֲלֵי גִלְדִּי וְעֹלַלְתִּי בֶּעָפָר קַרְנִי׃
16 * פָּנַי חֲמַרְמְרָה מִנִּי־בֶכִי וְעַל עַפְעַפַּי צַלְמָוֶת׃
17 * עַל לֹא־חָמָס בְּכַפָּי וּתְפִלָּתִי זַכָּה׃
18 * אֶרֶץ אַל־תְּכַסִּי דָמִי וְאַל־יְהִי מָקוֹם לְזַעֲקָתִי׃
19 * גַּם־עַתָּה הִנֵּה בַשָּׁמַיִם עֵדִי וְשָׁהֲדִי בַּמְּרוֹמִים׃
20 * מְלִיצַי רֵעָי אֶל־אֱלוֹהַּ דָּלְפָה עֵינִי׃
21 * וְיוֹכַח לְגֶבֶר עִם־אֱלוֹהַּ וּבֶן־אָדָם לְרֵעֵהוּ׃
22 * כִּי־שְׁנוֹת מִסְפָּר יֶאֱתָיוּ וְאֹרַח לֹא־אָשׁוּב אֶהֱלֹךְ׃

CAP. XVI.

1 REspōdens autem Iob, dixit: *Audiui fre
2 quenter talia: cōsolatores onerosi om-
3 nes vos estis. *Nunq̄d habebunt finē ver-
ba vētosa? aut aliquid tibi molestum est si
4 loquaris? *Poterā & ego similia vestri loq̄.
Atq; vtinā esset aīa vestra ꝑ aīa mea: con-
solarer & ego vos sermonibus, & mouerem
5 caput meum sup̄ vos. *Roborarem vos ore
meo, & mouerem labia mea quasi parcens
6 vobis. * Sed quid agam? Si locutus fuero,
non quiescit dolor meus; & si tacuero, non
7 recedet à me. * Nunc autem oppressit me
B dolor meus, & in nihilū redacti sunt om-
8 nes artus mei. *Rugæ meæ testimoniū di-
cunt contra me, & suscitatur falsiloquus
aduersus faciem meam cōtradicens mihi.
9 *Collegit furorē suum in me, & cōminans
mihi infremuit contra me dentibus suis.
Hostis meus terribilibus oculis me intui-
10 tus est. *Aperuerunt sup̄ me ora sua, & ex-
C ꝓbrantes percusserunt maxillam meam, sa
11 tiati sunt pœnis meis: *Cōclusit me Deus
apud iniquum, & manibus impiorum me
12 tradidit. *Ego ille quondā opulentus repē
tè cōtritus sum, tenuit ceruicē meam, con-
fregit me, & posuit me sibi quasi in signū.
13 *Circundedit me lanceis suis, conuulnera-
uit lūbos meos. nō pep̄cit, & effudit in ter
14 ra viscera mea. *Conscidit me vulnere sup̄
15 vulnus, irruit in me quasi gigas. *Saccum
cōsui sup̄ cutem meā, & operui cinere car-
16 nem meā. *Facies mea intumuit à fletu, &
17 palpebræ meæ caligauerunt. *Hæc passus
D sum absq; iniquitate manus meæ, cùm ha
18 berē mundas ad Deum p̄ces. *Terra nē o-
perias sanguinē meum, neq; inueniat in te
19 locū latendi clamor meus. *Ecce enim in
cælo testis meus, & cōscius me⁹ in excelsis.
20 *Verbosi amici mei, ad Deū stillat oculus
21 meus. * Atq; vtinā sic iudicaretur vir cum
Deo, quomodo iudicatur filius hoīs cū col
22 lega suo. *Ecce enim breues anni trāseunt,
& semitam per quam nō reuertar ambulo.

תרגום

יו

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 שִׁמְעֵת כְּאִלֵּין סְגִיעָתָא מְנַחֲמִין דְּלֵיעוּת כֻּלְּכוֹן׃ 3 הַאִית סוֹף לְמִלֵּי זִיקָא אוֹ מַה יְבַסְמִינָךְ אֲרוּם תְּתִיב׃
4 לְחוֹד אֲנָא דִכְמַתְכוֹן אֲמַלֵּל הַלְוַי אִית נַפְשְׁכוֹן חִלּוּפֵי נַפְשִׁי אַחְבִּיר עֲלֵיכוֹן בְּמִלַּיָּא וְאָנִיד עֲלֵיכוֹן בְּמוֹ רֵישִׁי׃ 5 אֲחַיִּלְכוֹן עֲלֵיכוֹן בְּמוֹ
פּוּמִי וְטִלְטוּל סִפְוָתַי יִתְמְנַע׃ 6 אִין אֲמַלֵּל לָא יִתְמְנַע כֵּיבִי וְאֶפְסוֹק מַה מִנִּי יֵיזֵל׃ 7 לְחוֹד כְּדוֹן שַׁלְהֲיַנִי צַדֵּיתָא כָּל סִיעָתִי׃
8 וּנְקַפְתַּנִי לְסָהִיד הֲוָה וַאֲקִים לְסַהֲדָא עֲלַי כַּדְבוּבִי עַל אַפַּי׃ 9 רֻגְזֵה תְּבַר וּנְטַר לִי דְבָבוּ עָאס עֲלַי בְּכַכּוֹי כְּאֻזְמֵל חָרִיף עַיְנוֹי לִי׃
10 פְּתַחוּ עֲלַי פֻּמְהוֹן בְּחִסּוּדָא מְחוֹ לְחָתַי כַּחְדָא עֲלַי בְּנָסָא מִתְמַלְּאִין׃
11 יִמְסְרִנַּנִי אֱלָהָא לְוָת מָרֵי זְדוֹנָא וְעַל יְדֵי דְרַשִׁיעִין מְמָרֵט יָתִי׃ 12 שָׁלֵיו הֲוֵית וְדַעְדְקִינַּנִי וַאֲחַד בִּקְדָלִי וְתַבְּרִינַּנִי וְשַׁוְיַנִי לֵהּ לְפַלְגֵסָא׃
13 יַחְזְרוּן עֲלַי גֵּרְרוֹי יְקַטַּע כּוּלְיָתַי וְלָא יְחוּס יִשְׁדֵי לְאַרְעָא מְרֵרָתִי׃ 14 יִתְקְפִנַּנִי תְּקוֹף עַל אַפֵּי תְּקוֹף יִרְהוּט עֲלַי הֵיךְ גִּבָּרָא׃
15 שַׂקָּא חַיְטֵת עִלַּוֵּי מִשְׁכִּי וּפַלְפֶלֶת בְּעַפְרָא אַיְקָרִי׃ 16 אַפַּי מְטַשְׁטְשִׁין מִן בִּכְיְתָא וְעַל תִּימוֹרַי טוּלֵי מוֹתָא׃
17 עַל דְּלֵית חֲטוּפִין בִּידַי וּצְלוֹתִי דַכְיָא׃ 18 אַרְעָא לָא תַחְפִּין אַדְמַי וְלָא יְהֵי אֲתַר לִקְבֵלְתִּי׃
19 לְחוֹד כְּדוֹן הַאִית בִּשְׁמַיָּא מְסַהֲדִי וּמַסְהִיד עֲלַי בִּמְרוֹמָם׃ 20 פְּרַקְלִיטַי חַבְרַי קֳדָם אֱלָהּ זָלְגַת עֵינִי׃
21 אֶפְשַׁר דְּמַכְסֵן בַּר נַשׁ עִם אֱלָהּ הֵיךְ אֱנַשׁ עִם חַבְרֵהּ׃ 22 מְטוּל דִּשְׁנֵי מִנְיַן אָתָן וְאִיסַרְטְיָא דְלָא אֵתוּב אֵיזֵל׃

CAP. XVI.

RESpondens autem Iob dicit:
‡ Audiui talia multa, consolatores malorum omnes. ‡ Quid enim nunquid ordo est verbis uenti, aut quid molestum erit tibi quoniam respondes? ‡ Et ego secundum uos loquar. Utinam supponeretur anima uestra pro mea: postea insultabo uobis uerbis. & mouissem utique super uos cum planctu caput meum.
‡ Sit autem fortitudo in ore meo, motui autem labiorum non parcam.
‡ Si enim loquar, non dolebo uulnus. si autem & tacuero, quid minus uulnerabor?
‡ Nunc autem laceratum me fecit fatuum putridum, & adhæsit mihi: ‡ In testimonium factus sum, et surrexit in me mendacium meũ, secundùm faciem meam respondit.
‡ Ira uſus deiecit me, fremuit in me dentibus, sagittæ piratarum eius in me inciderunt. telis oculorum insultauit, acuto percussit me in genibus.
‡ Vnanimiter autem decurrerunt in me.
‡ Tradidit enim me Dominus in manus iniustorum, in autem impiis proiecit me.
‡ Pacificum dispersit me. accipiens me capillis euulsit, constituit me tanquam signum:
‡ Circundederunt me lanceis percutientes in renes meos, non parcentes effuderunt in terram bilem meam. ‡ Iniecerunt mihi ruinam super ruinam, cucurrerunt ad me potentes.
‡ Saccum consuerunt super cutem meam. at robur meum in terra extinctum est.
‡ Uenter meus combustus est à fletu, in autem palpebris meis umbra mortis.
‡ Iniustum autem nihil fuit in manibus meis, oratio autem mea munda. ‡ Terra ne operiat in sanguine carnis meæ, neque sit locus clamori meo. ‡ Et nunc ecce in cælis testis meus: at conscius mei in excelsis, ‡ ueniat mea oratio ad Dominum, coram autem eo stillet meus oculus. ‡ Sit autem redargutio uiro coram Domino, & filio hominis proximo suo.
‡ Anni autem numerabiles uenerunt, uia autem per quam non reuertar, ambulo.

ις΄.

1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει,
2 ‡ ἀκήκοα δὶ αὖτα πολλά, ἄλλοι δὲ κακῶν παν-
3 τες. ‡ τί γὰρ μὴ τάξις ἐστὶ ῥήμασι πνεύματος, ἢ τί πα-
ρενοχλήσῃ διότι ἀποκρίνῃ;
4 ‡ καὶ γὰρ καθ' ὑμᾶς λαλήσω. εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑ-
μῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἶτ' ἐνάλλομαι ὑμῖν ῥήμασι. καὶ κί-
νησα αὖ ἐφ' ὑμῶν σωτὴ πτόησιν τὴν κεφαλήν μου.
5 ‡ εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν τῷ στόματί μου, κίνησιν δὲ χαλέων ὁ φεί-
6 σομαι. ‡ ἐὰν γὰρ λαλήσω, οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα.
ἐὰν δὲ καὶ σιωπήσω, τί ἔλαττον πεωθήσομαι;
7 ‡ νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν ζεσπότα, καὶ
8 ἐπελάβετό μου. ‡ εἰς μαρτύριον ἐγήνετο, καὶ ἀντέστη
ἐν ἐμοὶ τὸ ψευδός μου, καὶ πρόσωπόν μου ἀνταπεκρίθη.
9 ‡ ὀργῇ χρησάμενος κατέβαλέ με, ἔβρυξεν ἐπ' ἐμὲ
τοῦ ὀδόντας, βέλη πειρατῶν αὐτοῦ ἐπ' ἐμοὶ ἐπέπεσον. ἀ-
κῖσιν ὀφθαλμοῦ ἐνύλαξε. ὀξεῖ ἔπαισέ με ἐπὶ τὰ γόνατα.
10 ‡ ὁμοθυμαδὸν δὲ κατέδραμον ἐπ' ἐμοί.
11 ‡ παρέδωκε γάρ με ὁ κύριος εἰς χεῖρας ἀδίκων, ἐπὶ
δὲ ἀσεβέσιν ἔρριψέ με.
12 ‡ εἰρηνεύοντα διεσκέδασέ με. λαβὼν με τὸ κόμης διέ-
πλε, κατέσησέ με ὥσπερ σκοπόν.
13 ‡ ἐκύκλωσαί με λόγχαις βάλλοντες εἰς νεφρούς μου,
οὐ φειδόμενοι ἐξέχεαν εἰς γῆν τὴν χολήν μου.
14 ‡ κατέβαλόν μοι πῶμα ἐπὶ πώματι, ἔδραμον πρὸς
ἐμὲ δυνάμενοι.
15 ‡ σάκκον ἔρραψαν ἐπὶ βύρσῃ μου, τὸ δὲ σθένος μου ἐν
γῇ ἐσβέσθη.
16 ‡ ἡ γαστήρ μου συγκέκαυται ἀπὸ κλαυθμοῦ· ἐπὶ δὲ βλε-
φάροις μου σκιὰ θανάτου.
17 ‡ ἄδικον δὲ οὐδὲν ἦν ἐν χερσί μου, αὐχὴ δέ μου καθαρά.
18 ‡ γῆ μὴ ἀποκάλυψαι ἐφ' αἵματι τὸ σαρκός μου, μὴ
δὲ εἴη τόπος τῇ κραυγῇ μου.
19 ‡ καὶ νῦν ἰδοὺ ἐν οὐρανοῖς ὁ μάρτυς μου.
20 ‡ ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις. ἀφίκοιτό μου ἡ δέησις
πρὸς κύριον, ἔναντι δὲ αὐτοῦ στάξοι μου ὁ ὀφθαλμός.
21 ‡ εἴη δὲ ἔλεγχος ἀνδρὶ ἐναντίον κυρίου, καὶ υἱῷ ἀνθρώπου
22 τῷ πλησίον αὐτοῦ. ‡ ἔτη δὲ ἀριθμητὰ ἥκασιν, ὁδῷ δὲ ἣν οὐκ
ἐπανασταφήσομαι πορεύομαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVI.

ET respondit Iob & ait: [2] Audiui sicut hæc multa: consolatores laboris uos omnes estis. [3] Nunquid habebunt finem uerba uentosa, aut quid suaue tibi erit quia respondes? [4] Attamen ego sicut uos loquar: utinam esset anima uestra pro anima mea: componerem super uos sermones: mouerem super uos caput meum. [5] Roborarem uos ore meo, & motus labiorum meorum prohiberetur. [6] Si locutus fuero, non prohibebitur dolor meus: & si cessauero, quid decedet à me? [7] Attamen nunc laborare me facit: desolasti omnem turbam meam: [8] Et confregisti ceruicem meam, in testem fuit, & suscitauit in testimonium contra me mendacium meum in faciem meam. [9] Furore suo confregit & obseruauit mihi inimicitiam. infremuit contra me dentibus suis: quasi nouaculam acuit oculos suos contra me. [10] Aperuerunt super me os suum in opprobrium, percusserunt maxillas meas, simul contra me repleti sunt ira. [11] Tradidit me Deus superbis, & per manus impiorum conuellit me. [12] Opulentus eram, & comminuit me: & tenuit ceruicem meam, & confregit me, & posuit me sibi in scopum. [13] Circundederunt me sagittæ eius, succidit renes meos & non pepercit: effudit in terram fel meum. [14] Exarsit in me furore super furorem, cucurrit contra me sicut fortis. [15] Saccum consui super cutem meam, & aspersi puluere gloriam meam. [16] Facies mea obliterata est fletu, & super palpebras meas umbra mortis. [17] Quoniã non est rapina in manibus meis, & oratio mea munda. [18] Terra ne operias sanguinem meum, neque sit locus clamori meo. [19] Attamen nunc, an num est in cælis testis meus, & testificans super me in excelsis? [20] Paracliti mei socij mei, coram Deo stillat oculus meus. [21] Nunquid potest filius hominis arguere cum Deo, sicut homo cum amico suo? [22] Quia annorum numerus uenit, & semitam per quam non reuertar, ambulabo.

יז

1 * רוּחִי חֻבָּלָה יָמַי נִזְעָכוּ קְבָרִים לִי׃
2 * אִם־לֹא הֲתֻלִּים עִמָּדִי וּבְהַמְרוֹתָם תָּלַן
עֵינִי׃
3 * שִׂימָה נָא עָרְבֵנִי עִמָּךְ מִי־הוּא לְיָדִי יִתָּקֵעַ׃
4 * כִּי־לִבָּם צָפַנְתָּ מִשָּׂכֶל עַל־כֵּן לֹא תְרֹמֵם׃
5 * לְחֵלֶק יַגִּיד רֵעִים וְעֵינֵי בָנָיו תִּכְלֶנָה׃
6 * וְהִצִּיגַנִי לִמְשֹׁל עַמִּים וְתֹפֶת לְפָנִים אֶהְיֶה׃
7 * וַתֵּכַהּ מִכַּעַשׂ עֵינִי וִיצֻרַי כַּצֵּל כֻּלָּם׃
8 * יָשֹׁמּוּ יְשָׁרִים עַל־זֹאת וְנָקִי עַל־חָנֵף יִתְעֹרָר׃
9 * וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ וּטְהָר־יָדַיִם יֹסִיף אֹמֶץ׃
10 * וְאֻלָּם כֻּלָּם תָּשׁוּבוּ וּבֹאוּ נָא וְלֹא־אֶמְצָא
בָכֶם חָכָם׃
11 * יָמַי עָבְרוּ זִמֹּתַי נִתְּקוּ מוֹרָשֵׁי לְבָבִי׃
12 * לַיְלָה לְיוֹם יָשִׂימוּ אוֹר קָרוֹב מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃
13 * אִם־אֲקַוֶּה שְׁאוֹל בֵּיתִי בַּחֹשֶׁךְ רִפַּדְתִּי יְצוּעָי׃
14 * לַשַּׁחַת קָרָאתִי אָבִי אָתָּה אִמִּי וַאֲחוֹתִי לָרִמָּה׃
15 * וְאַיֵּה אֵפוֹ תִקְוָתִי וְתִקְוָתִי מִי יְשׁוּרֶנָּה׃
16 * בַּדֵּי שְׁאֹל תֵּרַדְנָה אִם־יַחַד עַל־עָפָר נָחַת׃

יח

1 * וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשֻּׁחִי וַיֹּאמַר׃
2 * עַד־אָנָה תְּשִׂימוּן קִנְצֵי לְמִלִּין תָּבִינוּ וְאַחַר
נְדַבֵּר׃
3 * מַדּוּעַ נֶחְשַׁבְנוּ כַּבְהֵמָה נִטְמִינוּ בְּעֵינֵיכֶם׃
4 * טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ הַלְמַעַנְךָ תֵּעָזַב אָרֶץ וְיֶעְתַּק
צוּר מִמְּקוֹמוֹ׃
5 * גַּם אוֹר רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְלֹא־יִגַּהּ שְׁבִיב אִשּׁוֹ׃
6 * אוֹר חָשַׁךְ בְּאָהֳלוֹ וְנֵרוֹ עָלָיו יִדְעָךְ׃
7 * יֵצְרוּ צַעֲדֵי אוֹנוֹ וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ׃
8 * כִּי שֻׁלַּח בְּרֶשֶׁת בְּרַגְלָיו וְעַל־שְׁבָכָה יִתְהַלָּךְ׃

CAP. XVII.

1 SPiritus me' attenuabitur, dies mei bre-
A uiabuntur, & solùm mihi supest sepul-
2 chrum. *Nõ peccaui, & in amaritudinibus
3 moratur oculus meus. *Libera me, & pone
me iuxta te, & cuius vis manus pugnet cõ
4 tra me. *Cor eorũ lõgè fecisti a disciplina,
5 ꝓptereà non exaltabuntur. *Prædã polli-
B cetur sociis, & oculi filiorum eius deficiẽt.
6 *Posuit me quasi in prouerbium vulgi, &
7 exẽplum sum coram eis. *Caligauit ad in-
dignationem oculus meus, & mẽbra mea
8 quasi in nihilum redacta sunt. *Stupebunt
iusti sup hoc, & innocẽs contra hypocritã
9 suscitabitur. *Et tenebit iustus viã suã, &
10 mundis manibus addet fortitudinẽ. *Igi-
C tur omnes vos cõuertimini & venite, & nõ
11 inueniam in vobis vllum sapientem. *Dies
mei transierunt, cogitationes meę dissipa-
12 tæ sunt, torquentes cor meum. *Noctem
D verterũt in diem, & rursum post tenebras
13 spero lucẽ. *Si sustinuero, infernus domus
mea est, & in tenebris straui lectulũ meũ.
14 *Putredini dixi, Pater meus es: mater mea
15 & soror mea, vermibus. *Vbi est ergo nunc
præstolatio mea, & patientiam meam quis
16 cõsiderat? *In profundissimum infernum
descendent omnia mea. Putas ne saltem
ibi erit requies mihi?

CAP. XVIII.

1 REspõdens autem Baldad Suites, dixit:
2 *Vsque ad quem finem verba iactabi-
A tis? intelligite priùs, & sic loquemur.
3 *Quare reputati sumus vt iumenta, &
4 sorduimus coram vobis? *Quid perdis
animã tuam in furore tuo? Nunquid pro-
pter te derelinquetur terra, & transferen-
5 tur rupes de loco suo? *Nonne lux impij
extinguetur, nec splendebit flamma ignis
6 eius? *Lux obtenebrescet in tabernaculo il
lius, & lucerna quæ super eum est, extin-
7 guetur. *Arctabuntur gressus virtutis
eius, & pręcipitabit eum consilium suum.
8 *Immisit enim in rete pedes suos, & in
maculis eius ambulat.

תרגום

יז

1 נַפְשִׁי חֻבָּלָה יוֹמַי דּוֹעֲכוּ קְבוּרָן מָתְקְנָן לִי׃ 2 אִין לָא מְתַלְעֲבִין עִמִּי וּבִפְרוּגֵיהוֹן תְּבִית עַיְנִי׃ 3 שַׁוִּי כְדוּן עֲרוֹב יָתִי עִמָּךְ מַן
הוּא לִידִי יִקְרַב׃ 4 אֲרוּם לִבְּהוֹן אַטַּשְׁתָּא מִסָּכְלְתָנוּ מְטוּל הֵיכְנָא לָא תְרוֹרַם יַתְהוֹן׃ 5 לְמַפְלִיג עַל אַחֲוָיַת חַבְרַיָּא וְעֵינֵי בְּנוֹי תִּשְׁתֵּיצוּן׃
6 וְעַתְּדַתְנִי לְמֻתְלִין בְּעַמְמַיָּא וְגֵהִינָם מִן לְגַיו אֱהִי׃ 7 וּכְהִיָּת מֵרְגוֹז עַיְנִי וּקְלַסְתּוֹרַי הֵיךְ טוּלָא כֻּלְּהוֹן׃ 8 יִשְׁתְּקוּן תְּרִיצֵי עַל דָּא
וְזַכַּאי עַל דִּילָטוֹר יִתְגַּבַּר׃ 9 וְיוֹחֵד תְּרִיץ אוֹרְחֵהּ וּדְכֵי אִידַיָּא יוֹסִיף לְאִתְחַיָּלָא׃ 10 וּבְרַם כֻּלְּהוֹן תּוּבוּן וֶאֱתוֹ כְּדוּן וְלָא אַשְׁכַּח בְּכוֹן
חַכִּים׃ 11 יוֹמַי עֲבַרוּ רַעְיוֹנַי אִתְבְּטִילוּ לוּחֵי לִבִּי׃ 12 לֵילְיָא לִימָמָא יְשַׁוּוּן נְהוֹר קָרִיב מְסַלְּקִין מִן קֳדָם חֲשׁוֹךְ׃ 13 אִם אֲנָא סָבֵר
דְּבֵי קְבוּרְתָא בֵּיתִי בַּחֲשׁוֹךְ מַאֲכֵת בֵּית שִׁוּוּיִי׃ 14 לְשַׁחְתָּא קְרֵיתִי אֲבָא אַנְתְּ אִמִּי וַאֲחָתִי לְרֶחְשָׁא׃ 15 וְהָאן דִּיכֵי סִבְרִי וּמְתִינָתִי מַן יְסַכִּינָהּ׃
16 טַנְדֵי לְבֵי קְבוּרְתָא תַּחְתָּן אִין כְּחַד עַל עַפְרָא שָׁרָן׃

יח

1 וַאֲתִיב בִּלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וַאֲמַר׃ 2 עַד אֵימָתַי תְּשַׁוּוּן הַרְפַּתְקִי לְמִלִּין תְּבַיְנוּן וּמִבָּתַר כֵּן נְמַלֵּל׃ 3 מָה דֵין אִתְחֲשֵׁבְנָא הֵיךְ בְּעִיר
טְמַעְנָא בְּמֶחֱמֵיכוֹן׃ 4 דִּמְצַעֵר נַפְשֵׁהּ בְּרֻגְזֵהּ אֶפְשַׁר דְּאַמְטוּלְתָךְ תִּשְׁתְּבִיק אַרְעָא מִלְּמֵיתַב וְטִינַר יִסְתַּלֵּק מִן אַתְרֵהּ׃ 5 לְחוֹד נְהוֹר
רַשִׁיעֵי יִטְפֵּי וְלָא יִנְהַר נִיץ נוּרֵהּ׃ 6 נְהוֹר חֲשַׁךְ בְּמַשְׁכְּנֵהּ וְשַׁרְגֵהּ אַמְטוּלְתֵּהּ יִטְפֵּי׃ 7 יִתְעַיְקָן פְּסִיעָת חֻקְפֵּהּ וְתִטְלוֹקְנֵהּ מִלְּכְתֵהּ׃
8 מְטוּל דְּאִשְׁתְּדַר בִּמְצַדְתָּא בְּרִגְלוֹי וְעִילַּוּי סְרִיגוּתָא יְטַיֵּל׃

CAP. XVII.

PEreo spiritu latus; egeo autem sepulchro, & non assequor. * Supplico laborans, & quid faciam? furati sunt autem meas facultates alieni. quis est hic; manu mea ligetur?

* Quoniam cor eorum absconderunt à prudentia, propter hoc non exaltabis eos.

* Parti nunciabit mala, oculi autem mei in filiis contabuerunt.

* Posuisti autem me fabulam in gentibus, risus autem eis euasi.

* Cæci facti sunt enim ab ira oculi mei, obsessus sum valdè ab omnibus.

* Stupor tenuit veraces super his, iustus autem super iniquum suscitetur: * Teneat autem fidelis suam viam, mundus autem manibus recipiat audaciam. * Quinimo omnes nitimini & venite iam, non enim inuenio in vobis verum. * Dies mei transierunt in strepitu, rupti sunt autem articuli cordis mei.

* Noctem in diem posui, lumen propè à facie tenebrarum. * Si enim sustinuero, infernus mea domus; in autem caligine stratus est meus lectus. * Mortem inuocaui patrem meum esse, matrem autem meam esse & sororem putredinem. * Vbi igitur mea est spes, aut bona mea videbo? * Aut mecum in infernum descendent? aut vnanimiter in sepulchrum descendemus?

CAP. XVIII.

RESpondens autem Baldad Sauchites dicit: * Vsquequo non cessabis? mane, vt et ipsi loquamur. * Quare vt quadrupedes tacuimus coram te? * Interfecit te ira. quid enim si tu mortuus fueris, inhabitabilis quæ sub cælo? aut subuertentur montes à fundamentis?

* Et lumen impiorum extinguetur? & non eueniet eorum flamma.

* Lumen eis tenebræ in tabernaculo, at lucerna in eo extinguetur.

* Venentur minimi facultates eius, erret autem eius consilium.

* Immittatur autem pes eius in laqueo, in rete inuoluatur.

ιζ.

1 * Ολέκομαι πνεύματι φερόμενος, δέομαι δὲ ταφῆς,
2 καὶ οὐ τυγχάνω. * λίσσομαι κάμνων, καὶ τί ποιήσω; ἔκλεψαν δέ μου τὰ ὑπάρχοντα ἀλλότριοι. τίς ἐστὶν οὗτος, τῇ χειρί μου συνδεθήτω;
4 * ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψαν ἀπὸ φρονήσεως, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς. * τῇ μερίδι ἀναγγελεῖ κακίας, ὀφθαλμοὶ δέ μου ἐφ' ὑμῖς ἐτάκησαν.
6 * ἔθου δέ με θρύλημα ἐν ἔθνεσι, γέλως δὲ αὐτοῖς ἀπέβην.
7 * πεπώρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί μου, πεπολιόρκημαι μεγάλως ὑπὸ πάντων.
8 * θαῦμα ἔχει ἀληθινοὺς ἐπὶ τούτοις, δίκαιος δὲ ἐπὶ ἀνόμῳ ἐπαναστήσῃ.
9 * χοίνη δὲ πιστὸς τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν, καθαρὸς δὲ χεῖρας ἀναλάβοι θαῤῥῶν.
10 * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ πάντες ἐρείδετε καὶ δεῦτε δή, οὐ γὰρ
11 εὑρίσκω ἐν ὑμῖν ἀληθές. * αἱ ἡμέραι μου παρῆλθον ἐν βέμῳ, ἐρράγη δὲ τὰ ἄρθρα τῆς καρδίας μου.
12 * νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα, φῶς ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου
13 σκότος. * ἐὰν γὰρ ὑπομείνω, ἅδης μου οἶκος, ἐν δὲ γνόφῳ ἔστρωταί μου ἡ στρωμνή.
14 * θνάτον ἐπεκαλεσάμην πατέρα μου εἶναι, μητέρα δέ μου εἶναι καὶ ἀδελφὴν σαπείαν.
15 * πᾶ δῆ μοι ἐστὶν ἡ ἐλπίς, ἢ τὰ ἀγαθά μου ὄψομαι;
16 * ἢ μετ' ἐμοῦ εἰς ἅδου καταβήσε); ἢ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ χώματος καταβησόμεθα;

ιη.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 * μέχρι τίνος οὐ παύσῃ; σπάσον, ἵνα καὶ αὐτοὶ λα-
3 λήσωμεν. * διατί ὡσεὶ τετράποδα σεσιωπήκαμεν ἐνώπιόν σου;
4 * κέχρηταί σε ὀργή. μὴ γὰρ ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, ἀοίκητος ἢ ὑπ' οὐρανόν; ἢ καταστραφήσε) ὄρη ἐκ θεμελίων;
5 * καὶ φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται; καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.
6 * τὸ φῶς αὐτοῖς σκότος ἐν διαίτῃ, ὁ δὲ λύχνος ἐπ' αὐτῷ σβεσθήσε).
7 * θηρεύσαισθω ἐλάχιστοι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. σφάλλαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή. * ἐμβληθείη δὲ ὁ πούς αὐτοῦ ἐν παγίδι, ἐν δικτύῳ ἐλιχθείη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVII.

ANima mea corrupta est, dies mei succisi sunt, sepulchra parentur mihi. [2] Si non sunt irrisores mecum, & in commutatione eorum manet oculus meus. [3] Pone nunc fideiussorem me apud te: quis est qui manum meam tangat? [4] Quoniam cor eorum abscondisti ab intellectu, propterea non exaltabis eos. [5] Qui ad diuidendum annunciat sociis, oculi filiorum eius consumentur. [6] Et statuisti me in prouerbia in populis; & ab interiori gehenna ero. [7] Et caligauit à furore oculus meus, & vultus meus quasi vmbra totus est. [8] Tacebunt recti super hoc, & iustus contra delatorem se confortabit. [9] Et apprehendet rectus viam suam, & mundus manibus addet robur. [10] Veruntamen vniuersi vos conuertimini, & venite nunc, & non inueniam in vobis sapientem. [11] Dies mei transierunt, cogitationes meæ cessauerunt in tabulis cordis mei. [12] Noctem ponent in diem, lucem propinquam auferunt à facie tenebrarum. [13] Si ego sustinuero, domus sepulturæ domus mea erit: in tenebris sternam domum strati mei. [14] Foueam vocaui, pater meus es tu: mater mea & soror mea, vermi *dixi*. [15] Et vbi est nunc spes mea, & expectationem meam quis intuebitur? [16] Duo corpora in domum sepulturæ descendent, si simul super puluerem commorabuntur.

CAP. XVIII.

ET respondit Baldad, qui erat de Suach, & ait: [2] Vsquequo ponetis vices verbis? intelligite, & post hæc loquamur. [3] Quare reputati sumus sicut iumentum: abscondisti sumus in conspectu vestro? [4] Qui tribulat animam suam in ira sua, nunquid propter te derelinquetur terra, ne habitetur, & transferentur rupes de loco suo? [5] Attamen lux impiorum extinguetur, & non splendebit scintilla ignis eius.

[6] Lux obtenebrescet in tabernaculo suo, & lucerna eius propter eum extinguetur. [7] Artabuntur gressus fortitudinis eius, & proiiciet eum consilium suum. [8] Quia immissus est in rete pedibus suis, & super retiaculum deambulabit.

9 * יֹאחֵז בְּעָקֵב פָּח יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים׃
10 * טָמוּן בָּאָרֶץ חַבְלוֹ וּמַלְכֻּדְתּוֹ עֲלֵי נָתִיב׃
11 * סָבִיב בִּעֲתֻהוּ בַלָּהוֹת וֶהֱפִצֻהוּ לְרַגְלָיו׃
12 * יְהִי־רָעֵב אֹנוֹ וְאֵיד נָכוֹן לְצַלְעוֹ׃
13 * יֹאכַל בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת׃
14 * יִנָּתֵק מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ
בַּלָּהוֹת׃
15 * תִּשְׁכּוֹן בְּאָהֳלוֹ מִבְּלִי־לוֹ יְזֹרֶה עַל־נָוֵהוּ
גָּפְרִית׃
16 * מִתַּחַת שָׁרָשָׁיו יִבָּשׁוּ וּמִמַּעַל יִמַּל קְצִירוֹ׃
17 * זִכְרוֹ־אָבַד מִנִּי־אָרֶץ וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל־פְּנֵי־
חוּץ׃
18 * יֶהְדְּפֻהוּ מֵאוֹר אֶל־חֹשֶׁךְ וּמִתֵּבֵל יְנִדֻּהוּ׃
19 * לֹא נִין לוֹ וְלֹא־נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְאֵין שָׂרִיד בִּמְגוּרָיו׃
20 * עַל־יוֹמוֹ נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים וְקַדְמֹנִים אָחֲזוּ שָׂעַר׃
21 * אַךְ־אֵלֶּה מִשְׁכְּנוֹת עַוָּל וְזֶה מְקוֹם לֹא־יָדַע אֵל׃

יט

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * עַד־אָנָה תֹּגְיוּן נַפְשִׁי וּתְדַכְּאוּנַנִּי בְּמִלִּים׃
3 * זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי לֹא־תֵבֹשׁוּ
תַּהְכְּרוּ־לִי׃
4 * וְאַף־אֲמָנָם שָׁגִיתִי אִתִּי תָּלִין מְשׁוּגָתִי׃
5 * אִם־אֲמָנָם עָלַי תַּגְדִּילוּ וְתוֹכִיחוּ עָלַי חֶרְפָּתִי׃
6 * דְּעוּ־אֵפוֹ כִּי־אֱלוֹהַּ עִוְּתָנִי וּמְצוּדוֹ עָלַי הִקִּיף׃
7 * הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֶעָנֶה אֲשַׁוַּע וְאֵין מִשְׁפָּט׃
8 * אָרְחִי גָדַר וְלֹא אֶעֱבוֹר וְעַל־נְתִיבוֹתַי חֹשֶׁךְ
יָשִׂים׃
9 * כְּבוֹדִי מֵעָלַי הִפְשִׁיט וַיָּסַר עֲטֶרֶת רֹאשִׁי׃
10 * יִתְּצֵנִי סָבִיב וָאֵלֵךְ וַיַּסַּע כָּעֵץ תִּקְוָתִי׃
11 * וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ וַיַּחְשְׁבֵנִי לוֹ כְצָרָיו׃

9 * Tenebitur planta illius laqueo, & ex-
10 ardescet contra eum sitis. * Abscondita est
C in terra pedica eius, & decipula illius super
11 semitam. * Vndique terrebunt eum formi-
12 dines, & inuoluent pedes eius. * Attenue-
tur fame robur eius, & inedia inuadat co-
13 stas illius. * Deuoret pulchritudinem cu-
tis eius, & consumat brachia illius primo-
14 genita mors. * Auellatur de tabernaculo
suo fiducia eius, & calcet super eum quasi
15 rex interitus. * Habitent in taberna-
culo illius socij eius qui nõ est, aspergatur
16 in tabernaculo eius sulphur. * Deorsum ra
D dices eius siccentur, sursum autem attera-
17 tur messis eius. * Memoria illius pereat de
terra, & non celebretur nomen eius in pla
18 teis. * Expellet eum de luce in tenebras, &
19 de vrbe transferet eum. * Non erit semen
eius neq; progenies in populo suo, nec vl-
20 læ reliquiæ in regionibus eius. * In die eius
stupebunt nouissimi, & primos inuadet
21 horror. * Hæc sunt ergo tabernacula ini-
qui, & iste locus eius qui ignorat Deum.

CAP. XIX.

1 REspondens autem Iob, dixit:
2 * Vsquequo affligitis animam meam,
3 & atteritis me sermonibus? * En decies con
funditis me, & non erubescitis opprimen
4 tes me. * Nempe & si ignoraui, mecum
5 erit ignorantia mea. * At vos contra me
erigimini, & arguitis me opprobriis meis.
6 * Saltem nunc intelligite quia Deus nõ
ęquo iudicio afflixerit me, & flagellis suis
7 me cinxerit. * Ecce clamabo vim patiens, Abac.1.c
& nemo audiet. vociferabor, & non est qui
8 iudicet. * Semitam meam circumsepsit,
B & transire non possum, & in calle meo te-
nebras posuit.
9 * Spoliauit me gloria mea, & abstulit
10 coronam de capite meo. * Destruxit me
vndique, & pereo, & quasi euulsæ arbori
abstulit spem meam.
11 * Iratus est contra me furor eius, & sic
me habuit quasi hostem suum.

תרגום

9 יִתְחַד בְּתַקְלָא דְפוּחָא יִתְקוֹף עִלַּוֵי נִיבְרַיָּא׃ 10 טְמִיעַ בְּאַרְעָא אַשְׁלֵיהּ וְאוֹחַדְתֵּהּ עִלַּוֵי שְׁבִילָא׃ 11 חֲזוֹר חֲזוֹר יְבַעֲתוּנֵהּ אִתְרַגּוֹשִׁין
וּמְבַדְּרִין לְרִגְלוֹי׃ 12 יְהֵי כָפֵן בַּאֲנִינוּתֵהּ וְצַעֲרָא מְזַמֵּן לְסִטְרֵהּ׃ 13 יֵיכוּל בּוֹצְנִין דְּחָפְיָן לְמִשְׁכֵּהּ יְגַמַּר בְּנוֹי מַלְאַךְ דְּמוֹתָא׃
14 יִתְגְּזִיר מִמַּשְׁכְּנֵהּ רְחִצָּנֵהּ וְתוֹבְלִינֵהּ לְמֶלֶךְ רְגוּשָׁתָא׃ 15 תִּשְׁרֵי אִנְתְּתֵהּ בְּמַשְׁכְּנֵהּ דְּלֵית לֵהּ וִיבַדַּר עַל מְדוֹרֵהּ גָּפְרִיתָא׃
16 מִלְּרַע שָׁרְשׁוֹהִי יִתְיַבְּשָׁן וּמִן לְעֵיל יִתְמוֹלֵל זָאזֵהּ׃ 17 דָּכְרָנֵהּ הוֹבַד מֵאַרְעָא וְלָא שְׁמָא לֵהּ עַל אַפֵּי אַשְׁקָקֵי׃
18 יֶהְדְּפֻנֵהּ מִנְּהוֹר לַחֲשׁוֹךְ וּמִתֵּבֵל יִגְלוּנֵהּ׃ 19 לָא בִיר לֵהּ וְלָא בִיר בְּרָא בְּעַמֵּהּ וְלֵית מְשֵׁיזִב בְּיִתּוּבֵהּ׃ 20 מְטוּל יוֹמֵהּ אִצְטְדִיו
בָּתְרָאֵי וְקַדְמָאֵי אַחֲדוּ רְתֵיתָא׃ 21 לְחוֹד אִלֵּן מַשְׁרְיָת עַוִּילָא וְדֵין אֲתַר דְּמַן דְּלָא יְדַע לֵהּ אֱלָהָא׃

יט

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 עַד אֵימָתַי תְּנַקְטוּן נַפְשִׁי וּתְשַׁפְּפֻנַנִּי בְּמִלַּיָּא׃ 3 דְּנַן עֲשַׂר זִמְנִין תַּכְסְפוּנַנִּי לָא תִבְהָתוּן תִּשְׁתְּמוֹדְעוּן
לִי׃ 4 וּבְרַם בְּקִשְׁטָא שְׁגֵיתִי גַּבִּי תְּבִית שָׁלוּתִי׃ 5 אִין בִּקְשׁוֹט עֲלַי תִּתְרַבְרְבוּן וְתִכְסְנוּן עֲלַי חִסּוּדִי׃ 6 דְּעוּ הַשְׁתָּא אֲרוּם
אֱלָהָא תַּקְפַּנִי וּסְרִיגֵהּ עֲלַי אֲחַד׃ 7 הָא אֶקְבּוֹל חֲטוֹף וְלָא אִתּוֹתַב אֲצַלֵּי וְלֵית דִּינָא׃ 8 אִסַּרְטִי חֲטַר וְלָא אֶעֱבַר וְעַל שְׁבִילַי
חֲשׁוֹךְ יְשַׁוִּי׃ 9 אַיְקָרִי מֵעֲלַי אַשְׁלַח וְאַעְדִּי כְּלִילָא דְרֵישִׁי׃ 10 יִצְדִּינַנִּי חֲזוֹר חֲזוֹר וְאֵיזֵל וְאַטֵּל כְּקֵיסָא סִבְרִי׃
11 וְתַקֵּף עֲלַי רְגְזֵהּ וְחַשְׁבִנַנִּי לֵהּ כִּמְעִיקוֹי׃

‡ *Veniant autem super eum laquei, robora-* 9
bit in eum sitientes. ‡ *Absconditus est autem* 10
in terra funiculus eius, & decipula illius in se-
mitis. ‡ *In circuitu perdant eum dolores, multi* 11
autem circum pedem eius ‡ *veniant in fame an-* 12
gusta, ruina autem ei præparata est indecens.

‡ *Comedantur autem eius rami pedum, come-* 13
dat autem eius pulchra mors.

‡ *Scindatur autem de tabernaculo eius sani-* 14
tas, teneat autem eum necessitas accusatione re-
gia. ‡ *Habitabit in habitaculo eius in nocte e-* 15
ius, dispergentur decentia eius in sulfure.

‡ *Deorsum radices eius siccabuntur, & sur-* 16
sum corruet messis eius. ‡ *Memoria eius* 17
pereat de terra, & erit nomen ei in faciem ex-
traneo. ‡ *Expellat eum de luce in tenebras,* 18
& ab orbe terrarum transtulerunt eum.

‡ *Non erit notus in populo eius, neque sal-* 19
uatus in subcæsti domus eius.

‡ *Sed in rebus eius viuent alij, super eum ge-* 20
muerunt vltimi, primos autem tenuit stupor.

‡ *Hæ sunt domus iniustorum, hic autem lo-* 21
cus ignorantium Dominum. CAP. XIX.

REspondens Iob dicit: 1

‡ *Vsquequo afflictam facietis animam* 2
meam, & occidetis me sermonibus?

‡ *Cognoscite solùm quòd Dominus fecit me* 3
sic: loquimini contra me, non reuerentes me
incumbitis mihi: ‡ *Nempe iam in veri-* 4
tate ego erraui, apud me autem habitat error.
locutum esse verbum quod non oportebat; at
verba mea errant & non in tempore.

‡ *Sine autem, quoniam in me magnificamini,* 5
insultatis autem mihi opprobrio. ‡ *Cognoscite* 6
igitur quòd Dominus est qui turbauit, munitio-
nem autem eius in me exaltauit. ‡ *Ecce rideo* 7
opprobrio, & non loquar; clamabo, & nequa-
quam iudicium: ‡ *in circuitu circumædificatus* 8
sum, & non transibo, in facie mea tenebras po-
suit. ‡ *At gloriam meam à me exuit, abstulit* 9
autem coronam de capite meo. ‡ *Dilaniauit au-* 10
tem me in circuitu, & abiui; excidit autem si-
cut arborem spem meam. ‡ *Grauiter autem mihi* 11
ira vsus est; reputauit autē me sicut inimicum.

9 ‡ ἔλθοισαν ᾗ ἐπ' αὐτὸν παγίδες, καὶ πιχύσει ἐπ' αὐτὸν
10 διψῶντας. ‡ κέκρυπται ᾗ ἐν τῇ γῇ σχοινίον αὐτοῦ, καὶ
ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐπὶ τρίβων.
11 ‡ κύκλῳ ὀλέζαισθν αὐτὸν ὀδυνίαι, πολλοὶ ᾗ ὡσεὶ πό-
12 δα αὐτοῦ, ‡ ἔλθοισαν ἐν λιμῷ σνῷ, πῶμα ᾗ αὐτῷ
13 ἡτοίμασαι ἀξαίσιον. ‡ βρωθείησαν ᾗ αὐτοῦ κλῶνες
ποδῶν, κατέδε) ᾗ αὐτοῦ τὰ ὡρεῖα θανάτος.
14 ‡ ἐνεργείη ᾗ ἐκ διαίτης αὐτοῦ ἴασις, σχοίη δὲ αὐτὸν ἀ-
νάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ.
15 ‡ καζασκιωώσει ἐν τῇ σκιωῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, κα-
ζασαρήσε) τὰ δύπεπῆ αὐτοῦ ἐν θείῳ.
16 ‡ ὑσοκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσε), καὶ ἐπά-
17 νωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ. ‡ τὸ μνημόσυνον
αὐτοῦ ἀπώλοιτο ἐκ γῆς, ᾗ ὑπαρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρό-
18 σωπον ἐξωτέρῳ. ‡ ἀπώσειν αὐτὸν ἐκ φωτὸς εἰς σκό-
τος, καὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετῴκισαν αὐτόν.
19 ‡ οὐκ ἔσαι ἐπιγνωσὸς ἐν λαῷ αὐτοῦ, οὐ ᾗ σεσωσμέ-
νος ἐν τῇ ὦ οὐρανὸν ὁ οἶκος αὐτοῦ.
20 ‡ ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῦ ζήσε) ἕτεροι, ἐπ' αὐτῷ ἐσνάξου
21 ἔσχατοι, πρῶτοις ᾗ ἔσχε θαῦμα. ‡ οἵτοι εἰσὶν οἶκοι ἀδίκων,
οὗτος ᾗ ὁ τόπος τῶν μὴ εἰδότων τὸν κύριον.

ιθ'.

1 ‡ Ὑπολαβὼν ἰὼβ λέγει·
2 ‡ ἕως τίνος ἔσκοπον ποιήσετέ τιμὴ ψυχῇ μου, ᾗ κα-
3 θαιρεῖτέ με λόγοις; ‡ γνῶτε μόνον ὅτι ὁ κύριος ἐποίη-
σέ με οὕτως· καζαλαλεῖτέ μου, οὐκ αἰσχυνόμενοί με ἐ-
4 πίσειθέ μοι· ‡ ναὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ ἐπλανήθην,
παρ' ἐμοὶ ᾗ αὐλίζε) πλάνος. λαλῆσαι ῥῆμα οὐκ ἔδη,
τὰ ᾗ ῥήματά μου πλανῶται καὶ οὐκ ἐπὶ καιρῷ.
5 ‡ ἔα ᾗ ὅτι ἐπ' ἐμοὶ μεγαλυνεῖτε, ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀ-
6 νείδει. ‡ γνῶτε οὖν ὅτι ὁ κύριός ἐστιν ὁ ζαρέξας, ὁ χύ-
7 ρωμα ᾗ αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ ὕψωσεν. ‡ ἰδὲ γελῶ ὀνείδει,
καὶ οὐ λαλήσω, κεκράξομαι, καὶ οὐδαμοῦ κρῖμα·
8 ‡ κύκλῳ φραγμοδόμημαι, ἃ οὐ μὴ διαβῶ, ἐπὶ τρι-
9 σώπου μου σκότος ἔθετο. ‡ τιμὴ ᾗ δόξαν μου ἀπ' ἐμοῦ
ἐξέδυσεν, ἀφεῖλε δὲ στέφανον ἀπὸ κεφαλῆς μου.
10 ‡ διέφασε δέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην, ἐξέκοψε δὲ ὥ-
11 σπερ δένδρον τιμὴ ἐλπίδα μου. ‡ δεινῶς δέ μοι ὀργὴ
ἐχρήσαζο, ἡγήσαζο δέ με ὥσπερ ἐχθρόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Tenebitur offendiculo laquei, prævalebunt aduersus eum confodientes. [10] Absconditus est in terra funiculus eius, & pedica eius super semitam. [11] Per circuitum terrebunt eum tumultus, & dispergent pedes eius. [12] Sit famelicus in inedia eius, & afflictio parata lateri ipsius. [13] Deuoret lucernam quæ operit cutem eius: consumat filios eius angelus mortis. [14] Succidatur de tabernaculo suo spes eius, & deferat eum ad regem terrorum. [15] Habitet vxor eius in tabernaculo non suo, & exspargatur super habitaculum eius sulfur. [16] Deorsum radices eius siccabuntur, & sursum abscindetur ramus eius. [17] Memoria eius pereat de terra, & non sit ei nomen super faciem platearum. [18] Pellant eum de luce in tenebras, & de orbe transferant eum. [19] Non sit ei filius neque filius filij in populo suo, neque qui saluetur in tabernaculo suo. [20] Propter diem eius desolabuntur nouissimi, & primos inuadit tremor. [21] Attamen hæc sunt habitacula iniqui, & hic est locus eius qui ignorat Deum.

CAP. XIX.

ET respondit Iob & dixit: [2] Vsquequò molesti eritis animæ meæ, & conteretis me sermonibus? [3] Iam decies confudistis me, & non erubescitis *licet* agnoscatis me. [4] Attamen verè si ignoraui, mecum morabitur ignorantia mea. [5] Si in veritate contra me magnificamini, & arguitis me opprobrio meo. [6] Scitote nunc quoniam Deus apprehendit me, & rete eius cepit me. [7] Ecce clamabo vim patiens, & nemo est qui respondeat: orabo, nec erit iudicium. [8] Semitam meam sepsit vt non transeam, & super itinera mea tenebras posuit. [9] Gloria mea me exuit, & abstulit coronam capitis mei. [10] Destruxit me per circuitum, & abij: & abstulit quasi lignum spem meam. [11] Et inualuit contra me furore suo, & putauit me quasi hostem suum.

12 * יַחַד יָבֹאוּ גְדוּדָיו וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב
לְאָהֳלִי׃
13 * אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי אַךְ־זָרוּ מִמֶּנִּי׃
14 * חָדְלוּ קְרוֹבָי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי׃
15 * גָּרֵי בֵיתִי וְאַמְהֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֻנִי נָכְרִי הָיִיתִי
בְעֵינֵיהֶם׃
16 * לְעַבְדִּי קָרָאתִי וְלֹא יַעֲנֶה בְּמוֹ־פִי אֶתְחַנֶּן־לוֹ׃
17 * רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנֹּתִי לִבְנֵי בִטְנִי׃
18 * גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ־בִי אָקוּמָה וַיְדַבְּרוּ־בִי׃
19 * תִּעֲבוּנִי כָּל־מְתֵי סוֹדִי וְזֶה־אָהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ־בִי׃
20 * בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר
שִׁנָּי׃
21 * חָנֻּנִי חָנֻּנִי אַתֶּם רֵעָי כִּי יַד־אֱלוֹהַּ נָגַעָה בִּי׃
22 * לָמָּה תִּרְדְּפֻנִי כְּמוֹ־אֵל וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ׃
23 * מִי־יִתֵּן אֵפוֹ וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי־יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיֻחָקוּ׃
24 * בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפֶרֶת לָעַד בַּצּוּר יֵחָצְבוּן׃
25 * וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם׃
26 * וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ־זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ׃
27 * אֲשֶׁר אֲנִי אֶחֱזֶה־לִּי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא־זָר כָּלוּ
כִלְיֹתַי בְּחֵקִי׃
28 * כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־לוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי׃
29 * גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי־חֶרֶב כִּי־חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן
תֵּדְעוּן שַׁדּוּן׃

כ

1 * וַיַּעַן צוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
2 * לָכֵן שְׂעִפַּי יְשִׁיבוּנִי וּבַעֲבוּר חוּשִׁי בִי׃
3 * מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי׃
4 * הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עֲלֵי־אָרֶץ׃
5 * כִּי רִנְנַת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־
רָגַע׃

12 *Simul venerunt latrones eius, & fecerunt
sibi viã ꝑ me, & obsederunt in gyro taber
13 naculũ meum. *Fratres meos longè fecit à
C me, & noti mei quasi alieni recesserũt à me.
14 * Dereliquerũt me ꝓpinqui mei, & qui me
15 nouerant obliti sunt mei. *Inquilini dom⁹
meę & ancillæ meæ sicut alienũ habuerunt
me, & quasi ꝑegrinus fui in oculis eorum.
16 *Seruũ meum vocaui, & nõ respõdit: ore
17 proprio depcabar illũ. *Halitum meũ ex-
horruit vxor mea, & orabã filios vteri mei.
18 *Stulti quoq; despiciebãt me, & cùm ab eis
19 recessissem, detrahebãt mihi. *Abominati
sunt me quondã cõsiliarij mei, & quẽ ma-
20 ximè diligebã auersatus est me. *Pelli meę
cõsumptis carnibus adhæsit os meũ, & de-
relicta sunt tantũmodo labia circa dentes
21 meos. *Miseremini mei, miseremini mei sal
D tẽ vos amici mei, quia manus Dei tetigit
22 me. *Quare ꝑsequimini me sicut Deus, &
23 carnibus meis saturamini? *Quis mihi tri-
buat vt scribãtur sermones mei? quis mihi
24 det vt exarẽtur ĩ libro *stylo ferreo & plũbi
25 lamina, vel certè sculpantur in silice? *Scio
enim ꝙ redẽptor meus viuit, & in nouissi-
26 mo die de terra surrecturus sum. * Et rur-
sum circũdabor pelle mea, & in carne mea
27 videbo Deum. * Quem visurus sum ego
ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non
alius. Reposita est hæc spes mea in sinu
28 meo. *Quare ergo nunc dicitis: Persequa-
mur eum, & radicẽ verbi inueniamus con
29 tra eum? * Fugite ergo à facie gladij, quo-
niã vltor iniquitatum gladius est, & scito-
te esse iudicium. CAP. XX.

1 REspondens autem Sophar Naamathi-
2 tes dixit: * Idcircò cogitationes meæ
A variè succedunt sibi, & mens in diuersa
3 rapitur. * Doctrinam qua me arguis au-
diam, & spiritus intelligentiæ meę respon
4 debit mihi. * Hoc scio à principio ex quo
5 positus est homo super terram, * Quòd
laus impiorum breuis sit, & gaudium hy-
pocritæ ad instar puncti.

תרגום

12 כַּחֲדָא יֵיתוּן אוֹכְלוֹסוֹהִי וּכְבַשׁוּ עֲלַי אָרְחָתְהוֹן וּשְׁרוֹן חֲזוֹר חֲזוֹר לְמַשְׁכְּנִי׃ 13 אַחַי מֵעֲלַי אַרְחֵק וְיָדְעַי בְּרַם אִתְעֲבִידוּ חִילוֹנָאֵי
מִנִּי׃ 14 פְּסַקוּ קְרִיבַי וְאִשְׁתְּמוֹדְעַי אַנְשְׁיוּנִי׃ 15 דָּארֵי בֵּיתִי וּלְחֵינָתַי לְחִילוֹנַי יַחְשְׁבוּנַנִי כְּבַר עַמְמִין הֲוֵיתִי בְּמֶחֱמֵיהוֹן׃ 16 לְעַבְדִּי
קְרֵיתִי וְלָא יְתִיב בְּפֻמִּי אֶבְעֶה מִנֵּה׃ 17 רוּחִי נָכְרֵיתָא לְאִנְתְּתִי וְאִתְחַנְנֵת לְבַר מֵעַי׃ 18 לְחוֹד יַנְקַיָּא רְחַקוּ מֵימְרִי אֵקוּם וּמְמַלְּלִין
מִנִּי׃ 19 רְחַקוּ מִנִּי כָּל אֱנָשֵׁי רָזִי וְדֵין דִּי רְחֵמֵת אִתְהֲפַכוּ בִי׃ 20 בְּמַשְׁכִּי וּבְבִשְׂרִי אִדַּבְקַת גַּרְמִי וְאִשְׁתַּחְרֵת בִּמְשַׁךְ נַכָּאי׃
21 חוּסוּ עֲלַי חוּסוּ עֲלַי אַחוּן חַבְרַי אֲרוּם מְחָתָא מִקֳּדָם אֱלָהָא קְרִיבַת בִּי׃ 22 לְמָה תִּרְדְּפוּנַנִי דִּכְמַת אֱלָה וּמִבִּשְׂרִי לָא תִשְׂבְּעוּן׃
23 מַן יִתֵּן דִּיכֵי וְיִכַּתְבוּן מִלַּי מַן יָהֵב בְּפִתְקָא וְיִתְרַשְׁמוּן׃ 24 בְּקוֹלְמוֹס מִן פַּרְזְלָא וְכַרְכְּמִישָׁא לְעָלַם בְּטִנְרָא יִתְפַּסְלָן׃ 25 וַאֲנָא יִדְעֵת
דְּפָרִיקִי קַיָּם וּמִבָּתַר כֵּן פֻּרְקָנֵה עֲלַי יְקוּם׃ 26 וּמִן בָּתַר דְּאִתַּפַּח מִשְׁכִּי תְּהֵא דָא וּמִבִּשְׂרִי אֶחֱמֵי תּוּב אֱלָהּ׃ 27 דַּאֲנָא אֶחֱמֵי לִי וְעַיְנַי
חֲמוֹן וְלָא חִילוֹנַי שְׁלִימוּ כּוּלְיָתַי בְּעוּבִּי׃ 28 אֲרוּם תֵּימְרוּן מַה נִּרְדַּף לֵהּ וְעֵקַר מִלְּתָא נַשְׁכַּח בֵּהּ׃ 29 דְּחוּלוּ לְכוֹן מִקֳּדָם חַרְבָּא אֲרוּם
כַּד רְגֵז אֱלָהּ עַל סָרְחָנוּתָא מְגָרֵי קָטְלִין בְּחַרְבָּא מִן בִּגְלַל דְּתִנְדְּעוּן דְּדָיִין קְשׁוֹט הוּא מָרֵי דִינָא׃

כ

1 וַאֲתִיב צוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה וַאֲמַר׃ 2 מְטוּל דְּרַעְיוֹנַי מְתִיבָן לִי וּמְטוּל דְּחִישׁוּתִי בִּי׃ 3 מַרְדּוּתָא דְּכִסּוּפִי אֶשְׁמָע וּכְפוּחָא מִבְּיוּנְתִּי
יְתִיבְנַנִי׃ 4 הֲדָא יְדַעְתָּ מִן אַוְלָא מֵעִידַן דְּאִשְׁתַּוֵּי בַּר נַשׁ עַל אַרְעָא׃ 5 אֲרוּם בּוּעַת רַשִׁיעֵי שֵׁצִיָּת בַּעֲגַל וְחֶדְוַת דִּילָטוֹר עַד שַׁעְתָּא׃

* *Simul autem eius venerunt tentationes in* 12
me; viis meis circundederunt me insidiatores.
* *A me autem fratres mei recesserunt, cognouerunt* 13
alienos plus quàm me. Amici autem mei im
misericordes facti sunt, * *Neque adiunxerunt* 14
me proximi mei. et qui nouerunt meum nomen,
obliti sunt mei. * *Vicini domus, ancillæque meæ,* 15
alienus fui coram eis. * *Seruum meum vocaui, et* 16
non obediuit. os autem meum deprecabatur:
* *Et supplicabam vxori meæ, aduocabam autem* 17
adulans filios concubinarum mearum. * *Ipsi au-* 18
tem in seculum me auersati sunt: quando resur-
go, contra me loquuntur. * *Abominati sunt au-* 19
tem me qui cognouerunt me; quos autem ama-
ueram, insurrexerunt mihi. * *In pelle mea pu-* 20
truerunt carnes meæ, at ossa mea in dentibus
habentur. * *Miseremini mei, miseremini mei,* 21
ô amici, manus enim Domini quæ tetigit me est.
* *Cur autem me persequimini sicut & Do-* 22
minus? de autem carnibus meis non saturamini.
* *Quis enim vtique det vt scripta sint ver-* 23
ba mea, vt posita sint autem ea in libro in se-
culum, * *In stylo ferreo & plumbeo, aut in pe-* 24
tris insculpta esse. * *Scio ego quòd æternus est* 25
qui soluere me debet, super terram suscitare
* *pellem meam quæ tolerat hæc. Ab enim* 26
Domino hæc mihi confecta sunt; * *Quæ ego* 27
mihi conscius sum, quæ oculus meus vidit, &
non alius; omnia autẽ mihi consummata sunt in
sinu. * *Si autem & dicetis, Quid dicemus* 28
coram eo, & radicem sermonis inueniemus in
eo? * *Cauete & vos à tegmine, furor enim in* 29
iniquos superueniet, & tunc cognoscent vbi est
eorum materia.

CAP. XX.

RESpondens autem Sophar Minæus dicit: 1
* *Non sic putabam contradicere te hæc, et* 2
non intelligitis magis quàm ego.
* *Disciplinam confusionis meæ audiam, &* 3
spiritus ex intelligentia respondet mihi:
* *Nonne hæc nosti à principio, ex quo positus* 4
est homo super terram?
* *Gaudium enim impiorum ruina indecens;* 5
lætitia autem iniquorum perditio.

12 * ὁμοθυμαδὸν ᾗ αὐτοῦ ἦλθον τὰ πειρατήρια ἐπ' ἐμοί,
13 τῆς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι. * ἀπ' ἐμοῦ δὲ
ἀδελφοί μου ἀπέστησάν, ἔγνωσαν ἀλλοτρίοις ἢ ἐμέ. φί-
14 λοι δέ μου ἀνελέημονες γέγοναςιν· * ἃ ᾗ προσεποιή-
σαντό με ④ ἐχθρόν μου. καὶ ④ εἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐ-
15 πελάθοντό μου. * γείτονες οἰκίας, θεράπαιναι τέ
μου, ἀλλογλῶς ἦμεν ἐναντίον αὐτῶν.
16 * θεράποντά μου ἐκάλεσα, καὶ οὐχ ὑπήκουσε. σό-
17 μα δέ μου ἐδέετο· * καὶ ἱκέτευον τὴν γυναῖκά μου, προσ-
καλούμην ᾗ κολακεύων υἱοὺς παλλακίδων μου.
18 * ④ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο, ὅταν ἀνάςω,
19 κατ' ἐμοῦ λαλοῦσιν. * ἐβδελύξαντό δέ με ④ εἰδό-
τες με· οὓς δὲ ἠγάπηκειν ἐπανέςησάν μοι.
20 * ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου, τὰ δὲ ὀςᾶ
21 μου ἐν ὀδοῦσιν ἔχει). * ἐλεήσατέ με, ἐλεήσατέ με
ὦ φίλοι, χεὶρ γὰρ κυρίου ἡ ἁψαμένη μού ἐςί.
22 * διατί δέ με διώκετε ὥσπερ καὶ ὁ κύριος; ἀπὸ δὲ σαρ-
23 κῶν μου οὐκ ἐμπίμπλασθε. * τίς γὰρ ἂν δοίη γρα-
φῆναι τὰ ῥήματά μου, τεθῆναι ᾗ αὐτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς τὸν
24 αἰῶνα. * ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολίβδῳ, ἢ ἐν πέ-
25 τραις ἐγλυφῆναι. * οἶδα ἐγὼ ὅτι ἀσύναλός ἐςιν ὁ ἐκ-
26 λύειν με μέλλων, ἐπὶ γῆς ἀνάςησαι * τὸ δέρμα μου τὸ
ἀνατλὰν ταῦτα. ταῦτα γὰρ κυρίῳ τῷ θεῷ μοι συντελέσθη,
27 * ἃ ἐγὼ ἐμαυτῷ συνεπίσαμαι, ἃ ὀφθαλμός μου ἑώ-
ρακε, καὶ οὐκ ἄλλος, πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλ-
28 πῳ. * εἰ ᾗ καὶ ἐρεῖτε, τί ἐρῦμεν ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν
λόγου εὑρήκαμεν ἐν αὐτῷ;
29 * εὐλαβήθητε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος, θυ-
μὸς γὰρ ἐπὶ ἀνόμοις ἐπελεύσεται, καὶ τότε γνώσῃ, που
ἐςιν αὐτῶν ἡ ὕλη.

κ΄.

1 * Υπολαβὼν ᾗ Σωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει,
2 * οὐχ ὕτως ὑπελάμβανον αὐτερεῖν σε ταῦτα, καὶ οὐχὶ
συνίετε μᾶλλον, ἢ ἐγώ.
3 * παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ
4 τῆς σωτέσεως ἀποκείνεταί μοι· * μὴ ταῦτα ἔγνως ἀ-
πὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5 * εὐφροσύνη γὰρ ἀσεβῶν πῶμα ἐξαίσιον, χαρμονὴ ᾗ παρανόμων ἀπώλεια.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Simul venerunt contra me turmæ eius, & strauerunt super me viam suam, & castrametati sunt in circuitu tabernaculi mei.
[13] Fratres meos longè fecit à me, & noti vtique mei facti sunt alieni à me. [14] Cessauerunt propinqui mei, & noti mei obliti sunt mei. [15] Inquilini domus meæ & concubinæ meæ sicut alienum reputauerunt me: quasi filius populorum fui in conspectu eorum.
[16] Seruum meum vocaui, & non respondit mihi, ore meo rogabam eum. [17] Spiritus meus alienus factus est vxori meæ, & deprecabar filium vteri mei. [18] Paruuli quoque despiciebant verba mea; consurgebam, & loquebantur de me. [19] Abominati sunt me omnes viri secreti mei, & illi quos dilexi, versi sunt in me. [20] Pelli meæ & carni meæ adhæsit os meum, & relictus sum tantùm in pelle dentium meorum. [21] Miseremini mei, miseremini mei vos amici mei, quia plaga à facie Dei tetigit me. [22] Quare persequimini me sicut Deus, & de carne mea non saturamini? [23] Quis tribuat hic vt scribantur sermones mei: quis det vt signentur in libro?
[24] Stylo ferreo & plumbi lamina in æternum in petra sculpantur. [25] Et ego scio quia redemptor meus viuit, & post hæc redemptio eius consurget super me. [26] Et postquàm inflata fuerit pellis mea, erit hoc: & de carne mea videbo iterùm Deum. [27] Quem ego visurus sum mihi, & oculi mei videbunt, & non alius: consumpti sunt renes mei in sinu meo. [28] Quoniam dicitis: Quid persequimur eum, & radicẽ verbi inuenimus contra eum? [29] Timete vobis à facie gladij; quia cùm irascitur Deus super iniquitates, immittit occidentes gladio, vt sciatis quòd iudex verus est dominus iudicij.

CAP. XX.

ET respondit Sophar qui erat de Naama, & ait: [2] Idcircò cogitationes meæ respondent mihi, & quia sensus meus in me est.
[3] Doctrinam verecundiæ meæ audio, & quasi spiraculum intelligentiæ meæ respondet mihi. [4] Nonne hoc scis ab initio, à tempore quo positus est homo super terram? [5] Quoniam gaudium impiorum finitur citò, & lætitia delatoris vsque ad momentum.

6 * אִם־יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שִׂיאוֹ וְרֹאשׁוֹ לָעַב יַגִּיעַ׃
7 * כְּגֶלְלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד רֹאָיו יֹאמְרוּ אַיּוֹ׃
8 * כַּחֲלוֹם יָעוּף וְלֹא יִמְצָאֻהוּ וְיֻדַּד כְּחֶזְיוֹן לָיְלָה׃
9 * עַיִן שְׁזָפַתּוּ וְלֹא תוֹסִיף וְלֹא־עוֹד תְּשׁוּרֶנּוּ
מְקוֹמוֹ׃
10 * בָּנָיו יְרַצּוּ דַלִּים וְיָדָיו תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ׃
11 * עַצְמוֹתָיו מָלְאוּ עֲלוּמָו וְעִמּוֹ עַל־עָפָר תִּשְׁכָּב׃
12 * אִם־תַּמְתִּיק בְּפִיו רָעָה יַכְחִידֶנָּה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ׃
13 * יַחְמֹל עָלֶיהָ וְלֹא יַעַזְבֶנָּה וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ חִכּוֹ׃
14 * לַחְמוֹ בְּמֵעָיו נֶהְפָּךְ מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ׃
15 * חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל׃
16 * רֹאשׁ־פְּתָנִים יִינָק תַּהַרְגֵהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה׃
17 * אַל־יֵרֶא בִּפְלַגּוֹת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְבַשׁ וְחֶמְאָה׃
18 * מֵשִׁיב יָגָע וְלֹא יִבְלָע כְּחֵיל תְּמוּרָתוֹ וְלֹא יַעֲלֹס׃
19 * כִּי־רִצַּץ עָזַב דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ׃
20 * כִּי לֹא־יָדַע שָׁלֵו בְּבִטְנוֹ בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט׃
21 * אֵין־שָׂרִיד לְאָכְלוֹ עַל־כֵּן לֹא־יָחִיל טוּבוֹ׃
22 * בִּמְלֹאוֹת סִפְקוֹ יֵצֶר לוֹ כָּל־יַד עָמֵל תְּבוֹאֶנּוּ׃
23 * יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח־בּוֹ חֲרוֹן אַפּוֹ וְיַמְטֵר
עָלֵימוֹ בִּלְחוּמוֹ׃
24 * יִבְרַח מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת נְחוּשָׁה׃
25 * שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגֵּוָה וּבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ עָלָיו
אֵמִים׃
26 * כָּל־חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא־נֻפָּח
יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ׃
27 * יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ׃
28 * יִגֶל יְבוּל בֵּיתוֹ נִגָּרוֹת בְּיוֹם אַפּוֹ׃
29 * זֶה חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת
אִמְרוֹ מֵאֵל׃

6 * Si ascenderit vsq; ad cælum supbia eius,
7 & caput eius nubes tetigerit, * quasi ster-
quiliniũ in fine pdetur: & q eum viderãt,
8 dicẽt: Vbi est? * Velut somniũ auolans non
B inuenietur; transiet sicut visio nocturna.
9 * Oculus q eum viderat nõ videbit, neque
10 vltrà intuebitur eum locus suus. * Filij ei⁹
atterentur egestate, & manus illius reddẽt
11 ei dolorem suum. * Ossa eius implebuntur
vitiis adolescentiæ eius, & cũ eo in pulue-
12 re dormiẽt. * Cùm enim dulce fuerit in ore
eius malũ, abscondit illud sub lingua sua.
13 * Parcet illi & non derelinquet illud, & cę-
14 labit in gutture suo. * Panis eius in vtero
illius vertetur in fel aspidum intrinsecus.
15 * Diuitias quas deuorauit euomet, & de
16 ventre illius extrahet eas Deus. * Caput
aspidum suget, & occidet eum lingua vi-
17 peræ. * Non videat riuulos fluminis torren
18 tis mellis & butyri. * Luet quę fecit omnia,
C nec tamen consumetur. Iuxta multitudi-
nem adinuẽtionum suarũ sic & sustinebit.
19 * Quoniã confringens nudauit pauperes:
20 domum rapuit, & non ędificauit eã: * Nec
est satiatus venter eius. & cùm habuerit
21 quæ cõcupierat, possidere nõ poterit. * Nõ
remansit de cibo eius, & propterea nihil
22 permanebit de bonis eius. * Cùm satiatus
fuerit arctabitur; æstuabit, & omnis dolor Ecc. 3.c.
23 irruet super eum. * Vtinã impleatur venter
D eius, vt immittat in eum iram furoris sui,
24 & pluat sup illum bellum suum. * Fugiet
25 arma ferrea, & irruet in arcum ę reũ: * Gla-
dius deductus & egrediens de vagina sua,
& fulgurans in amaritudine sua. Vadẽt &
26 venient super eum horribiles: * Omnes te-
nebræ abscõditæ sunt in occultis eius. De-
uorabit eum ignis qui non succenditur:
27 affligetur relictus in tabernaculo suo. * Re
uelabunt cæli iniquitatem eius, & terra
28 consurget aduersus eum. * Apertum erit
germen domus illius, detrahetur in die fu
29 roris Dei. * Hæc est pars hominis impij à
Deo, & hæreditas verborum eius à Deo.

תרגום

6 אין יִסַּק לְצֵית שְׁמַיָּא זְקֻפֵּה וְרֵישֵׁה לַעֲנָנָא יִמְטֵי׃ 7 הֵיךְ רַעֲיֵה לְעָלְמָא יְהוֹבֵד חָמוֹי יֵימְרוּן הָאן הוּא׃ 8 כְּחֶלְמָא יְטוּס וְלָא
יַשְׁכְּחֻנֵּה וְיִגְלֵי כַּחֲזוֹנָא דְלֵילְיָא׃ 9 עֵינָא דִסְקַרְתֵּה לָא תוֹסִיף וְלָא תוּב תִּסְכִּינֵּה אַתְרֵה׃ 10 בְּנוֹי יְרַעוּן בְּמִסְכֵּנִין וִידוֹי מְשַׁלְּמִין תְּקוֹף צַעְרֵה׃
11 גַּרְמוֹי אִתְמְלִיו חֵילְוֵה וּבַחֲדֵה עַל עַפְרָא תִּשְׁכַּב׃ 12 אִין תִּבְסַם בְּפֻמֵּיהּ בִּישְׁתָּא יִמְנְעִינָּה תְּחוֹת לִישָׁנֵה׃ 13 יְחוּס עֲלָה וְלָא
יִשְׁבְּקִנָּה וִיכַסִּינָּה בִּמְצַע מוֹרִיגֵה׃ 14 מֵיכְלֵה בִּמְעוֹי מִתְהַפִּיךְ אִירְסָא דְחוּרְמָנָא בְּגַוֵּיהּ׃ 15 נִכְסִין דְּסַלְעַם וּפְלַט יָתֵהּ וּמִכְּרֵיסֵהּ
יְתָרְכִנֵּה אֱלָהּ׃ 16 רֵישֵׁי חֻרְמָנַיָּא יֵינִק תִּקְטְלִנֵּה לִשַׁן תַּנִּינַיָּא׃ 17 לָא יִזְכֵּי לְמֶחֱמֵי בִּטְיָפֵי נַהַרְוָתָא נַחֲלַיָּא דְמִדְבְּשָׁא וְלֵיוַאי׃
18 מֵתִיב לֵיעוּת וְלָא יִגְמַר כִּדְתְקֻפֵּה מִתְפָּרַג מִנֵּה וְלָא יְבוּעַ׃ 19 אֲרוּם רַעַע עִסְקָא דְמִסְכֵּנַיָּא בֵּיתָא אֲנַס וְלָא בְּנָא יָתֵהּ׃
20 אֲרוּם לָא יְדַע דִּיהֵא שְׁלֵיו בִּכְרֵיסֵהּ בְּגוּשְׁמֵהּ לָא יִשְׁתֵּיזִב׃ 21 לֵית דִּמְשֵׁיזֵב לְמֵיכְלֵהּ מְטוּל הֵיכְנָא לָא יוֹרִיךְ טוּבֵיהּ׃
22 כַּר תִּתְמְלִי סַאֲתֵיהּ יִתְפְּרַע מִנֵּה כָּל יְדָא דְלָעֵי תֵּיתִינֵּה׃ 23 יְהֵא לְמִמְלֵי כְּרֵיסֵהּ יְגָרֵי בֵּהּ תְּקוֹף רֻגְזֵהּ וְיַחִית עֲלוֹי מִטְרָא דְפֻרְעֲנוּת
בִּקְרָבֵהּ׃ 24 יֶעְרוֹק מִזַּיְנֵי קְרָבָא דְפַרְזְלָא תְּשַׁלְחֲפִנֵּה קַשְׁתָּא דְכַרְכּוּמָא׃ 25 שְׁלַף וּנְפַק מִתֵּיקָא וּבָרְקָא בִּמְרִירָתֵהּ וִיהַלֵּךְ עֲלוֹהִי דְחִילַיָּא׃
26 כָּל חֲשׁוֹךְ טְמִיעַ לְטַשְׁיוּתֵיהּ תְּגַמְּרִנֵּה נוּר גֵּהִנָּם דְּלָא נְפִיחַ יִשְׁרֵי מְשֵׁיזִב בְּמַשְׁכְּנֵהּ׃ 27 יְפַרְסְמוּן אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא סָרְחָנֵהּ וְדַיְרֵי
אַרְעָא יְקוּמוּן לְמַבְאָשָׁא לֵהּ׃ 28 יְטַלְטֵל עִיבּוּר בַּיְתֵהּ מִשְׁחֵהּ וְחַמְרֵהּ מִזְדַּלְפִין בְּיוֹם רֻגְזֵהּ׃ 29 דֵּין חוּלַק בַּר נַשׁ רַשִּׁיעָא מִן קֳדָם יְיָ וְאַחְסָנַת
מֵימְרֵהּ מִן קֳדָם אֱלָהּ׃

‡ *Si aſcenderint in cælum eius dona, & ſa-* 6
crificium eius nubes attigerit: quando enim vi-
deatur iam firmatum eſſe, ‡ *tunc in finem peri-* 7
bit, at qui cognouerant eum, dicent, Vbi eſt?

‡ *Sicut inſomnium quod auolauit non inue-* 8
nietur; volauit autem ſicut viſio nocturna.

‡ *Oculus aſpexit, & non addet, & non am-* 9
plius aduertet eum locus ſuus: ‡ *Filios eius* 10
perdant minores, manus eius vrant dolores.

‡ *Oſſa eius repleta ſunt adoleſcentia eius, &* 11
cum eo in tumulo terræ dormient. ‡ *Si dulcis* 12
fuerit in ore eius malitia, abſcondet eam ſub lin-
gua ſua. ‡ *Non parcet ei, & non derelinquet* 13
eam. & congregabit eam in medio gutturis ſui.

‡ *Et non poterit adiuuare eum. fel aſpidis in* 14
vtero eius: ‡ *Diuitiæ iniuſtæ congregatæ e-* 15
uomentur de domo eius; extrahat eum angelus.

‡ *Furorem autem draconum ſugat, occidat* 16
autem eum lingua ſerpentis. ‡ *Non videat* 17
mulſionem paſtorum, neque paſcua mellis &
butyri. ‡ *In vana & inania laborauit. di-* 18
uitias de quibus non guſtabit. ſicut caro ner-
uoſa quæ non manditur, quæ non bibitur.

‡ *Multorum enim impotentum domos fre-* 19
git. tabernaculum autem rapuit, & non ex-
ſtruxit. ‡ *Non eſt eius ſalus facultatibus,* 20
in deſiderio ſuo non ſaluabitur.

‡ *Non ſunt reliquiæ cibis eius, propter hoc* 21
non florebunt eius bona. ‡ *Cùm autem vi-* 22
deatur iam ſaturatus eſſe, arctabitur; omnis au-
tem neceſſitas ſuper eum veniet. ‡ *Si quo-* 23
modo impleuerit ventrem ſuum, immittat in
eum furorem iræ, lauet in eum dolores: ‡ *Et non* 24
ſaluetur de manu ferri, vulneret eum arcus æ-
neus. ‡ *Prætereat autem per os eius ſagitta,* 25
ſtellæ autem in tabernaculis eius. deambulent in
eo timores: ‡ *Omnes autem tenebræ ei per-* 26
maneant. deuoret autẽ eũ ignis qui non incendi-
tur, vexet autem eius aduena domũ: ‡ *Reuelet* 27
autem eius cælum iniquitates, terra autem in-
ſurgat ei. ‡ *Inundet domum eius perditio in fi-* 28
nem, dies iræ ſuperueniat ei. ‡ *Hæc pars ho-* 29
minis impij à Domino, & poſſeſſio eorum quæ
ſunt ei à ſpeculatore.

6 ‡ ἐὰν ἀναβῇ εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ τὰ δῶρα, ἡ θυσία αὐτοῦ
7 νεφῶν ἅψῃ. ὅταν γὰρ δοκῇ ἤδη ἐστηρίχθαι· ‡ τότε εἰς
τέλος ἀπολεῖται. καὶ οἱ εἰδότες αὐτὸν ἐροῦσι ποῦ ἐστιν;
8 ‡ ὥσπερ ἐνύπνιον ἐκπεταθεὶς δὲ μὴ εὑρεθῇ, ἔπτη δὲ ὥσπερ
9 φάσμα νυκτερινόν. ‡ ὀφθαλμὸς παρέβλεψε, καὶ δὲ προσθήσει, καὶ οὐκ ἔτι προσνοήσει αὐτὸν ὁ τόπος αὐτοῦ.
10 ‡ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ὀλέσαισαν ἥττονες, αἱ χεῖρες αὐτοῦ πεζεύσαισαν ὀδυνώας.
11 ‡ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ
12 ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται. ‡ ἐὰν γλυκανθῇ ἐν στόματι αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσαν αὐτοῦ.
13 ‡ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν. καὶ συ-
14 νάξει αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ λαρυγγος αὐτοῦ. ‡ καὶ οὐ μὴ δυνηθῇ βοηθῆσαι αὐτῷ. χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
15 ‡ πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται ἐξ οἰ-
16 κίας αὐτοῦ ἐξελκύσαι αὐτὸν ἄγγελος. ‡ θυμὸν δρακόντων θηλάσεται, ἀπόλοι δὲ αὐτὸν γλῶσσα ὄφεως.
17 ‡ μὴ ἴδοι ἄμελξιν νομάδων, μὴ δὲ νομὰς μέλιτος καὶ
18 βουτύρου. ‡ εἰς κενὰ καὶ μάταια ἐκοπίασε. πλοῦτον ἐξ οὗ οὐ γεύσεται. ὥσπερ σὴψ δαπάνης, ἀκα-
19 τάπαυστος. ‡ πολλῶν γὰρ δυνατῶν οἴκους ἔθλασε. δίαι-
20 ταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν. ‡ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ σωτηρία τῶν ὑπαρχόντων, ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.
21 ‡ οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τῶν βρωμάτων αὐτοῦ, διὰ τοῦτο
22 οὐκ ἀνθήσει αὐτοῦ τὰ ἀγαθά. ‡ ὅταν δὲ δοκῇ ἤδη πεπληρῶσθαι θλιβήσεται, πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἐπ' αὐτὸν ἐπελθύ-
23 σεται. ‡ εἴπως πλησθῶσι γαστέρα αὐτοῦ, ἐπαποστείλαι ἐπ' αὐτὸν θυμὸν ὀργῆς, νίψαι ἐπ' αὐτὸν ὀδυνώας.
24 ‡ καὶ οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χειρὸς σιδήρου, τρῶσαι αὐτὸν τόξον χάλκειον.
25 ‡ διέλθοι δὲ διὰ στόματος αὐτοῦ βέλος, ἀστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτοῦ. φοβηθήσεται ἐπ' αὐτῷ
26 φόβοι· ‡ πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομένει. κατέδεται δὲ αὐτὸν πῦρ ἄκαυστον, κακώσει δὲ αὐτοῦ ἐπήλυτον τὸν οἶ-
27 κον. ‡ ἀναλύψει δὲ αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς τὰς ἀδικίας, γῆ δὲ ἐπαναστήσεται αὐτῷ.
28 ‡ ἐκκλύσει τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπώλεια εἰς τέλος, ἡμέρᾳ
29 ὀργῆς ἐπέλθοι αὐτῷ. ‡ αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου, καὶ κτῆμα ὑπαρχόντων αὐτῷ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Si aſcenderit verſus cælum erectio eius, & caput eius ad nubes pertigerit: [7] Sicut ſtercus eius in æternum peribit: videntes eum, dicent, Vbi eſt? [8] Sicut ſomnium auolabit, nec inuenietur; & tranſmigrabit ſicut viſio noctis. [9] Oculus qui eum intuebatur, non adiiciet eum *videre*, nec aſpiciet eum vltra locus eius. [10] Filij eius placabunt pauperes, & manus eius reſtituent fortitudinem tribulationis ſuæ. [11] Oſſa eius impleta ſunt fortitudine ſua, & cum eo in puluere dormiet. [12] Si dulce fuerit in ore eius malum, continebit illud ſub lingua ſua. [13] Parcet illi, & non derelinquet illud, & operiet illud in medio gutturis ſui. [14] Cibus illius in vtero eius vertetur, venenum aſpidis in medio eius. [15] Subſtantias quas deuorauit euomet, & de ventre eius eiiciet eas Deus. [16] Capita aſpidum ſuget: occidet eum lingua draconum. [17] Non erit dignus vt videat riuos fluminum, torrentes mellis & butyri. [18] Reddet laborem & non perficiet: cùm fortitudo eius immutata fuerit ab eo, non exultabit. [19] Quoniam confregit negocium pauperum; domum rapuit, & non ædificauit eam. [20] Quia non ſciuit quòd eſſet quietus in ventre ſuo, in corpore ſuo non liberabitur. [21] Nihil eſt quod remaneat de cibo eius: propterea non expectabit bonum ſuum. [22] Cùm impleta fuerit menſura eius, vindictam ſumet ab eo: omnis manus laborantis veniet ei. [23] Cùm fuerit ad implendum ventrem eius, mittet in eum furorem iracundiæ ſuæ, & demittet ſuper eum pluuiam vltionis in bello ſuo. [24] Fugiet arma bellica ferrea, confodiet eum arcus æreus. [25] Euaginauit, & eductus eſt *gladius* de vagina, & fulgurat in fel eius, inuadent ſuper eum terrores. [26] Omnes tenebræ abſconditæ ſunt in occultis eius: conſumet eum ignis gehennæ qui non eſt ſufflatus: habitabit qui euaſerit in tabernaculo eius. [27] Manifeſtabunt angeli excelſi iniquitatem eius, & habitatores terræ conſurgent vt malefaciant ei. [28] Transferetur frumentum domus illius: oleum & vinum eius defluent in die furoris eius. [29] Hæc eſt pars filij hominis impij à facie Domini, & hæreditas verbi eius à facie Dei.

כא

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

1 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם׃

3 * שָׂאוּנִי וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר וְאַחַר דַּבְּרִי תַּלְעִיג׃

4 * הֶאָנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר רוּחִי׃

5 * פְּנוּ־אֵלַי וְהָשֵׁמּוּ וְשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה׃

6 * וְאִם־זָכַרְתִּי וְנִבְהָלְתִּי וְאָחַז בְּשָׂרִי פַּלָּצוּת׃

7 * מַדּוּעַ רְשָׁעִים יִחְיוּ עָתְקוּ גַם־גָּבְרוּ חָיִל׃

8 * זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם עִמָּם וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם׃

9 * בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם׃

10 * שׁוֹרָו עִבַּר וְלֹא יַגְעֵל תְּפַלֵּט פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל׃

11 * יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֹוְלֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יִרְקֹדוּן׃

12 * יִשְׂאוּ בְתֹף וְכִנּוֹר וְיִשְׂמְחוּ לְקוֹל עוּגָב׃

13 * יְבַלּוּ בַטּוֹב יְמֵיהֶם וּרְגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ׃

14 * וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ׃

15 * מַה־שַּׁדַּי כִּי־נַעַבְדֶנּוּ וּמַה־נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע־בּוֹ׃

16 * הֵן לֹא בְיָדָם טוּבָם עֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃

17 * כַּמָּה נֵר־רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְיָבֹא עֲלֵימוֹ אֵידָם חֲבָלִים יְחַלֵּק בְּאַפּוֹ׃

18 * יִהְיוּ כְתֶבֶן לִפְנֵי רוּחַ וְכִמֹץ גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃

19 * אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לִבְנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע׃

20 * יִרְאוּ עֵינָו כִּידוֹ וּמֵחֲמַת שַׁדַּי יִשְׁתֶּה׃

21 * כִּי מַה־חָפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חֻצָּו׃

22 * הַלְאֵל יְלַמֵּד־דָּעַת וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט׃

23 * זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תְּמוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵיו׃

CAP. XXI.

1 RESpondens autem Iob, dixit:
2 *Audite quęso sermones meos,& agite Mat. 3.a
3 pœnitentiam. *Sustinete me vt ego loquar,& pòst mea,si videbitur,verba ridete.
4 *Nunquid contra hominem disputatio mea est, vt meritò non debeam cōtristari?
5 *Attendite me & obstupescite,& supponite digitum ori vestro. *Et ego quando recordatus fuero pertimesco,& concu-
7 tit carnem meam tremor. *Quare ergo impij viuunt, subleuati sunt confortatiq; Hie. 12.a Abac.1.a
8 diuitiis? *Semen eorum permanet coram eis, propinquorum turba & nepotum in
9 conspectu eorum. *Domus eorum securæ sunt & pacatæ, & non est virga Dei su-
10 per illos. *Bos eorum concepit,& non B abortiuit; vacca peperit, & non est priua-
11 ta fœtu suo. *Egrediuntur quasi greges paruuli eorum, & infantes eorum ex-
12 ultant lusibus. *Tenent tympanum & citharam, & gaudent ad sonitum orga-
13 ni. *Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad infernum descendunt.
14 *Qui dixerunt Deo: Recede à nobis,& scientiam viarum tuarum nolumus.
15 *Quis est omnipotens vt seruiamus ei? & quid nobis prodest si orauerimus il-
16 lum? *Veruntamen quia non sunt in manu eorum bona sua, consilium impiorum
17 longè sit à me. *Quotiens lucerna im- Pro.24.c
piorum extinguetur,& supernenier eis in-C undatio, & dolores diuidet furoris sui.
18 *Erunt sicut paleę ante faciem venti,&
19 sicut fauilla quam turbo dispergit. *Deus seruabit filiis illius dolorem patris,& cùm
20 reddiderit, tunc sciet. *Videbunt oculi eius interfectionē suam, & de furore om-
21 nipotentis bibet. *Quid enim ad eum pertinet de domo sua pòst se? & si nume-
22 rus mensium eius dimidietur. *Nunquid Deum docebit quispiam, qui excelsos iu-
23 dicat? *Iste moritur robustus & sanus, dives & fœlix.

תרגום

כא

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 שְׁמַעוּ וְקַבְּלוּ מִלָּתִי וּתְהֵי דָא תַּנְחֻמָתְכוֹן׃ 3 סְבָלוּנִי וַאֲנָא אֲמַלֵּל וּמְבָתַר כֵּן דְּמַלֶּלֶת תְּרַחֲכוּן׃
4 הָא בְרַם אֲנָא לְבַר נַשׁ מִלָּתִי וְאִין מָה דֵין לָא תִּתְעַיַּק רוּחִי׃ 5 אִתְפְּנוּ לְוָתִי וּשְׁתָקוּ וְשַׁוִּין אַיְדָא עַל פֻּמָּא׃ 6 וְאִין דְּכָרֵת וְאִתְבַּהֲלֵת
וַאֲחַד בְּשָׂרִי רְחֵיתָא׃ 7 מָה דֵין רַשִׁיעַיָּא יְחִין אִתְקְפוּ לַחֲדָא קְנוֹ נִכְסִין׃ 8 בְּנֵיהוֹן מְכָנִן קֳדָמֵיהוֹן עִמְּהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן לְמֶחֱמֵיהוֹן׃
9 בָּתֵּיהוֹן שְׁלָמָא מִדְּלֵית דְּלוּחָא וְלֵית מְחַת אֱלָהּ עֲלֵיהוֹן׃ 10 תּוֹרֵיהּ מַבְטִין וְלָא יַפְקְטַן תְּשֵׁיזֵיב תּוֹרְתֵיהּ וְלָא תַּחְכֵּל׃ 11 יְשַׁדְּרוּן
בְּעָנָא טַלְיֵהוֹן וְרוּבְיֵהוֹן יְטַפְּזוּן׃ 12 שְׁלוֹן בְּתוּפִין וְכִינָרִין וְיֵחְדוּן לְקַל אַבּוּבָא׃ 13 גְּמִרִין בְּטָבָא יוֹמֵיהוֹן וּבְמַרְגִּיעָא קְבוּרָא נָחְתִין׃
14 וַיֵּימְרִין לֶאֱלָהּ זוּר מִנָּנָא וּלְמֶחְכַּם אָרְחָתָךְ לָא צְבִינָא׃ 15 מָה שַׁדַּי אֲרוּם נְפַלְחִנֵּהּ וּמָה צְרוֹךְ אִית אֲרוּם נְצַלֵּי בְּמֵימְרֵהּ׃
16 הָא לָא אִשְׁתַּדַּר בִּידֵיהוֹן טוּבֵיהוֹן מְלֵכַת רַשִׁיעֵי רַחֲקַת מִנִּי׃ 17 כְּמָה שַׁרְגָא דְרַשִׁיעֵי יִטְפֵי וְיֵיתֵי עֲלֵיהוֹן תַּבְרֵיהוֹן עַדְבִין יְפַלֵּג בְּרֻגְזֵהּ׃
18 יְהוֹן כְּתִבְנָא קֳדָם זַעְפָּא וּכְמוֹזָא דִּיסַטְּלִנֵּהּ עֲלְעוּלָא׃
19 אֱלָהּ יִטְשֵׁי לִבְנוֹי צַעֲרֵהּ וְיִפְרַע לְוָתֵהּ וְיִדַּע׃ 20 יֶחֱמוּן עֵינוֹי תָּבְרֵהּ וּמֵרְגְּזֵהּ דְּשַׁדַּי יִשְׁתֵּה׃
21 אֲרוּם מָה רְעוּתֵהּ בְּבֵיתֵהּ בַּתְרוֹי וּמְנִין יַרְחוֹי אִתְפְּלִיגוּ׃ 22 הַאֶפְשַׁר דְּלֶאֱל יַלִּיף מַנְדְּעָא וְהוּא שְׁמֵי מְרוֹמָא דָאֵן׃
23 דֵּין יְמוּת בְּתֻקְפֵּיהּ שְׁלִימוּתֵהּ כֻּלֵּהּ שַׁלְאֲנָן וְשָׁלֵיו׃

CAP. XXI.

RESpondens autem Iob dicit:
1 * Audite, audite meos sermones, vt sit
2 mihi à vobis hæc consolatio.
3 * Sustinete me, ego autem loquar; posteà non
4 deridebitis me. * Quid enim? nunquid hominis
mea redargutio? aut cur non irascar?
5 * Cùm inspexeritis in me, stuporem habete,
6 manum ponentes in maxilla. * Si autem enim
recordatus fuero, studui; habent autem meas
carnes dolores. * Quare impij viuunt, se-
7 nes facti sunt autem & in diuitiis?
8 * Semen eorum secundùm animam, at filij
eorum in oculis. * Domus eorum rectæ stant,
9 timor autem nequaquam; flagellum autẽ à Do-
mino non est in eis. * Bos eorum non fecit
10 abortiuum, saluata est autem eorum in vtero
habens & non offendit. * Manent autem
11 sicut oues perpetuæ, at pueri eorum illudunt.
12 * Sumentes psalterium & citharam, et gau-
dent voce psalmi. * Consummauerunt autem
13 in bonis vitam suam, in autem requie inferni
dormierunt.
14 * Dicit autem Domino: Recede à me, vias
tuas scire non volo: * Quid omnipotens,
15 quoniam seruiemus ei? & quæ vtilitas, quo-
niam obuiabimus ei? * In manibus enim
16 non fuerunt ei bona, opera autem impiorum nõ
aspicit. * Veruntamen & impiorum lu-
17 cerna extinguetur: superueniet autem eis sub-
uersio; dolores autem eos habebunt à furore.
18 * Erunt autem sicut paleæ ante ventum, aut
sicut puluis quem abstulit turbo.
19 * Deficiant filios facultates eius, retribuet
ad eum & cognoscet.
20 * Videant oculi eius suam interfectionem,
ab autem Domino non saluetur:
21 * Quoniam voluntas eius in domo eius cum
eo, & numeri mensium eius diuisi sunt.
22 * Nunquid non Dominus est qui docet in-
tellectum & scientiam, ipse autem sapientes
discernet? * Iste autem morietur in po-
23 tentia stultitiæ suæ, totus autem bene affectus
& abundans.

καί.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει·
2 * ἀκούσατε ἀκούσατέ μου τῶν λόγων, ἵνα ἦ μοι παράκλησις
3 αὕτη ἡ παράκλησις. * ἄρατέ με, ἐγὼ δὲ λαλήσω, εἶτ' ἐκα-
4 ταγελάσετέ μου. * τί γάρ; μὴ ἀνθρώπου μου ἡ ἔλεγξις;
ἢ διατί οὐ θυμωθήσομαι;
5 * εἰσβλέψαντες εἰς ἐμὲ θαῦμα ἔχετε, χεῖρα θεν-
6 τες ἐπὶ σιαγόνι. * ἐὰν δὲ μνησθῶ, ἐσπούδακα·
ἔχουσι δέ μου τὰς σάρκας ὀδυνῶν.
7 * διατί ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαίωνται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ;
8 * ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχήν, τὰ δὲ τέκνα αὐτῶν ἐν
ὀφθαλμοῖς.
9 * οἶκοι αὐτῶν ἀσφαλεῖς, φόβος δὲ οὐδαμοῦ, μά-
στιξ δὲ παρὰ κυρίου οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς.
10 * ἡ βοῦς αὐτῶν οὐκ ὠμοτόκησεν, διεσώθη δὲ αὐτῶν ἐν
γαστρὶ ἔχουσα καὶ οὐκ ἔσφηλεν.
11 * μιμοῦνται δὲ ὥσπερ πρόβατα αἰώνια, τὰ δὲ παιδία αὐ-
12 τῶν παραπαίζουσιν. * ἀναλαβόντες ψαλτήριον
καὶ κιθάραν, καὶ ἀφθαίνου φωνῇ ψαλμοῦ.
13 * συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀνα-
παύσει ᾅδου κοιμήθησαν.
14 * λέγει δὲ κυρίῳ, ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, ὁδοὺς σου εἰδέναι οὐ
15 βούλομαι. * τίς ὁ δούλεύσομεν αὐτῷ; καὶ
τίς ὠφέλεια, ὅτι ἀπαντήσομεν αὐτῷ;
16 * ἐν χερσὶ γὰρ οὐκ εἰσὶν αὐτῷ τὰ ἀγαθά, ἔργα δὲ ἀσεβῶν
17 οὐκ ἐφορᾷ. * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἀσεβῶν λύχνος
σβεσθήσεται, ἐπελεύσεται δὲ αὐτοῖς ἡ καταφθορά, ὠδῖνες δὲ
αὐτοὺς ἕξουσιν ἀπὸ ὀργῆς.
18 * ἔσονται δὲ ὥσπερ ἄχυρα κατὰ πνεύμου, ἢ ὥσπερ κο-
νιορτὸς ὃν ὑφείλετο λαίλαψ.
19 * ἀπολείποι υἱοὺς ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἀνταποδώσει κατὰ
20 αὐτὸν καὶ γνώσεται. * ἴδοισαν δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
τὴν αὐτοῦ σφαγήν, ἀπὸ δὲ κυρίου μὴ διασωθείη·
21 * ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀ-
ριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διηρέθησαν.
22 * πότερον οὐχ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπι-
στήμην, αὐτὸς δὲ σοφοὺς διακρινεῖ;
23 * οὗτος δὲ ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἀφροσύνης αὐτοῦ, ὅ-
λος δὲ ὑπαθῶν καὶ εὐηνῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXI.

ET respondit Iob, & dixit: [1] Audite & suscipite verbum meum, & sit hoc consolationes vestræ. [2] Sustinete me, & ego loquar, & postquàm locutus fuero, ridebis. [3] Ecce profectò ego ad filium hominis sermonem meum *facio*: & si ita est, quare non angustiabitur spiritus meus? [4] Aspicite ad me, & tacete, & ponite manum super os.
[5] Et si ego recordatus fuero, conturbatus sum, & apprehendit carnem meam tremor. [6] Quare impij viuunt, confortati sunt valdè, & possederunt diuitias? [7] Filij eorum præparati sunt coram eis, cum eis, & filij filiorum suorum, videntibus illis.
[8] In domibus eorum est pax absque timore, & non est plaga Dei super eos. [9] Taurus eius ingrauidat, nec in irritum iaciunt semen; parit vacca eius, nec facit abortiuum. [10] Mittunt sicut oues paruulos suos, & pueri sui saltiunt.
[11] Portant tympana & citharas, & lætantur ad vocem organi. [12] Consumunt in bono dies suos, & in momento ad sepulchrum descendunt. [13] Et dicunt Deo: Recede à nobis, & scire vias tuas nolumus. [14] Quid est omnipotens vt seruiamus ei, & quæ erit vtilitas si orauerimus verbum eius? [15] Ecce non missum est in manum eorum bonum ipsorum: consilium impiorum longè est à me. [16] Quoties lucerna impiorum extinguetur, & veniet super eos interitus eorum: sortes diuidet in furore suo. [17] Erunt sicut palea ante ventum; & sicut stipula quam tulit turbo. [18] Deus abscondet filiis suis tribulationem eius, & vltionem reddet ei, vt sciat. [19] Videbunt oculi eius interitum suum, & de ira omnipotentis bibet. [20] Quæ est enim voluntas eius in domo sua post se? & numerus mensium eius diuisus est. [21] Nunquid Deum potest aliquis docere scientiam? & ipse cælos excelsos iudicat. [22] Iste morietur in fortitudine integritatis suæ totus quietus & pacificus.

24 * עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלָב וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה׃
25 * וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא אָכַל בַּטּוֹבָה׃
26 * יַחַד עַל־עָפָר יִשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם׃
27 * הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וּמְזִמּוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ׃
28 * כִּי תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵית־נָדִיב וְאַיֵּה אֹהֶל מִשְׁכְּנוֹת
רְשָׁעִים׃
29 * הֲלֹא שְׁאֶלְתֶּם עוֹבְרֵי דָרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא
תְנַכֵּרוּ׃
30 * כִּי לְיוֹם אֵיד יֵחָשֶׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ׃
31 * מִי־יַגִּיד עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא־עָשָׂה מִי
יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
32 * וְהוּא לִקְבָרוֹת יוּבָל וְעַל־גָּדִישׁ יִשְׁקוֹד׃
33 * מָתְקוּ־לוֹ רִגְבֵי נַחַל וְאַחֲרָיו כָּל־אָדָם יִמְשׁוֹךְ
וּלְפָנָיו אֵין מִסְפָּר׃
34 * וְאֵיךְ תְּנַחְמוּנִי הָבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל׃

כב

1 * וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּמָנִי וַיֹּאמַר׃
2 * הַלְאֵל יִסְכָּן־גָּבֶר כִּי־יִסְכֹּן עָלֵימוֹ מַשְׂכִּיל׃
3 * הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם־בֶּצַע כִּי־תַתֵּם
דְּרָכֶיךָ׃
4 * הֲמִיִּרְאָתְךָ יֹכִיחֶךָ יָבוֹא עִמְּךָ בַּמִּשְׁפָּט׃
5 * הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין־קֵץ לַעֲוֹנוֹתֶיךָ׃
6 * כִּי־תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם וּבִגְדֵי עֲרוּמִים תַּפְשִׁיט׃
7 * לֹא־מַיִם עָיֵף תַּשְׁקֶה וּמֵרָעֵב תִּמְנַע לָחֶם׃
8 * וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וּנְשׂוּא פָנִים יֵשֶׁב בָּהּ׃
9 * אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם וּזְרֹעוֹת יְתֹמִים יְדֻכָּא׃
10 * עַל־כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פַּחִים וִיבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאוֹם׃
11 * אוֹ־חֹשֶׁךְ לֹא תִרְאֶה וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָ׃
12 * הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים
כִּי־רָמוּ׃

24 * Viscera eius plena sunt adipe, & me-
25 dullis ossa illius irrigãtur. * Alius verò mo-
ritur in amaritudine animæ suæ absq; vl-
26 lis opibus: * Et tamẽ simul in puluere dor-
27 mient, & vermes operient eos. * Certè no-
D ui cogitationes vestras, & sententias con-
28 tra me iniquas. * Dicitis enim: Vbi est do-
mus principis, & vbi tabernacula impio-
29 rum? * Interrogate quemlibet de viato-
ribus, & hæc eadem illum intelligere co-
30 gnoscetis. * Quia in diem perditionis
seruatur malus, & ad diẽ furoris ducetur.
31 * Quis arguet coram eo viam eius? &
32 quæ fecit quis reddet illi? * Ipse ad se-
pulchra ducetur, & in congerie mortuo-
33 rum vigilabit. * Dulcis fuit glareis Cocyti,
& post se omnem hominem trahet, & an-
34 te se innumerabiles. * Quomodo igitur
consolamini me frustrà, cùm responsio ve-
stra repugnare ostensa sit veritati?

CAP. XXII.

1 RESpondens autem Eliphaz Themani-
2 tes dixit: * Nunquid Deo comparari
potest homo, etiam cùm perfectæ fuerit
3 scientiæ? * Quid prodest Deo si iustus
fueris, aut quid ei confers, si immaculata
4 fuerit via tua? * Nunquid timens ar-
guet te, & veniet tecum in iudicium?
5 * Et non propter malitiam tuam pluri-
mam, & infinitas iniquitates tuas?
6 * Abstulisti enim pignus fratrum tuo-
rum sine causa, & nudos spoliasti vestibus.
7 * Aquam lasso non dedisti, & esurienti
8 subtraxisti panem. * In fortitudine bra-
B chij tui possidebas terram, & potentissi-
9 mus obtinebas eam. * Viduas dimisisti
vacuas, & lacertos pupillorum commi-
10 nuisti. * Propterea circumdatus es la-
queis, & conturbat te formido subita.
11 * Et putabas te tenebras non visurum,
& impetu aquarum inundantium non op
12 pressum iri. * An cogitas quòd Deus
excelsior cælo sit, & super stellarum verti-
cem sublimetur?

תרגום

24 בִּיזוֹי אִתְמְלִיו חֶלְבָּא וּמוֹקְרָא דְגַרְמוֹי פַּטִּים׃ 25 וְדֵין יְמוּת בְּנַפְשָׁא מְרִירָא וְלָא אֲכַל בְּטָבְתָּא 26 כַּחֲדָא עַל עַפְרָא שָׁכְבִין
וְרָחְשָׁא תַּחְפֵּי עֲלֵיהוֹן׃ 27 הָא גַלְיָן קוֹמוֹי מַחְשְׁבָתְכוֹן וְזִמְיוֹנִין דַּעֲלַי תַּחְשְׁלוּן׃ 28 אֲרוּם תֵּימְרוּן אֵן בֵּית אַרְכּוֹנָא וְאֵן פְּרִיסָא דְמַשְׁכְּנֵי
רַשִׁיעַיָּא׃ 29 הֲלָא שְׁיִילְתּוּן עָדֵי אָרְחָא וְסִמַּיוּנֵיהוֹן לָא תִשְׁתְּמוֹדְעוּן׃ 30 אֲרוּם לְיוֹם תְּבָרָא יִתְמְנַע בִּישׁ לְיוֹם רֻגְזָתָא יִתְעָלוּן׃
31 מַן יְחַוֵּי קוֹמוֹי אָרְחֵהּ וְהוּא עֲבַד מַן יְשַׁלֶּם לֵיהּ׃ 32 וְאִיהוּא לִקְבוּרָן יִתְעָל וְעַל גְּדִישָׁן נָעִיר׃ 33 בְּסִימוּ לֵהּ גַּרְגִּישָׁתָא דְנַחְלָא
וּבַתְרֵהּ כָּל בַּר נַשׁ יִנְגּוֹד וּקְדָמוֹי לֵית מִנְיָן׃ 34 וְאֵיךְ תְּנַחְמֻנַּנִי לְמָא וּתְיוּבַתְכוֹן אִישְׁתַּתַּר בְּכוֹן שִׁקְרָא׃

כב

1 וַאֲתִיב אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימַן וַאֲמַר׃ 2 הַאֶפְשַׁר דְּלֶאֱלָהּ יַלִּיף בַּר נַשׁ וְכַד יַלִּיף אֶפְשַׁר דַּעֲלֵיהוֹן מַשְׁגַּח׃ 3 הַעִסְקָא אִית לְשַׁדַּי
אֲרוּם תִּזְכֵּי וְאִין מַמּוֹן אֲרוּם תַּשְׁלִים אָרְחָתָךְ׃ 4 הֲמִדְּחַל מִנָּךְ יַכְסְנִנָּךְ יֵיתֵי עִמָּךְ בְּדִינָא׃ 5 הֲלָא עַל בִּישְׁתָּךְ דְּסַגִּיעָתָא וְלֵית סוֹף
לַעֲוָיָתָךְ׃ 6 אֲרוּם תְּמַשְׁכֵּן אַחָךְ מַגָּן וּלְבוּשִׁין דְּעַרְטוּלָאִין תַּשְׁלַח׃ 7 לָא מַיָּא מְשַׁלְּהֵי תַּשְׁקֵי וּמִן כָּפֵן תִּמְנַע לַחְמָא׃
8 וּגְבַר נִצְחָן דִּילֵיהּ אַרְעָא וּסְבִיר אַפִּין יִתֵּב בָּהּ׃ 9 אַרְמְלָן שְׁלַחְתָּא סְרִיקָתָא וְאֶדְרָעָת יְתִימֵי תְּשַׁפֵּף׃ 10 מְטוּל הֵיכְנָא חֲזַרְנוּתָךְ
פּוּחִין וִיבַהֲלִנָּךְ דְּלוּחָא בִּתְכֵף׃ 11 אוֹ בַּחֲשׁוֹךְ תִּשְׁרֵי וְלָא תָחֱמֵי וְסֻגְעַת מַיָּא תַּחְפִּינָךְ׃ 12 הֲלָא אֱלָהּ בְּגָבְהֵי שְׁמַיָּא וַחֲמֵי רֵישׁ כּוֹכְבַיָּא
אֲרוּם זְקִיפוּ׃

At viſcera eius plena adipe, medulla autem eius effluet. *Alius autem moritur ab amaritudine animæ ſuæ, cùm non comederit quippiam bonum.* *Simul autem in terra dormiunt, putredo autem eos operuit.*

Itaque noui vos, quoniam audacia incumbitis mihi. *Quoniam dicetis: Vbi eſt domus principis, & vbi eſt tegmen tabernaculorum impiorum?* *Interrogate prætereuntes viam, & ſigna eorum non alienabitis.*

Quoniam in diem perditionis ſubleuatur malus, in diem furoris eius ducetur.

Quis renunciabit in faciem eius viam eius? & ipſe fecit. quis retribuet ei? *Et ipſe ad ſepulchra ductus eſt, & in aceruo vigilauit.*

Dulces fuerunt ei ſilices torrentis, & poſt eum omnis homo abibit, & ante illum innumerabiles.

Quomodo autem mihi adiicietis inania? at me quieſcere à vobis nihil.

CAP. XXII.

RESpondens autem Eliphaz Themanites dicit: *Nunquid non Dominus eſt, docens intellectum & ſcientiam?* *Quid enim curæ eſt Domino, ſi tu fuiſti operibus irreprehenſibilis: nunquid vtilitas quoniam ſimplicem facies viam tuam:* *Aut rationem tui faciens redarguet te, & ſimul veniet tecum in iudicium?* *Nunquid non malitia tua eſt multa; innumerabilia autem tua ſunt peccata?*

Pignerabas autem à fratribus tuis fruſtrà, veſtimentum autem nudorum abſtuliſti:

Neque aqua ſitientes potaſti, ſed eſurientium ſubtraxiſti fruſtum panis.

Miratus es autem quorundam vultus, habitare autem feciſti pauperes in terra.

Viduas autem dimiſiſti vanas, pupillos autem afflixiſti.

Igitur circundauerunt te laquei, & vrſit te bellum indecens.

Lumen tibi tenebræ euaſit, dormientem autem aqua te operuit.

Nunquid non excelſa habitans aſpicit? at iniuria latos humiliauit?

24 *Τὰ ὀ ἔγκατα αὐτ πλήρη σέατος, μυελὸς ὀ αὐτ διακεῖται.*
25 *ὁ ὀ τελευτᾶ ὑπὸ πικρίας ψυχῆς αὐτ, οὐ φαγὼν ἀγαθόν.*
26 *ὁμοθυμαδὸν ὀ ἐπὶ γῆς κοιμῶνται, σαπρία ὀ αὐτοῦ ἐκάλυψεν.*
27 *ὡσεὶ οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμη ἐπίκειταί μοι.*
28 *ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστὶν οἶκος ἄρχοντος, καὶ ποῦ ἐστὶν ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν;*
29 *ἐρωτήσατε ὁδοπορευομένους ὁδόν, καὶ τὰ σημεῖα αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.*
30 *ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κατέχεται ὁ πονηρός, εἰς ἡμέραν ὀργῆς αὐτ ἀπαχθήσεται.*
31 *τίς ἀπαγγελεῖ ἐπὶ προσώπου αὐτ τὴν ὁδὸν αὐτ; καὶ αὐτὸς ἐποίησε. τίς αὐτῷ ἀποδώσει αὐτῷ,*
32 *καὶ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, καὶ ἐπὶ σωρῷ ἠγρύπνησεν.*
33 *ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες χειμάρρου, καὶ ὀπίσω αὐτ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, καὶ ἔμπροσθεν αὐτ ἀναρίθμητοι.*
34 *πῶς δέ μοι παραλέγεσθε κενά; τὸ δ' ἐμὲ καταπαύσαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.* κβ'.
1 *Ὑπολαβὼν ὁ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει,*
2 *πότερον οὐχὶ ὁ κύριός ἐστιν, ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην;*
3 *τί γὰρ μέλει τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦτα τοῖς ἔργοις ἄμεμπτος, ἢ ὠφέλεια ὅτι ἁπλώσεις τὴν ὁδόν σου.*
4 *ἢ λόγον σου ποιούμενος ἐλέγξει σε, καὶ συνδικάζεταί σοι εἰς κρίσιν;*
5 *πότερον οὐχὶ ἡ κακία σου ἐστὶ πολλή, καὶ ἀναρίθμητοι δέ σου εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι;*
6 *ἐπηρεάζεις ὀ τὸν ἀδελφόν σου διακενῶς, ἀμφίασιν ὀ γυμνῶν ἀφείλου.*
7 *ἀ ὀ ὕδωρ διψῶντας ἐπότισας, ἀλλὰ πεινώντων ἐξέρησας ψωμόν.*
8 *ἐθαύμασας ὀ ἰνῶν πρόσωπα, ᾤκισας ὀ πλουσίους ἐπὶ γῆς.*
9 *χήρας ὀ ἐξαπέστειλας κενάς, ὀρφανοὺς δὲ ἐκάκωσας.*
10 *διὰ τοῦτο κυκλώσαί σε παγίδες, καὶ ἐπτοήθησέ σε πόλεμος ἄξιος.*
11 *ἢ φῶς σοι σκότος ἀπέβη, κοιμηθήσῃ δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυψε.*
12 *μὴ οὐχὶ ὁ θεὸς ὑψηλὰ ναιόντων ἐφορᾷ, σὺ ὀ ὕβρει φερομένους ἐταπείνωσε;*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Mulctra eius plena ſunt lacte, & medulla oſſium eius pinguis eſt. [25] Et iſte morietur amaro animo, & non comedit in bonis. [26] Simul in puluere dormiunt, & vermis operit eos. [27] Ecce manifeſtæ ſunt coram me cogitationes veſtræ, & machinationes quas ſuper me cogitatis. [28] Dicitis enim: Vbi eſt domus principis, & vbi eſt tentorium tabernaculorum impiorum? [29] Nonne interrogaſtis tranſeuntes viam, & ſigna eorum non cognoſcetis? [30] Quoniam in diem interitus reſeruatur malus, in diem quo furores inducentur. [31] Quis annunciabit coram eo viam ſuam, & quod ipſe fecit quis reddet illi? [32] Ipſe enim ad ſepulchra ducetur, & ſuper congeriem vigilabit. [33] Dulces fuerunt ei glebæ torrentis, & poſt ſe omnes filios hominum trahet, & ante ſe innumerabiles. [34] Et quomodo conſolamini me fruſtrà, cùm reſponſio veſtra remaneat in vobis falſa?

CAP. XXII.

ET reſpondit Eliphaz qui erat de Theman, & ait: [2] Nunquid Deum poteſt docere filius hominis? & ſi docuerit, nunquid ad ea prouidebit? [3] Quid emolumenti eſt omnipotenti ſi iuſtus fueris? & quid lucri ſi perfectas reddideris vias tuas? [4] Nunquid propter timorem tuum arguet te, & veniet tecum in iudicium? [5] Nonne propter malitiam tuam quæ multa eſt, & non eſt finis iniquitatibus tuis? [6] Quoniam pignorabas fratres tuos ſine cauſa, & veſtibus nudos ſpoliaſti. [7] Non propinaſti aquam laſſo, & à famelico prohibebas panem. [8] Et viro vincenti ſua eſt terra, & aſpectabilis vultu habitabit in ea. [9] Viduas dimiſiſti vacuas, & brachia pupillorum contriuiſti. [10] Propterea in circuitu tuo ſunt laquei, & conturbat te timor repentinus. [11] Aut in tenebris habitabis & non videbis, & multitudo aquarum operiet te. [12] Nonne Deus eſt in altitudine cæli? & vide verticem ſtellarum quoniam eleuatæ ſunt.

13 * וְאָמַרְתָּ מַה־יָּדַע אֵל הַבְעַד עֲרָפֶל יִשְׁפּוֹט׃
14 * עָבִים סֵתֶר־לוֹ וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג שָׁמַיִם
יִתְהַלָּךְ׃
15 * הַאֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמוֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־אָוֶן׃
16 * אֲשֶׁר־קֻמְטוּ וְלֹא־עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם׃
17 * הָאֹמְרִים לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וּמַה־יִּפְעַל שַׁדַּי לָמוֹ׃
18 * וְהוּא מִלֵּא בָתֵּיהֶם טוֹב וַעֲצַת רְשָׁעִים
רָחֲקָה מֶנִּי׃
19 * יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג־לָמוֹ׃
20 * אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ׃
21 * הַסְכֶּן־נָא עִמּוֹ וּשְׁלָם בָּהֶם תְּבוֹאַתְךָ טוֹבָה׃
22 * קַח־נָא מִפִּיו תּוֹרָה וְשִׂים אֲמָרָיו בִּלְבָבֶךָ׃
23 * אִם־תָּשׁוּב עַד־שַׁדַּי תִּבָּנֶה תַּרְחִיק עַוְלָה
מֵאָהֳלֶיךָ׃
24 * וְשִׁית־עַל־עָפָר בָּצֶר וּבְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר׃
25 * וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ׃
26 * כִּי־אָז עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנָּג וְתִשָּׂא אֶל־אֱלוֹהַּ פָּנֶיךָ׃
27 * תַּעְתִּיר אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ וּנְדָרֶיךָ תְשַׁלֵּם׃
28 * וְתִגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר׃
29 * כִּי־הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוָה וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁעַ׃
30 * יְמַלֵּט אִי־נָקִי וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ׃

כג

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * גַּם־הַיּוֹם מְרִי שִׂחִי יָדִי כָּבְדָה עַל־אַנְחָתִי׃
3 * מִי־יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ אָבוֹא עַד־תְּכוּנָתוֹ׃
4 * אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי אֲמַלֵּא תוֹכָחוֹת׃
5 * אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה־יֹּאמַר לִי׃
6 * הַבְרָב־כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי לֹא אַךְ־הוּא יָשֵׂם בִּי׃
7 * שָׂם יָשָׁר נוֹכַח עִמּוֹ וַאֲפַלְטָה לָנֶצַח מִשֹּׁפְטִי׃
8 * הֵן קֶדֶם אֶהֱלֹךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא־אָבִין לוֹ׃

13 *Et dicis: Quid enī nouit Deꝰ? & quasi ꝑ
14 caliginē iudicat. *Nubes latibulū eius. nec
C nostra cōsiderat, & circa cardines cæli ꝑā-
15 bulat. *Nūquid semitā seculorū custodire
16 cupis, quam calcauerunt viri iniqui? *Qui
sublati sunt añ tēpꝰ suū, & fluuiꝰ subuertit
17 fundamētū eorū. *Qui dicebāt Deo: Rece
de à nobis: & q̄si nihil possit facere oīpo- Su.21.b.
18 tēs æstimabāt eū; *Cū ille implesset domos
eorū bonis. quorū sentētia procul sit à me.
19 *Videbunt iusti & lætabuntur, & innocēs
20 subsannabit eos. *Nonne succisa est erectio Psal.106
eorum, & reliquias eorū deuorauit ignis?
21 *Acquiesce igitur ei, & habeto pacē, & per
22 hęc habebis fructꝰ optimos. *Suscipe ex o-
re illius legē, & pone sermones eiꝰ in corde
23 tuo. *Si reuersus fueris ad oīpotentē, ędifi-
D caberis, & lōgè facies iniquitatē à taberna-
24 culo tuo. *Dabit pro terra silicē, & ꝓ silice
25 torrētes aureos. *Eritq; oīpotens cōtra ho
stes tuos, & argentum coaceruabitur tibi.
26 *Tunc sup oīpotentē delitiis afflues, & ele
27 uabis ad Deum faciē tuam. *Rogabis eū,
28 & exaudiet te; & vota tua reddes. *Decer-
nes rem & veniet tibi, & in viis tuis splen-
29 debit lumen. *Qui enim humiliatus fue-
rit, erit in gloria; & qui inclinauerit ocu-
30 los suos, ipse saluabitur. *Saluabitur inno-
cens, saluabitur autem mūditia manuum
suarum.

CAP. XXIII.

1 REspōdens autē Iob ait: *Nūc quoq; in
2 amaritudine est sermo meus, & manus
plagæ meę aggrauata est sup gemitū meū.
3 *Quis mihi tribuat vt cognoscam & inue
niam illum, & veniam vsq; ad solium eiꝰ?
4 *Ponam coram eo iudicium, & os meū re-
5 plebo increpationibus, *Vt sciam verba
quæ mihi respondeat, & intelligā quid lo-
6 quatur mihi. *Nolo multa fortitudine cō
B tendat mecum, nec magnitudinis suę mo-
7 le me premat. *Proponat æquitatem con-
tra me, & perueniet ad victoriam iudiciū
8 meum. *Si ad Orientem iero, non appa-
ret: si ad Occidentē, non intelligam eum.

תרגום

13 וְתֵימַר מַה יְדַע אֱלָהּ הַאֶפְשַׁר דְּהַלְאֵל אֲמִטְתָא יְדִין׃ 14 עֲנָנַיָּא סַתִּיר לֵהּ וְלָא יֶחְמֵי וּתְקוֹף רוּמָא דִשְׁמַיָּא יְטַיֵּל׃ 15 הַאָרְחָא דְמִן
עָלְמָא תִּנְטוֹר דְּטַיְלוּ אַנְשֵׁי שִׁקְרָא׃ 16 דְּאִתְבְּטִילוּ מִן עָלְמָא בְּלָא עִדַּנְהוֹן בְּאַרְעִית נַהְרָא אַתִּיךְ גּוּפֵהוֹן׃ 17 דְּאָמְרִין לֶאֱלָהּ זוּר מִנָּנָא
וּמַה יַעְבֵּד שַׁדַּי לְהוֹן׃ 18 וְהוּא מַלִּי בָּתֵּיהוֹן טוּבָא וּמִילְכַת רְשִׁיעֵי רַחֲקַת מִנִּי׃ 19 יֶחֱמוּן צַדִּיקַיָּא וְיֶחְדּוּן וְזַכַּאי יִדְחוֹךְ לְהוֹן׃
20 אִם לָא אִתְמְנִיעוּ מִלְּמֵקוּם וּמוֹתַרְהוֹן גַּמֶּרֶת אֶשְׁתָּא׃ 21 אֲלֵף כְּדוּן עִמֵּהּ וְתִשְׁלֵם בְּהוֹן עֲלַלְתָּךְ טָבָא׃ 22 גְּמַר כְּדוּן מִפֻּמֵּהּ
אוֹרַיְתָא וְשַׁוִּי מֵימְרוֹי עַל לִבְבָךְ׃ 23 אִין תְּתוּב עַד שַׁדַּי תִּתְבְּנֵי תַּרְחִק עִלְּתָא מִמַּשְׁכְּנָךְ׃ 24 וְשַׁוֵּי עַל עַפְרָא כְּרַךְ תַּקִּיף וְהֵיךְ טִינָר
דְּנַחֲלַיָּא אוֹפִיר׃ 25 וִיהֵא שַׁדַּי כְּרַךְ תֻּקְפָּךְ וּמִן כְּסַף תְּקוֹף רוּמָא דִילָךְ׃ 26 אֲרוּם הֵכְדֵין עַל שַׁדַּי תִּתְפַּרְנֵק וְתִזְקוֹף קֳדָם אֱלָהּ אַפָּיִךְ׃
27 תְּצַלֵּי קוֹמוֹי וִיקַבֵּל מִנָּךְ וְנִדְרָךְ תְּשַׁלֵּם׃ 28 וְתִגְזַר מֵימְרָא וִיקוּם לָךְ וְעַל אָרְחָתָךְ יַזְהַר נְהוֹרָא׃ 29 אֲרוּם דְּאִתְמַאיִךְ בְּמֵימְרָךְ
יִתְעֲבִיד גֵּיוְתָן וּדְשַׁוַּח בְּסָרְחָנָא תִּפְרוֹק׃ 30 יְשֵׁיזֵיב גְּבַר דְּלֵיתוֹי זַכַּאי בְּזָכוּתָךְ וְאִשְׁתֵּיזִב בִּבְרִירוּת אִידַיִךְ׃

כג

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 לְחוֹד יוֹמָנָא מְרִיר מֵימְרִי מַחֲתִי תְּקֵפַת עַל תּוּנְחָתִי׃ 3 מַן יִגְזוֹר אֶנְדַע וְאַשְׁכְּחִנֵּהּ אֵיתֵי עַד מְדוֹר בֵּית
מִקְדְּשֵׁיהּ׃ 4 אֲסַדַּר קוֹמוֹי דִּין וּפֻמִּי אֲמַלֵּי מַכְסְנָיוּתָא׃ 5 אֶנְדַע מִלִּין דִּיתְבִינַנִי וְאֶתְבַּיֵּן מַה יֵימַר לִי׃ 6 הָא בְּסֻגְעֵי חֵילָא יִנְצֵי עִמִּי
לָא בְּרַם הוּא יְשַׁוֵּי תִּגְרָא בִּי׃ 7 תַּמָּן תְּרִיצָא יִתְקוּן עִמֵּהּ וְאֶשְׁתֵּיזֵב לְעָלְמָא מִן מָרֵי דִינִי׃ 8 הָא לְמַדִּנְחָא אֲטַיֵּל וְלֵיתוֹהִי וּלְמַעַרְבָּא וְלָא
אֶתְבַּיֵּן לֵהּ׃

‡ *Et dixisti: Quid nouit fortis, nunquid per caliginem iudicabit?* ‡ *Nubes latibulum eius & non videbit, & gyrum cæli perambulat.* ‡ *Nunquid semitam æternam custodies, quam calcauerunt viri iniusti,* ‡ *Qui comprehensi sunt immaturi? fluuius fluens fundamenta eorum.* ‡ *Dicentes, Dominus quid faciet nobis? aut quid inducet nobis omnipotens?*

‡ *Qui autem impleuit domos eorum bonis, consilium autem impiorum longè ab eo.* ‡ *Videntes iusti riserunt, irreprehensibilis autem subsannauit eos.* ‡ *Nisi destructa est subsistentia eorum, & reliquias eorum deuorat ignis.*

‡ *Esto autem durus. si sustinueris, posteà fructus tuus erit in bonis.* ‡ *Suscipe de ore illius interpretationem, & recipe verba eius in corde tuo.* ‡ *Si autem reuersus fueris & humiliaueris teipsum coram Domino, longè feciſti à tabernaculo tuo iniquitatem.* ‡ *Sedebis super aggerem in petra, & vt petra torrentis Ophir.*

‡ *Erit igitur tuus omnipotēs adiutor ab inimicis, purum autem reddet te sicut argentum igne probatum.* ‡ *Posteà cum audacia loqueris coram Domino, cùm respexeris in cælum hilariter.* ‡ *Cùm oraueris autem tu ad eum, exaudiet te, dabit autem tibi reddere vota.*

‡ *Restituet autem tibi tabernaculum iustitiæ, in autem viis tuis erit lux.* ‡ *Quoniam humiliauit seipsum, & dices, superbiuit, & inclinatum oculis saluabit.* ‡ *Saluabit innocentem, & saluus esto in mundis manibus tuis.* CAP. XXIII.

RESpondens autem Iob ait: ‡ *Et iam noui quòd ex manu mea redargutio mea est, & manus eius grauis facta est super meum gemitū.*

‡ *Quis igitur nouerit, quòd inueniam illum, et veniam in terminum?* ‡ *Dicam autem meum iudicium, at os meum replebo redargutionibus.*

‡ *Sciam autem sanitatem, quæ mihi dicet: sentiā autem, quæ mihi renunciabit.* ‡ *Et si in multa fortitudine superueniet mihi, posteà in minis me vtetur.* ‡ *Veritas enim & redargutio ab eo, educat autem in finem meum iudicium:* ‡ *In enim prima ambulabo, & non amplius sum: quæ autem in nouissimis, quid noui?*

13 ‡ καὶ εἶπας, τί ἔγνω ὁ ἰαχυρός· ἢ κῦ ἔγνόφα κρινεῖ;
14 ‡ νεφέλη ἀποκρυφὴ αὐτῶ καὶ οὐχ ὁρᾶται (ἐ), καὶ γύρον
15 οὐρανοῦ διαπορεύ(ε). ‡ μὴ τεῖχον αἰώνιον φυλάξεις, ὃν
16 ἐπάτησαν ἄνδρες ἄδικοι, ‡ οἱ συνελήφθησαν ὥρᾳ;
πόταμὸς ἐπῤῥέων ④ θεμέλιοι αὐτῶν.
17 ‡ ④ λέγοντες κύρι⊖ τί ποιήσει ἡμῖν; ἢ τί ἐπάξεται
18 ἡμῖν ὁ παντοκράτως; ‡ ὃς ⸗ ἐνέπλησε τοὺ οἴκους αὐ-
τῶν ἀγαθῶν, βουλὴ ⸗ ἀσεβῶν πόρρω αὐτῶ.
19 ‡ ἰδόντες δίκαιοι ἐγέλασαν, ἀμεμπτ⊖ ⸗ ἐμυκτήρι-
20 σεν αὐτούς. ‡ εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπόστασις αὐτῶν καὶ τ᾽
κατάλειμμα αὐτῶν κατεφάγεται πῦρ.
21 ‡ χρυσὸ ⸗ σκληρός. ἐὰν ὑπομείνῃς, εἶτα ὁ καρπός σου
22 ἔσται ἐν ἀγαθοῖς. ‡ ἔκλαβε ἐκ στόματος αὐτῶ ἐξηγο-
ρίαν, καὶ θὰ λαβετὰ ῥήματα αὐτῶ ἐν καρδίᾳ σου.
23 ‡ ἐὰν ⸗ ἐπιστραφῇς καὶ ταπεινώσῃς σεαυτὸν ἔναντι κυ
ρίου, πόρρω ἐποίησας ἀπὸ διαίτης σου τὸ ἄδικον.
24 ‡ καθήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν πέτρᾳ, καὶ ὡς πέτρα χει-
25 μάρρου ὠφείς. ‡ ἔσται οὖν σου ὁ παντοκράτως βοηθὸς
26 ἀπὸ ἐχθρῶν, καθαρὸν ⸗ ἀποδώσει σε ὥσπερ ἀργύριον πέ-
πυρωμένον. ‡ εἶτα παῤῥησιασθήσῃ ἔναντι κυρίου ἀνα-
27 βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἱλαρῶς. ‡ δεξαμενὸς δέ σου
ποιεῖς αὐτὸν εἰσακούσεταί σου, δώσει δέ σοι ἀποδοῦναι τὰς
28 εὐχάς. ‡ ἀποκαλύψει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης,
ἐπὶ ⸗ ὁδοῖς σου ἔσται φέγγ⊖.
29 ‡ ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, καὶ ἐρεῖς ὑπερηφανεύσατο,
καὶ κύφονται τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν.
30 ‡ ῥύσε(ται) ἀθῶον, καὶ διασώθητι ἐν καθαραῖς χερσί σου.

κγ'.

1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει·
2 ‡ καὶ δὴ οἶδα ὅτι ἔνι χειρός μου ἡ ἔλεγξίς μου ἐστί, καὶ
ἡ χεὶρ αὐτῶ βαρεῖα γέγονεν ἐπ᾽ ἐμῷ στεναγμῷ.
3 ‡ τίς δ᾽ ἄρα γνοίη, ὅτι εὑρεθήσομαι αὐτόν, καὶ ἔλθοιμι εἰς
4 τέλ⊖; ‡ εἴποιμι ⸗ ἐμαυτοῦ κρῖμα, τὸ ⸗ στόμα μου
5 ἐμπλήσω ἐλέγχων. ‡ γνοίην ⸗ ἴαμα, ἃ μοι ἐρεῖ·
αἰθοίμην δέ, τίνα μοι ἀπαγγελεῖ.
6 ‡ καὶ εἰ ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελεύσεταί μοι, εἶτα ἐν ἀπειλῇ
7 μοι χρήσε(ται). ‡ ἀλήθεια γὰρ καὶ ἔλεγχ⊖ παρ᾽ αὐτῶ, ἐξά-
8 γοι ⸗ εἰς τέλος μου τὸ κρῖμα· ‡ εἰς γὰρ πρῶτα πορεύσ-
μαι. καὶ ὀπίσω εἰμί, τὰ ⸗ ἐπ᾽ ἐσχάτοις, τί οἶδα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et dices: Quid scit Deus? nunquid possibile est quòd Deus per caliginem iudicet? [14] Nubes latibulum eius, & non videt, & in fortitudine altitudinis cælorum deambulat. [15] Nunquid viam quæ est à sæculo, custodies, per quam ambulauerunt viri iniquitatis? [16] Qui sublati sunt à seculo ante tempus suum, in profundo fluminis effusum est corpus eorum. [17] Qui dicebant Deo: Recede à nobis. & quid faciet eis omnipotens? [18] Et ipse impleuit domos eorum bono: & consilium impiorum procul est à me. [19] Videbunt iusti & lætabuntur, & innocens subsannabit eos. [20] Nonne prohibiti sunt ne consurgerent, & reliquias eorum consumpsit ignis? [21] Disce nunc ab eo & habebis pacem: per hæc fructus bonos habebis. [22] Perfice nunc ex ore eius legē, & pone verba eius in corde tuo. [23] Si conuersus fueris vsq; ad omnipotentem, ædificaberis: & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo. [24] Et pones super puluerem arcem munitam; & sicut petram torrentium, aurum Ophir. [25] Et erit omnipotens arx munitionis tuæ, & magis quàm argentum erit fortitudo excelsa tibi. [26] Quia tum super omnipotētem delectaberis, & leuabis coram Deo faciem tuam. [27] Orabis corā eo, & exaudiet te, & vota tua reddes. [28] Et decernes verbū & stabile erit tibi: & super vias tuas splēdebit lumē. [29] Qui enim humiliatus fuerit in verbo tuo, fiet sublimis; & illū qui inclinatus fuerit in delicto saluabis. [30] Liberabitur vir qui non est innocens propter iustitiam tuā, & liberabitur in munditia manus tuæ.

CAP. XXIII. ET respondit Iob & dixit: [2] Hodie quoque amarus est sermo meus, plaga mea aggrauata est super gemitum meum. [3] Quis mihi decernet vt cognoscam & inueniam illum; veniam vsque ad habitaculum domus sanctuarij eius! [4] Ordinabo coram eo iudicium, & os meum implebo increpationibus. [5] Sciam verba quæ mihi respondeat, & intelligam quid dicat mihi.

[6] An in multitudine fortitudinis contendet mecum? non vtique ipse ponet litem contra me. [7] Ibi rectus se præparabit cum eo. & liberabor in seculum ab eo qui iudicat me. [8] Si ad Orientem iero, non comparet; & si ad Occidentem, non intelligam illum.

9 * שְׂמֹאל בַּעֲשֹׂתוֹ וְלֹא־אָחַז יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃
10 * כִּי־יָדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא׃
11 * בַּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא־אָט׃
12 * מִצְוַת שְׂפָתָיו וְלֹא אָמִישׁ מֵחֻקִּי צָפַנְתִּי
אִמְרֵי־פִיו׃
13 * וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיָּעַשׂ׃
14 * כִּי יַשְׁלִים חֻקִּי וְכָהֵנָּה רַבּוֹת עִמּוֹ׃
15 * עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ׃
16 * וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃
17 * כִּי־לֹא נִצְמַתִּי מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וּמִפָּנַי כִּסָּה־אֹפֶל׃

כד

1 * מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא־נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָו לֹא־
חָזוּ יָמָיו׃
2 * גְּבוּלֹת יַשִּׂיגוּ עֵדֶר גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ׃
3 * חֲמוֹר יְתוֹמִים יִנְהָגוּ יַחְבְּלוּ שׁוֹר אַלְמָנָה׃
4 * יַטּוּ אֶבְיֹנִים מִדָּרֶךְ יַחַד חָבְאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ׃
5 * הֵן פְּרָאִים בַּמִּדְבָּר יָצְאוּ בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף
עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים׃
6 * בַּשָּׂדֶה בְּלִילוֹ יִקְצוֹרוּ וְכֶרֶם רָשָׁע יְלַקֵּשׁוּ׃
7 * עָרוֹם יָלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה׃
8 * מִזֶּרֶם הָרִים יִרְטָבוּ וּמִבְּלִי מַחְסֶה חִבְּקוּ־צוּר׃
9 * יִגְזְלוּ מִשֹּׁד יָתוֹם וְעַל־עָנִי יַחְבֹּלוּ׃
10 * עָרוֹם הִלְכוּ בְּלִי לְבוּשׁ וּרְעֵבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר׃
11 * בֵּין־שׁוּרֹתָם יַצְהִירוּ יְקָבִים דָּרְכוּ וַיִּצְמָאוּ׃
12 * מֵעִיר מְתִים יִנְאָקוּ וְנֶפֶשׁ־חֲלָלִים תְּשַׁוֵּעַ וֶאֱלוֹהַּ
לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה׃
13 * הֵמָּה הָיוּ בְּמֹרְדֵי אוֹר לֹא־הִכִּירוּ דְרָכָיו וְלֹא
יָשְׁבוּ בִּנְתִיבֹתָיו׃
14 * לָאוֹר יָקוּם רוֹצֵחַ יִקְטָל־עָנִי וְאֶבְיוֹן וּבַלַּיְלָה
יְהִי כַּגַּנָּב׃

9 *Si ad ſiniſtram, quid agam? non apphen-
C dã eum. Si me vertã ad dexterã, nõ videbo
10 illum. *Ipſe verò ſcit viã meam, & ꝓbauit
11 me quaſi aurũ quod ꝑ ignẽ tranſit. *Veſti-
gia eius ſecutus eſt pes meus, viã ei⁹ cuſto-
12 diui, & non declinaui ex ea. *A mãdatis la-
biorum eius nõ receſsi, & in ſinu meo ab-
13 ſcõdi verba oris eius. *Ipſe enim ſolus eſt,
D & nemo auertere poteſt cogitationẽ eius:
& anima eius quodcunq; voluit hoc fecit.
14 *Cũq; expleuerit in me voluntatẽ ſuã, & a-
15 lia multa ſimilia p̃ſto ſunt ei. *Et idcircò à
facie eius turbatus ſum, & cõſiderans eum
16 timore ſollicitor. *Deus molliuit cor meũ,
17 & omnipotẽs conturbauit me. *Nõ enim
perij ꝓpter imminentes tenebras, nec fa-
ciem meam operuit caligo. CAP. XXIIII.
1 A B omnipotente nõ ſunt abſcõdita tẽ-
A pora: qui autẽ nouerunt eũ, ignorant
2 dies illius. *Alii terminos trãſtulerunt, di-
3 ripuerunt greges & pauerunt eos. *Aſinũ
pupillorũ abegerunt, & abſtulerũt pro pig
4 nore bouẽ viduæ. *Subuerterunt pauperũ
viã, & opp̃ſſerunt pariter manſuetos terrę.
5 *Alij quaſi onagri in deſerto egrediuntur
ad opus ſuũ, vigilanteſq; ad p̃dam præpa-
6 rant panem liberis. *Agrum non ſuum de-
metunt, & vineã eius quem vi oppreſſerãt,
7 vindemiant. *Nudos dimittunt hoĩes in-
B dumenta tollentes, quibus non eſt operi-
8 mentũ in frigore: *Quos imbres mõtium
rigãt, & nõ habentes velamen amplexãtur
9 lapides. *Vim fecerunt dep̃dãtes pupillos,
10 & vulgum pauꝑem ſpoliauerunt. *Nudis
incedentibus abſq; veſtitu, & eſurientibus
11 tulerunt ſpicas. *Inter aceruos eorum me-
ridiati ſunt, qui calcatis torcularib⁹ ſitiũt.
12 *De ciuitatibus fecerunt viros gemere: &
anima vulneratorum clamauit, & Deus
13 inultũ abire non patitur. *Ipſi fuerunt re-
belles lumini, neſcierunt vias eius, nec re-
14 uerſi ſunt per ſemitas eius. *Manè primo
C conſurgit homicida, interficit egenum &
pauperem, per noctem verò erit quaſi fur.

תרגום

9 צִפּוּנָא בְּמֶעְבְּדֵהּ וְלָא אֶחְמֵי כַּד מְכַוֵּין דָּרוֹמָא וְלָא אֶחְזֵי׃ 10 אֲרוּם גָּלִי קֳדָמוֹי אוֹרְחָא דְעִמִּי בְּחַן יָתִי הֵיךְ דַּהֲבָא אֶפּוֹק׃
11 בְּאִסְתַּוְרֵיהּ אַחֲדַת רַגְלִי אָרְחָתֵיהּ נִטְרַת וְלָא עֲדֵית׃ 12 פֻּקְדָנָא דְשִׂפְוָתוֹי וְלָא אַעְדִּי מִגְּזֵירָתִי אַטֵּשֵׁת מֵימְרֵי פּוּמוֹי׃ 13 וְהוּא
יְחִידַי וּמַן יְתִיבִנֵּהּ וְנַפְשֵׁהּ רְגֵגַת וְעַבְדַת׃ 14 אֲרוּם יַשְׁלִים כִּדְבְקַדְמֵיתָא גְזֵירָתִי וְדִכְמַתְהוֹן סַגִּיעָן עִמֵּהּ׃ 15 מִטּוּל הֵיכְנָא מִקּוֹמוֹי
אֶתְבְּהִיל אֶתְבַּיֵּן וְאֶדְחַל מִנֵּהּ׃ 16 וֶאֱלָהּ רַכִּיךְ לִבִּי וְשַׁדַּי בַּהֲלִנַּנִי׃ 17 אֲרוּם לָא אִתְגַּמְּרַת מִקֳּדָם חֲשׁוֹךְ וּמִן קֳדָמַי טַמַּר קִבְלָא׃
כד 1 מַה דֵּין מִשַּׁדַּי לָא אִתְטִישׁוּ עִדָּנַיָּא וּדְחַכִּימִין יָתֵהּ לָא חָמִין יוֹמוֹי׃ 2 תְּחוּמַיָּא יְשַׁנּוּן עֶדְרָא אֲנַסּוּ וּרְעוּן׃ 3 חַמְרָא
דְיַתְמֵי יַדְבְּרוּן יְמַשְׁכְּנוּן תּוֹר אַרְמְלָא׃ 4 יַצְלוּן חֲשִׁיכֵי מֵאָרְחָא כַּחֲדָא אִטַּמְּרוּ מִסְכְּנֵי אַרְעָא׃ 5 הָא כִּמְרוֹדַיָּא בְּמַדְבְּרָא וְהֵכְדֵין נְפַקּוּ
בְּעוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא מְקַדְּמִין לְבִזָּה דְמִשְׁכַּת לֵיהּ מְזוֹנָא לְטַלְיֵי׃ 6 בְּחַקְלָא דְלָא דִלְהוֹן חָצְדִין וְכַרְמָא דְרַשִׁיעַיָּא יִכְסְחוּן׃
7 עַרְטוּלַי יְבִיתוּ מִדְּלֵית כְּסוּתָא וּדְלֵית לְהוֹן חוּפָאָה בְּקוֹרָא׃ 8 מִקִּלּוּחָא דְטוּרַיָּא מִטַּמְשִׁין וּמִדְּלֵית מִשְׁרוֹי גַּפְּפוּ טִינָרָא׃
9 יְאַנְסוּן מִבִּיזַת יַתֵּם וְעַל עַנְיָא יְמַשְׁכְּנוּן׃ 10 עַרְטוּלַאי אוֹלִיכוּ בְּלָא כְּסוּת וּכְפֵנִין נְטַלוּ מִנְּהוֹן עוּמְרָא׃
11 בֵּינֵי אֻשְׁוָתֵהוֹן יַעְצְרוּן מְשַׁח מַעְצַרְתָּא עֲצַרוּ וּמָרֵיהוֹן אַצְחִיוּ׃ 12 מִקַּרְתָּא בְּנֵי נְשָׁא נָהֲקִין וְנַפְשַׁת קְטִילִין בְּחַרְבָּא תְּצַלֵּי הַאֶפְשַׁר
דֶּאֱלָהּ לָא יְשַׁוֵּי חוֹבָא׃ 13 הִינּוּן הָוָן בְּמָרוֹדִין בְּאוֹרַיְתָא לָא אִשְׁתְּמוֹדַעוּ אָרְחָתֵיהּ וְלָא אִתְיְתַבוּ בִּשְׁבִילוֹי׃ 14 לְאוֹרָא יְקוּם קָטוֹלָא
יְקַטֵּל עַנְיָא וַחֲשׁוֹכָא וּבְלֵילְיָא יְהֵא כְּגַנָּבָא׃

‡ *Siniſtra qui fecit ipſius non reſtiti; circũ-* 9
iaciet dextera & non videbo. ‡ *Nouit enim* 10
iam viam meam, probauit autem me ſicut au-
rum? ‡ *Egrediar autem in præceptis eius, vias* 11
enim eius cuſtodiui? ‡ *Et non declino à præ-* 12
ceptis eius, & non præteream. in autem ſinu
meo abſcondi verba eius. ‡ *Si autem & ipſe* 13
iudicauit ſic, quis eſt reſiſtens ei? nam ipſe voluit
& fecit: ‡ *Propter hoc ſuper eum ſtudui. admo-* 14
nens autem curam habui eius ‡ *ſuper hoc: à fa-* 15
cie eius celer ero: conſiderabo, & perterritus e-
ro ex eo. ‡ *Dominus autem emolliuit cor meum,* 16
at omnipotens vrſit me. ‡ *Non enim noueram* 17
quòd ſuperuenient mihi tenebræ; ante faciem
autem meam operuit caligo.

CAP. XXIIII.

CVr autem Dominum non latuerunt horæ, 1
impij autem terminum tranſgreſſi ſunt gre- 2
gem cum paſtore rapientes. ‡ *Subiugale autem* 3
pupillorum abegerunt, & bouem viduæ tulerũt
pro pignore. ‡ *Deiecerunt impotentes de via iu-* 4
ſta, pariter abſconditi ſunt manſueti terræ.
‡ *Euaſerunt autem ſicut aſini in agro, ſuper me* 5
egreſſi ſuam actionem. dulcis fuit eorum panis
in iuniores. ‡ *Agrum ante tempus, non ſuum* 6
exiſtentem meſſuerunt. impotentes autem vi-
neas impiorum abſque mercede & abſque cibo
operati ſunt: ‡ *Nudos multos ſopiuerunt ſine* 7
veſtibus, indumentum autem animæ eorum ab-
ſtulerũt. ‡ *A guttis montiũ madefiunt, propterea* 8
quòd non habeãt ſibi operimentum, petram am-
plexati ſunt. ‡ *Rapuerunt pupillum ab vbere,* 9
eum autem qui cecidit humiliauerunt. ‡ *Nudos* 10
autem ſopierunt iniuſtè, eſurientium autem fru-
ſtum panis abſtulerunt. ‡ *In tenebroſis iniuſtè* 11
inſidiati ſunt, viam autem iuſtam non noue-
runt: ‡ *Qui de ciuitate et domibus propriis eie-* 12
cerunt. Anima autem puerorum gemuit valdè:
‡ *Ipſe autem cur horum ſpeculationem non fe-* 13
cit? ſuper terra exiſtentibus illis & non cogno-
uerunt, viam autem iuſtitiæ non nouerunt, ne-
que ſemitas eius ambulauerunt. ‡ *Cùm cognouit* 14
autem eorum opera, tradidit eos in tenebras,
& noctè erit ſicut fur.

9 ‡ ἀριστερὰ ποιήσαντος αὐτὸν οὐκ ἀντέχον· περιβαλεῖ
10 δεξιὰ καὶ οὐκ ὄψομαι. ‡ οἶδε γὰρ ἤδη ὁδόν μου, διέκρινε δέ
11 με ὥσπερ τὸ χρυσίον. ‡ ἐξελεύσομαι ἐν ἐντάλμασιν
αὐτοῦ, ὁδοὺς γὰρ αὐτοῦ ἐφύλαξα.
12 ‡ καὶ ἀπὸ μὴ ἐκκλίνω ἀπὸ ἐνταλμάτων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ
παρέλθω, ἐν ᾧ κόλπῳ μου ἔκρυψα τὰ ῥήματα αὐτοῦ.
13 ‡ εἰ ὃ καὶ αὐτὸς ἔκρινεν ὅτως; τίς ἐστὶν ἀντιπίπτων αὐτῷ;
14 ὃ γὰρ αὐτὸς ἠθέλησε καὶ ἐποίησε· ‡ διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ
15 ἐσπούδακα. νουθετούμενος ἐφρόντισα αὐτοῦ· ‡ ἐπὶ τού-
τῳ, ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καταπτοηθῶ, κατανοήσω καὶ
16 πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ. ‡ κύριος δὲ ἐμαλάκυνε τὴν
καρδίαν μου. ὁ δὲ παντοκράτωρ ἐσπούδασέ με.
17 ‡ οὐ γὰρ ἤδειν ὅτι ἐπελεύσεταί μοι σκότος, πρὸ προσώ-
που δέ μου ἐκάλυψε γνόφος.

κδ΄.

1 ‡ Διατί δὲ κύριον οὐκ ἔλαθον ὧραι, αἰσθεῖς δὲ ὅριον
2 ὑπερέβησάν ποίμνιον σὺν ποιμνίοι ἁρπάσαντες.
3 ‡ ὑποζύγιον δὲ ὀρφανῶν ἀπήγαγον, καὶ βοῦν χήρας
4 ἐνεχύρασαν. ‡ ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας,
ὁμοθυμαδὸν ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς.
5 ‡ ἀπέβησαν ὡς ὄνοι ἐν ἀγρῷ, ὑπὲρ ἐμοῦ ἐξελ-
θόντες τοῦ ἐαυτῶν ποιῆξιν. ἡδυνήθη αὐτῶν ἄρτος εἰς νεω-
6 τέρους. ‡ ἀγρὸν πρὸ ὥρας, οὐκ αὐτῶν ὄντα ἐθέρισαν·
ἀδυνάτοι δὲ ἀμπελῶνας ἀσεβῶν ἀμισθὶ καὶ ἀσιτὶ εἰργά-
7 σαντο. ‡ γυμνοὺς πολλοὺς ἐκοίμισαν δίχα ἱματίων,
ἀμφίασιν δὲ ψυχῆς αὐτῶν ἀφείλοντο.
8 ‡ ἀπὸ ψακάδων ὀρέων ὑγραίνονται, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
αὐτοῖς σκέπην, πέτραν περιεβάλοντο.
9 ‡ ἥρπασαν ὀρφανὸν ἀπὸ μαστοῦ, ἐκπεπωκότα δὲ ἐτα-
10 πείνωσαν. ‡ γυμνοὺς δὲ ἐκοίμισαν ἀδίκως, πεινώντων
δὲ τὸν ψωμὸν ἀφείλοντο.
11 ‡ ἐν σκοτεινοῖς ἀδίκως ἐνήδρευσαν, ὁδὸν δὲ δικαίαν οὐκ
12 ἤδεισαν. ‡ οἱ ἐκ πόλεως καὶ οἴκων ἰδίων ἐξεβάλοντο.
13 ψυχὴ δὲ νηπίων ἐστέναξε μέγα. ‡ αὐτὸς δὲ διατί τού-
των ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται. ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ
οὐκ ἐπέγνωσαν, ὁδὸν δὲ δικαιοσύνης οὐκ ἤδεισαν, οὐ δὲ ἀ-
τραπὸς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν;
14 ‡ γνοὺς δὲ αὐτῶν τὰ ἔργα, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς σκότος,
καὶ νυκτὸς ἔσαι ὡς κλέπτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Aquilonem cùm fecerit, non videbo; quando vertetur ad Auſtrum, non intuebor illum. 10 Quoniam manifeſta eſt coram eo via mea: probauit me; & quaſi aurum egrediar. 11 Semitam eius apprehendit pes meus; viam eius cuſtodiui, nec declinaui.
12 A præcepto labiorum eius non receſſi, à decreto meo abſcondi verba oris mei. 13 Et ipſe eſt ſolus, & quis auertet eum? & anima eius quod deſiderauit hoc fecit. 14 Quoniam perficiet ſicut in principio ſtatutum meum, & multa ſimilia ſunt apud eum.
15 Propterea à facie eius turbabor; intelligam, & timebo ab eo. 16 Deus autem emolliuit cor meum, & omnipotens conturbauit me. 17 Quoniam non ſum conſumptus à facie tenebrarum, & à facie mea operuit caligo.

CAP. XXIIII.

QVare ab omnipotente non ſunt abſcondita tempora, & qui ſciunt illum non viderunt dies eius? 2 Terminos mutauerunt, diripuerunt gregem & pauerunt. 3 Aſinum pupillorum abigunt, & pignorant bouem viduæ. 4 Auertunt pauperes à via: ſimul abſconduntur inopes terræ. 5 Ecce ſicut onagri in deſerto, ſic egreſſi ſunt ad opera ſua mala, manè conſurgentes ad prædam, vnde depromitur eis cibus & pueris. 6 In agro non ſuo metunt, & vineam impiorum amputant. 7 Nudos faciunt pernoctare abſque indumento, quibus non eſt operimentum in frigore. 8 A fluxu montium madefacti ſunt, & non habentes habitaculum amplexati ſunt petram. 9 Rapiunt ab vbere pupillum, & pignus pauperum accipiunt. 10 Nudum fecerunt ambulare abſque operimento, & à famelicis tulerunt manipulum.
11 Inter ſepta ſua exprimunt oleum, torcularia calcauerunt, & domini eorum ſitiebant. 12 De ciuitate filij hominum gemunt, & anima eorum qui ſunt occiſi gladio, clamat: Nunquid poteſt eſſe quòd Deus non imponat eis peccatum? 13 Ipſi fuerunt rebelles Legi: non cognouerunt viam eius, nec habitauerunt in ſemitis illius. 14 Ad lucẽ conſurget occiſor, occidet egenũ & pauperẽ, & in nocte erit quaſi fur.

15 * וְעֵין נֹאֵף שָׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי עָיִן
וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים׃
16 * חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חִתְּמוּ־לָמוֹ לֹא־
יָדְעוּ אוֹר׃
17 * כִּי יַחְדָּו בֹּקֶר לָמוֹ צַלְמָוֶת כִּי יַכִּיר בַּלְהוֹת
צַלְמָוֶת׃
18 * קַל־הוּא עַל־פְּנֵי־מַיִם תְּקֻלַּל חֶלְקָתָם בָּאָרֶץ
לֹא־יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃
19 * צִיָּה גַם־חֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי־שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ׃
20 * יִשְׁכָּחֵהוּ רֶחֶם מְתָקוֹ רִמָּה עוֹד לֹא־יִזָּכֵר וַתִּשָּׁבֵר
כָּעֵץ עַוְלָה׃
21 * רֹעֶה עֲקָרָה לֹא תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא יֵיטִיב׃
22 * וּמָשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא־יַאֲמִין בַּחַיִּין׃
23 * יִתֶּן־לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם׃
24 * רוֹמוּ מְעַט וְאֵינֶנּוּ וְהֻמְכוּ כַּכֹּל יִקָּפְצוּן וּכְרֹאשׁ
שִׁבֹּלֶת יִמָּלוּ׃
25 * וְאִם־לֹא אֵפוֹ מִי יַכְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם לְאֹל מִלָּתִי׃

כה

1 * וַיַּעַן בִּלְדַד הַשֻּׁחִי וַיֹּאמַר׃
2 * הַמְשֵׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו׃
3 * הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרֵהוּ׃
4 * וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד אִשָּׁה׃
5 * הֵן עַד־יָרֵחַ וְלֹא יַאֲהִיל וְכוֹכָבִים לֹא־זַכּוּ
בְעֵינָיו׃
6 * אַף כִּי־אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן־אָדָם תּוֹלֵעָה׃

כו

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * מֶה־עָזַרְתָּ לְלֹא־כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ זְרוֹעַ לֹא־עֹז׃
3 * מַה־יָּעַצְתָּ לְלֹא חָכְמָה וְתוּשִׁיָּה לָרֹב הוֹדָעְתָּ׃
4 * אֶת־מִי הִגַּדְתָּ מִלִּין וְנִשְׁמַת־מִי יָצְאָה מִמֶּךָּ׃

15 *Oculus adulteri obseruat caliginẽ, dicẽs:
Nõ me videbit oculus, & operiet vultum
16 suum. * Perfodit in tenebris domos, sicut
in die condixerant sibi, & ignorauerunt
17 lucem. * Si subitò apparuerit aurora, arbi-
trantur vmbram mortis, & sic ĩn tenebris
18 quasi in luce ambulant. * Leuis est super fa
ciem aquæ: maledicta sit pars eius in terra,
19 nec ambulet per viam vinearum. * Ad ni-
mium calorem transiet ab aquis niuium,
20 & vsq; ad inferos peccatum illius. * Obli-
D uiscatur eius misericordia, dulcedo illius
vermis. Non sit in recordatione, sed con-
21 teratur sicut lignum infructuosum. * Pauit
enim sterilem & quæ non parit, & viduæ
22 bene non fecit. * Detraxit fortes in fortitu
dine sua; & cùm steterit, non credet vitæ
23 suæ. * Dedit ei Deus locum pœnitentiæ, &
ille abutitur eo in superbia, oculi autem e-
24 ius sunt in viis illius. * Eleuati sunt ad mo-
dicum, & non subsistent, & humiliabũtur Apo.22. f.
sicut omnia, & auferentur; & sicut summi-
25 tates spicarum conterentur. * Quod si non
est ita, quis me potest arguere esse menti-
tum, & ponere ante Deum verba mea?

CAP. XXV.

1 REspõdens autem Baldad Suites, dixit:
2 * Potestas & terror apud eum est qui fa-
3 cit concordiam in sublimibus suis. * Nun-
B quid est numerus militũ illius? * Et super
4 quem non surget lumen illius? * Nunquid
C iustificari potest homo comparatus Deo,
aut apparere mundus natus de muliere?
5 * Ecce luna etiam non splendet, & stellę nõ
6 sunt mundæ in conspectu eius: * quanto
magis homo putredo, & filius hominis
vermis?

CAP. XXVI.

1 REspondens autem Iob, dixit: * Cuius
2 adiutor es, nunquid imbecillis? & su-
stentas brachium eius qui non est fortis?
3 * Cui dedisti consiliũ? forsitan illi qui non
habet sapientiam, & prudentiam tuam o-
4 stendisti plurimam. * Quem docere volui-
sti? nonne eum qui fecit spiramentum?

תרגום

15 וְעֵינָא דְגִיּוּפָא נָטְרָא נֶשֶׁף לְמֵימַר לָא תִסְכִּינַנִי עֵינָא וּטְמוֹר אַפַּיָּא יְשַׁוֵּי כְּלַפֵּי לְעֵיל׃ 16 חָאִק בַּחֲשׁוֹכָא בָּתַּיָּא בִּימָמָא מִתְחַתְּמִין
לְהוֹן לָא יְדַעוּ נְהוֹרָא׃ 17 אֲרוּם כַּחֲדָא צַפְרָא דָמֵי לְהוֹן הֵיךְ טוּלָא דְמוֹתָא אֲרוּם אִשְׁתְּמוֹדַע פֻּרְעֲנוּתָא דְטוּלָא דְמוֹתָא׃ 18 קַלִּיל הוּא
לְמֵשַׁט עַל אַפֵּי מַיָּא תְּהִי לִיט אַרְחָא שְׁעִיעַתְהוֹן בְּאַרְעָא לָא יִסְכֵּי שְׁבִיל כַּרְמַיָּא׃ 19 צַהְיָא וּלְחוֹד חוּמְתָא אֲנַסוּ מֵימֵי תַלְגָּא שְׁיוֹל אִתְחַיְּבוּ׃
20 אַכְזְרָאִין דִּנְשִׁיו לְרַחֲמָא מִסְכֵּנִין אִתְבַּסְמוּ לְרֶחְשָׁא תּוּב לָא יִדְכַּר וְתִתְּבַר הֵיךְ קֵיסָא עִילִיתָא׃ 21 דִּמְיָרַע עֲקַרְתָּא דְלָא תֵלֵד
וְאַרְמֶלְתָּא לָא יוֹטִיב׃ 22 וּנְגַד גִּבָּרַיָּא בְּחֵילֵיהּ יְקוּם וְלָא יְהֵימִין בְּחַיֵּי׃ 23 יֵהֵב לֵהּ הִיוּבְתָּא לִרְחֵיץ וְיִסְתְּמִיךְ וְעֵינוֹ עַל אוֹרְחָתְהוֹן׃
24 זְקִיפוּ זְעֵיר וְלֵיתוֹהִי חַיָּבָא וְאִתְמָאכוּ וְהֵיךְ כָּל מַה דַּעֲבִדוּ אִתְפְּרַעוּ בְּמַיָּא רְתִיחִין קַלְקַלוּ וּבְמַיָּא רְתִיחִין טָפְזִין וּמֵידַיִן וְהֵיךְ רֵישׁ
שׁוּבְלָא יִתְמוֹלְלוּן׃ 25 וְאִין לָא דִּיכֵי הָאן הוּא דִּיכַדְּבִינַנִי וִישַׁוֵּי כִּדְלָא הֲוָת עֵיקַר מִלָּתִי׃

כה

1 וַאֲתִיב בִּלְדַד דְּמִן שׁוּחַ וַאֲמַר׃ 2 שֻׁלְטָנָא וּדְלוּחָא עִמֵּהּ עָבֵד שְׁלָמָא בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא דִילֵהּ׃ 3 הַאִית סְכוּם לְאוֹכְלוֹסוֹי וְעַל מַן
לָא יְקוּם נְהוֹרֵהּ׃ 4 וּמַה יִזְדְּכֵי בַּר נַשׁ עִם אֱלָהּ וּמַה יִזְכֵּי יְלִיד אִתְּתָא׃ 5 הָא עַד דְּפַגְמָא סִהֲרָא בִּסְטַר מַדְנְחָא לָא יַנְהַר שִׁמְשֵׁהּ
וְכוֹכְבַיָּא לָא אִתְבְּרִירוּ קוֹמוֹי׃ 6 כָּל דְּכֵן אֱנָשׁ דִּבְחַיּוֹי רֶחְשָׁא וּבַר נַשׁ דִּבְמוֹתוֹי מוּרְנֵי׃

כו

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 מַה סִיַּעְתָּ מִדְּלֵית חֵילָא פְּרַקְתָּא בְּאֶדְרַע דְּלָא עָשִׁין׃ 3 מָה מַלֵּכְתָּא מִדְּלֵית חָכְמְתָא וְדָמֵי לָךְ דְּחָכְמְתָא
לְסַגְעָנָא הוֹדַעְתָּ׃ 4 יַת מַן חַוֵּיתָ מִלִּין וְנִשְׁמְתָא דְמַן נִפְקַת מִנָּךְ׃

Et oculus adulteri obſeruauit tenebras dicens: Non conſiderabit me oculus, & operimentũ vultus poſuit. Perfodit in tenebris domos, interdiu ſigillauerunt ſeipſos, non cognouerunt lucem. Quoniã ſimul eis in aurora vmbra mortis, quoniã cognoſcet tumultus vmbræ mortis. Leuis eſt ſuper faciem aquæ, maledicta ſit pars eorum ſuper terram, appareãt autem plantæ eorum in terra aridæ. Vnam enim pupillorum rapuerunt, poſteà ad memoriam ductum eſt eorum peccatum. Sicut autem nebula roris non apparens factus eſt: Reddantur autem ei quæ fecit; conteratur autem omnis iniuſtus ſicut lignum immedicabile. Sterili enim non benefecit, et mulieris non miſertus eſt: Furore autem ſubuertit impotentes: cùm ſteterit igitur, non credat in ſuam vitam. Debilitatus autem nõ ſperet ſanum eſſe, ſed cadet morbo. Multis enim nocuit ſublimitas eius, marcuit autem ſicut malua in ardore, aut ſicut ſpica à calamo ſponte decidens. Si autem non, quis eſt qui dicit mendacia me dicere, & ponet in nihil verba mea?

15 * Ὁ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ ἐφύλαξε σκότος λέγων, οὐ θεωρήσει με ὀφθαλμός, καὶ ἀποκρυβὴν θεωρώπου ἔθετο.
16 * διώρυξεν ἐν σκότει οἰκίας, ἣν μέρας ἐσφράγισαν ἑαυτοὺς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς. * ὅτι ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὸ πρωὶ σκιὰ θανάτου, ὅτι ἐπιγνώσεται ταραχὰς σκιᾶς θανάτου.
18 * ἐλαφρὸς ἐστιν ἐπὶ προσώπου ὕδατος, καταραθείη ἡ μερὶς αὐτῶν ἐπὶ γῆς, ἀναφανείη ὁδὸς αὐτῶν ἐπὶ γῆς ξηρά. ἀγκαλίδα γὰρ ὀρφανῶν ἥρπασαν, εἶτ' ἀνεμνήσθη αὐτῶν ἡ ἁμαρτία.
19 * ὥσπερ ὁ μίχλη δρόσου ἀφανὴς ἐγένετο. * ἀποδοθείη ὁ αὐτῷ ἃ ἔπραξεν, συντριβείη ὁ πᾶς ἄδικος ἴσα ξύλῳ ἀνιάτῳ.
21 * στεῖραν γὰρ οὐκ οὖ ἐποίησε, καὶ γυναῖον οὐκ ἠλέησε,
22 * θυμῷ ὁ κατέσρεψεν αὐτὸν ναύτης, ἀνασὰς τὸ ταραχὴν, οὐ μὴ πιστεύσῃ τῇ τοῦ ἑαυτοῦ ζωῆς.
23 * μαλακισθεὶς ὁ μὴ ἐλπιζέτω ὑγιασθῆναι, ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ.
24 * πολλοὺς γὰρ ἐπάκωσε τὸ ὕψωμα αὐτοῦ, ἐμαρανθὴ ὁ ὥσπερ μολόχη ἐν χώματι, ἢ ὥσπερ στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόματον ἀποπεσών.
25 * εἰ δὲ μή, τίς ἐστὶν ὁ φάμενόν με ψευδῆ λέγειν, καὶ θήσει εἰς οὐθὲν τὰ ῥήματά μου;

Et reſpondens autem Baldad Sauchites ait: Quid enim proœmium aut timor ab eo qui facit vniuerſum in altiſſimo? Non enim aliquis putet quòd eſt dilatio prædonibus: ſuper quos autem non veniet inſidiatio ab eo? Quomodo enim erit iuſtus homo coram Domino? aut quis mundauerit ſe natus de muliere? Si luna ordinat, & non illucet: ſtellæ autem non mundæ coram eo. Sine autem, homo putredo, & filius hominis vermis.

κέ.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 * τί γὰρ προοίμιον ἢ φόβος παρ' αὐτοῦ ὁ ποιῶν τὸ σύμπαν ἐν ὑψίστῳ;
3 * μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἔστι παρέλκυσις πειρατῶν ἐπὶ τίνας ὁ οὐκ ἐπελεύσεται σὺν δρα παρ' αὐτοῦ;
4 * πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς ναυτὶ κυρίου; ἢ τίς δὲ ἀποκαθαρεῖται ἑαυτὸν γεννητὸς γυναικός;
5 * εἰ σελήνη συντάσει, καὶ οὐκ ἐπιφαύσει, ἄστρα ὁ οὐ καθαρὰ ἐναντίον αὐτοῦ.
6 * ἔα δέ, ἄνθρωπος σαπρία, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ.

Et reſpondens autem Iob dicit: Cui appoſitus es, aut cui auxiliaturus es? nunquid non cui multa fortitudo, & cui brachium robuſtum eſt? Cui dediſti conſilium? nonne cui omnis ſapientia? aut quem inſequeris? nonne cui maxima potentia? Cui renunciaſti verba? ſpiritus autem cuius eſt egreſſus ex te?

κς.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει·
2 * τίνι προσκεισαι, ἢ τίνι μέλλεις βοηθεῖν; πότερον οὐχ ᾧ πολλὴ ἰσχύς, καὶ ᾧ βραχίων κραταιός ἐστι;
3 * τίνι συμβεβούλευσαι; οὐχ ᾧ πᾶσα σοφία; ἢ τίνι ἐπακολουθήσῃς; οὐχ ᾧ μεγίστη δυνάμις;
4 * τίνι ἀνήγγειλας ῥήματα; πνοὴ ὁ τίνος ἐστὶν ἡ ἐξελθοῦσα ἐκ σοῦ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] Et oculus adulteri obſeruat crepuſculum, dicens: Non me videbit oculus, & abſconſionem faciei ponet eregione ſurſum. [16] Perfodit in tenebris domos quas in die obſignauerunt ſibi, & nõ cognouerũt lumen. [17] Quoniã ſimul aurora reputatur eis ſicut vmbra mortis: nota eſt enim vltio tenebrarũ mortis. [18] Leuis eſt vt diffundatur ſuper faciẽ aquarũ: erit maledicta via lubricitatis eorũ in terra, & non aſpiciet ſemitã vinearum. [19] Siccitas & etiã calor rapuerũt aquas niuis: infernus eos qui peccauerunt. [20] Crudeles ſunt qui obliti ſunt miſereri pauperibus, dulces erunt vermibus: deinceps non erit memoria eorum; & conterentur ſicut lignum iniquum. [21] Qui confringit ſterilem quæ non parit, & viduæ non benefacit. [22] Et attrahit fortes in fortitudine ſua: conſurget, & non credet vitæ ſuæ. [23] Dedit ei pœnitentiam vt confideret & ſuſtentaretur, & oculi eius ſuper vias eorum. [24] Exaltantur paululum, & non eſt ſceleratus: & humiliãtur, & iuxta omnia quę patrarunt, pœnas luunt: in aquis ebullientibus opprobrio afficiuntur, & in aquis feruentibus præfocantur tum demum: & ſicut ſummitas ſpicæ conterentur. [25] Et ſi non eſt ita, vbi eſt qui mendacem me comprobet, & ponat quaſi nihilum radicem ſermonis mei?

CAP. XXV.

ET reſpondit Baldad qui erat de Sua, & dixit: [2] Poteſtas & terror apud eum eſt, qui facit pacem in cælis excelſis ſuis. [3] Nunquid eſt numerus exercitibus eius, & ſuper quem non ſurget lumen illius? [4] In quo iuſtificabitur filius hominis cum Deo, aut in quo innocens erit natus de muliere? [5] Ecce adhuc Luna maculata eſt in parte Orientali; non ſplendebit ſol eius: & ſtellæ non ſunt mundæ in conſpectu eius. [6] Quanto magis homo qui in vita ſua eſt reptile, & filius hominis qui in morte ſua eſt vermis?

CAP. XXVI.

ET reſpondit Iob & ait: [2] Quid auxiliatus es abſque fortitudine; ſaluaſti brachio inualido? [3] Quare dediſti conſilium abſque ſapientia, & videtur tibi quòd ſapientiam plurimam oſtendiſti? [4] Cui annunciaſti ſermones, & cuius ſpiraculum exiuit à te?

5 * הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם׃
6 * עָרוֹם שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן׃
7 * נֹטֶה צָפוֹן עַל־תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ עַל־בְּלִימָה׃
8 * צֹרֵר־מַיִם בְּעָבָיו וְלֹא־נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם׃
9 * מְאַחֵז פְּנֵי־כִסֵּה פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ׃
10 * חֹק חָג עַל־פְּנֵי־מָיִם עַד־תַּכְלִית אוֹר עִם־
חֹשֶׁךְ׃
11 * עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפָפוּ וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ׃
12 * בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם וּבִתְבוּנָתוֹ מָחַץ רָהַב׃
13 * בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חֹלְלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ׃
14 * הֶן־אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָו וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע־
בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן׃

כז

1 * וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
2 * חַי־אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר נַפְשִׁי׃
3 * כִּי־כָל־עוֹד נִשְׁמָתִי בִּי וְרוּחַ אֱלוֹהַּ בְּאַפִּי׃
4 * אִם־תְּדַבֵּרְנָה שְׂפָתַי עַוְלָה וּלְשׁוֹנִי אִם־
יֶהְגֶּה רְמִיָּה׃
5 * חָלִילָה לִּי אִם־אַצְדִּיק אֶתְכֶם עַד־אֶגְוָע לֹא־
אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי׃
6 * בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּה לֹא־יֶחֱרַף
לְבָבִי מִיָּמָי׃
7 * יְהִי כְרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקֹמְמִי כְעַוָּל׃
8 * כִּי מַה־תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצָע כִּי יֵשֶׁל אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ׃
9 * הֲצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע אֵל כִּי־תָבוֹא עָלָיו צָרָה׃
10 * אִם־עַל־שַׁדַּי יִתְעַנָּג יִקְרָא אֱלוֹהַּ בְּכָל־עֵת׃
11 * אוֹרֶה אֶתְכֶם בְּיַד־אֵל אֲשֶׁר עִם־שַׁדַּי לֹא אֲכַחֵד׃
12 * הֵן־אַתֶּם כֻּלְּכֶם חֲזִיתֶם וְלָמָּה־זֶּה הֶבֶל תֶּהְבָּלוּ׃
13 * זֶה חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע עִם־אֵל וְנַחֲלַת עָרִיצִים
מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ׃

5 * Ecce gigantes gemunt ſub aquis, & qui
6 habitant cum eis. * Nudus eſt infernus co-
ram illo, & nullum eſt operimentum per-
7 ditioni. * Qui extendit Aquilonem ſuper
C vacuum, & appendit terram ſuper nihilũ.
8 * Qui ligat aquas in nubibus ſuis, vt non
9 erũpant pariter deorſum. * Qui tenet vul-
tum ſolij ſui, & expandit ſuper illud nebu-
10 lam ſuam. * Terminum circundedit aquis,
11 vſque dum finiantur lux & tenebrę. * Co-
D lumnæ cæli contremiſcunt, & pauent ad
12 nutum eius. * In fortitudine illius repentè
maria congregata ſunt, & prudentia eius
13 percuſsit ſuperbum. * Spiritus eius ornauit
cælos, & obſtetricante manu eius eductus
14 eſt coluber tortuoſus. * Ecce hæc ex parte
dicta ſunt viarum eius, & cùm vix paruam
ſtillam ſermonis eius audierimus, quis po-
terit tonitruum magnitudinis illius in-
tueri?

CAP. XXVII.

1 ADdidit quoque Iob aſſumens parabo-
2 lam ſuam, & dixit: * Viuit Deus q̃ ab-
ſtulit iudiciũ meũ, & oĩpotens qui ad ama
3 ritudinẽ adduxit aĩam meã: * Quia donec
ſupeſt halitus in me, & ſpiritus Dei in na-
4 ribus meis, * Nõ loquẽtur labia mea iniq-
tatẽ, nec lingua mea meditabitur menda-
5 ciũ. * Abſit à me vt iuſtos vos eſſe iudicem.
donec deficiã, nõ recedam ab innocentia
6 mea. * Iuſtificationẽ meã quã cœpi tenere,
nõ deſerã. Neq; enim reprehendit me cor
7 meũ in omni vita mea. * Sit vt impius ini-
B micus meus, & aduerſarius meus quaſi ini-
8 quus. * Quę eſt enim ſpes hypocritæ ſi aua-
rè rapiat, & non liberet Deus animã eius?
9 * Nunquid Deus audiet clamorẽ eius cùm
10 venerit ſuper eũ anguſtia? * Aut poterit in
oĩpotẽte delectari & inuocare Deum om-
11 ni tempore? * Docebo vos per manum Dei
C quæ omnipotens habeat, nec abſcondam.
12 * Ecce vos omnes noſtis, & quid ſine cauſa
13 vana loquimini? * Hæc eſt pars hominis
impij apud Deum, & hęreditas violento-
rum quam ab omnipotente ſuſcipient.

תרגום

5 אֶפְשַׁר דְּגִבָּרַיָּא דְּמִתְמַזְמְזִין יִתְבַּרְיָן וְאִנּוּן מִלְּרַע לְמַיָּא וּמַשְׁרְיָתְהוֹן׃ 6 מְפַרְסַם שְׁיוֹל לְקִבְלֵהּ וְלֵית חוֹפָאָה לְבֵית אָבְדָנָא׃
7 דְּמָתַח צִפּוּנָא עַל לְמָא זָקֵף אַרְעָא עַל מַיָּא מִדְּלֵית מִדַּעַם דְּסָמִיךְ לֵהּ׃ 8 דְּצָרִיר מֵי מִטְרָא בַּעֲנָנוֹי וְלָא אִתְבְּזַע עֲנָנָא תְּחוֹתֵיהּ׃
9 מְאַחַד בַּאֲמִיטְתָּא דְּמִן כָּרְסֵיהּ מִן בִּגְלַל דְּלָא יַחְמוּנֵהּ מַלְאָכַיָּא פַּרְסְהָא כְּפַרְגּוֹדָא עִלַּוֵּי עֲנָנֵי יְקָרֵהּ׃ 10 גְּזַר וַאֲמַר לְמִשְׁרֵי רְקִיעָא
עַל אַפֵּי מַיָּא עַד סוֹף נְהוֹר עִם חֲשׁוֹךְ׃ 11 עַמּוּדִין דִּשְׁמַיָּא מִזְדַּעְזְעִין וְרָתְתִין מִמְּזוֹפִיתֵהּ׃ 12 בְּחַיְלֵהּ גְּזַר יַמָּא וּבִסְכַלְתָּנוּתֵהּ מְחָא גִבָּרָא׃
13 בְּרוּחַ פֻּמֵּה אַפֵּי שְׁמַיָּא אִשְׁתַּבְהַרוּ בְּרַת יְדֵיהּ לִוְיָתָן דִּמְתִיל לְחֵיוְיָא טָרִיק׃ 14 הָא אִלֵּין סְיָפֵי אָרְחָתוֹי וּמַה דְּאִתְמְעִי מִן קְצַת מִלְּתָא
שְׁמַעְנָא מִנֵּהּ וְרִפְפַת גְּבוּרְתֵּהּ מַן יִתְבַּיֵּן׃

כז

1 וְאוֹסִיף אִיּוֹב לְמִטַּל מַתְלֵהּ וַאֲמַר׃ 2 קַיָּם אֱלָהּ אַעְדִּי הִילְכַת דִּינִי וְשַׁדַּי אַמְרַר נַפְשִׁי׃ 3 אֲרוּם עַד כְּדוּן כֹּלָּא נִשְׁמְתִי בִּי וְרוּחָא
דֵאֱלָהּ בִּנְחִירַי׃ 4 אִין מְמַלְּלָן שִׂפְוָתַי שִׁקְרָא וְלִשָּׁנִי אִין מְרַנֵּן נִיכְלָא׃ 5 חָס לִי אִין אֲזַכֵּי יַתְכוֹן עַד דְּאֶתְנְגִיד לָא אַעְדֵּי שְׁלֵמוּתִי
מִנִּי׃ 6 בְּזַכְוָתִי תַקֵּפֵת וְלָא אֶשְׁבְּקִינָהּ וְלָא יְהַרְהֵר לִבְבִי מִיּוֹמַי׃ 7 יְהֵא כְּחַיָּבָא בְּעֵל דְּבָבִי וּדְקָאִם עֲלַי הֵיךְ רַשִּׁיעָא׃ 8 אֲרוּם מַה
סְבַר דִּילָטוֹר אֲרוּם יִכְנוֹשׁ מַמּוֹן דִּשְׁקַר אֲרוּם יִנְתַּר אֱלָהָא נַפְשֵׁהּ׃ 9 הַאֶפְשַׁר דִּקְבִילְתֵּהּ יִשְׁמַע אֱלָהָא כַּד תֵּיתֵי עִלַּוֵּי עָקְתָא׃ 10 אִין
עַל שַׁדַּי יִתְפַּרְנֵק יִקְרֵי אֱלָהָא בְּכָל עִדָּן׃ 11 אַלֵּף יַתְכוֹן בִּנְבוּאַת אֱלָהָא דְעִם שַׁדַּי לָא אֲכַסֵּי׃ 12 הָא אַתּוּן כֻּלְּכוֹן חֲמֵיתוּן וּלְמָה דֵין הָבְלָא
תֶּהְבְּלוּן׃ 13 דֵּין חוּלַק בַּר נַשׁ חַיָּבָא מִלְּוַת אֱלָהָא וַעֲדַב תַּקִּיפִין מִשַּׁדַּי יְקַבְּלוּן פֻּרְעָנוּתְהוֹן׃

* *Nunquid gigantes nutrientur, ſub aqua & vicinis eius?* * *Nudus infernus coram illo, & non eſt circuitus perditioni.* * *Qui extendit Boream in nihil, qui appendit terram ſuper nihilum.* * *Qui ligat aquam in nubibus ſuis, et non rupta eſt nebula ſub eo.* * *Qui tenet vultum ſolij, qui expandit ſuper illud nebulam ſuam.* * *Præceptum circundedit in faciem aquæ, vſque ad conſummationem lucis cum tenebris.* * *Columnæ cæli expanſæ ſunt, & ſtupuerunt ab increpatione eius.* * *Fortitudine ſedauit mare, ſcientia autem ſtrauit cete.* * *Clauſtra autem cæli timuerunt eum. præcepto autem eius interfecit draconem apoſtatam.* * *Ecce hæ partes viæ eius, et ſuper humorem ſermonis audiemus in eo: vim autem tonitrus eius, quis nouit quando faciet?*

CAP. XXVII.

ADhuc autem addens Iob dixit proœmio:
* *Viuit Dominus qui ſic me iudicauit, & omnipotens qui amaram fecit meam animam.*
* *Si quidem adhuc halitu meo exiſtente, ſpiritus autem diuinus circum exiſtens mihi in naribus.* * *Non loquentur labia mea iniqua, neque anima mea meditabitur iniuſta.* * *Ne mihi ſit iuſtos vos oſtendere, donec moriar; non enim amouebo innocentiam meam.* * *Juſtitiæ autem attendens non tradam, non enim conſcius ſum mihi quòd illicita fecerim.*
* *Veruntamen ſint inimici mei. ſicut ſubuerſio impiorum, & in me inſurgentes, ſicut perditio iniquorum.* * *Et quæ enim eſt ſpes impio, quoniam continet? confidens in Dominũ nunquid ſaluus erit,* * *Aut deprecationem eius exaudiet Dominus? aut cùm venerit ei neceſſitas,* * *nũ habet aliquam ſermonis audaciam coram illo? aut ſicut cùm inuocauerit ipſe exaudiet eum?* * *Sed iam renunciabo vobis quid eſt in manu Domini, quæ ſunt apud omnipotentem, non mentiar.*
* *Ecce iam omnes noſtis, quòd vana vanis iniicitis.*
* *Hæc pars hominis impij à Domino, poſſeſſio autem potentium ſuperueniet ab omnipotente ſuper eos.*

* μὴ γίγαντες μαιωθήσον), ὑποκάτωθεν ὕδατος καὶ
6 τῶν γειτόνων αὐτοῦ; * γυμνὸς ἅδης ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι
7 περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ. * ἐκτείνων βορέαν ἐπ' οὐδέν,
8 κρεμάζων γῆν ἐπὶ μηδενός. * δεσμεύων ὕδωρ ἐν νεφέλαις αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐρράγη νέφος ὑποκάτω αὐτοῦ.
9 * ὁ κρατῶν πρόσωπον θρόνου, ἐκπετάζων ἐπ' αὐτὸν
10 νέφος αὐτοῦ. * περίσσωμα ἐγύρωσεν ἐπὶ προσώπου ὕδατος, μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους.
11 * στύλοι οὐρανοῦ ἐπετάθησαν, καὶ ἐξέστησαν ἀπὸ τῆς
12 ἐπιπλήξεως αὐτοῦ. * ἰσχύϊ κατέπαυσε τὴν θάλασσαν, ἐπίσταται δὲ ἔρρωσε τὸ κῆτος. * κλεῖθρα οὐρανοῦ διεδόκασιν αὐτόν. προσάγματι δὲ αὐτοῦ ἐθανάτωσε
14 δράκοντα ἀποστάτην. * ἰδοὺ ταῦτα μέρη ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ ἰχμάδα λόγου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ, τὸν δὲ βροντῆς αὐτοῦ, τίς οἶδεν ὁπότε ποιήσει;

κζ'.

1 * Επὶ δὲ προθεὶς ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ,
2 * ζῇ κύριος ὃς οὕτω με κέκρικε, καὶ ὁ παντοκράτωρ ὁ πικράνας μου τὴν ψυχήν.
3 * εἰ μὲν ἔτι πνοῆς μου ἐνούσης, πνεῦμα θεῖον τὸ πεῖόν μοι ἐν ῥισί. * μὴ λαλήσει τὰ χείλη μου ἄδικα, οὐδ' ἡ ψυχή μου μελετήσει ἄδικα.
5 * μή μοι εἴη δικαίους ὑμᾶς ἀποφῆναι, ἕως δὲ ἀποθάνω, οὐ γὰρ ἀπαλλάξω τὴν ἀκακίαν μου.
6 * δικαιοσύνη δὲ προσέχων οὐ μὴ πρίωμαι, οὐ γὰρ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πεπράξας. * οὐ μὲν δὲ ἀλλὰ εἴησαν οἱ ἐχθροί μου. ὥσπερ ἡ καταστροφὴ τῶν ἀσεβῶν, καὶ οἱ ἐπ' ἐμὲ ἐπανιστάμενοι, ὥσπερ ἡ ἀπώλεια τῶν προδανόμων. * καὶ τίς γάρ ἐστιν ἐλπὶς ἀσεβεῖ, ὅτι ἐπέχει; πεποιθὼς ἐπὶ κύριον ἄρα ζωὴν ζᾷ.
9 * ἢ τὴν δέησιν αὐτοῦ ἐσακούσεται κύριος; ἢ ἐπελθέσθω
10 αὐτῷ ἀνάγκη * μὴ ἔχει πινὰ παρρησίαν ἐναντίον αὐτοῦ; ἢ ὡς ἐπικαλεσάμενον αὐτὸν εἰσακούσεται αὐτός;
11 * ἀλλὰ δὴ ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ἐστιν ἐν χειρὶ κυρίου, ἃ ἐστι πρὸς παντοκράτορι, οὐ ψεύσομαι.
12 * ἰδοὺ δὴ πάντες οἴδατε, ὅτι κενὰ κενοῖς ἐπιβάλ-
13 λετε. * αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς πρὸς κυρίου, κτῆμα δὲ δυνατῶν ἐπελεύσεται πρὸς παντοκράτορα ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Nunquid poſſunt gigantes qui contremiſcunt regenerari; cùm ipſi ſint ſub aquis & exercitus eorum? [6] Publicus eſt infernus coram eo, & non eſt operimentum domui perditionis. [7] Qui extendit Aquilonem ſuper nihilum, ſubleuat terram ſuper aquas, nullo eam ſuſtinente. [8] Qui ligat aquas pluuiæ in nubibus ſuis, & non rumpitur nubes ſub ſe. [9] Qui tenet caliginem ſolij ſui, vt non videant illum angeli: extendit illud ſicut velum ſuper nubes gloriæ ſuæ. [10] Decreuit, & dixit, collocari firmamentum ſuper faciem aquarum, vſque ad finem luminis cum tenebris: [11] Columnæ cæli commouentur & contremiſcunt ab increpatione eius. [12] In virtute ſua diuiſit mare, & in prudentia ſua percuſſit fortem. [13] In ſpiritu oris eius facies cæli lucidæ ſunt: creauit manus eius Leuiathan, qui comparatus eſt ſerpenti mordenti. [14] Ecce hæ ſunt ſummitates viarum eius, & quod expreſſum eſt ex parte ſermonis eius audiuimus ab eo, & tonitru fortitudinis eius quis intelliget?

CAP. XXVII.

ET addidit Iob aſſumens parabolam ſuam, & ait: [2] Viuus eſt Deus qui abſtulit regulam iudicij mei: & omnipotens ad amaritudinem adduxit animam meam. [3] Quoniam adhuc totus halitus eſt in me, & ſpiritus Dei eſt in naribus meis. [4] Nũ loquentur labia mea mendacium, & lingua mea meditabitur dolum? [5] Abſit à me vt iuſtificem vos donec deficiam: non auferam perfectionẽ meam à me. [6] Iuſtificationem meam apprehendam, & nõ dimittam eam: & nõ malè cogitabit cor meũ à diebus meis. [7] Sit ſicut peccator inimicus meus, & qui conſurgit aduerſus me, ſicut impius. [8] Quid enim expectat delator, quia congregat mammonam iniquitatis, quando eradicat Deus animam eius? [9] Nunquid clamorem eius audiet Deus, cùm venerit ſuper eum anguſtia? [10] Nunquid in omnipotente delectabitur, aut clamabit ad Deum in omni tempore? [11] Docebo vos per prophetiam Dei, quę apud omnipotentem non abſcondam. [12] Ecce vos omnes vidiſtis, & quare vana & inania loquimini? [13] Hęc eſt pars filij hominis peccatoris à Deo, & ſors fortiũ qui recipiunt ab omnipotẽte retributionẽ ſuam.

14 * אִם־יִרְבּוּ בָנָיו לְמוֹ־חָרֶב וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם׃
15 * שְׂרִידָיו בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ וְאַלְמְנוֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃
16 * אִם־יִצְבֹּר כָּעָפָר כֶּסֶף וְכַחֹמֶר יָכִין מַלְבּוּשׁ׃
17 * יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק׃
18 * בָּנָה כָעָשׁ בֵּיתוֹ וּכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר׃
19 * עָשִׁיר יִשְׁכַּב וְלֹא יֵאָסֵף עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ׃
20 * תַּשִּׂיגֵהוּ כַמַּיִם בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָתׁ׃
21 * יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלֵךְ וְיִשְׁעָרֵהוּ מִמְּקוֹמוֹ׃
22 * וְיַשְׁלֵךְ עָלָיו וְלֹא יַחְמֹל מִיָּדוֹ בָּרוֹחַ יִבְרָח׃
23 * יִשְׁפֹּק עָלָיו כַּפָּיו וְיִשְׁרֹק עָלָיו מִמְּקוֹמוֹ׃

כח

1 * כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזֹקּוּ׃
2 * בַּרְזֶל מֵעָפָר יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה׃
3 * קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל־תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת׃
4 * פָּרַץ נַחַל מֵעִם־גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי־רֶגֶל דָּלוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ׃
5 * אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא־לֶחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפַּךְ כְּמוֹ־אֵשׁ׃
6 * מְקוֹם־סַפִּיר אֲבָנֶיהָ וַעֲפָרֹת זָהָב לוֹ׃
7 * נָתִיב לֹא־יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין אָיָה׃
8 * לֹא־הִדְרִיכֻהוּ בְּנֵי־שָׁחַץ לֹא־עָדָה עָלָיו שָׁחַל׃
9 * בַּחַלָמִישׁ שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָרִים׃
10 * בְּצוּרוֹת יְאֹרִים בְּקַע וְכָל־יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ׃
11 * מִבְּכִי נְהָרוֹת חָבַשׁ וְתַעֲלֻמָה יֹצֵא אוֹר׃
12 * וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
13 * לֹא־יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃
14 * אִם־יִרְבּוּ בָנָיו לְמוֹ־חָרֶב וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם׃
15 * שְׂרִידָיו בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ וְאַלְמְנוֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃
16 * אִם־יִצְבֹּר כָּעָפָר כֶּסֶף וְכַחֹמֶר יָכִין מַלְבּוּשׁ׃
17 * יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק׃
18 * בָּנָה כָעָשׁ בֵּיתוֹ וּכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר׃
19 * עָשִׁיר יִשְׁכַּב וְלֹא יֵאָסֵף עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ׃
20 * תַּשִּׂיגֵהוּ כַמַּיִם בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָתׁ׃
21 * יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלֵךְ וְיִשְׁעָרֵהוּ מִמְּקוֹמוֹ׃
22 * וְיַשְׁלֵךְ עָלָיו וְלֹא יַחְמֹל מִיָּדוֹ בָּרוֹחַ יִבְרָח׃
23 * יִשְׁפֹּק עָלָיו כַּפָּיו וְיִשְׁרֹק עָלָיו מִמְּקוֹמוֹ׃

14 * Si multiplicati fuerint filij eius, in gla
dio erunt, & nepotes eius non ſaturabun-
15 tur pane. * Qui reliqui fuerint ex eo, ſepe-
lientur in interitu, & viduæ illius non plo
16 rabũt. * Si comportauerit quaſi terram ar-
gentum, & ſicut lutum præparauerit ve-
17 ſtimenta: * Præparabit quidem, ſed iuſtus
D veſtietur illis, & argentum innocens diui-
18 det. * Ædificauit ſicut tinea domum ſuam,
19 & ſicut cuſtos fecit vmbraculum. * Diues Pſal. 48.
cùm dormierit, nihil ſecum auferet, ape-
20 riet oculos ſuos, & nihil inueniet. * Ap-
prehendet eum quaſi aqua inopia, nocte
21 opprimet eum tempeſtas. * Tollet eum
ventus vrens & auferet, & velut turbo ra-
22 piet eum de loco ſuo. * Emittet ſuper eum
& non parcet, de manu eius fugiens fu-
23 giet. * Stringet ſuper eum manus ſuas, &
ſibilabit ſuper illum intuens locum eius.

CAP. XXVIII.

1 A HAbet argẽtum venarum ſuarum prin-
cipia, & auro locus eſt in quo confla-
2 tur. * Ferrum de terra tollitur, & lapis ſo-
2 lutus calore in æs vertitur. * Tempus po-
ſuit tenebris, & vniuerſorum finem ipſe
conſiderat. Lapidem quoque caliginis &
4 vmbræ mortis. * Diuidit torrens à populo
peregrinante, eos quos oblitus eſt pes e-
5 gentis hominis & inuios. * Terra de qua
oriebatur panis, in loco ſuo igni ſubuerſa
6 eſt. * Locus ſapphiri lapides eius, & gle-
7 bæ illius aurum. * Semitam ignora-
uit auis, nec intuitus eſt oculus vulturis.
8 * Non calcauerunt eam filij inſtitorum,
nec pertranſiuit per eam leæna.
9 * Ad ſilicem extendit manum ſuam, ſub-
10 uertit à radicibus montes. * In petris ri-
uos excidit, & omne precioſum vidit ocu-
11 lus eius. * Profunda quoque fluuiorum
ſcrutatus eſt, & abſcondita produxit in lu
12 cem. * Sapientia verò vbi inuenitur?
13 & quis eſt locus intelligentiæ? * Neſcit Pro. 3. b. Ibid. 8. a
homo precium eius, nec inuenitur in terra
ſuauiter viuentium.

תרגום

14 אין יסגון בנוי מטול דקטלין בחרבא ובני בנוי לא ישבעון לחמא׃ 15 משיזבוי במותנא יהון קבירין וארמלתהוי לא תבכין׃
16 אין יכנוש כעפרא סימא וכטינא יתקן לבושין׃ 17 יתקן וצדיקא ייה לבש וסימא זכאי יפלג׃ 18 בנא כרקבובתא ביתה
וכמטללתא דעבד נטר פירי׃ 19 עתיר ידמוך ולא יתכנש עינוי פקח וליתוהי׃ 20 תדבקינה כמיא אתרגושתא ליליא חטלטלנה זיקא׃
21 ישלנה רוח קדומא וייזל ויעלעלנה מאתרה׃ 22 ויטלוק עלוי ולא יחום מן ידיה מערק יערוק׃ 23 ישקוף עלוהי ון ידיהון
ויכרבק עלוי מן אתריה׃

כח

1 ארום אית לסימא מפקנא ואתר לדהבא מסנינן׃ 2 פרזלא מעפרא יתנסיב ואבנא יתיך כרכומא׃ 3 סוף שוי לחשוכא
ולכל סופא הוא מפשפש אבנין מפולמן דמחמן נפק חשוכא וטולי מותא׃ 4 תקף נחלא מן אתר דמפלח מרזביא דמתנשין מלעברא
ברגלא אזדקפו מבני נשא אישתלטו׃ 5 ארעא דמנה נפק מזונא ולרע מנה גחינם דצינת תלגה מתהפכת דכמה אשתא׃ 6 וגינתא דעדן
אתרא דשבזיזא אבנהא ועפרותין דדהבא ליה׃ 7 אורח אילן חייא לא חכמתה עופא ולא סקרתה עין טרפיתא׃ 8 לא טיילו
בה בניא דארזין ולא זאר עלוי ליונא׃ 9 בשמיר אושיט ידה הפך מעיקריהון טורייא׃ 10 בטנרין נהרין בזע וכל אייקרא חמת עינוי׃
11 מזלחי נהריא זרז ומחרכא דתעלומא מפיק נהורא׃ 12 וחכמתא מאן האן תשתכח והאן דין אתר ביונתא׃
13 לא ידע בר נש עילויה ולא תשתכח בארע זידנין דמתחטין בחייהון׃

* *Si autem multi fuerint filij eius, in occisionem erunt, si autẽ viri euaserint, mendicabunt.* 14
* *At superstites eius morte morientur, viduas autem eorum nemo miserabitur.* 15
* *Si congregauerit sicut terram argentum, sicut autem lutum præparauerit aurum:* * *Hæc omnia iusti vendicabunt, at pecunias eius veraces habebunt:* 16 17
* *Euasit autem domus eius sicut tineæ, & sicut tela araneæ.* 18
* *Dives dormiet & non addet: oculos suos aperuit, & non est.* 19
* *Occurrerunt ei sicut aqua dolores; nocte autem abstulit eum caligo.* 20
* *Tollet eum ventus vrens & abibit, & ventilabit eum de loco suo.* 21
* *Et iniiciet super eum & non parcet; de manu eius fuga fugiet.* 22
* *Pulsabit super eum manus suas, & exsibilabit eum de loco suo.* 23

CAP. XXVIII.

ESt enim argento locus vnde fit, locus autem auro vnde conflatur. 1
* *Ferrum quidem enim de terra fit, æs autẽ sicut lapis inciditur.* 2
* *Ordinem posuit tenebris, et omnem terminum ipse scrutatur: lapis tenebræ & vmbra mortis.* *Inciso torrentis à calce: at qui obliuiscentes viæ iustæ infirmati sunt ex mortalibus.* 3 4
* *Terra ex ea exibit panis, subtus eam versa est sicut ignis.* *Locus sapphiri lapides eius, & tumulus aureus eius semita.* 5 6
* *Non nouit eam volatile: & non intuitus est eam oculus vulturis.* 7
* *Non calcauerunt eam filij superborum, non pertransiuit super eam leo.* 8
* *In rupe extendit manum suam, subuertit autem à radicibus montes.* 9
* *Ripas autem fluuiorum excidit; omne autem preciosum vidit meus oculus.* 10
* *Profunda autem fluuiorũ reuelauit, ostendit autem suam potentiam in lucem.* 11
* *At sapientia vndè inuenta est? qualis autem locus est scientiæ?* * *Non nouit homo viam eius, neque inuenietur in hominibus.* 12 13

14 * ἐὰν ᾖ πολλοὶ γένωνται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς ῥομφαίαν ἔσονται· ἐὰν δὲ ἀνδρωθῶσι θανατωθήσονται.
15 * οἱ δὲ περιόντες αὐτοῦ θανάτῳ τελευτήσουσιν, χήρας δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἐλεήσει.
16 * ἐὰν συναγάγῃ ὡσεὶ γῆν ἀργύριον, ἴσα δὲ πηλῷ ἑτοιμάσῃ χρυσίον. 17 * ταῦτα πάντα δίκαιοι περιποιήσονται, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ ἀληθινοὶ καθέξουσιν·
18 * ἀπέβη δὲ ὁ οἶκος αὐτοῦ ὥσπερ σῆτες, καὶ ὥσπερ ἀράχνη.
19 * πλουσιῶν κοιμηθήσεται καὶ οὐ προσθήσει, ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ διοίξει, καὶ οὐκ ἔστι.
20 * συνεύρησαν αὐτῷ ὡσεὶ ὕδωρ αἱ ὀδῦναι, νυκτὶ δὲ ἀφείλετο αὐτὸν γνόφος.
21 * ἀναλήψεται αὐτὸν καύσων καὶ ἀπελεύσεται, καὶ λιχμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.
22 * καὶ ἐπιρρίψει ἐπ' αὐτὸν καὶ οὐ φείσεται, ἐκ χειρὸς αὐτοῦ φυγῇ φεύξεται. 23 * κροτήσει ἐπ' αὐτὸν χεῖρας αὐτοῦ, καὶ συριεῖ αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

κή.

1 * Ἔστι γὰρ ἀργυρίῳ τόπος ὅθεν γίνεται, τόπος δὲ χρυσίῳ ὅθεν διηθεῖται. 2 * σίδηρος μὲν γὰρ ἐκ γῆς γίνεται, χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται.
3 * τάξιν ἔθετο σκότει, καὶ παῖ πέρας αὐτὸς ἐξακριβάζεται, λίθος σκοτία καὶ σκιὰ θανάτου.
4 * διακοπὴ χειμάρρου ἀπὸ κονίας, οἱ δὲ ἐπιλανθανόμενοι ὁδὸν δικαίαν ἠσθένησαν ἐκ βερετῶν.
5 * γῆ ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, ὑπὸ κάτω αὐτῆς ἐσεφάφη ὡσεὶ πῦρ. 6 * τόπος ζαπφείρου λίθοι αὐτῆς, καὶ χῶμα χρυσοῦν αὐτῆς τεῖχος.
7 * οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετεινόν. καὶ οὐ παρέβλεψεν αὐτὴν ὀφθαλμὸς γυπός.
8 * οὐκ ἐπάτησαν αὐτὴν υἱοὶ ἀλαζόνων, οὐ παρῆλθεν ἐπ' αὐτὴν λέων. 9 * ἐν ἀκρότομῳ ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ, κατέστρεψε δὲ ἐκ ῥιζῶν ὄρη.
10 * ἴνας δὲ ποταμῶν ἔρρηξε, πᾶν δὲ τίμιον εἶδε μετὰ ὀφθαλμός. 11 * βάθη δὲ ποταμῶν διεκάλυψεν, ἔδειξεν δὲ αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς.
12 * ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶν ἐπιστήμης; 13 * οὐκ οἶδε βερετὴς ὁδὸν αὐτῆς, οὐδὲ μὴ εὑρεθῇ ἐν ἀνθρώποις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Si multiplicati fuerint filij eius, his qui occidunt gladio erunt; & filij filiorum suorum non saturabuntur pane. [15] Qui euaserint ex eo, in peste sepelientur, & viduę eius non plorabunt. [16] Si congregauerit quasi puluerem argentum, & quasi lutum præparauerit vestimenta: [17] Præparauit enim, sed iustus vestietur; & argentum innocens diuidet. [18] Aedificauit sicut tinea domum suam, & sicut vmbraculum quod fecit custos pomorum. [19] Dives dormiet, & non colligetur: oculos suos aperiet, & non subsistet. [20] Apprehendet eum quasi aqua tumultus: nocte transferet eum tempestas. [21] Tollet eum ventus vrens, & abibit: & sicut turbo rapiet eum de loco suo. [22] Et proiiciet super eum, & non parcet: de manu eius fugiens fugiet. [23] Plaudet super eum manibus; & sibilabit super eum de loco suo.

CAP. XXVIII.

HAbet enim argentum venam ex qua producitur; & locus auro est in quo conflatur. [2] Ferrum de terra tollitur, & lapis fusione vertitur in chalybem. [3] Finem posuit tenebris & omnium fines ipse scrutatur: lapides fortes, vnde exeunt tenebræ & vmbræ mortis. [4] Diuisit torrentem à loco culto in riuulos qui obliuioni traditi sunt, ne per eos transeat pes: eleuati sunt, à filiis hominũ translati sunt. [5] Terra de qua egrediebatur cibus; & sub ea est gehenna, cuius nix frigida conuertitur in similitudinem ignis. [6] Et paradisus voluptatis est locus, cuius lapides sunt saphiri, & pulueres aurei sunt ei. [7] Semitam arboris vitæ nulla sciuit auis: nec intuitus est eam oculus vulturis. [8] Non ambulauerunt in ea filij leonum, nec declinauit ad eam leæna. [9] Ad silicem extendit manum suam, subuertit à radice montes. [10] In petris excidit flumina, & omne preciosum videt oculus eius. [11] De imbribus accingit flumina, & de fenestra occulta producit lumen. [12] Sapientia autem vbi inuenietur? & vbi est locus prudentiæ? [13] Nescit homo excellentiam eius, & non inuenitur in terra superborum qui peccant in vita sua.

14 * תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי׃
15 * לֹא־יֻתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף
מְחִירָהּ׃
16 * לֹא תְסֻלָּה בְּכֶתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר׃
17 * לֹא־יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית וּתְמוּרָתָה
כְּלִי־פָן׃
18 * רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמֶשֶׁךְ חָכְמָה
מִפְּנִינִים׃
19 * לֹא־יַעַרְכֶנָּה פִּטְדַת־כּוּשׁ בְּכֶתֶם טָהוֹר
לֹא תְסֻלָּה׃
20 * וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
21 * וְנֶעְלְמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה׃
22 * אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ׃
23 * אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ׃
24 * כִּי־הוּא לִקְצוֹת־הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל־
הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה׃
25 * לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה׃
26 * בַּעֲשׂוֹתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קוֹלוֹת׃
27 * אָז רָאָה וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ׃
28 * וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה וְסוּר
מֵרַע בִּינָה׃

כט

1 * וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
2 * מִי־יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי׃
3 * בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֵלֶךְ חֹשֶׁךְ׃
4 * כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עֲלֵי אָהֳלִי׃
5 * בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי׃
6 * בִּרְחֹץ הֲלִיכַי בְּחֵמָה וְצוּר יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי־
7 שָׁמֶן׃ * בְּצֵאתִי שַׁעַר עֲלֵי־קָרֶת בָּרְחוֹב אָכִין
מוֹשָׁבִי׃

14 * Abyssus dicit, Non est in me; & mare
15 loquitur, Non est mecum. * Non dabi-
C tur aurum obrizum pro ea, nec appende-
tur argentum in commutatione eius.
16 * Non conferetur tinctis Indiæ colori-
bus, nec lapidi sardonico preciosissimo, Sap.7.a.
17 vel saphiro. * Non adæquabitur ei au-
rum vel vitrum, nec commutabuntur pro
18 ea vasa auri: * Excelsa & eminentia non
commemorabuntur comparatione eius.
trahitur autem sapientia de occultis.
19 * Non adæquabitur ei topazius de Æ-
thiopia, nec tincturæ mundissimæ compo
20 nentur. * Vndè ergo sapientia venit? &
quis est locus intelligentiæ?
21 * Abscondita est ab oculis omnium vi-
uentium, volucres quoque cæli latet.
22 * Perditio & mors dixerunt: Auribus
D nostris audiuimus famam eius.
23 * Deus intelligit viam eius, & ipse no-
24 uit locum illius. * Ipse enim fines mun-
di intuetur, & omnia quæ sub cælo sunt,
25 respicit. * Qui fecit ventis pondus, &
26 aquas appendit in mensura. * Quando
ponebat pluuiis legem, & viam procellis Psal. 11. Pro. 10. a.
27 sonantibus: * Tunc vidit illam & enarra-
28 uit, & preparauit, & inuestigauit: * & dixit
homini: Ecce timor Domini ipse est sapiē-
tia, & recedere à malo intelligentia.

CAP. XXIX.

1 ADdidit quoque Iob assumens parabo-
2 lam suam, & dixit: * Quis mihi tri-
buat vt sim iuxta menses pristinos, secun-
dùm dies quibus Deus custodiebat me.
3 * Quando splendebat lucerna eius su-
per caput meum, & ad lumen eius ambu-
4 labā in tenebris. * Sicut fui in diebus ado-
lescentiæ meę, quando secretò Deus erat
5 in tabernaculo meo. * Quando erat omni-
potēs mecū, & in circuitu meo pueri mei.
6 * Quando lauabam pedes meos butyro, &
7 petra fundebat mihi riuos olei. * Quando
procedebam ad portam ciuitatis, & in pla
tea parabant cathedram mihi.

תרגום

14 תְּהוֹמָא אֲמַר לָא גַבִּי הִיא וְיַמָּא אֲמַר לֵית עִמִּי׃ 15 לָא יִתְיְהַב דְּהָב סְנִין חִלּוּפָהָא וְלָא יִתְקַל סִימָא פִּירוּגָהּ׃ 16 לָא תִשְׁתַּלְחַף
בְּפִטְלָוָן דְּמִן אוֹפִיר בְּבִירוּלִין יַקִּיר וְשַׁבְזִיזָא׃ 17 לָא יַעֲלִינָהּ דַּהֲבָא וְאִיסְפַּקְלַרְיָא וּפִירוּגָהּ מָאנֵי אוֹבְרִיזִין׃ 18 סַנְדַלְכִין וּבִירוּרִין לָא
יִדְכַּר וְנֻגְדָא דְחָכְמְתָא מִן מַרְגַּלְיָן׃ 19 לָא יַעֲלִינָהּ מַרְגְּלָא יְקָרָא דְאָתֵי מִכּוּשׁ בְּפַטְלִין דְּכֵי לָא תִשְׁתַּלְחַף׃ 20 וְחָכְמְתָא מִן הָאן תֵּיתֵי
וְהָאן דֵּין אֲתַר בִּיּוּנְתָא׃ 21 וְכַסְיָא מֵעֵינֵי כָל דְּחָי וּמֵעוֹפָא דִשְׁמַיָּא אִיטַמְרָא׃ 22 בֵּית אוֹבְדָנָא וּמַלְאַךְ מוֹתָא אֲמַרוּ בְּמִתְיַהֲבָא לְיִשְׂרָאֵל
בְּמִשְׁמַעְנָא שְׁמַעְנָא שְׁמוּעְתָא׃ 23 אֱלָהָא אִתְבַּיֵּן אוֹרְחָהּ וְהוּא חַכִּים יַת אַתְרָהּ׃ 24 אֲרוּם הוּא לִסְיָפֵי אַרְעָא יִסְתַּכֵּל תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא
יֶחְמֵי׃ 25 לְמֶעְבַּד לְרוּחָא מַתְקְלָא וּמַיָּא אַתְקֵן בִּמְשַׁחְתָּא׃ 26 בְּמֶעְבְּדֵיהּ לְמִטְרָא קְיָמָא וּמַהֲלַךְ לַחֲזִיזֵי דְרָהֲטִין בְּקָלַיָּא׃ 27 בְּכֵן
חַמְיָהּ וְאִשְׁתַּעְיָהּ עִם מַלְאָכֵי שֵׁירוּתָא אַתְקְנָהּ וּלְחוֹד פַּשְׁפֵּשׁ יָתָהּ׃ 28 וַאֲמַר לְבַר נָשָׁא הָא דְּחַלְתָּא דַיְיָי הִיא חָכְמְתָא וּלְמֶעְדֵי מִן בִּישָׁא
בִּיּוּנְתָא׃

כט

1 וְאוֹסִיף אִיּוֹב לְמִטַּל מַתְלֵיהּ וַאֲמַר׃ 2 מַן יְסַדְּרִינַנִי כְּיַרְחִין קַדְמָאִין כְּיוֹמַיָּא דֵאלָהָא יִנְטְרִינַנִי׃ 3 כַּד אַנְהָו וֹתֵהּ שַׁרְגֵהּ עִלַּוֵי
רֵישִׁי לִנְהוֹרֵיהּ אֵיזִל חֲשׁוֹךְ׃ 4 כְּמָא דַהֲוֵיתִי בְּיוֹמֵי חֲרִיפוּתִי בִּזְמַן דְּרַז אֱלָהָא עִלַּוֵי מַשְׁכְּנִי׃ 5 בְּעוֹד כְּדוּן הֲוָה מֵימַר שַׁדַּי בְּסַעְדִי חֲזוֹר חֲזוֹר
בִּימֵי עוּלֵימַי׃ 6 בְּמִשְׁזֻג אַסְרְטֵי בְשָׁמְנָא דְגוּנְבִין וְטִינַר יִזְלַף עִמִּי טוּפֵי מֶשַׁח׃
7 בְּמִפְּקִי תַרְעָא עִלַּוֵי קַרְתָּא בִּפְלַטְיָא אַתְקִין מוֹתָבִי׃

‡ *Abyſſus dixit, Non eſt in me; & mare* 14
dixit, Non eſt mecum. ‡ *Non dabit con-* 15
cluſum aurum pro ea, & non appendetur ar-
gentum commutatio eius. ‡ *Et non compor-* 16
tabitur auro Ophir in onyche precioſo & ſap-
phiro. ‡ *Non adæquabitur ei aurum & vi-* 17
trum. & commutatio eius ſupellectilia aurea.

‡ *Excelſa & ſublimia non commemorabun-* 18
tur, & trahe ſapientiam ſuper intima.

‡ *Non adæquabitur ei topazium Æthiopiæ,* 19
auro puro non comportabitur.

‡ *At ſapientia vndè inuenta eſt? qualis autẽ* 20
locus eſt intellectus? ‡ *Latuit omnem ho-* 21
minem, & à volatilibus cæli abſcondita eſt.

‡ *Perditio & mors dixerunt: Audiuimus* 22
eius gloriam.

‡ *Dominus bene conſtituit eius viã, ipſe au-* 23
tem nouit locum eius.

‡ *Ipſe enim quæ ſub cælum totam intuetur,* 24
videns quæ in terra: ‡ *Omniaque quæ fe-* 25
cit, ventorum pondus, aquæque menſuras
quando fecit.

‡ *Hic videns numerauit, & viam in con-* 26
cuſſione vocis.

‡ *Tunc vidit illam, enarrauit eam, cùm præ-* 27
paraſſet inueſtigauit.

‡ *Dixit autem homini: Ecce pietas eſt ſa-* 28
pientia; at abſtinere à malis, eſt ſcientia.

CAP. XXIX.

ADhuc autem addens Iob, dixit proœmio: 1

‡ *Quis me ponat iuxta menſem ante die-* 2
rum, quibus me Deus cuſtodiuit?

‡ *Vt quando ſplendebat lucerna eius ſuper* 3
caput meum, quando lumine eius ambulabam
in tenebris.

‡ *Quando fui in diebus iuuentutis meæ,* 4
quando Dominus ſpeculationẽ faciebat do-
mus meæ.

‡ *Quando fui dives valdè, in circuitu au-* 5
tem mei pueri mei.

‡ *Quando fluebant meæ viæ butyro, at mon-* 6
tes mei fluebant lacte.

‡ *Quando exibam diluculò in ciuitatem, in* 7
autem plateis ponebatur mea cathedra.

14 ‡ ἄβυσσος εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί· καὶ θάλασσα εἶ-
πεν, οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ.

15 ‡ οὐ δώσει συγκλεισμὸν ἀντ' αὐτῆς, καὶ ἐσαθήσεται
ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς.

16 ‡ καὶ ἐ συμβασαχθήσε) χρυσίῳ ὠφείρ, ἐν ὀνυχι πο-
17 μίῳ καὶ ζαπφείρῳ. ‡ οὐκ ἰσωθήσε) αὐτῇ χρυσίον καὶ
ὕαλος· καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτ σκεύη χρυσᾶ.

18 ‡ μετέωρα καὶ γαβεῖς ἐ μνηθήσεται, καὶ ἕλκυσον σο-
φίαν ὑπὲς τὰ ἐσώτατα.

19 ‡ οὐκ ἰσωθήσε) αὐτῇ τοπάζιον αἰθιοπίας, χρυσίῳ κα-
θαρῷ ἐ συμβασαχθήσε).

20 ‡ ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖός δέ τε ἐστὶ τ συνέ-
21 σεως; ‡ λέληθε πάσης ζώσης ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ πετεινῶν δὲ
22 ἀέρος ἐκρύβη. ‡ ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος εἶ-
παν, ἀκοῇ ἀκούσαμεν αὐτῆς τὸν κλέος.

23 ‡ ὁ κύριος δὲ ζωέσησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν· αὐτὸς δὲ οἶδε
τὸν τόπον αὐτῆς.

24 ‡ αὐτὸς γὰρ τὰ ὑπ' ἀέρα πάσαν ἐφορᾷ· εἰδὼς τὰ ἐν
25 τῇ γῇ, ‡ πάντα τε ἃ ἐποίησεν, πνεύμων σταθμόν, ὕδα-
τός τε μέτρα ὅτε ἐποίησεν.

26 ‡ ὅτε ἐδίδου νόμισμα τοῖς ὑετοῖς, καὶ ὁδὸν ἐν πανάγματι φωνῆς.

27 ‡ τότε εἶδεν αὐτὴν, ἐξηγήσατο αὐτὴν, ἑτοιμάσας
ἐξιχνίασεν.

28 ‡ εἶπε δὲ ἀνθρώπῳ, ἰδοὺ ἡ θεοσέβεια ἐστὶ σοφία, τὸ δὲ ἀπέ-
χεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστὶν ἐπιστήμη.

κθ΄.

1 ‡ Ἔτι δὲ προσθεὶς ἰὼβ εἶπε τὴν παροιμίαν,

2 ‡ τίς μοι μεθείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με
ὁ θεὸς ἐφύλαξεν;

3 ‡ ὡς ὅτε ἤυγε ὁ λύχνος ἀπὸ ὑπὲρ κεφαλῆς μου, ὅτε
τῷ φωτὶ ἀπὸ ἐπορευόμην ἐν σκότει.

4 ‡ ὅτε ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου, ὅτε ὁ κύριος ἐπι-
σκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου.

5 ‡ ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν, κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδές
μου.

5 ‡ ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέον-
το γάλακτι.

6 ‡ ὅτε ἐξεπορευόμην ὀρθὸς ἐν πόλει, ἐν δὲ πλατείαις
ἐτίθετό μου ὁ δίφρος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Abyſſus dixit: Non eſt apud me: & mare dixit, Non eſt mecum. 15 Non dabitur aurum conflatum pro ea, nec appendetur argentum in commutatione eius. 16 Non permutabitur pro tinctis coloribus Ophir, nec lapidibus beryllis precioſis & ſaphiro.
17 Non adæquabitur ei aurum & ſpeculum, nec permutabuntur pro ea vaſa obrizi. 18 Smaragdi & gemmę non commemorabuntur, & attractio ſapientiæ melior eſt margaritis. 19 Non adæquabitur ei margarita precioſa quæ venit de Æthiopia: mundis coloribus non conferetur. 20 Sapientia autem vndè venit? & quis eſt locus intelligentiæ? 21 Et celata eſt ab oculis omnis viuentis, & ab auibus cæli abſcondita eſt. 22 Domus perditionis & angelus mortis dixerunt, quando data eſt Iſrael, auditu noſtro audiuimus famam eius.
23 Deus intelligit viam eius, & ipſe ſciuit locum eius. 24 Quoniam ipſe fines terræ intuetur, & ſub omnibus cælis videt.
25 Vt faciat vento pondus, & aquas præparet in menſura. 26 Dum facit pluuiæ legem, & iter fulguribus quæ currunt cum ſonitu.
27 Tunc vidit illam, & narrauit eam, cum angelis in principio præparauit eam, & etiam inueſtigauit eam. 28 Et dixit filiis hominum: Ecce timor Domini eſt ſapientia; & recedere à malo, eſt intelligentia.

CAP. XXIX.

ET addidit Iob aſſumens parabolam ſuam, & ait: 2 Quis ordinaret me ſicut in menſibus antiquis, ſicut in diebus quibus Deus cuſtodiebat me. 3 Quando ſplendere faciebat lucernam ſuam ſuper caput meum, ad lumen eius ambulabam in tenebris.
4 Sicut eram in diebus adoleſcentiæ meæ, tempore quo ſecretò erat Deus in tabernaculo meo. 5 Dum erat verbum omnipotentis in auxilium meum in circuitu in diebus adoleſcentiæ meæ. 6 Quando lauabam greſſus meos butyro, & petra fluebat mihi riuis olei.
7 Quando egrediebar ad portam ciuitatis, in platea parabam ſedem meam.

8 * רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ וִישִׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ׃
9 * שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם׃
10 * קוֹל־נְגִידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבֵקָה׃
11 * כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן רָאֲתָה וַתְּעִידֵנִי׃
12 * כִּי־אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם וְלֹא־עֹזֵר לוֹ׃
13 * בִּרְכַּת אוֹבֵד עָלַי תָּבֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנֵן׃
14 * צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃
15 * עֵינַיִם הָיִיתִי לַעִוֵּר וְרַגְלַיִם לַפִּסֵּחַ אָנִי׃
16 * אָב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ׃
17 * וָאֲשַׁבְּרָה מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ טָרֶף׃
18 * וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים׃
19 * שָׁרְשִׁי פָּתוּחַ אֱלֵי־מָיִם וְטַל יָלִין בִּקְצִירִי׃
20 * כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַחֲלִיף׃
21 * לִי־שָׁמְעוּ וְיִחֵלּוּ וְיִדְּמוּ לְמוֹ עֲצָתִי׃
22 * אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטֹּף מִלָּתִי׃
23 * וְיִחֲלוּ כַמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ׃
24 * אֶשְׂחַק אֲלֵיהֶם לֹא יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא
יַפִּילוּן׃
25 * אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁכּוֹן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד
כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם׃

ל

1 * וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים אֲשֶׁר־
מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׂית עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי׃
2 * גַּם־כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִּי עָלֵימוֹ אָבַד כָּלַח׃
3 * בְּחֶסֶר וּבְכָפָן גַּלְמוּד הַעֹרְקִים צִיָּה אֶמֶשׁ שׁוֹאָה
וּמְשֹׁאָה׃
4 * הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עֲלֵי־שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים
לַחְמָם׃
5 * מִן־גֵּו יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוֹ עָלֵימוּ כַּגַּנָּב׃

8 *Videbant me iuuenes & abscondebātur,
9 & senes assurgentes stabant. *Principes ces
B sabant loqui, & digitum superponebant
10 ori suo. *Vocem suam cohibebant duces,
& lingua eorum gutturi suo adhærebat.
11 *Auris audiens beatificabat me; & oculus
12 videns testimoniū reddebat mihi: * Eò ꝙ
liberassem pauperem vociferantem, & pu-
13 pillū cui non esset adiutor. *Benedictio pe
C rituri super me veniebat, & cor viduę con
14 solatus sum. * Iustitia indutus sum, & ve-
stiui me sicut vestimento, & diademate iu-
15 dicio meo. *Ocul⁹ fui cæco, & pes claudo.
16 *Pater eram pauperum, & causam quam
nesciebam, diligentissimè inuestigabam.
17 *Conterebam molas iniqui, & de dētibus
18 illius auferebam prædam. *Dicebamque:
In nidulo meo moriar, & sicut palma mul
19 tiplicabo dies. *Radix mea aperta est secus
D aquas, & ros morabitur in messione mea.
20 *Gloria mea semper innouabitur, & arcus
21 me⁹ in manu mea instaurabitur. *Qui me
audiebant, expectabant sententiam, & in-
22 tenti tacebant ad consilium meum. *Ver-
bis meis addere nihil audebant, & sup il-
23 los stillabat eloquiū meum. *Expectabant
me sicut pluuiā, & os suū aperiebant quasi
24 ad imbrem serotinum. *Si quando ridebā
ad eos, non credebant, & lux vultus mei
25 nō cadebat in terra. *Si voluissē ire ad eos,
sedebam primus. cumque sederem quasi
rex circūstante exercitu, eram tamen mœ-
rentium consolator. CAP. XXX.
1 NVnc autem derident me iuniores tem
A pore, quorum nō dignabar patres po-
2 nere cū canibus gregis mei. *Quorū virtus
manuum mihi erat pro nihilo, & vita ipsa
3 putabantur indigni. *Egestate & fame ste-
riles, qui rodebant in solitudine squallen-
4 tes calamitate & miseria. * Et mandebant
herbas & arborum cortices, & radix iuni-
5 perorum erat cibus eorum. *Qui de con-
uallibus ista rapientes, cùm singula repe-
rissent, ad ea cum clamore currebant.

תרגום

8 חֲמוֹ יָתִי עֻלֵּימַיָּא וְאִטַּמַּרוּ וְקַשִּׁישַׁיָּא קָמוּ וּזְקַפוּ׃ 9 רַבְרְבָנַיָּא כַלּוּ בְמִלַּיָּא וְאַיְדָא יְשַׁוּוּן לְפֻמְּהוֹן׃ 10 קַל אַרְכוֹנִין אִטַּמַּרוּ
וְלִישַׁנְהוֹן לְמוֹרִיגֵיהוֹן אִדַּבְקַת׃ 11 אֲרוּם אוּדְנָא שְׁמַעַת אֲמֶרֶת טַב לִי וְעֵינָא דַחֲמַת וְאַסְהֲדַת עֲלַי׃ 12 אֲרוּם אֲשֵׁיזֵב עַנְיָא דְבָעֵי
וְיַתֵּם וְלָא סָעִיד לֵהּ׃ 13 בִּרְכְּתָא דַאֲבֵדָא עֲלַי תֵּיתֵי וְלִבָּא דְאַרְמַלְתָּא אֲמַלֵּי תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 14 זְכוּתָא לְבֵשֵׁת וְאַלְבְּשִׁנַּנִי כִּמְעִילָא וּמִצְנַפְתָּא
דִינִי׃ 15 עַיְנִין הֲוֵיתִי לְסַמְיָא וְטִיוּל רַגְלַיָּא לַחֲגִירָא אֲנָא׃ 16 אֲבָא הֲוֵיתִי לַחֲשִׁיכַיָּא וְתִגְרָא דְלָא יִדְעֵת אֲפַשְׁפְּשִׁיֵּה׃ 17 וְתַבְּרֵת
נִיבֵי מְקַלְקַל וּמִכַּכּוֹי רְמֵיתִי עֲדָאָה׃ 18 וְאַמְרֵת עִם תּוּקְפִי בְּשֵׁרְכְּפִי אֶתְנְגִיד וּכְחָלָא אַסְגֵּי יוֹמַיָּא׃ 19 עִיקָרִי פְּתִיחַ לְתַבּוּעֵי דְמַיָּא וְטַלָּא
יְבִית בְּחַצְדִי׃ 20 יְקָרִי חֲדַת גַּבִּי וְקַשְׁתִּי מִשְׁתַּלְחֲפָא בִּידִי׃ 21 מִנִּי קַבְּלוּ וְאוֹרִיכוּ וּשְׁתִקוּ לְמִלְכְּתִי׃ 22 בָּתַר פִּתְגָמִי לָא יְתַנּוּן
וַעֲלֵיהוֹן תִּשְׁפַּר מִלָּתִי׃ 23 וְאוֹרְכִין כְּמִטְרָא לְוָתִי וּכְאֲרִיסַיָּא דְפֻמְּהוֹן פְּתַחוּ לְמַלְקוֹשָׁא׃ 24 אֶדְחַךְ אַמְטוּלְהוֹן וְלָא יְהֵמְנוּן וּקְלַסְתּוֹר
אַפַּי לָא יִסְתַּכְּלוּן׃ 25 אֶבְחַר אָרְחָתְהוֹן וְאֵיתֵב בְּרֵישֵׁהוֹן הֵיךְ חַתְנָא וְאַשְׁרֵי הֵיךְ מַלְכָּא בְחֵילָא הֵיךְ כְּמַן דַּאֲבֵלִין מְנַחֵם׃

ל

1 וּכְעַן מְגַחֲכִין עֲלַי דְּדַעְדְּקִין מִנִּי לְיוֹמִין דִּרְחֵקֵת אֲבָהָתְהוֹן לְשַׁוָּאָה עִם כַּלְבַיָּא נָטְרֵי עָאנִי׃ 2 לְחוֹד חֵילָא דִידֵיהוֹן לְמָה לִי
עֲלַוֵּיהוֹן הוֹבַד כּוּךְ׃ 3 בְּחָסְרָנָא וּבְאוּלְצָנָא בְּלָא וְלַד הֲווֹן עָרְקִין רַשִּׁיעַיָּא בְּאַרַע צַדְיָא חֲשׁוֹךְ בְּרַמְשָׁא אֲתַר שׁוּחָא וּרְגוּשְׁתָּא׃
4 דְּתָלְשִׁין הוֹבַאי חֲלַף עִסְבֵּי מֵיכְלָא וְעִיקָרֵי רְתִימִין מְזוֹנֵיהוֹן׃ 5 מִן שַׁלְהֲיָא מְתָרְכִין מְיַבְּבִין עֲלַוֵּיהוֹן הֵיךְ גַּנָּבָא׃

8 ‡ *Videntes me iuuenes abſconſi ſunt, ſenes autem omnes ſteterunt.* 9 ‡ *Adulti autem ceſſauerunt loquentes, digitum imponentes ſuper ὸs.*
10 ‡ *At qui audierunt, beatum dixerunt me, & lingua eorum gutturi ſuo adhæſit.* 11 ‡ *Quoniam auris audiuit, & beatum dixit me; oculus autẽ videns me detlinauit.* 12 ‡ *Liberaui enim paupe-*
rem de manu potentis; & pupillo, cui non erat adiutor, auxiliatus ſum. 13 ‡ *Benedictio pereuntis ſuper me veniat, os autẽ viduæ mihi benedixit.*
14 ‡ *Iuſtitiam indutus ſum, veſtitus ſum antem iudicium ſicut diploidem.* 15 ‡ *Oculus fui cæcorum, pes autem claudorum:* 16 ‡ *Ego fui pater impotentum, cauſam autem quam non ſciebam inueſtigaui.* 17 ‡ *Contriui autem molas iniquorum, de autem mediis dentibus eorum prædam euulſi.*
18 ‡ *Dixi autem: Ætas mea ſeneſcet ſicut truncus palmæ, multum tempus viuam.* 19 ‡ *Radix mea aperta eſt in aqua, & ros morabitur in meſſione mea.* 20 ‡ *Gloria mea noua mecum, et arcus meus in manu eius ambulabit.* 21 ‡ *Qui me audierunt attendebant, tacuerunt autem in meo conſilio.* 22 ‡ *Super autem meum verbum non addiderunt, læti autem erant quando illis loquebar.* 23 ‡ *Sicut terra ſitiens ſuſcipiens imbrem, ſic iſti meum ſermonẽ.*
24 ‡ *Si riſeram ad eos, non crediderant, & lux vultus mei non cadebat.* 25 ‡ *Elegi viam eorum, & ſedi imperans, & in tabernaculo eram ſicut rex in ſatellitibus. quemadmodum paſſionibus affectos conſolabar.*

CAP. XXX.

NVnc autem deriſerunt me minimi, nunc hortantur me in parte. quorum contemnebam patres eorum, quos non putaui eſſe dignos canibus meorum gregum.
2 ‡ *Et fortitudo manuum ipſorum ad quid mihi? ſuper ipſos periit conſummatio:*
3 ‡ *In egeſtate & fame ſterilis, fugientes inaquoſam heri preſſuram & miſeriam.*
4 ‡ *Frangentes auronem in ſonante, qui auro erant eorum cibaria.* 5 ‡ *Inhonorati autem & viles habiti indigentes omnis boni, & qui radices lignorum mandebant, præ fame magna inſurrexerunt mihi fures.*

8 ‡ ἰδόντες με νεανίσκοι ἐκρύβησαν, πρεσβῦται δὲ πολῖται
9 ἔστησαν. ‡ ἄρχοντες ἐπαύσαντο λαλοῦντες, δάκτυλον ἐ-
10 πιθέντες ἐπὶ στόματι. ‡ ④ δὲ ἀκούσαντες ἐμακάρισάν με, ⑤ γλῶσσα αὐτῶν τῷ λάρυγγι αὐτῶν ἐκολλήθη.
11 ‡ ὅτι ὠτίον ἤκουσε καὶ ἐμακάρισέ με· ὀφθαλμὸς δὲ ἰ-
12 δὼν με ἐξέκλινε. ‡ διέσωσα γὰρ πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου· καὶ ὀρφανῷ, ᾧ οὐκ ἦν βοηθός, ἐβοήθησα.
13 ‡ εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἐπέλθοι, στόμα δὲ
14 χήρας με εὐλόγησε. ‡ δικαιοσύνῃ ἐνεδεδύκειν, ἠμ-
15 φιεσάμην δὲ κρῖμα ἴσα διπλοΐδι. ‡ ὀφθαλμὸς ἤ-
16 μην τυφλῶν, πούς δὲ χωλῶν· ‡ ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀδυνάτων, δίκην δὲ οὐκ ἤδειν ἐξιχνίασα.
17 ‡ συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων, ἐκ δὲ μέσων τῶν ὀδόν-
18 των αὐτῶν ἅρπαγμα ἐξέσπασα. ‡ εἶπα δέ, ἡ ἡλικία μου γηράσει ὥσπερ φοίνικος, πολὺν χρόνον βιώσω.
19 ‡ ἡ ῥίζα μου διηνοιγμένη ἐπὶ ὕδατος, καὶ δρόσος αὐλι-
20 σθήσεται ἐν τῷ θερισμῷ μου. ‡ δόξα μου καινὴ μετ' ἐμοῦ, καὶ τὸ τόξον μου ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύσεται.
21 ‡ ἐμοῦ ἀκούοντες προσέχον, ἐσιώπησαν δὲ ἐπὶ τῇ ἐμῇ
22 βουλῇ. ‡ ἐπὶ δὲ τῷ ἐμῷ ῥήματι οὐ προσέθεντο, προσχαρεῖς δὲ ἐγίνοντο ὁπόταν αὐτοῖς ἐλάλουν.
23 ‡ ὥσπερ γῆ διψῶσα προσδεχομένη τὸν ὑετόν, οὕτως
24 ἔδει τοὺς ἐμοὺς λαλιάν. ‡ ἐὰν γελάσω πρὸς αὐτοὺς οὐ μὴ πιστεύσωσι, καὶ φῶς
25 τοῦ προσώπου μου οὐκ ἀπέπιπτεν. ‡ ἐξελεξάμην ὁδὸν αὐτῶν, καὶ ἐκάθισα ἄρχων, καὶ κατεσκήνουν ὡσεὶ βασιλεὺς ἐν μονοζώνοις, ὃν τρόπον παθεινὸς παρεκάλουν.

λ΄.

1 ‡ Νυνὶ δὲ κατεγέλασάν μου ἐλάχιστοι, νῦν νεωτέρους
με ἐν μέρει. ὧν ἐξουδένουν πατέρας αὐτῶν, οὓς οὐκ ἠξίουν εἶναι ἀξίους κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων.
2 ‡ καίγε ἰσχὺς χειρῶν αὐτῶν ἐνατί μοι; ἐπ' αὐτοῦ ἀπώ-
3 λετο σωτέλεια· ‡ ἐν ἐνδείᾳ καὶ λιμῷ ἄγονος, ④ φεύγοντες ὕδωρ ἐχθὲς σωροῖ καὶ ταλαιπωρίαν.
4 ‡ ④ προσκλῶντες ἅλιμα ἐπὶ ἠχοῦπι, οἵπινες ἅλιμα ἐσθίουσιν αὐτῶν τὰ σῖτα.
5 ‡ ἄτιμοι δὲ καὶ πεφαυλισμένοι ἐνδεεῖς πάντες ἀγαθῶν, καὶ οἱ ῥίζας ξύλων ἐμασῶντο ὑπὸ λιμοῦ μεγάλου ἐπανέστησάν μοι κλέπτην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Videbant me iuuenes & abſcondebantur: & ſenes ſurgebant & erigebant ſe. [9] Principes ceſſabant loqui, & manum ponebant ori ſuo. [10] Vocem ſuam abſcondebant duces, & lingua eorum adhærebat palato ſuo. [11] Quia auris audiens dicebat me beatum, & oculus videns teſtimonium reddebat mihi. [12] Quia liberabam pauperem deprecantem, & pupillum cui non erat adiutor. [13] Benedictio perituri ad me veniebat, & cor viduæ implebam laude. [14] Iuſtitiam indutus ſum, & veſtiuit me, ſicut pallio & tiara iudicio meo. [15] Oculus eram cæco, & deambulatio pedum claudo eram. [16] Pater fui pauperum, & litem quam neſciebam ſcrutabar. [17] Et conterebam molas iniqui, & de dentibus eius proiiciebam prædam. [18] Et dixi: Cum fortitudine mea in nido meo deficiam; & ſicut arena multiplicabo dies. [19] Radix mea aperta erat ad fontes aquarum, & ros morabatur in meſſe mea. [20] Gloria mea innouabatur apud me, & arcus meus in manu mea permutabatur. [21] Audiebant me & expectabant, & tacebant ad conſilium meum. [22] Poſt verbum meum non iterabant, & eis placebat eloquium meum.
[23] Et expectabant me ſicut pluuiam, & ſicut hortulani qui os ſuum aperiunt ad imbrem ſerotinum. [24] Ridebam ad eos & non credebant, & vultum faciei meæ non intuebantur. [25] Eligebam viam eorum, & ſedebam in capite eorum ſicut ſponſus, & habitabam ſicut rex in exercitu, & ſicut ille qui lugentes conſolatur.

CAP. XXX.

NVnc autem derident me iuniores me diebus, quorum patres abieci vt ponerem eos cum canibus cuſtodientibus oues meas.
[2] Veruntamen virtus manuum ſuarum pro nihilo erat mihi: ſuper eos periit ſenium. [3] In egeſtate & fame ſine filiis fuerunt fugientes impij in terram deſertam & tenebroſam in veſpere, in locum calamitatis & miſeriæ. [4] Qui euellunt vrticas pro herbis in cibum ſuum, & radices iuniperorum cibus eorum. [5] Ex improuiſo eiiciebant, vociferabantur ſuper eos quaſi ſuper latronem.

6 * בַּעֲרוּץ נְחָלִים לִשְׁכֹּן חוֹרֵי עָפָר וְכֵפִים׃
7 * בֵּין־שִׂיחִים יִנְהָקוּ תַּחַת חָרוּל יְסֻפָּחוּ׃
8 * בְּנֵי נָבָל גַּם־בְּנֵי בְלִי־שֵׁם נִכְּאוּ מִן־הָאָרֶץ׃
9 * וְעַתָּה נְגִינָתָם הָיִיתִי וָאֱהִי לָהֶם לְמִלָּה׃
10 * תִּעֲבוּנִי רָחֲקוּ מֶנִּי וּמִפָּנַי לֹא־חָשְׂכוּ רֹק׃
11 * כִּי־יִתְרִי פִּתַּח וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ׃
12 * עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ רַגְלַי שִׁלֵּחוּ וַיָּסֹלּוּ עָלַי
אָרְחוֹת אֵידָם׃
13 * נָתְסוּ נְתִיבָתִי לְהַוָּתִי יֹעִילוּ לֹא עֹזֵר לָמוֹ׃
14 * כְּפֶרֶץ רָחָב יֶאֱתָיוּ תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלְגָּלוּ׃
15 * הָהְפַּךְ עָלַי בַּלָּהוֹת תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִבָתִי וּכְעָב
עָבְרָה יְשֻׁעָתִי׃
16 * וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי יֹאחֲזוּנִי יְמֵי־
עֹנִי׃
17 * לַיְלָה עֲצָמַי נִקַּר מֵעָלָי וְעֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן׃
18 * בְּרָב־כֹּחַ יִתְחַפֵּשׂ לְבוּשִׁי כְּפִי כֻּתָּנְתִּי יַאַזְרֵנִי׃
19 * הֹרַנִי לַחֹמֶר וָאֶתְמַשֵּׁל כֶּעָפָר וָאֵפֶר׃
20 * אֲשַׁוַּע אֵלֶיךָ וְלֹא תַעֲנֵנִי עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֶן בִּי׃
21 * תֵּהָפֵךְ לְאַכְזָר לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תִשְׂטְמֵנִי׃
22 * תִּשָּׂאֵנִי אֶל־רוּחַ תַּרְכִּיבֵנִי וּתְמֹגְגֵנִי תֻּשִׁיָּה׃
23 * כִּי־יָדַעְתִּי מָוֶת תְּשִׁיבֵנִי וּבֵית מוֹעֵד
לְכָל־חָי׃
24 * אַךְ לֹא־בְעִי יִשְׁלַח יָד אִם־בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ׃
25 * אִם־לֹא בָכִיתִי לִקְשֵׁה־יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי
לָאֶבְיוֹן׃
26 * כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא רָע וָאֲיַחֲלָה לְאוֹר וַיָּבֹא
אֹפֶל׃
27 * מֵעַי רֻתְּחוּ וְלֹא־דָמוּ קִדְּמֻנִי יְמֵי עֹנִי׃
28 * קֹדֵר הִלַּכְתִּי בְלֹא חַמָּה קַמְתִּי בַקָּהָל אֲשַׁוֵּעַ׃
29 * אָח הָיִיתִי לְתַנִּים וְרֵעַ לִבְנוֹת יַעֲנָה׃

6 *In desertis habitabãt torrentiũ, & in ca-
7 uernis terræ vel sup glareã.*Qui inter hu-
iuscemodi lætabantur,& esse sub sentibus
8 delitias cõputabant. *Filij stultorum & ig
B nobilium, & in terra penitus nõ parentes.
9 *Nunc in eorum canticũ versus sum, & fa
10 ctus sum eis in ꝓuerbiũ.*Abominãtur me
& lõgè fugiunt à me, & faciẽ meã cõspue-
11 re non verentur. *Pharetrã enim suã ape-
ruit & afflixit me, & frenum posuit in os
12 meum. *Ad dexteram orientis calamitatis
meæ ilicò surrexerunt, pedes meos subuer
terunt, oppresserunt quasi fluctibus semi-
13 tis suis.*Dissipauerũt itinera mea,insidia-
ti sunt mihi & p̃ualuerunt,&non fuit qui
14 ferret auxiliũ. *Quasi rupto muro & apta
ianua irruerũt sup me, & ad meas miserias
15 deuoluti sunt. *Redactus sum in nihilum.
Abstulit quasi ventus desideriũ meum, &
16 velut nubes ꝑtrãsiit salus mea.*Nunc autẽ
C in memetipso marcescit aĩa mea, & possi-
17 dẽt me dies afflictionis.Nocte os meũ ꝑfo
ratur doloribus,& q̃ me comedũt, nõ dor
18 miunt.*In multitudine eorum cõsumitur
vestimentũ meũ,quasi capitio tunicę suc-
19 cinxerunt me.*Cõparatus sum luto, & as-
20 similatus sum fauillæ & cineri. *Clamo ad
te,& non exaudies me;sto,& respicis me.
21 *Mutatus es mihi in crudelem, & in duri-
22 tia manus tuæ aduersaris mihi. * Eleuasti
me, & quasi super ventum ponens elisisti
23 me validè.*Scio quia morti trades me,vbi
24 cõstituta est domus omniviuenti.*Verun-
D tamen non ad consumptionem eorum e-
mittis manum tuam: & si corruerint, ipse
25 saluabis. * Flebã quondam sup eo qui af-
flictus erat, & compatiebatur anima mea
26 pauperi. * Expectabam bona,& venerunt
mihi mala : præstolabar lucem, & erupe-
27 runt tenebrę.*Interiora mea efferbuerunt
absque vlla requie, præuenerunt me dies
28 afflictionis. * Mœrens incedebã sine furo-
29 re, consurgens, in turba clamabam. *Fra-
ter fui draconum, & socius struthionum.

תרגום

6 בִּתְקוֹף פַּצִּידֵי נַחֲלַיָּא לְמִשְׁרֵי בִּנְקִירָתָא דְעַפְרָא וְאַבְנַיָּא׃ 7 בֵּינֵי אִלָּנַיָּא נָהֲקִין תְּחוֹת הֵיגֵי מִתְחַבְּרִין׃ 8 בְּנוֹי דְנָבָל עִם בְּנֵי
הֶדְיוֹטִין יִשְׁתַּחְפּוּן מִן אַרְעָא׃ 9 וּכְדוּן זְמָרֵיהוֹן הֲוֵיתִי וַהֲוֵית לְהוֹן לְשׁוּתָא׃ 10 רַחֲקוּנַנִי יִתְרַחֲקוּ מִנִּי וּמִן קוֹמוֹי לָא מְנַעוּ רוֹקָא׃
11 אֲרוּם שֵׁירִי שֵׁרָא וַאֲתִיב יָתִי וְדוֹמְמָה מִן קֳדָמַי פְּטַרוּ׃ 12 עַל יַמִּינָא בְּחֻצְפָּא בְּנֵיהוֹן יְקוּמוּן רַגְלַי שַׁדַּרוּ וּכְבַשׁוּ עֲלַי אִיסַרְטֵי תְּבַרְהוֹן׃
13 צַדִּיו שְׁבִילִי לְפֻרְעֲנוּתִי מְהַנְיָן וְלֵית דְּסָעִיד לְהוֹן׃ 14 כִּתְקוֹף פַּלְטְיָת גִּלְלֵי יַמָּא אָתְיָן תְּחוֹת רְגוּשָׁא מִתְגַּלְגְּלִין׃ 15 אִתְהַפַּךְ
עֲלַי רְגוּשְׁתָּא תִּרְדַּף כְּזַעְפָּא רַבָּנוּתִי וּכְעָבָא עֲבֶרֶת פֻּרְקָנִי׃ 16 וּכְדוּן עֲלַי מִצְטַעֲרָא נַפְשִׁי יַחְדּוּנַנִי יוֹמֵי עַנְיוּתָא׃ 17 בְּלֵילְיָא גַּרְמַי מִתְפַּקְפְּקִין
מִנִּי וְדִמְעָסָן יָתִי לָא שָׁדְכִין׃ 18 בְּסֻגְעֵי חֵילָא יִתְלַבַּשׁ כְּסוּתִי אַגַּב כִּתּוּנִי יְזַרְזִנַּנִי׃ 19 אַקְשׁוּ יָתִי לְטִינָא וְאֶתְמְתִיל כְּעַפַּר וּקְטָם׃
20 אֶבְעֵי מִנָּךְ וְלָא תַעְנֵה יָתִי קָמֶת וְתִתְבַּיֵּן בִּי׃ 21 תִּתְהַפֵּךְ לְאַכְזְרָאָה לִי בְּאַלִּימוּת יְדָךְ תִּגְזְמִנַּנִי׃ 22 תִּטְלִנַּנִי לְרוּחָא תַּרְכְּבִנַּנִי
וְתַמְסִינַנִי בְּתַשְׁיוּתָא׃ 23 אֲרוּם יִדְעֵת דְּמוֹתָא תְּתֵיב לִי וּבֵית קְבוּרְתָּא מְזֻמַּן לְכָל דְּחַי׃ 24 בְּרַם לָא לְגַרְמֵי יְגָרֵג מַחֲתֵה אִין בַּחֲטָטֵי
יְשַׁוֵּי עֲלֵיהוֹן אַסְפַּלְעִיתָא׃ 25 אִין לָא בְּכֵיתִי לִקְשֵׁי יוֹמָא עַגְמַת נַפְשִׁי לַחֲשִׁיכָא׃ 26 אֲרוּם טָב סַבְּרֵת וַאֲתָא בִישׁ וְאוֹרֵכֵת לִנְהוֹר וַאֲתָא
קִבְלָא׃ 27 מֵעַי אִתְרַתַּחוּ וְלֵית בְּהוֹן חֵיזוּ דְּמָא אַקְדִּימוּ יָתִי יוֹמֵי עַנְיוּתָא׃
28 אוּכַּם אַזְלֵת מִדְּלֵית שִׁמְשָׁא קָמֶת בִּקְהָלָא אֶבְעֵי׃
29 אַחָא הֲוֵיתִי לִירוּדִין וְחַבְרָא לִבְרַת נַעֲמִיתָא׃

‡ *Quorum domus eorum erant foramina pe-* 6
trarum. ‡ *In medio beneſonantium clama-* 7
bunt, qui ſub ſarmentis agreſtibus viuebant.

‡ *Stultorum filij & ignobilium nomen, &* 8
gloria extincta à terra. ‡ *Nunc autem cithara* 9
ego ſum eorum, & me prouerbium habent.

‡ *Abominati ſunt autem me recedentes lon-* 10
gè, ab autem facie mea non abſtinuerunt ſputũ.

‡ *Cùm aperuiſſet enim pharetram ſuam af-* 11
flixit me, & frenum faciei meæ emiſit.

‡ *Ad dextram germinis inſurrexerunt, pe-* 12
des eius extendit, & viam fecit in me ſemitas
perditionis eorum. ‡ *Attritæ ſunt ſemitæ* 13
meæ; exuit enim meam ſtolam, ſagittis ſuis ia-
culatus eſt me. ‡ *Vſus eſt autem me vt vult,* 14
in doloribus compactus ſum. ‡ *Reuertuntur* 15
autem mei dolores, abiit mea ſpes quaſi ventus,
& ſicut nebula ſalus mea. ‡ *Et nunc in me ef-* 16
fundetur anima mea, habent autem me dies do-
lorum. ‡ *Nocte autem oſſa mea combuſta ſunt,* 17
at nerui mei diſſoluti ſunt. ‡ *In multa fortitu-* 18
dine apprehendit meum veſtimentum, ſicut cir-
cumorale tunicæ meæ circundederunt me:

‡ *Reputaſti autem me ſicut lutum, in terra* 19
& cinere mea pars. ‡ *Clamaui autem ad te, &* 20
non audis me, ſteterunt et conſideraverunt me.

‡ *Inſultaſti autem mihi crudeliter, manu po-* 21
tenti me verberaſti.

‡ *Ordinaſti autem mihi in doloribus, & eie-* 22
ciſti me à ſalute.

‡ *Noui enim quòd mors me conteret, domus* 23
enim omni mortali terra.

‡ *Vtinam enim poſſem meipſum capere, aut* 24
deprecatus ſaltem alium, & faciet mihi hoc.

‡ *Ego autem ſuper omni impotente fleui, ge-* 25
mui autem videns hominem in neceſſitatibus.

‡ *Ego expectans bona, ecce occurrerunt mihi* 26
magis dies malorum.

‡ *Venter meus efferbuit & non tacebit,* 27
prævenerunt me dies paupertatis.

‡ *Gemens ambulo ſine furore, ſteti autem in* 28
congregatione clamans.

‡ *Frater fui Sirenum, amicus autem ſtru-* 29
thionum.

6 ‡ ὧν ⸗ οἶκοι αὐτῶν ἦσαν τρῶγλαι πετρῶν.

7 ‡ ἀναμέσον δὴ ἤχων βοήθονται, οἱ ὑπὸ φρύγανα ἄ-
8 γελα διατρῶ. ‡ ἀφρόνων υἱοὶ καὶ ἀτίμων ὄνομα καὶ
κλέος ἐσβεσμένον ἀπὸ γῆς.

9 ‡ νυνὶ ᾠδή εἰμι αὐτῶν, καὶ ἐμὲ θρύλημα ἔ-
10 χουσιν. ‡ ἐβδελύξαντο δέ με ἀπὸ σώτες μακρόν,
ἀπὸ ⸗ προσώπου μου οὐκ ἐφείσαντο πτύελον.

11 ‡ ἀνοίξας γὰ φαρέτραν αὐτῶ ἐπάκωσέ με, καὶ χαλι-
νὸν τοῦ προσώπου μου ἐξαπέστειλεν.

12 ‡ ἐπὶ δεξιῶν βλαστοῦ ἐπανέστησαν, πόδας αὐτῶ ἐξέτει-
νεν, καὶ ὡδοποίησεν ἐπ' ἐμὲ τείβους ἀπωλείας αὐτῶν.

13 ‡ ἐξετείβησαν τείβοι μου, ἐξέδυσε γάρ μου τὴν στο-
λήν, βέλεσιν αὐτῶ κατηκόντισέ με.

14 ‡ κέχρηταί) δέ μου ὡς βούλεται, ἐν ὀδυνῶις πέφυρμαι.

15 ‡ ἐπισρέφονται) δέ μου αἱ ὀδυναι, ὥχετό μου ἡ ἐλπὶς ὡ-
σπερ πνεῦμα, καὶ ὥσπερ νέφος ἡ σωτηρία μου.

16 ‡ καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἐκχυθήσεται) ἡ ψυχή μου, ἔχουσι δέ
17 με ἡμέραι ὀδυνῶν. ‡ νυκτὶ ᾗ τὰ ὀστᾶ μου συγκέκαυ-
ται, τὰ ᾗ νεῦρά μου διαλέλυται.

18 ‡ ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελάβετό μου τ στολῆς, ὥσπερ τὸ πε-
ισόμιον τοῦ χιτῶνός μου περιέχον με·

19 ‡ ἤγησαν δέ με ἴσα πηλῷ, ἐν γῇ ⸗ ἀποδῷ μου ἡ μερίς.

20 ‡ κέκραγα ᾗ πρὸς σὲ καὶ οὐκ ἀκούεις με, ἔστησαν καὶ
κατενόησάν με.

21 ‡ ἐπέβης δέ μοι ἀνελεημόνως, χειρὶ κραταιᾷ με ἐμα
22 στίγωσας. ‡ ἔταξας δέ μοι ἐν ὀδυναις, καὶ ἀπέρρι-
ψάς με ἀπὸ σωτηρίας.

23 ‡ οἶδα γὰ ὅτι θανάτος με ἐκτρίψει· οἰκία γὰ παντὶ θνη-
24 τῷ γῆ. ‡ εἴ γὰ ὄφελον ἀναιμλω ἐμαυτὸν διαχει-
ρώσασθαι, ἢ δεηθεὶς τε ἑτέρου, καὶ ποιήσει μοι τοῦτο.

25 ‡ ἐγὼ ᾗ ⸗ παντὶ ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα, ἐστύαξα δὲ
ἰδὼν ἀνδρα ἐν ἀνάγκαις.

26 ‡ ἐγὼ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνέβησάν μοι μᾶλλον
ἡμέραι κακῶν.

27 ‡ ἡ κοιλία μου ἐξέζεσε καὶ ⸗ σιωπήσεται, προέφθα-
σάν με ἡμέραι πτωχείας.

28 ‡ στένων πορεύομαι ἀνευ θυμοῦ, ἔστηκα ᾗ ἐν ἐκκλη-
29 σίᾳ κεκραγώς. ‡ ἀδελφὸς γέγονα σειρηνῶν, ἑταῖρος
ᾗ στρουθῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] In præruptis riuorum torrentium vt habitarent in cauernis pulueris & petrarum. [7] Inter arbores gemebant, & ſub ſentibus coniungebantur. [8] Filij ſtulti cum filiis idiotarum conterentur de terra. [9] Nunc autem canticum eorum ſum, & factus ſum eis in prouerbium. [10] Abominati ſunt me & longè receſſerunt à me, & à facie mea non prohibuerunt ſputum. [11] Quoniam vinculum meum diſſoluit, & reſpondit mihi, & ſilentium à facie mea ſoluerunt. [12] Ad dexteram cum impudentia filij eorum ſurrexerunt, pedes meos ſubuerterunt, & ſtrauerunt ſuper me ſemitas interitus eorum. [13] Deſolauerunt itinera mea, in vltionem mei profecerunt, & non eſt qui auxiliaretur eis. [14] Quaſi rapiditas dilatationis fluctuum maris veniunt, ſub tumultu deuoluuntur.

[15] Verſus eſt contra me tumultus, perſequeris quaſi ventus dominationem meam, & ſicut nubes pertranſiuit ſalus mea.

[16] Nunc autem in memetipſo tribulatur anima mea, comprehenderunt me dies afflictionis. [17] In nocte oſſa mea perforantur in me, & qui aduerſum me fremunt, non quieſcunt. [18] In multitudine virtutis induebatur veſtimentum meum: apud tunicam meam accingit me. [19] Comparauerunt me luto, & aſſimilatus ſum pulueri & cineri. [20] Deprecor te, & non exaudis me; ſto, & *non* intendis in me: [21] Conuerſus es mihi in crudelem, in fortitudine manus tuæ comminatus es mihi. [22] Eleuaſti me ſuper ventum, & aſcendere me feciſti, & tabeſcere feciſti me in ſcientia. [23] Scio enim quòd morti reduces me, & in domum ſepulturæ quę præparatur omni viuenti. [24] Veruntamen non in oſſa ſuſcitabit plagam ſuam, ſi in ſcabie poſuerit ſuper ea emplaſtrum.

[25] Flebam vtique ſuper eum qui mœrens erat in die, compatiebatur anima mea pauperi. [26] Speraui enim bonum, & venit malum; & expectaui lucem, & venerunt tenebræ. [27] Viſcera mea efferbuerunt, & non apparuit in eis ſanguis: prævenerunt me dies afflictionis. [28] Denigratus incedebam ſine ſole, conſurgens in turba deprecabar. [29] Frater fui draconibus, & ſocius filiis ſtruthionis.

30 * עוֹרִי שָׁחַר מֵעָלָי וְעַצְמִי־חָרָה מִנִּי־חֹרֶב׃
31 * וַיְהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי וְעֻגָּבִי לְקוֹל בֹּכִים׃

לא

2 * בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל־
בְּתוּלָה׃
2 * וּמֶה חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים׃
3 * הֲלֹא־אֵיד לְעַוָּל וְנֶכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
4 * הֲלֹא־הוּא יִרְאֶה דְרָכָי וְכָל־צְעָדַי יִסְפּוֹר׃
5 * אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וַתַּחַשׁ עַל־מִרְמָה רַגְלִי׃
6 * יִשְׁקְלֵנִי בְּמֹאזְנֵי־צֶדֶק וְיֵדַע אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי׃
7 * אִם תִּטֶּה אַשֻּׁרִי מִנִּי הַדָּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי
וּבְכַפַּי דָּבַק מֹאוּם׃
8 * אֶזְרְעָה וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ׃
9 * אִם־נִפְתָּה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעִי
אָרָבְתִּי׃
10 * תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין׃
11 * כִּי־הִוא זִמָּה וְהִיא עָוֹן פְּלִילִים׃
12 * כִּי אֵשׁ הִיא עַד־אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתִי
תְשָׁרֵשׁ׃
13 * אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִבָם עִמָּדִי׃
14 * וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי־יָקוּם אֵל וְכִי־יִפְקֹד מָה
אֲשִׁיבֶנּוּ׃
15 * הֲלֹא־בַבֶּטֶן עֹשֵׂנִי עָשָׂהוּ וַיְכוּנֶנּוּ בָּרֶחֶם אֶחָד׃
16 * אִם־אֶמְנַע מֵחֶפֶץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה
אֲכַלֶּה׃
17 * וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה׃
18 * כִּי מִנְּעוּרַי גְּדֵלַנִי כְּאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֶנָּה׃
19 * אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת
לָאֶבְיוֹן׃
20 * אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חֲלָצָו וּמִגֵּז כְּבָשַׁי יִתְחַמָּם׃

30 * Cutis mea denigrata est super me, &
ossa mea aruerunt præ caumate.
31 * Versa est in luctum cithara mea, & or-
ganum meum in vocem flentium.

CAP. XXXI.

1 PEpigi fœdus cum oculis meis, vt ne co-
2 gitarem quidem de virgine. *Quam e-
nim partem haberet in me Deus desuper,
& hæreditatem omnipotens de excelsis? Pro.5.b. Inf. 34.c
3 *Nunquid non perditio est iniquo, & alie-
4 natio operantibus iniustitiam? *Nonne
ipse considerat vias meas, & cunctos gres-
5 sus meos dinumerat? * Si ambulaui in va-
nitate, & festinauit in dolo pes meus:
6 * Appendat me in statera iusta, & sciat
7 Deus simplicitatem meam. *Si declinauit
gressus meus de via, & si secutus est ocu-
lus meus cor meum, & si in manibus meis
8 adhæsit macula: * Seram, & alius come-
dat, & progenies mea eradicetur.
9 * Si deceptum est cor meum super mu-
B liere, & si ad ostium amici mei insidiatus
10 sum, * Scortum alterius sit vxor mea, &
11 super illam incuruentur alij. *Hoc enim
12 nefas est & iniquitas maxima: * Ignis vs-
que ad perditionem deuorans, & omnia
13 eradicans genimina. * Si contempsi Luc. 16, a.
subire iudicium cum seruo meo & ancilla
mea, cùm disceptarent aduersum me.
14 * Quid enim faciam cùm surrexerit ad
iudicandum Deus? & cùm quæsierit, quid
15 respondebo illi? *Nunquid non in vtero
fecit me qui & illum operatus est, & for-
16 mauit me in vulua vnus? *Si negaui quod
volebant pauperibus, & oculos viduæ ex-
17 pectare feci. * Si comedi buccellam meam
solus, & non comedit pupillus ex ea:
18 * Quia ab infantia mea creuit mecum
miseratio, & de vtero matris meæ egressa
19 est mecum. *Si despexi prætereuntem, eò
quòd non habuerit indumentum, & abs-
20 que operimento pauperem. *Si non bene-
dixerunt mihi latera eius, & de velleribus
ouium mearum calefactus est.

תרגום

30 מִשְׁכִּי שְׁחַם מֵעִלַּוַּי וְגַרְמִי חֲרַךְ מִן נוּגְבָא׃ 31 וַהֲוָה לְאֶבְלָא כִּנְּרִי וְאַבּוּבִי אִמְּתִיל לְקַל בָּכְיָן׃

לא

1 קְיַם גִּזְרַת לְעַיְנַי וּמַה אֶסְתַּכַּל עַל בְּתוּלְתָּא׃ 2 וּמַה חוּלָק טַב יֵהֵב לִי אֱלָהָא מִלְעֶלָּא וְאַחְסָנַת שַׁדַּי מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא׃
3 הֲלָא צַעְרָא לְזֵידוֹנָא וְתַבְרָא לְעָבְדֵי שְׁקָר׃ 4 הֲלָא הוּא יֶחֱמֵי אָרְחָתַי וְכָל פְּסִיעָתַי יִמְנֵה׃ 5 אִין הַלֵּכֵת עִם שְׁקָר וּזְרֵזַת עַל
זְרִיזוּתָא רִגְלִי׃ 6 יִתְקְלִינַנִי בְּמִשְׁחָתָא דְצִדְקְתָא וְיִדַּע אֱלָהָא שְׁלֵימוּתִי׃ 7 אִין תִּצְלֵי אִסְתַּוְרִי מִן אוֹרְחָא וּבָתַר עֵינַי הֲלַךְ לִבְבִי וּבִידַי
אִדְבַּק מִדַּעַם חִבּוּלָא׃ 8 אֶדְרַע וְחוֹרַן יֵיכוּל וְלִבְלֻבֵי נִצְרַי יִתַּלְשָׁן׃ 9 אִין אִשְׁתַּרְגַּג לִבִּי עַל אִתַּת גְּבַר וְעַל תְּרַע חַבְרִי כִּמְנַת׃
10 תְּשַׁמֵּשׁ עִם חוֹרַן אִתְּתִי וַעֲלָהָא יֶחְמְטוּן חוֹרָנִין׃ 11 אֲרוּם הִיא זְנוּ וְהוּא סָרְחָן פָּרִישׁ׃ 12 אֲרוּם אֶשָּׁא הִיא עַד בֵּית אָבְדָנָא
תְּגַמַּר וּבְכָל אִנְבִּי מְתַלְשָׁא׃ 13 אִין רְחֵקֵת דִּינָא דְעַבְדִי וְאַמְהָתִי כַּד אִית לְהוֹן תִּגְרָא בַּהְדַי׃ 14 וּמַה אֶעְבַּד כַּד יְקוּם אֱלָהָא וַאֲרוּם יַסְעַר
מָה אֲתִיבִנֵּהּ׃ 15 הֲלָא בִּכְרֵיסָא עָבְדַנִי עֲבַד יָתֵהּ וְאַתְקֵן יָתָנָא בְּמֵעַיָּא חָד׃ 16 אִין אֶתְמְנַע מִלְּשַׁלָּמָא צְבוּת מִסְכְּנַיָּא וְעֵינֵי אַרְמְלָא
אֵשֵׁיצִי׃ 17 וְאַכְלֵת טוּלְמָא דְלַחְמִי בִּלְחוֹדִי וְלָא אֲכַל יַתֵּם מִנֵּהּ׃ 18 אֲרוּם דְּמִטַּלְיוּתִי אַסְגִּיעַנִי הֵיךְ כַּאֲבָא וּמִכְּרֵיסָא דְאִמִּי דַּבַּרְנִי
בְּנִיחוּתָא׃ 19 אִין אֶחֱמֵי עַרְטוּלַי מִדְּלֵית כְּסוּתָא וְלֵית חוֹפָאָה לַחֲשִׁיכָא׃
20 אִין לָא בָּרְכוּ יָתִי חַרְצוֹי וּמִגִּיזְתָא דְאִמְּרֵי יִשְׁתְּחַן׃

‡ *Cutis mea obtenebrata eſt ualdè, at oſſa mea præ ardore.*

‡ *Euaſit in luctum mea cithara, at pſalmus meus in fletum mihi.*

CAP. XXXI.

FOEdus poſui oculis meis, & non intelligam ſuper uirginem. ‡ *Et quid diuiſit Deus deſuper, & hæreditas ſufficientis ex altiſſimis?* ‡ *Uæ perditio iniquo, et abalienatio facientibus iniquitatem.* ‡ *Nonne ipſe uidebit uiam meam, & omnes greſſus meos enumerabit?* ‡ *Si autem fui ambulans cum ſcurris, ſi autem & feſtinauit pes meus in dolum.*

‡ *Appenſus ſum enim in ſtatera iuſta, ſciuit autem Dominus iniuſtitiam meam.*

‡ *Si declinauit pes meus de uia, ſi autem & oculum ſecutum eſt cor meum, ſi autem & manibus meis tetigi dona.* ‡ *Seram igitur, & alij comedant, eradicatus autem ſim ſuper terram.* ‡ *Si autem ſecutum eſt cor meum mulierem uiri alterius, ſi & inſidiator fui ad oſtia eius.* ‡ *Placeat igitur & uxor mea alij, at paruuli mei humilientur.*

‡ *Furor enim iræ irretentibilis, contaminare uiri uxorem.*

‡ *Ignis enim eſt comburens in omnibus membris. cui utique ſuperuenerit à radicibus perdidit.* ‡ *Si autem & uile habui iudicium ſerui mei aut ancillæ, diſceptantibus illis aduerſum me.* ‡ *Quid enim faciam cùm inquiſitionem mei faciet Dominus? ſi autem & ſpeculationem, quod reſponſum faciam?*

‡ *Nunquid non ut & ego factus ſum in utero, & illi facti ſunt?*

‡ *Impotentes autem uſu quemcunque habuerunt non fruſtrati ſunt; uiduæ autem oculum non tabefeci.* ‡ *Si autem & buccellam meam comedi ſolus, & non pupillum participem feci ex ea.* ‡ *Quoniam ab adoleſcentia mea enutriui ut pater, & de utero matris deduxi.* ‡ *Si autem & deſpexi nudum pereuntem, & non veſtiui:* ‡ *Impotentes autem ſi non benedixerunt mihi; ab autem tonſura agnorum meorum calefacti ſunt humeri eorum.*

30 ‡ τὸ δέρμα μου ἐσκότωται μεγάλως, τὰ δὲ ὀσᾶ μου
31 ἀπὸ καύματος. ‡ ἀπέβη εἰς πένθος μου ἡ κιθάρα, ὁ δὲ ψαλμός μου εἰς κλαυθμὸν ἐμοί.

λά.

1 ‡ Διαθήκην ἐθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ οὐ συ-
2 νήσω ἐπὶ παρθένῳ. ‡ καὶ τί ἐμέρισεν ὁ θεὸς ἀπάνωθεν, καὶ κληρονομία ἱκανοῦ ἐξ ὑψίστων;
3 ‡ οὐαὶ ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ καὶ ἀπαλλοτρίωσις τοῖς ποι-
4 οῦσιν ἀνομίαν. ‡ οὐχὶ αὐτὸς ὄψεται ὁδόν μου, καὶ πάντα τὰ διαβήματά μου ἐξαριθμήσει;
5 ‡ εἰ δὲ ἤμην πεπορευμένος μετὰ γελοιαστῶν· εἰ δὲ καὶ ἔσπευδεν ὁ πούς μου εἰς δόλον.
6 ‡ ἑσάτω γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ, εἰδὲ ὁ κύριος τὴν ἀ-
7 δικίαν μου. ‡ εἰ ἐξέκλινεν ὁ πούς μου ἐκ τῆς ὁδοῦ· εἰ δὲ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ ταῖς χερσίν μου ἥψαμην δώρων.
8 ‡ σπείραιμι ἄρα καὶ ἄλλοι φάγοισαν, ἀρχὴ δὲ γνοίμην ἐπὶ γῆς.
9 ‡ εἰ δὲ ἐξηκολούθησεν ἡ καρδία μου γυναικὶ ἀνδρὸς ἑτέρου, εἰ καὶ ἐγκάθετος ἐγνώμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς.
10 ‡ ἀρέσαι ἄρα καὶ ἡ γυνή μου ἑτέρῳ, τὰ δὲ νήπιά μου
11 ταπεινωθείη. ‡ θυμὸς γὰρ ὀργῆς ἀκατάσχετος, τὸ μιαῦναι ἀνδρὸς γυναῖκα.
12 ‡ πῦρ γάρ ἐστι καιόμενον ἐπὶ πάντων τῶν μελῶν· οὗ δ' ἂν ἐπέλθοι ἐκ ῥιζῶν ἀπώλεσεν.
13 ‡ εἰ δὲ καὶ ἐφαύλισα κρῖμα θεραπόντος μου ἢ θεραπαίνης, κεινομένων αὐτῶν πρός με.
14 ‡ τί γὰρ ποιήσω ἐάν μοι ἔλθῃ ποιήσει ὁ κύριος· ἐὰν δὲ καὶ ἐπισκοπῶ, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι;
15 ‡ πότερον οὐχ ὡς καὶ ἐγὼ ἐγνώσθην ἐν γαστρί, καὶ ἐκεί-
16 νοι γεγόνασιν. ‡ ἀδυνάτοις δὲ χρείαν μή ποτε εἶχον οὐκ ἀπέτυχον, χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέπλησα.
17 ‡ εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμόν μου ἔφαγον μόνος, καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα ἐξ αὐτοῦ.
18 ‡ ὅτι ἐκ νεότητός μου ἐξέτρεφον ὡς πατήρ, καὶ ἐκ γα-
19 στρὸς μητρὸς ὡδήγησα. ‡ εἰ δὲ καὶ ἐθεώρουν γυμνὸν ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ ἠμφίεσα·
20 ‡ ἀδυνάτοις δὲ εἰ μὴ ἠυλόγησάν με· ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀρνῶν μου ἐθερμάνθησαν ὦμοι αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Cutis mea denigrata eſt in me, & os meum combuſtum eſt ſiccitate.

31 Et verſa eſt in luctum cithara mea, & organum meum comparatum eſt voci flentium.

CAP. XXXI.

PEpigi fœdus cum oculis meis, & quid reſpicerem ſuper virginem? 2 Quam enim partem bonam daret mihi Deus deſuper, & poſſeſſionem omnipotens de cælis excelſis? 3 Nonne tribulatio erit ſuperbo: & interitus operantibus iniquitatem? 4 Nonne ipſe videbit vias meas, & omnes greſſus meos numerabit? 5 Si ambulaui cum falſitate, & feſtinauit in ſolicitudine pes meus:

6 Appendat me in ſtatera iuſtitiæ, vt Deus ſciat perfectionem meam. 7 Si declinauit greſſus meus à via, & ſecutum eſt oculos meos cor meum, & manibus meis adhæſit aliqua macula: 8 Seram, & alius comedat, & germinationes propaginum mearum eradicentur. 9 Si concupiuit cor meum vxorem viri, & ſi ad oſtium amici mei inſidiatus ſum, 10 Dormiat cum alio vxor mea, & ſuper eam incuruent ſe alij: 11 Quoniam hoc eſt fornicatio, & eſt iniquitas maxima. 12 Quia ignis eſt qui vſque ad domum perditionis conſumet, & omnes fructus meos eradicabit. 13 Si abieci iudicium ſerui mei & ancillæ meæ, quando erat eis contentio mecum:

14 Quid enim faciam cùm ſurrexerit Deus; & quando viſitabit, quid reſpondebo ei? 15 Nonne qui in ventre fecit me, fecit illum, & præparauit nos in vtero vnus? 16 Si deſij reddere quod volebant pauperes, & oculos viduæ conſumere feci. 17 Et ſi comedi buccellam panis mei ſolus, & non comedit pupillus ex eo. 18 Quoniam ab infantia mea creſcere me fecit ſicut pater, & de ventre matris duxit me in requiem. 19 Si viderim nudum eo quòd non habuiſſet indumentum, & pauperem abſque operimento.

20 Si non benedixerunt mihi renes eius, & de vellere agnorum meorum calefactus eſt.

30 * עוֹרִי שָׁחַר מֵעָלָי וְעַצְמִי־חָרָה מִנִּי־חֹרֶב׃
31 * וַיְהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי וְעֻגָּבִי לְקוֹל בֹּכִים׃

לא

2 * בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל־
בְּתוּלָה׃
2 * וּמֶה חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים׃
3 * הֲלֹא־אֵיד לְעַוָּל וְנֶכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
4 * הֲלֹא־הוּא יִרְאֶה דְרָכָי וְכָל־צְעָדַי יִסְפּוֹר׃
5 * אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וַתַּחַשׁ עַל־מִרְמָה רַגְלִי׃
6 * יִשְׁקְלֵנִי בְּמֹאזְנֵי־צֶדֶק וְיֵדַע אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי׃
7 * אִם תִּטֶּה אַשֻּׁרִי מִנִּי הַדָּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי
וּבְכַפַּי דָּבַק מֹאוּם׃
8 * אֶזְרְעָה וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ׃
9 * אִם־נִפְתָּה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעִי
אָרָבְתִּי׃
10 * תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין׃
11 * כִּי־הִוא זִמָּה וְהִיא עָוֹן פְּלִילִים׃
12 * כִּי אֵשׁ הִיא עַד־אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתִי
תְשָׁרֵשׁ׃
13 * אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִבָם עִמָּדִי׃
14 * וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי־יָקוּם אֵל וְכִי־יִפְקֹד מָה
אֲשִׁיבֶנּוּ׃
15 * הֲלֹא־בַבֶּטֶן עֹשֵׂנִי עָשָׂהוּ וַיְכוּנֶנּוּ בָּרֶחֶם אֶחָד׃
16 * אִם־אֶמְנַע מֵחֶפֶץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה
אֲכַלֶּה׃
17 * וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה׃
18 * כִּי מִנְּעוּרַי גְּדֵלַנִי כְּאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֶנָּה׃
19 * אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת
לָאֶבְיוֹן׃
20 * אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חֲלָצָו וּמִגֵּז כְּבָשַׁי יִתְחַמָּם׃

30 * Cutis mea denigrata est super me, &
ossa mea aruerunt præ caumate.
31 * Versa est in luctum cithara mea, & or-
ganum meum in vocem flentium.

CAP. XXXI.

1 PEpigi fœdus cum oculis meis, vt ne co-
2 gitarem quidem de virgine. *Quam e-
nim partem haberet in me Deus desuper,
& hæreditatem omnipotens de excelsis? Pro.5.b. Inf. 34.c
3 *Nunquid non perditio est iniquo, & alie-
4 natio operantibus iniustitiam? *Nonne
ipse considerat vias meas, & cunctos gres-
5 sus meos dinumerat? * Si ambulaui in va-
nitate, & festinauit in dolo pes meus:
6 * Appendat me in statera iusta, & sciat
7 Deus simplicitatem meam. *Si declinauit
gressus meus de via, & si secutus est ocu-
lus meus cor meum, & si in manibus meis
8 adhæsit macula: * Seram, & alius come-
dat, & progenies mea eradicetur.
9 * Si deceptum est cor meum super mu-
B liere, & si ad ostium amici mei insidiatus
10 sum, * Scortum alterius sit vxor mea, &
11 super illam incuruentur alij. *Hoc enim
12 nefas est & iniquitas maxima: * Ignis vs-
que ad perditionem deuorans, & omnia
13 eradicans genimina. * Si contempsi Luc. 16, a.
subire iudicium cum seruo meo & ancilla
mea, cùm disceptarent aduersum me.
14 * Quid enim faciam cùm surrexerit ad
iudicandum Deus? & cùm quæsierit, quid
15 respondebo illi? *Nunquid non in vtero
fecit me qui & illum operatus est, & for-
16 mauit me in vulua vnus? *Si negaui quod
volebant pauperibus, & oculos viduæ ex-
17 pectare feci. * Si comedi buccellam meam
solus, & non comedit pupillus ex ea:
18 * Quia ab infantia mea creuit mecum
miseratio, & de vtero matris meæ egressa
19 est mecum. *Si despexi prætereuntem, eò
quòd non habuerit indumentum, & abs-
20 que operimento pauperem. *Si non bene-
dixerunt mihi latera eius, & de velleribus
ouium mearum calefactus est.

תרגום

30 מִשְׁכִּי שְׁחַם מֵעִלַּוַּי וְגַרְמִי חֲרַךְ מִן נוּגְבָא׃ 31 וַהֲוָה לְאֶבְלָא כִּנְּרִי וְאַבּוּבִי אִמְּתִיל לְקַל בָּכְיָן׃

לא

1 קְיַם גִּזְרַת לְעַיְנַי וּמַה אֶסְתַּכַּל עַל בְּתוּלְתָּא׃ 2 וּמַה חוּלָק טַב יֵהֵב לִי אֱלָהָא מִלְעֶלָּא וְאַחְסָנַת שַׁדַּי מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא׃
3 הֲלָא צַעְרָא לְזֵידוֹנָא וְתַבְרָא לְעָבְדֵי שְׁקָר׃ 4 הֲלָא הוּא יֶחֱמֵי אָרְחָתַי וְכָל פְּסִיעָתַי יִמְנֵה׃ 5 אִין הַלֵּכֵת עִם שְׁקָר וּזְרֵזַת עַל
זְרִיזוּתָא רִגְלִי׃ 6 יִתְקְלִינַנִי בְּמִשְׁחָתָא דְצִדְקְתָא וְיִדַּע אֱלָהָא שְׁלֵימוּתִי׃ 7 אִין תִּצְלֵי אִסְתַּוְרִי מִן אוֹרְחָא וּבָתַר עֵינַי הֲלַךְ לִבְבִי וּבִידַי
אִדְבַּק מִדַּעַם חִבּוּלָא׃ 8 אֶדְרַע וְחוֹרַן יֵיכוּל וְלִבְלֻבֵי נִצְרַי יִתְלְשָׁן׃ 9 אִין אִשְׁתַּרְגַּג לִבִּי עַל אִתַּת גְּבַר וְעַל תְּרַע חַבְרִי כִּמְנַת׃
10 תְּשַׁמֵּשׁ עִם חוֹרַן אִתְּתִי וַעֲלָהָא יֶחְמְטוּן חוֹרָנִין׃ 11 אֲרוּם הִיא זְנוּ וְהוּא סָרְחָן פָּרִישׁ׃ 12 אֲרוּם אֶשָּׁא הִיא עַד בֵּית אָבְדָנָא
תְּגַמַּר וּבְכָל אִנְבִּי מְתַלְשָׁא׃ 13 אִין רְחֵקֵת דִּינָא דְעַבְדִי וְאַמְהָתִי כַּד אִית לְהוֹן תִּגְרָא בַּהְדַי׃ 14 וּמַה אֶעְבַּד כַּד יְקוּם אֱלָהָא וַאֲרוּם יַסְעַר
מָה אֲתִיבִנֵּהּ׃ 15 הֲלָא בִּכְרֵיסָא עָבְדַנִי עֲבַד יָתֵהּ וְאַתְקֵן יָתָנָא בְּמֵעַיָּא חָד׃ 16 אִין אֶתְמְנַע מִלְּשַׁלָּמָא צְבוּת מִסְכְּנַיָּא וְעֵינֵי אַרְמְלָא
אֵשֵׁיצִי׃ 17 וְאַכְלֵת טוּלְמָא דְלַחְמִי בִּלְחוֹדִי וְלָא אֲכַל יַתֵּם מִנֵּהּ׃ 18 אֲרוּם דְּמִטַּלְיוּתִי אַסְגִּיעַנִי הֵיךְ כַּאֲבָא וּמִכְּרֵיסָא דְאִמִּי דַּבַּרְנִי
בְּנִיחוּתָא׃ 19 אִין אֶחֱמֵי עַרְטוּלַי מִדְּלֵית כְּסוּתָא וְלֵית חוֹפָאָה לַחֲשִׁיכָא׃
20 אִין לָא בָּרְכוּ יָתִי חַרְצוֹי וּמִגִּיזְתָא דְאִמְּרֵי יִשְׁתְּחַן׃

‡ *Cutis mea obtenebrata eſt ualdè, at oſſa mea præ ardore.*

‡ *Euaſit in luctum mea cithara, at pſalmus meus in fletum mihi.*

CAP. XXXI.

FOEdus poſui oculis meis, & non intelligam ſuper uirginem. ‡ *Et quid diuiſit Deus deſuper, & hæreditas ſufficientis ex altiſſimis?* ‡ *Uæ perditio iniquo, et abalienatio facientibus iniquitatem.* ‡ *Nonne ipſe uidebit uiam meam, & omnes greſſus meos enumerabit?* ‡ *Si autem fui ambulans cum ſcurris, ſi autem & feſtinauit pes meus in dolum.*

‡ *Appenſus ſum enim in ſtatera iuſta, ſciuit autem Dominus iniuſtitiam meam.*

‡ *Si declinauit pes meus de uia, ſi autem & oculum ſecutum eſt cor meum, ſi autem & manibus meis tetigi dona.* ‡ *Seram igitur, & alij comedant, eradicatus autem ſim ſuper terram.* ‡ *Si autem ſecutum eſt cor meum mulierem uiri alterius, ſi & inſidiator fui ad oſtia eius.* ‡ *Placeat igitur & uxor mea alij, at paruuli mei humilientur.*

‡ *Furor enim iræ irretentibilis, contaminare uiri uxorem.*

‡ *Ignis enim eſt comburens in omnibus membris. cui utique ſuperuenerit à radicibus perdidit.* ‡ *Si autem & uile habui iudicium ſerui mei aut ancillæ, diſceptantibus illis aduerſum me.* ‡ *Quid enim faciam cùm inquiſitionem mei faciet Dominus? ſi autem & ſpeculationem, quod reſponſum faciam?*

‡ *Nunquid non ut & ego factus ſum in utero, & illi facti ſunt?*

‡ *Impotentes autem uſu quemcunque habuerunt non fruſtrati ſunt; uiduæ autem oculum non tabefeci.* ‡ *Si autem & buccellam meam comedi ſolus, & non pupillum participem feci ex ea.* ‡ *Quoniam ab adoleſcentia mea enutriui ut pater, & de utero matris deduxi.* ‡ *Si autem & deſpexi nudum pereuntem, & non veſtiui:* ‡ *Impotentes autem ſi non benedixerunt mihi; ab autem tonſura agnorum meorum calefacti ſunt humeri eorum.*

30 ‡ τὸ δέρμα μου ἐσκότωται μεγάλως, τὰ δὲ ὀσᾶ μου
31 ἀπὸ καύματος. ‡ ἀπέβη εἰς πένθος μου ἡ κιθάρα, ὁ δὲ ψαλμός μου εἰς κλαυθμὸν ἐμοί.

λά.

1 ‡ Διαθήκην ἐθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ οὐ συ-
2 νήσω ἐπὶ παρθένῳ. ‡ καὶ τί ἐμέρισεν ὁ θεὸς ἀπάνωθεν, καὶ κληρονομία ἱκανοῦ ἐξ ὑψίστων;
3 ‡ οὐαὶ ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ καὶ ἀπαλλοτρίωσις τοῖς ποι-
4 οῦσιν ἀνομίαν. ‡ οὐχὶ αὐτὸς ὄψεται ὁδόν μου, καὶ πάντα τὰ διαβήματά μου ἐξαριθμήσει;
5 ‡ εἰ δὲ ἤμην πεπορευμένος μετὰ γελοιαστῶν· εἰ δὲ καὶ ἔσπευδεν ὁ πούς μου εἰς δόλον.
6 ‡ ἑσάτω γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ, εἰδὲ ὁ κύριος τὴν ἀ-
7 δικίαν μου. ‡ εἰ ἐξέκλινεν ὁ πούς μου ἐκ τῆς ὁδοῦ· εἰ δὲ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ ταῖς χερσίν μου ἥψαμην δώρων.
8 ‡ σπείραιμι ἄρα καὶ ἄλλοι φάγοισαν, ἀρχὴ δὲ γνοίμην ἐπὶ γῆς.
9 ‡ εἰ δὲ ἐξηκολούθησεν ἡ καρδία μου γυναικὶ ἀνδρὸς ἑτέρου, εἰ καὶ ἐγκάθετος ἐγνώμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς.
10 ‡ ἀρέσαι ἄρα καὶ ἡ γυνή μου ἑτέρῳ, τὰ δὲ νήπιά μου
11 ταπεινωθείη. ‡ θυμὸς γὰρ ὀργῆς ἀκατάσχετος, τὸ μιαῦναι ἀνδρὸς γυναῖκα.
12 ‡ πῦρ γάρ ἐστι καιόμενον ἐπὶ πάντων τῶν μελῶν· οὗ δ' ἂν ἐπέλθοι ἐκ ῥιζῶν ἀπώλεσεν.
13 ‡ εἰ δὲ καὶ ἐφαύλισα κρῖμα θεραπόντος μου ἢ θεραπαίνης, κεινομένων αὐτῶν πρός με.
14 ‡ τί γὰρ ποιήσω ἐάν μοι ἔλθῃ ποιήσει ὁ κύριος· ἐὰν δὲ καὶ ἐπισκοπῶ, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι;
15 ‡ πότερον οὐχ ὡς καὶ ἐγὼ ἐγνώσθην ἐν γαστρί, καὶ ἐκεί-
16 νοι γεγόνασιν. ‡ ἀδυνάτοις δὲ χρείαν μή ποτε εἶχον οὐκ ἀπέτυχον, χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέπλησα.
17 ‡ εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμόν μου ἔφαγον μόνος, καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα ἐξ αὐτοῦ.
18 ‡ ὅτι ἐκ νεότητός μου ἐξέτρεφον ὡς πατήρ, καὶ ἐκ γα-
19 στρὸς μητρὸς ὡδήγησα. ‡ εἰ δὲ καὶ ἐθεώρουν γυμνὸν ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ ἠμφίεσα·
20 ‡ ἀδυνάτοις δὲ εἰ μὴ ἠυλόγησάν με· ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀρνῶν μου ἐθερμάνθησαν ὦμοι αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Cutis mea denigrata eſt in me, & os meum combuſtum eſt ſiccitate.

31 Et verſa eſt in luctum cithara mea, & organum meum comparatum eſt voci flentium.

CAP. XXXI.

PEpigi fœdus cum oculis meis, & quid reſpicerem ſuper virginem? 2 Quam enim partem bonam daret mihi Deus deſuper, & poſſeſſionem omnipotens de cælis excelſis? 3 Nonne tribulatio erit ſuperbo: & interitus operantibus iniquitatem? 4 Nonne ipſe videbit vias meas, & omnes greſſus meos numerabit? 5 Si ambulaui cum falſitate, & feſtinauit in ſolicitudine pes meus:

6 Appendat me in ſtatera iuſtitiæ, vt Deus ſciat perfectionem meam. 7 Si declinauit greſſus meus à via, & ſecutum eſt oculos meos cor meum, & manibus meis adhæſit aliqua macula: 8 Seram, & alius comedat, & germinationes propaginum mearum eradicentur. 9 Si concupiuit cor meum vxorem viri, & ſi ad oſtium amici mei inſidiatus ſum, 10 Dormiat cum alio vxor mea, & ſuper eam incuruent ſe alij: 11 Quoniam hoc eſt fornicatio, & eſt iniquitas maxima. 12 Quia ignis eſt qui vſque ad domum perditionis conſumet, & omnes fructus meos eradicabit. 13 Si abieci iudicium ſerui mei & ancillæ meæ, quando erat eis contentio mecum:

14 Quid enim faciam cùm ſurrexerit Deus; & quando viſitabit, quid reſpondebo ei? 15 Nonne qui in ventre fecit me, fecit illum, & præparauit nos in vtero vnus? 16 Si deſij reddere quod volebant pauperes, & oculos viduæ conſumere feci. 17 Et ſi comedi buccellam panis mei ſolus, & non comedit pupillus ex eo. 18 Quoniam ab infantia mea creſcere me fecit ſicut pater, & de ventre matris duxit me in requiem. 19 Si viderim nudum eo quòd non habuiſſet indumentum, & pauperem abſque operimento.

20 Si non benedixerunt mihi renes eius, & de vellere agnorum meorum calefactus eſt.

21 * אִם־הֲנִיפוֹתִי עַל־יָתוֹם יָדִי כִּי־אֶרְאֶה בַשַּׁעַר
עֶזְרָתִי׃
22 * כְּתֵפִי מִשִּׁכְמָה תִּפּוֹל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנָה תִשָּׁבֵר׃
23 * כִּי־פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃
24 * אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי
מִבְטַחִי׃
25 * אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב חֵילִי וְכִי־כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃
26 * אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הוֹלֵךְ׃
27 * וַיִּפְתְּ בַסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃
28 * גַּם־הוּא עָוֹן פְּלִילִי כִּי־כִחַשְׁתִּי לָאֵל
מִמָּעַל׃
29 * אִם־אֶשְׂמַח בְּפִיד מְשַׂנְאִי וְהִתְעֹרַרְתִּי כִּי־
מְצָאוֹ רָע׃
30 * וְלֹא־נָתַתִּי לַחֲטֹא חִכִּי לִשְׁאֹל בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃
31 * אִם־לֹא אָמְרוּ מְתֵי אָהֳלִי מִי־יִתֵּן מִבְשָׂרוֹ
לֹא נִשְׂבָּע׃
32 * בַּחוּץ לֹא־יָלִין גֵּר דְּלָתַי לָאֹרַח אֶפְתָּח׃
33 * אִם־כִּסִּיתִי כְאָדָם פְּשָׁעָי לִטְמוֹן בְּחֻבִּי עֲוֹנִי׃
34 * כִּי אֶעֱרוֹץ הָמוֹן רַבָּה וּבוּז־מִשְׁפָּחוֹת יְחִתֵּנִי
וָאֶדֹּם לֹא־אֵצֵא פָתַח׃
35 * מִי יִתֶּן־לִי שֹׁמֵעַ לִי הֶן תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר
כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃
36 * אִם־לֹא עַל־שִׁכְמִי אֶשָּׂאֶנּוּ אֶעֶנְדֶנּוּ
עֲטָרוֹת לִי׃
37 * מִסְפַּר צְעָדַי אַגִּידֶנּוּ כְּמוֹ נָגִיד אֲקָרְבֶנּוּ׃
38 * אִם־עָלַי אַדְמָתִי תִזְעָק וְיַחַד תְּלָמֶיהָ יִבְכָּיוּן׃
39 * אִם־כֹּחָה אָכַלְתִּי בְלִי־כָסֶף וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ
הִפָּחְתִּי׃
40 * תַּחַת חִטָּה יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת־שְׂעֹרָה בָּאְשָׁה תַּמּוּ
דִּבְרֵי אִיּוֹב׃

21 * Si leuaui ſuper pupillum manum meã,
etiam cùm viderem me in porta ſuperio-
22 rem, * Humerus meus à iunctura ſua
cadat, & brachium meum cum ſuis oſsi-
23 bus confringatur. * Semper enim quaſi
tumentes ſuper me fluctus timui Deum,
& pondus eius ferre non potui.
24 * Si putaui aurum robur meum, & ob-
25 rizo dixi fiducia mea. * Si lætatus ſum
ſuper multis diuitiis meis, & quia plurima
26 reperit manus mea. * Si vidi ſolem cùm
fulgeret, & lunam incedentem clarè.
27 * Et lætatum eſt in abſcondito cor meũ,
& oſculatus ſum manum meam ore meo.
28 * Quæ eſt iniquitas maxima, & negatio
29 contra Deum altiſsimum. * Si gauiſus
D ſum ad ruinam eius qui me oderat, & ex-
ultaui quòd inueniſſet eum malum.
30 * Non enim dedi ad peccandum guttur
meum, vt expeterem maledicens animam
31 eius. * Si non dixerunt viri tabernacu-
li mei: Quis det de carnibus eius vt ſatu-
32 remur? * Foris non manſit peregri-
nus, oſtium meum viatori patuit.
33 * Si abſcondi quaſi homo peccatum
meum, & celaui in ſinu meo iniquitatem
34 meam. * Si expaui ad multitudinem
nimiam, & deſpectio propinquorum ter-
ruit me, & non magis tacui, nec egreſſus
ſum oſtium.
35 * Quis mihi tribuat auditorem? vt de-
ſiderium meum audiat omnipotens, & li-
brum ſcribat ipſe qui iudicat.
36 * Vt in humero meo portem illum, &
circundem illum quaſi coronam mihi.
37 * Per ſingulos gradus meos pronuncia-
bo illum, & quaſi principi offeram eum.
38 * Si aduerſum me terra mea clamat, &
cum ipſa ſulci eius deflent.
39 * Si fructus eius comedi abſque pecu-
nia, & animam agricolarum eius afflixi:
40 * Pro frumento oriatur mihi tribu-
lus, & pro hordeo ſpina. Finita ſunt
verba Iob.

תרגום

21 אין אֲרֵימֵת עַל יַתֵּם יְדִי אֲרוּם אֶחְמֵי בְּתַרְעָא סִיּוּעִי׃
22 כִּתְפִי מִן שִׁכְמָה תִּפּוֹל וְאֶדְרָעִי מִן קָנָה תִּתְּבַר׃
23 אֲרוּם דְּלַח לְוָתִי תְּבַר אֱלָהָא וּמִדְּחַלְתֵּהּ לָא אֱסוֹבַר׃
24 אין שַׁוֵּיתִי עַל דְּהָב סִבְרִי וּלְפִטְלוּן אַמְרֵת רָחְצָנִי׃
25 אין אֶחְדֵּי אֲרוּם סְגָא עָתְרִי וְאִין בְּסֻגְעָא סוֹפְקֵת יְדִי׃
26 אין אֶחֱמֵי אִסְתְּהַר אֲרוּם יִנְהַר וְסִהֲרָא זִיוְתָן מְהֵלֵךְ׃
27 וְשַׁרְגַּג בְּטוּמְרָא לִבִּי וְנִשְׁקַת יְדִי לְפֻמִּי׃
28 לְחוֹד הוּא סָרְחַן פָּרִישׁ אֲרוּם כַּדְבְּבֵת אֱלָהָא מִלְּעֶלָּא׃
29 אין אֶחְדֵּי בְּתַבְרָא דְסָנְאִי וְאִין אִתְעָרֶת כַּד אַשְׁכְּחִנֵּהּ בִּישָׁא׃
30 וְלָא שִׁבְקֵת לְמֶחֱטֵי מוֹרִיגִי לְמִשְׁיַל בְּמוֹמָתָא וַנַּפְשֵׁהּ׃
31 אין לָא אֲמַרוּ אֱנָשֵׁי מַשְׁכְּנִי מַן יִחְזוֹר מִן בִּשְׂרֵהּ לָא נִשְׂבַּע׃
32 בְּשׁוּקָא לָא יְבִית גִּיּוֹרָא דָשַׁי לְאַכְסְנַיָּא פִּתְחֵת׃
33 אין חַפְּיֵת כְּאָדָם מְרוֹדִי לְמִטְמַע בְּעִטְפִי סָרְחָנִי׃
34 אֲרוּם אֶתְקַף בִּרְגוֹשׁ רַבָּנוּתָא וּבְסִיר גְּנִיסָתָא יְתַבְּרִנַנִי וּשְׁתֵּקֵת וְלָא אֶפּוֹק מַעְלָנָא׃
35 מַן יִגְזוֹר עֲלַי יְקַבֵּל מִנִּי הָא רִיגְרוּגִי דְּשַׁדַּי עָנֵה יָתִי וּפִטְקָא דִכְתַב אֱנַשׁ תִּגְרִי׃
36 אין לָא עַל כִּתְפִי אֱסוֹבְרִנֵּהּ אֲכַבְּנִנֵּהּ כְּלִילַן לִי׃
37 מִנְיַן פְּסִיעָתַי אֲחַוִּינֵּהּ דִּכְמַת אַרְכוֹנָא אַדְרְנִנֵּהּ׃
38 אין עֲלַי אַרְעִי תִּקְבּוֹל וְכַחֲדָא תַּלְמְיָהָא בָכְיָן׃
39 אין חֵילָהּ אַכְלֵת בְּלָא כְסָף וְנַפְשָׁא דְמָרָהָא אַפְחֵת׃
40 חֲלַף חִנְטַיָּא יִפְקוּן סִילְוֵי וַחֲלַף שְׂעַרְתָּא הוּזְמֵי שְׁלִימוּ פִּתְגְמֵי אִיּוֹב׃

* *Si leuaui pupillo manum, confidens quo-* 21
niam multa mihi auxiliatio adeſt.

* *Recedat igitur humerus meus à iunctura,* 22
at brachium meum à cubito meo confringatur:

* *Timor enim Domini continuit me, & à* 23
captione eius non feram. * *Si ordinaui* 24
aurum fortitudinem meam, ſi autem & in la-
pide precioſo fiduciam habui: * *Si autem* 25
& lætatus ſum multis diuitiis mihi exiſtenti-
bus; ſi autem & in innumerabilibus poſui ma-
num meam. * *Aut non video quidem* 26
ſolem lucentem deficientem, lunam autem defi-
cientem: non enim in eis eſt.

* *Et ſi deceptum eſt latenter cor meum; ſi au-* 27
tem & manum meam imponens in ore meo oſ-
culatus ſum. * *Et hoc mihi igitur iniqui-* 28
tas maxima computetur, quoniã mentitus ſum
coram Domino altiſſimo. * *Si autem &* 29
gaudens factus ſum ruina inimicorum meorum.

* *Et dixit cor meum euge, audiat igitur au-* 30
ris mea maledictionem meam. Diuulger autem
igitur à populo meo malè affectus. * *Si autem* 31
& ſæpè dixerunt ancillæ meæ, quis daret nobis
de carnibus eius ſaturari? valdè me utili exi-
ſtente: * *Foris autem non morabatur peregri-* 32
nus. at oſtium meum omni venienti patuit.

* *Si autem et cùm peccauerim, inuitè abſcon-* 33
di peccatum meum.

* *Non enim auerti multitudinem turbæ, ut* 34
non eloquerer coram eis. ſi autem & permiſi
impotentem exire oſtium meum ſinu vacuo.

* *Quis det audientem me, manum autem* 35
Domini ſi non timueram?

* *Syngraphum autem quod habui contra* 36
quempiam in humeris circumponens coronam
legebam: * *Et ſi non ſcindens illud reddidi,* 37
nihil accipiens à debitore.

* *Si in me aliquando terra gemuit; ſi autem* 38
& ſulci eius fleuerunt vna.

* *Si autem & fortitudinem eius comedi ſo-* 39
lus ſine pretio; ſi autem et animam domini ter-
ræ apprehendens afflixi: * *Pro tritico igitur* 40
egrediatur mihi vrtica, pro autem hordeo ſpina.
Et ceſſauit Iob à verbis.

21 * εἰ ἐπῆρα ὀρφανῷ χεῖρα, πεποιθὼς ὅτι πολλή μοι
βοήθεια περίεστιν.

22 * ἀποσαίη ἄρα ὁ ὦμός μου ἀπὸ τ κλειδός· ὁ δὲ βρα-
χίων μου ἀπὸ τ ἀγκῶνός μου σωτριβείη.

23 * φόβῳ γὰρ κυρίου συνέχε με, καὶ ἀπὸ ἐ λήμματος
24 αὐτ οὐκ ἰσοίσω. * εἰ ἔταξα χρυσίον ἰσχύν μου, εἰ δὲ
καὶ λίθῳ πολυτελεῖ ἐπεποίθησα·

25 * εἰ δὲ καὶ ἠυφράνθην πολλοῦ πλούτου μοι γιγνομένου,
εἰ δὲ καὶ ἐπ' ἀναριθμήτοις ἐθέμην χεῖρά μου.

26 * ἢ οὐχ ὁρῶ μὲν ἥλιον τὸν ἀποκρυπτόμενα ἐκλείποντα,
σελήνην δὲ φθίνουσαν. οὐ γὰρ ἐπ' αὐτοῖς ἐστι·

27 * καὶ εἰ ἠπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ χεῖ-
ρά μου ἀπὶ στόματί μου ἐφίλησα.

28 * καὶ τοῦτό μοι ἄρα ἀνομία ἡ μεγίστη λογισθείη, ὅτι ἐ-
ψευσάμην ἔναντι κυρίου τ ὑψίστου.

29 * εἰ δὲ ἀπεχαρὴς ἐγενόμην πτώματι ἐχθρῶν μου.

30 * καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου εὖγε, ἀκούσαι ἄρα τὸ οὖς μου
τὴν κατάραν μου. διηνεκὲς δὲ ἄρα ὑπὸ λαοῦ μου κα-
31 κούμην· * εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον αἱ θεράπαιναί
μου, τίς ἂν δώη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτ ἐμπλησθῆναι; λίαν
μου χρησοῦ ὄντος·

32 * ἔξω δὲ οὐκ ηὐλίζετο ξένος, τὴν δὲ θύρα μου παντὶ ἐλ-
33 θόντι ἀνέῳγε. * εἰ δὲ ἀμαρτὼν ἀκουσίως ἔκρυψα
τὴν ἁμαρτίαν μου·

34 * ἐγὼ διεσεφάλην πολυοχλίαν πλῆθος, τοῦ μὴ ἐξα-
γορεῦσαι ἐνώπιον αὐτῶν. εἰ δὲ καὶ εἴασα ἀδυνάτου ἐξελ-
θεῖν τὴν θύραν μου κόλπῳ κενῷ.

35 * τίς δώη ἀκούοντά μου. χεῖρα δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδε-
δοίκειν;

36 * συγγραφὴν δὲ ἣν εἶχον κατά τινος ἐπ' ὤμοις αὖ πε-
ριέθεμην στέφανον ἀναγίνωσκον.

37 * καὶ εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα, οὐδὲν λαβὼν πα-
ρὰ χρεωφειλέτου.

38 * εἰ ἐπ' ἐμοὶ ποτὲ ἡ γῆ ἐσείσθη, εἰ δὲ καὶ οἱ αὖλα-
κες αὐτ ἔκλαυσαν ὁμοθυμαδόν.

39 * εἰ δὲ καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἔφαγον μόνος ἄνευ ψυχῆς·
εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυρίου τ γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα·

40 * ἀντὶ πυροῦ δὲ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη, ἀντὶ δὲ κριθῆς βά-
τος. καὶ ἐπαύσαντο οἱ λόγοι ῥήμασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Si leuaui ſuper pupillum manum meam, cùm viderem in porta auxilium meum. [22] Humerus meus à ſcapula ſua cadat, & brachium meum à canna ſua confringatur. [23] Quoniam terribilis fuit apud me terror Dei, & à timore eius non potero ſubſiſtere. [24] Si poſui in auro ſpem meam, & obrizo dixi fiduciam meam. [25] Si lætatus ſum quando multiplicatæ ſunt diuitiæ meæ; & ſi in multitudine *earum* plauſi manu mea. [26] Si circuitum ſolis contemplatus ſum cùm illuceſceret, & lunam cum ſplendore incedentem. [27] Et deceptum eſt in abſcondito cor meum, & oſculatum eſt manum meam os meum.

[28] Eſt etiam iniquitas maxima, quoniam negarem Deum deſuper. [29] Si gauiſus ſum in interitu eius qui me oderat; & excitatus ſum cùm inueniſſet eum malum. [30] Et non dimiſi vt peccaret palatum meum, vt expeteret mortem animæ ſuæ.

[31] Si non dixerunt viri tabernaculi mei, quis iuberet vt de carnibus eius non ſaturaremur? [32] In platea non manebat peregrinus, oſtia mea hoſpitibus aperiebam. [33] Si operui ſicut Adam peccatum meum, vt abſconderem in ſinu meo ſcelus meum. [34] Quando roboratus ſum in tumultu principatus, & contemptibilis familiarum terrebat me, & tacui, & non egrediebar oſtium. [35] Quis decernit mihi vt exaudirer? ecce deſiderium meum eſt, vt Omnipotens reſpondeat mihi, & libellum ſcribat homo contentionis meæ. [36] Niſi in humero meo portarem illum, & circundarem illum quaſi coronam mihi.

[37] Numerum greſſuum meorum nunciabo illi, & quaſi ad principem munus offeram illi.

[38] Si aduerſum me terra mea clamabat, & ſimul ſulci eius flebant.

[39] Si virtutem eius comedi abſque argento, & animam domini ſui dolore affeci.

[40] Pro tritico egrediantur tribuli, & pro hordeo ſpinæ. Completa ſunt verba Iob.

לב

1 * וַיִּשְׁבְּתוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה מֵעֲנוֹת אֶת־
אִיּוֹב כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו׃
2 * וַיִּחַר אַף אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי מִמִּשְׁפַּחַת
רָם בְּאִיּוֹב חָרָה אַפּוֹ עַל־צַדְּקוֹ נַפְשׁוֹ מֵאֱלֹהִים׃
3 * וּבִשְׁלֹשֶׁת רֵעָיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא־מָצְאוּ
מַעֲנֶה וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב׃
4 * וֶאֱלִיהוּ חִכָּה אֶת־אִיּוֹב בִּדְבָרִים כִּי זְקֵנִים הֵמָּה
מִמֶּנּוּ לְיָמִים׃
5 * וַיַּרְא אֱלִיהוּא כִּי אֵין מַעֲנֶה בְּפִי שְׁלֹשֶׁת
הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר אַפּוֹ׃
6 * וַיַּעַן אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמַר צָעִיר
אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל־כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא
מֵחַוּוֹת דֵּעִי אֶתְכֶם׃
7 * אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה׃
8 * אָכֵן רוּחַ־הִיא בֶּאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם׃
9 * לֹא־רַבִּים יֶחְכָּמוּ וּזְקֵנִים יָבִינוּ מִשְׁפָּט׃
10 * לָכֵן אָמַרְתִּי שִׁמְעָה־לִּי אֲחַוֶּה דֵּעִי אַף־אָנִי׃
11 * הֵן הוֹחַלְתִּי לְדִבְרֵיכֶם אָזִין עַד־תְּבוּנוֹתֵיכֶם
עַד־תַּחְקְרוּן מִלִּין׃
12 * וְעָדֵיכֶם אֶתְבּוֹנָן וְהִנֵּה אֵין לְאִיּוֹב מוֹכִיחַ עוֹנֶה
אֲמָרָיו מִכֶּם׃
13 * פֶּן־תֹּאמְרוּ מָצָאנוּ חָכְמָה אֵל יִדְפֶּנּוּ לֹא־
אִישׁ׃
14 * וְלֹא־עָרַךְ אֵלַי מִלִּין וּבְאִמְרֵיכֶם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ׃
15 * חַתּוּ לֹא־עָנוּ עֹד הֶעְתִּיקוּ מֵהֶם מִלִּים׃
16 * וְהוֹחַלְתִּי כִּי־לֹא יְדַבֵּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא־עָנוּ עוֹד׃
17 * אַעֲנֶה אַף־אֲנִי חֶלְקִי אֲחַוֶּה דֵּעִי אַף־אָנִי׃
18 * כִּי מָלֵתִי מִלִּים הֱצִיקַתְנִי רוּחַ בִּטְנִי׃

CAP. XXXII.

1 A OMiserunt autem tres viri isti respon-
dere Iob, eò quòd iustus sibi vide-
2 retur. *Et iratus indignatusque est Heliu
filius Barachel Buzites de cognatiõe Ram.
iratus est autem aduersum Iob, eò quòd
iustum se esse diceret coram Deo.
3 * Porrò aduersum amicos eius indig-
natus est, eò quòd non inuenissent respõ-
sionem rationabilem, sed tantũmodo con
4 demnassent Iob. * Igitur Heliu expe-
B ctauit Iob loquentem, eò quòd seniores
5 essent qui loquebantur. *Cùm autem vi-
disset quòd tres respõdere non potuissent,
6 iratus est vehementer. * Respondensque
Heliu filius Barachel Buzites dixit: Iu-
nior sum tempore, vos autem antiquio-
res. idcircò demisso capite veritus sum vo-
bis indicare meam sententiam.
7 * Sperabam enim quòd ætas prolixior
loqueretur, & annorum multitudo doce- Sup. 12. a.
8 ret sapientiam. * Sed, vt video, spiritus
C est in hominibus, & inspiratio omnipo-
9 tentis dat intelligentiam. *Non sunt lon-
gæui sapientes, nec senes intelligunt iudi-
10 cium. * Ideò dicam: Audite me, ostẽdam
vobis etiam ego meam sapientiam.
11 * Expectaui enim sermones vestros, au-
diui prudentiam vestram. donec discepta-
12 remini sermonibus vestris, *& donec pu-
tabam vos aliquid dicere, considerabam.
Sed, vt video, non est qui possit arguere
Iob, & respondere ex vobis sermonibus
13 eius. * Ne fortè dicatis: Inuenimus sapiẽ-
D tiam, Deus proiecit eum, non homo.
14 * Nihil locutus est mihi, & ego non se-
cundùm sermones vestros respõdebo illi.
15 * Extimuerunt, nec responderunt vltrà,
16 abstuleruntque à se eloquia. * Quoniam
igitur expectaui, & non sunt locuti; stete-
17 runt, nec responderunt vltrà: *Respondebo
& ego partem meam, & ostendam scien
18 tiam meam. * Plenus sum enim sermoni-
bus, & coarctat me spiritus vteri mei.

תרגום

לב

1 וּפְסַקוּ תְּלָתָא גֻּבְרַיָּא הָאִלֵּין מִלְּאַתָּבָא יַת אִיּוֹב מְטוּל דְּהוּא זַכַּי בְּעֵינוֹי׃ 2 וּתְקֵף רֻגְזָא דֶאֱלִיהוּא בַּר בַּרַכְאֵל בּוּזָאָה דְמִן
גְּנִיסַת אַבְרָהָם בְּאִיּוֹב תְּקֵף רֻגְזֵהּ מְטוּל זַכָּאוּתֵהּ נַפְשֵׁהּ מִן אֱלָהָא׃ 3 וּבִתְלַת חַבְרוֹי תְּקַף רֻגְזֵהּ מְטוּל דְּלָא אַשְׁכַּחוּ תִּיּוּבְתָּא וְחַיִּבוּ
יַת אִיּוֹב׃ 4 וֶאֱלִיהוּ מְתַן יַת אִיּוֹב בְּמִלַּיָּא אֲרוּם סָבִין הִנּוּן מִנֵּיהּ לְיוֹמִין׃ 5 וַחֲמָא אֱלִיהוּא אֲרוּם לֵית רִיּוּבְתָּא בְּפוּם תְּלָתָא
גֻּבְרַיָּא וּתְקֵף רֻגְזֵהּ׃ 6 וַאֲתִיב אֱלִיהוּא בַּר בַּרַכְאֵל בּוּזָאָה וַאֲמַר זוֹטַר אֲנָא לְיוֹמַיָּא וְאַתּוּן קַשִּׁישִׁין מְטוּל הֵיכְנָא אִיסְתְּפֵיתִי וּדְחֵלֵת
מִלְּחַוָּאָה מַנְדְּעִי עִמְּכוֹן׃ 7 אַמְרֵת יוֹמַיָּא יְמַלְּלוּן וְסֻגְעֵי שְׁנַיָּא יוֹדְעוּן חָכְמְתָא׃
8 בְּקֻשְׁטָא רוּחַ נְבוּאֲתָא הִיא בְּבַר נַשׁ וּמֵימַר שַׁדַּי תְּבַיְנִינוּן׃ 9 לָא רַבְרְבַיָּא חָכְמִין וְסָבַיָּא יְבִינוּן דִּינָא׃ 10 בְּכֵן אַמְרֵת קַבֵּל
מִנִּי אֲחַוֵּי מַנְדְּעִי אַף אֲנָא׃ 11 הָא אוֹרֵכֵת לְפִתְגָּמֵיכוֹן אָצֵית עַד בִּיוּנְתְּכוֹן עַד תְּפַשְׁפְּשׁוּן מִלַּיָּא׃ 12 וְגַבֵּיכוֹן אֶתְבַּיֵּן וְהָא לֵית
לְאִיּוֹב מְכַסֵּן מֵתִיב מֵימְרוֹי מִנְּכוֹן׃ 13 דִּילְמָא תֵּימְרוּן אַשְׁכַּחְנָא חָכְמְתָא אֱלָהָא יַשְׁקְפִנֵּהּ לָא גְבַר׃
14 וְלָא סַדַּר לְוָתִי מִלַּיָּא וּבְמֵימְרֵיכוֹן לָא אֲתִיבִינֵהּ׃ 15 אִתְּבַרוּ וְלָא אֲתִיבוּ תּוּב אִסְתְּלַקוּ מִנְּהוֹן מִלַּיָּא׃
16 וְאוֹרֵכֵת אֲרוּם לָא יְמַלְּלוּן אֲרוּם יִשְׁתְּקוּן קָמוּ וְלָא אֲתִיבוּ תּוּב׃ 17 אָתֵיב לְחוֹד אֲנָא חוּלָקִי אֲחַוֵּי מַנְדְּעִי לְחוֹד אֲנָא׃
18 אֲרוּם מְלֵיתִי מִלַּיָּא אַעֲקַתְנִי רוּחָא דִכְרֵיסִי׃

CAP. XXXII.

TAcuerunt autem & tres amici eius amplius contradicere Iob: erat enim Iob iustus coram eis.

‡ Iratus est autem Eliu filius Barachiel Buzites de cognatione Aram, Austitidis regionis. iratus est autem aduersum Iob valdè, eò quòd ostendit se iustum coram Domino.

‡ Et contra tres autem amicos iratus est valdè, quoniam non potuerunt respondere contraria Iob, & posuerunt ipsum esse impium.

‡ Eliu autem expectauit dare responsionem Iob, quoniam seniores eo sunt diebus.

‡ Et vidit Eliu quòd non est responsum in ore trium virorum, & iratus est furor eius.

‡ Respondens autem Eliu filius Barachiel Buzites dixit: Iunior quidem sum tempore, vos autem estis seniores. idcircò tacui, timens vobis renunciare meam scientiam.

‡ Dixi autem, Non tempus est loquens, in multis autem annis non nouerunt sapientiam:

‡ Sed spiritus est in hominibus. inspiratio autem omnipotentis quæ docet.

‡ Non longæui sunt sapientes, neque senes norunt iudicium.

‡ Ideò dixi: Audite me, & nunciabo vobis quæ noui: auribus percipite mea verba:

‡ Dicam enim vobis audientibus vsque quo scrutemini sermones.

‡ Et vsque ad vos intelligam: & ecce non fuit ipsi Iob redarguens, respondens eius verba ex vobis.

‡ Ne dicatis: Inuenimus sapientiam Domino addentes:

‡ Homini autem commisistis loqui talia verba.

‡ Timuerunt, non responderunt amplius, antiquos fecerunt ex ipsis sermones.

‡ Expectaui, non enim locuti sunt, quoniam steterunt, non responderunt.

‡ Respondens autem Eliu, dicit: Rursus loquar:

‡ Plenus enim sum verbis, perdit enim me spiritus vteri.

λϐ΄.

1 ‡ Ησύχασαν ὃ καὶ ⊕ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ ἔπ αὐτειπεῖν ἰὼϐ, ⸗ ὃ ἰὼϐ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν.

2 ‡ ὠργίσθη ὃ ἐλιὺ ὁ τοῦ Βαραχιὴλ ὁ Βυζίτης ἐκ τῆς συγγλείας ἀράμ, τῆς αὐσίτιδος χώρας. ὠργίσθη ὃ τῷ ἰὼϐ σφόδρα, διότι ἀπέφηνεν ἑαυτὴν δίκαιον ἐναντίον τοῦ κυρίου.

3 ‡ καὶ κῆ τῶν τριῶν ὃ φίλων ὠργίσθη ⸗ σφόδρα, ὅτι οὐκ ἠδυνάσθησαν ἀποκριθῆναι ῥητίσεται ἰὼϐ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεϐῆ.

4 ‡ ἐλιὺ ὃ ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν ἰὼϐ· ὅτι πρεσϐύτεροι αὐτοῦ εἰσὶν ἡμέραις.

5 ‡ καὶ εἶδεν ἐλιὺ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις ἐν στόματι τῶν τριῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ.

6 ‡ ὑπολαϐὼν ὃ ἐλιὺ ὁ τοῦ Βαραχιὴλ ὁ Βυζίτης εἶπεν,

7 ‡ νεώτερος μοῦ εἰμι τῷ χρόνῳ, ὑμεῖς δὲ ἐστε πρεσϐύτεροι. διὸ ἡσύχασα φοϐηθεὶς τοῦ ὑμῖν ἀναγγεῖλαι τὴν ἐμαυτοῦ ἐπιστήμην.

7 ‡ εἶπα ὃ, οὐχ ὁ χρόνῳ ἐστὶν ὁ λαλῶν, ἐν πολλοῖς δὲ ἔτεσιν οὐκ οἴδασι σοφίαν·

8 ‡ ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς. πνοὴ ὃ παντοκράτορος ἡ διδάσκουσα.

9 ‡ οὐχ ⊕ πολυχρόνιοί εἰσι σοφοί, οὐδ' ⊕ γέροντες οἴδασι κρῖμα.

10 ‡ διὸ εἶπα, ἀκούσατέ μου, καὶ ἀναγγελῶ ὑμῖν ἃ οἶδα. ἐνωτίζεσθέ μου τὰ ῥήματα·

11 ‡ ἐρῶ γὰρ ὑμῖν ἀκουόντων ἄχρι οὗ ἐτάσητε λόγοις.

12 ‡ καὶ μέχρι ὑμῶν ⸗ συνήσω, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν τῷ ἰὼϐ ἐλέγχων· ὑπαποκρινόμενος αὐτοῦ ῥήματα ἐξ ὑμῶν.

13 ‡ ἵνα μὴ εἴπητε, εὕρομεν σοφίαν κυρίῳ προσθέμενοι,

14 ‡ ἀνθρώπῳ δὲ ἐπετρέψατε λαλῆσαι τοιαῦτα ῥήματα.

15 ‡ ἐπτόηνται οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι, ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους.

16 ‡ ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλάλησαν, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν.

17 ‡ ὑπολαϐὼν ὃ ἐλιὺ λέγει, πάλιν λαλήσω.

18 ‡ πλήρης γάρ εἰμι ῥημάτων, ὀλέκῃ γάρ με τὸ πνεῦμα τῆς γαστρός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXII.

ET omiserunt tres viri isti respondere Iob, eò quòd esset iustus in oculis suis. [2] Et iratus est furor Elihu filij Barachel Buzites, de cognatione Abraham, contra Iob. iratus est enim furor eius eò quòd iustificasset animam suam magis quàm Deum? [3] Et aduersus tres amicos eius iratus est furor eius, eò quòd non inuenissent responsionem, & condemnassent Iob. [4] Elihu autem expectauit Iob in sermonibus, quoniam ipsi seniores diebus erant illo. [5] Et vidit Elihu quòd non esset responsio in ore trium virorum, & iratus est furor eius. [6] Et respondit Elihu filius Barachel Buzites, & ait: Iunior sum diebus, & vos estis longæui, propterea dubitabam & timebam annunciare scientiam meam vobiscum. [7] Dixi: Diebus loquentur, & multitudine annorum ostendent scientiam. [8] Veruntamen spiritus prophetiæ est in filio hominis, & verbum omnipotentis intelligere faciet eos. [9] Non magnifici sunt sapientes, nec senes intelligunt iudicium. [10] Propterea dixi: Audi me, annunciabo scientiam meam etiam ego. [11] Ecce expectaui sermones vestros, audiui vsque ad intelligentiam vestram donec scrutaremini sermones. [12] Et apud vos intelligebam, & ecce non est qui arguat Iob, nec respondeat verbis eius ex vobis. [13] Ne fortè dicatis: Inuenimus sapientiam, Deus percussit eum, & non homo. [14] Et non direxit ad me sermones, & iuxta verba vestra non respondebo illi. [15] Contriti sunt & non responderunt vltrà, & abstulerunt à se sermones. [16] Et expectaui quoniam non loquebantur; quia tacuerunt, steterunt, & non responderunt vltrà. [17] Respondebo quoque ego partem meam: annunciabo scientiam meam etiam ego. [18] Quoniam plenus sum sermonibus, coarctauit me spiritus ventris mei.

19 * הִנֵּה בִטְנִי כְיַיִן לֹא יִפָּתֵחַ כְּאֹבוֹת חֲדָשִׁים
יִבָּקֵעַ׃
20 * אֲדַבְּרָה וְיִרְוַח־לִי אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה׃
21 * אַל־נָא אֶשָּׂא פְּנֵי־אִישׁ וְאֶל־אָדָם לֹא
אֲכַנֶּה׃
22 * כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲכַנֶּה כִּמְעַט יִשָּׂאֵנִי עֹשֵׂנִי׃

לג

1 * וְאוּלָם שִׁמְעֹ־נָא אִיּוֹב מִלַּי וְכָל־דְּבָרַי
הַאֲזִינָה׃
2 * הִנֵּה־נָא פָּתַחְתִּי פִּי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְחִכִּי׃
3 * יְשָׁר־לִבִּי אִמְרֵי וְדַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר מִלֵּלוּ׃
4 * רוּחַ־אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי׃
5 * אִם־תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי עֲרָכָה לְפָנַי הִתְיַצָּבָה׃
6 * הֵן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מֵחֹמֶר קָרַצְתִּי גַּם־אָנִי׃
7 * הִנֵּה אֵימָתִי לֹא תְבַעֶתְךָ וְאַכְפִּי עָלֶיךָ לֹא־יִכְבָּד׃
8 * אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנַי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע׃
9 * זַךְ אֲנִי בְלִי־פָשַׁע חָף אָנֹכִי וְלֹא עָוֹן לִי׃
10 * הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ׃
11 * יָשֵׂם בַּסַּד רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי׃
12 * הֵן־זֹאת לֹא־צָדַקְתָּ אֶעֱנְךָ כִּי־יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ
מֵאֱנוֹשׁ׃
13 * מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה׃
14 * כִּי־בְאַחַת יְדַבֵּר־אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃
15 * בַּחֲלוֹם חִזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים
בִּתְנוּמוֹת עַל־מִשְׁכָּב׃
16 * אָז יְגַלֶּה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוּסָרָם יַחְתֹּם׃
17 * לְהָסִיר אָדָם מַעֲשֵׂהוּ וְגֵוֶה מִגֶּבֶר יְכַסֶּה׃
18 * יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר בַּשֶּׁלַח׃
19 * וְהוּכַח בְּמַכְאוֹב עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְרִיב עֲצָמָיו אֵתָן׃
20 * וְזָהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ לֶחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה׃

19 *En venter meus quasi mustum absque
spiraculo quod lagunculas nouas dirum-
20 pit. *Loquar & respirabo paululum, aperiã
21 labia mea & respondebo. *Non accipiam
personam viri, & Deũ homini non æqua-
22 bo. *Nescio enim quàm diu subsistam, &
si post modicum tollat me factor meus.

CAP. XXXIII.

1 AVdi igitur Iob eloquia mea, & omnes
2 sermones meos ausculta. *Ecce aperui
os meum: loquitur lingua mea in fauci-
3 bus meis. *Simplici corde meo sermones
mei, & scientiam labia mea puram loquẽ-
4 tur. *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum
5 omnipotentis viuificauit me. *Si potes
responde mihi, & aduersus faciem meam
6 consiste. *Ecce & me sicut & te fecit Deus,
& de eodem luto ego quoque formatus
7 sum. *Veruntamen miraculum meum
non te terreat, & eloquentia mea non sit
8 tibi grauis. *Dixisti ergo in auribus meis,
9 & vocem verborum tuorum audiui. *Mũ-
dus sum ego & absque delicto immacula- Sup. 13. b.
10 tus, & non est iniquitas in me. *Quia que-
relas in me reperit, ideò arbitratus est me
11 inimicũ sibi. *Posuit in neruo pedes meos,
12 custodiuit omnes semitas meas. *Hoc est
ergo in quo non es iustificatus. Respondé-
13 bo tibi, quia maior sit Deus homine. *Ad-
uersus eum cõtendis, quòd non ad omnia
14 verba responderit tibi. *Semel loquitur
Deus, & secundò idipsum non repetit.
15 *Per somnium in visione nocturna,
C quando irruit sopor super homines, &
16 dormiunt in lectulo. *Tunc aperit au-
res virorum, & erudiens eos instruit disci-
17 plina: *Vt auertat hominem ab his quę
18 fecit, & liberet eum de superbia: *Eruens
animam eius à corruptione, & vitam il-
19 lius, vt non transeat in gladium. *Increpat
quoque per dolorem in lectulo, & omnia
20 ossa eius marcescere facit. *Abominabi-
lis ei fit in vita sua panis, & animæ illius
cibus antè desiderabilis.

תרגום

19 הָא כְרֵיסִי הֵיךְ חֲמַר חֲדָה לָא יִתְפַּתַּח הֵין לְגִינִין חַדְתִּין יִתְבְּזַע׃ 20 אֲמַלֵּל וְיִרְוַח לְגַרְמִי אֶפְתַּח שְׂפְוָתַי וְאֶתֵּיב׃ 21 לָא בְּרוֹן
אֶסַּב אַפֵּי גְּבַר וְלַבַּר נַשׁ לָא אֶשְׁתְּמוֹדַע׃ 22 אֲרוּם לָא יְדִיעַ לִי אִשְׁתְּמוֹדָעָא כְּזְעֵיר פּוֹן יְסוֹבַר יָתִי דַּעֲבַד יָתִי׃

לג

1 וּבְרַם שְׁמַע כְּרוֹן אִיּוֹב מִלַּי וְכָל פִּתְגָמַי אֲצֵית׃ 2 הָא כְעַן פְּתִיחַת פֻּמִי מַלֶּלֶת לִישָׁנִי בְּמוֹרִיגִי׃ 3 תְּרִיצוּת לִבִּי מֵימְרֵי וּמַנְדְּעֵי שְׂפְוָתַי
בְּרִיר מַלִּילוּ׃ 4 רוּחַ דָּאֱלָהּ עַבְרַת יָתִי וּמֵימַר שַׁדַּי חֶקַּיְמִינַנִי׃ 5 אִין תְּכוֹל תְּתֵיבִינַנִי סַדַּר קֳדָמַי אִתְעַתַּד׃ 6 הָא אֲנָא דְכְמָתָךְ
לֶאֱלָהּ מִן טִינָא אִתְלֵישֶׁת בְּרַם אֲנָא׃ 7 הָא אֵימְתִי לָא תְבַעֲתָנָךְ וְטוּנִי עֲלָךְ לָא יֵיקַר׃ 8 בְּרַם אֲמַרְתָּ בְּאֻדְנַי וְקַל מִלַּיָּא אֶשְׁמַע׃
9 זַכַּאי אֲנָא מִדְּלֵית מְרַד שְׁזִיג אֲנָא וְלָא סָרְחָנָא לִי׃ 10 הָא תְּרָעֲמוּתָא עֲלַי יַשְׁכְּחִנַּנִי לְבֵעֵל דְּבָבָא לֵהּ׃ 11 יְשַׁוֵּי בְּשִׁיעַ רַגְלַי
יִנְטַר כָּל שְׁבִילַי׃ 12 הָא דָא לָא דַכְיֵת דַּאֲתֵיבְנָךְ אֲרוּם יִתְרַבְרַב אֱלָהּ מִן בַּר נַשׁ׃ 13 מַה דֵּין לְוָתֵהּ נְצֵיתָא אֲרוּם כָּל פִּתְגָמוֹי לָא יְתִיב׃
14 אֲרוּם בַּחֲדָא שׁוּתָא יְמַלֵּל אֱלָהּ וּבְתִנְיָתָא לָא אִצְטְרִיךְ לְמִסְכְּיָה׃ 15 בְּחֶלְמָא בְּחֶזְוָא דְלֵילְיָא כַּד נָפְלָה שִׁינְתָא עֲמִיקְתָא עַל בְּנֵי
נָשָׁא בְּנִיוְטָתָא עַל מִרְמְכָא׃ 16 הֵיכְדֵין יְגֵלֵה אֻדְנָא דִבְנֵי נָשָׁא וּבְמֵרְדוּתְהוֹן יַחְתּוֹם׃ 17 לְמֶעְדֵי בַּר נַשׁ מֵעוֹבָדָא בִּישָׁא וְגֵיוְתָנוּתָא
מְגַבְּרָא יְכַסֵּי׃ 18 יְמַנַּע נַפְשֵׁהּ מִשָּׁחוּתָא וְחַיּוֹי מִן לְמֶעְבַּר בְּשֵׁלְחָא׃ 19 וּמִתְתַּכְסָן בְּכֵיבָא עַל בֵּית מְרְמְכֵהּ וְסוּגְעֵי אֲבָרוֹי תַּקִּיפֵי׃
20 מִן תּוּנְבָא דְנָקִיט לֵהּ מְרַחֲקָא נְשְׁמָתָא מְזוֹנָא וְנַפְשֵׁהּ מֵיכְלָא רְגִיגָא׃

‡ *At venter meus ſicut vter muſti feruens ligatus, & ſicut follis fabri ferrarij ruptus.* 19

‡ *Loquar vt requieſcam cùm aperuerim labia* ‡ *Hominem enim non verebor. quinetiam neque mortalem non reuerebor.* 20 21

‡ *Non enim ſcio mirari perſonam; ſi autem non, & me tineæ comedant.* 22

CAP. XXXIII.

VEruntamen audi Iob verba mea, & ſermonem auribus percipe meum. ‡ *Ecce enim aperui os meum, & locuta eſt lingua mea:* 1 2

‡ *Mundum meum cor verbis, intellectus autem labiorum meorum munda cogitabit.* 3

‡ *Spiritus diuinus qui fecit me, ſpiraculum autem omnipotentis eſt docens me.* ‡ *Si potueris, da mihi reſponſum: ad hæc expecta, ſta ante me,* ‡ *& ego ante te. De luto confectus es tu ſicut & ego, de eodem perfecti ſumus.* 4 5 6

‡ *Non timor mei te ſtupefaciet. neque manus mea grauis erit in te:* ‡ *Sed dixiſti in auribus meis. vocem verborum tuorum audiui.* 7 8

‡ *Quoniam dicis; Mundus ſum cùm non peccauerim; immaculatus enim ſum, non enim iniquitatem feci:* ‡ *Accuſationem autem contra me inuenit. arbitratus eſt autem me ſicut aduerſarium.* ‡ *Poſuit autem in ligno meum pedem; cuſtodiuit autem vias meas omnes.* ‡ *Quomodo enim dicis: Iuſtus ſum, & non exaudiuit me? æternus enim eſt ſuperior hominibus.* ‡ *Dicis autem: Cur iuſtitiæ meæ non exaudiuit omne verbum?* ‡ *In enim ſemel locutum eſſe Dominum, in autem ſecundo* ‡ *inſomnium aut in meditatione nocturna, aut ſicut cùm incidat grauis timor ſuper homines. in dormitationibus in cubili:* ‡ *Tunc reuelat mentem hominum in ſpeciebus timoris, talibus illis exterruit.* 9 10 11 12 13 14 15 16

‡ *Auertat hominem de iniuſtitia, at corpus eius à ruina liberauit.* ‡ *Pepercit autem animæ eius à morte, & non cadere ipſum in bello.* ‡ *Rurſus autem increpauit illum in mollicie in cubili, & multitudinem oſſium eius debilitauit.* ‡ *Omne autem comeſtibile frumenti non poſſit accipere, & anima eius cibum deſiderabit.* 17 18 19 20

19 ‡ ἡ γὰ γαστήρ μου ὥσπερ οἶνος γλεύκους ζέων δεδεμένος, καὶ ὥσπερ φυσητὴς χαλκέως ἐρρηγώς.

20 ‡ λαλήσω ἵνα ἀναπαύσωμαι διοίξας τὰ χείλη.

21 ‡ ἄνθρωπον γὰ μὴ αἰσχυνθῶ. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ βρο-

22 τὸν μὴ ἐντραπῶ· ‡ ἐγὼ γὰ ἐπίσταμαι θαυμάσαι πρόσωπον· εἰ γὰ μή, καὶ ἐμὲ σῆτες ἔδονται.

λγ΄.

1 ‡ Οὐ μὴν γὰ ἀλλὰ ἄκουσον ἰὼβ τὰ ῥήματά μου, καὶ λαλιάν μου ἐνωτίζου.

2 ‡ ἰδοὺ γὰ διοίξω τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησεν ἡ γλῶσσά

3 μου· ‡ καθαρά μου ἡ καρδία ῥήμασι, σωφρόνως δὲ χει-

4 λέων μου καθαρὰ νοήσει. ‡ πνεῦμα θεῖον τὸ ποιῆσάν με, πνοὴ γὰ παντοκράτορός ἐστιν ἡ διδάσκουσά με.

5 ‡ ἐὰν δύνῃ, δός μοι ἀπόκρισιν, πρὸς ταῦτα στῶμεί-

6 νον, στῆθι κατ' ἐμέ, ‡ κἀγὼ σέ. ἐκ πηλοῦ διήρπασαι σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα.

7 ‡ οὐχ ὁ φόβος μου σε ἐκθαμβήσει, οὐ γὰ ἡ χείρ μου

8 βαρεῖα ἔσται ἐπὶ σοί. ‡ πλὴν εἶπας ἐν ὠσίν μου. φω-

9 νὴν ῥημάτων σου ἀκήκοα. ‡ διότι λέγεις, καθαρός εἰμι ἀπ' ἁμαρτιῶν, ἄμεμπτος γάρ εἰμι, ἐγὼ δὲ ἐξήμαρτον·

10 ‡ μέμψιν γὰ κατ' ἐμοῦ εὗρεν. ἥγηται δέ με ὥσπερ ὑ-

11 πεναντίον. ‡ ἔθετο δὲ ἐν ξύλῳ μου τὸν πόδα, ἐφύλαξε δὲ τὰς ὁδούς μου πάσας.

12 ‡ πῶς γὰ λέγεις, δίκαιός εἰμι, καὶ οὐκ ἐπακήκοέ μου; αἰώνιος γάρ ἐστιν ὁ ἐπάνω βροτῶν.

13 ‡ λέγεις γὰ διατί τὰ δικαιοσύνης μου οὐκ ἐπακήκοε παντὸς

14 ῥήματος; ‡ ἐν γὰ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ

15 τῷ δευτέρῳ ‡ ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ, ἢ ὡς ὅταν ἐπιπέσῃ δεινὸς φόβος ἐπ' ἀνθρώποις. ἐπὶ νυσταγ-

16 μάτων ἐπὶ κοίτης· ‡ τότε ἀνακαλύπτει νοῦν ἀνθρώπων ἐν εἴδεσι φόβου τοιούτοις αὐτοὺς ἐξεφόβησεν.

17 ‡ ἀποστρέψαι ἄνθρωπον ἐξ ἀδικίας, τὸ γὰ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ πτώματος ἐρρύσατο.

18 ‡ ἐφείσατο γὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπὸ θανάτου, τοῦ μὴ πε-

19 σεῖν αὐτὸν ἐν πολέμῳ. ‡ πάλιν δὲ ἤλεγξεν αὐτὸν ἐν μαλακίᾳ ἐπὶ κοίτης, καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐναρκήσει.

20 ‡ πῶς γὰ βρωτὸν στόμου οὐ μὴ δυνήσεται προσδέξασθαι, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βρῶσιν ἐπιθυμήσει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Ecce venter meus ſicut vinum nouum quod non habet ſpiraculum; & ſicut lagenæ nouæ, ſcinditur. 20 Loquar & refrigerabor in meipſo, aperiam labia mea & reſpondebo. 21 Non modò accipiam faciem viri, & filium hominis non cognoſcam.

22 Quoniam neſcio cognoſcere, quaſi modicum tollet me qui fecit me.

CAP. XXXIII.

VEruntamen audi nunc Iob verba mea, & omnes ſermones meos auſculta. 2 Ecce nunc aperui os meum: locuta eſt lingua mea in faucibus meis. 3 Rectitudo cordis mei verba mea, & labia mea ſcientiam puram loquuntur. 4 Spiritus Dei fecit me, & verbum omnipotentis ſuſtentauit me. 5 Si potes, reſponde mihi; ordinare coram me & ſta. 6 Ecce ego, ſicut tu es, Deo; de luto exciſus ſum etiam ego. 7 Ecce timor meus non terreat te, & onus meum non ſit tibi graue. 8 Veruntamen dixiſti in auribus meis, & vocem verborum audiui *dicentis:* 9 Iuſtus ſum ego abſque delicto; mundus ego ſum, & non eſt in me iniquitas. 10 Ecce querelas in me reperit, arbitratus eſt me inimicum ſibi. 11 Poſuit in neruo pedes meos, cuſtodit omnes ſemitas meas.

12 Ecce non hoc iuſtificatus es, quòd reſpondeam tibi; quia maior eſt Deus homine. 13 Quare aduerſus eum contendis? quia omnia verba ſua non reſpondebit. 14 Quoniam vna vice loquitur Deus, & in ſecunda non indiget intueri illud. 15 In ſomnio per viſionem noctis, quando irruit ſomnus profundus ſuper filios hominum in ſopore ſuper lectulo: 16 Tunc aperit aurem filiorum hominis, & in eruditione eorum ſignat. 17 Vt auferat filium hominis ab opere malo, & ſuperbiam à viro operiat. 18 Prohibet animam eius à corruptione, & vitam eius ne tranſeat per gladium. 19 Et increpabitur per dolorem in domo lectuli, & in multitudine membrorum eius *dolores* validi. 20 Et propter faſtidium quod moleſtum eſt ei, abominatur ſpiraculum eius eſcam, & anima illius cibum deſiderabilem,

21 * יֵכֶל בְּשָׂרוֹ מֵרֹאִי וְשֻׁפּוּ עַצְמֹתָיו לֹא רֻאוּ׃
22 * וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים׃
23 * אִם־יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי־אָלֶף
לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ׃
24 * וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי
כֹפֶר׃
25 * רֻטַּפַשׁ בְּשָׂרוֹ מִנֹּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו׃
26 * יֶעְתַּר אֶל־אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא פָּנָיו בִּתְרוּעָה
וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ׃
27 * יָשֹׁר עַל־אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי
וְלֹא־שָׁוָה לִי׃
28 * פָּדָה נַפְשׁוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת וְחַיָּתוֹ בָּאוֹר תִּרְאֶה׃
29 * הֶן־כָּל־אֵלֶּה יִפְעַל־אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם־גָּבֶר׃
30 * לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים׃
31 * הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר׃
32 * אִם־יֵשׁ־מִלִּין הֲשִׁיבֵנִי דַבֵּר כִּי־חָפַצְתִּי צַדְּקֶךָּ׃
33 * אִם־אַיִן אַתָּה שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה׃

לד

1 * וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 * שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלָּי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי׃
3 * כִּי־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לֶאֱכֹל׃
4 * מִשְׁפָּט נִבְחֲרָה־לָּנוּ נֵדְעָה בֵּינֵינוּ מַה־טּוֹב׃
5 * כִּי־אָמַר אִיּוֹב צָדַקְתִּי וְאֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי׃
6 * עַל־מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב אָנוּשׁ חִצִּי בְלִי־פָשַׁע׃
7 * מִי־גֶבֶר כְּאִיּוֹב יִשְׁתֶּה־לַעַג כַּמָּיִם׃
8 * וְאָרַח לְחֶבְרָה עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן וְלָלֶכֶת עִם־
אַנְשֵׁי־רֶשַׁע׃
9 * כִּי־אָמַר לֹא יִסְכָּן־גָּבֶר בִּרְצֹתוֹ עִם־אֱלֹהִים׃
10 * לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע
וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃

21 * Tabescet caro eius, & ossa quæ tecta
22 fuerant nudabuntur. * Appropinquabit
corruptioni anima eius, & vita illius mor-
23 tiferis. * Si fuerit pro eo angelus loquens
vnus de millibus, vt annunciet hominis
24 æquitatem: * Miserebitur eius, & dicet:
D Libera eum vt non descendat in corrup-
25 tionem, inueni in quo ei propitier. * Con-
sumpta est caro eius à suppliciis, reuerta-
26 tur ad dies adolescentię suæ. * Deprecabi-
tur Deum & placabilis ei erit, & videbit fa
ciem eius in iubilo, & reddet homini iusti-
27 tiam suam. * Respiciet homines, & dicet:
Peccaui, & verè deliqui, & vt eram dignus
28 non recepi. * Liberauit animam suam ne
pergeret in interitum, sed viuens lucem
29 videret. * Ecce hæc omnia operatur Deus
30 tribus vicibus per singulos, * Vt reuocet a-
nimas eorum à corruptione, & illuminet
31 luce viuentium. * Attende Iob & audi me;
32 tace dum ego loquor. * Si autem habes
quid loquaris, responde mihi. Loquere, vo
33 lo enim te apparere iustum. * Quod si
non habes, audi me: tace, & docebo te sa-
pientiam.

CAP. XXXIIII.

1 PRonuncians itaque Heliu etiam hęc lo
2 cutus est. * Audite sapientes verba
3 mea, & eruditi auscultate me. * Auris
enim verba probat, & guttur escas gustu
4 diiudicat. * Iudicium eligamus no-
bis, & inter nos videamus quid sit melius:
5 * Quia dixit Iob; Iustus sum, & Deus
6 subuertit iudicium meum. * In iudi-
cando enim me mendacium est, violenta
sagitta mea absque vllo peccato.
7 * Quis est vir vt est Iob, qui bibit sub-
sannationem quasi aquam?
8 * Qui graditur cum operantibus ini-
quitatem, & ambulat cum viris impiis?
9 * Dixit enim: Non placebit vir Deo,
10 etiam si cucurrerit cum eo. * Ideò viri
B cordati audite me. Absit à Deo impietas,
& ab omnipotente iniquitas.

תרגום

21 יִשְׁתֵּיצֵי בִּשְׂרֵהּ מִן לְמֶחְמֵי וְשַׁפְיָן גַּרְמוֹי לָא אִיתְחַמּוּ׃ 22 וּקְרֵבַת לְשָׁחוּתָא נַפְשֵׁהּ וְנִשְׁמְתֵהּ לִמְמִיתַיָּא׃ 23 אִין אִית עֲלוֹי זְכוּתָא
מִזְדַּמַּן מַלְאָכָא פְּרַקְלִיטָא חֲדָא מִן בֵּינֵי אָלֶף קַטִּיגוֹרַיָּא לְחַוָּאָה לְבַר נַשׁ תְּרִיצוּתֵהּ׃ 24 וְחָס עֲלוֹי וַאֲמַר פְּרוֹק יָתֵהּ מִלְּמֵחַת בְּשׁוּחָא
אַשְׁכְּחֵת פֻּרְקָנָא׃ 25 אִתְקְלִישׁ בִּשְׂרֵהּ יַתִּיר מִן רְבוּתָא יְתוּב לְיוֹמֵי טַלְיוּתֵהּ׃ 26 יְצַלֵּי קֳדָם אֱלָהָא וְיַרְעִנֵּהּ וַחֲמָא אַפּוֹי בְּרַעְוָא וִיתִיב
לְבַר נַשׁ הֵיךְ צִדְקְתֵהּ׃ 27 יִתְרִיץ לִבְנֵי נָשָׁא וַאֲמַר חָבֶת וּתְרִיץ קַלְקְלֵת וְלָא יֶהְוֵי שָׁוֵי לִי׃ 28 פְּרַק נַפְשֵׁהּ מִן לְמֶעְבַּר בְּשִׁלְחָא וְנִשְׁמְתֵהּ
בִּנְהוֹרָא מְעַלְיָא תֶּחְמֵי׃ 29 הָא כָּל אִלֵּין עֲבַד אֱלָהּ תְּרֵין זִמְנִין וּתְלָת עִם בַּר נַשׁ׃ 30 מְטוּל לַאֲתָבָא נַפְשֵׁהּ מִן שַׁוְהָא לְאַנְהָרָא בִּנְהוֹר
חַיַּיָא׃ 31 אָצֵית אִיּוֹב קַבֵּל מִנִּי שְׁתוֹק וַאֲנָא אֲמַלֵּל׃ 32 אִין אִית מִלַּיָּא אָתִיב יָתִי מַלֵּל אֲרוּם צְבֵית לְזַכָּאוּתָךְ׃ 33 אִין לָא אַתְּ תְּקַבֵּל
מִנִּי שְׁתוֹק וְאַלְפִינָךְ חָכְמְתָא׃

לד

1 וַאֲתִיב אֱלִיהוּא וַאֲמַר׃ 2 שְׁמַעוּ חַכִּימַיָּא מִלַּי וּמַנְדְּעִין אָצִיתוּ לְמֵימְרִי׃ 3 אֲרוּם אוּדְנָא מִלַּיָּא בָּחֲנָא וּמוֹרִיגָא טָעֲמָא לְמֵיכוּל׃
4 דִּין נִתְרְעֵי לָנָא נִדַּע בֵּינָנָא מַה טָב׃ 5 אֲרוּם אֲמַר אִיּוֹב זַכְיֵת וֶאֱלָהָא אַעְדִּי דִינִי׃ 6 מְטוּל דִּינִי אֲכַדֵּב בַּר נַשׁ דְשָׁדֵי גִירֵי מִדְּלֵית
מָרְחָן׃ 7 מַן גַּבְרָא הֵיךְ אִיּוֹב דְשָׁתֵי דוֹחֲכָא הֵיךְ מַיָּא׃ 8 וַאֲזַל לְאִתְחַבָּרָא עִם עָבְדֵי שְׁקָר וּלְהַלָּכָא עִם אֱנָשֵׁי רִשְׁעָא׃
9 אֲרוּם אֲמַר לָא יְאַלֵּף גְּבַר בְּמִצְבְּיֵהּ עִם אֱלָהָא׃ 10 בְּגִין כֵּן אֱנָשֵׁי חַכִּימֵי לִבָּא קַבִּילוּ מִנִּי חָס לָאֱלָהּ מִן רִשְׁעָא וְשַׁדַּי מִן נִיכְלָא׃

* Quousque putrescant eius carnes, et ostendat ossa eius vacua. * Appropinquauit autem in mortem eius anima, at vita eius in inferno.

* Si fuerint mille angeli mortiferi, vnus eorum non vulnerabit eum, si cogitauerit corde reuerti ad Dominum, * Renunciet autem homini suam accusationem, at iniquitatem eius ostendat, resistet vt non cadat ipse in mortem. * Reiuuenescere faciet autem eius corpus, sicut vnctionem in pariete; at ossa eius implebit medulla. mollificabit eius carnes sicut paruuli, restituet autem eum virum factum in hominibus. * Deprecatus autem Dominum & accepta ei erunt, ingredietur autem vultu puro cum enarratione. * Reddet autem hominibus iustitiam, posteà tunc accusabit homo ipse seipsum dicens, Qualia conficiebam, & non digna scrutatus est me qui peccaui: * Libera animam meam ne pergat in interitum, & vita mea lucem videbit. * Ecce hæc omnia operatur fortis vias tres cum viro. * Sed liberauit animam meam de morte, vt vita mea in luce laudet eum. * Auribus percipe Iob et audi me. obmutesce, & ego sum, loquar. * Si est tibi sermo, responde mihi, loquere; volo enim iustum esse te. * Si autem non, tu audi me: obmutesce, & docebo te sapientiam.

21 * ἕως δὴ ζαπῶσιν αὐτδ αἱ ζαρκες, καὶ ἀποδείξῃ τὰ ὀ-
22 ςᾶ αὐτδ κενά. * ἤγγισε ᾗ εἰς θάνατον αὐτδ ἡ ψυχή,
23 ἡ ᾗ ζωὴ αὐτδ ἐν ᾅδῃ. * ἐὰν ὦσι χίλιοι ἄγγελοι θανα-
τηφόροι, εἷς αὐτῶν ἐ μὴ πρώσῃ αὐτόν. ἐὰν νοήσῃ τῇ καρδίᾳ
24 ἐπιστραφῆναι πρὸς κύριον, * ἀναγείλῃ ᾗ ἀνθρώ-
πῳ τὰ ἑαυτδ μέμψιν τὴν ᾗ ἀνομίαν αὐτδ δείξῃ, ἀνθέ-
ξεται τδ μὴ πεσεῖν αὐτὸν εἰς θάνατον.
25 * ἀνανεώσει ᾗ αὐτδ τὸ σῶμα, ὥσπερ ἁλοιφὴ ἐπὶ τί-
χου, τὰ ᾗ ὀςᾶ αὐτδ ἐμπλήσει μυελδ. ἀπαλυνεῖ αὐτδ
τὰς ζαρκας ὥσπερ νηπίου, ἀποκαταςήσει δὲ αὐτὸν ἀνθρω-
26 πίνα ἐν ἀνθρώποις. * δεξάμενος δὲ πρὸς κύριον ἐ
δεκτὰ αὐτῷ ἔσαι, εἰσελεύσε) ᾗ προσώπῳ καθαρῷ σων
27 ἐξηγορίᾳ. * ἀποδώσει ᾗ ἀνθρώποις δικαιοσύνῃ, εἶ-
τα τότε ἀπομέμψε) ἀνθρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ λέγων, οἷα
σωετέλουν, καὶ οὐκ ἄξια ἤμαστέ με ὧν ἥμαρτον·
28 * ζῶσν ψυχήν μου τδ μὴ ἐλθεῖν εἰς διαφθοράν, καὶ
29 ἡ ζωή μου φῶς ὄψε). * ἰδοὺ ταῦτα πάντα ἐργᾶ-
ται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετ᾽ ἀνδρός.
30 * ἀλλ᾽ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ
ζωή μου ἐν φωτὶ αἰνῇ αὐτόν.
31 * ἐνωτίζου ἰὼβ καὶ ἄκουέ μου. κώφευον, καὶ ἐγώ εἰμι,
32 λαλήσω. * εἰ ἔσι σοι λόγος, ἀποκρίνου μοι· λάλησον,
33 θέλω γδ δικαιωθῆναί σε. * εἰ δὲ μή, σὺ ἄκουσόν μου, κώ-
φευον, καὶ διδάξω σε σοφίαν.

λδ΄.

1 * Υπολαβὼν δὲ ἐλιὺ λέγει, * ἀκούσατέ μου σοφοί,
2 ἐπιστάμενοι ἐνωτίζεσθε τὸ καλόν. * ὅπου οὖς λόγους δο-
3 κιμάζει, καὶ λάρυγξ γδύε) βρῶσιν.
4 * κρίσιν ἑλόμεθα ἑαυτοῖς, γνῶμεν ἀναμέσον ἑαυτῶν,
5 ὅτι καλόν· * ὅτι εἴρηκεν ἰὼβ, δίκαιός εἰμι. ὁ κύριος ἀπήλ-
6 λαξέ μου τὸ κρῖμα. * ἐψεύσατο ᾗ τῷ κρίματί μου,
7 βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδικίας. * τίς ἀνὴρ ὥσπερ
8 ἰὼβ, πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ; * ὃς μαρ-
τὼν ᾗ δὲ ἀσεβήσας, οὐδ᾽ ὅλως κοινωνήσας μετ᾽ ποιούντων τὰ
9 ἄνομα τδ πορευθῆναι μετ᾽ ἀσεβῶν. * μὴ γδ εἴπῃς ὅτι
οὐκ ἔσαι ἐπισκοπὴ ἀνδρὸς, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτῷ παρὰ κυ-
10 ρίου. * διὸ ζωοὶ καρδίας ἀκούσατέ μου, μή μοι εἴη
ἔναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἔναντι παντοκράτορος τα-
ραξαι τὸ δίκαιον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Consumetur caro eius vt non videat, & contrita ossa eius ne appareant. [22] Et appropinquauit corruptioni anima eius, & spiraculum eius mortiferis. [23] Si est in eo meritum, præparatur angelus paracletus vnus de millibus accusatoribus, vt annunciet filio hominis rectitudinem suam. [24] Et parcet ei, & dicet: Redime eum, ne descendat in corruptionem, inueni redemptionem. [25] Attenuatur caro eius magis quàm caro puerilis, reuertetur ad dies adolescentiæ suæ.

[26] Orabit coram Deo & placebit ei, & videbit faciem eius in beneplacito, & reddet filio hominis secundùm iustitiam suam.

[27] Diriget se ad filios hominis, & dicet; Peccaui, & rectum peruerti, & non prodest mihi. [28] Redemit animam eius ne transeat per gladium, & anima eius in luce excelsa videbit. [29] Ecce omnia hæc operatur Deus duabus & tribus vicibus cum filio hominis. [30] Vt reuocet animam eius à corruptione, vt luceat in luce viuentium. [31] Ausculta Iob, intende mihi: tace, & ego loquar. [32] Si habes verba responde mihi; loquere, quoniam volo iustificare te.

[33] Si autem non habes, suscipe à me: tace, & docebo te sapientiam.

CAP. XXXIIII.

ET respondit Elihu, & ait: [2] Audite sapientes verba mea, & scientes auscultate sermones meos. [3] Auris enim verba probat, & palatum saporem comedendo. [4] Iudicium eligamus nobis, despiciamus inter nos quid sit bonum. [5] Quoniam dixit Iob: Iustus sum, & Deus abstulit iudicium meum. [6] Propter iudicium meum mendacem faciam filium hominis, qui mittit sagittas absque peccato.

[7] Quis est vir sicut Iob qui bibit subsannationem sicut aquam? [8] Et vadit vt consortium faciat cum operantibus iniquitatem, & vt ambulet cum viris impiis. [9] Quoniam dixit: Non proficiet vir in velle suo cum Deo. [10] Ideò viri sapientes corde attendite ad me, absit à Deo impietas, & ab omnipotente dolus.

11 כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ׃
12 אַף־אָמְנָם אֵל לֹא־יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃
13 מִי־פָקַד עָלָיו אָרְצָה וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ׃
14 אִם־יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף׃
15 יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יָחַד וְאָדָם עַל־עָפָר יָשׁוּב׃
16 וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל מִלָּי׃
17 הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ וְאִם־צַדִּיק כַּבִּיר תַּרְשִׁיעַ׃
18 הָאֹמֵר לְמֶלֶךְ בְּלִיָּעַל רָשָׁע אֶל־נְדִיבִים׃
19 אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא פְנֵי שָׂרִים וְלֹא נִכַּר־שׁוּעַ לִפְנֵי־דַל כִּי־מַעֲשֵׂה יָדָיו כֻּלָּם׃
20 רֶגַע יָמֻתוּ וַחֲצוֹת לַיְלָה יִגְעֲשׁוּ עָם וְיַעֲבֹרוּ וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃
21 כִּי־עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃
22 אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
23 כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל בַּמִּשְׁפָּט׃
24 יָרֹעַ כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃
25 לָכֵן יַכִּיר מַעַבְדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכְּאוּ׃
26 תַּחַת־רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם רֹאִים׃
27 אֲשֶׁר עַל־כֵּן סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל־דְּרָכָיו לֹא הִשְׂכִּילוּ׃
28 לְהָבִיא עָלָיו צַעֲקַת־דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃
29 וְהוּא יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁיעַ וַיַּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם יָחַד׃
30 מִמְלֹךְ אָדָם חָנֵף מִמֹּקְשֵׁי עָם׃
31 כִּי אֶל־אֵל הָאֳמַר נָשָׂאתִי לֹא אֶחְבֹּל׃

11 *Opus enim hominis reddet ei, & iuxta
12 vias singulorum restituet eis. *Verè e-
nim Deus non condemnabit frustrà, nec
omnipotens subuertet iudicium.
13 *Quem constituit alium super terram,
aut quem posuit super orbem quem fa-
14 bricatus est? *Si direxerit ad eum cor
suum, spiritū illius & flatum ad se trahet.
15 *Deficiet omnis caro simul, & homo in
16 cinerem reuertetur. *Si habes ergo intelle-
ctum, audi quod dicitur, & ausculta vo-
17 cem eloquij mei. *Nunquid qui non a-
mat iudicium sanari potest? & quomodo
tu eum qui iustus est in tantum condēnas?
18 *Qui dicit regi apostata, qui vocat du-
19 ces impios. *Qui non accipit personas
principum, nec cognouit tyrannum cùm
C disceptaret contra pauperem. Opus enim
20 manuum eius sunt vniuersi. *Subitò mo-
rientur, & in media nocte turbabuntur po
puli & pertransibunt, & auferent violen-
21 tum absq; manu. *Oculi enim eius super
vias hominum, & omnes gressus eorum
22 considerat. *Non sunt tenebræ & non
est vmbra mortis, vt abscondantur ibi qui
23 operantur iniquitatem. *Neque enim
vltrà in hominis potestate est, vt veniat
24 ad Deum in iudicium. *Conteret
multos & innumerabiles, & stare faciet a-
25 lios pro eis. *Nouit enim opera eo-
rum, & idcircò inducet noctem, & conte-
26 rentur. *Quasi impios percussit eos,
27 in loco videntium. *Qui quasi de
industria recesserunt ab eo, & omnes vias
28 eius intelligere noluerunt. *Vt peruenire
facerent ad eum clamorem egeni, & audi-
29 ret vocem pauperum. *Ipso enim con-
cedente pacem, quis est qui condemnet?
ex quo absconderit vultum, quis est qui
contempletur eum? & super gentes & su-
30 per omnes homines. *Qui regnare facit
hominem hypocritam propter peccata po
31 puli. *Quia ergo ego locutus sum ad
Deum, te quoque non prohibebo.

תרגום

11 אֲרוּם עוֹבָדֵי בַר נַשׁ יְשַׁלֵּם לֵהּ וּכְאוֹרְחָא דְּגַבְרָא יַעְרְעִנֵּהּ׃ 12 בְּרַם בְּקוּשְׁטָא אֱלָהּ לָא יְחַיֵּב וְשַׁדַּי לָא יְקַלְקֵל דִּינָא׃ 13 מַן
פַּקִּד עֲלוֹי לְמֶעְבַּד אַרְעָא וּמַן שַׁוִּי חֵבֶל כֻּלָּהּ׃ 14 אִין יְשַׁוֵּי לְוָתֵהּ לְבֵיהּ רוּחֵהּ וְנִשְׁמְתֵהּ לְוָתֵהּ יְכַנּוֹשׁ׃ 15 יְתְנְגִיד כָּל בִּשְׂרָא כַּחֲדָא וּבַר
נַשׁ עַל עַפְרָא יְשְׁכּוֹב׃ 16 וְאִין מְחַבֵּין שְׁמַע דָּא אַצֵּית לְקַל מֵלַּי׃ 17 הַבְרֵם דְּשָׂנֵי דִינָא יְסְתְּמַר וְאִין זַכַּאי רַב יְחַיֵּב׃ 18 הַכְשַׁר
דְּאָתְאֲמַר לְמַלְכָא רַשִׁיעָא חַיָּבָא לְאַרְכּוֹנִין׃ 19 דְּלָא נְסֵב אַפֵּי רַבְרְבָנַיָּא וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע שׁוֹעָא קֳדָם מְסַכְּנָא אֲרוּם עוֹבָדֵי יְדוֹי כֻּלְּהוֹן׃
20 בְּשַׁעְתָּא יְמוּתוּן סְדוֹמָאֵי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מְתַרְגְּפִין מִצְרָאֵי וְיַעְדּוּן דּוּרְבָנֵי לָא בְחֵיל יְדָא׃
21 מְטוּל דְּעֵינוֹי עַל אוֹרְחֵי בְּנֵי נָשָׁא וְכֻלְּהוֹן סְצִיעָתְהוֹן יֶחֱמֵי׃ 22 בְּרַם לֵית חֲשׁוֹךְ וְלֵית טוּלָא דְּמוֹתָא לְאִסְתַּמָּרָא תַּמָּן עָבְדֵי שִׁקָּר׃
23 אֲרוּם לָא עַל גְּבַר יְשַׁוֵּי חוּב לְמֵיזַל לָוַת אֱלָהּ בְּדִינָא׃ 24 יְרַהֲטוּן מֵימֵי נַהֲרָא דְּסַגִּיעִין בְּגוּמַיָּא מְהֵלִּית סוֹף וַאֲקִים חוֹרָנִין מִבָּתְרֵיהוֹן
חְלוּפֵיהוֹן׃ 25 בְּגִין כֵּן יְהוֹדַע מַעְבָּדֵיהוֹן וַהֲפַךְ לֵילְיָא וּמְדַכְּאִין׃ 26 חֲלַף רַשִׁיעֵי סַפְּקִינוּן בַּאֲתַר דְּיָחְמוּן צַדִּיקַיָּא וְיִזְכּוּן דִּינָא׃
27 דְּמְטוּל דְּיָכְנָא זָרוּ מִן בַּתְרוֹהִי וְכָל אוֹרְחָתֵיהּ לָא אַשְׂכִּילוּ׃ 28 לְאֵיתָאָה עֲלוֹי קְבִילְתָּא דְּמִסְכֵּנָא וְצַעֲקָתְהוֹן דַּעֲנָיֵי יְשַׁמַּע׃
29 וְהוּא יְשַׁדּוֹךְ וּמַן יְחַיֵּב וְיַסְתֵּיר שְׁכִינְתֵּהּ וּמַן יְסַכְּיִנֵּהּ וּמַסְעַר חוֹבָא עַל עַמָּא וְעַל בַּר נָשָׁא כַּחֲדָא׃
30 מְמַנֵּי מַלְכָּא בַּר נַשׁ דְּיַלְטוּר מְטוּל חַקְלָיָא דִּי בְעַמָּא׃
31 אֲרוּם לָאֱלָהּ הַאֶפְשַׁר דְּהֵימַר סוֹבְרַת לָא אֶחְבּוֹל׃

‡ *Sed reddat homini ſecundùm quod facit* 11
vnuſquiſque eorum, & in ſemita viri inue-
niet eum.

‡ *Putas autem Dominum abſurda facturum,* 12
aut omnipotens conturbabit iudicium qui fecit
terram?

‡ *Quis autem eſt faciens ſubcæleſtem, et quæ* 13
inſunt omnia?

‡ *Si enim voluerit continere, & ſpiritum* 14
apud eum detinere, ‡ *finietur omnis caro ſimul.* 15
Omnis enim homo in terram redibit, vndè &
formatus eſt.

‡ *Si autem non admonitus es, audi hæc, au-* 16
ribus percipe vocem verborum.

‡ *Vide tu facientem iniqua, & perdentem* 17
malos, exiſtentẽ æternum iuſtum impium facis?

‡ *Dicens regi, iniquus es; impiiſſimus princi-* 18
pibus. ‡ *Qui non veritus eſt perſonam hono-* 19
rabilis, neque nouit honorem ponere adultis,
mirari perſonas eorum:

‡ *Vana autem ipſis euenient clamaſſe & o-* 20
raſſe virum, vſus eſt enim iniquè, excluſis im-
potentibus: ‡ *Ipſe enim conſpector eſt operum* 21
hominum, latuit autem illum nihil eorum quæ
faciunt.

‡ *Neque eſt locus vt abſcondantur facien-* 22
tes iniqua: ‡ *Quoniam non in virum ponet* 23
adhuc: nam Dominus omnes inſpicit.

‡ *Qui comprehendit inueſtigabilia, glorioſá-* 24
que & excellentia, quorum non eſt numerus.

‡ *Cognoſcens eorum opera, & vertet noctem* 25
& humiliabuntur.

‡ *Extinxit autem impios, conſpicui autem* 26
coram eo. ‡ *Quod declinauerunt à lege Dei.* 27
iuſtificationes eius non cognouerunt.

‡ *Vt adducerent ad eum clamorem pauperis,* 28
& clamorem egenorum exaudiet.

‡ *Et ipſe ſilentium præbebit, & quis con-* 29
demnabit? & abſcondet faciem, & quis vide-
bit eum? & ſuper gentem & ſuper hominem
ſimul: ‡ *Qui regnare facit hominem hypo-* 30
critam ob difficultatem populi.

‡ *Quoniam ad fortem dicens, Accepi, non* 31
alienabo.

11 ‡ ἀλλὰ ἀποδιδοῖ ἀνθρώπῳ κατὰ τὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν,
καὶ ἐν τείβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν.

12 ‡ οἴει ὃ τὸν κύριον ἄτοπα ποιήσειν, ἢ ὁ παντοκράτωρ
ταράξει κρίσιν ὃς ἐποίησε τὴν γῆν·

13 ‡ τίς δὲ ἐστὶν ὁ ποιῶν τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ τὰ ἐνόντα
πάντα;

14 ‡ εἰ γὰρ βούλοιτο συσχεῖν καὶ τὸ πνεῦμα παρ' αὐτῷ κα-
τασχεῖν,

15 ‡ τελευτήσει πᾶσα σὰρξ ὁμοθυμαδόν. πᾶς γὰρ βροτὸς
εἰς γῆν ἀπελεύ(ε)σεται ὅθεν καὶ ἐπλάσθη.

16 ‡ εἰ ὃ μὴ νουθετῇ, ἄκουε ταῦτα, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημά-
17 των. ‡ ἴδε σὺ τὸν ποιοῦντα ἄδικα, καὶ τὸν ὀλλύοντα τοὺς
πονηρούς, ὄντα αἰώνιον δίκαιον ἀσεβεῖς;

18 ‡ λέγων βασιλεῖ παρανομεῖς, ἀσεβέσατε τοῖς ἄρ-
χουσιν.

19 ‡ ὃς οὐκ ἐπῃρώθη πρόσωπον ἐντίμου, ὃ ὃ οἶδε πλὴν
θεὸς ἀδρεῖς, θαυμαστὴν πρόσωπα αὐτῶν·

20 ‡ καινὰ ὃ αὐτοῖς ἀποβήσεται, τὸ κεκραγέναι καὶ δεῖ-
σαι ἀνδρός, ἐχρήσατο γὰρ παρανόμως, ἐκκλειομένων ἀ-
δυνάτων·

21 ‡ αὐτὸς γὰρ ὁρατής ἐστιν ἔργων ἀνθρώπων, λέληθε δὲ
αὐτὸν οὐδὲν ὧν πράσσουσιν.

22 ‡ οὐ δέ ἐστι τόπος τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ
ἄνομα·

23 ‡ ὅπως ἐπ' ἀνδρὶ θήσει ἔτι. ὁ γὰρ κύριος πάντας ἐφορᾷ·

24 ‡ ὁ καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα, ἐνδοξάτε καὶ ἐξαί-
σια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.

25 ‡ ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα, καὶ στρέψει νύκτα καὶ τα-
πεινωθήσον(ν)ται.

26 ‡ ἔστρεψεν ὃ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ ὃ ἐνωτίον αὐτοῦ.

27 ‡ ὅτι ἐξέκλινον ἀπ' νόμου θεοῦ. δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ
ἐπέγνωσαν·

28 ‡ τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτὸν κραυγὴν πτωχῶν, καὶ κραυ-
γὴν πτωχῶν εἰσακού(ε)σεται.

29 ‡ καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξε(ι), καὶ τίς καταδικάσε(ι);
καὶ κρύψει πρόσωπον, καὶ τίς ὄψε(ι) αὐτόν; καὶ κατ' ἔθνος,
καὶ κατ' ἀνθρώπου ὁμοῦ·

30 ‡ βασιλεύων ἄνθρωπον ὑποκριτὴν διὰ δυσκολίας λαοῦ.

31 ‡ ὅτι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἐνεχυράσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Opera enim filij hominis reddet ei, & iuxta viam viri eueniet ei. 12 Veruntamen Deus non condemnabit, & omnipotens non peruertet iudicium. 13 Quis mandauit ei vt faceret terram, aut quis posuit orbem vniuersum? 14 Si posuerit ad eum cor suum, spiritum & spiraculum eius ad se collegerit: 15 Deficiet omnis caro simul, & filius hominis in puluere dormiet.
16 Si enim intelligis, audi hoc, ausculta vocem sermonum meorum. 17 Num verò odio habens iudicium custodietur, & num iustum magnum reum peraget? 18 Nunquid congruum est vt dicatur regi, Impius es? Sceleratus, principibus?
19 Qui non accipit faciem principum, nec agnoscitur magnificus coram paupere, quoniam opera manuum suarum sunt omnes.
20 In momento mortui sunt Sodomitæ, & media nocte commoti sunt Ægyptij: & pertransibunt & auferentur præfecti absque fortitudine manus. 21 Quoniam oculi eius super vias filiorum hominum, & omnes gressus eorum videbit. 22 Non sunt enim tenebræ nec vmbra mortis, vt abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. 23 Quoniam non ponet vltrà super hominem vt vadat ad Deum in iudicium. 24 Currunt aquæ fluminis quæ multæ sunt in foueas sine fine, & stare facit alias sequentes pro eis.
25 Propterea nota faciet opera eorum, & conuersa nocte tum conterentur. 26 Pro impiis percussit eos in loco in quo videbunt iusti, & iustificabunt iudicium. 27 Eo quòd recesserunt ab eo, & omnes vias eius non intellexerunt. 28 Vt adducerent ad eum clamorem pauperis, & vociferationem afflictorum exaudiet. 29 Et ipse requiescere faciet, & quis condemnabit? & auferet maiestatem suam, & quis contemplabitur eam? & visitaturus est scelus super populum & super filium hominis simul.
30 Qui constituit regem filium hominis delatorem propter offendicula quæ sunt in populo. 31 Num enim potest fieri vt dicas de Deo, Sustinui, non disperdam?

32 * בִּלְעֲדֵי אֶחְזֶה אַתָּה הֹרֵנִי אִם־עָוֶל פָּעַלְתִּי לֹא
אֹסִיף׃
33 * הֲמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה כִּי־מָאַסְתָּ כִּי־אַתָּה תִבְחַר
וְלֹא־אָנִי וּמַה־יָּדַעְתָּ דַּבֵּר׃
34 * אַנְשֵׁי לֵבָב יֹאמְרוּ לִי וְגֶבֶר חָכָם שֹׁמֵעַ לִי׃
35 * אִיּוֹב לֹא־בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּיל׃
36 * אָבִי יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד־נָצַח עַל־תְּשֻׁבֹת
בְּאַנְשֵׁי־אָוֶן׃
37 * כִּי יֹסִיף עַל־חַטָּאתוֹ פֶּשַׁע בֵּינֵינוּ יִסְפּוֹק וְיֶרֶב
אֲמָרָיו לָאֵל׃

לה

1 * וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 * הֲזֹאת חָשַׁבְתָּ לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל׃
3 * כִּי־תֹאמַר מַה־יִּסְכָּן־לָךְ מָה אֹעִיל מֵחַטָּאתִי׃
4 * אֲנִי אֲשִׁיבְךָ מִלִּין וְאֶת־רֵעֶיךָ עִמָּךְ׃
5 * הַבֵּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ׃
6 * אִם־חָטָאתָ מַה־תִּפְעָל־בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ מַה־
תַּעֲשֶׂה־לּוֹ׃
7 * אִם־צָדַקְתָּ מַה־תִּתֶּן־לוֹ אוֹ מַה־מִּידְךָ יִקָּח׃
8 * לְאִישׁ־כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ וּלְבֶן־אָדָם צִדְקָתֶךָ׃
9 * מֵרוֹב עֲשׁוּקִים יַזְעִיקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃
10 * וְלֹא־אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשֵׂי נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה׃
11 * מַלְפֵּנוּ מִבַּהֲמוֹת אָרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם
יְחַכְּמֵנוּ׃
12 * שָׁם יִצְעָקוּ וְלֹא יַעֲנֶה מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים׃
13 * אַךְ־שָׁוְא לֹא־יִשְׁמַע אֵל וְשַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃
14 * אַף כִּי־תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ דִּין לְפָנָיו וּתְחוֹלֵל לוֹ׃
15 * וְעַתָּה כִּי־אַיִן פָּקַד אַפּוֹ וְלֹא־יָדַע בַּפַּשׁ מְאֹד׃
16 * וְאִיּוֹב הֶבֶל יִפְצֶה־פִּיהוּ בִּבְלִי־דַעַת מִלִּין
יַכְבִּר׃

32 * Si erraui, tu doce me. si iniquitatem
33 locutus sum, vltrà non addam. * Nunquid
à te Deus expetit eam, quia displicuit ti-
bi? Tu enim cœpisti loq, & non ego. quod
34 si quid nosti melius, loquere. * Viri intelli-
gentes loquantur mihi, & vir sapiens au-
35 diat me. * Iob autem stultè locutus est, &
36 verba illius non sonant disciplinam. * Pa-
ter mi, probetur Iob vsque ad finem. Ne
37 desinas ab homine iniquitatis, * qui addi-
dit super peccata sua blasphemiam. Inter
nos interim constringatur, & tunc ad iu-
dicium prouocet sermonibus suis Deum.

CAP. XXXV.

1 IGitur Elihu hæc rursum locutus est.
2 * Nunquid ęqua videtur tibi tua cogita-
3 tio, vt diceres; Iustior Deo sum? * Dixisti
enim: Non tibi placet quod rectum est;
vel quid tibi proderit si ego peccauero?
4 * Itaque ego respondebo sermonibus tuis,
5 & amicis tuis tecum. * Suspice cælum & in-
B tuere, & contemplare æthera quòd altior
6 te sit. * Si peccaueris, quid ei nocebis? & si
multiplicatæ fuerint iniquitates tuæ, quid
7 facies contra eum? * Porrò si iustè egeris,
quid donabis ei, aut quid de manu tua ac-
8 cipiet? * Homini qui similis tui est nocebit
impietas tua, & filium hominis adiuuabit
9 iustitia tua. * Propter multitudinem ca-
lumniatorum clamabunt, & eiulabunt
10 propter vim brachij tyrannorum. * Et non
C dixit: Vbi est Deus qui fecit me, qui dedit
11 carmina in nocte. * Qui docet nos super
iumenta terræ, & super volucres cæli eru-
12 dit nos. * Ibi clamabunt, & non exaudiet
13 propter superbiam malorum. * Non ergo
D frustrà audiet Deus, & omnipotens cau-
14 sas singulorum intuebitur. * Etiam cùm
dixeris, non considerat, iudicare coram il-
15 lo & expecta eum. * Nunc enim non in-
fert furorem suum, nec vlciscitur scelus
16 valdè. * Ergo Iob frustrà aperit os
suum, & absque scientia verba multi-
plicat.

תרגום

32 בַּר מִמָּה דְאֶחְמֵי אַנְתְּ אַלִּיפְנַנִי אִין שִׁקְרָא עַבְדֵת לָא אוֹסִיף׃ 33 הַאֶפְשַׁר דְּמֵעִמָּךְ יְשַׁלְּמִינָּה אֲרוּם רַחֵקְתָּ אֲרוּם אַתְּ תִּתְרְעֵי וְלָא
אֲנָא וּמַה דִּידַעְתָּ מַלֵּל׃ 34 אֱנָשֵׁי חַכִּימֵי לִבָּא יֵימְרוּן לִי וְגַבְרָא חַכִּימָא יְקַבֵּל מִנִּי׃ 35 אִיּוֹב לָא בְּמַנְדְּעָא יְמַלֵּל וּפִתְגָּמוֹי לָא בְּשֻׂכְלָא׃
36 אֲבָא דְבִשְׁמַיָּא יִבַּחֵן אִיּוֹב עַד־עָלְמִין מְטוּל תִּיּוּבְתָּא בְּאַנְשֵׁי שִׁקְרָא׃ 37 אֲרוּם יוֹסִיף עַל סָרְחָנֵהּ מְרָד בֵּינָנָא מַסְפַּק וּמַסְגֵּי מֵימְרוֹי
קֳדָם אֱלָהָא׃

לה

1 וַאֲתִיב אֱלִיהוּא וַאֲמַר׃ 2 הֲדָא חֲשֵׁלְתָּא לְדִינָא מַלֵּלְתָּא זַכְיֵת מִן אֱלָהּ׃ 3 אֲרוּם תֵּימַר מָה יֶהְנֵי לָךְ מַה צְרוֹן אִית מִן סָרְחָנִי׃
4 אֲנָא אֲתִיבִנָּךְ מִלַּיָּא וְיַת חַבְרַיָּךְ מִן עִמָּךְ׃ 5 אִסְתַּכַּל לִשְׁמַיָּא וַחֲמֵי וְאִסְתְּכֵי שְׁחָקַיָּא דְאִתְגַּבְהָן מִנָּךְ׃
6 אִין חַבְתָּא מַה תַּעְבֵּד בֵּיהּ וּסְגִיעוּ מְרוֹדַיָּךְ מַה תַּעְבֵּד לֵהּ׃ 7 אִין זְכֵיתְּ מַה תֵּיהַב לֵהּ אוֹ מַה מִן יְדָךְ יְקַבֵּל׃
8 לִגְבַר דִּיכְמָךְ חִיּוּבָךְ וּלְבַר נַשׁ זַכְיָא צִדְקָתָךְ׃ 9 מִסֻּגְעֵי טְלוּמִין מְקַבְּלִין יִבְעוּן מִתְּקוֹף אֶדְרַע רַבְרְבָנֵי׃
10 וְלָא אֲמַר הָאן אֱלָהּ דַּעֲבַד יָתִי דִּמְסַדְּרִין אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא קֳדָמוֹי תֻּשְׁבַּחְתָּא בְּלֵילְיָא׃ 11 דִּמְאַלֵּף יָתָנָא מִן בְּעִירֵי אַרְעָא וּמִן עוֹפָא
דִּשְׁמַיָּא יְחַכְּמִנָּנָא׃ 12 תַּמָּן קָבְלִין וְלָא עָנֵי מִן קֳדָם גֵּיוְתָנוּת בִּישִׁין׃ 13 לְחוֹד שִׁקְרָא לָא יִשְׁמַע אֱלָהּ וְשַׁדַּי לָא יִסְכִּינָהּ׃
14 וּכְדֵין אֲרוּם תֵּימַר לָא יִסְכִּינֵהּ אִדִּין קֳדָמוֹי וְתוֹרִיךְ לֵהּ׃ 15 וּכְדֵין אֲרוּם כְּאִלּוּ לָא הֲוָה אַסְעַר תֻּקְפֵּהּ וְלָא יְדַע לְאַפּוֹשֵׁי לַחֲדָא׃
16 וְאִיּוֹב לִלְמָא יִפְצֵא פּוּמֵהּ מִדְּלֵית מַנְדְּעָא מִלַּיָּא יַסְגֵּי׃

*Sine meipso videbo. tu ostende mihi si iniu- 32
stitiam operatus sum, non addam:*

*Nunquid à te soluet eam, quoniam tu ex- 33
pulsti, quoniam tu eliges, & non ego, & quid nosti loquere?*

*Ideò prudentes corde dicent hæc: vir au- 34
tem sapiens audiuit meum verbum.*

*Iob autem non in intellectu locutus est, at 35
verba eius non in scientia.*

*Veruntamen disce Iob, ne dederis amplius 36
responsionem, quemadmodum stulti.*

*Ne addamus super peccatis nostris: iniqui- 37
tas autem in nobis computetur multa loquentibus verba coram Domino.*

CAP. XXXV.

RESpondens autem Eliu ait: 1
*Quid hoc putasti in iudicio. tu quis es? 2
Quoniam dixisti: Iustus sum coram Do- 3
mino. quoniam dices: Quid faciam cùm peccauerim? Ego autem tibi dabo responsum & 4
tribus amicis. Suspice in cælum & vide, 5
contemplare nebulas quòd altæ à te.*

*Si peccasti, quid facies? si autem & mul- 6
ta deliquisti, quid potes facere?*

*Quoniam igitur iustus es, quid dabis ei, 7
aut quid de manu tua accipiet?*

*Viro simili tui impietas tua, & filio ho- 8
minis iustitia tua.*

*A multitudine calumniati clamabunt, vo- 9
ciferabuntur à brachio multorum.*

*Et non dixit: Vbi est Deus qui fecit me, or- 10
dinans custodias nocturnas.*

*Diuidens me à quadrupedibus terræ, ab 11
autem volucribus cæli.*

*Illic clamabunt & non exaudiet, & ab 12
iniuria malorum. Indecentia enim videre non 13
vult Dominus, ipse enim omnipotens conspector est perficientium iniqua:*

*Et saluabit me. iudicare autem coram eo, si 14
potes laudare eum vt est.*

*Et nunc quoniam non est qui consideret 15
iram eius, & non nouit in delicto valdè.*

*Et Iob frustrà aperit os suum, in ignoran- 16
tia verba ponderat.*

32 * δὺδὲ ἐμαυτοῦ ὄψομαι. σὺ δεῖξόν μοι, εἰ ἀδικίδν
εἰργασάμην, οὐ μὴ προσθήσω·

33 * μὴ σοὶ παρὰ σοῦ ἀποτίσῃ αὐτῷ. ὅτι σὺ ἀπώσω, ὅτι σὺ
ἐκλέξῃ, καὶ οὐκ ἐγώ· καὶ τί ἔγνως λάλησον;

34 * διὸ σωφρόνων καρδίας ἐροῦσι ταῦτα, ἀνὴρ ὃ σοφὸς ἀ-
κήκοέ μου τὸ ῥῆμα.

35 * ἰὼβ ὃ οὐκ ἐν σωφρόνει ἐλάλησε, τὰ ὃ ῥήματα αὐτοῦ
οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ.

36 * οὐ μὴν ὃ ἀλλὰ μάθε ἰὼβ, μὴ δῶς ἔτι σὺ ἀποκρί-
σιν, ὥσπερ οἱ ἄφρονες.

37 * ἵνα μὴ προσθῶμεν ἐφ' ἁμαρτίαις ἡμῶν, ἀνομία δὲ
ἐφ' ἡμῖν λογισθείη πολλὰ λαλούντων ῥήματα ἐνώπιον
κυρίου.

λέ.

1 * Ὑπολαβὼν ὃ ἐλιοὺ λέγει·

2 * τί δοκεῖ ἡγήσω ἐν κρίσει· σὺ τίς εἶ;

3 * ὅτι εἶπας, δίκαιός εἰμι ἐναντίον κυρίου· ὅτι ἐρεῖς τί
ποιήσω ἁμαρτών;

4 * ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀπόκρισιν καὶ τοῖς μετὰ φίλοις.

5 * ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἴδε, κατάμαθε νέ-
6 φη, ὡς ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ. * εἰ ἥμαρτες τί πράξεις; εἰ δὲ
καὶ πολλὰ ἠνόμησας, τί δυνάσαι ποιῆσαι;

7 * ἐπεὶ οὖν δίκαιος εἶ, τί δώσεις αὐτῷ, ἢ τί ἐκ χειρός σου
8 λήψεται; * ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἡ ἀσέβειά σου, καὶ υἱῷ
ἀνθρώπου ἡ δικαιοσύνη σου.

9 * ἀπὸ πλήθους συκοφαντούμενοι κεκράξονται, βοήσον-
10 ται ἀπὸ βραχίονος πολλῶν. * καὶ οὐκ εἶπε, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς
ὁ ποιήσας με, ὁ καταπαύων φυλακὰς νυκτερινάς.

11 * ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπόδων γῆς, ἀπὸ δὲ πετεινῶν
12 οὐρανοῦ. * ἐκεῖ κεκράξονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ, ἕνεκα
ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν.

13 * ἅπαξ γὰρ ἰδεῖν οὐ βούλεται ὁ κύριος, αὐτὸς γὰρ ὁ παν-
κράτωρ ὁρατής ἐστι τῶν συντελουμένων τὰ δίκαια,

14 * καὶ σώσει με. κρίθητι δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, εἰ δύνασαι
αἰνέσαι αὐτὸν ὡς ἔστι.

15 * καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπισκεπτόμενος ὀργὴν αὐτοῦ, καὶ
οὐκ ἔγνω πλημμέλειαν σφόδρα.

16 * καὶ ἰὼβ ματαίως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν ἀγνωσίᾳ
ῥήματα βαρύνει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Præter illud quod ego vidi doce me: si iniquitatem feci, non adiiciam. 33 Num quod tecum est restituet ei, quia aspernatus es? eliges enim, & non ego: & si quid scis, eloquere. 34 Viri sapientes corde dicant mihi, & vir sapiens audiat me.
35 Iob non in scientia loquitur, & verba illius non sunt cum intellectu. 36 Pater mi qui es in cælis probetur Iob vsque in æuum propter conuersionem in viris iniquitatis. 37 Quoniam addet super peccatum suum præuaricationem, inter nos complodit, & multiplicat verba sua coram Deo.

CAP. XXXV.

ET respondit Elihu & ait: 2 Nunquid hoc cogitasti ad iudicium, locutus es, Iustior Deo sum? 3 Dixisti enim: Quid proderit tibi, & quid vtilitatis erit à peccato meo? 4 Ego respondebo tibi verba & sociis qui tecum sunt. 5 Aspice cælos & vide, & contemplare æthera, quoniam celsiora te sunt. 6 Si peccasti, quid facies contra eum? & si multiplicatæ sunt præuaricationes tuæ, quid facies ei? 7 Si iustus es, quid dabis ei, aut quid de manu tua accipiet? 8 Viro qui similis est tui iniquitas tua est, & filio hominis iusto iustitia tua. 9 Propter multitudinem calumniatorum clamant: deprecabuntur propter fortitudinem brachij principum. 10 Et non dixit: Vbi est Deus qui fecit me, ante cuius conspectum angeli excelsi ordinant laudem in nocte?
11 Qui docet nos præ iumentis terræ, & præ auibus cæli sapientes nos efficit. 12 Ibi clamant, & non respondet propter superbiam malignantium. 13 Attamen iniquitatem non audiet Deus, & omnipotens non intuebitur eam. 14 Vtique enim dices: Non intuebitur eum: iudica coram illo, & spera in eo. 15 Et nunc perinde ac si non fuisset, visitabit furore suo, & nesciuit multiplicare nimis. 16 Iob enim in vanum aperit os suum, absque scientia verba multiplicat.

לו

1 * וַיֹּסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 * כַּתַּר־לִי זְעֵיר וַאֲחַוֶּךָּ כִּי־עוֹד לֶאֱלוֹהַּ מִלִּים׃
3 * אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק וּלְפֹעֲלִי אֶתֵּן־צֶדֶק׃
4 * כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ׃
5 * הֶן־אֵל כַּבִּיר וְלֹא יִמְאָס כַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃
6 * לֹא־יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃
7 * לֹא־יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת־מְלָכִים לַכִּסֵּא
וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ׃
8 * וְאִם־אֲסוּרִים בַּזִּקִּים יִלָּכְדוּן בְּחַבְלֵי־עֹנִי׃
9 * וַיַּגֵּד לָהֶם פָּעָלָם וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ׃
10 * וַיִּגֶל אָזְנָם לַמּוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי־יְשׁוּבוּן מֵאָוֶן׃
11 * אִם־יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ יְכַלּוּ יְמֵיהֶם בַּטּוֹב וּשְׁנֵיהֶם
בַּנְּעִימִים׃
12 * וְאִם־לֹא יִשְׁמְעוּ בְּשֶׁלַח יַעֲבֹרוּ וְיִגְוְעוּ בִּבְלִי
דָעַת׃
13 * וְחַנְפֵי־לֵב יָשִׂימוּ אָף לֹא יְשַׁוְּעוּ כִּי אֲסָרָם׃
14 * תָּמֹת בַּנֹּעַר נַפְשָׁם וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים׃
15 * יְחַלֵּץ עָנִי בְעָנְיוֹ וְיִגֶל בַּלַּחַץ אָזְנָם׃
16 * וְאַף הֲסִיתְךָ מִפִּי־צָר רַחַב לֹא־מוּצַק תַּחְתֶּיהָ
וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ מָלֵא דָשֶׁן׃
17 * וְדִין־רָשָׁע מָלֵאתָ דִּין וּמִשְׁפָּט יִתְמֹכוּ׃
18 * כִּי־חֵמָה פֶּן־יְסִיתְךָ בְשָׁפֶק וְרָב־כֹּפֶר אַל־יַטֶּךָ׃
19 * הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר וְכֹל מַאֲמַצֵּי־כֹחַ׃
20 * אַל־תִּשְׁאַף הַלָּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם׃
21 * הִשָּׁמֶר אַל־תֵּפֶן אֶל־אָוֶן כִּי עַל־זֶה בָּחַרְתָּ
מֵעֹנִי׃
22 * הֶן־אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָּמֹהוּ מוֹרֶה׃
23 * מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר פָּעַלְתָּ עַוְלָה׃

CAP. XXXVI.

1 ADdens quoque Elihu hæc locutus est:
2 *Sustine me paululum, & indicabo ti-
bi. adhuc enim habeo quid pro Deo lo-
3 quar. *Repetam scientiam meam à princi-
pio, & operatorem meum probabo iustũ.
4 *Verè enim absque mendacio sermones
mei, & perfecta scientia probabitur tibi.
5 *Deus potentes non abiicit, cùm & ipse sit
6 potens. *Sed non saluat impios, & iudiciũ
7 pauperibus tribuit. *Non auferet à iusto
oculos suos, & reges in solio collocat in ꝑ-
8 petuum, & illi eriguntur. *Et si fuerint in
B catenis, & vinciantur funibus paupertatis,
9 *indicabit eis opera eorũ & scelera eorũ
10 quia violenti fuerunt. *Reuelabit quoque
aurem eorum vt corripiat, & loquetur vt
11 reuertantur ab iniquitate. *Si audierint &
obseruauerint, complebunt dies suos in
12 bono, & annos suos in gloria. *Si autem
non audierint, transibunt per gladium, &
13 consumentur in stultitia. *Simulatores &
callidi prouocant irã Dei, neq; clamabunt
14 cùm vincti fuerint. *Morietur in tempe-
state anima eorum, & vita eorum inter ef
15 fœminatos. *Eripiet de angustia sua pau-
C perem, & reuelabit in tribulatione aurem
16 eius. *Igitur saluabit te de ore angusto la-
tissimè & non habente fundamentũ sub-
ter se, requies autem mensæ tuæ erit ple-
17 na pinguedine. *Causa tua quasi im-
pij iudicata est, causam iudiciumque re-
18 cipies. *Non te ergo superet ira vt ali-
quem opprimas, nec multitudo donorum
19 inclinet te. *Depone magnitudinem
tuam absque tribulatione, & omnes robu
20 stos fortitudine. *Ne protrahas noctem,
21 vt ascendant populi pro eis. *Caue ne de-
clines ad iniquitatem, hanc enim cœpisti
22 sequi post miseriam. *Ecce Deus excel-
sus in fortitudine sua, & nullus ei similis
23 in legislatoribus. *Quis poterit scruta-
D ri vias eius? aut quis audet ei dicere: Ope-
ratus es iniquitatem?

תרגום

לו

1 וְאוֹסִיף אֱלִיהוּא וַאֲמַר׃ 2 אַמְתִּין לִי צִבְחַר וַאֲחַוִּינָךְ אֲרוּם תּוּב לֵאלָהּ מִלַּיָּא׃ 3 אֶטּוֹל מַנְדְּעִי מֵרָחִיק וּלְעָבֵד יָתִי אֶתֵּן צִדְקְתָא׃
4 אֲרוּם בְּקֻשְׁטָא לָא שִׁקְרָא מִלַּי שְׁלִים מַנְדְּעָן גַּבָּךְ׃ 5 הָא אֱלָהָא דְרָמָא לָא יְרַחֵק צַדִּיקָא מְטוּל דְּהוּא רַב חֵילָא וְחַכִּים לִבָּא׃
6 לָא יְחַיֵּי חַיָּבָא וְדִין עֲנִיֵּי יֵהֵב׃ 7 לָא יִמְנַע מִצַּדִּיקָא עַיְנֵיהּ וְעִם מַלְכַיָּא תַּקְנַיָּא לְמִתַּב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא וְיוֹתִיבִנּוּן לְעָלְמִין וּמִתְגַּבְּהִין׃
8 וְאִין אֲסִירִין רַשִׁיעַיָּא בְּשׁוּשְׁלָוָן מִתְאַחֲדִין בְּאַשְׁלִין דְּסִגּוּפָא׃ 9 וִיחַוֵּי לְהוֹן עוֹבָדֵיהוֹן וּמְרָדֵיהוֹן אֲרוּם אִתְגַּבָּרוּ׃ 10 וְגַלֵּי מִשְׁמְעֵהוֹן
לְמַרְדוּתָא וַאֲמַר דִּיתוּבוּן מֵעוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא דְדַמְיָן לִלְמָא׃ 11 אִין יְקַבְּלוּן וּפָלְחִין יְגַמְּרוּן יוֹמֵיהוֹן בְּטָב וּשְׁנֵיהוֹן בְּבַסִּימַיָּא׃
12 וְאִין לָא שָׁמְעִין בְּשִׁלְחָא יַעְבְּרוּן מֵעָלְמָא וְיִתְנַגְּדוּן מִדְּלֵית מַנְדְּעָא׃ 13 וּזְהוּהֵי לִבָּא יְשַׁוּוּן רֻגְזָא לָא יִבְעוּן רַחֲמוֹי אֲרוּם כְּפֵתְנוּן׃
14 תְּמִית בְּטַלְיוּת נַפְשְׁהוֹן וְחַיַּתְהוֹן הֵיךְ מָרֵי זְנוּ׃ 15 יִפְצֵא עַנְיָא בְּסִגּוּפֵהּ וּמְפֻרְסָם בְּדָחֳקָא מִשְׁמְעֵהוֹן׃
16 וּבְרַם פְּצָאִינָךְ מִפּוּם מְעִיקָא אַפְתֵּי דְלָא יִתְעַק בְּאַתְרָהָא וּבְנִיַּח פָּתוֹרָךְ מָלֵי דִיהֲנָא׃ 17 וְדִינָא דְחַיָּבָא גְּמַרְתָּ דִינָא וְהִלְכְּתָא סָעֲדִין׃
18 אֲרוּם יִרְגֵּז דִּילְמָא אִטְעָיָךְ בְּמִסַּת מַזָּלָא וּסְגִי פּוּרְקָנָא דְעָתְרָא לָא יַצְלִינָךְ׃ 19 הַאֶפְשַׁר דְּמִסְתַּדַּר בָּעוּתָךְ בְּעִדַּן רִתְחָא וְכָל
דְּמִתְאַלְּמִין חֵילָא׃ 20 לָא תִּרְחוֹק בְּלֵילְיָא לְסַלָּקָא עַמְמַיָּא בְּאַתְרֵיהוֹן׃ 21 אִסְתַּמַּר לָא תִתְפְּנֵי לְשִׁקְרָא אֲרוּם עַל דֵּין בְּחַרְתָּא מִסִּגּוּפָא׃
22 הָא בִּלְחוֹדֵי אֱלָהּ יִתְקֵיף בְּחֵילֵהּ וּמַן דִּכְמֵהּ מַלִּיף תְּרִיצוּתָא׃ 23 מַן יַסְעַר עִלּוֹי אוֹרְחֵהּ וּמַן יֵימַר לֵהּ עֲבַדְתָּ עִילְתָא׃

CAP. XXXVI.

ADdens autem Eliu adhuc ait:
[1] *Expecta me paulum amplius, vt doceam te, adhuc enim in me est sermo:* [2] *Repetens scientiam meam longam, operibus autem meis iusta dicam* [3] *in veritate. & non iniusta verba iniustè intelligens.* [4] *Cognosce autem quoniam Dominus non repellet innocentem.* [5] *Potens fortitudine cor impiorum non viuificabit, & pecunias mendicorum dabit:* [6] *Non auferet à iusto oculos suos, et cum regibus in solio collocabit eos in victoriam, & exaltabuntur.* [7] *Et vincti in manicis comprehendentur in fune paupertatis.* [8] *& renunciabit eis operaeorum & delicta eorum, quoniam fortes erunt.* [9] *Sed iustum exaudiet, & dixit quoniam reuertentur ex iniquitate.* [10] *Si audierint & seruierint, complebunt dies suos in bonis, & annos suos in gaudijs.*
[11] *Impios autem non saluat, propterea quòd non velint ipsi scire Dominum, & quoniam admoniti inaudientes fuerunt.*
[12] *Et hypocritæ corde ordinabunt furorem, non clamabunt quoniam ligauit eos.*
[13] *Moriatur igitur in iuuentute anima eorum, at vita eorum vulnerata ab angelis:*
[14] *Eo quòd compresserunt debilem & impotentem, iudicium autem mansuetorum exponet.*
[15] *Et prætereà quoniam decepit ex ore inimici, immensa confusio sub ea, & descendit mensa tua plena pinguedine.*
[16] *Non deficiet autem à iustis iudicium:*
[17] *Furor autem in impios erit, propter impietatem donorum, quæ susceperunt in iniustitijs, ne te declinet voluntaria mens:*
[18] *Deprecationis in necessitate existentiũ impotentum & omnes robustos fortitudine:*
[19] *Ne protrahas noctem vt ascendant alij pro eis:* [20] *Sed caue ne facias indecentia, ab his enim liberatus es à paupertate.*
[21] *Ecce fortis confirmabit in fortitudine sua:*
[22] *Quis enim est secundùm eum potens? quis autem est scrutans eius opera? aut quis quod dixisti fecit iniusta?*

λς΄.

1 [1] Προσθεὶς δὲ ἐλιοὺ ἔτι λέγει·
2 [2] μεῖνόν με μικρὸν ἔτι· ἵνα διδάξω σε, ἔτι γὰρ ἐν ἐμοί
3 ἐστι λέξις· [3] ἀναλαβὼν τὴν ἐπιστήμην μου μα-
4 κρὰν, ἔργοις δέ μου δίκαια ἐρῶ [4] ἐπ' ἀληθείας, καὶ
οὐκ ἄδικα ῥήματα ἀδίκως ζωμιεῖς. γίνωσκε γὰρ ὅτι ὁ κύριος
οὐ μὴ ἀποποιήσῃ ἀνάκακον.
5 [5] δυνατὸς ἰσχύϊ καρδίαν ἀσεβῶν οὐ μὴ ζωοποιήσῃ, καὶ
κρίματα πτωχῶν δώσει.
7 [6] οὐκ ἀφελῆ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ μετὰ βα-
σιλέων εἰς θρόνον καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νίκος καὶ ὑψωθήσονται.
8 [7] καὶ ἐὰν πεπεδημένοι ἐν χειροπέδαις συνεχεθήσονται ἐν
9 σχοινίῳ πενίας. [8] καὶ ἀναγγελεῖ αὐτοῖς τὰ ἔργα
αὐτῶν καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ὅτι ἰσχύουσιν.
10 [9] ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται, καὶ εἶπεν ὅτι ἐπι-
στραφήσονται ἐξ ἀδικίας.
11 [10] ἐὰν ἀκούσωσι καὶ δουλεύσωσι, συντελέσουσι τὰς ἡμέ-
ρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν ἐν εὐπρεπείαις.
12 [11] ἀσεβεῖς δὲ διασώζει παρὰ τοῦ μὴ βέλεσι αὐτοὺς εἰ-
δέναι τὸν κύριον, καὶ διότι νουθετούμενοι ἀνήκοοι ἦσαν.
13 [12] καὶ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν, οὐ βοήσονται
ὅτι ἔδησεν αὐτούς.
14 [13] ἀποθανοῦνται ἐν νεότητι ἡ ψυχὴ αὐτῶν, ἡ δὲ ζωὴ
αὐτῶν πτοηθήσεται ὑπὸ ἀγγέλων.
15 [14] διὰ τοῦτο ἔθλιψαν ἀσθενῆ καὶ ἀδυνάτον, κρίμα δὲ
16 πραέων ἐκθήσει. [15] καὶ ὡς ἐπλάτυνεν ἐκ στόμα-
τος ἐχθροῦ, ἄβυσσος κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς, καὶ κα-
τέβη τράπεζά σου πλήρης πότητος.
17 [16] οὐχ ὑστερήσῃ ὑπὸ δικαίων κρίμα·
18 [17] θυμὸς ὑπ' ἀσεβεῖς ἔσαι, δι' ἀσεβείας δώρων, ὧν ἐδέ-
χοντο ἐπ' ἀδικίαις, μή σε ἐκκλινάτω ἐκὼν ὁ νοῦς,
19 [18] δεήσεως ἐν ἀνάγκῃ ὄντων ἀδυνάτων, καὶ πάντας
τοὺς κραταιοῦντας ἰσχύι· [19] μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα
τοῦ ἀναβῆναι ἄλλοις αὐτ' αὐτῶν·
21 [20] ἀλλὰ φύλαξαι μὴ προσῇς ἄτοπα, ὑπὸ τούτων γὰρ
ἐξείλου ὑπὸ πτωχείας.
22 [21] ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς κραταιώσει ἐν ἰσχύϊ αὐτοῦ·
23 [22] τίς γάρ ἐστι κατ' αὐτὸν δυνάστης; τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων
αὐτοῦ τὰ ἔργα; ἢ τίς ὁ εἰπὰς ἔπραξεν ἄδικα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXVI.

ET addidit Elihu, & ait: [2] Expecta me pauliſper, & annunciabo tibi, quoniam adhuc ſunt ſermones pro Deo. [3] Leuabo ſcientiam meam à longè, & ei qui fecit me tribuam iuſtitiam. [4] Quoniam reuera non ſunt mendacium verba mea, perfectus ſcientiarum eſt apud te. [5] Ecce Deus maximus non aſpernabitur iuſtum, eo quòd ipſe eſt magnus virtute & ſapiens corde. [6] Non viuificabit ſceleratum, ſed iudicium pauperum tribuet. [7] Non auferet à iuſto oculos ſuos, & cum regibus rectis ſedebit ſuper ſolium regni, & ſedere faciet eos in æternum & exaltabuntur. [8] Et ſi vincti fuerint impij catenis, comprehenſi funibus afflictionis; [9] Tunc indicabit eis opera eorum & præuaricationes eorum quoniam inualuerunt. [10] Et reuelat auditum eorum ad correctionem, & dicit vt conuertantur ab operibus ſuis malis quæ ſimilia ſunt vanitati. [11] Si obedierint & ſeruierint, conſument dies ſuos in bono, & annos ſuos in deliciis. [12] Quod ſi non audierint, per gladium tranſibunt, & à ſeculo deficient abſque ſcientia. [13] Et ſuperbi corde ponent iram, non deprecabuntur miſerationem eius, quoniam ligauit eos. [14] Morietur in infantia anima eorum, & vita eorum ſicut ſcortationis mancipia. [15] Liberabit pauperem in afflictione eius, & manifeſtabit in tribulatione auditum eorum. [16] Veruntamen liberauit te de ore anguſtiæ; dilatauit ne eſſet anguſtia in loco eius, & in requie menſam tuam repleuit pinguedine. [17] Et iudicium impij conſummaſti, ius & conſuetudo auxiliantur. [18] Cùm iratus fuerit ne fortè ſeducat te in abundantia ſubſtantiæ, & multitudo redemptionis diuitiarum ne inclinet te. [19] Nunquid ordinari poteſt deprecatio tua in tempore furoris, & omnes qui robuſti ſunt virtute? [20] Ne longè fias in nocte vt aſcendant populi in loca ſua. [21] Caue ne te conuertas ad mendacium, hoc enim elegiſti præ afflictione. [22] Ecce ſolus Deus potens eſt in virtute ſua, & quis ſimilis ei docens recta? [23] Quis viſitabit ſuper eum viam ſuam, aut quis dicet ei, Operatus es iniquitatem?

24 * זְכֹר כִּי־תַשְׂגִּיא פָּעֳלוֹ אֲשֶׁר שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים׃
25 * כָּל־אָדָם חָזוּ־בוֹ אֱנוֹשׁ יַבִּיט מֵרָחוֹק׃
26 * הֵן־אֵל שַׂגִּיא וְלֹא נֵדָע מִסְפַּר שָׁנָיו וְלֹא־חֵקֶר׃
27 * כִּי יְגָרַע נִטְפֵי־מָיִם יָזֹקּוּ מָטָר לְאֵדוֹ׃
28 * אֲשֶׁר־יִזְּלוּ שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ עֲלֵי אָדָם רָב׃
29 * אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב תְּשֻׂאוֹת סֻכָּתוֹ׃
30 * הֵן־פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ וְשָׁרְשֵׁי הַיָּם כִּסָּה׃
31 * כִּי־בָם יָדִין עַמִּים יִתֶּן־אֹכֶל לְמַכְבִּיר׃
32 * עַל־כַּפַּיִם כִּסָּה־אוֹר וַיְצַו עָלֶיהָ בְּמַפְגִּיעַ׃
33 * יַגִּיד עָלָיו רֵעוֹ מִקְנֶה אַף עַל־עוֹלֶה׃

לז

1 * אַף־לְזֹאת יֶחֱרַד לִבִּי וְיִתַּר מִמְּקוֹמוֹ׃
2 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרֹגֶז קֹלוֹ וְהֶגֶה מִפִּיו יֵצֵא׃
3 * תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יִשְׁרֵהוּ וְאוֹרוֹ עַל־כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃
4 * אַחֲרָיו יִשְׁאַג־קוֹל יַרְעֵם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ וְלֹא יְעַקְּבֵם כִּי־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ׃
5 * יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְלֹא נֵדָע׃
6 * כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא־אָרֶץ וְגֶשֶׁם מָטָר וְגֶשֶׁם מִטְרוֹת עֻזּוֹ׃
7 * בְּיַד־כָּל־אָדָם יַחְתּוֹם לָדַעַת כָּל־אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ׃
8 * וַתָּבוֹא חַיָּה בְּמוֹ־אָרֶב וּבִמְעוֹנוֹתֶיהָ תִשְׁכֹּן׃
9 * מִן־הַחֶדֶר תָּבוֹא סוּפָה וּמִמְּזָרִים קָרָה׃
10 * מִנִּשְׁמַת־אֵל יִתֵּן־קָרַח וְרֹחַב מַיִם בְּמוּצָק׃
11 * אַף־בְּרִי יַטְרִיחַ עָב יָפִיץ עֲנַן אוֹרוֹ׃
12 * וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלֹתָו לְפָעֳלָם כֹּל אֲשֶׁר־יְצַוֵּם עַל־פְּנֵי תֵבֵל אָרְצָה׃

24 * Memento quòd ignores opus eius, de
25 quo cecinerunt viri. * Omnes homines vi-
dent eum, vnusquisque intuetur procul.
26 * Ecce Deus magnus vincens scientiam
nostram, numerus annorum eius inæsti-
27 mabilis. * Qui aufert stillas pluuiæ, & ef-
28 fundit imbres ad instar gurgitum, * qui de
nubibus fluunt quæ prætexunt cuncta de-
29 super. * Si voluerit extendere nubes quasi
30 tentorium suum, * & fulgurare lumine suo
desuper, cardines quoque maris operiet.
31 * Per hæc enim iudicat populos, & dat
32 escas multis mortalibus. * In manibus ab-
scondit lucem, & præcipit ei vt rursus ad-
33 ueniat. * Annunciat de ea amico suo
quòd possessio eius sit, & ad eam possit
ascendere.

CAP. XXXVII.

1 SVper hoc expauit cor meum, & emo-
2 tum est de loco suo. * Audiet auditio-
nem in terrore vocis eius, & sonum de ore
3 illius procedentem. * Subter omnes cælos
ipse considerat, & lumen illius super ter-
4 minos terræ. * Post eum rugiet sonitus,
tonabit voce magnitudinis suæ, & non in-
uestigabitur cùm audita fuerit vox eius.
5 * Tonabit Deus in voce sua mirabiliter,
qui facit magna & inscrutabilia.
6 * Qui præcipit niui vt descendat in ter-
B ram, & hiemis pluuiis & imbri fortitudi-
7 nis suæ. * Qui in manu omnium ho-
minum signat, vt nouerint singuli opera
8 sua. * Ingredietur bestia latibulum suum,
& in antro suo morabitur.
9 * Ab interioribus egredietur tempe-
stas, & ab Arcturo frigus.
10 * Flante Deo concrescit gelu, & rursum
latissimè funduntur aquæ.
11 * Frumentum desiderat nubes, & nu-
bes spargunt lumen suum.
12 * Quæ lustrant cuncta per circuitum,
quocunque eas voluntas gubernantis du-
xerit ad omne quod præcepit illis super fa
ciem orbis terrarum.

תרגום

24 אִדְּכַר אֲרוּם תְּפִישׁ עוֹבָדֶיהּ דִּי שַׁבַּחוּ גֻּבְרִין צַדִּיקִין׃ 25 כָּל בַּר נַשׁ חֲמוֹן בֵּהּ אֱנָשׁ אִסְתַּכַּל מֵרָחִיק׃ 26 הָא אֱלָהּ סַגִּיא וְלָא נִדַּע
סְכוֹם שְׁנוֹי וְלֵית סוֹף׃ 27 אֲרוּם יִמְנַע טְיוּפֵי מַיָּא יְזַלְפוּן מִטְרָא לַעֲנָנֵיהּ׃ 28 דְּזָלְחִין שְׁחָקַיָּא כְּאָסוּ מְטוּל צְלוֹתָא דְּבַר נַשׁ רָב׃
29 לְחוֹד אִין אִתְבַּיֵּן פְּרִישָׁתָא דְעֵיבָא רִכְפַת עֲנָנֵיהּ טְלָלֵיהּ׃ 30 הָא פָּרַשׂ עִלּוֹי מִטְרֵהּ וְעִקָּרֵי יַמָּא חֲפָא׃ 31 אֲרוּם בְּהוֹן דָּאִן עַמְמַיָּא
יָהֵב מֵיכְלָא לְסֻגְעָא׃ 32 מְטוּל חֲטוּף יְדַיָּא מְנַע מִטְרָא וּפַקִּד עִלּוֹי לְמֵחַת מְטוּל מְצַלֵּי׃ 33 יְחַוִּי עִלּוֹי זְכוּתָא דְחַבְרֵהּ קִנְאָתָא וְרֻגְזָא מֵעֲלוֹהִי
יְסַלֵּק׃

לז

1 בְּרַם לְדָא יִתְוַהּ לִבִּי וְיִטְפִּיז מִן אַתְרֵהּ׃ 2 שְׁמַעוּ מִשְׁמַע בִּרְגָז קָלֵהּ וְהֶגֶא כְּאֶשָּׁא מִפֻּמֵּהּ נְפַק׃ 3 תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא תְּרִיצוּתֵהּ
וּנְהוֹרֵהּ עַל סְיָפֵי אַרְעָא׃ 4 בָּתְרוֹי מַכְלֵי קַל יַכְלֵי בְּקַל גֵּיוְתָנוּתֵהּ וְלָא יְעַכְּבִנּוּן אֲרוּם יִשְׁמַע קָלֵהּ׃ 5 כַּד אַכְלֵי אֱלָהּ בְּקָלֵהּ עַל פְּרִישָׁן
דַּעֲתִיד לְמֶעְבַּד רַבְרְבָן וְלָא נִדַּע׃ 6 אֲרוּם לְתַלְגָא יֵימַר הֱוֵי בְּאַרְעָא וּמִטְרָא בָּתַר מִטְרָא בְּקַיְטָא לְמִבְשְׁלָא פֵּירֵי וּמִטְרָא בָּתַר מִטְרָא לְמִצְמַח
עִסְבָּא בְּסִתְוָא בְּעֻשְׁנֵהּ׃ 7 בְּיַד כָּל בַּר נַשׁ יִרְשׁוֹם לְמִדַּע כָּל בְּנֵי נָשָׁא עוֹבָדֵיהּ׃ 8 וְתֵיתֵי חַיְתָא בִּכְמָנָא וּבִמְדוֹרָהָא תִּשְׁרֵי׃
9 מִן אִדְרוֹן עִילָּא תֵּיתֵי זוּעָא וּמִכַּוָּת מְזָרִים קוֹרָא׃ 10 מִמֵּימַר אֱלָהָא מִתְיְהַב קָרְחָא וּפְלַטְיוּת מַיָּא בְּאִתְכּוּתָא׃
11 בְּרַם בְּטַחֲבוּת מַטְרַח עֵיבָא מְבַדַּר עֲנָנָא מִטְרֵהּ׃ 12 וְהוּא תֻּסְקָפָתָא מְהַפֵּךְ בְּחָכְמְתֵהּ לְאַצְלָחָא פָּלְחֵי אַרְעָא בְּעוֹבָדֵיהוֹן
וְנָחְתִין בְּכָל אַרְעָתָא דְפַקְדִינוּן עַל אַפֵּי תֵבֵל עַל אַרְעָא׃

‡ *Memento quòd magna opera eius ſunt,* 24
quorum dominati ſunt viri. ‡ *Omnis homo* 25
nouit in eo quicunque vulnerati ſunt morta-
les. ‡ *Ecce fortis multus & non cognoſcemus,* 26
numerus annorum eius & infinitus.

‡ *Numerabiles autem ei ſtillæ pluuiæ, &* 27
infundentur pluuiæ in nubem. ‡ *Fluent anti-* 28
quitates, imumbrauerunt autem nubila in in-
dicibilibus tonitruis. ‡ *Et ſi compoſuerit* 29
extenſiones nubis, æqualitatem tabernaculi ſui:

‡ *Ecce extendit ſuper illud nubem ſuam, &* 30
fundamenta maris abſcondit: ‡ *In enim eis* 31
iudicabit populos, dabit eſcam forti.

‡ *In manibus abſcondit lumen, & præcepit* 32
de ea in occurrenti.

‡ *Renunciabit de eo amico eius poſſeſſio &* 33
de iniuſtitia.

CAP. XXXVII.

ET *propter hanc turbatum eſt cor meum, &* 1
defluxit de loco ſuo.

‡ *Audi auditionem in ira furoris Domini, et* 2
meditatio de ore eius egredietur.

‡ *Sub toto cælo principatus eius, & lumen* 3
illius ſuper alas terræ. ‡ *Poſt eum clamabit* 4
voce, tonabit in voce iniuriæ ſuæ, & non com-
mutabit eos, quoniam audiet vocem eius.

‡ *Tonabit fortis in voce ſua mirabili, horam* 5
poſuit beſtiis. norunt autem cubilis ordinem. In
his omnibus non exſurgit tua ſententia, neque
mutabitur tuum cor à corpore. fecit enim ma-
gna quæ non nouimus: ‡ *Diſponens niui: Eſto* 6
ſuper terram, & tempeſtas pluuiarum poten-
tiæ ſuæ. ‡ *In manu omnis hominis ſubſignat,* 7
vt ſciat omnis homo ſuam infirmitatem.

‡ *Ingreſſæ ſunt autem feræ ſub tectum, quie-* 8
uerunt autem in cubili.

‡ *De penetralibus veniunt dolores. ab au-* 9
tem promontoriis frigus: ‡ *& à vento forti da-* 10
bit glaciem. gubernat autem aquam ſicut vo-
luerit. ‡ *Et electum format nubes. diſperget* 11
nubilum lumen eius: ‡ *Et ipſe circuitus per-* 12
uertit in gubernaculis in opera eorum, omnia
quæcunque vtique præceperit eis, hæc coordi-
nata ſunt ab eo ſuper terram.

24 ‡ μνήσθητι ὅτι μεγάλα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐστιν, ὧν ἦρξαν ἄν-
25 δρες. ‡ πᾶς ἄνθρωπος εἶδεν ἐν αὐτῷ, ὅσοι πεπωκό-
26 μυοί εἰσι βεβοί. ‡ ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς πολὺς καὶ οὐ γνω-
σόμεθα, ἀριθμὸς ἐτῶν αὐτοῦ καὶ ἀπέραντος.

27 ‡ ἀριθμηταὶ ὧν αὐτῷ σταγόνες ὑετοῦ, καὶ ἐπιχυθήσον-
28 ται ὑετῷ εἰς νεφέλην. ‡ ῥυήσονται παλαιώματα, ἐσ-
κίασε νέφη ἐπὶ ἀμυθήτων βεβοντῶν.

29 ‡ καὶ ἐὰν ζώνῃ ἐπεκτάσεις νεφέλης, ἰσότητα σκηνῆς
30 αὐτοῦ. ‡ ἰδοὺ ἐπτείνει ἐπ' αὐτὴν ἠδῶ, καὶ ῥιζώματα τῆς
θαλάσσης σκάλυψεν.

31 ‡ ἐν γὰρ αὐτοῖς κρινεῖ λαούς, δώσει τροφὴν τοῖς ἰσχύουσι.

32 ‡ ἐπὶ χειρῶν σκάλυψε φῶς, καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐ-
33 τῆς ἐν ἀπαντῶντι. ‡ ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ
κτῆσις καὶ περὶ ἀδικίας.

λζ.

1 ‡ Καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου, καὶ ἀπερ-
2 ρύη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. ‡ ἄκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυ-
μοῦ κυρίου, καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξελεύσε-
ται.

3 ‡ ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ φῶς
αὐτοῦ ἐπὶ πέρατα τῆς γῆς.

4 ‡ ὀπίσω αὐτοῦ βοήσει φωνή, βεβοντήσει ἐν φωνῇ ὑ-
βρεως αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτούς, ὅτι ἀκούσει φω
5 νὴν αὐτοῦ. ‡ βεβοντήσει ὁ ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ αὐτοῦ θαυ-
μασίᾳ. ὥραν ἔθετο κτίσεσιν. οἶδασι δὲ κοίτης τάξιν. ἐπὶ
τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια, οὐδὲ ἀλλάσεται
σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος. ἐποίησε γὰρ μεγάλα ἃ οὐκ ἤ-
6 δειμεν, ‡ χιονὶ σταθσον χιόνι· γίνου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
χειμῶνι ὑετῶν δυνασείας αὐτοῦ.

7 ‡ ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου καταφραγίζει, ἵνα γνῶ
πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν.

8 ‡ εἰσῆλθε δὲ θηρία ὑπὸ σκέπην, ἰσύχασαν δὲ ἐπὶ κοί-
9 της. ‡ ἐκ ταμιείων ἐπέρχονται ὀδυναι. ἀπὸ δὲ ἀκρω-
10 τηρίων ψύχος, ‡ καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχὺν δώσει πάγος.
οἰακίζει δὲ τὸ ὕδωρ ὡς ἐὰν βούληται.

11 ‡ καὶ ἐκλεκτὴν καταπλάσσει νεφέλην. διασκορπεῖ νέ-
φος φῶς αὐτοῦ·

12 ‡ καὶ αὐτὸς κυκλώματα διασρέφει ἐν θεβουλαθωὶς
ἔργα αὐτῶν, πάντα ὅσα ἂν ἐντείληται αὐτοῖς, ταῦτα συν-
τέταχται παρ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Recordare vt magnifices opera eius quæ laudauerunt viri iusti. [25] Omnes homines vident eum, vnuſquiſque intuetur à longè.
[26] Ecce Deus magnus eſt, & neſcimus; & numero annorum eius non eſt finis. [27] Quia cohibet guttas aquarum: ſtillabunt pluuiam nubes eius. [28] Quæ ab æthere fluunt quaſi ſanitatem propter orationem filij hominis magni. [29] Veruntamen ſi intellexerit extenſiones nubis; tonitruum nubis eius vmbraculum ipſius. [30] Ecce expandit ſuper eam pluuiam ſuam, & radices maris operit.
[31] Quoniam per hæc iudicat populos, dat eſcam in multitudinem. [32] Propter rapinam manuum prohibet pluuiam, & præcipit ei vt deſcendat propter orantem. [33] Annunciat ſuper eum iuſtitiam amici ſui, zelum & indignationem aufert ab e[o].

CAP. XXXVII.

VEruntamen propter hoc expauit cor meum, & exiliit de loco ſuo. [2] Audite auditu cum tremore vocem eius, & ſonum qui quaſi ignis de ore illius egreditur. [3] Sub omnibus cælis directio eius, & lumen illius ſuper fines terræ. [4] Poſt eum intonat ſonus, inclamat voce altitudinis ſuæ, & non remorabitur cùm audita fuerit vox eius. [5] Quando tonabit Deus voce ſua ſuper mirabilia magna quæ facturus eſt quæ ignoramus. [6] Quoniam niui dicet, Eſto in terra: & pluuiæ poſt pluuiam in vere ad maturandum fructus, & pluuiæ poſt pluuiam vt germinet herbam in hieme in fortitudine ſua. [7] In manu omnium filiorum hominum ſignat, vt ſciant omnes filij hominum opus ſuum.
[8] Ingredietur autem beſtia latibulum ſuum, & in habitaculo ſuo commorabitur. [9] A cœnaculo ſupremo veniet commotio, & à cataractis Arcturi frigus. [10] A verbo Dei dabitur gelu, & dilatatio aquarum in infuſionem. [11] Veruntamen in humiditate defatigat nubem: diſpergit nubes pluuiam ſuam. [12] Et ipſe occaſiones vertit in ſapientia ſua, vt proficere faciat colentes terram in operibus ſuis, & deſcendunt in vniuerſam terram quocumque præceperit eis ſuper faciem orbis terræ.

13 אִם־לְשֵׁבֶט אִם־לְאַרְצוֹ אִם־לְחֶסֶד יִמְצָאֵהוּ׃
14 הַאֲזִינָה זֹּאת אִיּוֹב עֲמֹד וְהִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת אֵל׃
15 הֲתֵדַע בְּשׂוּם־אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם וְהפִּיעַ אוֹר עֲנָנוֹ׃
16 הֲתֵדַע עַל־מִפְלְשֵׁי־עָב מִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים׃
17 אֲשֶׁר־בְּגָדֶיךָ חַמִּים בְּהַשְׁקֵט אֶרֶץ מִדָּרוֹם׃
18 תַּרְקִיעַ עִמּוֹ לִשְׁחָקִים חֲזָקִים כְּרְאִי מוּצָק׃
19 הוֹדִיעֵנוּ מַה־נֹּאמַר לוֹ לֹא נַעֲרֹךְ מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃
20 הֲיְסֻפַּר־לוֹ כִּי אֲדַבֵּר אִם־אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע׃
21 וְעַתָּה לֹא־רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים וְרוּחַ
עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם׃
22 מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה עַל־אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד׃
23 שַׁדַּי לֹא־מְצָאנֵהוּ שַׂגִּיא כֹחַ וּמִשְׁפָּט וְרֹב־צְדָקָה
לֹא יְעַנֶּה׃
24 לָכֵן יִרְאוּהוּ אֲנָשִׁים לֹא יִרְאֶה כָּל־חַכְמֵי־לֵב׃

לח

1 וַיַּעַן־יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן־הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר׃
2 מִי זֶה מַחְשִׁיךְ עֵצָה בְּמִלִּין בְּלִי־דָעַת׃
3 אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חֲלָצֶיךָ וְאֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
4 אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי־אֶרֶץ הַגֶּד אִם־יָדַעְתָּ
בִינָה׃
5 מִי־שָׂם מְמַדֶּיהָ כִּי תֵדָע אוֹ מִי־נָטָה עָלֶיהָ קָו׃
6 עַל־מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי־יָרָה אֶבֶן
פִּנָּתָהּ׃
7 בְּרָן־יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים׃
8 וַיָּסֶךְ בְּדָלָתַיִם יָם בְּגִיחוֹ מֵרֶחֶם יֵצֵא׃
9 בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ׃
10 וָאֶשְׁבֹּר עָלָיו חֻקִּי וָאָשִׂים בְּרִיחַ וּדְלָתָיִם׃
11 וָאֹמַר עַד־פֹּה תָּבוֹא וְלֹא תוֹסִיף וּפֹא יָשִׁית
בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ׃

13 * Siue in vna tribu, ſiue in terra ſua, ſiue
Ç in quocunque loco miſericordiæ ſuæ eas
14 iuſſerit inueniri. *Auſcultа hæc Iob, ſta, &
15 conſidera mirabilia Dei. *Nunquid ſcis
quando præcepit Deus pluuiis, vt oſten-
16 derent lucem nubium eius? * Nunquid
noſti ſemitas nubium magnas & perfectas
17 ſcientias? * Nonne veſtimenta tua calida
ſunt, cùm perflata fuerit terra Auſtro?
18 * Tu forſitan cum eo fabricatus es cæ-
D los, qui ſolidiſsimi quaſi ære fuſi ſunt.
19 * Oſtende nobis quid dicamus illi, nos
20 quippe inuoluimur tenebris. *Quis narra-
bit ei quæ loquor? etiam ſi locutus fuerit
21 homo, deuorabitur: *Ac nunc non vident
lucem. ſubitò aer cogetur in nubes, & ven
22 tus tranſiens fugabit eas. *Ab Aquilone au
rum venit, & à Deo formidoloſa laudatio.
23 * Dignè eum inuenire non poſſumus.
magnus fortitudine, & iudicio & iuſtitia,
24 & enarrari non poteſt. * Ideò timebunt
eum viri, & non audebunt contemplari
omnes qui ſibi videntur eſſe ſapientes.

CAP. XXXVIII.

1 REſpondens autẽ Dominus Iob de tur-
2 bine, dixit: * Quis eſt iſte inuoluens Inf. 40.3
ſententias ſermonibus imperitis?
3 * Accinge ſicut vir lumbos tuos: inter-
4 rogabo te, & reſponde mihi. * Vbi eras
quando ponebam fundamenta terræ? In-
5 dica mihi ſi habes intelligentiá. *Quis po-
ſuit menſuras eius ſi noſti, vel quis tetẽdit
6 ſuper eam lineam? *Super quo baſes illius
ſolidatę ſunt, aut quis demiſit lapidẽ angu
7 larem eius? * Cùm me laudarẽt ſimul aſtra
matutina, & iubilarent omnes filij Dei.
8 *Quis concluſit oſtiis mare, quando erum
9 pebat quaſi de vulua procedens. *Cùm po
nerem nubem veſtimentum eius, & cali-
gine illud quaſi pannis infantię obuolue-
10 rem. *Circumdedi illud terminis meis, &
11 poſui vectem & oſtia: *Et dixi: Vſque huc
B venies, & non procedes amplius, & hic
confringes tumentes fluctus tuos.

תרגום

13 אִין מִטְרָא דְּפַרְעָנוּתָא בְּיַמָּא וּבְמַדְבְּרָיָא אִין מִטְרָא רַזְיָא לְאֵילָנֵי טוּרַיָּא וּגְלִימָתָא אִין מִטְרָא נִיחָא דְּחִסְרָא לְחַקְלֵי וְכַרְמֵי יַסְפְּקִנֵּהּ׃
14 אַצֵּית דָּא אִיּוֹב קוֹם וְאִתְבַּיֵּן פְּרִישָׁתָא דָּאֱלָהּ׃ 15 הֲתִדַּע כַּד שַׁוִּי אֱלָהּ גְּזִירָתָא עִלַּוֵּיהוֹן וְאוֹפַע נְהוֹר עֲנָנֵהּ׃ 16 הֲתִדַּע עַל
מְבַשְׁקְרֵנִי עִיבָא פְּרִישָׁתָא דִּשְׁלִים מַנְדְּעָא׃ 17 דִּי לְבוּשַׁיִךְ מְשְׁחַנִּין כַּד מְשַׁתֵּךְ אַרְעָא מִן דָּרוֹמָא׃ 18 חַרְקַע עִמֵּהּ לִשְׁחָקֵי תַּקִּיפִין
דְּחֵזוּתְהוֹן כְּאִסְפַּקְלַרְיָא סְנִינָא׃ 19 אוֹדַע יָתָנָא מַה נֵימַר לֵהּ לָא נְסַדַּר לֵהּ לְמֶחֱמֵי מִן קֳדָם חֲשׁוֹךְ׃ 20 הַאֲפְשַׁר דְּיִשְׁתָּעֵי לֵהּ אֲרוּם אֲמַלֵּל
אֵין מַלֵּל בַּר נַשׁ אֲרוּם יְקַטְרֵג׃ 21 וּכְדוֹן לָא חֲמוֹן מִטְרָא בּוּסְטָא הוּא בְּשְׁחָקֵי וְרוּחָא עֲבָרַת וְדַכְיַת יַהֲהוֹן׃ 22 מִצְּפוּנָא דַּהֲבָא יֵיתֵי
קֳדָם אֱלָהּ דְּחִיל שִׁבְהוֹרָא׃ 23 שַׁדַּי לָא אַשְׁכְּחִנֵּהּ מְרַבֵּר עִם עֲלֵלֵי עַלְמָא בְּסָגְעֵי חַיְלָא וְדִינָא וְסָגְעֵי חַיְלָא לָא יְסַגֵּף׃ 24 בְּגִין כֵּן
דְּחִילוּ מִנֵּהּ גְּבַרַיָּא לָא יֶחֱמֵי כָּל חַכִּימֵי לִבָּא׃

לח

1 וַאֲהֵיב יְיָ יָת אִיּוֹב מִן עִלְעוּלָא דְּצַעֲרָא וַאֲמַר׃ 2 מַן דֵּין דְּמַחְשִׁיךְ מִלְּכְתָא בְּמִלַּיָּא מְהִלַּיָּה מַנְדְּעָא׃ 3 זָרֵז כְּרוֹן הֵיךְ גַּבְרָא
חַרְצָיִךְ וְאֶבְעִינָךְ וְתְהוֹדְעִנַּנִי׃ 4 הָאן הֲוֵיתָא בְּמִשְׁתַּסְיֵי אַרְעָא חַוֵּי אִין יְדַעְתָּ בְּיוּנְתָא׃ 5 מַן שַׁוִּי מְשַׁחְתָּהָא אֲרוּם תְּדַע אוֹ מַן מְתַח עֲלָהּ
מַתְקוֹלְתָא׃ 6 עַל מָה סְמָכְיָהָא אִשְׁתַּעָא אוֹ מַן שְׁרָא אֶבֶן זְוִיָתָהּ׃ 7 בְּזִמַּן דְּמִשַּׁבְּחִין כַּחֲדָא כּוֹכְבֵי צַפְרָא וּמְיַבְּבִין כָּל כְּיְתֵי מַלְאֲכַיָּא׃
8 וּסְגַר בְּרַשַׁיָּא יַמָּא בְּמִגְחֵיהּ מֵן רַחְמָא דְּמִן רַחְמָא יִפּוֹק׃ 9 בְּשַׁוָּאוּתִי עֲנָנָא כְּסוּתֵהּ וַאֲמִישְׁתָּא לְיִפּוּפֵהּ׃ 10 וּפְסֶקֶת עֲלוֹי גְּזֵירָתִי
וְשַׁוִּיתִי פְּרִירַיָּא תַּיִךְ נְגָרִין וְעַבְּרִין׃ 11 וַאֲמֶרֶת עַד כָּא תֵּיתֵי וְלָא תּוֹסֵיף וְכָא יְתֵיבֵשׁ בְּגֵיוָתָנוּת גַּלָּיִךְ׃

‡ *Siue in disciplinam, siue in terram eius, siue* 13
in misericordiam inuenerit eum. ‡ *Auribus* 14
percipe hæc Iob, sta, admonere potentiam Do-
mini. ‡ *Nouimus quoniam Dominus posuit o-* 15
pera eius. lumen qui fecit è tenebris.

‡ *Scit autem discretionem nubilorum, magnæ* 16
autem ruinæ malorum. ‡ *Tua autem vestis* 17
calida, quiescit autem super terram à noto.

‡ *Firmabit cùm eo in antiquitates, fortes vt* 18
inspectiones infusionis. ‡ *Cur doce me, quid* 19
dicemus ei? & cessabimus multa dicentes.

‡ *Nunquid liber aut scriba mihi adfuit, vt* 20
hominem cùm steterim silere faciam.

‡ *Omnibus autem non visibile lumen, luci-* 21
dum est in antiquitatibus, sicut ab eo in nebulis.

‡ *Ab Aquilone nubes splendentes, in his ma-* 22
gna gloria & honor ab omnipotente:

‡ *Et non inuenimus alium similem fortitu-* 23
dini eius. qui iusta iudicat non putas exaudire
eum? ‡ *Ideò timebunt eum homines, time-* 24
bunt autem eum & sapientes corde.

CAP. XXXVIII.

POstquàm autem cessauit Eliu à sermone, dixit 1
Dominus Iob per turbinem & nubem:

‡ *Quis iste abscondens consilium. continens* 2
autem verba in corde, me autem putat abscon-
dere? ‡ *Cinge sicut vir lumbum tuum: inter-* 3
rogabo autem te, tu autem mihi responde.

‡ *Vbi eras in fundando me terram? nuncia* 4
autem mihi si scis intellectum.

‡ *Quis posuit mensuras eius si nosti, aut quis* 5
qui induxit funem super eam?

‡ *Super quo annuli eius confixi sunt? quis au-* 6
tem est qui misit lapidem angularem in ea?

‡ *Quando facta sunt astra, laudauerunt me* 7
voce magnâ omnes angeli mei.

‡ *Concluſi autẽ mare portis, quando fluctua-* 8
bat de ventre matris suæ procedens.

‡ *Posui autem ei nebulam vestimentum, ca-* 9
ligine autem eam quasi pannis inuolui.

‡ *Posui autem ei terminos circũponens clau-* 10
stra & portas. ‡ *Dixi autem ei: Vsque huc* 11
venies, et non transgredieris, sed in teipsa con-
terentur tibi fluctus.

13 ‡ ἐὰν εἰς παιδείαν, ἐάν τε εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ἐάν εἰς ἔ-
λεον εὑρήσῃ αὐτόν.
14 ‡ ἐνωτίζου ταῦτα ἰώβ, στῆθι, νόησον δυνάμιν κυρίου.
15 ‡ οἶδας μὴ ὅτι κύριος ἔθετο τὰ ἔργα αὐτοῦ. φῶς ποιήσας
16 ἐν σκότει. ‡ ἔπισας ἢ διάκρισιν νεφῶν, ἐξαίσια δὲ
17 πνεύματα πονηρῶν. ‡ οὗ ἡ στολὴ θερμή, ἡσυχά-
ζει ἢ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ νότου.
18 ‡ στερεώσει μετ' αὐτοῦ εἰς παλαιώματα, ἰσχυρὰ ὡς ὅρά-
19 σεις ἐπιχύσεως. ‡ διατί δίδαξόν με, τί ἐροῦμεν αὐ-
τῷ; καὶ παυσόμεθα πολλὰ λέγοντες.
20 ‡ μὴ βίβλος ἢ γραμματεὺς μοι παρέσηκεν, ἵνα ἀν-
θρωπον ἐγὼ καθησιωπήσω.
21 ‡ πᾶσι δὲ ἀόρατον τὸ φῶς, πλανώμενοι ἐν τοῖς πα-
λαιώμασιν, ὥσπερ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπὶ νεφῶν.
22 ‡ ἀπὸ βορρᾶ νέφη χρυσαυγούμενα, ἐπὶ τούτοις μεγά-
λη ἡ δόξα καὶ τιμὴ ὧν ἀπὸ παντοκράτορος.
23 ‡ καὶ οὐχ εὑρίσκομεν ἄλλον ὅμοιον τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ὃ
τὰ δίκαια κρίνων οὐκ οἶει εἰσακούειν αὐτόν;
24 ‡ διὸ φοβηθήσονται αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι, φοβηθήσονται
δὲ αὐτὸν καὶ οἱ σοφοὶ καρδίᾳ.

λη'.

1 ‡ Μετὰ δὲ τὸ πτύσαι Ἠλιοὺ τῆς λέξεως εἶπεν ὁ κύ-
ριος πρὸς ἰὼβ διὰ λαίλαπος, καὶ νεφέλης.
2 ‡ τίς ἐστὶν ὁ κρύπτων βουλὴν, συνέχων δὲ ῥήματα ἐν
3 καρδίᾳ, ἐμὲ δὲ οἴεται κρύπτειν; ‡ ζῶσαι ὥσπερ ὀσφὺς
τοῦ ὀσφύος σου· ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίνῃ.
4 ‡ ποῦ ἦς ἐν τῷ θεμελιοῦν με τὴν γῆν; ἀπάγγειλον δέ
5 μοι εἰ ἐπίστῃ ζώσῃ. ‡ τίς ἔθετο τὰ μέτρα αὐτῆς εἰ οἶ-
δας; ἢ τίς ὁ ἐπαγαγὼν σπαρτίον ἐπ' αὐτῆς;
6 ‡ ἐπὶ τίνος αἱ κρίκοι αὐτῆς πεπήγασι; τίς δέ ἐστιν ὁ
7 βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς, ‡ ὅτε ἐγρήγορσαν ἄ-
στρα ἤνεσάν με φωνῇ μεγάλῃ πάντες ἄγγελοί μου.
8 ‡ ἔφραξα δὲ θάλασσαν πύλαις, ὅτε ἐμαίμασσεν ἐκ
κοιλίας μητρὸς αὐτῆς ἐκπορευομένη.
9 ‡ ἐθέμην δὲ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν, ὁμίχλην δὲ αὐτῇ
10 ἐσπαργάνωσα. ‡ ἐθέμην δὲ αὐτῇ ὅρια περιθεὶς
11 κλεῖθρα καὶ πύλας. ‡ εἶπα δὲ αὐτῇ, μέχρι τούτου
ἐλεύσῃ, καὶ οὐχ ὑπερβήσῃ, ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντε-
θήσονταί σοι τὰ κύματα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Siue pluuiam vltionis in mare & in deserta, siue imbrem vehementem arboribus montium & collium, siue pluuiam quietam mi-
sericordiæ agris & vineis suppeditauerit. 14 Ausculta hoc Iob, sta & intellige mirabilia Dei. 15 Nunquid scis cùm poneret
Deus eis statutum, & quando illuxit lux nubis eius? 16 Nunquid nosti inquisitiones nubium, & mirabilia perfecti scientia?
17 Quia vestimenta tua sunt calida quando quiescit terra ab Austro. 18 Extendisti cum eo æthera valida, quorum aspectus sicut
speculum fusile. 19 Ostende nobis quid dicamus illi: non possumus nos componere ad eum videndum propter tenebras.
20 Nunquid narrabitur ei quando loquar, si locutus fuerit homo quando accusabit? 21 Nunc autem non vident pluuiam lu-
cidam in nubibus, & spiritus pertransiuit & emundauit eas. 22 Ab Aquilone aurum veniet coram Deo terribili maiestate.
23 Omnipotentem non inuenimus loquentem cum excelsis seculi in multitudine virtutis & iudicij, & multa potentia non affliget.
24 Ideò timuerunt ab eo viri: non videbit *sicut* omnes sapientes corde.

CAP. XXXVIII.

ET respondit Dominus ad Iob de turbine doloris, & ait: 2 Quis est iste qui obscurat consilium sermonibus absque scientia?
3 Accinge nunc sicut potens lumbos tuos; & interrogabo te, tu autem ostendes mihi. 4 Vbi eras quando ieci terræ funda-
menta? indica si cognouisti intelligentiam. 5 Quis posuit dimensiones eius si nosti, aut quis extendit super eam perpendiculum?
6 Super quo bases eius defixæ sunt, aut quis iecit lapidem angularem eius? 7 In tempore quo laudant simul astra matutina, & iu-
bilant omnes turmæ angelorum. 8 Et concluſit valuis mare; quando erumpit de abysso, quasi de vulua egreditur. 9 Quando
posui nubem operimentum eius, & caliginem fasciam eius. 10 Et concluſi super eo decretum meum, & posui littora quasi pessulos
& vectes. 11 Et dixi: Huc vsque venies, & non procedes amplius; & hic siccabuntur in tumore fluctus tui.

12 הֲמִן־יָמֶיךָ צִוִּיתָ בֹּקֶר יָדַעְתָּה שַׁחַר מְקוֹמוֹ׃
13 לֶאֱחֹז בִּכְנָפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה׃
14 תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם וְיִתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ׃
15 וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר׃
16 הֲבָאתָ עַד־נִבְכֵי־יָם וּבְחֵקֶר תְּהוֹם
הִתְהַלָּכְתָּ׃
17 הֲנִגְלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי־מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת
תִּרְאֶה׃
18 הִתְבַּוַּנְתָּ עַד־רַחֲבֵי־אֶרֶץ הַגֶּד אִם־יָדַעְתָּ כֻּלָּהּ׃
19 אֵיזֶה הַדֶּרֶךְ יִשְׁכַּן־אוֹר וְחֹשֶׁךְ אֵי־זֶה מְקוֹמוֹ׃
20 כִּי תִקָּחֶנּוּ אֶל־גְּבוּלוֹ וְכִי־תָבִין נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ׃
21 יָדַעְתָּ כִּי־אָז תִּוָּלֵד וּמִסְפַּר יָמֶיךָ רַבִּים׃
22 הֲבָאתָ אֶל־אֲצָרוֹת שֶׁלֶג וְאוֹצְרוֹת בָּרָד
תִּרְאֶה׃
23 אֲשֶׁר חָשַׂכְתִּי לְעֵת צָר לְיוֹם קְרָב וּמִלְחָמָה׃
24 אֵיזֶה הַדֶּרֶךְ יֵחָלֵק אוֹר יָפִיץ קָדִים עָלֵי־אָרֶץ׃
25 מִי־פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת׃
26 לְהַמְטִיר עַל־אֶרֶץ לֹא־אִישׁ מִדְבָּר לֹא־
אָדָם בּוֹ׃
27 לְהַשְׂבִּיעַ שְׁאָה וּמְשׁוֹאָה וּלְהַצְמִיחַ מִצְא
דֶשֶׁא׃
28 הֲיֵשׁ לַמָּטָר אָב אוֹ מִי־הוֹלִיד אֶגְלֵי־טָל׃
29 מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח וּכְפֹר שָׁמַיִם מִי יְלָדוֹ׃
30 כָּאֶבֶן מַיִם יִתְחַבָּאוּ וּפְנֵי תְהוֹם יִתְלַכָּדוּ׃
31 הֲתִקְשֹׁר מַעֲדַנּוֹת כִּימָה אוֹ־מֹשְׁכוֹת כְּסִיל
תְּפַתֵּחַ׃
32 הֲתוֹצִיא מַזָּרוֹת בְּעִתּוֹ וְעַיִשׁ עַל־בָּנֶיהָ תַנְחֵם׃
33 הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם־תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ
בָּאָרֶץ׃
34 הֲתָרִים לָעָב קוֹלֶךָ וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃

12 *Nunquid poſt ortum tuum præcepiſti
B diluculo,& oſtẽdiſti auroræ locum ſuum,
13 *& tenuiſti concutiens extrema terræ? ex-
14 cuſsiſti impios ex ea? *Reſtituetur vt
lutum ſignaculum,& ſtabit ſicut veſtimẽ-
15 tum. *Auferetur ab impijs lux ſua, &
brachium excelſum confringetur.
16 *Nunquid ingreſſus es profundũ ma-
ris, & in nouiſsimis abyſsi deambulaſti?
17 *Nunquid apertæ ſunt tibi portę mor-
tis, & oſtia tenebroſa vidiſti?
18 *Nunquid conſideraſti latitudinem
terræ? Indica mihi ſi noſti omnia.
19 *In qua via lux habitet,& tenebrarum
20 quis locus ſit: *Vt ducas vnumquod-
que ad terminos ſuos, & intelligas ſemi-
21 tas domus eius. *Sciebas tunc quòd
naſciturus eſſes, & numerum dierum tuo-
22 rum noueras? *Nunquid ingreſſus es
theſauros niuis, aut theſauros grandinis
23 aſpexiſti? *Quæ præparaui in tempus
C hoſtis, in diem pugnæ & belli.
24 *Per quam viam ſpargitur lux, diuidi-
tur æſtus ſuper terram?
25 *Quis dedit vehementiſsimo imbri
26 curſum? & viã ſonantis tonitrui, *vt plue-
ret ſuper terram abſque homine in deſer-
to vbi nullus mortalium commoratur;
27 *vt impleret inuiam & deſolatam,& pro-
28 duceret herbas virentes. *Quis eſt plu-
uiæ pater, vel quis genuit ſtillas roris?
29 *De cuius vtero egreſſa eſt glacies,& ge
30 lu de cælo quis genuit? *In ſimilitudi-
nem lapidis aquæ durantur, & ſuperficies
31 abyſsi conſtringitur. *Nunquid coniun-
D gere valebis micantes ſtellas Pleiades, aut
gyrum Arcturi poteris diſsipare?
32 *Nunquid producis Luciferum in tem-
pore ſuo, & Veſperum ſuper fines terræ
conſurgere facis?
33 *Nunquid noſti ordinem cæli,& pones
rationem eius in terra?
34 *Nunquid eleuabis in nebula vocem
tuam, & impetus aquarum operiet te?

תרגום

12 הֲמִן יוֹמָיךְ פַּקַּדְתָּא לְמֶהֱוֵי צַפְרָא יְדַעְתָּא אַתְרָהּ׃ 13 לְמֵיחַד בְּסִטְרֵי אַרְעָא וְיִטַּלְטְלוּן חַיָּבַיָּא מִנָּהּ׃ 14 מִתְהַפְכָא
כְּטִינָא חוֹתָמָא דִּילְהוֹן וּמִתְעַתְּדִין הֵיךְ כְּסוּ זָהֲמִים׃ 15 וְיִתְכַּפֵּי מֵחַיָּבַיָּא נְהוֹרְהוֹן דְּצַדִּיקַי וְאִדְרָעָא דְּגַבְרָא אִתְּבָרָת׃
16 הַעַלְתָּא עַד מַעֲרַב לְסָגוֹר יַמָּא וּבְפִשְׁפּוּשׁ תְּהוֹמָא הַלֶּכְתָּא׃
17 הַאָפְשַׁר דְּאִתְגְּלִיוּ לָךְ מַעֲלַנֵי טוּלֵי מוֹתָא וּמַעֲלַנֵי טוּלֵי מוֹתָא דְּגַהִנָּם חֲמֵי׃ 18 הַתְּבֵינְתָּא עַד פֵּיתוּי אַרְעָא דְּגַנּוּנֵיתָא דְּעָדְנָא חֲמֵי אֵין יְדַעְתָּא כֻּלָּהּ׃
19 אֵידֵין אוֹרְחָא יִשְׁרֵי נְהוֹרָא וַחֲשׁוֹכָא הֵידֵין אַתְרֵהּ׃ 20 אֲרוּם תְּרַבְּרֵנֵהּ לְתְחוּמֵיהּ וַאֲרוּם תְּתַבֵּין שְׁבִילֵי בֵיתֵיהּ׃ 21 יְדַעְתָּ אֲרוּם
בְּכֵן תְּתְיְלִיד וּמִנְיַן יוֹמָיךְ סַגִּיעִין׃ 22 הַאָפְשַׁר דְּעַלְתָּא לְקוֹרְטוּרֵי תַּלְגָּא וְאַפּוֹתֵיקֵי דְּבָרְדָא חֲמֵי׃ 23 דְּגַנְזַת תַּלְגָּא לְעִדָּנֵי עָקְתָא
בְּגֵהִנָּם וּבְרָדָא לְיוֹם קְרָבָא וְאֵגָחוּתָא׃ 24 הֵידֵין אָרְחָא מִתְקַבַּל נְהוֹרָא יְבַדַּר רוּחַ קְדוּמָא עַל אַרְעָא׃ 25 מַאן פַּלַּג לְשַׁטְפָא דְּתַהוֹמָא
חֲרִיצֵי מַיָּא וְאוֹרְחָא לַעֲנָנֵי דְּמַחְתִּין מַיָּא בְּקַלִּין׃ 26 לְאַחָתָא מִטְרָא עַל אַרְעָא דְּלֵית בַּהּ גְּבַר וּמַדְבְּרָא דְּלֵית בַּר נַשׁ בַּהּ׃ 27 לְמִשְׂבַּע
רְגוֹשָׁא וְאִתְרַגּוֹשָׁתָא וּלְמִרְבֵּי מַפְקָנוּת דֵּיתָאָה׃ 28 הַאִית לְמִטְרָא אֲבָא אוֹ מַן אוֹלִיד רְסִיסֵי טַלָּא׃ 29 מִכְּרֵיסָא דְּמַן נְפַק קַרְחָא
וּגְלִידָא דְּשְׁמַיָּא מַן יְלַד יַתֵּהּ׃ 30 כְּאַבְנָא מַיָּא קְרִישִׁין וּמִטַּמְּרָן וְאַפֵּי תְּהוֹמָא מְקוֹרָא מִתְאַחֲדִין׃
31 הַתְקְטוֹר שׁוּשְׁלֵי כִּימָתָא אוֹ אֲשֶׁלֵי דְּנָגְדִין נִיפְלָא תְּשֵׁרֵי׃ 32 הֲתַפִּיק שִׁטְרֵי מַזָּלַיָּא בְּעִדָּנֵהּ וְעַיִשׁ עַל בְּנָתָא תַּדְבְּרִנּוּן׃
33 הַאָפְשַׁר דְּיַדְעְתָּא גְּזֵירָתָא דִּשְׁמַיָּא אִין תְּשַׁוֵּי שִׁטְרָא דְּגַלְגַּלֵּיהּ עַל אַרְעָא׃ 34 הֲתָרִים לְעִיבָא קָלָךְ וּרְכָפַת מַיָּא תַּחְפִּינָךְ׃

‡ *Aut in te ordinaui lucem matutinam, lu-* 12
cifer autem sciuit suum ordinem?

‡ *Apprehendere alas terræ, excutere impios* 13
ex ea.

‡ *Et tu accipiens terræ lutum, formasti ani-* 14
mal, & loqui potens ipsum posuisti super terrã.

‡ *Abstulisti autem ab impiis lumen, brachiũ* 15
autem superborum confregisti.

‡ *Venisti in terram maris, in autem vesti-* 16
giis abyssi deambulasti?

‡ *Aperiuntur autem tibi timore ianuæ mor-* 17
tis. ianitores autem inferni videntes te stupue-
runt? ‡ *Admonitus fuisti autem latitudinem* 18
subcælestis? nuncia ergo mihi quanta est.

‡ *Quali autem terra habitat lux, tenebra-* 19
rum autem qualis locus? ‡ *Si duxeris me in* 20
terminos earum, si autem & scis semitas eorũ?

‡ *Nouiigitur quoniam tunc natus es, nume-* 21
rus autem annorum tuorum multus.

‡ *Venisti autem in thesauros niuis, thesauros* 22
autem grandinis vidisti?

‡ *Repositum est autem tibi in horam inimi-* 23
corum in diem belli & pugnæ.

‡ *Vndè autem egreditur pruina, aut disper-* 24
gitur Auster in subcælestem?

‡ *Quis autem præparauit pluuiæ impetuosæ* 25
fluxum, viam autem tumultui? ‡ *Vt plueret* 26
super terram vbi non vir, desertam vbi non
est homo in ea. ‡ *Vt saturaret inuiam & in-* 27
habitabilem, & vt produceret exitum herbæ
virentis. ‡ *Quis est pluuiæ pater? quis au-* 28
tem est qui genuit guttas roris?

‡ *Ex ventre autem cuius egreditur gelu? gla-* 29
ciem autem in cælo quis peperit?

‡ *Quæ descendit sicut aqua fluens, vultum* 30
autem abyssi quis tabefecit?

‡ *Composuisti autem vinculum Pleiadis &* 31
septum Orionis aperuisti?

‡ *Aut aperies Mazuroth in tempore suo, et* 32
Vesperum cum coma sua duces eum?

‡ *Scis autem versiones cæli, aut quæ sub cæ-* 33
lum simul facta?

‡ *Vocabis autem nebulam voce, & tremore* 34
aquæ impetuosæ obediet tibi?

12 ‡ ἢ ἀπὸ σοῦ σωτέλαχα φέγγος πρωινόν, ἑωσφόρος δὲ
εἶδε τὸν ἑαυτοῦ τάξιν;
13 ‡ ἐπιλαβέσθαι πτερύγων γῆς, ἐκτινάξαι ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῆς.
14 ‡ καὶ σὺ λαβὼν γῆς πηλόν, ἔπλασας ζῶον, καὶ λαλη-
τὴν αὐτὸν ἔθου ἀπὶ γῆς.
15 ‡ ἀφεῖλες ἀπὸ ἀσεβῶν τὸ φῶς, βραχίονα ὑπερη-
16 φάνων συέτριψας. ‡ ἦλθες ἀπὶ γλῶν θαλάσσης,
ἐν ἴχνεσιν ἀβύσσου περιεπάτησας;
17 ‡ ἀνοίγονται δέ σοι φόβῳ πύλαι θανάτου. πυλωροὶ δὲ
ᾅδου ἰδόντες σε ἔπηξαν;
18 ‡ γνωσθέτωσαν τὸ ὄρος τῆς ὑπὸ οὐρανόν, ἀνάγγελόν
19 μοι πόση τίς ἐστι; ‡ ποία γῆ αὐλίζεται τὸ φῶς,
σκότος ποῖος ὁ τόπος;
20 ‡ εἰ ἀγάγοις με εἰς ὅρια αὐτῶν, εἰ δὲ καὶ ἔγνωσαν
21 τρίβους αὐτῶν; ‡ οἶδα ἄρα ὅτι τότε γεγένησαι, ἀρι-
θμὸς ἐτῶν σου πολύς.
22 ‡ ἦλθες ἀπὶ θησαυροὺς χιόνος, θησαυροὺς χα-
23 λάζης ἑώρακας; ‡ ἀπόκειται δέ σοι εἰς ὥραν ἐχθρῶν
εἰς ἡμέραν πολέμου καὶ μάχης.
24 ‡ πόθεν ἐκπορεύεται πάχνη, ἢ διασκεδάννυται νό-
τος εἰς τὸν ὑπ' οὐρανόν;
25 ‡ τίς ἡτοίμασεν ὑετῷ λάβρῳ ῥύσιν, ὁδὸν ἐκδοιμῷ;
26 ‡ τοῦ ὑετίσαι ἀπὶ γῆν ἔ οὐκ ἀνήρ, ἔρημον ἔ οὐκ ὑπάρ-
χει ἀνθρωπος ἐν αὐτῇ.
27 ‡ τοῦ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοίκητον, καὶ τοῦ ἐκβλα-
στῆσαι ἔξοδον χλόης.
28 ‡ τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ; τίς δὲ ἐστιν ὁ τεκὼν βόλους
δρόσου;
29 ‡ ἐκ γαστρός τίνος ἐκπορεύεται ὁ κρύσταλλος; πά-
χνην τὴν ἐν οὐρανῷ τίς τέκεν;
30 ‡ ἡ καταβαίνει ὥσπερ ὕδωρ ῥέον, πρόσωπον ἐ ἀβύσ-
σου τίς ἔπηξε;
31 ‡ σωπήσας ἐ δεσμὸν πλειάδος καὶ
φραγμὸν ὠρίωνος λῦσαι ἐξ;
32 ‡ ἢ ἀνοίξεις μαζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἕσπερον
ἀπὶ κόμης αὐτοῦ ἄξεις αὐτόν;
33 ‡ ἔπεισας ἐ τροπὰς οὐρανοῦ, ἢ θὲς ὑπ' οὐρανὸν ὁμο-
θυμαδὸν γινόμενα;
34 ‡ καλέσεις ἐ νέφος φωνῇ, καὶ τρόμῳ ὕδατος λά-
βρου ὑπακούσεταί σοι;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Nunquid à diebus tuis præcepisti vt esset diluculum, aut ostendisti auroræ locum suum? [13] Vt apprehenderet extrema terræ, & transferantur impij ab ea. [14] Conuertitur vt lutum signaculum eorum, & stabunt sicut vestimentum sordidum. [15] Et operietur ab impiis lux iustorum, & brachium robusti confringetur. [16] Nunquid ingressus es ad Occidentem vt concluderes mare, & in scrutatione abyssi deambulasti? [17] Nunquid possunt aperiri tibi portæ mortis, & introitus vmbræ mortis gehennæ conspicies?

[18] Nunquid intellexisti vsque ad latitudinem terræ paradisi voluptatis? indica si nosti hæc vniuersa. [19] Qua via lux habitat, & caliginis quis est locus? [20] Vt ducas eam ad terminum suum, & vt intelligas semitas domus eius. [21] Sciebas verò quòd tunc nasciturus esses, & numerum dierum tuorum multorum. [22] Nunquid introisti in cellaria niuis, & apothecas grandinis aspexisti? [23] Quam niuem reseruauit in tempora tribulationis in gehenna, & grandinem in diem belli & pugnæ. [24] Per quam viam suscipitur lux, dispergit se ventus Orientalis super terram. [25] Quis diuisit inundationi abyssi cisternas aquarum, & viam nubibus quæ deiiciunt aquas cum tonitruis? [26] Vt distillent pluuiam super terram in qua non est vir, & in desertum in quo non est filius hominis? [27] Vt satiet tumultu & strepitu, & vt germinare faciat productionem graminis. [28] Nunquid est pluuiæ pater, aut quis genuit stillas roris? [29] De cuius ventre egressa est glacies, & gelu cæli quis genuit illud?

[30] Sicut lapis, aquæ congelantur & occultantur: & facies abyssi propter frigus constringuntur. [31] Nunquid ligabis catenis Oriona, & funes qui trahunt Arcturum solues? [32] Nunquid produces constellationes planetarum in tempore suo, & vesperum super filios suos duces? [33] Nunquid nosti statuta cælorum, aut pones rationem reuolutionis eius super terram? [34] Nunquid eleuabis ad nubem vocem tuam, & multitudo aquarum operiet te?

35 *Nunquid mittes fulgura & ibunt, &
36 reuertentia dicét tibi, Adſumus? *Quis po
ſuit in viſceribus hominis ſapientiam, vel
37 quis dedit gallo intelligentiam? *Quis
enarrabit cælorum rationem, & concen-
38 tum cæli quis dormire faciet? *Quando
fundabatur puluis in terra, & glebę com-
39 pingebantur. *Nunquid capies leænę prę-
dam, & animam catulorum eius implebis?
40 *Quando cubant in antris, & in ſpecubus
41 inſidiantur. *Quis præparat coruo eſcam
ſuam? quando pulli eius clamant ad Deũ Pſal.146
vagantes, eò quòd non habeant cibos?

CAP. XXXIX.

1 NVnquid noſti tempus partus ibicum
A in petris? vel parturientes ceruas ob-
2 ſeruaſti? *Dinumeraſti menſes concep-
tus earum, & ſciſti tempus partus earum?
3 *Incuruantur ad fœtum & pariunt, &
4 rugitus emittunt. *Separantur filij ea-
rum, & pergunt ad paſtum, egrediuntur
5 & non reuertentur ad eas. *Quis dimi-
ſit onagrum liberum, & vincula eius quis
6 ſoluit? *Cui dedi in ſolitudine domum,
& tabernacula eius in terra ſalſuginis.
7 *Contemnit multitudinem ciuitatis,
8 clamorem exactoris non audit. *Circun-
B ſpicit montes paſcuæ ſuæ, & virentia quę-
9 que perquirit. *Nunquid volet rhinoce-
ros ſeruire tibi, aut morabitur ad præſepe
10 tuum? *Nunquid alligabis rhinocerota ad
arandum loro tuo, aut confringet glebas
11 vallium poſt te? *Nunquid fiduciam ha-
bebis in magna fortitudine eius, & dere-
12 linques ei labores tuos? *Nunquid credes
illi quoniam ſementem reddat tibi, & a-
13 ream tuam congreget? *Penna ſtruthionis
ſimilis eſt pennis herodij & accipitris.
14 *Quando derelinquit oua ſua in ter-
ra, tu forſitan in puluere calefacies ea?
15 *Obliuiſcitur quòd pes conculcet ea,
16 aut beſtia agri conterat. *Duratur ad fi-
lios ſuos quaſi non ſint ſui: fruſtrà labora-
uit nullo timore cogente.

35 * חַתְשַׁלַּח בְּרָקִים וְיֵלֵכוּ וְיֹאמְרוּ לְךָ הִנֵּנוּ׃
36 * מִי־שָׂם בַּטֻּחוֹת חָכְמָה אוֹ מִי־נָתַן לַשֶּׂכְוִי
בִינָה׃
37 * מִי־יִסַּפֵּר שְׁחָקִים בְּחָכְמָה וְנִבְלֵי שָׁמַיִם
מִי יַשְׁכִּיב׃
38 * בְּצֶקֶת עָפָר לַמּוּצָק וּרְגָבִים יִדְבָּקוּ׃
39 * הֲתָצוּד לְלָבִיא טַרְפָּהּ וְחַיַּת כְּפִירִים תְּמַלֵּא׃
40 * כִּי־יָשְׁחוּ בַּמְּעוֹנוֹת יֵשְׁבוּ בַסֻּכָּה לְמוֹ־אָרֵב׃
41 * מִי יָכִין לָעֹרֵב צֵידוֹ כִּי יְלָדָו אֶל־אֵל יְשַׁוֵּעוּ יִתְעוּ
לִבְלִי־אֹכֶל׃

לט

1 * הֲיָדַעְתָּ עֵת לֶדֶת יַעֲלֵי־סֶלַע חֹלֵל אַיָּלוֹת
תִּשְׁמֹר׃
2 * תִּסְפֹּר יְרָחִים תְּמַלֶּאנָה וְיָדַעְתָּ עֵת לִדְתָּנָה׃
3 * תִּכְרַעְנָה יַלְדֵיהֶן תְּפַלַּחְנָה חֶבְלֵיהֶם תְּשַׁלַּחְנָה׃
4 * יַחְלְמוּ בְנֵיהֶם יִרְבּוּ בַבָּר יָצְאוּ וְלֹא־שָׁבוּ לָמוֹ׃
5 * מִי־שִׁלַּח פֶּרֶא חָפְשִׁי וּמוֹסְרוֹת עָרוֹד מִי
פָתָּח׃
6 * אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עֲרָבָה בֵיתוֹ וּמִשְׁכְּנוֹתָיו מְלֵחָה׃
7 * יִשְׂחַק לַהֲמוֹן קִרְיָה תְּשֻׁאוֹת נוֹגֵשׂ לֹא יִשְׁמָע׃
8 * יְתוּר הָרִים מִרְעֵהוּ וְאַחַר כָּל־יָרָק יִדְרוֹשׁ׃
9 * הֲיֹאבֶה רֵים עָבְדֶךָ אִם־יָלִין עַל־אֲבוּסֶךָ׃
10 * הֲתִקְשָׁר־רֵים בְּתַלְמוֹ עֲבֹתוֹ אִם־יְשַׂדֵּד עֲמָקִים
אַחֲרֶיךָ׃
11 * הֲתִבְטַח־בּוֹ כִּי־רַב כֹּחוֹ וְתַעֲזֹב אֵלָיו יְגִיעֶךָ׃
12 * הֲתַאֲמִין בּוֹ כִּי־יָשִׁיב זַרְעֶךָ וְגָרְנְךָ יֶאֱסֹף׃
13 * כְּנַף־רְנָנִים נֶעֱלָסָה אִם־אֶבְרָה חֲסִידָה וְנֹצָה׃
14 * כִּי־תַעֲזֹב לָאָרֶץ בֵּיצֶיהָ וְעַל־עָפָר תְּחַמֵּם׃
15 * וַתִּשְׁכַּח כִּי־רֶגֶל תְּזוּרָהּ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה תְּדוֹשֶׁהָ׃
16 * הִקְשְׁיחַ בָּנֶיהָ לְלֹא־לָהּ לְרִיק יְגִיעָהּ בְּלִי־פָחַד׃

תרגום

35 הַאֶפְשַׁר דִּתְשַׁדַּר בַּרְקִין וְיֵיזְלוּן וְיֵימְרוּן לָךְ הָא אֲנָן׃ 36 מַן שַׁוִּי בְּכִלְיָן חָכְמְתָא אוֹ מַן יְהַב לְתַרְנְגוֹל בִּינְתָא׃
37 מָאן יְמְנֵי כּוֹכְבֵי שְׁמַיָּא בְּחָכְמְתָא וַעֲנָנַיָּא דְּמְתִילִין לְזִיקָא דְּשָׁמַיָּא מַן אַשְׁכִּיב׃ 38 כַּד אִישְׁתָּאִם עַפְרָא לְשִׁיאָה וְגַרְגִּישָׁתָא
אִדְבָּקוּ׃ 39 הַאֶפְשַׁר דְּתְצוֹד לְלֵיָא מְזוֹנָא וּפַרְנָסוּתָא דְּאַרְיָוָתָא תְּמַפֵּק׃ 40 אֲרוֹם שַׁתְיָן בְּמִדּוֹרָתָא יְתִבְיָן בְּמִטַּלְלָתָא מְטוּל לְכְמָנָא׃
41 מַן יְהַקֵּן לְעוּרְבָּא מְזוֹנֵהּ אֲרוֹם בְּנוֹי לוֹת אֱלָהָא יִבְעוּן טָעְיָן מְדַלִּית מֵיכְלָא׃

לט

1 הַאֶפְשַׁר דְּיַדְעָתְּ עִידָן מֵילְדֵיהוֹן דְּיַעֲלֵי טִינָרָא כַּד מְצַטַּעֲרִין אַיָּלָתָא תִּנְטוֹר׃ 2 תִּמְנֵי יַרְחַיָּא דְּשָׁלְמִין וְתִדַּע עִדָּנֵי מֵילְדֵיהוֹן׃
3 חָמְטִין בְּנֵיהוֹן מִתְפַּלְחָן צַעֲרֵיהוֹן מְשַׁדְּרָן׃ 4 מִתְחַיְלִין בְּנֵיהוֹן יִסְגוֹן בְּעִבּוּרָא וְיִפְקוּן וְלָא תָיְבִין לְהוֹן׃ 5 מַן שְׁלַח מְרוֹדָא בַּר
חוֹרִי וְשׁוּשְׁלֵי עֲרוֹדָא מַן שְׁרֵי׃ 6 דְּשַׁוֵּיתִי מֵישְׁרָא בֵּיתֵהּ וּמַשְׁכְּנוֹי אַרְעָא צְדָיָא׃ 7 יְגַחֵךְ לִרְגוּשׁ קִרְיְתָא אִתְרַגּוּשְׁתָּא דְּרָדֵי לָא יִשְׁמַע׃
8 יְאַלֵּל טִירְיָא מִרְעֵהּ וּבְתַר כָּל יְרוֹקָא יְתָבַע׃ 9 הַאֶפְשַׁר דְּיִצְבֵּי רֵימָנָא לְמִפְלְחָךְ אִין יְבִית עַל אוּרְוָתָךְ׃ 10 הַאֶפְשַׁר דְּתַקְטַר רֵימָנָא
בְּתַלְמָא דְּשִׁישְׁלֵהּ אִין יְשַׁדַּד גְּלֵימָתָא בָּתָרָךְ׃ 11 אֶפְשַׁר דְּתִתְרְחִיץ בֵּהּ אֲרוֹם סַגָּא חֵילֵהּ וְתִשְׁבּוֹק לְוָתֵהּ לְיָעוּקָךְ׃ 12 אֶפְשַׁר דְּתֵימִין
בֵּהּ אֲרוֹם יְהִיב דַּרְעָךְ וְאִדְרָךְ יְכַנּוֹשׁ׃ 13 גַּדְפָּא דְּתַרְנְגוֹל דְּמִשְׁבְּחָא וּמְקַלְסָא וְאִין אֶבְרָא דְּחִוָּרְיָא וְנִיצָצָתָא׃ 14 אֲרוֹם
לְאַרְעָא בֵּיעָהָא וְעַל אַרְעָא תְּחַמֵּם׃ 15 וְשָׁלְיָא אֲרוֹם רַגְלָא תְּבַדְּרִנָּהּ וְחֵיוַת בָּרָא תְּדוּשִׁנָּהּ׃
16 שְׁחָנָא עַל בְּנָיָא דְּלָא דִילָהּ לְסָרִיקוּתָא לֵיעוּתָהּ מְדַלִּית דְּלוּתָא׃

* *Mittes autem fulmina, & ibunt : dicent* 35
autem tibi; Quid eſt? * *Quis autem dedit* 36
mulieribus texturæ ſapientiam, aut variegati-
uam ſcientiam? * *Quis autem qui numerat ne-* 37
bulas ſapientia, cælum autem in terrâ declina-
uit : * *fuſum eſt autem ſicut in terra puluis, con-* 38
glutinaui autem ipſum ſicut lapide cubum?
* *Capies autem leonibus cibum, animas au-* 39
tem draconum implebis? *Timuerunt enim 40
in cubilibus ſuis. ſedent autem in ſyluis inſi-*
diantes? * *Quis autem præparauit coruo* 41
eſcam, pulli enim eorum ad Dominum clamaue-
runt, vagantes cibos quærentes?

CAP. XXXIX.

SI *noſti tempus partus capræ ſilueſtris in pe-* 1
tra? obſeruaſti autem dolores partus ceruа-
rum? * *Numeraſti autem menſes earum plenos* 2
partus? dolores autem earum ſoluiſti?
* *Enutriuiſti autem earum fœtus extra ti-* 3
morem, dolores autem earum emittes?
* *Abrumpent filij earum, implebuntur in* 4
genimine, egredientur & non reflectent ipſis.
* *Quis autem eſt qui dimiſit aſinum agreſtem* 5
liberum; vincula autem eius quis ſoluit?
* *Poſui autem habitaculum eius deſertum, et* 6
tabernacula eius terram ſalſam. *Deridens 7
tumultum ciuitatis, accuſationem autem exa-*
ctoris non audiens. * *Conſiderabit montes* 8
paſcuum ſuum, & poſt omne viride quærit.
* *Volet autem tibi vnicornius ſeruire, aut* 9
dormire in præſepi tuo?
* *Ligabis autem in loris iugum eius, aut tra-* 10
bet tuos ſulcos in agro?
* *Fiduciam habuiſti autem in illo, quoniam* 11
multa fortitudo eius, derelinques autem ei ope-
ratua? * *Credes autem quòd reddet tibi* 12
ſemen, inducet autem tibi aream?
* *Ala eorum quæ delectantur glorioſa, ſi* 13
comprehenderit ciconia et accipiter? *Quoniam 14
relinquet in terra oua ſua, & in puluerem cale-*
faciet. * *Et oblita eſt quoniam pes ſparget,* 15
& beſtiæ agri conculcabunt.
* *Indurauit filios ſuos vt non ſe. in vanum* 16
laborauit ſine timore.

35 * ἀποστελεῖς ὃ κεραυνοὺς καὶ πορεύσονται· ἐροῦσι δέ σοι,
36 τί ἐσμέν; * τίς ὃ ἔδωκεν γυναιξὶν ὑφάσματος σοφίαν,
ἢ ποικιλτικὴν ὑπεσήμανεν;
37 * τίς ὃ ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν ὃ εἰς γῆν ἔκλινε,
38 * κέχυται ὃ ὥσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα ὃ αὐτὴν ὥσπερ
39 λίθῳ κύβον; * θηρεύσεις ὃ λέουσι βορᾶν, ψυχὰς
ὃ δρακόντων ἐμπλήσεις;
40 * δεδοίκασι γὰρ ἐν κοίταις αὐτῶν, κάθηνται ὃ ἐν ὕλαις
41 ἐνεδρεύοντες; * τίς ὃ ἡτοίμασε κόρακι βορὰν, νεοσσοὶ γὰρ αὐτῶν πρὸς κύριον κεκράγασι, πλανώμενοι διὰ σῖτα ζητοῦντες;

λθ'.

1 * Εἰ ἔγνως καιρὸν τόκου τραγελάφου πέτρας; ἐ-
2 φύλαξας ὃ ὠδῖνας ἐλάφων; * ἠρίθμησας ὃ μῆνας
αὐτῶν πλήρεις τόκου; ὠδῖνας ὃ αὐτῶν ἔλυσας;
3 * ἐξέθρεψας δὲ ἐν αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου, ὠδῖνας
ὃ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς;
4 διαρρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, πληθυνθήσονται ὃ ἐν γλυ-
πήμασι, ἐξελεύσονται καὶ οὐ μὴ ἀναλάμψωσιν αὐτοῖς.
5 * τίς ὃ ἐστὶν ὁ ἀφεὶς ὄνον ἄγριον ἐλεύθερον, δεσμοὺς ὃ
6 αὐτοῦ τίς ἔλυσεν; * ἔθηκα δὲ τὴν διαυλαν αὐτοῦ ἔρη-
μον, καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἁλμυρίδα.
7 * καταγελᾷ πολυοχλίας πόλεως, μέμψιν ὃ φο-
8 ρολόγου οὐκ ἀκούων. * κατασκέψεται ὄρη νομὴν αὐ-
τοῦ, καὶ ὀπίσω πᾶσαν χλωρίδα ζητεῖ.
9 * βουλήσεται δέ σοι μονόκερως δουλεῦσαι, ἢ κοιμηθή-
10 σεται παρὰ φάτνῃ σου; * δήσεις ὃ ἐν ἱμᾶσι ζυγὸν αὐτοῦ,
ἢ ἑλκύσει σου αὐλακας ἐν πεδίῳ;
11 * πέποιθάς τε δὲ ἐπ' αὐτῷ, ὅτι πολλὴ ἰσχὺς αὐτοῦ,
ἐπαφήσεις δὲ αὐτῷ τὰ ἔργα σου;
12 * πιστεύσεις ὃ ὅτι ἀποδώσει σοι τὸν σπόρον, εἰσάξει δέ σοι
τὸν ἅλωνα;
13 * πτέρυξ τερπομένων νεελάσσα, ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα
14 καὶ νέσσα; * ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν τὰ ᾠὰ αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
χοῦν θάλψει.
15 * καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς σκορπιεῖ, καὶ θηρία ἀγροῦ
καταπατήσει.
16 * ἀπεσκλήρωσε τὰ τέκνα αὐτῆς ὡσεὶ μὴ ἑαυτοῦ· εἰς
κενὸν ἐκοπίασεν ἄνευ φόβου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[35] Nunquid mittes fulgura, & ibunt, & dicent tibi, Ecce adſumus? [36] Quis poſuit in renibus ſapientiam, aut quis dedit gallo intelligentiam vt laudaret dominum ſuum? [37] Quis numerabit ſtellas cæli in ſapientia, & nubes cæli quæ comparantur vtri quis collocauit? [38] Quando poſita eſt terra in fundamento, & glebæ compactæ ſunt. [39] Nunquid venaberis leænæ cibum, & eſcam leonibus ſuppeditabis? [40] Quando inclinant ſe in habitaculis, habitant in vmbraculis vt inſidientur. [41] Quis præparauit coruo eſcam ſuam, quando filij eius ad Deum vociferantur, errantes eò quòd non habeant cibum?

CAP. XXXIX.

[1] NVnquid noſti tempus partus ibicum rupium; aut quando parturiunt ceruæ, obſeruabis? [2] Numerabis menſes quos perficiunt, & ſcies tempus partus earum? [3] Incuruant ſe filij earum, dilacerantur, dolores ſuos emittunt. [4] Confortantur filij earum, creſcunt frumento, egrediuntur & non reuertuntur ad eas. [5] Quis dimiſit feram liberam, & catenas onagri quis diſſoluit? [6] Cuius domum poſui in planitie, & tabernacula eius in terra deſerta. [7] Ridebit ad tumultum ciuitatis, & clamorem exactoris non audiet. [8] Explorabit montes pro paſtu ſuo, & poſt omne vitide perquiret. [9] Nunquid volet rhinoceros ſeruire tibi; aut manebit ad præſepe tuum? [10] Nunquid alligabis rhinocerotem in ſulco fune ſuo, aut proſcindet colles poſt te? [11] Nunquid confidis in eo quoniam magna eſt fortitudo eius, & relinques ei laborem tuum? [12] Nunquid concredes ei vt reddat ſementem tuam, & aream tuam congreget? [13] Ala galli qui cantat & exultat, ſic eſt ala ciconiæ & accipitris. [14] Quoniam relinquit in terra ouа ſua, & ſuper terram fouet *ea*. [15] Et obliuiſcitur quòd pes diſpergat ea, & beſtia agri conculcet ea. [16] Calefit ſuper filios qui non ſunt ſui: in vanum laborat abſque timore.

17 * כִּי־הִשָּׁה אֱלוֹהַּ חָכְמָה וְלֹא־חָלַק לָהּ בַּבִּינָה׃
18 * כָּעֵת בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא תִּשְׂחַק לַסּוּס וּלְרֹכְבוֹ׃
19 * הֲתִתֵּן לַסּוּס גְּבוּרָה הֲתַלְבִּישׁ צַוָּארוֹ רַעְמָה׃
20 * הֲתַרְעִישֶׁנּוּ כָּאַרְבֶּה הוֹד נַחְרוֹ אֵימָה׃
21 * יַחְפְּרוּ בָעֵמֶק וְיָשִׂישׂ בְּכֹחַ יֵצֵא לִקְרַאת־נָשֶׁק׃
22 * יִשְׂחַק לְפַחַד וְלֹא יֵחָת וְלֹא יָשׁוּב מִפְּנֵי־חָרֶב׃
23 * עָלָיו תִּרְנֶה אַשְׁפָּה לַהַב חֲנִית וְכִידוֹן׃
24 * בְּרַעַשׁ וְרֹגֶז יְגַמֶּא־אָרֶץ וְלֹא יַאֲמִין כִּי־קוֹל שׁוֹפָר׃
25 * בְּדֵי שׁוֹפָר יֹאמַר הֶאָח וּמֵרָחוֹק יָרִיחַ מִלְחָמָה
רַעַם שָׂרִים וּתְרוּעָה׃
26 * הֲמִבִּינָתְךָ יַאֲבֶר־נֵץ יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו לְתֵימָן׃
27 * אִם־עַל־פִּיךָ יַגְבִּיהַּ נָשֶׁר וְכִי יָרִים קִנּוֹ׃
28 * סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלֹנָן עַל־שֶׁן־סֶלַע וּמְצוּדָה׃
29 * מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל לְמֵרָחוֹק עֵינָיו יַבִּיטוּ׃
30 * וְאֶפְרֹחָו יְעַלְעוּ־דָם וּבַאֲשֶׁר חֲלָלִים שָׁם הוּא׃
31 * וַיַּעַן יְהוָה אֶת־אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
32 * הֲרֹב עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר מוֹכִיחַ אֱלוֹהַּ יַעֲנֶנָּה׃
33 * וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃
34 * הֵן קַלֹּתִי מָה אֲשִׁיבֶךָ יָדִי שַׂמְתִּי לְמוֹ־פִי׃
35 * אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף׃

מ

1 * וַיַּעַן־יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן סְעָרָה וַיֹּאמַר׃
2 * אֱזָר־נָא כְּגֶבֶר חֲלָצֶיךָ אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
3 * הַאַף תָּפֵר מִשְׁפָּטִי תַּרְשִׁיעֵנִי לְמַעַן תִּצְדָּק׃
4 * וְאִם־זְרוֹעַ כָּאֵל לָךְ וּבְקוֹל כָּמֹהוּ תַרְעֵם׃
5 * עֲדֵה־נָא גָּאוֹן וָגֹבַהּ וְהוֹד וְהָדָר תִּלְבָּשׁ׃
6 * הָפֵץ עֶבְרוֹת אַפֶּךָ וּרְאֵה כָל־גֵּאֵה וְהַשְׁפִּילֵהוּ׃
7 * רְאֵה כָל־גֵּאֵה הַכְנִיעֵהוּ וַהֲדֹךְ רְשָׁעִים
תַּחְתָּם׃
8 * טָמְנֵם בֶּעָפָר יָחַד פְּנֵיהֶם חֲבוֹשׁ בַּטָּמוּן׃

17 *Priuauit enim eã Deus sapiẽtia, nec dedit
18 illi intelligentiã. *Cũ tẽpus fuerit in altũ,
C alas erigit, deridet equũ & ascensorẽ eius.
19 *Nunq̃d p̃bebis equo fortitudinẽ, aut cir-
20 cũdabis collo eius hinnitũ? *Nũq̃d susci-
tabis eũ quasi locustas? Gloria nariũ eius
21 terror: *Terrã vngula fodit: exultat auda-
22 cter, in occursum p̃git armatis. *Contẽnit
23 pauorẽ, nec cedit gladio. *Sup̃ ipsum sona-
24 bit pharetra, vibrabit hasta & clype⁹. *Fer-
uens & fremẽs sorbet terrã, nec reputat tu-
25 bæ sonare clãgorẽ. *Vbi audierit buccinã,
D dicit Vah: ꝓcul odoratur bellũ, exhorta-
26 tionẽ ducũ & vlulatũ exercitus. *Nũquid
p̃ sapiẽtiã tuã plumescit accipiter, expãdẽs
27 alas suas ad Austrũ? *Nũq̃d ad p̃ceptũ tuũ
eleuabitur aq̃la, & in arduis ponet nidum
28 suũ? *In petris manet, in p̃ruptis silicib⁹ cõ
29 moratur, atq; in inaccessis rupibus. *Indè
cõtẽplatur escã, & de lõgè oculi eius pro-
30 spiciũt. *Pulli eius lãbũt sanguinẽ, & vbi-
31 cunq; cadauer fuerit, statim adest. *Et ad-
32 iecit Dñs, & locutus est ad Iob: *Nunquid
qui cõtendit cũ Deo tã facilè conquiescit?
Vtiq; qui arguit Deũ, debet respondere ei.
33 *Respõdens autẽ Iob Dño dixit: * Qui le-
34 uiter locutus sum, respondere q̃d possum? Sup.9.c.
35 manum meã ponã super os meũ. *Vnũ lo-
cutus sum, quod vtinã nõ dixissem, & alte-
rum quibus vltrà nõn addam. CAP. XL. Su.38.a
1 REspondens autem Dominus Iob de tur
2 bine, dixit: * Accinge sicut vir lumbos
3 tuos: interrogabo te, & indica mihi. *Nũ-
quid irritum facies iudicium meum, & cõ-
4 dẽnabis me vt iustificeris? *Et si habes bra
chium sicut Deus, & voce simili tonas:
5 *Circunda tibi decorem & in sublime eri-
B gere, & esto gloriosus, & speciosis induere
6 vestibus. *Disperge superbos in furore tuo,
& confunde eos, & respiciens omnem ar-
7 rogantem humilia. * Respice cunctos su-
perbos, & confunde eos, & contere impios
8 in loco suo. *Absconde eos in puluere si-
mul, & facies eorum demerge in foueam:

תרגום

17 אֲרוּם אַנְשִׁיָּה אֱלָהּ חָכְמְתָא וְלָא פַּלֵּג לָהּ בְּבִיּוּנְתָא׃ 18 כְּעִידַן דְּבִמְרוֹמָא טַיְסָא מְגַחֲכָא לְסוּסָא וּלְרוֹכְבֵהּ׃ 19 הַאֶפְשַׁר
דְּתִתֵּן לְסוּסָא גְּבוּרְתָא הַאֶפְשַׁר דְּתַלְבִּישׁ צַוְארֵהּ תְּקָפָא׃ 20 הֲתַרְגִּישִׁנֵּהּ כְּגוּבַי שִׁבְהוֹר לִישְׁלוּשְׁתָא דִּנְחִירֵהּ אֵימְתָא׃ 21 מַחְפְּרִין
בִּגְלִימָא וְיֶחְדֵּי בְּחֵילָא וְיִפּוֹק לְקַדְמוּת זֵינֵי קְרָבָא׃ 22 יֶחְדֵּי לִדְלוֹחָא וְלָא יִתְבַּר וְלָא יְתוּב מִן קֳדָם סַיְפָא׃ 23 עִלּוֹי תִּשְׁתְּדִי זֵינָא חַרְבָּא
שִׁנָּנָא מוֹרְנִיתָא וְרוֹמְחָא׃ 24 בִּרְגוֹשׁ וּרְגוֹז יַעְבֵּד גּוּמְתָא בְּאַרְעָא וְלָא יְהֵימִין אֲרוּם קַל שׁוֹפָרָא׃ 25 בְּמִיסַת שׁוֹפָרָא יֵימַר חֶדְוָה
וּמֵרָחִיק יְרִיחַ קְרָב אַכְלְיוּתָא דְרַבְרְבָנֵי וְיַבָּבָא׃ 26 הַאֶפְשַׁר דְּמִן בִּיּוּנְתָךְ יִתְאֲבַר בַּר נָצָא פָּרֵשׂ גַּדְפּוֹי לְדָרוֹמָא׃ 27 אִין עַל מֵימַר פֻּמָּךְ
יִתְגְּבַהּ נִשְׁרָא וַאֲרוּם יְרִים שַׁרְכָּפֵהּ׃ 28 כֵּיפָא יִשְׁרֵי וִיבִית עַל כְּרַךְ טִינַר וּמְצַדְתָּא׃ 29 מִתַּמָּן חָפַר מֵיכְלָא לְמֵרָחִיק עֵינוֹי מִסְתַּכְּלִין׃
30 וְאֶפְרוֹחוֹי גָּמְעָן דְּמָא וּבַאֲתַר דְּתַמָּן קְטִילַיָּא תַּמָּן הוּא׃ 31 וַאֲתִיב יְיָי יַת אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 32 אֶפְשַׁר דְּיִנְצֵי עִם שַׁדַּי יִתְרְדִי מַכְסֵן אֱלָהּ
יְתִיבִנֵּהּ׃ 33 וַאֲתִיב אִיּוֹב יַת יְיָי וַאֲמַר׃ 34 הָא אִזְדַּלְזֵלֵת מָה אֲתִיבִינָךְ יְדִי שַׁוֵּיתִי לְפֻמִּי׃ 35 חֲדָא זִמְנָא מַלֵּלֵת וְלָא אָתִיב וְתִנְיָנִיתָא
וְלָא אוֹסִיף׃ מ 1 וַאֲתִיב מֵימְרָא דַיְיָי יַת אִיּוֹב מִן עִלְעוֹלָא דְצַעְרָא וַאֲמַר׃ 2 זָרֵז כְּדוּן כְּגֻבְרָא חַרְצַיָּךְ אֶשְׁאֲלִנָךְ וּתְהוֹדְעִנַּנִי׃
3 הַבְּרַם תְּשַׁנֵּי דִינִי תְּחַיְבִנַּנִי מִן בִּגְלַל דְּתִזְכֵּי׃ 4 וְאִין אֶדְרַע הֵיךְ אֱלָהּ לָךְ וּבְקָלָא דִכְמָתֵהּ תִּכְלֵי׃ 5 אַתְקֵן כְּדוּן גֵּיוְתָנוּתָא וְגוֹבְהָא
וְזִיוָא וְשַׁבְהוֹרָא תִּלְבַּשׁ׃ 6 בַּדַּר רֻגְזָתָא דִּנְחִירַיָּךְ וַחֲמֵי כָּל גֵּיוְתָן וּמַכְּכִנֵּהּ׃ 7 חֲמֵי כָּל גֵּיוְתָנָא וְתַבְרִנֵּהּ וְדַעְדֵּק חַיָּבַיָּא בְּאַתְרֵיהוֹן׃
8 טַמְעִנּוּן בְּעַפְרָא כַּחֲדָא אַפֵּיהוֹן כְּבוֹשׁ בְּטוּמְעָא׃

[17] *Quoniam tacuit ei Deus ſapientiam, & non diuiſit ei in intellectu.* [18] *Secundùm tempus in altitudine extollet, deridet equum & aſcenſorem eius.* [19] *Aut tu circumpoſuiſti equo potentiam, induiſti autem collum eius timorem?*

[20] *Circumpoſuiſti autem ei armaturam, gloria autem pectorum eius audacia?* [21] *Effodiens in pede ſuperbit, egreditur autem in campum in fortitudine, occurrens iaculo.* [22] *Deridet, et non auertetur à ferro.* [23] *In eo enim gloriatur arcus & gladius:* [24] *Et ira deſolabit terram, non crediderit quouſque ſignum det tuba.* [25] *Tuba autem ſignificante dicit Euge; à longè autem olfacit bellum cum ſaltu & clamore:* [26] *Ex autem tua ſcientia ſtetit accipiter, expandens alas immotus aſpiciens quæ ad Auſtrum:* [27] *In autẽ tuo præcepto exaltatur aquila, vultur autẽ in nidis ſuis ſedens habitat?* [28] *In eminentia petræ & abſcondito:* [29] *Illic exiſtens quærit cibos, de longè oculi eius ſpeculantur.* [30] *Pulli autẽ eius polluuntur in ſanguine: vbicunque autem fuerint mortui, ſtatim inueniuntur.* [31] *Et reſpondit Dominus Job & dixit:* [32] *Nunquid iudicium cum ideoneo iudicas, arguens Deum reſpondebit ei.*

[33] *Reſpondens autem Job ait Domino:* [34] *Quid adhuc ego iudicor admonitus & redarguens Dominum audiens hæc nihil exiſtens? Ego autem quam reſponſionem dederim ad hæc, manum ponam in ore meo.* [35] *Semel locutus ſum; in autem ſecundo non addam.* CAP. XL.

[1] AMplius autem reſpondens Dominus dixit Iob de nebula: *Minimè:* [2] *Sed accinge ſicut vir lumbum tuum: interrogabo autem te; tu autem mihi reſponde.* [3] *Nunquid repelles meum iudicium? putas autẽ me aliter tibi reſpondiſſe? aut vt appareas iuſtus?* [4] *Nunquid brachium tibi eſt contra Dominum? aut voce ſecundum eum tonas?* [5] *Reſume autem altitudinem & potentiam, gloriam autem & honorem induere.* [6] *Mitte autem angelos iræ; omnem autem contumelioſum humilia.* [7] *Superbum autem extingue, putrefac autem impios ſtatim.* [8] *Abſconde autem in terram ſimul extra, at facies eorum ignominia imple.*

[17] ὅτι κατεσιώπησεν αὐτῇ ὁ θεὸς σοφίαν, καὶ σὺκ ἐμέρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει. [18] κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει ὑψώσει, καταγελᾷ ἵππου καὶ τοῦ ἐπιβάτου αὐτοῦ. [19] ἢ σὺ περιέθηκας ἵππῳ δύναμιν, ἐνέδυσας τράχηλῳ αὐτοῦ φόβον; [20] περιέθηκας ἀσπὶς πανοπλίαν, δόξα σθένεων αὐτοῦ τόλμη; [21] ἀνορύσσων ἐν πεδίῳ γαυριᾷ, ἐκπορεύεται εἰς πεδίον ἐν ἰσχύι, συναντᾷ βέλει. [22] καταγελᾷ, καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ ἀπὸ σιδήρου. [23] ἐπ' αὐτῷ γαυριᾷ τόξον καὶ μάχαιρα, [24] καὶ ὀργῇ ἀφανιεῖ τὸν γῆν, ἐὰν μὴ πιστεύσῃ ἕως φωνῆς σάλπιγξ. [25] σάλπιγξ δὲ σημαίνοντος λέγει εὖγε, πόρρωθεν δὲ ὀσφραίνεται πολέμου σὺν ἅλματι καὶ κραυγῇ. [26] ἐν δὲ τῇ σῇ ἐπιστήμῃ ἔστηκεν ἱέραξ, διαπετάσας τὰς πτέρυγας ἀκίνητος κατορῶν τὰ πρὸς νότον; [27] ἐπὶ δὲ τῷ σῷ προστάγματι ὑψοῦται ἀετός, γὰρ δὲ ἐπὶ νοσιᾶς αὐτοῦ καθεδεῖται αὐλίζεται; [28] ἐπ' ὀχυρᾷ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ, [29] ἐκεῖσεν σκοπεύει τὰ σῖτα, πόρρωθεν δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ σκοπεύουσι. [30] νεοσσοὶ δὲ αὐτοῦ φύρουσιν ἐν αἵματι, οὗ δ' ἂν ὦσι τεθνεῶτες παραχρῆμα εὑρίσκονται. [31] καὶ ἀπεκρίθη κυρίῳ τῷ Ἰὼβ καὶ εἶπεν, [32] μὴ κρίσιν μετὰ ἰσχυροῦ κρίνεις, ἐλέγχων θεὸν ἀποκριθήσεται αὐτῷ. [33] ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει τῷ κυρίῳ· [34] τί ἔτι ἐγὼ κρίνομαι νουθετούμενος ὑπ' ἐλέγχων κύριον ἀκούων ταῦτα οὐθὲν ὤν; ἐγὼ δὲ τίνα ἀπόκρισιν δῶ πρὸς ταῦτα, χεῖρα θήσω ἐπὶ στόματι μου. [35] ἅπαξ λελάληκα, ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω. μ΄.

[1] Ἔτι δὲ ὑπολαβὼν ὁ κύριος εἶπεν τῷ Ἰὼβ ἐκ νέφους, [2] μή· ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὸν ὀσφύν σου, ἐρωτήσω σέ, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι. [3] ἢ ἀποποιῇ μου τὸ κρῖμα; οἴει δέ με ἄλλως σε κεκραμακέναι; ἢ ἵνα φανῇς δίκαιος; [4] ἢ βραχίων σοι ἐστὶν ὡς τοῦ κυρίου; ἢ φωνῇ καλὸν αὐτὸν βρονταῖς; [5] ἀνάλαβε δὴ ὕψος καὶ δύναμιν, [6] δόξαν δὴ καὶ τιμὴν ἀμφίασαι. [7] ἀπόστειλον δὴ ἀγγέλους ὀργῆς, πάντα δὲ ὑβριστὴν ταπείνωσον. [8] ὑπερήφανον δὴ σβέσον, σῆψον δὴ ἀσεβεῖς παραχρῆμα. [9] κρύψον δὴ εἰς γῆν ὁμοθυμαδὸν ἔξω, τὰ δὲ πρόσωπα αὐτῶν ἀπιμίας ἔμπλησον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Quia fecit Deus vt obliuiſceretur ſapientiæ, & non dedit illi partem intelligentiæ. [18] In tempore quo in altum volat, deridet equum & aſcenſorem eius. [19] Nunquid dabis equo fortitudinem, aut indues collum eius furore? [20] Nunquid commouebis eum ſicut locuſtam: ſplendor freni nariũ eius terror. [21] Fodit in valle & exultat in fortitudine, & egreditur in occurſum armorum bellicorum. [22] Gaudet ad pauorem & non conteritur, & non reuertitur à facie gladij. [23] Super eum mittuntur arma, gladius acutus, & haſta & lancea. [24] In fremitu & in furore facit foueam in terra, & non credit quòd ſit vox tubæ. [25] In abundantia tubæ dicit Euge, & à longè odoratur bellum, clamorem principum & vlulationem. [26] Nunquid propter intelligentiam tuam filius accipitris plumeſcet, expandet alas ſuas ad Auſtrum? [27] Nunquid propter verbum oris tui eleuabitur aquila, aut exaltabit nidum ſuum? [28] In rupibus habitabit, & morabitur in munitione ſilicis & arcis. [29] Indè explorat eſcam: de longè oculi eius aſpiciunt. [30] Et pulli eius abſorbent ſanguinem, & in loco vbi occiſi ſunt, ibi eſt. [31] Et reſpondit Dominus Iob & ait: [32] Nunquid qui contendit cum omnipotente, eruditur: qui arguet Deum, reſpondeat ei. [33] Et reſpondit Iob Domino, & ait: [34] Ecce vilis factus ſum, quid reſpondebo tibi? manum meam pono ori meo. [35] Semel locutus ſum & non reſpondebo, & ſecundò & vltrà non addam. CAP. XL.

ET reſpondit verbum Domini Iob de turbine tribulationis, & ait: [2] Accinge nunc ſicut vir lumbos tuos: interrogabo te, & indica mihi. [3] Nunquid irritum facies iudicium meum, condemnabis me vt iuſtificeris? [4] Et ſi habes brachium ſicut Deus, & voce ſimili eius clamabis? [5] Dirige nunc eleuationem & altitudinem: ſplendore & pulchritudine induere. [6] Diſperge furorem naris tuæ, & vide omnem ſuperbum & humilia eum. [7] Vide omnem elatum & contere eum, & comminue peccatores in locis ſuis. [8] Abſconde eos in puluere ſimul, facies eorum ſubtice in abſcondito.

9 * וְגַם־אֲנִי אוֹדֶךָּ כִּי־תוֹשִׁעַ לְךָ יְמִינֶךָ׃
10 * הִנֵּה־נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר
כַּבָּקָר יֹאכֵל׃
11 * הִנֵּה־נָא כֹחוֹ בְמָתְנָיו וְאוֹנוֹ בִּשְׁרִירֵי בִטְנוֹ׃
12 * יַחְפֹּץ זְנָבוֹ כְמוֹ־אָרֶז גִּידֵי פַחֲדָו יְשֹׂרָגוּ׃
13 * עֲצָמָיו אֲפִיקֵי נְחֻשָׁה גְּרָמָיו כִּמְטִיל בַּרְזֶל׃
14 * הוּא רֵאשִׁית דַּרְכֵי־אֵל הָעֹשׂוֹ יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ׃
15 * כִּי־בוּל הָרִים יִשְׂאוּ־לוֹ וְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה
יְשַׂחֲקוּ־שָׁם׃
16 * תַּחַת־צֶאֱלִים יִשְׁכָּב בְּסֵתֶר קָנֶה וּבִצָּה׃
17 * יְסֻכֻּהוּ צֶאֱלִים צִלְלוֹ יְסֻבֻּהוּ עַרְבֵי־נָחַל׃
18 * הֵן יַעֲשֹׁק נָהָר לֹא יַחְפּוֹז יִבְטַח כִּי־יָגִיחַ יַרְדֵּן
אֶל־פִּיהוּ׃
19 * בְּעֵינָיו יִקָּחֶנּוּ בְּמוֹקְשִׁים יִנְקָב־אָף׃
20 * תִּמְשֹׁךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּה וּבְחֶבֶל תַּשְׁקִיעַ
לְשֹׁנוֹ׃
21 * הֲתָשִׂים אַגְמֹן בְּאַפּוֹ וּבְחוֹחַ תִּקֹּב לֶחֱיוֹ׃
22 * הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ תַּחֲנוּנִים אִם־יְדַבֵּר אֵלֶיךָ
רַכּוֹת׃
23 * הֲיִכְרֹת בְּרִית עִמָּךְ תִּקָּחֶנּוּ לְעֶבֶד עוֹלָם׃
24 * הַתְשַׂחֶק־בּוֹ כַּצִּפּוֹר וְתִקְשְׁרֶנּוּ לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃
25 * יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים יֶחֱצוּהוּ בֵּין כְּנַעֲנִים׃
26 * הַתְמַלֵּא בְשֻׂכּוֹת עוֹרוֹ וּבְצִלְצַל דָּגִים
רֹאשׁוֹ׃
27 * שִׂים־עָלָיו כַּפֶּךָ זְכֹר מִלְחָמָה אַל־
תּוֹסַף׃
28 * הֵן־תֹּחַלְתּוֹ נִכְזָבָה הֲגַם אֶל־
מַרְאָיו יֻטָּל׃

9 * Et ego confitebor quòd saluare te possit dextera tua.
10 * Ecce Behemoth quem feci tecum, fœnum quasi bos comedet.
11 * Fortitudo eius in lumbis eius, & virtus illius in vmbilico ventris eius.
12 * Stringit caudam suam quasi cedrum, nerui testiculorum eius perplexi sunt.
13 * Ossa eius velut fistulæ æris, cartilago illius quasi laminæ ferreæ.
14 * Ipse est principium viarum Dei, qui fecit eum applicabit gladium eius.
15 * Huic montes herbas ferunt, omnes bestiæ agri ludent ibi.
16 * Sub vmbra dormit in secreto calami, in locis humentibus.
17 * Protegunt vmbræ vmbram eius, circundabunt eum salices torrentis.
18 * Ecce absorbebit fluuium & non mirabitur; & habet fiduciam quòd influat Iordanis in os eius.
19 * In oculis eius quasi hamo capiet eum, in sudibus perforabit nares eius.
20 * An extrahere poteris Leuiathã hamo, & fune ligabis linguam eius?
21 * Nunquid pones circulum in naribus eius, aut armilla perforabis maxillam eius?
22 * Nunquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia?
23 * Nunquid feriet tecum pactum, & accipies eum seruum sempiternum?
24 * Nunquid illudes ei quasi aui, aut ligabis eum ancillis tuis?
25 * Concident eum amici, diuident illum negociatores?
26 * Nunquid implebis sagenas pelle eius, & gurgustium piscium capite illius?
27 * Pones super eum manum tuam. Memento belli. nec vltrà addas loqui.
28 * Ecce spes eius frustrabitur eum, & videntibus cunctis præcipitabitur.

תרגום

9 וּלְחוֹד אֲנָא אוֹדִינָךְ אֲרוּם תִּפְרוֹק לָךְ יַמִּינָךְ׃ 10 הָא כְדוּן בְּעִירַיָּא דְעַבְדֵת עִמָּךְ עִסְבָּא הֵיךְ תּוֹרֵי יֵיכוּל׃ 11 הָא כְדוּן חֵילֵיהּ
בְּחַרְצוֹי וְתֻקְפֵּהּ בְּפַרְתָּא דִכְרֵיסֵהּ׃ 12 כָּפֵף זְנָבֵהּ הֵיךְ אַרְזָא גְבָרֵיהּ וְשַׁעֲבוֹזוֹהִי מְשַׁבְשְׁבִין׃
13 אֲבָרוֹי תַקִּיפִין כִּפְצִידֵי כַרְכֵימָא גַרְמוֹי כְּמַטְלוּתָא דְפַרְזְלָא׃ 14 הוּא שֵׁירוֹי אָרְחָתֵיהּ דֶאֱלָהּ דְעַבְדֵהּ יְקָרֵב כַּיְפֵהּ׃
15 אֲרוּם עֲלַל טוּרַיָּא יְסוֹבְרוּן לֵהּ וְכָל חֵיוַת בָּרָא יְגַחֲכוּן תַּמָּן׃ 16 תְּחוֹת צִלְלַיָּא יִשְׁכּוּב בִּטְמוֹר קַנְיָא וְעַרְקָא׃
17 יַטְלְלוּנֵהּ טַלְלַיָּא גְנוּבֵהּ יַחְזְרוּנֵהּ עַרְבִין דְנַחְלִין׃ 18 הָא יִטְלוֹם נַהֲרָא וְלָא יִתְבְּהִיל יִתְרְחִיץ אֲרוּם נְגִיד יַרְדְּנָא לְפֻמֵּהּ׃
19 בְּעַיְנֵיהּ יִסְבְּנֵהּ בְּתֻקְלַיָּא נְקִיב נְחִירֵהּ׃ 20 תִּמְשׁוֹךְ לִוְיָתָן בְּחַכְּתָא וּבְאַשְׁלָא תִּקְדַח לִישָׁנֵהּ׃
21 אֶפְשַׁר דִּתְשַׁוֵּי אַגְמוֹנָא בִּנְחִירֵהּ וּבְסִילְוָא תִּנְקוֹב לִיסָתֵיהּ׃ 22 אֶפְשַׁר דְּיַסְגֵּי לָךְ בָּעוּתָא אִין יְמַלֵּל לְוָתָךְ רַכִּיכִין׃
23 אֶפְשַׁר דְּיִגְזוֹר קְיָם עִמָּךְ חֲזַבְנִנֵּהּ לַעֲבֵד פָּלַח לְעָלַם׃ 24 אֶפְשַׁר דְּתִדְחַךְ בֵּהּ כְּצִפְּרָא וְתִקְטוֹרִנֵּהּ לְטַלְיָתָךְ׃
25 יַעְכְּדוּן שֵׁירוּתָא עִלּוֹי חַבָּרַיָּא יְפַלְגוּנֵהּ בֵּין חַגָּרַיָּא׃
26 אֶפְשַׁר דִּתְמַלֵּא בִּמְטַלְלָתָא בְּמִשְׁכֵּהּ וּבִגְנוּנָא דְנוּנַיָּא רֵישֵׁהּ׃
27 שַׁו עִלּוֹי אַיְדָךְ אִדְכַּר קְרָבָא לָא תּוֹסִיף׃
28 הָא אוֹרִיכוּתֵיהּ מְכַדְּבָא הַבְּרַם לְחֶזְוֵיהּ יִטְלַק׃

9 ‡ Et ego confitebor tibi, quòd poteſt dextera tua ſaluare.

10 ‡ Sed enim ecce beſtias apud te, fœnum ſicut boues comedit.

11 ‡ Ecce autem fortitudo eius in lumbo, at potentia eius in vmbilico ventris.

12 ‡ Erexit caudam vt cupreſſum, at nerui eius complicati ſunt.

13 ‡ Latera eius latera ænea, at tergum eius ferrum fuſile.

14 ‡ Hoc eſt principium fictionis Domini factũ, vt eluderetur ab angelis eius.

15 ‡ Accedens autem ad montem præruptum fecit gaudium quadrupedibus in tartaro.

16 ‡ Sub omnigenas arbores dormit, iuxta papyrum & calamum & ſyluam.

17 ‡ Obumbrant autem ei arbores cum ramis et rami plantæ.

18 ‡ Si fuerit inundatio, non ſenſerint. confidit quoniam offendet Iordanis in os eius.

19 ‡ In oculo eius accipiet eum, intortus perforabit narem.

20 ‡ Duces autem draconem in hamo? circumpones autem circulum circum naſum eius?

21 ‡ Aut ligabis annulum in nare; armilla autem terebrabis labium eius?

22 ‡ Loquetur autem tibi deprecationes ſupplicationis molliter?

23 ‡ Ponet autem tecum pactum? accipies autem eum ſeruum ſempiternum?

24 ‡ Illudes autem in eum ſicut auem, aut ligabis eum tanquam paſſerem puero?

25 ‡ Paſcuntur autem in eo gentes? diuidunt eum Phœnicum generationes?

26 ‡ Omne autem nauigabile conueniens non ferant? pellem vnam caudæ eius, & in nauigiis piſcatorum caput eius?

27 ‡ Impones autem ei manum, memor belli fac-
28 ti in corpore eius, & non vltra fiat: non vidiſti eum?

9 ‡ καί γε ἐγὼ ὁμολογήσω αὖα, ὅτι δυνάται ἡ δεξιά σου ζῶσαι.

10 ‡ ἀλλὰ δὴ ἰδοὺ θηρία ἅδαι σοί, χόρτον ἴσα βουσὶν ἐσθίει.

11 ‡ ἰδοὺ δὲ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐπ' ὀσφύϊ, ἡ δὲ δυνάμις αὐτοῦ ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστρός.

12 ‡ ἔστησεν οὐρὰν ὡς κυπάρισσον, τὰ δὲ νεῦρα αὐτοῦ συμπέπλεκται.

13 ‡ αἱ πλευραὶ αὐτοῦ πλευραὶ χάλκαι, ἡ δὲ ῥᾶχις αὐτοῦ σίδηρος χυτός.

14 ‡ Οὗτ' ἔστιν ἀρχὴ πλάσματος κυρίου πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

15 ‡ ἐπελθὼν ὄρος ἐπ' ὄρος ἀκρόθινον ἐποίησε χαρμονὴν τετράποσιν ἐν τῷ ταρτάρῳ.

16 ‡ ὑπὸ παντοδαπὰ δένδρα κοιμᾶται, ἅδαι πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον.

17 ‡ σκιάζονται δὲ αὐτῷ δένδρα σὺν ὀρθλάμνοις καὶ κλῶνες ἄγνου.

18 ‡ ἐὰν χύσηται πλημμύρα, οὐ μὴ αἰσθηθῇ. πέποιθεν ὅτι προσκρούσει ὁ ἰορδάνης εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ.

19 ‡ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ αὐτοῦ δέξεται αὐτόν, ἐνσκολιδύμῳ τρήσει ῥῖνα.

20 ‡ ἄξεις ὃ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; περιθήσεις ὃ φορβίδα περὶ ῥῖνα αὐτοῦ;

21 ‡ ἢ δήσῃς κρίκον ἐν τῇ μυκτῆρι; ψελίῳ ὃ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ;

22 ‡ λαλήσει δέ σοι δεήσεις ἱκετηρίας μαλακῶς;

23 ‡ θήσεται δὲ μετὰ σοῦ διαθήκην; λήψῃ ὃ αὐτὸν δοῦλον αἰώνιον;

24 ‡ παίξῃ ὃ ἐν αὐτῷ ὥσπερ ὀρνέῳ; ἢ δήσεις αὐτὸν ὥσπερ στρουθίον παιδίῳ;

25 ‡ ἐνστρωῶται ὃ ἐν αὐτῷ ἔθνη; μεριοῦσιν ὃ αὐτὸν φοινίκων γῦπες;

26 ‡ πρὸς ὃ πλωτὸν σωρεύσει ὃ μὴ ἐνέγκωσι; βύρσαν μίαν δορᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων κεφαλὴν αὐτοῦ;

27 ‡ ἐπιθήσεις δὲ αὐτῷ χεῖρα, μνησθεὶς πόλεμον τὸν
28 γνόμφιον ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γένοιτο, οὐχ ἑώρακας αὐτόν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Ego quoque confitebor tibi quòd ſaluabit te dextera tua. 10 Ecce nunc animal quod feci, tecum herbam ſicut boues comedet. 11 Ecce nunc virtus eius in lumbis eius, & fortitudo illius in vmbilico ventris eius.
12 Contorquet caudam ſuam ſicut cedrus, membrum virile eius & teſticuli eius perplexi. 13 Membra eius fortia ſunt ſicut fiſtulæ æreæ, oſſa eius ſicut virga ferrea. 14 Ipſe eſt principium viarum Dei, qui fecit eum, applicauit gladium ſuum.
15 Quoniam fructum montes ferent ei, & omnes beſtiæ agri ludent ibi. 16 Sub vmbris dormiet: in ſecreto calami & cœni. 17 Tegunt vmbræ operimentum eius, circundant eum ſalices torrentium.
18 Ecce vim facit flumini, & non feſtinabit: confidet quòd influet Iordanis in os eius.
19 Oculis ſuis capiet eum, laqueis perforabitur naris eius. 20 Traheſne Leuiathan hamo, & fune hauries linguam eius? 21 Nunquid pones circulum in naribus eius, aut tribulo perforabis maxillam eius?
22 Nunquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur ad te mollia?
23 Nunquid inibit tecum pactum; aut emes eum in ſeruitium perpetuum?
24 Nunquid ludes cum eo quaſi cum aue, & ligabis eum puellis tuis?
25 Facientne prandium ſuper eum ſocij: diuident eum inter mercatores?
26 Nunquid implebis vmbracula pelle eius, aut ſagenam piſcium capite illius?
27 Pone ſuper eum manum tuam: memento belli, & non addas.
28 Ecce ſpes eius fruſtrabitur, & in conſpectu vtique eius eiicietur.

מא

1 * לֹא־אַכְזָר כִּי יְעוֹרֶנּוּ וּמִי הוּא לְפָנַי יִתְיַצָּב׃
2 * מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם
לִי־הוּא׃
3 * לֹא־אַחֲרִישׁ בַּדָּיו וּדְבַר גְּבוּרוֹת וְחִין עֶרְכּוֹ׃
4 * מִי־גִלָּה פְּנֵי לְבוּשׁוֹ בְּכֶפֶל רִסְנוֹ מִי יָבוֹא׃
5 * דַּלְתֵי פָנָיו מִי פִּתֵּחַ סְבִיבוֹת שִׁנָּיו אֵימָה׃
6 * גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים סָגוּר חוֹתָם צָר׃
7 * אֶחָד בְּאֶחָד יִגַּשׁוּ וְרוּחַ לֹא־יָבוֹא בֵּינֵיהֶם׃
8 * אִישׁ־בְּאָחִיהוּ יְדֻבָּקוּ יִתְלַכְּדוּ וְלֹא יִתְפָּרָדוּ׃
9 * עֲטִישֹׁתָיו תָּהֶל אוֹר וְעֵינָיו כְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃
10 * מִפִּיו לַפִּידִים יַהֲלֹכוּ כִּידוֹדֵי אֵשׁ יִתְמַלָּטוּ׃
11 * מִנְּחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן כְּדוֹד נָפוּחַ וְאַגְמֹן׃
12 * נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט וְלַהַב מִפִּיו יֵצֵא׃
13 * בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז וּלְפָנָיו תָּדוּץ דְּאָבָה׃
14 * מַפְלֵי בְשָׂרוֹ דָּבֵקוּ יָצוּק עָלָיו בַּל־יִמּוֹט׃
15 * לִבּוֹ יָצוּק כְּמוֹ־אָבֶן וְיָצוּק כְּפֶלַח תַּחְתִּית׃
16 * מִשֵּׁתוֹ יָגוּרוּ אֵלִים מִשְּׁבָרִים יִתְחַטָּאוּ׃
17 * מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בְּלִי תָקוּם חֲנִית מַסָּע וְשִׁרְיָה׃
18 * יַחְשֹׁב לְתֶבֶן בַּרְזֶל לְעֵץ רִקָּבוֹן נְחוּשָׁה׃
19 ○ לֹא־יַבְרִיחֶנּוּ בֶן־קָשֶׁת לְקַשׁ נֶהְפְּכוּ־לוֹ אַבְנֵי־
קָלַע׃
20 * כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תּוֹתָח וְיִשְׂחַק לְרַעַשׁ כִּידוֹן׃
21 * תַּחְתָּיו חַדּוּדֵי חָרֶשׁ יִרְפַּד חָרוּץ עֲלֵי־טִיט׃
22 * יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה יָם יָשִׂים כַּמֶּרְקָחָה׃
23 * אַחֲרָיו יָאִיר נָתִיב יַחְשֹׁב תְּהוֹם לְשֵׂיבָה׃
24 * אֵין־עַל־עָפָר מְשָׁלוֹ הֶעָשׂוּ לִבְלִי־חָת׃
25 * אֵת כָּל־גָּבֹהַּ יִרְאֶה הוּא מֶלֶךְ עַל־כָּל־בְּנֵי־
שָׁחַץ׃

CAP. XLI.

1 NOn quasi crudelis suscitabo eũ. Quis Hie.50.g
2 enim resistere potest vultui meo? *Et
quis ante dedit mihi vt reddam ei? oĩa quę
3 sub cęlo sunt, mea sunt. *Nõ parcã ei verbis
potentibus, & ad deprecandum cõpositis.
4 *Quis reuelabit faciẽ indumenti eius? &
5 in medium oris eius quis intrabit? *Portas
vultus eius quis aperiet? Per gyrum dentiũ
6 eius formido: *corpus illius quasi scuta fu-
silia compactum squamis se prementibus.
7 *Vna vni cõiũgitur, & ne spiraculum qui-
8 dem incedit ꝑ eas. *Vna alteri adhærebũt,
B & tenentes se nequaquam separabuntur.
9 *Sternutatio eius splendor ignis, & oculi
10 eius vt palpebræ diluculi. *De ore eius lã-
pades procedunt, sicut tędę ignis accensę.
11 *De naribus eius ꝓcedit fumus, sicut ollæ
12 succẽsæ atq; feruẽtis. *Halitus eius prunas
ardere facit, & flãma de ore eius egreditur.
13 *In collo eius morabitur fortitudo, & faciẽ
14 eius pręcedit egestas. *Mẽbra carniũ eius
C cohærẽtia sibi. Mittet contra eũ fulmina,
15 & ad locũ aliũ non ferentur. *Cor eius in-
durabitur tanquã lapis, & stringetur quasi
16 malleatoris incus. *Cùm sublatus fuerit,
timebunt angeli, & territi purgabuntur.
17 *Cùm apprehenderit eum gladius, subsi-
stere non poterit, neque hasta neque tho-
18 rax. *Reputabit enim quasi paleas ferrum,
19 & quasi lignum putridum æs. *Non fu-
D gabit eum vir sagittarius, in stipulam ver-
20 si sunt ei lapides fundæ. *Quasi stipulam
æstimabit malleum, & deridebit vibran-
21 tem hastam. *Sub ipso erunt radij solis,
22 & sternet sibi aurum quasi lutum. *Fer-
uescere faciet quasi ollam profundum ma
ris, & ponet quasi cùm vnguenta bulliũt.
23 *Post eum lucebit semita, æstimabit abys-
24 sum quasi senescentem. *Non est super
terra potestas quæ comparetur ei, qui fa-
25 ctus est vt nullum timeret. *Omne subli-
me videt, ipse est rex super vniuersos fi-
lios superbiæ.

תרגום

מא

1 לָא אַכְזְרָאָה אֲרוּם יְעִירְנֵהּ וּמַן הוּא קֳדָמַי יִתְעַתַּד׃ 2 מַן אַקְדְּמַנִי בְּעוֹבָדֵי בְּרֵאשִׁית וַאֲשַׁלֵּם הֲלָא כָּל דִּתְחוֹת כָּל שְׁמַיָּא דִילִי הוּא׃
3 לָא אֶשְׁתּוֹק כַּדְּבוּבוֹי וּמֵימַר גְּבוּרְתָּא וּבָעוּתָא דְעִלַּוֵּיהּ׃ 4 מַן גַּלִּי אַפֵּי כְּסוּתֵהּ בְּכִפְלָא דְרִסְנֵהּ מַן יֵעוֹל׃ 5 דָּשֵׁי אַפּוֹי מַן שְׁרֵי
חַזְרָנוּת כַּכּוֹי אֵימְתָא׃ 6 גֵּיוְתָנוּת פַּצִּידַיָּא מַתְרִיסִין לֵהּ בְּחוֹתָם צָאִיר׃ 7 חַד בְּחַד מְקַרְבִין נִיבוֹי וְרוּחַ לָא יֵעוֹל בִּמְצָעֵהוֹן׃
8 חַד עִם חַבְרֵהּ מִדַּבְּקִין מִתְאַחֲדִין וְלָא מִתְפָּרְשִׁין׃ 9 מַקְקוֹי תִּנְהַר נְהוֹרָא וְעֵינוֹי כְּתִימוֹר קְרִיצְתָּא׃ 10 מִפּוּמֵהּ בְּעוֹרַיָּא
יְהַלְּכוּן נִיצֵי דְנוּר מִשְׁתֵּזְבִין׃ 11 מֵאַפּוּתֵהּ יִפּוֹק קִטְרָא הֵיךְ דּוּדָא נָפִיחַ דַּעֲבַד כִּיפָא׃ 12 נַפְשֵׁהּ גּוּמְרִין תְּצַלְהֵב וְשַׁלְהוֹבִיתָא
מִפֻּמֵּהּ נָפֵק׃ 13 בְּצַוְּארֵהּ יְבִית עֹשְׁנָא וּקְדָמוֹי תְּדוּץ דַּאֲבוֹנָא׃ 14 שִׁלְדֵי בִּשְׂרֵהּ מִדַּבְּקִין יִתְיְסַד עִלּוֹי דְּלָא תְזוּעַ׃ 15 לִבֵּיהּ
מִתּוֹסַד הֵיךְ אַבְנָא וּנְתִיךְ הֵיךְ פִּלְחָא אַרְעִיתָא׃ 16 מִן מִסְפָּיֵהּ דַּחֲלוּן תַּקִּיפַיָּא מִן תַּבְרַיָּא יְדוּן עֲלֵיהוֹן׃ 17 יַדְבְּקִנֵּהּ חַרְבָּא וְלָא תְמוּת
מוֹרְנִיתָא וְקַלְעָא דְמַטְלָא אַבְנָא וְשִׁרְיָנָא׃ 18 יַחְשׁוֹב לְתִבְנָא פַּרְזְלָא לְקֵיסָא סְרִיחָא כַּרְכּוֹמָא׃ 19 לָא יַעֲרְקִנֵּהּ גִּירְרָא דְקַשְׁתָּא
לְגִילֵי אִתְחֲשִׁיבוּ אַבְנֵי קַלְעָא׃ 20 הֵיךְ גִּילֵי אִתְחֲשִׁיבוּ נִרְגַּיָּא וְיִגְחַךְ לִרְגוּשׁ רוּמְחַיָּא׃ 21 תְּחוֹתוֹי פְּרִידִין דְּחַדְדִין כְּחַסְפָּא יַמִּיךְ דַּהֲבָא
סְנִינָא עִלַּוֵּי כַּסָּאן׃ 22 מַרְתַּח הֵיךְ דּוּדָא מְצִילְתָּא יַמָּא יְשַׁוֵּי הֵיךְ מְתִיכְלָא׃ 23 בָּתְרוֹי יַנְהַר שְׁבִילָא יַחְשֵׁיב תְּהוֹמָא לְסֵיבוּתָא׃
24 לֵית עַל אַרְעָא שִׁלְטָנֵהּ דְעַבְדֵהּ מִדְּלָא יִתְבַּר׃ 25 יַת כָּל גּוּבְהָא יֶחְמֵי מָלֵךְ הוּא עַל כָּל בְּנֵי טוּרֵי׃

CAP. XLI.

NEque in dictis miratus es? neque timuisti quoniam præparatum est mihi? ‡ Quis enim est mihi resistens? aut quis resistet mihi et sustinebit? Si omnis subcælestis mea est, ‡ non tacebo propter eum, & sermonibus potentiæ miserabitur æqualem ei. ‡ Quis reuelabit faciem indumenti eius? in autem rugam pectoris eius quis vtique ingrediatur? ‡ Portas vultus eius quis aperiet? in circulo dētium eius timor. ‡ Interiora eius scuta ænea, coniunctio autem eius sicut Smirites lapis. ‡ Vnus vni agglutinatur. Spiritꝰ autem nō ingrediatur eum. ‡ Sicut vir fratri suo agglutinabuntur? conueniunt, et nō auellentur. ‡ In sternutatione eius splendet lumen, at oculi eius species luciferi. ‡ De ore eius procedunt lampades accensæ, & iaciuntur craticulæ ignis: ‡ De naribus eius procedit fumus camini accensi igne carbonum. ‡ Anima eius carbones, flamma autem de ore eius procedit. ‡ In autem collo eius habitat potentia, ante eum currit perditio. ‡ Carnes autem corporis eius cohærentes sunt: effundit in eum, non commouebit. ‡ Cor eius induratum est vt lapis, stetit autem sicut incus impulsata. ‡ Cùm versus fuerit autem ipse timor bestiis quadrupedibus in terra saltantibus.

‡ Si occurrerint ei lanceæ, non timebunt hastam sublatam & thoracem.

‡ Reputauit quidem enim ferrum paleas, æs autem vt lignum putridum.

‡ Reputauit apium quidem fœnum, non vulnerabit eum arcus æneus.

‡ Vt calamus reputati sunt mallei, deridet autem concussionem igniferam.

‡ Lectus eius obelisci acuti; omne autem aurum maris in illum sicut lutum.

‡ Indicibilis feruere facit abyssum tanquam officia ferrarij. reputauit autem mare tanquam spongiam: ‡ at tartarum abyssi sicut captiuum, æstimauit abyssum in deambulationem.

‡ Non est quicquam in terra simile illi factum, vt illudatur ab angelis meis.

‡ Omne sublime videt, ipse autem rex omnium quæ in aquis.

μά.

1 ‡ Οὐ ϗ ἐπὶ τοῖς λελεγμένοις τεθκύμακας, ϗ δὲ δέδοικας ὅπι ἡτοίμασαί μοι; 2 ‡ τίς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐμοὶ ἀντιστάς; ἢ τίς ἀντιστήσεταί μοι καὶ ὑπομενεῖ; εἰ πᾶσα ἡ ὑπ' οὐρανὸν 3 ἐμή ἐστιν. ‡ οὐ σιωπήσομαι διὰ αὐτὸν, καὶ λόγοις δυ- 4 νάμεως ἐλεήσει τὸν ἴδιον αὐτῷ. ‡ τίς ἀποκαλύψει πρόσωπον ἐνδύσεως αὐτοῦ; εἰς ϗ πύξιν ἔδωκε αὐτοῦ 5 τίς αὖ εἰσέλθοι; ‡ πύλας προσώπου αὐτοῦ τίς ἀνοί- 6 ξει; κύκλῳ ὀδόντων αὐτοῦ φόβος. ‡ Τὰ ἔγκλα αὐτοῦ ἀσπίδες χαλκαῖ, συνδεσμος ϗ αὐτοῦ ὥσπερ σμιρίτης λίθος.

7 ‡ εἷς ξ' ἑνὸς κολλῶν), πνεῦμα ϗ ἐ μὴ διέλθη αὐτόν.

8 ‡ ὡς ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσονται; συνέρχονται, καὶ οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν.

9 ‡ ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφώσκεται φέγγος, ϕ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶδος ἑωσφόρου.

10 ‡ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται λαμπάδες καιο- 11 μένων, καὶ διαρεπτοῦνται ἐχάρεσι πυρός. ‡ ἐκ μυκτήρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυρὶ 12 ἀνθράκων. ‡ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἀνθρακες, φλὸξ δὲ ἐκ 13 στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύε). ‡ ἐν ϗ τραχήλῳ αὐτοῦ αὐλίζε) δύναμις, ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει ἀπώλεια.

14 ‡ Ταρκες δὲ σώματος αὐτοῦ κεκόλλωται, καταχέει ἐπ' 15 αὐτὸν ϗ ταλευθήσε). ‡ ἡ καρδία αὐτοῦ πέπηγεν ὥσπερ 16 λίθος, ἔσηκε δὲ ὥσπερ ἄκμων δυήλατος. ‡ τραφσύτος δὲ αὐτοῦ φόβος ἀηδίοις τετράποσιν ἐπὶ γῆς ἀλλομένοις.

17 ‡ ἐὰν σιν δυτήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, ϗθὲν ϗ μὴ ποήσω- 18 σι δόρυ ἐπηρμένον ϲ θώρακα. ‡ ἥγη) μὲν γὰρ σίδηρον ἀ- 19 χυρα, χαλκὸν δὲ ὥσπερ ξύλον ϲαπτόν. ‡ ἥγη) πετρό- βολον μὲν χόρτον, ϗ μὴ τρώσει αὐτὸν τόξον χάλκεον.

20 ‡ ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν ϲφῦραι, καταγελᾶ δὲ ϲεισμοῦ πυροφόρου. ‡ ἡ τρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς, πᾶς δὲ χρυσὸς θαλάσσης ἐπ' αὐτὸν ὥσπερ πηλός.

22 ‡ ἀμύητος δυάζει τὸν ἄβυσσον ὥσπερ χαλκεῖον. ἥ- 23 γη) δὲ τὸν θάλασσαν ὥσπερ ἐξάλιπτρον. ‡ τὸν δὲ ταρταρον τῆς ἀβύσσου ὥσπερ αἰχμάλωτον, ἐλογίσατο ἄ- 24 βυσσον εἰς περίπατον. ‡ οὐκ ἔστιν ϗδὲ ἐπὶ τ γῆς ὅμοιον αὐτῷ πεποιημένον, ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.

25 ‡ πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLI.

NVllus est crudelis qui susciter eum: & quis est qui stabit coram me? [2] Quis præuenit me in operibus ab initio vt reddam: nonne omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt? [3] Non tacebo mendacia eius, & verbum fortitudinis & deprecationis quæ iuxta eum. [4] Quis reuelauit faciem indumenti eius: in duplicationem freni eius quis introibit? [5] Portas vultus eius quis dissoluit? in circuitu dentium eius terror. [6] Tumores riuorum protegunt eum signaculo stricto. [7] Vnus vni coniunguntur dentes eius, & aer non ingreditur in medium eorum. [8] Vnus alteri adhæret & tenent se, & non separantur. [9] Sternutatio eius splendet luce, & oculi eius quasi palpebræ auroræ. [10] Ab ore eius lampades procedunt, & scintillæ ignis euadunt.

[11] De naribus eius egreditur fumus, sicut lebes feruens qui facit fumum. [12] Halitus eius prunas inflammat, & flamma ex ore eius procedit. [13] In collo eius manebit fortitudo, & coram eo exultabit dolor. [14] Costæ carnis eius cohærent, fundata est in eo vnaquæque vt non moueatur. [15] Cor eius fundatur sicut petra, & funditur sicut mola inferior. [16] A consumptione eius timebunt fortes, de contritionibus iudicat in eos. [17] Apprehendet eum gladius & non morietur; lancea & funda quæ proiicit lapidem & lorica. [18] Reputabit in paleas ferrum, & quasi lignum putridum æs. [19] Non fugabit eum sagitta arcus, in stipulam reputati sunt lapides fundæ. [20] Quasi stipula reputata sunt tormenta, & deridebit strepitum lancearum. [21] Sub eo sunt lapilli acuti quasi testa, sternet aurum probatum super cænum. [22] Feruere facit sicut lebetem profundum, mare ponet quasi vnguentum.

[23] Post eum lucebit semita, æstimabit abyssum in caniciem. [24] Non est super terra potestas eius, quia factus est vt à nullo terreatur.

[25] Omne sublime videt, ipse est rex super omnes filios montium.

מב

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃
2 * יָדַעְתִּ כִּי־כֹל תּוּכָל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה׃
3 * מִי זֶה מַעְלִים עֵצָה בְּלִי דָעַת לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא
אָבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי וְלֹא אֵדָע׃
4 * שְׁמַע־נָא וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
5 * לְשֵׁמַע־אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ׃
6 * עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר׃
7 * וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה
אַפִּי בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה
כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
8 * וְעַתָּה קְחוּ־לָכֶם שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה
אֵלִים וּלְכוּ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה
בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם־
פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא
דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
9 * וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי צֹפַר
הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיִּשָּׂא
יְהוָה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב׃
10 * וַיהוָה שָׁב אֶת־שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד
רֵעֵהוּ וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה׃
11 * וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־אֶחָיו וְכָל־אַחְיֹתָיו וְכָל־יֹדְעָיו
לְפָנִים וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנֻדוּ לוֹ וַיְנַחֲמוּ
אֹתוֹ עַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־הֵבִיא יְהוָה
עָלָיו וַיִּתְּנוּ־לוֹ אִישׁ קְשִׂיטָה אַחַת וְאִישׁ נֶזֶם
זָהָב אֶחָד׃
12 * וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ וַיְהִי־
לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים
וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת׃

CAP. XLII.

1 RESpondens autem Iob Domino, dixit:
2 *Scio quia omnia potes, & nulla te la-
3 tet cogitatio. *Quis est iste qui celat con-
silium absque scientia? * Ideò insipienter
locutus sum, & quę vltra modum excedũt
4 scientiam meam. * Audi, & ego loquar:
5 interrogabo te, & responde mihi. *Auditu
auris audiui te, nunc autem oculus meus
6 videt te. * Idcircò ipse me reprehendo, &
ago pœnitentiam in fauilla & cinere.
7 * Postquàm autem locutus est Domi-
B nus verba hæc ad Iob, dixit ad Eliphaz
Themanitem: Iratus est furor meus in te,
& in duos amicos tuos, quoniam non estis
locuti coram me rectum, sicut seruus meus
8 Iob. * Sumite ergo vobis septem tauros
& septem arietes, & ite ad seruum meum
Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob
autem seruus meus orabit pro vobis, faciẽ
eius suscipiam, vt nõ vobis imputetur stul-
titia. Neque enim locuti estis coram me
9 rectum sicut seruus meus Iob. *Abierunt
C ergo Eliphaz Themanites, & Baldad Sui-
tes, & Sophar Naamathites, & fecerunt si-
cut locutus fuerat Dominus ad eos. & sus-
10 cepit Dominus faciem Iob. * Dominus
quoquę conuersus est ad pœnitẽtiam Iob,
cùm oraret ille pro amicis suis. Et addidit
Dominus omnia quæcunque fuerant Iob
11 duplicia. * Venerunt autem ad eum om-
nes fratres sui, & vniuersæ sorores suæ, &
cuncti qui nouerant eum priùs, & come-
derunt cum eo panem in domo eius. Et
mouerunt super eum caput, & consolati
sunt eum super omni malo quod intule-
rat Dominus super eum: & dederunt ei v-
D nusquisque ouem vnam, & inaurem au-
ream vnam.
12 *Dominus autem benedixit nouissimis
Iob magis quã principio eius. & facta sunt
ei quatuordecim millia ouium, & sex mil-
lia camelorum, & mille iuga boum, &
mille asinæ:

תרגום

מב

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב יַת מֵימְרָא דַיְיָ וַאֲמַר׃ 2 יִדְעֵת אֲרוּם כּוֹלָא תְּסוֹבַר וְלָא יִתְמְנַע מִנָּךְ מַחְשַׁבְתָּא׃ 3 מַן דֵּין דִּמְכַתִּי מִלְכְתָא מִדְּלֵית
מַנְדְּעָא מְטוּל הֵיכְנָא חַוֵּיתִי וְלָא אֶתְבַּיֵּן פְּרִישָׁן מִנִּי וְלָא אֶדַע׃ 4 שְׁמַע כְּדוּן וַאֲנָא אֲמַלֵּל אֶשְׁאֲלִנָּךְ וּתְהוֹדְעִנַּנִי׃ 5 לְמִשְׁמַע אֻדְנָא
שִׁמְעֵת יָתָךְ וּכְדוּן עַיְנִי חֲמָת יָתָךְ׃ 6 מְטוּל הֵיכְנָא מַאֲסֵת עָתְרִי וְאִתְנַחֲמֵת עַל בְּנֵי דְהִנּוּן עַפְרָא וּקְטָם׃ 7 וַהֲוָה בָּתַר דְּמַלֵּל יְיָ יַת פִּתְגָמַיָּא
הָאִלֵּין עִם אִיּוֹב וַאֲמַר יְיָ לֶאֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן תְּקַף רוּגְזִי בָּךְ וּבִתְרֵיךְ חַבְרַיָּךְ אֲרוּם לָא מַלֵּלְתּוּן לְוָתִי כֵּיוַנְתָּא הֵיךְ עַבְדִּי אִיּוֹב׃ 8 וּכְעַן סִיבוּ לְכוֹן
שִׁבְעָא תּוֹרִין וְשִׁבְעָא דִכְרִין וֶאֱזִלוּ לְוַת עַבְדִּי אִיּוֹב וְתַסְקוּן עֲלָוָתָא אַמְטוּלְכוֹן וְאִיּוֹב עַבְדִּי יְצַלֵּי עֲלֵיכוֹן אֲרוּם אֱלָהֵן אַפּוֹי אֶסַּב מִן בִּגְלַל דְּלָא
לְמֶעְבַּד עִמְּכוֹן קְלָנָא אֲרוּם לָא מַלֵּלְתּוּן לְוָתִי כֵּיוַנְתָּא הֵיךְ עַבְדִּי אִיּוֹב׃ 9 וַאֲזַלוּ אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וּבִלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וְצוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה
וַעֲבַדוּ הֵיכְמָא דְמַלֵּל לְהוֹן מֵימְרָא דַיְיָ וּסְבַר יְיָ יַת אַפֵּי אִיּוֹב׃ 10 וּמֵימְרָא דַיְיָ אֲתִיב יַת גַּלְוַת אִיּוֹב בְּצַלָּאוּתֵהּ מְטוּל חַבְרוֹי וְאוֹסִיף
מֵימְרָא דַיְיָ יָת כָּל דַּהֲוָה לְאִיּוֹב בְּכוּפְלָא׃
11 וַאֲתוֹ לְוָתֵיהּ כָּל אַחוֹי וְכָל אַחֲוָתֵיהּ וְכָל דְּחַכְמוּהִי מִן קַדְמַת דְּנָא וַאֲכַלוּ עִמֵּהּ לַחְמָא בְּבַיְתֵיהּ וְנַיְדוּ לֵהּ וְנַחַמוּ יָתֵהּ עַל כָּל בִּישְׁתָּא
דְאַיְתִי יְיָ עִלּוֹי וִיהַבוּ לֵיהּ אֱנָשׁ חוּרְפָא חֲדָא וֶאֱנַשׁ קָדָשָׁא דְדַהֲבָא חָד׃
12 וּמֵימְרָא דַיְיָ בָּרִךְ יַת סוֹפָא דְאִיּוֹב מִן קַדְמוּתֵהּ וַהֲווֹ לֵהּ אַרְבֵּיסַר אַלְפִין דְּעָאן וְשִׁית אַלְפִין דְּגַמְלִין וְאֶלֶף פַּדְנִין דְּתוֹרִין וְאֶלֶף אַתְנָן׃

CAP. XLII.

RESPONDENS autem Iob Domino, ait: 1

‡ Noui quòd omnia potes, impossibile est autem tibi nihil. 2

‡ Quis enim est qui celat à te consilium? parcens autem verbis, et te putat abscondere. quis autem renunciabit mihi quæ non noueram? magna & mirabilia quæ non noram? 3

‡ Audi autem me Domine, vt & ego loquar. interrogabo autem te, tu autem me doce: 4

‡ Auditionẽ quidem auris audiui tuæ prius: nunc autem oculus meus vidit te. 5

‡ Iccircò vilipendi meipsum & liquefactus sum, reputaui autẽ meipsum terram & cinerem. 6

‡ Factum est autem postquàm locutus est Dominus omnia verba hæc Iob, dixit Dominus Eliphaz Themanitæ: Peccasti tu & duo amici tui: non enim locuti estis coram me verum nullum, sicut seruus meus Iob. 7

‡ Nunc autem accipite septem vitulos & septem arietes, & ite ad seruum meum Iob, et faciet libationem pro vobis: quoniam si non faciem eius accipiam, si nõ enim propter eum perdidissem vtique vos. Non enim locuti estis verum contrà seruum meum Iob. 8

‡ Abijt autem Eliphaz Themanites, et Baldad Sauchites, & Sophar Menæus, & fecerunt sicut præcepit eis Dominus: 9

‡ Et soluit peccatũ eis propter Iob. At Dominus auxit Iob. cùm orasset autem ipse & pro amicis suis, dimisit illis peccatum. Dedit autem Dominus dupla quæcunque erant prius Iob in duplicationem. 10

‡ Audierunt autem omnes fratres eius et sorores eius omnia quæ acciderunt ei, et venerunt ad eum, & omnes quicunque viderant eum à primo. Cùm comedissent autem & bibissent apud eum, consolati sunt eum, & mirati sunt in omnibus quæ induxit in eum Dominus. et dedit ei vnusquisque agnam vnam, & quadridrachmium aureum sine signo. 11

‡ At Dominus benedixit nouissimis Iob magis quàm prioribus: fuerunt autem pecora eius oues decem & quatuor mille, cameli sex mille, iuga boum mille, asinæ fœminæ pascentes mille. 12

μβ'.

1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ τῷ κυρίῳ λέγει,

2 ‡ οἶδα ὅτι πάντα δυνάσαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι ἐδέν.

3 ‡ τίς γάρ ἐστιν ὁ κρύπτων σε βουλήν; φειδόμενος δὲ ῥημάτων, καί σε οἴεται κρύπτειν. τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ σὺκ ἤδειν; μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἃ σὺκ ἐπιστάμην;

4 ‡ ἄκουσόν δέ μου, κύριε, ἵνα κἀγὼ λαλήσω. ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ με δίδαξον·

5 ‡ ἀκοῇ μὲν ὦτός ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε.

6 ‡ διὸ ἐφυλίσα ἐμαυτὸν καὶ ἐτάκην, ἥγημαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν.

7 ‡ ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ λαλῆσαι τὸν κύριον πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα τῷ ἰὼβ, εἶπεν ὁ κύριος ἐλιφὰζ τῷ θαιμανίτῃ, ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου, οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώπιόν μου ἀληθὲς ἐδέν, ὥσπερ ὁ θεράπων μου ἰώβ.

8 ‡ νυνὶ δὲ λάβετε ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριούς, καὶ πορεύεσθε πρὸς τὸν θεράποντά μου ἰώβ, καὶ ποιήσει καρπωσιν περὶ ὑμῶν, ὅπως εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι, εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἀληθὲς κατὰ τοῦ θεράποντός μου ἰώβ.

9 ‡ ἐπορεύθη δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης, καὶ βαλδὰδ ὁ σαυχίτης, καὶ σωφὰρ ὁ μιναῖος, καὶ ἐποίησαν καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ κύριος.

10 ‡ καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ ἰώβ. ὁ δὲ κύριος ηὔξησε τὸν ἰώβ, αὐξάνων δὲ αὐτὸν κατὰ τῶν φίλων αὐτοῦ, ἀφῆκεν αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. ἔδωκε δὲ ὁ κύριος διπλᾶ ὅσα ἦν ἔμπροσθεν ἰὼβ εἰς διπλασιασμόν.

11 ‡ ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ πρότερον ὅτε ἤδεισαν αὐτὸν ἐκ πρώτου. φαγόντες δὲ καὶ πόντες παρ' αὐτῷ παρεκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγε κύριος ἐπ' αὐτῷ ὁ κύριος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἕκαστος ἀμνάδα μίαν καὶ τετράδραχμον χρυσοῦν ἄσημον.

12 ‡ ὁ δὲ κύριος ηὐλόγησε τὰ ἔσχατα ἰὼβ ἢ τὰ ἔμπροσθεν, ἦν δὲ τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα μύρια τετρακισχίλια, κάμηλοι ἑξακισχίλιαι, ζεύγη βοῶν χίλια, ὄνοι θήλειαι νομάδες χίλιαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLII.

ET respondit Iob ad Verbum Domini, & ait: [2] Scio quòd omnia sustines, & non prohibetur à te cogitatio.
[3] Quis est iste qui celat consilium absque scientia? ideò annunciaui, & non intellexi mirabilia quæ excedunt me, & nescio.
[4] Audi nunc, & ego loquar: interrogabo te, & ostende mihi. [5] In auditu auris audiui te, & nunc oculus meus videt te.
[6] Idcircò abieci diuitias meas, & consolatus sum de filiis meis qui sunt sicut puluis & cinis. [7] Et factum est postquàm locutus est Dominus ad Iob verba hæc, dixit Dominus ad Eliphaz qui erat de Theman: Iratus est furor meus in te & in duos socios tuos, quoniam non estis locuti ad me recta sicut seruus meus Iob. [8] Et nunc tollite vobis septem boues & septem arietes, & ite ad seruum meum Iob, & offeretis holocausta pro vobis: & Iob seruus meus orabit pro vobis; faciem enim eius suscipiam, vt non faciam vobis ignominiam, quia non estis locuti ad me rectum sicut seruus meus Iob.
[9] Et abierunt Eliphaz qui erat de Theman, & Baldad qui erat de Sua, & Sophar qui erat de Naama, & fecerunt sicut locutum fuerat eis Verbum Domini: & acceptauit Dominus faciem Iob. [10] Et verbum Domini conuertit captiuitatem Iob cùm oraret pro amicis suis: & addidit verbum Domini omnia, quæ fuerant Iob, duplicia. [11] Et venerunt ad eum omnes fratres eius & omnes sorores eius, & omnes qui cognouerant eum antehac, & comederunt cum eo panem in domo eius: & commoti sunt super eum, & consolati sunt eum super omne malum quod induxerat Dominus super eum. & dederunt ei vnusquisque ouem vnam, & vnusquisque inaurem auream vnam. [12] Verbum autem Domini benedixit nouissimis Iob magis quàm principio: & fuerunt ei quatuordecim millia ouium, & sex millia camelorum, & mille iuga boum, & mille asinæ.

13 * וַיְהִי־לוֹ שִׁבְעָנָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃
14 * וַיִּקְרָא שֵׁם־הָאַחַת יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית
קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ׃
15 * וְלֹא נִמְצָא נָשִׁים יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב
בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ
אֲחֵיהֶם׃
16 * וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי־זֹאת מֵאָה וְאַרְבָּעִים
שָׁנָה וַיִּרְאֶה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי בָנָיו אַרְבָּעָה
דֹרוֹת׃
17 * וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים׃

13 * Et fuerunt ei septem filij & tres filiæ.
14 * Et vocauit nomen vnius Diem, & nomen secundæ Cassia, & nomen tertiæ Cornu stibij.
15 * Non sunt autẽ inuentæ mulieres speciosæ sicut filiæ Iob in vniuersa terra. Deditque eis pater suus hæreditatem inter fratres earum.
16 * Vixit autem Iob post flagella hęc centum quadraginta annis: & vidit filios suos & filios filiorum suorum vsque ad quartam generationem.
17 * Et mortuus est senex & plenus dierũ.

תרגום

13 וַהֲווֹ לֵהּ אַרְבֵּיסַר בְּנִין וּתְלָת בְּנָן׃
14 וּקְרָא שְׁמָהּ דַּחֲדָא יְמִימָא וְשׁוּם תִּנְיֵתָא קְצִיעָא וְשׁוּם תְּלִיתָאָה קֶרֶז הַפּוּךְ׃
15 וְלָא אִשְׁתְּכַח נְשַׁיָּא שַׁפִּירָתָא הֵיךְ בְּנָתָא דְאִיּוֹב בְּכָל אַרְעָא וִיהַב לְהוֹן אֲבוּהוֹן אַחְסַנְתָּא בִּמְצַע אֲחוּהוֹן׃
16 וַחֲיָא אִיּוֹב בָּתַר דְּנָא מְאָה וְאַרְבְּעִין שְׁנִין וַחֲמָא יַת בְּנוֹי וְיַת בְּנֵי בְּנוֹי אַרְבְּעָה דָרַיָּא׃
17 וּמִית אִיּוֹב סִיב וּשְׂבַע יוֹמִין׃

תם ספר איוב

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב׳ א׳ מ׳

‡ Naſcuntur autem ei filij ſeptem & filiæ tres:

‡ Et vocauit quidem primam Diem, at ſecundam Caſſiam, at tertiam Amalthææ cornu:

‡ Et non inuentæ ſunt ſecundùm filias Job meliores eis in ſub cæleſti. Dedit autem eis pater hæreditatem inter fratres.

‡ Vixit autem Job poſt plagam annos centum quadraginta. & vidit Job filios ſuos & filios filiorum ſuorum quartam generationem.

‡ Et mortuus eſt Job ſenior & plenus dierum.

13 ‡ γεγόνασι δὲ τῷ ἰὼβ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες τρεῖς·

14 ‡ καὶ ἐκάλεσε τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν, τὴν δὲ δευτέραν κασίαν, τὴν δὲ τρίτην ἀμαλθαίας κέρας.

15 ‡ καὶ οὐχ εὑρέθησαν αἱ θυγατέρες ἰὼβ βελτίους αὐτῶν ἐν τῇ ὑπ' οὐρανόν. ἔδωκε δὲ αὐταῖς ὁ πατὴρ κληρονομίαν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς.

16 ‡ ἔζησε δὲ ἰὼβ μετὰ τὴν πληγὴν ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα. καὶ εἶδεν ἰὼβ υἱοὺς αὐτοῦ καὶ υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, τετάρτην γενεάν.

17 ‡ καὶ ἐτελεύτησεν ἰὼβ πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et fuerunt ei quatuordecim filij & tres filiæ.
14 Et vocauit nomen vnius Iamima, & nomen ſecundæ Caſia, & nomen tertiæ Cheren-Hapuch.
15 Et non ſunt inuentæ mulieres pulchræ ſicut filię Iob in vniuerſa terra: & dedit eis pater earum hæreditatem in medio fratrũ ſuorum.
16 Et vixit Iob poſt hæc centum & quadraginta annis. & vidit filios ſuos & filiorum ſuorum filio, ſquatuor generationes.
17 Et mortuus eſt Iob ſenex, & ſatiatus diebus.

FINIS LIBRI IOB.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS BEATI HIERONYMI
PRESBYTERI IN PSALTERIVM
SEPTVAGINTA.

PSALTERIVM Romæ dudum positus emendaram; & iuxta Septuaginta interpretes (licet cursim) magna tamẽ ex parte correxeram. Quod quia rursum videtis, ô Paula & Eustochium, scriptorum vitio deprauatum; plusque antiquum errorem quàm nouam emendationem valere: me cogitis vt veluti quodam nouali scissum iam aruum exerceam; & obliquis sulcis renascentes spinas eradicem; æquum esse dicentes, vt quod crebrò malè pullulat, crebrius succidatur. Vnde consueta præfatione commoneo tam vos, quibus fortè labor iste desudat, quàm eos qui exemplaria istiusmodi habere voluerint; vt quæ diligenter emendaui, cum cura & diligentia transcribantur. Notet sibi vnusquisque vel iacentem lineam, vel radiantia signa, id est, obelos vel asteriscos: & vbicumque viderit virgulam præcedentem, ab ea vsque ad duo puncta quæ impressimus; sciat in Septuaginta translatoribus plus haberi: vbi autẽ perspexerit stellæ similitudinem; de Hebręis voluminibus additũ nouerit æquè vsq; ad duo puncta, iuxta Theodotionis dumtaxat editionẽ: qui simplicitate sermonis à Septuaginta interpretibus non discordat. Hęc ergo & vobis & studioso cuique feciſſe me sciens, non ambigo multos fore qui vel inuidia, vel supercilio malint contemnere videri præclara, quàm discere: & de turbulento magis riuo, quàm de purissimo fonte potare.

PROLOGVS BEATI HIERONYMI
PRESBYTERI IN PSALTERIVM
QVOD TRANSTVLIT IN LATINVM IVXTA HEBRAICAM VERITATEM.

EVSEBIVS Hieronymus Sophronio ſuo ſalutem dicit. Scio quoſdam putare Pſalterium in quinque libros eſſe diuiſum: vt vbicunq; apud ſeptuaginta Interpretes ſcriptum eſt γένοιτο γένοιτο, id eſt, Fiat fiat, finis librorum ſit: pro quo in Hebręo legitur, Amen amen. Nos autem Hebræorum auctoritatem ſecuti, & maximè Apoſtolorum, qui ſemper in nouo Teſtamento Pſalmorum librum nominant, vnum volumen aſſerimus. Pſalmos quoque omnes eorum teſtamur auctorum qui pon̄tur in titulis, Dauid ſcilicet & Aſaph, Idithun, filiorum Chore, Heman Ezraitæ, Moyſi, & Salomonis, & reliquorum quos Eſdras vno volumine comprehendit. Si enim Amen, id eſt, Fideliter, pro quo Aquila tranſtulit πεπιστωμένως, in fine tantùm librorum ponitur, & non interdum aut in exordio, aut in calce ſermonis ſiue ſententiæ, nunquam Saluator in Euangelio loqueretur, Amen amen dico vobis; nec Pauli Epiſtolæ in medio illud opere continerent. Moyſes quoque & Hieremias, & cæteri in hunc modum multos haberent libros, qui in medio voluminibus ſuis Amen frequenter inſerunt. Sed & numerus vigintiduorū Hebraicorū librorum, & myſterium eiuſdem numeri commutabitur. Nam & titulus ipſe Hebraicus Sepher tehilim, quod interpretatur Volumen Hymnorum, Apoſtolicæ auctoritati congruens, non plures libros, ſed vnum volumē oſtendit. Quia igitur cum Hebræo nuper diſputans, quædā pro Domino Saluatore de Pſalmis teſtimonia protuliſti: volenſque ille te illudere per ſermones penè ſingulos, aſſerebat non ita haberi in Hebræo, vt tu de ſeptuaginta Interpretibus opponebas, ſtudioſiſsimè poſtulaſti, vt poſt Aquilam, Symmachum, & Theodotionem nouam editionem Latino ſermone transferrem. Aiebas enim te magis interpretum varietate turbari, & amore quo laberis, vel tranſlatione vel iudicio meo eſſe contentum: vnde impulſus à te, cui & quæ poſſum debeo, & quæ non poſſum, rurſum me obtrectatorum latratibus tradidi; maluiq́ue te vires potius meas, quàm voluntatem in amicitia quærere. Certè confidenter dicam, & multos huius operis teſtes citabo, me nihil duntaxat ſcientem de Hebraica veritate mutaſſe. Sicubi ergo editio mea à veteribus diſcrepauerit, interroga quemlibet Hebræorum, & liquidò perūidebis me ab æmulis fruſtrà lacerari; qui malunt contemnere videri præclara, quàm diſcere, peruerſiſsimi homines. Nam cùm ſemper nouas expetant voluptates, & gulæ eorum vicina maria non ſufficiant, cur in ſolo ſtudio ſcripturarum veteri ſapore contenti ſunt? Nec hoc dico quo præceſſores meos mordeam, aut quicquam de his arbitrer detrahendum, quorum tranſlationem diligentiſsimè emendatam olim linguæ meæ hominibus dederim: ſed quòd aliud ſit in eccleſiis Chriſto credentium Pſalmos legere, aliud Iudæis calumniantibus per ſingula verba reſpondere. Quod opuſculum meum ſi in Græcum, vt polliceris, tranſtuleris, & imperitiæ meæ doctiſsimos quoſque teſtes facere volueris, dicam tibi illud Horatianū: In ſyluam ne ligna feras: niſi quòd hoc habebo ſolamen, ſi in labore communi intelligam, mihi vel laudem vel vituperationem tecum eſſe communem. Valere te cupio in Domino Ieſu; & meminiſſe mei.

א

1 אשרי האיש אשר לא הלך בעצת
רשעים ובדרך חטאים לא עמד
ובמושב לצים לא ישב׃
2 * כי אם בתורת יהוה חפצו
ובתורתו יהגה יומם ולילה׃
3 * והיה כעץ שתול על־פלגי מים אשר פריו יתן
בעתו ועלהו לא־יבול וכל אשר־יעשה יצליח׃
4 * לא־כן הרשעים כי אם־כמץ אשר־תדפנו רוח׃
5 * על־כן לא־יקמו רשעים במשפט וחטאים
בעדת צדיקים׃
6 * כי־יודע יהוה דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד׃

ב

1 * למה רגשו גוים ולאמים יהגו־ריק׃
2 * יתיצבו מלכי־ארץ ורוזנים נוסדו־יחד על־
יהוה ועל־משיחו׃
3 * ננתקה את־מוסרותימו ונשליכה ממנו
עבתימו׃
4 * יושב בשמים ישחק אדני ילעג־למו׃
5 * אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו׃
6 * ואני נסכתי מלכי על־ציון הר־קדשי׃
7 * אספרה אל־חק יהוה אמר אלי בני אתה אני
היום ילדתיך׃
8 * שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזתך
אפסי־ארץ׃
9 * תרעם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם׃
10 * ועתה מלכים השכילו הוסרו שפטי ארץ׃
11 * עבדו את־יהוה ביראה וגילו ברעדה׃
12 * נשקו־בר פן־יאנף ותאבדו דרך כי־יבער כמעט
אפו אשרי כל־חוסי בו׃

LIBER PSALMORVM.

PSALMVS I.

1 BEATVS vir qui non abijt
in consilio impiorũ, & in via
peccatorum non stetit, & in
cathedra derisorum non sedit.
2 * Sed in lege Domini volun-
tas eius, & in lege eius medi-
3 tabitur die ac nocte. * Et erit tanquam lignum
transplantatum iuxta riuos aquarum, quod fru
ctũ suum dabit in tempore suo, & folium eius
nõ defluet; & omne quod fecerit prosperabitur.
4 * Non sic impij, sed tanquam puluis quem
5 proiicit ventus. * Propterea non resurgent
impij in iudicio, neque peccatores in congrega-
6 tione iustorum. * Quoniam noscit Dominus
viam iustorum, & iter impiorum peribit.

PSAL. II.

1 QVare congregauerunt gentes, et tribus me-
ditabuntur inania?
2 * Consurgent reges terræ, & principes tra-
ctabunt pariter aduersus Dominum & aduer-
3 sus Christum eius. * Dirumpamus vincula eo-
rum, & proijciamus à nobis laqueos eorum.
4 * Habitans in cælis irridebit, Dominus sub-
sannabit eos.
5 * Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in fu-
rore suo conturbabit eos.
6 * Ego autem ordinaui regem meum, super
Sion montem sanctum meum.
7 * Annunciabo Dei præceptum: Dominus
dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui
8 te. * Postula à me, & dabo gentes hæreditatem
tuam, & possessionem tuam terminos
terræ.
9 * Franges eos in virga ferrea, vt vas figuli
conteres eos.
10 * Et nunc reges intelligite, erudimini iudi-
ces terræ.
11 * Seruite Domino in timore, & exultate in
tremore.
12 * Adorate purè, ne fortè irascatur, & perea-
tis de via, cùm exarserit post paululum furor
eius: beati omnes qui sperant in eum.

תרגום

א

טובוהי דגבר דלא הליך במלכת רשיעין ובארח חיבין לא קם ובסיעת ממיקני לא אסתחר׃ 2 אלהין בנימוסא
דייי רעותה ובאוריתה מרנין יימם ולילי׃ 3 ויהא כאילן דנציב על טופי מוי דאנבה מבשל בעדניה ואטרפוי לא נתרין
וכל לבלבוי דמלבלב מגרגר ומצלח׃ 4 לא היכנא רשיעי אלהין כמוצא דתשקפנה זעפא׃
5 מטול כן לא יקומון רשיעי ביום דינא רבא וחטאי בסיעתהון דצדיקי׃ 6 מטול דגלי קדם ייי ארחתהון דצדיקי וארחתהון
דרשיעי תהובד׃

ב

1 למה מתרגשין עממיא ואמיא מרננין סריקותא׃ 2 קימין מלכי ארעא ושלטוניא יתחברון כחדא למרדא קדם ייי ולמנצי עם
משיחה׃ 3 אמרין נתרע ית אסרתיהון ונטלוק מנן ית שושלותהון׃ 4 דיתב בשמיא ידחך מימרא דייי ידחך להון׃
5 דכן ימלל להון בתקפה וברגזה יבהלנון׃ 6 ואנא רביתי מלכי ומגיתה על ציון טור קדשי׃ 7 אשתעי דאלהא קימא ייי אמר
לי חביב כבר לאבא את לי זכאה כאלו יומא דין ברתך׃ 8 בעי מני ואתן נכסי עממיא אחסנתך ואחודתך סיפי ארעא׃ 9 תתברנון
היך בחוטרא דפרזלא היך מאן דפחר תתרעינון׃ 10 וכען מלכיא אשכלו קבלו מרדותא נגודי ארעא׃ 11 פלחו קדם ייי בדחלתא
וצלו ברתיחא׃ 12 קבלו אלפנא דילמא ירגז ותהובדון ארחא מטול דייחור כזעיר תקפה טב לכל דסברין במימרה׃

PSALTERIVM.

Psalmus Dauid, ſine titulo apud Hebræos.

PSALMVS I.

BEATVS vir qui non abiit 1
in cõſilio impiorum, & in
via peccatorum non ſtetit, & in cathedra peſtilen
tiæ non ſedit.
*Sed in lege Domini vo- 2
luntas eius, & in lege eius meditabitur die
Hie.17.1 ac nocte. ‡Et erit tanquam lignum quod 3
plantatum eſt ſecus decurſus aquarum,
quod fructum ſuum dabit in tẽpore ſuo:
& folium eius non defluet; & omnia quę-
cunque faciet, proſperabuntur. *Non ſic 4
impij, non ſic; ſed tanquam puluis quem
proiicit ventus à facie terræ. ‡Ideò non 5
reſurgent impij in iudicio, neque peccato-
res in conſilio iuſtorum. ‡Quoniam nouit 6
Dominus viam iuſtorum, & iter impio-
rum peribit. Pſalmus Dauid. II. 1
Act.4.c. QVare fremuerunt gẽtes, & populi me-
ditati ſunt inania? ‡Aſtiterunt reges 2
terræ, & principes conuenerunt in vnum,
aduerſus Dominum & aduerſus Chriſtum
eius. *Dirumpam⁹ vincula eorum, & pro- 3
iiciam⁹ à nobis iugũ ipſorum. *Qui habi- 4
tat in cælis, irridebit eos, & Dominus ſub-
ſannabit eos. ‡Tunc loquetur ad eos in ira 5
ſua, & in furore ſuo conturbabit eos. ‡Ego 6
autem conſtitutus ſum rex ab eo ſup Sion
montem ſanctum eius, ‡Prædicans præce- 7
Heb.1.b Act.13.c ptum Domini*. Dominus dixit ad me: Fi-
*iim lius me⁹ es tu, ego hodie genui te. ‡Poſtu- 8
la à me, & dabo tibi gentes hæreditatem
tuam, & poſſeſsionem tuam terminos ter-
Apo.2. g.&19.c ræ. ‡Reges eos in virga ferrea, *tãquã vaſa fi 9
&tanquã vas guli cõfringes eos. ‡Et nunc reges intelli- 10
gite, erudimini omnes qui iudicatis ter-
ram. ‡Seruite Domino in timore, & ex- 11
ultate ei in tremore. ‡Apprehendite diſci- 12
plinam, nequando iraſcatur Dominus, &
pereatis de via iuſta. Cùm exarſerit in bre-
ui ira eius, beati omnes qui cõfidũt in eo.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ.

Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, σὺν ἐπίγραφῃ παρ' ἑβραίοις.

ά.

1 ΜΑκάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐις βου-
λὴ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ
ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθι-
2 σεν. ‡ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέ-
λημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελε-
3 τήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. ‡καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πε-
φυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορ-
ρυήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ, κατευοδωθήσεται.
4 ‡οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ ὅτως, ἀλλ' ἢ ὡσεὶ χνοῦς
ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
5 ‡διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, οὐδὲ ἁ-
μαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων.
6 ‡ὅτι γινώσκει κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν
ἀπολεῖται.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. β'.

Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ, ἐμελέτησαν κενά;
2 ‡παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τ γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συ-
νήχθησαν ἐπὶ ταυτό, κ τ κυρίου καὶ κ τ χριστοῦ
3 αὐτοῦ. ‡διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπορ-
ρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν.
4 ‡ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτοῖς, καὶ ὁ κύ-
ριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτοῖς.
5 ‡τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ
6 θυμῷ αὐτοῦ ταραχθήσονται αὐτοῖς. ‡ἐγὼ δὲ κατεστάθην βα-
7 σιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ, ‡διαγγέλ-
λων τὸ πρόσταγμα κυρίου. κύριος εἶπε πρός με, υἱός μου εἶ
8 σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ‡αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ
δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν
9 σου τὰ πέρατα τ γῆς. ‡ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ
10 σιδηρᾷ, ὡς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς. ‡καὶ νῦν
βασιλεῖς σύνετε, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν.
11 ‡δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ
12 ἐν τρόμῳ. ‡δράξασθε παιδείας, μή ποτε ὀργισθῇ κύριος,
καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας. ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ
θυμὸς αὐτοῦ, μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

IN LIBRVM PSALMORVM. B. ARIA MONTANO INTERPRETE.

BEatitudo viro qui non iuit in conſilium impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, & cum ſocietate deriſorum non ſedit.
2 Sed in inſtitutione Domini voluntas eius, & in Lege eius meditatur die ac nocte.
3 Et erit tanquam arbor quæ plantata eſt ſuper riuos aquarum, cuius fructus matureſcit in tempore ſuo, & folia eius non defluunt, & omne germen eius quod germinat, graneſcit & proficit. 4 Non ſic impij, ſed ſicut ſtipula quam proiicit ventus. 5 Propterea non conſiſtent impij in die iudicij magni, neque peccatores in ſocietate iuſtorum.
6 Quoniam manifeſta eſt ante Dominum via iuſtorum, & via impiorum perdetur.

PSAL. II.

QVare fremunt populi, & nationes meditantur vanitatem? 2 Conſurgunt reges terræ, & potentes conuenerunt in vnum, vt deficiant à Domino, & certent cum Meſſia eius. 3 Dicunt, Diſſoluamus vincula eorum, & proiiciamus à nobis funes eorum.
4 Qui ſedet in cælis, ridebit: Verbum Domini ſubſannabit eos. 5 Tunc loquetur ad eos in fortitudine ſua, & in ira ſua interturbabit eos. 6 Et ego vnxi regem meum, & conſtitui ipſum ſuper Sion montem ſanctum meum. 7 Recitabo Dei pactum: Dominus dixit mihi: Dilecte ſicut filius eſt patri, tu mihi purus es, ac ſi die iſta creauiſſem te. 8 Poſtula à me, & dabo diuitias populorum hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam fines terræ. 9 Confringes ipſos velut in virga ferrea, tanquam vas fictile conteres eos.
10 Et nunc reges intelligite, recipite eruditionem duces terræ. 11 Seruite coram Domino in timore, & orate in tremore. 12 Recipite doctrinam, ne fortè iraſcatur, & amittatis viam. Cùm exarſerit paululum furor eius: bonum omnibus qui ſperant in verbo eius.

ג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃
2 * יְהוָה מָה־רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃
3 * רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵּאלֹהִים
4 סֶלָה׃ * וְאַתָּה יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי׃
5 * קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה׃
6 * אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי׃
7 * לֹא־אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃
8 * קוּמָה יְהוָה הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־
אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃
9 * לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִּרְכָתֶךָ סֶלָה׃

ד

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּקָרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי
וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי׃
3 * בְּנֵי־אִישׁ עַד־מָה כְּבוֹדִי לִכְלִמָּה תֶּאֱהָבוּן רִיק
תְּבַקְשׁוּ כָּזָב סֶלָה׃
4 * וּדְעוּ כִּי־הִפְלָה יְהוָה חָסִיד לוֹ יְהוָה יִשְׁמַע
5 בְּקָרְאִי אֵלָיו׃ * רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם
עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה׃
6 * זִבְחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל־יְהוָה׃
7 * רַבִּים אֹמְרִים מִי־יַרְאֵנוּ טוֹב נְסָה־עָלֵינוּ אוֹר
פָּנֶיךָ יְהוָה׃
8 * נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ׃
9 * בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי־אַתָּה יְהוָה
לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי׃

ה

1 * לַמְנַצֵּחַ אֶל־הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אֲמָרַי הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי׃
3 * הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃
4 * יְהוָה בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה׃

1 * *Psalmus Dauid cùm fugeret à facie Absalom filij sui.* PSAL. III.
2 *DOmine quare multiplicati sunt hostes mei? multi consurgunt aduersum me.*
3 * *Multi dicunt animæ meæ: Non est salus*
4 *huic in Deo. Semper.* * *Tu autē Domine clypeus circa me; gloria mea & exaltans caput meum.*
5 * *Voce mea ad Dominum clamabo; & exaudiet me de monte sancto suo. Semper.*
6 * *Ego dormiui & soporatus sum: euigilaui,*
7 *quia Dominus sustentabit me.* * *Non timebo millia populi, quæ circundederunt me.*
8 * *Exurge Domine, saluum me fac Deus meus, quia percussisti omnium inimicorum meorum maxillam, dentes impiorum confregisti.*
9 * *Domino salus, super populum tuum benedictio tua. Semper.*
1 * *Victori in canticis, psalmus Dauid.*

PSAL. IIII.

2 *INuocante me exaudi me Deus iustitiæ meæ, in tribulatione dilatasti mihi: miserere mei, et*
3 *exaudi orationem meam.* * *Filij viri vsquequo inclyti mei ignominiosè diligitis vani-*
4 *tatem, quærentes mendacium? Semper.* * *Et cognoscite quoniā mirabilem reddidit Dominus sanctum suum: Dn̄s exaudiet cùm clamauero ad*
5 *eum.* * *Irascimini & nolite peccare: loquimini in cordibus vestris super cubilia vestra, &*
6 *tacete. Semper.* * *Sacrificate sacrificium iustitiæ, & confidite in Domino.*
7 * *Multi dicunt: Quis ostendet nobis bonū? leua super nos lumen vultus tui Domine.*
8 * *Dedisti lætitiam in corde meo, in tempore frumentum eorum & vinum eorum multipli-*
9 *cata sunt.* * *In pace simul requiescam & dormiam, quia tu Domine specialiter securum habitare fecisti me.*
1 * *Victori pro hæreditatibus, psalmus Dauid.* PSAL. V.
2 *VErba mea exaudi Domine, intellige rugitum*
3 *meum.* * *Aduerte ad vocem clamoris mei rex meus & Deus meus, quia te deprecor.*
4 * *Domine manè audies vocem meam; manè præparabor ad te & contemplabor.*

תרגום

ג 1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּמֶעְרְקֵהּ מִן קֳדָם אַבְשָׁלוֹם בְּרֵהּ׃ 2 יְיָ כְּמָה סַגִּיעִין מְעִיקַי סַגִּיעִין דְּקָיְמִין עֲלָי׃ 3 סַגִּיעִין דְּאָמְרִין
לְנַפְשִׁי לֵית פֻּרְקָנָא לֵהּ בֵּאלָהָא לְעָלְמִין׃ 4 וְאַנְתְּ יְיָ תְּרִים עֲלַי אִיקָרִי וּמְרוֹרַם רֵישִׁי׃ 5 קָלִי קָדָם יְיָ אֱצַלֵּי יְקַבֵּל צְלוֹתִי מִטַּר וּבֵית
מֻקְדְּשֵׁהּ לְעָלְמִין׃ 6 אֲנָא שִׁכְבֵת וְדִמְכֵת אִתְעָרֵת מְטוּל דַּיְיָ סְמַךְ יָתִי׃ 7 לָא אֶדְחַל מֵרִבְוָן עַמְמִין דִּי חֲזוֹר חֲזוֹר אִתְרַנְשׁוּ עֲלַי׃
8 קוּם יְיָ פְּרוֹק יָתִי אֱלָהִי אֲרוּם מְחֵיתָא כָּל בַּעֲלֵי דְבָבַי עַל לִיסַתְהוֹן כַּכֵּי דִרְשִׁיעֵי תְּבַרְתָּא׃ 9 לְמִן קֳדָם יְיָ פֻּרְקָנָא וְעַל עַמָּךְ בִּרְכְתָךְ
לְעָלְמִין׃ ד 1 לְשַׁבָּחָא עַל נְגִינָתָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּעִדַּן צְלוֹתִי קַבֵּל מִנִּי אֱלָהָא דְצִדְקוּתִי בְּעִדַּן עָקָא אַפְתֵּיתָא לִי
חוּס עֲלַי וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃ 3 בְּנֵי אֱנָשָׁא מְטוּל מָה אִיקָרִי לְאִתְכְּנָעוּתָא תִּרְחֲמוּן סְרִיקוּתָא תִּבְעוּן כַּדְבוּבָא לְעָלְמִין׃ 4 וּדְעוּ אֲרֵי פָּרֵשׁ יְיָ
חֲסִידָא לֵהּ יְיָ יְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ דְּדָוִד בְּמִקְרְיֵהּ לֵהּ׃ 5 זוּעוּ מִנֵּהּ וְלָא תֶחְטוּן אֱמַרוּ בָעוּתְכוֹן בְּפֻמְּכוֹן וּשְׁאֶלַתְכוֹן בְּלִבְּכוֹן וְצַלּוֹ עַל שִׁוּוּיְכוֹן
וְאִדְּכַרוּ יוֹם מִיתוֹתָא לְעָלְמִין׃ 6 כְּבַשׁוּ יִצְרֵיכוֹן וְיִתְחַשִּׁיב לְכוֹן כְּנִכְסַת צִדְקָא וְסַבַּרוּ עַל יְיָ׃ 7 סַגִּיעִין דְּאָמְרִין מַן יַחְמַנָּנָא טָבָא נְסֵי
עֲלָנָא נְהוֹר סְבַר אַפָּךְ יְיָ׃ 8 יְהַבְתְּ חָדְוָא בְּלִבִּי מִן עִידַּן דְּעִבּוּרֵיהוֹן וַחֲמָרֵיהוֹן סְגִיעוּ׃ 9 בִּשְׁלָם כַּחֲדָא אֶשְׁכּוּב וְאֶדְמוּךְ מְטוּל דְּאַנְתְּ יְיָ
לְבִלְחוֹדִי לְרִחְצָן תּוֹתְבִנַּנִי׃

ה

1 לְשַׁבָּחָא עַל חִינְגִין תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 מֵימְרִי אַצֵּית יְיָ בִּינָה רִגְגִי׃ 3 אַצֵּית לְקַל בָּעוּתִי מַלְכִּי וֵאלָהִי אֲרוּם קֳדָמָךְ אֲצַלֵּי׃
4 יְיָ בְּצַפְרָא שְׁמַע קָלִי כְּצַפְרָא אֲסַדַּר קֳדָמָךְ וְאֶסְתְּכִי׃

Psalmus Dauid, cùm fugeret à facie Absalom filij sui. PSAL. III.

2.Re. 15

DOmine quid multiplicati sunt qui tribulãt me? multi insurgunt aduersum me. ‡Multi dicunt animæ meę: Non est salus ipsi in Deo eius. ‡ Tu autem Dñe susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meũ. ‡Voce mea ad Dñm clamaui, & exaudiuit me de monte sancto suo. ‡ Ego auté dormiui & soporatus sum.* exurrexi, quia Dñs suscipiet me. ‡Non timebo millia populi circundantia me: ‡ Exurge Domine, saluum me fac Deus meus. Quoniã tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa, dentes peccatorũ cõtriuisti. ‡Domini est salus, & super populum tuum benedictio tua.

* Ps. 4. f

* ℣

In finem in * hymnis psalmus Dauid.

* carminibus

PSAL. IIII.

CVm inuocarẽ ego, exaudiuit me Deus iustitiæ meæ: in tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei, & exaudi orationem meam. ‡Filij hominũ vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium? ‡Etscitote quoniã mirificauit Dñs sanctum suũ: Dñs exaudiet me, cùm clamauero ego ad eum. ‡Irascimini & nolite peccare: quæ dicitis in cordibus vestris, * in cubilibus vestris compungimini. ‡Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Dño. ‡Multi dicunt: Quis ostẽdet nobis bona? Signatum est super nos lumẽ vultus tui Dñe: ‡Dedisti lætitiam in corde meo. A fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt. ‡In pace in idipsum dormiam & requiescam. quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.

* In finẽ

‡ * Pro ea quæ hæreditatem consequitur Psalmus Dauid. PSAL. V.

VErba mea auribus percipe, Dñe, intellige clamorem meũ: ‡ Intende voci orationis meę rex meus & Deꝰ meus. Quoniã ad te orabo Domine: ‡Manè exaudies vocem meã. Manè astabo tibi & *videbis me:

* videbo

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου Αβεσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. γ΄.

2 ‡ Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; πολλοὶ

3 ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ· ‡ πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου, οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ. διάψαλμα.

4 ‡ σὺ δέ κύριε ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ δόξα μου καὶ ὑψῶν

5 τὴν κεφαλήν μου. ‡ φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἐπήκουσέ μου ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ.

6 ‡ ἐγὼ δὲ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνωσα· ἐξηγέρθην, ὅτι κύ-

7 ριος ἀντιλήψεταί μου. ‡ οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ, τῶν κύκλῳ συνεπιτεθειμένων μοι·

8 ‡ ἀνάστα κύριε, σῶσόν με ὁ θεός μου· ὅτι σὺ ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως, ὀδόντας ἁμαρ-

9 τωλῶν συνέτριψας· ‡ τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ δαυίδ. δ΄.

2 ‡ Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέ μου ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου, ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με. οἰκτείρησόν με,

3 καὶ εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. ‡ υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε βαρυκάρδιοι; ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζη-

4 τεῖτε ψεῦδος; ‡ καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάσωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ, κύριος εἰσακούσεταί μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτόν.

5 ‡ ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε.

6 ‡ θύσατε θυσίαν δικαιοσύνης, καὶ ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον.

7 ‡ πολλοὶ λέγουσι, τίς δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθά; ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου κύριε·

8 ‡ ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου. ἀπὸ καρποῦ σίτου, οἴνου, καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.

9 ‡ ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοιμηθήσομαι καὶ ὑπνώσω. ὅτι σὺ κύριε κατὰ μόνας ἐπ' ἐλπίδι κατῴκισάς με.

1 ‡ Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ε΄.

2 ‡ Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι κύριε, σύνες τὴν κραυγήν μου·

3 ‡ πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ

4 θεός μου. ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι κύριε. ‡ τὸ πρωὶ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς μου. τὸ πρωὶ παραστήσομαί σοι καὶ ἐπόψει με·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Canticum Dauid cùm fugeret à facie Absalom filij sui. PSAL. III.

DOmine quàm multi sunt infestatores mei! multi surgunt aduersum me. 3 Multi dicunt animæ meæ: Non est redemptio ei in Deo in æternum. 4 Et tu, Dñe, scutum super me, honor meus, & exaltator capitis mei. 5 Voce mea ad Dominum orabo: & recepit orationem meam de monte domus sanctuarij sui in æternum. 6 Ego quieui & dormiui, euigilaui, quoniam Deus sustentauit me. 7 Non timebo à myriadibus populorum qui circumcirca coadunati sunt aduersum me. 8 Surge Dñe, redime me Deus meus, quoniam tu percussisti omnes auctores inimicitiæ meæ super genas eorum, dentes impiorum confregisti. 9 A facie Domini redemptio, & super populum tuum benedictio tua in æternum. 1 Ad canendum super neghinath, canticum Dauid. PSAL. IIII.

IN tempore orationis meæ recipe à me Deus iustitiæ meæ, in tempore angustiæ dilatasti mihi. miserere mei, & accipe orationem meam. 2 Filij hominis vsquequo honor meus ad vituperium? amabitis inania, quæretis mendacium in æternum? 4 Et scitote quoniam separauit Dominus misericordem sibi: Dominus accipiet orationem Dauidis cùm inuocauerit eum. 5 Contremiscite ab illo, & ne peccetis: dicite orationem vestram in ore vestro, & petitionem vestrã in corde vestro, & orate super cubile vestrum: & mementote diei mortis semper. 6 Domate concupiscentias vestras, & reputabitur vobis sicut sacrificium iustitiæ: & sperate in Dño. 7 Plures sunt qui dicunt: Quis ostendet nobis bonum? leua super nos lumen aspectus faciei tuæ Domine. 8 Dedisti lætitiam in corde meo à tempore quo frumentum eorum & vinum eorum multiplicata sunt. 9 In pace simul accubabo ac dormiam, quoniam tu Domine singulariter securè sedere facies me.

1 Ad canendum super choros, canticum Dauid. PSAL. V.

VErbum meum ausculta Domine, intellige desiderium meum. 3 Ausculta vocem petitionis meæ, rex meus & Deus meus, quoniam coram te orabo. 4 Domine manè audi vocem meam; manè ordinabo coram te, & respiciam.

5 * כִּי לֹא אֵל־חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע׃
6 * לֹא־יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
7 * תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ־דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב יְהוָה׃
8 * וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־
הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃
9 * יְהוָה נְחֵנִי בְּצִדְקָתְךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַוְשַׁר לְפָנַי
דַּרְכֶּךָ׃
10 * כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה קִרְבָּם הַוּוֹת קֶבֶר־פָּתוּחַ
גְּרֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן׃
11 * הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב
פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ כִּי־מָרוּ בָךְ׃
12 * וְיִשְׂמְחוּ כָל־חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ
וְיַעְלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃
13 * כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃

ו

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃
3 * חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ
עֲצָמָי׃
4 * וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּ יְהוָה עַד־מָתָי׃
5 * שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃
6 * כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃
7 * יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׁחֶה בְּכָל־לַיְלָה מִטָּתִי
בְּדִמְעָתִי עַרְשִׁי אַמְסֶה׃
8 * עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי׃
9 * סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל
בִּכְיִי׃
10 * שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח׃
11 * יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל־אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃

5 * *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu:*
nec habitabit iuxta te malignus.
6 * *Non stabunt iniqui in conspectu oculorum*
tuorum: odisti omnes qui operãtur iniquitatem.
7 * *Perdes loquentes mendacium. virum san-*
guinum & dolosum abominabitur Dominus.
8 * *Ego autem in multitudine misericordiæ tuæ*
introibo in domum tuam: adorabo ad templum
9 *sanctum tuum in timore tuo.* * *Domine de-*
duc me in iustitia tua propter insidiatores meos:
10 *dirige ante faciem meam viam tuam.* * *Non*
est enim in ore eorum rectum; interiora eorum
insidiæ; sepulchrum patens guttur eorum: lin-
11 *guam suam lenificant.* * *Condemna eos Deus,*
excidant à consiliis suis, iuxta multitudinem sce
lerum eorum expelle eos, quoniam prouocaue-
12 *runt te.* * *Et lætentur omnes qui sperant in*
te, in perpetuum laudabunt; & proteges eos,
& lætabuntur in te qui diligunt nomen tuum.
13 * *Quoniam tu benedices iusto, Domine, vt*
scuto placabilitatis coronabis eum.

1 * *Victori in psalmis super octauam, psal-*
mus Dauid. VI.
2 *Domine ne in furore tuo arguas me, neque in*
3 *ira tua corripias me.* * *Miserere mei*
Domine quoniam infirmus sum: sana me Do-
mine quoniam conturbata sunt ossa mea.
4 * *Et anima mea turbata est valdè, & tu*
5 *Domine vsquequò?* * *Conuertere Domine,*
erue animam meam; salua me propter misericor-
6 *diam tuam.* * *Quoniam non in morte recor-*
datio tui: in inferno quis confitebitur tibi?
7 * *Laboraui in gemitu meo, natare faciam to-*
ta nocte lectum meum; lachrymis meis stratum
8 *meum rigabo.* * *Caligauit præ amaritudine*
oculus meus, consumptus sum ab vniuersis ho-
9 *stibus meis.* * *Recedite à me omnes qui ope-*
ramini iniquitatem, quia audiuit Dominus vo-
10 *cem fletus mei.* * *Audiuit Dominus de-*
precationem meam; Dominus orationem meam
11 *suscipiet.* * *Confundantur & conturben-*
tur vehementer omnes inimici mei: reuertan-
tur & confundantur subitò.

תרגום

5 מְטוּל דְּלָא אֱלָהּ צָבֵי בְּרִשְׁעָא אַנְתְּ וְלָא יִתְיְתֵב עִמָּךְ בִּישָׁא׃
6 לָא יִתְעַתְּדוּן מְתַלְעֲבִין קֳבֵל עֵינָךְ שְׂנֵאתָ כָּל עָבְדֵי שְׁקָר׃
7 תְּאַבֵּד מְמַלְּלֵי כִדְבָא אֱנָשׁ שָׁדֵי דַם זַכַּאי וְנִכְלָא יְרַחֵק יְיָ׃
8 וַאֲנָא בְּסוּגֵי טוּבָךְ אֵעוֹל לְבֵיתָךְ אֶסְגּוֹד לְהֵיכְלָא וְקֳדְשָׁךְ בִּדְחַלְתָּךְ׃
9 יְיָ דַבַּר יָתִי בְּצִדְקָתָךְ מִן בִּגְלַל תֻּשְׁבַּחְתִּי תַקֵּן קֳדָמַי אוֹרְחָךְ׃
10 אֲרוּם דְּלֵית בְּפֻמְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי כֵּיוַנְתָּא גּוּפֵיהוֹן מַלְיָן אִתְרַגּוֹשְׁתָּא
הֵיךְ שְׁיוֹל פְּתִיחַ גְּרוֹנְהוֹן לִישַׁנְהוֹן מְשָׁעֲעִין׃
11 חַיֵּב לְהוֹן אֱלָהָא יִתְבַּטְּלוּן מִן מִלְּכֵיהוֹן בְּסוּגֵי מְרָדֵיהוֹן אַתְקֵל לְהוֹן אֲרוּם מְרַדוּ בְּמֵימְרָךְ׃
12 וְיֶחְדּוּן כָּל מְסַבְּרִין בְּמֵימְרָךְ לְעָלַם יְשַׁבְּחוּן וּתְטַלֵּל עֲלֵיהוֹן וְיִבְדְּחוּן בְּמֵימְרָךְ דְּרָחֲמִין שְׁמָךְ׃
13 מְטוּל דְּאַנְתְּ מְבָרֵךְ
לְצַדִּיקַיָּא יְיָ הֵיךְ חְרֵיסָא טָבָא רַעֲוָא תַּכְלְלִנֵּהּ׃

ו

1 לְשַׁבְּחָא עַל כִּנְרָא דִּתְמַנְיָא נִימִין תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃
2 יְיָ לָא בְּרֻגְזָךְ תְּכַסִּינַנִי וְלָא בְּרִתְחָךְ תִּרְדֵּי יָתִי׃
3 חוּס עֲלַי אֱלָהָא
מְטוּל דְּחַלָּשׁ אֲנָא אַסֵּי יָתִי יְיָ מְטוּל דְּאִתְבְּהִילוּ גַרְמַי׃
4 וְנַפְשִׁי אִתְבְּהִילַת לַחֲדָא וְאַנְתְּ יְיָ עַד אֵימָתַי רְיָח לִי׃
5 תּוּב יְיָ פְּצֵה נַפְשִׁי פְּרֻק יָתִי
מִן בִּגְלַל טֵיבוּתָךְ׃
6 מְטוּל דְּלֵית בְּמוֹתָא דָכְרָנָךְ בִּשְׁיוֹל מַן יוֹדֵה לָךְ׃
7 אִשְׁתַּלְהֵיתִי בְּתוּנְחָתִי אֲמַלֵּל בְּצַעֲרִי כָּל לֵילְיָא עַל שׁוּוּיִי בְּדִמְעָתִי
דָּרְגָשִׁי אַטְמֵשׁ׃
8 חֲשׁוֹכַת מֵרוֹגֶז עֵינִי אִיתְכְּלִיָּת בְּכָל עָקְתַי׃
9 זוּרוּ מִנִּי כָּל עָבְדֵי שְׁקָר אֲרוּם קַבֵּל יְיָ קַל בָּכוּתִי׃
10 שְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ פְּגִיעָתִי יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי׃
11 יִבְהֲתוּן וְיִתְבַּהֲלוּן לַחֲדָא כָּל בַּעְלֵי דְּבָבַי יְתוּבוּן וְיִבְהֲתוּן כְּשָׁעָה׃

‡Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. nõ habitabit iuxta te malign⁹, ‡neq; permanebũt iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui operãtur iniquitatẽ: ‡Perdes omnes qui loquuntur mendacium. virum sanguinũ & dolosum abominabitur Dñs. ‡Ego autem in multitudine misericordiæ tuæ, introibo in domum tuã; adorabo ad templum sanctũ tuũ in timore tuo. ‡Dñe deduc me in iustitia tua, propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.

Ro.3.b. ‡Quoniã nõ est in ore eorũ veritas, cor eo- 10
*est rum vanum est. sepulchrum patens *guttur eorũ, linguis suis dolosè agebant: ‡Iudica 11 illos Deus. Decidãt à cogitationibus suis: secundùm multitudinem impietatum eorũ expelle eos, quoniã irritauerũt te Dñe. ‡Et lætentur omnes qui sperant in te, in e- 12
*omnes ternum exultabunt, & habitabis in eis. Et gloriabũtur in te *qui diligunt nomẽ tuũ: ‡Quoniam tu benedices iusto Domine, vt 13 scuto bonæ voluntatis coronasti nos.

*carmi- ‡In finem in *hymnis pro octaua Psal- 1
nibus mus Dauid. VI.

DOmine ne in furore tuo arguas me, ne- 2
Inf.17. que in ira tua corripias me. ‡Miserere 3
mei Dñe, quoniam infirmus sum: sana me Dñe, quoniã cõturbata sunt ossa mea. ‡Et 4
aïa mea turbata est valdè, & tu Dñe vsquequò? ‡Cõuertere Dñe, *eripe aïam meã. Sal- 5
*Ο. uũ me fac propter misericordiã tuam: ‡Quo- 6
niã nõ est in morte q̃ memor sit tui: in inferno autẽ q̃s confitebitur tibi? ‡Laboraui 7
in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectũ meũ, in lachrymis meis stratũ meũ rigabo. ‡Turbatus est à furore oculus meus, 8
Mat.7.b & 25.d. Luc.13.f inueteraui inter oẽs inimicos meos. ‡Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem, quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei. ‡Exaudiuit Dñs deprecationem 9 10
meam, Dominus orationẽ meam suscepit.
*vehe- ‡Erubescãt & cõturbẽtur *oẽs inimici mei: 11
menter conuertantur & erubescãt valdè velociter.

5 ‡ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ. οὐ παροικήσει σοι
6 πονηρευόμενος, ‡οὐδὲ διαμενοῦσιν ἄνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου. ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζο-
7 μένους τὴν ἀνομίαν· ‡ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται κύριος.
8 ‡ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου, εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅ-
9 γιόν σου ἐν φόβῳ σου. ‡κύριε ὁδήγησόν με ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου, σκολιὰ τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώ-
10 πιόν σου τὴν ὁδόν μου. ‡ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια, ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν·
11 ‡κρῖνον αὐτοὺς ὁ θεός. ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν ἔξωσον
αὐτούς, ὅτι παρεπικράναν σε κύριε.
12 ‡καὶ εὐφρανθείησαν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ, εἰς αἰῶνα ἀγαλλιάσονται, καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. καὶ
καυχήσονται ἐν σοὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου·
13 ‡ὅτι σὺ εὐλογήσεις δίκαιον κύριε, ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς.

1 ‡Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϛ'.
2 ‡Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ
3 σου παιδεύσῃς με. ‡ἐλέησόν με κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι. ἴασαί με κύριε, ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου.
4 ‡καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη σφόδρα, καὶ σὺ κύριε ἕως
5 πότε; ‡ἐπίστρεψον κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. σῶσόν με σκοπὸν τοῦ ἐλέους σου· ‡ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου, ἐν δὲ τῷ ἅδῃ τίς ἐξομολογήσε-
7 ται σοι; ‡κοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρω-
8 μνήν μου βρέξω. ‡ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός
9 μου, ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. ‡ἀποστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ὅτι εἰσήκουσε κύ-
10 ριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ μου. ‡ἤκουσε κύριος τῆς δεήσεώς μου, κύριος τὴν προσευχήν μου προσεδέξατο.
11 ‡αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχθείησαν πάντες οἱ ἐχθροί μου· ἀποστραφείησαν καὶ καταισχυνθείησαν σφόδρα διατάχθ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quoniam non Deus volens improbitatem tu es; & non commorabitur tecum malus. 6 Non permanebunt irrisores coram oculis tuis: odisti omnes operarios falsitatis. 7 Perdes loquentes mendacium: hominem effusorem sanguinis mundi, & dolosum longè propellet Dominus. 8 Et ego in multitudine bonitatis tuæ ingrediar in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum in timore tui. 9 Domine deduc me in iustitia tua, propter laudem meam; dirige coram me viam tuam. 10 Quoniam non est in ore impiorum rectum: corpora eorum plena sunt tumultu: sicut infernus patens guttur eorum: linguam suam lenificant. 11 Condemna illos Deus: deficiant à consiliis suis; in multitudine rebellationum eorum, fac impingere eos, quoniam rebelles fuerunt Verbo tuo. 12 Et lætabuntur omnes qui sperant in Verbo tuo, in æternum laudabunt; & obumbrabis eos, & lætabuntur in verbo tuo amatores nominis tui. 13 Quoniam tu benedices iustis, Domine: veluti clypeo voluntate bona coronabis eum.

1 Ad canendum super citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. VI.

DOmine ne in furore tuo corripias me, neque in ira tua castiges me. 3 Miserere mei Domine, quoniam debilis sum ego: sana me Dñe, quoniam obstupuerunt ossa mea. 4 Et anima mea conturbata est vehementer; & tu Domine vsquequo refrigerium mihi? 5 Reuertere Domine, libera animam meam, redime me propter benignitatem tuam. 6 Quoniam non est in morte memoria tui: in inferno quis laudabit te? 7 Lassatus sum suspirio meo, loquar in dolore meo tota nocte super lectum meum: lachrymis meis cubile meum rigabo. 8 Caligauit præ indignatione oculus meus, consumptus est propter omnes oppressores meos. 9 Recedite à me omnes operarij falsitatis, quoniam accepit Dominus vocem ploratus mei. 10 Exaudita est in conspectu Domini deprecatio mea: Dominus orationem meam accepit. 11 Confundantur & interturbentur valde omnes auctores inimicitiæ meæ: reuertantur & confundantur in momento.

ז

1 * שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי־כוּשׁ
בֶּן־יְמִינִי׃
2 * יְהוָה אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל־רֹדְפַי
וְהַצִּילֵנִי׃
3 * פֶּן־יִטְרֹף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל׃
4 * יְהוָה אֱלֹהַי אִם־עָשִׂיתִי זֹאת אִם־יֶשׁ־עָוֶל בְּכַפָּי׃
5 * אִם־גָּמַלְתִּי שֹׁלְמִי רָע וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם׃
6 * יִרְדֹּף אוֹיֵב נַפְשִׁי וְיַשֵּׂג וְיִרְמֹס לָאָרֶץ חַיָּי וּכְהוֹדִי
לֶעָפָר יַשְׁכֵּן סֶלָה׃
7 * קוּמָה יְהוָה בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת צוֹרְרָי וְעוּרָה
אֵלַי מִשְׁפָּט צִוִּיתָ׃
8 * וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָ וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה׃
9 * יְהוָה יָדִין עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי וּכְתֻמִּי עָלָי׃
10 * יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק וּבֹחֵן לִבּוֹת
וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק׃
11 * מָגִנִּי עַל־אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי־לֵב׃
12 * אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם בְּכָל־יוֹם׃
13 * אִם־לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָרַךְ וַיְכוֹנְנֶהָ׃
14 * וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי־מָוֶת חִצָּיו לְדֹלְקִים יִפְעָל׃
15 * הִנֵּה יְחַבֶּל־אָוֶן וְהָרָה עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר׃
16 * בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל׃
17 * יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְעַל קָדְקֹדוֹ חֲמָסוֹ יֵרֵד׃
18 * אוֹדֶה יְהוָה כְּצִדְקוֹ וַאֲזַמְּרָה שֵׁם־יְהוָה עֶלְיוֹן׃

ח

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
תְּנָה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמָיִם׃
3 * מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ
לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃

1 * *Pro ignoratione Dauid, qui cecinit Domino super verba Æthiopis filij Jemini.*

PSAL. VII.

2 *Domine Deus meus in te speraui, salua me ab omnibus persequẽtibus me, et libera me.*
3 * *Ne fortè rapiat vt leo animam meam; la-*
4 *ceret, & non sit qui eripiat.* * *Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manib⁹ meis.*
5 * *Si reddidi retribuentibus mihi mala, &*
6 *dimisi hostes meos vacuos:* * *Persequatur inimicus animam meam & apprehendat, & conculcet in terra vitam meam, & gloriam meam*
7 *in puluerem collocet. Semper.* * *Surge Domine in furore tuo, eleuare indignans super hostes meos, et consurge ad me iudicio quod mandasti.*
8 * *Et congregatio tribuum circundet te, & pro hac in altum reuertere.*
9 * *Dominus iudicabit populos: iudica me Domine secundùm iustitiam meam, & secundùm*
10 *simplicitatem meam quæ est in me.* * *Consumetur nunc malum iniquorum, & confirmetur iustus, probator cordis & renum Deus iustus.*
11 * *Clypeus meus in Deo, qui saluat rectos cor-*
12 *de.* * *Deus iudex iustus, & fortis comminans tota die.*
13 * *Non conuertenti gladium suum acuet, arcum suum tetendit & parauit illum.*
14 * *Et in ipso præparauit vasa mortis, sagittas suas ad comburendum operatus est.*
15 * *Ecce parturit iniquitatem & concepit do-*
16 *lorem, & peperit mendacium.* * *Lacum aperuit & effodit eum, & incidit in interitum*
17 *quem operatus est.* * *Reuertetur dolor suus in caput eius, et super verticem eius iniquitas sua*
18 *descendet.* * *Confitebor Domino secundùm iustitiam eius, & cantabo nomini Dñi altissimi.*

1 * *Victori pro torcularibus psalmus Dauid.*

PSAL. VIII.

2 *Domine dominator noster quàm grande est nomen tuum in vniuersa terra, qui po-*
3 *suisti gloriam tuam super cælos.* * *Ex ore infantium & lactẽtium perfecisti laudem propter aduersarios tuos, vt quiescat inimicus et vltor.*

תרגום

ו

1 תִּרְגֻּמָא דְאוֹרַיְתָא לְדָוִד דִּי שַׁבַּח קֳדָם יְיָ עַל תְּבָרָא דְשָׁאוּל בַּר קִישׁ דְּמִשְׁבְּטָא דְבִנְיָמִין׃ 2 יְיָ אֱלָהִי בְּמֵימְרָךְ סְבִיֵּת פְּרוֹק יָתִי מִכָּל
רָדְפַי וּפְצֵה יָתִי׃ 3 דִּילְמָא יְתַבַּר הֵיךְ כְּאַרְיָא נַפְשִׁי יְפַשַּׁח וְלֵית דְּפָצֵי׃ 4 יְיָ אֱלָהִי אִין עַבְדֵת דָּא אִין אִית טְלוּמָא בִּידַי׃ 5 אִין פִּרְעֵת
לִבְעֵל שְׁלָמִי בִּישָׁא וּדְחֵקֵת מְעִיקַי מַגָּן׃ 6 יְהֵא רָדִיף בְּעֵל דְּבָבָא נַפְשִׁי וְיַדְבֵּק וְיַכְבֵּשׁ לְאַרְעָא חַיַּי וִיקָרִי לְעַפְרָא יַשְׁרֵי לְעָלְמִין׃
7 קוּם יְיָ בְּתֻקְפָּךְ אִתְנַטֵּל בְּרוּגְזָךְ עַל מְעִיקַי וְסַרְהֵב לִי דִינָא דְפַקֵּדְתָּא׃ 8 וּכְנִישַׁת אוּמַיָּא תַּחְזְרִינָךְ וְאַמְטוּלְתָּהָא לְבֵית שְׁכִינְתָּךְ
תּוּב׃ 9 מֵימְרָא דַיְיָ יְדוּן עַמְמַיָּא דּוּן יָתִי יְיָ כְּזָכוּתִי וּכְשַׁלְמוּתִי פְּרַע לִי׃ 10 יִשְׁחֵצֵי כְעַן בִּישָׁא לִרְשִׁיעַיָּא וְיִשְׁתַּכְלְלוּן צַדִּיקֵי וּבָחֵן לִבָּא
וְכֻלְיָן אֱלָהָא זַכָּאָה׃ 11 תְּרִיסִי עַל אֱלָהָא פָּרֵק תְּרִיצֵי לִבָּא׃ 12 אֱלָהָא דַיָּנָא זַכָּאָה וּבְתֻקְפָּא רָגֵז עַל רְשִׁיעֵי כָּל יוֹמָא׃ 13 אִם
לָא תָּאֵב לִדְחַלְתֵּהּ סַיְפֵהּ שְׁחִיז קַשְׁתֵּיהּ מְתִיחָא וּסְדִירָא׃ 14 וְאַמְטוּלְתֵּהּ אַתְקִין זַיְנֵי מוֹתָא גִירוֹהִי לְדָלְקֵי צַדִּיקַיָּא יַעְבֵּד׃ 15 הָא יִצְטְעַר
לְשָׁקַר וִיעַדֵּי עַמְלָא וִילִיד שִׁקְרָא׃ 16 שׁוּחַ חֲפַר וְגַמְצֵיהּ וּנְפַל בְּשַׁחְתָּא דַעֲבַד׃ 17 יְתוּב לֵיעוּתֵהּ בְּרֵישֵׁהּ וְעַל מוֹחֵהּ חֲטוּפֵהּ יֵחִית׃
18 אֲשַׁבַּח יְיָ הֵיךְ צִדְקוּתֵהּ וַאֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהָא עִילָאָה׃

ח

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 יְיָ רִבּוֹנָנָא כְּמָה תָּלִיל וּמְשַׁבַּח שְׁמָךְ בְּכָל אַרְעָא דִיהַבְתְּ זִיוָךְ עֵיל מִן שְׁמַיָּא׃
3 מִפּוּם עֻלֵּימַיָּא וְיַנְקַיָּא אִשְׁתַּיְתָא עוּשְׁנָא מִן בִּגְלַל מְעִיקַיָּךְ לְבַטָּלָא בְּעֵל דְּבָבָא וְנָקֵם נִקְמְתָא׃

*Psalmus Dauid, quem cantauit Domino pro verbis Chusi filij Iemini.

2 Reg. 16.d.

PSAL. VII.

DOmine Deus meus in te speraui, saluũ me fac ex oĩbus psequentibus me, & libera me. *Nequãdo rapiat vt leo animam meã, dũ non est qui redimat, neq; qui saluũ faciat. *Dñe Deus meus si feci istud, si est iniqtas in manib⁹ meis: *Si reddidi retribuẽtibus mihi mala, decidam meritò ab inimicis meis inanis. *Persequatur meritò inimicus aĩam meã & cõprehẽdat, & cõculcet in terra vitã meã, & gloriã meã in pulueré *collocet. *Exurge Dñe in ira tua, *exaltare in finibus inimicorũ tuorũ. Et exurge Dñe Deus meus in p̃cepto quod mãdasti; *Et synagoga populorũ circundabit te. & ꝓpter hãc in altum regredere. *Dñs *iudicabit populos. Iudica me Dñe secundũ iustitiam meã, & secũdũ innocẽtiam meam sup me. *Cõsumetur iã neqtia peccatorũ, & diriges iustũ, scrutás corda & renes De' *iuste. *Adiutoriũ meũ à Deo qui saluos facit rectos corde. *Deus iudex iustus, & fortis & patiẽs, & nunquid irascitur p̃ singulos dies? *Nisi conuersi fueritis, gladiũ suũ vibrabit: arcum suũ tetendit, & parauit illum. *Et in eo parauit vasa mortis, sagittas suas ardẽtibus effecit. *Ecce parturit iniustitiam, cõcepit dolorẽ & peperit iniquitatem. *Lacũ aperuit & effodit eũ, & *incidet in foueã quam fecit. *Conuertetur dolor eius in caput eius, & in verticem ipsi⁹ iniquitas eius descendet. *Cõfitebor Domino secundùm iustitiam eius, & psallam nomini Domini altissimi.

Inf. 12.

*In finem pro torcularibus, psalmus Dauid.

PSAL. VIII.

DOmine Dominus noster, quàm admirabile * nomẽ tuum in vniuersa terra! quoniã eleuata est magnificẽtia tua super cælos. *Ex ore infantiũ & lactentium perfecisti laudem, propter inimicos tuos, vt destruas inimicum & vltorem.

1 *ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, ὃν ᾖσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων χουσὶ υἱοῦ ἰεμθρί. ζ.

2 *Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με, καὶ ῥῦσαί με. *μήποτε ἁρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτροῦμένου, μὴ δὲ σώζοντος. *κύριε ὁ θεός μου εἰ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἔστιν ἀδικία ἐν χερσί μου· *εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδιδοῦσί μοι κακά, ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. *καταδιώξαι ἄρα ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ καταλάβοι, καὶ καταπατήσαι εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν καταskηνώσαι. *ἀνάστηθι κύριε ἐν ὀργῇ σου, ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός μου ἐν προστάγματι ᾧ ἐνετείλω· *καὶ συναγωγὴ λαῶν κυκλώσει σε. καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον. *κύριος κρινεῖ λαούς. κρῖνόν μοι κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί. *συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν, καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον, ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρὸς ὁ θεὸς δικαίως. *ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. *ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. *ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ σιλβώσει, τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε, καὶ ἡτοίμασεν αὐτό. *καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε σκεύη θανάτου, τὰ βέλη αὐτοῦ τοῖς καιομένοις ἐξειργάσατο. *ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδικίαν, συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν. *λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάζατο. *ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται. *ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

*Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν λοιῶν ψαλμὸς τῷ δαυὶδ .ἡ.

1 2 *Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. *ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἀντικείμενον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Interpretatio Legis Dauidis quam cecinit coram Domino super interitu Saulis filij Cis qui erat de tribu Beniamin. PSAL. VII.

DOmine Deus meus in verbo tuo speraui: redime me ab omnibus persequentibus me, & libera me. [3] Ne fortè dilaceret sicut leo animam meam; discindat, & non sit qui eruat. [4] Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis: [5] Si reddidi auctori pacis meæ malum, & afflixi eos qui me angebant fruſtrà: [6] Persequatur auctor inimicitiæ animam meam, & apprehendat, & prosternat ad terram vitam meam, & gloriam meam in puluerem ponat in perpetuum. [7] Surge Domine in fortitudine tua, eleuare in furore super oppressores meos, & accelera mihi iudicium quod mandasti. [8] Et congregatio gentium circundabit te, & propter eam ad domum maiestatis tuæ reuertere. [9] Verbum Domini iudicabit populos: iudica me Domine secundùm meritum meum, & secundùm perfectionem meam persolue mihi. [10] Destruatur nunc malitia impiorum, & confirmentur iusti: scrutatur verò corda & renes Deus iustus. [11] Clypeus meus in Deo qui redimit rectos corde. [12] Deus iudex iustus, & in fortitudine iracscitur aduersus impios tota die. [13] Si non reuertatur ad timorem eius, gladium suum acuit: arcus eius extentus & paratus. [14] Et propter ipsum parauit arma mortis: sagittis suis in persecutores iustorum operabitur. [15] Ecce enitetur falsitatem, & concipiet prauitatem, & pariet mendacium. [16] Foueam fodit & effodit eam; & cecidit in foueam quam fecit. [17] Recidet prauitas eius in caput eius, & super verticem eius iniquitas eius descendet.

[18] Laudabo Dominum secundùm iustitiam eius, & laudabo nomen Dei altissimi.

[1] Ad canendum super citharam, canticum Dauid. PSAL. VIII.

DOmine præceptor noster, quàm excelsum & laudabile est nomen tuum in vniuersa terra, qui constituisti splendorem tuum supra cælos. [3] Ex ore infantium & lactentium fundasti fortitudinem propter aduersarios tuos, vt destruas auctorem inimicitiarum & vltorẽ.

4 * כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים
אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה׃
5 * מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃
9 * וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃
7 * תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו׃
8 * צֹנֶה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃
9 * צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃
10 * יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

ט

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
3 * אֶשְׂמְחָה וְאֶעֶלְצָה בָךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
4 * בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ׃
5 * כִּי־עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק׃
6 * גָּעַרְתָּ גּוֹיִם אִבַּדְתָּ רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ
לְעוֹלָם וָעֶד׃
7 * הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד
זִכְרָם הֵמָּה׃
8 * וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ׃
9 * וְהוּא יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
10 * וִיהִי יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃
11 * וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ
יְהוָה׃
12 * זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּדוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃
13 * כִּי־דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת
עֲנָיִים׃
14 * חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי
מָוֶת׃
15 * לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל־תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־צִיּוֹן
אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃

4 * *Quoniam videbo cælos tuos opera digitorum tuorum, Lunam & stellas quæ fundasti.*
5 * *Quid est homo quoniam recordaris eius? vel filius hominis quoniam visitas eum?*
6 * *Et minuisti eum paulo minus à Deo, gloria & decore coronasti eum.*
7 * *Dedisti ei potestatem super opera manuum tuarum, cuncta posuisti sub pedibus eius.*
8 * *Oues & armenta omnia, insuper & ani-*
9 *malia agri.* * *Aues cæli & pisces maris, qui transeunt semitas ponti.*
10 * *Domine dominator noster, quàm grande est nomen tuum in vniuersa terra!*

1 *Victori super mortem filij psalmus Dauid.*

PSAL. IX.

2 *Confitebor tibi Domine in toto corde meo,*
3 *narrabo omnia mirabilia tua.* * *Lætabor & gaudebo in te, canam nomini tuo altissime:*
4 * *Cùm ceciderint inimici mei retrorsum, & corruerint & perierint à facie tua.*
5 * *Fecisti enim iudicium meum & causam meam, sedisti super solium iudex iustitiæ.*
6 * *Increpasti gentes, perdidisti impium, nomen eorum delesti in sempiternum & iugiter.*
7 * *Inimici completæ sunt solitudines in finem, & ciuitates subuertisti, perijt memoria eorum*
8 *cum ipsis.* * *Dominus autem in sempiternum sedebit, stabiliuit ad iudicandum solium suum.*
9 * *Et ipse iudicat orbem in iustitia, iudicat populos in æquitatibus.*
10 * *Et erit Dominus eleuatio oppresso, eleuatio opportuna in angustia.*
11 * *Et confident in te qui nouerunt nomen tuum, quoniam non dereliquisti quærentes te*
12 *Domine.* * *Cantate Domino habitatori Sion, annunciate in populis cogitationes eius.*
13 * *Quoniam quærens sanguinem eorum recordatus est, non est oblitus clamoris pauperum.*
14 * *Miserere mei Domine, vide afflictionem meam ex inimicis meis, exaltans me de portis mortis.*
15 * *Vt narrem omnes laudes tuas in portis filiæ Sion, exultabo in salutari tuo.*

תרגום

4 מְטוּל דְּאֶחְמֵי שְׁמַיָּךְ עוֹבָדֵי אֶצְבְּעָתָךְ סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא דִּי אַתְקֵנְתָּא׃ 5 מַה בַּר נַשׁ אֲרוּם תִּדְכַּר עוֹבָדוֹי וּבַר נַשׁ אֲרוּם תַּסְעַר עֲלוֹי׃
6 וְחַסַּרְתֵּהּ קַלִּיל מִן מַלְאָכַיָּא וִיקָרָא וְשַׁבְחוֹרָא תַּכְלְלִינֵהּ׃ 7 אַשְׁלַטְתֵּהּ בְּעוֹבָדֵי יְדָךְ כּוֹלָּא שַׁוֵּיתָא תְּחוֹת רִגְלוֹהִי׃
8 עָאן וְתוֹרֵי כֻּלְּהוֹן וּלְחוֹד בְּעִירֵי חַקְלָא׃ 9 צִפְּרֵי שְׁמַיָּא וְנוּנֵי יַמָּא עָבְרֵי אָרְחָת יַמָּא׃ 10 יְיָי רִבּוֹנָנָא כְּמָה תָלִיל וּמְשַׁבַּח שְׁמָךְ בְּכָל
אַרְעָא׃

ט

1 לְשַׁבָּחָא עַל מִיתוּתָא דְּבֵן תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָי בְּכָל לִבְבִי אֶשְׁתָּעֵי כֻּלְּהוֹן פְּרַשְׁוָתָךְ׃ 3 אֲדוּץ וְעֵבוּעַ בְּמֵימְרָךְ
אֲשַׁבַּח שְׁמָךְ עִילָּאָה׃ 4 כַּדְיְתוּב בְּעֵל דְּבָבָא לַאֲחוֹרָא יִתְקְלוּן וַיְהוֹבְדוּן מִן קֳדָמָךְ׃ 5 אֲרוּם עֲבַדְתְּ פֻּרְעֲנוּתִי וְדִינִי יְתַבְתָּ עַל כּוּרְסְיָא
דַיָּנָא זַכָּאָה׃ 6 נְזַפְתָּא עַמְמֵי הוֹבַדְתָּא רַשִׁיעָא שְׁמָהָתְהוֹן מְחֵיתָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 7 וְכַד נְפַל בְּעֵל דְּבָבָא אִשְׁתֵּצִיו וּכְרַכֵּיהוֹן אִצְתְּדִיו
לְעָלְמִין וְקִירְוֵיהוֹן שְׁבַקְתָּ מִלְּמִתַּב הוֹבַדְתְּ דָּכְרָנֵהוֹן מִנְּהוֹן׃ 8 וּמֵימְרָא דַיְיָי לְעָלְמִין מוֹתְבֵיהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא אַתְקֵן לְדִינָא
כּוּרְסֵיהּ׃ 9 וְהוּא יְדִין אַרְעָא בִּזְכוּתָא יְדִין עַמְמַיָּא בִּתְרִיצוּתָא׃ 10 וִיהֵי מֵימְרָא דַיְיָי תְּקוֹף לְמִסְכְּנָא תְּקוֹף בְּעִדָּנֵי עָקְתָּא׃
11 וְיִתְרַחֲצוּן בְּמֵימְרָךְ יָדְעֵי שְׁמָךְ מְטוּל דְּלָא שְׁבַקְתָּא תָּבְעִין לָךְ יְיָי׃ 12 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָי דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן תַּנּוּ בְּעַמְמַיָּא
עוֹבָדוֹי׃ 13 מְטוּל דְּתָבֵעַ יְיָי דְּמָא דְזַכָּאִין יַת צִדְקוֹי דְּכַר וְלָא יִתְנְשִׁי קְבִלְתָּא דְּעַנְוְתָנֵי׃ 14 חוּס עֲלַי יְיָי חֲמֵי סִגּוּפִי מִשָּׂנְאַי מְרוֹרֵם לִי
מִמַּעֲלָנֵי מוֹתָא׃ 15 מִן בִּגְלַל דְּאֶשְׁתָּעֵי כֻּלְּהוֹן פְּרַשְׁוָתָךְ בְּמַעֲלָנֵי תַרְעֵי כְּנִישְׁתָּא דְּצִיּוֹן אֲדוּץ בְּפֻרְקָנָךְ׃

4 ἐπὶ ὄψομαι σοῦ οὐρανούς, ἔργα τῶν δακτύλων σου, σε
5 λήνην καὶ ἀστέρας, ἃ σὺ ἐθεμελίωσας. τί ἐστιν ἄν-
θρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέ-
6 πτῃ αὐτόν; ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,
7 δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν· καὶ κατέστησας
αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. πάντα ὑπέταξας ὑπο-
8 κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· πρόβατα καὶ βόας ἁπά-
σας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου.
9 τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσ-
σης, τὰ διαπορεύόμενα τρίβους θαλασσῶν.
10 κύριε ὁ κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν
πάσῃ τῇ γῇ.
1 Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς
τῷ δαυίδ. θ'.
2 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, διη-
γήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.
3 εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν σοί· ψαλῶ τῷ
4 ὀνόματί σου ὕψιστε. ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν
μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προ-
5 σώπου σου. ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου καὶ τὴν δίκην
μου· ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων τὴν δικαιοσύνην.
6 ἐπετίμησας ἔθνεσι, καὶ ἀπώλετο ὁ ἀσεβής, τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
7 οἱ ἐχθροὶ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος, καὶ πόλεις
καθεῖλες. ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτῶν μετ' ἤχου·
8 καὶ ὁ κύριος εἰς τὸν αἰῶνα μένει. ἡτοίμασεν ἐν κρί-
9 σει τὸν θρόνον αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν
10 δικαιοσύνῃ, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. καὶ ἐγένετο κύριος
καταφυγὴ τῷ πένητι, βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι.
11 καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σοὶ οἱ γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου,
ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κύριε.
12 ψάλατε τῷ κυρίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν σιών· ἀναγείλα-
τε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ.
13 ὅτι ὁ ἐκζητῶν τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη, οὐκ ἐπελά-
14 θετο κραυγῆς τῶν πενήτων. ἐλέησόν με κύριε, ἴδε
τὴν ταπείνωσίν μου ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. ὁ ὑψῶν με ἐκ
15 τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου· ὅπως ἂν ἐξαγγείλω πάσας
τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών. ἀγαλ-
λιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Quoniam suspiciam cælos tuos, opera digitorum tuorum, lunam, & stellas quæ præparasti. [5] Quid est filius hominis quoniam recordaris operationum eius; & filius hominis, quoniam visitas eum? [6] Minuisti autem eũ minimo ab angelis: gloria & splendore coronasti eum. [7] Dedisti ei potestatem in opera manuum tuarum: omnia posuisti sub pedibus eius: [8] Oues & boues omnes, & insuper bestias agri: [9] Aues cæli, & pisces maris transeuntes vias maris. [10] Domine præceptor noster, quàm excelsum & laudabile est nomen tuum in vniuersa terra! [1] Ad canendum super mortem filij, canticum Dauidis. PSAL. IX.

[2] LAudabo coram Domino in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua. [3] Gaudebo & lætabor in verbo tuo: laudabo nomen tuum altissimum. [4] Quando reuertetur auctor inimicitiæ meæ retrorsum, cespitabunt & peribunt à conspectu tuo. [5] Quoniam fecisti vltionem mei & iudicium meum: sedisti super sedem iudex iustus. [6] Increpasti populos, perdidisti impium: nomina eorum delevisti in secula seculorum. [7] Dum caderet auctor inimicitiæ, destructi sunt, & arces eorum sunt dirutæ in sempiternum, & ciuitates eorum deseruisti ne habitarentur: deleuisti memoriam eorum ab illis. [8] Verbum autem Domini in secula; habitatio eius in cælis altissimis; direxit ad iudicium sedem suam. [9] Et ipse iudicabit terram in iustitia: iudicabit populos in æquitate. [10] Et erit Verbum Dñi fortitudo misero, fortitudo in temporibus angustiæ. [11] Et confident in Verbo tuo scientes nomen tuum, quoniam non dereliquisti quærentes te Domine. [12] Laudate coram Domino qui posuit maiestatem suam in Sion: annunciate in populis opera eius. [13] Quoniam requirens sanguinem mundorum, iustorum suorum recordatus est: nec oblitus est clamoris humilium. [14] Miserere mei Domine: vide afflictionem meam ex hostibus meis: attolle me ab introitibus mortis. [15] Huius gratia narrabo omnia mirabilia tua in ingressibus portarum ecclesiæ Sion: lætabor in redemptione tua.

4 Quoniam videbo cælos, *opera digitorũ tuorum, lunam & stellas quæ tu fundasti.
5 *Quid est homo quòd memor es eius? aut filius hominis, quoniam visitas eum? *Minuisti eum paulominus ab angelis; gloria & honore coronasti eum: *Et constituisti eum super opera manuum tuarũ. Omnia subiecisti sub pedibus eius, *oues & boues
8 vniuersas, insuper & pecora campi. *Volucres cęli, & pisces maris, qui perambulant
9 semitas maris. *Domine Dominus noster,
10 quàm admirabile *nomen tuum in vniuersa terra!
1 *In finem pro occultis filij psalmus Dauid. PSAL. IX.
2 COnfitebor tibi Domine in toto corde meo, narrabo omnia mirabilia tua.
3 *Lætabor & exultabo in te, psallam nomini tuo Altissime. *In conuertendo inimicũ
4 meum retrorsum, infirmabuntur & peribunt à facie tua. *Quoniam fecisti iudicium meum & causam meam: sedisti super
6 thronum qui iudicas iustitiam. *Increpasti
*eorum gentes & periit impius: nomen *eius delesti
7 in æternum, & in seculum seculi. *Inimici defecerunt framcæ in fine, & ciuitates de-
*eorum struxisti. periit memoria *eius cum sonitu:
8 *Et Dominus in ęternum permanet. Parauit in iudicio thronum suum: *Et ipse iu-
9 dicabit orbem terræ in ęquitate: iudicabit populos in iustitia. *Et factus est Domin-
10 refugium pauperi, adiutor in opportunitatibus in tribulatione. *Et sperent in te
11 qui cognoscunt nomen tuum, quoniã non dereliquisti quærentes te Domine. *Psallite Dño qui habitat in Sion: annũciate inter gentes studia eius. *Quoniam requirẽs
13 sanguinem eorum recordatus est, non est oblitus clamoris pauperũ. *Miserere mei
14 Domine: vide humilitatem meam de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis, *vt annunciem omnes laudationes
15 *exulta- tuas in portis filiæ Sion. *Exultabimus in bo. salutari tuo.

16 * טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ בְרֶשֶׁת זוּ מָמָנוּ נִלְכְּדָה
רַגְלָם׃
17 * נוֹדַע יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע
הִגָּיוֹן סֶלָה׃
18 * יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל־גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים׃
19 * כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן תִּקְוַת עֲנִיִּים
תֹּאבַד לָעַד׃
20 * קוּמָה יְהוָה אַל־יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל־פָּנֶיךָ׃
21 * שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ
הֵמָּה סֶלָה׃

י

1 * לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃
2 * בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׁוּ בִּמְזִמּוֹת זוּ חָשָׁבוּ׃
3 * כִּי־הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרֵךְ נִאֵץ
יְהוָה׃
4 * רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל־
מְזִמּוֹתָיו׃
5 * יָחִילוּ דְרָכָו בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל־
צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם׃
6 * אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא בְרָע׃
7 * אָלָה פִּיהוּ מָלֵא וּמִרְמוֹת וָתֹךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ
עָמָל וָאָוֶן׃
8 * יֵשֵׁב בְּמַאֲרַב חֲצֵרִים בַּמִּחְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו
לְחֵלְכָה יִצְפֹּנוּ׃
9 * יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְסֻכֹּה יֶאֱרֹב לַחְטוֹף עָנִי
יַחְטֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ׃
10 * וִדְכֶה יָשֹׁחַ וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֵלְכָאִים׃
11 * אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה
12 לָנֶצַח׃ * קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח
עֲנָיִים׃

16 * *Demersæ sunt gentes in interitu quem fecerunt, in rete isto quod absconderunt, captus est pes eorum.*
17 * *Agnitus est Dominus iudicium faciens in opere manuum suarum, corruit impius. meditatio semper.*
18 * *Conuertantur impij in infernum, omnes gentes quæ oblitæ sunt Dei.*
19 * *Quoniã non in æternum obliuioni erit pauper, expectatio pauperum non peribit in perpetuum.*
20 * *Surge Domine, non confortetur homo: iudicentur gentes ante faciem tuam.*
21 * *Pone Domine terrorem eis, sciant gentes homines esse. Semper.*

PSAL. X.

1 *QVare Domine stas à longè, despicis in temporibus angustiæ?*
2 * *In superbia impij ardet pauper, capiantur in sceleribus quæ cogitauerunt.*
3 * *Quia laudauit impius desiderium animæ suæ, & auarus applaudens sibi blasphemauit Dominum.*
4 * *Impius secundùm altitudinem furoris sui non requiret, nec Deus in omnibus cogitationibus eius.*
5 * *Parturiunt viæ eius in omni tempore, longè sunt iudicia tua à facie eius, omnes inimicos suos despicit.*
6 * *Loquitur in corde suo, Non mouebor, in generatione & generatione ero sine malo.*
7 * *Maledictione os eius plenum est, & dolis & auaritia, sub lingua eius dolor & iniquitas.*
8 * *Sedet insidians iuxta vestibula in absconditis vt interficiat innocentem: oculi eius robustos tuos circumspiciunt.*
9 * *Insidiatur in abscondito quasi leo in cubili suo, insidiatur vt rapiat pauperem, rapiet pauperem cùm attraxerit eũ ad rete suum.*
10 * *Et confractum subijciet eum, & irruet viribus suis valenter.*
11 * *Dixit in corde suo, Oblitus est Deus, abscondit faciem suam, non respiciet in perpetuum.*
12 * *Surge Domine Deus, leua manum tuam, noli obliuisci panperum.*

תרגום

16 טְבַעוּ עַמְמַיָּא בְּשַׁחְתָּא דַעֲבַדוּ בִּמְצַדְתָּא דְנָא דִכְמַנוּ אִתְאַחֲדַת רַגְלְהוֹן׃ 17 גֶּלִי קֳדָם יְיָ דִּינָא דַעֲבַד בְּעוֹבָדֵי יְדוֹי אִתְּקַל רַשִׁיעָא
יְרַנְּנוּן צַדִּיקַיָּא לְעָלְמִין׃ 18 יְתוּבוּן רַשִׁיעַיָּא לִשְׁאוֹל כֻּלְּהוֹן עַמְמַיָּא דְאִתְנְשִׁיו דְחַלְתָּא דֵאלָהָא׃ 19 מְטוּל דְּלָא לְעָלְמִין מִתְנְשִׁי חֲשׁוֹכָא
סְבוּרָא דְעַנְוְתָנֵי לָא תְהוֹבַד לְעָלְמִין׃ 20 קוּם יְיָ לָא יִתְעַשַּׁן בַּר נַשׁ יִתְּדָנוּן עַמְמַיָּא קֳדָמָךְ׃ 21 שַׁוִּי יְיָ דְחַלְתָּא לְהוֹן יִנְדְּעוּן עַמְמַיָּא
דִּבְנֵי נָשָׁא אִינוּן לְעָלְמִין׃

י

1 לְמָה יְיָ תְּקוּם בְּרָחִיק חִטַּמַּר בַּמְדוֹר קַדִּישִׁין בְּעִדָּנֵי עָקְתָא׃ 2 בְּגַוַּת רַשִׁיעָא יִדְלַק עַנְיָא יִתְאַחֲדוּן בִּנְכִילְתָּא דְנָא דַחֲשִׁבוּ
לְמֶעְבַּד׃ 3 מְטוּל דְּיִשְׁתַּבַּח רַשִׁיעָא עַל רִגְגַת נַפְשֵׁהּ וְדִמְבָרַךְ גַּבְרָא טְלִימָא רָחִיק מֵימְרָא דַיְיָ׃ 4 רַשִׁיעָא בְּגַסּוּת רוּחֵיהּ לָא יִתְבַּע
אֱלָהָא וְיֵימַר בְּלִבֵּהּ לָא גַלְיָן קֳדָם יְיָ כֻּלְּהוֹן מַחְשְׁבָתֵיהּ׃ 5 מַצְלְחִין אָרְחָתֵיהּ בְּכָל עִדָּן רָחִיקִין דִּינָיִךְ מִקִּבְלֵהּ כָּל מְעִיקוֹי יִזְעוֹף בְּהוֹן׃
6 יֵימַר בְּלִבֵּהּ לָא אֵזוּעַ מִן דָּר לְדָר מִלְּמֶעְבַּד בִּישׁ׃ 7 לְיָטִין פֻּמֵּהּ מָלֵי נִכְלֵי וּרְמִיוּתָא תְּחוֹת לִישָׁנֵהּ לֵיעוּת וּשְׁקָר׃
8 יָתֵב בִּכְמַנֵּי דָרָתָא בְּטוּמָרַיָּא יִקְטוֹל זַכָּאָה עֵינוֹי לְמִסְכְּנָא יְטוּשׁוּן׃
9 יִכְמוּן בְּטוּמָרַיָּא הֵיךְ אַרְיָא בִּמְטַלְלֵיהּ יִכְמוּן לְמִתְפַּשׁ עַנְיָא יִתְפַּשׁ עַנְיָא בִּמְגִדֵּהּ בִּמְצַדְתֵּיהּ׃
10 יְדַכְדַּךְ וִישׁוּחַ וְיִפֵּל בִּתְקוֹף כְּמָנוֹהִי עַנְיֵי׃ 11 יֵימַר בְּלִבֵּהּ אִתְנְשֵׁי אֱלָהָא טְמַר אַפּוֹי לָא חָמֵי לְעָלְמִין׃
12 קוּם יְיָ אֱלָהָא קַיֵּת שְׁבוּעַת יְדָךְ לָא תִתְנְשִׁי עַנְוְתָנַיָּא׃

16 ‡ Infixæ ſunt gentes in interitu quem fecerunt. In laqueo iſto quem abſconderunt, comprehenſus eſt pes eorum. 17 ‡Cognoſcitur Dominus iudicia faciens: in operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt peccator. 18 ‡Conuertantur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliuiſcuntur Deum. 19 ‡ Quoniam non in finem obliuio erit pauperis, patientia pauperum non peribit in finem. 20 ‡Exurge Domine, non confortetur homo, iudicentur gentes in conſpectu tuo. 21 ‡Conſtitue Domine legiſlatorem ſuper eos: ſciant gentes quoniam homines ſunt.

16 ‡ ἐνεπάγησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ᾗ ἐποίησαν. ἐν παγίδι ταύτῃ ᾗ ἔκρυψαν, συνελήφθη ὁ πὺς αὐτῶν.

17 ‡ γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν, ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός.

18 ‡ ἀποστραφήτωσαν ⟨ὁ⟩ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην, πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ.

19 ‡ ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός, ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος.

20 ‡ ἀνάστηθι κύριε, μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος, κριθήτωσαν τὰ ἔθνη ἐνώπιόν σου. 21 ‡ κατάστησον κύριε νομοθέτην ἐπ' αὐτούς, γνώτωσαν ἔθνη ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν.

1 ‡ Ινατί κύριε ἀφέστηκας μακρόθεν, ὑπερορᾷς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσιν;

2 ‡ ἐν τῇ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμπυρίζεται ὁ πτωχός, συλλαμβάνου ⟨δὲ⟩ ἐν διαβουλίοις οἷς διαλογίζου ⟨δ⟩.

3 ‡ ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ⟨καὶ⟩ ὁ ἀδικῶν εὐλογεῖται. παρώξυνε τὸν κύριον

4 ‡ ὁ ἁμαρτωλός, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ·

5 ‡ βεβηλωθήσονται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ. ἀφαιροῦνται κρίματά σου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καταρυήσεται.

6 ‡ εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ.

7 ‡ οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει καὶ πικρίας ⟨καὶ⟩ δόλου· ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος.

8 ‡ ἐκάθη ⟨ἐν⟩ ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῷον. ⟨οἱ⟩ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν·

9 ‡ ἐνεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. ἐνεδρεύει τοῦ ἁρπάσαι πτωχόν, ἁρπάζαι πτωχὸν ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτόν. ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ

10 ‡ ταπεινώσει αὐτόν, κύψει καὶ πεσεῖται ἐν τῷ αὐτὸν καταρυῆσαι τῶν πενήτων.

11 ‡ εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, ἐπιλέλησται ὁ θεός, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τέλος.

12 ‡ ἀνάστηθι κύριε ὁ θεός μου, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου, μὴ ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων σου εἰς τέλος.

Inf. 10.

1 VT quid Domine receſsiſti longè? deſpicis in opportunitatibus in tribulationibus? 2 ‡Dum ſuperbit impius, incenditur pauper, comprehendûtur in conſiliis quibus cogitant. 3 ‡Quoniam laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ, & iniquus benedicitur. Exacerbauit Dominum 4 ‡peccator, ſecundùm multitudinem iræ ſuæ non quæret. Non eſt Deus in conſpectu eius: 5 ‡ Inquinatæ ſunt viæ illius in omni tempore. Auferuntur iudicia tua à facie eius, omnium inimicorum ſuorum dominabitur. 6 ‡Dixit enim in corde ſuo: Non mouebor à generatione in generationé ſine malo. 7 ‡Cuius maledictione os eius plenum eſt & amaritudine & dolo: ſub lingua eius labor & dolor. 8 ‡Sedet in inſidiis cum diuitibus in occultis, vt interficiat innocentem. Oculi eius in pauperem reſpiciunt: 9 ‡ inſidiatur in abſcondito quaſi leo in ſpelunca ſua. inſidiatur vt rapiat pauperem, rapere pauperem dum attrahit eum. In laqueo ſuo 10 ‡ humiliabit eum: inclinabit ſe & cadet cùm ipſe dominatus fuerit pauperum. 11 ‡ Dixit enim in corde ſuo: Oblitus eſt Deus, auertit faciem ſuam ne videat in finem. 12 ‡ Exurge Dominus Deus meus, exaltetur manus tua, ne obliuiſcaris pauperum tuorum in finem.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Demerſi ſunt populi in foueam quam fecerunt: in rete hoc quo inſidiabantur captus eſt pes eorum. 17 Manifeſtum eſt coram Domino iudicium quod fecit; in operibus manuum ſuarum impegit improbus: gaudebunt iuſti in æternum. 18 Conuertentur impij in infernum; omnes populi qui obliti ſunt timoris Dei. 19 Quoniam non ſemper obliuioni tradetur pauper: ſpes humilium non peribit in æternum. 20 Surge Domine, ne confortetur homo: iudicentur populi coram te. 21 Incute Domine timorem eis: ſciant populi ſe eſſe homines in æternum.

PSAL. X.

QVare Domine ſtabis à longè? abſconderis in habitaculo ſanctorum in temporibus anguſtiæ? 2 Arrogantia impij perſecutionem patietur afflictus: capiantur in verſutia quam moliti ſunt patrare. 3 Quoniam iactat ſe improbus ob concupiſcentiam animæ ſuæ: qui autem beneprecatur homini peruerſo, abominatur verbum Domini. 4 Impius in faſtu ſpiritus ſui non requiret Deum: dicet in corde ſuo, quòd non ſint manifeſti ante Dominum omnes cogitatus ſui. 5 Proſperantur viæ eius in omni tempore: longè ſunt iudicia tua ex aduerſo eius: omnes oppreſſores eius iraſcetur in illos. 6 Dicet in corde ſuo: Non mouebor de generatione in generationem à malè agendo. 7 Execrationibus os eius plenum eſt, doloque & fraude: ſub lingua eius iniquitas & falſitas.

8 Sedet in inſidiis atriorum: in occultis occidet innocentem: oculi eius miſerum clàm obſeruant.

9 Inſidiabitur in abſconditis quaſi leo in luſtro ſuo: inſidiabitur, vt deprehendat pauperem; rapiet pauperem cùm traxerit eum in rete ſuum. 10 Conteret & deprimet ſeipſum, vt cadat in fortitudinem inſidiarum eius pauper.

11 Dicet in corde ſuo: Oblitus eſt Deus, abſcondit faciem ſuam, non videt in perpetuum.

12 Surge Domine Deus, confirma iuſiurandum manus tuæ: ne obliuiſcaris humilium.

13 * עַל־מֶה נִאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃
14 * רָאִיתָה כִּי־אַתָּה עָמָל וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ
עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֶלְכָּה יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֵזֵר׃
15 * שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא׃
16 * יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃
17 * תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם
תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃
18 * לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ
מִן־הָאָרֶץ׃

יא

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ
לְנַפְשִׁי נוּדוּ הַרְכֶם צִפּוֹר׃
2 * כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־
יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
3 * כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן צַדִּיק מַה־פָּעָל׃
4 * יְהוָה׀ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו
יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחָנוּ בְּנֵי אָדָם׃
5 * יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃
6 * יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ
זַלָּעֲפוֹת מְנָת כּוֹסָם׃
7 * כִּי־צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ׃

יב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים
מִבְּנֵי אָדָם׃
3 * שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ שִׂפַת חֲלָקוֹת
בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
4 * יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת
גְּדֹלוֹת׃ 5 * אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ
אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ׃

13 * *Quare blasphemat impius Deum, dicens in corde suo quòd non requiras?*
14 * *Vides quia tu laborem & furorem respicis, vt detur in manu tua: tibi derelinquuntur fortes tui, pupillo tu es adiutor.*
15 * *Contere brachium impij & maligni: quæres impietatem eius, & non inuenies.*
16 * *Dominus rex seculi & æternitatis: perierunt gentes de terra eius.*
17 * *Desiderium pauperũ audisti Domine, præparasti cor eorum, audiat auris tua:*
18 * *Vt iudices pupillum & oppressum, et nequaquam vltrà superbiat homo de terra.*

1 * *Victori Dauid.* PSAL. XI.

IN *Domino speraui: quomodo dicitis animæ meæ, Transuola in montem vt auis?*
2 * *Quia ecce impij tetenderunt arcum, posuerunt sagittam suam super neruum, vt sagittent in abscondito rectos corde.*
3 * *Quia leges dissipatæ sunt: iustus quid ope-*
4 *ratus est?* * *Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo thronus eius: oculi eius vidẽt, palpebræ eius probant filios hominum.*
5 * *Dominus iustum probat; impium autem & diligentem iniquitatem odit anima eius.*
6 * *Pluet super peccatores laqueos: ignis & sulphur, & spiritus tempestatum pars calicis eorum.*
7 * *Quoniam iustus Dominus iustitias dilexit: rectum vidébunt facies eius.*

1 * *Victori super octauam, Psalmus Dauid.* XII.

2 SAlua Domine, *quoniam defecit sanctus, quoniam imminuti sunt fideles à filiis hominum.*
3 * *Frustrà loquuntur vnusquisque proximo suo, labium subdolum in corde & corde locuti sunt.*
4 * *Disperdat Dominus omnia labia dolosa, linguam magniloquam.*
5 * *Qui dixerunt: Linguam nostram roboremus: labia nostra nobiscum sunt. quis noster dominus est?*

תרגום

13 מְטוּל מָה רָחִיק רְשִׁיעָא אֱלָהָא אֲמַר בְּלִבֵּהּ לָא תִתְבַּע׃ 14 גְּלִי קֳדָמָךְ מְטוּל דְּאַנְתְּ לֵיעוּת וּרְגָז עַל רְשִׁיעָא תַּסְעַר תִּסְתַּכַּל לְמִשְׁלַם
אֲגַר טָב לְצַדִּיקָיָא בִּידָךְ עֲלָךְ יְסוֹבְרוּן עַנְיָךְ יַהֲיִם אַנְתְּ הֲוֵית סָעֵד׃ 15 תְּבַר אַדְרָעֵהוֹן דְּרְשִׁיעֵי וּבְישֵׁי יְהַבְּעוּן רִשְׁעָתְהוֹן וְלָא יְשְׁכְּחוּן׃
16 יְיָ מָלֵךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין יְיָבְדוּ עַמְמַיָּא מֵאַרְעֵהּ׃ 17 רְגָּגַת עַנְוָתָנֵי שְׁמִיעַ קֳדָמָךְ יְיָ תְּתַקֵּין לִבְּהוֹן תַּצְלֵי אְדְנָךְ לְצַלֵּיתְהוֹן׃ 18 לְמֵדָן
יַתֵּם וּמְסַכֵּן לָא יוֹסִיפוּן תּוּב בְּנֵי נָשָׁא לְאִתְבָּרָא מִן קֳדָם רְשִׁיעֵי אַרְעָא׃

יא

1 לְשַׁבָּחָא לְדָוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָ סַבְּרֵת אֵיכְדֵין אֲמָרִין לְנַפְשִׁי אִסְתַּלְטְלִי לְטוּרְכוֹן חֵיךְ צִפָּרָא׃ 2 אֲרוּם הָא רְשִׁיעַיָּא נָגְדִין קַשְׁתָּא מְתַקְנִין
גְּרֵרֵיהוֹן עַל נִימָא לְמִרְמֵי בְּקַבְלָא לְתָרִיצֵי לִבָּא׃ 3 אֲרוּם אִין אֶשְׁתָּצֵי יַחֲרְעוּן מְטוּל מָה עָבֵד צַדִּיקָא זְכוּתָא׃ 4 מֵימְרָא דַיְיָ בְּהֵיכְלָא דְקֻדְשֵׁיהּ
יְיָ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא כָּרְסְיֵהּ עֵינוֹהִי חָמְיָן תְּמוּרוֹ מְבַחֲנָן בְּנֵי נָשָׁא׃ 5 מֵימְרָא דַיְיָ צַדִּיקָא בָּחַן וְרָשִׁיעָא וְרָחֵם חֲטוֹפִין שְׂנָאת נַפְשֵׁהּ׃ 6 יַחֵת
מְטָרָא דְפָרְעָנוּתָא עַל רְשִׁיעַיָּא מַפְּחִין אֶשְׁתָּא וּכְבִירִיתָא וְזַעֲפָא וְעִלְעוֹלָא מְוַהֲבוּת כַּלְיוֹהוֹן׃ 7 מְטוּל דְּצַדִּיקָא יְיָ זְכוּתָא רָחֵם תַּקְנָיָא חָמְיָן
סְבַר אַפּוֹי׃

יב

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּינָרָא דְתַמְנָיָא נִימִין חְשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 פְּרוֹק יְיָ מְטוּל דְּגְמִירוּ צַדִּיקָיָא אֲרוּם סָפוּ מְהֵמָנַיָּא מִבְּנֵי נָשָׁא׃
3 שְׁקָרָא מְמַלְלִין גְּבַר עִם חַבְרֵיהּ שְׂפָוָתָא שְׁעִיעָתָא בְּלִבֵּהוֹן מְנַכְּלִין וּבְלִבָּא שְׁקָרָא מְמַלְלִין׃ 4 יְשֵׁיצִי יְיָ כָּל שְׂפָוָתָא דְּיִעְתָּא
לִישָׁנָא דִי מְמַלְלָא רַבְרְבָנוּתָא׃ 5 דְּאָמְרִין לְלִישָׁנָנָא נְתַגְבַּר שְׂפָוָתָנָא עִמָּנָא מַן הוּא רִבּוֹן דִּילָנָא׃

¶ Propter quid irritauit impius Deum? dixit enim in corde ſuo, Non requiret. ¶ Vi 14
des quoniam tu laborem & dolorem con
ſideras, vt tradas *eum in manus tuas. Tibi
*eis derelict⁹ eſt pauper, orphano tu *fuiſti ad-
*eis iutor. ¶ Contere brachium peccatoris & 15
maligni: quæretur * peccatum illius & non
requabit inuenietur. ¶ Dominus *rex in æternum & 16
in ſeculum ſeculi: peribitis gentes de terra
illius. ¶ Deſiderium pauperũ *exaudiſti Do- 17
exaudi- mine, * præparationi cordis eorũ * attendit
uit Do- auris tua. ¶ Iudicare pupillo & humili, vt 18
minus, *præpa- non apponat vltrà magnificare ſe homo
rationem *audiuit ſuper terram.

¶ In finem Pſalmus Dauid. X. 1

IN Dño confido: quomodo dicitis animę
meæ, Tranſmigra in montẽ ſicut paſſer?
¶ Quoniam ecce peccatores intenderunt 2
*ſuas arcum, parauerunt ſagittas *in pharetra, vt
ſagittent in obſcuro rectos corde. ¶ Quo- 3
niam quæ tu perfeciſti, ipſi deſtruxerunt.
iuſtus autem quid fecit? Dominus in tem-
plo ſancto ſuo, ¶ Dominus in cælo ſedes e- 4
ius. Oculi eius in pauperem reſpiciunt, pal
pebręeius interrogant filios hominum.
¶ Dominus interrogat iuſtum & impium. 5
Aba. 2. d qui autem diligit iniquitatem, odit ſuam
Sup. 9 animam. ¶ Pluet ſuper peccatores laqueos, 6
ignis & ſulphur & ſpiritus procellarũ pars
calicis eorum. ¶ Quoniam iuſtus Domi- 7
nus, & iuſtitias dilexit: æquitatem vidit
vultus eius.

¶ In finem pro octaua, Pſalmus 1
Dauid. XI.

SAluum me fac, Domine, quoniam de- 2
fecit ſanctus, quoniam diminutæ ſunt
*tilocu ſunt veritates à filiis homiũm. ¶ Vana *lo- 3
cutus eſt vnuſquiſq; ad proximum ſuum,
labia doloſa in corde, & in corde *locutus
eſt mala. ¶ Diſperdat Dominus vniuer- 4
ſa labia doloſa, *linguam magniloquam.
*ꝝ ¶ Qui dixerunt, Linguam noſtram ma- 5
gnificabimus: labia noſtra à nobis ſunt:
quis noſter Dominus eſt?

13 ¶ διὰ τί παρώργισεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν; εἶπε γὰρ
14 ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητήσει. ¶ βλέπεις ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς, τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖράς σου. σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός, ὀρφανῷ σὺ ἦσθα
15 βοηθός. ¶ συντρίψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ, ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ.
16 ¶ κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ἀπολεῖσθε ἔθνη ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ.
17 ¶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων εἰσήκουσας κύριε, τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου·
18 ¶ κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ προσθῇ ἔτι τοῦ μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

1 ¶ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ια'.

Ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, με-
1 τανάστηθι ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον; ¶ ὅτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέτειναν τόξον, ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν, τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
3 ¶ ὅτι ἃ σὺ κατηρτίσω, αὐτοὶ κατεθηλύνθησαν. ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε; κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ,
4 ¶ κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πτωχὸν ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
5 ¶ κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.
6 ¶ ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας, πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἡ μερὶς ἐκ ποτηρίου αὐτῶν.
7 ¶ ὅτι δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

1 ¶ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιβ'.

2 ¶ Σῶσόν με κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.
3 ¶ ματαία ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ, καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακά.
4 ¶ ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ χείλη τὰ δόλια, γλῶσσαν μεγαλορρήμονα.
5 ¶ τοὺς εἰπόντας, τῇ γλώσσῃ ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστι· τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Quare execratur impius Deum? dixit in corde ſuo, te non requiſiturum. [14] Notum eſt apud te quòd tu dolorem & iracundiam ſuper impium immittes: reſpicias vt reddas præmium bonum iuſtis manu tua: in te ſperabunt pauperes tui: orphanum tu ſuſtinebis.
[15] Contere brachia impiorum & malorum: requirantur impietates eorum, & non inueniantur. [16] Dominus regnat in ſecula ſeculorum: peribunt populi de terra eius. [17] Deſiderium pauperum auditum eſt coram te Domine: aptabis cor eorum, arrigeſque aurem tuam ad orationes eorum. [18] Vt iudices orphano & pauperi, nec apponant filij hominum vt conterantur à conſpectu impiorum terræ.

[1] Ad laudandum Dauidi. PSAL. XI.

IN verbo Domini ſperaui. quomodo dicitis animæ meæ: Migra ad montem veſtrum ſicut auis? [2] Quoniam ecce improbi tendunt arcum, dirigunt ſagittas ſuas ſuper neruum, vt feriant in obſcuro rectos corde. [3] Quoniam ſi fundamenta deſtruantur, cur operatus iuſtus iuſtitiam? [4] Verbum Domini in templo ſanctuarij ſui; Domini in cælis altiſſimis ſedes eſt: oculi eius reſpiciunt, & palpebræ eius probant filios hominum. [5] Verbum Domini iuſtum probat: & improbum & diligentem rapinas odiuit anima eius. [6] Deſcendere faciet pluuias vindictæ ſuper impios, ſpirantes ignem; ſulphur autem & turbo & tempeſtas pars calicis eorum. [7] Quoniam iuſtus Dominus iuſtitiam diligit: iuſti videbunt aſpectum faciei eius.

[1] Ad laudandum ſuper citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. XII.

REdime Domine, quoniam conſumpti ſunt iuſti, quoniam defecerunt fideles à filiis hominum. [3] Mendacium loquuntur vnuſquiſque cum proximo ſuo, labiis adulationum in corde ſuo machinantur, & corde mendacium loquuntur. [4] Diſperdat Dominus omnia labia blanditiarum, linguam loquentem magnifica. [5] Qui dicunt: Lingua noſtra roboremur: labia noſtra nobiſcũ: quis Dominus noſter eſt?

13 * עַל־מֶה נִאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃
14 * רָאִיתָה כִּי־אַתָּה עָמָל וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ
עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֶלְכָּה יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֵזֵר׃
15 * שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא׃
16 * יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃
17 * תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם
תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃
18 * לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ
מִן־הָאָרֶץ׃

יא

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ
לְנַפְשִׁי נוּדוּ הַרְכֶם צִפּוֹר׃
2 * כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־
יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
3 * כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן צַדִּיק מַה־פָּעָל׃
4 * יְהוָה׀ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו
יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחָנוּ בְּנֵי אָדָם׃
5 * יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃
6 * יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ
זַלָּעֲפוֹת מְנָת כּוֹסָם׃
7 * כִּי־צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנִימוֹ׃

יב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים
מִבְּנֵי אָדָם׃
3 * שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ שִׂפַת חֲלָקוֹת
בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
4 * יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת
גְּדֹלוֹת׃ 5 * אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ
אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ׃

13 * *Quare blasphemat impius Deum, dicens in corde suo quòd non requiras?*
14 * *Vides quia tu laborem & furorem respicis, vt detur in manu tua: tibi derelinquuntur fortes tui, pupillo tu es adiutor.*
15 * *Contere brachium impij & maligni: quæres impietatem eius, & non inuenies.*
16 * *Dominus rex seculi & æternitatis: perierunt gentes de terra eius.*
17 * *Desiderium pauperũ audisti Domine, præparasti cor eorum, audiat auris tua:*
18 * *Vt iudices pupillum & oppressum, et nequaquam vltrà superbiat homo de terra.*

1 * *Victori Dauid.* PSAL. XI.

IN *Domino speraui: quomodo dicitis animæ meæ, Transuola in montem vt auis?*
2 * *Quia ecce impij tetenderunt arcum, posuerunt sagittam suam super neruum, vt sagittent in abscondito rectos corde.*
3 * *Quia leges dissipatæ sunt: iustus quid ope-*
4 *ratus est?* * *Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo thronus eius: oculi eius vidẽt, palpebræ eius probant filios hominum.*
5 * *Dominus iustum probat; impium autem & diligentem iniquitatem odit anima eius.*
6 * *Pluet super peccatores laqueos: ignis & sulphur, & spiritus tempestatum pars calicis eorum.*
7 * *Quoniam iustus Dominus iustitias dilexit: rectum vidébunt facies eius.*

1 * *Victori super octauam, Psalmus Dauid.* XII.

2 SAlua Domine, *quoniam defecit sanctus, quoniam imminuti sunt fideles à filiis hominum.*
3 * *Frustrà loquuntur vnusquisque proximo suo, labium subdolum in corde & corde locuti sunt.*
4 * *Disperdat Dominus omnia labia dolosa, linguam magniloquam.*
5 * *Qui dixerunt: Linguam nostram roboremus: labia nostra nobiscum sunt. quis noster dominus est?*

תרגום

13 מְטוּל מָה רָחִיק רְשִׁיעָא אֱלָהָא אֲמַר בְּלִבֵּהּ לָא תִתְבַּע׃ 14 גְּלִי קֳדָמָךְ מְטוּל דְּאַנְתְּ לֵיעוּת וּרְגָז עַל רְשִׁיעָא תַּסְעַר תִּסְתַּכַּל לְמִשְׁלַם
אֲגַר טָב לְצַדִּיקָיָא בִּידָךְ עֲלָךְ יְסוֹבְרוּן עַנְיָךְ יַהֲיִם אַנְתְּ הֲוֵית סָעֵד׃ 15 תְּבַר אַדְרָעֵהוֹן דְּרְשִׁיעֵי וּבְישֵׁי יְהַבְּעוּן רִשְׁעָתְהוֹן וְלָא יְשְׁכְּחוּן׃
16 יְיָ מָלֵךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין יְיָבְדוּ עַמְמַיָּא מֵאַרְעֵהּ׃ 17 רְגָּגַת עַנְוָתָנֵי שְׁמִיעַ קֳדָמָךְ יְיָ תְּתַקֵּין לִבְּהוֹן תַּצְלֵי אְדְנָךְ לְצַלֵּיתְהוֹן׃ 18 לְמֵדָן
יַתֵּם וּמְסַכֵּן לָא יוֹסִיפוּן תּוּב בְּנֵי נָשָׁא לְאִתְבָּרָא מִן קֳדָם רְשִׁיעֵי אַרְעָא׃

יא

1 לְשַׁבָּחָא לְדָוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָ סַבְּרֵת אֵיכְדֵין אֲמָרִין לְנַפְשִׁי אִסְתַּלְטְלִי לְטוּרְכוֹן חֵיךְ צִפָּרָא׃ 2 אֲרוּם הָא רְשִׁיעַיָּא נָגְדִין קַשְׁתָּא מְתַקְנִין
גְּרֵרֵיהוֹן עַל נִימָא לְמִרְמֵי בְּקַבְלָא לְתָרִיצֵי לִבָּא׃ 3 אֲרוּם אִין אֶשְׁתָּצֵי יַחֲרְעוּן מְטוּל מָה עָבֵד צַדִּיקָא זְכוּתָא׃ 4 מֵימְרָא דַיְיָ בְּהֵיכְלָא דְקֻדְשֵׁיהּ
יְיָ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא כָּרְסְיֵהּ עֵינוֹהִי חָמְיָן תְּמוּרוֹ מְבַחֲנָן בְּנֵי נָשָׁא׃ 5 מֵימְרָא דַיְיָ צַדִּיקָא בָּחַן וְרָשִׁיעָא וְרָחֵם חֲטוֹפִין שְׂנָאת נַפְשֵׁהּ׃ 6 יַחֵת
מְטָרָא דְפָרְעָנוּתָא עַל רְשִׁיעַיָּא מַפְּחִין אֶשְׁתָּא וּכְבִירִיתָא וְזַעֲפָא וְעִלְעוֹלָא מְוַהֲבוּת כַּלְיוֹהוֹן׃ 7 מְטוּל דְּצַדִּיקָא יְיָ זְכוּתָא רָחֵם תַּקְנָיָא חָמְיָן
סְבַר אַפּוֹי׃

יב

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּינָרָא דְתַמְנָיָא נִימִין חְשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 פְּרוֹק יְיָ מְטוּל דְּגְמִירוּ צַדִּיקָיָא אֲרוּם סָפוּ מְהֵמָנַיָּא מִבְּנֵי נָשָׁא׃
3 שְׁקָרָא מְמַלְלִין גְּבַר עִם חַבְרֵיהּ שְׂפָוָתָא שְׁעִיעָתָא בְּלִבֵּהוֹן מְנַכְּלִין וּבְלִבָּא שְׁקָרָא מְמַלְלִין׃ 4 יְשֵׁיצִי יְיָ כָּל שְׂפָוָתָא דְּיִעְתָּא
לִישָׁנָא דִי מְמַלְלָא רַבְרְבָנוּתָא׃ 5 דְּאָמְרִין לְלִישָׁנָנָא נְתַגְבַּר שְׂפָוָתָנָא עִמָּנָא מַן הוּא רִבּוֹן דִּילָנָא׃

¶ Propter quid irritauit impius Deum? dixit enim in corde ſuo, Non requiret. ¶ Vi 14
des quoniam tu laborem & dolorem con
ſideras, vt tradas *eum in manus tuas. Tibi
*eis derelict⁹ eſt pauper, orphano tu *fuiſti ad-
*eis iutor. ¶ Contere brachium peccatoris & 15
maligni: quæretur * peccatum illius & non
requabit inuenietur. ¶ Dominus *rex in æternum & 16
in ſeculum ſeculi: peribitis gentes de terra
illius. ¶ Deſiderium pauperũ *exaudiſti Do- 17
exaudi- mine, * præparationi cordis eorũ * attendit
uit Do- auris tua. ¶ Iudicare pupillo & humili, vt 18
minus, *præpa- non apponat vltrà magnificare ſe homo
rationem *audiuit ſuper terram.

¶ In finem Pſalmus Dauid. X. 1

IN Dño confido: quomodo dicitis animę
meæ, Tranſmigra in montẽ ſicut paſſer?
¶ Quoniam ecce peccatores intenderunt 2
*ſuas arcum, parauerunt ſagittas *in pharetra, vt
ſagittent in obſcuro rectos corde. ¶ Quo- 3
niam quæ tu perfeciſti, ipſi deſtruxerunt.
iuſtus autem quid fecit? Dominus in tem-
plo ſancto ſuo, ¶ Dominus in cælo ſedes e- 4
ius. Oculi eius in pauperem reſpiciunt, pal
pebręeius interrogant filios hominum.
¶ Dominus interrogat iuſtum & impium. 5
Aba. 2. d qui autem diligit iniquitatem, odit ſuam
Sup. 9 animam. ¶ Pluet ſuper peccatores laqueos, 6
ignis & ſulphur & ſpiritus procellarũ pars
calicis eorum. ¶ Quoniam iuſtus Domi- 7
nus, & iuſtitias dilexit: æquitatem vidit
vultus eius.

¶ In finem pro octaua, Pſalmus 1
Dauid. XI.

SAluum me fac, Domine, quoniam de- 2
fecit ſanctus, quoniam diminutæ ſunt
*tilocu ſunt veritates à filiis homiũm. ¶ Vana *lo- 3
cutus eſt vnuſquiſq; ad proximum ſuum,
labia doloſa in corde, & in corde *locutus
eſt mala. ¶ Diſperdat Dominus vniuer- 4
ſa labia doloſa, *linguam magniloquam.
*ꝝ ¶ Qui dixerunt, Linguam noſtram ma- 5
gnificabimus: labia noſtra à nobis ſunt:
quis noſter Dominus eſt?

13 ¶ διὰ τί παρώργισεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν; εἶπε γὰρ
14 ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητήσει. ¶ βλέπεις ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς, τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖράς σου. σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός, ὀρφανῷ σὺ ἦσθα
15 βοηθός. ¶ συντρίψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ, ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ.
16 ¶ κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ἀπολεῖσθε ἔθνη ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ.
17 ¶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων εἰσήκουσας κύριε, τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου·
18 ¶ κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ προσθῇ ἔτι τοῦ μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

1 ¶ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ια'.

Ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, με-
1 τανάστηθι ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον; ¶ ὅτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέτειναν τόξον, ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν, τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
3 ¶ ὅτι ἃ σὺ κατηρτίσω, αὐτοὶ κατεθηλύνθησαν. ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε; κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ,
4 ¶ κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πτωχὸν ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
5 ¶ κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.
6 ¶ ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας, πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἡ μερὶς ἐκ ποτηρίου αὐτῶν.
7 ¶ ὅτι δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

1 ¶ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιβ'.

2 ¶ Σῶσόν με κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.
3 ¶ ματαία ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ, καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακά.
4 ¶ ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ χείλη τὰ δόλια, γλῶσσαν μεγαλορρήμονα.
5 ¶ τοὺς εἰπόντας, τῇ γλώσσῃ ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστι· τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Quare execratur impius Deum? dixit in corde ſuo, te non requiſiturum. [14] Notum eſt apud te quòd tu dolorem & iracundiam ſuper impium immittes: reſpicias vt reddas præmium bonum iuſtis manu tua: in te ſperabunt pauperes tui: orphanum tu ſuſtinebis.
[15] Contere brachia impiorum & malorum: requirantur impietates eorum, & non inueniantur. [16] Dominus regnat in ſecula ſeculorum: peribunt populi de terra eius. [17] Deſiderium pauperum auditum eſt coram te Domine: aptabis cor eorum, arrigeſque aurem tuam ad orationes eorum. [18] Vt iudices orphano & pauperi, nec apponant filij hominum vt conterantur à conſpectu impiorum terræ.

[1] Ad laudandum Dauidi. PSAL. XI.

IN verbo Domini ſperaui. quomodo dicitis animæ meæ: Migra ad montem veſtrum ſicut auis? [2] Quoniam ecce improbi tendunt arcum, dirigunt ſagittas ſuas ſuper neruum, vt feriant in obſcuro rectos corde. [3] Quoniam ſi fundamenta deſtruantur, cur operatus iuſtus iuſtitiam? [4] Verbum Domini in templo ſanctuarij ſui; Domini in cælis altiſſimis ſedes eſt: oculi eius reſpiciunt, & palpebræ eius probant filios hominum. [5] Verbum Domini iuſtum probat: & improbum & diligentem rapinas odiuit anima eius. [6] Deſcendere faciet pluuias vindictæ ſuper impios, ſpirantes ignem; ſulphur autem & turbo & tempeſtas pars calicis eorum. [7] Quoniam iuſtus Dominus iuſtitiam diligit: iuſti videbunt aſpectum faciei eius.

[1] Ad laudandum ſuper citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. XII.

REdime Domine, quoniam conſumpti ſunt iuſti, quoniam defecerunt fideles à filiis hominum. [3] Mendacium loquuntur vnuſquiſque cum proximo ſuo, labiis adulationum in corde ſuo machinantur, & corde mendacium loquuntur. [4] Diſperdat Dominus omnia labia blanditiarum, linguam loquentem magnifica. [5] Qui dicunt: Lingua noſtra roboremur: labia noſtra nobiſcũ: quis Dominus noſter eſt?

6 * מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאֶנְקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה
אָקוּם יֹאמַר יְהוָה אָשִׁית בְּיֶשַׁע יָפִיחַ לוֹ׃
7 * אִמְרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף
בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם׃
8 * אַתָּה־יְהוָה תִּשְׁמְרֵם תִּצְרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם׃
9 * סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם׃

יג

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * עַד־אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד־אָנָה
תַסְתִּיר אֶת־פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃
3 * עַד־אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי
יוֹמָם עַד־אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי׃
4 * הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הָאִירָה עֵינַי פֶּן־
אִישַׁן הַמָּוֶת׃
5 * פֶּן־יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט׃
6 * וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה
לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי׃

יד

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים
הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה־טוֹב׃
2 * יְהוָה מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת
הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃
3 * הַכֹּל סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־טוֹב אֵין
גַּם־אֶחָד׃
4 * הֲלוֹא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם
יְהוָה לֹא קָרָאוּ׃
5 * שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד כִּי־אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק׃
6 * עֲצַת־עָנִי תָּבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ׃
7 * מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

6 * *Propter vastitatem inopum & gemitum pauperum, nunc consurgam, dicit Dominus; ponam in salutari auxilium eorum.*
7 * *Eloquia Domini eloquia munda: argẽtum igne probatum separatum à terra, colatum septuplum.*
8 * *Tu Domine custodies ea, seruabis nos à generatione hac in æternum.*
9 * *In circuitu impij ambulant, cùm exaltati fuerint vilissimi filiorum hominum.*
1 * *Victori Psalmus Dauid.* XIII.
2 *VSquequo Domine obliuisceris mei penitus? vsquequo abscondes faciem tuam à me?*
3 * *Vsquequo ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? vsquequo exaltabitur inimicus meus super me?*
4 * *Cõuertere, exaudi me Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte.*
5 * *Ne quando dicat inimicus meus: Præualui aduersus eum: hostes mei exultabunt, cùm motus fuero.*
6 * *Ego autem in misericordia tua confisus, exultabit cor meum in salutari tuo: cantabo Domino qui meruit super me.*
1 * *Victori Dauid.* PSAL. XIIII.
DIxit stultus in corde suo: Non est Deus. corrupti sunt & abominabiles facti sunt studiosè; non est qui faciat bonum.
2 * *Dominus de cælo prospexit super filios hominum, vt videret si est intelligens requirens*
3 *Deum.* * *Omnes recesserunt, simul conglutinati sunt: non est qui faciat bonum, non est vs-*
4 *que ad vnum.* * *Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant populum meum vt cibum panis? Dominum nõ inuocauerunt.*
5 * *Ibi timebunt formidine, quoniam Deus in generatione iusta est.*
6 * *Consilium pauperis confudistis, quoniam Dominus spes eius est.*
7 * *Quis dabit de Sion salutem Israel? quando reduxerit Dominus captiuitatem populi sui, exultabit Jacob, lætabitur Israel.*

תרגום

6 מֵאוּנְסָא דְעַנְיֵי מִצְוַחַת חֲשִׁיכֵי הַשְׁתָּא אֵקוּם בְּדִינָא אֲמַר יְיָ אֲשַׁוֵּי פֻּרְקָן לְעַמִּי וּלְרַשִׁיעֵי אַסְהֵיד עֲלֵיהוֹן בִּישְׁתָּא׃ 7 מִלַּיָּא דַיְיָ מִלִּין דַכְיָן
הֵיךְ סִימָא סְנִינָא בְּכוּרָא עַל אַרְעָא זְקִיק שְׁבַעְתֵּי זִמְנִין׃ 8 אַנְתְּ יְיָ תִּנְטְרִנּוּן לְצַדִּיקַיָּא תִּצְרִינּוּן מִן דָּרָא הָדֵין לְעָלַם׃ 9 חֲזוֹר חֲזוֹר
רְשִׁיעַיָּא מְהַלְּכִין כַּעֲלוּקָא דְמָצְצָא דִמְהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא׃

יג

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 עַד אָן יְיָ תַּשְׁלֵי יָתִי לְעָלְמִין עַד אָן תִּטְמוֹר זִיו אַפָּךְ מִנִּי׃ 3 עַד אָן אֲשַׁוֵּי מִלְכַיָּא בְּנַפְשִׁי דַוְנָא בְּלִבְבִי
יֵימָם עַד אָן יִתְרוֹרַם בְּעֵל דְּבָבִי עֲלָי׃ 4 אִסְתַּכֵּל וְקַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ אֱלָהִי אַנְהַר עֵינַי בְּאוֹרַיְתָךְ דִּילְמָא אֵחוֹב וְאֶדְמוּךְ עִם חַיָּבֵי מוֹתָא׃
5 דִּילְמָא יֵימַר בְּעֵל דְּבָבִי בִּישָׁא אַשְׁלְטֵת בֵּהּ מְעִיקַי יְרַנְּנוּן אֲרוּם שְׁטֵאתִי מֵאָרְחָתָךְ׃ 6 וַאֲנָא בְּטֵיבוּתָךְ אִתְרַחֲצֵת יְרַנֵּן לִבִּי בְּפֻרְקָנָךְ
אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ מְטוּל דִּפְרַע עֲלַי טָבְתָּא׃

יד

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד אָמַר טַפְשָׁא בְּלִבֵּהּ לֵית שָׁלְטַן אֱלָהָא בְּאַרְעָא חַבְּלוּ עוֹבָדֵיהוֹן רַחֲקוּ טַכְתָּא אַשְׁכַּחוּ עִילָּא לֵית דְּעָבֵד טָב׃
2 יְיָ מִן שְׁמַיָּא אוֹדִיק עַל בְּנֵי אָדָם לְמֶחֱמֵי הָאִית מַשְׂכִּיל תָּבַע אֻלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ׃ 3 כֻּלְּהוֹן זָרוּ לַאֲחוֹרָא כַּחֲדָא אִתְרְשַׁלּוּ לֵית דְּעָבֵד טָב
לֵית אֻף חָד׃ 4 הֲלָא יָדְעִין כָּל עָבְדֵי שְׁקָר סְעוֹדֵי עַמִּי סְעַדּוּ לַחְמָא שְׁמָא דַיְיָ לָא בָּרְכוּ׃ 5 תַּמָּן דְּלַחוּ דְּלוֹחָא דִשְׁקָר דְּלָא חֲמֵי לְמִדְלַת
מְטוּל דְּמֵימְרָא דַיְיָ בְּדָרָא דְצַדִּיקֵי׃ 6 מִלְכַת עַנְיָא תְּבַהֲתוּן מְטוּל דְּשַׁוִּי יְיָ סִבְרֵהּ׃
7 מַן יַרְחִישׁ מִן צִיּוֹן פֻּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל כַּד יְתִיב יְיָ גַּלְוַת עַמֵּהּ יְרַנֵּן יַעֲקֹב יֶחְדֵּי יִשְׂרָאֵל׃

* Propter miſeriam inopũ & gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus. ponam in ſalutari, fiducialiter agam in eo. *Eloquia Domini eloquia caſta, argentum igne examinatum, probatum terrę, purgatum ſeptuplũ. *Tu Domine ſeruabis nos, & cuſtodies nos à generatione hac, & in ęternum. * In circuitu impij ambulant, ſecundùm altitudinem tuam multiplicaſti filios hominum.

* In finem Pſalmus Dauid. XII.

VSquequo Domine obliuiſceris me in finem, vſquequo auertis faciem tuam à me? *Quam diu ponam conſilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem & noctem? Vſquequo exaltabitur inimicus meus ſuper me? *Reſpice, *exaudi me Domine Deus meus. Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte. *Ne quando dicat inimicus meus: Preualui aduerſus eum. Qui tribulant me, exultabunt ſi motus fuero: *Ego autem in miſericordia tua ſperaui. Exultabit cor meum in ſalutari tuo: cantabo Domino qui bona tribuit mihi, & pſallã nomini Dñi altiſſimi.

Sup. 7.

* In finem Pſalmus Dauid. XIII.

DIxit inſipiens in corde ſuo: Non eſt Deus. Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in ſtudiis*: non eſt qui faciat bonum.* * Dominus de cælo proſpexit ſuper filios hominum, vt videat ſi eſt intelligens, aut requirens Deum. *Omnes declinauerunt, ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum.

Ro. 3. b.

*Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebem meam *in eſcam panis? Dominum non inuocauerunt: *Illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor. Quoniam Dñs in generatione *iuſtorum: *Conſiliũ inopis confudiſtis, * at Dominus ſpes eius eſt. * Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael? cùm auerterit Dominus captiuitatem plebis ſuæ, exultabit Iacob & lætabitur Iſrael.

* ſuis
* & non eſt vſque ad vnum
****
* ſicut
winſſa eſt quoniã

6 * σκεπω τ῾ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ ϛεναγμῶ τῶν πενήτων, νῦν ἀναστήϑομαι, λέγει κύριος. ϑήϑομαι ἐν 7 σωτηρίῳ, παῤῥησιάϑομαι ἐν αὐτῷ. * τὰ λόγια κυρίου λόγια ἁγνά, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῇ γῇ, κε- 8 καθαρισμένον ἑπταπλασίως. * Σὺ κύριε φυλάξεις ἡμᾶς καὶ διατηρήσεις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, εἰς 9 τὸν αἰῶνα. * κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι, κατὰ τὸ ὕ- ψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ιϐ'.

2 * Εως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος; ἕως πότε ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;

3 * ἕως τίνος ϑήσομαι βουλὰς ἐν ψυχῇ μου, ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας καὶ νυκτός; ἕως πότε ὑψωϑήσεται ὁ ἐχ- 4 ϑρός μου ἐπ' ἐμέ; * ἐπίβλεψον, εἰσάκουσόν μου κύ- ριε ὁ ϑεός μου. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑ- 5 πνώσω εἰς ϑάνατον; * μήποτε εἴπῃ ὁ ἐχϑρός μου, ἴσχυσα πρὸς αὐτόν. οἱ ϑλίβοντές με ἀγαλλιάσονται 6 ἐὰν σαλευϑῶ. * ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα. ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου. ᾄσω τῷ κυρίῳ τῷ δυεργετήσαντί με, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ιγ'.

Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι ϑεός. διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχϑησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρη- 2 στότητα. * κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιὼν, ἢ ἐκζητῶν τὸν 3 ϑεόν. * πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώϑησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν 4 χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. * οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν 5 βρώσει ἄρτου; τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο. * ἐκεῖ ἐδειλίασαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. ὅτι κύριος ἐν γενεᾷ δικαίων, 6 * βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε, ὁ δὲ κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ ἐστι. 7 * τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ ἐπι στρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀγαλ- λιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Propter violentiam pauperum, & propter clamorem miſerorum, nunc exurgam in iudicium, dicit Dominus: ſtatuamque redemptionem populo meo; in impios verò teſtificabor malum. [7] Eloquia Domini eloquia munda, ſicut argentum repurgatum in fuſorio ſuper terram, perpurgatum ſepties. [8] Tu Domine conſeruabis iuſtos, cuſtodies eos à generatione hac in æternum. [9] In circuitu improbi ambulant tanquam ſanguiſuga quæ fugit ſanguinem filiorum hominum. [1] Ad laudandum, Hymnus Dauidi. PSAL. XIII.

VSquequo Domine obliuiſceris mei ſemper? vſquequò abſcondes ſplendorem vultus tui à me? [2] Vſquequò ponam conſilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? vſquequo exaltabitur aduerſarius meus ſuper me? [3] Reſpice & accipe orationem meam Dñe Deus meus: illumina oculos meos in lege tua, ne fortè peccem, & dormiam cum eis qui rei ſunt mortis. [4] Ne dicat inimicus meus malus: Dominatus ſum ei. oppreſſores mei exultabunt, ſi declinauero à ſemitis tuis. [5] Et ego in bonitate tua confiſus ſum: exultabit cor meum in redemptione tua: laudes dicam coram Domino, quoniam retribuit mihi bonum. [1] Ad laudandum per Dauidem. PSAL. XIIII.

DIxit inſipiens in corde ſuo: Non eſt poteſtas Dei in terra: corruperunt opera ſua; execrati ſunt bonum: adinuenerunt occaſionem: non eſt qui operetur bonum. [2] Dñs de cælo aſpicit ſuper filios hominum, vt videat num ſit intelligens, qui quærat doctrinam à conſpectu Domini. [3] Omnes conuerſi ſunt retrò, ſimul obtorpuerunt: non eſt qui operetur bonum, non eſt ne vnus quidem. [4] Nunquid ſciunt omnes operatores mendacij, deuorantes populum meum *quaſi* deuorarent panem? nomen Domini non benedixerunt.

[5] Ibi timuerunt timore falſo, quo non decebat timere: quoniam verbum Domini in generatione iuſtorum.

[6] Conſilium pauperis confundetis, quoniam poſuit Dominum ſpem ſuam. [7] Quis depromet è Sion redemptionem Iſraelis? cùm conuerterit Dominus captiuitatem populi ſui, exultabit Iacob, lætabitur Iſrael.

טו

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי־יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ׃

1 * Psalmus Dauid. XV.

2 * הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ׃

2 * Domine quis peregrinabitur in tentorio tuo? quis habitabit in monte sancto tuo?

3 * לֹא־רָגַל עַל־לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה לֹא־נָשָׂא עַל־קְרֹבוֹ׃

3 * Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam, & loquitur veritatem in corde suo.

4 * נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמֵר׃

4 * Non est facilis in lingua sua, nec fecit amico suo malum, & opprobrium non sustinuit super propinquo suo.

5 * כַּסְפּוֹ לֹא־נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה־אֵלֶּה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם׃

4 * Despicitur oculis eius improbus, timentes autem Dominum glorificat: iurat vt se affligat & non mutat.

5 * Pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munera aduersum innoxium non accepit. Qui facit hæc, non commouebitur in æternum.

יז

1 * מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃

1 * Humilis & simplicis Dauid.

PSAL. XVI.

2 * אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ׃

Custodi me Deus, quoniam speraui in te.

2 * Dicens Domino: Dominus meus es tu: bene mihi non est sine te.

3 * לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם׃

3 * Sanctis qui in terra sunt & magnificis, omnis voluntas mea in eis.

4 * יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃

4 * Multiplicabuntur idola eorum post tergum sequentium: non libabo libamina eorum de sanguine, neq; assumã nomina eorũ in labiis meis.

5 * יְהוָה מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃

5 * Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu possessor sortis meæ.

6 * חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִימִים אַף־נַחֲלָת שָׁפְרָה עָלָי׃

6 * Lineæ ceciderunt mihi in pulcherrimis: & hæreditas speciosissima mea est.

7 * אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃

7 * Benedicam Dominum qui dedit mihi consilium: insuper & noctibus erudierunt me renes mei.

8 * שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט׃

8 * Proposui Dominum in conspectu meo semper; quia à dextris meis est, ne commouear.

9 * לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃

9 * Propterea lætatum est cor meum, & exultauit gloria mea, & caro mea habitabit confidenter.

10 * כִּי לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת׃

10 * Non enim derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.

11 * תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

11 * Ostendisti mihi semitam vitæ, plenitudinem lætitiarum ante vultum tuum, decores in dextera tua æternos.

תרגום

טו

1 תְּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ מַן חֲמֵי לְמֵידַר בְּמַשְׁכְּנָךְ וּמַן יִזְכֵּי לְמִשְׁרֵי בְּטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ׃ 2 דְּמְהַלֵּךְ בְּשְׁלֵימוּתָא וְעָבֵד צְדָקָתָא וּמְמַלֵּל קְשְׁטָא בְּלִבֵּיהּ׃ 3 לָא אֲכַל קוּרְצִין בְּלִשָּׁנֵהּ לָא עֲבַד לְחַבְרֵהּ בִּישְׁתָּא וְחִסּוּרָא לָא סוֹבַר עַל קְרִיבֵהּ׃ 4 דְּשִׁיט בְּאִנְפֹּהוֹי וְרִבְסִיר וְיָרֵת דַּחֲלַיָּא דַיְיָ מוֹקִיר דְּיוֹמִי לְאַבָּאשָׁא לְגַרְמֵיהּ וְלָא יְפָרֵג׃ 5 סִימֵהּ לָא יְהַב בְּחִבּוּלְיָא וְשׁוֹחֲדָא עַל זַכָּאָה לָא קַבֵּל דְּיַעְבֵּד אִלֵּן לָא יְזוּעַ לָעָלְמִין׃

יו

1 גְּלִיפָא תְּרִיצְתָּא לְדָוִד נְטַר יָתִי יְיָ אֲרוּם אֶתְרְחֵצַת בְּמֵימְרָךְ׃ 2 מַלֵּלְתְּ אַנְתְּ נַפְשִׁי קֳדָם יְיָ אֱלָהִי אַנְתְּ בְּרַם טַבְתִּי לָא אִתְיְהִיבָא בַּר מִנָּךְ׃ 3 לְקַדִּישַׁיָּא דְיִתְאַרְעָא אִנּוּן וְגִוְתָנִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן טָבַיָּא כָּל רְעוּתִי טָבָא בְּהוֹן׃ 4 וְרַשִׁיעַיָּא מַסְגֵּן סַלְמֵיהוֹן וּמִן בָּתַּר בֵּן מוֹחֲן לַקְרָבָא קָרְבָּנֵיהוֹן לָא אֶקַבֵּל בְּרַעֲוָא נִסְכֵּיהוֹן וְדָם קָרְבָּנֵיהוֹן וְלָא אֶדְכַּר שְׁמָהָתְהוֹן עַל שְׂפָוָתַי׃ 5 יְיָ מְהֻבוּת חֻלְקִי וְכַלִּידִי אַנְתְּ תַּסְעַד עַרְבִי׃ 6 עַדְבִין נְפַלוּ לִי בְּבַסִּימוּתָא אוֹף אַחֲסַנְתָּא שַׁפִּירָא עֲלַי׃ 7 אֲבָרֵךְ יָת יְיָ דְּמַלְכִינַנִי אַף בְּלֵילְיָא רַדָּאן לִי כִּלְיָתַי׃ 8 שַׁוִּיתִי מֵימְרָא דַיְיָ לְקֳבְלִי תְּדִירָא אֲרוּם שְׁכִינְתֵּהּ מִן יַמִּינִי לָא אֶזּוּעַ׃ 9 בְּגִין בֵּן חֲדָה לִבִּי וְרַנֵּן אֵיקָרִי אַף בִּסְרִי יִשְׁרֵי בְּתִכְלִי׃ 10 מְטוּל דְּלָא תִשְׁבּוֹק נַפְשִׁי לִשְׁיוֹל לָא תְּמְסוֹר זַכָּאךְ לְמֶחֱמֵי בְּשְׁחִיוּתָא׃ 11 תְּהוֹדַע לִי אָרְחָא דְּחַיֵּי שׂוּבְעָא דְחֶדְוָתָא קֳדָם אַפָּךְ בְּסִימוּתָא בִּימִינָךְ לָעָלְמִין׃

* In finem Psalmus Dauid. XIIII. 1

DOmine, quis habitabit in tabernaculo tuo? aut qs requieſcet in mõte ſancto tuo? *Qui ingreditur ſine macula, & 2
operatur iuſtitiam. qui loquitur veritatẽ in corde ſuo: *Qui nõ egit dolũ in lingua 3
ſua, nec fecit proximo ſuo malũ, & oppro briũ non accepit aduerſus proximos ſuos. *Ad nihilum deductus eſt in cõſpectu eius 4
malignus; timentes autem Dominum glo rificat. Qui iurat proximo ſuo & non decipit: *Qui pecuniã ſuam nõ dedit ad vſu- 5
ram, & munera ſuper innocentes nõ accepit. Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

* Tituli inſcriptio ipſi Dauid. 1

PSAL. XV.

COnſerua me Dñe, quoniã in te ſperaui.
*Dixi Dño: Dominus meus es tu, quo- 2
niam bonorum meorum non eges. *Sãctis 3
ſunt qui in terra eius, mirificauit Domin⁹, omnes voluntates ſuas in eis. *Multiplicatæ 4
meas ſunt infirmitates eorum, poſteà acceleraverunt. Non congregabo conuenticula eorum de ſanguinibus; nec memor ero nominum eorum per labia mea. *Domi- 5
nus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meã mihi.
*Funes ceciderunt mihi in præclaris 6
meis: & enim hæreditas mea præclara mihi eſt. *Benedicam Dominum qui tribuit 7
intellectum mihi: inſuper & vſque ad noctem increpuerunt me renes mei. *Prouidebam Dominũ in conſpectu meo ſem- 8
per; quoniam à dextris meis eſt, ne commouear. *Propter hoc lætatum eſt 9
cor meum, & exultauit lingua mea; inſuper & caro mea requieſcet in ſpe. *Quo- 10
Act. 2. d niam non derelinques animam meam in
Act. 13. c inferno, neque dabis Sanctum tuum videre corruptionem. *Notas feciſti mihi 11
vias vitæ; adimplebis me lætitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua vſque in finem.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιδ΄

Κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου, ἢ τίς
καταςκηνώσει ἐν ὄρει ἁγίῳ σου;
2 *πορευόμενος ἄμωμος, καὶ ἐργαζόμενος δικαιο-
3 σύνην. λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, *ὃς οὐκ ἐδό-
λωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλησίον αὐτοῦ
κακόν, καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῷ.
4 *ἐξουδενωμένην ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος, τοὺς δὲ
φοβουμένους τὸν κύριον δοξάζει. ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐ-
5 τοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν· *τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν
ἐπὶ τόκῳ, καὶ δῶρα ἐπ' ἀθῴοις οὐκ ἔλαβεν. ὁ ποιῶν ταῦ-
τα, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

1 *Στηλογραφία τῷ δαυίδ.

ιε΄.

Φύλαξόν με κύριε, ὅτι ἐπί σοι ἤλπισα.
2 *εἶπα τῷ κυρίῳ, κύριός μου εἶ σύ, ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου
3 οὐ χρείαν ἔχεις. *τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυ-
μάσωσεν ὁ κύριος πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς.
4 *ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτά-
χυναν. οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱ-
μάτων, οὐδ' οὐ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χει-
λέων μου.
5 *κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτη-
ρίου μου, σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὸν κλῆρόν μου ἐμοί.
6 *σχοινία ἔπεσέ μοι ἐν τοῖς κρατίστοις μου, καὶ γὰρ ἡ
κληρονομία μου κρατίστη μοί ἐστιν.
7 *εὐλογήσω τὸν κύριον τὸν συνετήκοντά με· ἔτι γὰρ καὶ
ἕως νυκτὸς ἐπαίδευόν με οἱ νεφροί μου.
8 *προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι
ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
9 *διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιά-
σατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώ-
σει ἐπ' ἐλπίδι.
10 *ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου,
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
11 *ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πλησμονῆς μετὰ τοῦ προσώ-
που σου, τερπνότης ἐν τῇ δεξιᾷ σου
εἰς τέλος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Hymnus Dauidi. PSAL. XV.

DOmine, quis dignus eſt vt habitet in tabernaculo tuo? & quis merebitur hoſpitari in monte domus ſanctitatis tuæ? 2 Qui ambulat in perfectione, & operatur iuſtitiam, & loquitur veritatem in corde ſuo: 3 Non detrahit lingua ſua, nec infert proximo ſuo malum: & opprobrium non ſuſtinet ſuper propinquo ſuo. 4 Qui deſpectus eſt in conſpectu ſuo, & contemptus; atque timentes Dominum glorificat: iurat vt affligat ſeipſum, & non mutabit. 5 Pecuniam ſuam non dedit ad vſuram, & munus ſuper innocentem non accepit. Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

1 Sculptura recta Dauidi. PSAL. XVI.

CVſtodi me Domine, quoniam confiſus ſum in verbo tuo. 2 Locuta es tu anima mea coram Domino: Deus meus es tu: veruntamen bonum meum non datum eſt niſi à te. 3 Sanctis qui ſunt in terra, & magnificis in operibus bonis, omnis mea voluntas bona in ipſis. 4 Impij autem multiplicant idola ſua, & poſtmodùm feſtinant, vt offerant munera ſua: non recipiam cum beneplacito libamina eorum, nec ſanguinem oblationum eorum: neque memorabo nomina eorum in labiis meis. 5 Domine pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu ſuſtentabis ſortem meam. 6 Sortes ceciderunt mihi in dulcedine: etiam hæreditas præclara ſuper me. 7 Benedicam Domino qui conſuluit mihi; inſuper in nocte caſtigant me renes mei. 8 Poſui verbum Domini in conſpectu meo ſemper, quoniam quieſcit maieſtas eius à dextera mea, non mouebor. 9 Propterea lætatum eſt cor meum, & exultauit gloria mea: quin & caro mea habitabit in ſecuritate.
10 Quoniam non derelinques animam meam in inferno: non trades iuſtum tuum vt videat corruptionem. 11 Docebis me viam vitæ: plenitudo lætitiarum ante faciem tuam: dulcedo in dextera tua in æternum.

יז

1 * תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי
הַאֲזִינָה תְפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃
2 * מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים׃
3 * בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל־תִּמְצָא
זַמֹּתִי בַּל־יַעֲבָר־פִּי׃
4 * לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת
5 פָּרֶץ׃ * תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל־נָמוֹטוּ פְעָמָי׃
6 * אֲנִי־קְרָאתִיךָ כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע
7 אִמְרָתִי׃ * הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים
מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ׃
8 * שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת־עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי׃
9 * מִפְּנֵי רְשָׁעִים זוּ שַׁדּוּנִי אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי׃
10 * חֶלְבָּמוֹ סָגְרוּ פִּימוֹ דִּבְרוּ בְּגֵאוּת׃
11 * אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנִי עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃
12 * דִּמְיֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסוֹף לִטְרֹף וְכִכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים׃
13 * קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְּטָה נַפְשִׁי
מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ׃
14 * מִמְתִים־יָדְךָ יְהוָה מִמְתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים
וּצְפִינְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם
לְעוֹלְלֵיהֶם׃
15 * אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ
תְּמוּנָתֶךָ׃

יח

1 * לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר לַיהוָה
אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל־יְהוָה אוֹתוֹ
מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל׃
2 * וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי׃
3 * יְהוָה סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה־
בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי׃

1 * *Oratio Dauid.* PSAL. XVII.
AVdi Domine iustitiam, intende deprecatio-
nem meam, auribus percipe orationem meã
2 *absque labiis mendacibus.* * *De vultu tuo indi-*
cium meum prodeat: oculi tui videãt æquitates.
3 * *Probasti cor meum, visitasti nocte; confla-*
sti me, & non inuenisti cogitationes meas non
4 *transire os meum.* * *In opere hominum propter*
verbum labiorum tuorum, ego obseruaui vias
5 *latronis.* * *Sustenta gressus meos in callibus*
6 *tuis, & non labentur vestigia mea.* * *Ego in-*
uocaui te, quia exaudies me Deus: inclina au-
7 *rem tuam mihi; audi eloquium meum.* * *Mira-*
bilem fac misericordiam tuam saluator speran-
8 *tium, à resistentibus dexteræ tuæ.* * *Custodi*
me quasi pupillam filiam oculi: in vmbra alarũ
9 *tuarum protege me.* * *A facie impiorum va-*
stantium me, inimici mei animam meam circun-
10 *dederunt.* * *Adipe suo concluserunt: ore lo-*
11 *cuti sunt superbè.* * *Incedentes aduersum*
me nunc circundederunt me: oculos suos posue-
12 *runt declinare in terram.* * *Similitudo eius*
quasi leonis desiderantis prædam; & quasi ca-
13 *tuli leonis sedentis in absconditis.* * *Surge,*
Domine, præueni faciem eius, incurua eum: sal-
ua animam meam ab impio qui est gladius tuus.
14 * *A viris manus tuæ Domine qui mortui*
sunt in profundo, quorum pars in vita, & quo-
rum de absconditis tuis replesti ventrem, qui sa
turabuntur filiis, & dimittent reliquias suas
paruulis eorum.
15 * *Ego in iustitia videbo faciem tuam: imple-*
bor cùm vigilauero similitudine tua.

1 * *Victori seruo Domini Dauid, qui locutus*
est Domino verba Cantici huius in die
qua liberauit eum Dominus de manu
omnium inimicorum suorum, & de ma-
nu Saul: & dixit: PSAL. XVIII.
2 *DIligam te Domine fortitudo mea.*
3 * *Domine petra mea, & robur meum, &*
saluator meus, Deus meus, fortis meus; & spe-
rabo in eum; scutum meum, & cornu salutis
meæ, susceptor meus.

תרגום

יז 1 צְלוֹתָא לְדָוִד קַבֵּל יְיָ בָּעוּתִי בְּצִדְקָא אַצֵּית שַׁבּוּחִי תַּצְלֵי אוּדְנָךְ לִצְלוֹתִי בְּלָא שִׂפְתֵי דִּנְכִילוּ׃ 2 מִן קֳדָמָךְ דִּינִי יִפּוֹק עֵינָךְ חָמְיָן
תְּרִיצוּתָא׃ 3 בְּחַנְתָּ לִבְבִי אִסְתְּעַרְתָּא עֲלַי בְּלֵילְיָא סְנַנְתָּא לִי וְלָא אַשְׁכַּחְתָּ שְׁחִיתָא חַשְׁבֵת בִּישְׁתָּא לָא עֲבֶרֶת יַת פֻּמִּי׃ 4 בְּרַם אַכְסְנֵת עַל
עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא בְּמֵימַר שִׂפְוָתָךְ אֲנָא נִטְרֵת אֲרְחָת חֲצִיפָא׃ 5 סְעוֹד אִיסְתַּוְרֵי בְּהִלְכָתָךְ דְּלָא יִזְדַּעְזְעוּן רַגְלַי׃ 6 אֲנָא קְרֵיתִי יָתָךְ
אֲרוּם תְּקַבֵּל צְלוֹתִי אֱלָהָא אַצְלֵי אֻדְנָךְ לְוָתִי שְׁמַע מִלּוּלִי׃ 7 פְּרֵישׁ זַכְוָתָךְ פְּרִיקְהוֹן דְּסִבְרֵי פְּרַע לְהוֹן מִן מַן דְּקָיְמִין עֲלֵיהוֹן בִּירָא דִימִינָךְ׃
8 נְטֻר יָתִי הֵיךְ כְּבַת גַּלְגָּל דִּמְצִיעוּת עֵינָא בִּטְלַל שְׁכִינְתָּךְ תִּטְמוֹר יָתִי׃ 9 מִן קֳדָם רְשִׁיעֵי אִלֵּין דִּמְחַבְּלִין יָתִי בַּעֲלֵי דְבָבִי בִּרְעוּת נַפְשְׁהוֹן
מַחְזְרִין עֲלַי׃ 10 עָתְרֵהוֹן סְגָא שׁוּמְנֵהוֹן כַּסִּיו פְּיוֹמְהוֹן מַלְּלוּ בְּרַבְרְבָנוּתָא׃ 11 אִסְתְּוָרְנָא הַשְׁתָּא חֲזָרוּ עֲלָנָא עֵינֵיהוֹן מְשַׁוָּן לְמִפְשַׁט
בְּאַרְעָא׃ 12 דְּמוּתֵהּ הֵיךְ אַרְיְוָא דִמְרַגַּג לְמִתְבַּר וְהֵיךְ שַׁחְצָא דְיָתֵב בְּטוּמְרַיָּא׃ 13 קוּם יְיָ אַקְדֵּם אַפּוֹי חַמְטֵהּ פְּצֵי נַפְשִׁי מֵרַשִׁיעָא דְאִתְחַיָּב
קְטוֹל בְּסַיְפָךְ׃ 14 וְצַדִּיקַיָּא דְמָסְרִין נַפְשֵׁיהוֹן מְטוּלְתָּךְ יְיָ בְּמִיתוֹתָא וּמִשְׁתְּצִין מֵאַרְעָא חוּלַקְהוֹן בְּחַיֵּי עָלְמָא וּטְשֵׁיוּתָךְ טָבָא יִתְמְלִי כְּרֵיסְהוֹן
יִשְׂבְּעוּן בְּנִין וְיִשְׁבְּקוּן יִתְרֵיהוֹן לְטַלְיֵיהוֹן׃ 15 אֲנָא בְּקִשְׁטָא אֶחֱמֵי סְבַר אַפָּךְ אֶשְׂבַּע בְּעִדַּן דְּאִתְעַר אַיְקַר פַּרְצוּפָךְ׃ יח
1 לְשַׁבָּחָא עַל נִסַּיָּא דְאִתְרְחִישׁוּ לְעַבְדָא דַיְיָ לְדָוִד דְּשַׁבַּח בִּנְבוּאָה קֳדָם יְיָ יַת פִּתְגְּמֵי שִׁירְתָּא הָדָא עַל כָּל יוֹמַיָּא דְשֵׁזִיב יְיָ יָתֵהּ מִן יְדָא דְבַעֲלֵי
דְבָבוֹי וּמֵחַרְבָּא דְשָׁאוּל׃ 2 וְאָמַר אֱחַבְּבִינָךְ יְיָ תֻּקְפִּי׃ 3 יְיָ תֻּקְפִּי וְרָחְצַנִי וּמְשֵׁיזֵב יָתִי אֱלָהָא דְאִתְרְעִי בִּי קָרְבַנִי לִדְחַלְתֵּהּ תְּרֵיסִי
דְּמִן קֳדָמוֹי מִתְיְהַב לִי תְּקוֹף וּפַרְקַן עַל בַּעֲלֵי דְבָבִי רָחְצָנִי׃

* Oratio Dauid. PSAL. XVI.

EXaudi Dñe iuſtitiam meã, intende deprecationẽ meã. auribus pcipe orationẽ meã nõ in labiis doloſis. *De vultu tuo iudiciũ meũ prodeat, oculi *mei videant ęqtatẽ. *Probaſti cor meũ, *viſitaſti nocte: igne examinaſti me, & non eſt inuenta in me iniqtas. Vt nõ loquatur os meũ *opera hominũ, propter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras. *Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, vt nõ moueantur veſtigia mea. *Ego clamaui, quoniam exaudiſti me De⁹: inclina aurẽ tuã mihi, & exaudi verba mea. *Mirifica miſericordias tuas, qui ſaluos facis ſperantes in te. A reſiſtentibus dexterę tuę, *cuſtodi me Dñe vt pupillã oculi. Sub vmbra alarum tuarũ ꝓteges me, *à facie impiorum qui afflixerunt me. Inimici mei animam meã circundederunt: *Adipẽ ſuũ cõcluſerunt, os eorũ locutum eſt ſupbiã. *Proiiciẽtes me nunc circũdederunt me, oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terrã. *Suſcepunt me ſicut leo paratus ad p̃dã, & ſicut catul⁹ leonis habitãs in abdjtis. *Exurge Dñe, p̃ueni *eos, & ſupplanta *eos: eripe animã meã ab impio, frameã tuam *ab inimicis manus tuę. Dñe à paucis de terra diuide eos in vitã eorũ, & de abſcõditis tuis adimpletus eſt venter eorum. Saturati ſunt filiis, & dimiſerũt reliquias *paruulis ſuis: *Ego autem in iuſtitia apparebo conſpectui tuo. Satiabor cùm apparuerit mihi gloria tua.

* In finem puero Domini Dauid, qui locutus eſt Domino verba cantici huius, in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum eius, & de manu Saul: & dixit:

2.Re.22. d.

PSAL. XVII.

DIligam te Domine fortitudo mea. *Dñs firmamentum meum, & refugium meũ, & liberator meus: Deus meus adiutor meus, & ſperabo in eũ. protector me⁹ & cornu ſalutis meę, & ſuſceptor me⁹.

* Πρ ̃ευχὴ τῷ δαυίδ. ιϛ΄.

Εἰσάκουσον κύριε δικαιοσύνης μου, πρόσχες τῇ δεήσει μου. ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.

* ἐκ προσώπου σου τὸ κρῖμά μου ἐξέλθοι, οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας. *ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου, ἐπεσκέψω νυκτός, ἐπύρωσάς με, καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία. ὅπως οὐ μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου *τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς. *κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβήματά μου. *ἐγὼ ἐκέκραξα, ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός· κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοί, καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου.

* θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου ὁ ζώζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ σου.

* φύλαξόν με κύριε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου σκεπάσεις με, *ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν τῶν σαλαιπωρησάντων με. οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυχήν μου περιέσχον, *τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν, τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν. *ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλίναι ἐν τῇ γῇ. *ὑπέλαβόν με ὡσεὶ λέων ἕτοιμος εἰς θήραν, καὶ ὡσεὶ σκύμνος οἰκῶν ἐν ἀποκρύφοις.

* ἀνάστηθι κύριε, προφθασον αὐτούς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς, ῥομφαίαν σου * ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. κύριε ἀπὸ ὀλίγων ἀπὸ γῆς διαμέρισον αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ τῶν κεκρυμμένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. ἐχορτάσθησαν υἱῶν, καὶ ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν.

*ἐγὼ δὲ ἐν δικαιοσύνῃ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ σου. χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου.

* Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ, ὃς ἐλάλησε τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης, ἐν ἡμέρᾳ ἧ ἐρρύσατο αὐτὸν ὁ κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ χειρὸς Σαούλ· καὶ εἶπεν·

ιζ΄.

* Ἀγαπήσω σε κύριε ἡ ἰσχύς μου· *κύριος στερέωμά μου, καὶ καταφυγή μου, καὶ ῥύστης μου. ὁ θεός μου βοηθός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν. ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας σωτηρίας μου, καὶ ἀντιλήπτωρ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹ Oratio Dauidi. PSAL. XVII.

SVſcipe Domine deprecationẽ meã in iuſtitia; attende laudationi meæ; inclina aurẽ tuã ad orationẽ meã abſq; labiis dol⁹. ²A cõſpectu tuo iudiciũ meum ꝓdibit, oculi tui vident ęquitatẽ. ³ Probaſti cor meũ, viſitaſti ſuper me in nocte, examinaſti me, & nõ inueniſti corruptionẽ: cogitaui malũ, non tranſiuit os meũ. ⁴Verè argui opera filiorum hominũ; in verbo labiorũ tuorũ ego obſeruaui viã impudẽtis. ⁵Suſtenta greſſus meos in ſemitis tuis, vt nõ moueãtur pedes mei. ⁶Ego inuocaui te, quoniã accipies orationẽ meã: Deus inclina aurẽ tuã ad me; audi eloquiũ meum. ⁷Mirandã exhibe puritatẽ tuã redẽptor ſperantiũ: vlciſcere illos ab iis qui inſurgũt in ipſos manu dextera tua. ⁸ Cuſtodi me ſicut pupillã orbicularẽ quæ eſt in medio oculi: in vmbra maieſtatis tuæ abſcõde me. ⁹A conſpectu impiorũ horũ qui me perdunt: auctores inimicitiæ meæ deſiderio animarũ ſuarũ circundederunt me. ¹⁰Opulentia eorũ multiplicata eſt; adipe ſuo operti ſunt; ore ſuo locuti ſunt magnifica. ¹¹ Greſſus noſtros nũc circundederunt ſuper nos: oculos ſuos ponũt vt ſe diffundãt in terrã. ¹²Similitudo eius ſicut leonis deſiderantis prędã; & ſicut catuli leonis degentis in luſtris. ¹³Surge Domine, præueni faciem eius, incurua eum: erue animam meam ab impio, qui meretur interfici gladio tuo. ¹⁴Et iuſtorum, qui tradiderunt animas ſuas propter te Domine morti, & abſciſi ſunt de terra, eorum pars eſt in vita æterna; & abſconſione boni tui implebitur venter eorum: ſaturabuntur filij, & relinquent reliquias ſuas puerulis ſuis. ¹⁵ Ego in veritate videbo aſpectum faciei tuæ: ſatiabor in tempore quo euigilauerit gloria vultus tui. PSAL. XVIII.

¹ Ad canendum ſuper mirabilibus quæ abũdè cõtigerunt ſeruo Domini Dauidi, qui cecinit in prophetia coram Domino verba cantici huius, pro omnibus diebus quibus liberauerat eum Dominus de manu inimicorum ſuorum, & de gladio Saulis: ait itaque:

DIligam te Domine fortitudo mea. ²Dominus fortitudo mea & fiducia mea, & liberans me, Deus qui complacuit ſibi in me; adiunxit me timori ſuo: ſcutum meum, quoniã à preſentia eius data eſt mihi fortitudo & ſalus ſuper auctores inimicitiæ meæ; ſpes mea.

4 * מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן־אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃
5 * אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתוּנִי׃
6 * חֶבְלֵי שְׁאוֹל סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת׃
7 * בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע
מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבֹא בְאָזְנָיו׃
8 * וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ
וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה לוֹ׃
9 * עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ־מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים
בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃
10 * וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃
11 * וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּדֶא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
12 * יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת־מַיִם
עָבֵי שְׁחָקִים׃
13 * מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ׃
14 * וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד
וְגַחֲלֵי־אֵשׁ׃
15 * וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃
16 * וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ
יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ׃
17 * יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃
18 * יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאַי כִּי־אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃
19 * יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם־אֵידִי וַיְהִי יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי׃
20 * וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃
21 * יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃
22 * כִּי־שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא־רָשַׁעְתִּי
מֵאֱלֹהָי׃
23 * כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסִיר
מֶנִּי׃
24 * וָאֱהִי תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי׃

4 *Laudatum inuocabo Dominum, & ab ini-
5 micis meis saluus ero. * Circundederunt me
funes mortis, & torrentes iniquitatis terrue-
6 runt me. * Funes inferni circundederunt me,
7 præuenerunt me laquei mortis. * In tribula-
tione mea inuocabo Dominum, & ad Deum
meum clamabo; & exaudiet de templo suo vo-
cem meam; & clamor meus ante faciem eius
8 veniet in aures eius. * Commota est & con-
tremuit terra, & fundamenta montium con-
cussa sunt & conquassata sunt, quoniam iratus
9 est. * Ascendit fumus in furore eius, & ignis
ex ore eius deuorans; carbones incensi sunt ab
10 eo. * Inclinauit cælos & descendit, & caligo
11 sub pedibus eius. * Et ascendit super Che-
rub & volauit, & transuolauit super pennas
12 venti. * Posuit tenebras latibulum suum,
in circuitu eius tabernaculum eius, tenebrosa a-
13 qua in nubibus ætheris. * Præ fulgore in
conspectu eius nubes transierunt, grando &
14 carbones ignis. * Et intonuit de cælo Do-
minus, & Altissimus dedit vocem suam; gran-
15 dinem, & carbones ignis. * Et misit sagittas
suas & dissipauit eos, & fulgura multipli-
16 cauit & consumpsit eos. * Et apparuerunt
effusiones aquarum, & reuelata sunt funda-
menta orbis, ab increpatione tua Domine, ab in-
17 spiratione spiritus furoris tui. * Misit de
alto, accepit me; extraxit me de aquis multis.
18 * Liberauit me de inimicis meis potentissimis
& de his qui oderunt me, quoniam robustiores
me erant.
19 * Præuenerunt me in die afflictionis meæ: et
factus est Dominus firmamentum meum.
20 * Et eduxit me in latitudinem; liberauit me,
21 quia placuit ei. * Retribuit mihi Dominus
secundùm iustitiam meam, & secundùm mun-
ditiam manuum mearum reddidit mihi.
22 * Quia custodiui vias Domini, & non egi
impiè à Deo meo.
23 * Omnia enim iudicia eius in conspectu meo,
& præcepta eius non amoui à me.
24 * Et fui immaculatus cum eo, & custodiui
me ab iniquitate mea.

תרגום

4 בְּתֻשְׁבַּחְתָּא אֲנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וּמִבַּעֲלֵי דְבָבַי פָּרִק יָתִי׃ 5 אַקֵּפְתַּנִי עָקָא כְּאִתְּתָא דְיָתְבָא עַל מַתְבְּרָא וְחִיל לֵית לָהּ לְמֵילָד וְהִיא מִסְתַּכְּנָא
לְמֵמַת סִיעַת טְלוּמַיָּא בַּעֲתַת יָתִי׃ 6 מַשִּׁרְיָת חַיָּבִין אַקְּפוּנִי אַקְדְּמוּ יָתִי דִמְזַיְנִין בְּזַיְנֵי קְטוֹל׃ 7 כַּד עַיִק לִי אֲנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וּקְדָם אֱלָהִי
אֲנָא מִתְחַנֵּן וּמְקַבֵּל צְלוֹתִי מְהֵיכַל קֳדְשֵׁהּ דְבִשְׁמַיָּא וּבָעוּתִי קֳדָמוֹי מִתְקַבְּלָא בְּאוּדְנוֹי וּמִתְעַבְדָא׃ 8 וְאִתְרְגֵפַת וְאִתְרְגֵשַׁת אַרְעָא וְאֻשְׁוָיָת טוּרַיָּא
זָעוּ וְאִתְרְטִישׁוּ מְטוּל דְּתַקִּיף לֵהּ׃ 9 סְלִק קֳטְרָא קָדָמוֹי שְׁלַח רֻגְזֵהּ כְּאֶשָּׁא בָּעֲרָא גּוּמְרִין דְּנוּר דְּלַקָא מִן מֵימְרֵהּ׃ 10 וְאַרְכִּין שְׁמַיָּא
וְאִתְגְּלִי וַעֲנַן אֲמִיטְתָא כְּבַשׁ קֳדָמוֹי׃ 11 וְאִתְגְּלִי בִּגְבוּרְתֵּהּ עַל כְּרוּבִין קַלִּילִין וְדַבַּר בִּתְקוֹף עַל גַּדְפֵי זַעְפָּא׃ 12 אַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בְּעַרְפְּלָא
וְאִתְחֲזַר בַּעֲנָנֵי יְקָרֵהּ הֵיךְ מְטַלְלְתָא וְאַחֵית מִטְרִין עַל עַמֵּהּ וּמַיִין תַּקִּיפִין מֵרִכְפַּת עֲנָנִין דְקַבְלָא עַל רְשִׁיעַיָּא מִן רוּמֵהּ דְעָלְמָא׃ 13 מִזְּהוֹר
יְקָרֵהּ עֲנָנֵי שְׁמַיָּא עֲבַרוּ בִּמְזוֹפִיתֵהּ הֵיךְ גּוּמְרִין דְּנוּר וּבַרְדָא דָלְקָא מִן מֵימְרֵהּ׃ 14 וְאַכְלֵי בִּשְׁמַיָּא יְיָ וְעִילָּאָה אֲרֵים מֵימְרֵהּ רְמָא בַרְדָא
וְגוּמְרִין דְּנוּר׃ 15 וְשַׁדַּר מֵימְרֵהּ הֵיךְ כְּגִרְרִין וּבַדְּרִנּוּן וּבַרְקִין סַגִּיאִין וְשַׁגּוֹשִׁנּוּן׃ 16 וְאִתְחֲמִיו עִמְקֵי מַיָּא וְאִתְגְּלִיו שִׁתְסָיָא דְתֵבֵל
מִמְּזוֹפִיתָךְ יְיָ מִן מֵימַר תְּקוֹף רֻגְזָךְ׃ 17 שְׁלַח מִן רוּמָא דַבְּרַנִי וְשֵׁזְבַנִי מֵעַמְמִין סַגִּיעִין׃ 18 שֵׁזְבַנִי מִבַּעֲלֵי דְבָבַי אֲרוּם עֲשִׁינִין אִינּוּן וּמִמְּשַׂנְאַי
אֲרוּם אִתְגַּבְּרוּ עֲלַי׃ 19 אַקְדְּמוּ לִי בְּיוֹם טִלְטוּלִי וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ סָמִיךְ לִי׃ 20 וְאַפֵּיק יָתִי לִרְוָחָא שֵׁזְבַנִי מְטוּל דְּאִתְרְעִי בִּי׃ 21 יְשַׁלְּמִנַּנִי
יְיָ כִּזְכוּתִי הֵיךְ בְּרִירוּת יְדַי יְתִיב לִי׃ 22 מְטוּל דְּנִטְרַת אוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָם יְיָ וְלָא הַלֵּכֵת בִּרְשַׁע קֳדָם אֱלָהִי׃ 23 מְטוּל דְּכָל דִּינוֹי גַּלְיָן
לְקִבְלִי לְמֶעְבַּדְהוֹן וּקְיָמוֹי לָא אַעְדִּי מֶנִּי׃ 24 וְאֶהֵי שְׁלִים בִּדְחַלְתֵּהּ וַהֲוֵית נָטֵר נַפְשִׁי מֵחוֹבִין׃

*Laudãs inuocabo Dñm, & ab inimicis meis ſaluus ero. *Circundederunt me dolores mortis, & torrẽtes iniq̃tatis cõturbauerãt me. *Dolores inferni circundederũt me, p̃occupauerunt me laquei mortis. * Et in tribulatione mea inuocaui Dñm, & ad Deũ meum clamaui. *exaudiuit de templo ſancto ſuo vocẽ meã, & clamor meus in cõſpectu eius *introibit in aures eius. *Et cõmota eſt & cõtremuit terra, & fundamẽta mõtium cõturbata ſunt & commota ſunt, quoniã iratus eſt eis Deus. *Aſcẽdit fumus in ira eius, & ignis à facie eius *exardeſcet, carbones ſuccẽſi ſunt ab eo. *Et inclinauit cælos & deſcendit, & caligo ſub pedibus eius. *Et aſcendit ſup Cherubim & volauit; volauit ſup pennas ventorum. *Et poſuit tenebras latibulum ſuum, in circuitu eius tabernaculũ eius, tenebroſa aqua in nubibus aëris. *Præ fulgore in conſpectu eius nubes trãſierunt, grãdo & carbones ignis. *Et intonuit de cælo Dñs, & Altiſsim⁹ dedit vocem ſuã*. *Miſit ſagittas* & diſsipauit eos; & fulgura multiplicauit, & cõturbauit eos. * Et apparuerũt fontes aquarũ, & reuelata ſunt fundamenta orbis *terræ, ab increpatione tua Domine, ab inſpiratione ſpiritus ire tuæ. *Miſit de ſummo, & accepit me; aſſumpſit me de aquis multis. *Eripuit me de inimicis meis fortiſsimis, & ab iis qui oderunt me, quoniam confortati ſunt ſuper me. * Præuenerunt me in die afflictionis meę, & factus eſt Dominus *protectio mea. *Et eduxit me in latitudinem: ſaluum faciet me, quoniam voluit me. *Et retribuet mihi Dominus ſecundùm iuſtitiam meam, & ſecundùm puritatem manuum mearum retribuet mihi. *Quia cuſtodiui vias Domini, nec impiè geſsi à Deo meo. * Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo, & iuſtitias eius non repuli à me. * Et ero immaculatus cum eo: & obſeruabo me ab iniquitate mea.

grando et carbones ignis. Et *ſuas

terratum

Eripuit

protector meus *fecit

4 * αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν
5 μου σωθήσομαι. * ὠδῖνες θανάτου περιέσχον με, καὶ
6 χείμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με. * ὠδῖνες ᾅδου
περιεκύκλωσάν με, προέφθασάν με παγίδες θανάτου.
7 * καὶ ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον,
καὶ πρὸς τὸν θεόν μου ἐκέκραξα. ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου
αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσελθοῦ-
8 σα εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ. * καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἐτρόμησε
ἐκλυήθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐταράχθησαν
καὶ ἐσαλεύθησαν, ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός.
9 * ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ κατεφλέγησε, ἄνθρακες ἐξήφθησαν ἀπ' αὐτοῦ.
10 * καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς
11 πόδας αὐτοῦ. * καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπετά-
σθη, ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.
12 * καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκη-
νὴ αὐτοῦ, σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων.
13 * ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλ-
θον, χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
14 * καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος
15 ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ. * ἐξαπέστειλε βέλη καὶ ἐσκόρ-
πισεν αὐτούς, καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνετάραξεν
16 αὐτούς. * καὶ ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἀπε-
καλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης. ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεώς σου
κύριε, ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύματος ὀργῆς σου.
17 * ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με, προσελάβε-
18 το με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. * ῥύσεταί με ἐξ ἐχθρῶν
μου δυνατῶν, καὶ ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἐκραταιώθη-
19 σαν ὑπὲρ ἐμέ. * προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κα-
κώσεώς μου, καὶ ἐγένετο κύριος ὑπερασπισμά μου.
20 * καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν, ῥύσεταί με, ὅτι ἠ-
21 θέλησέ με. * καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ
τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χει-
22 ρῶν μου ἀνταποδώσει μοι. * ὅτι ἐφύλαξα τὰς ὁδοὺς
κυρίου, καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου.
23 * ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνώπιόν μου, καὶ τὰ δι-
καιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησα ἀπ' ἐμοῦ.
24 * καὶ ἔσομαι ἄμωμος μετ' αὐτοῦ, καὶ φυλάξομαι
ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] In hymno ego preces fundo coram Dño, & ab inimicis meis redimit me. [5] Circundedit me anguſtia ſicut mulieris quæ ſedet in partu, nec vis eſt ei pariendi; ipſaq; periclitatur ad mortem; caterua peruerſorum cõturbauit me. [6] Cohors ſceleratorum obſederunt me, p̃uenerũt me armati armis occiſionis. [7] Quando anguſtia eſt mihi, ego oro coram Dño, & coram Deo meo ego deprecor: & accipit orationẽ meã de tẽplo ſanctitatis ſuæ, quod eſt in cælis: & deprecatio mea corã ipſo recipitur in auribus eius, & effectui demãdatur. [8] Et cõtremuit & cõmota eſt terra; & fundamẽta montiũ cõmota ſunt & concuſſa ſunt, quoniã iraſcebatur ei. [9] Aſcẽdit fumus corã eo, immiſit furorẽ ſuũ ſicut ignem ardentẽ: carbones ignis incenſi à verbo eius. [10] Et inclinauit cælos & apparuit gloria eius, & nubẽ tenebroſam ſuppoſuit corã ſe. [11] Et viſus eſt in robore ſuo ſuper Cherubin leuiſſimos, & adduxit potẽtiã ſuper alas turbinis: [12] Collocauit maieſtatem ſuã in caligine, & circũdata eſt nubibus gloria eius ſicut tabernaculũ: & deſcẽdere fecit pluuiam ſuper populũ ſuũ, & aquas valĩdas à cõmotione nubiũ tenebroſarũ ſuper impios ab altitudine mũdi. [13] A ſplendore gloriæ eius nubes cæli trãſierunt, in increpatione eius ſicut carbones ignis, & grãdo ardẽs à verbo eius. [14] Et intonuit in cælis Dñs, & Altiſſimus exaltauit verbũ ſuũ; proiecit grandinẽ & carbones ignis. [15] Et miſit verbũ ſuũ tanquã ſagittas, & diſperſit eos; & fulgura plurima, & interturbauit eos. [16] Et apparuerunt profunditates aquarũ, & diſcooperta ſunt fundamẽta orbis ab increpatione tua Dñe, à verbo vehemẽti iræ tuæ. [17] Miſit ab excelſo, accepit me, & eripuit me de populis plurimis. [18] Eripuit me ab inimicis meis, quoniam potentes erant; ab oſoribus meis, quoniam inualuerant ſupra me. [19] Præuenerunt me in die migrationis meæ, & fuit verbum Domini fulcrum mihi. [20] Et eduxit me in latitudinem: liberauit me, quoniam ſibi complacuit in me. [21] Retribuet mihi Dominus ſecundùm iuſtitiam meam, ſecundùm munditiam manuum mearum reddet mihi. [22] Quia cuſtodiui vias rectas ante Dominum, & non ambulaui in improbitate coram Deo meo. [23] Quoniam omnia iudicia eius manifeſta ſunt coram me vt faciam ea: & pacta eius non remouebo à me. [24] Et fui perfectus in timore eius: & fuit ſeruator animæ meæ à peccatis.

25 * וַיָּשֶׁב־יְהוָה לִי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃
26 * עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גִּבֹּר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
27 * עִם־נָבָר תִּתָּבָרָר וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל׃
28 * כִּי־אַתָּה עַם־עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל׃
29 * כִּי־אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃
30 * כִּי בְךָ אָרֻץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אְדַלֵּג־שׁוּר׃
31 * הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃
32 * כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃
33 * הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי׃
34 * מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃
35 * מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַתָּה קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי׃
36 * וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי׃
37 * תַּרְחִיב צַעֲדִי תַחְתָּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃
38 * אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא־אָשׁוּב עַד־כַּלּוֹתָם׃
39 * אֶמְחָצֵם וְלֹא־יְכֹלוּ קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי׃
40 * וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי׃
41 * וְאוֹיְבַי נָתַתָּה לִי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם׃
42 * יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ עַל־יְהוָה וְלֹא עָנָם׃
43 * וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל־פְּנֵי־רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם׃
44 * תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי׃
45 * לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשְׁמְעוּ לִי בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ־לִי׃
46 * בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃
47 * חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוֹם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃
48 * הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי׃

25 * *Et restituit mihi Dominus secundùm iustitiam meam, & secundùm manuum mearum*
26 *munditiam in conspectu oculorum eius.* * *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente in-*
27 *nocenter ages.* * *Et cum electo electus eris,*
28 *& cum peruerso peruerteris.* * *Quoniam populum pauperem saluabis, & oculos excelsos hu-*
29 *miliabis.* * *Quia tu illuminas lucernam meam: domine Deus meus illuminabis tenebras meas.*
30 * *In te enim curram accinctus, & in Deo*
31 *meo transiliam murum.* * *Deus immaculata via eius, eloquium Domini igne examinatum, scutum est omnium sperantium in se.*
32 * *Quis est Deus præter Dominum? et quis fortis præter Deum nostrum?*
33 * *Deus qui accingit me fortitudine, & posuit immaculatam viam meam.*
34 * *Coæquans pedes meos ceruis, & super excelsa mea statuens me.*
35 * *Docens manus meas ad prælium, & componens quasi arcum æreum brachia mea.*
36 * *Dedisti mihi clypeum salutis tuæ, & dextera tua confortabit me, & mansuetudo tua*
37 *multiplicabit me.* * *Dilatabis gressus meos subterme, & non deficient tali mei.*
38 * *Persequar inimicos meos & apprehẽdam eos, & non reuertar donec consumam eos.*
39 * *Cædam eos & non poterunt surgere: cadent sub pedibus meis.*
40 * *Accinxisti me fortitudine ad prælium, incuruasti resistentes mihi sub me.*
41 * *Et inimicorum meorum dedisti mihi dor-*
42 *sum, & odientes me disperdidisti.* * *Clamabunt, & non erit qui saluet, ad Dominum & non ex-*
43 *audiet eos.* * *Et delebo eos vt puluerem ante faciem venti: vt lutum platearum proiiciam eos.*
44 * *Saluabis me à contradictionibus populi, pones me in caput gentiũ; populus quem ignoraui ser-*
45 *uiet mihi.* * *Auditione auris obediet mihi: fi-*
46 *lij alieni mentiti sunt mihi.* * *Filij alieni defluent, & contrahentur in angustiis suis.*
47 * *Viuit Dominus & benedictus Deus meus,*
48 *& exaltetur Deus salutis meæ.* * *Deus qui das vindictas mihi, & subdidisti populos sub me.*

תרגום

25 וּפְרַע יְיָ לִי חֵיךְ זְכוּתִי חֵיךְ בְּרִירוּת יְדֵי קֳדָם מֵימְרֵהּ׃ 26 עִם אַבְרָהָם דְּאִשְׁתְּכַח חָסִיד קֳדָמָךְ אַסְגֵּיתָא לְמֶעְבַּד חַסָדָא וְעִם זַרְעֵהּ יִצְחָק דַּהֲוָה שְׁלִים בִּדְחַלְתָּךְ אַשְׁלֵמְתָּא מֵימַר רְעוּתָךְ עִמֵּהּ׃ 27 עִם יַעֲקֹב דְּהַוֵית בְּבְרִירוּתָא קֳדָמָךְ בְּבַחֲרְתָּ בְּנוֹהִי מִכָּל עַמְמַיָּא וְאַפְרַשְׁתָּא זַרְעֵהּ מִכָּל פְּסוּלָא וְעִם פַּרְעֹה וְעִם מִצְרָאֵי דַּחֲשַׁבוּ מַחְשָׁבָן בִּישָׁן עַל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל בַּלְבְּלֵהּ בְּמַחְשָׁבָתְהוֹן׃ 28 מְטוּל דְּאַנְתְּ יַת עַמָּךְ דַּחֲשִׁיכִין אַתְּ עָהִיד לְמַפְרְקְהוֹן וּבְמֵימְרָךְ אַמַּיָּא תַּקִּיפַיָּא דְּמִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוֹן תַּמְאֵךְ׃ 29 מְטוּל דְּאַנְתְּ מַנְהַר שְׁרָגִי יְיָ אֱלָהִי יַנְהַר קַבְלִי׃ 30 מְטוּל דְּבְמֵימְרָךְ אַסְגֵּי מַשְׁרְיָן וּבְמֵימַר אֱלָהִי אֶכְבּוֹשׁ כְּרַכִּין תַּקִּיפִין ׃ 31 אֱלָהָא דְּכֵיוָנָךְ אָרְחֵהּ תְּרִיסָא הוּא לְכֹלֵיהוֹן דְּמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרֵהּ׃ 32 אָרוּם עַל נִיסָא וּפוּרְקָנָא דְּתַעֲבֵד לְמִשְׁיחָךְ וְלִשְׁיוּרֵי עַמָּךְ דְּיִשְׂרָאֵל יְיָטְרִין לֵית תַּקִּיפָא אֶלָּא אֱלָהָנָא ׃ 33 אֱלָהָא דְּמָזַרְז לִי קְמוֹר בְּחֵילָא וּמְתַקֵּן שְׁלִים אָרְחִי׃ 34 מְשַׁוֵּי רַגְלַי כַּקְּלִילִין הֵיךְ אַיָּלְתָא וְעַל בֵּית תְּקִפְּי יַקְיְמִנַּנִי ׃ 35 מְאַלֵּף אַיְדֵי לְמֶעְבַּד קְרָבָא וּמַחְקֵיף הֵיךְ קֶשֶׁת בַּרְכּוֹמָא דַּרְעִי׃ 36 וְיָהַבְתְּ לִי תְּקוֹף פֻּרְקָנָךְ וִימִינָךְ תְּסַיְעִנַּנִי וּבְמֵימְרָךְ אַסְגְּעָתָנִי ׃ 37 אַסְגַּעְתָּ פְּסִיעָתִי בְּאָתָרֵי וְלָא אִזְדַּעְזָעָא רְכוּבָתִי׃ 38 אֶרְדַּף בַּעֲלֵי דְּבָבֵי וְאַדְבְּקִנּוּן וְלָא אֲהוֹב עַד דְּגַמְרִנּוּן׃ 39 אֲגַמְרִנּוּן וְלָא יְכְלִין לְמֶקַם וְנִפְלוּ קְטִילִין תְּחוֹת פַּרְסָת רַגְלַי ׃ 40 וְזַרְזְתָּ לִי חֵילָא לְמֶעְבַּד קְרָבָא תַּבַּרְתָּ עַמְמַיָּא דְּקָיְמִין לְאַבָּאשָׁא לִי חַמְטַהְנוּן תְּחוֹתִי ׃ 41 וּבַעֲלֵי דְּבָבֵי תַּבַּרְתָּ קֳדָמַי וְסָנְאַי אֲשֵׁצִינּוּן׃ 42 בָּעַן סָעִיד וְלֵית לְהוֹן פָּרִיק מִצְּלּוֹ קֳדָם יְיָ וְלָא מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן׃ 43 וְדוֹשַׁתְּנוּן הֵיךְ בַּרְגּוּשְׁתָּא עַל אַנְפֵּי זַעֲפָא וְהֵיךְ סִיאָן אֲשַׁקְקֵי בְּעִטַּת הִנּוּן׃ 44 תְּשֵׁזְבִינַנִי מִפֻּלְגוּתָא דְּעַמְמַיָּא מַנֵּיתָ יָתִי בְּרֵישֵׁי עַמְמַיָּא עַמָּא דְּלָא חַכִּמַת יִפְלְחָנַנִי ׃ 45 לְשִׁמְעַ אוּדֶן יְשַׁמְּעוּן לִי בְּנֵי נֵכָרַיָּא יְהַכְּדְבוּן קֳדָמַי׃ 46 בְּנֵי נֵכָרַיָּא יִבְּלוּן וְיִתְגַּרְדוּן מִבֵּית אֲסוּתְהוֹן׃ 47 חַי יְיָ וּבְרִיךְ תְּקִיפָא דְּמִן קֳדָמוֹהִי מִתְיְהֵב לִי תְּקוֹף וּפוּרְקָן וּמְרוֹמֵם אֱלָהִי תַּקּוֹף פֻּרְקָנִי ׃ 48 אֱלָהָא דְּעָבַד פּוּרְעָנוּתָא דִּילִי וּמְחַבֵּר עַמְמַיָּא דְּקָיְמִין לְאַבָּאשָׁא לִי תְּחוֹתִי ׃

[25] Et retribuet mihi Dñs ſecundū iuſtitiam meā,& ſecundū puritatē manuum mearū in cōſpectu oculorum eius. [26] Cū ſancto ſanctus eris,& cū viro innocēte innocēs eris: [27] Et cū electo electus eris, & cum peruerſo peruertēris. [28] Quoniā tu populum humilē ſaluū facies, & oculos ſuperborum humiliabis. [29] Quoniam tu illuminabis lucernā meam dñe Deus meus, illuminabis tenebras meas. [30] Quoniā in te eripiar à tentatione, & in Deo meo trāſgrediar murum. [31] Deus me impolluta via eius, eloquia Dñi igne examinata, protector eſt omniū ſperantiū in ſe. [32] Quoniā quis Deus p̄ter Dominū? aut quis Deus p̄ęter Deū noſtrum? [33] Deus qui p̄ęcingit me virtute, & poſuit immaculatam viā meam. [34] Qui perfecit pedes meos tanquā cerui, & ſuper excelſa ſtatuens me. [35] Qui docet manus meas ad prœlium, & poſuiſti arcum æreū brachia mea. [36] Et dediſti mihi p̄tectionē ſalutis, & dextera tua ſuſcepit me. & diſciplina tua correxit me in finē, & diſciplina tua ipſa me docebit. [37] Dilataſti greſſus meos ſubt me, & nō ſunt infirmata veſtigia mea. [38] Perſequar inimicos meos & cōprehendā illos, & nō cōuertar donec deficiāt. [39] Confringā illos, nec poterūt ſtare, cadēt ſubtus pedes meos. [40] Et p̄cinxiſti me virtute ad bellum, ſupplantaſti oēs inſurgētes in me ſubtus me. [41] Et inimicos meos dediſti mihi dorſum, & odiētes me diſpdidiſti. [42] Clamauerunt, nec erat q ſaluos faceret: ad Dñm, nec exaudiuit eos. [43] Et cōminuā eos vt pulueré ante faciē vēti, vt lutū platearū delebo eos. [44] Eripies me de cōtradictione populi, cōſtitues me in caput gentium. Populus quem nō cognoui ſeruiuit mihi: [45] in auditu auris obediuit mihi. Filij alieni mentiti ſunt mihi: [46] Filij alieni inueterati ſunt: & claudicauerunt à ſemitis ſuis. [47] Viuit Dominus & benedictus Deus, & exaltetur Deus ſalutis meæ. [48] Deus qui das vindictas mihi, & ſubdis populos ſub me:

[25] καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου, ἐνώπιον τῶν [26] ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθῴου ἀθῷος ἔζῃ· [27] καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς [28] ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. ὅτι σὺ λαὸν ταπεινὸν σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις. [29] ὅτι σὺ φωτίεις λύχνον μου κύριε ὁ θεός μου, φωτίεις [30] τὸ σκότος μου. ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατηρίου, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος. [31] ὁ θεός μου ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, τὰ λόγια κυρίου πεπυρωμένα, ὑπερασπιστής ἐστι πάντων τῶν ἐλπιζόντων [32] ἐπ' αὐτόν. ὅτι τίς θεὸς πλὴν τοῦ κυρίου; ἢ τίς θεὸς [33] πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν; ὁ θεὸς ὁ περιζωννύων με δυνάμιν, καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου. [34] καταρτίζων τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου, καὶ ἐπὶ [35] τὰ ὑψηλά μου ἱστῶν με. διδάσκων χεῖράς μου εἰς πόλεμον, καὶ ἔθετο τόξον χαλκοῦν βραχίονάς μου. [36] καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας, καὶ ἡ δεξιά σου ἀντελάβετό μου. καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος, καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει. [37] ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου, καὶ οὐκ [38] ἠσθένησε τὰ ἴχνη μου. καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου, καὶ καταλήψομαι αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι ἕως [39] ἂν ἐκλείπωσιν. ἐκθλίψω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι, πεσοῦνται ὑποκάτω τῶν ποδῶν μου. [40] καὶ περιέζωσάς με δυνάμιν εἰς πόλεμον, συνεπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμὲ ὑποκάτω μου. [41] καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον, καὶ τοὺς μισοῦντάς με ἐξωλόθρευσας. [42] ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν ὁ ζώζων πρὸς κύριον, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν. [43] καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτούς. [44] ῥύσαί με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ, καταστήσεις με εἰς κεφαλὴν ἐθνῶν. λαός ὃν οὐκ ἔγνων, ἐδούλευσέ μοι· [45] εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι· [46] υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν. καὶ ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. [47] ζῇ κύριος, καὶ εὐλογητὸς ὁ θεός, καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τοῦ σωτηρίας μου. [48] ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί, καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[25] Et retribuit Dñs mihi ſecūdùm meritū meū, ſecundū munditiā manuū mearū corā verbo ſuo. [26] Cū Abrahā qui repertus eſt pius ante te, multiplicaſti facere pietatē, & cū ſemine eius Iſaac, qui fuit perfectus in timore tuo, perfeciſti verbū volūtatis tuæ cū eo. [27] Cū Iaacob qui ambulauit in puritate coram te, elegiſti filios eius de cūctis populis, ſegregaſtiq; ſtirpem eius ab omni falſitate; & cū Pharaone & Ægyptiis qui cogitauerāt cogitationes malas aduerſus populū tuū, cōturbatos reddidiſti eos in cogitationibus ſuis. [28] Quoniā tu populū tuū egenorū, tu, *inquam*, ſaluaturus es; & in verbo tuo gētes fortes, quę roborantur aduerſum eos, deprimes. [29] Quoniā tu illuminabis lucernā meā: Dñs Deus meus illuſtrabit tenebras meas. [30] Quoniā in verbo tuo multiplicabo exercitus, & in verbo Dei mei ſubiugabo arces munitas. [31] Deus cuius rectæ ſunt vię, lex Domini electa, clypeus ipſe eſt oībus qui cōfidunt in verbo eius. [32] Quoniā propter miraculū & redēptionē quæ edes Chriſto tuo & reliquiis populi tui, quæ remanebunt, laudes dicent omnes nationes, & populi & linguæ: dicētq;: Nō eſt Deus niſi DOMINVS: nō eſt niſi tu: populus autē tuus domus Iſrael dicet: Nō eſt fortis niſi Deus noſter. [33] Deus qui accingit me cingulo in virtute, & dirigit perfectū iter meū. [34] Ponit pedes meos agiles ſicut ceruarū, & in domo fortitudinis meæ ſtare me faciet. [35] Docet manus meas ad belligerādū, & corroborat veluti arcū chalybeū brachia mea. [36] Et dediſti mihi fortitudinē ſalutis tuę, & dextera tua auxiliabitur mihi: & verbo tuo adauxiſti me. [37] Multiplicaſti greſſus meos in loca mea, & nō ſunt cōmoti tali mei. [38] Perſequar inimicos meos & cōprehēdā illos: & nō cōuertar donec deleuero eos. [39] Delebo eos & nō poterūt ſurgere: & cadent occiſi ſubt plātas pedū meorū. [40] Præcinxiſti me virtute ad belligerādū, cōfregiſti populos qui inſurgūt ad malefaciēdū mihi, inclinaſti eos ſub me. [41] Et inimicos meos cōfregiſti corā me: effeciſti vt ipſi terga verterēt corā me: oſores autē meos diſperdā. [42] Querēt adiutorē, & nō erit eis redēptor: deprecabūtur à Dño, & nō recipiet orationē eorū. [43] Et attriui eos vt glebam ante faciē venti, & ſicut lutum platearū cōculcaui eos. [44] Saluabis me à diſſidio populorū: præfeciſti me in capita gentiū; populus quē nō nōui, ſeruiet mihi: [45] Ad auditū auris obedient mihi: filij alienigenarū mētiētur in p̄ſentia mea. [46] Filij extraneorum cōſumētur, & migrabūt de prętoriis ſuis. [47] Viuit Dñs ipſe & benedictus fortis, à cuius conſpectu datur mihi fortitudo & redemptio: & exaltetur Deus meus fortitudo redēptionis meæ. [48] Deus qui facit vltionē meā, & cōſternit ſub me populos qui inſurgūt ad malefaciēdū mihi.

49 * מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן־קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ
חָמָס תַּצִּילֵנִי׃
50 * עַל־כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃
51 * מַגְדִּל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד
וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃

יט

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְלָוִד׃
2 * הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו
מַגִּיד הָרָקִיעַ׃
3 * יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה־דָּעַת׃
4 * אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃
5 * בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם
לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם׃
6 * וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃
7 * מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם
וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃
8 * תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה
נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃
9 * פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה
בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃
10 * יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־יְהוָה
אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃
11 * הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְבַשׁ
וְנֹפֶת צוּפִים׃
12 * גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃
13 * שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃
14 * גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז
אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃
15 * יִהְיוּ־לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה
צוּרִי וְגֹאֲלִי׃

49 * *Qui seruas me ab inimicis meis, & à resistentibus mihi eleuas me; à viro iniquo libera me.*
50 * *Propterea confitebor tibi in gentibus Domine, & nomini tuo cantabo.*
51 * *Magnificanti salutes regis sui, & facienti misericordiam christo suo Dauid, & semini eius vsque in seculum.*
1 * *Victori Psalmus Dauid.*

XIX.

2 *Cæli enarrant gloriam Dei, & opus manuum eius annunciat firmamentum.*
3 * *Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam.*
4 * *Non est sermo & non sunt verba, quibus non audiatur vox eorum.*
5 * *In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis verba eorum: Soli posuit tabernaculum in eis.*
6 * *Et ipse quasi sponsus procedens de thalamo suo, exultabit vt fortis ad currendam viam.*
7 * *A summitate cæli egressus eius, & cursus eius vsque ad summitatem illius; nec est qui se abscondat à calore eius.*
8 * *Lex Domini immaculata conuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis.*
9 * *Præcepta Domini recta, lætificantia cor, mandatum Domini lucidum, illuminans oculos.*
10 * *Timor Domini mundus perseuerans in secula: iudicia Domini vera iustificata in semetipsa.*
11 * *Desiderabilia super aurum & obrizum preciosum multum, & dulciora super mel & fauum redundantem.*
12 * *Vnde seruus tuus docebit ea, in custodiendis eis fructus multus.*
13 * *Errores quis intelliget? ab occultis meis munda me.*
14 * *A superbis quoque libera seruum tuum: si non fuerint dominati mei, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo.*
15 * *Sint placentes sermones oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo, Dominus fortis meus & redemptor meus.*

תרגום

49 ופריקי מן בעלי דבבי ועל דקימין לאבאשא לי תגברנני מגברא חטופא דעמה תשזבנני׃ 50 מטול היכנא אודי קדמך ביני
עממיא ייי ולשמך אימר תשבחן׃ 51 מסגי למעבד פרקן עם מלכה ועבד טיבו למשיחה לדוד ולזרעה עד עלם׃

יט

1 לשבחא תשבחתא לדוד׃ 2 דמסתכלין בשמיא משתען יקרא דייי ועובדי ידוהי מחוון דמריקין באוירא׃ 3 יומא ליומא מחוי
מימרא וליליא לליליא מחוי מנדעא׃ 4 לית מימרא דתרעמותא ולית מלי דשגושא ולא משתמעין קליהון׃ 5 בכל ארעא נפק מתח
עיניתהון ובסיפי תבל מליהון לשמשא שוי משרוי זיהרא בהון׃ 6 והוא בצפרא היך חתנא דנפק היך מגנונה צריכוכא ובפלגות יומא יחדי
היך גברא דמטי למרהט בתקוף באורח מעלנה בפניא׃ 7 מסיפי שמיא מפקנה ותקופה על סטריהון ולית דמטמר מרתחיה׃ 8 אוריתא
דייי שלימתא מתי בת נפש סהדותא דייי מהימנא מחכמא שברא׃ 9 פיקודיא דייי תריצין מחדין לבא פקדנא דייי ברירתא מנהרא עינין׃
10 דחלתא דייי דכיא קימא לעלם דיניא דייי הימנותא זכין כחדא׃ 11 דרגיגין מדהבא ומאוברזין סגי ובסימין יתיר מדבשא
וכובריתא חליתא׃ 12 לחוד עבדך אזדהר בהון בדנטרנון חלופי היכנא אתעביד רביהון דישראל׃
13 שליות מן יחכום ומטמירתא זכי יתי׃ 14 ברם מזדניא פצי עבדך דלא ישלטון בי איזין אהי בלא מום ואהי זכאה מחוכא רבא׃
15 יהון לרעוא מימרי פומי ורננת רעיוני קדמך ייי תקפי ופריקי׃

49 ‡ Liberator meus de inimicis meis iracundis. *ab insurgentibus in me exaltabis me, à viro iniquo eripies me. 50 ‡Propterà confitebor tibi in nationibus Domine, & nomini tuo psalmum dicam. 51 ‡Magnificãs salutes regis*, & faciens misericordiã christo suo Dauid, & semini eius vsque in seculum.

‡ In finem Psalmus Dauid. 1

XVIII.

2 CÆli enarrãt gloriam Dei, opera autem manuum eius annunciat firmamentũ. 3 ‡Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam. 4 ‡Non sunt loquelę neq; sermones, quorum non audiantur voces 5 Ro. 10.d eorum. ‡In omnem terrã exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. In sole posuit tabernaculum suum, 6 ‡& ipse tanquam spõsus procedens de thalamo suo. exultabit vt gigas ad currendam viã; 7 ‡A summo cælo egressio eius, & occursus eius vsque ad summum* cæli: nec est qui se abscondat à calore eius. 8 ‡Lex Domini immaculata cõuertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis. 9 ‡Iustitiæ Domini rectæ lætificantes * cor, præceptum Domini lucidum illumi nans oculos. 10 ‡Timor Domini sanctus permanens in seculum seculi. iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa. 11 ‡ Desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum; & dulciora super mel & fauum. 12 ‡ Et enim seruus tuus custodit ea: in custodiendis illis retributio multa.

13 ‡ Delicta quis intelliget? ab occultis meis munda me: 14 ‡Et ab alienis parce seruo tuo. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & mundabor à delicto maximo. 15 ‡ Et erunt vt complaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Domine adiutor meus & redemptor meus.

49 ‡ ὁ ῥύσης μὲ ἐξ ἐχθρῶν μου ὀργίλων. ἀπὸ τῶν ἐπανιστα μένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥύσῃ με.

50 ‡ διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.

51 ‡ μεγαλυνῶν τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως, καὶ ποιῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ δαυὶδ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ιή.

2 ‡ Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.

3 ‡ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν.

4 ‡ οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ
5 αὐτῶν. ‡ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ

6 ‡ καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ. ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν.

7 ‡ ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ. καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὸ θέρμης αὐτοῦ.

8 ‡ ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυχάς, ἡ μαρτυρία κυρίου πιστὴ σοφίζουσα νήπια.

9 ‡ τὰ δικαιώματα κυρίου εὐθέα εὐφραίνοντα καρδίαν, ἡ ἐντολὴ κυρίου πηλαυγὴς φωτίζουσα ὀφθαλμούς.

10 ‡ ὁ φόβος κυρίου ἁγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος. τὰ κρίματα κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό.

11 ‡ ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολύν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον.

12 ‡ καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου φυλάσσει αὐτά, ἐν τῇ φυλάσσειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή.

13 ‡ παραπτώματα τίς συνήσει; ἐκ τῶν κρυφίων μου κα-
14 θάρισόν με, ‡ καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου. ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσι, τότε ἄμωμος ἔσομαι, καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης.

15 ‡ καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια τοῦ στόματός μου, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου διαπαντός. κύριε βοηθέ μου καὶ λυτρωτά μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

49 Ereptor meus de auctoribus inimicitiæ meæ, atque iis qui insurgunt vt noceant mihi, valentiorem me facies: à viro cum quo rapina est, erues me. 50 Propterea laudabo te inter gentes Domine, & nomini tuo dicam laudes. 51 Magnificans vt faciat redemptionem cum rege suo, & beneficentiam præstans Messiæ suo Dauidi, & semini eius vsque in æternum.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XIX.

QVi suspiciunt cælos, enarrant gloriã Domini, & opera manuũ eius annunciant qui speculantur in aëra. 3 Dies diei indicat verbũ, & nox nocti nunciat scientiam. 4 Non est verbum murmurationis, & non sunt sermones tumultus, & non audiuntur voces eorum. 5 In omnem terram exiuit extensio prospectus eorum, & in fines orbis verba eorum. Soli posuit tabernaculum suum splendorem in ipsis: 6 Et ipse manè sicut sponsus qui egreditur velut de thalamo suo desiderabili: & in dimidio diei lętabitur vt gigas, qui peruenit vt currat in fortitudine viam occasus sui sub vesperam. 7 Ab extremitatibus cælorum egressus eius, & reuolutio eius vsq; ad latera eorum; & non est qui se abscondat à feruore eius. 8 Lex Domini perfecta conuertens animam, testimonium Domini fidele, præbens sapientiam insipienti. 9 Præcepta Domini recta, lætificantia cor: præceptum Domini purum, illuminans oculos. 10 Timor Domini mundus permanet in perpetuum: iudicia Domini fidelia pura sunt simul. 11 Desiderabilia magis quàm aurum & quàm obrizum multum; & suauia magis quàm mel & fauus dulcis. 12 Sanè seruus tuus circunspectus fuit in eis: eò quòd seruauerit ea, factus est princeps Israelitarum. 13 Errores quis noscat? sed ab occultis meis munda me. 14 Verùm à superbis libera seruum tuum, ne dominentur in me: tunc enim fiam sine macula, & ero purus à peccato magno. 15 Sint grata verba oris mei, & meditationes mentis meæ apud te Domine fortitudo mea & redemptor meus.

כ

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׁגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
3 * יִשְׁלַח־עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃
4 * יִזְכֹּר כָּל־מִנְחֹתֶךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה׃
5 * יִתֶּן־לְךָ כִּלְבָבֶךָ וְכָל־עֲצָתְךָ יְמַלֵּא׃
6 * נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא
יְהוָה כָּל־מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃
7 * עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ
מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ׃
8 * אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר׃
9 * הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד׃
10 * יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ׃

כא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יְהוָה בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח־מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מָה־יָגִיל מְאֹד׃
3 * תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל־
מָנַעְתָּ סֶלָה׃
4 * כִּי־תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז׃
5 * חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד׃
6 * גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר תְּשַׁוֶּה עָלָיו׃
7 * כִּי־תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה
אֶת־פָּנֶיךָ׃
8 * כִּי־הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּיהוָה וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל־יִמּוֹט׃
9 * תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שֹׂנְאֶיךָ׃
10 * תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ
יְבַלְּעֵם וְתֹאכְלֵם אֵשׁ׃
11 * פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם׃
12 * כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל־יוּכָלוּ׃

1 * *Victori Psalmus Dauid.*

XX.

2 *EXaudiat te Dominus in die tribulationis, protegat te nomen Dei Iacob.*
3 * *Mittat auxilium tibi de sancto, & de Siō*
4 *tueatur te.* * *Memor sit omnis sacrificij tui, & holocaustum tuum pinguefiat. Semper.*
5 * *Det tibi secundùm cor tuum, & omne consilium tuum impleat.*
6 * *Laudabimur in salutari tuo, & in nomine Dei nostri ducemus choros: impleat Dominus omnes petitiones tuas.*
7 * *Nunc scio quoniā saluauit Dominus christum suum: exaudiet eum de cælis sanctuarij sui; in fortitudinibus salus dexteræ suæ.*
8 * *Hi in curribus & hi in equis, & nos in nomine Domini Dei nostri recordabimur.*
9 * *Ipsi incuruati sunt & ceciderunt; nos verò surreximus & erecti sumus.*
10 * *Domine salua, rex exaudi nos in die inuocationis nostræ.*

1 * *Victori Psalmus Dauid.* XXI.

2 *DOmine in fortitudine tua lætabitur rex, et super salutari tuo exultabit vehementer.*
3 * *Desiderium cordis eius dedisti ei, & voluntate labiorum eius non fraudasti eum. Sēper.*
4 * *Quoniam præuenisti eum in benedictionibus bonitatis, pones in capite eius coronam de*
5 *obrizo.* * *Vitam petiit à te, dedisti ei longitudinem dierum in seculum & in æternum.*
6 * *Magna gloria eius in salutari tuo: gloriam & decorem pones super eum.*
7 * *Pones enim eum in benedictionem sempiternam: exhilarabis eum lætitia apud vultum*
8 *tuum.* * *Quoniam rex confidet in Domino, et in misericordia excelsi non decipietur.*
9 * *Inueniet manus tua omnes inimicos tuos: dextera tua inueniet omnes odientes te.*
10 * *Pones eos vt clibanū ignis in tempore vultus tui: Dominus in furore suo præcipitabit eos,*
11 *& deuorabit eos ignis.* * *Fructum eorum de terra perdes, et semen eorum de filiis hominum.*
12 * *Quoniam declinauerunt super te malum: cogitauerunt scelus quod non potuerunt.*

תרגום

כ

1 לְשַׁבָּחָא תֻשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 יְקַבֵּל צְלוֹתָךְ יְיָ בְּיוֹמָא דְעָקָא יַתְקְפִנָּךְ שׁוּם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 3 יְשַׁדַּר סַעֲדָךְ מִבֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ
וּמִצִּיּוֹן יְסַיְעִנָּךְ׃ 4 יִדְכַּר כֻּלְּהוֹן דּוֹרְנְיָתָךְ וְעַלְוָתָךְ יְדַהֲנַן לְעָלְמִין׃ 5 יִתֵּן לָךְ כְּרַעְיוֹנָךְ וְכָל מִלְכְוָנָךְ יַשְׁלֵם׃ 6 נְשַׁבַּח בְּפֻרְקָנָךְ וּבְשׁוּם
אֱלָהָנָא נְטַקֵּס יַשְׁלֵם יְיָ כּוּלְהוֹן שֵׁילָתָךְ׃ 7 הַשְׁתָּא יִדְעֵת אֲרוּם פְּרַק יְיָ מְשִׁיחֵהּ קַבֵּל צְלוֹתֵהּ מִמּוֹתְבֵהּ דִשְׁמַיָּא קַדִּישַׁיָּא בִּגְבוּרָן פּוּרְקַן יְמִינֵהּ׃
8 אִלֵּין בִּרְתִיכִין וְאִלֵּין בְּסוּסְוָן וַאֲנַחְנָא בְּשׁוּם יְיָ אֱלָהָנָא נַדְכַּר׃ 9 הִנּוּן גְּחַנוּ וּנְפַלוּ וַאֲנַחְנָא אִזְדְּקַפְנָא וְאִתְאַמִּיץ לָנָא׃
10 מֵימְרָא דַיְיָ פְּרוֹק לָן מַלְךְ תַּקִּיף קַבֵּל צְלוֹתָן בְּיוֹם מַקְרֵינָן׃

כא

1 לְשַׁבָּחָא תֻשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 יְיָ בְּעֻשְׁנָךְ יִמְלוֹךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא וּבְפֻרְקָנָךְ כְּמָה מְרַנֵּן לַחֲדָא׃ 3 רִגְגַת נַפְשֵׁהּ יְהַבְתָּ לֵהּ וּפֵירוּשׁ
סִפְוָתוֹהִי לָא כְלֵיתָא לְעָלְמִין׃ 4 אֲרוּם תְּקַדְּמִנֵּהּ בִּרְכָן טָבָן תְּשַׁוֵּי עַל רֵישֵׁהּ כְּלִיל דַּהֲבָא סְנִינָא׃ 5 חַיֵּי עָלְמָא שְׁאֵל מִנָּךְ יְהַבְתָּ לֵהּ נֻגְדָּא
דְיוֹמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 6 סַגִּי אִיקָרֵהּ בְּפֻרְקָנָךְ תֻשְׁבַּחְתָּא וְשַׁבְּהוֹרָא תְשַׁוֵּי עֲלוֹהִי׃ 7 מְטוּל תְּשַׁוִּינֵהּ בִּרְכָן לְעָלְמִין תַּחְדִּנֵּהּ בְּחֶדְוְתָא
דְמִן קֳדָמָךְ׃ 8 מְטוּל דְּמַלְכָּא מִתְרְחֵץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּבְחִסְדָּא עִילָּאָה לָא יְזוּעַ׃ 9 תַּדְבֵּק מְחַת אַיְדָךְ לְכָל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וּפֻרְעֲנוּת יְמִינָךְ
תַּשְׁכַּח לְכָל סָנְאָךְ׃ 10 תְּשַׁוִּינוּן הֵיךְ אַתּוּן נוּרָא לְעִידָּנֵי רֻגְזָךְ יְיָ בְּאֶשְׁתָּא יְשַׁלְהֵבִנּוּן וּתְגַמְּרִנּוּן בָּעוֹר גֵּהִנָּם׃ 11 בְּנֵיהוֹן מֵאַרְעָא תְּהוֹבֵד
וְזַרְעֲיָתְהוֹן מִבְּנֵי נָשָׁא׃ 12 מְטוּל דַּחֲשִׁלוּ עֲלָךְ בִּישְׁתָּא חֲשִׁבוּ מַחְשְׁבָן בִּישָׁן וְלָא יְכִילוּנָךְ׃

* In finem Psalmus Dauid. XIX. 1
EXaudiat te Dñs in die tribulationis, protegat te nomẽ Dei Iacob. * Mittat tibi 2
auxilium de sancto, & de Sion tueatur te. 3
* Memor sit omnis sacrificij tui, & holo- 4
caustũ tuũ pingue fiat. * Tribuat tibi Dñs 5
secundùm cor tuũ, & omne consiliũ tuum
confirmet *impleat. * Lætabimur in salutari tuo, & in 6
nomine Dñi Dei nostri magnificabimur.
Impleat Dñs omnes petitiones tuas: * Nũc 7
cognoui quoniam saluũ fecit Dñs christũ
suum. exaudiet illum de cælo sancto suo,
in potentatibus salus dexteræ eius. * Hi in 8
curribus & hi in equis, nos autem in no-
mine Domini Dei nostri inuocabimus.
* Ipsi obligati sunt & ceciderunt; nos autẽ 9
surreximus & erecti sumus. * Domine sal- 10
uum fac regem, & exaudi nos, in die qua
inuocauerimus te.

* Psalmus Dauid. XX. 1
DOmine in virtute tua lætabitur rex, & 2
super salutare tuũ exultabit vehemen-
ter. * Desiderium cordis eius tribuisti ei, & 3
voluntate labiorum eius nõ fraudasti eũ.
* Quoniam prẹueniſti eum in benedictio- 4
nibus dulcedinis: posuisti in capite eius co
ronam de lapide precioso. * Vitam petiit à 5
te, & tribuisti ei longitudinem dierum in
& in se- saeculum * seculi. * Magna est gloria eius in 6
culum
eum in salutari tuo: gloriam & magnum decorem
impones super eum. * Quoniam dabis ei 7
benedictionem in seculum seculi: lẹtificabis eum in gaudio cum vultu tuo. * Quo- 8
niam rex sperat in Domino, & in misericordia Altissimi non commouebitur.

* Inueniatur manus tua omnibus ini- 9
micis tuis: dextera tua inueniat omnes
qui oderunt te. * Quoniam pones eos vt 10
clibanum ignis in tempore vultũ tui: Do-
minus in ira sua conturbabit eos, & deuo-
rabit eos ignis. * Fructum eorum de terra 11
perdes, & semen eorum à filiis hominum.
* Quoniam declinauerũt in te mala, cogi- 12
tauerũt cõsilia quæ nõ potuerũt stabilire.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιθ'.
2 * Επακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ὑπερα-
σπίσαι σου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰακώβ.
3 * ἐξαποστείλαι σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου, καὶ ἐκ σιὼν ἀν-
4 τιλάβοιτό σου. * μνησθείη πάσης θυσίας σου, καὶ τὸ ὁ-
5 λοκαύτωμά σου πιανάτω. * δώη σοι κύριος κατὰ τὴν
καρδίαν σου, καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσαι.
6 * ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, καὶ ἐν ὀνό-
ματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. πληρώσαι
7 κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου. * νῦν ἔγνων ὅτι ἔσω-
σε κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ. ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁ-
γίου αὐτοῦ, ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.
8 * οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνό-
ματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλεσόμεθα.
9 * αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν
10 καὶ ἀνορθώθημεν. * κύριε σῶσον τὸν βασιλέα καὶ
ἐπάκουσον ἡμῶν· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.
1 * ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κ'.
2 * Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασι-
λεύς, καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα.
3 * τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ, καὶ
τὸ θέλημα τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν.
4 * ὅτι προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις χρηστότητος·
ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου.
5 * ζωὴν ᾐτήσατό σε, καὶ ἔδωκας αὐτῷ μακρότητα ἡμε-
6 ρῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. * μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτη-
ρίῳ σου, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν.
7 * ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, εὐφρανεῖς
8 αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. * ὅτι ὁ βασι-
λεὺς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον, καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ ὑψίστου οὐ μὴ
9 σαλευθῇ. * εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου·
ἡ δεξιά σου εὑρέτω πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.
10 * ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ προ-
σώπου σου, κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς, καὶ
καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ.
11 * τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς, καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτῶν ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
12 * ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά, διελογίσαντο βουλὰς αἷς
οὐ μὴ διώωνται στῆναι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XX.
ACcipiat orationem tuam Dominus: in die tribulationis protegat te nomen Dei Iacob. 2 Mittat auxilium tuum de domo sanctuarij sui, & de Sion auxilietur tibi. 4 Recordetur omnium munerum tuorum, & holocausta tua adoleat semper. 5 Tribuat tibi secundùm cogitationem tuam, & omne consilium tuum perficiat. 6 Laudes dicemus in redemptione tua, & in nomine Dei nostri explicabimus vexillum: impleat Dominus omnes petitiones tuas. 7 Nunc cognoui quòd redemit Dominus christum suum; exaudiuit orationem eius de habitatione cælorum eius sanctorum, virtutibus redemptionis dexteræ ipsius. 8 Illi in curribus & illi in equis, nos autem nomen Domini Dei nostri in memoriam reuocemus. 9 Ipsi incuruati sunt & ceciderunt: nos autem erecti sumus, & viribus valuimus.
10 Verbum Domini redime nos; rex fortis suscipe orationem nostram quo die nos inuocamus.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XXI.
DOmine in virtute tua regnabit rex Christus, & in redemptione tua quàm vehementer exultaturus est! 3 Desiderium animæ eius tribuisti ei, & prolationem labiorum eius non prohibuisti in æternum. 4 Quoniã prævenies eum benedictionibus bonis, ponens super caput eius coronam auri puri. 5 Vitam æternã petiit à te, dedisti ei longitudinẽ dierũ in secula seculorum. 6 Multa est gloria eius in redẽptione tua: laudẽ & decorẽ pones super eũ. 7 Quoniã pones eũ benedictiones per secula, lætitia perfundes eũ ab aspectu tuo. 8 Propterea q̃ rex cõfidit in verbo Dñi, & in misericordia altissimi, nõ cõmouebitur. 9 Inuadet pcussio manũ tuę cũctos hostes tuos, & vltio dexterę tuę inueniet oẽs odio te habẽtes. 10 Pones eos vt fornacẽ ignis in tẽporibus irę tuę, Dñs igne inflãmabit eos, & cõsumet eos incẽdiũ gehennę. 11 Filios eorũ de terra perdes, & semẽ eorũ à filiis hoĩum. 12 Quoniã machinati sunt cõtra te malũ, cogitauerũt cogitationes prauas, nec aduersũ te potuerũt.

כ

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׁגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
3 * יִשְׁלַח־עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃
4 * יִזְכֹּר כָּל־מִנְחֹתֶךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה׃
5 * יִתֶּן־לְךָ כִּלְבָבֶךָ וְכָל־עֲצָתְךָ יְמַלֵּא׃
6 * נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא
יְהוָה כָּל־מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃
7 * עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ
מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ׃
8 * אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר׃
9 * הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד׃
10 * יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ׃

כא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יְהוָה בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח־מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מָה־יָגִיל מְאֹד׃
3 * תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל־
מָנַעְתָּ סֶלָה׃
4 * כִּי־תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז׃
5 * חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד׃
6 * גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר תְּשַׁוֶּה עָלָיו׃
7 * כִּי־תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה
אֶת־פָּנֶיךָ׃
8 * כִּי־הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּיהוָה וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל־יִמּוֹט׃
9 * תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שֹׂנְאֶיךָ׃
10 * תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ
יְבַלְּעֵם וְתֹאכְלֵם אֵשׁ׃
11 * פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם׃
12 * כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל־יוּכָלוּ׃

1 * *Victori Psalmus Dauid.*

XX.

2 *EXaudiat te Dominus in die tribulationis, protegat te nomen Dei Iacob.*
3 * *Mittat auxilium tibi de sancto, & de Siō*
4 *tueatur te.* * *Memor sit omnis sacrificij tui, & holocaustum tuum pinguefiat. Semper.*
5 * *Det tibi secundùm cor tuum, & omne consilium tuum impleat.*
6 * *Laudabimur in salutari tuo, & in nomine Dei nostri ducemus choros: impleat Dominus omnes petitiones tuas.*
7 * *Nunc scio quoniā saluauit Dominus christum suum: exaudiet eum de cælis sanctuarij sui; in fortitudinibus salus dexteræ suæ.*
8 * *Hi in curribus & hi in equis, & nos in nomine Domini Dei nostri recordabimur.*
9 * *Ipsi incuruati sunt & ceciderunt; nos verò surreximus & erecti sumus.*
10 * *Domine salua, rex exaudi nos in die inuocationis nostræ.*

1 * *Victori Psalmus Dauid.* XXI.

2 *DOmine in fortitudine tua lætabitur rex, et super salutari tuo exultabit vehementer.*
3 * *Desiderium cordis eius dedisti ei, & voluntate labiorum eius non fraudasti eum. Sēper.*
4 * *Quoniam præuenisti eum in benedictionibus bonitatis, pones in capite eius coronam de*
5 *obrizo.* * *Vitam petiit à te, dedisti ei longitudinem dierum in seculum & in æternum.*
6 * *Magna gloria eius in salutari tuo: gloriam & decorem pones super eum.*
7 * *Pones enim eum in benedictionem sempiternam: exhilarabis eum lætitia apud vultum*
8 *tuum.* * *Quoniam rex confidet in Domino, et in misericordia excelsi non decipietur.*
9 * *Inueniet manus tua omnes inimicos tuos: dextera tua inueniet omnes odientes te.*
10 * *Pones eos vt clibanū ignis in tempore vultus tui: Dominus in furore suo præcipitabit eos,*
11 *& deuorabit eos ignis.* * *Fructum eorum de terra perdes, et semen eorum de filiis hominum.*
12 * *Quoniam declinauerunt super te malum: cogitauerunt scelus quod non potuerunt.*

תרגום

כ

1 לְשַׁבָּחָא תֻשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 יְקַבֵּל צְלוֹתָךְ יְיָ בְּיוֹמָא דְעָקָא יַתְקְפִנָּךְ שׁוּם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 3 יְשַׁדַּר סַעֲדָךְ מִבֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ
וּמִצִּיּוֹן יְסַיְעִנָּךְ׃ 4 יִדְכַּר כֻּלְּהוֹן דּוֹרְנְיָתָךְ וְעַלְוָתָךְ יְדַהֲנַן לְעָלְמִין׃ 5 יִתֵּן לָךְ כְּרַעְיוֹנָךְ וְכָל מִלְכְוָנָךְ יַשְׁלֵם׃ 6 נְשַׁבַּח בְּפֻרְקָנָךְ וּבְשׁוּם
אֱלָהָנָא נְטַקֵּס יַשְׁלֵם יְיָ כּוּלְהוֹן שֵׁילָתָךְ׃ 7 הַשְׁתָּא יִדְעֵת אֲרוּם פְּרַק יְיָ מְשִׁיחֵהּ קַבֵּל צְלוֹתֵהּ מִמּוֹתְבֵהּ דִשְׁמַיָּא קַדִּישַׁיָּא בִּגְבוּרָן פּוּרְקַן יְמִינֵהּ׃
8 אִלֵּין בִּרְתִיכִין וְאִלֵּין בְּסוּסְוָן וַאֲנַחְנָא בְּשׁוּם יְיָ אֱלָהָנָא נַדְכַּר׃ 9 הִנּוּן גְּחַנוּ וּנְפַלוּ וַאֲנַחְנָא אִזְדְּקַפְנָא וְאִתְאַמִּיץ לָנָא׃
10 מֵימְרָא דַיְיָ פְּרוֹק לָן מַלְךְ תַּקִּיף קַבֵּל צְלוֹתָן בְּיוֹם מַקְרֵינָן׃

כא

1 לְשַׁבָּחָא תֻשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 יְיָ בְּעֻשְׁנָךְ יִמְלוֹךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא וּבְפֻרְקָנָךְ כְּמָה מְרַנֵּן לַחֲדָא׃ 3 רִגְגַת נַפְשֵׁהּ יְהַבְתָּ לֵהּ וּפֵירוּשׁ
סִפְוָתוֹהִי לָא כְלֵיתָא לְעָלְמִין׃ 4 אֲרוּם תְּקַדְּמִנֵּהּ בִּרְכָן טָבָן תְּשַׁוֵּי עַל רֵישֵׁהּ כְּלִיל דַּהֲבָא סְנִינָא׃ 5 חַיֵּי עָלְמָא שְׁאֵל מִנָּךְ יְהַבְתָּ לֵהּ נֻגְדָּא
דְיוֹמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 6 סַגִּי אִיקָרֵהּ בְּפֻרְקָנָךְ תֻשְׁבַּחְתָּא וְשַׁבְּהוֹרָא תְשַׁוֵּי עֲלוֹהִי׃ 7 מְטוּל תְּשַׁוִּינֵהּ בִּרְכָן לְעָלְמִין תַּחְדִּנֵּהּ בְּחֶדְוְתָא
דְמִן קֳדָמָךְ׃ 8 מְטוּל דְּמַלְכָּא מִתְרְחֵץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּבְחִסְדָּא עִילָּאָה לָא יְזוּעַ׃ 9 תַּדְבֵּק מְחַת אַיְדָךְ לְכָל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וּפֻרְעֲנוּת יְמִינָךְ
תַּשְׁכַּח לְכָל סָנְאָךְ׃ 10 תְּשַׁוִּינוּן הֵיךְ אַתּוּן נוּרָא לְעִידָּנֵי רֻגְזָךְ יְיָ בְּאֶשְׁתָּא יְשַׁלְהֵבִנּוּן וּתְגַמְּרִנּוּן בָּעוֹר גֵּהִנָּם׃ 11 בְּנֵיהוֹן מֵאַרְעָא תְּהוֹבֵד
וְזַרְעֲיָתְהוֹן מִבְּנֵי נָשָׁא׃ 12 מְטוּל דַּחֲשִׁלוּ עֲלָךְ בִּישְׁתָּא חֲשִׁבוּ מַחְשְׁבָן בִּישָׁן וְלָא יְכִילוּנָךְ׃

* In finem Psalmus Dauid. XIX. 1
EXaudiat te Dñs in die tribulationis, protegat te nomẽ Dei Iacob. * Mittat tibi 2
auxilium de sancto, & de Sion tueatur te. 3
* Memor sit omnis sacrificij tui, & holo- 4
caustũ tuũ pingue fiat. * Tribuat tibi Dñs 5
secundùm cor tuũ, & omne consiliũ tuum
confirmet *impleat. * Lætabimur in salutari tuo, & in 6
nomine Dñi Dei nostri magnificabimur.
Impleat Dñs omnes petitiones tuas: * Nũc 7
cognoui quoniam saluũ fecit Dñs christũ
suum. exaudiet illum de cælo sancto suo,
in potentatibus salus dexteræ eius. * Hi in 8
curribus & hi in equis, nos autem in no-
mine Domini Dei nostri inuocabimus.
* Ipsi obligati sunt & ceciderunt; nos autẽ 9
surreximus & erecti sumus. * Domine sal- 10
uum fac regem, & exaudi nos, in die qua
inuocauerimus te.

* Psalmus Dauid. XX. 1
DOmine in virtute tua lætabitur rex, & 2
super salutare tuũ exultabit vehemen-
ter. * Desiderium cordis eius tribuisti ei, & 3
voluntate labiorum eius nõ fraudasti eũ.
* Quoniam prẹueniſti eum in benedictio- 4
nibus dulcedinis: posuisti in capite eius co
ronam de lapide precioso. * Vitam petiit à 5
te, & tribuisti ei longitudinem dierum in
& in se- saeculum * seculi. * Magna est gloria eius in 6
culum
eum in salutari tuo: gloriam & magnum decorem
impones super eum. * Quoniam dabis ei 7
benedictionem in seculum seculi: lẹtificabis eum in gaudio cum vultu tuo. * Quo- 8
niam rex sperat in Domino, & in misericordia Altissimi non commouebitur.

* Inueniatur manus tua omnibus ini- 9
micis tuis: dextera tua inueniat omnes
qui oderunt te. * Quoniam pones eos vt 10
clibanum ignis in tempore vultũ tui: Do-
minus in ira sua conturbabit eos, & deuo-
rabit eos ignis. * Fructum eorum de terra 11
perdes, & semen eorum à filiis hominum.
* Quoniam declinauerũt in te mala, cogi- 12
tauerũt cõsilia quæ nõ potuerũt stabilire.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιθ'.
2 * Επακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ὑπερα-
σπίσαι σου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰακώβ.
3 * ἐξαποστείλαι σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου, καὶ ἐκ σιὼν ἀν-
4 τιλάβοιτό σου. * μνησθείη πάσης θυσίας σου, καὶ τὸ ὁ-
5 λοκαύτωμά σου πιανάτω. * δώη σοι κύριος κατὰ τὴν
καρδίαν σου, καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσαι.
6 * ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, καὶ ἐν ὀνό-
ματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. πληρώσαι
7 κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου. * νῦν ἔγνων ὅτι ἔσω-
σε κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ. ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁ-
γίου αὐτοῦ, ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.
8 * οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνό-
ματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλεσόμεθα.
9 * αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν
10 καὶ ἀνορθώθημεν. * κύριε σῶσον τὸν βασιλέα καὶ
ἐπάκουσον ἡμῶν· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.
1 * ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κ'.
2 * Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασι-
λεύς, καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα.
3 * τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ, καὶ
τὸ θέλημα τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν.
4 * ὅτι προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις χρηστότητος·
ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου.
5 * ζωὴν ᾐτήσατό σε, καὶ ἔδωκας αὐτῷ μακρότητα ἡμε-
6 ρῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. * μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτη-
ρίῳ σου, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν.
7 * ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, εὐφρανεῖς
8 αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. * ὅτι ὁ βασι-
λεὺς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον, καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ ὑψίστου οὐ μὴ
9 σαλευθῇ. * εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου·
ἡ δεξιά σου εὑρέτω πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.
10 * ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ προ-
σώπου σου, κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς, καὶ
καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ.
11 * τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς, καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτῶν ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
12 * ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά, διελογίσαντο βουλὰς αἷς
οὐ μὴ διώωνται στῆναι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XX.
ACcipiat orationem tuam Dominus: in die tribulationis protegat te nomen Dei Iacob. 2 Mittat auxilium tuum de domo sanctuarij sui, & de Sion auxilietur tibi. 4 Recordetur omnium munerum tuorum, & holocausta tua adoleat semper. 5 Tribuat tibi secundùm cogitationem tuam, & omne consilium tuum perficiat. 6 Laudes dicemus in redemptione tua, & in nomine Dei nostri explicabimus vexillum: impleat Dominus omnes petitiones tuas. 7 Nunc cognoui quòd redemit Dominus christum suum; exaudiuit orationem eius de habitatione cælorum eius sanctorum, virtutibus redemptionis dexteræ ipsius. 8 Illi in curribus & illi in equis, nos autem nomen Domini Dei nostri in memoriam reuocemus. 9 Ipsi incuruati sunt & ceciderunt: nos autem erecti sumus, & viribus valuimus.
10 Verbum Domini redime nos; rex fortis suscipe orationem nostram quo die nos inuocamus.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XXI.
DOmine in virtute tua regnabit rex Christus, & in redemptione tua quàm vehementer exultaturus est! 3 Desiderium animæ eius tribuisti ei, & prolationem labiorum eius non prohibuisti in æternum. 4 Quoniã prævenies eum benedictionibus bonis, ponens super caput eius coronam auri puri. 5 Vitam æternã petiit à te, dedisti ei longitudinẽ dierũ in secula seculorum. 6 Multa est gloria eius in redẽptione tua: laudẽ & decorẽ pones super eũ. 7 Quoniã pones eũ benedictiones per secula, lætitia perfundes eũ ab aspectu tuo. 8 Propterea q̃ rex cõfidit in verbo Dñi, & in misericordia altissimi, nõ cõmouebitur. 9 Inuadet pcussio manũ tuę cũctos hostes tuos, & vltio dexterę tuę inueniet oẽs odio te habẽtes. 10 Pones eos vt fornacẽ ignis in tẽporibus irę tuę, Dñs igne inflãmabit eos, & cõsumet eos incẽdiũ gehennę. 11 Filios eorũ de terra perdes, & semẽ eorũ à filiis hoĩum. 12 Quoniã machinati sunt cõtra te malũ, cogitauerũt cogitationes prauas, nec aduersũ te potuerũt.

13 * כִּי תְשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל־פְּנֵיהֶם׃
14 * רוּמָה יְהוָה בְּעֻזֶּךָ נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה גְּבוּרָתֶךָ׃

כב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי
שַׁאֲגָתִי׃
3 * אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה
וְלֹא־דוּמִיָּה לִי׃
4 * וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל׃
5 * בְּךָ בָטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ׃
6 * אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא־בוֹשׁוּ׃
7 * וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם׃
8 * כָּל־רֹאַי יַלְעִיגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ׃
9 * גֹּל אֶל־יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃
10 * כִּי־אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן מַבְטִיחִי עַל־שְׁדֵי אִמִּי׃
11 * עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה׃
12 * אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי־צָרָה קְרוֹבָה כִּי־אֵין עוֹזֵר׃
13 * סְבָבוּנִי פָרִים רַבִּים אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי׃
14 * פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג׃
15 * כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל־עַצְמוֹתָי הָיָה
לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי׃
16 * יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר־
מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃
17 * כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי
יָדַי וְרַגְלָי׃
18 * אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי׃
19 * יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל׃
20 * וְאַתָּה יְהוָה אַל־תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
21 * הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד־כֶּלֶב יְחִידָתִי׃
22 * הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי׃

13 * *Quoniam pones eos humerum: funes tuos firmabis contra facies eorum.*
14 * *Exaltare Domine in virtute tua, cantabimus & psallemus fortitudines tuas.*
1 * *Victori pro cerua matutina, Psalmus Dauid.* XXII.
2 *DEus meus, Deus meus, quare dereliquisti me? longè à salute mea verba rugitus mei.*
3 * *Deus meus clamabo per diem, & non exaudies; & nocte, nec est silentium mihi.*
4 * *Et tu habitator sancte laus Israel.*
5 * *In te confisi sunt patres nostri; confisi sunt,*
6 *& liberasti eos.* * *Ad te clamauerunt, et salui facti sunt; in te confisi sunt, & non sunt con-*
7 *fusi.* * *Ego autem sum vermis, & non homo; opprobrium hominum, & abiectio plebis.*
8 * *Omnes videntes me subsannant me; de-*
9 *mittunt labium, mouent caput.* * *Confugit ad Dominum, saluet eum; liberet eum, quoniam*
10 *vult eum.* * *Tu autem propugnator meus ex vtero, fiducia mea ab vberibus matris meæ.*
11 * *In te proiectus sum ex vulua: de ventre ma-*
12 *tris meæ Deus meus es tu.* * *Ne longè fias à me, quoniam tribulatio proxima est, quoniam non*
13 *est adiutor.* * *Circundederunt me vituli multi,*
14 *tauri Basan vallauerunt me.* * *Aperuerunt super me os suum, quasi leo rapiens & rugiens.*
15 * *Sicut aqua effusus sum, & separata sunt omnia ossa mea: factum est cor meum tanquam*
16 *cera liquefacta in medio ventris mei.* * *Aruit velut testa fortitudo mea, & lingua mea adhæsit palato meo, & in puluerem mortis detra-*
17 *xisti me.* * *Quoniam circundederunt me canes: concilium pessimorum vallauit me: foderunt ma-*
18 *nus meas & pedes meos.* * *Numeraui omnia ossa mea: ipsi respici entes viderunt in me.*
19 * *Diuiserunt vestimenta mea sibi, & super vestimentum meum miserunt sortem.*
20 * *Tu autem Domine ne longè fias, fortitudo mea in auxilium meum festina.*
21 * *Erue à gladio animam meam, de manu canis solitariam meam.*
22 * *Salua me ex ore leonis, & de cornibus vnicornium exaudi me.*

תרגום

13 מְטוּל דְּשַׁוֵּיתְנוּן לְעַמָּךְ כְּתַף חַד בְּאֵיטוּנֵי מַשְׁכְּנָךְ תִּסְדַּר אוֹרַיְתָךְ קֳדָמֵיהוֹן׃ 14 אִיזְדְּקַף יְיָ בְּעֻשְׁנָךְ נְשַׁבְּחָא וּנְרוֹנְנָא עַל גְּבוּרְתָךְ׃
כב 1 לְשַׁבְּחָא עַל תְּקוֹף קָרְבַּן תְּדִירָא דִקְרִיצְתָּא תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אֱלָהִי אֱלָהִי מְטוּל מַה שְׁבַקְתָּנִי רָחִיק מִפֻּרְקָנִי מִלֵּי אַכְלְיוּתִי׃
3 אֱלָהִי אֲנָא קָרֵי בִּימָמָא וְלָא תִּתְקַבַּל צְלוֹתִי וּבְלֵילְיָא וְלֵית שְׁתִיקוּתָא לִי׃ 4 וְאַתְּ קַדִּישׁ דִּמְיַחֵב עָלְמָא מִן בִּגְלַל תְּשַׁבַּחְתָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
5 בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִצוּ אֲבָהָתָנָא בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִיצוּ וְשֵׁזֶבְתִּנּוּן׃ 6 קֳדָמָךְ צַלּוֹ וְאִשְׁתֵּיזְבוּ בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִיצוּ וְלָא בְּהִיתוּ׃ 7 וַאֲנָא זְחִיל
חַלָּשׁ וְלָא גְּבַר סָבֵל חִסּוּדֵי בְּנֵי נָשָׁא וּמִתְרַמְרָמוּתָא דְעַמְמֵי׃ 8 כָּל דְּחָמְיָן לִי יְגַחֲכוּן עֲלַי מִתְגָּרְרִין בְּסִפְוָתְהוֹן וּמְטַלְטְלִין בְּרֵישֵׁיהוֹן׃
9 שַׁבְּחֵת קֳדָם יְיָ וְשֵׁזְבַנִּי פְּצָאָה יָתִי מְטוּל דְּיִתְרְעִי בִּי׃ 10 מְטוּל דְּאַנְתְּ הוּא דְּאַפֵּקְתַּנִי מִכְּרֵיסָא רָחְצָנִי עַל תַּדְיֵי אִמִּי׃ 11 עַל־מֵימְרָךְ
אִטְלֵקַת מִכְּרֵיסָא מֵרֶחֶם אוּמִּי אֱלָהִי אַנְתְּ׃ 12 לָא תִּתְרְחֵק מִנִּי אֲרוּם עָקְתָא קְרִיבָא אֲרוּם לֵית דִּמְסַיֵּעַ׃ 13 אַחְזַרוּ עֲלַי עַמְמַיָּא דִּמְתִילִין
לְתוֹרֵי נַגְחֲנִין סַגִּיעִין רַבְרְבָנֵי בּוּתְנָן אַקְפוּנִי׃ 14 פָּתְחִין עֲלַי פֻּמְהוֹן הֵיךְ אַרְיָא מַכְלֵי וּמְתַבַּר׃ 15 הֵיךְ מַיָּא אִשְׁתֵּדֵית וּמִתְפַּרְפְּרָן כּוּלְהוֹן
גַּרְמַי הֲוָה לִבִּי מִתְמַסְמַס הֵיךְ שַׁעְוָה פָּיִג בִּמְצַע מַעְיָנִי׃ 16 יָבֵשׁ הֵיךְ פֶּחַר לֵיחָתִי וְלִישָׁנִי אִדְבִיק לְמוֹרִיגִי וּלְבֵית קְבוּרְתָּא אַטְמֵיתַנִי׃
17 אֲרוּם אַחְזַרוּ עֲלַי סִיעַת חַיָּבִין רְשִׁיעִין דִּמְתִילִין לְכַלְבַיָּא סְגִיעִין כְּנִישַׁת מַבְאֲשִׁין אַקְפוּנִי נָכְתִין אַיְדַי וְרַגְלָי׃ 18 אֲחַוֵּי כָּל הִלְבְּשׁוּשֵׁי
אֶבְרַי הִנּוּן מִסְתַּכְּלִין וּמְבַזָּן לִי׃ 19 מְפַלְגִין לְבוּשַׁי לְהוֹן וְעַלַּוֵּי פִּתְגְּיִי יִרְמוּן עַדְבָא׃ 20 וְאַתְּ יְיָ לָא תִּתְרְחֵק תְּקוֹף חֵילִי לְסִיּוּעִי סַרְהֵב׃
21 פְּצָא מִדְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא נַפְשִׁי מִן אַיְדָא דִרְשִׁיעָא דִּמְתִיל לְכַלְבָּא רוּחָא דְגוּשְׁמִי׃ 22 פְּרוֹק יָתִי מִפּוּם תַּקִּיף הֵיךְ אַרְיָא וּמִמַּלְכַיָּא
תַּקִּיפִין וְגֵיוְתָנִין הֵיךְ רֵימָנִין קַבֵּלְתָּא צְלוֹתִי׃

13 * Quoniam pones eos dorsum, in reli-
quiis tuis præparabis vultum eorum.
14 * Exaltare Domine in virtute tua, can-
tabimus & psallemus virtutes tuas.
1 * In fine pro susceptione matutina,
Psalmus Dauid. XXI.
2 Mat.27.f Mar.15.c DEus Deus meus, respice in me; quare
dereliquisti me? lõgè à salute mea ver-
ba delictorũ meorum. 3 * Deus meus clama-
bo per diẽ & non exaudies, & nocte; & nõ
ad insipientiã mihi. 4 * Tu autem in sancto
habitas laus Israel. 5 * In te sperauerũt patres
nostri, sperauerunt, & liberasti eos. 6 * Ad te
clamauerũt, & salui facti sunt; in te spera-
uerũt, & nõ sunt cõfusi. 7 * Ego autẽ sum ver
mis, & nõ homo; opprobriũ hoĩum & abie
ctio plebis. 8 * Oẽs videntes me deriserũt me;
9 locuti sunt labiis, * mouerũt caput. * Spe-
Mat.27.c rauit in Dño, eripiat eũ; saluum faciat eũ,
quoniã vult eum. 10 * Quoniã tu es qui ex-
traxisti me de ventre, spes mea ab vberib9
matris meæ: 11 * In te proiectus sum ex vtero.
De ventre matris meæ Deus meus es tu:
12 * ne discesseris à me. Quoniã tribulatio p-
xima, quoniã nõ est qui adiuuet me. 13 * Cir-
cundederunt me vituli multi, tauri pin-
gues obsederũt me. 14 * Aperuerunt super me
*effusus sum os suum, sicut leo rapiẽs & rugiens. 15 * Sicut
aqua * diffusa sunt & dispersa sunt oĩa ossa
mea: factum est cor meum tanquã cera li-
quescẽs in medio vẽtris mei. 16 * Aruit tãquã
testa virtus mea, & lingua mea adhęsit fau
cibus meis, & in puluerẽ mortis deduxisti
me. 17 * Quoniã circũdederũt me canes mul-
obsedit ti, cõciliũ malignãtiũ * obsederũt me. Fode
rũt manus meas & pedes meos, 18 * dinume-
Mat.27.e Ioan.19. c. rauerũt oĩa ossa mea; ipsi verò cõsideraue-
runt & inspexerũt me. 19 * Diuiserũt vestimẽ-
ta mea sibi, & sup vestẽ meã miserunt sor-
tẽ. 20 * Tu autẽ Dñe ne elõgaueris auxiliũ tuũ
à me, ad defensionẽ meam conspice. 21 * Erue
à framea animã meã, & de manu canis v-
nicam meam. 22 * Salua me ex ore leonis, &
à cornib9 vnicornium humilitatẽ meam.

13 * ὅπ θήσεις αὐτὸν νῶτον, ἐν τοῖς ϖελοίποις σου ἑτοι-
μάσεις τὸ ϖρόσωπον αὐτῶν.
14 * ὑψώθητι κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, ἄσωμεν ⁊ ψα-
λοῦμεν τὰς δυναστείας σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τ δ ϖαλιλήψεως τ ἑω-
θινῆς, ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κά.
2 * Ο θεὸς ὁ θεός μου ϖρόσχες μοι, ἱνατί ἐγκατέλιπές
με; μακρὰν ἀπὸ τ σωτηρίας μου ⁊ λόγοι τῶν ϖαρα-
3 πτωμάτων μου. * ὁ θεός μου κεκράξομαι ἡμέρας,
⁊ οὐκ εἰσακούσῃ, καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ εἰς ἀνοιαν ἐμοί.
4 * Σὺ δ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς ὁ ἔπαινος τ Ἰσραήλ.
5 * Ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν ⁊ πατέρες ἡμῶν, ἤλπισαν ⁊ ἐρρύ-
6 σω αὐτούς. * ϖρὸς σὲ ἐκέκραξαν καὶ ἐσώθησαν, ἐπὶ
σοὶ ἤλπισαν καὶ οὐ κατησχύνθησαν.
7 * ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὀνείδος ἀνθρώ-
8 πων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. * ϖάντες ⁊ θεωροῦντές
με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χείλεσιν, ἐκίνησαν
9 κεφαλήν. * ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, ῥυσάσθω αὐτόν,
10 σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν. * ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας
με ἐκ γαστρός· ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν τ μητρός μου·
11 * ἐπὶ σὲ ἐπερείφθην ἐκ μήτρας. ἀπὸ γαστρὸς μητρός
12 μου θεός μου εἶ σύ· * μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ. ὅτι θλῖψις
13 ἐγγύς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν μοι. * ϖεριεκύκλωσάν με
14 μόσχοι πολλοί, ταῦροι πίονες ϖερίεσχον με. * ἤνοιξαν
ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς λέων ἁρπάζων ⁊ ὠρυόμενον.
15 * ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη καὶ διεσκορπίσθη ϖάντα τὰ ὀστᾶ
μου· ἐγένετο ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς τηκόμενος ἐν μέσῳ
16 τ κοιλίας μου. * ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου, ⁊ ἡ
γλῶσσά μου κεκόλλησε τῷ λάρυγξί μου, ⁊ εἰς χοῦν θανά-
17 του κατήγαγές με. * ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολ-
λοί· συναγωγὴ πονηρευομένων ϖερίεσχον με, ὤρυξαν χεῖ-
18 ράς μου καὶ πόδας μου· * ἐξηρίθμησαν ϖάντα τὰ ὀστᾶ
19 μου, αὐτοὶ δὲ κατενόησαν ⁊ ἐπεῖδόν με. * διεμερίσαντο
τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβα-
20 λον κλῆρον. * Σὺ δὲ κύριε μὴ μακρυνθῇς τὴν βοήθειάν
21 σου ἀπ' ἐμοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου ϖρόσχες. * ῥῦσαι
ἀπὸ ῥομφαίας τὴν ψυχήν μου, ⁊ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν
22 μονογενῆ μου. * σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος, καὶ
ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων τὴν ταπείνωσίν μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Quoniam posuisti eos populo tuo humerum vnũ: in funibus tabernaculi tui ordinabis legẽ tuã corã eis. 14 Exaltare Dñe in fortitudine tua: laudabimus & psallemus super virtute tua. 1 Ad laudandum super potenti oblatione perpetua auroræ, Hymnus Dauidi. PSAL. XXII. DEus mi, Deus mi, quare dereliquisti me? longè à redẽptione mea verba clamoris mei. 3 Deus mi, ego clamo interdiu, nec suscipitur ora-
tio mea; & noctu, nec est silentiũ mihi. 4 Tu verò sanctus, qui stabilis orbem ꝓpter laudes Israel. 5 In verbo tuo cõfisi sunt patres nostri: in verbo tuo cõfisi sunt, & liberasti eos. 6 Corã te preces fuderunt & liberati sunt, in verbo tuo cõfisi sunt, & nõ sunt cõfusi. 7 At ego vermis debilis & nõ homo, portans vituperia hominũ, & despectio populorũ. 8 Omnes qui vidẽt me deridẽt me, proscindũt labiis suis, & mouent capita sua. 9 Laudes dixi apud Dñm, & eripuit me; eruit me, quoniã cõplacuit sibi in me. 10 Quoniã tu ille es qui extraxisti me ab vtero, fiducia mea super vbera matris meę. 11 Iuxta verbũ tuũ proiectus sum ab vtero; à vulua matris meæ De' me' es tu. 12 Ne elõgeris à me, quoniam angustia prope est, quoniã nõ est qui adiuuet. 13 Circũdederunt me populi similes tauris cornupetẽtibus multis: principes Bassan vallauerunt me. 14 Aperuerunt super me os suũ sicut leo rugiẽs & rapiẽs. 15 Veluti aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea; fuit cor meũ liquefactum sicut cera, palpitans in medio viscerũ meorum. 16 Aruit veluti testa humor meus, & lingua mea adhæsit palato meo; & in domum sepulchri cõclusisti me. 17 Quoniã vallauerũt me caterua peccatorũ impiorũ, qui similes sunt canibus plurimis: congregatio malignorũ circun dedit me, mordentes manus meas & pedes meos. 18 Dinumerabo omnes cicatrices membrorum meorum: ipsi aspiciunt & contemnunt me. 19 Diuidunt vestimenta mea sibi, & super vestem meam mittent sortem. 20 Et tu Domine ne elongeris, fortitudo virtutis meæ, ad auxilium meum festina. 21 Libera ab his qui occidunt gladio, animam meam; de manu impij, qui comparatus est cani, spiritum corporis mei. 22 Serua me ab ore fortis sicut leonis, & à regibus potentibus & superbis vnicornium instar, accepisti orationem meam.

23 * אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ׃
24 * יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ
מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃
25 * כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא־הִסְתִּיר
פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ׃
26 * מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד
יְרֵאָיו׃
27 * יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי
לְבַבְכֶם לָעַד׃
28 * יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל־יְהוָה כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ
לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃
29 * כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃
30 * אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־
יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא־חִיָּה׃
31 * זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַאדֹנָי לַדּוֹר׃
32 * יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה׃

כג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃
2 * בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי מְנוּחֹת יְנַהֲלֵנִי׃
3 * נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְּמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃
4 * גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא רָע כִּי־אַתָּה
עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃
5 * תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי
כּוֹסִי רְוָיָה׃
6 * אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי
בְּבֵית־יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃

כד

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל
2 וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ * כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־
נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃

23 * *Narrabo nomen tuum fratribus meis, in medio ecclesiæ laudabo te.*
24 * *Qui timetis Dominum, laudate eum; omne semen Iacob glorificate eum, & metuat eum vniuersum semen Israel.*
25 * *Quoniam non despexit neque contempsit modestiam pauperis, & non abscondit faciem suã ab eo: & cùm clamauerit ad eum, exaudiet.*
26 * *Apud te laus mea in ecclesia multa: vota mea reddam in conspectu timentium eum.*
27 * *Comedent mites, & saturabuntur: laudabunt Dominum quærentes eum; viuet cor eorum in sempiternum.*
28 * *Recordabuntur & conuertentur ad Dominum omnes fines terræ, & adorabunt coram eo vniuersæ cognationes gentium.*
29 * *Quia Domini regnum, & dominatur gen-*
30 *tibus.* * *Comederunt & adorauerunt omnes pingues terræ: ante faciem eius curuabunt genu vniuersi qui descendunt in puluerem, & ani-*
31 *ma eius ipsi viuit.* * *Semen seruiet ei, narrabitur Domino in generatione.*
32 * *Venient & annunciabunt iustitiam eius, populo qui nascetur quem fecit.*

1 * *Psalmus Dauid.* XXIII.

Dominus pastor meus, nihil mihi deerit.
2 * *In loco viridi accubauit me: super aquas refectionis enutriuit me.*
3 * *Animam meam refecit, deduxit me super semitas iustitiæ propter nomen suum.*
4 * *Sed & si ambulauero in valle vmbræ mortis, non timebo malum, quoniam tu mecum es: virga tua et baculus tuus ipsa me consolabun-*
5 *tur.* * *Pones coram me mensam ex aduerso hostium meorum: impinguasti in oleo caput meũ, calix meus inebrians.*
6 * *Sed & benignitas & misericordia subsequentur me omnibus diebus vitæ meæ, & habitabo in domo Domini in longitudinẽ dierum.*

1 * *Psalmus Dauid.* XXIIII.

Domino terra & plenitudo eius, orbis et habitatores eius.
2 * *Quia ipse super maria fundauit eum, & super flumina stabiliuit illum.*

תרגום

23 אֲחַוֵּי גְבוּרַת שְׁמָךְ לְאַחַיַּי בִּמְצַע כְּנִישְׁתָּא אֲשַׁבְּחִנָּךְ׃ 24 דָּחֲלַיָּא דַיְיָי שַׁבְּחוּ קֳדָמוֹהִי כָּל זַרְעָא דְיַעֲקֹב הַבּוּ לֵהּ יְקָר אִזְדַּעְזַעוּ מִנֵּהּ
כָּל זַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 25 אֲרוּם לָא בַסִּיר וְלָא שָׁאֵט צְלוֹתָא דְעַנְיָא וְלָא סַלִּק שְׁכִינְתֵּהּ מִנֵּהּ וּבְצַלָּאוּתֵהּ קֳדָמוֹהִי מְקַבֵּל׃ 26 מִנָּךְ כָּל תֻּשְׁבַּחְתִּי
בִּכְנִישְׁתָּא סְגִיעֵי עַמָּא נִדְרַי אֲשַׁלֵּם קֳבֵל דָּחְלוֹהִי׃ 27 יֵיכְלוּן עַנְוָתָנֵי וְיִשְׂבְּעוּן יְשַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָי כָּל תָּבְעוֹהִי יִשְׁרֵי לוּחַ נְבוּאָה בְּרַעְיוֹנֵי
לִבְבֵיכוֹן לְעָלְמִין׃ 28 יִדְכְּרוּן נִסּוֹהִי וִיתוּבוּן קֳדָם יְיָי כָּל סְיָפֵי אַרְעָא וְיִסְגְּדוּן קֳדָמָךְ כָּל גְּנִיסָת עַמְמַיָּא׃ 29 אֲרוּם דַּיְיָי הִיא מַלְכוּתָא
וְשַׁלִּיט בְּעַמְמַיָּא׃ 30 סְעוּדוּ וּסְגוּדוּ כָּל דְּהִינֵי אַרְעָא קֳדָמוֹהִי יְגַחֲנוּן כָּל נָחֲתֵי בֵית קְבוּרְתָּא וְנַפְשֵׁהּ דִּרְשִׁיעָא לָא יְחַיֵּי׃ 31 זַרְעֵהּ דְאַבְרָהָם
יִפְלְחוּן קֳדָמוֹהִי יְחַוּוּן כֹּחַ גְּבוּרְתָּא דַיְיָי לְדָרָא בָּתְרָאָה׃ 32 יֵיתוּן בְּנֵיהוֹן וְיַתְנוּן צִדְקְתֵהּ לְעַמָּא דַעֲתִיד לְמֵילַד פְּרִישָׁן דַעֲבַד׃

כג

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָי דְזָן לְעַמֵּהּ בְּמַדְבְּרָא לָא חָסְרִין כּוֹלָא׃ 2 בַּאֲתַר צַהֲווּתָא בַּהֲנַיַּת דִּתְאִין אַשְׁרֵינִי וְעַל מוֹי דְנִיחַ יְדַבְּרִנַּנִי׃
3 נַפְשִׁי יְתִיב דַּבְּרַנִי בְּהִילְכַת צַדִּיקֵי מְטוּל גְּבוּרַת שְׁמֵהּ׃ 4 לְחוֹד כַּד אֵיזֵל בְּמֵישַׁר טוּלֵי מוֹתָא לָא אֶדְחַל מִבִּישׁ מְטוּל דְּמֵימְרָךְ בְּסַעְדִּי
תִּגְדָּךְ וְאוֹרַיְתָךְ הִינוּן תְּנַחֲמוּנַנִי׃ 5 סַדַּרְתָּ קֳדָמַי פָּתוֹר קֳבֵל מְעִיקַי דַּהֵינְתָּ בִּמְשַׁח רְבוּתָא רֵישֵׁי כַּהֲנֵי כַּלִּידִי רְוִיחָא׃ 6 בְּרַם
טֵיבוּתָא וְחִסְדָּא יִרְדְּפוּנַנִי כָּל יוֹמֵי חַיַּי כַּד אֵיתֵב בְּבֵית מִקְדְּשָׁא דַיְיָי לְנֻגְדָּא דְיוֹמַיָּא׃

כד

1 לְדָוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא דַיְיָי הִיא אַרְעָא וּבִרְיָתָהָא וּמַלְיָתָהּ תֵּבֵל וְיָתְבִין בָּהּ׃ 2 אֲרוּם הוּא עַל יַמַּיָּא שַׁוִּי אִתְשִׁיסְהָא וְעַל נַהֲרָוָתָא אִתְקֵנְתָּהּ׃

Heb.2.c. ‡Narrabo nomen tuum fratribus meis, in 23
medio eccleſiæ laudabo te. ‡Qui timetis 24
Dñm, laudate eũ, vniuerſum ſemẽ Iacob
glorificate eum. timeat iam eum omne ſe-
men Iſrael. ‡ Quoniã non ſpreuit neq; de- 25
ſpexit deꝓcationẽ pauperis. Neque auertit
faciem ſuã à me; & cùm clamarẽ ad eũ, ex-
Apud audiuit me. ‡ A te laus mea, in eccleſia ma 26
gna confitebor tibi: vota mea reddam in
conſpectu timentiũ eum. ‡Edẽt pauperes 27
& ſaturabuntur, & laudabunt Dñm qui
requirũt eum. viuent corda eorũ in ſecu-
lum ſeculi. ‡Reminiſcentur & conuertẽtur 28
ad Dñm vniuerſi fines terræ. & adorabũt
* eſt in cõſpectu eius vniuerſæ familiæ gentiũ.
dominabitur ‡Quoniã Dñi * regnum, & ipſe * dominatur 29
gentiũ. ‡Mãducauerũt & adorauerũt om- 30
nes pingues terræ, in conſpectu eius cadent
omnes qui deſcendũt in terram. Et anima
* vivet mea illi * viuit: ‡Et ſemen meum ſeruiet ip- 31
ſi. Annũciabitur Domino generatio ‡ven- 32
tura, & annunciabunt iuſtitiam eius po-
pulo qui naſcetur, quem fecit Dominus.

‡ Pſalmus Dauid. XXII. 1

DOminus regit me, & nihil mihi deerit.
‡ In loco paſcuę ibi me collocauit. Su- 2
per aquã refectionis educauit me: ‡Animã 3
meã cõuertit. deduxit me ſup ſemitas iuſti
tię; propter nomẽ ſuũ. ‡Nã & ſi ambulaue 4
ro in mediovmbrę mõrtis, nõ timebo ma-
la, quoniã tu mecũ es: virga tua & baculus
tuus, ipſa me cõſolata ſunt. ‡Paraſti in con 5
ſpectu meo menſam, aduerſus eos qui tri-
bulãt me. impinguaſti in oleo caput meũ,
* meus & calix * tuus inebrians me quàm præcla-
* eſt rus*. ‡ Et miſericordia tua ſubſequetur me 6
omnibus diebus vitæ meæ, & vt inhabitẽ
in domo Domini in lõgitudinẽ dierum.

*Sabbati ‡ Pſalmus Dauid prima * Sabbatorum. 1

XXIII.

DOmini terra & plenitudo eius, orbis
terrarũ & vniuerſi qui habitant in eo.
Quia ‡ *Ipſe ſuper maria fundauit eum, & ſu- 2
per flumina præparauit eum.

23 ‡ διηγήσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ
24 ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. ‡ Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον
αἰνέσατε αὐτόν, ἅπαν τὸ σπέρμα ἰακὼβ δοξάσατε αὐτόν.
φοβηθήτω δὴ ἀπ' αὐτοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραήλ.
25 ‡ ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ
πτωχοῦ. οὐδὲ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτὸν εἰσήκουσέ μου.
26 ‡ παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἐξο-
μολογήσομαί σοι, τὰς εὐχάς μου ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν
27 φοβουμένων αὐτόν. ‡ φάγονται πτωχοὶ καὶ ἐμπλησθή-
σονται, καὶ αἰνέσουσι κύριον οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν. ζήσονται
28 αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. ‡ μνησθήσονται καὶ
ἐπιστραφήσονται πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαι αἱ πατριαὶ τῶν
29 ἐθνῶν. ‡ ὅτι τοῦ κυρίου ἡ βασιλεία, καὶ αὐτὸς δεσπόζει
30 τῶν ἐθνῶν. ‡ ἔφαγον καὶ προσεκύνησαν πάντες οἱ
πίονες τῆς γῆς, ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται πάντες οἱ
καταβαίνοντες εἰς γῆν. καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ ζῇ·
31 ‡ καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. ἀναγεληθήσεται
32 τῷ κυρίῳ γενεὰ ‡ ἡ ἐρχομένη, καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν δι-
καιοσύνην αὐτοῦ λαῷ τῷ τεχθησομένῳ, ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος.
1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κδ'.

Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ὑστερήσῃ.
2 ‡ εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. ἐπὶ ὕδατος
3 ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με· ‡ τὴν ψυχήν μου ἐπέ-
στρεψεν. ὁδήγησέ με ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης, ἕνεκεν τοῦ
4 ὀνόματος αὐτοῦ. ‡ ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς
θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. ἡ ῥάβ-
δος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὐταί με παρεκάλεσαν.
5 ‡ ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν, ἐξεναντίας τῶν
θλιβόντων με. ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου, καὶ
6 τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με ὡσεὶ κράτιστον. ‡ καὶ τὸ ἔ-
λεός σου καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου,
καὶ τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν.
1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ τῆς μιᾶς τῶν Σαββάτων.

κγ'.

Τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ
2 πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. ‡ αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐ-
θεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[23] Narrabo virtutem nominis tui fratribus meis, in medio eccleſiæ laudabo te. [24] Qui timetis Dominum laudate coram eo: omne ſemen Iaacob afferte honorem ei; contremiſcite ab illo omne ſemen Iſrael. [25] Quoniam non deſpexit neque contempſit orationem pauperis, & non amouit maieſtatem ſuam ab eo; & dum precatur coram eo, acceptat. [26] A te laus mea in congregatione multorum populorum: vota mea reddam in conſpectu timentium eum. [27] Edent mites & ſaturabuntur: laudabunt Dominum qui quærunt eum; requieſcet ſpiritus prophetię in cogitationibus cordis eorum in æternum. [28] Recordabuntur miraculorum eius, & conuertentur coram Dño omnia extrema terræ: & adorabunt coram te omnes familiæ populorum. [29] Quia Domini eſt regnũ, & poteſtatem habet in populis. [30] Comedite & adorate omnes pingues terræ: coram eo curuabuntur omnes qui deſcendunt in domum ſepulchri: & animam impij non viuificabit. [31] Semen Abraham ſeruiet coram eo: annunciabit virtutem fortitudinis Dei generationi venturæ. [32] Venient filij eorum, & annunciabunt iuſtitiam eius populo in futurum naſcituro, miracula quæ edidit. [1] Hymnus Dauidi. PSAL. XXIII.

DOminus pauit populum ſuum in deſerto: non defuit quicquam eis. [2] In loco arido in amœnitate herbarum fecit quieſcere me, & ſuper aquas quietis deduxit me. [3] Animam meam reſtituet: ducit me per ſemitas iuſtorum propter fortitudinem nominis ſui. [4] Etiam cùm ambulauero per planitiem vmbrę mortis, non timebo malum; quoniam verbum tuũ in auxilio meo: virga tua & lex tua ipſa me conſolabuntur. [5] Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus moleſtatores meos; impinguaſti oleo vnctionis capita Sacerdotum: calix verò meus amplus. [6] Sed & benignitas & miſericordia ſubſequentur me omnibus diebus vitæ meæ, cùm habitauero in domo ſanctuarij Domini in longitudinem dierum. Dauidi Hymnus. PSAL. XXIIII.

DOmini eſt terra, & creaturæ eius atque plenitudo eius; orbis, & qui habitant in eo. [2] Quoniam ſuper maria poſuit fundamenta eius, & ſuper fluuina confirmauit eum.

3 * מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃
4 * נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃
5 * יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃
6 * זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃
7 * שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
8 * מִי־זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃
9 * שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְשִׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
10 * מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

כה

1 * לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
2 * אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי׃
3 * גַּם כָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃
4 * דְּרָכֶיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי אָרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי׃
5 * הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם׃
6 * זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃
7 * חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃
8 * טוֹב־וְיָשָׁר יְהוָה עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ׃
9 * יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ׃
10 * כָּל־אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו׃
11 * לְמַעַן שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב־הוּא׃
12 * מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃
13 * נַפְשׁוֹ בְטוּב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ׃

3 * *Quis ascendet in mõtem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius?*
4 * *Innocens manibus & mundo corde, qui non exaltauit frustrà animam suam, & non iurauit dolosè.*
5 * *Accipiet benedictionem à Domino, & iustitiam à Deo salutis suæ.*
6 * *Hæc generatio quærentium eum, quærentium faciem tuam Iacob. Semper.*
7 * *Leuate portæ capita vestra, & eleuamini ianuæ sempiternæ, & ingredietur rex gloriæ.*
8 * *Quis iste rex gloriæ? Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio.*
9 * *Leuate portæ capita vestra, & erigite ianuæ sempiternæ, & ingredietur rex gloriæ.*
10 * *Quis ipse iste rex gloriæ? Dominus exercituum ipse rex gloriæ. Semper.*

1 * *Dauid.* PSAL. XXV.

AD te Domine animam meam leuabo.
2 * *Deus meus in te confisus sum, non erubescam; neque lætabuntur inimici mei mihi.*
3 * *Etiam vniuersi qui sperant in te, non erubescent: erubescent qui iniqua egerunt frustrà.*
4 * *Vias tuas Domine ostende mihi, & semitas tuas doce me.*
5 * *Deduc me in veritate tua, et doce me, quia tu Deus salutis meæ: te expectaui tota die.*
6 * *Recordare miserationum tuarum Domine, & misericordiarum tuarum, quia à sempiterno sunt.*
7 * *Peccatorum adolescentiæ meæ & scelerum meorum ne memineris: secũdùm misericordiam tuam recordare mei tu propter bonitatẽ tuam*
8 *Domine.* * *Bonus & rectus Dominus, propter*
9 *eà docebit peccatores in via.* * *Ducet mansuetos in iudicio, & docebit modestos viã suam.*
10 * *Omnes semitæ Domini misericordiæ et veritas, his qui custodiunt pactum eius & testi-*
11 *ficationes eius.* * *Propter nomen tuum Dñe propiciare iniquitati meæ, quoniam grandis est.*
12 * *Quis est iste vir timens Dominum? quem docebit in via quam elegerit.*
13 * *Anima eius in bonis commorabitur, & semen eius hæreditabit terram.*

תרגום

3 מַאן יְזַכֵּה לְמִסַּק בְּטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּמַאן יְקוּם בַּאֲתַר קֻדְשֵׁהּ׃ 4 דְּכֵי אִידַיָּא וּבְרִיר רַעְיוֹנָא דְּלָא אוֹמָא עַל מַגָּן לְחַיָּבָא נַפְשֵׁהּ וְלָא קַיֵּם בְּנִכְלוּ׃ 5 יְקַבֵּל בִּרְכָתָא מִן קֳדָם יְיָ וְצִדְקָתָא מֵאֱלָהָא פֻּרְקָנֵהּ׃ 6 דֵּין דָּרָא דְּתָבְעִין לֵהּ דְּתָבְעִין סְבַר אַפֵּי שְׁכִינְתֵּהּ לְעָלְמִין׃ 7 זְקֹפוּ תַּרְעֵי בֵית מַקְדְּשָׁא רֵישֵׁיכוֹן וְאִזְדַּקְפוּ מַעֲלָנֵי עָלְמָא וְיֵעוֹל מַלְכָּא דְּאִיקָר׃ 8 מַן הוּא דֵיכִי מַלְכָּא דְּאִיקָר יְיָ צְבָאוֹת הוּא מַלְכָּא דְּאִיקָר סֶלָה׃ 9 זְקוֹפוּ תַּרְעֵי גִינְתָא דְּעֵדֶן רֵישֵׁיכוֹן וְאִזְדַּקְפוּ מַעֲלָנֵי עָלְמָא וְיֵעוֹל מַלְכָּא דְּאִיקָרָא׃ 10 מַן הוּא דֵיכִי מַלְכָּא דְּאִיקָר יְיָ גִּבּוֹרְתָא עֲבַד קְרָבָא׃

כה

1 לְדָוִד קֳדָמָךְ יְיָ נַפְשִׁי אֶטוּל בְּצַלּוֹ׃ 2 אֱלָהִי בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחֵצַת לָא אֶבְהַת לָא יֶחְדוֹן בַּעֲלֵי דְבָבַי עָלָי׃ 3 לְחוֹד כָּל דְּסָבְרִין בְּמֵימְרָךְ לָא יִבְּהָתוּן יִבְּהָתוּן רָזוֹזִין וּסְרִיקִין׃ 4 אוֹרְחָתָךְ יְיָ אוֹדַע יָתִי הִלְכָתָךְ אַלֵּיף יָתִי׃ 5 אַדְרֵךְ יָתִי בְּקוּשְׁטָךְ וְאַלֵּפְנִי אֲרוֹם אַתְּ אֱלָהּ פּוּרְקָנִי יָתָךְ סַבֵּרִית כָּל יוֹמָא׃ 6 אִדְכַּר רַחֲמָךְ יְיָ וְטָבְוָתָךְ אֲרוֹם מֵעָלְמָא אִנּוּן׃ 7 חוֹבֵי טַלְיוּתַי וּסְרוֹדַי לָא תְּדַכַּר הֵיךְ טוּבָךְ אִדְכַּר לִי אַנְתְּ מְטוֹל טֵיבוּתָךְ יְיָ׃ 8 טָב וּתְרִיץ יְיָ בְּגִין כֵּן מַלֵּיף חַיָּבַיָּא בְּאוֹרְחָא׃ 9 מְדַרְגִין עֲנָוָתַנֵי בְּדִינָא וּמְאַלֵּף עֲנָוָתַנֵי אוֹרְחֵהּ׃ 10 כָּל אוֹרְחָתָא דַיְיָ טִיבוּ וּקְשׁוֹט לְנָטְרֵי קְיָמֵהּ וְסָהֲדָוָתֵהּ׃ 11 מִן בְּגַלַּל שְׁמָךְ יְיָ וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵי אֲרוֹם סַגִּי הוּא׃ 12 מַן הוּא דֵין גַּבְרָא דְּדָחֵל מִן קֳדָם יְיָ יַלְפִנֵּהּ בְּאוֹרְחָא דְּיִתְרְעֵי׃ 13 נַפְשֵׁהּ בְּטוּב עָלְמָא דְּאָתֵי תָּאֵב וּבְנוֹי יַחְסְנוּן אַחְסָנָא׃

‡Quis aſcẽdet in montẽ Dñi, aut quis ſtabit in loco ſancto eius? ‡Innocẽs manibus & *mundus corde, qui nõ accepit in vano animã ſuam, nec iurauit in dolo proximo ſuo. ‡Hic accipiet benedictionẽ à Dño, & miſericordiã à Deo ſalutari ſuo. ‡Hæc* generatio qnærentium Dñm, quærentiũ faciem Dei Iacob. ‡ Attollite portas principes veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ. ‡ Quis eſt iſte rex gloriæ? Dñs fortis & potens, Dñs potẽs in prœlio. ‡Attollite portas prĩcipes veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ. ‡Quis eſt iſte rex gloriæ? Dominus virtutum ipſe eſt rex gloriæ.

‡* Pſalmus Dauid. XXIIII.

AD te Domine leuaui animam meam, Deus meus in te confido, non erubeſcam in æternum. Neque irrideant me inimici mei. ‡ Et enim vniuerſi qui ſuſtinent te, non confundentur. Confundantur *iniquè agentes ſuperuacuè. ‡ Vias tuas Domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me. ‡ Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es Deus ſaluator meus, & te ſuſtinui tota die. ‡ Reminiſcere miſerationum tuarum Domine, & miſericordiarum tuarum, quia à ſeculo ſunt. ‡ Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris. Secundùm miſericordiam tuam memento mei tu, propter bonitatem tuam Domine. ‡ Dulcis & rectus Dominus, propter hoc legem dabit delinquentibus in via. ‡ Diriget manſuetos in iudicio, docebit mites vias ſuas.

‡ Vniuerſę viæ Domini miſericordia & veritas, requirentibus teſtamentum eius, & teſtimonia eius. ‡ Propter nomen tuum, Domine, * & propiciare peccato meo: multum enim eſt. ‡ Quis eſt homo qui timet Dominum? legem ſtatuet ei in via quam elegit. ‡ Anima eius in bonis demorabitur, & ſemen eius hæreditabit terram.

3 ‡ τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου, ἢ τίς στήσεται
4 ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; ‡ ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ
καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ.
5 ‡ οὗτος λήψεται εὐλογίαν παρὰ κυρίου, καὶ ἐλεημο-
6 σύνην παρὰ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ. ‡ αὕτη ἡ γενεὰ ζη-
τούντων τὸν κύριον, ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἰα-
7 κώβ. ‡ ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε
πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύ(ε)σεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
8 ‡ τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος κραταιὸς
καὶ δυνατός, κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ.
9 ‡ ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύ-
λαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύ(ε)σεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
10 ‡ τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος τῶν δυνά-
μεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κδ΄.
2 ‡ Πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου, ὁ θεός μου ἐπὶ
σοὶ πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα. μὴ ὀ κα-
ταγελάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου·
3 ‡ καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε, οὐ μὴ καταισχυ-
νθῶσιν. αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες διακενῆ.
4 ‡ τὰς ὁδούς σου κύριε γνώρισόν μοι, καὶ τὰς τρίβους σου
δίδαξόν με.
5 ‡ ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ δίδαξόν με,
ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν
6 ἡμέραν. ‡ μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου κύριε, καὶ τὰ
ἐλέη σου, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν.
7 ‡ ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς.
κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σύ, ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου
8 κύριε. ‡ χρηστὸς καὶ δίκαιος ὁ κύριος, διὰ τοῦτο νομοθε-
τήσει ἁμαρτωλοὺς ἐν ὁδῷ.
9 ‡ ὁδηγήσει πραεῖς ἐν κρίσει, διδάξει πραεῖς ὁδοὺς αὐτοῦ.
10 ‡ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια, τοῖς ἐκζη-
τοῦσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ·
11 ‡ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἱλάσθητι τῇ ἁμαρ-
12 τίᾳ μου, πολλὴ γάρ ἐστι. ‡ τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβού-
μενος τὸν κύριον, νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ, ᾗ ἠρετίσατο.
13 ‡ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσ(ε)ται, καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτοῦ κληρονομήσει γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Quis merebitur aſcendere in montem domus ſanctuarij Domini, & quis ſtabit in loco ſancto eius? [4] Innocens manibus & mundus voluntate, qui non iurauit in vanum ad damnationem animæ ſuæ, neque pepigit in fraudem. [5] Accipiet benedictionem à conſpectu Domini, & iuſtitiam à Deo redemptionis ſuæ. [6] Hæc eſt generatio quærentium eum, inquirentium aſpectum faciei maieſtatis eius in æternum. [7] Leuate portæ domus ſanctuarij capita veſtra, & erigimini valuæ æternæ, vt introeat rex gloriæ. [8] Quis eſt iſte rex glorioſus? Dominus fortis & potens, Dominus auctor virtutis faciens bellum. [9] Leuate portæ horti deliciarum capita veſtra, & erigimini valuæ æternæ, vt introeat rex glorioſus. [10] Quis eſt iſte rex gloriæ? Dominus exercituum ipſe eſt rex glorioſus in æternum.

Dauidi. PSAL. XXV.

CORam te Domine animam meam leuabo in oratione. [1] Deus meus in verbo tuo confiſus ſum, ne confundar; ne lætentur hoſtes mei de me. [2] Etiam vniuerſi qui ſperant in verbo tuo, non erubeſcent: erubeſcent prædatores & vani. [4] Vias tuas Domine notas fac mihi: ſemitas tuas inſtrue me. [5] Deduc me in veritate tua & doce me; quoniam tu es Deus ſalutis meæ: te expectaui cunctis diebus.

[6] Recordare miſericordiarum tuarum Domine & beneficiorum tuorum, quoniam ab æterno ſunt. [7] Delictorum adoleſcentiæ meæ & ſcelerum meorum ne memineris: ſecundùm benignitatem tuam recordare mei tu, propter bonitatem tuam Domine. [8] Bonus & rectus eſt Dominus: propterea docet peccatores in via. [9] Dirigit manſuetos in iudicio, & docet mites viam ſuam. [10] Omnes viæ Domini bonitas & veritas, cuſtodientibus pactum eius & teſtimonia eius. [11] Propter nomen tuum Domine etiam remitte peccatum meum, quoniam multiplex eſt. [12] Quis eſt iſte homo qui timet à conſpectu Domini, docebit eum in via quam elegerit? [13] Anima eius in beatitudinem mundi venturi reuertetur, & filij eius hæreditario iure inibunt poſſeſſionem.

14 * סוֹד יְהוָֹה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם׃
15 * עֵינַי תָּמִיד אֶל־יְהוָֹה כִּי הוּא־יוֹצִיא
מֵרֶשֶׁת רַגְלָי׃
16 * פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃
17 * צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי׃
18 * רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל־חַטֹּאותָי׃
19 * רְאֵה־אֹיְבַי כִּי־רָבוּ וְשִׂנְאַת חָמָס שְׂנֵאוּנִי׃
20 * שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־
חָסִיתִי בָךְ׃
21 * תֹּם־וָיֹשֶׁר יִצְרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ׃
22 * פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל צָרוֹתָיו׃

כו

1 * לְדָוִד שָׁפְטֵנִי יְהוָֹה כִּי אֲנִי בְתֻמִּי הָלַכְתִּי
וּבַיהוָֹה בָּטַחְתִּי לֹא אֶמְעָד׃
2 * בְּחָנֵנִי יְהוָֹה וְנַסֵּנִי צְרוֹפָה כִלְיוֹתַי וְלִבִּי׃
3 * כִּי חַסְדְּךָ לְנֶגֶד עֵינָי וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ׃
4 * לֹא־יָשַׁבְתִּי עִם־מְתֵי־שָׁוְא וְעִם נַעֲלָמִים
לֹא אָבוֹא׃
5 * שָׂנֵאתִי קְהַל מְרֵעִים וְעִם־רְשָׁעִים לֹא
אֵשֵׁב׃
6 * אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת־מִזְבַּחֲךָ
יְהוָֹה׃
7 * לַשְׁמִעַ בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
8 * יְהוָֹה אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃
9 * אַל־תֶּאֱסֹף עִם־חַטָּאִים נַפְשִׁי וְעִם־אַנְשֵׁי
דָמִים חַיָּי׃
10 * אֲשֶׁר־בִּידֵיהֶם זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה שֹׁחַד׃
11 * וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי׃
12 * רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ
יְהוָֹה׃

14 * *Secretum Domini timentibus eum, & pactum suum ostendit eis.*
15 * *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse educet de rete pedes meos*
16 * *Respice in me, & miserere mei, quoniam solus & pauper sum ego.*
17 * *Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt: de angustiis meis educ me.*
18 * *Vide humilitatem meam et laborē meum, & porta omnia peccata mea.*
19 * *Vide inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, & odio iniquo oderunt me.*
20 * *Custodi animam meam, & libera me, non confundar, quoniam speraui in te.*
21 * *Simplicitas et æquitas seruabunt me, quia expectaui te.*
22 * *Redime Deus Israel ex omnibus angustiis suis.*

1 * *Dauid.* PSAL. XXVI.

IUdica me Domine, quia ego in simplicitate mea ambulaui; & in Domino confidens non deficiam.
2 * *Proba me Domine & tenta me: confla renes meos & cor meum.*
3 * *Quoniam misericordia tua in conspectu oculorum meorum, et ambulabo in veritate tua.*
4 * *Non sedi cum viris vanitatis: et cum superbis non ingrediar.*
5 * *Odiui ecclesiam pessimorum, & cum iniquis non sedebo.*
6 * *Lauabo in innocentia manus meas, et circuibo altare tuum Domine.*
7 * *Vt audiam vocem laudis, & enarrem omnia mirabilia tua.*
8 * *Domine dilexi habitaculum domus tuæ: et locum tabernaculi gloriæ tuæ.*
9 * *Ne auferas cum peccatoribus animā meam, & cum viris sanguinum vitam meam.*
10 * *In quorum manibus scelus, et dextera eorum repleta est muneribus.*
11 * *Ego autem in simplicitate mea gradiar: redime me & miserere mei.*
12 * *Pes meus stetit in recto, in ecclesiis benedicam Dominum.*

תרגום

14 רָזָא דַיְיָי גַּלְיָא לְדָחֲלוֹהִי וּקְיָמֵהּ לְאוֹדָעוּתְהוֹן׃ 15 עֵינַי מִסְתַּכְּלִין תְּדִירָא קֳדָם יְיָי אֲרוּם הוּא יַפִּיק מִמְּצַדְתָּא רַגְלַי׃
16 אִסְתְּכִי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי מְטוּל דְּיַחִידַי וְעַנְיָא אֲנָא׃ 17 עֲקָתִין דִּלְבָבִי פַּתְיָן מִשְׁנוּקַי אַפֵּיק יָתִי׃ 18 חֲמֵי סִגּוּפִי וְטָרְחִי וּשְׁבוֹק
לְכָל חוֹבַי׃ 19 חֲמֵי בַּעֲלֵי דְבָבַי אֲרוּם סְגִיעוּ וְשִׂנְאַתָא דְחָטוֹף שְׂנוֹ יָתִי׃ 20 טֻר נַפְשִׁי וְשֵׁיזֵב יָתִי לָא אֶבְהַת אֲרוּם סִבְרֵת בְּמֵימְרָךְ׃
21 שְׁלֵימוּתָא וּתְרִיצוּתָא יִטְרוּנַנִי אֲרוּם סִבְרֵת עֲלָךְ׃
22 פְּרוֹק אֱלָהָא יַת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עָקְתוֹהִי׃

כו

1 לְדָוִד דּוּן יָתִי יְיָי אֲרוּם אֲנָא בִּשְׁלֵמוּתִי הַלֵּכֵת וּבְמֵימְרָא דַיְיָי אִתְרְחֵצֵת לָא אֶזְדַּעְזַע׃ 2 בְּחַן יָתִי יְיָי וְנַסֵּי יָתִי סַגֵּן כֻּלְיָתַי וְלִבִּי׃
3 אֲרוּם טוּבָךְ קֳבֵל עֵינַי וְהַלְּכֵת בְּקוּשְׁטָךְ׃ 4 לָא אִסְתַּחֲרֵת עִם גַּבְרָאֵי שִׁקְרָא וְעִם מִטַּמְּרִין לְאַבְאָשָׁא לָא אֵעוֹל׃
5 שְׂנֵיתִי כְּנִישַׁת מַבְאֲשִׁין וְעִם רְשִׁיעַיָא לָא אֶסְתְּחַר׃ 6 אַקְדֵּשׁ בְּזָכוּתָא אִידַי וְאֶחְזוֹר יַת מַדְבְּחָךְ יְיָי׃
7 לְאַשְׁמָעָא בְּקַל תֻּשְׁבַּחְתָּא וּלְאִשְׁתָּעָא כָּל פְּרִישְׁוָתָךְ׃ 8 יְיָי רְחֵמֵת מְדוֹר בֵּית מִקְדְּשָׁךְ וַאֲתַר מְזֻמָּן לְמִשְׁכַּן אִיקָרָךְ׃
9 לָא תִכְנוֹשׁ עִם חַיָּבַיָא נַפְשִׁי וְעִם אֱנָשֵׁי שָׁדְיָן דַּם זַכַּאי חַיָּי׃ 10 דִּי בִּידֵיהוֹן עֲצַת חֶטְאִין וִימִינְהוֹן מַלְיָא שׁוֹחֲדָא׃
11 וַאֲנָא בִּשְׁלֵימוּתִי אֵיזִל פְּרוֹק יָתִי וְחוּס עֲלַי׃ 12 רַגְלִי קָמַת בִּתְרִיצוּתָא בִּכְנִישַׁת צַדִּיקַיָא אֲבָרֵךְ יְיָי׃

14 * Firmamentum * Dominus timentibus eum, & teſtamentum ipſius * manifeſtabit illis. 15 Oculi mei ſemper ad Dominum, quoniã ipſe euellet de laqueo pedes meos.

16 Reſpice in me & miſerere mei, quia vnicus & pauper ſum ego. 17 Tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt: de neceſsitatibus meis erue me. 18 Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte vniuerſa delicta mea. 19 Reſpice inimicos meos, quoniã multiplicati ſunt, & odio iniquo oderunt me.

20 Cuſtodi animam meam, & erue me; non erubeſcam, quoniam ſperaui in te.

21 Innocentes & recti adhæſerunt mihi, quia ſuſtinui te Domine.

22 Libera Deus Iſrael ex omnibus tribulationibus ſuis.

1 * Pſalmus Dauid. XXV.

IVdica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingreſſus ſum, & in Domino ſperans non infirmabor.

2 Proba me Domine & tenta me: vrenes meos & cor meum.

3 Quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt, & complacui in veritate tua.

4 Non ſedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo.

5 Odiui eccleſiam malignantium, & cũ impiis non ſedebo.

6 Lauabo inter innocẽtes manus meas, & circundabo altare tuum Domine:

7 Vt audiam vocem laudis tuæ, & enarrem vniuerſa mirabilia tua.

8 Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

9 Ne perdas cum impiis animam meam, & cum viris ſanguinum vitam meam.

10 Quorum in manibus iniquitates, dextera eorum repleta eſt muneribus.

11 Ego autem in innocentia mea ingreſſus ſum: redime me Domine & miſerere mei. 12 Pes meus ſtetit in directo, in eccleſiis benedicam te Domine.

14 * κρυπτὸν κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.

15 οἱ ὀφθαλμοί μου διαπαντὸς πρὸς τὸν κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐκπάσας ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου.

16 ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, ὅτι μονογενὴς καὶ πτωχός εἰμι ἐγώ. 17 αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου ἐπληθύνθησαν, ἐκ τῶν ἀνάγκων μου ἐξάγαγέ με.

18 ἴδε ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου.

19 ἴδε οὗτοι ἐχθροί μου, ὅτι ἐπληθύνθησαν, καὶ μῖσος ἄδικον ἐμίσησάν με.

20 φύλαξον τὴν ψυχήν μου, καὶ ῥῦσαί με, μὴ καταισχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ.

21 ἄκακοι καὶ δίκαιοι ἐκολλῶντό μοι, ὅτι ὑπέμεινά σε 22 κύριε. λύτρωσαι ὁ θεὸς τὸν Ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κέ.

Κρῖνόν μοι κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω.

2 δοκίμασόν με κύριε καὶ πείρασόν με, πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου.

3 ὅτι τὸ ἔλεός σου κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐστί, καὶ ἀρήσθην ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.

4 οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος, καὶ μετὰ ἀνομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω.

5 ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρευομένων, καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ 6 μὴ καθίσω. νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου, καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου κύριε.

7 τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς αἰνέσεώς σου, καὶ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.

8 κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου.

9 μὴ συναπολέσῃς μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου, καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωήν μου.

10 ὧν ἐν χερσὶν αἱ ἀνομίαι, ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη δώ- 11 ρων. ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, λύτρωσαί με κύριε καὶ ἐλέησόν με.

12 ὁ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι, ἐν ἐκκλησίαις εὐλογήσω σε κύριε.

---

* CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Secretum Domini manifeſtum eſt his qui timent eum, & pactum eius vt doceat eos. 15 Oculi mei reſpiciunt ſemper coram Domino, quoniam ipſe educet de laqueo pedes meos. 16 Aſpice me & miſerere mei, quoniam ſolus & pauper ſum ego.

17 Anguſtiæ cordis mei dilatatæ ſunt: de anguſtiis meis libera me. 18 Vide afflictionem meam & laborem meum, & remitte omnia peccata mea. 19 Vide auctores inimicitiæ meæ, quoniam multiplicati ſunt, & odio rapinæ oderunt me.

20 Cuſtodi animam meam & libera me; non confundar, quoniam ſperaui in verbo tuo. 21 Perfectio & rectitudo ſeruabunt me, quia confiſus ſum in te. 22 Libera Domine Iſrael de omnibus angoribus eius.

1 Pſalmus Dauidi. XXVI.

IVdica me Domine, quoniam ego in perfectione mea ambulaui, & in verbo Domini confiſus ſum, nequaquam labar.

2 Proba me Domine & tenta me; perpurga renes meos, & cor meum. 3 Quoniam bonitas tua ante oculos meos eſt, & ambulaui in veritate tua. 4 Non verſatus ſum cum viris mendacibus, & cum occultantibus ſe vt malè agant non introibo.

5 Odi congregationem prauorum, & cum impiis non verſabor. 6 Sanctificabo in munditia manus meas, & circundabo altare tuum Domine: 7 Vt audire faciam in voce laudis, & vt enarrem omnia mirabilia tua. 8 Domine dilexi habitaculum domus ſanctitatis tuæ, & locum paratum tabernaculo gloriæ tuæ. 9 Ne colligas cum peccatoribus animam meam, & cum hominibus effundentibus ſanguinem inuocentem, vitam meam. 10 In quorum manibus eſt conſilium peccati, & dextera eorum plena eſt munere. 11 Et ego in integritate mea ambulabo: redime me, & miſerere mei. 12 Pes meus ſtetit in rectitudine, in congregatione iuſtorum benedicam Domino.

כז

1 * לְדָוִד יְהוָה אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְהוָה מָעוֹז־
חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד׃
2 * בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי
לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃
3 * אִם־תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא־יִירָא לִבִּי אִם־תָּקוּם
עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ׃
4 * אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ
שִׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה כָּל־יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם יְהוָה
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ׃
5 * כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר
אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי׃
6 * וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה
בְּאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה׃
7 * שְׁמַע־יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי׃
8 * לְךָ אָמַר לִבִּי בַקְּשׁוּ פָנַי אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה
אֲבַקֵּשׁ׃
9 * אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אַל תַּט־בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי
הָיִיתָ אַל־תִּטְּשֵׁנִי וְאַל־תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי׃
10 * כִּי־אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי׃
11 * הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן
שֹׁרְרָי׃
12 * אַל־תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ־בִי עֵידֵי־שֶׁקֶר
וִיפֵחַ חָמָס׃
13 * לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים׃
14 * קַוֵּה אֶל־יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל־יְהוָה׃
1 כח * לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא צוּרִי אַל־תֶּחֱרַשׁ
מִמֶּנִּי פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר׃
2 * שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־
דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃

1 * *Dauid.* PSAL. XXVII.

Dominus lux mea & salus mea, quem timebo? Dominus fortitudo vitæ meæ, quē formidabo?
2 * *Dum appropinquarent super me maligni vt comederent carnem meam, hostes mei & inimici mei ipsi impegerunt & ceciderunt.*
3 * *Si steterint aduersum me castra, non timebit cor meum: si surrexerit contra me bellum, in hoc ogo confidam.*
4 * *Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, vt videam pulchritudinem Domini, et*
5 *attendam templum eius.* * *Abscondit enim me in vmbra sua in die pessimo, abscondit me in secreto tabernaculi sui, in petra exaltauit me.*
6 * *Nunc quoque exaltauit caput meum super inimicos meos qui sunt in circuitu meo, & immolabo in tabernaculo eius hostias iubili: can-*
7 *tabo & psallā Domino.* * *Audi Domine vocem meam inuocantis: miserere mei & exaudi me.*
8 * *Tibi dixit cor meū, quæsiuit vultus meus; faciem tuam Domine requiram.*
9 * *Ne abscondas faciem tuam à me, ne declines in furore à seruo tuo; auxilium meum fuisti; ne derelinquas me, & ne dimittas me Deus salutis meæ.*
10 * *Pater enim meus & mater mea dereliquerunt me; Dominus autem collegit me.*
11 * *Ostende mihi Domine viam tuam, & deduc me in semitam rectam propter insidiatores*
12 *meos.* * *Ne tradas me animæ tribulantium me, quoniam insurrexerunt contra me testes falsi & apertum mendacium.*
13 * *Credo vt videam bona Domini in terra viuentium.*
14 * *Expecta Dominum, confortare & roboretur cor tuum, & sustine Dominum.*

1 * *Dauid.* PSAL. XXVIII.

AD te Domine clamabo, fortis meus, ne obsurdescas mihi: ne fortè, tacēte te mihi, cōparer his qui descendunt in lacum.
2 * *Audi Domine vocem deprecationis meæ cùm clamauero ad te, cùm leuauero manus meas ad oraculum sanctum tuum.*

תרגום

כז

1 לְדָוִד מֵימְרָא דַיְיָי נְהוֹרִי וּפֻרְקָנִי מִמַּן אֶדְחַל יְיָי עֻשְׁנָא דְחַיַּי מִמַּן אֶדְלוֹחַ׃ 2 כַּד יִקְרְבוּן עֲלַי מַבְאֲשִׁין לְגַמְרָא יַת בִּשְׂרִי מְעִיקַי וּבַעֲלֵי
דְבָבַי אִנּוּן אִתְּקַלוּ וּנְפַלוּ׃ 3 אִין תִּשְׁרֵי עֲלַי מַשְׁרְיַת רְשִׁיעֵי לָא יִדְחַל לִבְבִי אִין תְּקוּם עֲלַי קְרָבָא בְּדָא אֲנָא מִתְרַחֵץ׃ 4 חֲדָא בְּעֵיתִי מִן
קֳדָם יְיָי יָתָהּ אֶבְעֵי דְּאֶתֵּב בְּבֵית מִקְדְּשָׁא דַיְיָי כָּל יוֹמֵי חַיַּי לְמֶחְמֵי בְּבַסִּימוּתָא דַיְיָי וּלְבַקָּרָא בְּהֵיכְלֵהּ׃ 5 אֲרוּם יִטְשִׁינַנִי בִּטְלָלוֹי בְּיוֹם
בִּישׁוּתָא יְטַמְּרִנַנִי בִּטְמִיר מִשְׁכְּנֵהּ בִּכְרַךְ תַּקִּיף יִתְּרַם יָתִי׃ 6 וּכְדוּן יִתְרְרַם רֵישִׁי עַל בַּעֲלֵי דְבָבַי חֲזוֹר חֲזוֹר וְאֶנְכֵּס בִּמְצַע מִשְׁכְּנֵהּ
נִכְסִין לְרַעֲוָא בְּיַבָּבָא אֲשַׁבַּח וְאֵבוּעַ קֳדָם יְיָי׃ 7 קַבֵּל יְיָי קָלִי אֲצַלֵּי וְחוּס עֲלַי וּרְחֵם יָתִי׃ 8 לָךְ אָמַר לִבִּי בְּעוֹ אַפַּי יַת סְבַר אַפָּךְ יְיָי אֶתְבַּע׃
9 לָא תְסַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ מִנִּי לָא תַצְלֵי בְּרֻגְזָא לְעַבְדָּךְ סִיּוּעִי הֲוֵיתָא לָא תְטַלְטֵל יָתִי וְלָא תִשְׁבְּקִנַּנִי אֱלָהָא פֻּרְקָנִי׃ 10 אֲרוּם אֲבָא וְאִמָּא
שְׁבַקוּ יָתִי וּמֵימְרָא דַיְיָי יִכְנוֹשׁ יָתִי׃ 11 אַלְפֵנִי יְיָי אוֹרְחָתָךְ וְדַבְּרֵנִי בְּהִלְכְתָא תְּרִיצָא מְטוּל תֻּשְׁבַּחְתָּא יְיָי׃ 12 לָא תִמְסְרִנַּנִי בִּרְעוּת
מְעִיקַי אֲרוּם קָמוֹן עֲלַי סַהֲדֵי שִׁקְרָא וּמְמַלְלֵי חֲטוֹפָא׃ 13 אִלּוּלֵי דִי הֵימְנֵת לְמֶחְמֵי בְּטוּבָא דַיְיָי בְּאַרְעָא דְחַיֵּי עָלְמָא׃ 14 סְבוֹר עַל יְיָי
הֵקָף וְעַלֵּם לִבָּךְ וּסְבוֹר עַל יְיָי׃

כח

1 לְדָוִד לְוָתָךְ יְיָי אֲנָא קָרֵי תַקִּיפִי לָא תִשְׁתּוֹק מִנִּי דִּילְמָא תִשְׁתּוֹק מִנִּי וְאִמְתֵּלֵת עִם נָחְתֵּי גוּבָא׃ 2 קַבֵּל קָל בָּעוּתִי בִּמְצַלְּיִי
לְוָתָךְ כַּד אֶפְרוֹשׁ יְדַי בִּצְלוֹ קֳדָם הֵיכַל קֻדְשָׁךְ׃

Psalmus Dauid, antequàm liniretur. XXVI.

DOminus illuminatio mea & salus mea; quẽ timebo? Dñs protector vitæ meæ, à quo trepidabo? Dũ appropiant sup me nocẽtes, vt edãt carnes meas. qui tribulãt me & inimici mei, ipsi infirmati sunt & ceciderũt. Si cõsistant aduersum me castra, nõ timebit cor meũ. si exurgat aduersum me prœliũ, in hoc ego spero. Vnam petij à Dño, hanc requirã, vt inhabité in domo Dñi omnibus diebus vitæ meæ: vt videam voluptatẽ Dñi, & visitem tẽplum sanctum eius. Quoniã abscõdit me in tabernaculo suo, in die malorũ meorũ protexit me in abscõdito tabernaculi sui. In petra exaltauit me: & nũc ecce exaltauit caput meũ sup inimicos meos. Circuiui & immolaui in tabernaculo eius hostiã laudis & iubilationis, cãtabo & psalmũ dicã Dño. Exaudi Dñe vocẽ meã, qua clamaui: miserere mei, & exaudi me. Tibi dixit cor meum, Dñm requirã. exquisiuit te facies mea, faciẽ tuã Dñe requirã. Ne auertas faciẽ tuã à me, & ne declines in ira à seruo tuo. Adiutor meus esto; ne derelinquas me, neq; (deficias) mittas me Deus salutaris me. Quoniam pater meus & mater mea dereliquerũt me, Dñs autẽ assumpsit me. Legẽ pone mihi Dñe in via tua, & dirige me in semita recta, ppter inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulantiũ me, quoniã insurrexerunt in me testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi. Credo videre bona Domini in terra viuentium. Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum.

(vociferationis)

Psalmus Dauid. XXVII.

AD te Domine clamabo, Deus meus ne sileas à me: ne quando taceas, & assimilabor descendentibus in lacum.

Exaudi Domine vocem deprecationis meæ, dum oro ad te, dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, πρὸ τοῦ χριθῆναι.

κς'.

Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δει-
2 λιάσω; ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κακοποιοῦντας, ἐσθίειν τὰς σάρκας μου. οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ ἐχθροί μου, αὐ-
3 τοὶ ἠσθένησαν καὶ ἔπεσον. ἐὰν παρατάξηται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. ἐὰν ἐπανασῇ
4 ἐπ' ἐμὲ πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω. μίαν ἠτησάμην παρὰ κυρίου, ταύτην ζητήσω, τοῦ κα-
τοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου,
τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι
5 τὸν ναὸν τὸν ἅγιον αὐτοῦ. ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐ-
τοῦ, ἐν ἡμέρᾳ κακῶν με ἐσκέπασέ με ἐν ἀποκρύφῳ τῆς
6 σκηνῆς αὐτοῦ. ἐν πέτρᾳ ὕψωσέ με. καὶ νῦν ἰδοὺ
ὕψωσε κεφαλήν μου ἐπ' ἐχθροὺς μου. ἐκύκλωσα καὶ ἔ-
θυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμόν,
7 ᾄσω καὶ ψαλῶ τῷ κυρίῳ. εἰσάκουσον κύριε τῆς
φωνῆς μου, ἧς ἐκέκραξα. ἐλέησόν με, καὶ εἰσάκουσόν μου.
8 σοὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, κύριον ζητήσω. ἐξεζήτησέ
σε τὸ πρόσωπόν μου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω.
9 μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλί-
νῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου. βοηθός μου γένου, μὴ ἀποσκο-
πάκισῃς με, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου.
10 ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με·
11 ὁ δὲ κύριος προσελάβετό με. νομοθέτησόν με κύ-
ριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ ὁδήγησόν με ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ ἕνεκα
12 τῶν ἐχθρῶν μου. μὴ παραδῷς με εἰς ψυχὰς θλι-
βόντων με, ὅτι ἐπανέστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐ-
13 ψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀ-
γαθὰ κυρίου ἐν γῇ ζώντων.
14 ὑπόμεινον τὸν κύριον, ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ
καρδία σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κζ'.

Πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι, ὁ θεός μου μὴ παραπα-
κούσῃς ἀπ' ἐμοῦ, μή ποτε παρασιωπήσῃς καὶ ὁμοιωθήσομαι
2 τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. εἰσάκουσον κύριε τῆς φω-
νῆς τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἐν τῷ αἴρειν
με χεῖράς μου πρὸς ναὸν τὸ ἅγιόν σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Dauidi. Psalmus XXVII.

VErbum Dñi illuminatio mea & redemptio mea, à quo timebo? Dñs fortitudo vitæ meæ, à quo formidabo? Dum propinqui fient contra me maligni ad exterminandam meam carnem, oppressores mei & inimici mei ipsi impegerunt & ceciderunt. Si castrametabitur aduersus me exercitus impiorum, non pauebit cor meum: si surrexerit contra me bellum, in hoc ego confido. Vnam petiui à conspectu Domini, hanc requiram, vt habitem in domo sanctuarij Domini omnibus diebus vitæ meę ad contemplandum in dulcedine Dñi, & ad inquirendum in templo eius. Quoniam abscondet me in umbraculo suo, in die mala abscondet me in occulto tabernaculi sui: in arce forti exaltabit me. Et nunc exaltabitur caput meum super aduersarios meos vndequaque: & sacrificabo in medio tabernaculi eius sacrificia acceptabilia cum iubilatione; laudes dicam & exultabo coram Domino. Exaudi Domine vocem meam cùm orauero, & miserere mei, & me amore complectere. Tibi dixit cor meum: Exquirite faciem meam, aspectum faciei tuæ Domine requiram. Ne amoueas maiestatem tuam à me, ne inclines indignatione seruum tuum: auxilium meum fuisti, ne moueas me, & ne deseras me Deus redemptionis meę. Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me: verbum autem Domini colliget me. Doce me Domine viam tuam, & deduc me in semitam rectam propter laudem Domini. Ne tradas me voluntati oppressorum meorum, quoniam surrexerunt contra me testes mendaces & loquentes calumniam. Nisi credidissem videre bonitatem Domini in terra vitæ perennis; *desponderem animum.* Confide in Domino, obfirma & robora cor tuum, & spera in Domino,

Dauidi. Psalmus XXVIII.

AD te Domine clamo, fortitudo mea, ne sileas à me: ne fortè si taceas à me, tunc similis fiam his qui descendunt in puteum. Accipe vocem deprecationis meæ, dum oro ad te, cùm extendero manus meas in oratione coram templo sancto tuo.

3 * אַל־תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּבְרֵי
שָׁלוֹם עִם־רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם׃
4 * תֶּן־לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה
יְדֵיהֶם תֶּן־לָהֶם הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם׃
5 * כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֻלֹת יְהוָה וְאֶל־מַעֲשֵׂה יָדָיו
יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם׃
6 * בָּרוּךְ יְהוָה כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי׃
7 * יְהוָה עֻזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעֱזָרְתִּי וַיַּעֲלֹז
לִבִּי וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ׃
8 * יְהוָה עֹז־לָמוֹ וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא׃
9 * הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם
וְנַשְׂאֵם עַד־הָעוֹלָם׃

כט

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה
כָּבוֹד וָעֹז׃
2 * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃
3 * קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה
עַל־מַיִם רַבִּים׃
4 * קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃
5 * קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃
6 * וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים׃
7 * קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃
8 * קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃
9 * קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֶׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ
כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃
10 * יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃
11 * יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ
בַּשָּׁלוֹם׃

3 * *Ne trahas me cum impiis & cum operantibus iniquitatem: qui loquuntur pacem cum amicis suis, & est malum in corde eorum.*
4 * *Da eis secundùm opus suum, & secundùm malum adinuentionum suarum. iuxta opus manuum suarum da eis, redde retributionem suam illis.*
5 * *Quoniam non intellexerunt opera Domini & opus manuum eius: destruet eos & non ædificabit.*
6 * *Benedictus Dominus, quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ.*
7 * *Dominus fortitudo mea, et scutum meum: in ipso confisum est cor meum; & habui adiutorium: & gauisum est cor meum, & in cantico meo confitebor illi.*
8 * *Dominus fortitudo mea, & robur salutarium Christi sui est.*
9 * *Salua populum tuum, & benedic hæreditati tuæ; & pasce eos, & subleua eos vsque in æternum.*
1 * *Psalmus Dauid.* XXIX.
Afferte Domino filij Dei, afferte Domino gloriam & imperium.
2 * *Afferte Domino gloriam nomini eius, adorate Dominum in decore sancto.*
3 * *Vox Domini super aquas; Deus gloriæ intonuit, Dominus super aquas multas.*
4 * *Vox Domini in fortitudine, vox Domini in decore.*
5 * *Vox Domini confringentis cedros, & confringet Dominus cedros Libani.*
6 * *Et disperget eas quasi vitulus Libani, & Sarion, quasi filius rhinocerotis.*
7 * *Vox Domini diuidens flammas ignis.*
8 * *Vox Domini parturire faciens desertum, parturire faciens Dominus desertum Cades.*
9 * *Vox Domini obstetricans ceruis & reuelans saltus, & in templo eius omnis loquetur gloriam.*
10 * *Dominus diluuium inhabitat, & sedebit Dominus rex in æternum.*
11 * *Dominus fortitudinem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace.*

תרגום

3 לָא תִנְגְּדִנַּנִי עִם רְשִׁיעַיָּא וְעִם עָבְדֵי עִילָּא דִּמְמַלְּלִין שְׁלָמָא עִם חַבְרֵיהוֹן וּבִישׁוּתָא בְּלִבְבֵהוֹן׃ 4 פְּרַע לְהוֹן יְיָ הֵיךְ עוֹבָדֵיהוֹן
וּכְבִישׁוּת מַעַלְלֵיהוֹן הֵיךְ עוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן הַב לְהוֹן וְהָתֵב פּוּרְעָנוּתְהוֹן לְהוֹן׃ 5 מְטוּל דְּלָא יִתְבּוֹנְנוּ לְאוֹרַיְתָא דַּיְיָ וּלְעוֹבָדֵי יְדוֹהִי יְפַגְּרִנּוּן וְלָא
יִבְנִנּוּן׃ 6 בְּרִיךְ מֵימְרָא דַיְיָ אֲרוּם שְׁמַע קָל צְלוֹתִי׃ 7 יְיָ עוּשְׁנִי וּתְרֵיסִי בְּמֵימְרֵהּ אִתְרְחִץ לִבְבִי וְאִסְתַּיְעֵת וְדָאִיץ לִבְבִי וּמִתְשְׁבַּחְתִּי אוֹדֵי
קֳדָמוֹהִי׃ 8 יְיָ תְּקוֹף לְהוֹן וְעוּשְׁנָא פֻּרְקָנוּת מְשִׁיחֵהּ הוּא׃ 9 פְּרוֹק יַת עַמָּךְ וּבָרֵךְ יַת אַחְסַנְתָּךְ וְזוּן יַתְהוֹן וְסוֹבַר יַתְהוֹן עַד עָלְמָא׃

כט

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד הַבּוּן קֳדָם יְיָ תֻּשְׁבַּחְתָּא כְּתֵי מַלְאָכַיָּא הַבּוּן קֳדָם יְיָ אַיְקַר וְעֻשְׁנָא׃ 2 הַבּוּן קֳדָם יְיָ אַיְקַר שְׁמֵהּ סְגֻדוּ
קֳדָם יְיָ בְּשִׁבְהוֹרָא דְקֻדְשָׁא׃ 3 קָלָא דַיְיָ שְׁמִיעַ עַל מַיָּא בִּתְקוֹף אִיקַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ אַכְלֵי יְיָ עַל מַיִין סַגִּיעִין׃
4 קָלָא דַיְיָ שְׁמִיעַ בְּחֵילָא קָלָא דַיְיָ שְׁמִיעַ בְּשִׁבְהוֹרָא׃ 5 קָלָא דַיְיָ מְתַבַּר אַרְזַיָּא וְתַבַּר מֵימְרָא דַיְיָ יַת אַרְזַיָּא דְלִבְנָן׃ 6 וְשַׁוֵּרְנוּן
הֵיךְ עֶגְלָא לִבְנָן וְטוּר מָסְרֵי פִּרְוֵי הֵיךְ בְּיַר רֵמָנִין׃ 7 קָלָא דַיְיָ מַנְסֵר שַׁלְהוֹבִין דְּנוּר׃ 8 קָלָא דַיְיָ מְרַטֵּט מַדְבְּרָא מְרַטֵּט מֵימְרָא
דַיְיָ חֵיוְיָא דִי בְמַדְבְּרָא דִרְקָם׃ 9 קָלָא דַיְיָ מַבְטִין אַיָּלָתָא וּמַזְלִיחַ חֵיוָת חֻרְשָׁא וּבְהֵיכַל בֵּית מִקְדְּשֵׁיהּ דִּלְעֵיל כֻּלְּהוֹן שַׁמָּשׁוֹהִי אָמְרִין
יְקָרֵהּ׃ 10 יְיָ בְּדָרָא דְטוּבְעָנָא עַל כּוּרְסֵי דִינָא יָתֵב לְאִתְפְּרָעָא מִנְּהוֹן וְיָתֵב עַל כּוּרְסֵי רַחֲמִין וְשֵׁזֵיב יַת נֹחַ וּמְלַךְ עַל בְּנוֹדִי לְעָלְמֵי
עָלְמִין׃ 11 יְיָ אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ יְהַב יְיָ יְבָרֵךְ יַת עַמֵּהּ בִּשְׁלָם׃

‡ Ne simul trahas me cum peccatoribus, 3
& cum operátibus iniquitatem ne perdas
me. qui loquuntur pacem cum proximo
Hie.9.a suo, mala autem in cordibus eorum. ‡ Da 4
illis Domine secundùm opera eorũ, & se-
cundùm nequitiam adinuentionumipso-
rum. Secundùm opera manuũ eorum tri-
bue illis, redde retributioné eorum ipsis.
‡ Quoniam non intellexerunt in opera 5
Domini: & in opera manuũ eius destrues
illos, & non ædificabis eos. ‡ Benedictus 6
Dominus, quoniam exaudiuit vocem de-
precationis meæ. ‡ Dominus adiutor meus 7
& protector meus: in ipso sperauit cor
meũ, & adiutus sum. & refloruit caro mea,
& ex voluntate mea confitebor ei. ‡ Dñs 8
fortitudo plebis suę, & protector saluatio-
num christi sui est. ‡ Saluum fac populum 9
*Domine tuum, * & benedic hæreditati tuæ; & rege
eos, & extolle illos vsque in æternum.
‡ Psalmus Dauid, in consummatio- 1
nẽ tabernaculi. XXVIII.
AFferte Domino filij Dei, afferte Domi-
no filios arietum. afferte Domino glo-
riam & honorem: ‡ Afferte Domino glo- 2
riam nomini eius; adorate Dominum in a-
trio sancto eius. ‡ Vox Domini super a- 3
quas; Deus maiestatis intonuit, Dominus
super aquas multas. ‡ Vox Domini in vir- 4
tute, vox Domini in magnificentia.
‡ Vox Domini confringentis cedros, 5
& confringet Dominus cedros Libani.
‡ Et comminuet eas tanquam vitulum 6
Libani, & dilectus quemadmodum filius
vnicornium. ‡ Vox Domini intercidentis 7
flammam ignis: ‡ Vox Domini concutien- 8
tis desertum, & commouebit Dominus
desertum Cades. ‡ Vox Domini præpa- 9
rantis ceruos, & reuelabit condensa, & in
templo eius* omnis dicit gloriam. ‡ Domi- 10
*omnes dicent nus diluuium inhabitare faciet, & sedebit
Dominus rex in æternum. ‡ Dominus 11
virtutem populo suo dabit: Dominus be-
nedicet populo suo in pace.

3 ‡ μὴ συνελκύσῃς με μετὰ ἁμαρτωλῶν, καὶ μετὰ ἐργαζο-
μένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσῃς με, τῶν λαλούντων εἰρή
νην μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.
4 ‡ δὸς αὐτοῖς κύριε κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονη-
ρίαν τῶν ἐπιθυμάτων αὐτῶν· κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν
αὐτῶν δὸς αὐτοῖς, ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς.
5 ‡ ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου, καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν
χειρῶν αὐτοῦ καθελεῖς αὐτούς, καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις αὐτούς.
6 ‡ εὐλογητὸς κύριος, ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεή-
7 σεώς μου. ‡ κύριος βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής
μου, ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδία μου, καὶ ἐβοηθήθην. καὶ ἀνέ-
θαλεν ἡ σὰρξ μου, καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσο-
μαι αὐτῷ.
8 ‡ κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπερασπι-
στὴς τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ ἐστι.
9 ‡ σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν
σου, καὶ ποίμανον αὐτοὺς, καὶ ἔπαρον αὐτοὺς ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἐξοδίου σκηνῆς.
κή.
Ενέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς
κριῶν. ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν·
2 ‡ ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, προσκυ-
νήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ.
3 ‡ φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόν-
τησε, κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν.
4 ‡ φωνὴ κυρίου ἐν ἰσχύϊ, φωνὴ κυρίου ἐν μεγαλοπρεπείᾳ.
5 ‡ φωνὴ κυρίου συντρίβοντος κέδρους, καὶ συντρίψει
6 κύριος τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. ‡ καὶ λεπτυνεῖ αὐ-
τὰς ὡς τὸν μόσχον τοῦ λιβάνου, καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς
7 μονοκερώτων. ‡ φωνὴ κυρίου διακόπτοντος φλόγα
8 πυρός. ‡ φωνὴ κυρίου συσείοντος ἔρημον, καὶ συσ-
σείσει κύριος τὴν ἔρημον κάδης.
9 ‡ φωνὴ κυρίου καταρτιζομένης ἐλάφους, καὶ ἀποκαλύ-
ψει δρυμούς, καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πᾶς τις λέγει δόξαν.
10 ‡ κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικεῖ, καὶ καθεῖται
κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα.
11 ‡ κύριος ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει· κύριος εὐλογήσει
τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Ne traxeris me cum improbis & cum operantibus iniquitatem, qui loquuntur pacem cum proximis suis, cùm malum sit in cordibus eorum. 4 Repẽde eis Domine secundùm opera ipsorũ, & secundùm malitiã adinuentionum eorum, iuxta opera manuum eorum tribue illis, & redde eis retributionem ipsorum. 5 Quoniam non intelligent legem Domini, nec opera manuum eius: destruet eos, & non ędificabit eos. 6 Benedictum verbum Domini, quoniam exaudiuit vocem orationis meæ. 7 Dominus fortitudo mea & clypeus meus: in verbo eius confisum est cor meum, & adiutus sum, & gauisum est cor meum: proinde hymno meo gratias agam coram eo. 8 Dominus fortitudo illis & robur, redemptio christi sui ipse est. 9 Redime populum tuum & benedic hæreditati tuæ; & ciba eos, & sustenta eos vsque in æternum. 1 Hymnus Dauidi. PSALM. XXIX.

TRibuite coram Domino laudem, cœtus angelorum, tribuite coram Domino gloriam & fortitudinem. 2 Tribuite coram Domino gloriam nomini ipsius: adorate coram Domino in decore sanctitatis. 3 Vox Domini audita est super aquas cum potentia glorię domus maiestatis: intonuit Dominus super aquas multas. 4 Vox Domini audita est in virtute: vox Domini audita est in decore. 5 Vox Domini confringit cedros: & perfregit verbum Domini cedros Libani. 6 Et subsaltare fecit eas sicut vitulum: Libanum & montem producentem fructus tanquam pullum naticornium. 7 Vox Domini scindit flammas ignis. 8 Vox Domini tremorem incutit deserto, incutit terrorem verbum Domini serpentibus qui sunt in deserto Recham. 9 Vox Domini parturire facit ceruas, & confluere animalia syluæ: ac in templo domus sanctuarij eius quod sursum est, omnes ministri ipsius dicunt gloriam eius. 10 Dominus in generatione diluuij super sedem iudicij sedit, vt vltionem sumeret ab eis, seditque super sedem miserationum, & liberauit Noah, & regnauit super filios eius in secula seculorum. 11 Dominus legem populo suo dedit: Dominus benedicet populo suo in pace.

ל

1 * מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד׃
2 * אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי׃
3 * יְהוָה אֱלֹהַי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃
4 * יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן־שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּוְרְדִי־בוֹר׃
5 * זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֶכֶר קָדְשׁוֹ׃
6 * כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי
וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃
7 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל־אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃
8 * יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ
פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל׃
9 * אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃
10 * מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שָׁחַת הֲיוֹדְךָ
עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ׃
11 * שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה־עֹזֵר לִי׃
12 * הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי
שִׂמְחָה׃
13 * לְמַעַן־יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי
לְעוֹלָם אוֹדֶךָ׃

לא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ
פַּלְטֵנִי׃
3 * הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי הֱיֵה לִי לְצוּר
4 מָעוֹז לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי׃ * כִּי־סַלְעִי
וּמְצוּדָתִי אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי׃
5 * תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִי׃
6 * בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת׃
7 * שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא וַאֲנִי אֶל־יְהוָה
בָּטָחְתִּי׃

1 * *Psalmus cantici pro dedicatione domus Dauid.* XXX.
2 *EXaltabo te Domine, quoniam saluasti me, & non delectasti inimicos meos super me.*
3 * *Domine Deus meus clamaui ad te, & sanasti me.*
4 * *Domine eduxisti ex inferno animam meam: viuificasti me, ne descenderem in lacum.*
5 * *Cantate Domino sancti eius, & confitemini memoriæ sanctitatis eius.*
6 * *Quoniam ad momentum est ira eius, & vita in repropitiatione eius: ad vesperum commorabitur fletus, & in matutino laus.*
7 * *Ego autem dixi in abundantia mea, Non mouebor in sempiternum.*
8 * *Domine in voluntate tua statuisti monti meo fortitudinem: abscondisti faciem tuam, & factus sum conturbatus.*
9 * *Ad te Domine clamabo, & Dominum deprecabor.*
10 * *Quæ vtilitas est in sanguine meo, dum descendero in corruptionem? nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit veritatem tuam?*
11 * *Audi Domine, & miserere mei; Domine esto adiutorium meum.*
12 * *Conuertisti planctum meum in chorũ mihi: soluisti saccum meum, & accinxisti me lætitia.*
13 * *Vt laudet te gloria & non taceat: Domine Deus meus in sempiternum confitebor tibi.*
1 * *Victori Psalmus Dauid.* XXXI.
2 *IN te Domine speraui, non confundar in æternum; in iustitia tua salua me.*
3 * *Inclina ad me aurem tuam, velociter libera me: esto mihi in lapidem fortissimum, & in domum munitam, vt salues me.*
4 * *Quia petra mea & munitio mea tu es, et propter nomen tuum dux meus eris, et enutries*
5 *me.* * *Educes me de reti quod absconderunt mihi, quia tu fortitudo mea es.*
6 * *In manu tua commendo spiritum meum: redemisti me Domine Deus veritatis.*
7 * *Odisti custodientes vanitates frustrà; ego autem in Domino confisus sum.*

תרגום

ל

1 שֶׁבַח שִׁירְתָא עַל חֲנִיכַת בֵּית מִקְדְּשָׁא תִּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אֲרוֹמִמְנָךְ יְיָ אֲרוּם זְקַפְתַּנִי וְלָא אַחְדֵּיתָא בַּעֲלֵי דְבָבַי לִי׃ 3 יְיָ
אֱלָהִי צַלֵּיתִי קֳדָמָךְ וְאַסֵּיתַנִי׃ 4 יְיָ אַסֵּקְתָּא מִשְׁיוֹל נַפְשִׁי קַיֵּמְתַּנִי מִלְּמִחַת לְבֵית קְבוּרְתָּא׃ 5 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ הֲסִידוֹהִי וְאוֹדוּ אַדְכַּרוּ
קֳדְשֵׁה׃ 6 מְטוּל דְּשַׁעְתָּא בְּרֻגְזֵה חַיֵּי עָלְמָא בִּרְעוּתֵיהּ טָבָא בְּרַמְשָׁא יְבִית בָּכוּתָא וּבְצַפְרָא מֵקִים בְּתִשְׁבַּחְתָּא׃ 7 וַאֲנָא אַמְרֵת בְּמִתְבִּי
בְּשַׁלְוְתָא דְלָא אֶזְדַּעְזַע לְעָלְמִין׃ 8 יְיָ בִּרְעוּתָךְ אִתְעַתַּדְתָּא לְטוּרַיָּא עָשִׁינַיָּא סַלֵּקְתָּא שְׁכִינְתָּךְ הֲוֵיתִי מִתְבְּהֵל׃ 9 קֳדָמָךְ יְיָ קְרֵיתִי וּלְוַת
אֱלָהִי אֲצַלֵּי׃ 10 מַה מַמּוֹן אִית בִּדְמִי בְּמֵחְתִּי לְבֵית קְבוּרְתָּא אֶפְשַׁר דְּיוֹדוּן קֳדָמָךְ דְּשָׁכְבִין בְּעַפְרָא אֶפְשַׁר דִּיתַנּוּן קִשְׁטָךְ׃ 11 קַבֵּל יְיָ
צְלוֹתִי וְחוּס עֲלַי יְיָ הֲוֵי סָעִיד לִי׃ 12 אַפֵּכְתָּ אִילוֹיִי לְחִנְגִּין לִי שָׁרֵיתָא שַׂקִּי וְזָרֵזְתַּנִי חֶדְוָה׃ 13 מִן בִּגְלַל דִּישַׁבְּחוּנָךְ יַקִּירֵי עָלְמָא וְלָא
יִשְׁתְּקוּן יְיָ אֱלָהִי לְעָלַם אוֹדֵה קֳדָמָךְ׃

לא

1 לְשַׁבָּחָא תִּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּמֵימְרָךְ יְיָ סִבְרֵת לָא אֶבְהַת לְעָלַם בְּצִדְקָתָךְ שֵׁזֵיב יָתִי׃ 3 אַצְלֵי לְיָתִי אוּדְנָךְ בְּסַרְהוֹבְיָא פְּצָא
יָתִי הֲוֵי לִי לְטִינַר כְּרָךְ עָשִׁין לְחוּסְנָא כְּרִיכָא לְמִפְרַק יָתִי׃ 4 אֲרוּם תֻּקְפִּי וְרָחְצַנִי אַתְּ מִן בִּגְלַל שְׁמָךְ דַּבַּר יָתִי וְזוּן יָתִי׃
5 תַּפִּיק יָתִי מִמְּצַדְתָּא דְנַן דִּכְמַנּוּן אַמְטוּלְתִּי אֲרוּם אַנְתְּ עָשְׁנִי׃ 6 בִּידָךְ אַפְקִיד רוּחִי פְּרַקְתָּ יָתִי יְיָ אֱלָהָא קַשִׁיטָא׃
7 שְׂנֵיתִי דְנָטְרִין עוֹבָדוּן דְּדַמְיָן לִלְמָא וּלְשִׁקְרָא וַאֲנָא בְּמֵימְרָךְ יְיָ אִתְרְחֵצֵת׃

* Psalmus cantici in dedicatione domus Dauid. xxix.

EXaltabo te Dñe, quoniã ſuſcepiſti me, & nõ delectaſti inimicos meos ſup me.
* Dñe Deus meus clamaui ad te, & ſanaſti me. *Dñe eduxiſti ab inferno animã meã, ſaluaſti me à deſcẽdentibus in lacũ. *Pſallite Domino ſancti eius, & cõfitemini memoriæ ſanctitatis eius. * Quoniam ira in indignatione eius, & vita in voluntate eius. Ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. *Ego autem dixi in abundantia mea: Non mouebor in æternum. *Domine in voluntate tua præſtitiſti decori meo virtutem. auertiſti autem faciem tuam, & factus ſum conturbatus.
* Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. *Quæ vtilitas in ſanguine meo, dum deſcendo in corruptionem? nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit veritatem tuam?
* Audiuit Dominus & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adiutor meus.
* Conuertiſti planctum meum in gaudium mihi; conſcidiſti ſaccum meum, & circundediſti me lætitia. * Vt cantet tibi gloria mea, & non compungar: Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

* In finem Pſalmus Dauid, pro extaſi. xxx.

IN te Domine ſperaui, non confundar in æternum; in iuſtitia tua libera me & eripe me. *Inclina ad me aurem tuam, accelera vt eruas me. eſto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij, vt ſaluum me facias. * Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu, & propter nomen tuum deduces me & enutries me. * Educes me de laqueo hoc quem abſconderunt mihi, quoniam tu es protector meus Domine. *In manus tuas *commendabo ſpiritum meum. rede miſti me Domine Deus veritatis. * Odiſti obſeruantes vanitates ſuperuacuè. ego autẽ in Domino ſperaui.

commendo Luc. 23. f

1 * Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου δαυίδ. κθ'.
2 * Ὑψώσω σε κύριε, ὅτι ὑπελάβες με, καὶ οὐκ εὐφρα-
3 νας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. * κύριε ὁ θεός μου ἐκέ-
4 κραξα πρὸς σέ, καὶ ἰάσω με. * κύριε ἀνήγαγες ἐξ ἅδου τὴν ψυχήν μου, ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων
5 εἰς λάκκον. * ψάλατε τῷ κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.
6 * ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ. πρὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμός, καὶ εἰς πρωὶ
7 ἀγαλλίασις. * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.
8 * κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν. ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγενήθην
9 ταραχθείς. * πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι.
10 * τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς; ἢ ἀ-
11 ναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;
11 * ἤκουσε κύριος καὶ ἐλέησέ με· κύριος ἐγενήθη βοηθός
12 μου. * ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί· διέρρηξας τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνην.
13 * ὅπως ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ· κύριε ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυὶδ. ἐκστάσεως. λ'.
2 * Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με.
3 * κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου, τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαί με. γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς οἶκον κατα-
4 φυγῆς τοῦ σῶσαί με. * ὅτι κραταίωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ, καὶ σὸν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με,
5 καὶ διαθρέψεις με. * ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι, ὅτι σὺ εἶ ὑπερασπιστής μου κύριε·
6 * εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. ἐλυ-
7 τρώσω με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. * ἐμίσησας τοὺς διαφυλάσσοντας ματαιότητας διακενῆς. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Laus cantici pro dedicatione domus ſanctuarij hymnus Dauidi. xxx.

EXaltabo te Domine, quoniam erexiſti me, & non lętificaſti inimicos meos de me. 3 Domine Deus meus oraui coram te, & ſanaſti me. 4 Domine eduxiſti de inferno animam meam: confirmaſti me, ne deſcenderem in domum ſepulchri. 5 Laudate coram Domino pij eius, & confitemini, in memoriam reuocate ſanctitatem ipſius. 6 Quoniam momentanea eſt ira eius: vita æterna in bona voluntate eius: ad veſperum demorabitur fletus, manè verò excitat cum cantico. 7 Et ego dixi cùm ſederem in tranquillitate, Non mouebor in æternum.
8 Domine in voluntate tua aſtitiſti montibus validis: ſubduxiſti maieſtatem tuam, & conturbatus ſum. 9 Coram te Domine clamabo, & ad Deum meum orabo. 10 Quod lucrum in ſanguine meo, ſi deſcendero in locum ſepulchri? nunquid poſſunt confiteri coram te qui iacent in puluere? nunquid poſſunt annunciare veritatem tuam? 11 Accipe orationem meam Domine, & miſerere mei Domine; ſis adiutor mihi. 12 Conuertiſti luctum meum in choros: mihi ſoluiſti ſaccum meum, & cinxiſti me lætitia. 13 Vt laudent te honorabiles mundi, & non taceant; Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

1 Ad canendum Hymnus Dauidi. PSAL. XXXI.

IN verbum tuum Domine ſperaui; non confundar in æternum; in iuſtitia tua libera me. 3 Inclina ad me aurem tuam: velociter libera me. eſto mihi in petram munitam & fortem, in robur arcis; vt redimas me. 4 Quoniam fortitudo mea & fiducia mea tu es: propter nomen tuum duc me, & enutri me. 5 Educes me de laqueo iſto quem abſconderunt propter me, quia tu es fortitudo mea. 6 In manu tua commendabo ſpiritum meum: redemiſti me Domine Deus verax. 7 Odi conſeruantes opera vanitati & mendacio ſimilia: ego autem in Domino confiſus ſum.

ל

1 * מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד׃
2 * אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי׃
3 * יְהוָה אֱלֹהַי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃
4 * יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן־שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּוְרְדִי־בוֹר׃
5 * זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֶכֶר קָדְשׁוֹ׃
6 * כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי
וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃
7 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל־אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃
8 * יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ
פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל׃
9 * אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃
10 * מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שָׁחַת הֲיוֹדְךָ
עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ׃
11 * שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה־עֹזֵר לִי׃
12 * הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי
שִׂמְחָה׃
13 * לְמַעַן־יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי
לְעוֹלָם אוֹדֶךָ׃

לא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ
פַּלְטֵנִי׃
3 * הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי הֱיֵה לִי לְצוּר
4 מָעוֹז לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי׃ * כִּי־סַלְעִי
וּמְצוּדָתִי אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי׃
5 * תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִי׃
6 * בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת׃
7 * שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא וַאֲנִי אֶל־יְהוָה
בָּטָחְתִּי׃

1 * *Psalmus cantici pro dedicatione domus Dauid.* XXX.
2 *EXaltabo te Domine, quoniam saluasti me, & non delectasti inimicos meos super me.*
3 * *Domine Deus meus clamaui ad te, & sanasti me.*
4 * *Domine eduxisti ex inferno animam meam: viuificasti me, ne descenderem in lacum.*
5 * *Cantate Domino sancti eius, & confitemini memoriæ sanctitatis eius.*
6 * *Quoniam ad momentum est ira eius, & vita in repropitiatione eius: ad vesperum commorabitur fletus, & in matutino laus.*
7 * *Ego autem dixi in abundantia mea, Non mouebor in sempiternum.*
8 * *Domine in voluntate tua statuisti monti meo fortitudinem: abscondisti faciem tuam, & factus sum conturbatus.*
9 * *Ad te Domine clamabo, & Dominum deprecabor.*
10 * *Quæ vtilitas est in sanguine meo, dum descendero in corruptionem? nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit veritatem tuam?*
11 * *Audi Domine, & miserere mei; Domine esto adiutorium meum.*
12 * *Conuertisti planctum meum in chorũ mihi: soluisti saccum meum, & accinxisti me lætitia.*
13 * *Vt laudet te gloria & non taceat: Domine Deus meus in sempiternum confitebor tibi.*
1 * *Victori Psalmus Dauid.* XXXI.
2 *IN te Domine speraui, non confundar in æternum; in iustitia tua salua me.*
3 * *Inclina ad me aurem tuam, velociter libera me: esto mihi in lapidem fortissimum, & in domum munitam, vt salues me.*
4 * *Quia petra mea & munitio mea tu es, et propter nomen tuum dux meus eris, et enutries*
5 *me.* * *Educes me de reti quod absconderunt mihi, quia tu fortitudo mea es.*
6 * *In manu tua commendo spiritum meum: redemisti me Domine Deus veritatis.*
7 * *Odisti custodientes vanitates frustrà; ego autem in Domino confisus sum.*

תרגום

ל

1 שֶׁבַח שִׁירְתָא עַל חֲנִיכַת בֵּית מִקְדְּשָׁא תִּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אֲרוֹמְמִנָּךְ יְיָ אֲרוּם זְקַפְתַּנִי וְלָא אַחְדֵּיתָא בַּעֲלֵי דְבָבַי לִי׃ 3 יְיָ
אֱלָהִי צַלֵּיתִי קֳדָמָךְ וְאַסֵּיתַנִי׃ 4 יְיָ אַסֵּקְתָּא מִשְׁיוֹל נַפְשִׁי קַיֵּמְתַּנִי מִלְּמִחַת לְבֵית קְבוּרְתָּא׃ 5 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ הֲסִידוֹהִי וְאוֹדוּ אַדְכַּרוּ
קֳדְשֵׁה׃ 6 מְטוּל דְּשַׁעְתָּא בְּרֻגְזֵה חַיֵּי עָלְמָא בִּרְעוּתֵיהּ טָבָא בְּרַמְשָׁא יְבִית בָּכוּתָא וּבְצַפְרָא מֵקִים בְּתִשְׁבַּחְתָּא׃ 7 וַאֲנָא אַמְרֵת בְּמִתְּבִי
בְּשַׁלְוְתָא דְלָא אֶזְדַּעְזַע לְעָלְמִין׃ 8 יְיָ בִּרְעוּתָךְ אִתְעַתַּדְתָּא לְטוּרַיָּא עָשִׁינַיָּא סַלֵּקְתָּא שְׁכִינְתָּךְ הֲוֵיתִי מִתְבְּהֵל׃ 9 קֳדָמָךְ יְיָ קְרֵיתִי וּלְוַת
אֱלָהִי אֲצַלֵּי׃ 10 מַה מַמּוֹן אִית בִּדְמִי בְּמֵחְתִּי לְבֵית קְבוּרְתָּא אֶפְשַׁר דְּיוֹדוּן קֳדָמָךְ דְּשָׁכְבִין בְּעַפְרָא אֶפְשַׁר דִּיתַנּוּן קִשְׁטָךְ׃ 11 קַבֵּל יְיָ
צְלוֹתִי וְחוּס עֲלַי יְיָ הֲוֵי סָעִיד לִי׃ 12 אַפֵּכְתָּ אִילוֹיִי לְחִנְגִּין לִי שָׁרֵיתָא שַׂקִּי וְזָרֵזְתַּנִי חֶדְוָה׃ 13 מִן בִּגְלַל דִּישַׁבְּחוּנָךְ יַקִּירֵי עָלְמָא וְלָא
יִשְׁתְּקוּן יְיָ אֱלָהִי לְעָלַם אוֹדֵה קֳדָמָךְ׃

לא

1 לְשַׁבָּחָא תִּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּמֵימְרָךְ יְיָ סִבְרֵת לָא אֶבְהַת לְעָלַם בְּצִדְקָתָךְ שֵׁזֵיב יָתִי׃ 3 אַצְלֵי לְיָתִי אוּדְנָךְ בְּסַרְהוֹבְיָא פְּצָא
יָתִי הֲוֵי לִי לְטִינַר כְּרָךְ עָשִׁין לְחוּסְנָא כְּרִיכָא לְמִפְרַק יָתִי׃ 4 אֲרוּם תֻּקְפִּי וְרָחְצַנִי אַתְּ מִן בִּגְלַל שְׁמָךְ דַּבַּר יָתִי וְזוּן יָתִי׃
5 תַּפִּיק יָתִי מִמְּצַדְתָּא דְנַן דִּכְמַנּוּן אַמְטוּלְתִּי אֲרוּם אַנְתְּ עָשְׁנִי׃ 6 בִּידָךְ אַפְקִיד רוּחִי פְּרַקְתָּ יָתִי יְיָ אֱלָהָא קַשִׁיטָא׃
7 שְׂנֵיתִי דְּנָטְרִין עוֹבָדוּן דְּדַמְיָן לִלְמָא וּלְשִׁקְרָא וַאֲנָא בְּמֵימְרָךְ יְיָ אִתְרְחֵצֵת׃

* Psalmus cantici in dedicatione domus Dauid. xxix.

EXaltabo te Dñe, quoniã ſuſcepiſti me, & nõ delectaſti inimicos meos ſup me.
* Dñe Deus meus clamaui ad te, & ſanaſti me. *Dñe eduxiſti ab inferno animã meã, ſaluaſti me à deſcẽdentibus in lacũ. *Pſallite Domino ſancti eius, & cõfitemini memoriæ ſanctitatis eius. * Quoniam ira in indignatione eius, & vita in voluntate eius. Ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. *Ego autem dixi in abundantia mea: Non mouebor in æternum. *Domine in voluntate tua præſtitiſti decori meo virtutem. auertiſti autem faciem tuam, & factus ſum conturbatus.
* Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. *Quæ vtilitas in ſanguine meo, dum deſcendo in corruptionem? nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit veritatem tuam?
* Audiuit Dominus & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adiutor meus.
* Conuertiſti planctum meum in gaudium mihi; conſcidiſti ſaccum meum, & circundediſti me lætitia. * Vt cantet tibi gloria mea, & non compungar: Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

* In finem Pſalmus Dauid, pro extaſi. xxx.

IN te Domine ſperaui, non confundar in æternum; in iuſtitia tua libera me & eripe me. *Inclina ad me aurem tuam, accelera vt eruas me. eſto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij, vt ſaluum me facias. * Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu, & propter nomen tuum deduces me & enutries me. * Educes me de laqueo hoc quem abſconderunt mihi, quoniam tu es protector meus Domine. *In manus tuas *commendabo ſpiritum meum. rede miſti me Domine Deus veritatis. * Odiſti obſeruantes vanitates ſuperuacuè. ego autẽ in Domino ſperaui.

commendo Luc. 23. f

1 * Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου δαυίδ. κθ'.
2 * Ὑψώσω σε κύριε, ὅτι ὑπελάβες με, καὶ οὐκ εὐφρα-
3 νας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. * κύριε ὁ θεός μου ἐκέ-
4 κραξα πρὸς σέ, καὶ ἰάσω με. * κύριε ἀνήγαγες ἐξ ἅδου τὴν ψυχήν μου, ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων
5 εἰς λάκκον. * ψάλατε τῷ κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.
6 * ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ. πρὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμός, καὶ εἰς πρωὶ
7 ἀγαλλίασις. * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.
8 * κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν. ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγενήθην
9 ταραχθείς. * πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι.
10 * τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς; ἢ ἀ-
11 ναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;
11 * ἤκουσε κύριος καὶ ἐλέησέ με· κύριος ἐγενήθη βοηθός
12 μου. * ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί· διέρρηξας τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνην.
13 * ὅπως ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ· κύριε ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυὶδ. ἐκστάσεως. λ'.
2 * Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με.
3 * κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου, τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαί με. γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς οἶκον κατα-
4 φυγῆς τοῦ σῶσαί με. * ὅτι κραταίωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ, καὶ σὸν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με,
5 καὶ διαθρέψεις με. * ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι, ὅτι σὺ εἶ ὑπερασπιστής μου κύριε·
6 * εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. ἐλυ-
7 τρώσω με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. * ἐμίσησας τοὺς διαφυλάσσοντας ματαιότητας διακενῆς. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Laus cantici pro dedicatione domus ſanctuarij hymnus Dauidi. xxx.

EXaltabo te Domine, quoniam erexiſti me, & non lętificaſti inimicos meos de me. 3 Domine Deus meus oraui coram te, & ſanaſti me. 4 Domine eduxiſti de inferno animam meam: confirmaſti me, ne deſcenderem in domum ſepulchri. 5 Laudate coram Domino pij eius, & confitemini, in memoriam reuocate ſanctitatem ipſius. 6 Quoniam momentanea eſt ira eius: vita æterna in bona voluntate eius: ad veſperum demorabitur fletus, manè verò excitat cum cantico. 7 Et ego dixi cùm ſederem in tranquillitate, Non mouebor in æternum.
8 Domine in voluntate tua aſtitiſti montibus validis: ſubduxiſti maieſtatem tuam, & conturbatus ſum. 9 Coram te Domine clamabo, & ad Deum meum orabo. 10 Quod lucrum in ſanguine meo, ſi deſcendero in locum ſepulchri? nunquid poſſunt confiteri coram te qui iacent in puluere? nunquid poſſunt annunciare veritatem tuam? 11 Accipe orationem meam Domine, & miſerere mei Domine; ſis adiutor mihi. 12 Conuertiſti luctum meum in choros: mihi ſoluiſti ſaccum meum, & cinxiſti me lætitia. 13 Vt laudent te honorabiles mundi, & non taceant; Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

1 Ad canendum Hymnus Dauidi. PSAL. XXXI.

IN verbum tuum Domine ſperaui; non confundar in æternum; in iuſtitia tua libera me. 3 Inclina ad me aurem tuam: velociter libera me. eſto mihi in petram munitam & fortem, in robur arcis; vt redimas me. 4 Quoniam fortitudo mea & fiducia mea tu es: propter nomen tuum duc me, & enutri me. 5 Educes me de laqueo iſto quem abſconderunt propter me, quia tu es fortitudo mea. 6 In manu tua commendabo ſpiritum meum: redemiſti me Domine Deus verax. 7 Odi conſeruantes opera vanitati & mendacio ſimilia: ego autem in Domino confiſus ſum.

8 * אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי
יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי׃
9 * וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי׃
10 * חָנֵּנִי יְהוָה כִּי צַר לִי עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי נַפְשִׁי
וּבִטְנִי׃
11 * כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בָּאֲנָחָה כָשַׁל בַּעֲוֹנִי
כֹחִי וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ׃
12 * מִכָּל־צֹרְרַי הָיִיתִי חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי מְאֹד וּפַחַד
לִמְיֻדָּעָי רֹאַי בַחוּץ נָדְדוּ מִמֶּנִּי׃
13 * נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד׃
14 * כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב בְּהִוָּסְדָם
יַחַד עָלַי לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ׃
15 * וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָה אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃
16 * בְּיָדְךָ עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד־אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃
17 * הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃
18 * יְהוָה אַל־אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ יֵבֹשׁוּ רְשָׁעִים
יִדְמוּ לִשְׁאוֹל׃
19 * תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי שָׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל־צַדִּיק עָתָק
בְּגַאֲוָה וָבוּז׃
20 * מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים
בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃
21 * תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרֻכְסֵי אִישׁ תִּצְפְּנֵם
בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשֹׁנוֹת׃
22 * בָּרוּךְ יְהוָה כִּי הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר׃
23 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְּחָפְזִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אָכֵן
שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְעִי אֵלֶיךָ׃
24 * אֶהֱבוּ אֶת־יְהוָה כָּל־חֲסִידָיו אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה
וּמְשַׁלֵּם עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה׃
25 * חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־הַמְיַחֲלִים לַיהוָה׃

8 * *Exultabo & lætabor in misericordia tua, quoniam vidisti afflictionem meam, cognouisti tribulationem animæ meæ.*
9 * *Et non conclusisti me in manu inimici, statuisti in latitudine pedes meos.*
10 * *Miserere mei Domine quoniam tribulor: caligauit in furore oculus meus, anima mea & venter meus.*
11 * *Quia consumptæ sunt in mœrore vitæ meæ, & anni mei in gemitu: infirmata est in iniquitate virtus mea, & ossa mea contabuerunt.*
12 * *Apud omnes hostes meos factus sum opprobrium, & vicinis meis nimis, et timor notis meis: qui videbant me in plateis, fugiebāt à me.*
13 * *Obliuioni traditus sum quasi mortuus à corde: factus sum quasi vas perditum.*
14 * *Audiui enim opprobrium multorum congregationem in circuitu, cùm inirent consilium aduersum me, vt auferrent animam meam, co-*
15 *gitauerunt.* * *Ego autem in te speraui Domine: dixi, Deus meus es tu.*
16 * *In manu tua tempora mea: libera me de manu inimicorum meorum et persequentiū me.*
17 * *Ostende faciem tuam super seruum tuum: salua me in misericordia tua.*
18 * *Domine ne confundar, quia inuocaui te: confundantur impij, taceant in inferno.*
19 * *Muta fiant labia mendacij, quæ loquūtur contra iustum dura in superbia & despectione.*
20 * *Quàm multa est bonitas tua quam abscondisti timentibus te: operatus es sperantibus in*
21 *te in conspectu filiorum hominum!* * *Abscondes eos in protectione vultus tui à duritia viri: abscondes eos in vmbra à contradictione lingua-*
22 *rum.* * *Benedictus Dominus qui mirabilem fecit misericordiā suam mihi in ciuitate munita.*
23 * *Ego dixi in stupore meo, Proiectus sum à conspectu oculorum tuorum: ergo ne audisti vocem deprecationis meæ dum clamarem ad te?*
24 * *Diligite Dominum omnes sancti eius: fideles seruat Dominus, & retribuet his qui satis operantur superbiam.*
25 * *Confortamini & roboretur cor vestrum, omnes qui expectatis Dominum.*

תרגום

8 אֵבוּעַ וְאֶחְדֵּי בְּטוּבָךְ דִּי חֲמֵיתָא יַת סִגּוּפִי יְדַעְתָּא בְּעָקְתִּין דְּנַפְשִׁי׃ 9 וְלָא מְסַרְתַּנִי בְּיַד בְּעֵל דְּבָבָא אֲקֵימְתָּא לִרְוָחָא רַגְלַי׃
10 חוּס עֲלַי יְיָ אֲרוּם עַיִק לִי חַשֵּׁכַת מֵרֻגְזָא עֵינִי אִטְעַק נַפְשִׁי וּכְרֵיסִי׃ 11 אֲרוּם יִשְׁתֵּצוּן בְּדָווֹנָא יוֹמַי וּשְׁנוֹתַי בְּתוּנַחְתָּא אִתְקַל בְּחוֹבִי
חֵילִי וְאֵבָרַי מִתְכְּלִיאוּ חֲשַׁכּוּן׃ 12 יַתִּיר מִכָּל מְעִיקַי הֲוֵיתִי חִסּוּדָא וּלְשֵׁבָבַי לַחֲדָא וּדְלוֹחָא לְיָדְעִין לִי דְּחָמְיָן לִי בְּשׁוּקָא עֲרַקּוּן מִן קַמַּאי׃
13 אִתְנְשֵׁיתִי הֵיךְ שְׁכִיבָא דְמִתְיַאֵשׁ מִלְּבָא הֲוֵיתִי לְמָאן דְּפָחַר דְּמִתְבַּר׃ 14 אֲרוּם שִׁמְעֵת טָב וּבִישׁ דְּאָמְרִין עֲלַי עַמְמִין סַגִּיעִין רְתֵיתָא
מְחַזּוֹר חֲזוֹר בְּאִתְכְּנָשׁוּתְהוֹן עֲלַי לְמִסַּב נַפְשִׁי חֲשִׁבוּ׃ 15 וַאֲנָא בְּמֵימְרָךְ הִתְרְחֵצֵת יְיָ אַמְרֵת אֱלָהִי אַנְתְּ׃
16 בִּידָךְ אִנּוּן זְמַנֵּי פֻרְקָנָךְ פְּצֵה יָתִי מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבַי וּמֵרָדְפַי׃ 17 אַנְהַר סְבַר אַפָּךְ עַל עַבְדָּךְ פְּרוֹק יָתִי בְּטוּבָךְ׃
18 יְיָ לָא אֶבְהַת אֲרוּם קְרֵיתָךְ יִבְהֲתוּן רְשִׁיעַיָּא יִשְׁתַּקְקוּן וְיַחְתּוּן לְבֵית קְבוּרְתָּא׃ 19 תִּתְפַּקְקָן שִׂפְוָן דְּמַלְלָן שִׁקְרָא דִּמְמַלְלִין עַל
צַדִּיקַיָּא גִּדּוּפִין בְּגֵיוְתָנוּתָא וּבַסְרָנוּתָא׃ 20 כְּמָה סַגִּי טוּבָךְ דְּאַטֵּשְׁתָּא לְדָחֲלִין מִנָּךְ עֲבַדְתָּ לְסָבְרִין בְּמֵימְרָךְ לְמִפְרַע לְהוֹן אֲגַר טָב קֳבֵיל
בְּנֵי נָשָׁא׃ 21 תִּטְמְרִנּוּן בְּטוּמְרָא בְּעִידַן רֻגְזָךְ מִגַּבְרֵי גְדוּד תַּטְשִׁינּוּן כַּד בִּמְטַלְלְתָא מִתְגְּרַת לִישָׁנַיָּא׃
22 בְּרִיךְ יְיָ אֲרוּם פָּרֵשׁ טֵיבוּתֵהּ לִי בְּקַרְתָּא כְּרִיכְתָּא׃ 23 וַאֲנָא אַמְרֵת בְּאִתְבָּעוּתִי לְמֶעֱרוֹק אִשְׁתֵּצֵיתִי מִקֳּבֵיל יְקָרָךְ בְּקֻשְׁטָא
שְׁמַעְתָּ קָל צְלוֹתִי בְּאִתְחַנָּנוּתִי לְוָתָךְ׃ 24 רְחוּמוּ יַת יְיָ כָּל חֲסִידוֹהִי מְהֵימְנַיָּא נָטֵר מִבִּישׁ יְיָ וּפָרֵעַ עַל דֻּרְבָּנֵי דְעָבְדִין גֵּיוְתָנוּתָא׃
25 תְּקוּפוּ וְיִתְעֲלֵם לִבְּכוֹן כָּל דְּרָחֲצִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃

8 ‡ ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. ὅτι ἐπέβλεψας ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, ἔσωσας ἐκ τῶν ἀνάγκῶν τὴν ψυχήν μου. 9 ‡ καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, ἔστησας ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου. 10 ‡ ἐλέησόν με κύριε, ὅτι θλίβομαι. ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου, ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου. 11 ‡ ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδυνῃ ἡ ζωή μου, καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς. ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν. 12 ‡ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην ὄνειδος, καὶ τοῖς γείτοσί μου φόβος καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς μου. οἱ θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον ἀπ' ἐμοῦ. 13 ‡ ἐπελήσθην ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας. ἐγενήθην ὡσεὶ 14 σκεῦος ἀπολωλός. ‡ ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροικούντων κυκλόθεν. ἐν τῷ συναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα ἐπ' ἐμέ, τοῦ λαβεῖν τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο. 15 ‡ ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα· εἶπα, σὺ εἶ ὁ θεός μου· 16 ‡ ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου. ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με. 17 ‡ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου. σῶσόν με ἐν τῷ ἐλέει σου· 18 ‡ κύριε μὴ καταισχυνθείην ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε. αἰσχυνθείησαν ἀσεβεῖς καὶ καταχθείησαν εἰς ᾅδου. 19 ‡ ἄλαλα γενηθήτω τὰ χείλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει. 20 ‡ ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου κύριε, ἣν ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε. ἐξεργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ 21 σέ, ἐνώπιον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. ‡ καταικρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων. σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκηνῇ ἀπὸ ἀντιλογίας γλωσ 22 σῶν. ‡ εὐλογητὸς κύριος, ὅτι ἐθαυμάσωσε τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς. 23 ‡ ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, ἀπέῤῥιμμαι ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν σου. διὰ τοῦτο εἰσήκουσας τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέ- 24 ναι με πρός σέ. ‡ ἀγαπήσατε τὸν κύριον πάντες οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, ὅτι ἀλήθειας ἐκζητεῖ κύριος, καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν ὑπερηφανίαν. 25 ‡ ἀνδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.

‡ Exultabo & lætabor in miſericordia tua: 8
quoniã reſpexiſti in humilitatẽ meam: ſaluaſti de neceſsitatibus animã meã. ‡ Et nõ 9
in manibus inimici cõcluſiſti me, in manus inimicorũ, ſtatuiſti in loco ſpatioſo pedes meos. ‡ Miſerere mei 10
Dñe, quoniã tribulor. conturbatus eſt in ira oculus meus, anima mea & vẽter meus. ‡ Quoniam defecit in dolore vita mea, & 11
anni mei in gemitib⁹. Infirmata eſt in paupertate virtus mea, & oſſa mea cõturbata ſunt. ‡ Super omnes inimicos meos factus 12
ſum opprobriũ, & vicinis meis valdè, & timor notis meis. Qui videbãt me foras fugerunt à me. ‡ Obliuioni datus ſum tan- 13
quã mortuus à corde. Factus ſum tanquã vas perditũ: ‡ Quoniã audiui vituperatio- 14
Hie. 21. nẽ multorũ commorantiũ in circuitu. In eo dũ cõuenirẽt ipſi ſimul aduerſum me, accipere animã meam cõſiliati ſunt. ‡ Ego 15
autem in te Dñe ſperaui. dixi: Tu es Deus meus: ‡ In manibus tuis ſortes meæ. Eripe 16
me de manu inimicorũ meorum & à perſequẽtibus me. ‡ Illuſtra faciẽ tuã ſup ſer- 17
uum tuum. ſaluum me fac in miſericordia tua. ‡ Dñe, non cõfundar, quoniã inuocaui 18
te. Erubeſcãt impij & deducãtur in infernũ. ‡ Muta fiãt labia doloſa, quę loquũtur 19
in abſione aduerſus iuſtũ iniqtatẽ in ſuperbia & * cõtẽptu. ‡ Quàm magna multitudo dulcedinis 20
tuę Dñe, quam abſcondiſti timentibus te! Perfeciſti eis qui ſperãt in te, in conſpectu filiorum hominum. ‡ Abſcõdes eos in ab- 21
ſcondito faciei tuæ à cõturbatione hominum. proteges eos in tabernaculo * à con- 22
mio tradictione linguarum. ‡ Benedictus Dñs; quoniam mirificauit miſericordiam ſuam * in ciuitate munita. ‡ Ego autẽ dixi in ex- 23
mihi ceſſu mẽtis meę, Proiectus ſum à facie oculorum tuorum. Propter hoc exaudiſti vo-
Ideo cem orationis meæ dum clamarem ad te. ‡ Diligite Dñm omnes ſancti eius, quoniã 24
veritates requirit Dñs, & retribuit abũdãter faciẽtibus ſuperbiã. ‡ Viriliter agite & cõ- 25
fortetur cor veſtrũ oẽs q ſperatis in Dño.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Gaudebo & exultabo in bonitate tua, quòd reſpexeris afflictionem meam: nouiſti anguſtias animæ meæ. [9] Nec tradidiſti me in manu inimicorum meorum; obfirmaſti in latitudine pedes meos. [10] Miſerere mei Domine, quoniam infeſtatio adeſt mihi; caligauit præ ira oculus meus, conſtricta eſt anima mea & venter meus. [11] Quoniam exciſi ſunt in mœrore dies mei, & anni mei in ſuſpirio: corruit in peccato meo virtus mea, & membra mea præ conſumptione denigrata ſunt. [12] Præ omnibus qui angunt me, factus ſum opprobrium, & vicinis meis valdè, & terror iis qui me norunt: qui videbant me in platea fugerunt, à conſpectu meo. [13] Obliuioni traditus ſum ſicut iacens qui deſpondet animum. factus ſum in vas teſtaceum quod frangitur. [14] Quoniam audiui famam malam quam dicunt contra me populi multi: tremor circumquaque: cùm conuenirent ſimul contra me, de capienda anima mea cogitauerunt. [15] Et ego in verbo tuo confiſus ſum Domine. dixi, Deus meus es tu. [16] In manu tua ſunt tempora redemptionis tuæ: libera me de manu inimicorum meorum & à perſecutoribus meis. [17] Lucêre fac aſpectum faciei tuæ ſuper ſeruum tuum; redime me bonitate tua. [18] Domine non confundar, quoniam inuocaui te: confundantur impij, obmuteſcant & deſcendant in domum ſepulchri. [19] Muta fiant labia quæ loquuntur mendacium, quæ proferunt aduerſus iuſtos opprobria in ſuperbia & contemptu. [20] Quàm magna eſt bonitas tua quam abſcondiſti timentibus te! operatus es ſperantibus in verbo tuo, vt reddas eis præmium bonum coram filiis hominum. [21] Abſcondes eos in occulto in tempore iræ tuæ: à viris exercitus occultabis eos veluti in vmbraculo à contradictione linguarum. [22] Benedictus Dominus, quoniam mirandam exhibuit bonitatem ſuam mihi in ciuitate munita. [23] Ego autem dixi cùm quærebam aufugere, Succiſus ſum à præſentia gloriæ tuæ. in veritate audiſti vocem orationis meę cùm deprecarer ad te. [24] Diligite Dñm omnes pij eius: fideles cuſtodit à malo Dominus, & retribuit elatis qui operantur ſuperbiam. [25] Confortamini, & roboretur cor veſtrum, omnes qui confiditis in verbo Domini.

לב

1 * לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
2 * אַשְׁרֵי־אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ
רְמִיָּה׃
3 * כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם׃
4 * כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי
בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃
5 * חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה
עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃
6 * עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק
לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃
7 * אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְרֵנִי רָנֵי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי
סֶלָה׃
8 * אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃
9 * אַל־תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן
עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ׃
10 * רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד
יְסוֹבְבֶנּוּ׃
11 * שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־
יִשְׁרֵי־לֵב׃

לג

1 * רַנְנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃
2 * הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְרוּ־לוֹ׃
3 * שִׁירוּ־לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה׃
4 * כִּי־יָשָׁר דְּבַר־יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃
5 * אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ׃
6 * בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם׃
7 * כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃
8 * יִירְאוּ מֵיהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי
תֵבֵל׃

1 * *Eruditio Dauid.* PSAL. XXXII.
Beatus cui dimissa est iniquitas, & absconditum est peccatum.
2 * *Beatus homo cui non imputabit Dominus iniquitatem, nec est in spiritu eius dolus.*
3 * *Quoniam tacui, attrita sunt ossa mea in rugitu meo tota die.*
4 * *Die enim ac nocte grauatur super me manus tua: versatus sum in miseria mea cùm exarserit æstas. Semper.*
5 * *Peccatum meum notum faciam tibi, & iniquitatem meam non abscondi. dixi: Confitebor scelus meum Domino, & tu dimisisti iniquitatem peccati mei. Semper.*
6 * *Pro hac orabit omnis misericors ad te tempus inueniens, vt cùm inũdauerint aquæ multæ, ad illum non accedant.*
7 * *Tu es protectio mea, ab hoste custodies me: laus mea saluans circundabis me. Semper.*
8 * *Docebo te & monstrabo tibi viã per quã ambules; cogitabo de te oculo meo.*
9 * *Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus: in camo & freno maxillas eorum constringe qui non accedunt ad te.*
10 * *Multi dolores impij: confidentem autem in Domino misericordia circundabit.*
11 * *Lætamini in Domino & exultate iusti, et laudate eum omnes recti corde.*

PSAL. XXXIII.

1 *Laudate iusti Dominum, rectos decet lauda-*
2 *tio.* * *Confitemini Domino in cithara, in psalterio decachordo cantate ei.*
3 * *Cantate ei canticum nouũ, diligenter psallite ei in iubilo.*
4 * *Quoniam rectum est verbum Domini, & omne opus eius in fide.*
5 * *Diligit iustitiam & iudicium, misericordia Domini plena est terra.*
6 * *Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis ornatus eorum.*
7 * *Congregans quasi in vtrem aquas maris, ponens in thesauris abyssos.*
8 * *Timeat Dominum omnis terra, ipsum formident vniuersi habitatores orbis.*

תרגום

לב

1 לְדָוִד שִׂכְלָא טוּבוֹהִי דְּבַר נָשָׁא דְשָׁבְקִין לֵהּ מְרָדוֹהִי חָפְיָן עַל חֶטְאֵהּ׃ 2 טוּבוֹהִי דְּבַר נָשָׁא דְּלָא יְחַשֵּׁב יְיָ לֵהּ עֲוָיָן וְלֵית בְּרוּחֵיהּ
נִכְלָא׃ 3 אֲרוּם שִׁתְקֵת מִפִּתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא בָּלְיָן גַּרְמַי בְּנַהֲמוּתִי כָּל יוֹמָא׃ 4 אֲרוּם יֵימָם וְלֵילֵי תְּקִיפַת עֲלַי מַחֲתָךְ אִתְהַפַּךְ רוּטְבִי הֵיךְ
שַׁרְבָּא דְקַיְטָא לְעָלְמִין׃ 5 חוֹבְתִי אוֹדְעִינָךְ וַעֲוָיָתִי לָא חַפֵּיתִי אַמְרֵת אוֹדֵה עֲלֵי מְרוֹדַי לַיְיָ וְאַנְתְּ שְׁבַקְתָּ עֲוָיָן חוֹבִי לְעָלְמִין׃
6 עַל מְטוּל דָּא יְצַלֵּי כָּל חֲסִידָא לְוָתָךְ לְעִידַן רְעוּתָא לְחוֹד לְעִידַן דְּיֵיתוּן עַמְמִין סַגִּיעִין הֵיךְ מַיָּא לְוָתֵהּ לָא יִמְטוּן לְמַבְאָשָׁא׃
7 אַנְתְּ טְמוֹר לִי בְּסִטְרָךְ תִּטְרְנַנִי בַּעִית שֵׁזָבוּתָא תַּחְזְרְנַנִי לְעָלְמִין׃ 8 אַשְׂכְּלִנָּךְ וְאַלְפִנָּךְ בְּאוֹרַח דְּנָן תְּהָךְ אֶמְלְכִנָּךְ וְאֵשַׁוִּי עֲלָךְ
לְטָבָא עֵינִי׃ 9 לָא תֶהְווֹן הֵיךְ סוּסְיָא הֵיךְ כּוּדְנָא דְּלֵית לְהוֹן בִּיוּנָא בִּזְמָמָא וּבִפְרוּמְבְּיָא תְּקוּנֵהּ לְאִתְחַסָּמָא דְּהָדְיָא לָא יִקְרַב לְוָתָךְ׃
10 סְגִיעֵי כְּאֵבִין לְרַשִׁיעָא וְדִדְרָחֵץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ טִיבוּתָא יַחְזְרִנֵּהּ׃ 11 חֲדוֹ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּבוּעוּ צַדִּיקַיָּא וְשַׁבְּחוּ כָּל תְּרִיצֵי רַעְיוֹנָא׃
לג 1 שַׁבְּחוּ צַדִּיקַיָּא קֳדָם יְיָ לִתְרִיצַיָּא יָאֲיָא שְׁבָחָא׃ 2 אוֹדוּ קֳדָם יְיָ בְּכִנְּרָא בְּנִבְלָא דַעֲשַׂרְתֵּי נִימִין שַׁבְּחוּ לֵהּ׃
3 שַׁבְּחוּ קֳדָמוֹהִי שִׁירְתָא חַדְתָּא אוֹטִיבוּ לְנַגָּנָא בְּיַבָּבָא׃ 4 אֲרוּם תָּקִין פִּתְגָמָא דַיְיָ וְכָל עוֹבָדוֹהִי בְּהֵימָנוּתָא׃ 5 רָחֵס צִדְקְתָא וְדִינָא
טוּבָא דַיְיָ מַלְיָא אַרְעָא׃ 6 בְּמֵימְרָא דַיְיָ שְׁמַיָּא אִתְעֲבַדוּ וּבְרוּחָא דְפֻמֵּהּ כָּל חֵילֵיהוֹן׃ 7 דְּמַכְנֵשׁ הֵיךְ זִיקָא מוֹי דְיַמָּא יַהְבִנּוּן בְּאַפּוֹתֵיקֵי
תְּהוֹמַיָּא׃ 8 דְּחוּלוּ מִן קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִנֵּהּ יִרְתְּתוּן כָּל דָּיְרֵי תֵבֵל׃

‡ Psalmus Dauid intellectus. XXXI.

Rom. 4. a
BEati quorum remiſſę ſunt iniqtates, & quorũ tecta ſunt peccata. ‡Beat⁹ vir cui
*impu-tauit *ſpiritu
nõ *imputabit Dñs peccatũ, neq; eſt in *ore eius dolus. ‡Quoniã tacui, inueteraſcunt
*erumnæ mea
oſſa mea, dum clamarẽ tota die. ‡ Quoniã die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua, cõuerſus ſum in *ęrumnã, dũ confingitur mihi ſpina. ‡Delictũ meum cognitum
* tibi
*feci, & iniuſtitiam meam non abſcondi. Dixi, Cõfitebor aduerſum me iniuſtitiam
peccatũ
meã Dño, & tu remiſiſti impietatẽ *cordis mei. ‡Pro hac orabit ad te omnis ſanct⁹ in tempore oportuno. Verũtamẽ in diluuio aquarũ multarũ ad eum non approximabunt. ‡Tu meũ es refugium à tribulatione quę circũdedit me, exultatio mea, erue me à circundantibus me. Intellectum tibi dabo & inſtruam te in via hac qua gradieris, firmabo ſuper te oculos meos. ‡ Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus. In camo & freno maxillas eorum conſtringe, qui non approximant ad te. ‡ Multa flagella peccatoris; ſperantem autem in Domino miſericordia circundabit. ‡Lætamini in Domino & exultate iuſti, & gloriamini omnes recti corde.

In finem
‡ *Pſalmus Dauid, ſine titulo apud Hebræos.*

XXXII.

EXultate iuſti in Domino, rectos decet collaudatio. ‡ Confitemini Domino in cithara, in pſalterio decem chordarum pſallite illi. ‡ Cantate ei canticum nouum: bene pſallite ei in vociferatione. ‡ Quia
* eſt
rectum *verbum Domini, & omnia opera eius in fide. ‡Diligit miſericordiam & iudicium Dominus, miſericordia Domini
* eſt
plena * terra. ‡Verbo Domini cæli firmati ſunt, & ſpiritu oris eius omnis virtus eo-
* in vtre
rum. ‡Congregans ſicut *vtrem aquas maris, ponens in theſauris abyſſos. ‡Timeat Dominum omnis terra, ab eo autem commoueantur omnes inhabitantes orbem.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, συνέσεως. λά.

Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκα-
2 λύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. ‡ μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν, οὐδ' ἔστιν ἐν τῷ στόματι
3 αὐτοῦ δόλος. ‡ ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου, ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν.
4 ‡ ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ' ἐμὲ ἡ χεὶρ σου, ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν, ἐν τῷ ἐμπαγῆναί μοι ἄκαν-
5 θαν. ‡ τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα. εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀ-
νομίαν μου τῷ κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς
6 καρδίας μου. ‡ ὑπὲρ τούτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων
πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι.
7 ‡ σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης με, τὰ ἀγαλλιάματά μου λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλω-
8 σάντων με. ‡ συνιεῖ σε καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ, ἐπιστηρίσω ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου.
9 ‡ μὴ γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σωφρο-
σύνη. ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις, τῶν
μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ.
10 ‡ πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζοντα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει.
11 ‡ εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι, καὶ καυχᾶσθε πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, ὅτε μετέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν.

Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ, τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴ-
2 νεσις. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν ψαλ-
3 τηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ. ‡ ᾄσατε αὐτῷ ᾆσμα καινόν· καλῶς ψάλατε αὐτῷ ἐν ἀλαλαγμῷ.
4 ‡ ὅτι εὐθὴς ὁ λόγος τοῦ κυρίου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐ-
5 τοῦ ἐν πίστει. ‡ ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν ὁ κύ-
6 ριος, ἔλεος κυρίου πλήρης ἡ γῆ. ‡ τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ
7 πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτῶν. ‡ συνάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης, θεὶς ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους.
8 ‡ φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ· ἀπ' αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Dauidi intellectus. PSAL. XXXII.

BEatus filius hominis cui remiſſa ſunt ſcelera ſua, & cuius obtectum eſt peccatum. [2] Beatus filius hominis cui non imputabit Dominus iniquitatem, & non eſt in ſpiritu eius dolus. [3] Quoniam tacui à verbis Legis: inueteraſcunt oſſa mea ob rugitum meum tota die. [4] Quoniam die ac nocte inualuit ſuper me percuſſio tua: conuerſus eſt vigor meus in ſiccitatem æſtatis ſemper. [5] Delictum meum notum faciam tibi, & iniquitatem meam non abſcondi. dixi, Confitebor ſcelera mea Dño, & tu remiſiſti impietatem delicti mei in æternum. [6] Propterea orabit omnis pius ad te in tempore acceptabili: verùm in tempore quo venient populi multi veluti aquæ, ad eũ non appropinquabunt vt malum inferant. [7] Tu abſconſio es mihi; in latere tuo cuſtodies me; canticis redemptionis circundabis me in æternum. [8] Intellectum dabo tibi & docebo te: in via hac incedes; conſulam tibi, & ponam ſuper te in bonum oculum meum. [9] Ne fueritis ſicut equus & ſicut mulus, quibus non eſt intellectus: in camo & freno erit ornatus eorũ, vt conſtringantur ſimul, ne accedant ad te. [10] Multi dolores ſunt impio; qui verò confidit in verbo Domini, benignitas circundabit eum. [11] Lætamini in Verbo Domini & exultate iuſti, & laudes dicite omnes quorum ſunt rectæ cogitationes.

PSAL. XXXIII.

LAudes dicite iuſti coram Domino: rectos decet laudatio. [2] Confitemini coram Domino in cithara, in nablo decem chordarum laudate eum. [3] Cantate coram eo canticum nouum: pulchrè agite pſallendo in iubilo. [4] Quoniam rectum eſt Verbum Domini, & omnia opera eius in fide. [5] Amat iuſtitiam & iudicium: bonitate Domini plena eſt terra. [6] Verbo Domini cæli facti ſunt, & ſpiritu oris eius omnis exercitus eorum. [7] Congregans ſicut vter aquas maris, poſuit eas in apothecis abyſſorum. [8] Timete ab aſpectu Domini omnes habitatores terræ: ab eo contremiſcant omnes orbis incolæ.

9 * כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃
10 * יְהוָה הֵפִיר עֲצַת־גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃
11 * עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃
12 * אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ׃
13 * מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם׃
14 * מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
15 * הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם׃
16 * אֵין־הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ׃
17 * שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט׃
18 * הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
19 * לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב׃
20 * נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃
21 * כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ׃
22 * יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃

לד

1 * לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃
2 * אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃
3 * בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃
4 * גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃
5 * דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃
6 * הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ׃
7 * זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃
8 * חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃
9 * טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי־גֶבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ׃

9 * *Quia ipſe dixit & factus eſt: ipſo præci-*
10 *piente ſtetit.* * *Dominus abſoluit conſilia gen-*
tium: irritas facit cogitationes populorum.
11 * *Conſilium autem Domini ſtabit in æternũ,*
cogitationes cordis eius in generatione & gene-
12 *rationem.* * *Beata gens cuius eſt Dominus*
Deus eius; populus quem elegit in hæreditatem
13 *ſibi.* * *De cælo reſpexit Dominus, vidit omnes*
14 *filios Adam:* * *De firmiſſimo ſolio ſuo pro-*
ſpexit vniuerſos habitatores terræ.
15 * *Fingens pariter corda eorum, intelligens*
omnia opera eorum.
16 * *Non ſaluatur rex in multitudine exerci-*
tus, nec fortis liberabitur in multitudine vir-
17 *tutis.* * *Fallax equus ad ſalutem, et in mul-*
titudine roboris ſui non ſaluabitur.
18 * *Ecce oculi Domini ſuper timentes eum, et*
expectantes miſericordiam eius.
19 * *Vt eruat de morte animas eorum, & vi-*
uificet eos in fame.
20 * *Anima noſtra expectauit Dominum, au-*
xilium noſtrum & clypeus noſter eſt.
21 * *In ipſo enim lætabitur cor noſtrum, quia*
in nomine ſancto eius ſperauimus.
22 * *Sit miſericordia tua Domine ſuper nos, ſi-*
cut expectauimus in te.

1 * *Dauid, quando mutauit os ſuum corã A-*
bimelech & eiecit eum & abijt.

PSAL. XXXIIII.

2 *Benedicam Dominum in omni tempore, ſem-*
3 *per laus eius in ore meo.* * *In Domino lau-*
dabitur anima mea; audient mites et lætabun-
4 *tur.* * *Magnificate Dominum mecum, &*
exaltabimus nomen eius pariter.
5 * *Quæſiui Dominum & exaudiuit me, &*
de omnibus anguſtiis meis liberauit me.
6 * *Reſpicite ad eum & confluite: & vultus*
veſtri non erubeſcent.
7 * *Hic pauper clamauit, & Dominus exau-*
diuit, & de omnibus tribulationibus eius ſal-
8 *uauit eum.* * *Circundat angelus Domini in*
gyro timentes eum, & eruet eos.
9 * *Guſtate & videte quoniam bonus Do-*
minus: beatus vir qui ſperat in eo.

תרגום

9 אֲרוּם הוּא אֲמַר וַהֲוָה הוּא פַּקֵּד וְאִתְקַיָּם׃ 10 יְיָ תְּבַר מְלַכְתָּ עַמְמַיָּא בַּטֵּל מַחְשָׁבָת אֻמַּיָּא׃ 11 מְלָכָא דַיְיָ לְעָלַם קָיְמָא מַחְשָׁבָת לִבֵּיהּ לְדָרֵי דָרַיָּא׃ 12 טוּבוֹהִי דְּרָר נָשָׁא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ עַמָּא דְּאִתְרְעִי לַאֲחָסָנָא לֵהּ׃ 13 מִן שְׁמַיָּא אוּדִיק יְיָ חֲמָא לְוָת כָּל בְּנֵי נָשָׁא׃ 14 מִמְּדוֹר בֵּית מוֹתְבֵהּ אִסְתַּכַּל לְוַת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 15 דִּי בְרָא יַחְדָּוֹן מְכַוֵּן כַּחֲדָא לְבָהוֹן וּמִתְבּוֹנֵן לְכָל עוֹבָדֵיהוֹן׃ 16 לֵית מַלְכָּא מִתְפְּרַק בְּסַגְיֵי חֵילָא גִּבָּרָא לָא מִתְפְּצֵי בְּסַגְיֵי תֻקְפָּא׃ 17 שִׁקְרָא סוּסְיָא לְפָרְקָנָא וּבְסַגְיֵי תֻקְפֵּהּ לָא יְשֵׁיזֵב׃ 18 הָא עֵינָא דַיְיָ לְרַחֲלִין מְנַהּ וּלְסָבְרִין לְטִיבוּתֵהּ׃ 19 לְמִפְצָא מִמּוֹתָא נַפְשְׁהוֹן וּלְקַיָּמוּתְהוֹן בְּאוּלָצָנָא׃ 20 נַפְשָׁנָא מְסַתַּכְיָא לְפָרְקָנָא דַיְיָ סְעוֹדָנָא וְתָרִיסָנָא הוּא׃ 21 אֲרוּם בְּמֵימְרֵהּ יֶחְדֵּי לִבָּנָא מְטוּל דִּבְשׁוּם קֻדְשֵׁהּ אִתְרְחֵצְנָא׃ 22 יְהֵא טוּבָךְ יְיָ עֲלָנָא הֵיכְמָה דְּסָבְרִין לָךְ׃

לד

1 לְדָוִד כַּד שַׁנִּי יַת מַדְעֵהּ קֳדָם אֲבִימֶלֶךְ וּפְטַרֵהּ וַאֲזַל׃ 2 אֲבָרֵךְ יַת יְיָ בְּכָל עִדָּן תְּדִירָא תְּשַׁבַּחְתֵּהּ בְּפֻמִּי׃ 3 בְּמֵימְרָא דַיְיָ תִּשְׁתַּבַּח נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּן עֲנָוָתָנֵי וְיֶחְדוּן׃ 4 הַבוּ רְבוּתָא קֳדָם יְיָ עִמִּי וּנְרוֹמֵם שְׁמֵהּ כַּחֲדָא׃ 5 חְבֵעִית אֱלָפָן מִן קֳדָם יְיָ וַעֲנָנִי יְתִי וּמִכָּל דַּחֲלָתַי פְּצָא יָתִי׃ 6 אִסְתַּכְּלוּ לְוָתֵהּ וְאַנְהָרוּ וְאַפֵּיהוֹן לָא יֶעֱאנוּ׃ 7 דֵּין עַנְיָא קָרֵי וַיְיָ שְׁמַע וּמִכָּל עַקְתּוֹהִי פַּרְקֵהּ׃ 8 שָׁרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ חָזוֹר לְדַחֲלוֹהִי וְשֵׁזְבִנּוּן׃ 9 אִשְׁתְּמוֹדָעוּ וְחֲמוֹן אֲרוּם טָב יְיָ טוּבֵהּ דְּגַבְרָא דְּאִתְרְחִיץ בְּמֵימְרֵהּ׃

9 ‡Quoniam ipſe dixit,& facta ſunt,ipſe
Inf. 141. Iud. 16. mãdauit,& creata ſunt. ‡ Dñs diſſipat con
10 ſilia gentium, reprobat autẽ cogitationes
populorũ, & reprobat cõſilia principum.
11 ‡Conſiliũ autem Dñi in æternũ manet, cogitationes cordis eius in generatione &
C generationem. ‡ Beata gens cuius eſt Dñs
12 Deus eius, populus quem elegit in hæreditatem ſibi. ‡ De cælo reſpexit Dñs, vidit
13 omnes filios hominum. ‡ De præparato
14 habitaculo ſuo reſpexit ſuper omnes qui habitant terram. ‡ Qui finxit ſigillatim
15 corda eorum, qui intelligit omnia opera eorum. ‡ Non ſaluatur rex per multam
16 virtutem, & gigas nõ ſaluabitur in multitudine virtutis ſuæ. ‡ Fallax equus ad ſa-
17 lutem; in abundantia autem virtutis ſuæ nõ ſaluabitur. ‡ Ecce oculi Domini ſuper
18 *& in eis qui ſperant* metuẽtes eum, * ſperãtes ſuper miſericordia eius. ‡ Vt eruat à morte animas eo-
19 rum,& alat eos in fame. ‡ Anima autẽ no-
20 * ſuſtinet * ſtra *ſuſtinebit Dñm, quoniam adiutor & protector noſter eſt. ‡ Quia in eo lętabitur
21 cor noſtrum,& in nomine ſancto eius ſperauimus. ‡ Fiat Domine miſericordia tua
22 ſuper nos, quẽadmodũ ſperauimus in te.

Dauidis ‡ Pſalmus Dauid, *cùm immutauit vultum ſuum coram Abimelech,& dimiſit eum,& abijt. PSAL. XXXIII.

1. Reg. 21. d. BEnedicam Dñm in omni tẽpore, ſemper laus eius in ore meo. ‡ In Dño laudabitur anima mea, audiant manſueti &
3 lætentur. ‡ Magnificate Dñm mecum,& exaltemus nomen eius in idipſum. ‡ Ex-
4 5 quiſiui Dñm, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.
6 ‡ Accedite ad eum & illuminamini, & facies veſtræ nõ confundentur. ‡ Iſte pau-
7 per clamauit, & Dominus exaudiuit eum, & ex omnibus tribulationibus eius ſal-
* Immittet. 8 uauit eũ. ‡ *Caſtrametabitur angelus Dñi in circuitu timentium eum, & eripiet eos.
9 ‡ Guſtate & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus. beatus vir, qui ſperat in eo.

9 ‡ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγνήσθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν.
10 ‡κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετεῖ δὲ λογισμὰς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων.
11 ‡ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει, λογισμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
12 ‡μακάριον τὸ ἔθνος οὗ ἐστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ, λαὸς
13 ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν ἑαυτῷ. ‡ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, εἶδε πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
14 ‡ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ ἐπέβλεψεν ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.
15 ‡ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν, ὁ συνιεὶς εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν.
16 ‡οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας
17 οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. ‡ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν, ἐν ᾧ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.
18 ‡ἰδοὺ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν,
19 τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ· ‡ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ.
20 ‡ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομένει τὸν κύριον, ὅτι βοηθὸς καὶ
21 ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. ‡ὅτι ἐν αὐτῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσαμεν.
22 ‡γενοίτο κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ.

1 ‡Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον ἀβιμέλεχ καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν. λγ'.

2 ‡Εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντὸς ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. ‡ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεθήσεται
3 ἡ ψυχή μου, ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθήτωσαν.
4 ‡μεγαλύνατε τὸν κύριον σὺν ἐμοί, καὶ ὑψώσωμεν τὸ
5 ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. ‡ἐξεζήτησα τὸν κύριον, καὶ ἐπήκουσέ μου, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεών μου ἐρρύσατό με.
6 ‡προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρό-
7 σωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ. ‡οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξε, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων
8 αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν. ‡παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυρίου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.
9 ‡γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· μακάριος ἀνὴρ, ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Quoniam ipſe dixit & fuit: ipſe mandauit & ſubſtitit. [10] Dominus diſſipat conſilium populorum: irritas facit cogitationes nationum. [11] Conſilium Domini in æternum permanet: cogitationes cordis eius in generationes generationum.
[12] Beatus eſt filius hominis, cuius DOMINVS eſt Deus eius: populus quem elegit, in hæreditatem ſibi.
[13] De cælo reſpexit Dominus, vidit omnes filios hominum. [14] De habitatione domus hoſpitij ſui reſpexit ſuper omnes qui habitant terram. [15] Qui creauit eos, vnit ſimul corda eorum, & intelligit omnia opera eorum. [16] Non eſt rex qui ſaluetur multitudine exercitus: gigas quoque non euadit multa fortitudine. [17] Fallax eſt equus ad ſalutem, & propter ingentem fortitudinem ſuam non ſaluatur. [18] Ecce oculus Domini eſt ſuper timentes eum, & ſperantes in benignitate eius. [19] Vt eripiat à morte animas eorum, & paſcat eos in fame. [20] Anima noſtra expectat redemptionem Domini: auxilium enim noſtrum & ſcutum noſtrum ipſe eſt. [21] Quoniam in verbo eius lætabitur cor noſtrum, eo quòd in nomine ſancto eius ſperauimus.
[22] Sit miſericordia tua Domine ſuper nos, quemadmodum ſperamus in te.

[1] Dauidis quando mutauit ſenſum ſuum coram Abimelech, & reliquit eum, & abijt. PSAL. XXXIIII.

BEnedicam Domino in omni tempore ſemper: laus eius in ore meo. [3] In verbo Domini laudabitur anima mea: audient manſueti & lætabuntur. [4] Afferte magnificentiam coram Domino mecũ, & exaltemus nomen eius ſimul. [5] Quæſiui doctrinam à conſpectu Domini & reſpondit mihi: & de omnibus timoribus meis liberauit me. [6] Reſpexerunt ad eum & illuminati ſunt: & facies eorum non ſunt confuſæ. [7] Sic pauper clamauit, & Dominus exaudiuit. & de omnibus tribulationibus eius liberauit eum.
[8] Immoratur angelus Domini in circuitu timentium eum, & liberauit eos. [9] Percipite & videte, quoniam bonus eſt Dominus; beatus homo qui confiſus eſt in verbo eius!

10 * יְרֵאוּ אֶת־יְהוָֹה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃
11 * כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָֹה לֹא־יַחְסְרוּ
כָל־טוּב׃
12 * לְכוּ־בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָֹה אֲלַמֶּדְכֶם׃
13 * מִי־הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃
14 * נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃
15 * סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃
16 * עֵינֵי יְהוָֹה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃
17 * פְּנֵי יְהוָֹה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
18 * צָעֲקוּ וַיהוָֹה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃
19 * קָרוֹב יְהוָֹה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ
יוֹשִׁיעַ׃
20 * רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָֹה׃
21 * שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃
22 * תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃
23 * פּוֹדֶה יְהוָֹה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־
הַחוֹסִים בּוֹ׃

לה

1 * לְדָוִד רִיבָה יְהוָֹה אֶת־יְרִיבַי לְחֹם אֶת־לֹחֲמָי׃
2 * הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה וְקוּמָה בְּעֶזְרָתִי׃
3 * וְהָרֵק חֲנִית וּסְגֹר לִקְרַאת רֹדְפָי אֱמֹר לְנַפְשִׁי
יְשֻׁעָתֵךְ אָנִי׃
4 * יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיַחְפְּרוּ
5 חֹשְׁבֵי רָעָתִי׃ * יִהְיוּ כְּמֹץ לִפְנֵי־רוּחַ וּמַלְאַךְ
6 יְהוָֹה דוֹחֶה׃ * יְהִי־דַרְכָּם חֹשֶׁךְ וַחֲלַקְלַקֹּת
7 וּמַלְאַךְ יְהוָֹה רֹדְפָם׃ * כִּי־חִנָּם טָמְנוּ־לִי שַׁחַת
רִשְׁתָּם חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי׃
8 * תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא יֵדַע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־טָמַן
תִּלְכְּדוּ בְשׁוֹאָה יִפָּל־בָּהּ׃
9 * וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיהוָֹה תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ׃

10 * *Timete Dominum sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum.*
11 * *Leones indiguerunt & esurierunt: quærentibus autem Dominum, non deerit omne bo-*
12 *num.* * *Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos.*
13 * *Quis est vir qui velit vitam, diligens dies*
14 *videre bonos?* * *Custodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.*
15 * *Recede à malo & fac bonũ: quære pacem,*
16 *& persequere eam.* * *Oculi Domini ad iustos, & aures eius ad clamores eorum.*
17 * *Vultus autem Domini super facientes mala, vt perdat de terra memoriam eorum.*
18 * *Clamauerunt, & Dominus exaudiuit, & ex omnibus tribulationibus eorũ liberauit eos.*
19 * *Juxtà est Dominus contritis corde, & con fractos spiritu saluabit.*
20 * *Multæ tribulationes iusti, & ex omnibus illis liberabit eum Dominus.*
21 * *Custodit Dominus omnia ossa eius: vnum*
22 *ex eis non confringetur.* * *Interficiet impium malitia, & odientes iustum culpabuntur.*
23 * *Redimet Dominus animas seruorum suorum, & non peccabunt omnes sperantes in eo.*

1 *Dauid.* PSAL. XXXV.

IVdica Domine aduersarios meos, pugna contra impugnantes me.
2 * *Apprehende scutum & hastam, & con-*
3 *surge in adiutorium meum.* * *Euagina gladium & præoccupa ex aduerso persequentes me: dic*
4 *animæ meæ, Salus tua ego sum.* * *Confundantur & reuereantur qui quærũt animam meam; conuertantur retrorsum, & confundantur qui*
5 *cogitant mihi mala.* * *Fiant sicut puluis ante faciem venti, & angelus Domini impellat.*
6 * *Sit via eorum tenebræ & lubricum, &*
7 *angelus Domini persequatur eos.* * *Quia frustra absconderunt mihi insidias retis sui, sine*
8 *causa foderunt animæ meæ.* * *Veniat ei calamitas quam ignorat, & rete suum quod abscondit, comprehendat eum, & cadat in laqueum.*
9 * *Anima autem mea exultabit in Domino, lætabitur in salute sua.*

תרגום

10 דְּחֻלוּ מִן קֳדָם יְיָי קַדִּישׁוֹהִי אֲרוּם לֵית חֻסְרָנָא לְדַחֲלוֹהִי׃ 11 בְּנֵי אַרְיָוָא אִתְמַסְכַּנּוּ וּכְפַנּוּ וְתָבְעֵי אֻלְפָנָא דַיְיָי לָא חָסְרִין כָּל טוּבָא׃
12 אֱזִלוּ בְּנַיָּא קַבְּלוּ מִנִּי דְּחַלְתָּא דַיְיָי אֲאַלֵּף יַתְכוֹן׃ 13 מַן גַּבְרָא דְּבָעֵי חַיֵּי רָחֵם יוֹמַיָּא לְמֶחֱמֵי טוּבָא׃ 14 טוּר לִישָׁנָךְ מִבִּישׁ
וְשִׂפְוָתָךְ מִלְּמַלָּלָא נִיכְלָא׃ 15 זוּר מִבִּישׁ וֶעֱבֵד טָב בְּעֵי שְׁלָמָא וּרְדַף בָּתְרוֹהִי׃ 16 עֵינוֹי דַיְיָי לְוַת צַדִּיקַיָּא וְאֻדְנוֹהִי לְקַבָּלָא צְלוֹתְהוֹן׃
17 פַּרְצוּפָא דַיְיָי רְגִיזִין בְּעָבְדֵי בִּישָׁא לְשֵׁיצָאָה מִן אַרְעָא דָכְרַנְהוֹן׃ 18 צָלְיָן צַדִּיקַיָּא וּקְדָם יְיָי שְׁמִיעַ וּמִכָּל עָקַתְהוֹן פְּצָאִינוּן׃
19 קָרִיב יְיָי לִתְבִירֵי לִבָּא וְיַת מַכִּיכִי רוּחָא יִפְרוֹק׃ 20 טַגִּיעִין בִּישָׁן מְעָרְעָן לְצַדִּיקָא וּמִן כֻּלְּהוֹן פְּצָא לֵהּ יְיָי׃ 21 נָטֵר לְכֻלְּהוֹן
אֲרָרוֹהִי חֲדָא מִנְּהוֹן לָא מִתַּבְּרָא׃ 22 מִיתוּתָא דְּרַשִׁיעָא בִּישָׁא וְשָׂנְאֵי צַדִּיקָא יִתְחַיְּבוּן׃ 23 פָּרִיק יְיָי נַפְשָׁא דְעַבְדוֹהִי וְלָא מִתְחַיְּבִין
כָּל דְּסָבְרִין בְּמֵימְרֵהּ׃

לה

1 לְדָוִד אִתְרַבְרַב יְיָי בְּמָרֵי תִגְרָתִי סְדַר קְרָבָא קֳדָם בַּעֲלֵי קְרָבוּתִי׃ 2 אַתְקֵף תְּרִים וַעֲגִיל וְקוּם בְּסַעְדִּי׃ 3 וּשְׁלוּף מוֹרְנִיתָא
וּטְרוֹק תִּיקָא וְזַמֵּן לְאוֹרְעוּת רָדְפַי אֱמַר לְנַפְשִׁי פָּרִיקָךְ אֲנָא׃ 4 יִבְהֲתוּן וְיִכְסְפוּן תָּבְעֵי נַפְשִׁי יִרְתְּעוּן לַאֲחוֹרָא וְיִתְכַּנְעוּן חָשְׁלֵי בִּישָׁתִי׃
5 יְהוֹן הֵיךְ מוֹזָא קֳדָם זַעֲפָא וּמַלְאָכָא דַיְיָי דָחֵי׃ 6 יֶהְוֵי אָרְחַתְהוֹן חֲשׁוֹכָא וְחַכִּירַיָּא וּמַלְאָכָא דַיְיָי רָדִף לְהוֹן׃ 7 אֲרוּם
מַגָּן פְּרַשׂוּ לְוָתִי שִׁיחַ מְצַדְתְּהוֹן מַגָּן כְּמַנּוּ לְנַפְשִׁי׃ 8 תֵּיתֵי לֵהּ שִׁילְיָא וְלָא יִדַּע וּמְצַדְתֵּיהּ דִּי פְּרַשׂ תְּצִידֵהּ בְּשִׁילְיָא יִפֵּל בָּהּ׃
9 וְנַפְשִׁי תֶּחְדֵּי בְּמֵימְרָא דַיְיָי תְּדוּץ בְּפֻרְקָנֵהּ׃

10 ‡Timete Dominum omnes ſancti eius, quoniam non eſt inopia timentibus eum.
11 ‡Diuites eguerunt & eſurierunt: inquirentes autem Dominum, non minuentur omni bono.
12 ‡Venite filij audite me, timorem Domini docebo vos.
13 ‡Quis eſt homo qui vult vitam, *diligēs dies videre bonos?
14 ‡Prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.
15 ‡Diuerte à malo, & fac bonum; inquire pacem & perſequere eam.
16 ‡Oculi Dñi ſuper iuſtos, & aures eius in preces eorum.
17 ‡Vultus aũt Dñi ſuper facientes mala, vt perdat de terra memoriã eorum.
18 ‡Clamauerunt iuſti, & Dñs exaudiuit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.
19 ‡Iuxtà *Dñs ijs qui tribulato ſunt corde, & humiles ſpiritu ſaluabit.
20 ‡Multæ tribulationes iuſtorum, & de omnibus ijs liberabit eos Dñs.
21 ‡Cuſtodit Dñs omnia oſſa eorum, vnum ex ijs non conteretur.
22 ‡Mors peccatorum peſſima; & qui oderunt iuſtum, delinquent.
23 ‡Redimet Dominus animas ſeruorũ ſuorum, & non delinquent omnes qui ſperant in eo.

‡Pſalmus *Dauid. XXXIIII.

IVdica Domine nocentes me, expugna impugnantes me.
‡Apprehende arma & ſcutum, & exurge in adiutoriũ meum.
‡Effunde frameam, & conclude aduerſus eos qui perſequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua ſum ego.
‡Confundãtur & reuereantur quærẽtes animã meam. Auertãtur retrorſum, & cõfundantur cogitantes mihi mala.
‡Fiant tanquã puluis ante faciem venti, & angelus Dñi coarctãs eos.
‡Fiat via eorũ tenebræ & lubricum, & angelus Dñi perſequẽs eos.
‡Quoniã gratis abſcõderũt mihi interitum laquei ſui, ſuperuacuè exprobrauerũt animã meam.
‡Veniat illi laqueꝰ, quẽ ignorat, & captio quam abſcõdit, apphẽdat eũ, & in laqueũ cadat in ipſum.
‡Anima aũt mea exultabit in Dño, delectabitur ſup ſalutari ſuo.

10 ‡φοβήθητε τὸν κύριον πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ, ὅτι οὐκ
11 ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ‡πλούσιοι ἐπτώ-
χευσαν καὶ ἐπείνασαν· οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύριον, οὐκ
12 ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. ‡δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ
13 μου, φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς. ‡τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ
14 θέλων ζωὴν, ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς; ‡παῦσον
τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆ-
15 σαι δόλον. ‡ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζή-
τησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν. ‡ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ
17 δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. ‡πρόσωπον δὲ
κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ
18 μνημόσυνον αὐτῶν. ‡ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ κύ-
ριος εἰσήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν
19 ἐρρύσατο αὐτούς. ‡ἐγγὺς κύριος τοῖς συντετριμμένοις
τὴν καρδίαν, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει.
20 ‡πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν
21 ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος. ‡φυλάσσει κύριος πάντα τὰ
22 ὀστᾶ αὐτῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται. ‡θάνατος
ἁμαρτωλῶν πονηρός, καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμε-
23 λήσουσι. ‡λυτρώσεται κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ
πλημμελήσουσι πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτόν.

1 ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. λδ'.

‡Δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς
2 πολεμοῦντάς με. ‡ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ, καὶ ἀνά-
3 στηθι εἰς τὴν βοήθειάν μου. ‡ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγ-
κλεισον ἐξεναντίας τῶν καταδιωκόντων με· εἶπον τῇ ψυ-
4 χῇ μου, σωτηρία σου εἰμὶ ἐγώ. ‡αἰσχυνθήτωσαν καὶ
ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. ἀποστραφή-
τωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ λογι-
5 ζόμενοί μοι κακά. ‡γενηθήτωσαν ὡσεὶ χοῦς κατὰ πρόσ-
ωπον ἀνέμου, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς.
6 ‡γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλίσθημα, καὶ ἄγγε-
λος κυρίου καταδιώκων αὐτούς.
7 ‡ὅτι δωρεὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν,
μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου.
8 ‡ἐλθέτω αὐτῷ παγὶς, ἣν οὐ γινώσκει· καὶ ἡ θήρα ἣν
ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν· καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσεῖται ἐν
9 αὐτῇ. ‡ἡ δὲ ψυχή μου ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ,
τερφθήσεται ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Timete à præſentia Domini ſancti eius, quoniam nõ eſt egeſtas timentibus eum. [11] Filij leonum eguerunt & eſurierunt: inquirentes autem doctrinam Domini non carent vllo bono. [12] Ambulate filij, accipite à me: timorem Domini docebo vos. [13] Quis eſt vir qui velit vitam, amans dies quò videat bonum? [14] Cuſtodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.
[15] Recede à malo & fac bonum: inquire pacem & ſequere eam. [16] Oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius ad ſuſcipiendam deprecationem eorum. [17] Vultus autem Domini iraſcitur contra facientes malum, ad abolendam de terra memoriam eorum.
[18] Orant iuſti & à conſpectu Domini exauditi ſunt: & de omnibus tribulationibus eorum liberauit eos. [19] Propè eſt Dominus contritis corde, & humiles ſpiritu ſaluabit. [20] Multa mala eueniunt iuſto: & ex omnibus illis liberauit eum Dominus. [21] Cuſtodit omnia membra eius: vnum ex eis non eſt confractum. [22] Mors impij mala; & odio habentes iuſtum, damnabuntur. [23] Redimet Dominus animam ſeruorũ ſuorum; & non condemnantur omnes qui ſperant in verbo eius.

Pſalmus XXXV. [1] Dauidis.

MAgnificare Domine contra auctores concertationis meæ; inſtrue bellum aduerſus auctores belli mei. [2] Apprehende clypeum & parmulam, & ſurge in adiutorium meum. [3] Euagina lanceam & claude thecam, & ſta in occurſum perſecutorum meorum. dic animæ meæ; Redemptor tuus ſum ego. [4] Confundantur & erubeſcant, quærentes animã meam: conuertantur retrorſum & ignominia afficiuntur, qui cogitant malum meum. [5] Sint ſicut palea coram vento, & angelus Domini impellat. [6] Sit via illorum tenebræ & caligines: & angelus Domini perſequatur eos. [7] Quoniam ſine cauſa tetenderunt mihi foueam retis ſui: ſine cauſa inſidiati ſunt animæ meæ. [8] Veniat ei deſolatio & non aduertat: & rete eius quod abſcondit, capiat eum; in deſolationem ipſam cadat.
[9] Et anima mea gaudebit in verbo Domini: exultabit in redemptione eius.

10 * כָּל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ מַצִּיל
עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ׃
11 * יְקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי׃
12 * יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי׃
13 * וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק עִנֵּיתִי בַצּוֹם נַפְשִׁי
14 וּתְפִלָּתִי עַל־חֵיקִי תָשׁוּב׃ * כְּרֵעַ כְּאָח לִי
הִתְהַלָּכְתִּי כַּאֲבֶל־אֵם קֹדֵר שָׁחוֹתִי׃
15 * וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֶסְפוּ עָלַי נֵכִים וְלֹא
16 יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא־דָמוּ׃ * בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק
17 עָלַי שִׁנֵּימוֹ׃ * אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה הָשִׁיבָה נַפְשִׁי
18 מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי׃ * אוֹדְךָ בְּקָהָל רָב
19 בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ׃ * אַל־יִשְׂמְחוּ־לִי אֹיְבַי
20 שֶׁקֶר שֹׂנְאַי חִנָּם יִקְרְצוּ־עָיִן׃ * כִּי לֹא שָׁלוֹם
יְדַבֵּרוּ וְעַל רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן׃
21 * וַיַּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח הֶאָח רָאֲתָה
22 עֵינֵנוּ׃ * רָאִיתָה יְהוָה אַל־תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־
23 תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ * הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי
24 וַאדֹנָי לְרִיבִי׃ * שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ יְהוָה אֱלֹהָי
25 וְאַל־יִשְׂמְחוּ־לִי׃ * אַל־יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח נַפְשֵׁנוּ
אַל־יֹאמְרוּ בִלַּעְנוּהוּ׃
26 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו שְׂמֵחֵי רָעָתִי יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת
וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים עָלָי׃
27 * יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל
יְהוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃
28 * וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ׃

לו

1 * לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד׃
2 * נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים
לְנֶגֶד עֵינָיו׃
3 * כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא׃

10 * *Omnia ossa mea dicent, Domine quis similis tui? eruens inopem à validiore eo, & pau*
11 *perem & mendicum à violento.* * *Surgentes testes iniqui, quæ nesciebam interrogabant me.*
12 * *Reddebant mihi mala pro bono, sterilitatē*
13 *animæ meæ.* * *Ego autē cùm infirmarer ab eis, induebar cilicio: humiliabam in ieiunio animam meā, & oratio mea in sinū meū conuertebatur.*
14 * *Quasi ad amicum, quasi ad fratrem meum sic ambulabam; quasi lugens mater tristis sic in-*
15 *curuabar.* * *Et in infirmitate mea lætabantur & congregabantur: collecti sunt aduersum me percutientes, & nesciebam, scindentes, &*
16 *non tacentes.* * *In simulatione verborum fictorum, frendebant contra me dentibus suis.*
17 * *Domine quando aspicies? conuerte animam meam à calamitatibus suis, à leonibus solita-*
18 *riam meam.* * *Confitebor tibi in ecclesia grandi: in populo forti laudabo te.*
19 * *Non lætentur super me inimici mei mendaces, odientes me frustra, conniuentes oculo.*
20 * *Non enim pacem loquuntur, sed in rapina terræ verba fraudulenta concinnant.*
21 * *Et dilatauerunt super me os suum: dixerunt, Vah vah, vidit oculus noster.*
22 * *Vidisti Domine, ne taceas: Domine ne elon-*
23 *geris à me.* * *Consurge & vigila in iudicium meum, Deus meus, et Dominus meus in causam*
24 *meam.* * *Iudica me secundùm iustitiam meam Domine Deus meus, & ne insultent mihi.*
25 * *Ne dicant in corde suo, Vah animæ nostræ: ne dicant, Obsorbuimus eum.*
26 * *Confundantur & reuereantur pariter qui lætantur in afflictione mea; induantur confusione & verecundia qui magnificantur super me.*
27 * *Gaudeant & lætentur qui volūt iustitiam meam: & dicāt semper, Magnificetur Dominus*
28 *qui vult pacem serui eius.* * *Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam, tota die laudē tuam.*
1 * *Victori seruo Dñi Dauid.* PSAL. XXXVI.
2 *Dixit scelus impij in medio cordis eius, Non*
3 *est timor Dei ante oculos eius.* * *Quoniam dolosè agit aduersum eum in oculis suis, vt inueniret iniquitatem eius ad odiendum.*

תרגום

10 כֻּלְּהוֹן אֱבָרַי תֶּהֱוְיָן אָמְרִין יְיָ מַן דִּכְוַנְתָּךְ פָּצֵא עַנְיָא מִדְּתַקִּיף מִנֵּהּ וְעַנְיָא וַחֲשִׁיכָא מִן אוֹנְסְיֵהּ׃ 11 קָיְמִין סָהְרִין חֲטוּפִין
דְּלָא חַכְמֵת שָׁיְלִין לִי׃ 12 פָּרְעִין לִי בִּישְׁתָּא חֲלַף טָבְתָּא בָּעָן לְמִתְכַּל נַפְשִׁי׃ 13 וַאֲנָא בְּעִדַּן מַרְעוּתְהוֹן לְבֵשֵׁת שַׂקָּא סַגֵּפֵת
בְּצוֹמָא נַפְשִׁי וּצְלוֹתִי עַל עוּבִי תְּתוּב׃ 14 הֵיךְ חַבְרָא הֵיךְ אַחָא דִילִי הַלֵּכֵת וְהֵיךְ אֲבֵלָא דְמִתְאַבַּל עַל אִמֵּהּ חַכִּיר שַׁחֲיֵית׃ 15 וּבְתִבְרִי
חֲדוּ וְאִתְכְּנַשׁוּ מִתְכַּנְשִׁין עֲלַי רַשִׁיעַיָּא דִמְמַכְּכִין לִי בְּמִלֵּיהוֹן וְלָא חַכֵּמֵת אִלּוּ מְבַזְּעִין מִשְׁכִּי לָא מַפְּקִין דְּמָא׃ 16 בְּמִלֵּי שִׁיעֵיעוּתָא וּמַרְהֲבַיָּא
וּמְמִקְנַיָּא מַעְסָן עֲלַי כַּכֵּיהוֹן׃ 17 יְיָ כַּמָּה אַתְּ חָמֵי אָתִיב נַפְשִׁי מִשִּׁלְיָתְהוֹן מִבְּנֵי אַרְיָוָא גּוּשְׁמִי׃ 18 אוֹדֵה קֳדָמָךְ בִּכְנִישְׁתָּא רַבָּא בְּעַמָּא
תַּקִּיפָא אֲשַׁבְּחִנָּךְ׃ 19 לָא יֶחְדּוּן לִי בַּעֲלֵי דְבָבַי לְשִׁקְרָא שָׂנְאַי מַגָּן רַמְזִין בְּעַיְנֵיהוֹן׃ 20 אֲרוּם לָא שְׁלָמָא מְמַלְּלִין וְעַל צַדִּיקֵי אַרְעָא
דְנָיְחִין בְּעָלְמָא הַהוּא מִלֵּי דְכִלִּין חָשְׁבִין׃ 21 וְאַפְתִּיו עֲלַי פּוּמְהוֹן אֲמַרוּ חֶדְוָא חֶדְוָא חֲמִיָּת עֵינֵינָן׃ 22 חֲמֵיתָא יְיָ לָא תִשְׁתּוֹק
יְיָ לָא תִרְחַק מִנִּי׃ 23 אִתְעָר וְהָקִיץ לְדִינִי אֱלָהִי וּמָרֵי נִצְחַנִי לְתִגְרָתִי׃ 24 דּוּן יָתִי כְּצִדְקְתָךְ יְיָ אֱלָהִי וְלָא יֶחְדּוּן עֲלַי׃ 25 דְּלָא
יֵאמְרוּן בְּלִבְהוֹן חֲדִיָּת נַפְשָׁנָא דְּלָא יֵאמְרוּן גַּמַּרְנָא יָתֵהּ׃ 26 יִבְהֲתוּן וְיִתְכַּנְעוּן כַּחֲדָא דְחָדָן עַל בִּישׁוּתִי יִלְבְּשׁוּן בָּהֲתָא וְכִסּוּפָא דְמִתְרַבְרְבִין
עֲלַי׃ 27 יְבוּעוּן וְיֶחְדּוּן חָבְעֵי צִדְקִי וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יִסְגֵּא יְקָרָא דַיְיָ דְצָבֵי שְׁלָמָא דְעַבְדֵּהּ׃ 28 וְלִישָׁנִי תְּרַנֵּן צִדְקְתָךְ כֻּלֵּי יוֹמָא תֻּשְׁבַּחְתָּךְ׃

לו

1 לְשַׁבָּחָא לְעַבְדָּא דַיְיָ לְדָוִד׃ 2 אֲמַר מְרָדָא לְחַיָּבָא
בִּמְצִיעוּת לִבְבֵהּ לֵית דְּחַלְתָּא דַיְיָ לִקְבֵיל עֵינוֹהִי׃ 3 אֲרוּם שְׁעַע לֵהּ בְּעֵינוֹהִי לְמִשְׁכַּח חוֹבֵיהּ לְמִסְנֵא אֻלְפָנָא׃

10 *Omnia ossa mea dicent, Dñe Dñe quis similis tibi? Eripiés inopem de manu fortiorũ eius, & egenum & pauperem à diripientibus eum. 11 *Surgentes mihi testes iniqui quæ ignorabam interrogabant me.
12 *Retribuebant mihi mala pro bonis, & sterilitatem animæ meæ. 13 *Ego aũt cũ ipsi molesti essent mihi, induebar cilicio. Et humiliabam in ieiunio animã meã, & oratio mea in sinu meo cõuertetur. 14 *Quasi proximo quasi fratri nostro sic cõplacebam, quasi lugens & cõtristatus sic humiliabar.
15 *Et aduersum me lætati sunt & conuenerunt, congregata sunt super me flagella & ignoraui. dissipati sunt nec compuncti.
16 *Tentauerũt me, subsannauerũt me subsannatione, frenduerũt super me dentibus suis. 17 *Dñe quãdo respicies? restitue animã meã à malignitate eorũ, à leonibus vnicã meam. 18 *Cõfitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te. 19 *Non supergaudeãt mihi q aduersantur mihi iniquè, qui oderunt me gratis, & annuunt oculis.
20 *Quoniã mihi quidé pacificè loquebantur, & in iracundia* dolos cogitabãt. 21 *Dilatauerũt super me os suũ: dixerunt, Euge euge, viderũt oculi nostri. 22 *Vidisti Dñe ne sileas, Dñe ne discedas à me. 23 *Exurge Dñe & intende iudicio meo: Deus meus & Dñs meus in causam meã. 24 *Iudica me Dñe secundùm iustitiã tuã Dñe Deus meus, & nõ supergaudeant mihi. 25 *Non dicant in cordibus suis, Euge euge animæ nostræ: nec dicant, Deuorauimus eũ. 26 *Erubescant & reuereãtur simul qui gratulãtur malis meis. Induantur cõfusione & reuerẽtia qui magna loquuntur super me. 27 *Exultent & lætentur qui volunt iustitiam meã. Et dicant semper, Magnificetur Dominus, qui volũt pacem serui eius. 28 *Et lingua mea meditabitur iustitiam tuã, tota die laudem tuam.

1 *In finem seruo Dñi Dauid. xxxv.
2 Dicit iniustus vt delinquat in semetipso, Non est timor Dei ante oculos
3 eius. Quoniam dolosè egit in conspectu eius, vt* inueniret iniquitatem suam, & odiret.

10 *πάντα τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι, κύριε κύριε τίς ὅμοιός σοι; ῥυόμενος πτωχὸν ἀπὸ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ
11 πενήτα ἀπὸ τῶν διαρπαζόντων αὐτόν. *ἀναστάντες μοι μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με.
12 *ἀντεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκ-
13 νίαν τῇ ψυχῇ μου. *ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν μοι, ἐνεδυόμην σάκκον. καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἡ προσευχή μου εἰς κόλπον μου ἀποστα-
14 φήσεται. *ὡς πλησίον ὡς ἀδελφῷ ἡμετέρῳ οὕτως ἠρέσκουμεν, ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην.
15 *καὶ κατ' ἐμοῦ ἐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν, συνήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες καὶ οὐκ ἔγνων. διεχύθησαν καὶ
16 οὐ κατενύγησαν. *ἐπείρασάν με, ἐξεμυκτήρισάν με
17 μυκτηρισμῷ, ἔβρυξαν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. *κύριε πότε ἐπόψῃ; ἀποκατάστησον τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῶν κακου-
18 γιῶν αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. *ἐξομολογή-
19 σομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ πολλῇ, ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε. *μὴ ἐπιχαρείησάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως, οἱ μισοῦντές με δωρεάν, καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς.
20 *ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ' ὀργὴν δόλους
21 διελογίζοντο. *ἐπλάτυναν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν,
22 εἶπον οὖγε οὖγε, εἶδον ἡ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. *εἶδες κύριε, μὴ σιωπήσῃς, κύριε μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ.
23 *ἐξεγέρθητι κύριε καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου, ὁ θεός
24 μου καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου. *κρῖνόν με κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου κύριε ὁ θεός μου, καὶ μὴ ἐπιχα-
25 ρείησάν μοι. *μὴ εἴποισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, οὖγε οὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν· μὴ ἔτι εἴποιεν, κατεπίομεν αὐτόν.
26 *αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα ἐπὶ χαίρουσι τοῖς κακοῖς μου. ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντρο-
27 πὴν οἱ μεγαλορρημονοῦντες ἐπ' ἐμέ. *ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου. καὶ εἰ-
28 πάτωσαν διαπαντὸς, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ θέλοντες τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ. *καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαινόν σου.

1 *Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ Δαυίδ. λέ.
2 *Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι
3 φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. *ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι.

* Inueniat iniquitas eius ad odium.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Omnia membra mea dicent, Domine quis similis tibi, eripiens afflictum à fortiori se, & pauperem & mendicum à raptore suo? 11 Surgẽtes testes iniqui, quæ nesciebam, interrogabant me. 12 Reddebant mihi malum pro bono, quærentes orbare animam meam. 13 Ego verò in tempore infirmitatis eorum induebar sacco: affligebam ieiunio animam meam. oratio autem mea ad sinum meum reuertetur. 14 Ac si socius & frater meus fuisset, ita cum eo ambulabam: & sicut lugens, qui luget matrem suam, obscurus humiliabar.
15 Et in tribulatione mea lætati & congregati sunt: conuenerunt aduersum me impij, qui cõterunt me verbis suis, & nesciui etiã, si lacerarent pellem meam, non tamen eliciebant sanguinem. 16 Verbis autẽ blanditiarũ, subsannatorijs, & derisorijs frendent contra me dentibus suis. 17 Domine vsquequo respicies? conuerte animã meam à desolationibus eorum, à filijs leonum corpus meum. 18 Confitebor coram te in congregatione magna. in populo valido laudabo te. 19 Non lætentur de me auctores inimicitiæ meæ falsò; odientes me sine causa, annuentes oculis suis. 20 Quoniam non pacem loquuntur: & contra iustos terræ quiescẽtes in seculo illo, verba dolosa cogitant.
21 Et dilatauerunt super me os suũ, & dixerunt, Euax euax; vidit oculus noster. 22 Vidisti Domine, ne sileas Domine, nẽ elongeris à me.
23 Euigila & expergiscere ad iudicium meum, Deus meus, & auctor victoriæ meæ ad litem meam. 24 Iudica me secundùm iustitiam tuam Domine, Deus meus, & ne lætentur de me. 25 Vt non dicant in cordibus suis, Lætata est anima nostra: ne fortè dicant, Deuorauimus eum. 26 Erubescant & confundantur pariter, qui lætantur malo meo: induantur pudore, & confusione qui magnificantur super me. 27 Gaudeant & lætentur qui quærunt iustitiam meam: & dicant iugiter, Magnificetur gloria Domini, qui vult pacem serui sui.
28 Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam; tota die laudem tuam. PSAL. XXXVI. 1 Ad canendum seruo Domini Dauidi.
2 Dicit scelus impio in medio cordis eius, Non est timor Domini coram oculis eius. 3 Quia blanditur sibi in oculis suis vt inueniat peccatum suum, & odio prosequatur doctrinam.

4 * דִּבְרֵי־פִיו אָוֶן וּמִרְמָה חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב׃
5 * אָוֶן יַחְשֹׁב עַל־מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל־דֶּרֶךְ לֹא־
טוֹב רָע לֹא יִמְאָס׃
6 * יְהוָה בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים׃
7 * צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם
8 וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְהוָה׃ * מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים
וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃
9 * יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃
10 * כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃
11 * מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
12 * אַל־תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד רְשָׁעִים אַל־תְּנִדֵנִי׃
13 * שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא־יָכְלוּ קוּם׃

לז

1 * לְדָוִד אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא
בְּעֹשֵׂי עַוְלָה׃
2 * כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וּכְיֶרֶק דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן׃
3 * בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה
אֱמוּנָה׃
4 * וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ׃
5 * גּוֹל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃
6 * וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם׃
7 * דּוֹם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל־תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ
דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת׃
8 * הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל־תִּתְחַר אַךְ־לְהָרֵעַ׃
9 * כִּי מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן וְקוֹיֵ יְהוָה הֵמָּה יִירְשׁוּ־אָרֶץ׃
10 * וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־מְקוֹמוֹ
וְאֵינֶנּוּ׃
11 * וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְהִתְעַנְּגוּ עַל־רֹב שָׁלוֹם׃
12 * זֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו׃
13 * אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי רָאָה כִּי־יָבֹא יוֹמוֹ׃

4 * *Verba oris eius iniquitas & dolus, cessa-*
5 *uit cogitare benefacere.* * *Iniquitatem cogitat*
in cubili suo, stabit in via non bona, malum
6 *non abijciet.* * *Domine in cælo misericordia*
tua, fides tua vsque ad nubes.
7 * *Iustitia tua quasi montes Dei; iudicia tua*
abyssus multa: homines & iumenta saluos fa-
8 *cies Domine.* * *Quàm preciosa est misericor-*
dia tua Deus! & filij Adam in vmbra alarum
9 *tuarum sperabunt.* * *Inebriabuntur de pin-*
guedine domus tuæ, & torrente delitiarum
10 *tuarum potabis eos.* * *Quoniam tecum est*
fons vitæ, in lumine tuo videbimus lumen.
11 * *Attrahe misericordiam tuam scientibus te,*
& iustitiam tuam rectis corde.
12 * *Non veniat mihi pes superbiæ, & ma-*
nus impiorum non me commoueat.
13 * *Ibi ceciderunt operantes iniquitatem: ex-*
pulsi sunt, & non potuerunt surgere.
1 * *Dauid.* PSAL. XXXVII.
Noli contendere cum malignis, nec æmuleris
2 *facientes iniquitatem.* * *Quoniam si-*
cut herba, velociter conterentur; & sicut ho-
3 *lus viride, marcescent.* * *Spera in Domino &*
fac bonum, peregrinare in terra & pascere fide.
4 * *Et delectare in Domino, & dabit tibi pe-*
5 *titiones cordis tui.* * *Volue super Dominum*
viam tuam, & confide in eo, & ipse faciet.
6 * *Et educet sicut lumen iustitiam tuam, &*
iudicium tuum sicut meridiem.
7 * *Tace Domino & expecta eum; noli conten-*
dere aduersus eum qui proficit in via sua, ad-
uersus virum qui facit quæ cogitat.
8 * *Dimitte iram & relinque furorem: noli*
contendere vt malè facias.
9 * *Quoniã qui malè faciunt, interibunt; ex-*
pectantes autem Dominum ipsi hæreditabunt
10 *terram.* * *Adhuc enim modicum, & non erit*
impius; & cogitabis de loco eius, & non subsi-
11 *stet.* * *Mites autem hæreditabunt terram, &*
12 *delectabuntur in multitudine pacis.* * *Cogitat*
impius de iusto, & frendet aduersus eum denti-
13 *bus suis.* * *Dominus deridebit eum, videns*
quòd veniet dies eius.

תרגום

4 מִלֵּי פּוּמֵהּ רִשְׁעָא וּנְכִילוּ פְּסַק לְמִסְכַּל לְאוֹטָבָא׃ 5 רִשְׁעָא חָשֵׁב עַל שִׁוּוּיֵהּ יִתְעַתַּד עַל אָרְחָא לָא טָבָא בִּישׁ לָא יְרַחֵק׃
6 יְיָ בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא טוּבָךְ הֵימָנוּתָךְ עַד שְׁחָקֵי׃ 7 צִדְקָתָךְ אֱלָהָא רָמָא הֵיךְ טוּרַיָּא תַּקִּיפַיָּא וְדִינַיָּךְ עֲמִיקִין הֵיךְ תְּהוֹמָא רַבָּא בְּנֵי נָשָׁא וּבְעִירָא
חִפְרוֹק יְיָ׃ 8 כְּמָה יַקִּיר טוּבָךְ יְיָ וּבְנֵי נָשָׁא בְּטַלֶּלְיָא שְׁכִינְתָּךְ יִשְׁרוּן לְרַחְצָן׃ 9 יִתְרַוּוֹן מִדֶּתֶן בִּרְכְתָא דְבֵיתָךְ וּמַבּוּעַ בְּסִימוּתָךְ תַּשְׁקִינוּן׃
10 אֲרוּם עִמָּךְ טְווּפֵי מַיִין חַיִּין בְּדִיל נְהוֹר יְקָרָךְ נֶחֱמֵי אוֹרָה׃ 11 נְגוֹד טוּבָךְ עַל יָדְעָךְ וְצִדְקָתָךְ עַל תְּרִיצֵי לִבָּא׃ 12 לָא תְאַרְעִנַּנִי רִגְלָא
דְגֵיוְתָנָא וִידֵיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא לָא תְטַלְטֵל יָתִי׃ 13 תַּמָּן נְפַלוּ עָבְדֵי שְׁקָר יִדְחֲיָן וְלָא יוֹסְפוּן לְמֵקוּם׃

לז

1 לְדָוִד לָא תְרַגֵּג בְּמַבְאֲשִׁין לְמֶהֱוֵי דִכְוָתְהוֹן וְלָא תַטְנֵן בְּעָבְדֵי טְלוּמָא לְמִזְדּוֹן עִמְּהוֹן׃ 2 אֲרוּם סוֹפֵיהוֹן הֵיךְ עִשְׂבָּא בְּסִרְהוּבְיָא
יִתְמוֹלְלוּן וְהֵיךְ יְרוֹק דִּתְאָה יִנְרְרוּן׃ 3 רְחֵץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וַעֲבֵד טָב שְׁרֵי בְּאַרְעָא וַעֲסוֹק בְּהֵימָנוּתָא׃ 4 וְתִתְפְּנֵק עַל יְיָ וְיִתֶּן לָךְ מִשְׁיֵלֵי
לִבָּךְ׃ 5 גַּלֵּי קֳדָם יְיָ אוֹרְחָתָךְ וּסְבוֹר עַל מֵימְרֵהּ וְהוּא יַעְבֵּד׃ 6 וְיַפֵּק הֵיךְ נְהוֹרָא צִדְקָתָךְ וְדִינָךְ הֵיךְ טִיהֲרָא׃ 7 שְׁתוֹק אַמְתִּין קֳדָם
יְיָ וְאוֹרִיךְ לֵהּ לָא תְרַגֵּג בְּרַשִׁיעָא דְמַצְלַח אוֹרְחֵהּ בְּגַבְרָא דְעָבֵד עֵיצַת חֶטְאִין׃ 8 אוֹרִיךְ מֵרְגוֹז וּשְׁבוֹק רִתְחָא לָא תְרַגֵּג בְּרַם
לְאַבְאָשָׁא׃ 9 אֲרוּם מַבְאֲשִׁין יִשְׁתֵּיצוּן וּדְסָבְרִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ הִינּוּן יֵירְתוּן אַרְעָא׃ 10 וְהוּב כִּזְעֵיר וְלֵית רַשִׁיעָא וְתִתְבַּיֵּן עַל אַתְרֵהּ
וְלֵיתוֹהִי׃ 11 וְעַנְוָתָנִין יֵרְתוּן אַרְעָא וְיִתְפַּנְּקוּן עַל סְגִיעוּת שְׁלָמָא׃ 12 חָשֵׁב רַשִׁיעָא בִּישׁ עַל צַדִּיקָא וּמְעַסֵּי עֲלוֹהִי בַּכּוֹהִי׃
13 יְיָ יִגְחַךְ עֲלוֹהִי אֲרוּם חֲמָא אֲרוּם עַאל יוֹמָא דְתַבְרֵהּ׃

*Verba oris eius iniquitas & dolus, noluit intelligere vt bene ageret. *Iniquitatem meditatus est in cubili suo: astitit omni viæ non bonæ, malitiã aũt non odiuit.

*Dñe in cælo misericordia tua, & veritas tua vsque ad nubes. *Iustitia tua sicut mõtes Dei, iudicia tua abyssus multa. Homines & iumenta saluabis Dñe: *Quemadmodum multiplicasti misericordiã tuã Deus. Filij aũt hominũ in tegmine alarũ tuarũ sperabũt. *Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrẽte voluptatis tuę potabis eos. *Quoniã apud te *fons vitæ: in lumine tuo videbimus lumẽ. *Prætẽde misericordiã tuam scientibus te, & iustitiã tuã his qui recto sunt corde. *Non veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris nõ moueat me. *Ibi ceciderũt oẽs q̃ operãtur iniquitatẽ: expulsi sunt, nec potuerũt stare.

*Domino

Inf. cod.

Psalmus Dauid. XXXVI.

NOli æmulari in malignantibus, neque zelaueris facientes iniquitatẽ. *Quoniam tanquã fœnum velociter arescent; & quẽadmodũ olera herbarum citò decidẽt. *Spera in Dño, & fac bonitatẽ, & inhabita terrã, & pascẽris in diuitijs eius. *Delectare in Dño, & dabit tibi petitiones cordis tui. *Reuela ad Dñm viã tuã, & spera in eo, & ipse faciet. *Et educet quasi lumẽ iustitiã tuam, & iudiciũ tuum tanquã meridiem. *Subditus esto Dño, & ora eum. Noli æmulari in eo qui prosperatur in via sua, in homine faciente iniustitias. *Desine ab ira, & derelinque furorẽ; noli æmulari, vt maligneris. *Quoniã qui malignantur, exterminabuntur; sustinentes autem Dominũ, ipsi hæreditabunt terrã. *Et adhuc pusillum, & non erit peccator; & quæres locum eius, & non inuenies. *Mansueti autem hæreditabunt terrã, & delectabuntur in multitudine pacis. *Obseruabit peccator iustum, & stridebit super eum dentibus suis. *Dñs autẽ irridebit eum, quoniam prospicit quòd veniet dies eius.

4 * τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος,
οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθύναι.
5 * ἀνομίαν διελογίσατο ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, παρέστη πά-
6 σῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ· κακίαν οὐ μὴ προσώχθισε. * κύριε ἐν
τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου, καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.
7 * ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ, τὰ κρίματά σου ἄβυσσος πολλή. ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις κύριε.
8 * ὡς ἐπληθύνθη τὸ ἔλεός σου ὁ θεός. οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀν-
9 θρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι. * μεθυσθή-
σονται ἀπὸ πιότητος οἴκου σου, καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς
10 σου ποτιεῖς αὐτούς. * ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν τῷ φωτί
11 σου ὀψόμεθα φῶς. * παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσί σε· καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
12 * μὴ ἐλθέτω μοι πούς ὑπερηφανίας· καὶ χεὶρ ἁμαρτω-
13 λοῦ μὴ σαλεύσαι με. * ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν· ἐξώσθησαν, καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. λς.

Μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις, μὴ ζήλου τοὺς
2 ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν. * ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται.
3 * ἔλπιζον ἐπὶ κύριον, καὶ ποίει χρηστότητα, καὶ κατασκήνου τὴν γῆν, καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς.
4 * κατατρύφησον τοῦ κυρίου, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου.
5 * ἀποκάλυψον πρὸς κύριον τὴν ὁδόν σου, καὶ ἔλπιζον
6 ἐπ' αὐτόν, καὶ αὐτὸς ποιήσει. * καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρίαν.
7 * ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ, καὶ ἐκδέχου αὐτόν. μὴ παραζήλου ἐν τῷ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ ποιοῦντι παρανομίαν.
8 * παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς, καὶ ἐγκατάλιπε θυμόν· μὴ παραζήλου, ὥστε πονηρεύεσθαι. * ὅτι οἱ πονηρευόμενοι ἐξολοθρευθήσονται· οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον, αὐτοὶ κληρονο-
10 μήσουσι γῆν. * καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἁμαρ-
11 τωλός· καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ εὑρήσεις. * οἱ δὲ πραεῖς κληρονομήσουσι γῆν, καὶ καταθρυφήσονται ἐπὶ πλή-
12 θει εἰρήνης. * παρατηρήσει ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ
13 βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. * ὁ δὲ κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν, ὅτι προβλέπει ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4]Verba oris eius impietas & dolus: destitit intelligere, vt benefaceret. [5]Impietatẽ cogitat in cubili suo: manet in via non bona; malitiam non execratur. [6]Domine in cælis cælorum bonitas tua: fides tua vsque ad æthera. [7]Iustitia tua Deus excelsa, sicut montes fortes; & iudicia tua profunda sicut abyssus magna: homines & iumenta saluabis Domine. [8]Quàm preciosa est misericordia tua Domine! homines autẽ in vmbra maiestatis tuæ morabuntur cũ fiducia. [9]Inebriabuntur pinguedine benedictionis domus tuæ; & de scaturigine dulcedinis tuæ potabis eos. [10]Quoniam apud te sunt stillicidia aquæ viuentis: propter lucem gloriæ tuæ videbimus lumen. [11]Protrahe bonitatem tuam ad cognoscentes te: & iustitiam tuam ad eos qui recti sunt corde. [12]Ne occurrat in me pes superbi; & manus impiorum non cõmoueat me. [13]Ibi ceciderunt operarij falsitatis; impulsi sunt, nec addunt vt surgant. PSAL. XXXVII. [1]Dauidi

NE æmuleris in malignos vt fias illis similis; nec zelaueris in operarios iniquitatis vt superbias cum eis. [2]Quoniam finis eorum sicut herba; citò succidentur, & tanquam viriditas herbæ defluent. [3]Confide in verbo Domini; & fac bonum. inhabita terram & operam naua in fide. [4]Et delectare in Domino; & dabit tibi petitiones cordis tui. [5]Manifesta coram Domino viam tuam: & spera in verbo Domini, & ipse operabitur. [6]Et educet sicut lucem iustitiam tuam: & iudicia tua sicut meridiem. [7]Tace, præstolare coram Domino, & expecta eum: ne æmuleris impium prosperam viam suam reddentem; hominem exequentem consilium peccatorum.

[8]Procul sis ab iracundia, & missum fac furorem: ne æmulatus fueris vt nequiter facias. [9]Quoniam qui nequiter agunt, exterminabuntur: & qui confidunt in verbo Domini, ipsi hæreditabunt terram. [10]Et adhuc modicum, & non erit impius: & intendes ad locum eius, & non erit. [11]Et mites hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis. [12]Cogitat impius malum aduersus iustum: & frendet super eum dentibus suis. [13]Dominus subsannabit eum; quoniam prospicit, quòd aduentet dies contritionis ipsius.

14 * חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם לְהַפִּיל
עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבוֹחַ יִשְׁרֵי־דָרֶךְ׃
15 * חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה׃
16 * טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים׃
17 * כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים
18 יְהוָה׃ * יוֹדֵעַ יְהוָה יְמֵי תְמִימִם וְנַחֲלָתָם
לְעוֹלָם תִּהְיֶה׃
19 * לֹא יֵבֹשׁוּ בְעֵת רָעָה וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ׃
20 * כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה כִּיקַר כָּרִים כָּלוּ
בֶעָשָׁן כָּלוּ׃
21 * לוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃
22 * כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ אָרֶץ וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ׃
23 * מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גֶבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃
24 * כִּי־יִפֹּל לֹא יוּטָל כִּי יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ׃
25 * נַעַר הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב
וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם׃
26 * כָּל־הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה׃
27 * סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה־טוֹב וּשְׁכֹן לְעוֹלָם׃
28 * כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא־יַעֲזֹב אֶת־חֲסִידָיו
לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת׃
29 * צַדִּיקִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ׃
30 * פִּי־צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃
31 * תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃
32 * צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ׃
33 * יְהוָה לֹא־יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ׃
34 * קַוֵּה אֶל־יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת
אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
35 * רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרַח רַעֲנָן׃
36 * וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃
37 * שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃

14 * *Gladium euaginauerunt impij, & tetenderunt arcum suum, vt percutiant egenum, & pauperem, & interficiant rectos in via.*
15 * *Gladius eorum ingrediatur in cor eorum, & arcus eorum confringantur.*
16 * *Melius est parum iusto, quàm diuitiæ im-*
17 *piorum multæ.* * *Quoniam brachia impiorum confringentur: subleuat autem iustos Dominus.*
18 * *Nouit Dominus dies immaculatorum, & hæreditas eorum æterna erit.*
19 * *Non confundentur in tempore malo, & in*
20 *diebus famis saturabũtur.* * *Quia impij peribunt. et inimici Domini gloriantes vt monocerotes, consumentur, vt fumus consumentur.*
21 * *Fœnus accipit impius & non reddit, iu-*
22 *stus autem donat & tribuit.* * *Quia qui benedicti fuerint ab eo, hæreditabunt terram; &*
23 *qui maledicti, interibunt.* * *A Domino gressus viri firmantur, & viam eius volet.*
24 * *Cùm ceciderit, non allidetur; quia Dominus sustentat manum eius.*
25 * *Puer fui, siquidem senui, & non vidi iustum derelictum, nec semẽ eius quærens panem.*
26 * *Tota die donat & commodat, & semen eius in benedictione erit.*
27 * *Recede à malo & fac bonum, & habita*
28 *in sempiternum.* * *Quia Dominus diligit iudicium, & nõ derelinquet sanctos suos, in æternum custoditi sunt, & semen impiorum peribit.*
29 * *Justi hæreditabunt terram, & inhabitabunt in seculum super eam.*
30 * *Os iusti meditabitur sapientiam, & lingua*
31 *eius loquetur iudicium.* * *Lex Dei eius in cor-*
32 *de eius, non deficient gressus eius.* * *Considerat impius iustum, & quærit vt occidat eum.*
33 * *Dominus non derelinquet eum in manu eius, & non condemnabit eum cùm iudicatur.*
34 * *Expecta Dominum & custodi viam eius, & exaltabit te vt possideas terram: cùm interi-*
35 *bunt impij, videbis.* * *Vidi impium robustum*
36 *& fortissimum sicut indigenã virentem.* * *Et transiui, & ecce non erat: & quæsiui eum, &*
37 *non est inuentus.* * *Custodi simplicitatẽ & vide rectum, quia erit ad extremum viro pax.*

תרגום

14 חַרְבָּא שְׁלִפוּ רַשִׁיעַיָּא וּמְתַחוּ קַשְׁוָתְהוֹן לְמִקְטוֹל עַנְיֵי וַחֲשִׁיכֵי לְמִכַּס תְּרִיצֵי אָרְחָא׃ 15 סַיְפְהוֹן תֵּעוֹל בְּלִבְּהוֹן וְקַשְׁוָתְהוֹן
יִתַּבְּרָן׃ 16 טַב קֳדָם יְיָי זְעֵירוּת צַדִּיקָא מֵרִיכְסַת רַשִׁיעַיָּא סַגִּיעִין׃ 17 אֲרוּם דְּרָעֵי רַשִׁיעַיָּא תִּתַּבְּרָן וְסָעֵד צַדִּיקַיָּא יְיָי׃ 18 יָדֵעַ
יְיָי יוֹמֵיהוֹן דִּשְׁלִימֵי וְאַחְסַנְתְּהוֹן לְעָלַם תְּהֵא׃ 19 לָא יִבְהָתוּן בְּעִדָּן בִּישְׁתָּא וּבְיוֹמֵי אוּלְצָנָא שָׂבְעִין׃ 20 אֲרוּם רְשִׁיעַיָּא יֵיבְדוּן וּבַעֲלֵי
דְּבָבָא דַיְיָי הֵיךְ יְקַר פַּלְגִּיסִין מִתְפַּסְּמִין וְסוֹפֵיהוֹן מִתְנַכְּסִין הֵיכְנָא רַשִׁיעַיָּא יְסוּפוּן וּבִתְנַן גֵּהִינָם יִתְגַּמְּרוּן׃ 21 מוֹזִיף רַשִׁיעָא וְלָא פָּרַע
וְצַדִּיקָא מְחַיֵּס וְיָהֵב׃ 22 אֲרוּם דְּמִתְרַרְכִין בְּמֵימְרֵהּ יֵירְתוּן אַרְעָא וְדִמְלַטְטִין בְּמוֹמָתֵהּ יִשְׁתֵּיצוּן׃ 23 מִן קֳדָם יְיָי פְּסִיעָתוֹהִי דְגַבְרָא
מִתְקְנָן וְאָרְחֵהּ יִתְרְעִי׃ 24 אֲרוּם יִפּוֹל מֵרַע לָא יְמוּת מְטוּל דַיְיָי סָעֵד בִּידֵהּ׃ 25 טְלֵי הֲוֵיתִי בְּרַם סָבֶת וְלָא חֲמֵית צַדִּיקָא שְׁבִיקָא
וּבְנוֹהִי תָּבְעִין לַחְמָא מֵחֻסְרָנָא׃ 26 מִן בִּגְלַל דְּכָל יוֹמָא חַיֵּס וּמוֹזִיף וְזַרְעֵהּ לְבִרְכְתָא׃ 27 זוּר מִלְּמֶעְבַּד בִּישׁוּתָא וְעֲבֵד טָבְתָא בְּגִין
בֵּן תִּשְׁרֵי לְעָלַם׃ 28 אֲרוּם יְיָי רָחֵם דִּינָא וְלָא יִשְׁבּוֹק יַת חֲסִידוֹהִי לְעָלַם מְנַטְּרִין וּבְנֵיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא יִשְׁתֵּצוּן׃ 29 צַדִּיקַיָּא יַחְסְנוּן אַרְעָא
וְיִשְׁרוּן לְעָלְמִין עֲלָהּ׃ 30 פּוּמָא דְצַדִּיקָא רָנֵן חָכְמְתָא וְלִישָׁנֵהּ מְמַלְּלָא דִינָא׃ 31 נִימוּסָא דֶאֱלָהֵהּ בְּלִבְּבֵהּ לָא מִזְדַּעְזְעִין אִסְתְּוָרוֹהִי׃
32 מִסְתְּכִי רַשִׁיעָא לְצַדִּיקָא וּבָעֵי לְמִקְטְלֵהּ׃ 33 יְיָי לָא יִשְׁבְּקִנֵּהּ בִּידֵהּ וְלָא יְחַיְּבִינֵהּ בְּמִדְיְנֵהּ׃ 34 סְבַר בְּמֵימְרָא דַיְיָי וְטוֹר
אָרְחָתֵיהּ וִירוֹמְמִנָּךְ לְמֶחְסַן אַרְעָא בְּאִשְׁתֵּצָיוּת רַשִׁיעַיָּא תֶּחְמֵי׃ 35 חֲמֵיתִי רַשִׁיעָא תַּקִּיפָא וְחָסִין הֵיךְ אִילָן יַצִּיב וְעַבּוּף׃ 36 וּפְסַק מִן
עָלְמָא וְהָא לֵיתוֹהִי וּבְעֵית יָתֵהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח׃ 37 נְטֻר שְׁלִימוּתָא וַחֲמֵי אָרְחָא חְרִיצוּתָא אֲרוּם סוֹף בַּר נָשָׁא שְׁלָמָא׃

14 ‡ Gladium euaginauerunt peccatores, intẽderunt arcũ ſuũ : vt deijciant pauperẽ & inopẽ, vt trucident rectos corde. 15 ‡ Gladius eorum intret in corda ipſorũ, & arcus corũ cõfringãtur. 16 ‡ Melius eſt modicũ iuſto ſuper diuitias peccatorũ multas. 17 ‡ Quoniam brachia peccatorũ cõterentur, cõfirmat aũt iuſtos Dñs. 18 ‡ Nouit Dñs *vias immaculatorũ, & hęreditas eorũ in æternum erit. 19 ‡ Nõ confundẽtur in tẽpore malo, & in diebus famis ſaturabuntur, quia peccatores peribunt. 20 ‡ Inimici verò Dñi mox vt honorificati fuerint ipſi & exaltati, defi- *deficiẽs cientes quẽadmodum fumus *defecerunt.

21 ‡ Mutuatur peccator, & non ſoluet. iuſtus aũt miſeretur, & tribuit. 22 ‡ Quia benedicẽtes ei hæreditabunt terrã, maledicẽtes aũt ei diſperibũt. 23 ‡* A Dño greſſus hominis di- *Apud Dominũ riguntur, & viam eius volet valdè. 24 ‡ Cùm ceciderit, non collidetur; quia Dñs ſupponit manũ ei. 25 ‡ Iunior fui, & enim ſenui, & non vidi iuſtũ derelictũ, neq; ſemen eius quærens panẽ. 26 ‡ Tota die miſeretur & cõmodat iuſtus, & ſemẽ illius in benedictione erit. Sup. 33. 27 ‡ Declina à malo, & fac bonum, & inhabita in ſeculũ ſeculi. 28 ‡ Quia Dñs amat iudiciũ, & non derelinquet ſanctos ſuos: in æternum conſeruabuntur. Iniuſti autẽ puniẽtur, & ſemen impiorũ peribit. 29 ‡ Iuſti aũt hęreditabunt terrã, & inhabitabunt in ſeculum ſeculi ſuper eã. 30 ‡ Os iuſti meditabitur ſapientiã, & lingua eius loquetur iudicium. 31 ‡ Lex Dei eius in corde ipſius, & nõ ſupplãtabũtur greſſus eius. 32 ‡ Cõſiderat peccator iuſtũ, & quærit mortificare eum.

33 ‡ Dñs aũt non derelinquet eũ in manibus eius, nec dãnabit eũ, cùm iudicabitur illi.

34 ‡ Expecta Dominũ, & cuſtodi viam eius, & exaltabit te vt hæreditate capias terram: cùm pericrint peccatores, videbis.

35 ‡ Vidi impium ſuperexaltatum, & eleuatum, ſicut cedros Libani. 36 ‡ Et tranſiui, & ecce nõ erat; & quæſiui eum, & non eſt inuentus locus eius. 37 ‡ Cuſtodi innocentiam, & vide æquitatem, quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico.

14 ‡ ῥομφαίαν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν, τοῦ καταβαλεῖν πτωχὸν καὶ πένητα, τοῦ σφάξαι
15 εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. ‡ ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς
16 καρδίας αὐτῶν, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβείη. ‡ κρεῖσσον
17 ὀλίγον τῷ δικαίῳ ὑπὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν πολλῶν. ‡ ὅτι
βραχίονες ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται, στηρίζει δὲ
18 τοὺς δικαίους ὁ κύριος. ‡ γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀ-
19 μώμων. καὶ ἡ κληρονομία αὐτῶν εἰς αἰῶνα ἔσται. ‡ οὐ κα-
ταισχυνθήσονται ἐν καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις λιμοῦ χορ
20 τασθήσονται, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται. ‡ οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ
κυρίου ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλεί-
21 ποντες ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον. ‡ δανείζεται ὁ ἁμαρτωλὸς, καὶ
22 οὐκ ἀποτίσει· ὁ δὲ δίκαιος οἰκτείρει, καὶ δίδωσιν. ‡ ὅτι οἱ εὐ-
λογοῦντες αὐτὸν κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι
23 αὐτὸν ἐξολοθρευθήσονται. ‡ παρὰ κυρίου τὰ διαβήματα ἀν-
θρώπου κατευθύνεται, καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.
24 ‡ ὅταν πέσῃ οὐ καταραχθήσεται, ὅτι κύριος ἀντιστηρίζει
25 χεῖρα αὐτῷ. ‡ νεώτερος ἐγὼ ἐμνήσθην, καὶ γὰρ ἐγήρασα, καὶ οὐκ
εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ
26 ζητοῦν ἄρτους. ‡ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει ὁ δί-
27 καιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται. ‡ ἔκκλινον ἀπὸ
κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, καὶ κατασκήνωσον εἰς αἰῶνα αἰῶ-
28 νος. ‡ ὅτι κύριος ἀγαπᾷ κρίσιν, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει
τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα φυλαχθήσονται. νόμοι δὲ
ἐκδιωχθήσονται, καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται.
29 ‡ δίκαιοι κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατασκηνώσουσιν
30 εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἐπ' αὐτῆς. ‡ στόμα δικαίου μελετήσει
31 σοφίαν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλήσει κρίσιν. ‡ ὁ νόμος τοῦ θεοῦ
αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβή-
32 ματα αὐτοῦ. ‡ κατανοεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ ζητεῖ
33 τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. ‡ ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ ἐγκαταλίπῃ
αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, οὐδ' οὐ μὴ καταδικάσηται αὐ-
34 τόν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ. ‡ ὑπόμεινον τὸν κύριον, καὶ φύλαξον
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ ὑψώσῃ σε τοῦ καταπληρονομῆσαι γῆν. ἐν
35 τῷ ἐξολοθρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς ὄψει. ‡ εἶδον τὸν ἀσεβῆ
ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον, ὡς τοὺς κέδρους τοῦ Λιβά-
36 νου. ‡ καὶ παρῆλθον καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτὸν,
37 καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. ‡ φύλαξαι ἀκακίαν καὶ ἴδε
εὐθύτητα, ὅτι ἔστιν ἐγκαταλείμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Gladium euaginauerunt impij, & tetenderunt arcum ſuum vt interficiant egenos & obſcuros, vt mactent rectos via. [15] Gladius eorum penetret in cor eorum: & arcus eorũ confringantur. [16] Melius eſt coram Domino modicum iuſti, quàm diuitiæ peccatorũ multæ. [17] Quoniam brachia impiorum confringentur: ſuſtentat autem iuſtos Dominus. [18] Cognoſcit Dominus dies perfectorum; & hæreditas eorum in æternum erit. [19] Non confundentur in tempore malo; & in diebus famis ſaturabuntur. [20] Quoniam impij peribunt & auctores inimicitiæ Domini, ſicut gloria veruecum impinguatorum, qui tandem iugulantur; ſic impij deficient, & in fumo gehennæ conſumentur. [21] Mutuat impius & non reddit; iuſtus verò miſeretur, & donat. [22] Propterea qui benedicũtur in verbo eius, hæreditabunt terram: & qui maledicuntur in iureiurando eius, excidentur. [23] A præſentia Domini greſſus hominis diriguntur: & viæ eius grata erit. [24] Et ſi ceciderit in infirmitatem, non morietur: quoniam Dominus ſuſtinet eum manu. [25] Puer fui, nunc autẽ ſenui, & non vidi iuſtum derelictum: nec filios eius quærentes panem præ inopia. [26] Propterea quòd tota die miſeretur, & commodat: & ſemen eius in benedictione. [27] Recede à malè agendo, & operare bonum: vt habites in ſempiternum. [28] Quoniam Dominus amat iudicium; & nõ deſeret miſericordes ſuos; in æternum cuſtodientur: & filij impiorum exterminabuntur. [29] Iuſti hæreditabunt terrã, & habitabunt in ſecula ſuper eam. [30] Os iuſti eloquitur ſapientiam: & lingua eius profatur iudicium. [31] Lex Dei ipſius in corde eius; non nutabunt greſſus eius. [32] Inſidiatur impius iuſto, & quærit interficere eum. [33] Dominus non derelinquet eum in manu eius: & non damnabit eum cùm iudicium de eo aget. [34] Confide in verbo Domini, & cuſtodi viam eius: & exaltabit te vt poſſideas terram: cùm exterminati fuerint impij, conſpicies. [35] Vidi impium fortem & validum, ſicut arborẽ indigenam & frondeſcentem. [36] Et defecit à ſeculo, & ecce non erat: & quæſiui eum, & non eſt inuentus. [37] Serua integritatem & reſpice iter rectum: quoniam finis hominis eſt pax.

38 * וּפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים
נִכְרָתָה׃
39 * וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוֹזָם בְּעֵת צָרָה׃
40 * וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְטֵם יְפַלְטֵם מֵרְשָׁעִים
וְיוֹשִׁיעֵם כִּי־חָסוּ בוֹ׃

לח

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃ * יְהוָה אַל־
2 בְּקִצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃
3 * כִּי־חִצֶּיךָ נִחֲתוּ־בִי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃
4 * אֵין־מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין־שָׁלוֹם
5 בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃ * כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי
כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃
6 * הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃
7 * נַעֲוֵיתִי שִׁחוֹתִי עַד־מְאֹד כָּל־הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃
8 * כִּי־כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃
9 * נִפּוּגֹתִי וְנִדְכֵּיתִי עַד־מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃
10 * אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָּל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא־
11 נִסְתָּרָה׃ * לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי כֹחִי וְאוֹר־עֵינַי גַּם־
12 הֵם אֵין אִתִּי׃ * אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ
וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃
13 * וַיְנַקְשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת
14 וּמִרְמוֹת כָּל־הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃ * וַאֲנִי כְחֵרֵשׁ לֹא
15 אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח־פִּיו׃ * וָאֱהִי כְּאִישׁ
אֲשֶׁר לֹא־שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃
16 * כִּי־לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַּעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃
17 * כִּי־אָמַרְתִּי פֶּן־יִשְׂמְחוּ־בִי בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי
הִגְדִּילוּ׃
18 * כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי תָמִיד׃
19 * כִּי־עֲוֹנִי אַגִּיד אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי׃
20 * וְאֹיְבַי חַיִּים עָצֵמוּ וְרַבּוּ שֹׂנְאַי שָׁקֶר׃

38 *Præuaricatores autem delebuntur pariter,
39 nouissimum impiorum peribit. * Salus autē iu-
storum à Domino, fortitudo eorum in tempore
40 tribulationis. * Et auxiliabitur eis Dominus,
& liberabit eos, eripiet eos ab impiis & salua-
bit eos, quia sperauerunt in eo.
1 * Psalmus Dauid in commemoratione.

XXXVIII.

2 DOmine ne in ira tua arguas me, neque in
furore tuo corripias me.
3 * Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, &
4 tetigit me manus tua. * Non sanitas in carne
mea à facie indignationis tuæ, non pax ossibus
5 meis à facie peccati mei. * Quoniam iniquita-
tes meæ transierunt caput meum, quasi onus gra
6 ue aggrauatæ sunt super me. * Computruerunt
& tabuerunt cicatrices meæ à facie insipientiæ
7 meæ. * Afflictus sum & incuruatus sum
nimis, tota die mœrens ambulabam.
8 * Quoniam lumbi mei repleti sunt ignomi-
nia, & non est sanitas in carne mea.
9 * Euigilaui & afflictus sum nimis, rugiebam
10 à gemitu cordis mei. * Domine in conspectu
tuo omne desiderium meum, & gemitus meus
11 à te non est absconditus. * Cor meum fluctua-
bat, dereliquit me fortitudo mea, & lux oculo-
rum meorum, & ipsa non est mecum.
12 * Chari mei & proximi mei quasi contra le-
13 pram meam steterunt. * Et vicini mei longè
steterunt, et irruebant quærentes animā meam,
& inuestigātes mala mihi loquebantur insidias,
14 & dolos tota die meditabantur. * Et ego
tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus
15 non aperiens os suum. * Et fui sicut homo qui nō
audit, nec in ore suo redargutiones.
16 * Te enim Domine expectabam, tu exaudies
17 Domine Deus meus. * Quia dixi, Ne fortè in-
sultent mihi; & cùm vacillauerint pedes mei,
18 super me magnificentur. * Quia ego ad plagas
paratus sum, & dolor meus contra me semper.
19 * Quia iniquitatem meam annuncio, sollici-
20 tus ero pro peccato meo. * Inimici autem mei
viuentes confortati sunt, & multiplicati sunt
odientes me mendaciter.

תרגום

38 וּמְרוֹדִין יִשְׁתֵּיצִין כַּחֲדָא סוֹפְהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא שַׁצְיָא׃ 39 וּפֻרְקָנָא דְצַדִּיקַיָּא מִן קֳדָם יְיָ עֻשְׁנֵיהוֹן בְּעִדַּן עָקָא׃
40 וְסַיְּעִנּוּן יְיָ וְשֵׁזֵיבִנּוּן שֵׁיזִיבִלְהוֹם מֵחַיָּבַיָּא וּפְרַקְנוּן מִטּוּל דְּאִתְרְחִיצוּ בְּמֵימְרֵהּ׃

לח

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד לְדַכְרָנָא׃ 2 יְיָ לָא בְּרֻגְזָךְ תְּכַסִּן יָתִי וְלָא בְּרִתְחָךְ תִּרְדֵּי לִי׃ 3 אֲרוּם גִּרְרָךְ אִתַּחְתָּן בִּי וּשְׁרֵת עֲלַי מְחַת יְדָךְ׃
4 לֵית אָסוּ בְּגוּשְׁמִי מִן קֳדָם רֻגְזָךְ לֵית שְׁלָם בְּאֵיבָרַי מִן קֳדָם חוֹבִי׃ 5 אֲרוּם חוֹבַי עֲבַרוּ עַל רֵישִׁי הֵיךְ מַטּוּל יַקִּיר יַקְרוּ מִנִּי׃
6 סְרִיו אִתְמְסִיו הַלְבְּשׁוּשַׁי מִן קֳדָם טַפְשׁוּתִי׃ 7 עֲקֵמֵת שַׁחֲיֵת עַד לַחֲדָא כָּל יוֹמָא חַכִּיר הַלֵּכֵת׃ 8 אֲרוּם כְּפֵלַי אִתְמְלִיו
קְדִיחוּתָא וְלֵית אָסוּ בְּגוּשְׁמִי׃ 9 פַּגְמְיֵית וְאִתְמַכְיֵית עַד לַחֲדָא רְגוֹשֵׁת מִנַּהֲמוּת לִבִּי׃ 10 יְיָ לְקִבְלָךְ כָּל רְגוֹגִיתִי וְתוּנְחָתִי מִנָּךְ לָא
אִטַּמֶּרֶת׃ 11 לִבִּי צְמַרְמַר שְׁבַקְנִי חֵילִי וְנֵיהוֹר עֵינַי בְּרַם אִינוּן לֵיתֵיהוֹן עִמִּי׃ 12 רַחְמַי וְחַבְרַי מִקֳּבֵיל מַכְתָּשִׁי קָמוּ וּקְרִיבַי
מֵרָחִיק קָיְמִין׃ 13 וַעֲבַרוּ פִּיחִין תָּבְעֵי נַפְשִׁי וּבָעֲתֵי בִישָׁתִי מַלְלוּ שִׁקְרָא וְנִיכְלָא כָּל יוֹמָא מְמַלְלִין׃ 14 וַאֲנָא הֵיךְ חֲרֵשִׁית לָא
אֶשְׁמַע וְהֵיךְ אִילְמָנָא דְלָא פָתֵחַ פֻּמֵּהּ׃ 15 וַהֲוֵיתִי הֵיךְ גְּבַר דְּלָא שְׁמַע מֵעָלַם וְלָא אִית בְּפוּמֵהּ מַכְסַנְיָתָא׃ 16 אֲרוּם קֳדָמָךְ
יְיָ צַלֵּיתִי אַתְּ תְּקַבֵּל יְיָ אֱלָהִי׃ 17 אֲרוּם אַמְרֵת דִּלְמָא יֶחְדּוּן עֲלַי בְּאִזְדַּעְזְעוּת רַגְלַי עֲלַי אִתְרַבְרַבּוּ׃ 18 אֲרוּם אֲנָא לִתְבִירָא מְעַתָּד
וְכֵיבִי לְקִבְלִי תְדִירָא׃ 19 אֲרוּם חוֹבִי אֲנָא אַתְנִי אֶתְיְצֵף מֵחֶטְאִי׃ 20 וּבַעֲלֵי דְבָבַי חַיַּיָּא עֲלִימוּ וּסְגוּן סָנְאַי עַל שִׁקְרָא׃

* Iniusti aũt disperibũt simul, reliquiæ impiorũ interibũt. * Salus aũt iustorũ à Dño, & protector eorũ est in tẽpore tribulationis. * Et adiuuabit eos Dominus, & liberabit eos, & eruet eos à peccatoribus, & saluabit eos, quia sperauerunt in eo.

*rememoratione die sabbati.

Psalmus Dauid in *commemoratione de sabbato. XXXVII.

DOmine ne furore tuo arguas me, neq; *ira tua corripias me. * Quoniã sagittę tuę infixę sunt mihi, & cõfirmasti super me manũ tuã. * Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ: non est pax in ossibus meis à facie peccatorũ meorũ. * Quoniã iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: sicut onus graue grauatæ sunt super me.

Sup. 6. *in

* Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ. * Miser factus sum & curuatus sum vsq; in finẽ: tota die cõtristatus ingrediebar. * Quoniã lumbi mei impleti sunt illusionibus, & nõ est sanitas in carne mea. * Afflictus sum & humiliatus sum nimis: rugiebã à gemitu cordis mei. * Dñe ante te omne desideriũ meũ, & gemitus meus à te non est absconditus.

* Cor meũ conturbatũ est, dereliquit me virtus mea, & lumẽ oculorũ meorũ, & ipsũ non est mecũ. * Amici mei & proximi mei aduersum me appropinquauerũt & steterunt. * Et qui iuxta me *de lõge steterũt, & vim faciebant qui quærebant animã meã. & qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.

*stant,

* Ego aũt tanquã surdus non audiebam, & sicut mutus nõ aperiens os suũ. * Et factus sum sicut homo nõ audiens, & nõ habens in ore suo redargutiones. * Quia in te Dñe speraui, tu exaudies *Dñe Deus meus.

*me

* Quoniã dixi, Nequando supergaudeant mihi inimici mei: & dũ cõmouẽtur pedes mei, super me magna locuti sunt. * Quoniã ego in flagella paratus *, & dolor meus in cõspectu meo est semper. * Quoniã iniquitatẽ meã ego annuntiabo, & cogitabo pro peccto meo. * Inimici aũt mei viuũt, & cõfirmati sunt sup me, & multiplicati sunt q oderũt me iniquè.

*sum

38 * οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπὶ τὸ αὐτό· τὰ ἐσχατα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.
39 * σωτηρία δὲ τῶν δικαίων παρὰ κυρίου, καὶ ὑπερασπισ-
40 τὴς αὐτῶν ἐστιν ἐν καιρῷ θλίψεως. * καὶ βοηθήσει αὐτοῖς κύριος, καὶ ῥύσ(ε)ται αὐτούς, καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁμαρτωλῶν, καὶ σώσει αὐτούς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν.
1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς ὑπόμνησιν περὶ τοῦ σαββάτου.

λζ.

2 * Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου
3 παιδεύσῃς με. * ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐπε-
4 στήρικταί ἐπ' ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. * οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου· οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς
5 ὀστέοις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. * ὅτι αἱ ὑπο-
μίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ
6 ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ. * πρόσχεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώ-
7 λωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου. * ἐταλαι-
πώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους, ὅλην τὴν ἡμέραν
8 συνσκοτάζων ἐπορευόμην. * ὅτι αἱ ψοαί μου ἐπλήσθησαν
9 ἐμπαιγμάτων, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου. * ἐκα-
κώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα, ὠρυόμην ἀπὸ στεναγ-
10 μοῦ τῆς καρδίας μου. * κύριε ἐναντίον σου πᾶσα ἡ ἐπιθυ-
11 μία μου, καὶ ὁ στεναγμός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβη. * ἡ καρδία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ φῶς
12 τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. * οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν.
13 * καὶ οἱ ἐγγίσαί μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἐξεβιάζοντο οἱ ζητοῦντες τὰ ψυχά μου. καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι, ἐλάλησαν ματαιότητας, καὶ δολιότητας ὅλην
14 τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. * ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον·
15 καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ. * καὶ ἐγενόμην ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ
16 ἐλεγμούς. * ὅτι σοί κύριε ἤλπισα, σὺ εἰσακούσῃ κύριε
17 ὁ θεός μου. * ὅτι εἶπον, μήποτε ἐπιχαρῶσί μοι οἱ ἐχθροί μου, καὶ ἐν τῷ σαλευθῆναι πόδας μου ἐπ' ἐμὲ ἐμεγα-
18 λορρημόνησαν. * ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος, καὶ ἡ ἀλ-
19 γηδών μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. * ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ, καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας
20 μου. * οἱ δὲ ἐχθροί μου ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἐπληθύνθησαν οἱ μισοῦντές με ἀδίκως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Prævaricatores autem excindentur simul: finis impiorũ exitiũ. [39] Redemptio autẽ iustorum à conspectu Dñi; fortitudo eorũ in tempore angustiæ. [40] Et auxiliatus est eis Dñs & liberauit eos: eruit eos à sceleratis, & redemit eos, quoniam sperauerunt in verbo eius.

[1] Canticum Dauidis in memoriam. PSAL. XXXVIII.

DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua castiges me. [3] Quoniam sagittæ tuæ irruerunt in me, & mansit super me vulnus manus tuæ. [4] Non est sanitas in corpore meo propter iram tuam: non est pax in membris meis propter peccatum meum. [5] Quoniam iniquitates meæ transierunt super caput meum: quasi onus graue grauiores fuerunt meipso. [6] Computruerunt & tabuerunt cicatrices meæ propter stultitiam meam. [7] Recuruus factus sum, & inclinatus maiorem in modum: tota die atratus incessi. [8] Quoniam lumbi mei impleti sunt combustione: & non est sanitas in corpore meo. [9] Confractus sum & humiliatus sum vehementer: strepitum edi præ tumultu cordis mei. [10] Domine coram te omne desiderium meum; & suspirium meum à te non est absconditum. [11] Cor meum horruit; dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum: atque eidem ipsi non sunt mecum. [12] Amici mei & proximi mei èregione vulneris mei steterunt: propinqui verò mei procul constiterunt. [13] Et fecerunt laqueos quærentes animam meam: & quærentes malum meum, locuti sunt mendacium: & dolum quotidie loquuntur. [14] Ego verò quasi obsurduissem, non audiebam: & sicut mutus qui non aperit os suum. [15] Et fui sicut vir qui non audiuit à seculo; & nõ habens in ore suo redargutiones. [16] Quoniam coram te Domine oraui: tu exaudies Domine Deus meus. [17] Quia dixi, Ne fortè lætentur de me: in commotione pedum meorum super me magnificati sunt. [18] Quoniam ego ad exitium paratus sum: & dolor meus coram me iugiter. [19] Quoniam scelus meum narrabo: solicitus ero propter peccatum meũ. [20] Et auctores inimicitiæ meæ viui confortati sunt: & multiplicati sunt qui oderunt me falsò.

21 * וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי־
22 טוֹב׃ * אַל־תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃
23 * חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי׃

לט

1 * לַמְנַצֵּחַ לִידִיתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי
אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי׃
3 * נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר׃
4 * חַם־לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ דִּבַּרְתִּי
5 בִלְשׁוֹנִי׃ * הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי וּמִדַּת יָמַי
מַה־הִיא אֵדְעָה מֶה־חָדֵל אָנִי׃
6 * הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמַי וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ
כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם נִצָּב סֶלָה׃
7 * אַךְ־בְּצֶלֶם יִתְהַלֶּךְ־אִישׁ אַךְ־הֶבֶל יֶהֱמָיוּן
יִצְבֹּר וְלֹא־יֵדַע מִי־אֹסְפָם׃
8 * וְעַתָּה מַה־קִּוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא׃
9 * מִכָּל־פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל אַל־תְּשִׂימֵנִי׃
10 * נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ׃
11 * הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי כָלִיתִי׃
12 * בְּתוֹכָחוֹת עַל־עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ וַתֶּמֶס כָּעָשׁ
חֲמוּדוֹ אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם סֶלָה׃
13 * שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְהוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־
דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב
כְּכָל־אֲבוֹתָי׃
14 * הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי׃

מ

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר׃ * קַוֵּה קִוִּיתִי יְהוָה
2 וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי׃

21 * *Et qui reddunt malum pro bono, aduersa-*
bantur mihi: quoniam sequebar bonum.
22 * *Ne derelinquas me Domine Deus meus,*
23 *ne elongeris à me.* * *Festina in auxiliũ meum,*
Domine salutis meæ.

1 * *Victori pro Idithun Psalmus Dauid.*

XXXIX.

2 *DIxi, Custodiam vias meas, ne peccem in*
lingua mea. Custodiam os meum silentio,
3 *donec est impius contra me.* * *Obmutui silen-*
tio, tacui de bono: & dolor meus conturbatus
4 *est.* * *Incaluit cor meum in medio mei, in me-*
ditatione mea incensus sum igni: locutus sum lin-
gua mea.
5 * *Ostende mihi Domine finem meum, &*
mensuram dierum meorum quæ sit, vt sciam
quid mihi deest.
6 * *Ecce breues posuisti dies meos, & vita*
mea quasi non sit in conspectu tuo: omnia enim
vanitas omnis homo subsistens. Semper.
7 * *Tantum in imagine ambulat homo, tantũ*
frustra conturbatur: congregat, & ignorat cui
dimittat ea.
8 * *Nunc ergo quid expecto? Domine præsto-*
latio mea tu es.
9 * *Ab omnibus iniquitatibus meis libera me:*
opprobrium stulto ne ponas me.
10 * *Obmutui, non aperui os meum: quia tu fe-*
11 *cisti.* * *Tolle à me plagas tuas: à contentione*
manus tuæ ego consumptus sum.
12 * *In increpationibus pro iniquitate corri-*
puisti virum: & posuisti quasi tineam deside-
rabilia eius: veruntamen vanitas omnis homo,
13 *Semper.* * *Audi orationem meam Domine, &*
clamorem meum exaudi, ad lachrymam meam
ne obsurdescas, quia aduena ego sum apud te et
peregrinus sicut omnes patres mei.
14 * *Parce mihi vt rideam, antequam vadam*
& non subsistam.

1 * *Victori Dauid, Psalmus.* XL.
2 *EXpectans expectaui Dominũ, & inclinatus*
est ad me, & exaudiuit clamorem meum.

תרגום

21 וּפָרְעִין בִּישָׁא חִלּוּפֵי טַבְתָּא מַשְׂטְנָן לִי חִלּוּפֵי דְרִדְפַת טָב׃ 22 לָא תִשְׁבְּקִנַּנִי יְיָ אֱלָהִי לָא תִרְחֵק מִנִּי׃ 23 זְרִיז לְסִיוּעַי יְיָ פֻּרְקָנִי׃

לט

1 לְשַׁבָּחָא עַל מַטְרַת בֵּית מֻקְדְּשָׁא עַל פֻּמָּא דִידוּתוּן תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אַמְרֵת אֶנְטוֹר אוֹרְחַי מִלְּמֶחְטֵי בְלִישָׁנִי אֶנְטוֹר לְפוּמִי
זְמָמָא בִּדְאִית רַשִׁיעָא לְקִבְלִי׃ 3 אִתְאַלְּמֵת שְׁתִיקֵית בִּטְלֵת מִפִּתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא מְטוּל הֵיכְנָא כֵּיבִי מְמַרְטִיט׃ 4 רָתַח לִבִּי בְּגוּשְׁמִי
בְּרִינְנִי תִבְעַר אֶשְׁתָּא מַלֵּלֵת בְּלִישָׁנִי׃ 5 אוֹדַע יָתִי יְיָ סוֹפִי וּמְשַׁחְתָּא דְיוֹמַי מְנָא אִינוּן אֶדַע אֵימָתַי פָּסִיק מֵעָלְמָא אֲנָא׃
6 הָא קַלִּילִין סַדַּרְתָּ יוֹמַי וְגוּשְׁמִי כִּלְמָא לְקִבְלָךְ בְּרַם כֻּלָּא לִלְמָא חֲשִׁיבִין בְּרַם כֻּלְּהוֹן צַדִּיקַיָּא קָיְמִין לְעָלַם׃ 7 בְּרַם בְּדִיוּקְנָא
דַיְיָ מְהַלֵּךְ גְּבַר בְּרַם לִלְמָא מִשְׁתַּגְשִׁין כָּנֵשׁ וְלָא חַכִּים מְטוּל מְנָא כַּנְשִׁינוּן׃ 8 וּכְדֵין מְנָא סַבְּרֵת יְיָ אוֹרִיכוּתִי לְוָתָךְ הִיא׃
9 מִכֻּלְּהוֹן מְרוֹדַי פְּצָא יָתִי חִסּוּדֵי סִכְלָא לָא תְשַׁוֵּי עֲלַי׃ 10 אִתְאַלְּמֵת וְלָא אֶפְתַּח פּוּמִי מְטוּל דְּאַתְּ עֲבַדְתָּא׃
11 אַעְדִּי מֵעֲלַי מַכְתָּשָׁךְ מִמְּחַת גְּבוּרַת יְדָךְ אֲנָא שֵׁיצֵיתִי׃ 12 בְּמַסְכָּנוּתָא עַל חוֹבָא אַתְּ רָדֵי בַּר נָשָׁא וּמַסְיַת הֵיךְ זְחִיל
גּוּשְׁמֵיהּ בְּרַם לְמָא כָּל בַּר נַשׁ לְעָלְמִין׃ 13 קַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ וּלְבָעוּתִי אַצֵּית וּלְדִמְעָתִי לָא תִשְׁתּוֹק אֲרוּם הֵיךְ גִּיּוֹרָא אֲנָא גַּבָּךְ תּוֹתָבָא
הֵיךְ כּוּלְּהוֹן אֲבָהָתַי׃ 14 אַשְׁלֵי מִנִּי וְאֵיזִיל עַד לָא אֵהָךְ וְלָא אִיתַי׃

מ

1 לְשַׁבָּחָא לְדָוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 2 מִסְבַּר סִבְרֵת יְיָ וּצְלָא לְוָתִי וְקַבֵּל בָּעוּתִי׃

*Qui retribuunt mihi mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem. * Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne discesseris à me.

*Intende in adiutorium meum, Domine salutis meæ.

In finem *Idithun canticum Dauid.

PSAL. XXXVIII.

DIxi, Custodiam vias meas: vt non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cùm consisteret peccator aduersum me. * Obmutui & humiliatus sum, & silui à bonis: & dolor meus renouatus est.

*Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. Locutus sum in lingua mea, *Notum fac mihi Dñe finem meũ, & numerum dierũ meorum quis est? vt sciã quid desit mihi. *Ecce *veteres posuisti dies meos: & substantia mea tanquam nihilum ante te. Verumtamen vniuersa vanitas: omnis homo viuens. *Quamquã in imagine pertransit homo: * tamen frustra conturbatur. Thesaurizat, & ignorat cui congregabit ea.

* Et nunc quæ expectatio mea? nónne Dominus? & substãtia mea apud te est.

* Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me.

*Obmutui & nõ aperui os meũ, quoniã tu fecisti. *Amoue à me plagas tuas. à fortitudine enim manus tuę ego defeci: * In increpationibus propter iniquitatẽ, corripuisti hominem. Et tabescere fecisti sicut araneam animam eius: verumtamen vanè *omnis homo. * Exaudi orationem meam Domine, & deprecationem meam; auribus percipe lachrymas meas: ne sileas: qm aduena ego sum apud te, & peregrin⁹, sicut omnes patres mei. *Remitte mihi, vt refrigerer prius q̃ abeã, & amplius nõ ero.

In finem Psalmus Dauid.

XXXIX.

EXpectans expectaui Dominum, & intendit mihi. et exaudiuit preces meas.

[21] * Ὁ ἀνταποδιδόντες μοι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, ἐνδιέβαλλόν με, ἐπεὶ κατεδίωκον ἀγαθοσυνίλιν. [22] * μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε ὁ θεός μου, μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ. [23] * πρόσχες εἰς τὴν βοήθειάν μου κύριε τῆς σωτηρίας μου.

1 * Εἰς τὸ τέλος τῷ ἰδιθοὺμ ὠδὴ τῷ δαυίδ. λή.

2 * Εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με ἐν γλώσσῃ μου. ἔθεμην τῷ στόματί μου φυλακήν, ἐν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐνώπιόν μου.

3 * ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην, καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν, καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.

4 * ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ. ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου.

5 * γνώρισόν μοι κύριε τὸ πέρας μου, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν; ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ.

6 * ἰδοὺ παλαιὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου. πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. 7 * πλὴν τοιγε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταράσσεται. θησαυρίζει καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά. 8 * καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου, οὐχὶ κύριος; καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοῦ ἐστιν.

9 * ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὀνειδισμὸν ἄφρονι ἔδωκάς με. 10 * ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας.

11 * ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ τὰς μάστιγάς σου. ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσχύος τῆς χειρός σου ἐγὼ ἐξέλιπον.

12 * ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαίδευσας ἄνθρωπον. καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, πλὴν μάτην πᾶς ἄνθρωπος.

13 * εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου κύριε καὶ τῆς δεήσεώς μου· ἐνώτισαι τῶν δακρύων μου. μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι πάροικος ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου.

14 * ἄνες μοι, ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ ἐκεῖ οὐκ ἔτι οὐκ ὑπάρξω.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λθ'.

2 * Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et qui reddunt malum pro bono, odio me prosequuntur; eò quòd sequutus sim bonitatem. [22] Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne elongeris à me. [23] Accinge te ad auxilium meum, Domine redemptio mea.

[1] Ad laudandum pro custodia domus sanctuarij ore Idutun Hymnus Dauidi. PSAL. XXXIX.

DIxi, Obseruabo vias meas, ne peccem lingua mea: custodiam os meũ freno, quamdiu improbus est contra me. [3] Obmutui, tacui, & cessaui à verbis Legis; propterea dolor meus conturbatus est. [4] Ebullijt cor meum in corpore meo; ob meditationem meam exardescet ignis: locutus sum lingua mea. [5] Notum fac mihi Domine finem meum, & mensuram dierum meorum quanta erit, vt sciam quando deficiam à seculo ego. [6] Ecce leues ordinasti dies meos, & corpus meum tanquam nihil coram te: propterea omnia nihil reputantur, verùm omnes iusti viuent in æternũ. [7] Tantùm in imagine Domini ambulat homo: verùm perperam cõturbantur: congregat, & nescit cui collegerit ea. [8] Nunc autem quid expectaui Domine? spes mea in te est. [9] Ab omnibus sceleribus meis libera me; opprobria stulti ne posueris super me. [10] Obmutui, nec aperiam os meum; quoniam tu fecisti. [11] Amoue à me plagam tuam: à percussione potentiæ manus tuæ, ego consumptus sum. [12] Correptione ob scelus tu castigas hominem: & liquefactum est instar limacis corpus eius: profectò nihil est omnis homo semper. [13] Suscipe orationem meam Domine, & ad petitionem meam ausculta: & ad lachrymas meas ne sileas; quoniam veluti peregrinus ego sum apud te, & aduena sicut omnes patres mei. [14] Dimitte me, & abibo, antequam vadam, & non subsistam.

[1] Ad laudandum Dauidi Hymnus. PSAL. XL.

EXpectando expectaui Dominum; & inclinauit ad me, & suscepit deprecationem meam.

3 * וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל־סֶלַע
רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי׃
4 * וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ
רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַיהוָה׃
5 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ וְלֹא־
פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃
6 * רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה
עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃
7 * זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי עוֹלָה
וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃
8 * אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה־בָאתִי בִּמְגִלַּת־סֵפֶר כָּתוּב
9 עָלָי׃ * לַעֲשׂוֹת־רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ
בְּתוֹךְ מֵעָי׃
10 * בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל רָב הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא
אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה יָדָעְתָּ׃
11 * צִדְקָתְךָ לֹא־כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ
וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ
12 לְקָהָל רָב׃ * אַתָּה יְהוָה לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְרוּנִי׃
13 * כִּי אָפְפוּ־עָלַי רָעוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר הִשִּׂיגוּנִי
עֲוֹנֹתַי וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי
וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃
14 * רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
15 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי לִסְפּוֹתָהּ
יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
16 * יָשֹׁמּוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח
הֶאָח׃
17 * יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ
תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְשׁוּעָתֶךָ׃

3 * *Et eduxit me de lacu sonitus, de luto cæni; & statuit super petram pedes meos stabiliuit gressus meos.*
4 * *Et dedit in ore meo canticum nouum, laudem Deo nostro: videbunt multi, & timebunt, & sperabunt in Domino.*
5 * *Beatus vir qui posuit Dominum confidentiam suam, & non est auersus ad superbias pompasque mendacij.*
6 * *Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua, & cogitationes tuas pro nobis; non inuenio ordinẽ coram te. Si narrare voluero & numerare, plura sunt quàm vt narrari queant.*
7 * *Victimam & oblationem noluisti, aures fodisti mihi: holocaustũ & pro peccato non petisti.*
8 * *Tunc dixi, Ecce venio, in volumine libri scriptum est de me.*
9 * *Vt facerem placitum tibi Deus meus volui: & legem tuam in medio ventris mei.*
10 * *Annunciaui iustitiam in ecclesia multa: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu nosti.*
11 * *Iustitiam tuam non abscondi in medio cordis mei, fidem tuam & salutare tuum dixi: non abscondi misericordiam tuam & veritatem tuam in ecclesia multa.*
12 * *Tu Domine non prohibebis misericordias tuas à me: misericordia tua & veritas tua iugiter seruabunt me.*
13 * *Circumdederunt enim me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ & non potui videre; plures factæ sunt quàm capilli capitis mei, & cor meum dereliquit me.*
14 * *Placeat tibi Domine vt liberes me. Domine ad adiuuandum me festina.*
15 * *Confundantur & reuereantur simul quærentes animam meam vt auferant eam. conuertantur retrorsum & confundantur qui volunt mihi mala.*
16 * *Pereant post confusionem suam, qui dicunt mihi, Vah vah.*
17 * *Gaudeant & lætentur in te, qui quærunt te: dicãt iugiter, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.*

תרגום

3 וְאַסְקַנִי מִגּוֹב אִתְרַגּוֹשְׁתָּא וּמִן כַּסְיָאן טִשְׁטוּשָׁא וַאֲקִים עַל כֵּיפָא רַגְלַי תַּקֵּן אִסְתְּוָרַי׃
4 וְסַדַּר בְּפֻמִּי שֶׁבַח חֲדָת תֻּשְׁבַּחְתָּא קֳדָם אֱלָהָנָא יֶחְמוּן סַגִּיעִין וְיִדְחֲלוּן וִיסוֹבְרוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ׃ 5 טוֹבוֹהִי דְגַבְרָא דְשַׁוֵּי יְיָ
רַחְצָנֵהּ וְלָא אִסְתַּכֵּל לְוַת סְרְבָנַיָּא וּמְמַלְלֵי כַדְבוּבָא׃ 6 סַגִּיעֵי נִיסַיָּא דַעֲבַדְתָּ אַנְתְּ יְיָ אֱלָהִי פְּרַשְׁוָתָךְ וְרַעְיוֹנֵינָךְ לְוָתָנָא לֵית אֶפְשַׁר
לְסַדָּרָא לְוָתָךְ תֻּשְׁבַּחְתָּךְ אַתְנִי וַאֲמַלֵּל תְּקִיפוּ מִלְּחַוָּאָה׃ 7 נִיכְסָא וְדוֹרְנִיתָא לָא צְבֵיתָא אוּדְנִין לַאֲצָתָא פִּרְקָנָךְ כְּרֵיתָא לִי עַלְתָּא
וְקָרְבַּן חַטָּאתָא לָא שַׁיֵּלְתָּא׃ 8 הֵידַיִן אַמְרֵת הָא עַלֵּית לְחַי עָלְמָא כַּד אֶעֱסוֹק בִּמְגִילְתָּא דִסְפַר אוֹרַיְתָא דְאִתְכְּתִיבָא אַמְטוּלְתִּי׃
9 לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֱלָהִי רְעֵיתִי וְאוֹרַיְתָךְ בִּמְצַע מַעְיְנַי׃ 10 בַּשְּׂרֵת צִדְקָא בִּכְנִישְׁתָּא רַבָּא הָא שִׂפְוָתַי לָא אֶמְנַע יְיָ אַתְּ חַכֵּמְתָּ׃
11 צִדְקְתָךְ לָא טַמְּרֵת בְּגוֹ לִבִּי קוּשְׁטָךְ וּפִרְקָנָךְ אַמְרֵת לָא כַסֵּיתִי טֵיבוּתָךְ וְהֵימָנוּתָךְ לִקְהָלָא רַבָּא׃
12 בִּגְלַל הֵיכְנָא אַתְּ יְיָ לָא תִמְנַע רַחֲמָךְ מִנִּי טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ תְּדִירָא יִנְטְרֻנַנִי׃
13 אֲרוּם תְּכַפּוּ עֲלַי בִּישָׁן עַד דְּלֵית מִנְיָן אַדְבִּיקוּ יָתִי חוֹבַי וְלָא יְכֵלֵת לְמֶחֱמֵי תְּקַפּוּ מִן בִּינְתֵי רֵישִׁי וְרַעְיוֹנִי שְׁבַק יָתִי׃
14 אִתְרְעִי יְיָ לְמִפְצָא יָתִי יְיָ לְסִיוּעִי זְרִיז׃
15 יִבְהֲתוּן וְיִתְחַסְּדוּן כַּחֲדָא תָּבְעֵי נַפְשִׁי לְמִגְמְרָהּ יְזוֹרוּן לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן דְּצָבְיָן בִּישָׁתִי׃ 16 יִתְבַּיְרוּן מְטוּל בַּהְתֵהוֹן
דְּאָמְרִין לִי חֲדֵינָא עַל תַּבְרֵהּ חֲדֵינָא עַל סִגּוּפֵהּ׃ 17 יֶחְדּוּן וִידוּצוּן בְּמֵימְרָךְ כָּל בָּעְיָךְ וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יִסְגֵּי חֵילָא דַיְיָ דְּרָחְמִין פִּרְקָנָךְ׃

‡ Et eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis. Et statuit super petram pedes meos, & direxit gressus meos. ‡ Et immisit in os meum canticum nouum, carmen Deo nostro. Videbunt multi & timebunt, & sperabunt in Domino. ‡ Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius, & nō respexit in vanitates & insanias falsas.

‡ Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua, & cogitationibus tuis, non est qui similis sit tibi. Annunciaui & locutus sum: multiplicati sunt super numerū.

‡ Sacrificium & oblationem noluisti, * corpus autē perfecisti mihi. Holocausta & pro peccato non postulasti.

‡ Tunc dixi, Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: ‡ Vt facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio ventris mei. ‡ Annunciaui iustitiam in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti.

‡ Iustitiam tuam non abscondi in corde meo; veritatem tuam & salutare tuum dixi. Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam à concilio multo.

‡ Tu autem Domine ne longè facias miserationes tuas à me: misericordia tua & veritas tua semper susceperunt me.

‡ Quoniam circundederunt me mala, quorum non est numerus; comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, & cor meum dereliquit me.

‡ Cōplaceat * Domine vt eruas me: Domine ad adiuuandum me respice.

‡ Confundantur & reuereantur simul qui quærunt animam meam, vt auferant eam. Auertantur retrorsum & reuereantur qui volunt mihi mala. ‡ Ferant confestim confusionem suam, qui dicunt mihi, Euge euge. ‡ Exultent & lætentur super te omnes quærentes te Domine. Et dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.

3 ‡ καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος. καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου, καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου.

4 ‡ καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα μου ᾆσμα καινὸν, ὕμνον τῷ θεῷ ἡμῶν. ὄψονται πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐλπιοῦσιν ἐπὶ κύριον. 5 ‡ μακάριος ἀνὴρ, οὗ ἐστι τὸ ὄνομα κυρίου ἐλπὶς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς. 6 ‡ πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε ὁ θεός μου τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ταῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τις ὁμοιωθήσεταί σοι. ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν.

7 ‡ θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἐζήτησας.

8 ‡ τότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω. ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπταί περὶ ἐμοῦ.

9 ‡ τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου ἠβουλήθην καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.

10 ‡ εὐηγελησάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ, ἰδοὺ τὰ χείλη μου οὐ μὴ κωλύσω, κύριε σὺ ἔγνως.

11 ‡ τὴν δικαιοσύνην σου οὐκ ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν σου εἶπα. οὐκ ἔκρυψα τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς.

12 ‡ σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τοὺς οἰκτιρμούς σου ἀπ' ἐμοῦ, τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου διαπαντὸς ἀντιλάβοιντό μου.

13 ‡ ὅτι περιέσχον με κακά, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός· κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου, καὶ οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν. ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου, καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με.

14 ‡ εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύσασθαί με, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες.

15 ‡ καταισχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξᾶραι αὐτήν. ἀποστραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθείησαν οἱ θέλοντές μοι κακά.

16 ‡ κομισάσθωσαν πρόσκλημα αἰσχύνης αὐτῶν, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε.

17 ‡ ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε κύριε. καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et eduxit me de lacu strepitus, & luto cæni: & statuit supra petram pedes meos, stabiliuit gressus meos. [4] Et ordinauit in ore meo canticum nouum, hymnum coram Deo nostro: videbunt multi & timebunt, & sperabunt in verbo Domini. [5] Beatus homo qui posuit Dominum spem suam: & non respexit ad elatos, & loquentes mendacia. [6] Multa signa edidisti tu Domine Deus meus: mirabilia tua, & cogitationes tuæ nobiscum: impossibile est ordinare ad te laudem tuam. si narrem & loquar, plures sunt quàm vt indicari possint. [7] Immolationem & oblationem noluisti; aures ad auscultanda præcepta tua perforasti mihi; holocaustum & oblationem peccati non postulasti. [8] Tunc dixi, Ecce ingrediar ad vitam æternam, quando studuero in volumine libri legis quod scriptum est propter me. [9] Facere voluntatem tuam Deus meus volui; & lex tua in medio viscerum meorum. [10] Annunciaui iustitiam in congregatione magna: ecce labia mea non prohibebo; Domine tu nosti. [11] Iustitiam tuam non abscondi in medio cordis mei; veritatem tuam & redemptionem tuam dixi: non occului bonitatem tuam, & fidem tuam in ecclesia magna. [12] Propterea tu Domine ne prohibeas misericordiam tuam à me: benignitas tua & veritas tua continuè custodient me. [13] Quoniam circundederunt me mala quæ numerari non possunt: comprehenderunt me scelera mea, & non potui videre: multiplicata sunt plusquam capilli capitis mei, & cogitatio mea deseruit me. [14] Placeat tibi Domine vt liberes me: Domine ad auxilium meum festina.

[15] Erubescant & opprobrio afficiantur simul quærentes animam meam, vt perdant eam: conuertantur retrorsum & pudore offundantur qui desiderant malum meum. [16] Confundantur propter pudorem suum, qui dicunt de me: Gauisi sumus destructione eius: lætati sumus super afflictionem eius. [17] Gaudebunt & lætabuntur in verbo tuo omnes qui quærunt te, & dicent semper, Magnificetur potentia Domini, qui diligunt salutem tuam.

18 * וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחֲשָׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי
אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי אַל־תְּאַחַר׃

מא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ
יְהוָה׃
3 * יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־
תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃
4 * יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ
הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃
5 * אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי־
חָטָאתִי לָךְ׃
6 * אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃
7 * וְאִם־בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן
לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃
8 * יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ
רָעָה לִי׃ 9 * דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב
לֹא־יוֹסִיף לָקוּם׃
10 * גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל
לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃
11 * וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃
12 * בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי
עָלָי׃ 13 * וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם׃
14 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 * לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח׃
2 * כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג
אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hierony.

18 * *Ego autem sum egenus & pauper: Dominus sollicitus erit pro me, auxilium meum & salutare meum tu es: Deus meus ne moreris.*

1 * *Pro victoria Psalmus Dauid.*

XLI.

2 B*Eatus qui intelligit super pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.*
3 * *Dominus custodiet eum & viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet eum animæ inimicorum suorum.*
4 * *Dominus confortabit eum in lecto infirmitatis: totum stratum eius vertisti in ægrotatione sua.*
5 * *Ego dixi, Domine miserere mei: sana animam meam, quia peccaui tibi.*
6 * *Inimici mei loquuntur malum mihi, Quãdo morietur & peribit nomen eius?*
7 * *Et si venerit vt visitet, vana loquetur, cor eius congregabit iniquitatem sibi; egrediens foras detrahet.*
8 * *Similiter aduersum me murmurabant omnes odientes me, contra me cogitabant malum mihi.*
9 * *Verbum impietatis infundebant sibi, Qui dormiuit non addet vt resurgat.*
10 * *Seù & homo pacificus meus in quo habui fiduciam, qui mãducabat panem meum, leuauit contra me plantam.*
11 * *Sed tu Domine miserere mei, & leua me vt reddam eis.*
12 * *In hoc cognoui quòd velis me, quia non insultabit inimicus meus mihi.*
13 * *Ego autem in simplicitate mea adiutus sum à te, & statues me ante faciem tuam in perpetuum.*
14 * *Benedictus Dominus Deus Israel à seculo, & vsque in seculum: Amen & amen.*

1 * *Pro victoria doctissimi filiorum Core.*

PSAL. XLII.

1 S*icut ceruus desiderat ad fontes aquarum, sic anima mea desiderat ad te Deus.*

תרגום

18 וַאֲנָא עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא יְיָ יַחְשַׁב טַב לִי סִיעֲי וְשֵׁזָבוּתִי אַתְּ אֱלָהִי לָא תְּיַחַר׃

טא

1 לְשַׁבָּחָא תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃
2 טוּבוּתִי דְּמַשְׂכִּיל לְעַנְיָנֵי דְּמִסְכְּנָא לְרַחֲמוּתֵהּ בְּיוֹם בִּישׁוּתֵהּ יְשֵׁזְבִנֵּהּ יְיָ׃
3 יְיָ יִנְטְרִנֵּהּ וְיִחַיְיִנֵּהּ וְיִוטְבִנֵּהּ בְּאַרְעָא וְלָא תְּמְסְרִנֵּהּ בְּרַעֲוַת בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃ 4 מֵימְרָא דַייָ יְסַיְעִנֵּהּ כְּחַיּוֹהִי וְיִתְגְּלֵי לֵהּ עַל שִׁיוּוּי מַרְעֵהּ כָּל מִשְׁכְּבֵהּ אַפֵּכְתָּ בְּעַרְעָה וַאֲכַסַנְיֵהּ׃
5 אֲנָא אֲמָרֵת יְיָ חוּס עֲלַי אַסֵּי נַפְשִׁי אֲרוּם חָבֵת קֳדָמָךְ׃ 6 בַּעֲלֵי דְבָבַי יְמָרִין בִּישׁ עֲלַי אֵיכָמַתַי יְמוּת וְיֵיבַד שְׁמֵהּ׃
7 וְכַר יֵיתֵי לְמֶקְבַּל אַפֵּי שֶׁקְרָא יְמַלֵּל בְּרַעְיוֹנֵהּ יַכְנֵף עֵילָא לֵהּ יִפּוֹק לְשׁוּקָא יְמַלֵּל׃ 8 בַּחֲדָא עֲלַי מְמַלְּלִין בַּחֲשָׁאי כָּל סָנְאַי עֲלַי
חָשְׁלִין בִּישְׁתָּא לִי׃ 9 מְמַלַּל טֻלְמָא וְרִשְׁיעַ יַתִּיךְ בֵּהּ וְיֵימַר דֵּין מְרַע לָא יוֹסִיף לְמֵקָם׃ 10 אוּף גְּבַר דְּהָבַע שְׁלָמִי דְּאִתְרָחֵצַת
עֲלוֹהִי מַבְרֵי סְעוּדְתִּי בְּרַם הוּא אִתְרְבַר עֲלַי לְחַבָּלָא׃ 11 וְאַתְּ יְיָ חוּס עֲלַי וְאוֹקִימְנִי מִן מַרְעִי וְאֶפְרַע לְהוֹן׃
12 בְּהָדָא יְדַעַת אֲרוּם אִתְרְעֵיתְ בִּי אֲרוּם לָא יְהַגְבַּר בְּעֵל דְּבָבִי עֲלַי לְאַבְאָשָׁא׃
13 וַאֲנָא בְּשֵׁלֵמוּתִי סְעַדְתָּא בִּי וְאוֹקִימְתַנִּי קֳדָמָךְ לְעָלַם׃
14 בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דַייָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְאָתֵי וְיֵימְרִין צַדִּיקַיָא אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 לְשַׁבָּחָא בִּשְׁכְלָא טָבָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קָרַח׃ 2 הֵיךְ אַיָלָא דִי מְרַגֵּג עַל פְּצִירֵי מַיָא הֵיךְ נַפְשִׁי מְרַגְּגָא לְוָתָךְ אֱלָהִים׃

18 *Ego autem mendicus sum & pauper: Dominus sollicitus *erit mei. Adiutor meus & protector meus es tu Deus meus, ne tardaueris.

*In finem Psalmus Dauid. XL. 1

BEatus qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus. 2

*Dominus conseruet eum & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in *manus inimicorum eius. 3 *animã

*Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius. 4

*Ego dixi, Domine miserere mei; sana animam meam, quia peccaui tibi. 5

*Inimici mei dixerũt mala mihi: Quando morietur & peribit nomen eius? 6

*Et *ingrediebatur vt videret; vana loquebatur cor eius, congregauit iniquitatem sibi, egrediebatur foras, & loquebatur in idipsum. 7 *β

*Aduersum me susurrabant omnes inimici mei, aduersum me cogitabant mala mihi. *Verbum iniquũ constituerunt aduersum me, Nunquid qui dormit, nõ adijciet vt resurgat? 8 9

*Et enim homo pacis meæ in quo speraui, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem. 10

*Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis. 11

*In hoc cognoui, quoniam voluisti me; quoniam non gaudebit inimicus meus super me. *Me autem propter innocentiam suscepisti, & confirmasti me in conspectu tuo in æternum. 12 13

*Benedictus Dominus Deus Israel, à seculo, & *in seculum, fiat fiat. 14 *usque

*In finem *in intellectum filijs Core. 1 *intellectus

PSAL. XLI.

QVemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. 2

18 *ἐγὼ δὲ πτωχὸς εἰμι καὶ πενης, κύριος φροντιεῖ μου. βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ χρονίσῃς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. μά.

2 *Μακάριος ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πενίαν, ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσ(ε)ται αὐτὸν ὁ κύριος.

3 *κύριος διαφυλάξαι αὐτὸν καὶ ζήσαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ παραδῷ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτοῦ.

4 *κύριος βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδυνῶν αὐτοῦ; ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρεψας ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ.

5 *ἐγὼ εἶπα, κύριε ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.

6 *οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακά μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;

7 *καὶ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, ματαίαν ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει ἐπὶ τὸ αὐτό.

8 *κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι.

9 *λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι;

10 *καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν.

11 *σὺ δὲ κύριε ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.

12 *ἐν τούτῳ ἔγνων, ὅτι θελήσεις με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ.

13 *ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.

14 *εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα· γένοιτο γένοιτο.

1 *Εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς κορέ. μά.

2 *Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σέ ὁ θεός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et ego egenus sum, & pauper: Dominus cogitabit bonum mihi; auxilium meum & liberatio mea tu es: Deus meus ne moreris.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. XLI.

2 BEatus qui cogitat de rebus pauperis quò misereatur eius: in die mala liberabit eum Dominus. 3 Dominus custodiet eum & vitam præstabit ei, & dabit ei beatitudinem in terra: nec tradet illum voluntati auctorum inimicitiæ eius. 4 Verbum Domini adiuuabit eum in vita eius; & apparebit illi super lectum infirmitatis eius: totum stratum eius inuertisti in tempore ægritudinis eius, & corripuisti eum. 5 Ego dixi, Domine miserere mei; sana animam meam quia peccaui coram te. 6 Et aduersarij mei dicent malum contra me, Quando morietur, & peribit nomen eius? 7 Et cùm venerit vt accipiat faciem, mendacium loquetur in cogitatione sua: congregabit iniquitatem sibi; egredietur in plateam; loquetur. 8 Simul contra me loquuntur clam omnes osores mei contra me, cogitantes malum mihi. 9 Verbum peruersum & improbum effundet in se ipsum; & dicet, Hic qui infirmatur, non addet vt resurgat. 10 Sed & homo qui quærere *deberet* pacem meam, in quo confidebam, qui comedebat panem meum; etiam magnificauit se super me astutè.

11 Et tu Domine miserere mei, & suscita me ab infirmitate mea; & reddam eis. 12 In hoc noui quòd gratus tibi fuerim, quoniam non inualescet auctor inimicitiæ meæ super me, vt malè agat. 13 Me verò in integritate mea adiuuisti; & statuisti me coram te in perpetuum. 14 Benedictum nomen Domini Dei Israel ex hoc seculo vsque ad seculum venturum; & dicant iusti, Amen & amen.

1 Ad laudandum in intelligentia bona per manus filiorum Korahh.

PSAL. XLII.

SIcut ceruus desiderat ad decursus aquarum; sic anima mea desiderat ad te Deus.

18 * וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחֲשָׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי
אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי אַל־תְּאַחַר׃

מא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ
יְהוָה׃
3 * יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־
תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃
4 * יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ
הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃
5 * אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי־
חָטָאתִי לָךְ׃
6 * אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃
7 * וְאִם־בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן
לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃
8 * יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ
רָעָה לִי׃ 9 * דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב
לֹא־יוֹסִיף לָקוּם׃
10 * גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל
לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃
11 * וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃
12 * בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי
עָלָי׃ 13 * וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם׃
14 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 * לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח׃
2 * כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג
אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hierony.

18 * *Ego autem sum egenus & pauper: Dominus sollicitus erit pro me, auxilium meum & salutare meum tu es: Deus meus ne moreris.*

1 * *Pro victoria Psalmus Dauid.*

XLI.

2 B*Eatus qui intelligit super pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.*
3 * *Dominus custodiet eum & viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet eum animæ inimicorum suorum.*
4 * *Dominus confortabit eum in lecto infirmitatis: totum stratum eius vertisti in ægrotatione sua.*
5 * *Ego dixi, Domine miserere mei: sana animam meam, quia peccaui tibi.*
6 * *Inimici mei loquuntur malum mihi, Quãdo morietur & peribit nomen eius?*
7 * *Et si venerit vt visitet, vana loquetur, cor eius congregabit iniquitatem sibi; egrediens foras detrahet.*
8 * *Similiter aduersum me murmurabant omnes odientes me, contra me cogitabant malum mihi.*
9 * *Verbum impietatis infundebant sibi, Qui dormiuit non addet vt resurgat.*
10 * *Seù & homo pacificus meus in quo habui fiduciam, qui mãducabat panem meum, leuauit contra me plantam.*
11 * *Sed tu Domine miserere mei, & leua me vt reddam eis.*
12 * *In hoc cognoui quòd velis me, quia non insultabit inimicus meus mihi.*
13 * *Ego autem in simplicitate mea adiutus sum à te, & statues me ante faciem tuam in perpetuum.*
14 * *Benedictus Dominus Deus Israel à seculo, & vsque in seculum: Amen & amen.*

1 * *Pro victoria doctissimi filiorum Core.*

PSAL. XLII.

1 S*icut ceruus desiderat ad fontes aquarum, sic anima mea desiderat ad te Deus.*

תרגום

18 וַאֲנָא עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא יְיָ יַחְשַׁב טַב לִי סִיעֲי וְשֵׁזָבוּתִי אַתְּ אֱלָהִי לָא תְּיַחַר׃

טא

1 לְשַׁבָּחָא תְּשַׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃
2 טוּבוּתִי דְּמַשְׂכִּיל לְעַנְיָנֵי דְּמִסְכְּנָא לְרַחֲמוּתֵהּ בְּיוֹם בִּישׁוּתֵהּ יְשֵׁזְבִנֵּהּ יְיָ׃
3 יְיָ יִנְטְרִנֵּהּ וְיִחַיְיִנֵּהּ וְיִוטְבִנֵּהּ בְּאַרְעָא וְלָא תְּמְסְרִנֵּהּ בְּרַעֲוַת בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃ 4 מֵימְרָא דַייָ יְסַיְעִנֵּהּ כְּחַיּוֹהִי וְיִתְגְּלֵי לֵהּ עַל שִׁיוּוּי מַרְעֵהּ כָּל מִשְׁכְּבֵהּ אַפֵּכְתָּ בְּעַרְעָה וַאֲכַסַנְיֵהּ׃
5 אֲנָא אֲמָרֵת יְיָ חוּס עֲלַי אַסֵּי נַפְשִׁי אֲרוּם חָבֵת קֳדָמָךְ׃ 6 בַּעֲלֵי דְבָבַי יְמָרִין בִּישׁ עֲלַי אֵיכָמַתַי יְמוּת וְיֵיבַד שְׁמֵהּ׃
7 וְכַר יֵיתֵי לְמֶקְבַּל אַפֵּי שֶׁקְרָא יְמַלֵּל בְּרַעְיוֹנֵהּ יַכְנֵף עֵילָא לֵהּ יִפּוֹק לְשׁוּקָא יְמַלֵּל׃ 8 בַּחֲדָא עֲלַי מְמַלְּלִין בַּחֲשָׁאי כָּל סָנְאַי עֲלַי
חָשְׁלִין בִּישְׁתָּא לִי׃ 9 מְמַלַּל טֻלְמָא וְרִשְׁיעַ יַתִּיךְ בֵּהּ וְיֵימַר דֵּין מְרַע לָא יוֹסִיף לְמֵקָם׃ 10 אוּף גְּבַר דְּהָבַע שְׁלָמִי דְּאִתְרָחֵצַת
עֲלוֹהִי מַבְרֵי סְעוּדְתִּי בְּרַם הוּא אִתְרְבַר עֲלַי לְחַבָּלָא׃ 11 וְאַתְּ יְיָ חוּס עֲלַי וְאוֹקִימְנִי מִן מַרְעִי וְאֶפְרַע לְהוֹן׃
12 בְּהָדָא יְדַעַת אֲרוּם אִתְרְעֵיתְ בִּי אֲרוּם לָא יְהַגְבַּר בְּעֵל דְּבָבִי עֲלַי לְאַבְאָשָׁא׃
13 וַאֲנָא בְּשֵׁלֵמוּתִי סְעַדְתָּא בִּי וְאוֹקִימְתַנִּי קֳדָמָךְ לְעָלַם׃
14 בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דַייָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְאָתֵי וְיֵימְרִין צַדִּיקַיָא אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 לְשַׁבָּחָא בִּשְׁכְלָא טָבָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קָרַח׃ 2 הֵיךְ אַיָלָא דִי מְרַגֵּג עַל פְּצִירֵי מַיָא הֵיךְ נַפְשִׁי מְרַגְּגָא לְוָתָךְ אֱלָהִים׃

18 *Ego autem mendicus sum & pauper: Dominus sollicitus *erit mei. Adiutor meus & protector meus es tu Deus meus, ne tardaueris.

*In finem Psalmus Dauid. XL. 1

BEatus qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus. 2

*Dominus conseruet eum & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in *manus inimicorum eius. 3 *animã

*Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius. 4

*Ego dixi, Domine miserere mei; sana animam meam, quia peccaui tibi. 5

*Inimici mei dixerũt mala mihi: Quando morietur & peribit nomen eius? 6

*Et *ingrediebatur vt videret; vana loquebatur cor eius, congregauit iniquitatem sibi, egrediebatur foras, & loquebatur in idipsum. 7 *β

*Aduersum me susurrabant omnes inimici mei, aduersum me cogitabant mala mihi. *Verbum iniquũ constituerunt aduersum me, Nunquid qui dormit, nõ adijciet vt resurgat? 8 9

*Et enim homo pacis meæ in quo speraui, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem. 10

*Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis. 11

*In hoc cognoui, quoniam voluisti me; quoniam non gaudebit inimicus meus super me. *Me autem propter innocentiam suscepisti, & confirmasti me in conspectu tuo in æternum. 12 13

*Benedictus Dominus Deus Israel, à seculo, & *in seculum, fiat fiat. 14 *usque

*In finem *in intellectum filijs Core. 1 *intellectus

PSAL. XLI.

QVemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. 2

18 *ἐγὼ δὲ πτωχὸς εἰμι καὶ πενης, κύριος φροντιεῖ μου. βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ χρονίσῃς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. μά.

2 *Μακάριος ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πενίαν, ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσ(ε)ται αὐτὸν ὁ κύριος.

3 *κύριος διαφυλάξαι αὐτὸν καὶ ζήσαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ παραδῷ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτοῦ.

4 *κύριος βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδυνῶν αὐτοῦ; ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρεψας ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ.

5 *ἐγὼ εἶπα, κύριε ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.

6 *οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακά μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;

7 *καὶ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, ματαίαν ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει ἐπὶ τὸ αὐτό.

8 *κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι.

9 *λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι;

10 *καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν.

11 *σὺ δὲ κύριε ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.

12 *ἐν τούτῳ ἔγνων, ὅτι θελήσεις με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ.

13 *ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.

14 *εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα· γένοιτο γένοιτο.

1 *Εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς κορέ. μά.

2 *Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σέ ὁ θεός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et ego egenus sum, & pauper: Dominus cogitabit bonum mihi; auxilium meum & liberatio mea tu es: Deus meus ne moreris.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. XLI.

2 BEatus qui cogitat de rebus pauperis quò misereatur eius: in die mala liberabit eum Dominus. 3 Dominus custodiet eum & vitam præstabit ei, & dabit ei beatitudinem in terra: nec tradet illum voluntati auctorum inimicitiæ eius. 4 Verbum Domini adiuuabit eum in vita eius; & apparebit illi super lectum infirmitatis eius: totum stratum eius inuertisti in tempore ægritudinis eius, & corripuisti eum. 5 Ego dixi, Domine miserere mei; sana animam meam quia peccaui coram te. 6 Et aduersarij mei dicent malum contra me, Quando morietur, & peribit nomen eius? 7 Et cùm venerit vt accipiat faciem, mendacium loquetur in cogitatione sua: congregabit iniquitatem sibi; egredietur in plateam; loquetur. 8 Simul contra me loquuntur clam omnes osores mei contra me, cogitantes malum mihi. 9 Verbum peruersum & improbum effundet in se ipsum; & dicet, Hic qui infirmatur, non addet vt resurgat. 10 Sed & homo qui quærere *deberet* pacem meam, in quo confidebam, qui comedebat panem meum; etiam magnificauit se super me astutè.

11 Et tu Domine miserere mei, & suscita me ab infirmitate mea; & reddam eis. 12 In hoc noui quòd gratus tibi fuerim, quoniam non inualescet auctor inimicitiæ meæ super me, vt malè agat. 13 Me verò in integritate mea adiuuisti; & statuisti me coram te in perpetuum. 14 Benedictum nomen Domini Dei Israel ex hoc seculo vsque ad seculum venturum; & dicant iusti, Amen & amen.

1 Ad laudandum in intelligentia bona per manus filiorum Korahh.

PSAL. XLII.

SIcut ceruus desiderat ad decursus aquarum; sic anima mea desiderat ad te Deus.

3 * צָמְאָה נַפְשִׁי ׀ לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃
4 * הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר
אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃
5 * אֵלֶּה אֶזְכְּרָה ׀ וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי ׀ נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר ׀
בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה
הָמוֹן חוֹגֵג׃
6 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי ׀ נַפְשִׁי וַתֶּהְמִי עָלָי הוֹחִלִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃
7 * אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ
מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃
8 * תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־
מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃
9 * יוֹמָם ׀ יְצַוֶּה יְהוָה ׀ חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי׃
10 * אוֹמְרָה ׀ לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר
אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃
11 * בְּרֶצַח ׀ בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי
כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃
12 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי ׀ נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהְמִי עָלָי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

מג

1 * שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים ׀ וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא־חָסִיד
מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְּפַלְּטֵנִי׃
2 * כִּי־אַתָּה ׀ אֱלֹהֵי מָעֻזִּי לָמָּה זְנַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר
אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃
3 * שְׁלַח־אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל־
הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ׃
4 * וְאָבוֹאָה ׀ אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת
גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃

3 * *Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum: quando veniam & videbo faciem Dei?*
4 * *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panis die ac nocte, cùm diceretur mihi tota die, Vbi est Deus tuus?*
5 * *Horum recordatus sum & effudi in me animam meam, quia veniam ad vmbraculum, tacebo vsque ad domum Dei; in voce laudis & confessionis multitudinis festa celebrantis.*
6 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas me? expecta Deum, quia adhuc confitebor ei salutaribus vultus eius.*
7 * *Deus meus in meipso anima mea incuruatur: propterea recordabor tui de terra Jordanis & Hermonij de monte minimo.*
8 * *Abyssus abyssum vocat in voce cataractarum tuarum: omnes gurgites tui & fluctus tui super me transierunt.*
9 * *Per diem mandabit Dominus misericordiam suam, & nocte canticum eius mecum, oratio Deo vitæ meæ.*
10 * *Dicam Deo, Petra mea, quare oblitus es mei? quare tristis incedo affligente inimico?*
11 * *Cum me interficerent in ossibus meis, exprobrauerunt mihi hostes mei, dicentes mihi tota die, Vbi est Deus tuus?*
12 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas me? expecta Deum, quoniam adhuc confitebor ei salutaribus vultus mei & Deo meo.*

PSAL. XLIII.

1 *IVdica me Deus & discerne causam meam de gente non sancta: à viro iniquo & doloso salua me.*
2 * *Tu enim, Deus fortitudinis meæ, quare proiecisti me? quare tristis incedo affligente inimico?*
3 * *Mitte lucem tuam & veritatem tuam: ipsa ducent me & introducent in montem sanctum tuum & in tabernacula tua.*
4 * *Et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiam exultationis meæ: & confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.*

תרגום

3 צְחָת נַפְשִׁי לֵאלָהָא תַּקִּיפָא חַיָּיא וְקַיָּמָא אֵימָת אֵעוֹל וְאֶחְמֵי זִיו שְׁכִינְתָּא דַיְיָי׃ 4 הֲוָת לִי דִמְעָתִי לְמִבְרֵי יֵימָם וְלֵילֵי בִּדְיֵימַר לִי סָנְאָה
כָּל יוֹמָא הָאן הוּא אֱלָהָךְ׃ 5 אִלֵּין נִסַּיָּא אֲנָא דָכֵר וְאֵישׁוֹד עֲלַי רְעוּת נַפְשִׁי כַּד אֶעְבַּר תְּחוֹת טְלָלָא לְבִלְחוֹדִי אֶתְחַיַּל בְּמַשְׁרְיָן דְּצַדִּיקֵי עַד
בֵּית מִקְדְּשָׁא דַיְיָי בְּקָל בִּיעַ וְהוֹדְוָתָא אִתְרַגּוֹשְׁתָּא עַמְמִין דְּאָתְיָן לְמֵחַג לִירוּשְׁלֵם׃ 6 מַה תִּתְמַכְּכִין נַפְשִׁי וּתְרוֹגְשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֵאלָהָא
אֲרוּם תּוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפוּרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי׃ 7 אֱלָהִי עֲלַי נַפְשִׁי תִּתְמַכַּךְ מִסּוּל הֵיכְנָא יִדְכְּרֻנָּךְ יָתְבֵי לְהַלְאָה מֵאֲרַע יַרְדְּנָא וְיָתְבֵי
טוּרָא חֶרְמָנֵי וְעַמָּא דְקַבְּלוּ אוֹרַיְתָא בְּטוּרָא דְסִינַי דְמַכִּיךְ וּזְעֵיר׃ 8 תְּהוֹמָא עִלָּאָה לִתְהוֹמָא תַּתָּאָה קָרֵי לְקַל זִלְחֵי מַרְזַבְיָיךְ הֵיכְנָא
כֻּלְּהוֹן מִתְבְּרַיִיךְ וְגַלְלַיִךְ עֲלַי עֲבַרוּ׃ 9 יֵימָם יְפַקֵּד יְיָי טוּבֵהּ וּבְלֵילְיָא שְׁבָחֵהּ עִמִּי צְלוֹתָא לֶאֱלָהָא דְנָטֵר חַיַּי׃ 10 אֵימַר לֶאֱלָהָא
תֻּקְפִּי לְמָה אַנְשֵׁיתַנִי לְמָה בְּקִבְלָא אֵזִיל בִּדְחוֹק בְּעֵל דְּבָבָא׃ 11 בִּדְקָטְלִין לִי וּמְפַשְּׁחִין גַּרְמַי בִּזְמַן דִּמְחַסְדִין יָתִי מְעִיקֵי כִּדְאָמְרִין לִי מְעִיקֵי
כָּל יוֹמָא הָאן הוּא אֱלָהָךְ׃ 12 מַה תִּתְמַכְּכִין נַפְשִׁי וּתְרוֹגְשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֶאֱלָהָא אֲרוּם תּוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפֻרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי אֲרוּם
הוּא אֱלָהִי׃

מג

1 דּוּן יָתִי אֱלָהָא בְּדִין קְשׁוֹט וַעֲלָךְ לְמִנְצֵי מַצּוּתִי מֵעַם לָא חֲסִיד מִגְּבַר נָכִיל וּטְלוֹם תְּשֵׁזְבֻנַנִי׃ 2 אֲרֵי אַנְתְּ אֱלָהָא עֻשְׁנִי לְמָה אַנְשֵׁיתַנִי
לְמָה בְּקִבְלָא אֵזִיל בִּדְחוֹק בְּעֵל דְּבָבָא׃ 3 שְׁדַר נְהוֹרָךְ וְהֵימָנוּתָךְ אִנּוּן יְדַבְּרֻנַנִי יְעַיְלוּן יָתִי לְטוּר בֵּית מִקְדְּשָׁךְ וּלְמֶדְרְשֵׁי בֵּית שְׁכִינְתָּךְ׃
4 וְאֵעוֹל לְקָרְבָא קָרְבָּנָא לְמַדְבְּחָא דַיְיָי לְוַת אֱלָהָא דְמִנֵּהּ חֶדְוַת בִּיעוּתִי וְאוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּכִינְרָא יְיָי אֱלָהִי׃

3 Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum. Quãdo veniam & apparebo ante faciem Dei? 4 Fuerunt lachrymæ meæ mihi panis die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, vbi eſt Deus tuus? 5 Hæc recordatus ſum, & effudi in me animam meam, quoniam tranſibo in locũ tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei. In voce exultationis & confeſſionis ſoni *feſta celebrantis. 6 Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? ſpera in Deo, quoniam *confitebor illi, ſalutare vultus mei;

7 Et Deus meus. Ad me ipſum anima mea conturbata eſt: propterea memor ero tui de terra Iordanis & Hermonijm à mõte modico. 8 Abyſſus abyſſum inuocat in voce cataractarum tuarum. Omnia excelſa tua & fluctus tui ſuper me tranſierunt.

9 In die mandabit Dominus miſericordiam ſuam, & nocte canticum eius apud me. Oratio Deo vitæ meæ.

10 Dicam Deo, Suſceptor meus es. Quare mei oblitus es, & quare contriſtatus incedo dum affligit *inimicus? 11 Dum cõfringuntur oſſa mea, exprobrauerũt mihi *inimici mei. Dum dicunt ipſi mihi per ſingulos dies, Vbi eſt Deus tuus? 12 Quare triſtis es anima mea, & quare cõturbas me? Spera in Deo, quoniam *confitebor illi, ſalutare vultus mei & Deus meus.

Pſalmus Dauid ſine titulo apud Hebræos.

XLII.

1 IVdica me Deus, & diſcerne cauſam meã, de gente nõ ſancta; ab homine iniquo & doloſo erue me. 2 Quia tu es Deus fortitudo mea: quare repuliſti me, & quare triſtis incedo, dum affligit * inimicus?

3 Emitte lucem tuam & veritatem tuã: ipſa me deduxerunt & adduxerunt me in montem ſanctum tuum & in tabernacula tua. 4 Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat iuuentutem meam. Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.

3 ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ;

4 ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός, ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου; 5 ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμὲ τὴν ψυχήν μου, ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἦχος ἑορτάζοντος.

6 ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου; καὶ ἱνατί συνταράσεις με; ἔλπιζον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου,

7 καὶ ὁ θεός μου. πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαί σου ἐκ γῆς Ἰορδάνου καὶ Ἑρμωνιείμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ.

8 ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρακτῶν σου. πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον.

9 ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ νυκτὸς ᾠδὴ αὐτοῦ πρὸς ἐμοί. προσευχὴ τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου.

10 ἐρῶ τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ. ἱνατί μου ἐπελάθου, καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐνθλίβειν τὸν ἐχθρόν; 11 ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου. ἐν τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου;

12 ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσεις με; ἔλπιζον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.

Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ἀνεπίγραφος πρὸς Ἑβραίους. μβ'.

1 κρῖνόν μοι ὁ θεός, καὶ δίκαζον τὴν δίκην μου, ἐξ ἔθνους ἀνοσίου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί με. 2 ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς κραταίωμά μου, ἱνατί ἀπώσω με, καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι, ἐν τῷ ἐνθλίβειν τὸν ἐχθρόν;

3 ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου.

4 καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου, ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ θεὸς ὁ θεός μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum & permanentem: quando ingrediar & reſpiciam ſplendorem maieſtatis Domini? 4 Fuit mihi lachryma mea in cibum diu noctuque, dum diceret mihi inimicus tota die, Vbi eſt Deus tuus? 5 Signorum illorum memor ſum, & effundam ſuper me cogitationem animæ meæ, quando tranſibo ſub vmbraculo, ſolus roborabor in caſtris iuſtorum vſque ad domũ ſanctuarij Dñi in voce exultationis & confeſſionis, tumultus populorum venientium, vt feſta celebrent in Ieruſalem. 6 Quare conſternêris anima mea & tumultueris aduerſum me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor ei propter redemptionem quæ eſt à conſpectu eius. 7 Deus meus, ſupra me anima mea deprimetur: propterea recordabuntur tui, qui habitant ad vlteriorem ripam terræ Iordanis, & habitatores montis Hermonij, & populus qui acceperunt legem in monte Sinai, humili & paruo. 8 Abyſſus ſuperior abyſſum inferiorem inuocat in voce ſtillationum canalium tuorum; ſic omnes gurgites tui & fluctus tui ſuper me tranſierunt. 9 Per diem mandabit Dominus benignitatem ſuam, & per noctem canticum eius erit mecum: oratio ad Deum qui cuſtodit vitam meam. 10 Dicam Deo, Fortitudo mea quare oblitus es mei? quare in tenebris incedam, cùm affligit inimicus? 11 Dum occidunt me & excoriant membra mea, in tempore quo exprobrant mihi oppreſſores mei, quando dicunt mihi tota die inimici mei, Vbi eſt ille Deus tuus? 12 Quare conſternêris anima mea, & tumultuêris aduerſum me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor coram eo propter redemptionem quæ eſt à præſentia eius, quoniam ipſe eſt Deus meus.

PSAL. XLIII.

IVdica me Deus iudicio veritatis; tuum eſt enim agere cauſam meam à gente non pia; ab homine doloſo, & iniquo libera me. 2 Quoniã tu Deus fortitudo mea, quare oblitus es mei? quare in tenebris incedam dum affligit auctor inimicitiæ? 3 Emitte lucem tuam & veritatem tuam; ipſæ deducent me & introducent me in montem domus ſanctuarij tui, & in ſcholas domus maieſtatis tuæ. 4 Et introibo vt offeram oblationem ſuper altare Domini, Deo, à quo eſt gaudiũ exultationis meæ: confiteborque coram te in cithara Dñe Deus meus:

5 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלַי
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי
וֵאלֹהָי׃

מד

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל׃
2 * אֱלֹהִים בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ
פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם׃
3 * אַתָּה יָדְךָ גוֹיִם הוֹרַשְׁתָּ וַתִּטָּעֵם תָּרַע לְאֻמִּים
וַתְּשַׁלְּחֵם׃
4 * כִּי לֹא בְחַרְבָּם יָרְשׁוּ אָרֶץ וּזְרוֹעָם לֹא־
הוֹשִׁיעָה לָמוֹ כִּי־יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי
רְצִיתָם׃
5 * אַתָּה־הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים צַוֵּה יְשׁוּעוֹת
יַעֲקֹב׃
6 * בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ׃
7 * כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי׃
8 * כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ הֱבִישׁוֹת׃
9 * בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ כָל־הַיּוֹם וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם
נוֹדֶה סֶלָה׃
10 * אַף־זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ וְלֹא־תֵצֵא בְצִבְאוֹתֵינוּ׃
11 * תְּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר מִנִּי־צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׂסוּ לָמוֹ׃
12 * תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ׃
13 * תִּמְכֹּר־עַמְּךָ בְּלֹא־הוֹן וְלֹא־רִבִּית בִּמְחִירֵיהֶם׃
14 * תְּשִׁימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס
לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃
15 * תְּשִׁימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד־רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים׃
16 * כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי׃
17 * מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃
18 * כָּל־זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא־שִׁקַּרְנוּ
בִּבְרִיתֶךָ׃

5 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas super me? expecta Deum, quoniam adhuc confitebor ei salutaribus vultus mei & Deo meo.*
1 * *Victori filiorum Core eruditio.*

PSAL. XLIIII.

2 *DEus auribus nostris audiuimus: patres nostri narrauerunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum in diebus antiquis.*
3 * *Tu manu tua gentes delesti & plãtasti eos: afflixisti populos, & emisisti eos.*
4 * *Non enim in gladio suo possederunt terram, nec brachium eorum saluauit eos: sed dextera tua & brachium tuum & lux vultus tui, quoniam complacuisti eis.*
5 * *Tu es ipse rex meus Deus. præcipe pro salutaribus Jacob.*
6 * *In te hostes nostros ventilabimus cornu: & in nomine tuo conculcabimus aduersarios nostros.*
7 * *Non enim in arcu meo confidam, nec gladius meus saluabit me.*
8 * *Quia saluasti nos de hostibus nostris; & eos qui oderunt nos, confudisti.*
9 * *In Deo gaudebimus tota die, & nomen tuum in æternum confitebimur. Semper.*
10 * *Verùm tu proiecisti & confudisti nos, & non egredieris in exercitibus nostris.*
11 * *Vertisti terga nostra hostibus, & qui oderunt nos, diripuerunt sibi.*
12 * *Dedisti nos quasi gregem ad vorandum, & in gentibus dispersisti nos.*
13 * *Vendidisti populum tuum sine precio, nec grandis fuit commutatio eorum.*
14 * *Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem & irrisum his qui erant in*
15 *circuitu nostro.* * *Posuisti nos in similitudinem gẽtibus, commotionẽ capitis in tribubus.*
16 * *Tota die confusio mea contra me, & ignominia faciei meæ cooperuit me.*
17 * *A voce exprobrantis & blasphemantis, à facie inimici & vltoris.*
18 * *Omnia hæc venerunt super nos, & obliti non sumus tui, nec mentiti sumus in pacto tuo.*

תרגום

5 מָה תִתְמַכְּכִין נַפְשִׁי וּתְרוֹגְשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֵאלָהָא אֲרוּם הוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפֻרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי אֲרוּם הוּא אֱלָהָא׃

מד

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח שִׂכְלָא טָבָא׃ 2 אֱלָהָא בְּאֻדְנָנָא שְׁמַעְנָא אֲבָהָתָנָא אִשְׁתְּעִיו לָנָא עוֹבָדָא דַעֲבַדְתָּ בְּיוֹמֵיהוֹן בְּיוֹמֵי דִי
מִלְקַדְמִין׃ 3 אַתְּ בְּיַד גְּבוּרְתָּךְ עַמְמַיָּא כְּנַעֲנָאֵי תָּרֵכְתָּ וּנְצַבְתִּנּוּן לְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעֲהוֹן תְּבַרְתָּ אֻמַּיָּא וּפְסַדְתִּנּוּן׃ 4 אֲרוּם לָא בִגְבוּרַת
סַיְפֵיהוֹן יְרִיתוּ אַרְעָא וּתְקוֹף אֶדְרָעְהוֹן לָא פָרְקַת לְהוֹן אֲרוּם יְמִינָךְ וְאֶדְרַע גְּבוּרְתָּךְ וּנְהוֹר זִיו יְקָרָךְ אֲרוּם אִתְרְעֵיתָא בְּהוֹן׃ 5 אַתְּ הוּא
מַלְכִּי אֱלָהָא פַּקֵּד פּוּרְקָנַיָּא דְּבֵית יַעֲקֹב׃ 6 בְּמֵימְרָךְ מְעִיקָנָא נְנַגֵּחַ וּבִשְׁמָךְ נִכְבּוֹשׁ כָּל דְּקָיְמִין עֲלָנָא׃ 7 אֲרוּם לָא בְקַשְׁתִּי אֲנָא רָחִיץ
וְסַיְפִי לָא תִפְרוֹק יָתִי׃ 8 אֲרוּם פָּרְקְתָנָא מִמְּעִיקָנָא וּמְשַׂנְאָנָא אַיְתֵיתָא עִלַּוֵיהוֹן בַּהֲתָא׃ 9 בְּמֵימַר אֱלָהָנָא אֲנָן מְשַׁבְּחִין כָּל יוֹמָא
וּשְׁמָךְ יְיָ נוֹדֶה לְעָלְמִין׃ 10 לְחוֹד אַנְשֵׁיתָא וְאַכְסֵפְתָּנָא וְלָא תִשְׁרֵי שְׁכִנְתָּךְ בְּחֵילְוָתָנָא׃ 11 אַחֲזַרְתָּנָא קְדָל קֳדָם מְעִיקָא וּמְשַׂנְאָנָא
כְּבַשׁוּ יָתָנָא׃ 12 מְסַרְתָּנָא הֵיךְ עָנָא לְמֵיכְלָא וּבֵין עַמְמַיָּא בַּדַּרְתָּא יָתָנָא׃ 13 זַבֵּנְתָּא עַמָּךְ מַגָּן בְּלָא מַמּוֹנָא וְלָא אַסְגֵּיתָא קִנְיָנָא בְּפִירוּגֵיהוֹן׃
14 שַׁוֵּיתָנָא לְחִסּוּדָא לְשֵׁיבָבָנָא מְמִיקְנוּתָא וְתוּרְפִיתָא לְחַזְרְנוּתָנָא׃ 15 שַׁוֵּיתָנָא לְמֻתְלָא בְּעַמְמַיָּא טִלְטוּל רֵישָׁא בְּאוּמַיָּא׃
16 כָּל יוֹמָא כִּסּוּפִי לְקִבְלִי וּבְהַת אַפַּי חַפָּא יָתִי׃ 17 מִקָּל מְחַסֵּד וּמְתָרֵף מִן קֳדָם בְּעֵל דְּבָבָא וּנְקוֹם נִקְמְתָנָא׃
18 כָּל דָּא עָרְעָא יָתָנָא וְלָא אַנְשֵׁינָא וְלָא שַׁקַּרְנָא בִּקְיָמָךְ׃

5 ‡ Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam
adhuc *cõfitebor illi, ſalutare vultus mei & Deus meus.

1 ‡ In finem * filijs Core ad intellectum.
pro

PSAL. XLIII.

2 DEus in auribus noſtris audiuimus, & patres noſtri annunciauerunt nobis, opus, quod operatus es in diebus eorum, in diebus antiquis. 3 ‡ Manus tua gentes diſperdidit, & plãtaſti eos: afflixiſti populos, & expuliſti eos. 4 ‡ Nec enim in gladio ſuo poſſederunt terrã, & brachium eorum non ſaluauit eos: Sed dextera tua & brachium tuũ & illuminatio vultus tui, quoniam complacuiſti in eis.

5 ‡ Tu es ipſe rex meus & Deus meus, qui mandas ſalutes Iacob. 6 ‡ In te inimicos noſtros ventilabimus cornu; & in nomine tuo ſpernemus inſurgentes nobis.

7 ‡ Non enim in arcu meo ſperabo; & gladius meus non ſaluabit me.

8 ‡ Saluaſti enim nos de affligẽtibus nos, & odientes nos confudiſti.

9 ‡ In Deo laudabimur tota die, & in nomine tuo confitebimur in ſeculum.

10 ‡ Nunc autẽ repuliſti & confudiſti nos, & non egredieris Deus in virtutibus noſtris. 11 ‡ Auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros, & qui oderunt nos diripiebãt ſibi. 12 ‡ Dediſti nos tanquam oues eſcarum, & in gentibus diſperſiſti nos. 13 ‡ Vendidiſti populum tuum ſine precio, & non fuit
* eorum multitudo in commutationibus * noſtris.

14 ‡ Poſuiſti nos opprobriũ vicinis noſtris, ſubſannationem & deriſum ijs qui in circuitu noſtro*. 15 ‡ Poſuiſti nos in ſimilitudinẽ
* ſunt in gentibus, cõmotionẽ capitis in populis.

16 ‡ Tota die verecundia mea contra me eſt, & confuſio faciei meæ cooperuit me.

17 ‡ A voce exprobrantis & obloquentis, à facie inimici & perſequentis. 18 ‡ Hęc omnia venerũt ſuper nos, nec obliti ſumus te, & iniquè non egimus in teſtamento tuo.

5 ‡ ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσεις με; ἔλπιον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν. μγ΄.

2 ‡ Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἀνήγγειλαν ἡμῖν, ἔργον, ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν, ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις.

3 ‡ ἡ χείρ σου ἔθνη ἐξωλόθρευσε, καὶ κατεφύτευσας αὐτούς· ἐκάκωσας λαούς, καὶ ἐξέβαλες αὐτούς. 4 ‡ οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς· ἀλλ' ἡ δεξιά σου καὶ ὁ βραχίων σου καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου, ὅτι ηὐδόκησας ἐν αὐτοῖς.

5 ‡ σὺ εἶ αὐτός ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου, ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας ἰακώβ. 6 ‡ ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν κερματίσομεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομεν τοὺς ἐπανισταμένους ἡμῖν. 7 ‡ οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ, καὶ ἡ ῥομφαία μου οὐ σώσει με.

8 ‡ ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, καὶ τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς κατῄσχυνας.

9 ‡ ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα.

10 ‡ νυνὶ δὲ ἀπώσω καὶ κατῄσχυνας ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.

11 ‡ ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω ὧν οὐ τοῦ ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήπαζον ἑαυτοῖς.

12 ‡ ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς.

13 ‡ ἀπέδου τὸν λαόν σου δωρεάν, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν ἡμῶν.

14 ‡ ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.

15 ‡ ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς.

16 ‡ ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μου ἐστί, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με.

17 ‡ ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος.

18 ‡ ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου, καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quare conſternêris anima mea, & tumultuêris contra me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor coram eo propter redemptionẽ, quæ eſt à conſpectu eius, quoniam ipſe eſt Deus meus.

1 Ad laudandum per manum filiorum Korahh intelligentia bona. PSAL. XLIII.

2 DEus, auribus noſtris audiuimus: patres noſtri nunciauerũt nobis opus quod operatus es in diebus eorũ, in diebus antiquis. 3 Tu in manu fortitudinis tuæ populos Chananæos eieciſti, & plantaſti eos in domũ Iſrael in terra eorũ; cõfregiſti gentes & cõſumpſiſti eas. 4 Quoniã non per robur gladiorũ ſuorũ hæreditauerunt terrã, & fortitudo brachij ſui non ſaluauit eos; ſed dextera tua & brachiũ fortitudinis tuæ, & lumen ſplendoris gloriæ tuæ, quoniã cõplacuiſti tibi in eis. 5 Tu es ipſe rex meus: Deus præcipe redemptiones domus Iacob. 6 In verbo tuo oppreſſores noſtros cornu petemus: & in nomine tuo ſubijciemus omnes inſurgentes in nos. 7 Quoniam non in arcu meo ego confido, & gladius meus non ſaluabit me. 8 Quoniam redemiſti nos ab affligentibus & ab odientibus nos; induxiſti in eos confuſionem. 9 In verbo Dei noſtri nos laudabimus tota die: & nomen tuum Domine confitebimur in ſecula. 10 Verùm oblitus es noſtri, & confudiſti nos: & non collocabis maieſtatem tuam in exercitibus noſtris. 11 Feciſti vt verteremus ceruicem coram hoſte: & qui oderunt nos, ſubiecerunt nos. 12 Tradidiſti nos ſicut oues ad deuorationem; & inter populos diſperſiſti nos. 13 Vendidiſti populum tuum gratis abſque diuitiis; & non multiplicaſti lucrum in commutatione eorum. 14 Poſuiſti nos in opprobriũ vicinis noſtris; ſubſannationem & irriſum his qui circum nos ſunt. 15 Poſuiſti nos in prouerbium populis; motionem capitis inter nationes. 16 Tota die ignominia mea contra me eſt, & cõfuſio vultus mei operuit me. 17 A voce exprobrantis & calumniantis: ab aſpectu auctoris inimicitiæ & vlciſcentis vltionem. 18 Hoc omne euenit nobis; & non obliti ſumus te: & non ſumus mentiti in pactum tuum.

19 * לֹא־נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּי אָרְחֶךָ׃
20 * כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ בְּצַלְמָוֶת׃
21 * אִם־שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר׃
22 * הֲלוֹא אֱלֹהִים יַחְקָר־זֹאת כִּי־הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב׃
23 * כִּי־עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָל־הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה׃
24 * עוּרָה ׀ לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל־תִּזְנַח לָנֶצַח׃
25 * לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃
26 * כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃
27 * קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃

מה

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת׃
2 * רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר׃
3 * יָפְיְפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל־כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃
4 * חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל־יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וְהַדָּרֶךָ׃
5 * וְהַדְרְךָ צְלַח רְכַב עַל־דְּבַר־אֱמֶת וַעֲנְוָה־צֶדֶק וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ׃
6 * חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ׃
7 * כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישׁוֹר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ׃
8 * אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ׃

19 * *Non eſt conuerſum retro cor noſtrum, nec declinauerunt greſſus noſtri à ſemita tua.*
20 * *Quoniam deieciſti nos in locum draconum, & operuiſti nos vmbra mortis.*
21 * *Si obliti ſumus nominis Dei noſtri, & ſi expandimus manus noſtras ad Deum alienum:*
22 * *Nunquid non Deus inueſtigabit iſtud? ipſe enim nouit cogitationes cordis.*
23 * *Quoniam propter te mortificati ſumus tota die, reputati ſumus vt grex occiſionis.*
24 * *Conſurge, quare dormitas Domine? euigila: quare proijcis in ſempiternum?*
25 * *Quare faciem tuam abſcondis? obliuiſceris afflictionis & anguſtiæ noſtræ?*
26 * *Quoniam incuruata eſt in puluere anima noſtra; adhæſit terræ venter noſter.*
27 * *Surge, auxiliare nobis, & redime nos propter miſericordiam tuam.*

1 * *Victori pro lilijs filiorum Core eruditionis canticum amantiſſimi.*

PSAL. XLV.

2 *ERuctauit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi, lingua mea ſtilus ſcribæ velocis.*
3 * *Decore pulchrior es filiis hominum; effuſa eſt gratia in labiis tuis; propterea benedixit te Deus in æternum.*
4 * *Accingere gladio tuo ſuper femur fortiſſime, gloria tua & decore tuo.*
5 * *Et decore tuo proſperè aſcende propter verbum veritatis & manſuetudinem iuſtitiæ, & docebit te terribilia dextera tua.*
6 * *Sagittæ tuæ acutæ, populi ſub te cadent in corde inimicorum regis.*
7 * *Thronus tuus Deus in ſeculum & in æternum: ſceptrum æquitatis ſceptrum regni tui.*
8 * *Dilexiſti iuſtitiam & odiſti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo exultationis præ participibus tuis.*

תרגום

19 לָא נְזוֹר פְּלִיג וְחוֹתִין לְבָּנָא וְאַסְטֵיתָא אִיסְטַוּרָנָא מִתְרִיצוּת אוֹרְחָתָךְ׃
20 אֲרוֹם אַמְאֲכְתָּנָא בַּאֲתַר יְרוּדִין וְחֲפִיתָא עֲלָנָא בְּטוּל מוֹתָא׃
21 אִין אִתְנַשִּׁינָא שׁוּם אֱלָהָנָא וּפְרַשְׁנָא יְדָנָא בְּצִלּוּ לְטַעֲוָת עַמְמִין נָכְרָאִין׃
22 הֲלָא אֱלָהָא יְבַשְׁקַר־יָא אֲרוֹם קָדָמוֹהִי גַּלְיָן טְמִירֵי לִבָּא׃
23 אֲרוֹם אַמְטוּלְתָךְ אִתְקְטֵלְנָא כָּל יוֹמָא אִתְחֲשַׁבְנָא הֵיךְ עָנָא דְּמְסִיר לְנִכְסָא׃
24 אִתְגַּבַּר יְיָ לְמָה תְהֵא כִּגְבַר דַּמִּיךְ יְיָ אִתְעַר אֱלָהָא לָא תִתְנְשֵׁי לְעָלְמִין׃
25 לְמָה שְׁכִינְתָךְ תְּסַלֵּק תְּשֵׁלִי סִגּוּפָנָא וְדָחֲקָנָא׃
26 אֲרוֹם שְׁיִחַת לְעַפְרָא נַפְשָׁנָא דְּבְקַת לְאַרְעִית גּוּבָּא כְּרִיסָנָא׃
27 קוּם סַיַּע לָנָא וּפְרוֹק יָתָנָא טְטוּל טוּבָךְ׃

מה

1 לְשַׁבָּחָא עַל יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּמִשָּׁה דְּאִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח שִׁיכְלָא טָבָא תְּשַׁבַּחְתָּא וְאוֹדְוָתָא׃
2 בְּעָא לִבִּי מְמַלַּל טַב אֵימַר אֲנָא עוֹבָדַי לְמַלְכָּא מְסַדֵּל לִישָׁנִי מוֹחִי הֵיךְ קוֹלְמוֹס סָפְרָא רָגִיל׃
3 שׁוּפְרָךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא עֲדִיף מִבְּנֵי נָשָׁא אִתְיְהִיב רוּחַ נְבוּאָה בְּסִפְוָתָךְ מְטוּל הֵיכְנָא בָּרְכִנָּךְ אֱלָהָא לְעָלַם׃
4 זְרֹז סַיְפָךְ עַל יַרְכָךְ הֵיךְ גִּבָּרָא לְמִקְטַל מַלְכִין עִם שִׁלְטוֹנִין זִינָךְ וְשַׁבְחוֹרָךְ׃
5 וְשַׁבְהוֹרָךְ סַגֵּיא בְּכֵן תְּצְלַח לְמִרְכַּב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא עַל עֶסֶק הֵימָנוּת קְשׁוֹט וְעַנְוָתָנוּת צִדְקָתָא וַיְלַפְּנָךְ יְיָ לְמֶעְבַּד דְּחִילָן בְּיַד יְמִינָךְ׃
6 גִּירָרָךְ שְׁלִיפָן לְמִקְטַל אוֹכְלוֹסִין עַמְמִין תְּחוֹתָךְ יִפְּלוּן וְגִירְרֵי קֻשְׁטָךְ יִשְׁתַּלְחוּן בְּלֵב בַּעֲלֵי דְבָבֵי מַלְכָּא׃
7 כּוּרְסָךְ אֱלָהָא בְּשְׁמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין מַלְכוּת תְּרִיץ חֻשְׁרָן מַלְכוּתָךְ׃
8 וְאַנְתְּ מַלְכָּא מְשִׁיחָא מְטוּל דְּרַחֵמְתָּא צִדְקָתָא וּשְׂנֵיתָא רִשְׁעָא מְטוּל הֵיכְנָא רַבְּיָךְ אֱלָהִים אֱלָהָךְ מְשָׁחָךְ דְּחָדְוָה יַתִּיר מֵחַבְרָיִךְ׃

18 ‡ Et non receſſit retrò cor noſtrum, & declinaſti ſemitas noſtras à via tua.
19 ‡ Quoniam humiliaſti nos in loco afflictionis, & cooperuit nos vmbra mortis.
20 ‡ Si obliti ſumus nomen Dei noſtri, & ſi expandimus manus noſtras ad Deum alienum: 21 ‡ Nónne Deus requiret iſta? ipſe enim nouit abſcondita cordis.
Rom. 8. 36 ‡ Quoniam propter te mortificamur tota die: æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis.
23 ‡ Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem.
24 ‡ Quare faciem tuam auertis? obliuiſceris inopiæ noſtræ & tribulationis noſtræ? 25 ‡ Quoniam humiliata eſt in puluere anima noſtra, conglutinatus eſt in terra venter noſter.
26 ‡ Exurge Domine adiuua nos, & redime nos propter nomen tuum.

1 ‡ In finem pro his qui commutabuntur filijs Core ad intellectum, canticum pro dilecto. PSAL. XLIIII.

2 ERuctauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus ſcribæ velociter ſcribentis.
3 ‡ Specioſus forma præ filijs hominum. diffuſa eſt gratia in labijs tuis; propterea benedixit te Deus in æternum.
4 ‡ Accingere gladio tuo ſuper femur tuũ potentiſſime.
5 ‡ Specie tua & pulchritudine tua, & intende, & proſperè procede, & regna. Propter veritatem & manſuetudinem, & iuſtitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua.
6 ‡ Sagittæ tuę acutę potentiſſime: populi ſub te cadẽt in corde inimicorum regis.
Heb. 1. 7 ‡ Sedes tua Deus in ſeculum ſeculi: virga directionis virga regni tui.
8 ‡ Dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis.

19 ‡ καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς ταπείσω ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.
20 ‡ ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου.
21 ‡ εἰ ἐπελαθόμεθα τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσαμεν χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλότριον·
22 ‡ οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει ταῦτα; αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας.
23 ‡ ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.
24 ‡ ἐξεγέρθητι, ἱνατί ὑπνοῖς κύριε; ἀνάστηθι, καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος.
25 ‡ ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις; ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν;
26 ‡ ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν.
27 ‡ ἀνάστα κύριε βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν, ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ. μδ'.
2 ‡ Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ. ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου.
3 ‡ ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου· διὰ τοῦτο εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα.
4 ‡ περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου δυνατέ.
5 ‡ τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου καὶ ἔντεινε, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε. ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος, καὶ δικαιοσύνης, καὶ ὁδηγήσει σε θαυμασίως ἡ δεξιά σου.
6 ‡ τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυνατέ· λαοὶ ὑποκάτω σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.
7 ‡ ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.
8 ‡ ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Non eſt auerſum, diuiſum elationibus, cor noſtrum; & tu inclinaſti greſſus noſtros à rectitudine viæ tuæ. [20] Quoniam humiliaſti nos in loco draconum: & cooperuiſti nos vmbra mortis. [21] Si obliti ſumus nomen Dei noſtri; & obtendimus manus noſtras in oratione idolis populorum alienorum: [22] Nunquid non Deus inquiret iſta? quoniam ante ipſum manifeſta ſunt abſcondita cordis.
[23] Quoniam propter te occiſi ſumus tota die: exiſtimati ſumus ſicut oues quæ traduntur occiſioni. [24] Inualeſce Domine, quare eris ſicut homo qui dormit? expergiſcere Deus, ne obliuiſcaris in ſempiternum. [25] Quare maieſtatem tuam auferes? obliuiſceris angustiæ noſtræ & oppreſſionis noſtræ? [26] Quoniam humiliata eſt in puluere anima noſtra: adhæſit fundo foueæ venter noſter.
[27] Exurge, auxiliare nobis; & ſalua nos propter bonitatem tuam.

[1] Ad laudem pro aſſeſſoribus Sanhedrin ipſius Moſis: quæ dicta eſt in prophetia per filios Korahh intellectus bonus, hymnus & confeſſio. PSAL. XLV.

[2] ERuctauit cor meum eloquium bonum: dicam ego opera mea regi: loquutura eſt lingua mea feſtinanter; tanquam calamus ſcribæ exercitati. [3] Pulchritudo tua, ô rex Chriſte, præſtantior eſt filiorum hominum; datus eſt ſpiritus prophetiæ in labijs tuis: propterea benedixit te Deus in æternum. [4] Accinge enſem tuum ſuper femur tuum, ſicut fortis: quò interficias reges cum potentibus ſplendore tuo & gloria tua. [5] Gloria autem tua magna eſt: propterea proſperabis, vt equites ſuper thronum regni, propter negotium fidei veritatis & manſuetudinis iuſtitiæ: & docebit te Dominus operari timenda manu dextera tua. [6] Sagittæ tuæ eductæ ad interficiendas acies: populi ſubter te cadent: & ſagittæ arcuum tuorum immittentur in cor inimicorum regis. [7] Sedes tua Deus in cælis in ſecula ſeculorum: regnum rectum, ſceptrum regni tui. [8] Tu autem ó rex Chriſte, propterea quòd dilexiſti iuſtitiam & odiſti improbitatem; ideò vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ abundantiùs quàm conſortes tuos.

9 * מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ מִן־הֵיכְלֵי
שֵׁן מִנִּי שִׂמְחוּךָ׃
10 * בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקָרוֹתֶיךָ נִצְבָה שֵׁגַל לִימִינְךָ
בְּכֶתֶם אוֹפִיר׃
11 * שִׁמְעִי־בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ
12 וּבֵית אָבִיךְ׃ * וְיִתְאָו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי־הוּא
אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ׃
13 * וּבַת־צֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם׃
14 * כָּל־כְּבוּדָּה בַת־מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב
15 לְבוּשָׁהּ׃ * לִרְקָמוֹת תּוּבָל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת
אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ׃
16 * תּוּבַלְנָה בִּשְׂמָחֹת וָגִיל תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ׃
17 * תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים
בְּכָל־הָאָרֶץ׃
18 * אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן עַמִּים
יְהוֹדוּךָ לְעֹלָם וָעֶד׃

מו

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר׃
2 * אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא
3 מְאֹד׃ * עַל־כֵּן לֹא־נִירָא בְּהָמִיר אָרֶץ וּבְמוֹט
הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃
4 * יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ
סֶלָה׃
5 * נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־אֱלֹהִים קְדֹשׁ
מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן׃
6 * אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים
לִפְנוֹת בֹּקֶר׃
7 * הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוּג
8 אָרֶץ׃ * יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה׃

9 * *Myrrha & stacte & casia in cunctis vestimentis tuis, de domibus eburneis quibus lætificauerunt te.*
10 * *Filiæ regum in honore tuo: stetit coniunx in dextera tua in diademate aureo.*
11 * *Audi filia & vide, et inclina aurem tuam, & obliuiscere populi tui & domus patris tui.*
12 * *Et concupiscet rex decorem tuum, quia ipse est Dominus tuus, & adora eum.*
13 * *Et filia fortis in muneribus faciem tuam deprecabuntur diuites plebis.*
14 * *Omnis gloria filiæ regis intrinsecus, fascijs aureis vestita est.*
15 * *In scutulatis ducetur ad regem, virgines sequentur eam, amicæ eius ducentur illuc.*
16 * *Ducentur in lætitiis & exultatione, ingredientur in thalamum regis.*
17 * *Pro patribus tuis erunt tibi filij, pones eos principes in vniuersa terra.*
18 * *Recordabor nominis tui in omni generatione & generatione: propterea populi confitebuntur tibi in seculum & in æternum.*

1 *Victori filiorum Core pro iuuentutibus canticum.*

PSAL. XLVI.

2 *Deus nostra spes & fortitudo, auxilium in tribulationibus inuentus est validum.*
3 * *Ideo non timebimus cùm fuerit translata terra, & concussi montes in corde maris.*
4 * *Sonantibus & intumescentibus gurgitibus eius, & agitatis montibus in potentia eius. Semper.*
5 * *Fluminis diuisiones lætificant ciuitatem Dei, sanctum tabernaculum Altissimi.*
6 * *Deus in medio eius non commouebitur, auxiliabitur ei Deus in ortu matutino.*
7 * *Conturbatæ sunt, gentes concussa sunt regna, dedit vocem suam; prostrata est terra.*
8 * *Dominus exercituum nobiscum, protector noster Deus Jacob. Semper.*

תרגום

9 מוֹרָא דַכְיָא וְאַקְסֵי אֱלוֹאִין וּקְצִיעֲתָא מִתְגַּמְּרִין כָּל לְבוּשָׁךְ מִן הֵיכְלַיָּא דִּמְכַבְּשִׁין בְּשֵׁין דְּפִיל מִנִּי יְחַדּוּנָךְ׃ 10 פִּלְכֵי מַלְכְוָתָא אַתְיָן לְמִקְבַּל
אַפָּךְ בִּזְמַן דְּמִתְעַתָּד סְפַר אוֹרַיְתָא בִּסְטַר יְמִינָךְ וּמִכַּתְבָא בְּפַרְשְׁגָן זִיוָתָךְ הֵיךְ אוֹבְרִיזִין דְּמִן אוֹפִיר׃ 11 שְׁמַעִי כְּגִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
אוֹרַיְתָא דְפֻמֵּהּ וְתֶחְמֵי פְּרִישָׁת עוֹבָדוֹ. זִי וְתִצְלֵי אוּדְנַיִךְ לְפִתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא וְתִתְנְשִׁי עוֹבָדִין בִּישִׁין דְּרַשִׁיעֵי עַמָּךְ וּבֵית טַעֲוָתָא דִפְלַחְתָּא בְּבֵית
אֲבוּיִךְ׃ 12 וּבְכֵן יֵרוֹג מַלְכָּא שׁוּפְרִיךְ אֲרוּם הוּא רִבּוֹנִיךְ וְתִסְגְּדִין לֵהּ׃ 13 וְיָתְבֵי כְּרַכָּא דְצוֹר בְּתִקְרוּבְתָּא יֵיתוּן וְאַפַּיִךְ יְשַׁחֲרוּן לְבֵית
מְקַדְּשִׁיךְ עַתִּירֵי עַמְמַיָּא׃ 14 כָּל שֶׁבַח שְׁפַר אֲרָג נִכְסֵי פִּלְכִין אוֹצָרֵי מַלְכַיָּא דְמִטַּמְּרִין מִלְּגָיו יְקָרְבוּן קָרְבְּנִין קֳדָם מַלְכָּא דְּרוֹנִין לְכַהֲנַיָּא
דִמְרַמְּצִין בְּדַהֲבָא סְנִינָא לְבוּשֵׁיהוֹן׃ 15 בִּלְבוּשֵׁי צִיּוּרִין יְקָרְבוּן קָרְבְּנֵיהוֹן קֳדָם מַלְכָּא דְעָלְמָא וּשְׁאָר חַבְרַיָּהָא דְמִתְבַּדְּרִין בֵּינֵי עַמְמַיָּא
יִתְתַּאיָן בְּחֶדְוָא לְוָתִיךְ לִירוּשְׁלֶם׃ 16 תֵּתְיָן בְּחֶדְוָתָא וּבִיעֲוֵיעֲלוּן בְּהֵיכְלָא דְמַלְכָּא דְעָלְמָא׃ 17 בַּאֲתַר אֲבָהָתָךְ צַדִּיקַיָּא יְהוֹן בְּנָךְ תְּמַנִּינוּן
לְאַרְכוֹנִין בְּכָל אַרְעָא׃ 18 אַדְכַּר שְׁמָךְ בְּכָל דָּר וְדָר מְטוּל הֵיכְנָא עַמְמַיָּא דְמִתְגַּיְּרִין יוֹדוּ לְוָתָךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין׃ מו
1 לְשַׁבַּחָא לִבְנֵי קֹרַח עַל יְדֵיהוֹן אִתְאַמַּר בִּנְבוּאָה בִּזְמַן דְּאִתְכַּסִּי מִנְּהוֹן אֲבוּהוֹן וְאִינוּן אִשְׁתֵּזְבוּ וַאֲמַרוּ שִׁירְתָא׃ 2 אֱלָהָא לָנָא רָחְצָנָא
וְעֻשְׁנָא סִיּוּעַ בְּעָקְתָא נַשְׁכַּח לַחֲדָא׃ 3 מְטוּל הֵיכְנָא לָא נִדְחַל כַּד אִשְׁלְחִיפוּ אֲבָהָתַנָא מִן אַרְעָא כַּד מִתְמוֹטְטִין הֵיךְ טוּרַיָּא בְּפִלְגוּס
דְיַמָּא רַבָּא׃ 4 מִשְׁתַּגְּשִׁין וּמִטַּשְׁטְשִׁין מוֹהִי מִתְרַגְּפִין טוּרַיָּא בְּגֵיוְתָנוּתָךְ לְעָלְמִין׃ 5 עַמְמִין הֵיךְ נַהֲרִין וְטוּפֵיהוֹן אַתְיָן וּמְחַדְיָן קַרְתָּא
דֶאֱלָהָא וּמְצַלַּיִן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי בְּמִשְׁכְּנֵי עִילָּאָה׃ 6 אֱלָהָא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּמְצִעָהּ לָא תְזוּעַ יְסַיְּעִנֵּהּ אֱלָהָא לְעִידּוּנֵי צַפְרָא׃ 7 בְּמִתַּן
אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ אִתְרַגְּשׁוּ עַמְמַיָּא אִזְדַּעְזְעוּ מַלְכְוָתָא כַּד אֲרֵים קָלֵהּ אִתְמוֹגְגוּ יָתְבֵי אַרְעָא׃ 8 מֵימְרָא דַיְיָי צְבָאוֹת בְּסַעְדָּנָא
תְקוֹף לָנָא אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃

9 * Myrrha & gutta, & casia à vestimentis tuis, à domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te

10 * Filię regum in honore tuo. Astitit regina à dextris tuis, in vestitu deaurato circundata varietate.

11 * Audi filia & vide, & inclina aurem tuã, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui.

12 * Et concupiscet rex decorem tuum, quoniam ipse est Dominus* tuus, & *adorabis eum. 13 * Et *filia Tyri in muneribus, vultum tuum deprecabuntur diuites plebis.

14 * Omnis gloria *filiæ regis abintus, in fimbrijs aureis circumamicta varietatibus.

15 * Adducentur regi virgines post eam, proximæ eius afferentur tibi.

16 * Afferentr in lętitia & exultatione, adducentur in templum regis.

17 * Pro patribus tuis nati sunt filij*tui, constitues eos principes super omnem terram.

18 * Memor ero nominis tui in omni generatione & generatione. Propterea populi confitebuntur tibi in æternum, & in seculum seculi.

* Deus
* adorabunt
* filiæ
* eius
* tibi

1 * In finem pro filijs Core pro arcanis Psalmus. XLV.

2 DEus noster refugium & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis. 3 * Propterea non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris. 4 * Sonuerunt & turbatæ sunt aquæ eorum; cõturbati sunt montes in fortitudine eius. 5 * Fluminis impetus*lætificant ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum Altissimus.

6 * Deus in medio eius, & nõ commouebitur; adiuuabit eam Deus manè diluculo.

7 * Conturbatæ sunt gentes, * inclinata sunt regna: dedit vocem suam Altissimus, mota est terra. 8 * Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob.

*latificat
* Ο

9 * σμύρνα & σταλὴ & κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων Ου, ἀπὸ βαρέων ἐλεφαντίνων, ἐξ ὧν ἠυφρανθήσε

10 * θυγατέρες βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ Ου. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν Ου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμένη.

11 * ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε & κλῖνον τὸ ὖς Ου, & ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ Ου, & τοῦ οἴκου τοῦ πατρός Ου.

12 * καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους Ου, ὅτι αὐτός ἐστι κύριός Ου, & προσκυνήσεις αὐτῷ.

13 * καὶ θυγάτηρ τύρου ἐν δώροις, τὸ πρόσωπόν Ου λιτανεύουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ.

14 * πᾶσα ἡ δόξα τ θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν περισσωτοῖς χρυσοῖς περιπεβλημένη πεποικιλμένη.

15 * ἀπενεχθήσον) τῷ βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονταί σοι.

16 * ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ & ἀγαλλιάσει, ἀχθήσον) εἰς ναὸν βασιλέως.

17 * ἀντὶ τῶν πατέρων Ου ἐγενήθησαν οἱ υἱοί Ου, καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πάσης τῆς γῆς.

18 * μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός Ου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, & εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ὑπὲρ τῶν κρυφίων ψαλμός. μέ.

2 * Ο θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ & δυνάμις, βοηθὸς ἐν θλίψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα.

3 * διὰ τοῦτο οὐ φοβηθησόμεθα ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν, καὶ μετατίθεσθαι ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν.

4 * ἤχησαν & ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν, ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ.

5 * Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ, ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος.

6 * ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσ(ε)ται· βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς τὸ πρωΐ πρωΐ.

7 * ἐταράχθησαν ἔθνη, ἔκλιναν βασιλεῖαι, ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ.

8 * κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακώβ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Myrrha tenui & ligno aloes, & casia perficiuntur omnia indumenta tua à palatijs quæ sternũtur dente elephantino, inde lætificabunt te. [10] Regiones regnorum venient vt suscipiant faciem tuam quo tempore stabit liber legis in latere dexteræ tuæ; & exsurgabitur in exemplari splendor tuus velut obrizo ex Ophir. [11] Audi congregatio Israel legem oris eius, & intuere miranda opera eius; inclinesque aurem tuam ad verba legis, & obliuiscaris operationes malas impiorum populi tui, & domus idolorum quibus seruiisti in domo patris tui. [12] Sic enim expetet rex pulchritudinem tuam quoniam ipse est dominus tuus; & adorabis eum. [13] Habitatores autem arcis Tyri cum munere venturi sunt: & faciem tuam manè quærent ad domum sanctuarij tui diuites populorum. [14] Omne laudabile, pulchrum, & desiderabile; facultates regionum, & thesauros regũ, qui repositi sunt interius, offerent in oblationes coram rege, & munera sacerdotibus quorum vestes intertextæ sunt auro optimo. [15] In vestibus acupictis offerent oblationes suas coram rege orbis; & reliqui socij eius qui dispersi sunt inter gentes, ducentur in lætitia ad te in Ierusalem. [16] Adducentur cum gaudio & exultatione; & ingredientur in templum regis orbis. [17] In loco patrum tuorum iustorum erunt filij tui: constitues eos principes in vniuersam terram.

[18] Memorabo nomen tuum in omni generatione & generatione: propterea populi qui peregrinantur, confitebuntur tibi in æternum & in secula seculorum. [1] Ad laudandum filijs Korahh. per manus eorum, dictum est in prophetia quo tempore absconditus est ab eis pater eorum: ipsi autem liberati sunt, & dixerunt canticum. PSAL. XLVI.

[2] DEus nostrum refugium & virtus: auxilium in afflictione inueniemus valdè. [3] Propterea non timebimus cùm immutati fuerint patres nostri de terra: quando concutientur sicut montes in pelago maris magni. [4] Sonabunt & turbabuntur aquæ: commouebuntur montes in magnificentia tua in secula. [5] Populi, tanquam flumina & riui eorum, venient; & lætificabunt ciuitatem Dei; & orabunt in domo sanctuarij Domini, in tabernaculis Altissimi. [6] Deus & maiestas eius in medio eius; non commouebitur; adiuuabit eam Dñs in tempore matutino. [7] Quando dabat legem populo suo, cõturbatæ sunt gentes; tremuerunt regna: quando exaltauit vocem suam; dissoluti sunt habitatores terræ. [8] Verbum Domini exercituum in adiutorium nostrum: fortitudo nostra Deus Iaacob in secula.

9 * לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת
בָּאָרֶץ׃
10 * מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר
וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃
11 * הַרְפּוּ וּדְעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם
אָרוּם בָּאָרֶץ׃
12 * יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
סֶלָה׃

מז

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ־כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל
3 רִנָּה׃ * כִּי־יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־
כָּל־הָאָרֶץ׃
4 * יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃
5 * יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב
אֲשֶׁר־אָהֵב סֶלָה׃
6 * עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר׃
7 * זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ׃
8 * כִּי מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃
9 * מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־
כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃
10 * נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֶסָּפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי
לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃

מח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח׃
2 * גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־
קָדְשׁוֹ׃
3 * יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי
צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃
4 * אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃

9 * *Venite & videte opera Domini, quantas posuerit solitudines in terra.*
10 * *Compescet bella vsque ad extremum terræ; arcum confringet & concidet hastam, plaustra comburet igni.*
11 * *Cessate & cognoscite quoniã ego sum Deus: exaltabor in gentibus, exaltabor in terra.*
12 * *Dominus exercituum nobiscum, fortitudo nostra Deus Jacob. Semper.*

1 * *Victori filiorum Core Psalmus*

XLVII.

2 *Omnes populi plaudite manibus, iubilate Deo in voce laudis.*
3 * *Quoniam Dominus altissimus terribilis, rex magnus super omnem terram.*
4 * *Congregauit populos subtus nos, & tribus sub pedibus nostris.*
5 * *Elegit nobis hæreditatem nostram, gloriam Jacob quam dilexit. Semper.*
6 * *Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce buccinæ.*
7 * *Canite Deo canite, canite regi nostro canite.*
8 * *Quia rex vniuersæ terræ Deus, canite eruditè*
9 * *Regnauit Deus super gentes, Deus sedet super thronum sanctum suum.*
10 * *Principes populorum congregati sunt populus Dei Abraam, quoniam Deo scuta terræ, vehementer eleuatus est.*

1 * *Canticum Psalmi filiis Core.*

PSAL. XLVIII.

2 *Magnus Dominus & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius.*
3 * *Specioso germine gaudio vniuersæ terræ, monte Sion lateribus Aquilonis, ciuitatula regis magni.*
4 * *Deus in domibus eius agnitus est in auxiliando.*

תרגום

9 אֱזִלוּ חֲמוֹן עוֹבְדֵי אֱלָהָא דְשַׁוִּי צַדְיָן בִּרְשִׁי עֵי אַרְעָא׃ 10 מְבַטֵּל קְרָבַיָּא עַד סְיָפֵי אַרְעָא קַשְׁתָּא יְתַבַּר וְיִתְרַע מוֹרְנִיתָא חֲרִיסִין
עֲגִילִין יוֹקִיד בְּנוּרָא׃ 11 פְּסֻקוּ מְסַדְּרֵי קְרָבָא וּדְעוּן אֲרוּם אֲנָא אֱלָהָא רָמָא בְּעַמְמַיָּא רָמָא עַל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 12 מֵימְרָא דַיְיָ
צְבָאוֹת בְּסַעְדָּנָא תְּקוֹף לָנָא אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃

מז

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 2 כָּל עַמְמַיָּא תְּקַעוּאֲדָא בְּחֶדְוָא יַבְבוּ
קֳדָם אֱלָהָא בְּקָל תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 3 אֲרוּם יְיָ עִילָּאָה דְחִילָא מְלֵךְ רַב עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 4 יִקְטֻל בְּמוֹתָנָא עַמְמַיָּא חִלּוּפָנָא
וְאֻמַּיָּא יִכְבּוֹשׁ תְּחוֹת רַגְלָנָא׃ 5 יִתְרְעִי לָנָא לְמֵירֻת יַת אַחְסַנְתָּנָא יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא יְקַר תֻּקְפֵּהּ דְיַעֲקֹב דְרַחֵם לְעָלְמִין׃
6 יִתְעַלֵּה שׁוּם אֱלָהָנָא בְּיַבָּבָא יְיָ בְּקַל שׁוֹפְרָא׃ 7 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ שַׁבְּחוּ שַׁבְּחוּ לְמַלְכָּנָא שַׁבְּחוּ׃ 8 אֲרוּם מֶלֶךְ עַל
כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אֱלָהָא שַׁבְּחוּ קֳדָמוֹהִי בְּשִׂכְלָא טָבָא׃ 9 מָלֵךְ אֱלָהָא עַל כָּל עַמְמַיָּא אֱלֹהִים יָתֵב עַל כָּרְסֵי יְקָרֵהּ׃ 10 רַבָּנֵי
עַמְמַיָּא אִתְכְּנַשׁוּ עַמָּא דִמְהֵימְנִין לֵאלָהָא דְאַבְרָהָם אֲרוּם דַיְיָ אִנּוּן תְּרֵיסֵי אַרְעָא וְעַל כֻּלְּהוֹן לַחֲדָא אִתְעַלָּה׃

מח

1 שִׁיר תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח׃ 2 רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא בִּירוּשְׁלֵם קַרְתָּא דֶאֱלָהָנָא טוּר בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ׃ 3 שַׁפִּיר הֵיךְ
חֶתְנָא חֶדְוַת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא טוּרָא דְצִיּוֹן דְּמִשּׁוּדָא דְצִפּוּנָא קַרְתָּא דְמַלְכָּא רַבָּא׃ 4 אֱלָהָא בְּבִירַנְיָתָהָא אִשְׁתְּמוֹדַע לִתְקוֹף׃

*Domini

9 ‡ Venite & videte opera *Dei, quæ posuit prodigia super terram.

10 ‡ Auferens bella vsque ad fines terræ. Arcum conteret & cõfringet arma, & scuta comburet in igne.

*videte

11 ‡ Vacate & *cognoscite, quoniam ego sum Deus: exaltabor in gentibus, *exaltabor in terra.

12 ‡ Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob.

1 ‡ In finem pro filijs Core Psalmus.

XLVI.

2 OMnes gentes plaudite manibus; iubilate Deo in voce exultationis.

3 ‡ Quoniam Dominus excelsus, terribilis, rex magnus super omnem terram.

4 ‡ Subiecit populos nobis, & gentes sub pedibus nostris.

*suam

5 ‡ Elegit nobis hæreditatem *sibi, speciem Iacob, quam dilexit.

6 ‡ Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce tubæ.

7 ‡ Psallite Deo nostro psallite, psallite regi nostro psallite.

8 ‡ Quoniam rex omnis terræ Deus, psallite sapienter.

9 ‡ Regnauit Deus super gentes, Deus sedet super sedem sanctam suam.

10 ‡ Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraam, quoniam Dei fortes terræ vehementer eleuati sunt.

1 ‡ Psalmus cantici filijs Core secunda sabbati. XXVII.

Inf. 143.

2 MAgnus Dominus & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius.

*Fundatur *mons

3 ‡ * Benè fundata exultatione vniuersæ terræ, *montes Sion latera Aquilonis, ciuitas regis magni.

*cognoscetur

4 ‡ Deus in domibus eius *cognoscitur, cùm suscipiet eam.

9 ‡ δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς.

10 ‡ διαναιρῶν πολέμους μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς. τόξον σύντρίψει καὶ συνθλάσει ὅπλον, καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί.

11 ‡ σχολάσατε καὶ γνῶτε, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός, ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ.

12 ‡ κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακώβ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ψαλμός. μς'.

2 ‡ Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως.

3 ‡ ὅτι κύριος ὕψιστος, φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

4 ‡ ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν, καὶ ἔθνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν ἡμῶν.

5 ‡ ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἑαυτῷ, τὴν καλλονὴν ἰακώβ, ἣν ἠγάπησεν.

6 ‡ ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος.

7 ‡ ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν, ψάλατε, ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ψάλατε.

8 ‡ ὅτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ θεός, ψάλατε συνετῶς.

9 ‡ ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὁ θεὸς κάθηται ἐπὶ θρόνου ἁγίου αὐτοῦ.

10 ‡ ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ, ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.

1 ‡ Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς κορὲ δευτέρᾳ σαββάτου.

μζ.

2 ‡ Μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ.

3 ‡ δυείζῳ ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς, ὄρη σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ, ἡ πόλις τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου.

4 ‡ ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Ambulate, videte opera Dei, qui posuit vastationes in impios terræ. [10] Dissipat bella vsque ad extrema terræ: arcum confringet, & comminuet hastam, scuta rotunda comburet igni. [11] Discedite ab acie belli; & aduertite quoniam ego sum Deus altus inter gentes; altus supra incolas terræ. [12] Verbum Domini exercituum in auxilio nostro; fortitudo nostra Deus Iacob in æternum.

[1] Ad laudandum per manus filiorum Korahh Hymnus. PSAL. XLVII.

[2] OMnes populi plaudite manibus cum gaudio; iubilate coram Deo in voce laudis. [3] Quoniam Deus altissimus terribilis est, rex magnus super omnes habitatores terræ. [4] Occidet internecione populos propter nos, & gentes subijciet pedibus nostris. [5] Complacebit sibi in nobis, vt iure hæreditario possideamus hæreditatem nostram, domum sanctuarij, gloriam fortitudinis Iaacob quam amabit semper. [6] Exaltabitur nomen Dei nostri in iubilo, Dominus in voce tubæ.

[7] Laudate coram Domino laudate, laudate regem nostrum laudate. [8] Quoniam rex est super omnes habitatores terræ Deus: laudes dicite coram eo cum intellectu bono.

[9] Regnat Deus super omnes populos: Deus sedet super thronum gloriæ suæ. [10] Principes populorum congregati sunt: populus fidelium Deo ipsius Abraham, quia Domini sunt clypei terræ, & supra illos omnes vehementer exaltatus est.

[1] Canticum laudis per manus filiorum Korahh. PSAL. XLVIII.

[2] MAgnus est Dominus & laudabilis valdè in Ierusalem, ciuitate Dei nostri, monte domus sanctuarij ipsius.

[3] Pulcher vt sponsus, gaudium omnium habitatorum terræ, mons Sion, qui est diffusio Aquilonis, ciuitas regis illius magni.

[4] Deus in palatijs suis notus est potentia.

5 * כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃
6 * הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ׃
7 * רֶעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃
8 * בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ׃
9 * כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ׳ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר־יְהוָה
צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם
סֶלָה׃
10 * דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ׃
11 * כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי־אֶרֶץ
צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ׃
12 * יִשְׂמַח׳ הַר־צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן
מִשְׁפָּטֶיךָ׃
13 * סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ׃
14 * שִׁיתוּ לִבְכֶם׳ לְחֵילָה פַּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן
תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן׃
15 * כִּי זֶה׳ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ
עַל־מוּת׃

מט

1 * לַמְנַצֵּחַ׳ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * שִׁמְעוּ־זֹאת כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל־
יֹשְׁבֵי חָלֶד׃
3 * גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן׃
4 * פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת׃
5 5 אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי׃
6 * לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי׃
7 * הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ׃
8 * אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים
כָּפְרוֹ׃
9 * וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם׃
10 * וִיחִי־עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃

5 * *Quia ecce reges congregati sunt, venerunt*
6 *simul.* * *Ipsi videntes sic obstupuerunt, conturbati sunt, admirati sunt.*
7 * *Horror possedit eos, ibi dolor quasi parturientis.*
8 * *In vento vredinis confringes naues Thar-*
9 *sis.* * *Sicut audiuimus, ita vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei nostri: Deus fundauit eam vsque in æternum. Semper.*
10 * *Æstimauimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui.*
11 * *Secundùm nomen tuum Deus, sic laus tua vsque ad extremum terræ: iustitia repleta est dextera tua.*
12 * *Lætetur mons Sion; exultēt filiæ Judæ propter iudicia tua.*
13 * *Circundate Sion & circuite eam, numerate turres eius.*
14 * *Ponite cor vestrum in mœnibus, separate palatia eius, vt enarretis in generatione nouissima.*
15 * *Quia ipse est Deus Deus noster in seculum & in perpetuum: ipse erit dux noster in morte.*

1 * *Victori filiorum Core Psalmus.*

XLIX.

2 *AVdite hæc omnes populi, auribus percipite vniuersi habitatores orbis.*
3 * *Tam filij Adam quàm filij viri, simul diues & pauper.*
4 * *Os meum loquetur sapientias, & meditatio cordis mei prudentias.*
5 * *Inclinabo ad parabolam aurem meam, aperiam in cithara ænigma meum.*
6 * *Quare timebo in diebus malis? iniquitas calcanei mei circundabit me.*
7 * *Qui fiduciam habent in fortitudine sua, & in multitudine diuitiarum suarum super-*
8 *biunt.* * *Fratrem non redimens redimet vir, nec dabit Deo propitiationem pro eo.*
9 * *Et precium redemptionis animæ eorum, & quiescet in secula.*
10 * *Et viuet vltra in sempiternum, non videbit interitum.*

תרגום

5 אֲרוּם הָא מַלְכַיָּא אִתְחַבַּרוּ עֲבַרוּ כַּחֲדָא׃ 6 אִינּוּן חֲמוֹן הֵיכְנָא תְּמַהוּ עַל נִיסַיָּא וּפְרַשְׁוָתָא אִתְבְּהִילוּ אַף עֲרַקוּ׃ 7 זְוָעָא אֲחַדְתִּנּוּן
תַּמָּן רְתֵיתָא הֵיךְ אִתְתָּא יָלְדָה׃ 8 בְּרוּחַ קִדּוּם תַּקִּיף הֵיךְ אֶשָּׁא מִן קֳדָם יְיָ תְּתַבַּר אִלְפַיָּא דְּמִן תַּרְסִיס׃ 9 יֵימְרוּן כְּלְהוֹן כַּחֲדָא הֵיכְמָא
דִשְׁמַעְנָא הֵיכְנָא חֲמֵינָא בְּקַרְתָּא דַיְיָ צְבָאוֹת בְּקַרְתָּא דֶאֱלָהָנָא אֱלֹהִים יְשַׁכְלְלִנָּה עַד עָלְמֵי עָלְמִין׃ 10 אַשְׁוִינָנָא אֱלָהָא טוּבָךְ בִּמְצַע הֵיכְלָךְ׃
11 הֵיךְ שְׁמָךְ יְיָ הֵיכְדֵין תֻּשְׁבַּחְתָּךְ עַל סְיָפֵי אַרְעָא צִדְקְתָא מָלְיָא יְמִינָךְ׃ 12 יֶחְדֵּי טוּר צִיּוֹן בּוּעָא בְּתֻשְׁבְּחָן כְּנִישְׁתָּא דְבֵית יְהוּדָה
מְטוּל דִּינַיָּךְ׃ 13 אַקִּיפוּ צִיּוֹן וַחֲזַרוּ עֲלָהּ מְנוֹ מִגְדְּלַיָּהָא׃ 14 שַׁוּוֹ לִבְּכוֹן לְאוֹכְלוֹסוֹתָא דְמִלְעֵילָא בִּירַנְיָתָהָא מְטוּל דְּתִשְׁתְּעוּן לְדָר אָחְרָן׃
15 אֲרוּם דְּנָן הוּא אֱלָהָא אֱלָהָנָא שְׁכִינְתֵּיהּ בְּגַוָּהּ וּמְדוֹרֵהּ בִּשְׁמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין הוּא יְדַבְּרִנָּנָא בְּיוֹמֵי טַלְיוּתָנָא׃

מט

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 2 שְׁמַעוּ אַחֲוַיְתָא דָּא כָּל עַמְמַיָּא אַצִּיתוּ כָּל דָּיְרֵי אַרְעָא׃ 3 לְחוֹד בְּנֵי אָדָם קַדְמָאָה
אוּף בְּנוֹהִי דְּיַעֲקֹב כַּחֲדָא זַכָּאָה וְחַיָּבָא׃ 4 פּוּמִי יְמַלֵּל חָכְמָתָא וְרִנְנַת לִבִּי כֵיוָנָא׃ 5 אַצְלֵי לְמִתְלָא אוּדְנִי אַשְׁרֵי לְמִפְתַּח בְּכִנְּרָא אוֹחְדוּתִי׃
6 מְטוּל מָה אֶדְחַל בְּיוֹם אַסְעָרוּת בִּישָׁא אֱלָהֵין כַּד חוֹבַת סוּרְחָנִי מַחְזַר לִי׃ 7 דְּמִתְרַחֲצִין עַל נִכְסֵיהוֹן וּבִסְגִיעוּת עֶתְרֵיהוֹן מִשְׁתַּבְּחִין׃
8 אֲחוֹהִי דְמִשְׁתַּבְיָא לָא מִפְרַק יִפְרוֹק גַּבְרָא רְשִׁיעָא וְלָא יִתֵּן לֵאלָהָא פֻּרְקָנֵיהּ׃ 9 דְּאִלּוּ יְחַיֵּב הָא יַקִּיר קֳדָם יְיָ פֻּרְקָנָא דְנַפְשֵׁיהוֹן
וְיִפְסוֹק בִּישׁוּתֵהּ פֻּרְעֲנוּתֵיהוֹן לְעָלַם׃ 10 וִיחֵי תּוּב לְחַיֵּי עָלְמָא וְלָא יֶחְמֵי דִּין גֵּהִנָּם׃

5 * Quoniam ecce reges terræ congregati ſunt, conuenerunt in vnum.
6 * Ipſi videntes ſic admirati ſunt, cõturbati ſunt, commoti ſunt. 7 * Tremor apprehendit eos. Ibi dolores vt parturientis.
8 * In ſpiritu vehementi conteres naues Tharſis. 9 * Sicut audiuimus, ſic & vidimus in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei noſtri. Deus fundauit eam in æternũ.
10 * Suſcepimus Deus miſericordiã tuam in medio * populi tui.
11 * Secundùm nomen tuum Deus, ſic & laus tua in fines terræ, iuſtitia plena * dextera tua.
12 * Lætetur mons Sion, & exultent filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.
13 * Circundate Sion, & complectimini eam, narrate in turribus eius.
14 * Ponite corda veſtra in virtute eius, & diſtribuite domos eius, vt enarretis in progenie altera.
15 * Quoniam hic eſt Deus * noſter in ęternum & in ſeculum ſeculi; ipſe reget nos in ſecula.

* templi
* eſt
Inf. 69.
* Deus

1 * In finem filijs Core Pſalmus.

XLVIII.

1 AVdite hæc omnes gẽtes, auribus percipite omnes qui habitatis orbem.
2 * Quíque terrigenæ & filij hominum, ſimul in vnum diues & pauper.
3 * Os meum loquetur ſapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam.
4 * Inclinabo in parabolam auré meam, aperiã in pſalterio propoſitionem meam.
5 * Cur timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circundabit me.
6 * Qui cõfidunt in virtute ſua, & in multitudine diuitiarũ ſuarum qui gloriantur.
7 * Frater non redimit, redimet homo, non dabit Deo placationem ſuam.
8 * Et precium redemptionis animæ ſuæ, & * laborauit in æternum.
9 * Et viuet * in finem. non videbit interitum.

* laborabit
* adhuc

5 * ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς συνήχθησαν διῆλθοσαν ἐπὶ ταυτό.
6 * αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσα-
7 λεύθησαν. * τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν. ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς
8 τικτούσης. * ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα
θαρσεῖς.
9 * καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτως καὶ εἴδομεν· ἐν πόλει κυ-
ρίου τῶν δυνάμεων, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν. ὁ θεὸς ἐθεμε-
λίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 * ὑπελάβομεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεός σου ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου.
11 * κατὰ τὸ ὄνομά σου ὁ θεός, οὕτως καὶ ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ
πέρατα τῆς γῆς, δικαιοσύνης πλήρης ἡ δεξιά σου.
12 * εὐφρανθήτω ὄρος σιών, καὶ ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγα-
τέρες τῆς ἰουδαίας ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε.
13 * κυκλώσατε σιών, καὶ περιλάβετε αὐτὴν· διηγήσασθε
ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς.
14 * θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς,
καὶ καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς, ὅπως ἂν διηγήσησθε
εἰς γενεὰν ἑτέραν.
15 * ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
τοῦ αἰῶνος· αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας.
1 * Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. μή.
2 * Ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ἐνωτίσασθε πάν-
τες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.
3 * οἵ τε γενεῖς καὶ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ ταυτὸ πλού-
σιος καὶ πένης.
4 * τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας
μου σύνεσιν.
5 * κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτη-
ρίῳ τὸ πρόβλημά μου.
6 * ἱνατί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνομία τῆς πτέρ-
νης μου κυκλώσει με.
7 * οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ
πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι.
8 * ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος, οὐ δώσει
τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ.
9 * καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκο-
πίασεν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 * καὶ ζήσεται εἰς τέλος. οὐκ ὄψεται καταφθοράν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quoniam ecce reges conſociati ſunt, tranſierunt ſimul. 6 Ipſi viderunt, ſic admirati ſunt, propter ſigna & miracula conturbati ſunt, atque fugerunt. 7 Tremor apprehendit eos ibi; tremor ſicut mulieris parturientis. 8 * Vento Orientali valido velut ignis à conſpectu Domini confringes naues quæ ſunt de Tharſis. 9 Dicent omnes ſimul, Sicut audiuimus, ſic vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei noſtri, Deus fundabit eam in ſecula ſeculorum. 10 Coæquauit nos Deus benignitas tua in medio templi tui. 11 Ecce ſicut nomen tuum Domine, ſic ecce laus tua vſque ad fines terræ; iuſtitia plena eſt dextera tua. 12 Lætetur mons Sion, exulta laudibus congregatio domus Iehudæ propter iudicia tua. 13 Circundate Sion & circuite eam, numerate turres eius.
14 Ponite cor veſtrum ad cœtum qui eſt ſupra palatia eius vt enarretis in generatione nouiſſima. 15 Quoniam hic eſt Deus, Deus noſter; maieſtas eius intra eam, & habitatio eius in cælis in ſecula ſeculorum: ipſe ducet nos in diebus pueritiæ noſtræ.

1 Ad laudandum per manus filiorum Korahh Hymnus. PSAL. XLIX.

2 AVdite nuncium iſtud omnes populi, auſcultate omnes habitatores terræ. 3 Tam filij Adam antiqui quàm filij Iaacob ſimul mundus & profanus. 4 Os meum loquetur ſapientiam, & meditatio cordis mei recta.
5 Inclinabo ad parabolam aurem meam: incipiam aperire in cithara ænigma meum. 6 Quare timebo in die tempeſtatis malæ, niſi quando reatus peccati mei circundabit me? 7 Qui confidunt in diuitijs ſuis, & in multitudine opulentiarum ſuarum iactant ſeſe.
8 Fratrem ſuum captiuum nequaquam redemptione redimet vir impius, & non dabit Deo *pretium* redemptionis eius.
9 Quòd ſi peccauerit, ecce preciosa coram Domino redemptio animæ eorũ, & abolebit malum eius punitionem eorum in ſeculum.
10 Et viuet adhuc vita æterna, & non videbit iudicium gehennæ.

11 * כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר
יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃
12 קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר וָדֹר
קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת׃
13 * וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין נִמְשָׁל כַּבְהֵמוֹת נִדְמוּ׃
14 * זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ
סֶלָה׃
15 * כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם
יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃
16 * אַךְ־אֱלֹהִים יִפְדֶּה־נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאֹל כִּי יִקָּחֵנִי
סֶלָה׃
17 * אַל־תִּירָא כִּי־יַעֲשִׁר אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃
18 * כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃
19 * כִּי־נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי־תֵיטִיב לָךְ׃
20 * תָּבוֹא עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד־נֵצַח לֹא יִרְאוּ־
אוֹר׃
21 * אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשָׁל כַּבְהֵמוֹת נִדְמוּ׃

נ

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים יְהוָה
דִּבֶּר וַיִּקְרָא־אָרֶץ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבֹאוֹ׃
2 * מִצִּיּוֹן מִכְלַל־יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ׃
3 * יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל־יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו תֹּאכֵל
וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד׃
4 * יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־הָאָרֶץ
לָדִין עַמּוֹ׃
5 * אִסְפוּ־לִי חֲסִידָי כֹּרְתֵי בְרִיתִי עֲלֵי־זָבַח׃
6 * וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם צִדְקוֹ כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט
הוּא סֶלָה׃
7 * שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה בָךְ
אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃

11 * *Cùm viderit sapientes morientes; simul insipiens & indoctus peribunt, & derelinquent alienis diuitias suas.*
12 * *Interiora sua domus suas in seculo, tabernacula sua in generatione & generatione: vocauerunt nominibus suis terras suas.*
13 * *Et homo in honore non commorabitur; similatus est iumentis, & exæquatus est.*
14 * *Hæc via insipientiæ eorum: & post eos iuxta os eorum current. Semper.*
15 * *Quasi grex in inferno positi sunt, mors depascet eos, & subijcient eos recti in matutino; & figura eorum conteretur in inferno post habitaculum suum.*
16 * *Veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferni, cùm assumpserit me. Semper.*
17 * *Noli timere cùm ditatus fuerit vir: cùm multiplicata fuerit gloria domus eius.*
18 * *Nec enim moriens tollet omnia: nec descendet post eum gloria eius.*
19 * *Quia animæ suæ in vita sua benedicet: & laudabunt te cùm benefeceris tibi.*
20 * *Introibit vsque ad generationem patrum suorum: vsque ad finem non videbunt lumen.*
21 * *Homo cùm in honore esset, & non intellexit: comparatus est iumentis, & silebit.*

1 * *Psalmus Asaph.* L.

FOrtis Deus Dominus locutus est, & vocauit terram, ab ortu Solis vsque ad occasum eius.
2 * *De Sion perfecto decore Deus apparuit.*
3 * *Veniet Deus noster, & non tacebit; ignis coram eo vorabit, & in circuitu eius tempestas valida.*
4 * *Vocabit cælum de sursum; & terram, vt iudicet populum suum.*
5 * *Congregate mihi sanctos meos, qui feriunt pactum meum in sacrificio.*
6 * *Et annunciabunt cæli iustitiam eius; quia Deus iudex est. Semper.*
7 * *Audi, popule meus, & loquar; Israel, & testificabor in te: Deus Deus tuus ego sum.*

תרגום

11 אֲרֵי יֶחְמֵי חַכִּימֵי רִשְׁעָא דְמָיְתִין מִיתוּתָא תִּנְיָנָא וּמִתְדָּנִין בְּגֵיהִנָּם כַּחֲדָא הֵיךְ כִּסְלָא וְשָׁטְיָא יֵאבְדוּן וְיִשְׁבְּקוּן לְצַדִּיקַיָּא מַמּוֹנֵיהוֹן׃
12 בְּבֵית קְבוּרַתְהוֹן יִשְׁרוּן לְעָלַם וְלָא יְקוּמוּן מִמִּשְׁכְּנֵיהוֹן לְדָרֵי דָרַיָּא מְטוּל דְּאִתְגָּאוּ וּקְנוֹ שׁוּם בִּישׁ עִלַּוֵּי אַרְעָא׃ 13 וּבַר נַשׁ חַיָּבָא
בִּיקָרָא לָא יְבִית אִמְתִּיל הֵיךְ בְּעִירָא אִשְׁתַּוָּאָה׃ 14 דְּנָן אָרְחֲהוֹן גָּרַם שְׁטוּתָא לְהוֹן וּבְסוֹפְהוֹן בְּפֻמְּהוֹן יַתְנוּן סָרְחָנֵיהוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי׃
15 הֵיךְ עָנָא לְמוֹתָא שָׁוֶן צַדִּיקַיָּא וְקַטְלֻנוּן וְתַבְּרוּ חֲסִידַיָּא וּפְלַחוּ בְּהוֹן וּתְרִיצַיָּא מְטוּל גּוּפֵיהוֹן יִתְבַּלְיָן בְּגֵהִנָּם מִן בִּגְלַל דְּאוֹשִׁיטוּ יְדֵיהוֹן
וְחַבְּלוּ מְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָּא דִילֵיהּ׃ 16 בָּרַם אֱלָהָא יִפְרוֹק נַפְשִׁי מִן גֵּהִנָּם אֲרוּם יַלְפִינַנִי אוֹרַיְתֵיהּ וְדַבְּרִנַנִי לְחוּלָקֵהּ בְּעָלְמָא דְאָתֵי׃
17 לָא תִדְחַל אֲרוּם יֶעְתַּר גַּבְרָא אֲרוּם יִסְגֵּי אַיְקַר בַּיְתֵהּ׃ 18 אֲרוּם לָא בְּמוֹתֵהּ יִסַּב כּוֹלָא וְלָא יֵיחוֹת בָּתְרוֹהִי אִיקָרֵהּ׃ 19 אֲרוּם
נַפְשֵׁהּ בְּחַיּוֹהִי תִּתְבָּרַךְ וְיוֹדוּנָךְ צַדִּיקַיָּא אֲרוּם תֵּיטִיב לְפָלְחִין קֳדָמָךְ׃ 20 תֵּעוֹל דָּכְרַנְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא עַד דַּר אֲבָהָתְהוֹן וְרַשִׁיעַיָּא לְעָלְמֵי
עָלְמִין לָא יֶחְמוּן נְהוֹרָא׃ 21 בַּר נַשׁ חַיָּבָא בִּזְמַן דְּאִיתוֹהִי וְלָא יִתְבַּיֵּן בְּאִסְתַּלָּקוּת יְקָרֵהּ אִמְתִּיל לִבְעִירָא וְאִשְׁתַּוִּי לִלְמָא׃ נ
1 תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהּ דְּאָסָף תַּקִּיפָא אֱלָהָא יְיָ מַלֵּל מִבְּרֵאשִׁית וּקְרָא לְמֶעְבַּד אַרְעָא מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא וְעַד מַעְלֵנֵהּ׃ 2 מִכְלַל וְשִׁירוּי
בְּרִיאַת עָלְמָא מִצִּיּוֹן וּמִתַּמָּן גְּמִיר שׁוּפְרֵהּ אֱלָהָא אִתְגְּלִי׃ 3 יֵימְרוּן צַדִּיקַיָּא לְיוֹם דִּינָא רַבָּא יֵיתֵי אֱלָהָנָא וְלָא יִשְׁתּוֹק לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת עַמֵּהּ
אֶשְׁתָּא קֳדָמוֹהִי תְּצַלְהֵב וְחֵזוּר חֵזוּר לֵהּ תִּזְעוֹף עִלְעוֹלָא לַחֲדָא׃ 4 יִקְרֵי לְאַנְגְּלֵי מְרוֹמָא מִלְּעֵילָּא וּלְצַדִּיקֵי אַרְעָא מִלְּרַע לְסִמְתַּח דִּין עַל
עַמֵּהּ׃ 5 כְּנוּשׁוּ לְוָתִי חֲסִידַי דִּגְזַרוּ קְיָם וְקַיְמוּ אוֹרַיְתָא וְאִתְעַסְּקוּ בִּצְלוֹתָא דִּמְתִילָא לְקָרְבְּנַיָּא׃ 6 וְיַתְנוּן אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא זְכוּתֵהּ
אֲרוּם אֱלָהָא דַיָּן הוּא לְעָלַם׃ 7 שְׁמַעוּ עַמִּי וַאֲמַלֵּל יִשְׂרָאֵל וְאַסְהֵד בָּךְ אֱלָהָא אֱלָהָךְ אֲנָא׃

* Cùm viderit ſapientes morientes, ſi- 11
mul inſipiens & ſtultus peribunt: & relin- ◊
quent alienis diuitias ſuas.
*Et ſepulchra eorum domus illorum in 12
æternum: tabernacula eorum in proge-
niem & progeniem; vocauerunt nomina
ſuis ſua in terris.
* Et homo cùm in honore eſſet, nõ in- 13
tellexit: comparatus eſt iumentis inſipien-
tibus, & ſimilis factus eſt illis.
Inf. eod. * Hæc via illorum ſcandalum ipſis: & 14
poſtea in ore ſuo complacebunt.
* Sicut oues in inferno poſiti ſunt, mors 15
depaſcet eos: & dominabuntur eorũ iuſti
in matutino, & auxilium eorum veteraſcet
in inferno; à gloria eorum expulſi ſunt.
* Veruntamen Deus redimet animam 16
meam de manu inferni, cùm acceperit me.
* Ne timueris cùm diues factus fue- 17
rit homo, aut cùm multiplicata fuerit glo-
ria domus eius. * Quoniam nõ cùm in- 18
terierit ipſe, ſumet omnia: neq; deſcendet
Iob 27. cum eo gloria eius. * Quia anima eius in 19
vita ipſius benedicetur: confitebitur tibi
cùm benefeceris ei. * Introibit vſque in 20
*ꝰ progeniem patrum ſuorum, *vſq; in æter-
num non videbit lumen. * Et homo cùm 21
in honore eſſet, nõ intellexit: comparatus
eſt iumẽtis inſipientibus, & ſimilis factus
eſt illis.

* Pſalmus Aſaph. XLIX. 1

DEus deorum Dominus locutus eſt, &
vocauit terram; ab ortu Solis vſq; ad
occaſum. * Ex Sion ſpecies decoris eius: 2
*Deus manifeſtè veniet: Deus noſter, & nõ 3
ſilebit. Ignis in conſpectu eius exardeſcet:
& in circuitu eius tẽpeſtas valida. * Ad- 4
*ꝰ diſcer- uocabit cælũ ſurſum: & terrã, *vt diſcernat
nere populũ ſuũ. * Cõgregate illi ſanctos eius, 5
qui ordinãt teſtamentũ eius ſuper ſacrifi-
cia. * Et annunciabunt cæli iuſtitiã eius: 6
quoniam Deus iudex eſt. * Audi popu- 7
lus meus, & loquar tibi Iſrael: & teſtifica-
bor tibi, Deus Deus tuus ego ſum.

11 * ὅταν ἴδῃ ⟨φοὺς ἀποθνήσκοντας, ἐπὶ ταυτὸ ἄφρων καὶ
ἄνους ἀπολοῦνται. καὶ καταλείψουσιν ἀλλοτρίοις τὸν
πλοῦτον αὐτῶν.
12 * καὶ ⟨ τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα· σκη-
νώματα αὐτῶν εἰς γενεὰν ⟨ γενεάν· ἐπεκαλέσαντο τὰ
ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν.
13 * καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε. ⟨παρασυνεβλήθη
τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.
14 * αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς, ⟨ μετὰ ταῦτα
ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐδοκήσουσιν.
15 * ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθετο, θάνατος ποιμανεῖ αὐ-
τούς· ⟨ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν ⟨ εὐθεῖς τὸ πρωΐ, καὶ ἡ
βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ, ἐκ τῆς δόξης
αὐτῶν ἐξώσθησαν.
16 * πλὴν ὁ θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυχήν μου ἐκ χειρὸς
ᾅδου, ὅταν λαμβάνῃ με.
17 * Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πλη-
θυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ.
18 * ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήψεται τὰ πάντα,
οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ.
19 * ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται,
ἐξομολογήσεταί σοι ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ.
20 * εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ ἕως αἰῶνος
οὐκ ὄψεται φῶς.
21 * καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη
τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.

1 Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. μδ'.

Θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν·
2 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν. * ἐκ σιὼν ἡ εὐ-
3 πρέπεια τοῦ ὡραιότητος αὐτοῦ. * ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ
θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ παρασιωπήσεται· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυ-
θήσεται, ⟨ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά.
4 * προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ τὴν γῆν τοῦ δια-
5 κρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. * συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὁσίους
αὐτοῦ, τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ θυσίαις.
6 * καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστιν.
7 * ἄκουσον λαός μου καὶ λαλήσω σοι Ἰσραήλ, καὶ δια-
μαρτύρομαί σοι, ὁ θεὸς ὁ θεός σου εἰμὶ ἐγω.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quoniã videbit ſapientes improbos qui moriũtur morte ſecũda, & adiudicãtur gehennæ, vnà ſicut inſipiẽs & ſtultus peribũt, & relinquẽt iuſtis diuitias ſuas. 12 In domo ſepulturæ ſuæ habitabunt in æternũ; & nõ reſurgent de tabernaculis ſuis in generationes generationum: quoniam ſuperbi facti ſunt, & compararunt ſibi nomen prauum ſuper terram. 13 Et filius hominis peccator, in honore non commorabitur: aſſimilatus eſt beſtiæ ſtupidæ. 14 Hanc viam illorũ accerſit ſtultitia ipſis, & in fine eorũ, ore ſuo palàm facient peccata ſua ſeculo venturo. 15 Sicut oues, morti addicunt iuſtos, & interficiunt eos, & conterunt pios; vt ſeruiant ſibi, & rectos inſuper. Propterea corpora eorum veteraſcent in gehenna; quoniam extenderunt manum ſuam, & deſtruxerunt habitationem domus maieſtatis eius. 16 Vtique Deus redimet animam meam à gehenna, quoniam docebit me legem ſuam, & inducet me in partẽ ſuam in ſeculum venturum. 17 Ne timeas, licet diues ſit homo; licet creſcat gloria domus eius. 18 Quoniam nequaquam in morte ſua portabit omnia, nec deſcendet poſt eũ gloria eius. 19 Quoniam anima eius in vita ipſius benedicetur, & confitebuntur tibi iuſti; quia bene facies colentibus coram te. 20 Ingredietur memoria iuſtorũ vſque ad generationem patrũ eorũ: improbi verò in ſecula ſeculorũ nõ videbũt lumẽ. 21 Homo ſceleratus in tẽpore, quo ſubſiſtit, nec intelligit: cùm remouetur gloria eius, cõparatur beſtiæ, & redigitur in nihilũ.. PSAL. L. 1 Hymnus per manũ Aſaph. FOrtis Deus Dñs locutus eſt à principio: & vocauit, vt faceret terram, ab Oriente Solis, vſque ad Occaſum eius. 2 Perfectio & initium creationis ſeculi de Sion: & inde perfecta eſt pulchritudo eius; Deus apparuit. 3 Dicent iuſti in die iudicij magni: Veniet Deus noſter, & nõ ſilebit vt faciat vltionẽ populi ſui: ignis coram eo inflammabit, & in circuitu eius ſufflabit turbo vehementer. 4 Aduocabit angelos excelſos ſupernè, & iuſtos terræ infernè, vt diffundat iudiciũ ſuper populum ſuum. 5 Congregate mihi ſanctos meos, qui pepigerunt pactum, & firmauerunt legem, & operam nauarunt orationi, quæ ſimilis eſt oblationibus. 6 Narrabunt autem angeli excelſi puritatem eius; quia Deus iudex eſt in ſeculum. 7 Audite populo mi, & loquar; Iſrael, & teſtificabor tibi; Deus Deus tuus ego ſum.

8 * לֹא עַל־זְבָחֶיךָ אוֹכִיחֶךָ וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי
תָמִיד׃
9 * לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָּר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים׃
10 * כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אָלֶף׃
11 * יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי׃
12 * אִם־אֶרְעַב לֹא־אֹמַר לָךְ כִּי־לִי תֵבֵל
וּמְלֹאָה׃
13 * הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים
אֶשְׁתֶּה׃
14 * זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ׃
15 * וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדֵנִי׃
16 * וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ לְסַפֵּר חֻקָּי
וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עֲלֵי־פִיךָ׃
17 * וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אַחֲרֶיךָ׃
18 * אִם־רָאִיתָ גַּנָּב וַתֵּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים
חֶלְקֶךָ׃
19 * פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְּרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה׃
20 * תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְּדַבֵּר בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֶּן־דֹּפִי׃
21 * אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דִּמִּיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה
כָמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ׃
22 * בִּינוּ־נָא זֹאת שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרֹף וְאֵין
23 מַצִּיל׃ * זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ
בְּיֶשַׁע אֱלֹהִים׃

נא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־
בַּת־שָׁבַע׃
3 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה
פְשָׁעָי׃
4 * הֶרֶבֶה כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃

8 * *Non propter victimas tuas arguam te, & holocausta tua coram me sunt semper.*
9 * *Non accipiam de domo tua vitulum, neque de gregibus tuis hircos.*
10 * *Mea sunt enim omnia animalia syluarum, pecudes in montibus millium.*
11 * *Scio omnes aues montium, & vniuersitas agri mecum est.*
12 * *Si esuriero, non dicam tibi; meus est enim orbis, & plenitudo eius.*
13 * *Nunquid comedam carnem taurorum, aut sanguinem hircorum bibam?*
14 * *Immola Deo laudem, & redde Altissimo vota tua.*
15 * *Et inuoca me in die tribulationis: liberabo te, & glorificabis me.*
16 * *Impio autem dixit Deus, Quid tibi est cum narratione præceptorum meorum, vt assumas pactum meum in ore tuo?*
17 * *Qui odisti disciplinam, & proiecisti verba mea post te.*
18 * *Si videbas furem, consentiebas ei; & cum adulteris erat pars tua.*
19 * *Os tuum dimisisti in malitiam, & lingua tua concinnauit dolum.*
20 * *Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ fabricabas opprobrium.*
21 * *Hæc fecisti & tacui, existimasti me futurum similem tui. arguam te & proponam te ante oculos tuos.*
22 * *Intelligite hoc qui obliuiscimini Deum; ne fortè capiam, & non sit qui liberet.*
23 * *Qui immolat confessionem, glorificat me: & qui ordinat viam, ostendam ei salutare Dei.*

PSAL. LI.

1 * *Victori Psalmus Dauid;*
2 * *Cùm venisset ad eum Nathan propheta quando ingressus est ad Bersabæe.*
3 *Miserere mei Deus secũdùm misericordiam tuam, iuxta multitudinem miserationum*
4 *tuarũ dele iniquitates meas.* * *Multùm laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.*

תרגום

8 לָא מְטוּל דִּבְחַיָּךְ דְּלָא קָרֵבְתָּא קֳדָמַי בְּגָלוּתָא אַכְסְנִנָּךְ אֲרוּם עֲלָוָתָא דְקָרְבוּ אֲבָהָתָךְ לְקִבְלִי תְדִירָא׃ 9 לָא קַבֵּלֵת מִידָךְ תּוֹרָא
מֶעֶדְרָךְ בְּרָחֵי׃ 10 אֲרוּם דִּילִי כָּל חֵיוַת חוּרְשָׁא וְעַתְּדֵת לְצַדִּיקַיָּא בְּגַן עֵדֶן בְּעִירֵי דַכְיָן וְתוֹרָא דְרַבִּיעַ וְרָעֵי כָּל יוֹמָא טוּרִין אַלְפָא׃
11 גַּלְיָן קֳדָמַי כָּל זַיְנֵי עוֹפִין דְּפָרְחִין בְּאַוֵּיר שְׁמַיָּא וְתַרְנְגוֹל בָּרָא מְרַנֵּן קֳדָמַי׃ 12 אִין יִמְטֵי זְמַן קָרְבָּן תְּדִירָא לָא אֵימַר לָךְ אֲרוּם דִּילִי
אַרְעָא וּמַלְיָתָהָא׃ 13 מִן יוֹמָא דְחַרוֹב בֵּית מִקְדְּשָׁא לָא קַבֵּלֵת בְּשַׂר נִכְסַת פַּטִּימִין וּדְמָא דִּבְרָחֵי לָא זְרִקוּ כַּהֲנַיָּא קֳדָמַי׃ 14 כְּבוֹשׁ יִצְרָא
בִּישָׁא וְיִתְחַשֵּׁיב קֳדָם יְיָ כְּנִכְסַת תּוֹדְתָא וְשַׁלֵּם לְעִלָּאָה נִדְרַיָּךְ דִּנְדַרְתָּ בְּסִינַי לְקַיָּמָא פִּקּוּדַיָּא׃ 15 וְצַלֵּי קֳדָמַי בְּיוֹמָא דְעָקָא אֵשֵׁיזְבִנָּךְ אֲרוּם
תְּיַקְּרִנַּנִי׃ 16 וּלְרַשִׁיעָא דְּלָא עֲבַד תְּתוּבָא וּמְצַלֵּי בְּמַרְדָּא אֲמַר אֱלָהָא מָה לָךְ לְמִשְׁתָּעֵי קְיָמִי וְתוֹמִי בִּשְׁמִי וְתַדְכַּר קְיָמִי עֲלֵי פֻּמָּךְ׃
17 וְאַתְּ סְנֵיתָ מַכְסָנוּתָא דְּחַכִּימַיָּא וּטְלֵקְתָא פִּתְגָמַי מִבָּתְרָךְ׃ 18 אִין חֲמֵיתָא גַּנְבָא וּרְהַטְתָּא בָּתְרֵיהּ וְעִם גִּיוּפִין שַׁוֵּיתָא חוּלְקָךְ׃
19 פֻּמָּךְ שְׁלַחְתָּ לְמִשְׁתָּעֵי לִישַׁן תְּלִיתַאי וְלִישָׁנָךְ מִדַּבְּקָא לְמַלָּלָא נִיכְלָא׃ 20 תִּתֵּב בְּאַחוּךְ תְּמַלֵּל כַּדְבוּבָא בְּבַר אוּמָּךְ תְּשַׁוֵּי דָפְיוּ׃
21 אִלֵּין עוֹבָדִין בִּישִׁין עֲבַדְתָּ וְאוֹרְכֵת דִּתְתוּב חֲשַׁבְתָּ לְמֶהֱוֵי עַד עָלְמִין אֲמַרְתָּ בְּלִבָּךְ אֶהְוֵי דוּגְמַת אֱלָהָא וַאֲנָא בִּתְקוֹף רְגָז אֶתְפְּרַע מִנָּךְ אַכְסְנִנָּךְ
בְּעָלְמָא הָדֵין וַאֲסַדַּר דִּין גֵּהִנָּם בְּעָלְמָא דְאָתֵי קֳדָמָךְ׃ 22 אִתְבּוֹנַנוּ כְּדוּן דָּא רַשִׁיעַיָּא דְשָׁלְיָן דַּחְלַת אֱלָהָא דִילְמָא אֶתְבַּר חֻקְפֵּכוֹן וְלֵית
דְּמְשֵׁיזֵב׃ 23 דְּדָבַח יִצְרָא בִּישָׁא וְכָבֵשׁ לֵהּ הֵיךְ קוּרְבַּן תּוֹדְתָא יִתְחַשֵּׁב לֵהּ דְּמוֹקִיר לִי וְדִי יִצְדֵּי אוֹרְחָא בִּישָׁא אַחְמֵי לֵהּ בְּפֻרְקָנָא דֶאֱלָהָא׃

נא

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 כַּד אֲתָא לְוָתֵיהּ נָתָן נְבִיאָה כַּד שַׁמֵּשׁ עִם בַּת שָׁבַע׃
3 חוּס עֲלַי אֱלָהָא הֵיךְ טָבָאתָךְ הֵיךְ סְגִיעוּת רַחֲמָךְ שְׁבוֹק מְרוֹדָי׃ 4 סוּגְעָא תְּחַוְּרִנַּנִי מֵעֲוָתִי וּמֵחוֹבִי תְּדַכִּינַנִי׃

8 Non in ſacrificijs tuis arguam te: holocauſta autem tua in conſpectu meo ſunt ſemper.
9 Non accipiam de domo tua vitulos, neque de gregibus tuis hircos.
10 Quoniam meæ ſunt omnes feræ ſyluarum, iumenta in montibus & boues.
11 Cognoui omnia volatilia cœli, & pulchritudo agri mecum eſt.
12 Si eſuriero, non tibi dicam, meus enim eſt orbis terræ & plenitudo eius.
13 Nunquid manducabo carnes taurorum, aut ſanguinem hircorum potabo?
14 Immola Deo ſacrificium laudis, & redde Altiſſimo vota tua.
15 Et inuoca me in die tribulationis tuæ, & eruam te, & glorificabis me.
16 Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?
17 Tu verò odiſti diſciplinam & proiecisti ſermones meos retrorſum.
18 Si videbas furem, currebas cum eo, & cum *adultero portionem tuam ponebas.
19 Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos.
20 Sedens aduerſus fratrem tuum loquebaris, & aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum.
21 Hæc feciſti, & tacui: exiſtimaſti iniquitatem, quòd ero tui ſimilis. arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam peccata tua.
22 Intelligite iam hæc qui obliuiſcimini Deum, nequando rapiat, & nõ ſit qui eripiat.
23 Sacrificium laudis honorificabit me, & illic iter quo oſtẽdam illi ſalutare *meũ.

*adultetis

* Dei

PSAL. L.

1 In finem Pſalmus Dauid:
2 Cùm ingrederetur ad ipſum Nathan propheta, quando intrauit ad Berſabæe vxorem Vriæ.
3 Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiã tuã: & ſecundùm multitudinẽ miſerationũ tuarũ dele iniquitatẽ meam.
4 Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

2. Reg. 12

8 Οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω σε· τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
9 οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους.
10 ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες.
11 ἔγνωκα πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡραιότης ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐστιν.
12 ἐὰν πεινάσω, οὐ μή σοι εἴπω· ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
13 μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίωμαι;
14 θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου.
15 καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με.
16 τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός, ἵνατί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;
17 σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω.
18 εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις.
19 τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητας.
20 καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις, καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον.
21 ταῦτα ἐποίησας, καὶ ἐσίγησα· ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος. ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου.
22 σύνετε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μήποτε ἁρπάσῃ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.
23 θυσία αἰνέσεως δοξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ἣν δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

1 Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ· 2 ἐν τῷ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν νάθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα οὐρίου. ν.
3 Ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
4 πλεῖον πλυνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Non propter ſacrificia tua quæ non ſacrificaſti mihi in captiuitate corripiam te, quia holocauſtomata quæ obtulerunt patres tui coram me ſunt iugiter. 9 Nõ accepi de manu tua boues, nec de gregibus tuis hircos. 10 Quoniam mea eſt omnis fera ſyluæ, & præparaui iuſtis in horto delitiarum animalia munda & bouem accubantem & paſcentem quotidie in montibus mille.
11 Notæ ſunt in conſpectu meo cunctæ ſpecies auium, quæ volant in aëre cælorũ, & gallus ſylueſtris cantat coram me. 12 Si venerit tempus oblationis perpetuæ, non dicam tibi; quoniam mea eſt terra & plenitudo eius. 13 A die deſtructionis domus ſanctuarij non accepi carnem immolationis pinguium, & ſanguinem hircorum non fuderunt ſacerdotes coram me. 14 Reprime concupiſcentiam prauam, & reputabitur coram Domino, ſicut ſacrificium confeſſionis: & redde Altiſſimo vota tua quæ vouiſti in Sinai vt firmares præcepta. 15 Et ora coram me; in die afflictionis liberabo te, vt honorem exhibeas mihi. 16 Impio autem qui non agit pœnitentiam, & orat in preuaricatione, dixit Deus, Quid tibi vt enarres præcepta mea, & iures in nomine meo, aſſumaſque fœdus meum in ore tuo? 17 Cùm tu oderis caſtigationem ſapientium, & proieceris verba mea poſt te. 18 Si quando vidiſti furem, tum cucurriſti poſt eum, & cum ſcortatoribus poſuiſti partem tuam. 19 Os tuum diſpoſuiſti vt loquatur lingua triplici: & lingua tua ſeſe applicat ad loquendum dolũ. 20 Stabis cõtra fratrem tuum; loqueris mendacium: in filium matris tuæ pones opprobrium. 21 Has operationes malas operatus es: ego verò expectaui quò te conuerteres: exiſtimaſti permanſurum te in æternum: dixiſti in corde tuo, Ero ſimilitudo Dei, ego verò in furore iræ vltionem ſumam de te; arguam te in hoc mundo, & ordinabo iudicium gehennæ in mundo futuro coram te. 22 Intelligite quæſo hæc impij qui obliuiſcimini timoris Dei, ne fortè conteram fortitudinem veſtram, & non ſit qui eripiat. 23 Qui mactauerit fomitem prauum, & compreſſerit illum, velut oblatio confeſſionis imputabitur ei: & honoranti me, & ei qui diſſipauerit viam prauam, oſtendam redemptionem Dei.

PSAL. LI. 1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. 2 Quando venit ad eum Nathan propheta quando miſcuit ſe cum Bathſabah.
1 Miſerere mei Deus ſecundùm benignitatem tuam: ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, remitte præuaricationes meas.
4 Admodum lauabis me ab iniquitatibus meis, & à culpa mea mundabis me.

8 * לֹא עַל־זְבָחֶיךָ אוֹכִיחֶךָ וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי
תָמִיד׃
9 * לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָּר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים׃
10 * כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אָלֶף׃
11 * יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי׃
12 * אִם־אֶרְעַב לֹא־אֹמַר לָךְ כִּי־לִי תֵבֵל
וּמְלֹאָה׃
13 * הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים
אֶשְׁתֶּה׃
14 * זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ׃
15 * וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדֵנִי׃
16 * וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ לְסַפֵּר חֻקָּי
וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עֲלֵי־פִיךָ׃
17 * וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אַחֲרֶיךָ׃
18 * אִם־רָאִיתָ גַּנָּב וַתֵּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים
חֶלְקֶךָ׃
19 * פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְּרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה׃
20 * תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְּדַבֵּר בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֶּן־דֹּפִי׃
21 * אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דִּמִּיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה
כָּמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ׃
22 * בִּינוּ־נָא זֹאת שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרֹף וְאֵין
23 מַצִּיל׃ * זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ
בְּיֶשַׁע אֱלֹהִים׃

נא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־
בַּת־שָׁבַע׃
3 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה
פְשָׁעָי׃
4 * הֶרֶבֶה כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃

8 * *Non propter victimas tuas arguam te, & holocausta tua coram me sunt semper.*
9 * *Non accipiam de domo tua vitulum, neque de gregibus tuis hircos.*
10 * *Mea sunt enim omnia animalia syluarum, pecudes in montibus millium.*
11 * *Scio omnes aues montium, & vniuersitas agri mecum est.*
12 * *Si esuriero, non dicam tibi; meus est enim orbis, & plenitudo eius.*
13 * *Nunquid comedam carnem taurorum, aut sanguinem hircorum bibam?*
14 * *Immola Deo laudem, & redde Altissimo vota tua.*
15 * *Et inuoca me in die tribulationis: liberabo te, & glorificabis me.*
16 * *Impio autem dixit Deus, Quid tibi est cum narratione præceptorum meorum, vt assumas pactum meum in ore tuo?*
17 * *Qui odisti disciplinam, & proiecisti verba mea post te.*
18 * *Si videbas furem, consentiebas ei; & cum adulteris erat pars tua.*
19 * *Os tuum dimisisti in malitiam, & lingua tua concinnauit dolum.*
20 * *Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ fabricabas opprobrium.*
21 * *Hæc fecisti & tacui, existimasti me futurum similem tui. arguam te & proponam te ante oculos tuos.*
22 * *Intelligite hoc qui obliuiscimini Deum; ne fortè capiam, & non sit qui liberet.*
23 * *Qui immolat confessionem, glorificat me: & qui ordinat viam, ostendam ei salutare Dei.*

PSAL. LI.

1 * *Victori Psalmus Dauid;*
2 * *Cùm venisset ad eum Nathan propheta quando ingressus est ad Bersabæe.*
3 *Miserere mei Deus secũdùm misericordiam tuam, iuxta multitudinem miserationum*
4 *tuarũ dele iniquitates meas.* * *Multùm laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.*

תרגום

8 לָא מְטוּל דִּבְחַיָּךְ דְּלָא קָרֵבְתָּא קֳדָמַי בְּגָלוּתָא אַכְסְנִנָּךְ אֲרוּם עֲלָוָתָא דְקָרְבוּ אֲבָהָתָךְ לְקִבְלִי תְדִירָא׃ 9 לָא קַבֵּלֵת מִידָךְ תּוֹרָא
מֶעֶדְרָךְ בְּרָחֵי׃ 10 אֲרוּם דִּילִי כָּל חֵיוַת חוּרְשָׁא וְעַתְּדֵת לְצַדִּיקַיָּא בְּגַן עֵדֶן בְּעִירֵי דַכְיָן וְתוֹרָא דְרַבִּיעַ וְרָעֵי כָּל יוֹמָא טוּרִין אַלְפָא׃
11 גַּלְיָן קֳדָמַי כָּל זַיְנֵי עוֹפִין דְּפָרְחִין בְּאַוֵּיר שְׁמַיָּא וְתַרְנְגוֹל בָּרָא מְרַנֵּן קֳדָמַי׃ 12 אִין יִמְטֵי זְמַן קָרְבָּן תְּדִירָא לָא אֵימַר לָךְ אֲרוּם דִּילִי
אַרְעָא וּמַלְיָתָהָא׃ 13 מִן יוֹמָא דְחַרוֹב בֵּית מִקְדְּשָׁא לָא קַבֵּלֵת בְּשַׂר נִכְסַת פַּטִּימִין וּדְמָא דִבְרָחֵי לָא זְרִקוּ כַּהֲנַיָּא קֳדָמַי׃ 14 כְּבוֹשׁ יִצְרָא
בִּישָׁא וְיִתְחַשֵּׁיב קֳדָם יְיָ כְּנִכְסַת תּוֹדְתָא וְשַׁלֵּם לְעִלָּאָה נִדְרַיָּךְ דִּנְדַרְתָּ בְּסִינַי לְקַיָּמָא פִּקּוּדַיָּא׃ 15 וְצַלֵּי קֳדָמַי בְּיוֹמָא דְעָקָא אֵשֵׁיזְבִנָּךְ אֲרוּם
תְּיַקְּרִנַּנִי׃ 16 וּלְרַשִׁיעָא דְלָא עֲבַד תְּתוּבָא וּמְצַלֵּי בְּמַרְדָּא אֲמַר אֱלָהָא מָה לָךְ לְמִשְׁתָּעֵי קְיָמִי וְתוֹמִי בִּשְׁמִי וְתַדְכַּר קְיָמִי עֲלֵי פֻּמָּךְ׃
17 וְאַתְּ סְנֵיתָ מַכְסָנוּתָא דְּחַכִּימַיָּא וּטְלֵקְתָא פִּתְגָמַי מִבָּתְרָךְ׃ 18 אִין חֲמֵיתָא גַּנְבָא וּרְהַטְתָּא בָּתְרֵיהּ וְעִם גִּיוּפִין שַׁוֵּיתָא חוּלְקָךְ׃
19 פֻּמָּךְ שְׁלַחְתָּ לְמִשְׁתָּעֵי לִישַׁן תְּלִיתַאי וְלִישָׁנָךְ מִדַּבְּקָא לְמַלָּלָא נִיכְלָא׃ 20 תִּתֵּב בְּאַחוּךְ תְּמַלֵּל כַּדְבוּבָא בְּבַר אוּמָּךְ תְּשַׁוֵּי דָפְיוּ׃
21 אִלֵּין עוֹבָדִין בִּישִׁין עֲבַדְתָּ וְאוֹרְכֵת דִּתְתוּב חֲשַׁבְתָּ לְמֶהֱוֵי עַד עָלְמִין אֲמַרְתָּ בְּלִבָּךְ אֶהְוֵי דוּגְמַת אֱלָהָא וַאֲנָא בִּתְקוֹף רְגָז אֶתְפְּרַע מִנָּךְ אַכְסְנִנָּךְ
בְּעָלְמָא הָדֵין וַאֲסַדַּר דִּין גֵּהִנָּם בְּעָלְמָא דְאָתֵי קֳדָמָךְ׃ 22 אִתְבּוֹנַנוּ כְּדוּן דָּא רַשִׁיעַיָּא דְשָׁלְיָן דַּחְלַת אֱלָהָא דִילְמָא אֶתְבַּר חֻקְפֵּכוֹן וְלֵית
דְּמְשֵׁיזֵב׃ 23 דְּדָבַח יִצְרָא בִּישָׁא וְכָבֵשׁ לֵהּ הֵיךְ קוּרְבַּן תּוֹדְתָא יִתְחַשֵּׁב לֵהּ דְּמוֹקִיר לִי וְדִי יִצְדֵּי אוֹרְחָא בִּישָׁא אַחְמֵי לֵהּ בְּפֻרְקָנָא דֶאֱלָהָא׃

נא

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 כַּד אֲתָא לְוָתֵיהּ נָתָן נְבִיאָה כַּד שַׁמֵּשׁ עִם בַּת שָׁבַע׃
3 חוּס עֲלַי אֱלָהָא הֵיךְ טָבָאתָךְ הֵיךְ סְגִיעוּת רַחֲמָךְ שְׁבוֹק מְרוֹדָי׃ 4 סוּגְעָא תְּחַוְּרִנַּנִי מֵעֲוָתִי וּמֵחוֹבִי תְּדַכִּינַנִי׃

8 Non in ſacrificijs tuis arguam te: holocauſta autem tua in conſpectu meo ſunt ſemper.
9 Non accipiam de domo tua vitulos, neque de gregibus tuis hircos.
10 Quoniam meæ ſunt omnes feræ ſyluarum, iumenta in montibus & boues.
11 Cognoui omnia volatilia cœli, & pulchritudo agri mecum eſt.
12 Si eſuriero, non tibi dicam, meus enim eſt orbis terræ & plenitudo eius.
13 Nunquid manducabo carnes taurorum, aut ſanguinem hircorum potabo?
14 Immola Deo ſacrificium laudis, & redde Altiſſimo vota tua.
15 Et inuoca me in die tribulationis tuæ, & eruam te, & glorificabis me.
16 Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?
17 Tu verò odiſti diſciplinam & proiecisti ſermones meos retrorſum.
18 Si videbas furem, currebas cum eo, & cum *adultero portionem tuam ponebas.
19 Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos.
20 Sedens aduerſus fratrem tuum loquebaris, & aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum.
21 Hæc feciſti, & tacui: exiſtimaſti iniquitatem, quòd ero tui ſimilis. arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam peccata tua.
22 Intelligite iam hæc qui obliuiſcimini Deum, nequando rapiat, & nõ ſit qui eripiat.
23 Sacrificium laudis honorificabit me, & illic iter quo oſtẽdam illi ſalutare *meũ.

*adultetis

* Dei

PSAL. L.

1 In finem Pſalmus Dauid:
2 Cùm ingrederetur ad ipſum Nathan propheta, quando intrauit ad Berſabæe vxorem Vriæ.
3 Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiã tuã: & ſecundùm multitudinẽ miſerationũ tuarũ dele iniquitatẽ meam.
4 Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

2. Reg. 12

8 Οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω σε· τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
9 οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους.
10 ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες.
11 ἔγνωκα πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡραιότης ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐστιν.
12 ἐὰν πεινάσω, οὐ μή σοι εἴπω· ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
13 μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίωμαι;
14 θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου.
15 καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με.
16 τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός, ἵνατί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;
17 σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω.
18 εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις.
19 τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητας.
20 καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις, καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον.
21 ταῦτα ἐποίησας, καὶ ἐσίγησα· ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος. ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου.
22 σύνετε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μήποτε ἁρπάσῃ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.
23 θυσία αἰνέσεως δοξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ἣν δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

1 Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ· 2 ἐν τῷ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν νάθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα οὐρίου. ν.
3 Ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
4 πλεῖον πλυνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Non propter ſacrificia tua quæ non ſacrificaſti mihi in captiuitate corripiam te, quia holocauſtomata quæ obtulerunt patres tui coram me ſunt iugiter. 9 Nõ accepi de manu tua boues, nec de gregibus tuis hircos. 10 Quoniam mea eſt omnis fera ſyluæ, & præparaui iuſtis in horto delitiarum animalia munda & bouem accubantem & paſcentem quotidie in montibus mille.
11 Notæ ſunt in conſpectu meo cunctæ ſpecies auium, quæ volant in aëre cælorũ, & gallus ſylueſtris cantat coram me. 12 Si venerit tempus oblationis perpetuæ, non dicam tibi; quoniam mea eſt terra & plenitudo eius. 13 A die deſtructionis domus ſanctuarij non accepi carnem immolationis pinguium, & ſanguinem hircorum non fuderunt ſacerdotes coram me. 14 Reprime concupiſcentiam prauam, & reputabitur coram Domino, ſicut ſacrificium confeſſionis: & redde Altiſſimo vota tua quæ vouiſti in Sinai vt firmares præcepta. 15 Et ora coram me; in die afflictionis liberabo te, vt honorem exhibeas mihi. 16 Impio autem qui non agit pœnitentiam, & orat in preuaricatione, dixit Deus, Quid tibi vt enarres præcepta mea, & iures in nomine meo, aſſumaſque fœdus meum in ore tuo? 17 Cùm tu oderis caſtigationem ſapientium, & proieceris verba mea poſt te. 18 Si quando vidiſti furem, tum cucurriſti poſt eum, & cum ſcortatoribus poſuiſti partem tuam. 19 Os tuum diſpoſuiſti vt loquatur lingua triplici: & lingua tua ſeſe applicat ad loquendum dolũ. 20 Stabis cõtra fratrem tuum; loqueris mendacium: in filium matris tuæ pones opprobrium. 21 Has operationes malas operatus es: ego verò expectaui quò te conuerteres: exiſtimaſti permanſurum te in æternum: dixiſti in corde tuo, Ero ſimilitudo Dei, ego verò in furore iræ vltionem ſumam de te; arguam te in hoc mundo, & ordinabo iudicium gehennæ in mundo futuro coram te. 22 Intelligite quæſo hæc impij qui obliuiſcimini timoris Dei, ne fortè conteram fortitudinem veſtram, & non ſit qui eripiat. 23 Qui mactauerit fomitem prauum, & compreſſerit illum, velut oblatio confeſſionis imputabitur ei: & honoranti me, & ei qui diſſipauerit viam prauam, oſtendam redemptionem Dei.

PSAL. LI. 1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. 2 Quando venit ad eum Nathan propheta quando miſcuit ſe cum Bathſabah.
1 Miſerere mei Deus ſecundùm benignitatem tuam: ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, remitte præuaricationes meas.
4 Admodum lauabis me ab iniquitatibus meis, & à culpa mea mundabis me.

5 * כִּי־פִשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃
6 * לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ׃
7 * הֵן־בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי׃
8 * הֵן־אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תודיעני׃
9 * תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃
10 * תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃
11 * הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחַטָּאָי וְכָל־עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃
12 * לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃
13 * אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי׃
14 * הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃
15 * אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃
16 * הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃
17 * אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃
18 * כִּי־לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃
19 * זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃
20 * הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִָם׃
21 * אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל־מִזְבַּחֲךָ פָרִים׃

נב

1 * לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
2 * בְּבוֹא דוֹאֵג הָאֲדֹמִי וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד אֶל־בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hierony.

5 * *Quoniam iniquitates meas ego cognoui, & peccatum meum contra me est semper.*
6 * *Tibi soli peccaui & malum coram te feci, vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas dum iudicaris.*
7 * *Ecce in iniquitate conceptus sum, & in peccato peperit me mater mea.*
8 * *Ecce enim veritatem diligis, absconditum & arcanum sapientiæ manifestasti mihi.*
9 * *Asperges me hyssopo & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor.*
10 * *Auditum mihi facies gaudium & lætitiam, vt exultent ossa quæ confregisti.*
11 * *Absconde faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.*
12 * *Cor mundum crea mihi Deus, & spiritum stabilem renoua in visceribus meis.*
13 * *Ne proijcias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.*
14 * *Redde mihi lætitiam Iesu tui, & spiritu potenti confirma me.*
15 * *Docebo iniquos vias tuas, & peccatores ad te reuertentur.*
16 * *Libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meæ: laudabit lingua mea iustitiam tuam.*
17 * *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.*
18 * *Noñ enim vis vt victimam feriam: nec holocaustum tibi placet.*
19 * *Sacrificium Dei spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicies.*
20 * *Benignè fac in voluntate tua Sion, vt ædificentur muri Hierusalem.*
21 * *Tunc suscipies sacrificium iustitiæ, oblationes & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.*

PSAL. LII.

1 * *Victori intellectus Dauid,*
2 * *Cùm venisset Doeg Idumæus & annunciasset Sauli, dicens ei: Venit Dauid in domum Achimelech.*

תרגום

5 אֲרוּם מְרוֹדַי קֳדָמַי גַּלְיָן וְחוֹבִי לְקִבְלִי תְּדִירָא׃ 6 קֳדָמָךְ לְבִלְחוֹדָךְ חָבֶת וּדְבִישׁ קֳדָמָךְ עֲבֶדֶת מִן בְּגַלָּל דְּתִזְכֵּי יָתִי בְּמַלָּלוּתָךְ תְּבָרוֹר
יָתִי כַּד תְּדוּן׃ 7 הָא בַעֲוַיִן סְבִיר אֲבָא לְמִבְרֵא יָתִי וּבְחוֹב יְצָרָא בִּישָׁא יְתָחֲמִנַּנִי אוּמִי׃ 8 הָא קוּשְׁטָא רְעֵיתָא בְּכֻלְיָן וּבְמִטְמוֹר לְבָא
חָכְמְתָא תְּהוֹדְעִנַּנִי׃ 9 תְּדֵי עֲלַי הֵיךְ כַּהֲנָא דְּמֵי אַדְיוּתָא עַלְוֵי מַסְאֲבָא בְּאֵיזוֹבָא מְקַטֵּם תּוֹרְחָא וְאֶדְכֵּי תְּחַוְּרִנַּנִי וּמִתַּלְגָא אֶחְוַר׃
10 תַּשְׁמְעִנַּנִי חֶדְוָה וַאֲרֵיצוּתָא תְּבוּעַן תְּשָׁבַּחְתָּא גַּרְמַיָּא דְּשַׁפְּיְתָ׃ 11 סַלֵּק אַפָּךְ מֵחוֹבַי וְכָל־הוֹן עֲוַיַי מְחֵי׃ 12 לֵב בְּרִיר בְּרָא לִי
אֱלָהָא וְרוּחַ מְכָנָן בְּרֵחֲלָתָךְ תְּחַדֵּת בְּגוֹאִי׃ 13 לָא תְּטַלּוֹק יָתִי מִן קֳדָמָךְ וְרוּחַ נְבוּאַת קוּדְשָׁךְ לָא תְּסַלֵּק מִנִּי׃ 14 אַהֵיב לְיָתִי
אוֹרַיְתָךְ לְמֵדוּץ בְּפֻרְקָנָךְ וְרוּחַ נְדִבוּתָא תְּסַמְכִנַּנִי׃ 15 אֲאַלַּף לְמָרוֹדַיָּא אוֹרְחָתָךְ וְחַיָּבַיָּא קֳדָמָךְ יְהוֹבוּן׃ 16 פְּצֵה יָתִי מִדִּין קְטוֹל יְיָ
אֱלָהִים אֱלָהּ פֻּרְקָנִי תְּבוּעַ תְּשָׁבַּחְתָּךְ לִישָׁנִי צִדְקָתָךְ׃ 17 יְיָ סְפָוָתַי פְּתַח בְּאוֹרַיְתָךְ וּפוּמִי יְתָנֵי תְּשָׁבַּחְתָּךְ׃ 18 אֲרוּם לָא תְּצַבֵּי נִכְסַת קוּדְשִׁין
וְאֶתֵּן עֲלָתָא לָא תִּתְרְעֵי׃ 19 נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דֵּאלָהָא נַפְשָׁא מִתְבָּרָא לֵב חְבִיר וְשָׁפֵי אֱלָהָא לָא תִּבְסוֹר׃ 20 אוֹטִיב בְּרֵיעוּתָךְ יַת צִיּוֹן
תְּשַׁכְלֵל שׁוּרֵי יְרוּשָׁלִָם׃ 21 הַבֵּכֵן תְּצַבֵּי נִכְסַת קוּדְשִׁין דְּזַכְוָתָא עֲלָתָא דְּמִתַּסְקָא גְּמִירָא דָּא בְּכֵן יַסְקִין כַּהֲנַיָּא עַל מַדְבְּחָךְ תּוֹרִין׃

נב

1 לְשַׁבָּחָא עַל שִׂכְלָא טָבָא עַל יְדֵי דָוִד׃
2 כַּד אָתָא דוֹאֵג אֲדוֹמָאָה וְתָנִי לְשָׁאוּל וַאֲמַר לֵהּ אָתָא דָוִד לְבֵית אֲחִימֶלֶךְ׃

5 Quoniã iniquitatẽ meam ego cognò-
Rom.3.a sco, & peccatũ meum,* coram me eſt ſem-
6 per. Tibi ſoli peccaui, & malum coram
te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis,
& vincas cùm iudicaris. 7 Ecce enim in
iniquitatibus conceptus ſum, & in pecca-
8 tis concepit me mater mea. Ecce enim
veritatem dilexiſti: incerta & occulta ſa-
pientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.

9 Aſperges me hyſſopo & mundabor:
lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.

10 Auditui meo dabis gaudium & læti-
*de- tiam,*exultabunt oſſa humiliata.

11 Auerte faciem tuam à peccatis meis,
& omnes iniquitates meas dele.

12 Cor mundum crea in me Deus,& ſpi-
ritum rectum innoua in viſceribus meis.

13 Ne proijcias me à facie tua, & ſpiri-
tum tuum ſanctum ne auferas à me.

14 Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, &
ſpiritu principali confirma me.

15 Docebo iniquos vias tuas,& impij ad
te conuertentur.

16 Libera me de ſanguinibus Deus Deus
*de ſalutis meæ: *exultabit lingua mea iuſtitiã
17 tuam. Domine labia mea aperies, & os
meum annunciabit laudem tuam.

18 Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium, de-
diſſem vtiq; : holocauſtis nõ delectaberis.

19 Sacrificium Deo ſpiritus contribula-
tus, cor contritum & humiliatum Deus
*deſpi- non *deſpiciet.
ciet

20 Benignè fac Domine in bona volun-
tate tua Sion, & ædificentur muri Hieru-
ſalem.

21 Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ,
oblationem & holocauſta; tũc imponent
ſuper altare tuum vitulos.

PSAL. LI.

1 In finem intellectus Dauid:

2 Cùm venit Doec Idumæus, & annun
ciauit Sauli, & dixit ei: Venit Dauid in
domum Abimelech.

5 ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία
μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.

6 Σοὶ μόνῳ ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα.
ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ
κρίνεσθαί σε.

7 ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις
ἐκίσησέ με ἡ μήτηρ μου.

8 ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια
τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι.

9 ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς
με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.

10 ἀκουτιεῖς μοι ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλ-
λιάσονται ὀστέα τεταπεινωμένα.

11 ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου,
καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον.

12 καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεός, καὶ πνεῦμα
εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.

13 μὴ ἀποῤῥίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦ-
μά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.

14 ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύ-
ματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με.

15 διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπι-
στρέψουσι.

16 ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας
μου, ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.

17 κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου ἀνα-
γγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.

18 ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν· ὁλοκαυτώμασι
οὐκ εὐδοκήσεις.

19 θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συν-
τετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει.

20 ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν σιών, καὶ οἰκο-
δομηθήτω τὰ τείχη ἱερουσαλήμ.

21 τότε εὐδοκήσῃς θυσίαν δικαιοσύνης ἀναφορὰν καὶ ὁλο-
καυτώματα, τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους.

ναί.

1 Εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ δαυίδ· ἐν τῷ ἐλθεῖν
2 δωὴκ τὸν ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ σαοὺλ, καὶ
εἰπεῖν αὐτῷ, ἦλθε δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον ἀβιμέλεχ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Quoniam ſcelera mea coram me manifeſta ſunt:& peccatum meum in conſpectu meo ſemper. [6] Coram te ſolo peccaui, & malum hoc coram te feci, propterea mundabis me cùm locutus fueris; purum reddes me cùm iudicaueris. [7] Ecce in iniquitatibus cogitauit pater generare me,& in peccato fomitis praui incaluit de me mater mea. [8] Ecce veritatem voluiſti in renibus:& in abſcondito cordis ſapientiam docebis me. [9] Infundes ſuper me ſicut ſacerdos qui profundit ſuper immundum aquas aſperſionis,cum hyſſopo,de cinere vaccæ,& mundus ero:lauabis me, & pluſquam nix candidus fiam. [10] Facies me audire gaudium & lætitiam,& perſonabunt laudem oſſa quæ confregiſti. [11] Amoue faciem tuam à peccatis meis, & cunctas iniquitates meas expunge. [12] Cor mundum crea mihi Deus, & ſpiritum rectum in timore tuo renoua in corpore meo. [13] Ne proijcias me à præſentia tua, & ſpiritum propheticum ſanctitatis tuæ ne auferas à me. [14] Conuerte ad me legem tuam vt gaudeam in redemptione tua, & ſpiritu munificentiæ confortabis me. [15] Docebo ſceleſtos vias tuas,& impij coram te conuertentur. [16] Libera me de iudicio interfectionis Domine Deus,Deus redemptionis meæ: ſtillabit laudem lingua mea iuſtitiæ tuæ. [17] Domine labia mea aperi in lege tua: & os meum annunciabit laudem tuam.

[18] Quoniam non optabis ſacrificia ſancta: holocauſtum quoque ſi dedero,non voles. [19] Sacrificia ſancta Dei anima contrita, cor contritum & concuſſum Deus non deſpicies. [20] Fac benignè in voluntate tua cum Sion:ædificabis muros Ieruſalem. [21] Tunc acceptabis immolationem ſanctorum iuſtitiæ, oblationem iſtam, quæ offertur perfecta: tunc ponent ſacerdotes ſuper altare tuum vitulos.

PSAL. LII.

[1] Ad laudandum in intellectu bono per manusDauidis: [2] Quando acceſſit Doeg Idumæus & nunciauit Sauli & dixit ei: Venit Dauid in domum Achimelech.

3 * מַה־תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד אֵל כָּל־
הַיּוֹם׃
4 * הַוּוֹת חָשְׁבָה לְשׁוֹנֶךָ כְּתַעַר מְלֻטָּשׁ עֹשֵׂה
רְמִיָּה׃
5 * אָהַבְתָּ רָע מִטּוֹב שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה׃
6 * אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי־בַלַּע לְשׁוֹן מִרְמָה׃
7 * גַּם־אֵל יִתֹּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל
וְשָׁרְשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃
8 * וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו יִשְׂחָקוּ׃
9 * הֵן־ה הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים אֱלֹהִים מָעוֹזּוֹ וַיִּבְטַח
בְּרֹב עָשְׁרוֹ יָעֹז בְּהַוָּתוֹ׃
10 * וַאֲנִי כְּזֵית רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי
בְּחֶסֶד־אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד׃
11 * אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי־טוֹב
נֶגֶד חֲסִידֶיךָ׃

נג

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
2 * אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ
עָוֶל אֵין עֹשֵׂה־טוֹב׃
3 * אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם
לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃
4 * כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־טוֹב אֵין
גַּם־אֶחָד׃
5 * הֲלֹא יָדְעוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם
אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ׃
6 * שָׁם פָּחֲדוּ־פָחַד לֹא־הָיָה פָּחַד כִּי־אֱלֹהִים
פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנֶךָ הֹבַשְׁתָּה כִּי־אֱלֹהִים מְאָסָם׃
7 * מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב אֱלֹהִים
שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hieronij.

3 QVid gloriaris in malitia potens? misericordia Dei tota die.
4 * Insidias cogitat lingua tua, quasi nouacula acuta faciens dolum.
5 * Dilexisti malum magis quàm bonum; mendacium magis quàm loqui iustitiam. Semper.
6 * Dilexisti omnia verba ad deuorandum, linguam dolosam.
7 * Sed Deus destruet te in sempiternum, terrebit te & euellet de tabernaculo tuo, & eradicabit te de terra viuentium. Semper.
8 * Videbunt iusti & timebunt, & super eum ridebunt.
9 * Ecce vir qui non posuit Deum fortitudinem suam, sed sperauit in multitudinem diuitiarum suarum, confortatus est in insidijs suis.
10 * Ego autem sicut oliua virens in domo Dei, sperani in misericordia Dei in seculum & in æternum.
11 * Confitebor tibi in seculum quoniam feciſti, & expectabo nomen tuum, quoniam bonum in conspectu sanctorum tuorum.

1 * Victori per chorum eruditio Dauid.

PSAL. LIII.

2 DIxit stultus in corde suo, Non est Deus: corrupti sunt, abominabiles facti sunt in iniquitate: non est qui faciat bonum.
3 * Deus de cælo prospexit super filios hominum, vt videret si est intelligens requirens Deum.
4 * Omnes auersi sunt, pariter adhæserunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.
5 * Nunquid non cognouerunt qui operantur iniquitatem, qui comedunt populum meum vt cibum panis? Deum non inuocauerunt.
6 * Ibi timuerunt timore vbi non erat timor, quoniam Deus dispersit ossa circundantium te: confunderis quia Deus proiecit eos.
7 * Quis dabit ex Sion salutare Israel? cùm reduxerit Deus captiuitatem populi sui, exultabit Iacob, lætabitur Israel.

תרגום

3 מָה הִשְׁתַּבַּח בְּלִישָׁנָא בִּישָׁא גִּבָּר לְמִשְׁדֵּי אִדָּם זַכָּאי חַסְדָּא דֵּאלָהָא כּוּלֵּי יוֹמָא׃ 4 אִתְרַגּוֹשְׁתָּא חַחְשֵׁב בְּלִבָּךְ לִישָׁנָךְ הֵיךְ אָזְמֵל חֲרִיף
עָבֵד מִלֵּי מַלְשִׁינוּתָא׃ 5 רְחֵמְתָּ בִּישׁ מִטַּב שְׁקָרָא מִלְמַלָּלָא זָכוּתָא לְעָלְמִין׃ 6 רְחֵמְתָּא כָּל מִלֵּי סַלְעָמוּתָא לִישָׁנָא דְּנָכִילוּ׃ 7 לְחוֹד
אֱלָהָא יְחַרְעָנָךְ לְעָלְמִין יְתַבְּרִנָּךְ וְיִסְטְלִנָּךְ מִלְמִיהַב בְּמַשְׁכְּנָא וְיִתְלְשִׁנָּךְ מֵאַרַע חַיְיָא לְעָלְמִין׃ 8 וְיֶחֱמוּ צַדִּיקַיָּא בְּפָרְעָנוּתָךְ וְיִרְחָלוּן מִנָּךְ
קָדָם יְיָ וְאַמְטוֹלְתֵּהּ יִגְחָכוּן׃ 9 וְיֵימְרוּן הָא גַּבְרָא דְּלָא שַׁוִּי מֵימְרָא דַּיְיָ עָשְׁנֵהּ סְבַר בְּעָתְרֵיהּ אִתְעַשַּׁן בְּמַמוֹנֵהּ׃ 10 וַאֲנָא חֵיךְ אֵילָן
דְּזֵית עַבּוֹף בְּבֵית מֶקְדַּשׁ אֱלָהָא סְבִירֵת בְּחִסְדָּא דֵּאלָהָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 11 אוֹדֵי קֳדָמָךְ לְעָלַם אֲרוֹם עֲבַדְתָּא פּוּרְעָנוּת דִּינִי וְאַמְתִּין שְׁמָךְ
אֲרוֹם טָב קֳבֵל חַסִידָיךְ׃

נג

1 לְשַׁבָּחָא עַל חִנְגִּין עַל פְּוּעֲנוּת דַּרְשִׁיעָיָא דְּמַפְּסִין שְׁמָא דְּקִירִיס שְׁכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד׃ 2 אֲמַר נָבָל בְּלִבְבֵהּ לֵית אֱלָהָא פָּרַע מִנֵּהּ
מְטוּל הֵיכְנָא חַבְלוּ רְשִׁיעָיָא אַרְחֵיהוֹן רְחִיקוּ מִטָּבָא אִשְׁתְּכַח בְּהוֹן עִילָּא לֵית דְּעָבֵד טָב׃ 3 בְּרֵם אֱלָהָא מִן שְׁמַיָּא אוֹדִיק עַל בְּנֵי נָשָׁא
לְמֶחֱמֵי הַאִית מַשְׂכִּיל בְּאוֹרַיְתָא חָבֵע אֱלָפָן מִן קֳדָם יְיָ׃ 4 כְּלְהוֹן זָרוּ לַאֲחוֹרָא כַּחֲדָא אִישַׁנְפוּ לֵית דְּעָבֵד טָב לֵית אַפִּילוּ חַד׃ 5 הֲלָא
יְדְעוּן עָבְדֵי שִׁקְרָא דְּמִן קֳדָם מֵימְהַב מְזוֹנָא וּמָה דֵּין אָכְלִין עַמִּי סָעֲדִין לַחְמָא שְׁמָא דַיְיָ לָא בָּרְכוּ׃ 6 חַמָּן דְּלַחוּ דְּלוּחָא בֵּין פִּסְלֵיהוֹן
דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ לְמִדְחַל אֲרוֹם אֱלָהָא מְבַדַּר תְּקוֹף מַשְׁרֵית חַיְבַיָּא בַּהֲהָתָא יַתְהוֹן אֲרוֹם מֵימְרָא דַּיְיָ רַחֲקִינוּן׃
7 מַן הוּא דִּי יֵהֲב מִצִּיּוֹן פֻּרְקָנוּת דְּיִשְׂרָאֵל כַּד יַתִּיב יְיָ גָּלוּת עַמֵּהּ יְרַנֵּן דְּבֵית יַעֲקֹב יֶחְדֵּי דְּבֵית יִשְׂרָאֵל׃

QVid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? tota die * iniuſtitiam cogitauit lingua tua. ſicut nouacula acuta feciſti dolum. * Dilexiſti malitiam ſuper benignitatem: iniquitatem magis quàm loqui æquitatem. * Dilexiſti omnia verba præcipitationis, linguam doloſam.

* Propterea * Propter hoc Deus deſtruet te in finẽ: euellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuentium.

* Videbũt iuſti, & timebũt; & ſuper eũ ridebũt, & dicẽt: * Ecce homo, qui nõ poſuit Deũ adiutorẽ ſuũ; ſed ſperauit in multitudine diuitiarũ ſuarũ, & prævaluit in vanitate ſua. * Ego autem ſicut oliua fructifera in domo Dei, ſperaui in miſericordia Dei in æternum, & in ſeculum ſeculi.

* Confitebor tibi in ſeculum, quia feciſti: & expectabo nomen tuum, quoniam bonum * in conſpectu ſanctorum tuorum.

* est

* In finem pro Amaleth intellectus Dauid. PSAL. LII.

Supr. 13. DIxit inſipiens in corde ſuo, Non eſt Deus: corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in iniquitatibus; non eſt qui faciat bonum. * Deus de cælo proſpexit ſuper filios hominum, vt videat, ſi eſt intelligens, aut requirens Deum.

* Omnes declinauerunt ſimul, inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum. * Nónne ſcient omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebem meam vt cibum panis? * Dominum non inuocauerunt: * Illic trepidauerũt timore, vbi non fuit timor: quoniam Deus diſſipauit oſſa eorum qui hominibus placent: confuſi ſunt, quoniam Deus ſpreuit eos. * Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael? cùm cõuerterit Deus captiuitatem plebis ſuæ: exultabit Iacob, & lætabitur Iſrael.

Rom. 3. b

* Deum

PSAL. LIII.

* carminibus * In finẽ in *hymnis intellectus Dauid:

* Cùm veniſſent Ziphæi, & dixiſſent Saul: Nõne Dauid abſcõditꝰ eſt apud nos?

1.Re. 25. d. & 26. a

3 * Τί ἐγκαυχᾶ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατὸς δυσμίαν, ὅλην τὴν
4 ἡμέραν * ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσα σου. ὡσεὶ ξυρὸν
5 ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. * ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ
ἀγαθωσυνίην· ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσυνίην.
6 * ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ,
γλῶσσαν δολίαν.
7 * διὰ τοῦτο ὁ θεὸς καθέλοι σε εἰς τέλος, ἐκκλίναι σε καὶ
μετανασθῆσαι σε ἀπὸ σκηνώματός σου, καὶ τὸ ῥίζωμά σου
8 ἐκ γῆς ζώντων. * ὄψονται δίκαιοι καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐπ'
αὐτὸν γελάσονται, καὶ ἐροῦσιν.
9 * ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔθετο τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ·
ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτοῦ, καὶ ἐνεδυ-
ναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ.
10 * ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ,
ἤλπισα ἐπὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
11 τοῦ αἰῶνος. * ἐξομολογήσομαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἐποίη-
σας· καὶ ὑπομενῶ τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν
ὁσίων σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ συνέσεως τῷ δαυίδ.

νβ'

2 * Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός· διεφ-
θάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις, οὐκ ἔστιν ποιῶν
3 ἀγαθόν. * ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν, εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν.
4 * πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
ἀγαθόν, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
5 * οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,
οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει ἄρτου; τὸν κύριον
οὐκ ἐπεκαλέσαντο.
6 * ἐκεῖ ἐφοβήθησαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος· ὅτι ὁ θεὸς
διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων, κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ
θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς.
7 * τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ ἐπι-
στρέψαι τὸν θεὸν τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· ἀγαλ-
λιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

νγ'.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις σὺν ἔσεως τῷ δαυίδ·
2 * ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους καὶ εἰπεῖν τῷ σαοὺλ, οὐκ
ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] QVid gloriaris in lingua iniqua potens ad effundendum ſanguinem iuſtum? miſericordia Dei adeſt tota die. [4] Obmurmurationem cogitabis in corde tuo: lingua tua, ſicut nouacula acuta, verba facit detractionis. [5] Dilexiſti malũ, magis quàm bonum: mendacium magis, quàm loqui puritatem in perpetuum. [6] Dilexiſti omnia verba voracitatis, lingua doloſa. [7] Ideo Deus deſtruet te in æternum: diſſipabit te, & migrare te faciet, ne habites in tabernaculo; & eradicabit te de terra vitæ in æternũ. [8] Et inſpicient iuſti punitionem tuam, & timebũt ab aſpectu Domini, & propter eũ ridebunt. [9] Et dicent: Hic eſt homo, qui non poſuit verbũ Domini fortitudinẽ ſuam; ſperauit verò in diuitiis ſuis, fortis factus eſt in opulẽtia ſua. [10] At ego ſicut arbor oliuæ frõdoſæ in domo ſancta Dei, cõfiſus ſum in miſericordia Dei in ſecula ſeculorũ. [11] Cõfitebor tibi in ſeculũ, quoniã executꝰ eſt vltionẽ iudicij mei, & expectabo nomẽ tuũ, quoniã bonũ eſt corã piis tuis.

[1] Ad laudandũ ſuper choros, ob retributionẽ impiorũ blaſphemantiũ nomẽ Dñi, Intellectus bonus per manũ Dauidis. PSAL. LIII.

[1] DIxit nequam in corde ſuo, Non eſt Deus; vlciſcere de illo, quandoquidem corruperunt impij vias ſuas, elongati ſunt à bono, inuenta eſt in eis iniquitas: non eſt qui operetur bonũ. [3] Veruntamen Deus de cælis proſpexit ſuper filios hominũ, vt videret an eſſet intelligens in lege, quærens eruditionem à conſpectu Dei. [4] Omnes retroceſſerunt, ſimul inquinati ſunt; nõ eſt qui faciat bonũ, ne vnus quidẽ. [5] Nunquid non cognoſcent qui operantur iniquitatẽ, quòd à conſpectu eius datur nutrimantum? ecquid hoc eſt? deuorantes populum meum pane manducrto, nomẽ Domini non benedixerunt. [6] Ibi timuerunt timore inter idola ſua, in quibus non eſt cauſa cur timeantur; quoniam Deus qui diſſipas robur exercituum flagitioſorũ; confudiſti eos: verbũ enim Domini eos execrationi habuit. [7] Quis ille eſt qui dabit de Sion redemptionem Iſrael? quando reduxerit Dominus captiuitatem populi ſui, exultabit domus Iaacob, lætabitur domus Iſrael.

[1] Ad laudandum in cantico, intellectus bonus per manum Dauidis: [2] Quando venerunt viri Ziphæi, & dixerunt Sauli: Nónne Dauid latitat apud nos? PSAL. LIIII.

נד

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
2 * בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל הֲלוֹא דָוִד
מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ׃
3 * אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ תְּדִינֵנִי׃
4 * אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי־פִי׃
5 * כִּי זָרִים קָמוּ־עָלַי וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לֹא
שָׂמוּ אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה׃
6 * הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי׃
7 * יָשִׁוב הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם׃
8 * בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ יְהוָה
כִּי־טוֹב׃
9 * כִּי מִכָּל־צָרָה הִצִּילָנִי וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי׃

נה

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
2 * הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל־תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתִי׃
3 * הַקְשִׁיבָה לִי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה׃
4 * מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע כִּי־יָמִיטוּ עָלַי
אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי׃
5 * לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי׃
6 * יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בִי וַתְּכַסֵּנִי פַּלָּצוּת׃
7 * וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה
וְאֶשְׁכֹּנָה׃
8 * הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה׃
9 * אָחִישָׁה מִפְּלָט לִי מֵרוּחַ סֹעָה מִסָּעַר׃
10 * בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי־רָאִיתִי חָמָס
וְרִיב בָּעִיר׃
11 * יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל
בְּקִרְבָּה׃

1 * *Victori in organis eruditio Dauid, * quando venerunt Ziphæi & dixerunt Sauli, Nónne Dauid absconditus est apud nos?*

PSAL. LIIII.

3 *Deus in nomine tuo salua me, & in fortitudine tua vlciscere me.*
4 * *Deus exaudi orationē meam, auribus percipe verba oris mei.*
5 * *Quia alieni insurrexerunt aduersum me, & fortes quæsierunt animam meam, & non proposuerunt Deum in conspectu suo. Semper.*
6 * *Ecce Deus auxiliatur mihi: Dominus sustentans animam meam.*
7 * *Redde malum insidiatoribus meis, in veritate tua disperde illos.*
8 * *Voluntariè sacrificabo tibi, confitebor nomini tuo Domine quoniam bonum.*
9 * *Quoniam ex omni tribulatione liberauit me, & inimicos meos despexit oculus meus.*

1 * *Victori in Psalmis eruditio Dauid.*

PSAL. LV.

2 *Exaudi Deus orationem meam, & ne despicias deprecationem meam.*
3 * *Attende mihi & exaudi me: humiliatus sum in meditatione mea & conturbatus.*
4 * *A voce inimici à facie persequentis impij, quoniam proiecerunt super me iniquitatem, & in furore aduersabantur mihi.*
5 * *Cor meum doluit in vitalibus meis: & terrores mortis ceciderunt super me.*
6 * *Timor & tremor venit super me, & operuit me caligo.*
7 * *Et dixi, Quis dabit mihi pennas columbæ, vt volem & requiescam?*
8 * *Vt procul abeam, & commorer in deserto. Semper.*
9 * *Festinabo vt saluer à spiritu tempestatis & turbinis.*
10 * *Præcipita Domine, diuide linguas eorum, quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate.*
11 * *Die ac nocte circumeuntes muros eius, scelus & dolor in medio eius.*

תרגום

נד

1 לְשַׁבָּחָא עַל תֻּשְׁבַּחְתָּא שִׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד׃ 2 כַּד אֲתוֹ אֱנָשֵׁי זִיף וַאֲמַרוּ לְשָׁאוּל הֲלָא דָוִד מִטַּמַּר גַּבָּן׃ 3 אֱלָהָא בִּשְׁמָךְ פְּרוֹק
יָתִי וּבְרוּחַ גְּבוּרְתָךְ דּוּן יָתִי׃ 4 אֱלָהָא קַבֵּל צְלוֹתִי צִית לְמֵימְרֵי פּוּמִי׃ 5 אֲרוּם זֵדָנִין קָמוּ עֲלַי וְעָלִימִין תָּבְעָן נַפְשִׁי לָא שָׁוָן אֱלָהָא
לְקִבְלֵיהוֹן לְעָלְמִין׃ 6 הָא אֱלָהָא סָעֵד לִי יְיָ בְּסָמְכֵי נַפְשִׁי׃ 7 יְתִיב בִּישׁ לִמְעִיקֵי בְּהֵימָנוּתָךְ אַמְאֲכִנּוּן׃ 8 בְּנִכְסְתָא
אֲדַבַּח קֳדָמָךְ אוֹדֵי שְׁמָךְ יְיָ אֲרוּם טָב׃ 9 אֲרוּם מִכָּל עָקְתָא פְּצָא יָתִי וּבְבַעֲלֵי דְבָבַי חֲמָת עֵינִי נִקְמְתָא׃

נה

1 לְשַׁבָּחָא עַל מִלֵּי תֻשְׁבַּחְתָּא שִׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד׃ 2 אָצֵית אֱלָהָא צְלוֹתִי וְלָא תִתְכַּסִּי מִצְּלוֹתִי׃ 3 אָצֵית לְמֵימְרִי וְקַבֵּל מִנִּי
אֶתְרְעַם בְּמִלַּי וְאֶרְגּוּשׁ׃ 4 מִקָּל בְּעֵל דְּבָבָא מִן קֳדָם עָקַת רְשִׁיעָא אֲרֵי יַעְדּוּן עֲלַי שִׁקְרָא וּבְרוּגְזָא יִנְטְרוּן לִי בָבוּ׃
5 לִבְבִי יִרְחַת בְּגַוַּי וְדַחְלָתָא דְמוֹתָא נְפַלוּ עֲלַי׃ 6 דְּחַלְתָּא וּרְתֵיתָא אָתְיָן בִּי וְחַפָּת יָתִי תְּבָרָא׃ 7 וְאַמְרֵת מַן יִתֵּן לִי גַּדְפָּא הֵיךְ
יוֹנְתָא אֵטוֹס וְאֶשְׁרֵי׃ 8 הָא אַרְחֵק לְמִנְדַּד אֵבוּת בְּמַדְבְּרָא לְעָלְמִין׃ 9 אַרְחֵשׁ שֵׁזָבוּתָא לִי מִזַּעֲפָא נְטִילָה וְעִלְעוֹלָא׃
10 סַלְעֵם יְיָ עֲצַתְהוֹן פַּלֵּג לִישַׁנְהוֹן אֲרוּם חֲמֵיתִי חֲטוֹף וּמַצּוּ בְּקַרְתָּא׃
11 יֵימָם וְלֵילֵי יַחְזְרוּנָה עִלַּוֵּי שׁוּרָהָא וְלֵיעוּת וּשְׁקָר בְּמְצָעָה׃

3 ‡ DEus in nomine tuo ſaluum me fac, & in virtute tua * iudicabis me.
* iudica

4 ‡ Deus exaudi orationẽ meam, auribus percipe verba oris mei.

5 ‡ Quoniam alieni inſurrexerunt aduerſum me, & fortes quæſierunt animam meam, & non propoſuerunt Deum ante conſpectum ſuum.

6 ‡ Ecce enim Deus adiuuat me, & Dominus ſuſceptor *animæ meæ.
*eſt

7 ‡ Auertes mala inimicis meis: in veritate tua diſperde illos.

8 ‡ Voluntariè ſacrificabo tibi, confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum*.
*eſt

9 ‡ Quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me, & ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus.

1 ‡ In finem in * hymnis intellectus
* carminibus * Dauid *Aſaph. PSAL. LIIII.

2 EXaudi Deus orationem meam, & ne deſpexeris deprecationem meam.

3 ‡ Intende mihi & exaudi me. Contriſtatus ſum in exercitatione mea, & conturbatus ſum

4 ‡ A voce inimici, & à tribulatione peccatoris: quoniam declinauerunt in me iniquitatem, & in ira moleſti erant mihi.

5 ‡ Cor meum conturbatum eſt in me, & formido mortis cecidit ſuper me.

6 ‡ Timor & tremor *venit ſuper me, & contexerunt me tenebræ.
*venerũt

7 ‡ Et dixi, Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam?

8 ‡ Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine.

9 ‡ Expectabam Deum qui ſaluum me facit à puſillanimitate ſpiritus & à tempeſtate.

10 ‡ Præcipita Domine & diuide linguas eorum, quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate.

11 ‡ Die ac nocte circundabit eam ſuper muros eius, & iniquitas & labor in medio eius,

3 ‡ Ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί ϭου σῶσόν με, ϗ ἐν τῇ δυνάμει ϭου κρινεῖς με.

4 ‡ ὁ θεὸς εἰσάκουσον τ῀ προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τ῀ ϭόματός μου.

5 ‡ ὅτι ἀλλότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέθεντο τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν.

6 ‡ ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ μοι, ϗ ὁ κύριος ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου.

7 ‡ ἀπόστρεψον τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ ϭου ἐξολόθρευσον αὐτούς.

8 ‡ ἑκουσίως θύσω ϭοι, ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί ϭου κύριε, ὅτι ἀγαθόν.

9 ‡ ὅτι ἐκ πάσης θλίψεως ἐῤῥύσω με, ϗ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ ᾿Ασάφ.
νδ΄.

2 ‡ Ἐνώτισαι ὁ θεὸς τὴν προσευχήν μου, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν δέησίν μου.

3 ‡ πρόσχες μοι ϗ εἰσάκουσόν μου. ἐλυπήθην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου, ϗ ἐταράχθην

4 ‡ ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, ϗ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ. ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμὲ ἀδικίαν, καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι.

5 ‡ ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί, καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ.

6 ‡ φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ' ἐμέ, ϗ ἐκάλυψέ με σκότος.

7 ‡ καὶ εἶπα, τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, ϗ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω;

8 ‡ ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ.

9 ‡ προσδεχόμην τὸν θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ ἀπὸ καταιγίδος.

10 ‡ καταπόντισον κύριε καὶ καταδιέλε τὰς γλώσσας αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀδικίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.

11 ‡ ἡμέρας ϗ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς, καὶ ἀδικία καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς,

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] DEus in nomine tuo redime me, & in ſpiritu fortitudinis tuæ iudica me. [4] Deus accipe orationem meam, auſculta verba oris mei. [5] Quoniam ſuperbi inſurrexerunt aduerſum me; & fortes quærentes animã meam, nõ ponunt Deũ in conſpectu ſuo in æternum. [6] Ecce Deus adiuuat me: Dominus inter fulcientes animam meam. [7] Conuertat malum in eos qui angunt me: in veritate tua proſterna illos. [8] Sacrificium ſacrificabo coram te: laudabo nomen tuum Domine quoniam bonum. [9] Quoniam ex omni tribulatione liberauit me, & in hoſtibus meis vidit oculus meus vltionem.

[1] Ad laudandum ſecundùm eloquia Hymni, intellectus bonus per manum Dauidis. PSAL. LV.

[2] AVſculta Deus orationem meam, & ne abſcondaris à precatione mea. [3] Attende ſermoni meo & accipe à me. inquietus ero in ſermonibus meis, & ſtrepitum edam; [4] A voce auctoris inimicitiæ propter infeſtationem improbi: quoniam teſtificabuntur contra me mendacium, & in furore recondent mihi odium. [5] Cor meum contremiſcit intra me, & timores mortis ceciderunt ſuper me. [6] Timor & tremor venerunt in me; & cooperuit me formido. [7] Et dixi, Quis dabit mihi alam ſicut columbæ: volarem, & hoſpitio me reciperem. [8] Ecce proriperer in fugam, habitarem in deſerto ſemper. [9] Accelerarem ſaluationem mihi à vento tempeſtatis ſublatæ & turbinis. [10] Diſſipa Domine conſilium eorum, diuide linguas eorum; quoniam vidi rapinam & rixam in ciuitate. [11] Die ac nocte circundabunt eam ſuper muros eius: & iniquitas & falſitas in medio eius.

12 * הַוּוֹת בְּקִרְבָּה וְלֹא־יָמִישׁ מֵרְחֹבָה תֹּךְ
וּמִרְמָה׃
13 * כִּי׳ לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא לֹא־מְשַׂנְאִי עָלַי
הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ׃
14 * וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי׃
15 * אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ
בְּרָגֶשׁ׃
16 * יַשִּׁימָוֶת׳ עָלֵימוֹ יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי־רָעוֹת
בִּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם׃
17 * אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי׃
18 * עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה וַיִּשְׁמַע
19 קוֹלִי׃ * פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב־לִי כִּי־
בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי׃
20 * יִשְׁמַע אֵל׳ וְיַעֲנֵם וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה אֲשֶׁר אֵין
חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים׃
21 * שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ׃
22 * חָלְקוּ׳ מַחֲמָאֹת פִּיו וּקְרָב לִבּוֹ רַכּוּ דְבָרָיו
מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְּתִחוֹת׃
23 * הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה׳ יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא־
יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃
24 * וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים
וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ׃

נו

1 * לַמְנַצֵּחַ׳ עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים
לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים בְּגַת׃
2 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי־שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל־הַיּוֹם
לֹחֵם יִלְחָצֵנִי׃
3 * שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם כִּי־רַבִּים לֹחֲמִים
לִי מָרוֹם׃
4 * יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח׃

12 * *Insidiæ in vitalibus eius, & non recedit de plateis eius damnum & fraudulentia.*
13 * *Non enim inimicus exprobrauit mihi vt sustineam; nec is qui me oderat, super me magnificatus est vt abscondar ab eo.*
14 * *Sed tu homo vnanimis meus, dux meus & notus meus.*
15 * *Qui simul habuimus dulce secretum, in domo Dei ambulauimus in terrore.*
16 * *Veniat mors super eos, descendãt in infernum viuentes, quoniam nequitiæ in congregatione eorum in medio eorum.*
17 * *Ego ad Deum clamabo, & Dominus saluabit me.*
18 * *Vesperè & manè & meridie loquar, & resonabo, & exaudiet vocem meam.*
19 * *Redimet in pace animam meam ab appropinquantibus mihi; multi enim fuerunt aduer-*
20 *sum me.* * *Exaudiet Deus & humiliabit eos, qui iudex est ab initio. Semper: Non enim mutantur nec timent Deum.*
21 * *Extendit manum suam ad pacifica sua, contaminauit pactum suum.*
22 * *Nitidius butyro os eius; pugnat autem cor illius: molliores sermones eius oleo, cùm sint lan-*
23 *ceæ.* * *Proijce super Dominum charitatem tuam, & ipse enutriet te; non dabit in æternum fluctuationem iusto.*
24 * *Tu autem Deus deduces eos in puteum interitus: viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos, ego autem fiduciam habeo tui.*

1 * *Victori pro columba muta, eò quòd procul abierit Dauid, humilis & simplex, quãdo retinuerunt eum Philistijm in Geth.*

PSAL. LVI.

2 *Miserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo: tota die pugnans tribulauit me.*
3 * *Conculcauerunt me insidiatores mei tota die; multi enim qui pugnant cõtra me Altissime.*
4 * *Quacunque die territus fuero, ego in te confidam.*

תרגום

12 אִתְרַגּוּשְׁתָּא בִּמְצָעָה וְלָא עָדֵי מִפַּלְטְיָתָהּ שִׁקְרָא וּנְכִילוּ׃ 13 אֲרוּם לָא בְעֵל דְּבָבָא יַקֵּל יָתִי וְאֵסוֹבַר וְלָא מְסַנְאִי עֲלַי אִתְרַבְרַב
וְאֶטַּמַּר מִנֵּהּ׃ 14 וְאַתְּ אֲחִיתוֹפֶל בַּר נַשׁ דְּדָמֵי לִי רַב דְּאַלֵּיפְתָּא לִי וּמְהוֹדַע חָכְמְתָא יָתִי׃ 15 דִּי כַחֲדָא נִתְדִּיץ רָזָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי נְהַלֵּךְ
בְּסִרְהוּבְיָא׃ 16 יְחַיְבְנוּן דִּין דִּקְטוֹל וְיִגְזוֹר עֲלֵיהוֹן בִּישָׁא לְדוֹאֵג וַאֲחִיתוֹפֶל יַחְתּוּן לִשְׁיוֹל כַּד אִנּוּן חַיִּין אֲרוּם בִּישָׁן בִּמְדוֹרֵיהוֹן בְּגוּפֵיהוֹן׃
17 אֲנָא קֳדָם אֱלָהָא אֲצַלֵּי וּמֵימְרָא דַיְיָי יִפְרוֹק יָתִי׃ 18 בְּרַמְשָׁא וּבְצַפְרָא וּבְטִיהֲרָא אֲצַלֵּי וְאֶרְגּוֹשׁ וְיִשְׁמַע קָלִי׃ 19 פְּרַק בִּשְׁלָם
נַפְשִׁי דְּלָא לְמִקְרַב בִּישׁ לְוָתִי אֲרוּם בִּסְגִיעִין עָקְתִין הֲוָה מֵימְרֵהּ בְּסַעֲדִי׃ 20 יִשְׁתְּמַע קֳדָם אֵל וִיקַבֵּל מִנְּהוֹן וְיָתֵב שְׁמַיָּא לְעָלְמַיָּא
מִלְּקַדְמִין וְרַשִׁיעַיָּא דְּלָא מְהַשְׁנְיָן אוֹרְחַתְהוֹן בִּישָׁא וְלָא דָחֲלִין מִן קֳדָם אֱלָהָא׃ 21 אוֹשִׁיט יְדוֹי בֶּאֱנָשֵׁי שְׁלָמֵיהּ אַפִּיס קְיָמֵהּ׃ 22 שְׁעִיעָן
יַתִּיר מִשֶּׁמֶן דְּגוּבְנִין מִלֵּי פֻּמֵּיהּ וְהֵיךְ זֵינֵי קְרָבָא לִבְבֵהּ רַכִּיכִין מִלּוֹי יַתִּיר מִמְּשַׁח דְּפוּטְמִין וְהִנּוּן מוּרְנְיָן דִּקְטוֹל׃ 23 טְלוֹק עַל יְיָי סִיבְרָךְ
וְהוּא יְזוּן יָתָךְ לָא יִתֵּן לְעָלַם חֶסְרָנָא לְצַדִּיקָא׃ 24 וְאַנְתְּ בְּמֵימְרָךְ אֱלָהָא תּוֹחִית יַתְהוֹן לְגֵהִנָּם עֲמִיקְתָּא גַּבְרֵי מָרֵי קְטוֹל וּנְכִילוּ לָא
יֶחֱמוּן פַּלְגוּת יוֹמֵיהוֹן וַאֲנָא אֶתְרְחֵץ בְּמֵימְרָךְ׃

נו

1 לְשַׁבָּחָא עַל כְּנִישְׁתָּא דִּמְתִילָא לְיוֹנְתָא שְׁתִיקוּתָא בְּעִידַן דְּמִתְרַחֲקִין מִקִּרְוֵיהוֹן וְחָזְרִין וּמְשַׁבְּחִין לְמָרֵי עָלְמָא הֵיךְ דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים
כַּד אֲחַדוּ יָתֵהּ פְּלִשְׁתָּאֵי בְּגַת׃ 2 חוּס עֲלַי אֱלָהָא אֲרוּם שַׁפְיָנִי תְּחוֹתוֹי יָתְבֵי גִתָּאָה גְּבַר חַיָּב כָּל יוֹמָא מְגִיחָא יִדְחֲקִנַּנִי׃ 3 שָׁפְיָן גַּרְמֵי
מְעִיקֵי כָּל יוֹמָא אֲרוּם סְגִיעִין מְגִיחִין לִי אֱלָהָא עִילָּאָה דִּי כָּרְסְיֵהּ בִּמְרוֹמָא׃ 4 יוֹמָא דְּאֶדְחַל אֲנָא עֲלָךְ אֶתְרְחִיץ׃

12 ‡ καὶ ἀδικία. Ⓒ οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς
13 τὸκος Ⓒ δόλος. ‡ ὅτι εἰ ὁ ἐχθρὸς ὠνείδιστέ με, ὑπήνεγκα ἄν. καὶ εἰ ὁ μισῶν με ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ.
14 ‡ σὺ ὦ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου Ⓒ γνωστέ μου,
15 ‡ ὃς ἅμα σαυτὸ ἐγλύκαινάς μοι ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ.
16 ‡ ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐτούς, καὶ καταβήτωσαν εἰς ᾅδου ζῶντες. ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν ἐν μέ-
17 σῳ αὐτῶν. ‡ ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν ἐκέκραξα, Ⓒ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου.
18 ‡ ἑσπέρας καὶ πρωὶ Ⓒ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ, Ⓒ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου.
19 ‡ λυτρώσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι, ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί.
20 ‡ εἰσακούσεται ὁ θεὸς Ⓒ ταπεινώσει αὐτούς, ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. ὅτι γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀλλαγμα, ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν.
21 ‡ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδόσθαι. ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ.
22 ‡ διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, Ⓒ ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. ἠπαλύνθησαν Ⓓ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον, Ⓒ αὐτοί εἰσι βολίδες.
23 ‡ ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου, Ⓒ αὐτός σε διαθρέψει, οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ.
24 ‡ σὺ δὲ ὁ θεὸς καταξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς. ἄνδρες αἱμάτων Ⓒ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν· ἐγὼ δὲ κύριε ἐλπῶ ἐπὶ σέ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν Ⓓ ἀλλόφυλοι ἐν γέθ.

νέ.

2 ‡ Ἐλέησόν με ὁ θεός, ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος, ὅλην τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με.
3 ‡ κατεπάτησάν με Ⓓ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅτι πολλοὶ Ⓓ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους.
4 ‡ ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐλπῶ ἐπὶ σέ.

12 ‡ Et iniuſtitia. Et non defecit de plateis eius vſura & dolus. 13 ‡ Quoniã ſi inimicus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem vtique: Et ſi is qui oderat me, ſuper me magna locutus fuiſſet, abſcondiſſem me forſitan ab eo. 14 ‡ Tu verò homo vnanimis, dux meus & notus meus: 15 ‡ Qui ſimul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulauimus in conſenſu.

16 ‡ Veniat iam mors ſuper illos, & deſcendant in infernum viuentes. Quoniam nequitiæ in habitaculis eorũ in medio eorũ.

17 ‡ Ego *ad Deum clamaui, & Dominus *exaudiuit me. 18 ‡ Veſperè & manè, & meridie narrabo & annunciabo, & exaudiet vocẽ meam. 19 ‡ Redimet in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi, quoniam inter multos erant mecum.

20 ‡ Exaudiet Deus & humiliabit illos, qui eſt ante ſecula. Non enim eſt illis commutatio, quoniam non timuerunt Deum.

21 ‡ Extendit manum ſuam in retribuendo. Contaminauerunt teſtamentum eius.

22 ‡ Diuiſi ſunt ab ira vultus eius, & *appropinquauerunt corda eorum. Molliti ſunt ſermones *eorum ſuper oleum, & ipſi ſunt iacula. 23 ‡ Iacta ſuper Dominum curam tuam, & ipſe te enutriet; non dabit in æternum fluctuationem iuſto.

24 ‡ Tu verò Deus deduces eos in puteum interitus. Viri ſanguinum & doloſi non dimidiabũt dies ſuos, ego autem Domine ſperabo in te.

1 ‡ In finem pro populo qui à ſanctis longè factus eſt Dauid in tituli inſcriptione cùm tenuerunt eum Allophyli in Geth. PSAL. LV.

2 MIſerere mei Deus, quoniam conculcauit me homo, tota die impugnans tribulauit me. 3 ‡ Conculcauerunt me inimici mei tota die, quoniam multi bellantes aduerſum me *ab altitudine. 4 ‡ Die non timebo, ego verò ſperabo in te.

*antem
*ſalvabis
*appropinquauit cor illius
*eius
1. Reg. 21. d
Inf. 56.
*Ab altitudine diei timebo

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Tumultus in medio eius eſt: non diſcedit de platea eius mendacium & fraus. 13 Quoniam aduerſarius meus ignominia non afficiet me, vt ſuſtineam; nec oſor meus ſuper me magnificabit ſeſe vt abſcondar ab eo. 14 Et tu Achitophel homo ſimilis mihi, præceptor qui docuiſti me, ac notam reddis mihi ſapientiam. 15 Simul enim inibimus lætum ſecretum: in domo ſanctuarij Domini ambulabimus cum feſtinatione. 16 Reos peraget eos iudicium mortis, & malum Doeg & Achitophel ſententiam feret aduerſum ipſos: deſcendent in infernum viuentes, quoniam mala *ſunt* in tabernaculis eorum, in corporibus eorum. 17 Ego coram Deo orabo; & verbum Domini redimet me. 18 Veſperè & manè, & in meridie orabo, & ſtrepitum edam, & exaudiet vocem meam. 19 Redemit in pace animam meam ne accederet ad me malum, quoniã in multis afflictionibus fuit Verbum eius in adiutorium meum. 20 Audietur coram Deo, & accipiet ab eis: ac ſedebit in cœlis in ſecula *vt* à principio: peccatores autem qui non mutant viam ſuam peſſimam, nec reuerentur conſpectum Dei, *peribunt*. 21 Extendit manus ſuas in homines pacis ſuæ: prophanauit pactum ſuum. 22 Leniora quàm pinguedo caſeorum ſunt verba oris eius, & ſicut arma bellica cor eius: teneriora verba eius ſunt vnctione pinguedinum; at ipſa ſunt ſpicula occiſionis. 23 Proijce ſuper Dominum ſpem tuam, & ipſe nutriet te, nec dabit in perpetuum egeſtatem iuſto. 24 Et tu in verbo tuo Deus deturbabis eos in gehennam profundam homines auctores interfectionis & doli: non videbunt dimidium dierum ſuorum: ego verò ſperabo in verbo tuo.

1 Ad laudandum pro Eccleſia, quæ ſimilatur columbæ ſilentij, in tempore quo elongati ſunt à ciuitatibus ſuis: ſed reuerſi laudant auctorem mundi, ſicut Dauid contritus & perfectus; quando tenuerunt eum Paleſtini in Gath. PSAL. LVI.

2 MIſerere mei Deus, quoniã conculcauit me ex incolis Gath, homo ſceleratus: tota die bellator opprimet me. 3 Cõculcant oſſa mea moleſtatores mei, tota die, quoniã multi pugnant contra me, Deus altiſſime, cuius ſedes eſt in excelſo. 4 Die qua timuero, ego in te confidam.

5 * בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃
6 * כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ עָלַי כָּל־מַחְשְׁבֹתָם
לָרָע׃
7 * יָגוּרוּ יִצְפֹּינוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר
קִוּוּ נַפְשִׁי׃
8 * עַל־אָוֶן פַּלֶּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד
אֱלֹהִים׃
9 * נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְּנֹאדֶךָ
הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ׃
10 * אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה־
יָדַעְתִּי כִּי־אֱלֹהִים לִי׃
11 * בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר׃
12 * בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה
אָדָם לִי׃
13 * עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדוֹת לָךְ׃
14 * כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלוֹא רַגְלַי מִדֶּחִי
לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים׃

נז

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד
מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃
2 * הָנֵנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל־
כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד־יַעֲבֹר הַוּוֹת׃
3 * אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי׃
4 * יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי סֶלָה
יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ׃
5 * נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים בְּנֵי־
אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה׃
6 * רוּמָה עַל־הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדֶךָ׃

5 * *In Deo laudabo verbum eius, in Deo speraui, non timebo quid faciat caro mihi.*
6 * *Tota die sermonibus me affligebant, contra me omnes cogitationes eorum in malum.*
7 * *Congregabuntur absconditè, plantas meas obseruabunt expectantes animam meam.*
8 * *Quia nullus est saluus in eis: in furore populos detrahes Deus.*
9 * *Secretiora mea numerasti: pone lachrymam meam in conspectu tuo, sed non in narratione tua.*
10 * *Tunc conuertentur inimici mei retrorsum in quacunque die inuocauero: hoc scio quia Deus meus es.*
11 * *In Deo laudabo verbum, in Domino prædicabo sermonem.*
12 * *In Deo sperabo, non timebo quid faciat mihi homo.*
13 * *In me sunt Deus vota tua, reddam gratiarum actiones tibi.*
14 * *Quia eripuisti animam meam de morte, & pedes meos de lapsu, vt ambulem coram Deo in lumine viuentium.*

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem, quando fugit à facie Saul in spelunca.*

PSAL. LVII.

2 *Miserere mei Deus, miserere mei, quoniam in te sperat anima mea; & in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeant insidiæ.*
3 * *Inuocabo Deum altissimum, Deum vltorem meum.*
4 * *Mittet de cælo & saluabit me, exprobrabit cõculcantibus me. Semper. mittet Deus misericordiam suam & veritatem suam.*
5 * *Anima mea in medio leonum dormiuit ferocientium: filij hominum, dentes eorum lanceæ & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus.*
6 * *Exaltare super cælos Deus, in omni terra gloria tua.*

תרגום

5 בְּמִדַּת דִּינָא דֶאֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ בֶּאֱלָהָא אִתְרְחֵצַת לָא אֶדְחַל מָה יַעְבֵּד בִּשְׂרָא לִי׃ 6 כָּל יוֹמָא מְטוּלְתִּי טָרְחָן עֲלַי כָּל
מַחְשְׁבָתְהוֹן לְבִישׁ׃ 7 יִכְנְשׁוּן וְיִטְּשׁוּן הִינּוּן אִסְתְּוָרַי יְטַמְּרוּן הֵיכְמָה דִמְתִינוּ עֲבַדוּ לְנַפְשִׁי׃ 8 עַל שִׁקְרָא דְּבִידֵיהוֹן רוֹקֵן אַתְּהוֹן מִנִּכְסֵיהוֹן
בִּרְגוֹשׁ עַמְמַיָּא תְּמַסְכֵּן אֱלָהָא׃ 9 יוֹמֵי טִלְטוּלִי מְנִיתָא אַתְּ שַׁוִּי דִמְעָתִי בְּזִיקִיךְ הֲלָא סְכוֹם עוּלְבָּנִי בְּחֻשְׁבָּנָךְ׃ 10 הַבְּכֵן יְתוּבוּן בַּעֲלֵי דְבָבִי
מַחְזְרֵי קְדַל קֳדָמַי בְּיוֹמָא דַאֲצַלֵּי דֵין יִדְעֵת אֲרוּם אֱלָהָא בְּסַעְדִּי׃ 11 בְּמִדַּת דִּינָא דֶאֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ בִּמְשַׁחְתָּא דְרַחֲמִין דַּיְיָי אֲשַׁבַּח
בְּמֵימְרֵהּ׃ 12 בְּמֵימַר אֱלָהָא סִבְרֵת לָא אֶדְחַל מָה יַעְבֵּד בַּר נַשׁ לִי׃ 13 עֲלַי קַבְּלֵת אֱלָהָא נְדָרָיִךְ אֲשַׁלֵּם קָרְבְּנֵי תּוֹדָן קֳדָמָךְ׃ 14 אֲרוּם
פְּצֵיתָא נַפְשִׁי מִקְטוֹל הֲלָא רַגְלַי מִנְקוּפָא אִמְהַלָּכָא קֳדָם יְיָי בִּנְהוֹר חַיַּיָא׃

נז

1 לְשַׁבָּחָא עַל עָקְתָא בִּזְמַן דְּאֲמַר דָּוִד לָא תְּחַבֵּל אִתְאַמַּר עַל יַד דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים בְּמֶעֶרְקֵהּ מִן קֳדָם שָׁאוּל בְּאִיסְפְּלִידָא׃
2 חוּס עֲלַי אֱלָהָא חוּס עֲלַי אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ אִיתְרַחֲצַת נַפְשִׁי וּבִטְלַל שְׁכִינְתָּךְ אֱהֵי רָחִץ עַד דְּיֶעְבַּר אִתְרַגּוֹשָׁא׃
3 אֲצַלֵּי קֳדָם אֱלָהָא עֵילָאָה לְתַקִּיפָא דְזַמִּין עַכְכוֹבִיתָא לְמִגְמַר בְּפוּם אִיסְפְּלִידָא עִיזְלָא אַמְטוּלְתִּי׃
4 יַזְמֵן מַלְאָכֵיהּ מִשְׁמֵי מְרוֹמָא וְיִפְרְקִנַּנִי חֲסַד שָׁאֲפִי לְעָלְמַיָּא יְשַׁדַּר אֱלָהָא טוּבֵיהּ וְקוּשְׁטֵהּ׃
5 נַפְשִׁי חַדְיָא כַּד בִּמְצַע שַׁלְהוֹבִין אֶדְמוּךְ כִּדְבֵינֵי גוּמְרַיָּא דִמְלַהֲטִין בְּנֵי נָשָׁא דְכַכֵּיהוֹן הֵיךְ מוֹרְנִיתָא וְגִרְרִין וְלִישַׁנְהוֹן הֵיךְ סַיְפָא
חֲרִיפְתָּא׃ 6 אִתְרוֹרָם עַל מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אֱלָהָא עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אַיְקָרָךְ׃

‡ In Deo laudabo sermones meos, in Deo speraui, non timebo, quid faciet mihi caro? ‡ Tota die verba mea execrabantur, aduersum me omnes cogitationes eorum in malum. ‡ Inhabitabunt & abscondent, ipsi calcaneum meum obseruabunt. Sicut sustinuerunt animam meam: ‡ Pro nihilo saluos facies illos, in ira populos confringes. ‡ Deus vitã meam annunciaui tibi, posuisti lachrymas meas in conspectu tuo, sicut & in promissione tua. ‡* Conuertentur inimici mei retrorsum in quacunque die inuocauero te: ecce cognoui quoniam Deus meus es tu. Inf. 114. ‡ In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonẽ. ‡ In Deo speraui, non timebo, quid faciet mihi homo? * sunt * IHA ‡ In me *Deus vota*, quæ reddam laudationis tuæ. ‡ Quoniam eripuisti animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos de lapsu. *Placebo coram Domino, in lumine viuentium. *vt placeam coram Deo

‡ In finem ne disperdas Dauid in tituli inscriptione, cùm ipse fugeret à facie Saul in speluncam.

PSAL. LVI.

‡ Miserere mei Deus, miserere mei, quoniã in te confidit anima mea. Et in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. ‡ Clamabo ad Deum altissimum, Deum qui bene fecit mihi. ‡ Misit de cælo & liberauit me: dedit in opprobrium conculcantes me. Misit Deus misericordiam suam & veritatem suam. ‡ Et eripuit animam meam de medio catulorum leonum, dormiui cõturbatus. Filij hominum dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus. ‡ Exaltare super cælos Deus, & in omni terra gloria tua.

‡ ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου, ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι σαρξ; ‡ ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐδελύσσοντο, καθ' ἐμοῦ πάντες ⸫ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν. ‡ παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν, αὐτοὶ τὴν πέρναν μου φυλάξουσι. καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχήν μου. ‡ ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτούς, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις. ‡ ὁ θεὸς τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. ‡ ἐπιστρέψουσιν ⸫ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε· ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ. ‡ ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον. ‡ ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; ‡ ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς εὐχαί, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου. ‡ ὅτι ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος. εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου, ἐν φωτὶ ζώντων.

‡ Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς, τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον. νε.

‡ Ἐλέησόν με ὁ θεός, ἐλέησόν με, ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχή μου. καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ, ἕως οὗ παρέλθοι ἡ ἀνομία. ‡ κεκράξομαι πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά με. ‡ ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσέ με, ἔδωκεν εἰς ὄνειδος τοὺς καταπατοῦντάς με. ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ μέσου σκύμνων, ἐκοιμήθην τεταραγμένος. υἱοὶ ἀνθρώπων ⸫ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα καὶ βέλη, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα. ‡ ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανούς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] In mensura iudicij Dei laudabo in verbo eius: in Deo speraui; non timebo quid faciat caro mihi. [6] Tota die mei causa laborant contra me omnes eorum cogitationes in malum. [7] Congregabuntur & abscondentur; ipsi plantas meas obseruabunt; sicut expectauerunt, sic fecerunt animæ meæ. [8] Propter falsitatem quæ est in manibus eorum, euacua eos à diuitijs suis: in furore ad paupertatem adiges populos Deus. [9] Dies vagationis meæ numerasti tu, pone lachrymam meam in vtre tuo: nónne summa miseriæ meæ in rationibus tuis? [10] Tunc reuertentur hostes mihi infensi, vertentes ceruicem coram me qua die inuocauero: hoc noui, nempe Deum mihi auxilio futurũ. [11] In mensura iudicij Dei laudabo in verbo eius, in metro miserationum Domini laudabo in verbo eius. [12] In verbo Dei speraui; non timebo quid faciat filius hominis mihi. [13] In me recepi Deus vota tua, reddam sacrificia confessionum coram te. [14] Quoniam liberasti animam meam de morte; sed & pedes meos à lapsu, vt incedam coram Domino in lumine viuorum.

[1] Ad laudandum pro molestia, tempore quo dixit Dauid, ne destruas, dictum est per manum Dauidis humilis & perfecti, dum fugeret ab aspectu Saulis in speluncam. PSAL. LVII.

[2] Miserere mei Deus, miserere mei, quia in verbo tuo sperauit anima mea, & in vmbra maiestatis tuæ confidam, donec transeat tumultus. [3] Orabo coram Deo altissimo & forti, qui accersiuit araneam, vt perficeret in ore speluncæ telam propter me. [4] Aptabit angelum suum de cælis altissimis, & saluum me faciet, opprobrio afficiens conculcantem me in æternum: mittet Deus bonitatem suam & veritatem suam. [5] Anima mea acuitur tanquam in medio flammarum, dormiam tanquam inter carbones, quos succendunt filij hominis, quorum dentes sunt sicut lancea & sagittæ, & linguæ eorum sicut ensis acutus. [6] Exaltare super angelos cælorum Deus; super omnes habitatores terræ gloria tua.

7 * רֶשֶׁת׳ הֵכִינוּ לִפְעָמַי כָּפַף נַפְשִׁי כָּרוּ לְפָנַי
שִׁיחָה נָפְלוּ בְתוֹכָהּ סֶלָה׃
8 * נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים נָכוֹן לִבִּי אָשִׁירָה וַאֲזַמֵּרָה׃
9 * עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃
10 * אוֹדְךָ בָעַמִּים׳ אֲדֹנָי אֲזַמֶּרְךָ בַלְאֻמִּים׃
11 * כִּי־גָדֹל עַד־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים
אֲמִתֶּךָ׃
12 * רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדֶךָ׃

נח

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם׃
2 * הַאֻמְנָם אֵלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ
3 בְּנֵי אָדָם׃ * אַף־בְּלֵב עוֹלֹת תִּפְעָלוּן בָּאָרֶץ
חֲמַס־יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן׃
4 * זֹרוּ רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ מִבֶּטֶן דֹּבְרֵי כָזָב׃
5 * חֲמַת־לָמוֹ כִּדְמוּת חֲמַת־נָחָשׁ כְּמוֹ־פֶתֶן חֵרֵשׁ
יַאְטֵם אָזְנוֹ׃
6 * אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחֲשִׁים חוֹבֵר
חֲבָרִים מְחֻכָּם׃
7 * אֱלֹהִים הֲרָס־שִׁנֵּימוֹ בְּפִימוֹ מַלְתְּעוֹת
כְּפִירִים נְתוֹץ׳ יְהוָה׃
8 * יִמָּאֲסוּ כְמוֹ־מַיִם יִתְהַלְּכוּ־לָמוֹ יִדְרֹךְ חִצָּיו כְּמוֹ
9 יִתְמֹלָלוּ׃ * כְּמוֹ שַׁבְּלוּל תֵּמֶס יַהֲלֹךְ נֵפֶל אֵשֶׁת
בַּל־חָזוּ שָׁמֶשׁ׃
10 * בְּטֶרֶם יָבִינוּ סִירֹתֵיכֶם אָטָד כְּמוֹ־חַי כְּמוֹ־
חָרוֹן יִשְׂעָרֶנּוּ׃
11 * יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי־חָזָה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם
הָרָשָׁע׃
12 * וְיֹאמַר אָדָם אַךְ־פְּרִי לַצַּדִּיק אַךְ יֶשׁ־אֱלֹהִים
שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ׃

7 * *Rete parauerunt gressibus meis ad incuruandam animam meam, foderunt ante me foueam, ceciderunt in medium eius. Semper.*
8 * *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo & psallam.*
9 * *Surge gloria mea, surge psalterium & cithara: surgam manè.*
10 * *Confitebor tibi in populis Domine, cantabo tibi in gentibus.*
11 * *Quia magna vsque ad cælos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.*
12 * *Exaltare super cælos Deus, in omni terra gloria tua.*

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem.*

PSAL. LVIII.

2 *Si verè vtique iustitiam loquimini, recta iudicate filij hominum.*
3 * *Etenim in corde iniquitates operamini, in terra iniquitates manuum vestrarum appendite.*
4 * *Alienati sunt peccatores à vulua, errauerunt ab vtero loquentes mendacium.*
5 * *Furor eorum sicut furor serpentis; sicut reguli surdi obturantis aurem suam.*
6 * *Vt non audiat vocem murmurantium, nec incantatoris incantationes callidas.*
7 * *Deus excute dentes eorum ex ore eorum: molares leonum confringe Domine.*
8 * *Dissoluantur quasi aquæ quæ defluunt: intendit arcum suum donec conterantur.*
9 * *Quasi vermis tabefactus pertranseant, quasi abortiuum mulieris quod non vidit Solem.*
10 * *Antequàm crescant spinæ vestræ in rhamnum; quasi viuentes quasi ira tempestas rapiet eos.*
11 * *Lætabitur iustus cùm viderit vltionē: pedes suos lauabit in sanguine impij.*
12 * *Et dicet homo, Verè fructus est iusto, verè est Deus iudicans in terra.*

תרגום

7 מְצַדְתָּא אַתְקִנוּ לְאִסְתְּוָרֵי כָּאף נַפְשִׁי כָּרוּ קֳדָמַי שִׁיחָה נְפַלוּ בְּמִצְעָהּ לְעָלְמִין׃ 8 מְכֻוָּן לִבְבִי לְאוֹרַיְתָךְ יְיָ מְכֻוָּן לִבְבִי בִּדְחַלְתָּךְ אֲשַׁבַּח
וַאֲזַמֵּר׃ 9 אִתְעַר אִיקָרִי אִתְעַר לְשַׁבָּחָא עַל פּוּם נִבְלָא וְכִנְּרָא אֶתְעַר לִצְלוֹתָא דִקְרִיץ׃ 10 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא יְיָ אֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאֻמַּיָּא׃
11 אֲרוּם רַב עַד צֵית שְׁמַיָּא טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי קוּשְׁטָךְ׃ 12 אִתְרוֹרַם עַל מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אֱלָהָא וְעַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אַיְקָרָךְ׃

נח

1 לְשַׁבָּחָא עַל עָקְתָא בִּזְמַן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל עַל יַד דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים׃ 2 הָא בְּרַם בְּקֻשְׁטָא שָׁתְקִין צַדִּיקֵי בְּעִידַן מַצּוּ חֲמֵי לְכוֹן
דְּצִדְקְתָא תְּמַלְלוּן תְּרִיצוּתָא תְּדִינוּן יַת בְּנֵי נָשָׁא׃ 3 אוּף רְשִׁיעֵי מָה דֵּין בְּלִבָּא עֲלָא תַּעְבְּדוּן בְּאַרְעָא חֲטוֹף יְדֵיכוֹן יִתְקְפוּן׃
4 אִתְעַבְדוּ נָכְרָאִין רְשִׁיעַיָּא מִן מֵעָא תָּעוּ מִכְּרֵיסָא מְמַלְלֵי כַדְבוּבָא׃ 5 אִירְסָא לְהוֹן הֵיךְ גַּוַּן אִירְסָא דְחֶוְיָא הֵיךְ חֻרְמְתָא חֶרְשָׁא
דִּמְטַמְטֵם אֻדְנֵיהּ׃ 6 דְּלָא מְקַבֵּל לְקַל מִלֵּי חֲרָשַׁיָּא אֲסוֹרֵי נְחָשִׁין וּמִן רְטוֹנֵי רְטָן הוּא חַכִּים׃ 7 אֱלָהָא תְּרַע כַּכֵּיהוֹן בְּפוּמְהוֹן וְכַכֵּי
בְּנֵי אַרְיְוָן תִּתְרַע יְיָ׃ 8 יִתְמְסוּן בְּחוֹבֵיהוֹן הֵיךְ מַיָּא יֵיזְלוּן לְהוֹן אַנְגִּיד גִּירְרוֹהִי אַמְטוּלְהוֹן וִיהוֹן מִתְגָּזְרִין׃
9 הֵיךְ זְחִיל תִּיבְלָלָא דִּי מָאִים אוֹרְחֵהּ הֵיךְ נְפוּלָא וְאַשּׁוּתָא דִּי סַמְיָן וְלָא חָמְיָן שִׁמְשָׁא׃ 10 עַד לָא יִתְעַבְדוּן רְשִׁיעֵי רַכִּיכֵי אַקּוּשָׁן הֵיךְ
אַטְדָּא עַד דְּהִנּוּן רַטִּיבִין הֵיךְ בּוּסְרָא בְּעִלְעוֹלָא יְשֵׁיצִינוּן׃ 11 יֶחְדֵּי צַדִּיקָא אֲרוּם חֲמָא פֻּרְעָנוּתָא מִנְּהוֹן אִסְטְוָרוֹי יִשְׁזוֹג בַּאֲדְמָא דִּרְשִׁיעָא׃
12 וְיֵימְרוּן בְּנֵי נָשָׁא בְּרַם אִית אֲגַר טָב לְצַדִּיקַיָּא בְּרַם אִית אֱלָהָא דְּדִינוֹהִי מְתִיחִין בְּדַדַּיְרֵי אַרְעָא׃

‡ Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animam meam. Foderunt ante faciem meam foueam, & inciderunt in eam.

Inf. 107. ‡ Paratũ cor meum Deus, paratum cor meum; cantabo & psalmum dicam in gloria mea. ‡ Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara: exurgam diluculo.

‡ Confitebor tibi in populis Domine, psalmum dicam tibi in gentibus.

‡ Quoniam magnificata est vsque ad cælos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua. ‡ Exaltare super cælos Deus, & super omnem terram gloria tua.

‡ In finem Ne disperdas, Dauid in tituli inscriptione. PSAL. LVII.

SI verè vtique iustitiam loquimini, recta iudicate filij hominum.

* iniquitates * iniustitias ‡ Et enim in corde *iniquitatem operamini in terra, *iniustitiã manus vestrę concinnant. ‡ Alienati sunt peccatores à vulua, errauerunt ab vtero, locuti sunt falsa. ‡ Furor illis secundùm similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas.

‡ Quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici, *quę incãtatur à sapiẽte. * incantantis sapienter

‡ Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum; molas leonum confregit Dominus.

‡ Ad nihilum deuenient tanquam aqua decurrens; intendet arcum suum donec infirmentur. ‡ Sicut cera quæ fluit, auferentur; * cecidit ignis super eos, & non viderunt Solem. ‡ Priusquàm intelligerent spinæ vestræ rhamnum: sicut viuentes sicut in ira absorbet eos.

* super cecidit

‡ Lætabitur iustus cùm viderit vindictam, manus suas lauabit in sanguine peccatoris. ‡ Et dicet homo, Si vtique est fructus iusto? vtique est Deus iudicans eos in terra.

7 ‡ παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσί μου, καὶ κατέκαμψαν τὴν ψυχήν μου. ὤρυξαν ἔμπροσθέν μου βόθρον, καὶ ἐνέπεσον εἰς αὐτόν. διάψαλμα.

8 ‡ ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.

9 ‡ ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου.

10 ‡ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.

11 ‡ ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου.

12 ‡ ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν. νζ.

2 ‡ Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρίνατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.

3 ‡ καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίαν ἐργάζεσθε ἐν τῇ γῇ, ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν.

4 ‡ ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ μήτρας, ἐπλανήθησαν ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ.

5 ‡ θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὸ ὁμοίωσιν ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς.

6 ‡ ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπᾳδόντων, φαρμακός τε φαρμακευομένου σοφὸς θρόος.

7 ‡ ὁ θεὸς σύντριψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν· τὰς μύλας τῶν λεόντων σύνθλασεν ὁ κύριος.

8 ‡ ἐξουδενωθήτωσαν ὡσεὶ ὕδωρ διαπορευόμενον, ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως ἂν ἀσθενήσουσιν.

9 ‡ ὡσεὶ κηρὸς τακεὶς ἀφανισθήτω· ἔπεσε πῦρ ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.

10 ‡ πρὸ τοῦ συνισῆσαι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται αὐτούς.

11 ‡ εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν, τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

12 ‡ καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος, εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ; ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Laqueum parauerunt gressibus meis; incuruauit animam meam; foderunt ante me foueam; ceciderunt in medio eius in æternum. [8] Paratum cor meum Domine ad legem tuam, paratum cor meum in timore tui; laudes dicam & psallam. [9] Expergiscere gloria mea, expergiscere vt laudes ore psalterij & citharæ: expergiscar ad orationem matutinam. [10] Confitebor coram te in populis Domine; laudabo te in nationibus. [11] Quoniam magna vsque ad summitatem cælorum benignitas tua, & vsque ad æthera veritas tua.

[12] Exaltare super angelos cælorum Deus: super omnes qui habitant terram, gloria tua.

[1] Ad laudandum pro angustia in tempore quo dixit Dauid, Ne destruas, per manum Dauidis humilis & perfecti. PS. LVIII.

NVm reuera quia siletis iusti in tempore contentionis, videtur vobis quòd iustitiam loquamini? in rectitudine iudicate filios hominum. [3] Etiam impij quare in corde iniquitates operabimini in terra? iniquum manus vestræ complectentur? [4] Alieni facti sunt ab vtero peccatores; errauerunt à ventre loquentes mendacium. [5] Venenum eorum sicut interius venenum serpentis, sicut aspidis surdæ quæ obturat aurem suam. [6] Quæ non admittit vocem verborum maleficorum serpentes constringentium; sed incantationibus incantantis, ipsa est prudentior. [7] Deus, contere dentes eorum in ore ipsorum, & molares filiorum leonum confringas Domine.

[8] Liquefiant in peccatis suis sicut aqua, defluant à se: intendit sagittas suas propter eos, & ipsi abscindentur.

[9] Sicut reptile limax qui madefacit viam suam, sicut abortiuum & talpa cæca, quæ non vident Solem.

[10] Priusquàm impij fiant teneri, durescunt sicut rhamnus, quamdiu sunt virides, sicut immaturum turbine destruet illos.

[11] Lætabitur iustus quando viderit vltionem de illis; plantas suas lauabit in sanguine impij. [12] Et dicent filij hominis, Profectò est præmium bonum iustis: profectò est Deus, cuius iudicia extenduntur in incolas terræ.

נט

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ
שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃
2 * הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃
3 * הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃
4 * כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־
פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה׃
5 * בְּלִי־עָוֹן יְרֻצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃
6 * וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן
סֶלָה׃
7 * יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃
8 * הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם
כִּי־מִי שֹׁמֵעַ׃
9 * וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־
גּוֹיִם׃
10 * עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃
11 * אֱלֹהֵי חַסְדּוֹ יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְּשׁוֹרְרָי׃
12 * אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ
וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃
13 * חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בִגְאוֹנָם
וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ׃
14 * כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים
מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
15 * וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃
16 * הֵמָּה יְנוֹעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ׃
17 * וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ
מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי׃
18 * עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי
חַסְדִּי׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hierony.

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem, quando misit Saul vt custodirent domum vt occiderent eum.*

PSAL. LIX.

2 *ERue me de inimicis meis Deus meus, à resistentibus mihi protege me.*
3 * *Libera me ab operarijs iniquitatis, & à viris sanguinum salua me.*
4 * *Quia ecce insidiati sunt animæ meæ, congregantur aduersus me fortissimi.*
5 * *Absque iniquitate mea & absque peccato meo Domine. Non egi iniquè, & illi currunt & præparãtur: surge ex aduerso pro me & respice.*
6 * *Et tu Domine Deus exercituum Deus Israel euigila vt visites omnes gentes: non miserearis vniuersis qui operantur iniquitatem.*
7 *Semper.* * *Reuertantur ad vesperam & latrent vt canis, & circueant ciuitatem.*
8 * *Ecce loquuntur in ore suo: gladij in labiis eorum, quasi nemo audiat.*
9 * *Et tu Domine deridebis eos, subsannabis*
10 *omnes gentes.* * *Fortitudinem meam ad te seruabo, quoniam tu Deus eleuator meus.*
11 * *Deus meus misericordia præueniet me: Deus ostendat mihi in insidiatoribus meis.*
12 * *Ne occidas eos, ne fortè obluiscantur populi mei: disperge eos in fortitudine tua, & destruæ eos protector noster Domine.*
13 * *In peccato oris sui in sermone labiorum suorum & capiantur in superbia sua, maledictionem & mendacium narrantes.*
14 * *Consume in furore, consume vt non subsistant, & scient quoniam Deus dominator Jacob in finibus terræ. Semper.*
15 * *Et conuertantur ad vesperam: & latrent vt canis, & circueant ciuitatem.*
16 * *Ipsi vagabuntur vt comedant: & cùm saturati non fuerint, murmurabunt.*
17 * *Ego autem cantabo imperium tuum, & laudabo manè misericordiam tuam, quoniam factus es fortitudo mea, & refugium in die tri-*
18 *bulationis meæ.* * *Virtutem meam tibi cantabo, quoniam Deus adiutor meus, Deus misericordia mea.*

תרגום

נט

1 לְשַׁבָּחָא עַל עַקְתָא בִּזְמַן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל עַל יַד דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים כַּד שַׁדַּר שָׁאוּל וּנְטַרוּ יַת בֵּיתָא מְטוּל לְמִקְטְלֵהּ׃ 2 פְּצָא יָתִי
מִבַּעֲלֵי דְבָבִי אֱלָהִי מִן דְּקָיְמִין עֲלַי תְּשֵׁזְבִנָּנִי׃ 3 פְּצָא יָתִי מֵעָבְדֵי שְׁקָר וּמִן גֻּבְרִין קְטוֹלִין פְּרוֹק יָתִי׃ 4 אֲרוּם הָא כְּמָנוּ לְנַפְשִׁי
מִתְכַּנְשִׁין עֲלַי עֲשִׁינִין לָא מְטוּל סָרְחָנִי וְלָא מְטוּל חוֹבִי יְיָ׃ 5 עַד לָא עֲוָיָן רָהֲטִין וּמְסַדְּרִין אִתְגַּבַּר לְקַדְמוּתִי וַחֲמֵי׃ 6 וְאַנְתְּ יְיָ אֱלֹהִים
צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְעַר לְמִסְעַר עַל כָּל עַמְמַיָּא לָא תְחוּס כָּל שַׁלִּיטֵי שְׁקָר לְעָלְמִין׃ 7 יְתוּבוּן לְרַמְשָׁא וּמִתְרַגְּשִׁין הֵיךְ כְּכֶלֶב וְיַחְזְרוּן
קַרְתָא׃ 8 הָא יִבּוּעוּן בְּפֻמְּהוֹן מִלַּיָּא דִשְׁנִינָן הֵיךְ סַיְפָא בְּסִפְוָתְהוֹן אָמְרִין נִתְגַּבַּר אֲרוּם מַן הוּא דְיִשְׁמַע וְיִתְפְּרַע׃ 9 וְאַנְתְּ יְיָ
תְּגַחֵךְ לְהוֹן תִּתְלַעֵב לְכָל עַמְמַיָּא׃ 10 עֻשְׁנִי לְוָתָךְ אֶנְטוֹר אֲרוּם אֱלָהָא שֵׁזָבוּתִי׃ 11 אֱלָהֵי טוּבִי יְקַדְּמִנַּנִי אֱלָהָא יַחְמִינַנִי נִקְמְתָא
בִּמְעִיקָי׃ 12 לָא תִקְטְלִנּוּן מִיַּד דִּילְמָא יִתְנְשׁוּן עַמִּי טַלְטֵל יָתְהוֹן מִבַּתֵּיהוֹן בְּתֻקְפָךְ וּתְמַסְכֵּן יַתְהוֹן מִמַּמּוֹנֵיהוֹן תְּרֵיסָנָא יְיָ׃
13 מְטוּל חוֹבַת פּוּמְהוֹן וּמַמְלַל סִפְוָתְהוֹן וְיִתְאַחֲדָן בְּגֵיוְתָנוּתְהוֹן אֲרוּם מִמּוֹמָתָא וּמִשִּׁקְרָא מִשְׁתַּעְיָן׃ 14 שֵׁיצֵי יָתְהוֹן בִּכְלוּ שֵׁיצֵי
יָתְהוֹן עַד דְּלֵיתֵיהוֹן וְיִנְדְּעוּן אֲרוּם אֱלָהָא שַׁלִּיט בְּיַעֲקֹב לִסְיָפֵי אַרְעָא לְעָלְמִין׃ 15 וִיתוּבוּן לְרַמְשָׁא וְיִתְרַגְּשׁוּן הֵיךְ כְּכֶלֶב וְיַחְזְרוּן קַרְתָא׃
16 אִנּוּן יְטַלְטְלוּן לְמִזְבַּז בִּיוְתָא לְמֵיכַל וְלָא יְנִיחוּן עַד דְּיִשְׂבְּעוּן וִיבִיחוּן׃ 17 וַאֲנָא אֲשַׁבַּח עֻשְׁנָךְ וְאֶבּוּעַ לְעִידַן צַפְרָא טוּבָךְ אֲרוּם
הֲוֵיתָא מְשֵׁזֵב לִי וְרַחְצָנִי בְּיוֹמָא דְעַיִק לִי׃ 18 עֻשְׁנִי לְוָתָךְ אֲשַׁבַּח אֲרוּם אֱלָהָא שֵׁזָבוּתִי אֱלָהָא טוּבִי׃

‡ In finem Ne disperdas Dauid in tituli inscriptione: cùm misit Saul & custodiuit domum eius, vt interficeret eum. PSAL. LVIII.

1 Reg. 19.

* meis

ERipe me de inimicis meis Deus*, & ab insurgentibus in me libera me.

‡ Eripe me de operatibus iniquitatem, & de viris sanguinũ salua me: ‡ Quia ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes; Neque iniquitas mea, neque peccatum meum Domine. ‡ Sine iniquitate cucurri & direxi. Exurge in occursum meũ, & vide. ‡ Et tu Domine Deus virtutum Deus Israel, intende ad visitandas omnes gentes: non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. ‡ Conuertentur ad

* canes

vesperam, & famem patientur vt *canis, & circuibunt ciuitatem. ‡ Ecce ipsi loquentur in ore suo, & gladius in labijs eorum, quoniam quis audiuit? ‡ Et tu Dñe derides eos: ad nihilum deduces omnes gentes. ‡ Fortitudinẽ meam ad te custodiam, quia tu Deus susceptor meus es. ‡ Deus meus misericordia eius ꝑueniet me. Deus meus ostendet mihi super inimicos meos.

‡ Ne occidas eos, nequando obliuiscantur* legis tuę. Disperge illos in virtute tua, & depone eos protector meus Domine.

* populi mei

* sermonẽ

‡ Delictum oris eorum *sermo labiorum ipsorũ: & comprehendantur in superbia sua; Et de execratione & mẽdacio annuntiabũtur ‡ In consummatione, in ira consummationis, & non erunt; & scient quia Deus dominatur Iacob, & finium terræ.

‡ Conuertentur ad vesperam, & famem patientur vt *canis, & circuibũt ciuitatem.

* canes

‡ Ipsi dispergentur ad manducandũ; si verò nõ fuerint saturati, & murmurabũt.

‡ Ego autem cantabo fortitudinẽ tuam, & exultabo manè misericordiã tuã. Quia factus es susceptor meus, & refugium meũ in die tribulationis meæ. ‡ Adiutor meus es, tibi psallã, quia tu Deus susceptor meus es: Deus meus misericordia mea.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαυὶδ εἰς ςηλογραφίαν, ὁπότε ἀπέςειλε σαοὺλ, καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. νή.

2 ‡ Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπανιςαμένων ἐπ' ἐμὲ λύτρωσαί με. 3 ‡ ῥῦσαί με ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ ἀνδρῶν αἱμάτων σῶσόν με.

4 ‡ ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν ψυχήν μου, ἐπέθεντο ἐπ' ἐμὲ κραταιοί. οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε.

5 ‡ ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατώρθωσα. ἐξεγέρθητι εἰς συνάντησίν μου, καὶ ἴδε.

6 ‡ καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ, πρόσχες τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα τὰ ἔθνη, μὴ οἰκτειρήσῃς πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.

7 ‡ ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ 8 κυκλώσουσι πόλιν. ‡ ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς 9 ἤκουσε; ‡ καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσεις αὐτούς, ἐξουδενώσεις 10 πάντα τὰ ἔθνη. ‡ τὸ κράτος μου πρὸς σὲ φυλάξω, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ.

11 ‡ ὁ θεός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με· ὁ θεός μου δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.

12 ‡ μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε ἐπιλάθωνται νόμου σου. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς ὑπερασπιςής μου κύριε.

13 ‡ ἁμαρτία στόματος αὐτῶν λόγος χειλέων αὐτῶν, καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ ψεύδους διαγελήθην

14 ‡ ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐκ ἔσονται· καὶ γνώσονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ ἰακὼβ, καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς.

15 ‡ ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν.

16 ‡ αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν· ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι, καὶ γογγύσουσιν.

17 ‡ ἐγὼ δὲ ἄσομαι τῇ δυνάμει σου καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου. ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου.

18 ‡ βοηθός μου εἶ, σοὶ ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

'Ad laudandum pro angustia in tempore quo dixit Dauid, Ne destruas, per manum Dauidis humilis, & perfecti, quando misit Saul, & custodierunt domum vt eum interficerent. PSAL. LIX.

2 ERipe me de inimicis meis Deus meus, ab insurgentibus aduersum me libera me. 3 Libera me ab operarijs falsitatis, & à viris homicidis salua me. 4 Quoniam ecce insidiati sunt animæ meæ: congregantur aduersus me fortes non propter iniquitatem meam, nec propter peccatum meum Domine. 5 Non ob iniquitates nostras currunt & ordinantur. roborare in occursum meum, & vide.

6 Et tu Domine Deus exercituum Deus Israel, expergiscere vt animaduertas in cunctas gentes, ne parcas omnibus principibus mendacij in æternum. 7 Reuertentur ad vesperam, & tumultum edituri sunt in morem canis, obsidebuntque ciuitatem. 8 Ecce effutient ore suo verba acuta sicut gladius, labijs suis dicentes, Fortificabimur: quis enim ille est qui audiat & puniat? 9 Tu autem Domine deridebis eos; subsannabis omnes populos. 10 Fortitudinem meam apud te custodiam, quoniam Deus refugium meum est. 11 Deus bonitatis meæ præueniet me; Deus ostendet mihi vltionem in oppressores meos. 12 Ne occidas eos subitò, ne fortè obliuiscatur populus meus: expelle eos à domibus eorum in virtute tua, & ad paupertatẽ redigas eos à facultatibus ipsorum, clypeus noster Dominus. 13 Propter delictum oris eorum, & sermonem labiorum suorum comprehẽdentur in superbia sua, quoniam periurium & mendaciũ narrant. 14 Dele eos internecione, destrue illos, adeò vt non sint: vt sciant quoniam Deus dominatur in Iaacob in finibus terræ in seculum. 15 Et reuertentur ad vesperam; & frement sicut canis, & circuibunt ciuitatem. 16 Ipsi vagabuntur vt diripiant prædam ad comedendum: & non quiescent, donec saturentur ac pernoctent. 17 Ego verò laudabo fortitudinem tuam, & celebrabo tempore matutino bonitatem tuam; quoniam fuisti liberator meus, & spes mea in die quo me afflixit. 18 Fortitudo mea, apud te laudabo, quoniam Deus liberatio mea, Deus beneficentia mea est.

ס

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם
לְדָוִד לְלַמֵּד׃
2 * בְּהַצּוֹתוֹ אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת־אֲרַם
צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־מֶלַח
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃
3 * אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃
4 * הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ פְּצַמְתָּה רְפָה שְׁבָרֶיהָ
כִּי־מָטָה׃
5 * הִרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה׃
6 * נָתַתָּה לִירֵאֶיךָ נֵס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֹשֶׁט
סֶלָה׃
7 * לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃
8 * אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעֱלֹזָה אֲחַלְקָה שְׁכֶם
וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃
9 * לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי
יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃
10 * מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי
פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי׃
11 * מִי יוֹבִלֵנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃
12 * הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים
בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃
13 * הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃
14 * בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

סא

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד׃
2 * שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃
3 * מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר־
יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃
4 * כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃

1 * *Victori pro liliis testimonium humilis & perfecti Dauid ad docendum:*
2 * *Quando pugnauit aduersus Syriam Mesopotamiæ, & Syriam Soba, & reuersus est Joab, & percussit Edom in valle Salinarum duodecim millia.*

PSAL. LX.

3 *DEus proiecisti nos, scidisti nos: iratus es, conuertisti nos.*
4 * *Commouisti terram, diripuisti eam; sana contritiones eius, quoniam mota est.*
5 * *Ostendisti populo tuo duritiam; potasti nos vino consopiente.*
6 * *Dedisti metuentibus te signum, vt fugerẽt à facie arcus. Semper.*
7 * *Vt liberentur amici tui: salua dexteram tuam, & exaudi me.*
8 * *Deus locutus est in sanctuario suo: lætabor & diuidam Sichimam, & vallem Socoth dimetiar.*
9 * *Meus est Galaad, & meus est Manasses; & Ephraim fortitudo capitis mei: Juda legifer meus.*
10 * *Moab olla lauacri mei; super Idumæam incedam calciamento meo: mihi Palæstina fœderata est.*
11 * *Quis deducet me ad ciuitatem munitam? quis deducet me vsque ad Idumæam?*
12 * *Nonne tu Deus qui proiecisti nos; & non egredieris Deus in exercitibus nostris?*
13 * *Da nobis auxilium in tribulatione; vana est enim salus ab homine.*
14 * *In Deo faciemus virtutem: & ipse conculcabit tribulantes nos.*

1 * *Victori super organum, Dauid.*

PSAL. LXI.

2 *EXaudi Deus laudationem meam; intende orationi meæ.*
3 * *De nouissimo terræ ad te clamabo cùm triste fuerit cor meum: cùm fortis eleuabitur aduersum me, tu eris ductor meus.*
4 * *Fuisti spes mea: turris munitissima à facie inimici.*

תרגום

ס 1 לְשַׁבָּחָא עַל עַתִּיק סַהֲדוּתָא פַּרְשְׁגָן עַל יַד דָּוִד לְאַלָּפָא׃ 2 כַּד כְּנַשׁ דָּוִד מַשְׁרְיָן וַעֲבַר עַל אוֹגֶד סַהֲדוּתָא וְאַגַּח קְרָבָא
עִם אֲרָם דְּעַל פְּרָת וְעִם אֲרַם צוֹבָה וּמִבָּתַר כֵּן תָּב יוֹאָב וּמְחָא יַת אֱדוֹמָאֵי בְּמֵישַׁר מִילְחָא וּנְפַלוּ מֵחֵילֵיהוֹן דְּדָוִד וְיוֹאָב תְּרֵין עֲשַׂר אַלְפִין׃
3 אֱלָהָא שְׁבַקְתָּנָא וּתְקַפְתָּנָא רְגַזְתָּא עֲלָנָא בִּתְקוֹף רִתְחֲתָא תּוּב בִּיקָרָךְ לְוָתָנָא׃ 4 אַרְגֶּשְׁתָּא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל זַעְזַעְתָּא וּסְדֵקְתָּא יָתָהּ
אַסֵּי תַּבְרְיֵיהָא אֲרוּם אִתְמוֹטְטָא׃ 5 אַחְמֵיתָא עַמָּךְ קַשְׁיָא אַשְׁקֵיתָנָא כֵּס דִּלְוָט׃ 6 יְהַבְתָּ לְדָחְלַיָּךְ נִיסָּא לְאִתְנַסָּאָה בֵּהּ מִן בִּגְלַל
קוּשְׁטָא דְאַבְרָהָם לְעָלְמִין׃ 7 מִן בִּגְלַל זְכוּתֵהּ דְיִצְחָק יִתְפַּצְיָן רְחִימַיָּךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ מְטוּל חֲסִידוּתֵהּ דְיַעֲקֹב וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃
8 אֱלָהָא מַלֵּל בְּבֵית מֻקְדְּשֵׁהּ אֲבוּעַ אֲרוּם יִתְגַּבְּרוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל אֵפַלֵּג בִּיזְתָא עִם בְּנֵי יוֹסֵף דְּיָתְבִין בִּשְׁכֶם וּבְמֵישַׁר סוּכּוֹת אֶמְשַׁח
מְשַׁחְתָּא וַאֲפַלֵּג עֲדָאָה׃ 9 עִמִּי הֲווֹן דְּבֵית גִּלְעָד וְעִמִּי הֲווֹן דְּבֵית מְנַשֶּׁה וְגִבָּרִין דְּבֵית אֶפְרַיִם עֻשְׁנָא דְרֵישִׁי וּמִדְּבֵית יְהוּדָה סַפְרַיָּא
דְּבֵית אֻלְפָנִי׃ 10 בְּעֶטְיַת מוֹאֲבָאֵי אִטַּמְשׁוּן רַגְלַי בֶּאֱדוֹם גִּבָּרֵיהוֹן הֵיךְ דּוּדִי שֵׁיזוּגִי עַל פְּרִיקַת צַוְּרֵי קְדַל גִּבָּרֵי אֱדוֹמָאֵי טִלְקַת מְסַנִּי
עִלַּוֵּי פְּלִישְׁתָּאֵי יַבִּיבִי וְאִתְגַּבַּרִי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 11 מַן הוּא דְאוֹבִיל יָתִי לְקַרְתָּא חֲרוֹבָא דְצוֹר מַן הוּא דְדַבְּרַנִי עַד אֱדוֹם׃
12 הֲלָא אַתְּ הוּא יְיָי שְׁבַקְתָּנָא וְלָא תִפּוֹק אֱלָהָא עִם חֵילְוָתָנָא׃ 13 הַב לָנָא סַעֲדָא מִמְּעִיקָא וּמַגָּן הוּא פֻּרְקָנֵהּ דְּבַר נָשָׁא׃
14 בְּמֵימַר אֱלָהָא נַעְבֵּד חֵילָא וְהוּא יִכְבֻּשׁ מְעִיקָנָא׃ סא 1 לְשַׁבָּחָא עַל תֻּשְׁבְּחָן עַל יַד דָּוִד׃
2 קַבֵּל יְיָי בָּעוּתִי אָצֵית צְלוֹתִי׃ 3 מִסְּיָפֵי אַרְעָא קֳדָמָךְ לְוָתָךְ אֲצַלֵּי בְּאִישְׁתַּלְהֲיוּת לִבִּי בִּכְרָךְ תַּקִּיף דְּמִתְבְּנִי עַל טוּר רָם מִנִּי דַּבַּר יָתִי׃
4 אֲרוּם הֲוֵיתָא רָחִיץ לִי קֻשְׁטָא עֻשְׁנָא מִבְּעֵל דְּבָבָא׃

*In finem pro ijs qui immutabuntur in tituli inſcriptione Dauid in doctrinam: *Cùm ſuccendit Meſopotamiam Syriæ, & Syriam Sobal, & cõuertit Ioab, & percuſſit *Edom in valle Salinarum duodecim millia.

*Idumæam 2. Reg. 8. & 10.

PSAL. LIX.

DEus repuliſti nos, & deſtruxiſti nos; iratus es, & miſertus eſt nobis. *Commouiſti terram & conturbaſti eam: ſana contritiones eius, quia commota eſt.

*Oſtendiſti populo tuo dura, potaſti nos vino compunctionis.

*Dediſti metuentibus te ſignificationem, vt fugiant à facie arcus.

*Vt liberentur dilecti tui, ſaluum fac dextera tua & exaudi me.

*Deus locutus eſt in ſancto ſuo, lætabor & partibor Sichimam, & conuallem tabernaculorum metibor.

Inf. 107 *Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes, & Ephraim fortitudo capitis mei, Iuda rex meus. *Moab olla ſpei meæ. in Idumæam extendam calciamentum meum: mihi alienigenæ ſubditi ſunt.

*Quis deducet me in ciuitatem munitam, aut quis deducet me vſque in Idumæam? *Nónne tu Deus qui repuliſti nos, & non egredieris Deus in virtutibus noſtris? *Da nobis auxilium de tribulatione, & vana ſalus hominis.

*In Deo faciemus virtutem, & ipſe ad nihilum deducet tribulantes nos.

*In finem in hymnis Dauid Pſalmus.

LX.

EXaudi Deus deprecationem meam, intende orationi meæ.

*A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum, in petra exaltaſti me. Deduxiſti me;

*Quia factus es ſpes mea, turris fortitudinis à facie inimici.

1 *Εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις εἰς ἐπιλογὴ ἀφίαν τῷ δαυὶδ εἰς διδαχήν·

2 *ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν μεσοποταμίαν συρίας καὶ τὴν συρίαν σοβάλ, καὶ ἐπέστρεψεν ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὴν ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν δώδεκα χιλιάδας. νθ'.

3 *Ο θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς. ὠργίσθης καὶ ὠκτείρησας ἡμᾶς.

4 *σεισάσας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτήν, ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι ἐσαλεύθη.

5 *ἔδειξας τῷ λαῷ σου σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως.

6 *ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. διάψαλμα.

7 *ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου.

8 *ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.

9 *ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραὶμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλεύς μου.

10 *μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.

11 *τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας;

12 *οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;

13 *δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου.

14 *ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ δαυὶδ ψαλμός. ξ'.

2 *Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες τῇ προσ-
3 ευχῇ μου. *ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με. ὡδήγησάς με·

4 *ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum pro veteri teſtimonio exemplar per manum Dauidis ad docendum. [2] Quando congregauit Dauid exercitus, tranſiuitque per cuneum teſtimonij, & inſtruxit bellum aduerſus Aram, quæ eſt ſuper Euphraten; & aduerſus Aram Soba: & poſt hæc reuerſus eſt Ioab, & percuſſit Idumæos in planitie Salis, & ceciderunt de exercitibus Dauid & Ioab, duodecim millia. PSAL. LX.

[3] DEus dereliquiſti nos, confregiſti nos; iratus es nobis vehementi furore: conuertere in gloria tua ad nos. [4] Commouiſti terram Iſrael, conturbaſti & deſtruxiſti eam: ſana ruptiones eius, quoniam commota eſt. [5] Oſtendiſti populo tuo dura, potaſti nos calice maledictionis. [6] Dediſti metuentibus te vexillum, vt exaltentur in illo; propter veritatem Abraham in æternum. [7] Propter meritum Iſaac, redimentur dilecti tui; redime dexteram tuam propter miſericordiam Iaacob; & ſuſcipe orationem meam. [8] Deus locutus eſt in domo ſanctuarij ſui: lætabor, quia præualebit domus Iſrael: diuidã prædam cũ filijs Ioſeph, habitãtibus in Sichem, & in valle tabernaculorũ, metiar menſura, & diuidam prædam. [9] Mecum erat domus Gilgad, & mecum domus Menaſſeh, & fortes domus Ephraim, fortitudo capitis mei: à domo autẽ Iehudæ ſcribæ domus doctrinæ meæ. [10] Cõſilio Moabitarũ intincti ſunt pedes mei in Edom; fortes eius ſicut olla lotionis meæ, ſuper iuncturam colli ceruicis fortium Idumæorum proieci calceum meum: ob Paleſtinos iubila & fortificare congregatio Iſrael. [11] Quis deducet me ad ciuitatem deſtructam Tyri? quis deducet me vſque ad Idumæam? [12] Nónne tu Domine dereliquiſti nos? & non egredieris Deus cũ exercitibus noſtris? [13] Tribue nobis auxiliũ propter hoſtẽ: fruſtratoria enim eſt ſalus hominis. [14] In verbo Dei edemus virtutem: & ipſe conculcabit oppreſſores noſtros. [1] Ad laudandũ pro hymnis per manũ Dauidis. PS. LXI.

[2] ACcipe Domine deprecationem meam; intende orationi meæ. [3] Ab extremis terræ in conſpectu tuo, ad te orabo in anxietate cordis mei; ſuper arcem munitam quæ conſtructa eſt ſuper montem altiorem me ipſo, deduc me.

[4] Quoniam factus es ſpes mea; veritas fortitudinis à facie auctoris inimicitiæ.

ס

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם
לְדָוִד לְלַמֵּד׃
2 * בְּהַצּוֹתוֹ אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת־אֲרַם
צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־מֶלַח
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃
3 * אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃
4 * הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ פְּצַמְתָּה רְפָה שְׁבָרֶיהָ
כִּי־מָטָה׃
5 * הִרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה׃
6 * נָתַתָּה לִירֵאֶיךָ נֵס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֹשֶׁט
סֶלָה׃
7 * לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃
8 * אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעֱלֹזָה אֲחַלְקָה שְׁכֶם
וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃
9 * לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי
יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃
10 * מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי
פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי׃
11 * מִי יוֹבִלֵנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃
12 * הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים
בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃
13 * הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃
14 * בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

סא

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד׃
2 * שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃
3 * מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר־
יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃
4 * כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃

1 * *Victori pro liliis testimonium humilis & perfecti Dauid ad docendum:*
2 * *Quando pugnauit aduersus Syriam Mesopotamiæ, & Syriam Soba, & reuersus est Joab, & percussit Edom in valle Salinarum duodecim millia.*

PSAL. LX.

3 *DEus proiecisti nos, scidisti nos: iratus es, conuertisti nos.*
4 * *Commouisti terram, diripuisti eam; sana contritiones eius, quoniam mota est.*
5 * *Ostendisti populo tuo duritiam; potasti nos vino consopiente.*
6 * *Dedisti metuentibus te signum, vt fugerẽt à facie arcus. Semper.*
7 * *Vt liberentur amici tui: salua dexteram tuam, & exaudi me.*
8 * *Deus locutus est in sanctuario suo: lætabor & diuidam Sichimam, & vallem Socoth dimetiar.*
9 * *Meus est Galaad, & meus est Manasses; & Ephraim fortitudo capitis mei: Juda legifer meus.*
10 * *Moab olla lauacri mei; super Idumæam incedam calciamento meo: mihi Palæstina fœderata est.*
11 * *Quis deducet me ad ciuitatem munitam? quis deducet me vsque ad Idumæam?*
12 * *Nonne tu Deus qui proiecisti nos; & non egredieris Deus in exercitibus nostris?*
13 * *Da nobis auxilium in tribulatione; vana est enim salus ab homine.*
14 * *In Deo faciemus virtutem: & ipse conculcabit tribulantes nos.*

1 * *Victori super organum, Dauid.*

PSAL. LXI.

2 *EXaudi Deus laudationem meam; intende orationi meæ.*
3 * *De nouissimo terræ ad te clamabo cùm triste fuerit cor meum: cùm fortis eleuabitur aduersum me, tu eris ductor meus.*
4 * *Fuisti spes mea: turris munitissima à facie inimici.*

תרגום

ס 1 לְשַׁבָּחָא עַל עַתִּיק סַהֲדוּתָא פַּרְשְׁגָן עַל יַד דָּוִד לְאַלָּפָא׃ 2 כַּד כְּנַשׁ דָּוִד מַשְׁרְיָן וַעֲבַר עַל אוֹגֶד סַהֲדוּתָא וְאַגַּח קְרָבָא
עִם אֲרָם דְּעַל פְּרָת וְעִם אֲרַם צוֹבָה וּמִבָּתַר כֵּן תָּב יוֹאָב וּמְחָא יַת אֱדוֹמָאֵי בְּמֵישַׁר מִילְחָא וּנְפַלוּ מֵחֵילֵיהוֹן דְּדָוִד וְיוֹאָב תְּרֵין עֲשַׂר אַלְפִין׃
3 אֱלָהָא שְׁבַקְתָּנָא וּתְקַפְתָּנָא רְגַזְתָּא עֲלָנָא בִּתְקוֹף רִתְחֲתָא תּוּב בִּיקָרָךְ לְוָתָנָא׃ 4 אַרְגֶּשְׁתָּא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל זַעְזַעְתָּא וּסְדֵקְתָּא יָתָהּ
אַסֵּי תַּבְרְיֵיהָא אֲרוּם אִתְמוֹטְטָא׃ 5 אַחְמֵיתָא עַמָּךְ קַשְׁיָא אַשְׁקֵיתָנָא כֵּס דִּלְוָט׃ 6 יְהַבְתָּ לְדָחְלַיָּךְ נִיסָּא לְאִתְנַסָּאָה בֵּהּ מִן בִּגְלַל
קוּשְׁטָא דְאַבְרָהָם לְעָלְמִין׃ 7 מִן בִּגְלַל זְכוּתֵהּ דְיִצְחָק יִתְפַּצְיָן רְחִימַיָּךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ מְטוּל חֲסִידוּתֵהּ דְיַעֲקֹב וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃
8 אֱלָהָא מַלֵּל בְּבֵית מֻקְדְּשֵׁהּ אֲבוּעַ אֲרוּם יִתְגַּבְּרוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל אֵפַלֵּג בִּיזְתָא עִם בְּנֵי יוֹסֵף דְּיָתְבִין בִּשְׁכֶם וּבְמֵישַׁר סוּכּוֹת אֶמְשַׁח
מְשַׁחְתָּא וַאֲפַלֵּג עֲדָאָה׃ 9 עִמִּי הֲווֹן דְּבֵית גִּלְעָד וְעִמִּי הֲווֹן דְּבֵית מְנַשֶּׁה וְגִבָּרִין דְּבֵית אֶפְרַיִם עֻשְׁנָא דְרֵישִׁי וּמִדְּבֵית יְהוּדָה סַפְרַיָּא
דְּבֵית אֻלְפָנִי׃ 10 בְּעֶטְיַת מוֹאֲבָאֵי אִטַּמְשׁוּן רַגְלַי בֶּאֱדוֹם גִּבָּרֵיהוֹן הֵיךְ דּוּדִי שֵׁיזוּגִי עַל פְּרִיקַת צַוְּרֵי קְדַל גִּבָּרֵי אֱדוֹמָאֵי טִלְקַת מְסַנִּי
עִלַּוֵּי פְּלִישְׁתָּאֵי יַבִּיבִי וְאִתְגַּבַּרִי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 11 מַן הוּא דְאוֹבִיל יָתִי לְקַרְתָּא חֲרוֹבָא דְצוֹר מַן הוּא דְדַבְּרַנִי עַד אֱדוֹם׃
12 הֲלָא אַתְּ הוּא יְיָי שְׁבַקְתָּנָא וְלָא תִפּוֹק אֱלָהָא עִם חֵילְוָתָנָא׃ 13 הַב לָנָא סַעֲדָא מִמְּעִיקָא וּמַגָּן הוּא פֻּרְקָנֵהּ דְּבַר נָשָׁא׃
14 בְּמֵימַר אֱלָהָא נַעְבֵּד חֵילָא וְהוּא יִכְבֻּשׁ מְעִיקָנָא׃ סא 1 לְשַׁבָּחָא עַל תֻּשְׁבְּחָן עַל יַד דָּוִד׃
2 קַבֵּל יְיָי בָּעוּתִי אָצֵית צְלוֹתִי׃ 3 מִסְּיָפֵי אַרְעָא קֳדָמָךְ לְוָתָךְ אֲצַלֵּי בְּאִישְׁתַּלְהֲיוּת לִבִּי בִּכְרָךְ תַּקִּיף דְּמִתְבְּנִי עַל טוּר רָם מִנִּי דַּבַּר יָתִי׃
4 אֲרוּם הֲוֵיתָא רָחִיץ לִי קֻשְׁטָא עֻשְׁנָא מִבְּעֵל דְּבָבָא׃

*In finem pro ijs qui immutabuntur in tituli inſcriptione Dauid in doctrinam: *Cùm ſuccendit Meſopotamiam Syriæ, & Syriam Sobal, & cõuertit Ioab, & percuſſit *Edom in valle Salinarum duodecim millia.

*Idumæam 2. Reg. 8. & 10.

PSAL. LIX.

DEus repuliſti nos, & deſtruxiſti nos; iratus es, & miſertus eſt nobis. *Commouiſti terram & conturbaſti eam: ſana contritiones eius, quia commota eſt.

*Oſtendiſti populo tuo dura, potaſti nos vino compunctionis.

*Dediſti metuentibus te ſignificationem, vt fugiant à facie arcus.

*Vt liberentur dilecti tui, ſaluum fac dextera tua & exaudi me.

*Deus locutus eſt in ſancto ſuo, lætabor & partibor Sichimam, & conuallem tabernaculorum metibor.

Inf. 107 *Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes, & Ephraim fortitudo capitis mei, Iuda rex meus. *Moab olla ſpei meæ. in Idumæam extendam calciamentum meum: mihi alienigenæ ſubditi ſunt.

*Quis deducet me in ciuitatem munitam, aut quis deducet me vſque in Idumæam? *Nónne tu Deus qui repuliſti nos, & non egredieris Deus in virtutibus noſtris? *Da nobis auxilium de tribulatione, & vana ſalus hominis.

*In Deo faciemus virtutem, & ipſe ad nihilum deducet tribulantes nos.

*In finem in hymnis Dauid Pſalmus.

LX.

EXaudi Deus deprecationem meam, intende orationi meæ.

*A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum, in petra exaltaſti me. Deduxiſti me;

*Quia factus es ſpes mea, turris fortitudinis à facie inimici.

1 *Εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις εἰς ἐπιλογὴ ἀφίαν τῷ δαυὶδ εἰς διδαχήν·

2 *ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν μεσοποταμίαν συρίας καὶ τὴν συρίαν σοβάλ, καὶ ἐπέστρεψεν ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὴν ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν δώδεκα χιλιάδας. νθ'.

3 *Ο θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς. ὠργίσθης καὶ ὠκτείρησας ἡμᾶς.

4 *σεισάσας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτήν, ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι ἐσαλεύθη.

5 *ἔδειξας τῷ λαῷ σου σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως.

6 *ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. διάψαλμα.

7 *ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου.

8 *ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.

9 *ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραὶμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλεύς μου.

10 *μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.

11 *τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας;

12 *οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;

13 *δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου.

14 *ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ δαυὶδ ψαλμός. ξ'.

2 *Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες τῇ προσ-
3 ευχῇ μου. *ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με. ὡδήγησάς με·

4 *ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum pro veteri teſtimonio exemplar per manum Dauidis ad docendum. [2] Quando congregauit Dauid exercitus, tranſiuitque per cuneum teſtimonij, & inſtruxit bellum aduerſus Aram, quæ eſt ſuper Euphraten; & aduerſus Aram Soba: & poſt hæc reuerſus eſt Ioab, & percuſſit Idumæos in planitie Salis, & ceciderunt de exercitibus Dauid & Ioab, duodecim millia. PSAL. LX.

[3] DEus dereliquiſti nos, confregiſti nos; iratus es nobis vehementi furore: conuertere in gloria tua ad nos. [4] Commouiſti terram Iſrael, conturbaſti & deſtruxiſti eam: ſana ruptiones eius, quoniam commota eſt. [5] Oſtendiſti populo tuo dura, potaſti nos calice maledictionis. [6] Dediſti metuentibus te vexillum, vt exaltentur in illo; propter veritatem Abraham in æternum. [7] Propter meritum Iſaac, redimentur dilecti tui; redime dexteram tuam propter miſericordiam Iaacob; & ſuſcipe orationem meam. [8] Deus locutus eſt in domo ſanctuarij ſui: lætabor, quia præualebit domus Iſrael: diuidã prædam cũ filijs Ioſeph, habitãtibus in Sichem, & in valle tabernaculorũ, metiar menſura, & diuidam prædam. [9] Mecum erat domus Gilgad, & mecum domus Menaſſeh, & fortes domus Ephraim, fortitudo capitis mei: à domo autẽ Iehudæ ſcribæ domus doctrinæ meæ. [10] Cõſilio Moabitarũ intincti ſunt pedes mei in Edom; fortes eius ſicut olla lotionis meæ, ſuper iuncturam colli ceruicis fortium Idumæorum proieci calceum meum: ob Paleſtinos iubila & fortificare congregatio Iſrael. [11] Quis deducet me ad ciuitatem deſtructam Tyri? quis deducet me vſque ad Idumæam? [12] Nónne tu Domine dereliquiſti nos? & non egredieris Deus cũ exercitibus noſtris? [13] Tribue nobis auxiliũ propter hoſtẽ: fruſtratoria enim eſt ſalus hominis. [14] In verbo Dei edemus virtutem: & ipſe conculcabit oppreſſores noſtros. [1] Ad laudandũ pro hymnis per manũ Dauidis. PS. LXI.

[2] ACcipe Domine deprecationem meam; intende orationi meæ. [3] Ab extremis terræ in conſpectu tuo, ad te orabo in anxietate cordis mei; ſuper arcem munitam quæ conſtructa eſt ſuper montem altiorem me ipſo, deduc me.

[4] Quoniam factus es ſpes mea; veritas fortitudinis à facie auctoris inimicitiæ.

5 * אָגוּרָה בְּאָהָלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְּסֵתֶר כְּנָפֶיךָ
סֶלָה׃
6 * כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ יְרֻשַּׁת
יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃
7 * יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר
8 וָדוֹר׃ * יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת
מַן יִנְצְרֻהוּ׃
9 * כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם׃

סב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוּמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃
3 * אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׁגַּבִּי לֹא־אֶמּוֹט
4 רַבָּה׃ * עַד־אָנָה תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ תְּרָצְחוּ
כֻלְּכֶם כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הַדְּחוּיָה׃
5 * אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב בְּפִיו יְבָרֵכוּ
וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ־סֶלָה׃
6 * אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִי נַפְשִׁי כִּי־מִמֶּנּוּ תִּקְוָתִי׃
7 * אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׁגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃
8 * עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי
בֵּאלֹהִים׃
9 * בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת עַם שִׁפְכוּ־לְפָנָיו לְבַבְכֶם
אֱלֹהִים מַחֲסֶה־לָנוּ סֶלָה׃
10 * אַךְ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם
לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃
11 * אַל־תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבָּלוּ חַיִל
כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב׃
12 * אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז
לֵאלֹהִים׃
13 * וּלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ
כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

5 * *Habitabo in tabernaculo tuo iugiter, sperabo in protectione alarum tuarum. Semper.*
6 * *Tu enim Deus exaudisti orationem meam: dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum.*
7 * *Dies super dies regis adijcies, annos eius donec generatio & generatio.*
8 * *Sedebit semper in conspectu Dei, misericordia & veritas seruabunt eum.*
9 * *Sic canam nomini tuo iugiter, reddens vota mea per singulos dies.*

1 * *Victori pro Idithun Psalmus Dauid.*

LXII.

2 *ATtamen ad Deum silebit anima mea, quia ex eo salus mea.*
3 * *Attamen ipse scutum meum, & salus mea, fortitudo mea, non commouebor amplius.*
4 * *Vsquequo insidiamini contra virum, interficitis omnes, quasi murus inclinatus & maceria corruens?*
5 * *Partem enim eius cogitauerunt expellere: placuerunt sibi in mendacio, ore suo singuli benedicunt, & corde suo maledicunt. Semper.*
6 * *Veruntamen Deo tace anima mea, quia ab ipso spes mea.*
7 * *Sed ipse fortis meus & salus mea, altitudo mea non mouebor.*
8 * *In Deo salutare meum & gloria mea, robur fortitudinis meæ & spes mea in Deo.*
9 * *Sperate in eo omni tempore, populi effundite coram eo cor vestrum Deus spes nostra. Semper.*
10 * *Veruntamen vanitas filij Adam mendacium filij viri, in stateris dolosis fraudulenter agunt simul.*
11 * *Nolite confidere in calumnia, & in rapina ne frustremini. diuitiæ si affluxerint, ne apponatis cor.*
12 * *Vnum locutus est Deus: duo hæc audiui quia imperium Dei est.*
13 * *Et tibi Domine misericordia, quia tu reddes vnicuique secundùm opus suum.*

תרגום

5 אֲדוּר בְּמַשְׁכְּנָךְ לְעָלְמַיָּא אֶתְרְחִיץ בִּטְלַל שְׁכִינְתָּךְ לְעָלְמִין׃ 6 אֲרוּם אַתְּ יְיָ שְׁמַעְתָּ נְדָרַי יְהַבְתָּ יְרוּתָא לְעָלְמָא דְאָתֵי לְדָחֲלֵי שְׁמָךְ׃
7 יוֹמִין עַל יוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא תּוֹסִיף שְׁנוֹהִי הֵיךְ דָרֵי עָלְמָא הָדֵין וְדָרֵי דְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 8 יִתֵּב לְעָלְמִין קֳדָם אֱלָהָא טִיבוּ וּקְשׁוֹט
מִמָּרֵי עָלְמָא יִנְטְרוּן לֵהּ׃ 9 בְּכֵן אֲשַׁבַּח שְׁמָךְ לְעָלְמַיָּא כַּד אֲשַׁלֵּם נְדָרַי בְּיוֹם פֻּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל וּבְיוֹם דְּיִתְרַבִּי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְמֶהֱוֵי מְלֵךְ׃

סב

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדָא דִידוּתוּן תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּרַם לֵאלָהָא שָׁתְקָא נַפְשִׁי מִנֵּהּ פֻּרְקָנִי׃ 3 בְּרַם הוּא תֻּקְפִּי וּפֻרְקָנִי מְשֵׁזְבִי לָא
אֶזְדַּעְזַע בְּיוֹם עָקָא רַבָּא׃ 4 עַד אָן אַתּוּן מִתְרַגְּשִׁין עַל גְּבַר חָסִיד תִּתְעַבְּדוּן קָטוֹלִין כּוּלְכוֹן הֵיךְ שׁוּר דְּסָמִי הֵיךְ גּוֹדָא רְעִיעָתָא׃
5 בְּרַם כַּד יוֹמוּן לְאוֹטָבָא מִתְמַלְכִין לְמִנְדַּח יְחַוּוּן כַּרְבוּבָא בְּפֻמְּהוֹן יְבָרְכוּן וּבְלִבְּהוֹן יְלַטְּטוּן לְעָלְמִין׃ 6 בְּרַם לֵאלָהָא שְׁתוּקִי נַפְשִׁי
אֲרוּם מִנֵּהּ סִבְרִי׃ 7 בְּרַם הוּא תֻּקְפִּי וּפֻרְקָנִי מְשֵׁיזְבִי לָא אֶזְדַּעְזַע׃ 8 עַל אֱלָהָא פּוּרְקָנִי וְאִיקָרִי תְּקוֹף עֻשְׁנִי סִבְרִי בֵּאלָהָא׃
9 סְבַרוּ בְּמֵימְרֵהּ בְּכָל עִידַן עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל שְׁדוֹ קוֹמוֹי זְהוֹהֵי לִבְּכוֹן וְצַלּוֹ קוֹמוֹי בְּכָל לִבְּכוֹן וֶאֱמַרוּ אֱלָהָא סְבַר לָנָא לְעָלְמִין׃ 10 בְּרַם
לְמָא בְּנֵי נָשָׁא כַּדְבּוּבָא בְּנֵי גְבַר כַּד יִסְּבוּן גֻּבְרַיָּא בְּמִסְחָתָא מַתְקְלִין מֵיזְלֵיהוֹן אִנּוּן גַּרְמֵיהּ מִן לְמָא הֲווֹן כַּחֲדָא׃ 11 לָא תִכְלוּן בִּטְלוֹמָא
וּבְאוּנְסָא לָא תִתְהַבְּלוּן מַמּוֹנָא אֲרוּם יְשַׁבַּח לָא תְּשַׁוּוּן לִבָּא׃ 12 אוֹרַיְתָא חֲדָא מַלֵּל אֱלָהָא וְתִנְיֵתָא דְנָא שְׁמַעְנָא אֲרוּם עֻשְׁנָא קֳדָם אֱלָהָא׃
13 וְלָךְ אֱלָהָא יָאֶה לְמֶעְבַּד טִיבוּ לְצַדִּיקַיָּא אֲרוּם אַנְתְּ תְּשַׁלֵּם לֶאֱנָשׁ הֵיךְ עוֹבָדוֹהִי׃

5 Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſecula, protegar in velaméto alarum tuarũ.
6 Quoniam tu Deus exaudiſti orationem meam, dediſti hæreditatem timentibus nomen tuum. 7 Dies ſuper dies regis adijcies, annos eius vſque in diem generationis & generationis.
8 Permanebit in æternum in conſpectu Dei; miſericordiam & veritatem eius quis requiret?
9 Sic pſalmum dicam nomini tuo in *ſecula, vt reddam vota mea *diem de die.

*ſeculum ſeculi *de die in diem

1 In finem pro Idithun Pſalmus Dauid. LXI.

2 NOnne Deo ſubiecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum.
3 Nam & ipſe Deus meus, & ſalutaris meus; ſuſceptor meus, non mouebor amplius. 4 Quouſque irruitis in hominem? interficitis vniuerſi vos, tanquam parieti inclinato & maceriæ depulſæ?
5 Veruntamen precium meum cogitauerũt repellere, cucurri in ſiti. Ore ſuo benedicebant, & corde ſuo maledicebant.
6 Veruntamen Deo ſubiecta eſto anima mea, quoniam ab ipſo patientia mea.
7 Quia ipſe Deus meus & ſaluator meus; adiutor meus non emigrabo.
8 In Deo ſalutare meum & gloria mea. Deus auxilij mei & ſpes mea in Deo*.
9 Sperate in eo omnis congregatio populi. Effundite coram illo corda veſtra, quia Deus adiutor noſter*.
10 Veruntamẽ vani filij hominum, mendaces filij hominũ in ſtateris vt decipiant, ipſi de vanitate in idipſum.
11 Nolite ſperare in iniquitate, & *in rapinis nolite concupiſcere: diuitiæ ſi affluant, nolite apponere cor.
12 Semel locutus eſt Deus, duo hæc audiui, quia poteſtas Dei*, 13 Et * tua Domine miſericordia: quia tu reddes vnicuique iuxta opera ſua.

*eſt *in æternum *rapinas *eſt *ubi

5 παροικήσω ἐν τῇ σκηνώματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, σκεπασθήσομαι ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου.
6 ὅτι σὺ ὁ θεὸς εἰσήκουσας τῶν εὐχῶν μου, ἔδωκας κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου.
7 ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας τοῦ βασιλέως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς.
8 διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει;
9 οὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

1 Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ δαυίδ.
ξά.
2 Οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; παρ' αὐτοῦ
3 γὰρ τὸ σωτήριόν μου. καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ σαλευθῶ ἔτι πλεῖον.
4 ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπὶ ἄνθρωπον, φονεύετε πάντες ὑμεῖς, ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὡσμένῳ;
5 πλὴν τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπῶσαι, ἔδραμον ἐν δίψῃ. τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο.
6 πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἡ ὑπομονή μου.
7 ὅτι αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ μεταναστεύσω.
8 ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου. ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ.
9 ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ. ἐκχέατε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς ἡμῶν.
10 πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ ταὐτό.
11 μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν, καὶ ἐπὶ ἁρπάγμα μὴ ἐπιποθεῖτε, πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προσίθεσθε καρδίαν.
12 ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος τοῦ θεοῦ,
13 καὶ σοῦ κύριε τὸ ἔλεος· ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Habitabo in tabernaculo tuo in ſecula, confidam in vmbra maieſtatis tuæ in æternum. 6 Quoniam tu Domine exaudiſti vota mea, dediſti hæreditatem in ſeculo venturo, timentibus nomen tuum. 7 Dies ſuper dies regi chriſto addes: anni eius ſicut generationes mundi huius & generationes mundi venturi. 8 Sedebit in ſecula coram Deo: bonitas & veritas à Domino mundi ſeruabunt eum. 9 Sic laudabo nomen tuum in æternum, cùm perſoluero vota mea in die redemptionis Iſrael; & in die quo vngetur rex Chriſtus vt regnet.

1 Ad laudandum per manum Idutun, hymnus Dauidi. PSAL. LXII.

2 CErtè ſiluiſti Deo anima mea, ab eo redemptio mea. 3 Profectò ipſe eſt fortitudo mea & redemptio mea, redemptor meus, non mouebor in die ærumnæ magnæ. 4 Vſquequò fremitis in virum miſericordem? cuncti euadetis homicidæ ſicut murus declinans, ſicut maceries rupta. 5 Vtique cùm iuramẽtum ſe bene facturos interpoſuerunt, conſultant vt impellant: nuntiabunt mendacium, ore ſuo benedicent, at corde maledicent in æternum. 6 Veruntamen Deo taceas anima mea, quoniam ab ipſo patientia mea. 7 Profectò ipſe eſt fortitudo mea, & redemptio mea, liberator meus, non commouebor. 8 In Deo redemptio mea, & gloria mea: robur fortitudinis meæ, ſpes mea in Deo. 9 Sperate in verbo eius omni tempore populi domus Iſrael: abijcite coram eo elationes cordis veſtri, & orate coram eo toto corde veſtro, & dicite, Deus eſt ſpes noſtra in æternum. 10 Quippe nihil hominum filij, mendacium filij viri, ſi acceperint homines ſtateram ponderantes fata ſua, illi quidem ipſamet vanitate erunt *leuiores*.

11 Ne confidatis in rapina, & violentia: nolite diuitijs vani fieri: cùm laudauerit vos *aliquis*, ne apponatis cor.

11 Legem vnam locutus eſt Deus, & ſecundam iſtam audiuimus, quia virtus coram Deo eſt.

11 Et te Deus decet miſericordiam facere iuſtis, quoniam tu reddes homini ſecundùm opera ipſius.

סג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃
2 * אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי
כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם׃
3 * כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃
4 * כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנְךָ׃
5 * כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃
6 * כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת
יְהַלֶּל־פִּי׃
7 * אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־בָךְ׃
8 * כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃
9 * דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ׃
10 * וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת
הָאָרֶץ׃
11 * יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי־חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ׃
12 * וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע
בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי־שָׁקֶר׃

סד

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב
תִּצֹּר חַיָּי׃
3 * תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
4 * אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר׃
5 * לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים תָּם פִּתְאֹם יֹרֻהוּ וְלֹא
יִירָאוּ׃
6 * יְחַזְּקוּ־לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים
אָמְרוּ מִי יִרְאֶה־לָמוֹ׃
7 * יַחְפְּשׂוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב אִישׁ
וְלֵב עָמֹק׃
8 * וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאֹם הָיוּ מַכּוֹתָם׃

1 * *Psalmus Dauid cùm esset in deserto Judaeæ.* LXIII.
2 *DEus fortitudo mea tu es, de luce consurgam ad te, sitiuit ad te anima mea, desiderauit ad te caro mea in terra inuia, & consitiente sine aqua.*
2 * *Sic in sancto apparui tibi, vt videam fortitudinem tuam & gloriam tuam.*
4 * *Melior enim est misericordia tua quàm vitæ: labia mea laudabunt te.*
5 * *Sic benedicam tibi in vita mea: in nomine tuo leuabo manus meas.*
6 * *Quasi adipe & pinguedine implebitur anima mea, & labijs laudantibus canet os meum.*
7 * *Recordans tui in cubili meo, per singulas vigilias meditabor tibi.*
8 * *Quia fuisti auxilium meum; & in vmbra alarum tuarum laudabo.*
9 * *Adhæsit anima mea post te, me suscepit dextera tua.*
10 * *Ipsi verò interficere quærunt animam meam, ingrediantur in extrema terræ.*
11 * *Congregentur in manus gladij: pars vulpium erunt.*
12 * *Rex autem lætabitur in Deo, laudabitur omnis qui iurat in eo, quia obstruetur os loquentium mendacium.*
1 * *Victori Psalmus Dauid.* LXIIII.
2 *AVdi Deus vocem meam loquentis, à timore inimici serua vitam meam.*
3 * *Absconde me à consilio malignorum, à tumultu operantium iniquitatem.*
4 * *Quia exacuerunt quasi gladium linguam suam: tetenderunt sagittam suam verbum amarissimum.*
5 * *Vt sagittarent in absconditis simplicem: subitò sagittabunt eum & non timebunt.*
6 * *Confortauerunt sibi sermonem pessimum, narrauerunt vt absconderent laqueos: dixerunt, Quis videbit eos?*
7 * *Scrutati sunt iniquitates, defecerunt scrutantes scrutinium, cogitationibus singulorũ &*
8 *corde profundo.* * *Sagittabit ergo eos Deus iaculo repentino, inferentur plagæ eorum.*

תרגום

סג 1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּעִדַּן מֶהֱוֵיהּ בְּמַדְבְּרָא בִּתְחוּם שֵׁבֶט יְהוּדָה׃ 2 אֱלָהָא תֻּקְפִּי אַנְתְּ אַקְדֵּם בְּצַפְרָא
קֳדָמָךְ צְהִיָּת לְוָתָךְ נַפְשִׁי מִרְגַּג לְוָתָךְ בִּשְׂרִי בְּאַרְעָא צַהְיָא וְשַׁלְהֲיָא מִדְּלֵית מוֹי׃ 3 הֵיכְנָא בַּאֲתַר קֻדְשָׁךְ חֲמֵיתָךְ זַכֵּיתִי לְמֶחֱמֵי עֻשְׁנָךְ
וְאִיקָרָךְ׃ 4 אֲרוּם טָב חִסְדָּךְ דְּתַעְבֵּד לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי מֵחַיֵּי דִיהַבְתָּ לִרְשִׁיעַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין בְּגִין כֵּן סִפְוָתַי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃
5 הֵיכְנָא אֲבָרְכִנָּךְ בְּחַיַּי בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְשׁוּם מֵימְרָךְ אֶפְרוֹשׂ יְדַי בִּצְלוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃ 6 הֵיךְ תְּרִיב וּדְהֵן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי בְּאוֹרַיְתָא
וְסִפְוָן דְּתֻשְׁבְּחָן יְשַׁבַּח פּוּמִי׃ 7 אִין אַדְכַּרְתָּךְ עַל דַּרְגָּשִׁי כְּמַטְרָתָא אֲרַנֵּן בְּמֵימְרָךְ׃ 8 אֲרוּם הֲוֵיתָא סָעִיד לִי וּבִטְלַל שְׁכִינְתָּךְ אֲבוּעַ׃
9 אִדְּבֵקַת נַפְשִׁי בָּתַר אוֹרְחָתָךְ בְּמֵימְרִי סַעֲדַת יְמִינָךְ׃ 10 וְהִנּוּן לְבֵית קְבוּרְתָּא יִתְבְּעוּן נַפְשִׁי יֵעֲלוּן בְּאַרְעִית אַרְעָא׃ 11 יְדַחֲלוּנֵּהּ
מְטוּל מְחַת סַיְפָא מוֹהֲבוּת תְּעָלְיָא יְהוֹן׃ 12 וּמַלְכָּא יֶחְדֵּי בְּמֵימַר אֱלָהָא יְשַׁבַּח כָּל דִּמְקַיֵּם בְּמֵימְרֵהּ אֲרוּם יְסַרְנֵק פּוּמְהוֹן דִּמְמַלְלֵי שִׁקְרָא׃

סד 1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 שְׁמַע אֱלָהָא קָלִי בְּעִדַּן צְלוֹתִי מִדְּלוּחָא דִבְעֵל דְּבָבָא תִּנְטוֹר חַיַּי׃
3 תִּטְמְרִנַּנִי מֵרָזְהוֹן דְּמַבְאֲשִׁין מֵאִתְרַגּוֹשַׁת עָבְדֵי שְׁקָר׃ 4 דִּי שְׁנִינוּ הֵיךְ כְּסַיְפָא לִישַׁנְהוֹן נְגַדוּ קַשְׁוָתְהוֹן מְשַׁחוּ גִירְרֵיהוֹן סַמָּא
דִקְטֵל מָרִיר׃ 5 לְגָרָאָה בְּטֻמְרָא דְלָא מוּם בִּתְכֵיף יְגָרוּן לֵהּ וְלָא יִדְחֲלוּן׃ 6 יִתְקְפוּן לְהוֹם פִּתְגָם בִּישׁ יִשְׁתָּעוּן לְמִכְמַן תַּקְלִין
אָמְרִין מָן חָמֵי לְהוֹם׃ 7 יִבְלְשׁוּן לְמִשְׁכַּח עִילִין לְשֵׁיצָאָה זַכָּאִין בְּלוֹשָׁא דְמִתְבְּלִישׁ בְּגוּף בַּר נָשׁ וְהִרְהוּרֵי לִבָּא עֲמִיקָא׃ 8 וִיגָרֵי
עֲלֵיהוֹן אֱלָהָא גְרָרָא בִּתְכֵיף וְיִתֶּנְהוֹן עַל מַחֲתֵיהוֹן׃

‡ Psalmus Dauid cùm esset ipse in deserto *Iudææ. LXII.

*Iduma 1.Re.22

DEus Deus meus ad te de luce vigilo, sitiuit* te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea! In terra deserta & inuia, & inaquosa: ‡ Sic in sancto apparui tibi, vt viderem virtutem tuam & gloriam tuam. ‡ Quoniã melior *misericordia tua super vitas: labia mea laudabunt te.

*in

*ęſß

‡ Sic benedicam te in vita mea, * in nomine tuo leuabo manus meas.

*Ꝯ

‡ Sicut de adipe & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum.

‡ Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis *meditabar in te.

*meditabor

‡ Quia fuisti adiutor meus, & in velamento alarum tuarum exultabo.

‡ Adhæsit anima mea post te, me autem suscepit dextera tua.

‡ Ipsi verò in vanum quæsierunt animam meam, introibunt in inferiora terræ.

‡ Tradentur in manus gladij; partes vulpium erunt. ‡ Rex verò lætabitur in Deo, laudabitur omnis qui iurat in eo. quia obstructum est os loquentiũ iniqua.

‡ In finem Psalmus Dauid. LXIII.

EXaudi Deus vocem meam, cùm depre cor ad te, à timore inimici eripe animam meam. ‡* Protege me à conuentu malignantium, à multitudine operantium iniquitatem. ‡ *Qui exacuerunt vt gladium linguas suas, intenderunt arcũ suum rem amaram. ‡ Vt sagittent in occultis immaculatum, subitò sagittabunt eum, & non timebunt.

* Praeaxisti

*Quia

‡ Firmauerunt sibi sermonem nequam, narrauerunt *vt absconderent laqueum. dixerunt, Quis videbit eos?

* laqueos

‡ Scrutati sunt *iniquitatem, defecerunt scrutantes scrutinia. Accedet homo * & cor altum. ‡ Et exaltabitur Deus. sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum.

* iniquitates * ad

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τ᾽ ἰουδαίας. ξβ΄.

2 ‡ Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψησέ σε ἡ ψυχή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σαρξ μου. ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀὐύδρῳ·

3 ‡ ὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δυναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου.

4 ‡ ὅτι κρεῖσσον τὸ ἔλεός σου ὑπὲρ ζωάς, τὰ χείλη μου

5 ἐπαινέσουσί σε. ‡ ὕτως εὐλογήσω σε ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀρῶ τὰς χεῖράς μου.

6 ‡ ὡς ἐπὶ στέατος καὶ πίσσης ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου, καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ στόμα μου.

7 ‡ εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τ᾽ στρωμνῆς μου ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ.

8 ‡ ὅτι ἐγένηθης βοηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσομαι.

9 ‡ ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ ἀντελά-

10 βετο ἡ δεξιά σου. ‡ αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς.

11 ‡ παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥομφαίας, μερίδες ἀλωπέκων ἔσονται.

12 ‡ ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται ἐπὶ τῷ θεῷ· ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ· ὅτι ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄδικα.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξγ΄.

2 ‡ Εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ· ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.

3 ‡ σκέπασόν με ἀπὸ συσσυφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν.

4 ‡ οἵτινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώσσας αὐτῶν, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρόν·

5 ‡ τοῦ καταβαλεῖν ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον, ἐξάπινα καταβαλοῦσιν αὐτόν, καὶ οὐ φοβηθήσονται.

6 ‡ ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο κρύψαι παγίδα. εἶπον, τίς ὄψεται αὐτούς;

7 ‡ ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερεύνησις. προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα.

8 ‡ καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. βέλος νηπίων ἐγένηθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum Dauidi quo tempore erat in deserto in finibus tribus Iehudæ. PSAL. LXIII.

[2] DEus fortitudo mea tu es, summo manè consurgam coram te: sitiuit te anima mea: desiderat te caro mea in terra arida, & defessa vbi nullæ sunt aquæ. [3] Sic in loco sanctitatis tuæ vidi te: purga me vt videam virtutem tuam & gloriam tuam. [4] Quoniam melior est misericordia tua quam facies iustis in mundo venturo, vita quam dedisti impijs in mundo isto: propterea labia mea laudabunt te. [5] Sic benedicam te in vita mea in mundo isto, & in nomine Verbi tui extendam manus meas in oratione in mundo vẽturo. [6] Quasi adipe & pinguedine saturabis animam meam in Lege: & labijs laudatorijs laudabit os meum. [7] Si recordatus fuero tui super cubili meo, inter custodias meditabor in verbo tuo. [8] Quoniam fuisti auxilium mihi, & in vmbra maiestatis tuæ exultabo. [9] Adhæsit anima mea post vias tuas: verbum meum sustentauit dextera tua. [10] Ipsi verò in domum sepulturæ inquirent animã meam: intrabunt in interiora terræ. [11] Timebunt eum propter percussionem gladij: pars vulpium erunt. [12] Et rex lætabitur in Verbo Dei: laudabit omnis qui iurauerit in Verbo eius, quoniam præfocabit os eorum qui loquuntur mendacium. [1] Ad laudandum hymnus Dauidi. PSAL. LXIIII.

[2] AVdi Deus vocem meam in tempore orationis meæ: à terrore inimici mei custodi vitam meam. [3] Abscondes me à secretis prauorum, à fremitu operantium iniquitatem. [4] Qui exacuerunt sicut gladium linguas suas; tetenderunt arcus suos, vnxerunt sagittas suas veneno mortifero & amaro. [5] Vt sagittarent occultè immaculatum: subitò sagittabunt eum; & non timebunt.

[6] Roborabunt sibi verbum iniquum, narrabunt, vt abscondant laqueos, dicentes neminem eos videre.

[7] Perueſtigabunt, vt inueniant iniquitates ad disperdendum iustos, machinationem, quæ exquiritur intra hominem, & cogitationes cordis profundi. [8] Et excutiet in eos Deus sagittam repentè, & inferet plagas eorum.

9 * וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם יִתְנוֹדְדוּ כָּל־רֹאֵה
בָם׃
10 * וַיִּירְאוּ כָל־אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ
הִשְׂכִּילוּ׃
11 * יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה בּוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־
יִשְׁרֵי־לֵב׃

סה

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר׃
2 * לְךָ דֻמִיָּה ׀ תְּהִלָּה ׀ אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם־
נֶדֶר׃
3 * שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ׃
4 * דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם׃
5 * אַשְׁרֵי ׀ תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבָּעָה
בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃
6 * נוֹרָאוֹת ׀ בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטַח כָּל־
קַצְוֵי־אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים׃
7 * מֵכִין ׀ הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃
8 * מַשְׁבִּיחַ ׀ שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן
לְאֻמִּים׃
9 * וַיִּירְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי־בֹקֶר
וָעֶרֶב תַּרְנִין׃
10 * פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה פֶּלֶג
אֱלֹהִים מָלֵא מַיִם תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ׃
11 * תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶהָ בִּרְבִיבִים תְּמֹגְגֶנָּה
צִמְחָה תְּבָרֵךְ׃
12 * עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוּבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן׃
13 * יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה׃
14 * לָבְשׁוּ כָרִים ׀ הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ־בָר
יִתְרוֹעֲעוּ אַף־יָשִׁירוּ׃

9 * *Et corruent in semetipsos linguis suis, fugient omnes qui viderint eos.*
10 * *Et timebunt omnes homines, & annunciabunt opus Dei, & opera eius intelligent.*
11 * *Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in eo, & exultabunt omnes recti corde.*

1 * *Victori Psalmus Dauid cantici.*

LXV.

2 *Tibi silentium laus Deus in Sion, & tibi reddetur votum.*
3 * *Exaudi orationem, donec ad te omnis caro veniat.*
4 * *Verba iniquitatum præualuerunt aduersus me, sceleribus nostris tu propiciaberis.*
5 * *Beatus quem elegeris & susceperis: habitabit enim in atrijs tuis; replebimur in bonis domus tuæ sanctificatione templi tui.*
6 * *Terribilis in iustitia, exaudi nos Deus saluator noster; confidentia omnium finium terræ, & maris longinqui.*
7 * *Præparans montes in virtute tua, accinctus fortitudine.*
8 * *Compescens sonitum maris, fremitum fluctuum eius, & multitudinem gentium.*
9 * *Et timebunt qui habitant in extremis à signis tuis: egressus matutini et vesperi laudantes facies.*
10 * *Visitasti terram & irrigasti eam, vbertate ditasti eam. riuus Dei plenus aqua: præparabis frumentum eorum, quia sic fundasti eam.*
11 * *Sulcos eius inebria, multiplica fruges eius, pluuiis irriga eam, & germini eius benedic.*
12 * *Voluetur annus in bonitate tua, & vestigia tua rorabuntur pinguedine.*
13 * *Pinguescent pascua deserti, & exultatione colles accingentur.*
14 * *Vestientur agnis greges, & valles plenæ frumento coæquabuntur & canent.*

תרגום

9 וְיִתְקְלוּן לְהוֹן לִישַׁנְהוֹן וִיטַלְטְלוּן בְּרֵישֵׁיהוֹן כָּל דְּחָמֵי לְהוֹן׃ 10 וְיִדְחֲלוּן כָּל בְּנֵי נָשָׁא וִיתַנּוּן עוֹבָדָא דֶאֱלָהָא וְעוֹבָדֵיהּ יְהוֹן מִתְבַּיְנִין׃
11 יֶחְדֵּי צַדִּיקָא בַּיְיָ וְיִתְרְחֵץ בְּמֵימְרֵהּ וְיִשְׁתַּבְחוּן כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא׃

סה

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יַד דָּוִד וְשִׁירְתָא׃ 2 קֳדָמָךְ מִתְחַשְּׁבָא הֵיךְ שְׁתִיקוּתָא שְׁבַחְתָּא דְּמַלְאָכַיָּא אֱלָהָא דִּשְׁכִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן וְלָךְ
יִשְׁתַּלְמוּן נִדְרַיָּא׃ 3 מְקַבֵּל צְלוֹתָא לְוָתָךְ כָּל בְּנֵי בִּישְׂרָא יֵיתוּן׃ 4 פִּתְגְּמֵי עֲוָיָן תְּקַפּוּ מִנִּי סָרְחָנָנָא אַתְּ תְּכַפְּרִנּוּן׃ 5 טוּבוֹהִי
דְּתִתְרְעִי בֵּהּ וּתְקַרְבִנֵּהּ לִדְחַלְתָּךְ יִשְׁרֵי דָרְתָךְ יֵימְרוּן צַדִּיקַיָּא נִשְׂבַּע בְּטוּב בֵּיתָךְ קוּדְשָׁא דְּהֵיכְלָךְ׃ 6 דְּחִילָן בְּצִדְקְתָא קַבֵּל צְלוֹתָנָא
אֱלָהָא פֻּרְקָנָנָא סַבְרָא דְּכָל סְיָפֵי אַרְעָא וְנַזְוָת יַמָּא דִּרְחִיקִין מִן יַבֶּשְׁתָּא׃ 7 דִּמְתַקֵּן מְזוֹנַיָּא לְיַעְלֵי טוּרַיָּא בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּיהּ מְזָרֵז קָמוֹר
בִּגְבוּרְתָא׃ 8 מַמְאִךְ רְגוּשׁ יַמַּיָּא וּרְגוּשׁ גִּלְלֵיהוֹן וְרִיכְפַת אֻמַּיָּא׃ 9 וְיִדְחֲלוּן יָתְבֵי סְיָפֵי תְּהוֹמַיָּא מֵאָתְוָתָךְ מַפְקָנֵי צְפָר וּרְמָשׁ תְּסַדֵּר
שְׁבָחָא בְּפוּמְהוֹן׃ 10 אַדְכַּרְתָּא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְאַשְׁקֵיתָהּ סוּגֵי עֲלַלְתָּהָא תְּעַתְּרִנָּהּ מִקּוּבִיתָא דֶאֱלָהָא דְּבִשְׁמַיָּא דְּמַלְיָא מִטְּרִין דְּבִרְכְתָא
תְּתַקֵּן עִיבּוּרֵיהוֹן אֲרוּם הֵיכְנָא תְּשַׁכְלְלִנָּהּ׃ 11 תְּקוֹף מַרְבְּיָנֵי צִמְחַיָּתָהָא רַוֵּה תְּשַׁדֵּךְ גַּיָּסָהָא בִּרְסִיסֵי תְּמוֹגְגִנָּהּ צִמְחַיָּתָהּ תְּבָרֵךְ׃
12 אַכְלֵלְתָּא שְׁנַת טוּב בִּרְכָתָךְ וְכִבְשֵׁי אוֹרְחָתָךְ יְבַסְּמוּן דּוֹהֲנָא׃ 13 יְבַסְּמוּן תֻּשְׁבְּחָת מַדְבְּרָא וְדִיצָא גַּלְמָתָא תְּקַמְרָן לְהוֹן׃
14 יַעֲלוּן דִּיכְרַיָּא עִלַּוֵּי עָנָא וּמֵישְׁרַיָּא יִתְחַפְּיָן עִיבּוּרָא יִתְיַבְּבוּן בְּרַם יְשַׁבְּחוּן׃

9 *Et infirmatæ ſunt contra eos linguæ eorum. conturbati ſunt omnes qui videbant eos.

10 *Et timuit omnis homo: & annuntiauerunt opera Dei; & facta eius intellexerunt. 11 *Lætabitur iuſtus in Domino, & ſperabit in eo; & laudabuntur omnes recti corde.

9 * καὶ ἐξησθένησαν ἐπ' αὐτὸς αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς.

10 * καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος. καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν.

11 * εὐφρανθήσεται δίκαιος ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλπεῖ ἐπ' αὐτόν. καὶ ἐπενεθήσονται πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

*In finem Pſalmus cantici Dauid canticum *Hieremiæ & Ezechielis* de populi tranſmigratione quando profecturi erant. LXIIII.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαυὶδ ᾠδὴ ἱερεμίου καὶ ἰεζεκιὴλ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. ξδ΄.

2 * Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν ἱερουσαλήμ.

3 * εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ 4 ἥξει. * λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς, καὶ ταῖς ἀσεβείαις ἡμῶν σὺ ἱλάσῃ.

5 * μακάριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου, ἅγιος ὁ ναός σου,

6 * θαυμαστὸς ἐν δικαιοσύνῃ. ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακρά.

7 * ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, περιζωσμένος ἐν δυνάμει.

8 * ὁ συνταράσσων τὸν ἀβυσσον τῆς θαλάσσης, ἦχος κυμάτων αὐτῆς τίς ὑποίσει; ταραχθήσονται τὰ ἔθνη.

9 * καὶ φοβηθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου· ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις.

10 * ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν. ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων. ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία.

11 * τὰς αὐλακας αὐτῆς μέθυσον. πλήθυνον τὰ γενήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς ταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται βλαστάνουσα.

12 * εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πότητος.

13 * πανθήσονται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ 14 βουνοὶ περιζώσονται. * ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πλήσουσι σίτου, κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.

12 *Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui replebuntur vbertate.

13 *Pingueſcent ſpecioſa deſerti, & exultatione colles accingentur.

14 *Induti ſunt arietes ouium, & valles abundabunt frumẽto: clamabũt, etenim hymnum dicent.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et offendent ſeipſos lingua ſua, & mouebunt capita ſua quicunque conſpexerint eos.
10 Et timebunt omnes filij hominum, & annunciabunt opus Dei, & opera eius intelligent.
11 Lætabitur iuſtus in Domino, & ſperabit in verbo eius, & laudabuntur omnes recti corde.

1 Ad laudandum hymnus per manum Dauidis & canticum. PSAL. LXV.

2 COram te reputatur ſicut ſilentium laus Angelorum, Deus cuius Maieſtas *reſidet* in Sion; & tibi reddentur vota. 3 Receptor orationis ad te omnes filij carnis venient. 4 Verba iniquitatum potentiora me fuerunt: peccata noſtra tu expiabis. 5 Beatus in quo tibi cõplacueris, & eum applicueris ad timorem tui: habitabit in atrijs tuis. dicentq; iuſti, Saturabimur bonitate domus tuæ, ſanctitate templi tui. 6 Timenda in iuſtitia; exaudi orationẽ noſtrã Deus redemptio noſtra, ſpes omniũ finium terræ, & inſularũ maris, quæ diſtant ab arida. 7 Qui præparat cibaria ibicibus montium, in virtute fortitudinis ſuæ: accingens ſe cingulo in robore. 8 Compeſcens ſonitum marium, ſonitum vndarum eius, & tumultum gentium. 9 Et timebũt incolæ finium abyſſorum à ſignis tuis: & ordinabis laudem in ore egreſſionum matutini & veſperæ. 10 Recordatus es terræ Iſrael, & potum dediſti ei; vbertate fructuum eius ditabis eam, ex fonticulo Dei, qui eſt in cælis, qui plenus eſt imbribus benedictionis, præparabis ſegetes eorum, cùm ſic eam fundaueris. 11 Vi ſulcorũ germina eius inebria, compeſcas cohortes eius, guttis diſſoluas eam, germini eius benedicas. 12 Coronaſti annũ bonitate benedictionis tuæ, & itinera viæ tuæ ſtillabunt dulcedinem pinguedinis. 13 Dulceſcent laudabilia deſerti, & exultatione colles accingentur.
14 Aſcendent arietes ſuper pecora, & valles cooperientur frumento: iubilabunt, certè laudem dicent.

סו

1 * לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים
כָּל־הָאָרֶץ׃
2 * זַמְּרוּ כְבוֹד־שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ׃
3 * אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ
יְכַחֲשׁוּ־לְךָ אֹיְבֶיךָ׃
4 * כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ וִיזַמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שִׁמְךָ
5 סֶלָה׃ * לְכוּ וּרְאוּ מִפְּעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא
עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם׃
6 * הָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בְרָגֶל שָׁם
נִשְׂמְחָה בּוֹ׃
7 * מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה
הַסּוֹרְרִים אַל־יָרִימוּ לָמוֹ סֶלָה׃
8 * בָּרְכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ׃
9 * הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ׃
10 * כִּי־בְחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כִּצְרָף־כָּסֶף׃
11 * הֲבֵאתָנוּ בַּמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְּמָתְנֵינוּ׃
12 * הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ־בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם
וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה׃
13 * אָבוֹא בֵיתְךָ בְּעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ נְדָרָי׃
14 * אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי בַּצַּר־לִי׃
15 * עֹלוֹת מֵיחִים אַעֲלֶה־לָּךְ עִם־קְטֹרֶת אֵילִים
אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה׃
16 * לְכוּ־שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר
עָשָׂה לְנַפְשִׁי׃
17 * אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמָם תַּחַת לְשׁוֹנִי׃
18 * אָוֶן אִם־רָאִיתִי בְּלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי׃
19 * אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי׃
20 * בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ
מֵאִתִּי׃

1 * *Victori canticum Psalmi.* LXVI.
2 *IVbilate Deo omnis terra. Cantate gloriam nomini eius, date gloriam laudi eius.*
3 * *Dicite Deo quàm terribile opus tuum, in multitudine fortitudinis tuæ mentientur tibi inimici tui.*
4 * *Omnis terra adoret te, & cantet tibi, cantet nomini tuo. Semper.*
4 * *Venite & videte opera Dei, terribilia consilia super filiis Adam.*
6 * *Conuertet mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi lætabimur in eo.*
7 * *Qui dominatur in fortitudine sua in seculum, oculi eius gentes aspiciunt: qui increduli sunt, non exaltentur in semetipsis. Semper.*
8 * *Benedicite populi Deo nostro, & auditam facite vocem laudis eius.*
9 * *Qui posuit animam nostram ad vitam, & non dedit in commotionem pedes nostros.*
10 * *Probasti enim nos Deus: igne nos conflasti sicut conflatur argentum.*
11 * *Introduxisti nos in obsidionem, posuisti stridorem in dorso nostro.*
12 * *Posuisti homines super capita nostra, transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.*
13 * *Ingrediar domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea:*
14 * *Quæ promiserunt labia mea, & locutum est os meum cùm tribularer.*
15 * *Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum, faciam boues cum hircis. Semper.*
16 * *Venite audite, & narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecerit animæ meæ.*
17 * *Ipsum ore meo inuocaui, & exaltaui in lingua mea.*
18 * *Iniquitatem si vidi in corde meo, non exaudiet Dominus.*
19 * *Ideo exaudiuit Deus, attendit vocem deprecationis meæ.*
20 * *Benedictus Deus, qui non abstulit orationem meam & misericordiam suam à me.*

תרגום

סו

1 לְשַׁבָּחָא שִׁירְתָּא וְתֻשְׁבַּחְתָּא יַבִּיבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 2 שַׁבַּחוּ יַקִּירוּ שְׁמֵהּ שַׁוּוּן אִיקַר תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 3 אֱמַרוּ קֳדָם אֱלָהָא מַה דְּחִילִין
אִינּוּן עוֹבָדָךְ בְּסֻגְעֵי עֻשְׁנָךְ יְכַדְּבוּן מִן קֳדָמָךְ בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 4 כָּל יָתְבֵי אַרְעָא יִסְגְּדוּן קוֹמָךְ וִישַׁבְּחוּן לְוָתָךְ יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ לְעָלְמִין׃
5 אֱזִלוּ וַחֲמוֹן עוֹבָדֵי אֱלָהָא דְחִיל מָרֵי תִסְקוֹפִין עַל בְּנֵי נָשָׁא׃ 6 דַּהֲפַךְ יַמָּא דְסוּף לְיַבֶּשְׁתָּא בִּנְהַר יוֹרְדְנָא עֲבַרוּ בְּרִגְלֵיהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אוֹבִיל יַתְהוֹן לְטוּר בֵּית מֻקְדָּשָׁא תַּמָּן נֶחְדֵּי בְּמֵימְרֵהּ׃ 7 דְשַׁלִּיט בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּיהּ עַל עָלְמָא עֵינוֹהִי בְּעַמְמַיָּא מִסְתַּכְּלִין מְסַרְחוֹיִן לָא
יִתְרַרְמוּן לְהוֹן לְעָלְמִין׃ 8 בָּרְכוּ עַמְמַיָּא יְיָ וְאַשְׁמַעוּ קָל תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 9 דְּמַנִּי נַפְשָׁנָא בְּחַיֵּי עָלְמָא דְּאָתֵי וְלָא מְסַר לְאִזְדַּעְזָעָא רִגְלָנָא׃
10 אֲרוּם בְּחַנְתָּנָא אֱלָהָא אַתֶּכְתָּנָא הֵיךְ קִינָאָה דְמַתִּיךְ סִימָא׃ 11 אַעֵלְתָּא יָתָנָא בִּמְצַדְתָּא שַׁוֵּיתָא שׁוֹשִׁלְתָּא בְּחַרְצָנָא׃
12 אַמְאֵכְתָּנָא אַרְכֵּבְתָּא מָרֵי מוֹזַפְנָא עַל רֵישָׁנָא דַּנְתָּנָא כִּד בְּכוּר וּבְמוֹי וְאַפֵּקְתָּנָא לִרְוָחָא׃ 13 אֵעוֹל לְבֵית מֻקְדָּשָׁךְ בְּעָלְוָן אֲשַׁלֵּם
לָךְ נִדְרַי׃ 14 דִּי פְּתַחוּ סִפְוָתַי וּמַלֵּל פּוּמִי כַּד עָאק לִי׃ 15 עֲלָוָן שְׁמִינִין אַסִּיק קוֹמָךְ עִם קְטוֹרֶת בּוּסְמִין קָרְבַּן דִּיכְרִין אֶעְבֵּד
תּוֹרִין עִם בִּרְחַיָּא לְעָלְמִין׃ 16 אֱזִלוּ שְׁמַעוּ וְאֶשְׁתַּעֵי כָּל דָּחֲלַיָּא דֶאֱלָהָא מַה דַּעֲבַד לְנַפְשִׁי׃ 17 לְוָתֵהּ בְּפוּמִי קְרֵיתִי וְתֻשְׁבַּחְתֵּהּ
הֲחוֹת לִישָׁנִי׃ 18 שִׁקְרָא אִין חֲמֵיתִי בְּלִבִּי הַאֶפְשַׁר דִּי לָא יִשְׁמַע יְיָ׃ 19 בְּקוּשְׁטָא שְׁמַע אֱלָהָא אַצֵּית בְּקָל צְלוֹתִי׃
20 בְּרִיךְ יְיָ דְּלָא אַעְדִּי צְלוֹתִי וְטוּבֵיהּ מִנִּי׃

*In finem, canticum Psalmi resurrectionis. LXV. 1

IVbilate *Domino omnis terra, psalmum 2
dicite iam nomini eius. date gloriam
laudi eius. * Dicite Deo, Quàm terribilia 3
opera tua! In multitudine virtutis tuæ
mentientur tibi inimici tui. * Omnis ter- 4
ra *adorent te & psallant tibi, psalmum* dicant iam nomini tuo Altissime.

* Venite & videte opera Dei, quàm ter- 5
ribilis in consilijs super filios hominum.

* Qui conuertit mare in aridam, in flu- 6
mine pertransibunt pede. ibi lætabimur in ipso. * Qui dominatur in virtute sua 7
in æternum: oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperat, non exaltentur in semetipsis. * Benedicite gentes Deum no- 8
strum, & auditã facite vocem laudis eius.

* Qui posuit animam meam ad vitam, 9
& non dedit in cõmotionem pedes meos:

* Quoniã probasti nos Deus. igne exa- 10
minasti nos sicut examinatur argentum.

*Induxisti nos in laqueum. posuisti tri- 11
bulationes in dorso nostro.

* Imposuisti homines super capita no- 12
stra. transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. * Introibo 13
in domũ tuam in holocaustis; reddam tibi vota mea: * Quæ distinxerunt labia mea, 14
& loquutum est os meum in tribulatione mea. * Holocausta medullata offeram 15
tibi cum incenso*, & arietibus, offeram tibi boues cum hircis.

* Venite, audite, & narrabo vobis om- 16
nes qui timetis Deum, quanta fecit animę meæ.

*Ad ipsum ore meo clamaui, & exaltaui 17
sub lingua mea.

* Iniquitatem si aspexi in corde meo, 18
non exaudiat me Dominus.

* Propterea exaudiuit me Deus, *atten- 19
dit voci deprecationis meæ.

* Benedictus Deus, qui nõ amouit ora- 20
tionem meam, & misericordiã suam à me.

*parum
*sunt
*Domine
*adorent & psallat *dicat
*arietum
*6

1 * Εἰς τὸ τέλος ὠδὴ ψαλμὸς ἀναστάσεως. ξέ.
2 * Ἀλαλάξατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ.
3 * εἴπατε τῷ θεῷ ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου· ἐν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί σου.
4 * πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν δὴ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. διάψαλμα.
5 * δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
6 * ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί. ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα ἐπ' αὐτῷ·
7 * τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραίνοντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. διάψαλμα.
8 * εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουστὴν ποιήσατε τὴν φωνὴν τοῦ αἰνέσεως αὐτοῦ.
9 * τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωήν, καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου.
10 * ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός· ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον.
11 * εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν.
12 * ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες
13 ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν. * εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλοκαυτώμασιν, ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου.
14 * ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου, καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν
15 τῇ θλίψει μου. * ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα ἀνοίσω σοι μετὰ θυμιάματος κριῶν, ἀνοίσω σοι βόας μετὰ τράγων. διάψαλμα.
16 * δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου.
17 * πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου.
18 * ἀνομίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακούσαι μου κύριος.
19 * διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός, προσέσχε τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
20 * εὐλογητὸς ὁ θεός, ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχήν μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum canticum & hymnus. PSAL. LXVI.

[2] IVbilate coram Dño omnes habitatores terræ. laudes dicite, glorificate nomen eius, constituite gloriam laudi eius. [3] Dicite coram Deo, Quàm timenda sunt illa opera tua! in multitudine fortitudinis tuæ mentientur à conspectu tuo inimici tui. [4] Omnes habitatores terræ adorabunt coram te, & laudabunt te: laudabunt nomen tuum in æternum. [5] Ite, videte opera Dei terribilis, auctoris adinuentionum super filios hominum. [6] Qui conuertit mare Suph in siccum: per flumen Iordanis transierunt pedibus suis filij Israel: ducam eos ad montem domus sanctuarij, ibi lætabimur in verbo eius. [7] Qui potestatem habet virtute fortitudinis suæ super orbem, oculi eius populos respiciunt: rebelles non exaltabuntur in seipsis in secula. [8] Benedicite populi Domino & audiri facite vocem laudis eius.

[9] Qui connumerauit animam nostram in vita seculi venturi, nec tradidit commotioni pedes nostros. [10] Quoniam probasti nos Deus: conflasti nos sicut argentarius qui conflat argentum. [11] Introduxisti nos in laqueum; posuisti catenam in lumbis nostris.

[12] Humiliasti nos, iussisti equitare auctorem exactionis super caput nostrum, iudicasti nos tanquam fornace & aqua; & eduxisti nos in latitudinem. [13] Introibo in domum sanctuarij tui, cum holocaustis reddam tibi vota mea. [14] Quæ aperuerunt labia mea, & locutum est os meum dum angustia aderat mihi. [15] Holocausta pinguia sacrificabo coram te cum suffitu aromatico, sacrificiaque arietum, faciam boues cum hircis semper. [16] Venite audite & narrabo, omnes qui timetis Deum, quid fecerit animæ meæ. [17] Ipsum ore meo inuocaui; & laus eius sub lingua mea. [18] Mendacium si vidi in corde meo, nunquid num audiet Dominus? [19] In veritate audiuit Deus, exaudiuit vocem orationis meæ.

[20] Benedictus Dominus qui non amouit orationemmeam & benignitatem suam à me.

סז

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃
2 * אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃
3 * לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃
4 * יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃
5 * יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר
וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃
6 * יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃
7 * אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃
8 * יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי־
אָרֶץ׃

סח

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃
2 * יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאָיו
מִפָּנָיו׃
3 * כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תִּנְדֹּף כְּהִמֵּס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ
יֹאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃
4 * וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעַלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ
בְשִׂמְחָה׃
5 * שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת
בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃
6 * אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃
7 * אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים
בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ־סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃
8 * אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִּישִׁימוֹן
סֶלָה׃
9 * אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה
סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 * גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה
אַתָּה כוֹנַנְתָּה׃

1 * *Victori in Psalmis canticum carminis.*

PSAL. LXVII.

2 *DEus misereatur nostri & benedicat nobis, illustret faciem suam super nos. Semper.*
3 * *Vt nota fiat in terra via tua, in vniuersis gentibus salus tua.*
4 * *Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.*
5 * *Lætentur & laudent gentes, quoniam iudicas populos in æquitate, & gentium quæ in terra sunt, ductor es sempiternus. Semper.*
6 * *Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.*
7 * *Terra dedit germen suum, benedicat nobis Deus Deus noster.*
8 * *Benedicat nobis Deus, & timeant eum omnes fines terræ.*

1 * *Victori Dauid Psalmus cantici.*

LXVIII.

2 *EXurgat Deus & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facies eius.*
3 * *Sicut deficit fumus, deficiant: sicut tabescit cera à facie ignis, sic pereant impij à facie Dei.*
4 * *Justi autem lætentur & exultent in conspectu Dei, & gaudeant in lætitia.*
5 * *Cantate Deo, canite nomini eius, præparate viam ascendenti per deserta: in Domino nomen eius, & exultate coram eo.*
6 * *Patre pupillorum & defensore viduarum, Deus in habitaculo sancto suo.*
7 * *Deus inhabitare facit solitarios in domo, educit vinctos in in fortitudine, increduli autem habitauerunt in siccitatibus.*
8 * *Deus cùm egredereris ante populum tuum, & ambulares per desertum. Semper.*
9 * *Terra commota est, & cæli distillauerunt à facie Dei, hoc est Sinai, à facie Dei, Dei Israel.*
10 * *Pluuiam voluntariam eleuasti Deus, hæreditatem tuam laborantem tu confortasti.*

תרגום

סז 1 לְשַׁבָּחָא בִּנְגִינָתָא תֻּשְׁבַּחְתָּא וְשִׁירְתָא׃ 2 אֱלָהָא יְחוֹס עֲלָנָא וִיבָרְכִנָּנָא יַנְהַר זִיו
אַפּוֹהִי עִמָּנָא לְעָלְמִין׃ 3 לְהוֹדַעָא בְּאַרְעָא אוֹרְחָתָךְ בְּכָל עַמְמַיָּא פֻּרְקָנָךְ׃ 4 יוֹדוּן קוֹמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קֳדָמָךְ אֻמַּיָּא כּוּלְּהוֹן׃
5 יֶחְדּוּן וִירַנְּנוּן אוּמַּיָּא אֲרוּם תְּדִין עַמְמַיָּא קְשׁוֹט וְאוּמַּיָּא בְּאַרְעָא תַּדְבְּרִנּוּן לְעָלְמִין׃ 6 יוֹדוּן קוֹמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קוֹמָךְ אֻמַּיָּא
כּוּלְּהוֹן׃ 7 אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל יַהֲבַת אִבָּהּ יְבָרֵךְ יָתָנָא אֱלֹהִים אֱלָהָנָא׃ 8 יְבָרֵךְ יָתָנָא אֱלָהָא וְיִדְחֲלוּן יָתֵיהּ כָּל סְיָפֵי אַרְעָא׃
סח 1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד שְׁבָחָא וְשִׁירְתָא׃ 2 יְקוּם אֱלָהָא וְיִתְבַּדְּרוּן בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי
וְיֶעְרְקוּן סַנְאוֹהִי מִן קֳדָמוֹהִי׃ 3 הֵיכְמָא דִשְׁקִיף קוּטְרָא יִשְׁקְפוּן וְהֵיכְמָא דְתִתְמְסִי שַׁעֲוָה מִן קֳדָם אֶשָּׁא הֵיכְדֵּן יְהוֹבְדוּן רַשִׁיעַיָּא מִן קֳדָם
אֱלָהָא׃ 4 וְצַדִּיקַיָּא יֶחְדּוּן וִיתַּוּצוּן קֳדָם אֱלָהָא וְיֶחְדּוּן בְּחֶדְוָה׃ 5 שַׁבַּחוּ קֳדָם אֱלָהָא שַׁבַּחוּ שׁוּם אִיקָרֵיהּ קַלְסוּן לְיָתֵב עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא
בַּעֲרָבוֹת יָהּ שְׁמֵיהּ וּבוּעוּ קֳדָמוֹהִי׃ 6 אֲבוּהוֹן דְיַתְמֵי וְדַיַּנְהוֹן דְּאַרְמְלָתָא אֱלָהָא בִּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינַת קֻדְשֵׁהּ׃ 7 אֱלָהָא מְזַוֵּג זִווּגִין יְחִידָאִין
לְבַרְזָגָא כַּחֲדָא לְמִבְנֵי בֵּיתָא מִנְּהוֹן דְּאַפֵּק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ אֲסִירִין בְּמִצְרַיִם מְטוּל עוֹבָדֵי אֲבָהָתְהוֹן דְּכָשְׁרִין פְּרַקִינּוּן בְּפוּמְבִּי בְּרֵם פַּרְעֹה
וּמַשְׁרְיָתֵיהּ דְסָרְבוּן לְשַׁלְּחוּתְהוֹן שָׁרְיָן צַחְיָן׃ 8 אֱלָהָא כַּד נְפַקְתָּא בְּעַמּוּדָא דְאֶשְׁתָּא בְּלֵילְיָא וּבְעַמּוּדָא דַעֲנָנָא בִּימָמָא קוֹמֵי עַמָּךְ כַּד טַיֵּלְתָּא
בְּמַדְבְּרָא דִישִׁימוֹן לְעָלְמִין׃ 9 כַּד יְהַבְתָּ אוֹרַיְתָא לְעַמָּךְ אַרְעָא אִתְרַגֵּשַׁת לְחוֹד עֲנָנֵי שְׁמַיָּא אַטִּיפוּ טַלִּין דְרַעְוָא מִן קֳדָם שְׁכִינְתָּא דַיְיָ
דֵּין סִינַי סְלִק תְּנָנֵהּ הֵיךְ תְּנָנָא דְאַתּוּנָא מִן קֳדָם דְאִתְגְּלִי עִלַּוֵּיהּ שְׁכִינְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 10 מִטְרִין דִּתְחִיוּתָא וְטַלִּין דְרַעְוָא אֲרֵימְתָּא
אֱלָהָא עַל אַחֲסַנְתָּךְ וּכְנִישְׁתָּא דְאִשְׁתַּלְהִיַּת אַנְתְּ אַתְקֵנְתָּא׃

* In finem, in hymnis Psalmus cantici Dauid. LXVI.

1 DEus misereatur nostri, & benedicat nobis, illaminet vultum suum super nos,& misereatur nostri. 2 *Vt cognoscamus in terra viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum. 3 * Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes. 4 * Lætentur & exultent gentes, quoniam *iudicabis populos in æquitate, & gentes in terra *diriges. 5 * Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes. 6 * Terra dedit fructum suum. Benedicat nos Deus Deus noster. 7 * Benedicat nos Deus. & metuant eum omnes fines terræ. 8

* iudicas
* dirigis

* In finem cantici Psalmus Dauid. LXVII.

1 EXurgat Deus & dissipẽtur inimici eius, & fugiant à facie eius qui oderũt eum. 2 *Sicut deficit fumus, deficiant; sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant péccatores à facie Dei. 3 * Et iusti *lætentur; exultent in conspectu Dei, * delectentur in lætitia. 4 *Cantate Deo, psalmum dicite homini eius, iter facite ei qui ascendit super occasum; Dominus nomen illi: & exultate in conspectu eius. *turbentur à facie eius, 5 * Patris orphanorum & iudicis viduarum, Deus in loco sancto suo. 6 * Deus *inhabitare facit vnius moris in domo, qui educit vinctos in fortitudine, similiter eos qui exasperant qui habitant in sepulchris. 7 * Deus cùm egrederereris in cõspectu populi tui, cùm pertransires in deserto: 8 * Terra mota est, & enim cæli distillauerunt à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel. 9 * Pluuiam voluntariã segregabis Deus hæreditati tuæ, & infirmata est: tu verò perfeciſti eam. 10

* epulentur & * & * delectentur
* turbabuntur
* qui

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαυίδ. ξς΄.

2 * Ο θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, ἐπιφώσαι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς·
3 * τοῦ γνωσθῆναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σω-
4 τήριόν σου. * ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
5 * εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν ἔθνη, ὅτι κρινεῖς λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
6 * ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
7 * γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεὸς
8 ὁ θεὸς ἡμῶν. * εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός. καὶ φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.

1 * Εἰς τὸ τέλος ᾠδῆς ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξζ.

2 * Ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν.
3 * ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν, ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.
4 * καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν. ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ.
5 * ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν, κύριος ὄνομα αὐτῷ· καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ. ταραχθήτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ,
6 * τοῦ πατρὸς τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν, ὁ θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.
7 * ὁ θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ, ἐξάγων πεπεδημένους ἐν δυνάμει· ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις.
8 * ὁ θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ.
9 * γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ Σινά, ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
10 * βροχὴν ἑκούσιον ἀφορίεις ὁ θεὸς τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε· σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum in fidium pulsatione hymnus & canticum. PSAL. LXVII.

[2] DEus misereatur nostri, & benedicat nobis: lucere faciat splendorem faciei suæ nobiscum semper. [3] Vt innotescat in terra via tua; in omnibus populis redemptio tua. [4] Confitebuntur coram te populi Deus; confitebuntur gentes omnes. [5] Lætabuntur & gaudebũt gentes, quoniam iudicabis populos in veritate, & gentes in terra duces in æternum. [6] Confitebuntur coram te populi Deus, confitebuntur coram te gentes omnes. [7] Terra Israel dedit fructum suum: benedicat nobis Deus, Deus noster. [8] Benedicat nobis Deus, & timeant eum omnes fines terræ.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis hymnus & canticum. PSAL. LXVIII.

[2] EXurgat Deus & dispergantur inimici eius, & fugiant odientes eum à facie ipsius. [3] Sicut propellitur fumus, propellantur; & sicut liquescit cera ab aspectu ignis, sic pereant improbi ab aspectu Dei. [4] Et iusti lætabuntur & exultabunt coram Deo, & lætabuntur in lætitia. [5] Laudate coram Deo, laudes dicite nomini gloriæ eius: extollite sedentem super sedem gloriæ in nono cælo, IAH est nomen eius, & lætamini coram eo. [6] Pater est orphanorum & iudex viduarum, Deus in habitaculo domus sanctæ suæ maiestatis. [7] Deus est qui copulat coniugia vnica cum filio legitimo simul, vt ædificet domum ex eis; qui eduxit filios Israel qui erant ligati in Ægypto; propter opera patrum suorum recta saluauit eos in pompa: Pharao autem & exercitus eius qui pertinaces fuerunt ad dimittendos illos, inhabitant siccum. [8] Deus cùm egredereris in columna ignis nocte, & in columna nubis die, ante populũ tuũ, cùm perambulares in deserto solitudinis in æternũ. [9] Quando dabas legẽ populo tuo, terra mota est, insuper nubes cælorũ stillauerunt rores beneplaciti à cõspectu maiestatis Dñi; hic est Sinai: ascendebat fumus eius sicut fumus fornacis, propterea quòd manifestata est super illum maiestas Domini Dei Israel.

[10] Pluuias viuificationis & rores spontaneas proiecisti Deus super hæreditatem tuam, & Ecclesiam laborantem tu erexisti.

11 * חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ־בָהּ תָּכִין בְּטוּבָתְךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים׃
12 * אֲדֹנָי יִתֵּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב׃
13 * מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן וְנוֵה בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל׃
14 * אִם־תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ׃
15 * בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן׃
16 * הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן׃
17 * לָמָּה תְרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃
18 * רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן אֲדֹנָי בָּם סִינַי בַּקֹּדֶשׁ׃
19 * עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶּׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן יָהּ אֱלֹהִים׃
20 * בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃
21 * הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת וְלַיהוִה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת׃
22 * אַךְ־אֱלֹהִים יִמְחַץ רֹאשׁ אֹיְבָיו קָדְקֹד שֵׂעָר מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו׃
23 * אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת יָם׃
24 * לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֹיְבִים מִנֵּהוּ׃
25 * רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ׃
26 * קִדְּמוּ שָׁרִים אַחַר נֹגְנִים בְּתוֹךְ עַלָמוֹת תֻּפֵּפוֹת׃
27 * בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדֹנָי מִמְקוֹר יִשְׂרָאֵל׃
28 * שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבוּלוּן שָׂרֵי נַפְתָּלִי׃

11 * *Animalia tua habitauerunt in ea, præparasti in bonitate tua pauperi Deus.*
12 * *Dominus dabit sermonem annunciatricibus fortitudinis plurimæ.*
13 * *Reges exercituum fœderabuntur fœderabuntur, & pulchritudo domus diuidet spolia.*
14 * *Si dormieritis inter medios terminos, pennæ columbæ deargentatæ & posteriora eius in virore auri.*
15 * *Dum diuideret robustissimus reges in ea, niue dealbata est in Selmon.*
16 * *Mons Dei mons pinguis; mons excelsus, mons pinguis.*
17 * *Quare contenditis montes excelsi aduersus montem, quem dilexit Deus vt habitaret in eo? etenim Dominus habitabit semper.*
18 * *Currus Dei innumerabilis, millia abundantium Dominus in eis, in Sinai in sancto.*
19 * *Ascendisti in excelsum, captiuam duxisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus, insuper & non credentes habitare Dominum Deum.*
20 * *Benedictus Dominus per singulos dies, portabit nos Deus salutis nostræ. Semper.*
21 * *Deus noster Deus salutis, & Dei Domini mortis egressus.* * *Veruntamen Deus confringet capita inimicorum suorum, verticem crinis ambulantium in delictis suis.*
22 * *Dixit Dominus de Basan, Conuertam, conuertam de profundis maris.*
23 * *Vt calcet pes tuus in sanguine; lingua canum tuorum ex inimicis à temetipso.*
24 * *Viderunt itinera tua Deus, itinera Dei mei regis mei in sancto.* * *Præcesserunt cantores eos qui post tergum psallebant, in medio puellarum tympanistriarum.*
25 * *In ecclesiis benedicite Deo Domino de fontibus Israel.*
26 * *Ibi Beniamin paruulus continens eos, principes Iuda in purpura sua, principes Zabulon principes Neptalim.*
27
28

תרגום

11 תְּחִיתָךְ אַתְיִבְתָּא בַּהּ אַתְקֵנְתָּא מִשְׁרְיָן כְּתֵי מַלְאֲכַיָּא לְאוֹטָבָא לַעֲנִיֵּי אֱלָהָא׃ 12 מֵימְרָא דַיְיָ יְהַב פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא לְעַמְּהּ בְּרַם מַשְׁרְיָתָא
וְאַתְרָן חֵוִן מְבַשְּׂרִין מֵימַר אֱלָהָא לְאוֹכְלוֹסִין סְגִיעִין דְּיִשְׂרָאֵל׃ 13 מַלְכַיָּא עִם חֵילְיהוֹן אִשְׁתְּלַטוּ מְפַלְטָרֵיהוֹן וְחַכִּימַיָּא אִשְׁתְּלַטוּ מְפַדָּעֵיהוֹן
וּכְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל מְפַרְנָא עָדָאָה מִן שְׁמַיָּא׃ 14 אֲמַר אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אַתּוּן מַלְכַיָּא אִין דָּמְכִין אַתּוּן בֵּינֵי קַלְקַלְתָּא הָאי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
דַּדְמָיָא לְיוֹנְתָא מְטַלְטְלָא בַּעֲנָנֵי יְקָרָא מְפַרְנָא בִּינַת מִצְרָאֵי סִימָא זְקִיק וְטָטְבְּרֵיהָא מָלְיָן אוֹבְרִיזִין סְנִין׃ 15 בַּד פְּרִסַת יָדָהָא בְּצַלּוֹ עַל יַמָּא
שַׁדַּי אַמְאִךְ מַלְכְוָתָא בְּכֵן גַּהֲנָם הֵיךְ תִּלְגָא פְּצֵא יָתָהּ מְטוּלָא דְמוֹתָא׃ 16 טוּר יֵי טוּר בּוּתְנַן טוּר דְּשַׁכֵּן גֵּי וְתָנִין הֵיךְ טוּר בּוּתְנַן׃
17 אֲמַר אֱלָהָא לְמָה אַתּוּן טָפְזִין טוּרַיָּא הָא טוּר דְּסִינַי מַכִּיךְ רַגֵּג מֵימְרָא דֵאלָהָא לַאֲשָׁרָאָה שְׁכִינְתֵּהּ בֵּהּ לְחוֹד בְּשִׁבְמֵי שְׁמַיָּא מֵימְרָא
דַיְיָ יִשְׁרֵי לְעָלְמִין׃ 18 אַרְתִּיכִין דֵּאלָהָא תְּרֵין רִבְוָן דְּנוּר דָּלִיק תְּרֵין אַלְפִין דְּאַנְגְלַיָּא מְרַבְּרִין לְהוֹן שְׁכִינְתָּא דַיְיָ שְׁרַת עֲלֵיהוֹן עַל טוּרָא דְסִינַי
בְּקֻדְשָׁא׃ 19 סְלֵקְתָּא לְרָקִיעָא שַׁבְיְתָא שַׁבְיְתָא אַלֵּפְתָּא פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא יְהַבְתָּ לְהוֹן מַתְּנָן לִבְנֵי נָשָׁא בְּרַם סַרְבָנַיָּא דְמִתְגַּיְּרִין תְּיִבִין לְאוֹרַיְתָא
שְׁרָה עֲלֵיהוֹן שְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ׃ 20 בְּרִיךְ יְיָ דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא טָעֵן יָתָנָא מוֹסִיף לָנָא פֻּרְקוֹדָנָא עַל פֻּרְקוֹדָנָא תַּקִּיפָא דְּי הוּא פֻּרְקָנָנָא וּסְעוֹדָנָא
לָעָלְמִין׃ 21 אֱלָהָא לָנָא תְּקוֹף וּפֻרְקָן וּמִן קֳדָם יְיָ מִתְגְּדְרִין בְּרַשְׁיעַיָּא מוֹתָא וּמַפְקָנוּת נִשְׁמָתָא בְּסַרְנוּקָא׃ 22 בְּרַם אֱלָהָא יְתַבַּר רֵישׁ בַּעֲלֵי
דְּבָבוּהִי יְנַחַר שֵׂעָר גְּבַר דְּמַהֲלֵךְ בֶּחוֹבוֹהִי׃ 23 צַדִּיקַיָּא דְּמִיחוּ וְאִתְאֲבָלוּ מֵחַיָּתָא בָּרָא אֲמַר יְיָ מִבּוּתְנַן אֲתֵיב אֲתֵיב צַדִּיקַיָּא דְּיִשְׁתְּנַקּוּ
וּבְלוּעִנּוּן נוּנַיָּא בִּמְצוּלְתֵי דְיַמָּא׃ 24 מִן בְּגַלַּל דְּיֶחְמוּן בְּפֻרְעָנוּתְהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא יִטְמְשׁוּן רַגְלֵיהוֹן בְּדַם קְטוֹלִין לִישָׁן חֵיוָת בָּרָא מִן תַּרְבֵּיהוֹן
יְדַחֲנוּן מִבַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן מִנְהוֹן יִשְׂבְּעוּן׃ 25 חֲמוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלִיכַת שְׁכִינְתָךְ עַל יַמָּא אֱלָהָא אֲמָרִין הֲלִיכַת אֱלָהָנָא מַלְכָּא עַל כָּל עָלְמָא בְּקֻדְשָׁא׃
26 אַקְדְּמוּ וַאֲמַרוּ שִׁירְתָּא בָּתַר מֹשֶׁה וַאֲהָרֹן דְּמִנַּגְנִין קֳדָמֵיהוֹן בְּמִצַע נְשַׁיָּא צַדִּיקָתָא עִם מִרְיָם מְחַפְּפָן׃ 27 בְּמִצַע כְּנִישָׁיָא בָּרְכוּ אֱלָהָא רוֹמְמוּ
יְיָ עוֹבָרִין דְּיַתְבִין בְּמֵעֵי אִמְּהוֹן מְזָרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 28 תַּמָּן בִּנְיָמִין זְעִיר בְּשִׁבְטַיָּא מְשִׁירְוָיָא וּבָתְרֵיהוֹן נָחֲתוּ רַבְרְבֵי יְהוּדָה רָגְמוֹנִין שִׁבְטַיָּא
אַבְנִין וּמְפַתַּר שָׁאוּל מַלְכָּא דָּוִד מְשִׁבָּט יְהוּדָה וְרַבְרְבֵי יְהוּדָה לְבַשּׁוּ אַרְגְּוָנָא לְשַׁמָּשׁוּתֵהּ רַבָּנֵי זְבוּלוּן וְוֹ חַגָּרֵיהוֹן דְּבָנֵי נַפְתָּלִי מְסַפְּקִין מְזוֹנָא
לְהוֹן מֵאֲחֵסַנְתֵּיהוֹן׃

‡ Animalia tua *habitãt in ea, parasti in 11
*habitabunt dulcedine tua pauperi Deus. ‡ Dominus 12
dabit verbum euangelizantibus virtute
multa. ‡ Rex virtutum dilecti*, speciei do- 13
*dilecti mus diuidere spolia. ‡ Si dormiatis inter 14
medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri. ‡ Dum discernit cælestis reges super 15
eam: niue dealbabuntur in Selmon.

‡ Mons Dei mons pinguis, mons coa- 16
gulatus, mons pinguis. ‡ Vt quid suspicamini mõtes coagulatos? mons in quo be- 17
neplacitũ est Deo habitare in eo. & enim Dominus habitabit in finem. ‡ Currus 18
lætantiũ Dei decẽ millibus multiplex, millia abundantiũ. Dominus in eis in Sinai in sancto.

‡ Ascendisti in altum, cepisti captiuita- 19
Ephe.4.b tem, accepisti dona in hominibus: & enim
Dominatiõ Deĩ. non credentes inhabitare. ‡ Dominus 20
Deus benedictus, benedictus Dominus die quotidie. prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum. ‡ Deus no- 21
ster, Deus saluos faciendi, & Domini Domini exitus mortis. ‡ Veruntamen Deus 22
confringet capita inimicorum suorũ, verticem capilli perambulantium in delictis suis. ‡ Dixit Dominus, Ex Basan conuer- 23
*profundum tam, conuertam in * profundis maris: ‡ Vt 24
intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. ‡* Visi 25
*Viderũt ingressus tuos *mei qui est sunt ingressus tui Deus, ingressus Dei mei regis * qui in sancto.

‡ Præuenerũt principes coniuncti psal- 26
lentibus, in medio iuuencularum tympanistriarum.

‡ In Ecclesijs benedicite Deo Domino 27
de fontibus Israel.

‡ Ibi Beniamin adolescentulus in men- 28
tis excessu, principes Iuda duces eorum, principes Zabulõ, principes Nephthalim.

11 ‡ τὰ ζῶά σου κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ· ἡτοίμασας ἐν τῇ
12 χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ ὁ θεός. ‡ κύριος δώσει ῥῆμα
τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ.
13 ‡ ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, τῇ ὡραιότητι τοῦ οἴκου διελέσθαι σκῦλα.
14 ‡ ἐὰν κοιμηθῆτε μεσούντων τῶν κλήρων, πτέρυγες περιστερᾶς περιηργυρωμέναι, καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου.
15 ‡ ἐν τῷ διασκεδάσαι τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς,
16 χιονωθήσονται ἐν σελμών. ‡ ὄρος θεοῦ ὄρος πῖον,
ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον.
17 ‡ ἱνατί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ· καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.
18 ‡ τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων· κύριος ἐν αὐτοῖς ἐν σινᾒ ἐν τῷ ἁγίῳ.
19 ‡ ἀνέβης εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν.
ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντας τοῦ κατασκηνῶσαι.
20 ‡ κύριος ὁ θεὸς εὐλογητός, εὐλογητὸς κύριος ἡμέραν καθ' ἡμέραν· κατευοδώσαι ἡμῖν ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν.
21 ‡ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.
22 ‡ πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφαλὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ, κορυφὴν τειχῶν διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν.
23 ‡ εἶπε κύριος, ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω, ἐπιστρέψω ἐν
24 βυθοῖς θαλάσσης· ‡ ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν αἵματι· ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν πρὸς αὐτόν.
25 ‡ ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου ὁ θεός, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ.
26 ‡ προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενα ψαλλόντων, ἐν
27 μέσῳ νεανίδων τυμπανιστριῶν. ‡ ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖ-
28 τε τὸν θεὸν κύριον ἐκ πηγῶν ἰσραήλ. ‡ ἐκεῖ βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει, ἄρχοντες ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν, ἄρχοντες ζαβουλών, ἄρχοντες νεφθαλίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Viuificationem tuam collocasti in ea, præparasti exercitus cœtuũ angelicorum, vt benefaceres pauperibus Dei. [12] Verbum Domini dedit verba legis populo suo; verùm Mosseh & Aharon euangelizabant verbum Dei cœtibus multis Israelis. [13] Reges cum exercitibus suis migrauerunt de prætorijs suis, & sapientes dimoti sunt à scientia sua; & congregatio Israelis diuidebat prædam de cælis. [14] Dixit Deus Israel, Vos reges si dormitis inter aulæa, ecce Ecclesia Israelis quæ similis est columbæ, cooperta nubibus gloriæ, diuidit prædã Ægyptiorum, argentum repurgatum & arculas plenas obrizo purissimo. [15] Quando extendit manus suas in oratione super mare, Omnipotens prostrauit regna propter eam; tunc gehenna fuit sicut nix; eripuit eam de vmbra mortis. [16] Mons Domini, mons Basan, mons qui habitat in excelsis, sicut mons Basan. [17] Dixit Deus, Quare subsilitis montes excelsi? ecce mons Sinai humilis est. desiderauit Verbum Dei collocare maiestatem suam in eo, quinetiam Verbum Domini in cælis cælorum habitabit in perpetuum. [18] Currus Dei binæ myriades ignis ardentis, duo millia angelorum ducunt illos: maiestas Domini quieuit super illos super montem Sinai in sanctitate. [19] Ascendisti firmamentum: captiuam duxisti captiuitatem: docuisti verba Legis, dedisti dona filijs hominum: at super rebelles proselytos qui reuertuntur ad legem, quieuit maiestas gloriæ Domini. [20] Benedictus Dominus qui singulis diebus onerat nos; addens nobis præcepta super præcepta; fortis qui est redemptio nostra & auxilium nostrum in æternum. [21] Deus nostra fortitudo, & redemptio, & à conspectu Domini concertant in impios mors & exitus animæ in suffocationem. [22] Verùm Deus confringet caput inimicorum suorum, euellet capillos viri ambulantis in flagitijs suis. [23] *De* iustis qui mortui sunt & deuorati à feris syluestribus, dixit Dominus; De Basan reducam, reducam iustos qui sunt suffocati, & quos absorpserunt pisces in profundo maris. [24] Vt videant vindictam improborum: intingant pedes suos in sanguine occisorum; linguæ ferarum syluestrium impinguescant de adipe illorum: de inimicis suis ijsdem satientur. [25] Viderunt domus Israel incessum Maiestatis tuæ super mare Deus, dicentes: Incessus Dei nostri regnantis super vniuersum orbem in sanctitate. [26] Præuenerunt & dixerunt canticum post Mosseh, & Aharon qui modulabantur ante eos, in medio mulierum iustarum cum Maria, tympana pulsantium. [27] In medio ecclesiarum benedicite Deum, exaltate Dominum fœtus habitantes in visceribus matrum suarum de semine Israel. [28] Ibi erat Biniamin minor inter tribus ab initio: & post eos descenderunt principes Iehuda obruentes ipsas tribus, lapidibus; & post Saul regnauit Dauid de tribu Iehuda, & principes Iehuda induti sunt purpura, vt ministrarent ei. principes Zebulon fuerunt negotiatores filiorum Neptali, suppeditantes cibum ipsis de hæreditatibus suis.

29 * צִוָּה אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ
30 לָנוּ׃ * מֵהֵיכָלֶךָ עַל־יְרוּשָׁלָם לְךָ יוֹבִילוּ
מְלָכִים שָׁי׃
31 * גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים
מִתְרַפֵּס בְּרַצֵּי־כָסֶף בִּזַּר עַמִּים קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ׃
32 * יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִצְרָיִם כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו
לֵאלֹהִים׃
33 * מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי
סֶלָה׃
34 * לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי שְׁמֵי־קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ
קוֹל עֹז׃
35 * תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ
בַּשְּׁחָקִים׃
36 * נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא
נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃

סט

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד׃
2 * הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד־נָפֶשׁ׃
3 * טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי
בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי׃
4 * יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל
לֵאלֹהָי׃
5 * רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי חִנָּם עָצְמוּ
מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב׃
6 * אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי מִמְּךָ
לֹא־נִכְחָדוּ׃
7 * אַל־יֵבֹשׁוּ בִי קוֹיֶךָ אֲדֹנָי יֱהוִֹה צְבָאוֹת אַל־
יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
8 * כִּי־עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי׃

29 * *Præcepit Deus tuus de fortitudine tua: conforta Deus hoc quod operatus es in nobis.*
30 * *De templo tuo quod est in Hierusalem, tibi offerent reges munera.*
31 * *Increpa bestiam calami, congregatio fortium in vitulis populorum calcitrantium contra rotas argenteas; disperge populos qui bella volunt.*
32 * *Offerant velociter ex Ægypto, Æthiopia festinet dare manus Deo.*
33 * *Regna terræ cantate Deo, canite Domino. Semper.*
34 * *Qui ascendit super cælum cæli à principio, ecce dabit voci suæ vocem fortitudinis.*
35 * *Date gloriam Deo, super Israel magnificentia eius; & fortitudo eius in cælis.*
36 * *Terribilis Deus de sanctuario suo, Deus Israel: ipse dabit fortitudinem & robur populo, benedictus Deus.*

1 * *Victori pro lilijs Dauid.*

PSAL. LXIX.

2 *Salua me Deus, quoniam venerũt aquæ vsque ad animam.*
3 * *Infixus sum in limo profundi, & non possum consistere; veni in profundum aquarum, et flumen operuit me.*
4 * *Laboraui clamans; exasperatum est guttur meum: defecerunt oculi mei expectantes Deum meum.*
5 * *Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis; confortati sunt qui persequebantur me inimici mei iniustè. quæ non rapueram, tunc reddebam.*
6 * *Deus tu scis stultitiam meam, & peccata mea à te non sunt abscondita.*
7 * *Non confundantur in me, qui expectant te Domine Deus exercituum: non reuereantur in me qui quærunt te Deus Israel.*
8 * *Quia propter te portaui opprobrium, operuit confusio faciem meam.*

תרגום

29 פַּקֵּד אֱלָהָא עֻשְׁנָךְ אִתְעַשַּׁן אֱלָהָא שָׁרֵי בְּבֵית מִקְדְּשָׁא דְנַן דַּעֲבַדְתְּ לָנָא׃ 30 מִן הֵיכְלָךְ תְּקַבֵּל קֻרְבָּנַיָּא עַל יְרוּשְׁלֶם שְׁכִינְתָּךְ שָׁרְיָא
לָךְ יַיְתוּן מַלְכַיָּא דוֹרוֹנָא׃ 31 נְזַף בְּמַשְׁרְיָת חַיָּבִין תְּרַע יַתְהוֹן הֵיךְ קַנְיָא כְּנִישַׁת גֻּבְרִין דְּמִתְרַחֲצִין בְּעֶגְלַיָּא טַעֲוָת עַמְמַיָּא רְעוּתֵיהּ בְּעַמָּא
דְמִתְעַסְקִין בִּרְעוּתְהוֹן בְּאוֹרַיְתָא דִסְנִינָא מִסִּימָא בַּדַּר עַמְמַיָּא דִלְאַגָּחָא קְרָבָא צָבְיָן׃ 32 יֵיתוּן בְּנוֹי דְחָם אוּכְמַיָּא מִמִּצְרַיִם לְאִתְגַּיָּרָא
בְּנוֹי דְכוּשׁ יִרְהֲטוּן לְמִפְרַשׂ יְדֵיהוֹן בִּצְלוֹ קֳדָם יְיָ׃ 33 מַלְכְּוָת עַמְמַיָּא שַׁבַּחוּ קֳדָם אֱלָהָא שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ לְעָלְמִין׃ 34 לִדְיָתֵב עַל
כָּרְסֵי יְקָרֵהּ בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא מִלְּקַדְמִין הוּא בְּמֵימְרֵהּ יֵהֵב בְּקָלֵיהּ קָלִירוּחַ נְבוּתָה לִנְבוּאָה׃ 35 הַבּוּ אִיקַר בְּעֻשְׁנָא לֵאלָהָא דְעַל יִשְׂרָאֵל
גֵּיוְתָנוּתֵהּ וְעֻשְׁנֵהּ בִּשְׁמַיָּא׃ 36 דְּחִילוּ אֱלָהָא מִבֵּית מִקְדְּשָׁךְ תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל הוּא יָהֵב עֻשְׁנָא וְתוּקְפָא לְעַמֵּהּ וְיֵימְרוּן בְּרִיךְ אֱלָהָא׃

סט

1 לְשַׁבָּחָא עַל שׁוֹשַׁנַיָּא עַל יַד דָּוִד׃ 2 פְּרוֹק יָתִי אֱלָהָא אֲרוּם מְטוֹ מַשְׁרְיָת חַיָּבִין עַד דְּאַעִיקוּ לִי הֵיךְ
מַיָּא דִמְטוֹ עַד נְפָשׁ׃ 3 טִמְעַת כַּד בְּבוּצָא דִמְצוּלְתָא וְלֵית אֲתַר לְמֵקוּם מְטֵית בְּעֻמְקֵי תְּקוֹף סִיעַת דְּרִשִׁיעַיָּא וּמְלֵךְ תַּקִּיף הֵיךְ זוּטָא דְמַיָּא
דְנָגְדִין בִּתְקוֹף אַגְלֵי יָתִי׃ 4 אִשְׁתַּלְהֵיתָ בְּמִקְרְיִי אִתְחַרְחַר עֻנְקִי כָּלוּ עֵינַי מִלְּאוֹרָכָא בִּצְלוֹ קֳדָם יְיָ אֱלָהִי׃ 5 סְגִיעָן מִשַּׂעֲרָן
רֵישִׁי שָׂנְאַי מַגָּן תְּקַפּוּ מַקְנִיטַי בַּעֲלֵי דְבָבַי סַהֲדֵי שִׁקְרָא דְלָא אַנְסַת עַל סַהֲדוּתְהוֹן הַבְכֵן אָתֵיב אֲשַׁלֵּם׃ 6 אֱלָהָא אַתְּ יְדַעְתָּ לְטַפְשׁוּתִי
וְסָרְחַנְוָתַי מִן קֳדָמָךְ לָא אִתְכַּסִּיו׃ 7 לָא יִבְהֲתוּן בִּי דְסָבְרִין עֲלָךְ יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת לָא יִתְכַּסְּפוּן בִּי דְתָבְעִין אֻלְפָן מִנָּךְ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃
8 אֲרוּם מְטוּלְתָּךְ סוֹבְרַת חִסּוּדָא חֲפָת כִּסּוּפָא אַפַּי׃

29 ‡ Manda Deus virtuti tuæ, confirma Deus hoc, quod operatus es in nobis:

30 ‡ A templo tuo in Hierusalem. tibi offerent reges munera. 31 ‡ Increpa feras arundinis. cõgregatio taurorum in vaccis populorum, vt *excludantur ij qui probati sunt argento. Dissipa gentes quæ bella volunt.

32 ‡ Venient legati ex Ægypto, Æthiopia præueniet manum eius Deo.

33 ‡ Regna terræ cantate Deo, psallite Domino.

34 ‡ * Qui ascendit super cælum cæli ad Orientem: ecce dabit voci suæ vocem virtutis.

35 ‡ Date gloriam Deo. super Israel magnificentia eius, & virtus eius in nubibus.

36 ‡ Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israel. ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus.

29 ‡ ἐντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνάμει σου, δυνάμωσον ὁ θεὸς τοῦτο, ὃ κατειργάσω ἐν ἡμῖν.

30 ‡ ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ ἱερυσαλήμ· σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα.

31 ‡ ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου. ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν, τοῦ ἐκκλειῶθῆναι σοὺ δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ· διασκόρπισον ἔθνη τὰ σοὺ πολέμους θέλοντα.

32 ‡ ἥξουσι πρέσβεις ἐξ αἰγύπτου, αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ.

33 ‡ αἱ βασιλεῖαι τ γῆς ἄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ κυρίῳ. διάψαλμα.

34 ‡ τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἐ οὐρανὸν κτ διὰ παντὸς· ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν δυνάμεως.

35 ‡ δότε δόξαν τῷ θεῷ· ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ, ⁊ ἡ δυνάμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις.

36 ‡ θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς ἰσραὴλ· αὐτὸς δώσει δυνάμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, εὐλογητὸς ὁ θεός.

In finem pro his qui commutabuntur, Psalmus Dauid. LXVIII.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξή.

Sup. 11 SAluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam.

2 ‡ Infixus sum in limo profundi, & non est substãtia: veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.

3 ‡ Laboraui clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ. defecerunt oculi mei dum spero in Deum meum.

4 ‡ Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis. confortati Sup. 39 sunt inimici mei, qui persecuti sunt me iniustè: quæ non rapui, tunc exoluebam.

5 ‡ Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita.

6 ‡ Non erubescant in me qui expectant te Domine, Domine virtutum; neque confundantur super me, qui quærunt te, Deus Israel.

7 ‡ Quoniam propter te sustinui opprobrium, operuit confusio faciem meam.

2 ‡ Σῶσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσῆλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου. 3 ‡ ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, ⁊ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις, ἦλθον εἰς τὰ βάθη τ θαλάσσης, ⁊ καταιγὶς κατεπόντισέ με. 4 ‡ ἐκοπίασα κράζων, ἐβράγχιασεν ὁ λάρυγξ μου· ἐξέλιπον ⁊ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν θεόν μου.

5 ‡ ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου ⁊ μισοῦντές με δωρεάν· ἐκραταιώθησαν οἱ ἐχθροί μου, οἱ ἐκδιώκοντές με ἀδίκως. ἃ οὐχ ἥρπαζον, τότε ἀπετίννυον.

6 ‡ ὁ θεὸς σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου, ⁊ αἱ πλημμέλειαί μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβησαν.

7 ‡ μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε κύριε, κύριε τῶν δυνάμεων, μὴ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ.

8 ‡ ὅτι ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Præcipe Deus fortitudine tua; fortis esto Deus, habita in hac domo sanctuarij, quam fecisti nobis. 30 A templo tuo accipies sacrificia super Ierusalem, *vbi* maiestas tua quiescit, tibi offerent reges munera. 31 Increpa exercitus peccatorum; confringe illos sicut cannam, congregationem virorum, qui confidunt in vitulis idolis gentium: beneplacitum eius est in populis, qui student mente sua in lege multò puriori argento: dissipauit gentes quæ prælium committere volunt. 32 Venient filij Cham nigri de Ægypto vt fiant proselyti; filij Chus current vt expandant manus suas in oratione coram Domino. 33 Regna gentium laudate coram Deo, cantate coram Domino in æternũ: 34 Sedenti super thronum gloriæ suæ in cælis cælorũ à principio. ipse in verbo suo dat vocẽ suã vocẽ spiritus prophetiæ in prophetiam. 35 Date gloriam in fortitudine Deo, qui est super Israel: celsitudo & fortitudo eius in cælis. 36 Terribilis es tu Deus à domo sanctuarij tui, fortis Israel: ipse dat fortitudinem & robur populo suo. proinde dicant, Benedictus Deus.

1 Ad laudandum super lilia per manum Dauidis. PSAL. LXIX.

2 REdime me Deus, quia præuenerunt castra peccatorum, adeò vt coarctarint me sicut aquæ, quæ vsque ad animam pertigerunt. 3 Demersus sum tanquam in limo profundi, nec fuit consistendi locus. perueni ad profunda fortitudinis cohortis impiorum; & rex fortis, sicut alueus aquarum quæ rapiditate ferũtur, captiuum me abduxit. 4 Lassatus sum dum clamarem, siccatum est guttur meum, consumpti sunt oculi mei ob perseuerantiam in oratione coram Domino Deo meo. 5 Multiplicati sunt plusquàm capilli capitis mei, inimici mei sine causa; roborati sunt trucidatores mei; inimici mei testes mendaces: quæ non rapui, ob testimonium eorum tunc restituam & reddam. 6 Deus tu nosti stultitiam meam; & flagitia mea à conspectu tuo non sunt abscondita. 7 Non erubescant in me qui sperant in te Domine Deus exercituum, & non confundantur in me, qui quærunt doctrinam à te Deus Israel. 8 Quoniam propter te sustinui opprobrium; cooperuit pudor faciem meam.

9 * מוּזָר הָיִיתִי לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי׃
10 * כִּי־קִנְאַת בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ
נָפְלוּ עָלָי׃
11 * וָאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי׃
12 * וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל׃
13 * יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר׃
14 * וַאֲנִי תְפִלָּתִי־לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־
חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃
15 * הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל־אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי
וּמִמַּעֲמַקֵּי־מָיִם׃
16 * אַל־תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל־תִּבְלָעֵנִי
מְצוּלָה וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיהָ׃
17 * עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ
פְּנֵה אֵלָי׃
18 * וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ כִּי־צַר־לִי מַהֵר
עֲנֵנִי׃
19 * קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְּאָלָה לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי׃
20 * אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי נֶגְדְּךָ
כָּל־צוֹרְרָי׃
21 * חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן
וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי׃
22 * וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ׃
23 * יְהִי־שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים
לְמוֹקֵשׁ׃
24 * תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד
הַמְעַד׃
25 * שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם׃
26 * תְּהִי־טִירָתָם נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יֹשֵׁב׃
27 * כִּי־אַתָּה אֲשֶׁר־הִכִּיתָ רָדָפוּ וְאֶל־מַכְאוֹב
חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ׃

9 * *Alienus factus sum fratribus meis, & peregrinus filiis matris meæ.*
10 * *Quia zelus domus tuæ comedit me, & opprobrium exprobrantium tibi cecidit super me.*
11 * *Et fleui in ieiunio animam meam, & factum est in opprobrium mihi.*
12 * *Et posui vestimentum meum saccum, & factus sum eis in parabolam.*
13 * *Contra me loquebantur qui sedebant in porta, & cantabant bibentes vinum.*
14 * *Mea autem oratio ad te Domine, tempus reconciliationis est, Deus in multitudine misericordiæ tuæ exaudi me in veritate salutis tuæ.*
15 * *Erue me de luto, & non infigar: libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquis.*
16 * *Ne operiat me fluctus aquæ, & ne absorbeat me profundum, & ne coronet super me puteus os suum.*
17 * *Exaudi me Domine quoniam bona est misericordia tua: secundùm multitudinem miserationum tuarum respice ad me.*
18 * *Et ne abscondas faciem tuam à seruo tuo, quoniam tribulor, citò exaudi me.*
19 * *Accede ad animam meam, redime eam, propter inimicos meos libera me.*
20 * *Tu scis opprobrium meum & confusionem meam & verecundiam meam: coram te sunt omnes hostes mei.*
21 * *Opprobrio contritum est cor meum & desperatus sum; & expectaui qui contristaretur, & non fuit; & qui consolarentur, & non inueni.*
22 * *Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto.*
23 * *Sit mensa eorum coram eis in laqueum, & in retributiones ad corruendum.*
24 * *Tenebrentur oculi eorum ne videant, & dorsum eorum semper incurua.*
25 * *Effunde super eos indignationem tuam, & ira furoris tui comprehendat eos.*
26 * *Fiat commoratio eorum deserta: in tabernaculis eorum non sit qui habitet.*
27 * *Quoniã quẽ tu percussisti persecuti sunt, & vt affligerent vulneratos tuos narrabant.*

תרגום

9 נָכְרַאי אִתְחַשֵּׁבֵת לְאֶחָי וְהֵיךְ בַּר עַמְמִין לִבְנֵי אוּמִּי׃
10 אֲרוּם טִנְנַת בֵּית מִקְדְּשָׁךְ גְּמֶרֶת יָתִי וְחִסּוּדֵי רְשִׁיעַיָּא דִמְחַסְּדִין לָךְ
בְּמִשְׁתַּפְּחוֹן טַעֲוָתְהוֹן לְאִיקָרָךְ נְפַלוּ עֲלַי׃
11 וּבְכֵית בְּצוֹמָא נַפְשִׁי וַהֲוָת חִסִּידוּתִי לִקְלָנָא לִי׃
12 וְיַהֲבֵת חֲלַף כְּסוּתִי שַׂקִּין וַהֲוֵית
לְהוֹן לְמַתְלָא׃
13 יְמַלְּלוּן לְוָתִי יָתְבֵי תְּרַע בֵּית קַרְנָתָא וְזִמְרֵיהוֹן דְּאָזְלִין לְמִשְׁתֵּי מַרְוָת בְּבֵית קַרְקָסוֹן׃
14 וַאֲנָא צְלוֹתִי קֳדָמָךְ יְיָ
בְּעִדַּן רְעוּתָא אֱלָהָא בְּסַגְעֵי טוּבָךְ עֲנֵי יָתִי בִּקְשׁוֹט פֻּרְקָנָךְ׃
15 פְּצָא יָתִי מִגָּלוּתָא דִּמְתִיל לְטִינָא וְלָא אֶטְמוֹעַ אֶתְפְּצֵי מִשַּׂנְאַי דְּדַמְיָן
לְעֻמְקֵי מוֹי׃
16 לָא יַגְלֵי יָתִי מְלֵךְ תַּקִּיף דִּמְתִיל לְזוּטָא דְּמַיָּא וְלָא יְסַלְעֵם יָתִי שֻׁלְטָן תַּקִּיף וְלָא תִתְפַּתַּח עֲלַי גֵּהִנָּם לְמֶחְפֵּי עֲלַי פּוּמָּה׃
17 עֲנֵי יָתִי יְיָ אֲרוּם טָב חִסְדָּךְ הֵיךְ שְׁגִיעוּת רַחֲמָךְ אִסְתַּכַּל לְוָתִי׃
18 וְלָא תְּסַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ מֵעַבְדָּךְ אֲרוּם עַיִק לִי סַרְהֵב עֲנֵי יָתִי׃
19 קְרֵב לְוַת נַפְשִׁי פְּרוֹק יָתָהּ מְטוּל דְּלָא יִתְרַבְרְבָן עֲלַי בַּעֲלֵי דְבָבַי פְּרוֹק יָתִי׃
20 אַתְּ יְדַעְתָּ חִסּוּדִי וּבָהוּתִי וְכִסּוּפִי לְקִבְלָךְ קָיְמִין כָּל
מְעִיקַי׃
21 חִסּוּדָא חֲבֶרֶת לִבְבִי וְהָא הִיא מַרְעָא וְאוֹרֵכֵת לְמָרֵי הִסְפֵּידָא וְלֵיתֵיהוֹן וּלְמָרֵי תַּנְחוּמִין וְלָא אַשְׁכְּחֵת׃
22 וִיהַבוּ בִּסְעוּדְתִּי
מְרִירוּת רֵישֵׁי חַרְמְנִין וּלְצָחוּתִי אַשְׁקִיו יָתִי חָלָא׃
23 יְהֵי פָּתוֹרֵיהוֹן דְּסַדַּרוּ קֳדָמַי בְּאֶבְלִי קֳדָמֵיהוֹן לְקוּלָא וְנִכְסָתְהוֹן לְתַקְלָא׃
24 יִתְחַשְׁכָן עֵינֵיהוֹן מִלְּמֶחֱמֵי וְחַרְצֵיהוֹן תְּדִירָא תְּזַעְזַע׃
25 שְׁדֵי עֲלֵיהוֹן רַגְזָךְ וּתְקוֹף רוּגְזָךְ יַדְבְּקִנּוּן׃
26 תְּהֵי מִשְׁכַּנְהוֹן צַדְיָא בְּמִשְׁכְּנֵיהוֹן לָא יְהֵי יָתֵב׃
27 אֲרוּם דְּאַנְתְּ מַחֵיתָ רְדַפוּ וּמָן דְּכָאִיב עַל קָטוֹלָךְ מִנֵּהּ יִשְׁתָּעוּן׃

‡ Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ. ‡ Quoniã zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. ‡ Et operui in ieiunio animã meam, & factum est in opprobrium mihi. ‡ Et posui vestimentum meum cilicium, & factus sum illis in parabolam. ‡ Aduersum me loquebãtur qui sedebant in portis, & in me psallebant qui bibebant vinum. ‡ Ego verò orationem meam ad te Domine, tempus beneplaciti. Deus in multitudine misericordiæ tuæ exaudi me, in veritate salutis tuæ ‡ Eripe me de luto, vt non infigar: libera me ab ijs qui oderunt me, & de profundis aquarum. ‡ Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundũ, neque vrgeat super me puteus os suum. ‡ Exaudi me Domine, quoniam benigna *misericordia tua: secũdùm multitudinem miserationũ tuarum respice in me. ‡ * Ne auertas faciem tuam à puero tuo, quoniã tribulor, velociter exaudi me.

‡ Intende animæ meæ, & libera eam. propter inimicos meos, eripe me.

‡ Tu enim scis improperium meum, & confusionem meam, & reuerẽtiam meam. In cõspectu tuo *omnes qui tribulant me. ‡ Improperium expectauit *anima mea & miseriam. & sustinui qui simul contristaretur, & non fuit. & qui consolarentur, & non inueni. ‡ Et dederunt in escam meã fel, & in siti mea potauerunt me aceto. ‡ Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributionem & in scandalum. ‡ Obscurentur oculi eorum ne videant, & dorsum eorum semper incurua.

‡ Effunde super eos iram tuam, & furor iræ tuæ comprehendat eos.

‡ Fiat habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum ne sit qui inhabitet.

‡ Quoniam quem tu percussisti, ipsi persecuti sunt, & super dolorem vulnerum meorum addiderunt.

9 ‡ ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου.

10 ‡ ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.

11 ‡ καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί.

12 ‡ καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.

13 ‡ κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες οἶνον.

14 ‡ ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρός σε κύριε, καιρὸς εὐδοκίας· ὁ θεὸς ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν
15 ἀληθείᾳ τῆς σωτηρίας σου, ‡ σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ· ῥυσθείην ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τῶν
16 βαθέων τοῦ ὕδατος. ‡ μή με καταποντισάτω καταιγὶς ὕδατος, μὴ δὲ καταπίετω με βυθός, μὴ δὲ συνσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.

17 ‡ εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ.

18 ‡ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου,
19 ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. ‡ πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καὶ λύτρωσαι αὐτήν· ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου, ῥῦσαί
20 με· ‡ σὺ γὰρ γινώσκεις τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην μου, καὶ τὴν ἐντροπήν μου· ἐναντίον σου πάντες οἱ θλί-
21 βοντές με· ‡ ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου καὶ ταλαιπωρίαν· καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐκ ὑπῆρξε· καὶ παρακαλοῦντας, καὶ οὐχ εὗρον.

22 ‡ καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.

23 ‡ γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάνδαλον.

24 ‡ σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.

25 ‡ ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς.

26 ‡ γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.

27 ‡ ὅτι ὃν σὺ ἐπάταξας, αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Extraneus reputatus sum apud fratres meos, & veluti filius populorum filijs matris meæ. [10] Quoniam zelus domus sanctitatis tuæ consumpsit me, & vituperia impiorum qui vituperant te dum participia faciunt idola sua gloriæ tuæ, ceciderunt super me. [11] Et defleui in ieiunio animam meam, & fuit pietas mea in opprobrium mihi. [12] Et posui pro vestimento meo saccos, & fui illis in prouerbium.

[13] Loquentur aduersum me sedentes in porta in domo anguli, & cantilena eorũ ero, qui vadunt bibitum siceram in domo cauponaria.

[14] Et ego orationem meam coram te *effundo* Domine in tempore beneplaciti: Deus propter multitudinem bonitatis tuæ exaudi me in veritate redemptionis tuæ. [15] Libera me de captiuitate quæ similis est luto, & non submergar: eripiar ab osoribus meis, qui comparantur profunditatibus aquarum. [16] Ne captiuum abducat me rex fortis, qui comparatus est alueo aquarum: nec absorbeat me princeps potens, & non aperiatur aduersum me gehenna vt claudat super me os suum. [17] Exaudi me Domine quoniam bona est misericordia tua, secundùm multitudinem miserationum tuarum respice ad me. [18] Neque auferas maiestatem tuam à seruo tuo, quoniam angustia est mihi: festina, exaudi me. [19] Appropinqua animæ meæ, redime illam, vt non sese efferant in me inimici mei, redime me. [20] Tu nosti opprobrium meum, & confusionem meam & ignominiam meam: in conspectu tuo stant omnes qui molestant me. [21] Ignominia fregit cor meum, & ecce ipsa morbo afficit. porrò expectaui præfectos luctus, & non subsistũt; & consolatores, & non inueni. [22] Et dederunt in escam meam fel capitum basiliscorum, & in siti mea potauerunt me aceto. [23] Sit mensa eorum quam parauerunt coram me in luctu meo coram eis in laqueum, & sacrificia eorum in scandalum. [24] Obtenebrentur oculi eorum ne videant, & lumbos eorũ continuè fac nutare. [25] Effunde super eos furorem tuum, & violentia furoris tui apprehendat eos. [26] Sit habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum non sit qui habitet. [27] Quoniam quem tu vulnerasti, persecuti sunt, & de eo qui dolorem suffert propter interfectos tuos, obloquentur.

28 * תְּנָה־עָוֹן עַל־עֲוֹנָם וְאַל־יָבֹאוּ בְצִדְקָתֶךָ׃
29 * יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־
יִכָּתֵבוּ׃
30 * וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃
31 * אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה׃
32 * וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס׃
33 * רָאוּ עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ דֹּרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי
לְבַבְכֶם׃
34 * כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־אֲסִירָיו
לֹא בָזָה׃
35 * יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֶשׂ בָּם׃
36 * כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה
וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ׃
37 * וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃

ע

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃
2 * אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
3 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ
חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
4 * יָשׁוּבוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים הֶאָח
הֶאָח׃
5 * יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ וְיֹאמְרוּ תָמִיד
יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ׃
6 * וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי עֶזְרִי
וּמְפַלְטִי אָתָּה יְהוָה אַל־תְּאַחַר׃

עא

1 * בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃
2 * בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ
וְהוֹשִׁיעֵנִי׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hieronymi.

28 * *Da iniquitatem super iniquitatem eorum, & non veniant in iustitia tua.*
29 * *Deleantur de libro viuentium, & cum iustis non scribantur.*
30 * *Ego autem pauper & dolens; salus tua Deus suscipiat me.*
31 * *Laudabo nomen Dei in cantico, & magnificabo eum in confessione.*
32 * *Et placebit Domino super vitulum nouellum cornua efferentem & vngulas.*
33 * *Videntes mansueti lætabuntur, qui quæritis Deum, viuet anima vestra.*
34 * *Quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & vinctos suos non despexit.*
35 * *Laudent eum cæli & terra, mare & omnia quæ mouentur in eis.*
36 * *Quoniam Deus saluabit Sion, & ædificabit ciuitates Juda, & habitabunt ibi & possidebunt eam.*
37 * *Et semen seruorum eius possidebit eam, & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.*

1 * *Victori Dauid ad recordandum.*

PSAL. LXX.

1 DEus vt liberes me, Domine vt auxilieris mihi festina.
3 * *Confundantur & erubescant, quærentes animam meam: cõuertantur retrorsum & erubescant qui volunt mihi malum.*
4 * *Reuertantur ad vestigium confusionis suæ, qui dicunt mihi, Vah vah.*
5 * *Gaudeant & lætentur in te omnes quærentes te; & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.*
6 * *Ego autem egenus & pauper, Deus festina pro me, auxilium meum & saluator meus tu, Domine ne moreris.*

PSAL. LXXI.

1 IN te Domine speraui, non confundar in æternum.
2 * *In iustitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurem tuam, & salua me.*

תרגום

28 הַב עָוְיָא עַל עַוְיָתְהוֹן וְלָא יִדְכּוֹן לְמֵעַל בִּכְנִישַׁת צַדִּיקָיָךְ׃
29 יִתְמְחוֹן מִסִּפְרָא דְכֻרְסָן חַיָּיָא וְעִם צַדִּיקַיָּא לָא יִתְכַּתְּבוֹן׃
30 וַאֲנָא עַנְיָא וְכָאֵבָא פֻּרְקָנָךְ אֱלָהָא תַּתְקֵף יָתִי׃
31 אֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהִי בִּשְׁבָחָא וַאֲרַבְּיִנֵּהּ בְּתוּשְׁבְּחָתָא׃
32 וְתִשְׁפַּר צְלוֹתִי קֳדָם
יְיָ מֵהוֹר פָּשִׁים וּבְחִיר בְּקַרְנוֹהִי וְטִלְפּוֹהִי׃
33 חָמְיָן עַנְוָתָנַיָּא וְיִחְדּוֹן תָּבְעֵי אִלְפָּן מִן קֳדָם אֱלָהָא וְיִחֵי לִבְכוֹן׃
34 אֲרוֹם מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן דַּחֲשִׁיכֵי יְיָ וְלָא בְסַר׃
35 יְשַׁבְּחוּן לֵהּ סַלְּאֵכֵי שְׁמַיָּא וְיַחְבֵי אַרְעָא יַמַּיָּא וְכָל דְּרָחֲשִׁין בְּהוֹן׃
36 אֲרוֹם אֱלָהָא יִפְרוֹק צִיּוֹן וְיִשְׁכְּלֵל קִרְוֵי יְהוּדָה וְיִתְּבוּן תַּמָּן וְיֵירְתוּנָהּ׃
37 וּבְנֵי עַבְדּוֹהִי יַחְסְנוּן יָתָהּ וְרָחֲמֵי שְׁמֵהּ יִשְׁרְיָן בְּגַוָּהּ׃

ע

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד עַל צְרִיר לְבוּנְתָא׃
2 אֱלָהָא לְפַצָּאָה יָתִי יְיָ לְמִסְעָדִי חֲוֵה זְרִיז׃
3 יְבָהֲתוּן וְיִתְחַדְּרוּן חָבְעֵי נַפְשִׁי יְזוֹרוּן
לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן צָבְיָן בִּישָׁתִי׃
4 יִתְכַּרְעוּן הֵיךְ בַּהֲתָהוֹן דְּאָמְרִין עֲלַי חֲדִינָא חֲדִינָא׃
5 יֶחְדּוּן וְיִדְחְצוּן בְּמֵימְרָךְ כָּל חָבְעֵי
אֶלְפָּן מִנָּךְ וְיֵימְרוּן חְדִירָא יְקָרָא דַייָ רָחֲמֵי פֻּרְקָנָךְ׃
6 וַאֲנָא עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֱלָהָא זְרִז לִי סַעְדִי וְשֵׁזְבוּתִי אַתְּ הוּא יְיָ לָא תּוֹחַר׃

עא

1 בְּמֵימְרָךְ יְיָ הִתְרְחֵצַת לָא אֶבְהַת לְעָלַם׃
2 בְּצִדְקָתָךְ פְּצֵא יָתִי וְתֵשֵׁזְבִנַּנִי הַצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ וּפְרוֹק יָתִי׃

‡ Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & ne intrent in iuſtitia tua. 28

‡ Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur. 29

‡ Pauper & dolens ſum ego, ſalus tua Deus * ſuſcipiat me. 30

‡ Laudabo nomen Dei mei cum canti- 31
co, * magnificabo eum in laude. ‡ Et pla- 32
cebit Deo ſuper vitulum nouellum, cornua producentem & vngulas. ‡ Videant 33
pauperes & lætentur, quęrite Deũ, & viuet anima veſtra. ‡ Quoniam exaudiuit pau- 34
peres Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit. ‡ Laudent illum cæli & terra, 35
mare & omnia reptilia in *eo. ‡ Quoniam 36
Deus ſaluam faciet Sion; & ædificabuntur ciuitates Iudæ. Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam. ‡ Et ſemen ſer- 37
uorum *tuorũ poſſidebit eam: & qui diligunt nomen * tuum, habitabunt in ea.

‡ In finem Dauid in rememorationem, 1
quòd ſaluum me fecit Dominus.

PSAL. LXIX.

DEus in adiutorium meũ intende, Do- 2
mine ad adiuuandum me feſtina.

Sup. 39 ‡ Confundantur & reuereãtur qui quæ- 3
runt animam meam. Auertantur retrorſum & erubeſcant, qui volunt mihi mala.

‡ Auertantur ſtatim erubeſcentes, qui 4
dicũt mihi, Euge euge. ‡ Exultent & lætẽ- 5
tur in te omnes qui quærunt te Deus. & dicant ſemper, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum. ‡ Ego verò 6
egenus ſum & pauper: Deus adiuua me, adiutor meus & liberator meus es tu, Domine ne moreris.

Dauid Pſalmus filiorum Jonadab, & priorum captiuorum: ſine titulo apud Hebræos. LXX.

Sup. 30 IN te Domine ſperaui, non confundar 1
in æternum. ‡ In iuſtitia tua libera 2
me, & eripe me; inclina ad me aurẽ tuam, & ſalua me.

28 ‡ προσθὲς ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου.

29 ‡ ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν. 30 ‡ πτωχὸς καὶ ἀλγῶν εἰμὶ ἐγώ, ἡ σωτηρία σου ὁ θεός ἀντιλάβοιτό μου.

31 ‡ αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μετ' ᾠδῆς, μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει. 32 ‡ καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον, κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς.

33 ‡ ἴδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζητήσατε τὸν θεὸν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. 34 ‡ ὅτι εἰσήκουσε τῶν πενήτων ὁ κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.

35 ‡ αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, θάλασσα καὶ 36 πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ. ‡ ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν σιών, καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ πόλεις τοῦ ἰουδαίας· καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν.

37 ‡ καὶ τὸ σπέρμα τῶν δούλων σου καθέξουσιν αὐτήν· καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος τῷ δαυὶδ εἰς ὑπόμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί με κύριον. ξθ'.

2 ‡ Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.

3 ‡ αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου· ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν, οἱ βουλόμενοί μοι κακά.

4 ‡ ἀποστραφήτωσαν παυτίκα αἰσχυνόμενοι, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε.

5 ‡ ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεός· καὶ λεγέτωσαν διαπαντός, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.

6 ‡ ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, ὁ θεὸς βοήθησόν μοι, βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

Τῷ δαυὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν ἰωναδάβ, καὶ τῶν πρώτως αἰχμαλωτισθέντων· ὡς ἐπίγραφος πρὸς ἑβραίοις. ο'.

1 ‡ Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα. 2 ‡ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με· κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[28] Adde iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & non mereantur intrare in Eccleſiam iuſtorum tuorum. [29] Deleantur de libro memoriæ viuorum, & cum iuſtis non ſcribantur. [30] Et ego pauper & mœſtus ſum: redemptio tua Deus roboret me.

[31] Laudabo nomen Dei mei in cantico, & magnificabo eum in confeſſione. [32] Et placebit oratio mea coram Domino magis quàm bos pinguis & electus cum cornibus ſuis, & vngularum fiſſionibus. [33] Viſuri ſunt humiles, & lætaturi quærentes doctrinam à conſpectu Dei; & viuet cor veſtrum. [34] Quoniam ſuſcipit orationem pauperum Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.

[35] Laudent eum angeli cælorum, & habitatores terræ; maria, & omnia reptantia in eis.

[36] Quoniam Deus redimet Sion, & fundabit ciuitates Iudæ, & habitabunt ibi, & poſſidebunt eam.

[37] Et filij ſeruorum eius poſſidebunt eam: & qui diligunt nomen eius, habitabunt in medio illius.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis pro faſciculo thuris. PSAL. LXX.

[2] DEus ad liberandum me, Domine ad adiuuandum me accinctus eſto. [3] Confundantur & opprobrio afficiantur quærentes animam meam; conuertantur retrorſum, & erubeſcant volentes malum meum. [4] Incuruentur iuxta confuſionem ſuam, qui dicunt aduerſum me, Gauiſi ſumus, gauiſi ſumus. [5] Exultent & lætentur in Verbo tuo, omnes quærentes eruditionem à te: & dicant continuè, Magnificetur gloria Domini, diligentes redemptionem tuam. [6] Ego autem egenus ſum & pauper: Deus feſtina ad me: auxilium meum, & redemptio mea tu es, Domine ne moreris.

LXXI.

IN verbo tuo Dñe confiſus ſum: non confundar in ſeculum. [2] In iuſtitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurẽ tuã, & redime me:

28 * תְּנָה־עָוֹן עַל־עֲוֹנָם וְאַל־יָבֹאוּ בְצִדְקָתֶךָ׃
29 * יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־
יִכָּתֵבוּ׃
30 * וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃
31 * אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה׃
32 * וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס׃
33 * רָאוּ עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ דֹּרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי
לְבַבְכֶם׃
34 * כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־אֲסִירָיו
לֹא בָזָה׃
35 * יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֶשׂ בָּם׃
36 * כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה
וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ׃
37 * וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃

ע

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃
2 * אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
3 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ
חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
4 * יָשׁוּבוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים הֶאָח
הֶאָח׃
5 * יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ וְיֹאמְרוּ תָמִיד
יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ׃
6 * וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי עֶזְרִי
וּמְפַלְטִי אָתָּה יְהוָה אַל־תְּאַחַר׃

עא

1 * בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃
2 * בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ
וְהוֹשִׁיעֵנִי׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hieronymi.

28 * *Da iniquitatem super iniquitatem eorum, & non veniant in iustitia tua.*
29 * *Deleantur de libro viuentium, & cum iustis non scribantur.*
30 * *Ego autem pauper & dolens; salus tua Deus suscipiat me.*
31 * *Laudabo nomen Dei in cantico, & magnificabo eum in confessione.*
32 * *Et placebit Domino super vitulum nouellum cornua efferentem & vngulas.*
33 * *Videntes mansueti lætabuntur, qui quæritis Deum, viuet anima vestra.*
34 * *Quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & vinctos suos non despexit.*
35 * *Laudent eum cæli & terra, mare & omnia quæ mouentur in eis.*
36 * *Quoniam Deus saluabit Sion, & ædificabit ciuitates Juda, & habitabunt ibi & possidebunt eam.*
37 * *Et semen seruorum eius possidebit eam, & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.*

1 * *Victori Dauid ad recordandum.*

PSAL. LXX.

1 DEus vt liberes me, Domine vt auxilieris mihi festina.
3 * *Confundantur & erubescant, quærentes animam meam: cõuertantur retrorsum & erubescant qui volunt mihi malum.*
4 * *Reuertantur ad vestigium confusionis suæ, qui dicunt mihi, Vah vah.*
5 * *Gaudeant & lætentur in te omnes quærentes te; & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.*
6 * *Ego autem egenus & pauper, Deus festina pro me, auxilium meum & saluator meus tu, Domine ne moreris.*

PSAL. LXXI.

1 IN te Domine speraui, non confundar in æternum.
2 * *In iustitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurem tuam, & salua me.*

תרגום

28 הַב עָוְיָא עַל עַוְיָתְהוֹן וְלָא יִדְכּוֹן לְמֵעַל בִּכְנִישַׁת צַדִּיקָיָךְ׃
29 יִתְמְחוֹן מִסִּפְרָא דְכֻרְסָן חַיָּיָא וְעִם צַדִּיקַיָּא לָא יִתְכַּתְּבוֹן׃
30 וַאֲנָא עַנְיָא וְכָאֵבָא פֻּרְקָנָךְ אֱלָהָא תַּתְקֵף יָתִי׃
31 אֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהִי בִּשְׁבָחָא וַאֲרַבְּיִנֵּהּ בְּתוּשְׁבְּחָתָא׃
32 וְתִשְׁפַּר צְלוֹתִי קֳדָם
יְיָ מֵהוֹר פָּשִׁים וּבְחִיר בְּקַרְנוֹהִי וְטִלְפּוֹהִי׃
33 חָמְיָן עַנְוָתָנַיָּא וְיִחְדּוֹן תָּבְעֵי אִלְפָּן מִן קֳדָם אֱלָהָא וְיִחֵי לִבְכוֹן׃
34 אֲרוֹם מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן דַּחֲשִׁיכֵי יְיָ וְלָא בְסַר׃
35 יְשַׁבְּחוּן לֵהּ סַלְּאֵכֵי שְׁמַיָּא וְיַחְבֵי אַרְעָא יַמַּיָּא וְכָל דְּרָחֲשִׁין בְּהוֹן׃
36 אֲרוֹם אֱלָהָא יִפְרוֹק צִיּוֹן וְיִשְׁכְּלֵל קִרְוֵי יְהוּדָה וְיִתְּבוּן תַּמָּן וְיֵירְתוּנָהּ׃
37 וּבְנֵי עַבְדּוֹהִי יַחְסְנוּן יָתָהּ וְרָחֲמֵי שְׁמֵהּ יִשְׁרְיָן בְּגַוָּהּ׃

ע

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד עַל צְרִיר לְבוּנְתָא׃
2 אֱלָהָא לְפַצָּאָה יָתִי יְיָ לְמִסְעָדִי חֲוֵה זְרִיז׃
3 יְבָהֲתוּן וְיִתְחַדְּרוּן חָבְעֵי נַפְשִׁי יְזוֹרוּן
לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן צָבְיָן בִּישָׁתִי׃
4 יִתְכַּרְעוּן הֵיךְ בַּהֲתָהוֹן דְּאָמְרִין עֲלַי חֲדִינָא חֲדִינָא׃
5 יֶחְדּוּן וְיִדְחְצוּן בְּמֵימְרָךְ כָּל חָבְעֵי
אֶלְפָּן מִנָּךְ וְיֵימְרוּן חְדִירָא יְקָרָא דַייָ רָחֲמֵי פֻּרְקָנָךְ׃
6 וַאֲנָא עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֱלָהָא זְרִז לִי סַעְדִי וְשֵׁזְבוּתִי אַתְּ הוּא יְיָ לָא תּוֹחַר׃

עא

1 בְּמֵימְרָךְ יְיָ הִתְרְחֵצַת לָא אֶבְהַת לְעָלַם׃
2 בְּצִדְקָתָךְ פְּצֵא יָתִי וְתֵשֵׁזְבִנַּנִי הַצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ וּפְרוֹק יָתִי׃

‡ Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & ne intrent in iuſtitia tua. 28

‡ Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur. 29

‡ Pauper & dolens ſum ego, ſalus tua Deus * ſuſcipiat me. 30

‡ Laudabo nomen Dei mei cum canti- 31
co, * magnificabo eum in laude. ‡ Et pla- 32
cebit Deo ſuper vitulum nouellum, cornua producentem & vngulas. ‡ Videant 33
pauperes & lætentur, quęrite Deũ, & viuet anima veſtra. ‡ Quoniam exaudiuit pau- 34
peres Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit. ‡ Laudent illum cæli & terra, 35
mare & omnia reptilia in *eo. ‡ Quoniam 36
Deus ſaluam faciet Sion; & ædificabuntur ciuitates Iudæ. Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam. ‡ Et ſemen ſer- 37
uorum *tuorũ poſſidebit eam: & qui diligunt nomen * tuum, habitabunt in ea.

‡ In finem Dauid in rememorationem, 1
quòd ſaluum me fecit Dominus.

PSAL. LXIX.

DEus in adiutorium meũ intende, Do- 2
mine ad adiuuandum me feſtina.

Sup. 39 ‡ Confundantur & reuereãtur qui quæ- 3
runt animam meam. Auertantur retrorſum & erubeſcant, qui volunt mihi mala.

‡ Auertantur ſtatim erubeſcentes, qui 4
dicũt mihi, Euge euge. ‡ Exultent & lætẽ- 5
tur in te omnes qui quærunt te Deus. & dicant ſemper, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum. ‡ Ego verò 6
egenus ſum & pauper: Deus adiuua me, adiutor meus & liberator meus es tu, Domine ne moreris.

Dauid Pſalmus filiorum Jonadab, & priorum captiuorum: ſine titulo apud Hebræos. LXX.

Sup. 30 IN te Domine ſperaui, non confundar 1
in æternum. ‡ In iuſtitia tua libera 2
me, & eripe me; inclina ad me aurẽ tuam, & ſalua me.

28 ‡ προσθὲς ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου.

29 ‡ ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν. 30 ‡ πτωχὸς καὶ ἀλγῶν εἰμὶ ἐγώ, ἡ σωτηρία σου ὁ θεός ἀντιλάβοιτό μου.

31 ‡ αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μετ' ᾠδῆς, μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει. 32 ‡ καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον, κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς.

33 ‡ ἴδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζητήσατε τὸν θεὸν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. 34 ‡ ὅτι εἰσήκουσε τῶν πενήτων ὁ κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.

35 ‡ αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, θάλασσα καὶ 36 πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ. ‡ ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν σιών, καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ πόλεις τοῦ ἰουδαίας· καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν.

37 ‡ καὶ τὸ σπέρμα τῶν δούλων σου καθέξουσιν αὐτήν· καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος τῷ δαυὶδ εἰς ὑπόμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί με κύριον. ξθ'.

2 ‡ Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.

3 ‡ αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου· ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν, οἱ βουλόμενοί μοι κακά.

4 ‡ ἀποστραφήτωσαν παυτίκα αἰσχυνόμενοι, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε.

5 ‡ ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεός· καὶ λεγέτωσαν διαπαντός, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.

6 ‡ ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, ὁ θεὸς βοήθησόν μοι, βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

Τῷ δαυὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν ἰωναδάβ, καὶ τῶν πρώτως αἰχμαλωτισθέντων· ὡς ἐπίγραφος πρὸς ἑβραίοις. ο'.

1 ‡ Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα. 2 ‡ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με· κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[28] Adde iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & non mereantur intrare in Eccleſiam iuſtorum tuorum. [29] Deleantur de libro memoriæ viuorum, & cum iuſtis non ſcribantur. [30] Et ego pauper & mœſtus ſum: redemptio tua Deus roboret me.

[31] Laudabo nomen Dei mei in cantico, & magnificabo eum in confeſſione. [32] Et placebit oratio mea coram Domino magis quàm bos pinguis & electus cum cornibus ſuis, & vngularum fiſſionibus. [33] Viſuri ſunt humiles, & lætaturi quærentes doctrinam à conſpectu Dei; & viuet cor veſtrum. [34] Quoniam ſuſcipit orationem pauperum Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.

[35] Laudent eum angeli cælorum, & habitatores terræ; maria, & omnia reptantia in eis.

[36] Quoniam Deus redimet Sion, & fundabit ciuitates Iudæ, & habitabunt ibi, & poſſidebunt eam.

[37] Et filij ſeruorum eius poſſidebunt eam: & qui diligunt nomen eius, habitabunt in medio illius.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis pro faſciculo thuris. PSAL. LXX.

[2] DEus ad liberandum me, Domine ad adiuuandum me accinctus eſto. [3] Confundantur & opprobrio afficiantur quærentes animam meam; conuertantur retrorſum, & erubeſcant volentes malum meum. [4] Incuruentur iuxta confuſionem ſuam, qui dicunt aduerſum me, Gauiſi ſumus, gauiſi ſumus. [5] Exultent & lætentur in Verbo tuo, omnes quærentes eruditionem à te: & dicant continuè, Magnificetur gloria Domini, diligentes redemptionem tuam. [6] Ego autem egenus ſum & pauper: Deus feſtina ad me: auxilium meum, & redemptio mea tu es, Domine ne moreris.

LXXI.

IN verbo tuo Dñe confiſus ſum: non confundar in ſeculum. [2] In iuſtitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurẽ tuã, & redime me:

3 * הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי
כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה׃
4 * אֱלֹהַי פַּלְטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃
4 * כִּי־אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי יֱהוִֹה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃
6 * עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי
בְּךָ תְּהִלָּתִי תָמִיד׃
7 * כְּמוֹפֵת הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי־עֹז׃
8 * יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
9 * אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל־
תַּעַזְבֵנִי׃
10 * כִּי־אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּו׃
11 * לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ כִּי־אֵין
מַצִּיל׃
12 * אֱלֹהִים אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי
חִישָׁה׃
13 * יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה
מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃
14 * וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ׃
15 * פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא
יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃
16 * אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יֱהוִֹה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ
לְבַדֶּךָ׃
17 * אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
18 * וְגַם עַד־זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־
אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְבוּרָתֶךָ׃
19 * וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת
אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃
20 * אֲשֶׁר הִרְאִיתַנוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב
תְּחַיֵּינוּ וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ׃

3 * *Esto mihi robustum habitaculum, vt ingrediar iugiter; præcepisti vt saluares me, quia petra mea & fortitudo mea es tu.*
4 * *Deus meus salua me de manu impij, de manu iniqui & nocentis.*
5 * *Quoniam tu es expectatio mea, Domine Deus fiducia mea ab adolescentia mea.*
6 * *A te sustentatus sum ex vtero, de ventre matris meæ, tu es protector meus; in te laus mea. Semper.*
7 * *Quasi portentum factus sum multis, & tu spes mea fortissima.*
8 * *Impleatur os meum laude tua, tota die magnitudine tua.*
9 * *Ne proijcias me in tempore senectutis; cùm defecerit fortitudo mea ne derelinquas me.*
10 * *Quia dixerunt inimici mei mihi, & qui obseruabant animam meam consilium inierunt*
11 *pariter:* * *Dicentes, Deus dereliquit eũ: persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eruat.*
12 * *Deus ne elongeris à me, Deus meus in auxilium mihi festina.*
13 * *Confundantur & consumantur aduersarij animæ meæ; operiantur opprobrio & confusione, qui quærunt malum mihi.*
14 * *Ego autem iugiter expectabo, & adijciam super omnes laudationes tuas.*
15 * *Os meum narrabit iustitiam tuam, tota die salutare tuum, quoniam non cognoui literaturas.*
16 * *Ingrediar in fortitudine Domini Dei, recordabor iustitiæ tuæ solius.*
17 * *Deus docuisti me ab adolescentia mea, & vsque nunc annunciabo mirabilia tua.*
18 * *Insuper & vsque in senectutem & canos Deus ne derelinquas me, donec annunciem brachium tuum generationi, cunctisque qui venturi sunt fortitudines tuas.*
19 * *Et iustitiam tuam Deus vsque in excelsum, quanta fecisti magnalia Deus, quis similis tibi?*
20 * *Qui ostendisti mihi tribulationes plurimas et malas, conuersus viuificabis nos, & de abyssis terræ rursum educes nos.*

תרגום

3 חֱוֵה לִי לְטִינַר עָשִׁין לְמֵעַל תְּדִירָא פַּקֵּדְתָּא לְמִפְרַק יָתִי אֲרוּם תּוּקְפִּי וּכְרַךְ חוּסְנִי אַנְתְּ׃
4 אֱלָהָא שֵׁזֵיב יָתִי מִיַּד רְשִׁיעָא מִידָא
דְמָרֵי עַוְלָא וַחֲטוֹף׃
5 אֲרוּם אַנְתְּ הוּא סִבְרִי יְיָי אֱלָהִי רָחְצַנִי מִן טַלְיוּתִי׃
6 עֲלָךְ סִמְכַת מִכְּרֵיסָא מִמְּעֵי אוּמִּי אַתְּ מַפְּקִי
בְּמֵימְרָךְ לָךְ תִּשְׁבַּחְתִּי תְּדִירָא׃
7 הֵיךְ תִּמְהָא הֲוֵיתִי לְסַגִּיעִין וְאַתְּ רָחֲצַנִי וְעֻשְׁנָא דִילִי׃
8 יִתְמְלָא פּוּמִי תִּשְׁבַּחְתָּךְ כָּל יוֹמָא שַׁבְּהוֹרָךְ׃
9 לָא תִטְלוֹק יָתִי לְעִדָּן סֵיבוּ כַּד יִפְסוֹק חֵילִי לָא תִּשְׁבּוֹק יָתִי׃
10 אֲרוּם אֲמַרוּ עֲלַי בַּעֲלֵי דְבָבַי בִּישׁוּ וְנָטְרֵי נַפְשִׁי מִתְמַלְכִין כַּחֲדָא׃
11 לְמֵימַר אֱלָהָא שַׁבְקֵהּ רְדוּפוּ וֶאֱחוֹזוּ יָתֵהּ אֲרוּם לֵית דְּפָצֵי׃
12 אֱלָהָא לָא תִרְחֵק מִנִּי יְיָי לִסְעוֹדִי זְרֵז׃
13 יִבְהֲתוּן וְיִשְׁתֵּיצוּן שָׂטְנֵי נַפְשִׁי יִתְעַטְּפוּן קְלָנָא וְכִסּוּפָא תָּבְעֵי בִּישׁוּתִי׃
14 וַאֲנָא תְּדִירָא אוֹרִיךְ וְאֵצַלִּי וְאוֹסִיף עַל כָּל תִּשְׁבַּחְתָּךְ׃
15 פּוּמִי יִשְׁתָּעֵי צִדְקָתָךְ כָּל יוֹמָא פֻּרְקָנָךְ אֲרוּם לָא יִדְעֵת מִנְיָנֵהוֹן׃
16 אֵעוֹל בִּגְבוּרְתָּא דַיְיָי אֱלָהָא אֶדְכַּר צִדְקָתָךְ לְבִלְחוֹדָךְ׃
17 אֱלָהָא אַלֵּפְתַּנָא בְּנִיסַיָּא מִטַּלְיוּתִי וְעַד הַשְׁתָּא אַתְנֵי פְּרִישְׁוָתָךְ׃
18 וּלְחוֹד עַד זִקְנְתָא וְסֵיבוּתָא אֱלָהָא לָא תִשְׁבּוֹק יָתִי עַד דַּאֲתַנֵּי תְּקוֹף דְּרוֹעָךְ לְדָר חוֹרָן לְכָל דְּיֵיתֵי כֹּחַ גְּבוּרְתָּךְ׃
19 וְצִדְקָתָךְ אֱלָהָא עַד שְׁמֵי מְרוֹמָא דַעֲבַדְתָּא רַבְרְבָן אֱלָהָא מַן כְּיָתָךְ׃
20 דְּאַחְמֵיתָן עָקָן סַגִּיעִין וּבִישָׁן תְּתוּב תְּחַיֵּי יָתָנָא וּמִתְּהוֹמָא אַרְעִיתָא תְּתוּב תַּסֵּיק יָתָנָא׃

3 Esto mihi in Deum protectorem,& in locum munitum vt saluũ me facias. Quoniam firmamentum meum & refugium meum es tu. 4 Deus meus eripe me de manu peccatoris, de manu contra legẽ agentis & iniqui. 5 Quoniam tu es patientia mea Domine, Domine spes mea à iuuentute mea. 6 In te confirmatus sum ex vtero, de ventre matris meæ, tu meus es protector. in te cantatio mea semper.

7 Tanquam prodigium factus sum multis,& tu adiutor meus fortis. 8 Repleatur os meum laude, vt cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. 9 Ne proijcias me in tempore senectutis: cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

10 Quia dixerunt inimici mei mihi, & qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in vnũ: 11 Dicentes,Deus dereliquit eum, persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

12 Deus meus ne elongeris à me, Deus meus in adiutorium meum respice.

13 Confundantur & deficiant detrahentes animæ meæ, operiantur confusione & pudore qui quærunt mala mihi.

14 Ego autem semper sperabo in te, & adijciam super omnem laudem tuam.

15 Os meum annunciabit iustitiam tuá, tota die salutare tuum. quoniam non cognoui *literaturas. 16 Introibo in potentiã Domini: Domine memorabor iustitiæ tuę solius. 17 Deus meus qui docuisti me à iuuẽtute mea,& vsque nunc pronunciabo mirabilia tua; 18 & vsque in senectam & senium. Deus meus ne derelinquas me, donec annũciem brachium tuũ generationi omni quæ ventura est potentiam tuam,

19 Et iustitiam tuã Deus vsque in altissima: quæ fecisti mihi magnalia. Deus quis similis tibi? 20 Quantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas, & conuersus viuificasti me,& de abyssis terræ* reduxisti me.

3 γένου μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με· ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ.

4 ὁ θεός μου ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος.

5 ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε, κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ
6 νεότητός μου. ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρός, ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής· ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός.

7 ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθός μου κραταιός.

8 πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου.

9 μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρως, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με.

10 ὅτι εἶπον οἱ ἐχθροί μου ἐμοί, καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτό.

11 λέγοντες, ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτόν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτόν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.

12 ὁ θεός μου μὴ μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες.

13 αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου, περιβαλλέσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

14 ἐγὼ δὲ διαπαντὸς ἐλπιῶ ἐπὶ σέ, καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου.

15 τὸ στόμα μου ἀπαγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. ὅτι οὐκ ἔγνων γραμματείας.

16 εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου, κύριε μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου.

17 ὁ θεός μου ἐδίδαξάς με ἐκ νεότητός μου, καὶ μέχρι νῦν ἀπαγγελῶ τὰ θαυμάσιά σου,

18 καὶ ἕως γήρους καὶ πρεσβείου· ὁ θεός μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἕως ἂν ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ πάσῃ τῇ ἐρχομένῃ· τὴν δυναστείαν σου,

19 καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ὁ θεὸς ἕως τῶν ὑψίστων, ἃ ἐποίησάς μοι μεγαλεῖα, ὁ θεὸς τίς ὅμοιός σοι;

20 ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς, καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς ἀνήγαγές με.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Esto mihi rupes fortis ad quam ingrediar iugiter: iussisti redimi me, quoniam firmitas mea, & arx fortitudinis meæ tu es.
[4] Deus libera me de manu impij, de manu auctoris iniquitatis & violentiæ. [5] Quoniam tu es spes mea Domine Deus meus, fiducia mea à pueritia mea. [6] Super te confirmatus sum ab vtero, à ventre matris meæ tu extraxisti me in verbo tuo: tibi laus mea iugiter. [7] Sicut prodigium fui plurimis, & tu fiducia mea, & fortitudo mea. [8] Replebitur os meum laude tua, tota die gloria tua. [9] Ne proijcias me in tempore senectutis; cùm defecerit virtus mea, ne deseras me. [10] Quoniam dixerunt aduersum me inimici mei malum, & obseruatores animæ meæ consultant simul. [11] Dicendo: Deus dereliquit eum, persequimini & apprehendite eum, quoniam non est qui redimat. [12] Deus ne elongeris à me; Domine ad auxilium meum festina.
[13] Confundantur & deleantur aduersarij animæ meæ: amiciantur ignominia, & opprobrio quærentes malum meum.
[14] Ego autem iugiter expectabo, precaborque & adijciam super omnem laudem tuam.
[15] Os meum annunciabit iustitiam tuam, tota die redemptionem tuam, quoniam nescisti numerum earum.
[16] Ingrediar in fortitudinem Domini: Deus recordabor iustitiæ tuæ tantummodo.
[17] Deus docuisti me in portentis ab adolescentia mea; ad hoc vsque momentum annunciabo mirabilia tua.
[18] Sed etiam vsque in senectutem, & canitiem Deus ne derelinquas me, donec annunciem fortitudinem brachij tui generationi alteræ, cuilibet venturo virtutem fortitudinis tuæ. [19] Et iustitia tua Deus vsque ad cælos excelsos, quos fecisti maximos: Deus, quis est sicut tu? [20] Qui ostendisti nobis afflictiones multas & malas; redeas, viuifica nos; & de abysso inferiori reuertens, educas nos.

21 * תֶּרֶב גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי׃
22 * גַּם־אֲנִי אוֹדְךָ בִּכְלִי־נֶבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה
לְךָ בְּכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
23 * תְּרַנֵּנָה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה־לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר
פָּדִיתָ׃
24 * גַּם־לְשׁוֹנִי כָּל־הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי־בֹשׁוּ
כִּי־חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃

עב

1 * לִשְׁלֹמֹה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ
תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ׃
2 * יָדִין עַמְּךָ בְּצֶדֶק וַעֲנִיֶּךָ בְּמִשְׁפָּט׃
3 * יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה׃
4 * יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי־עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי אֶבְיוֹן וִידַכֵּא
עוֹשֵׁק׃
5 * יִירָאוּךָ עִם־שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים׃
6 * יֵרֵד כְּמָטָר עַל־גֵּז כִּרְבִיבִים זַרְזִיף אָרֶץ׃
7 * יִפְרַח־בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם עַד־בְּלִי יָרֵחַ׃
8 * וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃
9 * לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר יְלַחֵכוּ׃
10 * מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא
וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃
11 * וְיִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־מְלָכִים כָּל־גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃
12 * כִּי־יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוֵּעַ וְעָנִי וְאֵין־עֹזֵר לוֹ׃
13 * יָחֹס עַל־דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ׃
14 * מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם וְיֵיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו׃
15 * וִיחִי וְיִתֶּן־לוֹ מִזְהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ תָמִיד
כָּל־הַיּוֹם יְבָרְכֶנְהוּ׃
16 * יְהִי פִּסַּת־בַּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן
פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃

21 * *Multiplicabis magnitudinem meam, & conuersus consolaberis me.*
22 * *Ego autem confitebor tibi in vasis psalterij, veritatem tuam Deus meus, cantabo tibi in cithara sancte Israel.*
23 * *Laudabunt labia mea cùm cantauero tibi, & anima mea quam redemisti.*
24 * *Insuper & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam, quia confusi sunt & dehonestati quærentes malum mihi.*

1 *Salomoni.* LXXII.

Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis.
2 * *Iudicabit populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.*
3 * *Assument montes pacem populo, & colles iustitiam.*
4 * *Iudicabit pauperes populi, saluabit filios pauperum, & confringet calumniatorem.*
5 * *Et timebunt te quamdiu erit Sol, & vltra Lunam in generatione generationum.*
6 * *Descendet vt pluuia super vellus; vt stillæ irrorantes terram.*
7 * *Germinabit in diebus eius iustus, & multitudo pacis donec non sit Luna.*
8 * *Et dominabitur à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos terræ.*
9 * *Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius puluerem lingent.*
10 * *Reges Tharsis & Insulæ munera offerent: reges Arabiæ, & Saba tributum conferent.*
11 * *Et adorabunt eum omnes reges: vniuersæ nationes seruient ei.*
12 * *Quia eruet pauperem à potente, & inopem cui non est adiutor.*
13 * *Parcet pauperi & inopi, & animas pau-*
14 *perum saluabit.* * *Ab vsura & iniquitate redimet animas eorum; et preciosus erit sanguis*
15 *eorum coram oculis eius.* * *Et viuet & dabitur ei de auro Sabba, & orabunt de eo iugi-*
16 *ter; tota die benedicent ei.* * *Erit memorabile triticum in terra in capite montium; eleuabitur sicut Libani fructus eius, & florebunt de ciuitate sicut fœnum terræ.*

תרגום

21 תַּסְגֵּי רַבָּנוּתִי וְתַחֲזוֹר תְּנַחֲמֵנִי׃ 22 לְחוֹד אֲנָא אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּזֵינֵי זְמָר וְנִבְלָא אַתְנֵי קִשְׁטָךְ אֱלָהִי אֲשַׁבַּח קֳדָמָךְ בְּכִנְּרָא קַדִּישָׁא
דְּיִשְׂרָאֵל׃ 23 הְבוּעָן סִפְוָתַי אֲרוּם אֲשַׁבַּח קֳדָמָךְ וְנַפְשִׁי דִּי פְרַקְתָּא׃ 24 לְחוֹד לִישָׁנִי כָּל יוֹמָא תְּרַנֵּן צִדְקָתָךְ אֲרוּם בְּהִיתוּ אֲרוּם
אִתְחַסָּדוּ תָּבְעֵי בִישׁוּתִי׃ עב 1 עַל יְדוֹהִי דִּשְׁלֹמֹה אִתְאַמַּר בִּנְבוּאָה אֱלָהָא הִילְכַת דִּינָיִךְ לְמַלְכָּא
מְשִׁיחָא הַב וְצִדְקָתָךְ לִבְרֵהּ דְּדָוִד מַלְכָּא׃ 2 יְדוּן עַמָּךְ בְּצִדְקָא וַעֲנִיָּיךְ בְּהִילְכַת דִּינָא׃ 3 יִטְּלוּן יָתְבֵי טוּרַיָּא שְׁלָמָא לְעַמֵּה בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְגַלְמָתָא בְּזָכוּתָא׃ 4 יְדִין לַעֲנִיֵּי עַמָּא יִפְרוֹק לִבְנֵי חֲשִׁיכָא וְיִשּׁוֹף גַּבְרָא טְלוּמָא׃ 5 יִדְחֲלוּן מִנָּךְ עִם מִיסַק שִׁמְשָׁא וְיִצְלוּן קֳדָם מִנְהַר
סִיהֲרָא לְדָרֵי דָרַיָּא׃ 6 יַחוֹת הֵיךְ מִטְרָא דְרַעֲוָא עַל עִסְבָּא דִגְזִיז מִגּוּבַאי הֵיךְ רְסִיסֵי מַלְקוֹשָׁא דְנָטְפִין עַל אַרְעָא׃ 7 יִסְגּוּן בְּיוֹמוֹהִי
צַדִּיקַיָּא וְסַגְעֵי שְׁלָמָא עַד דְּיִשְׁתֵּיצוּן פַּלְחֵי סִהֲרָא׃ 8 וְיִשְׁלוּט מִסְטְרָא דְיַמָּא רַבָּא וְעַד סְטַר יַמָּא דְאוֹקְיָנוֹס וּמִן פְּרָת עַד סְיָפֵי אַרְעָא׃
9 קֳדָמוֹהִי יְגַחֲנוּן אַפַּרְכַיָּא וּבַעֲלֵי דְבָבוֹהִי עַפְרָא יְלַחֲכוּן׃ 10 מַלְכַיָּא דְתַרְסִיס וְנִיסֵי יַמָּא רַבָּא דְאוֹקְיָנוֹס תִּקְרוּבְתָּא יְתִיבוּן מַלְכַיָּא
דִּשְׁבָא וּסְבָא דּוֹרוֹן יְקָרְבוּן׃ 11 וְיִסְגְּדוּן לֵהּ כָּל מַלְכַיָּא כָּל עַמְמַיָּא יִשְׁתַּעְבְּדוּן לֵהּ׃ 12 אֲרוּם יִפְצֵי חֲשׁוֹכָא דְּבָעֵי מָטוּ וְעַנְיָא וְלֵית דְּסָעֵיד
לֵהּ׃ 13 יְחוֹס עַל מִסְכֵּנָא וַחֲשׁוֹכָא וְנַפְשָׁת חֲשִׁיכַיָּא יִפְרוֹק׃ 14 מֵאוּנְסָא וּמֵחֲטוּפִין יִפְרוֹק נַפְשֵׁיהוֹן וִיהֵי יַקִּיר אַדְמְהוֹן קֳדָמוֹהִי׃
15 וִיחֵי וְיִתֶּן לֵהּ מִדְּהַב דְּאַיְתִי מִשְׁבָּא וִיצַלֵּי מְטוּלְתֵּהּ תְּדִירָא כָּל יוֹמָא יְבָרְכִנֵּהּ׃ 16 יְהֵי סָעִיד לַחֲמָא בְּאַרְעָא בְּרֵישׁ טוּרַיָּא יִרְגּוֹשׁ
הֵיךְ לִבְנָן אִבֵּהּ וִינַצְצוּן מִקִּרְתָּא דִירוּשְׁלֵם הֵיךְ עִסְבָּא דְאַרְעָא׃

[21] Multiplicasti super me magnificentiã tuam, & conuersus consolatus es me, & de abyssis terræ iterum reduxisti me. [22] Et enim ego confitebor tibi in populis Domine; in vasis psalmi veritatem tuã Deus. psallam tibi in cithara sanctus Israel.

[23] Exultabunt labia mea dum cantauero tibi, & anima mea quam redemisti. [24] *Insuper autem & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam: cùm confusi & reueriti fuerint, qui quærunt mala mihi.

[1] In Salomonem Psalmus Dauid.

LXXI.

DEus iudicium tuũ regi da, & iustitiam tuam filio regis: [2] Iudicare populum tuũ in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.

[3] Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam. [4] Iudicabit pauperes populi, & saluos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem. [5] Et permanebit cum Sole; & ante Lunam in generatione generationum. [6] Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram. [7] Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis, donec auferatur Luna. [8] Et dominabitur à mari vsque ad mare, & à fluminibus vsque ad terminos orbis terrarum. [9] Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius terram lingent.

[10] Reges Tharsis & insulæ munera offerent, reges Arabũ & Saba dona adducent.

[11] Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes seruient ei. [12] Quia liberauit paupere à potẽte, & pauperem cui nõ erat adiutor. [13] Parcet pauperi & inopi, & animas pauperũ saluas faciet. [14] Ex vsuris & ex iniquitate redimet animas eorũ, & honorabile nomen eius coram illis. [15] Et viuet & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabũt de ipso semper: tota die benedicent ei.

[16] Erit firmamentum in terra in summis montium. Superextolletur super Libanum fructus eius, & florebunt de ciuitate sicut fœnum terræ.

[21] ἐπλεόνασας ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγαλωσύνήν σου, καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τ' γῆς πάλιν ἀνήγαγές με.

[22] καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ἐν ὠδαῖς ψαλμοῦ τὴν ἀλήθειάν σου ὁ θεός. ψαλῶ σοι ἐν
[23] κιθάρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ. [23] ἀγαλλιάσονται τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω.
[24] ἔπι ἡ καὶ ἡ γλῶσσά μου ὅλην τὴν ἡμέραν μελετήσει τὴν δικαιοσύνήν σου· ὅταν αἰσχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

[1] Εἰς σαλωμὼν ψαλμὸς τῷ δαυίδ. οα'.

Ὁ θεὸς τὸ κρῖμά σου τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιοσύ-
[2] νην σου τῷ υἱῷ τ' βασιλέως. [2] κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δι-
[3] καιοσύνῃ, καὶ σοῦ πτωχούς σου ἐν κρίσει. [3] ἀναλαβέτω
τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ, καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνήν.
[4] [4] κρινεῖ σοῦ πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει σοῦ υἱοὺς τῶν
πενήτων, καὶ ταπεινώσει συκοφάντην.
[5] [5] καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τ' σελήνης γε-
[6] νεὰς γενεῶν. [6] καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ
σταγὼν ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν.
[7] [7] ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆ-
θος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη.
[8] [8] καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ
ἀπὸ ποταμοῦ ἕως περάτων τ' οἰκουμένης.
[9] [9] ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ χοῦν λείξουσι.
[10] [10] βασιλεῖς θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, βασι-
λεῖς ἀράβων καὶ σαβᾶ δῶρα προσάξουσι.
[11] [11] καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τ' γῆς,
πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ.
[12] [12] ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυναστοῦ, καὶ πένητα ᾧ οὐκ
[13] ὑπῆρχε βοηθός. [13] φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος, καὶ ψυχὰς
[14] πενήτων σώσει. [14] ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς
ψυχὰς αὐτῶν, καὶ τίμιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν.
[15] [15] καὶ ζήσεται καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τ' χρυσίου τ' ἀραβίας,
καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ διαπαντός· ὅλην τὴν ἡμέραν
[16] εὐλογήσουσιν αὐτόν. [16] ἔσται σήειγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ' ἄκρων
τῶν ὀρέων· ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ,
καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος τ' γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Multiplicabis magnificentiam meam, & reuersus consolaberis me. [22] Sed & ego confitebor coram te instrumẽtis musices, & nablo annunciabo veritatem tuam Deus meus: laudabo coram te in cithara sancte Israelis. [23] Exultabunt labia mea cùm laudes dixero coram te, & anima mea quam redemisti. [24] Insuper lingua mea tota die annunciabit iustitiam tuam, quoniã confusi sunt, quoniam opprobrio affecti sunt quærentes malum meum. [1] Per manum Salomonis dictus propheticè. PSAL. LXXII.

DEus sententiam iudiciorum tuorum regi Christo dato, & iustitiam tuam filio Dauidis regis. [2] Iudicabit populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in sententia iudicij. [3] Afferent habitatores montium pacem populo domus Israel, & colles iustitiam.

[4] Iudicabit pauperes populi, redimet filios miserorum, & conteret virum raptorem. [5] Timebunt à te cum ascensu Solis, & orabunt coram lumine Lunæ in generationes generationum. [6] Descendet sicut pluuia spontanea super herbam corrosam à locustis; sicut stillæ pluuiæ serotinæ stillantes super terram. [7] Multiplicabuntur in diebus eius iusti; & abundantia pacis, donec destruantur serui Lunæ.

[8] Et dominabitur ab angulo maris magni vsque ad angulum maris Oceani, & ab Euphrate vsque ad fines terræ. [9] Coram eo humiliabuntur proceres; & inimici eius puluerem lingent. [10] Reges Tharsis & insulæ maris magni Oceani oblationem adducent: reges Seba, & Seba dona offerent. [11] Et adorabunt eum omnes reges; omnes populi subditi erunt ei. [12] Quoniam liberabit miserum qui quærit inclinationem; & pauperem cui non est adiutor. [13] Miserebitur misero & inopi: & animas inopum redimet. [14] Ab oppressione & iniurijs liberabit animas eorum, & erit carus sanguis eorum coram eo. [15] Et viuet & dabit ei de auro quod attulerunt de Seba, & orabit pro eo continuè, omni die benedicet ei. [16] Erit substantificus panis in terra in capite montium; strepitum edet sicut Libanus fructus eius; & germinabunt de ciuitate Ierusalem sicut herba terræ.

17 * יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנֹּין שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ
בוֹ כָּל־גּוֹיִם יְאַשְּׁרֻהוּ׃
18 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה
נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃
19 * וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת־
כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃

כָּלוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשָׁי׃

עג

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי
לֵבָב׃
2 * וַאֲנִי כִּמְעַט נָטוּי רַגְלָי כְּאַיִן שֻׁפְכֻה אֲשֻׁרָי׃
3 * כִּי קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים אֶרְאֶה׃
4 * כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם וּבָרִיא אוּלָם׃
5 * בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינֵימוֹ וְעִם־אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ׃
6 * לָכֵן עֲנָקַתְמוֹ גַּאֲוָה יַעֲטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ׃
7 * יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב׃
8 * יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ בְרָע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ׃
9 * שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ׃
10 * לָכֵן יָשִׁיב עַמּוֹ הֲלֹם וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ לָמוֹ׃
11 * וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע־אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן׃
12 * הִנֵּה־אֵלֶּה רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם הִשְׂגּוּ־חָיִל׃
13 * אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לְבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃
14 * וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים׃
15 * אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְּמוֹ הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ
בָּגָדְתִּי׃
16 * וַאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל הִיא בְעֵינָי׃
17 * עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה
לְאַחֲרִיתָם׃

17 * *Erit nomen eius in æternum, vltra Solem perseuerabit nomen eius, & benedicentur in eo omnes gentes, & beatificabunt eum.*
18 * *Benedictus Dominus Deus Israel, qui facit mirabilia solus.*
19 * *Et benedictum nomen gloriæ eius in æternum, & implebitur gloria eius vniuersa terra: Amen amen.*

Completæ sunt orationes Dauid filij Jesse.

1 * *Canticum Asaph.* PSAL. LXXIII.
Attamen bonus Israel Deus, his qui mundo sunt corde.
2 * *Mei autem pene vacillauerunt pedes, penè effusi sunt gressus mei.*
3 * *Quia æmulatus sum contra iniquos, pacem impiorum videns.*
4 * *Quia non cogitauerunt de morte sua, & firma sunt vestibula eorum.*
5 * *In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur.*
6 * *Ideo nutriti sunt ad superbiam, circundederunt iniquitatem sibi.*
7 * *Processerunt à pinguedine oculi eorum, transierunt cogitationes cordis.*
8 * *Irriserunt & locuti sunt in malitia, calumniam de excelso loquentes.*
9 * *Posuerunt in cælum os suum, et lingua eorum deambulauit in terra.*
10 * *Propterea conuertetur populus eius huc, & quis plenus inuenietur in eis?*
11 * *Et dixerunt, Quomodo nouit Deus; & si est scientia in excelso?*
12 * *Ecce isti impij, & abundantes in seculo multiplicauerunt diuitias.*
13 * *Ergo ne frustra mundaui cor meum, & laui in innocentia manus meas.*
14 * *Et fui flagellatus tota die, & increpatio*
15 *mea in matutinis.* * *Dixi, si narrauero sic, ecce generationem filiorum tuorum reliqui.*
16 * *Et cogitaui vt intelligerem istud; labor est*
17 *in oculis meis.* * *Donec veniam ad sanctuarium Dei, intelligam in nouissimo eorum.*

תרגום

17 יְהֵא שְׁמֵהּ לְעָלַם מַדְכַּר וּקְדָם דְּאִתְבְּרִי שִׁמְשָׁא מְזֻמָּן הֲוָה שְׁמֵהּ וְיִתְבָּרְכוּן בְּזָכוּתֵהּ כָּל עַמְמַיָּא יֵימְרוּן טָב לֵהּ׃ 18 בְּרִיךְ יְיָ אֱלֹהִים
אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עָבֵד פְּרִישָׁן רַבְרְבָן לְבִלְחוֹדוֹהִי׃ 19 וּבְרִיךְ שׁוּם אִיקָרֵהּ לְעָלַם וְיִמְּלֵא מִזִּיו יְקָרֵהּ כָּל אַרְעָא אָמֵן וְאָמֵן׃
גְּמִירִין צְלוֹתַיָּא דְדָוִד בַּר יִשַׁי׃

עג

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהּ דְאָסָף בְּרַם טָב לְיִשְׂרָאֵל אֱלָהָא לִבְרִירֵי לִבָּא׃ 2 וַאֲנָא כִּזְעֵיר פּוֹן אִתְמוֹטַטוּ רַגְלַי כִּלְמָא אִזְדְּעֲזָעָא אִתְּחָוָרַי׃
3 אֲרוּם טִנְנֵת בְּמִתְלַעֲבַיָּא בְּעִידַן שְׁלִים רְשִׁיעַיָּא אֶחֱמֵי׃ 4 אֲרוּם לֵיתֵיהוֹן תָּוְהִין וּמִצְטַעֲרִין עַל יוֹם מִיתוּתֵיהוֹן אִתְנַטַּלוּן מַחְשְׁבָתְהוֹן
וּבְרִיר וּפַטִּים וְאַלִּים לִבְהוֹן׃ 5 בְּלֵיעוּת גֻּבְרִין דְּמִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְתָא לֵיתֵיהוֹן לָעֲיָן וְעִם בְּנֵי נָשָׁא צַדִּיקַיָּא דְסָבְלִין אִסּוּרֵי לֵיתֵיהוֹן מִתְכַּתְּשִׁין׃
6 בְּגִין כֵּן עֲטַרְתְּנוּן גֵּיוְתָנוּתָא כְּלִילָא דִמְשַׁוְיָן בְּרֵישֵׁיהוֹן מֵחֲטוֹפִין דִּילְהוֹן׃ 7 שְׁנָא מִן שׁוֹמְנָא דְּמוּת פַּרְצוּפֵיהוֹן עֲבַרוּ רוּטְבֵיהוֹן חַפּוֹ עַל
לוּחֵי לִבֵּיהוֹן׃ 8 יִתְמַקְמְקוּן מֵרוּטְבָא וִימַלְּלוּן לְאַבְאָשָׁא וְלִטְלוּמָא מֵרוּם לִבְהוֹן יְמַלְּלוּן׃ 9 שַׁוִּיו בְּקַדִּישֵׁי שְׁמַיָּא פּוּמְהוֹן וְלִישַׁנְהוֹן
מְצַלְהֲבָא בְּצַדִּיקֵי אַרְעָא׃ 10 בְּגִין כֵּן עַל מֵימְרָא דַיְיָי וְיִמְחִינוּן בְּמַרְזוֹפִין וְדִמְעִין הֵיךְ מַיִין סְגִיעִין מַחֲתִין לְהוֹן׃ 11 וְיֵימְרוּן הֵכְדֵּין
יְדַע אֱלָהָא וְאִית מַנְדְּעָא בְּעִילָּאָה׃ 12 הָא אִלֵּין רְשִׁיעַיָּא דְיָתְבִין בְּשָׁלוּתָא בְּעָלְמָא אַדְבִּיקוּ חֵילָא קְנוֹ נִכְסִין׃ 13 בְּרַם אֲנָא לִסְרִיקוּתָא
זַכְּיֵת לִבִּי וְשַׁזְגֵת בִּבְרִירוּת יְדַי׃ 14 וַהֲוֵית כְּתִישׁ כָּל יוֹמָא וּמִכְסָנוּתִי לְצַפְרִירֵי׃ 15 אִין אַמְרֵת אֶשְׁתָּעִי דִכְמָתְהוֹן הָא עַל דָּר בְּנַיִךְ אַרְשְׁעֵת׃
16 וְחַשֵּׁבֵת לְמִדַּע יַת דָּא לֵיעוּת הוּא בְּעֵינָי׃ 17 עַד זְמַן פֻּרְקָנָא דְאֵיתֵי לְבֵית מַקְדְּשָׁא דֶאֱלָהָא אֶתְבַּיֵּן לְסוֹפֵיהוֹן׃

*Sit ‡ * Erit nomẽ eius benedictum in ſecu- 17
la, ante Solem permanet nomen eius. & benedicentur in ipſo omnes tribus terræ, omnes gentes beatificabunt eum.

‡ Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui 18
*facit * fecit mirabilia ſolus. ‡ Et benedictũ no- 19
men maieſtatis eius in æternum, & in ſeculum ſeculi. & replebitur maieſtate eius omnis terra. fiat, fiat.

Defecerunt laudes Dauid filij Ieſſæ.

Pſalmus Aſaph. LXXII.

QVàm bonus Deus Iſrael his qui recto 1
ſunt corde. ‡ Mei autem penè moti 2
ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei.

‡ Quia zelaui ſuper iniquos, pacem pec 3
catorum videns.

*morti ‡ Quia non eſt reſpectus *in morte eo- 4
rum, & firmamentum in plaga eorum.

*labore ‡ In *laboribus hominum non ſunt, & 5
cum hominibus non flagellabuntur.

‡ Ideo tenuit eos ſuperbia eorum in fi- 6
nem. operti ſunt iniquitate & impietate
*Prodijt ſua. ‡ *Prodibit quaſi ex adipe iniquitas 7
eorum. tranſierunt in affectum cordis.

‡ Cogitauerunt & locuti ſunt in nequi- 8
tia: iniquitatem in excelſo locuti ſunt.

‡ Poſuerunt in cælum os ſuum, & lin- 9
gua eorum tranſiuit in terra. ‡ Ideò con- 10
uertetur populus meus hic, & dies pleni
inuenientur in eis. ‡ Et dixerunt, Quo- 11
*ſcit modo *ſciuit Deus, & ſi eſt ſcientia in excelſo? ‡ Ecce ipſi peccatores & abundan- 12
tes in ſeculo, obtinuerunt diuitias.

‡ Et dixi, Ergo ſine cauſa iuſtificaui cor 13
meũ, & laui inter innocentes manus meas.

‡ Et fui flagellatus tota die, & caſtiga- 14
tio mea in matutinis. ‡ Si dicebam, Nar- 15
rabo ſic: ecce nationem filiorum tuorum reprobaui. ‡ Et exiſtimabam vt cogno- 16
ſcerem. hoc labor eſt ante me.

‡ Donec intrem in ſanctuarium Dei, & 17
intelligam in nouiſſimis eorum.

17 ‡ ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας,
πρὸ τοῦ ἡλίου διαμένει τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐνευλογηθήσονται
ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη μακα-
18 ριοῦσιν αὐτόν. ‡ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ,
ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος.
19 ‡ καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης
αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ· γένοιτο γένοιτο.

Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι δαυὶδ υἱοῦ ἰεσσαί.

Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οβ'.

1 ‡ Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ ἰσραὴλ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
2 ‡ ἐμοὶ δὲ σχεδὸν μικροῦ ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες, παρ' ὀλί-
3 γον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου. ‡ ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ
τοῖς ἀδίκοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν.
4 ‡ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάδυσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν, καὶ στε-
ρέωμα ἐν τῇ πληγῇ αὐτῶν.
5 ‡ ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσί, καὶ μετ' ἀνθρώπων οὐ
6 μαστιγωθήσονται. ‡ διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερη-
φανία αὐτῶν εἰς τέλος, περιβάλλονται ἀδικίαν καὶ ἀσέ-
7 βειαν ἑαυτῶν. ‡ ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία
αὐτῶν· διῆλθοσαν εἰς διάθεσιν καρδίας.
8 ‡ διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ
9 ὕψος ἐλάλησαν. ‡ ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν,
καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς.
10 ‡ διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου ἐνταῦθα, καὶ ἡμέραι
πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς.
11 ‡ καὶ εἶπον, πῶς ἔγνω ὁ θεός, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψί-
12 στῳ; ‡ ἰδοὺ οὗτοι οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες εἰς τὸν
αἰῶνα, κατέσχον πλοῦτον.
13 ‡ καὶ εἶπα, ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου,
καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου.
14 ‡ καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν,
15 καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. ‡ εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι
οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσθένηκα.
16 ‡ καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι· τοῦτο κόπος ἐστὶν ἐνώπιόν
17 μου· ‡ ἕως ἂν εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ, καὶ συνῶ
εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Erit nomen eius ſemper memorabile, et antequam creatus eſſet Sol, præparatum erat nomen eius: & benedicentur in merito eius; omnes populi dicent bonum illi. 18 Benedictus Dominus Deus Deus Iſrael, qui facit miracula magna ſolus. 19 Et benedictum nomen gloriæ eius in æternum: ac repleatur ſplendore gloriæ eius omnis terra, Amen & amen.

Completæ ſunt orationes Dauidis filij Iſſai. Canticum per manus Aſaph. PSAL. LXXIII.

PRofectò bonus Iſraeli Deus ijs, qui mundi ſunt corde. 2 Mei autem penè moti ſunt pedes, penè vacillauerunt greſſus mei. 3 Quoniam æmulatus ſum deriſores; in tempore pacifico improbos videbo. 4 Quoniam non terrentur nec conturbantur propter diem mortis ipſorum; efferuntur cogitatus eorum: & terſum, & pingue, & forte eſt cor eorum. 5 Labori virorum Legi operam nauãtium non compatiuntur; & cum hominibus iuſtis, qui patiuntur martyria, non vulnerantur. 6 Ideo circundedit eos ſuperbia: corona quam imponunt capiti ſuo de rapinis illorum eſt. 7 Mutata eſt ob pinguedinem ſimilitudo vultuum eorum: progreſſæ rugæ eorum cooperuerunt tabulas cordis illorum. Liquefient præ humore, & loquentur vt noceant, & ad violentiam de celſitudine cordis ſui loquentur. 9 Poſuerunt in ſanctos cælorum os ſuum, & lingua eorum ardet in iuſtos terræ. 10 Propterea *decretum eſt* verbo Domini, vt percutiat eos malleis, & lachrymæ quaſi aquæ multæ defluent illis. 11 Et dicent, Hæccine cognouit Deus, & eſt ſcientia in Altiſſimo? 12 Ecce ipſi impij permanentes in tranquillitate in mundo, adepti ſunt ſubſtantiam, acquiſierunt diuitias. 13 Ergo inaniter purificaui cor meum, & laui in munditie manus meas. 14 Et fui flagellatus tota die, & caſtigatio mea in matutinis. 15 Si dixi, Narrabo qualitates eorum: ecce ſuper generatione filiorum tuorum improbè egi. 16 Et cogitaui vt ſcirem iſtud: labor hoc in oculis meis. 17 Vſque ad tempus redemptionis, quo veniam ad domum ſanctuarij Dei, intelligam finem eorum.

18 * אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃
19 * אֵיךְ הָיוּ לְשַׁמָּה כְּרָגַע סָפוּ תַּמּוּ מִן־בַּלָּהוֹת׃
20 * כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ אֲדֹנָי בָּעִיר׳ צַלְמָם תִּבְזֶה׃
21 * כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן׃
22 * וַאֲנִי־בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃
23 * וַאֲנִי תָּמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד יְמִינִי׃
24 * בַּעֲצָתְךָ תַּנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי׃
25 * מִי־לִי בַשָּׁמַיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃
26 * כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃
27 * כִּי־הִנֵּה רְחֵקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה כָּל־זוֹנֶה מִמֶּךָּ׃
28 * וַאֲנִי׳ קִרְבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב שַׁתִּי׳ בַּיהוָה אֱלֹהִים מַחֲסִי לְסַפֵּר כָּל־מַלְאֲכוֹתֶיךָ׃

עד

1 * מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃
2 * זְכֹר עֲדָתְךָ׳ קָנִיתָ קֶדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר־צִיּוֹן זֶה׳ שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃
3 * הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשְׁאוֹת נֶצַח כָּל־הֵרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ׃
4 * שָׁאֲגוּ צוֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת׃
5 * יִוָּדַע בְּמֵבִיא לְמַעְלָה בִּסְבָךְ־עֵץ קַרְדֻּמּוֹת׃
6 * וְעַתָּ פִּתּוּחֶיהָ יָחַד בְּכַשִּׁיל וְכֵילַפּוֹת יַהְלֹמוּן׃
7 * שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ׃
8 * אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָם יָחַד שָׂרְפוּ כָּל־מוֹעֲדֵי־אֵל בָּאָרֶץ׃
9 * אֹתוֹתֵינוּ לֹא־רָאִינוּ אֵין־עוֹד נָבִיא וְלֹא־אִתָּנוּ יוֹדֵעַ עַד־מָה׃

18 * *Veruntamen in lubrico posuisti eos, deie-*
19 *cisti eos ad interitum.* * *Quomodo vastati sunt,*
subitò defecerũt, consumpti sunt quasi non sint!
20 * *Quasi somnium euigilantis Domine in ci-*
uitate imagines eorum ad nihilum rediges.
21 * *Quia contractum est cor meum, & lumbi*
mei velut ignis fumigans.
22 * *Et ego insipiens & nescius, quasi iumen-*
23 *tum factus sum apud te.* * *Et eram semper*
tecum, tenebas manum dexteram meam.
24 * *In consilium tuum deduces me, & postea*
25 *in gloria suscipies me.* * *Quid mihi est in cælo,*
& tecum nolui in terra?
26 * *Consummata est caro mea & cor meũ, ro-*
bur cordis mei & pars mea Deus in æternum.
27 * *Quia ecce qui elongant se à te, peribunt:*
perdidisti omnem fornicantem à te.
28 * *Mihi autẽ appropinquare Deo bonum est:*
posui in Domino Deo spem meam, vt narrem
omnes annunciationes tuas.

1 * *Eruditio Asaph.* PSAL. LXXIIII.

VT quid Deus repulisti in finem, fumabit fu-
ror tuus in grege pascuæ tuæ?
2 * *Recordare congregationis tuæ quam posse-*
disti ab initio; redemisti virgam hæreditatis tuæ
montem Sion in quo habitasti.
3 * *Sublimitas pedum tuorum dissipata est vsq;*
in finẽ: omnia mala egit inimicus in sanctuario.
4 * *Fremuerunt hostes tui in medio pacti tui,*
posuerunt signa sua in trophæum.
5 * *Manifesta in introitu desuper, in saltu li-*
gnorum secures.
6 * *Et nunc sculpturas eius pariter bipenni*
& dolatoriis deraserunt.
7 * *Miserunt ignem in sanctuarium tuum, in*
terra contaminauerunt tabernaculum nominis
tui.
8 * *Dixerunt in cordibus suis posteri eorum si-*
mul, Incenderunt omnes solemnitates Dei in
terra.
9 * *Signa nostra non vidimus, non est vltrà*
propheta, & non est nobiscum qui sciat vsque
quo.

תרגום

18 בְּרַם בְּקַבְלַיָּא שַׁוֵּיתָא לְהוֹן רְמִיתִנּוּן לְשַׁחְוָתָא׃ 19 הֵכְדֵין הֲווֹ לְצָדוּ בְּשַׁעְתָּא אִשְׁתֵּיצִיו שְׁלִימוּ מֵאִתְרוֹגְשָׁן׃ 20 הֵיךְ חֶלְמָא
מִגְּבַר רָוֵי דְמִתְעַר מִן שִׁנְתֵּהּ יְיָ לְיוֹם דִּינָא רַבָּא בְּאִתְעָרוּתְהוֹן מִבֵּית קְבוּרְתְּהוֹן בִּרְגוֹז דְּמוּתְהוֹן תִּבְסֻר׃ 21 אֲרוּם יְחוּשׁ לִבִּי וְכֻלְיָתַי בָּעֲרָן כְּאֶשָּׁא׃
22 וַאֲנָא שַׁטְיָא וְלָא אֶדַּע הֵיךְ בְּעִירָא אִתְחַשְּׁבֵת גַּבָּךְ׃ 23 וַאֲנָא תְּדִירָא גַּבָּךְ אוֹחַדְתָּא בְּיַד יְמִינִי׃ 24 בְּמִלְכְתָךְ תְּדַבְּרִנַּנִי בְּעָלְמָא
הָדֵין וּמִבָּתַר דִּשְׁלִים אִיקָרָא דַּאֲמַרְתָּ לְאַיְתָאָה עֲלַי תִּסְבְּנַנִי׃ 25 מַן כְּוָתָךְ דִּילִי בִּשְׁמַיָּא אֶלָּא אַתְּ וּבַהְדָךְ חַבְרָא לָא צְבֵיתִי בְּאַרְעָא׃
26 אִשְׁתֵּיצָא גּוּשְׁמִי וְלִבְבִי תַּקִּיפָא דְּבָחֵן לִבְבִי וְחוּלָקִי אֱלָהָא לְעָלַם׃ 27 אֲרוּם הָא רְשִׁיעַיָּא דְּמִתְרַחֲקִין מִפֻּלְחָנָךְ יֵיבְדוּן שֵׁיצֵיתָא
כָּל דִּטְעוֹ מִבָּתַר דְּחַלְתָּךְ׃ 28 וַאֲנָא לְמִקְרַע בָּתַר פֻּלְחָנָא דַּיְיָ לִי טָב שַׁוֵּיתִי בְּמֵימְרָא דַּיְיָ רָחְצָנִי לְמִשְׁתַּעְיָא לְצַדִּיקַיָּא כֻּלְּהוֹן פִּקּוּדֵי שְׁלִיחוּתָךְ׃
עד 1 שִׂכְלָא טָבָא עַל יְדוֹהִי דְּאָסָף לְמָה אֱלָהָא רְחֵקְתָּא לְעָלְמִין יִתְקוֹף רֻגְזָךְ בְּעָאן רַעְיָתָךְ׃ 2 אִדְכַּר
בְּנִישְׁתָּךְ דִּקְנֵיתָא מִלְּקַדְמִין פְּרַקְתָּא מִמִּצְרַיִם שִׁבְטֵי אַחְסַנְתָּךְ טוּר צִיּוֹן דְּנַן דְּשָׁרַיְתְּ מִשְׁכְּנָךְ בֵּהּ׃ 3 הָרֵים אִסְתְּוָרָךְ לְמִשְׁוַח אֻמַּיָּא לְעַלְמַיָּא
דִּי בְּכָל חֵילֵיהוֹן אַבְאִשׁוּ בַּעֲלֵי דְּבָבָנָא בְּקֻדְשָׁא׃ 4 אַכְלִין מְעִיקַיִךְ בִּמְצַע זִמְנַיִךְ שָׁוָן אַתְוָתְהוֹן אָתְוָתָא׃ 5 יַצְלֵף בְּקוּרְנְסָא הֵיךְ
גְּבַר דְּמֵרִים יְדֵהּ בִּסְבִיךְ קֵיסָא לְמִקְטַע בְּכֻלְבַיָּא׃ 6 וּכְדֵין גְּלִפְיָיהָא גָּרְרִין כַּחֲדָא בְּקוֹפִיץ וּמַפְסְלַת דְּיוּסְטָר מָחִין כִּבְמַרְזוֹפִין׃
7 אַדְלִקוּ בְּנוּרָא בֵּית מִקְדְּשָׁךְ לְאַרְעָא אַפַּסוּ מִשְׁכָּן דְּאִתְקְרִי בֵּהּ שְׁמָךְ׃ 8 אָמְרִין בְּלִבְּהוֹן בְּנֵיהוֹן כַּחֲדָא אוֹקִידוּ אֲבָהָתָנָא כָּל מְעַרְעֵי
אֱלָהָא בְּאַרְעָא׃ 9 אַתְוָתָנָא דִּיהַבוּ לָנָא נְבִיאַיָּא לָא חֲזֵינָא לֵית תּוּב נְבִיאָה וְלֵית גַּבָּנָא דְּיָדַע עַד אֵימָתַי׃

‡ Veruntamẽ propter dolos eorum posuisti eis mala, deiecisti eos cùm alleuarentur. ‡ Quomodo facti sunt in desolationem? subitò defecerunt, perierũt propter iniquitatem suam. ‡ Velut somnium exsurgentis Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges.

‡ Quia inflammatum est cor meum, & renes mei commutati sunt. ‡ Et ego ad nihilum redactus sum, & nesciui: iumentum factus sum apud te. ‡ Et ego semper tecum: tenuisti manum dexteram meam.

‡ Et in consilio tuo deduxisti me, & cũ gloria suscepisti me.

‡ Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? ‡ Defecit cor meũ & caro mea; Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum. ‡ Quia ecce qui elongant se à te, peribunt: perdidisti omnem qui fornicatur abs te. ‡ Mihi autem adhærere Deo bonũ est, ponere in Domino spem meam. vt annũciem omnes prædicationes tuas, in portis filiæ Sion.

‡ Intellectus Asaph. PSAL. LXXIII.

VT quid Deus repulisti in finem, iratus est furor tuus super oues pascuæ tuæ?

‡ Memor esto congregationis tuę quam possedisti ab initio; redemisti virgam hæreditatis tuæ. Mons Sion hic in quo habitasti in eo. ‡ Leua manus tuas in superbias eorum in finem. quanta malignatus est inimicus in sancto tuo. ‡ Et gloriati sunt qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ. posuerunt signa sua signa. ‡ Et non cognouerunt, sicut in exitu super summũ. Quasi in sylua lignorũ securibus exciderunt ‡ Ianuas eius in idipsum, in securi & ascia deiecerunt eã. ‡ Incenderunt in igne sanctuariũ tuum in terra, polluerũt tabernaculum nominis tui. ‡ Dixerunt in corde suo cognationes eorum simul, Venite & quiescere faciamus oẽs dies festos Dei à terra. ‡ Signa nostra nõ vidimus; nõ est vltra propheta, & nos non cognoscet amplius.

‡ πλὴν διὰ τὰς δολιότητας αὐτῶν ἔθου αὐτοῖς κακά· κατέβαλες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐπαρθῆναι.

‡ πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. ‡ ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου κύριε ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσεις. ‡ ὅτι ἐξεκαύθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου ἠλλοιώθησαν. ‡ κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων, κτῆνος ἐγενήθην πρὸς σέ. ‡ κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ σοῦ· ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου· ‡ καὶ ἐν τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με.

‡ τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ πρὸς σὲ τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς; ‡ ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου, ὁ θεὸς τῆς καρδίας μου καὶ ἡ μερίς μου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα. ‡ ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρυνόντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται· ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ. ‡ ἐμοὶ δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ θεῷ ἀγαθόν ἐστι, τίθεσθαι ἐν τῷ κυρίῳ τὴν ἐλπίδα μου τοῦ ἐξαγγεῖλαί με πάσας τὰς αἰνέσεις σου, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών.

‡ Συνέσεως τῷ ἀσάφ. ογ'.

Ἱνατί ὁ θεὸς ἀπώσω εἰς τέλος, ὠργίσθη ὁ θυμός σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου;

‡ μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω ἀπ' ἀρχῆς, ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου· ὄρος σιὼν τοῦτο ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ. ‡ ἔπαρον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος· ὅσα ἐπονήρευσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου. ‡ καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου· ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα. ‡ καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς ἐπὶ τῆς ἐξόδου ὑπεράνω· ὡς ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίνας ἐξέκοψαν ‡ τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ ταυτό, ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν. ‡ ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου εἰς τὴν γῆν, ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός σου. ‡ εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν αἱ συγγένειαι αὐτῶν ἐπὶ ταυτό, δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν πάσας τὰς ἑορτὰς θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς. ‡ τὰ σημεῖα ἡμῶν οὐκ εἴδομεν, οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης, καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Profectò in tenebris posuisti eos, proiecisti eos in foueas. [19] Quomodo facti sunt in desolationem in momento, vastati sunt & consumpti à commotionibus? [20] Sicut somnium ab homine ebrio, qui expergefit à somno suo, *euanescit*, Domine in die iudicij magni cùm fuerint suscitati de sepulchris suis, in furore imaginem eorum spernes. [21] Etenim cõpungetur cor meum, & renes mei ardent sicut ignis. [22] Et ego stultus qui nesciam, quasi bestia reputatus sum apud te. [23] Ego autem continuè sum apud te: tenuisti manum dexteram meam. [24] In consilio tuo deduces me in hunc mundum: & postquam completa fuerit gloria, quam dixisti te adducturum esse super me, accipias me. [25] Quis similis tui qui meus es in cælo, nisi tu? proinde tecum socium non volui in terra. [26] Consumptum est corpus meum & cor meum: fortis est qui probat cor meum, & pars mea Deus in æternum. [27] Quia ecce impij qui abhorrent à cultu tuo, peribunt: perdidisti omnes qui aberrarunt à timore tui. [28] Mihi verò accedere ad cultum Domini, bonum est: posui in verbo Domini fiduciam meam, vt enarrarem iustis præcepta omnia apostolatus tui. [1] Intellectus bonus per manus Asaph. PSAL. LXXIIII.

[2] QVare Deus repulisti in æternum, flagrabit furor tuus in oues pascuæ tuæ? [3] Recordare congregationis tuæ, quam acquisiuisti ab initio, redemisti ab Ægypto, tribus hæreditatis tuæ, montis Sion huius in quo requieuit tabernaculum tuum. [4] Leua gressus tuos ad desolandas nationes in perpetuum, qui pro viribus suis detrimenta intulerunt inimici nostri in sanctuarium. [5] Clamant molestatores tui in medio temporum tuorum; ponunt signa sua, signa. [6] Contundet malleo, sicut vir qui leuat manum suam in perplexitatem ligni vt incidat securibus. [7] Et sic sculpturas eius excidunt simul bipenni & dolabro deuastario, percutientes malleis. [8] Incêderunt igni domum sanctuarij tui; ad terram prostrauerunt tabernaculum in quo inuocatum est nomen tuum. [9] Dicunt in corde suo filij eorum simul, Incenderunt patres nostri omnes festiuitates Dei in terra. [10] Signa nostra quæ dederunt nobis prophetæ, non vidimus: non est amplius propheta, & non est apud nos qui sciat quousque.

10 * עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֵף צָר יְנָאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ
לָנֶצַח׃
11 * לָמָה תָשִׁיב יָדְךָ וִימִינֶךָ מִקֶּרֶב חֵוֹקְךָ כַלֵּה׃
12 * וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב
13 הָאָרֶץ׃ * אַתָּה פּוֹרַרְתָּ בְעָזְךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי
תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם׃
14 * אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל
לְעַם לְצִיִּים׃
15 * אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת
16 אֵיתָן׃ * לְךָ יוֹם אַף־לְךָ לָיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ
מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ׃
17 * אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף
אַתָּה יְצַרְתָּם׃
18 * זְכָר־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף יְהוָה וְעַם־נָבָל נִאֲצוּ
19 שְׁמֶךָ׃ * אַל־תִּתֵּן לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיַּת עֲנִיֶּיךָ
אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח׃
20 * הַבֵּט לַבְּרִית כִּי־מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ
נְאוֹת חָמָס׃
21 * אַל־יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ׃
22 * קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־
23 נָבָל כָּל־הַיּוֹם׃ * אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ
שְׁאוֹן קָמֶיךָ עוֹלֶה תָמִיד׃

עה

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
2 * הוֹדִינוּ לְךָ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
3 * כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט׃
4 * נְמֹגִים־אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִכַּנְתִּי עַמּוּדֶהָ
5 סֶלָה׃ * אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים
אַל־תָּרִימוּ קָרֶן׃

10 * *Vsquequo Deus exprobrabit aduersarius, blasphemabit inimicus nomen tuum in finem?*
11 * *Quare conuertis manum tuam, & dexteram tuam, ad medium sinum tuum consumens?*
12 * *Deus autem rex meus ab initio, operatur salutes in medio terræ.*
13 * *Tu dissipasti in fortitudine tua mare: contriuisti capita draconum in aquis.*
14 * *Tu confregisti capita Leuiathan; dedisti eum in escam populo Æthiopum.*
15 * *Tu disrupisti fontem & torrentem: tu exsiccasti flumina fortia.*
16 * *Tuus est dies, & tua est nox. tu ordinasti luminare & Solem.*
17 * *Tu statuisti omnes terminos terræ, æstatem & hyemem tu plasmasti.*
18 * *Memento huius, inimicus exprobrauit Domino, & populus insipiens blasphemauit nomẽ tuum.*
19 * *Ne tradas bestiis animam eruditam in lege tua: vitæ pauperum tuorum ne obliuiscaris in perpetuum.*
20 * *Respice ad pactum, quia repletæ sunt tenebris terræ habitationes iniquæ.*
21 * *Ne reuertatur confractus confusus: egenus & pauper laudabit nomen tuum.*
22 * *Surge Deus, iudica causam tuam; memento opprobrij tui ab insipiente tota die.*
23 * *Ne obliuiscaris vocis hostium tuorum: sonitus aduersariorum tuorum ascendit iugiter.*

1 * *Victori, Vt non disperdas, Psalmus Asaph canticum.* LXXV.

2 *Confessi sumus tibi Deus, confessi sumus, & iuxta nomen tuum narrabunt mirabilia tua.*
3 * *Cùm accepero tempus, ego recta iudicabo.*
4 * *Dissoluetur terra cum omnibus habitatoribus suis, ego appendi columnas eius. Semper.*
5 * *Dixi iniquè agẽtibus, Nolite iniquè agere; & impiis, Nolite exaltare cornu.*

תרגום

10 עַד אֵימָתַי אֱלָהָא יְחַסֵּד מְעִיקָא יְרַחֵק בְּעֵל דְּבָבָא שְׁמָךְ לְעָלְמִין׃ 11 לְמָה תְּתִיב יְדָךְ וִימִינָךְ מִלְּמִפְרוֹק מִגּוֹ עוֹבָךְ אַפֵּיק וְשֵׁיצִי עָקְתָא׃
12 וֵאלָהָא מַלְכָּא דִשְׁכִינַת קֻדְשֵׁה מִלְּקַדְמִין עָבֵד פֻּרְקָנַיָּא בְּגוֹ אַרְעָא׃ 13 אַתְּ גְּזַרְתָּא בְּעֻשְׁנָךְ מוֹי דְּיַמָּא דְסוּף אַתְּ תְּבַרְתָּא רֵישֵׁי תַּנִּינַיָּא
וְשַׁנֵּקְתָּא מִצְרָאֵי עַל מוֹי דְיַמָּא׃ 14 אַתְּ תְּרַעְתָּא רֵישֵׁי גִּבָּרֵי פַּרְעֹה יְהַבְתִּנּוּן לְגַמָּרָא לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוּשְׁמֵיהוֹן לְתִמְוָן׃ 15 אַתְּ בְּזַעְתָּא
מַעְיָינָא מִן כֵּיפָא וַהֲוֵי לְנַחֲלָא אַנְתְּ יַבֵּשְׁתָּא מְגִזַּת נַחֲלֵי אַרְנוֹנָא וּמְגִזַּת יוּבְקָא וְיוֹרְדְנָא דַהֲווֹ תַּקִּיפִין׃ 16 דִּלָּךְ יְמָמָא לְחוֹד דִּילָךְ לֵילְיָא
אַתְּ תַּקַּנְתָּא סִהֲרָא וְשִׁמְשָׁא׃ 17 אַתְּ אֲקִימְתָּא כָּל תְּחוּמַיָּא דְאַרְעָא קַיְטָא וְסִתְוָא אַתְּ בְּרָאתְנוּן׃ 18 אִדְּכַר דָּא בְּעֵל דְּבָבָא מְגַדֵּף
יְיָי וְעַמָּא טַפְשָׁא דְּרַחְקוּ שְׁמָךְ׃ 19 לָא תִּמְסוֹר לְעַמְמַיָּא דִּמְתִילִין לְחֵיוָת בָּרָא נַפְשָׁת מְאַלְּפֵי אוֹרַיְתָךְ חַיֵּיהוֹן דַּעֲנִיָּיךְ לָא תִנְשֵׁי לְעָלְמִין׃
20 אִסְתַּכַּל לִקְיָמָא דִגְזַרְתָּ לַאֲבָהָתָן אֲרוּם אִתְמְלִיו בְּנֵיהוֹן חֲשׁוֹכָא פָּרִים עַל אַרְעָא וְאוּנְסָא וַחֲטוּפִין׃ 21 לָא יְתוּב מִסְכֵּן מַכְסִף
וְעַנְיָא וַחֲשִׁיכָא יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ׃ 22 קוּם אֱלָהָא נְצֵי מַצּוּתָךְ אִדְּכַר קְלָנָא מִמַּלְכָּא טַפְשָׁא כָּל יוֹמָא׃ 23 לָא תִנְשֵׁי קָל מְעִיקַיִךְ
אִתְרַגּוֹשַׁת דְּקָיְמִין לְקִבְלָךְ דְּסָלְקָא תְּדִירָא׃

עה

1 לְשַׁבָּחָא בִּזְמַן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְּחַבֵּל עַמָּךְ תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדוֹהִי דְאָסָף וְשִׁירָא׃ 2 אוֹדֵינָן לָךְ אֱלָהָא אוֹדֵינֵן וְקָרִיב שְׁכִינַת שְׁמָךְ אִשְׁתְּעִיו
פְּרִישְׁוָתָךְ׃ 3 אֲרוּם אֵרוּעַ זִמְנָא אֲנָא תְּרִיצָן אֵדוּן׃ 4 מִתְמַסְסִין דָּיְרֵי אַרְעָא וְכָל יָתְבָהָא אֲנָא אַתְקִנֵת עַמּוּדָהָא לְעָלְמִין׃
5 אַמְרֵת לְמִתְלַעֲבִין לָא תִתְלַעֲבוּן וּבְזוֹזַיָּא לָא תִזְקְפוּן אִיקָר׃

‡Vsque quo Deus improperabit inimi- 10
«inimicus cus, *irritabit aduersarius nomẽ tuum in finem? ‡Vt quid auertis manum tuam, 11
& dexteram tuam de medio sinu tuo in finem? ‡Deus autem rex noster ante se- 12
cula operatus est salutem in medio terræ.

‡Tu confirmasti in virtute tua mare, tu 13
*contriuisti capita draconum in *aqua.

‡Tu confregisti caput draconis, dedisti 14
eum escam populis Æthiopum.

‡Tu disrupisti fontes & torrentes, tu 15
siccasti fluuios Etham.

‡Tuus est dies, & tua est nox: tu fabri- 16
catus es auroram & Solem.

‡Tu fecisti omnes terminos terræ: æsta- 17
tem & ver tu plasmasti ea.

‡Memor esto huius. inimicus impro- 18
perauit Domino, & populus insipiens in-
citauit nomen tuum.

‡Ne tradas bestijs animam confitentem 19
*& tibi: *animas pauperũ tuorum ne obliui-
scaris in finem.

‡Respice in testamentum tuum, quia 20
repleti sunt qui obscurati sunt terræ do-
mibus iniquitatum.

‡Ne auertatur humilis factus confu- 21
sus: pauper & inops laudabunt nomẽ tuũ.

‡Exurge Deus, iudica causam tuam, 22
*eorum memor esto improperiorum tuorũ, *quæ
*sunt ab insipiente *tota die. ‡Ne obliuiscaris 23
*voces *vocem seruorum tuorũ: superbia eorum
inimico- qui oderunt te, ascendit semper.
rum

‡In finem Ne corrumpas, Psalmus can- 1
tici Asaph. LXXIIII.

COnfitebimur tibi Deus, confitebimur 2
*narra- tibi, & inuocabimus nomẽ tuũ. *narrabo omnia mirabilia tua. ‡Cùm accepe- 3
ro tempus, ego iustitias iudicabo. ‡Lique- 4
facta est terra & omnes qui habitant in ea. ego confirmaui columnas eius. ‡Dixi 5
iniquis, Nolite iniquè agere: & delinquẽtibus, Nolite exaltare cornu.

10 ‡ἕως πότε ὁ θεὸς ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ ὁ ὑπε-
ναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος;
11 ‡ἱνατί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου καὶ τὴν δεξιάν σου
ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος;
12 ‡ὁ δὲ θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰώνων εἰργάσατο σω-
τηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς.
13 ‡σὺ διεστερέωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν.
σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ
14 ὕδατος. ‡σὺ σὺνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκον-
τος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς αἰθίοψι.
15 ‡σὺ διέρρηξας πηγὰς καὶ χειμάρρους, σὺ ἐξήρανας πο-
ταμοὺς ἠθάμ.
16 ‡σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν ἡ νύξ· σὺ κατηρτίσω φαῦσιν
17 καὶ ἥλιον. ‡σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς, θέρος
καὶ ἔαρ σὺ ἔπλασας αὐτά.
18 ‡μνήσθητι ταύτης· ἐχθρὸς ὠνείδισε τὸν κύριον, καὶ λαὸς
ἄφρων παρῴξυνε τὸ ὄνομά σου.
19 ‡μὴ παραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένῳ
σοι, τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος.
20 ‡ἐπίβλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου, ὅτι ἐπλήρωθησαν
οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν.
21 ‡μὴ ἀποστραφήτω τεταπεινωμένος κατηχυμένος,
πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου.
22 ‡ἀνάστα ὁ θεὸς, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι ὀνει-
δισμοῦ σου, τοῦ ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν.
23 ‡μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν οἰκετῶν σου, ἡ ὑπερηφανία
τῶν μισούντων σε ἀνέβη διαπαντός.

1 ‡Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ
ἀσάφ. ογδ.

2 ‡Ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεός, ἐξομολογησόμεθά
σοι, καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου· διηγήσομαι πάντα
τὰ θαυμάσιά σου.
3 ‡ὅταν λάβω καιρόν, ἐγὼ δικαιώσω.
4 ‡ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ·
ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς. διάψαλμα.
5 ‡εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁ-
μαρτάνουσι μὴ ὑψοῦτε κέρας·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Vsquequo Deus improperabit molestator; abominabitur auctor inimicitiæ nomen tuum in æternum? 11 Quare auertes manum tuam & dexteram tuam quo minus redimas, de medio sinus tui? educ eam, & dele afflictionem. 12 Et Deus cuius maiestas sancta est ab æterno, operatur redemptiones in medio terræ. 13 Tu diuisisti in fortitudine tua aquas maris carectosi: tu contriuisti capita draconum, & suffocasti Ægyptios in aquis maris. 14 Tu confregisti capita fortium Pharaonis; dedisti eos ad internecionem populo domus Israel, corpora verò eorum cercopithecis. 15 Tu erumpere fecisti fontem de rupe, & fuit in flumen: tu siccasti vada torrentium Arnon, & vada Ioubecha, & Iordanis, quæ erant valida. 16 Tuus est dies, insuper tua est nox, tu præparasti Lunam & Solem.
17 Tu statuisti omnes terminos terræ: æstatem & hyemem tu creasti. 18 Hoc in memoriam reuoca: inimicus exprobrauit, Domine; & populus insipiens execratus est nomen tuum. 19 Ne tradas populis, similibus bestiæ syluestri, animas docentium Legem tuam: vitam pauperum tuorum ne obliuiscaris in perpetuum. 20 Respice ad pactum quod pepigisti patribus; quoniam impleti sunt filij eorum obscuritate sese diffundente super terram, & violentia & rapinis. 21 Non reuertatur miser confusus: tunc pauper & egenus laudabunt te. 22 Surge Deus, age causam tuam: memento improperij *illati* à rege stulto tota die. 23 Ne obliuiscaris vocis molestantium te, fremitus insurgentium aduersum te, qui ascendit iugiter.

1 Ad laudandum quo tempore dixit Dauid Ne destruas populum tuum, hymnus per manus Asaph & canticum. PSAL. LXXV.
2 COnfitemur tibi Deus, confitemur; & appropinquante maiestate nominis tui, narrauerũt miracula tua. 3 Cùm elegero tempus, ego recta iudicabo. 4 Liquefacti sunt incolæ terræ, & omnis habitator eius; ego firmaui columnas eius in perpetuum.
5 Dixi subsannatoribus, Ne derideatis: & prædatoribus, Ne extollatis cornu.

6 * אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק׃
7 * כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים׃
8 * כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים׃
9 * כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וַיַּגֵּר
מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ׃
10 * וַאֲנִי אַגִּיד לְעֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
11 * וְכָל־קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת
צַדִּיק׃

עו

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
2 * נוֹדָע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ׃
3 * וַיְהִי בְשָׁלֵם סוּכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְצִיּוֹן׃
4 * שָׁמָּה שִׁבַּר רִשְׁפֵּי־קָשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה
סֶלָה׃
5 * נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃
6 * אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב נָמוּ שְׁנָתָם וְלֹא־מָצְאוּ
כָל־אַנְשֵׁי־חַיִל יְדֵיהֶם׃
7 * מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב וָסוּס׃
8 * אַתָּה נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז אַפֶּךָ׃
9 * מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקָטָה׃
10 * בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי־
אֶרֶץ סֶלָה׃
11 * כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָ שְׁאֵרִית חֵמֹת תַּחְגֹּר׃
12 * נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו
יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא׃
13 * יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

עז

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדִיתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃
2 * קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים
וְהַאֲזִין אֵלָי׃

6 * *Nolite extollere in excelsum cornu vestrum, loquentes in ceruice veteri.*
7 * *Quia neque ab Oriente neque ab Occidente, neque à solitudine montium:*
8 * *Sed Deus iudex hunc humiliabit, & hunc*
9 *exaltabit.* * *Quia calix in manu Domini est, vino merato vsque ad plenum mixtus, & propinabit ex eo; veruntamen fæces eius epotabunt*
10 *bibentes omnes impij terræ.* * *Ego autē annunciabo in sempiternum, cantabo Deo Jacob.*
11 * *Et omnia cornua impiorum confringam, exaltabuntur cornua iusti.*
1 * *Victori in carminibus Psalmus Asaph cantici.* LXXVI.
2 *COgnoscitur in Judæa Deus, in Israel magnum nomen eius.*
3 * *Et factum est in Salem tabernaculum eius, & habitaculum eius in Sion.*
4 * *Ibi confregit volatilia arcus, scutum & gladium & bellum. Semper.*
5 * *Lumen tu es magnifice, à montibus captiuitatis.*
6 * *Spoliati sunt superbi corde, dormitauerunt somnium suum, & non inuenerunt omnes viri exercitus manus suas.*
7 * *Ab increpatione tua Deus Jacob, consopitus est & currus & equus.*
8 * *Tu terribilis es, & quis stabit aduersum te? ex tunc ira tua.*
9 * *De cælo annunciasti iudicium; terra timens tacebit.*
10 * *Cùm surrexerit ad iudicandum Deus, vt saluos faciat omnes mites terræ. Semper.*
11 * *Quia ira hominis confitebitur tibi, reliquiis iræ accingeris.*
12 * *Vouete & reddite Domino Deo vestro, omnes qui in circuitu eius sunt, offerent dona terribili:*
13 * *Auferenti spiritum ducum, terribili regibus terræ.*
1 * *Victori super Idithun, Asaph Psalmus.* LXXVII.
2 *VOce mea ad Deum clamabo, voce mea ad Deum, & exaudiuit me.*

תרגום

6 לָא תִזְקְפוּן לִמְרוֹמָא אִיקַרְכוֹן אַחוּן דִּי מְמַלְּלִין בְּתֻקְפָּא וּבְגִדּוּפִין׃ 7 אֲרוּם לֵית בַּר מִנִּי מִמַּדִּנְחָא וְעַד מַעַרְבָא וְלָא מִצִּפּוּנָא בֵּית
מַדְבְּרָא וּמִדָּרוֹמָא אֲתַר טוּרַיָּא׃ 8 אֲרוּם אֱלָהָא דַיָּן זַכַּאי דֵּין יַמְאִיךְ וְדֵין יְרוֹמֵם׃ 9 אֲרוּם כֵּס דִּלְוָט בִּידָא דַּיְיָ וַחֲמַר עָשִׁין מְלִי
מִיזְגַת מְרִירוּתָא לְטַלְטָלָא בֵּה מַנְדְּעָא דִּרְשִׁיעַיָּא וּמַן דְּשָׁרֵי מִנֵּה מִדֵּין קַדְמַאי בְּרַם דּוּרְדְּיָיהָא וּפִקְטְיָהָא יְמַצְּצוּן יִשְׁתּוּן כָּל רְשִׁיעֵי אַרְעָא׃
10 וַאֲנָא אַתְנֵי לְעָלַם נִיסַיָּא אֲשַׁבַּח לֶאֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 11 וְכָל מַלְכְוָת תְּקוֹף רוּם רְשִׁיעַיָּא אַמְאִךְ יִתְקַטְּפוּן מִתְקְפֵיהוֹן יִזְדַּקְפוּן
מִתְקוֹף רוּמֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא׃ עז 1 לְשַׁבָּחָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּא תֻּשְׁבְּחָא עַל יְדָא דְאָסָף וְשִׁירָא׃ 2 אִתְוַדַּע בִּדְבֵית יְהוּדָה אֱלָהָא
בִּדְבֵית יִשְׂרָאֵל רַב שְׁמֵהּ׃ 3 וַהֲוָה־כִּירוּשְׁלֶם בֵּית מֻקְדְּשֵׁהּ וּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן׃ 4 כַּד עֲבַדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל רְעוּתֵיהּ אַשְׁרִי
שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵיהוֹן תַּמָּן תְּבַר גִּרְרִין וְקַשְׁתִּין דְּעַמְמַיָּא מְגִיחֵי קְרָבָא חֲרִיסֵי וְחַרְבָּא וְסִדְרֵי קְרָבָא בַּטֵּל לְעָלְמִין׃ 5 דְּחִיל אַנְתְּ מְשַׁבַּח מִבֵּית
מֻקְדְּשָׁךְ יְזוּעוּן מִן קֳדָמָךְ מַלְכַיָּא דְיָתְבִין בִּכְרַכֵּי טוּרַיָּא אֲתַר בֵּית כְּנִישַׁת בִּיזָתְהוֹן׃ 6 אַשְׁלַחוּ מֵעַלַּיֵיהוֹן זֵינֵי קְרָבָא גִּבָּרֵי לִבָּא אִתְנַמְנַמוּ
בְּשִׁנְתֵּיהוֹן לָא סַפְקוּ כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא לְמֵיחַד זֵינֵיהוֹן בִּידֵיהוֹן׃ 7 מִמְּזוֹפִיתָךְ אֱלָהָא דְיַעֲקֹב דְּמַכוּ וְאַרְתִּיכִין וּפָרָשִׁין אִתְעַקָּרוּ׃ 8 אַנְתְּ
דְּחִיל אַנְתְּ וּמַן דִּיקוּם קֳדָמָךְ בְּעִדַּן דְּיִתְקוֹף רֻגְזָךְ׃ 9 מִשְׁמַיָּא אַשְׁמַעְתָּא דִּין אַרְעָא דְעַמְמַיָּא דְחִלַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל שְׁדוֹכַת׃
10 אָמְרִין צַדִּיקַיָּא יְקוּם לְדִינָא עִם רְשִׁיעַיָּא אֱלָהָא לְמִפְרֻק מִידֵיהוֹן כָּל עִינְוְתָנֵי אַרְעָא לְעָלְמִין׃ 11 כַּד אַנְתְּ רָגֵז עַל עַמָּךְ אַנְתְּ
מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן וְהִנּוּן יוֹדוּן לִשְׁמָךְ וּשְׁאָרָא דְרִתְחָא דְאִשְׁתְּאַר לָךְ מֵרֻגְזָא דִּרְגֵזְתָּא תְּזָרֵז לְחַכָּלָא עַמְמַיָּא׃ 12 נְדַרוּ נִדְרַיָּא וְשַׁלְּמוּ קֳדָם
יְיָ אֱלָהֲכוֹן כָּל דְּיָתְבִין חֲזוֹר חֲזוֹר לְמֻקְדְּשֵׁהּ יַיְתוּן קֻרְבָּנָא לְבֵית מֻקְדְּשָׁא דְחִיל׃ 13 יַזְעֵר גַּסּוּת רוּחֵהוֹן דְּרַבְרְבָנַיָּא אֱלָהָא דְחִילָא עַל כָּל
מַלְכֵי אַרְעָא׃ עז 1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד יְדוּתוּן לְאָסָף תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 2 קָלִי בְּרַם קֳדָם אֱלָהָא וְאֶקְבֵּל קָלִי קֳדָם אֱלָהָא וְיֵצַת לְמֵימְרִי׃

‡ Nolite extollere in altũ cornu veſtrũ, 6
& nolite loqui aduerſus Deũ iniquitatẽ.
‡ Quia neq; ab Oriente, neq; ab Occi- 7
dente, neque à deſertis montibus. ‡ Quo- 8
niã Deus iudex eſt; hunc humiliat, & hũc
exaltat. ‡ Quia calix in manu Dñi vini 9
meri plenus mixto: & inclinauit ex hoc in
hoc, verumtamẽ fæx eius nõ eſt exinanita.
bibent omnes peccatores terræ. ‡ Ego aũt 10
* annunciabo *gaudebo in ſeculũ, cantabo Deo Iacob.
‡ Et omnia cornua peccatorũ confrin- 11
* exaltabuntur cornua gam, & *exaltabitur cornu iuſti.

‡ In finem in laudibus Pſalmus Aſaph, 1
canticum ad *Aſſyrium. LXXV.
* Aſſyrios

NOtus in Iudæa Deus, in Iſrael magnũ 2
nomen eius. ‡ Et factus eſt in pace lo- 3
cus eius, & habitatio eius in Sion. ‡ Ibi cõ- 4
fregit potentias arcuum, ſcutũ & gladium,
& bellũ. ‡ Illuminas tu mirabiliter à mon- 5
tibus æternis. ‡ Turbati ſunt omnes inſi- 6
pientes corde. dormierunt ſomnũ ſuum,
& nihil inuenerunt omnes viri diuitiarũ
in manibus ſuis. ‡ Ab increpatione tua 7
Deus Iacob, dormitauerunt qui aſcende-
runt equos. ‡ Tu terribilis es, & quis reſi- 8
ſtet tibi? ex tunc ira tua: ‡ De cælo auditũ 9
feciſti iudicium. terra tremuit & quieuit,
* exur- ‡ Cùm *reſurgeret in iudicium Deus, vt 10
geret ſaluos faceret omnes manſuetos terræ.
‡ Quoniã cogitatio hominis cõfitebitur 11
tibi, & reliquiæ cogitationis diem feſtum
agent tibi. ‡ Vouete & reddite Dño Deo 12
* affertis veſtro; omnes qui in circuitu eius *afferent
munera terribili, ‡ & ei qui aufert ſpi- 13
ritum principũ, terribili apud reges terræ.

‡ In finem pro Idithum Pſalmus 1
Aſaph. LXXVI.

Inf. 143. VOce mea ad Dominum clamaui, voce 2
mea ad Deum, & intendit mihi.

6 ‡ μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, καὶ μὴ λα-
7 λεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. ‡ ὅτι οὔτε ἐξ ἐξόδων, οὔτε ἀπὸ
8 δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων· ‡ ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστι.
Τοῦτον ταπεινοῖ καὶ τοῦτον ὑψοῖ.
9 ‡ ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου οἴνου ἀκράτου πλῆρες κε-
ράσματος· καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ τρυγίας
αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς.
10 ‡ ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι εἰς τὸν αἰῶνα, ψαλῶ τῷ θεῷ
11 Ιακώβ. ‡ καὶ πάντα τὰ κέρατα τῶν ἁμαρτωλῶν
συνθλάσω, καὶ ὑψωθήσεται τὰ κέρατα τοῦ δικαίου.
1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ, ᾠδὴ
πρὸς τὴν Ἀσσύριον. οε.
2 ‡ Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ θεός, ἐν τῷ Ἰσραὴλ μέγα τὸ
3 ὄνομα αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐγενήθη ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ, καὶ
τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν Σιών.
4 ‡ ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων, ὅπλον καὶ ῥομ-
φαίαν καὶ πόλεμον.
5 ‡ φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων.
6 ‡ ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ.
ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ εὗρον οὐδὲν πάντες οἱ ἄν-
δρες τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
7 ‡ ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου ὁ θεὸς Ιακώβ, ἐνυσταξαν οἱ ἐπι
βεβηκότες τοῖς ἵπποις.
8 ‡ σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι; ἀπὸ τότε ἡ
9 ὀργή σου. ‡ ἐκ δὲ οὐρανοῦ ἠκούτισας κρίσιν· γῆ ἐφοβήθη καὶ
10 ἡσύχασεν· ‡ ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν θεόν, τοῦ
σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς· διάψαλμα.
11 ‡ ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκα
τάλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι.
12 ‡ εὔξασθε καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, πάντες οἱ
κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα· τῷ φοβερῷ
13 ‡ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων, φοβερῷ
παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθουμ ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ.
οζ.
2 ‡ Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς
τὸν θεόν, καὶ προσέσχε μοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Ne extollatis in excelſum gloriam veſtram, vos loquentes in fortitudine & opprobrijs. 7 Quoniã non eſt alius præter me ab Oriente vſque ad Occidentem, à Septentrione domo deſerti & ab Auſtro loco montium. 8 Quoniam Deus eſt iudex iuſtus; hunc humiliabit, & illum exaltabit. 9 Quoniam calix maledictionis eſt in manu Domini, & vinum forte, plenum mixtione amaritudinis ad tollendam per illud ſcientiam impiorum: quod verò proiecit ab illo; fuit ex priori: fæces autem & amurcas eius ſugent & epotabunt omnes impij terræ. 10 Ego autem narrabo in æternum miracula illa, laudabo Deum Iacob. 11 Et omnia regna fortitudinem excelſam impiorum humiliabo: excidentur à fortitudine ſua; exaltabuntur autem ex robore ſublimitatis eorum iuſti.

1 Ad laudandum in laude, Pſalmus per manum Aſaph, & canticum. PSAL. LXXVI.

2 NOtus eſt in domo Iehudah Deus; in domo Iſraelis magnum nomen eius. 3 Et fuit in Ieruſalem domus ſanctuarij eius, & habitaculum maieſtatis eius in Sion. 4 Quando fecit domus Iſrael voluntatem eius, locauit maieſtatem ſuam inter eos: ibi confregit ſagittas & arcus populorum prœliantium: ſcuta & gladios, acieſque belli deſtruxit in perpetuũ. 5 Timẽdus tu, laudatus à domo ſanctuarij tui; contremiſcant ab aſpectu tuo reges, habitantes in arcibus montium, loco domus congregationis prædæ ipſorum. 6 Abiecerunt à ſe arma bellica fortes corde, dormitarũt in ſomnijs ſuis, non valuerunt omnes fortes robore apprehendere arma ſua manibus ſuis. 7 Ab increpatione tua Deus Iaacob dormierunt, & currus & equites ſunt ſubuerſi. 8 Tu timendus es, & quis ſtabit coram te in tempore quo exarſerit furor tuus? 9 De cœlis audiri feciſti iudicium: terra nationum timuit; *ſed* terra Iſrael quieuit. 10 Dicunt iuſti, Exurgat ad iudicium cum impijs Deus, vt redimat de manibus eorum omnes mites terræ in perpetuum. 11 Cùm tu iraſceris in populum tuum, tu eius miſereris: ipſi verò confitebuntur nomini tuo; at reliquum furoris quod remanſit tibi ab ira qua iratus fuiſti, præparabis ad diſperdendas gentes. 12 Vouete vota & reddite coram Domino Deo veſtro: omnes qui habitant in circuitu ſanctuarij eius adducant oblationem in domum ſanctuarij terribilis. 13 Comprimet tumorem ſpiritus magnatum, Deus timendus ſuper omnes reges terræ.

1 Ad laudandum per manum Idutun ipſi Aſaph hymnus. PSAL. LXXVII.

2 VOx mea vtique coram Deo, & clamabo voce mea coram Deo, & attendet verbo meo.

3 * בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נִגְרָה וְלֹא
תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי׃
4 * אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף
רוּחִי סֶלָה׃
5 * אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר׃
6 * חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃
7 * אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה
וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי׃
8 * הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד׃
9 * הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר׃
10 * הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה׃
11 * וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן׃
12 * אֶזְכֹּיר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ׃
13 * וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
14 * אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים׃
15 * אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶּלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ׃
16 * גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה׃
17 * רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ
תְהֹמוֹת׃
18 * זָרְמוּ מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף־חֲצָצֶיךָ
יִתְהַלָּכוּ׃
19 * קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃
20 * בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְיךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ
לֹא נֹדָעוּ׃
21 * נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

עח

1 * מַשְׂכִּיל לְאָסָף הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ
2 אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי־פִי׃ * אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי אַבִּיעָה
חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם׃

3 * *In die tribulationis meæ Dominum exquisiui, manus mea nocte extenditur & non quiescit; noluit se consolari anima mea.*
4 * *Recordans Dei conturbabar, loquebar in me ipso, & deficiebat spiritus meus. Semper.*
5 * *Prohibebam suspectũ oculorum meorũ, stu-*
6 *pebam & non loquebar.* * *Recogitabam dies antiquos, annos seculorum.*
7 * *Recordabar psalmorum meorum, in nocte cum corde meo loquebar, & scopebam spiritum*
8 *meum.* * *Ergo ne in æternum proijciet Dominus, & non propitiabitur vltra?*
9 * *Ergo ne complebit vsque in finem misericordiam suam? consummabitur verbũ de gene-*
10 *ratione in generationem.* * *Nunquid oblitus est misereri Deus, aut complebit in furore miseri-*
11 *cordias suas? Semper.* * *Et dixi, Imbecillitas mea est: hæc commutatio dexteræ excelsi.*
12 * *Recordabor cogitationum Domini, quia reminiscar antiqua mirabilia tua.*
13 * *Et meditabor in omni opere tuo, & adinuentiones tuas loquar.*
14 * *Deus in sancto via tua, quis Deus magnus*
15 *vt Deus?* * *Tu es Deus faciens mirabilia, ostendens in populis potentiam tuam.*
16 * *Redemisti in brachio populum tuum, filios Jacob & Joseph. Semper.*
17 * *Videntes te aquæ Deus, videntes te aquæ parturierunt, & commotæ sunt abyssi.*
18 * *Excusserunt aquas nubila, vocem dederũt nubes, & sagittæ tuæ discurrebant.*
19 * *Vox tonitrui tui in rota, apparuerunt fulgura orbi, concussa est & commota est terra.*
20 * *In mari via tua & semitæ tuæ in aquis multis, & vestigia tua non sunt agnita.*
21 * *Deduxisti quasi gregem populum tuum, in manu Moysi & Aaron.*

1 * *Eruditio Asaph.* PSAL. LXXVIII.

AVsculta popule meus legem meam, inclinate aurem vestram ad verba oris mei.
2 * *Aperiam in parabola os meum, loquar ænigmata antiqua.*

תרגום

3 בְּיוֹם דְּעָקְתִּי אֶלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ תִּבְעֵת שְׁרָת עֲלַי רוּחַ נְבוּאָה בְּלֵילְיָא זִלְגַת עֵינִי דִּמְעָתָא וְלָא תֵפוּג סְרִבַת לְאִתְנֶחָמָא נַפְשִׁי׃ 4 אַדְכַּר
אֱלָהָא וְאֶרְגּוֹשׁ אֲצַלֵּי קֳדָם יְיָ וְתִשְׁתַּלְהֵי רוּחִי לְעָלְמִין׃ 5 אֲחַדְתָּא תְּמוּרָתָא דְעַיְנַי אִטְרְפַת וְלָא אֲמַלֵּל׃ 6 מְנֵיתִי יוֹמִין טָבִין דְּמִלְקַדְמִין
שְׁנַיָּא טָבַיָּא דְמִן עָלְמִין׃ 7 אֶדְכַּר תִּשְׁבַּחְתִּי בְּלֵילְיָא עִם הִרְהוּרֵי לִבְבִי אֲמַלֵּל וְיִבְלֹשׁ נִיסַיָּא מַנְדַּע רוּחִי׃ 8 הַאֶפְשַׁר דִּי לְעָלְמַיָּא יְרַחֵק
יְיָ וְלָא יוֹסֵף לְמִתְרַעְוָא תּוּב׃ 9 הַאֶפְשַׁר דִּפְסַק לְעָלְמִין טוּבֵה שְׁלִים פִּתְגָם דְּבִישׁ עַל כָּל דָּר וְדָר׃ 10 הַאֶפְשַׁר דְּיִתְנְשֵׁי לְחַיָּסָא
אֱלָהָא וְאִין סְלִק בְּרֻגְזֵה מִלְּמִכְמַר רַחֲמוֹי לְעָלְמִין׃ 11 וְאַמְרֵת מַרְעִיתִי הִיא אִשְׁתַּנִּיו גְּבוּרַת יְמִין עִלָּאָה׃ 12 אֶדְכַּר עוֹבָדֵי יְיָ אֲרוּם
אֶדְכַּר מִלְּקַדְמִין פְּרִישְׁוָתָךְ׃ 13 וְלִנְנֵת בְּכָל עוֹבָדָךְ טָבַיָּא וּבְתַסְקוֹפֵי נִיסַיָּיךְ אֲמַלֵּל׃ 14 אֱלָהָא דְּקַדִּישִׁין אוֹרְחָתָךְ מַן אֱלָהָא רַבָּא
כֵּאלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 15 אַתְּ הוּא אֱלָהָא עָבֵד פְּרִישָׁן הוֹדַעְתָּא בְּעַמְמַיָּא עֻשְׁנָךְ׃ 16 פְּרַקְתָּא בִּגְבוּרַת אַדְרָעָךְ עַמָּךְ בְּנַיָּא דְאוֹלִיד יַעֲקֹב
וְזָן יוֹסֵף לְעָלְמִין׃ 17 יֶחְמוּן שְׁכִינְתָּךְ מִגּוֹ יַמָּא אֱלָהָא חֲמוֹן גְּבוּרְתָּךְ עַל יַמָּא רְתִיתוּן עַמְמַיָּא לְחוֹד אִתְרְגַזּוּן תְּהוֹמַיָּא׃
18 אַחִיתוּ מַיָּא עֲנָנֵי שְׁמַיָּא קָלִין יְהַבוּ שְׁחָקֵי לְחוֹד כִּיפֵי גִּרְרָךְ אָזְלִין וּמִשְׁתַּלְהֲבִין׃ 19 קַל אַכְלָיוּתָךְ בְּגַלְגְּלָא אִשְׁתְּמַע אַנְהָרוּ בַרְקִין
חֵבֵל רִגְזַת וְאִתְרְגֵפַת אַרְעָא׃ 20 בְּיַמָּא דְסוּף אוֹרְחָךְ וְכִבְשַׁיִךְ בְּמַיִין סְגִיעִין וְרֻשְׁמַת פְּסִיעָתָךְ לָא אִתְיְדָעוּ׃ 21 דַּבַּרְתָּ הֵיךְ עָנָא עַמָּךְ
בִּידָא דְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

עח

1 שִׂכְלָא דְרוּחַ קוּדְשָׁא עַל יְדֵיהּ דְּאָסָף אָצִית
עַמִּי אוֹרַיְתִי אַצְלוּן אֲדַנֵּיכוֹן לְמֵימְרֵי פּוּמִי׃ 2 אֶפְתַּח בִּמְתָל פּוּמִי אֶבּוּעַ חֶדְוָן דְּמִלְקַדְמִין׃

‡ In die tribulationis meæ Deum exquisiui manibus meis, nocte *coram eo,& non sum deceptus; renuit cõsolari anima mea. ‡ Memor fui Dei,& delectatus sum; *ō *exercitatus sum,& defecit spiritus meus. ‡ Anticipauerunt vigilias oculi mei,turbatus sum, & non sum locutus. ‡ Cogitaui dies antiquos,& annos æternos ‡ In mente habui,& meditatus sum: nocte cũ corde meo exercitabar, & *scopebat spiritus meus. ‡Nunquid in æternũ proijciet *Dominus,& non apponet vt complacitior sit adhuc? ‡Aut in finem misericordiã suã abscindet? cõsummauit verbũ à generatione in generationẽ? ‡Nũquid obliuiscetur misereri Deus? Aut continebit in ira sua misericordias suas? ‡ Et dixi, Nunc cœpi,hęc commutatio dexteræ Excelsi. ‡ Memor fui operum Dñi; quoniam memor ero ab initio mirabilium tuorũ. ‡ Et meditabor in omnibus operibus tuis: & in adinuentionibus tuis exercebor. ‡ Deus in sancto via tua. quis Deus magnus sicut Deus noster? ‡ Tu es Deus qui facis mirabilia; notam fecisti in populis virtutem tuam.

‡ Redemisti in brachio tuo populum tuum,filios Iacob & Ioseph. ‡ Viderunt te aquæ Deus,viderunt te aquę, & timuerunt; *turbati sunt abyssi. ‡ Multitudo sonitus aquarum, vocem dederunt nubes: & enim sagittæ tuæ transeunt.

‡ Vox tonitrui tui in rota. illuxerũt coruscationes tuæ orbi terræ; commota est, & contremuit terra.

‡In mari viæ tuæ & semitæ tuæ in aquis multis,& vestigia tua non cognoscentur.

‡ Deduxisti sicut oues populum tuum in manu Moysi & Aaron.

‡ Intellectus Asaph.

PSAL. LXXVII.

ATtendite populę meus legem meam: inclinate aurem vestram in verba oris mei. ‡ Aperiam in parabolis os meum, loquar propositiones ab initio.

3 ‡ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα ταῖς χερσί μου, νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ; καὶ οὐκ ἠπατήθην· ἀπηνλιώτω ὠδακληθῆναι ἡ ψυχή μου.

4 ‡ ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ & εὐφρανθήσομαι· ἠδολέχησα καὶ

5 ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου· διάψαλμα. ‡ προκατελάβοντο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου· ἐταράχθην καὶ

6 οὐκ ἐλάλησα. ‡ διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, &

7 ἔτη αἰώνια ‡ ἐμνήσθην καὶ ἐμελέτησα· νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέχουν, & ἔσκαλλε τὸ πνεῦμά μου.

8 ‡ μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπώσεται κύριος, καὶ οὐ προσθήσει τοῦ εὐδοκῆσαι ἔτι;

9 ‡ ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπόκοψει; σωτετέλεσται ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν;

10 ‡ μὴ ἐπιλήσεται τοῦ οἰκτειρῆσαι ὁ θεός; ἢ συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ; διάψαλμα.

11 ‡ καὶ εἶπα, νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τοῦ ὑψίστου.

12 ‡ ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου· ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου.

13 ‡ καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου & ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου ἀδολεχήσω.

14 ‡ ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου· τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ

15 θεὸς ἡμῶν; ‡ σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια· ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δυναμίν σου.

16 ‡ ἐλυτρώσω ἐν τῷ βραχίονί σου τὸν λαόν σου, τοὺς υἱοὺς ἰακὼβ & ἰωσήφ.

17 ‡ εἶδόσθώσε ὕδατα ὁ θεός, εἶδόσθώσε ὕδατα, & ἐφοβήθησαν· ἐταράχθησθω ἄβυσσοι.

18 ‡ πλῆθος ἤχους ὑδάτων, φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι· & γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύονται.

19 ‡ φωνὴ τοῦ βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ· ἔφαναν αἱ ἀστραπαί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη & συνετρόμῳ ἐκινήθη ἡ

20 γῆ. ‡ ἐν τῇ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σου & αἱ τρίβοι σου ἐν ὕδασι πολλοῖς, & τὰ ἴχνη σου οὐ γνωσθήσονται. ‡ ὡδήγησας ὡς

21 πρόβατα τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ μωυσῆ καὶ ἀαρών.

1 ‡ Συνέσεως τῷ ἀσάφ. οζ'.

Προσέχετε λαός μου τῷ νόμῳ μου, κλίνατε τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.

2 ‡ ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] In die afflictionis meæ eruditionem ab aspectu Domini quæsiui: habitauit autem super me spiritus prophetiæ; nocte stillauit oculus meus lachrymas, nec cessabit; renuit consolationem accipere anima mea. [4] Recordabor Dei & tumultum edam,orabo coram Domino: & lassabitur spiritus meus in æternum. [5] Apprehendisti palpebras oculorum meorum:correptus sum, non loquar. [6] Numeraui dies bonos à principio, annos felicitatis à seculis. [7] Recordabor laudis meæ in nocte; cum cogitationibus cordis mei loquar, & inquiret res mirandas scientia spiritus mei. [8] Nunquid possibile est vt in æternum aspernetur Dominus; & non apponat vt bene velit vlterius? [9] Nunquid possibile est vt defecerit in æternum sua benignitas:atque completum fuerit verbum malum super omnem generationem & generationem? [10] Nunquid est possibile vt oblitus sit misereri Deus; & si ira percitus est, vt non incalescant misericordiæ eius in æternũ? [11] Et dixi,Infirmitas mea hæc: mutatio potentis dexteræ excelsi. [12] Recordabor operum Domini,quapropter memor ero ab initio mirabilium tuorum. [13] Meditatus autem sum in omnibus operibus tuis optimis, & de adinuentionibus miraculorum tuorum loquar. [14] Deus quàm sanctæ sunt viæ tuæ! quis Deus magnus sicut Deus Israel? [15] Tu es ipse Deus faciens miranda: notam fecisti in populis fortitudinem tuam. [16] Redemisti potentia brachij tui populum tuũ;filios quos genuit Iaacob, & enutriuit Ioseph in secula. [17] Viderunt maiestatem tuam de medio maris Deus, viderunt virtutem tuam super mare; contremiscentibus populis, nec non interturbatis abyssis. [18] Effuderunt aquas nubes cælorum, voces dederunt æthera, sed & spicula sagittarum tuarum discurrebant & accendebantur. [19] Vox tonitrui tui in rota audita est: illuminauerunt coruscationes orbem: infremuit, & cõmota est terra. [20] In mari Suph via tua, & semitæ tuæ in aquis multis, & vestigia gressuum tuorum non sunt agnita. [21] Deduxisti sicut oues populum tuum per manum Mosseh & Aharon.

[1] Intellectus Spiritus sancti per manum Asaph. PSAL. LXXVIII.

AVsculta populę mi legem meam, inclinate aures vestras ad verba oris mei. [2] Aperiam in parabola os meum; eloquar ænigmata, quæ fuerunt à principio.

3 * אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ וַנֵּדָעֵם וַאֲבֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ׃
4 * לֹא נְכַחֵד מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים
תְּהִלּוֹת יְהוָה וְעֻזּוֹ וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה׃
5 * וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם׃
6 * לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלֵדוּ יָקֻמוּ וִיסַפְּרוּ
לִבְנֵיהֶם׃
7 * וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי־
אֵל וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ׃
8 * וְלֹא יִהְיוּ כַּאֲבוֹתָם דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה דּוֹר לֹא־
הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֱמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ׃
9 * בְּנֵי־אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי־קֶשֶׁת הָפְכוּ
בְיוֹם קְרָב׃
10 * לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ
לָלֶכֶת׃
11 * וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם׃
12 * נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
שְׂדֵה־צֹעַן׃
13 * בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם וַיַּצֶּב־מַיִם כְּמוֹ־נֵד׃
14 * וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל־הַלַּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ׃
15 * יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ כִּתְהֹמוֹת רַבָּה׃
16 * וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסָּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם׃
17 * וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא־לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה׃
18 * וַיְנַסּוּ־אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאֹל־אֹכֶל לְנַפְשָׁם׃
19 * וַיְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ
שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר׃
20 * הֵן הִכָּה־צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם וּנְחָלִים יִשְׁטָפוּ
הֲגַם־לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם־יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ׃
21 * לָכֵן שָׁמַע יְהוָה וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְׁקָה בְיַעֲקֹב
וְגַם־אַף עָלָה בְיִשְׂרָאֵל׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hierony.

3 * *Quæ audiuimus & cognouimus, & patres nostri narrauerunt nobis.*
4 * *Non sunt abscondita à filijs eorum à generatione sequenti, narrantes laudes Domini & potestatem eius & mirabilia eius quæ fecit.*
5 * *Statuit contestationem Iacob, & legem posuit in Israel, quæ mandauit patribus nostris vt docerent filios suos.*
6 * *Vt cognosceret generatio subsequens, filij nascituri surgent & narrabunt filijs suis.*
7 * *Vt ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur cogitationum Dei, & mandata eius custodiant.*
8 * *Et non sint sicut patres eorum generatio declinans & prouocans, generatio quæ non præparauit cor suum, & non credidit Deo spiritus eius.*
9 * *Filij Ephraim intendentes & mittentes arcum, terga verterunt in die belli.*
10 * *Non custodierunt pactum Dei, & in lege eius noluerunt ingredi.*
11 * *Et obliti sunt commutationum eius, & mirabilium eius quæ ostendit eis.*
12 * *Coram patribus eorum fecit mirabilia, in terra Ægypti in regione Taneos.*
13 * *Diuisit mare & traduxit eos, & stare fecit aquas quasi aceruum.*
14 * *Et duxit eos in nube per diem, & tota nocte in lumine ignis.*
15 * *Scidit petram in deserto, & potum dedit quasi de abyssis magnis.*
16 * *Et eduxit riuos de petra, & elicuit quasi flumina aquas.*
17 * *Et addiderunt vltrà peccare ei, vt prouocarent excelsum in inuio.*
18 * *Et tentauerunt Deum in cordibus suis, petentes cibum animæ suæ.*
19 * *Et loquentes contra Deum dicebant, Nunquid poterit Deus ponere mẽsam in solitudine?*
20 * *Ecce percussit petram & fluxerunt aquæ, & torrentes inundauerunt: nunquid & panem poterit dare aut præparare carnem populo suo?*
21 * *Ideo audiuit Dominus & distulit, & ignis accensus est in Iacob, & furor ascẽdit in Israel.*

תרגום

3 דִּי שְׁמַעְנָן וְיָדַעְנָן לְחוֹן וַאֲבָהָתָן תַּנְיוּ לָנָא׃ 4 לָא נְכַסֵּי מִבְּנֵיהוֹן לְדָר בָּתְרַאי מְשַׁתָּעִין תֻּשְׁבַּחְתָּן דַיְיָ וְעָשְׁנֵהּ וּפְרִישְׁוָתֵיהּ דַּעֲבַד׃
5 וַאֲקִים סַהֲדוּתָא בְּדִבְיֵת יַעֲקֹב וְאוֹרַיְתָא גְּזַר בְּדִבְיֵת יִשְׂרָאֵל דִּי פַקֵּד יָת אֲבָהָתָנָא לְהוֹדָעוּתְהוֹן לִבְנֵיהוֹן׃ 6 מִן בְּגַלְלָ דְּיִדְעוּן דָּר בָּתְרַאי
בְּנַיָּא דְּמִתְיַלְּדִין יְקוּמוּן וְיַתְּנוּן לִבְנֵיהוֹן׃ 7 וְיִשְׁוּוּן בֵּאלָהָא סְבְרְהוֹן וְלָא יִתְנְשׁוּן עוֹבְדֵי אֱלָהָא וּפְקוֹדוֹהִי יִנְטְרוּן׃ 8 וְלָא יְהוֹן הֵיךְ
אֲבָהָתְהוֹן דָּר מְסָרְהָבִין וּמַרְגֵּז דָּר דְּלָא אַתְקֵן לִבֵּהּ לְמֵרַהּ וְלָא הֵוָת מְהֵימְנָא בֵּאלָהָא רוּחֵהּ׃ 9 בְּנֵי אֶפְרַיִם בְּזַיְנֵי קְרָבָא וְגַבָּרִין נָטְלֵי קֶשְׁתָּא
הֲפַכוּ קֻדָּם יוֹמָא סְדְרֵי קְרָבָא׃ 10 מְטוּל דְּלָא נְטָרוּ קְיָמָא דֵּאלָהָא וּבְאוֹרַיְתֵהּ סָרְבוּ לְהַלָּכָא׃ 11 וְאִתְנְשִׁיו עוֹבָדוֹי עַמָּא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל
וּפְרִישְׁוָתֵיהּ דְּאַחְמֵי לְהוֹן׃ 12 קֳבֵיל אֲבָהָתְהוֹן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְשִׁבְטַיָּא עֲבַד פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם חֲקַל טָאנִיס׃
13 בְּזַע יַמָּא בְּחוּטְרָא דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן וַאַעְבְּרִנּוּן וְאוֹקִים מַיָּא צְרִירִין הֵיךְ זִיקְנָא׃ 14 וְדַבְּרִנּוּן הֵיךְ בַּעֲנָנָא יוֹמָם וְכָל לֵילְיָא בְּנְהוֹרָא דְּאֶשָּׁא׃
15 יְבַזַּע טַנָּרִין בְּחוּטְרֵהּ דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן בְּמַדְבְּרָא וְאַשְׁקִי כַּד בִּתְהוֹמַיָּא רַבְרְבָן׃ 16 וְאַפֵּיק מַיָּא נְזַלָיָא מִכֵּיפָא וְאוֹחֵית הֵיךְ נַהֲרִין נָגְדִין
דְּמַיָּא׃ 17 וְאוֹסִיפוּ עוֹד לְמֶחֱטֵי לֵהּ לְמַרְגָּזָא עֵילָאָה בְּמַדְבַּר צָהֵי׃ 18 וְנַסִּיו אֱלָהָא בְּלִבְּהוֹן לְמִשְׁאַל מֵיכְלָא לְנַפְשֵׁיהוֹן׃
19 וְאִתְרַעֲמוּ קֳדָם אֱלָהָא אֲמָרוּ הַאֵית יוּכְלָא קֳדָם יְיָ לְסַדָּרָא פָּתוֹרָא בְּמַדְבְּרָא׃ 20 הָא כְּבָר מְחָא בְּטִינָר וְדִיבוּ מַיָּא וְנַחֲלַיָּא נָגְדִין
הַלְחוֹד לַחְמָא יָכִיל לְמִתַּן אִין יְתַקֵּן מְזוֹנָא לְעַמֵּהּ׃ 21 בְּכֵן שְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ וּרְגַז וְאֶשְׁתָּא אִתְסְקַרַת בְּדִבְיֵת יַעֲקֹב וּלְחוֹד
רוּגְזָא סְלִק בְּיִשְׂרָאֵל׃

3 * Quãta audiuimus & cognouimus ea, & patres noſtri narrauerunt nobis. 4 * Non ſunt occultata à filijs eorum in generatione altera; narrantes laudes Domini & virtutes eius; & mirabilia eius quæ fecit.

5 * Et ſuſcitauit teſtimonium in Iacob, & legem poſuit in Iſrael. quanta mandauit patribus noſtris, * vt nota faceret ea filijs ſuis. 6 * Vt cognoſcat generatio altera, filij qui naſcẽtur, & exurgent, & narrabunt ea filijs ſuis: 7 * Vt ponant in Deo ſpem ſuã, & non obliuiſcantur operum Dei; & mandata eius exquirant. 8 * Ne fiant ſicut patres eorum, generatio praua & exaſperans. generatio quæ non direxit cor ſuum, & nõ eſt creditus cum Deo ſpiritus eius. 9 * Filij Ephrem intendentes & mittentes arcum, conuerſi ſunt in die belli. 10 * Non cuſtodierunt teſtamentum Dei, & in lege eius noluerunt ambulare. 11 * Et obliti ſunt benefactorum eius, & mirabilium eius, quæ oſtendit eis. 12 * Coram patribus eorum quæ fecit mirabilia, in terra Ægypti in campo Taneos. 13 Interrupit mare, & perduxit eos, * ſtatuit aquas quaſi * vtrem. 14 * Et deduxit eos in nube diei, & tota nocte in illuminatione ignis. 15 * Interrupit petram in eremo, & adaquauit eos velut in abyſſo multa. 16 * Et eduxit aquam de petra, & eduxit tanquam flumina aquas.

17 * Et appoſuerunt adhuc peccare ei; in iram excitauerunt Excelſum in inaquoſo.

18 * Et tentauerunt Deum in cordibus ſuis, vt peterent eſcas animabus ſuis.

19 * Et malè locuti ſunt de Deo, & dixerunt; Nunquid poterit Deus parare menſam in deſerto?

20 * Quoniam percuſſit petram, & fluxerunt aquæ, & torrentes inundauerunt: nunquid & panem poterit dare, aut parare menſam populo ſuo?

21 * Ideo audiuit Dominus & diſtulit, & ignis accenſus eſt in Iacob, & ira aſcendit in Iſrael.

3 * ὅσα ἠκούσαμεν & ἔγνωμεν αὐτά, & ὁ πατέρες ἡμῶν 4 διηγήσαντο ἡμῖν. * οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν, ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις κυρίου & τὰς δυναστείας αὐτοῦ, & τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε.

5 * καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ιακώβ, καὶ νόμον ἔθετο ἐν Ισραήλ. ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν γνωρίσαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.

6 * ὅπως ἂν γνῶ γενεὰ ἑτέρα, υἱοὶ τεχθησόμενοι, & ἀναστήσονται & ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.

7 * ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, & μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ· καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν. 8 * ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν, γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα· γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν ἑαυτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς. 9 * υἱοὶ Ἐφραὶμ ἐντείνοντες & βάλλοντες τόξοις, ἐστράφησαν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.

10 * οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην τοῦ θεοῦ & ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ οὐκ ἠβουλήθησαν πορεύεσθαι. 11 * καὶ ἐπελάθοντο τῶν δυνάμεων αὐτοῦ & τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, ὧν ἔδειξεν αὐτοῖς. 12 * ἐναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε θαυμάσια, 13 ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ Τάνεως. * διέρρηξε θάλασσαν, καὶ διήγαγεν αὐτούς, παρέστησεν ὕδατα ὡσεὶ ἀσκόν. 14 * καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας, & ὅλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός. 15 * διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν 16 ἀβύσσῳ πολλῇ. * καὶ ἐξήγαγεν ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα.

17 * καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ· παρεπίκραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ. 18 * καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. 19 * καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ, & εἶπον, μὴ δυνήσεται ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ; 20 * ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, καὶ χείμαρροι κατεκλύσθησαν· μὴ & ἄρτον δυνάται δοῦναι, ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ; 21 * διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος & ἀνεβάλετο, & πῦρ ἐξήφθη ἐν Ιακώβ, & ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Ισραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Quæ audiuimus & quæ cognouimus, & patres noſtri nunciauerunt nobis. 4 Non abſcondemus à filijs eorum, generationi vltimæ narrantes laudes Domini, & fortitudinem eius & mirabilia eius facta, quæ edidit. 5 Et firmauit teſtamentum in domo Iacob, & legem ſtatuit in domo Iſrael, quæ præcepit patribus noſtris, vt docerent filios ſuos. 6 Vt cognoſceret generatio vltima; filij qui naſcituri ſunt, ſurgent & narrabunt filijs ſuis. 7 Et collocabunt in Deo ſpem ſuam, & non obliuiſcentur operum Dei, & mandata eius cuſtodient.

8 Et non erunt ſicut patres eorum generatio rebellis, & prouocans ad iracundiam, generatio quæ non direxit cor ſuum ad Dominum ſuum, nec fuit fidelis in Deum ſpiritus eius. 9 Filij Ephraim cum armis bellicis, & fortes geſtantes arcum verterunt ceruicem in die acierum bellicarum. 10 Eò quòd non obſeruaſſent fœdus Dei, & in lege eius ambulare renuiſſent. 11 Et obliti ſunt operationum eius populus domus Iſrael; et mirabilium eius facinorum quæ oſtendit eis. 12 Coram patribus eorum Abraham, Iſaac & Iacob, atque tribubus miranda edidit in terra Ægypti in campo Tanes. 13 Scidit mare virga Moſſeh præceptoris eorum, & tranſmiſit eos; & ſtare fecit aquas coadunatas ſicut in vtre. 14 Et duxit eos in nube per diem, & tota nocte in illuminatione ignis. 15 Rupit petras virga Moſſeh præceptoris eorum in deſerto, & potum dedit eis veluti ex abyſſis magnis. 16 Et eduxit aquarum fluenta de petra, & deduxit tanquam flumina currentia aquas. 17 Et addiderunt vltrà peccare in eum, vt prouocarent ad iram Altiſſimum in deſerto arido.

18 Et tentauerunt Deum in corde ſuo, petentes cibum animabus ſuis. 19 Et infremuerunt coram Deo: dixerunt: Ergóne poterit Deus inſtruere menſam in deſerto? 20 Ecce iam percuſſit petram, & fluxerunt aquæ torrentesque diſcurrerunt: nunquid & panem poterit dare? an præparabit nutrimentum populo ſuo? 21 Ideo auditum fuit coram Domino qui iratus eſt, & ignis accenſus eſt in domum Iaacob, & inſuper furor aſcendit in Iſrael.

22 * כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ
בִּישׁוּעָתוֹ׃
23 * וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח׃
24 * וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן־שָׁמַיִם נָתַן
לָמוֹ׃
25 * לֶחֶם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם
לָשֹׂבַע׃
26 * יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן׃
27 * וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאֵר וְכִחוֹל יַמִּים
עוֹף כָּנָף׃
28 * וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנוֹתָיו׃
29 * וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבֵא לָהֶם׃
30 * לֹא־זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם׃
31 * וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם
וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ׃
32 * בְּכָל־זֹאת חָטְאוּ־עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ
בְּנִפְלְאֹתָיו׃
33 * וַיְכַל־בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁמוֹתָם בַּבֶּהָלָה׃
34 * אִם־הֲרָגָם וּדְרָשׁוּהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ־אֵל׃
35 * וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם׃
36 * וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ־לוֹ׃
37 * וְלִבָּם לֹא־נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֱמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃
38 * וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית וְהִרְבָּה
לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃
39 * וַיִּזְכֹּר כִּי־בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב׃
40 * כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַּמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן׃
41 * וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְווּ׃
42 * לֹא־זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי־צָר׃
43 * אֲשֶׁר־שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־
צֹעַן׃

22 * *Quia non crediderunt in Deo, nec habue-*
23 *runt fiduciam in salutari eius.* * *Et præcepit*
nubibus desuper, & portas cæli aperuit.
24 * *Et pluit super eos manna vt comederent,*
& triticum cæli dedit eis.
25 * *Panem fortium comedit vir, cibaria misit*
eis in saturitatem.
26 * *Abstulit Eurum de cælo, & induxit in for*
titudine sua Africum.
27 * *Et pluit super eos quasi puluerem carnes,*
& quasi arenam maris volatilia pennata.
28 * *Et ceciderunt in medio castrorum eius, in*
circuitu tabernaculorum eius.
29 * *Et comederunt, & saturati sunt nimis,*
& desiderium eorum attulit eis.
30 * *Non indiguerunt de cupiditate sua, cùm*
adhuc cibus esset in ore eorum.
31 * *Furor ergo Dei ascendit super eos, & occi-*
dit pingues eorum, & electos Israel incuruauit.
32 * *In omnibus his peccauerunt vltra, & non*
crediderunt mirabilibus suis.
33 * *Et consumpsit in vanitate dies eorum, &*
annos eorum velociter.
34 * *Si occidebat eos tunc requirebant eum, &*
conuertebantur, & diluculo consurgebant ad
35 *Deum.* * *Et recordabantur quia Deus forti-*
tudo eorũ, & Deus excelsus redemptor eorũ est.
36 * *Et lactauerunt eum in ore suo, & lingua*
sua mentiti sunt ei.
37 * *Cor autem eorum non erat firmum cum eo,*
nec permanserunt in pacto eius.
38 * *Ipse verò misericors propiciabitur iniqui-*
tati, & non disperdet, multumque auertit iram
suam, & non suscitabit totum furorem suum.
39 * *Sed recordatus est quia caro essent, spiritus*
vadens & non reuertens.
40 * *Quoties prouocauerunt eum in deserto,*
afflixerunt eum in solitudine.
41 * *Et conuersi sunt & tentauerunt Deum,*
& sanctum Israel concitauerunt.
42 * *Non sunt recordati manus eius, die qua re-*
demit eos à tribulante.
43 * *Qui fecit in Ægypto signa sua, & ostenta*
sua in regione Taneos.

תרגום

22 אֲרוּם לָא הֵימִינוּ בֵּאלָהָא וְלָא אִתְרְחִיצוּ בְּפֻרְקָנֵהּ׃
23 וּפַקֵּד שְׁחָקֵי מִלְּעֵלָּא וְדָשֵׁי שְׁמַיָּא פְּתַח׃
24 וְאַחֵית עִלַּוֵיהוֹן מַנָּא לְמֵיכַל וְעִבּוּר שְׁמַיָּא יְהַב לְהוֹן׃
25 מָזוֹן דְּנָחֵת מִמְּדוֹר מַלְאֲכַיָּא אֲכַלוּ בְּנֵי נָשׁ זְוָדִין יְהַב לְהוֹן לְשׂוֹבְעָא׃
26 אַטֵּל רוּחַ קִדּוּמָא בִּשְׁמַיָּא וְדַבַּר בְּעֻשְׁנֵהּ רוּחַ דָּרוֹמָא׃
27 וְאַחֵית עִלַּוֵיהוֹן הֵיךְ עַפְרָא בִּשְׂרָא וְהֵיךְ חָלָא דְיַמָּא עוֹפָא דְפָרַח׃
28 וְאַשְׁרִי בִּמְצַע מַשְׁרְיָתֵיהּ חֲזוֹר חֲזוֹר לְמַשְׁכְּנוֹי׃
29 וַאֲכַלוּ וּשְׂבַעוּ לַחֲדָא וְרִיגוּגֵיהוֹן אַיְתִי לְהוֹן׃
30 לָא זָרוּ מֵרִיגוּגֵיהוֹן עַד כְּדוּן מֵיכְלֵיהוֹן בְּפוּמְהוֹן׃
31 וְרוּגְזָא דֶאֱלָהָא סְלֵקַת בְּהוֹן וְקַטֵּל בְּגִבָּרֵיהוֹן וְעֻלֵּימֵי יִשְׂרָאֵל אַחְמַט׃
32 בְּכָל דָּא חָבוּ תּוּב וְלָא הֵימִינוּ בִּפְו שְׁוָתֵיהּ׃
33 וְשֵׁיצִי בִּלְמָא יוֹמֵיהוֹן וּשְׁנוֹתֵיהוֹן בְּבִיהוּלְתָּא׃
34 בִּזְמַן דְּקַטְלִנּוּן אִלּוּ תָיְבִין וּתְבַעוּ יָתֵהּ וִיתוּבוּן וִיצַלּוּן קֳדָם אֱלָהָא׃
35 וְאִדְכַּרוּ אֲרוּם אֱלָהָא תַּקִּיפֵיהוֹן וֵאלָהָא עִלָּאָה פְּרַק יַתְהוֹן׃
36 וְשַׁרְגִּגוּן לֵהּ בְּפוּמְהוֹן וּבְלִישַׁנְהוֹן מְכַדְּבִין לֵהּ בְּעִדַּן צְלוֹתְהוֹן׃
37 מְטוּל דְּלִבְּהוֹן לָא מְכַוַּן עִמֵּהּ וְלָא הֵימִינוּ בִּקְיָמֵהּ׃
38 וְהוּא רַחֲמָנָא מְכַפַּר עַוְיָתְהוֹן וְלָא מְחַבֵּל יַתְהוֹן וּמַסְגֵּי לְמֵתוּב מֵרוּגְזֵהּ וְלָא יוֹחִי בְּהוֹן כָּל רִתְחֵהּ׃
39 וּדְכַר אֲרוּם בְּנֵי בִשְׂרָא אִנּוּן רוּחָא דְאָזֵל וְלָא אֲתֵיב׃
40 כְּמָה יְסָרְבוּן לֵהּ בְּמַדְבְּרָא יִרְגְּזוּן קֳדָמוֹהִי בַּאֲתַר צַדְיָא׃
41 וְתָבוּ וְנַסִּיו קֳדָם אֱלָהָא וְקַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל אַיְתִיו תִּיוְהָא׃
42 לָא אַדְכַּרוּ יַת נִיסַיָּא דִידֵיהּ וְיוֹמָא דִפְרָקִנּוּן מִן מְעִיקָא׃
43 דְּשַׁוִּי בְּמִצְרַיִם אָתוֹהִי וְתִמְהוֹהִי בַּחֲקַל טָאנֵיס׃

22 * Quia non crediderunt in Deo, neque
Exod. 14. d 23 sperauerunt in salutari eius. *Et mandauit
nubibus desuper, & ianuas cæli aperuit.
Sap. 16. c 24 *Et pluit illis manna ad manducandũ,
Ioh. 6. d & panem cæli dedit eis. *Panem angelo-
25 rum manducauit homo, cibaria misit eis
*Transtulit 26 in abundantiam. **Abstulit Austrum de
cælo, & induxit in virtute sua Africum.
Nu. 11. g 27 *Et pluit super eos sicut puluerem car-
nes; & sicut arenam maris volatilia pen-
28 nata. *Et ceciderunt in medio castro-
rum eorum, circa tabernacula eorum.
29 *Et manducauerunt & saturati sunt ni-
mis, & desiderium eorum attulit eis.
30 *Non sunt fraudati à desiderio suo:
*esca eorum erat adhuc *esca erat in ore ipsorum.
31 *Et ira Dei ascendit super eos; & occi-
dit plurimos eorum, & electos Israel im-
pediuit. *In omnibus his peccauerunt
32 adhuc, & non crediderunt in mirabilibus
33 eius. *Et defecerunt in vanitate dies eo-
rum, & anni eorũ cum festinatione. *Cùm
34 occideret eos, tunc quærebant eum, & re-
uertebãtur & diluculo veniebant ad Deũ.
35 *Et rememorati sunt, quia Deus adiu-
tor eorum est, & Deus excelsus redemptor
36 eorum est. *Et dilexerunt eum in ore
37 suo, & lingua sua mentiti sunt ei. *Cor
*eius autem eorum non *rectum cum eo, nec fi-
deles habiti sunt in testamento eius.
38 *Ipse autem est misericors, & propitius
*eos fiet peccatis eorum, & non disperdet *. Et
abundabit vt auerteret iram suam, & non
accendet omnem iram suam.
39 *Et recordatus est quia caro sunt, spiri-
tus vadens & non rediens. *Quoties
40 exacerbauerunt eum in deserto, in iram
*in inaquoso concitauerunt eum *in terra inaquosa!
41 *Et cõuersi sunt & tentauerunt Deum,
& sanctum Israel exacerbauerunt. *Et nõ
42 recordati sunt manus eius, die qua rede-
mit eos de manu tribulantis.
43 *Sicut posuit in Ægypto signa sua, &
prodigia sua im campo Taneos.

22 * ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σω-
23 τήριον αὐτοῦ. * καὶ ἐνετείλατο νεφέλαις ὑπεραύωθεν,
24 καὶ θύρας οὐρανοῦ ἀνέῳξε. * καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μαννα
25 φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. * ἄρτον ἀγγέ-
λων ἔφαγεν ἄνθρωπος, ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς
26 εἰς πλησμονήν. * ἀπῆρεν νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν
ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα.
27 * καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ
28 ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά. * καὶ ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων
29 αὐτῶν. * καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς.
30 * οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν· ἔτι τῆς βρώ-
31 σεως ὄντος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. * καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέ-
βη ἐπ' αὐτούς· καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν, καὶ
τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ ἰσραὴλ συνεπόδισεν.
32 * ἐν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον ἔτι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τοῖς
33 θαυμασίοις αὐτοῦ. * καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ
ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς.
34 * ὅταν ἀπέκτεινεν αὐτούς, τότε ἐξεζήτουν αὐτόν, καὶ
ἐπέστρεφον καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν.
35 * καὶ ἐμνήσθησαν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς
ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι.
36 * καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τῇ
γλώσσῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ.
37 * ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα μετ' αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώ-
38 θησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ. * αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων καὶ
ἱλάσ(ε)ται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ· καὶ πληθυ-
νεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐκκαύσει πᾶ-
σαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.
39 * καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα πορευόμενον καὶ
40 οὐκ ἐπιστρέφον. * ποσάκις παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ
ἐρήμῳ, παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ.
41 * καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν, καὶ τὸν ἅγιον τοῦ
ἰσραὴλ παρώξυναν.
42 * καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυ-
τρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβοντος.
43 * ὡς ἔθετο ἐν αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα
αὐτοῦ ἐν πεδίῳ τανέως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Quoniam non crediderunt Deo, & non confisi sunt in redemptione eius. [23] Et præcepit nubibus supernè; & ianuas cæli aperuit. [24] Et descendere fecit super illos manna, vt manducarent; & triticum cæli dedit eis. [25] Cibum qui descendit de habitaculo angelorum comederunt homines: cibaria dedit eis ad saturitatem. [26] Intulit ventum vehementem in cælos, & induxit virtute sua Austrum. [27] Et pluit super eos sicut puluerem carnem, & sicut arenam maris auem volantem. [28] Et collocauit in medio castrorum eius, in circuitu tabernaculi eius. [29] Et comederunt & saturati sunt nimis, & desiderium ipsorum adduxit eis. [30] Non fuerunt alieni à cupiditate sua, cùm adhuc cibus eorum esset in ore ipsorum. [31] Et furor Dei ascendit in eos, & occidit robustos eorum, & iuuenes Israel prostrauit. [32] In omnibus his peccauerunt adhuc, & non crediderunt miraculis eius. [33] Et consumpsit in vanitate dies eorum, & annos eorum in obstupefactione. [34] In tempore quo interficiebat eos, illi resipiscebant & quærebant eum, ac reuertebantur, precesque fundebant coram Deo. [35] Et recordati sunt, quòd Deus erat fortis eorum, & quòd Deus excelsus redemerat eos. [36] Sed mugati sunt ei ore suo atque lingua, mentientes ei in tempore orationis ipsorum. [37] Quoniam cor eorum non erat rectum cum eo, & non fuerunt fideles in pacto eius. [38] Et ipse misericors expiat peccatum eorum; & non exterminat eos, sed multiplicat vt reuertatur ab ira sua, & non accelerat in eos omnem furorem suum. [39] Et recordatus est quòd filij carnis sunt, spiritus vadens & non rediens. [40] Quoties defecerunt ab illo in deserto, excanduerunt coram eo in loco desolato! [41] Et conuersi sunt & tentauerunt Deum, & sanctum Israelis signauerunt signo. [42] Non sunt recordati miraculorum manus eius, & diei quo redemit eos ab infestatore. [43] Qui posuit in Ægypto signa sua, & portenta sua in agro Tanes.

44 * וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתָּיוּן׃
45 * יְשַׁלַּח בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם׃
46 * וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה׃
47 * יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל׃
48 * וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים׃
39 * יְשַׁלַּח־בָּם ׀ חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה
מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים׃
50 * יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ לֹא־חָשַׂךְ מִמָּוֶת נַפְשָׁם
וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר׃
51 * וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּמִצְרָיִם רֵאשִׁית אוֹנִים
בְּאָהֳלֵי־חָם׃
52 * וַיַּסַּע כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כַּעֵדֶר בַּמִּדְבָּר׃
53 * וַיַּנְחֵם לָבֶטַח וְלֹא פָחָדוּ וְאֶת־אוֹיְבֵיהֶם
כִּסָּה הַיָּם׃
54 * וַיְבִיאֵם אֶל־גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה
יְמִינוֹ׃
55 * וַיְגָרֶשׁ מִפְּנֵיהֶם ׀ גּוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה
וַיַּשְׁכֵּן בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
56 * וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ אֶת־אֱלֹהִים עֶלְיוֹן וְעֵדוֹתָיו
לֹא שָׁמָרוּ׃
57 * וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה׃
58 * וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם וּבִפְסִילֵיהֶם יַקְנִיאוּהוּ׃
59 * שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל׃
60 * וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ אֹהֶל שִׁכֵּן בָּאָדָם׃
61 * וַיִּתֵּן לַשְׁבִי עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ בְּיַד־צָר׃
62 * וַיַּסְגֵּר לַחֶרֶב עַמּוֹ וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר׃
63 * בַּחוּרָיו אָכְלָה־אֵשׁ וּבְתוּלֹתָיו לֹא הוּלָלוּ׃
64 * כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃
65 * וַיִּקַּץ כְּיָשֵׁן ׀ אֲדֹנָי כְּגִבּוֹר מִתְרוֹגֵן מִיָּיִן׃
66 * וַיַּךְ־צָרָיו אָחוֹר חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ׃

44 * *Qui conuertit in sanguinem fluuios eorum,*
45 *& riuos eorum vt non biberent.* * *Qui immisit eis omne genus muscarũ vt comederent eos,*
46 *& ranas vt disperderent eos.* * *Qui dedit brucho germen eorum, & laborem eorum locustæ.*
47 * *Qui occidit in grandine vineas eorum, &*
48 *sycomoros eorum in frigore.* * *Qui tradidit grandini pascua eorum, & iumenta eorum vo-*
49 *lucribus.* * *Qui misit in eos iram furoris sui, indignationem & comminationem & angustiã, immissionem angelorum malorum.*
50 * *Muniuit semitam furori suo, non pepercit à morte animæ eorum, & animantia eorum pe-*
51 *sti tradidit.* * *Et percussit omne primogenitum in Ægypto, principium partus in tabernaculis*
52 *Cham.* * *Et tulit velut oues populum suum, & minauit eos sicut gregem in deserto.*
53 * *Et eduxit eos cum fiducia & absque timore, inimicos autem eorum operuit mare.*
54 * *Et eduxit eos ad terminum sanctificatum suum, montem hunc quem possidet dextera eius.*
55 * *Et eiecit à facie eorum gentes, & possidere eos fecit in funiculo hæreditatem, & collocauit in tabernaculis eorum tribus Israel.*
56 * *Et tentauerunt & prouocauerunt Deum excelsum, & testimonia eius non custodierunt.*
57 * *Auersi sunt & præuaricati sunt vt patres eorum, incuruati sunt quasi arcus inutilis.*
58 * *Et prouocauerunt eũ in excelsis suis: & in sculptilibus suis ad æmulandũ cõcitauerunt eum.*
59 * *Audiuit Deus & distulit, & proiecit vehementer Israel.*
60 * *Et reliquit tabernaculum Silo, tentorium quod collocauit inter homines.*
61 * *Tradidit in captiuitatem virtutem suam, & decorem suum in manu hostis.*
62 * *Et conclusit in gladio populum suum, & hæreditatem suam distulit.*
63 * *Iuuenes eius deuorauit ignis, & virgines*
64 *eius nemo luxit.* * *Sacerdotes eius gladio ceciderunt, & viduæ eius non sunt fletæ.*
65 * *Eũigilauit quasi dormiens Dominus, quasi*
66 *fortis post crapulã vini.* * *Et percussit hostes suos retrorsum, opprobriũ sempiternũ dedit eis.*

תרגום

44 וַהֲפַךְ לְאַדָּם אֲרִיתֵיהוֹן וְנוֹזְלֵיהוֹן לָא שָׁתָן מִנְּהוֹן׃ 45 יְגָרֵי בְהוֹן עִרְבּוּבֵי חֵיוָת בָּרָא וְגַמַּר יַתְהוֹן וְעוּרְדַעֲנַיָּא וְחַבֵּל יַתְהוֹן׃
46 וּמְסַר לְזַחֲלָא עִבּוּרֵיהוֹן וְלֵיעוּתְהוֹן לְגוֹבַאי׃ 47 וְקַלְף בְּבַרְדָא גֻּפְנֵיהוֹן וְשִׁקְמֵיהוֹן בְּכַרְזוֹבָא׃ 48 וּמְסַר לְבַרְדָא בְעִירֵיהוֹן וְגִיתֵיהוֹן
לְרִשְׁפִּין׃ 49 יְגָרֵי בְהוֹן מְחָן בִּתְקוֹף רֻגְזֵהּ בְּרִתְחָא וּבְתָרִיכוּתָא וּבְעָקָא דְּמִשְׁתַּלְחָא בִּידֵיהוֹן דְּעָבְדִין בִּישִׁין׃ 50 יְטַיֵּל בִּכְבֵישׁ
חֻקְפֵּהּ לָא מְנַע מִמּוֹתָא נַפְשֵׁיהוֹן וּבְעִירְהוֹן לְמוֹתָנָא מְסַר׃ 51 וּקְטַל כָּל בּוּכְרָא בְּמִצְרַיִם שְׁרוּיֵי צְעִירֵיהוֹן בְּמַשְׁכְּנַיָּא דְחָם׃ 52 וְאַטֵּיל
הֵיךְ עָאנָא עַמֵּהּ וְדַבְּרִנּוּן הֵיךְ רַעְיָא בְּמַדְבְּרָא׃ 53 וְאַשְׁרִנּוּן לְדַחְצָן וְלָא דְחַלּוּן וְיַת בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן חֲפָא יַמָּא׃ 54 וְאַעֲלִינּוּן לִתְחוּם בֵּית
מֻקְדְּשֵׁיהּ טוּר דֵּין דִּקְנָת יְמִינֵהּ׃ 55 וְתָרֵךְ מִן קֳדָמֵיהוֹן עַמְמַיָּא וְאַשְׁרֵי יַתְהוֹן בַּעֲדַב אַחֲסַנְתָּא וְאַשְׁרֵי בְּמִשְׁכְּנֵיהוֹן שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
56 וְנַסִּיו וְאַרְגִּזוּ קֳדָם אֱלָהָא עִלָּאָה וְסַהִידְוָתֵיהּ לָא נְטַרוּ׃ 57 וְזוֹרוּ וְאַרְשַׁעוּ הֵיךְ אֲבָהָתְהוֹן אִתְהַפְּכוּ הֵיךְ קַשְׁתָּא דְרָמְיָא גִּרְרִין׃
58 וְאַרְגִּזוּ קֳדָמוֹי בְּנִכְסֵיהוֹן וּבִפְסִילֵיהוֹן וּבְצִלְמֵיהוֹן אַקְנָאוּ יָתֵהּ׃ 59 שְׁמִיעַ קֳדָם אֱלָהָא וּרְגֵז וּרְחֵקַת נַפְשֵׁהּ לַחְדָּא בְּיִשְׂרָאֵל׃
60 וּשְׁבַק מִשְׁכְּנָא דְשִׁילוֹ דִּשְׁרָת תַּמָּן שְׁכִינְתֵּהּ בְּגוֹ בְּנֵי נָשָׁא׃ 61 וּמְסַר לְשִׁבְיְתָא אוֹרַיְתֵהּ וְשַׁבְהוֹרֵיהּ בְּיַד מְעִיקָא׃ 62 וּמְסַר
לְדַקְטְלִין בְּחַרְבָּא עַמֵּהּ וּבְאַחְסַנְתֵּיהּ אַרְגִּז׃ 63 עֻלֵּימוֹי אַכְלַת אֶשְׁתָּא וּבְתוּלוֹי לָא מְשַׁבְּחָן׃
64 כַּהֲנוֹהִי בְּחַרְבָּא נְפַלוּ וְאַרְמֶלְתּוֹי לָא סְפִיקָן דְּתִבְכְּיָן׃ 65 וְאִתְעַר הֵיךְ דָּמִיךְ יְיָ הֵיךְ גִּבָּרָא דְמִתְפְּקַח מֵחַמְרָא׃
66 וּמְחָא מְעִיקוֹי בִּטְחוֹרַיָּא בַּאֲחוֹרֵיהוֹן קְלָנָא דְעָלְמָא יְהַב לְהוֹן׃

Exod.7 d Isa.104.

44 ‡ Et conuertit in ſanguinem flumina eorum, & imbres eorum ne biberent.

45 ‡ Miſit in eos cynomyam, & comedit eos; & ranam, & diſperdidit eos. 46 ‡ Et dedit ærugini fructus eorum, & labores eorũ locuſtæ. 47 ‡ Occidit in grandine vineas eorum, & moros eorum in pruina. 48 ‡ Et tradidit grandini iumẽta eorum, & poſſeſſionem eorum igni. 49 ‡ Miſit in eos iram indignationis ſuæ, indignationem & iram & tribulationem, immiſſionem per angelos malos. 50 ‡ Viam fecit ſemitæ iræ ſuæ, & non pepercit à morte *animarum eorum; & iumenta eorum in morte concluſit. 51 ‡ Et percuſſit omne primogenitũ in terra Ægypti; primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham. 52 ‡ Et abſtulit ſicut oues populum ſuum, & perduxit eos tanquam gregem in deſerto. 53 ‡ Et eduxit eos in ſpe, & non timuerunt, & inimicos eorum operuit mare. 54 ‡ Et induxit eos in monte ſanctificationis ſuæ, montem hunc quem acquiſiuit dextera eius. 55 ‡ Et eiecit à facie eorũ gẽtes, & ſorte diuiſit eis *in funiculo diſtributionis, & habitare fecit in tabernaculis eorũ tribus Iſrael. 56 ‡ Et tentauerunt & exacerbauerunt Deum excelſum, & teſtimonia eius non cuſtodierunt. 57 ‡ Et auerterunt ſe, & nõ ſeruauerunt pactum, quemadmodum & patres eorum conuerſi ſunt in arcum prauũ. 58 ‡ Et in iram cõcitauerunt eũ in collibus ſuis, & in ſculptilibus ſuis ad æmulationẽ ꝓuocauerũt eũ. 59 ‡ Audiuit Deꝰ & ſpreuit, & ad nihilũ redegit valdè Iſrael. 60 ‡ Et repulit tabernaculũ Silo, tabernaculũ *quod habitauit in hominibꝰ. 61 ‡ Et tradidit in captiuitatẽ virtutẽ eorũ, & pulchritudinẽ eorum, in manus *inimicorũ. 62 ‡ Et concluſit in gladio populũ ſuum, & hæreditatem ſuã ſpreuit. 63 ‡ Iuuenes eorum comedit ignis, & virgines eorum nõ ſunt lamẽtatæ. 64 ‡ Sacerdotes eorum in gladio ceciderũt, & viduæ eorum non *plorabuntur. 65 ‡ Et excitatus eſt tanquã dormiens Dñs, tanquã potẽs & crapulatus à vino. 66 Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora; opprobriũ ſempiternũ dedit illis.

44 ‡ καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ
45 τὰ ὄμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. ‡ ἐξαπέστειλεν
εἰς αὐτοὺς κυνομυῖαν, καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ βάτραχον
46 καὶ διέφθειρεν αὐτούς. ‡ καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ τοὺς καρ-
ποὺς αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.
47 ‡ ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς
48 συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. ‡ καὶ παρέδωκεν εἰς χά-
λαζαν τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί.
49 ‡ ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ; θυμὸν
καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν, ἀποστολὴ δι' ἀγγέλων πονηρῶν.
50 ‡ ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐφείσατο ἀπὸ
θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν· καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θάνα-
51 τον συνέκλεισε. ‡ καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ
Αἰγύπτῳ ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν ἐν ταῖς σκηνώ-
52 μασι Χάμ. ‡ καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ
53 ὡδήγησεν αὐτοὺς ὡσεὶ ποίμνιον ἐν ἐρήμῳ. ‡ καὶ ὡδήγησεν
αὐτοὺς ἐπ' ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν, καὶ τὸν ἐχθρὸν αὐτῶν
54 ἐκάλυψε θάλασσα. ‡ καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ὄρος
ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.
55 ‡ καὶ ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, καὶ ἐκλη-
ροδότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκή-
νωσεν ἐν ταῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς Ἰσραήλ.
56 ‡ καὶ ἐπείρασαν καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, καὶ
57 τὰ μαρτύρια αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο. ‡ καὶ ἀπέστρεψαν
καὶ ἠθέτησαν, καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν μετεστράφησαν
58 εἰς τόξον στρεβλόν. ‡ καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐν ταῖς βουνοῖς
αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς γλυπτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσαν αὐτόν.
59 ‡ ἤκουσεν ὁ θεὸς καὶ ὑπερεῖδε, καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν
60 Ἰσραήλ. ‡ καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν Σιλώμ, σκήνωμα
61 ὃ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις· ‡ καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχ-
μαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν, εἰς
62 χεῖρας ἐχθρῶν. ‡ καὶ συνέκλεισεν ἐν ῥομφαίᾳ τὸν λαὸν
αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε.
63 ‡ τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ, καὶ αἱ παρθένοι
64 αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν. ‡ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ
65 ἔπεσον, καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυθήσονται. ‡ καὶ ἐξη-
γέρθη ὡς ὕπνος κύριος, ὡς δυνατὸς κεκραιπαλη-
66 κὼς ἐξ οἴνου. ‡ καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ
ὀπίσω, ὀνειδισμὸν αἰώνιον ἔδωκεν αὐτοῖς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

44 Et conuertit in ſanguinem flumina eorum, & ſtillationes eorum, ne biberent ex illis. 45 Miſit in eos mixtiones beſtiarum ſylueſtrium, & conſumauit eos; & ranas, & diſſipauit eos. 46 Et dedit brucho frumenta eorum & labores eorum locuſtis. 47 Et decorticauit grandine vineas eorum, & ſycomoros eorum pruina. 48 Et tradidit grandini beſtias eorum, & armenta eorum carbonibus ignis. 49 Immiſit in eos plagas in ira furoris ſui, in iracundia & expulſione, & in anguſtia quæ immiſſa eſt per manum patrantium malum. 50 Mouit in via fortitudinem ſuam; non prohibuit à morte animas eorum, & iumenta eorum morti tradidit. 51 Et occidit omne primogenitum in Ægypto; primitias laboris eorum in tabernaculis Cham. 52 Et mouere iuſſit velut oues populũ ſuum, & perduxit eos ſicut paſtor in deſerto. 53 Et habitare eos fecit ſecurè, & non timuerunt, cùm inimicos eorum cooperuiſſet mare. 54 Et adduxit eos ad terminum domus ſanctuarij ſui, montem quem acquiſiuit dextera eius. 55 Et eiecit à facie eorum gentes; & induxit ipſos ſorte in hæreditatem, & habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Iſrael. 56 Et tentauerunt, & ad iracundiam concitauerũt Deum altiſſimum, ac teſtimonia eius non ſeruauerunt. 57 Sed auerſi ſunt, & impiè egerunt ſicut patres eorum; ſeſe conuerterunt ſicut arcus excutiens ſagittas. 58 Et ad iram concitauerunt eum ſacrificijs ſuis, & ſculptilibus idoliſque ſuis ad æmulationem eum prouocauerunt. 59 Auditum eſt coram Deo, & iratus eſt, & abominata eſt anima eius valdè Iſraelem. 60 Et reliquit tabernaculum Silo in quo habitauerat maieſtas eius intra homines.

61 Et tradidit captiuitati legem ſuam, & pulchritudinem ſuam in manu moleſtantis. 62 Et tradidit occidentibus gladio populum ſuũ, & hæreditati ſuæ iratus eſt. 63 Iuuenes eorũ deuorauit ignis, & virgines eorum non fuerunt laudatæ. 64 Sacerdotes eius gladio ceciderunt, & viduæ eius non ſuffecerunt luctui. 65 Et euigilauit ac ſi dormiſſet Dominus, ſicut vir qui reſipiſcit à vino.

66 Et percuſſit moleſtantes eos hæmorrhoidibus in poſteriora eorum: opprobrium ſempiternum dedit eis.

67 ב וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר׃
68 * וַיִּבְחַר אֶת־שֵׁבֶט יְהוּדָה אֶת־הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר
אָהֵב׃
69 * וַיִּבֶן כְּמוֹ־רָמִים מִקְדָּשׁוֹ כְּאֶרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם׃
70 * וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן׃
71 * מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ
וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ׃
72 * וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם׃

עט

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם׃
בְּנַחֲלָתֶךָ מִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־
יְרוּשָׁלַם לְעִיִּים׃
2 * נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם
בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ־אָרֶץ׃
3 * שָׁפְכוּ דָמָם׃ כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאֵין
קוֹבֵר׃
4 * הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃
5 * עַד־מָה יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ
קִנְאָתֶךָ׃
6 * שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ׃ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל־
מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃
7 * כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃
8 * אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ
רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃
9 * עָזְרֵנוּ׃ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ
וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃
10 * לָמָּה׃ יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם
לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃
11 * תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר
בְּנֵי תְמוּתָה׃

67 * *Et proiecit tabernaculum Joseph, & tribum Ephraim non elegit.*
68 * *Sed elegit tribum Juda, montem Sion quē*
69 *dilexit.* * *Et ædificauit in similitudine monocerotis sanctuarium suum, quasi terram fundauit illud in seculum.*
70 * *Et elegit Dauid seruum suum, et tulit eum de gregibus ouium.*
71 * *Sequentem fœtas adduxit eum, vt pasceret in Jacob populum eius, & in Israel hæreditatem*
72 *suam.* * *Qui pauit eos in simplicitate cordis sui, & in prudentia manuum suarum dux eorum fuit.*

1 *Canticum Asaph.* LXXIX.

Deus venerunt gētes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Hierusalem in aceruos lapidum.
2 * *Dederunt cadauera seruorum tuorum escā auibus cæli, carnes sanctorum tuorum bestiis terræ.* * *Effuderunt sanguinem eorum quasi*
3 *aquam in circuitu Hierusalem, & non erat qui sepeliret.*
4 * *Facti sumus opprobrium vicinis nostris; subsannatio & derisio his qui in circuitu nostro sunt.*
5 * *Vsquequo Domine irasceris in finem, ardebit quasi ignis zelus tuus?*
6 * *Effunde furorem tuum super gentes quæ non cognouerunt te, & super regna quæ nomen tuum non inuocauerunt.*
7 * *Quia comederunt Jacob, & decorem eius desolauerunt.*
8 * *Ne recorderis iniquitatum nostrarum veterum: citò occupent nos misericordiæ tuæ, quia attenuati sumus nimis.*
9 * *Auxiliare nobis Deus salutis nostræ propter gloriam nominis tui, & libera nos & propitiare peccatis nostris propter nomen tuum.*
10 * *Quare dicunt gentes, Vbi est Deus eorum? nota fiat in gentibus ante oculos nostros vltio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est.*
11 * *Ingrediatur coram te gemitus vinctorum: in magnitudine brachij tui relinque filios interitus.*

תרגום

67 וּרְחֵק בְּמִשְׁכְּנָא דִפְרֵס עַל תְּחוּמָא דְיוֹסֵף וּבְשִׁבְטָא דְאֶפְרַיִם לָא רְעָא׃ 68 וְאִתְרְעִי יַת שִׁבְטָא דִיהוּדָה יַת טוּרָא דְצִיּוֹן דִּי רְחֵם׃
69 וּבְנָא הֵיךְ קַרְנָא דְרִימְנָא מִקְדְּשֵׁהּ מְעַתַּד הֵיךְ אַרְעָא דִיסָדָהּ לְעָלַם׃ 70 וְאִתְרְעִי בְּדָוִד עַבְדֵהּ וְדַבְּרֵהּ מֵעַדְרַיָּא דְעָנָא׃
71 מִבָּתַר מֵינְקָן אַיְתֵיהּ לְמִשְׁלַט בְּיַעֲקֹב עַמֵּהּ וּבְיִשְׂרָאֵל אַחֲסַנְתֵּיהּ׃ 72 וּמְלַךְ עִלַּיֵּיהוֹן בִּשְׁלֵמוּת לִבְבֵהּ וּבְסִכְלְתָנוּת יְדוֹהִי יְדַבְּרִנּוּן׃

עט

1 תִּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְאָסָף אֱלָהָא עַלּוּ עַמְמַיָּא בְּאַחְסַנְתָּךְ סָאבוּ יַת הֵיכַל קָדְשָׁךְ שַׁוִּיו יַת יְרוּשְׁלֶם לְצַדְיוּ׃ 2 יְהַבוּ יַת גּוּשְׁמֵי עַבְדָךְ
לְמֵיכָל לְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא בְּשַׂר חֲסִידָךְ לְחֵיוָת אַרְעָא׃ 3 שְׁדוּן אַדְמְהוֹן הֵיךְ מַיָּא חַזְרָנוּת יְרוּשְׁלֶם וְלֵית דְּקָבֵר׃ 4 הֲוֵינָא קְלָנָא
לְשִׁבְבָנָא תְּלַעֲבָא וְגִיחֲכָא לְחַזְרָנוּתָנָא׃ 5 עַד אֵימָתַי יְיָ תִּתְקוֹף לְעָלְמִין תִּתְבְּעַר הֵיךְ אֶשְׁתָּא טַנְנוּתָךְ׃ 6 שְׁדִי חֶמְתָךְ עַל עַמְמַיָּא דְלָא חַכְמוּ
יָתָךְ וְעַל מַלְכְוָתָא אֲרֵי בִּשְׁמָךְ לָא צַלִּיו׃ 7 אֲרוּם גַּמַּר יַת בֵּית יַעֲקֹב וְיַת בֵּית מִקְדְּשֵׁהּ אַצְדִּיו׃ 8 לָא תִדְכַּר לָנָא עֲוָיָן שֵׁירוּיָא
בְּסִרְהוֹבְיָא יְקַדְּמוּן לָן טָבְוָתָךְ אֲרוּם אִתְמַסְכֵּנְנָא לַחֲדָא׃
9 סְעַד יָתָנָא אֱלָהָא פֻּרְקָנָנָא מְטוּל אִיקַר שְׁמָךְ וּפְרוֹק יָתָנָא וְכַפַּר עַל חוֹבָנָא בִּגְלַל שְׁמָךְ׃
10 לְמָה יֵימְרוּן עַמְמַיָּא אָן אֱלָהֲהוֹן יִתְגְּלִי בְּעַמְמַיָּא לְמֶחֱמֵינָא פֻּרְעֲנוּת אַדַּם עַבְדָךְ דְּאִשְׁתְּפִיךְ׃
11 תֵּעוֹל קֳדָמָךְ אֲנִיקְיָתָא דַאֲסִירָא הֵיךְ סוּגֵי תְּקוֹף אַדְרְעָךְ שְׁרֵי בְּנַיָּא דְמִתְמַסְרִין לְמִיתוּתָא׃

1.Re.5.d

‡ Et repulit tabernaculum Ioſeph, & 67
* ſed tribum Ephraim non elegit. ‡ * Et elegit 68
tribum Iuda, montem Sion quem dilexit.

*vnicornium *quam

‡ Et ædificauit ſicut * vnicornis ſancti- 69
ficiũ ſuum in terra, *fundauit eam in ſecu-
1.Reg. 16.d lum. ‡ Et elegit Dauid ſeruum ſuum, & 70
ſuſtulit eum de gregibus ouium. ‡ De- 71
poſt fætantes accepit eum, paſcere Iacob
ſeruum ſuum, & Iſrael hæreditatem ſuam.

‡ Et pauit eos in innocentia cordis ſui: 72
& in intellectibus manuum ſuarum dedu-
xit eos.

‡ Pſalmus Aſaph. LXXVIII. 1

DEus venerunt gentes in hæreditatem
tuam, polluerunt templum ſanctum
* in tuum. ‡ Poſuerunt Hieruſalé * velut po- 2
morum cuſtodiam: poſuerunt morticinia
ſeruorum tuorum eſcas volatilibus cæli;
carnes ſanctorũ tuorũ beſtiis terræ. ‡ Effu- 3
derũt ſanguinẽ ipſorum tanquam aquam
1.Mach. 7.c in circuitu Hieruſalem, & non erat qui ſe-
peliret. ‡ Facti ſumus opprobrium vici- 4
nis noſtris: ſubſannatio & illuſio iis qui in
* ſunt circuitu noſtro *. ‡ Vſquequo Domine 5
iraſceris in finem: accendetur velut ignis
Ier.10.d zelus tuus? ‡ Effunde iram tuam in gen 6
tes quæ non nouerunt te; & in regna, quæ
nomen tuum non inuocauerunt. ‡ Quia 7
comederunt Iacob, & locum eius deſola-
Iſa.64.d uerunt. ‡ Ne memineris noſtrarum ini- 8
quitatum antiquarum: citò anticipent
nos miſericordiæ tuæ, Domine; quoniam
pauperes facti ſumus nimis.

‡ Adiuua nos Deus ſalutaris noſter, pro- 9
pter gloriam nominis tui, Domine, libera
nos: & propicius eſto peccatis noſtris pro-
pter nomen tuum.

* ſonté * in gentibus

‡ Ne * quando dicãt * gẽtes, Vbi eſt Deus 10
eorum? & innoteſcat in nationibus coram
oculis noſtris vltio ſanguinis ſeruorũ tuo-
rum qui effuſus eſt. ‡ Introeat in con- 11
ſpectu tuo gemitus compeditorum: ſecun-
dum magnitudinem brachij tui, poſſide
filios mortificatorum.

67 ‡ καὶ ἀπώσατο τὸ σκηνώμα ἰωσήφ, καὶ τῷ φυλῇ
ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο.
68 ‡ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ σιὼν ὃ ἠγά-
69 πησε. ‡ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκέρωτος τὰ ἁγίασμα
αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ, ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
70 ‡ καὶ ἐξελέξατο δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν
αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων.
71 ‡ ἐξόπισθεν τῶν τεκτηνουσῶν ἔλαβεν αὐτόν, ποιμαίνειν
ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
72 ‡ καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ,
καὶ ἐν ταῖς συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οη'.
‡ Ὁ θεὸς ἦλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμία-
νανὸν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου.
2 ‡ ἔθεντο ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον, ἔθεντο τὰ
θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρα-
νοῦ. τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.
3 ‡ ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ, κύκλῳ ἱερουσα-
λήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων.
4 ‡ ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς
καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
5 ‡ ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται
6 ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου; ‡ ἔκχεον τὸν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη
τὰ μὴ γινώσκοντά σε, καὶ ἐπὶ βασιλείας, αἳ τὸ ὄνομά σου
7 οὐκ ἐπεκαλέσαντο. ‡ ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακὼβ, καὶ τὸν
τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν.
8 ‡ μὴ μνησθῇς ἡμῖν ἀνομιῶν ἀρχαίων· ταχὺ προκα-
ταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε, ὅτι ἐπτω-
χεύσαμεν σφόδρα.
9 ‡ βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν τῆς δόξης
τοῦ ὀνόματός σου κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς· καὶ ἱλάσθητι ταῖς ἁ-
μαρτίαις ἡμῶν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.
10 ‡ μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ γνω-
σθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδί-
κησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων σου τοῦ ἐκκεχυμένου.
11 ‡ εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημέ-
νων· κατὰ τὸ μεγαλωσύνη τοῦ βραχίονός σου, περι-
ποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[67] Et reprobauit tabernaculum quod tetenderat in termino Ioſeph, & in tribu Ephraim non complacuit ſibi. [68] Sed elegit tribum Iehudæ, montem Sion quem dilexit. [69] Et ædificauit ſicut cornu naricornis ſanctuarium ſuum, *quod* permanet ſicut terra quam fundauit in ſeculum. [70] Et complacuit ſibi in Dauide ſeruo ſuo, & tulit eum de gregibus ouium. [71] A veſtigijs lactantium aſciuit eum, vt dominaretur in Iaacob populo ſuo, & in Iſrael hæreditate ſua. [72] Et regnauit ſuper eos in integritate cordis ſui, & per prudẽtiam manuum ſuarum deduxit illos.

[1] Canticum per manum Aſaph. PSAL. LXXIX.

DEus ingreſſi ſunt populi in hæreditatem tuam; polluerunt templum ſanctum tuum, poſuerunt Ieruſalem in deſolationem. [2] Dederunt cadauera ſeruorum tuorum eſcam volatilibus cæli, carnem ſanctorum tuorum beſtiæ terræ. [3] Effuderunt ſanguinem eorum ſicut aquam in circuitu Ieruſalem, & non erat qui ſepeliret. [4] Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris; ſubſannatio, & deriſio his qui in circuitu noſtro ſunt. [5] Vſque quo Domine iraſceris in perpetuum, accendetur ſicut ignis zelus tuus? [6] Effunde iram tuam ſuper populos qui te non nouerunt, & ſuper regna, quandoquidem in nomine tuo precati non ſunt. [7] Quoniam diſſipauerunt domum Iacob & domum ſanctuarij eius vaſtauerunt. [8] Ne reminiſcaris iniquitatum noſtrarum priorum: celeriter præueniant nos bonitates tuæ, quoniam miſerabiles facti ſumus nimis. [9] Adiuua nos Deus redemptionis noſtræ propter gloriam nominis tui, & libera nos, & propitiare peccatis noſtris propter nomen tuum. [10] Quare dicent populi, Vbi eſt Deus eorum? manifeſtetur in populis vt videamus vltionem ſanguinis ſeruorum tuorum qui effuſus eſt. [11] Introeat coram te gemitus vinctorum ſecundùm multitudinem fortitudinis brachij tui, ſolue filios qui traditi ſunt internecioni.

1 * וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם
אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃
13 * וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם
לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃

פ

1 * לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר׃
2 * רֹעֶה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב
הַכְּרֻבִים הוֹפִיעָה׃
3 * לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת־
גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה לִישֻׁעָתָה לָּנוּ׃
4 * אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
5 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת
עַמֶּךָ׃
6 * הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת
שָׁלִישׁ׃
7 * תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ׃
8 * אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
9 * גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ׃
10 * פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא־אָרֶץ׃
11 * כָּסּוּ הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי־אֵל׃
12 * תְּשַׁלַּח קְצִירֶהָ עַד־יָם וְאֶל־נָהָר יוֹנְקוֹתֶיהָ׃
13 * לָמָּה פָרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ׃
14 * יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃
15 * אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה
וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃
16 * וְכַנָּה אֲשֶׁר־נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל־בֵּן אִמַּצְתָּה לָּךְ׃
17 * שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃
18 * תְּהִי־יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ עַל־בֶּן־אָדָם
אִמַּצְתָּ לָּךְ׃

12 * *Et redde vicinis nostris septuplum in sinu*
eorum, opprobrium suum quod exprobrauerunt
13 *tibi Domine.* * *Nos enim populus tuus, &*
grex pascuæ tuæ, confitebimur tibi in sempiter-
num, in generatione & generatione narrabi-
mus laudes tuas.

1 * *Victori pro lilijs testimonij, Asaph canticum.*

PSAL. LXXX.

2 *Pastor Israel ausculta; qui ducis quasi gregem*
Ioseph, qui sedes super Cherubim, ostendere.
3 * *Ante Ephraim & Beniamin, & Manasse,*
suscita fortitudinem tuam, & veni vt saluos
4 *facias nos.* * *Deus conuerte nos, & ostende*
faciem tuam, & salui erimus.
5 * *Domine Deus exercituum vsquequo fu-*
mabis ad orationem populi tui?
6 * *Cibasti nos pane flebili, & potasti nos in la*
chrymis tripliciter.
7 * *Posuisti nos in contentionem vicinis no-*
stris, & inimici nostri subsannauerunt nos.
8 * *Deus exercituum conuerte nos, & ostende*
faciem tuam, & salui erimus.
9 * *Vineam de Ægypto tulisti, eiecisti gentes*
& plantasti eam.
10 * *Præparasti ante faciem eius, & stabilisti*
radices eius, & repleuit terram.
11 * *Operti sunt montes vmbra eius, & rami*
illius cedri Dei.
12 * *Expandit comas suas vsque ad mare, &*
vsque ad flumina germina sua.
13 * *Quare dissipasti maceriam eius, & vinde-*
miant eam omnes qui transeunt per viam?
14 * *Vastauit eam aper de sylua, & omnes be-*
stiæ agri depastæ sunt eam.
15 * *Deus exercituum reuertere obsecro, respice*
de cælo & vide, & visita vineam hanc.
16 * *Et radicem quam plantauit dextera tua,*
& super filium quem confirmasti tibi.
17 * *Succensa igni & diruta, ab increpatione*
faciei tuæ pereant.
18 * *Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ,*
& super filium hominis quem confirmasti tibi.

תרגום

12 וְאָתֵיב לְשֵׁבְבָנָא עַל חָד שִׁבְעָא גְמָלָא עַל פּוּרְעֲנוּת קְיָמֵיהוֹן וְחִסּוּדָן דְּחַסְּדוּ יָתָךְ יְיָ׃ 13 וַאֲנַחְנָא עַמָּךְ וְעָאן רַאֲיָתָךְ נוֹדֵי קֳדָמָךְ לְעָלַם
לְדָרֵי דָרַיָּא נִתְנֵי תֻשְׁבַּחְתָּךְ׃ פ 1 לְשַׁבָּחָא עַל יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּמִתְעַסְּקִין בְּסַהֲדוּת אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹהִי דְּאָסָף שִׁירְתָא׃
2 פַּרְנָסֵה דְיִשְׂרָאֵל אֲצִית דִּמְדַבֵּר הֵיךְ עָאנָא אֲרוֹנָא דְיוֹסֵף דִּשְׁכִינְתֵּה שָׁרְיָא בֵּינֵי כְרוּבַיָּא הוֹפַע׃ 3 לִבְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרֵר יַת
כֹּחַ גְּבוּרְתָּךְ יַעֲלָךְ מִדִּינָא לְמִפְרוֹק יָתָנָא׃ 4 אֱלָהָא אָתֵיב יָתָנָא מִגַּלְוָתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ 5 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת עַד
אֵימָתַי לָא קַבֵּלְתָּא צְלוֹתְהוֹן דְּעַמָּךְ׃ 6 אוֹכַלְתָּא לְהוֹן לֶחֶם סְמִישׁ בְּדִמְעָתָא וְאַשְׁקִיתָן חֲמַר דְּדִמְעָא חְלִיתַי׃ 7 שַׁוֵּיתָנָא לְמִדְיָנָא לְשֵׁבְבָנָא
וּבַעֲלֵי דְבָבָנָא יְתַלְעֲבוּן לָנָא׃ 8 אֱלָהָא צְבָאוֹת אָתֵיב יָתָנָא מִגַּלְוָתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ 9 בֵּית יִשְׂרָאֵל דִּמְתִילִין
לְגֻפְנָא מִמִּצְרַיִם אַטֵּלְתָּא חָרֵכְתָּא עַמְמַיָּא דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּנְצַבְתְּנוּן׃ 10 פַּנַּיְתָא מִן קֳדָמָהָא כְּנַעְנָאֵי וְשָׁרֶשְׁתָּא שׁוֹרְשָׁהָא וּמְלַת אַרְעָא׃
11 חֲפוֹן טוּרַיָּא דִירוּשְׁלֶם טוּל בֵּית מִקְדְּשֵׁה וּבָתֵּי מִדְרְשֵׁה הֵא רַבָּנִין אַלִּימִין דִּמְתִילִין לְאַרְזַיָּא תַּקִּיפִין׃ 12 שְׁבֵשְׁתָּא שִׁבְשִׁין שַׁדַּרְתָּא
תַּלְמִידֶיהָ עַד יַמָּא רַבָּא וְלִנְהַר פְּרָת יַנְקְיָהָא׃ 13 לְמָה תְקֵפְתָּא גּוּדְרָהָא וּמְכַסְחִין יָתָהּ כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא׃ 14 יְתַבְּרִנָּה חֲזִיר דְּמִן
חֻרְשָׁא וְתַרְנְגוֹל בָּרָא יִתְפַּרְנֵס מִנָּה׃ 15 אֱלָהָא צְבָאוֹת תּוּב כְּדוּן אִסְתַּכַּל מִן שְׁמַיָּא וַחֲמֵי וְאִדְכַּר בְּרַחֲמִין גֻּפְנָא הָדָה׃ 16 וְעוֹבָרָא
דִי נְצִבַת יְמִינָךְ וְעַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְחַיֵּלְתָּא לָךְ׃ 17 מִתּוֹקְדָא בְּנוּרָא וּמְפָרְכָא מִמְּזוֹפִיתָא דְמִן קֳדָמָךְ יֵאבְדוּן׃ 18 תְּהֵא אִידָךְ עַל גְּבַר
דְּקַיֵּמְתָּא לֵהּ בְּיַד יְמִינָךְ עַל בַּר נָשׁ דְּחַיֵּלְתָּא לָךְ׃

* Redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſi- 12
nu eorum, improperiũ ipſorum quod ex-
probrauerunt tibi Domine. * Nos autem 13
populus tuus & oues paſcuæ tuæ, confite-
bimur tibi Deus in ſeculũ, in generatione
& generationẽ annunciabimus laudẽ tuã.

*In finem pro ijs qui commutabuntur, 1
teſtimonium Aſaph Pſalmus.

LXXIX.

QVi regis Iſrael intẽde, qui deducis ve- 2
lut ouem Ioſeph; qui ſedes ſuper Che-
rubim, manifeſtare * Coram Ephraim, 3
& Beniamin, & Manaſſe. excita potẽtiam
tuam & veni, vt ſaluos facias nos. * Deus 4
conuerte nos, & oſtende faciem tuam, &
ſalui erimus. * Domine Deus virtutum 5
ſerui tui? vſquequo iraſceris ſuper orationẽ * ſeruo-
rum tuorum? *Cibabis nos pane lachry- 6
marum, & potum dabis nobis in lachry-
mis in menſura? * Poſuiſti nos in contra- 7
dictionem vicinis noſtris, & inimici noſtri
ſubſannauerunt nos. * Domine Deus vir- 8
tutum cõuerte nos, & oſtende faciẽ tuam,
& ſalui erimus. *Vineam de Ægypto tran- 9
ſtuliſti, eieciſti gentes & plantaſti eam.

* Dux itineris fuiſti in conſpectu eius, 10
& plantaſti radices eius, & impleuit terrã.

* Operuit montes vmbra eius, & arbuſta 11
eius cedros Dei. * Extendit palmites ſuos 12
flumen vſque ad mare, & vſq; ad *flumina propa-
gines eius. * Vt quid deſtruxiſti maceriam 13
eius, & vindemiant eam omnes qui præ-
tergrediuntur viam? *Exterminauit eam 14
aper de ſylua, & ſingularis ferus depaſtus
eſt eam. * Deus virtutum conuertere 15
iam, & reſpice de cælo & vide; & viſita vi-
neam iſtam. * Et perfice eam, quam plan- 16
tauit dextera tua: & ſuper filium homi-
nis, quem confirmaſti tibi.

* Incẽſa igni & ſuffoſſa, ab increpatione 17
vultus tui peribunt. * Fiat manus tua ſu- 18
per virum dexteræ tuę, & ſuper filium ho-
minis quem confirmaſti tibi.

12 * Ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλ-
πον αὐτῶν τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε κύριε.
13 * ἡμεῖς δὲ λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου, ἐξομολογη-
σόμεθά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξ-
αγγελοῦμέν τὴν αἴνεσίν σου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρ-
τύριον τῷ ἀσάφ ψαλμός. οθ΄.
2 * Ὁ ποιμαίνων τὸν ἰσραὴλ πρόσχες, ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρό-
βατον τὸν ἰωσήφ· ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφά-
3 νηθι, * ἐναντίον ἐφραὶμ καὶ βενιαμὶν καὶ μανασσῆ· ἐξέγει-
ρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἐλθέ, εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς.
4 * ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν
5 σου, καὶ σωθησόμεθα. * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἕως
πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου;
6 * ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν
7 δάκρυσιν ἐν μέτρῳ. * ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς
γείτοσιν ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς.
8 * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπί-
φανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα.
9 * ἄμπελον ἐξ αἰγύπτου μετῆρας, ἐξέβαλες ἔθνη καὶ
κατεφύτευσας αὐτήν.
10 * ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ κατεφύτευσας
τὰς ῥίζας αὐτῆς, καὶ ἐπλήρωσε τὴν γῆν.
11 * ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς, καὶ αἱ ἀδὰδενδράδες
αὐτῆς τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ.
12 * ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης, καὶ ἕως
ποταμοῦ τὰς θηλαφυάδας αὐτῆς.
13 * ἱνατί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς, καὶ τρυγῶσιν αὐ-
τὴν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν;
14 * ἐξυλεύσατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονὶς ἄγριος
κατενεμήσατο αὐτήν.
15 * ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή, καὶ ἐπίβλεψον
ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε· καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην.
16 * καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά σου· καὶ
ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ.
17 * ἐμπεπυρισμένη πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη, ἀπὸ ἐπι-
τιμήσεως τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦνται.
18 * γενηθήτω ἡ χεὶρ σου ἐπ' ἄνδρα δεξιᾶς σου, καὶ ἐπὶ
υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et redde vicinis noſtris pro vna ſeptuplam retributionem, pro punitione fœderis eorum, & improperij quo exprobrarunt tibi Dñe.
[13] Nos autem populus tuus, & oues paſcuæ tuæ confitebimur corã te in ſeculum; in generationẽ generationũ annunciabimus laudẽ tuã.

[1] Ad laudandum pro ſedentibus iudicibus ordinarijs qui incumbunt teſtimonio Legis, per manus Aſaph canticum. PSAL. LXXX.

[2] PAſtor Iſrael intellige, qui ducis velut oues arcam Ioſeph; ô cuius maieſtas quieſcit inter Cherubim, manifeſtare. [3] Filijs Ephraim & Biniamin, & Menaſſeh, exuſcita virtutem fortitudinis tuæ: tuum eſt enim à iudicio nos redimere. [4] Deus reducito nos à captiuitate noſtra, & ſplendeſcere fac ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & redimemur. [5] Domine Deus exercituum vſquequo non recipies orationem populi tui? [6] Pauiſti eos pane intincto lachrymis, & potum dediſti eis vinum lachrymarum tripliciter. [7] Poſuiſti nos contradictionem vicinis noſtris, & inimici noſtri ludibrio nos habuerunt. [8] Deus exercituum reducito nos de captiuitate, & illumina ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & ſalui erimus. [9] Domum Iſraelis quæ aſſimilatur vineæ, de Ægypto tranſtuliſti; expuliſti populos de terra Iſrael, & plantaſti eos. [10] Scopaſti à conſpectu eius Cananæos, & plantaſti radices eius, & impleuit terram. [11] Cooperti ſunt montes Ieruſalem vmbra domus ſanctuarij eius, & domus doctrinæ eius: ecce præceptores fortes qui aſſimilati ſunt cedris fortiſſimis.
[12] Expandiſti propagines, miſiſti diſcipulos eius vſque ad mare magnum, & vſque ad flumen Euphratem ſugentes eam. [13] Quare deſtruxiſti ſepem eius, & excidunt eam omnes tranſeuntes viam? [14] Deuaſtabit eam aper de ſylua, & gallus ſylueſtris paſcetur ex ea.
[15] Deus exercituum conuertere nunc, aſpice de cælo & vide, & recordare in miſerationibus vitis huius. [16] Et propaginis quam plantauit dextera tua, idque propter regem Chriſtum quem confirmaſti tibi. [17] Succenſa eſt igne & exciſa: ab increpatione quæ à cõſpectu tuo *prodibit*, pereant. [18] Sit manus tua ſuper virum cui iuraſti in manu dextera tua, ſuper hominem quem confirmaſti tibi.

19 * וְלֹא־נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּינוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃
20 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃

פא

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃
2 * הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
3 * שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל׃
4 * תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃
5 * כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
6 * עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם
שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃
7 * הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃
8 * בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם
אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃
9 * שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי׃
10 * לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃
11 * אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃
12 * וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי׃
13 * וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִרוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃
14 * לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃
15 * כִּמְעַט אויְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃
16 * מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃
17 * וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֶלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָּ׃

פב

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב
אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃
2 * עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־
סֶלָה׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hierony.

19 * *Et non recedemus à te, viuificabis nos, & in nomine tuo vocabimus.*
20 * *Domine Deus exercituum conuerte nos, & ostende faciem tuam; & salui erimus.*

1 * *Victori pro torcularibus, Asaph.*

PSAL. LXXXI.

2 *Laudate Deum fortitudinem nostram; iubilate Deo Iacob.*
3 * *Assumite carmen, & date tympanum: citharam decoram cum psalterio.*
4 * *Clangite in neomenia buccina: in medio mense diei solemnitatis vestræ.*
5 * *Quia legitimum Israel est, & iudiciũ Deo*
6 *Iacob.* * *Testimoniũ in Ioseph posuit eum cũ egrederetur de terra Aegypti; labium quod nes-*
7 *ciebam audiui.* * *Amoui ab onere humerum eius, manus eius à cophino recesserunt.*
8 * *In tribulatione inuocasti & erui te, exaudiui te in abscondito tonitrui, probaui te super aquam contradictionis. Semper.*
9 * *Audi populе meus, & contestor te Israel, si audieris me.*
10 * *Non sit in te Deus alienus; & non adores Deum peregrinum.*
11 * *Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti: aperi os tuum, & implebo illud.*
12 * *Et non audiuit populus meus vocẽ meam, & Israel non credidit mihi.*
13 * *Et dimisi eum in prauitate cordis sui: ambulabunt in consiliis suis.*
14 * *Vtinam populus meus audisset me, Israel in viis meis ambulasset!*
15 * *Quasi nihilum inimicos eius humiliassem; & super hostes eorũ vertissem manum meam.*
16 * *Qui oderunt Dominum, negabunt eum; & erit tempus eorum in sæculo.*
17 * *Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra melle saturauit eos.*

1 * *Psalmus Asaph.* LXXXII.

Deus stetit in cœtu Dei; in medio deos diiudicat.

2 * *Vsquequo iudicatis iniquitatem, & facies impiorum suscipitis? Semper.*

תרגום

19 וְלָא נְזוֹר מִבָּתַר דְּחַלְתָּךְ תְּקַיְּמִנָּנָא וּבְשׁוּמָךְ נִקְרֵי׃ 20 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת אֲתֵיב יַתָּנָא מִגַּלְוָתָנָא אַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃

פא

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְּאָסָף׃ 2 שַׁבְּחוּ קֳדָם אֱלָהָא עָשְׁנָנָא יַבְּבוּ קֳדָם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃
3 אָרִימוּ קָלָא בְּחֶשְׁבַּחְתָּא וּפְקִדוּ תּוּפָיָא כִּנָּרָא דְקָלֵיל עִם נְבָלָא׃ 4 תְּקָעוּ בִּירַח חִשְׁרִי שׁוּפְרָא בִּירְחָא דְמִתְכַּסְיָ יוֹמָא חַגָּא דְיַלָּנָא׃
5 אֲרוּם קְיָם גְּזִיר לְיִשְׂרָאֵל הוּא וְהִלְכָה דִּינָא לֵאלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 6 סַהֲדוּתָא עַל יוֹסֵף שַׁוְיֵהּ כְּיוֹמָא נְפַק מִבֵּית אֲסִירֵי וְשִׁלַּט עַל
אַרְעָא דְמִצְרַיִם שִׁפְתָּא דְלָא חַכְמַת אַלְפֵי וְשָׁמְעַת׃ 7 אַעְדֵּיתִי מִשַּׁעְבּוּדָא כַּתְפֵּהּ אִידּוֹהִי מִלְמִרְמֵי טִינָא לְקִדְרָא אִסְתְּלָקָן׃ 8 בְּעִדָּן
עָקְתָא דְמִצְרַיִם קְרֵיתָא וּפְצֵית יָתָךְ בַּאֲחַר טָמוּר בֵּית שְׁכִינְתִּי דְאָכְלִין קֻדְמֵי גַּלְגִּילִין דִּינּוּר בְּחַנְתָּךְ עַל מֵי מַצּוֹתָא לֶעָלְמִין׃
9 שְׁמַע עַמִּי וְאַסְהֵד בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִין תְּקַבֵּל בְּמֵימְרִי׃ 10 לָא יְהוֹן בְּנֵיכוֹן פָּלְחֵי טָעֲוָתָא נָכְרָאָה וְלָא תִסְגְּדוּן לְטָעֲוַת חִלּוֹנִי׃ 11 אֲנָא
יְיָ אֱלָהָכוֹן דְּאַסְקֵת יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם אַפְתִּי פּוּמָךְ בְּפִתְגָמֵי אוֹרָיְתָא וַאֲמַלְיֵהּ מְכָל טָבְתָא׃ 12 וְלָא קַבְּלוּ עַמִּי לְקָלִי וְיִשְׂרָאֵל לָא
צָבֵי בְּמֵימְרִי׃ 13 וְתַרְכֵּית בְּהֵרְהוֹרֵי לִבְּהוֹן אֲזָלוּ בְּמִלְכָת רִשְׁעֵיהוֹן׃ 14 הַלְוַאי דְעַמִּי יִשְׁמַע לִי יִשְׂרָאֵל בְּאָרְחָתִי יְהַלְּכוּן׃ 15 כִּזְעִיר בַּעֲלֵי
דְבָבֵיהוֹן אַמְאִךְ וְעַל מְעִיקֵיהוֹן אָתֵיב מְחַת גְּבוּרְתִּי׃ 16 סָנְאֵי יְיָ יְכַדְּבוּן לֵהּ וִיהֵי תְקָפְתְּהוֹן לְעָלַם׃ 17 וְיַאכְלִנּוּן מִטּוּב לֶחֶם חִטִּין וּמִטַּנְרָא
דְכַשָּׁא אַשְׂבְּעִנָּךְ׃

פב

1 תְּשַׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְאָסָף אֱלָהָא שְׁכִינְתֵּהּ שָׁרְיָא בִּכְנִשְׁת צַדִּיקַיָּא דְתַקִּיפִין בְּאוֹרַיְתָא בְּמֵצַע דַּיָּנִין
בְּקִשׁוֹט דָּאִין׃ 2 עַד אֵימָתַי רְשִׁיעַיָּא תְּדוּנוּן שֶׁקֶר וַאֲפֵי רְשִׁיעֵי תְּסַבְּרוּן לְעָלְמִין׃

‡ Et nō diſcedimus à te, viuificabis nos, 18
& nomen tuum inuocabimus. ‡ Domine 20
Deus virtutum conuerte nos, & oſtende
faciem tuam, & ſalui erimus.

‡ In finem pro torcularibus Pſalmus 1
*Aſaph. LXXX.

*ipſi Aſaph quinta ſabbati

EXultate Deo adiutori noſtro, iubilate 2
Deo Iacob. ‡ Sumite pſalmum & date 3
tympanum, pſalterium iocundum cum ci-
thara. ‡ Buccinate in neomenia tuba, in 4
inſigni die ſolemnitatis veſtræ. ‡ Quia 5
præceptum in Iſrael eſt, & iudicium Deo
Iacob. ‡ Teſtimonium in Ioſeph poſuit 6
Gen. 45 illud, cùm exiret ipſe de terra Ægypti: lin
guam quam non nouerat, audiuit.

‡ Diuertit ab oneribus dorſum eius; ma- 7
nus eius in cophino ſeruierunt.

‡ In tribulatione inuocaſti me & libera- 8
ui te; exaudiui te in abſcondito tempeſta-
tis. Probaui te apud aquam contradictio-
*conte- ſiaber nis. ‡ Audi populus meus & *cōteſtor te. 9
Iſrael ſi audieris me: ‡ Non erit in te Deus 10
recens, neque adorabis Deum alienum.

Exod. 20 ‡ Ego enim ſum Dominus Deus tuus, 11
qui eduxi te de terra Ægypti. dilata os tuū
& implebo illud. ‡ Et non audiuit po- 12
pulus meus vocem meam, & Iſrael non in-
tendit mihi. ‡ Et dimiſi eos ſecundum 13
*deſide- riis *ſtudia cordis eorum, ibunt in adinuētio-
nibus ſuis.

‡ Si populus meus audiſſet me, Iſrael in 14
viis meis ſi ambulaſſet:

‡ Pro nihilo forſitan inimicos eorum 15
humiliaſſem: & ſuper tribulantes eos mi-
ſiſſem manum meam.

‡ Inimici Domini mentiti ſunt ei, & 16
*ſecula erit tempus eorum in *ſeculum.

‡ Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de 17
petra melle ſaturauit eos.

Pſalmus Aſaph. LXXXI. 1

DEus ſtetit in ſynagoga Deorū, in me-
*diiudi- cat. dio autem Deos *diiudicabit.

‡ Vſquequo iudicatis iniquitatem, & 2
facies pecccatorum ſumitis?

19 ‡ καὶ ἡμὶ ἀποσῶμεν ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά
20 σου ἐπικαλεσόμεθα. ‡ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίσ-
ρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθη-
σόμεθα.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ
ἀσάφ. π.

2 ‡ Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε
3 τῷ θεῷ ἰακώβ. ‡ λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον,
4 ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. ‡ σαλπίσατε ἐν νεομη-
5 νίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. ‡ ὅτι πρόσ-
ταγμα τῷ ἰσραὴλ ἐστι, καὶ κρῖμα τῷ θεῷ ἰακώβ.
6 ‡ μαρτύριον ἐν τῷ ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν, ἐν τῷ ἐξελθεῖν
αὐτὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου· γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω ἤκουσεν.
7 ‡ ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ. αἱ χεῖρες αὐτοῦ
8 ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδουλεύσαν. ‡ ἐν θλίψει ἐπεκαλέσω με,
καὶ ἐρρυσάμην σε· ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος·
διάψαλμα. ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος δυτιλογίας.
9 ‡ ἄκουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαί σοι· ἰσραὴλ
10 ἐὰν ἀκούσῃς μου. ‡ οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος,
οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ.
11 ‡ ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε ἐκ
γῆς αἰγύπτου· πλάτυνον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό.
12 ‡ καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ ἰσραὴλ
13 οὐ προσέσχε μοι. ‡ καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπι-
θυμήματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται ἐν ταῖς ἐπιτη-
14 δεύμασιν αὐτῶν. ‡ εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ μου, ἰσραὴλ
ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη·
15 ‡ ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα· καὶ
ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου.
16 ‡ οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται ὁ καιρὸς
αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
17 ‡ καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος πυροῦ, καὶ ἐκ πέ-
τρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. πα.
‡ Ο θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς
διακρινεῖ.
2 ‡ ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτω-
λῶν λαμβάνετε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Et non diſcedemus à timore tui: viuificabis nos; & in nomine tuo inuocabimus. [20] Domine Deus exercituum reducito nos de captiuitate noſtra: illuſtra ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & ſalui erimus.

[1] Ad laudandum cithara allata de Gath per manum Aſaph. PSAL. LXXXI.

[3] LAudes dicite coram Deo fortitudine noſtra, iubilate coram Deo Iaacob. [3] Erigite vocem in laude, & frequentate tympana, citharam vocis dulcis cum nablo. [4] Clangite in menſe Tiſri cornu, in menſe qui coopertus eſt, die ſolemnitatis noſtræ. [5] Quoniam præceptum ſtatuit Iſraeli, & ſententiam iudicij Dei Iaacob. [6] Teſtimonium ſuper Ioſeph poſuit eum, die quo egreſſus eſt de domo vinctorum, & dominatus eſt ſuper terram Ægypti: labium quod non noui, didici & audiui. [7] Amoui à ſeruitute humerum eius: manus eius à proijciendo luto ad ollas ſeſe ſubduxerunt. [8] In tempore tribulationis Ægypti inuocaſti, & liberaui te: reſpondi tibi in loco abſcondito domus maieſtatis meæ; perſonantibus coram me rotis igneis: probaui te apud aquas contradictionis in perpetuum. [9] Audite populi mi & teſtificabor in te; Iſrael, ſi admiſeris verbum meum. [10] Non erunt filij veſtri ſeruientes idolis alienigenarum, nec adorabitis idola profana. [11] Ego ſum Dominus Deus veſter qui eduxi vos de terra Aegypti: aperi os tuum ad verba Legis, & implebo illud omni bono. [12] Sed non recepit populus meus vocem meam, & Iſrael non acquieuit verbo meo. [13] Proinde expuli eos in cogitationibus cordis eorum: ambulauerunt in conſiliis impietatum ſuarum. [14] Vtinam populus meus audiſſet me; Iſrael in vijs meis ambulaſſet. [15] Breui inimicos eorum humiliaſſem, & aduerſus hoſtes illorum conuertiſſem percuſſionem potentiæ meæ. [16] Odientes Dominum mentientur ei, & erit furor eorum in æternum. [17] At cibaſſet illos de optimo pane tritici, & de rupe melle ſaturaſſem te.

[1] Canticum per manum Aſaph. PSAL. LXXXII.

DEus cuius maieſtas commoratur in congregatione iuſtorum qui potentes ſunt in Lege; in medio iudicum in veritate iudicat.
[2] Vſquequo impij iudicabitis falſitatem & facies impiorum ſuſcipietis in æternum.

19 * וְלֹא־נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּינוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃
20 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃

פא

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃
2 * הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
3 * שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל׃
4 * תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃
5 * כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
6 * עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם
שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃
7 * הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃
8 * בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם
אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃
9 * שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי׃
10 * לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃
11 * אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃
12 * וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי׃
13 * וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִרוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃
14 * לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃
15 * כִּמְעַט אויְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃
16 * מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃
17 * וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֶלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָּ׃

פב

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב
אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃
2 * עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־
סֶלָה׃

PSALTERIVM. Translat. B. Hierony.

19 * *Et non recedemus à te, viuificabis nos, & in nomine tuo vocabimus.*
20 * *Domine Deus exercituum conuerte nos, & ostende faciem tuam; & salui erimus.*

1 * *Victori pro torcularibus, Asaph.*

PSAL. LXXXI.

2 *Laudate Deum fortitudinem nostram; iubilate Deo Iacob.*
3 * *Assumite carmen, & date tympanum: citharam decoram cum psalterio.*
4 * *Clangite in neomenia buccina: in medio mense diei solemnitatis vestræ.*
5 * *Quia legitimum Israel est, & iudiciũ Deo*
6 *Iacob.* * *Testimoniũ in Ioseph posuit eum cũ egrederetur de terra Aegypti; labium quod nes-*
7 *ciebam audiui.* * *Amoui ab onere humerum eius, manus eius à cophino recesserunt.*
8 * *In tribulatione inuocasti & erui te, exaudiui te in abscondito tonitrui, probaui te super aquam contradictionis. Semper.*
9 * *Audi populе meus, & contestor te Israel, si audieris me.*
10 * *Non sit in te Deus alienus; & non adores Deum peregrinum.*
11 * *Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti: aperi os tuum, & implebo illud.*
12 * *Et non audiuit populus meus vocẽ meam, & Israel non credidit mihi.*
13 * *Et dimisi eum in prauitate cordis sui: ambulabunt in consiliis suis.*
14 * *Vtinam populus meus audisset me, Israel in viis meis ambulasset!*
15 * *Quasi nihilum inimicos eius humiliassem; & super hostes eorũ vertissem manum meam.*
16 * *Qui oderunt Dominum, negabunt eum; & erit tempus eorum in sæculo.*
17 * *Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra melle saturauit eos.*

1 * *Psalmus Asaph.* LXXXII.

Deus stetit in cœtu Dei; in medio deos diiudicat.

2 * *Vsquequo iudicatis iniquitatem, & facies impiorum suscipitis? Semper.*

תרגום

19 וְלָא נְזוֹר מִבָּתַר דְּחַלְתָּךְ תְּקַיְּמִנָּנָא וּבְשׁוּמָךְ נִקְרֵי׃ 20 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת אֲתֵיב יַתָּנָא מִגַּלְוָתָנָא אַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃

פא

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְּאָסָף׃ 2 שַׁבְּחוּ קֳדָם אֱלָהָא עָשְׁנָנָא יַבְּבוּ קֳדָם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃
3 אָרִימוּ קָלָא בְּחֶשְׁבַּחְתָּא וּפְקִדוּ תּוּפָיָא כִּנָּרָא דְקָלֵיל עִם נְבָלָא׃ 4 תְּקָעוּ בִּירַח חִשְׁרִי שׁוּפְרָא בִּירְחָא דְמִתְכַּסְיָ יוֹמָא חַגָּא דְיַלָּנָא׃
5 אֲרוּם קְיָם גְּזִיר לְיִשְׂרָאֵל הוּא וְהִלְכָה דִּינָא לֵאלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 6 סַהֲדוּתָא עַל יוֹסֵף שַׁוְיֵהּ כְּיוֹמָא נְפַק מִבֵּית אֲסִירֵי וְשִׁלַּט עַל
אַרְעָא דְמִצְרַיִם שִׁפְתָּא דְלָא חַכְמַת אַלְפֵי וְשָׁמְעַת׃ 7 אַעְדֵּיתִי מִשַּׁעְבּוּדָא כַּתְפֵּהּ אִידּוֹהִי מִלְמִרְמֵי טִינָא לְקִדְרָא אִסְתְּלָקָן׃ 8 בְּעִדָּן
עָקְתָא דְמִצְרַיִם קְרֵיתָא וּפְצֵית יָתָךְ בַּאֲחַר טָמוּר בֵּית שְׁכִינְתִּי דְאָכְלִין קֻדְמֵי גַּלְגִּילִין דִּינּוּר בְּחַנְתָּךְ עַל מֵי מַצּוֹתָא לֶעָלְמִין׃
9 שְׁמַע עַמִּי וְאַסְהֵד בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִין תְּקַבֵּל בְּמֵימְרִי׃ 10 לָא יְהוֹן בְּנֵיכוֹן פָּלְחֵי טָעֲוָתָא נָכְרָאָה וְלָא תִסְגְּדוּן לְטָעֲוַת חִלּוֹנִי׃ 11 אֲנָא
יְיָ אֱלָהָכוֹן דְּאַסְקֵת יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם אַפְתִּי פּוּמָךְ בְּפִתְגָמֵי אוֹרָיְתָא וַאֲמַלְיֵהּ מְכָל טָבְתָא׃ 12 וְלָא קַבְּלוּ עַמִּי לְקָלִי וְיִשְׂרָאֵל לָא
צָבֵי בְּמֵימְרִי׃ 13 וְתַרְכֵּית בְּהֵרְהוֹרֵי לִבְּהוֹן אֲזָלוּ בְּמִלְכָת רִשְׁעֵיהוֹן׃ 14 הַלְוַאי דְעַמִּי יִשְׁמַע לִי יִשְׂרָאֵל בְּאָרְחָתִי יְהַלְּכוּן׃ 15 כִּזְעִיר בַּעֲלֵי
דְבָבֵיהוֹן אַמְאִךְ וְעַל מְעִיקֵיהוֹן אָתֵיב מְחַת גְּבוּרְתִּי׃ 16 סָנְאֵי יְיָ יְכַדְּבוּן לֵהּ וִיהֵי תְקָפְתְּהוֹן לְעָלַם׃ 17 וְיַאכְלִנּוּן מִטּוּב לֶחֶם חִטִּין וּמִטַּנְרָא
דְכַשָּׁא אַשְׂבְּעִנָּךְ׃

פב

1 תְּשַׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְאָסָף אֱלָהָא שְׁכִינְתֵּהּ שָׁרְיָא בִּכְנִשְׁת צַדִּיקַיָּא דְתַקִּיפִין בְּאוֹרַיְתָא בְּמֵצַע דַּיָּנִין
בְּקִשׁוֹט דָּאִין׃ 2 עַד אֵימָתַי רְשִׁיעַיָּא תְּדוּנוּן שֶׁקֶר וַאֲפֵי רְשִׁיעֵי תְּסַבְּרוּן לְעָלְמִין׃

‡ Et nō diſcedimus à te, viuificabis nos, 18
& nomen tuum inuocabimus. ‡ Domine 20
Deus virtutum conuerte nos, & oſtende
faciem tuam, & ſalui erimus.

‡ In finem pro torcularibus Pſalmus 1
*Aſaph. LXXX.

*ipſi Aſaph quinta ſabbati

EXultate Deo adiutori noſtro, iubilate 2
Deo Iacob. ‡ Sumite pſalmum & date 3
tympanum, pſalterium iocundum cum ci-
thara. ‡ Buccinate in neomenia tuba, in 4
inſigni die ſolemnitatis veſtræ. ‡ Quia 5
præceptum in Iſrael eſt, & iudicium Deo
Iacob. ‡ Teſtimonium in Ioſeph poſuit 6
Gen. 45 illud, cùm exiret ipſe de terra Ægypti: lin
guam quam non nouerat, audiuit.

‡ Diuertit ab oneribus dorſum eius; ma- 7
nus eius in cophino ſeruierunt.

‡ In tribulatione inuocaſti me & libera- 8
ui te; exaudiui te in abſcondito tempeſta-
tis. Probaui te apud aquam contradictio-
*conte- ſiaber nis. ‡ Audi populus meus & *cōteſtor te. 9
Iſrael ſi audieris me: ‡ Non erit in te Deus 10
recens, neque adorabis Deum alienum.

Exod. 20 ‡ Ego enim ſum Dominus Deus tuus, 11
qui eduxi te de terra Ægypti. dilata os tuū
& implebo illud. ‡ Et non audiuit po- 12
pulus meus vocem meam, & Iſrael non in-
tendit mihi. ‡ Et dimiſi eos ſecundum 13
*deſide- riis *ſtudia cordis eorum, ibunt in adinuētio-
nibus ſuis.

‡ Si populus meus audiſſet me, Iſrael in 14
viis meis ſi ambulaſſet:

‡ Pro nihilo forſitan inimicos eorum 15
humiliaſſem: & ſuper tribulantes eos mi-
ſiſſem manum meam.

‡ Inimici Domini mentiti ſunt ei, & 16
*ſecula erit tempus eorum in *ſeculum.

‡ Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de 17
petra melle ſaturauit eos.

Pſalmus Aſaph. LXXXI. 1

DEus ſtetit in ſynagoga Deorū, in me-
*diiudi- cat. dio autem Deos *diiudicabit.

‡ Vſquequo iudicatis iniquitatem, & 2
facies pecccatorum ſumitis?

19 ‡ καὶ ἡμὶ ἀποσῶμεν ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά
20 σου ἐπικαλεσόμεθα. ‡ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίσ-
ρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθη-
σόμεθα.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ
ἀσάφ. π.

2 ‡ Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε
3 τῷ θεῷ ἰακώβ. ‡ λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον,
4 ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. ‡ σαλπίσατε ἐν νεομη-
5 νίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. ‡ ὅτι πρόσ-
ταγμα τῷ ἰσραὴλ ἐστι, καὶ κρῖμα τῷ θεῷ ἰακώβ.
6 ‡ μαρτύριον ἐν τῷ ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν, ἐν τῷ ἐξελθεῖν
αὐτὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου· γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω ἤκουσεν.
7 ‡ ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ. αἱ χεῖρες αὐτοῦ
8 ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδουλεύσαν. ‡ ἐν θλίψει ἐπεκαλέσω με,
καὶ ἐρρυσάμην σε· ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος·
διάψαλμα. ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος δυτιλογίας.
9 ‡ ἄκουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαί σοι· ἰσραὴλ
10 ἐὰν ἀκούσῃς μου. ‡ οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος,
οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ.
11 ‡ ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε ἐκ
γῆς αἰγύπτου· πλάτυνον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό.
12 ‡ καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ ἰσραὴλ
13 οὐ προσέσχε μοι. ‡ καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπι-
θυμήματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται ἐν ταῖς ἐπιτη-
14 δεύμασιν αὐτῶν. ‡ εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ μου, ἰσραὴλ
ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη·
15 ‡ ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα· καὶ
ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου.
16 ‡ οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται ὁ καιρὸς
αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
17 ‡ καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος πυροῦ, καὶ ἐκ πέ-
τρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. πα.
‡ Ο θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς
διακρινεῖ.
2 ‡ ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτω-
λῶν λαμβάνετε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Et non diſcedemus à timore tui: viuificabis nos; & in nomine tuo inuocabimus. [20] Domine Deus exercituum reducito nos de captiuitate noſtra: illuſtra ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & ſalui erimus.

[1] Ad laudandum cithara allata de Gath per manum Aſaph. PSAL. LXXXI.

[3] LAudes dicite coram Deo fortitudine noſtra, iubilate coram Deo Iaacob. [3] Erigite vocem in laude, & frequentate tympana, citharam vocis dulcis cum nablo. [4] Clangite in menſe Tiſri cornu, in menſe qui coopertus eſt, die ſolemnitatis noſtræ. [5] Quoniam præceptum ſtatuit Iſraeli, & ſententiam iudicij Dei Iaacob. [6] Teſtimonium ſuper Ioſeph poſuit eum, die quo egreſſus eſt de domo vinctorum, & dominatus eſt ſuper terram Ægypti: labium quod non noui, didici & audiui. [7] Amoui à ſeruitute humerum eius: manus eius à proijciendo luto ad ollas ſeſe ſubduxerunt. [8] In tempore tribulationis Ægypti inuocaſti, & liberaui te: reſpondi tibi in loco abſcondito domus maieſtatis meæ; perſonantibus coram me rotis igneis: probaui te apud aquas contradictionis in perpetuum. [9] Audite populi mi & teſtificabor in te; Iſrael, ſi admiſeris verbum meum. [10] Non erunt filij veſtri ſeruientes idolis alienigenarum, nec adorabitis idola profana. [11] Ego ſum Dominus Deus veſter qui eduxi vos de terra Aegypti: aperi os tuum ad verba Legis, & implebo illud omni bono. [12] Sed non recepit populus meus vocem meam, & Iſrael non acquieuit verbo meo. [13] Proinde expuli eos in cogitationibus cordis eorum: ambulauerunt in conſiliis impietatum ſuarum. [14] Vtinam populus meus audiſſet me; Iſrael in vijs meis ambulaſſet. [15] Breui inimicos eorum humiliaſſem, & aduerſus hoſtes illorum conuertiſſem percuſſionem potentiæ meæ. [16] Odientes Dominum mentientur ei, & erit furor eorum in æternum. [17] At cibaſſet illos de optimo pane tritici, & de rupe melle ſaturaſſem te.

[1] Canticum per manum Aſaph. PSAL. LXXXII.

DEus cuius maieſtas commoratur in congregatione iuſtorum qui potentes ſunt in Lege; in medio iudicum in veritate iudicat.
[2] Vſquequo impij iudicabitis falſitatem & facies impiorum ſuſcipietis in æternum.

3 * שִׁפְטוּ דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃
4 * פַּלְטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃
5 * לֹא יָדְעוּ וְלֹא־יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
6 * אֲנִי־אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃
7 * אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ׃
8 * קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם׃

פג

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃
2 * אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לָךְ אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־תִּשָּׁקֵט אֵל׃
3 * כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃
4 * עַל־עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ׃
5 * אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא־יִזָּכֵר שֵׁם־יִשְׂרָאֵל עוֹד׃
6 * כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃
7 * אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃
8 * גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃
9 * גַּם־אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט סֶלָה׃
10 * עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן׃
11 * נִשְׁמְדוּ בְעֵין דֹּאר הָיוּ דֹמֶן לָאֲדָמָה׃
12 * שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וְכִזֶּבַח וְכִצַלְמֻנָּע כָּל־נְסִיכֵמוֹ׃
13 * אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה־לָּנוּ אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים׃
14 * אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי־רוּחַ׃
15 * כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃
16 * כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם׃

3 * *Judicate pauperi & pupillo, egenum & inopem iustificate.*
4 * *Saluate inopem & pauperem, de manu impiorum liberate.*
5 * *Non cognoscunt neque intelligunt, in tenebris ambulant, mouebuntur omnia fundamenta terræ.*
6 * *Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes vos.*
7 * *Ergo quasi Adam moriemini, et quasi vnus de principibus cadetis.*
8 * *Surge Deus, iudica terram, quoniam tu hæreditabis omnes gentes.*
1 * *Canticum Psalmi Asaph.*

LXXXIII.

2 *Deus non silentium tibi, ne fileas & non quiescas Deus.*
3 * *Quia ecce inimici tui tumultuati sunt, & qui oderunt te eleuauerunt caput.*
4 * *Contra populum tuum nequiter tractauerunt; inierũt consilium aduersus arcanum tuũ.*
5 * *Dixerunt, Venite & conteramus eos de gente, & non sit memoria nominis Israel vltra.*
6 * *Quoniam tractauerũt corde pariter, contra te fœdus pepigerunt.*
7 * *Tabernacula Idumææ & Ismaelitarum, Moab & Agareni;*
8 * *Gebal & Ammon, & Amalec, Palestina cum habitatoribus Tyri.*
9 * *Sed & Assur venit cum eis; facti sunt brachium filiorum Loth. Semper.*
10 * *Fac illis sicut Madiam & Siſaræ; sicut Jabin in torrente Cisson.*
11 * *Contriti sunt in Endor; fuerunt quasi sterquilinium terræ.*
12 * *Pone duces eorum sicut Oreb et sicut Zeb, & sicut Zebee, & Salmanah, omnes principes*
13 *eorum.* * *Qui dixerunt, Possideamus nobis pulchritudinem Dei.*
14 * *Deus meus pone eos vt rotam, quasi stipu-*
15 *lam ante faciem venti.* * *Quomodo ignis comburit syluam, & sicut flamma deuorat montes:*
16 * *Sic persequere eos in tempestate tua, & in turbine tuo conturbabis eos*

תרגום

3 דונוּ מִסְכֵּנָא וְיָתְמָא עַנְיָא וּמְסְכֵּנָא אַצְדְּקוּ׃ 4 שֵׁזְבוּ מִסְכֵּן וַחֲשׁוֹכָא מִידֵיהוֹן דִּרְשִׁיעַיָּא פְּצוֹ יְהוֹן׃ 5 לָא חַכְמוּ לְאוֹטָבָא וְלָא
יְתְבִּינוּן בְּאוֹרַיְתָא בְּחוּשְׁכָא מְהַלְכִין מְטוּל הֵיכְנָא מְתְמוֹטְטִין כָּל בְּסִיסֵי אַרְעָא׃ 6 אֲנָא אֲמֶרֶת הֵיךְ כְּמַלָּאכַיָּא אַתּוּן חֲשִׁיבִין וְהֵיךְ אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא
כּוּלְכוֹן׃ 7 בְּרַם בְּקִשְׁטָא הֵיךְ בְּנֵי נָשָׁא תְּמוּתוּן וְהֵיךְ חַד מִן רַבְרְבַנַיָּא תִּפְּלוּן׃ 8 קוּם יְיָ דִּין יָתְבֵי אַרְעָא אֲרוֹם אַתְּ תַּחְסֵן בְּכָל עַמְמַיָּא׃

פג

1 שִׁיר תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְּאָסָף׃ 2 אֱלָהָא לָא תִּשְׁתּוֹק לָךְ לָא תְּהֵרַשׁ וְלָא תִּשְׁדּוֹךְ אֱלָהָא׃ 3 אֲרוֹם הָא בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ מִתְרַגְּשִׁין
וְסָנְאָךְ זְקִפוּ רֵישָׁא׃ 4 עַל עַמָּךְ נְכִלוּ רָזָא וּמְתְמַלְּכִין עַל דְּמִשְׁתְּשִׁין בְּאוֹצָרָיִךְ׃ 5 אֲמָרִין אֵיתוֹ וְנִכְסְנוּן מִלְּמֶהֱוֵי עָם וְלָא אִדְּכַר שְׁמָא
דְּיִשְׂרָאֵל תּוּב׃ 6 אֲרוֹם מִתְמַלְּכִין בְּכָל לִבָּא עָלָךְ כַּחֲדָא וְאִמְטוּלְתָךְ קָיְמָא גָּזְרִין׃ 7 מִשְׁכְּנֵי אֱדוֹמָאֵי וַעֲרַבָאֵי מוֹאֲבָאֵי וְהוּנְגְּרָאֵי׃
8 גַּבְלָאֵי וְעַמּוֹנָאֵי וַעֲמָלֵקָאֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עִם יָתְבֵי צוֹר׃ 9 לְחוֹד סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְּאַתּוּר אִתְחַבַּר עִמְּהוֹן הֲווֹ לְסָעְדָא לִבְנֵי לוֹט לְעָלְמִין׃
10 עֲבֵד לְהוֹן הֵיךְ עֲבַדְתָּא בְּמִדְיָן וּלְסִיסְרָא וּלְיָבִין בְּנַחֲלָא דְקִישׁוֹן׃ 11 אִשְׁתֵּצִיו בְּעֵינָא דְּדָאר הֲווֹ הֵיךְ רַעְיָא דְּרָמִים לְעַפְרָא׃
12 שַׁוִּי יָתְהוֹן וְרַבָּנֵיהוֹן הֵיךְ עוֹרֵב וְהֵיךְ זְאֵב וְהֵיךְ זֶבַח וְצַלְמוּנַע כָּל מַלְכֵיהוֹן׃ 13 דִּי אֲמַרוּ נְיָרֵת לָנָא יַת כָּל עִידְיָה אֱלָהָא׃
14 אֱלָהִי שַׁוִּי יַתְהוֹן הֵיךְ גִּלְגְּלָא וְהֵיךְ קַשׁ קֳדָם זַעֲפָא׃ 15 הֵיךְ אֶשָּׁא דְּבָעֲרָא חֲרָשָׁא וְהֵיךְ שַׁלְהוֹבִיתָא דְּמְצַלְהֲבָא אֲרֵדִי טוּרַיָּא׃
16 הֵיכְנָא תִּרְדְּפִנּוּן בְּגֵלְעוֹלָךְ וּבְזַעֲפָךְ תְּבַהֲלִנּוּן׃

*egeno & pupillo

Iudicate *pupillo & egeno, humilem & pauperem iustificate. Eripite pauperem & egenum, de manu peccatoris liberate eum. Nescierunt neque intellexerunt, in tenebris ambulant. mouebuntur omnia fundamenta terræ. Ego dixi, Dij estis & filij excelsi omnes; vos autẽ sicut homines moriemini, & sicut vnus de principibus *caditis. Surge Deus iudica terrã, quoniam tu hęreditabis in omnibus gentibus.

Canticum psalmi Asaph.

PSAL. LXXXII.

DEus quis similis erit tibi? ne taceas neque compescaris Deus. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt, & qui oderunt te extulerunt caput. Super populum tuum malignauerunt consilium, & cogitauerunt aduersus sanctos tuos.

Dixerunt, Venite & disperdamus eos de gente, & non memoretur nomen Israel vltrà. Quoniam cogitauerunt vnanimiter simul, aduersus te testamentum disposuerunt.

Tabernacula Idumęorum & Ismaelitæ, Moab & Agareni;

Gebal & Ammõ & Amelec, alienigenæ cum habitantibus Tyrum.

Et enim & Asur venit cum illis, facti sunt in adiutorium filijs Lot.

Iud. 5. & 7.

Fac illis sicut Madian & Sisarę: sicut Iabim in torrente Cisson.

Disperierunt in Endor, facti sunt vt sterçus terræ.

Iud. 8.

Pone principes eorum sicut Oreb & Zeb & Zebee & Salmana, omnes principes eorum. Qui dixerunt, Hæreditate possideamus nobis sanctuarium Dei.

Deus meus pone illos vt rotam, *sicut stipulam ante faciem venti.

*cõburit

*combureus

Sicut ignis qui *comburet syluam, *sicut flamma quæ comburet montes.

Ita persequeris illos in tempestate tua, & in ira tua turbabis eos.

3 κείνατε ὀρφανῷ & πτωχῷ, ταπεινὸν καὶ πένητα δικαιώ-
4 σατε. ἐξέλεσθε πένητα καὶ πτωχόν, ἐκ χειρὸς ἁμαρ-
τωλοῦ ῥύσασθε αὐτόν.
5 οὐκ ἔγνωσαν οὐδ' συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται·
σαλευθήτωσαν πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
6 ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἐστὲ καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες.
7 ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, & ὡς εἷς τῶν ἀρ-
8 χόντων πίπτετε. ἀνάστα ὁ θεὸς κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι
σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.

1 Ὠιδὴ ψαλμοῦ τῷ ἀσάφ. πβ'.
2 Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; μὴ σιγήσῃς μηδὲ κα-
ταπαύσῃς ὁ θεός.
3 ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἠχήσαν, & οἱ μισοῦντές σε ἦραν
4 κεφαλήν. ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο
γνώμην, & ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου.
5 εἶπαν, δεῦτε & ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, καὶ
οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ ἔτι.
6 ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ σοῦ διε-
θέντο.
7 τὰ σκηνώματα τῶν Ἰδουμαίων καὶ οἱ Ἰσμαηλῖται,
Μωάβ καὶ οἱ Ἀγαρηνοί·
8 Γεβὰλ καὶ Ἀμμὼν καὶ Ἀμαλήκ, ἀλλόφυλοι μετὰ
τῶν κατοικούντων Τύρον.
9 καὶ γὰρ & Ἀσὼρ συμπαρεγένετο μετ' αὐτῶν, ἐγενήθη-
σαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς Λώτ· διάψαλμα.
10 ποίησον αὐτοῖς ὡς τῇ Μαδιὰμ & τῷ Σισάρᾳ, ὡς τῷ
Ἰαβὶν ἐν τῷ χειμάρρῳ Κισῶν.
11 ἐξωλοθρεύθησαν ἐν Ἀενδώρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος
τῇ γῇ.
12 θοῦ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν Ὠρὴβ & Ζὴβ καὶ Ζε-
βεὲ καὶ Σαλμανδώ, πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν.
13 οἵ τινες εἶπον, κληρονομήσωμεν ἑαυτοῖς τὰ ἁγιαστήριον
14 τοῦ θεοῦ. ὁ θεός μου θοῦ αὐτοὺς ὡς τροχόν, ὡς καλά-
μην κατὰ πρόσωπον ἀνέμου.
15 ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέξει δρυμόν, ὡσεὶ φλὸξ ἣ καταφλέ-
σει ὄρη.
16 οὕτως καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου, καὶ ἐν
τῇ ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Iudicate miserabili & pupillo, egeno & misero iustitiam facite. [4] Saluate miserum & egenum, de manibus impiorũ liberate eos. [5] Nescierunt bonum operari & non intellexerunt legem, in tenebris ambulant, propterea mouentur omnes bases terræ. [6] Ego dixi, Veluti angeli vos estis reputati, & tanquam angeli excelsi vos omnes. [7] Attamen in veritate sicut homines moriemini, & tanquam vnus de principibus cadetis. [8] Surge Domine iudica habitatores terræ, quoniam tu hæreditabis omnes populos.

[1] Canticum laudis per manum Asaph. PSAL. LXXXIII.

DEus ne taceas tibi, & ne cesses, néue quiescas Deus. [2] Quoniam ecce inimici tui fremunt, & odientes te extulerunt caput. [3] Super populum tuum secretas machinati sunt fraudes, & consulunt aduersus abscondita in thesauris tuis. [5] Dicentes, Venite & trucidemus eos ne sint populus, & non commemoretur nomen Israel amplius. [6] Quoniam consilium ineunt in toto corde aduersum te pariter, & propter te pactum feriunt. [7] Tabernacula Idumæorum & Arabum, Moabitæ & Hungari; [8] Gabalitæ & Ammonitæ & Amalechitæ, Palestini cum habitatoribus Tyri. [9] Sed & Senacherib rex Assyriæ associatus est illis, fuerunt adiutorio filiis Lot in perpetuum. [10] Fac illis sicut fecisti Madianitis & Sisaræ atque Iabin in torrente Kisson. [11] Exterminati sunt ad fontem Dor; facti sunt sicut stercus conculcatum in puluere.

[12] Pone eos & principes eorum sicut Oreb & sicut Zeeb & sicut Zebach & Salmunah, omnes reges eorum. [13] Qui dixerunt, Hæreditabimus nobis omne mundum Dei. [14] Deus meus pone eos sicut rotam & sicut stipulam coram turbine. [15] Sicut ignis qui comburit syluam, & tanquam flamma quæ inflammat peripherias montium. [16] Sic persequeris eos in tempestate tua, & furore tuo interturbabis eos.

17 * מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהוָה׃
18 * יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ וְיֹאבֵדוּ׃
19 * וְיָדְעוּ כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל־
כָּל־הָאָרֶץ׃

פד

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * מַה־יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת׃
3 * נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי
וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל־חָי׃
4 * גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַּיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־
שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי
וֵאלֹהָי׃
5 * אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה׃
6 * אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם׃
7 * עֹבְרֵי בְעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם־בְּרָכוֹת
יַעְטֶה מוֹרֶה׃
8 * יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן׃
9 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃
10 * מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃
11 * כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף
בְּבֵית אֱלֹהַי מִדּוֹר בְּאָהֳלֵי־רֶשַׁע׃
12 * כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן
יְהוָה לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים׃
13 * יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃

פה

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב׃
3 * נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָּל־חַטָּאתָם סֶלָה׃

17 * *Imple facies eorũ ignominia, & quærent nomen tuum Domine.*
18 * *Confundantur & conturbentur vsque in seculum, & erubescant & pereant.*
19 * *Et sciant quia nomen tuum est Dominus, solus tu excelsus super omnem terram.*

1 * *Victori pro torcularibus, filiorum Core,*

PSAL. LXXXIIII.

2 *QVàm dilecta tabernacula tua Domine exercituum!*
3 * *Desiderat & deficit anima mea in atria Domini: cor meum & caro mea laudabunt Deũ viuentem.*
4 * *Siquidem passer inuenit domum, & auis nidum sibi vbi ponat pullos suos, altaria tua Domine exercituum rex meus & Deus meus.*
5 * *Beati qui habitant in domo tua, adhuc laudabunt te. Semper.*
6 * *Beatus homo cuius in te est fortitudo, semitæ in corde suo.*
7 * *Transeuntes in vallem fletus fontem ponent eam, benedictione quoque amicietur doctor.*
8 * *Ibunt de fortitudine in fortitudinem, apparebunt apud Deum in Sion.*
9 * *Domine Deus exercituum exaudi orationem meam, ausculta Deus Iacob. Semper.*
10 * *Clypeus noster vide Deus, & attende faciem Christi tui.*
11 * *Quoniam melior est dies in atrijs tuis super millia: elegi abiectus esse in domo Dei mei magis quàm habitare in tabernaculis impietatis.*
12 * *Quia Sol & scutum Dominus Deus, gratiam & gloriam dabit Dominus, nec prohibebit bonum ab his qui ambulant in perfectione.*
13 * *Domine exercituum beatus homo qui confidit in te.*

1 * *Victori filiorum Core Psalmus.*

LXXXV.

2 *PLacatus es Domine terræ tuæ, reduxisti captiuitatem Iacob.*
3 * *Dimisisti iniquitatem populo tuo, operuisti omnia peccata eorum. Semper.*

תרגום

17 מַלֵּי אַפֵּיהוֹן קְלָנָא וְיִבְעוּן שְׁמָךְ יְיָ׃ 18 יִבְהָתוּן וְיִבְהָלוּן לְעָלְמֵי עָלְמַיָּא וְיִתְחַסְּדוּן וְיֵאבְדוּן׃ 19 וְיִדְעוּן אֲרוּם אַתְּ שְׁמָךְ יְיָ
בִּלְחוֹדָךְ עִילָּאָה עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃

פד

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנְרָא דְאָתְיָא מִגַּת עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 2 מַה רְחִימִין הִנּוּן מִשְׁכְּנַיָּךְ יְיָ צְבָאוֹת׃ 3 רִגְגַת וּלְחוֹד
חֶאֱבַת נַפְשִׁי לְדָרָתָךְ יְיָ לִבִּי וּלְחוֹד בִּסְרִי מְרַנְּנָן לֵאלָהָא קַיָּם׃ 4 לְחוֹד יוֹנְתָא אַשְׁכַּחַת בֵּיתָא וְשַׁפְנִינָא שַׁרְכְּפָא אִית לָהּ דְּמִ[illegible]כַּשְׁרִין גּוֹזַלְיָתָהָא
לְאִתְקָרְבָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָךְ יְיָ צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלָהִי׃ 5 טוּבֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְיָתְבִין בְּבֵית מֻקְדְּשָׁךְ בְּעָלְמָא הָדֵן תּוּב יְשַׁבְּחוּנָךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃
6 טוּבֵיהּ דִּגְבַר דְּעֻשְׁנָא לֵהּ בְּמֵימְרָךְ וָחֶצְנוּתֵהּ בְּלִבְבֵיהוֹן׃ 7 רְשִׁיעַיָּא דְעָבְרִין בְּעֻמְקֵי גֵהִנָּם בָּכְיָן בִּכְיָתָא הֵיךְ מַעְיָנָא יְשַׁוּוּנֵהּ לְחוֹד
בִּרְכָן יַעֲטוֹף לִדְיָתְבִין בְּאֻלְפָּן אוֹרַיְתֵהּ׃ 8 אָזְלִין צַדִּיקַיָּא מִבֵּית מֻקְדְּשָׁא לְבֵית מִדְרָשָׁא יִתְחֲמֵי לֵיעוּת אוֹרַיְתָא דִילְהוֹן קֳדָם יְיָ דִשְׁכִינְתֵּהּ
שָׁרְיָא בְּצִיּוֹן׃ 9 יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת קַבֵּל צְלוֹתִי אָצִית אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃ 10 זַכְוָת אֲבָהָתָנָא חֲמֵי אֱלָהָא וְאִסְתַּכַּל אַנְפֵּי מְשִׁיחָךְ׃
11 אֲרוּם טָב לְמִתַּב יוֹמָא חָד בְּדָרַת מֻקְדְּשָׁךְ מֵאָלֶף בַּחֲרֵת לְאִדַּבָּקָא בְּבֵית אֱלָהָא מִן לְמֵדוּר בְּמַשְׁכְּנֵי רִשְׁעָא׃ 12 אֲרוּם הֵיךְ שׁוּר
רָם וּתְרִיס תַּקִּיף יְיָ אֱלָהָא חֵינָא וְאִיקָרָא יִתֵּן יְיָ לָא יְכַסִּי טָב מִדְּאָזְלִין בִּשְׁלֵימוּתָא׃ 13 יְיָ צְבָאוֹת טוּבֵיהּ לְבַר נָשׁ דְּמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרָךְ׃

פה

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תֻּשְׁבַּחְתָּא׃
2 רְעֵיתָא יְיָ אַרְעָךְ אֲתֵיבְתָא שִׁבְיְתָא דְּבֵית יַעֲקֹב׃ 3 שְׁבַקְתָּא חוֹבֵיהוֹן דְּעַמָּךְ כַּסַּיְתָא כָּל חֲטָאֵיהוֹן לְעָלְמִין׃

17 * Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine.
18 * Erubeſcant & conturbentur in ſeculum ſeculi, & confundantur & pereant.
19 * Et cognoſcant, quia nomen tibi Dominus, tu ſolus altiſsimus in omni terra.

* In finem pro torcularibus filiis Core Pſalmus LXXXIII.

1 QVàm dilecta tabernacula tua Domine virtutũ! 2 * Concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum. 3 * Et enim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum ſibi, vbi ponat pullos ſuos. Altaria tua Domine virtutum, rex meus & Deus meus. 4 * Beati qui habitant in domo tua, in ſecula ſeculorum laudabunt te. 5 * Beatus vir, cui eſt auxilium ipſi abs te, aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit. 6 * In valle lachrymarum, in loco quem poſuit, & enim benedictiones dabit Legiſlator. 7 * Ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion. 8 * Domine Deus virtutum exaudi orationem meam, auribus percipe Deus Iacob. 9 * Protector noſter aſpice Deus, & reſpice in faciem Chriſti tui. 10 * Quia melior eſt dies vna in atriis tuis ſuper millia. Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei, magis quã habitare me in tabernaculis peccatorum. 11 * Quia miſericordiam & veritatem diligit Dominus: Deus gratiam & gloriam dabit. Dominus non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia. 12 * Domine Deus virtutum: beatus homo qui ſperat in te. 13

* In finem filiis Core Pſalmus. 1

LXXXIIII.

BEnedixiſti Domine terram tuam: auertiſti captiuitatem Iacob. 2 * Remiſiſti iniquitates plebi tuæ, cooperuiſti omnia peccata eorum. 3

17 * πλήρωζον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας, καὶ ζητήσουσι τὸ ὄνομά σου κύριε.
18 * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ταραχθήτωσαν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐντραπήτωσαν καὶ ἀπολέσθωσαν.
19 * καὶ γνώτωσαν, ὅτι ὄνομά σοι κύριος, σὺ μόνος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. πγ'.
2 * Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνάμεων. 3 * ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου. ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα.
4 * καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. τὰ θυσιαστήριά σου κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου.
5 * μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί σε. διάψαλμα.
6 * μακάριος ἀνὴρ ᾧ ἐστιν ἡ τίλησις αὐτῶν πρὸς σέ, ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο.
7 * εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔθετο, καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν.
8 * πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν σιών.
9 * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι ὁ θεὸς ἰακώβ. διάψαλμα.
10 * ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἴδε ὁ θεός· καὶ ἐπίβλεψον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.
11 * ὅτι κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, ὑπὲρ χιλιάδας. ἐξελεξάμην προσραμεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ μου μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν.
12 * ὅτι ἔλεος καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεὸς χάριν καὶ δόξαν δώσει. κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ. 13 * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.
1 * Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. πλ'.
2 * Εὐδόκησας κύριε τὴν γῆν σου, ἀπέστρεψας τὴν αἰχμαλωσίαν ἰακώβ. 3 * ἄφηκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου, ἐκάλυψας πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. 18 Confundantur & interturbentur in ſecula ſeculorum, & ſint opprobrio atque pereant. 19 Et ſciant quoniam tu es nomen tuum, DOMINE, ſolus altiſſimus ſuper omnes habitatores terræ.

1 Ad laudandum cithara allata de Gath, per manus filiorum Korach hymnus. LXXXIIII.

QVàm dilecta ſunt tabernacula tua Domine exercituum! 2 Concupiuit atq; vehementer deſiderauit anima mea atria tua Dñe: cor meũ atque adeò caro mea exultant in Deo viuenti. 4 Equidem columba inuenit domum, & turtur nidum habet, quòd legitimi ſint pulli eius, vt offerantur in ſuperficie altaris tui Domine exercituum, rex meus & Deus meus. 5 Beati iuſti qui habitant in domo ſanctuarij tui in ſeculo iſto: rurſus laudabunt te in ſecula ſeculorum. 6 Beatus vir cuius eſt fortitudo in Verbo tuo; fiducia eius in corde ſuo. 7 Peccatores qui tranſeunt per profundum gehennæ, flentes fletu, ſicut fontem ponent illud: atqui benedictionibus operiet *Deus* eos qui immorantur in doctrina Legis ſuæ. 8 Progredientibus iuſtis de domo ſanctuarij in domum doctrinæ apparebit labor legis ab ipſis *ſuſceptus* coram Domino, cuius maieſtas reſidet in Syon. 9 Domine Deus exercituum accipe orationem meam, auſculta Deus Iacob ſemper. 10 Merita patrum noſtrorum reſpice Deus, & attende faciei Chriſti tui. 11 Quia melius eſt habitare die vno in atrio ſanctuarij tui, quàm mille *extrà*. elegi adhærere domui Dei magis, quàm habitare in tabernaculis impietatis. 12 Quoniã ſicut murus excelſus & clypeus fortis eſt Dñs Deus: gratiã & gloriam dabit Dñs, non priuabit beatitudine ambulantes in perfectione. 13 Domine exercituum, beatitudo erit homini qui fiduciam ſuam collocat in Verbo tuo.

1 Ad laudandum per manus filiorum Korah hymnus. PSAL. LXXXV.

BEneuolentia proſequutus es Domine terram tuam: conuertiſti captiuitatem domus Iacob. 3 Remiſiſti iniquitates populo tuo, operuiſti omnia peccata eorum in æternum.

4 ‡ אַסַּפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ הֱשִׁיבוֹתָ מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ׃
5 ‡ שׁוּבֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ׃
6 ‡ הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף־בָּנוּ תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדוֹר׃
7 ‡ הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ־בָךְ׃
8 ‡ הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ׃
9 ‡ אֶשְׁמְעָה מַה־יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר
שָׁלוֹם אֶל־עַמּוֹ וְאֶל־חֲסִידָיו וְאַל־יָשׁוּבוּ
לְכִסְלָה׃
10 ‡ אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יְשׁוּעָתוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ׃
11 ‡ חֶסֶד־וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ׃
12 ‡ אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף׃
13 ‡ גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוּב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃
14 ‡ צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃

פו

1 ‡ תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה־יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי־עָנִי
וְאֶבְיוֹן אָנִי׃
2 ‡ שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה
אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ׃
3 ‡ חָנֵּנִי אֲדֹנָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָל־הַיּוֹם׃
4 ‡ שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
5 ‡ כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־
קֹרְאֶיךָ׃
6 ‡ הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃
7 ‡ בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃
8 ‡ א�ין־כָּמוֹךָ בָּאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃
9 ‡ כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ
אֲדֹנָי וְיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃
10 ‡ כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים
לְבַדֶּךָ׃

4 ‡ *Continuisti omnem indignationem tuam: conuersus es ab ira furoris tui.*
5 ‡ *Conuerte nos Deus Jesus noster, & solue iram tuam aduersum nos.*
6 ‡ *Noli in æternum irasci nobis, extendens iram tuam in generationem & generationem.*
7 ‡ *Nonne tu reuertens viuificabis nos, et populus tuus lætabitur in te?*
8 ‡ *Ostende nobis Domine misericordiam tuã, & salutare tuum da nobis.*
9 ‡ *Audiam quid loquatur Deus Dominus: loquetur enim pacem ad populum suum et ad sanctos suos, vt non conuertantur ad stultitiam.*
10 ‡ *Veruntamen prope est his qui timent eum salutare eius, vt inhabitet gloria in terra nostra.*
11 ‡ *Misericordia & veritas occurrerunt sibi: iustitia & pax deosculatæ sunt.*
12 ‡ *Veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit.*
13 ‡ *Sed & Dominus dabit bonum, & terra nostra dabit germen suum.*
14 ‡ *Iustitia ante eum ibit, & ponet in via gressus suos.*
1 ‡ *Oratio Dauid.* PSAL. LXXXVI.
INclina Domine aurem tuam & exaudi me, quia egenus & pauper sum ego.
2 ‡ *Custodi animam meam quoniam sanctus sum: salua seruum tuum Deus meus qui confidit in te.*
3 ‡ *Miserere mei Domine, quoniam ad te clamabo tota die.*
4 ‡ *Lætifica animam serui tui, quia ad te Domine animam meam leuo.*
5 ‡ *Tu enim es Domine bonus & propiciabilis, & multus misericordia omnibus qui inuocant te.*
6 ‡ *Exaudi Domine orationem meam, & ausculta vocem deprecationum mearum.*
7 ‡ *In die tribulationis meæ inuocabo te, quia exaudies me.*
8 ‡ *Non est similis tui in diis Domine, & non est iuxta opera tua.*
9 ‡ *Omnes gentes quas fecisti, venient et adorabunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum.*
10 ‡ *Quia magnus es tu & faciens mirabilia, tu es Deus solus.*

תרגום

4 כְּנִשְׁתָּא כָל רוּגְזָךְ תַּבְתָּא מִתְקוֹף רוּגְזָךְ׃ 5 תוּב לְוָתָנָא אֱלָהָא פוּרְקָנָנָא וּבַטֵּל רוּגְזָךְ מִנָּנָא׃ 6 הַאֶפְשַׁר דִּי לְעָלְמַיָּא תִּתְקוֹף
בָּנָא תִּנְטוֹר תּוּקְפָךְ לְדָר וְדָר׃ 7 הֲלָא אַתְּ תְּהוּב תְּחַיֵּי יָתָנָא וְעַמָּךְ יְחֻדוּן בְּמֵימְרָךְ׃ 8 אַחְמֵי יָתָנָא יְיָ טוּבָךְ וּפוּרְקָנָךְ תֵּיהַב לָנָא׃
9 אֶשְׁמַע מָה יְמַלֵּל אֱלָהָא יְיָ אֲרוּם יְמַלֵּל שְׁלָם לְעַמֵּהּ וְלַחֲסִידוֹהִי וְלָא יְהֵדְרוּן לְסִיאוּרָא׃ 10 בְּרַם קָרִיב לְדָחֲלִין מִנֵּהּ פֻּרְקָנֵהּ לְאַשְׁרָאָה
אִיקָרָא בְּאַרְעָנָא׃ 11 טַבְוָן וּקְשׁוֹט אוּרְעִין צִדְקָא וּשְׁלָמָא אִיתְבַּקִּי׃ 12 קְשׁוֹט מֵאַרְעָא רְבִיעַ וְצִדְקָא מִשְּׁמַיָּא אוֹדִיק׃
13 לְחוֹד מֵימְרָא דַיְיָ יְהֵן טָבָא וְאַרְעָנָא תִּתֵּן אִבָּהּ׃ 14 צִדְקָא קֳדָמוֹהִי יְהַלֵּךְ וְיָשַׁוִּי לְאוֹרַח טַב אִסְתָּוָרוֹי׃

פו

1 צְלוֹתָא דְצַלֵּי דָּוִד אַצְלֵי יְיָ אוּדָנָךְ עֲנֵי אֲרוּם עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֲנָא׃ 2 נְטוֹר נַפְשִׁי אֲרוּם חַסִידָא אֲנָא פְּרוֹק עַבְדָּךְ
אַתְּ יְיָ אֱלָהִי דַּאֲנָא מִתְרַחִיץ עֲלָךְ׃ 3 חוּס עֲלַי יְיָ אֲרוּם קוֹמָךְ אֲצַלֵּי כָּל יוֹמָא׃ 4 אַחְדֵּי נַפְשָׁא דְעַבְדָּךְ אֲרוּם לָוָתָךְ יְיָ נַפְשִׁי
אֲזָקוֹף בְּצָלוֹ׃ 5 אֲרוּם אַתְּ יְיָ טָב לְצַדִּיקַיָּא וְשָׁבַק לְדָתָיְבִין לְאוֹרַיְתָא וּמַסְגֵּי טִיבוּ לְכָל דְּמִצַּלַּיִן קוֹמָךְ׃
6 אֲצִית יְיָ צְלוֹתִי וְקַבֵּל בְּקָל תַּחֲנוּנַי׃ 7 בְּיוֹמָא דַעֲקָתִי אֶקְרֵי לָוָתָךְ אֲרוּם אַתְּ עֲנֵי יָתִי׃
8 לֵית בַּר מִנָּךְ בֶּאֱנָגְלֵי שְׁמַיָּא יְיָ וְלֵית כְּעוֹבָדָךְ׃ 9 כָּל עַמְמַיָּא דִי עֲבַדְתָּא יֵיתוֹן וְיִסְגְּדוּן קוֹמָךְ יְיָ וְיֵיהֲנוּן אַיְקַר לִשְׁמָךְ׃
10 אֲרוּם רַבָּא אַתְּ אֱלָהָא וְעָבֵד פְּרִישָׁן אַתְּ אֱלָהָא לְבַלְחוֹדָךְ׃

* Mitigasti omnem iram tuam, auertisti ab ira indignationis tuæ. * Conuerte nos Deus salutaris noster, & auerte irā tuam à nobis. * Nunquid in æternum irascēris nobis? aut extendes iram tuam à generatione in generationem? * Deus tu conuersus vivificabis nos, & plebs tua lętabitur in te. * Ostende nobis Domine misericordiam tuam, & salutare tuū da nobis. * Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos, & * super eos qui conuertunt cor ad eum. * Veruntamen prope timentes eum salutare ipsius, vt inhabitet gloria in terra nostra. * Misericordia & veritas obuiauerunt*: iustitia & pax osculatæ sunt. * Veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit. * Et enim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. * Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos.

in eos qui conuertūtur ad cor

* ipsi

* Oratio *Dauid. PSAL. LXXXV.

INclina Domine aurem tuam, & exaudi me, quoniam inops & pauper sum ego.

*Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum Deus meus, sperantem in te. * Miserere mei Domine, quoniā ad te * clamabo tota die.

* clamaui

* Lætifica animam serui tui, quoniam ad te * leuaui animam meam.

Domine

*Quoniam tu Domine suauis & mitis: & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te. *Auribus percipe Domine orationem meam, & intēde voci deprecationis meæ. * In die tribulationis meę clamaui ad te, quia exaudisti me.

Ioel 2.c.

* Non est similis tui in diis Domine, & non est secundùm opera tua. * Omnes gentes quascunque fecisti, venient, & adorabunt coram te Domine; & glorificabunt nomen tuum: * Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

4 * κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου, ἀπέστρεψας
5 ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. * Ἐπίστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν
σωτηρίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν.
6 * μὴ εἰς τοῦτ' αἰῶνας ὀργισθήσῃ ἡμῖν; ἢ διατενεῖς τὴν ὀρ-
γήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν;
7 * ὁ θεὸς σὺ ἐπιστρέψας ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ ὁ λαός σου
8 εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί. * δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔ-
λεός σου, καὶ τὸ σωτήριόν σου δὸς ἡμῖν.
9 * ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός. ὅτι λα-
λήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ,
καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καρδίαν ἐπ' αὐτόν.
10 * πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σωτήριον αὐτοῦ,
τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
11 * ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνέντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰ-
12 ρήνη κατεφίλησαν. * ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἐξέτιλε,
καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε.
13 * καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστότητα, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώ-
σει τὸν καρπὸν αὐτῆς.
14 * δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει
εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ.

1 * προσευχὴ τῷ δαυίδ. πέ.

Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτω-
χὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ.
2 * φύλαξον τὴν ψυχήν μου, ὅτι ὅσιός εἰμι· σῶσον τὸν
δοῦλόν σου ὁ θεός μου, τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ σέ.
3 * ἐλέησόν με κύριε, ὅτι πρός σε κεκράξομαι ὅλην
4 τὴν ἡμέραν. * εὔφρανον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου,
ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.
5 * ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, καὶ πολυέλεος πᾶσι
τοῖς ἐπικαλουμένοις σε.
6 * ἐνώτισαι κύριε τὴν προσευχήν μου, καὶ πρόσχες
τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
7 * ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ, ὅτι ἐ-
8 πήκουσάς μου. * οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς κύριε,
καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου.
9 * πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας, ἥξουσι, καὶ προσκυνή-
σουσιν ἐνώπιόν σου κύριε. καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου·
10 * ὅτι μέγας εἶ σύ, καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ θεὸς
μόνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Continuisti omnem iram tuam, conuersus es à fortitudine iræ tuæ. [5] Conuertere ad nos Deus salutis nostræ, & irritam fac iram tuam à nobis. [6] Nunquid possibile est quòd in perpetuum irascaris nobis? protrahes furorem tuum in generationem & generationem? [7] Nonne tu conuersus vitam præstabis nobis, & populus tuus lætabitur in verbo tuo? [8] Ostende nobis Domine bonitatem tuam, & salutem tuam da nobis. [9] Audiam quid loquatur Deus Dominus, quoniam loquetur pacem populo suo & piis suis, & non conuertentur ad insipientiam. [10] Siquidem propè est timentibus ab illo, redemptio eius, vt habitet gloria in terra nostra. [11] Benignitas & veritas obuiauerunt inuicem: iustitia & pax coniunctæ sunt. [12] Veritas de terra pullulauit, & iustitia de cælo prospexit. [13] Prætereà Verbum Domini dabit beatitudinem, & terra nostra dabit germen suum. [14] Iustitia ante eum ibit, & ponet in via bona gressus suos.

Oratio qua orabat Dauid. PSAL. LXXXVI.

INclina Domine aurem tuam, respondē mihi, quoniam pauper & egenus sum ego. [2] Custodi animam meam, quoniam misericors sum; redime seruum tuum, tu Domine Deus meus, quandoquidem confido in te. [3] Miserere mei Domine, quoniam coram te orabo tota die. [4] Lætifica animam serui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuabo in oratione.

[5] Quoniam tu Domine bonus es iustis, & parcens iis qui conuertuntur ad Legem, atque multiplicans bonitatem omnibus orantibus coram te. [6] Exaudi Domine orationem meam, & suscipe vocem deprecationum mearum. [7] In die afflictionis meæ clamabo ad te, quoniam tu respondebis mihi. [8] Non est præter te in angelis cælestibus Domine, nec quicquam est sicut opera tua.

[9] Omnes populi quos fecisti venient, & adorabunt coram te Domine, & dabunt gloriam nomini tuo.

[10] Quoniam magnus es tu Deus, & faciens mirabilia tu Deus solus.

11 * הוֹרֵנִי יְהוָֹה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי
לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃
12 * אוֹדְךָ אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם׃
13 * כִּי־חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְׁאוֹל
תַּחְתִּיָּה׃
14 * אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ
נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃
15 * וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל־רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־
חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
16 * פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה
לְבֶן־אֲמָתֶךָ׃
17 * עֲשֵׂה־עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי־
אַתָּה יְהוָֹה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃

פז

1 * לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי־קֹדֶשׁ׃
2 * אֹהֵב יְהוָֹה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב׃
3 * נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה׃
4 * אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־
כּוּשׁ זֶה יֻלַּד־שָׁם׃
5 * וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד־בָּה וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ
עֶלְיוֹן׃
6 * יְהוָֹה יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶלָה׃
7 * וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי בָּךְ׃

פח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־מַחֲלַת
לְעַנּוֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי׃
2 * יְהוָֹה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם־צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ׃
3 * תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי׃
4 * כִּי־שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ׃

11 * *Doce me Domine viam tuam, vt ambulem in veritate tua: vnicum fac cor meum vt*
12 *timeat nomen tuum.* * *Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum.*
13 * *Quia misericordia tua magna est super me, & eruisti animam de inferno extremo.*
14 * *Deus superbi surrexerunt aduersus me: et cœtus robustorum quæsierunt animam meam; & non posuerunt te in conspectu suo.*
15 * *Tu autē Domine Deus misericors & clemēs, patiens & multæ misericordiæ, & verax:*
16 * *Respice ad me & miserere mei: da fortitudinem tuā seruo tuo, et salua filium ancillæ tuæ.*
17 * *Fac mecum signum in bonitate, & videāt qui oderunt me & confundantur, quia tu Domine auxiliatus es mihi, & consolatus es me.*

1 * *Filiorum Core Psalmus cantici.*

LXXXVII.

Fundamentum eius in montibus sanctuarij.
2 * *Diligit Dominus portas Sion, super omnia tabernacula Jacob.*
3 * *Gloriosa dicta sunt in te ciuitas Dei. Sēper.*
4 * *Commemorabor superbiæ & Babylonis scientibus me: ecce Palestina et Tyrus cum Æthiopa, iste natus est ibi.*
5 * *Ad Sion autem dicetur: Vir & vir natus est in ea, & ipse fundauit eam excelsus.*
6 * *Dominus narrābit scribens populos, Iste natus est ibi. Semper.*
7 * *Et cantores quasi in choris, omnes fontes mei in te.*

1 * *Canticum carminis filiorum Core, victori super chorum ad præcinendum, eruditio Heman Ezraitæ.*

PSAL. LXXXVIII.

2 *Domine Deus salutis meæ, per diem clamaui, in nocte coram te.*
3 * *Ingrediatur ante te oratio mea: inclina aurem tuam ad laudationem meam.*
4 * *Quia repleta est malis anima mea, & vita mea ad infernum descendit.*

תרגום

11 אַלֵּף יָתִי יְיָ אוֹרְחָתָךְ אֶתְהַלֵּךְ בְּקוּשְׁטָךְ יַחֵד לִבְבִי לְמִדְחַל שְׁמָךְ׃ 12 אוֹדֵי לָךְ יְיָ אֱלָהִי בְּכָל לִבְבִי וַאֲיַקַּר שְׁמָךְ לְעָלַם׃ 13 אֲרוּם
טוּבָךְ רַב עֲלַי וּפַצֵּיתָא נַפְשִׁי מִשְׁיוֹל אַרְעִיתָא׃ 14 אֱלָהָא זֵדָנִין קָמוּן עֲלַי וּכְנִישַׁת תַּקִּיפִין תְּבַעוּ נַפְשִׁי וְלָא שַׁוִּיו יָתָךְ לְקִבְלֵיהוֹן׃
15 וְאַתְּ יְיָ אֱלָהָא רַחֲמָנָא וַחֲנָנָא מַרְחֵק רְגָז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט׃ 16 אִתְפְּנִי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי הַב עוּשְׁנָךְ לְעַבְדָךְ וּפְרוֹק לְבַר אַמְתָךְ׃
17 עֲבֵד עִמִּי אֶת לְטָבָא וְיֶחְמוּן סָנְאַי אֲרוּם שְׂבַקְתָּא לִי וְיִבְהֲתוּן וְיוֹדוֹן אֲרוּם אַתְּ יְיָ סַיֵּעְתַּנִי וּנְחַמְתַּנִי׃

פח

1 עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח אִתְאַמַּר שֶׁבַח שִׁירָא דְּמִתְיַסַּד עַל פּוּם אֲבָהָתָא דְמִלְקַדְמִין׃ 2 רָחֵם יְיָ מַעֲלָנֵי מִקְדָּשָׁא דִקְבִיעָן בְּצִיּוֹן מִכָּל
בָּתֵּי כְּנִישַׁיָּא דְבֵית יַעֲקֹב׃ 3 מִלִּין דְּאִיקָר אִתְמַלְּלוּ עֲלָךְ קַרְתָּא דֶאֱלָהָא לְעָלְמִין׃ 4 דָּכְרִין תֻּשְׁבַּחְתָּךְ מִצְרָאֵי וּבָבְלָאֵי לְיָדְעֵי יָתָךְ הָא
פְּלִישְׁתָּאֵי וְצוֹרָאֵי עִם כּוּשָׁאֵי דֵּין מְלֵךְ אִתְבְּרָא תַּמָּן׃ 5 וּלְצִיּוֹן אִתְאַמַּר דָּוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּשְׁלֹמֹה בְּרֵהּ אִתְרַבָּא בְּגַוָּהּ וֵאלָהָא יְשַׁכְלְלִנָּהּ
לְעֵילָא׃ 6 יְיָ עַל סִפְרָא דִּי מְכַתְּבִין בֵּהּ חֻשְׁבַּן כָּל עַמְמַיָּא דֵּין מְלֵךְ אִתְבְּרָא תַּמָּן לְעָלְמִין׃ 7 וְאָמְרִין שִׁירִין עַל חִנְגִּין כָּל מִינֵי
תֻּשְׁבַּחְתָּן עַל קֻרְבְּנַיָּא מִתְאַמְּרִין בְּגַוָּיךְ׃

פט

1 שִׁירָא וְתֻשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח לְשַׁבָּחָא עַל צְלוֹתָא לְשַׁבָּחָא עַל שִׂכְלָא טָבָא עַל יְדוֹהִי דְהֵימָן יַצִּיבָא׃ 2 יְיָ אֱלָהָא פּוּרְקָנִי
יֵימָם קְבֵלֵת בְּלֵילְיָא צְלוֹתִי לְקִבְלָךְ׃ 3 תֵּעוֹל קֳדָמָךְ צְלוֹתִי אַצְלֵי אוּדְנָךְ לְבָעוּתִי׃ 4 אֲרוּם שְׂבַעַת בְּבִישָׁן נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁיוֹל מְטוֹ׃

‡ Deduc me Domine in via tua, & in- 11
grediar in veritate tua. lętetur cor meum
Sup.9.& Inf. 110. & 137. vt timeat nomen tuum. ‡ Confitebor ti- 12
bi domine Deus meus in tote corde meo,
& glorificabo nomen tuum in æternum.
‡ Quia misericordia tua magna super 13
me, & eruisti animam meã ex inferno in-
feriori. ‡ Deus iniqui insurrexerunt su- 14
per me, & synagoga potentium quæsie-
runt animam meam, & non proposuerũt
Inf. 102. & 144. te in conspectu suo. ‡ Et tu Domine 15
Deus meus miserator & misericors, patiẽs
& multæ misericordiæ, & verax. ‡Respice 16
in me & miserere mei: da imperium tuum
puero tuo, & saluum fac filium ancillæ
Vel Sup.28. tuæ. ‡ Fac mecum signum in bonum, * & 17
videant qui oderunt me, & confundãtur.
quoniam tu Domine adiuuisti me, & con
solatus es me.

‡ Filiis Core Psalmus cantici. 1

LXXXVI.

FVndamenta eius in montibus sanctis.
‡ Diligit Dominus portas Sion, super 2
omnia tabernacula Iacob. ‡ Glorioſa di- 3
cta sunt de te ciuitas Dei. ‡ Memor 4
scientium ero Raab, & Babylonis *scientibus me. &
ecce alienigenæ, & Tyrus & populus Æ-
Nunquid thiopum, hi fuerunt illic. ‡ * Mater Sion 5
dicet, Homo, & homo natus est in ea, & ip
se fundauit eam Altissimus. ‡ Dominus 6
*scriptu- narrabit in *scriptura populorum, & prin-
ris cipum horum qui fuerunt in ea. ‡ Sicut 7
* est lætantium omnium habitatio * in te.

‡ Canticum Psalmi filiis Core, in fi- 1
nem pro Maeleth ad respondendum, intellectus Eman* Israeliti.
Israita

PSAL. LXXXVII.

DOmine Deus salutis meę, die clamaui 2
& in nocte coram te.
‡ Intret in conspectu tuo oratio mea. 3
inclina aurem tuam ad precem meam:
‡ Quia repleta est malis anima mea, & 4
vita mea inferno appropinquauit.

11 ‡ ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν
τῇ ἀληθείᾳ σου. εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι
τὸ ὄνομά σου.
12 ‡ ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου ἐν ὅλῃ καρ-
δίᾳ μου, καὶ δοξάσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα.
13 ‡ ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐρρύσω τὴν ψυ-
χήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου.
14 ‡ ὁ θεὸς παράνομοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ συνα-
γωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέ-
θεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν.
15 ‡ καὶ σὺ κύριε ὁ θεός μου οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μα-
κροθυμῶν καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός.
16 ‡ ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, δὸς τὸ κράτος
σου τῷ παιδί σου, καὶ σῶσον τὸν υἱὸν τῆς παιδίσκης σου.
17 ‡ ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἰδέτωσαν
οἱ μισοῦντές με, καὶ αἰσχυνθήτωσαν. ὅτι σὺ κύριε ἐβοή-
θησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με.
1 ‡ Τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. πς'.
‡ Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις.
2 ‡ ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας σιὼν, ὑπὲρ πάντα τὰ σκη-
νώματα ἰακώβ.
3 ‡ δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ.
4 ‡ μνησθήσομαι ῥαάβ, καὶ βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί
με. καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ τύρος καὶ λαὸς τῶν αἰθιό-
πων, οὗτοι ἐγενήθησαν ἐκεῖ.
5 ‡ μήτηρ σιὼν ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγενή-
θη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.
6 ‡ κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, καὶ ἀρχόν-
των τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ.
7 ‡ ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί.

1 ‡ ᾠδὴ ψαλμὸς τοῖς υἱοῖς κορέ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ
μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως
αἱμὰν τῷ ἰσραηλίτῃ. πζ.
2 ‡ Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἡμέρας ἐκέκρα-
ξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐνδυτόν σου.
3 ‡ εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχή μου· κλῖνον τὸ οὖς
σου εἰς τὴν δέησίν μου· 4 ‡ ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχή
μου, καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Doce me Domine viam tuam, ambulabo in veritate tua: vni cor meum vt timeat nomen tuum. 12 Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & honorificabo nomen tuum in æternum. 13 Quoniam benignitas tua magna est super me, & liberasti animam meam de inferno inferiori. 14 Deus superbi insurrexerunt aduersum me, & caterua fortium quæsiuerunt animam meam, & non posuerunt te in conspectu suo. 15 Et tu Domine Deus miserator & misericors, alienus ab ira, & multiplicia conferens beneficia & veritatem. 16 Respice in me & miserere mei, da fortitudinem tuam seruo tuo, & redime filium ancillæ tuæ. 17 Fac mecum signum ad bonum, vt videant odio habentes me quòd ignoueris mihi: & erubescant & confiteantur quoniam tu es Dominus qui auxiliatus es mihi, & consolatus es me.

1 Per manus filiorum Korach dictus est hymnus, & canticum fundatum in ore patrum priscorum. PSAL. LXXXVII.

DIligit Dominus portas sanctuarij structas in Syon, plusquàm omnes domos ecclesiarum domus Iacob. 2 Verba honorifica dicta sunt de te ciuitas Dei in æternum. 3 Commemorant laudes tuas Ægyptij & Babylonij his qui sciunt te, ecce Palestini & Tyrij cum Æthiopibus, vbi rex iste generatus est. 4 Proinde Syon dictum est, Dauid est rex Israelis, & Selomoh filius eius educatus est intra eam, & Deus fundabit eam in sublimitatem. 5 Domine in libro in quo scriptæ sunt computationes omnium populorũ, hic rex generatus est ibi in æternum. 6 Et dicunt cantica in choris, omnes species laudis super sacrificia dicuntur in medio tui.

1 Canticum & hymnus per manus filiorum Korach ad laudandum pro oratione, ad canendum pro intellectu bono per manus Heman indigenæ. PSAL. LXXXVIII.

DOmine Deus redemptionis meę, per diem clamaui; in nocte *verò* oratio mea coram te. 3 Ingrediatur coram te oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam. 4 Quoniam satiata est malis anima mea, & vita mea ad inferos proximè accessit.

5 * נֶחְשַׁבְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין־אֱיָל׃
6 * בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר
לֹא־זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ׃
7 * שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת׃
8 * עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶלָה׃
9 * הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֹא
וְלֹא אֵצֵא׃
10 * עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי עֹנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל־יוֹם
שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי׃
11 * הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה־פֶּלֶא אִם־רְפָאִים
יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶלָה׃
12 * הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן׃
13 * הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נְשִׁיָּה׃
14 * וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָ׃
15 * לָמָּה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃
16 * עָנִי אֲנִי וְגוֹעַ מִנֹּעַר נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ אָפוּנָה׃
17 * עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ בִּעוּתֶיךָ צִמְתֻתוּנִי׃
18 * סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד׃
19 * הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ מְיֻדָּעַי מַחְשָׁךְ׃

פט

1 * מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי׃
2 * חַסְדֵּי יְהוָה עוֹלָם אָשִׁירָה לְדֹר וָדֹר אוֹדִיעַ
אֱמוּנָתְךָ בְּפִי׃
3 * כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם תָּכֵן
אֱמוּנָתְךָ בָהֶם׃
4 * כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי׃
5 * עַד־עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ וּבָנִיתִי לְדֹר־וָדוֹר כִּסְאֲךָ
סֶלָה׃
6 * וְיוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְאֲךָ יְהוָה אַף־אֱמוּנָתְךָ
בִּקְהַל קְדֹשִׁים׃

5 * *Reputatus sum cum descendentibus in lacum: factus sum quasi homo inualidus.*
6 * *Inter mortuos liber, sicut interfecti dormientes in sepulchro, quorum non recordaris amplius, & qui à manu tua abscisi sunt.*
7 * *Posuisti me in lacu nouissimo, in tenebris et*
8 *in profundo.* * *Super me confirmatus est furor tuus, & cunctis fluctibus tuis afflixisti me.*
9 *Semper.* * *Longè fecisti notos meos à me: posuisti me abominationem eis, clausum et nõ pro-*
10 *deuntem.* * *Oculus meus infirmatus est ab afflictione: inuocaui te Domine tota die, expan-*
11 *di ad te palmas meas.* * *Nunquid mortuis facies mirabilia, aut gigantes resurgent &*
12 *confitebuntur tibi? Semper.* * *Nunquid narrabitur in sepulchro misericordia tua, et ve-*
13 *ritas tua in perditione?* * *Nunquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua, & iustitia tua in terra quæ obliuioni tradita est?*
14 * *Ego autem ad te Domine clamaui, & ma-*
15 *nè oratio mea præueniet te.* * *Quare Domine abijcis animam meam, abscondis faciem tuam à*
16 *me?* * *Pauper ego sum & ærumnosus ab adolescentia mea: portaui furorem tuum, & con-*
17 *turbatus sum.* * *Per me transierunt iræ tuæ, terrores tui oppresserunt me.*
18 * *Circundederunt me quasi aqua tota die, vallauerunt me pariter.*
19 * *Longè fecisti à me amicum & sodalem: notos meos abstulisti.*
1 * *Eruditio Ethan Ezraitæ.*

PSAL. LXXXIX.

2 *Misericordias Domini in æternum cantabo, in generatione et generationem annunciabo veritatem tuam in ore meo.*
3 * *Quoniam dixi, Sempiterna misericordia ædificabitur, cælos fundabis, veritas tua in eis.*
4 * *Percussi fœdus cum electo meo, iuraui Dauid seruo meo.*
5 * *Vsque in æternum stabiliam semen tuum, & ædificabo in generatione & generationem thronum tuum. Semper.*
6 * *Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine, & veritatem tuam in ecclesia sanctorum.*

תרגום

5 אִתְחַשְׁבֵת עִם נַחְתֵּי בֵּית אֲסִירֵי הֲוֵיתִי הֵיךְ בַּר נָשׁ דְּלֵית לֵהּ חֵילָא׃ 6 הֵיךְ רְשִׁיעַיָּא דְמִיתוּ דְּלָא תָבוּ יִתְעַבְּדוּ בְּנֵי חוֹרִין מִמִּצְוָתָא הֵיךְ
קְטִילִין דְּחַרְבָּא שָׁכְבֵי בֵּית קְבוּרְתָּא דְּלָא דְכַרְתִּנּוּן חוּב וְהִנּוּן מֵאַפֵּי שְׁכִינְתָּךְ יִתְפַּלְגוּן׃ 7 שַׁוֵּיתָא יָתִי בְּגָלוּתָא דִּמְתִילָא כְּגוּבָא אַרְעִיתָא
בַּחֲשׁוֹכַיָּא בִּמְצוּלְתָּא׃ 8 עֲלַי סִמְכָא חֶמְתָּךְ וְכָל גְּזֵירַיִךְ בִּישָׁן חְבַרוּ יָתִי סַנֵּפְתָּא לְעָלְמִין׃ 9 אַרְחֵקְתָּא מְיֻדָּעַי מִנִּי שַׁוֵּיתָא יָתִי רִיחוּקִין לְהוֹן
כָּלוּא בְּבֵית אֲסִירֵי וְלָא אֶפּוֹק׃ 10 עֵינִי זִלְגַת דִּמְעִין מֵעֲנִיוּתָא קְרֵיתָךְ יְיָ כָּל יוֹמָא פִּרְשֵׂת לָךְ בִּצְלוֹ יְדַי׃ 11 הַאֶפְשַׁר דְּלְמֵיתַיָּא תַּעְבֵּד
פְּרִישָׁן אִין גּוּשְׁמַיָּא דְאִתְמְסַרוּ בְּעַפְרָא יְקוּמוּן יוֹדוּן קוֹמָךְ לְעָלְמִין׃ 12 הַאֶפְשַׁר דְּיִתְחַוֵּי בְּבֵית קְבוּרְתָּא טוּבָךְ וְקִשְׁטָךְ בְּבֵית אוֹבְדָנָא׃
13 הַאֶפְשַׁר דְּיִתְיַדַּע בַּחֲשׁוֹךְ גֵּהִנָּם פְּרִישָׁוָתָךְ וְצִדְקְתָךְ בְּאַרְעָא צַהְוְתָא וְצַדְיָא׃ 14 וַאֲנָא קוֹמָךְ יְיָ צַלֵּיתִי וּבְצַפְרָא צְלוֹתִי תְּקַדְּמִנָּךְ׃
15 לְמָה יְיָ תִּנְשֵׁי נַפְשִׁי תִּטְמוֹר סְבַר אַפָּךְ מִנִּי׃ 16 עַנְיָא אֲנָא וּנְגוֹד מִטַּלְיוּתָא סוֹבְרֵת דְּחַלְתָּךְ טְעוּנָה עֲלַי׃ 17 עֲלַי עֲבַרוּ רֻגְזַיִךְ
בְּעוּתַיִךְ שֵׁיצִיו יָתִי׃ 18 אַחְזַרוּ יָתִי הֵיךְ מוֹי כָּל יוֹמָא אַקִּיפוּן עֲלַי כַּחֲדָא׃ 19 אַרְחֵקְתָּא מִנִּי רְחִימָא וְחַבְרָא וּלְיָדְעַי חֲשׁוֹךְ אֲנָא בְּאַפֵּיהוֹן׃

פט

1 שִׂכְלָא טָבָא דְאִתְאַמַּר עַל יַד אַבְרָהָם דַּאֲתָא מִמַּדִּנְחָא׃ 2 חִסְדַּיָּא דַיְיָ לְעָלַם אֲשַׁבַּח לְדָר וְדָר אֲהוֹדַע קוּשְׁטָךְ בְּפֻמִּי׃
3 אֲרוּם אַמְרֵת עָלְמָא בְּחִסְדָּא אִתְבְּנִי שְׁמַיָּא תַּתְקֵן קוּשְׁטָךְ בְּהוֹן׃ 4 גִּזְרֵת קְיָם לְאַבְרָהָם בְּחִירִי קַיֵּמֵת לְדָוִד עַבְדִּי׃ 5 עַד עָלְמָא
אַתְקֵן בְּנַיִךְ וְאֶבְנֵי לְדָר וְדָר כָּרְסֵי מַלְכוּתָךְ לְעָלְמִין׃ 6 וְיוֹדוּן אַנְגְּלֵי שְׁמַיָּא פְּרִישְׁוָתָךְ יְיָ לְחוֹד קוּשְׁטָךְ בְּכִינְשַׁת קַדִּישִׁין׃

* Æstimatus sum cum descendentibus 5
in lacum. factus sum sicut homo sine adiutorio, *inter mortuos liber. Sicut vulne- 6
sepulchris rati dormientes in *sepulchro, quorum nō es memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt. *Posuerūt me in lacu inferiori, 7
in tenebrosis & in vmbra mortis. *Super 8
me confirmatus est furor tuus, & omnes
fluctus tuos *elcuationes tuas induxisti super me.
* Longè feciſti notos meos à me: po- 9
suerunt me abominationem sibi. Traditus sum & non egrediebar: * Oculi mei 10
languerunt præ inopia. clamaui ad te Domine tota die, expandi ad te manus meas.
* Nunquid mortuis facies mirabilia, aut 11
medici susc itabunt & confitebuntur tibi?
* Nunquid narrabit aliquis in sepulchro 12
misericordiam tuam, & veritatem tuam in perditione? * Nunquid cognoscentur in 13
tenebris mirabilia tua, & iustitia tua in terra *obliuioni tradita? * Et ego ad te Domine 14
obliuioni clamaui; & manè oratio mea prꝙueniet te.
* Vt quid Domine repellis animam meam, 15
auertis faciem tuam à me? * Pauper sum e- 16
go, & in laboribus à iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum & conturba-
* & tus sum. * In me transierunt iræ tuæ, * ter- 17
rores tui conturbauerunt me: * Circunde- 18
derunt me sicut aqua. tota die circundederunt me simul. * Elongasti à me amicum 19
& proximum, & notos meos à miseria.
* Intellectus Etham * Israelitæ. 1
Ezrahita

PSAL. LXXXVIII.

Misericordias *tuas Domine in æternū 2
*Domini cāntabo, in generationē & generationem annunciabo veritatē tuā in ore meo.
* Quoniam dixisti: In æternum misericor- 3
dia ędificabitur, in cęlis *præparabitur veri
eis in eis tas tua. * Disposui testamētū electis meis, 4
iuraui Dauid seruo meo. * Vsque in æter- 5
num præparabo semen tuum, & ædificabo in generationem & generationē sedē tuā. * Cōfitebuntur cęli mirabilia tua Dñe, 6
etenim veritatē tuā in ecclesia sanctorum.

5 * προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.
6 ἐγενήθην ὡσεὶ ἄνθρωπος ἀβοήθητος· * ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. ὡσεὶ τραυματίαι καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ
ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν.
7 * ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς καὶ
ἐν σκιᾷ θανάτου.
8 * ἐπ' ἐμὲ ἐπεσηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. διάψαλμα.
9 * ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς. παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην·
10 * οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας. ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐπέτασα πρὸς σὲ
11 τὰς χεῖράς μου. * μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια, ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονταί σοι;
12 * μὴ διηγήσεταί τις ἐν τῷ τάφῳ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν
ἀλήθειάν σου ἐν τῇ ἀπωλείᾳ;
13 * μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἡ
δικαιοσύνη σου ἐν γῇ ἐπιλησμονῆς;
14 * κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωὶ ἡ προσ-
15 ευχή μου προφθάσει σε. * ἱνατί κύριε ἀπωθῇ τὴν
ψυχήν μου, ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;
16 * πτωχός εἰμι ἐγώ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορήθην.
17 * ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, καὶ φοβερισμοί σου
18 ἐξετάραξάν με· * ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ. ὅλην τὴν ἡμέραν περιέσχον με ἅμα·
19 * ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ πλησίον, καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας.
1 * Συνέσεως αἰθὰμ τῷ ἰσραηλίτῃ.

πή.

2 * τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι, εἰς γενεὰν καὶ
γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στόματί μου.
3 * ὅτι εἶπας, εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται, ἐν τοῖς
οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου.
4 * διεθέμην διαθήκην τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὤμοσα δαυὶδ
5 τῷ δούλῳ μου. * ἕως εἰς αἰῶνα ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεάν τὸν θρόνον σου.
6 * ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε, καὶ γὰρ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Reputatus sum cum descendentibus in domum vinctorum; fui sicut homo cui nullæ sunt vires. [6] Sicut impij qui mortui sunt quiq; non resipuerunt, fient liberi à præceptis, sicut interfecti gladio dormientes in domo sepulchri, quorum non recordatus es amplius, sed ipsi à facie maiestatis tuæ separati sunt. [7] Posuisti me in captiuitatem quæ similis est foueæ inferiori inter tenebras in profundo. [8] Super me confirmatus est furor tuus, & omnes procellæ tuæ malæ attriuerunt me, afflixisti in æternum. [9] Elongasti notos meos à me, posuisti me in execrationes illis, clausum in domo vinctorum vt non egrediar. [10] Oculus meus stillauit lachrymas ob calamitatem: inuocaui te Domine omnibus diebus: extendi ad te in oratione manus meas. [11] Nunquid in mortuos edes miracula? an corpora quæ tradita sunt pulueri, resurgent *vt* confiteantur coram te in perpetuum? [12] Nunquid narrabitur in sepulchro bonitas tua, & veritas tua in domo perditionis? [13] Nunquid cognoscentur in tenebris gehennæ miracula tua, & iustitia tua in terra siccitatis & desolationis? [14] At ego in conspectu tuo Domine oraui, & manè oratio mea præueniet te. [15] Quare Domine obliuiscēris animæ meæ, abscondes aspectum faciei tuæ à me? [16] Pauper sum ego & expirans ab adolescentia: sustinui timorem tui onus super me. [17] Super me transierunt iræ tuæ: terrores tui conciderunt me. [18] Circundederunt me sicut aquæ tota die, vallauerunt me simul. [19] Elongasti à me amicum & socium, & in conspectu notorum meorum obscurus sum.

[1] Intellectus bonus dictus per manum Abrahæ qui venit de Oriente. PSAL. LXXXIX.

Misericordias Domini in perpetuum laudibus efferam, generationi & generationi annunciabo veritatem tuam ore meo. [3] Quoniam dixi, Mundus misericordia ædificatus est, in cælis præparabis veritatem tuam. [4] Disposui fœdus Abraham electo meo; iuraui Dauidi seruo meo: [5] Vsque in æternum firmabo filios tuos, & ædificabo in generationem & generationem sedem regni tui in æternum.

[6] Et confitebuntur angeli cælorum stupenda opera tua Domine, insuper veritatem tuam in ecclesia sanctorum.

7 * כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה יִדְמֶה לַיהוָה בִּבְנֵי
אֵלִים׃
8 * אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד־קְדֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל־
כָּל־סְבִיבָיו׃
9 * יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ
סְבִיבוֹתֶיךָ׃
10 * אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו
אַתָּה תְשַׁבְּחֵם׃
11 * אַתָּה דִכֵּאתָ כֶחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ
אוֹיְבֶיךָ׃
12 * לְךָ שָׁמַיִם אַף־לְךָ אָרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה
יְסַדְתָּם׃
13 * צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן
בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ׃
14 * לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ׃
15 * צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָּנֶיךָ׃
16 * אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוָה בְּאוֹר־פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן׃
17 * בְּשִׁמְךָ יְגִילוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ׃
18 * כִּי־תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ תָּרִים קַרְנֵנוּ׃
19 * כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ וְלִקְדֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ׃
20 * אָז דִּבַּרְתָּ־בְּחָזוֹן לַחֲסִידֶךָ וַתֹּאמֶר שִׁוִּיתִי עֵזֶר
עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם׃
21 * מָצָאתִי דָּוִד עַבְדִּי בְשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו׃
22 * אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ׃
23 * לֹא־יַשִּׁיא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ׃
24 * וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף׃
25 * וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ׃
26 * וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ׃
27 * הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי׃
28 * אַף־אָנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

7 * *Quis enim in nubibus æquabitur Domino, assimilabitur Domino in filiis Dei?*
8 * *Deus inclytus in arcano sanctorum nimio, & terribilis in cunctis quæ circa eum sunt.*
9 * *Domine Deus exercituum, quis similis tui? fortissime Domine, et veritas tua in circuitu tuo.*
10 * *Tu dominaris superbiæ maris, elationes gurgitum eius tu comprimis.*
11 * *Tu confregisti quasi vulneratum superbũ: in brachio forti tuo dispersisti inimicos tuos.*
12 * *Tui sunt cæli, & tua est terra: orbem & plenitudinem eius tu fundasti.*
13 * *Aquilonem & dexterum tu creasti, Thabor & Hermon nomen tuum laudabunt.*
14 * *Tuum brachium cum fortitudine, roboretur manus tua, exaltetur dextera tua.*
15 * *Justitia & iudicium firmamentum throni tui: misericordia et veritas præcedent faciẽ tuã.*
16 * *Beatus populus qui nouit iubilum, Domine in lumine vultus tui ambulabunt.*
17 * *In nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur.*
18 * *Quia gloria fortitudinis eorum tu es, et in voluntate tua eleuabis cornu nostrum.*
16 * *Quia à Domino est protectio nostra, & à sancto Israel rege nostro.*
20 * *Tunc locutus es per visionem sanctis tuis, et dixisti, Posui adiutoriũ super robustum, ex-*
21 *altaui electum de populo.* * *Inueni Dauid seruum meum, oleo sancto meo vnxi eum.*
22 * *Cum quo manus mea firma erit, & brachium meum roborauit eum.*
23 * *Non decipiet inimicus eum, & filius iniquitatis non affliget eum.*
24 * *Sed concidam ante faciem eius hostes illius, & qui eum oderunt, percutiam.*
25 * *Veritas autem mea & misericordia mea erit cum eo, & in nomine meo exaltabitur cor-*
26 *nu eius.* * *Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius.*
27 * *Ipse inuocabit me, Pater meus es tu, Deus meus, & fortitudo salutis meæ.*
28 * *Ego autem primogenitum ponam eum, excelsum regibus terræ.*

תרגום

7 אֲרוּם מַן הוּא בְּשַׁחֲקֵי דְמִשְׁתְּוֵי לַיְיָ דְיִדְמֵי לַיְיָ בְּאוֹכְלוֹסֵי מַלְאֲכַיָּא׃ 8 אֱלָהָא תַּקִּיפָא בְּרָזְהוֹן דְּקַדִּישִׁין דְּיָתֵב עַל כָּרְסֵי יְקָרָא
וְרַבָּא וּדְחִיל עַל כָּל מַלְאֲכַיָּא דְקָיְמִין חֲזוֹר חֲזוֹר לֵהּ׃ 9 יְיָ אֱלָהָא עַל כָּל חַיְלֵי מְרוֹמָא מַן כְּוָתָךְ חֲסִינָא יְיָ וְקוּשְׁטָא חֲזוֹר לָךְ׃
10 אַתְּ שַׁלִּיט בִּגְיוֹנוּתָא דְיַמָּא כַּד מִתְנַטְּלִין גַּלְלוֹי אַתְּ תַּמְאֵיכְנוּן׃ 11 אַתְּ שַׁפֵּיתָא הֵיךְ קְטִיל דְּחַרְבָּא רַהֲבָא הוּא פַּרְעֹה רַשִׁיעָא
בִּתְקוֹף אֶדְרַע עוּשְׁנָךְ בַּדַּרְתָּא בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 12 דִּילָךְ שְׁמַיָּא אַף דִּילָךְ אַרְעָא תֵּבֵל וּמַלְיָהּ אַתְּ יְסַדְתִּנּוּן׃
13 מַדְבְּרָא דְצִפּוּנָא וְיָתְבַיָּא דִי בְדָרוֹמָא אַתְּ בְּרָאתִנּוּן תָּבוֹר דִּבְמַעַרְבָּא וְחֶרְמוֹן דִּבְמַדִּנְחָא בִּשְׁמָךְ מְשַׁבְּחִין׃ 14 דִּילָךְ אֶדְרְעָא עִם גְּבוּרְתָּא תַּעְשֵׁן
יְדָךְ לְמִפְרַק עִמָּךְ תְּרוּם יְמִינָךְ לְשַׁכְלָלָא בֵּית מִקְדְּשָׁךְ׃ 15 צִדְקְתָא וְדִינָא מְדוֹר כּוּרְסֵי יְקָרָךְ טִיבוּ וּקְשׁוֹט מַקְדְּמִין אַפָּךְ׃ 16 טוּבֵיהוֹן
דְּעַמָּא דְיָדְעֵי לְרַצּוֹיֵי בָּרְיֵהוֹן בְּיַבָּבָא יְיָ בִּנְהוֹר זִיו אַפָּךְ יְהַלְּכוּן וְיִזְכּוּן בְּדִינָא׃ 17 בִּשְׁמָךְ יְרַנְּנוּן כָּל יוֹמָא וּבְצִדְקְתָךְ יִתְרוֹמְמוּן׃ 18 אֲרוּם
שַׁבְּהוֹר עוּשְׁנֵיהוֹן אַנְתְּ וּבִרְעוּתָךְ תְּרוֹמֵם יְקָרָנָא׃ 19 אֲרוּם דַּיְיָ הִינוּן תְּרֵיסֵי אַרְעָא וּלְקַדִּישׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכָּנָא׃ 20 הַבְּכֵן מַלֵּלְתָּא בַּחֲזוֹנָא
לַחֲסִידָיִךְ וַאֲמַרְתָּא שַׁוֵּיתִי סָעִיד לְעַמִּי עַל יְדֵיהּ דְמִתְגַּבַּר בְּאוֹרַיְתָא אַפְרֵשֵׁת עוּלִים מִבֵּינֵי עַמָּא׃ 21 אַשְׁכְּחֵת דָּוִד עַבְדִּי בִּמְשַׁח קוּדְשִׁי רַבֵּיתִי יָתֵהּ׃
22 דִּי אִידִי מַתְקְנָן בְּסַעְדֵּהּ בְּרַם אֶדְרָעִי תְּחַיְּלִנֵּהּ׃ 23 לָא יַטְעֵי בְּעֵל דְּבָבָא בֵּהּ וּבֵן רְשִׁיעַיָּא לָא יְסַגְּפִנֵּהּ׃ 24 וְאֶשּׁוֹף מִקּוֹמוֹי מְעִיקוֹי
וּמְסַנְאוֹי אֶגּוֹף׃ 25 וְקוּשְׁטִי וְטוּבִי עִמֵּהּ וּבְשׁוּם מֵימְרִי תְּרוֹמֵם יְקָרֵהּ׃ 26 וְאֵשַׁוֵּי בְּמָחוֹזֵי יַמָּא שָׁלְטָנֵהּ וּבְיָתְבֵי עַל נַהֲרַיָּתָא גְּבוּרַת יְמִינֵהּ׃
27 הוּא יִקְרֵי לִי אֲבָא אַתְּ אֱלָהִי וּתְקוֹף פִּרְקָנִי׃ 28 לְחוֹד אֲנָא בּוּכְרָא דְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה אֶתְּנִנֵּהּ עִילָּאָה עַל כָּל מַלְכֵי אַרְעָא׃

[7] ‡Quoniam quis in nubibus æquabitur Domino, similis erit *Dño in filiis Dei?
[8] ‡Deus qui glorificatur in concilio sanctorum, magnus & terribilis est super omnes
[9] qui in circuitu eius*. ‡Domine Deus virtutum, quis similis tibi? potens es Dñe, & veritas tua in circuitu tuo. [10] ‡Tu dominaris potestati maris, motum autem fluctuum eius tu mitigas. [11] ‡Tu humiliasti sicut vulneratum superbũ: in brachio virtutis tuæ dispersisti inimicos tuos. [12] ‡Tui sunt cæli, & tua est terra: orbẽ terrę & plenitudinẽ eius tu fundasti: [13] ‡Aquilonẽ & mare tu creasti. Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt. [14] ‡Tuũ brachium cum potentia. firmetur manus tua, *exaltetur dextera tua.
[15] ‡Iustitia & iudicium præparatio sedis tuæ. Misericordia & veritas præcedent ante faciẽ tuam. [16] ‡Beatus populus qui scit iubilationem: Dñe in lumine vultus tui ambulabunt, [17] ‡ & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur. [18] ‡Quoniam gloria virtutis eorum tu es, & in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.
[19] ‡ Quia Dñi* assumptio*, & sancti Israel regis nostri. [20] ‡Tunc locutus es in visione *filiis tuis, & dixisti: Posui adiutorium in potente, exaltaui electum de plebe mea.
[21] ‡Inueni Dauid seruum meum, in oleo sancto meo vnxi eum. [22] ‡Manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium meum confirmabit eum. [23] ‡ Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. [24] ‡ Et concidam à facie ipsius inimicos eius, & odientes eum in fugam conuertam. [25] ‡ Et veritas mea & misericordia mea cum ipso, & in nomine meo exaltabitur cornu eius. [26] ‡ Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius. [27] ‡ Ipse inuocabit me: Pater meus es tu, Deus meus & susceptor salutis meæ. [28] ‡ Et ego primogenitum ponam illum, excelsum præ regibus terræ.

[7] ‡ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσε῾ται τῷ κυρίῳ, ὁμοιωθήσε῾ται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ;
[8] ‡ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενο῾ς ἐν βουλῇ ἁγίων, μέγας καὶ φοβερός ἐστιν ὑπὲρ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ.
[9] ‡κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων τίς ὅμοιός σοι; δυνατὸς εἶ κύριε, καὶ ἡ ἀληθειά σου κύκλῳ σου.
[10] ‡σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὴν δὲ ζάλην τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις.
[11] ‡σὺ ἐταπείνωσας ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον, ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου.
[12] ‡σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σή ἐστιν ἡ γῆ, τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ ἐθεμελίωσας.
[13] ‡τὸν βορρᾶν καὶ τὴν θάλασσαν σὺ ἔκτισας, θαβὼρ καὶ ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται.
[14] ‡σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυνασείας. κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου.
[15] ‡δικαιοσύνη καὶ κρῖμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου. ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύσον῾ται πρὸ προσώπου σου.
[16] ‡μακάριο῾ς ὁ λαὸς ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν. κύριε ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύσον῾ται.
[17] ‡καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσον῾ται ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσον῾ται. [18] ‡ὅτι καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ, καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑψωθήσε῾ται τὸ κέρας ἡμῶν. [19] ‡ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις, καὶ τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ βασιλέως ἡμῶν. [20] ‡τότε ἐλάλησας ἐν ὁράσει τοῖς υἱοῖς σου, καὶ εἶπας, ἐθέμην βοήθειαν ὑπὲρ δυνατόν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. [21] ‡εὗρον δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν.
[22] ‡ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου καταχύσει αὐτόν. [23] ‡οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀδικίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν.
[24] ‡καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. [25] ‡καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωθήσεται τὸ κέρας αὐτοῦ. [26] ‡καὶ θήσομαι ἐν θαλάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐν ποταμοῖς δεξιὰν αὐτοῦ.
[27] ‡αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ μου εἶ σύ, θεός μου καὶ ἀντιλήπτωρ τοῦ σωτηρίας μου. [28] ‡κἀγὼ πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν, ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Quoniam quis ille in æthere qui æquatur Domino, qui comparetur Domino inter choros angelorum? [8] Deus fortis in secreto sanctorum, sedens super thronum gloriæ, & magnus timendusq; plusquàm omnes angeli qui assistunt circa eum. [9] Domine Deus super omnes virtutes excelsas, quis sicut tu fortissime Domine? sanè veritas tua circundat te. [10] Tu potestatem habes in elationem maris: quando intumescunt fluctus eius, tu deprimis eos. [11] Tu contriuisti veluti interfectum gladio, superbum, hic est Pharao impius: in fortitudine brachij roboris tui dispersisti inimicos tuos. [12] Tui sunt cæli, & insuper tua est terra; orbem & plenitudinem eius tu fundasti. [13] Desertum Aquilonis habitatoresque Austri tu creasti: Tabor ab Occidente & Hermon ab Oriente in nomine tuo laudes dicunt. [14] Tuum est brachium cum fortitudine: roborabis manum tuam vt redimas populum tuum, exaltabis dexteram tuam vt ædifices domum sanctuarij tui. [15] Iustitia & iudicium habitatio sedis gloriæ tuæ, benignitas & veritas præcedunt faciem tuam. [16] Beatus populus qui nouit complacêre creatori suo cum iubilo: Domine in lumine splendoris faciei tuæ ambulabunt, & iustificabuntur in iudicio. [17] In nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur. [18] Quoniam gloria fortitudinis eorum tu es: & in beneplacito tuo extolles honorem nostrum. [19] Quoniam Dñi sunt protectiones terræ, & sancti Israel regis nostri. [20] Tunc locutus es in visione piis tuis, & dixisti: Posui adiutorium populo meo, per manum eius qui valet in lege, secreui iuuenem de populo. [21] Inueni Dauidem seruum meum: vnctione sanctitatis meæ vnxi eum. [22] Quoniam manus meę paratę sunt in adiutorio eius: sed & brachium meum virtutem dabit ei. [23] Non decipiet eum auctor inimicitiæ, & filius impietatis non affliget eum. [24] Conteram enim à conspectu eius qui angunt eum; & qui odio prosequuntur eum, feriam. [25] Et veritas mea & bonitas mea cum ipso, & in nomine Verbi mei exaltabitur gloria eius. [26] Et statuam in regionibus maris imperium eius, & in his qui habitant iuxta flumina robur dexteræ eius. [27] Ipse inuocabit me, Pater meus es tu, Deus meus & fortitudo redemptionis meæ. [28] Sed ego primogenitum regum domus Iudæ ponam eum sublimem super omnes reges terræ.

29 * לְעוֹלָם אֶשְׁמָוֹר־לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ׃
30 * וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם׃
31 * אִם־יַעַזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן׃
32 * אִם־חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃
33 * וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם׃
34 * וְחַסְדִּי לֹא־אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי׃
35 * לֹא־אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה׃
36 * אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב׃
37 * זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃
38 * כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה׃
39 * וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם־
מְשִׁיחֶךָ׃
40 * נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃
41 * פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה׃
42 * שַׁסֻּהוּ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו׃
43 * הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו׃
44 * אַף־תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקֵמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃
45 * הִשְׁבַּתָּ מִטָּהָרוֹ וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה׃
46 * הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הֶעְטִיתָ עָלָיו בּוּשָׁה
סֶלָה׃
47 * עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ
חֲמָתֶךָ׃
48 * זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד עַל־מַה־שָּׁוְא בָּרָאתָ כָּל־
בְּנֵי־אָדָם׃
49 * מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ
מִיַּד־שְׁאוֹל סֶלָה׃
50 * אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים אֲדֹנָי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד
בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃
51 * זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים
עַמִּים׃

29 * *In æternum custodiam ei misericordiam meam, & pactum meum fidele erit ei.*
30 * *Et ponam in perpetuum semen eius, & thronum eius sicut dies cæli.*
31 * *Si autem dereliquerint filij eius Legem meam, & in iudiciis meis non ambulauerint:*
32 * *Si ceremonias meas prophanauerint, & præcepta mea non custodierint:*
33 * *Visitabo in virga scelera eorum, et in plagis iniquitates eorum.*
34 * *Misericordiam autem meam non auferam ab eo, nec mentiar in veritate mea.*
35 * *Non violabo pactum meum, & quod egressum est de labiis meis non mutabo.*
36 * *Semel iuraui in sancto meo, ne Dauid mẽ-*
37 *tiar.* * *Semen eius in sempiternum erit, & thronus eius sicut sol in conspectu meo.*
38 * *Sicut luna stabilietur in sempiternum, & testis in cælo fidelis. Semper.*
39 * *Tu autem repulisti & proiecisti; iratus es*
40 *aduersus christum tuum.* * *Attenuasti pactum serui tui, prophanasti in terra diadema eius.*
41 * *Dissipasti omnes macerias eius, posuisti munitiones eius pauorem.*
42 * *Diripuerunt eum omnes qui transeunt per viam, factus est opprobrium vicinis suis.*
43 * *Eleuasti dexteram hostium eius, lætificasti omnes inimicos illius.*
44 * *Auertisti robur gladij eius, & non subleuasti eum in prœlio.*
45 * *Quiescere fecisti munditiam eius, et thronum illius in terra detraxisti.*
46 * *Abbreuiasti dies adolescentiæ eius, operuisti eum ignominia. Semper.*
47 * *Vsquequo Domine absconderis in finem? succenditur quasi ignis indignatio tua?*
48 * *Memento mei de profundo, alioquin quare frustrà creasti filios hominum?*
49 * *Quis est vir qui viuat, & non videat mortem, saluans animã suam de manu inferi?*
50 *Semper.* * *Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ*
51 *Dñe, quas iurasti Dauid in veritate tua?* * *Recordare Dñe opprobrij seruorũ tuorũ, quia portaui in sinu meo omnes iniquitates populorum.*

תרגום

29 לְעָלַם אֶטּוֹר לֵהּ טוּבִי וּקְיָמִי מְהֵימְנָא לֵהּ׃ 30 וְאֵשַׁוֵּי לְעָלְמִין בְּנוֹי וְכוּרְסֵהּ כְּיוֹמַיָּא דִיקוּמוּן שְׁמַיָּא׃ 31 אִם יִשְׁבְּקוּן בְּנוֹי אוֹרַיְתִי
וּבְדִינַי לָא יְהַלְּכוּן׃ 32 אִין קְיָמַי יַפְסוּ וּפִיקוֹדַי לָא יִנְטְרוּן׃ 33 וְאַסְעַר עַל יְדֵיהוֹן דִשְׁבָט רְשִׁיעִין מְרָדֵיהוֹן וּבְמַזִּיקַיָּא דְמֶכְחָשִׁין עֲוָיָתְהוֹן׃
34 וְטוּבִי לָא אֲבַטֵּל מִנֵּהּ וְלָא אֲשַׁקֵּר בְּהֵימָנוּתִי׃ 35 לָא אַפִּיס קְיָמִי וּמַפְקָנוּת סִפְוָתַי לָא אֲשַׁנֵּה׃ 36 חֲדָא זִימְנָא קַיֵּמֵת בְּשׁוּם
קוּדְשִׁי אִם לְדָוִד אֲכַדֵּב׃ 37 בְּנוֹי לְעָלַם יְהוֹן וְכָרְסֵהּ נְהוֹר הֵיךְ שִׁמְשָׁא לְקִבְלִי׃ 38 הֵיךְ סִיהֲרָא דִמְתַקַּן לְאֶת לְעָלַם וְסָהִיד בְּשַׁחֲקָא
מְהֵימָן לְעָלְמִין׃ 39 וְאַתְּ שְׁבַקְתָּא וְרַחֵקְתָּא אַרְגֵּזְתָּא עִם מְשִׁיחָךְ׃ 40 אַשְׁנֵיתָא קְיָם עִם עַבְדָּךְ אַפֵּסְתָּא לְאַרְעָא כְּלִילֵיהּ׃
41 תַּקֵּפְתָּא כָּל כְּרַכּוֹי שַׁוֵּיתָא פִּצְחוֹי תְּבָרָא׃ 42 רָמְסִין יָתֵהּ כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא הֲוָה קְלָנָא לְשִׁבְבוֹי׃ 43 אֲרֵימְתָּא יְמִינָא דִמְעִיקוֹי
אַחְדֵּיתָא כָּל בַּעֲלֵי דְבָבוֹי׃ 44 לְחוֹד תְּתִיב לַאֲחוֹרָא סַיְפֵהּ חֲרִיפָא וְלָא אוֹקֵימְתָּא יְדֵהּ בִּקְרָבָא׃ 45 בַּטֵּלְתָּ כַּהֲנַיָּא דְמַדִּין עַל מַדְבְּחָא
וּמְדַכִּין עַמֵּהּ וְכָרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ לְאַרְעָא מַגַּרְתָּא׃ 46 קְצַרְתָּא יוֹמֵי עוּלֵימוֹי עֲטַפְתָּ עִלַּוֵּיהּ בַּהֲתָא וְכִסּוּפָא לְעָלְמִין׃
47 עַד אֵימָתַי יְיָ תְּסַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ לְעָלְמִין תַּדְלִיק הֵיךְ אֶשְׁתָּא חֵימְתָּךְ׃ 48 אִדְכַּר דִּי אֲנָא אִתְבְּרֵיתִי מֵעַפְרָא מְטוּל מָה לְבַטָּלָא
בְּרֵיתָא כָּל בְּנֵי נָשָׁא׃ 49 מָן הוּא גַּבְרָא דִיחֵי וְלָא יֶחְמֵי מַלְאָכָא דְמוֹתָא יְשֵׁזֵיב נַפְשֵׁהּ מִידֵיהּ וְלָא יֵיחוֹת לְבֵית קְבוּרְתָּא לְעָלְמִין׃
50 הָאי אִינוּן טַבְוָתָךְ דְמִשֵּׁירוּיָא יְיָ דְקַיֵּמְתָּא לְדָוִד בְּהֵימָנוּתָךְ׃
51 אִדְכַּר יְיָ חִסּוּדָא דְעַבְדָּךְ סוֹבְרֵת עַל עִטְפִי כָּל גִּדּוּפֵיהוֹן דְסַגִּיעִין עַמְמִין׃

29 In æternum ſeruabo illi miſericordiam meam, & teſtamentum meum fidele ipſi.
30 Et ponam in ſeculum ſeculi ſemen eius, & thronum eius ſicut dies cæli.
31 Si dereliquerint filij eius Legem meã, & in iudiciis meis non ambulauerint:
32 Si iuſtitias meas prophanauerint, & mandata meã nõ cuſtodierint:
33 Viſitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.
34 Miſericordiam autem meam non diſpergam ab eis, neq; nocebo in veritate mea:
35 Neque prophanabo teſtamentum meum; & quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita.
36 Semel iuraui in ſancto meo ſi Dauid mentiar?
37 Semen eius in æternum manebit, & thronus eius ſicut Sol in conſpectu meo:
38 Et ſicut Luna perfecta in æternum, & teſtis in cælo fidelis.
39 Tu verò repuliſti & deſpexiſti: diſtuliſti Chriſtum tuum.
40 Auertiſti teſtamentum ſerui tui, prophanaſti in terra ſanctuarium eius.
41 Deſtruxiſti omnes ſæpes eius: poſuiſti firmamentum eius formidinem.
42 Diripuerunt eum omnes tranſeuntes viam, factus eſt opprobrium vicinis ſuis.
43 Exaltaſti dexteram deprimentium eũ, lætificaſti omnes inimicos eius.
44 Auertiſti adiutorium gladij eius, & nõ es auxiliatus ei in bello.
45 Deſtruxiſti ab emundatione ſua, ſedem eius in terra colliſiſti.
46 Minoraſti dies temporis eius, perfudiſti eum confuſione.
47 Vſquequo Domine auertis in finem, exardeſcet ſicut ignis ira tua?
48 Memorare quæ mea ſubſtantia: nunquid enim vanè conſtituiſti omnes filios hominum?
49 Quis eſt homo qui viuet, & non videbit mortem, eruet animam ſuam de manu inferi?
Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquę Dñe,
50 quas iuraſti Dauid in veritate tua?
51 Memor eſto Dñe opprobrij ſeruorũ tuorum, quod cõtinui in ſinu meo multarũ gentiũ.

29 εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου, καὶ ἡ διαθήκη μου πιστὴ αὐτῷ.
30 καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.
31 ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νόμον μου, καὶ τοῖς κρίμασί μου μὴ πορευθῶσιν·
32 ἐὰν τὰ δικαιώματά μου βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν·
33 ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μάστιξι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
34 τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ διασκεδάσω ἀπ' αὐτῶν· οὐδ' οὐ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου·
35 οὐδ' οὐ μὴ βεβηλώσω τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ ἀθετήσω.
36 ἅπαξ ὤμοσα ἐν ἁγίῳ μου εἰ τῷ Δαυὶδ ψεύσομαι;
37 τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου·
38 καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός. διάψαλμα.
39 σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου.
40 κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου, ἐβεβήλωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
41 καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν.
42 διήρπαζον αὐτὸν πάντες οἱ διοδεύοντες ὁδόν, ἐγένετο ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ.
43 ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτόν, εὔφρανας πάντας τοὺς ἐχθρούς αὐτοῦ.
44 ἀπέστρεψας τὴν βοήθειαν τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀντελάβου αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ.
45 κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτοῦ, τὸν θρόνον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν κατέρραξας.
46 ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου αὐτοῦ, κατέχεας αὐτοῦ αἰσχύνην.
47 ἕως πότε κύριε ἀποστρέφῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου;
48 μνήσθητι τίς μου ἡ ὑπόστασις, μὴ γὰρ ματαίως ἔκτισας πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων;
49 τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον, ῥύσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου; διάψαλμα.
50 ποῦ εἰσι τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα κύριε, ἃ ὤμοσας τῷ Δαυὶδ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
51 μνήσθητι κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου, ὃ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἐθνῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In æternum ſeruabo illi benignitatem meam, & pactum meum fidele ipſi erit. 30 Et ponam in perpetuum filios eius, & ſedem eius iuxta dies quibus ſteterint cæli. 31 Si dereliquerint filij eius Legem meam, & in iudiciis meis non ambulauerint: 32 Si præcepta mea polluerint, & mandata mea non cuſtodierint: 33 Viſitabo per manum tribus impiorum ſcelera eorum, & nocumentis plagarum iniquitates eorum. 34 Bonitatem autem meam non auferam ab eo, & non mentiar in fide mea. 35 Non prophanabo pactum meum, & quod depromptum eſt ex labiis meis, non mutabo. 36 Semel iuraui in nomine ſancto meo, nequaquam Dauidi mentiar. 37 Filij eius in æternum erunt, & thronus eius lucidus ſicut Sol in conſpectu meo. 38 Sicut Luna firmata ad ſignum æternum, & teſtis in æthere fidelis in perpetuum. 39 Tu autem deſeruiſti & abominatus es; iratus es cum Chriſto tuo. 40 Irritum feciſti pactum cum ſeruo tuo: prophanaſti ad terram coronam eius. 41 Deſtruxiſti omnia caſtra eius: poſuiſti oppida eius deſtructionem. 42 Conculcant eum omnes tranſeuntes viam: fuit opprobrio vicinis ſuis. 43 Exaltaſti dexteram moleſtantium eum: lætificaſti omnes inimicos eius. 44 Siquidem vertiſti retrorſum gladium eius acutum, & non confirmaſti manum eius in prœlio. 45 Abſtuliſti ſacerdotes qui conſperſionem faciebant ſuper altari, & purificabant populum eius, & ſedem regnorum eius ad terram colliſiſti. 46 Breuiaſti dies iuuentutis eius: operuiſti eum pudore & confuſione in perpetuum. 47 Vſquequo Domine auferes maieſtatem tuam in æternum? accendes in modum ignis iram tuam?
48 Recordare quòd creatus ſum de puluere: quare vt aboleantur, creaſti omnes filios hominum? 49 Quis eſt ille vir qui viuet, & non videbit angelum mortis? liberabit animam ſuam de manu eius, & non deſcendet in domum ſepulchri in perpetuum? 50 Vbi illæ benignitates tuæ primordiales, quas pactus es Dauidi in veritate tua? 51 Recordare Domine opprobrij ſeruorum tuorum: ſuſtinui in ſinu meo cuncta opprobria multorum populorum.

52 * אֲשֶׁר חֵרְפּוּ אוֹיְבֶיךָ יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפּוּ עִקְּבוֹת
מְשִׁיחֶךָ׃
53 * בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

צ

1 * תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן
אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר׃
2 * בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃
3 * תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃
4 * כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר
וְאַשְׁמוּרָה בַּלָּיְלָה׃
5 * זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃
6 * בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃
7 * כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃
8 * שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃
9 * כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ־
הֶגֶה׃
10 * יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם
בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז
חִישׁ וַנָּעֻפָה׃
11 * מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃
12 * לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה׃
13 * שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ׃
14 * שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־
יָמֵינוּ׃
15 * שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה׃
16 * יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם׃
17 * וִיהִי נֹעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

52 * *Quibus exprobrauerunt inimici tui Domine, quibus exprobrauerunt vestigia Christi*
53 *tui.* * *Benedictus Dominus in sempiternum: amen & amen.*
1 * *Oratio Moysi viri Dei.*

PSAL. XC.

Domine habitaculum tu factus es nobis, in generatione & generatione.
2 * *Antequàm montes nascerentur, & parturiretur terra & orbis, à seculo & vsque in seculum tu es Deus.*
3 * *Conuertens hominem vsque ad contritionem, & dicens, Reuertimini filij Adam.*
4 * *Quia mille anni in oculis tuis sicut dies hesterna quæ pertransiit, & vigilia in nocte.*
5 * *Percutiente te eos vt somnium erunt, manè quasi herba pertransiens.*
6 * *Manè floruit & abijt, ad vesperum conteretur atque siccabitur.*
7 * *Consumpti enim sumus in furore tuo, et in indignatione tua conturbati sumus.*
8 * *Posuisti iniquitates nostras coram te, negligentias nostras in luce vultus tui.*
9 * *Omnes enim dies nostri transierunt in furore tuo, consumpsimus annos nostros quasi ser-*
10 *monem loquens.* * *Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta annis: si autem multum est, octoginta anni, et quod amplius est, labor et dolor; quoniam transiuimus citò et aduolauimus.*
11 * *Quis nouit fortitudinem iræ tuæ, et secundùm timorem tuum indignationem tuam?*
12 * *Vt numerentur dies nostri sic ostende, & veniemus corde sapienti.*
13 * *Reuertere Domine vsquequo, & exorabilis esto super seruos tuos.*
14 * *Imple nos matutino misericordia tua, & laudabimus et lætabimur in cunctis diebus no-*
15 *stris.* * *Lætifica nos pro diebus quibus afflixisti nos, & annis quibus vidimus mala.*
16 * *Appareat apud seruos tuos opus tuum, et gloria tua super filios eorum.*
17 * *Et sit decor Domini Dei nostri super nos, & opus manuum nostrarum cōfirma super nos, & opus manuum nostrarum confirma.*

תרגום

52 דִּי חֲסִדוּ בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ יְיָ דִּי חֲסִדוּ אֵיחוּר רֻשְׁמַת רִגְלֵי מְשִׁיחָךְ׃ 53 בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְעָלְמָא דְאָתֵי אָמֵן וְאָמֵן׃
צ 1 צְלוֹתָא דְּצַלִּי מֹשֶׁה נְבִיאָה דַיְיָ כַּד חָבוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא יְיָ דְּמָדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָּךְ בִּשְׁמַיָּא אַתְּ הֲוֵיתָא לָנָא סָעִיד
לְכָל דָּר וְדָר כַּד אִתְגְּלִי קֳדָמָךְ דְּעַמָּךְ עֲתִידִין לְמֵחוֹב אַתְקֵנְתָּא תְּתוּבָא׃ 2 עַד לָא טוּרַיָּא אִתְנְטַלוּ וְאִתְבְּרִיָּת אַרְעָא וְיָתְבֵי תֵּבֵל וּמֵעָלְמָא הָדֵין
עַד עָלְמָא דְאָתֵי אַתְּ הוּא אֱלָהָא׃ 3 תְּתֵיב בַּר נָשׁ עַל חוֹבֵיהּ עַד מוֹתָא וַאֲמַרְתְּ תּוּבוּ בְּנֵי נָשָׁא׃ 4 אֲרוּם אֶלֶף שְׁנִין חֲשִׁיבִין קֳדָמָךְ הֵיךְ
יוֹמָא דְאֶתְמָלִי אֲרוּם יֶעְבַּר וְהֵיךְ מַטְּרַת לֵילְיָא׃ 5 וְאִין לָא תָּיְבִין תֵּיתֵי עֲלֵיהוֹן מוֹתָא הֵיךְ דִּמְכִין יְהוֹן וּלְעָלְמָא דְאָתֵי הֵיךְ עִסְבָּא דְמִפַּרְכָא
יִתְחַלְפוּן׃ 6 דַּמְיָן עוֹבָדֵיהוֹן הֵיךְ עִסְבָּא דִּי בְּצַפְרָא יְצִיץ וְיִסְגֵּי וּלְרַמְשָׁא מִתְמוֹלֵל וּמִתְיַבֵּשׁ מַחוּרְבָּא׃ 7 אֲרוּם אִשְׁתֵּיצֵינָא מִתְּקֻפָּךְ
וּמֵחַמְתָּךְ אִתְבְּהַלְנָא׃ 8 שַׁוֵּיתָא חוֹבָנָא לְקִבְלָךְ עַוְיָתָן טַלְיוּתָנָא קֳבֵיל נְהוֹר אַפַּיָּךְ׃ 9 אֲרוּם כָּל יוֹמָנָא אִתְפְּנִיו בְּרוּגְזָךְ שֵׁיצֵינָא יוֹמֵי
חַיָּינָא הֵיךְ הֲבַל פּוּמָא בְּסִתְוָא׃ 10 יוֹמֵי שְׁנָתָנָא בְּעָלְמָא הָדֵין שׁוּבְעִין שְׁנִין מִתְאַלְמִין וְאִין בִּגְבוּרָתָא תְּמָנִין שְׁנִין וְסוּגְעֵיהוֹן לֵיאוּת וּשְׁקָר
לְחַיָּבַיָּא אֲרוּם עֲדוֹ בְּסִרְהוּבְיָא וְטָיְסִין לְעַפְרָא׃ 11 מַן הוּא דְיִדַּע לַאֲתָבָא עֻשְׁנָא דְתוּקְפָּךְ אֱלָהֵין צַדִּיקַיָּא דְדָחֲלִין מִנָּךְ מְשַׁדְּכִין רֻגְזָךְ׃
12 לְמִמְנֵי יוֹמָנָא מַן יִתְכַּיֵּן לְהוֹדַע בְּרַם נְבִיאָה דְלִבֵּהּ מַבְנֵי חָכְמְתָא׃ 13 תּוּב יְיָ עַד אֵימָתַי תְּסַגְּפִנָּנָא וְתוּב מִבִּישְׁתָּא דְמַלֵּלְתָּא לְמֶעְבַּד
לְעַמָּךְ׃ 14 שְׂבַע יָתָנָא לְעָלְמָא דִּמְתִיל לְצַפְרָא טוּבָךְ וּנְרַנֵּן וְנֶחְדֵּי בְּכוּלְּהוֹן יוֹמָנָא׃ 15 שַׂמַּח יָתָנָא הֵיךְ יוֹמִין דְּסַגֵּפְתָּנָא הֵיךְ שְׁנַיָּא דַחֲמֵינָא
בִּישְׁתָּא׃ 16 יִתְחֲמֵי לְעַבְדַיָּךְ עוֹבָדֵי נִיסָךְ וְשַׁבְּהוֹרָךְ עַל בְּנֵיהוֹן׃ 17 וִיהִי בְּסִימוּתָא דְגַן עֵדֶן מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא עֲלָנָא וְעוֹבָדֵי יְדָנָא יִצְלְחוּן אַתְקֵן
פִּתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא עֲלָנָא וְעוֹבָדֵי יְדָנָא מִנֵּהּ יִתְקְנָן׃

*Quod exprobrauerunt inimici tui Do- 52
mine, quod exprobrauerunt commutatio
nem Christi tui. * Benedictus Dominus 53
in æternum, fiat fiat.

* Oratio Moysi homini Dei. 1

PSAL. LXXXIX.

à generatione in generationem

DOmine refugium factus es nobis*in ge
neratione & generatione. *Priusquàm 2
montes fierent, & formaretur terra & or-
Deus bis, & à seculo & vsque in seculum tu es.*
* Ne auertas hominem in humilitatem. 3
& dixisti: Conuertimini filij hominum.
* Quoniam mille anni ante oculos tuos 4
Domine, tanquam dies hesterna quę prę-
teriit, & custodia in nocte. * Quæ pro 5
nihilo habentur eorum anni erunt, manè
sicut herba transeat: * Manè floreat & 6
transeat, vesperè decidat, induret & ares-
cat. * Quia defecimus in ira tua,& in fu- 7
rore tuo turbati sumus. *Posuisti iniqui- 8
tates nostras in cõspectu tuo,seculum no-
strum in illuminatione vultus tui.
*Quoniam omnes dies nostri defecerũt, 9
& in ira tua defecimus. *Anni nostri sicut 10
aranea meditabantur; dies annorum no-
Gen. 6.a Ecc. 16.a amplius strorum in ipsis septuaginta anni;si autem
in potentatibus octoginta anni,&* plurimum eorum labor & dolor. quoniam superuenit mansuetudo super nos, & corripiemur. *Quis nouit potestatem irę tuę, 11
& præ timore tuo iram tuam * dinumera- 12
re? Dexteram tuam sic notam fac mihi,&
eruditos corde in sapientia. * Conuer- 13
tere Domine, vsquequo? & deprecabilis
esto super seruos tuos. * Repleti su- 14
mus manè misericordia tua Domine, &
exultauimus& delectati sumus. In omni-
bus diebus nostris * lætati sumus pro qui- 15
bus diebus humiliasti nos, annis quibus
vidimus mala. * Et respice in seruos tuos, 16
& in opera tua,& dirige filios eorum. *Et 17
sit splendor Domini Dei nostri super nos,
& opera manuum nostrarum dirige super
nos, & opus manuum nostrarum dirige.

52 * οὗ ὠνείδισαν οἱ ἐχθροί σου κύριε, οὗ ὠνείδισάν τὰ αὐ-
53 τάλλαγμα τοῦ χριστοῦ σου. * εὐλογητὸς κύριος εἰς
τὸν αἰῶνα, γένοιτο γένοιτο.

1 * Προσευχὴ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.

πϑ΄.

Κύριε καταφυγὴ ἐγένου ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
2 * πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν
οἰκουμένην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
3 * μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν, καὶ εἶπας,
ἐπιστρέψατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.
4 * ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε, ὡς ἡμέρα ἡ
ἐχθὲς ἥτις διῆλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.
5 * τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται), πρωὶ ὡσεὶ χλόη
6 παρέλθοι, * πρωὶ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, τεσπέρας
ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη.
7 * ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου, καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου
8 ἐταράχθημεν. * ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐναντίον
9 σου, ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. * ὅτι πᾶ-
σαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελί-
10 πομεν. * τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων, αἱ ἡ-
μέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη· ἐὰν δὲ ἐν
δυναστείαις ὀγδοήκοντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ
πόνος. ὅτι ἐπῆλθε πραότης ἐφ' ἡμᾶς καὶ παιδευθησό-
11 μεθα. * τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ
ἀπὸ τοῦ φόβου σου τὸν θυμόν σου
12 * ἐξαριθμήσασθαι; τὴν δεξιάν σου οὕτως γνώρισόν
μοι, καὶ σὺ πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ.
13 * ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε, καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς
δούλοις σου.
14 * ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωὶ τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ ἠγαλ-
λιασάμεθα καὶ ἐφρανθημεν. ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις
15 ἡμῶν * ἐφρανθείημεν, ἀντὶ ὧν ἡμερῶν ἐταπείνω-
σας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἴδομεν κακά.
16 * καὶ ἴδε ἐπὶ σοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ
ὁδήγησον σοὺς υἱοὺς αὐτῶν.
17 * καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ' ἡ-
μᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ' ἡ-
μᾶς, καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Quoniam exprobrauerunt hostes tui, exprobrauerunt tarditatem vestigiorum pedum Christi tui. [12] Benedictum nomen Domini in seculo isto, necnon in seculo venturo. amen & amen.

[1] Oratio qua orauit Moseh propheta Domini, quando peccauit populus domus Israel in deserto. PSAL. XC.

DOmine cuius habitatio domus maiestatis tuæ est in cælis, tu fuisti nobis adiutor in omni generatione & generatione. quando manifestum fuit coram te,ꝙ populus tuus esset peccaturus,disposuisti conuersionẽ.[1] Antequã mõtes erigerentur,& creata esset terra & habitatores orbis,à seculo hoc,& vsq; ad seculum venturũ,tu ipse es Deus. [3] Rediges hominẽ ꝓpter peccatũ eius vsq; ad mortẽ.& dixisti,Cõuertimini filij hominis. [4] Quoniã mille anni cõputantur apud te sicut dies hesterna quãdo præterierit,& sicut vigilia noctis. [5] Et si nõ cõuertantur,induces in eos mortẽ quæ erit illis sicut somni;& in mũdo venturo sicut herba quæ exciditur,permutabuntur. [6] Similes sunt operationes eorũ herbę quę manè florebit atq; crescet; vesperi autem excisa siccatur propter ęstum. [7] Quoniã cõsumpti sumus à furore tuo, & ab indignatione tua cõturbati sumus. [8] Posuisti peccata nostra in cõspectu tuo,iniquitates iuuẽtutis nostræ corã luce vultus tui. [9] Quoniã omnes dies nostri recesserũt in ira tua,cõsumpsim[9] dies vitæ nostrę tãquã vaporẽ oris in hyeme. [10] Dies annorũ nostrorũ in mundo hoc septuaginta anni robustiorũ;& si in fortitudine octoginta anni: at multiplicatio eorũ labor & falsitas peccatoribus, quoniã trãsierunt velociter,& volãt in puluerẽ. [11] Quis est ille qui sciet auertere fortitudinẽ irę tuę,nisi iusti qui timẽt te,sedantes furorẽ tuum? [12] Ad numerãdos dies nostros,quis diriget vt scire faciat? certè propheta cuius cor cõstruit sapientiã. [13] Cõuertere Dñe,vsquequo affliges nos? cõuertere,inquam, à malo quod locutus es facere populo tuo. [14] Satura nos in mũdo,qui similis est matutino benignitate tua; & lætabimur & exultabimus omnibus diebus nostris. [15] Lętifica nos secundũ dies quibus afflixisti nos,sicut anni quibus vidimus mala. [16] Manifestę fiãt seruis tuis operatiões signorũ tuorũ,& decor tuus super filios eorũ. [17] Et sit dulcedo horti deliciarũ à cõspectu Dñi Dei nostri super nos,& opera manuũ nostrarũ prosperentur: præpara verba Legis super nos,& opera manuum nostrarum ab ipso præparentur.

צא

1 * יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃
2 * אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי
אֶבְטַח־בּוֹ׃
3 * כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃
4 * בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת־כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה
וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃
5 * לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃
6 * מֵדֶבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃
7 * יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ
לֹא יִגָּשׁ׃
8 * רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
9 * כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃
10 * לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃
11 * כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ׃
12 * עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגּוֹף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃
13 * עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃
14 * כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי׃
15 * יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ־אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ
וַאֲכַבְּדֵהוּ׃
16 * אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

צב

1 * מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃
2 * טוֹב לְהוֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
3 * לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃
4 * עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃
5 * כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן׃
6 * מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
7 * אִישׁ־בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־
זֹאת׃

PSAL. XCI.

1 *QVi habitat in abscondito excelsi, in vmbraculo omnipotentis commorabitur.*
2 ** Dicens Domino: Spes mea & fortitudo mea, Deus meus, confidam in eo.*
3 ** Quoniam ipse liberabit te de laqueo venantium, de morte insidiarum.*
4 ** In scapulis suis obumbrabit tibi, & sub alis eius sperabis. scutum & protectio veritas*
5 *eius. * Non timebis à timore nocturno,*
6 *à sagitta volante per diem. * A peste in tenebris ambulante, à morsu insanientis meridie.*
7 ** Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, ad te autem nõ appropinquabit.*
8 ** Veruntamen oculis tuis videbis, & vl-*
9 *tionem impiorum cernes. * Tu enim es Domine spes mea. excelsum posuisti habitaculum tuum.*
10 ** Non accedet ad te malum, & lepra non appropinquabit tabernaculo tuo.*
11 ** Quia angelis suis mandabit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.*
12 ** In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.*
13 ** Super aspidem et basiliscum calcabis, conculcabis leonem & draconem.*
14 ** Quoniam mihi adhæsit, & liberabo eum: exaltabo eum, quoniam cognouit nomen meum.*
15 ** Inuocabit me & exaudiam eum: cum ipso ero in tribulatione; eruam eum, & glorificabo*
16 *eum. * Longitudine dierum implebo eum, & ostendam illi salutare meum.*
1 ** Psalmus cantici in die Sabbati.*

XCII.

2 *BOnum est confiteri Domino, & psallere no-*
3 *mini tuo Altissime. * Ad annunciandum manè misericordiam tuam, & fidem tuam in*
4 *noctibus. * In decachordo & psalterio, in cantico & cithara.*
5 ** Quoniam lætificasti me Domine in opere tuo, in factura manuum tuarum laudabo.*
6 ** Quàm magnificata sunt opera tua Domine! satis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.*
7 ** Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget istud.*

תרגום

צא 1 דְּאַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּהּ בְּרָזָא עִילָּאָה בִּטְלַל עֲנָנֵי יְקָרָא שַׁדַּי יְבִית׃ 2 אֲמַר דָּוִד אֵימַר לַיְיָ רָחְצַנִי וּכְרַךְ תּוּקְפִּי אֱלָהִי אֶתְרְחַץ
בְּמֵימְרֵהּ׃ 3 אֲרוּם הוּא יַפְצִינָךְ מִפִּיחָא וְתַקְלָא מִמּוֹתָא וְאִתְרַגּוֹשְׁתָּא׃ 4 בִּטְלַל שְׁכִינְתֵּהּ יַטְלֵל עֲלָךְ וּתְחוֹת טְלַל אִיקָרֵהּ תִּתְרְחֵץ תְּרֵיסָא
וַעֲגִילָא הֵימָנוּתֵיהּ׃ 5 לָא תִדְחַל מִדְּלוֹחָא דְמַזִּיקֵי דְאָזְלִין בְּלֵילְיָא מִגִּירְרָא דְמַלְאָךְ דְּמוֹתָא דְשָׁרֵי בִּימָמָא׃ 6 מִמּוֹתָא דִּי בְקַבְלָא מְהַלֵּךְ
מִסִּיעַת שֵׁדִין דִּמְחַבְּלִין בְּטִיהֲרָא׃ 7 תַּדְכַּר שְׁמָא קַדִּישָׁא וְיִפְּלוּן מִסְּטַר שְׂמָאלָךְ אַלְפָא וְרִבְבָתָא מִימִינָךְ לְוָתָךְ לָא יִקְרְבוּן לְמִנְזַק׃
8 לְחוֹד בְּעַיְנָךְ תִּסְתַּכַּל וְהֵיךְ מִתְגַּמְרִין רְשִׁיעֵי תֶּחְמֵי׃ 9 אֲרוּם אַנְתְּ יְיָ רָחְצָנִי בִּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָּךְ עִילָּאָה שַׁוֵּיתָא בֵּית שְׁכִינְתָּךְ׃
10 לָא תְאָרַע לָךְ בִּישָׁא וּמַכְתָּשָׁא וּמַזִּיקָא לָא יִקְרְבוּן בְּמִשְׁכְּנַיָּךְ׃ 11 אֲרוּם מַלְאָכוֹי יְפַקֵּד עֲלָךְ לִנְטוֹרָךְ בְּכָל אָרְחָתָךְ׃
12 עַל תּוּקְפֵּיהוֹן יִטְּלוּנָךְ דִּילְמָא תַּתְקֵל בְּיִצְרָא בִּישָׁא דִּמְתִיל לְאַבְנָא רִיגְלָךְ׃ 13 עַל גּוּר בַּר אַרְיְוָן וּפִיתְנָא תְּבַעֵט תִּרְמוֹס אַרְיָא וְחוּרְמָנָא׃
14 מְטוּל דִּי בְּמֵימְרִי אִתְרְעִי אֲשַׂגְּבִנֵּהּ אֲשַׂגְּבִנֵּהּ מְטוּל דִּידַע שְׁמִי׃ 15 יְצַלֵּי קֳדָמַי וְאֶעְנֵי יָתֵהּ עִמֵּהּ אֲנָא בְּעָקְתָא אֶפְצִינֵהּ וַאֲיַקְרִינֵהּ׃
16 אוֹרִיכוּת יוֹמִין אַשְׂבְּעִנֵּהּ וְאַחְמִינֵהּ בְּפֻרְקָנִי׃

צב

1 שְׁבָחָא וְשִׁירָא דַּאֲמַר אָדָם קַדְמַאי עַל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא׃ 2 טָב לְאוֹדָאָה קֳדָם יְיָ וּלְשַׁבָּחָא שְׁמָךְ עִלָּאָה׃ 3 לְתַנּוֹיֵי בְּצַפְרָא
טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ בְּלֵילְוָן׃ 4 עַל פּוּם כִּנְּרָא דַעֲשַׂרְתֵּי נִימִין עַל פּוּם נִבְלָא עִלַּוֵּי רִנְנַת כִּנְרַיָּא׃ 5 אֲרוּם אַחְדְּתַנִי יְיָ בְּעוֹבְדֵי נִיסָךְ בְּעוֹבְדֵי
אִידָךְ אֲבוּעַ׃ 6 כְּמָה הַנּוּן רַבְרְבִין עוֹבָדָךְ יְיָ לַחֲדָא עֲמִיקִין מַחְשְׁבָתָךְ׃ 7 בַּר נָשָׁא טַפְשָׁא לָא יִדַּע וְשַׁטְיָא לָא יִתְבַּיֵּן יַת דָּא׃

Laus Cantici Dauid, ſine titulo apud Hebræos. PSAL. XC.

QVi habitat in adiutorio Altiſsimi, in protectione Dei cæli commorabitur. *Dicet Dño: Suſceptor meus es*, & refugiũ meum De⁹ meus, & ſperabo in eũ. *Quoniã ipſe liberabit te de laqueo venantium, & à verbo aſpero. *In ſcapulis ſuis obumbrabit tibi, & ſub pennis eius ſperabis. ſcuto circundabit te veritas eius: *Non timebis à timore nocturno, à ſagitta volãte in die: *A negotio in tenebris perambulãte, ab incurſu & dæmonio meridiano. *Cadẽt à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, ad te aũt nõ appropinquabit. *Verũtamẽ oculis tuis cõſiderabis, & retributionem peccatorũ videbis. *Quoniã tu* Dñe ſpes mea, Altiſsimũ poſuiſti refugium tuũ. *Non accedent ad te mala, & flagellũ non appropinquabit tabernaculo tuo. *Quoniam angelis ſuis mãdabit de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis. *In manibus portabũt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. *Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem. *Quoniam in me ſperauit, & liberabo eum; protegam eum, quoniã cognouit nomen meum. *Clamabit ad me, & exaudiam eum; cum ipſo ſum in tribulatione. eripiam eum, & glorificabo eum: *Longitudine dierum replebo eum, & oſtendam illi ſalutare meum.

*Pſalmus cantici in diem Sabbati.

XCI.

*BOnum confiteri Dño, & pſallere nomini tuo Altiſsime. *Ad annunciandum manè miſericordiã tuam, & veritatẽ tuam per noctem, *In decachordo pſalterio cum cãtico in cithara. *Quia delectaſti me Dñe in factura tua, & in operibus manuũ tuarum exultabo. *Quàm magnificata ſunt opera tua Domine! nimis profundæ factæ ſunt cogitationes tuę. *Vir inſipiẽs nõ cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϙ'.

1 * Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ
2 τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. * ἐρεῖ τῷ κυρίῳ, ἀντιλήπτωρ μου εἶ, καὶ καταφυγή μου ὁ θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν.
3 * ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λόγου ταραχώδους. * ἐν τοῖς μεταφρενίοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι, καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπεῖς. ὅπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.
5 * οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας,
6 * ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ.
7 * πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιὰς, καὶ μυριὰς ἐκ δεξιῶν σου, πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ.
8 * πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατανοήσεις, καὶ ἀνταπόδοσιν ἁμαρτωλῶν ὄψει. * ὅτι σὺ κύριε ἡ ἐλπίς μου,
10 τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου. * οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακά, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου.
11 * ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. * ἐπὶ χερῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
13 * ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. * ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ῥύσομαι αὐτόν, σκεπάσω αὐτόν, ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου.
15 * κεκράξεται πρός με, κἀγὼ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, μετ' αὐτοῦ εἰμὶ ἐν θλίψει. ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν.
16 * μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

1 * Ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. σά.

2 * Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ, καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. * τοῦ διαγγέλλειν τὸ πρωΐ τὸ ἔλεός σου,
4 καὶ τὴν ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα. * ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ μετ' ᾠδῆς ἐν κιθάρᾳ. * ὅτι ἐὐφρανάς με κύριε ἐν τῷ ποιήματί σου, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιάσομαι. * ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου. * ἀνὴρ ἄφρων οὐ γνώσεται, καὶ ἄσοφος οὐ συνήσει ταῦτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. XCI.

QVi poſuit maieſtatem ſuam in ſecreto altiſſimo, in vmbra nubium glorię omnipotentis commorabitur. [2] Dixit Dauid: Dicam Dño: Fiducia mea & arx fortitudinis meæ, Deus meus cõfidam in verbo eius. [3] Quoniã ipſe liberabit te de laqueo & offendiculo, de morte atque tumultu. [4] In vmbra maieſtatis ſuæ obũbrabit tibi, & ſub vmbra gloriæ eius ſecurus cõſiſtes: clypeus & parmula veritas eius. [5] Non timebis à timore dęmonum qui ambulant in nocte, à ſagitta angeli mortis, quã emittit interdiu. [6] A morte in tenebris ambulante, à caterua dęmonũ qui graſſantur in meridie. [7] Recordaberis nominis ſancti: & cadẽt à latere ſiniſtro tuo mille, & decẽ millia à dextera tua; tibi autẽ nõ appropinquabunt vt noceant. [8] Veruntamẽ oculis tuis cõſiderabis: & quẽadmodũ cõſumãtur impij videbis. [9] Quoniã tu Dñe fiducia mea, in habitaculo domus maieſtatis tuæ, excelſam poſuiſti domũ maieſtatis tuæ. [10] Nõ eueniet tibi malũ; & plaga atq; nocumentũ nõ accedẽt ad tabernacula tua. [11] Quoniã angelis ſuis pręcipiet de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis. [12] Fortitudine ſua portabunt te, ne fortè impingat ad cupiditatem prauam ſimilem lapidi, pes tuus. [13] Catulum filiũ leonum & baſiliſcum calcabis, cõculcabis leonẽ & draconem. [14] Quoniam in verbo meo ſibi cõplacuit: liberabo eum, & protegã eum, quoniam ſciuit nomen meũ. [15] Orabit corã me, & reſpõdebo ei; cum ipſo ego *adero* in afflictione: eruam eum, & glorificabo eum. [16] Longitudine dierum ſatiabo illum, & faciam eum intueri in ſalutem meam.

[1] Laus & canticum quod dixit homo primus pro die Sabbati. PSAL. XCII.

BOnum eſt confiteri coram Domino, & laudare nomen tuum Altiſſime. [3] Ad annunciandum manè benignitatem tuam, & veritatem tuam in noctibus. [4] Super os citharæ decem chordarum, ſuper os nabli, & in exultatione citharæ. [5] Quoniam lætificaſti me, Domine in operibus miraculorum tuorum, in operibus manuum tuarum exultabo. [6] Quàm magnifica illa opera tua Domine, multum profundæ ſunt cogitationes tuæ. [7] Homo inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.

8 * בְּפָרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי
אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד׃
9 * וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה׃
10 * כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ
יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
11 * וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃
12 * וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים
תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי׃
13 * צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃
14 * שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ
יַפְרִיחוּ׃
15 * עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃
16 * לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ׃

צג

1 * יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר
אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃
2 * נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה׃
3 * נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם׃
4 * מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־
יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה׃
5 * עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְהוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים׃

צד

1 * אֵל־נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃
2 * הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים׃
3 * עַד־מָתַי רְשָׁעִים יְהוָה עַד־מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃
4 * יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
5 * עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ׃

8 * *Germinauerunt impij quasi fœnum, et floruerunt omnes qui operantur iniquitatem, vt conterantur vsque in sempiternum.*
9 * *Tu autem excelsus in æternum Domine.*
10 * *Ecce inimici tui Donine, ecce inimici tui peribunt: dissipabuntur omnes qui operantur iniquitatem.*
11 * *Et exaltabitur quasi monocerotis cornu meum, & senecta mea in oleo vberi.*
12 * *Et respiciet oculus meus eos qui insidiantur mihi; de his qui consurgunt aduersum me malignantibus audiet auris mea.*
13 * *Iustus vt palma florebit; vt cedrus in Libano multiplicabitur.*
14 * *Transplantati in domo Domini, in atriis Dei nostri germinabunt.*
15 * *Adhuc fructificabunt in senectute, pingues & frondentes erunt.*
16 * *Annunciantes quia rectus Dominus fortitudo mea, & non est iniquitas in eo.*

PSAL. XCIII.

1 *DOminus regnauit, gloria indutus est: indutus est Dominus fortitudine & accinctus est: insuper appendit orbem qui non commouebitur.*
2 * *Firmum solium tuum ex tunc, ab*
3 *æterno tu ès.* * *Leuauerunt flumina Domine, leuauerunt flumina vocem suam, leuauerunt flumina gurgites suos.*
4 * *A vocibus aquarũ multarum grandes fluctus maris: grandis in excelso Dominus.*
5 * *Testimonia tua fidelia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitas Domine in longitudine dierum.*

PSAL. XCIIII.

1 *DEus vltionum Domine, Deus vltionum ostendere.*
2 * *Eleuare qui iudicas terram, redde vicissitudinem superbis.*
3 * *Vsquequo impij Domine, vsquequo impij exultabunt?*
4 * *Fluent loquentes antiquum, garrient omnes qui operantur iniquitatem.*
5 * *Populum tuum Domine conterent, et hæreditatem tuam affligent.*

תרגום

8 בַּר מִתַּלְבְּלִין רְשִׁיעַיָּא הֵיךְ עִשְׂבָּא וְנָצְצִין כָּל עָבְדֵי שִׁקָּר וַעֲתִיד דִּישֵׁצִינוּן אֲלָהָא עַד עָלְמָא׃ 9 וְאַנְתְּ רָמָא וְעִילָּאָה בְּעָלְמָא הָדֵין יְיָ וְאַנְתְּ
רָמָא וְעִילָּאָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃ 10 אֲרוּם הָא בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ מַצְלְחִין בְּעָלְמָא הָדֵין יְיָ אֲרוּם הָא בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ יְהוֹבְדוּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּמִתְפָּרְשִׁין
מִסְיַעֲתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא כָּל עָבְדֵי שִׁקָּר׃ 11 וְזַקֶּפְתָּא הֵיךְ רֵימָנָא תְּקֵפִי רַבִּיתָא יָתִי בְּמִשְׁחָא רַטִּיבָא דְּזַיִת עַבּוֹף׃ 12 וְאִסְתַּכְּלַת עֵינִי בְּהוֹבָדָנָא
דְּמָעִיקִי וּבְקָיְמִין עֲלַי לְאַבָּאשָׁא שָׁמְעָן אוּדְנַי קַל תְּבָרֵיהוֹן׃ 13 צַדִּיקָא הֵיךְ דְּקָלָא יַלְבְּלֵב פִּירִין הֵיךְ אַרְזָא בְּלְבָנֹן יִסְגֵּי יַעְבֵּר שָׁרְשֵׁי׃
14 בְּנוֹהִי יְהוֹן שְׁתִילִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּדָרַת אֱלָהָנָא יַלְבְּלוּן׃ 15 תּוּב בְּאַבָּהָתְהוֹן יַעְבְּדוּן בְּנִין בְּשֵׁיבוּ דְּהֵנִין וְרַטִּיבִין יְהוֹן׃

צג

16 מְטוּל דְּיַחֲווּן דְּיוֹרֵי אַרְעָא אֲרוּם תְּקִיף יְיָ תַּקִּיפוּ וְלָא אִית עַוְלָתָא בֵּהּ׃
1 יְיָ מְלַךְ גֵּיוָתָנוּתָא אַלְבֵּשׁ יְיָ עָשְׂנָא אִזְדָּרַז לְחוֹד תַּקֵּן תֵּבֵל דְּלָא תִזְדַּעֲזַע׃ 2 מַתְקַן כָּרְסְיָךְ מִלְּקַדְמִין מֵעָלְמָא אַתְּ אֱלָהָא׃
3 זְקָפוּ נַהֲרְוָתָא יְיָ זְקָפוּ נַהֲרְוָתָא קָלְהוֹן בְּשִׁירָתָא יַקִּבְלוּן נַהֲרְוָתָא אֲגַר שְׁבָחַיְהוֹן׃ 4 מִקָּלִין דְּמַיִין סַגִּיעִין מִתְּשַׁבְּחַנָיָא תְּבָרֵי יַמָּא
רַבָּא מְשַׁבַּח בְּשָׁמֵי מְרוֹמָא יְיָ׃ 5 סַהֲדְוָתָךְ קַשִּׁיטִין לַחֲדָא לְבֵית מִקְדְּשָׁךְ נָאוֹן וְקַדִּישִׁין יְיָ לְאוֹרִיכוּת יוֹמִין׃

צד

1 אֱלָהָא מָרֵי פֻּרְעָנוּתָא יְיָ אֱלָהָא מָרֵי פֻּרְעָנוּתָא הוֹפַע׃ 2 אִתְנַטַּל דַּיָּן אַרְעָא אֲהֵיב גְּמָלָא בִּישָׁא עַל גַּיוָתָנַיָּא׃
3 עַד אֵימָתַי רְשִׁיעַיָּא מַצְלְחִין יְיָ עַד אֵימָתַי רְשִׁיעַיָּא יִתְבּוֹן בְּשָׁלוּתָא׃ 4 יְבוּעוּן וְיִמַּלְלוּן גַּדּוּפִין אֲמִרִין מִלִּין דְּקָלָנָא כָּל עָבְדֵי שִׁקָּר׃
5 עַמָּךְ יְיָ יְשׁוּפוּן וְאַחֲסַנְתָּךְ יְסַכְּנוּן׃

8 * Cùm exorti fuerint peccatores ſicut fœnum, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem: Vt intereant in ſeculum ſeculi, 9 * tu autem altiſsimus in æternum Domine. 10 * Quoniam ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt. & diſpergentur omnes qui operantur iniquitatem: 11 * Et exaltabitur ſicut vnicornis cornu meum, & ſenectus mea in misericordia * oleo vberi. 12 * Et deſpexit oculus meus in inimicos meos, & in inſurgentibus in me malignantibus audiet auris mea. 13 * Iuſtus vt palma florebit, ſicut cedr⁹ * in Libano multiplicabitur. 14 * Plantati in domo Domini, in atriis * Dei noſtri florebũt. 15 * Adhuc multiplicabuntur in ſenecta vberi. & bene patientes erunt 16 * vt annuncient: quoniam rectus Dominus Deus noſter, & non eſt iniquitas in eo.

misericordia — * oleo vberi

* In diem anteſabbatum quando fundata eſt terra, laus cantici Dauid.

PSAL. XCII.

DOminus regnauit, decorem indutus eſt. indutus eſt Dominus fortitudinẽ, & præcinxit ſe: & enim firmauit orbẽ terræ, qui non commouebitur. * Parata ſedes tua ex tunc, à ſeculo tu es. * Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerũt flumina * vo ces ſuas. Eleuabunt flumina fluctus ſuos * à vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus. * Teſtimonia tua credibilia facta ſunt nimis: domũ tuam decet ſanctitudo Domine in longitudine dierum.

vocẽ ſuã eleuauerunt

* Pſalmus * Dauid quarta Sabbati.

ipſi

XCIII.

DEus vltionum Dominus, Deus vltionum liberè egit. * Exaltare qui iudicas terram, redde retributionẽ ſuperbis. * Vſquequo peccatores, Dñe, vſquequo peccatores gloriabũtur? * Effabũtur & loquẽtur iniquitatem, loquẽtur omnes q̃ operãtur iniuſtitiam? * Populum tuum Dñe humiliauerunt, & hęreditatẽ tuam vexauerunt.

8 * ἐν τῷ ἀνατεῖλαι ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρτον, καὶ διέκυψαν πάντες Ⓓ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ὅπως ἂν ἐξολεθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος Ⓓ·

9 * σὺ δὲ ὕψιστος Ⓓ εἰς τὸν αἰῶνα κύριε.

10 * ὅτι ἰδοὺ Ⓓ ἐχθροί σου κύριε, ὅτι ἰδοὺ Ⓓ ἐχθροί σου ἀπολοῦνται. καὶ διασκορπισθήσονται πάντες Ⓓ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,

11 * καὶ ὑψωθήσεταί ὡς μονοκέρωτος τὸ κέρας μου, καὶ τὸ γῆρός μου ἐν ἐλαίῳ πίονι.

12 * καὶ ἀπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου, καὶ ἐν τοῖς ἐπανισταμένοις ἐπ' ἐμὲ πονηρευομένοις ἀκούσεται τὰ ὦτά μου.

13 * δίκαιος Ⓓ ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡσεὶ κέδρος ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται.

14 * πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ
15 θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. * ἔτι πληθυνθήσονται ἐν
16 γήρει πίονι. καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται * τοῦ ἀναγγεῖλαι· ὅτι εὐθὴς κύριος Ⓓ ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.

1 * Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ, αἶνος Ⓓ ᾠδῇ τῷ δαυίδ. ϛϐ'.

Ο κύριος Ⓓ ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνεδύσατο κύριος Ⓓ δύναμιν καὶ περιεζώσατο, καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται.

2 * ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.

3 * ἐπῆραν Ⓓ ποταμοὶ κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν. ἀρεῖται Ⓓ ποταμοὶ τὰ πτερύγια αὐτῶν

4 * ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν. θαυμασοὶ Ⓓ μελεωσμοὶ τῆς θαλάσσης, θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος Ⓓ.

5 * τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα, τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἁγίασμα κύριε εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ τετράδι σαββάτου.

ϛγ'.

Θεὸς ἐκδικήσεων κύριος Ⓓ, θεὸς ἐκδικήσεων ἐπαρρησιάσατο. * ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, ἀπόδος Ⓓ ἀνταπόδο-
3 σιν τοῖς ὑπερηφάνοις. * ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύριε,
4 ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται; * φθέγξονται καὶ λαλήσουσιν ἀδικίαν, λαλήσουσι πάντες Ⓓ ἐργαζό-
5 μενοι τὴν ἀνομίαν; * τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνωσαν, καὶ τὴν κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Quando germinant impij ſicut herba, & florent omnes operarij falſitatis, tunc futurum eſt quòd deſtruat eos Deus vſq; in ęternum. [9] Tu autem excelſus ſublimiſque in ſeculo iſto Domine, quinimò excelſus & ſublimis in ſeculo venturo. [10] Quoniam ecce inimici tui proſperitate fruuntur in hoc ſeculo Domine, quoniam ecce inimici tui diſſipabuntur in ſeculo venturo, & ſeparabuntur à congregatione iuſtorum omnes qui operantur iniquitatem. [11] Exaltaſti autem quaſi naricornis fortitudinem meam: vnxiſti me oleo recẽti oliuæ frondoſę. [12] Et intuitus eſt oculus meus in interitum moleſtantium me, & in inſurgentes contra me ad malè agendum, audiunt aures meæ vocem confractionum eorum. [13] Iuſtus tanquam palma producet germina: ſicut cedrus in Libano multiplicabitur & aget radices. [14] Filij eius plantati erunt in domo ſanctuarij Domini, in atriis Dei noſtri florebunt. [15] Adhuc veluti patres eorum procreabunt filios; in ſenectute pingues & virides erunt: [16] Vt annuncient habitantes terram quòd rectus eſt Dominus, fortitudo mea, & non eſt iniquitas in eo.

PSAL. XCIII.

DOminus regnauit, celſitudinẽ indutus eſt, indutus eſt Dominus, fortitudine accinxit ſe: inſuper ſtabiliuit orbem vt non cõmoueatur. [2] Parata eſt ſedes tua à principio: à ſeculo tu ipſe es Deus. [3] Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerunt flumina vocem ſuam in cantico: recipient flumina præmium laudum ſuarum. [4] A vocibus aquarum multarum, à laudibus fluctuũ maris magni laudatus eſt in cælis ſuperioribus Dominus. [5] Teſtimonia tua vera ſunt admodum; domo ſanctuarij tui pulchrè conueniunt: ſancta ſunt Domine in longitudine dierum.

PSAL. XCIIII.

DEus auctor vltionis Domine, Deus auctor vltionis ſplendidum te exhibe. [2] Eleuare iudex terræ, redde retributionem malam ſuperbis. [3] Vſquequo improbi proſperitate fruituri ſunt Domine, vſquequo improbi ſedebunt in tranquillitate? [4] Effutient & loquentur calumnias, dicentes verba opprobrij, omnes qui operantur falſitatem. [5] Populum tuum Domine conterent, & hęreditatem tuam vexabunt.

6 * אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃
7 * וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה־יָּהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
8 * בִּינוּ בֹעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃
9 * הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא
יַבִּיט׃
10 * הֲיֹסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃
11 * יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל׃
12 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ וּמִתּוֹרָתְךָ
תְּלַמְּדֶנּוּ׃
13 * לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃
14 * כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃
15 * כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃
16 * מִי־יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי
עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
17 * לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה
נַפְשִׁי׃
18 * אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי׃
19 * בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי׃
20 * הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עֲלֵי־חֹק׃
21 * יָגוֹדוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃
22 * וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׁגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃
23 * וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם
יַצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

צה

1 * לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃
2 * נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃
3 * כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
4 * אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃
5 * אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃

6 * *Viduam & aduenam interficient, & pu-*
7 *pillos occident.* * *Et dixerunt: Non videbit*
Dominus, & non intelliget Deus Jacob.
8 * *Intelligite stulti in populo, & insipientes*
aliquando discite.
9 * *Qui plantauit aurem, non audiet? aut qui*
10 *finxit oculum, non videbit?* * *Qui erudit gen-*
tes, non arguet, qui docet hominem scientiam?
11 * *Dominus nouit cogitationes hominum, quia*
12 *vanæ sunt.* * *Beatus vir quem erudieris*
Domine, & de Lege tua docueris eum.
13 * *Ut quiescat à diebus afflictionis, donec fo-*
diatur impio interitus.
14 * *Non enim derelinquet Dominus populum*
suum, & hæreditatem suam non deseret.
15 * *Quoniam vsque ad iustitiam reuertetur*
iudicium, et sequentur illud omnes recti corde.
16 * *Quis stabit pro me aduersum malos? quis*
stabit pro me aduersus operarios iniquitatis?
17 * *Nisi quia Dominus auxiliator meus, pau-*
lo minus habitasset in inferno anima mea.
18 * *Si dicebam: Motus est pes meus, miseri-*
cordia tua Domine sustentabat me.
19 * *In multitudine cogitationum mearum quæ*
sunt in me intrinsecus, consolationes tuæ dele-
ctabant animam meam.
20 * *Nunquid particeps erit tui thronus insi-*
diarum, fingens laborem in præcepto?
21 * *Copulabuntur aduersum animam iusti, &*
sanguinem innocentem condemnabunt.
22 * *Erit autem Dominus mihi in refugium, et*
Deus meus quasi petra spei meæ.
23 * *Et restituet super eos iniquitatem suam, et*
in malitia sua perdet eos, perdet illos Dominus
Deus noster.

PSAL. XCV.

1 *Venite laudemus Dominum, iubilemus petræ*
2 *Iesu nostro.* * *Præueniamus vultum eius*
in actione gratiarum, in canticis iubilemus ei.
3 * *Quoniam fortis & magnus Dominus, &*
rex magnus super omnes Deos.
4 * *In cuius manu fundamenta terræ, & ex-*
celsa montium ipsius sunt.
5 * *Cuius est mare, ipse enim fecit illud, et sic-*
cam manus eius plasmauerunt.

תרגום

6 אַרְמֶלְתָּא וְגִיּוֹרָא יְקַטְּלוּן וְיַתְמֵי יְרַצְּחוּן׃ 7 וַאֲמַרוּ לָא חָמֵי יְיָ וְלָא יִתְבַּיֵּין אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 8 אִתְבּוֹנַנוּ דְשַׁטְיָן בְּעַמָּא וּכְסִילַיָּא
אֵימָתַי תִּשְׂכְּלוּן׃ 9 הַאֶפְשַׁר דְּאִתְנְצִיבָא אוּדְנָא וְלָא שָׁמֵעַ אִלְפָנָא אִין אֶפְשַׁר דִּבְרָא עַיְנָא וְלָא אִסְתַּכַּל בְּאוֹרַיְתָא׃ 10 הַאֶפְשַׁר דִּיהַב
אוֹרַיְתָא לְעַמֵּה וְכַד יְחוֹבוּן לָא יִתְוַכְּחוּן הֲלָא יְיָ אַלִּף לְאָדָם קַדְמַאי מַנְדְּעָא׃ 11 קֳדָם יְיָ יְדִיעָן מַחְשְׁבָת בְּנֵי נָשָׁא אֲרוּם הִנּוּן לְמָא׃
12 טָב לִגְבַר דִּתְכַסְּנִנֵּהּ יְיָ וּמֵאוֹרַיְתָךְ תְּאַלְּפִנֵּהּ׃ 13 לְשַׁדָּכָא לֵהּ מִיּוֹמֵי בִּישָׁא עַד דְּיִכְּרֶה לִרְשִׁיעַיָּא שְׁוָחָא׃ 14 אֲרוּם לָא יַנְטֵשׁ
יְיָ עַמֵּהּ וְאַחְסַנְתֵּהּ לָא יִשְׁבּוֹק׃ 15 אֲרוּם עַד צִדְקְתָא יְהוּב דִּינָא וּבָתְרוֹי יִתְפָּרְקוּן כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא׃ 16 מַן יְקוּם לִי לְאַגָּחָא קְרָבָא
עִם מַבְאֲשִׁין מַן יִתְעַתַּד לִי לְמִנְצֵי עִם עָבְדֵי שְׁקָר׃ 17 אִלּוּלֵי יְיָ סָעִיד לִי כִּזְעֵיר שָׁרְיָא בִּשְׁתִיקוּתָא נַפְשִׁי׃ 18 אִין אַמְרֵת אִתְמוֹטַטָּא רַגְלַי
טוּבָךְ יְיָ יַסְעֵד יָתִי׃ 19 בְּסֻגְעֵי מַחְשְׁבָתָא בְּגַוַּי נְחַמְוָתָךְ יְפַנְּקוּן נַפְשִׁי׃ 20 אֶפְשַׁר דְּיִתְחַבַּר עִמָּךְ כָּרְסֵי שִׁקְרָא בְּרִיַּת לֵיעוּת
הֲיִתְעַתַּד עֲלֵי קְיָם׃ 21 יִכְנְשׁוּן בִּישָׁן עַל נַפְשָׁא דְצַדִּיקָא וְאַדְּמָא זַכַּאי יְחַיְּבוּן מִקְטוֹל׃
22 וִיהֵי מֵימְרָא דַיְיָ לִי לְסָעִיד וֵאלָהִי לִתְקוֹף רָחְצָנִי׃ 23 וַאֲתֵיב עֲלֵיהוֹן יָת שִׁקְרֵיהוֹן וּבְבִישָׁתְהוֹן יְמַגְּרִנּוּן יְמַגַּר יַתְהוֹן יְיָ אֱלָהָנָא׃

צה

1 אֱתוּן וּנְשַׁבְּחָא קֳדָם יְיָ נְיַבֵּב קֳדָם תַּקִּיף פֻּרְקָנָנָא׃ 2 נְקַדֵּם אַפּוֹי בְּתוֹדְתָא בְּתֻשְׁבְּחָתָא נְיַבֵּב קֳדָמוֹהִי׃ 3 אֲרוּם אֱלָהָא רַבָּא יְיָ וּמַלְכָּא
רַבָּא עַל כָּל אֱלָהִין׃ 4 דִּי בִּידֵיהּ תַּלְיָן פִּשְׁפּוּשִׁין דְּאַרְעָא וְתוּקְפֵי רוּם טוּרַיָּא דִילֵהּ׃ 5 דְּדִילֵהּ יַמָּא וְהוּא עֲבַד יָתֵהּ וְיַבֶּשְׁתָּא אִידוֹהִי בְּרִיו׃

*aduenā *pupillos

‡ Viduam & * pupillum interfecerunt, 6
& *aduenam occiderunt. ‡Et dixerũt: Non 7
videbit Dñs, neque intelliget Deus Iacob.
‡Intelligite ea insipiẽtes in populo, & stulti 8
ti aliquando sapite. ‡Qui plãtauit aurem, 9
nõ audit? aut q̃ finxit oculũ, nõ cõsiderat?
‡ Qui corripit gentes, nõ arguet? q̃ docet 10
hominẽ scientiam? ‡ Dñs scit cogitationes 11
hominũ, quoniam sunt vanæ. ‡Beatus ho- 12
mo quẽ erudieris Dñe, & de Lege tua do-
ei cueris eum. ‡Vt mitiges *eũ à diebus malis, 13
donec fodiatur peccatori fouea. ‡Quoniã 14
nõ repellet Dñs plebem suam, & hæreditatẽ suã nõ derelinquet. ‡Quoadusq; iusti- 15
tia cõuertetur in iudiciũ, & qui iuxta illã,
omnes qui recto sunt corde. ‡Quis con- 16
surget mihi aduersus malignãtes? aut quis
stabit mecũ aduersus operãtes iniquitatẽ?
‡ Nisi quia Dñs adiuuit me, paulominus 17
habitasset in inferno anima mea. ‡Si dice- 18
bã: Motus est pes meus, misericordia tua
Dñe adiuuabat me: ‡secundùm multitudi- 19
nem dolorum meorum in corde meo, con
solationes tuæ lætificauerunt animã meã.
‡ Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis, 20
qui fingis laborem in præcepto? ‡ Capta- 21
bunt in animam iusti, & sanguinem in-
nocentem condemnabunt. ‡ Et factus est 22
mihi Dominus in refugium, & Deus meus
in adiutorium spei meæ. ‡ Et reddet illis 23
Dominus iniquitatem ipsorum, & * secun-
dùm malitiam eorum disperdet illos *Do-
minus Deus*.

*in malitia *disperdet illos *noster

Laus cantici Dauid, sine titulo apud Hebræos. PSAL. XCIIII.

VEnite exultemus Domino, iubilemus 1
Deo salutari nostro. ‡Præoccupemus 2
faciem eius in confessione, & in psalmis
iubilemus ei. ‡ Quoniam Deus magnus 3
Dominus, & rex magnus super * omnem
terram. ‡ Quia in manu eius * fines ter- 4
ræ, & altitudines montium ipsius sunt. 5
‡ Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit il-
lud, & *aridam manus eius formauerunt.

*omnes deos *sunt

*siccam

6 ‡ χήραν καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν, & προσήλυτον ἐφό-
7 νευσαν. ‡ καὶ εἶπαν, οὐκ ὄψεται κύριος, οὐδὲ συνήσει ὁ
8 θεὸς Ἰακώβ. ‡ σύνετε δὴ ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, καὶ
9 μωροὶ ποτὲ φρονήσατε. ‡ ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ
ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ καταμανθάνει;
10 ‡ ὁ παιδεύων ἔθνη, οὐχὶ ἐλέγξει; ὁ διδάσκων ἄνθρωπον
11 γνῶσιν; ‡ κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώ-
12 πων, ὅτι εἰσὶ ματαῖοι. ‡ μακάριος ἄνθρωπος, ὃν
ἂν παιδεύσῃς κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν.
13 ‡ τοῦ πραΰναι αὐτὸν ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ
14 τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος. ‡ ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν
λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει.
15 ‡ ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι
αὐτῆς, πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα.
16 ‡ τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ πονηρευομένους; ἢ τίς συμ-
παραστήσεταί μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν;
17 ‡ εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι, παρὰ βραχὺ παρῴ-
18 κησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου. ‡ εἰ ἔλεγον, σεσάλευται ὁ
19 πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύριε ἐβοήθει μοι, ‡ κατὰ τὸ πλῆ-
θος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις
σου ἔψαλλον τὴν ψυχήν μου.
20 ‡ μὴ συμπαραστήσεταί σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κό-
21 πον ἐπὶ πρόσταγμα; ‡ θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν
δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικάσουσιν.
22 ‡ καὶ ἐγένετό μοι κύριος εἰς καταφυγήν, καὶ ὁ θεός
23 μου εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. ‡ καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς
κύριος τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν
ἀφανιεῖ αὐτοὺς κύριος ὁ θεός.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυὶδ, ἀνεπίγραφος
παρὰ Ἑβραίοις. ϟδ.

1 ‡ Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξω-
2 μεν τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. ‡ προφθάσωμεν
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς
3 ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. ‡ ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ
βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
4 ‡ ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη
5 τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν. ‡ ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα,
καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐ-
τοῦ ἔπλασαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Viduam & aduenam interficient, & pupillos occident. [7] Et dixerunt: Non videt Dominus, & non intelliget Deus Iacob. [8] Intelligite insipientes in populo: & stulti quando eritis intelligentes? [9] Nunquid possibile est vt is per quem plantata est auris, non audiat doctrinam? num possibile est vt creauerit oculum, & non respiciat in Legem? [10] An possibile est vt dederit Legem populo suo, & cùm peccauerint, non arguantur? nonne Dominus docuit hominem primum scientiam? [11] Coram Domino notæ sunt cogitationes filiorum hominis, quoniam vanę sunt. [12] Beatus vir quem corripies Domine, & quem de Lege tua docebis. [13] Vt des quietem illi à diebus malis, donec fodiatur impio fouea. [14] Quoniam non derelinquet Dominus populum suum, & hæreditatem suam non deseret. [15] Quoniam vsque ad iustitiam conuertetur iudicium, & post eum redimentur omnes recti corde. [16] Quis consurget pro me ad gerendũ bellum aduersum sceleratos? quis stabit pro me ad certandum contra operantes iniquitatem? [17] Nisi Dominus sustentasset me, parum *abfuisset quin* commoraretur in silentio anima mea. [18] Si dixi: Motus est pes meus, misericordia tua Domine adiuuabit me. [19] In multitudine cogitationum quę intra me sunt, consolationes tuæ oblectabunt animam meam. [20] An possibile est vt adhæreat tibi sedes mendacij: figmentum prauitatis num stabit in statuto? [21] Coaceruabunt mala aduersus animam iusti, & sanguinem innocentem condemnabunt morte. [22] Et erit Verbum Domini auxiliator mihi, & Deus meus in fortitudinem fiduciæ meæ. [23] Et reddet illis mendacia eorum, & in malignitate eorum perdet eos; perdet eos Dñs Deus noster.

PSAL. XCV.

VEnite, laudes dicamus coram Domino, iubilemus coram fortissimo redemptionis nostrę. [2] Pręueniamus faciem eius in confessione, in canticis iubilemus coram eo. [3] Quoniam Deus magnus Dominus, & rex magnus super omnes deos. [4] Quoniam à manu eius pendent penetralia terræ, & robora sublimitatis montiũ ipsius sunt. [5] Quoniã ipsius est mare & ipse fecit illud: & aridam manus eius creauerunt.

6 * בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֵה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־
יְהוָה עֹשֵׂנוּ׃
7 * כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃
8 * אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה
בַּמִּדְבָּר׃
9 * אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָּעֳלִי׃
10 * אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי
לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃
11 * אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְּאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי׃

צו

1 * שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
2 * שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם
יְשׁוּעָתוֹ׃
3 * סַפְּרוּ בַגּוֹיִם · כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים
נִפְלְאוֹתָיו׃
4 * כִּי־גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־
כָּל־אֱלֹהִים׃
5 * כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם
עָשָׂה׃
6 * הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃
7 * הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
8 * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ
לְחַצְרוֹתָיו׃
9 * הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו
כָּל־הָאָרֶץ׃
10 * אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־
תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
11 * יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃
12 * יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃

6 * *Venite adoremus & curuemur, flectamus genua ante faciem Domini factoris nostri.*
7 * *Quia ipse est Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & grex manus eius. Hodie si vocem eius audieritis,*
8 * *Nolite indurare corda vestra, sicut in contradictione, sicut in die tentationis in deserto:*
9 * *Vbi tentauerunt me patres vestri, probauerunt me, & viderunt opus meum.*
10 * *Quadraginta annis displicuit mihi generatio illa: & dixi; Populus errans in corde est, & ipsi non cognouerunt vias meas.*
11 * *Et iuraui in furore meo, si venient in requiem meam.*

PSAL. XCVI.

1 *CAntate Domino canticum nouum, canite Domino omnis terra.*
2 * *Canite Domino, benedicite nomini eius, annunciate de die in diem salutare eius.*
3 * *Narrate in gentibus gloriam eius, in vniuersis populis mirabilia eius.*
4 * *Quia magnus Dominus & laudabilis nimis, terribilis ipse super omnes deos.*
5 * *Omnes enim dij populorum sculptilia, Dominus autem cælos fecit.*
6 * *Gloria & decor ante vultum eius, fortitudo & exultatio in sanctuario eius.*
7 * *Afferte Domino familiæ populorum, afferte Domino gloriam & fortitudinem.*
8 * *Afferte Domino gloriam nomini eius, leuate munera & introite in atria eius.*
9 * *Adorate Dominum in decore sanctuarij, paueat à facie eius omnis terra.*
10 * *Dicite in gentibus, Dominus regnauit: siquidem appendit orbem immobilem, iudicabit populos in æquitate.*
11 * *Lætamini cæli, & exulta terra: tonet mare & plenitudo eius.*
12 * *Gaudeat ager & omnia quæ in eo sunt: tunc laudabunt vniuersa ligna saltus.*

תרגום

6 אֱתוֹ נִסְגּוֹד וְנִגְחֹן וְנַחְמוֹט קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד יָתָנָא׃ 7 אֲרוּם הוּא אֱלָהָנָא וַאֲנַחְנָא עַמֵּהּ וְעָאן רַעֲיַת אַיְדֵיהּ יוֹמָא דֵין אִין בְּמֵימְרֵהּ
תְּקַבְּלוּן׃ 8 לָא תַקְשׁוּן לִבְּכוֹן הֵיךְ בְּמַצּוּתָא הֵיךְ יוֹמָא דְנַסֵּיתוּן אֱלָהָא בְּמַדְבְּרָא׃ 9 דְּנַסִּיו יָתִי אֲבָהָתְכוֹן בְּחַנּוּ יָתִי לְחוֹד חָמְיָן עוֹבָדַי׃
10 אַרְבְּעִין שְׁנִין מַאֲסֵת בְּדָרָא דְּמַדְבְּרָא וְאַמְרֵת עַמָּא דְטַעֲוָתְהוֹן בְּלִבְּהוֹן הִנּוּן וְהִנּוּן לָא יְדַעוּ אֳרְחַי׃ 11 דְּקַיֵּמֵת בִּתְקוֹף רוּגְזִי אִין
יֵעֲלוּן לְנִיַּח בֵּית מִקְדְּשִׁי׃

צו

1 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ תֻּשְׁבַּחְתָּא חֲדַתִּי אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ כָּל צַדִּיקֵי אַרְעָא׃
2 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ בָּרְכוּ שְׁמֵהּ בַּשְּׂרוּ יוֹמָא לְיוֹמָא פְּרִקָנֵהּ׃ 3 אִשְׁתָּעוּ בְּעַמְמַיָּא אִיקָרֵהּ בְּכָל עַמְמַיָּא פְּרִישָׁוָתֵיהּ׃
4 אֲרוּם רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא וּדְחִיל הוּא עַל כָּל אֱלָהַיָּא׃ 5 אֲרוּם כָּל דַּחְלָן דְּעַמְמַיָּא טַעֲוָתָא וַיְיָ שְׁמַיָּא עֲבַד׃
6 שְׁבָחָא וְשַׁבְּהוֹרָא קֳדָמוֹי עֻשְׁנָא וְאוֹדִיצוּתָא בְּבֵית מִקְדְּשֵׁהּ׃ 7 אִיהַבוּ זֶמֶר קֳדָם יְיָ יְחוּסֵי עַמְמַיָּא אִיהַבוּ קֳדָם יְיָ אַיְקַר וְעֻשְׁנָא׃
8 אִיהַבוּ קֳדָם יְיָ אַיְקַר שְׁמֵיהּ סוֹבַרוּ תִּקְרוּבְתָּא וְעוֹלוּ לְדָרְתּוֹהִי׃ 9 סְגוּדוּ קֳדָם יְיָ בְּשַׁבְּהוֹרַת קוּדְשָׁא רְתוּתוּ מִקַּמֵּהּ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃
10 אֱמַרוּ בְּעַמְמַיָּא יְיָ מְלַךְ לְחוֹד תַּקֵּן תֵּבֵל דְּלָא תְּזוּעַ יְדִין עַמְמַיָּא בִּתְרִיצוּתָא׃
11 יֶחְדּוּן חַיְלֵי שְׁמַיָּא וִידוּצוּן צַדִּיקֵי אַרְעָא יַכְלֵי יַמָּא וּמַלְיָיהָא׃
12 יְבִיעַ תֻּשְׁבַּחְתָּא חֲקַל וְכָל דְּבֵהּ אֱדַיִן יְשַׁבְּחוּן כָּל אִילָנֵי חוּרְשָׁא׃

‡ Venite, adoremus, & procidamus ei, & ploremus coram Domino qui fecit nos. 6

Dominus ‡Quia ipse est *Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & oues manus eius. Hodie si vocem eius audieritis, ‡nolite obdurare corda vestra, sicut in *exacerbatione; secundùm diem tentationis in deserto, ‡vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt me, & viderunt opera mea. ‡Quadraginta annis offensus fui generationi huic. & dixi: Semper *errant corde, ipsi verò non cognouerunt vias meas. 7 8 9 10

Heb. 3. b. & 4. b

*irritatione

*hi

‡ Vt iuraui in ira mea, si introibunt in requiem meam? 11

‡ *Laus cantici Dauid, quando domus ædificabatur post captiuitatem. sine titulo apud Hebræos.*

PSAL. XCV.

1. Par. 16 c. CAntate Domino canticum nouum, cántate Domino omnis terra. ‡Cantate Domino, *benedicite nomini eius. annunciate *diem de die salutare eius. ‡Annunciate inter gentes gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius. ‡Quoniam magnus Dominus & laudabilis nimis, terribilis est super omnes deos. ‡Quoniam omnes dij gentium dæmonia, Dominus autem cælos fecit. ‡Confessio & pulchritudo in conspectu eius. sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius. ‡Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam & honorem. ‡Afferte Domino gloriam nomini eius: tollite hostias & introite in atria eius. ‡Adorate Dominum in atrio sancto eius, commoueatur à facie eius vniuersa terra. ‡Dicite in gentibus, quia Dominus regnauit: & enim correxit orbem terræ, qui non commouebitur; iudicabit populos in æquitate. ‡Lętentur cęli & exultet terra; commoueatur mare, & plenitudo eius. ‡Gaudebunt campi, & omnia quę in eis *: tunc exultabunt omnia ligna *syluæ: 1 2 *de die in diem 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

*sunt

*syluarum

‡ δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, & κλαύσωμεν ἐνώπιον κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς. 6

‡ ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 7

‡ μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 8

‡ οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν· ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου· ‡ τεσσαράκοντα ἔτη προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. & εἶπα, ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου. 9 10

‡ ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου; 11

Αἴνου ᾠδὴ τῷ δαυίδ, ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδόμητο μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. πε.

‡ Ασατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ. ‡ ᾄσατε τῷ κυρίῳ, εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον αὐτοῦ. ‡ ἀναγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. 1 2 3

‡ ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φοβερός ἐστιν ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. ‡ ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια· ὁ δὲ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν. 4 5

‡ ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια ἐν τοῖς ἁγιάσματι αὐτοῦ· 6

‡ ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν. 7

‡ ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, ἄρατε θυσίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ. 8

‡ προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. 9

‡ εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἣ οὐ σαλευθήσεται, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. 10

‡ εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ & ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, σαλευθήτω ἡ θάλασσα, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. 11

‡ χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ· 12

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Venite adoremus & procidamus & genu flectamus coram Domino qui fecit nos. 7 Quoniam ipse est Deus noster, & nos populus eius & oues pascuæ manus eius. Die isto si Verbum eius receperitis, 8 Ne induretis corda vestra sicut in contentione, sicut die qua tentastis Deum in deserto: 9 Quoniam tentauerunt me patres vestri; probauerunt me etiam videntes opera mea. 10 Quadraginta annis aspernatus sum generationem deserti. & dixi: Populus est quorum idola sunt in corde eorum, & ipsi non cognouerunt vias meas.
11 Quibus iuraui in vehementia furoris mei, si introibunt in requiem domus sanctuarij mei.

PSAL. XCVI.

CAntate coram Domino canticum nouum angeli excelsi: laudate coram Domino omnes iusti terræ. 2 Laudate coram Domino, benedicite nomini eius, annunciate de die in diem redemptionem eius. 3 Narrate in populis gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius. 4 Quoniam magnus Dominus & laudabilis valdè, & timendus super omnes deos.
5 Quoniam omnes dij gentium idola sunt, Dominus autem cælos fecit. 6 Laus & gloria coram eo, fortitudo & exultatio in domo sanctuarij eius. 7 Adferte canticum coram Domino familiæ populorum, afferte coram Domino honorem & fortitudinem.
8 Afferte coram Domino gloriam nomini eius, portate munus & intrate in atria eius.
9 Adorate coram Domino in decore sanctitatis: contremiscite à conspectu eius omnes habitatores terræ.
10 Dicite in gentibus: Dominus regnauit: insuper firmauit orbem ne moueatur: iudicabit populos in æquitate.
11 Lætentur exercitus cælorum, & exultent iusti terræ; tonet mare & plenitudo eius.
12 Promat laudem ager, & omnia quæ sunt in eo: tunc laudabunt omnes arbores syluæ.

13 * לִפְנֵי יְהוָה׳ כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

צז

1 * יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃
2 * עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃
3 * אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו׃
4 * הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ׃
5 * הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן
כָּל־הָאָרֶץ׃
6 * הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃
7 * יֵבֹשׁוּ כָל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים
הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים׃
8 * שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח׳ צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃
9 * כִּי־אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ
עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
10 * אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד
רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃
11 * אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃
12 * שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

צח

1 * מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהוָה׳ שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃
2 * הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃
3 * זָכַר חַסְדּוֹ׳ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־
אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃
4 * הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ׃
5 * זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃
6 * בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי׳ הַמֶּלֶךְ
יְהוָה׃

13 * *Ante faciem Domini quoniam venit, quoniam venit iudicare terram: iudicabit orbem in iustitia, & populos in fide sua.*

PSAL. XCVII.

1 *Dominus regnauit, exultabit terra, lætabuntur insulæ multæ.*
2 * *Nubes & caligo in circuitu eius: iustitia & iudicium firmamentum solij eius.*
3 * *Ignis ante faciem eius ibit, & exuret per circuitum hostes eius.*
4 * *Apparuerunt fulgura eius orbi: vidit & contremuit terra.*
5 * *Montes sicut cera tabefacti sunt à facie Domini, à facie dominatoris omnis terræ.*
6 * *Annunciauerunt cæli iustitiam eius, et viderunt omnes populi gloriam eius.*
7 * *Confundantur vniuersi qui seruiunt sculptili, qui gloriantur in idolis: adorate eum omnes dij.*
8 * *Audiuit & lætata est Sion, & exultauerunt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.*
9 * *Tu enim Dominus excelsus super omnem terrã, vehementer eleuatus es super omnes deos.*
10 * *Qui diligitis Dominum, odite malum: custodit animas sanctorum suorum; de manu impiorum eruet eos.*
11 * *Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia.*
12 * *Lætamini iusti in Domino, & confitemini memoriæ sanctæ eius.*

PSAL. XCVIII.

1 *Cantate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit; saluauit sibi dextera eius, & brachium sanctum eius.*
2 * *Notum fecit Dominus salutare suum: in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam.*
3 * *Recordatus est misericordiæ suæ & veritatis suæ domui Israel; viderunt omnes fines terræ salutare Dei nostri.*
4 * *Iubilate Domino omnis terra: vociferamini, & laudate & canite.*
5 * *Cantate Domino in cithara, in cithara & voce carminis.*
6 * *In tubis & clangore buccinæ iubilate coram rege Domino.*

תרגום

13 קֳדָם יְיָ אֲרוּם אֲתָא אֲרוּם אֲתָא לְמֵדָן אַרְעָא יְדִין תֵּבֵל בְּזָכוּ וְעַמְמַיָּא בְּהֵימָנוּתֵיהּ׃ צז
1 יְיָ מְלַךְ תְּדוּץ אַרְעָא יֶחְדּוּן נַגְוָן סַגִּיעִין׃ 2 עֲנָנֵי יְקָרָא וַאֲמִיטְתָּא חֲזוֹר חֲזוֹר דִּילֵהּ צִדְקְתָא וְדִינָא אֲתַר דִּי מְכַוֵּן כּוּרְסְיֵהּ׃
3 אֶשָּׁא קֳדָמוֹהִי תְּצַלְהֵב וּמְשַׁרְבֵּב חֲזוֹר חֲזוֹר מְעִיקוֹי׃ 4 מְנַהֲרִין בַּרְקוֹי תֵּבֵל חֲמִיָּת וְאִתְחַלְחֲלַת אַרְעָא׃ 5 טוּרַיָּא הֵיךְ שַׁעֲוָה
יִתַּמְסוּן מִן קֳדָם יְיָ מִן קֳדָם רִבּוֹן כָּל אַרְעָא׃ 6 יְתַנְיָן אַנְגְלֵי שְׁמַיָּא צִדְקְתֵהּ וְיֶחְמוּן כָּל עַמְמַיָּא אִיקָרֵהּ׃ 7 יִבְהֲתוּן כָּל פָּלְחֵי פִּסְלָא
דְמִשְׁתַּבְחִין בְּטַעְוָתָא יִסְגְּדוּן קֳדָמוֹי כֻּלְּהוֹן אֻמַּיָּא פָּלְחֵי טַעֲוָתָא׃ 8 שְׁמַעַת וַחֲדִיָּת כְּנִישְׁתָּא דְצִיּוֹן וְדָיְצָן בְּנָתָא דְבֵית יְהוּדָה מִן בִּגְלַל
דִּינָיִךְ יְיָ׃ 9 אֲרוּם אַתְּ יְיָ עִילָּאָה עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא לַחֲדָא אִתְעַלֵּיתָא עַל כָּל דַּחְלַיָּא׃ 10 רְחִימַיָּא דַיְיָ שְׂנוֹ בִּישׁ מְטוּל דְּקִירִים נָטֵר
נַפְשָׁת חֲסִידוֹי וּמִן אַיְדֵיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא פְּצָאִינוּן׃ 11 נְהוֹר דְּנַח לְצַדִּיקַיָּא וְלִתְרִיצֵי לִבָּא חֶדְוָה׃ 12 חֲדוֹן צַדִּיקַיָּא בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְאוֹדוּן
לְדָכְרַן שׁוּם קֻדְשֵׁהּ׃ צח
1 תֻּשְׁבְּחַת נְבוּאָה שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ שֶׁבַח חֲדָת אֲרוּם פְּרִישָׁן עֲבַד פְּרֵקַת לֵהּ יְמִינֵהּ וְאֶדְרַע שְׁכִינַת קֳדְשֵׁהּ׃
2 אוֹדַע יְיָ פֻּרְקָנֵהּ לְמֶחֱמֵיהוֹן דְּעַמְמַיָּא גַּלִּי צִדְקְתֵהּ׃ 3 דְּכַר טוּבֵהּ וְקֻשְׁטֵהּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וַחֲמוֹן כָּל סְיָפֵי אַרְעָא יַת פֻּרְקָן אֱלָהָנָא׃
4 יַבְּבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא בּוּעוּ וְשַׁבְּחוּ וְזַמְּרוּ׃ 5 זַמְּרוּ קֳדָם יְיָ בְּכִנְּרִין בְּכִנְּרָא וְקָל זְמָרַיָּא׃
6 בַּחֲצוֹצְרָתָא וְקָל שׁוֹפָרָא יַבְּבוּ קֳדָם מַלְכָּא יְיָ׃

15 * A facie Domini, quia venit, quoniam venit iudicare terrã. Iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate ſua.

Pſalmus Dauid, quando terra eius reſtituta eſt: ſine titulo apud Hebræos. XCVI.

1 DOminus regnauit, exultet terra, lætentur inſulæ multæ. 2 * Nubes & caligo in circuitu eius, iuſtitia & iudicium correctio ſedis eius. 3 * Ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.
4 * Alluxerunt fulgura eius orbi terræ: vidit & commota eſt terra. 5 * Montes ſicut cera fluxerunt à facie Domini, à facie Domini
6 omnis *terræ. * Annunciauerunt cæli iuſtitiam eius, & viderunt omnes populi gloriam eius. 7 * Confundantur omnes qui adorant ſculptilia, * qui gloriantur in ſimulachris ſuis. adorate eum omnes angeli eius.
8 * Audiuit & lætata eſt Sion, & exultauerunt filię Iudæ, propter iudicia tua Domine. 9 * Quoniam tu Dominus altiſsimus ſuper omnem terram, nimis exaltatus es ſuper omnes deos. 10 * Qui diligitis Dominum, odite *mala: cuſtodit Dominus animas ſanctorum ſuorum, de manu peccatoris liberabit eos. 11 * Lux orta eſt iuſto, & rectis corde lætitia. 12 * Lætamini iuſti in Domino, & confitemini memoriæ ſanctificationis eius.

1 * Pſalmus * Dauid. XCVII.

CAntate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit Dominus. Saluauit
2 *eum dextera eius, & brachium ſanctum eius. 2 * Notum fecit Dominus ſalutare ſuum, in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam. 3 * Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ Iacob, & veritatis ſuæ domui Iſrael. Viderunt omnes termini terræ ſalutare Dei noſtri. 4 * Iubilate * Deo omnis terra, cantate & exultate & pſallite. 5 * Pſallite Domino in cithara, in cithara & voce pſalmi: 6 * In tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ, iubilate in conſpectu regis Domini.

13 * ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.

Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ κατῴκισται· ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϟε΄.

1 * Ο κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, εὐφρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί. 2 * νεφέλη καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτοῦ, δικαιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ.
3 * πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. 4 * ἔφανεν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ, εἶδε καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ.
5 * τὰ ὄρη ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου, ἀπὸ προσώπου κυρίου πάσης τῆς γῆς.
6 * ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ εἴδοσαν πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ.
7 * αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς, οἱ ἐγκαυχώμενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. προσκυνήσατε αὐτῷ πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ.
8 * ἤκουσε καὶ εὐφράνθη σιών, καὶ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας, σύσκιον τῶν κριμάτων σου κύριε.
9 * ὅτι σὺ κύριος ὕψιστος ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν, σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας σοὺς θεούς.
10 * οἱ ἀγαπῶντες τὸν κύριον, μισεῖτε πονηρόν, φυλάσσει κύριος τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ ῥύσεται αὐτούς.
11 * φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ, καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη. 12 * εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγιασμοῦ αὐτοῦ.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϟζ΄.

ΑΣατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησεν ὁ κύριος. ἔσωσεν αὐτὸν ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. καὶ ὁ βραχίων
2 ὁ ἅγιος αὐτοῦ. 2 * ἐγνώρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ, ἐναντίον τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.
3 * ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ ἰακὼβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. εἴδοσαν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
4 * ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ, ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε. 5 * ψάλατε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ·
6 * ἐν σάλπιγξιν ἐλατοῖς, καὶ φωνῇ σάλπιγγος κερατίνης. ἀλαλάξατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Coram Domino quoniam venit, ſiquidem venit iudicare terram: iudicabit orbem in iuſtitia, & populos in veritate ſua.

PSAL. XCVII.

DOminus regnauit, exultet terra, lętentur inſulæ multæ. 2 Nubes gloriæ & caligo in circuitu eius: iuſtitia & iudicium locus paratus ſedi eius. 3 Ignis ante eum flammeſcet, concremans per circuitum moleſtatores eius. 4 Colluſtrant fulgura eius orbem: vidit & commota eſt terra. 5 Montes tanquam cera liqueſcent à præſentia Domini dominatoris omnis terræ. 6 Annunciabunt angeli cæleſtes iuſtitiam eius, & videbunt omnes populi gloriam eius. 7 Confundentur omnes qui ſeruiunt ſculptili, qui gloriantur in idolis, & adorabunt coram eo omnes gentes quæ ſeruiunt idolis. 8 Audiuit & lætata eſt eccleſia Syon; & exultant filiæ domus Iehudæ propter iudicia tua Domine.
9 Quoniam tu Domine altiſſimus ſuper omnes habitatores terræ; valdè exaltatus es ſuper omnes deos. 10 Amatores Domini odio habete malum, quoniam Dominus cuſtodit animas miſericordium ſuorum, & de manibus impiorum eruet eos. 11 Lux orta eſt iuſtis, & rectis corde lætitia. 12 Lætamini iuſti in Verbo Domini, & confitemini memoriæ nominis ſanctitatis eius.

1 Pſalmus propheticus. XCVIII.

CElebrate coram Domino canticum nouum, quoniam edidit miranda: ſaluauit eum dextera eius, & brachium ſanctæ maieſtatis eius.
2 Manifeſtauit Dominus redemptionem ſuam, ad aſpectum populorum reuelauit iuſtitiam ſuam. 3 Recordatus eſt benignitatis ſuæ & veritatis ſuæ domui Iſrael, & viderunt omnes fines terræ redemptionem Dei noſtri. 4 Iubilate coram Domino omnes habitatores terræ; perſonate, & laudes dicite & pſallite. 5 Pſallite coram Domino in citharis, in cithara & voce pſalmorum. 6 In tubis & voce cornu, iubilate coram illo rege Domino.

7 * יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
8 * נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ׃
9 * לִפְנֵי־יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל
בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃

צט

1 * יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט
הָאָרֶץ׃
2 * יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים׃
3 * יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃
4 * וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ׃
5 * רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו
קָדוֹשׁ הוּא׃
6 * מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ
קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם׃
7 * בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק
נָתַן־לָמוֹ׃
8 * יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ
לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם׃
9 * רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־
קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

ק

1 * מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
2 * עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה׃
3 * דְּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא
אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ׃
4 * בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ
בָּרְכוּ שְׁמוֹ׃
5 * כִּי־טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר
אֱמוּנָתוֹ׃

7 * *Tonet mare & plenitudo eius, orbis et habitatores eius.*
8 * *Flumina plaudent manu, simul montes laudabunt.*
9 * *Ante Dominum quia venit iudicare terram, iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitatibus.*

PSAL. XCIX.

1 *Dominus regnauit, commoueantur populi; sessor cherubim, concutiatur terra.*
2 * *Dominus in Sion magnus, & excelsus est super omnes populos.*
3 * *Confiteantur nomini tuo magno & terribili sancto.*
4 * *Et imperium regis iudicium diligit: tu fundasti æquitates, iudicium & iustitiam in Jacob tu fecisti.*
5 * *Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum eius, quia sanctus est ipse.*
6 * *Moyses & Aaron in Sacerdotibus suis, & Samuel in his qui inuocant nomen eius, inuocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos.*
7 * *In columna nubis loquebatur ad eos: custodierunt testimonia eius, & præceptum quod dedit illis.*
8 * *Domine Deus noster tu exaudisti eos, Deus propitius fuisti eis, & vltor super commutationibus eorum.*
9 * *Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius, quia sanctus Dominus Deus noster.*
1 * *Psalmus pro confessione.* C.

IVbilate Domino omnis terra:
2 * *Seruite Domino in lætitia, ingredimini coram eo in laude.*
3 * *Scitote quoniam Dominus ipse est Deus, ipse fecit nos et ipsius sumus, populus eius et grex pascuæ eius.*
4 * *Ingredimini portas eius in gratiarũ actione, atria eius in laude: confitemini ei, benedicite nomini eius.*
5 * *Quia bonus Dominus, in sempiternum misericordia eius, & vsque ad generationem & generationem fides eius.*

תרגום

7 יַכְלֵי יַמָּא וּמַלְיָהָא תֵּבֵל וְכָל דְּדָיְרִין עֲלָהּ׃ 8 נְהַרְוָתָא יְקוּשׁוּן בְּכַפֵּיהוֹן כַּחֲדָא טוּרַיָּא יְרַנְּנוּן׃
9 קֳדָם יְיָ אֲרוּם אֲתָא לְמֵדָן אַרְעָא יְדוּן תֵּבֵל בְּצִדְקְתָא וְעַמְמַיָּא בִּתְרִיצוּתָא׃

צט

1 יְיָ מְלַךְ יְזוּעוּן עַמְמַיָּא דִּשְׁכִינְתֵּהּ שָׁרְיָא בֵּינֵי כְרוּבַיָּא תְּזַעְזַע אַרְעָא׃ 2 יְיָ בְּצִיּוֹן רַב וְרָמָא הוּא עַל כָּל עַמְמַיָּא׃
3 יְהוֹדוּן שְׁמָךְ רַבָּא וּדְחִילָא וְקַדִּישָׁא הוּא׃ 4 וְעֻשְׁנָא דְמַלְכָּא דִינָא רָחֵם אַתְּ אַתְקֵנְתָּא תְּרִיצוּתָא דִינָא וְצִדְקְתָא בְּיַעֲקֹב אַתְּ עֲבַדְתְּ׃
5 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וּסְגִדוּ לְבֵית מֻקְדְּשֵׁיהּ קַדִּישׁ הוּא׃ 6 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנוֹי דִּמְסַרוּ נַפְשֵׁיהוֹן מְטוּל עַמָּא דַיְיָ וּשְׁמוּאֵל
אַמְטוּלְהוֹן צַלִּי קֳדָם יְיָ הֵיךְ אֲבָהָת עָלְמָא דְצַלּוֹ בִּשְׁמֵיהּ מְצַלַּיִן קֳדָם יְיָ וְהוּא עָנֵי יַתְהוֹן׃ 7 בְּעַמּוּד עֲנָנֵי יְקָרָא מְמַלֵּל עִמְּהוֹן וּנְטַרוּ סַהַדְוָתֵיהּ
וּקְיָם דִּיהַב לְהוֹן׃ 8 יְיָ אֱלָהָנָא אַתְּ עֲנֵיתָא לְהוֹן אֱלָהָא שָׁבֵק הֲוֵיתָא לְעַמָּךְ אַמְטוּלְהוֹן וּמִתְפְּרַע עַל עוֹבָדֵיהוֹן׃ 9 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ
אֱלָהָנָא וּסְגִדוּ לְטוּר בֵּית מֻקְדְּשֵׁהּ אֲרוּם קַדִּישׁ יְיָ אֱלָהָנָא׃

ק

1 שְׁבָחָא עַל קֳרְבַּן תּוֹדְתָא יַבְּבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 2 פְּלַחוּ קֳדָם יְיָ בְּחֶדְוָה אֱתוֹ קֳדָמוֹהִי בְּתֻשְׁבַּחְתָּא׃ 3 אִידָּעוּ אֲרוּם
יְיָ הוּא אֱלָהָא הוּא עֲבַד יָתָנָא וְדִילֵהּ אֲנַחְנָא עַמֵּהּ וְעָאן רַעְיָתֵיהּ׃ 4 עוֹלוּ בְּתַרְעוֹי בְּאוֹדוֹתָא דַּרְתּוֹי בְּתֻשְׁבַּחְתָּא אוֹדוּ קֳדָמוֹהִי בָּרְכוּ
שְׁמֵהּ׃ 5 אֲרוּם טָב יְיָ לְעָלַם טוּבֵיהּ וְעַד דָּר וְדָר הֵימָנוּתֵהּ׃

*Moueatur mare & plenitudo eius, orbis terrarum & omnes qui habitant in eo. 7
*Flumina plaudent manu simul, montes 8
Sup.95 exultabunt *à cõspectu Dñi, quoniã venit, 9
quoniã venit iudicare terrã. iudicabit orbẽ terrarũ in iustitia, & populos in æquitate. *Psalmus Dauid. XCVIII. 1

DOminus regnauit, irascantur populi, qui sedes super cherubim, moueatur terra. *Dominus in Sion magnus, & excelsus est super omnes populos. *Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctum est: *Et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.

*Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate scabellum pedum eius, quoniã
sanctum *sanctus est. *Moyses & Aaron in Sacerdotibus eius, & Samuel inter eos qui inuocant nomen eius. Inuocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos. *in columna nubis loquebatur ad eos: quoniam custodiebant testimonia eius, & *præcepta eius
præceptũ quod quæ dedit illis. *Domine Deus noster tu exaudiebas eos, Deus tu propicius fuisti eis, & vlciscens in omnes adinuentiones eorum. *Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius, quoniam sanctus Dominus Deus noster.

*Psalmus Dauid in confessione. 1

XCIX.

IVbilate Deo omnis terra: *Seruite 2
Sup.63 Domino in lætitia: introite in conspectu eius in exultatione. *Scitote quoniam Dominus ipse est Deus noster. ipse 3
ipsi fecit nos, & non *nos. nos autem populus eius, & oues pascuæ eius.

*Introite ad portas eius in confessione, 4
ad atria eius in hymnis. confitemini illi, laudate nomen eius: *Quoniam suauis *Dominus, in æternum misericordia 5
est eius: & vsque in generationem & generationem veritas eius.

7 *Ϛαλδυθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτ̃, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες ⟨ἐ⟩ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ.
8 *ποταμοὶ κροτήσουσι χερὶ ἐπὶ ταὐτό, τὰ ὄρη ἀγαλ-
9 λιάσονται *ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχε⟨ται⟩, ὅτι ἥ-κει κρῖναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.
1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϛή.
Κύριος ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν λαοί, ὁ καθή-μενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, Ϛαλδυθήτω ἡ γῆ.
2 *κύριος ἐν σιὼν μέγας, καὶ ὑψηλός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς.
3 *ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ μεγάλῳ,
4 ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστι. *καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας, κρίσιν ⟨καὶ⟩ δικαιοσύνην ἐν ἰακὼβ σὺ ἐποίησας.
5 *ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτ̃, ὅτι ἅγιός ἐστι.
6 *μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτ̃, καὶ Ϛαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτ̃. ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν αὐτῶν·
7 *ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς· ὅτι ἐφύλασ-σον τὰ μαρτύρια αὐτ̃, καὶ τὰ πρόσταγμα αὐτ̃ ὃ ἔ-
8 δωκεν αὐτοῖς. *κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σὺ ἐπήκουες αὐτῶν, ὁ θεὸς σὺ εἱλάτευες ἐγίνου αὐτοῖς, καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα
9 τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. *ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡ-μῶν, καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτ̃, ὅτι ἅγιος κύ-ριος ὁ θεὸς ἡμῶν.
1 *Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, εἰς ἐξομολόγησιν.
ϛϑ.
2 Αλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ· *δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτ̃ ἐν ἀ-
3 γαλλιάσει· *γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡ-μῶν. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς. ἡμεῖς ⟨δὲ⟩ λαὸς αὐτ̃ καὶ πρόβατα νομῆς αὐτ̃.
4 *εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτ̃ ἐν ἐξομολογήσει, εἰς τὰς αὐλὰς αὐτ̃ ἐν ὕμνοις. ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, αἰ-
5 νεῖτε τὸ ὄνομα αὐτ̃· *ὅτι χρηστὸς κύριος, εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτ̃. καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλή-θεια αὐτ̃.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Tonet mare & plenitudo eius; orbis, & omnes habitantes in eo. 8 Flumina complodant manibus suis; pariter montes exultent
9 Coram Domino, quoniam venit iudicare terram. iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitate. PSAL. XCIX.

DOminus regnauit, contremiscant populi, quoniam eius maiestas habitat inter cherubim; concutiatur terra.
2 Dominus in Sion magnus & excelsus est super omnes populos. 3 Confitebuntur nomini tuo magno & timendo, sanctum siquidem est. 4 Et fortitudo regis iudicium dilexit: tu præparasti rectitudinem, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 Laudate coram Domino Deo nostro, & adorate in domo sanctuarij eius: sanctus *siquidem* est. 6 Mosseh & Aharon in Sacerdotibus eius, qui tradiderunt animas suas propter populum Domini; & Samuel propter illos orauit Dominum, sicut patres seculi qui orauerunt in nomine eius: precabantur coram Domino, & ipse respondebat eis. 7 In columna nubium gloriæ loquebatur cum illis: & obseruauerunt testimonia eius, & pactum quod dedit eis. 8 Domine Deus noster tu respondisti eis: Deus pepercisti populo tuo propter eos, & vltus es opera ipsorum. 9 Laudes dicite coram Domino Deo nostro, & adorate in monte domus sanctuarij eius, quoniam sanctus est Dominus Deus noster.

1 Canticum pro sacrificio confessionis. PSAL. C.

IVbilate coram Domino omnes habitatores terræ: 2 Seruite coram Domino in lætitia, venite coram eo cum hymno.
3 Notum facite quoniam DOMINVS ipse est Deus: ipse fecit nos, & ipsius sumus; populus eius & oues pascuæ eius.
4 Ingredimini portas eius in confessione, porticus eius cum laude: confitemini coram eo, benedicite nomini eius.
5 Quoniam bonus est Dominus, in æternum benignitas eius; & vsque in generationem & generationem fides eius.

קא

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר חֶסֶד־וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ יְהוָה
אֲזַמֵּרָה׃
2 * אַשְׂכִּילָה׳ בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלָי
אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם־לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי׃
3 * לֹא־אָשִׁית׳ לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר־בְּלִיָּעַל עֲשֹׂה־סֵטִים
שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי׃
4 * לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רַע לֹא אֵדָע׃
5 * מְלָוֹשְׁנִי בַסֵּתֶר׳ רֵעֵהוּ אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַהּ־עֵינַיִם
וּרְחַב לֵבָב אוֹתוֹ לֹא אוּכָל׃
6 * עֵינַי׳ בְּנֶאֱמְנֵי־אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי׃
7 * לֹא יֵשֵׁב׳ בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים
לֹא־יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי׃
8 * לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לְהַכְרִית
מֵעִיר־יְהוָה כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

קב

1 * תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ
שִׂיחוֹ׃
2 * יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָּבוֹא׃
3 * אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ׳ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי
אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃
4 * כִּי־כָלוּ כְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחָרוּ׃
5 * הוּכָה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי׃
6 * מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי׃
7 * דָּמִיתִי לִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס חֳרָבוֹת׃
8 * שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל־גָּג׃
9 * כָּל־הַיּוֹם הֵרְפוּנִי אֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃
10 * כִּי־אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקּוּי בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃
11 * מִפְּנֵי־זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃

1 * *Dauid Psalmus.* CI.
Misericordiã & iudicium cantabo, tibi Do-
2 *mine psallam.* * *Erudiar in via perfecta,*
quando venies ad me: ambulabo in simplicitate
cordis mei in medio domus meæ.
3 * *Non proponam coram oculis meis verbum*
belial, facientem declinationes odiui, nec ad-
4 *hæsit mihi.* * *Cor prauum recedet à me,*
malum nesciam.
5 * *Loquentem in abscondito contra proximũ*
suum, hunc interficiam; superbum oculis & la-
tum corde, cum hoc esse non potero.
6 * *Oculi mei ad fideles terræ vt habitent me-*
cum; ambulans in via simpliciter, hic ministra-
7 *bit mihi.* * *Non habitabit in medio do-*
mus meæ faciens dolum; loquens mẽdacium non
placebit in conspectu oculorum meorum.
8 * *Manè perdam omnes impios terræ, vt in-*
terficiam de ciuitate Domini vniuersos qui o-
perantur iniquitatem.
1 * *Oratio pauperi cùm anxius fuerit, et coram*
Domino fuderit eloquium suum.

PSAL. CII.

2 *Domine exaudi orationem meam, & clamor*
meus ad te veniat.
3 * *Non abscondas faciem tuam à me in die tri-*
bulationis meæ: inclina ad me aurem tuam: in
quacunque die inuocauero te, velociter exaudi
4 *me.* * *Quoniam consumpti sunt sicut fumus*
dies mei, & ossa mea quasi frixa contabuerunt.
5 * *Percussum est quasi fœnum, & arefactum*
est cor meum, quia oblitus sum comedere panem
6 *meum.* * *A voce gemitus mei adhæsit os*
meum carni meæ.
7 * *Assimilatus sum pellicano deserti, factus sum*
quasi bubo solitudinum.
8 * *Vigilaui, & fui sicut auis solitaria super*
tecto.
9 * *Tota die exprobrabant mihi inimici mei:*
exultantes per me iurabant.
10 * *Quia cinerem sicut panem comedi, & po-*
tum meum cum fletu miscui.
11 * *A facie indignationis & iræ tuæ, quia ele-*
uasti me & allisisti me.

תרגום

קא

1 עַל יַד דָּוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא אִין חִסְדָּא אַתְּ גָּמֵל עִמִּי אִין דִּינָא אַתְּ עָבֵד עִמִּי עַל כּוֹלָא אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ אֲזַמֵּר׃ 2 אַשְׂכְּלִנָּךְ בְּאוֹרַח שְׁלִים
אֵימָתַי תֵּעוֹל לְוָתִי אֶתְהַלֵּךְ בִּשְׁלֵימוּת לִבְבִי בְּגוֹ בֵּית אוּלְפָּנִי׃ 3 לָא אֲשַׁוֵּי לִקְבֵל עֵינַי מִלְּתָא דְּרַשִׁיעָא עָבְדֵי בִּישִׁין וְסַטְיָן מִפִּקּוּדַיָּא שְׂנֵיתִי
לָא יִדְבְּקוּן בִּי׃ 4 לִבָּא עֻקְמָנָא יַעְדִּי מִנִּי יִצְרָא בִּישָׁא לָא אֶדַע׃ 5 דְּמִשְׁתָּעֵי לִישָׁן תְּלִיתָאי עַל חַבְרֵהּ יָתֵהּ אֲגַמַּר דְּאָזֵל אֲגַסּוּת עַיְנִין עִמֵּהּ
לָא אֵדוּר בְּעָלְמָא׃ 6 עֵינַי בְּקַשִׁיטֵי אַרְעָא לְמִתַּב בִּמְחִיצַת עַדִּיקֵי דְּאָזֵל בְּאוֹרַח שְׁלִים הוּא יְקוּם עִם שַׁמָּשַׁי׃ 7 לָא יִתְיַתֵּב בִּמְצַע בֵּית
מֻקְדְּשִׁי עָבֵד נְכִילוּ דִּמְמַלֵּל שִׁקְרִין לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְאִתְכַּוָּנָא קֳבֵל עַיְנַי׃ 8 צַפְרָא אֲגַמַּר כָּל רְשִׁיעֵי אַרְעָא לְשֵׁיצָאָה מִן יְרוּשְׁלֵם קַרְתָּא דַיְיָ
כָּל עָבְדֵי שְׁקָר׃

קב

1 צְלוֹתָא עַל מִסְכֵּנָא אֲרוּם אִשְׁתַּלְהֵי וּקְדָם יְיָ יֵימַר צְלוֹתֵיהּ׃ 2 יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי וּפְגִינָתִי קֳדָמָךְ תֵּעוֹל׃ 3 לָא תְסַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ מִנִּי בְּיוֹם
עָקְתִי אַצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ בְּיוֹמָא דְּאָקְרֵי סַרְהֵב עֲנֵי יָתִי׃ 4 אֲרוּם אִשְׁתֵּיצִיו הֵיךְ תְּנָנָא יוֹמַי וְאֵבָרַי הֵיךְ תַּפְיָן חַרְרָן׃ 5 לְקָא הֵיךְ
עִשְׂבָּא וְיִתְיַבֵּשׁ לִבִּי אֲרוּם אִתְנְשֵׁיתִי אוֹרְיַת אֻלְפָּנִי׃ 6 מִקָּל תּוּנְחָתִי אִדְבַּק גַּרְמִי לְבִשְׂרִי׃ 7 אִידְמֵית לִקְקָתָא דְּמַדְבְּרָא הֲוֵיתִי הֵיךְ קִיפּוֹפָא
דִּי בְּאַרְעָא נְגוּבְתָּא׃ 8 שִׁקְדֵת כָּל לֵילְיָא וַהֲוֵיתִי הֵיךְ צִפַּר דְּנָיִד בִּלְחוֹדֵיהּ עַל אִגְרָא׃ 9 כָּל יוֹמָא יְחַסְּדוּן לִי בַּעֲלֵי דְּבָבַי מְתַלְעֲשִׁין בְּמֵימְרִי
קַיְמוּ מַגָּן׃ 10 אֲרוּם אֶפְרָא הֵיךְ מְזוֹנָא סַעֲדֵת וְשִׁקְיוּתַי בְּבִכְיוּתָא מִזְגֵת׃ 11 מִן קֳדָם רוּגְזָךְ וְקִצְפָּךְ אֲרוּם נְטַלְתַּנִי וּטְלַקְתַּנִי׃

‡ Psalmus Dauid. c.

MIsericordiam & iudicium cantabo tibi Domine, psallam‡ & intelligam in via immaculata, quãdo venies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus meæ. ‡ Non proponebam ante oculos meos rem iniustam, facientes præuaricationes odiui. Non adhęsit mihi ‡cor prauum, declinantem à me malignũ non cognoscebam. ‡Detrahentem secretò *proximo * proximis suis, hũc persequebar. superbo oculo, & insatiabili corde, cum hoc non edebam. ‡Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant ipsi mecum. Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. habitabit ‡Non *habitabat in medio domus meæ qui facit supbiam. qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. ‡ In matutino interficiebam omnes peccatores terræ, vt disperderẽ de ciuitate Domini omnes operantes iniquitatem.

*pauperis ‡ Oratio *pauperi, cùm anxius fuerit, & coram Domino effuderit precem suam. PSAL. CI.

Inf. 142. DOmine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. ‡Non auertas faciem tuam à me. in quacunque die tribulor, inclina ad me aurẽ tuam; in quacunque die inuocauero te, velociter exaudi me. ‡Quia defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut cremium aruerunt.

Inf. 137 ‡ Percussus sum vt fœnum, & aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panẽ meum. ‡ A voce gemitus mei adhæsit os meum carni meæ. ‡Similis factus sum pellicano solitudinis; factus sum sicut nycticorax in domicilio. ‡Vigilaui & factus sum sicut passer solitarius in tecto. ‡ Tota die exprobrabant mihi inimici mei, & qui laudabant me aduersum me iurabant. ‡ Quia cinerem tanquam panem manducabam, *potum & *poculum meum cum fletu miscebam.

‡ A facie iræ tuæ & indignationis tuæ, quia eleuans allisisti me.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρ'.

Ελεον καὶ κρίσιν ἄσομαί σοι κύριε, ψαλῶ·

2 ‡ καὶ σωπήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, πότε ἥξεις πρός με. διεπορευόμην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου·

3 ‡ οὐ προεθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παράνομον, ποιοῦντας παραβάσεις ἐμίσησα. οὐκ ἐκολλήθη μοι

4 ‡ καρδία σκαμβή, ἐκκλίνοντες ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ

5 οὐκ ἐγίνωσκον. ‡ τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τῶν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον.

6 ‡ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς, τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ. πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, οὗτός μοι ἐλειτούργει.

7 ‡ οὐ κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν. λαλῶν ἄδικα οὐ κατηυθύνθη ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου.

8 ‡ εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτεινον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, τοῦ ἐξολεθρεῦσαι ἐκ πόλεως κυρίου πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.

1 ‡ Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐνώπιον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. ρά.

2 ‡ Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου πρὸς σὲ ἐλθέτω.

3 ‡ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ θλίβωμαι, κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.

4 ‡ ὅτι ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν.

5 ‡ ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου, ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου.

6 ‡ ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν

7 μου τῇ σαρκί μου. ‡ ὡμοιώθην πελεκανῖ ἐρημικῷ, ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.

8 ‡ ἠγρύπνησα καὶ ἐγενόμην ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ

9 δώματος. ‡ ὅλην τὴν ἡμέραν ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου, καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ ὤμνυον.

10 ‡ ὅτι σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ

11 κλαυθμοῦ ἐκίρνων. ‡ ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου καὶ τοῦ θυμοῦ σου, ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Per manum Dauidis Canticum. PSAL. CI.

SI misericordiam tu rependis mecum, si iudicium mecum facis, pro omnibus hymnos dicam coram te Dñe, & psallam. [2] Faciam te intelligere viam perfectam, quando venies ad me. ambulabo in perfectione cordis mei in medio domus doctrinę meæ. [3] Non ponam in conspectu oculorum meorum verbum impietatis: operantes mala, & recedentes à mandatis, odio habui. nequaquam adhærebunt mihi. [4] Cor prauum recedet à me, concupiscentiam malam non cognoscam. [5] Loquentem lingua triplici aduersus proximum suum; hunc disperdam: gradientem in superbia oculorum, cum eo non habitabo in ęternum. [6] Oculi mei sunt ad veraces terræ, vt inhabitem in thalamo iustorum. ambulans in via perfecta, hic stabit cum seruis meis. [7] Non habitabit in medio domus sanctuarij mei faciens dolum: qui loquitur mendacium, non erit ei facultas comparandi coram oculis meis. [8] Manè perdam omnes impios terræ, vt disperdam de Ierusalem ciuitate Domini omnes operarios falsitatis. [1] Oratio pro misero cùm deficiet, & coram Domino dicet orationem suam. PSAL. CII.

DOmine accipe orationem meam: & clamor meus coram te ingrediatur. [3] Ne auferas maiestatem tuam à me: in die afflictionis meę inclina ad me aurem tuam; in die qua inuocauero, festina exaudi me. [4] Quoniam defecerunt sicut fumus dies mei, & membra mea sicut chytropodes adusti. [5] Percussum est sicut fœnum & arefactum est cor meum, quoniam oblitus sum legem doctrinæ meæ. [6] A voce suspirij mei adhæsit os meum carni meæ. [7] Similis factus sum pellicano deserti: factus sum sicut noctua quæ est in terra torrefacta. [8] Vigilaui tota nocte, & fui sicut passer qui volatu mouetur, solitarius in tecto. [9] Tota die exprobrant mihi inimici mei, irrisores in verbo meo iurauerunt in vanum. [10] Quoniam cinerem tanquam cibum comedi, & potus meos fletu temperaui. [11] Propter indignationem tuam & iram tuam, quoniam eleuasti me & proiecisti me.

12 * יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃
13 * וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃
14 * אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי־בָא מוֹעֵד׃
15 * כִּי־רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ׃
16 * וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת־שֵׁם יְהוָה וְכָל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ׃
17 * כִּי־בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃
18 * פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם׃
19 * תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל־יָהּ׃
20 * כִּי־הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל־אֶרֶץ הִבִּיט׃
21 * לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃
22 * לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלִָם׃
23 * בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃
24 * עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃
25 * אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמַי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ׃
26 * לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃
25 * הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃
28 * וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃
29 * בְּנֵי־עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃

קג

1 * לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃
2 * בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְאַל־תִּשְׁכְּחִי כָּל־גְּמוּלָיו׃

12 * *Dies mei quasi vmbra inclinati sunt, & ego quasi fœnum arui.*
13 * *Tu autem Domine in æternum permanes, & memoriale tuum in generatione & generatione.*
14 * *Tu suscitans misereberis Sion, quia tempus est vt miserearis eius, quoniam venit tempus.*
15 * *Quoniam placitos fecerunt serui tui lapides eius, & puluerem eius miserabilem.*
16 * *Et timebunt gentes nomen Domini, et vniuersi reges terræ gloriam tuam.*
17 * *Quia ædificabit Dominus Sion, apparebit in gloria sua.*
18 * *Respexit ad orationem vacui, & non despexit orationem eorum.*
19 * *Scribantur hæc in generatione nouissima: & populus qui creabitur, laudabit Dominum.*
20 * *Quoniam prospexit de excelso sancto suo: Dominus de cælo terram contemplatus est.*
21 * *Vt audiret gemitum vincti, vt solueret filios mortis.*
22 * *Vt narretur in Sion nomen Domini, & laudatio eius in Hierusalem.*
23 * *Cùm congregati fuerint populi simul, & regna vt seruiant Domino.*
24 * *Afflixit in via fortitudinem meam, abbreuiauit dies meos.*
25 * *Dicam: Deus meus, ne rapias me in medio dierum meorum, in generatione generationum anni tui.*
26 * *A principio terram fundasti, & opus manuum tuarum sunt cæli.*
27 * *Ipsi peribunt, tu autem stabis, & omnes quasi vestimentum atterentur; quasi pallium mutabis eos, & mutabuntur.*
28 * *Tu autem ipse es, & anni tui non deficiet.*
29 * *Filij seruorum tuorum habitabunt, & semen eorum ante faciem tuam perseuerabit.*

Dauid. PSAL. CIII.

1 BEnedic anima mea Domino, & omnia viscera mea nomini sancto eius.
2 * *Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnium retributionum eius.*

תרגום

12 יוֹמַי הֵיךְ טוּלָא דְצַלֵי וַאֲנָא הֵיךְ עִשְׂבָּא אִיבַשׁ׃ 13 וְאַתְּ יְיָ מְדוֹרָךְ לְעָלַם בְּשׁוּמַיָּא מִתְיְהֵב וְדִכְרָנָךְ לְדָר וְדָר׃ 14 אַתְּ תְּקוּם
תְּרַחֵם צִיּוֹן אֲרוּם עִידָן לְמֶחוּם עֲלָהּ אֲרוּם אֲתָא זְמָנָא׃ 15 אֲרוּם רְעוֹ עַבְדָּךְ יָת אַבְנַיְהָא וְיָת עַפְרָהּ יְחַיְסוּן׃ 16 וְיִדְחֲלוּן
עַמְמַיָּא יָת שְׁמָא דַיְיָ וְכָל מַלְכֵי דְאַרְעָא יָת יְקָרָךְ׃ 17 אֲרוּם אִתְבְּנֵי יְיָ צִיּוֹן וְאִתְגְּלִי בִּיקָרֵהּ׃ 18 אִתְפְּנִי לְוָת צְלוֹתָא דְמִצְטַעֲנָן
וְלָא בְסַר יָת צְלוֹתְהוֹן׃ 19 תִּתְכְּתֵב דָּא לְדָר בָּתְרָאי וְעַמָּא דְעָתִיד לְאִתְבְּרָאָה יְשַׁבַּח אֱלָהָא׃ 20 אֲרוּם אִסְתְּכִי מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא
דְקֻדְשֵׁיהּ יְיָ מִשְּׁמַיָּא לְאַרְעָא אִסְתַּכַּל׃ 21 לְמִשְׁמַע אֲנִיקְתָּא דַאֲסִירֵי לְמִשְׁרֵי בְּנֵי דְמִסְתִּירִין לְמִיתוּתָא׃
22 לְמִשְׁתַּעֵי בְּצִיּוֹן שְׁמָא דַיְיָ וְתֻשְׁבַּחְתֵּהּ בִּירוּשְׁלֵם׃ 23 בְּאִתְכַּנָּשׁוּת עַמְמִין כַּחֲדָא וּמַלְכְוָתָא לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ׃ 24 אִסְתְּנַף
מִטְרָחָא דְאוֹרַח חֵילִי אִתְקַצַּרוּן יוֹמָי׃ 25 אֵימַר קֳדָם אֱלָהִי לָא תְסַלְקִנִּי מֵעָלְמָא הָדֵן בְּפַלְגוּת יוֹמַי אַיְתִי יָתִי לְעָלְמָא דְאָתֵי כְּמָטוּל דִּי בְרֵרִי
דָּרַיָּא שְׁנָתָךְ׃ 26 מִן שֵׁרוּיָא דְאִתְבְּרִיוּ כָּל בְּרִיָתָא אַרְעָא יְסַדְתָּ וְעוֹבָדֵי אִידָיךְ שְׁמַיָּא׃ 27 הִנּוּן יְהוֹבְדוּן וְאַתְּ תְּקוּם וְכֻלְּהוֹן
הֵיךְ לְבוּשָׁא יִתְבַּלְיָן הֵיךְ אִצְטְלִי תְּחַלְפִנּוּן וְיִתְחַלְפוּן׃ 28 וְאַתְּ הוּא דִּבְרֵיתָנוּתָךְ וּשְׁנָתָךְ לָא מִשְׁתַּלְמִין׃
29 בְּנֵי עַבְדָּךְ יִשְׁרוֹן בְּאַרְעָא וְזַרְעֵיתְהוֹן קֳדָמָךְ יִתְקַנּוּן׃

קג

1 עַל יַד דָּוִד אִתְאֲמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי שְׁמָא דַיְיָ וְכָל בְּנֵי גַוַאי יָת שְׁמָא דְקֻדְשֵׁהּ׃ 2 בָּרְכִי נַפְשִׁי שְׁמָא דַיְיָ וְלָא תִתְנַשְׁיִ יָת כָּל חַסּוּלוֹי׃

‡ Dies mei ſicut vmbra declinauerunt, 12
& ego ſicut fœnum arui.

‡ Tu autem Domine in æternum per- 13
manes, & memoriale tuum in generationẽ
& generationem. ‡ Tu exurgens miſe- 14
reberis Sion, quia tempus miſerendi eius,
quia venit tempus.

‡ Quoniam placuerunt ſeruis tuis lapi- 15
des eius, & terræ eius miſerebuntur.

‡ Et timebunt gentes nomen Domini, 16
& omnes reges terrę gloriam tuam.

‡ Quia ędificabit Dominus Sion, & vi- 17
debitur in gloria ſua.

‡ Reſpexit in orationem humilium, 18
& non ſpreuit precem eorum.

Scribătur ‡ * Scribatur hæc in generatione altera, 19
& creabi- & populus qui* creatur laudabit Dominũ.
tur,

‡ Quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo, 20
Dominus de cælo in terram aſpexit.

‡ Vt audiret gemitum compeditorum, 21
vt ſolueret filios interemptorum.

‡ Vt annunciẽt in Sion nomen Domi- 22
ni, & laudem eius in Hieruſalem.

‡ In conueniendo populos in vnum, & 23
reges vt ſeruiant Domino.

‡ Reſpondit ei in via virtutis ſuæ, pau- 24
citatem dierum meorum ‡ nuncia mihi. 25
Ne reuoces me in dimidio dierum meorũ,
& gene- in generatione * generationum anni tui.
rationem

‡ Initio tu Domine terram fundaſti, & 26
opera manuum tuarum ſunt cæli.

Heb. 1. d. ‡ Ipſi peribunt, tu autem permanes. & 27
omnes ſicut veſtimentum veteraſcent: &
Ibidem. ſicut operiorium * vertes eos, & mutabun-
mutabis tur. ‡ Tu autem idem ipſe es, & anni tui 28
non deficient.

‡ Filij ſeruorum tuorum habitabunt, & 29
ſemen eorum in ſeculum dirigetur.

‡ Pſalmus Dauid. CII. 1

BEnedic anima mea Domino, & om-
nia quæ intra me ſunt, nomini ſancto
eius. ‡ Benedic anima mea Domi- 2
no, & noli obliuiſci omnes retributiones
eius.

12 ‡ αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, κἀγὼ ὡσεὶ χόρ-
13 τος ἐξηράνθην. ‡ σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις,
καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
14 ‡ σὺ ἀναστὰς οἰκτειρήσεις τὴν σιών, ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκ-
τειρῆσαι αὐτήν, ὅτι ἥκει καιρός.
15 ‡ ὅτι ἠδόκησαν οἱ δοῦλοί σου τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ
τὸν χοῦν αὐτῆς οἰκτειρήσουσι.
16 ‡ καὶ φοβηθήσονται τὰ ἔθνη τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ πάντες
οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς τὴν δόξαν σου.
17 ‡ ὅτι οἰκοδομήσει κύριος τὴν σιών, καὶ ὀφθήσεται ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ.
18 ‡ ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, καὶ
οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν.
19 ‡ γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν ἑτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτι-
ζόμενος αἰνέσει τὸν κύριον.
20 ‡ ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους ἁγίου αὐτοῦ, κύριος ἐξ οὐ-
ρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε.
21 ‡ τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδημένων, τοῦ λῦ-
σαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων·
22 ‡ τοῦ διαγγεῖλαι ἐν σιὼν τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ τὴν αἴνεσιν
αὐτοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.
23 ‡ ἐν τῷ συναχθῆναι λαοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ βασι-
λεῖς τοῦ δουλεύειν τῷ κυρίῳ.
24 ‡ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ, τὴν ὀλιγότητα
25 τῶν ἡμερῶν μου ‡ ἀνάγγειλόν μοι. μὴ ἀναγάγῃς με ἐν
ἡμίσει ἡμερῶν μου, ἐν γενεᾷ γενεῶν τὰ ἔτη σου.
26 ‡ κατ' ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔρ-
γα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί.
27 ‡ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις. καὶ πάντες ὡς
ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐ-
τούς, καὶ ἀλλαγήσονται.
28 ‡ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
29 ‡ οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκηνώσουσι, καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.
1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρβ.

Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός
μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
2 ‡ εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ μὴ ἐπιλανθά-
νου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Dies mei ſicut vmbra quæ declinauit, & ego ſicut fœnum areſcam. [13] Tua autem Domine habitatio in æternum in cælis permanet, & memoria tua in generationem & generationem. [14] Tu exurgens miſereberis Sion, quoniam tempus eſt vt miſerearis eius, quoniam venit tempus. [15] Quoniam placuerunt ſeruis tuis lapides eius, & pulueris eius miſerebuntur. [16] Et timebunt populi nomen Domini, & omnes reges terræ gloriam tuam. [17] Quoniam ædificauit Dominus Syon, & manifeſtatus eſt in gloria ſua. [18] Reſpexit ad orationem deſolatorum, & non ſpreuit precationem eorum. [19] Scribetur iſtud pro generatione nouiſſima, & populus qui in futurum creandus eſt, laudabit Deum. [20] Quoniam proſpexit de cælis excelſis ſanctitatis ſuæ, Dominus de cælis in terram aſpexit: [21] Vt audiret gemitum compeditorum, & ſolueret filios qui morti traditi ſunt. [22] Vt annuncietur in Sion nomen Domini, & laus eius in Ieruſalem.

[23] Dum congregabuntur populi in vnum, & regna, vt ſeruiant coram Domino. [24] Afflicta eſt ob laborem itineris virtus mea: abbreuiati ſunt dies mei. [25] Dicam coram Deo meo: Ne tollas me de mundo iſto in dimidio dierum meorum: adduc me ad mundum venturum, quoniam in generationes generationum ſunt anni tui. [26] A principio cùm crearentur omnes creaturæ, terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli. [27] Ipſi peribunt, & tu permanebis; & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent: tanquam ſtolam mutabis eos, & mutabuntur. [28] Et tu idem qui creaſti eos, & anni tui non deficiunt. [29] Filij ſeruorum tuorum inhabitabunt terram, & ſemen eorum coram te dirigetur.

[1] Per manum Dauid, dictus. PSAL. CIII.

BEnedic anima mea nomini Domini, & omnes filij viſcerum meorum nomini ſanctitatis eius.
[2] Benedic anima mea nomini Domini, & non obliuiſcaris omnium retributionum eius.

3 * הַסֹּלֵחַ לְכָל־עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל־תַּחֲלוּאָיְכִי׃
4 * הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים׃
5 * הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃
6 * עֹשֶׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל־עֲשׁוּקִים׃
7 * יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו׃
8 * רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חָסֶד׃
9 * לֹא־לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר׃
10 * לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל
עָלֵינוּ׃
11 * כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל־
יְרֵאָיו׃
12 * כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת־פְּשָׁעֵינוּ׃
13 * כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל־יְרֵאָיו׃
14 * כִּי־הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ׃
15 * אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ׃
16 * כִּי רוּחַ עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד
מְקוֹמוֹ׃
17 * וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם עַל־יְרֵאָיו
וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים׃
18 * לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזֹכְרֵי פִקֻּדָיו לַעֲשׂוֹתָם׃
19 * יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃
20 * בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ
בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃
21 * בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ׃
22 * בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־מַעֲשָׂיו בְּכָל־מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ
בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃

קד

1 * בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד
2 הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃ * עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה
שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה׃

3 * *Qui propitiatur cunctis iniquitatibus tuis:*
qui sanat omnes infirmitates tuas.
4 * *Qui redimit de corruptione vitam tuam:*
& coronat te misericordia & miserationibus.
5 * *Qui replet bonis ornamentum tuum: inno-*
uabitur sicut aquilæ iuuentus tua.
6 * *Faciens iustitias Dominus: et iudicia cun-*
7 *ctis qui calumnias sustinent.* * *Notas fecit*
vias suas Moysi: filijs Israel cogitationes suas.
8 * *Misericors & clemens Dominus; patiens*
9 *& multæ miserationis.* * *Nō in sempiternum*
iudicabit: neque in æternum irascetur.
10 * *Non secundum peccata nostra fecit nobis:*
neque secundum iniquitates nostras retribuit
11 *nobis.* * *Quantum enim excelsius est cælum à*
terra; tantū confortata est misericordia eius su-
12 *per timentes eum.* * *Quantum longè est oriens*
ab occidente: tantum longè fecit à nobis scelera
13 *nostra.* * *Sicut miseretur pater filiorum; mi-*
14 *sertus est Dominus timentibus se.* * *Ipse enim*
nouit plasmationem nostrā: recordatus est quia
15 *puluis sumus.* * *Homo quasi herba: dies eius*
16 *sicut flos agri sic florebit.* * *Quia spiritus per-*
transiuit eum, & non subsistet: & non cogno-
17 *scet eum vltrà locus eius.* * *Misericordia au-*
tem Domini ab æterno & vsque in æternum
super timentes eum: & iustitia eius in filiis fi-
18 *liorum,* * *His qui custodiunt pactum*
eius: & recordantur præceptorum eius ad fa-
19 *cienda ea.* * *Dominus in cælo stabiliuit thro-*
num suum, & regnum illius omnibus domina-
20 *bitur.* * *Benedicite Domino angeli eius, fortes*
robore facientes verbum eius: obedientes voci
21 *sermonis eius.* * *Benedicite Domino omnes*
exercitus eius; ministri eius, qui facitis placitū
22 *illius.* * *Benedicite Domino vniuersa opera*
eius in omnibus locis potestatis eius, benedic
anima mea Domino.

PSAL. CIIII.

1 *BEnedic anima mea Domino: Domine Deus*
meus magnificatus es nimis, gloria & deco-
re indutus es.
2 * *Amictus luce quasi vestimento, extendens*
cælos vt pellem.

תרגום

3 דְּשָׁבֵק לְכָל עַוְיָיְכִי דְּמַסֵּי לְכָל מַרְעָיְכִי׃ 4 דְּפָרֵק מִגֵּהִנָּם חַיָּיְכִי דְּאַכְלִל יָתַיְכִי חִסְדָּא וְרַחֲמִין׃ 5 דְּמַשְׂבַּע בְּטוּבָא יוֹמֵי
סִיבְתַּיְיכִי וּלְעָלְמָא דְאָתֵי תְּחַדֵּת הֵיךְ נִשְׁרָא טַלְיוּתָיְכִי׃ 6 עָבֵד צִדְקָתָא יְיָ וְדִינִין לְכָל טְלוּמִין׃ 7 גַּלִּי אָרְחֵיהּ לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹבָדוֹי׃ 8 רַחֲמָנָא וַחֲנָנָא יְיָ מַרְחֵק רְגָז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְיָן וּקְשׁוֹט׃ 9 לָא לְעָלְמִין יִנְצֵי וְלָא לְעָלַם יִנְטַר דְּבָבוּ׃
10 לָא כְחוֹבָנָא עֲבַד לָנָא וְלָא כַּעֲוָיָתָנָא שְׁלַם לָנָא׃ 11 אֲרוּם הֵיכְמָה דִּגְבִיהִין שְׁמַיָּא עִלַּוֵּי אַרְעָא הֵכְדֵּין גְּבַר טוּבֵהּ עַל דְּדָחְלִין מִנֵּהּ׃
12 הֵיכְמָה דְרָחִיק מַדְנָח מִמַּעַרְבָא הֵכְדֵּין יְרַחֵק מִנָּנָא יַת מַרְחָנָנָא׃ 13 הֵיכְמָה דְּחָיִס אֲבָא עַל בְּנַיָּא הֵכְדֵּין חָיִס מֵימְרָא דַיְיָ עַל
דְּדָחְלִין מִנֵּהּ׃ 14 אֲרוּם קֳדָמוֹהִי גְלִי יִצְרָא בִישָׁא דְמַתְעֵי יָתָנָא דְּכִיר קֳדָמוֹהִי אֲרוּם מֵעַפְרָא אֲנַחְנָא׃ 15 בַּר נָשׁ הֵיךְ עִשְׂבָּא יוֹמוֹי הֵיךְ
נִיצָא דְחַקְלָא הֵכְדֵּין יִנְעֵי׃ 16 אֲרוּם זַעֲפָא נִתְבַּת בֵּהּ וְלֵיתוֹהִי וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעֵיהּ תּוּב אַתְרֵהּ׃ 17 וְחִסְדָּא דַיְיָ מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד
עָלְמָא דְאָתֵי עַל דָּחֵלוֹי וְצִדְקְתֵהּ לִבְנֵי בְנִין׃ 18 לְנַטְרֵי קְיָמֵהּ וּלְדָכְרֵי פִּקּוּדוֹי לְמֶעְבַּדְהוֹן׃ 19 מֵימְרָא דַיְיָ בִּשְׁמַיָּא אַתְקֵן כָּרְסְיֵהּ
וּמַלְכוּתָא דִילֵהּ בְּכוֹלָּא שָׁלְטָא׃ 20 בָּרְכוּ שְׁמָא דַיְיָ מַלְאָכוֹהִי דְמִתְגַּבְּרִין בְּחֵילָא עָבְדֵי מִלּוּלֵיהּ לְמִשְׁמַע קָל מִלּוּלֵהּ׃
21 בָּרְכוּ שְׁמָא דַיְיָ כָּל חֵילְוָתֵיהּ מְשַׁמְּשׁוֹהִי עָבְדֵי רְעוּתֵהּ׃ 22 בָּרְכוּ שְׁמָא דַיְיָ כָּל עוֹבָדוֹהִי בְּכָל אֲתַר שָׁלְטָנֵהּ בָּרְכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא
דַיְיָ׃

קד

1 בָּרְכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דַיְיָ יְיָ אֱלָהִי אִתְגַּדַּלְתָּ לַחֲדָא שְׁבָחָא וְשַׁבְהוֹרָא אַלְבֵּשְׁתָּא׃ 2 דְּמַעְטֵף נְהוֹרָא הֵיךְ סְדִינָא דְּמָתַח שְׁמַיָּא הֵיךְ יְרִיעָתָא׃

*Qui propitiatur omnibus iniquitatibus 3
tuis, q̃ sanat oẽs infirmitates tuas. *Qui re- 4
dimit de interitu vitã tuã, q̃ coronat te in
misericordia & miserationibus. *Qui re- 5
plet in bonis desideriũ tuũ, renouabitur
vt aquilæ iuuentus tua. *Faciẽs misericor- 6
dias Dñs & iudiciũ oĩbus iniuriã patienti-
bus. * Notas fecit vias suas Moysi, filiis Is- 7
rael volũtates suas. *Miserator & misericors 8
Dñs, lõganimis & multũ misericors. *Non 9
perpetuum in*finẽ irascetur, neq; in ęternũ cõminabi-
*peccata nostra tur: *Nõ secũdũ*iniq̃tates nostras fecit no- 10
*iniq̃tates nostras bis, neq; secundũ*peccata nostra retribuit
nobis. *Quoniã secundũ altitudinẽ cæli à 11
terra corroborauit Dñs misericordiã suam
sup timẽtes se. *Quãtũ distat Ortus ab Oc 12
cidẽte, lõgè fecit à nobis iniq̃tates nostras.
*Sicut miseretur pater filiorũ, misertus est 13
Dñs timẽtibus se. *Quoniã ipse cognouit 14
figmẽtũ nostrũ, recordatus est quoniã pul
uis sumus. *Homo sicut fœnũ, dies ei⁹ tã- 15
quã flos agri sic efflorebit. *Quoniã spirit⁹ 16
pertransibit *ptrãsiuit in illo, & nõ subsistet, & nõ cog-
noscet amplĩ⁹ locũ suũ. *Misericordia autẽ 17
Dñi ab ęterno & vsq; in æternũ sup timẽ-
tes eũ. & iustitia illius in filios filiorũ, *his 18
q̃ seruãt testamentũ eius, & memores sunt
mandatorũ ipsius ad faciẽdũ ea. *Domin⁹ 19
in cælo parauit sedẽ suam, & regnũ ipsius
dominabitur omnibus *dominatur. *Benedicite Dño om- 20
nes angeli ei⁹, potẽtes virtute faciẽtes ver-
bũ illius, ad audiendam vocem sermonum
eius. *Benedicite Domino omnes virtutes 21
eius, ministri eius qui facitis voluntatem
eius. *Benedicite Domino omnia opera 22
eius, in omni loco dominationis eius be-
nedic anima mea Domino.

*Psalmus Dauid pro mundi
commendatione. CIII.

BEnedic anima mea Domino, Domine
Deus meus magnificatus es vehemen-
ter. confessionem & decorem induisti:
*Amictus lumine sicut vestimento, ex- 2
tendens cælum sicut pellem.

3 * τὸν ἱλατεύοντα πάσας τὰς ἀνομίας σου, τὸν ἰώμε-
4 νον πάσας τὰς νόσους σου. * τὸν λυτρούμενον ἀπὸ φθο-
ρᾶς τὴν ζωήν σου, τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκ-
5 τιρμοῖς. * τὸν ἐμπιμπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυ-
6 μίαν σου, ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου. * ποιῶν
ἐλεημοσύνας ὁ κύριος καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις.
7 * ἐγνώρισε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ μωυσῇ, τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
8 τὰ θελήματα αὐτοῦ. * οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύ-
9 ριος, μακροθυμος καὶ πολυέλεος. * οὐκ εἰς τέλος
10 ὀργισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μνησικακήσει. * οὐ κατὰ τὰς ἀνο-
μίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν, οὐδὲ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
11 ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. * ὅτι κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ
τῆς γῆς ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου-
12 μένους αὐτόν. * καθόσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ
δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν.
13 * καθὼς οἰκτείρει πατὴρ υἱούς, ὠκτείρησε κύριος τοὺς φο
14 βουμένους αὐτόν. * ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν,
15 ἐμνήσθη ὅτι χοῦς ἐσμεν. * ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος,
αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει.
16 * ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει, καὶ
17 οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ. * τὸ δὲ ἔλεος
κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβου-
μένους αὐτόν. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοῖς υἱῶν,
18 * τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ μεμνημέ-
19 νοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. * κύριος ἐν
τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐ-
20 τοῦ πάντων δεσπόζει. * εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες
ἄγγελοι αὐτοῦ, δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ
21 ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ. * εὐλογεῖτε τὸν
κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦν-
22 τες τὸ θέλημα αὐτοῦ. * εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα
τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει
ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.
1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὠδὴ τοῦ κόσμου
συσκάσεως. ργ΄.
Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, κύριε ὁ θεός μου ἐμε-
γαλύνθης σφόδρα. ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν
2 ἐνεδύσω. * περιβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκ-
τείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Qui remittit omnes iniquitates tuas, qui sanat omnes infirmitates tuas. [4] Qui redimit à gehenna vitam tuam: qui coronauit te misericordia & miserationibus. [5] Qui satiat bonis dies senectutis tuæ, & in mundo venturo renouabis sicut aquila iuuentutem tuam. [6] Facit iustitiam Dominus, & iudicia omnibus iniuriam patientibus. [7] Reuelauit vias suas Mosseh; filiis Israel opera sua. [8] Misericors & clemens Dñs, alienus ab ira, & multiplicans facere misericordias & veritatem. [9] Non in perpetuum concertabit, neq; in æternum reseruabit odium. [10] Non secundùm peccata nostra fecit nobis, neque secundùm iniquitates nostras retribuit nobis. [11] Quoniam quanto celsiores sunt cęli terra, tanto prævaluit benignitas eius super timentes eum. [12] Quantum longè est Oriens ab Occidente, tantum longè fecit à nobis iniquitates nostras. [13] Sicut miseretur pater filiorum, sic miseretur Verbum Domini timentium se. [14] Quoniam coram eo palam est concupiscentia praua, quæ in errorem abripit nos: memoratur coram eo quòd ex puluere sumus. [15] Filij hominis sicut herba sunt dies; sicut flos agri sic efflorebit. [16] Quoniam ventus impetuosus spirauit in eum: & non substitit; neque notus est amplius locus eius. [17] Misericordia autem Domini à seculo isto, & vsque ad seculum venturum super timentes eum, & iustitia eius in filios filiorum, [18] Seruantibus pactum eius, & his qui recordantur mandatorum eius vt faciant ea. [19] Verbum Domini in cælis parauit sedem suam: & regnum eius in omnia potestatem habet. [20] Benedicite nomini Domini angeli eius, qui valetis viribus, exequentes eloquium eius, vt audiatur vox sermonis eius.

[21] Benedicite nomini Domini omnes exercitus eius, ministri eius facientes voluntatem ipsius. [22] Benedicite nomini Domini omnia opera eius, in omni loco principatus eius est. benedic anima mea nomini Domini.

PSAL. CIIII.

BEnedic anima mea nomini Domini: Domine Deus meus magnificatus es valdè; laudem & pulchritudinem induisti.
[2] Qui amicitur lumine sicut linteo, qui extendit cælos sicut cortinam.

3 * הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ
הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
4 * עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט׃
5 * יָסַד־אֶרֶץ עַל־מְכוֹנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃
6 * תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל־הָרִים יַעַמְדוּ־מָיִם׃
7 * מִן־גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃
8 * יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה
יָסַדְתָּ לָהֶם׃
9 * גְּבוּל־שַׂמְתָּ בַּל־יַעֲבֹרוּן בַּל־יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת
הָאָרֶץ׃
10 * הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃
11 * יַשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם׃
12 * עֲלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאִים
יִתְּנוּ־קוֹל׃
13 * מַשְׁקֵה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע
הָאָרֶץ׃
14 * מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם
לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ׃
15 * וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן
וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד׃
16 * יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃
17 * אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃
18 * הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה
לַשְׁפַּנִּים׃
19 * עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ׃
20 * תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה בּוֹ־תִרְמֹשׂ כָּל־
חַיְתוֹ־יָעַר׃
21 * הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃
22 * תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל־מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃
23 * יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי־עָרֶב׃

3 * *Qui tegit aquis cœnacula eius, qui ponit nubes currum suum, qui ambulat super pennas venti.*
4 * *Qui facit angelos suos spiritus, ministros suos ignem vrentem.*
5 * *Qui fundauit terram super basem suam, non commouebitur in seculum & in seculum.*
6 * *Abysso quasi vestimento operuisti eam; super montes stabunt aquæ.*
7 * *Ab increpatione tua fugient, à voce tonitrui tui formidabunt.*
8 * *Ascendunt montes & descendunt campi, ad locum quem fundasti eis.*
9 * *Terminum posuisti quē non pertransibunt, nec reuertentur vt operiant terram.*
10 * *Qui immittis fontes in conuallibus, vt inter medios montes fluant.*
11 * *Vt bibant omnia animalia regionum, & reficiat onager sitim suam.*
12 * *Super ea volucres cæli morabuntur, de medio nemorum dabunt vocem.*
13 * *Qui irrigas montes de cœnaculis tuis, de fructu operum tuorum satiabitur terra.*
14 * *Germinans herbam iumentis, & fœnum seruituti hominum, vt educat panem de terra.*
15 * *Et vinum lætificat cor hominis ad exhilarandam faciem oleo; panis autem cor hominis roborat.*
16 * *Saturabuntur ligna Domini, cedri Libani quas plantauit.*
17 * *Ibi aues nidificabunt, miluo abietes domus eius.*
18 * *Montes excelsi ceruis, petræ refugium erinaciis.*
19 * *Fecit Lunam per tempora, Sol cognouit occubitum suum.*
20 * *Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa mouebuntur omnes bestiæ syluæ.*
21 * *Leones rugientes ad prædam, & quærentes à Deo escam sibi.*
22 * *Oriente Sole recedent, & in speluncis suis cubabunt.*
23 * *Egredietur homo ad opus suum, & ad seruitutem suam vsque ad vesperum.*

תרגום

3 דְּטַלֵּל בְּמַיָּא הֵיךְ בִּנְיָנָא דְכָשׁוֹרֵי דָרוֹי דְשַׁוִּי עַל עֲנָנִין קַלִּילִין אַרְתִּיכֵיהּ דְאָזֵל עַל עֲנָנִין קַלִּילִין הֵיךְ כַּנְפֵי נִשְׁרָא׃ 4 דְּעָבֵד אִזְגַּדּוֹי
סַרְהוֹבִין הֵיךְ רוּחָא שַׁמָּשׁוֹי חַקִּיפִין הֵיךְ אֶשָּׁא מְצַלְהֲבָא׃ 5 דִּמְיַסֵּד אַרְעָא עִלַּוֵּי בְּסִיסָהּ דְלָא תְזוּעַ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 6 תְּהוֹמָא כִּד
בִּלְבוּשָׁא חֲפֵיתָהּ וּמְבַזְעִין עַל טוּרַיָּא קָיְמִין מַיָּא׃ 7 מִן מְזוֹפִיתָךְ יֶעְרְקוּן לְמִגַּר מִקָּל אַכְלָיוּתָךְ יִתְבַּהֲלוּן לְמִשְׁפַּךְ׃ 8 סָלְקִין מִן
תְּהוֹמַיָּא לְטוּרַיָּא וְנָחֲתִין בְּבִקְעָתָא לַאֲתַר דְּנַן דִּיסַדְתָּא לְהוֹן׃ 9 תְּחוּם שַׁוֵּיתָא לְגַלְלֵי יַמָּא דְלָא יַעְבְּרוּן דְלָא יְתוּבוּ לְמֶחְפֵּי אַרְעָא׃
10 דִּמְשַׁלַּח מַעְיְנֵי בִּנְהַרְוָתָא בֵּינֵי טוּרַיָּא מְהַלְּכִין׃ 11 מַשְׁקִין כָּל חֵיוָת בָּרָא יְתַבְּרוּן עֲרוֹדַיָּא צָהוּתְהוֹן׃
12 עִלַּוֵּיהוֹן צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא יִשְׁרוּן מִבֵּינֵי אֲזַיָּא יִתְנוּן קָל זְמָר׃ 13 דְּמַשְׁקֵי טוּרַיָּא מִבֵּית גִּנְזֵי עִלָּאֵי דִילֵהּ מִפֵּירֵי עוֹבָדַיִךְ תַּשְׂבִּיעַ אַרְעָא׃
14 דִּמְרַבֵּי עִשְׂבָּא לִבְעִירֵי וִירְקֵי לְפֻלְחָנָא דְבַר נָשָׁא לְמִפַּק לַחֲמָא מִן אַרְעָא׃
15 וְחַמְרָא דִּמְחַדֵּי לִבָּא דְבַר נָשָׁא לְאַנְהָרָא אַפַּיָּא מִמִּשְׁחָא וְלַחְמָא לִבָּא דְבַר נָשָׁא יַסְעַד׃
16 שָׂבְעִין אִילָנַיָּא דִּבְרָא יְיָי אַרְזֵי לִבְנַיָּא דִי נְצִב׃ 17 דְּתַמָּן צִפֳּרַיָּא עָבְדִין שַׁרְכִּיפֵי וַתְיָא חִוָּרִיתָא בְּרָאתֵי בֵּית מְדוֹרָהּ׃
18 טוּרַיָּא רָמַיָּא לְיַעֲלַיָּא כֵּיפֵי רוֹחְצָן לְטַפְזַיָּא׃ 19 עֲבַד סִיהֲרָא לְמִמְנֵי בָּהּ זִמְנַיָּא שִׁמְשָׁא יְדַע עִידַן טְמוּעֵהּ׃
20 תְּשַׁוֵּי חֲשׁוֹכָא וַהֲוֵי לֵילְיָא בֵּהּ רָחְשִׁין כָּל חֵיוָת חֻרְשָׁא׃ 21 בְּנֵי אַרְיְוָן אַכְלִין לְמִשְׁכַּח מְזוֹנָא וּלְמִבְעֵי מֵאֱלָהָא מֵיכְלֵיהוֹן׃
22 תִּדְנַח שִׁמְשָׁא מִתְכַּנְשִׁין וּלְבֵית מְדוֹרֵיהוֹן רְבִיעִין׃ 23 יִפּוֹק בְּנֵי נָשָׁא לְעוֹבָדֵהּ וּלְפֻלְחָנֵהּ עַד עִדּוּנֵי רַמְשָׁא׃

*tegis *ponis nubem *tuum *ambulas *facis *tuos ignē vtentē *fundasti

‡ Qui*tegit in aquis superiora eius, qui *ponit nubes ascensum*suum. Qui*ambulat super pennas ventorum: ‡ Qui*facit angelos suos spiritus, & ministros*suos ignis flammam. ‡ Qui*fundat terram super stabilitatem suam, non inclinabitur in seculum seculi. ‡ Abyssus sicut vestimentum amictus eius, super montes stabunt aquæ. ‡ Ab increpatione tua fugient, à voce tonitrui tui formidabunt.

‡ Ascendunt montes, & descendunt campi in locum quem fundasti eis.

‡ Terminum posuisti quem non transgredientur, neque conuertentur operire terram. ‡ Qui emittis fontes in conuallibus, inter medium montium pertransibunt aquæ.

‡ Potabunt omnes bestiæ agri, expectabunt onagri in siti sua.

‡ Super ea volucres cæli habitabunt, de medio petrarum dabunt vocem.

‡ Rigans montes de superioribus suis, de fructu operum tuorum satiabitur terra.

‡ Producens fœnum iumentis, & herbam seruituti hominum: vt educas panem de terra: ‡ Et vinum lætificat cor hominis: vt exhilaret faciem in oleo, & panis cor hominis confirmat.

*& *plātauit ‡ Saturabuntur ligna campi, *cedri Libani quas* plantasti.

‡ Illic passeres nidificabunt, erodij domus dux est eorum.

‡ Montes excelsi seruis, petra refugium erinaciis.

‡ Fecit Lunam in tempora, Sol cognouit occasum suum.

‡ Posuisti tenebras, & facta est nox; in ipsa pertransibunt omnes bestiæ syluæ.

‡ Catuli leonum rugientes vt rapiant, & quærant à Deo escam sibi.

‡ Ortus est Sol & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur.

‡ Exibit homo ad opus suum, & ad operationem suam vsque ad vesperum.

3 ‡ ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ, ὁ πιθεὶς νέφη τὸν ἐπίβασιν αὐτοῦ. ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων πνευμάτων.

4 ‡ ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.

5 ‡ ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ κλιθήσ(ε)ι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

6 ‡ ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν
7 ὀρέων στήσ(ο)υσιν ὕδατα. ‡ ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξ(ο)ν(τ)αι, ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσουσιν.

8 ‡ ἀναβαίνουσιν ὄρη, καὶ καταβαίνουσι πεδία εἰς τὸν τό-
9 πον ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά. ‡ ὅριον ἔθου ὃ οὐ παρελεύσ(ο)νται, οὐδ' ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν.

10 ‡ ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν, μετὰ μέσον τῶν ὀρέων διελεύσ(ο)νται ὕδατα.

11 ‡ ποποῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν.

12 ‡ ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει, ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσ(ο)υσι φωνήν.

13 ‡ ποτίζων ὄρη ἐκ τῶν ὑπερώων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου χορτασθήσ(ε)ται ἡ γῆ.

14 ‡ ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς,

15 ‡ καὶ οἶνος εὐφραίνῃ καρδίαν ἀνθρώπου. ἱλαρυῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.

16 ‡ χορτασθήσ(ο)ν(τ)αι τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου ἃς ἐφύτευσας.

17 ‡ ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι· τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ καστανία ἡγεῖται αὐτῶν.

18 ‡ ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις, πέτρα καταφυγὴ τοῖς
19 λαγωοῖς. ‡ ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς, ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ.

20 ‡ ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ· ἐν αὐτῇ διελεύσ(ο)νται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.

21 ‡ σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἁρπάσαι, καὶ ζητῆσαι παρὰ τοῦ θεοῦ βρῶσιν αὐτοῖς.

22 ‡ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν, καὶ εἰς τὰς μανάδρας αὐτῶν κοιτασθήσ(ο)νται.

23 ‡ ἐξελεύσ(ε)ται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Qui operit aquis veluti contignatione trabium habitacula sua: qui ponit in nubibus leuissimis vehiculum suum: qui obambulat super nubes veloces instar alarum aquilæ. [4] Qui facit nuncios suos veloces sicut spiritus, ministros suos fortes sicut ignis flammicans.

[5] Qui fundat terram super basim, ne commoueatur in secula seculorum. [6] Abyssum veluti vestimento operuisti, & erumpunt super montes, stantque aquæ. [7] Ab increpatione tua fugient vt sese contrahant: à voce tonitrui tui conturbabuntur vt diffundantur.

[8] Ascendunt de abyssis ad montes, & descendunt in valles ad locum istum quem fundasti eis. [9] Terminum posuisti fluctibus maris, quem non transgredientur, ne reuertantur vt operiant terram. [10] Qui emittit fontes in fluuios, qui inter montes commeant.

[11] Potum suppeditant omnibus animalibus agri: infringent onagri sitim suam. [12] Iuxta eos volucres cæli habitabunt: de medio ramusculorum edent vocem cantus. [13] Qui irrigat montes de domo thesaurorum superiorum suiipsius: de fructibus operum tuorum satiabis terram. [14] Multiplicans fœnum iumentis, & herbas seruituti hominum ad producendum alimentum de terra.

[15] Et vinum quod lætificat cor hominum, ad illuminandas facies oleo: & panis cor filiorum hominum sustentabit.

[16] Saturantur arbores quas creauit Dominus; cedri Libani quas plantauit. [17] Illic enim aues faciunt nidos: ciconiæ candidæ, abietes domus habitationis ipsius sunt. [18] Montes excelsi ibicibus: petræ refugium cuniculis. [19] Fecit Lunam vt numerentur in ea tempora: Sol nouit tempus occasus sui. [20] Posuisti tenebras & fuit nox: in ipsa mouentur omnes bestiæ syluæ.

[21] Catuli leonum rugiunt vt inueniant nutrimentum, & vt requirant à Deo cibum suum.

[22] Oriente Sole congregabuntur, & in domo latibulorum suorum accubabunt.

[23] Egredietur homo ad opus suum, & ad culturam suam vsque ad tempora vespertina.

24 * מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ
מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃
25 * זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם־רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר
חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם־גְּדֹלוֹת׃
26 * שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה־יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־בּוֹ׃
27 * כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
28 * תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃
29 * תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל־
עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃
30 * תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃
31 * יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃
32 * הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
33 * אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
34 * יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃
35 * יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי
נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ׃

קה

1 * הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילֹתָיו׃
2 * שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו׃
3 * הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃
4 * דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃
5 * זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־
פִיו׃
6 * זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
7 * הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
8 * זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃
9 * אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃
10 * וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃
11 * לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃

24 * *Quàm magnificata sunt opera tua Domine! omnia in sapientia fecisti: impleta est terra*
25 *possessione tua.* * *Hoc mare magnum & latum manibus, ibi reptilia innumerabilia, animalia parua cum grandibus.*
26 * *Ibi naues pertranseunt, Leuiathan istum*
27 *plasmasti vt illuderes ei.* * *Omnia in te sperant, vt des cibum eis in tempore suo.*
28 * *Dante te illis, colligent; aperiente te manum tuam, replebuntur bono.*
29 * *Abscondes vultum tuum, & turbabuntur; auferes spiritum eorum, & deficient, &*
30 *in puluerem suum reuertentur.* * *Emittes spiritum tuum & creabuntur, & instaurabis*
31 *faciem terræ.* * *Sit gloria Domini in sempiternum, lætabitur Dominus in operibus suis.*
32 * *Qui respicit terram et tremet, tangit mõ-*
33 *tes & fumabunt.* * *Cantabo Domino in vita mea, psallam Deo meo quamdiu sum.*
34 * *Placeat ei eloquium meum, ego autem læ-*
35 *tabor in Domino.* * *Deficiant peccatores de terra, & impij vltrà non sint. Benedic anima mea Domino.*
1 * *Aleluia.* PSAL. CV.
Confitemini Domino, inuocate nomen eius, notas facite in populis cogitationes eius.
2 * *Cantate ei & psallite ei; loquimini in vni-*
3 *uersis mirabilibus eius.* * *Exultate in nomine sancto eius, lætetur cor quærentium Do-*
4 *minum.* * *Quærite Dominum & virtutem eius; quærite faciem eius iugiter.*
5 * *Recordamini mirabilium eius quæ fecit, signorum & iudiciorum oris eius.*
6 * *Semen Abraam serui eius, filij Jacob ele-*
7 *cti eius.* * *Ipse Dominus Deus noster, in vniuersa terra iudicia eius.*
8 * *Recordatus est in æternum pacti eius, verbi quod præcepit in mille generationes.*
9 * *Quod pepigit cum Abraam, & iuramenti sui cum Isaac.*
10 * *Et firmauit illud cum Jacob in legem, cum Israel in pactum sempiternum.*
11 * *Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ.*

תרגום

24 מַה סְגִיעִין אִנּוּן עוֹבָדָךְ יְיָ כּוּלְּהוֹן בְּחָכְמְתָא עֲבַדְתְּ מַלְיָא אַרְעָא קִנְיָנָךְ׃ 25 דְּנַן יַמָּא רַבָּא וּפָאתֵי תְּחוּמִין תַּמָּן רֶחְשָׁא וְלֵית
מִנְיָן חֵיוָתָא זוֹטְרָתָא עִם רַבְרְבָתָא׃ 26 תַּמָּן אִילְפַיָּא אָזְלָן לְוִיָתָן דֵּין בְּרֵיתָא לְמִגְחַךְ בֵּהּ׃ 27 כּוּלְּהוֹן עֲלָךְ סְבִירִין לְמִתַּן מְזוֹנְהוֹן
בִּזְמַנֵּהּ׃ 28 תִּתֵּן לְהוֹן יִכְנְשׁוּן תִּפְתַּח אַיְדָךְ וְשָׂבְעִין טוּבָא׃ 29 תְּסַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ מִתְבַּהֲלִין תַּכְנֵשׁ רוּחֲהוֹן וּמִתְנַגְּדִין וּלְוַת עֲפַרְהוֹן
תָּיְבִין׃ 30 תְּשַׁלַּח רוּחַ קוּדְשָׁךְ וּמִתְבְּרִיאָן וּתְחַדֵּת אַפֵּי אַרְעָא׃ 31 יְהֵי אִיקַר יְיָ לְעָלַם יֶחְדֵּי יְיָ בְּעוֹבָדוֹי׃
32 דְּמִסְתַּכַּל לְאַרְעָא וּמִתְרַגְּפָא מְקָרֵב בְּטוּרַיָּא וּמַסְקִין תְּנָנָא׃ 33 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּחַיָּי אֲזַמֵּר לֵאלָהִי בְּעוֹד אִיתַי׃ 34 יִבְסַם
קוֹמוֹי שׂוּחִי אֲנָא אֶחְדֵּי בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃ 35 יִשְׁתְּצוּן חַטָּאַיָּא מִן אַרְעָא וְרַשִׁיעֵי תּוּב לֵיתֵיהוֹן בָּרְכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דַיְיָ שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קה

1 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ קְרוֹן בִּשְׁמֵהּ הוֹדְעוּן בְּעַמְמַיָּא עוֹבָדוֹי׃ 2 שַׁבַּחוּ קוֹמוֹי זַמְּרוּ קוֹמוֹי מַלְלוּ בְּכָל פְּרִישְׁוָתֵיהּ׃
3 שַׁבַּחוּ בְּשׁוּם קוּדְשֵׁיהּ יֶחְדֵּי לִבְּהוֹן דְּתָבְעִין אֻלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ׃ 4 תְּבַעוּ אֻלְפָנָא דַיְיָ וְאוֹרַיְתֵיהּ אַקְבְּלוּ אַפּוֹי תְּדִירָא׃
5 אַדְכַּרוּ פְּרִישְׁוָתֵיהּ דַּעֲבַד תִּמְהוֹי וְדִינֵי פּוּמֵיהּ׃ 6 זַרְעָא דְּאַבְרָהָם עַבְדֵהּ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירוֹי׃ 7 הוּא יְיָ אֱלָהָנָא בְּכָל אַרְעָא מְתִיחָן דִּינוֹי׃
8 דְּכִר לְעָלַם קְיָמֵהּ פִּתְגָם דְּפַקֵּד לְאֶלֶף דָּרִין׃ 9 דִּגְזַר עִם אַבְרָהָם וּקְיָמֵהּ לְיִצְחָק׃
10 וְקַיְמִנָּהּ לְיַעֲקֹב לִגְזֵירָה לְיִשְׂרָאֵל קְיָם עָלַם׃ 11 לְמֵימַר לָךְ אֶתֵּן יַת אַרְעָא דִכְנָעַן עֲדַב אַחְסַנְתְּכוֹן׃

Sup.91 ‡Quàm magnificata ſunt opera tua Dñe! omnia in ſapientia feciſti. impleta eſt terra possessione* tua. ‡ Hoc mare magnum & ſpacioſum*: illic reptilia quorũ non eſt numerus, animalia puſilla cum magnis. ‡Illic naues * pertranſeunt, draco iſte quem formaſti ad illudendum ei. ‡Omnia ad te expectant, vt des eſcã illis in tempore. ‡Dãte illis, colligẽt. aperiente te manum, *omnia implebuntur bonitate. ‡Auertente autem te faciem, turbabuntur. auferes ſpiritum eorũ & deficient, & in puluerem ſuũ reuertentur. ‡ Emittes ſpiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ.

‡Sit gloria Domini in ſeculum, lætabitur Dominus in operibus ſuis. ‡ Qui reſpicit in terram, & facit eam tremere; qui tangit montes, & fumigant. ‡Cantabo Domino in vita mea, pſallam Deo meo quã diu ſum.

Inf.145 ‡ Iucundum ſit ei eloquium meum, ego verò delectabor in Domino. ‡ Deficiant peccatores à terra & iniqui, ita vt non ſint ipſi. benedic anima mea Domino.

Alleluia. PSAL. CIIII.

1.Pa.6.b Eſa.12.b COnfitemini Domino, & inuocate nomen eius. annunciate inter gentes opera eius: ‡ Cantate ei & pſallite ei. narrate omnia mirabilia eius: ‡ Laudamini in nomine ſancto eius. lætetur cor quærentium Dominum: ‡Quærite Dominum & confirmamini. quærite faciem eius ſemper. ‡Mementote mirabilium eius quæ fecit: prodigia eius & iudicia oris eius.

‡ Semen Abraam ſerui eius, filij Iacob electi eius. ‡ Ipſe Dominus Deus noſter, in vniuerſa terra iudicia eius. ‡ Memor fuit in ſeculum teſtamenti ſui, verbi quod mandauit in mille generationes: ‡Quod * ad diſpoſuit * Abraam, & iuramenti ſui * Iſaac.

‡ Et ſtatuit illud Iacob in præceptum, & Iſrael in teſtamentum æternum: ‡Dicẽs, Tibi dabo terram Chanaan, funiculũ hęreditatis veſtræ.

24 ‡ ὡς ἐμεγαλυώθη τὰ ἔργα ϲου κύριε, πάντα ἐν ϲοφίᾳ
25 ἐποίησας. ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς ϲου· ‡αὕτη ἡ θάλαϲ-
ϲα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος. ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔϲτιν ἀ-
ριθμός, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων.
26 ‡ ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύον), δράκων οὗτος ὃν ἔπλαϲας
27 ἐμπαίζειν αὐτῷ. ‡ πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶϲι, δοῦναι
28 τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς καιρόν· ‡ δόντος ϲου αὐτοῖς,
ϲυλλέξουϲιν. ἀνοίξαντός ϲου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλη
29 σθήϲονται χρηϲτότητος· ‡ ἀποϲτρέψαντός ϲου τὸ πρόϲ-
ωπον, ταραχθήϲον). ἀνελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἐκ-
λείψουϲι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιϲτρέψουϲιν.
30 ‡ ἐξαποϲτελεῖς τὸ πνεῦμά ϲου, καὶ κτισθήϲον), καὶ ἀνα-
31 καινιεῖς τὸ πρόϲωπον τῆς γῆς. ‡ἔϲτω ἡ δόξα κυρίου εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας, εὐφρανθήϲεται) κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
32 ‡ ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν,
ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζον).
33 ‡ ᾄσω τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως
34 ὑπάρχω. ‡ ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ
εὐφρανθήϲομαι ἐπὶ τῷ κυρίῳ.
35 ‡ ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι, ὥϲτε
μὴ ὑπάρχειν αὐτούς· εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

ἀλληλουϊα. ρλ΄.

1 ‡ Ἐξομολογεῖϲθε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπικαλεῖϲθε τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεϲι τὰ ἔργα αὐτοῦ·
2 ‡ ᾄϲατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ. διηγήϲαϲθε πάϲ-
3 τα τὰ θαυμάϲια αὐτοῦ· ‡ ἐπαινεῖϲθε ἐν τῷ ὀνόματι τῷ
ἁγίῳ αὐτοῦ. εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν κύριον,
4 ‡ ζητήϲατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε. ζητήϲατε
τὸ πρόϲωπον αὐτοῦ διαπαντός·
5 ‡ μνήθητε τῶν θαυμαϲίων αὐτοῦ ὧν ἐποίηϲε. τὰ τέ-
ρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα τοῦ ϲτόματος αὐτοῦ.
6 ‡ ϲπέρμα Ἀβραὰμ δοῦλοι αὐτοῦ, υἱοὶ Ἰακὼβ ἐκλεκ-
7 τοὶ αὐτοῦ. ‡ αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐν πάϲῃ τῇ
8 γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. ‡ ἐμνήθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθή-
κης αὐτοῦ, λόγου ὃν ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς·
9 ‡ ὃν διέθετο τῷ Ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ τῷ Ἰϲαάκ.
10 ‡ καὶ ἔϲτηϲεν αὐτὸν τῷ Ἰακὼβ εἰς πρόϲταγμα, καὶ τῷ Ἰϲ-
11 ραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον. ‡ λέγων, Σοὶ δώϲω τὴν
γῆν Χαναάν, σχοίνιϲμα κληρονομίας ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Quàm multa ſunt opera tua Domine! illa omnia in ſapientia feciſti: plena eſt terra poſſeſſione tua. [25] Hoc mare magnum & ſpatioſum terminis: illic ſunt reptilia innumera, animalia parua cum magnis. [26] Ibi naues pertranſeunt, *ibi* Leuiathan iſte quem creaſti vt ludat in eo. [27] Omnia illa ſperant vt des eſcam eis in tempore ſuo. [28] Dabis illis, colligent: aperies manum tuam, & ſaturabuntur bonitate. [29] Auferes maieſtatem tuam, conturbabuntur: congregabis ſpiritum eorum, & deficient, ac in puluerem ſuum reuertentur. [30] Mittes ſpiritum ſanctum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. [31] Sit gloria Domini in ſeculum, lætetur Dominus in operibus ſuis. [32] Qui reſpicit terram, & tremit: tangit montes, & fumum in altum emittunt. [33] Laudabo coram Domino in vita mea, pſallam Deo meo quamdiu ſum. [34] Iucunda ſit coram eo meditatio mea: ego lætabor in verbo Domini. [35] Deficiant peccatores à terra, & improbi vltrà non ſint. benedic anima mea nomini Domini, laudate Deum.

PSAL. CV.

LAudes dicite coram Domino, inuocate nomen eius, notas facite in populis operationes eius. [2] Laudes dicite coram eo, pſallite coram eo, narrate omnia miranda eius facinora. [3] Laudate in nomine ſancto eius, lætetur cor illorum qui quærunt doctrinã à conſpectu Domini. [4] Quærite doctrinam Domini & Legem eius: accipite faciem eius ſemper. [5] Recordamini miraculorum eius quæ edidit; portentorum eius, & iudiciorum oris eius. [6] Semen Abraham ſerui eius, filij Iacob electi eius. [7] Ipſe eſt Dominus Deus noſter, in omni terra protenſa ſunt iudicia eius. [8] Recordatus eſt in æternum pacti ſui, verbi quod præcepit in mille generationes.

[9] Quod pepigit cum Abraham, & iuſiurandum ſuum ad Iſaac: [10] Et ſtatuit illud Iacob pro decreto, Iſraeli pro fœdere æterno.

[11] Dicendo: Tibi dabo terram Chanaan ſortem hæreditatis veſtræ.

12 * בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃
13 * וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם
אַחֵר׃
14 * לֹא־הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם
מְלָכִים׃
15 * אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃
16 * וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר׃
17 * שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃
18 * עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלָיו בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃
19 * עַד־עֵת בֹּא־דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃
20 * שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃
21 * שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ׃
22 * לֶאֱסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃
23 * וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ־חָם׃
24 * וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו׃
25 * הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃
26 * שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר־בָּחַר בּוֹ׃
27 * שָׂמוּ־בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃
28 * שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחֲשֵׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת־דְּבָרָיו׃
29 * הָפַךְ אֶת־מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם׃
30 * שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם׃
31 * אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם׃
32 * נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃
33 * וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃
34 * אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃
35 * וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם׃
36 * וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם׃
37 * וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל׃
38 * שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם
עֲלֵיהֶם׃

12 * *Cùm essent viri pauci, modici & aduenæ*
13 *in ea.* * *Et transierunt de gente in gentem, &*
14 *de regno ad populum alterum.* * *Non dimisit*
hominem vt noceret eis, et corripuit pro eis re-
15 *ges.* * *Nolite tangere christos meos, & prophe-*
16 *tas meos nolite affligere.* * *Et vocauit famem*
super terram, omnem virgam panis contriuit.
17 * *Misit ante faciem eorum virum, in ser-*
18 *uum venundatus est Ioseph.* * *Afflixerunt in*
compedibus pedes eius, in ferrum venit anima
19 *eius.* * *Vsque ad tempus donec veniret sermo*
eius, eloquium Domini probauit eum.
20 * *Misit rex & soluit eum, princeps populo-*
21 *rum, & dimisit illum.* * *Posuit eum domi-*
num domui suæ, & principem in omni possessio-
22 *ne sua.* * *Vt erudiret principes eius secun-*
dùm voluntatem suam, & senes eius sapien-
23 *tiam doceret.* * *Et ingressus est Israel in Ægy-*
ptum, & Iacob aduena fuit in terra Cham.
24 * *Et crescere fecit populum suum nimis, &*
25 *roborauit eum super hostes eius.* * *Conuertit*
cor eorum vt odio haberent populum eius, vt
26 *dolosè agerent contra seruos illius.* * *Misit*
Moysem seruum suum, Aaron quem elegit.
27 * *Posuit in eis verba signorum suorum, et por-*
28 *tentorum suorum in terra Cham.* * *Misit tene-*
bras & contenebrauit; & non fuerunt incre-
29 *duli verbis eius.* * *Commutauit aquas eo-*
rum in sanguinem, & occidit pisces eorum.
30 * *Ebulliuit terra eorum ranas, in cubilibus*
31 *regum ipsorum.* * *Dixit, & venit musca om-*
nimoda, cyniphes in vniuerso termino eorum.
32 * *Dedit pluuias eorum grandinem, ignem*
33 *flammantem in terra ipsorum.* * *Et percussit*
vineam eorum & ficum eorum, & confregit
34 *lignum finium eorum.* * *Dixit, & venit locu-*
35 *sta, & bruchus, cuius non erat numerus:* * *Et*
comedit omne fœnum terræ eorum, & deuo-
36 *rauit fructum terræ eorum.* * *Et percussit omne*
primogenitũ in terra eorum, primitias vniuersi
37 *partus eorum.* * *Et eduxit eos cum argento et*
auro, & non erat in tribubus eorum infirmus.
38 * *Lætata est Ægyptus cùm egrederentur, quo-*
niam irruerat terror eorum super eos.

תרגום

12 כַּד הֲוֵיתוּן עָם דְּמִנְיָן כִּזְעֵירִין וְיָתְבִין בָּהּ׃ 13 וְהַלְּכוּ מֵעַמָּא לְעַמָּא וּמִמַּלְכוּתָא לְעָם חוֹרָן׃ 14 לָא שְׁבַק אֱנָשׁ לִטְלוֹמְהוֹן
וְאוֹכַח בְּגִינְהוֹן מַלְכַיָּא׃ 15 לָא תִקְרְבוּן בִּמְשִׁיחַי וְלִנְבִיאַי לָא תַבְאֲשׁוּן׃ 16 וְאַכְרֵז כַּפְנָא עַל אַרְעָא כָּל סְעִיד לַחְמָא חְבַר׃
17 שַׁדַּר קֳדָמֵיהוֹן גְּבַר חַכִּים לְעַבְדָא אִזְדַּבַּן יוֹסֵף׃ 18 עַנִּיו בְּשׁוֹשִׁילְתָּא רַגְלוֹי בְּשֵׁיר דְּפַרְזְלָא עַלַּת נַפְשֵׁהּ׃ 19 עַד עִידָן דַּאֲתָא
פִּתְגָמֵהּ מֵימְרָא דַיְיָ סַנֵּן יָתֵהּ׃ 20 שַׁדַּר מְלֵךְ וְשַׁרְיֵהּ שׁוּלְטָן בְּעַמְמַיָּא וּפְתַח לֵהּ׃ 21 שַׁוְיֵהּ רִבּוֹן לְבַיְתֵהּ שַׁלִּיט בְּכָל קִנְיָנֵהּ׃
22 לְמֵיסַר רַבְרְבָנוֹי חֵיךְ בְּנַפְשֵׁיהּ וּמִסִּיבוֹי אִתְחַכַּם׃ 23 וַאֲתָא יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם וְיַעֲקֹב דָּר בְּאַרְעָא דְחָם׃ 24 וְאַפֵּישׁ יַת עַמֵּהּ
לַחֲדָא וְאַתְקְפֵהּ מִמְּעִיקוֹי׃ 25 אִתְחַכִּיךְ לִבְּהוֹן לְמִשְׂנֵי עַמֵּהּ לְחַשָּׁבָא בִּישָׁן עַל עַבְדּוֹי׃ 26 שַׁדַּר מֹשֶׁה עַבְדֵּהּ אַהֲרֹן דְּאִתְרְעֵי בֵּהּ׃
27 שַׁוִּיו בְּהוֹן פִּתְגְמֵי אָתְוָתוֹהִי וְתִמְהוֹהִי בְּאַרְעָא דְחָם׃ 28 שַׁדַּר חֲשׁוֹכָא וְאַחְשְׁכִנּוּן וְלָא סָרְבוּ עַל פִּתְגָמֵהּ׃
29 הֲפַךְ מֵימֵיהוֹן לְאַדְמָא וּקְטַל יַת נוּנֵיהוֹן׃ 30 רְחַשׁ אַרְעֲהוֹן עֻרְדְּעָנַיָּא בְּקִיטוֹנֵי מַלְכֵיהוֹן׃
31 אֲמַר לְאַיְתוֹיֵי עִרְבּוּבִין קַלְמֵיתָא בְּכָל תְּחוּמֵיהוֹן׃ 32 אֲמַר לְמֶהְוֵי מִטְרֵיהוֹן בַּרְדָא אֶשְׁתָּא מְצַלְהֲבָא בְּאַרְעֲהוֹן׃
43 וּמְחָא גוּפְנֵיהוֹן וּתְאֵנָתְהוֹן וְתַבַּר אִילָן תְּחוּמֵיהוֹן׃ 34 אֲמַר וְאַיְתִי גוֹבָאי וְרָשׁוֹנָא וְלֵית מִנְיָן׃
35 וְגַמַּר כָּל עִשְׂבָּא בְּאַרְעֲהוֹן וְגַמַּר כָּל פֵּירֵי אַרְעֲהוֹן׃ 36 וּקְטַל כָּל בּוּכְרָא בְּאַרְעֲהוֹן שֵׁירוּי לְכָל תּוּקְפֵיהוֹן׃
37 וְאַפְּקִינּוּן בְּסִימָא וְדַהֲבָא וְלָא אִתְּדָנוּ עִם מִצְרָאֵי לְמִתְקְלָא׃ 38 חֲדוֹן מִצְרָאֵי בְּמִפַּקְהוֹן אֲרוּם נְפַל דְּלוֹחְהוֹן עֲלֵיהוֹן׃

*breui eius

‡ Cũ eſſẽt ipſi numero*modici, pauciſsimi & incolę in ea. ‡Et ptrãſierũt de gẽte in gẽ tẽ, & de regno ad populũ alterũ. ‡Nõ reliquit hoiem nocere eis, & corripuit p eis reges. ‡Nolite tãgere chriſtos meos, & in p- phetis meis nolite malignari. ‡ Et vocauit famẽ ſup terrã, * oẽ firmamẽtũ panis cõtriuit. ‡Miſit ante eos virũ, in ſeruũ venũdatus eſt Ioſeph. ‡Humiliauerũt in cõpedib⁹ pedes ei⁹, ferrũ ptrãſiit* aĩa eius. ‡Donec veniret verbũ eius, eloquiũ Dñi inflammauit eũ. ‡Miſit rex & ſoluit eũ, princeps*populi & dimiſit eũ. ‡Cõſtituit eũ dñm dom⁹ ſuę, & principẽ oĩs poſſeſsionis ſuę. ‡Vt eruditet prĩcipes eius ſicut ſemetipſum, & ſenes eius prudẽtiã doceret. ‡Et intrauit Iſrael in Ægyptũ, & Iacob accola fuit in terra Chã. ‡Et auxit populũ ſuũ vehemẽter, & firmauit eũ ſup inimicos eius. ‡Cõuertit cor*ei⁹ vt odirẽt populũ eius, vt dolũ facerent in ſeruos eius. ‡ Miſit Moyſen ſeruum ſuum, Aaron quem elegit*ſibi. ‡Poſuit in eis verba ſignorum ſuorum, & prodigiorum ſuorum in terra Cham. ‡Miſit tenebras & obſcurauit; * quia exacerbauerunt ſermones ſuos. ‡ Conuertit aquas eorum in ſanguinem, & occidit piſces eorum. ‡ Edidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipſorum. ‡ Dixit, & venit cynomya, & ciniphes in omnibus finibus eorum.

‡ Poſuit pluuias eorum grandinem, ignem comburentem in terra ipſorum. ‡ Et percuſsit vineas eorum, & ficulneas eorum, & contriuit omne lignum finium eorum. ‡ Dixit, & venit locuſta, & bruchus, cuius non erat numerus. ‡ Et comedit omne fœnum in terra eorum, & comedit omnem fructum terræ eorum. ‡ Et percuſsit omne primogenitum in terra eorum, primitias omnis laboris eorum.

‡ Et eduxit eos * in argento & auro: & non erat in tribubus eorum infirmus.

‡Lætata eſt Ægyptus in profectione eorum, quia incubuit timor eorũ ſuper eos.

12 ‡ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, ὀλιγωστοὺς καὶ
13 παροίκους ἐν αὐτῇ. ‡ καὶ διῆλθεν ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος,
14 καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον. ‡ οὐκ ἀφῆκεν ἀν-
θρωπον ἀδικῆσαι αὐτούς, καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν βασι-
15 λεῖς. ‡ μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφή-
16 ταις μου μὴ πονηρεύεσθε. ‡ καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ
τὴν γῆν, παν στήριγμα ἄρτου συνέτριψεν.
17 ‡ ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον, εἰς δοῦλον
18 ἐπράθη Ἰωσήφ. ‡ ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις τοὺς πόδας
19 αὐτοῦ, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. ‡ μέχρι τοῦ ἐλ-
θεῖν τὸν λόγον αὐτοῦ, τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν.
20 ‡ ἀπέστειλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν, ἄρχων λαοῦ
21 καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. ‡ κατέστησεν αὐτὸν κύριον τοῦ οἴκου
αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ.
22 ‡ τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν, καὶ τοὺς
23 πρεσβυτέρους αὐτοῦ σοφίσαι. ‡ καὶ εἰσῆλθεν Ἰσραὴλ
εἰς Αἴγυπτον, καὶ Ἰακὼβ παρῴκησεν ἐν γῇ Χάμ.
24 ‡ καὶ ἤυξησε τὸν λαὸν αὐτοῦ σφόδρα, καὶ ἐκραταίωσεν
25 αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. ‡ μετέστρεψε τὴν καρ-
δίαν αὐτοῦ τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, τοῦ δολιοῦσθαι ἐν
26 τοῖς δούλοις αὐτοῦ. ‡ ἐξαπέστειλε Μωυσῆν τὸν δοῦλον
27 αὐτοῦ, Ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ. ‡ ἔθετο ἐν αὐτοῖς
τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ, καὶ τῶν τεράτων αὐτοῦ ἐν
28 γῇ Χάμ. ‡ ἐξαπέστειλε σκότος καὶ ἐσκότασεν· ὅτι πα-
29 ρεπικράνθη τοὺς λόγους αὐτοῦ. ‡ μετέστρεψε τὰ ὕδατα
αὐτῶν εἰς αἷμα, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν.
30 ‡ ἐξεῖρψεν ἡ γῆ αὐτῶν βατράχους ἐν τοῖς ταμείοις
31 τῶν βασιλέων αὐτῶν. ‡ εἶπε, καὶ ἦλθε κυνόμυια, καὶ σκνί-
32 πες ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. ‡ ἔθετο τὰς βροχὰς αὐτῶν
33 χάλαζαν, πῦρ καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. ‡ καὶ ἐπάταξε
τὰς ἀμπέλους αὐτῶν καὶ τὰς συκᾶς αὐτῶν, καὶ συνέτριψε
34 παν ξύλον ὁρίου αὐτῶν. ‡ εἶπε, καὶ ἦλθεν ἀκρὶς, καὶ βρῦ-
35 χος, οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός. ‡ καὶ κατέφαγε πᾶσαν χόρτον
ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ κατέφαγε πᾶσαν τὸν καρπὸν τῆς γῆς
36 αὐτῶν. ‡ καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν,
37 ἀπαρχὴν πάντος πόνου αὐτῶν. ‡ καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς
ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ οὐκ ἦν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν
38 ὁ ἀσθενῶν. ‡ εὐφράνθη Αἴγυπτος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν,
ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Cùm eſſetis populus numero modicus, & incolæ in ea. [13] Et tranſierunt de populo in populum, & de regno ad populum alterum. [14] Non permiſit hominem iniuriam inferre illis, & corripuit propter eos reges. [15] Nolite tangere chriſtos meos, & prophetis meis ne malefeceritis. [16] Et vocauit famem ſuper terram, omne ſuſtentamentum panis contriuit. [17] Miſit ante eos virum ſapientem, in ſeruum vẽditus eſt Ioſeph. [18] Afflixerunt compede pedes eius, in catenã ferreã intrauit anima eius. [19] Quouſque tempus veniret ſermonis eius, Verbum Domini repurgauit eum. [20] Miſit rex & ſoluit eum; princeps populorum, & dimiſit eum. [21] Conſtituit eum dominum ſuper domum ſuam, principem in omni acquiſitione ſua. [22] Vt deuinciret proceres eius tanquam ad animam ſuam: & ſenioribus eius ſapientia præcelluit. [23] Et venit Iſrael in Ægyptum, & Iacob habitauit in terra Cham. [24] Et creſcere fecit populum ſuum valdè, & fortiorem eum fecit moleſtatoribus eius. [25] Conuerſum eſt cor eorum vt odio haberent populum eius, vt excogitarent mala contra ſeruos eius. [26] Miſit Moſſeh ſeruum ſuum, & Aharon, quoniam complacuit ſibi in eo. [27] Poſuerunt in eis verba ſignorum eius, & prodigia eius in terra Cham. [28] Miſit tenebras & obtenebrauit eos: & non reſtiterunt verbo eius. [29] Conuertit aquas eorum in ſanguinem, & occidit piſces eorum. [30] Ebulliit terra eorum ranas in cubilibus regum eorum. [31] Dixit, vt venirent inſectorum commixtiones, pediculi in omnibus finibus eorum.

[32] Iuſſit pluuias eorum eſſe grandinem, ignem vrentem in terra eorum. [33] Et percuſſit vineas eorum & ficus eorum, & confregit arbores finium eorum. [34] Dixit, & adduxit locuſtam & bruchum innumeros. [35] Et conſumpſit omnem herbam in terra eorum, & comedit omnes fructus terræ eorum. [36] Et occidit omne primogenitum in terra eorum, primitias omnis fortitudinis eorum. [37] Et eduxit eos cum argento & auro; & non adiudicati ſunt cum Ægyptiis ad offendiculum. [38] Lætati ſunt Ægyptij cùm egrederentur, quoniam ceciderat timor eorum ſuper ipſos.

39 * פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃
40 * שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃
41 * פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַצִּיּוֹת נָהָר׃
42 * כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃
43 * וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃
44 * וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃
45 * בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ׃

קו

1 * הַלְלוּ יָהּ הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ׃
3 * אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל־עֵת׃
4 * זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִישׁוּעָתֶךָ׃
5 * לִרְאוֹת בְּטוּבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם־נַחֲלָתֶךָ׃
6 * חָטָאנוּ עִם־אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
7 * אֲבוֹתֵינוּ בְמִצְרַיִם לֹא־הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת־רֹב חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל־יָם בְּיַם־סוּף׃
8 * וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־גְּבוּרָתוֹ׃
9 * וַיִּגְעַר בְּיַם־סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר׃
10 * וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃
11 * וַיְכַסּוּ־מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃
12 * וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְהִלָּתוֹ׃
13 * מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא־חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃
14 * וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ־אֵל בִּישִׁימוֹן׃
15 * וַיִּתֵּן לָהֶם שֶׁאֱלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם׃
16 * וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְהוָה׃

39 * *Expandit nubem in tentorium, & ignem*
40 *vt luceret nocte.* * *Petierunt & adduxit ortygometram, & pane cæli saturauit eos.*
41 * *Aperuit petram & fluxerunt aquæ, cucurrerunt in aridis flumina.*
42 * *Quia recordatus est verbi sancti sui cum*
43 *Abraam seruo suo.* * *Et eduxit populum suum in exultatione, in laude electos suos.*
44 * *Et dedit eis terras gentium, & labores*
tribuum possederunt.
45 * *Vt custodirent ceremonias eius, & leges eius seruarent. Aleluia.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CVI.

CONfitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.
2 * *Quis loquetur fortitudines Domini, audi-*
3 *tas faciet omnes laudes eius?* * *Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in*
4 *omni tempore.* * *Recordare mei Domine in repropitiatione populi tui, visita me in salutari*
5 *tuo.* * *Vt videam bona electorum tuorum, et*
læter in lætitia gentis tuæ, & exultem cum hæ-
6 *reditate tua.* * *Peccauimus cum patribus nostris, iniquè fecimus, & impiè egimus.*
7 * *Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua, non sunt recordati multitudinis misericordiæ tuæ, & ad iracundiam prouocauerunt super mare in mari rubro.*
8 * *Et saluauit eos propter nomen suum, vt ostenderet fortitudinem suam.*
9 * *Et comminatus est mari rubro, & aruit, & traduxit eos per abyssos quasi in deserto.*
10 * *Et saluauit eos de manu odientis, & rede-*
11 *mit eos de manu inimici.* * *Et operuit aqua hostes eorum, vnus ex ipsis non superfuit.*
12 * *Et crediderunt verbis eius, cecinerunt que*
13 *laudem eius.* * *Citò obliti sunt operum illius, nec expectauerunt voluntatem eius.*
14 * *Et desiderauerunt desiderium in deserto, & tentauerunt Deum in solitudine.*
15 * *Et dedit eis petitionem ipsorum, & misit tenuitatem in animam eorum.*
16 * *Et zelati sunt Moysen in castris, Aaron sanctum Domini.*

תרגום

39 פָּרֵשׂ עֲנָנֵי הֵיךְ וֵילְתָא וְאֶשְׁתָּא לְאַנְהָרָא בְּלֵילְיָא׃ 40 שְׁאִלוּ בִסְרָא וְאַיְתִי פִּסְיוֹנִין וְלַחְמָא דִשְׁמַיָּא יַשְׂבְּעִנוּן׃ 41 פְּתַח טַנָּרָא
וְדַיְבוּ מַיָּא הַלְכוּ בְּצַחֲוָתָא הֵיךְ נַהֲרָא׃ 42 אֲרוּם דְּכַר יַת מַמְלַל קֻדְשֵׁהּ דְּעִם אַבְרָהָם עַבְדֵּהּ׃ 43 וְאַפֵּיק עַמֵּהּ בְּחֶדְוָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּא
יַת בְּחִירוֹי׃ 44 וְיהַב לְהוֹן אַרְעָת עַמְמַיָּא וְלֵיעוּת אֻמַּיָּא יֵירְתוּן׃ 45 מִן בְּגַלָּל דְּיִנְטְרוּן קְיָמוֹי וְאוֹרָיָתֵהּ יִטְרוּן שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קו

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא אוֹדוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 2 מַן יְכוּל לְמַלָּלָא גְּבוּרָתָא דַיְיָ יַרְשִׁי לְאַשְׁמָעָא לְכוּלְהוֹן תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ׃
3 טוּבֵיהוֹן דָּנָטְרֵי דִינָא עָבְדֵי צִדְקָתָא בְּכָל עִדָּן׃ 4 דְּכַר יָתִי יְיָ בְּרַעֲוָא טָבָא עִם עַמָּךְ אְדְכַר לִי בְּפֻרְקָנָךְ׃ 5 לְמֶחֱמֵי בְּטִבְתָּא בְּחִירַיִךְ
לְמֶחֱדֵי בְּחֶדְוַת עַמָּךְ לְאִשְׁתַּבָּחָא עִם אַחְסַנְתָּךְ׃ 6 חַבְנָא עִם אֲבָהָתָנָא אַעֲוֵינָא וְאַרְשַׁעְנָא׃ 7 אֲבָהָתָנָא בְּמִצְרַיִם לָא אַשְׂכְּלוּ פִּרְישָׁתָךְ
לָא דְכַרוּ יַת סָגֵּעַ טוּבָךְ וְסָרְבוּ עַל מֵימְרָךְ עַל יַמָּא בְּיַמָּא דְסוּף׃ 8 וּפְרְקִנּוּן בְּגַלָּל שְׁמֵהּ לְהוֹדָעָא יַת גְּבוּרְתֵּהּ׃ 9 וּנְזַף בְּיַמָּא דְסוּף
וְאִתְנְגִיב וְהַלְכִנּוּן בִּתְהוֹמַיָּא הֵיךְ בְּמַדְבְּרָא׃ 10 וּפְרְקִנּוּן מִיַּד סָנְאָה וּפְרַק יַתְהוֹן מִבְּעֵל דְּבָבָא׃ 11 וַחֲפוֹ מַיָּא מְעִיקֵיהוֹן חַד מִנְּהוֹן
לָא אִשְׁתְּאַר׃ 12 וְהֵימִנוּ בְּשׁוּם מֵימְרֵהּ שַׁבַּחוּ תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 13 סַרְהִבוּ אִתְנְשִׁיוּ עוֹבָדוֹי לָא אִסְתַּהַרוּן לְמִלְכֵּהּ׃ 14 וְרַגְּגוּ
רְגָנָא בְּמַדְבְּרָא וְנַסִּיו אֱלָהָא בַּאֲתַר צְהֵי׃ 15 וְיהַב לְהוֹן שֵׁילְתְּהוֹן וְשַׁדַּר פִּתְרְנוּתָא בְּנַפְשְׁהוֹן׃
16 וְשַׁנְּנוּן לְמֹשֶׁה בְּמַשְׁרִיתָא לְאַהֲרֹן קַדִּישָׁא דַיְיָ׃

eorum *Expãdit nubem in protectionẽ*eis,&ignẽ 39
Num. 11 vt luceret eis ꝑ noctẽ. *Petierũt &venit co- 40
turnix,& pane cęli ſaturauit eos. *Diſrupit 41
ſicco petrã,& fluxerũt aquę,abierũt in*ſiccis flu
mina. *Quoniam memor fuit verbi ſancti 42
habuit ſui,quod*ad Abraã puerũ ſuum. *Et eduxit 43
populum ſuum in exultatione, & electos
ſuos in lætitia. *Et dedit illis regiones gen 44
tium, & labores populorum poſſederunt.

* Vt cuſtodiant iuſtificationes eius, & 45
Legem eius requirant. Alleluia.

* Alleluia. PSAL. CV. 1

Iud. 13. c Inf. 117. COnfitemini Dño quoniã bonus, quo- 2
niã in ſeculũ miſericordia eius. * Quis
loquetur potentias Dñi, auditas faciet oẽs
laudes eius? *Beati ꝙ cuſtodiũt iudiciũ, & 3
faciũt iuſtitiã in omni tẽpore. * Memento 4
noſtri Dñe in beneplacito populi tui, viſi-
ta nos in ſalutari tuo. *Ad videndum in bo- 5
nitate electorũ tuorum, ad lætãdum in lę-
titia gentis tuæ, vt lauderis cum hæredi-
tate tua. * Peccauimus cum patribus no- 6
ſtris, iniuſtè egimus, iniquitatem fecim⁹.

* Patres noſtri in Ægypto non intelle- 7
xerunt mirabilia tua, non fuerunt memo-
res multitudinis miſericordiæ tuæ. & irri-
mare, ma re rubrũ tauerunt aſcendentes in*rubro mari. * Et 8
ſaluauit eos propter nomen ſuum: vt no-
tam faceret potentiam ſuam. * Et increpuit 9
rubrum mare, & exiccatum eſt. & de-
duxit eos in *abyſſo ſicut in deſerto:

*abyſſi odientiũ Exo. 14. g inimici * Et ſaluauit eos de manu* odientis. & 10
redemit eos de manu* inimicorum.

* Operuit aqua tribulantes eos: vnus 11
ex eis non remanſit. * Et crediderunt 12
*verbi laudauerunt *verbo eius, & * cantauerunt laudem eius.

* Citò fecerunt, obliti ſunt operum e- 13
ius, *non ſuſtinuerunt conſilium eius.

* Et concupierunt concupiſcentiam in 14
deſerto, & tentauerunt Deum in ina-
quoſo. * Et dedit eis petitionem ipſo- 15
* rum, *miſit ſaturitatem in animas eorum.

*Et irritauerunt Moyſen in caſtris, Aa- 16
ron ſanctum Domini.

39 * διεπέτασε νεφέλην εἰς σκέπην αὐτοῖς, καὶ πῦρ τοῦ φω-
40 τίσαι αὐτοῖς τὴν νύκτα. * ἠτήσαν καὶ ἦλθεν ὀρτυγομήτρα,
41 καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέπλησεν αὐτούς. * διέρρηξε πέ-
τραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, ἐπορεύθησαν ἐν ἀνύδροις πο-
42 ταμοί. * ὅτι ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, τοῦ ἀβραὰμ
43 τὸν δοῦλον αὐτοῦ. * καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ
ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ.
44 * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθνῶν, καὶ πόνους λαῶν κα-
45 τεκληρονόμησαν. * ὅπως ἂν φυλάξωσι τὰ δικαιώ-
ματα αὐτοῦ, καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν. ἀλληλούϊα.

1 * Αλληλούϊα. ρέ.

Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
2 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. * τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ
κυρίου, ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ;
3 * μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιοῦντες δι-
καιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.
4 * μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ἐπί-
σκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου.
5 * τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου, τοῦ εὐφρα-
νθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ
6 τῆς κληρονομίας σου. * ἡμάρτομεν μετὰ τῶν πατέρων
ἡμῶν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν.
7 * οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυμά-
σιά σου, οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τῶν ἐλέους σου. καὶ πα-
ερεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ.
8 * καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. τοῦ γνω-
9 ίσαι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ. * καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ
θαλάσσῃ, καὶ ἐξηράνθη. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ
10 ὡς ἐν ἐρήμῳ. * καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς μι-
σούντων. καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν.
11 * ἐκάλυψεν ὕδωρ θλίβοντας αὐτούς· εἷς ἐξ αὐ-
12 τῶν οὐχ ὑπελείφθη. * καὶ ἐπίστευσαν τοῖς λόγοις αὐ-
13 τοῦ, καὶ ἦσαν τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ. * ἐτάχυναν ἐπελάθοντο
τῶν ἔργων αὐτοῦ, οὐκ ὑπέμειναν τὴν βουλὴν αὐτοῦ.
14 * καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐπεί-
15 ρασαν τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ. * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτη-
μα αὐτῶν, ἐξαπέστειλε πλησμονὴν εἰς τὰς ψυχὰς αὐ-
16 τῶν. * καὶ παρώργισαν τὸν μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ,
τὸν ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

39 Expandit tentorium ſuum in nubibus tanquam velamen, & ignem vt luceret in nocte. 40 Petierunt carnes, & adduxit coturnices, ac pane cæleſti ſaturabit eos. 41 Aperuit petram & fluxerunt aquæ, ambulauerunt in aridis *locis* fluminis inſtar. 42 Quoniam memor fuit eloquij ſancti ſui quod *habuit* cum Abraham ſeruo ſuo. 43 Et eduxit populum ſuum in lætitia, in laude electos ſuos. 44 Et dedit eis terras populorum, & laborem gentium poſſederunt hæreditatis iure. 45 Vt obſeruent præcepta eius, & Legem eius cuſtodiant. laudate Deum.

PSAL. CVI.

LAudate Deum, confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius. 2 Quis poterit eloqui fortitudines Dñi, valebit notas facere omnes laudes eius? 3 Beati cuſtodientes iudicium, facienteſque iuſtitiam in omni tempore. 4 Recordare mei Domine in voluntate bona cum populo tuo, recordare mei in redemptione tua. 5 Vt videam in bonitate electorum tuorum, vt gaudeã in lætitia populi tui, & laudes dicam cum hæreditate tua. 6 Peccauimus cum patribus noſtris, iniquè fecimus, & impiè egimus. 7 Patres noſtri in Ægypto non intellexerunt facta mirabilia tua, nec fuerunt memores multitudinis miſericordiæ tuæ, ſed fuerunt rebelles in Verbum tuum iuxta mare in mari rubro. 8 Et redemit eos propter nomen ſuum, vt notam faceret potentiam ſuam. 9 Et comminatus eſt mari rubro, ac ſiccatum eſt, & deduxit eos per abyſſos ſicut per deſertum. 10 Et redemit eos de manu oſoris, & eruit eos ab auctore inimicitiæ. 11 Et operuerunt aquæ oppreſſores ipſorum; vnus ex eis non ſuperfuit. 12 Et crediderunt in nomine Verbi eius, cecinerunt laudem eius. 13 Citò obliti ſunt operum eius, nec conuerſi ſunt ad conſilium eius. 14 Et concupiuerunt concupiſcentiam in deſerto, & tentauerunt Deum in loco arido. 15 Et dedit eis petitionem eorum, & miſit maciem in animas ipſorum. 16 Et inuidia commoti ſunt contra Moſſeh in caſtris, & in Aharon ſanctum Domini.

17 * תִּפְתַּח־אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל־עֲדַת אֲבִירָם׃
18 * וַתִּבְעַר־אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃
19 * יַעֲשׂוּ־עֵגֶל בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃
20 * וַיָּמִירוּ אֶת־כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃
21 * שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃
22 * נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל־יַם־סוּף׃
23 * וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד
בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית׃
24 * וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא־הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃
25 * וַיֵּרָגְנוּ בְּאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה׃
26 * וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃
27 * וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃
28 * וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃
29 * וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ־בָּם מַגֵּפָה׃
30 * וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃
31 * וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר עַד־עוֹלָם׃
32 * וַיַּקְצִיפוּ עַל־מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃
33 * כִּי־הִמְרוּ אֶת־רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו׃
34 * לֹא־הִשְׁמִידוּ אֶת־הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם׃
35 * וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃
36 * וַיַּעַבְדוּ אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃
37 * וַיִּזְבְּחוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃
38 * וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר
זִבְחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃
39 * וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם׃
40 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת־נַחֲלָתוֹ׃
41 * וַיִּתְּנֵם בְּיַד־גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם׃
42 * וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ תַּחַת יָדָם׃
43 * פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ בַעֲצָתָם
וַיָּמֹכּוּ בַעֲוֹנָם׃

17 * *Aperta est terra, & deuorauit Dathan, et*
18 *operuit synagogam Abiron.* * *Et succensus est ig-*
nis in synagoga eorum, flamma exussit impios.
19 * *Fecerunt vitulum in Oreb, & adoraue-*
20 *runt conflatile.* * *Et mutauerunt gloriam suam*
in similitudinem bouis comedentis fœnum.
21 * *Obliti sunt Dei saluatoris sui, qui fecit ma*
22 *gnalia in Ægypto:* * *Mirabilia in terra Cham,*
23 *terribilia super mari rubro.* * *Dixit ergo vt con*
tereret eos, nisi Moyses electus eius stetisset me-
dius contra faciem illius, vt conuerteret indig-
24 *nationem eius, vt non interficeret.* * *Et despexe-*
runt terram desiderabilem, nec crediderunt ser
25 *moni eius.* * *Et murmurauerunt in tabernaculis*
26 *suis, non exaudierunt vocem Domini.* * *Et ele-*
uauit manũ suam super eos, vt deijceret eos in
27 *deserto:* * *Et vt deijceret semen eorum in gen-*
28 *tibus, & dispergeret eos in terris.* * *Et conse-*
crati sunt Beelphegor, & comederunt victi-
29 *mas mortuorum.* * *Et concitauerunt eum in stu-*
30 *diis suis, & percussit eos plaga.* * *Stetit autem*
Phinees & diiudicauit, et retenta est percussio.
31 * *Et reputatum est ei ad iustitiam, in genera-*
32 *tione & generatione vsque in æternum.* * *Et*
prouocauerunt super aquam contradictionis, et
33 *afflictus est Moyses propter eos.* * *Quia prouoca-*
uerunt spiritum eius, & præcepit labiis suis.
34 * *Non exterminauerunt populos quos dixit Do-*
35 *minus illis.* * *Et commixti sunt gentibus, & di-*
36 *dicerunt opera eorum.* * *Et seruierunt sculptili-*
37 *bus eorum, & factum est eis in scandalum.* * *Et*
immolauerũt filios suos et filias suas dæmonibus.
38 * *Et effuderunt sanguinem innocentem, sangui-*
nem filiorum suorum & filiarum suarum, quos
immolauerunt sculptilibus Chanaan, & pollu-
39 *ta est terra in sanguinibus.* * *Et coinquinati sunt*
in operibus suis, et fornicati sunt in studiis suis.
40 * *Iratus est itaque furor Dñi in populum suum,*
41 *& abominatus est hæreditatem suam.* * *Et dedit*
eos in manu gentium, & dominati sunt eorum
42 *qui oderunt eos.* * *Et afflixerunt eos inimici sui,*
43 *et humiliati sunt sub manu eorũ.* * *Multis vici-*
bus liberauit eos, ipsi verò prouocauerũt in cõsi
liis suis, et humiliati sunt propter iniqtates suas.

תרגום

17 אִתְפַּתְּחַת אַרְעָא וּבְלַעַת דָּתָן וַחֲפָת עַל סִיעַת אֲבִירָם׃ 18 וּדְלִקַת אֶשְׁתָּא בְּסִיעַתְהוֹן לַהֲבוּתָא תְּשַׁלְהֵב רְשִׁיעַיָּא׃ 19 עֲבַדוּ
עֶגְלָא בְּחוֹרֵב וּסְגִדוּ לְמַתְּכָא׃ 20 וּפָרְגִין יַת אַיְקַר רִבּוֹנְהוֹן בִּדְמוּת תּוֹר דְּאָכֵל עִשְׂבָּא וּמִזְדְּהַם׃ 21 אִתְנְשִׁיו אֱלָהָא פָּרִקְהוֹן דַּעֲבַד
רַבְרְבָן בְּמִצְרָיִם׃ 22 פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְחָם דְּחִילָן עַל יַמָּא דְסוּף׃ 23 וַאֲמַר בְּמֵימְרֵהּ לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן אִלְמָלֵא מֹשֶׁה בְּחִירֵהּ דְּקָם וְאִתְקֵף
בִּצְלוֹ קֳדָמוֹי לַאֲתָבָא חֶמְתֵּהּ מִלְּחַבָּלָא׃ 24 וְאִתְרְחִקוּ בְּאַרְעָא רַגִּיגָה לָא הֵימִנוּ בְּפִתְגָמוֹי׃ 25 וְאִתְרְעַמוּ בְּמִשְׁכְּנֵיהוֹן לָא קַבְּלוּ
בְּמֵימְרָא דַיְיָי׃ 26 וַאֲרֵים יְדֵיהּ בִּשְׁבוּעָה מְטוּלְהוֹן לְמִרְמֵי יַתְהוֹן קְטִילִין בְּמַדְבְּרָא׃ 27 וּלְאַגְלָאָה זַרְעֲהוֹן בְּעַמְמַיָּא וּלְבַדָּרוּתְהוֹן
בְּאַרְעָתָא׃ 28 וְאַדְבִּקוּן לְטַעֲוַת פְּעוֹר וַאֲכַלוּ נִכְסַת מֵיתַיָּא׃ 29 וְאַרְגִּזוּ קֳדָמוֹי בְּעוֹבָדֵיהוֹן וּתְקֵפַת בְּהוֹן מוֹתָנָא׃ 30 וְקָם פִּינְחָס וְצַלִּי
וְאִתְכְּלִית מוֹתָנָא׃ 31 וְאִתְחַשְׁבַת לֵהּ לְזָכוּ לְמֵחֵי לְדָר וְדָר עַד עָלַם׃ 32 וְאַרְגִּזוּ עַל מֵי מַצּוּתָא וּבְאֵשׁ לְמֹשֶׁה בִּגְלַלְהוֹן׃ 33 אֲרוּם
סָרְבוּ עַל רוּחַ קוּדְשֵׁהּ וּפָרֵשׁ בְּשִׂפְוָתוֹי׃ 34 לָא שֵׁיצִיו יַת עַמְמַיָּא דַאֲמַר יְיָי לְהוֹן׃ 35 וְאִתְעַרְבְּבוּ בְּעַמְמַיָּא וַאֲלִפוּ יַת עוֹבָדֵיהוֹן׃
36 וּפְלַחוּ יַת טַעֲוָתְהוֹן וַהֲווֹ לְהוֹן לְתַקְלָא׃ 37 וְדַבַּחוּ יַת בְּנֵיהוֹן וְיַת בְּנָתְהוֹן לְמַזִּיקַיָּא׃ 38 וּשְׁדוֹ אַדָּם זַכַּאי אַדָּם בְּנֵיהוֹן
וּבְנָתְהוֹן דְּדַבַּחוּ לְטַעֲוָן דִּכְנַעֲנָאֵי וְאִטַּנְפַת אַרְעָא בְּחוֹבִין דִּקְטוֹל׃ 39 וְסַאִבוּ בְּעוֹבָדֵיהוֹן וּטְעוֹ בְּמַעַלְלֵיהוֹן׃ 40 וּתְקֵף רוּגְזָא דַיְיָי
בְּעַמֵּהּ וּרְחֵקַת מֵימְרֵהּ יַת אַחְסַנְתֵּהּ׃ 41 וּמַסְרִנּוּן בְּיַד עַמְמַיָּא וּשְׁלִטוּ בְּהוֹן סָנְאֵיהוֹן׃ 42 וְדַחֲקִנּוּן בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְאִתְכְּרִשׁוּ תְּחוֹת
יְדֵיהוֹן׃ 43 זִמְנִין סְגִיעִין פְּצָאנוּן וְהִנּוּן יְסַרְבוּן לֵהּ בְּמִלְכָתְהוֹן וְאִתְמְסִיו בְּחוֹבֵיהוֹן׃

Num. 16 d.

17 *Aperta est terra & deglutiuit Dathã, & operuit ſup̃ congregationẽ Abirõ. 18 *Et exarſit ignis in ſynagoga eorũ, flãma cõbuſsit peccatores. 19 *Et fecerũt vitulũ in Oreb, & adorauerũt ſculptile. 20 *Et mutauerũt gloriã ſuã in ſimilitudinẽ vituli comedẽtis fœnũ. 21 *Et obliti ſunt Deũ q̃ ſaluat eos, q̃ fecit magnalia in Ægypto, 22 *Mirabilia in terra Chã, terribilia in mari rubro. 23 *Et dixit vt diſp-deret eos, ſi nõ Moyſes electus ei⁹ ſtetiſſet in cõfractione ĩ cõſpectu eius, vt auerteret irã eius, ne diſp̃deret eos. 24 *Et p̃ nihilo habuerũt terrã deſiderabilẽ, nõ crediderunt verbo ei⁹. 25 *Et murmurauerũt in tabernaculis ſuis, nõ exaudierũt vocẽ Dñi. 26 *Et eleuauit manũ ſuã ſup̃ eos, vt p̃ſterneret eos in deſerto, 27 *& vt deiiceret ſemẽ eorũ in nationibus, & diſp̃geret eos ĩ regionibus. 28 *Et initiati ſunt Beelphegor, & comederũt ſacrificia mortuorũ. 29 *Et irritauerũt eũ in adinuẽtionibus ſuis, & multiplicata eſt in eis ruina. 30 *Et ſtetit Phinees, & placauit, & ceſ-
* in sauit quaſſatio: 31 *Et reputatũ eſt ei * ad iuſtitiã, in gñationẽ & gñationẽ vſq; in ſempiternũ. 32 *Et irritauerũt eũ ad * aquã cõtradi-
aquas ctionis, & vexatus eſt Moyſes p̃pter eos. 33 *Quia exacerbauerũt ſpiritũ eius, & diſtinxit in labiis ſuis. 34 *Nõ diſp̃diderũt gẽtes q̃s dixit Dñs illis: 35 *Et cõmixti ſũt inter gẽtes, & didicerũt opa eorũ. 36 *Et ſeruierũt ſculptilibus eorum, & factum eſt illis in ſcandalum. 37 *Et immolauerunt filios ſuos & filias ſuas dæmoniis. 38 *Et effuderunt ſanguinẽ innocentem, ſanguinem filiorum ſuorum & filiarum, * quos ſacrificauerũt ſculp
ſuarum tilibus Chanaan. Et infecta eſt terra in ſanguinibus, 39 *Et contaminata eſt in operibus eorum. & fornicati ſunt in adinuentionibus ſuis. 40 *Et iratus eſt furore Dñs in populum ſuum, & abominatus eſt hæreditatẽ ſuam. 41 *Et tradidit eos in manus * inimico-
gentium rum, & dominati ſunt eorum qui oderunt eos. 42 *Et tribulauerunt eos inimici eorum, & humiliati ſunt ſub manib⁹ eorum. 43 *Sæpè liberauit eos; ipſi autem exacerbauerunt eũ in conſilio ſuo. & humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis.

17 *ἠνοίχθη ἡ γῆ & κατέπιε Δαθάν, & ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν
18 συναγωγὴν Ἀβειρών. *καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ
19 αὐτῶν, φλὸξ καὶ ἔφλεξεν ἁμαρτωλούς. *& ἐποίησαν μό-
20 σχον ἐν Χωρήβ, & προσεκύνησαν τῇ γλυπτῷ. *& ἠλλάξαντο τὴν δόξαν αὐτῶν ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος χόρτον.
21 *καὶ ἐπελάθοντο τοῦ θεοῦ ἐξ ζώζοντος αὐτούς, τοῦ ποιήσαντος
22 μεγάλα ἐν Αἰγύπτῳ, *θαυμάσια ἐν γῇ Χάμ, φοβερὰ
23 ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. *& εἶπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς, εἰ μὴ μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦσαι
24 αὐτούς. *καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν, οὐκ ἐπί-
25 στευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ. *καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν
26 αὐτῶν, οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου. *καὶ ἐπῆρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς, τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή-
27 μῳ· *καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι,
28 καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. *καὶ ἐτελέθη-
29 σαν τῷ Βεελφεγώρ, καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν. *καὶ παρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιθυμίασιν αὐτῶν, καὶ ἐπλη-
30 θύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πλῆγη. *καὶ ἔστη Φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο,
31 καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις, *& ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
32 νην, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος. *καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος δυπλογίας, καὶ ἐκακώθη μωυσῆς
33 δι' αὐτούς. *ὅτι παρεπίκρανεν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ διέσει-
34 λεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. *οὐκ ἐξωλόθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ εἶπε κύριος αὐτοῖς. *καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἔ-
35 μαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. *καὶ ἐδούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς
36 αὐτῶν, καὶ ἐγένηθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον. *καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις.
38 *καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῷον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, ὧν ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς Χανανάν. καὶ ἐφονοκτονήθη
39 ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι. *καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν. καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιθυμίασιν αὐτῶν.
40 *καὶ ὠργίσθη θυμῷ κυρίου ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, & ἐβ-
41 δελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. *καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ μισοῦν-
42 τες αὐτούς. *καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ
43 ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. *πλεονάκις ἐρρύσατο αὐτούς, αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν. καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Aperta est terra & deglutiuit Dathan, & operuit congregationem Abiram. 18 Et succensus est ignis in congregationem eorum, flamma depasta est impios. 19 Fecerunt vitulum in Choreb, & adorauerunt conflatile. 20 Et mutauerunt gloriam Domini sui in similitudinem vituli comedentis herbam & mugientis. 21 Obliti sunt Dei redemptoris eorum, qui grandia edidit opera in Ægypto. 22 Mirabilia in terra Cham, terribilia in mari rubro. 23 Et dixit in verbo suo se exterminaturum eos, nisi Mosseh electus eius surrexisset, & sese roborasset orando in conspectu eius, vt auerteret iram illius, ne destrueret. 24 Et abominati sunt terram desiderabilem, neque crediderunt verbis eius. 25 Et murmurauerunt in tabernaculis suis; non admiserunt verbum Domini. 26 Et leuauit manũ suam cum iuramento propter illos, vt proiiceret eos interfectos in deserto. 27 Et vt migrare faceret semẽ eorũ in populos, & dispergeret eos in terrã. 28 Et adiunxerunt se idolo Peor, & comederunt sacrificia mortuorum. 29 Et prouocauerunt eum in operibus suis, & inualuit in eos pestis. 30 Et surrexit Pinchas & orauit, & restincta est mors. 31 Et reputatũ est ei ad meritũ, vt viueret in generationem & generationẽ vsq; in sempiternũ. 32 Et prouocauerunt eum super aquas contradictionis, & malum euenit Mosseh propter eos. 33 Quoniã restiterunt spiritui sancto eius, & explicauit labiis suis. 34 Nõ destruxerunt populos, quos dixerat Dñs illis: 35 Sed cõmixti sunt populis, & didicerunt opera eorum. 36 Et seruierunt idolis eorum, & fuerũt illis in offendiculum. 37 Et sacrificauerunt filios suos & filias suas dæmoniis. 38 Et effuderunt sanguinẽ innocentẽ, sanguinem filiorum suorum & filiarum suarum, quos sacrificauerunt idolis Chananæorum, & maculata est terra peccatis homicidij. 39 Et polluti sunt in operibus suis, & fornicati sunt in adinuentionibus suis. 40 Proindè exarsit furor Domini in populum suum, & abominatum est Verbum eius hereditatẽ suã.
41 Et tradidit eos in manum populorum, & dominati sunt eis ipsorum osores. 42 Et oppressérunt eos ipsorum inimici, & humiliati sunt sub manibus eorum. 43 Sæpissimè liberauit eos, sed ipsi prouocabant eum in consiliis suis, & dissoluti sunt in peccatis suis.

44 * וַיַּרְא בְּצָרָם לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם׃
45 * וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו׃
46 * וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל־שׁוֹבֵיהֶם׃
47 * הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃
48 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ׃

קז

1 * הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * יֹאמְרוּ גְאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד־צָר׃
3 * וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם׃
4 * תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃
5 * רְעֵבִים גַּם־צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃
6 * וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם׃
7 * וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב׃
8 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
9 * כִּי־הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שִׁקֵּקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־טוֹב׃
10 * יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל׃
11 * כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃
12 * וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃
13 * וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃
14 * יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃
15 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
16 * כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדֵּעַ׃
17 * אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃

44 * *Et vidit tribulationes eorum, cùm exau-*
45 *diret eos rogantes.* * *Et recordatus est pacti*
sui cum eis, & pœnituit eum secundùm multi-
46 *tudinem misericordiæ suæ.* * *Et dedit eos mi-*
serabiles coram omnibus qui ceperant eos.
47 * *Salua nos Domine Deus noster, et congre-*
ga nos de gentibus, vt confiteamur nomini san-
cto tuo, & canamus laudem tuam.
48 **Benedictus Dominus Deus Israel ab æter-*
no & vsque in æternum: & dicet omnis po-
pulus, Amen. Aleluia.

PSAL. CVII.

1 *COnfitemini Domino quoniam bonus, quo-*
2 *niam in æternum misericordia eius.* * *Dicant*
qui redempti sunt à Domino, quos redemit de
3 *manu hostis:* * *Et de terris congregauit eos,*
ab Oriente & Occidente, ab Aquilone et mari.
4 * *Errauerunt in solitudine in deserta via:*
ciuitatem quæ habitaretur non reperierunt.
5 * *Esurientes & sitientes, anima eorum in*
6 *ipsis deficiebat.* * *Et clamauerunt ad Do-*
minum in tribulatione sua: de afflictione eorum
7 *eripuit eos.* **Et duxit illos per viam re-*
ctam, vt venirent in ciuitatem habitabilem.
8 * *Confiteantur Domino misericordiam eius,*
& mirabilia eius in filios hominum.
9 * *Quia saturauit animam vacuam, & ani-*
mam esurientem impleuit bonis.
10 **Habitantes in tenebris & in vmbra mor-*
tis, alligatos inopia & ferro.
11 * *Quia prouocauerunt sermones Dei, et con-*
silium Excelsi blasphemauerunt.
12 * *Et humiliauit in labore cor eorum: cecide-*
runt, & non erat qui adiuuaret.
13 * *Et clamauerunt ad Dominum in tribula-*
tione sua: de angustiis eorum saluauit eos.
14 **Et eduxit eos de tenebris & vmbra mor-*
tis, & vincula eorum disrupit.
15 * *Confiteantur Domino misericordiam eius,*
& mirabilia eius in filios hominum.
16 * *Quia contriuit portas æreas, & vectes fer-*
reos confregit.
17 * *Stulti propter viam sceleris eorum, et pro-*
pter iniquitates afflicti.

תרגום

44 וַחֲמָא כַּד עָיֵק לְהוֹן כַּד שְׁמִיעַ קֳדָמוֹי יַת צְלוֹתְהוֹן׃ 45 וּדְכַר לְהוֹן קְיָמֵהּ וְתָב מֵרוּגְזֵהּ הֵיךְ סוּגֵי טָבְוָתֵיהּ׃ 46 וְיָהַב יַתְהוֹן
לְרַחֲמִין בַּאֲנָפֵי כָּל דְּשָׁבוֹ יַתְהוֹן׃ 47 פְּרוֹק יַתָּנָא יְיָ אֱלָהָנָא וּכְנוֹשׁ יָתָנָא מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא לְאוֹדָאָה בְּשׁוּם קוּדְשָׁךְ לְאִשְׁתַּבָּחָא בִּתְשַׁבָּחָתָךְ׃
48 בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא אָמֵן שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קז

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 2 אֲמִרִין פְּרִיקַיָּא דַיְיָ דִּי פְרָקנוּן מִיַּד מְעִיקָא׃ 3 וּמֵאַרְעָתָא כַּנְשִׁנוּן מִמַּדְנְחָא
וּמַעַרְבָּא מִצְפּוּנָא וּמִיַּמָּא סְטַר דָּרוֹמָא׃ 4 טָעוּ בְמַדְבְּרָא בְּצִדְיֵי אוֹרְחָא קִרְתָּא דְמִיתְבָא לָא אַשְׁכָּחוּ׃ 5 כְּפְנִין לְחוֹד צַהְיִן נַפְשְׁהוֹן
בְּהוֹן תִּשְׁתַּלְהֵי׃ 6 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עָיֵק לְהוֹן מִמְּעִיקָתְהוֹן פְּצָאנוּן׃ 7 וְהוֹלִכְנוּן בְּאוֹרְחָא תְּרִיצְתָא לְמֵיזַל לִירוּשְׁלֵם קִרְתָּא דְמִתְיְהִבָא׃
8 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ טְוָלֵהּ חַסְדֵּהּ וּמְשַׁתָּעַן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 9 אֲרוּם אַשְׂבַּע נַפְשָׁא סְרִיקָא וְנַפְשָׁא כְּפְנָא מָלֵי טוּבָא׃
10 יָתְבֵי בַּחֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא אֲסִירִין בְּסִגּוּף שֵׁירֵי פַּרְזְלָא׃ 11 אֲרוּם סָרְבוּ עַל מֵימַר אֱלָהָא וּמְלֵכַת עֶלָּאָה רְחָקוּ׃ 12 וְהַבֵּר
בְּלֵיעוּתָא לִבְהוֹן אִתְקַלוּ וְלֵית דְּסָעִיד׃ 13 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עָיֵק לְהוֹן וּמִמְּעִיקָתְהוֹן פְּרִקנוּן׃ 14 אַפֵּקנוּן מֵחֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא
וְשִׁעְבּוּדְהוֹן יְתָרַע׃ 15 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ טְוָלֵהּ חַסְדֵּהּ וּמְשַׁתָּעַן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 16 אֲרוּם תְּבַר דַּשֵׁי דְנְחָשָׁא וְעַבְרֵי פַּרְזְלָא קַצֵּץ׃
17 שְׁטַיָּן מֵאוֹרַח מְרָדֵיהוֹן וּמֵעָוָיָתְהוֹן מִסְתַּגְּפִין׃

& audiuit

44 ‡Et vidit Dñs cùm tribularentur *ipsi, cùm ipse exaudiret orationem eorum. 45 ‡Et memor fuit testamenti sui, & pœnituit eum secũdùm multitudinem misericordię suę. 46 ‡Et dedit eos in misericordias in cõspectu omnium qui ceperant eos. 47 ‡Saluos fac nos Dñe Deus noster, & congrega nos de nationibus. vt confiteamur nomini tuo sancto, *vt gloriemur in laude tua. 48 ‡Benedictus Dominus Deus Israel à seculo & vsq; in seculum. & dicet omnis populus: Fiat, Fiat. Alleluia.

44 ‡ καὶ εἶδε κύριος ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, ἐν τῷ αὐτὸν εἰσα-
45 κοῦσαι τ δεήσεως αὐτῶν. ‡ καὶ ἐμνήσθη τ διαθήκης αὐτ, καὶ μετεμελήθη κ τὸ πλῆθος ℈ ἐλέους αὐτ.
46 ‡ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν εἰς οἰκτιρμοὺς ἐναντίον πάντων τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς.
47 ‡ σῶσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐπισυνάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν· τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ, τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου.
48 ‡ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ ℈ αἰῶνος ☪ ἕως τοῦ αἰῶνος· ☪ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς, γένοιτο γένοιτο. ἀλληλουϊα.

ρϛ.

Iud.13. Inf.117

1 ‡ ΕΞομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
2 να τὸ ἔλεος αὐτ. ‡ εἰπάτωσαν ⓘ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου, οὓς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ,
3 ‡ καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτούς. ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης,
4 ‡ ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν αὐύδρῳ. ὁδὸν πόλεως
5 κατοικητηρίου οὐχ εὗρον ‡ πεινῶντες καὶ διψῶντες, ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν.
6 ‡ καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῇ θλίβεσθαι αὐτούς,
7 καὶ ἐκ τῶν ἀνάγκων αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. ‡ καὶ ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν
8 κατοικητηρίου. ‡ ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτ, ☪ τὰ θαυμάσια αὐτ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
9 ‡ ὅτι ἐχόρτασε ψυχὴν κενὴν, καὶ ψυχὴν πεινῶσαν
10 ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. ‡ καθημένους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, πεπεδημένους ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ.
11 ‡ ὅτι παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν βου-
12 λὴν τοῦ ὑψίστου παρώξυναν. ‡ καὶ ἐταπεινώθη ἐν κόποις ἡ καρδία αὐτῶν, ἠσθένησαν ☪ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν.
13 ‡ καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῇ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀνάγκων αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς.
14 ‡ καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου, καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν.
15 ‡ ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
16 ‡ ὅτι συνέτριψε πύλας χαλκᾶς, καὶ μοχλοὺς σιδη-
17 ροῦς συνέθλασεν. ‡ ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας αὐτῶν, διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν.

à Solis or tu & occasu.

3 ‡Et de regionibus congregauit eos, *ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & mari, ‡errauerunt in 4 solitudine in inaquoso. Viã ciuitatis habitaculi non inuenerunt ‡esurientes & sitiétes: anima eorum in ipsis defecit. 6 ‡Et clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur ipsi, & de necessitatibus eorum eripuit Inf. cod. eos. 7 ‡Et eduxit eos in viam rectam, vt irent in ciuitatem habitationis. 8 ‡Confiteantur Domino misericordiæ eius, & mirabilia eius filiis hominum. 9 ‡Quia satiauit animam inanem, & animã esurientem satiauit bonis. 10 ‡Sedentes in tenebris & vmbra mortis, vinctos in mendicitate & ferro. 11 ‡Quia exacerbauerunt eloquia Dei, & consilium Altissimi irritauerunt. 12 ‡Et humiliatum est in laboribus cor eorum; infirmati sunt, & non fuit qui adiuuaret. 13 ‡Et clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur ipsi, & de necessitatibus eorum liberauit eos.

14 ‡Et eduxit eos de tenebris & vmbra mortis, & vincula eorum disrupit. 15 ‡Confiteantur Domino misericordię eius, & mirabilia eius filiis hominum. Inf. cod. Sup. cod. 16 ‡Quia contriuit portas æreas, & vectes ferreos confregit. 17 ‡Suscepit eos de via iniquitatis eorum, propter enim iniustitias suas humiliati sunt.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

44 Et vidit cùm angustia inesset eis, dum audiretur coram eo oratio eorum. 45 Et memor fuit erga illos fœderis sui: & conuersus est ab ira sua iuxta multitudinem misericordiarum suarum. 46 Et dedit eos in miserationes in conspectu omnium qui captiuos abduxerant eos. 47 Redime nos Domine Deus noster, & congrega nos de medio populorum, vt confiteamur nomini sancto tuo, & laudemus laude tua. 48 Benedictum nomen Domini Dei Israel à mundo hoc vsque ad mundum venturum. & dicet omnis populus: Amen, laudate Deum.

PSAL. CVII.

LAudate Dominum quoniam bonus est, quoniam in æternum misericordia eius. 2 Dicant redempti Dñi, quos redemit de manu molestantis. 3 Et de terris congregauit eos ab Oriente & ab Occidente, ab Aquilone, & de mari latere Australi. 4 Errauerunt in deserto in desolata via, ciuitatem habitabilem non inuenerunt; 5 Esurientes, simul sitientes: anima eorum in ipsis defecit. 6 Et orauerunt Dñm dum afflictione premerentur: de angustia ipsorum liberauit eos. 7 Et duxit eos per viam rectam, vt ambularent ad Ierusalem ciuitatem habitabilem. 8 Confitebuntur coram Domino propter misericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius opera filiis hominum. 9 Quoniam satiauit animam vacuam, & animam famelicam impleuit bono: 10 Habitantes in tenebris & vmbra mortis, vinctos in afflictione vinculorum ferri. 11 Quia rebelles fuerunt verbo Dei, & consilium Altissimi execrati sunt. 12 Et perfregit labore cor eorum; impegerunt & non fuit qui adiuuaret. 13 Et orauerunt Dominum cùm afficerentur angustia, & de afflictionibus ipsorum redemit eos.

14 Eduxit eos de tenebris & vmbra mortis, & catenas eorum dirupit. 15 Confitebuntur coram Domino propter misericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius facta filiis hominum. 16 Quoniam confregit portas chalybeas, & pessulos ferreos contriuit.

17 Stulti propter viam flagitiorum suorum, & propter iniquitates suas affliguntur.

18 * כָּל־אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד־שַׁעֲרֵי
מָוֶת׃
19 * וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם
יוֹשִׁיעֵם׃
20 * יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃
21 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
22 * וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃
23 * יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃
24 * הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה׃
25 * וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו׃
26 * יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃
27 * יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃
28 * וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצֻקוֹתֵיהֶם
יוֹצִיאֵם׃
29 * יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃
30 * וַיִּשְׂמְחוּ כִי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם׃
31 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
32 * וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃
33 * יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃
34 * אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי בָהּ׃
35 * יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי
מָיִם׃
36 * וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב׃
37 * וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה׃
38 * וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃
39 * וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃
40 * שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃
41 * וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃
42 * יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִיהָ׃
43 * מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵּי יְהוָה׃

18 * *Omnem cibum abominata est anima eorũ,*
19 *& accesserunt ad portas mortis.* * *Et clama-*
uerunt ad Dominum in tribulatione sua, de an-
20 *gustiis eorum saluauit eos.* * *Misit verbum*
suum & sanauit eos, & saluauit de interitu
21 *eorum.* * *Confiteantur Domino misericordiam*
eius, & mirabilia eius in filios hominum.
22 * *Et immolent hostias gratiarum, & narrent*
23 *opera eius in laude.* * *Qui descendunt mare*
in nauibus, facientes opus in aquis multis.
24 * *Ipsi viderunt opera Domini, et mirabilia*
25 *eius in profundo.* * *Dixit, & surrexit ventus*
26 *tempestatis, & eleuauit gurgites eius.* * *Ascen-*
dunt in cælum, & descendunt in abyssos; ani-
ma eorum in afflictione consumitur.
27 * *Obstupuerunt & intremuerunt quasi e-*
brius, et vniuersa sapientia eorũm absorpta est.
28 * *Clamauerunt autem ad Dominum in tri-*
bulatione sua, & de angustia eorum educet eos.
29 * *Statuit turbinem in tranquillitatem, et si-*
30 *lebunt fluctus eius.* * *Et lætabuntur quoniam*
quieuerunt, & deducet eos ad portum quem
31 *voluerunt.* * *Confiteantur Domino miseri-*
cordiam eius, & mirabilia eius in filios homi-
32 *num.* * *Et exaltent eum in ecclesia populi, &*
33 *in cathedra seniorum laudent eum.* * *Ponet*
flumina in desertum, & fontes aquarum in si-
34 *tim.* * *Terram fructiferam in salsuginem, præ*
35 *malitia habitatorum eius.* * *Ponet desertum in*
paludes aquarum, & terram inuiam in fontes
36 *aquarum.* * *Et collocabit ibi esurientes, &*
37 *formabunt vrbem ad habitandum.* * *Et serent*
agros & plantabunt vineas, & facient fruges
38 *germina.* * *Et benedicet eis, & multiplica-*
buntur nimis, & pecora eorum non minuet.
39 * *Imminuta sunt autem & afflicta propter*
40 *angustiam mali & doloris.* * *Effundet despe-*
ctionem super principes, & errare eos faciet in
41 *solitudine deuia.* * *Et subleuauit pauperem de*
inopia, & ponet quasi gregem familias.
42 * *Videbunt recti & lætabuntur, & omnis*
iniquitas contrahet os suum.
43 * *Quis sapiens & custodiet hæc; & intelli-*
gent misericordias Domini?

תרגום

18 כָּל אוֹכְלָא תְּרַחֵק נַפְשְׁהוֹן וּמָטְיָן עַד מַעֲלָנֵי מוֹתָא׃ 19 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עַיִק לְהוֹן וּמִמְּעִיקָתְהוֹן יִפְרְקִנּוּן׃ 20 יְשַׁדַּר פִּתְגָם
אָסוּתֵיהּ וְיַסֵּי יַתְהוֹן וִישֵׁזִב מִלְחַבָּלוּתְהוֹן׃ 21 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּהּ וּמִשְׁתָּעָן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 22 וְיִפְסוּן נִכְסַת תּוֹדְתָא
וְיִשְׁתְּעוּן עוֹבָדוֹי בְּדִיצְתָא׃ 23 נָחוֹתֵי יַמָּא בְּאִלְפַּיָּא עָבְדֵי פֻלְחָנָא בְּמַיִין סְגִיעִין׃ 24 הִנּוּן חֲמוֹן עוֹבָדַיָּא דַיְיָ וּפְרִישְׁוָתֵיהּ בִּמְצוּלְתָא׃
25 וַאֲמַר בְּמֵימְרֵהּ וַאֲקִים זַעְפָּא וְעִלְעוֹלָא וְאִתְרוֹמַמוּ גִּלְלוֹי׃ 26 סָלְקִין צֵית שְׁמַיָּא נָחְתִין עֻמְקֵי תְּהוֹמַיָּא נַפְשַׁתְהוֹן בְּבִישׁוּתָא תִּתְמְגַג׃
27 יִרְתְּתוּן וְיִטְעוּן הֵיךְ רָוְיָא וְכָל חָכְמַתְהוֹן מִסְתַּלְעֲמָא׃ 28 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עַיִק לְהוֹן וּמִמְּעִיקָתְהוֹן יַפִּיק יַתְהוֹן׃ 29 יְקִים עִלְעוֹלָא
לִשְׁתִיקוּתָא וְשָׁתְקָן גִּלְלֵיהוֹן׃ 30 וַחֲיוֹן אֲרוּם שָׁתְקִין וְדַבְּרִנּוּן לִמְחוֹז רְעוּתְהוֹן׃ 31 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּהּ וּמִשְׁתָּעָן פְּרִישְׁוָתֵיהּ
לִבְנֵי נָשָׁא׃ 32 וּמְרוֹמְמִין יָתֵהּ בְּכִנְשַׁת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבְסַנְהֶדְרִין דְּחַכִּימַיָּא מְשַׁבְּחִין יָתֵהּ׃ 33 שַׁוִּי נְהַרְוָתָא הֵיךְ מַדְבְּרָא וּמַפְקָנוּת
יַמָּא הֵיךְ צַהְוְתָא׃ 34 אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּעָבְדָא פֵּרֵי צָדָא הֵיךְ סְדוֹם דְּאִתְהַפְּכַת מִן בִּישׁוּת דְּיָתְבִין בָּהּ׃ 35 שַׁוִּי מַדְבְּרָא הֵיךְ אֲרִיתָא
דְמַיָּא וְאַרְעָא צַדְיָא לְמַפְקָנוּת מַיָּא׃ 36 וְאַשְׁרִי תַּמָּן כְּפִינִין וְתַקְנוּ תַּמָּן קַרְתָּא דִמְיַתְּבָא׃ 37 וּזְרַעוּ חַקְלִין וּנְצִבוּ כַּרְמַיָּא וַעֲבַדוּ פֵּרֵי אִבָּא׃
38 וּבָרְכִנּוּן וּסְגוֹ לַחֲדָא וּבְעִירְהוֹן לָא יַזְעֵר׃ 39 וְכַד חָבוּ אַזְעֲרוּ וְאִתְמַסְכַּנוּ מֵאִינוֹק בִּישָׁא וְדָווֹנָא׃
40 שָׁדֵי בַּסְרָנוּתָא עַל רַבְרְבַיָּא וְאַתְעִינּוּן בִּלְמָא דְלָא אוֹרְחָא׃ 41 וְשַׂגֵּב חֲשִׁיכָא מִמַּסְכָּנוּתָא וְשַׁוִּי הֵיךְ עָאנֵי גְנִיסַיָּא׃
42 יֶחְמוּן תְּרִיצַיָּא וְיֶחְדּוּן וְכָל מָרֵי שְׁקְרָא שִׁיֶּרֶת פּוּמָא וְאִתְחַסְּמַת׃ 43 מַן חַכִּימָא וְיִנְטַר אִלֵּין וְיִתְבַּיְנוּן חִסְדַּיָּא דַיְיָ׃

‡Omnem eſcam abominata eſt anima eo- 18
rum, & appropinquauerũt vſq; ad portas
mortis. ‡Et clamauerunt ad Dñm cùm tri- 19
bularentur ipſi, & de neceſsitatibus eorum
liberauit eos. ‡ Miſit verbũ ſuũ, & ſanauit 20
eos, & eripuit eos de interitionib⁹ eorum.
‡Confiteantur Dño miſericordiæ eius, & 21
mirabilia eius filiis hominũ. ‡Et ſacrificent 22
ei ſacrificium laudis, & annuncient opera
eius in exultatione. ‡Qui deſcẽdũt in ma- 23
re in nauibus, faciẽtes operationẽ in aquis
multis: ‡ Ipſi viderunt opera Dñi, & mi- 24
rabilia eius in ꝓfundo. ‡Dixit, & ſtetit ſpi- 25
ritus ꝓcellę, & exaltati ſunt fluctus eius.
‡Aſcendũt vſq; ad cęlos, & deſcendũt vſq; 26
ad abyſſos. anima eorum in malis tabeſce-
* ὁ bat. ‡turbati ſunt, *moti ſunt ſicut ebrius, 27
& omnis ſapientia corũ deuorata eſt. ‡Et 28
clamauerũt ad Dñm cũ tribularentur ipſi,
& de neceſsitatibus eorum eduxit eos. ‡Et 29
eius ſtatuit procellã, *& ſtetit in auram, & ſilue
runt fluctus eius. ‡Et lętati ſunt quia ſilue- 30
*eorum rũt, & deduxit eos in portũ volũtatis *eius.
‡Cõfiteantur Dño miſericordię eius, & mi 31
* Et rabilia ei⁹ filiis hominũ. ‡*Exaltẽt eũ in ec- 32
cleſia plebis, & in cathedra ſeniorũ laudẽt
eũ. ‡Poſuit flumina in deſertum, & exitus 33
aquarũ in ſitĩ. ‡Terrã fructiferã in ſalſugi- 34
nẽ, à malitia inhabitãtiũ in ea. ‡Poſuit de- 35
ſertũ in ſtagna aquarũ, & terrã ſine aqua
in exit⁹ aquarũ. ‡Et collocauit illic eſuriẽ- 36
ciuitatem tes, & cõſtituerunt *ciuitates habitationis.
‡Et ſeminauerunt agros, & plantauerunt 37
vineas, & fecerunt fructum natiuitatis. ‡Et 38
benedixit eis, & multiplicati ſunt nimis,
minora- & iumenta eorum non *minuit. ‡ Et pauci 39
nus facti ſunt, & vexati ſunt à tribulatione ma
*dolore lorũ & *doloris. ‡Effuſa eſt contẽptio ſuper 40
prĩcipes eorũ, & errare fecit eos in inuio &
nõ in via. ‡ Et adiuuit paupẽ de inopia, & 41
poſuit ſicut oues familias. ‡Videbunt recti 42
& lętabuntur, & omnis iniquitas oppila-
bit os ſuum. ‡ Quis ſapiens & cuſtodiet 43
Iob 22.d hæc, & *intelliget miſericordias Domini?
intelliget

18 ‡ πᾶν βρῶμα ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ ἤγγισαν
19 ἕως τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου. ‡ καὶ ἐκέκραξαν πρὸς
κύριον ἐν τῇ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσω-
20 σεν αὐτούς. ‡ ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἰάσατο
αὐτοὺς, καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν.
21 ‡ ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ
22 θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. ‡ καὶ θυσά-
σθωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐξαγγειλάτωσαν τὰ ἔρ-
23 γα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. ‡ Ⓓ καταβαίνοντες εἰς θάλασσαν ἐν πλοίοις, ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς·
24 ‡ αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἐν
25 τῇ βυθῷ. ‡ εἶπε, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος, καὶ ὑψώ-
26 θη τὰ κύματα αὐτῆς. ‡ ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, καὶ καταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων. ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κα-
27 κοῖς ἐτήκετο· ‡ ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθύων,
28 καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. ‡ καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῇ θλίβεσθαι αὐτοὺς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν
29 αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτούς. ‡ καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι,
30 καὶ ἔστη εἰς αὔραν, καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς. ‡ καὶ εὐφράν-
θησαν, ὅτι ἡσύχασαν, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θε-
31 λήματος αὐτῶν. ‡ ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
32 ‡ ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ, καὶ ἐν κα-
33 θέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν. ‡ ἔθετο ποταμοὺς εἰς ἔρημον, καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν.
34 ‡ γῆν καρποφόρον εἰς ἅλμην, ἀπὸ κακίας τῶν κα-
35 τοικούντων ἐν αὐτῇ· ‡ ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ
36 γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑδάτων. ‡ καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας, καὶ συνεστήσαντο πόλεις κατοικίας.
37 ‡ καὶ ἔσπειραν ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας, καὶ
38 ἐποίησαν καρπὸν γενήματος. ‡ καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνε.
39 ‡ καὶ ὠλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κα-
40 κῶν καὶ ὀδύνης. ‡ ἐξεχύθη ἐξουδένωσις ἐπ' ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ.
41 ‡ καὶ ἐβοήθησε πενίᾳ ἐκ πλοκείας, καὶ ἔθετο ὡς πρό-
42 βατα πατριάς. ‡ ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ
43 πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς. ‡ τίς σοφὸς καὶ φυλάξει ταῦτα, καὶ συνήσουσι τὰ ἐλέη τοῦ κυρίου;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Omnem cibum abominabitur anima eorum, & appropinquant ad introitus mortis. [19] At ſi orauerint coram Dño cùm adeſt eis angustia, tum de afflictionibus ipſorũ redimet eos. [20] Mittet verbũ ſanationis ſuæ, & ſanabit eos, liberabitq; ab eorũ corruptione. [21] Confitebuntur coram Dño propter miſericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius facta filiis hominum. [22] Et ſacrificabunt ſacrificia confeſſionis, & narrabunt opera eius in lætitia. [23] Deſcendentes in mare nauibus, facientes opus in aquis multis: [24] Ipſi viderunt opera Domini, & miracula eius in profundo. [25] Et dixit in verbo ſuo, & ſuſcitauit tempeſtatem & turbinẽ, & exaltati ſunt fluctus eius. [26] Aſcendunt ad ſummitatem cælorum, deſcenduntq; ad profunda abyſſorum, anima eorum in malo liquefiet. [27] Trement & errabunt ſicut ebrius, & omnis ſapientia eorum abſorbebitur. [28] At ſi orauerint coram Domino cùm adeſt eis angustia, tum de afflictionibus ipſorum educet eos. [29] Stare faciet tempeſtatem in tranquillitatem, & ſilebunt fluctus eius. [30] Tum lætati ſunt quia ſilent, & duxit eos ad portum voluntatis ipſorum.

[31] Confitebuntur coram Domino propter benignitatem eius, & narrabunt mirabilia eius opera filiis hominum. [32] Et exaltant eum in congregatione populi domus Iſrael, & in conſeſſu ſapientium laudant eum. [33] Poſuit flumina velut deſertum, & egreſſus aquarum ſicut ſiccitates. [34] Terram Iſrael facientem fructus deuaſtauit ſicut Sodomã, quę ſubuerſa eſt propter malitiã habitantiũ in ea. [35] Poſuit deſertum ſicut ſtagnũ aquarũ, & terram deſertam in exitus aquarum. [36] Et habitare fecit ibi eſurientes, & cõſtituerunt ibi ciuitatem habitabilem. [37] Et ſeminauerunt agros, & plantauerunt vineas, & fecerũt fructus germinis. [38] Et benedixit eis, & multiplicati ſunt valdè, & iumenta eorũ non diminuit. [39] Sed cùm peccauerunt, imminuti ſunt & attenuati ab oppreſſione mali & doloris. [40] Miſit contemptum ſuper principes, & errare fecit eos per inane vbi non erat via. [41] Et ſubleuauit pauperem de miſeria, & poſuit ſicut oues familias. [42] Videbunt recti & lętentur, & cuiuſuis auctoris mendacij o s inſolens fuit, & obturatum eſt. [43] Quis ſapiens & cuſtodiet hæc, ac intelliget miſericordias Domini?

קח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה אַף־כְּבוֹדִי׃
3 * עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃
4 * אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה וַאֲזַמֶּרְךָ בַלְאֻמִּים׃
5 * כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃
6 * רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃
7 * לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃
8 * אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעֱלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃
9 * לִי גִלְעָד לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃
10 * מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עֲלֵי פְלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע׃
11 * מִי יֹבִלֵנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃
12 * הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ׃
13 * הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃
14 * בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

קט

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃
2 * כִּי פִי רָשָׁע וּפִי־מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ דִּבְרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר׃
3 * וְדִבְרֵי שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם׃
4 * תַּחַת־אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה׃
5 * וַיָּשִׂימוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי׃
6 * הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־יְמִינוֹ׃
7 * בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃

1 * *Canticum psalmi Dauid.*

CVIII.

2 *PAratum cor meum Deus, cantabo & psallam sed & gloria mea.*
3 * *Consurge psalterium & cithara, consurgam manè.*
4 * *Confitebor tibi in populis Domine, & cantabo te in nationibus.*
5 * *Quoniam magna super cælos misericordia tua, & vsque ad æthera veritas tua.*
6 * *Exaltare super cælos Deus, & super omnem terram gloria tua.*
7 * *Vt liberentur dilecti tui: salua dextera tua & exaudi me.*
8 * *Deus locutus est in sanctuario suo; gaudebo, diuidam Sichem, & vallem Socoth dimetiar.*
9 * *Meus est Galaad, & meus est Manasse, et Ephraim virtus capitis mei, Iuda dux meus.*
10 * *Moab lebes peluis meæ, super Idumæam proijciam calciamentum meum, cum Philistiim fœderabor.*
11 * *Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam?*
12 * *Nonne tu Deus qui proieceras nos, et non exieras Deus in exercitibus nostris?*
13 * *Da nobis auxilium in tribulatione: vana est enim salus ab homine.*
14 * *In Deo erimus fortes, & ipse conculcabit hostes nostros.*

1 * *Victori Dauid Psalmus*

CIX.

DEus laudis meæ ne taceas.
2 * *Quia os impij & dolosi contra me apertum est, locuti sunt de me lingua mendacij.*
3 * *Et verbis odij circundederunt me, & expugnauerunt me frustrà.*
4 * *Pro eo quòd eos diligebam, aduersabantur mihi, ego autem orabam.*
5 * *Et posuerunt contra me malum pro bono, & odium pro dilectione mea.*
6 * *Constitue super eum impium, et sathan stet à dextris eius.*
7 * *Cùm fuerit iudicatus, exeat condemnatus, & oratio eius sit in peccatum.*

תרגום

קח

1 שִׁירָא וְתֻשְׁבַּחָא עַל יְדָא דְדָוִד׃ 2 תָּקֵן לִבִּי אֱלָהָא אֲשַׁבַּח וַאֲזַמֵּר לְחוֹד אִיקָרִי׃ 3 שְׁבַח נִבְלָא וְכִנְּרָא אֲשַׁבַּח בִּקְרִיצְתָּא׃
4 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא יְיָ וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאֻמַּיָּא׃ 5 אֲרוּם רָב מֵעִלַּוֵּי שְׁמַיָּא טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי קוּשְׁטָךְ׃ 6 אִתְרוֹמָם עַל שְׁמַיָּא אֱלָהָא וְעַל
כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃ 7 מִן בִּגְלַל דְּיִשְׁתַּזְבוּן רְחִימַיִךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ וַעֲנֵי יָתִי׃ 8 אֱלָהָא מַלֵּל מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינַת קֻדְשֵׁה וְאֶבּוּעַ אֲפַלֵּג בִּיזְתָא
עִם יָתְבֵי שְׁכֶם וְעִם יָתְבֵי מֵישַׁר סֻכּוֹת אֶמְשַׁח תְּחוּמָא׃ 9 לִי גִלְעָד וְדִילִי מְנַשֶּׁה דְבֵית אֶפְרַיִם עֻשְׁנָא דְרֵישִׁי וּמִדְּבֵית יְהוּדָה סַפְרִי׃
10 דּוֹשֵׁשֵׁת מוֹאֲבָאֵי הֵיךְ דּוּדֵי שִׁזּוּגִי עַל מַלְכֵי אֱדוֹם אֶטְלוֹק סַנְדָּלִי עַל מַלְכוּת פְּלִשְׁתָּאֵי אֶתְיַבֵּב׃ 11 מַן אוֹבִיל יָתִי לְקַרְתָּא כְּרַכָּא מַן
דַּבַּרְנִי עַד אֱדוֹם׃ 12 הֲלָא יְיָ שַׁבְקָנָא וְלָא נָפְקָא שְׁכִינְתֵּהּ בְּחֵילְוָתָנָא׃ 13 הַב לָנָא סַעֲדָא מִן מְעִיקָא דְמַגָּן פֻּרְקָנָא דִבְנֵי נָשָׁא׃
14 בֵּאלָהָא נֶעְבֵּד חֵילָא וְהוּא יְדוֹשֵׁשׁ מְעִיקָנָא׃

קט

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא אֱלָהָא שִׁבְחָתִי לָא תִשְׁתּוּק׃ 2 אֲרוּם פּוּמָא דְרַשִׁיעָא וּפוּמָא דְנִכְלָא עֲלַי פָּתְחִין מַלְּלוּ עִמִּי לִישַׁן
רִשְׁקָר׃ 3 וּמִלִּילֵי שְׂנֵיתָא חֲזַרוּ יָתִי וְאַגַּחוּ עִמִּי מַגָּן׃ 4 חֲלַף דִּרְחֵמֵת שָׂטְנָן לִי וַאֲנָא אֲצַלֵּי׃
5 וְשָׁוָן עֲלַי בִּישְׁתָּא חֲלַף טַבְתָּא וְשִׂנְאֲתָא חֲלַף דִּרְחֵמֵת׃ 6 אַסְעַר עִלַּוֵּיהּ רְשִׁיעָא וְסִטְנָא יְקוּם עַל יְמִינֵהּ׃
7 בְּאִידַּיְנֵהּ יִפּוֹק חַיָּב וּצְלוֹתֵהּ תְּהֵא לְחוֹבְתָּא׃

* Canticum Psalmi Dauid. 1

CVII.

sup. 56 PAratum cor meum Deus, paratum cor 2
meum, cantabo & psallã in gloria mea.
* Exurge gloria mea, exurge psalterium 3
& cithara, exurgam diluculò. * Confitebor 4
tibi in populis Domine, psallam tibi in na
* est tionibus. * Quia magna * super cælos mise- 5
ricordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.
* Exaltare super cælos Deus, & super om- 6
nem terram gloria tua. * Vt liberentur 7
dilecti tui, saluum fac dextera tua & ex-
audi me. * Deus locutus est in sancto suo, 8
Exultabo & diuidam Sichimam, & conual
lem tabernaculorum dimetiar. * Meus est 9
Galaad, & meus est Manasses, & Ephraim
susceptio capitis mei: Iuda rex meus.
* Moab lebes spei meę. in Idumęam ex- 10
tendam calciamentum meum, mihi alie-
amici fa- nigenæ * subditi sunt. * Quis deducet 11
cti sunt me in ciuitatem munitam, aut quis dedu-
cet me vsque in Idumæam? * Nonne 12
tu Deus qui repulisti nos? & non exibis
Deus in virtutibus nostris? * Da no- 13
quia bis auxiliũ de tribulatione, * & vana salus
hominis. * In Deo faciemus virtutem, 14
& ipse ad nihilum deducet inimicos no-
stros.

* In finem Psalmus Dauid. 1

CVIII.

DEus laudem meam ne tacueris:
* Quia os peccatoris & os dolosi su- 2
per me apertum est. locuti sunt aduersum
me lingua dolosa: * Et sermonibus o- 3
dij circundederunt me, & expugnauerunt
me gratis.
* Pro eo vt diligerent me, detrahebant 4
mihi; ego autem orabam.
* Et posuerunt aduersum me mala pro 5
bonis, & odium pro dilectione mea.
* Constitue super eum peccatorem, & 6
diabolus stet à dextris eius.
* Cùm iudicatur ipse exeat condemna- 7
tus, & oratio eius fiat in peccatum.

1 * Ωιδὴ ψαλμοῦ τῷ δαυίδ.

ρζ.

2 * Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεὸς, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἄ-
σομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.
3 * ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον &
4 κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. * ἐξομολογήσο-
μαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.
5 * ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, & ἕως τῶν
6 νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου. * ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρα-
νοὺς ὁ θεὸς, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.
7 * ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν ⟨ὁ⟩ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ
8 σου καὶ ἐπάκουσόν μου. * ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁ-
γίῳ αὐτοῦ, ὑψωθήσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν
κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.
9 * ἐμός ἐστι γαλαάδ, & ἐμός ἐστι μανασσῆς, & ἐφραὶμ
ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλεύς μου·
10 * μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐ-
πβαλῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑποτάγησαν.
11 * τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν ὀχυρωμένην, ἢ τίς ὁδηγήσει με
ἕως τῆς ἰδουμαίας;
12 * οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξε-
λεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;
13 * δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτη-
14 ρία ἀνθρώπου. * ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ
αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ρή.

Ο θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς·
2 * ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ & στόμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἠνοί-
χθη. ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ γλώσσῃ δολίᾳ·
3 * καὶ λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν
4 με δωρεάν. * ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλλόν με,
ἐγὼ δὲ προσηυχόμην.
5 * καὶ ἔθεντο κατ' ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ μῖσος
ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου.
6 * κατάστησον ἐπ' αὐτὸν ἁμαρτωλόν, καὶ διάβολος στή-
τω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.
7 * ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν ἐξέλθοι κατάδικος, & ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum & hymnus per manum Dauid. PSAL. CVIII.

PAratum cor meum Deus, canam & psallam; etiam gloria mea. [3] Canta nablum & cithara; laudabo in aurora. [4] Confitebor coram te in populis Domine, & laudabo te in gentibus. [5] Quoniam magna est super cælos benignitas tua, & vsque ad nubes veritas tua. [6] Exaltare super cælos Deus, & super omnes habitatores terræ gloria tua. [7] Vt liberentur dilecti tui, redime dexteram tuam, & re-sponde mihi. [8] Deus locutus est de loco domus maiestatis sanctæ suæ: Lætabor, diuidam prædam cum habitatoribus Sichem, & cum habitatoribus planitiei Succoth mensurabo terminum. [9] Meus est Gilhad, & meus est Menasseh: domus Ephraim fortitudo capitis mei, & de domo Iehuda scriba meus. [10] Confregi Moabitas tanquam ollas lotionis meæ. super reges Edom proiiciam calciamentum meum: super regnum Palestinorum iubilabo. [11] Quis deducet me ad ciuitatem munitam? quis ducet me vsque ad Edom? [12] Nonne Dominus deseruit nos, & nequaquam egressa est maiestas eius cum exercitibus nostris? [13] Da nobis auxilium ob infestatorem, quoniam vana est redemptio hominis. [14] In Deo edemus virtutem, & ipse calcabit oppressores nostros.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis hymnus. PSAL. CIX.

DEus laus mea, ne taceas. [2] Quoniam os impium & os dolosum super me aperuerunt: locuti sunt aduersum me lingua mendaci. [3] Et verbis odij circundederunt me, & pugnauerunt aduersum me sine causa. [4] Pro eo quòd dilexi, aduersantur mihi; ego verò precabor. [5] Et ponunt aduersum me malum pro bono, & odium pro eo quòd dilexi.
[6] Constitue super eum impium, & Satanas stet ad dexteram eius. [7] Cùm iudicium subibit, exeat condemnatus, & oratio eius sit ad condemnationem.

8 * יִהְיוּ־יָמָיו מְעַטִּים פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃
9 * יִהְיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃
10 * וְנוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו וְשִׁאֵלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃
11 * יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבֹזּוּ זָרִים יְגִיעוֹ׃
12 * אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃
13 * יְהִי־אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם׃
14 * יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבֹתָיו אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל־
תִּמַּח׃
15 * יִהְיוּ נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
16 * יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זָכַר עֲשׂוֹת חָסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי
וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה לֵבָב לְמוֹתֵת׃
17 * וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה
וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃
18 * וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן
בְּעַצְמוֹתָיו׃
19 * תְּהִי־לוֹ כְּבֶגֶד יַעְטֶה וּלְמֵזַח תָּמִיד יַחְגְּרֶהָ׃
20 * זֹאת פְּעֻלַּת שֹׂטְנַי מֵאֵת יְהוָה וְהַדֹּבְרִים רָע
עַל־נַפְשִׁי׃
21 * וְאַתָּה יֱהוִה אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־
טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃
22 * כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי׃
23 * כְּצֵל כִּנְטוֹתוֹ נֶהְלַכְתִּי נִנְעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃
24 * בִּרְכַּי כָשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן׃
25 * וַאֲנִי הָיֵיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יְנִיעוּן רֹאשָׁם׃
26 * עֶזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי כְּחַסְדֶּךָ׃
27 * וְיֵדְעוּ כִּי־יָדְךָ זֹאת אַתָּה יְהוָה עֲשִׂיתָה׃
28 * יְקַלְלוּ־הֵמָּה וְאַתָּה תְּבָרֵךְ קָמוּ וַיֵּבֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ
יִשְׂמָח׃
29 * יִלְבְּשׁוּ שׂוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ כַּמְעִיל בָּשְׁתָּם׃

8 * *Fiant dies eius pauci, & episcopatum eius accipiat alter.*
9 * *Sint filij eius pupilli, et vxor eius vidua.*
10 * *Instabiles vagentur filij eius, & mendicent, & quærantur in parietinis suis.*
11 * *Scrutetur exactor vniuersa quæ habet; et diripiant alieni labores eius.*
12 * *Non sit qui eius misereatur, nec qui clemens sit pupillis eius.*
13 * *Fiat nouissimum eius interitus, in generatione altera deleatur nomen eius.*
14 * *Redeat in memoriam iniquitas patrũ eius apud Dominum, & iniquitas matris eius non*
15 *deleatur.* * *Sint contra Dominum semper, & intereat de terra memoria eorum.*
16 * *Eo quòd non est recordatus facere misericordiam, & persecutus est virũ inopem et pauperem, & compunctum corde vt interficeret.*
17 * *Et dilexit maledictionem, & veniet ei; et noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.*
18 * *Et indutus est maledictione quasi vestimento suo, & ingredietur quasi aqua in viscera eius, & quasi oleum in ossa eius.*
19 * *Sit ei quasi pallium quo circundatur, &*
20 *quasi cingulum quo semper accingitur.* * *Hæc est retributio his qui aduersantur mihi à Domino, & qui loquuntur malum contra animã meam.*
21 * *Tu autem Domine Deus fac mecum propter nomen tuum, quoniam bona est misericordia*
22 *tua, libera me.* * *Quoniam egenus & pauper sum, & cor meum vulneratum est intrinsecus.*
23 * *Quasi vmbra cùm inclinatur, abductus sum; excussus sum quasi locusta.*
24 * *Genua mea vacillauerunt à ieiunio, et caro mea immutata est absque oleo.*
25 * *Et ego factus sum opprobrium illis: videntes me mouerunt caput suum.*
26 * *Adiuua me Domine Deus meus, salua me*
27 *secundùm misericordiam tuam.* * *Et sciant quoniam manus tua hæc, tu Domine fecisti eam.*
28 * *Maledicẽt illi, et tu benedices: restiterunt et confundantur, seruus autem tuus lætabitur.*
29 * *Induantur aduersarij mei confusione, & operiantur quasi vestimento confusione sua.*

תרגום

8 יְהוֹן יוֹמוֹי קַלִּילִין מִנְיַן שְׁנוֹי יֵירַת אֶחֱרָן׃ 9 יְהוֹן בְּנוֹי יַתְמִין וְאִתְּתֵהּ אַרְמֶלְתָּא׃
10 וּמְטַלְטֵל יִטַּלְטְלוּן בְּנוֹי וִישַׁיְלוּן וְיִבְעוּן מָה הֲוָת צָדָתְהוֹן׃ 11 יְגַבֵּב מוֹזְפָא לְכָל דִּילֵהּ וְיִבְזוּן נָכְרָאִין לֵיעוּתֵהּ׃
12 לָא יְהֵא לֵהּ נָגֵד חִסְדָּא וְלָא יְהֵא חָיִס עַל יַתְמוֹי׃ 13 יְהֵא סוֹפֵהּ לְאִישְׁתֵּיצָאָה בְּדָר אָחֳרָן יִתְמַח שְׁמֵהּ׃
14 יִדְכַּר עַוְיַת אֲבָהָתוֹהִי קֳדָם יְיָ וְחוֹבַת אִמֵּהּ לָא תִתְמְחִי׃ 15 יְהוֹן קֳבֵיל מֵימְרָא דַיְיָ תְּדִירָא וִישֵׁיצִי מֵאַרְעָא זִכְרָנְהוֹן׃
16 מְטוּל דְּלָא אִדְכַּר לְמֶעְבַּד טִיבוּ וְרָדִיף גְּבַר עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא וּמְכִיךְ לִבָּא לְאִתְקַטָּלָא׃
17 וּרְחֵם לְוָטָא וַאֲתִיָּת עֲלֵהּ וְלָא אִתְרְעִי בְּבִרְכְתָא וְרַחֲקַת מִנֵּהּ׃
18 וּלְבַשׁ לְוָטָא הֵיךְ לְבוּשֵׁהּ וְעַלַּת הֵיךְ מַיָּא בְּגוּשְׁמֵהּ וְהֵיךְ מִשְׁחָא בְּאֵבָרוֹי׃
19 תֶּהְוֵי לֵהּ הֵיךְ לְבוּשָׁא יִתְעַטַּף וּלְקָמוֹר תְּדִירָא יְזַרְזִנָּהּ׃ 20 דָּא עוֹבָדָא דְשָׂטְנַי מֵעִם יְיָ וּדְמַלְלוּ בִּישָׁא עַל נַפְשִׁי׃
21 וְאַתְּ יְיָ אֱלָהָא עֲבֵד עִמִּי מִן בִּגְלַל שְׁמָךְ הֵיךְ טוּבָךְ וְחִסְדָּךְ פְּצֵא יָתִי׃ 22 אֲרוּם עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֲנָא וְלִבִּי שָׁפֵי בְּגַוַּאי׃
23 הֵיךְ טוּלָא בֵּצְלָיוּתֵהּ אִתְגַּמְרֵת אִטַּלְטְלֵת הֵיךְ גּוֹבַאי׃ 24 רְכוּבַי אִתְקַלוּ מִצּוֹמָא וּבִשְׂרִי פָּתְרָן מִלְּמֶהְוֵי פַּטִּים׃ 25 וַאֲנָא
הֲוֵיתִי קְלָנָא לְהוֹן יֶחְמוּן יָתִי יְטַלְטְלוּן רֵישֵׁיהוֹן׃ 26 סְעוֹד יָתִי יְיָ אֱלָהִי פְּרוֹק יָתִי הֵיךְ חִסְדָּךְ׃ 27 וְיִדְעוּן אֲרוּם מְחָתָךְ דָּא אַתְּ יְיָ עֲבַדְתָּהּ׃
28 יְלַטְטוּן אִנּוּן וְאַתְּ תְּבָרֵךְ יְקוּמוּן וְיִבְהֲתוּן וְעַבְדָּךְ יֶחְדֵּי׃ 29 יִלְבְּשׁוּן שָׂנְאַי כִּסּוּפָא וִיעַטְפוּן הֵיךְ מְעִילָא בָּהַתְהוֹן׃

Act.1.d ‡Fiant dies eius pauci,& episcopatum eius accipiat alter. ‡ Fiant filij eius orphani, & vxor eius vidua. ‡Nutantes transferantur filij eius,& mendicent; *eiiciãtur de habitationibus suis. ‡Scrutetur fœnerator *omnem substantiam eius nia quę sunt ei, & diripiant alieni labores eius. ‡Non sit illi adiutor,neque sit q. misereatur pupillis eius. ‡Fiãt nati eius in interitum, in generatione vna deleatur nomẽ eius. ‡In memoriã redeat iniquitas patrum eius in conspectu Dñi, & peccatum matris eius non deleatur. ‡ Fiant contra Dñm semper,& dispereat de terra memoria eorum. ‡Pro eo quòd non est recordatus facere misericordiam,& persecutus est hominẽ inopem & mendicũ,& cõpunctũ corde mortificare. ‡Et dilexit maledictionẽ,& veniet ei ; & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. ‡ Et induit maledictionem sicut vestimentum,& intrauit sicut aqua in interiora eius , & sicut oleum in ossibus eius. ‡Fiat ei sicut vestimentum quo operitur,& sicut zona qua semper p̃cingitur. ‡ Hoc opus eorum qui detrahũt apud Dominum mihi* à Domino, & qui loquuntur mala aduersus animam meam. ‡ Et tu Dñe Dñe fac mecum , propter nomen tuum , quia *est suauis * misericordia tua.Libera me, ‡quia egenus & pauper sum ego , & cor meum conturbatum est intra me. ‡ Sicut vmbra cùm declinat ipsa, ablatus sum; * excussus sum sicut locustæ. ‡ Genua mea infirmata sunt à ieiunio, & caro mea immutata est propter oleum. ‡ Et ego factus sum opprobrium illis; viderunt me, * mouerunt capita sua. ‡ Adiuua me Domine Deus meus,& saluum me fac secundùm misericordiam tuam. ‡Et sciant quoniam manus tua hæc,& tu Domine fecisti eam. ‡Maledicent illi,& tu benedices. Qui insurgunt in me, confundantur ; seruus autem tuus lætabitur. ‡ Induantur qui detrahunt mihi pudore , & operiantur sicut diploide confusione sua.

8 ‡ γνηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι, καὶ τὴν ἐπι-
9 σκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. ‡ γνηθήτωσαν οἱ υἱοὶ
10 αὐτοῦ ὀρφανοί, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. ‡ Σαλευόμενοι
μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπαιτησάτωσαν, ἐκβλη-
11 θήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. ‡ ἐξερευνησάτω
δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ, καὶ διαρπασάτωσαν
12 ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐτοῦ. ‡ μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ βοη-
θήσων, μηδὲ γνηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ.
13 ‡ γνηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς ἐξολόθρευσιν, ἐν γενεᾷ
14 μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ‡ ἀναμνησθείη ἡ
ἀνομία τῶν πατέρων αὐτοῦ ἔναντι κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία
15 τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη. ‡ γνηθήτωσαν ἐναν-
τίον κυρίου διαπαντός, καὶ ἐξολοθρευθείη ἐκ γῆς τὸ μνη-
16 μόσυνον αὐτῶν. ‡ ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη ποιῆσαι ἔλεος,
καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον πτωχὸν καὶ πένητα, καὶ κατα-
νενυγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι.
17 ‡ καὶ ἠγάπησε κατάραν καὶ ἥξει αὐτῷ, καὶ οὐκ ἠθέ-
λησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
18 ‡ καὶ ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, καὶ εἰσῆλθεν ὡ-
σεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις
19 αὐτοῦ. ‡ γνηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεται,
καὶ ὡσεὶ ζώνη ἣν διαπαντὸς περιζώννυ).
20 ‡ τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόντων με παρὰ κυρίου,
καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ τῆς ψυχῆς μου.
21 ‡ καὶ σὺ κύριε κύριε ποίησον μετ' ἐμοῦ, ὅτι σὸν τὸ ὄνο-
22 μάτος σου, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου. ῥῦσαί με, ‡ ὅτι πτωχὸς
καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ, καὶ ἡ καρδία μου τετάραχ) ἐντός μου.
23 ‡ ὡσεὶ σκιὰ ἐν τῷ ἐκκλίναι αὐτὴν ἀπῆρται, ἐξε-
24 τινάχθην ὡσεὶ ἀκρίδες. ‡ τὰ γόνατά μου ἠσθένη-
σαν ἀπὸ νηστείας, καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον.
25 ‡ κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς, εἶδόσάν με, ἐσάλευ-
σαν κεφαλὰς αὐτῶν.
26 ‡ βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου, καὶ σῶσόν με κατὰ τὸ
27 ἔλεός σου. ‡ καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη, καὶ σὺ κύ-
28 ριε ἐποίησας αὐτήν. ‡ καταράσονται) αὐτοί, καὶ σὺ εὐλο-
γήσεις. οἱ ἐπανιστάμενοί μοι αἰσχυνθήτωσαν, ὁ δὲ δοῦλός
29 σου εὐφρανθήσεται). ‡ ἐνδυσάτωσαν οἱ ἐνδιαβάλ-
λοντές με ἐντροπήν, καὶ περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα
αἰσχύνην αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Sint dies eius veloces; numerum annorum eius hæreditate acquirat alius. [9] Sint filij eius pupilli, & vxor eius vidua. [10] Vagando vagentur filij eius; & petant & inquirant quæ fuerit desolatio eorum. [11] Colligat fœnerator omnia quæ ipsius sunt, & diripiant alieni laborem eius. [12] Non sit illi qui conciliet misericordiam, & non sit qui misereatur pupillis eius. [13] Sit finis eius ad interitum, in generatione altera deleatur nomen eius. [14] Commemoretur iniquitas patrum eius in conspectu Domini,& peccatum matris eius non deleatur. [15] Sint in conspectu Verbi Domini semper, & deleat de terra memoriam eorum. [16] Quoniam non meminit facere benignitatem, & persequitur hominem pauperem & mendicum, & compunctum corde ad internecionem. [17] Et dilexit maledictionem, & obuenit ei; & noluit benignitatem, & elongata est ab eo. [18] Et induit maledictionem sicut vestimentum , & intrauit quasi aqua in corpus eius, & sicut oleum in membra eius. [19] Sit ei sicut vestimentum quo operiatur , & pro cingulo semper accingat illam.

[20] Hoc est opus aduersantium mihi, à Domino, & eorum qui locuti sunt malum aduersus animam meam.

[21] Tu verò Domine Deus age mecum propter nomen tuum: iuxta benignitatem & misericordiam tuam libera me.

[22] Quoniam egenus & pauper ego, & cor meum contritum est intra me. [23] Sicut vmbra cùm declinat,consumptus sum; vagatus sum sicut locusta. [24] Genua mea collapsa sunt præ ieiunio, & caro mea macilenta est absque pinguedine.

[25] Et ego fui opprobrium eis; viderunt me, & mouerunt capita sua. [26] Adiuua me Domine Deus meus, salua me secundùm misericordiam tuam. [27] Et sciant quia percussio tua hæc est; tu Domine fecisti eam. [28] Maledicent illi, & tu benedices; insurgent & confundentur; seruus autem tuus lætabitur. [29] Induantur osores mei pudore, & cooperiantur sicut chlamyde confusione sua.

30 * אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃
31 * כִּי־יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ׃

קי

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר נְאֻם יְהוָה׳ לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד־
אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃
2 * מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב
אֹיְבֶיךָ׃
3 * עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם הֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם
מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶךָ׃
4 * נִשְׁבַּע יְהוָה׳ וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־
דִּבְרָתִי מַלְכִי־צֶדֶק׃
5 * אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ מְלָכִים׃
6 * יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ
רַבָּה׃
7 * מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃

קיא

1 * הַלְלוּ יָה׳ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים
וְעֵדָה׃
2 * גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃
3 * הוֹד־וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃
4 * זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה׃
5 * טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃
6 * כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם׃
7 * מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כָּל־פִּקּוּדָיו׃
8 * סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר׃
9 * פְּדוּת׳ שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ
וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃
10 * רֵאשִׁית חָכְמָה׳ יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־
עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

30 *Confitebor Domino vehementer in ore meo, & in medio populorum laudabo eum.*
31 * *Quoniam stabit à dextris pauperis, vt saluet à iudicibus animam eius.*

1 * *Dauid Psalmus* CX.

DIxit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedibus tuis.
2 * *Virgam fortitudinis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorũ.*
3 * *Populi tui duces spontanei in die fortitudinis tuæ, in montibus sanctis de vulua orietur tibi ros adolescentiæ tuæ.*
4 * *Jurauit Dominus & non pœnitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.*
5 * *Dominus à dextera tua percussit in die furoris sui reges.*
6 * *Judicabit in gentibus, implebit valles, percussit caput in terra multa.*
7 * *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Aleluia.*

PSAL. CXI.

1 *COnfitebor Domino in toto corde, in consilio iustorum & congregatione.*
2 * *Magna opera Domini, exquirenda in cunctis voluntatibus suis.*
3 * *Gloria & decor opus eius, & iustitia eius perseuerans in æternum.*
4 * *Memoriam fecit mirabilium suorum, clemens & misericors Dominus.*
5 * *Escam dedit timentibus se, memor erit in sempiternum pacti sui.*
6 * *Fortitudinem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hæreditatem gentium.*
7 * *Opus manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia præcepta eius.*
8 * *Firmata iugiter in sempiternum, facta in veritate & æquitate.*
9 * *Redemptionem misit populo suo, mandauit in æternum pactum suum, sanctum & terribile nomen eius.*
10 * *Initium sapientiæ timor Domini, doctrina bona cunctis qui faciunt eam: laus eius perseuerat iugiter.*

תרגום

30 אֲהוֹדֵי יְיָ לַחֲדָא בְּפוּמִי וּבְמֶצַע חַכִּימַיָּא אֲשַׁבְּחִנֵּהּ׃ 31 אֲרוּם יְקוּם מִימִינָא דַּחֲשִׁיכָא לְמִפְרוֹק מִמְּדַיְנֵי נַפְשִׁי׃

קי

1 עַל יַד דָּוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ לְמִתַּן לִי רַבָּנוּתָא חֲלַף דְּיִתְבֵּת לְאֻלְפַּן אוֹרַיְתָא דִּימִינִי וְאוֹרִיךְ עַד זְמַן דַּאֲשַׁוֵּי בַּעֲלֵי דְבָבָךְ כָּבֵישׁ
לְרִגְלָךְ׃ 2 חֻטְרָא דְעֻשְׁנָךְ יְשַׁדַּר מֵימְרָא דַיְיָ מִצִּיּוֹן וּתְהֵי רָדֵי בְּמֶצַע בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 3 עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִתְנַדְּבִין לְאוֹרַיְתָא בְּיוֹם אַגָּחוּתָךְ
קְרָבָא תִּסְתַּיֵּעַ עִמְּהוֹן בְּשַׁבְּהוֹרֵי קֻדְשָׁא רַחֲמִין דֶּאֱלָהָא יִסְתַּרְהֲבִין לָךְ הֵיךְ נַחְתוּת טַלָּא יִתְּבוּן לְרָחְצָן תּוֹלְדָתָךְ׃ 4 קַיֵּם יְיָ בְּמֵימְרֵהּ דַּאֲנָא
מִתְמַנֵּי לְרַבָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי בִּגְלַל זְכוּתָא דַּאֲוֵית מְלֵךְ זַכַּי׃ 5 שְׁכִינְתָּא דַיְיָ עַל יְמִינָךְ מְחָא בְּיוֹם רֻגְזֵהּ מַלְכַיָּא׃ 6 אִתְמַנָּא לְדַיָּנָא עַל
עַמְמַיָּא מְלָא אַרְעָא גּוּשְׁמִין דִּרְשִׁיעִין קְטִילִין מְחָא רֵישֵׁי מַלְכַיָּא עַל אַרְעָא סְגִיעִין לַחְדָא׃ 7 מִפּוּם נְבִיאָה בְּאוֹרְחָא אֻלְפָּן יְקַבֵּל מְטוּל הֵיכְנָא
יִזְקוֹף רֵישָׁא׃ קיא 1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבָּא בְּרָזְהוֹן דִּתְרִיצֵי וּכְנִישְׁתָּא׃ 2 רַבְרְבִין עוֹבָדַיָּא דַיְיָ מִתַּבְעִין
לְכָל דְּצָבְיָן לְהוֹן׃ 3 שְׁבָחָא וְשַׁבְּהוֹרָא עוֹבָדֵיהּ וְזָכוּתֵיהּ קָיְמָא לְעָלְמִין׃ 4 דָּכְרַן טָב עֲבַד לִפְרִישְׁוָתֵיהּ חֲנָנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ׃ 5 מְזוֹנָא
יְהַב לְדָחֲלוֹי יִדְכַּר לְעָלַם קְיָמֵיהּ׃ 6 חֵיל עוֹבָדוֹי חַנֵּי לְעַמֵּהּ לְמִתַּן לְהוֹן אַחֲסָנַת עַמְמַיָּא׃ 7 עוֹבָדֵי אִידוֹי קֻשְׁטָא וְדִינָא מְהֵימְנִין כָּל
פִּקּוּדוֹי׃ 8 סְמִיכִין לְעָלְמֵי עָלְמִין מִתְעַבְדִין בְּקֻשְׁטָא וּתְרִיצוּתָא׃ 9 פֻּרְקָנָא שְׁלַח לְעַמֵּהּ פַּקֵּד לְעָלַם קְיָמֵהּ קַדִּישָׁא וּדְחִילָא שְׁמֵהּ׃
10 שֵׁרוּי דְּחָכְמְתָא לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ שָׂכְלְתָנוּ טָב לְכָל עָבְדֵיהוֹן תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ קָיְמָא לְעָלְמִין׃

30 ‡ Confitebor Domino nimis in ore meo, & in medio multorum laudabo eum.
31 ‡ Quia astitit à dextris pauperis, vt saluam faceret à persequentibus animam meam.

‡ Psalmus Dauid. CIX. 1

Mat. 11. d. Heb. 10. c 1. Cor. 15. c
DIxit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. 2 ‡ Virgam virtutis *emittet tibi Dominus ex Sion, & dominare in medio inimicorum tuorum.
* tua
3 ‡ Tecum principium in die virtutis tuę, in splendoribus sanctorum tuorum. ex vtero ante luciferum genuite: 4 ‡ Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum: Tu * sacerdos in ęternum, secundùm ordinem Melchisedech. 5 ‡ Dominus à dextris tuis confregit in die iræ suæ reges. 6 ‡ Iudicabit in nationibus, implebit ruinas, conquassabit capita in terra multorum. 7 ‡ De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.
Heb. 7. c. * 15

‡ Alleluia. PSAL. CX.

Sup. 9. c. Inf. 137
COnfitebor tibi Domine in toto corde meo, in consilio iustorum & congregatione. 2 ‡ Magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates eius. 3 ‡ Confessio & magnificentia opus eius, & iustitia eius manet in seculum seculi.
4 ‡ Memoriam fecit mirabilium suorum. Misericors & miserator Dominus, 5 ‡ Escam dedit timentibus se. memor erit in seculum testamenti sui: 6 ‡ Virtutem operum suorum annunciabit populo suo: vt det illis hæreditatem gẽtium. 7 ‡ Opera manuum eius, veritas & iudicium. Fidelia omnia
Iob 28. d
mandata eius, 8 ‡ Confirmata in seculum seculi, facta in veritate & æquitate. 9 ‡ Redemptionem misit populo suo. mandauit in
Pro. 1. a. & 9. b
æternum testamentum suum; sanctum & terribile nomen eius. 10 ‡ Initium sapientiæ timor Domini, intellectus autem bonus omnibus facientibus eum. Laudatio eius manet in seculum seculi.

30 ‡ ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν.
31 ‡ ὅτι παρέστη ἐκ δεξιῶν πτωχοῦ τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχήν μου.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρθ'.

Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
2 ‡ ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι κύριος ἐκ σιών, καὶ κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.
3 ‡ μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου
4 ἐγέννησά σε. ‡ ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.
5 ‡ κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ βασιλεῖς.
6 ‡ κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσει πτώματα, συνθλάσει
7 κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. ‡ ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.

‡ Αλληλουϊα. ρί.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐν βουλῇ δικαίων καὶ συναγωγῇ.
2 ‡ μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητημένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ.
3 ‡ ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
4 ‡ μνείαν ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐτοῦ. ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος.
5 ‡ τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ.
6 ‡ ἰσχὺν ἔργων αὐτοῦ ἀπήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. τοῦ δοῦναι
7 αὐτοῖς κληρονομίαν ἐθνῶν. ‡ ἔργα χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις. πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,
8 ‡ ἐστηριγμέναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πεποιημέναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι.
9 ‡ λύτρωσιν ἀπέστειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ, ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
10 ‡ ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. ἡ αἴνεσις αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Confitebor Domino multum in ore meo, & in medio sapientum laudabo eum. 31 Quoniam stabit ad dexteram pauperis, vt redimat à iudicibus animam meam. 1 Per manum Dauidis canticum. PSAL. CX.

DIxit Dominus in verbo suo, se daturum mihi dominationem, eò quòd incubuerim doctrinæ Legis dexteræ eius: Expecta igitur donec ponam inimicos tuos suppedaneum pedum tuorum. 2 Virgam fortitudinis tuæ mittet Verbum Domini de Sion, & dominaberis in medio inimicorum tuorum. 3 Populus tuus domus Israel qui lubenter incumbunt Legi, in die quo prœlium commiseris, adiuuaberis cum eis splendoribus sanctitatis misericordiæ Dei; ad te properabunt tanquam descensio roris, sedebunt confidenter prosapiæ tuæ.
4 Iurauit Dominus in verbo suo, me præfectum iri dominum in mundo futuro, pro merito quòd fuerim rex immaculatus. 5 Maiestas Domini ad dexteram tuam percussit in die iræ suæ reges. 6 Constitutus est iudex super populos: impleuit terram cadaueribus impiorum qui interfecti fuerunt: percussit capita regum super terra multorum admodum. 7 Ab ore prophetæ in via doctrinam accipiet: propterea exaltabit caput. Laudate Deum. PSAL. CXI.

LAudabo coram Domino in toto corde, in secreto rectorum & congregatione. 2 Magna opera Dñi exquisita omnibus qui volunt illa.
3 Laus & decus opus eius, & meritum eius perstat in secula. 4 Memoriam bonam fecit mirabilibus suis operibus; clemens & misericors Dñs. 5 Cibum dedit timentibus se, memor erit in æternum pacti sui. 6 Virtutem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hereditatem populorum. 7 Opera manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia mandata eius: 8 Confirmata in secula seculorum, facta in veritate & æquitate. 9 Redemptionem misit populo suo: præcepit in æternum pactum suum sanctum, & timendum nomen ipsius.
10 Principium sapientiæ est timere in conspectu Domini: intellectus bonus omnibus facientibus ea: laus eius manet in æternum.

30 * אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃
31 * כִּי־יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ׃

קי

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר נְאֻם יְהוָה׳ לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד־
אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃
2 * מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב
אֹיְבֶיךָ׃
3 * עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם הֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם
מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶךָ׃
4 * נִשְׁבַּע יְהוָה׳ וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־
דִּבְרָתִי מַלְכִי־צֶדֶק׃
5 * אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ מְלָכִים׃
6 * יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ
רַבָּה׃
7 * מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃

קיא

1 * הַלְלוּ יָה׳ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים
וְעֵדָה׃
2 * גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃
3 * הוֹד־וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃
4 * זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה׃
5 * טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃
6 * כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם׃
7 * מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כָּל־פִּקּוּדָיו׃
8 * סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר׃
9 * פְּדוּת׳ שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ
וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃
10 * רֵאשִׁית חָכְמָה׳ יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־
עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

30 *Confitebor Domino vehementer in ore meo, & in medio populorum laudabo eum.
31 * Quoniam stabit à dextris pauperis, vt saluet à iudicibus animam eius.
1 * Dauid Psalmus CX.
DIxit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedibus tuis.
2 *Virgam fortitudinis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorũ.
3 * Populi tui duces spontanei in die fortitudinis tuæ, in montibus sanctis de vulua orietur tibi ros adolescentiæ tuæ.
4 *Jurauit Dominus & non pœnitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.
5 *Dominus à dextera tua percussit in die furoris sui reges.
6 *Judicabit in gentibus, implebit valles, percussit caput in terra multa.
7 * De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Aleluia.

PSAL. CXI.

1 COnfitebor Domino in toto corde, in consilio iustorum & congregatione.
2 * Magna opera Domini, exquirenda in cunctis voluntatibus suis.
3 * Gloria & decor opus eius, & iustitia eius perseuerans in æternum.
4 * Memoriam fecit mirabilium suorum, clemens & misericors Dominus.
5 * Escam dedit timentibus se, memor erit in sempiternum pacti sui.
6 *Fortitudinem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hæreditatem gentium.
7 * Opus manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia præcepta eius.
8 * Firmata iugiter in sempiternum, facta in veritate & æquitate.
9 * Redemptionem misit populo suo, mandauit in æternum pactum suum, sanctum & terribile nomen eius.
10 * Initium sapientiæ timor Domini, doctrina bona cunctis qui faciunt eam: laus eius perseuerat iugiter.

תרגום

30 אֲהוֹדֵי יְיָ לַחֲדָא בְּפוּמִי וּבְמֶצַע חַכִּימַיָּא אֲשַׁבְּחִנֵּהּ׃ 31 אֲרוּם יְקוּם מִימִינָא דַּחֲשִׁיכָא לְמִפְרוֹק מִמְּדַיְנֵי נַפְשִׁי׃

קי

1 עַל יַד דָּוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ לְמִתַּן לִי רַבָּנוּתָא חֲלַף דְּיִתְבֵּת לְאֻלְפַּן אוֹרַיְתָא דִּימִינִי וְאוֹרִיךְ עַד זְמַן דַּאֲשַׁוֵּי בַּעֲלֵי דְבָבָךְ כָּבֵישׁ
לְרִגְלָךְ׃ 2 חֻטְרָא דְעֻשְׁנָךְ יְשַׁדַּר מֵימְרָא דַיְיָ מִצִּיּוֹן וּתְהֵי רָדֵי בִּמְצַע בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 3 עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִתְנַדְּבִין לְאוֹרַיְתָא בְּיוֹם אַגָּחוּתָךְ
קְרָבָא תִּסְתַּיֵּעַ עִמְּהוֹן בְּשַׁבְּהוֹרֵי קֻדְשָׁא רַחֲמִין דֶּאֱלָהָא יִסְתַּרְהֲבִין לָךְ הֵיךְ נַחְתוּת טַלָּא יִתְּבוּן לְרָחְצָן תּוֹלְדָתָךְ׃ 4 קַיֵּם יְיָ בְּמֵימְרֵהּ דַּאֲנָא
מִתְמַנֵּי לְרַבָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי בִּגְלַל זְכוּתָא דַּאֲוֵית מְלֵךְ זַכַּי׃ 5 שְׁכִינְתָּא דַיְיָ עַל יְמִינָךְ מְחָא בְּיוֹם רֻגְזֵהּ מַלְכַיָּא׃ 6 אִתְמַנָּא לְדַיָּנָא עַל
עַמְמַיָּא מְלָא אַרְעָא גּוּשְׁמִין דִּרְשִׁיעִין קְטִילִין מְחָא רֵישֵׁי מַלְכַיָּא עַל אַרְעָא סְגִיעִין לַחְדָא׃ 7 מִפּוּם נְבִיאָה בְּאוֹרְחָא אֻלְפָּן יְקַבֵּל מְטוּל הֵיכְנָא
יִזְקוֹף רֵישָׁא׃ קיא 1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבָּא בְּרָזְהוֹן דִּתְרִיצֵי וּכְנִישְׁתָּא׃ 2 רַבְרְבִין עוֹבָדַיָּא דַיְיָ מִתַּבְעִין
לְכָל דְּצָבְיָן לְהוֹן׃ 3 שְׁבָחָא וְשַׁבְּהוֹרָא עוֹבָדֵיהּ וְזָכוּתֵיהּ קָיְמָא לְעָלְמִין׃ 4 דָּכְרַן טָב עֲבַד לִפְרִישְׁוָתֵיהּ חֲנָנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ׃ 5 מְזוֹנָא
יְהַב לְדָחֲלוֹי יִדְכַּר לְעָלַם קְיָמֵיהּ׃ 6 חֵיל עוֹבָדוֹי חַנֵּי לְעַמֵּהּ לְמִתַּן לְהוֹן אַחֲסָנַת עַמְמַיָּא׃ 7 עוֹבָדֵי אִידוֹי קֻשְׁטָא וְדִינָא מְהֵימְנִין כָּל
פִּקּוּדוֹי׃ 8 סְמִיכִין לְעָלְמֵי עָלְמִין מִתְעַבְדִין בְּקֻשְׁטָא וּתְרִיצוּתָא׃ 9 פֻּרְקָנָא שְׁלַח לְעַמֵּהּ פַּקֵּד לְעָלַם קְיָמֵהּ קַדִּישָׁא וּדְחִילָא שְׁמֵהּ׃
10 שֵׁרוּי דְּחָכְמְתָא לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ שָׂכְלְתָנוּ טָב לְכָל עָבְדֵיהוֹן תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ קָיְמָא לְעָלְמִין׃

30 ‡ Confitebor Domino nimis in ore meo, & in medio multorum laudabo eum.
31 ‡ Quia astitit à dextris pauperis, vt saluam faceret à persequentibus animam meam.

‡ Psalmus Dauid. CIX. 1

Mat. 11. d. Heb. 10. c 1. Cor. 15. c
DIxit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. 2 ‡ Virgam virtutis *emittet tibi Dominus ex Sion, & dominare in medio inimicorum tuorum.
* tua
3 ‡ Tecum principium in die virtutis tuę, in splendoribus sanctorum tuorum. ex vtero ante luciferum genuite: 4 ‡ Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum: Tu * sacerdos in ęternum, secundùm ordinem Melchisedech. 5 ‡ Dominus à dextris tuis confregit in die iræ suæ reges. 6 ‡ Iudicabit in nationibus, implebit ruinas, conquassabit capita in terra multorum. 7 ‡ De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.
Heb. 7. c. * 15

‡ Alleluia. PSAL. CX.

Sup. 9. c. Inf. 137
COnfitebor tibi Domine in toto corde meo, in consilio iustorum & congregatione. 2 ‡ Magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates eius. 3 ‡ Confessio & magnificentia opus eius, & iustitia eius manet in seculum seculi.
4 ‡ Memoriam fecit mirabilium suorum. Misericors & miserator Dominus, 5 ‡ Escam dedit timentibus se. memor erit in seculum testamenti sui: 6 ‡ Virtutem operum suorum annunciabit populo suo: vt det illis hæreditatem gẽtium. 7 ‡ Opera manuum eius, veritas & iudicium. Fidelia omnia
Iob 28. d
mandata eius, 8 ‡ Confirmata in seculum seculi, facta in veritate & æquitate. 9 ‡ Redemptionem misit populo suo. mandauit in
Pro. 1. a. & 9. b
æternum testamentum suum; sanctum & terribile nomen eius. 10 ‡ Initium sapientiæ timor Domini, intellectus autem bonus omnibus facientibus eum. Laudatio eius manet in seculum seculi.

30 ‡ ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν.
31 ‡ ὅτι παρέστη ἐκ δεξιῶν πτωχοῦ τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχήν μου.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρθ'.

Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
2 ‡ ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι κύριος ἐκ σιών, καὶ κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.
3 ‡ μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου
4 ἐγέννησά σε. ‡ ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.
5 ‡ κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ βασιλεῖς.
6 ‡ κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσει πτώματα, συνθλάσει
7 κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. ‡ ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.

‡ Αλληλουϊα. ρί.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐν βουλῇ δικαίων καὶ συναγωγῇ.
2 ‡ μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητημένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ.
3 ‡ ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
4 ‡ μνείαν ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐτοῦ. ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος.
5 ‡ τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ.
6 ‡ ἰσχὺν ἔργων αὐτοῦ ἀπήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. τοῦ δοῦναι
7 αὐτοῖς κληρονομίαν ἐθνῶν. ‡ ἔργα χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις. πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,
8 ‡ ἐστηριγμέναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πεποιημέναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι.
9 ‡ λύτρωσιν ἀπέστειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ, ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
10 ‡ ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. ἡ αἴνεσις αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Confitebor Domino multum in ore meo, & in medio sapientum laudabo eum. 31 Quoniam stabit ad dexteram pauperis, vt redimat à iudicibus animam meam. 1 Per manum Dauidis canticum. PSAL. CX.

DIxit Dominus in verbo suo, se daturum mihi dominationem, eò quòd incubuerim doctrinæ Legis dexteræ eius: Expecta igitur donec ponam inimicos tuos suppedaneum pedum tuorum. 2 Virgam fortitudinis tuæ mittet Verbum Domini de Sion, & dominaberis in medio inimicorum tuorum. 3 Populus tuus domus Israel qui lubenter incumbunt Legi, in die quo prœlium commiseris, adiuuaberis cum eis splendoribus sanctitatis misericordiæ Dei; ad te properabunt tanquam descensio roris, sedebunt confidenter prosapiæ tuæ.
4 Iurauit Dominus in verbo suo, me præfectum iri dominum in mundo futuro, pro merito quòd fuerim rex immaculatus. 5 Maiestas Domini ad dexteram tuam percussit in die iræ suæ reges. 6 Constitutus est iudex super populos: impleuit terram cadaueribus impiorum qui interfecti fuerunt: percussit capita regum super terra multorum admodum. 7 Ab ore prophetæ in via doctrinam accipiet: propterea exaltabit caput. Laudate Deum. PSAL. CXI.

LAudabo coram Domino in toto corde, in secreto rectorum & congregatione. 2 Magna opera Dñi exquisita omnibus qui volunt illa.
3 Laus & decus opus eius, & meritum eius perstat in secula. 4 Memoriam bonam fecit mirabilibus suis operibus; clemens & misericors Dñs. 5 Cibum dedit timentibus se, memor erit in æternum pacti sui. 6 Virtutem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hereditatem populorum. 7 Opera manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia mandata eius: 8 Confirmata in secula seculorum, facta in veritate & æquitate. 9 Redemptionem misit populo suo: præcepit in æternum pactum suum sanctum, & timendum nomen ipsius.
10 Principium sapientiæ est timere in conspectu Domini: intellectus bonus omnibus facientibus ea: laus eius manet in æternum.

קיב

1 * הַלְלוּ יָהּ אַשְׁרֵי־אִישׁ יָרֵא אֶת־יְהוָה בְּמִצְוֹתָיו
חָפֵץ מְאֹד׃
2 * גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ׃
3 * הוֹן־וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד׃
4 * זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק׃
5 * טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט׃
6 * כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק׃
7 * מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ
בַּיהוָה׃
8 * סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר־יִרְאֶה בְצָרָיו׃
9 * פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ
תָּרוּם בְּכָבוֹד׃
10 * רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעַס שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת
רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

קיג

1 * הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה׃
2 * יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
3 * מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה׃
4 * רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃
5 * מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃
6 * הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃
7 * מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃
8 * לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃
9 * מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה
הַלְלוּיָהּ׃

קיד

1 * בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃
2 * הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו׃
3 * הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃

Aleluia. PSAL. CXII.

1 *BEatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis.*
2 ** Potens in terra erit semen eius, generatio iustorum benedicetur.*
3 ** Substantia & diuitiæ in domo eius, et iustitia eius perseuerans semper.*
4 ** Ortum est in tenebris lumen iustis, clemẽs, & misericors, & iustus.*
5 ** Bonus vir clemens & fœnerans, dispensabit verba sua in iudicio.*
6 ** Quia in æternum non commouebitur, in memoria sempiterna erit iustus.*
7 ** Ab auditu malo non timebit, paratum cor eius confidens in Domino.*
8 ** Firmatum cor eius non timebit, donec aspiciat in hostibus suis.*
9 ** Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius permanet in æternum, cornu eius exaltabitur in gloria.*
10 ** Impius videbit et irascetur, dentibus suis frendet et tabescet: desideriũ impiorum peribit.*

1 *Aleluia.* PSAL. CXIII.

LAudate serui Dominum, laudate nomen Domini.
2 ** Sit nomen Domini benedictum, à modo & vsque in æternum.*
3 ** Ab ortu Solis vsque ad occasum eius, laudabile nomen Domini.*
4 ** Excelsus super omnes gentes Dominus, super cælos gloria eius.*
5 ** Quis vt Dominus Deus noster, qui in excelsis habitans,*
6 ** humilia respicit in cælo & in terra?*
e ** Suscitans de puluere inopem, de stercoribus eleuabit pauperem.*
8 ** Vt sedere faciat eum cum principibus, cum principibus populi sui.*
9 ** Qui collocat sterilem in domo, matrem filiorum lætantem. Aleluia.*

PSAL. CXIIII.

1 *CVm egrederetur Israel de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro:*
2 ** Factus est Iudas in sanctificatione eius, Israel potestas eius.*
3 ** Mare vidit & fugit, Iordanis conuersus est retrorsum.*

תרגום

קיב

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא טוּבוֹהִי דְּבַר נָשָׁא דְּדָחִל מִן קֳדָם יְיָ בְּפִקּוּדוֹי צָבֵי לַחֲדָא׃ 2 גִּבָּר בְּאוֹרַיְתָא יְהוֹן בְּנוֹי בְּדָרָא דִתְרִיצַיָּא יִתְבָּרַךְ׃
3 מַזָּלָא וְעֻתְרָא בְּבַיְתֵהּ וּזְכוּתֵהּ קָיְמָא לְעָלְמִין׃ 4 דְּנַח בַּחֲשׁוֹכָא נְהוֹר לִתְרִיצַיָּא חֲנָנָא וְרַחֲמָנָא וְצַדִּיקָא׃ 5 טָבָא גַּבְרָא חַיִּס
וּמוֹזִיף יְסוֹבַר מִלּוֹהִי כְּהִלְכְתָא׃ 6 אֲרוּם לְעָלַם לָא יְזוּעַ לְדָכְרַן עָלַם יְהֵא זַכַּי׃ 7 מִשְּׁמוּעֲתָא בִּישְׁתָּא לָא יִדְחַל תָּקֵן לִבֵּהּ רָחֵץ בְּמֵימְרָא
דַיְיָ׃ 8 סְמִיךְ לִבֵּהּ לָא יִדְחַל עַד זְמַן דְּיֶחְמֵי פֻּרְקָנָא בְּעִיקְתָא׃ 9 בַּדַּר מַמּוֹנֵהּ יְהַב לַחֲשִׁיכֵי זְכוּתֵהּ קָיְמָא לְעָלַם תֻּקְפֵּהּ תְּרוּם בְּאִיקָרָא׃
10 רְשִׁיעָא יֶחְמֵי וְיִרְגּוֹז עֲלוֹהִי שִׁנּוֹהִי יַעְסֵי וְאִתְמְסָא רִגּוּג רְשִׁיעֵי תְּהוֹבֵד׃

קיג

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ עַבְדַיָּא דַיְיָ שַׁבַּחוּ יַת שְׁמָא דַיְיָ׃ 2 יְהֵא שְׁמָא דַיְיָ מְבָרַךְ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃ 3 מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא וְעַד
מַטְמְעֵהּ מְשַׁבַּח שְׁמָא דַיְיָ׃ 4 רָמָא עַל כָּל עַמְמַיָּא יְיָ עִלַּוֵּי שְׁמַיָּא אִיקָרֵהּ׃ 5 מָן דִּכְמַת יְיָ אֱלָהָנָא דְּגַבִּיהַּ מוֹתְבֵהּ לְמִתַּב׃
6 דְּמַכִּיךְ עַיְנֵיהּ לְמֶחְמֵי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא׃ 7 מֵקִים מֵעַפְרָא מִסְכְּנָא וּמִקַּלְקְלָתָא מֵרִים חֲשִׁיכָא׃ 8 לְאוֹתוֹבֵי עִם רַבְרְבַיָּא עִם
רַבְרְבֵי עַמֵּהּ׃ 9 דְּמַיְתֵב עַקְרָא בְּעִקָּרֵי בֵיתָא הֵיךְ אִמָּא עַל בְּנַיָּא חָדְיָא שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קיד

1 בְּמִפַּק יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם דְּבֵית יַעֲקֹב מֵעַמָּא בַּרְבְּרָא׃ 2 הֲוָת כְּנִישְׁתָּא דְּבֵית יְהוּדָה אֲחִידָא לְקֻדְשֵׁהּ יִשְׂרָאֵל לְשַׁלִּיטוֹהִי׃
3 כַּד אִתְגְּלִי מֵימְרָא דַיְיָ עַל יַמָּא דְסוּף יַמָּא חֲמָא וְאַפִּיךְ יוֹרְדְּנָא חֲזַר לַאֲחוֹרָא׃

* Alleluia. PSAL. CXI.

BEatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis. * Potens in terra erit semen eius, generatio rectorum benedicetur. *Gloria & diuitiæ in domo eius, & iustitia eius manet in seculum seculi.

* Exortum est in tenebris lumen rectis, misericors & miserator, & iustus. *Iocundus *vir qui miseretur & commodat, dispo net sermones suos in iudicio: *Quia in æternum non commouebitur. In memoria æterna erit iustus: *ab auditione mala non timebit. * Paratum cor eius sperare in Domino, confirmatum est cor eius: non *timebit, donec despiciat in inimicos suos.

*Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi. cornu eius exaltabitur in gloria. *Peccator videbit & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet. desiderium * peccatoris peribit.

Alleluia. PSAL. CXII.

LAudate pueri Dominum, laudate nomen Domini. * Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc & vsque in seculum. * Ab ortu Solis vsque ad occasum, laudabile nomen Domini.

*Excelsus super omnes gentes Dominus, *super cælos gloria eius. * Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, * & humilia respicit, in cælo & in terra? * Suscitans à terra inopem, & de stercore erigens pauperem.

* Vt collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui.

* Qui habitare facit sterilem in domo, matrem super filios lætantem.

Alleluia. PSAL. CXIII.

IN exitu Israel de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro:

*Facta est Iudæa sanctificatio eius, Israel potestas eius.

* Mare vidit & fugit, Iordanis conuersus est retrorsum.

Αλληλουϊα. ριά.

1 * Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.
2 * δυνατὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται. * δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ
3 αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
4 * ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσιν ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων καὶ δίκαιος.
5 * χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς
6 λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει· * ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται. εἰς μνημόσυνον
7 αἰώνιον ἔσται δίκαιος, * ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φο-
8 βηθήσεται. * ἕτοιμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ, οὐ μὴ φοβηθῇ ἕως οὗ ἐπίδῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.
9 * ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσε-
10 ται ἐν δόξῃ. * ἁμαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται, τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει καὶ τακήσεται. ἐπιθυμία ἁμαρτωλοῦ ἀπολεῖται.

Αλληλουϊα. ριβ'.

1 * Αἰνεῖτε παῖδες κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.
2 * εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως
3 τοῦ αἰῶνος. * ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, αἰνετὸν τὸ ὄνομα
4 κυρίου. * ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος, ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ.
5 * τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν,
6 * καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ;
7 * ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν, καὶ ἀπὸ κοπρίας ὑψῶν
8 πένητα. * τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ ἀρχόντων, μετὰ ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ.
9 * ὁ κατοικίζων στεῖραν ἐν οἴκῳ, μητέρα ἐπὶ τέκνοις εὐφραινομένην. Αλληλουϊα.

ριγ'.

1 * Ἐν ἐξόδῳ ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, οἶκος ἰακὼβ ἐκ λαοῦ
2 βαρβάρου· * ἐγενήθη ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ, ἰσ-
3 ραὴλ ἐξουσία αὐτοῦ. * ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγε, ὁ ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Laudate Deum. PSAL. CXII.

BEatus vir qui timet à conspectu Dñi, mandata eius expetit vehementer. [2] Fortes in Lege erunt filij eius, in generatione rectorum benedicetur. [3] Felicitas & diuitiæ in domo eius, & iustitia eius manet in æternum. [4] Ortum est in tenebris lumen rectis, clemẽs & misericors & iustus. [5] Beatus vir qui miseretur & commodat; sustinebit verba sua quasi sententiam. [6] Quoniam in æternum non commouebitur, ad memoriam perpetuam erit iustus. [7] Ab auditu malo non timebit: parauit cor suum confidens in verbo Domini. [8] Firmatum est cor eius, non timebit donec videat redemptionem in angustia. [9] Dispersit pecuniam suam: dedit pauperibus; iustitia eius manet in æternum; fortitudo eius exaltabitur in gloria. [10] Impius videbit & irascetur super eum, dentibus suis frendebit & contabescet: desiderium impiorum peribit.

PSAL. CXIII.

LAudate Deum, laudate serui Domini, laudate nomen Domini. [1] Sit nomen Domini benedictum, ex hoc momento & vsque in seculũ. [3] Ab ortu Solis & vsque ad occasum eius, laudabile est nomen Domini. [4] Excelsus est super omnes populos Dominus, super cælos gloria eius. [5] Quis sicut Dominus Deus noster, qui exaltauit habitationem suam vt sedeat. [6] Qui demittit oculos suos vt videat in cælis & in terra. [7] Erigens de puluere miserum, & de stercore exaltans egenum: [8] Vt sedere eum faciat cum principibus, cum principibus populi sui. [9] Qui collocat sterilem in stirpes domus, tanquam matrem ob filios lætantem. Laudate Deum. PSAL. CXIIII.

DVm exiret Israel ex Ægypto, domus Iaacob ex populo Barbaro: [2] Fuit ecclesia domus Iehudæ vnita sanctitati eius: Israel potestatibus eius. [3] Cùm apparuisset Verbum Domini super mare carectosum, mare vidit, & erupit Iordanis, & conuersus est retrorsum.

4 * הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
5 * מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃
6 * הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
7 * מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַ יַעֲקֹב׃
8 * הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃

4 *Montes subsilierunt vt arietes, colles quasi filij gregis.
5 *Quid est tibi mare quòd fugisti? Iordanis quia conuersus es retrorsum?
6 *Montes subsaltastis vt arietes, colles qua-
7 si filij gregis. *A facie Domini contremiscit terra, à facie Dei Iacob.
8 *Qui conuertit petram in paludes aquarum, silicem in fontes aquarum.

קטו

1 * לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ׃
2 * לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם׃
3 * וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה׃
4 * עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
5 * פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
6 * אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃
7 * יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא־יֶהְגּוּ בִגְרוֹנָם׃
8 * כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
9 * יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
10 * בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
11 * יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
12 * יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃
13 * יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃
14 * יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃
15 * בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
16 * הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃
17 * לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה׃
18 * וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

4 *Idola gentium argentum & aurum, opus manuum hominum.
5 *Os habent, et non loquentur; oculos habent,
6 & non videbunt. *Aures habent, & non audient; nasum habent, & non odorabunt.
7 *Manus habent, & non palpabunt; pedes habent, & non ambulabunt, & non sonabunt
8 in gutture suo. *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.
9 *Israel confidit in Domino: auxiliator eorum & protector eorum ipse.
10 *Domus Aaron confidit in Domino, auxiliator eorum & protector eorum ipse.
11 *Timentes Dominum confidunt in Domino: auxiliator eorum & protector eorum ipse.
12 *Dominus recordatus nostri benedicet: benedicet domui Israel, benedicet domui Aaron.
13 *Benedicet timentibus Dominum, paruis cum magnis.
14 *Addat Dominus super vos, super vos & super filios vestros.
15 *Benedicti vos à Domino, qui fecit cælos & terram.
16 *Cælum cælorum Domino, terram autem dedit filiis hominum.
17 *Non mortui laudabunt Dominum, nec omnes qui descendunt in silentium.
18 *Sed nos benedicemus Domino, à modò et vsque in æternum. Aleluia.

PSAL. CXV.

1 NOn nobis Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam, propter misericordiam tuam et
2 veritatem tuam. *Ne dicant gentes: Vbi
3 est Deus eorum? *Deus autem noster in cælo: vniuersa quæ voluit fecit.
4 *Idola gentium argentum & aurum, opus manuum hominum.
5 *Os habent, et non loquentur; oculos habent,
6 & non videbunt. *Aures habent, & non audient; nasum habent, & non odorabunt.
7 *Manus habent, & non palpabunt; pedes habent, & non ambulabunt, & non sonabunt
8 in gutture suo. *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.
9 *Israel confidit in Domino: auxiliator eorum & protector eorum ipse.
10 *Domus Aaron confidit in Domino, auxiliator eorum & protector eorum ipse.
11 *Timentes Dominum confidunt in Domino: auxiliator eorum & protector eorum ipse.
12 *Dominus recordatus nostri benedicet: benedicet domui Israel, benedicet domui Aaron.
13 *Benedicet timentibus Dominum, paruis cum magnis.
14 *Addat Dominus super vos, super vos & super filios vestros.
15 *Benedicti vos à Domino, qui fecit cælos & terram.
16 *Cælum cælorum Domino, terram autem dedit filiis hominum.
17 *Non mortui laudabunt Dominum, nec omnes qui descendunt in silentium.
18 *Sed nos benedicemus Domino, à modò et vsque in æternum. Aleluia.

תרגום

4 בְּמִתַּן אוֹרַיְתָא לְעַמֵּה טוּרַיָּא טְפָזוּ הֵיךְ דִּכְרִין גַּלְמָתָא הֵיךְ בְּנִין דְּעָאן׃
5 מַה לָּךְ יַמָּא דְּחֵפֵיךְ יוּרְדָנָא תְּחָזוֹר לַאֲחוֹרָא׃ 6 טוּרַיָּא מְטַפְּזִין הֵיךְ דִּכְרִין גַּלְמָתָא הֵיךְ בְּנִין דְּעָאן׃
7 מִן קֳדָם קְיָרִים אִתְחַלְחָלִי אַרְעָא מִן קֳדָם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ 8 דְּהָפֵךְ טִנָּרָא לַאֲרִיתָא דְמַיָּא שָׁמִיר לְעֵינְוָן דְּמַיִן׃

קטו 1 לָא מִטּוּלְהָנָא יְיָ לָא מִטּוּל זַכְוָתָנָא אֲרוֹם לִשְׁמָךְ הַב אִיקָרָא מִטּוּל טוּבָךְ וּמִטּוּל קְשׁוֹטָךְ׃ 2 לְמָה יֵימְרוּן
עַמְמַיָּא הָאן הוּא אֱלָהָהוֹן׃ 3 וֵאלָהָנָא מְדוֹרֵהּ בִּשְׁמַיָּא כָּל דְּיִצְבֵי עֲבַד׃ 4 טַעֲוָתְהוֹן דְּעַמְמַיָּא דְכַסְפָּא וְדַהֲבָא עוֹבָדֵי אִידֵי בַר נָשׁ׃
5 פּוּמָא לְהוֹן וְלָא מְמַלְלִין עַיְנִין לְהוֹן וְלָא חָמְיָן׃ 6 אֻדְנִין לְהוֹן וְלָא שָׁמְעִין נְחִירֵי לְהוֹן וְלָא מְרִיחִין׃ 7 אִידֵיהוֹן וְלָא
מְמַשְׁמְשִׁין רַגְלֵיהוֹן וְלָא מְהַלְכִין וְלָא מְרַגְּנִין בְּעָנְקְהוֹן׃ 8 דְּכְמָתְהוֹן יְהוֹן עָבְדֵיהוֹן וְכָל דְּמִתְרְחִץ עֲלֵיהוֹן׃ 9 דְּבֵית יִשְׂרָאֵל רְחֲצוּ
בְּמֵימְרָא דַיְיָ סְעִידְהוֹן וְתָרִיסְהוֹן הוּא׃ 10 דְּבֵית אַהֲרֹן רְחֲצוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ סְעִידְהוֹן וְתָרִיסְהוֹן הוּא׃ 11 דְּחַיָּא דַיְיָ רְחֲצוּ בְּמֵימְרָא
דַיְיָ סְעִידְהוֹן וְתָרִיסְהוֹן הוּא׃ 12 מֵימְרָא דַיְיָ דְּכַר יַהֲנָא לְטָב יְבָרֵךְ יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ יָת בֵּית אַהֲרֹן׃ 13 יְבָרֵךְ דְּחַיָּא
דַיְיָ זְעִירַיָּא עִם רַבְרְבַיָּא׃ 14 יוֹסֵף יְיָ עֲלֵיכוֹן עֲלֵיכוֹן וְעַל בְּנֵיכוֹן׃ 15 בְּרִיכִין אַתּוּן מִן קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃
16 שְׁמֵי שְׁמַיָּא לְשָׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ וְאַרְעָא יְהַב לִבְנֵי נָשָׁא׃ 17 לָא מֵיתַיָּא מְשַׁבְּחִין קֳדָם יְיָ וְלָא כָּל נָחֲתֵי בֵּית קְבִירְתָּא אַדְמְתָא׃
18 וַאֲנַחְנָא נְבָרֵךְ אֱלָהָא מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

* Montes exultauerunt vt arietes, & colles ſicut agni ouium.
* Quid tibi eſt mare, quòd fugiſti? & tu Iordanis quia conuerſus es retrorſum?
* Montes quid exultaſtis ſicut arietes, & colles ſicut agni ouium?
* A facie Domini mota eſt terra, à facie Dei Iacob. * Qui conuertit petram in ſtagna aquarum, & rupem in fontes aquarum.

Inf.137 NOn nobis Domine non nobis, ſed nomini tuo da gloriam; ſuper miſericordia tua & veritate tua: * Nequando dicant gentes: Vbi eſt Deus eorum?
* Deus autem noſter in cęlo, & in terra: omnia quæcunque voluit fecit.
* Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum: * Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt. * Aures habent, & non audient: nares habent, & non odorabunt.
* Manus habent, & non palpabunt: pedes habent, & non ambulabunt: non clamabūt * ſonabunt in gutture ſuo. * Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis. * Domus Iſrael ſperauit in Domino, adiutor *& protector eorum eſt. * Domus Inf.134 eorum eorum Aarō ſperauit in Domino, adiutor *& protector eorum eſt. * Qui timent Dominum ſperauerunt in Domino, adiutor eorum * & protector eorum eſt. * Dominus memor exiſtens noſtri * benedixit nobis; benedixit domui Iſrael, benedixit domui Aaron. * Benedixit * timentibus Dominum, puſillis cum * magnis. * Adiiciat Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper filios veſtros. * Benedicti vos à Domino, qui fecit cælum & terram. * Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum. * Non mortui laudabunt te Domine, neque omnes qui deſcendunt in infernum: * Sed nos qui viuimus * benedicemus Domino, ex hoc nunc & vſq; in ſeculum. Alleluia.

* fuit eorum
omnibus qui timēt * maioribus
benedicimus

4 * Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοί, καὶ ⓗ βουνοὶ ὡς ἀρ-
5 νία προβάτων. * τί σοι ἐστὶ θάλασσα ὅτι ἔφυγες; καὶ
σὺ ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω;
6 * Τὰ ὄρη ὅτι ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοί, καὶ ⓗ βουνοὶ ὡς
ἀρνία προβάτων;
7 * Ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἀπὸ προ-
σώπου τοῦ θεοῦ Ἰακώβ.
8 * Τὸν στρέψαντα τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ
τὴν ἀκρότομον εἰς πηγὰς ὑδάτων.
1 * Μὴ ἡμῖν κύριε μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς
δόξαν, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου·
2 * μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;
3 * ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅ-
σα ἠθέλησεν ἐποίησε.
4 * Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα
5 χειρῶν ἀνθρώπων· * στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν·
ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται).
6 * ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούσονται· ῥῖνας ἔχουσι, καὶ οὐκ
7 ὀσφρανθήσονται). * χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφήσουσι. πόδας ἔχουσι, καὶ οὐ περιπατήσουσιν, οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν.
8 * ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο ⓗ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάν-
τες ⓗ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.
9 * οἶκος ἰσραὴλ ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ ὑπε-
10 ρασπισὴς αὐτῶν ἐστιν. * οἶκος ἀαρὼν ἤλπισεν ἐπὶ κύ-
ριον, βοηθὸς καὶ ὑπερασπισὴς αὐτῶν ἐστιν.
11 * ⓗ φοβούμενοι τὸν κύριον ἤλπισαν ἐπὶ κύριον, βοη-
θὸς καὶ ὑπερασπισὴς αὐτῶν ἐστιν.
12 * κύριος μνησθεὶς ἡμῶν εὐλόγησεν ἡμᾶς, εὐλόγησε
τὸν οἶκον ἰσραήλ, εὐλόγησε τὸν οἶκον ἀαρών.
13 * εὐλόγησε τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, τοὺς μικροὺς μετὰ
14 τῶν μεγάλων. * προσθείη κύριος ἐφ' ὑμᾶς, ἐφ' ὑμᾶς καὶ
15 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. * εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, τῷ
ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
16 * ὁ οὐρανὸς οὐρανῷ τῷ κυρίῳ, τὴν δὲ γῆν ἔδωκε τοῖς
17 υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. * οὐχ ⓗ νεκροὶ αἰνέσουσί σε κύ-
ριε, οὐδὲ πάντες ⓗ καταβαίνοντες εἰς ᾅδου·
18 * ἀλλ' ἡμεῖς ⓗ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον, ἀπὸ
τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. ἀλληλούϊα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Cùm daret Legem populo ſuo, montes ſubſilierunt ſicut arietes, colles ſicut filij ouium. [5] Quid tibi erat mare cur erumperes? Iordanis, vt conuertereris retrorſum? [6] Montes ſubſilirent ſicut arietes, colles ſicut filij ouium? [7] A facie Domini contremiſce terra; ab aſpectu Dei Iaacob. [8] Qui conuertit petram in riuum; rupem in fontes aquarum.

PSAL. CXV.

NOn propter nos Domine, non propter meritum noſtrum: verùm nomini tuo da gloriam, propter benignitatem tuam & propter veritatem tuam. [2] Quare dicturi ſunt populi: Vbi eſt Deus eorum? [3] Dei autem noſtri habitatio in cælis eſt; quicquid voluit, fecit. [4] Idola gentium argentea & aurea; opera manuum hominis. [5] Os ineſt eis, & non loquuntur; oculi inſunt eis, & non vident. [6] Aures inſunt eis, & non audiunt, nares inſunt eis, & non odorant. [7] Manus habent, & non palpant; pedes habent & non ambulant; & non clamant gutture ſuo. [8] Similes illis ſint qui faciunt ea, & omnis qui confidit in eis. [9] Domus Iſrael confidite in Verbo Domini: adiutorium eorum & ſcutum eorum eſt ipſum. [10] Domus Aharon confidite in Verbo Domini: adiutorium eorum & ſcutum eorum ipſum eſt. [11] Qui timent Dominum confidite in Verbo Domini; auxilium eorum & ſcutum eorum ipſe eſt. [12] Verbum Domini recordatum eſt noſtri in bonum: benedicet domui Iſrael, benedicet domui Aharon. [13] Benedicet timentibus Dominum, paruis cum magnis. [14] Apponat Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper filios veſtros. [15] Benedicti vos à præſentia Domini, qui fecit cælum & terram. [16] Cæli cælorum maieſtati gloriæ Domini: terram autem dedit filiis hominum. [17] Non mortui laudant coram Domino, neque omnes qui deſcendunt in domum ſepulturæ terreſtris. [18] Sed nos benedicemus Deo, ex hoc tempore & vſque in æternum. laudate Deum.

קיו

1 * אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃
2 * כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃
3 * אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה
וְיָגוֹן אֶמְצָא׃
4 * וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָה יְהוָה מַלְטָה
נַפְשִׁי׃
5 * חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃
6 * שֹׁמֵר פְּתָאִים יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃
7 * שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃
8 * כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה
אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי׃
9 * אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃
10 * הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃
11 * אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃
12 * מָה־אָשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃
13 * כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃
14 * נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
15 * יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃
16 * אָנָה יְהוָה כִּי־אֲנִי עַבְדֶךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ
פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃
17 * לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃
18 * נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
19 * בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִָם
הַלְלוּ־יָהּ׃

קיז

1 * הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־
הָאֻמִּים׃
2 * כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם
הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXVI.

1 *Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem*
2 *deprecationis meæ. * Inclinauit enim au-*
rem suam mihi, & in diebus meis inuocabo.
3 ** Circundederunt me funes mortis, & mu-*
nitiones inferni inuenerunt me; angustiam &
dolorem reperi.
4 ** Et nomen Domini inuocabo: obsecro Do-*
5 *mine libera animam meam. * Clemens Domi-*
nus & iustus, & Deus noster misericors.
6 ** Custodit paruulos Dominus; attenuatus*
sum, & me saluabit.
7 ** Reuertere anima mea in requiem tuam,*
quia Dominus reddidit tibi.
8 ** Quia eruit animam meam de morte, oculos*
meos à lachrymis, pedes meos ab offensa.
9 ** Deambulabo coram Domino in terris vi-*
uorum.
10 ** Credidi propter quod locutus sum, ego au-*
tem afflictus sum nimis.
11 ** Ego dixi in stupore meo: Omnis homo men-*
dacium.
12 ** Quid reddam Domino, pro omnibus quæ*
retribuit mihi?
13 ** Calicem salutaris accipiam, et in nomine Do*
mini inuocabo.
14 ** Vota mea Domino reddam nunc coram om*
ni populo eius.
15 ** Gloriosa in conspectu Domini, mors san-*
ctorum eius.
16 ** Obsecro Domine quia ego seruus tuus, ego*
seruus tuus filius ancillæ tuæ: dissoluisti vincu-
la mea.
17 ** Tibi immolabo hostiam laudis, & in no-*
mine Domini inuocabo.
18 ** Vota mea Domino reddam nunc in conspe-*
ctu omnis populi eius.
19 ** In atriis domus Domini, in medio tui Je-*
rusalem. Aleluia.

PSAL. CXVII.

1 *Laudate Dominum omnes gentes, collaudate*
eum vniuersi populi.
2 ** Quia confortata est super nos misericordia*
eius, & veritas Domini in æternum. Aleluia.

תרגום

קיו

1 רְחִמֵת אֲרוּם יִשְׁמַע יְיָ יַת קָלִי בָּעוּתַי׃ 2 אֲרוּם אַצְלֵי אֲדֵנֵה לִי וּבְיוֹמַי אֲנָא קָרֵי׃ 3 אַקְפּוּנִי מַרְעֵי מוֹתָא וְעָקְתִין
דִּשְׁיוֹל אַשְׁכְּחוּנַנִי עָקְתָא וְדָווֹנָא אַשְׁבַּח׃ 4 וּבְשׁוּם יְיָ אֶקְרֵי בְּבָעוּ יְיָ שֵׁיזֵב נַפְשִׁי׃ 5 חֲנָנָא יְיָ וְזַכָּאָה וֵאלָהָנָא מְרַחֵם׃
6 נָטֵר שַׁרְגִּיגַיָּא יְיָ אִתְמַסְכְּנֵת וְלִי חָמֵי לְמִפְרוֹק׃ 7 תּוּבִי נַפְשִׁי לְבֵית נוּחַיְכִי אֲרוּם מֵימְרָא דַיְיָ גְּמַל טָבָא עֲלָיְכִי׃
8 אֲרוּם פְּצֵיתָא נַפְשִׁי מִקְטוֹל יַת עֵינִי מִן דִּמְעָתָא יַת רַגְלִי מִלְּאִדַּחְיָא׃ 9 אֲהַלֵּךְ קֳדָם יְיָ בְּאַרְעָת חַיַּיָא׃
10 הֵימְנֵת אֲרוּם אֲמַלֵּל אֲנָא שַׁבְּחֵת לַחְדָּא׃ 11 אֲנָא אַמְרֵת בְּמֶעְרְקִי כָּל בְּנֵי נָשָׁא מְכַדְּבִין׃
12 מַה אָתֵיב קֳדָם יְיָ כָּל גְּמוּלָן טָבָן דִּילֵיהּ גְּמִילִין אִנּוּן עֲלַי׃ 13 כָּסָא דְפֻרְקָנָא אֲסוֹבַר וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי׃
14 נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אַתְנֵי כְּדוּן נִיסוֹי לְכָל עַמֵּהּ׃ 15 יַקִּיר קֳדָם יְיָ מִיתוּתָא דְמִשְׁתַּלְּחָא לַחֲסִידוֹי׃
16 בְּבָעוּ יְיָ אֲרוּם אֲנָא עַבְדָךְ אֲנָא עַבְדָךְ בַּר אַמְתָךְ שְׁרֵיתָא לְשׁוּשַׁלְתַּי׃ 17 קֳדָמָךְ אֵדַבַּח דְּבַח נִכְסְתָא וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי׃
18 נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אַתְנֵי כְּדוּן נִיסוֹי לְכָל עַמֵּהּ׃ 19 בְּדָרָתַיָּא דְבֵית מִקְדְּשָׁא דַיְיָ בִּמְצָעַיִךְ יְרוּשְׁלֶם שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קיז

1 שַׁבַּחוּ יַת יְיָ כָּל עַמְמַיָּא שַׁבַּחוּ לֵהּ כָּל אֻמַּיָּא׃ 2 אֲרוּם אַגְבַּר עֲלָנָא טוּבֵהּ וְקוּשְׁטֵהּ דַיְיָ לְעָלַם שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

PSAL. CXIIII.

DIlexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. 1 * Quia inclinauit aurem ſuam mihi, & in diebus meis 2
Sup. 17 uocabo. * Circundederunt me dolores 3
& mortis, * pericula inferni inuenerunt me. Tribulationem & dolorem inueni, * & no- 4
men Domini inuocaui: ô Domine, libera animam meam. * Miſericors Dominus & 5
iuſtus, & Deus noſter miſeretur: * Cuſtodiens paruulos Dominus: humiliatus ſum 6
& liberauit me. * Conuertere anima 7
mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi. * Quia eripuit animam meam 8
de morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos à lapſu. * Placebo * in conſpectu 9
Domino uiuorum Domini in regione * viuentium. Alleluia.

PSAL. CXV.

1.Cor.4.c. CRedidi, propter quod locutus ſum, ego 10
autem humiliatus ſum nimis.
* Ego autem dixi in exceſſu meo: Om- 11
nis homo mendax.
Rom.3.a * Quid retribuam Domino pro omni- 12
bus quæ retribuit mihi?
* Calicem ſalutaris accipiam, & nomen 13
Domini inuocabo.
* Vota mea Domino reddam, coram om- 14
ni populo eius.
* Precioſa in conſpectu Domini mors 15
quia ſanctorum eius. * O Domine * ego ſer- 16
uus tuus, ego ſeruus tuus, & filius ancillæ
Sup.9.a tuæ, dirupiſti vincula mea.
* Tibi ſacrificabo hoſtiam laudis, & * in 17
nomen nomine Domini inuocabo.
* Vota mea Domino reddam, in conſpe- 18
ctu omnis populi eius.
* In atriis domus Domini, in medio tui 19
Hieruſalem. Alleluia.

PSAL. CXVI.

Rom.15.c. LAudate Dominum omnes gentes, lau- 1
date eum omnes populi.
* Quoniam confirmata eſt miſericordia 2
eius ſuper nos, & veritas Domini manet
in æternum. Alleluia.

ριλ'.

1 * Ηγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται ὁ κύριος τῆς φωνῆς τῆς δεή-
2 σεώς μου. * ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί, καὶ ἐν ταῖς ἡ-
μέραις μου ἐπικαλέσομαι.
3 * περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, κίνδυνοι ἅδου εὗρόν
4 με. θλῖψιν καὶ ὀδύνην εὗρον· * καὶ τὸ ὄνομα κυρίου
ἐπεκαλεσάμην, ὦ κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου.
5 * ἐλεήμων ὁ κύριος καὶ δίκαιος, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεεῖ·
6 * φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος, ἐταπεινώθην καὶ ἔσω-
7 σέ με. * ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν
σου, ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε.
8 * ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφ-
θαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλι-
σθήματος.
9 * εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου ἐν χώρᾳ ζώντων.

Αλληλουϊα. ριέ.

10 * Επίστευσα, διὸ ἐλάλησα, ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφό-
11 δρα. * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρω-
πος ψεύστης.
12 * τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι;
13 * ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα κυρίου
ἐπικαλέσομαι.
14 * τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παν-
τὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
15 * τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ.
16 * ὦ κύριε ἐγὼ δοῦλος σός, ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς
παιδίσκης σου, διέρρηξας σὺ δεσμούς μου.
17 * σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐ-
πικαλέσομαι.
18 * τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παντὸς
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
19 * ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ σου ἱερουσαλήμ.
Αλληλουϊα.

ριϛ'.

1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, ἐπαινέσατε αὐτὸν
πάντες οἱ λαοί.
2 * ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἡ ἀλή-
θεια τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλληλουϊα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXVI.

DIlexi, quoniam audiet Dominus vocem meam, & deprecationes meas. [2] Quoniam inclinauit aurem ſuam mihi, & in diebus meis ego inuocabo. [3] Circundederunt me ægritudines mortis, & moleſtiæ inferni inuenerunt me, afflictionem & dolorem inueniam. [4] In nomine autem Domini inuocabo: obſecro Domine libera animam meam. [5] Clemens Dominus & iuſtus, & Deus noſter miſericors. [6] Cuſtodit ſimplices Dominus: humiliatus ſum, ſed reſpexit me ad redemptionem. [7] Conuertere anima mea in requiem tuam, quoniam Verbum Domini reddit bonum tibi. [8] Quoniam eripuiſti animam meam ab occiſione, oculum meum à lachrymis, pedem meum à lapſu. [9] Incedam coram Domino in terra viuorum. [10] Credidi, propterea loquar, ego laudaui maiorem in modum. [11] Ego dixi inter fugiendum, Omnes filij hominum mendaces. [12] Quid reddam coram Domino? omnes retributiones eius bonæ repenſæ ſunt ſuper me. [13] Calicem redemptionis portabo, & in nomine Domini inuocabo. [14] Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc ſigna eius omni populo eius. [15] Honorifica coram Domino mors eſt quæ infertur ſanctis eius. [16] Obſecro Domine, quia ego ſeruus tuus, ego ſeruus tuus filius ancillæ tuæ; ſoluiſti catenam meam. [17] Coram te ſacrificabo ſacrificium oblationis, & in nomine Domini inuocabo. [18] Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc miracula eius omni populo ipſius. [19] In atriis domus ſanctuarij Domini, in medio tui Ieruſalem. laudate Deum.

PSAL. CXVII.

LAudate Dominum omnes populi, laudate eum omnes nationes. [2] Quoniam roborauit ſuper nos beneficentiam ſuam, & veritas Domini in æternum. laudate Deum.

קיח

1 * הודו ליהוה כי־טוב כי לעולם חסדו׃
2 * יאמר־נא ישראל כי לעולם חסדו׃
3 * יאמרו־נא בית־אהרן כי לעולם חסדו׃
4 * יאמרו־נא יראי יהוה כי לעולם חסדו׃
5 * מן־המצר קראתי יה ענני במרחב יה׃
6 * יהוה לי לא אירא מה־יעשה לי אדם׃
7 * יהוה לי בעזרי ואני אראה בשנאי׃
8 * טוב לחסות ביהוה מבטח באדם׃
9 * טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים׃
10 * כל־גוים סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃
11 * סבוני גם־סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃
12 * סבוני כדברים דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי אמילם׃
13 * דחה דחיתני לנפל ויהוה עזרני׃
14 * עזי וזמרת יה ויהי־לי לישועה׃
15 * קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל׃
16 * ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל׃
17 * לא־אמות כי־אחיה ואספר מעשי יה׃
18 * יסר יסרני יה ולמות לא נתנני׃
19 * פתחו־לי שערי־צדק אבא־בם אודה יה׃
20 * זה־השער ליהוה צדיקים יבאו בו׃
21 * אודך כי עניתני ותהי־לי לישועה׃
22 * אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה׃
23 * מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו׃
24 * זה־היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו׃
25 * אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא׃
26 * ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה׃

PSAL. CXVIII.

1 CONfitemini Domino quoniam bonus, quo-
2 niam in æternum misericordia eius. * Dicat
nunc Israel, quoniam in æternum misericordia
3 eius. * Dicat nunc domus Aaron, quoniam
4 in æternum misericordia eius. * Dicant nunc
qui timent Dominum, quoniam in æternum mi-
5 sericordia eius. * De tribulatione inuocaui
Dominũ, exaudiuit me in latitudine Dominus.
6 * Dominus mecum; non timebo quid faciat
7 mihi homo. * Dominus mihi auxiliator,
& ego despiciam odientes me.
8 * Melius est sperare in Domino, quàm spera-
9 re in homine. * Melius est sperare in Domino,
quàm sperare in principibus.
10 * Omnes gentes circundederunt me, in no-
mine Domini quia vltus sum eas.
11 * Circundederunt me & obsederunt me, in
nomine Domini quia vltus sum eas.
12 * Circundederunt me quasi apes, extinctæ
sunt quasi ignis spinarum, in nomine Domini
13 quia vltus sum eas. * Impulsus impellebar
vt caderem, & Dominus sustentauit me.
14 * Fortitudo mea & laudatio Dominus, &
factus est mihi ad salutem.
15 * Vox laudis & salutis in tabernaculis iu-
storum: dextera Domini fecit fortitudinem.
16 * Dextera Domini excelsa, dextera Domini
17 fecit virtutem. * Non moriar, sed viuam;
18 & narrabo opera Domini. * Corripiens cor-
ripuit me Dominus, & morti non tradidit me.
19 * Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas
20 confitebor Domino. * Hæc porta Domino, iusti
21 intrabunt in eam. * Confitebor tibi, quoniam
exaudisti me, & factus es mihi ad salutem.
22 * Lapis quem reprobauerunt ædificantes, fa
ctus est in caput anguli.
23 * A Domino factum est istud, hoc est mirabile
24 in oculis nostris. * Hæc dies quam fecit
Dominus, exultemus & lætemur in ea.
25 * Obsecro Domine salua obsecro, obsecro Do-
mine prosperare obsecro.
26 * Benedictus qui venit in nomine Domini,
benedeximus vobis de domo Domini.

תרגום

קיח 1 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוֹם טָב אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 2 יֵימְרוּן כְּדוּן יִשְׂרָאֵל אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
3 יֵימְרוּן כְּדוּן בֵּית אַהֲרֹן אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 4 יֵימְרוּן כְּדוּן דַּחֲלַיָּא דַיְיָ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 5 מִן עָקְתָא קְרֵיתִי אֱלָהָא קַבֶּל צְלוֹתִי
בְּפַתְיָא אֱלָהָא׃ 6 מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדִי לָא אֶדְחַל מָה יַעְבֵּד לִי בַּר נָשׁ׃
7 מֵימְרָא דַיְיָ לְמִסְעָדָא יָתִי וַאֲנָא אֶחֱמֵי פֻּרְעָנוּתָא בְּסָנְאָי׃ 8 טָב לְמִתְרַחֲצָא בְּמֵימְרָא דַיְיָ מִלְּמִרְחַץ בְּבַר נָשָׁא׃ 9 טָב לְמִתְרַחֲצָא בְּמֵימְרָא
דַיְיָ מִלְּמִרְחַץ בְּרַבְרְבַיָּא׃ 10 כָּל עַמְמַיָּא אַקְפוּן יָתִי בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ אֲרוֹם אָתּוֹשְׁשִׁנּוּן׃ 11 אַקְפוּנִי לְחוֹד חֲזָרוּ יָתִי בְּשׁוּם מֵימְרָא
דַיְיָ אֲרוֹם אָתּוֹשְׁשִׁנּוּן׃ 12 אַקְפוּן לִי חֵיךְ דַּבּוֹרְיָתָא דְּלַקּוֹן חֵיךְ אֶשְׁתָּא בְּכוּבִּין בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ אֲרוֹם אָתּוֹשְׁשִׁנּוּן׃
13 מְדָחָא דַחֵית יָתִי חוֹבִי לְמִנְפַּל וּמֵימְרָא דַיְיָ סַיְעַנִי׃ 14 תֻּקְפִּי וְתֻשְׁבַּחְתִּי דְחִיל עַל כָּל עַמְמַיָּא יְיָ אֲמַר בְּמֵימְרֵהּ וַהֲוָה לִי לְפָרִיק׃
15 קָל תֻּשְׁבַּחְתָּא וּפָרָקְנָא בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא יְמִינָא דַיְיָ עָבְדַת חֵילָא׃ 16 יְמִינָא דַיְיָ מְרַמְמָא יְמִינָא דַיְיָ עָבְדַת חֵילָא׃
17 לָא אֲמוּת אֲרוֹם אֶחֱי וְאֶשְׁתְּעֵי עוֹבָדֵי אֱלָהָא׃ 18 מְכַסְּנָא אַכְסְנַנִי אֱלָהָא וּלְמוֹתָא לָא מְסַר יָתִי׃ 19 פְּתַחוּן לִי מַעֲלָנֵי צְדָקָתָא
אֵעוֹל בְּהוֹן וַאֲשַׁבַּח אֱלָהָא׃ 20 דֵּין מַעֲלָנָא דְּבֵית מִקְדְּשָׁא דַיְיָ צַדִּיקַיָּא יְעָלוּן בֵּהּ׃ 21 אֲהוֹדֵי קוֹמָךְ אֲרוֹם קַבֶּלְתָּא צְלוֹתִי וַהֲוֵיתְ לִי לְפָרִיק׃
22 טַלְיָא שְׁבָקוּ אֲרַדְכְּלַיָּא בֵּינֵי בְּנוֹהִי דְיִשַׁי וַזְכָאָה לְאִתְמַנָּאָה מְלֵךְ וְשַׁלְטָן׃ 23 מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת דָּא הִיא פְּרִישָׁא קֳדָמָנָא׃
24 דֵּין יוֹמָא עֲבַד יְיָ נְדוּץ וְנֶחֱדֵי בֵּהּ׃ 25 בְּבָעוּ מִנָּךְ יְיָ פְּרוֹק בְּבָעוּ מִנָּךְ יְיָ אַצְלַח כְּדוּן׃ 26 בְּרִיךְ דְּאָתֵי בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ בָּרֵכְנָא
יַתְכוֹן מִבֵּית מִקְדְּשָׁא דַיְיָ׃

PSAL. CXVII.

Sup. 104 & 105. & 106 Iud. 13. c

CONfitemini Domino quoniam bon⁹, quoniam in ſeculum miſericordia ei⁹. 1

‡ Dicat nunc domus Iſrael, quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia ei⁹. 2

‡ Dicat nunc domus Aaron, quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius. ‡ Dicant nunc omnes qui timent Dominum, quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius. ‡ De tribulatione inuocaui Dominum, & exaudiuit me in latitudine. * ‡ Dominus mihi adiutor, & non timebo quid faciet mihi homo. 3 4 5 6

Dominus

Heb. 13. a.

‡ Dominus mihi adiutor, & ego deſpiciam inimicos meos. ‡ Bonum eſt confidere in Domino, quàm confidere in homine. 7 8

‡ Bonum eſt ſperare in Domino, quàm ſperare in principibus. ‡ Omnes gentes circuierunt me, & * nomine Domini * vltus ſum in eos. ‡ Circundantes circundederunt me, & * nomine Domini * vltus ſum in eos. ‡ Circundederunt me ſicut apes fauũ, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis, & * nomine Domini * vltus ſum in eos. ‡ Impulſus euerſus ſum vt caderem, & Dominus ſuſcepit me. ‡ Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus eſt mihi in ſalutem. ‡ Vox exultationis & ſalutis in tabernaculis iuſtorum. dextera Dñi fecit virtuté: ‡ Dextera Dñi exaltauit me. dextera Dñi fecit virtutem: ‡ Nõ moriar, ſed viuam, & narrabo opera Dñi. ‡ Caſtigãs caſtigauit me Dñs, & morti nõ tradidit me. ‡ Apite mihi portas iuſtitiæ: ingreſſus in eas confitebor Dño. 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

* in * quia

* in * quia

* in * quia

Exo. 15. a. Eſa. 12. a

‡ Hęc porta Dñi, iuſti intrabunt in eam. ‡ Cõfitebor tibi quoniã exaudiſti me, & factus es mihi in ſaluté. ‡ Lapidẽ quẽ reꝓbauerũt ędificãtes, hic factus eſt in caput anguli. ‡ A Dño factũ eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris. ‡ Hęc * dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. ‡ O Domine ſaluum me fac iam, ô Dñe bene proſpare iã. ‡ Benedictus q̃ venit in noĩe Dñi: benediximus vobis de domo Domini. 20 21 22 23 24 25 26

Mat. 21. d.

* eſt

Mat. 21. d.

ριζ΄.

1 ‡ Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰ-
2 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ εἰπάτω δὴ οἶκος Ἰσραήλ, ὅτι
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
3 ‡ εἰπάτω δὴ οἶκος Ἀαρών, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
να τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
4 ‡ εἰπάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ὅτι
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
5 ‡ ἐκ θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ ἐπή-
κουσέ μου εἰς πλατυσμόν.
6 ‡ κύριός μοι βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσῃ
7 μοι ἄνθρωπος. ‡ κύριός μοι βοηθός, κἀγὼ
8 ἐπόψομαι σοὺς ἐχθρούς μου. ‡ ἀγαθὸν πεποιθέναι
ἐπὶ κύριον, ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄνθρωπον.
9 ‡ ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, ἢ ἐλπίζειν ἐπ' ἄρχουσι.
10 ‡ πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν με, καὶ τῷ ὀνόματι κυ-
11 ρίου ἠμυνάμην αὐτούς. ‡ κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν
με, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς.
12 ‡ ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐξεκαύθη-
σαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνά-
13 μην αὐτούς. ‡ ὠθεῖς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν, καὶ ὁ κύ-
14 ριός μου ἀντελάβετό μου. ‡ ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου
ὁ κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν.
15 ‡ φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας ἐν σκηναῖς δικαίων.
δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν·
16 ‡ δεξιὰ κυρίου ὕψωσέ με· δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δυνά-
17 μιν· ‡ οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι, καὶ διη-
18 γήσομαι τὰ ἔργα κυρίου. ‡ παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ
19 κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με. ‡ ἀνοίξατέ μοι
πύλας δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι
20 τῷ κυρίῳ. ‡ αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν
21 αὐτῇ. ‡ ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου
22 μοι εἰς σωτηρίαν. ‡ λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-
23 μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. ‡ παρὰ κυρίου
ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
24 ‡ αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος, ἀγαλλιασώμε-
25 θα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. ‡ ὦ κύριε σῶσον δή, ὦ κύ-
26 ριε εὐόδωσον δή. ‡ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι κυρίου. εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXVIII.

LAudate Dominum, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius. [2] Dicant nunc Iſrael, quoniam in ęternum benignitas eius. [3] Dicant nunc domus Aharon, quoniam in æternum benignitas eius. [4] Dicant nunc qui timent Dominum, quoniam in æternum benignitas eius. [5] De anguſtia inuocáui Deum, exaudiuit orationem meam in latitudine Deus. [6] Verbum Domini in adiutorium meum: non timebo quid mihi faciat homo. [7] Verbum Domini ad adiuuandum me, & ego videbo vltionem in oſores meos. [8] Melius eſt confidere in Verbo Domini, quàm confidere in homine. [9] Melius eſt confidere in Verbo Dñi, quàm confidere in principibus. [10] Omnes populi circũdederint me: in nomine Verbi Dñi propterea abſcindam eos. [11] Circundederint me, etiam circuierint me: in nomine Verbi Domini confiſus ſum, ideò abſcindam eos. [12] Circundederint me ſicut apes, arſerint ſicut ignis in ſpinis: in nomine verbi Domini confiſus ſum, ideò abſcindam eos. [13] Impulſione impulit me peccatum meum vt caderem: ſed Verbum Domini adiuuit me. [14] Fortitudo mea & laus mea, qui timendus eſt ſuper omnes gentes Dominus; dixit in verbo ſuo, & fuit mihi redemptor. [15] Vox laudis & redemptionis in tabernaculis iuſtorum: dextera Domini edidit virtutem. [16] Dextera Domini exaltata; dextera Domini edidit virtutem. [17] Non moriar, ſed viuam, & narrabo opera Domini. [18] Corripiendo corripuit me Dominus, & morti non tradidit me. [19] Aperite mihi portas iuſtitiæ, ingrediar illas, & laudabo Deum. [20] Hæc eſt porta domus ſanctuarij Domini, iuſti intrabunt in eam. [21] Confitebor coram te, quoniam accepiſti orationẽ meam, & factus es mihi redemptor. [22] Puerum deſpexerunt ædificatores, qui inter filios Iſſai meruit conſtitui rex & dominator. [23] A conſpectu Domini hoc extitit, hoc mirabile eſt in conſpectu noſtro. [24] Hanc diem fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. [25] Obſecro te Domine confer ſalutem, obſecro te Domine proſperare nunc. [26] Benedictus qui venit in nomine Verbi Domini: benedicimus vobis de domo ſanctuarij Domini.

27 * אֵל יְהוָה וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד־
קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃
28 * אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃
29 * הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

קיט

1 * אַשְׁרֵי תְמִימֵי־דָרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת יְהוָה׃
2 * אַשְׁרֵי נֹצְרֵי עֵדֹתָיו בְּכָל־לֵב יִדְרְשׁוּהוּ׃
3 * אַף לֹא־פָעֲלוּ עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ׃
4 * אַתָּה צִוִּיתָה פִּקֻּדֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד׃
5 * אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ׃
6 * אָז לֹא־אֵבוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֶל־כָּל־מִצְוֹתֶיךָ׃
7 * אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
8 * אֶת־חֻקֶּיךָ אֶשְׁמֹר אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־מְאֹד׃
9 * בַּמֶּה יְזַכֶּה־נַּעַר אֶת־אָרְחוֹ לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶךָ׃
10 * בְּכָל־לִבִּי דְרַשְׁתִּיךָ אַל־תַּשְׁגֵּנִי מִמִּצְוֹתֶיךָ׃
11 * בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא־לָךְ׃
12 * בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
13 * בִּשְׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל מִשְׁפְּטֵי־פִיךָ׃
14 * בְּדֶרֶךְ עֵדְוֹתֶיךָ שָׂשְׂתִּי כְּעַל כָּל־הוֹן׃
15 * בְּפִקּוּדֶיךָ אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אֹרְחֹתֶיךָ׃
16 * בְּחֻקֹּתֶיךָ אֶשְׁתַּעֲשָׁע לֹא אֶשְׁכַּח דְּבָרֶךָ׃
17 * גְּמֹל עַל־עַבְדְּךָ אֶחְיֶה וְאֶשְׁמְרָה דְבָרֶךָ׃
18 * גַּל־עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ׃
19 * גֵּר אָנֹכִי בָאָרֶץ אַל־תַּסְתֵּר מִמֶּנִּי מִצְוֹתֶיךָ׃
20 * גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה אֶל־מִשְׁפָּטֶיךָ בְּכָל־עֵת׃
21 * גָּעַרְתָּ זֵדִים אֲרוּרִים הַשֹּׁגִים מִמִּצְוֹתֶיךָ׃
22 * גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה וָבוּז כִּי עֵדֹתֶיךָ נָצָרְתִּי׃
23 * גַּם יָשְׁבוּ שָׂרִים בִּי נִדְבָּרוּ עַבְדְּךָ יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ׃
24 * גַּם־עֵדֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעַי אַנְשֵׁי עֲצָתִי׃

27 * *Deus Dominus & apparuit nobis: frequentate solennitatem in frondosis vsque ad*
28 *cornua altaris.* * *Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus, exaltabo te.*
29 * *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.*

ALEPH. PSAL. CXIX.

1 *Beati immaculati viæ, qui ambulant in Lege*
2 *Domini.* * *Beati qui custodiunt testimonia eius, in toto corde requirunt eum.*
3 * *Nec enim qui operantur iniquitatem, in*
4 *viis eius ambulauerunt.* * *Tu mandasti præ-*
5 *cepta tua custodiri nimis.* * *Vtinam dirigantur viæ meæ, ad custodienda præcepta tua.*
6 * *Tunc non confundar, cùm respexero ad omnia*
7 *mandata tua.* * *Confitebor tibi in directione cordis, cùm didicero iudicia iustitiæ tuæ.*
8 * *Præcepta tua custodiam, ne derelinquas me vsque nimis.*

BETH.

9 * *In quo corriget iuuenis semitam suam? cùm*
10 *custodierit verba tua.* * *In toto corde meo exquisiui te: ne errare me facias à mandatis*
11 *tuis.* * *In corde meo abscondi eloquia tua,*
12 *vt non peccem tibi.* * *Benedictus tu Do-*
13 *mine, doce me præcepta tua.* * *In labiis meis*
14 *narraui, omnia iudicia oris tui.* * *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, quasi in*
15 *omnibus diuitiis.* * *In præceptis tuis meditabor, & contemplabor semitas tuas.*
16 * *In iustitiis tuis delectabor, non obliuiscar verba tua.*

GIMEL.

17 * *Retribue seruo tuo; viuam, & custodiam*
18 *verba tua.* * *Reuela oculos meos, & videbo*
19 *mirabilia de Lege tua.* * *Aduena ego sum in terra, ne abscondas à me mandata tua.*
20 * *Desiderauit anima mea desiderare iudicia*
21 *tua in omni tempore.* * *Increpasti superbos: ma-*
22 *ledicti qui recedunt à mandatis tuis.* * *Aufer à me opprobrium & contemptum, quoniam testi-*
23 *monia tua custodiui.* * *Et enim sederunt principes, aduersum me loquebantur; seruus autem tuus meditabatur præcepta tua.*
24 * *Sed et testimonia tua voluptas mea, quasi viri amicissimi mei.*

תרגום

27 אֱלָהָא ייי וְאַנְהַר לָנָא כְּפִתוּ טַלְיָא לְנִכְסַת חַגָּא בְּשׁוּשַׁלְוָן עַד דִּי תְּקַרְבִּנֵּה וְתַדּוּן אַדְּמָא בְּקַרְנָת מַדְבְּחָא׃ 28 אֱלָהִי אַתְּ וְאוֹדֵי קוֹמֶךְ
אֱלָהִי וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ׃ 29 אוֹדוּ קֳדָם ייי אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ׃

קיט

1 טוּבֵיהוֹן דִּשְׁלִימֵי אוֹרְחָא וּמְהַלְּכִין בְּאוֹרַיְתָא דַּייי׃ 2 טוּבֵיהוֹן דְּנָטְרֵי סַהִידְוָתֵיהּ בְּכָל לִבָּא יִתְבְּעוּן אֻלְפָנֵהּ׃ 3 בְּרַם לָא
עֲבַדוּ שִׁקְרָא בְּאָרְחָתֵיהּ תַּקְנַיָּא הַלְּכוּ׃ 4 אַנְתְּ פַּקֵּדְתָּ פִּקּוּדַיָּךְ לְמִנְטַר לַחֲדָא׃ 5 טָב לִי דְאַתְקְנֵת אוֹרְחָתַי לְמִנְטַר גְּזֵירָתָךְ׃
6 אֱדַיִן לָא אֶבְהַת בְּאִסְתַּכָּלוּתִי לְכֻלְּהוֹן פִּקּוּדַיָּךְ׃ 7 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בִּתְרִיצוּת לִבָּא בְּמֵילְפִי דִינֵי זַכְוָתָךְ׃ 8 יַת גְּזֵירָתָךְ אֶטַּר לָא
תִשְׁבּוֹק יָתִי עַד לַחֲדָא׃ 9 בְּמָה יְדַכֵּה טַלְיָא יַת אוֹרְחֵהּ לְמִטַּר הֵיךְ דִּבְרַיָּךְ׃ 10 בְּכָל לִבִּי תִבְעֵת אֻלְפָנָךְ לָא תַטְעֵי יָתִי מִפִּקּוּדַיָּךְ׃
11 בְּלִבִּי אֲטֵישֵׁת מֵימְרָךְ מִן בִּגְלַל דְּלָא אֵחוֹב קֳדָמָךְ׃ 12 בְּרִיךְ אַתְּ ייי אַלֵּף יָתִי גְּזֵירָתָךְ׃ 13 בְּשִׂפְוָתַי אִשְׁתַּעֵיתִי כָּל דִינֵי פּוּמָךְ׃
14 בְּאוֹרַח סַהִדְוָתָךְ חֲדֵיתִי כְּעִלַּוֵּי כָּל מַזָּלָא׃ 15 בְּפִקּוּדַיָּךְ אֲמַלֵּל וְאֶסְתַּכַּל אוֹרְחָתָךְ׃ 16 בִּגְזֵירָתָךְ אֶתְפַּרְנַק לָא אֶתְנְשִׁי דִּבְרַיָּךְ׃
17 שְׁלַם טָב עַל עַבְדָּךְ וֶאֱחֵי וְאֶטַּר דִּבְרַיָּךְ׃ 18 גְּלֵי עֵינַי וְאֶסְתַּכַּל פְּרִישָׁן מֵאוֹרַיְתָךְ׃ 19 דַּיָּר אֲנָא בְּאַרְעָא לָא תְּסַלֵּק מִנִּי פִּקּוּדַיָּךְ׃
20 רְגֵגַת נַפְשִׁי לִרְגִיגְתָּא דִינַיָּךְ בְּכָל עִדָּן׃ 21 נְזַפְתָּא זֵידָנִין לִיטִין דְּטָעְיָן מִפִּקּוּדַיָּךְ׃
22 אַעְדִּי מִנִּי חִסּוּדָא וּבְסַרְנוּתָא אֲרוּם סַהִדְוָתָךְ נִטְרֵת׃ 23 לְחוֹד יָתְבִין רַבְרְבִין מִנִּי מְמַלְלִין עַבְדָּךְ עָסֵק בְּאַחְוָיַת גְּזֵירָתָךְ׃
24 לְחוֹד סַהִדְוָתָךְ פַּרְנוּקַי מָרֵי מִלְכְּתִי׃

Deus Dñs & illuxit nobis. cõstituite diẽ 27
solennẽ in condẽsis, vsq; ad cornua altaris.
Deus meus es tu, & confitebor tibi; Deus 28
meus es tu, & exaltabo te. Confitebor tibi,
quoniam exaudisti me, & factus es mihi in
salutẽ. Confitemini Domino quoniã bo- 29
nus, quoniã in seculum misericordia eius.
Alleluia.

PSAL. CXVIII. ℵ

BEati immaculati in via, qui ambulãt in 1
Lege Dñi. Beati q̃ scrutãtur testimonia 2
eius, in toto corde exq̃rent eũ. Nõ enim q̃ 3
opantur iniq̃tatẽ, in viis eius ambulauerũt. Tu mãdasti mãdata tua custodiri ni- 4
mis. Vtinã dirigãtur vię meæ ad custodiẽ 5
das iustificationes tuas! Tũc nõ cõfũdar, 6
cũ p̃spexero in oĩb⁹ mãdatis tuis. Cõfite- 7
bor tibi in directione cordis, in eo q̃ didi-
ci iudicia iustitię tuę. Iustificationes tuas 8
custodiã, nõ me derelinquas vsq; quaque.

ב IN quo corriget adolescẽtior viã suã? in 9
custodiendo sermones tuos. In toto corde 10
meo exquisiui te, ne repellas me à mãdatis
tuis. In corde meo abscondi eloq̃a tua, vt 11
nõ peccẽ tibi. Bñdictus es Dñe, doce me 12
iustificationes tuas. In labiis meis p̃nun- 13
ciaui oĩa iudicia oris tui. In via testimo- 14
niorũ tuorũ delectatus sum, sicut in oĩbus
diuitiis. In mãdatis tuis exercebor, & cõsi 15
derabo vias tuas. In iustificationibus tuis 16
meditabor, nõ obliuiscar sermones tuos.

ג RETRIBVE seruo tuo, viuifica me, & 17
custodiam sermones tuos. Reuela oculos 18
meos, & cõsiderabo mirabilia de Lege tua.
Incola ego sum in terra, nõ abscõdas à me 19
mãdata tua. Concupiuit anima mea desi- 20
derare iudicia tua in omni tẽpore. Increpasti superbos: maledicti qui declinant à 21
mandatis tuis. Aufer à me opprobrium & 22
contemptum, quia testimonia tua exquisiui. Et enim sederunt principes, & aduer- 23
sum me loquebantur; seruus autem tuus
exercebatur in iustificationibus tuis. Et 24
enim testimonia tua meditatio mea est.
& consilia mea iustificationes tuæ.

27 θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν, ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.
28 θεός μου εἶ σύ, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι· θεός μου εἶ σύ, καὶ ὑψώσω σε. ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ
29 ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ἀλληλουϊα.

ℵ ριή.

1 Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ
2 κυρίου. μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ,
3 ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν. καὶ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι
4 τὴν ἀνομίαν, ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν. σὺ ἐνετείλω τὰς ἐντολάς σου φυλάξασθαι σφόδρα. ὄφελον
5 κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώ-
6 ματά σου. τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ἐν τῷ με ἐπιβλέπειν ἐ-
7 πὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. ἐξομολογήσομαί σοι ἐν εὐθύτητι καρδίας, ἐν τῷ μεμαθηκέναι με τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύ-
8 νης σου. τὰ δικαιώματά σου φυλάξω, μή με ἐγκαταλίπῃς ἕως σφόδρα.

ב ΕΝ τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁ-
10 δὸν αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι σὺ λόγους σου. ἐν ὅλῃ καρ-
11 δίᾳ μου ἐξεζήτησά σε, μὴ ἀπώσῃ με ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
12 ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως οὐ μὴ ἁ-
13 μάρτω σοι. εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά
14 σου. ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα πάντα τὰ κρίματα τοῦ
15 στόματός σου. ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου εὐφράνθην, ὡς
16 ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω, καὶ
17 κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου.

ג

18 ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου, ζήσομαι, καὶ φυλάξω
19 τοὺς λόγους σου. ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κα-
20 τανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. παροικῶ ἐγώ
21 εἰμι ἐν τῇ γῇ, μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου.
22 ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι τὰ κρί-
23 ματά σου ἐν παντὶ καιρῷ. ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις, ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. περί-
24 ελε ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν, ὅτι τὰ μαρτύριά σου ἐξεζήτησα. καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες, καὶ κατ' ἐμοῦ κατελάλουν· ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώ-
24 μασί σου. καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μού ἐστί, καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Deus Dominus & illuxit nobis: ligate puerum ad sacrificium solennitatis catenis, donec sacrificaueris eum, & effuderitis sanguinem in cornua altaris. [28] Deus meus es tu, & confitebor coram te: Deus meus, & laudabo te. [29] Confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius.

PSAL. CXIX. ALEPH.

BEati qui perfecti sunt via, qui ambulant in Lege Domini. [2] Beati qui obseruant testimonia eius, in toto corde quærunt doctrinam eius. [3] Etenim non operati sunt iniquitatem, in viis eius rectis ambulauerunt. [4] Tu præcepisti mandata tua custodiri multum. [5] Bonum fuit mihi quòd præparauerim vias meas ad custodienda decreta tua. [6] Tunc non confundar, cùm prospexero ad omnia mandata tua. [7] Confitebor coram te in directione cordis, cùm didicero iudicia iustitiæ tuæ. [8] Decreta tua custodiam, ne derelinquas me prorsus.

BETH. [9] In quo purificabit puer viam suam, vt obseruet iuxta verba tua? [10] In toto corde meo quæsiui doctrinam tuam: ne aberrare me facias à mandatis tuis. [11] In corde meo abscondi verbum tuum, vt non peccarem coram te. [12] Benedictus tu Domine, doce me decreta tua. [13] Labiis meis narraui omnia iudicia oris tui. [14] In via testimoniorum tuorum gauisus sum, sicut in omni opulentia. [15] De præceptis tuis loquar, & speculabor vias tuas. [16] In decretis tuis delectabor, non obliuiscar verbi tui.

GIMEL. [17] Retribue bonum seruo tuo, & viuam, & custodiam verbum tuum. [18] Reuela oculos meos, & considerabo miranda de Lege tua. [19] Peregrinus ego sum in terra: non auferas à me mandata tua. [20] Desiderauit anima mea desiderium iudiciorum tuorum in omni tempore. [21] Increpasti superbos: maledicti qui aberrant à præceptis tuis. [22] Aufer à me opprobrium & contemptum, quoniam testimonia tua custodiui. [23] Quinetiam sedentes principes de me loquuntur: seruus verò tuus intentus est in annunciationibus decretorum tuorum. [24] Etiam testimonia tua delectatio mea, auctores consilij mei.

25 * דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ׃
26 * דְּרָכַי סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
27 * דֶּרֶךְ־פִּקּוּדֶיךָ הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃
28 * דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה קַיְמֵנִי כִּדְבָרֶךָ׃
29 * דֶּרֶךְ־שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי׃
30 * דֶּרֶךְ־אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי׃
31 * דָּבַקְתִּי בְּעֵדוֹתֶיךָ יְהוָה אַל־תְּבִישֵׁנִי׃
32 * דֶּרֶךְ־מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ כִּי תַרְחִיב לִבִּי׃
33 * הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְרֶנָּה עֵקֶב׃
34 * הֲבִינֵנִי וְאֶצְרָה תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְּכָל־לֵב׃
35 * הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ כִּי־בוֹ חָפָצְתִּי׃
36 * הַט־לִבִּי אֶל־עֵדוֹתֶיךָ וְאַל אֶל־בָּצַע׃
37 * הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי׃
38 * הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ׃
39 * הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים׃
40 * הִנֵּה תָּאַבְתִּי לְפִקּוּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי׃
41 * וִיבֹאנִי חֲסָדֶךָ יְהוָה תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ׃
42 * וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר כִּי־בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃
43 * וְאַל־תַּצֵּל מִפִּי דְבַר־אֱמֶת עַד־מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטֶךָ
יִחָלְתִּי׃
44 * וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃
45 * וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃
46 * וַאֲדַבְּרָה בְעֵדֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ׃
47 * וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי׃
48 * וְאֶשָּׂא־כַפַּי אֶל־מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהַבְתִּי וְאָשִׂיחָה
בְּחֻקֶּיךָ׃
49 * זְכָר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי׃
50 * זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי׃
51 * זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד־מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי׃

25 DALETH. * *Adhæsit pulueri anima mea, viuifica me iuxta verbum tuum.*
26 * *Vias meas exposui, & exaudisti me; do-*
27 *ce me iustitiam tuam.* * *Viam præceptorum tuorum fac me intelligere, & loquar in mira-*
28 *bilibus tuis.* * *Distillauit anima mea præ stultitia, serua me iuxta eloquium tuum.*
29 * *Viam mendacij aufer à me, & Legē tuam*
30 *dona mihi.* * *Viam fidei elegi, iudicia tua*
31 *proponebam.* * *Adhæsi testimoniis tuis Do-*
32 *mine, ne confundas me.* * *Viam mandatorum tuorum curram, quoniam dilatasti cor meum.*
33 HE. * *Ostende mihi Domine viam præceptorum tuorum, & custodiam eam per vesti-*
34 *gium.* * *Doce me, & obseruabo Legem tuam, & custodiam eam in toto corde.*
35 * *Deduc me in semita mandatorum tuorum,*
36 *quia ipsam volui.* * *Inclina cor meum ad testimonia tua, & non ad auaritiam.*
37 * *Auerte oculos meos ne videant vanitatem:*
38 *in via tua viuifica me.* * *Suscita seruo tuo eloquium tuum in timore tuo.*
39 * *Auerte opprobrium meum quod reueritus sum, quia iudicia tua bona.*
40 * *Ecce concupiui præcepta tua; in iustitia tua viuifica me.*
41 VAV. * *Et veniant mihi misericordiæ tuæ Domine, & salus tua iuxta eloquium tuum.*
42 * *Et respondebo exprobrantibus mihi ser-*
43 *monem, quia speraui in sermone tuo.* * *Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vsque ni-*
44 *mis, quoniam iudicia tua expectaui.* * *Et custodiam Legem tuam iugiter in sempiternum &*
45 *vltrà.* * *Et ambulabo in spacioso, quia præ-*
46 *cepta tua exquisiui.* * *Et loquar in testimoniis tuis coram regibus, & non confundar.*
47 * *Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi.*
48 * *Et leuabo manus meas ad mādata tua quæ dilexi, & loquar in præceptis tuis.*
49 ZAIN. * *Memento sermonis seruo tuo,*
50 *quem me sperare fecisti.* * *Hæc est consolatio mea in afflictione mea, quia eloquium tuum vi-*
51 *uificat me.* * *Superbi deridebant me nimis, à Lege tua non declinaui.*

תרגום

25 אַדְבְּקַת לְעַפְרָא נַפְשִׁי אַחֵי יָתִי הֵיךְ דִּבְרָךְ׃ 26 אוֹרְחַי אִשְׁתְּעֵית וְקַבֵּלְתָּ צְלוֹתִי אַלֵּף יָתִי גְזֵירָתָךְ׃ 27 אוֹרַח פִּקּוּדָיךְ
תְּבַיְנֵנִי וַאֲמַלֵּל בִּפְרִישְׁוָתָךְ׃ 28 אַגְמַת נַפְשִׁי מִדָּווֹנָא קַיֵּם יָתִי כְּדִבְרָיךְ׃ 29 אוֹרַח שִׁקְרָא אַעְדֵּי מִנִּי וְאוֹרַיְתָךְ חֲיֵס לִי׃
30 אוֹרַח הֵימָנוּתָא בַּחֲרֵת דִּינָיךְ שַׁוְיֵת׃ 31 אַדְבְּקַת בְּסַהֲדְוָתָךְ יְיָ לָא תֵבַהֲתִנַּנִי׃ 32 אוֹרַח פִּקּוּדָיךְ אֶרְחֹט אֲרוּם תַּפְתֵּי לִבִּי׃
33 אַלֵּף יְיָ יָתִי אוֹרַח גְזֵירָתָךְ וְאֶנְטְרִנָּהּ עַד גְּמִירָא׃ 34 תְּבַיְנֵנִי וְאֶטּוֹר אוֹרַיְתָךְ וְאֶטְרִנָּהּ בְּכָל לִבָּא׃
35 תַּדְבְּרִנַּנִי בִּשְׁבִיל פִּקּוּדָיךְ אֲרוּם בֵּהּ צְבֵיתִי׃ 36 אַצְלֵי לִבִּי לְסַהֲדְוָתָךְ וְלָא לְוָת מַמּוֹנָא׃ 37 אַעְבַּר עֵינַי מִלְּמֶחְמֵי שְׁקָר בְּדִבְרָיךְ
אַחֵי יָתִי׃ 38 אָקֵים לְעַבְדָּךְ מֵימְרָךְ דִּי לִדְחַלְתָּךְ׃ 39 אַעְבַּר חִסּוּדִי דִּי דְחִלֵּת אֲרוּם דִּינָיךְ טָבִין׃ 40 הָא רִגְגֵת לְפִקּוּדָיךְ בְּצִדְקָתָךְ
אַחֵי יָתִי׃ 41 וְיִתּוּן עֲלַי חַסְדָּיךְ יְיָ פֻּרְקָנָךְ הֵיךְ מֵימְרָךְ׃ 42 וְאָתֵיב מְחַסְּדִי פִּתְגָם אֲרוּם סִבְרֵת בְּמֵימְרָךְ׃
43 וְלָא תְסַלֵּק מִפֻּמִּי פִּתְגָם דִּקְשׁוֹט עַד לַחְדָּא אֲרוּם לְדִינָיךְ אוֹרְכֵת׃ 44 וְאֶטּוֹר אוֹרַיְתָךְ תְּדִירָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃
45 וְאֵהָךְ בְּפַתְיוּת אוֹרְחָךְ אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ הִבְעֵת׃ 46 וַאֲמַלֵּל בְּסַהֲדְוָתָךְ קֳבֵל מַלְכַיָּא וְלָא אֶבְהַת׃
47 וְאֶתְפַּרְנֵק בְּפִקּוּדָיךְ דִּי רְחִמֵת׃ 48 וְאֶזְקוֹף יְדַי לְפִקּוּדָךְ דִּרְחִמֵת וַאֲמַלֵּל בִּגְזֵירָתָךְ׃
49 אִדְכַּר פִּתְגָמָא לְעַבְדָּךְ מְטוּל דְּאוֹרֵכְתָּנִי׃ 50 דָּא הֲוָת תַּנְחוּמְתִּי בְּסִגּוּפִי אֲרוּם מֵימְרָךְ קַיְמַת יָתִי׃
51 זָידָנִין מְמִקְנִין לִי עַד לַחְדָּא מֵאוֹרַיְתָךְ לָא אַצְלֵיתִי׃

ד * ADHAESIT pauimẽto aĩa mea: viuifica me ſecũdũ verbũ tuũ. *Vias meas enun- 25 26
tiaui,& exaudiſti me: doce me iuſtificationes tuas. * Viã iuſtificationũ tuarũ inſtrue 27
me,& exercebor in mirabilibus tuis. *Dormitauit anima mea p̃ tædio, cõfirma me in 28
verbis tuis. * Viã iniquitatis amoue à me, & *Lege tua miſerere mei. *Viam veritatis 29 30
elegi, iudicia tua non ſum oblitus. * Adhæſi teſtimoniis tuis, Domine, noli me 31
confundere. *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum. 32

ה * LEGEM pone mihi Dñe, viam iuſtificationum tuarum, & exquiram eam ſemper. 33
*Da mihi intellectũ, & ſcrutabor Legem tuã,&cuſtodiã illã in toto corde meo. *Deduc me in ſemitã mãdatorum tuorũ, quia ipſam volui. * Inclina cor meũ in teſtimonia tua,& non in auaritiam. *Auerte oculos meos ne videant vanitatem, in via tua viuifica me. *Statue ſeruo tuo eloquiũ tuũ in timore tuo. *Amputa opprobrium meũ quod ſuſpicatus ſum, quia iudicia tua iocunda. *Ecce concupiui mandata tua, in æquitate tua viuifica me. 34 35 36 37 38 39 40

ו * ET veniat ſuper me miſericordia tua Dñe, ſalutare tuum ſecundùm eloquium tuum. * Et reſpondebo exprobrãtib⁹ mihi verbum, quia ſperaui in ſermonibus tuis. * Et ne auferas de ore meo verbũ veritatis vſquequaque, quia in iudiciis tuis ſuperſpaui. *Et cuſtodiã Legẽ tuã ſemp in ſeculũ & in ſeculũ ſeculi. *Et ambulabã in latitudine,qa mãdata tua exq̃ſiui. *Et loquebar in teſtimoniis tuis in cõſpectu regum, & nõ confundebar. *Et meditabar in mandatis tuis,quę dilexi nimis'. *Et leuaui manus meas ad mandata tua, quæ dilexi, & exercebar * in iuſtificationibus tuis. 41 42 43 44 45 46 47 48

exercebor * verbi tui in qno

ז *MEMOR eſto verborũ tuorũ ſeruo tuo, * ĩ q̃bus ſpẽ dediſti mihi. *Hęc me cõſolata eſt in humilitate mea,quia eloquiũ tuum viuificauit me. *Supbi iniquè agebãt vſq; quaque; à Lege autem tua non declinaui. 49 50 51

25 ד * Εκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κ̣ῡ̣
26 τὸν λόγον ζου. * τὰς ὁδούς μου ἐξήγγειλα καὶ ἐπήκουσάς μου,
27 δίδαξόν με τὰ δικαιώματά ζου. * ὁδὸν δικαιωμάτων ζου συνέπισόν με, καὶ ἀδολεχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου.
28 * ἐνύσαξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας, βεβαίωσόν με
29 ἐν τοῖς λόγοις ζου. * ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τῷ
30 νόμῳ σου ἐλέησόν με. * ὁδὸν ἀληθείας ἠρεπισάμην, τὰ
31 κρίματά ζου οὐκ ἐπελαθόμην. * ἐκολλήθην τοῖς μαρ-
32 τυρίοις σου κύριε, μή με καταισχύνῃς. * ὁδὸν ἐντολῶν ζου ἔδραμον, ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου.
33 ה * Νομοθέτησόν με κύριε τὴν ὁδὸν τῶν δικαιω-
34 μάτων ζου, καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαντός. * συνέπισόν με, καὶ ἐξερευνήσω τὸν νόμον ζου, καὶ φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅ-
35 λῃ καρδίᾳ μου. * ὁδήγησόν με ἐν τῇ τρίβῳ τῶν ἐντολῶν
36 ζου, ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. * κλῖνον τὴν καρδίαν μου εἰς
37 τὰ μαρτύριά ζου, καὶ μὴ εἰς πλεονεξίαν. * ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα, ἐν τῇ ὁδῷ
38 ζου ζῆσόν με. * στῆσον τῷ δούλῳ ζου τὸν λόγόν ζου εἰς τὸν
39 φόβον ζου. * περίελε τὸν ὀνειδισμόν μου ὃν ὑπώπτευσα, ὅτι τὰ κρίματά ζου χρηστά. * ἰδοὺ ἐπεθύμησα τὰς ἐν-
40 τολάς ζου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ ζου ζῆσόν με.
41 ו * Καὶ ἐλθοί ἐπ' ἐμὲ τὸ ἔλεός ζου κύριε, τὸ ζωτή-
42 ριόν ζου κ̣ῡ̣ τὸν λόγον ζου. * καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς ὀνειδίζουσί μοι λόγον, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ τοῖς λόγοις ζου.
43 * καὶ μὴ ἀφέλῃς ἐκ τοῦ ζόματός μου λόγον ἀληθείας
44 ἕως ζφόδρα, ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί ζου ἐπήλπισα. * καὶ φυ
45 λάξω τὸν νόμον ζου διαπαντός, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶ-
46 να τοῦ αἰῶνος. * καὶ ἐπορευόμην ἐν πλατυσμῷ, ὅτι τὰς
47 ἐντολάς ζου ἐξεζήτησα. * καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις ζου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ ἠσχυνόμην.
48 * καὶ ἐμελέτων ἐν ταῖς ἐντολαῖς ζου, αἷς ἠγάπησα, σφόδρα. * καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐν-
49 τολάς ζου, ἃς ἠγάπησα, καὶ ἠδολέχουν ἐν τοῖς δι-
50 καιώμασί ζου.
51 ז * Μνήσθητι τοῦ λόγου ζου τῷ δούλῳ ζου ᾧ ἐπήλ-
52 πισάς με. * αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπεινώσει μου, ὅτι τὸ λόγόν ζου ἔζησέ με.
53 * ὑπερήφανοι παρενόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου ζου οὐκ ἐξέκλινα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

DALETH. [25] Adhæſit pulueri anima mea: viuifica me ſecundùm verbum tuum. [26] Vias meas enarraui,& accepiſti orationẽ meam: doce me ſtatuta tua. [27] Viam mandatorum tuorum fac me intelligere, & loquar de mirabilibus factis tuis. [28] In angore fuit anima mea præ dolore: viuifica me ſecundùm verbum tuum. [29] Viam mendacij aufer à me, & Lex tua miſereatur mei. [30] Viam fidei elegi, iudicia tua poſui. [31] Adhæſi teſtimoniis tuis, Domine: ne me confundas. [32] Viam mandatorum tuorum percurram, cùm dilataueris cor meum.

HE. [33] Doce Domine me viam decretorum tuorum, & ſeruabo eam vſque ad complementum. [34] Da mihi intellectum, & ſeruabo Legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde. [35] Dedu me in ſemitam præceptorum tuorum, quoniam in illa complacui mihi. [36] Inclina cor meum in teſtimonia tua, & non in pecuniam. [37] Auerte oculos meos à videnda falſitate, ſecundùm verbum tuum ſana me. [38] Confirma ſeruo tuo verbum tuum quod ſit ad timorem tuum. [39] Amoue opprobrium meum quod timui, quoniam iudicia tua bona ſunt. [40] Ecce deſideraui præcepta tua, iuſtitia tua viuifica me.

VAV. [41] Et veniant ſuper me miſericordiæ tuæ Domine, redemptio tua ſecundùm verbum tuum. [42] Et reſpondebo exprobranti mihi verbum, quoniam ſperaui in verbo tuo. [43] Et ne auferas de ore meo verbum veritatis penitus, quoniam ad iudicia tua expectaui. [44] Et ſeruabo Legem tuam ſemper in ſecula ſeculorum. [45] Et ambulabo in latitudine viarum tuarum, quoniam præcepta tua quęſiui. [46] Et loquar de teſtimoniis tuis coram regibus, & non confundar. [47] Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi. [48] Et leuabo manus meas ad mandata tua quæ dilexi, & loquar de præceptis tuis.

ZAIN. [49] Memento verbi erga ſeruum tuum, propter quod expectare me feciſti. [50] Hæc fuit conſolatio mea in afflictione mea, quoniam Verbum tuum viuificauit me. [51] Superbis illudentibus mihi nimis, de Lege tua non declinaui.

52 זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם יְהוָה וָאֶתְנֶחָם׃
53 זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי תוֹרָתֶךָ׃
54 זְמִרוֹת הָיוּ־לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי׃
55 זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ׃
56 זֹאת הָיְתָה־לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃
57 חֵלְקִי יְהוָה־אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ׃
58 חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל־לֵב חָנֵּנִי כְאִמְרָתֶךָ׃
59 חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל־עֵדֹתֶיךָ׃
60 חַשְׁתִּי וְלֹא התמהמהתי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ׃
61 חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדֻנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
62 חֲצוֹת־לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
63 חָבֵר אָנִי לְכָל־אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי פִקּוּדֶיךָ׃
64 חַסְדְּךָ יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃
65 טוֹב עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ יְהוָה כִּדְבָרֶךָ׃
66 טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי׃
67 טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי׃
68 טוֹב־אַתָּה וּמֵטִיב לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
69 טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים אֲנִי בְכָל־לֵב אֶנְצֹר פִּקּוּדֶיךָ׃
70 טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם אֲנִי תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי׃
71 טוֹב־לִי כִּי־עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ׃
72 טוֹב־לִי תוֹרַת־פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף׃
73 יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ׃
74 יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
75 יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי־צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי׃
76 יְהִי־נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ׃

52 * Recordatus ſum iudiciorum tuorum à ſe-
53 culo Domine, & conſolatus ſum. * Horror
obtinuit me ab impiis, qui dereliquerunt Legem
54 tuam. * Carmina erant mihi præcepta tua,
55 in domo peregrinationis meæ. * Recorda-
tus ſum in nocte nominis tui Domine, & cuſto-
56 diui Legem tuam. * Hoc factum eſt mihi,
quia præcepta tua cuſtodiui.
57 HETH. * Pars mea Domine: dixi vt cu-
ſtodiam verbum tuum.
58 * Deprecatus ſum vultum tuum in toto cor-
de meo, miſerere mei ſecundùm eloquium tuum.
59 * Recogitaui vias meas, & conuerti pedes
meos ad teſtimonia tua.
60 * Feſtinaui, & non neglexi cuſtodire man-
61 data tua. * Funes impiorum implicauerunt
me, Legem tuam non ſum oblitus.
62 * Medio noctis ſurgam ad confitendum tibi,
63 ſuper iudicia iuſtitiæ tuæ. * Particeps ego
ſum omnium timentium te, & cuſtodientium
64 præcepta tua. * Miſericordia tua Domine
plena eſt terra, præcepta tua doce me.
65 TETH. * Bene feciſti cum ſeruo tuo Do-
mine, ſecundùm verbum tuum.
66 * Bonum ſermonem & ſcientiam doce me,
quia mandatis tuis credidi.
67 * Antequàm audirem, ego ignoraui; nunc au-
68 tem eloquium tuum cuſtodiui. * Bonus es
tu & beneficus, doce me præcepta tua.
69 * Applicabant mihi mendacium ſuperbi, ego
autem in toto corde ſeruabam præcepta tua.
70 * Incraſſatum eſt velut adeps cor eorum, e-
71 go in Lege tua delectabar. * Bonum mihi quia
afflictus ſum, vt diſcerem præcepta tua.
72 * Melior eſt mihi lex oris tui, ſuper millia
auri & argenti.
73 IOD. * Manus tuæ fecerunt me & firma-
uerunt me; doce me, & diſcam mandata tua.
74 * Qui timent te, videbunt me, & lætabun-
tur, quia ſermonem tuum expectaui.
75 * Scio Domine quia iuſtum iudicium tuum,
& verè afflixiſti me.
76 * Sit obſecro miſericordia tua in conſolatio-
ne mea, ſicut locutus es ſeruo tuo.

תרגום

52 אִדַּכַּרֵת דִּינָיךְ מֵעָלְמָא יְיָ וְאִתְנַחֲמֵת׃ 53 רְחִיתָא אֲחָרַתְנִי מֵרְשִׁיעַיָּא דְּשָׁבְקִין אוֹרַיְתָךְ׃ 54 תְּשְׁבְּחָן הֲווֹ לִי גְּזִירָתָךְ בְּבֵית
מְרוֹרֵי׃ 55 אִדַּכַּרֵת בְּלֵילְיָא שְׁמָךְ יְיָ וְנִטְּרֵת אוֹרַיְתָךְ׃ 56 דָּא הֲוָת לִי לְזָכוּתָא אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ נְטָרֵת׃ 57 חוּלְקִי
יְיָ אֲמָרֵת לְמִטַּר דְּבָרָיךְ׃ 58 צְוֵיתִי קֳדָמָךְ בְּכָל לִבָּא חוּס עֲלַי הֵיךְ מֵימְרָךְ׃ 59 חַשְׁבֵת לְאוֹטָבָא אוֹרְחַי וְאָתֵיב רַגְלַי לְסַהֲדָוָתָךְ׃
60 זְרֵזֵת וְלָא אִתְעַכְּבֵת לְמִטַּר פִּקּוּדָיךְ׃ 61 סִיעָת רְשִׁיעִין אִתְכְּנָשׁוּ עֲלַי אוֹרַיְתָךְ לָא נְשֵׁיתִי׃ 62 בְּפַלְגוּת לֵילְיָא אֶקוּם לְשַׁבָּחָא
קֳדָמָךְ מְטוּל דִּינֵי צִדְקָתָךְ׃ 63 חַבְרָא אֲנָא לְכָל דְּדָחֲלִין שְׁמָךְ וּלְנָטְרֵי פִקּוּדָיךְ׃ 64 טוּבָךְ יְיָ מָלְיָא אַרְעָא גְּזִירָתָךְ אַלֵּף יָתִי׃
65 טָבָא עֲבַדְתָּ עִם עַבְדָּךְ יְיָ הֵיךְ דִּבְרָךְ׃ 66 שַׁפִּיר טַעַם וּמַנְדָּעָא אַלֵּף יָתִי אֲרוּם בְּפִקּוּדָיךְ הֵימְנֵת׃ 67 עַד לָא אֶתְחַנַּף
אֲנָא שָׁלֵי וְכִדּוּן מֵימְרָךְ נְטָרֵת׃ 68 טָב אַנְתְּ וּמֵטִיב אַלֵּף יָתִי גְּזִירָתָךְ׃ 69 חַבְּרוּ עֲלַי שִׁקְרָא זֵידְנִין אֲנָא בְּכָל לִבָּא אֶטּוֹר פִּקּוּדָיךְ׃
70 אִטְּמָטַם הֵיךְ חֲרִיב יְצְרָא דִּלְבְּהוֹן אֲנָא אוֹרַיְתָךְ פְּרִנּוּקִי׃ 71 טָב לִי אֲרוּם אִתְעַנֵּית מִן בְּגַלַּל דְּאֵלַּף גְּזִירָתָךְ׃
72 טָב לִי אוֹרַיְתָא פֻּמָּךְ מֵאַלְפִין דְּדַהֲבָא וְסִימָא׃ 73 אִידָךְ עֲבָדוּ יָתִי וְאִתְקִנוּ יָתִי חַבְּינַנִי וְאֵילַּף פִּקּוּדָיךְ׃
74 דָּחֲלָיךְ יֶחְמוֹן יָתִי וְיֶחְדּוֹן אֲרוּם לְפִתְגָמָךְ אוֹרְכֵת׃
75 יְדַעֵת יְיָ אֲרוּם זַכָּאִין דִּינָיךְ וּבְקִשְׁטָא סְגַפְתָּנִי׃
76 יְהוֹן כְּדוּן חַסְדָּךְ לְנַחֲמוּתִי הֵיךְ מֵימְרָךְ לְעַבְדָּךְ׃

‡ Memor fui iudiciorum tuorum à ſeculo Dñe,& conſolatus ſum. ‡ Defectio tenuit me à peccatoribus derelinquentibus Legē tuā. ‡ Cantabiles erant mihi iuſtificationes tuæ,in loco peregrinationis meæ. ‡ Memor fui in nocte nominis tui Domine,& cuſtodiui Legem tuam. ‡ Hæc facta eſt mihi, quia iuſtificationes tuas exquiſiui.

ח ‡ PORTIO meaes Dñe: dixi cuſtodire Legem tuam. ‡ Deprecatus ſum faciem tuā in toto corde meo: miſerere mei ſecundùm eloquiū tuum. ‡ Cogitaui vias tuas,& conuerti pedes meos in teſtimonia tua. ‡ Paratus ſum & non ſum turbatus, vt cuſtodiā mandata tua. ‡ Funes peccatorum circumplexi ſunt me,& Legem tuā non ſum oblitus. ‡ Media nocte ſurgebam, ad confitendum tibi ſuper iudicia iuſtificationis tuæ.

‡ Particeps ego ſum omnium timentium te, & cuſtodientium mandata tua. ‡ Miſericordia tua Domine plena terra: iuſtificationes tuas doce me.

ט ‡ BONITATEM feciſti cum ſeruo tuo Domine ſecundùm verbum tuum. ‡ Bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam doce me, quia mandatis tuis credidi. ‡ Priuſquàm humiliarer, ego deliqui; propterea eloquium tuum cuſtodiui. ‡ Bonus es tu Dñe, & in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas. ‡ Multiplicata eſt ſup me iniquitas ſuperborū, ego autē in toto corde meo ſcrutabor mandata tua. ‡ Coagulatū eſt ſicut lac cor eorū, ego verò Legē tuā meditatus ſum. ‡ Bonū mihi quia humiliaſti me, vt diſcam iuſtificationes tuas. ‡ Bona mihi lex oris tui ſuper millia auri & argenti.

י ‡ MANVS tuę fecerunt me & plaſmauerunt me: da intellectum mihi, & diſcam mandata tua. ‡ Qui timēte te, videbunt me & lætabuntur, quia in verba tua ſuperſperaui. ‡ Cognoui Domine quia æquitas iudicia tua, & veritate humiliaſti me. ‡ Fiat iam miſericordia tua vt cōſoletur me ſecundùm eloquium tuum ſeruo tuo.

51 ‡ ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ' αἰῶνός σου κύριε, καὶ
53 παρεκλήθην. ‡ ἀθυμία κατέχει με ἀπὸ ἁμαρτωλῶν
54 τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου. ‡ ψαλταὶ ἦσάν
μοι τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ παροικίας μου.
55 ‡ ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἐφύ-
56 λαξα τὸν νόμον σου. ‡ αὕτη ἐγένηθη μοι, ὅτι τὰ δικαιώ-
ματά σου ἐξεζήτησα.
57 ח Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα τοῦ φυλάξασθαι τὸν νό-
58 μον σου. ‡ ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
59 μου, ἐλέησόν με κατὰ τὸν λόγιόν σου. ‡ διελογισάμην
τὰς ὁδούς σου, καὶ ἔστρεψα τοὺς πόδας μου εἰς τὰ μαρ-
60 τύριά σου. ‡ ἠτοιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην, τοῦ φυ-
61 λάξασθαι τὰς ἐντολάς σου. ‡ σχοινία ἁμαρτωλῶν περι-
επλάκησάν μοι, καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
62 ‡ μεσονύκτιον ἐξηγειρόμην, τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι
ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
63 ‡ μέτοχος ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε, καὶ
τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς σου.
64 ‡ τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης ἡ γῆ, τὰ δικαιώματά σου
δίδαξόν με.
65 ט ‡ Χρηστότητα ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου κύριε κατὰ
66 τὸν λόγιόν σου. ‡ χρηστότητα, καὶ παιδείαν, καὶ γνῶσιν
67 δίδαξόν με, ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. ‡ πρὸ τοῦ
με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα, διὰ τοῦτο τὸν λό-
68 γιόν σου ἐφύλαξα. ‡ χρηστὸς εἶ σὺ κύριε, καὶ ἐν τῇ
χρηστότητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
69 ‡ ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων, ἐγὼ ὅλῃ ἐν
70 ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς σου. ‡ ἐτυρώθη
ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, ἐγὼ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα.
71 ‡ ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δι-
72 καιώματά σου. ‡ ἀγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου,
ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου.
73 י ‡ Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με, συνέ-
πισόν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου.
74 ‡ οἱ φοβούμενοί σε ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται,
75 ὅτι εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. ‡ ἔγνων κύριε ὅτι δι-
καιοσύνη τὰ κρίματά σου, καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με.
76 ‡ γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός σου τοῦ παρακαλέσαι με κατὰ
τὸν λόγιόν σου τῷ δούλῳ σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[51] Recordatus ſum iudiciorum tuorum à ſeculo Domine, & conſolationem accepi. [53] Tremor inuaſit me ab impiis qui derelinquunt Legem tuam. [54] Hymni fuerunt mihi decreta tua in domo habitaculi mei. [55] Recordatus ſum nocte nominis tui Domine, & ſeruaui Legem tuam. [56] Hæc fuit mihi ad meritum, quoniam mandata tua ſeruaui.

HETH. [57] Pars mea Domine: dixi vt cuſtodiam verbum tuum. [58] Oraui coram te in toto corde: miſerere mei ſecundùm verbum tuum. [59] Cogitaui bonas facere vias meas, vt conuertam pedes meos ad teſtimonia tua. [60] Feſtinaui, & non diſtuli obſeruare mandata tua. [61] Cohors impiorum congregata eſt contra me, Legem tuam non ſum oblitus. [62] In medio noctis ſurgam vt laudes dicam coram te, propter iudicia iuſtitiæ tuæ. [63] Socius ego ſum omnium timentium te, & cuſtodientium mandata tua.

[64] Benignitate tua Domine plena eſt terra, decreta tua doce me.

TETH. [65] Bonitatem feciſti cum ſeruo tuo Domine, ſecundùm verbum tuum. [66] Congruam rationem, & ſcientiam doce me, quia præceptis tuis credidi. [67] Priuſquàm affligerer, fui ego in errore: nunc autem Verbum tuum obſeruaui. [68] Bonus es & beneficus, doce me ſtatuta tua. [69] Concinnarunt contra me mendacium ſuperbi: ego *autem* in toto corde ſeruabo mandata tua.

[70] Obturatus eſt quaſi adipe fomes cordis eorum; mihi verò lex tua oblectationi fuit. [71] Bonum mihi eſt quòd humiliatus fuerim, vt diſcam ſtatuta tua. [72] Melior eſt mihi lex oris tui, quàm millia talenta auri & argenti.

IOD. [73] Manus tuæ fecerunt me & concinnauerunt me: da mihi intellectum, & diſcam mandata tua. [74] Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: quia Verbum tuum expectaui. [75] Noui Domine quoniam iuſta ſunt iudicia tua, & in veritate afflixiſti me.

[76] Sint quæſo pietates tuæ ad conſolationem meam, iuxta verbum tuum *factum* ſeruo tuo.

77 * יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ וְאֶחְיֶה כִּי־תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
78 * יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי־שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ
בְּפִקֻּדֶיךָ׃
79 * יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעֵי עֵדֹתֶיךָ׃
80 * יְהִי־לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃
81 * כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
82 * כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר מָתַי תְּנַחֲמֵנִי׃
83 * כִּי־הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
84 * כַּמָּה־יְמֵי־עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט׃
85 * כָּרוּ־לִי זֵדִים שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ׃
86 * כָּל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי׃
87 * כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא־עָזַבְתִּי פִּקֻּדֶיךָ׃
88 * כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ׃
89 * לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃
90 * לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃
91 * לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃
92 * לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׃
93 * לְעוֹלָם לֹא־אֶשְׁכַּח פִּקֻּדֶיךָ כִּי־בָם
חִיִּיתָנִי׃
94 * לְךָ אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִּקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃
95 * לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן׃
96 * לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד׃
97 * מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם הִיא
שִׂיחָתִי׃
98 * מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי׃
99 * מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי׃
100 * מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִּקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃
101 * מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלֵאתִי רַגְלָי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ׃
102 * מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא סָרְתִּי כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי׃
103 * מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי׃

78 * *Veniant mihi misericordiæ tuæ & viuam, quia Lex tua delectatio mea.*
78 * *Confundantur superbi, quoniam iniquè contriuerunt me, ego autem loquar in præceptis tuis.*
79 * *Reuertantur ad me qui timent te, & qui sciunt testimonium tuum.*
80 * *Fiat cor meum perfectum in præceptis tuis, vt non confundar.*
81 CAPH. * *Defecit in salutare tuum anima mea, verbum tuum expectaui.*
82 * *Consumpti sunt oculi mei in verbum tuum, dicentes, Quãdo consolaberis me?*
83 * *Cùm essem quasi vter in pruina, præcepta tua non sum oblitus.*
84 * *Quot sunt dies serui tui, quando facies in persequentibus me iudicium?*
85 * *Foderunt mihi superbi foueas, quæ non erant iuxta Legem tuam.*
86 * *Omnia mandata tua vera: falsò persecuti sunt me, auxiliare mihi.*
87 * *Paulominus consumpserunt me in terra, ego autem non dimisi præcepta tua.*
88 * *Secundùm misericordiam tuam viuifica me, & custodiam testimonia oris tui.*
89 LAMED. * *In æternum Domine verbum tuum stat in cælo.*
90 * *In generatione & generatione fides tua: fundasti terram & stat.*
91 * *Iudicio tuo stant vsque hodie, quia omnia seruiunt tibi.*
92 * *Nisi quòd Lex tua delectatio mea, fortè periissem in pressura mea.*
93 * *In sempiternum non obliuiscar præceptorum tuorum, quia per ipsa viuificasti me.*
94 * *Tuus sum ego, salua me, quoniam præcepta tua quæsiui.*
95 * *Me expectauerunt impij vt perderent me, testimonium tuum considerabo.*
96 * *Omnis consummationis vidi finem, latum præceptũ tuum nimis.*
97 MEM. * *Quàm dilexi Legem tuam! tota die hæc meditatio mea.*
98 * *Super inimicos meos instruis me mãdato tuo, quia in sempiternum hoc est mihi.*
99 * *Super omnes qui docebãt me eruditus sum, quia testimonia tua meditatio mea est.*
100 * *Super senes intellexi, quia præcepta tua seruaui.*
101 * *Ab omni semita mala prohibui pedes meos, vt custodirem verba tua.*
102 * *A iudiciis tuis non recessi, quia tu illuminasti me.*
103 * *Quàm dulce gutturi meo eloquium tuum! super mel ori meo.*

תרגום

77 ייתון עֲלַי רַחֲמָךְ וֶאֱחֵי אֲרוּם אוֹרַיְתָךְ פִּרְנוּקַי׃ 78 יִבְהֲתוּן זֵידָנִין אֲרוּם עַל שִׁקְרָא עַוְתוּ יָתִי אֲנָא אֲמַלֵּל בְּפִקּוּדָיךְ׃
79 יְתוּבוּן לְאֻלְפָנִי דָּחֲלָיךְ וְיָדְעֵי סַהֲדְוָתָךְ׃ 80 יְהֵא לִבְבִי בְּלָא מוּם בִּגְזֵירָתָךְ מִן בִּגְלַל דְּלָא אֶבְהַת׃ 81 רְגִגַת לְפֻרְקָנָךְ נַפְשִׁי
לְפִתְגָמָךְ אוֹרִכַת׃ 82 סָפוּ עֵינַי לְמֵימְרָךְ לְמֵימַר אֵימָתַי תְּנַחֵם יָתִי׃ 83 אֲרוּם הֲוֵיתִי הֵיךְ זַרְנוֹקָא בְּקֻטְרָא קְיָמָךְ לָא אַנְשֵׁיתִי׃
84 כַּמָּה יוֹמֵי עַבְדָךְ אֵימָתַי תַּעְבֵּד בְּרָדְפַי דִּינָא׃ 85 כְּרוֹן לִי זֵדָנִין שַׁוְחָן דְּלָא פַקִּדְתִּנּוּן בְּאוֹרַיְתָךְ׃
88 כָּל פִּקּוּדָיךְ קֻשְׁטָא עַל שִׁקְרָא רְדַפוּ יָתִי סַעֲדֵנִי׃ 89 כִּזְעֵיר פּוֹן שֵׁיצִיו יָתִי בְּאַרְעָא וַאֲנָא לָא שִׁבְקֵת פִּקּוּדָיךְ׃ 89 הֵיךְ
חִסְדָּךְ קַיֵּם יָתִי וְאֶטּוֹר סַהֲדְוָת פֻּמָּךְ׃ 90 לְעָלַם יְיָ פִּתְגָמָךְ קַיָּם בִּשְׁמַיָּא׃ 91 לְדָר וְדָר הֵימָנוּתָךְ אַתְקֵנְתָּא אַרְעָא וְקַיֵּמְתָּא׃
92 לְדִינָיךְ קָמוּ יוֹמָא דֵין אֲרוּם כֻּלְּהוֹן עַבְדָךְ׃ 93 אִלּוּלֵי אוֹרַיְתָךְ פִּרְנוּקַי אֱדַיִן אוֹבְדֵת בְּסִגּוּפִי׃ 94 לְעָלַם לָא אֶנְשֵׁי פִּקּוּדָיךְ
אֲרוּם בְּהוֹן קַיֵּמְתָּנִי׃ 95 דִּילָךְ אֲנָא פְּרוֹק יָתִי אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ תִּבְעֵת׃ 96 לְיָתִי אַמְתִּנוּ רְשִׁיעַיָּא לְאוֹבָדָא יָתִי סַהֲדְוָתָךְ אֶתְבַּיֵּן׃
97 לְכָל מַה דְאֶשְׁתַּדַּל וְאֶסְתַּכַּל חֲמֵיתִי סוֹפָא פַּתְיָא תַּפְקֶדְתָּךְ לַחֲדָא׃ 98 כְּמָה רְחִמֵת אוֹרַיְתָךְ כֻּלֵּי יוֹמָא הוּא שׁוּתִי׃
99 יַתִּיר מִבַּעֲלֵי דְבָבַי מְחַכְּמָא יָתִי פִּקּוּדָיךְ אֲרוּם לְעָלַם הִיא דִילִי׃ 100 מִכָּל מְאַלְּפַי אַשְׂכְּלֵת אֲרוּם סַהֲדְוָתָךְ שׁוּתָא דִילִי׃
101 מֵחַכִּימַיָּא אֶתְבַּיֵּן אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ נִטְרֵת׃ 102 מִכָּל אָרְחָא בִּישָׁא מִנְעֵת רַגְלַי מִן בִּגְלַל דְּאֶטֻּר דִּבְרָיךְ׃
103 מִדִּינָיךְ לָא עֲדֵית אֲרוּם אַתְּ אַלֵּפְתָּנִי׃ 104 כְּמָה חַלְיָן לְמוֹרִיגִי מֵימְרָךְ בַּסִּימָן יַתִּיר מִדְּבְשָׁא לְפֻמִּי׃

*Veniant mihi miserationes tuæ,& viuã, 77
qa Lex tua meditatio mea est.*Cõfundã- 78
tur supbi,quia iniustè iniqtatẽ fecerũt in
me;ego aũt exercebor in mãdatistuis.*Cõ 79
uertãtur mihi timẽtes te,& q* cognoscũt
testimonia tua.*Fiat cormeũ immaculatũ 80
in iustificationibus tuis, vt nõ cõfundar.

*Defecit & in verbum ius

כ *DEFICIT in salutare tuũ aĩa mea,* in 81
verba tua supspaui.*Defecerũt oculi mei 82
in eloquiũ tuum,dicẽtes,Quãdo cõsola-
beris me? *Quia factus sum sicut vter in 83
pruina,iustificationes tuas nõ sum oblit⁹.
*Quot sunt dies serui tui? quando facies 84
mihi de psequẽtib⁹ me iudiciũ?*Narra- 85
uerunt mihi iniq fabulationes,sed nõ vt
Lex tua-Dñe.*Omnia mandata tua veri- 86
tas. iniquè persecuti sunt me,adiua me.

*Paulominus consumauerunt me in 87
terra; ego autem non dereliqui mandata
tua.*Secundùm misericordiam tuam vi- 88
uifica me, & custodiã testimonia oris tui.

Quomodo

ל IN æternum Dñe verbũ tuũ pmanet 89
in cælo.*In generatione & gnationẽ ve- 90
ritas tua. fũdasti terrã & pmanet:*Ordi- 91
natione tua pseuerat dies,quoniã oĩa ser-
uiunt tibi.*Nisi q Lex tua meditatio mea 92
est, tunc fortè piissem in humilitate mea.
*In ęternum nõ obliuiscar iustificationes 93
tuas,qaĩ ipsis viuificasti me.*Tuus sũ ego, 94
saluũ me fac , quoniã iustificationes tuas
exquisiui.*Me expectauerunt peccatores 95
vt pderẽt me,testimonia tua ĩtellexi.*Oĩs 96
cõsumatiõis vidi finẽ , latũ mandatũ tuũ
nimis.

מ **QVAM dilexi Legẽ tuã Dñe! 97
tota die meditatio mea est.* Sup inimi- 98
cos meos prudẽtẽ me fecisti mãdato tuo,
qa in ęternũ mihi est.*Super oẽs docẽtes 99
me intellexi,qa testimonia tua meditatio
mea est.*Sup senes intellexi,quia mãdata 100
tua quęsiui.*Ab omni via mala prohibui 101
pedes meos,vt custodiã verba tua.*A iu- 102
diciis tuis non declinaui, quia tu legem
posuisti mihi.* Quàm dulcia faucibus 103
meis eloquia tua , super mel ori meo!

77 *ἐλθέτωσάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου, καὶ ζήσομαι, ὅτι ὁ
78 νόμος σου μελέτη μού ἐστιν. *αἰσχυνθήτωσαν
ὑπερήφανοι, ὅτι ἀδίκως ἐλύμηναν εἰς ἐμέ, ἐγὼ δὲ ἀδο-
79 λεσχήσω ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου. *ἐπιστρεψάτωσάν
μοι οἱ φοβούμενοί σε, καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου.
80 *γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμωμος ἐν τοῖς δικαιώμα-
σί σου, ὅπως οὐ μὴ αἰσχυνθῶ.

81 כ *Ἐκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου ἡ ψυχή μου, εἰς σὸν
82 λόγους σου ἐπήλπισα. *ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου
εἰς τὸ λόγιόν σου, λέγοντες, πότε παρακαλέσεις με;
83 *ὅτι ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου
84 οὐκ ἐπελαθόμην. *πόσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δούλου σου, πότε ποιήσεις μοι ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρί
85 σιν; *διηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς
86 ὁ νόμος σου κύριε. *πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου ἀλήθεια.
87 ἀδίκως κατεδίωξάν με, βοήθησόν μοι. *παρ' ὀλίγον
οὐκ συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγκατέλιπον
88 τὰς ἐντολάς σου. *κατὰ τὸ ἔλεός σου ζῆσόν με, καὶ φυ-
λάξω τὰ μαρτύρια τοῦ στόματός σου.

89 ל *Εἰς τὸν αἰῶνα κύριε ὁ λόγος σου διαμένει ἐν τῷ
90 οὐρανῷ. *εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά σου. ἐθε-
91 μελίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει. *τῇ διατάξει σου διαμ-
92 μένει ἡμέρα, ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλά σά. *εἰ μὴ ὅτι ὁ νό-
μος σου μελέτη μού ἐστί, τότε ἂν ἀπολόμην ἐν τῇ ταπεινώσει
93 μου. *εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων
94 σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. *σός εἰμι ἐγώ, σῶσόν με, ὅτι τὰ
95 δικαιώματά σου ἐξεζήτησα. *ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτω-
96 λοὶ τοῦ ἀπολέσαί με, τὰ μαρτύριά σου συνῆκα. *πάσης
συντελείας εἶδον πέρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα.
97 ט *ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σου κύριε, ὅλην τὴν ἡμέ-
98 ραν μελέτη μού ἐστί. *ὑπὲρ τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφι-
σάς με τὴν ἐντολήν σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνά μού ἐστιν.
99 *ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συνῆκα, ὅτι τὰ
100 μαρτύριά σου μελέτη μού ἐστιν. *ὑπὲρ πρεσβυτέρους
101 συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. *ἀπὸ πάσης
ὁδοῦ πονηρᾶς κεκώλυσα τοὺς πόδας μου, ὅπως ἂν φυλά-
102 ξω τοὺς λόγους σου. *ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέ-
103 κλινα, ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. *ὡς γλυκέα τῷ λά-
ρυγί μου τὰ λόγιά σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

77 Obueniant mihi misericordiæ tuę,& viuam, quoniam Lex tua delectationes meæ sunt. 78 Confundantur superbi, quoniam iniquè subuerterunt me: ego loquar de mandatis tuis. 79 Reuertantur ad doctrinam meam timentes te, & qui sciunt testimonia tua. 80 Fiat cor meum immaculatum in præceptis tuis, vt non confundar. CAPH. 81 Desiderauit redemptionem tuam anima mea,verbumque tuum expectaui. 82 Defecerunt oculi mei in verbum tuum,dicentes: Quando consolaberis me? 83 Quoniam factus sum sicut vter ad fumum: statuta tua non sum oblitus. 84 Quot sunt dies serui tui? quando facies in persecutores meos iudicium? 85 Foderunt mihi superbi foueas, quas non præcepisti in Lege tua. 86 Omnia mandata tua veritas: falsò persecuti sunt me, adiua me. 87 Parum abfuit quin consumpserint me in terra, ego verò non obmisi præcepta tua. 88 Secundùm misericordiam tuam viuifica me , & custodiam testimonia oris tui. LAMED. 89 In æternum Domine verbum tuum firmum est in cælo. 90 In generatione & generationem veritas tua: præparasti terram & firmasti. 91 Iudiciis tuis permanẽt hodie, quoniam cuncta seruiunt tibi. 92 Nisi Lex tua deliciæ meæ *fuissent*, tunc periissem in afflictione mea. 93 In æternum non obliuiscar præceptorum tuorum , quoniam in ipsis viuificasti me. 94 Tuus ego sum, salua me, quoniam mandata tua quæsiui. 95 Me expectauerunt impij vt perderent me, testimonia tua intelligam. 96 Omnium in quibus fui sollicitus atque prospexi, vidi finem. latum est mandatum tuum valdè. MEM. 97 Quàm dilexi Legem tuam! tota die ipsa est locutio mea. 98 Abundantius quàm inimicos meos docet me mandata tua , quoniam in æternum ipsa apud me est. 99 Plusquàm omnes doctores mei intellexi , quoniam meditatio mea testimonia tua sunt. 100 Plusquàm sapientes intelligam , quoniam præcepta tua seruaui. 101 Ab omni via mala prohibui pedes meos, vt custodiam verbum tuum. 102 A iudiciis tuis non declinaui, quoniam tu docuisti me. 103 Quàm dulcia palato meo verba tua! dulciora sunt quàm mel ori meo.

104 * מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל־אֹרַח
שָׁקֶר׃
105 * נֵר־לְרַגְלִי דְבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי׃
106 * נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
107 * נַעֲנֵיתִי עַד־מְאֹד יְהוָֹה חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ׃
108 * נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא יְהוָֹה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃
109 * נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
110 * נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא תָעִיתִי׃
111 * נָחַלְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה׃
112 * נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב׃
113 * סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
114 * סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
115 * סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃
116 * סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל־תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי׃
117 * סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה וְאֶשְׁעָה בְּחֻקֶּיךָ תָמִיד׃
118 * סָלִיתָ כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃
119 * סִיגִים הִשְׁבַּתָּ כָל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי
עֵדֹתֶיךָ׃
120 * סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃
121 * עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי׃
122 * עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃
123 * עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃
124 * עֲשֵׂה עִם־עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃
125 * עַבְדְּךָ־אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדֹתֶיךָ׃
126 * עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָֹה הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ׃
127 * עַל־כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז׃
128 * עַל־כֵּן כָּל־פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי כָּל־אֹרַח שֶׁקֶר
שָׂנֵאתִי׃
129 * פְּלָאוֹת עֵדְוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נְצָרָתַם
נַפְשִׁי׃

104 * *Præcepta tua considerabam, propterea odiui omnem semitam mendacij.*
105 NVN. * *Lucerna pedi meo verbũ tuum,*
106 *& lux semitæ meæ.* * *Iuraui & perseuera-*
107 *bo, vt custodiam iudicia iustitiæ tuæ.* * *Afflictus sum vsque nimis: Domine viuifica me iuxta*
108 *verbum tuum.* * *Voluntaria oris mei complaceant tibi Domine, & secundùm iudicia*
109 *tua doce me.* * *Anima mea in manu mea semper, & Legis tuæ non sum oblitus.*
110 * *Posuerunt impij laqueum mihi, & à præ-*
111 *ceptis tuis non aberraui.* * *Hæreditas mea testimonia tua in sempiternum, quia gaudium*
112 *cordis mei sunt.* * *Inclinaui cor meum vt facerem iustitias tuas, propter æternam retributionem.*
113 SAMECH. * *Tumultuosos odiui, et Le-*
114 *gem tuam dilexi.* * *Protectio mea & scutum*
115 *meum tu es, verbum tuum expectaui.* * *Recedite à me maligni, & custodiam mandata Dei*
116 *mei.* * *Confirma me secundùm verbum tuum, & viuam; & noli me confundere ab expecta-*
117 *tione mea.* * *Auxiliare mihi, & saluus ero, &*
118 *delectabor in præceptis tuis iugiter.* * *Abiecisti omnes qui ignorant præcepta tua, quia mẽdax*
119 *cogitatio eorum.* * *Quasi scoriam computasti omnes impios terræ, propterea dilexi te-*
120 *stimonia tua.* * *Horripilauit à timore tuo caro mea, & iudicia tua timui.*
121 HAIN. * *Feci iudicium & iustitiam: ne derelinquas me his qui calumniantur me.*
122 * *Sponde pro seruo tuo in bonum, ne calum-*
123 *nientur me superbi.* * *Oculi mei defecerunt in salutare tuum, & in eloquium iustitiæ tuæ.*
124 * *Fac cum seruo tuo iuxta misericordiã tuam,*
125 *& præcepta tua doce me.* * *Seruus tuus ego: instrue me, & cognoscam testimonia tua.*
126 * *Tempus est vt facias Domine, præuari-*
127 *cati sunt Legem tuam.* * *Propterea dilexi mandata tua, super aurum & topazion.*
128 * *Propterea in vniuersa præcepta direxi, omnem semitam mendacij odio habui.*
129 PHE. * *Mirabilia testimonia tua, idcircò custodiuit ea anima mea.*

תרגום

104 מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבַּיֵּן מְטוּל הֵיכְנָא שְׂנֵיתִי כָּל בַּר נָשׁ דִּמְשַׁקַּר׃ 105 הֵיךְ שַׁרְגָא דְמַנְהַר לְרַגְלִי דִבְרָיךְ וּנְהוֹרָא לְכִבְשִׁי׃
106 אוֹמֵיתִי וְקַיֵּמֶת לְמִטַּר דִּינֵי זַכְוָתָךְ׃ 107 אִסְתַּגְּפֵת עַד לַחְדָא יְיָי אַסֵּי יָתִי הֵיךְ דִּבְרָךְ׃ 108 נִכְסֵיתָא דְפֻמִּי אִתְרְעִי כְּדוּן יְיָי
וְדִינָךְ אַלֵּף יָתִי׃ 109 נַפְשִׁי מִסְתַּכְּנָא כִּד עַל גַּב יְדִי תְּדִירָא וְאוֹרַיְתָךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי׃ 110 סַדַּרוּ רְשִׁיעַיָּא קוּלָא לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לָא טְעֵיתִי׃
111 אַחְסִנַת סַהֲדְוָתָךְ לְעָלַם אֲרוּם חֶדְוַת לִבִּי הִנּוּן׃ 112 אַצְלֵיתִי לִבְבִי לְמֶעְבַּד גְּזֵירָתָךְ לְעָלַם עַד סוֹפָא׃
113 דְּחָשְׁבִין מַחְשְׁבָן סְרִיקָן שְׂנֵיתִי וְאוֹרַיְתָךְ רְחִמֵת׃ 114 טֻמְרִי וּתְרִיסִי אַתְּ לְפִתְגָמָךְ אוֹרְכֵת׃ 115 זוֹרוּ מִנִּי מַבְאֲשִׁין
וְאֶטּוֹר פִּקּוּדֵי אֱלָהִי׃ 116 סְמוֹךְ יָתִי בְּמֵימְרָךְ וְאֵחֵי וְלָא תַּבְהֲתִנַּנִי מִכִּלְיוּתִי׃ 117 סְעַד יָתִי וְאֶתְפְּרֵק וַאֲגַעְגַּע בִּגְזֵירָתָךְ תְּדִירָא׃
118 כְּבַשְׁתָּ כָּל דְּטָעְיָן מִגְּזֵירָתָךְ אֲרוּם שִׁקְרָא נִכְלֵיהוֹן׃ 119 פִּסּוּלַיָּא פְּסַקְתָּא בַּטֵּלְתָּא כָּל רְשִׁיעֵי אַרְעָא מְטוּל הֵיכְנָא רְחִמֵת סַהֲדְוָתָךְ׃
120 מְצַלְהַב מִדְּלוֹחָךְ בִּשְׂרִי וּמִדִּינָיךְ דְּחִלֵת׃ 121 עַבְדֵת דִּינָא וְצִדְקְתָא לָא תִשְׁבְּקִנַּנִי לִטְלוֹמַי׃ 122 עֲרֵב עַבְדָךְ
לְטָב לָא יִטְלְמוּן יָתִי זֵידָנִין׃ 123 עֵינַי סְבַרוּ לְפֻרְקָנָךְ וּלְמֵימַר צִדְקָךְ׃ 124 עֲבֵד עִם עַבְדָךְ הֵיךְ חִסְדָּךְ וּגְזֵירָתָךְ אַלֵּף יָתִי׃
125 עַבְדָךְ אֲנָא חֲבַיֵּן יָתִי וְאֶדַּע סַהֲדְוָתָךְ׃ 126 עִדַּן לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דַיְיָי אַפִּישׁוּ תַּלְמִידַיָּא אוֹרַיְתָךְ׃ 127 מְטוּל הֵיכְנָא רְחִמֵת
פִּקּוּדָךְ מִדַּהֲבָא וּמֵאוֹבְרוֹזִין׃ 128 מְטוּל הֵיכְנָא כָּל פִּקּוּדָךְ כֻּלְּהוֹן תְּרַצְתִּנּוּן כָּל אוֹרַח שְׁקָר שְׂנֵיתִי׃
129 פְּרִישָׁן סַהֲדְוָתָךְ מְטוּל הֵיכְנָא נְטַרְתִּנּוּן נַפְשִׁי׃

‡ A mandatis tuis intellexi, propterea 104
odiui omnem viam iniquitatis.

verbum eius ג ‡ LVCERNA pedibus meis *Lex tua, & 105
lumẽ ſemitis meis. ‡Iuraui & ſtatui cuſto- 106
dire iudicia iuſtitiæ tuæ. ‡Humiliat⁹ ſum 107
vſquequaq; Dñe, viuifica me ſecũdũ ver-
bum tuũ. ‡Volũtaria oris mei, beneplaci- 108
ta fac-iã' Dñe, & iudicia tua doce me. ‡Ani 109
* meis ma mea in manibus *tuis ſemp, & Legẽ tuã
nõ ſum oblitus. ‡Poſuerũt peccatores la- 110
queũ mihi, & de mãdatis tuis nõ erraui.
‡Hæreditate acquiſiui teſtimonia tua in 111
æternum, quia exultatio cordis mei ſunt.
‡Inclinaui cor meũ ad faciendas iuſtifica 112
tiones tuas in ęternũ ꝓpter retributionẽ.

ס ‡ INIQVOS odio habui, at Legẽ tuã 113
dilexi. ‡Adiutor meus & ſuſceptor me⁹ es 114
et in ver bum tuũ tu, *in verba tua ſuꝑſperaui. ‡ Declinate à 115
me maligni, & ſcrutabor mandata Dei
mei. ‡Suſcipe me ſecundũ eloquiũ tuum, 116
viuam & *viuifica me; & nõ confundas me ab ex-
pectatione mea. ‡Adiuua me, & ſaluus e- 117
ro, & meditabor in iuſtificationibus tuis
iudiciis ſemper. ‡Spreuiſti omnes diſcedentes à *iu 118
ſtificationib⁹ tuis, quia iniuſta cogitatio
eorum. ‡Prævaricantes reputaui oẽs pec- 119
catores terrę, ideò dilexi teſtimonia tua.

‡ Confige à timore tuo carnes meas, à 120
iudiciis enim tuis timui.

ע ‡ FECI iudicium & iuſtitiam, non 121
tradas me calũniãtibus me. ‡Suſcipe ſeruũ 122
tuũ in bonũ, nõ calumniẽtur me ſuperbi.
‡ Oculi mei defecerunt in ſalutare tuum, 123
& in eloquiũ iuſtitiæ tuæ. ‡Fac cum ſeruo 124
tuo ſecundùm miſericordiã tuã, & iuſtifi-
cationes tuas doce me. ‡ Seruus tuus ſum 125
ego: da intellectum mihi, *& ſciã teſtimo
*ut nia tua. ‡ Tempus faciendi Dño, diſſipa- 126
Domine uerunt Legẽ tuam. ‡Ideò dilexi mandata 127
tua ſuper aurum & topazion. ‡Propterea 128
ad omnia mandata tua dirigebar, om-
nem viam iniquam odio habui.

ꝑ ‡MIRABILIA teſtimonia tua, ideò 129
ſcrutata eſt ea anima mea.

104 ‡ Ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου συνῆκα, διὰ τοῦτο ἐμίσησα πᾶ-
σαν ὁδὸν ἀδικίας.

105 ג ‡ Λύχνῳ τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς τοῖς
106 τρίβοις μου. ‡ ὤμοσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξαι τὰ κρί-
107 ματα τῆς δικαιοσύνης σου. ‡ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα κύ-
108 ριε, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου. ‡ τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός
μου, εὐδόκησον δή κύριε, καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν με.
109 ‡ ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός, καὶ τοῦ νόμου
110 σου οὐκ ἐπελαθόμην. ‡ ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ παγίδα μοι,
111 καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἐπλανήθην. ‡ ἐκληρονόμησα
τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀγαλλίαμα τῆς καρ-
112 δίας μου εἰσίν. ‡ ἔκλινα τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι
τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν αἰῶνα διὰ παντός.
113 ס ‡ Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
114 ‡ βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου εἶ σύ, εἰς τὸν λόγον
115 σου ἐπήλπισα. ‡ ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι, καὶ
116 ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου. ‡ ἀντίλαβέ μου κατὰ
τὸν λόγιόν σου καὶ ζήσομαι, καὶ μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς
117 προσδοκίας μου. ‡ βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι, καὶ με-
118 λετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου διαπαντός. ‡ ἐξουδένωσας
πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι
119 ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. ‡ ὡσεὶ παραβαίνοντας ἐλογισά-
μην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἠγάπη-
120 σα τὰ μαρτύριά σου. ‡ καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς
σάρκας μου, ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην.
121 ע ‡ Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, μὴ παραδῷς
122 με τοῖς ἀδικοῦσί με. ‡ ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀ-
γαθόν, μὴ συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι.
123 ‡ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου,
124 καὶ εἰς τὸν λόγιον τῆς δικαιοσύνης σου. ‡ ποίησον μετὰ τοῦ δού-
λου σου κατὰ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν
125 με. ‡ δοῦλός σου εἰμὶ ἐγώ, συνέτισόν με, καὶ γνώσο-
126 μαι τὰ μαρτύριά σου. ‡ καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυ-
127 ρίῳ. διεσκέδασαν τὸν νόμον σου. ‡ διὰ τοῦτο ἠγάπησα
τὰς ἐντολάς σου ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον.
128 ‡ διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθούμην, πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα.
129 ꝑ ‡ Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, διὰ τοῦτο ἐξη-
ρεύνησεν αὐτὰ ἡ ψυχή μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[104] A præceptis tuis erudiar, propterea odi omnem virum mendacem. NVN. [105] Sicut lucerna illucens pedi meo verbum tuum, & lumen ſemitæ meæ. [106] Iuraui & conſtitui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ. [107] Afflictus ſum vehementer Dñe, ſana me ſecundũ verbum tuum. [108] Oblationes oris mei velis obſecro Dñe, & iudicia tua doce me. [109] Anima mea periclitatur, acſi in ſuperficie manus meæ eſſet ſemper, at Legem tuam non ſum oblitus. [110] Tetenderunt impij laqueum mihi, & à præceptis tuis non aberraui. [111] Hæreditatis iure poſſedi teſtimonia tua in æternum, quoniam gaudium cordis mei ſunt. [112] Inclinaui cor meum vt faciat mandata tua in æternum vſque ad finem. SAMECH. [113] Cogitantes cogitationes vanas odio habui, & Legem tuam dilexi. [114] Abſconſio mea & ſcutum meum tu es: in verbum tuum ſperaui. [115] Recedite à me ſcelerati, & cuſtodiam mandata Dei mei. [116] Suſtenta me in verbo tuo, & viuam: & ne cõfundas me ab expectatione mea. [117] Adiuua me, & ſaluus ero; & meditabor in ſtatutis tuis ſemper. [118] Conculcaſti omnes aberrantes à præceptis tuis, quoniam mendax eſt deceptio eorum. [119] Idola confregiſti, aboleuiſti omnes impios terræ; propterea dilexi teſtimonia tua. [120] Inflammatur præ timore tui caro mea, & à iudiciis tuis timui. HAIN. [121] Feci iudicium & iuſtitiam: ne deſeras me calumniatoribus meis. [122] Sponde pro ſeruo tuo in bonum; ne calumnia me opprimant ſuperbi. [123] Oculi mei ſperauerunt in redemptione tua, & in verbo iuſtitiæ tuæ. [124] Age cum ſeruo tuo ſecundùm miſericordiam tuam, & præcepta tua doce me. [125] Seruus tuus ego ſum, da mihi intellectum, & ſciam teſtimonia tua. [126] Tempus eſt faciendi voluntatem Domini: adauxerunt diſcipuli Legem tuam. [127] Propterea dilexi mandata tua ſuper aurum & obrizum. [128] Propterea omnia mandata tua, ea *inquam* omnia direxi, omnem viam iniquam odio habui.

PHE. [129] Mirabilia teſtimonia tua, propterea cuſtodiuit ea anima mea.

13 ✱ פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים׃
131 ✱ פִּי פָּעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי׃
132 ✱ פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃
133 ✱ פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל־תַּשְׁלֶט־בִּי כָל־
אָוֶן׃
134 ✱ פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִקּוּדֶיךָ׃
135 ✱ פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ׃
136 ✱ פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ׃
✱ צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ׃
138 ✱ צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד׃
139 ✱ צִמַּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי־שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי׃
140 ✱ צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ׃
141 ✱ צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
142 ✱ צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃
143 ✱ צַר־וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
144 ✱ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה׃
145 ✱ קָרָאתִי בְכָל־לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ
אֶצֹּרָה׃
146 ✱ קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדְוֹתֶיךָ׃
147 ✱ קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
148 ✱ קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃
149 ✱ קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי׃
150 ✱ קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ׃
151 ✱ קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃
152 ✱ קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃
153 ✱ רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי־תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
154 ✱ רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃
155 ✱ רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃
156 ✱ רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי׃
157 ✱ רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי׃

130 ✱ *Ostium sermonum tuorum lucidum, docet*
131 *paruulos.* ✱ *Os meum aperui & respiraui, quia*
132 *mandata tua desiderabam.* ✱ *Respice ad me &*
miserere mei, iuxta iudicium diligentium no-
133 *men tuum.* ✱ *Gressus meos firma in sermone*
tuo, et non des potestatem in me vniuersæ ini-
134 *quitati.* ✱ *Redime me à calumnia hominum,*
135 *& custodiam præcepta tua.* ✱ *Vultum tuum*
ostende seruo tuo, & doce me præcepta tua.
136 ✱ *Riui aquarũ fluebant de oculis meis, quia*
non custodierunt Legem tuam.
137 SADE. ✱ *Justus tu Domine, & rectum*
138 *iudicium tuum.* ✱ *Mandasti iustitiam testimo-*
139 *nij tui, & veritatem nimis.* ✱ *Consumpsit me*
zelus meus, quia obliti sunt verborum tuorum
140 *hostes mei.* ✱ *Probatus sermo tuus nimis, &*
141 *seruus tuus dilexit illum.* ✱ *Paruulus ego sum*
& contemptibilis, sed præcepta tua non sum
142 *oblitus.* ✱ *Iustitia tua iustitia sempiterna, &*
143 *Lex tua veritas.* ✱ *Tribulatio & angustia*
inuenerunt me: mandata tua voluptas mea.
144 ✱ *Justa testimonia tua semper, doce me et viuam.*
145 COPH. ✱ *Clamaui in toto corde, exaudi*
146 *me Domine: præcepta tua custodiam.* ✱ *Inuoca-*
ui te, saluum me fac, & custodiam testimonia
147 *tua.* ✱ *Surgebam adhuc in tenebris, & clama-*
148 *bam, verbum tuum expectans.* ✱ *Præuenie-*
bant oculi mei vigilias, vt meditarer in ser-
149 *monibus tuis.* ✱ *Vocem meam audi iuxta mi-*
sericordiam tuam Domine, secundùm iudicium
150 *tuum viuifica me.* ✱ *Appropinquauerunt perse-*
cutores mei sceleri, & à Lege tua procul facti
151 *sunt.* ✱ *Propè es tu Dñe, et omnia mandata tua*
152 *veritas.* ✱ *A principio noui de testimoniis tuis,*
quia in æternum fundaueris ea.
153 RES. ✱ *Vide afflictionem meam, & eripe*
154 *me, quia Legem tuam non sum oblitus.* ✱ *Iudica*
causam meam & redime me; in sermone tuo
155 *viuifica me.* ✱ *Longè ab impijs salus, quia*
156 *præcepta tua non quæsierunt.* ✱ *Misericor-*
diæ tuæ multæ, Domine: iuxta iudicia tua vi-
157 *uifica me.* ✱ *Multi qui persequuntur*
me & affligunt me, à testimoniis tuis non de-
clinaui.

תרגום

130 גְּלַף דְּבָרָךְ יַנְהַר חֲשִׁיכִין יְתִבִּין שַׁרְגִּיגֵי׃ 131 פֻּמִּי פְּתִיחַת וְאַלְפֵת אֲרוֹם לְפִקּוּדָיךְ צְבִיתִי׃ 132 אִתְפְּנִי לְוָתִי וְחוּם עֲלֵי כְּהִלְכָתָךְ
לְרָחֲמֵי שְׁמָךְ׃ 133 אִסְתְּוָרֵי תַּקֵּן בְּמֵימְרָךְ וְלָא תַּשְׁלֵט בִּי כָל שְׁקָר׃ 134 פְּרוֹק יָתִי מִן טְלוּמָא דְּבַר נָשָׁא וְאֶטּוֹר פִּקּוּדָיךְ׃ 135 זְיוּ
אַפָּךְ אַנְהַר בְּעַבְדָּךְ וְאַלֵּפְנִי יָת גְּזֵירָתָךְ׃ 136 טְוָפֵי מַיָּא וְחִהִין עֵינַי מְטוּל דְּלָא נְטָרוּ אוֹרַיְתָךְ׃ 137 זַכַּי אַתְּ יְיָ וּתְרִיצִין דִּינָךְ׃
138 פַּקֻּדָתָא זְכוּת סַהֲדוּתָךְ וְהֵימָנוּתָא לַחֲדָא׃ 139 מְגֻרָּה יָתִי טִנָּנָתִי אֲרוֹם אִתְנְשִׁיו דִּבְרָיךְ מְעִיקֵי׃ 140 טְנִינָא מֵימְרָךְ לַחֲדָא
וְעַבְדָּךְ רַחֲמָהּ׃ 141 זוּטַר אֲנָא וּבְסִיר פִּקּוּדָיךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי׃ 142 צִדְקָתָךְ צִדְקָא לְעָלַם וְאוֹרַיְתָךְ קְשׁוֹטָא׃ 143 עָקָא וּמְעִיקָא
עָרַעוּ יָתִי פִּקּוּדָיךְ פִּרְנוּקִי׃ 144 צִדְקָתָא סַהֲדוּתָךְ לְעָלַם תְּבִינֵנִי וְאֶתְקַיָּם׃ 145 קְרֵיתִי בְכָל לִבָּא עֲנֵנִי יְיָ גְּזֵירָתָךְ אֶטַּר׃
146 קְרֵיתִי יָתָךְ פְּרוֹק יָתִי וְאֶנְטוֹר סַהֲדוּתָךְ׃ 147 אַקְדֵּמִית בְּשַׁפְרְפָרָא וְצַלֵּיתִי לְפִתְגָמָךְ אוֹרֵכְתָּ׃ 148 אַקְדְּמוּ עֵינַי מַטְרָתָא בְּצַפָּר
וּרְמָשׁ לְמַלָּלָא בְּמֵימְרָךְ׃ 149 קָלִי שְׁמַע הֵיךְ חַסְדָּךְ יְיָ הֵיךְ דִּינָךְ קַיֵּם יָתִי׃ 150 קְרִבוּ רָדְפֵי זְנוּ מֵאוֹרַיְתָךְ אִתְרְחָקוּ׃ 151 קָרִיב
אַתְּ יְיָ וְכָל פִּיקּוּדָיךְ קְשׁוֹט׃ 152 מִלְקַדְמִין חַכֵּמִית מִסַּהֲדוָתָךְ אֲרוֹם לְעָלַם יַסַּדְתִּנּוּן׃ 153 חֲמֵי סִגּוּפִי וּפְצָא יָתִי אֲרוֹם אוֹרַיְתָךְ לָא
אִתְנְשֵׁיתִי׃ 154 נְצֵי מַצּוּתִי וּפְרוֹק יָתִי לְמֵימְרָךְ אַחֵי יָתִי׃
155 רָחִיק מֵרְשִׁיעַיָּא פֻּרְקָנָא אֲרוֹם גְּזֵירָתָךְ לָא תְבָעוּ׃ 156 רַחֲמָךְ סְגִיעִין יְיָ הֵיךְ דִּינָךְ אַחֵי יָתִי׃
157 סְגִיעִין רָדְפַי וּמְעִיקֵי מִסַּהֲדוָתָךְ לָא אַצְלֵיתִי׃

illuminat * dat

130 * Declaratio ſermonũ tuorũ *illuminabit, & ĩtellectũ *dabit paruulis. 131 * Os meũ apui, & attraxi ſpiritũ, ꝙ mãdata tua deſiderabã. 132 * Aſpice in me & miſerere mei, ſecũdũ iudiciũ diligẽtiũ nomẽ tuũ. 133 * Greſſ' meos dirige ſecũdũ eloquiũ tuũ, & non dñetur mei oĩs iniuſtitia. 134 * Redime me à calũniis hoĩũ, & cuſtodiã mãdata tua. 135 * Faciẽ tuam illumina ſup ſeruũ tuũ, & doce me iuſtificationes tuas. 136 * Exitus aquarũ deduxerũt oculi mei, quia nõ cuſtodiui Legẽ tuam.

*cuſtodiunt *rectũ iudiciũ tuũ

ע 137 * Iuſtus es Dñe, & *recta iudicia tua. 138 * Mãdaſti iuſtitiã teſtimonia tua, & veritatẽ nimis. 139 * Tabeſcere me fecit zel' *tuus, ꝙ obliti ſunt verba tua ĩimici mei. 140 * Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter, & ſeruus tuus dilexit illud. 141 * Adoleſcentulus ego ſum & cõtẽptus, iuſtificatiões tuas nõ ſum oblitus. 142 * Iuſtitia tua iuſtitia in æternũ, & Lex tua veritas. 143 * Tribulationes & ãguſtię inuenerũt me, mãdata tua meditatio mea. 144 * Æquitas teſtimonia tua in ęternũ; intellectũ da mihi, & viuam.

*tuam *meus

Tribulatio et angustia * eſt

ק 145 * Clamavi in toto corde meo, exaudi me Dñe, iuſtificationes tuas requirã. 146 * Clamaui ad te, ſaluũ me fac, & cuſtodiã teſtimonia tua. 147 * Pręueni in *ĩmaturitate, & clamaui, in verba tua ſuſpaui. 148 * Pręuenerũt oculi mei ad *diluculũ, vt meditarer eloquia tua. 149 * Vocẽ meã audi, Dñe, ſecũdũ miſericordiã tuã, *ſecũdũ iudiciũ tuũ viuifica me. 150 * Appropinquauerũt pſequẽtes me iniqtati, à Lege autẽ tua lõgè facti ſũt. 151 * Propè es tu Dñe, & oẽs viæ tuæ veritas. 152 * Initiò cognoui de teſtimoniis tuis, quia in ęternum fundaſti ea.

*maturitate *te diluculo

*Ꝙ

ר 153 * Vide humilitatẽ meã & eripe me, quia Legẽ tuam non ſum oblitus. 154 * Iudica iudiciũ meum & redime me propter eloquiũ tuum viuifica me. 155 * Lõgè à peccatoribus ſalus, quia iuſtificationes tuas nõ exquiſierunt. 156 * Miſericordiæ tuæ multæ Domine, ſecũdùm iudicium tuũ viuifica me. 157 * Multi qui pſequuntur me & tribulant me, à teſtimoniis tuis non declinaui.

130 * ἡ δήλωσις τῶν λόγων ϲου φωτιεῖ ϲ σωνεπιεῖ νηπίοις.
131 * τὸ ϛόμα μϰ ἠνοίξα, ϲ εἵλκυσα πνεῦμα, ὅτι τὰς ἐν-
132 τολάς ϲου ἐπεπόθουν. * ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ ϰαὶ ἐλέη-
σόν με, ϰτ τὸ κρῖμα τῶν ἀγαπώντων τὸ ὄνομά ϲου.
133 * τὰ διαβήματά μϰ ϰατεύθυνον ϰτ τὸ λόγιόν ϲου, ϲ
134 μὴ ϰαταϰυριευσάτω μϰ πᾶσα ἀνομία. * λύτρωϲαί
με ἀπὸ συϰοφαντίας ἀνθρώπων, ϲ φυλάξω τὰς ἐν-
135 τολάς ϲου. * τὸ πρόσωπόν ϲου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦλόν ϲου,
136 ϲ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά ϲϰ. * διεξόδους ὑδάτων ϰα-
τέδυσαν οἱ ὀφθαλμοί μϰ, ἐπεὶ οὐϰ ἐφύλαξα τὸν νόμον ϲϰ.
137 ע * Δίϰαιος εἶ κύριε, ϰαὶ εὐθεῖς αἱ ϰρίϲεις ϲου.
138 * ἐνετείλω δικαιοϲύνην τὰ μαρτύριά ϲου, ϰαὶ ἀλήθειαν
139 ϲφόδρα. * ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός ϲου, ὅτι ἐπελάθοντο τῶν
140 λόγων ϲϰ οἱ ἐχθροί μϰ. * πεπυρωμένον τὸ λόγιόν ϲϰ σφό-
141 δρα, ϰαὶ ὁ δοῦλός ϲου ἠγάπησεν αὐτό. * νεώτερος ἐγώ εἰμι
ϰ ἐξουδενωμένος, τὰ δικαιώματά ϲου οὐϰ ἐπελαθόμην.
142 * ἡ δικαιοσύνη ϲϰ δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα, ϲ ὁ νόμ ϲου
143 ἀλήθεια. * θλίψεις ϰαὶ ἀνάϰαι εὕρησάν με· αἱ ἐντο-
144 λαί ϲου μελέτη μϰ. * δικαιοσύνη τὰ μαρτύριά ϲου εἰς
τὸν αἰῶνα· συνέτισόν με, ϰαὶ ζήσομαι.
145 ק * Ἐϰέϰραξα ἐν ὅλῃ ϰαρδίᾳ μϰ, ἐπάϰουσόν μϰ ϰύ-
146 ριε, τὰ δικαιώματά ϲϰ ἐϰζητήσω. * ἐϰέϰραξά ϲοι, σῶ-
147 σόν με, ϰαὶ φυλάξω τὰ μαρτύριά σου. * προέφθασα
ἐν ὠρίᾳ, ϲ ἐϰέϰραξα, εἰς σοὺ λόγους σου ἐπήλπισα.
148 * προέφθασαν ϑ ὀφθαλμοί μϰ πρὸς ὄρθρον τ με-
149 λετῆν τὰ λόγιά ϲϰ. * τ φωνῆς μϰ ἄϰουσον ϰύριε ϰτ
τὸ ἔλεός σου, ϰτ τὸ κρῖμά ϲου ζῆσόν με.
150 * προσήγγιϲαν ϑ ϰαταδιώϰοντές με ἀνομίᾳ, ἀπὸ τ
τοῦ νόμου ϲου ἐμαϰρύνθησαν.
151 * ἐγγὺς εἶ σὺ ϰύριε, ϲ πᾶσαι αἱ ὁδοί ϲϰ ἀλήθεια.
152 * ϰατ' ἀρχὰς ἔγνων ἐϰ τῶν μαρτυρίων ϲϰ, ὅτι εἰς τὸν
αἰῶνα ἐθεμελίωϲας αὐτά.
153 ר * Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μϰ ϲ ῥῦσαί με, ὅτι τ νόμ ϲϰ
154 σου οὐϰ ἐπελαθόμην. * κρῖνον τὴν ϰρίσιν μϰ, ϲ λύτρω-
155 σαί με, διὰ τὸν λόγον ϲϰ ζῆσόν με. * μαϰρὰν ἀπὸ ἁμαρ-
τωλῶν σωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματά ϲϰ οὐϰ ἐξεζήτησαν.
156 * ϑ οἰϰτιρμοί ϲϰ πολλοὶ κύριε, ϰτ τὸ κρῖμά ϲου ζῆ-
157 σόν με. * πολλοὶ ϑ ϰαταδιώϰοντές με ϰαὶ θλίβοντές με,
ἐϰ τῶν μαρτυρίων ϲου οὐϰ ἐξέϰλινα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

130 Impreſſio verbi tui illuminabit obſcuros, dabit intellectum ſimplicibus. 131 Os meum aperui & didici, quoniam mandata tua volui. 132 Reſpice me, & miſerere mei, pro conſuetudine tua erga diligentes nomen tuum. 133 Greſſus meos dirige in verbum tuum, & ne des poteſtatem in me vlli iniquitati. 134 Redime me à calumnia hominum, & cuſtodiam mandata tua. 135 Splendorem faciei tuæ lucêre fac in ſeruo tuo, & doce me decreta tua. 136 Fluenta aquarum emittant oculi mei, quoniam non cuſtodierunt Legem tuam.

SADE. 137 Iuſtus es tu Domine, & recta iudicia tua. 138 Præcepiſti iuſtitiam teſtimoniorum tuorum, & veritatem valdè. 139 Diſſipauit me zelus meus, quoniam obliti ſunt verbi tui moleſtatores mei. 140 Purum eſt verbum tuum valdè, & ſeruus tuus dilexit illud. 141 Paruulus ego ſum & contemptus; mandata tua non ſum oblitus. 142 Iuſtitia tua iuſtitia in æternum, & Lex tua veritas eſt. 143 Oppreſſio & anguſtia euenerunt mihi: mandata tua delitiæ meæ ſunt. 144 Iuſtitia & teſtimonia tua in æternum: intellectum da mihi, & viuam.

COPH. 145 Clamaui in toto corde, exaudi me Domine, decreta tua cuſtodiam. 146 Inuocaui te, redime me, & cuſtodiam teſtimonia tua. 147 Præueni in aurora, & clamaui, & verbum tuum expectaui. 148 Anticipauerunt oculi mei vigilias matutinas & veſpertinas, vt loquerer de verbo tuo. 149 Vocem meam audi ſecundùm miſericordiam tuam Domine: ſecundùm iudicia tua viuifica me. 150 Appropinquauerunt qui ſequuntur ſcelus: à Lege tua longè facti ſunt. 151 Propè es tu Domine, & omnia mandata tua veritas. 152 A principio cognitionem conſecutus ſum de teſtimoniis tuis, quòd in æternum fundaueris ea.

RES. 153 Vide afflictionem meam, & libera me; quia Legem tuam non ſum oblitus. 154 Age cauſam meam, & redime me: in verbo tuo viuifica me. 155 Longè ab impiis abeſt ſalus, quoniam mandata tua non exquiſierunt. 156 Miſericordię tuę multę ſunt Domine: ſecundùm iudicia tua viuifica me. 157 Multi perſecutores mei & moleſtatores mei ſunt, à teſtimoniis tuis non declinaui.

158 * רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ
לֹא שָׁמָרוּ׃
159 * רְאֵה כִּי־פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃
160 * רֹאשׁ־דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
161 * שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְבָרְיֹךָ פָּחַד לִבִּי׃
162 * שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
163 * שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
164 * שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
165 * שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין־לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃
166 * שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃
167 * שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃
168 * שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃
169 * תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃
170 * תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃
171 * תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
172 * תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃
173 * תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָּחָרְתִּי׃
174 * תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
175 * תְּחִי־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעַזְרֻנִי׃
176 * תָּעִיתִי כְּשֵׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא
שָׁכָחְתִּי׃

קכ

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי
וַיַּעֲנֵנִי׃
2 * יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְׂפַת־שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃
3 * מַה־יִּתֵּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃
4 * חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם־גַּחֲלֵי רְתָמִים׃
5 * אוֹיָה־לִי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר׃
6 * רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃
7 * אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

158 * *Vidi præuaricantes, & mœrebam, quia*
159 *verbum tuum non custodierunt.* * *Vide quo-*
niam præcepta tua dilexi, Domine, iuxta mi-
160 *sericordiam tuam viuifica me.* * *Caput ver-*
borum tuorum veritas, & in sempiternum
omne iudicium iustitiæ tuæ. SIN.
161 * *Principes persecuti sunt me sine causa;*
162 *verba autem tua timuit cor meum.* * *Gaudens*
ego in eloquio tuo, sicut qui inuenit spolia mul-
163 *ta.* * *Mendacium odio habui & detestatus*
164 *sum, Legem tuam dilexi.* * *Septies in die*
laudaui te, super iudiciis iustitiæ tuæ.
165 * *Pax multa diligentibus Legem tuam, &*
166 *non est illis scandalum.* * *Expectaui salu-*
tare tuum Domine, & mandata tua feci.
167 * *Custodiuit anima mea testimonia tua, &*
168 *dilexit ea nimis.* * *Custodiui præcepta tua*
et testimonia tua, quia omnes viæ meæ in con-
spectu tuo. THAV.
169 * *Ingrediatur laus mea coram te Domine,*
170 *secundùm verbum tuum doce me.* * *Veniat*
deprecatio mea ante vultum tuum, secundùm
171 *eloquium tuum libera me.* * *Fundent labia*
mea hymnum, docebis enim me præcepta tua.
172 * *Loquetur lingua mea sermonem tuum,*
quia omnia mandata tua iusta.
173 * *Sit manus tua auxiliatrix mea, quia præ-*
174 *cepta tua elegi.* * *Desideraui salutare tuum*
Domine, & Lex tua voluptas mea.
175 * *Viuet anima mea & laudabit te, & iu-*
176 *dicia tua auxiliabuntur mihi.* * *Erraui*
quasi ouis perdita: quære seruum tuum; quia
mandatorum tuorum non sum oblitus.

Canticum graduum. PSAL. CXX.

1 *AD Dominum in tribulatione mea clamaui,*
2 *& exaudiuit me.* * *Domine libera animam*
3 *meam à labio mendacij, à lingua dolosa.* * *Quid*
dabitur tibi, aut quid apponetur tibi à lingua
4 *dolosa?* * *Sagittæ potentis acutæ, cum carboni-*
5 *bus iuniperorum.* * *Heu mihi quia peregrinatio*
mea prolongata est; habitaui cum tabernaculis
6 *Cedar.* * *Multum habitauit in ea anima mea*
7 *cum odiente pacem.* * *Ego pax, & cùm lo-*
quebar, illi ad bellum.

תרגום

158 חֲמֵיתִי בָּזוֹזֵי וְאִתְדָּנֶה עִמְּהוֹן דִּי מֵימְרָךְ לָא נְטָרוּ׃ 159 חֲמֵי אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ רְחִמֵת יְיָי הֵיךְ חִסְדָּךְ אַחֵי יָתִי׃ 160 שֵׁירוּי
פִּתְגָמָךְ קְשׁוֹט וּלְעָלַם כָּל דִּינֵי צִדְקָתָךְ׃ 161 רַבְרְבִין רְדָפוּ יָתִי מַגָּן וּמִפִּתְגָמָךְ דְּלַח לִבִּי׃ 162 חָדֵי אֲנָא עַל מֵימְרָךְ הֵיךְ גְּבַר
דְּמַשְׁכַּח עֲדֵי סַגִּי׃ 163 שִׁקְרָא שְׂנֵיתִי וּרְחֵקֵת אוֹרַיְתָךְ רְחִמֵת׃ 164 שְׁבַע זִמְנִין בְּיוֹמָא שַׁבְּחֵת יָתָךְ מְטוּל דִּינֵי צִדְקָךְ׃ 165 שְׁלָם
סַגִּי לְרָחְמֵי אוֹרַיְתָךְ בְּעָלְמָא הָדֵין וְלֵית לְהוֹן תַּקְלָא לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 166 סִבְרֵת לְפֻרְקָנָךְ יְיָי וּפִקּוּדָיךְ עַבְדֵת׃ 167 נְטֶרֶת נַפְשִׁי
סַהֲדָיָתָךְ וְאֵרַחְמִנּוּן לַחֲדָא׃ 168 נְטֶרֶת פִּקּוּדָיךְ וְסַהֲדָיָתָךְ אֲרוּם כָּל אָרְחָתַי לְקִבְלָךְ׃ 169 תִּתְקְרֵב צְלוֹתִי קוֹמָךְ יְיָי הֵיךְ פִּתְגָמָךְ
חֲבִינֵנִי׃ 170 חֵיתֵי צְלוֹתִי קֳדָמָךְ הֵיךְ מֵימְרָךְ פְּצֵא יָתִי׃ 171 תִּבַּעְיָן שִׂפְוָתַי תֻּשְׁבַּחְתָּא אֲרוּם תַּלְפִּנַּנִי גְזֵירָתָךְ׃ 172 תָּתֵיב לִשָּׁנִי
מֵימְרָךְ אֲרוּם כָּל דִּינָיךְ צִדְקָא׃ 173 תְּהֵא יְדָךְ לְסַיָּעוּתִי אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ דְּעֵיתִי׃ 174 רְגִגֵת לְפֻרְקָנָךְ יְיָי וְאוֹרַיְתָךְ פִּרְנוּקִי׃
175 תְּחֵא נַפְשִׁי וּתְשַׁבְּחִנָּךְ וְדִינָיךְ יְסַיְּעוּנַנִי׃ 176 תְּעֵיתִי הֵיךְ אִמְּרָא דְמִתְבַּד בְּעֵי עַבְדָּךְ אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי׃

קכ

1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין קֳדָם יְיָי כַּד עַיִק לִי צַלֵּיתִי וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃
2 יְיָי פְּצֵא נַפְשִׁי מִשִּׂפְתָא דְשִׁקְרָא מִלִּשָּׁנָא נְכִלְתָּא׃ 3 מַה יֵהֵב לָךְ מַלְשִׁינָא וּמַה יוֹסִף לָךְ לִישַׁן נְכִלְתָּא׃
4 גִּרְרִין דְּגִבָּרִין שְׁנִינִין עִם גַּחֲלֵי רִתְמִין׃ 5 וַוי לִי אֲרוּם אִתּוֹתְבֵת עִם אוֹסָאֵי שְׁרֵיתִי עִם מִשְׁכְּנֵיהוֹן דְּעַרְבָאֵי׃
6 יַתִּיר מִנְּהוֹן שְׁרָת נַפְשִׁי עִם אֱדוֹם שָׂנֵי שְׁלָם׃ 7 אֲנָא שְׁלָם אֲרוּם אֲצַלֵּי וְהִנּוּן לִקְרָבָא׃

158 ‡Vidi præuaricantes,& tabeſcebam,quia eloquia tua non cuſtodierũt. 159 ‡Vide quoniam mandata tua dilexi Domine,in miſericordia tua viuifica me. 160 ‡ Principium verborum tuorum veritas,& in ęternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.

158 ‡εἶδον ἀπυνεξνῖας ⁊ ἐξετηκόμιλω, ὅτι τὰ λόγιά ϑυ ὐκ ἐφυ
159 λάξαντο. ‡ἴδε ὅτι τὰς ἐντολάς σε ἠγάπησα κύριε, ἐν τῷ
160 ἐλέει σε ζῆσόν με. ‡ἀρχὴ τῶν λόγων ϑυ ἀλήθεια, καὶ εἰς
τὸν αἰῶνα πάντα τὰ κείμενα τ δικαιοσιύης ϑυ.

ש ‡ Principes perſecuti ſunt me gratis, & à verbis tuis formidauit cor meũ. 162 ‡Lætabor ego ſup eloq̃a tua, ſicut q̃ inuenit ſpolia multa. 163 ‡Iniquitatem odio habui & abominat9 ſum,Legẽ autẽ tuã dilexi. 164 ‡Septies in die laudẽ dixi tibi, ſup iudicia iuſtitię tuę. 165 ‡ Pax multa diligẽtibus Legem tuã,& nõ eſt illis ſcandalũ. 166 ‡Expectabã ſalutare tuum Dñe, & mandata tua dilexi. 167 ‡Cuſtodiuit aïa mea teſtimonia tua, & dilexit ea vehemẽter. 168 ‡ Seruaui mãdata tua & teſtimonia tua,quia omnes vię meę in conſpectu tuo Dñe.

161 ש ‡ Αρχοντες κατεδίωξάν με δωρεάν, καὶ ἀπὸ τῶν
162 λόγων ϑυ ἐδειλίασεν ἡ καρδία μου. ‡ἀγαλλιάϑομαι ἐγὼ
163 ἐπὶ τὰ λόγιά ϑυ, ὡς ὁ εὑρίσκων σκῦλα πολλά. ‡ἀδικίαν
ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμιλω, τὸν νόμον ϑυ ἠγάπηκα.
164 ‡ἑπτάκις τ ἡμέρας ἤνεσά κε, ἐπὶ τὰ κείμενα τ δικαιο-
165 σιύης ϑυ. ‡εἰριύη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον ϑυ, ⁊
166 οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον. ‡προσεδόκων τὸ σωτήριόν σε
167 κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς ϑυ ἠγάπησα. ‡ἐφύλαξεν ἡ ψυ-
χή μου τὰ μαρτύριά ϑυ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ ϕόδρα.

168 ‡ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς ϑυ καὶ τὰ μαρτύριά ϑου,
ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοί μου ἐναντίον ϑυ κύριε.

ת ‡ Appropinquet deprecatio mea in cõſpectu tuo Dñe, iuxta eloquiũ tuum da mihi intellectũ. 170 ‡Intret poſtulatio mea ĩ cõſpectu tuo Dñe, ſecũdũ eloquiũ tuũ eripe me. 171 ‡*Eructẽt labia mea hymnũ, cũ docueris me iuſtificationes tuas. 172 ‡*Pronũtiet lingua mea *eloquia tua,quia oĩa mãdata tua ęquitas. 173 ‡Fiat manus tua vt ſaluet me, quoniã mãdata tua elegi. 174 ‡Cõcupiui ſalutare tuũ Dñe,& Lex tua meditatio mea eſt. 175 ‡ Viuet aïa mea & laudabit te,&iudicia tua adiuuabunt me. 176 ‡Erraui ſicut ouis quę periit:quære ſeruũ tuum, quia mandata tua nõ ſum oblitus.

ת ‡ Εγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν ϑυ κύριε, κ τὸ
170 λόγιόν ϑυ ῥυσέπσόν με. ‡εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά μου
171 ἐνώπιόν ϑυ κύριε, κ τὸ λόγιόν ϑυ ῥῦσαί με. ‡ἐξερεύ-
ξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον, ὅταν διδάξῃς με τὰ δικαιώ-
172 ματά ϑυ. ‡φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου τὰ λόγιά σε,
173 ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί ϑυ δικαιοσιύη. ‡γενέσθω χείρ
ϑυ τοῦ σῶσαί με, ὅτι τὰς ἐντολάς ϑυ ἠρεπσάμιλω.

174 ‡ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν ϑυ κύριε, καὶ ὁ νόμος ϑυ
175 μελέτη μου ἐστί. ‡ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε,
176 καὶ τὰ κείμενά σου βοηθήσει μοι. ‡ἐπλανήϑιλω ὡς
πρόβατον ἀπολωλός, ζήτησον τὸν δοῦλόν σε, ὅτι τὰς ἐν-
τολάς σου οὐκ ἐπελαϑόμιλω.

Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ριϑ'.

1 ‡ Ad Dñm cùm tribularer clamaui,&exaudiuit me. 2 ‡Dñe libera animã meam à labiis iniquis,&à lingua doloſa. 3 ‡Quid detur tibi*& quid apponatur tibi ad linguam doloſam? 4 ‡Sagittæ potentis acutæ cum carbonibus deſolatoriis. 5 ‡*Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt,habitaui cum*tabernaculis Cedar: 6 ‡ multũ incola fuit anima mea. Cum his qui oderunt pacem 7 ‡ eram pacificus. Cùm loquebar illis, impugnabant me gratis.

1 ‡ Πρὸς κύριον ἐν τῷ ϑλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ εἰ-
2 σήκουσέ μου. ‡ κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ
χειλέων ἀδίκων καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας.
3 ‡ τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν
4 δολίαν; ‡τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα μετὰ τῶν
ἀνθράκων τῶν ἐρημικῶν.
5 ‡ οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη, κατεσκήνω-
6 σα μετὰ τῶν σκηνωμάτων κηδάρ. ‡πολλὰ παρῴκη-
σεν ἡ ψυχή μου. μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην
7 ‡ ἤμην εἰρηνικός. ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν
με δωρεάν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

158 Vidi direptores & certaui cũ eis, quòd verbum tuum non obſeruaſſent. 159 Vide quoniam mandata tua dilexi, Domine, ſecundùm miſericordiam tuam viuifica me. 160 Principium verbi tui veritas,& in æternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ. SIN. 161 Principes perſecuti ſunt me ſine cauſa, verbum autem tuum timuit cor meum. 162 Lætor ego in verbo tuo,ſicut vir qui inuenit ſpolia multa. 163 Falſitatẽ odio habui & abominatus ſum,Legem tuam dilexi. 164 Septies in die laudem dixi tibi, propter iudicia iuſtitiæ tuæ. 165 Pax multa diligentibus Legem tuam in mundo hoc: & non eſt illis ſcandalum in mundo venturo. 166 Expectaui redemptionem tuam Dñe, & mandata tua executus ſum. 167 Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua,& diligam ea vehementer. 168 Seruaui mandata tua & teſtimonia tua,quoniam omnes viæ meę in conſpectu tuo ſunt. THAV. 169 Appropinquet oratio mea coram te,Domine,ſecundùm verbum tuum da mihi intellectũ. 170 Veniat oratio mea in conſpectum tuum, ſecundùm verbum tuum libera me. 171 Effundent labia mea hymnum, quoniam docebis me præcepta tua. 172 Narrabit lingua mea verbum tuum, quoniam omnia iudicia tua iuſtitia ſunt. 173 Sit manus tua in auxilium meum, quoniam mandata tua elegi. 174 Deſideraui redemptionem tuam Domine, & Lex tua delectationes meæ ſunt. 175 Viuat anima mea, & laudabit te; & iudicia tua adiuuabunt me. 176 Erraui ſicut agnus qui periit: quære ſeruum tuum,quoniam mandata tua non ſum oblitus.

1 Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXX.

COram Dño cùm ineſſet anguſtia mihi,oraui; & accepit orationem meam. 2 Dñe libera animam meam à labio mendacij, à lingua doloſa. 3 Quid dabit tibi detrectator, aut quid adiiciet tibi lingua doloſa? 4 Sagittę robuſti acutę ſunt cum carbonibus geniſtarum. 5 Hei mihi quoniam peregrinatus ſum cum Aſiaticis, habitaui cum tabernaculis Arabum. 6 Pluſquàm illi habitauit anima mea cum Edom odio pacem proſequente. 7 Ego pacem proinde orabo, ipſi verò bellum *cupiunt*.

קכא

1 * שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן
יָבוֹא עֶזְרִי׃
2 * עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
3 * אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃
4 * הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שֹׁמֵר יִשְׂרָאֵל׃
5 * יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ׃
6 * יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃
7 * יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
8 * יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־
עוֹלָם׃

קכב

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית
יְהוָה נֵלֵךְ׃
2 * עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָם׃
3 * יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו׃
4 * שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה׃
5 * כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת
לְבֵית דָּוִד׃
6 * שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃
7 * יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃
8 * לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ׃
9 * לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃

קכג

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי
בַּשָּׁמָיִם׃
2 * הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי
שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXI.

LEuabo oculos meos ad montes, vnde veniet auxilium mihi.
2 * *Auxilium meum à Domino factore cæli et terræ.*
3 * *Non det in commotionem pedem tuum, nec dormitet qui custodit te.*
4 * *Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel.*
5 * *Dominus custodit te, Dominus protectio tua supermanum dexteram tuam.*
6 * *Per diem Sol non percutiet te, neque Luna per noctem.*
7 * *Dominus custodiet te ab omni malo, custodiat animam tuam.*
8 * *Dominus custodiat exitum tuum & introitum tuum, à modò & vsque in æternum.*

1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXII.

LÆtatus sum eo quòd dixerunt mihi: In domum Domini ibimus.
2 * *Stantes erant pedes nostri in portis tuis Ierusalem.*
3 * *Ierusalem quæ ædificatur, vt ciuitas, cuius participatio eius simul.*
4 * *Quia illuc ascenderunt tribus, tribus Domini, testimonium Israel ad confitendum nomini Domini.*
5 * *Quia ibi sederunt sedes in iudicio, sedes domui Dauid.*
6 * *Rogate pacem Ierusalem, sit bene his qui diligunt te.*
7 * *Sit pax in muris tuis, abundantia in domibus tuis.*
8 * *Propter fratres meos & amicos meos loquar pacem tibi.*
9 * *Propter domum Domini Dei nostri quæram bona tibi.*

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXIII.

AD te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis.
2 * *Ecce sicut oculi seruorum ad manum dominorum suorum, sicut oculi ancillæ ad manum dominæ suæ; sic oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.*

תרגום

קכא

1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין אֶזְקוֹף עֵינַי לְטוּרַיָּא מֵהָאן יֵיתֵי סַעְדִּי׃ 2 סַעְדִּי מִן קֳדָם יְיָי דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃ 3 לָא יִתֵּן
לְאִתְמוֹטָטָא רַגְלָךְ וְלָא יְנוּם נָטְרָךְ׃ 4 הָא לָא נָאִם וְלָא יִדְמֻךְ נָטֵר יִשְׂרָאֵל׃ 5 יְיָי יִנְטְרִנָּךְ יְיָי יַטְלֵל עֲלָךְ עַל סְטַר יְמִינָךְ׃
6 יֵימָם כַּד שָׁלֵט שִׁמְשָׁא לָא יַמְחִנָּךְ צַפְרִירֵי וְלֵילְיָא כַּד שָׁלְטָא סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא׃ 7 מֵימְרָא דַיְיָי יִנְטְרִנָּךְ מִכָּל בִּישׁ יִנְטוֹר יַת נַפְשָׁךְ׃
8 יְיָי יִנְטֻר מַפְּקָךְ וּמֵעֲלָךְ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלַם׃

קכב

1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד חֲדֵיתִי בְּאֶמְרִין לִי לְבֵית מֻקְדְּשָׁא דַיְיָי נֵיזֵל׃ 2 קָיְמִין הֲוָאן רַגְלָנָא בְּתַרְעַיִךְ יְרוּשְׁלֶם׃
3 יְרוּשְׁלֶם דְּמִתְבַּנְיָא בִּרְמִיעָא הֵיךְ קַרְתָּא דְאִתְחַבְּרָא לָהּ כַּחֲדָא בְּאַרְעָא׃ 4 דְּתַמָּן סְלִקוּ שִׁבְטַיָּא שִׁבְטַיָּא דַיְיָי מַסְהֵד לְיִשְׂרָאֵל
לְאוֹדָאָה לִשְׁמָא דַיְיָי׃ 5 אֲרוּם תַּמָּן מִתְיַתְּבָן כָּרְסְיֵי לְדִינָא בִּירוּשְׁלֶם כָּרְסְוָן לְבֵית מֻקְדְּשָׁא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית דָּוִד׃ 6 שְׁאֵלוּ בִּשְׁלָם
יְרוּשְׁלֶם יִתְּבוּן בְּשַׁלְוָתָא רְחִימָיִךְ׃ 7 יְהֵא שְׁלָם עַל חֵילָךְ וְשַׁלְוָתָא בְּבִירַנְיָתִיךְ׃ 8 מִן בִּגְלַל אַחַי וְחַבְרֵי אֲמַלֵּל כְּדוּן שְׁלָם בָּךְ׃
9 מְטוּל בֵּית מֻקְדְּשָׁא דַיְיָי אֱלָהָנָא אֶתְבַּע לְאוֹטָבָא לָךְ׃

קכג

1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין קֳדָמָךְ זִקְפַת יַת עַיְנַי דְיָתֵב עַל כָּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמַיָּא׃ 2 הָא כְּמָה דְמוֹדִיקִין עֵינֵי עַבְדַיָּא מִידַיָּא
דְּרִבּוֹנֵיהוֹן וְהֵיכְמָה דְמוֹדִיקִין עֵינֵי אַמְהָתָא מִידַיָּא דְרִבּוֹנְתָהָא הֵכְדֵין מְדִיקָן עֵינָנָא קֳדָם יְיָי אֱלָהָנָא עַד זְמַן דְּיֵחוּס עֲלָנָא׃

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXX.

LEuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxiliũ * meum. * Auxilium meum à Domino, qui fecit cælum & terram. 2

mihi

* Non det in commotionem pedem tuum, neque dormitet qui custodit te. 3

* Ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit Israel. 4

custodit

* Dominus * custodiat te, Dominus protectio tua super manum dexteram tuam. * Per diem Sol non vret te, neque Luna per noctem. 5 6

custodit

* Dominus * custodiat te ab omni malo, custodiat animam tuam Dominus. 7

* Dominus custodiat introitum tuum & exitum tuum, ex hoc nunc & vsque in seculum. 8

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXI.

LÆtatus sum in iis quę dicta sunt mihi, In domum Domini ibimus. * Stantes erant pedes nostri in atriis tuis Hierusalē. 2

* Hierusalem quæ ædificatur vt ciuitas, cuius participatio eius in idipsum. * Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini, testimonium Israel, ad confitendum nomini Domini. * Quia illic sederunt sedes in iudicio, sedes super domum Dauid. 3 4 5

sunt

* Rogate iam quæ ad pacem * Hierusalem, & abundantia diligentibus te. 6

* Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis. 7

* Propter fratres meos & proximos meos, loquebar iam pacem de te. 8

* Propter domum Domini Dei nostri quæsiui bona tibi. 9

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXII.

AD te leuaui oculos meos, qui habitas in * cælo. * Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum, sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ; ita oculi nostri ad Dominũ Deum nostrum, donec misereatur nostri. 2

calis

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκ΄.

Ηρα σὺ ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ
2 βοήθειά μου. * ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιή-
σαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
3 * μὴ δώσεις σάλον τὸν πόδα σου, μὴ ὑνυσάξῃ ὁ φυ-
4 λάσσων σε. * ἰδοὺ οὐ νυσάξει οὐδὲ ὑπνώσει ὁ φυλάσ-
5 σων τὸν Ισραήλ. * κύριος φυλάξοι σε, κύριος σκέ-
πῃ σοι ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου.
6 * ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε, οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν
7 νύκτα. * κύριος φυλάξοι σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ,
φυλάξοι τὴν ψυχήν σου ὁ κύριος.
8 * κύριος φυλάξοι τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου,
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκα΄.

Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον κυρίου
2 πορευσόμεθα. * ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς
αὐλαῖς σου Ιερουσαλήμ.
3 * Ιερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, ἧς ἡ μετοχὴ
4 αὐτῆς ἐπὶ ταὐτό. * ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί,
φυλαὶ κυρίου μαρτύριον τοῦ Ισραήλ, τοῦ ἐξομολογή-
5 σασθαι τῷ ὀνόματι κυρίου. * ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισαν θρό-
νοι εἰς κρίσιν, θρόνοι ἐπὶ οἶκον Δαυίδ.
6 * ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τῇ Ιερουσαλήμ, καὶ
εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσί σε.
7 * γενέσθω εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ εὐθηνία ἐν
ταῖς πυργοβάρεσί σου.
8 * ἕνεκα τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίον μου, ἐλά-
λουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ.
9 * ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα ἀ-
γαθά σοι.

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκβ΄.

Πρὸς σὲ ἦρα σὺ ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν
2 τῷ οὐρανῷ. * ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων εἰς χεῖρας τῶν
κυρίων αὐτῶν, ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυ-
ρίας αὐτῆς, οὕτως καὶ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν
ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXI.

LEuabo oculos meos ad montes, vnde veniet auxilium meum. [2] Auxilium meum à conspectu Dñi, qui fecit cęlum & terram. [3] Non dabit vt commoueantur pedes tui, nec dormitabit qui custodit te. [4] Ecce non dormitabit neque dormiet custos Israel. [5] Dñs custodiet te, Dominus obumbrabit tibi ad latus dexterę tuæ. [6] Interdiu quando dominatur Sol, non feriet te spectris matutinis, neq; noctu quando dominatur Luna, nocturnis. [7] Verbum Domini custodiet te ab omni malo, custodiet animam tuam. [8] Dominus custodiet exitum tuum & introitum tuum deinceps & vsque in æternum.

Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXII.

LÆtatus sum in his qui dicunt mihi, In domum sanctuarij Domini ibimus. [2] Stantes erant pedes nostri in portis tuis Ierusalem. [3] Ierusalem quę ędificatur in firmamento tanquam ciuitas, quę coniuncta est sibiipsi pariter in terra. [4] Quoniam illuc ascenderunt tribus tribus Domini testificantis Israeli, ad confitendum nomini Domini. [5] Quia ibi præparantur sedes ad iudicium in Ierusalem, sedes in domo sanctuarij regibus domus Dauid. [6] Rogate pro pace, Ierusalem; sedeant in tranquillitate amatores tui. [7] Sit pax in exercitu tuo, & tranquillitas in prætoriis tuis. [8] Propter fratres meos & socios meos loquar nunc pacem in te. [9] Propter domum sanctuarij Domini Dei nostri, quæram vt bene sit tibi.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXIII.

COram te eleuaui oculos meos, qui habitas super sedem gloriæ in cælis. [2] Ecce sicut respiciunt oculi seruorum de manibus dominorum suorum, & ecce sicut respiciunt oculi ancillarum de manibus dominarum suarum; sic respiciunt oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, vsque ad tempus quo misereatur nostri.

3 * חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃
4 * רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים
הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים׃

קכד

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל׃
2 * לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃
3 * אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃
4 * אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ׃
5 * אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים׃
6 * בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃
7 * נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר
וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ׃
8 * עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

קכה

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־
יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃
2 * יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
3 * כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים
לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃
4 * הֵטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃
5 * וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי
הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכו

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת
צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃
2 * אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ
בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה׃
3 * הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃

3 * *Miserere nostri Domine, miserere nostri, quia multum repleti sumus despectione.*
4 * *Multum repleta est anima nostra opprobrio abundantium & despectione superborum.*
1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXIIII.

NIsi Dominus fuisset in nobis, dicat nunc Israel:
2 * *Nisi Dominus fuisset in nobis, cùm exurgerent homines super nos,*
3 * *Forsitan viuos absorbuissent nos, cùm irasceretur furor eorum super nos.*
4 * *Forsitan aquæ circundedissent nos, torrens transisset super animam nostram.*
5 * *Forsitan transissent super animam nostram aquæ superbiæ.*
6 * *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in prædam dentibus eorum.*
7 * *Anima nostra sicut auis erepta est de laqueo venantium. laqueus contritus est, & nos liberati sumus.*
8 * *Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXV.

QVi confidunt in Domino, quasi mons Sion immobilis, in æternum habitabit.
2 * *Ierusalem montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui à modò & vsque*
3 *in æternum.* * *Quia non requiescet virga impietatis super sortem iustorum, vt non mittant iusti in iniquitatem manus suas.*
4 * *Bene fac Domine bonis & rectis corde.*
5 * *Qui autem declinant ad prauitates suas, deducet Dominus eos cum his qui operãtur iniquitatem. pax super Israel.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXVI.

CVm conuerteret Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut somniantes.
2 * *Tunc implebitur risu os nostrum, & lingua nostra laude. tunc dicent in gentibus: Magnificauit Dominus facere cum istis.*
3 * *Magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.*

תרגום

3 חוּס עֲלָנָא יְיָ חוּס עֲלָנָא אֲרוּם סַגִּי שְׂבַעְנָא בְּסַרְנוּתָא׃ 4 סַגְעָא שְׂבַעַת לָהּ נַפְשָׁנָא חֻלְעָבָא דְשָׁלְוָן וּבְסַרְנוּתָא דְגֵיוְתָנַיָּא׃

קכד

1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד אִלּוּלֵי מֵימְרָא דַיְיָ דַהֲוָה בְּסַעֲדָנָא יֵימְרוּן כְּדוּן יִשְׂרָאֵל׃ 2 אִלּוּלֵי מֵימְרָא דַיְיָ דַהֲוָה בְּסַעֲדָנָא
כַּד קָם עֲלָנָא בַּר נָשׁ חַיָּבָא׃ 3 הָא בְּכֵן כַּד חַיִּין סַלְעַמּוּ יָתָנָא כַּד תְּקוֹף רֻגְזְהוֹן בָּנָא׃ 4 הָא בְּכֵן מַיָּא דְיַמָּא שְׁטַפּוּ יָתָנָא מַרְעִיתָא עֲבֶרֶת
עַל נַפְשָׁנָא׃ 5 הָא בְּכֵן עֲבַר עֲלָנָא מַלְכָּא דְמַשְׁרְיָתֵהּ מְתִילִין לְמוֹי דְיַמָּא זֵידָנַיָּא׃ 6 בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ דְלָא מְסַר יָתָנָא מְזוֹנָא לְכַכֵּיהוֹן׃
7 נַפְשָׁנָא הֵיךְ צִפָּרָא דְאִשְׁתֵּיזְבַת מִקּוֹלָא וְתַקְלַיָּא קוֹלָא אִתַּבַּר וַאֲנָן אִישְׁתֵּזַבְנָא׃ 8 סַעְדָנָא בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ דַעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃

קכה

1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין צַדִּיקַיָּא דְמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ הֵיךְ טוּרָא דְצִיּוֹן לָא יִזְדַּעֲזַע לְעָלַם יִתְיַתֵּב׃
2 יְרוּשְׁלֵם טוּרַיָּא חֲזוֹר חֲזוֹר דִּי לָהּ וּשְׁכִנְתָּא דַיְיָ חֲזוֹר חֲזוֹר לְעַמֵּהּ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃ 3 אֲרוּם לָא יְנוּחַ שִׁבְטָא רְשִׁיעָא עַל פִּיצְתָא
דְצַדִּיקַיָּא מִן בִּגְלַל דְּלָא יוֹשְׁטוּן צַדִּיקַיָּא בְּשִׁקְרָא יְדֵיהוֹן׃ 4 אוֹטֵב יְיָ לְטָבַיָּא וְלִתְרִיצִין בְּלִבֵּיהוֹן׃ 5 וּדְסָטְיָן בָּתַר עֻקְמָנוּתְהוֹן יוֹלְכִנּוּן
יְיָ בְּגֵהִנָּם וְחֻלְקְהוֹן עִם עָבְדֵי שְׁקָר שְׁלָם עַל יִשְׂרָאֵל׃

קכו

1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין כַּד יְתִיב יְיָ יַת גַּלְוַת צִיּוֹן נֶהְוֵי דַמְיָן הֵיךְ דְמוֹכַיָּא דְמִתַּעֲרִין מֵחֶלְמֵיהוֹן׃ 2 אֱדַיִן יִתְמְלֵא חוֹכָא פֻּמָּנָא
וְלִישָׁנָנָא בִּיעַ לְתֻשְׁבַּחְתָּא הֵידַיִן יֵימְרוּן בְּעַמְמַיָּא אַסְגֵּי יְיָ לְמֶעְבַּד טָבָא עִם אִלֵּין׃ 3 אַסְגֵּי יְיָ לְמֶעְבַּד עִמָּנָא טָבָא הֲוֵינָא חָדְיָן׃

* Miserere nostri Domine, miserere nostri, quoniam multum repleti sumus despectione. ** Multum repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, & despectio superbis.

Quia

* Canticum graduum.

ipsi Dauid

PSAL. CXXIII.

NIsi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel: * Nisi quia Dominus erat in nobis, cùm exurgerent homines in nos: * Fortè viuos deglutissent nos, cùm irasceretur furor eius in nos: * Forsitan aqua absorbuisset nos; torrentem * pertransiisset anima nostra. * forsitan pertrāsiisset anima nostra aquam intolerabilem. * Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionē dentibus eorum. * Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantiū. laqueus contritus est, & nos liberati sumus.

* eorum
* pertransiisset

* Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram.

* Canticum graduum.

PSAL. CXXIIII.

QVi confidunt in Domino, sicut mons Sion; non commouebitur in æternū, qui habitat ** Hierusalem. Montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui, ex hoc nunc & vsque in seculum.

in Hierusalem

* Quia non relinquet Dominus virgam peccatorum super sortem iustorum, vt nō extendāt iusti ad iniquitatem manus suas.

* Bene fac Domine bonis & rectis corde. * Declinantes autem in obligationes, adducet Dominus cum operantibus iniquitatem. Pax super Israel.

* Canticum graduum.

PSAL. CXXV.

IN conuertendo Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut consolati.

* Tunc repletum est gaudio os nostrū, & lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes, Magnificauit Dominus facere cum eis: * Magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.

3 * ἐλέησον ἡμᾶς κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, ὅτι ἐπολὺ ἐ-
4 πλήσθημεν ἐξουδενώσεως. * ἐπλεῖον ἐπλήσθη ἡ
ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι καὶ ἡ ἐξουδένωσις
τοῖς ὑπερηφάνοις.

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκγ'.

Εἰμὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, εἰπάτω δὴ ἰσραήλ·
2 * εἰμὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀν-
3 θρώποις ἐφ' ἡμᾶς. * ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον ἡμᾶς, ἐν
τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐτῶν ἐφ' ἡμᾶς.
4 * ἄρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς. χείμαρρον
5 διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. * ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν
6 τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. * εὐλογητὸς κύριος, ὃς οὐκ
ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν.
7 * ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν
θηρευόντων. ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν.
8 * ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ ποιήσαντος
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκδ'.

Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος σιών, οὐ σαλευ-
2 θήσεται εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ κατοικῶν * ἐν ἱερουσαλήμ. ὄρη κύ-
κλῳ αὐτῆς, καὶ ὁ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ
νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
3 * ὅτι οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν
ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων. ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ
δίκαιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν.
4 * ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρ-
5 δίᾳ. * οἱ δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς σκολιάς, ἀπάξει
κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. εἰρήνη ἐπὶ
τὸν ἰσραήλ.

1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκέ.

Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν σιών,
2 ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι. * τότε ἐπλήσθη χα-
ρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως.
τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆ-
3 σαι μετ' αὐτῶν. * ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι
μετ' ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφραινόμενοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Miserere nostri Domine, miserere nostri, quoniam multum saturati sumus despectione. [4] Multum saturata est anima nostra opprobrio opulentorum, & despectione superborum. Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauid. PSAL. CXXIIII. NIsi fuisset Verbum Domini quod fuit in auxilium nostrum, dicat nunc Israel: [2] Nisi fuisset Verbum Domini qui fuit in adiutoriū nostrum, cùm insurgeret aduersus nos homo peccator, [3] Tunc viuos deglutissent nos, cùm inualescceret furor eorum aduersum nos. [4] Tunc aquæ maris obruissent nos, infirmitas transisset super animam nostram. [5] Ecce tunc transisset super nos rex, eius castra comparantur aquis maris elatis. [6] Benedictum nomen Domini, qui non dedit nos in cibum dentibus eorum. [7] Anima nostra est sicut auis quæ elapsa est de laqueo & offendiculis. laqueus contritus est, & nos liberati sumus. [8] Adiutorium nostrum in nomine Verbi Domini, qui fecit cælum & terram. Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXV. IVsti qui confidunt in verbo Domini, sunt sicut mons Syon, *qui* non commouebitur, in æternum habitandus. [2] Ierusalem montes in circuitu eius, & maiestas Domini in circuitu populi sui, ex hoc tempore & vsque in æternum. [3] Quoniam non quiescet virga impietatis super sortem iustorum, ne extendant iusti in iniquitatem manus suas. [4] Benignè fac Domine bonis & rectis in corde suo. [5] Declinantes autem in obliquitates suas, deducet Dominus in gehennam, & pars eorum erit cum operantibus iniquitatem. Pax *verò* super Israel.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXVI.

QVando conuertet Dominus captiuitatem Sion, erimus similes dormientibus qui euigilant à somniis suis. [2] Tunc replebitur risu os nostrum, & lingua nostra iubilatione ad hymnodiam. Tunc dicent in populis: Multiplicauit Dominus benignè facere cum illis: [3] Multiplicauit Dominus facere nobiscum benignè, facti sumus lætantes.

4 * שׁוּבָה יְהוָה אֶת־שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃
5 * הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃
6 * הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃

קכז

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־יְהוָה׀ לֹא־יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם־יְהוָה לֹא־יִשְׁמָר־עִיר שָׁוְא׀ שָׁקַד שׁוֹמֵר׃
2 * שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצֵבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא׃
3 * הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן׃
4 * כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים׃
5 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא־יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃

קכח

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃
2 * יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃
3 * אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃
4 * הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה׃
5 * יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃
6 * וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכט

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל׃
2 * רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי׃
3 * עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הָאֱרִיכוּ לְמַעַנּוֹתָם׃
4 * יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים׃

PSALTERIVM. Translat.B.Hieronymi.

4 * *Conuerte Domine captiuitatem noſtram, ſicut riuos in Auſtro.*
5 * *Qui ſeminant in lachrymis, in exultatione*
6 *metent.* * *Qui ambulans ibat & flebat, portans ad ſeminandum ſementem, veniens veniet in exultatione portans manipulos ſuos.*

1 * *Canticum graduum Salomoni.*

PSAL. CXXVII.

NIſi Dominus ædificauerit domum, in vanum laborant qui ædificant eam: niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtrà vigilat qui cuſtodit.

2 * *Fruſtrà vobis eſt de manè ſurgere poſtquàm ſederitis, qui manducatis panem doloris; ſic dabit diligentibus ſe ſomnum.*
3 * *Ecce hæreditas Domini, filij merces fru-*
4 *ctus ventris.* * *Sicut ſagittæ in manu potentis, ita filij iuuentutis.*
5 * *Beatus vir qui impleuit pharetram ſuam ex ipſis; non confundetur cùm loquetur inimicis ſuis in porta.*

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXVIII.

BEatus omnis qui timet Dominum, qui ambulat in viis eius.

2 * *Laborem manuum tuarum cùm comederis, beatus tu, & bene tibi erit.*
3 * *Vxor tua ſicut vitis fructifera in penetralibus domus tuæ: filij tui ſicut germina oliuarum in circuitu menſæ tuæ.*
4 * *Ecce ſic benedicetur vir qui timet Dñm.*
5 * *Benedicat tibi Dominus ex Sion, et videas bona Hieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ.*
6 * *Et videas filios filiorum tuorum, pacem ſuper Iſrael.*

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXIX.

SÆpè expugnauerũt me ab adoleſcentia mea, dicat nunc Iſrael:

2 * *Sæpè expugnauerunt me ab adoleſcentia mea, ſed non potuerunt mihi.*
3 * *Super ceruicem meam arauerunt arantes, prolongauerunt ſulcum ſuum.*
4 * *Dominus iuſtus concidit laqueos impiorum.*

תרגום

4 אֲתֵיב יְיָ יָת גָּלוּתָנָא הֵיךְ כְּמָה דְמַתְיְהִבָא אַרְעָא כַּד נָבְעִין בָּהּ מַפְקָנֵי מַיָא בִּבְצוּרְתָא׃ 5 וְעַמָא דְזָרְעִין בָּהּ בְּדִמְעָתָא בִּבְיָע בְּחָדְוָא יְקַצְרוּן׃
6 מְהַלְכָא יְהֵךְ בִּבְכְיָתָא מְסוֹבַר בָּר זַרְעָא מֵיתָא בְּתִשְׁבַּחְתָּא כַּד יְסוֹבַר אֵסַרְתּוֹי׃

קכז

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוֹקִין עַל יַד שְׁלֹמֹה אִין מֵימְרָא דַיְיָ לָא יִבְנֵי בֵּיתָא מַגָּן לַעֲן אַרְדַּכְלוּי בֵּהּ אִין מֵימְרָא דַיְיָ לָא נָטַר קַרְתָּא דִירוּשְׁלֵם מַגָּן אִתְעַר נָטַר׃ 2 עַל מַגָּן תִּטְרְחוּן לְכוֹן דְתַקְדְמוּן בְּצַפְרָא לְמֶעְבַּד חֲטוֹף דְתוֹחֲרוּן וְהַתְבוּן לְמֶעְבַּד זְנוּ וְאָכְלֵי מְזוֹנַיָא דְמִסְכְּנִין דַּלְעוּ בְּהוֹן עַל יָאוּת וְכֵינָן יְהֵב יְיָ לְרָחֲמֵה דְמָכָא׃ 3 הָא אֲתָנַת יְיָ בְּנִין כָּשְׁרִין אַגַר עוֹבְדִין טָבִין וַלְדֵי מְעָא׃ 4 כְּגַרְרִין בִּידָא דְגִבָּרָא הֵכְדֵין אֲגַר עוֹבְדִין טָבִין דְעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא׃ 5 טָב לֵהּ לְגַבְרָא דְיִמְלֵי מָדְרְשֵׁהּ מִנְּהוֹן לָא יִבְהַתוּן אֲרוּם יְנַצְחוּן עִם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן בִּתְרַע בֵּית דִּינָא׃

קכח

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוֹקִין טוּבֵיהוֹן לְכָל דַחֲלַיָא דַיְיָ דְאָזְלִין בְּאָרְחָתֵיהּ׃ 2 לֵעוּת אֲיָדָךְ אֲרוּם תֵּיכוֹל טוּבָךְ בָּעָלְמָא הָדֵין וְטָב לָךְ לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 3 אִתְּתָךְ הֵיךְ גַּפְנָא דְעָבְרָא פֵּרִין עַל שַׂדָא דְבֵיתָךְ בְּנָךְ הֵיךְ שְׁתִילִין דְזֵיתָא חֲזוֹר חֲזוֹר לְפָתוֹרָךְ׃ 4 הָא כִי הֵיכְנָא מְתְבָּרֵךְ גַּבְרָא דָחֵל מִן קֳדָם יְיָ׃ 5 יְבָרְכָךְ מֵימְרָא דַיְיָ מִצִּיּוֹן וְתֶחֱמֵי בְּטוּבָא דִירוּשְׁלֵם כָּל יוֹמֵי חַיָּיךְ׃ 6 וְתֶחֱמֵי בְּנִין לִבְנָךְ שְׁלָמָא עַל יִשְׂרָאֵל׃

קכט

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוֹקִין סַגִּיעִין דְאַעִיקוּ לִי מֵימְרִין כְּרוֹן יִשְׂרָאֵל׃ 2 סַגִּיעִין דְאַעִיקוּ לִי מִטַּלְיוּתַי יֵימְרוּן כְּרוֹן יִשְׂרָאֵל׃
בְּרַם לָא יְכִלוּ לְאַבְאָשָׁא לִי׃ 3 עַל גֻּשְׁמִי רְדוּ רַדָיָא אוֹרְכוּ לְמוּרְדְיוּתְהוֹן׃ 4 יְיָ זַכָּאָה קַצֵּץ שׁוּשְׁלֵי רְשִׁיעַיָא׃

‡ Conuerte Domine captiuitatem nostram sicut torrens in Austro. ‡ Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent. ‡ Euntes ibant, & flebant mittentes semina sua. venientes autem venient * in exultatione, portantes manipulos suos.

‡ Canticum graduum.* Salomonis

PSAL. CXXVI.

NIsi Dominus ædificauerit domum, in vanum laborauerũt qui ædificãt*. nisi Dñs custodierit ciuitatem, frustrà * vigilauit qui custodit*. ‡ Vanũ est vobis ante lucem surgere. surgite postquàm sederitis, q manducatis panem doloris, cùm dederit dilectis suis somnum. ‡ Ecce hæreditas Dñi filij merces fructus ventris. ‡ Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij excussorum. ‡ Beatus* qui implebit desiderium suum ex ipsis. non * confundentur cùm loquentur inimicis suis* in portis.

eam
*eam
vigilat
*eam
*vir qui impleuit
*confundetur cũ loqueretur
*in porta

‡ Canticum graduum.

PSAL. CXXVII.

BEati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius. ‡ Labores* fructuum tuorum manducabis. beatus es & bene tibi erit. ‡ Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ. filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ.

‡ Ecce sic benedicetur homo qui timet Dominum. ‡ Benedicat tibi Dominus ex Sion, & videas bona Hierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

‡ Et videas filios filiorum tuorum.* pax super Israel.

manuum tuarum quia
pacem

‡ Canticum graduum.

PSAL. CXXVIII.

SÆpè expugnauerunt me à iuuentute mea, dicat nunc Israel.

‡ Sæpè expugnauerunt me à iuuentute mea: etenim non potuerunt mihi.

‡ Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam. ‡ Dominus iustus* concîdit cerui-ces peccatorum.

concidet

4 ‡ Ἐπίστρεψον κύριε τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ. 5 ‡ Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θερίσουσι. 6 ‡ πορευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν. ἐρχόμενοι δὲ ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.

1 ‡ Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκς'.

Ἐὰν μὴ κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες. ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων.

2 ‡ εἰς μάτην ὑμῖν ἐστὶ τὸ ὀρθρίζειν. ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι, οἱ ἐσθίοντες ἄρτον ὀδύνης, ὅταν δῶ τοῖς ἀγαπητοῖς 3 αὐτοῦ ὕπνον. ‡ ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου υἱοὶ ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.

4 ‡ ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκπεπαλμένων. 5 ‡ μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. οὐ καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν ἐν πύλαις.

1 ‡ Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκζ'.

Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, οἱ πορευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

2 ‡ τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι. μακάριος εἶ 3 καὶ καλῶς σοι ἔσται. ‡ ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος εὐθηνοῦσα ἐν ταῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου. οἱ υἱοί σου ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου.

4 ‡ ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον.

5 ‡ εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ σιών· καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ ἱερουσαλὴμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.

6 ‡ καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου. εἰρήνη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

1 ‡ Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκή.

Πολεμοῦσί με ἐκ νεότητός μου, εἰπάτω δὴ ἰσραήλ. 2 ‡ πολεμοῦσί με ἐκ νεότητός μου, καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι.

3 ‡ ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκτηναν οἱ ἁμαρτωλοί, ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.

4 ‡ κύριος δίκαιος συνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Conuerte Domine captiuitatem nostram, sicut conuertitur terra quando erumpunt in eam exitus aquarum tempore siccitatis. [5] Et populi qui seminant in ea cũ lachrymis, cum exultatione & lætitia metent. [6] Ambulãs ambulabit in fletu portans frumentũ sementis; veniẽs veniet cum hymnodia quando reportabit manipulos suos. [1] Canticũ quod dictum est super gradibus per manũ Salomonis. PSAL. XXVII.

SI Verbum Domini non ędificauerit domum, frustrà laborant in ea architecti eius. si Verbum Domini non custodierit ciuitatem Ierusalem, frustrà vigilat custos. [2] In vanum laborabitis vobis qui præuenietis manè ad perpetrandam rapinam, qui moram facietis atque sedebitis ad patrandum scelus, comedentes cibos miserorum, in quibus laborarunt; conuenienter verò & rectè dabit Dominus dilecto suo somnum. [3] Ecce hæreditas Domini filij recti, prẽmium operum bonorum nati ventris. [4] Sicut sagittæ in manu potentis, sic merces erit operum bonorum eorum, qui Legi vacauerunt à pueritia. [5] Beatus vir qui impleuerit schola suam ex ipsis: non confundentur quando contenderint cum aduersariis suis in porta domus iudicij. [1] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXVIII.

BEati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius. [2] Laborem manuum tuarum cùm comederis, beatus tu in mundo isto; & bonum erit tibi in mundo venturo. [3] Vxor tua erit sicut vitis quæ facit fructus in latere domus tuæ: filij tui sicut plantationes oliuarum in circuitu mensæ tuæ. [4] Ecce enim sic benedicitur viro, qui timet à conspectu Domini. [5] Benedicat tibi Verbum Domini ex Sion, & videas bonum Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ. [6] Et videas filios filiorum tuorum. pacem super Israel.

[1] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXIX.

MVlti fuerunt qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea, dicat nunc Israel: [2] Multi qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea; verùm non potuerunt inferre malum mihi. [3] Super corpus meum arauerunt arantes; prolongauerunt arationem suam.

[4] Dominus iustus concidit catenas impiorum.

5 * יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃
6 * יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃
7 * שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃
8 * וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת־יְהוָה אֲלֵיכֶם
בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה׃

קל

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃
2 * אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃
3 * אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃
4 * כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃
5 * קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃
6 * נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃
7 * יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת׃
8 * וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו׃

קלא

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־
רָמוּ עֵינַי וְלֹא־הִלַּכְתִּי בִגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃
2 * אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֹל עֲלֵי אִמּוֹ
כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃
3 * יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

קלב

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל־
עֻנּוֹתוֹ׃
2 * אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃
3 * אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־
עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃
4 * אִם־אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃
5 * עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃

5 *Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion.
6 * Fiant sicut fœnum tectorum, quod statim vt viruerit arescit.
7 * De quo non impleuit manum suam messor, & sinum suum manipulos faciens.
8 * De quo non dixerunt transeuntes: Benedictio Domini super vos, benediximus vobis in nomine Domini.
1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXX.

DE profundis clamaui ad te Domine.
2 * Domine exaudi vocem meam, fiant aures tuæ intẽdentes ad vocem deprecationis meæ.
3 * Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?
4 * Quia tecum propitiatio, cùm terribilis sis.
5 * Sustinui Dominum, sustinuit anima mea, & verbum eius expectaui.
6 * Anima mea ad Dominum, à vigilia matutina vsque ad vigiliam matutinam.
7 * Expectet Israel Dominum, quia apud Dominum misericordia, et multa apud eum redemptio.
8 * Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.
1 * Canticum graduum Dauid.

PSAL. CXXXI.

DOmine non est exaltatum cor meum, nec elati sunt oculi mei; et non ambulaui in magnis & in mirabilibus super me.
2 * Si non proposui & silere feci animã meam sicut ablactatus ad matrem suam, ita ablactata ad me anima mea.
3 * Expectet Israel Dominum, à modò et vsque in æternum.
1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauid, et omnis afflictionis eius.
2 * Qui iurauit Domino, votum vouit Deo Iacob.
3 * Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectũ strati mei:
4 * Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem:
5 * Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.

תרגום

5 יִבְהֲתוּן וְיִזּוֹרוּן לַאֲחוֹרָא כָּל סָנְאֵי צִיּוֹן׃ 6 יְהוֹן כַּחֲצִיר אִגְּרַיָּא דְּמִקְדָּם דְּיֵנִיץ אָתֵי רוּחַ קִדּוּמָא נְתַב בֵּהּ וְאִתְיַבַּשׁ׃ 7 דְּלָא מַלֵּי
אַיְדֵיהּ חָצֵד וְכִתְפֵיהּ מְעַמַּר׃ 8 וְלָא אֲמַרוּ דְּעָבְרִין מִתַּמָּן בִּרְכְתָא דַיְיָ עֲלֵיכוֹן וְלָא יְתִיבוּן לְהוֹן בָּרֵכְנָא יַתְכוֹן בִּשְׁמָא דַיְיָ׃

קל

1 שִׁירָא דְּאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין מֵעֻמְקַיָּא קְרֵיתִי יָתָךְ יְיָ׃ 2 יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי תֶּהֱוְיָן אֻדְנָיךְ צָיְתָן לְקָל צְלוֹתִי׃
3 אִין עֲוָיָן תִּנְטַר אֱלָהָא יְיָ מָן יְקוּם׃ 4 אֲרוּם גַּבָּךְ שְׁבִיקוּתָא מִן בִּגְלַל דְּתִתְחֲמֵי׃ 5 אַמְתִּנַת יְיָ מְתִנַת נַפְשִׁי וּלְאַיְקָרֵהּ אוֹרְכַת׃
6 נַפְשִׁי אוֹרֵכַת לַיְיָ מִנְּטוֹרֵי מַטְּרַת צַפְרָא דְנָטְרִין לְקָרְבָא קֻרְבַּן צַפְרָא׃ 7 מוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ אֲרוּם גַּבֵּי יְיָ חִסְדָּא וּסְגֵי עִמֵּהּ
פּוּרְקָנָא׃ 8 וְהוּא יִפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוָיָתֵיהּ׃

קלא

1 שִׁירָא דְּאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד יְיָ לָא גְבַהּ לִבִּי וְלָא אִתְרוֹמַמוּ עֵינַי וְלָא הַלְּכֵת בְּרַבְרְבָתָא וּבְפָרִישָׁן מִנִּי׃ 2 אִין לָא
שַׁוֵּיתִי אִידָא לְפוּם וְשַׁתִּקֵת נַפְשִׁי עַד דִּמְצַיֵּת פִּתְגְמֵי אוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא עַל תַּדְיֵי אִמֵּהּ אִתְגַּבְּרֵת בְּאוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא עֲלַי נַפְשִׁי׃
3 יוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃

רלב

1 שִׁירָא דְּאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין אִדְּכַר יְיָ לְדָוִד יַת כָּל סִגּוּפֵהּ׃ 2 דְּקַיֵּם קֳדָם יְיָ נְדַר לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃
3 אִין אֵעוֹל בְּמִשְׁכְּנָא דְבֵיתִי אִין אֶסַּק עַל דַּרְגַּשׁ מַצָּעִי׃ 4 אִין אֶתֵּן דְּמְכָא לְעֵינַי לְתִמּוֹרַי נִיוּמְתָּא׃
5 עַד דְּאַשְׁכַּח אֲתַר לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ מִשְׁכְּנַיָּא לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃

* Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. *Fiant sicut 6
fœnum tectorum, quod priusquàm euellatus exaruit. * De quo non impleuit ma- 7
num suam qui metit, & sinum suum qui manipulos colligit. *Et non dixerunt qui 8
præteribãt: Benedictio Domini supervos, benediximus vobis in nomine Domini.

*Canticum graduum. 1

PSAL. CXXIX.

DE profundis clamaui ad te Domine:
*Domine exaudi vocem meam. fiant 1
aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. * Si iniquitates obseruaueris 3
Dñe, Dñe quis sustinebit? * Quia apud te 4
propitiatio est. *Propter nomen tuum *sustinui te Domine: sustinuit anima mea in 5
*verbo tuum, sperauit *anima mea in Do 6
mino. A custodia matutina vsque ad nocte, à custodia matutina * speret Israel in 7
Domino. Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio.
* Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. 8

* Canticum graduum. * 1

PSAL. CXXX.

DOmine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neq; ambulaui in magnis, neq; in mirabilibus super me. *Si non humiliter sentiebam, sed exal- 2
taui animã meam. Sicut *ablactatum super matrem suam, ita retribues in anima mea.
* Speret Israel in Domino, ex hoc nunc 3
& vsque in seculum.

* Canticum graduum. PSAL. CXXXI. 1

MEmento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius. * Sicut iurauit 2
Dño, votum vouit Deo Iacob: *Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati mei: *Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis, 4
* Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob. 5

Et propter Legẽ tuam *verbo eius

Dauid

ablactatus est super matre sus, ita retribuio

5 * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς ἀοπίζω
6 πάντες ⊙ μισοῦντες σιών. * γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρ-
τος δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ ἐκπαιδευθῆναι ἐξηράνθη.
7 * οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν
κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων.
8 * καὶ οὐκ εἶπαν ⊙ παράγοντες, εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑ-
μᾶς, εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκθ'.

Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε·
2 * κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. γενηθήτωσαν τὰ ὦτά
σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τ δεήσεώς μου.
3 * ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε, κύριε τίς ὑποστήσε-
4 ται; * ὅτι παρά σοί ὁ ἱλασμός ἐστιν. οὕνεκεν τ ὀνόματός σου
5 * ὑπέμεινά σε κύριε, ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν
6 λόγον σου, ἤλπισεν * ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον. ἀπὸ
φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας
7 * ἐλπιζάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον. ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ
ἔλεος, καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις·
8 * καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀ-
νομιῶν αὐτοῦ.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλ'.

Κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδ' ἐμετεωρίσθησαν
⊙ ὀφθαλμοί μου. οὐδ' ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, οὐδ' ἐν
2 θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. * εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ
ὕψωσα τὴν ψυχήν μου. ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐ-
πὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταπόδωσις ἐπὶ τὴν ψυχήν
3 μου. * ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν ⊂
ἕως τοῦ αἰῶνος ⊙.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλα'.

Μνήσθητι κύριε τοῦ δαυὶδ, ⊂ πάσης τ πραότητος αὐτοῦ.
2 * ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, ηὔξατο τῷ θεῷ ἰακώβ.
3 * εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, εἰ ἀναβή-
4 σομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου· * εἰ δώσω ὕπνον τοῖς
ὀφθαλμοῖς μου, καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταλμόν, καὶ
5 ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου· * ἕως οὗ εὕρω τόπον
τῷ κυρίῳ, σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Confundantur & reuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. [6] Fiant sicut fœnum tectorum, quod antequàm floruisset, irruit ventus vehemens, perflauit in illud, & siccatum est. [7] De quo non impleuit manum suam messor, & axillam suam spicilegium faciens.
[8] Et non dixerunt transeuntes indè, Benedictio Domini super vos: & non responderunt eis, Benedicimus vobis in nomine Domini.
[1] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXX.

DE profundis inuocaui te Domine: [2] Domine exaudi orationem meam: sint aures tuæ attendentes voci orationis meæ. [3] Si iniquitates obseruaueris Deus, Domine quis subsistet? [4] Quoniam apud te est indulgentia, vt videaris. [5] Expectaui Dominum, expectauit anima mea, & in gloria eius speraui. [6] Anima mea expectauit Dominum, plusquàm obseruantes custodias matutinas quas obseruãt, vt offerant oblationem matutinam. [7] Sperat Israel in Domino, quoniam apud Dominum misericordia, & copiosa cum illo redemptio.
[8] Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. [1] Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXXI.

DOmine non est exaltatum cor meum, & non sunt elati oculi mei; & non ambulaui in magnificentiis, rebusque mirandis præ me.
[2] Si non posui manum ad os, & tacere feci animam meam donec audiret verba Legis, sicut ablactatus super mammas matris suæ, roboratus sum in Lege, sicut ablactatus super me anima mea. [3] Sperabit Israel in Domino, ex hoc tempore & vsque in æternum.
[1] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauidis & omnis afflictionis eius. [2] Qui iurauit coram Domino; vota nuncupauit fortissimo Iaacob.
[3] Si introiero tabernaculum domus meæ, si ascendero super lectum strati mei: [4] Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem: [5] Donec inueniam locum domui sanctuarii Domini, tabernaculum fortissimo Iaacob.

5 * יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃
6 * יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃
7 * שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃
8 * וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת־יְהוָה אֲלֵיכֶם
בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה׃

קל

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃
2 * אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃
3 * אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃
4 * כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃
5 * קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃
6 * נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃
7 * יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת׃
8 * וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו׃

קלא

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־
רָמוּ עֵינַי וְלֹא־הִלַּכְתִּי בִגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃
2 * אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֹל עֲלֵי אִמּוֹ
כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃
3 * יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

קלב

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל־
עֻנּוֹתוֹ׃
2 * אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃
3 * אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־
עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃
4 * אִם־אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃
5 * עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃

5 *Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion.
6 * Fiant sicut fœnum tectorum, quod statim vt viruerit arescit.
7 * De quo non impleuit manum suam messor, & sinum suum manipulos faciens.
8 * De quo non dixerunt transeuntes: Benedictio Domini super vos, benediximus vobis in nomine Domini.
1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXX.

DE profundis clamaui ad te Domine.
2 * Domine exaudi vocem meam, fiant aures tuæ intẽdentes ad vocem deprecationis meæ.
3 * Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?
4 * Quia tecum propitiatio, cùm terribilis sis.
5 * Sustinui Dominum, sustinuit anima mea, & verbum eius expectaui.
6 * Anima mea ad Dominum, à vigilia matutina vsque ad vigiliam matutinam.
7 * Expectet Israel Dominum, quia apud Dominum misericordia, et multa apud eum redemptio.
8 * Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.
1 * Canticum graduum Dauid.

PSAL. CXXXI.

DOmine non est exaltatum cor meum, nec elati sunt oculi mei; et non ambulaui in magnis & in mirabilibus super me.
2 * Si non proposui & silere feci animã meam sicut ablactatus ad matrem suam, ita ablactata ad me anima mea.
3 * Expectet Israel Dominum, à modò et vsque in æternum.
1 * Canticum graduum.

PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauid, et omnis afflictionis eius.
2 * Qui iurauit Domino, votum vouit Deo Iacob.
3 * Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectũ strati mei:
4 * Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem:
5 * Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.

תרגום

5 יִבְהֲתוּן וְיִזּוֹרוּן לַאֲחוֹרָא כָּל סָנְאֵי צִיּוֹן׃ 6 יְהוֹן כַּחֲצִיר אִגְּרַיָּא דְּמִקְדָּם דְּיֵנִיץ אָתֵי רוּחַ קִדּוּמָא נְתַב בֵּהּ וְאִתְיַבַּשׁ׃ 7 דְּלָא מַלֵּי
אַיְדֵיהּ חָצֵד וְכִתְפֵיהּ מְעַמַּר׃ 8 וְלָא אֲמַרוּ דְּעָבְרִין מִתַּמָּן בִּרְכְתָא דַיְיָ עֲלֵיכוֹן וְלָא יְתִיבוּן לְהוֹן בָּרֵכְנָא יַתְכוֹן בִּשְׁמָא דַיְיָ׃

קל

1 שִׁירָא דְּאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין מֵעֻמְקַיָּא קְרֵיתִי יָתָךְ יְיָ׃ 2 יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי תֶּהֱוְיָן אֻדְנָיךְ צָיְתָן לְקָל צְלוֹתִי׃
3 אִין עֲוָיָן תִּנְטַר אֱלָהָא יְיָ מָן יְקוּם׃ 4 אֲרוּם גַּבָּךְ שְׁבִיקוּתָא מִן בִּגְלַל דְּתִתְחֲמֵי׃ 5 אַמְתִּנַת יְיָ מְתִנַת נַפְשִׁי וּלְאַיְקָרֵהּ אוֹרְכַת׃
6 נַפְשִׁי אוֹרֵכַת לַיְיָ מִנְּטוֹרֵי מַטְּרַת צַפְרָא דְנָטְרִין לְקָרְבָא קֻרְבַּן צַפְרָא׃ 7 מוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ אֲרוּם גַּבֵּי יְיָ חִסְדָּא וּסְגֵי עִמֵּהּ
פּוּרְקָנָא׃ 8 וְהוּא יִפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוָיָתֵיהּ׃

קלא

1 שִׁירָא דְּאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד יְיָ לָא גְבַהּ לִבִּי וְלָא אִתְרוֹמַמוּ עֵינַי וְלָא הַלְּכֵת בְּרַבְרְבָתָא וּבְפָרִישָׁן מִנִּי׃ 2 אִין לָא
שַׁוֵּיתִי אִידָא לְפוּם וְשַׁתִּקֵת נַפְשִׁי עַד דִּמְצַיֵּת פִּתְגְמֵי אוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא עַל תַּדְיֵי אִמֵּהּ אִתְגַּבְּרֵת בְּאוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא עֲלַי נַפְשִׁי׃
3 יוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃

רלב

1 שִׁירָא דְּאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין אִדְּכַר יְיָ לְדָוִד יַת כָּל סִגּוּפֵהּ׃ 2 דְּקַיֵּם קֳדָם יְיָ נְדַר לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃
3 אִין אֵעוֹל בְּמִשְׁכְּנָא דְבֵיתִי אִין אֶסַּק עַל דַּרְגַּשׁ מַצָּעִי׃ 4 אִין אֶתֵּן דְּמְכָא לְעֵינַי לְתִמּוֹרַי נִיוּמְתָּא׃
5 עַד דְּאַשְׁכַּח אֲתַר לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ מִשְׁכְּנַיָּא לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃

* Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. *Fiant sicut 6
fœnum tectorum, quod priusquàm euellatus exaruit. * De quo non impleuit ma- 7
num suam qui metit, & sinum suum qui manipulos colligit. *Et non dixerunt qui 8
præteribãt: Benedictio Domini supervos, benediximus vobis in nomine Domini.

*Canticum graduum. 1

PSAL. CXXIX.

DE profundis clamaui ad te Domine:
*Domine exaudi vocem meam. fiant 1
aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. * Si iniquitates obseruaueris 3
Dñe, Dñe quis sustinebit? * Quia apud te 4
propitiatio est. *Propter nomen tuum *sustinui te Domine: sustinuit anima mea in 5
*verbo tuum, sperauit *anima mea in Do 6
mino. A custodia matutina vsque ad nocte, à custodia matutina * speret Israel in 7
Domino. Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio.
* Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. 8

* Canticum graduum. * 1

PSAL. CXXX.

DOmine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neq; ambulaui in magnis, neq; in mirabilibus super me. *Si non humiliter sentiebam, sed exal- 2
taui animã meam. Sicut *ablactatum super matrem suam, ita retribues in anima mea.
* Speret Israel in Domino, ex hoc nunc 3
& vsque in seculum.

* Canticum graduum. PSAL. CXXXI. 1

MEmento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius. * Sicut iurauit 2
Dño, votum vouit Deo Iacob: *Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati mei: *Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis, 4
* Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob. 5

Et propter Legẽ tuam *verbo eius

Dauid

ablactatus est super matre sus, ita retribuio

5 * αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς ἀοπίζω
6 πάντες ⊙ μισοῦντες σιών. * γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρ-
τος δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ ἐκπαιδευθῆναι ἐξηράνθη.
7 * οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν
κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων.
8 * καὶ οὐκ εἶπαν ⊙ παράγοντες, εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑ-
μᾶς, εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκθ'.

Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε·
2 * κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. γενηθήτωσαν τὰ ὦτά
σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τ δεήσεώς μου.
3 * ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε, κύριε τίς ὑποστήσε-
4 ται; * ὅτι παρά σοί ὁ ἱλασμός ἐστιν. οὕνεκεν τ ὀνόματός σου
5 * ὑπέμεινά σε κύριε, ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν
6 λόγον σου, ἤλπισεν * ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον. ἀπὸ
φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας
7 * ἐλπιζάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον. ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ
ἔλεος, καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις·
8 * καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀ-
νομιῶν αὐτοῦ.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλ'.

Κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδ' ἐμετεωρίσθησαν
⊙ ὀφθαλμοί μου. οὐδ' ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, οὐδ' ἐν
2 θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. * εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ
ὕψωσα τὴν ψυχήν μου. ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐ-
πὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταπόδωσις ἐπὶ τὴν ψυχήν
3 μου. * ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν ⊂
ἕως τοῦ αἰῶνος ⊙.
1 * Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλα'.

Μνήσθητι κύριε τοῦ δαυὶδ, ⊂ πάσης τ πραότητος αὐτοῦ.
2 * ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, ηὔξατο τῷ θεῷ ἰακώβ.
3 * εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, εἰ ἀναβή-
4 σομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου· * εἰ δώσω ὕπνον τοῖς
ὀφθαλμοῖς μου, καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταλμόν, καὶ
5 ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου· * ἕως οὗ εὕρω τόπον
τῷ κυρίῳ, σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Confundantur & reuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. [6] Fiant sicut fœnum tectorum, quod antequàm floruisset, irruit ventus vehemens, perflauit in illud, & siccatum est. [7] De quo non impleuit manum suam messor, & axillam suam spicilegium faciens.
[8] Et non dixerunt transeuntes indè, Benedictio Domini super vos: & non responderunt eis, Benedicimus vobis in nomine Domini.
[1] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXX.

DE profundis inuocaui te Domine: [2] Domine exaudi orationem meam: sint aures tuæ attendentes voci orationis meæ. [3] Si iniquitates obseruaueris Deus, Domine quis subsistet? [4] Quoniam apud te est indulgentia, vt videaris. [5] Expectaui Dominum, expectauit anima mea, & in gloria eius speraui. [6] Anima mea expectauit Dominum, plusquàm obseruantes custodias matutinas quas obseruãt, vt offerant oblationem matutinam. [7] Sperat Israel in Domino, quoniam apud Dominum misericordia, & copiosa cum illo redemptio.
[8] Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. [1] Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXXI.

DOmine non est exaltatum cor meum, & non sunt elati oculi mei; & non ambulaui in magnificentiis, rebusque mirandis præ me.
[2] Si non posui manum ad os, & tacere feci animam meam donec audiret verba Legis, sicut ablactatus super mammas matris suæ, roboratus sum in Lege, sicut ablactatus super me anima mea. [3] Sperabit Israel in Domino, ex hoc tempore & vsque in æternum.
[1] Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauidis & omnis afflictionis eius. [2] Qui iurauit coram Domino; vota nuncupauit fortissimo Iaacob.
[3] Si introiero tabernaculum domus meæ, si ascendero super lectum strati mei: [4] Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem: [5] Donec inueniam locum domui sanctuarii Domini, tabernaculum fortissimo Iaacob.

6 * הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ בְּאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי־
יָעַר׃
7 * נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם
רַגְלָיו׃
8 * קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃
9 * כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃
10 * בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃
11 * נִשְׁבַּע־יְהוָה לְדָוִד אֱמֶת לֹא־יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי
בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא־לָךְ׃
12 * אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם־
בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא־לָךְ׃
13 * כִּי־בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ׃
14 * זֹאת־מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ׃
15 * צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃
16 * וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃
17 * שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי׃
18 * אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ׃

קלג

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים
שֶׁבֶת אַחִים גַּם־יָחַד׃
2 * כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־
אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו׃
3 * כְּטַל־חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה
יְהוָה אֶת־הַבְּרָכָה חַיִּים עַד־הָעוֹלָם׃

קלד

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַבְדֵי
יְהוָה הָעֹמְדִים בְּבֵית־יְהוָה בַּלֵּילוֹת׃
2 * שְׂאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת־יְהוָה׃
3 * יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

6 * *Ecce audiuimus illum in Ephrata, inuenimus illum in regione saltus.*
7 * *Introibimus ad tabernacula eius, adorabimus scabellum pedum eius.*
8 * *Surge Domine in requiem tuam, tu & ar-*
9 *ca fortitudinis tuæ.* * *Sacerdotes tui induantur iustitiam, & sancti tui laudent.*
10 * *Propter Dauid seruum tuum non auertas*
11 *faciem christi tui.* * *Jurauit Dominus Dauid veritatem, & non auertetur ab ea: de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.*
12 * *Si custodierint filij tui pactum meum, & testificationem meam quam docuero eos, & filij eorum vsque in æternum sedebunt super thronum tuum.*
13 * *Quia elegit Dominus Sion, desiderauit eam in habitaculum sibi.*
14 * *Hæc est requies mea in sempiternum; hic habitabo, quia desideraui eam.*
15 * *Venationem eius benedicens benedicam, pauperes eius saturabo pane.*
16 * *Sacerdotes eius induam salutare, & sancti eius laudabunt laude.*
17 * *Ibi oriri faciam cornu Dauid, paraui lucernam Christo meo.*
18 * *Inimicos eius induam confusione: super ipsum autem florebit diadema eius.*
1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXXIII.

Ecce quàm bonum & quàm decorum habitare fratres in vnum!
2 * *Sicut vnguentum optimum in capite, quod descendit in barbam barbā Aaron, quod descendit super oram vestimentorum eius.*
3 * *Sicut ros Hermon qui descendit super montana Sion; quoniam ibi mandauit Dominus benedictionem vitam vsque in æternum.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXXIIII.

Ecce benedicite Dominum omnes serui Dñi, qui statis in domo Domini in noctibus.
2 * *Leuate manus vestras ad sanctum, & be-*
3 *nedicite Dominum.* * *Benedicat te Dominus ex Sion, factor cæli & terræ.*

תרגום

6 הָא שְׁמַעְנָא יָתָהּ בְּאֶפְרָתָא אַשְׁכַּחְנוּהָ בַּחֲקַל חֻרְשָׁא לִבְנָן׃
7 נֵעוֹל לְמִשְׁכְּנוֹי נִסְגּוֹד לְכִבְשַׁת רִגְלוֹי׃ 8 קוּם יְיָ שְׁרֵי בְּבֵית מַשְׁרוֹי נַיְחָךְ אַתְּ וַאֲרוֹן דְּבֵהּ אוֹרַיְתָךְ׃ 9 כַּהֲנָיךְ יִלְבְּשׁוּן לְבוּשִׁין
דְּזַכּוּ וְלֵוָאֵי חֲסִידָיךְ יְשַׁבְּחוּן עַל קֻרְבְּנַיָּא׃ 10 מְטוּל זַכְוָתֵיהּ דְּדָוִד עַבְדָּךְ לָא תְּתֵיב אַפֵּי מְשִׁיחָךְ׃ 11 קַיֵּם יְיָ לְדָוִד בְּקֻשְׁטָא לָא
יְתוּב מִנָּהּ מִוַּלְדָּא דִּמְעָךְ אֲשַׁוֵּי מְלֵךְ עַל כָּרְסֵי דִּי לָךְ׃ 12 אִין נָטְרִין בְּנָךְ קְיָמַי וְסַהֲדָוָתַי דְּנָן דְּאַלְפִנּוּן אַף בְּנֵיהוֹן עַד עָלְמָא יִתְּבוּן עַל
כָּרְסֵי דִּי לָךְ׃ 13 אֲרוּם אִתְרְעִי יְיָ בְּצִיּוֹן רַגֵּג יָתָהּ לְמוֹתָב דִּי לֵהּ׃ 14 דָּא נְיַיחַ שְׁכִינְתִּי עַד עָלְמָא כָּא אֶתֵּב אֲרוּם רְגִיגְתָהּ׃
15 זְיָדָהּ מְבָרַךְ אֲבָרֵךְ וַחֲשִׁיכָהָא יִשְׂבְּעוּן לַחְמָא׃ 16 וְכַהֲנָהָא אַלְבֵּשׁ לְבוּשֵׁי פֻרְקָן וַחֲסִידָהָא מְשַׁבְּחָא יְשַׁבְּחוּן׃
17 תַּמָּן אַצְמַח מְלֵךְ יַקִּיר לְבֵית דָּוִד סַדְּרֵת שַׁרְגָּא לִמְשִׁיחִי׃ 18 בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי אַלְבֵּשׁ לְבוּשִׁין דְּבַהֲתָא וְעִלַּוֵּיהּ יְנִיץ כְּלִילֵהּ׃

קלג 1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין לְדָוִד הָא כְמָה טָב וּכְמָה בְּמִים לְמִתַּב בְּצִיּוֹן וִירוּשְׁלֶם כִּתְרֵין אַחִין כַּחֲדָא׃ 2 כִּמְשָׁח
טָב דְּמִתְרָק עַל רֵישָׁא נָחִת עַל דִּקְנָא דִּקְנֵהּ דְּאַהֲרֹן דְּנָחִת עַל אִמְּרָא דִלְבוּשׁוֹי׃ 3 הֵיךְ טַלָּא דְחֶרְמוֹן דְּנָחִת עַל טוּרֵי צִיּוֹן אֲרוּם תַּמָּן
פַּקֵּד יְיָ יַת בִּרְכְתָא וְחַיֵּי עַד עָלְמָא׃

קלד

1 שִׁירָא דְאִתְאַמַּר עַל מַסּוּקִין הָא בָּרְכוּ יַת יְיָ כָּל עַבְדַיָּא דַיְיָ דְּקָיְמִין עַל מַטְּרַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּמְשַׁבְּחִין בְּלֵילְוָן׃
2 טוּלוּ יְדֵיכוֹן כַּהֲנַיָּא עַל דּוּכַן קֻדְשָׁא וּבָרְכוּ יַת יְיָ׃ 3 יְבָרְכִנָּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃

6 ‡Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eã in campis ſyluę. 7 ‡*Intremus in tabernacula eius. *adoremus in loco vbi ſteterunt pedes eius. 8 ‡Surge Dñe in requiem tuam, tu & arca ſanctificationis tuæ. 9 ‡Sacerdotes tui *induantur iuſtitia, & ſancti tui *exultabũt. 10 ‡Propter Dauid ſeruum tuum non auertas faciẽ chriſti tui. 11 ‡Iurauit Dñs Dauid veritatem, & non fruſtrabitur eam: De fructu ventris tui ponã ſuper ſedẽ tuã. 12 ‡Si cuſtodierint filij tui teſtamẽtum meũ, & teſtimonia mea hæc quæ docebo eos, & filij eorum vſq; in ſeculum ſedebũt ſuper ſedem tuam. 13 ‡Quoniã elegit Dñs Sion, elegit eam in habitationem ſibi. 14 ‡Hæc requies mea in ſeculum ſeculi: hîc habitabo, quoniam elegi eã. 15 ‡*Venationem eius benedicens benedicã, pauperes eius ſaturabo panibus. 16 ‡Sacerdotes eius induam *ſalutare, & ſancti *eius exultatione exultabunt. 17 ‡Illic producam cornu Dauid, paraui lucernã chriſto meo. 18 ‡Inimicos eius induam confuſione: ſuper ipſum autem efflorebit ſanctificatio mea.

*Introibimus *adorabimus a. Pa. 6. g

*induantur *exultẽt

*Viduam

*ſalutari *tui

Dauid ‡Canticum graduum.*

PSAL. CXXXII.

quàm bonũ et quã iucũdum habitare

ECce *iam quid bonum, aut quid iocundum? niſi habitare fratres in vnum.

2 ‡Sicut vnguentum in capite quod deſcendit in barbam, barbam Aaron, quod deſcendit in oram veſtimenti eius.

3 ‡Sicut ros Hermon qui deſcendit in *montes Sion: *quoniam illic mandauit Dominus benedictionem, *vitam vſquè in ſeculum.

*montem *&

‡Canticum graduum.

PSAL. CXXXIII.

Inf. 134 Sup. 124

ECce nunc benedicite Dñio omnes ſerui Domini: qui ſtatis in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri. In noctibus 2 ‡extollite manus veſtras in ſancta, & benedicite *Dominum.

*Domino

3 ‡Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit cælum & terram.

6 ‡ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν ἐν Ἐφραθά· εὕρομεν αὐ-
7 τὴν ἐν τοῖς πεδίοις Ἰαρμούθ. ‡εἰσελευσόμεθα εἰς
τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον οὗ ἔ-
8 στησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. ‡ἀνάστηθι κύριε εἰς τὴν ἀνά-
παυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου.
9 ‡οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὅσιοί σου
10 ἀγαλλιάσονται. ‡ἕνεκεν Δαυὶδ τοῦ δούλου σου μὴ
11 ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. ‡ὤμοσε
κύριος τῷ Δαυὶδ ἀλήθειαν, καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει αὐτήν.
ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
12 ‡ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὴν διαθήκην μου, καὶ
τὰ μαρτύριά μου ταῦτα ἃ διδάξω αὐτούς· καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν ἕως τοῦ αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
13 ‡ὅτι ἐξελέξατο κύριος τὴν σιών, ἠρετίσατο αὐτὴν εἰς
14 κατοικίαν ἑαυτῷ. ‡αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα
αἰῶνος, ὧδε κατοικήσω ὅτι ἠρεπάμην αὐτήν.
15 ‡τὴν θήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω, τοὺς πτωχοὺς
16 αὐτῆς χορτάσω ἄρτων. ‡τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω σω-
τηρίαν, καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται.
17 ‡ἐκεῖ ἐξανατελῶ κέρας τῷ Δαυίδ, ἡτοίμασα λύχνον
18 τῷ χριστῷ μου. ‡τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐνδύσω αἰσχύνην,
ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.

1 ‡Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλβ΄.

Ιδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν; ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν
2 ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό. ‡ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ
καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρών, τὸ κατα-
βαῖνον ἐπὶ τὸ ὦδν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ.
3 ‡ὡς δρόσος Ἑρμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη
σιών. ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν, ζωὴν ἕως
τοῦ αἰῶνος.

1 ‡Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλγ΄.

Ιδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ δοῦλοι κυρίου,
οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν. ἐν
2 ταῖς νυξὶν ‡ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια,
καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον.
3 ‡εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ σιών, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in campo ſyluæ Libani. 7 Intrabimus in tabernacula eius, adorabimus ſcabellum pedum eius. 8 Surge Dñe, pone in domo hoſpitij eius quietem tuam, tu & arca in qua eſt Lex tua. 9 Sacerdotes tui induant veſtes iuſtitiæ, & Leuitę pij tui laudes dicant propter oblationes. 10 Propter merita Dauidis ſerui tui ne auertas faciem chriſti tui. 11 Iurauit Dñs Dauidi in veritate, non auertetur ab ea: De fructu ventris tui ponam regem ſuper ſedem tuam. 12 Si cuſtodierint filij tui pactum meum, & teſtificationes meas iſtas quas docebo eos, etiam filij eorum vſque in ſeculum ſedebunt ſuper ſedem tuam. 13 Quoniam elegit Dominus Sion, deſideranit eam pro habitatione ſua. 14 Hæc requies maieſtatis meæ vſque in ſeculum: hîc habitabo quoniam deſideraui eam. 15 Viatico eius benedicens benedicam, & pauperes eius ſaturabuntur pane. 16 Et ſacerdotes eius induam veſtibus redemptionis, & pij eius laudando laudabunt. 17 Ibi faciam germinare regem glorioſum in domo Dauidis: ordinaui lucernam chriſto meo. 18 Inimicos eius induam veſtibus confuſionis: at ſuper ipſum florebit corona eius. 1 Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus ipſi Dauid. PSAL. CXXXIII.

ECce quàm bonum & quàm iocundum habitare in Sion & Ieruſalem ſicut duo fratres in vnum. 2 Sicut vnguentum bonum quod effuſum ſuper caput deſcendit ſuper barbam, barbam *inquam* Aharon, & deſcendit ſuper fimbriam veſtimentorum eius. 3 Sicut ros Hermon qui deſcendit ſuper montes Sion, quoniam illic præcepit Dominus benedictionem, & vitam vſque in æternum.

1 Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXXXIIII.

ECce benedicite Dominum omnes ſerui Domini, qui ſtatis in vigiliis domus ſanctuarij Domini, & laudatis per noctes.
2 Leuate manus veſtras Sacerdotes ad ſuggeſtum ſanctitatis, & benedicite Domino. 3 Benedicat tibi Dominus ex Sion, qui fecit cælum & terram.

קלה

1 * הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה׃
2 * שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃
3 * הַלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים׃
4 * כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃
5 * כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־
אֱלֹהִים׃
6 * כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ
בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃
7 * מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר
עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃
8 * שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃
9 * שָׁלַח אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה
וּבְכָל־עֲבָדָיו׃
10 * שֶׁהִכָּה גוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃
11 * לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל
מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃
12 * וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃
33 * יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר׃
14 * כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם׃
15 * עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
16 * פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
17 * אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין־יֶשׁ־רוּחַ
בְּפִיהֶם׃
18 * כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
19 * בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָה׃
20 * בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָה׃
21 * בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלִָם הַלְלוּיָהּ׃

Aleluia. PSAL. CXXXV.

1 *Laudate nomen Domini, laudate serui Do-*
2 *mini:* * *Qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri.*
3 * *Laudate Dominum, quoniam bonus Dominus; cantate nomini eius, quoniam decens.*
4 * *Quoniam Iacob elegit sibi Dominus, Israel in peculium suum.*
5 * *Quia ego scio quòd magnus Dominus, & dominator noster præ omnibus diis.*
6 * *Omnia quæ voluit Dominus fecit in cælo & in terra, in mari & in omnibus abyssis.*
7 * *Leuans nubes de summitatibus terræ, fulgura in pluuiam fecit, educens ventos de thesauris suis.*
8 * *Qui percussit primitiua Ægypti, ab homine vsque ad pecus.*
9 * *Emisit signa & portenta in medio tui Ægypte, in Pharaonem, & in cunctos seruos eius.*
10 * *Qui percussit gentes multas, et occidit reges fortes,*
11 * *Seon regem Amorræorum, & Og regem Basan, & omnia regna Chanaan.*
12 * *Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Israel populo suo.*
13 * *Domine nomen tuum in æternum, Domine memoriale tuum in generatione & generationē.*
14 * *Quia iudicabit Dominus populum suum, & in seruos suos erit placabilis.*
15 * *Idola gentium argentum & aurum, opera manuum hominum.*
16 * *Os habent & non loquentur, oculos habent & non videbunt.*
17 * *Aures habent & non audient, sed nec est spiritus in ore ipsorum.*
18 * *Similes illis fiant qui faciunt ea, omnis qui confidit in eis.*
19 * *Domus Israel benedicite Domino, domus Aaron benedicite Domino.*
20 * *Domus Leui benedicite Domino, timentes Dominum benedicite Domino.*
21 * *Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat in Ierusalem. Aleluia.*

תרגום

קלה

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ יַת שְׁמָא דַיְיָי שַׁבַּחוּ עַבְדַיָּא דַיְיָי׃ 2 דְּקָיְמִין בְּבֵית מֻקְדְּשָׁא דַיְיָי בְּדָרַת בֵּית אֱלָהָנָא׃ 3 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָי
אֲרוּם טָב עֲבַד יְיָי זַמְּרוּ לִשְׁמֵהּ אֲרוּם בְּסִים׃ 4 אֲרוּם דְּבֵית יַעֲקֹב בְּחַר לֵהּ אֱלָהָא יִשְׂרָאֵל לְחִבּוּבֵהּ׃ 5 אֲרוּם אֲנָא יִדְעֵת אֲרוּם רָב יְיָי
וְרִבּוֹנָנָא עַל כָּל אֱלָהַיָּא׃ 6 כָּל דְּאִתְרְעִי יְיָי עֲבַד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא בְּיַמַּיָּא וְכָל תְּהוֹמַיָּא׃ 7 דְּמַסִּיק עֲנָנַיָּא מִסְּיָפֵי אַרְעָא בַּרְקִין לְמֵחַת
מִטְרִין עֲבַד דְּמַפִּיק זַעְפָּא מִתּוּסְבְּרַיָּא דִילֵיהּ׃ 8 דִּקְטַל בְּכֻרַיָּא דְמִצְרַיִם מֵאֱנָשָׁא וְעַד בְּעִירָא׃ 9 שַׁדַּר אָתִין וְתִמְהִין בִּמְצָעִיךְ מִצְרָיִם
בְּפַרְעֹה וּבְכָל עַבְדוֹי׃ 10 דִּמְחָא עַמְמַיָּא סְגִיעִין וּקְטַל מַלְכִין תַּקִּיפִין׃ 11 לְסִיחוֹן מְלֵךְ אֱמוֹרָאָה וּלְעוֹג מְלֵךְ דְּבוּתְנָן וּלְכָל מַלְכְוָת
בְּנַעֲנָאָה׃ 12 וִיהַב אַרְעֲהוֹן אַחְסָנָא אַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל עַמֵּהּ׃ 13 יְיָי שְׁמָךְ לְעָלַם יְיָי דֻּכְרָנָךְ לְדָר וְדָר׃ 14 אֲרוּם יְדִין יְיָי דִינָא
דְעַמֵּהּ וְעַל עַבְדוֹהִי צַדִּיקַיָּא יְתוּב בְּרַחְמוֹי׃ 15 טַעֲוָת עַמְמַיָּא סִימָא וְדַהֲבָא עוֹבָדֵי יְדֵי בַּר נָשׁ׃ 16 פּוּם לְהוֹן וְלָא מְמַלְלִין עַיְנִין
לְהוֹן וְלָא חָמְיָן׃ 17 אֻדְנִין לְהוֹן וְלָא צָיְתִין נְחִירֵי וְלָא אִית רוּחָא דְחַיֵּי בְּפֻמְּהוֹן׃ 18 דִּכְמָתְהוֹן יְהוֹיִן עָבְדֵיהוֹן כָּל דְּמִתְרַחֲצִין
עֲלֵיהוֹן׃ 19 דְּבֵית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ יַת יְיָי דְּבֵית אַהֲרֹן בָּרְכוּ יַת יְיָי׃
20 דְּבֵית לֵוִי בָּרְכוּ יַת יְיָי דַּחֲלַיָּא דַיְיָי בָּרְכוּ יַת יְיָי׃
21 בְּרִיךְ יְיָי מִצִּיּוֹן דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בִּירוּשְׁלֶם שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

Alleluia. PSAL. CXXXIIII.

Sup. 122 & 133.d

LAudate nomen Domini, laudate serui 1
Dominum. *Qui statis in domo Do- 2
mini, in atriis domus Dei nostri.

* Laudate Dominum quoniam bonus 3
est Dñs, psallite nomini eius quoniã suaue.*

* Quoniam Iacob elegit sibi Dominus; 4
Israel in possessionem sibi.

est * Quia ego cognoui, quòd magnus *Do- 5
Deus minus, & * Dominus noster præ omnibus
diis. * Omnia quæcunque voluit Domi- 6
nus fecit in cælo & in terra, in mari, & in
Ier. 10.c omnibus abysis. * Educens nubes ab 7
Sup. 77 extremo terræ, fulgura in pluuiam fecit.
Exo. 12. d. qui producit ventos de thesauris suis.

* Qui percussit primogenita Ægypti, 8
ab homine vsque ad pecus. * Misit signa 9
& prodigia in medio tui Ægypte, in Pha-
raonem & in omnes seruos eius.

* Qui percussit gentes multas, & occi- 10
dit reges fortes: * Seon regem Amor- 11
ræorum, & Og regem Basan, & omnia re-
gna Chanaan.

* Et dedit terram eorum hæreditatem, 12
hæreditatem Israel populo suo.

*Domine * Domine nomen tuum in æternum, *& 13
memoriale tuum in generationem & ge-
nerationem.

* Quia iudicabit Dominus populum 14
suum, & in seruis suis deprecabitur.

Sup. 115 * Simulachra gentium argentum & au- 15
Sup. 15 rum, opera manuum hominum.

* Os habent & non loquentur, oculos 16
habent & non videbunt.

* Aures habent & non audient, neque 17
enim est spiritus in ore ipsorum.

Sup. 115 * Similes illis fiant qui faciunt ea, & om- 18
nes qui confidunt in eis.

* Domus Israel benedicite Domino. 19
Domus Aaron benedicite Domino.

* Domus Leui benedicite Domino, qui 20
timetis Dominum benedicite Domino.

* Benedictus Dominus ex Sion qui ha- 21
*in bitat Hierusalem. Alleluia.

Αλληλουΐα. ρλδ΄.

1 * Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου, αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον.

2 * ⓓ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν.

3 * αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς κύριος, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι καλόν.

4 * ὅτι τὸν Ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, Ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ.

5 * ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα, ὅτι μέγας ὁ κύριος, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.

6 * πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ· ἐν τοῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις.

7 * ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε. ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ.

8 * ὃς ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα αἰγύπτου ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους.

9 * ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατα ἐν μέσῳ σου αἰγύπτε, ἐν Φαραὼ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ.

10 * ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλὰ, καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς κραταιούς· 11 * τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, καὶ τὸν ὼγ βασιλέα τῆς βασάν, καὶ πάσας τὰς βασιλείας χαναάν.

12 * καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, κληρονομίαν Ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ.

13 * κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

14 * ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται.

15 * τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.

16 * στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄψονται.

17 * ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται, οὐδὲ γὰρ ἔστι πνεῦμα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.

18 * ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες ⓓ 19 πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. * οἶκος Ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν κύριον. οἶκος ἀαρὼν εὐλογήσατε τὸν κύριον.

20 * οἶκος λευὶ εὐλογήσατε τὸν κύριον. ⓓ φοβούμενοι 21 τὸν κύριον εὐλογήσατε τὸν κύριον. * εὐλογητὸς κύριος ἐκ σιὼν ὁ κατοικῶν ἱερουσαλήμ. ἀλληλούια.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXV.

LAudate Deum, laudate nomen Domini, laudate serui Domini: [2] Qui statis in domo sanctuarij Domini, in atriis domus Dei nostri. [3] Laudate coram Domino, quoniam bonum fecit Dominus: psallite nomini eius, quoniam suaue. [4] Quoniam domum Iaacob elegit sibi Dominus, Israelem in dilectum suum. [5] Quoniam ego scio quòd magnus est Dominus, & dominator noster supra omnes deos. [6] Omnia quæ voluit Dominus fecit in cælis & in terra, in maribus & omnibus abyssis. [7] Eleuans nubes ab extremis terræ, fulgura ad descensum pluuiarum edidit. qui producit ventum impetuosum de thesauris suis. [8] Qui interfecit primogenita Ægypti ab homine vsque ad pecus. [9] Misit signa & portenta in medio tui Ægypte, in Pharaonem & in omnes seruos eius. [10] Qui percussit populos plurimos, & interfecit reges fortes: [11] Sichon regem Amorrhæum, & Og regem Bassan, & vniuersum regnum Chananæum. [12] Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem *inquam* Israel populo suo. [13] Domine nomen tuum in æternum est, Domine memoria tui in generatione & generationem. [14] Quoniam iudicabit Dominus iudicium populi sui, & super seruos suos iustos conuertetur in miserationibus suis.

[15] Idola gentium argentea & aurea, opera manuum hominis. [16] Os habent & non loquuntur; oculos habent & non vident.

[17] Aures habent & non audiunt; nares, nec est spiritus viuens in ore ipsorum.

[18] Similes illis fiant qui faciunt ea; omnes qui confidunt in eis.

[19] Domus Israel benedicite Domino, domus Aharon benedicite Domino.

[20] Domus Leui benedicite Domino: timentes Dominum benedicite Domino.

[21] Benedictus Dominus ex Sion, qui posuit maiestatem suam in Ierusalem. laudate Deum.

PSAL. CXXXVI.

1 CONfitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.
2 *Confitemini Deo deorum, quoniam in æter-
3 nũ misericordia eius. *Confitemini Domino do-
minorum, quoniam in æternum misericordia e-
4 ius. *Qui fecit mirabilia magna solus, quoniã
in æternum misericordia eius.
5 *Qui fecit cælos in sapientia, quoniam in æ-
6 ternum misericordia eius. *Qui firmauit ter-
ram super aquas, quoniam in æternum miseri-
7 cordia eius. *Qui fecit luminaria magna, quo-
8 niam in æternum misericordia eius. *Solem
in potestatem diei, quoniam in æternum miseri-
9 cordia eius. *Lunam & stellas in potestatem
noctis, quoniam in æternum misericordia
10 eius. *Qui percussit Ægyptum cum primitiuis
eorum, quoniam in æternum misericordia eius.
11 *Et eduxit Israel de medio eorum, quoniam
12 in æternum misericordia eius. *In manu ua-
lida & in brachio extento, quoniam in æternũ
13 misericordia eius. *Qui diuisit mare rubrum
in diuisiones, quoniam in æternum misericordia
14 eius. *Et adduxit Israel in medio eius, quo-
15 niam in æternum misericordia eius. *Et con-
uoluit Pharaonem & exercitum eius in mari
rubro, quoniam in æternum misericordia eius.
16 *Qui duxit populum suum per desertum, quo-
17 niam in æternum misericordia eius. *Qui per-
cussit reges magnos, quoniã in æternum miseri-
18 cordia eius. *Et occidit reges magnificos, quoniã
19 in æternum misericordia eius. *Seon regem A-
moræorum, quoniã in æternũ misericordia eius.
20 *Et Og regem Basan, quoniã in æternũ miseri-
21 cordia eius. *Et dedit terrã eorum hæreditatẽ,
22 quoniam in æternũ misericordia eius. *Hæredi-
tatem Israel seruo suo, quoniam in æternum mi-
23 sericordia eius. *Quia in humilitate nostra me-
mor fuit nostri, quoniam in æternum misericor-
24 dia eius. *Et eripuit nos de hostibus nostris,
25 quoniam in æternum misericordia eius. *Qui
dat panem omni carni, quoniam in æternum mi-
26 sericordia eius. *Confitemini Deo cæli, quo-
niam in æternum misericordia eius.

קלו

1 * הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
3 * הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
4 * לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃
5 * לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
6 * לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
7 * לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
8 * אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃
9 * אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
10 * לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
11 * וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
12 * בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
13 * לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
14 * וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
15 * וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
16 * לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
17 * לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
18 * וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
19 * לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
20 * וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
21 * וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
22 * נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
23 * שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
24 * וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
25 * נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
26 * הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

תרגום

קלו

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוֹם טַב אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 2 שַׁבְּחוּ לֶאֱלָהָּ אֱלָהַיָּא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 3 שַׁבְּחוּ לְמָרֵי מָרַיָּא אֲרוֹם
לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 4 לְעָבֵד פְּרִישָׁן רַבְרְבָן בִּלְחוֹדוֹהִי אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 5 לְעָבֵד שְׁמַיָּא בְּסָכְלְתָנוּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 6 לְמָרַד
אַרְעָא עַלֵּי מַיָּא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 7 לְעָבֵד נְהוֹרִין רַבְרְבִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 8 יַת שִׁמְשָׁא לְמִשְׁלַט בְּיוֹמָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
9 יַת סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא לְמִשְׁלַט בְּלֵילְיָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 10 לְמָחֵי מִצְרָאֵי בְּמַכְהָשִׁין וְקַטֵל בְּכָרֵיהוֹן אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
11 וְאַפֵּק יִשְׂרָאֵל פְּרִיקִין מִבֵּינֵיהוֹן אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 12 בִּידָא תַּקִּיפָא וּבִרְעָא מְרַמְמָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 13 לְצַלַּח
יַמָּא דְסוּף לְצַלּוֹחִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 14 וְאַעְבַּר יִשְׂרָאֵל בְּמִצְעֵיהּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 15 וְשַׁנֵּק פַּרְעֹה וְחֵילֵהּ בְּיַמָּא
דְסוּף אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 16 לְמְהַלֵּךְ עַמֵּהּ בְּמַדְבְּרָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 17 לְמָחֵי מַלְכִין רַבְרְבִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
18 וְקַטֵל מַלְכִין גִּיוְתָנִין אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 19 לְסִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאֵי אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 20 וּלְעוֹג מַלְכָּא דְבוֹתָנָן
אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 21 וְיָהַב אַרְעֲהוֹן לַאֲחָסָנָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 22 אַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל עַבְדֵּהּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃
23 בְּאִתְמַסְכָּנוּתָא דְכַר לָנָא קְיֵמֵהּ אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 24 וּפְרַק יָתָנָא מִמְּעִיקָנָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 25 דְיָהַב
מְזוֹנָא לְכָל בִּשְׂרָא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃ 26 שַׁבְּחוּ לֵאלָהָא דִשְׁמַיָּא אֲרוֹם לְעָלַם טוּבֵהּ׃

PSAL. CXXXV.

Sup. 104 & 105. & 106 aternum

CONfitemini Dño quoniã bonus, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Cõfitemini Deo deorũ, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Cõfitemini Dño dñorũ, quoniã ī *seculũ misericordia eius. ‡Qui* fecit mirabilia magna solus, quoniã in *seculum misericordia eius. ‡Qui fecit cęlos in intellectu, quoniã in *seculũ misericordia eius. Gen. 1. 2 ‡Qui firmauit terrã sup aquas, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Qui fecit luminaria magna solus, quoniã in *seculũ misericordia eius: ‡Solẽ in potestatẽ diei, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Lunam & stellas in potestatẽ noctis, quoniã ī *seculũ misericordia eiꝰ. ‡Qui pcussit Ægyptũ cũ primogenitis eorũ, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡*Et eduxit Israel de medio eorũ, quoniã in *seculum misericordia eius. ‡In manu potẽti & ī brachio excelso, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Qui diuisit rubrũ mare in diuisiones, quoniã ī *seculũ misericordia eius. ‡Et eduxit Israel p mediũ eius, quoniã in *seculũ misericordia eiꝰ. ‡Et excussit Pharaonẽ & *exercitũ eiꝰ ī mari rubro, quoniã in *seculum misericordia eius. ‡Qui traduxit populũ suũ p desertũ, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Qui percussit reges magnos, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Et occidit reges fortes, quoniam in *seculũ misericordia eius. ‡Seõ regem Amorræorum, quoniã in *seculum misericordia eius. ‡Et Og regẽ Basan, quoniam in *seculum misericordia eiꝰ. ‡Et dedit terram eorum hæreditatem, quoniam in *seculũ misericordia eius. ‡Hæreditatem Israel seruo suo, quoniam in *seculũ misericordia eius. ‡Quia in humilitate nostra memor fuit nostri. Dñs, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Et redemit nos ab inimicis nostris, quoniã in *seculũ misericordia eius. ‡Qui dat escã omni carni, quoniã in *seculum misericordia eius. ‡Cõfitemini Deo cęli, quoniã ī *seculũ misericordia eiꝰ.

ρλέ.

1 ‡ Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
2 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν, ὅτι
3 εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ κυ-
4 ρίῳ τῶν κυρίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ ποι-
ήσαντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
5 λεος αὐτοῦ. ‡ τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει,
6 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ στερεώσαντι τὴν
γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
7 ‡ τῷ ποιήσαντι φῶτα μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
8 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας,
9 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὴν σελήνην καὶ
τοὺς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
10 λεος αὐτοῦ. ‡ τῷ παίσαντι αἴγυπτον σὺν τοῖς πρω-
11 τοτόκοις αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ
ἐξαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ ἐκ μέσου αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα,
12 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι
13 ὑψηλῷ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ καται-
τεμόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις, ὅτι εἰς τὸν
14 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ διαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ
διὰ μέσου αὐτῆς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
15 ‡ καὶ ἐκτινάξαντι φαραὼ καὶ τὴν δυνάμιν αὐτοῦ εἰς θά-
λασσαν ἐρυθράν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
16 ‡ τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι εἰς τὸν
17 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ παίσαντι βασιλεῖς
μεγάλους, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
18 ‡ καὶ ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς, ὅτι εἰς τὸν αἰ-
19 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορ-
20 ραίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· ‡ καὶ τὸν ὼγ
βασιλέα τῆς βασαν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
21 ‡ καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, ὅτι εἰς τὸν
22 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ κληρονομίαν ἰσραὴλ δού-
λῳ αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
23 ‡ ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος,
24 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐλυτρώσατο
ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐ-
25 τοῦ. ‡ ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
26 ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXVI.

LAudes dicite coram Domino, quoniam bonus est, quoniam in æternum benignitas eius. [2] Laudes dicite Deo deorum, quoniam in æternum benignitas eius. [3] Laudes dicite Domino dominorum, quoniam in æternum benignitas eius. [4] Factori mirabilium magnorum soli, quoniam in æternum benignitas eius. [5] Factori cælorum in intelligentia, quoniam in æternum benignitas eius. [6] Ei qui extendit terram super aquas, quoniam in æternum benignitas eius. [7] Ipsi qui fecit luminaria magna, quoniam in æternum benignitas eius.
[8] Solem vt præesset diei, quoniam in æternum benignitas eius. [9] Lunam & stellas vt præessent nocti, quoniam in æternum benignitas eius. [10] Qui percussit Ægyptum plagis, & occidit primogenita eorum, quoniam in æternum benignitas eius. [11] Et eduxit Israelem ereptum de medio eorum, quoniam in æternum benignitas eius. [12] In manu forti & brachio excelso, quoniam in æternum benignitas eius.
[13] Qui diuisit mare rubrum in diuisiones, quoniam in æternum benignitas eius. [14] Et transire fecit Israel per medium eius, quoniam in æternum benignitas eius. [15] Et submersit Pharaonem & exercitum eius in mari rubro, quoniam in æternum benignitas eius. [16] Qui deduxit populum suum per desertum, quoniam in æternum benignitas eius. [17] Qui percussit reges magnos, quoniam in æternum benignitas eius. [18] Et occidit reges superbos, quoniam in æternum benignitas eius. [19] Sichon regem Amorræorum, quoniam in æternum benignitas eius. [20] Et Og regem Bassan, quoniam in æternum benignitas eius. [21] Et dedit terram eorum hæreditatem, quoniam in æternum benignitas eius. [22] Hæreditatem Israel seruo suo, quoniam in æternum benignitas eius. [23] In correptione memor fuit erga nos pacti sui, quoniam in æternum benignitas eius. [24] Et redemit nos ab iis qui angebant nos, quoniam in æternum benignitas eius.
[25] Qui dat escam omni carni, quoniam in æternum benignitas eius. [26] Laudes dicite Deo cæli, quoniam in æternum benignitas eius.

קלז

1 * עַל־נַהֲרוֹת׳ בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת־צִיּוֹן׃
2 * עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנּוֹרוֹתֵינוּ׃
3 * כִּי שָׁם׳ שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ
שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃
4 * אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃
5 * אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃
6 * תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי׳ לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא
אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל־רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃
7 * זְכֹר יְהוָה׳ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָם הָאֹמְרִים
עָרוּ׳ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃
8 * בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־
גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃
9 * אַשְׁרֵי׳ שֶׁיֹּאחֵז׳ וְנִפֵּץ אֶת־עוֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

קלח

1 * לְדָוִד׳ אוֹדְךָ בְּכָל־לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָ׃
2 * אֶשְׁתַּחֲוֶה׳ אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת־שְׁמֶךָ
עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ
אִמְרָתֶךָ׃
3 * בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃
4 * יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַלְכֵי־אֶרֶץ כִּי־שָׁמְעוּ אִמְרֵי־
פִיךָ׃
5 * וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃
6 * כִּי־רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבוֹהַּ מִמֶּרְחָק
יְיֵדָע׃
7 * אִם־אֵלֵךְ׳ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח
יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃
8 * יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי
יָדֶיךָ אַל־תֶּרֶף׃

PSAL. CXXXVII.

1 *Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur Sion.*
2 * *Super salices in medio eius suspendimus citharas nostras.*
3 * *Quoniam ibi interrogauerunt nos qui captiuos duxerunt nos, verba carminis; & qui affligebant nos læti, Canite nobis de canticis*
4 *Sion.* * *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?*
5 * *Si oblitus fuero tui Ierusalem, in obliuione sit dextera mea.*
6 * *Adhæreat lingua mea gutturi meo, si non recordatus fuero tui, si non proposuero Ierusalem in principio lætitiæ meæ.*
7 * *Memento Domine filiorum Edom in die Ierusalem, dicentium: Euacuate euacuate vsque ad fundamentum eius.*
8 * *Filia Babylonis vastata, beatus qui retribuet tibi vicissitudinem tuam quam retribuisti nobis.*
9 * *Beatus qui tenebit et allidet paruulos tuos ad petram.*

1 * *Dauid.* PSAL. CXXXVIII.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo, in conspectu deorum cantabo tibi.
2 * *Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo super misericordia tua & veritate tua, quoniam magnificasti super omne nomen tuum eloquium tuum.*
3 * *In die inuocabo, & exaudies me; dilatabis animæ meæ fortitudinem.*
4 * *Confiteantur tibi Domine omnes reges terræ, quoniam audierunt eloquia oris tui.*
5 * *Et cantent in viis Domini, quoniam magna gloria Domini.*
6 * *Quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit, & excelsa de longè cognoscit.*
7 * *Si ambuluero in medio tribulationis, viuificabis me: super furorem inimicorum meorũ mittes manũ tuam, et saluabit me dextera tua.*
8 * *Dominus operabitur pro me; Domine misericordia tua in æternum, opera manuum tuarum ne dimittas.*

תרגום

קלז

1 עַל נַהַרְוָתָא דְּבָבֶל תַּמָּן יְתֵבְנָא לְחוֹד בְּכֵינָא כַּד הֲוֵינָא דָכְרִין יַת צִיּוֹן׃ 2 עַל עַרְבִין בִּמְצָעָהּ תְּלֵינָן כִּנְרָנָא׃ 3 אֲרוּם תַּמָּן
שְׁאִלוּ יָתָנָא בָּבְלָאֵי דִּשְׁבוֹ יָתָנָא לְמֵימַר מִלִּין דְּשִׁירָתָא וּבְזוֹזָנָא עַל עֵסַק חֶדְוָה אָמְרִין שַׁבַּחוּ לָנָא מִשִּׁירָתָא דַּהֲוֵיתוּן אָמְרִין בְּצִיּוֹן׃
4 הֵיכְדֵין נְשַׁבַּח יַת תֻּשְׁבַּחְתָּא דַיְיָי עַל אַרְעָא חִלּוֹנִיתָא׃ 5 אִין מַנְשֵׁינָא לִיךְ יְרוּשְׁלֵם אַנְשְׁיֵיהּ לִימִינִי׃ 6 תִּדְבַּק לִישָׁנִי לְמוֹרִיגִי
אִין לָא דָכֵרְנָא לִיךְ אִין לָא אַסֵּיק יַת יְרוּשְׁלֵם לְדָכְרָן טָב עַל שֵׁירוּ חֶדְוַת כִּתֵּי שַׁמְשַׁי׃ 7 אִדְכַּר יְיָי לְעַמָּא דֶאֱדוֹם יַת יוֹמָא דַחֲרִבוּ יַת
יְרוּשְׁלֵם דְּאָמְרִין פַּנּוֹן פַּנּוֹן עַד שִׁיתְאָסָא בָּהּ׃ 8 בַּת בָּבְלְיָתָא בָּזוֹזִין טוּבוֹהִי דְּמָאן דְּפָרַע לִיךְ יַת תַּשְׁלוּמַת גְּמָלִיךְ דִּי גְמַלְתְּ לָנָא׃
9 טוּבוֹהִי דְּמָאן דְּיוֹחֵד וּמְרַטֵּשׁ יַת טָלַיִיךְ עַל כֵּיפָא׃

קלח

1 עַל יְדָא דְדָוִד אוֹדֵי קֳדָמָךְ יְיָי בְּכָל לִבִּי קֳדָם דַּיָּנַיָּא אֲשַׁבְּחִנָּךְ׃ 2 אֶסְגּוֹד קֳדָם הֵיכַל קֻדְשָׁךְ וְאוֹדֵי יַת שְׁמָךְ מְטוּל טוּבָךְ וּמְטוּל
קֻשְׁטָךְ אֲרוּם אַסְגִּיעַתָּא עַל כּוּלֵּי שְׁמָךְ מֵימַר תֻּשְׁבַּחְתָּךְ׃ 3 בְּיוֹמָא דִקְרֵיתִי עֲנֵיתָא יָתִי אַסְגִּיעַתְנִי בְּנַפְשִׁי עֻשְׁנָא׃ 4 יוֹדוּן קֳדָמָךְ יְיָי
כָּל מַלְכַיָּא דְאַרְעָא אֲרוּם שְׁמַעוּ מֵימַר תֻּשְׁבַּחְתָּךְ׃ 5 וִישַׁבְּחוּן עַל כָּל כִּבְשַׁיָּא דַיְיָי אֲרוּם רָב אַיְקָרָא דַיְיָי׃ 6 אֲרוּם רָמָא יְיָי וּמַכִּיךְ יֶחְמֵי
וְגֵיוְתָנָא מִשְּׁמַיָּא רְחִיקִין יַמְאִךְ׃ 7 אִין אֲהַלֵּךְ בִּמְצַע עַקְתָא תְּקַיְּמִנַּנִי וְעַל נְחִירֵי בַעֲלֵי דְבָבַי תּוֹשִׁיט יְדָךְ לְחַבָּלוּתְהוֹן וְתִפְרְקִנַּנִי יְמִינָךְ׃
8 מֵימְרָא דַיְיָי יִפְרַע לְהוֹן בִּישָׁא אַמְטוּלְתִּי יְיָי טוּבָךְ לְעָלַם עוֹבָדֵי יְדָךְ לָא תִשְׁבּוֹק׃

Psalmus Dauid propter

*Dauid *per Hieremiam.* PSAL. CXXXVI.

1 SVper flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus dum recordaremur nos Siõ.
2 *In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra. 3 *Quia illic interrogauerũt nos q captiuos duxerunt nos, verba cãtionum, & qui abduxerunt nos, hymnũ. Cantate nobis de canticis Sion: 4 *Quomodo cantabimus canticum Dñi in terra aliena? 5 *Si oblitus fuero tui Hierusalem, obliuioni detur dextera mea. 6 *Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non tui meminero. si nõ proposuero Hierusalẽ sicut' in principio lætitiæ meæ. 7 *Memor esto Dñe filiorum Edom in die Hierusalem. qui dicunt: Exinanite, exinanite vsque ad fundamen-
in ea tum *eius. 8 *Filia Babylonis misera. beatus qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis. 9 *Beatus qui tenebit & allidet paruulos tuos ad petram.

Psalmus Dauid Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXXXVII.

1 CONfitebor tibi Domine in toto corde meo, & in conspectu angelorum psallam tibi, quoniam audisti omnia verba oris mei. 2 *Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo, super misericordia tua & veritate tua. quoniã magnificasti super omne nomen sanctum tuũ.
3 *In quacunque die inuocauero te, velociter exaudi me. multiplicabis *me in a-
in anima mea virtutem nima mea virtute tua. 4 *Confiteantur tibi Domine omnes Reges terræ, quia audierunt omnia verba oris tui. 5 *Et cantent
* est in vijs Domini, quoniam magna * gloria Domini: 6 *Quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit, & alta à longè cognoscit. 7 *Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me. * Super iram
* Et vmanum tuam inimicorum meorum extendisti * manus tuas, & saluum fecit me dextera tua.
8 *Dominus retribuet pro me. Domine misericordia tua in seculũ, opera manuum tuarum ne despicias.

* Τῷ δαυὶδ διὰ ἱερεμίου. ρλς'.

1 Επὶ τῶν ποταμῶν βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν, καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τ σιών.
2 * Ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄρ-
3 γανα ἡμῶν. * ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς ⓐ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς, λόγους ᾠδῶν, καὶ ⓐ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον. ἄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν σιών·
4 * πῶς ᾄσομεν τὴν ᾠδὴν κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;
5 * ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθείη ἡ δεξιά μου.
6 * κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγί μου, ἐὰν μή σου μνησθῶ. ἐὰν μὴ προαναταξώμαι τὴν ἱερουσαλὴμ ὡς ἐν ἀρχῇ τ εὐφροσύνης μου.
7 * μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν ἐδὼμ τὴν ἡμέραν ἱερουσαλήμ. τῶν λεγόντων, ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε, ἕως τῶν θεμε-
8 λίων αὐτῆς. * θυγάτηρ βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος. μακάριος ὃς ἀνταποδώσει σοι τ' ἀνταπόδωμά σου ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.
9 * μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν.

* Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου.

ρλζ.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι, ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
2 * προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, καὶ ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου.
3 * ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου.
4 * ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες ⓐ βασιλεῖς τ γῆς, ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου.
5 * καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου, ὅτι μεγάλη ἡ δό-
6 ξα κυρίου· * ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ,
7 καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει. * ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζήσεις με. ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.
8 * κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ. κύριε τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXVII.

SVper flumina Babylonis, ibi sedimus & fleuimus cùm recordaremur Sion. [2] Super salices in medio eius suspendimus citharas nostras. [3] Ibi autẽ rogauerũt nos Babylonij, qui captiuos adduxerũt nos, vt diceremus verba canticorũ: & raptores nostri lętitię causa dicebãt: Psallite nobis cantica quę dicebatis in Sion. [4] Quomodo cantabimus hymnos Domini in terra aliena? [5] Si oblitus fuero tui Ierusalẽ, obliuioni tradam dexteram meam. [6] Adhæreat lingua mea palato meo, nisi recordatus fuero tui, nisi ascendere fecero Ierusalem in memoriam bonam in initio cœtuum ministrorum meorum. [7] Memor esto Domine populi Edom, diei qua destruxerunt Ierusalem, dicentes: Complanate, complanate vsque ad fundamentum in ea. [8] Filia Babyloniorum deuastatorum, Beatus qui reddiderit tibi retaliationem retributionis tuę quam retribuisti nobis. [9] Beatus qui capiet & allidet paruulos tuos super petram. Per manum Dauidis. PSAL. CXXXVIII.

CONfitebor coram te Domine in toto corde meo: in conspectu iudicum cantabo tibi. [2] Adorabo coram templo sancto tuo, & confitebor nomini tuo propter benignitatem tuam & propter veritatem tuam, quoniam magnificasti super omne nomen tuũ verbum laudis tuæ. [3] In die qua inuocaui, respondisti mihi: multiplicasti in anima mea fortitudinem. [4] Confiteantur coram te Domine omnes reges terræ, quoniam audierunt verbum l audis tuæ. [5] Et cantent in omnibus viis Domini, quoniam magna est gloria Domini, [6] Quoniam excelsus Dominus & humilem respiciet, & superbum de cælis longinquis deprimet.
[7] Si ambulauero in media angustia, viuificabis me; & super nares inimicorum meorum pones manum tuam vt destruas illos: & redimet me dextera tua. [8] Verbum Domini reddet malum illis propter me: Domine benignitas tua in æternum; opera manuum tuarum ne derelinquas.

קלט

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חֲקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃
2 * אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃
3 * אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל־דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה׃
4 * כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻלָּה׃
5 * אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃
6 * פְּלִאָיה דַּעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא־אוּכַל לָהּ׃
7 * אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃
8 * אִם־אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה
שְׁאוֹל הִנֶּךָּ׃
9 * אֶשָּׂא כַנְפֵי־שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם׃
10 * גַּם־שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃
11 * וָאֹמַר אַךְ־חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי׃
12 * גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחֲשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר
כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה׃
13 * כִּי־אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי׃
14 * אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ
וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃
15 * לֹא־נִכְחַד עֶצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר־עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר
רֻקַּמְתִּי בְתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃
16 * גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל־סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים
יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם׃
17 * וְלִי מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃
18 * אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ׃
19 * אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ
מֶנִּי׃
20 * אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לִמְזִמָּה נָשׂוּא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃
21 * הֲלוֹא־מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ
אֶתְקוֹטָט׃
22 * תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי׃

1 * *Victori Dauid Psalmus.*

CXXXIX.

Domine inuestigasti me, & cognouisti.
2 * *Tu cognouisti sessionem meam & resurrectionem meam, intellexisti malũ meum de longè.*
3 * *Semitam meam & accubationem meam ventilasti, & omnes vias meas intellexisti.*
4 * *Quia non est eloquium in lingua mea, ecce*
5 *Domine omnia nosti.* * *Retrorsum & antè formasti me, & posuisti super me manum tuam.*
6 * *Mirabilior est scientia me, excellentior est,*
7 *non potero ad eam.* * *Quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam?*
8 * *Si ascendero in cælum, ibi es tu; si iacuero in inferno, ades tu.*
9 * *Si sumpsero pennas meas diluculò, habita-*
10 *uero in extremo maris;* * *Etiam ibi manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.*
11 * *Si dixero: Fortè tenebræ operient me, nox quoque lux erit coram me.*
12 * *Nec tenebræ habent tenebras apud te, & nox quasi dies lucet: similes sunt tenebræ &*
13 *lux.* * *Quia tu possedisti renes meos, orsusque*
14 *es me in vtero matris meæ.* * *Confitebor tibi quoniam terribiliter magnificasti me: mirabilia opera tua, & anima mea nouit nimis.*
15 * *Non sunt operta ossa mea à te quibus factus sum in abscondito, imaginatus sum in nouissimis terræ.*
16 * *Informem adhuc me viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribẽtur: dies formati sunt, & non est vna in eis.*
17 * *Mihi autem quàm honorabiles facti sunt amici tui Deus, quàm fortes pauperes eorum!*
18 * *Dinumerabo eos, & arena plures erunt: euigilaui & adhuc sum tecum.*
19 * *Si occideris Deus impium, viri sanguinum declinate à me.*
20 * *Qui contradicent tibi sceleratè, eleuati sunt frustrà aduersarij tui.*
21 * *Nonne odientes te Domine odiui, & contra aduersarios tuos distabui?*
22 * *Perfecto odio oderam illos, inimici facti sunt mihi.*

תרגום

קלט 1 לְשַׁבְחָא עַל יַד דָּוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא יְיָ פִּשְׁפַּשְׁתָּא יָתִי וִידַעְתָּא׃ 2 קֳדָמָךְ גְּלִי אוֹתָבוּתִי וְאוֹקֵימוּתִי אִתְבַּיֵּנְתָּ
לְחַבְּרוּתִי בִּכְנִישְׁתָּא מֵרָחִיק׃ 3 כְּדוּן בְּמֵיזְלִי בְּאוֹרְחָא וּבְאַרְבָעוּתִי בְּמִדְרָשָׁא אִתְעֲבַדְתָּ חִלּוֹנַי וְכָל אָרְחָתַי אַסְכֵּנְתָּא׃ 4 אֲרוּם לֵית
מַמְלַל בְּלִשָּׁנִי דִשְׁקַר אַתְּ מֵימְרָא דַיְיָ יְדַעְתָּ כָּל גֻּשְׁמִי׃ 5 מֵאֲחוֹרֵי וּמֵאַפֵּי אַעֵקְתָּנִי וְגָרַיְתְּ עֲלַי מְחַת אִידָךְ׃ 6 פְּרִישָׁא מַנְדְּעָא מִנִּי
אִזְדְּקַפַּת לָא אֶכֹּל לָהּ׃ 7 הָאן אֵיזִל מִן קֳדָם זַעְפָּךְ וְהָאן מִן קֳדָמָךְ אֵיפוּךְ׃ 8 אִין אֶסַּק לִשְׁמַיָּא תַּמָּן אַתְּ וְאֵימוּךְ לִשְׁיוֹל תַּמָּן מֵימְרָךְ׃
9 אֶזְקוֹף צִיצִין דְּקָרִיץ אֶשְׁרֵי בְּסוֹף מַעַרְבָא׃ 10 לְחוֹד תַּמָּן יְדָךְ תַּדְבְּרִנַּנִי וְתוֹחֲדֵנִי יְמִינָךְ׃ 11 וְאַמְרֵת בְּרַם חֲשׁוֹכָא עֲלַי קָבְלָא
בְּרַם וְלֵילְיָא מַנְהַר עֲלַי׃ 12 בְּרַם חֲשׁוֹכָא לָא יַחְשִׁיךְ מִן מֵימְרָךְ וְלֵילְיָא הֵיךְ יְמָמָא יַנְהַר הֵיךְ חֲשׁוֹכָא הֵיךְ נְהוֹרָא שָׁוְיָן׃ 13 אֲרוּם אַתְּ
קְנֵית כֻּלְיָתַי אִישְׁתֵּיתַנִי בִּכְרֵיסָא דְאִמִּי׃ 14 אוֹדֵי קוֹמָךְ מְטוּל דִּדְחִילָן עֲבַדְתָּ פָּרֵשְׁתָּ פְּרִישָׁן עוֹבָדָךְ וְנַפְשִׁי חַכְּמַת לַחֲדָא׃ 15 לָא אִתְכַּסִּי
גַּרְמִי מִנָּךְ דְּאִתְעַבְדַת בְּטֻמְרָא אִצְטַיְרַת בִּכְרֵיסָא דְאִמִּי׃ 16 גֻּשְׁמִי חָמְיָן עַיְנָךְ וְעַל סְפַר דָּכְרָנָךְ כֻּלְּהוֹן יוֹמֵי מִכַּתְּבִין בְּיוֹמָא דְאִתְבְּרִי
עָלְמָא מִן שֵׁירוּיָא אִתְבְּרִיו כֻּלְּהוֹן בְּרְיָתָא בְּשִׁתָּא יוֹמִין וְלֵית בְּחַר חַד יוֹמָא בְּהוֹן׃ 17 וְקֳדָמַי כַּמָּה יַקִּירִין אִנּוּן רַחֲמָיךְ אֱלָהָא וּכְמָה מִתְחַיְלִין
רַבְּנֵיהוֹן׃ 18 אֲמַנִּינוּן בְּעָלְמָא הָדֵין יַתִּיר מֵחָלָא יִסְגְּעוּן אִתְעֲרַת לְעָלְמָא דְאָתֵי וְעַד כְּדוּן אֲנָא גַּבָּךְ׃ 19 אִין תִּקְטוֹל אֱלָהָא לְרַשִׁיעָא וְגַבְרִין
דְּחַיָּיבִין דִּין דִּקְטוֹל יְזוֹרוּן מִנִּי׃ 20 דְּיוֹמוּן בִּשְׁמָךְ עַל נִיכְלָא מִשְׁתַּבְּעִין עַל מַנָּן בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 21 הֲלָא מְסַנְאָךְ יְיָ אֲנָא סָנֵי וּבִקְיָמִין לְקִבְלָךְ
אֲנָא מְרַגַּג׃ 22 עַד שֵׁיצִיאוּת שְׂנֵיתָא שְׂנֵיתִינוּן לְבַעֲלֵי דְבָב הֲווֹן לִי׃

*In finem Dauid psalmus *Zachariæ* 1
in dispersione. CXXXVIII.

DOmine probasti me & cognouisti me. 2 tu cognouisti sessionẽ meã & resurrectionẽ meã. *Tu intellexisti cogitationes 2
meas de lõge. *Semitam meam & funiculũ 3
meũ tu inuestigasti: & omnes vias meas p-
sermo uidisti, *quia non est *dolus in lingua mea. 4
Ecce Domine tu cognouisti omnia nouis-
sima & antiqua. *Tu formasti me, & posui- 5
sti sup me manũ tuam. *Mirabilis facta est 6
sciẽtia tua ex me, cõfortata est, non potero
ad eã. *Quò ibo à spiritu tuo, & à facie tua 7
quò fugiã? *Si ascendero in cęlũ, tu illic es: 8
si descendero in infernum, ades. *Si sump- 9
sero pennas meas diluculò, & habitauero
in extremis maris, * & enim illic man9 tua 10
deducet me, & tenebit me dextera tua. *Et 11
dixi: Forsitan tenebræ cõculcabunt me, &
mea nox illuminatio *in deliciis meis. *Quia te- 12
nebræ nõ obscurabuntur à te, & nox sicut
dies illuminabitur. sicut tenebræ eius, ita
& lumen eius. *Quia tu possedisti renes 13
meos, suscepisti me de vtero matris meæ.
*magnifi-
catus* *Confitebor tibi quia terribiliter *miri- 14
ficatuses. mirabilia opa tua, & anima mea
cognoscit nimis. *Non est occultatum os 15
meum à te quod feciſti in occulto, & sub-
stantia mea in inferioribus terræ.
*Imperfectum meum viderunt oculi 16
tui, & in libro tuo omnes scribentur.
dies formabuntur, & nemo in eis.
*Mihi autem nimis honorificati sunt a- 17
mici tui Deus, nimis cõfortati sunt prin-
cipatus eorum. *Dinumerabo eos, & 18
super arenam multiplicabuntur. Exurrexi,
& adhuc sum tecum: *Si occideris pec- 19
catores Deus. Viri sanguinum declinate à
*dicitis in
cogita-
tione
suas me, *quia *litigiosi estis in cogitationibus. 20
accipient in vanitate ciuitates tuas.
*Nonne qui oderunt te Domine ode- 21
ram, & super inimicos tuos tabescebam?
*Perfecto odio oderam illos, in inimi- 22
cos facti sunt mihi.

1 *εἰς τὸ τέλος τῷ δαυὶδ ψαλμὸς ζαχαρίᾳ ἐν
τῇ διασπορᾷ. ρλή.
Κύριε ἐδοκίμασάς με, καὶ ἔγνως με. σὺ ἔγνως τὴν
καθέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου.
2 *σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου ἀπομακρόθεν.
3 *τὴν τρίβον μου καὶ τὴν κοῖτόν μου σὺ ἐξιχνίασας.
4 καὶ πάσας τὰς ὁδούς μου προῆδες. *ὅτι οὐκ ἔστι δό-
5 λος ἐν γλώσσῃ μου. ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνως *πάντα τὰ ἔ-
σχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκάς ἐπ' ἐ-
6 μὲ τὴν χεῖρά σου. *ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου
ἐξ ἐμοῦ, ἐκραταιώθη, οὐ μὴ δυνώμαι πρὸς αὐτήν.
7 *ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προ-
8 σώπου σου τοῦ φύγω; *ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ
ἐκεῖ εἶ. ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ἅδην, παρεῖ.
9 *ἐὰν ἀναβάλωμι τὰς πτέρυγάς μου κατ' ὄρθρον, καὶ
10 κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης· *καὶ γὰρ ἐκεῖ
ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.
11 *καὶ εἶπα, ἄρα σκότος καταπατήσει με, καὶ νὺξ φω-
τισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου.
12 *ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα
φωτισθήσεται. ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, ἕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς.
13 *ὅτι σὺ ἐκτήσω τοὺς νεφρούς μου, ἀντελάβου μου ἐκ
γαστρὸς μητρός μου.
14 *ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι φοβερῶς ἐθαυμαστώθης. θαυ
μάσια τὰ ἔργα σου, καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα.
15 *οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυ-
φῇ, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.
16 *τὸ ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ ἐπὶ
τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται. ἡμέραι πλασθήσον-
ται, καὶ οὐθεὶς ἐν αὐταῖς. *ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησάν οἱ
φίλοι σου ὁ θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν.
18 *ἐξαριθμήσομαι αὐτοὺς καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυν-
θήσονται. ἐξεγέρθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ.
19 *ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός. ἄνδρες αἱμάτων
20 ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ· *ὅτι ἐρεῖτε εἰς διαλογισμούς.
λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου.
21 *οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοῖς
22 ἐχθροῖς σου ἐξετηκόμην; *τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐ-
τούς, εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis canticum. PSAL. CXXXIX.

DOmine perscrutatus es me & cognouisti. [2] Coram te nota est sessio mea & surrectio mea: intellexisti societatem meam in ecclesia de longè. [3] Nunc autem ambulante me in via, aut recumbente in schola, factus es extraneus; & omnes vias meas frequentasti.
[4] Quoniam non est eloquium in lingua mea mendacij: tu ô sermo Domini cognouisti omne corpus meum. [5] A tergo & antè molestasti me, & concitasti super me percussionem manuum tuarum. [6] Mirabilis est scientia præ me, ardua facta est, non potero ad eam. [7] Quò ibo à præsentia tempestatis tuæ? & quò à conspectu tuo me vertam? [8] Si ascendero in cælum, illic tu es: & si stratum fecero in inferno, ibi *aderit* Verbum tuum. [9] Si sustulero alas auroræ, & habitauero in nouissimo Occidentis: [10] Etiam illuc manus tua deducet me, & apprehendet me dextera tua. [11] Et dixi: Certè tenebræ obscurant me, nox verò lucet super me. [12] Verùm tenebræ non occultabũt *aliquid* à Verbo tuo, & nox sicut dies illuminabit: & tenebræ & lux apud te æquales. [13] Quoniam tu possediſti renes meos, fundasti me in vtero matris meæ. [14] Confitebor coram te quia terribilia facisti, mirificè mirabilia edidisti opera tua; & anima mea euasit sapiens valdè. [15] Non est absconsa substãtia mea à te qua factus sum in abscondito, formatus sum in vtero matris meæ. [16] Corpus meum viderunt oculi tui, & in libro memorię tuæ omnes dies scripti sunt, in die qua creatus est mundus, à principio creatę sunt omnes creaturę in sex diebus, nec electus est dies vllus in eis. [17] Et coram me quàm honorabiles sunt qui amant te Deus, & quàm fortificantur principes eorum! [18] Dinumerabo eos in mũdo isto; vberantius quàm arena multiplicabuntur: resurrexi in mundo venturo, licet adhuc apud te sim. [19] Si occideris Deus impium, viri autem addicti iudicio mortis discedant à me. [20] Qui iurant in nomine tuo dolosè, iurant in vanum auctores inimicitiæ tuæ. [21] Nonne odientes te Domine odio habeo? & in iis qui insurgunt contra te, nausea afficior? [22] Consummato odio infestus fui illis: auctores inimicitiæ facti sunt mihi.

23 * חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לִבָּבִי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי :
24 * וּרְאֵה אִם־דֶּרֶךְ עֹצֶב בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם :

קמ

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד :
2 * חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי :
3 * אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל־יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת :
4 * שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שִׂפְתֵימוֹ סֶלָה :
5 * שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִיְּדֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לְהַדְחוֹת פְּעָמָי :
6 * טָמְנוּ־גֵאִים פַּח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד־מַעְגָּל מוֹקְשִׁים שָׁתוּ־לִי סֶלָה :
7 * אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנָי :
8 * יְהוִה אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכּוֹתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק :
9 * אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוֵי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל־תָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה :
10 * רֹאשׁ מְסִבָּי עְמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסֻּמוֹ :
11 * יְמוֹטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ יַפְּלֵם בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל־יָקוּמוּ :
12 * אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־חָמָס רָעָה יְצוֹדֶנּוּ לְמַדְחֵפוֹת :
13 * יָדַעְתִּי כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה דִּין עָנִי מִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים :
14 * אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ :

23 * *Scrutare Deus me, & cognosce cor meum; proba me, & scito cogitationes meas.*
24 * *Et vide si via doli in me est, & deduc me in via æterna.*

1 * *Victori Psalmus Dauid.*

CXL.

2 ERipe me Domine ab homine malo, à viris iniquis serua me.
3 * *Qui cogitauerunt malitias in corde, tota die versati sunt in prœliis.*
4 * *Exacuerunt linguam suam quasi serpens, venenum aspidum sub labiis eorum. Semper.*
5 * *Custodi me Domine de manu impij: à viro iniquitatum serua me, qui cogitauerunt supplantare gressus meos.*
6 * *Absconderunt superbi laqueum mihi, & funibus extenderunt rete: iuxta semitam offendiculum posuerunt mihi. Semper.*
7 * *Dixi Domino; Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.*
8 * *Deus Domine fortitudo salutis meæ, protexisti caput meum in die belli.*
9 * *Ne des Domine desideria impij, scelera eius ne effundantur & eleuentur. Semper.*
10 * *Amaritudo conuiuarum meorum labor labiorum eorum operiet eos.*
11 * *Cadent super eos carbones, in ignem deijcies eos, in foueam vt non consurgant.*
12 * *Vir linguosus non dirigetur in terra: virum iniquum mala capient in interitu.*
13 * *Scio quòd faciet Dominus causam inopis, iudicia pauperum.*
14 * *Attamen iusti confitebuntur nomini tuo: habitabunt recti cum vultu tuo.*

תרגום

23 פַּשְׁפֵּשׁ יָתִי אֱלָהָא וְדַע רַעְיוֹנַי בַּחֵן יָתִי וְדַע הִרְהוּרָי ׃
24 וְחֲמֵי אִין אוֹרַח דְּטָעוּ בְּי וְדַבַּר יָתִי בְּאוֹרַח תְּרִיצֵי עָלְמָא ׃

קמ

1 לְשַׁבְּחָא תְּשַׁבְּחֵתָא עַל יַד דָּוִד ׃
2 פְּצֵא יָתִי אֱלָהָא מִבַּר נָשׁ בִּישׁ מִגְּבַר חֲטוֹפִין תְּנַטְּרִנִּי יָתִי ׃
3 דִּי חָשְׁבוּ בִּישָׁן בְּלִבָּא כָּל יוֹמָא מְגָרִין קְרָבָיָא ׃
4 מְחַנְיָן בְּלִישָׁנְהוֹן חֵיךְ חֵיוָיָא אַרְסָא דְּעַכּוּבִיתָא תְּחוֹת שְׂפָוָתְהוֹן לְעָלְמִין ׃
5 נְטוֹר יָתִי יְיָ מֵאִידָא דְּרַשִּׁיעָא מִגְּבָרִין מְרֵי חֲטוֹפִין תְּנַטְּרִנִּי יָתִי דִּי חֲשִׁלוּ לְמִנְקוֹף אִסְתָּרַי ׃
6 כְּמַנוּ גַיוְתָנַיָא קוֹלָא קְרָמַי וְאַשְׁלָיָא פְּרִסוּן מְצַרְתָּא לְסִטַר אוֹרְחָא תַּקְלִין שָׁוִין לִי לְעָלְמִין ׃
7 אֲמָרֵת לַיְיָ אֱלָהִי אַתְּ אָתוּת יְיָ לְקַל בָּעוּתִי ׃
8 אֱלָהָא יְיָ עָשְׁנָא דְּפָרְקָנִי טַלֵּלְתָּא עַל רֵישִׁי בְּיוֹמָא דְּקְרָבָא ׃
9 לָא תְּהַן יְיָ רִיגּוּגֵי רְשִׁיעָא מַחְשְׁבָתֵהּ לָא תַסְפֵּק יִסְתַּלְּקוּן וְלָא יִתְרוֹמְמוּן לְעָלְמִין ׃
10 וַאֲחִיתוֹפֶל רֵישׁ סַנְהֶדְרֵי תַּלְמִידֵי דְמִסְתַּחֲרִין לַאֲלָפָא לֵיעוּת מַלְשִׁינוּת דְּסַפְּתְהוֹן יַחֲפִינוּן ׃
11 יִמְטוֹן עֲלֵיהוֹן גַּמְרִין מְשַׁמַּיָא בְּנוּרָא דְּגֵהִינָם יַפְּלִינוּן בְּגִיצִין דְּמַהֲמוֹרִין דְּלָא יְקוּמוּן לְחַיֵּי עָלְמָא ׃
12 גְּבַר דְּמִשְׁתָּעֵי לִישָׁן תְּלִיתַי לֵית אֶפְשַׁר דְּיִתְכֵּן בְּאַרְעָא דְּחַיֵּי אֱנָשָׁא מָרֵי חֲטוֹף וְעָבְרִין בִּישִׁין יְצוּדִנֵיהּ מַלְאָכָא דְמוֹתָא יְגַלְגְּנֵהּ בְּגֵהִינָם ׃
13 הָא בְּכֵן גְּלִי קֳדָמַי אֲרוֹם יַעְבֵּד יְיָ דִּינָא דַּעֲנָיֵי דִינֵיהוֹן דַּחֲשִׁיכֵי ׃
14 בְּרַם צַדִּיקַיָא יְהוֹדוּן לִשְׁמָךְ יְתִבוּן תְּרִיצַיָא לְצַלָּאתָךְ קֳדָמָךְ ׃

23 ‡ Proba me Deus,& ſcito cor meum: interroga me, & cognoſce ſemitas meas.

24 ‡ Et vide ſi via iniquitatis in me*, & deduc me in via æterna. *eſt

‡ In finem Pſalmus Dauid. 1

CXXXIX.

2 ERipe me Domine ab homine malo, à viro iniquo eripe me.

3 ‡ Qui cogitauerunt *iniquitatem in corde, tota die conſtituebant prœlia. *iniquitates

4 ‡ Acuerunt linguam ſuam ſicut * ſerpentis: venenum aſpidum ſub labiis eorum. *ſerpentes

5 ‡ Cuſtodi me Domine de manu peccatoris; *ab hominibus iniquis eripe me. qui cogitauerunt ſupplantare greſſus meos. *ὁ

6 ‡ Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi. & * funibus extenderunt *laqueum *pedibus meis': iuxta iter * ſcandala poſuerunt mihi. *funes *ut *ſcandalum

7 ‡ Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.

8 ‡ Domine Domine virtus ſalutis meæ, obumbraſti ſup caput meum in die belli.

9 ‡ Ne tradas me Domine à deſiderio meo peccatori. cogitauerunt contra me, ne derelinquas me, ne fortè exaltentur.

10 ‡ Caput circuitus eorum, labor labiorum ipſorum operiet eos:

11 ‡ Cadent ſuper eos carbones in ignem; deiicies eos in miſeriis, *& nō ſubſiſtant. *ἐν

12 ‡ Vir linguoſus non dirigetur in terra. virum iniuſtum mala capient in interitu.

13 ‡ Cognoui quia faciet Dominus iudicium *inopum, & vindictam pauperum. *inopiæ

14 ‡ Veruntamen iuſti confitebuntur nomini tuo, & habitabunt recti cum vultu tuo.

23 ‡ δοκίμασόν με ὁ θεός, καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου. ἔτασόν με, καὶ γνῶθι τὰς τρίβους μου.

24 ‡ καὶ ἴδε εἰ ὁδὸς ἀνομίας ἐν ἐμοί, καὶ ὁδήγησόν με ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ρλϑ'.

2 ‡ Ἐξελοῦ με κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με.

3 ‡ οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίαν ἐν καρδίᾳ, ὅλην τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο πολέμους.

4 ‡ ἠκόνησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν. διάψαλμα.

5 ‡ φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀδίκων ἐξελοῦ με. οἵτινες διελογίσαντο τοῦ ὑποσκελίσαι τὰ διαβήματά μου.

6 ‡ ἔκρυψαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι. διάψαλμα. καὶ σχοινίοις διέτειναν παγίδα τοῖς ποσί μου, ἐχόμφα τρίβου σκάνδαλα ἔθεντό μοι.

7 ‡ εἶπα τῷ κυρίῳ, θεός μου εἶ σύ, ἐνώτισαι κύριε τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.

8 ‡ κύριε κύριε δύναμις τῆς σωτηρίας μου, ἐπεσκίασας ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.

9 ‡ μὴ παράδως με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ. διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μήποτε ὑψωθῶσιν. διάψαλμα.

10 ‡ ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς.

11 ‡ πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρακες ἐν πυρί, καταβαλεῖς αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, καὶ οὐ μὴ ὑποστῶσιν.

12 ‡ ἀνὴρ γλωσσώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν.

13 ‡ ἔγνων ὅτι ποιήσει κύριος τὴν κρίσιν τῶν πτωχῶν καὶ τὴν δίκην τῶν πενήτων.

14 ‡ πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ κατοικήσουσιν εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Scrutare me Deus, & ſcito cogitationes meas; proba me, & ſcito cogitatus meos.

24 Et vide ſi via erroris in me eſt: & deduc me in via rectorum mundi.

1 Ad laudandum canticum per manum Dauidis. PSAL. CXL.

LIbera me Deus ab homine malo, à viro iniquitatum cuſtodi me. 3 Qui cogitauerunt mala in corde, tota die commiſcentes bella. 4 Exacuunt linguam ſuam ſicut ſerpens: venenum aſpidis ſub labiis eorum in æternum.

1 Cuſtodi me Domine de manu impij: de viris auctoribus iniquitatum cuſtodias me, qui cogitauerunt ſupplantare greſſus meos.

6 Abſconderunt ſuperbi laqueum ante me, & funibus extenderunt rete iuxta ſemitam; ſcandala ponunt mihi continenter.

7 Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.

8 Deus Domine fortitudo redemptionis meæ, obumbraſti caput meum in die belli.

9 Non des Domine deſideria impij: cogitationi eius ne ſatisfacias: auferantur, ne ſe extollant in æternum.

10 Achitophel caput ordinatorum diſcipulorum qui circueunt vt doceant prauitatem, inſimulatio labiorum eorum cooperiat eos.

11 Cadant ſuper illos carbones de cælo; in ignem gehennæ præcipitet eos in foueas ſcrobium, de quibus non reſurgant ad vitam æternam. 12 Vir delator lingua triplici nequaquam poſſit dirigi in terra vitæ: virum prauum & operatorem malorum venetur angelus mortis, & detrudat eum in gehennam.

13 Propterea conſtat mihi quòd faciet Dominus iudicium pauperum & iudicium egenorum.

14 Profectò iuſti confitebuntur nomini tuo, reuertentur recti vt orent coram te.

קמא

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִי הַאֲזִינָה
קוֹלִי בְּקָרְאִי־לָךְ׃
2 * תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי
מִנְחַת־עָרֶב׃
3 * שִׁיתָה יְהוָה שָׁמְרָה לְפִי נִצְרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי׃
4 * אַל־תַּט־לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת
בְּרֶשַׁע אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן וּבַל־אֶלְחַם
בְּמַנְעַמֵּיהֶם׃
5 * יֶהֶלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל־יָנִי
רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם׃
6 * נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שֹׁפְטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי
נָעֵמוּ׃
7 * כְּמוֹ פֹּלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל׃
8 * כִּי אֵלֶיךָ יְהוִה אֲדֹנָי עֵינָי בְּכָה חָסִיתִי אַל־
תְּעַר נַפְשִׁי׃
9 * שָׁמְרֵנִי מִידֵי פַח יָקְשׁוּ לִי וּמֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
10 * יִפְּלוּ בְמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר׃

קמב

1 * מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַּמְּעָרָה תְּפִלָּה׃
2 * קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃
3 * אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃
4 * בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח־
זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח לִי׃
5 * הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין־לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס
מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃
6 * זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֶלְקִי
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃
7 * הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי
מֵרֹדְפָי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃

1 * *Psalmus Dauid.* CXLI.

DOmine clamaui ad te, festina mihi, exaudi vocem meam clamantis ad te.
2 * *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.*
3 * *Pone Domine custodiam ori meo, serua paupertatem labiorum meorum.*
4 * *Ne declines cor meum in verbum malum, voluere cogitationes impias, cum viris operantibus iniquitatem, neque comedere in deliciis eorum.*
5 * *Corripiat me iustus in misericordia & arguat me: oleum amaritudinis non impinguet caput meum, quia adhuc oratio mea pro maliciis eorum.*
6 * *Sublati sunt iuxta petram iudices eorum, & audient verba mea quoniam decorata sunt.*
7 * *Sicut agricola cùm scindit terram, sic dissipata sunt ossa nostra in ore inferni.*
8 * *Quia ad te Domine Deus oculi mei: in te speraui, ne euacues animam meam.*
9 * *Custodi me de manibus laquei quem posuerunt mihi, & de offendiculis operantium iniquitatem.*
10 * *Incident in rete eius impij simul; ego autem transibo.*
1 * *Eruditio Dauid cùm esset in spelunca: oratio.* PSAL. CXLII.
2 *VOce mea ad Dominum clamabo, voce mea ad Dominum deprecatus sum.*
3 * *Effundam in conspectu eius eloquium meũ: tribulationem meam coram illo annunciabo.*
4 * *Cùm anxius in me fuerit spiritus meus, tu enim nosti semitam meam, in via hac qua ambulabo absconderunt laqueum mihi.*
5 * *Respice ad dexteram, & vide quia non sit qui cognoscat me: periit fuga à me, & non est qui requirat animam meam.*
6 * *Clamaui ad te Domine: dixi; Tu es spes mea, pars mea in terra viuentium.*
7 * *Ausculta deprecationem meam, quoniã infirmatus sum nimis: libera me à persecutoribus meis, quoniam confortati sunt super me.*

תרגום

קמא

1 חֻשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ קְרֵיתָךְ חַשְׁחֵשׁ לִי אֲצֵית קָלִי בְּמִקְרְיִי לָךְ׃ 2 תִּתְכַּוַּן צְלוֹתִי הֵיךְ קְטוֹרֶת בֻּסְמִין קֳדָמָךְ זַקְפוּת יְדַי הֵיךְ דּוֹרוֹן בְּסִים
דְּמִתְקְרֵב בְּרַמְשָׁא׃ 3 שַׁוֵּי יְיָ מַטְרָת לְפוּמִי נַטְרָה עַלַּוֵּי זְקוֹף שִׂפְוָתַי׃ 4 לָא תַצְלֵי לִבִּי לְפִתְגָם דְּבִישׁ לְמֶחְשַׁל מַחְשְׁבָן בִּישָׁן בְּרִשְׁעָא לְאִתְחַבָּרָא
עִם גַּבְרֵי עָבְדֵי שְׁקָר וְלָא אֶסְעוֹד בִּזְמַר בֵּית מִשְׁתֵּיהוֹן׃ 5 יְטַפְחִנַּנִי צַדִּיקָא מְטוּל חִסְדָּא וְיִכְסְנַנִי כָהֵן דִּמְרַבִּי מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא בְּרַם כְּלִיל
מַלְכוּתָא לָא יְבַטֵּל מֵרֵישִׁי אֲרוּם עַד כְּדוּן צְלוֹתִי מִסְתַּדְּרָא בְּבִישׁוּתְהוֹן׃ 6 אִשְׁתְּמִטוּ מִבֵּית מֶדְרָשָׁא בִּידֵיהוֹן דְּתַקִּיפִין דַּיָּנֵיהוֹן וְתַיְבִין
וְשָׁמְעִין מֵימְרַי אֲרוּם בְּסִימוּ׃ 7 דִּקְמַת גְּבַר דְּפָלַח וּמְבַזַּע בְּעֻשְׁנֵהּ בְּאַרְעָא הֵכְדֵּין אִתְבַּדַּרוּן אֱבָרָנָא עַל פּוּם קְבוּרְתָא׃ 8 אֲרוּם
לְוָתָךְ יְיָ אֱלָהִי עַיְנַי מוֹדִיקָא אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ סִבְרֵת לָא תְרוֹקֵן נַפְשִׁי׃ 9 נְטוֹר יָתִי מִידֵי קוֹלָא דִכְמַנוּ לִי וְתַקְלָן עָבְדֵי שְׁקָר׃ 10 יִפְּלוּן
בִּמְצָדָתְהוֹן רְשִׁיעַיָּא כַּחֲדָא אֲנָא עַד זְמַן דְּאֶעְבַּר׃

קמב

1 שִׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד בְּמֶהֱוֵה בְּאִסְפְּלִידָא צְלוֹתָא׃ 2 קָלִי קֳדָם יְיָ אֶקְבּוֹל קָלִי קֳדָם יְיָ אֲצַלֵּי׃ 3 אֲשׁוּד קוֹמוֹי שׁוּתִי
עָקְתִי קֳדָמוֹי אֲתַנֵּי׃ 4 בְּאִשְׁתַּלְהָיוּת עֲלַי רוּחִי וְאַתְּ יְדַעְתָּ שְׁבִילִי בִּכְבִישָׁא דְנַן אֲהַלֵּךְ כְּמַנּוּ פּוּחָא לִי׃ 5 אִסְתַּכְּלֵת עַל יְמִינָךְ וַחֲמֵית וְלֵית
לִי מִשְׁתְּמוֹדַע הוֹבַד שֵׁזָבוּ מִנִּי וְלֵית תָּבַע לְנַפְשִׁי׃ 6 קִבְלֵת לְוָתָךְ יְיָ אַמְרֵת אַנְתְּ מְשֵׁזְבִי חֻלְקִי בַּאֲרַע חַיָּיָא׃
7 אֲצֵית לִצְלוֹתִי אֲרוּם אִתְמַסְכְּנֵת לַחֲדָא פְּצֵא יָתִי מֵרָדְפַי אֲרוּם אִתְחַיָּלוּן מִנִּי׃

* Psalmus Dauid. CXL.

DOmine clamaui ad te, exaudi me, intende voci deprecationis meæ, cùm clamauero ad te, *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo; eleuatio manuum mearum sacrificiū vespertinū. *Pone Dñe custodiam ori meo, & ostium circūstantiæ circū labia mea. *Nō declines cor meum in verba malitię, ad excusandas excusationes in peccatis. cum hominibus operantibus iniquitatem, & non communicabo cum electis eorum. *Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. quoniā adhuc & oratio mea in beneplacitis eorum: *Absorpti sunt iuncti petrę iudices eorum. audient verba mea, quoniam suauia sunt: *Sicut crassitudo terræ erupta est super terram, dissipata sunt ossa eorum secus infernum. *Quia ad te Dñe Dñe oculi mei, in te speraui, non auferas animam meam. *Custodi me à laqueo quem statuerunt mihi, & à scandalis operantium iniquitatem. *Cadent in retiaculo eorū peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

Ecc. 22. a labiis ustis

placentiis

vestra

2. Reg. 24 gratia

* Intellectus Dauid cùm esset ipse in spelunca orans. PSAL. CXLI.

VOce mea ad Dominum clamaui: voce mea ad Dominum deprecatus sum.

*Effundo & pronuncio

*Effundam in conspectu eius orationem meam, tribulationem meam ante ipsum pronūciabo. *In deficiendo ex me spiritū meum, & tu cognouisti semitas meas. in via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi. *Considerabam ad dexteram & videbam, & non erat qui cognosceret me. Periit fuga à me, & non est qui requirat animam meam. *Clamaui ad te Domine: dixi, Tu es spes mea, portio mea es in terra viuentium. *Intende ad deprecationem meam, quia humiliatus sum nimis. Libera me à persequentibus me, quia confortati sunt super me.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρμ΄.

Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ, εἰσάκουσόν μου, πρόσχες τῇ φωνῇ τ δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.

2 *κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑσπερινή.

3 *θοῦ κύριε φυλακὴν τῷ στόματί μου, καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου.

4 *μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν, καὶ οὐμὴ συνδιάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν.

5 *παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με, ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλήν μου. ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν.

6 *κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν. ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου, ὅτι ἠδυνάσθησαν.

7 *ὡσεὶ παχὺς γῆς ἐρρήγη ἐπὶ τῆς γῆς, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ αὐτῶν παρὰ τὸν ᾅδην.

8 *ὅτι πρὸς σὲ κύριε κύριε οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀνταναλῇς τὴν ψυχήν μου.

9 *φύλαξόν με ἀπὸ παγίδος ἧς ἐθεσήσαντό μοι, καὶ ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.

10 *πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοί, καθαμόνας εἰμὶ ἐγὼ ἕως ἂν παρέλθω.

1 *Συνέσεως τῷ δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ προσευχόμενον. ρμα΄.

2 *Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐδεήθην. 3 *ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου, τὴν θλῖψιν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ.

4 *ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου, σὺ δὲ ἔγνως τὰς τρίβους μου. ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην, ἔκρυψαν παγίδα μοι. 5 *κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με. ἀπώλετο φυγὴ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχήν μου.

6 *ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε· εἶπα, σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου, μερίς μου εἶ ἐν γῇ ζώντων.

7 *πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα. ῥῦσαί με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με, ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum Dauidi. PSAL. CXLI.

DOmine inuocaui te, festina ad me, intende voci meæ dum clamo ad te. [2] Dirigatur oratio mea sicut suffimentum aromaticum coram te; eleuatio manuum mearum sicut munus suaue quod offertur in vespere. [3] Pone Domine custodiam ori meo, custodi eleuationem labiorum meorum. [4] Non declines cor meum in verbum malum, ad cogitandas cogitationes impias in impietate, vt coniungar cum viris operantibus iniquitatem, nec sustentabor cantilena domus conuiuij eorum. [5] Verberabit me iustus propter misericordiam, & corripiet me sacerdos, vngens me oleo vnctionis sanctuarij; attamen coronam regni non auferet de capite meo, quoniam adhuc oratio mea ordinatur in malitiam eorum. [6] Distracti sunt de domo scholæ manibus fortium iudicum suorum: sed reuertuntur & audiunt verba mea, quoniam iucunda fuerunt. [7] Sicut vir qui findit & scindit in fortitudine sua terram; sic dispersa sunt membra nostra in ore sepulchri. [8] Quoniam ad te Dñe Deus meus oculi mei aspiciunt, etenim in Verbum tuum speraui, ne effundas animam meam. [9] Custodi me de manibus laquei quem posuerunt mihi, & de scandalis operantium iniquitatem. [10] Incidant in retiacula sua impij simul: ego donec transeam *permanebo.*

[1] Intellectus bonus per manum Dauid, dum esset in spelunca, oratio. PSAL. CXLII.

VOce mea coram Domino clamabo, voce mea in conspectu Domini deprecabor. [3] Effundam coram eo eloquium meum, tribulationem meam coram illo annunciabo. [4] Cùm defecisset in me spiritus meus, & tu cognouisses semitam meam, in via qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi. [5] Respexi ad dexteram & vidi, & non erat qui cognosceret me. periit refugium à me, & non est qui quęrat animam meam. [6] Clamaui ad te Domine: dixi, Tu es liberator meus, portio mea in terra viuentium. [7] Auscultа orationem meam, quoniam pauper factus sum multum: libera me à persecutoribus meis, quoniam fortiores me facti sunt.

8 * הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֶת־שְׁמֶךָ בִּי
יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי׃

קמג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה׀ שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֶל־
תַּחֲנוּנָי בֶּאֱמֻנָתְךָ עֲנֵנִי בְצִדְקָתֶךָ׃
2 * וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי לֹא־יִצְדַּק
לְפָנֶיךָ כָּל־חָי׃
3 * כִּי־רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי הוֹשִׁיבַנִי
בְמַחֲשַׁכִּים כְּמֵתֵי עוֹלָם׃
4 * וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי׃
5 * זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם הָגִיתִי בְכָל־פָּעָלֶךָ בְּמַעֲשֵׂה
יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ׃
6 * פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי כְאֶרֶץ־עֲיֵפָה לָךְ
סֶלָה׃
7 * מַהֵר עֲנֵנִי יְהוָה כָּלְתָה רוּחִי אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ
מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יֹרְדֵי בוֹר׃
8 * הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־בְךָ בָטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי
דֶּרֶךְ־זוּ אֵלֵךְ כִּי־אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי׃
9 * הַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבַי יְהוָה אֵלֶיךָ כִּסְתִּי׃
10 * לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי־אַתָּה אֱלוֹהָי רוּחֲךָ
טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְאֶרֶץ מִישׁוֹר׃
11 * לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְצִדְקָתְךָ תּוֹצִיא
מִצָּרָה נַפְשִׁי׃
12 * וּבְחַסְדֶּךָ תַּצְמִית אוֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל־צֹרְרֵי נַפְשִׁי
כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃

קמד

1 * לְדָוִד בָּרוּךְ יְהוָה׀ צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְרָב
אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה׃
2 * חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ
חָסִיתִי הָרוֹדֵד עַמִּי תַחְתָּי׃

8 * *Educ de carcere animam meam, vt confiteatur nomini tuo: in me coronabuntur iusti cùm retribueris mihi.*

1 * *Psalmus Dauid.* CXLIII.

DOmine exaudi orationem meam, ausculta deprecationem meam, in veritate tua exaudi me in iustitia tua.

2 * *Et non venias in iudicio cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.*

3 * *Quia persecutus est inimicus animam meã, confregit in terra vitam meam, posuit me in tenebris sicut mortuos antiquos.*

4 * *Et anxius fuit in me spiritus meus, in medio mei sollicitum fuit cor meum.*

5 * *Recordabar dierum antiquorum, meditabar omnia opera tua, facta manuum tuarum loquebar.*

6 * *Expandi manus meas ad te, anima mea quasi terra sitiens ad te. Semper.*

7 * *Citò exaudi me Domine, defecit spiritus meus, ne abscondas faciem tuam à me, & comparabor descendentibus in lacum.*

8 * *Fac me audire manè misericordiam tuam, quoniam in te confido: notam fac mihi viam in qua ambulem, quoniam ad te leuaui animam meam.*

9 * *Libera me de inimicis meis Domine: à te protectus sum.*

10 * *Doce me vt faciam voluntatem tuam, quia tu Deus meus: spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.*

11 * *Propter nomen tuum Domine viuificabis me: in iustitia tua educes de angustia animam meam.* 12 * *Et in misericordia tua dissipabis inimicos meos, & perdes omnes ligantes animam meam. ego enim sum seruus tuus.*

1 * *Dauid:* PSAL. CXLIIII.

BEnedictus Dominus fortis meus, qui docet manus meas ad prælium, digitos meos ad 2 bellum. * *Misericordia mea, & fortitudo mea, auxiliator meus, & saluator meus mihi: scutum meum, & in ipso speraui, qui subiecit populos mihi.*

תרגום

8 הַנְפֵּק מִמַּסְגְּרָא נַפְשִׁי לְאוֹדָאָה יַת שְׁמָךְ אַמְטוּלְתִּי יַעְבְּדוּן לָךְ כְּלִיל רְשָׁבָח צַדִּיקַיָּא אֲרוֹם תְּשַׁלֵּם גְּמָלָא טָבָא עֲלַי׃

קמג

1 תְּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ שְׁמַע צְלוֹתִי אֲצֵית לְתַחֲנוּנַי בְּקִשְׁטָךְ עֲנֵי יָתִי בְּצִדְקָתָךְ׃ 2 וְלָא תֵעוֹל לְבֵי דִינָא עִם עַבְדָּךְ אֲרוֹם לָא יִזְכֵּי קֳדָמָךְ
כָּל דְּחָי׃ 3 אֲרוֹם רְדַף בְּעֵל דְּבָבָא נַפְשִׁי דְּכָא לְאַרְעָא חַיָּתִי אוֹתְבָנִי בְּחָשׁוֹכָא הֵיךְ שְׁכִיבֵי עָלְמָא הַהוּא׃ 4 וְאִשְׁתַּלְהִית עֲלַי רוּחִי
בְּגוֹשְׁמִי יְשְׁתַּעְמַם לִבִּי׃ 5 אִדְכֶּרֶת יוֹמָיָא דְמֶלְקַדְמִין רְנֵנוּ בְּכָל עוֹבָדֵי אֵידָךְ בְּעוֹבָדֵי אֲמַלֵּל׃ 6 פְּרֵסֵת יָדַי בְּצָלּוֹ קֳדָמָךְ נַפְשִׁי
הֵיךְ אַרְעָא דְצַחְיָא לְמַיָּא מוֹדִיקָא לָךְ לְעָלְמִין׃ 7 סַרְהֵב עֲנֵי יָתִי יְיָ רְגֵגָה לָךְ רוּחִי וְנִשְׁמָתִי לָא תְסַלֵּק שְׁכִינָתָךְ מִנִּי וְאִתְמְתַלַּת עִם נָחֲתֵי בֵּית
קְבוּרְתָּא׃ 8 אַשְׁמַע יָתִי בְּצַפַּר טוּבָךְ אֲרוֹם בְּמֵימְרָךְ סַבְּרֵת אוֹרַח דְּנָן דַּאֲהַלָּךְ אֲרוֹם לְוָתָךְ זְקֵפֵת נַפְשִׁי בְּצָלּוֹ׃ 9 פְּצֵי יָתִי
מִבַּעֲלֵי דְבָבֵי יְיָ מֵימְרָךְ מַגֵּיתִי לְפָרִיקִי׃ 10 אַלֵּף יָתִי לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֲרוֹם אַתְּ אֱלָהִי רוּחָךְ טָבָא תְּדַבַּר יָתִי בְּאוֹרַח תְּרִיץ׃ 11 מִן בְּגַלָּל
שְׁמָךְ יְיָ תְּקַיְּמִנִּי בְּצִדְקָתָךְ תַּפֵּיק מֵעַקְתָא נַפְשִׁי׃ 12 וּבְחִסְדָּךְ תְּמַגַּר בַּעֲלֵי דְבָבֵי וְתְהוֹבֵד כָּל מְעִיקֵי נַפְשִׁי אֲרוֹם אֲנָא עַבְדָּךְ׃

קמד

1 עַל יַד דָּוִד בְּרִיךְ יְיָ תְּקִפִּי דְּמַאֲלֵף אַיְדַי לְסִדְרֵי קְרָבָא וְאֶצְבְּעָתַי לַאֲנָחָא קְרָבָא׃
2 עֲבַד טוּבִי וּכְרָךְ תְּקִפִּי וּמְשֵׁזֵב יָתִי חֲרִיסִי וּבֵימֵימְרֵה סַבְּרֵת דְּמַכְבֵּשׁ עַמְּמַיָּא תְּחוֹתִי׃

8 ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου· ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι.

8 * Educ de cuſtodia animam meam, ad confitendum nomini tuo: me*expectabũt iuſti, donec retribuas mihi.

expectans

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ὁπότε κατεδίωκεν αὐτὸν Ἀβεσαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ρμβ'.

1. Re. 17.

1 * Pſalmus Dauid, quando perſequebatur eum Abſalom filius eius. CXLII.

Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου, 2 καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, 3 ὅτι δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν· ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, ἐταπείνωσεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου· ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος. 4 καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου· ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου.

1 DOmine exaudi orationem meam, auribus percipe obſecrationem meam in veritate tua: exaudi me in iuſtitia tua.

2 * Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo; quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. 3 * Quia perſecut' eſt inimicus animam meam; humiliauit in terra vitã meam: collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſeculi. 4 * Et anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus; in me turbatũ eſt cor meũ.

2 * Et non intres in prætoriũ cum ſeruo tuo; quoniam non iuſtificabitur coram te omnis viuens. 3 Quoniam perſecutus eſt inimicus meus animam meam, conculcauit ad terram vitam meam; collocauit me in tenebris ſicut iacentes ſeculi illius. 4 Et anxius fuit ſuper me ſpiritus meus; in corpore meo perculſum eſt ſtupore cor meum.

5 Μεμνήθην ἡμερῶν ἀρχαίων· ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων. 6 διεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου, ἡ ψυχή μου ὡς γῆ ἄνυδρός σοι. 7 ταχὺ εἰσάκουσόν μου κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. 8 ἀκουστόν ποίησόν μοι τὸ πρωὶ τὸ ἔλεός σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα· γνώρισόν μοι κύριε ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσομαι, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου. 9 ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου, κύριε πρὸς σὲ κατέφυγον· 10 δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου· ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός μου· τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ. 11 ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε ζήσεις με· ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξάξεις ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου. 12 καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχθρούς μου καὶ ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἐγὼ δοῦλός σου εἰμί.

5 Recordatus ſum dierum antiquorum, meditatus ſum in omnibus operibus tuis; in factis manuum tuarum meditabar.

6 * Expandi ad te manus meas, anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.

7 * Velociter exaudi me Domine, defecit ſpiritus meus: non auertas faciem tuam à me, & ſimilis ero deſcendentibus in lacũ.

8 * Auditam fac mihi manè miſericordiã tuam; quia in te ſperaui: notam fac mihi Domine viam, in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam.

9 * Eripe me de inimicis meis Domine, ad te confugi. 10 * Doce me, *vt faciam voluntatẽ tuam: quia tu es Deus meus: ſpiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.

5 Expandi manus meas in oratione coram te: anima mea ſicut terra quæ indiget aqua, reſpicit ad te in æternum. 7 Feſtina, reſponde mihi Domine, defecerauit te ſpiritus meus, & mens mea: non amoueas maieſtatem tuam à me, ne ſimilis fiam his, qui deſcendunt in domum ſepulchri. 8 Fac me audire manè benignitatem tuam; quoniam in verbum tuum ſperaui: notam mihi fac viam hanc in qua ambulem; quoniam ad te animam meam leuaui in oratione. 9 Libera me ab inimicis meis Domine: Verbum tuum conſtitui Redemptorem meum. 10 Doce me facere voluntatem tuam, quoniam tu Deus meus es: ſpiritus tuus bonus deducet me in viam rectam.

11 * Propter nomen tuum Domine viuificabis me; in æquitate tua educes de tribulatione animam meam. 12 * Et in miſericordia tua diſperdes inimicos meos, & perdes omnes qui tribulant animã meam; quoniam ego ſeruus tuus ſum.

11 Propter nomen tuum Deus erige me; in iuſtitia tua educes de afflictione animam meam. 12 Et in miſericordia tua diſperdes inimicos meos, & perdes omnes qui in anguſtias adigunt animam meam; quoniam ego ſeruus tuus ſum.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ πρὸς τὸν Γολιάθ. ρμγ'.

Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός μου. ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς πόλεμον, τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλεμον. 2 ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, ὑπερασπιστής μου καὶ ῥύστης μου, ὑπερασπιστής μου, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα· ὁ ὑποτάσσων τὸν λαόν μου ὑπ' ἐμέ.

1 * Ad Goliath. CXLIII.

Sup. 17 & 1 BEnedictus Dñs Deus meus, qui docet manus meas ad prœliũ, * digitos meos ad bellũ. 2 * Miſericordia mea & refugium meum, ſuſceptor meus & liberator meus: protector meus, & in ipſo ſperaui; qui ſubdit populum meum ſub me.

Sup. 17.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Educ de cuſtodia animam meam, vt confiteantur nomini tuo: in mei gratiam facient tibi coronam laudis iuſti; quoniam reddes retributionem bonam mihi. 1 Hymnus Dauidi. PSAL. CXLIII.

DOmine exaudi orationem meam, auſculta deprecationes meas; in veritate tua reſponde mihi, in tua iuſtitia. 2 Et non intres in prætoriũ cum ſeruo tuo; quoniam non iuſtificabitur coram te omnis viuens. 3 Quoniam perſecutus eſt inimicus meus animam meam, conculcauit ad terram vitam meam; collocauit me in tenebris ſicut iacentes ſeculi illius. 4 Et anxius fuit ſuper me ſpiritus meus; in corpore meo perculſum eſt ſtupore cor meum. 5 Recordatus ſum dierum antiquorum, meditatus ſum in omnibus operibus tuis; opera manuum tuarum loquar. 6 Expandi manus meas in oratione coram te: anima mea ſicut terra quæ indiget aqua, reſpicit ad te in æternum.

7 Feſtina, reſponde mihi Domine, defecerauit te ſpiritus meus, & mens mea: non amoueas maieſtatem tuam à me, ne ſimilis fiam his, qui deſcendunt in domum ſepulchri. 8 Fac me audire manè benignitatem tuam; quoniam in verbum tuum ſperaui: notam mihi fac viam hanc in qua ambulem; quoniam ad te animam meam leuaui in oratione. 9 Libera me ab inimicis meis Domine: Verbum tuum conſtitui Redemptorem meum. 10 Doce me facere voluntatem tuam, quoniam tu Deus meus es: ſpiritus tuus bonus deducet me in viam rectam.

11 Propter nomen tuum Deus erige me; in iuſtitia tua educes de affliction animam meam. 12 Et in miſericordia tua diſperdes inimicos meos, & perdes omnes qui in anguſtias adigunt animam meam; quoniam ego ſeruus tuus ſum.

1 Per manum Dauidis. PSAL. CXLIIII.

BEnedictus Dominus fortitudo mea, qui docet manus meas ad ordines belli, & digitos meos ad mouendũ prœlium. 2 Auctor benignitatis meæ, & arx fortitudinis meæ, & liberator meus, ſcutum meum, & in Verbo eius ſperaui, qui ſubiicit populos ſub me?

3 * יְהוָה מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן־אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃
4 * אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃
5 * יְהוָה הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
6 * בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃
7 * שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים
מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃
8 * אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
9 * אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה לָךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר
אֲזַמְּרָה־לָךְ׃
10 * הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד
עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה׃
11 * פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־
שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
12 * אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם
בְּנוֹתֵינוּ כְּזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃
13 * מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן צֹאוּנֵנוּ
מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצֹתֵינוּ׃
15 * אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין
צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ׃
15 * אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה
אֱלֹהָיו׃

קמה

1 * תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
2 * בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
3 * גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃
4 * דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃
5 * הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
6 * וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃

3 * *Domine quid est homo quia agnoscis eum; filius hominis quia computas eum?*
4 * *Homo vanitati assimilatus est, dies eius quasi vmbra pertransiens.*
5 * *Domine inclina cælos tuos, & descende: tange montes, & fumigabunt.*
6 * *Mica fulgure, & dissipa eos: mitte sagittam tuam, & interfice illos.*
7 * *Extende manum tuam de excelso: libera me & erue me de aquis multis de manu filiorum*
8 *alienorum.* * *Quorum os locutum est vanitatem, & dextra eorum dextra mendacij.*
9 * *Deus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decachordo psallam tibi.*
10 * *Qui das salutem regibus, qui eruis Dauid seruum tuum de gladio pessimo.*
11 * *Libera me & erue me de manu filiorum alienorum, quorum os locutum est vanitatem, & dextra eorum dextra mendacij.*
12 * *Vt sint filij nostri quasi plantatio crescens in adolescentia sua: filiæ nostræ quasi anguli ornati ad similitudinem templi.*
13 * *Promptuaria nostra plena, & superfundentia ex hoc in illud: pecora nostra in milibus & innumerabilia in compitis nostris.*
14 * *Tauri nostri pingues, non est interruptio & non est egressus, & non est vlulatus in plateis nostris.*
15 * *Beatus populus cuius talia sunt: beatus populus cuius Dominus Deus suus.*

1 *Laudatio Dauid.* PSALM. CXLV.

EXaltabo te Deus meus rex, & benedicam nomini tuo in æternum & vltrà.
2 * *In omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in sempiternum & iugiter.*
3 * *Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnificentiæ eius non est inuentio.*
4 * *Generatio ad generationem laudabit opera tua, & fortitudines tuas annunciabunt.*
5 * *Decorem gloriæ magnitudinis tuæ & verba mirabilium tuorum loquar.*
6 * *Et fortitudinem horribilium tuorum dicēt; & magnitudines tuas narrabunt.*

תרגום

3 ייי מה הוא בר נש דחכמתה בני נשא יחשבתה׃ 4 בר נש ללמא אדמי יומוי היך טולא דעבר׃ 5 ייי ארכין שמיא ותתגלי קרב
בטוריא ומסקין תננא׃ 6 אברק ברקין ובדרנון שדר גרריך ותשגושנון׃ 7 אושיט ידך משמי מרומא פצא יתי ושיזב יתי מאוכלוסין
דמתילין למיין סגיעין מידיהון דבני נכראין׃ 8 דפומהון ממלל מומתא דמגן ואוריתהון אוריתא דשקר׃ 9 אלהא שבח חדת
אשבח קדמך בנבלא דעשרתי נימין אזמר קדמך׃ 10 דיהב פרקנא למלכיא דאפצי ית דוד עבדה מחרבא בישא׃ 11 פצא יתי
ושיזב יתי מאידיהון דבני נכראין דפומהון ממלל מומתא דמגן ואוריתהון אוריתא דשקר׃ 12 די בננא כנציבין דדקלין באלפן אוריתא
רבין מטליותהון בנתנא זיותנין וכשרין לשהנין דמשמשין במצע היכלא׃ 13 חסברינא מלין מספקן משתא לשתא עאננא מולידין
אלפיא מפשן ברבוותא באשקקנא׃ 14 תורינא מרי מטול לית תקוף ולית מפקא בישא ולית צוחת בכיתא בפלטיתנא׃
15 טובוי דעמא דהכדין לה טובוי דעמא דייי אלהה׃

קמה

1 חשבחתא לדוד ארוממנך ייי אלהי מלכא ואברך שמך לעלמי עלמין׃ 2 בכל יומא אברכנך ואשבח שמך לעלמי עלמין׃
3 רב ייי ומשבח לחדא ולרבנותה לית סוף׃ 4 דרא לדרא ישבח עובדך וגבורתך יתנון׃ 5 שבהור איקר זיוך ומלי פרישותך
אמלל׃ 6 ועשנא דדחלתך יימרון ורבנותך ישתעון׃

Iob.8 * Domine quid eſt homo, quia innotuiſti ei? aut filius hominis quia reputas eum? * Homo vanitati ſimilis factus eſt; dies eius ſicut vmbra prætereunt. * Domine inclina cælos *& deſcende: tange montes; & fumigabunt. * Fulgura coruſcationem & diſſipabis eos; emitte ſagittas tuas, & conturbabis eos. * Emitte manum tuam de alto, eripe me & libera me de aquis multis, de manu filiorum alienorum.

* Quorum os locutum eſt vanitatem; & dextera eorum dextera iniquitatis.

* Deus canticum nouum cantabo tibi, in pſalterio decachordo pſallam tibi.

* Qui das ſalutē regibus, qui redemiſti Dauid ſeruū tuū de gladio maligno. * Eripe me & eruē me de manu filiorū alienorū, quorum os locutū eſt vanitatē; & dextera eorū dextera iniquitatis. * Quorū filii eorum ſicut nouellæ * plantatæ in iuuentute ſua: filiæ eorum compoſitæ, circumornatæ vt ſimilitudo tẽpli. * Promptuaria eorum plena, eructatia ex hoc in illud: oues eorum fœtoſæ abundantes in egreſſibus ſuis. * Boues eorum craſſæ: non eſt ruina maceriæ, neque tranſitus, neque clamor in plateis eorum. * Beatum dixerūt populum cui hæc ſunt: beatus populus cuius Dominus Deus eius.

* plantationes

* Laudatio Dauid. PSAL. CXLIIII.

EXaltabo te Deus meus rex meus, & benedicam nomini tuo in ſeculum, & in ſeculum ſeculi. * Per ſingulos dies benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in ſeculū, & in ſeculū ſeculi. * Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non eſt finis. * Generatio & generatio *laudabūt opera tua, & potentiam tuam *pronunciabit. * Magnificentiam gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur, & mirabilia tua narrabunt.

* Et virtutem terribilium tuorum dicent, & magnitudinem tuam narrabunt.

Sup.43

* Laudabit *pronunciabunt

3 * κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι λογίζῃ αὐτῷ; * ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι.

5 * κύριε κλῖνον οὐρανὸς καὶ καταβηθι, ἅψαι τῶν ὀρέων καὶ καπνισθήσονται. * ἄστραψον ἀστραπὴν καὶ σκορπιεῖς αὐτούς. ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου, καὶ συνταράξεις αὐτούς. * ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους, ἐξελοῦ με καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων πολλῶν, ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων. * ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν, δεξιὰ ἀδικίας.

9 ὁ θεὸς ᾠδὴν καινὴν ᾄσομαί σοι, ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι. * τῷ διδόντι τὴν σωτηρίαν τοῖς βασιλεῦσι, τῷ λυτρουμένῳ δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομφαίας πονηρᾶς.

11 * ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων· ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ 12 ἀδικίας. * ὧν οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἐῤῥιζωμένα ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν· αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περιῃκεσμημέναι ὡς ὁμοίωμα ναοῦ.

13 * ταμιεῖα αὐτῶν πλήρη, ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο· τὰ πρόβατα αὐτῶν πολύτοκα πλατύνοντα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν.

14 * οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς· οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν.

15 * ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι· μακάριος ὁ λαὸς ᾧ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.

1 * Αἴνεσις τῷ δαυίδ. ρμδ'

ΥΨΩΣΩ σε ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

2 * καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

3 * μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.

4 * γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει τὰ ἔργα σου, καὶ τὴν δύναμίν σου ἀπαγγελοῦσι.

5 * τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται.

6 * καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου ἐροῦσι, καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Dñe quid eſt homo vt agnoſcas eum; filius hominis vt reputes eum? [4] Homo vanitati ſimilis eſt, dies eius ſicut vmbra quæ præteriit. [5] Domine inclina cælos, & manifeſta te; tange montes, & emittent fumum. [6] Fulgura fulgurationes, & diſſipa eos; emitte ſagittas tuas, & conturbabis eos. [7] Extende manum tuam de cælis excelſis, eripe & libera me de exercitibus ſimilibus aquis multis, de manu filiorum alienorum. [8] Quorum os locutum eſt iuramentum vanum, & lex eorum lex iniquitatis.

[9] Deus hymno nouo laudabo coram te, in pſalterio decem chordarum pſallam coram te. [10] Qui das ſalutem regibus, qui liberaſti Dauid ſeruum tuum à gladio prauo. [11] Libera me, & eripe me de manu filiorum alienorum, quorū os locutum eſt iuramentum vanitatis, & lex eorum lex mendacij. [12] Quòd filij noſtri ſint ſicut plantationes dactylorum in doctrina Legis, nutriti à iuuentute ſua: filiæ noſtræ ſplendidæ, & acceptæ ſacerdotibus, qui miniſtrant in medio templi. [13] Cellaria noſtra plena, ſuperexuberantia quotannis; oues noſtræ parientes millia, multiplicantes in myriadas in ſtabulis noſtris.

[14] Tauri noſtri dominatores, quoniam non eſt fortitudo, non eſt prolatio mala, non eſt clamor luctuoſus in plateis noſtris.

[15] Beatus populus cui ſunt huiuſmodi: beatus populus, cuius DOMINVS eſt Deus eius.

[1] Hymnus Dauidi. PSAL. CXLV.

EXaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomen tuum in ſecula ſeculorum. [2] Omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in ſecula ſeculorum. [3] Magnus Dñs & laudabilis multum, & magnificentiæ eius non eſt finis. [4] Generatio generationi laudabit opera tua, & potentiam tuam narrabunt. [5] Decorem gloriæ ſplendoris tui, & verba mirabilium operum tuorum eloquar. [6] Et fortitudinem terribilium tuorum dicent, & magnificentiam tuam narrabunt.

7 * זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃
8 * חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָול־חָסֶד׃
9 * טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃
10 * יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃
11 * כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃
12 * לְהוֹדִיעַ׳ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר
מַלְכוּתוֹ׃
13 * מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־
דּוֹר וָדֹר׃
14 * סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־
הַכְּפוּפִים׃
15 * עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־
אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
16 * פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃
17 * צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃
18 * קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶּאֱמֶת׃
19 * רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם׃
20 * שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים
יַשְׁמִיד׃
21 * תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם
קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

קמו

1 * הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃
2 * אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
3 * אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם׳ שֶׁאֵין לוֹ
תְשׁוּעָה׃
4 * תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ
עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃

7 * *Memoriam multæ bonitatis tuæ loquentur, & iustitias tuas laudabunt.*
8 * *Clemens & misericors Dominus, patiens, & multæ miserationis.*
9 * *Bonus Dominus omnibus, & misericordiæ eius in vniuersa opera eius.*
10 * *Confiteantur tibi Domine omnia opera tua, & misericordes tui benedicant tibi.*
11 * *Gloriam regni tui dicent, & fortitudines tuas loquentur.*
12 * *Vt ostendant filiis hominum fortitudines eius, & gloriam decoris regni eius.*
13 * *Regnum tuum regnum omnium seculorum, & potestas tua in omni generatione & generationem.*
14 * *Sustentat Dominus omnes corruentes, & erigit omnes iacentes.*
15 * *Oculi omnium ad te sperant; & tu das eis escam suam in tempore suo.*
16 * *Aperis manus tuas, & imples omne animal refectione.*
17 * *Iustus Dominus in omnibus viis suis, & misericors in omnibus operibus suis.*
18 * *Iuxtà est Dominus omnibus qui inuocant illum: omnibus qui inuocant illum in veritate.*
19 * *Placitum timentium se faciet, & clamorem eorum exaudiet, & saluabit eos.*
20 * *Custodit Dominus omnes diligentes se, & vniuersos impios conteret.*
21 * *Laudationem Domini loquetur os meum, & benedicet omnis caro nomini sancto eius in æternum & iugiter.*

1 * *Alleluia.* PSAL. CXLVI.

LAuda anima mea Dominum.
2 * *Laudabo Dominum in vita mea, cantabo Deo meo quàm diu sum.*
3 * *Nolite confidere in principibus; in filio hominis, cui non est salus.*
4 * *Egredietur spiritus eius, & reuertetur in humum suam: in die illa peribunt cogitationes eius.*

תרגום

7 דָּכְרַן סַגְעֵי טוּבְךָ יַבִּיעוּן וְצִדְקָתְךָ יְשַׁבְּחוּן׃
8 חֲנָנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ מַרְחֵק רְגָז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְוָן׃
9 טָב יְיָ לְכוֹלָּא וְרַחֲמוֹי עַל כֻּלְּהוֹן עוֹבָדוֹי׃
10 יְהוֹדוּן לָךְ יְיָ כֻּלְּהוֹן עוֹבָדָךְ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּנָךְ׃
11 אִיקַר מַלְכוּתָךְ יֵימְרוּן וּגְבוּרְתָּךְ יְמַלְּלוּן׃
12 לְאוֹדָעָא לִבְנֵי נָשָׁא גְּבוּרְתּוֹי וְאִיקַר שַׁבְּהוֹר מַלְכוּתֵהּ׃
13 מַלְכוּתָךְ מַלְכוּת דְּכָל עָלְמִין וְשָׁלְטָנוּתָךְ בְּכָל דָּר וְדָר׃
14 סָעֵד יְיָ לְכָל דִּנְפִילִין וְזָקֵף לְכֻלְּהוֹן כְּפִיפִין׃
15 עֵינֵיהוֹן דְּכוֹלָּא לְוָתָךְ מְסַבְּרִין וְאַתְּ יָהֵב לְכֻלְּהוֹן מֵיכַלְהוֹן בִּזְמַנֵּהּ׃
16 פָּתַח יַת יְדָךְ וּמַשְׂבַּע לְכָל חָי תּוֹרְעוּתְהוֹן׃
17 זַכַּי יְיָ בְּכָל אָרְחָתֵיהּ וְחָסִיד בְּכָל עוֹבָדוֹי׃
18 קָרִיב יְיָ לְכָל דְּקָרְיָן יָתֵהּ לְכָל דְּקָרְיָן יָתֵהּ בִּקְשׁוֹט׃
19 רְעוּת דָּחֲלוֹי יַעְבֵּד וְיַת בָּעוּתְהוֹן יִשְׁמַע וְיִפְרְקִנּוּן׃
20 נָטֵר יְיָ יַת כָּל רָחְמוֹי וְיַת כָּל רְשִׁיעַיָּא יְשֵׁיצִי׃
21 שְׁבָחָא דַיְיָ יְמַלֵּל פּוּמִי וִיבָרְכוּן כָּל בְּנֵי בִּשְׂרָא שׁוּם קֻדְשֵׁהּ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃

קמו

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחִי נַפְשִׁי יַת יְיָ׃
2 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּחַיָּי אֲזַמֵּר לֵאלָהִי בִּדְאִיתִי׃
3 לָא תִתְרַחֲצוּן בְּרַבְרְבַיָּא בְּבַר נָשׁ דְּלֵית
לֵהּ פֻּרְקָנָא׃
4 תִּפּוֹק רוּחֵהּ יְתוּב לְעַפְרֵהּ בְּיוֹמָא הַהוּא אוֹבַדוּ זִמְיוֹנוֹי׃

7 Memoriam abundãtiæ ſuauitatis tuæ eructabunt,& iuſtitia tua exultabunt.

8 Miſerator & miſericors Dominus,patiens,& multum miſericors. 9 Suauis Dominus vniuerſis,& miſerationes eius ſuper omnia operâ eius. 10 Confiteantur tibi Domine omnia opera tua,& ſancti tui benedicant tibi. 11 Gloriam regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur. 12 Vt notam faciãt filijs hominum potentiam tuã, & gloriam magnificentiæ regni tui.

13 Regnum tuum regnum omnium ſeculorum, & dominatio tua in omni generatione & generatione. Fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis. 14 Suſtentat Dominus omnes qui corruũt, & erigit omnes eliſos.

15 Oculi omnium in te ſperant, & tu das eſcam illorum in tempore oportuno.

16 Aperis tu manum tuam,& imples omne animal refectione.

17 Iuſtus Dominus in omnibus vijs ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

18 Propè Dominus omnibus inuocantibus eum, omnibus inuocantibus eum in veritate. 19 Voluntatem timentium ſe faciet,& deprecationem eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos. 20 Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe, & omnes peccatores diſperdet. 21 Laudationem Domini loquetur os meum, & benedicat omnis caro nomini ſancto eius, in ſeculum & in ſeculum ſeculi. Alleluia.

Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXLV.

1 LAuda anima mea Dominum.

2 Laudabo Dominum in vita mea, pſallam Deo meo quamdiu fuero. 3 Nolite confidere in principibus,in filijs hominũ, quibus non eſt ſalus.

4 Exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam; in illa die peribunt omnes cogitationes eius.

7 μνήμην τοῦ πλήθους τῆς χρηστότητός σου ἐξερεύξονται, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται.

8 οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος. 9 χρηστὸς κύριος τοῖς σύμπασι, καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

10 ἐξομολογησάτωσάν σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα σου, καὶ οἱ ὅσιοί σου εὐλογησάτωσάν σε. 11 δόξαν τῆς βασιλείας σου ἐροῦσι, καὶ τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσι.

12 τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὴν δυναστείαν σου, καὶ τὴν δόξαν τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς βασιλείας σου.

13 ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· πιστὸς κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

14 ὑποστηρίζει κύριος πάντας τοὺς καταπίπτοντας, καὶ ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατεραγμένους.

15 οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν καιρῷ. 16 ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας.

17 δίκαιος κύριος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

18 ἐγγὺς κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.

19 θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς.

20 φυλάσσει κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύσει.

21 αἴνεσιν κυρίου λαλήσει τὸ στόμα μου, καὶ εὐλογείτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ἀλληλούϊα.

Αγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμέ.

1 Αἶνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. 2 αἰνέσω κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω.

3 μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία.

4 ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Memoriam multæ bonitatis tuæ perſonabunt, & iuſtitiam tuam laudabunt. 8 Clemens & miſericors Dñs, longanimis, & multiplices edens beneficentias. 9 Bonus Dominus omnibus, & miſericordiæ eius ſuper omnia opera eius. 10 Confiteantur tibi Deus omnia opera tua, & miſericordes tui benedicant tibi. 11 Gloriam regni tui dicent, & fortitudinem tuam loquentur.

12 Vt notam faciant filiis hominum fortitudinem tuam, & gloriam decoris regni tui. 13 Regnum tuum regnum omnium ſeculorum, & poteſtas tua in omni generatione & generatione. 14 Suſtentat Dominus omnes corruentes, & dirigit omnes curuatos.

15 Oculi omnium in te ſperant,& tu das illis cibum illorum in tempore ſuo. 16 Aperis manum tuam, & ſatias omne animal deſiderio ipſorum. 17 Iuſtus Dominus in omnibus viis ſuis, & miſericors in omnibus operibus ſuis.

18 Proximus eſt Dominus omnibus qui inuocant eum; omnibus qui inuocant eum in veritate.

19 Voluntatem timentium ſe faciet, & preces eorum exaudiet, & ſaluabit illos.

20 Seruat Dominus omnes diligentes ſe, & omnes impios diſperdet.

21 Laudem Dei loquetur os meum, & benedicent cuncti filij carnis nomen ſanctitatis eius in ſecula ſeculorum.

PSAL. CXLVI.

1 LAudate Deum, lauda anima mea Dominum. 2 Laudabo coram Domino in vita mea, pſallam Deo meo quàmdiu fuero.

3 Nolite confidere in principibus; in filio hominis in quo non eſt ſalus.

4 Egredietur flatus eius, reuertetur in puluerem ſuum, in die illo peribunt machinationes eius.

5 * אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה
אֱלֹהָיו׃
6 * עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃
7 * עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃
8 * יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה
אֹהֵב צַדִּיקִים׃
9 * יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃
10 * יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר
הַלְלוּ־יָהּ׃ קמז
1 * הַלְלוּיָה כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים
נָאוָה תְהִלָּה׃
2 * בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃
3 * הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃
4 * מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃
5 * גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃
6 * מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃
7 * עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃
8 * הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר
הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃
9 * נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃
10 * לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ וְלֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ
יִרְצֶה׃
11 * רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
12 * שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַם אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃
13 * כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃
14 * הַשָּׂם־גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃
15 * הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃

5 * *Beatus cuius Deus Jacob auxiliator eius, spes eius in Domino Deo suo.*
6 * *Qui fecit cælos & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, qui custodit veritatem in sempiternum.*
7 * *Qui facit iudicium calumniam sustinentibus, & dat panem esurientibus, Dominus soluit*
8 *vinctos.* * *Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit elisos, Dominus diligit iustos.*
9 * *Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam eriget, & viam impiorum conteret.*
10 * *Regnabit Dominus in æternum: Deus tuus Sion in generationem & generationem.*

Alleluia. PSAL. CXLVII.

1 *Laudate Dominum quoniam bonum est canticum Dei nostri; quoniam decorum est, pul-*
2 *chra laudatio.* * *Ædificabit Hierusalem Dominus, eiectos Israel congregabit.*
3 * *Qui sanat contritos corde, & alligat plagas eorum.*
4 * *Qui numerat multitudinem stellarum, & omnes nomine vocat.*
5 * *Magnus Dominus noster; & multus fortitudine, & prudentiæ eius non est numerus.*
6 * *Suscipiens mansuetos Dominus; humilians impios vsque ad terram.*
7 * *Cantate Domino in confessione, canite Deo nostro in cithara.*
8 * *Qui operit cælos nubibus, & præbet terræ pluuiam, & oriri facit in montibus germen.*
9 * *Qui dat iumentis panem suum, filiis corui clamantibus.*
10 * *Non est in fortitudine equi voluntas eius, neque in tibiis viri placetur ei.*
11 * *Placetur Domino in his qui timent eum, et expectant misericordiam eius.*
12 * *Lauda Jerusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion.*
13 * *Quoniam confortauit vectes portarũ tuarum, benedixit filiis tuis in medio tui.*
14 * *Qui posuit terminum tuum pacem, adipe frumenti saturauit te.*
15 * *Qui emittit eloquium suum terræ: velociter currit verbum eius.*

תרגום

5 טוּבֵיהּ מָאן דֶּאֱלָהָא דְיַעֲקֹב בְּסַעֲדֵהּ שִׂבְרֵהּ עַל יְיָ אֱלָהֵהּ׃
6 דְּעָבֵד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא יַת יַמָּא וְיַת כָּל דִּי בְּהוֹן דְּנָטֵר קְשׁוֹט לְעָלְמִין׃
7 דְּעָבֵד דִּינָא לִטְלוֹמִין יָהֵב מָזוֹן לְכָפְנִין יְיָ דְשָׁרֵי אֲסִירִין׃
8 יְיָ פָּקַח לְסַמְיָן יְיָ זָקֵף כְּפִיפִין יְיָ רָחֵם צַדִּיקִין׃
9 יְיָ נָטַר יַת גִּיּוֹרִין יַתֵּם וְאַרְמְלָא יְסוֹבַר וְאָרְחַת דְּרַשִׁיעֵי יְטַלְטֵל׃
10 יִמְלֹךְ יְיָ לְעָלַם אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן לְדָר וְדָר שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קמז

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא אֲרוּם טָב לְזַמָּרָא קֳדָם אֱלָהָנָא אֲרוּם בְּסִים וְיָאֲיָא תִּשְׁבַּחְתָּא׃
2 בָּנֵי יְרוּשְׁלֵם יְיָ גַּלְוָתָא דְיִשְׂרָאֵל יַכְנֵשׁ׃
3 דְּמַסֵּי לִתְבִירֵי לִבָּא וּמַסֵּיק אַרְכָא לְמַרְעֵיהוֹן׃
4 מָנֵי סְכוּם לְכוֹכְבַיָּא לְכוּלְהוֹן בִּשְׁמָהָן קָרֵי׃
5 רַב מָרָנָא וְסַגִּי חֵילָא וּלְסֻכְלְתָנוּתֵהּ לֵית סְכוּם׃
6 מְסוֹבַר עַנְוְתָנַיָּא יְיָ מַמְאִךְ רְשִׁיעֵי עַד אַרְעָא׃
7 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ בְּתוֹדְתָא זַמְּרוּ קֳדָם אֱלָהָנָא בְּכִנְרָא׃
8 דְּחָפֵי שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי דִּמְתַקֵּן לְאַרְעָא מִטְרָא דִּמְרַבֵּי טוּרַיָּא עִסְבָּא׃
9 יָהֵב לִבְעִירָא מְזוֹנָהּ לִבְנֵי עוּרְבָא דְקָרְיָן׃
10 לָא בִגְבוּרְתָא דְרָכְבִין עַל סוּסְיָא יִצְבֵּי וְלָא בְשָׁקֵי גִּבָּרִין רַהֲטוֹנִין יִתְרְעִי׃
11 רָעֵי יְיָ יַת דָּחֲלוֹי יַת דְּמוֹרְכִין לְטוּבֵהּ׃
12 שַׁבַּחִי יְרוּשְׁלֵם יַת יְיָ שַׁבַּחִי אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן׃
13 אֲרוּם תַּקֵּף נַגְרֵי תַרְעַיִךְ בָּרִךְ בְּנַיְכִי בִּמְצָעַיִךְ׃
14 דְּשַׁוִּי תְּחוּמִיךְ שְׁלָם שְׁמַן וְטוּב חִטַּיָּא יַשְׂבְּעִינַךְ׃
15 דְּשָׁדַר מֵימְרֵהּ לְאַרְעָא עַד סְרְהוֹבָא יְרְהוּט מִלּוּלֵהּ׃

Act. 14.c Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, 5
Apo.14 b spes eius in Domino Deo ipsius. *Qui fe- 6
cit cælum & terram, mare & omnia quę in
*sunt eis *; qui custodit veritatem in seculum.
*Qui facit iudicium iniuriam patienti- 7
bus, qui dat escam esurientibus: Dominus
soluit compeditos. *Dominus illuminat 8
cæcos, Dominus erigit elisos, Dominus di
ligit iustos. *Dominus custodit aduenas. 9
pupillum & viduam suscipiet, & viam pec
catorum disperdet. *Regnabit Dominus 10
*secula in *seculum, Deus tuus Sion in generatio-
nem & generationem.

Alleluia. PSAL. CXLVI.

*est LAudate Dominũ quoniam bonus *psal- 1
decorág; mus: Deo nostro iocunda sit *laudatio.
*Ædificans Hierusalem Dominus, di- 2
sperssiones Israel congregabit. *Qui sa- 3
nat contritos corde, & alligat contritiones
*multi- eorum. *Qui numerat *multitudines 4
tudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocans.
*Magnus Dñs noster, & magna virtus 5
eius, & sapientiæ eius non est numerus.
*Suscipiens mansuetos Dominus, hu- 6
milians autẽ peccatores vsque ad terram.
*Præcinite Dño in confessione, psallite 7
Deo nostro in cithara. *Qui operit cælũ 8
*o in nubibus, *qui parat terræ pluuiam: qui
Sup. 103 producit in montibus fœnum, & herbam
seruituti hominum. *Qui dat iumentis 9
escam ipsorum, & pullis coruorum inuo-
cantibus eum. *Non in fortitudine equi 10
voluntatem habebit, neque in tibijs viri
*erit beneplacitum *est ei. *Beneplacitum est 11
Domino super timentes eum, & in eis qui
sperant super misericordia eius. Alleluia.

Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXLVIII.

LAuda Hierusalem Dñm; lauda Deum 12
tuũ Sion. *Quoniá cõfortauit seras por- 13
tarum tuarum, benedixit filijs tuis in te.
*Qui posuit fines tuos pacem, & adipe 14
frumenti satiat te. *Qui emittit eloquiũ 15
*currit suum terræ, velociter *curret sermo eius.

5 *μακάριος οὗ ὁ θεὸς ἰακὼβ βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς
6 αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. *τὸν ποιήσαντα τὸν οὐ-
ρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐ-
τοῖς· τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα·
7 *ποιοῦντα κρίμα τοῖς ἀδικουμένοις, διδόντα τροφὴν
τοῖς πεινῶσι· κύριος λύει πεπεδημένους·
8 *κύριος σοφοῖ τυφλούς, κύριος ἀνορθοῖ κατεραγ-
9 μένους, κύριος ἀγαπᾷ δικαίους. *κύριος φυλάσσει
τοὺς προσηλύτους· ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, καὶ
10 ὁδὸν ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. *βασιλεύσει κύριος εἰς
τὸν αἰῶνα, ὁ θεός σου σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

Αλληλούϊα. ρμς΄.

1 *Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός· τῷ θεῷ ἡμῶν
2 ἡδυνθείη αἴνεσις. *οἰκοδομῶν ἰερουσαλὴμ ὁ κύριος,
τὰς διασπορὰς τοῦ ἰσραὴλ ἐπισυνάξει.
3 *ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, καὶ
4 δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν. *ὁ ἀριθμῶν πλῆ-
θη ἄστρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν.
5 *μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ
τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
6 *ἀναλαμβάνων πραεῖς ὁ κύριος, ταπεινῶν ἕως ἁμαρ
7 τωλοὺς ἕως γῆς. *ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολο-
γήσει, ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ.
8 *τῷ περιβάλλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, τῷ ἑτοιμά-
ζοντι τῇ γῇ ὑετόν· τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι χόρτον, καὶ
χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων.
9 *διδόντι τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς
τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.
10 *οὐκ ἐν τῇ ἰσχυρείᾳ τοῦ ἵππου θελήσει, οὐδὲ ἐν ταῖς
11 κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ. *εὐδοκεῖ κύριος ἐν τοῖς φο-
βουμένοις αὐτόν, καὶ ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
ἀλληλούϊα. Αγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμζ΄.
12 *Επαίνει ἰερουσαλὴμ τὸν κύριον, αἶνει τὸν θεόν σου σιών.
13 *ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, εὐλόγησε
τοὺς υἱούς σου ἐν σοί.
14 *ὁ θεὶς τὰ ὅρια σου εἰρήνην, καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπι-
πλῶν σε.
15 *ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῇ, ἕως τάχους δρα-
μεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Beatus ille cui Deus Iaacob est auxilio; spes eius in Domino Deo eius. [6] Qui fecit cælos & terram, maria & omnia quæ in eis sunt: qui custodit veritatem in perpetuum. [7] Qui facit iudicium calumniam sustinentibus, dat cibum esurientibus: Dominus soluit vinctos. [8] Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit curuos, Dominus diligit iustos. [9] Dominus seruat aduenas; pupillum & viduam suscipiet; & vias impiorum disperdet. [10] Regnabit Dominus in æternum. Deus tuus Sion; in generationem & generationem. Laudate Deum.

PSAL. CXLVII.

LAudate Deum, quoniam bonum est psallere coram Deo nostro, quoniam delectabilis & pulchra laus est. [2] Ædificans Ierusalem Dominus, captiuitatem Israel congregabit. [3] Qui sanat contritos corde, & adducit sanitatem morbis eorum. [4] Imponit numerũ stellis, & omnes nominatim vocat. [5] Magnus dominator noster, & multus virtute: & prudentiæ eius non est numerus. [6] Suscipiens mansuetos Deus, humilians impios vsque ad terram.

[7] Laudes dicite coram Domino in confessione: psallite coram Deo nostro in cithara. [8] Qui operit cælum nubibus, qui præparat terræ pluuiam; qui crescere facit in montibus herbam. [9] Dat iumentis cibum suum; pullis corui qui clamant.

[10] Non in fortitudine equitantium equos beneplacet ei; neque in tibijs fortium currentium voluntas eius.

[11] Beneuolentia complectitur Dominus timentes se, & eos qui expectant benignitatem ipsius. [12] Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion. [13] Quoniam roborauit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in medio tui. [14] Qui posuit terminos tuos pacem, oleo & bonitate frumentorum saturauit te. [15] Qui mittit verbum suum in terram: festinanter curret sermo eius,

16 * הַנֹּתֵן שֶׁלֶג בַּצֶּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃
17 * מַשְׁלִיךְ קֶרְחוֹ כְּפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃
18 * יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ־מָיִם׃
19 * מַגִּיד דְּבָרָו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃
20 * לֹא־עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־
יְדָעוּם הַלְלוּ־יָהּ׃

קמח

1 * הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם
הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃
2 * הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו׃
3 * הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃
4 * הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל
הַשָּׁמָיִם׃
5 * יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃
6 * וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃
7 * הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת׃
8 * אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה
דְבָרוֹ׃
9 * הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃
10 * הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃
11 * מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי
אָרֶץ׃
12 * בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלֹת זְקֵנִים עִם־
נְעָרִים׃
13 * יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגַּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ
הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃
14 * וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עַם־קְרֹבוֹ הַלְלוּ־יָהּ׃

16 * *Qui dat niuem quasi lanam, pruinas quasi cinerem spargit.*
17 * *Proijcit glaciem suam quasi buccellas: ante faciem frigoris eius quis stabit?*
18 * *Mittet verbum suum, & soluet illa: spirabit spiritu suo, & fluent aquæ.*
19 * *Qui annunciat verbum suum Jacob; præcepta sua & iudicia sua Israel.*
20 * *Non fecit similiter omni genti, & iudicia sua non cognoscent. Aleluia.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CXLVIII.

Laudate Dominum de cælis, laudate eum in excelsis.
2 * *Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes exercitus eius.*
3 * *Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes stellæ luminis.*
4 * *Laudate eum cæli cælorum, & aquæ quæ super cælos sunt,*
5 * *Laudent nomen Domini; quoniam ipse mandauit, & creata sunt.*
6 * *Et statuit ea in æternum & in seculũ; præceptum dedit, & non præteribit.*
7 * *Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyssi.*
8 * *Ignis, grando, nix, glacies; ventus, turbo, quæ facitis sermonem eius.*
9 * *Montes & omnes colles, lignum fructiferum & vniuersæ cedri.*
10 * *Bestiæ & omnia iumenta, reptilia & aues volantes.*
11 * *Reges terræ & omnes populi, principes & vniuersi iudices terræ.*
12 * *Iuuenes & virgines; senes cum pueris,*
13 * *Laudent nomen Domini; quoniam sublime nomen eius solius: gloria eius in cælo & in terra.*
14 * *Et exaltauit cornu populi sui: laus omnibus sanctis eius; filiis Israel, populo appropinquanti sibi. Aleluia.*

תרגום

16 דְּיָהֵב חַלְגָּא חִיוָּר הֵיךְ עֲמָר גְּלִיד הֵיךְ קְטָם יְבַדֵּר׃
17 מַטְלֵק קָרְחֵהּ פְּלִיג הֵיךְ רִסּוּקִין וּמִן קֳדָם קוֹרֵיהּ מָאן אֶפְשַׁר לְמֵקָם׃
18 יְשַׁדַּר קִדּוּם חוּמְתֵהּ וְיַמְסִינּוּן יַנְתֵּב רוּחֵיהּ וְזָלְחִין מַיָּא׃
19 דְּתָנֵי דִּבְרַיָּא דְאוֹרַיְתֵהּ לְיַעֲקֹב קְיָמוֹי וְדִינוֹי לְיִשְׂרָאֵל׃
20 לָא עֲבַד הֵיכְנָא לְכָל עַמָּא וְדִינִין לָא הוֹדְעָנוּן שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קמח

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ יַת יְיָי בִּרְיָתָא קַדִּישַׁיָּא מִשְׁמַיָּא שַׁבַּחוּ יָתֵהּ אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא׃
2 שַׁבַּחוּ יָתֵהּ כָּל מַלְאֲכַיָּא דִמְשַׁמְּשִׁין קֳדָמוֹי שַׁבַּחוּ
יָתֵהּ כָּל חֵילְוָתֵיהּ׃
3 שַׁבַּחוּ יָתֵהּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא שַׁבַּחוּ יָתֵיהּ כָּל כּוֹכְבֵי נְהוֹרָא׃
4 שַׁבַּחוּ יָתֵיהּ שְׁמֵי שְׁמַיָּא וּמַיָּא דְּתַלְיָן בְּמֵימְרֵהּ
מֵעִלַּוֵי שְׁמַיָּא׃
5 יְשַׁבְּחוּן יַת שְׁמָא דַיְיָי אֲרוּם הוּא פַּקִּד וְאִתְבְּרִיו׃
6 וְקַיְמִנּוּן לְעָלְמֵי עָלְמַיָּא גְזֵירָא יְהַב וְלָא יֶעְבַּר׃
7 שַׁבַּחוּ יַת יְיָי מִן אַרְעָא תַּנִּינַיָּא וְכָל תְּהוֹמַיָּא׃
8 אֶשְׁתָּא וּבַרְדָא תַּלְגָּא וְקֻטְרָא רוּחַ עִלְעוּלָא עָבְדָא פִּתְגָמֵהּ׃
9 טוּרַיָּא וְכָל גַּלְמָתָא אִילָן דְּעָבֵד פֵּרִין וְכָל אַרְזִין׃
10 חֵיוְתָא וְכָל בְּעִירָא רֶחְשָׁא וְכָל צִפְּרָא דְפָרַח׃
11 מַלְכַיָּא דְאַרְעָא וְכָל אֻמַּיָּא רַבְרְבָנֵי וְכָל נְגוֹדֵי אַרְעָא׃
12 רְוָקִין וּלְחוֹד בְּתוּלָתָא סָבַיָּא עִם טָלַיָּא׃
13 יְשַׁבְּחוּן יַת שְׁמָא דַיְיָי אֲרוּם תַּקִּיף שְׁמֵהּ לְבִלְחוֹדוֹי שְׁבַחְתֵּהּ עַל אַרְעָא וּשְׁמַיָּא׃
14 וּזְקַף אִיקַר מַלְכוּתֵהּ לְעַמֵּהּ תְּשַׁבַּחְתָּא
לְכָל חֲסִידוֹי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַמֵּהּ דְּקָרִיבִין לֵהּ שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

* Qui dat niuem ſuam ſicut lanam, ne- 16
bulam ſicut cinerem ſpargit.

* Mittit cryſtallum ſuam ſicut buccel- 17
las: ante faciē frigoris eius quis ſuſtinebit?

* Emittet verbum ſuum, & liquefaciet 18
ea: flabit ſpiritus eius, & fluent aquæ.

* Qui annunciat verbum ſuum Iacob, 19
iuſtitias & iudicia ſua Iſrael.

* Non fecit taliter omni nationi, & iu- 20
dicia ſua non manifeſtauit eis. Alleluia.

16 * διδόντ@ χόνα αὐτδ ὡσεὶ ἔριον, ὁμίχλ@ ὡσεὶ ἀποδὸν πάσοντ@.

17 * βάλλον@ κρύσαλλον αὐτδ ὡσεὶ ψωμούς, κ῍ τοῦ σώπον ψύχους αὐτδ τίς ὑποστήσ(ε῍);

18 * ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτδ, ⁊ τήξει αὐτά· πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτδ, καὶ ῥυήσετ αι ὕδατα.

19 * ὁ ἀπαγγέλλων τὸ λόγιον αὐτδ τῷ ἰακώβ, δικαιώματα ⁊ κρίματα αὐτδ τῷ ἰσραήλ.

20 * οὐκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει, ⁊ τὰ κρίματα αὐτδ οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς. ἀλληλούϊα.

Aggæi & Zachariæ.

Alleluia

* PSAL. CXLVIII.

LAudate Dominum de cælis, laudate eū 1
in excelſis.

Dan. 3. c Iud. 16. f

* Laudate eum omnes angeli eius, lau- 2
date eum omnes virtutes eius.

*Laudate eum Sol & Luna, laudate eum 3
omnes ſtellæ & lumen.

aquæ * ſunt

* Laudate eum cæli cælorum, & * aqua 4
quæ ſuper cælos*.

* Laudent nomen Domini; quia ipſe 5
dixit, & facta ſunt; ipſe mandauit, & crea-
ta ſunt.

in æternum

* Statuit ea in *ſeculum, & in ſeculum 6
ſeculi: præceptum poſuit, & nō præteribit.

* Laudate Dominum de terra, draco- 7
nes & omnes abyſſi.

* Ignis, grando, nix, glacies, ſpiritus pro- 8
cellarum, quæ faciunt verbum eius.

* Montes & omnes colles, ligna fructi- 9
fera & omnes cedri.

* Beſtiæ & vniuerſa pecora, ſerpentes & 10
volucres pennatæ.

* Reges terræ & omnes populi, princi- 11
pes & omnes iudices terræ.

* Iuuenes & virgines, ſenes cum iunio- 12
ribus,

* Laudent nomen Domini, quia exalta- 13
tum eſt nomen eius ſolius: confeſſio eius
ſuper terram & cælum.

*Et exaltabit cornu populi ſui: hymnus 14
omnibus ſanctis eius, filijs Iſrael, populo
appropinquanti ſibi.*

Alleluia.

Αγγαίυ ⁊ ζαχαρίυ. ρμή.

1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον ⁊κ τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν ⁊ν τοῖς ὑψίστοις.

2 * αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες ⁊ ἄγγελοι αὐτδ, αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτδ.

3 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλι@ ⁊ σελήνη, αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα ⁊ τὸ φῶς.

4 * αἰνεῖτε αὐτὸν ⁊ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπερά νω τῶν οὐρανῶν,

5 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίυ· ὅτι αὐτὸς εἶπε, κ῍ ἐγήνθησαν· αὐτὸς ⁊νετείλατο, ⁊ ⁊κτίσθησαν.

6 * ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, ⁊ εἰς τὸν αἰῶνα τ῍ αἰῶν@, πρόσαγμα ἔθετο, ⁊ οὐ παρελεύσ(ε῍).

7 * αἰνεῖτε τὸν κύριον ⁊κ τ῍ γῆς, δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι.

8 * πῦρ, χάλαζα, χιών, κρύσαλλ@, πνεῦμα καταιγίδ@, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτδ.

9 * τὰ ὄρη καὶ πάντες ⁊ βουνοί, ξύλα καρποφόρα καὶ πᾶσαι κέδροι.

10 * τὰ θηρία ⁊ πρόβατα τὰ κτηνώδη, ἑρπετὰ καὶ πετεινὰ πτερωτά.

11 * βασιλεῖς τ῍ γῆς ⁊ πρόβατα λαοί, ἄρχοντες καὶ πρόβατα κριταὶ γῆς.

12 * νεανίσκοι κ῍ παρθένοι, πρεσβύτεροι μ῍ νεωτέρων,

13 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίυ, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτδ μόνου· ⁊ξομολόγησις αὐτδ ⁊πὶ γῆς ⁊ οὐρανοῦ.

14 * ⁊ὑψώσει κέρας λαοῦ αὐτδ· ὕμν@ πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτδ, τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, λαῷ ⁊γγίζοντι αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Qui dat niuem albam ſicut lanam; pruinam ſicut cinerem ſpargit. 17 Proijcit glaciem ſuam diuiſam tanquam buccellas: & ante faciem frigoris eius quis poterit ſubſiſtere? 18 Mittet rigorem caliditatis ſuæ & liquefaciet eos: faciet ſpirare ſpiritum ſuum, & fluent aquæ. 19 Qui annunciat verba legis ſuæ Iacob, pacta ſua & iudicia ſua Iſrael.

20 Non fecit ſimiliter omni populo, & iudicia non docuit eos: laudate Deum.

PSAL. CXLVIII.

LAudate Deum, laudate Dominū creaturæ ſanctæ de cælis, laudate eum angeli excelſi. 2 Laudate eum omnes angeli eius qui miniſtratis coram eo, laudate eum omnes exercitus eius. 3 Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ luminoſæ.

4 Laudate eum cæli cælorum & aquæ, quæ pendent à verbo eius è ſupernis cælorum.

5 Laudabunt nomen Domini, quoniam ipſe mandauit & creata ſunt. 6 Et firmauit ea in ſecula ſeculorum: decretum edidit, & non præteribit. 7 Laudate Dominum de terra, ceti & omnes abyſſi.

8 Ignis, & grando, nix & vapor, ſpirituſque tempeſtatis exequens verbum eius. 9 Montes & omnes colles, arbor fructifera & vniuerſæ cedri. 10 Feræ & omnes beſtiæ, reptile & auis volatilis. 11 Reges terræ & omnes populi, principes & omnes iudices terræ. 12 Adoleſcentes incorrupti ſimul cum virginibus, ſenes cum iunioribus.

13 Laudabunt nomen Domini, quoniam forte nomen eius ſolius: laus eius ſuper terram & cælos.

14 Et extulit gloriam regni ſui populo ſuo: laus omnibus pijs eius, filijs Iſrael populo ſuo, qui appropinquant ei. laudate Deum.

קמט

1 * הַלְלוּיָה׳ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ
בִּקְהַל חֲסִידִים׃
2 * יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְּמַלְכָּם׃
3 * יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְּמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ׃
4 * בִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃
5 * יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃
6 * רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃
7 * לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃
8 * לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי
בַרְזֶל׃
9 * לַעֲשׂוֹת בָּהֶם׳ מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־
חֲסִידָיו הַלְלוּ־יָהּ׃

קנ

1 * הַלְלוּ יָהּ׳ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃
2 * הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גָּדְלוֹ׃
3 * הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃
4 * הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃
5 * הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה׃
6 * כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ־יָהּ׃

1 * *Aleluia.* CXLIX.

CAntate Domino canticum nouum, laus eius in congregatione sanctorum.
1 * *Lætetur Israel in factore suo, filij Sion exultent in rege suo.*
3 * *Laudent nomen eius in choro: in tympano & cithara cantent ei.*
4 * *Quia cōplacet sibi Dominus in populo suo: exaltabit mansuetos in Jesu.*
5 * *Exultabunt sancti in gloria, laudabunt in cubilibus suis.*
6 * *Exaltationes Dei in gutture eorum: & gladij ancipites in manibus eorum.*
7 * *Ad faciendam vindictam in gentibus, increpationes in populis.*
8 * *Vt alligent reges eorum in catenis, & inclytos eorum in compedibus ferreis.*
9 * *Vt faciant in eis iudicium scriptum: decor est omnibus sanctis eius. Aleluia.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CL.

LAudate Deum in sancto eius, laudate eum in fortitudine potentiæ eius.
1 * *Laudate eum in fortitudinibus eius, laudate eum iuxta multitudinem magnificentiæ suæ.*
3 * *Laudate eum in clangore buccinæ: laudate eum in psalterio & cithara.*
4 * *Laudate eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo.*
5 * *Laudate eum in cymbalis sonantibus: laudate eum in cymbalis tinnientibus.*
6 * *Omne quod spirat laudet Dominum. Aleluia.*

תרגום

קמט

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ שֶׁבַח חֲדָת תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ דִּידֵהּ בִּקְהָלָא דַחֲסִידֵי׃ 2 יֶחְדֵּי יִשְׂרָאֵל בְּמָאן דְּעַבְדֵהּ בְּנֵי צִיּוֹן יְדוּצוּן בְּמַלְכְּהוֹן׃
3 יְשַׁבְּחוּן שְׁמֵהּ בְּחִנְגִּין בְּתוּפִין וּבְכִנְרִין יְזַמְּרוּן לֵהּ׃ 4 אֲרוּם רְעוּתָא דַיְיָ בְּעַמֵּהּ יְשַׁבְּהַר עַנְוְתָנַיָּא בְּפֻרְקָנָא׃
5 יְבוּעוּן חֲסִידַיָּא בְּאִיקָרָא יְרַנְּנוּן עַל דִּמְכֵיהוֹן׃ 6 תֻּשְׁבְּחָן דֶּאֱלָהָא בְּעוּנְקֵיהוֹן וְהֵיךְ סַיְפָא דְיוּסְטְרָא בִּידֵיהוֹן׃
7 לְמֶעְבַּד נִקְמְתָא בְּעַמְמַיָּא מַכְסָנוּתָא בְּאֻמַּיָּא׃ 8 לְמֵיסַר מַלְכֵיהוֹן בְּשֵׁירִין וְיִקִּירֵיהוֹן בְּכַבְלִין דְּפַרְזְלָא׃
9 לְמֶעְבַּד בְּהוֹן דִּין דִּכְתִיב בְּאוֹרַיְתָא שַׁבְּחוֹרָא הוּא לְכָל חֲסִידוֹי שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קנ

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ אֱלָהָא בְּבֵית מִקְדְּשֵׁהּ שַׁבַּחוּ יָתֵיהּ בִּרְקִיעַ עֻשְׁנֵהּ׃ 2 שַׁבַּחוּ יָתֵיהּ בִּגְבוּרְתֵּהּ שַׁבַּחוּ יָתֵיהּ הֵיךְ סֻגְעֵי רַבָּנוּתֵהּ׃
4 שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בִּתְקִיעָא דְשׁוֹפָרָא שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּנִבְלִין וְכִנְרִין׃ 4 שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּתוּפִין וּבְחִנְגִּין שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּהַרְדְּבִילִין וְאַבּוּבִין׃
5 שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּצֶלְצְלִין דְּמַשְׁמְעִין לְבִלְחוֹדֵיהוֹן שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּצֶלְצְלִין דְּיַבָּבָא׃ 6 כָּל נִשְׁמְתָא תְּשַׁבַּח אֱלָהָא שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

תם ספר תהלים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

בׄ אׄ מׄ

Alleluia. PSAL. CXLIX.

CAntate Domino canticũ nouum, laus eius in ecclesia sanctorum. ‡ Lętetur Israel in eo qui fecit eũ, & filij Sion exultent in rege suo. ‡ Laudent nomen eius in choro, in tympano & psalterio psallant ei. ‡ Quia beneplacitum est Domino in populo suo, & exaltabit mansuetos in *salutem* *salute. ‡ Exultabunt sancti in gloria, & lætabuntur in cubilibus suis. ‡ Exultationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum. ‡ Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis. ‡ Ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. ‡ Vt faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hæc *erit omnibus sanctis eius. * *est Alleluia.*

Alleluia. PSAL. CL.

LAudate * Deum in sanctis eius, laudate eum in firmaméto virtutis eius. ‡ Laudate eum in virtutibus eius, laudate eum secundùm multitudinem magnitudinis eius. ‡ Laudate eum in sono tubæ, laudate eum in psalterio & cithara. ‡ Laudate eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo. ‡ Laudate eum in cymbalis bene sonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis.

‡ Omnis spiritus laudet Dominum. * *Alleluia.* *Dominum*

Αλληλεΐα. ρμθ'.

1 ‡ Ἄσατε τῷ κυρίῳ ἆσμα καινόν, ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν ἐκ-
2 κλησίᾳ ὁσίων. ‡ εὐφρανθήτω ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ ποιήσαντι αὐτόν· καὶ υἱοὶ σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ βασι-
λεῖ αὐτῶν.

3 ‡ αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ, ἐν τυμπάνῳ
& ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ.

4 ‡ ὅτι εὐδοκεῖ κύριος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, & ὑψώσει πραεῖς
5 ἐν σωτηρίᾳ. ‡ καυχήσονται ὅσιοι ἐν δόξῃ, & ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν.

6 ‡ αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν, καὶ ῥομ-
φαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·

7 ‡ τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγμοὺς ἐν
8 τοῖς λαοῖς. ‡ τοῦ δῆσαι τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις, & τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς.

9 ‡ τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρῖμα ἔγγραπτον· δόξα αὕ-
τη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.

Αλληλεΐα. ρν'.

1 ‡ Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.

2 ‡ αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐ-
τὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ.

3 ‡ αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
ψαλτηρίῳ & κιθάρᾳ.

4 ‡ αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ & χορῷ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
5 χορδαῖς & ὀργάνῳ. ‡ αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ.

6 ‡ πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν κύριον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXLIX.

LAudate Deum, laudate coram Domino hymno nouo: laus eius in Ecclesia piorum. [2] Lætetur Israel in factore suo: filij Sion exultent in rege suo. [3] Laudent nomen eius in choris, in tympanis & citharis psallant ei. [4] Quoniam voluntas Domini in populo eius: glorificabit humiles in redemptione. [5] Exultabunt misericordes in gloria, iubilabunt in cubilibus suis. [6] Laudes Dei in gutture eorum; & tanquam gladij ancipites in manibus eorum. [7] Ad faciendam vindictam in nationes; correptionem in populos. [8] Ad alligandos reges eorum catenis, & nobiles eorum compedibus ferreis.
[9] Ad peragendum in eos iudicium quod scriptum est in Lege: gloria ipse est omnibus pijs eius. laudate Deum.

PSAL. CL.

LAudate Deum, laudate Deum in domo sanctuarij eius, laudate eum in firmamento fortitudinis ipsius. [2] Laudate eum in potentia ipsius, laudate eum secundùm multitudinem magnificentiæ eius. [3] Laudate eum clangore buccinæ: laudate eum psalterijs & citharis. [4] Laudate eum tympanis & choris: laudate eum in chordis & organis. [5] Laudate eum cymbalis tantummodo ipsum resonantibus: laudate eum cymbalis iubilationis. [6] Mens omnis laudet Dominum. laudate Deum.

FINIS LIBRI PSALMORVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

EPISTOLA SANCTI HIERONYMI
PRESB. AD CHROMACIVM ET HELIODORVM
EPISCOPOS, DE LIBRIS SALOMONIS.

VNGAT Epiſtola quos iungit ſacerdotium ; immò charta non diuidat quos Chriſti nectit amor. Commentarios in Oſee, Amos, & Zachariam ; Malachiam quoque poſcitis. Scripſiſſem ſi licuiſſet præ valetudine. Mittitis ſolatia ſumptuum, notarios noſtros & librarios ſuſtentatis, vt vobis potiſſimum noſtrum deſudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diuerſa poſcentium, quaſi aut æquum ſit me vobis eſurientibus & aliis laborare ; aut in ratione dati & accepti, cuiquam præter vos obnoxius ſim. Itaque longa ægrotatione fractus, ne penitus hoc anno reticerem, & apud vos mutus eſſem, tridui opus nomini veſtro cõſecraui, interpretationẽ videlicet triũ Salomonis voluminũ; Maſlot, quod Hebręi Parabolas, vulgata autẽ editio Prouerbia vocat; Coheleth, quem Græcè Eccleſiaſtẽ: Latinè Concionatorẽ poſſumus dicere ; Siraſirim quod in lingua noſtra vertitur Canticum canticorũ. Fertur & Panaretos Ieſu filij Sirach liber: & alius pſeudographus qui Sapientia Salomonis inſcribitur. Quorũ priorẽ Hebraicũ repperi, non Eccleſiaſticum, vt apud Latinos, ſed Parabolas prænotatum. Cui iuncti erant Eccleſiaſtes & Canticum canticorum: vt ſimilitudinem Salomonis non ſolùm numero librorum, ſed etiam materiarum genere coæquaret. Secundus apud Hebræos nuſquam eſt; quia & ipſe ſtylus Græcam eloquentiam redolet: & nonnulli ſcriptorum veterum hunc eſſe Iudæi Philonis affirmant. Sicut ergo Iudith & Tobiæ & Machabæorũ libros legit quidẽ eos Eccleſia ; ſed inter canonicas ſcripturas non recipit : ſic & hæc duo volumina legat ad ædificationem plebis ; non ad autoritatem Eccleſiaſticorum dogmatum confirmãdam. Si cui ſanè Septuaginta Interpretum magis editio placet: habet eam à nobis olim emendatam. Neque enim noua ſic cudimus, vt vetera deſtruamus. Et tamen cùm diligentiſſimè legerit: ſciat magis noſtra ſcripta intelligi, quę nõ in tertium vas transfuſa coacuerint; ſed ſtatim de prelo puriſſimæ commendata teſtæ, ſuum ſaporem ſeruauerint.

FINIS EPISTOLÆ.

PROLOGVS IN LIBROS EOSDEM.

TRibvs nominibus vocatum fuiſſe Salomonem, Scripturæ manifeſtiſsimè docent. Pacificum, id eſt, Salomonem: & Idida, hoc eſt, dilectum Domini: & quod nunc dicitur Coheleth, idem, eccleſiaſten. Eccleſiaſtes autẽ Græco ſermone eſt appellatus; quia cœtum, id eſt, eccleſiam congreget, quem nos nuncupare poſſumus concionatorẽ: eò quòd loquatur ad populũ; & ſermo eius non ſpecialiter ad vnũ, ſed ad vniuerſos dirigatur generaliter.. Porrò Pacificus & Dilectus Domini, ab eo, quòd regno eius pax fuerit; & eũ Dominus dilexerit, appellatus eſt. Nam & Pſalm. XLIIII. & LXXI. Dilecti & Pacifici titulo prænotantur. Qui tamen etſi ad prophetiam Chriſti eccleſiæque pertinentes, felicitatem & vires Salomonis excedunt; tamen ſecundum hiſtoriam ſuper Salomonem ſcripti ſunt. Itaque iuxta numerum vocabulorum tria volumina edidit; Prouerbia, Eccleſiaſten, Canticum Canticorum. In Prouerbiis paruulum docens, & quaſi de officiis per ſententias erudiens. vnde & ad filium ſermo crebrò repetitur. In Eccleſiaſten verò maturæ virum ætatis inſtituens, ne quicquam in mundi rebus putet eſſe perpetuũ, ſed caduca & breuia vniuerſa quæ cernimus. Ad extremum iam cõſummatum virum, & calcato ſeculo præparatum, in Canticis canticorũ ſponſæ iungit amplexibus. Niſi enim priùs reliquerimus vitia, & pompis ſeculi renunciantes, expeditos nos ad aduentum pręparauerimus, non poſſumus cantare Canticum canticorum. Sed & hoc diligentius attendendũ, tres libros auctore diuerſo eſſe intitulatos. In Prouerbiis enim notantur Prouerbia Salomonis filij Dauid regis Iſrael. In Eccleſiaſten verò verba Eccleſiaſtes filij Dauid regis Hieruſalem. Superfluum quippe eſt Iſrael hîc: quod malè in Græcis & Latinis codicibus inuenitur. In Cantico autem Canticorum nec filius Dauid, nec rex Iſrael ſiue Hieruſalem præſcribitur, ſed tantùm Canticum canticorum Salomonis. Sicut enim prouerbia & rudis inſtitutio ad duodecim tribus & ad totũ pertinet Iſrael: & quomodo cõtẽptus mundi non niſi metropolitis conuenit, hoc eſt habitatoribus in Hieruſalẽ: ita Canticũ Canticorum ad eos propriè pertinet, qui tantùm ſuperna deſiderant. Ad incipientes & proficientes & paterna dignitas & regni proprij meritò vendicatur auctoritas. Ad perfectos verò, vbi non timore eruditur, ſed amore, propriũ nomen ſufficit: & æqualis magiſter eſt, & neſcit eſſe ſe regem. Quæ omnia referuntur ad Chriſtum.

ALIVS PROLOGVS.

TRes libros Salomonis, id eſt, Prouerbia, Eccleſiaſten, Canticum canticorum, veteri LXX Interpretum auctoritati reddidi, vel antepoſitis lineis ſuperflua quæque deſignans, vel ſtellis titulo prænotatis, ea quę minus habebantur interſerens, vt plenius, Paula & Euſtochiũ, cognoſcatis quid in libris noſtris minus ſit, quídve redundet. Nec non etiã illa quæ imperiti tranſlatores malè in linguam noſtram de Græco ſermone verterant, obliterans & antiquans, curioſiſſima veritate correxi. Et vbi præpoſtero ordine atque peruerſo ſententiarum fuerat lumen ereptum, ſuis locis reſtituens feci intelligi quod latebat. Porrò in eo libro, qui à pleriſque Sapientia Salomonis inſcribitur, & in Eccleſiaſtico, quem eſſe Ieſu filij Syrach nullus ignorat, calamum temperaui, tantummodo canonicas ſcripturas vobis emendare deſiderans, & ſtudium meũ certis magis quàm dubiis commendare. Ideò Græco & Hebræo præfatiuncula vtraque in libro præmiſſa eſt, quia nonnulla de Græco hoc ad illuminationem ſenſus & legentis ædificationem vel inſerta Hebraicæ tranſlationi, vel extrinſecus iuncta ſunt. Et idcirco qui legis, ſemper peregrina memento.

א

1 מ שְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
2 * לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין
אִמְרֵי בִינָה׃
3 * לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵשָׁרִים׃
4 * לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה׃
5 * יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה׃
6 * לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם׃
7 * יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים
8 בָּזוּ׃ * שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת
9 אִמֶּךָ׃ * כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים
10 לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃ * בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל־תֹּבֵא׃
11 * אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה
לְנָקִי חִנָּם׃
12 * נִבְלָעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר׃
13 * כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל׃
14 * גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ׃
15 * בְּנִי אַל־תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם׃
16 * כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפָּךְ־דָּם׃
17 * כִּי־חִנָּם מְזוֹרָה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל כָּנָף׃
18 * וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם׃
19 * כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח׃
20 * חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ׃
21 * בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר
אֲמָרֶיהָ תֹּאמֵר׃
22 * עַד־מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ
לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת׃
23 * תָּשֻׁבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי
אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם׃

LIBER PROVERBIORVM.

CAPVT I.

1 PARABOLAE Salomonis
filij Dauid regis Israel.
2 * Ad scienda sapientiã &
disciplinam; ad intelligẽda
3 verba prudẽtiæ; * Et sus-
cipiendam eruditionẽ do-
ctrinæ, iustitiam, & iudicium, & æquitatẽ.
4 Vt detur paruulis astutia, & adolescenti
5 scientia & intellectus. * Audiẽs sapiens sa-
pientior erit, & intelligẽs gubernacula pos-
6 sidebit. * Animaduertet parabolam & in-
terpretationẽ, verba sapiẽtum & ęnigma-
7 ta eorum. * Timor Domini initiũ sapien-
tiæ: sapientiam atque doctrinam stulti de-
8 spiciunt. * Audi fili mi disciplinam patris
9 tui, & ne dimittas legem matris tuæ. * Vt
addatur gratia capiti tuo, & torques collo
10 tuo. * Fili mi si te lactauerint peccatores,
11 ne acquiescas eis. * Si dixerint, Veni no-
biscum, insidiemur sanguini, abscõdamus
tendiculas contra insontem frustra.
12 * Deglutiamus eum sicut infernus viuen
tem, & integrum quasi descẽdentem in la-
13 cum: * Omnem preciosam substantiam
reperiemus, implebimus domos nostras
14 spoliis. * Sortem mitte nobiscum, marsu
pium sit vnum omniũ nostrũ.
15 * Fili mi ne ambules cum eis: prohibe pe-
16 dem tuum à semitis eorum. * Pedes enim
illorum ad malum currunt, & festinant vt
17 effundant sanguinem. * Frustra autẽ iaci-
tur rete ante oculos pennatorum.
18 * Ipsi quoque contra sanguinẽ suum insi-
diantur, & moliũtur fraudes cõtra animas
19 suas. * Sic semitæ omnis auari, animas pos-
20 sidentium rapiunt. * Sapientia foris prædi-
21 cat, in plateis dat vocẽ suam. * In capite tur
barum clamitat, in foribus portarum vrbis
22 profert verba sua, dicens: * Vsquequo par-
uuli diligitis infantiam: & stulti ea quæ sibi
sunt noxia cupient, & imprudentes odibũt
23 scientiam? * Conuertimini ad correptionẽ
meam. En proferam vobis spiritũ meum,
ostendam vobis verba mea.

תרגום

א

1 מִתְלוֹי דִּשְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד מַלְכָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 2 לְמִדַּע חָכְמְתָא וּמַרְדוּתָא לְאִתְבַּיֵּן אִמְרֵי בִיּוּנְתָא׃ 3 לִמְקַבְּלָא מַרְדוּתָא
דְשֻׂכְלָא וְצִדְקְתָא וְדִינָא וּתְרִיצוּתָא׃ 4 לְמִתַּן לְשַׁבְרֵי עֲרִימוּתָא וְלִטְלָאֵי יְדִיעֲתָא וְתַרְעִיתָא׃ 5 יִשְׁמַע חַכִּימָא וְיוֹסִף מַדְעָא וְסֻכְלְתָנוּתָא
מַדְבְּרָנוּתָא יִקְנֵה׃ 6 לְמִתְבַּיָּנָא מִתְלָאָה וּפִלְאֲתָא וּמִלֵּי דְחַכִּימֵי וְאָחֳדָתְהוֹן׃ 7 רֵישׁ חָכְמְתָא דְחַלְתָּא דַיְיָי וְחָכְמְתָא וּמַרְדוּתָא סִכְלֵי
שָׁיְטִין׃ 8 שְׁמַע בְּרִי מַרְדוּתָא דַאֲבוּךְ וְלָא תִטְעֵי נִמּוּסָא דְאִמָּךְ׃ 9 מְטוּל דִּיאוּתָא דְחִסְדָּא אִנּוּן לְרֵישָׁךְ וְהַמְנִיכָה לְצַוְּרָךְ׃
10 בְּרִי אִן נִשְׁדּוֹ לָךְ חַטָּאֵי לָא תִטְפֵּר׃ 11 אִן יֵימְרוּן אֱתֵא עִמָּנָא נִכְמֻן לִדְמָא נִטְשֵׁי לְזַכֵּי מַגָּן׃ 12 נִבְלָעִנּוּן כִּשְׁיוֹל לְחַיֵּי וְלִדְלָא
מוּם הֵיךְ נָחֲתֵי גֻבָּא׃ 13 כָּל־עֻתְרָא וִיקָרָא נַשְׁכַּח וּנְמַלֵּא בָתָנָא בִזְתָא׃ 14 כִּיסָךְ אַרְמֵה בֵינָתְנוּן כִּיסָא חַד יֶהֱוֵי לְכֻלָּן׃
15 בְּרִי לָא תֵיזִל בְּאָרְחָא עִמְּהוֹן מְנַע רִגְלָךְ מִן שְׁבִילֵיהוֹן׃ 16 מְטוּל דְּרִגְלֵיהוֹן לְבִישְׁתָּא רָהֲטָן וּמִסְתַּרְהֲבִין לְמִשְׁפַּךְ דְּמָא׃
17 מְטוּל דְּמַגָּן פְּרִיסָא מְצוּדְתָּא עַל פָּרַחְתָּא דְגַפָּא׃ 18 וְהִנּוּן לִדְמָן כָּמְנִין יִמְטְשׁוּן נַפְשָׁתְהוֹן׃ 19 הַכְדֵּן אִנּוּן אָרְחָתָא דְכָל־
דְעָבְדִין עִלָּא נַפְשָׁתָא דְמָרֵיהוֹן נָסְבִין׃ 20 חָכְמְתָא בְּשׁוּקָא מִשְׁתַּבְּחָא וּמִשְׁקָקֵי יָהֲבָא קָלָא׃ 21 בְּרֵישׁ בִּירָתָא מַכְרְזָא וּבְמַעֲלָנָא
דְתַרְעֵי בִּכְרַכֵּי מִלָּהָא אָמְרָה׃ 22 עַד אֵימָת שַׁבְרֵי רָחֲמִין שַׁבְרוּתָא וּמְמִקְנֵי מְמִקְנוּתָא רְגִגוּ לְהוֹן וְסִכְלֵי סָנַיִן יְדִיעֲתָא׃ 23 תִּתְפְּנוֹן
לְמַכְסָנוּתִי אַבַּע לְכוֹן רוּחִי וְאוֹדְעִנּוּן מִלַּי׃

PARABOLAE SALOMONIS.
CAPVT I.

PArabolæ Salomonis filij Dauid, qui regnauit in Iſrael. 1

* Ad ſciendũ ſapientiam et diſciplinã, ad intelligendumq; verba prudẽtiæ. 2

* Ad ſuſcipiẽdasq; inuolutiones ſermonum & ſolutiones ænigmatũ: ad intelligendãq; iuſtitiam veram, & iudicium dirigendum. 3

* Vt det ſimplicibus aſtutiam: puero autem nouo ſenſumque & cogitationem. 4

* Hæc enim audiens ſapiens ſapientior erit. at intelligens gubernationem poſſidebit. 5

* Animaduertetque parabolam & tenebroſum ſermonem: verbaq; ſapientũ & ænigmata. 6

* Initium ſapientiæ timor Domini; intellectus autẽ bonus omnibus facientibus eam. pietas autẽ in Deum initiũ ſenſus: ſapientiam autẽ & diſciplinam impij deſpicient. 7

* Audi fili leges patris tui, & ne repellas ſtatuta matris tuæ. 8

* Coronã enim gratiarũ ſuſcipies tuo vertici, & torquem aureum circa tuũ collũ. 9

* Fili ne te deceperint viri impij, neque volueris. 10

* Si aduocauerint te, dicẽtes: Veni nobiſcum, communica ſanguinis: abſcõdamus autem in terram virũ iuſtũ fruſtra. 11

* Deglutiamus autem eum ſicut infernus viuentẽ, & tollamus eius memoriã de terra. 12

* Poſſeſſionẽ eius precioſam recipiamus: impleamus autem domos noſtras ſpoliis. 13

* At tuã ſortẽ mitte in nobis, et marſupiũ vnũ ſit nobis. 14

* Ne ambules vias cũ eis: declina pedẽ tuũ à ſemitis eorũ. 15

* Nam pedes illorũ ad malitiã currũt, & feſtinantes ſunt ad effundendũ ſanguinẽ. 16

* Nõ enim fruſtra extenditur retia pennatis. 17

* Ipſi enim mortis participantes theſaurizãt ſibi ipſis mala. 18

* Iſtæ viæ ſunt omniũ perficientiũ iniqua. nã impietate ſuã animã auferunt. 19

* Sapientia in egreſſibus laudatur, in autẽ plateis audaciã ſermonis habet. 20

* In ſummis autẽ muris prædicat, in autẽ portis ciuitatis cõſidẽs dicit. 21

* Quanto tẽpore innocẽtes inhærebũt iuſtitiæ, nõ cõfundẽtur. at ſtulti iniuriæ exiſtentes deſideratores, impij facti odio habuerũt ſenſum. 22

* Et obnoxij facti ſunt redargutionibus. Ecce præmittam vobis mei ſpiritus verbum: docebo autem vos meum ſermonem. 23

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.
κεφ. α΄.

Παροιμίαι Σολομῶντος υἱοῦ Δαυίδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ· 1

* γνῶναι σοφίαν καὶ παιδείαν, νοῆσαί τε λόγους φρονήσεως· 2

* δέξασθαί τε γραφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, νοῆσαί τε δικαιοσύνην ἀληθῆ, καὶ κρῖμα κατευθυνῶν· 3

* ἵνα δῶ ἀκάκοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν· 4

* ἀκούσας γὰρ ἀκριβὲς σοφὸς σοφώτερος ἔσται· ὁ δὲ νοήμων κυβέρνησιν κτήσεται. 5

* νοήσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, ῥήσεις τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα. 6

* ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. ἀσέβεια δὲ εἰς θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως, σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς ἐξουθενήσουσιν. 7

* ἄκουε υἱὲ νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ θεσμοὺς μητρός σου. 8

* στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σῇ κορυφῇ, καὶ κλοιὸν χρύσεον περὶ σῷ τραχήλῳ. 9

* υἱὲ μή σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς, μὴ δ᾽ βουληθῇς. 10

* ἐὰν παρακαλέσωσί σε, λέγοντες, ἐλθὲ μεθ᾽ ἡμῶν κοινώνησον αἵματος, κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ἄνδρα δίκαιον ἀδίκως· 11

* καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὥσπερ ἅδης ζῶντα, καὶ ἄρωμεν αὐτὸ τὸ μνήμιον ἐκ γῆς· 12

* τὸ κλῆσιν αὐτὸ τὸ πολυτελῆ καταλαβώμεθα, πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡμελέργους σκύλων. 13

* τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν, καὶ μαρσίππιον ἓν γενηθήτω ἡμῖν· 14

* μὴ πορευθῇς ὁδὸς μετ᾽ αὐτῶν, ἔκκλινον τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. 15

* οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσι, καὶ ταχινοί εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα. 16

* ὡς γὰρ ἀδίκως ἐκλείνουσι δίκτυα πτερωτοῖς· 17

* αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου μελέτονται θησαυρίσουσιν ἑαυτοῖς κακά. 18

* αὗται αἱ ὁδοὶ εἰσι πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα. τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τοῦ ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται. 19

* σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ πλατείαις παῤῥησίαν ἄγει. 20

* ἐπ᾽ ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσει, ἐπὶ δὲ πύλαις πόλεως θαῤῥοῦσα λέγει. 21

* ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι ἔχωσι τὴν δικαιοσύνην ἐκ αἰσχυνθήσονται. οἱ δὲ ἄφρονες τῆς ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴσθησιν, 22

* καὶ ὑπομένοντες ἐλέγχους. ἰδοὺ προσθήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον. 23

Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis ſpiritum meum, & oſtendam vobis verba mea.

INTERPRETATIO LATINA TRANSLATIONIS CHALDAICAE IN LIB. PROVERB.

Ex Complutenſi Bibliotheca, ad Hebraicam & Chaldaicam veritatem à B. Aria Montano correcta.

PArabolae Salomonis filij Dauid regis Iſrael. 2 Ad ſciendam ſapientiam & diſciplinam, ad intelligenda verba intelligentiæ. 3 Ad ſuſcipiendam diſciplinam intellectus, & iuſtitiam, & iudicium, & æquitatem. 4 Ad dandam inſipientibus aſtutiam, & adoleſcentibus ſcientiam & conſilium. 5 Audiet ſapiens, & addet ſcientiam, & intelligens gubernaculũ poſſidebit. 6 Vt intelligat parabolam, & interpretationem, & verba ſapientum, & ænigmata eorum. 7 Initium ſapientiæ timor Domini: ſapientiam autem & diſciplinam ſtulti deſpiciunt. 8 Audi fili mi diſciplinam patris tui, & ne erres à lege matris tuæ. 9 Quoniam decor gratiæ ſunt capiti tuo; & torques collo tuo. 10 Fili mi ſi te ſeduxerint peccatores, ne acquieſcas. 11 Si dixerint, Veni nobiſcũ, inſidiemur ſanguini, abſcondamur contra innocentem fruſtra. 12 Abſorbeamus eos quaſi infernus viuentes, & immaculatos ſicut deſcendentes in lacum. 13 Omnes diuitias & gloriam inueniemus, & implebimus domos noſtras ſpoliis. 14 Sortem tuam mitte inter nos, marſupium vnum erit omnibus nobis. 15 Fili mi ne ambules in via cum eis, prohibe pedem tuum à ſemitis eorum. 16 Quoniam pedes eorum ad malum currunt, & feſtinant ad effundendum ſanguinem. 17 Quoniam fruſtra expanditur rete ante volucrem pennatam. 18 Ipſi autem contra ſanguinem ſuum inſidiantur, abſcondent contra animas ſuas. 19 Sic ſunt viæ omnium operantium iniquitatem: animas dominorũ ſuorum capiunt. 20 Sapientia vicatim cantat, ac de plateis dat vocem ſuam. 21 In capite arcium præconizat, & in introitu portarum per vrbes verba ſua dicit. 22 Vſquequo inſipientes diligitis inſipientiam, & deriſores deriſionem appetunt ſibi, & ſtulti odiunt ſcientiam? 23 Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis ſpiritum meum, & oſtendam vobis verba mea.

24 * יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֵנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב׃
25 * וַתִּפְרְעוּ כָל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם׃
26 * גַּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַּחְדְּכֶם׃
27 * בְּבֹא כְשֹׁאָוה פַּחְדְּכֶם וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֶאֱתֶה
בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה׃
28 * אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי׃
29 * תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת יְהוָה לֹא בָחָרוּ׃
30 * לֹא־אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל־תּוֹכַחְתִּי׃
31 * וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ׃
32 * כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים
תְּאַבְּדֵם׃
33 * וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן־בֶּטַח וְשַׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה׃

ב

1 * בְּנִי אִם־תִּקַּח אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃
2 * לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֶּה לִבְּךָ לַתְּבוּנָה׃
3 * כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ׃
4 * אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַּכָּסֶף וְכַמַּטְמֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה׃
5 * אָז תָּבִין יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא׃
6 * כִּי־יְהוָה יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה׃
7 * וְצִפֹּן לַיְשָׁרִים תּוּשִׁיָּה מָגֵן לְהֹלְכֵי תֹם׃
8 * לִנְצֹר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו יִשְׁמֹר׃
9 * אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגַּל־
טוֹב׃
10 * כִּי־תָבוֹא חָכְמָה בְּלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם׃
11 * מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה׃
12 * לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃
13 * הָעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי־חֹשֶׁךְ׃
14 * הַשְּׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע׃
15 * אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וּנְלוֹזִים
בְּמַעְגְּלוֹתָם׃

24 * Quia vocaui, & renuistis; extendi manũ
25 meã, & non fuit qui aspiceret. * Despexi-
stis omne consiliũ meum, & increpationes
26 meas neglexistis. * Ego quoque in interitu
vestro ridebo, & subsannabo cùm vobis id
27 quod timebatis aduenerit. * Cùm irruerit
repentina calamitas, & interitus quasi tem
pestas ingruerit: quando venerit super vos
28 tribulatio & angustia. * Tunc inuocabũt
me, & non exaudiam: manè consurgent, &
29 non inuenient me. * Eo quòd exosam ha-
buerint disciplinam, & timorẽ Domini nõ
30 susceperint. * Nec acquieuerint consilio
meo, & detraxerint vniuersæ correptioni
31 meæ. * Comedent igitur fructus viæ suæ,
32 suisque consiliis saturabuntur. * Auersio
paruulorum interficiet eos, prosperitas stul
33 torum perdet eos. * Qui autem me audie-
rit, absque terrore requiescet, & abundan-
tia perfruetur timore malorum sublato.

CAP. II.

1 Fili mi si susceperis sermones meos, &
mandata mea absconderis penes te:
2 * Vt audiat sapientiã auris tua; inclina cor
tuum ad cognoscendam prudentiam.
3 * Si enim sapientiã inuocaueris, & incli-
4 naueris cor tuum prudẽtiæ. * Si quæsieris
eam quasi pecuniã, & sicut thesauros effo-
5 deris illam. * Tunc intelliges timorẽ Dñi,
6 & scientiã Dei inuenies. * Quia Dominus
dat sapientiam, & ex ore eius scientia &
7 prudentia. * Custodiet rectorum salutem,
& proteget gradientes simpliciter.
8 * Seruans semitas iustitiæ, & viam san-
9 ctorum custodiens. * Tunc intelliges iu-
stitiam & iudicium & æquitatem, & omnẽ
10 semitã bonam. * Si intrauerit sapientia cor
tuum, & scientia animæ tuæ placuerit:
11 * Consilium custodiet te, & prudentia
12 seruabit te. * Vt eruaris à via mala, & ab
homine qui peruersa loquitur.
13 * Qui relinquunt iter rectũ, & ambulant
14 per vias tenebrosas. * Qui lætantur cùm
malè fecerint, & exultãt in rebus pessimis.
15 * Quorum viæ peruersæ sunt, & infames
gressus eorum.

תרגום

24 עַל דִּקְרֵית וְלָא הֵימַנְתּוּן אֲרֵימֶת אַיְדַי וְלָא אַצְתִּנּוּן׃ 25 וְשַׁנֵּיתוּן כָּל תַּרְעִיתִי וּמַכְסָנוּתִי לָא אֲבֵיתוּן׃ 26 אַף אֲנָא בְּתִבְרְכוֹן אֶגְחַךְ
וְאֶדְחַף כַּד יֵיתֵי דְלוּחֲיָא עֲלֵיכוֹן׃ 27 כַּד יֵיתֵי כְשִׁלְיָא דְלוּחַיְכוֹן וְתִבְרְכוֹן כְּעִלְעוּלָא יֵתֵא כַּד תֵּתֵא עֲלֵיכוֹן עַקְתָּא וְשִׁנּוּקָא׃ 28 הֵידַיִן
נִקְרוֹנִי וְלָא אֶעֱנֵה נִקְרֵין וְלָא תַשְׁכְּחֻנְנִי׃ 29 עַל דִּסְנוֹ יְדִיעֲתָא וּדְחַלְתֵּה דֶאֱלָהָא לָא אִתְרְעוֹ׃ 30 לָא צְבוֹ בְּתַרְעִיתִי וְאַשְׁלִיו כָּל־מַכְסָנוּתִי׃
31 וַאֲכַלוּ מִן פְּרֵי דְאָרְחָתְהוֹן וּמִמִּלְכֵּיהוֹן יִסְבְּעוּן׃ 32 מְטוּל דְּנֶהְפְּכָנוּתָא דְשַׁבְרֵי תִקְטֹל אִנּוּן וְטוּעִי דְסִכְלֵי תְיוֹבְדִנּוּן׃ 33 מַן דְּשָׁמֵעַ
לִי נִשְׁרֵי בְסִבְרָא וְנַשְׁלֵה מִן דְּלוּחָא דְבִישְׁתָּא׃

ב

1 בְּרִי אִן תְּקַבֵּל מִלּוֹי וּפִקְדָנִי תִּטְשֵׁי גַבָּךְ׃ 2 וְתַצְלִי אָדְנָךְ לְחָכְמְתָא וְתַפְנֵה לִבָּךְ לְבִיּוּנָא׃ 3 וְאִמָּא לְבִיּוּנְתָּא תִּתְקְרֵא
וּלְבִיּוּנָא תִּתֵּן קָלָךְ׃ 4 וְתִבְעֵי הֵיךְ סִימָא וְהֵיךְ סִימְתָא תְּצִיצְיָה׃ 5 הֵידַיִן תִּתְבַּיֵּן דְּחַלְתֵּה דֶאֱלָהָא וִידִיעֲתֵה מִן קֳדָם אֱלָהָא
תַשְׁכַּח׃ 6 מְטוּל דֶאֱלָהָא יָהֵב חָכְמְתָא מִן פֻּמֵּה יְדִיעֲתָא וּבִיּוּנָא׃ 7 יִטְשֵׁי לִתְרִיצֵי סְבַהֲיֵי וּמְסַיֵּעַ לְאִלֵּן דִּמְהַלְכִין בְּלָא מוּם׃
8 לְמִנְטֻר אָרְחָתָא דְדִינָא וְאָרְחָתָא דְצַדִּיקִין נִנְטַר׃ 9 הֵידַיִן תִּתְבַּיֵּן צִדְקְתָא וְדִינָא וּתְרִיצוּתָא דְכָל־שִׁבְלֵי שַׁפִּירֵי׃
10 אֲרֵי תֵעוֹל חָכְמְתָא לְלִבָּךְ וִידִיעֲתָא לְנַפְשָׁךְ יִבְסַם׃ 11 תַּרְעִיתָא תִּנְטֻר עֲלָךְ בִּיּוּנְתָּא תִּנְצְרָךְ׃
12 דִּי־תִתְפְּצֵי מִן אָרְחָא בִישָׁא וּמִן גַּבְרָא דִּמְמַלְיֵא מְפַרְכִיתָא׃ 13 דְּשָׁבְקִין אָרְחָתָא תְּרִיצָתָא וְאָזְלִין בְּאָרְחָתָא דַחֲשׁוֹכָא׃
14 דְּחָדְיָן לְמֶעְבַּד בִּישׁ וְדָיְצִין בְּהֻפְכָא דְבִישְׁתָּא׃ 15 דְּאָרְחָתְהוֹן מְעַקְמָן וּמִפַּתְלִין שְׁבִילֵיהוֹן׃

* *Quoniam vocabam, & non audiſtis; & extendebam ſermones, & non attendebatis.* 24
* *Sed irrita faciebatis mea cõſilia. at meis redargutionibus non intendebatis.* 25
* *Igitur & ego in veſtro interitu irridebo: contra gaudebo autem, quandocunq; ſuperuenerit vobis pernities.* 26
* *& quando aduenerit vobis ſubitò tumultus, & ſubuerſio tanquã tẽpeſtas affuerit: aut quando venerit vobis tribulatio et obſeßio.* 27
* *Erit enim quando inuocabitis me, ego autẽ non exaudiam vos. quærent me mali, & nõ inuenient.* 28
* *Odio habuerunt enim ſapientiam, at timorem Domini non receperunt.* 29
* *Neque voluerunt meis attendere conſiliis, ſubſannauerũt autem meas redargutiones.* 30
* *Igitur comedent ſuæ viæ fructus, & ſuæ impietatis implebuntur.* 31
* *Quoniam enim iniuriam fecerunt paruulis, interficiẽtur, & inquiſitio impios perdet.* 32
* *At me audiens, habitabit in ſpe, & quieſcet abſque terrore ab omni malo.* 33

CAP. II.

Fili ſi ſuſcipiens ſermonem mei præcepti abſconderis penes teipſum: 1
* *Audiet ſapientiam auris tua, & adiicies cor tuũ in intellectũ; adiicies autem ipſum in admonitionem filio tuo.* 2
* *Si enim ſapientiã inuocaueris, et intellectui dederis vocem tuã, at ſenſum quæſieris magna voce.* 3
* *Et ſi quæſieris eã quaſi argentũ & ſicut theſauros ſcrutatus fueris illã.* 4
* *Tunc intelliges timorem Domini, & ſcientiam Dei inuenies.* 5
* *Quia Dominus dat ſapientiam, & ex facie eius cognitio et intellectus.* 6
* *Et theſaurizat dirigentibus ſalutem, proteget autẽ viam eorum:* 7
* *Ad ſeruandũ viam iuſtificationum; & viã eorũ qui reuerẽtur eũ cuſtodiet.* 8
* *Tunc intelliges iuſtitiã & iudicium, & diriges omnes ſemitas bonas.* 9
* *Si enim venerit ſapientia in tuã mentem, at ſenſus tuæ animæ pulcher eſſe videbitur.* 10
* *Cõſilium bonũ cuſtodiet te, cogitatio autẽ ſancta ſeruabit te.* 11
* *Vt eruat te à via mala, & à viro loquente nihil fidele.* 12
* *Væ qui relinquunt vias rectas, vt ambulẽt in viis tenebrarũ.* 13
* *Væ qui lætantur in malis, & gaudẽt in ſubuerſione mala.* 14
* *Quorum ſemitæ peruerſæ & curuæ, orbitæ eorum.* 15

24 * ἐπειδὴ ἐκάλεσα, & οὐκ ὑπηκούσατε. & ἐξέτεινον λόγους, & 25 οὐ προσείχετε. * ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλάς. 26 τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις οὐ προσείχετε. * διὰ τοῦτο καὶ γὼ τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι. καὶ χαροῦμαι 27 δὲ ὡίκα ἂν ἐπέρχηται ὑμῖν ὄλεθρος. * ἡ ὡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, ἡ δὲ καταφορὰ ὁμοίως καὶ αἰγίδι πνοῆς, ἢ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλῖψις καὶ πολιορκία. 28 * ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν. ζητήσουσί με κακοί, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν. 29 * ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ φόβον κυρίου οὐ προσείλοντο. 30 * οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προστέχειν βουλαῖς. ἐμυκτήριζον δὲ 31 ἐμοὺς ἐλέγχους. * διὰ τοῦτο ἔδονται τὰ ἑαυτῶν ὁδοῦ καρπούς, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται. 32 * διὰ τοῦτο γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, καὶ ἐξέλα- 33 σμοὺς ἀσεβεῖς ὀλεῖ. * ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

β

1 * Υἱὲ ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ 2 σεαυτῷ * ὑπακούσει σοφίας τὸ οὖς σου, & παραβαλεῖς 3 καρδίαν σου εἰς σωφρονισμόν, παραβαλεῖς δὲ αὐτὸν ἐπὶ νου θέτησιν τῷ υἱῷ σου. * ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, & 4 τῇ συνέσει δῶς φωνήν σου, τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγά- λῃ τῇ φωνῇ. * καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον & ὡς θησαυροὺς ἐξερευνήσῃς αὐτήν. 5 * τότε συνήσεις φόβον κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ εὑρή- 6 σεις. * ὅτι κύριος δίδωσι σοφίαν, & ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ 7 γνῶσις καὶ σύνεσις. * & θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτη- ρίαν. ὑπερασπιεῖ δὲ τὴν πορείαν αὐτῶν. 8 * & φυλάξαι ὁδὸν δικαιωμάτων, & ὁδὸν ὁσίων εὐλαβημόνων 9 αὐτὸν διαφυλάξει. * τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρῖ- μα, καὶ κατορθώσεις πάσας ἀγαθὰς. 10 * ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς σὴν διάνοιαν, ἡ δὲ αἴσθησις τῇ 11 σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι δόξῃ. * βουλὴ καλὴ φυλάξει σε, 12 σύνοια δὲ ὁσία τηρήσει σε. * ἵνα ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μηδὲν πιστόν. 13 * ὧν ἕνεκα ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας & πορεύεσθε ἐν σκο- 14 λιοῖς σκότους. * οἳ εὐφραινόμενοι ἐπὶ κακοῖς & χαί- 15 ρουσιν ἐπὶ καταφορᾷ κακῇ. * ὧν αἱ τρίβοι σκολιαὶ καὶ καμπύλαι, αἱ τροχιαὶ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Quia vocaui & non credidiſtis, leuaui manus meas, & non auſcultaſtis. [25] Et commutaſtis omne conſilium meum, & correptionem meam noluiſtis. [26] Ego quoque in interitu veſtro ridebo, & irridebo cùm venerit pauor ſuper vos. [27] Cùm venerit tanquam repentina vaſtitas pauor veſter, & interitus veſter quaſi tempeſtas venerit; cùm venerit ſuper vos tribulatio & anguſtia. [28] Tunc inuocabunt me, & non reſpondebo; clamabunt, & non inuenient me. [29] Eo quòd oderint ſcientiam: & timorem Dei non elegerunt. [30] Noluerunt conſilium meum, & detraxerunt vniuerſæ correptioni meæ. [31] Et comedant de fructibus viarum ſuarum, & conſiliis ſuis ſatientur. [32] Quoniam auerſio inſipientium interficiet eos, & terror ſtultorum perdet eos. [33] Qui audit me, habitabit in ſpe, & ſecurus erit à timore mali.

CAPVT II.

Filli mi ſi ſuſceperis verba mea, & mandata mea abſconderis apud te: [2] Et inclinaueris aurem tuam ad ſapientiam, & conuerteris cor tuum ad intelligentiam: [3] Atque matrem intelligentiam vocaueris, & ad prudentiam dederis vocem tuam. [4] Et quæſieris ſicut argentum, & ſicut theſauros effoderis illam. [5] Tunc intelliges timorem Dei, & ſcientiam à facie Dei inuenies. [6] Quoniam Deus dat ſapientiam: ex ore eius ſcientia & intelligentia. [7] Abſcondet rectis incolumitatem, & auxiliabitur eis qui ambulant abſque macula. [8] Ad cuſtodiendas vias iudicij, & vias iuſtorum cuſtodiet. [9] Tunc intelliges iuſtitiam & iudicium, & æquitatem omniũ ſemitarum bonarũ. [10] Si ingreſſa fuerit ſapientia in cor tuũ, & ſcientia animæ tuæ dulcis fuerit; [11] Conſilium cuſtodiet te, intelligentia ſeruabit te. [12] Vt eruaris à via mala, & à viro qui loquitur peruerſa: [13] Qui relinquũt vias rectas, & ambulant in viis tenebrarũ. [14] Qui lætantur ad faciendũ malum, & exultant in peruerſione malitiæ. [15] Quorũ viæ prauæ ſunt, & peruerſæ ſemitæ eorum.

16 * לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃
17 * הָעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה׃
18 * כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים
מַעְגְּלֹתֶיהָ׃
19 * כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃
20 * לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים
תִּשְׁמֹר׃
21 * כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ׃
22 * וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה׃

ג

1 * בְּנִי תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ׃
2 כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃
3 * חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ
כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃
4 * וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃
5 * בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־
תִּשָּׁעֵן׃
6 * בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃
7 * אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר
מֵרָע׃
8 * רִפְאוּת תְּהִי לְשָׂרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃
9 * כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ׃
10 * וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרֹצוּ׃
11 * מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ
בְּתוֹכַחְתּוֹ׃
12 * כִּי אֶת אֲשֶׁר־יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן
יִרְצֶה׃
13 * אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה׃
14 * כִּי טוֹב סַחְרָה מִסְּחַר־כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃
15 * יְקָרָה הִיא מִפְּנִיִּים וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ־בָהּ׃

16 * Vt eruaris à muliere aliena, & ab extranea, quæ mollit sermones suos.
17 * Et relinquit ducē pubertatis suæ, & pa-
18 cti Dei sui oblita est. * Inclinata est enim ad mortē domus eius, & ad inferos semitæ
19 ipsius. * Omnes qui ingrediūtur ad eam, non reuertentur, nec apprehendēt semitas vitæ.
20 * Vt ambules in via bona, & calles iustorum custodias.
21 * Qui enim recti sunt, habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea.
22 * Impij verò de terra perdentur; & qui iniquè agunt, auferentur ex ea.

CAP. III.

1 Fili mi ne obliuiscaris legis meæ, & præcepta mea cor tuum custodiat.
2 * Longitudinem enim dierum & annos
3 vitæ & pacem apponent tibi. * Misericordia & veritas te nō deserant. Circunda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis
4 tui. * Et inuenies gratiam & disciplinam bonam coram Deo & hominibus.
5 * Habe fiduciā in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.
6 * In omnibus viis tuis cogita illū, & ipse diriget gressus tuos.
7 * Ne sis sapiens apud temetipsum: time Dominum, & recede à malo.
8 * Sanitas quippe erit vmbilico tuo, & irrigatio ossium tuorum.
9 * Honora Dominum de tua substātia, & de primitiis omnium frugum tuarum.
10 * Et implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia redundabunt.
11 * Disciplinā Domini fili mi ne abiicias, nec deficias cùm ab eo corriperis.
12 * Quem enim diligit Dominus corripit, & quasi pater in filio complacet sibi.
13 * Beatus homo qui inuenit sapientiam, & qui affluit prudentia.
14 * Melior acquisitio eius negotiatione argenti, & auro primo fructus eius.
15 * Preciosior est cunctis opibus sapientia; & omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari.

תרגום

16 דְּתִתְפְּצֵי מִן אִתְּתָא חִלּוֹנִיתָא מִנָּכְרִיתָא דְּמִלָּהָא חַלְיָן׃ 17 דְּשָׁבְקָה מַרְבִּיתָא דְּטַלְיוּתָהּ וּקְיָמָא דֶאֱלָהָא טְעָת׃ 18 דִּבְעִמְקָא
דְּמוֹתָא בֵּיתָהּ וּלְגִבָּרַיָּא הִלְכָתָא דִּשְׁבִילָהָא׃ 19 כָּל־דְּעָיְלָן לָא חָזְרִין בִּשְׁלָם וְלָא צָיְרִין אָרְחָתָא דְּחַיֵּי׃ 20 בְּדִיל הַלָּךְ בְּאָרְחָתָא
דְּטָבֵי וּשְׁבִילֵי דְּצַדִּיקֵי תִּנְטֹר׃ 21 מְטוּל דִּתְרִיצֵי עָמְדִין בְּאַרְעָא וְאִלֵּן וּדְלָא מוּם מִשְׁתּוֹתְרִין בָּהּ׃ 22 וְרַשִּׁיעַיָּא מִן אַרְעָא נֵסוּפְיָן
וּבָזוֹזֵי נִתְעַקַּרְיָן מִנָּהּ׃

ג

1 בְּרִי נִמּוּסִי לָא תַנְשֵׁי וּפֻקְדָנַי יִנְטַר לִבָּךְ׃ 2 מְטוּל דְּנֻגְדָּא דְּיוֹמָתָא וּשְׁנַיָּא דְּחַיֵּי וּשְׁלָמָא נְיוֹסְפוּן לָךְ׃ 3 טִיבוּתָא וְקֻשְׁטָא
לָא נִשְׁבְּקוּנָךְ קְטֻרְנוּן בְּצַוְּרָךְ וּכְתֻב אִנּוּן עַל־לוּחַ דְּלִבָּךְ׃ 4 וְתַשְׁכַּח חִסְדָּא וְשִׂכְלָא וְטִיבוּתָא קֳדָם אֱלָהָא וְקֳדָם בְּנֵי אֱנָשָׁא׃
5 סְבַר בֵּאלָהָא מִן כֻּלֵּהּ לִבָּךְ וְעַל־בִּיוּנְתָא דְּלִבָּךְ לָא תִסְתְּמִךְ׃ 6 בְּכָל־אָרְחָתָךְ דְּעֵהּ וְהוּא תָרֵץ שְׁבִילָךְ׃ 7 לָא תְהֵי חַכִּים
בְּאַפָּךְ דְּחַל מִן אֱלָהָא וּסְטֵא מִן בִּישְׁתָּא׃ 8 אַסְיוּתָא תֶהֱוֵי לְכֻנְשְׁרָךְ וְדָהֳנָא לְגַרְמָךְ׃ 9 יַקַּר לֵאלָהָךְ מִן מַמּוֹנָךְ וּמֵרֵישׁ כֻּלְּהוֹן
עַלְלָתָךְ׃ 10 וּמִתְמַלְיָן אוֹצְרָךְ שֻׂבְעָנָא וּמַעְצְרָתָךְ חַמְרָא נִשְׁפְּעָן׃ 11 בְּרִי מַרְדּוּתָא דֶאֱלָהָא לָא תַסְלֵא וְלָא תַמְרִק בְּמַכְסָנוּתֵהּ׃
12 מְטוּל דִּלְמַן דְּרָחֵם לֵהּ אֱלָהָא רָרֵה לֵהּ וְהֵיךְ אֲבָא דְּרָדֵי לִבְרֵהּ׃ 13 טוּבוֹהִי לְבַר נָשָׁא דְּאַשְׁכַּח חָכְמְתָא וּבַר נָשָׁא דְּמַבִּיעַ בִּיוּנְתָא׃
14 מְטוּל דְּטָבָא תִּגְרוּתָהּ מִן תִּגְרוּתָא דְּסִימָא וּמִן דַּהֲבָא סְנִינָא עֲלַלְתָּהּ׃ 15 יַקִּירָא הִיא מִן כֵּיפֵי טָבָתָא וְכָל־מִדַּעַם לָא פָחִם לֵהּ׃

* *Ad longè te faciendum à via recta, et alienum iustæ sententiæ. Fili ne te comprehëdat malum consilium.* * *Quæ reliquit doctrinã adolescentiæ, & testamentum diuinum oblita.*

* *Posuit enim apud mortẽ domum eius, & apud infernum cum terrigenis semitas eius.*

* *Omnes ambulantes in ea non reuertentur, neque apprehendent semitas rectas.*

* *Non enim comprehenduntur ab annis vitæ. Si enim ambulauissent semitas bonas, inuenissent vtique semitas iustitiæ leues.*

* *Vtiles erunt habitatores terræ; innocentes autẽ relinquentur in ea. quoniã recti habitabunt terrã, & sancti relinquẽtur in ea.* * *Viæ autẽ impiorũ è terra perdẽtur: at iniqui expellentur ab ea.*

CAP. III.

Fili meas leges ne obliuiscaris, at verba mea custodiat tuum cor. * *Longitudinem enim vitæ, & annos vitæ & pacem apponent tibi.*

* *Misericordiæ et fides ne desint tibi; liga autẽ eas in tuo collo, scribe eas in tabula cordis tui.*

* *Et inuenies gratiam. & prouide bona coram Domino & hominibus.* * *Esto confidens in toto corde in Deo, in autẽ tua sapientia ne extollaris.* * *In omnibus viis tuis cognosce illam, vt dirigat vias tuas.*

* *Ne sis prudens apud temetipsum; time autem Deum, & declina ab omni malo.*

* *Tunc sanitas erit corpori tuo, & curatio ossibus tuis.*

* *Honora Dominum de tuis iustis laboribus, & primitias da ei de tuis fructibus iustitiæ.*

* *Vt impleantur horrea tua saturitate frumenti, vino autem torcularia tua redundent.*

* *Fili ne paruipendas disciplinam Domini, neque deficias ab ipso correptus.*

* *Quem enim diligit Dominus, corripit; verberat autem omnem filium quem suscipit.*

* *Beatus homo qui inuenit sapientiam, & mortalis qui nouit prudentiam.*

* *Melius enim eã mercari, quàm auri & argenti thesauros.*

* *Preciosior autem est lapidibus preciosis; omne autem preciosum non dignum illa est.*

16 * Τοῦ μακρυνάν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ δικαίας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. ἵνα μή σε καταλάβῃ κακὴ
17 βουλή. * ἡ ἀπολιποῦσα διδασκαλίαν νεότητος, καὶ διαθήκην θείαν ὑπερλελησμένη.
18 * ἔθετο γὰρ παρὰ τὸν θανάτου τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ παρὰ τὸν ᾅδην μετὰ τῶν γιγάντων τοὺς ἄξονας αὐτῆς.
19 * πάντες οἱ παραπορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, οὐδὲ μὴ καταλάβωσι τρίβους δικαίας.
20 * ἵνα γὰρ καταλαμβάνουσιν ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς. εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθάς, εὕροσαν ἂν τρίβους δικαιοσύνης λείους.
21 * χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὅτι δικαίοις κατασκηνώσουσι γῆν καὶ
22 ὅσοι ὑπολοιφθήσονται ἐν αὐτῇ. * ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν οὐκ γῆς ὀλοῦνται, οἱ δὲ παρανόμοι ἐξωσθήσονται ἀπ' αὐτῆς.

γ'

1 * Υἱὲ ἐμῶν νόμων μὴ ὑπερλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου τηρείτω σὴ καρδία.
2 * μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς· καὶ εἰρήνην προσθήσουσί σοι. * ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλειπέτωσαν σοι. ἄφαψαι δὲ αὐτὰς ὑπὲρ σῶ τραχήλου, γράψον
4 αὐτὰς ὑπὲρ πλακὸς τῆς καρδίας σου. * καὶ δόξῃσεις χάριν· καὶ φρόνησιν καλὴν ἐνώπιον κυρίου
5 καὶ ἀνθρώπων. * ἴσθι πεποιθὼς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑπὲρ θεῷ, ὑπὲρ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρου.
6 * ἐν πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτόν. ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς
7 ὁδούς σου. * μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, φόβου δὲ τὸν θεὸν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ.
8 * ὅτε ἴασις ἔσται τῷ σώματί σου, καὶ ὑπομέλλα τοῖς ὀστέοις σου.
9 * τίμα τὸν κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.
10 * ἵνα πιμπλῶνται τὰ ταμιεῖα σου πλησμονῇ σίτου. οἴνῳ δὲ
11 αἱ λῆνοί σου ἐκβλύζουσιν. * Υἱὲ μὴ ὀλιγώρει παιδείας
12 κυρίου, μὴ δὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. * ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει· μᾶσιγοῖ δὲ πᾶσαν υἱὸν ὃν προσδέ-
13 χεται. * μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ ἄνθρωπος
14 ὃς εἶδε φρόνησιν. * κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυ-
15 σίου καὶ ἀργυρίου θησαυρός. * πολυτελεστέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν. πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Vt eruaris à muliere aliena, ab extranea, cuius verba lenia sunt. 17 Quæ relinquit ducatum adolescentiæ suæ, & pactum Dei sui abiecit. 18 Quoniam in fouea mortis est domus eius, & ad gigantes itinera semitarum ipsius. 19 Omnes qui ingrediuntur, non reuertentur in pace, neque capient semitas vitæ. 20 Vt ambules in viis bonorum, & semitas iustorum custodias.

21 Quoniam iusti stabunt in terra, & immaculati remanebunt in ea.

22 Impij autem de terra consumentur, & direptores eradicabuntur ex ea.

CAPVT III.

FIli mi ne obliuiscaris legis meæ, & præcepta mea custodiat cor tuum. 2 Quoniam longitudinem dierum, & annos vitæ & pacem adiicient tibi. 3 Benignitas & veritas ne dimittant te: liga eas in collo tuo, & scribe eas in tabula cordis tui. 4 Et inuenies gratiam & intellectum, & benignitatem coram Deo, & coram filiis hominum. 5 Spera in Deo ex toto corde tuo, & prudentiæ cordis tui ne innitaris. 6 In omnibus viis tuis cognosce eum, & ipse diriget semitas tuas. 7 Ne sis sapiens apud temetipsum: time Deum, & recede à malo. 8 Medicina erit vmbilico tuo, & pinguedo ossibus tuis. 9 Honora Deum tuum de mammona tuo, & de primitiis omnium fructuum tuorum. 10 Et implebuntur cellaria tua saturitate, & torcularia tua vino redundabunt.

11 Disciplinam Dei fili mi ne execreris, & ne tædio afficiaris in correptione eius. 12 Quoniam quem diligit Deus, corripit; & sicut pater qui corripit filium suum. 13 Beatus filius hominis qui inuenit sapientiam, & filius viri qui profert intelligentiam.

14 Quoniam melior est negotiatio eius negotiatione argenti, & auro conflato fructus eius. 15 Preciosior est lapidibus preciosis, & nihil est quod ei comparetur.

16 * אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃
17 * דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃
18 * עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃
19 * יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃
20 * בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל׃
21 * בְּנִי אַל־יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תּוּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃
22 * וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃
23 * אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃
24 * אִם־תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃
25 * אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים
כִּי תָבֹא׃
26 * כִּי־יְהוָה יִהְיֶה בְּכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד׃
27 * אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְיֶךָ
לַעֲשׂוֹת׃
28 * אַל־תֹּאמַר לְרֵעֲךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ
אִתָּךְ׃
29 * אַל־תַּחֲרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ׃
30 * אַל־תָּרוֹב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גְמָלְךָ רָעָה׃
31 * אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו׃
32 * כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סוֹדוֹ׃
33 * מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃
34 * אִם־לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֶּן־חֵן׃
35 * כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן׃

ד

1 * שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃
2 * כִּי־לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃
3 * כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי׃
4 * וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי
וֶחְיֵה׃

16 * Longitudo dierum in dextera eius, & in
sinistra illius diuitiæ & gloria.
17 * Viæ eius viæ pulchræ, & omnes semitæ
eius pacificæ.
18 * Lignum vitæ est his qui apprehenderint
19 eam; & qui tenuerint eã, beati. * Dominus
sapientia fundauit terram, stabiliuit cælos
20 prudentia. * Sapientia illius eruperunt a-
byssi, & nubes rore concrescunt.
21 * Fili mi ne effluant hæc ab oculis tuis.
Custodi legem meam & consilium meum.
22 * Et erit vita animæ tuæ, & gratia fauci-
23 bus tuis. * Tunc ambulabis fiducialiter in
via tua, & pes tuus non impinget.
24 * Si dormieris non timebis, quiesces &
25 suauis erit somnus tuus. * Ne paueas repen
tino terrore, & irruentes tibi ruinas impio-
26 rum. * Dominus enim erit in latere tuo,
& custodiet pedem tuum ne capiaris.
27 * Noli prohibere benefacere eum qui po
28 test. si vales, & ipse bene fac. * Ne dicas a-
mico tuo, Vade & reuertere, & cras dabo ti-
bi, cùm statim possis dare.
29 * Ne moliaris amico tuo malum, cùm il-
30 le in te habeat fiduciam. * Non cõtendas
aduersus hominem frustra, cùm ipse tibi
31 nihil mali fecerit. * Ne æmuleris hominẽ
iniustum, nec imiteris vias eius.
32 * Quia abominatio est Domini omnis il
lusor, & cũ simplicibus sermocinatio eius.
33 * Egestas à Domino in domo impij, habi
tacula autem iustorum benedicentur.
34 * Ipse deludet illusores, & mãsuetis dabit
gratiam.
35 * Gloriam sapientes possidebunt, stulto-
rum exaltatio ignominia.

CAP. IIII.

1 AVdite filij disciplinam patris, & atten-
dite vt sciatis prudentiam.
2 * Donum bonum tribuam vobis, legem
meam nẽ derelinquatis.
3 * Nam & ego filius fui patris mei, tenel-
lus & vnigenitus coram matre mea.
4 * Et docebat me atque dicebat: Suscipiat
verba mea cor tuum, & custodi præcepta
mea, & viues.

תרגום

16 נְגַדָּא דְיוֹמָתָא בִּימִינָהּ וּבִשְׂמָאלָהּ עֻתְרָא וְיֹקָרָא׃ 17 אָרְחָתָהָא אָרְחָתָא דְבֻסְמָא וְכֻלְּהוֹן הֲלִיכָתָהָא שְׁלָמָא׃ 18 אִילַנְיָא
דְחַיֵּי הִיא לְאִלֵּן דְּמִתְחַזְּקִין בָּהּ וְאִלֵּן דְּמִתְעַסְּקִין בָּהּ טוּבֵיהוֹן׃ 19 אֱלָהָא בְּחָכְמְתָא שִׁיתְאַסְיָה אַרְעָא וְאַתְקִן שְׁמַיָּא בְּבִיוּנָה׃
20 בְּדַעְתֵּהּ תְּהוֹמֵי אִתְבְּזִעוּ וּשְׁמַיָּא צָעֵי דְמַטְלַיָּא׃ 21 בְּרִי לָא נִזַּל מֵעֵינָךְ נְטַר מַדְעָא וְתַרְעִיתָא׃ 22 וְיֶהֱווֹן חַיֵּי לְנַפְשָׁךְ וְחִסְדָּא לְצַוְרָךְ׃
23 הֵידַיִן תֵּיזִל בְּסִבְרָא בְּאָרְחָתָךְ וְרִגְלָךְ לָא תִתְקַל׃ 24 אִם תִּשְׁכַּב וְתִדְמָךְ וְלָא תִדְחַל וְתִשְׁכַּב וְתִבְסַם שִׁנְתָךְ׃ 25 לָא תִדְחַל מִן
דְּחַלְיָא וּמִן שִׁלְיָא וּמִן חַיְסָא דְרַשִׁיעֵי כַּד יֵיתֵי׃ 26 מְטוּל דֶּאֱלָהָא יְהֵי בְּסַעְדָּךְ וְיִנְטַר רִגְלָךְ וְלָא תִתְצִיד׃ 27 לָא תִתְכְּלֵי לְמֶעְבַּד שַׁפִּיר
כַּד אִית חֵילָא בִידָךְ לְמֶעְבַּד׃ 28 לָא תֵימַר לְחַבְרָךְ אֱזֹל וְתוּב וְלִמְחַר אֶתֵּן וְאִית גַּבָּךְ׃ 29 לָא תְחַשֵּׁב עַל חַבְרָךְ בִּישְׁתָּא וְהוּא יָתִב
עִמָּךְ בְּשַׁלְוָה׃ 30 לָא תִנְצֵי עִם בַּר נָשָׁא מַגָּן אִם לָא עֲבַד לָךְ בִּישָׁא׃ 31 לָא תִטַּן בְּגַבְרָא חָטוֹפָא וְלָא תִצְבֵּי בְּכֻלְּהוֹן אָרְחָתֵיהּ׃
32 מְטוּל דִּמְרַחַק עַוְתָא מִן קֳדָם יְיָ וְעִם תְּרִיצַיָּא שׁוּעִיתֵהּ׃ 33 לְוָטְתָא דֶּאֱלָהָא בְּבָתֵּיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי וּמַעֲמָדְהוֹן דְּצַדִּיקֵי יְבָרֵךְ׃
34 וְלִמְמִקְנֵי נִסְחָף וּלְעִנְוָנֵי יִתֵּן חִסְדָּא׃ 35 יְקָרָא דְחַכִּימֵי נִסְחָן וְסַכְלֵי נְקַבְּלָה צַעֲרָא׃

ד

1 שְׁמַעוּ בְּנַיָּא מַרְדּוּתָא דְאָב וְאָצִיתוּ לְמִדַּע בִּיּוּנָא׃ 2 מְטוּל דְּיֻלְפָּנָא טָבָא יַהֲבֵת לְכוֹן וְנִמּוּסִי לָא תִשְׁבְּקוּן׃ 5 מְטוּל
דִּבְרָא הֲוֵית לַאֲבָא מְפַנַּק וִיחִידָא קֳדָם אִמִּי׃ 4 וְאַלְפָן לִי וַאֲמַר לִי יְיָ יִקְמַט מִלּוֹי לְבָךְ נְטַר פִּקּוּדַי וֶחְיֵה׃

* Lõgitudo enim vitæ, & anni vitæ in dex- 16
tera eius, in autem sinistra illius diuitiæ & glo-
ria: ex ore eius procedit iustitia, legem autẽ &
misericordiam in lingua fert. * Viæ eius viæ 17
pulchræ, & omnes semitæ eius in pace.

* Lignum vitæ est omnibus apprehendenti- 18
bus eam, & firmatis in eam vt in dominũ se-
cura. * Deus sapientia fundauit terrã, parauit 19
autem cælos in prudentia. * In sensu eius abyßi 20
scissi sunt, nubes autem distillarunt rores.

* Fili ne effluas, custodi autem meũ consiliũ 21
& sententiam. * Vt viuat anima tua, & 22
gratia sit circum tuum collum. erit autẽ sanitas
carnibus tuis, & cura tuis ossibus. * Vt am- 23
bules confisus in pace omnes vias tuas, at pes
tuus non offendat. * Si enim sederis, intrepidus 24
eris: si autem dormieris, suauiter somniabis.

* Et non pauesces terrorem superuenientem, 25
neque impetus impiorũ irruentes. * Nam Dñs 26
erit in omnibus viis tuis, & firmabit tuum pe-
dem vt non quatiaris. * Ne abstineas bene fa- 27
cere indigenti, quando vtique possit manus tua
auxiliari. * Ne dicas: Reuertens redi, & cras 28
dabo, potente te existente bene facere. non enim
nosti quid pariet dies sequẽs. * Ne moliaris in 29
tuum amicum mala, prope habitãtem & confi-
dentẽ in te. * Ne diligas inimicitias contra ho- 30
minem frustra, ne in te faciat malum. * Ne ac- 31
quiras malorũ virorum opprobria, neque æmu-
leris vias eorum. * Impurus enim corã Domi- 32
no omnis iniquus, in autem iustis non concilium
facit * Execratio Dei in domibus impiorũ, do- 33
mos autem iustorũ benedicuntur. * Dominus 34
superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.
** Gloriam sapientes hæreditabunt, at impij 35
exaltarunt ignominiam.

CAP. IIII.

AVdite filij disciplinã patris, & attendite ad 1
sciẽdũ cogitationẽ. * Doni enim bonũ tribuã 2
vobis, meũ sermonẽ ne derelinquatis. * Fili enim 3
fui & ego patri obediens, & dilectus in facie
matris. * Qui dicebant & docebant me: Fir- 4
metur noster sermo in tuum cor. custodi præce-
pta, ne obliuiscaris.

16 * μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς, ἐν
ᾗ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα, ἐκ δὲ στόματος
αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη, νόμον καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσ-
17 σης φέρει. * αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί. καὶ πᾶσαι αἱ
τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ.
18 ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς
ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτῷ ὡς ἐπὶ κύριον ἀσφαλής.
19 * ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, ἡτοίμασε δὲ
20 οὐρανὸς ἐν φρονήσει. * ἐν αἰσθήσει αὐτοῦ ἄβυσσοι ἐρρά-
γησαν, νέφη δὲ ἐρεύξαν δρόσους.
21 * υἱέ μὴ παραρρυῇς, τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ σύ-
22 νοιαν. * ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου, καὶ χάρις ἡ περὶ σῷ τρα-
χήλῳ. ἔσαι δὲ ἴασις ταῖς σαρξί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς
23 σοῖς ὀστέοις. * ἵνα πορεύῃ πεποιθὼς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς
ὁδούς σου, ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκόψῃ.
24 * ἐὰν γὰρ καθῇς, ἄφοβος ἔσῃ. ἐὰν δὲ καθεύδῃς ἡδέως
25 ὑπνώσεις. * καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν, οὐδὲ
ὁρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας.
26 * ὁ γὰρ κύριος ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σὸν
27 πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς. * μὴ ἀπόσχῃ δοῦ ποιεῖν ἐνδεῖ,
28 ἐμοὶ καὶ αὖ ἔχῃ ἡ χείρ σου βοηθεῖν. * μὴ εἴπῃς ἐπανελθὼν
ἐπανήκω, καὶ αὔριον δώσω, δυναμένου σου ὄντος δοῦ ποιεῖν. οὐ
29 γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. * μὴ τέκταινε ἐπὶ σὸν φί-
λον κακά, παροικοῦντα καὶ πεποιθότα ἐπὶ σοί.
30 * μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μάτην, ἵνα μὴ εἰς
31 σὲ ἐργάσηται κακόν. * μὴ κλίνῃ κακῶν ἀνδρῶν ὀνείδη. μὴ
δὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. * ἀκάθαρτος γὰρ ἐνώπιον κυρίου
πᾶς πλάνος. ἐν δὲ δικαίοις ἡ συνεδρία ἐστί
33 * κατάρα κυρίου ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύλεις δὲ δικαίων
34 εὐλογοῦνται. * κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
35 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. * δόξαν σοφοὶ κληρονομήσουσιν. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὕψωσαν ἀπιμίαν.

δ΄

1 * Ακούσατε παῖδες παιδείαν πατρός, καὶ προσέχετε
2 γνῶναι σύνεσιν. * δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωρεῖται ὑμῖν, τὸν ἐμὸν
3 λόγον μὴ ἐγκαταλίπητε. * υἱὸς γὰρ ἐγενόμην κἀγὼ πατρὶ
4 ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσώπῳ μητρός. * οἱ ἔλε-
γον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρεισάτω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν
καρδίαν. φύλασσε ἐντολάς, μὴ ἐπιλάθῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Longitudo dierum in dextra eius, & in sinistra eius diuitiæ, & gloria. 17 Viæ eius viæ suauitatis, & omnia itinera eius
pacifica. 18 Arbor vitæ est his qui apprehendunt eam: & hi qui occupantur in ea, beati. 19 Deus in sapientia posuit fun-
damenta terræ, & præparauit cælos in prudentia. 20 In scientia eius abyssi rupti sunt, & nubes distillauerunt rorem.
21 Fili mi ne recedat ab oculis tuis: custodi scientiam & consilium. 22 Et erunt vita animæ tuæ, & gratia collo tuo.
23 Tunc ambulabis in spe in viis tuis, & pes tuus non offendet. 24 Si cubueris & dormieris, non timebis: & si cubueris,
dulcis erit somnus tuus. 25 Non timebis à pauore & repentino casu, & à calamitate impiorum cùm venerit. 26 Quoniã Deus
erit in adiutorium tuum, & custodiet pedem tuum ne capiaris. 27 Ne desinas facere bonum, dum valet manus tua ad faciendum.
28 Ne dicas socio tuo: Vade, & reuertere; & cras dabo, si habes apud te. 29 Ne cogites contra proximum tuum malum,
cùm ipse habitet tecum in pace. 30 Ne contendas cum homine frustra, cùm non fecerit tibi malum. 31 Ne æmuleris virum
raptorem, nec velis omnes vias eius. 32 Quoniam abominabilis est iniquitas coram Domino, & cum rectis est colloquium eius.
33 Maledictio Dei in domibus impiorum, & domiciliũ iustorum benedicetur. 34 Et illusores propellet, & humilibus dabit
gratiam. 35 Gloriam sapientes hæreditabunt, & stulti suscipient tribulationem.

CAPVT IIII.

AVdite filij disciplinam patris, & attendite vt sciatis prudentiam. 2 Quoniam doctrinam bonam dedi vobis, & legem meam
ne derelinquatis. 3 Quoniam filius fui patri meo, delicatus & vnicus coram matre mea. 4 Et docebant me, & dixit
mihi Dominus: Apprehendat cor tuum verba mea: custodi præcepta mea, & viues.

5 * קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט
מֵאִמְרֵי־פִי׃
6 * אַל־תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָּ אֱהָבֶהָ וְתִצְרֶךָּ׃
7 * רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה
בִינָה׃
8 * סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֵּדְךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה׃
9 * תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ׃
10 * שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
11 * בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הֹרֵתִיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר׃
12 * בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל׃
13 * הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תֶּרֶף נִצְּרֶהָ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ׃
14 * בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל־תָּבֹא וְאַל־תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ
רָעִים׃
15 * פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבָר בּוֹ שְׂטֵה מֵעָלָיו וַעֲבֹר׃
16 * כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם־לֹא יָרֵעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם־
לֹא יַכְשִׁולוּ׃
17 * כִּי לָחֲמוּ לֶחֶם רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ׃
18 * וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד־נְכוֹן
הַיּוֹם׃
19 * דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ׃
20 * בְּנִי־לִדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לַאֲמָרַי הַט אָזְנֶךָ׃
21 * אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לְבָבֶךָ׃
22 * כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא׃
23 * מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת
חַיִּים׃
24 * הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וּלְזוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק
מִמֶּךָּ׃
25 * עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁירוּ נֶגְדֶּךָ׃
26 * פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ׃
27 * אַל־תֵּט יָמִין וּשְׂמֹאול הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע׃

5 * Posside sapientiam, posside prudentiã.
Ne obliuiscaris, neq; declines à verbis oris
6 mei. * Me dimittas eã, & custodiet te: dili-
7 ge eam, & conseruabit te. * Principium sa-
pientiæ posside sapiẽtiam, & in omni pos-
8 sessione tua acquire prudentiã. * Arripe il-
lam & exaltabit te, & glorificaberis ab ea
9 cùm eam fueris amplexatus. * Dabit capiti
tuo augmenta gratiarum, & corona inclyta
proteget te.
10 * Audi fili mi, & suscipe verba mea, vt
multiplicentur tibi anni vitæ.
11 * Viam sapientiæ monstrabo tibi, & ducã
te per semitas æquitatis.
12 * Quas cùm ingressus fueris, non arcta-
buntur gressus tui, & currens non habebis
offendiculum.
13 * Tene disciplinam, ne dimittas eam. Cu-
14 stodi illam, quia illa est vita tua. * Ne de-
lecteris in viis impiorum, nec tibi placeat
15 malorum via. * Fuge ab ea, nec transeas
per illam: declina, & desere eam.
16 * Non enim dormiunt nisi cùm malefe-
cerint: & non capitur somnus ab eis nisi
17 supplantauerint. * Comedũt panẽ impie-
tatis, & vinum iniquitatis bibunt.
18 * Iustorum autem semita quasi lux splen
dens, procedit & crescit vsque ad perfectã
19 diem. * Via impiorum tenebrosa: nesciunt
vbi corruant.
20 * Fili mi ausculta sermones meos, & ad
eloquia mea inclina aurem tuam.
21 * Ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in
medio cordis tui.
22 * Vita enim sunt inuenietibus ea, & vni-
uersæ carni sanitas.
23 * Omni custodia serua cor tuum, quia ex
ipso vita procedit.
24 * Remoue à te os prauum, & detrahentia
labia sint procul à te.
25 * Oculi tui recta videãt, & palpebræ tuæ
præcedant gressus tuos.
26 * Dirige semitas pedibus tuis, & omnes
viæ tuæ stabilientur.
27 * Ne declines ad dexteram, neque ad si-
nistram. auerte pedem tuum à malo.

תרגום

5 קְנֵה חָכְמְתָא קְנֵה בִיוּנָא וְלָא תִנְשֵׁי וְלָא תִסְטֵי מִן מַאֲמָרֵיהּ דְּפֻמִּי׃ 6 לָא תִשְׁבַּקְיָהּ וְתִנְטַרְיָךְ רַחֲמָהּ דְּתִשְׁגְּבִיךְ׃ 7 רֵישׁ חָכְמְתָא
קְנֵי חָכְמְתָא וּבְכָל קִנְיָנָךְ קְנֵה בִיוּנָה׃ 8 חַבְּבְיָהּ דִּי־תְרוֹמְמִנָּךְ וְחַבְּקְיָהּ דִּתְיַקְּרָךְ׃ 9 וּתְשִׂים בְּרֵישָׁךְ יָאֲיוּתָא דְחִסְדָּא כְּלִילָא
דְשַׁבְּהוֹרָא עֲלָךְ׃ 10 שְׁמַע בְּרִי וְקַבֵּל מִנִּי וְנִפְגְּיוֹן שְׁנַיָּא דְחַיָּךְ׃ 11 אָרְחָתָא דְחָכְמְתָא אַלְפְּתָךְ וְהַלְכְתָךְ בִּשְׁבִילֵי תְרִיצֵי׃
12 כַּד תֵּיזֵל לָא תִטְעֻק אָרְחָךְ וְאִן תִּרְהַט לָא תִתְקַל׃ 13 תִּתְחַזַּק בְּמַרְדּוּתָא וְלָא תַרְפֵּא נַטְרֵיהּ מְטוּל דְּהִיא חַיָּךְ׃
14 בְּאָרְחָא דְרַשִׁיעֵי לָא תֵיזֵל וְלָא תִטַּן בְּאָרְחָא דְבִישִׁין׃ 15 אָרֵשׁ וְלָא תֶעְבַּר עִמְּהוֹן סְטֵי וַעֲבַר מִנְּהוֹן׃
16 לָא דָמְכִין עַד מָה דְמַבְאֲשִׁין וּפְרִיעָא שִׁנְתְּהוֹן עַד מָה דְעָבְדִין תִּקְלָא׃
17 דְּמֵיכַלְתְּהוֹן מֵיכַלְתָּא דְרַשִׁיעֵי וְחַמְרָא דְחָטוֹפַיָּא שָׁתְיָן׃ 18 וְאָרְחָא דְצַדִּיקֵי כִּנְהוֹרָא דְמַזְהַר וְאָזֵל נַהֲרֵהּ עַד מָה דִתְקִין יוֹמָא׃
19 וְאָרְחָא דְרַשִׁיעֵי חַכִּירָא וְלָא יָדְעִין בִּמְנָא מִתְתַּקְלִין׃
20 בְּרִי לְמִלַּי אָצִית וּלְמַאֲמָרַי צְלִי אֻדְנָךְ׃ 21 לָא נֵיזְלָן מֵעַיְנָךְ נִטְרִנּוּן בְּגַוֵּהּ דְּלִבָּךְ׃ 22 מְטוּל דְּחַיֵּי אִנּוּן לְמָאן
דְמַשְׁכַּח לְהוֹן לְכֻלָּא בִּשְׂרֵהּ מַאֲסֵי׃ 23 מִכָּל־זְהוּרָא נְטַר לִבָּךְ מְטוּל דְּמִנֵּהּ הוּא מַפְּקָנָא דְחַיֵּי׃
24 אַעְבַּר מִנָּךְ עִקּוּמָא דְפֻמָּא וְעָתָא דְשִׂפְוָתָא אַרְחִק מִנָּךְ׃ 25 עַיְנָךְ בִּתְרִיצוּתָא נְאוֹרָן וְתִמָּרָךְ נִתְרְצוּן לְקֻבְלָךְ׃
26 אַעְבַּר רִגְלָךְ מִשְׁבִילֵי בִישֵׁי וְכֻלְּהוֹן אָרְחָתָךְ מִתְקַנָּן׃ 27 לָא תִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא אַעְבַּר רִגְלָךְ מִן בִּישְׁתָּא׃

* Posside sapientiã, posside intellectũ, ne obliuiscaris, neque contemnas eloquiũ mei oris, neq; declines à verbis oris mei. * Ne relinquas eam & inhærebit tibi; dilige eam & custodiet te.

* Principium sapientiæ, posside sapientiã, & in omni possessione tua acquire intellectũ. * Aggeribus circunda illam, & exaltabit te: honorabit eam, vt te amplectatur. * Vt det tuo capiti coronam gratiarũ, corona autẽ delitiarũ protegat te. * Audi fili & suscipe mea verba, & multiplicabuntur tibi anni vitæ tuæ. vt tibi fiant multæ viæ vitæ. * Vias enim sapientiæ monstro tibi, induco autẽ te orbitis rectis. * Si enim ambulaueris, non arctabuntur tui gressus: si autem cucurreris, nõ laborabis. * Tene meam disciplinam, ne dimittas; sed custodi eam tibiipsi in vitam tuam. * Vias impiorũ ne ingrediaris, neq; æmuleris vias iniquorum. * In quocunque loco castrametati fuerint, ne ingrediaris illuc: declina ab eis & recede. * Neque enim dormient, si non malefecerint: tollitur somnus ab eis & nõ dormiunt. * Hi enim comedunt panes impietatis, vino autem iniquo inebriantur.

* At viæ iustorum tanquam lux splendent: præcedunt & lucent, vsque dum dirigat dies.

* At viæ impiorum tenebrosæ, non sciunt in quo offendunt. * Fili meo verbo attende, at meis sermonibus adiice tuam aurem. * Ne relinquant te fontes tui. custodi eos in tuo corde.

* Vita enim est omnibus inuenientibus eos, & vniuersæ carni sanitas.

* Omni custodia serua tuum cor, ex namque his exitus vitæ. * Remoue à teipso peruersum os, & iniusta labia longè à te repelle.

* Oculi tui recta videant, at palpebræ tuæ annuant iusta.

* Rectas semitas fac tuis pedibus, & vias tuas dirige.

* Ne declines ad dexteram neque ad sinistram; auerte autem tuum pedem à via mala. Vias enim quæ à dextris, nouit Deus: peruersæ autem sunt quæ à sinistris. Ipse autem rectas faciet semitas tuas, at itinera tua in pace producet.

5 * κῆσαι σοφίαν κῆσαι σωέσιν, μὴ ἐπιλάθῃ, μὴ ὲ παρείδῃς ῥῆσιν ἐμῶν σόματος, μὴ ὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων
6 σόματός μου. * μὴ ἐγκαταλίπῃς αὐτὴν, καὶ φυλάξεταί
7 σε. ἐρᾶθι αὐτῆς καὶ τηρήσει σε. * ἀρχὴ σοφίας, κῆσαι σοφίαν, καὶ ἐν πάσῃ κήσει σου κῆσαι σωέσιν.
8 * περιχαράκωσον αὐτήν, καὶ ὑψώσει σε. τίμησον αὐ-
9 τήν, ἵνα σε περιλάβῃ. * ἵνα δῶῃ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων, στεφάνῳ ὲ τρυφῆς ὑπερασπίσῃ σε.
10 * ἄκουε υἱὲ καὶ δέξαι ἐμοὺς λόγους, καὶ πληθυνθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς σου. ἵνα σοι γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου.
11 * ὁδὸς γὰρ σοφίας διδάσκω σε, ἐμβιβάζω δέ σε τρο-
12 χιαῖς ὀρθαῖς. * ἐὰν γὰρ πορευθῇς, οὐ συγκλεισθήσεταί σου τὰ διαβήματα· ἐὰν ὲ τρέχῃς, οὐ κοπιάσεις.
13 * παιδοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφῇς, ἀλλὰ φύλαξον αὐτὴν σεαυτῷ εἰς ζωήν σου.
14 * ὁδοὺς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθῃς, μὴ ὲ ζηλώσεις ὁδοὺς
15 παρανόμων. * ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στραφέντες διάσωσι, μὴ ἐπέλθῃς ἐκεῖ. ἔκκλινον ἀπ' αὐτῶν καὶ παρέλθατε.
16 * οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ κακοποιήσωσιν, ἀφῄρηται ὕπνος ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ κοιμῶνται.
17 * οἱ γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἶνῳ ὲ παρανόμῳ
18 μεθύσκονται. * αἱ ὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν, ἕως οὗ κατορθώσῃ ἡ
19 ἡμέρα. * αἱ ὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναί. οὐκ οἴδασι
20 ἐν τίνι πῶς προσκόψουσιν. * υἱὲ ἐμῇ ῥήσει πρόσεχε, τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλλε σὸν ὦς.
21 * ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου. φύλασσε αὐ-
22 τὰς ἐν σῇ καρδίᾳ. * ζωὴ γάρ ἐστι πᾶσι τοῖς εὑρίσκουσιν αὐτὰς, καὶ πάσῃ σαρκὶ ἴασις.
23 * πάσῃ φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, ἐκ γὰρ τούτων ἔξο-
24 δοι ζωῆς. * περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα, καὶ ἄδικα
25 χείλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. * οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλεπέτωσαν, τὰ ὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια.
26 * ὀρθὰς τροχιὰς ποίει τοῖς ποσί, καὶ τὰς ὁδούς σου κα-
27 τεύθυνε. * μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιά, μὴ ὲ εἰς τὰ ἀριστερά· ἀπόστρεψον ὲ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. ὁδοὺς γὰρ τὰς ἐκδεξιῶν οἶδεν ὁ θεός, διεστραμμέναι δέ εἰσιν αἱ ἐξαριστερῶν. αὐτὸς ὲ ὀρθὰς ποιήσει τὰς τροχιάς σου, τὰς δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Possidе sapientiam, possidе prudentiam, & ne obliuiscaris, nec declines à sermonibus oris mei. 6 Neque dimittas eam, & custodiet te; dilige eam vt protegat te. 7 Initio sapientiæ possidе sapientiam, & in omnibus possessionibus tuis possidе intelligentiam. 8 Dilige eam vt exaltet te; & amplexare eam vt glorificet te.

9 Et ponet in capite tuo pulchritudinem gratiæ, corona splendoris erit super te. 10 Audi fili mi, & suscipe à me; & multiplicabuntur anni vitæ tuæ. 11 Vias sapientiæ docebo te, & deducam te in semitis rectis. 12 Cùm ambulaueris, non arctabitur via tua; & si cucurreris, non offendes. 13 Apprehende disciplinam, nec dimittas: custodi eam, quoniam ipsa est vita tua.

14 In via impiorum ne ambules, nec æmuleris viam malorum. 15 Recede, nec transeas cum eis: declina, & transi ab eis.

16 Quoniam non dormiunt, donec malefaciant, nec soluitur somnus eorum, donec ponant scandalum.

17 Quoniam cibus eorum, cibus est impiorum, & vinum raptorum bibunt. 18 Via autem iustorum quasi lux splendens, vaditque lux eius vsque ad perfectum diem.

19 Via autem impiorum tenebrosa: nesciuntque in quo offendunt. 20 Fili mi ausculta sermones meos, & ad verba mea inclina aurem tuam. 21 Ne recedant ab oculis tuis; custodi ea in medio cordis tui. 22 Quoniam vita sunt illi qui inuenit ea: omni carni eius sanitas. 23 Ab omni monitione custodi cor tuum, quoniam ab ipso exitus vitæ.

24 Transfer à te os prauum; detractionem labiorum longè fac à te. 25 Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ dirigantur contra te. 26 Transfer pedem tuum à semitis malis, & omnes viæ tuæ dirigentur.

27 Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram: transfer pedem tuum à malo.

ה

1 * בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט אָזְנֶךָ׃
2 * לִשְׁמוֹר מְזִמּוֹת וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ׃
3 * כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ׃
4 * וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת׃
5 * רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ׃
6 * אֹרַח חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע׃
7 * וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַל־תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי׃
8 * הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ׃
9 * פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנֹתֶיךָ לְאַכְזָרִי׃
10 * פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי׃
11 * וְנָהַמְתָּ בְּאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ׃
12 * וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי׃
13 * וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרָי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־הִטִּיתִי
אָזְנִי׃
14 * כִּמְעַט הָיִיתִי בְּכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה׃
15 * שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ׃
16 * יָפֻצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם׃
17 * יִהְיוּ־לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ׃
18 * יְהִי־מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ׃
19 * אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךָ בְּכָל־עֵת
בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד׃
20 * וְלָמָה תִשְׁגֶּה בְנִי בְזָרָה וּתְחַבֵּק חֵק נָכְרִיָּה׃
21 * כִּי נֹכַח עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו
מְפַלֵּס׃
22 * עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ אֶת־הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ
23 יִתָּמֵךְ׃ * הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה׃

ו

1 * בְּנִי־אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ׃
2 * נוֹקַשְׁתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ׃

CAP. V.

1 FIli mi attende ad sapientiam meam, &
prudentiæ meæ inclina aurem tuam.
2 * Vt custodias cogitationes, & disciplinā
3 labia tua conseruent. * Fauus enim distil-
lans labia meretricis, & nitidius oleo gut-
4 tur eius. * Nouissima autem illius amara
quasi absinthiū, & lingua eius acuta quasi
5 gladius biceps. * Pedes eius descēdunt in
mortē, & ad inferos gressus eius penetrant.
6 * Per semitam vitæ non ambulant: vagi
7 sunt gressus eius & inuestigabiles. * Nunc
ergo fili mi audi me, & ne recedas à verbis
8 oris mei. * Longè fac ab ea viam tuā, & ne
9 appropinques foribus dom⁹ eius. * Ne des
alienis honorē tuū, & annos tuos crudeli.
10 * Ne fortè impleantur extranei viribus
tuis, & labores tui sint in domo aliena.
11 * Et gemas in nouissimis, quando cōsum
pseris carnes tuas & corpus tuum.
12 * Et dicas: Cur detestatus sum disciplinā,
& increpationibus nō acquieuit cor meū?
13 * Nec audiui vocem docentium me, &
magistris non inclinaui aurem meam.
14 * Penè fui in omni malo, in medio ec-
15 clesiæ & synagogæ. * Bibe aquā de cister-
16 na tua, & fluenta putei tui. * Deriuentur
fontes tui foras, & in plateis aquas tuas di-
17 uide. * Habeto eas solus, nec sint alieni
18 participes tui. * Sit vena tua benedicta, &
lætare cum muliere adolescentiæ tuæ.
19 * Cerua charissima & gratissimus hinnu-
lus. vbera eius inebrient te in omni tem-
pore, & in amore eius delectare iugiter.
20 * Quare seduceris fili mi ab aliena, & fo-
21 ueris in sinu alterius? * Respicit dominus
viam hominis, & omnes gressus eius consi-
22 derat. * Iniquitates suæ capiunt impiū, &
funibus peccatorū suorum constringitur.
23 * Ipse morietur, quia nō habuit disciplinā,
& in multitudine stultitiæ suæ decipietur.

CAP. VI.

1 FIli mi si spopōderis pro amico tuo, defi-
2 xisti apud extraneū manum tuā. * Illa-
queatus es verbis oris tui, & captus pro-
priis sermonibus.

תרגום

ה

1 בְּרִי לְחָכְמְתִי צִית לְבִיוּנִי צְלִי אָדְנָךְ׃ 2 דְּתִזְדְּהַר בְּתַרְעִיתָא וְדַעְתָּא שִׂפְוָתָךְ נִנְטְרָן׃ 3 מְטוּל דְּכַבְרִיתָא מְנַטְּפָן שִׂפְוָתָא דְנָכְרִיתָא
וּשְׁעִיעַ מִן מִשְׁחָא חִכָּהּ׃ 4 וְאַחֲרִיתָא מְרִירָא הֵיךְ גִּידֵי חָרִיפָא מִן סַיְפָא דִּתְרֵין פֻּמִּין׃ 5 רַגְלָהּ נָחֲתָן לְמוֹתָא שְׁיוֹל הִלְכָתָהּ מְסַמְּכָא׃
6 בְּאָרְחָא דְחַיֵּי לָא דָרְכָא מִטַּלְטְלִין שְׁבִילָהָא וְלָא יָדְעָה׃ 7 וְהַשְׁתָּא בְנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְלָא תִסְטוֹן מִן־מֵימְרֵי דְּפֻמִּי׃ 8 אַרְחַק מִנָּהּ
אָרְחָךְ וְלָא תִקְרֵב לְתַרְעָא דְבַיְתָא׃ 9 דְּלָא תִתֵּן לְאָחֳרָנֵי חֵילָךְ וּשְׁנַיָּךְ לְנָכְרָאִין׃ 10 דְּלָא נִשְׂבְּעוּן נָכְרָאֵי חֵילָךְ וְלֵעוּתָךְ תַּעֵל לְבֵיתָא
דְאָחֳרָנֵי׃ 11 וְתִנְהֻם בְּסוֹפָךְ עַד מָה וְיִגְמַר בִּשְׂרָךְ וְגֻשְׁמָךְ׃ 12 וְתֵימַר הֵיכְנָא סְנֵית מַרְדוּתָא וּמַכְסָנוּתָא אַשְׁלֵי לִבִּי׃ 13 וְלָא שִׁמְעֵת
קָלָא דְמָרְוָתַי וּלְמַלְפָנַי לָא צְלִית אָדְנִי׃ 14 עַד כְּלִיל הַוְיַת לִי בִישִׁין בְּגוֹ כְּנִישְׁתָּא וְעַדְתָּא׃ 15 אֶשְׁתֵּה מַיָּא מִן גֻּבָּךְ וּרְדַיָּא מִן בֵּירָךְ׃
16 נִשְׁפְּעוּן מַעְיְנָךְ לְבָרָא וּבִפְתָיֵי טְוָפֵי דְמַיָּא׃ 17 יֶהֱוֹן לָךְ לְחוֹדָךְ וְנָכְרָאֵי לָא נִשְׁתַּתְּפִין עִמָּךְ׃ 18 יֶהֱוֵי מַבּוּעָךְ בְּרִיךְ וַחֲדִי מִן אִתַּת
טַלְיוּתָךְ׃ 19 אַיַּלְתָּא דְרַחֲמוּתָא וְדִיצְתָּא דְחִסְדָּא הֲווֹנָא אֱלֹף בְּכָל־מַזְמַן וּבְרַחֲמוּתָא תִּגְרַס תְּדִירָא׃ 20 וּלְמָה תְשַׁרְגֵּג בְּרִי בְנָכְרִיתָא
אֻף לָא תְחַבֵּק עֻבָּה דְאַחֲרִיתָא׃ 21 מְטוּל דְּקֳדָם עַיְנוֹי דֶאֱלָהָא אִנּוּן אָרְחָתֵהּ דְּגַבְרָא וְכֻלְּהוֹן שְׁבִילוֹי גְּלָן קֳדָמוֹי׃ 22 חוֹבוֹי דְּרַשִׁיעָא
קָמְטִין לֵהּ וּבְחַבְלֵי חַטָּאוֹי נִתְפַּכַּר׃ 23 הוּא יְמוּת בְּלָא מַרְדוּתָא וּבְסֻגְאֵי דְשַׁטְיוּתֵהּ נִטְעֵי׃

ו

1 בְּרִי אִן עֲרִבְתְּ לְחַבְרָךְ אַשְׁלֵמְתָּא לְנָכְרָאָה יְדָךְ׃ 2 אִתְּצֵידְתָּא בְּמַאֲמָרָא דְפֻמָּךְ אִתְאֲחַדְתָּא בְּמַאֲמָרָא דְפֻמָּךְ׃

CAP. V.

FIli mea sapientiæ attende, meis autem sermonibus adiice tuam aurem. ‡ Vt custodias cogitationem bonam, sensum autem meorũ labiorũ præcipio tibi. Ne attendas praua mulieri.

‡ Mel enim distillat à labiis mulieris meretricis, quæ ad tempus impinguat tuum guttur.

‡ Postea tamen amarius felle inuenies, et acutum plus quàm ensem ancipitem. ‡ Nã insipientiæ pedes deducunt vtentes ea cum morte in infernum. ‡ At plantæ eius non firmantur, periculosæ autem semitæ eius, & non cognoscibiles.

‡ Nunc igitur fili audi me, & ne irritos facias meos sermones. ‡ Longè fac ab ea tuã viã, ne appropinques ad fores domorũ ei⁹. ‡ Ne proiiciat aliis vitã tuã, & tuã vitã crudelibus. ‡ Ne impleantur extranei tuis viribus, at tui labores in domos alienas ingrediãtur. ‡ Et pœniteas in nouissimis, quãdo conterantur carnes corporis tui.

‡ Et dices: Quomodo odio habui disciplinam, & increpationes declinauit cor meũ! ‡ Nõ audiui vocẽ corripientis me & docẽtis me, neque adieci aurẽ meã. ‡ Pene fui in omni malo, in medio ecclesiæ et synagogæ. ‡ Fili bibe aquas de tuis vasis, & de tuis puteis fontis. ‡ Effundãtur tibi aquæ ex tuo fonte; in autẽ tuas plateas transeant tuæ aquæ. ‡ Sint tibi soli existentia, & nullus alienus particeps sit tbii. ‡ Fons tuus aquæ sit tibi proprius, & conlætare cum muliere quæ ab adolescẽtia tua. ‡ Cerua amicitiæ & pullus equi tuus gratiarũ cõuersetur tecũ; at propria præeat te, et simul sit tibi in omni tẽpore. ‡ In enim eius amicitia circunductus multiplicabilis eris. Ne multus sis in alienã, neq; continearis vlnis non propriæ. ‡ Corã enim sunt Dei oculis viæ hominis, in autẽ omnes orbitas eius speculatur. ‡ Iniquitates virũ capiunt, catenis autẽ suorũ ipsius peccatorũ vnusquisque constringitur. ‡ Ipse moritur cũ imperitis, ex autẽ multitudine suæ violentiæ deiectus est, & periit propter insipientiã.

CAP. VI.

FIli si sponderis pro tuo amico, trades tuam manum inimico. ‡ Laqueus enim fortis viro propria labia, & capitur verbis proprij oris.

ε

1 ‡ Υἱὲ ἐμῇ σοφίᾳ πρόσεχε, ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε
2 σὸν οὖς. ‡ ἵνα φυλάξῃς σύνοιαν ἀγαθήν, αἰῶσιν δὲ ἐμῶν
χειλέων ἐντέλλομαί σοι. μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικί.
3 ‡ μέλι γὰρ ἀποσάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ἣ
4 πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. ‡ ὕστερον μού σοι
πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαί-
5 ρας δισόμυ. ‡ τὰ γὰρ ἀφρονεστάτης οἱ πόδες κατάγουσι σὺν
6 χερωμένοις αὐτῇ μὴ θανάτου εἰς τὸν ἅδην. ‡ τὰ δὲ ἴχνη
αὐτῆς οὐκ ἐρείδεται, σφαλεραί δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς καὶ οὐκ
7 εὔγνωστοι. ‡ νυῦν οὖν υἱέ μου ἄκουέ μου καὶ μὴ ἀκύρους ποιή-
8 σῃς ἐμοὺς λόγους. ‡ μακρὰν ποίησον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδόν,
9 μὴ ἐγγίσῃς πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς. ‡ ἵνα μὴ πρόῃ
10 ἄλλοις ζωήν σου, καὶ σὸν βίον ἀνελεήμοσι. ‡ ἵνα μὴ πλησθῶ-
σιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἴκους ἀλλοτρίους
11 εἰσέλθωσι. ‡ καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ' ἐσχάτων, ἡνίκα δὴ κα-
12 ταναλωθῶσι σάρκες σώματός σου. ‡ καὶ ἐρεῖς πῶς ἐμίσησα
παιδείαν, καὶ ἐλέγχοις ἐξέκλινεν ἡ καρδία μου.
13 ‡ οὐκ ἤκουον φωνῆς παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός
14 με, οὐ δὲ παρέβαλλον τὸ οὖς μου. ‡ παρολίγον ἐγενόμην
ἐν παντὶ κακῷ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς.
15 ‡ Υἱὲ πίνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, καὶ ἀπὸ σῶν φρεά-
16 των πηγῆς. ‡ ὑπερεκχείσθω σοι τὰ ὕδατα ἐκ τῆς πη-
γῆς, εἰς δὲ σὰς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα.
17 ‡ ἔσω σοι μόνῳ ὑπάρχοντα, καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετ'
18 αὐτῶν ἔστω σοι. ‡ ἡ πηγή σου ἔστω εὐλογημένη, καὶ
εὐφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου.
19 ‡ ἔλαφος φιλίας καὶ πῶλός σου χαρίτων ὁμιλείτω
20 σοι, ἡ δὲ ἰδία ἀγειέσθω σε καὶ συνέστω σοι ἐν παντὶ καιρῷ. ‡ ἐν
γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφερόμενος πολλοστὸς ἔσῃ.
μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν, μὴ δὲ συνέχου ἀγκά-
21 λαις τῆς μὴ ἰδίας. ‡ ἐνώπιον γάρ εἰσι τῶν τοῦ θεοῦ ὀφθαλ-
μῶν ὁδοὶ ἀνδρός, εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιὰς αὐτοῦ σκοπεύει.
22 ‡ παρανομίαι μόνα ἀγρεύουσι, σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ
23 ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. ‡ ἕως τελευτᾶ μὴ ἀπαι-
δεύτων, ἐν δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερρίφη, καὶ ἀ-
πώλετο δι' ἀφροσύνην. ς' ‡ Υἱὲ ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν
2 φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. ‡ παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ
ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκεται ῥήμασιν ἰδίου στόματος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

FIli mi sapientiæ meæ attende, & ad intelligentiam meam inclina aurem tuam. [2] Vt admonitus sis in consilio, & scientiam labia tua conseruent. [3] Quoniam fauum distillant labia extraneæ, & lenius oleo est guttur eius. [4] Nouissimum autem illius amarum, sicut absinthium, acutius gladio ancipiti. [5] Pedes eius descendunt ad mortem: ad infernum gressus eius perueniunt. [6] In via vitæ non ambulat: instabiles sunt semitæ eius, & nescit. [7] Et nunc filij audite me, & ne declinetis à verbo oris mei. [8] Longè fac ab ea viam tuam, & ne appropinques portæ domus eius. [9] Vt non des aliis virtutem tuam, & annos tuos alienis. [10] Ne satientur extranei viribus tuis, & laborem tuum introducas in domum alienam. [11] Et gemas in nouissimo tuo, donec consumpta fuerit caro tua & corpus tuum. [12] Et dices: Quomodo odi disciplinam, & eruditionem execratum est cor meum! [13] Et non audiui vocem doctorum meorum, & magistris meis non inclinaui aurem meam. [14] Penitus habui mala, in medio ecclesiæ & congregationis. [15] Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta de puteo tuo. [16] Redundabunt fontes tui foris, & in plateis riui aquarum. [17] Erunt tibi soli, & extranei non participabunt tecum. [18] Erit fons tuus benedictus: & lætare cum vxore adolescentiæ tuæ. [19] Cerua amoris & exultatio gratiæ: rationem disce in omni tempore, & in dilectione eius incũbe semper. [20] Et quare seduceris fili mi in alienam? neque etiam amplexaberis sinũ extraneæ. [21] Quoniam in conspectu Dei sunt viæ viri, & omnes semitæ eius manifestæ sunt coram eo. [22] Peccata sua comprehendunt impium, & in funibus peccatorũ suorũ constringitur. [23] Ipse morietur absque disciplina, & in multitudine stultitiæ suæ errabit. CAP. VI.

FIli mi si sponderis pro amico tuo, promisisti soluere extraneo manu tua; [2] Illaqueatus es verbis oris tui: captus es sermonibus oris tui.

3 * עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא ׀ בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְכַף־
רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ׃
4 * אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ׃
5 * הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ׃
6 * לֵךְ־אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃
7 * אֲשֶׁר אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל׃
8 * תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָהּ בַּקָּצִיר מַאֲכָלָהּ׃
9 * עַד־מָתַי עָצֵל ׀ תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְׁנָתֶךָ׃
10 * מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט ׀ חִבֻּק יָדַיִם
לִשְׁכָּב׃
11 * וּבָא־כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃
12 * אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הֹלֵךְ עִקְשׁוּת פֶּה׃
13 * קוֹרֵץ בְּעֵינָיו מוֹלֵל בְּרַגְלָו מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃
14 * תַּהְפֻּכוֹת ׀ בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מִדָּנִים
יְשַׁלֵּחַ׃
15 * עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃
16 * שֶׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ׃
17 * עֵינַיִם רָמוֹת לְשׁוֹן שָׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־
נָקִי׃
18 * לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ
לָרָעָה׃
19 * יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אָחִים׃
20 * נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃
21 * קָשְׁרֵם עַל־לִבְךָ תָּמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶיךָ׃
22 * בְּהִתְהַלֶּכְךָ ׀ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ
וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃
23 * כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת
מוּסָר׃
24 * לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה׃
25 * אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ׃

3 * Fac ergo quod dico fili mi, & temet-
ipsum libera, quia incidisti in manũ pro-
ximi tui. Discurre, festina, suscita amicum
tuum.
4 * Ne dederis somnum oculis tuis, nec
dormitent palpebræ tuæ.
5 * Eruere quasi damula de manu, & qua-
si auis de manu aucupis.
6 * Vade ad formicam ô piger, & con-
7 sidera vias eius, & disce sapientiam. * Quæ
cùm non habeat ducẽ nec præceptorẽ nec
8 principem, * Parat in æstate cibum sibi,
9 & cõgregat in messe quod comedat. * Vs-
quequo piger dormies? Quando consur-
10 ges de somno tuo? * Paululum dormies,
paululum dormitabis, paululum conseres
11 manus tuas vt dormias. * Et veniet tibi
quasi viator egestas, & pauperies quasi vir
12 armatus. * Homo apostata vir inutilis
13 graditur ore peruerso. * Annuit oculis,
14 terit pede, digito loquitur. * Prauo cor-
de machinatur malum, & omni tempore
15 iurgia seminat. * Huic extemplò veniet
perditio sua, & subitò conteretur, nec ha-
16 bebit vltrà medicinam. * Sex sunt quæ
odit Dominus, & septimũ detestatur ani-
17 ma eius. * Oculos sublimes, linguam
mendacem, manus effundentes innoxium
18 sanguinem. * Cor machinans cogitatio-
nes pessimas, pedes veloces ad currendum
19 in malum. * Proferentem mendacia te-
stem fallacẽ, & eum qui seminat inter fra-
20 tres discordias. * Conserua fili mi præ-
cepta patris tui, & ne dimittas legem ma-
21 tris tuæ. * Liga ea iugiter in corde tuo,
22 & circunda gutturi tuo. * Cùm ambu-
laueris, gradiantur tecum, cùm dormieris
custodiant te, & euigilans loquere cũ eis.
23 * Quia mandatum lucerna est, & lex
lux, & via vitæ increpatio disciplinæ.
24 * Vt custodiant te à muliere mala, & à
blanda lingua extraneæ.
25 * Non concupiscat pulchritudinem
eius cor tuum, ne capiaris nutibus illius.

תרגום

3 עֲבֵד הֵיכְנָא בְּנִי וְאִתְפְּצֵא מְטוּל דִּנְפִלְתְּ בְּיַד דְּחַבְרָךְ אֱזִל גְּרִג הֲבִיל חַבְרָךְ׃ 4 לָא תִתֵּן שִׁנְתָּא לְעַיְנָךְ וְנִימְתָּא לִגְבִינֶיךָ׃
5 דְּתִתְפְּצֵי הֵיךְ טַבְיָא מִן נִשְׁכָּא וְהֵיךְ צִפְּרָא מִן פּוּחָא׃ 6 אֶתְדְּמֵא לְשִׁמְשְׁמָנָא עַטְלָא חֲמֵי אָרְחָתְהוֹן וְאֶתְחַכַּם׃
7 דְּלֵית לָהּ חַצְדָּא הֵיךְ אַף לָא סָרְכָא וְשַׁלִּיטָא׃ 8 מַתְקְנָא בְקַיְטָא לַחְמָהּ וְגָבְשָׁא בְחַצְדָּא מֵיכְלָהּ׃
9 עַד מַה לְאֵימָת אַנְתְּ דָּמִךְ אַנְתְּ עַטְלָא וּלְאֵימָת קָיְמַתְּ מִן שִׁנְתָּךְ׃ 10 קַלִּיל שִׁנְתָּא קַלִּיל נוּמִיתָא קַלִּיל תְּחַבֵּק יְדָךְ לְמִדְמְכָא׃
11 וְתֵיתֵי וְתִדַּרְכִּךְ מִסְכְּנוּתָךְ וְחֻסְרָנָךְ הֵיךְ גַּבְרָא כְשֵׁירָא׃ 12 בַּר נַשׁ טְלוּמָא גַּבְרָא עַוָּלָא מְהַלֵּךְ בַּעֲקִימוּת פֻּמֵּהּ׃
13 רָמִז בְּעַיְנוֹי וְתָכֵס בְּרִגְלוֹי וְרָמִז בְּאֶצְבְּעָתֵהּ׃ 14 וּמִתְהַפֵּךְ בְּלִבֵּהּ וְחָשֵׁל בִּישְׁתָּא בְּכָל־זְמַן תִּגְרֵי רָמֵי׃
15 מְטוּל הֵיכְנָא מִן שִׁלְיָא נֵיתֵי תַּבְרֵהּ וּמִן שִׁלְיָא נִתְבַּר וְלָא תֶהֱוֵי לֵהּ אַסְיוּתָא׃
16 שִׁת אִנּוּן דְּסָנֵי אֱלָהָא וּבִשְׁבַע אַסְלִיַּת נַפְשֵׁהּ׃ 17 עַיְנֵי רָמָתָא וְלִשָּׁנָא דְשִׁקְרָא וִידֵי דְשׁוֹפְכָן דְּמָא זַכַּי׃
18 לִבָּא דְחָשֵׁל מַחְשְׁבָתָא רָעָתָא וְרַגְלֵי דְמִסְתַּרְהֲבָן לְמִרְהַט לְבִישְׁתָּא׃ 19 סָהֲדָא דְשִׁקְרָא דְמַלֵּל כַּדָּבוּתָא וּמַן דְּרָמֵי תִּגְרֵי בֵּין אַחֵי׃
20 טֻר בְּרִי פִּקְדָנָא דַאֲבוּךְ וְלָא תִטְעֵי נִמּוּסָא דְאִמָּךְ׃ 21 קְטֻרְנוּן בְּלִבָּךְ תְּדִירָא וּכְרֻךְ אִנּוּן בְּצַוְּרָךְ׃ 22 בְּמֵיזְלָךְ תִּתְדַּבַּר עִמָּךְ
בְּמִדְמְכָךְ תִּתְנְטַר עֲלָךְ וְתִתְעִיר הִיא תֶהֱוֵי רָצְיָךְ׃ 23 מְטוּל שְׁרָגָא הוּא פִּקְדָנָא וְנִמּוּסָא נָהֳרָא וְאָרְחָא דְחַיֵּי מַכְסָנוּתָא וּמַרְדוּתָא׃
24 דְּתִנְטַרְיָךְ מִן אִתְּתָא בִישְׁתָּא וּמִן שְׁעִיעוּתָא דְלִשָּׁנָא דְנָכְרִיתָא׃ 25 לָא תֵרוֹג שֻׁפְרָהּ בְּלִבְבָךְ וְלָא תְשָׁרְגִנְּךָ בִּגְבִינוֹתָהּ׃

* *Fac fili quæ ego tibi præcipio, & liberare.* 3
Venis enim in manus malorum propter tuum amicum. Sis non deficiens, incita autem & amicum tuum pro quo ſpopondiſti. * *Ne dederis* 4
ſomnum tuis oculis, neque dormites tuis palpebris. * *Vt ſalueris tanquam damula ex la-* 5
queis, & tanquam auis ex reti. * *Vade ad* 6
formicam ò piger, & imitare videns vias eius, & ſis illa ſapientior. * *Illa enim agricolatione* 7
non exiſtente ipſi, neque cogẽtem habens, neque ſub domino exiſtens, * *Parat meſſe victum,* 8
multamque in tempore meſſis facit congregationem. * *Vſquequo piger iaces? quando au-* 9
tem è ſomno excitaberis? * *Paulum quidem* 10
dormis, paulum autem ſedes; parum autem dormitas, paulum autem ſuffarcinas manibus pectora. * *Poſtea adeſt tibi ſicut malus via-* 11
tor paupertas, & egeſtas tanquã bonus curſor.
* *Vir inſipiens & iniquus ambulabit vias* 12
non bonas. * *At ipſe annuit oculo, ſignificat* 13
autem pede, docet autem nutibus digito.
* *Peruerſum autẽ cor machinatur mala, in* 14
omni tempore talis turbationes conſtituit ciuitati. * *Propter hoc extemplò venit perditio* 15
eius, inciſio & contritio immedicabilis.
* *Quoniam gaudet omnibus quæ odio habet* 16
Dominus; conteritur autẽ propter impuritatem animæ. * *Oculus contumelioſi lingua iniuſta,* 17
manus effundentes ſanguinẽ iuſtũ. * *Et cor ma* 18
chinans cogitationes malas, & pedes feſtinãtes malefacere. * *Exurit mendacem teſtis iniu-* 19
ſtus, & immittit iudicia per mediũ fratrum.
* *Fili ſerua legẽs patris tui, & ne repellas* 20
ſtatuta matris tuæ. * *Liga autem ea in tua ani-* 21
ma iugiter, & circunda circum tuum collum,
* *Quando vtique deambulaueris, adduc* 22
ipſam & tecũ ſit; quando autẽ vtique dormieris, cuſtodiat te, vt excitato colloquatur tibi.
* *Quoniam lucerna mandatũ legis, & lux,* 23
& via vitæ, & increpatio, & diſciplina. * *Ad* 24
cuſtodiendũ te à muliere nupta, & à calumniatione linguæ extraneæ. * *Fili ne te vicerit pul-* 25
chritudinis deſideriũ, neq; capiaris tuis oculis, neque rapiaris ab eius palpebris.

3 * ποίησον ἃ ἐγώ σοι ἐνετέλλομαι, καὶ σώζου. ἥκεις γὰρ εἰς
χεῖρας κακῶν διὰ τὸν φίλον, ἵνα μὴ ἐκλύσωμαι, παρό-
4 ξυναι ὃ καὶ τὸν φίλον σου ἐνεγύησω. * μὴ δῷς ὕπνον
τοῖς ὄμμασι, μὴ δὲ ὑπνυσάξῃς τοῖς βλεφάροις·
5 * ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρ-
6 νεον ἐκ παγίδος. * ἴδι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ, καὶ
ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ γνῶθι σοφώτερος.
7 * ἐκεῖνος γὰρ γεωργίαν μὴ ὑπαρχούσης αὐτῷ, μὴ ὢν τὸν
ἀναγκάζοντα ἔχων, μὴ δὲ ὑπὸ δεσπότην ὤν,
8 * ἑτοιμάζει θέρους τὴν τροφὴν πολλοῦ τε ἐν τῷ ἀμη-
9 τῷ ποιεῖται τὴν συνάθροισιν. * ἕως τίνος ὀκνηρὲ κατάκει-
10 σαι; πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ; * ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς,
ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυστάζεις, ὀλίγον δὲ ἐναλ-
11 καλίζῃ χερσὶ σήθη. * εἶτ' ἐμπαραγίνεταί σοι ὥσπερ
κακὸς ὁδοιπόρος ἡ πενία, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς
12 δρομεύς. * ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύσεται ὁδοὺς
13 οὐκ ἀγαθάς. * ὁ δὲ αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει
δὲ ποδί, διδάσκει δὲ νεύμασι δακτύλῳ.
14 * διεστραμμένη δὲ καρδία τεκταίνεται κακά, ἐν παντὶ
15 καιρῷ ὁ τοιοῦτος ταραχὰς συνίστησι πόλει. * διὰ τοῦτο
ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, διακοπὴ καὶ συντριβὴ
16 ἰάτου. * ὅπου χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ κύριος, σωτεί-
17 βεται δὲ διὰ καθαρσίου ψυχῆς. * ὀφθαλμοὺς ὑβρι-
στοῦ γλῶσσα ἄδικος, χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα δίκαιον.
18 * καὶ καρδία τεκταινομένη λογισμοὺς κακοὺς καὶ πόδες
19 σπουδάζοντες κακοποιεῖν. * ἐκκαίει ψευδῆ μάρτυς
ἄδικος, καὶ ἐκπέμπει κρίσεις ἀναμέσον ἀδελφῶν.
20 * φύλασσε νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ θεσμοὺς
21 μητρός σου. * ἄφαψαι δὲ αὐτοῦ ἐπὶ σῇ ψυχῇ διὰ-
παντός, καὶ ἐγκλείωσαι περὶ σῷ τραχήλῳ.
22 * ἡνίκα γὰρ πορεύσῃ ἐπάγει αὐτοῦ, καὶ μεθ' ἑαυτοῦ ἔσται.
ὡς δ' ἂν καθεύδῃς φυλακὴν ἔσται σοι, ἵνα ἐγειρομένῳ συλλα-
23 λῇ σοι. * ὅτι λύχνος ἐντολὴ νόμος καὶ φῶς καὶ ὁδὸς
ζωῆς καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία·
24 * τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου καὶ ἀπὸ
διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας.
25 * μὴ νικήσῃ κάλλος σου ἐπιθυμία, μὴ δὲ ἁγρευθῇς
τοῖς ὀφθαλμοῖς, μὴ δὲ συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτοῦ
βλεφάρων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Fac hoc fili mi, & liberare: quia incidiſti in manum proximi tui; vade ſuſcita velociter amicum tuum. [4] Ne des ſomnum oculis tuis, neque dormitationem palpebris tuis. [5] Vt euadas quaſi damula de pedica, & ſicut auis de laqueo. [6] Similis eſto formicæ, piger; vide vias eius, & ſapiens eſto. [7] Quæ non habet meſſem, ſicut nec ducẽ, neque dominatorem; [8] Præparat in æſtate cibum ſuum, & coaceruat in meſſe eſcam ſibi. [9] Vſquequo piger tu dormis, & quando conſurges de ſomno tuo? [10] Parum ſomni *erit tibi*, & parum dormitationis, paululum complicabis manus tuas ad dormiendum. [11] Et veniet & incedet egeſtas tua, & indigentia tua, ſicut vir rectus. [12] Homo calumniator, vir iniquus graditur peruerſo ore. [13] Annuit oculis ſuis, & terit pedibus ſuis, & indicat digitis ſuis. [14] Et peruerſus eſt in corde ſuo, & cogitat malum, in omni tempore iurgia ſpargit. [15] Propterea ſubitò veniet interitus eius, & ſubitò conteretur, & non erit ei medicina. [16] Sex ſunt quæ odit Deus, & ſeptimum deteſtatur anima eius. [17] Oculos ſublimes & linguam mendacem, & manus effundentes ſanguinem innocentem. [18] Cor quod cogitat cogitationes peſſimas, & pedes feſtinantes ad currendum in malum. [19] Teſtem falſum qui loquitur mendacium, & qui mittit iurgia inter fratres. [20] Cuſtodi fili mi præcepta patris tui, & ne aberres à lege matris tuæ. [21] Liga ea in corde tuo ſemper, & alliga ea collo tuo. [22] Cùm ambulaueris, deducet te; & cùm dormieris, cuſtodiet te; & ſi euigilaueris, ipſa erit meditatio tua. [23] Quia mandatum eſt lucerna, & lex lux, & via vitæ correptio & diſciplina. [24] Vt cuſtodiat te à muliere mala, & à lenitate linguæ extraneæ. [25] Non concupiſces pulchritudinem eius in corde tuo, ne ſeducat te palpebris ſuis.

26 * כִּי בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ
נֶפֶשׁ יְקָרָה תָצוּד׃
27 * הֲיַחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא תִשָּׂרַפְנָה׃
28 * אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא
תִכָּוֶינָה
29 * כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ
בָּהּ׃
30 * לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנוֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב׃
31 * וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתַיִם אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ
יִתֵּן׃
32 * נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה׃
33 * נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה׃
34 * כִּי־קִנְאָה חֲמַת־גָּבֶר וְלֹא יַחְמוֹל בְּיוֹם נָקָם׃
35 * לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר וְלֹא־יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־
שֹׁחַד׃

ז

1 * בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרַי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃
2 * שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ׃
3 * קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃
4 * אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִקְרָא׃
5 * לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃
6 * כִּי בְחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנַבִּי נִשְׁקָפְתִּי׃
7 * וָאֵרֶא בַּפְּתָאִים אָבִינָה בַּבָּנִים נַעַר חֲסַר־לֵב׃
8 * עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּה וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ יִצְעָד׃
9 * בְּנֶשֶׁף־בְּעֶרֶב־יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה׃
10 * וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב׃
11 * הֹמִיָּה הִיא וְסֹרֶרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ׃
12 * פַּעַם בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחוֹבֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה
תֶאֱרֹב׃
13 * וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ הֵעֵזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ׃

26 * Pretium enim scorti vix est vnius pa-
nis: mulier autem viri pretiosam animam
27 capit. * Nunquid potest homo abscon-
dere ignem in sinu suo, vt vestimēta illius
28 non ardeant? * Aut ambulare super pru-
nas, vt non plantæ comburantur eius?
29 * Sic qui ingreditur ad mulierem pro-
ximi sui, nō erit mundus cùm tetigerit eā.
30 * Non grandis est culpa cùm quis fura-
tus fuerit; furatur enim vt esurientem im-
31 pleat animam. * Deprehensus quoque
reddet septuplum, & omnem substantiam
32 domus suæ tradet. * Qui autem adulter
est propter inopiam cordis, perdet animā
33 suam. * Turpitudinē & ignominiā con-
gregat sibi, & opprobrium illius non de-
34 lebitur. * Quia zelus & furor viri nō par-
35 cet in die vindictæ. * Nec acquiescet cu-
iusquam precibus, nec suscipiet pro redem
ptione dona plurima.

CAP. VII.

1 FIli mi custodi sermones meos, & præce-
2 pta mea reconde tibi. * Serua man-
data mea, & viues, & legem meā quasi pu
3 pillam oculi tui. * Liga eā in digitis tuis,
4 scribe illā in tabulis cordis tui. * Dic sa-
pientiæ: Soror mea es tu, & prudentiā vo-
5 ca amicam tuam. * Vt custodiat te à mu
liere extranea, & ab aliena quæ verba sua
6 dulcia facit. * De fenestra enim domus
7 meæ per cancellos prospexi. * Et vide-
bo paruulos. Considero vecordē iuuenē,
8 * Qui transit per plateas iuxta angulū,
& prope viam domus illius graditur,
9 * In obscuro aduesperascēte die, in no-
10 ctis tenebris & caligine. * Et ecce occur-
rit illi mulier ornatu meretricio, preparata
ad decipiendas animas.
11 * Garrula & vaga, quietis impatiēs, nec
valens in domo consistere pedibus suis.
12 * Nunc foris, nunc in plateis, nunc iu-
xta angulos insidians.
13 * Apprehensumque deosculatur iuue-
nem, & procaci vultu blanditur, dicens:

תרגום

26 מְטוּל דְּדָמְיָא מִלְּתָא זָנְיְתָא הֵיךְ גְּרִיצְתָא דְּלַחְמָא וְאִתַּת גַּבְרָא נַפְשָׁא יַקִּירְתָּא צָיְדָא׃ 27 דִּלְמָא סָיֵם בַּר נְשָׁא נוּרָא בְּעֻבֵּהּ וּלְבוּשֵׁהּ
לָא יָקֵד׃ 28 אֵי דִּלְמָא מְהַלֵּךְ גַּבְרָא עִלַּוֵּי גֻמְרֵי וְרִגְלוֹי לָא מִתְכַּוִּין׃ 29 הֵיכְנָא מַה־דְּאָעֵל עַל אִתַּת חַבְרֵהּ לְמֵגוּר עִמָּהּ לָא נִזְכֵּה כָּל־
מַן דְּקָרֵב בָּהּ׃ 30 לָא לְמִתְדַּמְרוּ לְגַנָּבָא דְּגָנֵב דְּתִשְׂבַּע נַפְשֵׁהּ מְטוּל דְּכָפֵן׃ 31 וּמַן דְּמִשְׁתְּכַח פָּרֵעַ חַד בְּשִׁבְעָא וְכֻלֵּהּ מַזָּלָא דְּבַיְתֵהּ
יָהֵב׃ 32 מַן דְּגָיֵר בְּאִתְּתָא חָסֵר דְּרַעְיָנָא וּמַן דְּבָעֵי דִּי־יְחַבֵּל נַפְשֵׁהּ הוּא עָבֵד לָהּ׃ 33 מַכְתְּשֵׁי וְצַעֲרֵי יֶאֱרַע וְחִסּוּדֵהּ לָא מִטְּעֵי׃
34 מְטוּל דִּטְנָנָא חֵמְתָא דְּגַבְרָא וְלָא חָיֵס בְּיוֹמָא דְּפֻרְעָנָא׃ 35 וְלָא נָסֵב בְּאַפֵּהּ דְּכָל־דְּיָהֵב לֵהּ מְהִיבָה וְלָא מִתְפַּיֵּס כַּד תַּסְגֵּא שָׁחֳדָא׃

ז

1 בְּרִי נְטַר מֵימְרַי וּפִקּוּדַי תִּטְשֵׁי גַּבָּךְ׃ 2 נְטַר פִּקּוּדַי וֶחְיֵה וְנִמּוּסַי הֵיךְ בַּבְתָּא דְעַיְנָא׃ 3 קְטֻר אִנּוּן עַל אֶצְבְּעָתָךְ כְּתֻב אִנּוּן עַל
לוּחַ דְּלִבָּךְ׃ 4 אֱמַר לְחָכְמְתָא דְּאַחֲתִי אַנְתְּ וּמַנְדְּעָא קְרֵי לְבִינְתָא׃ 5 דְּתִנְטְרָךְ מִן אִתְּתָא חִילוֹנִיתָא וּמִן נָכְרִיתָא דִּשְׁעִיעָן מִלָּהָא׃
6 מְטוּל דְּמִן כַּוָּתַיָּא זְעֵרָתָא דְּבֵיתִי אַדְקֵת וּמִן תּוּרְקִין דִּירָא׃ 7 וַחֲזֵית בְּשַׁבְרֵי וְאִסְתַּכְּלֵת בִּטְלָאֵי וְתִמְהֵת בְּחַסִּיר רַעְיוֹנָא׃
8 עָבֵר בְּשׁוּקָא לְקֳבֵל עֵינוּתָא וּבְאָרְחָא דְּבֵיתָא מְהַלֵּךְ׃ 9 בְּרַמְשָׁא בְּמַעֲרַב יוֹמָא בַּחֲשׁוֹכָא דְּלֵילְיָא וּבַחֲכִירָא׃
10 וְהָא אִתְּתָא לְאָרְעֵהּ בַּאֲכַכְמָא דְּזָנְיְתָא דְּמַפְרְדָא לִבָּא דַעֲלִימֵי׃ 11 וּמָרַדְתָּא הִיא וּפְרִידְתָּא בְּבַיְתָא לָא שָׁכְנָן רִגְלָהָא׃
12 בְּעִדָּנָא בְּשׁוּקֵי בְּעִדָּנָא בִּשְׁקָקֵי וּלְקֳבֵל כָּל־פִּנְתָה דְּיָאֲיָא כָּמְנָא׃ 13 וְאִתּוֹקְפַת בֵּהּ וּנְשַׁקְתֵּהּ וְאַחְצְפָה אַפָּהָא וַאֲמֶרֶת לֵהּ׃

[26] Pretium enim ſcorti quantum & vnius panis; mulier autẽ virorũ precioſas animas capit. [27] Alligabit aliquis ignem in ſinu, at veſtimenta nõ comburet? [28] Nunquid deambulabit aliquis ſuper carbones ignis, at pedes nõ comburet? [29] Sic qui ingreditur ad mulierem nuptã, non innocens erit, neque omnis tangens eam. [30] Non mirum ſi capiatur aliquis qui furatur; furatur enim vt impleat animam eſurientẽ. [31] Si autem capiatur, ſoluet ſeptupla, et omnia quæ ſunt eius dans, liberabit ſe. [32] At mœchus propter inopiã, mentium perditionẽ animæ ſuæ acquirit. [33] Doloresque & ignominias ſuffert, at opprobrium illius non delebitur in ſeculum. [34] Plenus enim zelo animus viri eius non parcet in die iudicij.

[35] Non commutabit vlla redemptione inimicitiam, neque diſſoluetur multis donis.

CAP. VII.

[1] Fili cuſtodi meos ſermones, at mea præcepta recõde apud teipſum. Fili honora Dominum, & valebis, præter autẽ eum ne timeas alium.

[2] Serua mea mandata, & viues, at meos ſermones tanquam pupillas oculorum.

[3] Circumpone eos tuis digitis, inſcribe autem in latitudine cordis tui.

[4] Dic ſapientiam tuam ſororem eſſe, at prudentiam notam acquire tibi ipſi.

[5] Vt te cuſtodiat à muliere extranea & mala, ſi te ſermonibus qui ad gratiam inuaſerit.

[6] Ab ênim ianua è domo eius in plateas inclinata.

[7] Quem vtique viderit ſtultorum filiorum iuuenem indigentem mente,

[8] Tranſeuntem in angulo in trãſitibus domorum eius & loquentem; [9] In tenebris veſpertinis, quando vtique ſilentium nocturnum fuerit & caliginoſum. [10] At mulier occurrit illi ſpeciẽm habens meretriciam, quæ facit iuuenum volare corda. [11] Eleuata autẽ eſt & luxurioſa, in domo autẽ non quieſcunt pedes eius.

[12] Tempore enim quodam extra circumuertitur, tempore autem in plateis per omnem angulum inſidiatur. [13] Poſtea apprehẽdens oſculata eſt illum, procaci autem vultu alloquitur eum.

[26] πμὴ γὰρ πόρνης ὅση ⸂ς⸃ σὸς ἄρτος· γυνὴ δὲ ἀνδρὸς πολυτίμους ψυχὰς ἀγρεύει. [27] ἀποδήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ δὲ ἱμάτια οὐ καυθήσεται; [28] ἢ περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθράκων πυρός, τοὺς δὲ πόδας οὐ καυθήσεται; [29] οὕτως ὁ εἰσελθὼν πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον οὐκ ἀθῳωθήσεται, οὐδὲ πᾶς ὁ ἁπτόμενος αὐτῆς. [30] οὐ θαυμαστὸν ἐάν τις κλέπτῃ κλέπτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ ψυχὴν πεινῶσαν. [31] ἐὰν δὲ ἁλῷ ἀποτίσει ἑπταπλάσια, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα οἴκου δώσει ἑαυτόν. [32] ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπώλεσεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πρόσκαιρον. [33] ὀνείδη τε καὶ ἀτιμίαν ὑποφέρει, ὁ δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. [34] μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτοῦ οὐ φείσεται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. [35] οὐκ ἀντιλήμψεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἔχθραν, οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων.

ζ

[1] Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύψον παρὰ σεαυτῷ. [2] υἱὲ τίμα τὸν κύριον, καὶ ἰσχύσεις, πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον. [2] φύλαξον ἐμὰς ἐντολάς, καὶ βιώσῃ· οὗ δὲ ἐμοὺς λόγους ὡσεὶ κόρας ὀμμάτων. [3] περίθες αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου. [4] εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελφὴν εἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ. [5] ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονηρᾶς, ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται. [6] ἀπὸ γὰρ θυρίδος ἐν τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρεκύπτουσα. [7] οὓς ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐνδεῆ φρενῶν. [8] διαπορευόμενον ἐν γωνίᾳ ἐν διόδοις οἴκων αὐτῆς καὶ λαλοῦντα. [9] ἐν σκότει ἑσπερινῷ, λύχνα δὲ ἡσυχία νυκτερινὴ ἢ κατὰ γνοφώδης. [10] ἡ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῷ εἶδος ἔχουσα πορνικόν, ἢ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίας. [11] ἀνεπιεικὴς δέ ἐστι καὶ ἄσωτος, ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς. [12] ποτὲ μὲν ἔξω ῥέμβεται, ποτὲ δὲ ἐν πλατείαις καὶ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει. [13] εἶτα ἐπιλαμβανομένη ἐφίλησεν αὐτόν, ἀναισχύντῳ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[26] Quoniam ſimilis eſt oratio meretricis tortæ panis: & vxor viri precioſam animam venatur. [27] Nunquid poteſt homo ponere ignem in ſinu ſuo, & veſtimentum eius non ſuccendatur? [28] Aut poteſt ambulare aliquis ſuper prunas, & pedes eius non comburantur?

[29] Sic eſt qui ingreditur ad vxorem proximi ſui, vt rem habeat cum ea, non erit innoxius omnis qui tetigerit eam. [30] Non vitio vertitur furi qui furatur vt ſatiet animam ſuam cùm eſurit. [31] Et qui inuentus fuerit reddet ſeptuplum, & omnem ſubſtantiam domus ſuæ dabit. [32] Qui adulteratur cum vxore, indiget intellectu; & qui quærit perdere animam ſuam, ipſe facit illud. [33] Plaga & ignominia accidat ei, & opprobrium eius non recedat. [34] Quoniam zelus eſt ira viri, nec parcet in die vindictæ. [35] Neque acciepit faciem eius qui dat ei donum, neque contentus erit quamuis multiplices munera.

CAP. VII.

[1] Fili mi cuſtodi verba mea, & præcepta mea abſconde apud te. [2] Cuſtodi præcepta mea, & viue; & leges meas ſicut pupillam oculi tui. [3] Liga ea ſuper digitos tuos, ſcribe ea ſuper tabula cordis tui. [4] Dic ſapientiæ: Soror mea es: & cognatam voca prudentiam. [5] Vt cuſtodiat te à muliere extranea, & ab aliena, cuius blandi ſunt ſermones.

[6] Quoniam per feneſtras paruas domus meæ proſpexi, & per cancellos habitaculi. [7] Et vidi inſipientes, & conſideraui iuuenes, & admiratus ſum deficientem intellectu, [8] Tranſeuntem per plateam contra angulum, & via domus eius ambulantem;

[9] Veſperi, in occaſu diei, in tenebris noctis, & in caligine. [10] Et ecce mulier in occurſum eius in ornatu meretricis, quæ aufert cor iuuenum. [11] Prænaricatrixque eſt & vaga: in domo ſua non morantur pedes eius. [12] Nunc foris, nunc in plateis, & contra omnem angulum opportunum inſidiatur. [13] Et apprehendit eum & oſculatur illum, & impudenti facie dicit ei:

14 * זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי׃
15 * עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָ׃
16 * מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם׃
17 * נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן׃
18 * לְכָה נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה בָּאֲהָבִים׃
19 * כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק׃
20 * צְרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֵּסֶא יָבוֹא בֵיתוֹ׃
21 * הִטַּתּוּ בְרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ׃
22 * הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פִּתְאֹם כְּשׁוֹר אֶל־טֶבַח יָבֹא
וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל׃
23 * עַד־יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־פָּח וְלֹא יָדַע
כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא׃
24 * וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי פִי׃
25 * אַל־יֶשְׂטְ אֶל־דְּרָכֶיהָ לִבֶּךָ אַל־תֵּתַע בִּנְתִיבֹתֶיהָ׃
26 * כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרוּגֶיהָ׃
27 * דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ יוֹרְדוֹת אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת׃

ח

1 * הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ׃
2 * בְּרֹאשׁ־מְרֹמִים עֲלֵי־דָרֶךְ בֵּית נְתִיבֹת נִצָּבָה׃
3 * לְיַד־שְׁעָרִים לְפִי־קָרֶת מְבוֹא פְּתָחִים תָּרֹנָּה׃
4 * אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם׃
5 * הָבִינוּ פְתָאִים עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב׃
6 * שִׁמְעוּ כִּי־נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים׃
7 * כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע׃
8 * בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ׃
9 * כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין וִישָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת׃
10 * קְחוּ־מוּסָרִי וְאַל־כֶּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר׃
11 * כִּי־טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא
יִשְׁווּ־בָהּ׃

14 * Victimas pro salute deuoui, hodie red-
15 didi vota mea. * Idcirco egressa sum in
occursum tuũ, desiderans te videre, & rep-
16 peri. * Intexui funibus lectulum meum,
17 straui tapetibus pictis ex Ægypto. * Asper-
si cubile meum myrrha & aloë & cinna-
18 momo. * Veni inebriemur vberibus, &
fruamur cupitis amplexibus, donec illu-
19 cescat dies. * Non est enim vir in domo
20 sua, abiit via longissima. * Sacculum pe-
cuniæ secum tulit, in die plenæ lunæ reuer
21 surus est in domum suam. * Irretiuit eum
multis sermonibus, & blanditiis labiorum
22 protraxit illum. * Statim eam sequitur
quasi bos ductus ad victimam, & quasi
agnus lasciuiens, & nescit quòd ad vincu-
23 la stultus trahatur. * Donec transfigat sa-
gitta iecur eius, velut si auis festinet ad la-
queũ, & nescit quòd de periculo animæ il-
24 lius agitur. * Nunc ergo fili mi audi me, &
25 attẽde verbis oris mei. * Ne abstrahatur in
viis illius mens tua, nec decipiaris semitis
26 eius. * Multos enim vulneratos deiecit, &
fortissimi quique interfecti sunt ab ea.
27 * Viæ inferi domus eius, penetrantes in-
teriora mortis.

CAP. VIII.

1 NVnquid nõ sapientia clamitat, & pru
dentia dat vocẽ suam? * In summis ex-
celsisq; verticibus supra viã in mediis se-
3 mitis stans; * Iuxta portas ciuitatis in ipsis
4 foribus loquitur, dicens: * O viri ad vos cla
5 mito, & vox mea ad filios hominũ. * Intel-
ligite paruuli astutiam, & insipientes ani-
6 maduertite. * Audite quoniã de rebus ma-
gnis locutura sum, & aperientur labia mea
7 vt recta prædicẽt. * Veritatẽ meditabitur
guttur meum, & labia mea detestabuntur
8 impiũ. * Iusti sunt omnes sermones mei, nõ
9 est in eis prauũ quid neq; puersum. * Recti
sunt intelligẽtib⁹, & æqui inueniẽtib⁹ sciẽ
10 tiã. * Accipite disciplinã meam, & nõ pecu-
niã, doctrinã magis quàm aurum accipite.
11 * Melior est enim sapientia cunctis pre-
tiosissimis, & omne desiderabile non po-
test ei comparari.

תרגום

14 דִּבְחֵי דְקָרְבָּנֵי עֲלַי יוֹמָנָא שַׁלְּמֵת נִדְרַי׃ 15 מְטוּל הֵכְנָא נִפְקֵת לְאָרְעָךְ דְּמַפַּכְיָא הֲוֵית לְרַגְשָׁא דְאַמְרֵת אֶדְבְּרִחָךְ׃
16 בְּתַשְׁוָיֶתָא שַׁוְיֵת עַרְסִי וּבִקְרָמָא מִצְרָאָה קְרִמְתָא׃ 17 רַסֵּת עַל עַרְסִי מוֹרָא וּבְרִקְמָא וְקִנְמָא׃ 18 תֵּא נִתְבְּסַם בְּרַחֲמָתָא
עַד־צַפְרָא וְנֶעְסֵק חַד לְחַד בְּרַאֲגָתָא׃ 19 דְּגַבְרָא לֵית הוּא בְּבֵיתָא אָזִל בְּאֹרַח רְחִיקָא׃ 20 צְרָרָא דְכַסְפָּא נְטַב בִּידֵהּ וּלְיוֹמָא דְעֵדָא
אָתֵי לְבַיְתֵהּ׃ 21 וְאַטְעִיתֵהּ בְּסֻגְיָא דְמִלָּהָא וּבִשְׁעִיעוּתָא דְסִפְוָתָהָא תְּפַחֵהּ׃ 22 וְהוּא אָזִל בָּתְרָהָא שִׁלְיַת הֵיךְ תּוֹרָא דְאָזִל לְוַת טִבְחָא
וְהֵיךְ כַּלְבָּא לַאֲסוּרָא׃ 23 וְאֵיךְ אַיָּלָא דְמַפְרִיחַ גִּירָא בְּכַבְדֵהּ וּמִסְתַּרְהַב הֵיךְ צִפְּרַיָּא לְוַת פִּיחָא וְלָא יָדַע דִּלְמוֹתָא דְנַפְשֵׁהּ אָזִל׃
24 וְהַשְׁתָּא בְנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְאָצִיתוּ לְמֵימְרֵי דְפֻמִּי׃ 25 לָא יִסְטֵי לִבָּךְ לְאָרְחָתָהָא וְלָא תִטְעֵי בִּשְׁבִילָהָא׃ 26 מְטוּל דְסַגִּיאֵי קְטִילַיָּא
אַפִּלַת וַעֲשִׁינִין כֻּלְּהוֹן קְטִילָהָא׃ 27 אָרְחָתָא דִשְׁיוֹל בַּיְתָהּ נָחֲתָן לְקִטּוּנֵי דְקִבְרָא׃

ח

1 מְטוּל הֵיכְנָא חָכְמְתָא תִקְרָא וּבִינָה תִּרְמֵי קָלָהּ׃ 2 בְּרֵישׁ רָמָתָא עַל אָרְחָא אִיתָהּ וּבֵינַת שְׁבִילֵי קָיְמָא׃ 3 וְעַל־תַּרְעֵי בְּפֻמָּא
קִרְיָא וּבְמַעֲלָנָא דְתַרְעֵי מִשְׁתַּבְּחָא וְאָמְרָה׃ 4 לְכוֹן גַּבְרֵי קָרֵינָא וְקָלִי עַל־בְּנֵי נְשָׁא׃ 5 אִתְבַּיְנוּ שַׁבְרֵי עֲרִימוּתָא וְשַׁטְיֵי נִסְתַּכְּלוּן
בְּלִבְּהוֹן׃ 6 שְׁמַעוּ מְטוּל דִשְׁרִירוּתָא מְמַלְּלָא אֲנָא וּמַמְלַל פֻּמִּי תְּרִיצוּתָא׃ 7 מְטוּל דְקֻשְׁטָא דָנָא פֻּמִּי וְרַחוּקָא שִׂפְוָתִי רִשְׁעָא׃
8 וּבְצִדְקוּתָא אִנּוּן כָּל־מֵימְרֵי פֻּמִּי וְלֵית בְּהוֹן פִּתּוּלָא וְעִקּוּמָא׃ 9 וְכֻלָּן גַּלְיָן לֶאֱנָשׁ דְּמֶהְבַּיֵּן וּתְרִיצִין לְאִלֵּן דְּצָבַיִן בִּידִיעֲתָא׃ 10 קַבְלוּ
מַרְדוּתָא וְלָא כַסְפָּא וּגְבוֹ לְכוֹן יְדִיעֲתָא מִן דַּהֲבָא סְנִינָא׃ 11 מְטוּל דְּטָבָא חָכְמְתָא מִן כֵּיפֵי טָבָתָא וְכָל־מִדַּעַם לָא פָּחֵי לָהּ׃

Victima pacifica mihi est, hodie reddo vota mea. *Causa huius egressa sum in occursum tuum; desiderans tuã faciem, repperi te.* *Funibus tetendi lectulum meum: tapetibus straui Aegypti.* *Aspersi cubile meum croco, at domum meam cinnamomo.* *Veni & fruamur amicitia vsque ad aurorã: veni & inuoluamur amore.* *Non enim adest vir meus in domo; abiit viam longam.* *Sacculum argenti accipiens in manibus eius, per dies multos reuertetur in domũ eius.* *Decepit autem eum multa confabulatione, laqueisque à labiis impegit illum.* *Ipse autem secutus est eã elatus. Tanquam autẽ bos ad victimam ducitur, & tanquã canis ad vincula.* *Et tanquam ceruus sagittatione percussus in iecur, festinat autẽ velut auis ad laqueũ, non sciens quòd pro anima currit.* *Nunc igitur fili audi me, & attende verbis oris mei.*

Ne declinet in vias illius cor tuum, & nõ decipiaris in viis eius. *Multos enim vulnerans deiecit, & innumerabiles sunt quos interfecit.* *Viæ inferni domus eius, deducentes in promptuaria mortis.*

CAP. VIII.

VV sapientiam prædicabis, vt prudentia tibi obediat. *In enim excelsis verticibus est, in medio autem semitarum stetit.*

Iuxta enim portas potentum assidet, in autem introitibus laudatur. *Vos ô homines aduoco, & præmitto meam vocem filiis hominum.* *Intelligite innocentes astutiam, at insipientes apponite cor.* *Exaudite me; grauia enim dicam, & referam à labiis recta.*

Quoniam veritatem meditabitur guttur meum, abominabilia autẽ coram me labia mendacia. *Cum iustitia omnia verba oris mei, nihil in eis peruersum neque tortuosum.*

Omnia præsentia intelligentibus, & recta inuenientibus scientiam.

Accipite disciplinam & non argentũ, & cognitionem super aurum approbatum. Eligite potius autem sensus quàm aurum purum.

Melior enim sapientia lapidibus pretiosis; omne autem pretiosum non dignum ea est.

14 θυσία εἰρηνική μοί ἐστί, σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐ-
15 χάς μου. ἕνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν σου, πο-
16 θοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὕρηκά σε. κλείσας τέτακα τὴν
17 κλίνην μου, ἀμφιτάποις διέστρωκα τοῖς αἰγύπτου. διέ-
στακα τὴν κοίτην μου κρόκῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κιναμώμῳ.
18 ἐλθὲ δὴ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου, δῦρο δὲ ἐγ-
19 κυλισθῶμεν ἔρωτι. ὁ γὰρ πατὴρ ὁ ἀνὴρ μου ἐν οἴκῳ, πε-
20 πόρευται ὁδὸν μακρὰν. ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν
χερσὶν αὐτοῦ, δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
21 ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς
22 ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν. ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐ-
τῇ κεφωθείς. ὥσπερ γὰρ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ
23 ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς. ὡς ἔλαφος τοξεύματι
πεπληγὼς εἰς τὸ ἧπαρ, σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς πα-
24 γίδα, οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. νῦν οὖν υἱέ ἄκουσέ
25 μου, καὶ πρόσεχε ῥήμασι στόματός μου. μὴ ἐκκλι-
νάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθῇς
26 ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς. πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ
27 ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. ὁδοὶ ᾅδου ὁ οἶκος αὐτῆς
καταγουσαι εἰς ταμεῖα τοῦ θανάτου.

η'

1 Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακού-
2 σῃ. ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστίν, ἀναμέσον δὲ τῶν
3 τειχῶν ἔστηκε. παρὰ γὰρ πύλαις δυνατῶν παρεδρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται.
4 ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι παρακαλῶ, καὶ προήσομαι ἐμὴν
5 φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν,
6 καὶ δὲ ἀπαίδευτοι σύνθεσθε καρδίᾳ. εἰσακούσατέ μου,
ῥηνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ὀρθά.
7 ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ λάρυγξ μου, βδελυγμένα
δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ.
8 μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου,
οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν οὐδὲ διεστραμμένον.
9 πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσι
10 γνῶσιν. λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ
γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. κρείττων γὰρ ἐστὶν
αἴσθησις χρυσίου καθαροῦ.
11 κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον
οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Sacrificia oblationum *habeo* super me: hodie reddidi vota mea. [15] Propterea egressa sum in occursum tuum, quippe me vertens ad quærendam societatem; quòd dixeram me te adducturam. [16] In stratis posui lectulum meum, & in tapetibus pictis de Ægypto.
[17] Aspersi cubile meum myrrha & aloë & cinnamomo. [18] Veni iucundemur amoribus vsque manè, & mutuò adhæreamus desideriis.
[19] Non est enim vir in domo sua; abiit in via longinqua. [20] Sacculum argenti tulit in manu sua, & in die congregationis veniet ad domum suam. [21] Seduxit itaque eum in multitudine verborum suorum, & in blanditie labiorum suorum decepit eum. [22] Et ipse vadit post eam confestim sicut bos qui vadit ad macellum, & sicut canis ad vinculum. [23] Et sicut ceruus in cuius iecur volat sagitta, & festinat sicut passeres ad laqueum, & nescit quòd tendat ad mortem animæ suæ. [24] Et nunc filij audite me, & auscultate verba oris mei. [25] Ne deflectat cor tuum ad vias eius, nec decipiaris in semitis illius. [26] Quoniam multos interfectos deiecit, & fortes sunt omnes interfecti eius.
[27] Viæ inferni est domus eius, descendentes ad cubicula sepulturæ.

CAP. VIII.

PRopterea sapientia clamat, & prudentia eleuat vocem suam. [2] In capite collium prope viam consistit, & in medio semitarum stat.
[3] Et in foribus in introitu ciuitatis, & in ingressu portarum canit & dicit. [4] Ad vos ô viri clamito, & vox mea ad filios hominum.
[5] Intelligite insipientes astutiam, & stulti intelligant in cordibus suis. [6] Audite quoniam principalia loquor, & eloquiũ oris mei rectum. [7] Quoniam veritatem meditatur os meum, & abominantur labia mea impietatem. [8] In iustitia enim sunt omnes sermones oris mei, neque est in eis prauum, nec peruersum. [9] Omnes verò sunt manifesti viro intelligenti, & recti his qui expetunt scientiam. [10] Suscipite disciplinam meam, & non argentum; & colligite vobis scientiam magis quàm aurum conflatum.
[11] Quoniam melior est sapientia lapidibus pretiosis, & nihil est quod ei compareatur.

12 * אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא׃
13 * יִרְאַת יְהוָה שְׂנֹאת רָע גֵּאָה וְגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי
תַהְפֻּכֹת שָׂנֵאתִי׃
14 * לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה׃
15 * בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרֹזְנִים יְחוֹקְקוּ צֶדֶק׃
16 * בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
17 * אֲנִי אֹהֲבַי אֵהָב וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי׃
18 * עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה׃
19 * טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף נִבְחָר׃
20 * בְּאֹרַח צְדָקָה אֲהַלֵּךְ בְּתוֹךְ נְתִיבֹת מִשְׁפָּט׃
21 * לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא׃
22 * יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז׃
23 * מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ׃
24 * בְּאֵין־תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵּי־מָיִם׃
25 * בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְּבָעוֹת חוֹלָלְתִּי׃
26 * עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃
27 * בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי בְּחֻקּוֹ חוּג עַל־פְּנֵי
תְהוֹם׃
28 * בְּאַמְצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזוֹז עֵינוֹת תְּהוֹם׃
29 * בְּשׁוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־פִיו בְּחוּקוֹ
מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
30 * וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם
מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת׃
31 * מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ וְשַׁעֲשֻׁעַי אֶת־בְּנֵי אָדָם׃
32 * וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַשְׁרֵי דְרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃
33 * שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ׃
34 * אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל־דַּלְתֹתַי יוֹם
יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזֹת פְּתָחָי׃
35 * כִּי מֹצְאִי מָצָא חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהוָה׃
36 * וְחֹטְאִי חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל־מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת׃

12 * Ego ſapientia habito in conſilio, &
13 eruditis interſum cogitationibus. *Timor
Dñi odit malũ, arrogantiam & ſuperbiã &
14 viam prauã, & os bilingue deteſtor. *Meũ
eſt conſilium & æquitas, mea eſt prudẽtia,
15 mea eſt fortitudo. *Per me reges regnant,
& legum conditores iuſta decernunt.
16 * Per me principes imperãt, & potentes
17 decernunt iuſtitiam. *Ego diligentes me
diligo, & qui manè vigilauerint ad me,
18 inuenient me. *Mecum ſunt diuitiæ & glo
19 ria, opes ſupernæ, & iuſtitia. * Melior eſt
fructus meus auro & lapide precioſo, & ge
20 nimina mea argento electo. *In viis iuſti-
tiæ ambulabo in medio ſemitarũ iudicij.
21 * Vt ditem diligentes me, & theſauros
22 eorũ repleam. *Dñs poſſedit me in initio
viarũ ſuarũ, antequã quicquam faceret à
23 principio. *Ab æterno ordinata ſum, & ex
24 antiquis antequam terra fieret. *Nondum
erant abyſſi, & ego iam concepta erã. Nec-
25 dum fontes aquarum eruperant. *Nec-
dũ montes graui mole conſtiterant. ante
26 omnes colles ego parturiebar. *Adhuc ter-
rã nõ fecerat, & flumina & cardines orbis
27 terræ. *Quando præparabat cælos, aderã;
quãdo certa lege & gyro vallabat abyſſos.
28 * Quando æthera firmabat ſurſum, &
29 librabat fontes aquarum. * Quando cir-
cundabat mari terminũ ſuũ, & legem po-
nebat aquis, ne tranſirẽt fines ſuos. Quan-
30 do appendebat fundamenta terræ; *Cum
eo eram cuncta componens. et delectabar
31 per ſingulos dies: * Ludens corã eo omni
tpe, & ludẽs in orbe terrarũ, & delicię meæ
32 eſſe cũ filiis hominũ. *Nũc ergo filij audite
33 me: Beati qui cuſtodiũt vias meas. *Audite
diſciplinã, & eſtote ſapiẽtes, & nolite abii-
34 cere eã. *Beatus homo qui audit me, & qui
vigilat ad fores meas quotidie, & obſeruat
35 ad poſtes oſtij mei. *Qui me inuenerit, in-
36 ueniet vitã, & hauriet ſalutẽ à Dño. *Qui
autẽ in me peccauerit, lædet animam ſuã;
omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

תרגום

12 אֲנָא חָכְמְתָא בְּרֵית עֲרִימוּתָא וִידִיעֲתָא וְתַרְעִיתָא מַשְׁכְּחָא אֲנָא׃
13 דְּחַלְתָּא דַיְיָי סָנְיָא בִישְׁתָּא גַּאַוְתָא וְרָמוּתָא וְאָרְחָא בִישְׁתָּא
וּפֻמָּא הֲפִיכָה סָנְיָא אֲנָא׃ 14 דִּילִי הִיא תַּרְעִיתָא וּמִלְכָנָא וּבִיוּנָא וְגִבָּרוּתָא׃
15 מְטוּלְתִּי דָּרְבָּנֵי מִתְרַבְּרְבִין וְסָרְכֵי וְכֻלְּהוֹן דַּיָּנֵי בִּתְרִיצוּתָא׃
16 מְטוּלְתִּי דָּרְבָּנֵי מִתְרַבְּרְבִין וְסָרְכֵי וְכֻלְּהוֹן דַּיָּנֵי בִּתְרִיצוּתָא׃
17 אֲנָא רָחֲמָא רָחֲמַי וְאִלֵּן דְּמַקְדְּמִין לִי יַשְׁכְּחֻנְנִי׃ 18 עֻתְרָא וִיקָרָא
דִּילִי מַמּוֹנָא וּמַזָּלַיָּא וְצִדְקְתָא׃ 19 טָבִין פְּרֵי מִן דַּהֲבָא סְנִינָא וּמִן דַּהֲבָא אוֹבְרִיזִין וַעֲלַלְתִּי מִן סַנְיָא גַּבְיָא׃
20 בְּאָרְחֲתָא דְצִדְקְתָא מְהַלְכָא
אֲנָא בְּגוֹ שְׁבִילֵי דְדִינָא׃ 21 דְּאֵירֻת לְרָחֲמוֹי שְׁנַיָּא סַגִּיאָתָא וְסִימָתְהוֹן אֲמַלֵּא׃
22 אֱלָהָא בַּרְאַנִי בְּרֵישׁ בִּרְיְתֵהּ וּמִן קֳדָם עוֹבָדוֹי מִן רֵישׁ׃
23 וּמִן קֳדָם עָלְמָא אִתְתַּקְּנֵת מִן רֵישֵׁהּ מִן קֳדָם דְּתֶהֱוֵי אַרְעָא׃
24 עַד־לָא נֶהֱווֹן תְּהוֹמֵי אִתְיְלִדֵת וְעַד דְּלָא נֶהֱווֹן מַעְיָנֵי עִשּׁוּנֵי דְמַיָּא׃
25 קְדִים עַד־לָא נִטְבְּעוּן טוּרֵי וְקֳדָם רָמָתָא אִתְבְּנֵית׃
26 עַד־לָא עֲבַד אַרְעָא וְנַחֲלֵי וְרֵישׁ עַפְרָא דְתֵבֵל׃
27 כַּד אַתְקִן שְׁמַיָּא תַּמָּן הֲוֵית וְכַד חָג חוּגְתָא עַל־אַפֵּי תְהוֹמָא׃
28 וְכַד אוֹגְרִים עֲנָנֵי מִלְּעֵיל וְכַד אַעְשִׁין מַעְיָנֵי תְהוֹמָא׃
29 וְכַד שָׂם לְיַמָּא תְּחוּמֵהּ וּמַיָּא לָא עָבְרִין לֵהּ שָׂם שִׁית אֲסַיָּא דְאַרְעָא׃
30 וַהֲוֵית צִדּוֹי מְהֵימַנְתָּא וְכַד הֲוָה כָּל־יוֹמָא וְיוֹמָא וְחָדְיָא
אֲנָא קֳדָמוֹי בְּכָל־זְמָן׃ 31 חָדְיָא הֲוֵית בְּתֵבֵל אַרְעֵהּ וְשִׁבּוּחַי בִּבְנֵי נְשָׁא׃
32 וְהַשְׁתָּא בְנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְטוּבוֹי לְמָן דְּנָטֵר אָרְחָתַי׃
33 שְׁמַעוּ מַרְדוּתָא וְאִתְחַכְּמוּ וְלָא תַדְשׁוּן׃ 34 טוּבוֹי לְבַר נְשָׁא דְשָׁמֵעַ לִי וְנִשְׁקֹד עַל אִסְקוּפוֹתַי בְּכָל־יוֹמָא וְיוֹמָא תִּנְטַר פַּכֵּי דְתַרְעַי׃
35 מְטוּל מַן דְּמַשְׁכַּח לִי מַשְׁכַּח חַיֵּי וְתֶהֱוֵי לֵהּ רְעוּתָא מִן קֳדָם אֱלָהָא׃
36 וּמַן דְּחָטֵי עֲלַי מְחַבֵּל נַפְשֵׁהּ וְכֻלְּהוֹן שָׂנְאַי רָחֲמֵי לְמוֹתָא׃

‡ *Ego ſapientia habitaui conſiliũ, & cogni-* 12
tionem, & cogitationem ego inuocaui. ‡*Timor* 13
Domini odit iniuſtitiam, cõtumeliamque & ſu-
perbiam, & vias prauorũ. Odi autem ego per-
uerſas vias malorum. ‡ *Meum conſilium & ſe-* 14
curitas, mea prudentia, mea autem fortitudo.

‡ *Per me reges regnant, & potentes ſcri-* 15
bunt iuſtitiam. ‡ *Per me magnates magnifican-* 16
tur, & reges per me dominantur terræ.

‡ *Ego me diligentes diligo, at me quærentes* 17
inuenient gratiam. ‡ *Diuitiæ & gloria mihi eſt,* 18
& poſſeſſio multorum & iuſtitia. ‡ *Melius me* 19
reditus habere ſuper aurum & lapidem pretio-
ſum, at mea genimina melius argento electo.

‡ *In viis iuſtitiæ ambulo, & in medio ſemi-* 20
tarum iuſtitiæ verſor. ‡ *Vt diuidam me diligen-* 21
tibus ſubſtantiam, & theſauros eorum repleam
bonis. Si annunciauero vobis quæ quotidie fiũt,
memor ero quæ ex ſeculo numerare. ‡ *Dominus* 22
condidit me, initium viarum ſuarum in opera
ſua. ‡ *Ante ſeculum fundauit me, in initio an-* 23
tequam terram faceret. ‡ *Et antequam abyſſos* 24
faceret, antequam procederent fontes aquarum.

‡ *Antequam montes facti eſſent, ante autem* 25
omnes colles gignit me. ‡ *Dominus fecit regiones* 26
& inhabitabilia, et ſumma quæ habitãtur eius
quæ ſub cælo. ‡ *Quando præparabat cælũ, ſimul* 27
aderam ipſi, & quando ſecernebat ſuam ſedem
ſuper vẽtos. ‡ *Quando fortes faciebat quæ ſupra* 28
nubes, & quando ſecuros ponebat fontes eius
quæ ſub cælo. ‡ *In ponendo mari terminũ eius,* 29
et aquæ non tranſibũt os eius, et fortia faciebat
fundamenta terræ. ‡ *Erã apud eũ componens, ego* 30
eram, cui adgaudebat. Per ſingulos dies antẽ de-
lectabar in facie eius in omni tempore. ‡ *Quãdo* 31
lætabatur habitabilem poſtquã perfecit, & de-
lectabatur in filiis hominũ. ‡ *Nũc ergo fili audi* 32
me, & beati vias meas cuſtodientes. ‡ *Audite ſa-* 33
pientiam & ſapientes eſtote, et ne obturamini.

‡ *Beatus vir qui exaudiet me, & homo qui* 34
meas vias ſeruabit, vigilãs ad meas fores quo-
tidie, ſeruans terminos meorũ ingreſſuũ. ‡ *Nam* 35
exitus mei exitus vitæ, & paratur volũtas à
Domino. ‡ *At in me peccãtes impij ſunt in ſuas* 36
animas, & qui oderunt me diligunt mortem.

12 ‡ ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκήνωσα βουλὴν καὶ γνῶσιν καὶ σύνοιαν
13 ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. ‡ φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὕβριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρὰς, μεμίσηκα δὲ
14 ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. ‡ ἐμὴ βουλὴ καὶ ἀσφά-
15 λεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. ‡ δι' ἐμοῦ βασιλεῖς
βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην.
16 ‡ δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ
17 κρατοῦσι γῆς. ‡ ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, καὶ οἱ
18 ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσι χάριν. ‡ πλοῦτος καὶ δόξα ἐμοὶ
ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλὴ καὶ δικαιοσύνη.
19 ‡ βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τί-
μιον, τὰ δὲ ἐμὰ γενήματα κρεῖσσον ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ.
20 ‡ ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης πορεύομαι, καὶ δυνάμεσι τειχῶν
21 δικαιοσύνης δυνάστευσα. ‡ ἵνα μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγα-
πῶσιν ὑπάρξιν, καὶ θησαυροὺς αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγα-
θῶν. ἐὰν δὲ διαγείλω ὑμῖν τὰ καθημέραν γινόμενα, μνη-
22 μονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι. ‡ κύριος ἔκτισέ με ἀρ-
23 χὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ. ‡ πρὸ δὲ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ
24 με, ἐν ἀρχῇ πρὸ δὲ τὴν γῆν ποιῆσαι. ‡ καὶ πρὸ δὲ τὰς ἀ-
βύσσους ποιῆσαι, πρὸ δὲ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.
25 ‡ πρὸ δὲ ὄρη ἑδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με.
26 ‡ κύριος ἐποίησε χώρας, καὶ οἰκήτους, καὶ ἄκρα οἰκούμενα
27 τὰ ὑπ' οὐρανόν. ‡ ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην
28 αὐτῷ. ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. ‡ ἡνίκα
ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ὕδατα νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς
29 τὰ ὑπ' οὐρανόν. ‡ ἐν τῷ πάσσειν τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν
αὐτῇ, καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσεται σύνορα αὐτῇ, καὶ ἰσχυρὰ ἐ-
30 ποίει τὰ θεμέλια τῆς γῆς. ‡ ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα
ἐγὼ ἤμην, ἣ προσέχαιρε. καθημέραν δὲ ἐφραινόμην ἐν
31 προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ. ‡ ὅτε ηὐφραίνετο τὴν οἰκου-
μένην συνετέλεσας, καὶ ἐνηυφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων.
32 ‡ νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ μακάριοι οἱ ὁδούς μου φυλάσ-
33 σοντες. ‡ ἀκούσατε σοφίαν καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφεύγητε.
34 ‡ μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεταί μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς
ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει, ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθημέ-
35 ραν, πρωὶ σταθμοὺς εἰσῳδοὺς εἰσόδων. ‡ αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι
ζωῆς, καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου.
36 ‡ ὁ δὲ εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν
ψυχάς, καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Ego ſapientia genui aſtutiam: & ſcientiam & conſilium inuenio. [13] Timor Domini odit malum, ſuperbiam, & elationem, & viam malam, & os peruerſum odio habui. [14] Meum eſt conſilium, & cogitatio, & intelligentia & fortitudo.

[15] Per me reges regnant, & potentes vngo iuſtitia. [16] Per me principes imperant, & duces & omnes iudices in rectitudine. [17] Ego diligentes me diligo, & qui manè conſurgunt ad me, inuenient me. [18] Diuitiæ & gloria meæ ſunt, opes & ſubſtantiæ, & iuſtitia. [19] Meliores ſunt fructus mei auro conflato, & auro obrizo; & prouentus meus magis quàm argentum electum. [20] In via iuſtitiæ ambulo, in medio ſemitarum iudicij. [21] Vt hæreditare faciam diligentes me annos multos, & cellaria eorum impleam. [22] Dominus creauit me in principio creaturæ ſuæ, & ante opera ſua ab initio. [23] Ante ſeculum præparata ſum, ab initio antequam eſſet terra. [24] Et antequam eſſent abyſſi genita ſum, & antequam eſſent fontes, moles aquarum. [25] Antequam montes defixi eſſent, & ante colles condita ſum. [26] Antequam faceret terram & flumina, & verticem pulueris orbis. [27] Quando præparabat cælos, ibi eram; & quando vallabat gyro ſuper faciem abyſſi. [28] Quando condenſabat nubes deſuper, & quando roborabat fontes abyſſi.

[29] Quando ponebat mari terminum ſuum, vt aquæ non pertranſirent eum, ponebat fundamenta terræ. [30] Et eram in latere eius nutrita, & per ſingulos dies lætabar ego coram eo in omni tempore. [31] Lætata ſum in orbe terræ eius, & laudes meæ in filiis hominum.

[32] Et nunc filij audite me, & beatus qui cuſtodit vias meas.

[33] Audite diſciplinam, & eſtote ſapientes, & non conculcetis eam. [34] Beatus filius hominis qui audit me, & vigilat ad limina mea quotidie, vt cuſtodiat poſtes portarum mearum. [35] Quoniam qui inuenit me, inuenit vitam, & habebit beneplacitum à facie Dei.

[36] Qui autem peccat in me, diſperdit animam ſuam; & omnes odientes me, diligunt mortem.

ט

1 * חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה׃
2 * טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ׃
3 * שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ תִּקְרָא עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת׃
4 * מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה חֲסַר־לֵב אָמְרָה לוֹ׃
5 * לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְיַיִן מָסָכְתִּי׃
6 * עִזְבוּ פְתָאִים וִחְיוּ וְאִשְׁרוּ בְדֶרֶךְ בִּינָה׃
7 * יֹסֵר לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ׃
8 * אַל־תּוֹכַח לֵץ פֶּן־יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ׃
9 * תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק וְיוֹסֶף לֶקַח׃
10 * תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה׃
11 * כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
12 * אִם־חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִשָּׂא׃
13 * אֵשֶׁת כְּסִילוּת הוֹמִיָּה פְּתָיוּת וּבַל־יָדְעָה־מָּה׃
14 * וְיָשְׁבָה לְפֶתַח בֵּיתָהּ עַל־כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃
15 * לִקְרֹא לְעֹבְרֵי דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אֹרְחוֹתָם׃
16 * מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה וַחֲסַר־לֵב וְאָמְרָה לוֹ׃
16 * מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם׃
18 * וְלֹא יָדַע כִּי־רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ׃

יוד

1 * מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב וּבֵן כְּסִיל
תּוּגַת אִמּוֹ׃
2 * לֹא־יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃
3 * לֹא־יַרְעִיב יְהוָה נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים יֶהְדֹּף׃
4 * רָאשׁ עֹשֶׂה כַף־רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃
5 * אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל נִרְדָּם בַּקָּצִיר בֵּן מֵבִישׁ׃
6 * בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
7 * זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב׃

CAP IX.

1 SApientia ædificauit ſibi domũ, excidit
2 columnas ſeptẽ. *Immolauit victimas
A ſuas, miſcuit vinũ, propoſuit menſam ſuã.
3 * Miſit ancillas ſuas vt vocarẽt ad arcẽ
4 & ad mœnia ciuitatis. *Si quis eſt paruu-
lus, veniat ad me. Et inſipientibus locuta
5 eſt: Venite comedite panem meum, & bi-
6 bite vinũ quod miſcui vobis. *Relinquite
infantiam, & viuite, & ambulate per vias
7 prudentiæ. * Qui erudit deriſorẽ, ipſe in-
iuriam ſibi facit; & qui arguit impiũ, ſibi
8 maculam generat. *Noli arguere deriſorẽ,
ne oderit te; argue ſapientem, & diliget te.
9 * Da ſapienti occaſionẽ, & addetur ei ſa
pientia. Doce iuſtũ, & feſtinabit accipere.
10 *Principiũ ſapientiæ timor Dñi, & ſcien
11 tia ſanctorũ prudentia. *Per me enim mul
tiplicabũtur dies tui, & addẽtur tibi anni
12 vitæ. *Si ſapiens fueris, tibimetipſi eris; ſi
13 autẽ illuſor, ſolus portabis malũ. *Mulier
ſtulta & clamoſa, plenaq́; illecebris, & ni-
14 hil omnino ſciens, *Sedet in foribus dom⁹
15 ſuæ ſuper ſellã in excelſo vrbis loco. * Vt
vocaret tranſeuntes per viã, & pergẽtes in
16 itinere ſuo. *Quis eſt paruulus, declinet ad
17 me. Et vecordi locuta eſt: *Aquæ furtiuæ
dulciores ſunt, & panis abſconditus ſua-
18 uior. *Et ignorauit quòd ibi ſint gigantes,
& in profundis inferni conuiuæ eius.

CAP. X.

1 PArabolæ Salomonis. Filius ſapiens læti-
A ficat patrẽ, filius verò ſtultus mæſtitia
2 eſt matris ſuæ. * Nil proderunt theſauri
impietatis, iuſtitia verò liberabit à morte.
3 * Non affliget Dñs fame animam iuſti,
4 & inſidias impiorũ ſubuertet. *Egeſtatem
operata eſt manus remiſſa; manus autẽ for
5 tium diuitias parat. * Qui congregat in
meſſe, filius ſapiens eſt; qui autem ſtertit
6 æſtate, filius cõfuſionis. *Benedictio ſuper
caput iuſti, os autem impiorũ operit ini-
7 quitatem. *Memoria iuſti cum laudibus,
& nomen impiorum putreſcet.

תרגום

ט 1 חָכְמְתָא תִּתְבְּנֵי בֵיתָא וְעַתְּדַת בֵּהּ שִׁבְעָא עַמּוּדִין׃ 2 וְנִכְסַת נִכְסְתָהּ וּמִזְגַּת חַמְרָהּ וְסַדֶּרֶת פָּתוֹרְתָהּ׃
3 וְשַׁדֶּרֶת טַלְיָתָהָא דְנִקְרְיָן עַל גִּיב רָמָתָא עֲשִׁינָתָא דִנְצִירָן׃ 4 מַן דִּשְׁבַר נֵאתֵא לְוָתִי וְחָסֵר רַעְיָנָא אֲמֶרֶת לֵהּ׃ 5 תְּיוֹ אֲכֻלוּ לַחְמִי
וְאֶשְׁתּוֹ חַמְרָא דְמִזְגֵּת׃ 6 שְׁבֻקוּ מִנְּכוֹן שַׁבְרֵי חֲסֵרוּת רַעְיוֹנְכוֹן וִחְיוֹ וְהַלְכוּ בְּאָרְחָא דְבִיוּנָא׃ 7 דְּיִרְדֵּי מִמִּקְנָא וְנָסֵב לֵהּ צַעֲרָא
וּמַכְסָנוּתָא לְרַשִׁיעָא מוּמָא הוּא לֵהּ׃ 8 לָא תִכּוֹס לִמְמִקְנָא דְלָא נִסְנְיָךְ אַכֵּס לְחַכִּימָא דְנִרְחַמְיָךְ׃ 9 אַלֵּף לְחַכִּימָא וְיִתְחַכַּם תּוּב
אוֹדַע לְצַדִּיקָא וְיוֹסֵף מַנְדְּעָא׃ 10 שֵׁרוּי דְחָכְמְתָא דְחַיְתֵהּ דֵאלָהָא וִידִיעֲתָא דְקַדִּישֵׁי בִיוּנָא׃ 11 מְטוּל דְּבִי נִסְגַּאֲיָן יוֹמָתָךְ וְיוֹסְפוּן
לָךְ שְׁנַיָּא דְחַיֵּי׃ 12 אִן חַכֵּמְתְּ לְנַפְשָׁךְ חַכֵּמְתְּ וְאִם תֶּהֱוֵי מָמִיק בִּלְחוֹדָיךְ תִּטְעָן׃ 13 אִתְּתָא סִכְלְתָא וּפָרֶדְתָּא שַׁבְרְתָא וְלָא יָדְעָא טָבְתָא׃
14 וְיָתְבָה עַל־תְּרַע בֵּיתָא עַל־כָּרְסְיָה רָמָא וַעֲשִׁינָא׃ 15 וְקָרְיָא לְעָבְרֵי אָרְחָא דִתְרִיצֵי אָרְחָתְהוֹן׃ 16 מְטוּל דִּשְׁבַר נֵאתֵא לְוָתָהּ
וְחָסֵר רַעְיָנָא וְאָמְרָה לֵהּ׃ 17 מַיָּא גְנוּבַיָּא חַלִּים וְלַחְמָא דְטֵיטוּיָא בַסִּימָא׃ 18 וְלָא יְדַע דְּגִנְסְרֵי אַפִּילַת וּבְעִמְקֵי דִשְׁיוֹל כָּל־דִּמְזַמְּנִין לָהּ׃
י 1 מִתְלוֹי דִּשְׁלֹמֹה בַּר חַכִּימָא נַחֲדֵי אֲבוּי וּבְרָא סַכְלָא מְחַמֵּץ לְאִמֵּהּ׃
2 לָא מְוַתְּרִין אוֹצְרִין דְּרַשִׁיעָא וְצִדְקְתָא מְפַצְיָא מִן מוֹתָא בִישָׁא׃ 3 לָא מַכְפִּן אֱלָהָא נַפְשֵׁהּ דְצַדִּיקָא וְקִנְיָנָא דְרַשִׁיעֵי נִסְחֻף׃
4 מִסְכְּנוּתָא מְמַכְּכָא לְגַבְרָא רַמְיָה וִידָא דְכַשֵּׁרָא מְעַתְּרָא לְהוֹן׃ 5 דְּפָלַח בְּקַיְטָא בְּרָא סַכְלְתָנָא הוּא וּדְדָמֵךְ בְּחַצְדָּא בְּרָא הוּא מְבַהֲתָנָא׃
6 בִּרְכָתָא תֶּהֱוֵן עַל־רֵישֵׁי דְצַדִּיקַיָּא וּבְפֻמְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי נִכְסֵי חֲטוּפַיָּא׃ 7 דָּכְרָנָא דְצַדִּיקֵי בִּרְכְתָא וּשְׁמָא דְרַשִׁיעֵי נִדְעַךְ׃

CAP. IX.

SApientia ædificauit sibi domum, & substulit columnas septem. 1
Mactauit suas victimas, miscuit in craterem suum vinũ, et parauit suam mensam. 2
Misit suos seruos, conuocans cum excelsa prædicatione. ad craterem dicens: 3
Qui est insipiens, declinet ad me, & indigentibus mente dixit: 4
Venite comedite ex meis panibus, & bibite vinũ quod miscui vobis. 5
Relinquite insipientiam, & viuetis: & quærite prudentiam, vt viuatis, & corrigite in cognitione intellectum. 6
Qui erudit malos, accipiet sibi iniuriam; redarguens autem impium, vituperabit seipsum. 7
Ne arguas malos, ne oderint te; argue sapientem, & diliget te. 8
Da sapienti occasionem, & sapientior erit; notum fac iusto, & addet suscipere. 9
Principiũ sapientiæ timor Domini, & consiliũ sanctorũ intellectus. 10
Nã cognoscere legẽ mentis est bonæ; hoc enim modo multũ vives tempus, & addentur tibi anni vitæ. 11
Fili si sapiens fueris, tibi ipsi sapiens eris; si autẽ malus euaseris, solus hauries mala. 12
Mulier stulta & audax indigens frusto panis sit, quæ non scit verecundiã. 13
Sedit in foribus suæ domus super sellam manifestè in plateis: 14
Aduocãs transeuntes viam, & dirigentes in viis eorũ. 15
Qui est vestrũ insipientissimus, declinet ad me, & indigẽtes autẽ mente hortor, dicens: 16
Panes absconditos dulciter attingite, & aquam furtidulcẽ bibite. 17
Ipse autẽ nõ sciuit quòd gigantes apud eã pereunt, & in profunditatẽ inferni occurrit. 18

CAP. X.

FFilius sapiẽs lætificat patrẽ, filius verò stultus mæstitia matri. 1
Non proderũt thesauri iniquis; iustitia verò liberabit à morte. 2
Non fame necabit Dominus animã iustã, vitã autẽ impiorũ subuertẽt. 3
Paupertas virũ humiliat, manus autẽ viriliũ ditãt. 4
Filius doctus sapiens erit, at stulto ministro vtetur. Saluatus est à calore filius intelligẽs, corruptus à ventis autem fit in tempore messis filius iniquus. 5
Benedictio Domini super caput iusti; os autem impiorum operiet planctum intempestiuum. 6
Memoria iusti cum laude, nomen verò impij extinguitur. 7

θ'

Ἡ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρεισε σύλας ἑπτά. 1
ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον, καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν. 2
ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος. Ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα· 3
ὃς ἐστιν ἄφρων ἐκκλινάτω πρός με, καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν· 4
ἔλθετε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, καὶ πίετε οἶνον, οὗ ἐκέρασα ὑμῖν. 5
ἀπολείπετε ἀφροσύνην καὶ ζήσεσθε, καὶ ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιῶσητε. καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει συνέσιν. 6
ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν. ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ, μωμήσεται ἑαυτόν. 7
μὴ ἔλεγχε κακούς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε, ἔλεγχε σοφόν, καὶ ἀγαπήσει σε. 8
δίδου σοφῷ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται, γνώριζε δικαίῳ καὶ προσθήσει τοῦ λέγειν. 9
ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις. 10
τὸ γὰρ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολλοὺς ζήσεις χρόνους, καὶ προσεθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς. 11
ἐὰν σοφὸς γένῃ σαυτῷ σοφὸς ἔσῃ· ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς, μόνος σὺ τλήσῃ κακά. 12
γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς ψωμοῦ γίνεται, οὐκ οἶδε δὲ αἰσχύνην. 13
ἐκάθισεν ἐπὶ θύρας ἑαυτῆς οἴκου ἐπὶ διφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις, 14
προσκαλουμένη τοὺς παριόντας ὁδόν, καὶ κατευθυνούσας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. 15
ὃς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω πρός με, καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενήσεως προσλαλοῦμαι λέγουσα. 16
ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς γλυκέος πίετε. 17
ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ' αὐτῇ ὄλλυνται, καὶ ἐπὶ πέταυρον ᾅδου σωζόμενα. 18

ι'

Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη μητρί. 1
οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἐκ θανάτου. 2
ἐλλιμοκτονήσει κύριος ψυχὴν δικαίαν, ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀπατήσει. 3
πενία δούλου ταπεινοῖ, χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. 4
υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῷ υἱὸς αἰσχύνης. 5
εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πτῶμα ἄωρον. 6
μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίου, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβεσθήσεται. 7

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. IX.

SApientia ædificat domum suam, & statuit in ea septem columnas. [2] Et immolauit victimam suam, & miscuit vinum suum, & ordinauit Smensam suam. [3] Misitque puellas suas vt vocarent in altitudine collium validorum munitorum. [4] Quis est insipiens veniat ad me, & indigenti intellectu dicit: [5] Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui. [6] Dimittite à vobis insipientes indigentiam intellectus vestri, & viuite, & ambulate in via prudentiæ. [7] Qui erudit derisorem, accipit sibi ignominiam; & correptio impij, macula est ipsi. [8] Ne corripias derisorem, ne oderit te; argue sapientem vt diligat te. [9] Doce sapientem, & sapientior erit amplius; ostende iusto, & addet scientiam. [10] Initium sapientiæ timor Dei, & scientia sanctorum intelligentia. [11] Quoniam per me multi erunt dies tui, & adden tur tibi anni vitæ. [12] Si sapiens es, tibimet sapiens es; & si derisor fueris, solus portabis. [13] Mulier stulta & vaga, insipiens, & nescit bonũ. [14] Et habitat in porta domus suæ, super sellam eleuatam & firmam. [15] Et vocat transeuntes per viam, quorum viæ rectæ sunt. [16] Vt insipiens veniat ad eam, & indigenti intellectu dicit: [17] Aquæ furtiuæ dulces sunt, & panis absconditus suauis. [18] Et nescit quoniam gigan tes deiicit ibi, & in profundis inferni, omnes qui inuitati sunt ab ea.

CAP. X.

PArabolæ Salomonis. Filius sapiens lætificat patrem suum, & filius stultus mæstitia est matri suæ. [2] Non prosunt thesauri impietatis, & iustitia liberat à morte mala. [3] Non facit esurire Dominus animam iusti, & substantiam impiorum expellet. [4] Paupertas attenuat virum dolosum, & manus recti diuitias parat sibi. [5] Qui operatur in æstate, filius prudens est; & qui dormit in messe, filius est confusionis. [6] Benedictiones erunt super capita iustorum, & in ore impiorum operitur rapina. [7] Memoria iustorum benedictio erit, & nomen impiorum extinguetur.

8 * חֲכַם־לֵב יִקַּח מִצְוֹת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
9 *הוֹלֵךְ בַּתּוֹם יֵלֶךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃
10 * קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עַצָּבֶת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
11 * מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
12 * שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה
אַהֲבָה׃
13 * בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר־לֵב׃
14 * חֲכָמִים יִצְפְּנוּ־דָעַת וּפִי אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃
15 * הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים רֵישָׁם׃
16 * פְּעֻלַּת־צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע לְחַטָּאת׃
17 * אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה׃
18 * מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וּמוֹצִיא דִּבָּה הוּא
כְסִיל׃
19 * בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע וְחוֹשֵׁךְ שְׂפָתָיו
מַשְׂכִּיל׃
20 * כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט׃
21 * שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים וֶאֱוִילִים בַּחֲסַר־לֵב
יָמוּתוּ׃
22 * בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יֹסִיף עֵצֶב עִמָּהּ׃
23 * כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה לְאִישׁ תְּבוּנָה׃
24 * מְגוֹרַת רָשָׁע הִיא תְבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת צַדִּיקִים יִתֵּן׃
25 * כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם׃
26 * כַּחֹמֶץ ׀ לַשִּׁנַּיִם וְכֶעָשָׁן לָעֵינָיִם כֵּן הָעֹצֵל
לְשֹׁלְחָיו׃
27 * יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃
28 * תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃
29 *מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
30 * צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל־יִמּוֹט וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃
31 * פִּי צַדִּיק יָנוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת׃
32 * שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת׃

8 * Sapiens corde præcepta ſuſcipiet, ſtul-
9 tus cæditur labiis. *Qui ambulat ſimpli-
citer, ambulat cõfidenter: qui autẽ depra-
10 uat vias ſuas, manifeſtus erit. *Qui annuit
oculo, dabit dolorem: & ſtultus labiis ver-
11 berabitur. *Vena vitæ os iuſti, & os impio-
12 rum operit iniquitatem. *Odium ſuſcitat
rixas, & vniuerſa delicta operit charitas.
13 *In labiis ſapientis inuenitur ſapientia,
& virga in dorſo eius qui indiget corde.
14 * Sapientes abſcõdunt ſcientiam, & os
15 ſtulti confuſioni proximum eſt. *Subſtãtia
diuitis vrbs fortitudinis eius; pauor pau-
16 perum egeſtas eorum. *Opus iuſti ad vitã,
17 fructus autẽ impij ad peccatum. *Via vitæ
cuſtodienti diſciplinam; qui autem incre-
18 pationes relinquit, errat. * Abſcondunt
odium labia mendacia; qui profert contu
19 meliam inſipiens eſt. *In multiloquio nõ
deerit peccatum; qui autem moderatur la
20 bia ſua, prudentiſsimus eſt. *Argentũ ele-
ctum lingua iuſti, cor autem impiorũ pro
21 nihilo. * Labia iuſti erudiunt pluri-
mos: qui autem indocti ſunt, in cordis ege
22 ſtate morientur. *Benedictio Domini di-
uites facit, nec ſociabitur ei afflictio.
23 * Quaſi per riſum ſtultus operatur ſce-
lus; ſapientia autem eſt viro prudentia.
24 * Quod timet impius, veniet ſuper eũ;
25 deſiderium ſuum iuſtis dabitur. * Quaſi
tempeſtas tranſiens non erit impius; iuſtus
autem quaſi fundamẽtum ſempiternum.
26 * Sicut acetum dentibus & fumus ocu-
lis, ſic piger his qui miſerunt eum.
27 * Timor Domini apponet dies, & anni
28 impiorum breuiabuntur. *Expectatio iu-
ſtorũ lætitia; ſpes autẽ impiorum peribit.
29 * Fortitudo ſimplicis via Dñi, & pauor
30 his qui operãtur malum. *Iuſtus in æternũ
nõ cõmouebitur; impij autẽ nõ habitabũt
31 ſuper terram. *Os iuſti parturiet ſapientiã;
lingua prauorum peribit.
32 * Labia iuſti conſiderant placita, & os
impiorum peruerſa.

תרגום

8 דְּחַכִּים לִבֵּה יְקַבֵּל פִּקְדָנָא וְסַכְלָא בְּשִׂפְוָתֵהּ מִתְאַחֵד׃
9 דִּמְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתָא נֵיזִל בְּסַעְדָּא וְדִמְעַקֵּם אָרְחָתֵהּ נִתְיְדַע׃
10 דְּרָמִז בְּעַיְנוֹהִי יֵהֵב כְּאֵבָא וּסְלִיף בְּשִׂפְוָתֵהּ מִתְאַחֵד׃
11 מַבּוּעָא דְחַיֵּי פֻּמָּא דְצַדִּיקֵי וּפֻמְּהוֹן דְּרַשִׁיעֵי נִכְסֵא חֲטוּפָיָא׃
12 סְנוּאֲתָא תְּגָרֵג תִּגְרֵי וְעַל־כֻּלְּהוֹן סֻרְחָנֵי מְכַסָּא רַחֲמוּתָא׃
13 בְּשִׂפְוָתֵהּ דְּסָכְלְתָנָא תִּשְׁתְּכַח חָכְמְתָא וְשֻׁפְטָא לְפִגְרָא דַּחֲסַר רַעְיָנָא׃
14 חַכִּימֵי נִטְשׁוֹן יְדִיעָתָא וּפֻמֵּהּ דְשַׁטְיָא שֵׁצְיָא קָרִיב׃
15 קִנְיָנָא דְעַתִּירָא כְּרַכָּא דְעָתְרֵהּ וְסִימַנָּא דְמִסְכְּנָא צְרִיכוּתְהוֹן׃
16 עוֹבָדֵי דְצַדִּיקָא לְחַיֵּי עֲלַלְתֵּהּ דְּרַשִׁיעָא לַחֲטוּתָא׃
17 אֹרַח דְּחַיֵּי נָטְרֵי מַרְדּוּתָא וּדְשָׁבֵק מַכְסָנוּתָא תָּעֵי׃
18 מַכְמִן בְּעֵל דְּבָבָא סִפְוָתָא דְשִׁקְרָא וּמַפִּק טִבָּא הוּא סִכְלָא׃
19 בְּסֻגְאָה דְמִלֵּי לָא פָּסֵק חוֹבָא וּדְחָשֵׁךְ שִׂפְוָתֵהּ שָׂכְלְתָנָא׃
20 סָמָא לִשָּׁנֵהּ דְצַדִּיקָא וְלִבָּא דְרַשִׁיעֵי מַחְתָּא׃
21 שִׂפְוָתֵהּ דְצַדִּיקֵי רָעֲיָן סַגִּיאֵי וְשַׁטְיֵי בַּחֲסֵרוּת רַעְיָנָא נְמוּתוּן׃
22 בִּרְכְתָא דֵאלָהָא הִיא מְעַתְּרָא וְלָא נְיוֹסִף כֵּיבָא עִמָּהּ׃
23 כַּדְגָּחֵךְ סִכְלָא עָבֵד עֲבִירְתָא וְחָכְמְתָא לְגַבְרָא דְמִתְכַּיֵּן׃
24 חֲרִיצוּתָא דְרַשִׁיעָא הִיא אָתְיָא לֵהּ וְרִגְתָא דְצַדִּיקַיָּא תִּתְיְהֵב לְהוֹן׃
25 הֵיךְ דְּיַעְבַּר עִלְעוּלָא הֵיכְנָא נֶעְבַּר רַשִׁיעָא וְצַדִּיקָא שִׁתְאַסְיָן בְּעָלְמָא׃
26 הֵיךְ חֻמְצָא לְשִׁנֵּי וְכִתְנָנָא לְעַיְנֵי הֵיכְנָא שְׁלִיחָא עַטְלָא
לִמְשַׁלְּחוֹי׃
27 דְּחַלְתֵּהּ דֵאלָהָא תְּיוֹסֵף יוֹמָתָא וּשְׁנֵי דְרַשִׁיעֵי נִזְעֲרָן׃
28 סִבְרֵיהוֹן דְּצַדִּיקֵי חֶדְוְתָא וְסִבְרַיָּא דְרַשִׁיעֵי נֵאבַד׃
29 מַעְשְׁנָא אָרְחֵהּ דֵאלָהָא לִתְמִימֵי וְשֵׁיצְיָא נֶהֱוֵי לְאִלֵּן דְּעָבְדִין עַוְתָא׃
30 צַדִּיק לְעָלַם לָא נְזוּעַ וְרַשִׁיעֵי לָא יִקְוַעֲרוּן בְּאַרְעָא׃
31 פֻּמֵּהּ דְצַדִּיקֵי מוֹדְעֵיהּ חָכְמְתָא וּלְשָׁנֵי חֲפִיכוּ נִתְפְּסִק׃
32 שִׂפְוָתֵהּ דְצַדִּיקָא יִדְעוּן צִבְיוֹנָא וּפֻמְּהוֹן דְּרַשִׁיעֵי מַהְפֵּךְ׃

Sapiens corde ſuſcipiet præcepta, at non te- 8
ctus labiis obliquãs ſupplantabitur. *Qui am* 9
bulat ſimpliciter, ambulat confidens; at qui per-
uersit vias ſuas, cognoſcetur. *Qui annuit* 10
oculo cum dolo, congregat viris triſtitias; at re-
darguens cum audacia pacificat.

Fons vitæ in manu iuſti; os autem impij 11
operiet perditio. *Odium ſuſcitabit conten-* 12
tionem, omnes autem non contendentes operiet
amicitia. *Qui de labiis profert ſapientiã, vir-* 13
ga verberat virum excordem. *Sapientes ab-* 14
ſcondent ſenſum, os autem procacis proximum
eſt contritioni. *Poſſeſſio diuitum vrbs mu-* 15
nita, contritio autem impiorum paupertas.

Opera iuſtorũ vitam faciunt, fructus autẽ 16
impiorũ peccatis. *Vias vitæ cuſtodit diſcipli-* 17
na, diſciplina autẽ irredarguibilis errat. *Ab-* 18
ſcondunt inimicitiam labia iuſta, at proferentes
contumelias inſipientiſſimi ſunt. *Ex multilo-* 19
quio non fugies peccatum, parcens autem labiis
intelligens eris. *Argentum igne examina-* 20
tum lingua iuſti, cor autem impij deficiet.

Labia iuſtorũ ſciunt excelſa, at inſipientes 21
in egeſtate moriuntur. *Benedictio Domini* 22
ſuper caput iuſti; hæc diuites facit, & non ad-
detur ei triſtitia in corde. *In riſu ſtultus* 23
operatur mala; at ſapientia viro parit pruden-
tiam. *In perditione impius circumfertur;* 24
deſiderium autem iuſti acceptabile.

Tranſeunte tempeſtate deletur impius; iu- 25
ſtus autem qui declinauit ſaluatur in ſeculum.

Sicut vua acerba dentibus nociua, & fu- 26
mus oculis, ſic iniquitas vtentibus ea.

Timor Domini apponit dies; anni autem im 27
piorum breuiabuntur.

Immoratur iuſtis lætitia; ſpes autem impio- 28
rum perit. *Munitio ſancti timor Domini,* 29
contritio autem operantibus mala.

Juſtus in ſeculum non inclinabit; impij au- 30
tem non habitabunt terram.

Os iuſti diſtillat ſapientiam; lingua autem 31
iniuſti peribit.

Labia virorum iuſtorum diſtillant gratias; 32
os autem impiorum auertitur.

8 *Σοφὸς καρδία δέξε) ἐντολάς, ὁ ὃ ἄσεος χείλεσι σκο-*
9 *λιάζων ὑποσκελισθήσε). *ὃς πορδύε) ἁπλῶς πορδύε)*
πεποιθώς, ὁ ὃ διασρέφων τὰς ὁδὰς αὐτ, γνωσθήσεζαι.
10 *ὁ ἐννδύων ὀφθαλμὸν μ) δόλ υ συνάγει μὐθράσι λύ-*
πας, ὁ δὲ ἐλέγχων μ) παρρησίας εἰρ ωποιεῖ.
11 *πηγὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίυ, σόμα δὲ ἀσεβοῦς καλύ-*
12 *ψει ἀπώλεια. *μῖσος ἐγερεῖ νεῖκ, πάντας δὲ σὺ*
13 *μὴ φιλονεικοῦντας καλύψει φιλία. *ὃς ἐν χειλέων*
σοφέρει σοφίαν, ῥάβδω τύπει μὐδρα ἀκαρδίων.
14 *σοφοὶ κρύψυσιν αἴσθησιν, σόμα δὲ ταπεινοῦς ἐγ-*
15 *γίζει σωτειβῆ. *κτῆσις πλυσίων πόλις ὀχυρά, συν-*
16 *τειβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία. *ἔργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ,*
17 *καρπὸς δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίας. *ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει*
παιδεία, παιδεία δὲ μὐξέλεγκτος πλανᾶται.
18 *καλύπτυσιν ἔχθραν χείλη δίκαια, ὁ δὲ ἐκφέροντες*
19 *λοιδορίας ἀφρονέσαζοί εἰσιν. *ἐκ πολυλογίας σκ*
ἐκφύξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμ ὃ δὲ χειλέων νοήμων ἔσῃ.
20 *ἄργυρος πεπυρωμὸς γλῶσα δικαίυ, καρδία δὲ*
ἀσεβοῦς ἐκλείψει.
21 *χείλη δικαίων ὑπίσαται ὑψηλά, ὁ δὲ ἄφρονες ἐν*
22 *ἐνδείᾳ τελευτῶσιν. *ὐλογία κυρίυ ὑπὶ κεφαλὴ*
δικαίυ, αὕτη πλυτίζει, καὶ ὐ μὴ προσεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν
23 *καρδίᾳ. *ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά, ἡ δὲ σοφία*
ἀνδρὶ τίκτει φρόνησιν.
24 *ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβὴς προσφέρεται, ὑπόθυμία δὲ δι-*
25 *καίυ δεκτή. *ὡς παροδυομένης καταιγίδ ἀφανί-*
ζε) ὁ ἀσεβής, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζε) εἰς τὸν αἰῶνα.
26 *ὥσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερὸν καὶ καπνὸς ὄμμα-*
σιν, ὕτως ἀνομία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ.
27 *φόβ κυρίου προσθήσιν ἡμέρας, ἔτη δὲ ἀσεβῶν*
ὀλιγωθήσεζαι.
28 *ἐγχρονίζει δικαίοις ὐφροσύνη, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν*
29 *ὀλλυζαι. *ὀχύρωμα ὁσίυ φόβος κυρίυ, συντειβὴ δὲ*
τοῖς ἐργαζομένοις κακά.
30 *δίκαι ὃ εἰς τὸν αἰῶνα σκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς δὲ σκ*
31 *οἰκήσουσι γῆν. *σόμα δικαίυ ἀποσάζει σοφίαν, γλῶσ-*
σα δὲ ἀδίκυ ἐξολεῖζαι.
32 *χείλη σώφρων δικαίων ἀποσάζει χαρίτας, σόμα δὲ*
ἀσεβῶν ἀποσρέφεζαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Sapiens corde ſuſcipiet præcepta, & ſtultus labiis ſuis capietur. [9] Qui ambulat in perfectione, ambulat in ſpe, & qui peruertit vias ſuas, notus erit. [10] Qui annuit oculis ſuis, dabit triſtitiam, & peruerſus labiis ſuis comprehendetur.

[11] Fons vitæ, os iuſtorum, & os impiorum iniurias tegit. [12] Odium incitat rixas, at vniuerſa delicta operit charitas.

[13] In labiis prudentis inuenitur ſapientia, & virga corpori eius qui indiget intellectu. [14] Sapientes abſcondunt ſcientiam, & ori ſtultorum conſumptio proxima. [15] Subſtantia diuitis ciuitas eſt diuitiarum eius, & pauor pauperum neceſſitas eorum.

[16] Opera iuſti ad vitam, fructus *autem* impij ad peccatum. [17] Via vitæ cuſtodit diſciplinam, & qui relinquit increpationem, errat. [18] Inſidiatur inimicus labiis mendacij, & qui profert detractionem, ſtultus eſt.

[19] In multitudine verborum non ceſſat peccatum; & qui prohibet labia ſua, prudens eſt. [20] Argentum conflatum lingua iuſti, & cor impiorum contritio eſt. [21] Labia iuſtorum placant plurimos, & ſtulti in indigentia intellectus morientur.

[22] Benedictio Dei diuites facit, & non addetur dolor cum ea. [23] Quando ridet ſtultus, operatur ſcelus; & ſapientia eſt viro prudenti. [24] Quod timet impius, eueniet ei, & deſiderium iuſtorum dabitur eis. [25] Sicut tranſit turbo, ſic tranſibit impius; iuſtus autem eſt fundamentũ in ſeculo. [26] Sicut acetum dentibus, & ſicut fumus oculis, ſic eſt nuntius piger his qui miſerunt eum.

[27] Timor Dei addet dies, & anni impiorum breuiabuntur. [28] Spes iuſtorum lætitia, & ſpes impiorum peribit.

[29] Fortitudo ſimplicibus via Dei, & conſumptio eſt his qui faciunt iniquitatem. [30] Iuſtus in æternum non commouebitur, & impij non habitabunt in terra. [31] Os iuſtorum notam facit ſapientiam, & lingua peruerſa deficiet.

[32] Labia iuſti cognoſcent beneplacitum, & os impiorum peruertit.

יא

1 * מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ׃
2 * בָּא זָדוֹן וַיָּבֹא קָלוֹן וְאֶת־צְנוּעִים חָכְמָה׃
3 * תֻּמַּת יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף בֹּגְדִים וְשָׁדֵם׃
4 * לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃
5 * צִדְקַת תָּמִים תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע׃
6 * צִדְקַת יְשָׁרִים תַּצִּילֵם וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ׃
7 * בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת אוֹנִים
אָבָדָה׃
8 * צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו׃
9 * בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחִת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ׃
10 * בְּטוּב צַדִּיקִים תַּעֲלֹץ קִרְיָה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים
רִנָּה׃
11 * בְּבִרְכַּת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי רְשָׁעִים תֵּהָרֵס׃
12 * בָּז לְרֵעֵהוּ חֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ׃
13 * הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן־רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר׃
14 * בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפָּל־עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
15 * רַע יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשׂוֹנֵא תוֹקְעִים בּוֹטֵחַ׃
16 * אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר׃
17 * גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃
18 * רָשָׁע עֹשֶׂה פְּעֻלַּת־שָׁקֶר וְזוֹרֵעַ צְדָקָה שֶׂכֶר
אֱמֶת׃
19 * כֵּן־צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃
20 * תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי־לֵב וּרְצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ׃
21 * יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט׃
22 * נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃
23 * תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה׃
24 * יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד וְחֹשֵׂךְ מִישֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
25 * נֶפֶשׁ־בְּרָכָה תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא׃

CAP. XI.

1 STatera dolosa abominatio est apud Do-
minum, & pondus æquũ voluntas eius.
2 *Vbi fuerit supbia, ibi erit & cõtumelia;
3 vbi autẽ est humilitas, ibi & sapiẽtia. *Sim-
plicitas iustorũ diriget eos, & supplãtatio
4 puersorũ vastabit illos. *Nõ ꝓderũt diui-
tiæ in die vltionis, iustitia autẽ liberabit à
5 morte. *Iustitia simplicis diriget viã eius,
6 & in impietate sua corruet impius. *Iusti-
tia rectorũ liberabit eos, & in insidiis suis
7 capientur iniqui. *Mortuo homine impio
nulla erit vltrà spes, & expectatio sollici-
8 torũ peribit. *Iustus de angustia liberatus
9 est, & tradetur impius pro eo. *Simulator
ore decipit amicũ suũ, iusti autẽ liberabũ-
10 tur scientia. *In bonis iustorũ exultabit ci-
uitas, & in ꝓditione impiorũ erit laudatio.
11 * Benedictione iustorũ exaltabitur ciui-
12 tas, & ore impiorũ subuertetur. * Qui de-
spicit amicũ suũ, indigens corde est; vir au
13 tem prudens tacebit. *Qui ambulat frau-
dulenter, reuelat arcana; qui autem fidelis
14 est, celat amici commissũ. *Vbi nõ est gu-
bernator, populus corruet; salus autem vbi
15 multa cõsilia. *Affligetur malo qui fidem
facit pro extraneo, qui autẽ cauet laqueos,
16 securus erit. *Mulier gratiosa inueniet glo
17 riã, & robusti habebũt diuitias. *Benefacit
animæ suę vir misericors: qui autẽ crudelis
18 est, etiam ꝓpinquos abiicit. *Impius facit
opus instabile, seminanti autem iustitiam
19 merces fidelis. *Clemẽtia præparat vitam,
20 & sectatio malorũ mortem. *Abominabile
Dño cor prauũ, & voluntas eius in his qui
21 simpliciter ambulãt. *Manus in manu nõ
erit innocẽs malus, semẽ autẽ iustorũ sal-
22 uabitur. *Circulus aureus in naribus suis,
23 mulier pulchra & fatua. *Desideriũ iusto-
rũ omne bonũ est, præstolatio impiorũ fu
24 ror. *Alij diuidunt ꝓpria, & ditiores fiunt;
alij rapiunt non sua, & semper in egestate
25 sunt. *Aĩa quæ benedicit, impinguabitur;
& qui inebriat, ipse quoque inebriabitur.

תרגום

יא 1 מְסָכָא דְנִכְלָא מְרַחַקְתֵּהּ דֵּאלָהָא וּבְמַתְקְלָא תְרִיצָא צִבְיוֹנֵהּ׃ 2 הֵיךְ דְּעַלָּא זֵדוֹנְתָא עָלֵל עֲעֲרָא וּלְאִלֵּן דִּצְנִיעִין
חָכְמְתָא׃ 3 תְּמִימוּתָא דִתְרִיצֵי תְּדַבַּר אִנּוּן וְנִטַּלְטְלוּן בָּזוֹזֵי וְנִדְכְּנוּן׃ 4 לָא מַהֲנִי שִׁקְרָא בְּיוֹמָא דְרֻגְזָא וְצִדְקְתָא מְפַלְּטָא מִן מוֹתָא בִּישָׁא׃
5 צִדְקַתְהוֹן דִּתְמִימֵי תְּתָרִץ אָרְחֲתֵהּ וּבְרִשְׁעֵהּ נָפֵל רַשִׁיעָא׃ 6 צִדְקְתָא דִתְרִיצֵי תִּפְצֵי אִנּוּן וּבָזוֹזֵי בִּשְׁלוֹמְהוֹן מִתְאַחֲדִין׃
7 כַּד מָאֵת גַּבְרָא רְשִׁיעָא יוֹבַד סִבְרֵהּ וְסִבּוּרְהוֹן דְּאִלֵּן דְּעָבְדִין עָאתָא יֵיבַד׃ 8 צַדִּיקָא מִן עָקְתָא אִשְׁתֵּיזֵב עַלְחַלְפּוֹי בִּישׁ תְּחוֹתוֹהִי׃
9 נִכְלָא בְּפֻמֵּהּ מְחַבֵּל חַבְרֵהּ וְצַדִּיקֵי בִידִיעַתְהוֹן מִשְׁתֵּזְבִין׃ 10 בְּטָבַתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי תְּדוּץ קִרְיַתְהוֹן וּבְיוּבְדָנָא דְרַשִׁיעֵי חֶדְוְתָא׃
11 בְּבִרְכַתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי תִּתְרוֹרַם מְדִינְתָא וּבְפֻמְּהוֹן דְּרַשִׁיעֵי תִּתְעַקַּר׃ 12 דְּשָׁט לְחַבְרֵהּ חֲסִיר רַעְיָנָא הוּא וְגַבְרָא דְמִתְבַּיֵּן שָׁתִק׃
13 אָכֵל קֻרְצָא גָּלֵי רָזָא וְהִמְהֵימַן בְּרוּחֵהּ מְכַסֵּי מִלְּתָא׃ 14 בְּאַתְרָא דְלֵית מְדַבְּרָא נָפֵל עַמָּא וּפֻרְקָנָא יֵיתֵי בְּסֻגְעָא דְמִלְכַתְנוּתָא׃
15 בִּישָׁא מַבְאֵשׁ בְּצַדִּיקָא מְטוּל דְּהוּא עָרֵב חִלּוֹנַי וְסָנֵי לְאִלֵּן דְּסָיְמִין סִבְרְהוֹן בֵּאלָהָא׃ 16 אִתְּתָא חֲסִידְתָא פָּלְגָא אַיְקָרָא וַעֲשִׁינֵי רָהֲטִין
בָּתַר עֻתְרָא׃ 17 פָּרֵעַ טָבְתָא גַּבְרָא חֲסִידָא וּדְמוֹבַד גֻּשְׁמֵהּ נַכְזְרוּיָא׃ 18 רַשִׁיעָא עָבֵד עוֹבָדָא דְשִׁקְרָא וּדְזָרֵעַ לְצִדְקְתָא קֻשְׁטֵהּ הוּא
אַגְרֵהּ׃ 19 הֵיכְנָא מַן דְּעָבֵד צִדְקְתָא לְחַיֵּי נְטִיר וּדְרָדֵף בִּישְׁתָא נְטִיר לְמוֹתָא׃ 20 מְרַחֵק אֱלָהָא לַעֲקִימֵי לִבָּא וְצָבֵי בְּאִלֵּן דִּתְמִימִין
בְּאָרְחַתְהוֹן׃ 21 דְּמוֹשִׁט אַיְדָא עַל־חַבְרֵהּ לָא מִזְדַּכֵּי מִן בִּישְׁתָא וְזַרְעָא דְצַדִּיקֵי מִתְפְּרֵק׃ 22 קְדָשֵׁהּ דְּדַהֲבָא בִּנְחִירַיָּא דַחֲזִירְתָא הֵיכְנָא
אִתְּתָא דְשַׁפִּירָא וְסָרֵי טַעְמָא׃ 23 רָגְתָא דְצַדִּיקֵי בְּטָבְתָא וְסִבּוּרָא דְרַשִׁיעֵי בְּרֻגְזָא׃ 24 אִית דְּתָרֵד וּמוֹסִף תּוּב וְחָשֵׂךְ מִן חֲרִיצוּתָא חֻסְרָנָא לֵהּ׃
25 נְפֶשָׁא בִּרְכְתָא תֻדְכַּן וּמַן דִּמְאַלֵּף אַף הוּא יִלַּף׃

CAP. XI.

STatera dolosæ abominatio coram Domino, pondus autẽ iustum acceptabile ei. ‡Vbicunque ingrediatur, contumelia ibi & ignominia, os autẽ humiliũ meditatur sapientiã. ‡Perfectio rectorum deducet eos, & supplantatio contemnẽtiũ prædabitur eos. ‡Nõ proderit substantia in die iræ, & iustitia liberabit à morte. ‡Moriens iustus reliquit pœnitentem, facilis autẽ fit & iucunda impiorũ perditio. ‡Iustitia immaculati dirigit vias; impietas autẽ incidit in iniustitiam. Iustitia virorũ rectorum liberabit eos; at temeritate capiuntur iniqui. ‡Mortuo viro iusto nõ perit spes, at gloria impiorum perit. ‡Iustus ex captione liberatur, pro eo autẽ traditur impius.

‡In ore impiorũ laqueus ciuibus; sensus autem iustorum prosper. ‡In bonis iustorum recta fecit ciuitas, et in perditione impiorũ exultatio.

‡In benedictione rectorũ exaltabitur ciuitas; ore autem impiorũ subuertetur. ‡Subsannat ciues indigens mente, vir autẽ prudens silentiũ agit. ‡Vir bilinguis reuelat consilia in concilio, fidelis autẽ spiritu celat res. ‡Quibus non est gubernatio, cadunt vt folia; salus autẽ est in multo consilio. ‡Malus malefaciet cùm mixtus fuerit iusto, odio habet autẽ sonũ securitatis. ‡Mulier gratiosa suscitat viro gloriam, sedes autem ignominiæ mulier odio habens iusta. Diuitiarũ pigri indigentes sunt, at robusti innituntur diuitiis.

‡Animæ suæ bonũ facit vir misericors, perdit autẽ suũ corpus immisericors. ‡Impius facit opera iniusta; semen autẽ iustorũ merces veritatis. ‡Filius iustus gignitur in vitã, persecutio autẽ impij in mortẽ. ‡Abominatio Domino perversæ viæ, acceptabiles autẽ ei omnes irreprehensibiles in via. ‡Manui manus iniiciens iniustè, non impunis erit malorũ: at seminãs iustitiã accipiet mercedem fidelium. ‡Tanquã inaurus aurea in nare suis, sic mulieri stultæ pulchritudo.

‡Desiderium iustorum totum bonum, spes autem impiorum peribit. ‡Sunt qui propria seminantes plura faciunt, sunt autẽ et qui congregantes minuũtur. ‡Anima benedicta omnis simplex, vir autem iracundus non formosus.

ια΄

1 ‡ Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυρίου, σταθμιον δὲ
2 δίκαιον θελητὸν αὐτῷ. ‡ ὅ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις ἐκεῖ καὶ ἀπι-
3 μία, σὺν δὲ ταπεινῶν μελετᾶ σοφίαν. ‡ τελειότης εὐθειῶν ὁδηγήσει αὐτὸν, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων κατ-
3 ευθυνεῖ αὐτούς. ‡ οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυ-
5 μοῦ, καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. ‡ ἀποθανὼν δί-
καιος ἔλιπε μελάμελον, κατ᾽ χειρὸς δὲ γίνεται καὶ ὑπάρχα-
6 τος ἀσεβῶν ἀπώλεια. ‡ δικαιοσύνη ἀμώμου ὀρθοτμεῖ ὁδούς, ἀσέβεια δὲ κατ᾽ πίπτει ἀλλήλα. δικαιοσύνη εὐθέων ὁρθῶν
ῥύσεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀθυμίᾳ ἁλίσκονται κατ᾽ νόμοι.
7 ‡ τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλυται ἐλπίς, τὸ
8 δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν ὄλυται. ‡ δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδιώκει, καὶ αὐτὸς δὲ κατ᾽ παραδίδοται ὁ ἀσεβής.
9 ‡ ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δι-
10 καίων ἀνοδος. ‡ ἐν ἀγαθοῖς δικαίων καλῶς θη πόλις, καὶ
11 ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα. ‡ ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὑψωθήσεται πόλις, στόμασι δὲ ἀσεβῶν κατεσκαφήσεται.
12 ‡ μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος
13 ἡσυχίαν ἄγει. ‡ ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλὰς ἐν
14 συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πρᾶγματα. ‡ οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡσεὶ φύλλα, σωτηρία δὲ ὑπάρχει
15 ἐν πολλῇ βουλῇ. ‡ πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν συμμίξῃ δι-
16 καίῳ, μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. ‡ γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια.
πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται
17 πλούτῳ. ‡ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων,
18 ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων. ‡ ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα
19 ἄδικα· σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας. ‡ ὑὸς δί-
καιος ζωνᾶται εἰς ζωήν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον.
20 ‡ βδέλυγμα κυρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, κατορθοῦντοι
21 δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ἐν ὁδῷ. ‡ χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀπομόρητος ἔσται κακῶν, ὁ δὲ σπείρων δι-
22 καιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν. ‡ ὥσπερ ἐνώπιον χοι-
23 σὶν ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτω γυναικὶ κακόφρονι κάλλος. ‡ Ἐπι-
θυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή· ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται.
24 ‡ εἰσὶν οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ
25 οἱ σωάζοντες ἐλαττονοῦνται. ‡ ψυχὴ εὐλογημένη πᾶσα ἁπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐχήμων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XI.

STatera dolosa abominatio est Dei, & in pondere recto voluntas eius. [2] Ingrediente superbia venit ignominia: at est humilibus sapientia. [3] Simplicitas rectorum diriget eos, & peruertent direptores, tunc conteret eos. [4] Non prodest mendacium in die iræ, & iustitia liberat à morte mala. [5] Iustitia simplicis rectam facit viã eius, & in impietate sua corruet impius. [6] Iustitia rectorum eruet eos, & direptores in retributione sua capientur. [7] Quando moritur vir impius, perit spes eius, & spes illorũ qui faciunt iniquitatem peribit. [8] Iustus de angustia liberatur, & ingreditur impius pro eo. [9] Ore dolosus nocet amico suo, & iusti in scientia sua liberantur. [10] In bonis iustorũ lætabitur ciuitas eorum, & in perditione impiorum lætitia erit. [11] Benedictione rectorum exaltabitur prouincia, & ore impiorum subuertetur. [12] Qui despicit amicum suum, indigens intellectu est, & vir prudens tacebit. [13] Qui accusator est reuelat secretum, & qui fidelis est in spiritu suo celat sermonem. [14] In loco vbi non est gubernator, corruit populus: salus autem continget in multitudine consilij. [15] Malus malè agit contra iustum, eò quòd fideiussor stetit pro extraneo, & odit eos qui collocant spẽ suam in Deo. [16] Mulier gratiosa diuidit gloriã, & robusti currunt post diuitias. [17] Retribuit bonum *animæ suæ* vir benignus: & qui perdit corpus suum, crudelis est. [18] Impius facit opera iniquitatis: & qui seminat in iustitia, veritas eius erit merces ipsius. [19] Sicut qui facit iustitiam seruatur ad vitã, sic qui sequitur malum, seruatur ad mortem. [20] Abominatur Deus prauos corde, & vult illos qui simplices sunt. [21] Qui extendit manum suam contra socium suum, non erit innoxius à malo, & semen iustorum saluum erit. [22] Sicut circulus aureus in naribus porci, sic est mulier pulchra & fœtido sensu. [23] Desiderium iustorum ad bonum est, & expectatio impiorum ad iram. [24] Est qui dispergit, & rursus additur ei, & indigentia erit ei qui recedit à rectitudine. [25] Anima benedicta impinguabitur; & qui docet, etiam ipse discet.

26 * מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר׃
27 * שֹׁחֵר טוֹב יְבַקֵּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ׃
28 * בּוֹטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל וְכֶעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃
29 * עֹכֵר בֵּיתוֹ יִנְחַל־רוּחַ וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם־לֵב׃
30 * פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם׃
31 * הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ יְשֻׁלָּם אַף כִּי־רָשָׁע וְחוֹטֵא׃

יב

1 * אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב דָּעַת וְשׂוֹנֵא תוֹכַחַת בָּעַר׃
2 * טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה וְאִישׁ מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ׃
3 * לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט׃
4 * אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב בְּעַצְמֹתָיו מְבִישָׁה׃
5 * מַחְשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים
מִרְמָה׃
6 * דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֶרֶב־דָּם וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃
7 * הָפוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃
8 * לְפִי שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ וְנַעֲוֵה־לֵב יִהְיֶה לָבוּז׃
9 * טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וַחֲסַר־לָחֶם׃
10 * יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃
11 * עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים חֲסַר־לֵב׃
12 * חָמַד רָשָׁע מְצוֹד רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן׃
13 * בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק׃
14 * מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע־טוֹב וּגְמוּל יְדֵי־אָדָם
יָשִׁיב לוֹ׃
15 * דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃
16 * אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסוֹ וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם׃
17 * יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים מִרְמָה׃
18 * יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃
19 * שְׂפַת־אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד־אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר׃
20 * מִרְמָה בְּלֶב־חֹרְשֵׁי־רָע וּלְיוֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה׃

26 * Qui abscōdit frumēta, maledicetur in
populis: benedictio autē super caput ven-
27 dentiū. * Bene cōsurgit diluculo qui quęrit
bona: qui autē inuestigator malorū est, op
28 primetur ab eis. * Qui confidit in diuitiis
suis, corruet: iusti autē quasi virēs foliū ger
29 minabūt. * Qui cōturbat domū suam, pos-
sidebit ventos: & qui stultus est, seruiet sa-
30 pienti. * Fructus iusti lignū vitæ, & qui sus-
31 cipit animas sapiens est. * Si iustus in terra
recipit, quanto magis impius & peccator?

CAP. XII.

1 QVi diligit disciplinā, diligit scientiā; qui
autē odit increpationes, insipiens est.
2 * Qui bonus est, hauriet sibi gratiā à Dño;
qui autē cōfidit in cogitationibus suis im-
3 piè agit. * Non roborabitur homo ex im-
pietate, & radix iustorū nō cōmouebitur.
4 * Mulier diligēs corona est viro suo, & pu
tredo in ossibus eius, quę cōfusione res di-
5 gnas gerit. * Cogitationes iustorū iudicia,
6 & cōsilia impiorū fraudulēta. * Verba im-
piorū insidiātur sanguini, os iustorū libe-
7 rabit eos. * Verte impios, & nō erūt; domus
8 autē iustorū ꝑmanebit. * Doctrina sua no-
scitur vir; qui autē vanus & excors est, pa-
9 tebit cōtemptui. * Melior est pauꝑ & suffi-
ciens sibi, quàm gloriosus & indigēs pane.
10 * Nouit iustus iumentorū suorū animas,
11 viscera autē impiorū crudelia. * Qui opa-
tur terrā suā satiabitur panib⁹: qui autē se-
12 ctatur otiū, stultissimus est. * Desideriū im
pij monimentū est impiorū: radix autē iu
13 storū ꝓficiet. * Propter peccata labiorum
ruina ꝓximat malo, effugiet autē iustus de
14 angustia. * De fructu oris sui vnusquisque
replebitur bonis, & iuxta opa manuū sua-
15 rū retribuetur ei. * Via stulti recta in oculis
16 eius: qui autē sapiens est, audit cōsilia. * Fa-
tuus statim indicat irā suā: qui autē dissi-
17 mulat iniuriā, callid⁹ est. * Qui quod nouit
loquitur, iudex iustitiæ est; qui autē mēti-
18 tur, testis est fraudulētus. * Est qui ꝓmittit
& quasi gladio pūgitur cōscientiæ; lingua
autē sapientiū sanitas. 19 * Labium veritatis firmū erit in perpetuū; qui autē testis est repētinus, concin-
nat linguā mēdacij. 20 * Dolus in corde cogitātiū mala: qui autē pacis ineūt cōsilia, sequetur eos gaudiū.

תרגום

26 מַן דְּכָלֵא עִבּוּרָא בְּאֻלְצָנָא נִשְׁבְּקִין לְבַעֲלֵי דְּבָבוֹי וּבִרְכְּתָא תֶּהֱוֵי לְאִנָּא דִמְזַבֵּן׃ 27 דְּמַקְדֵּם טָבְתָּא בָּעֵי צִבְיָנָא וְתָבֵעַ בִּישְׁתָּא אַתְיָא
עֲלוֹי׃ 28 דְּמַסְבַּר בְּעָתְרֵה הוּא נָפַל וְאֵיךְ טַרְפָּא צַדִּיקֵי מַפְרְחִין׃ 29 עָכֵר בֵּיתֵהּ יֵרֵת פַּחְתָּא וְסִכְלָא יְהֵי עַבְדָּא לְחַכִּימָא לִבָּא׃ 30 פְּרוֹי
לְצַדִּיקָא אִילָנָא דְחַיֵּי וּמְקַבְּלָנָא נַפְשֵׁי חָכְמְתָא׃ 31 הֵן צַדִּיקָא בְּאַרְעָא מִתְחֲסֵן וְרַשִּׁיעֵי וְחַטָּאֵי סָיְפִין מִן אַרְעָא׃ יב
1 מַן דְּרָחֵם מַרְדּוּתָא רָחֵם יְדִיעֲתָא וְסַנֵּי מַכְסָנוּתָא בּוּרָא הוּא׃ 2 טָב מַן דְּקַבֵּל רְעוּתֵהּ דֵּאלָהָא וְגַבְרָא רַשִּׁיעָא רוֹעִיעָא תַּרְעִיתֵהּ׃
3 לָא נִתְקַן בַּר נְשָׁא בְּרִשְׁעָא וְעִקָּרְהוֹן דְּצַדִּיקֵי לָא נְזוּעַ׃ 4 אִתְּתָא כְּשֵׁרְתָּא כְּלִילָא לְבַעֲלָהּ וְאִנְתְּתָא בִּישְׁתָּא הֵיךְ מַלְטִיתָא בְּקֵיסָא
הֵיכְנָא מַיְבְּדָא גַּרְמוֹי דְּגַבְרָהּ׃ 5 מַחְשְׁבָתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי דִּינָא מַדְבְּרָנוּתָא דְרַשִּׁיעֵי רַמָּיוּתָא׃ 6 מִלֵּי דְרַשִּׁיעֵי כָּמְנִין לִדְמָא וּפֻמְהוֹן דִּתְרִיצֵי
מְפַצֵּי לְהוֹן׃ 7 נִתְהַפְּכוּן רַשִּׁיעֵי וְלָא נִשְׁתַּכְחוּן וּבָתֵּיהוֹן דְּצַדִּיקֵי יְקוּם׃ 8 גַּבְרָא מִשְׁתַּבַּח בְּפֻמָּא דְסָכְלְתָנוּתֵהּ וַחֲסִיר רַעְיָנָא יֶהֱוֵי לִשְׁטוּתָא׃
9 טָב הוּא זְלִילָא וְעַבְדֵי אִית לֵהּ מִן הוּא דְמִתְיַקַּר וַחֲסִיר לַחְמָא׃ 10 יָדֵעַ צַדִּיקָא נַפְשָׁא דִבְעִירֵהּ וְרַחֲמֵיהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי נִכְזְרִיוּתָא׃ 11 דְּפָלַח
בְּאַרְעָא יִסְבַּע לַחְמָא וּדְרָדֵף בָּתַר סְרִיקוּתָא חֲסַר רַעְיָנָא הוּא׃ 12 דָּאֵת רַשִּׁיעָא מְצוֹדְתָא בִּישְׁתָּא וְעִקָּרְהוֹן דְּצַדִּיקֵי נִתְקַיֵּם׃ 13 בְּחוֹבָא
דְשִׂפְוָתָא מִתְקַל בִּישָׁא וּפָלִט צַדִּיקָא מִן עָקְתָא׃ 14 גַּבְרָא מִן פֵּרֵי פֻמֵּהּ יִשְׂבַּע טָבְתָּא וְכָל־בַּר נַשׁ הֵיךְ טוֹבָן אַיְדוֹי מִתְפְּרַע׃ 15 אָרְחֵהּ
דְסַכְלָא תְּרִיצָא בְּאַפּוֹי וּדְשָׁמֵעַ לְעֵצְתָא חַכִּימָא הוּא׃ 16 שָׁטְיָא בַּר יוֹמֵהּ מוֹדַע רֻגְזֵהּ וַעֲרִים מְכַסֵּי צַעֲרֵהּ׃ 17 מַן דְּמַסְהִד הֵימְנוּתָא
נִתְנֵי צַדִּיקוּתָא וְסָהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא רַמָּאָה הוּא׃ 18 אִית דְּאָמְרִין סַפְסֵרָא רָגְשָׁא וְלִשָּׁנָא דְחַכִּימֵי מָאסְיָה׃ 19 שִׂפְתָא דְקֻשְׁטָא
תִּתְקַן לְעָלַם וְסָהֲדָא מִסְתַּרְהֵב בְּלִשָּׁנָא דְשִׁקְרָא׃ 20 רַמָּיוּתָא בְּלִבְּהוֹן דְּחָשְׁלִין בִּישְׁתָּא וּלְאִלֵּן דְּיָעֲצִין שְׁלָמָא חֶדְוְתָא תֶּהֱוֵי׃

Cõtinens triticũ relinquat ipsum gentibus, benedictio autẽ in caput distribuentis. Qui fa- 26
bricat bona, quærit gratiã bonã: exquirentẽ autẽ mala comprehendent eũ. Qui cõfidit in diuitiis 27
suis hic corruet: at qui inhæret iustis, orietur. 28

Qui nõ præsto est suæ domui, possidebit ventos; seruiet autẽ stultus prudenti. De fructu iu- 29
stitiæ nascitur arbor vitæ, auferũtur autẽ intempestiuæ animæ iniquorũ. Si quidem iustus vix 30
saluatur, impius & peccator vbi apparebit? 31

CAP. XII.

Diligens disciplinã diligit sensum: at qui odit 1
increpationes, insipiens. Melius qui inuenit 2
gratiã apud Dominũ, vir autẽ iniquus tacebi-
tur. Nõ dirigetur homo ex iniquo, at radices iu- 3
storũ nõ auferẽtur. Mulier virilis corona viro 4
suo; quemadmodũ autẽ in ligno vermis, sic virũ
perdit mulier mala. Cogitationes iustorũ iudi- 5
cia, gubernãt autẽ impij dolos. Sermones impio- 6
rũ dolosi in sanguinẽ: os autem rectorũ liberabit
eos. Vbicunq; vertatur impius deletur; domus 7
autẽ iustorũ permanebũt. Os prudentis lauda- 8
tur à viro, piger corde autẽ subsannatur. Melior 9
vir in inhonoratione seruiẽs sibi, quàm honorẽ si-
bi circũponẽs et indigẽs pane. Miseratur iustus 10
animas iumentorũ suorũ, at viscera impiorũ cru-
delia. Qui operatur suã terrã implebitur pani- 11
bus, at sectãtes vana indigentes mente. Qui est
suauis in vinorũ immorationibus, in suis muni-
tionibus relinquet ignominiã. Desideria impio- 12
rũ mala, at radices piorũ in munitionibus. Pro- 13
pter peccatũ labiorũ incidet in laqueos peccator,
effugit autẽ ex eis iustus. De fructibus oris vi- 14
ri anima replebitur bonis; retributio autẽ labio-
rũ suorũ tribuetur ei. Viæ stultorũ rectæ corã 15
eis, exaudit autẽ cõsilia sapiens. Fatuus ipso die 16
indicat irã suam, celat autẽ suã ignominiam cal-
lidus. Demonstratam fidem annuntiat iustus, 17
at testis iniustorũ dolosus. Sunt qui dicentes, 18
vulnerant quasi ensis, linguæ autem sapientum
sanant. Labia vera dirigunt testimonium, te- 19
stis autem repentinus linguam habet iniustam.

Dolus in corde fabricantis mala, at vo- 20
lentes pacem gaudebunt.

ὁ συνέχων σῖτον ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, εὐλογία 26
ἐπὶ κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. ἐκζητῶν ἀγαθὰ ζητεῖ 27
χάριν ἀγαθήν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν. ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ ἑαυτοῦ πεσεῖται, ὁ δὲ δικαίου 28
καρπὸς ἀναθήσεται. ὁ μὴ συμφέρων τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἄνεμον, δουλεύσει δὲ 29
ἄφρων φρονίμῳ. ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον 30
ζωῆς, ἀφαιροῦνται δὲ ἄωροι ψυχαὶ παρανόμων. εἰ ὁ μὲν δί- 31
καιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

ιϛ

Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν, ὁ δὲ μισῶν ἐ- 1
λέγχους ἄφρων. κρεῖσσον ὁ δόξαν χάριν παρὰ κυρίῳ, ἀνὴρ 2
δὲ παράνομος παρασπηθήσεται. ὁ κατορθώσει ἄνθρωπος 3
ἐξ ἀνόμου, αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. γυνὴ 4
ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώ-
ληξ, ὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός. λογισμοὶ δι- 5
καίων κρίματα, κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους. λόγοι ἀσε- 6
βῶν δόλιοι εἰς αἷμα, στόμα δὲ ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. ἕως ἐὰν 7
σταφῇ ὁ ἀσεβὴς ἀφανίζεται, οἶκοι δὲ δικαίων παραμενοῦσι.
στόμα συνεχὲς ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός· νωθροκάρδιος δὲ 8
μυκτηρίζεται. κρεῖσσον ἀνὴρ ἐν ἀπορίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ 9
ὑμνῶν ἑαυτῷ περιλιπὴς καὶ προσδεόμενος ἄρτου. οἰκτείρει δί- 10
καιος ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν
ἀνελεήμονα. ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσεται 11
ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν. ὃς ἐστιν ἡ- 12
δὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι καταλείψει ἀπορίαν. ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαί, αἱ δὲ ῥίζαι 13
τῶν δυσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι. διὰ ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπεσεῖται εἰς παγίδας ἁμαρτωλός, ἐκφεύξεται δὲ ἐξ ἀπῶν δί-
καιος. ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνδρὸς ψυχὴ πλησθήσεται 14
ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ ἀποδοθήσεται αὐτῷ.
ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν, εἰσακούει δὲ συμβου- 15
λίας σοφός. ἄφρων αὐθήμερον ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ, 16
κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀπιμίαν πανοῦργος. ἐπιδεικνυμένην 17
πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος.
εἰσὶν οἱ λέγοντες πεπώκασιν ὡς μάχαιρα, γλῶσσαι 18
δὲ σοφῶν ἰῶνται. χεῖλη ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν, 19
μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν ἔχει ἄδικον. δόλος ἐν καρδίᾳ 20
τεταινομένῃ κακά· οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[26] Qui prohibet frumentum, in fame relinquet illud inimicis suis, & benedictio erit ij qui vendit. [27] Qui consurgit diluculo ad bonum, quærit beneplacitum: & qui quærit malum, veniet super eum. [28] Qui sperat in diuitiis suis, ipse corruet: & sicut foliũ iusti germinabunt. [29] Qui conturbat domum suam, possidebit ventum, & stultus erit seruus sapientis corde. [30] Fructus iusti arbor vitæ, & susceptrix animarum est sapientia. [31] Ecce iustus in terra roboratur: impij autem & peccatores de terra consumentur. CAP. XII.

QVi diligit disciplinam, diligit scientiam: & qui odit increpationem, insipiens est. [2] Bonus est qui suscipit voluntatem à Deo, & viri impij infringitur consilium. [3] Non dirigetur filius hominis in impietate, radix autem iustorum non commouebitur. [4] Mulier honesta corona est viri sui, & mulier mala sicut putredo in ligno, sic disperdit ossa viri sui. [5] Cogitationes iustorum, iudicium; & solertia impiorum fraus est. [6] Verba impiorum insidiantur sanguini, & os rectorum liberat eos. [7] Subuertuntur impij, & non inueniuntur; domus autem iustorum permanebit. [8] Vir laudatur iuxta intellectum eius, & indigens intelligentia erit in contemptum. [9] Melior est abiectus qui habet seruos, quàm ille qui glorioſus est & indiget pane. [10] Nouit iustus animam iumenti sui; & miserationes impiorum, crudelitas.

[11] Qui operatur terram suam satiabitur pane: & qui sectatur vacua, indigens intellectu est. [12] Desiderat impius rete mali, radix autẽ iustorũ permanebit. [13] Propter peccatum labiorum corruit malus, & liberatur iustus de angustia. [14] Vir de fructibus oris sui satiabitur bono, & omni homini retribuetur iuxta bona manuũ suarũ. [15] Via stulti recta est in conspectu eius: & qui audit consiliũ, sapiens est. [16] Stultus importunè iram suã ostendit: callidus autẽ celat ignominiã suam. [17] Qui attestatur veritatẽ, narrat iustitiam, & testimoniũ falsum dolosum est. [18] Sunt qui dicant *quasi* gladios tumultuosos, & lingua sapientum sanat. [19] Labium veritatis dirigetur in seculũ, & festinus lingua testis falsitatis est. [20] Dolus est in corde eorum qui cogitant malum, & gaudium erit iis qui consilium pacis ineunt.

21 * לא־יאנה לצדיק כל־און ורשעים מלאו רע׃
22 * תועבת יהוה שפתי־שקר ועשי אמונה רצונו׃
23 * אדם ערום כסה דעת ולב כסילים יקרא אולת׃
24 * יד־חרוצים תמשול ורמיה תהיה למס׃
25 * דאגה בלב־איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה׃
26 * יתר מרעהו צדיק ודרך רשעים תתעם׃
27 * לא־יחרך רמיה צידו והון־אדם יקר חרוץ׃
28 * בארח־צדקה חיים ודרך נתיבה אל־מות׃

יג

1 * בן חכם מוסר אב ולץ לא־שמע גערה׃
2 * מפרי פי־איש יאכל טוב ונפש בגדים חמס׃
3 * נצר פיו שמר נפשו פשק שפתיו מחתה לו׃
4 * מתאוה ואין נפשו עצל ונפש חרצים תדשן׃
5 * דבר־שקר ישנא צדיק ורשע יבאיש ויחפיר׃
6 * צדקה תצר תם־דרך ורשעה תסלף חטאת׃
7 * יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב׃
8 * כפר נפש־איש עשרו ורש לא־שמע גערה׃
9 * אור־צדיקים ישמח ונר רשעים ידעך׃
10 * רק־בזדון יתן מצה ואת־נועצים חכמה׃
11 * הון מהבל ימעט וקבץ על־יד ירבה׃
12 * תוחלת ממשכה מחלה לב ועץ חיים תאוה באה׃
13 * בז לדבר יחבל לו וירא מצוה הוא ישלם׃
14 * תורת חכם מקור חיים לסור ממקשי מות׃
15 * שכל־טוב יתן־חן ודרך בגדים איתן׃
16 * כל־ערום יעשה בדעת וכסיל יפרש אולת׃
17 * מלאך רשע יפל ברע וציר אמונים מרפא׃
18 * ריש וקלון פורע מוסר ושמר תוכחת יכבד׃
19 * תאוה נהיה תערב לנפש ותועבת כסילים
סור מרע׃

21 * Nō contristabit iustū quicquid ei ac-
22 ciderit; impij autē replebūtur malo. * Abo-
minatio est Dño labia mēdacia: qui autem
23 fideliter agūt, placent ei. * Homo versutus
celat scientiā, & cor insipientium ꝓuocat
24 stultitiā. * Manus fortiū dñabitur: quæ au-
25 tem remissa est, tributis seruiet. * Mæror in
corde viri humiliabit illū, & sermone bo-
26 no lætificabitur. * Qui negligit damnū ꝓ-
pter amicū, iustus est; iter autē impiorum
27 decipiet eos. * Nō inueniet fraudulētus lu-
crū, & substātia hominis erit auri preciū.
28 * In semita iustitiæ vita, iter autē deuiū
ducit ad mortem. CAP. XIII.
1 FIlius sapiens doctrina patris; qui autē il-
2 lusor est, non audit cùm arguitur. * De
fructu oris sui homo satiabitur bonis; ani-
3 ma autē impiorū iniqua. * Qui custodit os
suū, custodit animā suā; qui autē incōside-
4 ratus est ad loquendū, sentiet mala. * Vult
& nō vult piger, aīa autē opantiū impin-
5 guabitur. * Verbū mendax iustus detesta-
bitur, impi⁹ autē cōfundit & cōfundetur.
6 * Iustitia custodit innocētis viā, impietas
7 autē peccatorē supplātat. * Est quasi diues
cùm nihil habeat, & est quasi pauper cùm
8 in multis diuitiis sit. * Redēptio aīæ viri di
uitiæ suæ; qui autē pauꝑ est, increpationē
9 nō sustinet. * Lux iustorū lætificat, lucerna
10 autē impiorū extinguetur. * Inter suꝑbos
semꝑ iurgia sunt; qui autē agūt omnia cū
11 cōsilio, regūtur sapīa. * Substātia festinata
minuetur; quæ autem paulatim colligitur
12 manu, multiplicabitur. * Spes quæ differ-
tur affligit animā: lignū vitę desideriū ve-
13 niēs. * Qui detrahit alicui rei, ipse se in fu-
turū obligat: qui autē timet præceptū, in
14 pace versabitur. * Lex sapiētis fons vitæ, vt
15 declinet à ruina mortis. * Doctrina bona
dabit gratiā, in itinere contemptorū vora-
16 go. * Astutus oīa agit cū cōsilio: qui autē fa
17 tuus est, aꝑit stultitiā. * Nūcius impij cadet
18 in malū, legatus fidelis sanitas. * Egestas &
ignominia ei qui deserit disciplinam; qui autem acquiescit arguenti, glorificabitur. 19 * Desiderium
si compleatur delectat animam, detestantur stulti eos qui fugiunt mala.

תרגום

21 לא שפיר לצדיקא כל־מדעם זעתא ורשיעי מלין בישתא׃ 22 מרחקתה דאלהא ספותה דשקרא ובאלין דעבדין הימנותא מתרעי׃
23 בר־נש ערימא מכסה ידיעתא ולבהון דסכלי סני ידיעתא׃ 24 אידא דתקיפי תשלט ורמאי יהון למסא׃ 25 מלתא דחילתא
בלבה דגברא מדחלא ומליא טביא מחדיא לה׃ 26 טב מן חברה צדיקא וארחיהון דרשיעי מטעי להון׃ 27 לא נסתקבל צידא לגברא
נכילא ומזלה דבר אנש דהכא יקירא׃ 28 בארחא דצדיקא חיי וארח דאבהתנא למותא׃

יג

1 בר חכימא מקבל מרדותא דאבא וברא ממקנא לא מקבל בעתא׃ 2 גברא מן פרי פמה נסבע טבתא ונפשהון דבזוזי תתחיות׃
3 דנטר פמה מזדהר נפשה ופתח שפותה סגו שניא אית לה׃ 4 מתרגרגא נפשה דעטלא מדעם ולא מיתי לה ונפשהון דתקיפי תדהן׃
5 מלתא דשקרא סני צדיקא ורשיעא נבהת ונחפר׃ 6 צדקתא תנטר לאלין דתמימין בארחתהון ורשיעא מטלטל בחטוהי׃
7 אית דמעתר נפשה ולית כל־מדעם וממסכן נפשה ומזלה סגיאה׃ 8 אית לה פרקנא דנפשה דגברא עתרה ומסכנא לא מקבל בעתא׃
9 נהרא דצדיקי נדוז ושרגא דרשיעי נדעך׃ 10 לחוד בזדנותא אתיא מצותא ואלין דמתמלכין חכימי אנון׃ 11 מזלא מן עולא
דמרה יזער ודמכנש ויהב למסכנא יסגי ממונה׃ 12 טב מן דמשדי למעדרו מן דתלי בסברא ואילנא דחיי ריגתא מיתא׃
13 דבזי על מלתא נתחבל מנה ודדחל מפקדנא משתלם טבתא׃ 14 נמוסא דחכימא מבועי דחיי למסטי מן פתא דמותא׃
15 שכלא טבא יהב חסדא וארחא תקיפא דבזוזי תיבד׃ 16 כל־ערימא עבדתה מדעתא וסכלא פרס לה לשטיותא׃
17 שליחא בישא יפל בבישתא ואזגדא מהימנא אסיא הוא׃ 18 מסכנא ומן לה צערא מרש מרדותא ודמזהר במכסנותא מתיקר׃
19 ריגתא דיאיא תבסם נפשא ומתרחקא דסכלי פריקא מן בישתא׃

*Nō placebit iusto quicquā iniustū: at impij replebūtur malis. *Abominatio Domino labia mēdacia, at faciens fides acceptabilis apud eū. *Vir prudēs thronus sensus, cor autē insipientiū obuiabit execrationibus. *Manus electorū dominabitur facilè: dolosi autē erunt in direptionem.

*Terribilis sermo cor turbat viri, annūtiatio autē bona lætificat illū. *Sapiens iustus sui ipsius amicus erit, at via impiorū decipiet eos. *Nō fabricabit dolosus captiones, possessio autē preciosa vir purus. *In viis iustitiæ vita; viæ autē eorū, qui recordātur iniuriarū, in mortē. CAP. XIII.

FFlius astutus obediens patri: filius autē inobediens in perditione. *De fructibus iustitiæ comedet bonus: animæ autē impiorū peribūt intempestiuæ. *Qui custodit suū os, custodit suam animā: at temerarius labiis metu afficiet seipsū.

*In desideriis est omnis piger, manus autē viriliū in diligētia. *Sermonē iniustū detestatur iustus: impius autē cōfunditur, & nō habebit audaciā loquendi. *Iustitia custodit innocētes via, at impios malos facit peccatum. *Sunt ditantes seipsos nihil habētes, & sunt humiliātes seipsos in multis diuitiis. *Redēptio viri animæ propriæ diuitiæ, mendicus autē nō sustinet minas. *Lux iustis semper, lux impiorū extinguitur. *Malus cū iniuria facit mala, at ipsorum cognitores sapientes. *Substātia festinata cum iniquitate, minor fit, at congregans sibi cū pietate, implebitur.

*Iustus miseretur et cōmodat; arbor enim vitæ desideriū bonū. *Qui despicit rem, despicietur ex ea; at timens præceptū, hic sanus est. Filio dolosō nullū erit bonū, famulo autē sapienti prosperæ erūt operationes, & dirigetur via eius. *Lex sapientis fons vitæ, at demens captus à laqueo morietur. *Intellectus bonus dat gratiā, at cognoscere legem, cognitionis est bonæ; viæ autē despicientiū in perditione. *Omnis astutus agit cū cognitione, at fatuus pandit suā malitiā. *Rex temerarius cadet in mala, legatus autem sapiens liberabit eum. *Egestatem & ignominiā aufert disciplina, at custodiens redargutiones glorificabitur. *Desideria impiorum delectant animam, opera autem impiorum longè à cognitione.

21 *οὐκ ἀρέσῃ τῷ δικαίῳ ὁδὸν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθήσονται κακῶν. *βδέλυγμα κυρίῳ χεῖλη ψευδῆ, ὁ δὲ ποιῶν πίστις δεκτὸς παρ' αὐτῷ. *ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰδήσεως, καρδία δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀρᾶις. *χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσει δυνάστου, δόλιοι δὲ ἔσονται εἰς πτοσυνήν. *φοβερὸς λόγος καρδίᾳ ταραχθήσεται ὕδατος· ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει αὐτόν. *Ἐπαινῶν δίκαιος ἑαυτῷ φίλος ἔσται· ἡ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. *οὐκ ἐπιτύχει ὀλόλυγος θήρας, κλῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. *ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ζωή· ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον. ιγ

1 *Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρί· υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπωλείᾳ. *ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθός, ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ὀλοῦνται ἄωροι. *ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ πτοπετὴς χείλεσι πλήσει ἑαυτόν. 4 *ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός, χεῖρες δὲ ἀνδρείων ἐν ἐπιμελείᾳ. *λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβὴς δὲ αἰσχύνεται. 6 ἐὰν ἔξει παρρησίαν. *δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῷ, 7 σὺ δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία. *εἰσὶν οἱ πλουτίζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ. *λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πλοῦτος, πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν. *φῶς δικαίοις διαπαντός, φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται. *κακὸς μεθ' ὕβρεως πράσσει κακά, οἱ δὲ ἀπὸ ἐπαινώμενοι σοφοί. *ὕπαρξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται· ὁ δὲ συναίρων ἑαυτῷ μετ' εὐσεβείας πληθυνθήσεται. *δίκαιος οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ, δεσπότου γὰρ ζωῆς ἐπιθυμία ἀγαθή. 13 *ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται ἐξ αὐτοῦ. ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολὴν ἕστηκε ὑγιαίνει. υἱῷ δολίῳ ὁδὸν ἔσαι ἀγαθόν, οἰκέτῃ δὲ σοφῷ εὐοδοι ἔσονται πράξεις, 14 καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. *νόμος σοφοῦ πηγὴ ζωῆς, ὁ δὲ αὐθάδης ἀλλὰ τοῦ παγίδος θανεῖται. 15 *σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, τὸ δὲ γνῶναι νόμον, διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ. 16 *πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπέτασεν αὐτοῦ κακίαν. *βασιλεὺς θρασὺς πεσεῖται εἰς 18 κακά· ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. *πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία· ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους 19 δοξασθήσεται. *ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν ἡδύνουσι ψυχήν, ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Non decet iustum aliquid iniquitatis, impij autem replentur malo. [22] Abominatio Dei est labium mendacij: & qui fideliter agunt placent ei. [23] Filius hominis astutus operit scientiam, & cor stultorum repetit scientiam. [24] Manus fortium dominabitur, & dolosi erunt in tributum. [25] Verbum timoris in corde viri terrorem gignit, & verba bona lætificant illum. [26] Melior est iustus socio suo, & via impiorū decipit eos. [27] Non obuiam fiet venatio viro dolosō, & substantia hominis erit aurum preciosum. [28] In via iusti vita est, & iter patrum nostrorum in mortem.

CAP. XIII.

FIlius sapiens suscipit doctrinam patris: sed filius derisor non suscipit obiurgationē. [2] Vnusquisque de fructibus oris sui satiabitur bono; anima autem prædonum dejectione. [3] Qui custodit os suum, cauet animæ suæ: & qui aperit labia sua, multus terror imminet ei. [4] Desiderat anima pigri aliquid, & non obuenit ei: & anima fortium impinguabitur. [5] Verbum mēdacij detestatur iustus, impius autē confundetur & erubescet. [6] Iustitia custodiet eos qui simplices sunt in via sua; impius autem instabilis erit propter peccata sua. [7] Est qui diuitem facit semetipsum, & nihil habet; & est qui pauperem facit animam suam, & habet substantiam multam. [8] Redemptio animæ cuiusque sunt diuitiæ suæ, pauper autem non recipit increpationem. [9] Lux iustorū exultabit, & lucerna impiorum extinguetur. [10] Attamen in superbia venit contentio: & hi qui consilium ineunt, sapientes sunt. [11] Opulentia iniquitate possessoris acquisita minuetur: & qui congregat & dat pauperi, multiplicabit pecuniam suam. [12] Melior est qui proiicit sarculum suum illo qui pendit in spe: & arbor vitæ adducit desiderium. [13] Qui contemnit verbum, detrimentum patietur ab eo; & qui timet præceptum, pensabitur bono. [14] Lex sapientis fons vitæ, ad declinandum à laqueo mortis. [15] Intellectus bonus dat gratiam, & via fortis direptorum peribit. [16] Omnis callidi opus est ex scientia, & stultus sibi expandit stultitiam suā. [17] Nuncius impius cadet in malum, & legatus fidelis medicina est. [18] Pauper & qui ignominiosus est deserit disciplinam: & qui cautus est in redargutione, honoratur. [19] Desiderium honestum suaue est animæ, & abominatio stultorum est recedere à malo.

20 * הֹלֵךְ אֶת־חֲכָמִים יֶחְכָּם וְרֹעֶה כְּסִילִים יֵרוֹעַ׃
21 * חֲטָאִים תְּרַדֵּף רָעָה וְאֶת־צַדִּיקִים יְשַׁלֶּם־טוֹב׃
22 * טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי־בָנִים וְצָפוּן לַצַּדִּיק חֵיל חוֹטֵא׃
23 * רָב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט׃
24 * חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר׃
25 * צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃

יד

1 * חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ
תֶּהֶרְסֶנּוּ׃
2 * הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה וּנְלוֹז דְּרָכָיו בּוֹזֵהוּ׃
3 * בְּפִי־אֱוִיל חֹטֶר גַּאֲוָה וְשִׂפְתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמוּרֵם׃
4 * בְּאֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרָב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃
5 * עֵד אֱמוּנִים לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר׃
6 * בִּקֶּשׁ־לֵץ חָכְמָה וָאָיִן וְדַעַת לְנָבוֹן נָקָל׃
7 * לֵךְ מִנֶּגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וּבַל־יָדַעְתָּ שִׂפְתֵי־דָעַת׃
8 * חָכְמַת עָרוּם הָבִין דַּרְכּוֹ וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה׃
9 * אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן׃
10 * לֵב יוֹדֵעַ מֶרַת נַפְשׁוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרַב זָר׃
11 * בֵּית רְשָׁעִים יִשָּׁמֵד וְאֹהֶל יְשָׁרִים יַפְרִיחַ׃
12 * יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת׃
13 * גַּם־בִּשְׂחֹק יִכְאַב־לֵב וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה׃
14 * מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוּג לֵב וּמֵעָלָיו אִישׁ טוֹב׃
15 * פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל־דָּבָר וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ׃
16 * חָכָם יָרֵא וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ׃
17 * קְצַר־אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת וְאִישׁ מְזִמּוֹת יִשָּׂנֵא׃
18 * נָחֲלוּ פְתָאיִם אִוֶּלֶת וַעֲרוּמִים יַכְתִּירוּ דָעַת׃
19 * שַׁחוּ רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וּרְשָׁעִים עַל־שַׁעֲרֵי
צַדִּיק׃
20 * גַּם־לְרֵעֵהוּ יִשָּׂנֵא רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים׃

20 *Qui cũ sapientibus graditur, sapiẽs erit;
21 amicus stultorũ similis efficietur. *Pecca-
tores ꝑsequetur malũ, & iustis retribuẽtur
22 bona. *Bonus relinquit hæredes filios & nepotes, & custoditur iusto substãtia pec-
23 catoris. *Multi cibi in noualibus patrum,
24 & aliis congregantur absq; iudicio. *Qui parcit virgæ, odit filiũ suũ; qui autẽ diligit
25 illũ, diligẽter erudit. *Iustus comedit & replet animam suam; venter autẽ impiorum insaturabilis.

CAP. XIIII.

1 SApiens mulier ædificat domũ suã, insipiens extructã quoq; manib⁹ destruet.
2 *Ambulãs recto itinere & timens Dñm, despicitur ab eo qui infami graditur via.
3 *In ore stulti virga supbiæ, labia autẽ sa-
4 pientũ custodiũt eos. *Vbi nõ sunt boues, præsepe vacuũ est: vbi autẽ apparẽt plurimæ segetes, ibi manifesta est fortitudo bo-
5 uis. *Testis fidelis nõ mentietur, profert au-
6 tẽ mendaciũ dolosus testis. *Quærit derisor sapientiã & non inuenit, doctrina pru-
7 dentiũ facilis. *Vade contra virũ stultũ, &
8 nescit labia prudẽtiæ. *Sapientia callidi est intelligere viã suã, & prudentia stultorum
9 errans. *Stultis illudet peccatũ, & inter iu-
10 stos morabitur gratia. *Cor quod nouit amaritudinẽ animæ suæ, in gaudio eius nõ
11 miscebitur extraneus. *Domus impiorum delebitur, tabernacula iustorum germina-
12 bũt. *Est via quę videtur homini iusta, no-
13 uissima autẽ eius deducũt ad mortẽ. *Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij
14 luctus occupat. *Viis suis replebitur stul-
15 tus, & supeũ erit vir bonus. *Innocẽs credit omni verbo, astutus considerat gressus
16 suos. *Sapiẽs timet & declinat à malo, stul-
17 tus trãsilit & cõfidit. *Impatiens opabitur
18 stultitiã, & vir versutus odiosus est. *Possidebũt paruuli stultitiã, & expectabunt a-
19 stuti scientiã. *Iacebũt mali ante bonos, & impij ante portas iustorum.
20 *Etiã proximo suo pauper odiosus est, amici verò diuitum multi.

תרגום

20 דִּמְהַלֵּךְ עִם חַכִּימֵי נִתְחַכַּם וְדִמְחַבַּר לְסַכְלֵי נִבְאַשׁ לֵהּ׃ 21 לְחַטָּאֵי תִּרְדַּף בִּישְׁתָּא וְצַדִּיקֵי יִשְׁתַּלְמוּן טָבְתָּא׃ 22 גַּבְרָא טָבָא
מוֹרִת לִבְנֵי בְנוֹהִי וּמִתְנְטַר לְצַדִּיקָא עֻתְרֵהּ דְּחַטָּאיָה׃ 23 רַבָּא אָכֵל אֲרַע מִסְכֵּנָא וְאִית גַּבְרָא מִתְנְגַד בְּלָא דִינָא׃ 24 דְּחָשֵׂךְ שִׁבְטֵהּ
חָנֵי בְרֵהּ וּדְרָחֵם לֵהּ מְקַדֵּם לֵהּ מַרְדוּתָא׃ 25 צַדִּיקָא אָכֵל וְשָׂבְעָא נַפְשֵׁהּ וּכְרֵסֵי דְרַשִּׁיעֵי תֶּחְסַר׃

יד

1 חַכִּימְתָּא דִנְשַׁיָּא בָּנְיָא בֵיתָא וְשָׁטְיְתָא בִּידָהָא עָקְרָא לֵהּ׃ 2 דִּמְהַלֵּךְ בִּתְרִיצוּתָא דָחִל מִן קֳדָם אֱלָהָא וּדְעָשִׁיק בְּאָרְחָתֵהּ שָׁאֵט לֵהּ׃
3 בְּפֻמֵּהּ דְּשָׁטְיָא זַקְתָּא וְצַעֲרָא וְשִׂפְוָתְהוֹן דְּחַכִּימֵי נִנְטְרָן אִנּוּן׃ 4 אֲתַר דְּלֵית תּוֹרָא דַּכְיָן אֲרְוָתָא וְסֻגְעָא דַעֲלַלְתָּא בְּחַיְלֵהּ דְּתוֹרָא׃
5 סָהֲדָא מְהֵימְנָא לָא מְכַזֵּב וְדִמְמַלֵּל כַּדְבוּתָא סָהֲדָא רַגְלָא הוּא׃ 6 בָּעֵי מְמִקְנָא חָכְמְתָא וְלֵית וִידִיעֲתָא לְמַן דְּמִתְבַּיֵּן זְלִילָא׃
7 אֱזֹל בְּאָרְחָא אָחֳרִיתָא מִן קֳדָם סַכְלָא דְּלֵית בְּשִׂפְוָתֵהּ יְדִיעֲתָא׃ 8 חָכְמְתָא דַעֲרִימָא בִּיוּנָא דְאָרְחָא וְשַׁטְיוּתָא דְסַכְלֵי רַמָּיוּתָא׃
9 כְּסִילֵי מָתְלִין בַּחֲטָאָה וּבֵינָת תְּרִיצֵי רְעוּתָא׃ 10 לִבָּא יָדֵעַ מְרִירוּתָא נַפְשֵׁהּ וּבְחֶדְוְתֵהּ לָא מִתְעָרַב נֻכְרָאָה׃ 11 בֵּיתָא דְרַשִּׁיעֵי
יִשְׁתֵּיצֵי וּמַשְׁכְּנָא דִתְרִיצֵי מַפְרַח׃ 12 אִית אָרְחָא דְסַבְרִין בְּנֵי נְשָׁא תְּרִיצָא הִיא וְסוֹפָהּ אָרְחָא דְמוֹתָא׃ 13 אַף בְּגֶחֱכָא נִכְאַב לִבָּא
וְסוֹפָא חֶדְוְתָא וְחֵירוּתָא׃ 14 מִן אָרְחָתֵהּ נִסְבַּע מַן דִּמְרִיחַ לִבֵּהּ וְגַבְרָא טָבָא נִסְבַּע מִן דְּחַלְתֵּהּ׃ 15 שַׁבְרָא מְהֵימִן לְכָל־מִלֵּי וַעֲרוּמְתָא מִתְכַּוִּן
לְטָבְתֵהּ׃ 16 חַכִּימָא דָחִל וּמַסְטֵא מִן בִּישְׁתָּא וְסַכְלָא מִתְחֲלֵט בְּסִכְלוּתָא וּמַסְבַּר בֵּהּ׃ 17 מַן דְּכַרְיָא רוּחֵהּ מִתְחַשֵּׁב שָׁטְיָא וְסַנְיָא לְגַבְרָא
דַּאֲרִיכָא תַּרְעִיתֵהּ׃ 18 יֵרְתּוּן שַׁבְרֵי שַׁטְיוּתָא וּכְלִילְהוֹן דַּעֲרוּמָאֵי יְדִיעֲתָא׃ 19 נְפַלּוּ בִישֵׁי קֳדָם טָבֵי וְרַשִּׁיעֵי נִתְיָן עַל־תַּרְעַיָּא דְצַדִּיקָא׃
20 אַף לְחַבְרֵהּ סְנִי מִסְכֵּנָא וְרָחֲמֵי דְעַתִּירָא סַגִּיעִין׃

* *Qui circumfertur simul cum sapientibus, sapiens erit; qui autẽ circumuertitur simul cum stultis, agnoscetur.*

* *Peccantes persequentur mala; at iustos apprehendent bona.* * *Bonus vir relinquet hæredes filios filiorũ, thesauriz ãtur autem iustis diuitiæ impiorum.* * *Justi facient in diuitiis annos multos, iniusti verò peribunt breuiter.* * *Qui parcit virgæ, odit filium suũ, at diligens instanter erudit.* * *Justus comedens replet animam suã, animæ autem impiorum indigentes.*

CAP. XIIII.

Sapientes mulieres ædificarunt domos, at insipiens euertit manibus suis. * *Ambulans rectè timet Dominũ, at qui tortuosè incedit vijs suis, inhonorabitur.* * *Ex ore stultorũ virga iniuriæ, labia autem sapientum custodiunt eos.*

* *Vbi nõ sunt boues, præsepia munda: vbi autem multa genimina, manifesta bouis fortitudo.*

* *Testis fidelis non mentitur, accendit autem mentientẽ testis iniustus.* * *Quæres sapientiam apud malos & nõ inuenies; sensus autem apud prudentes facilis.* * *Omnia contraria viro stulto, arma autẽ sensus labia sapiẽtia.* * *Sapientia astutorũ cognoscet vias eorũ: amentia autem stultorũ in deceptione.* * *Domus iniquorũ debebũt purificationem, domus autem iustorũ acceptabiles.*

* *Cor viri sensitiuũ mæsta anima eius: quando autem lætetur, nõ miscetur iniuria.* * *Domus impiorũ delebuntur, tabernacula autẽ rectorũ stabũt.* * *Est via quæ videtur recta esse apud homines, at nouissima eius vadũt ad fundũ inferni.*

* *In lætitiis nõ miscetur mœror: extrema autẽ gaudij in luctũ vadũt.* * *Suis viis replebitur qui est audacis cordis; ab autem cogitationibus eius vir bonus.* * *Innocens credit omni verbo, astutus autẽ vadit in pœnitentiã.* * *Sapiens timens declinauit à malo, at stultus sibi confidens miscetur iniquo.* * *Impatiens operatur cum temeritate, vir autẽ prudens multa suffert.* * *Diuident stulti malitiam, at astuti dominabuntur sensus.*

* *Labentur mali ante bonos, & impij colent portas iustorum.* * *Amici odibunt amicos mendicos: amici autem diuitum multi.*

20 * ὁ συμπορευόμενος σοφοῖς σοφισθήσε), ὁ δὲ συρρεμ-
21 βόμενος ἄφροσιν γνωσθήσε). * ἁμαρτάνουσας καταδιώ-
ξε) κακά. σὺ δὲ δικαίοις καταλήψεται ἀγαθά.

22 * ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱὸς υἱῶν, θησαυρίζεται
23 δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. * δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλήθῳ
ἔτη πολλά. ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται σωτέρως.

24 * ὃς φείδε) τὴν βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγα-
25 πῶν παιδεύει παιδεύφ. * δίκαιος ἔσθων ἐμπίμπλαται
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς.

ιδ΄

1 * Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησαν οἴκους. ἡ δὲ ἄφρων κα-
2 τέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆ. * ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖ)
τὸν κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀπαναθήσεται.
3 * ἐν στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὑβρεως, χείλη δὲ σο-
4 φῶν φυλάσσει αὐτούς. * ὅπου μὴ εἰσὶ βόες, φάτναι καθαραί, ὅπου
5 δὲ πολλὰ γεννήματα φανερὰ βοὸς ἰσχύς. * μάρτυς πιστὸς
6 οὐ ψεύδε). ἐκκαίει δὲ ψευδὴ μάρτυς ἄδικος. * ζητήσεις σο-
φίαν καὶ οὐκ εὑρήσεις, αἴσθησις δὲ καὶ φρονίμοις εὐχερής. * πεῦθε ἐναντία ἀνδρὶ ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰ-
8 σθήσεως χείλη σοφά. * σοφία πανούργων ἐπιγνώσεται
9 τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἄνοια δὲ ἀφρόνων ἐν πλανῇ. * οἰκίαν πα-
ρανόμων ὀφελήσουσι καθαρισμόν, οἰκίαν δὲ δικαίων δε-
10 κταί. * καρδία ἀνδρὸς αἰσθητικὴ λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.
ὅταν δὲ ἀφραίνηται οὐκ ἐπιμίγνυται ὑβρει.

11 * οἰκίαν ἀσεβῶν ἀφανισθήσε), σκηναὶ δὲ κατευθύντων
12 στήσονται. * ἔστιν ὁδὸς ἡ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι παρὰ ἀνθρώποις·
τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ἅδου.

13 * ἐν ἀφροσύναις ὁ γελασμίγνυ) λύπη, τελευταῖα
14 δὲ χαρᾶς εἰς πένθος ἔρχε). * πλησθήσεται ἐκ τῶν ἰδίων ὁδῶν ἀνὴρ
ἀγαθός. * ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ, πανοῦργος δὲ
16 ἔρχεται εἰς μελανοίαν. * σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ
κακοῦ· ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ.

17 * ὀξύθυμος ποιήσει μετ' ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος
18 πολλὰ ὑποφέρει. * κληρονομήσουσιν ἄφρονες κακίαν, οἱ δὲ
πανοῦργοι κατακτήσονται αἰσθήσεως.

19 * ὀλισθήσουσι κακοὶ ἔναντι ἀγαθῶν, καὶ ἀσεβεῖς θερα-
20 πεύσουσι θύρας δικαίων. * φίλοι μισήσουσι φίλους πτω-
χούς, φίλοι δὲ πλουσίων πολλοί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Qui ambulat cum sapientibus, sapiens erit; & qui habet societatem cum stultis, malum erit ei. [21] Peccatores persequetur malum: iustis verò retribuentur bona. [22] Vir bonus hæreditare facit filios filiorũ suorũ, & seruatur iusto diuitiæ peccatoris. [23] Multus cibus euenit pauperi, & est qui præter ius mortem oppetit. [24] Qui prohibet virgam suam, odit filium suum; & qui diligit illum, manè quæret ei eruditionem. [25] Iustus comedit & satiatur anima eius, & venter impiorum indigebit. CAP. XIIII.

QVæ sapiens est in mulieribus, ædificat domum suam; & stulta manibus suis destruit eam. [2] Qui ambulat in rectitudine, timet Deum; & qui calũniator est in via sua, contemnit eum. [3] In ore stulti virga & tribulatio: & labia sapientum custodiunt eos. [4] Vbi non sunt boues, præsepia munda sunt, & multitudo frugum in fortitudine bouis. [5] Testis fidelis non mentitur; & qui loquitur mendacium, testis detractor est. [6] Quærit derisor sapientiam, & non adest; & scientia prudenti vilescit. [7] Vade per viam aliam à facie stulti, quia in labiis eius non est scientia. [8] Sapientia callidi intelligentia est viæ suę: & stultitia stultorum fraudulenta. [9] Stulti ponunt comparationes in peccato, & inter rectos est beneplacitum. [10] Cor nouit amaritudinem animæ suæ, & in gaudio eius non miscebitur extraneus.

[11] Domus impiorum destruetur, & tabernaculum rectorum germinabit. [12] Est via quam putant filij hominis esse rectam, & finis eius est via mortis. [13] Etiam in risu dolet cor, & finis lætitiæ mœror. [14] Viis suis satiabitur qui est euanidus corde suo, & vir bonus satiabitur timore suo. [15] Insipiens credit omni verbo, & callidus attendit ad bonum suum. [16] Sapiens timet & declinat à malo: & stultus feruet in stultitia, & confidit in ea. [17] Qui præceps est in spiritu suo, reputatur stultus, & odio prosequitur differentem consilium suũ. [18] Hæreditabunt insipientes stultitiam, & corona astutorum est scientia. [19] Corruunt impij coram bonis, & impij obstupescunt in portis iustorum. [20] Et socio suo odiosus est pauper, & amici diuitis multi sunt.

21 * בָּז־לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן עֲנָוִים אַשְׁרָיו׃
22 * הֲלוֹא יִתְעוּ חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי טוֹב׃
23 * בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר וּדְבַר שְׂפָתַיִם אַךְ
לְמַחְסוֹר׃
24 * עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם אִוֶּלֶת כְּסִילִים
אִוֶּלֶת׃
25 * מַצִּיל נְפָשׁוֹת עֵד אֱמֶת וְיָפִחַ כְּזָבִים מִרְמָה׃
26 * בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח־עֹז וּלְבָנָיו יִהְיֶה מַחְסֶה׃
27 * יִרְאַת יְהוָה מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃
28 * בְּרָב־עָם הַדְרַת־מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת
רָזוֹן׃
29 * אֶרֶךְ אַפַּיִם רַב־תְּבוּנָה וּקְצַר־רוּחַ מֵרִים אִוֶּלֶת׃
30 * חַיֵּי בְשָׂרִים לֵב מַרְפֵּא וּרְקַב עֲצָמוֹת קִנְאָה׃
31 * עֹשֵׁק דָּל חֵרֵף עֹשֵׂהוּ וּמְכַבְּדוֹ חֹנֵן אֶבְיוֹן׃
32 * בְּרָעָתוֹ יִדָּחֶה רָשָׁע וְחֹסֶה בְּמוֹתוֹ צַדִּיק׃
33 * בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה וּבֶקֶרֶב כְּסִילִים תִּוָּדֵעַ׃
34 * צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת׃
35 * רְצוֹן־מֶלֶךְ לְעֶבֶד מַשְׂכִּיל וְעֶבְרָתוֹ תִּהְיֶה מֵבִישׁ׃

טו

1 * מַעֲנֶה־רַךְ יָשִׁיב חֵמָה וּדְבַר־עֶצֶב יַעֲלֶה־אָף׃
2 * לְשׁוֹן חֲכָמִים תֵּיטִיב דָּעַת וּפִי כְסִילִים יַבִּיעַ
אִוֶּלֶת׃
3 * בְּכָל־מָקוֹם עֵינֵי יְהוָה צֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים׃
4 * מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֶלֶף בָּהּ שֶׁבֶר בְּרוּחַ׃
5 * אֱוִיל יִנְאַץ מוּסַר אָבִיו וְשֹׁמֵר תֹּכַחַת יַעְרִם׃
6 * בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב וּבִתְבוּאַת רָשָׁע נֶעְכָּרֶת׃
7 * שִׂפְתֵי חֲכָמִים יְזָרוּ דָעַת וְלֵב כְּסִילִים לֹא־כֵן׃
8 * זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ׃
9 * תּוֹעֲבַת יְהוָה דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאְהָב׃

21 *Qui despicit proximum suum, peccat;
qui autem miseretur pauperis, beatus erit.
22 * Errant qui operantur malum, miseri-
cordia & veritas præparant bona.
23 *In omni opere erit abundantia: vbi au
tē sunt verba plurima, ibi frequenter ege-
24 stas. *Corona sapientum diuitiæ eorum,
25 fatuitas stultorū imprudentia. * Liberat
animas testis fidelis, & profert mendacia
26 versipellis. *In timore Domini fiducia
fortitudinis, & filiis eius erit spes.
27 *Timor Dñi fons vitæ, vt declinet à rui-
28 na mortis. * In multitudine populi di-
gnitas regis, & in paucitate plebis ignomi
29 nia principis. *Qui patiens est, multa gu
bernatur sapientia; qui autem impatiens
30 est, exaltat stultitiam. *Vita carniū sanitas
31 cordis, putredo ossium inuidia. *Qui ca-
lumniatur egentē, exprobrat factori eius:
honorat autē eum qui miseretur pauperis.
32 * In malitia sua repelletur impius; spe-
33 rat autem iustus in morte sua. * In corde
prudentis requiescit sapiētia, & indoctos
34 quosque erudiet. * Iustitia eleuat gentē;
miseros autem facit populos peccatum.
35 *Acceptus est regi minister intelligens;
iracundiam eius inutilis sustinebit.

CAP. XV.

1 REsponsio mollis frangit iram, sermo
2 durus suscitat furorem. *Lingua sa-
pientum ornat scientiam, os stultorū ebul
3 lit stultitiam. * In omni loco oculi Do-
mini contemplantur bonos & malos.
4 * Lingua placabilis lignum vitæ; quæ
autem immoderata est, conteret spiritum.
5 * Stultus irridet disciplinam patris sui;
qui autem custodit increpationes, astutior
6 fiet. *Domus iusti plurima fortitudo, & in
7 fructibus impij cōturbatio. *Labia sapien
tū disseminabunt scientiam, cor stultorum
8 dissimile erit. * Victimæ impiorū abomi-
nabiles Dño, vota iustorum placabilia.
9 * Abominatio est Dño via impij: qui
sequitur iustitiam, diligitur ab eo.

תרגום

21 חָטְיָא שָׁאֵט לְחַבְרֵהּ וּמַן דְּיָהִב לְמִסְכֵּנָא טוּבוֹהִי׃ 22 עַוָּלֵי תָּעַיִן דְּחָשְׁלִין בִּישְׁתָּא וְחִסְדָּא וּקְשׁוֹט חָשְׁלִין מְבֵי׃ 23 בְּכָל־מַן
דְּאַצְפָּא לָךְ יֶהֱוֵי לָךְ יֻתְרָנָא וְסִפְוָתָא יַתִּירָא לְחִסְרָנָא׃ 24 כְּלִילָא דְּחַכִּימֵי עֻתְרְהוֹן וְשִׁבְהוּרְהוֹן דְּסַכְלֵי שַׁטְיוּתְהוֹן׃ 25 מְפַצֵּא נַפְשָׁא
סָהֲדָא דְּקֻשְׁטָא וּדְמַלִּל כַּדָּבוּתָא רַמָּיָא הוּא׃ 26 דְּחַלְתֵּהּ דֵּאלָהָא סַבְרְיָא דְעֻשְׁנָא וְלִבְנוֹי נֶהֱוֵי תְכֻלָּן׃ 27 דְּחַלְתָּא דֵּאלָהָא מַבּוּעָא
דְּחַיֵּי לִדְמַסְטֵי מִן פַּחָא דְמוֹתָא׃ 28 בְּסֻגְעָא דְעַמָּא הַדְרֵיהּ דְּמַלְכָּא וְהֵיךְ דִּבְצִיר עַמָּא מִתְתְּבַר פַּרְנָסֵהּ׃ 29 מַן דִּנְגִידָא רוּחֵהּ סַגִּיעָא
בִּיוּנֵהּ וּמַן דְּכַרְיָה רוּחֵהּ מַסְגִּי שַׁטְיוּתָא׃ 30 דְּמַפְלִג חֵמְתָא דְלִבֵּהּ אַסְיָא הוּא דְּבִסְרֵהּ וְהֵיךְ נִטְלֵיתָא בְּקֵיסָא חֲסִין קִנְאָתָא בְּגַרְמֵי׃
31 דְּעָשֵׁק לְמִסְכֵּנָא חִסּוּדָא עָבֵד נַפְשֵׁהּ וְדִמְרַחִם עֲלִבָּא יָקְרֵהּ׃ 32 בְּבִישׁוּתֵהּ מִסְתְּחֵף רַשִׁיעָא וּדְתָכִל דְּמָאִת צַדִּיקָא הוּא׃
33 בְּלִבָּא דְמִתְבַּיֵּן תִּשְׁרֵי חָכְמְתָא וּבְגַוְהוֹן דְּסַכְלֵי שַׁטְיוּתָא תִּתְיְדַע׃ 34 צִדְקְתָא תְּרוֹרַם אֻמַּת וְחִסּוּדָא דְעַמֵּי חֶטְהֵי׃ 35 רְעוּתֵהּ
דְּמַלְכָּא בְּעַבְדָא סְכִלְתָּנָא וּבְסַרְחָנֵהּ יִבְהֲתוּן׃ טו 1 מִלְּתָא רְכִיכְתָּא מִתְהַפְּכָא חֵמְתָא וּמִלְּתָא דַעֲזִיזָא מַסְקָא רֻגְזָא׃
2 לִשָּׁנָא דְחַכִּימֵי מַשְׁפַּר יְדִיעְתָּא וּפֻמְּהוֹן דְּסַכְלֵי נַבִּיעַ שַׁטְיוּתָא׃ 3 בְּכָל־אֲתַר עַיְנוֹי דַּיְיָי חָמְיָן בְּבִישֵׁי וּבְטָבֵי׃ 4 אַסְיוּתָא דְלִשָּׁנָא
אִילָנָא דְחַיֵּי הוּא וּדְאָכִל מִן פֵּרוֹהִי נִשְׂבַּע׃ 5 שָׁטְיָא מַסְלֵי מַרְדּוּתָא דַאֲבוּי וּדְמִזְדְּהַר בְּמַכְסָנוּתָא עֲרִימָא הוּא׃
6 בְּבֵיתָא דְצַדִּיקָא סַגִּי חֵילָא וַעֲלַלְתְּהוֹן דְּרַשִׁיעֵי תִּתְעַכַּר׃ 7 שִׂפְוָתֵהּ דְחַכִּימֵי מוֹדְעִין מַנְדְּעָא וְלִבְּהוֹן דְּסַכְלֵי לָא כֵן׃
8 דַּבְחֵיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי מְרַחַקְתֵּיהּ דֵּאלָהָא וּבִצְלוֹתְהוֹן דִּתְרִיצֵי מִתְרְעֵי׃ 9 מַרְחֵק אֱלָהָא אָרְחֵהּ דְּרַשִׁיעָא וּדְרָדֵף צִדְקְתָא נִתְרְחַם׃

* *Qui inhonorat pauperes, peccat; qui miseratur autem mendicos, beatus.* * *Errantes fabricant mala, misericordiam autem & veritatem operantur boni. Non sciunt misericordiam & fidem fabricatores malorum; eleemosynæ autem & fides apud fabricatores bonos.*

* *In omni sollicito ineſt abundantia, at dulcis & carens dolore in egeſtate erit.* * *Corona sapientum diuitiæ eorum; at conuersatio stultorũ mala.* * *Liberabit malorum animam testis fidelis, accendit autem mendacem dolosus.*

* *In timore Domini spes fortitudinis, at filiis eius relinquet firmamentum.* * *Præceptũ Domini fons vitæ, facit autem declinare à laqueo mortis.* * *In multa gente gloria regis: in autem defectu plebis contritio principis.*

* *Patiens vir multus in prudentia, at impatiẽs fortis stultus.* * *Mansuetus vir cordis medicus, tinea autem ossium cor sensitiuum.*

* *Qui calumniatur egentẽ, irritat illum qui fecit eum; at honorans illum miseretur mendici.*

* *In malitia sua expelletur impius, confidens suæ sanctitati iustus.* * *In corde bono viri requiescet sapientia, in autem corde stultorum non agnoscitur.* * *Iustitia eleuat gentẽ, diminuunt autem tribus peccata.* * *Acceptus regi minister intelligens; at sua agilitate tollit ignominiã, ira perdit & prudentes.*

CAP. XV.

Responsio autem submissa auertit irã, sermo verò tristis suscitat iras. * *Lingua sapientũ bona scit, os autem stultorũ nunciat mala.* * *In omni loco oculi Domini contemplantur malosq; & bonos.* * *Sanitas linguæ arbor vitæ: at custodiens eam replebitur spiritu.* * *Stultus deridet disciplinam patris: qui autem custodit præcepta, astutior. In abundanti iustitia fortitudo multa, at impij radicitus de terra peribũt.* * *Domibus iustorum fortitudo multa, fructus autem impiorũ peribunt.* * *Labia sapientũ ligata sunt sensu, corda autem stultorum non secura.* * *Victimæ impiorum abominatio Domino, vota autẽ rectè agentiũ acceptabilia apud eũ.* * *Abominatio Domino viæ impij: sequentes iustitiam diligit.*

21 * ὁ ἀτιμάζων πένητας ἁμαρτάνει, ἐλεῶν δὲ πτωχὸς
22 μακάριος. * πλανῶμενοι τεκταίνουσι κακά, ἔλεος δὲ
καὶ ἀλήθεια τεκταίνουσιν ἀγαθοί· οὐκ ἐπίστανται ἔλεος καὶ
πίστιν τέκτονες κακῶν. ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πίστεις ἐν γὰρ τέκτο-
23 σιν ἀγαθοῖς. * ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι περισσόν, ὁ δὲ
24 ἥδυς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται. * στέφανος σοφῶν
25 πλοῦτος αὐτῶν· ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακή. * ῥύσεται
κακῶν ψυχὰς μάρτυς πιστός, ἐκκαίει δὲ ψευδῆ δόλιος·
26 * ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, τοῖς δὲ τέκνοις αὐτοῦ κα-
27 ταλείψει ἔρεισμα. * φόβημα κυρίου πηγὴ ζωῆς,
ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου.
28 * ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλείψει
29 λαοῦ σωτηρίᾳ ἡγεμόνος. * μακρόθυμος διὰ πολὺ
ἐν φρονήσει, ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχὺς ἄφρων.
30 * πραΰθυμος διὰ καρδίας ἰατρός, σὴς δὲ ὀστέων κα-
31 τάνυξις. * ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν
ποιήσαντα αὐτόν, ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν.
32 * ἐν κακίᾳ αὐτοῦ ἀπωθήσεται ἀσεβής· ὁ πεποιθὼς τῇ
33 ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος. * ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ αὐθρωπος
διαπαύσεται σοφία, ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώ-
34 σκεται. * δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος, ἐλαττονοῦσι δὲ φυ-
λὰς ἁμαρτίαι.
35 * δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων, τῇ δὲ ἑαυτοῦ ἀσυ-
φορίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν, ὀργὴ δὲ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους.

ιε

1 * Ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν, λό-
2 γος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. * γλῶσσα σοφῶν κα-
λὰ ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναχέλλει κακά.
3 * ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου, σκοπεύουσι κακούς
4 τε καὶ ἀγαθούς. * ἴασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὁ δὲ
5 στωμύλος αὐτὴν πληθήσεται πνεύματος. * ἄφρων μυ-
κηρίζει παιδείαν πατρός· ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολὰς πα-
νουργότερος. ἐν πλεονασμῷ δικαιοσύνης ἰσχὺς πολλή, ᾧ δὲ
6 ἀσεβεῖς ὀλόρριζοι ἐκ γῆς ὀλοῦνται. * οἴκοις δικαίων ἰσχὺς
7 πολλή, καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. * χείλη σοφῶν δι-
δασκαλίαν, καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς.
8 * θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, εὐχαὶ δὲ κα-
9 τευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ. * βδέλυγμα κυρίῳ
ὁδοὶ ἀσεβοῦς· διώκοντας δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Contemnit socium suum peccator: & qui dat pauperi, beatus est. [22] Peruersi errant qui cogitant malum: misericordia autem & veritas erit his qui cogitant bona. [23] In omni quod sollicitum te facit, erit tibi commodum, & labia superflua in egestate erunt.

[24] Corona sapientum diuitiæ eorum, & decus stultorum stultitia illorum. [25] Liberat animas testis veritatis, & qui loquitur mendacium, dolosus est. [26] Timor Dei est fiducia fortitudinis, & filiis eius erit protectio. [27] Timor Dei est fons vitæ, ad declinandũ à laqueo mortis. [28] In multitudine populi decor est regis: & quando minuitur populus, conteritur gubernator eius.

[29] Qui longanimis est, multæ prudentiæ est; & qui præceps est in spiritu suo, multiplicat stultitiam. [30] Qui diuidit iram cordis sui, medicina est carni eius: & sicut putredo in ligno fortis est, sic & inuidia in ossibus. [31] Qui opprimit pauperem, opprobrium facit animæ suæ; & qui miseretur patientis iniuriam, ipsum honorat. [32] In malitia sua repellitur impius, & qui sperat quòd sit moriturus, iustus est. [33] In corde intelligentis moratur sapientia, & in medio stultorum cognoscitur stultitia. [34] Iustitia exaltat gentem, & opprobrium populi peccatum est. [35] Voluntas regis in seruo intelligenti est, & in offensa eius confundetur.

CAP. XV.

Sermo mollis auertit iram, & sermo durus suscitat furorem. [2] Lingua sapientum ornat scientiam, & os stultorũ eructat stultitiam. [3] In omni loco oculi Domini vident bonos & malos. [4] Medicina linguæ est lignũ vitæ; & qui comedit ex eo, de fructibus eius satiabitur. [5] Stultus reprobat disciplinã patris sui: & qui sibi cauet eius increpatione, callidus est. [6] In domo iusti virtus maxima est, & fructus impiorũ conturbabitur. [7] Labia sapientum notam faciunt scientiam, & cor stultorum non est ita. [8] Sacrificia stultorum abominatio est Dei, & in oratione rectorum placabitur. [9] Abominatur Deus viam impij; & qui sequitur iustitiam, diligetur.

10 * מוּסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא תּוֹכַחַת יָמוּת׃
11 * שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי־לִבּוֹת בְּנֵי־
אָדָם׃
12 * לֹא־יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל־חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ׃
13 * לֵב שָׂמֵחַ יֵיטֵב פָּנִים וּבְעַצְבַת־לֵב רוּחַ נְכֵאָה׃
14 * לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּעַת וּפִנֵּי כְסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת׃
15 * כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד׃
16 * טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצַר רָב וּמְהוּמָה בוֹ׃
17 * טוֹב אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס
וְשִׂנְאָה־בוֹ׃
18 * אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ אַפַּיִם יַשְׁקִיט
רִיב׃
19 * דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח יְשָׁרִים סְלֻלָה׃
20 * בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה אִמּוֹ׃
21 * אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר־
לָכֶת׃
22 * הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם׃
23 * שִׂמְחָה לָאִישׁ בְּמַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה־
טּוֹב׃
24 * אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן סוּר מִשְּׁאוֹל
מָטָה׃
25 * בֵּית גֵּאִים יִסַּח יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה׃
26 * תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבֹת רָע וּטְהֹרִים אִמְרֵי־
נֹעַם׃
27 * עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה׃
28 * לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ
רָעוֹת׃
29 * רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע׃
30 * מְאוֹר־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־
עָצֶם׃

10 *Doctrina mala deſerentium viam: qui increpationes odit, morietur.
11 * Infernus & perditio coram Domino, quanto magis corda filiorum hominum.
12 * Non amat peſtilens eum qui ſe corripit, nec ad ſapientes graditur.
13 * Cor gaudẽs exhilarat faciem, in mœrore animi deiicitur ſpiritus.
14 * Cor ſapiens quærit doctrinam, & os ſtultorum paſcitur imperitia.
15 * Omnes dies pauperis mali, ſecura mens quaſi iuge conuiuium.
16 * Melius eſt parum cum timore Domini, quàm theſauri magni & inſatiabiles.
17 * Melius eſt vocari ad olera cũ charitate, quàm ad vitulum ſaginatũ cum odio.
18 * Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas.
19 * Iter pigrorum quaſi ſepes ſpinarũ, via iuſtorum abſque offendiculo.
20 * Filius ſapiens lætificat patrem, & ſtultus homo deſpicit matrem ſuam.
21 * Stultitia gaudium ſtulto, & vir prudens dirigit greſſus ſuos.
22 * Diſsipantur cogitationes abſque conſilio; vbi verò ſunt plures conſiliarij, confirmantur.
23 * Lætatur homo in ſententia oris ſui, & ſermo opportunus eſt optimus.
24 * Semita vitæ ſuper eruditum, vt declinet de inferno nouiſsimo.
25 * Domum ſuperborum demolietur Dominus, & firmos faciet terminos viduæ.
26 * Abominatio Domini cogitationes malæ, & purus ſermo pulcherrimus.
27 * Conturbat domum ſuam qui ſectatur auaritiam: qui autem odit munera, viuet.
28 * Mens iuſti meditabitur ſapientiã, os impiorum redundat malis.
29 * Longè eſt Dominus ab impiis, & orationes iuſtorum exaudiet.
30 * Lux oculorum lætificat animam, fama bona impinguat oſſa.

תרגום

10 מַרְדּוּתָא דְבִישָׁא מַסְעֲיָא אָרְחֵה וּמַן דְסָנֵי מַכְסָנוּתָא יְמוּת׃
11 שְׁיוֹל וְאֻבְדָּנָא קֳדָם אֱלָהָא אַף לִבֵּי בַר נְשָׁא׃
12 לָא רָחֵם מְמִקְנָא מַן דְמַכְסֵם לֵהּ וּלְוַת חַכִּימֵי לָא אָזֵל׃
13 לִבָּא חֶדְוָא מַשְׁפַּר אַפֵּי וּבְכֵיבָא דְלִבָּא רוּחָא מָמֶכְתָּא׃
14 לִבָּא דְמִתְבַּיֵּן בָּעֵי יְדִיעֲתָא וּפֻמְּהוֹן דְסַכְלֵי שַׁטְיוּתָא׃
15 כָּל־יוֹמֵי דְמִסְכֵּנָא בִישִׁין וּמַן דְּטָב לִבֵּהּ מַשְׁקְיָא תְדִירָא׃
16 טָב קַלִּיל בִּדְחַלְתֵּהּ דֵּאלָהָא מִן סִמָּתָא דְזַרְבָתָא וְעַאֲתָא בְהֵן׃
17 טָבָא שֵׁרוּתָא דְיַרְקָא וְרַחֲמוּתָא תַמָּן מִן תּוֹרֵי מְפַטְּמֵי בִּסְנִיאֲתָא׃
18 גַּבְרָא חֵמְתָנָא מַגְרֵי תִגְרָא וּנְגִיד רוּחָא מַדְעִךְ הַיְתָא׃
19 אָרְחֲהוֹן דְעַטְלֵי קַרְצוּבֵי וְכוּבֵי וְאָרְחָא תְרִיצֵי שַׁפְיָא׃
20 בְּרָא חַכִּימָא יַחְדִּי לַאֲבוּי וּבְרָא סַכְלָא מָשִׁיט אִמֵּהּ׃
21 שַׁטְיוּתָא חֶדְוְתָא הִיא לַחֲסִיר לִבָּא וְגַבְרָא דְמִתְבַּיֵּן תְּרִצוּת מְהַלֵּךְ׃
22 בְּטוּלָא דְמַחְשְׁבָתָא הֵךְ דְּלֵית רָזָא וּבְסַגְעָא דְאִלֵּין דְמִתְמַלְכִין עֵצְתָא תְקוּם׃
23 חֶדְוְתָא לְגַבְרָא בְּמִלְּתָא דְפֻמֵּהּ וּמִלְּתָא בְּעִדָּנָא סִגּוּ טָבָא׃
24 אָרְחָא דְחַיֵּי מַעַלְיָא לְסַכְלְתָנָא דְנִסְטֵא מִן שְׁיוֹל תַּחְתִּיתָא׃
25 בֵּיתָא דְגֵיוְתָנָא נִסְטַר אֱלָהָא וִיעַתַּד תְּחוּמָא דְאַרְמַלְתָּא׃
26 מְרַחַקְתֵּהּ דֵּאלָהָא מַחְשְׁבָתָא בִישָׁתָא וְדַכְיָן מִלֵּי בַסִּימְתָּא׃
27 מוֹבֵד בֵּיתֵהּ מְכַנֵּשׁ מַמּוֹן דִּשְׁקָר וּדְסָנֵי מוֹהֲבִיתָא דְמַגָּן יְחֵי׃
28 לִבָּא דְצַדִּיקָא יָאנֵי בְּהֵימְנוּתָא וּפֻמְּהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי מַבִּיעַ בִּישָׁתָא׃
29 רָחִיק הוּא אֱלָהָא דְרַשִּׁיעֵי וּצְלוֹתְהוֹן דְצַדִּיקֵי יִשְׁמַע׃
30 נְהוֹרָא דְעַיְנֵי מַחֲדִי לִבָּא שְׁמְעֲתָא טָבָא מְדַהֲנָא גַרְמָא׃

* *Disciplina innocẽtis cognoscitur à trãseuntibus; qui autem odiunt increpationes, moriuntur turpiter.* * *Infernus & perditio manifesta apud Dominũ, quomodo non & corda hominum?* * *Non amabit indoctus corripientes se: cum autem sapientibus non conuersabitur.*

* *Corde gaudente facies viret, in autẽ mœroribus existente, tristis incedit.* * *Cor rectũ quærit sensum, os autẽ imeruditorũ cognoscet mala.*

* *Omni tempore oculi malorũ suscipiunt mala, at boni quiescunt semper.* * *Melius parua pars cum timore Domini, quàm thesauri magni cum intrepiditate.* * *Melior vocatio ad conuiuium olerũ ad amicitiam & gratiam, quàm appositio vitulorum cum inimicitia.* * *Vir iracundus præparat rixas, patiens autem & futuram mitigat. Patiens vir extinguet iudicia, at impius suscitat magis.* * *Viæ pigrorum stratæ spinis, at virilium tritæ.* * *Filius sapiens lætificat patrem, filius autem stultus subsannat matrem suam.* * *Amentis semitæ indigentes mente, vir autẽ prudens dirigens ambulat.* * *Differunt cogitationes nõ honorantes concilia, in autẽ cordibus consiliantiũ manebit consilium.* * *Non obediet malus illi, neque dicet opportunum quid & bonum communi.* * *Viæ vitæ cogitationes prudẽtis, vt cùm declinauerit ex inferno, saluus sit.* * *Domos iniurioſorum demolitur Dominus, firmauit autẽ terminũ viduæ.* * *Abominatio Domino cogitatio iniusta, castorum autem verba casta.* * *Perdit seipsum munerũ acceptor: at odio habẽs donorum captiones, saluatur. Eleemosynis & fide purgantur peccata, at timore Domini declinat omnis à malo.* * *Corda iustorum meditantur fidem, os autem impiorum respondet mala. Acceptabiles apud Dominum viæ virorum iustorum, per autem eos & inimici amici fiunt.* * *Longè abest Deus ab impiis, orationes autem iustorum audit. Melior pauca acceptio cũ iustitia quàm multa germina cum iniustitia. Cor viri cogitet iusta, vt à Deo dirigantur gressus eius.*

* *Contemplans oculus bona lætificat cor: fama autem bona impinguat ossa.*

10 * παιδεία ἀκάκου γνωρίζει ὁδὸν τῶν παριόντων. ⓐ ὁ
11 μισῶν ἐλέγχους τελευτήσει αἰσχρῶς. * ᾅδης δὲ ἀπώλεια
φανερὰ ἐνώπιον κυρίου· πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀν-
12 θρώπων; * οὐκ ἀγαπήσει ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας
13 αὐτόν, μετὰ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει. * καρδίας εὐφραινο-
μένης πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις ὕσπις συνθρύπτει.
14 * καρδία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδεύτων
15 γνώσεται κακά. * πάντα τὸν χρόνον ⓐ ὀφθαλμοὶ τῶν
κακῶν προσδέχονται κακά, ⓐ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι
16 διαπαντός. * κρεῖσσον μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου κυρίου, ἢ
17 θησαυροὶ μεγάλοι μετ' ἀφοβίας. * κρεῖσσον ξενισ-
μὸς λαχάνων πρὸς φιλίαν καὶ χάριν, ἢ πρόθεσις μό-
18 σχων μετ' ἔχθρας. * ἀνὴρ θυμώδης πρασκευάζει μά-
χας, μακρόθυμος δὲ καὶ τὴν μέλλησιν καταπαύει.
μακρόθυμος ἀνὴρ καταστέσει κρίσεις, ὁ δὲ ἀσεβὴς εἰσέρ-
19 χεται μᾶλλον. * ὁδοὶ ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκανθῶν, αἱ δὲ τῶν
20 ἀνδρείων τετριμμέναι. * υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα,
21 υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα αὐτοῦ. * ἀνοήτου κρί-
βοι ἐνδεεῖς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος καθυθυνῶν πο-
22 ρεύεται. * διαστέλλονται λογισμοὶ ⓐ μὴ πυνθάνε-
σιν εὐέδρια, ἐν δὲ καρδίαις βεβουλευμένων μενεῖ βουλή.
23 * ἐὰν μὴ ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐδὲ μὴ εἴπῃ καιρόν τι
24 καὶ καλὸν τῷ κοινῷ. * ὁδοὶ ζωῆς διανοήματα συνετοῦ,
ἵνα ἐκκλίνας ἐκ τοῦ ἅδου σωθῇ.
25 * οἴκους ὑβριστῶν καθαιρᾷ κύριος, ἐστήρισε δὲ ὅριον χή-
26 ρας. * βδέλυγμα κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος, ἁγνῶν δὲ
27 ῥήσεις σεμναί. * ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ δωροληπτῶν, ὁ δὲ
μισῶν δώρων λήψεις σώζεται. ἐλεημοσύναις δὲ πίστεσιν
ἐξιλασθήσεται ἁμαρτία, τῷ δὲ φόβῳ κυρίου ἐκκλί-
28 νει πᾶς ἀπὸ κακοῦ. * καρδίαι δικαίων μελετῶσι πί-
στεις, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρύπτεται κακά. δεκταὶ τῷ κυ-
ρίῳ ὁδοὶ ἀνδρῶν δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ ⓐ ἐχθροὶ φί-
29 λοι γίνονται. * μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν,
εὐχὰς δὲ δικαίων ὑπακούει. κρείσσων ὀλίγη λῆψις μετ'
δικαιοσύνης ἢ πολλὰ γενήματα μετ' ἀδικίας. καρδία
ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ἐκ τοῦ θεοῦ διορθωθῇ
τὰ διαβήματα αὐτοῦ.
30 * θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐφραίνει καρδίαν, φήμη δὲ
ἀγαθὴ παίνει ὀστᾶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Disciplina mali hominis errare facit viam suam; & qui odit increpationem, morietur. [11] Infernus & perditio coram Deo, quanto magis corda filiorum hominis! [12] Non diligit derisor eum qui se corripit, & ad sapientes non graditur.

[13] Cor gaudens exhilarat faciem, & in dolore cordis spiritus deiicitur.

[14] Cor intelligentis quærit scientiam, & os stultorum stultitiam. [15] Omnes dies pauperis, mali sunt; & cuius hilaris est animus, conuiuium est continuum. [16] Melius est parum in timore Dei, quàm thesauri multiplicationis, in quibus est turbatio. [17] Melius est prandium oleris vbi est charitas, quàm boues pingues cum odio.

[18] Vir iracundiæ prouocat rixas; & qui longanimis est, extinguit litem.

[19] Via pigrorum tribuli & spinæ; & via rectorum trita est. [20] Filius sapiens lætificat patrem, & stultus homo contemnit matrem suam. [21] Stultitia gaudium est carenti corde, & vir prudens rectè graditur.

[22] Dissipantur cogitationes vbi non est secretum; & in multitudine consiliariorum, consilium confirmatur.

[23] Gaudium est viro in verbo oris sui, & verbum in tempore suo valde bonum est.

[24] Semita vitæ est sursum intelligenti, vt declinet ab inferno inferiori. [25] Domum superborum demolietur Deus, & statuet terminum viduæ. [26] Abominatio est Dei cogitatio maligna, & puri sermones suaues sunt.

[27] Perdit domum suam, qui congregat mammonam iniquitatis: & qui odit munus gratis, viuet.

[28] Cor iusti meditatur in fide, & os impiorum eructat malum. [29] Longè est Deus ab impiis, & orationem iustorum exaudiet.

[30] Lux oculorum lætificat cor: fama bona impinguat ossa.

31 * אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין׃
32 * פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֶה לֵב׃
33 * יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃

יו

1 * לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃
2 * כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃
3 * גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
4 * כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה׃
5 * תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה׃
6 * בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע׃
7 * בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ׃
8 * טוֹב־מְעַט בִּצְדָקָה מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃
9 * לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ׃
10 * קֶסֶם עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו׃
11 * פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה מַעֲשֵׂהוּ כָּל־אַבְנֵי־
כִיס׃
12 * תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי בִצְדָקָה יִכּוֹן כִּסֵּא׃
13 * רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים יֶאֱהָב׃
14 * חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃
15 * בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ׃
16 * קְנֹה־חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ וּקְנוֹת בִּינָה
נִבְחָר מִכָּסֶף׃
17 * מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃
18 * לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ׃
19 * טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָיִים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־
גֵּאִים׃
20 * מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה
אַשְׁרָיו׃
22 * לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יֹסִיף לֶקַח׃

31 * Auris quæ audit increpationes vitæ,
32 in medio sapientũ commorabitur. * Qui
abiicit disciplinã, despicit animã suam: qui
autẽ acquiescit increpationibus, possessor
33 est cordis. * Timor Dñi disciplina sapien-
tiæ, & gloriam præcedit humilitas.

CAP. XVI.

1 HOminis est animũ præparare, & Dñi
2 gubernare linguam. * Omnes viæ ho-
A minis patent oculis eius: spirituũ ponde-
3 rator est Dñs. * Reuela Dño opera tua, &
4 dirigentur cogitationes tuæ. * Vniuersa
propter semetipsum operatus est Domi-
nus, impium quoque ad diem malum.
5 * Abominatio Domini est omnis arro-
gans: etiam si manus ad manum fuerit, nõ
6 est innocens. * Misericordia & veritate
B redimitur iniquitas, & in timore Dñi de-
7 clinatur à malo. * Cùm placuerint Dño
viæ hominis, inimicos quoque eius con-
8 uertet ad pacem. * Melius est parum cum
iustitia, quàm multi fructus cũ iniquitate.
9 * Cor hominis disponit viam suam, sed
10 Dñi est dirigere gressus eius. * Diuinatio
in labiis regis, in iudicio non errabit os
11 eius. * Pondus & statera iudicia Dñi sunt,
C & opera eius omnes lapides sacculi.
12 * Abominabiles regi qui agunt impiè;
13 quoniã iustitia firmabitur solium. * Vo-
luntas regũ labia iusta: qui recta loquitur,
14 diligetur. * Indignatio regis nuncij mor-
15 tis, & vir sapiens placabit eũ. * In hilaritate
vultus regis vita, & clemẽtia eius quasi im
16 ber serotinus. * Posside sapientiã, quia auro
melior est: & acquire prudentiã, quia pre-
17 ciosior est argento. * Semita iustorũ decli-
nat mala: custos animæ suæ seruat viam
18 suã. * Contritionẽ præcedit supbia, & ante
ruinã exaltabitur spiritus. * Melius humi-
19 liari cũ mitibus, quàm diuidere spolia cũ
20 superbis. * Eruditus in verbo reperiet bo-
21 na: qui sperat in Dño, beatus est. * Qui sa-
piens est corde, appellabitur prudens: &
qui dulcis eloquio, maiora reperiet.

תרגום

31 אֻדְנָא דְשָׁמְעָא מַכְסָנוּתָא דְחַיֵּי בֵּינַת דְחַכִּימֵי תְבוּת׃ 32 מָרֵשׁ מַרְדּוּתָא מַסְלֵי נַפְשֵׁהּ וּדְשָׁמֵעַ מַכְסָנוּתָא דְחַיֵּי קָנֵי חָכְמְתָא׃
33 דְחַלְתֵּהּ דַיְיָ מַרְדּוּתָא דְחָכְמְתָא וּמַן דְמִתְיַקַּר יֶהֱוֵי עִנְוָן׃

יו

1 מִן כַּר־נַשׁ תַּרְעִיתָא דְלִבָּא וּמִן יְיָ מַמְלָלָא דְלִשָּׁנָא׃ 2 כֻּלְּהוֹן אָרְחָתֵהּ דְגַבְרָא דַכְיָן אִנּוּן בְּעֵינוֹי וֵאלָהָא מַתְקֵן אָרְחָתֵהּ׃
3 גְּלִי לֵאלָהָא עוֹבָדָךְ וּמַתְקְנָן מַחְשְׁבָתָךְ׃ 4 כֻּלְּהוֹן עוֹבָדִין דֵּאלָהָא לְאִלֵּן דְמִשְׁתַּמְעִין לֵהּ וְרַשִׁיעָא לְיוֹמָא בִישָׁא׃ 5 מְרַחַקְתֵּהּ
דֵּאלָהָא כָּל־דְּרָם בְּלִבֵּהּ מִן בִּישְׁתָּא לָא נִדְכֵּי׃ 6 בְּטֵיבוּתָא וְקִשְׁטָא מִתְכַּפַּר סָרְחָנָא וּדְחַלְתֵּהּ דֵּאלָהָא מַסְטְיָא מִן בִּישְׁתָּא׃ 7 כַּד אִתְרְעֵי
אֱלָהָא בְּאָרְחָתֵהּ דְגַבְרָא וְאַף לְבַעֲלֵי דְבָבוֹי נַשְׁלִם לֵהּ׃ 8 טָב קַלִּיל בְּצִדְקְתָא מִן סַגִּיעָא דַעֲלַלְתָּא דְלָא בְדִינָא׃ 9 לִבֵּהּ דְבַר נְשָׁא
מְחַשֵּׁב אָרְחָתֵהּ וֵאלָהָא מַתְקֵן הִלְכָתֵהּ׃ 10 קִסְמָא עַל שִׂפְוָתֵהּ דְמַלְכָּא וּבְדִינָא לָא נִדְגַּל פֻּמֵּהּ׃ 11 רִגְיָא וּמְסָאתָא דִתְרִיצוּתָא מִן קֳדָם
אֱלָהָא וַעֲבָדוֹי כֻּלְּהוֹן מַתְקְלֵי דְקִשְׁטָא׃ 12 מְרַחַקְתֵּהּ דְמַלְכִּין דְעָבְדִין רִשְׁעָא מְטוּל דִבְצִדְקוּתָא תְקִין כִּרְסְיָא׃ 13 רְעוּתֵהּ דְמַלְכָּא
שִׂפְוָתָא דְצִדְקְתָא וּמִלְּתָא דִתְרִיצֵי רָחֵם׃ 14 חֵמְתֵּהּ דְמַלְכָּא מַלְאֲכֵי דְמוֹתָא אִנּוּן וְגַבְרָא חַכִּימָא נַדְעִכֵּהּ׃
15 בִּנְהוֹרָא דְפַרְצוּפֵהּ דְמַלְכָּא חַיֵּי וְצִבְיוֹנֵהּ הֵיךְ עֲנָנָא בְּבִירְיָאתָא׃
16 דְקָנֵי חָכְמְתָא טָבָא לֵהּ מִן־דַּהֲבָא סְנִינָא וּדְקָנֵי בִּיוּנָא טָב מִן סַנְיָא גַבְיָא׃ 17 שְׁבִילָא דִתְרִיצֵי מְסַטְיָא מִן בִּישְׁתָּא וּדְמַזְהַר בְּנַפְשֵׁהּ נָטֵר
אָרְחֵהּ׃ 18 קֳדָם תַּבְרָא גֵיוְתָנוּתָא וְקֳדָם תִּקְלָא רָמַת רוּחָא׃ 19 טָב הוּא שְׁפַל רוּחַ וְעִנְוָנָא מִן הוּא דִמְפַלֵּג עֲדִיתָא עִם גֵיוְתָנֵי׃
20 דְמִסְתַּכַּל בְּמִלְּתָא יַשְׁכִּיחַ טָבְתָא וּדְמַסְכַּר בֵּאלָהָא טוּבוֹהִי׃ 21 חַכִּים לִבָּא יִתְקְרֵי סָכְלְתָנָא וּדְחַלְיָן שִׂפְוָתֵהּ מוֹסִף אֻלְפָנָא׃

* *Qui expellit disciplinam, odit seipsum: at* 32
seruans increpationes, diligit animam suam.
* *Timor Domini disciplina & sapientia, &* 33
principium gloriæ respondebit ei; præcedit autem humiles gloria.

CAP. XVI.

OMnia opera humilis manifesta apud Deũ, 1
at impij in die mala peribunt.
* *Impurus apud Deum omnis excelsi cordis;* 5
manui manus iniiciens iniustè, non erit innocẽs.
* *Initium viæ bonæ facere iusta, acceptabi-* 6
lia autem apud Deum potius quàm mactare victimas.
* *Quærens Dominum inueniet cognitionem* 7
cum iustitia: at rectè quærentes eum, inuenient pacem.
* *Omnia opera Domini cum iustitia, seruan-* 8
tur autem impius in diem malum.
* *Diuinatio in labiis regis, in autem iudicio* 10
non errabit os eius.
* *Momentum stateræ iustitia apud Deum,* 11
at opera eius stateræ iustæ. 12
* *Abominatio regi faciens mala; cum enim* 13
iustitia præparatur soliũ principatus. * *Acce-*
ptabilia regi labia iusta; sermones autem rectos 14
diligit Dominus. * *Indignatio regis nuncius*
mortis: vir autẽ sapiens placabit eum. * *In lu-* 15
ce vitæ filius regis, at accepti ei quasi nubilum
serotinum. * *Nidi sapientiæ eligibiliores au-* 16
ro: nidi autem prudentiæ eligibiliores super ar-
gentum. * *Semitæ vitæ declinant à malis,*
longitudo autem vitæ viæ iustitiæ. Suscipiens
disciplinam, in bonis erit: at custodiens increpationes, sapiens erit. Qui custodit suas vias,
seruat suam animam; diligens autem vitam 17
suam, parcet ori suo.
* *Ante contritionem præcedit superbia, an-* 18
te autem ruinam immodestia.
* *Melior mansuetus corde cum humilitate,* 19
quàm qui diuidit spolia cum iniuriantibus.
* *Prudens in rebus inuentor bonorum; con-* 20
fisus autem in Domino, beatus.
* *Sapientes & prudentes malos appellant,* 21
at dulces in sermone plura audient.

32 * ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν μισεῖ ἑαυτόν. ὁ δὲ πρῶν ἐλέγχους ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ.
33 * φόβος κυρίου παιδεία σοφίας, καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκειθήσεται αὐτῇ, πορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.

ις΄

4 * Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ ἔσται τῷ θεῷ. ὁ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται.
5 * ἀκάθαρτος παρὰ θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος· χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀθῳωθήσεται.
6 * ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια, δεκτὰ δὲ παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας.
7 * ὁ ζητῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης· οἱ δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὑρήσουσιν εἰρήνην.
8 * πολὺ τὰ ἔργα κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακήν.
10 * μαντεῖον ἐπὶ χείλεσι βασιλέως, ἐν ᾗ κρίσει ὁ μὴ
11 πλανηθῇ τὸ στόμα αὐτοῦ. * ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη παρὰ θεῷ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ σάθμια δίκαια.
12 * βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά, μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἑτοιμάζεται θρόνος ἀρχῆς.
13 * δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια, λόγους δὲ ὀρθοὺς ἀγα-
14 πᾷ ὁ κύριος. * θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτου, ἀνὴρ ὃς σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. * ἐν φωτὶ ζωῆς ὁ
15 βασιλέως, καὶ ὃς προσδέχεται αὐτὸν ὡσεὶ νέφος ὄψιμον.
16 * κτῆσαι σοφίαν αἱρετώτεραι χρυσίου, κτῆσαι δὲ φρονήσεως αἱρετώτερον ὑπὲρ ἀργύριον.
17 * τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μήκος δὲ βίου ὁδοὶ δικαιοσύνης. ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς ἔσται, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται. ὃς φυλάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· ἀγαπῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ φείσεται στόματος αὐτοῦ.
18 * πρὸ συντριβῆς ἐπαίρεται ὕβρις, πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη.
19 * κρείσσων πραΰθυμος μετὰ ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖται σκῦλα μετὰ ὑβριστῶν.
20 * συνετὸς ἐν πράγμασιν εὑρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ ἐπὶ κυρίῳ μακάριος.
21 * σοφὸς καὶ συνετὸς φαύλους καλοῦσιν, ὁ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[31] Auris quæ audit increpationem vitæ, in medio sapientum cõmorabitur [32] Qui deserit disciplinam, auersatur animam suam: & qui audit increpationem vitæ, possidet sapientiam. [33] Timor Domini disciplina sapientiæ: & qui gloriosus est, fit humilis.

CAP. XVI.

AB homine est consilium cordis, & à Domino sermo linguæ. [2] Omnes viæ viri mundæ sunt in oculis eius, & Deus dirigit vias eius. [3] Reuela Deo opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ. [4] Omnia opera Dei sunt pro his qui obediunt ei, & impius seruatur in diem malum. [5] Abominatio Dei est omnis elatus corde: à malo non mundabitur.
[6] In benignitate & veritate expiatur iniquitas: & timor Dei auertit à malo. [7] Quando vult Deus viam viri, inimicos quoque eius pacificos reddit ei. [8] Melius est parum in iustitia, quàm multi fructus absque iudicio. [9] Cor filij hominis cogitat viam suam, & Deus dirigit gressum eius. [10] Diuinatio in labiis regis, & in iudicio non mentitur os eius. [11] Pondus & statera recta à facie Dei est, & opera eius omnia pondera veritatis. [12] Abominatio sunt regibus ij qui operantur impietatem, quoniam in iustitia dirigitur solium. [13] Voluntas regis labia iustitiæ, & verbum rectorum diligit. [14] Indignatio regis angeli mortis sunt, & vir sapiens restinguet eam. [15] In luce vultus regis est vita, & voluntas eius quasi nubes in serenitate. [16] Qui possidet sapientiam, melior est ei auro conflato; & qui possidet prudentiam, melior est argento lecto. [17] Semita rectorum est declinare à malo; & qui cauet animæ suæ, seruat viam suam. [18] Ante interitum venit superbia, & ante ruinam eleuatur spiritus. [19] Melior est humilis spiritu & mansuetus, quàm ille qui diuidit spolia cum superbis. [20] Qui contẽplatur in verbo, inueniet bona; & qui sperat in Deo, beatus est. [21] Sapiens corde vocatur intelligens; & qui dulcis est labiis suis, addit disciplinam.

22 * מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו וּמוּסַר אֱוִלִים אִוֶּלֶת׃
23 * לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יֹסִיף לֶקַח׃
24 * צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא
לָעָצֶם׃
25 * יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת׃
26 * נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ׃
27 * אִישׁ בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרֶבֶת׃
28 * אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף׃
29 * אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב׃
30 * עֹצֶה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה
רָעָה׃
31 * עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא׃
32 * טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר׃
33 * בַּחֵיק יוּטַל אֶת־הַגּוֹרָל וּמֵיְהוָה כָּל־מִשְׁפָּטוֹ׃

יז

1 * טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה־בָהּ מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי־רִיב׃
2 * עֶבֶד מַשְׂכִּיל יִמְשׁוֹל בְּבֶן־מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים
יַחֲלֹק נַחֲלָה׃
3 * מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
4 * מֵרַע מַקְשִׁיב עַל־שְׂפַת־אָוֶן שֶׁקֶר מֵזִין עַל־
לְשׁוֹן הַוּוֹת׃
5 * לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה׃
6 * עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבֹתָם׃
7 * לֹא־נָאוָה לְנָבָל שְׂפַת יָתֶר אַף כִּי־לְנָדִיב שְׂפַת־
שָׁקֶר׃
8 * אָבֶן־חֵן הַשַּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל־כָּל־אֲשֶׁר
יִפְנֶה יַשְׂכִּיל׃
9 * מְכַסֶּה פֶשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְדָבָר מַפְרִיד
אַלּוּף׃

22 * Fons vitę eruditio possidentis, doctri-
23 na stultorum fatuitas. * Cor sapientis eru
diet os eius, & labiis eius addet gratiam.
24 * Fauus mellis composita verba, dulcedo
25 animæ & sanitas ossium. * Est via quæ vi-
detur homini recta, & nouissima eius du-
cunt ad mortem.
26 * Anima laborantis laborat sibi, quia
compulit eum os suum.
27 * Vir insipiens fodit malum, & in labiis
28 eius ignis ardescit. * Homo peruersus
suscitat lites, & verbosus separat principes.
29 * Vir iniquus lactat amicum suum, &
ducit eum per viam non bonam.
30 * Qui attonitis oculis cogitat praua,
mordens labia sua perficiet malum.
31 * Corona dignitatis senectus, quæ in
32 viis iustitiæ reperietur. * Melior est pa-
tiens viro forti; & qui dominatur animo
suo, expugnatore vrbium.
33 * Sortes mittuntur in sinu, sed à Domi-
no temperantur.

CAP. XVII.

1 MElior est buccella sicca cum gaudio,
quàm domus plena victimis cũ iur-
2 gio. * Seruus sapiens dominabitur stul-
tis filiis, & inter fratres hæreditatem diui-
3 det. * Sicut igne probatur argentum &
aurum camino, ita corda probat Dñs.
4 * Malus obedit linguæ iniquæ, & fallax
obtemperat labiis mendacibus.
5 * Qui despicit pauperem, exprobrat fa-
ctori eius: & qui in ruina lætatur alterius,
non erit impunitus.
6 * Corona senum filij filiorum, & gloria
filiorum patres eorum.
7 * Non decent stultum verba composi-
ta, nec principem labium mentiens.
8 * Gemma gratissima expectatio præ-
stolantis; quocunque se vertit, prudenter
intelligit.
9 * Qui celat delictum, quærit amici-
tias; qui altero sermone repetit, separat fæ-
deratos.

תרגום

22 מַבּוּעַ דְּחַיֵּי סֻכְלָא וּמַרְדּוּתָא דְּשַׁטְיֵי שַׁטְיוּתָא׃ 23 לִבָּא דְחַכִּימָא מִסְתַּכַּל פֻּמֵּהּ וּבְשִׂפְוָתוֹהִי מוֹסִף אֻלְפָנָא׃
24 כַּבְרִיתָא דְדֻבְשָׁא מַאֲמָרָא דְבֻסְמָא חַלְיוּתָא דְנַפְשָׁא וַאֲסוּתָא לְגַרְמֵי׃ 25 אִית אָרְחָא דְמִתְחַזְיָא בְעַיְנֵי בְנֵי נְשָׁא דְתְרִיצָא הִיא וְסוֹפָהּ
אָרְחָתָא דְמוֹתָא אִנּוּן׃ 26 נְפַשׁ דְּלַעֲיָא לַעַוְתָּא תְּסוֹבַר דְּמִן פֻּמָּא אָתֵי לָהּ כַּיְפָא׃ 27 גַּבְרָא טְלוּמָא חָפַר בִּישְׁתָּא וּבְסִפְוָתָא נוּרָא יָהֲבָא
זְלִיקֵי׃ 28 גַּבְרָא מַהְפְּכָנָא יְגָרֵי תִּגְרֵי וְדַרְתָּנָא מְפָרֵק רָחֲמֵהּ׃ 29 גַּבְרָא חָטוֹפָא מְשַׁרְגֵּג חַבְרֵהּ מוֹבִל לֵהּ בְּאָרְחָא דְלָא שַׁפִּירָא׃
30 רָמֵז בְּעַיְנוֹהִי וְחָשֵׁב הֲפִיכָתָא גָּוֵה בְּשִׂפְוָתָא וְגָמֵר בִּישְׁתָּא׃ 31 כְּלִילָא דְשַׁבְהִירָא סֵיבוּתָא בְּאָרְחָא דְצִדְקָתָא מִשְׁתַּכְחָא׃
32 טָב נָגֵד אַפֵּי רוּחָא מִן גִּבָּרָא וּדְמַכְבֵּשׁ נַפְשֵׁהּ טָב מִן הוּא דְאָחֵד מְדִינְתָּא׃ 33 בְּעֻבָּהּ דְּעַצְתָּא נָפְלָה פִּיצְתָא וּמִן־אֱלָהָא נָפֵק דִּינֵהּ׃

יז

1 טָבָא הִיא לַחְמָא שְׁרִיבְתָּא וְשַׁלְוָתָהּ בָּהּ מִן בֵּיתָא דִמְלִי דִבְחֵי דִדְיָנָא׃ 2 עַבְדָּא סָכְלְתָנָא יִשְׁתְּלַט בִּבְרָא מְבַהֲתָנָא וּבֵינַת אַחֵי נְפַלֵּג
יְרֻתְתָא׃ 3 צָרָפָא נְקִי לְסָאמָא וְכוּרָא לְדַהֲבָא וֵאלָהָא בָּדֵק לִבֵּהּ׃ 4 גַּבְרָא בִישָׁא צָיֵת לְסִפְוָתָא דְעָאתָא שִׁקְרָא וְרַגָּלוּתָא עַל לִשָּׁנָא
דְעָאתָא׃ 5 דְמַצְדִּי בְמִסְכֵּנָא מַרְגִּז לְבָרֵהּ וּדְחָדֵי לְתַבְרָא דְחַבְרֵהּ לָא מִזְדַּכֵּי׃ 6 כְּלִילָא דְסָבֵי בְּנֵי בְנַיָּא וְשִׁבְהוֹדְהוֹן דִּבְנַיָּא אֲבָהֵיהוֹן׃
7 לָא יָאֵי לְטִפְשָׁא שִׂפְוָתָא יַתִּירְתָּא אַף לָא לְשַׁלִּיטָא שִׂפְוָתָא דְשִׁקְרָא׃ 8 כֵּיפָא דְשָׁחֳדָא חֲסִידָא הִיא בְּאַפֵּי מַן דְּשָׁקֵל לֵהּ לְכָל־אֲתַר
דְּמִתְפְּנֵי שִׂכּוּלָא׃ 9 דְּמְכַסִּי חוֹבָה בָּעֵי רַחֲמוּתָא וּדְסָנֵי מִלְּתָא מְפָרֵק רָחֲמָא׃

* *Fons vitæ cogitatio possidentibus: disci-* 22
plina autem stultorum mala. * *Cor sapientis* 23
considerabit quæ à proprio ore, in autem labiis
feret prudentiam. *Faui mellis sermones bo-* 24
ni: dulcedo autem eorũ sanitas animæ. * *Sunt* 25
viæ quæ videntur rectæ esse viro, tamen nouis-
sima earum respiciunt in profundum inferni.

* *Vir in laboribus laborat sibi, & vim facit* 26
suæ perditioni: at peruersus in suo ore fert per-
ditionem. *Vir insipiens fodit sibi mala, in autẽ* 27
suis labiis thesaurizat ignem. *Homo peruersus* 28
immittit mala, & lucernã ardentẽ doli accen-
det malis, & diuidit amicos. * *Vir iniquus* 29
tentat amicos, & ducit eos per vias non bo-
nas. * *Firmans oculos suos cogitat peruersa:* 30
diffinit autem labiis suis omnia mala, hic fornax
est malitiæ. * *Corona exultationis senectus,* 31
in autem viis iustitiæ reperitur. * *Melior* 32
vir patiens forti, & vir prudentiam habens
agricola magno: at qui dominatur iræ, melior
comprehendente ciuitatẽ. * *In sinus veniunt* 33
omnia iustis, ab autem Domino omnia iusta.

CAP. XVII.

MElior buccella cũ voluptate in pace, quàm 1
domus plena multis bonis & iniustis vi-
ctimis cum iurgio. * *Seruus intelligens domi-* 2
nabitur dominorũ stultorum, in autẽ fratribus
diuidet partes. * *Sicut probatur in camino* 3
argentum & aurum; sic electa corda apud Do-
minum. * *Malus obedit linguis iniquorum,* 4
iniustus autem attendit labiis mendacibus. Fi-
delis totus ornatus pecuniarum, at infidelis
neque obolus.

* *Qui deridet pauperem, irritat eum qui fe-* 5
cit illum: at qui lætatur perdito, non erit inno-
cens: at qui miseretur, misericordiam conseque-
tur. * *Corona senum filij filiorum, gloria autẽ* 6
filiorum patres eorum.

* *Non congruent stulto labia fidelia, neque* 7
iusto labia mendacia.

* *Merces gratiarũ disciplina vtentibus; quo-* 8
cunque vtique vertatur, prosperabitur. * *Qui* 9
celat iniustitias, quærit amicitiam: qui autem
odit celare, erigit amicos & domesticos.

22 * πηγὴ ζωῆς σύνοια τοῖς κεκτημένοις. παιδεία δὲ ἀφρό-
23 νων κακή. * καρδία σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου σό-
ματος, ἐπὶ δὲ χείλεσι φορέσει ἐπιγνωμοσύνην.
24 * κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύκασμα δὲ ἀνθρώ-
25 πων ἴασις ψυχῆς. * εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι ὀρθαὶ εἶναι ἀνδρὶ, τὰ
μέρη τοῦ τελευταίου αὐτῶν βλέπουσιν εἰς πυθμένα ἅδου. * ἀνὴρ
26 ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ καὶ ἐνδιάζει αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν.
ὁ μέντοι σκολιὸς, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φορεῖ τὴν ἀπώ-
27 λειαν. * ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακά, ἐπὶ δὲ τῶν
28 ἑαυτοῦ χειλέων ἀποσωρεύσει πῦρ. * ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμπει
κακά, ὡς λαμπῆρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ
29 διαχωρίζει φίλους. * ἀνὴρ ἄνομος ἀποπλανᾷ φίλων,
30 ὡς ἀπάξει αὐτοὺς ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς. * σημεῖόν ὀφθαλμοῦ
αὐτοῦ λογίζεται διεστραμμένα, ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ
31 πονηρὰ τὰ κακά, ἔστι καμινὸς ἐστι κακίας. * στέφανος
καυχήσεως γῆρας, ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὑρίσκεται.
32 * κρείσσων ἀνὴρ μακροθύμος ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν
ἔχων γεωργίου μεγάλου, ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων κα-
33 ταλαμβανομένου πόλιν. * εἰς κόλπους ἐπέρχεται πρόσταγμα
τοῖς δικαίοις, ἀπὸ δὲ κυρίου πρόσταγμα τὰ δίκαια.

ιζ'

1 * Κρείσσων ψωμὸς μετ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πλή-
ρης πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης.
2 * οἰκέτης νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ
ἀδελφοῖς διελεῖται μέρη.
3 * ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός,
4 οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι ἀπὸ κυρίου. * κακὸς ὑπακούει
χείλεσιν ἀδικίας, ἄδικος δὲ προσέχει χείλεσι ψεύ-
δεσιν. ὅλου τοῦ κόσμου τὰ χρήματα, ὅλου δὲ
5 ἀπίστου ὀβολός. * ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύνει
τὸν ποιήσαντα αὐτόν. ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμένῳ οὐκ
ἀθῳωθήσεται. ὁ δὲ ἐπαλγῶν ἐλεηθήσεται.
6 * στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ
τέκνων πατέρες αὐτῶν.
7 * οὐκ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστά, ὁ δὲ δικαίῳ χείλη
8 ψευδῆ. * μισθὸς χαρίτων ἡ παιδεία τοῖς χρωμένοις,
οὗ δ' ἂν ἐπιστρέψῃ εὐοδωθήσεται.
9 * ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ φιλίαν. ὃς δὲ μισεῖ
κρύπτειν, ἴσως φίλους καὶ οἰκείους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Fons vitæ intellectus *possidentis*, & disciplina stultorum stultitia. [23] Cor sapientis erudit os ipsius, & in labiis suis adiicit doctrinam. [24] Fauus mellis verbum suaue, dulcedo animæ & medicina ossium. [25] Est via quæ videtur in oculis filiorum hominum recta: & finis eius sunt viæ mortis. [26] Anima laborantis laborem sustinebit; quia ex ore suo veniet ei humiliatio.

[27] Vir calumniator fodit malum, & in labiis eius ignis dat scintillas.

[28] Vir peruersus concitat lites, & susurro diuellit à se amicum suum. [29] Vir raptor lactat amicum suum, & ducit eum per viam non bonam. [30] Qui annuit oculis suis & cogitat peruersa, annuens labiis suis perficit malum. [31] Corona pulchritudinis est senectus, in via iustitiæ inuenitur. [32] Melior est lentus ira animi quàm fortis: & qui dominatur sibiipsi, magis quàm ille qui capit prouinciam. [33] In sinum consilij cadit sors, & à Deo egreditur iudicium eius.

CAP. XVII.

MElior est panis siccus cum tranquillitate, quàm domus plena victimis iurgij. [2] Seruus prudens dominabitur filio impudenti, & inter fratres diuidet hæreditatem. [3] Conflatorium purum est ad argentum, & caminus ad aurum, & Deus scrutatur corda.

[4] Vir malus auscultat labia iniqua: falsitas & accusatio in lingua peruersa.

[5] Qui deridet pauperem, prouocat iram creatoris sui, & qui lætatur in interitu socij sui, non erit innocens. [6] Corona senum filij filiorum, & pulchritudo filiorum patres eorum. [7] Non decet insipientem labium excessiuum, neque principem labium mendacij.

[8] Lapis muneris gratia est in oculis eius qui tollit eum: ad omnem locum quò se vertit, prudenter agit.

[9] Qui celat delictum, quærit amicitiam; & qui repetit sermonem, separat amicum.

20 * תַּחַת גְּעָרָה בְּמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה׃
11 * אַךְ מְרִי יְבַקֶּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח־בּוֹ׃
12 * פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ׃
13 * מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ׃
14 * פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרִיב
נְטוֹשׁ׃
15 * מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־
שְׁנֵיהֶם׃
16 * לָמָּה־זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב־
אָיִן׃
17 * בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד׃
18 * אָדָם חֲסַר־לֵב תֹּקֵעַ כָּף עֹרֵב עֲרֻבָּה לִפְנֵי רֵעֵהוּ׃
19 * אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֶּשׁ־שָׁבֶר׃
20 * עִקֶּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפַּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל
בְּרָעָה׃
21 * יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ וְלֹא יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל׃
22 * לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ־גָּרֶם׃
23 * שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקָּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט׃
24 * אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אָרֶץ׃
25 * כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמֶמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ׃
26 * גַּם עֲנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־
יֹשֶׁר׃
27 * חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת וְקַר־רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה׃
28 * גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן׃

יח

1 * לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׃
2 * לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ׃
3 * בְּבוֹא רָשָׁע בָּא גַּם־בּוּז וְעִם־קָלוֹן חֶרְפָּה׃
4 * מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי־אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר
חָכְמָה׃

10 * Plus proficit correctio apud pruden-
11 tē, quàm centū plagæ apud stultū. * Sem-
per iurgia quærit malus, angelus autē cru-
12 delis mittetur cōtra eum. * Expedit magis
vrsæ occurrere raptis fœtibus, quàm fatuo
13 confidenti sibi in stultitia sua. * Qui reddit
mala pro bonis, nō recedet malum de do-
14 mo eius. * Qui dimittit aquā, caput est iur-
giorū; & antequā patiatur contumeliā, iu-
15 diciū deserit. * Qui iustificat impiū, & qui
condemnat iustū, abominabilis est vterq;
16 apud Dñm. * Quid prodest stulto habere
diuitias, cùm sapientiā emere non possit?
17 * Omni tempore diligit qui amicus est,
18 & frater in angustiis cōprobatur. * Stultus
homo plaudet manibus suis, cùm spopon-
19 derit ꝓ amico suo. * Qui meditatur discor
dias, diligit rixas: & qui exaltat ostiū suū,
20 quærit ruinā. * Qui peruersi cordis est, nō
inuenit bonū; & qui vertit linguā, incidet
21 in malū. * Natus est stultus in ignominiam
22 suā, sed nec pater in fatuo lætabitur. * Ani-
mus gaudens ætatem floridā facit, spiritus
23 tristis exsiccat ossa. * Munera de sinu im-
pius accipit, vt peruertat semitas iudicij.
24 * In facie prudētis lucet sapientia: oculi
25 stultorū in finibus terræ. * Ira patris filius
26 stultus, & dolor matris quę genuit eū. * Nō
est bonum, damnū inferre iusto; nec per-
cutere principem qui recta iudicat.
27 * Qui moderatur sermones suos, do-
ctus & prudens est, & preciosi spiritus vir
28 eruditus. * Stultus quoque si tacuerit,
sapiens reputabitur: & si compresserit la-
bia sua, intelligens.

CAP. XVIII.

1 A OCcasiones quærit qui vult recedere ab
amico, omni tpe erit exprobrabilis.
2 * Non recipit stultus verba prudētię, nisi
ea dixeris quæ versantur in corde eius.
3 * Impius cùm in ꝓfundū venerit pecca-
torū, cōtemnit: sed sequetur eū ignominia
4 & opprobriū. * Aqua ꝓfunda verba ex ore
viri, & torrens redundans fons sapientiæ.

תרגום

10 עָלָא בְעָתָא בְּמַן דְּמִתְבַּיֵּן טָב מִן דִּלְמִמְחֵי לְסַכְלָא מְאָה חֻטְרִין׃
11 בְּרַם גַּבְרָא מְרִירָא בָּעֵי בִישְׁתָּא וּמַלְאֲכָא
נַכְזְרָיָא יִשְׁתַּדַּר עֲלֵהּ׃
12 פָּגַע דֹּב וּרְתִיתָא בְּגַבְרָא חַכִּימָא לָא מִתְזַעַ וְשִׂכְלָא בְשַׁטְיוּתֵהּ נָפִל׃
13 דְּפָרַע בִּישְׁתָּא חֲלַף טָבְתָּא לָא תִפְסֻק
בִּישְׁתָּא מִן בַּיְתֵהּ׃
14 אֲשֵׁד דְּמָא הֵיךְ מַיָּא מְגָרֵי תִגְרֵי וְקֳדָם קַדְיָא מִטְּעֵי דִינָא׃
15 דִּמְזַכֵּה לְרַשִׁיעָא וּמְחַיֵּב לְצַדִּיקָא מְרַחַקְתֵּהּ דֵּאלָהָא
אַף־תַּרְוֵיהוֹן׃
16 לְמַה־דֵּן אָזְלָא לֵהּ תִּגְרוּתָא לְסַכְלָא דְּלֵית לֵהּ לִבֵּהּ וְחָכְמְתָא׃
17 בְּכָל־עִדַּן חַבְרָא רָחֵם הוּא וַאֲחָא לְעָקְתָא מִתְיְלֵד׃
18 בַּר נַשׁ חֲסִיר רַעְיָנָא מַשְׁלֵם יְדֵהּ וְעָרֵב עֲרָבוּתָא עַל־חַבְרֵהּ׃
19 דְּרָחֵם חוֹבָא רָחֵם מַצּוּתָא וּמוֹרִים תַּרְעֵהּ בָּעֵי תַבְרָא׃
20 מַן דַּעֲקִים לִבֵּהּ לָא מַשְׁכַּח טָבְתָא וּדְמִתְהַפֵּךְ בְּלִשָּׁנֵהּ נִפֵּל בְּבִישְׁתָּא׃
21 דְּמוֹלִד סִכְלָא חִמּוּצָא דִילֵהּ וְלָא חָדֵי אֲבוּי דְטִפְשָׁא׃
22 לִבָּא חָדְיָא מַשְׁפִּר גּוּפָא וְרוּחָא דְכִיכְתָא מְיַבְּשָׁא גַּרְמָא׃
23 שֶׁחֳדָא מִן עֻבָּא יִסַּב רַשִׁיעָא לְמִצְלֵי אָרְחָא דְדִינָא׃
24 אַפּוֹי דְסָכְלְתָנָא חָדְיָן בְּחָכְמְתָא וְעַיְנוֹי דְסִכְלָא בְּעֻמְקָא דְאַרְעָא׃
25 בְּרָא סַכְלָא מַכְבִּד אֲבוּי וּמְמַרְמֵר לְאִמֵּהּ׃
26 לְמִתַּךְ לְצַדִּיקָא לָא שַׁפִּיר אַף לָא לְמִמְחֵי צַדִּיקַיָּא דְאָמְרִין תְּרִיצוּתָא׃
27 דְּחָשֵׂךְ פִּלּוֹי יָדֵעַ יְדִיעֲתָא וְדִמְכִיכָא רוּחֵהּ גַּבְרָא דְמִתְבַּיֵּן׃
28 וְאַף שָׁטְיָא דְשָׁתִק חַכִּימָא הוּא מִתְחֲשֵׁב וּדְכָלֵי שִׂפְוָתֵהּ מִתְבַּיֵּן׃

יח

1 רִיגְתָא בָּעֵי פַּהְיָא וּבְכָל־מִלְכְתָא מִצְטְדִי׃
2 לָא צָבֵי סִכְלָא בְסָכְלְתָנָא אֶלָּא בְשַׁטְיוּתָא פָּהִי לִבֵּהּ׃
3 כַּד אָתֵי רַשִׁיעָא בְּשַׁטְיוּתָא יֵיתֵי וּבְצַעֲרָא וּבְחִסּוּדָא׃
4 מַיָּא עֲמִיקֵי פֻּמֵּהּ דְּגַבְרָא נַחֲלָא דְנָבֵעַ מַבּוּעַ דְּחָכְמְתָא׃

Conterũt minæ cor prudẽtis, ſtultus autem verberatus nõ ſentit. Contradictiones ſuſcitat omnis malus, at Dominus angelũ crudelẽ emittet ei. Incidet cura viro intelligẽti, at ſtulti excogitabũt mala. Qui reddit mala pro bonis, nõ mouebũtur mala de domo eius. Licentiã dat ſermonibus principiũ iuſtitiæ, præcedit autẽ egeſtatẽ cõtentio et pugna. Qui iuſtũ iudicat iniuſtũ, iniuſtũ autẽ iuſtũ, immũdus & abominabilis apud Deũ. Ad quid ſunt pecuniæ ſtulto? poſſidere enim ſapientiã excors nõ poterit. Qui altã facit ſuã domũ; quærit contritionem: at renuens diſcere, incidet in mala. In omne tẽpus amicus ſit tibi, fratres in neceſſitatibus vtiles ſint; huius enim gratia naſcũtur. Vir ſtultus applaudit & cõgaudet ſibi. Sicut & ſpondens ſponſorem dat ſuũ amicum. Amans peccata gaudet rixis.

At durus corde nõ occurrit bonis: vir faciliter mutabilis lingua incidet in mala: cor autẽ ſtulti dolor poſſidẽti illud: nõ lætatur pater in filio indiſciplinato. Filius autẽ prudens lætificat matrẽ ſuã. Cor lætũ bene habere facit, viri autẽ triſtis exſiccantur oſſa. Accipientis munera in ſinibus iniuſtè, non proſperãtur viæ, impius autem declinat vias iuſtitiæ. Facies prudens viri ſapientis, at oculi ſtulti in ſumma terræ. Ira patri filius ſtultus, & dolor matri eius.

Damnum inferre viro iuſto non bonũ, neque ſanctum inſidiari principibus iuſtis.

Qui abſtinet verbum præmittere durum, prudens, patiens autem vir prudens.

Amenti interroganti ſapientia imputabitur: mutum autem quiſpiam ſeipſum cùm fecerit, videbitur prudens eſſe.

CAP. XVIII.

Occaſiones quærit vir volens recedere ab amicis: in omni autem tempore exprobrabilis erit.

Non neceſſitatem habet ſapientiæ indigens mente, potius enim ducitur ſtultitia. Cùm venerit impius in profundũ malorũ, contemnit; ſuperuenit autem ei ignominia & opprobrium.

Aqua profunda ſermo in corde viri, fluuius autem ſcaturit & fons vitæ.

10 * σωτρίβει ἀπφλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δ' μα-
11 στιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται). * δυσπλησίας ἐπείρει πᾶς κακός, ὁ δ'
12 κύριος ἄγγελον δυσελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ. * ἐμπε-
σεῖται μέριμνα δυσλεῖ νοήμονι, ⟨καὶ⟩ δ' ἄφρονες διαλο-
13 γιῶν) κακά. * ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινηθή-
14 σεται) κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. * ἔξοδον δίδωσι λόγοις ἀρχὴ
δικαιοσύνης, φραγήσεται δ' τ' ἐνδείας σάσις καὶ μάχη.
15 * ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀ-
16 κάθαρτος ⟨καὶ⟩ βδελυκτὸς ⟨θεῷ⟩ ἐστιν. * ἵνα τί ὑπῆρξε χρήμα-
τα ἄφρονι, κτήσασθαι δὲ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται; ὃς
ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ζητεῖ συντριβήν· ὁ δὲ σκο-
17 λιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά. * εἰς πάντα καιρὸν
ὁ φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκαις χρήσι-
18 μοι ἔσωσαν. τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται. * ἀνὴρ ἄφρων
ὑπεύθυνος ἐν ὑπαίθρῳ ἑαυτῷ. ὡς ⟨καὶ⟩ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύη
19 τὸν ἑαυτοῦ φίλον. * φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις.
20 * ὁ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς, ἀνὴρ δὲ μετάβολος γλώσσῃ ἐμπεσεῖται εἰς κακά. καρδία δὲ ἄφρο-
νος ὀδυνᾷ τὸ κεκτημένῳ αὐτοῦ, ⟨καὶ⟩ οὐ δύφραίνει) πατὴρ
21 ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. * υἱὸς δὲ φρόνιμος δύφραίνει μητέ-
22 ρα αὐτοῦ. * καρδία δύφραινομένη δύεκτεῖν ποιεῖ. ἀν-
23 δρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. * λαμβάνοντες
δῶρα ἐν κόλποις ἀδίκως οὐ καθυοδοῦσιν) αἱ ὁδοί, ἀσεβὴς
24 δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. * πρόσωπον συνετὸν ἀν-
δρὸς σοφοῦ, ⟨καὶ⟩ δὲ ὀφθαλμοὶ ⟨τοῦ⟩ ἄφρονος ἐπ' ἄκρα γῆς.
25 * ὀργὴ πατρὸς ἄφρων, καὶ ὀδυνᾷ τὴν τεκοῦσαν αὐτόν.
26 * ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλόν, οὐδὲ ὅσιον ὑπερ-
27 λύειν δυνάστας δικαίους. * ὃς φείδεται) ῥῆμα προέσται
σκληρόν, ὑπερήφανον, μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος.
28 * ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφία λογισθήσεται), σιγῶν δέ
τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι.

ιή

1 * Προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ
φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται.
2 * οὐ χρείαν ἔχει σοφίας ἀνδρὸς φρονῶν, μᾶλλον γὰρ
3 ἄγεται ἀφροσύνη. * ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κα-
κῶν, καταφρονεῖ, ἐπέρχεται) δὲ αὐτῷ ἀτιμία ⟨καὶ⟩ ὄνειδος.
4 * ὕδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ποταμὸς δὲ
ἀναπηδύει καὶ πηγὴ ζωῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Penetrat increpatio intelligentem magis quàm percutere ſtultum centies virgis. [11] Verùm vir amarus quærit malum, & angelus crudelis mittetur contra eum. [12] Occurrit vrſus & terror viro ſapienti, non commouetur: & ſtultus in ſtultitia ſua cadit. [13] Qui reddet malum pro bono, non recedet malum de domo eius. [14] Qui effundit ſanguinem ſicut aquam, concitat iurgia: & antequam exardeſcat lis, dimittenda eſt. [15] Qui iuſtificat impium, & qui condemnat iuſtum, vterque eſt abominandus Deo. [16] Ad quid prodeſt negotiatio ſtulto, qui non habet cor neque ſcientiam? [17] In omni tempore ſocius diligit, & frater ad tempus anguſtiæ natus eſt. [18] Filius hominis indigens intellectu pangit manum ſuam, & ſpondet fideiuſſionem pro amico ſuo. [19] Qui diligit peccatum, diligit rixam: & qui exaltat portam ſuam, quærit interitum. [20] Qui prauus eſt corde ſuo, non inueniet bonum: & qui peruerſus eſt in lingua ſua, corruet in malum. [21] Qui generat ſtultum, mæſtitia erit ei, & non lætabitur pater inſipientis. [22] Cor gaudens pulchrum facit corpus, & ſpiritus triſtis exſiccat oſſa. [23] Munus de ſinu capiet impius, vt declinet à via iudicij. [24] Vultus prudentis hilaris eſt in ſapientia, & oculi ſtultorum in profundis terræ. [25] Filius ſtultus exaſperat patrem ſuum, & exacerbat matrem ſuam. [26] Multare iuſtum non eſt bonum, neque percutere iuſtos qui dicunt recta. [27] Qui prohibet ſermones ſuos, ſcit ſcientiam: & qui humilis eſt ſpiritu ſuo, vir intelligens eſt.

[28] Stultus quoque ſi tacuerit, ſapiens reputabitur: & qui compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

[1] Deſiderium quærit ſeparatus, & omne conſilium deridet. [2] Non vult ſtultus intelligentiam, ſed in ſtultitia immoratur eius animus. [3] Quando venit impius in ſtultitia, venit & in ignominia & opprobrio. [4] Aquæ profundæ os viri, torrens redundans fons ſapientiæ.

5 שְׂאֵת פְּנֵי־רָשָׁע לֹא־טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט׃
6 שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ בְרִיב וּפִיו לְמַהֲלֻמוֹת יִקְרָא׃
7 פִּי כְסִיל מְחִתָּה־לּוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ׃
8 דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
9 גַּם מִתְרַפֶּה בִּמְלַאכְתּוֹ אָח הוּא לְבַעַל מַשְׁחִית׃
10 מִגְדַּל־עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃
11 הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּתּוֹ׃
12 לִפְנֵי־שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב־אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃
13 מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִיא־לּוֹ וּכְלִמָּה׃
14 רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ וְרוּחַ נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה׃
15 לֵב נָבוֹן יִקְנֶה־דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֶּשׁ־דָּעַת׃
16 מַתַּן אָדָם יַרְחִיב לּוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ׃
17 צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ וּבָא רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ׃
18 מְדָנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד׃
19 אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת־עֹז וּמְדוֹנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן׃
20 מִפְּרִי פִי־אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע׃
21 מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד־לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל פִּרְיָהּ׃
22 מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃
23 תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת׃
24 אִישׁ רֵעִים לְהִתְרוֹעֵעַ וְיֵשׁ אוֹהֵב דָּבֵק מֵאָח׃

יט

1 טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעֻקַּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא כְסִיל׃
2 גַּם בְּלֹא־דַעַת נֶפֶשׁ לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא׃
3 אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל־יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ׃
4 הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים וְדָל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד׃
5 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט׃
6 רַבִּים יְחַלּוּ פְּנֵי־נָדִיב וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן׃

5 *Accipere perſonã impij in iudicio,non
6 eſt bonũ,vt declinesà veritate iudicij. *La-
B bia ſtulti miſcent ſe rixis, & os eius iurgia
7 ꝓuocat. * Os ſtulti contritio eius,& labia
8 ipſi⁹ ruina aĩæ eius. *Verba bilinguis quaſi
ſimplicia,& ipſa ꝓueniunt vſq; ad interio
9 ra ventris. *Qui mollis & diſſolutus eſt in
10 ope ſuo,frater eſt ſua opa diſsipãtis. *Tur-
ris fortiſsima nomen Dñi, ad ipſam currit
11 iuſt⁹,& exaltabitur. *Subſtãtia diuitis vrbs
roboris eius,& quaſi murus validus circũ-
12 dans eũ. *Antequã cõteratur exaltatur cor
C hominis,& antequã glorificetur humilia-
13 tur. *Qui priùs reſpõdet quàm audiat,ſtul
tũ ſe eſſe demõſtrat & cõfuſione dignum.
14 *Spiritus viri ſuſtẽtat imbecillitatẽ ſuã:
ſpiritũ verò ad iraſcendũ facilẽ quis pote-
15 rit ſuſtinere? *Cor prudẽtis poſsidebit ſciẽ
tiam,& auris ſapientiũ quærit doctrinam.
16 *Donũ hominis dilatat viã eius, & ante
17 principes ſpacium ei facit. *Iuſtus prior eſt
D accuſator ſui,venit amicus eius, & inueſti-
18 gabit eũ. *Cõtradictiones cõprimit ſors,&
19 inter potẽtes quoq; diiudicat. *Frater qui
adiuuatur à fratre quaſi ciuitas firma,& iu
20 dicia quaſi vectes vrbium. *De fructu oris
viri replebitur vẽter eius , & genimina la-
21 biorũ ipſius ſaturabũt eũ. *Mors & vita in
manibus linguæ: qui diligũt eã,comedent
22 fructus eius. *Qui inuenit mulierẽ,inue-
nit bonũ,& hauriet iocunditatem à Dño.
23 *Cũ obſecrationibus loquitur paup, &
24 diues effabitur rigidè. *Vir amicabilis ad
ſocietatẽ, magis amicus erit quàm frater.

CAP. XIX.

1 MElior eſt paup qui ambulat in ſimpli
citate ſua,quã torquẽs labia ſua,& in
ſipiens. *Vbi nõ eſt ſcientia aĩę nõ eſt bonũ,
3 & qui feſtin⁹ eſt pedib⁹,offendet. *Stulti-
tia hominis ſupplãtat greſſus eius, & con-
4 tra Dñm feruet aĩo ſuo. *Diuitiæ addũt a-
micos plurimos,à paupe autem & hi quos
5 habuit ſeparãtur. *Teſtis falſus nõ erit im-
punitus,& qui mendacia loquitur,nõ effu
giet. 6 *Multi colunt perſonam potentis,& amici ſunt dona tribuentis.

תרגום

5 לְמִסַּב אַפֵּי לְרַשִּׁיעָא לָא־שַׁפִּיר אַף לָא לְמִצְלֵי דִינָא לְצַדִּיקָא׃ 6 שִׂפְוָתֵהּ דְּסַכְלָא מַיְתָן לֵהּ לְדִינָא וּפֻמֵּהּ מַמְטֵי לֵהּ לַחֲרָתָא׃ 7 פֻּמֵּהּ
דְּסַכְלָא שַׁנְיָא הוּא לֵהּ וְשִׂפְוָתֵהּ פַּחָא אִנּוּן לְנַפְשֵׁהּ׃ 8 מִלּוֹי דְּשִׁגּוּשָׁא מְרַאֲבְנָן לֵהּ וּמַחֲתָן לֵהּ לְעָמֵק דְּשֵׁיוֹל׃ 9 וְגַם דְּמִתְרַפֵּה בַּעֲבִידְתֵּהּ
חַבְרָא הוּא לְגַבְרָא מְחַבְּלָנָא׃ 10 מַגְדְּלָא דְעָשְׁנָא שְׁמֵהּ דַּאלָהָא וּבֵהּ נִרְהַט צַדִּיקָא וְנִגְרַם בֵּהּ׃ 11 מָזְלֵהּ דְּעִתִּירָא קִרְיְתָא דְעָשְׁנֵהּ
וּכְשׁוּרָה יוּרַם מִשְׂרֵהּ׃ 12 קֳדָם תַּבְרָא יִתְרוֹמַם לִבֵּהּ דְּגַבְרָא וְקֳדָם יְקָרָא עְנוּתָנוּתָא׃ 13 מַחֲזַר פִּתְגָמָא עַד־לָא שְׁמֵעַ שַׁטְיוּתָא לֵהּ וּבַהַתָתָא׃
14 רוּחֵהּ דְּגַבְרָא תְּסַבַּר כְּרַהֲנֵהּ וְרוּחָא מְכֵיכְתָא מַן נְטַעֲנֵהּ׃ 15 לְבָא דְמִתְבַּיִן נְקַנֵּא יְרִיעָתָא וְאֻדְנָא דְחַכִּימֵי תְּבָעֵי מַנְדְּעָא׃
16 מוֹהֲבֵהּ דְּבַר נְשָׁא מְרַוַּחָא לֵהּ וְקֳדָם רַבְרְבֵי מְקַיְמָא לֵהּ׃ 17 זַכֵּי הֲוָה קֳדָמָאָה בְּרִינֵהּ וַאֲתָא חַבְרֵהּ וְנָצַח לֵהּ׃ 18 תְּגַרֵּי מְבַשְּׁלָא
פֻּיְתָא וּבֵינַת תַּקִּיפֵי פְּרִשָׁא׃ 19 אֲחָא דְמִתְעֲוֵי מִן אֲחוֹי חֵיךְ קְרִיְתָא עֲשִׁינְתָא וַאֲחָרָא חֵיךְ סוֹכָרָא דְחַסְנָא׃ 20 מִן פֵּרֵי פֻּמֵּהּ דְּגַבְרָא
תִּסְבַּע כַּרְסֵהּ וּמִן עֲלָלָתָא דְשִׂפְוָתֵהּ נִסְבַּע׃ 21 מוֹתָא וְחַיֵּי בִּידָא דִּלְשָׁנָא וּדְרָחֵם לֵהּ נַיכֵל מִן־פֵּרוֹי׃ 22 דְּמַשְׁכַּח אִתְּתָא מַשְׁכַּח
וּקְבֵיל רְעוּתֵהּ מִן־אֱלָהָא׃ 23 תַּחֲנוּנֵי נְמַלֵּל מִסְכֵּנָא וְעָתִירָא נְמֵלֵּל עֲשִׁינְתָא׃ 24 אִית חַבְרֵי דְּמִתְחַבְּרִין לְאִיתְרַחֲמָא דְּבַקָּה מִן אַח׃
יט 1 טָב מִסְכֵּנָא דְּמִתְהַלֵּךְ בְּתֻמֵּיהּ מִן הַוֵּי דְּמִתְעַקְּמָן אַרְחָתֵהּ וְהוּא סַכָּל׃ 2 מַן דְּלָא יָדַע נַפְשֵׁהּ לָא שַׁפִּיר לֵהּ וּדְקַלִּיל
בְּרַגְלוֹי לְבִישְׁתָא חָטֵיא הוּא׃ 3 שְׁטְיוּתָא דְּבַר נְשָׁא מְטַלְטְלָא אָרְחָתֵהּ וְעַל־אֱלָהָא מִתְרָעֵם לִבֵּהּ׃ 4 מָזְלָא מוֹסִף חַבְרֵי סַגִּיעֵי וּמִסְכֵּנָא פְּרִישׁ
מֵחַבְרֵהּ מְנָה׃ 5 סָהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא נְזַדְּכֵי וּדְמַוְעֵי כַדָּבוּתָא לָא נִתְמְלֵט׃ 6 סַגִּיעֵי דְּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם רַבָּא וּדְלִבְישִׁין יְהֵב מוֹהֲבְתָא׃

* *Admirari personã impij nõ bonũ, neq; sanctũ declinare iustũ in iudicio.* * *Labia stulti ducũt eũ in mala, at os eius temerariũ mortẽ inuocat.*

* *Os stulti contritio ei, at labia eius laqueus animæ eius.* * *Pigros deiicit timor, animæ autẽ eſ fœminatorũ ẽsurient.* * *Qui non medetur sibi in operibus suis, frater est dissipantis seipsum.* * *Ex magnificẽtia fortitudinis nomẽ Domini, ad ipsũ autẽ accurrentes iusti exaltãtur.* * *Substãtia diuitis viri vrbs munita, at gloria eius valde inumbrat.* * *Ante contritionẽ exaltatur cor hominis, & ante gloriã humiliatur.* * *Qui respondet verbũ antequã audiat, stultitia ipsi est & opprobriũ.* * *Frã viri mitigat seruus prudẽs: parui animi autẽ virũ quis sustinebit?* * *Cor prudẽtis possidet sensum, aures autẽ sapientiũ quærũt cogitationẽ.* * *Domus hominis dilatat illũ, & apud principes sedere facit eũ.* * *Iustus sui accusator in principio sermonis; cùm autẽ adiecerit aduersarius, redarguitur.* * *Cõtradictiones sedat taciturnus, inter autẽ potentes determinat.* * *Frater à fratre adiutus tanquam ciuitas munita & excelsa; fortis est autẽ tanquã fundatũ regnũ.* * *De fructibus oris vir replet ventrẽ suum, de autẽ fructibus labiorũ eius replebitur.* * *Mors et vita in manu linguæ: at qui dominãtur eius, comedẽt fructus eius.* * *Qui inuenit mulierẽ bonam, inuenit gratias, accepit autẽ à Domino iucũditatẽ. Qui expellit mulierẽ bonã, expellit bona; qui autẽ cõtinet adulterã, stultus et impius.* * *Preces loquitur pauper, at diues respondet dura.* * *Vir amicorum ad amicitiã, & est amicus adhærens super fratrem.*

CAP. XIX.

MElior est mẽdicus ambulãs in simplicitate sua quàm peruersus labiis suis, & ipse stultus. * Et absque scientia anima non bona, & festinans pedibus peccat. * *Stultitia viri vastat vias eius, at Deum accusat corde suo.*

* *Diuitiæ addunt amicos multos, at pauper & ab existente amico relinquitur.*

* *Testis falsus non impunitus erit: qui autem accusat iniustè, non effugiet.*

* *Multi colunt personas regis, omnis autem malus fit opprobrium viro.*

5 * θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς ὁ καλόν, ὁ δὲ ὅσιον
6 ἐκκλίναι τὸ δίκαιον ἐν κρίσει. * χεῖλη ἄφρονος ἄγουσιν αὐ
τὸν εἰς καυχήματα· τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θραύσει πτη-
7 καλεῖ). * στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῷ, τὰ δὲ χείλη αὐ
8 τοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. * ὀκνηρὸς καταβάλλει φόβος,
9 ψυχαὶ δὲ ἀνδρομιῶν πεινάσουσιν. * ὁ μὴ ἰώμενος ἑαυτὸν
ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαινομένου ἑαυτόν.
10 * ἐν μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου, αὐτῷ δὲ προσ-
11 δραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται). * ὕπαρξις πλουσίου πόλις ὀχυρά· ἡ δὲ δόξα αὐτοῦ μέλα θραυσιάζει. * πρὸ συντρι-
13 βῆς ἡψοῦ) καρδία ἀνδρός, καὶ πρόδοξης ταπεινοῦ). * ὃς ἀπο-
κρίνεται) λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος.
14 * θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει θεράπων φρόνιμος, ὀλισθαίνουσαν
15 δὲ ἀνδρὸς τίς ὑποίσει; * καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὠτία
16 δὲ σοφῶν ζητεῖ σύνεσιν. * δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐ-
17 τόν, καὶ πρὸ δυνάστου καθιζάνει αὐτόν. * δίκαιος ἑαυτοῦ κα-
τήγορος ἐν πρωτολοίᾳ· ὡς δ' ἂν ἔλθῃ ὁ ἀντίδικος ἐ-
18 λέγχει). * ἀπιλοίας παύει σιγηρός, ἐν δὲ δυνάστοις ὁρίζει.
19 * ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ
20 ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον. * ἀπὸ
καρπῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ
21 καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται). * θάνατος καὶ ζωὴ ἐν
χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται) τοὺ καρποὺς
22 αὐτῆς. * ὃς εὗρε γυναῖκα ἀγαθήν, εὗρε χαρίτας· ἔλαβε δὲ
καὶ κυρίου εὐαρέστησιν. ὃς ἐκβάλλει γυναῖκα ἀγαθήν,
ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· ὁ δὲ κατέχων μοιχαλίδα ἄφρων
23 καὶ ἀσεβής. * δεήσεις φθέγγεται) πένης, ὁ δὲ πλούσιος ἀποκρί-
25 νεται) σκληρά. * ἀνὴρ ἑταίρων πρὸς ἑταιρείαν, καὶ ἔστι φίλος
πρόσκολλητὸς ὑπὲρ ἀδελφόν.

ιθ'

1 * Κρείσσων ἐστὶ πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἁπλότητι αὐτοῦ
2 ἢ στρεβλὸς τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἄφρων. * καί γε χω-
ρὶς ἐπιστήμης ψυχὴ οὐκ ἀγαθή, καὶ ὁ σπεύδων τοῖς πο-
3 σὶν ἁμαρτάνει. * ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται) τὰς ὁδοὺς αὐ-
4 τοῦ, τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται) τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. * πλοῦτος προσίθησι
φίλους πολλούς· ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φίλου
5 λείπεται). * μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀπεμόρητος ἔσται, ὁ δὲ ἐκκε-
6 λῶν ἀδίκως διαφεύξεται). * πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσω-
πα βασιλέως, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται) ὄνειδος ἀνδρί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Accipere faciem impij non est bonum, neque declinare à iudicio contra iustum. [6] Labia stulti adducunt eum in iudicium, & os eius perducit eũ ad rixã. [7] Os stulti pauori est ei, & labia eius laquei sunt animæ eius. [8] Verba susurronis dolore afficient illũ, & deducẽt illũ in profundum inferni. [9] Is quoque qui remissus est in opere suo, socius est viri dissipantis. [10] Turris fortitudinis nomen Dei; in ea autem curret iustus, & exaltabitur in ipsã. [11] Substantia diuitis vrbs fortitudinis eius, & quasi murus eleuatum est habitaculum eius.

[12] Ante interitum exaltatur cor hominis, & ante gloriam est humilitas. [13] Qui respondet verbum anteaquam audiat, stultitia est ei & confusio. [14] Spiritus viri sustentat infirmitatem ipsius: & spiritũ demissum quis poterit sustinere? [15] Cor intelligẽtis possidebit scientiam, & auris sapientum quæret notitiam. [16] Donum filij hominis dilatat eum, & ante principes sustentat illum. [17] Iustus est primus in iudicio suo, & venit socius eius & vincit eum. [18] Contentiones abrogat sors, & inter fortes dirimit. [19] Frater qui deficit à fratre suo, quasi ciuitas fortis, & clausa quasi repagulo forti. [20] De fructu oris viri satiabitur venter eius, & de genimine labiorum suorum satiabitur. [21] Mors & vita in manu linguæ: & qui diligit eam, comedet de fructibus eius. [22] Qui inuenit mulierem, inuenit bonum, & suscipit voluntatem suam à Deo. [23] Deprecationes loquetur pauper, & diues loquetur rigida. [24] Sunt socij qui associantur, & amicus adhærens magis quàm frater.

CAP. XIX.

MElior est pauper qui ambulat in simplicitate, quàm ille qui peruertit vias suas, & ipse est stultus. [2] Qui nescit animam suam, non est ei bonum: & qui velox est pedibus suis in malum, peccator est. [3] Stultitia filij hominis instabilem facit viam ipsius, & contra Deum murmurat cor eius. [4] Diuitiæ adducunt amicos plurimos: à paupere autem socius eius separatur. [5] Testis falsus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, non liberabitur. [6] Multi sunt qui ministrant coram principe, & malis dat munera.

7 * כָּל־אֲחֵי־רָשׁ שְׂנֵאֻהוּ אַף כִּי מֵרֵעֵהוּ רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ
מְרַדֵּף אֲמָרִים לֹא־הֵמָּה׃
8 * קֹנֶה־לֵב אֹהֵב נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה לִמְצֹא־טוֹב׃
9 * עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד׃
10 * לֹא־נָאוָה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לְעֶבֶד מְשֹׁל
בְּשָׂרִים׃
11 * שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־פָּשַׁע׃
12 * נַהַם כַּכְּפִיר זַעַף מֶלֶךְ וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ׃
13 * הַוּת לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וְדֶלֶף טֹרֵד מִדְיְנֵי אִשָּׁה׃
14 * בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְהוָה אִשָּׁה
מַשְׂכֶּלֶת׃
15 * עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה תִרְעָב׃
16 * שֹׁמֵר מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֶה דְּרָכָיו יָוֹמֻת׃
17 * מַלְוֵה יְהוָה חֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
18 * יַסֵּר בִּנְךָ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא
נַפְשֶׁךָ׃
19 * גְּרָל־חֵמָה נֵשֵׂא עֹנֶשׁ כִּי אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסִף׃
20 * שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ׃
21 * רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא
תָקוּם׃
22 * תַּאֲוַת אָדָם חַסְדּוֹ וְטוֹב רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב׃
23 * יִרְאַת יְהוָה לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֶד רָע׃
24 * טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם־אֶל־פִּיהוּ לֹא
יְשִׁיבֶנָּה׃
25 * לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם וְהוֹכִחַ לְנָבוֹן יָבִין
דָּעַת׃
26 * מְשַׁדֵּד־אָב יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃
27 * חֲדַל־בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגוֹת מֵאִמְרֵי־דָעַת׃
28 * עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע־אָוֶן׃
29 * נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים׃

7 * Fratres hominis pauperis oderunt eũ,
insuper & amici procul recesserunt ab eo.
B Qui tantùm verba sectatur, nihil habebit.
8 * Qui autem possessor est mentis, diligit
animã suam, & custos prudentiæ inueniet
9 bona. * Falsus testis nõ erit impunitus; &
10 qui loquitur mendacia, peribit. * Nõ de-
cent stultum delitiæ, nec seruũ dominari
11 principibus. * Doctrina viri per patien-
tiã noscitur, & gloria eius est iniqua præ-
12 tergredi. * Sicut fremitus leonis, ita & re-
gis ira: & sicut ros super herbã, ita & hila-
13 ritas eius. * Dolor patris filius stultus; &
C tecta iugiter perstillantia litigiosa mulier.
14 * Domus & diuitię dantur à parentibus;
à Domino autem propriè vxor prudens.
15 * Pigredo immittit soporẽ, & anima dis-
16 soluta esuriet. * Qui custodit mãdatum,
custodit animã suam: qui autem negligit
17 viam suam, mortificabitur. * Fœneratur
Dño qui miseretur pauperis, & vicissitu-
18 dinẽ suam reddet ei. * Erudi filium tuũ,
ne desperes: ad interfectionẽ autem eius
19 ne ponas animã tuam. * Qui enim impa-
tiens est, sustinebit damnũ: & cùm rapue-
20 rit, aliud apponet. * Audi consiliũ & sus-
cipe disciplinã, vt sis sapiens in nouissimis
21 tuis. * Multæ cogitationes in corde viri,
voluntas autẽ Dñi in æternũ permanebit.
22 * Homo indigens misericors est: & me-
23 lior est pauper quàm vir mendax. * Timor
D Dñi ad vitam, & in plenitudine commo-
24 rabitur absq; visitatione pessimi. * Abscõ-
dit piger manum suã sub ascella, nec ad os
25 suum applicat eam. * Pestilente flagellato
stultus sapientior erit: si autẽ corripueris sa-
26 pientem, intelliget sapientiam. * Qui affli-
git patrẽ & fugit matrem, ignominiosus
27 erit & infelix. * Non cesses audire fili do-
ctrinam, nec ignores sermones scientiæ.
28 * Testis iniquus deridet iudicium, & os
29 impiorum deuorat iniquitatem. * Parata
sunt derisoribus iudicia, & mallei percu-
tientes stultorum corporibus.

תרגום

7 כֻּלְּהוֹן רַחֲמוֹי דְּמִסְכֵּנָא סָנְיָן לֵהּ וְאַף חַבְרוֹי רָחֲקִין מִנֵּהּ אִכָּא דְּטָרְכָן בְּמִלּוֹי לָא שָׂרִיד׃ 8 קָנֵי לִבָּא טָבָא רָתַם נַפְשֵׁהּ נָטֵר בִּיוּנָא
מַשְׁכִּיחַ טָבְתָּא׃ 9 סָהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא מִזְדַּכֵּא וּדְמַוְעֵי כַּדָּבוּתָא נֵאבַד׃ 10 לָא יָאֵי לְסַכְלָא פִּנּוּקָא אַף־לָא לְעַבְדָּא דְּנִשְׁתְּלֵט בְּרַבְרְבָנִין׃
11 שִׂכְלוֹי דְּבַר נְשָׁא נְגִידוּת אָרְחֵהּ וְשַׁבְהוֹרֵהּ דְּנַעְבֵּר חוֹבָא׃ 12 נָהִם הֵיךְ אַרְיָא זַעְפֵּהּ דְּמַלְכָּא וְהֵיךְ טַלָּא עַל־עִסְבָּא רְעוּתֵהּ׃
13 בַּר סַכְלָא קָשֵׁה הוּא לַאֲבוּי הֵיךְ קִרְסֵי וְהֵיךְ דִּלְפָּא דְּדָלִף חִגְרֵי דְּאִתְּתָא׃
14 בֵּיתָא וּמַזָּלָא יְרוּתוּתָא הוּא דַּאֲבָהָתָא וּמִן אֱלָהָא מִתְמַסְרָא אִתְּתָא לְגַבְרָא׃ 15 עַטְלוּתָא יַהֲבָא שִׁנְתָּא וְנַפְשָׁא רְמִיְתָא תִּכְפַּן׃
16 דְּנָטֵר פִּקְדָנָא נָטֵר נַפְשֵׁהּ וּדְמַשֵּׁט אָרְחָתֵהּ יְמוּת׃ 17 מַן דְּבָעֵי נֵזִף לֵאלָהָא מִתְרַחִם עַל מִסְכֵּנָא וּפִרְעָנוּתָא טָבְתָּא מִשְׁתַּלִּם לֵהּ׃
18 רְדֵי בְרָךְ מְטוּל דְּאִית סִכּוּיָא וּלְמִיתוּתֵהּ לָא תִרְמֵי נַפְשָׁךְ׃ 19 גַּבְרָא חֵמְתָנָא מְקַבֵּל תִּכָּא וּכְמָה דְּמַעֲלֵי עַל־טָעֲנֵהּ מוֹסִף׃
20 שְׁמַע עֵצְתָא וְקַבֵּל מַרְדּוּתָא מְטוּל דְּתִתְחַכַּם בְּסוֹפָךְ׃ 21 סַגִּיעָן מַחְשְׁבָתָא בְּלִבֵּי דְּגַבְרִין וְעֵצְתָא דֵּאלָהָא הִיא תְקוּם׃
22 רִגְתֵהּ דְּבַר נְשָׁא חַסְדֵּהּ וְטָב מִסְכֵּנָא מִן־גַּבְרָא כַּדָּבָא׃ 23 דְּחַלְתֵּהּ דֵּאלָהָא לְחַיֵּי וּמַן דְּשָׂבֵעַ מִנֵּהּ נֵבוּת וְלָא נִפְקַד בִּישְׁתָּא׃
24 עַטְלָא מַטְשֵׁי יְדֵהּ בְּשַׁחֲתֵהּ אַף־לָא לְפֻמֵּהּ מְקָרֵב לֵהּ׃ 25 לִמְמִקְנָא מָחֲיַת וְשַׁבְרָא מִתְעֲרֵם וְאַכִּס לְסָכְלְתָן דְּנִתְבַּיֵּן יְדִיעֲתָא׃
26 דָּמֵן לַאֲבוּי וּמַעֲרִק לְאִמֵּהּ בְּרָא הוּא מְבַהֲתָנָא וּמַחְפְּרָנָא׃ 27 פְּרַשׁ בְּרִי וּשְׁמַע מַרְדּוּתָא וְלָא תִשְׁגֵּא מִן מַאֲמָרֵי דְּפֻמֵּהּ׃
28 סָהֲדָא דִּגְלָאָה מְמַיֵּק בְּדִינֵהּ וּפֻמֵּהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי מַפִּק עַאֲתָא׃ 29 מַתְקְנִין לִמְמִקְנֵי דִינֵי זַהֲרָתָא לְגִשְׁמֵיהוֹן׃

Omnis qui fratrem mendicum odit, & ab 7
amicitia longè erit: cogitatio bona scientibus eã
appropinquabit, vir autẽ prudens inueniet eã.
Multa malefaciẽs perficit malitias: qui autẽ ir-
ritat sermonibus, nõ saluabitur. *Qui possidet* 8
prudentiã, diligit se; qui autem custodit pruden-
tiam, inueniet bona. *Testis falsus nõ impuni-* 9
tus erit: qui autẽ incendet malitiam, peribit ab
illa. *Non conferunt stulto delitiæ, et si seruus* 10
inceperit cum superbia dominari. *Misericors* 11
vir patiens est, at gloria eius instat iniustis.

Regis minæ similes fremitui leonis: sicut au- 12
tem ros super herbã, sic hilaritas eius. *Vere-* 13
cundia patri filius stultus, & non casta vota de
mercede meretricis. *Domum & substantiam* 14
diuidunt patres filiis: ab autẽ Domino aptatur
mulier viro. *Timiditas detinet effœminatũ, ani* 15
ma autẽ pigri esuriet. *Qui custodit mandatũ,* 16
custodit suam animam: qui autem negligit suas
vias, peribit. *Fœneratur Deo qui miseretur* 17
pauperis: secundũ autẽ donum eius retribuet ei.

Erudi filiũ tuũ, sic enim erit bonæ spei: in 18
autẽ iniuriã ne extollaris anima. *Nequam vir* 19
multis mulctabitur: si autẽ vastauerit, & ani-
mã suã addet. *Audi fili disciplinã patris tui, vt* 20
sapiens sis in nouissimis tuis. *Multæ cogitatio-* 21
nes in corde viri, at consiliũ Domini in seculum
manebit. *Fructus viro misericordia: melior au-* 22
tem mendicus iustus quàm diues mendax.

Timor Domini in vitam viro, at intrepi- 23
dus morabitur in locis vbi non consideratur
cognitio. *Abscondens in sinum suum ma-* 24
nus iniustæ, neque ori applicabit eas.

Pestilente flagellato stultus astutior erit: si 25
autem corripueris virum prudentem, intelliget
sensum.

Qui inhonorat patrem & expellens matrẽ 26
suam, confundetur & exprobrabilis erit.

Filius relinquens custodire disciplinam pa- 27
tris, meditabitur sermones malos.

Spondens pro puero stulto, iniuria afficiet 29
iustitiam: os autem impiorum deuorabit iudicia.

Parantur luxuriosis flagella, & supplicia 39
similiter stultis.

7 πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ καὶ φιλίας μακρὰν
ἔσαι· σύνοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγιεῖ· αὐτῆς ὁ φρό-
νιμος δυρήσει αὐτῷ. ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιεργεῖ κα-
8 κίας, ὃς ὁ ἐρεθίζει λόγοις ὠφεληθήσε). ὁ κλώμενος
φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν· ὃς ὁ φυλάσσει φρόνησιν δυρήσει
9 ἀγαθά. μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀπωρηθῆς ἔσαι· ὃς
δ' ἀνακαύσει κακίαν ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς.
10 οὐ συμφέρῃ ἄφρονι τρυφή, ὢ ἐὰν οἰκέτης ἀρξῇ) μετ'
11 ὕβρεως δυναστεύειν. ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, τὸ
12 δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχε) ἀδικίαν. βασιλέως
ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῷ λέοντος, ὥσπερ ὁ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ
13 ὕτως τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ. αἰσχύνη πατρὸς ὑὸς ἄφρων, καὶ
14 ὀχ ἁγναὶ ἀχαὶ ἀπὸ μιαιφόνων ἐταίρας. οἶκον ὢ
ὕπαρξιν μερίζουσι πατέρες παισί, παρὰ δὲ κυρίου ἁρμό-
15 ζεται γυνὴ ἀνδρί. δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, ψυ-
16 χὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει. ὃς φυλάσσει ἐντολὴν τηρεῖ
τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ καταφρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν,
17 ἀπολεῖται. δανείζει θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν, κ᾽ δὲ τὸ
δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.
18 παίδευε υἱόν σου, ὅτω γὰρ ἔσαι ἐλπὶς, εἰς δὲ ὕβριν μὴ
19 ἐπαίρου τῇ ψυχῇ. κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθή-
σε)· ἐὰν δὲ λυμαίνη) καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει.
20 ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου, ἵνα σοφὸς γένῃ ἐπ' ἐσχά-
21 των σου. πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἡ δὲ
βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ.
22 καρπὸς ἀνδρὶ ἐλεημοσύνη, κρείσσων δὲ πτωχὸς δί-
23 καιος ἢ πλούσιος ψεύστης. φόβος κυρίου εἰς ζωὴν
ἀνδρί· ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις, ᾧ οὐκ ἐπι-
24 σκοπεῖται γνῶσις. ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ
χεῖρας ἀδίκως, ὁ δὲ τῷ στόματι αὐτοῦ μὴ προσαγάγῃ αὐτάς.
25 λοιμοῦ μαστιγωθέντος ἄφρων πανουργότερος ἔσαι·
ἐὰν δὲ ἐλέγχῃς ἀνδρὸς φρόνιμον νοήσει αἴσθησιν.
26 ὁ ἀπομάζων πατέρα ὢ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ,
καταισχυνθήσεται καὶ ἐπονείδιστος ὢ ἔσαι.
27 υἱὸς ἀπολειπόμενος φυλάξαι παιδείαν πατρός,
28 μελετήσει ῥήσεις κακάς. ἐγκυώμενος παῖδα ἄφρο-
να καταθρύσει δικαίωμα, στόμα δὲ ἀσεβῶν καταπίεται
29 κρίσεις. ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστιγες, καὶ τι-
μωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Omnes amici pauperis oderunt eum, insuper socij eius recedunt ab eo: vbi sunt qui insectantur verbis suis, nihil erit eis residuum.
[8] Qui possidet cor bonum, diligit animam suam: qui custodit prudentiam, inuenier bonum. [9] Testis falsus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, perybit. [10] Non decent stultum delitiæ, neque seruum dominari principibus.
[11] Intellectus hominis est differre furorem suum, & pulchritudo eius prætergredi iniquitatem. [12] Fremit sicut leo ira regis, & sicut ros super herbam voluntas eius. [13] Filius stultus grauis est patri suo sicut acida: & sicut stillicidium quod distillat, litigia mulieris. [14] Domus & substantia sunt hæreditas à parentibus, & à Deo traditur mulier viro. [15] Pigredo mittit somnum, & anima dolosa esuriet. [16] Qui custodit mandatum, custodit animam suam: & qui spernit viam suam, morietur.
[17] Qui quærit commodare Deo, miseretur pauperis, & retributio bona reddetur ei. [18] Erudi filium tuum, quoniam est spes: & ad mortem eius ne attollas animam tuam. [19] Vir iracundus susçipit pœnam; & quando exaltatur, super onus suum addit.
[20] Audi consilium & susçipe disciplinam, vt sapiens sis in fine tuo. [21] Multæ cogitationes in corde virorum: consilium autem Dei ipsum permanebit. [22] Desiderium filij hominis misericordia eius, & melior est pauper quàm vir mendax.
[23] Timor Dei est ad vitam; & qui satiatur ab eo, pernoctabit, nec visitabitur à malo. [24] Piger abscondit manum suam sub ascella sua, neque ad os suum applicat eam. [25] Percute derisorem, & insipiens astutior fiet: & corripe prudentem, vt intelligat scientiam. [26] Qui deridet patrem suum & fugat matrem suam, filius est ignominiosus & confusione dignus.
[27] Cresce fili mi & audi disciplinam, & non erres à verbis oris eius. [28] Testis iniquus deridet iudicium, & os impiorum profert iniquitatem. [29] Parantur derisoribus iudicia; verbera corporibus eorum.

כ

1 * לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃
2 * נַהַם כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃
3 * כָּבוֹד לָאִישׁ שֶׁבֶת מֵרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע׃
4 * מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא יַחֲרֹשׁ יְשָׁאַל בַּקָּצִיר וָאָיִן׃
5 * מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלָב־אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה׃
6 * רָב־אָדָם יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃
7 * מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי בָּנָיו אַחֲרָיו׃
8 * מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל־רָע׃
9 * מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃
10 * אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
11 * גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר־נָעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
12 * אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
13 * אַל־תָּאֳהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע־לָחֶם׃
14 * רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה וְאֹזֵל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃
15 * יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי־דָעַת׃
16 * לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּם חַבְלֵהוּ׃
17 * עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ׃
18 * מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִּכּוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃
19 * גּוֹלֶה־סוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃
20 * מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בֶּאֱישׁוּן חֹשֶׁךְ׃
21 * נַחֲלָה מְבֹחֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃
22 * אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיֹשַׁע לָךְ׃

CAP. XX.

1 LVxuriosa res vinũ, & tumultuosa ebrie-
A tas. Quicunque his delectatur, nõ erit
2 sapiens. * Sicut rugitus leonis, ita & ter-
ror regis, qui prouocat eum, peccat in ani
3 mam suam. * Honor est homini qui se-
parat se à cõtentionibus; omnes autẽ stulti
4 miscentur contumeliis. * Propter frigus
piger arare noluit, mendicabit ergo æstate
5 & non dabitur illi. * Sicut aqua profun-
da, sic consilium in corde viri; sed homo sa
6 piens exhauriet illud. * Multi homines
misericordes vocãtur: virum autem fide-
7 lem quis inueniet? * Iustus qui ambulat
B in simplicitate sua, beatos post se filios re-
8 linquit. * Rex qui sedet in solio iudicij,
9 dissipat omne malum intuitu suo. * Quis
potest dicere: Mundum est cor meum, pu- 1. Ioann. 1. d.
10 rus sum à peccato? * Pondus & pondus,
mensura & mensura, vtrunque abomina-
11 bile est apud Dominũ. * Ex studiis suis
intelligitur puer si mũda & recta sint ope-
12 ra eius. * Aurem audientem, & oculum
13 videntẽ, Dominus fecit vtrunque. * Noli
diligere somnum, ne te egestas opprimat.
Aperi oculos tuos, & saturare panibus.
14 * Malum est, malum est, dicit omnis
C emptor: & cùm recesserit, tunc gloriabi-
15 tur. * Est aurum & multitudo gemma-
rum, vas autem pretiosum labia scientiæ.
16 * Tolle vestimentum eius qui fideiussor Ins. 27. d.
extitit alieni, & pro extraneis aufer pignus
17 ab eo. * Suauis est homini panis mẽdacij,
& postea implebitur os eius calculo.
18 * Cogitationes consilij roborãtur, & gu-
19 bernaculis tractanda sunt bella. * Ei qui
reuelat mysteria & ambulat fraudulenter,
& dilatat labia sua, ne commiscearis.
20 * Qui maledicit patri suo & matri, ex- Exod. 21. b.
D tinguetur lumen eius in mediis tenebris. Leuit. 20 b.
21 * Hęreditas ad quam festinatur in prin Rom. 12. b.
cipio, in nouissimo benedictione carebit.
22 * Ne dicas: Reddam malum pro malo;
expecta Dominum, & liberabit te.

תרגום

כ

1 לִמְמִקְנָא הוּא חַמְרָא וְרַוְיְתָא שִׁכְרָא וְכָל־דְּשָׁגֵי בֵהּ לָא נִתְחַכַּם׃ 2 נָהִם הֵיךְ אַרְיָא אֵימְתָא דְמַלְכָּא וּמַן דְּמַחֲמִת לֵהּ חָטֵי עַל־נַפְשֵׁהּ׃
3 יְקָרָא הוּא לְגַבְרָא דְיִתֵּב דְּלָא דִינָא וְכָל־דְּשָׁטֵי מִצְטְדִי׃ 4 מִתְחַסַּר עַטְלָא לָא שָׁתִק וְשָׁאֵל בְּחַצְדָּא וְלַיִת׃
5 מַיָּא עֲמִיקֵי עֵצְתָּא בְלִבָּא דְגַבְרָא וְגַבְרָא דְמִתְבַּיֵּן נִדְלְיָהּ׃ 6 סַגְעָא דִבְנֵי נְשָׁא מִתְקְרִין גַּבְרָא מְרַחְמָנֵי וְגַבְרָא מְהֵימְנָא מַנּוּ מַשְׁכַּח׃
7 דִּמְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתֵהּ צַדִּיקָא הוּא נְטוּבֵיהוֹן לִבְנוֹהִי בָּתְרוֹהִי׃ 8 מַלְכָּא דְיָתֵב עַל־כָּרְסְיָא דְדִינָא מְפַזֵּר מִן־קֳדָמוֹהִי כֻּלְּהוֹן בִּישָׁתָא׃
9 מַן־דְּיֵימַר דְּזַכִּי הוּא לִבִּי וְאִדַּכְיֵת מֵחוֹבְתִּי׃ 10 מַתְקְלָא וּמַתְקְלָא כַּיְלָא וְכַיְלָא מְרַחֲקִין אִנּוּן קֳדָם אֱלָהָא אַף תַּרְוֵיהוֹן׃
11 אַף בְּעוֹבָדוֹהִי מִתְיְדַע טַלְיָא אִן־דְּכֵי וְאִן תְּרִיצָן עוֹבָדוֹהִי׃ 12 אֻדְנָא דְשָׁמְעָא וְעֵינָא דְחָזְיָא אֱלָהָא אִבְרֵי תַרְוֵיהוֹן׃
13 לָא־תְרַחֵם שִׁנְתָּא דִלְמָא תִתְמַסְכֵּן פְּתַח עֵינָךְ וּשְׂבַע לַחְמָא׃ 14 חַבְרָא לְחַבְרֵהּ נֵאמַר דִּקְנֵת וְהֵידַיִן נִשְׁתַּבַּח וְנֵימַר׃
15 דְּאִית דַּהֲבָא וְסַגְעָא דְכֵיפֵי טָבָתָא וּמָנֵי דִיקָרָא שִׂפְוָתָא דִידִיעֲתָא׃ 16 נְסִב לְבוּשֵׁהּ מְטוּל דַּעֲרַב לְחִלּוֹנַי וְעַל אַפֵּי נָכְרִיתָא מַשְׁכְּנֵהּ׃
17 עָרֵב לְגַבְרָא בְּלַחְמָא רִגְלָא וּבָתַר הֵידַיִן נִתְמַלֵּא פֻמֵּהּ חֲצָצָא׃ 18 מַחְשְׁבָתָא בְעֵצְתָא תִתְקַן וּבְמַדְבְּרָנוּתָא מִתְעֲבֵד קְרָבָא׃
19 דְּגָלֵי רָזָא אָכֵל קְרָצָא וּלְמַן דִּמְשַׁרְגֵג בְּשִׂפְוָתֵהּ לָא תִתְחַלַּט׃ 20 דְּלָיֵט לַאֲבוּי וּלְאִמֵּהּ נִדְעַךְ שְׁרָגֵהּ אֵיךְ אִתּוּנָא דַחֲשׁוֹכָא׃
21 יְרֻתְתָא דִמְסַרְהַבְיָא בְקַדְמֵיתָת וּבְסוֹפָהּ לָא תִתְבָּרֵךְ׃ 22 לָא תֵימַר אֲשַׁלֵּם בִּישְׁתָּא סְכֵא לֵאלָהָא וְיִפְרְקִנָךְ׃

CAP. XX.

LVxuriosa res vinum, & iniuriosa ebrietas; omnis autem deuastans non erit sapiens. 1

‡ Non differunt minæ regis ab ira leonis: qui autem prouocat eum & immiscens peccat in suã animam. 2

‡ Gloria viro auerti à contumelia; omnis autem stultus his implicatur. 3

‡ Exprobratus piger non erubescit, similiter & qui fæneratur triticum in tempore messis. 4

‡ Aqua profunda consilium in corde viri; vir autem prudens exhauriet illud. 5

‡ Magnum homo & preciosum vir misericors; virũ autem fidelem opus inuenire. 6

‡ Qui reuertitur irreprehensibilis in iustitia, beatos filios suos relinquet. 7

‡ Cùm rex iustus sederit in solio, non aduersatur in oculis eius omne malum. 8

‡ Quis gloriabitur mundum habere cor? aut quis liberè dicet purum esse à peccatis? 9

‡ Statera magna & parua & mensuræ duplices, immunda coram Domino & vtraque, & qui facit ea. 10

‡ In studiis suis impedietur adolescens cum sancto, & recta via eius. 11

‡ Auris audit & oculus videt, Domini opera & vtraque. 12

‡ Ne diligas detrahere, ne pereas; aperi autem oculos tuos, & saturare panibus. 13

‡ Malum malum dicit qui emit; & postquã recesserit, tunc gloriabitur. 14

‡ Est aurum & multitudo lapidum preciosorum, & vasa preciosa labia intellectus. 15

‡ Tolle vestimentum spondentis pro alieno, & pro aliena accipe pignus ab eo. 16

‡ Dulcis homini panis mendacij, & postea implebitur os eius silicibus. 17

‡ Cogitationes in consilio firmantur, gubernationibus autem fit bellum. 18

‡ Reuelans consilia in consessu vadit duplex lingua, & cum extendente sua ne miscere labia. 19

‡ Maledicentis patrem aut matrem extinguetur lucerna; at pupillæ oculorum eius videbunt tenebras. 20

‡ Pars festinata in primis, in vltimis non benedicetur. 21

‡ Ne dicas, Vlciscar inimicum; sed expecta Dominum, vt tibi auxilietur. 22

κ΄

1 ‡ Ακόλαστον οἶνος ⸫ ὑβριστικὸν μέθη. πᾶς ὃ ὁ λυμαι-
2 νόμενος οὐκ ἔσται σοφός. ‡ ὡς διαφέρει ἀπειλὴ βασι-
λέως θυμὸς λέοντος, ὁ ὃ παροξύνων αὐτὸν καὶ ἁμαρτά-
3 νων ἁμαρτήσει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. ‡ δόξα ἀν-
δρὶ ἀποστρέφειν λοιδορίας, πᾶς ὃ ἄφρων τοιούτοις συμ-
4 πλέκεται. ‡ ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡ-
5 σαύτως ⸫ ὁ δανιζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. ‡ ὕδωρ βα-
θὺ βουλὴ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἀνὴρ ὃ φρόνιμος ἐξαντλήσει
6 αὐτήν. ‡ μέγα ἄνθρωπος ⸫ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων,
7 ἀνδρα ὃ πιστὸν ἔργον εὑρεῖν. ‡ ὃς διαστρέφεται ἀμω-
μος ἐν δικαιοσύνῃ μακάριοι οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καταλ-
8 λείψει. ‡ ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου,
οὐκ ἐναντίον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν.
9 ‡ τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παῤ-
ρησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτίας;
10 ‡ σάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ μέτρα διττὰ ἀκά-
θαρτα ἐνώπιον κυρίου ⸫ ἀμφότερα, καὶ ὁ ποιῶν αὐτά.
11 ‡ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμποδισθήσεται νεανί-
σκος μὴ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.
12 ‡ ὃς ἀκοή ⸫ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ, κυρίου ἔργα ⸫ ἀμφότε-
13 ρα. ‡ μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. διά-
νοιξον ὃ σοῦ ὀφθαλμούς σου ⸫ ἐμπλήσθητι ἄρτων.
14 ‡ κακὸν κακὸν λέγει ὁ ἀγοράζων, καὶ ὡς ἀπέλθῃ τότε
15 καυχήσεται. ‡ ἔστι χρυσὸς καὶ πλῆθος λίθων πολυτε-
16 λῶν, καὶ σκεῦη σύμμα χείλη σωέσεως. ‡ ἀφελοῦ τὸ
ἱμάτιον τοῦ ἐγγυωμένου σοὶ ἀλλοτρίου, ⸫ σοὶ ἀλλοτρίας
λάβε ἐνέχυρον παῤ αὐτοῦ.
17 ‡ ἡδὺς ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ ἔπειτα ἐμπλη-
σθήσεται τὸ στόμα αὐτοῦ χαλίκων.
18 ‡ διαλογισμοὶ ἐν βουλῇ στρεωθήσονται, κυβερνήσεσι γὰρ
19 πόλεμος. ‡ ὁ ἀνακαλύπτων βουλὰς ἐν συνεδρίῳ, πο-
ρεύεται δίγλωσσος, καὶ μὴ πλατύνου τοῖς σαυτοῦ μὴ μίχθητι
20 χείλη. ‡ κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται
λαμπάς, αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος.
21 ‡ μερὶς σπουδαζομένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευ-
ταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται.
22 ‡ μὴ εἴπῃς, τίσομαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ ὑπόμενον τὸν
κύριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XX.

DEriſorem *facit* vinum, & inebriat ſicera: & omnis qui errauerit in ea, non erit ſapiens. [2] Rugit ſicut leo terror regis: & qui prouocat eum, peccat in animam ſuam. [3] Gloria eſt viro qui ſuperſedet à contentione; & omnis qui ſtultus eſt, deridet.

[4] Penuriam ſuſtinet piger, & non tacet: & petet in meſſe, & non habebit. [5] Aquæ profundæ conſilium in corde viri, & vir intelligens exhaurtiet illud. [6] Multi filij vocantur viri miſericordes: virum autem fidelem quis inueniet?

[7] Qui ambulat in ſimplicitate ſua, iuſtus eſt, & beati erunt filij eius poſt eum. [8] Rex qui ſedet in ſolio iudicij, diſſipat à facie ſua omnes impios. [9] Quis dicet: Mundum eſt cor meum, & purus ſum à peccato meo? [10] Pondus & pondus, menſura & menſura, abominabile eſt vtrunque coram Deo. [11] Etiam in operibus ſuis cognoſcitur puer, an munda & recta ſint opera eius. [12] Auris quæ audit, & oculus qui videt, Deus creauit vtrunque. [13] Ne diligas ſomnum, ne fortè pauper fias: aperi oculos tuos, & ſaturare pane. [14] Socius ad ſocium dicit quòd emit, & tunc gloriatur, & dicit.

[15] Eſt aurum & multitudo gemmarum bonarum, & vaſa precioſa labia ſcientiæ.

[16] Tolle veſtimentum eius qui fideiuſſor ſtetit pro alieno, & pro extranea pignora eum. [17] Suauis eſt homini panis mendax, & poſtea replebitur os eius calculo. [18] Cogitationes conſilio diriguntur, & gubernaculo fit bellum.

[19] Qui reuelat ſecretum, delator eſt: & ei qui allicit labiis ſuis ne commiſcearis. [20] Qui maledicit patri ſuo & matri ſuæ, extinguetur lucerna eius ſicut caligo tenebrarum. [21] Hæreditas ad quam feſtinatur in principio, in fine non benedicetur.

[22] Ne dicas, Reddam malum. ſpera in Deo, & ſaluabit te.

23 * תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃
24 * מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃
25 * מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃
26 * מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃
27 * נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׁ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃
28 * חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
29 * תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃
30 * חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃

כא

1 * פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃
2 * כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
3 * עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃
4 * רוּם עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
5 * מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־
לְמַחְסוֹר׃
6 * פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃
7 * שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
8 * הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
9 * טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וּבֵית חָבֶר׃
10 * נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃
11 * בָּעֲנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח־
דָּעַת׃
12 * מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃
13 * אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא
יֵעָנֶה׃
14 * מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃
15 * שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי
אָוֶן׃
16 * אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃

23 * Abominatio est apud Dñm pondus
& pondus: statera dolosa non est bona.
24 * A Dño dirigũtur gressus viri: quis autẽ
hominum intelligere potest viam suam?
25 * Ruina est homini deuorare sanctos, &
26 post vota retractare. * Dissipat impios rex
sapiens, & incuruat super eos fornicem.
27 * Lucerna Dñi spiraculum hominis, quę
28 inuestigat omnia secreta ventris. * Miseri- 1.Reg.15 c.
cordia & veritas custodiunt regẽ, & robo-
29 ratur clementia thronus eius. * Exultatio
iuuenũ fortitudo eorũ, & dignitas senum
30 canicies. * Liuor vulneris absterget mala,
& plagæ in secretioribus ventris.

CAP. XXI.

1 SIcut diuisiones aquarum, ita cor regis
A in manu Dñi: quocunque voluerit in-
2 clinabit illud. * Omnis via viri recta sibi
3 videtur, appendit autẽ corda Dñs. * Fa-
cere iustitiam & iudicium, magis placet
4 Dño quàm victimæ. * Exaltatio oculorũ
& dilatatio cordis, lucerna impiorum pec-
5 catum. * Cogitationes robusti semper in
abundantia; omnis autẽ piger in egestate
6 est. * Qui cõgregat thesauros lingua men
dacij, vanus & excors est, & impingetur ad
7 laqueos mortis. * Rapinæ impiorum de-
B trahent eos, quia noluerunt facere iudi- Inf.25.a.
8 cium. * Peruersa via viri aliena est: qui au
9 tem mundus est, rectũ opus eius. * Melius
est sedere in angulo domatis, quàm cum
muliere litigiosa, & in domo communi.
10 * Anima impij desiderat malũ, non mise
11 rebitur proximo suo. * Mulctato pestilente
sapientior erit paruulus: & si sectetur sa-
12 pientem, sumet scientiam. * Excogitat iu-
stus de domo impij, vt detrahat impios à
13 malo. * Qui obturat aurẽ suam ad clamo-
C rẽ pauperis; & ipse clamabit, & non exau-
14 dietur. * Munus absconditũ extinguit iras,
& donũ in sinu indignationẽ maximam.
15 * Gaudium iusto est facere iudicium, &
16 pauor operantibus iniquitatem. * Vir qui
errauerit in via doctrinæ, in cœtu gigan-
tum commorabitur.

תרגום

23 מְרַחֲקִין אִנּוּן קֳדָם אֱלָהָא מַתְקְלָא וּמַתְקְלָא וּמִשְׁחָתָא דְרַמָּיוּתָא לָא שַׁפִּיר קֳדָמוֹי׃
24 מִן קֳדָם יְיָי הִלְכָּתֵהּ דְּגַבְרָא וּבַר נְשָׁא לָא
מִתְבַּיֵּן אָרְחָתֵהּ׃
25 פַּחָא הוּא לְגַבְרָא דִּנְדַר לְקֻדְשָׁא וּבָתַר הָכֵי תָּדְיָא לֵהּ נַפְשֵׁהּ׃
26 מְבַדַּר לְרַשִׁיעֵי מַלְכָּא חֲכִימָא וּמְהַפֵּךְ עֲלֵיהוֹן
גַּלְגְּלָא׃
27 שְׁרָגָא דֵּאלָהָא נִשְׁמְתֵהּ דִּבְנֵי נְשָׁא וּבָצְיָא כֻלְּהוֹן גַּוַּיָּה דִּכְרֵסָה׃
28 חַסְדָּא וְקֻשְׁטָא יִנְטְרוּ לְמַלְכָּא וּמַתְקֵן כָּרְסֵהּ בְּחַסְדָּא׃
29 שִׁבְהוּרָא דְעֻלֵּמַיָּא תֶּקְפְּהוֹן וְשִׁבְחָא דְסָבֵי סִיבְתָּא׃
30 שַׁאֲנֵי וּפֻעְחָתָא פְּגַעוּ בְּבִישָׁא וּמַחְיוּטֵי בְּגַוָּה דִּכְרֵסֵהּ׃

כא

1 הֵיךְ טִפֵּי דְמַיָּא לִבֵּהּ דְּמַלְכָּא בְּאַיְדוֹי דֵּאלָהָא וְלַאֲתַר דְּצָבֵי נִרְכַּן לֵהּ׃
2 כֻּלְּהוֹן אָרְחָתֵהּ דְּגַבְרָא תְּרִיצָן אִנּוּן בְּאַפּוֹי וֵאלָהָא מַתְקֵן לִבֵּי׃
3 מַן דְּעָבֵד צִדְקְתָא וְדִינָא מִתְרְעֵי בֵּהּ אֱלָהָא מִן־דִּבְחָא׃
4 רָמוּת עַיְנֵי וּבְעִי לִבָּא וּשְׁרָגָא דְּרַשִׁיעֵי לְחֶטְהָא׃
5 מַחְשְׁבָתָא דְגַבְיָן לְיֻתְרָנָא וְרִגְלָא דִּמְסַרְהַבְיָא לְחֻסְרָנָא׃
6 מַעְבְּדָנוּתָא דְסִימָתָא בְּלִשָּׁנָא דְשִׁקְרָא וְיִתְחַבְּלוּן וְיִנְתְּרוּן אִלֵּן דְּבָעֲיָן
לְמוֹתָא׃
7 רֵיבוֹנָא דְרַשִׁיעֵי יַעֲלִנּוּן וְלָא עַנְיָן דְּיַעְבְּדוּן דִּינָא׃
8 דְּהַפֵּךְ אָרְחֵהּ דְּגַבְרָא הוּא נָכְרָאָה וְדִדְכֵי תְּרִיצָן עוֹבָדוֹהִי׃
9 טָב לְמִתַּב עַל־קַרְנָא דְאִגְרָא מִן־אִתְּתָא תַּגְרָנִיתָא וּבֵיתָא טַרְקָא׃
10 נַפְשֵׁהּ דְּרַשִׁיעָא רָיְגָא בִּישְׁתָּא וְלָא מְרַחִם בְּעַיְנוֹי חַבְרוֹי׃
11 בְּתֻכֵּהּ דִּמְמִקְנָא נֶחְכַּם שַׁבְרָא וּבְסָבְלְתָנֵהּ דְּחַכִּימָא יִסַּב יְדִיעֲתָא׃
12 מִסְתַּכַּל צַדִּיקָא בְּבֵיתֵהּ דְּרַשִׁיעָא וּמְטַלְטֵל רַשִׁיעַיָּא בְּבִישְׁתָּא׃
13 דִּמְסַכַּר אֻדְנֵהּ דְּלָא נִשְׁמַע לְצִוְחֲתֵהּ דְּמִסְכֵּנָא אַךְ־נִקְרָא לֵאלָהָא וְלָא נֶעֱנוֹי׃
14 מוֹהֲבָא בְּטִישָׁא מְדַעֲכָא רֻגְזָא וְשָׁחֳדָא בְּעֻבָּא חֵמְתָא
עֲשִׁינְתָא׃
15 חֶדְוָתָא דְצַדִּיקָא לְמֶעְבַּד דִּינָא וְשַׁנְיָא לְאִלֵּן דְּעָבְדִין עַאֲתָא׃
16 בַּר נְשָׁא דְּתָעֵי מִן־אָרְחָא דְסִכּוּלָא עִם בְּנֵי אַרְעָא נִתְתְּנַח׃

* *Abominatio Domino duplex ſtatera,& iu* 23
gum doloſum non bonũ coram eo. * *A Domino* 24
diriguntur greſſus viro: mortalis autẽ quomodo
intelligere poterit vias ſuas? * *Laqueus viro* 25
celeriter quippiam propriorum ſanctificare; poſt
enim votũ feciſſe pœnitere cõtingit. * *Diſſipa-* 26
tor impiorũ rex ſapiens,& inuiciet ſuper eos ro-
tam. * *Lux Domini ſpiritus hominũ, aut lu-* 27
cerna quæ ſcrutatur receſſus ventris. * *Miſe-* 28
ricordia & veritas cuſtodia regi,& circunda-
bunt in iuſtitia thronum eius. * *Ornatus iu-* 29
uenibus ſapientia, gloria autem ſenum cani.

* *Liuores & contritiones occurrunt malis,* 30
plagæ autem in promptuaria ventris.

CAP. XXI.

SIcut impetus aquæ, ita cor regis in manu 1
Dei; quocunque vtiq; volens annuerit, illuc
inclinauit illud. * *Omnis vir videtur ſibi iu-* 2
ſtus; dirigit autẽ corda Dominus. * *Facere iuſta* 3
& vera loqui, placita apud Deũ potius quàm
victimarũ ſanguis. * *Magnanimus in iniuria* 4
audax; fax autem impiorum peccata.

* *Cogitationes fortis in ſatietatem,& omnis* 5
feſtinans in minore. * *Qui operatur theſauros* 6
lingua mendaci, vana ſequitur, et vadit in rete
mortis. * *Pernicies impiis hoſpitabilis erit, non* 7
enim volunt facere iuſta. * *Ad peruerſos peruer-* 8
ſas vias mittit Deus; munda enim et recta ope-
ra eius. * *Melius habitare in angulo non tecto,* 9
quàm pictis domibus cũ iniuſtitia, & in domo
communi. * *Anima impij optat mala; nõ con-* 10
ſequetur miſericordiam ab vllo hominum.

* *Mulctato imtẽperãte aſtutior fit innocens;* 11
intelligens autem ſapiens ſuſcipit cognitionem.

* *Intelliget iuſtus corda impiorum, & vili-* 12
pendit impios in malis. * *Qui obturat aures* 13
ſuas ne audiat infirmum, & ipſe inuocabit, &
non erit qui exaudiat.

* *Munus abſconditum auertit iras: à donis* 14
autẽ qui abſtinet, indignationẽ ſuſcitat fortem.

* *Gaudium iuſtorum facere iudicia; ſanctus* 15
autem immundus apud maleficos.

* *Vir qui errat à via iuſtitiæ, in cœtu gigan-* 16
tum requieſcet.

23 * βδέλυγμα κυρίῳ ὁλίσθον σάθμιον, ⸀καὶ ζυγὸς ὁλόκλιος
24 ὁ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. * ⸀παρὰ κυρίου διορθοῦται τὰ διαβήματα ἀνδρί, ἄνθρωπος δὲ πῶς ἂν νοήσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ;
25 * παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἁγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ
26 εὔξασθαι μεταμελεῖν γίνεται. * λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς ⸀σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν.
27 * φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ἡ λύχνος ὃς ἐρευνᾷ ταμεῖα κοιλίας. * ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ
28 βασιλεῖ, καὶ ⸀περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον
29 αὐτοῦ. * κόσμος νεανίαις ⸀σοφία, δόξα δὲ πρεσβυτέρων
30 πολιαί. * ὑπώπια καὶ σωτήρια σμήχοντα κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμεῖα κοιλίας.

καὶ

1 * Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, ⸀οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ
2 θεοῦ, ᾧ δ' ἂν θέλων νεύσῃ ἐπεῖ ἔκλινεν αὐτήν. * πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρδίας κύριος.
3 * ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ ⸀παρὰ θεῷ μᾶλ-
4 λον, ἢ θυσιῶν αἷμα. * μεγαλόφρων ἐφύβρει θρασυ-
5 καρδίος, λαμπὴρ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτία. * διαλογισμοὶ ἀνδρείου εἰς πλησμονήν, καὶ πᾶς ὁ σπεύδων ἐν ἐλάσσονι.
6 * ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευδεῖ, μάταια διώκει καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδα θανάτου.
7 * ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπέξεισιν, ἐ γὰρ βέλονται
8 πράσσειν τὰ δίκαια. * ⸀στρεβλὰς σὺν σκολιὰς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέλλει ὁ θεός· ἁγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
9 * κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου ἢ ἐγκεκονιαμένοις μετ' ἀδικίας, καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.
10 * ψυχὴ ἀσεβοῦς ἐπιθυμεῖ κακῶν, οὐκ ἐλεηθήσεται
11 ὑπ' ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. * ζημιωθεὶς ἀκόλαστος πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος, σοφιῶν δὲ ⸀σοφὸς δέξεται γνῶ-
12 σιν. * ⸀σοφιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυ-
13 λίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς. * ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι ἀσθενοῦς, ⸀καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται ⸀καὶ οὐκ ἔσται ὁ
14 εἰσακούων. * δόσις λαθραῖος διατρέπει ὀργάς, δώρων δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν.
15 * εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίματα, ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος ⸀παρὰ κακούργοις.
16 * ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Abominabile eſt coram Deo pondus & pondus: & menſura doloſa non placet coram eo. [24] A facie Domini greſſus viri, & filius hominis non intelligit vias ſuas. [25] Laqueus eſt homini qui deuouit ſanctuario, & poſtea tangit eum anima ipſius. [26] Diſpergit impios rex ſapiens, & voluit ſuper eos rotam. [27] Lucerna Dei ſpiraculum filiorum hominis: & ſcrutatur omnia interiora ventris.

[28] Miſericordia & veritas cuſtodient regem, & præparatur in clementia ſolium eius. [29] Decus iuuenum fortitudo eorum, & laus ſenum canicies. [30] Pauores & plagæ occurrunt malo, & punctura acus in interioribus ventris eius.

CAP. XXI.

SIcut riuuli aquarum, ita cor regis in manibus Dei, & quocunque vult inclinat illud. [2] Omnes viæ viri rectæ ſunt in conſpectu eius; dirigit autem corda Deus. [3] Qui facit iuſtitiam & iudicium, cõplacet ſibi in illo Deus magis quàm in ſacrificio. [4] Exaltatio oculorũ, & tumor cordis, & lucerna impiorum peccatum. [5] Cogitationes collectæ ad abundantiam, & pes feſtinus ad egeſtatem *tendit*.

[6] Opera cellariorum in lingua mendacij, & diſſipabuntur; & euellentur illi qui quærunt mortem. [7] Rapina impiorum tollet eos, quoniam non ſe ſubmiſerunt vt facerent iudicium. [8] Qui peruertit viam alicuius, extraneus eſt: & qui mundus eſt, recta ſunt opera eius.

[9] Melius eſt ſedere in angulo tecti, quàm cum muliere litigioſa, & in domo cõmuni. [10] Anima impij deſiderat malũ, & nõ miſericordiã cõſequetur in oculis eius ſocius eius. [11] Per mulctã deriſoris ſapientior fiet inſipiens, & in intellectu ſapiẽtis aſſũmet ſcientiam. [12] Contemplatur iuſtus domum impij, & transfert impios in malum. [13] Qui obturat aurem ſuam ne audiat clamorem pauperis, vocabit quoque Deum, & non exaudietur. [14] Munus in abſcondito extinguit iram, & munus in ſinu indignationem fortem. [15] Lætitia eſt iuſto facere iudicium, & terror iis qui faciunt iniquitatem. [16] Filius hominis qui errat à via intellectus, cum filiis terræ commorabitur.

23 * תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃
24 * מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃
25 * מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃
26 * מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃
27 * נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׁ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃
28 * חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
29 * תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃
30 * חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃

כא

1 * פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃
2 * כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
3 * עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃
4 * רוּם עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
5 * מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־
לְמַחְסוֹר׃
6 * פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃
7 * שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
8 * הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
9 * טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וּבֵית חָבֶר׃
10 * נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃
11 * בָּעֲנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח־
דָּעַת׃
12 * מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃
13 * אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא
יֵעָנֶה׃
14 * מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃
15 * שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי
אָוֶן׃
16 * אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃

23 * Abominatio est apud Dñm pondus
& pondus: statera dolosa non est bona.
24 * A Dño dirigũtur gressus viri: quis autẽ
hominum intelligere potest viam suam?
25 * Ruina est homini deuorare sanctos, &
26 post vota retractare. * Dissipat impios rex
sapiens, & incuruat super eos fornicem.
27 * Lucerna Dñi spiraculum hominis, quę
28 inuestigat omnia secreta ventris. * Miseri- 1.Reg.15 c.
cordia & veritas custodiunt regẽ, & robo-
29 ratur clementia thronus eius. * Exultatio
iuuenũ fortitudo eorũ, & dignitas senum
30 canicies. * Liuor vulneris absterget mala,
& plagæ in secretioribus ventris.

CAP. XXI.

1 SIcut diuisiones aquarum, ita cor regis
A in manu Dñi: quocunque voluerit in-
2 clinabit illud. * Omnis via viri recta sibi
3 videtur, appendit autẽ corda Dñs. * Fa-
cere iustitiam & iudicium, magis placet
4 Dño quàm victimæ. * Exaltatio oculorũ
& dilatatio cordis, lucerna impiorum pec-
5 catum. * Cogitationes robusti semper in
abundantia; omnis autẽ piger in egestate
6 est. * Qui cõgregat thesauros lingua men
dacij, vanus & excors est, & impingetur ad
7 laqueos mortis. * Rapinæ impiorum de-
B trahent eos, quia noluerunt facere iudi- Inf.25.a.
8 cium. * Peruersa via viri aliena est: qui au
9 tem mundus est, rectũ opus eius. * Melius
est sedere in angulo domatis, quàm cum
muliere litigiosa, & in domo communi.
10 * Anima impij desiderat malũ, non mise
11 rebitur proximo suo. * Mulctato pestilente
sapientior erit paruulus: & si sectetur sa-
12 pientem, sumet scientiam. * Excogitat iu-
stus de domo impij, vt detrahat impios à
13 malo. * Qui obturat aurẽ suam ad clamo-
C rẽ pauperis; & ipse clamabit, & non exau-
14 dietur. * Munus absconditũ extinguit iras,
& donũ in sinu indignationẽ maximam.
15 * Gaudium iusto est facere iudicium, &
16 pauor operantibus iniquitatem. * Vir qui
errauerit in via doctrinæ, in cœtu gigan-
tum commorabitur.

תרגום

23 מְרַחֲקִין אִנּוּן קֳדָם אֱלָהָא מַתְקְלָא וּמַתְקְלָא וּמִשְׁחָתָא דְרַמָּיוּתָא לָא שַׁפִּיר קֳדָמוֹי׃
24 מִן קֳדָם יְיָי הִלְכָּתֵהּ דְּגַבְרָא וּבַר נְשָׁא לָא
מִתְבַּיֵּן אָרְחָתֵהּ׃
25 פַּחָא הוּא לְגַבְרָא דִּנְדַר לְקֻדְשָׁא וּבָתַר הָכֵי תָּדְיָא לֵהּ נַפְשֵׁהּ׃
26 מְבַדַּר לְרַשִׁיעֵי מַלְכָּא חֲכִימָא וּמְהַפֵּךְ עֲלֵיהוֹן
גַּלְגְּלָא׃
27 שְׁרָגָא דֵּאלָהָא נִשְׁמְתֵהּ דִּבְנֵי נְשָׁא וּבָצְיָא כֻלְּהוֹן גַּוַּיָּה דִּכְרֵסָה׃
28 חַסְדָּא וְקֻשְׁטָא יִנְטְרוּ לְמַלְכָּא וּמַתְקֵן כָּרְסֵהּ בְּחַסְדָּא׃
29 שִׁבְהוּרָא דְעֻלֵּמַיָּא תֶּקְפְּהוֹן וְשִׁבְחָא דְסָבֵי סִיבְתָּא׃
30 שַׁאֲנֵי וּפֻעְחָתָא פְּגַעוּ בְּבִישָׁא וּמַחְיוּטֵי בְּגַוָּה דִּכְרֵסֵהּ׃

כא

1 הֵיךְ טִפֵּי דְמַיָּא לִבֵּהּ דְּמַלְכָּא בְּאַיְדוֹי דֵּאלָהָא וְלַאֲתַר דְּצָבֵי נִרְכַּן לֵהּ׃
2 כֻּלְּהוֹן אָרְחָתֵהּ דְּגַבְרָא תְּרִיצָן אִנּוּן בְּאַפּוֹי וֵאלָהָא מַתְקֵן לִבֵּי׃
3 מַן דְּעָבֵד צִדְקְתָא וְדִינָא מִתְרְעֵי בֵּהּ אֱלָהָא מִן־דִּבְחָא׃
4 רָמוּת עַיְנֵי וּבְעִי לִבָּא וּשְׁרָגָא דְּרַשִׁיעֵי לְחֶטְהָא׃
5 מַחְשְׁבָתָא דְגַבְיָן לְיֻתְרָנָא וְרִגְלָא דִּמְסַרְהַבְיָא לְחֻסְרָנָא׃
6 מַעְבְּדָנוּתָא דְסִימָתָא בְּלִשָּׁנָא דְשִׁקְרָא וְיִתְחַבְּלוּן וְיִנְתְּרוּן אִלֵּן דְּבָעֲיָן
לְמוֹתָא׃
7 רֵיבוֹנָא דְרַשִׁיעֵי יַעֲלִנּוּן וְלָא עַנְיָן דְּיַעְבְּדוּן דִּינָא׃
8 דְּהַפֵּךְ אָרְחֵהּ דְּגַבְרָא הוּא נָכְרָאָה וְדִדְכֵי תְּרִיצָן עוֹבָדוֹהִי׃
9 טָב לְמִתַּב עַל־קַרְנָא דְאִגְרָא מִן־אִתְּתָא תַּגְרָנִיתָא וּבֵיתָא טַרְקָא׃
10 נַפְשֵׁהּ דְּרַשִׁיעָא רָיְגָא בִּישְׁתָּא וְלָא מְרַחִם בְּעַיְנוֹי חַבְרוֹי׃
11 בְּתֻכֵּהּ דִּמְמִקְנָא נֶחְכַּם שַׁבְרָא וּבְסָבְלְתָנֵהּ דְּחַכִּימָא יִסַּב יְדִיעֲתָא׃
12 מִסְתַּכַּל צַדִּיקָא בְּבֵיתֵהּ דְּרַשִׁיעָא וּמְטַלְטֵל רַשִׁיעַיָּא בְּבִישְׁתָּא׃
13 דִּמְסַכַּר אֻדְנֵהּ דְּלָא נִשְׁמַע לְצִוְחֲתֵהּ דְּמִסְכֵּנָא אַךְ־נִקְרָא לֵאלָהָא וְלָא נֶעֱנוֹי׃
14 מוֹהֲבָא בְּטִישָׁא מְדַעֲכָא רֻגְזָא וְשָׁחֳדָא בְּעֻבָּא חֵמְתָא
עֲשִׁינְתָא׃
15 חֶדְוָתָא דְצַדִּיקָא לְמֶעְבַּד דִּינָא וְשַׁנְיָא לְאִלֵּן דְּעָבְדִין עַאֲתָא׃
16 בַּר נְשָׁא דְּתָעֵי מִן־אָרְחָא דְסִכּוּלָא עִם בְּנֵי אַרְעָא נִתְתְּנַח׃

* *Abominatio Domino duplex ſtatera,& iu* 23
gum doloſum non bonũ coram eo. * *A Domino* 24
diriguntur greſſus viro: mortalis autẽ quomodo
intelligere poterit vias ſuas? * *Laqueus viro* 25
celeriter quippiam propriorum ſanctificare; poſt
enim votũ feciſſe pœnitere cõtingit. * *Diſſipa-* 26
tor impiorũ rex ſapiens,& inuiciet ſuper eos ro-
tam. * *Lux Domini ſpiritus hominũ, aut lu-* 27
cerna quæ ſcrutatur receſſus ventris. * *Miſe-* 28
ricordia & veritas cuſtodia regi,& circunda-
bunt in iuſtitia thronum eius. * *Ornatus iu-* 29
uenibus ſapientia, gloria autem ſenum cani.

* *Liuores & contritiones occurrunt malis,* 30
plagæ autem in promptuaria ventris.

CAP. XXI.

SIcut impetus aquæ, ita cor regis in manu 1
Dei; quocunque vtiq; volens annuerit, illuc
inclinauit illud. * *Omnis vir videtur ſibi iu-* 2
ſtus; dirigit autẽ corda Dominus. * *Facere iuſta* 3
& vera loqui, placita apud Deũ potius quàm
victimarũ ſanguis. * *Magnanimus in iniuria* 4
audax; fax autem impiorum peccata.

* *Cogitationes fortis in ſatietatem,& omnis* 5
feſtinans in minore. * *Qui operatur theſauros* 6
lingua mendaci, vana ſequitur, et vadit in rete
mortis. * *Pernicies impiis hoſpitabilis erit, non* 7
enim volunt facere iuſta. * *Ad peruerſos peruer-* 8
ſas vias mittit Deus; munda enim et recta ope-
ra eius. * *Melius habitare in angulo non tecto,* 9
quàm pictis domibus cũ iniuſtitia, & in domo
communi. * *Anima impij optat mala; nõ con-* 10
ſequetur miſericordiam ab vllo hominum.

* *Mulctato imtẽperãte aſtutior fit innocens;* 11
intelligens autem ſapiens ſuſcipit cognitionem.

* *Intelliget iuſtus corda impiorum, & vili-* 12
pendit impios in malis. * *Qui obturat aures* 13
ſuas ne audiat infirmum, & ipſe inuocabit, &
non erit qui exaudiat.

* *Munus abſconditum auertit iras: à donis* 14
autẽ qui abſtinet, indignationẽ ſuſcitat fortem.

* *Gaudium iuſtorum facere iudicia; ſanctus* 15
autem immundus apud maleficos.

* *Vir qui errat à via iuſtitiæ, in cœtu gigan-* 16
tum requieſcet.

23 * βδέλυγμα κυρίῳ ὁλίσθον σάθμιον, ⸀καὶ ζυγὸς ὁλόκλιος
24 ὁ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. * ⸀παρὰ κυρίου διορθοῦται τὰ διαβήματα ἀνδρί, ἄνθρωπος δὲ πῶς ἂν νοήσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ;
25 * παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἁγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ
26 εὔξασθαι μεταμελεῖν γίνεται. * λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς ⸀σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν.
27 * φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ἡ λύχνος ὃς ἐρευνᾷ ταμεῖα κοιλίας. * ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ
28 βασιλεῖ, καὶ ⸀περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον
29 αὐτοῦ. * κόσμος νεανίαις ⸀σοφία, δόξα δὲ πρεσβυτέρων
30 πολιαί. * ὑπώπια καὶ σωτήρια σμήχοντα κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμεῖα κοιλίας.

καὶ

1 * Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, ⸀οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ
2 θεοῦ, ᾧ δ' ἂν θέλων νεύσῃ ἐπεῖ ἔκλινεν αὐτήν. * πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρδίας κύριος.
3 * ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ ⸀παρὰ θεῷ μᾶλ-
4 λον, ἢ θυσιῶν αἷμα. * μεγαλόφρων ἐφύβρει θρασυ-
5 καρδίος, λαμπὴρ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτία. * διαλογισμοὶ ἀνδρείου εἰς πλησμονήν, καὶ πᾶς ὁ σπεύδων ἐν ἐλάσσονι.
6 * ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευδεῖ, μάταια διώκει καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδα θανάτου.
7 * ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπέξεισιν, ἐ γὰρ βέλονται
8 πράσσειν τὰ δίκαια. * ⸀στρεβλὰς σὺν σκολιὰς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέλλει ὁ θεός· ἁγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
9 * κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου ἢ ἐγκεκονιαμένοις μετ' ἀδικίας, καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.
10 * ψυχὴ ἀσεβοῦς ἐπιθυμεῖ κακῶν, οὐκ ἐλεηθήσεται
11 ὑπ' ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. * ζημιωθεὶς ἀκόλαστος πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος, σοφιῶν δὲ ⸀σοφὸς δέξεται γνῶ-
12 σιν. * ⸀σοφιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυ-
13 λίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς. * ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι ἀσθενοῦς, ⸀καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται ⸀καὶ οὐκ ἔσται ὁ
14 εἰσακούων. * δόσις λαθραῖος διατρέπει ὀργάς, δώρων δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν.
15 * εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίματα, ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος ⸀παρὰ κακούργοις.
16 * ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Abominabile eſt coram Deo pondus & pondus: & menſura doloſa non placet coram eo. [24] A facie Domini greſſus viri, & filius hominis non intelligit vias ſuas. [25] Laqueus eſt homini qui deuouit ſanctuario, & poſtea tangit eum anima ipſius. [26] Diſpergit impios rex ſapiens, & voluit ſuper eos rotam. [27] Lucerna Dei ſpiraculum filiorum hominis: & ſcrutatur omnia interiora ventris.

[28] Miſericordia & veritas cuſtodient regem, & præparatur in clementia ſolium eius. [29] Decus iuuenum fortitudo eorum, & laus ſenum canicies. [30] Pauores & plagæ occurrunt malo, & punctura acus in interioribus ventris eius.

CAP. XXI.

SIcut riuuli aquarum, ita cor regis in manibus Dei, & quocunque vult inclinat illud. [2] Omnes viæ viri rectæ ſunt in conſpectu eius; dirigit autem corda Deus. [3] Qui facit iuſtitiam & iudicium, cõplacet ſibi in illo Deus magis quàm in ſacrificio. [4] Exaltatio oculorũ, & tumor cordis, & lucerna impiorum peccatum. [5] Cogitationes collectæ ad abundantiam, & pes feſtinus ad egeſtatem *tendit*.

[6] Opera cellariorum in lingua mendacij, & diſſipabuntur; & euellentur illi qui quærunt mortem. [7] Rapina impiorum tollet eos, quoniam non ſe ſubmiſerunt vt facerent iudicium. [8] Qui peruertit viam alicuius, extraneus eſt: & qui mundus eſt, recta ſunt opera eius.

[9] Melius eſt ſedere in angulo tecti, quàm cum muliere litigioſa, & in domo cõmuni. [10] Anima impij deſiderat malũ, & nõ miſericordiã cõſequetur in oculis eius ſocius eius. [11] Per mulctã deriſoris ſapientior fiet inſipiens, & in intellectu ſapiẽtis aſſũmet ſcientiam. [12] Contemplatur iuſtus domum impij, & transfert impios in malum. [13] Qui obturat aurem ſuam ne audiat clamorem pauperis, vocabit quoque Deum, & non exaudietur. [14] Munus in abſcondito extinguit iram, & munus in ſinu indignationem fortem. [15] Lætitia eſt iuſto facere iudicium, & terror iis qui faciunt iniquitatem. [16] Filius hominis qui errat à via intellectus, cum filiis terræ commorabitur.

17 * אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא
יַעֲשִׁיר׃
18 * כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד׃
19 * טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּד מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וָכָעַס׃
20 * אוֹצָר ׀ נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם
יְבַלְּעֶנּוּ׃
21 * רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃
22 * עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה׃
23 * שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃
24 * זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃
25 * תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃
26 * כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַּאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃
27 * זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃
28 * עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שֹׁמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃
29 * הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָכִין דַּרְכּוֹ׃
30 * אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃
31 * סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃

כב

1 * נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃
2 * עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃
3 * עָרוּם ׀ רָאָה רָעָה וְיִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ
וְנֶעֱנָשׁוּ׃
4 * עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃
5 * צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
6 * חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר
מִמֶּנָּה׃
7 * עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
8 * זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצוֹר־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃
9 * טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃

17 * Qui diligit epulas, in egestate erit; qui
18 amat vinũ & pinguia, non ditabitur. * Pro
iusto dabitur impius, & pro recto iniqu'.
19 * Melius est habitare in terra deserta,
quàm cum muliere rixosa & iracunda. Eccle. 25 c.
20 * Thesaurus desiderabilis & oleũ in habi
taculo iusti, & imprudens homo dissipabit
21 illud. * Qui sequitur iustitiã & misericor-
22 diã, inueniet vitã, iustitiã, & gloriã. * Ciui- Sup. 23 b.
tatẽ fortiũ ascendit sapiens, detraxitq; ro-
23 bur fiduciæ eius. * Qui custodit os suũ &
linguã suam, custodit ab angustiis animã
24 suam. * Superbus & arrogans vocatur in- Sup. 25 b.
25 doctus, qui in ira operatur superbiã. * Desi-
deria occidũt pigrũ; noluerunt enim quic-
26 quã manus eius operari. * Tota die cõcu-
piscit & desiderat; qui autem iustus est, tri-
27 buet & nõ cessabit. * Hostiæ impiorũ abo-
28 minabiles, quæ offerũtur ex scelere. * Testis
mẽdax peribit, vir obediens loquetur vi-
29 ctoriã. * Vir impius ꝓcaciter obfirmat vul-
tũ suũ; qui autẽ rectus est, corrigit viã suã.
30 * Nõ est sapientia, nõ est prudẽtia, nõ est
31 consiliũ contra Dñm. * Equus paratur ad
diem belli, Dñs autem salutem tribuit.

CAP. XXII.

1 A MElius est nomen bonũ quàm diuitiæ
multæ; super argentũ enim & aurum
2 gratia bona. * Diues & pauper obuiauc- Eccl. 7. a.
runt sibi, vtriusq; operator est Dominus.
3 * Callidus videt malũ, & abscondit se:
innocẽs pertransiit, & afflictus est damno.
4 * Finis modestiæ timor Domini, diuitię
5 & gloria & vita. * Arma & gladij in via
superbi; custos autem animæ suæ longè
6 recedit ab eis. * Prouerbium est: Ado-
lescens iuxta viam suam, etiam cùm senue
rit non recedet ab ea.
7 * Diues pauperibus imperat, & qui ac-
cipit mutuum, seruus est fænerantis.
8 * Qui seminat iniquitatẽ, metet mala;
9 & virga iræ suę cõsummabitur. * Qui pro-
nus est ad misericordiam, benedicetur; de
panibus enim suis dedit pauperi.

תרגום

17 גַּבְרָא דִי־חָסֵר לֵהּ וְרָחֵם חֶדְוְתָא וְרָחֵם חַמְרָא וּבְסִמָּא לָא נֶעְתַּר׃ 18 שַׁלְחוֹפֵהּ דְּצַדִּיקָא רַשִּׁיעָא וְשַׁלְחִיפָא דִּתְרִיצֵי בָּזוֹזֵי׃
19 טָב לְמִתַּב בַּאֲרַע מַדְבְּרָא מִן־אִתְּתָא תַּגְרָנִיתָא וּמַרְגְּזָנִיתָא׃ 20 סִימְתָּא רְגִיגְתָּא וּמִשְׁחָא בְּדִירֵהּ דְּחַכִּימָא וְסַכְלָא דִּבְנֵי נְשָׁא נִבְלְעִנּוּן׃
21 דְּרָדֵף צִדְקְתָא וְחַסְדָּא יַשְׁכַּח חַיֵּי וְצִדְקְתָא וִיקָרָא׃ 22 לִמְדִינְתָּא דְגִבָּרֵי סְלִק חַכִּימָא וְאַחִת עֻשְׁנָא דְסִבְרָא׃ 23 דְּנָטֵר פֻּמֵּהּ
וְלִשָּׁנֵהּ נָטֵר מִן־עָקְתָא נַפְשֵׁהּ׃ 24 מְמִקְנָא מְרִיחָא זֵדָנָא שְׁמֵהּ עָבֵד חֶרְיָנָא בְּזֵדָנוּתֵהּ׃ 25 רִיגְתָּא דְעַטְלָא מְמִיתָא לֵהּ דְּלָא צָבְיָן
אַיְדִין דְּעָבְדִין עֲבִידְתָּא׃ 26 כָּל־יוֹמָא רָאֵג רִיגְתָּא וְצַדִּיקָא יָהֵב וְלָא מַחְשֹׂךְ׃ 27 דִּבְחָא דְרַשִּׁיעֵי מְרַחַק הוּא מְטוּל דְּמֵעֲבֵרְתָא מַיְתֵי לֵהּ׃
28 סָהֲדָא דְכַדָּבוּתָא יֵאבַד וְגַבְרָא שָׁמוֹעָה שָׁרִירָאִית מְמַלֵּל׃ 29 מַחְצִף אַפּוֹי גַּבְרָא רַשִּׁיעָא וּתְרִיצָא הוּא מַתְקֵן אָרְחֵהּ׃
30 לֵית חָכְמְתָא וְלֵית בִּיּוּנָא וְלֵית עֵצְתָא הֵיךְ דֵּאלָהָא׃ 31 סוּסְיָא מַתְקַן לְיוֹמָא דִקְרָבָא וְלֵאלָהָא הוּא פֻרְקָנָא׃

כב

1 שְׁמָא טָבָא מִן־עֻתְרָא סַגִּיעָא וּמִכַּסְפָּא וּמִן־דַּהֲבָא שַׁפִּיר חַסְדָּא׃
2 עַתִּירָא וּמִסְכֵּנָא פָּגְעָן חַד בְּחַד וְתַרְוֵיהוֹן אֱלָהָא בְּרָא אִנּוּן׃ 3 עֲרִימָא חָזֵי בִּישְׁתָּא וּמִטְּשֵׁי וְשַׁבְרֵי עֲבַרוּ וְאִתּוֹכִיו׃
4 עַקְבָא דְעִנְוְתָנוּתָא דְּחַלְתָּא דַיְיָ עֻתְרָא וִיקָרָא וְחַיֵּי׃ 5 נִשְׁבָּא וּפוֹחֵי בְּאָרְחָא עֲקִימְתָּא וּמַן דְּנָטֵר נַפְשֵׁהּ יִרְחַק מִנְּהוֹן׃
6 אֶדְכֵּא לְטַלְיָא לָקֳבֵל אָרְחֵהּ דְּלָא כַד נִסְבֵּא נִסְטֵי מִנֵּהּ׃ 7 עַתִּירָא בְּמִסְכֵּנֵי נִשְׁתְּלַט וְעַבְדָּא יוֹזִף לְגַבְרָא מוֹזְפָנָא׃
8 דְּזָרֵעַ עַוְלָא נֶחְצַד עַאֲתָא וְשִׁבְטָא דְּחֶרְיָנֵהּ נִגְמַר׃ 9 מַן דְּטָבָא הוּא עַיְנֵהּ הוּא נִתְבָּרַךְ מְטוּל דְּיָהֵב מִן־לַחֲמֵהּ לְמִסְכֵּנָא׃

*Vir indigens diligit gaudiũ, amans vinũ et oleum in diuitias. *Purgatio autẽ iusti iniquus, & pro rectis iniquus. *Melius habitare in terra deserta, quàm cũ muliere rixosa & linguace & iracũda. *Thesaurus desiderabilis requiescet in ore sapientis, stulti autẽ viri deuorant illum.

*Via iustitiæ & misericordiæ inueniet vitã & gloriam. *Ciuitates munitas ascẽdit sapiens, destruxit munitionem in qua confiderãt impij.

*Qui custodit os suũ & linguã, seruat à tribulatione animã suã. *Temerarius & arrogans & superbus pestis vocatur; qui autẽ reminiscitur iniuriarũ, iniquus. *Desideria pigrũ occidẽt; nõ enim eligũt manus eius facere quicquã. *Impius desiderat tota die desideria mala, at iustus miseretur & miseratur incessanter. *Hostiæ impiorũ abominatio Domino, etenim iniquè offerũt eas. *Testis mẽdax peribit, vir obediens seruaturus loquetur. *Impius vir procaciter obfirmatur vultu, at rectus ipse intelliget vias suas.

*Non est sapiẽtia, nõ est fortitudo, nõ est consiliũ contra impiũ. *Equus paratur ad diem belli, ab autem Domino auxiliatio.

CAP. XXII.

ELigibilius nomẽ bonũ quàm diuitiæ multæ, super autem argentũ & aurũ gratia bona.

*Diues & pauper obuiauerunt sibi; vtrosque autem Dominus fecit. *Callidus videns malum cruciatum, fortiter ipse eruditur: at stulti pertranseuntes affecti sunt damno. *Generatio sapientiæ timor Domini, & diuitiæ, & gloria, & vita. *Tribuli & laquei in viis tortuosis: at custodiens suam animam abstinebit ab eis. *Dedica puerum iuxta viam eius, & quamuis senuerit, non discedet ab ea.

*Diuites pauperibus imperabunt, & serui propriis Dominis fœnerabuntur. *Qui seminat mala, metet mala; plagam autem operũ eius consummabit. Virum iucundũ & datorẽ diligit Dominus, vanitatẽ autẽ operũ eius consummabit. *Qui miseretur pauperis, ipse nutrietur; nã de suis panibus dedit pauperi. Victoriam & honorem acquirit munera dans, tamen animam auferet possidentium.

*ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον. *περικάθαρμα ὑπὲρ δικαίου ἄνομος καὶ ἀντὶ εὐθέων βέβηλος. *κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν γῇ ἐρήμῳ, ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου.

*θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσει ἐπὶ στόματος σοφοῦ, ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν. *ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὑρήσει ζωὴν καὶ δόξαν. *πόλεις ὀχυρὰς ἐπέβη σοφός, καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα ἐφ' ᾧ ἐπεποίθεισαν οἱ ἀσεβεῖς. *ὃς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

*θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς καλεῖται. ὃς δὲ μνησικακεῖ σοφὸς οὐκ ἔσται. *ἐπιθυμίαν ὀκνηρὸν ἀποκτείνει· ἃ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ ποιεῖν π. *ἀσεβὴς ἐπιθυμεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυμίας κακάς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεεῖ καὶ οἰκτείρει ἀφθόνως. *θυσίαν ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, ἢ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς. *μάρτυς ψευδὴς ἀπολεῖται, ἀνὴρ ὑπήκοος φυλαξόμενος λαλήσει.

*ἀσεβὴς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ· ὁ δὲ εὐθὺς αὐτὸς σωιεῖ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. *οὐκ ἔστι σοφία, οὐκ ἔστιν ἀνδρία, οὐκ ἔστι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. *ἵππος ἑτοιμάζεται εἰς ἡμέραν πολέμου, παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια.

κϐ

*Αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς, ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθή. *πλούσιος καὶ πτωχὸς συνεύτησαν ἀλλήλοις, ἀμφοτέρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε.

*πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν πτωρούμενον κεραίως αὐτὸς παιδεύεται, φρόνιμοι δὲ ἄφρονες παρελθόντες ἐζημιώθησαν.

*γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου καὶ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ ζωή.

*σκόλοπες καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς, ὁ δὲ φυλάσσων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται αὐτῶν. *ἐγκαίνισον τὸ παιδίον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καί γε ἐὰν γηράσῃ, οὐκ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτῆς. *πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, καὶ οἰκέται ἰδίοις δεσπόταις δουλεύσουσιν. *ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά, πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός· μαθητὴς δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. *ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται, τῶν γὰρ ἑαυτοῦ ἄρτων δέδωκε τῷ πτωχῷ. νίκην καὶ τιμὴν ποιεῖται ὁ δῶρα δούς· τὴν μὴν ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτημένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Vir qui egenus est & diligit lætitiam, diligitque vinum & vnguentum, non ditabitur. [18] In commutatione iusti *tradetur* impius, & pro rectis direptores. [19] Melius est habitare in terra deserti, quàm cum muliere litigiosa & rixosa. [20] Argentum desiderabile, & oleum in habitaculo sapientis; & stultus filiorum hominis dissipabit illud. [21] Qui sequitur iustitiam & misericordiam, inueniet vitam, & iustitiam, & gloriam. [22] Ciuitatem fortium ascendit sapiens, & detrahit robur fiduciæ eius. [23] Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustia animam suam. [24] Derisor, tumidus, superbus, est nomen eius, faciens iram superbia sua. [25] Desiderium pigri interficit eum, eo quòd nolunt manus eius facere opus. [26] Tota die desiderio desiderat, & iustus tribuit, & non parcit. [27] Sacrificium impiorum abominabile est, quia de scelere offerunt illud. [28] Testis mendacij peribit, & vir bene audiens rectè loquetur. [29] Impudens facie vir impius est, & rectus ipse præparat viam suam. [30] Non est sapientia neque intelligentia neque consilium sicut Dei. [31] Equus paratur in diem belli, sed à Deo est salus.

CAP. XXII.

ELectum est nomen bonum magis quàm diuitiæ multæ: & argento & auro melior est gratia. [2] Diues & pauper obuiauerunt sibi mutuò, & ambos creauit Deus. [3] Callidus vidit malum & abscondit se, & insipientes transierunt & mulctati sunt. [4] Merces mansuetudinis est timor Domini, diuitiæ & gloria & vita. [5] Pedica & laquei in via peruersa: & qui custodit animam suam, elongabit se ab eis. [6] Erudi adolescentem iuxta viam suam, vt cùm senuerit non declinet ab ea. [7] Diues dominatur in pauperes, & qui accipit mutuum, seruus est fœnerantis viri. [8] Qui seminat iniustitiam, metet iniquitatem, & virga iræ ipsius consummabitur.

[9] Qui bonum oculum habet, ipse benedicetur; quoniam dedit de pane suo pauperi.

10 * גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃
11 * אֹהֵב טְהָר־לֵב חֵן שְׁפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ׃
12 * עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃
13 * אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ׃
14 * שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם יְהוָה יִפָּוֹל־שָׁם׃
15 * אֱוֶלֶת קְשׁוּרָה בְלֶב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה
מִמֶּנּוּ׃
16 * עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר׃
17 * הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית
לְדַעְתִּי׃
18 * כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו עַל־
שְׂפָתֶיךָ׃
19 * לִהְיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־
אָתָּה׃
20 * הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שָׁלִשִׁים בְּמֹעֵצוֹת וָדָעַת׃
21 * לְהוֹדִיעֲךָ קֹשְׁט אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב אֲמָרִים
אֱמֶת לְשֹׁלְחֶיךָ׃
22 * אַל־תִּגְזָל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי
בַשָּׁעַר׃
23 * כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם
נָפֶשׁ׃
24 * אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת
לֹא תָבוֹא׃
25 * פֶּן־תֶּאֱלַף אֹרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ׃
26 * אַל־תְּהִי בְתֹקְעֵי־כָף בַּעֹרְבִים מַשָּׁאוֹת׃
27 * אִם־אֵין־לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה־יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ
מִתַּחְתֶּיךָ׃
28 * אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ׃
29 * חָזִיתָ אִישׁ מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי־מְלָכִים יִתְיַצָּב
בַּל־יִתְיַצֵּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים׃

10 * Eiice derisorem, & exibit cum eo iurgium, cessabuntque causæ & contumeliæ.
11 * Qui diligit cordis munditiã propter gratiam labiorum suorum, habebit amicũ
12 regem. * Oculi Domini custodiunt scientiam, & superplantantur verba iniqui.
13 * Dicit piger, Leo est foris, in medio platearum occidendus sum.
14 * Fouea profunda os alienæ: cui iratus est Dominus, incidet in eam. Inf. 23. c.
15 * Stultitia colligata est in corde pueri,
C & virga disciplinæ fugabit eam.
16 * Qui calumniatur pauperem vt augeat diuitias suas, dabit ipsi ditiori, & egebit.
17 * Inclina aurem tuam, & audi verba sapientium. Appone autem cor ad doctrinam meam:
18 * Quæ pulchra erit tibi cùm seruaueris eam in ventre tuo: et redundabit in labiis
19 tuis; * Vt sit in Domino fiducia tua. Vnde & ostendam eam tibi hodie.
20 * Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus & scientia.
21 * Vt ostenderem tibi firmitatem & elo-
D quia veritatis, respondere ex eis illis qui
22 miserunt te. * Non facias violentiam pauperi, quia pauper est, neque conteras egenum in porta.
23 * Quia iudicabit Dñs causam eius, & configet eos qui confixerunt animã eius.
24 * Noli esse amicus homini iracundo, neque ambules cum viro furioso.
25 * Ne fortè discas semitas eius, & sumas scandalum animæ tuæ.
26 * Noli esse cum his qui defigunt manus suas, & qui vades se offerunt pro debitis.
27 * Si enim nõ habes vnde restituas, quid causæ est vt tollat operimentum de cubili tuo?
28 * Ne transgrediaris terminos antiquos,
29 quos posuerunt patres tui. * Vidisti virũ velocem in opere suo, coram regibus stabit, nec erit ante ignobiles. Deut. 19. c.

תרגום

10 חָרֵךְ לִמְמִקְנָא וְאַפִּק לְתִגְרָנָא וְיִבְטַל דִּינָא וְצַעֲרָא׃
11 רָחֵם אֱלָהָא דְּכֵי לִבָּא וּבְחִסְדָּא דְּשִׂפְוָתֵהּ יִתְחַבַּר לְמַלְכָּא׃
12 עַיְנוֹי דֵּאלָהָא נָטְרָן יְדִיעֲתָא וּמְטַלְטֵל מִלֵּיהוֹן דְּבָזוֹזֵי׃
13 עַטְלָא אֲמַר בַּחֲכִינְנוּתֵהּ אַרְיָא אִית לְבָרָא וּבֵינַת שְׁוָקֵי מִתְקְטֵלְנָא׃
14 גֻּמְצָא עֲמִיקְתָא פֻּמֵּהּ דְּנָכְרָיְתָא וּמַן מַרְגֵּז קֳדָם אֱלָהָא נָפֵל תַּמָּן׃
15 שַׁטְיוּתָא קְטִירָא בְּלִבֵּהּ דְּטַלְיָא שִׁבְטָא דְּמַרְדוּתָא נַרְחֲקֵהּ מִנֵּהּ׃
16 דְּעָשֵׁק לְמִסְכֵּנָא מַסְגֵּי לֵהּ בִּישְׁתָּא וּדְיָהֵב לְעַתִּירָא חֻסְרָנָא הוּא לֵהּ׃
17 בְּרִי צְלִי אָדְנָךְ וּשְׁמַע מִלֵּי דְחַכִּימֵי וְלִבָּךְ שִׂים לִידִיעֲתַי׃
18 מְטוּל דְּבַסִּימִין נְטַר אִנּוּן בְּכַרְסָךְ וְנִתְקַנְיָן אֵיךְ חֲדָא עַל־שִׂפְוָתָךְ׃
19 דְּנֶהֱוֵי בֵּאלָהָא סִבְרָךְ וְאוֹדַעְתָּךְ יוֹמָנָא הָדָא׃
20 וְהֵא אִנּוּן לָךְ עַל־תְּלָתָא זִמְנִין בְּעֵצָתָא וִידִיעֲתָא׃
21 לְאוֹדְעִנָּךְ קֻשְׁטָא וּמִלּוֹי דִּתְרִיצְתָּא דְּתַהֲפֵךְ מִלָּתָא דְּקֻשְׁטָא לִמְשַׁדְּרָיךְ׃
22 לָא תִגְזֻל לְמִסְכֵּנָא מְטוּל דְּמִסְכֵּנָא הוּא וְלָא תְמַכֵּךְ עַנְיָא בְּתַרְעָא׃
23 מְטוּל דֵּאלָהָא דָּאֵן דִּינֵיהוֹן וּמִתְפְּרַע פֻּרְעָנוּתְהוֹן דְּנַפְשֵׁיהוֹן׃
24 לָא תִתְחַבַּר עִם מָרֵי מְרִירוּתָא וְעִם גַּבְרָא חֵמְתָנָא לָא תֵעֹל׃
25 דְּלָא תֵילַף אָרְחוֹתָיו וְתַשְׁכַּח פַּחָא לְנַפְשָׁךְ׃
26 לָא תֶהֱוֵי מַשְׁלִם אַיְדָךְ בַּעֲרָבוּתָא עַל־חַבְרָךְ׃
27 אִם לֵית לָךְ דְּפָרַע נִסַּבְיָן תַּשְׁוַיְתָךְ מִתַּחְתָּיךְ׃
28 לָא תַשְׁנִי תְחוּמָא דְּמִן־עָלְמָא דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתָךְ׃
29 אִן חֲזַיְתָא גַּבְרָא דְּמַוְחֵי בַּעֲבִידְתֵהּ קֳדָם מַלְכֵּי נֵקֻם וְלָא נֵקֻם קֳדָם חֲשׂוֹכֵי׃

* Eiice de concilio peſtilentem, & exibit ſimul cum eo iurgium: cùm enim ſederit in concilio, omnes inhonorat.

* Diligit Dominus ſancta corda, accepti autem ei omnes irreprehenſibiles in viis ſuis. labiis paſcit rex: * At oculi Domini cuſtodiũt ſenſum, vilipendit autem ſermones iniquus. excuſat,

* Et dicit piger, Leo in viis, in autem plateis homicidæ.

* Fouea profunda os iniqui: at qui odio habetur à Domino, incidet in eam.

* Stultitia ſuſpenſa eſt in corde iuuenis, virga autem & diſciplina longè ab eo.

* Qui calumniatur pauperẽ, multa facit ſua mala, dat autem diuiti in minori.

* Sermonibus ſapientum appone aurem tuã, & audi meos ſermones. * At tuum cor firma vt cognoſcas quòd boni ſunt. Et ſi immiſeris eos in cor tuum, lætificabunt te ſimul in tuis labiis.

* Et tua ſit in Dominum ſpes, & cognoſcere faciat tibi viam eius.

* Et tu autem exſcribe ea tibi ipſi triplicíter, in conſilium & cogitationem.

* Doceo igitur te verum ſermonem, & cognitionem bonam audire, vt reſpondeas tu ſermones veritatis propoſitis tibi.

* Non facias violentiam pauperi; pauper enim eſt, & neque inhonores fragilem in portis.

* Nam Dominus iudicabit eius cauſam, & liberabis tuam innocentem animam.

* Ne ſis amicus homini iracundo, cum amico autem furioſo ne cohabites.

* Ne fortè diſcas vias eius, & ſumas laqueos tuæ animæ.

* Ne des teipſum in ſponſorem erubeſcens vultum.

* Si enim non habueris vnde ſoluas, accipient lectum qui ſub lateribus tuis.

* Ne tranſgrediaris terminos æternos, quos ſtatuerunt patres tui.

* Intelligentem virum & acutum in operibus ſuis regibus oportet aſſiſtere, & non aſſiſtere viris ſegnibus.

10 * ἔκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμόν, καὶ συνεξελεύσεται μετ' αὐτοῦ νεῖκος· ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει.

11 * ἀγαπᾷ κύριος ὁσίας καρδίας· δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πολῖται ἄμωμοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς.

12 * οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ κυρίου τηροῦσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δὲ λόγους ἀδικάμου. ἀλλοφασίζεται·

13 * καὶ λέγει ὀκνηρός, λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονεύεται.

14 * βόθρος βαθὺς στόμα ἀδικάμου, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν.

15 * ἄνοια ἐξῆπται καρδίας νέου, ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ.

16 * ὁ συκοφαντῶν πτωχὰ πολλὰ ποιεῖ ἑαυτοῦ κακά, δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι.

17 * λόγοις σοφῶν ἀκρόασαι τὸ οὖς σου, καὶ ἄκουε ἐμοὺς
18 λόγους. * τιθεὶ δὲ σὺ καρδίαν σὴν ἵνα γνῷς ὅτι καλοί εἰσι. καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου, διαφανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χείλεσιν.

19 * ἵνα σου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.

20 * καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς, εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν.

21 * διδάσκω δή σε ἀληθῆ λόγον καὶ γνῶσιν ἀγαθὴν ὑπακούειν καὶ ἀποκρίνεσθαί σε λόγοις ἀληθείας τοῖς προβαλ-
22 λομένοις σοι. * μὴ ἀποδιάζε πτωχόν, πτωχὸς γάρ ἐστι, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς αὐτὸν ἐν πύλαις.

23 * ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν δίκην, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον ψυχήν.

24 * μὴ ἴδιοι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμώδει, φίλος ὀργίλῳ
25 μὴ συναυλίζου. * μή ποτε μάθῃς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ λάβῃς βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ.

26 * μὴ δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγυὴν ἀκρωμίῳ προσώπου.

27 * ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς, λήψονται τὸ στρῶμα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου.

28 * μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες
29 σου. * ὁρατικὸν ἀνδρεῖον καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδρείοις νωθροῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Eiice deriſorem, & expelle contentioſum, & ceſſabit iurgium & ignominia. [11] Diligit Deus mundum corde, & in gratia labiorum ſuorum ſocius erit regis.

[12] Oculi Dei cuſtodiunt ſcientiam, & protudit verba prædonum. [13] Dicit piger in ſocordia ſua: Leo eſt foris, & in medio viarum occidar. [14] Fouea profunda os extranearum, & qui prouocat Deum, eò incidet.

[15] Stultitia ligata eſt in corde pueri: virga diſciplinæ elongabit eam ab eo. [16] Qui calumniatur pauperem, multiplicat ſibi malum: & qui dat diuiti, egeſtas erit ei. [17] Fili mi inclina aurem tuam, & audi verba ſapientum, & cor tuum pone ad ſcientiam meam. [18] Quoniam dulcia ſunt, cuſtodi ea in ventre tuo, & dirigantur ſimul in labiis tuis.

[19] Vt ſit in Deo fiducia tua, & oſtendam tibi hodie.

[20] Et ecce ea *ſcripſi* tibi in tribus vicibus, in conſiliis & ſcientia. [21] Vt oſtendam tibi veritatem, & verba recta, vt referas verba veritatis illis qui mittunt te.

[22] Ne deprædaris pauperem quia pauper eſt, neque conteras egenum in porta. [23] Quoniam Deus iudicat cauſam eorum, & vlciſcitur iniuriam animæ eorum *illatam*. [24] Ne commiſcearis cum viro bilioſo, & cum viro iracundo ne ingrediaris.

[25] Ne fortè diſcas ſemitas eius, & inuenias laqueum animæ tuæ. [26] Ne pepigeris manum tuam in fideiuſſione pro ſocio tuo. [27] Si non habueris vnde reſtituas, tolletur ſtratum tuum de ſub te.

[28] Ne mutes terminum qui à ſeculo eſt, quem fecerunt patres tui.

[29] Si vidiſti virum qui velox eſt in opere ſuo, coram regibus ſtabit, non ſtabit coram pauperibus.

כג

1 * כִּי־תֵשֵׁב לִלְחוֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין אֶת־
אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ׃
2 * וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה׃
3 * אַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים׃
4 * אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל׃
5 * הֲתָעוֹף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה־לּוֹ
כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר יָעוּף הַשָּׁמָיִם׃
6 * אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל־תִּתְאָו
לְמַטְעַמֹּתָיו׃
7 * כִּי כְמוֹ־שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֶּן־הוּא אֱכֹל וּשְׁתֵה יֹאמַר
לָךְ וְלִבּוֹ בַל־עִמָּךְ׃
8 * פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תְקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ הַנְּעִימִים׃
9 * בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃
10 * אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבֹא׃
11 * כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא־יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ׃
12 * הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנֶךָ לְאִמְרֵי־דָעַת׃
13 * אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת׃
14 * אַתָּה בַשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל׃
15 * בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַם־אָנִי׃
16 * וְתַעֲלֹזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃
17 * אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַחַטָּאִים כִּי אִם־בְּיִרְאַת יְהוָה
כָּל־הַיּוֹם׃
18 * כִּי אִם־יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
19 * שְׁמַע־אַתָּה בְּנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃
20 * אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ׃
21 * כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃
22 * שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה
אִמֶּךָ׃

CAP. XXIII.

1 QVando ſederis vt comedas cum prin-
A cipe, diligenter attende quæ ſunt ap-
2 poſita ante faciem tuam. * Et ſtatue cul-
trũ in gutture tuo, ſi tamen habes in po-
3 teſtate animã tuam. * Ne deſideres de ci-
4 bis eius, in quo eſt panis mendacij. * Noli
laborare vt diteris, ſed prudentiæ tuæ po-
5 ne modũ. * Ne erigas oculos tuos ad opes
quas non potes habere; quia facient ſibi
pennas quaſi aquilæ, & volabunt in cælũ.
6 * Ne comedas cum homine inuido, &
7 ne deſideres cibos eius. * Quoniam in ſi-
B militudinem arioli & coniectoris æſtimat
quod ignorat. Comede & bibe, dicet tibi,
8 & mens eius non eſt tecum. * Cibos quos
comederas, euomes, & perdes pulchros ſer-
9 mones tuos. * In auribus inſipientium
ne loquaris, quia deſpicient doctrinã elo-
10 quij tui. * Ne attingas paruulorum ter-
minos, & agrum pupillorum ne introeas.
11 * Propinquus enim illorum fortis eſt, &
ipſe iudicabit contra te cauſam illorum.
12 * Ingrediatur ad doctrinam cor tuum,
& aures tuæ ad verba ſcientiæ.
13 * Noli ſubtrahere à puero diſciplinam,
ſi enim percuſſeris eũ virga, nõ morietur.
14 * Tu virga percuties eum, & animã eius
15 de inferno liberabis. * Fili mi ſi ſapiens Sup. 13. 2 Eccle. 30
C fuerit animus tuus, gaudebit tecum cor
16 meum. * Et exultabunt renes mei, cùm
locuta fuerint recta labia tua.
17 * Non æmuletur cor tuum peccatores,
ſed in timore Domini eſto tota die.
18 * Quia habebis ſpem in nouiſſimo, &
præſtolatio tua non auferetur.
19 * Audi fili mi, & eſto ſapiens, & dirige
20 in via animum tuum. * Noli eſſe in con-
uiuiis potatorum, nec in comeſſationibus
eorum, qui carnes ad veſcendũ cõferunt.
21 * Quia vacantes potibus, & dantes ſym-
bola conſumẽtur, & veſtietur pannis dor-
22 mitatio. * Audi patrem tuũ qui genuit
te, & nõ contemnas cũ ſenuerit mater tua.

תרגום

כג

1 אִן יְתִבְתָּא לְמֵיכַל עִם שַׁלִּיטֵי אֶתְבַּיֵּן בְּמַן דְּשִׂים קֳדָמָךְ׃
2 וּתְשִׂים סַבִּינָא בְלוֹעָךְ אִן מָרֵא דְנַפְשָׁךְ אַתְּ׃
3 לָא תִתְרַגַּג לְבִשּׁוּלוֹי וְהִנּוּן מֵיכֻלְתָּא דְכַדָּבוּתָא׃
4 לָא תִקְרַב לְעַתִּירָא אֶלָּא בְּבִיּוּנְתָךְ פְּרַק מִנֵּהּ׃
5 אִן תִּצַּר עֵינָךְ בֵּהּ לָא מִתְחֲזֵי לָךְ מְטוּל דְּמַעְבַּד עָבֵד לֵהּ גַּפָּתָא הֵיךְ נִשְׁרָא דְטָיֵס בִּשְׁמַיָּא׃
6 לָא תֵיכֻל עִם־גַּבְרָא דְּבִישָׁא עַיְנֵהּ וְלָא תִתְרַגַּג לְבִשּׁוּלוֹי׃
7 מְטוּל דְּאֵיךְ תַּרְעָא רָמָא הָכֵן הוּא רָם בְּנַפְשֵׁהּ אֱכֹל וְאֶשְׁתֵּי אָמֵר לָךְ
וְלִבֵּהּ נָכֵל צִדָּיךְ׃
8 וְלַחְמָא דַאֲכַלְתְּ מְתִיבַתְּ לֵהּ וְחַבֵּלְתְּ מִלָּךְ דְּבַסִּימָן׃
9 בְּאֻדְנֵי דְסִכְלָא לָא־תְמַלֵּל מְטוּל דְּשָׁיֵט לְסִכּוּלָא דְמִלָּיךְ׃
10 לָא תַשְׁנִי תְחוּמָא דְמִן־עָלְמָא וּבְחֶלְקָא דְיַתְמֵי לָא־תֵעֹל׃
11 מְטוּל־דִּי־פָרוֹקְהוֹן תַּקִּיף וְהוּא נֵדוּן יַת־דִּינְהוֹן עִמָּךְ׃
12 אַעֵל לִבָּךְ לְמַרְדּוּתָא אֻדְנָךְ לְמֵימְרֵי דִידִיעֲתָא׃
13 לָא־תִמְנַע מִן־טַלְיָא מַרְדּוּתָא מְטוּל דְּאִן מְחֵיתָ לֵהּ בְּשִׁבְטָא לָא מָאת׃
14 אַנְתְּ בְּשִׁבְטָא מְחֵיתָ לֵהּ וְנַפְשֵׁהּ מְפַלְּטַתְּ מִן שְׁיוֹל׃
15 בְּרִי אִם חֲכִם לִבָּךְ אַף־אֲנָא חָדֵי אֲנָא בְלִבִּי׃
16 וְנִרְוְזָן כִּלְיוֹתַי כַּד יְמַלְּלוּן סִפְוָתָךְ תְּרִיצָתָא׃
17 לָא־נִטַּן לִבָּךְ בְּחַטָּאֵי אֶלָּא בִּדְחַלְתָּא דֵאלָהָא כָּל־יוֹמָא׃
18 מְטוּל דְּתֶהֱוֵי לָךְ אַחֲרִיתָא טָבְתָא וְסִכּוּיָךְ לָא נִגְמַר׃
19 שְׁמַע אַתְּ בְּרִי וְאֶתְחַכַּם וְתָרֵץ לִבָּךְ לְאָרְחָא׃
20 לָא־תֶהֱוֵי בְאִלֵּן דַּאֲסִטוּן בְּכִשְׂרָא וּבְאִלֵּן דְּרָוְיָן חַמְרָא׃
21 מְטוּל דְּרָוֵי וְאָסִיט מִתְמַסְכֵּן וּבִזְעָתָא נִלְבַּשׁ נִיּוּמָא׃
22 קַבֵּל מִן־אֲבוּךְ דֵּן יַלְדָךְ וְלָא־תְשׁוּט מְטוּל דְּסִיבַת אִמָּךְ׃

CAP. XXIII.

SI sederis vt cœnes in mensa principis, attentè considera apposita tibi. * Et inuice manum tuam, sciens quoniam talia te oportet parare. Si autem insatiabilior es; * Ne desideres cibos eius; illi enim inhærent vitæ mendacis.

* Ne contendas pauper existens cũ diuite, at tua prudentia abstine. * Si apposueris tuũ oculum ad eum, nusquã apparebit; paratæ sunt enim ei alæ tanquam aquilæ, & reuertitur in domum præfecti sibi.

* Ne cœnes cum viro inuido, neque desideres cibos eius. * Quemadmodum enim si quis absorbeat pilum, sic comedit & bibit, neque ad te adducas eum. * Et comedas frustum panis tui cum eo. euomet enim illud, & dispergit sermones tuos bonos.

* In aures insipientis nihil dicas, ne fortè subsannet prudentes tuos sermones.

* Ne transmutes terminos æternos, in autẽ possessionem orphanorum ne ingrediaris.

* Nam redimens illos Dominus fortis est, & iudicabit iudicium illorum tecum.

* Da in disciplinam cor tuum, at aures tuas para sermonibus sensus. * Ne abstineas paruulum erudire; quoniam si percusseris eum virga, non morietur. * Tu quidem enim percuties eum virga, at animam eius de morte liberabis.

* Fili si sapiens fuerit tuum cor; lætificabis & meum cor. * Et immorabuntur sermonibus tua labia erga mea labia si recta fuerint.

* Non æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore Domini esto tota die.

* Si enim custodieris illa, erunt tibi nepotes, at spes tua non deficiet.

* Audi fili & sapiens esto, & dirige cogitationes tui cordis.

* Ne sis bibax vini, neque extendaris symbolis, carniumque emptionibus. * Omnis enim ebrius & leno mendicabit, & vestietur ruptis vestibus & laceris omnis somnolentus.

* Audi fili patrem qui genuit te, & ne contemnas quoniam senuit tua mater.

κγ΄

1 * Ἐὰν καθίσῃς δειπνῆσαι ἐπὶ τραπέζης δυνάστου,
2 νοητῶς νόει τὰ ὡς ἀπὸ τιθέμενά σοι. * καὶ ἐπίβαλλε τὴν
χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ ὡς ἀσκὸν διάσαι· εἰ δὲ
3 ἀπληστότερος εἶ; * μὴ ἐπιθύμει τῶν ἐδεσμάτων αὐ-
τοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.
4 * μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλουσίῳ, τῇ δὲ σῇ ἐννοίᾳ
5 ἀπόσχου. * ἐὰν ἐπιστήσῃς τὸν σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὸν
ὀλιγοστὸν φανεῖται, ποιήσασθαι γὰρ ἀυτῷ πτέρυγες ὡσεὶ
ἀετοῦ, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ.
6 * μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ, μὴ ἐπιθύμει τῶν
7 βρωμάτων αὐτοῦ. * ὅν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρί-
χα, ὕτως ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ δὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτόν.
8 * καὶ φάγῃς τὸν ψωμόν σου μετ' αὐτοῦ· ἐξεμέσει γὰρ
αὐτὸν καὶ λυμανεῖται σοῦ λόγοις ἡδυ σοῦ καλοῖς.
9 * εἰς ὦτα ἄφρονος μηδὲν λέγε, μήπολε μυκτηρίσῃ
σοῦ σωστοὺς σου λόγους.
10 * μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα ὀρφανῶν μὴ
11 εἰσέλθῃς. * ὁ γὰρ λυτρούμενός σου αὐτὸς κύριος, κραταιός
ἐστι, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ.
12 * δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, καὶ ὦτά σου ἑ-
τοίμασον λόγοις αἰσθήσεως.
13 * μὴ ἀπόσχῃ νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν
ῥάβδῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ.
14 * σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβδῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐ-
15 τοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. * υἱέ ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρ-
16 δία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν. * καὶ ἐνδιατρέψει
λόγοις τὰ σὰ χείλη πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη ἐὰν ὀρθὰ ὦσι.
17 * μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ ἐν φό-
18 βῳ κυρίου ὅλην ὅλιον τὴν ἡμέραν. * ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐ-
τά, ἔσαι σοι ἔκγονα. ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται.
19 * ἄκουε υἱὲ καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς
καρδίας.
20 * μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μὴ δὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν
τε ἀγοραστοῖς.
21 * πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει, καὶ ἐνδύ-
σεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.
22 * ἄκουε υἱὲ πατρὸς σου γεννήσαντός σε, καὶ μὴ κατα-
φρόνει ὅτι γεγήρακέ σε ἡ μήτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIII.

SI assederis vt comedas cum principibus, attende ad ea quæ apponuntur coram te. [2] Et pones cultrum in gutture tuo, si animæ tuæ dominus fueris. [3] Ne desideres obsonia eius, quæ sunt cibaria mendacij. [4] Ne accedas ad diuitem, sed in intelligentia tua recede ab eo. [5] Si alligaueris oculos tuos in eum, non comparebit tibi; quoniam faciens faciet sibi alas sicut aquila quæ volat in cælum. [6] Ne comedas cum viro qui habet oculum nequam, neque desideres pulmenta eius.

[7] Quoniam sicut porta erigitur, sic eleuatur in anima sua. Comede & bibe, dicet tibi, & cor eius dolosum est apud te.

[8] Panem autem quem comedisti, euomes; & perdes sermones tuos suaues. [9] In auribus stulti ne loquaris; quoniam spernet intelligentiam verborum tuorum. [10] Ne mutes terminum qui à seculo est: & in agro pupillorum ne ingrediaris.

[11] Quoniam redemptor eorum fortis est, & ipse iudicabit causam eorum contra te.

[12] Introduc ad doctrinam cor tuum, & aurem tuam ad verba scientiæ. [13] Ne prohibeas à puero disciplinam; quoniam si percusseris eum virga, non morietur. [14] Tu percussisti eum virga, & animam eius ab inferno liberasti.

[15] Fili mi, si sapiens est cor tuum, lætabor ego in corde meo. [16] Et exultabunt renes mei, cùm labia tua loquuta fuerint recta.

[17] Ne æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore Dei tota die. [18] Vt sint nouissima tua bona, & spes tua non consumetur. [19] Audi tu fili mi, & esto sapiens, & dirige cor tuum in via. [20] Ne sis inter eos qui comessantur carnem, nec inter illos qui inebriantur vino. [21] Quoniam qui ebrius est & vorax, inopia afficietur, & pannis ruptis vestietur dormitatio.

[22] Acquiesce patri tuo qui genuit te: & ne contemnas cùm senuerit mater tua.

23 * אֱמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה וּמוּסָר וּבִינָה׃
24 * גֹּל יָגוּל אֲבִי צַדִּיק יוֹלֵד חָכָם וְיִשְׂמַח בּוֹ׃
25 * יִשְׂמַח־אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃
26 * תְּנָה בְּנִי לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּרֹצְנָה׃
27 * כִּי־שׁוּחָה עֲמוּקָה זוֹנָה וּבְאֵר צָרָה נָכְרִיָּה׃
28 * אַף־הִיא כְּחֶתֶף תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִיף׃
29 * לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי מִדְיָנִים׳ לְמִי־שִׂיחַ לְמִי
פְּצָעִים חִנָּם לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם׃
30 * לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן לַבָּאִים לַחְקוֹר מִמְסָךְ׃
31 * אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאָדָם כִּי־יִתֵּן בַּכֹּיס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ
בְּמֵישָׁרִים׃
32 * אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ וּכְצִפְעֹנִי יַפְרִשׁ׃
33 * עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃
34 * וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב בְּלֵב־יָם וּכְשֹׁכֵב בְּרֹאשׁ חִבֵּל׃
35 * הִכּוּנִי בַל־חָלִיתִי הֲלָמוּנִי בַּל־יָדָעְתִּי מָתַי אָקִיץ
אוֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד׃

כד

1 * אַל־תְּקַנֵּא בְּאַנְשֵׁי רָעָה וְאַל־תִּתְאָו לִהְיוֹת
אִתָּם׃
2 * כִּי־שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה׃
3 * בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן׃
4 * וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים׃
5 * גֶּבֶר־חָכָם בַּעוֹז וְאִישׁ דַּעַת מְאַמֶּץ־כֹּחַ׃
6 * כִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה־לְּךָ מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה
בְּרֹב יוֹעֵץ׃
7 * רָאמוֹת לֶאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח פִּיהוּ׃
8 * מְחַשֵּׁב לְהָרֵעַ לוֹ בַּעַל־מְזִמּוֹת יִקְרָאוּ׃
9 * זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לְאָדָם לֵץ׃
10 * הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה׃

23 * Veritatē eme, & noli vendere sapientiam & doctrinam & intelligentiam.
24 * Exultat gaudio pater iusti; qui sapien
25 tē genuit, lætabitur in eo. * Gaudeat pater tuus & mater tua, & exultet quæ ge-
26 nuit te. * Præbe fili mi cor tuum mihi, &
27 oculi tui vias meas custodiant. * Fouea Sup.12.b
D enim profunda est meretrix, & puteus an-
28 gustus aliena. * Insidiatur in via quasi latro, & quos incautos inuenerit interficiet.
29 * Cui væ, cuius patri væ, cui rixę, cui foueæ, cui sine causa vulnera, cui suffossio
30 oculorum? * Nonne his qui commorantur in vino, & studēt calicibus epotandis?
31 * Ne intuearis vinū quando flauescit: cùm splenduerit in vitro color eius, ingre-
32 ditur blandè. * Et in nouissimo mordebit vt coluber, & sicut regulus venena diffun
33 det. * Oculi tui videbūt extraneas, & cor
34 tuū loquetur peruersa. * Et eris sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gu-
35 bernator amisso clauo, & dices: * Verberauerunt me, sed non dolui, traxerunt me, & ego non sensi. Quando euigilabo, & rursus vina reperiam?

CAP. XXIIII.

1 NE æmuleris viros malos, nec desideres
2 esse cum eis. * Quia rapinas medi-
A tatur mens eorum, & fraudes labia eorum
3 loquuntur. * Sapientia ædificabitur do-
4 mus, & prudentia roborabitur. * In doctrina replebūtur cellaria vniuersa, substā
5 tia preciosa & pulcherrima. * Vir sapiens fortis est, & vir doctus robustus &
6 validus. * Quia cum dispositione initur Sup.11.b
bellū, & erit salus vbi multa consilia sunt.
7 * Excelsa stulto sapientia, in porta non aperiet os suum.
8 * Qui cogitat mala facere, stultus vocabitur.
9 * Cogitatio stulti peccatum est, & abominatio hominum detractor.
10 * Si desperaueris lapsus in die angustię, imminuetur fortitudo tua.

תרגום

23 קְשֻׁטָא קְנֵי וְלָא־תְזַבֵּן חָכְמְתָא וּמַרְדּוּתָא וּבִיוּנָא׃ 24 נֵדוּץ מֵדוּץ אֲבוּי דְצַדִּיקָא וּמַן דְּמוֹלִד חַכִּימָא נָחְדֵּי בֵּהּ׃
25 יֶחְדֵּי אֲבוּךְ וְאִמָּךְ וְנֵדוּץ מוֹלַדְתָּךְ׃ 26 הַב לִי בְּרִי לִבָּךְ וְעַיְנָךְ תִּנְטְרָן אָרְחָתַי׃
27 מְטוּל דְּגֻמְצָא עֲמִיקָא זָנַיְתָא וּבֵירָא דְעָקָא נָכְרִיתָא׃ 28 וְהֵיךְ מְטָרַף עֵינָא כָּמְנָא וְצָאֵד אִבְנֵא שַׁבְרֵי׃
29 לְמַן וַי לְמַן רֵיוָא וּלְמַן תִּגְרֵי וּלְמַן סְוֵירָא וּלְמַן בּוּעָתָא מַגָּן וּלְמַן יוּרַם קַנְצַן עַיְנוֹי׃ 30 לְהִלֵּן דְּמַוְחֲרִין עַל־חַמְרָא וְאָזְלִין וּמְעַקְּבֵא
בֵּית מִזְגָּא׃ 31 לָא־תֶחֱמֵי חַמְרָא דְסִמּוּק וְיָחֵב בְּכָסָא עַיְנֵה וּמְהַלֵּךְ תְּרִיצָאִית׃ 32 וְאַחֲרִיתָא הֵיךְ חִוְיָא נָכֵת וּכְחֻרְמָנָא דְּפָרֵחַ׃
33 וִיחַזְרוּן עַיְנָךְ בְּנָכְרָיָתָא וְלִבָּךְ יְמַלֵּל תַּהְפּוּכָתָא׃ 34 וְתֶהֱוֵי הֵיךְ דְּשָׁכֵב בְּלִבֵּהּ דְּיַמָּא וְהֵיךְ מַלָּחָא דְּדָמֵךְ בְּאַלְפָא׃
35 וְתֵימַר מְחוּגַנִי וְלָא־אִכַּרְהֵת וּבַזּוּנִי וְלָא־יִדְעֵת לְאֵימַת אֶתְעִיר וְאוֹסִף וְאֶבְעִנֵּהּ עוֹד׃

כד

1 לָא־תִטַּן בְּמָרֵי בִישְׁתָא וְלָא־תִתְרַגְרַג לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן׃ 2 מְטוּל רֵיבוֹנָא דָנֵי לִבְּהוֹן וְעַוְלָא שִׂפְוָתְהוֹן מְמַלְּלָן׃
3 בְּחָכְמְתָא מִתְבְּנֵי בֵיתָא וּבְבִיוּנָא תְּקִין׃ 4 וּבִידִיעֲתָא קִטּוּנֵי מִתְמַלְיָן כָּל־מַזְלָא וִיקָרָא וּבַסִּימָא׃
5 טָב גְּבַר חַכִּימָא מִן־עַשּׁוּנָא וְגַבְרָא דִידִיעֲתָא מִן־הַו דְּזָרֵז בְּחֵילֵהּ׃ 6 מְטוּל בְּמַדְבְּרָנוּתָא תַעְבֵּד לָךְ קְרָבָא וּפֻרְקָנָא בְּסַגְעָא דְמֻלְכָּנָא׃
7 מִתְרְעֵם שָׁטְיָא בְּחָכְמְתָא וּבְתַרְעֵי לָא פָּתֵחַ פֻּמֵּהּ׃ 8 מַן־דְּחָשֵׁב לְמִבְאַשׁ נִקְרוֹן לֵהּ מָרֵי תַרְעִיתָא בִישְׁתָא׃
9 תַּרְעִיתָא דְשָׁטְיָא חָטְאָה וּמְרַחַקְתָּא דְבַר־נְשָׁא חַכִּימָא מְמִקְנוּתָא׃ 10 אִן־תִּתְרַפֵּי בְּיוֹמָא דְעָקְתָא מִתְתְּעִיק חֵילָךְ׃

Veritatem acquire, & ne repellas ſapientiam & diſciplinam & intellectum. Rectè educat pater iuſtus, in autem filio ſapiente lætatur anima eius. Lætetur pater & mater in te, & gaudeat quæ peperit te. Præbe mihi fili tuum cor, at tui oculi meas vias cuſtodiant.

Dolium enim fractum eſt aliena domus, & puteus anguſtus alienus. Hic enim breui peribit, & omnis iniquus conſumetur. Cui væ, cui tumultus, cui iudicia, cui triſtitiæ et ineptiæ, cui contritiones ſuperuacuæ, cuius nigri oculi?

Non immorantium in vinis? non inueſtigantium vbi conuiuia fiunt? Ne inebriemini vino, ſed conuerſamini hominibus iuſtis, & conuerſamini in deambulationibus. Si enim in phialas & vaſa dederis oculos tuos, poſtea ambulabis nudior piſtillo. At nouiſſimè tanquã à ſerpente vulneratus extenditur, & tanquã à ceraſte diffunditur eius venenũ. Oculi tui cùm viderint alienã, os tuũ tunc loquetur peruerſa.

Et iacebis ſicut in corde maris, & ſicut gubernator in multa tempeſtate. Dices autem: Verberauerunt me, & non laboraui. & illuſerunt me: ego autem non videram. quando diluculum erit, vt veniens quæram cum quibus conueniam?

CAP. XXIIII.

Ne æmuleris malos viros, neque deſideres eſſe cum eis.

Meditatur enim cor eorum, & labores labia eorum loquuntur. Cum ſapientia ædificatur domus, & cum intellectu erigitur. Cum ſenſu replentur cellaria omnibus diuitiis precioſis & pulchris. Melior ſapiens forti, & vir prudentiã habens agricola magno.

Cum gubernatione fit bellum, auxilium autem cum corde conſilium habente.

Sapientia et cogitatio bona in portis ſapientum, ſapientes non declinant à lege Domini.

Sed conſiderant in conſiliis: indoctis occurrit mors. Moritur autem ſtultus in peccatis, immunditia viro peſtilenti inquinabitur.

In die mala & in die tribulationis quouſque deficiat.

23 * ἀλήθειαν κλῆσαι, καὶ μὴ ἀπώσῃ Ϭφίαν καὶ παιδείαν
24 Ϲ συνέσιν. * καλῶς ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ ᾧ υἱῷ
25 Ϭφῷ εὐφραν⟨θ⟩ήσε⟨ται⟩ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. * εὐφρανέθω ὁ πατήρ
26 Ϲ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, Ϲ χαιρέτω ἡ τεκοῦσά σε. * δός μοι υἱὲ
σὴν καρδίαν, ⟨καὶ⟩ ᾧ οἱ ὀφθαλμοί ἐμὰς ὁδοὺς τηρείτω-
27 σάν. * πίθος γὰρ τετιμημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος, Ϲ
28 φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. * ὅδε γὰρ σωτήρως ἀπολεῖ-
29 ται, καὶ πᾶς ⟨ἀ⟩δικούμενος ἀναλωθήσε⟨ται⟩. * τίνι οὐαί, τίνι
θόρυβος, τίνι κρίσεις, τίνι ἀπωλία, καὶ λέχαι, τίνι σωτε-
ρήματα διακενῆς, τίνων πελιδνοί ⟨καὶ⟩ ὀφθαλμοί;
30 * ὁ τῶν ἐγχρονιζόντων ἐν οἴνοις; ὁ τῶν ἐρευνώντων ποῦ
31 πότοι γίνον⟨ται⟩; * μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε
ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν πρεπόντοις. ἐὰν γὰρ εἰς
τὰς φιάλας Ϲ τὰ πλήρια ἀπῇς σου ὀφθαλμούς σε, ὕστε-
ρον πρεπατήσεις γυμνότερον ὑποδήματος.
32 * τὸ ⟨δὲ⟩ ἔσχατον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνε⟨ται⟩,
καὶ ὥσπερ ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτοῦ ὁ ἰός.
33 * ⟨καὶ⟩ ὀφθαλμοί σου ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν τὸ στόμα σου
34 τότε λαλήσει σκολιά. * καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρ-
δίᾳ θαλάσσης, καὶ ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδω-
35 νι. * ἐρεῖς δὲ, ἔτυπτόν με, καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέ-
παιξάν μοι· ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδειν πότε ὄρθρος ἔσαι, ἵνα
ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συνελεύσομαι.

κδ΄

1 * Υἱὲ μὴ ζηλώσῃς κακοὺς ἀνδρας, μὴ ⟨δὲ⟩ ἐπιθυμήσῃς
2 εἶναι μετ' αὐτῶν. * ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐ-
τῶν, καὶ πόνους τὰ χείλη αὐτῶν λαλεῖ.
3 * μὴ Ϭφίας οἰκοδομεῖται οἶκος, Ϲ μὴ συνέσεως ἀνορ-
4 θοῦται. * μὴ αἰσθήσεως ἐμπίμπλανται τὰ ταμιεῖα
πάντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ.
5 * κρείσσων Ϭφὸς ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωρ-
6 γὸς μεγάλου. * μὴ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος,
βοήθεια δὲ μὴ καρδίας βελτιπκῆς.
7 * Ϭφία καὶ σύνοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις Ϭφῶν, Ϭφοὶ οὐκ
8 ἐκκλίνουσιν ἐκ νόμου κυρίου. * ἀλλὰ λογίζου⟨σι⟩ ἐν συνε-
δρίοις, ἀπαιδεύτοις σωματᾶ ⟨ἀ⟩θώους.
9 * ἀποθνήσκει ὁ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις, ἀκαθαρσία αὐ-
10 τοῦ λοιμὸς ἐμολυνθήσε⟨ται⟩. * ἐν ἡμέρᾳ κακῇ καὶ ἐν
ἡμέρᾳ θλίψεως ἕως σοῦ ἐκλείπῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Poſſide veritatem, & ne vendas ſapientiam, & diſciplinam & intelligentiam. [24] Exultando exultabit pater iuſti, & qui genuit ſapientem, lætabitur in eo. [25] Lætabitur pater tuus & mater tua, & exultabit quæ peperit te. [26] Pone fili mi cor tuum ad me, & oculi tui cuſtodiant vias meas. [27] Quoniam fouea profunda eſt meretrix, & puteus anguſtus extranea. [28] Et ſicut *fera* rapiens oculis inſidiatur, & venatur filios inſipientes. [29] Cui væ? cui deformis aſpectus? cui rixæ? cui malorum congeries? & cui vulnera ſine cauſa? & cui extrema oculorum prominent? [30] His qui commorantur in vino, & iis qui vadunt, & inueſtigant domum mixtionis.

[31] Ne intuearis vinum cùm rubuerit, cùm poſuerit in calice colorem ſuum, & ingreditur rectè. [32] Nouiſſimum autem eius ſicut coluber mordet, & ſicut aſpis quæ volat. [33] Et videbunt oculi tui extranea, & cor tuum loquetur peruerſa. [34] Et eris ſicut dormiens in corde maris, & ſicut nauta qui dormit in naui. [35] Et dices: Percuſſerunt me, & non dolui: & diripuerunt me, & neſciui. quando euigilabo, & rurſus addam quærere illud?

CAP. XXIIII.

NE æmuleris viros malos, neque deſideres eſſe cum eis. [2] Quoniam rapinam meditatur cor eorum, & iniquitatem labia eorũ loquuntur. [3] In ſapientia ædificatur domus, & in prudentia præparatur. [4] Et in ſcientia replebuntur cellaria omni ſubſtantia precioſa & ſuaui. [5] Melior eſt vir ſapiens robuſto, & vir ſcientiæ magis quàm ille qui accinctus eſt fortitudine ſua. [6] Quoniam in gubernaculis facies tibi bellum, ſalus autem erit in multitudine conſilij. [7] Murmurat ſtultus aduerſus ſapientiam, & in portis non aperit os ſuum.

[8] Qui cogitat malefacere, vocabunt eum habentem aſtutiam peſſimam. [9] Aſtutia ſtulti peccatum eſt, & abominatio viri ſapientis deriſor. [10] Si remiſſus fueris, in die tribulationis arctabitur fortitudo tua.

11 * הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמָטִים לַהֶרֶג אִם־תַּחְשׂוֹךְ׃
12 * כִּי־תֹאמַר הֵן לֹא־יָדַעְנוּ זֶה הֲלֹא־תֹכֵן לִבּוֹת׳
הוּא־יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם
כְּפָעֳלוֹ׃
13 * אֱכָל־בְּנִי דְבַשׁ כִּי טוֹב וְנֹפֶת מָתוֹק עַל־חִכֶּךָ׃
14 * כֵּן ׳דְעֶה חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם־מָצָאתָ וְיֵשׁ אַחֲרִית
וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
15 * אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע לִנְוֵה צַדִּיק אַל־תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ׃
16 * כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה׃
17 * בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל־תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל־יָגֵל לִבֶּךָ׃
18 * פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו
אַפּוֹ׃
19 * אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא בָּרְשָׁעִים׃
20 * כִּי ׳לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים
יִדְעָךְ׃
21 * יְרָא־אֶת־יְהוָה בְּנִי וָמֶלֶךְ עִם־שׁוֹנִים אַל־תִּתְעָרָב׃
22 * כִּי־פִתְאֹם יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ׃
23 * גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר־פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל־
טוֹב׃
24 * אֹמֵר לְרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יִקְּבֻהוּ עַמִּים יִזְעָמוּהוּ
לְאֻמִּים׃
25 * וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת־טוֹב׃
26 * שְׂפָתַיִם יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים׃
27 * הָכֵן בַּחוּץ ׳מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ בַשָּׂדֶה לָךְ אַחַר
וּבָנִית בֵּיתֶךָ׃
28 * אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ וַהֲפִתִּית בִּשְׂפָתֶיךָ׃
29 * אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי כֵּן אֶעְשֶׂה־לּוֹ אָשִׁיב
לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃
30 * עַל־שְׂדֵה אִישׁ־עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל־כֶּרֶם אָדָם
חֲסַר־לֵב׃

11 * Erue eos qui ducuntur ad mortem, & Psal. 81. Ecc. 4.
B qui trahuntur ad interitum liberare ne ces
12 ses. * Si dixeris: Vires non suppetunt, qui
inspector est cordis, ipse intelligit & seruatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetq; ho-
13 mini iuxta opera sua. * Comede fili mi
mel, quia bonum est, & fauum dulcissimũ gutturi tuo.
14 * Sic & doctrina sapientiæ animæ tuæ; quam cùm inueneris, habebis in nouissimis spem, & spes tua non peribit.
15 * Ne insidieris & quæras impietatem in domo iusti, neque vastes requiem eius.
16 * Septies enim cadet iustus & resurget; impij autem corruent in malum.
17 * Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gau- Sup. 17. a Iob. 21. b
C deas; & in ruina eius ne exultet cor tuum.
18 * Ne fortè videat Dominus & displiceat ei, & auferat ab eo iram suam.
19 * Ne contẽdas cum pessimis, nec æmuleris impios.
20 * Quoniam nõ habent futurorũ spem mali, & lucerna impiorum extinguetur.
21 * Time Dominum fili mi & regem, & cum detractoribus non commiscearis.
22 * Quoniam repente consurget perditio eorum: & ruinam vtriusque quis nouit?
23 * Hæc quoque sapientibus, cognoscere personam in iudicio non est bonum. Sup. 12. a
24 * Qui dicunt impio, Iustus es; maledi-
D cent eis populi, & detestabũtur eos tribus.
25 * Qui arguunt eum laudabuntur, & super eos veniet benedictio.
26 * Labia deosculabitur, qui recta verba respondet.
27 * Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, & postea ædifices domum tuam.
28 * Ne sis testis frustra contra proximum tuum, nec lactes quemquam labiis tuis.
29 * Ne dicas: Quomodo fecit mihi, sic faciam ei, & reddam vnicuiqne secundum
30 opus suum. * Per agrum pigri transiui, & per vineam viri stulti.

תרגום

11 פְּצֵא לְאִלֵּן דְּמִתְנַסְבִין לְמוֹתָא וּמִתְדַּבְּרִין לְקַטְלָא חֲסוֹךְ׃ 12 וְאִן־תֵּימַר דְּלָא־יְדַעְנָא דְּתַרְעִיתָא דְּלִבָּא אֱלָהָא בָּצֵי וּדְנָטֵר נַפְשָׁךְ
הוּא יָדֵעַ וּפָרֵעַ לְבַר־נְשָׁא הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃ 13 בְּרִי אֱכָל דְּבָשָׁא מְטוּל דְּטַב וְכַבְּרִיתָא דְּחָיְלָא עַל־חִכָּךְ׃
14 הֵיכְנָא אֶתְחַכַּם בְּנַפְשָׁךְ דְּאִן־מַשְׁכְּחַתְּ קַדְמֵיתָא אָתְיָא אַחֲרִיתָא דְּטָבָא מִנָּהּ וְסִכּוּיָךְ לָא נִגְמַר׃
15 לָא־תִכְמַן רַשִׁיעָא לְדִירֵהּ דְּצַדִּיקָא וְלָא־תַרְכִּן בֵּית מִשְׁרֵהּ׃ 16 מְטוּל דְּשִׁבְעָא זִמְנִין נָפֵל צַדִּיקָא וְקָאֵי וְרַשִׁיעֵי מִתְתַּקְלִין בְּבִישְׁתָּא׃
17 בְּמַפּוּלְתֵּהּ דִּבְעֵל דְּבָבָךְ לָא־תֶחְדֵּי וְכַד יִתְקַל בְּבִישְׁתָּא לָא יְדוּץ לִבָּךְ׃
18 דְּלָא יַבְאֵשׁ בְּאַפּוֹי דֵּאלָהָא כַּד יֶחֱזֵה וְיֶהְפֵּךְ רֻגְזֵהּ מִנֵּהּ׃ 19 לָא־תִתְחַסַּס בְּבִישַׁיָּה וְלָא־תִטַּן בְּרַשִׁיעַיָּה׃
20 מְטוּל דְּלָא הָוְיָא אַחֲרִיתָא טָבָא לְבִישֵׁי וּשְׁרָגְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי נִדְעָךְ׃ 21 דְּחַל מִן־אֱלָהָא בְּרִי וּמִן־מַלְכָּא וְעִם שָׁטְיֵי לָא־תִתְחַלַּט׃
22 מְטוּל דִּבְשִׁלְיָא אָתֵי תִּבְרְהוֹן וְסִפְוָתָא דִּשְׁנֵיהוֹן מַן יָדֵעַ׃ 23 הִלֵּין לְחַכִּימֵי אָמֵרְנָא לְמִסַּב אַפֵּי בְּדִינָא לָא־שַׁפִּיר׃
24 אַף־לָא לְמֵימַר לְרַשִׁיעָא דְּצַדִּיק אַנְתְּ יְלִיטוּנֵהּ עַמְמֵי וְיִבְרוּנֵהּ אֻמָּתָא׃
25 וּלְמַכְסָנֵי יִבְסַם וַעֲלֵיהוֹן תֵּיתֵא בִּרְכְתָא טָבְתָא׃ 26 שִׂפְוָתֵהּ נִנְשְׁקוּ דְּאִלֵּן דְּמַהְפְּכִין מִלֵּי תְרִיצָתָא׃
27 אַתְקֵן לְבָרָא עֳבִידְתָךְ וְעַתִּדְיָהּ לָךְ בְּחַקְלָא וּבָתַר כֵּן בְּנֵי בֵיתָךְ׃ 28 לָא־תֶהֱוֵי סָהֲדָא רִגְלָא בְּחַבְרָךְ וּתְשַׁרְגֵּג בְּשִׂפְוָתָךְ׃
29 לָא־תֵימַר הֵיךְ דַּעֲבַד־לִי כֵּן אֶעְבֶּד־לֵהּ וְאֶהְפָּךְ הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃ 30 עַל חָקְלֵהּ דְּגַבְיָא עַטְלָא עַבְרֵת וְעַל כַּרְמֵהּ דְּבַר נְשָׁא חָסֵר רַעְיָנָא׃

* *Erue eos qui ducuntur ad mortem, & re-* 11
dime occisos, non parcas.

* *Si autem dixeris: Non noui hunc; cognosce* 12
quòd Dominus corda omnium cognoscit, & qui formauit animam hominis, ipse nouit omnia: qui reddit vnicuique secundum opera sua.

* *Comede mel fili, bonus enim fauus, vt dul-* 13
cescat tuum guttur.

* *Sic enim senties sapientiam tuam animam. Si* 14
enim inueneris, erit bonus finis tuus, & spes te non deseret.

* *Ne adducas impium pabulo iustorum, ne-* 15
que decipiaris pabulo ventris.

* *Septies enim cadet iustus & resurget, at* 16
impij infirmabuntur in malis.

* *Si ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas* 17
contra eum, in autem supplantatione eius ne extollaris. * *Quoniam videbit Dominus &* 18
non placebit ei, & auertet iram suam ab eo.

* *Ne gaudeas in malefactoribus, neque æmu-* 19
leris peccatores. * *Non enim erunt posteri* 20
malorum, lampas autem impiorũ extinguetur.

* *Time Deum fili & regem, & nec alteri* 21
eorum inobediens sis.

* *Repente enim vlciscentur impios: at sup-* 22
plicia vtriusque quis cognoscet?

* *Hæc autem dico vobis sapientibus cogno-* 23
scere, reuereri faciem in iudicio, non bonum.

* *Dicens impio, Iustus est, maledictus popu-* 24
lis erit, & odiosus in gentes.

* *At redarguentes meliores apparebunt, su-* 25
per eos autem veniet benedictio bona.

* *Labia autem deosculabuntur respon-* 26
tia sermones bonos.

* *Para in exitum opera tua, & præparare* 27
in agrum, & vade post me, & reædificabis domum tuam.

* *Ne sis falsus testis in tuum ciuem, neque* 28
dilateris tuis labiis.

* *Ne dicas: Quemadmodum vsus est me,* 29
vtar eo; reddam autem ei ea in quibus mihi iniuriatus est.

* *Sicut agricolatio, vir stultus, & tan-* 30
quam vinea homo indigens mente.

1 * ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον, καὶ ἐκπρίω κλινομένους,
12 μὴ φείσῃ. * ἐὰν δὲ εἴπῃς· οὐκ οἶδα τοῦτον, γίνωσκε ὅτι
κύριος καρδίας πάντων γινώσκει, καὶ ὁ πλάσας πνοὴν
πᾶσιν αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ
13 ἔργα αὐτοῦ. * φάγε μέλι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα
γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ.
14 * ὕτως γὰρ αἰσθήσῃ σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ· ἐὰν γὰρ εὕρῃς
ἔσχατα καλὰ τελευτήσει σοι, καὶ ἐλπίς σε οὐ καταλείψει.
15 * μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομὴν δικαίων, μὴ δὲ ἀπατηθῇς χορτασίᾳ κοιλίας.
16 * ἑπτάκις γὰρ πεσεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται, οἱ δὲ
ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κακοῖς.
17 * ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, ἐν δὲ τῷ
προσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου.
18 * ὅπως ὄψεται κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.
19 * μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μὴ δὲ ζήλου ἁμαρτωλούς.
20 * οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῶν, λαμπὴς δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται.
21 * φοβοῦ τὸν θεὸν υἱέ καὶ βασιλέα, καὶ μὴ δὲ ἑτέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσῃς.
22 * ἐξαίφνης γὰρ τίσουσι σοὶ ἀσεβεῖς, τὰς δὲ πτωχείας ἀμφοτέρων τίς γνώσεται;
23 * ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σοφοῖς ἐπιγνώσειν, αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλόν.
24 * ὁ εἰπὼν τῷ ἀσεβῆ, δίκαιός ἐστιν, ἐπικατάρατος λαοῖς ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη.
25 * οἱ δὲ ἐλέγχοντες βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοῖς δὲ
26 ἥξει εὐλογία ἀγαθή. * χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθούς.
27 * ἑτοίμαζε εἰς τὸν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, καὶ σκάσον ἀγρὸν εἰς τὸν ἀγρόν, καὶ πορεύου κατόπισό μου καὶ οἰκοδομήσεις τὸν οἶκόν σου. * μὴ ἴσθι ψευδὴς μάρτυς ἐπὶ σὸν
28 πολίτην, μὴ δὲ πλατύνου σοῖς χείλεσι.
29 * μὴ εἴπῃς, οὗ τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅμα ἠδίκησεν.
30 * ὥσπερ γεώργιον ἀνὴρ ἄφρων, καὶ ὥσπερ ἀμπελών, ἀνθρωπος ἐνδεὴς φρενῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Redime eos qui capiuntur ad mortem, & illos qui ducuntur ad interfectionem prohibe.
12 Et si dixeris: Non nouimus, Deus qui cogitationes cordis scrutatur, & qui custodit animam tuam, ipse scit, & reddet filio hominis iuxta opera sua. 13 Comede fili mi mel, quoniam bonum est; & fauum, quoniam dulcis est gutturi tuo.
14 Sic sapiens esto in anima tua: quod si inueneris, primis venient nouissima meliora, & spes tua non consumetur.
15 Ne insidieris impie habitaculo iusti, neque proiicias domum habitationis eius. 16 Quoniam septies cadet iustus & resurget, & impij corruent in malum.
17 Cùm ceciderit inimicus tuus, ne læteris; & cùm corruerit in malum, ne exultet cor tuum. 18 Ne fortè displiceat in conspectu Dei cùm viderit, & auertat ab eo iram suam.
19 Ne imiteris pessimos neque æmuleris impios. 20 Quoniam non erunt nouissima bona pessimis, & lucerna impiorum extinguetur. 21 Time Deum fili mi, & regem; & cum stultis ne commiscearis. 22 Quoniam repentè veniet interitus eorum: & calamitatem amborum quis scit? 23 Hæc quoque sapientibus dico: Accipere personam in iudicio, non est bonum.
24 Neque dicere impio, Iustus es tu; maledicent eum populi, & detestabuntur eum nationes. 25 Corripientibus autem suaue erit, & super eos veniet benedictio bona. 26 Osculabuntur labia eorum qui respondent verba recta.
27 Præpara foris opus tuum, & statue illud tibi in agro, & postea ædifica domum tuam. 28 Ne sis testis accusator aduersus socium tuum, neque decipias labiis tuis. 29 Nec dicas: Sicut fecit mihi, sic faciam ei, & reddam ei iuxta opera eius?
30 Per agrum viri pigri transiui, & per vineam filij hominis indigentis intelligentia.

31 * וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ קִמְשׁוֹנִים כָּסוּ פָנָיו חֲרֻלִּים
וְגֶדֶר אֲבָנָיו נָהְרָסָה׃
32 * וָאֶחֱזֶה אָנֹכִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי מוּסָר׃
33 * מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֻּק יָדַיִם
לִשְׁכָּב׃
34 * וּבָא־מִתְהַלֵּךְ רֵישָׁךְ וּמַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃

כה

1 * גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הָעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי
חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃
2 * כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבֹד מְלָכִים חֲקֹר
דָּבָר׃
3 * שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר׃
4 * הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי׃
5 * הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי־מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק כִּסְאוֹ׃
6 * אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־
תַּעֲמֹד׃
7 * כִּי טוֹב אֲמַר־לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי
נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃
8 * אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן מַה־תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתָה
בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ׃
9 * רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל־תְּגַל׃
10 * פֶּן־יְחַסֶּרְךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב׃
11 * תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל־
12 אָפְנָיו׃ * נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כָתֶם מוֹכִיחַ חָכָם
עַל־אֹזֶן שֹׁמָעַת׃
13 * כְּצִנַּת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו
וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב׃
14 * נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אָיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת־
שָׁקֶר׃

31 * Et ecce totum repleuerant vrticæ, &
operuerāt superficiem eius spinę, & mace-
32 ria lapidum destructa erat. * Quod cùm
vidissem, posui in corde meo, & exemplo
33 didici disciplinam. * Parum inquā dor-
mies, modicum dormitabis, pauxillū ma-
34 nus conseres vt quiescas. * Et veniet ti-
bi quasi cursor egestas tua, & mendicitas
quasi vir armatus.

CAP. XXV.

1 HÆ quoque parabolæ Salomonis, quas
A transtulerunt viri Ezechiæ regis Iuda.
2 * Gloria Dei est celare verbum, & glo-
ria regum inuestigare sermonem.
3 * Cælū sursum & terra deorsum, & cor
regum inscrutabile.
4 * Aufer rubiginem de argento, & egre-
dietur vas purissimum.
5 * Aufer impietatem de vultu regis, &
firmabitur iustitia thronus eius.
6 * Ne gloriosus appareas coram rege, &
in loco magnorum ne steteris.
7 * Melius est enim vt dicatur tibi, Ascen Luc.14.b
de huc, quàm vt humilieris coram prin-
cipe. Quæ viderunt oculi tui;
8 * Ne proferas in iurgio citò, ne postea
emendare non possis cùm dehonestaueris
B amicum tuum.
9 * Causam tuam tracta cum amico tuo,
& secretum extraneo ne reueles.
10 * Ne fortè insultet tibi cùm audierit, &
exprobrare non cesset.
11 * Mala aurea in lectis argenteis, qui lo-
quitur verbum in tempore suo.
12 * Inauris aurea & margarita fulgens,
quæ arguit sapientem & aurem obedien-
tem.
13 * Sicut frigus niuis in die messis, ita le-
gatus fidelis ei qui miserit eum, animam
ipsius requiescere facit.
14 * Nubes & ventus & pluuiæ non se-
quentes, vir gloriosus & promissa nō com
plens.

תרגום

31 וְהָא סְלִק כֻּלֵּה יַעְרֵי וְכַסִּיו אַפּוֹי חֻרְלֵי וְסַיְגָא דְכֵיפוֹי אִתְעַקֵּר׃
32 וַחֲזֵית אֲנָא וְשָׂמֶת לִבִּי וַחֲמֵית וְקַבֵּלֵת מַרְדּוּתָא׃
33 קַלִּיל תֵּנוּם קַלִּיל תִּדְמֻךְ קַלִּיל תְּשִׂים יְדָיךְ עַל־חַדְיָךְ וְתִדְמֻךְ׃
34 וְתֵיתֵי וְתִדַּרְכֵךְ מִסְכֵּנוּתָךְ וּצְרִיכְתָּא הֵיךְ גַּבְרָא טַבְלָרָא׃

כה

1 אַף־אִלֵּין מִתְלוֹי שְׁלֹמֹה עֲמִיקֵי דִּכְתַבוּ רַחֲמוֹי דְחִזְקִיָּה מַלְכָּא דִיהוּדָה׃
2 יְקָרָא דֵאלָהָא מַן־דְּמַטְשֵׁי מִלְּתָא וִיקָרָא דְמַלְכֵּי מַן־דְּבָצֵי מִלְּתָא׃
3 שְׁמַיָּא רָמִין וְאַרְעָא עֲמִיקָא וְלִבָּא דְמַלְכֵּי וְלָא מִתְבְּצֵי׃
4 גְּבוֹ סֻלְאָנָא מִן־סִימָא דְנִפֻּק מָנֵי מִן־צָרָפָא׃
5 נִתְטְרַד רַשִׁיעָא מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְיִתְקַן בְּצִדְקְתָא כָּרְסְיֵהּ׃
6 לָא־תִשְׁתַּבְהַר קֳדָם מַלְכָּא וּבְדוּכְתָא דְרַבְרְבֵי לָא־תֵקוּם׃
7 מְטוּל דְּטָב דְּנֵימַר־לָךְ סֻק הָכָא מִן־דְּמַשְׁפִּלִיךְ קֳדָם שַׁלִּיטָא מַן דְּחָזְיָן עַיְנָךְ׃
8 לָא־תִפֻּק בְּדִינָא מְסַרְהַבְאִית דְּלָא תֵדוּן בְּאַחֲרִיתָא כַּד יַחְמִץ יָתָךְ חַבְרָךְ׃
9 דִּינָךְ דּוּן עִם־חַבְרָךְ בְּאַחֲרִיתָא וְרָזָא אֶחֳרָנָא לָא־תְגַלֵּי׃
10 דְּלָא נַחְסְדָךְ מַן דְּשָׁמֵעַ וְטִבָּךְ לָא הָפִיךְ׃
11 הִזּוּרֵי דְדַהֲבָא בִּנְגוּדֵי דְסָמָא מִלְּתָא דִמְלִיל פְּסִיאִית׃
12 קְדָשֵׁי דְדַהֲבָא וּמָנֵי דִזְמַרְגַּד מַכְסָנוּתָא חַכִּימָא עַל־אֻדְנָא דְשָׁמְעָא׃
13 אֵיךְ קְרִירוּתָא דְתַלְגָּא בְּיוֹמָא דְחַצְדָא הֵיכְנָא אִזְגַּדָּא מְהֵימְנָא לִמְשַׁדְּרוֹי וְנַפְשֵׁהּ דְּמָרֵהּ מְהַפֵּךְ׃
14 לְיוֹמָא דְעַנְנֵי וְרוּחָא דְמִטְרָא לָאִית מִדַּמֵּי גַּבְרָא דְמִשְׁתַּבְהַר בִּמְהוֹבְתָא דְשִׁקְרָא׃

Si dimiseris eum, horridus fiet et sylvescet totus, & sit relictus, at maceriæ lapidum eius defodiuntur. 31

Postea ego pœnitentiam egi, aspexi ad eligendam disciplinam. 32

Parum dormito, parum autem dormio, parum autem amplector manibus pectora. Si autem hoc feceris, 33

Veniet præcedens paupertas tua, & egestas quasi bonus cursor. 34

31 ἐὰν ἀφῆς αὐτὸν χερσωθήσε͵ & χορτομανήσει ὅλος, & γίνε͵ ἐκλελειμμένος, & οἱ φραγμοὶ τῶν λίθων αὐτοῦ
32 καταπάπονται. ὑστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέβλεψα
33 τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν. ὀλίγον νυστάζω, ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, ὀλίγον δ' ἐναγκαλίζομαι χερσὶ σήθη. ἐὰν δὲ
34 τοῦτο ποιῆς, ἥξει προπορευομένη ἡ πενία σου, καὶ ἡ σύνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

CAP. XXV.

HAe parabolæ Salomonis, indistinctæ quas exscripserunt amici Ezechiæ regis Judææ. 1

Gloria Dei celat sermonem, gloria autem regis honorat res. 2

Cœlum excelsum, terra autem profunda, cor verò regis inscrutabile. 3

Percute improbatum argentum, & purificabitur purum omne. 4

Interfice impios à facie regis, & dirigetur in iustitia thronus eius. 5

Ne superbias coram rege, neque in locis principum steteris. 6

Melius enim vt dicatur tibi, Ascende ad me, quàm humiliare te in facie principis: quæ viderunt oculi tui dic. 7

Ne incidas in iurgium citò, ne pœniteas in nouissimis. Quando vtique tibi exprobrauerit amicus, 8

Recede retrò: ne despicias, ne tibi exprobret quidem amicus. At iurgium tuum & inimicitia non aberit, sed erit tibi æqualis morti. Gratia & amicitia liberat, quas serua tibi. 9

Ne exprobabilis fias, sed custodi vias tuas liberaliter. 10

Malum aureum monili sardij sic dicere sermonem. 11

In inaurem auream sardium pretiosum ligatum est, sermo sapiens in obedientem aurem. 12

Sicut exitus niuis in tempore messis æstui prodest, sic legatus fidelis mittentibus eum: animabus enim eo vtentium prodest. 13

Sicut venti & nubes & pluuiæ clarissimæ, sic qui gloriatur in dono mendaci. 14

κέ

1 Αὗται αἱ παροιμίαι ὅλομώνδες, αἱ ἀδιάκριτοι ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς ἰουδαίας.
2 δόξα θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασιλέως τιμᾶ πράγματα.
3 οὐρανὸς ὑψηλός, γῆ δὲ βαθεῖα, καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεγκτος.
4 τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον, καὶ καθαριῶ͵ καθαρὸν ἄπαν.
5 κλῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως, καὶ καταρθώσει ἐν δικαιοσύνῃ ὁ θρόνος αὐτοῦ.
6 μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως, μὴ δὲ ἐν τόποις
7 δυναστῶν ἐφίσταο. κρεῖσσον γὰρ τὸ ῥηθῆναί σοι, ἀνάβαινε πρός με, ἢ ταπεινωθῆναί σε ἐν προσώπῳ δυνάστου, ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε.
8 μὴ προπέσῃς εἰς μάχην ταχέως, ἵνα μὴ μεταμεληθῇς ἐπ' ἐσχάτων. νίκα δ' αὖ σε ὀνειδίσῃ ὁ φίλος,
9 ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω. μὴ καταφρόνει, μή σε ὀνειδίσῃ μου ὁ φίλος. ἡ γὰρ μαχή σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται ἀλλ' ἔσται θάνατος. χάρις γὰρ φιλία ἐλευθεροῖ, ἃς τήρησον σεαυτῷ.
10 ἵνα μὴ ἐπονείδιστος γένῃ, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδούς σου δυσωπαλλάκτως.
11 μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου ἔστως εἰπεῖν λόγον.
12 εἰς ἐνώπιον χρυσοῦν σάρδιον πολυτελὲς δέδεται· λόγος σοφὸς εἰς οὖς ὑπήκοον ὡς.
13 ὥσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμήτῳ κατάκαυμα ὠφελεῖ, ἔστως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν, ψυχὰς γὰρ τῶν αὐτῷ χρωμένων ὠφελεῖ.
14 ὥσπερ νέφη καὶ ἄνεμοι καὶ ὑετοὶ ἐπιφανέσται, ἔστως καυχώμενοι ἐπὶ δόσει ψευδεῖ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et ecce pullulauit tota sylua, & operuerunt superficiem eius spinæ, & maceria lapidum eius destructa erat.
32 Et vidi ego & posui cor meum, & vidi & suscepi disciplinam. 33 Parum dormitabis, & parum dormies, parum applicabis manus tuas ad pectus tuum vt dormias. 34 Et veniet & procedet paupertas tua, & indigentia quasi vir scutatus.

CAP. XXV.

HÆ quoque sunt parabolæ Salomonis profundæ, quas scripserunt amici Ezechiæ regis Iuda. 2 Gloria Dei qui celat verbum, at gloria regum qui inuestigat sermonem.
3 Cæli sunt excelsi & terra profunda, & cor regum cor inuestigabile. 4 Colligite scoriam de argento, vt egrediatur vas à conflatorio. 5 Eiiciatur impius à facie regis, & præparabitur in iustitia solium eius.
6 Ne splendidus sis in conspectu regis, & in sede principum ne stes. 7 Quoniam melius est vt dicat tibi, Ascende huc; quàm vt deiiciat te coram dominatore, quem viderunt oculi tui.
8 Ne egrediaris ad iurgium citò, vt non contendas postea quando exasperauerit te amicus tuus. 9 Causam tuam iudica cum socio tuo in nouissimo, & secretum alterius ne reueles. 10 Vt non exprobret tibi qui audierit, & famam tuam non peruertat.
11 Mala aurea cum cælaturis argenteis, qui loquitur verbum oportunè.
12 Inauris aurea, & vasa smaragdina, correptio sapientis in aurem audientem.
13 Sicut frigus niuis in die messis, sic est legatus fidelis his qui miserunt eum, & animam domini sui reficit.
14 Dies nubium & venti in quo non est pluuia, similis est vir qui gloriatur in dono falsitatis.

15 * בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין וְלָשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר־
גָּרֶם׃
16 * דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָ פֶּן־תִּשְׂבָּעֶנּוּ וַהֲקֵאתוֹ׃
17 * הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבָּעֶךָ וּשְׂנֵאֶךָ׃
18 * מֵפִיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ־עֹנֶה בְרֵעֵהוּ עֵד
שָׁקֶר׃
19 * שֵׁן רֹעָה וְרֶגֶל מוּעָדֶת מִבְטַח בּוֹגֵד בְּיוֹם צָרָה׃
20 * מַעֲדֶה־בֶּגֶד ׀ בְּיוֹם קָרָה חֹמֶץ עַל־נָתֶר וְשָׁר
בַּשִּׂרִים עַל לֶב־רָע׃
21 * אִם־רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם־צָמֵא
הַשְׁקֵהוּ מָיִם׃
22 * כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה
יְשַׁלֶּם־לָךְ׃
23 * רוּחַ צָפוֹן תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים לְשׁוֹן סָתֶר׃
24 * טוֹב שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית
חָבֶר׃
25 * מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה
מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃
26 * מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק מָט לִפְנֵי רָשָׁע׃
27 * אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד׃
28 * עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר ׀ אֵין מַעְצָר
לְרוּחוֹ׃

כו

1 * כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל
כָּבוֹד׃
2 * כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן קִלְלַת חִנָּם לֹא תָבֹא׃
3 * שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים׃
4 * אַל־תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַּם־אָתָּה׃
5 * עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃

15 * Patientia lenietur princeps, & lingua Sup.15.a
C mollis confringet duritiam.
16 * Mel inuenisti, comede quod sufficit
tibi, ne fortè satiatus euomas illud.
17 * Subtrahe pedem tuum de domo pro-
ximi tui, nequando satiatus oderit te.
18 * Iaculum & gladius & sagitta acuta,
homo qui loquitur contra proximũ suum
falsum testimonium.
19 * Dens putridus & pes lassus, qui spe-
rat super infideli in die angustiæ.
20 * Et amittit pallium in die frigoris, ace-
tum in nitro, qui cantat carmina cordi pes
simo.
21 * Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: Rom.12.b.
si sitit, da ei aquam bibere.
22 * Prunas enim congregabis super caput
D eius, & Dominus reddet tibi.
23 * Ventus Aquilo dissipat pluuias, & fa-
cies tristis linguam detrahentem.
24 * Melius est sedere in angulo domatis, Sup.21.b
quàm cum muliere litigiosa, & in domo
communi.
25 * Aqua frigida animæ sitienti, & nun-
cius bonus de terra longinqua. Eccl.3.c.
26 * Fons turbatus pede & vena corrupta,
27 iustus cadens coram impio. * Sicut qui
mel multũ comedit, nõ est ei bonũ; sic qui
scrutator est maiestatis, opprimetur à glo-
28 ria. * Sicut vrbs patens & absque muro-
rum ambitu, ita vir qui non potest in lo-
quendo cohibere spiritum suum.

CAP. XXVI.

1 QVomodo nix in æstate, & pluuiæ in
A messe, sic indecens est stulto gloria.
2 * Sicut auis ad alta transuolans, & passer
quolibet vadens, sic maledictum frustra
prolatum in quempiam superueniet.
3 * Flagellum equo & camus asino, &
virga in dorso imprudentium.
4 * Ne respondeas stulto iuxta stultitiam
suam, ne efficiaris ei similis.
5 * Responde stulto iuxta stultitiam suã,
ne sibi sapiens esse videatur.

תרגום

15 בִּנְגִידוּת רוּחָא מִשְׁתַּרְגַּג רָאשָׁנָא וּמִלְּתָא רְכִיכְתָּא תָּבְרָא גַרְמָא׃ 16 דֻּבְשָׁא מַשְׁכְּחַתְּ אֱכֹל סֻפְקָנָךְ דְּלָא תִשְׂכְּעֵה וְתֵיתִיבֵה׃
17 כְּלֵה רִגְלָךְ מִן בַּיְתֵה דְרַחֲמָךְ דְּלָא נִסְבְּעָךְ וּמְסַנְיָךְ׃ 18 אֵיךְ פְּרִיעָא וְסַיְפָא וְגִירָא שְׁנִינָא גַבְרָא דְמַסְהֵד עַל־חַבְרֵה סַהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא׃
15 אֵיךְ שִׁנָּא בִישְׁתָּא וְרֶגְלָא מוּעֲדָא הֵיכְנָא סִבְרֵה דְבָזוֹזָא בְּיוֹמָא דְעָקְתָא׃ 20 דְשָׁקֵל מַרְטוּטָא מִן־חַבְרֵה בְּיוֹם דְּקַרְתָּא הֵיךְ הַו
דְּרָמֵי חֵילָא עַל־נִתְרָא וּמְצָרֵף לְלִבָּא כֵיבָא הֵיךְ סַמָּא לְמָנָא וְאֵיךְ מַלְטִיתָא בְּקֵיסָא הֵיכְנָא בַרְיוּתָא מַחֲרָה לִבֵּה דְגַבְרָא׃ 21 אִן כָּפִן סָנְאָךְ
אוֹכְלֵה לַחְמָא וְאִן צָחֵי אַשְׁקֵי מַיָּא׃ 22 מְטוּל דְּגֻמְרֵי דְנוּרָא חָתֵי אַנְתְּ עַל־רֵישֵׁה וֵאלָהָא נְשַׁלְּמֵה לָךְ׃ 23 רוּחָא גַרְבִיתָא בָּטְנָא מִטְרָא
הֵיכְנָא אַפֵּי בְּנִיסְתָא וְלִשַּׁנְיָא מִטַּשְׁיָא׃ 24 טָב לְמִתַּב עַל־קַרְנָא דְאִגְרָא מִן דִּלְמֶעְמַר עִם־אִתְּתָא תִגְרַנְיְתָא וּבֵיתָא טַרְקָא׃
25 מַיָּא קְרִירֵי עַל־נַפְשָׁא מְשַׁלְּהִיתָא הֵיכְנָא שְׁמוּעֲתָא טָבְתָּא מִן־אַרְעָא רְחִיקְתָּא׃ 26 הֵיךְ דְּסָכֵר אֱנִישׁ מַעְיָנָא וּמַבּוּעָא מְחַבַּל צַדִּיקָא
דְּנָפֵל קֳדָם רַשִּׁיעָא׃ 27 לְמֵיכַל דֻּבְשָׁא סַגִּי לָא־שַׁפִּיר אַף־לָא לְמִבְצְיָא מִלֵּי מִקַּרְתָּא׃ 28 הֵיךְ קַרְתָּא דִתְרִיצָה וְלָא אִית לָהּ שׁוּכָא
הֵיכְנָא גַבְרָא דְלָא מַעְצַר רוּחֵה׃

כו

1 אֵיךְ תַּלְגָּא בְּקַיְטָא וְהֵיךְ מִטְרָא בְּחַצְדָּא הֵיכְנָא לָא־יָאֵי לְסִכְלָא יְקָרָא׃ 2 הֵיךְ צִפְּרָא דְטָאֵס וְהֵיךְ פָּרְחֲתָא דְפָרְחָא הֵיכְנָא לְוָטְתָּא
דְמַגָּן לָא תֵעֹל׃ 3 שְׁוָטָא לְסוּסָא וּמַגְלָבָא לַחֲמָרָא וְשֻׁבְטָא לְגֻשְׁמֵיהוֹן דְּסִכְלֵי׃ 4 לָא־תִתֵּל פִּתְגָּמָא לְסִכְלָא הֵיךְ שַׁטְיוּתָהּ דְּלָא תִדְמֵי
לֵהּ אַף־אַנְתְּ׃ 5 אֶלָּא מַלֵּל עִם־שַׁטְיָא בְּחַכִּימוּתָךְ דְּלָא נִסְבַּר בְּנַפְשֵׁהּ דְּחַכִּימָא הוּא׃

15 ‡ *In patientia prosperitas regibus, lingua autem mollis confringit ossa.*

16 ‡ *Mel inueniens comede quod sufficit, ne fortè repletus euomas.*

17 ‡ *Rarò induc tuum pedem ad tuũ amicum, ne quando satiatus te oderit te.*

18 ‡ *Claua & gladius & sagittatio spiculata, sic & vir qui testificatur contra amicum suum testimonium falsum.*

19 ‡ *Dens mali & pes iniqui peribit in die mala.*

20 ‡ *Sicut acetũ trahit inutile, sic incidens passio in corpore cor contristat. Sicut tinea vestimento & vermis ligno, sic tristitia viri nocet cordi.*

21 ‡ *Si esurit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, da bibere ei.*

22 ‡ *Hoc enim faciens, carbones ignis accumulabis super caput eius: at Dominus retribuet tibi bona.* 23 ‡ *Ventus Boreas suscitat nubes: facies autem inuerecunda linguam irritat.*

24 ‡ *Melius habitare in angulo domus, quàm cum muliere conuitiosa in domo communi.*

25 ‡ *Sicut aqua frigida animæ sitienti blanda, sic nuncius bonus de terra longinqua.*

26 ‡ *Sicut si quis fontem obturet & aquæ exitum disperdat, sic indecens iustum cecidisse coram impio.*

27 ‡ *Comedere mel multum non bonum, in pretio habere autem oportet sermones glorioſos.*

28 ‡ *Sicut vrbs muros disiectos habens & immurata, sic vir qui non cum consilio aliquid facit.*

CAP. XXVI.

1 ‡ *Sicut ros in tempore messis, & sicut pluuia in vere, sic non est stulto gloria.*

2 ‡ *Sicut aues volant & passeres, sic maledictio inanis non superueniet vlli.*

3 ‡ *Sicut flagellum equo & stimulus asino, sic virga genti iniquæ.*

4 ‡ *Ne respondeas stulto iuxta eius stultitiam, ne similis fias ei.*

5 ‡ *Sed responde stulto ad eius stultitiam, ne videatur sapiens apud seipsum.*

5 ‡ ἐν μακροθυμίᾳ δυοδία βασιλεῦσιν, γλῶσσα ὴ μαλακὴ συντρίβει ὀστᾶ.

16 ‡ μέλι εὑρὼν φάγε τὸ ἱκανόν, μή ποτε πλησθεὶς ἐξεμέ-
17 σῃς. ‡ σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς τὸν σεαυτοῦ φίλον, μή ποτε πλησθεὶς σε μισήσῃ σε.

18 ‡ ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκίδωτόν, οὕτως καὶ ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου ἐπὶ μαρτυρίαν ψευδῆ.

19 ‡ ὀδοὺς κακοῦ καὶ πούς σαλευόμενος ὀλεῖ ἐν ἡμέρᾳ κα-
20 κῇ. ‡ ὥσπερ ὄζος ἕλκει ἀσύμφορον, οὕτως πρᾶσσον πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. ὥσπερ σὴς ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν.

21 ‡ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, τρέφε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν.

22 ‡ τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ· ὁ δὲ κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά.

23 ‡ ἄνεμος βορέας ἐξεγείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει.

24 ‡ κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναικὸς λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ.

25 ‡ ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσφιλές, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν.

26 ‡ ὥσπερ εἴ τις πηγὴν φράσσοι καὶ ὕδατος ἔξοδον λυμαίνοιτο, οὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπωκέναι ἐνώπιον ἀσε-
27 βοῦς. ‡ ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν, τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους.

28 ‡ ὥσπερ πόλις τὰ τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχι-
στος, οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει.

κς΄

1 ‡ Ὥσπερ δρόσος ἐν ἀμητῷ καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν θέρει, οὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τιμή.

2 ‡ ὥσπερ ὄρνεα πέτασθαι καὶ στρουθοί, οὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύσεται ἐπί τινι.

3 ‡ ὥσπερ μάστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ, οὕτως ῥάβδος
4 ἔθνει προσανόμῳ. ‡ μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ αὐτῷ.

5 ‡ ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 In patientia spiritus lactatur princeps, & verbum molle confringit os. 16 Mel inuenisti, comede quod tibi sufficit, ne satiatus euomas illud. 17 Prohibe pedem tuum à domo socij tui, ne satietur & oderit te. 18 Sicut malleus & gladius & sagitta acuta, sic est vir qui testificatur contra proximum suum testimonium falsum. 19 Sicut dens malus & pes lapsus, sic erit spes deprædatoris in die angustiæ. 20 Qui tollit pallium à socio suo in die frigoris, est sicut ille qui proiicit acetum super nitrum: & probat cor dolor, sicut argentum vas; & sicut tinea in ligno, sic stoliditas irritat cor hominis. 21 Si esurierit inimicus tuus, ciba illum pane: & si sitit, da ei bibendam aquam. 22 Quoniam prunas ignis tu congeris super caput eius, & Deus retribuet tibi.

23 Ventus Aquilo concipit pluuiam, sic facies irati & lingua abscondita. 24 Melius est sedere in angulo tecti, quàm stare cum muliere litigiosa, & in domo communi. 25 Sicut aquæ frigidæ animæ lassæ, sic est nuncium bonum de terra longinqua.

26 Sicut qui obturat fontem, & corrumpit venam; sic est iustus cadens coram impio.

27 Comedere multum mellis non est bonum, neque scrutari verba gloriosa.

28 Sicut ciuitas quæ est diruta & non habet murum, sic est vir qui non potest cohibere spiritum suum.

CAP. XXVI.

1 Sicut nix in æstate, & sicut pluuia in messe, sic indecens est stulto gloria. 2 Sicut passer qui volat, & sicut volucris quę volat, sic maledictio non frustra veniet. 3 Flagellum equo, & stimulus asino, & virga corporibus stultorum.

4 Ne respondeas verbum stulto iuxta stultitiam suam, ne sis ei similis etiam tu.

5 Sed loquere cum stulto in sapientia tua, ne existimet seipsum sapientem.

6 * מְקַצֵּץ רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד־כְּסִיל׃
7 * דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל בְּפִי כְּסִילִים׃
8 * כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן־נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃
9 * חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר וּמָשָׁל בְּפִי כְּסִילִים׃
10 * רַב מְחוֹלֵל־כֹּל וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃
11 * כְּכֶלֶב שָׁב עַל־קֵאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃
12 * רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
13 * אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדֶּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת׃
14 * הַדֶּלֶת תִּסּוֹב עַל־צִירָהּ וְעָצֵל עַל־מִטָּתוֹ׃
15 * טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת נִלְאָה לַהֲשִׁיבָהּ אֶל־פִּיו׃
16 * חָכָם עָצֵל בְּעֵינָיו מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃
17 * מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי־כֶלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל־רִיב לֹא־לוֹ׃
18 * כְּמִתְלַהֲלֵהַ הַיֹּרֶה זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃
19 * כֵּן־אִישׁ רִמָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא־מְשַׂחֵק אָנִי׃
20 * בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה־אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃
21 * פֶּחָם לְגֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ מְדָנִים לְחַרְחַר־רִיב׃
22 * דִּבְרֵי נִרְגָּן כִּמְתַלַּהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
23 * כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַל־חֶרֶשׂ שִׂפָתַיִם דֹּלְקִים וְלֵב־רָע׃
24 * בְּשִׂפְתָו יְנַכֵּר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃
25 * כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־תַּאֲמֶן־בּוֹ כִּי שֶׁבַע תּוֹעֲבוֹת בְּלִבּוֹ׃
26 * תְּכַסֶּה שִׂנְאָה בְמַשָּׂא תִּגָּלֶה־רָעָתוֹ בַקָּהָל׃
27 * כֹּרֶה שַׁחַת בָּהּ יִפּוֹל וְגוֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב׃
28 * לָשׁוֹן־שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃

6 * Claudus pedibus & iniquitatem bibens, qui mittit verba per nunciũ ſtultũ.
7 * Quomodo pulchras fruſtra habet claudus tibias, ſic indecens eſt in ore ſtultorũ
8 parabola. * Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij, ita qui tribuit inſipien
9 ti honorẽ. * Quomodo ſi ſpina naſcatur
B in manu temulẽti, ſic parabola in ore ſtul-
10 torũ. * Iudicium determinat cauſas; & qui
11 impoſuit ſtulto ſilentiũ, iras mitigat. * Si- 2.Pet.2.c
11 cut canis qui reuertitur ad vomitũ ſuum, ſic imprudens qui iterat ſtultitiam ſuam.
12 * Vidiſti hominẽ ſapientem ſibi videri,
13 magis illo ſpem habebit inſipiens. * Dicit piger: Leo eſt in via, & leœna in itineribus.
14 * Sicut oſtium vertitur in cardine ſuo,
15 ita piger in lectulo ſuo. * Abſcondit piger
C manus ſub aſcella ſua, & laborat ſi ad os Sup.19.b
16 ſuum eas cõuerterit. * Sapientior ſibi ſtultus videtur ſeptem viris loquentibus ſen-
17 tentias. * Sicut qui apprehendit auribus canem, ſic qui tranſit, & impatiens commiſcetur rixæ alterius.
18 * Sicut noxius eſt qui
19 mittit ſagittas & lanceas in mortẽ, * Ita vir qui fraudulenter nocet amico ſuo, & cùm fuerit deprehenſus, dicet, Ludens feci.
20 * Cùm defecerint ligna, extinguetur ignis: & ſuſurrone ſubtracto, iurgia con-
21 quieſcunt. * Sicut carbones ad prunas & ligna ad ignẽ, ſic homo iracundus ſuſcitat
22 rixas. * Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia, &
23 ipſa perueniunt ad intima cordis. * Quo-
D modo ſi argẽto ſordido ornare velis vas fictile, ſic labia tumentia cũ peſsimo corde
24 ſociata. * Labiis ſuis intelligitur inimicus,
25 cùm in corde tractauerit dolos. * Quando ſubmiſerit vocẽ ſuã, ne credideris ei; quoniam ſeptem nequitiæ ſunt in corde illius.
26 * Qui operit odium fraudulenter, reuelabitur malitia eius in concilio.
27 * Qui fodit foueã, incidet in eã: & qui Eccl. 10. b.
voluit lapidem, reuertetur ad eum. Eccl. 27. d.
28 * Lingua fallax non amat veritatem, & os lubricum operatur ruinas.

תרגום

6 מַן־דְּרַהֲטָא דְּרַגְלוֹי שָׁתֵי חֲטוּפָא מַן דְּמְשַׁדַּר מִלֵּי בְּיַד סַכְלָא׃
7 אֵין־תְּהַל הִלְכָתָא לַחֲגִירָא תְּקַבֵּל מִלְּתָא מִן־אֻמְּהָ דְּסַכְלָא׃
8 הֵיךְ נְקָצָא דְּטָסָא בְּקֻלְעָא הֵיכְנָא מַן־דְּעָבֵד יְקָרָא לְסַכְלָא׃
9 כּוּבָא סָלֵק בִּידָא דְּרַוְיָא וְשִׁיטוּתָא בְּפֻמֵּהּ דְּסַכְלָא׃
10 מַגִּי חַיֵּשׁ בְּשַׁרְהּ דְּסַכְלָא וְרַוְיָא עָבֵר יַמָּא׃ 11 הֵיךְ כַּלְבָּא דְּהָפִיךְ עַל־תֵּיוּבְהּ הֵיכְנָא סַכְלָא דְּתָנֵי בְּסַכְלוּתֵהּ׃
12 אִן־חֲזֵיתָא גַּבְרָא דְּחַכִּים בְּעֵינֵהּ נַפְשֵׁהּ סַכְלָא טַב מִנֵּהּ׃ 13 אָמַר עַטְלָא שַׁחֲלָא בְּאָרְחָא אַרְיָא בֵּינַת שְׁוָקֵי׃
14 הֵיךְ תַּרְעָא דְּמָכָרְךְ עַל־צִירָתֵהּ הֵיכְנָא עַטְלָא עַל־עַרְסֵהּ׃ 15 עַטְלָא מַטְשֵׁי אִידֵהּ בְּשַׁחֲתֵהּ לָעֵי דְּנָחְפְּכֵהּ לְפֻמֵּהּ׃
16 עַטְלָא חַכִּים בְּעֵינוֹי טַב מִן שִׁבְעָא יָהֲבֵי טַעְמָא׃ 17 דְּלַכֵּד בְּאָדְנוֹי דְּכַלְבָּא נָצֵי וּמִתְנַצֵּי עַל־דִּינָא לָא דִילֵהּ׃
18 אֵיךְ הַו דְּמֵהֲתַ דְּמוֹשֵׁט גִּירֵי שְׁנוּנֵי דְּמוֹתָא׃
19 הֵיכְנָא גַּבְרָא דְּמָרְמֵי בְּחַבְרֵהּ וְאָמַר מִגְּחַךְ גַּחְכֵּת׃
20 הֵיכְנָא דְּלֵית קַיְמֵי דַּעֲכָא גּוּרָא וְהֵיכְנָא דְּלֵית שִׁגּוּשָׁא יִשְׁתַּק חִגְרָא׃
21 טַרְטְקַל לְגַמְרֵי וְקַיְמֵי לְנוּרָא וְגַבְרָא תִּגְרָנָא מְחַרֵּהּ כָּהוּתָא׃ 22 מִלּוֹי דְּשִׁגּוּשָׁא מְרַכְּכָן לֵהּ וְהִנּוּן נָתְתָן לְגַוָּהּ דְּכַרְסָהּ׃
23 הֵיךְ כַּסְפָּא מְסַלְיָא דְּקָרִיס עַל־חַסְפָּא הֵיכְנָא שִׂפְוָתָא דְּרַלְקָן וְלִבָּא בִּישָׁא׃ 24 מִן־שִׂפְוָתֵהּ מִתְיְדַע סָנְאָה וּבְגַוֵּהּ סָאֵם רַמְיוּתָא׃
25 וְאַן־מְחַנֵּן כְּקָלֵהּ לָא תְּהֵימִן־בֵּהּ מְטוּל דְּשִׁבְעָ בִישָׁתָא אִית בְּלִבֵּהּ׃ 26 דְּמִכַּסֵּי סְנוּאָתָא בְּמַרְסָתָא תִּתְגְּלֵי בִישְׁתֵּהּ בְּכְנִישְׁתָּא׃
27 דְּחָפַר גֻּמְצָא בֵּהּ נָפֵל וּדְמְעָרְגֵל כֵּיפָא עֲלוֹי הַפְכָא׃ 28 לִשָּׁנָא דְּשִׁקְרָא סָנֵי אַרְחָתָא דְּקִשְׁטָא וּפֻמֵּהּ דְּפָלִיג עָבֵד תַּרְכּוּנָתָא׃

Ex suis viis opprobrium facit, qui misit per nuncium stultum sermonem. *Auser facultatem crurum, & prouerbia ex ore stultorum.*

Qui ligat lapidem in funda, similis est tribuenti stulto gloriam. *Spinæ nascuntur in manu temulenti, seruitus autẽ in manu stultorum.* *Multum æstuat omnis caro stultorum, conteritur enim stupor eorum.* *Sicut canis cùm reuertitur ad suum vomitũ, & abominabilis fit, sic stultus sua malitia reuertens ad suũ peccatum.* *Vidi virum qui videtur apud seipsum sapiens esse, spem tamen habuit magis stultus quàm ipse.* *Dicit piger missus ad viam: Leo in viis, in autem plateis occisores.*

Sicut ostium vertitur in cardine, ita piger in lectulo suo.

Abscondens piger manum in sinu suo, non potest inferre ad os. *Sapientior piger sibi videtur, eo qui in satietate affert nuncium.*

Sicut qui tenet caudam canis, sic qui præsidet alieno iudicio.

Sicut qui curant proiiciunt sermones in homines: at qui occurrit sermoni primus, supplantabitur; *Sic omnes qui insidiãtur suis amicis. Cùm autem deprehensi fuerint, dicunt quòd ludens feci.*

In multis lignis germinat ignis: vbi autem non est furens, quiescit iurgium.

Focus carbonibus & ligna igni, vir autem conuitiator ad turbationem rixæ.

Sermones astutorum molles, ipsi autem feriunt in penetralia viscerum.

Argentum datum cum dolo, sicut testa reputandum: labia leuia cor celant triste.

Labiis omnia innuit plorans inimicus, in autem corde machinatur dolos.

Si te rogauerit inimicus magna voce, ne credideris ei: septẽ enim sunt nequitiæ in corde illius.

Qui operit inimicitiam, imponit dolũ; celat autem sua peccata notabilis in concilio.

Qui fodit foueam proximo, incidet in eam: at qui voluit lapidem, super se voluit.

Lingua mendax odit veritatem, os autem patens facit inconstantiam.

6 ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν ὄνειδος ποιεῖται, ὁ ἀποστέλλας δι'
7 ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. ἀφελοῦ ποσὶν σκελῶν, καὶ
8 παροιμίας ἐκ στόματος ἀφρόνων. ὃς ἀποδεσμεύει λίθον ἐν σφενδόνῃ, ὅμοιός ἐστι τῷ διδόντι ἄφρονι δόξαν.
9 ἄκανθαι φύονται ἐν χειρὶ μεθύσου, θυρεὸς ἢ ἐν χειρὶ τῶν ἀφρόνων. πολλὰ χειμάζεται πᾶσα σαρξ ἀ-
11 φρόνων, σωληβόεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν. ὥσπερ κύων ὃς ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔμετον ἐμισητὸς γέγονεν, οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀ-
12 μαρτίαν. εἶδον ἄνδρα δόξαν παρ' ἑαυτῷ σοφὸν εἶναι, ἐλπίδα μείζονα ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ.
13 λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελλόμενος εἰς ὁδόν· λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονεύσιμος.
14 ὥσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος, οὕτως ὀκνη-
15 ρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. κρύψας ὀκνηρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, βδελύσσεται ἐπενεγκεῖν εἰς τὸ στόμα.
16 σοφώτερος ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίνεται, ἢ ἐν πλησμονῇ
17 ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνός, οὕτως ὁ παρεσῶς ἀλλοτρίας κρίσεως.
18 ὥσπερ οἱ ἰώμενοι παραβάλλουσι λόγους εἰς ἀνθρώπους· ὁ δὲ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ πρῶτος, καταπελιδήσεται.
19 οὕτως πολῖται οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φίλους· ὅταν δὲ φωραθῶσι, λέγουσιν ὅτι παίζων ἔπραξα.
20 ἐν πολλοῖς ξύλοις σβέννυται πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι δίδυ-
21 μος ἡσυχάζει μάχη. ἐκκαύματα ἀνθρακιὰ καὶ ξύλα πυρί, ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ταραχὴν μάχης.
22 λόγοι κερκώπων μαλακοί, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς τα-
23 μεῖα κοιλίας. ἀργύριον δεδόμενον μετὰ δόλου, ὥσπερ ὄστρακον ἠγμένον, χεῖλη λεῖα καρδίᾳ καλύπτει
24 λυπηρόν. χείλεσι πονηροῖς ὑποκρίνεται ἀποκλαόμενος ἐχθρός, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους.
25 ἐὰν σε δέηται ὁ ἐχθρὸς μεγάλῃ τῇ φωνῇ μὴ πιστεύσῃς αὐτῷ· ἑπτὰ γάρ εἰσι πονηρίαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
26 ὁ κρύπτων ἔχθραν σωφίσεται δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας δῆγμος ἐν συνεδρίῳ.
27 ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. ὁ δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει.
28 γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλήθειαν, στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Qui currit pedibus suis bibens iniquitatem, sic est qui mittit verba per manũ stulti. [7] Si dederis ambulationem claudo, suscipies verbum ab ore stulti. [8] Sicut fragmentum laminæ in funda, sic est qui tribuit stulto honorem. [9] Spina ascendit in manu ebrij, & stultitia in ore stulti. [10] Multum dolet caro stulti, & ebrius transit mare. [11] Sicut canis qui reuertitur ad vomitum suum, sic est stultus qui iterat stultitiam suam. [12] Si vidisti virum qui sapiens est apud semetipsum, melior est illo stultus.

[13] Dicit piger: Leæna est in via, leo est in plateis. [14] Sicut ostium vertitur in cardine suo, sic piger in lectulo suo.

[15] Piger abscondit manum suam sub ascella tua, & laborat vt ad os suum conuertat eam.

[16] Piger sapiens est in oculis suis magis quàm septem reddentes rationem.

[17] Sicut ille qui apprehendit aures canis, sic est ille qui contendit & rixatur in causa quæ non est sua.

[18] Sicut ille qui deiiciens se, emittit sagittas acutas mortis; [19] Sic est vir qui fraudulenter agit in socium suum, & dicit: Ludens ludebam. [20] Vbi non sunt ligna, extinguitur ignis: & vbi non est susurro, conquiescet iurgium.

[21] Carbones ad prunas, & ligna ad ignem, & vir litigiosus incendit rixam. [22] Verba susurronis conterunt eum, & ipsa descendunt ad interiora ventris. [23] Sicut argentum fæculentum quo opertum est vas fictile; sic labia incensa, & cor pessimum.

[24] Labiis suis cognoscitur inimicus, & in interioribus suis reponit fraudulentiam.

[25] Si deprecatus fuerit voce sua, non credes ei; quoniam septem mala sunt in corde eius. [26] Qui operit odium in contritione, reuelabitur malitia eius in concilio. [27] Qui fodit foueam, incidet in eam: & qui voluit lapidem, vertetur in eum.

[28] Lingua fallax odit vias veritatis, & os bifidum operatur ruinam.

כז

1 * אַל־תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה־יֵּלֶד יוֹם׃
2 * יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא־פִיךָ נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ׃
3 * כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כָּבֵד מִשְּׁנֵיהֶם׃
4 * אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֵׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה׃
5 * טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת׃
6 * נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃
7 * נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה כָּל־מַר
מָתוֹק׃
8 * כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃
9 * שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־
נָפֶשׁ׃
10 * רֵעֲךָ וְרֵעַה אָבִיךָ אַל־תַּעֲזֹב וּבֵית אָחִיךָ אַל־
תָּבוֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃
11 * חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָבָר׃
12 * עָרוּם רָאָה רָעָה נִסְתָּר פְּתָאִים עָבְרוּ נֶעְנָשׁוּ׃
13 * קַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃
14 * מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קְלָלָה
תֵּחָשֶׁב לוֹ׃
15 * דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְוָנִים נִשְׁתָּוָה׃
16 * צֹפְנֶיהָ צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא׃
17 * בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי־רֵעֵהוּ׃
18 * נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃
19 * כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב־הָאָדָם לָאָדָם׃
20 * שְׁאוֹל וַאֲבַדֹּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא
תִשְׂבַּעְנָה׃
21 * מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃
22 * אִם־תִּכְתּוֹשׁ אֶת־הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת
בַּעֲלִי לֹא־תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ׃

CAP. XXVII.

1 NE glorieris in crastinũ, ignorans quid
2 superuentura pariat dies. *Laudet te
A alienus & nõ os tuũ, extraneus & nõ labia
3 tua. *Graue est saxum & onerosa arena, sed
4 ira stulti vtroque grauior. *Ira non habet
misericordiã nec erumpens furor, & impe Eccle.22.b.
tum concitati spiritus ferre quis poterit?
5 *Melior est manifesta correctio quàm
6 amor absconditus. *Meliora sunt vulnera
diligentis quàm fraudulẽta oscula odiẽtis.
7 *Anima saturata calcabit fauũ, & ani- Iob.6.b.
ma esuriens etiam amarũ pro dulci sumet.
8 *Sicut auis transmigrãs de nido suo, sic
9 vir qui derelinquit locũ suũ. *Vnguento
B & variis odoribus delectatur cor, & bonis
10 amici cõsiliis anima dulcoratur. *Amicum
tuũ & amicũ patris tui ne dimiseris, & do-
mum fratris tui ne ingrediaris in die affli-
ctionis tuę. Melior est vicinus iuxtà, quàm
11 frater procul. *Stude sapientiæ fili mi, &
lætifica cor meũ vt possis exprobranti re-
12 spondere sermonẽ. *Astutus videns malũ
absconditus est, paruuli transeuntes susti- Sup.20.c
13 nuerunt dispendia. *Tolle vestimentũ eius
C qui spopondit pro extraneo, & pro alienis
14 aufer ei pignus. *Qui benedicit proximo
suo voce grandi de nocte cõsurgens, ma- Sup.16.b
15 ledicenti similis erit. *Tecta perstillãtia in
die frigoris, & litigiosa mulier cõparãtur.
16 *Qui retinet eã, quasi qui ventũ teneat,
17 & oleũ dextræ suæ vocat. *Ferrũ ferro exa-
cuitur, & homo exacuit faciem amici sui.
18 *Qui seruat ficũ, comedet fructus eius, &
qui custos est Domini sui, glorificabitur.
19 *Quomodo in aquis resplendent vultus
prospicientiũ, sic corda hominũ manifesta
20 sunt prudẽtibus. *Infernus & ꝑditio nun- Inf.30.b. Eccl.1.b.
quã implentur, similiter & oculi hominũ
21 insatiabiles. *Quomodo ꝓbatur in cõfla-
torio argentũ, & in fornace aurũ, sic ꝓba-
22 tur homo ore laudãtis. *Si cõtuderis stul-
D tũ in pila quasi ptisanas, feriente desuper
pilo, non auferetur ab eo stultitia eius.

תרגום

כז

1 לָא־תִשְׁתַּבְהַר בְּיוֹמָא דְלִמְחַר דְּלָא יָדְעַתְּ מְנָא יֵלֵד יוֹמָא׃ 2 נְשַׁבְּחִנָּךְ חִלּוֹנַי וְלָא־פֻמָּךְ נָכְרָאָה וְלָא־שִׂפְוָתָךְ׃ 3 יְקָרָא כֵיפָא
וּנְטוּל חָלָא וְרֻגְזֵהּ דְשָׁטְיָא יַקִּיר מִן־תַּרְוֵיהוֹן׃ 4 נִכְזְרִיוּתָא הִיא חֵמְתָא וְחִפָּא הִיא רֻגְזָא וּמַנּוּ קָאִם קֳדָם קִנְאָתָא׃ 5 טָבְתָא מַכְסָנוּתָא
דְמִגַּלְיָא מִן־רַחֲמוּתָא דְמִטַּשְׁיָא׃ 6 שַׁפִּירָן אִנּוּן פֻּרְעָתֵהּ דְרָחֲמָא וּבִישָׁן נְשִׁקָתָא דְסַנְאָה׃ 7 נַפְשָׁא דְשָׂבְעָא דָיְשָׁא כַּבְרִיתָא וְנַפְשָׁא
דְכָפְנָא כָּל־מֵרָם וּמְרִירוּתָא חֲלִי לֵהּ׃ 8 הֵיךְ צִפְּרָא דִמְשַׁנָּא מִן־קִנָּא הֵיכְנָא הוּא גַבְרָא דְמַשְׁנֵי דוּכְתֵּהּ׃ 9 מִשְׁחָא וּבֻסְמָא דְמַחְדְּיָן לִבָּא
הֵיכְנָא גַבְרָא דִמְבַסֵּם לְחַבְרֵהּ בְּתַרְעִיתָא דְנַפְשֵׁהּ׃ 10 חַבְרָךְ וְחַבְרֵהּ דַּאֲבוּךְ לָא־תִשְׁבֻּק וּבְבֵיתָא דַאֲחוּךְ לָא־תֵעוֹל בְּיוֹמָא דְתִבְרָךְ טָב שִׁכְנָא
קָרִיב מֵאַח רַחִיק׃ 11 אֶתְחַכַּם בְּרִי וְחַדִּי לִבִּי וְאַחֲזַר מִלְּתָא לְאִלֵּן דִּמְחַסְּדִין לִי׃ 12 עֲרִימָא חֲזָא בִישְׁתָּא וּמִטְּשֵׁי וְשַׁבְרֵי
עָבְרִין עֲלָהּ וְחָסְרִין׃ 13 מִתְנְסֵב מַרְטוּטֵהּ דְמַן דַּעֲרַב לְנֻכְרָאָה וְעַל־אַפֵּי נַכְרָיָא מַשְׁכְּנֵהּ׃ 14 דִּמְבָרֵךְ לְחַבְרֵהּ בְּקָלָא רָמָא בְּצַפְרָא
בְּקִדּוּמָא לְוָטְתָא תִּתְחֲשֵׁב לֵהּ׃ 15 אֵיךְ דִּלְפָא דְנָטֵף בְּיוֹמָא דְסַגְרִירָא הֵיכְנָא אִתְּתָא תַּגְרָנִיתָא דְנָצְיָא׃ 16 רוּחָא גַרְבַּיְתָא קַשְׁיָא וּבִשְׂמָא
דִימִינָא מִתְקַרְיָא׃ 17 פַּרְזְלָא בְּפַרְזְלָא לְטִישׁ וְגַבְרָא לָטֵשׁ אַפֵּי דְחַבְרֵהּ׃ 18 דְנָטֵר תֵּינְתָא אָכֵל פִּרְיָהּ וּדְזָהֵר בְּמָרֵהּ נִתְיַקַּר׃ 19 הֵיךְ מַיָּא
וְהֵיךְ פַּרְצוּפֵי דְלָא דָמְיָן חַד לְחַד הֵיכְנָא לִבֵּהּ דִבְנֵי נְשָׁא לָא דָמְיָן חַד לְחַד׃ 20 שְׁיוֹל וְאָבְדָנָא לָא סָבְעָן וְעַיְנֵיהוֹן דְגַבְרָא לָא סָבְעָן׃
21 צָרְפָא לְכַסְפָּא וְכוּרָא לְדַהֲבָא וְגַבְרָא מִן־פֻּמָּא דִמְשַׁבְּחָנוֹי׃ 22 אִן־מָדֵית לֵהּ לְשָׁטְיָא בְּמַכְתְּשֵׁי בְּגוֹ סִיעָתָא וּבְאֻרְדָּךְ לָא־מַעֲבַר
מִנֵּהּ שַׁטְיוּתֵהּ׃

CAP. XXVII.

NE glorieris ob futura in craſtinũ; non enim noſti quid pariet ſuperuẽtura dies. *Laudet te vicinus & non tuum os, extraneus & non tua labia. *Graue ſaxũ & onerosa arena, ira autẽ ſtulti grauior vtroque. *Immiſericors furor & acuta ira, ſed nihil ſuſtinet zelus.

*Meliores redargutiones manifeſtæ abſcondita amicitia. *Fideliora vulnera amici, quàm voluntaria oſcula inimici. *Anima in ſaturitate exiſtens fauis ludit: animæ autẽ eſurienti & amara dulcia videntur. *Sicut auis cùm deuolauerit à proprio nido, ſic homo in ſeruitutem ducitur cùm exulauerit à propriis locis.

*Vnguentis & vinis & odoribus delectatur cor, diſrumpitur autem ab accidẽtibus anima. *Amicũ tuum aut amicũ paternum ne dimittas, in autem domum fratris tui ne ingrediaris in infortunio exiſtẽs. Melior amicus propè, quàm frater longè habitans. *Sapiens eſto fili, vt lætetur meum cor, & auerte à te exprobrãtes ſermones. *Aſtutus malis ſuperuenientibus abſconditus eſt: ſtulti autem aggredientes pœnam ſoluent. *Tolle veſtimẽtum eius, aduenit enim iniuriator qui aliena diſperdit.

*Qui vtique benedicit amico manè, à maledicente nihil differre videbitur. *Guttæ eiiciunt hominem in die hyemali de domo ſua, ſic & mulier conuitiatrix de propria domo.

*Boreas aſper ventus, nomine autẽ dexter vocatur. *Ferrum ferrum acuit, vir autem acuit faciem amici. *Qui plantat ficũ, comedet fructus eius: qui autem cuſtodit ſuum Dominum, honorificabitur.

*Sicut non ſimiles facies faciebus, ſic neque corda hominum ſimilia.

*Infernus & perditio non implentur, ſimiliter & oculi hominum inſatiabiles.

*Abominatio Domino qui firmat oculum, et indocti intemperantes lingua. Probatio argento & auro ignitio. vir autem probatur per os laudantium eum. *Si verberaueris ſtultum in medio concilio inhonorans, non tolles ſtultitiam eius.

κζ΄

1 *Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξε) ἡ
2 ἡμέρα. *ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν στό-
3 μα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χείλη. *βαρὺ λίθος καὶ διστάσακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέ-
4 ρων. *ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, ἀλλ' οὐδὲν ὑφί-
5 σα) ζῆλος. *κρείασσες ἔλεγχοι ἀποκαλυπτόμενοι κρυ-
6 πτομένης φιλίας. *ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλου, ἢ
7 ἑκόντα φιλήματα ἐχθροῦ. *ψυχὴ ἐν πλησμονῇ ὅταν κηρίοις ἐμπαίζει· ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα
8 φαίνε). *ὥσπερ ὄρνεον ὅταν καταπταθῇ ἐκ τῆς ἰδίας νοσσιᾶς, οὕτως ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀποξενωθῇ ἐκ τῶν
9 ἰδίων τόπων. *μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται καρδία, καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπαθειῶν ψυ-
10 χή. *φίλον σὸν ἢ φίλου πατρῷον μὴ ἐγκαταλείπῃς, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν. κρείασσον φίλος ἐγγὺς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν.
11 *σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα εὐφραίνηταί μου ἡ καρδία, καὶ ἀπόκρινον ἀπὸ σου ἐπονείδιστους λόγους.
12 *πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη, ἄφρονες
13 δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. *ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, παρῆλθε γὰρ ὑβριστής, ὅσις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.
14 *ὁ ἀνὰ μέσον εὐλογεῖ φίλον σου πρωΐ, καταρωμένῳ οὐδὲν διαφέρειν δόξει. *σαγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡμέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυνὴ λοίδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου.
16 *βορέας σκληρὸς ἀνέμου, ὀνόματι δὲ ἀπὸ δεξιῶν κα-
17 λεῖται. *σίδηρος σίδηρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἑταίρου. *ὃς φυτεύει συκῆν φάγεται τὸν
18 καρπὸν αὐτῆς, ὃς δὲ φυλάσσει ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται.
19 *ὥσπερ ὕδωρ ὅμοια πρόσωπα πρόσωποις, οὕτως ἀνθρώπων καρδίαι τὰν ἀνθρώπων ὅμοιαι.
20 *ᾅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίμπλανται, οὕτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι.
21 *βλέλυγμα κυρίῳ σημεῖον ὀφθαλμοῦ καὶ ὁ ἀπαίδευτοι ἀκροατεῖς γλώσσῃ. δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ πύρωσις, ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκω-
22 μιαζόντων αὐτόν. *ἐὰν μασιοῖς τὸν ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίῳ ἀπαίζων, οὐ μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXVII.

NE glorieris in diẽ craſtinum, quia neſcis quid paritura ſit hodierna dies. [2] Laudet te extraneus & non os tuum; alienus, & non labia tua. [3] Grauis eſt lapis, & ponderoſa arena, & ira ſtulti grauior ambobus. [4] Crudelitas eſt ira, & inundatio eſt furor: & quis ſtabit coram zelo? [5] Melior eſt correptio manifeſta quàm amor abſconditus. [6] Pulchra ſunt vulnera diligentis, & mala oſcula odientis.

[7] Anima ſaturata calcat fauum, & animæ eſurienti quicquid amarum eſt, dulce eſt. [8] Sicut paſſer qui mutatur de nido ſuo, ſic eſt vir qui mutat locum ſuum. [9] Sicut oleum & aromata lætificant cor, ſic vir ſuauis eſt amico ſuo in conſilio animæ ſuæ. [10] Socium tuum, & ſocium patris tui ne dimittas: & domum fratris tui ne ingrediaris in die interitus tui. Melior eſt vicinus propè, quàm frater procul.

[11] Sapiens eſto fili mi, & lætifica cor meum, & reſpondebo verbum his qui exprobrant mihi. [12] Aſtutus vidit malum, & abſcondit ſe, & inſipientes tranſeunt iuxta illud, & penuriam ſuſtinent. [13] Tollatur pallium eius qui fideiuſſor ſtetit pro extraneo, & pro extranea aufer pignus eius. [14] Qui benedicit ſocio ſuo voce alta manè conſurgens, maledictio reputabitur illi.

[15] Sicut ſtillicidium quod ſtillat in die pluuiæ, ſic litigioſa mulier quæ rixatur. [16] Sicut ventus Aquilonaris grauis eſt, & vnguentum dexteræ eius vocatur. [17] Ferrum ferro acuitur, & vir exacuit faciem ſocij ſui. [18] Qui cuſtodit ficulneam, comedet fructum eius: & qui obſeruat dominum ſuum, glorificabitur. [19] Sicut aquæ & ſicut vultus qui non ſunt ſimiles ad inuicem, ſic cor filiorum hominum non eſt inter ſe ſimile. [20] Infernus & perditio non ſatiantur, & oculi hominis non ſaturantur.

[21] Conflatorium eſt argento & fornax auro, & vir ex ore laudantium eum.

[22] Etiamſi percuſſeris ſtultum plagis inter cœtus idque piſtillo, non tranſibit ab eo ſtultitia eius.

23 * יָדֹעַ תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ לַעֲדָרִים׃
24 * כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־נֵזֶר לְדוֹר דָּוֹר׃
25 * גָּלָה חָצִיר וְנִרְאָה־דֶשֶׁא וְנֶאֱסֹפוּ עִשְׂבוֹת
הָרִים׃
26 * כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים׃
27 * וְדֵי חֲלֵב עִזִּים לְלַחְמְךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיִּים
לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃

כח

1 * נָסוּ וְאֵין־רֹדֵף רָשָׁע וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח׃
2 * בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ
כֵּן יַאֲרִיךְ׃
3 * גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר סֹחֵף וְאֵין לָחֶם׃
4 * עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ
בָם׃
5 * אַנְשֵׁי־רָע לֹא־יָבִינוּ מִשְׁפָּט וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ
6 כֹּל׃ * טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ דְּרָכַיִם
וְהוּא עָשִׁיר׃
7 * נוֹצֵר תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים יַכְלִים אָבִיו׃
8 * מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לְחוֹנֵן דַּלִּים יִקְבְּצֶנּוּ׃
9 * מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם־תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה׃
10 * מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים בְּדֶרֶךְ רָע בִּשְׁחוּתוֹ הוּא־יִפּוֹל
וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־טוֹב׃
11 * חָכָם בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדַל מֵבִין יַחְקְרֶנּוּ׃
12 * בַּעֲלֹץ צַדִּיקִים רַבָּה תִפְאָרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים
יְחֻפַּשׂ אָדָם׃
13 * מְכַסֶּה פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם׃
14 * אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל
15 בְּרָעָה׃ * אֲרִי־נֹהֵם וְדֹב שׁוֹקֵק מוֹשֵׁל רָשָׁע
16 עַל עַם־דָּל׃ * נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת
שֹׂנֵאי בֶּצַע יַאֲרִיךְ יָמִים׃

23 *Diligenter agnosce vultũ pecoris tui,
24 tuosque greges cõsidera. *Non enim habebis iugiter potestatem, sed corona tribuetur tibi in generatione & generationẽ.
25 *Aperta sunt prata, & apparuerũt herbæ virentes, & collecta sunt fœna de mon
26 tibus. *Agni sunt ad vestimẽtum tuum,
27 & hædi ad agri pretium. *Sufficiat tibi lac caprarũ in cibos tuos, & in necessaria domus tuæ, & ad victum ancillis tuis.

CAP. XXVIII.

1 FVgit impius nemine persequente, iustus
A autẽ quasi leo confidens absque terrore
2 erit. *Propter peccata terræ multi principes eius, & propter hominis sapientiã & horũ scientiam quæ dicuntur, vita ducis
3 longior erit. *Vir pauper calũnians pauperes, similis est imbri vehementi in quo
4 paratur fames. *Qui derelinquunt legẽ, laudant impiũ: qui custodiunt, succendun Sup.9.a.
5 tur contra eum. *Viri mali non cogitant iudiciũ: qui autem inquirunt Dñm, ani-
6 maduertũt omnia. *Melior est paup ambulans in simplicitate sua, quàm diues in
7 prauis itineribus. *Qui custodit legem, fi-
B lius sapiens est: qui autem comessatores
8 pascit, cõfundit patrẽ suũ. *Qui coaceruat diuitias vsuris & fœnore liberali, in pau-
9 peres congregat eas. *Qui declinat aures suas ne audiat legẽ, oratio eius erit execra-
10 bilis. *Qui decipit iustos in via mala, in interitu suo corruet, & simplices possidebunt bona. *Sapiens sibi videtur vir diues,
11 pauper autem prudens scrutabitur eũ. *In exultatione iustorum multa gloria est, re-
12 gnantibus impiis ruinæ hominum.
13 *Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiam consequetur.
14 *Beat⁹ homo qui semper est pauidus: qui
15 verò mẽtis est duræ, corruet in malũ. *Leo
C rugiẽs & vrsus esuriẽs princeps impi⁹ sup
16 populũ pauperẽ. *Dux indigẽs prudentia, multos opprimet per calumniam: qui autem odit auaritiam, longi fient dies eius.

תרגום

23 מַה־דְּרָעֵי אַנְתְּ דַּע אַפֵּי עָנָךְ וְשִׂים לִבָּךְ עַל־קְוָטִין׃ 24 דְּלָא לְעָלַם הוּא אַחֲדָנָא אַף שְׁלַם־דָּרָא לְדָרָא׃ 25 שְׁוַח עֲמִירָא
וְאִתְחֲזֵי דִּתְאָה וְאִתְכְּנֵשׁ עִשְׂבָּא דְטוּרֵי׃ 26 אִמְּרֵי לִלְבוּשָׁךְ וְגַדְיָא לְתִגְרוּתָךְ׃ 27 וְסֻפְקָנָא דַחֲלָבָא דְעִזֵּי לְמֵיכוּלְתָּךְ וּלְמֵיכוּלְתָּא דְבֵיתָךְ
וְחַיֵּי לְטַלְיָתָךְ׃

כח

1 עָרְקִין רַשִׁיעֵי בִּדְלֵית דְּרָדֵף לְהוֹן וְצַדִּיקֵי הֵיךְ אַרְיָא דְמִסְתַּכֵּי לְמֵיכוּלְתֵּהּ מְסַבְּרִין לְחָכְמְתָא׃ 2 בְּחוֹבֵיהָא דְאַרְעָא סַגִּיעִין רַבְרְבָנָהָא
וּבְנֵי נְשָׁא דְמִתְבַּיְנִין בִּידִיעֲתָא נִגְדּוּן׃ 3 גַּבְרָא מִסְכֵּנָא דְעָשֵׁק לְמִסְכֵּנֵי אֵיךְ מִטְרָא הָבִטָּא דְלֵית בֵּהּ יְתָרָן׃ 4 דְּשָׁבְקִין נִמּוּסָא מִשְׁתַּבְּחִין
בְּרִשְׁעָא וְאִלֵּן דְּנָטְרִין אוֹרַיְתָא מִתְגַּרְיָן בְּהוֹן דִּיתוּבוּן׃ 5 בְּנֵי נְשָׁא בִישֵׁי לָא־מִתְבַּיְנִין דִּינָא וּדְבָעֵי מִן־קֳדָם יְיָ מִתְבַּיְנִין כֻּלְּהוֹן טָבְתָא׃
6 טָב מִסְכֵּנָא דִּמְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתֵהּ מִן־הַו דִּמְעַקְמָן־אָרְחָתֵהּ וְהוּא עַתִּיר׃ 7 דְּנָטֵר אוֹרַיְתָא בְּרָא הוּא דְמִתְבַּיֵּן וּדְמִתְחַבַּר לְזַלְזִילֵי
מַחְמִץ אֲבוּי׃ 8 דְּמַסְגִּיעַ מַזָּלֵהּ בְּנֻכְתְּתָא וּבְרִבִּיתָא לְמַן דִּמְרַחֵם עַל־מִסְכֵּנֵי מַכְנְשׁוֹי׃ 9 דְּמַסְכַּר אֻדְנֵהּ דְּלָא נִשְׁמַע אוֹרַיְתָא אַף
צְלוֹתֵהּ מְרַחֲקָא הִיא׃ 10 דְּמַשְׂגִּי תְרִיצֵי בְּאָרְחָא בִישְׁתָּא בְּגֻמְצָא הוּא נִפֵּל וְשִׁלְמֵי וּתְמִימֵי נֵרְתּוּן טָבְתָא׃ 11 גַּבְרָא עַתִּירָא חַכִּים
הוּא בְּעַיְנוֹי וּמִסְכֵּנָא סָכְלְתָנָא בָּסַר לֵהּ׃ 12 כַּד יֶחְדּוֹן צַדִּיקַיָּא סַגִּיעָא שִׁבְהוּרָא וּבְקוּמָא דְרַשִׁיעֵי מִבְּצֵי בַר־נְשָׁא׃ 13 דְּמְכַסֵּה חוֹבוֹי
לָא נַצְלַח וּדְמוֹדֵי חֲטוֹי וְשָׁבֵק נִרְחַם עֲלוֹי אֱלָהָא׃ 14 טוּבוֹהִי דְבַר־נְשָׁא דְמַדְלִחַ לִבֵּהּ חְדִירָא וּמַן־דְּמַקְשֵׁי לִבֵּהּ נִפֵּל בְּבִישְׁתָּא׃ 15 אַרְיָא
נָהִם וְדֵיבָא מַצְרִחַ עַל־רַשִׁיעָא דְמִשְׁתְּלֵט עַל־עַמָּא מִסְכֵּנָא׃ 16 שַׁלִּיטָא חָסַר הַוְיָנָא סַגִּיעָן עֲשָׁקוֹי וְאִנָּא דְשָׂנֵי טֻלְמַיָּא נִגְדּוֹן יוֹמוֹי׃

* *Apertè cognoſces animas gregis tui, & ap-* 23
plicabis cor tuum tuis armentis. * *Quoniam* 24
non in ſeculum viro robur & fortitudo, neque
tradit à generatione in generationem. * *Curam* 25
habe eorum quæ in agro viridium, & tondebis
herbam, & congrega fœnum montanum.
* *Vt habeas oues ad veſtimentum, honora* 26
agrum, vt ſint tibi agni.
* *Fili à me habes verba fortia ad vitam* 27
tuam, & ad vitam famulorum.

CAP. XXVIII.

FVgit impius nemine perſequente, iuſtus autẽ 1
tanquam leo confidit.
* *Propter peccata impiorũ grauationes ſuſ-* 2
citantur, vir autem aſtutus extinguet eas.
* *Virilis in impietatibus calumniatur paupe* 3
res, ſicut imber vehemens & inutilis.
* *Sic relinquentes legẽ laudant impietatem;* 4
at qui diligunt legẽ, circumiaciunt ſibi murum.
* *Viri mali non intelligent iudicium; at qui* 5
inquirunt Dominum, intelligent in omni.
* *Melior pauper ambulans in veritate diui-* 6
te mendaci.
* *Cuſtodit legem filius intelligens: qui autem* 7
paſcit luxuriam, inhonorat patrẽ ſuum. * *Qui* 8
multiplicat diuitias ſuas cum vſuris & abun-
dantiis, ei qui miſeretur pauperũ, congregat eas.
* *Qui declinat aurem ſuam ne audiat legem,* 9
& ipſe orationem ſuam abominatus eſt.
* *Qui decipit rectos in via mala, in corru-* 10
ptionem ipſe incidet: at iniqui præteribũt bona,
& non ingredientur ad ea.
* *Sapiens apud ſeipſum vir diues: pauper au-* 11
tem intelligens damnabit eum.
* *Propter auxiliũ iuſtorum multa fit gloria,* 12
in autem locis impiorum capiuntur homines.
* *Qui abſcondit impietatem ſuam, non pro-* 13
ſperabitur; qui autẽ narrat & redarguit, dili-
getur. * *Beatus vir qui timet omnia ob caute-* 14
lam, at durus corde incidet in mala.
* *Leo eſuriens & lupus ſitiens qui tyranni-* 15
zat pauper exiſtens gentis pauperis. * *Rex in-* 16
digens prouentuum magnus calumniator: qui
autem odit iniuſtitiam, longum tempus viuet.

23 * γνωσῶ ὑπὶνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ὑπισήσῃς
24 καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις. * ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα αὐθρὶ
κεφάλης ἰσχύς, ἐὰν ὑπαδίδωσιν ἐκ γενεᾶς εἰς γενεάν.
25 * ὑπμελεῖ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κερεῖς πόαν,
26 καὶ σωάγαγε χόρτον ὀρεινόν. * ἵνα ἔχῃς ὑπβάλλα εἰς
ἱματισμόν, τίμα πεδίον, ἵνα ὦσί σοι ἄρνες.
27 * ἢ παρ' ἐμοῦ ἔχῃς ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωήν σου,
καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν θεραπόντων.

κή

1 * Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, δίκαιος ὡς ὥσπερ
2 λέων πέποιθε. * διὰ ἁμαρτίας ἀσεβῶν βέλτιστοι ἐξέρχονται,
ἀνὴρ ὃς πανοῦργος καταστρέφει αὐτάς.
3 * ἀνδρεῖος ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχός, ὥσπερ ὑε-
4 τὸς λάβρος καὶ ἀνωφελής. * ὅτως οἱ ἐγκαταλιπόντες
τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν· οἱ δὲ φυλάσσοντες
τὸν νόμον περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος.
5 * ἄνδρες κακοὶ οὐ νοήσουσι κρίσιν, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύ-
6 ριον σωήσονται ἐν πάντι. * κρεῖσσον πτωχὸς πορευόμε-
νος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς.
7 * φυλάσσει νόμον υἱὸς σωετός· ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσω-
τίαν ἀτιμάζει πατέρα αὐτοῦ.
8 * ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ τόκων καὶ πλεονα-
σμοῦ, τῷ ἐλεοῦντι πτωχοὺς σωάγει αὐτόν.
9 * ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι νόμου, καὶ αὐτὸς
τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδελύξαι.
10 * ὃς πλανᾷ σὺν ὁδῷ κακῇ εἰς διαφθορὰν αὐτὸς ἐμ
πεσεῖται, οἱ δὲ δίκαιοι διελεύσονται ἀγαθά, καὶ οὐκ εἰσε-
11 λεύσονται εἰς αὐτά. * σοφὸς παρ' ἑαυτῷ δοκεῖ πλέσιος,
πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ.
12 * διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα, ἐν δὲ τό-
ποις ἀσεβῶν ἁλίσκονται ἄνθρωποι.
13 * ὁ ὑπικαλύπτων ἀσέβειαν αὐτοῦ οὐκ εὐοδωθήσεται. ὁ
δὲ ἐξηγούμενος καὶ ἐλέγχων ἀγαπηθήσεται.
14 * μακάριος ἄνθρωπος ὃς καταπήσει πάντα διὰ εὐλάβειαν,
ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν ἐμπεσεῖται κακοῖς.
15 * λέων πεινῶν καὶ λύκος διψῶν ὃς τυραννεῖ πτωχὸς
ὢν ἔθνους πενιχροῦ.
16 * βασιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων μέγας συκοφάντης, ὁ
δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[23] Earum quas paſcis cognoſce vultum ouium tuarum, & pone cor tuum ad greges. [24] Quoniam non in æternum poſſeſsio, neque pax erit à generatione in generationem. [25] Humiliatum eſt fœnum, & apparuit herba, & congregata eſt herba montium. [26] Agni ſunt ad veſtimentum tuum, & hædi ad negotiationem tuam. [27] Et ſufficientia lactis capratum in cibum tuum, & in cibum domus tuæ, victumque puellis tuis.

CAP. XXVIII.

FVgiunt impij nemine perſequente eos: iuſti autem ſicut leo qui intendit cibo ſuo, ſperant in ſapientiam. [2] In peccato terræ, multi ſunt principes eius, & filij hominum qui intelligunt ſcientiam, durabunt. [3] Vir pauper qui calumniatur pauperes, eſt ſicut pluuia vehemens, in qua non eſt vtilitas. [4] Qui relinquunt legem, gloriantur in impietate: & hi qui cuſtodiunt legem, contendent cum eis vt conuertantur. [5] Filij hominum impij non intelligunt iudiciũ; & qui requirunt corã Domino, intelligunt omnia bona. [6] Melior eſt pauper qui ambulat in ſimplicitate ſua, quàm ille qui peruerſus eſt in via ſua, & ipſe eſt diues. [7] Qui cuſtodit legem, filius intelligens eſt: & qui ſocius eſt comeſſatorum, exaſperat patrem ſuum. [8] Qui multiplicat ſubſtantiam ſuam in vſura & fœnore, ei qui miſeretur pauperum congregat eam. [9] Qui obturat aurem ſuam ne audiat legem, oratio eius erit abominabilis. [10] Qui errare facit rectos in via mala, in foueam cadet: perfecti autem & immaculati hæreditabunt bona. [11] Vir diues ſapiens ſibi videtur, & pauper prudens contemnit eum.

[12] Quando lætantur iuſti, multa eſt pulchritudo: & cùm conſurgunt impij, inueſtigatur filius hominis. [13] Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur: & qui confeſſus fuerit peccata ſua, & reliquerit, miſerebitur eius Deus. [14] Beatus filius hominis, cuius cor eſt ſemper pauidum: & qui indurat cor ſuum, corruet in malum. [15] Leo rugit & vrſus clamat propter impium qui dominatur ſuper populum pauperem.

[16] Dominatoris indigentis prudentia multæ ſunt oppreſſiones: & qui odit calumnias, prolongabuntur dies eius.

17 * אָדָם עָשֵׁק בְּדַם־נֶפֶשׁ עַד־בּוֹר יָנוּס אַל־
יִתְמְכוּ־בוֹ׃
18 * הוֹלֵךְ תָּמִים יִוָּשֵׁעַ וְנֶעְקַשׁ דְּרָכַיִם יִפּוֹל בְּאַחַת׃
19 * עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים יִשְׂבַּע־
רִישׁ׃
20 * אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב־בְּרָכוֹת וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא
יִנָּקֶה׃
21 * הַכֵּר־פָּנִים לֹא־טוֹב וְעַל־פַּת־לֶחֶם יִפְשַׁע־גָּבֶר׃
22 * נִבְהָל לְהוֹן אִישׁ רַע עָיִן וְלֹא יֵדַע כִּי־חֶסֶד יְבֹאֶנּוּ׃
23 * מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא מְמַחֲלִיק לָשׁוֹן׃
24 * גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמֵר אֵין־פֶּשַׁע חָבֵר הוּא
לְאִישׁ מַשְׁחִית׃
25 * רְחַב־נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן וּבוֹטֵחַ עַל־יְהוָה יְדֻשָּׁן׃
26 * בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא כְסִיל וְהוֹלֵךְ בְּחָכְמָה הוּא יִמָּלֵט׃
27 * נוֹתֵן לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר וּמַעְלִים עֵינָיו רַב־מְאֵרוֹת׃
28 * בְּקוּם רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם וּבְאָבְדָם יִרְבּוּ
צַדִּיקִים׃

כט

1 * אִישׁ תּוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה־עֹרֶף פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין
מַרְפֵּא׃
2 * בִּרְבוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם וּבְמֹשֵׁל רָשָׁע יֵאָנַח
עָם׃
3 * אִישׁ־אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח אָבִיו וְרֹעֶה זוֹנוֹת
יְאַבֶּד־הוֹן׃
4 * מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יַהֲרְסֶנָּה׃
5 * גֶּבֶר מַחֲלִיק עַל־רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ עַל־פְּעָמָיו׃
6 * בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק יָרֹן וְשָׂמֵחַ׃
7 * יֹדֵעַ צַדִּיק דִּין דַּלִּים רָשָׁע לֹא־יָבִין דָּעַת׃
8 * אַנְשֵׁי לָצוֹן יָפִיחוּ קִרְיָה וַחֲכָמִים יָשִׁיבוּ אָף׃

17 * Hominé qui calumniatur animæ ſanguinem, ſi vſque ad lacum fugerit, nemo
18 ſuſtinet. * Qui ambulat ſimpliciter, ſaluus erit: qui peruerſis graditur viis, con-
19 cidet ſemel. * Qui operatur terrā ſuam, ſatiabitur panibus: qui autem ſectatur otium, replebitur egeſtate.
20 * Vir fidelis multum laudabitur: qui autem feſtinat ditari, non erit innocens.
21 * Qui cognoſcit in iudicio faciem, non
B bene facit: iſte pro buccella panis deſerit
22 veritatē. * Vir qui feſtinat ditari, & aliis inuidet, ignorat quòd egeſtas ſuperueniet
23 ei. * Qui corripit hominem, gratiam poſtea inueniet apud eū, magis quàm ille
24 qui per linguæ blandiméta decipit. * Qui ſubtrahit aliquid à patre ſuo vel à matre, & dicit hoc non eſſe peccatū, particeps ho
25 micidæ eſt. * Qui ſe iactat & dilatat, iurgia concitat: qui verò ſperat in Dño, ſalua-
26 bitur. * Qui confidit in corde ſuo, ſtultus eſt: qui autē graditur ſapienter, ipſe ſaluabitur. * Qui dat pauperi, non indigebit:
27 qui deſpicit deprecantem, ſuſtinebit pe-
28 nuriam. * Cùm ſurrexerint impij, abſcondentur homines: cùm illi perierint, multiplicabuntur iuſti.

CAP. XXIX.

1 VIro qui corripientē dura ceruice con-
A temnit, repentinus ei ſupueniet interi-
2 tus, & eū ſanitas nō ſequetur. * In multiplicatione iuſtorū lætabitur vulgus: cùm impij ſumpſerint principatum, gemet po-
3 pulus. * Vir qui amat ſapientiā, lætificat patrē ſuū: qui autē nutrit ſcortū, perdet ſubſtantiā. * Rex iuſtus erigit terrā, vir auarus Luc. 15.
5 deſtruet eā. * Homo qui blandis fictiſque ſermonib' loquitur amico ſuo, retē expan-
6 dit greſſibus eius. * Peccantē virum iniquū
B inuoluet laqueus, & iuſtus laudabitur atque gaudebit. * Nouit iuſtus cauſam pau-
7 perum, impius ignorat ſcientiam. * Homines peſtilentes diſsipant ciuitatem, ſapientes verò auertunt furorem.

תרגום

17 בַּר־נָשָׁא דְּחָשִׁישׁ בִּדְמָא דְנַפְשָׁא עַד־גֻּבָּא נָעֲרָק לָא־נְצוּדוּנֵהּ׃
18 דְּמְהַלֵּךְ בְּתִמְימוּתָא נְתִפְרַק וְדִמְעַקְמָן אָרְחָתֵהּ נָפֵל בַּחֲדָא׃
19 דְּפָלַח בְּאַרְעֵהּ נִסְבַּע לַחְמָא וּדְרָדֵף סְרִיקוּתָא נִסְבַּע מִסְכֵּנוּתָא׃
20 גַּבְרָא מְהֵימְנָא סַגִּיעָן בִּרְכָתֵהּ וּדְרָהִיט בְּעוּתֵהּ דְּנָעְתַר לָא מְזַדְּכֵי׃
21 מִסַּב בְּאַפֵּי לָא־טָב וְעַל־פִּתְתָא דְלַחְמָא נָחוּב גַּבְרָא׃
22 דְּמִסְתַּרְהַב לְמִזְלָא גַּבְרָא דְבִישׁ עֵינֵהּ וְלָא יָדַע דְּחִסְרָנָא אָתֵי עֲלוֹי׃
23 דְּמַכֵּם לְבַר־נָשָׁא קֳדָמוֹי חִסְדָּא נַשְׁכַּח טָב מִן דַּו דְּמַפְלֵג בִּלְשָׁן׃
24 דְּגָזֵל לַאֲבוּי וּלְאִמֵּהּ וְאָמַר לֵית חוֹבָא הַבְרָא הוּא לְגַבְרָא מְחַבְּלָנָא׃
25 גַּבְרָא רַהַב מְגָרֵג חֶגְרֵי וְדִמְסַבַּר בֵּאלָהָא נִדְהַן׃
26 דְּתָכֵל עַל־לִבֵּהּ סִכְלָא הוּא וְדִמְהַלֵּךְ בְּחַכִּימוּתָא נִתְחֲמֵי מִן־בִּישׁ׃
27 דְּיָהֵב לְמִסְכֵּנָא לָא נָחְסַר לֵהּ וּדְמַחֲמֵי עֵינֵהּ מִן־מְסַכֵּנָא סַגִּיעִין לְוָטָיֵהּ׃ 28 בְּקוּמָא דְרַשִׁיעֵי מִתְטַשְׁיָן בַּר־נָשָׁא וּבְאָבְדֵיהוֹן נִסְגוֹן צַדִּיקַיָּא׃

כט

1 גַּבְרָא דְלָא מְקַבֵּל מַכְרָנוּתָא וּמַקְשֵׁי קְדָלֵהּ בַּעֲגָלָא נִתְתְּבַר וְלָא תְהֵוֵי לֵהּ אֶסוּ׃
2 בְּסַגְיָא דְצַדִּיקֵי חֲדֵי עַמָּא וּבְשָׁלְטָנָא דְרַשִׁיעֵי נְתָאֲנַח עַמָּא׃ 3 גַּבְרָא דְרָחֵם חָכְמְתָא נַחֲדֵי אֲבוּי וּדְמִתְחַבַּר בְּזַנְיָתָא מוֹבֵד מָמוֹנֵהּ׃
4 מַלְכָּא בְּדִינָא נוֹקִים אַרְעָא וְגַבְרָא עָוְלָא עָקַר לֵהּ׃
5 גַּבְרָא דְמִתְפַּלֵּג עַל־חַבְרֵהּ מְצִירָתָא פְּרִים עַל־הִלְכָתֵהּ׃
6 גַּבְרָא בִישָׁא בְּחוֹבֵהּ מִתְצִיד וְצַדִּיקָא דָיֵץ וְחָדֵי׃ 7 יָדַע צַדִּיקָא דִינְהוֹן דְּמִסְכֵּנֵי וְרַשִׁיעֵי לָא־מִתְבַּיְנִין יְדִיעָתָא׃
8 גַּבְרָא מְמִקְנֵי מְמַלְּלִין כַּדְבָא וְחַכִּימֵי מַהְפְּכִין רְגָזָא׃

* *Pro viro qui in causa cædis spondens exul* 17
erit, & non in securitate.

* *Qui ambulat iustè, adiutus est: at peruer-* 18
sis viis ambulans implicabitur.

* *Qui operatur suam terram, replebitur pa-* 19
nibus: qui autem sectatur otium, replebitur ege-
state.

* *Vir fidelis multum benedicetur, at malus* 20
non impunitus erit.

* *Qui non reueretur facies iustorum, non bo-* 21
nus: talis buccella panis vendet virum.

* *Festinat ditari vir inuidus, & non scit* 22
quòd misericors dominabitur eius.

* *Qui corripit hominis vias, gratias habe-* 23
bit magis quàm qui lingua blanditur.

* *Qui violat patrem aut matrem, & vide-* 24
tur non peccare, hic particeps est viri impij.

* *Insatiabilis vir iudicabit temere: qui au-* 25
tem confidit in Domino, in cura erit.

* *Qui confidit in audaci corde, talis stultus:* 26
qui autem ambulat in sapientia, saluabitur.

* *Qui dat mendico, sine indigentia erit: qui* 27
autem auertit oculũ suum, in multa egestate erit.

* *In locis impiorum gemunt iusti; in autem* 28
illorum perditione multiplicabuntur iusti.

CAP. XXIX.

MElior vir corripiens viro duræ ceruicis: 1
repentè enim combusto eo non est sanitas.

* *Cùm laudantur iusti, lætabuntur populi:* 2
imperantibus autem impiis gemunt viri.

* *Viri qui amat sapientiam, lætatur pater:* 3
qui autem pascit scorta, perdet diuitias.

* *Rex iustus erigit regionem, vir autem ini-* 4
quus defodit.

* *Qui præparatur ad vultum sui amici, re-* 5
te circumiaciet ei suis pedibus.

* *Peccanti viro magnus laqueus, iustus au-* 6
tem in gaudio & in lætitia erit.

* *Nouit iustus iudicare pauperibus: at im-* 7
pius non intelliget iudicium, & pauperi non
inest mens cognoscens.

* *Viri pestilentes exusserunt ciuitatem, sa-* 8
pientes autem auerterunt iram.

17 * ἀνὴρ τὸν ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος φυγὰς ἔσαι ⸫
18 οὐκ ἐν ἀσφαλείᾳ. * ὁ πορευόμενος δικαίως βεβοήθηται, ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται.
19 * ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρτων· ὁ δὲ διώκων σχολὴν πλησθήσεται πενίας.
20 * ἀνὴρ ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθήσεται. ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀπεμόρητος ἔσαι.
21 * ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός· ὁ τοιοῦτος ψωμοῦ ἄρτου ἀποδώσει ἀνδρα.
22 * σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος, ⸫ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐ-
23 λεήμων καὶ ἡσθήσεται αὐτός. * ὁ ἐλέγχων ἄνθρωπον ὁδοῦ, χάριτας ἕξει μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.
24 * ὃς ἀποδιάζει πατέρα ἢ μητέρα καὶ δοκεῖ μὴ ἁ-
μαρτάνειν, ἑταῖρος κοινωνός ἐστιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς.
25 * ἄπλης ἀνὴρ κρινεῖ εἰκῆ· ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ κύ-
ριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσαι.
26 * ὃς πέποιθε θρασείᾳ καρδίᾳ ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ πορεύεται σοφίᾳ σωθήσεται.
27 * ὁ διδοὺς πτωχῷ, ἀνενδεὴς ἔσαι. ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφ-
θαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσαι.
28 * ἐν τόποις ἀσεβῶν σεύονται δίκαιοι, ἐν δὲ τῇ σφείνων ἀ-
πωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι.

κθ΄

1 * Κρείσσων ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου, ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔσται ἴασις.
2 * ἐγκωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοί, ἀρ-
χόντων δὲ ἀσεβῶν σεύσουσιν ἄνδρες.
3 * ἀνδρὸς φιλοῦντος σοφίαν εὐφραίνει ὁ πατήρ· ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνας ἀπολεῖ πλοῦτον.
4 * βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν, ἀνὴρ δὲ ῥᾳδίνο-
μος καταστρέφει.
5 * ὃς ῥᾳδιουργεύεται ἐπὶ πρόσωπον ἑταίρου φίλου, δίκτυον περιβαλεῖ αὐτοῦ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν.
6 * ἁμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν
7 χαρᾷ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσαι. * ἔπεσαι δίκαιος κρίνειν πενιχροῖς· ὁ δὲ ἀσεβὴς ἀνασώσει δίκην, καὶ πτωχὸς οὐκ ὑπάρχει νοῦς ἐπιγνώμων.
8 * ἄνδρες λοιμοὶ ἐξέκαυσαν πόλιν, σοφοὶ δὲ ἀπέ-
στρεψαν ὀργήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Filius hominis qui solicitus est de sanguine animæ, si vsque ad lacum fugerit, non cõprehendent eum. 18 Qui ambulat in simplicitate, saluus erit: & cuius peruersæ sunt viæ, corruet semel. 19 Qui operatur suam terram, satiabitur pane: & qui sectatur otium, satiabitur paupertate. 20 Viri fidelis multæ sunt benedictiones; & qui cucurrerit in iniquitate vt ditetur, nõ erit innocens. 21 Accipere faciem non est bonum, & pro buccella panis peccabit vir. 22 Qui festinat ad *acquirendam* substantiam, vir est oculi nequam, & nescit quòd egestas veniat super eum. 23 Qui corripit filium hominis coram eo, gratiam bonam inueniet magis quàm ille qui bifidus est lingua.

24 Qui deprædatur patrem suum & matrem suam, & dicit quòd non est peccatum, socius est viri dissipantis. 25 Vir arrogans concitat iurgia: & qui sperat in Deo, impinguabitur. 26 Qui confidit in corde suo, stultus est; & qui ambulat in sapientia, protegetur à malo. 27 Qui dat pauperi, non indigebit: & qui prohibet oculum suum à paupere, multæ erunt maledictiones eius.

28 Cùm consurgunt impij, absconditur homo: & cùm pereunt, multiplicantur iusti.

CAP. XXIX.

VIr qui non recipit correptionem, & indurat ceruicem suam, citò conteretur, & non erit ei medicina. 2 In multitudine iustorum, lætatur populus; & in dominio impiorum gemet populus.

3 Vir qui amat sapientiam, lætificabit patrem suum: & qui adhæret meretrici, perdet substantiam suam.

4 Rex in iudicio stabilit terram, & vir iniquus dissipat eam. 5 Vir qui diuiditur à socio suo, rete expandit gressibus eius.

6 Vir malus in peccato suo capitur, & iustus exultat & gaudet. 7 Nouit iustus iudicium pauperum, impij autem non intelligunt scientiam. 8 Viri derisores loquuntur mendacium, & sapientes auertunt furorem.

9 * אִישׁ־חָכָם נִשְׁפָּט אֶת־אִישׁ אֱוִיל וְרָגַז וְשָׂחַק
וְאֵין נָחַת׃
10 * אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ־תָם וִישָׁרִים יְבַקְשׁוּ
נַפְשׁוֹ׃
11 * כָּל־רוּחוֹ יוֹצִיא כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה׃
12 * מֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל־דְּבַר־שָׁקֶר כָּל־מְשָׁרְתָיו
רְשָׁעִים׃
13 * רָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם
יְהוָה׃
14 * מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים כִּסְאוֹ לָעַד יִכּוֹן׃
15 * שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מֵבִישׁ
אִמּוֹ׃
16 * בִּרְבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה־פָּשַׁע וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם
יִרְאוּ׃
17 * יַסֵּר בִּנְךָ וִינִיחֶךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃
18 * בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה אַשְׁרֵהוּ׃
19 * בִּדְבָרִים לֹא־יִוָּסֵר עָבֶד כִּי־יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃
20 * חָזִיתָ אִישׁ אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
21 * מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה מָנוֹן׃
22 * אִישׁ־אַף יְגָרֶה מָדוֹן וּבַעַל חֵמָה רָב־פָּשַׁע׃
23 * גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל־רוּחַ יִתְמֹךְ כָּבוֹד׃
24 * חוֹלֵק עִם־גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא
יַגִּיד׃
25 * חֶרְדַּת אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה יְשֻׂגָּב׃
26 * רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי־מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט־
אִישׁ׃
27 * תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת רָשָׁע יְשַׁר־
דָּרֶךְ׃

9 * Vir sapiens si cum stulto contenderit,
siue irascitur, siue rideat, non inueniet re-
10 quiē. * Viri sanguinū oderunt simplicē,
iusti autem quærunt animam eius.
11 * Totum spiritum suum profert stultus;
sapiens differt & reseruat in posterum.
12 * Princeps qui libenter audit verba
mendacij, omnes ministros habet impios.
13 * Pauper & creditor obuiauerunt sibi:
vtriusque illuminator est Dominus.
14 * Rex qui iudicat in veritate pauperes,
C thronus eius in æternum firmabitur.
15 * Virga atque correctio tribuit sapien-
tiam: puer autem qui dimittitur volunta-
ti suæ, confundit matrem suam.
16 * In multiplicatione impiorum multi-
tiplicabuntur scelera, & iusti ruinas eorū
videbunt.
17 * Erudi filium tuum, & refrigerabit te,
& dabit delitias animæ tuæ.
18 * Cùm prophetia defecerit, dissipabi-
tur populus: qui verò custodit legē, beatus
19 est. * Seruus verbis nō potest erudiri; quia
D quod dicis intelligit, & respondere contē-
20 nit. * Vidisti hominē velocē ad loquen-
dum, stultitia magis speranda est quàm il-
lius correctio.
21 * Qui delicatè à pueritia sua nutrit ser-
uum suū, postea sentiet eum contumacē.
22 * Vir iracundus prouocat rixas, & qui ad
indignandum facilis est, erit ad peccandū
23 procliuior. * Superbum sequitur humi-
litas, & humilem spiritu suscipiet gloria.
24 * Qui cum fure participat, odit animā Iob. 22. d
suam: adiurantem audit & non indicat.
25 * Qui timet hominem, citò corruet: qui
sperat in Domino, subleuabitur.
26 * Multi requirunt faciem principis, &
iudicium à Domino egreditur singulorū.
27 * Abominantur iusti virū impiū, & abo-
minantur impij eos qui in recta sunt via.

תרגום

9 גַּבְרָא חַכִּימָא דָיֵן עִם־גַּבְרָא שָׁטְיָא וְרָגִז וְאָחִךְ וְלָא מִתְהַבַּר׃
10 גַּבְרֵי דְאָשֵׁד דְּמָא סָנַיִן חְמִימוּתָא וּתְרִיצֵי בָּעַיִן לֵהּ׃
11 כֹּלָּא חֻמְתֵּהּ מַפֵּק סִכְלָא וְחַכִּימָא בְּרַעְיָנָא מָשֵׁב׃
12 שַׁלִּיטָא דְּאָצִית מִלֵּי דְשִׁקְרָא כֻּלְּהוֹן מְשֻׁמְּשָׁנוֹי רַשִּׁיעֵי׃
13 מִסְכֵּנָא וְגַבְרָא מַצְעָיָא פְּגִחוּ חַד בְּחַד וֵאלָהָא מַנְהַר עַיְנוֹי דְּתַרְוֵיהוֹן׃
14 מַלְכָּא דְּדָאִן בְּקֻשְׁטָא לְמִסְכֵּנֵי כָּרְסְיֵהּ לְעָלַם תְּקִין׃
15 שִׁבְטָא וּמַכְסָנוּתָא יָהֲבִין חָכְמְתָא וְטַלְיָא דְּלָא מְקַבֵּל בַּעֲתָא מַבְהִת אִמֵּהּ׃
16 בְּסֻגְעָא דְּרַשִּׁיעֵי חוֹבָא נִסְגֵּי וְצַדִּיקַיָּא יֶחֱמוֹן בְּמַפַּלְתְּהוֹן׃
17 רְדִי בִּבְרָךְ וִינִיחָיךְ וְיִתֵּן תַּפְנוּקֵי לְנַפְשָׁיךְ׃
18 בְּסֻגְעָא דְעַוְלָאֵי מִתְתְּרַע עַמָּא וּדְנָטֵר אוֹרַיְתָא טוּבוֹהִי׃
19 בְּמִלֵּי לָא־מִתְרְדֵי עַבְדָא דְּיָדַע נִיר וְלָא בָלֵעַ׃
20 אִן־חֲזַיְתָא גַּבְרָא דִּמְעַרְקְלִין מִלּוֹי סִכּוּיָא דְּטָב הוּא סִכְלָא מִנֵּהּ׃
21 מִתְפְּנֵק מִן־טַלְיוּתֵהּ לְעַבְדָא נֶהֱוֵי וּבְאַחֲרִיתֵהּ יְהֵי מְנַסַּח׃
22 גַּבְרָא רֻגְזָא מְגָרֵג תִּגְרֵי וְגַבְרָא חֵמְתָּנָא סַגִּיעִין חוּבוֹי׃
23 רָמוּתָא דְּבַר־נְשָׁא תַּשְׁפְּלוֹי וּמַן דִּמְכִיכָא רוּחֵהּ נִפְלַג יְקָרָא׃
24 דְּפָלֵג עִם־גַּנָּבָא סָנֵי נַפְשֵׁהּ נִפְסְקוֹי מוּמְתָּא וְלָא מוֹדֵה׃
25 טְלוּמְיָא דְּבַר־נְשָׁא עָבְדָא לֵהּ תִּקּוּלְתָא וְדִמְסַבַּר בֵּאלָהָא נֶעְשָׁן׃
26 סַגִּיעֵי דְּבָעַיִן אַפֵּי דְּשַׁלִּיטָא וּמִן־קֳדָם אֱלָהָא דִּינֵהּ דְּגַבְרָא׃
27 מְרַחַקְתָּא דְּצַדִּיקֵי גַּבְרָא עַוָּלָא וּמְרַחַקְתָּא דְּרַשִּׁיעֵי גַּבְרָא דִּתְרִיצֵי אָרְחָתֵהּ׃

Vir ſapiens iudicat gentes, vir autem ma-
lus iratus deridetur, & non terret.

Viri ſanguinũ participantes odio habebunt
ſanctum, at recti exquirent animam eius.

Totum animum ſuum profert ſtultus, ſa-
piens autem reſeruat per partem.

Rege audiente ſermonem iniuſtum, omnes
ſubditi iniqui.

Fœneratore & debitore ad inuicẽ conue-
nientibus, inſpectionem facit vtriuſque Do-
minus.

Regis in veritate iudicãtis pauperes, thro-
nus eius in teſtimonium conſtituetur.

Plagæ & correptiones dant ſapientiam:
puer autem qui errat, confundit parentes ſuos.

Multis exiſtentibus impiis multa ſunt pec-
cata: at iuſti illis cadentibus trepidi fiunt.

Erudi filium tuum & requiem dabit tibi,
& dabit ornatum animæ tuæ.

Non erit enarrator genti iniquæ: at qui cu
ſtodit legem, beatus.

Sermonibus non erudietur ſeruus durus;
licèt enim & intelligat, non obediet.

Si videris virum velocem in ſermonibus,
cognoſce quòd ſpem habet magis ſtultus eo.

Qui delitiatur à puero, ſeruus erit; nouiſſi-
mè autem dolebit ſuper ſe.

Vir furioſus effodit contentionem, vir au-
tem iracundus effodit peccata.

Iniuria virum humiliat, at humiles ſpiri-
tu firmat gloria Dominus.

Qui participat cum fure, odit ſuam ani-
mam: ſi autem iuramentum propoſitum audien-
tes non renunciauerint; qui timent & qui re-
uerentur homines, ſupplantabuntur: at confi-
dens in Domino lætabitur.

Impietas viro dat errorem, at confidens
in Domino ſaluabitur.

Multi colunt facies ducum, ab autem Do-
mino eſt iuſtitia viro.

Abominatio iuſtus vir viro iniuſto, abo-
minatio autem iniquo dirigens via.

9 ἀνὴρ σοφὸς κρίνει ἔθνη, ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελᾶται καὶ ἐ καταπήσει.

10 ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισήσουσιν ὅσιον, οἱ δὲ εὐθεῖς ἐκζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ.

11 ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ὁ ἄφρων, σοφὸς δὲ ταμιεύεται κτῆμα μέρος.

12 βασιλέως ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν ἄνομοι.

13 δανιστὴς καὶ χρεωφειλέτης ἀλλήλοις συνελθόντων, ἐπισκοπὴν ποιεῖται ἀμφοτέρων ὁ κύριος.

14 βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πλοχὴς ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον καταστάθήσεται.

15 πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι διδόασι σοφίαν, παῖς δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ.

16 πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι, οἱ δὲ δίκαιοι ἐκείνων πτῶντων κατάφοβοι γίνονται.

17 παίδευε υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ σου.

18 ὃ μὴ ὑπάρξει ἔξηγητὴς ἔθνει ἀνόμῳ, ὁ δὲ φυλάσσων τὸν νόμον μακάριος.

19 λόγοις οὐ παιδευθήσεται οἰκέτης σκληρός, ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ οὐχ ὑπακούσεται.

20 ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ.

21 ὃς καταπαλαῖ ἐκ παιδὸς οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ.

22 ἀνὴρ θυμώδης ὀρύσσει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώρυξεν ἁμαρτίας.

23 ὕβρεις ἄνδρα ταπεινοῖ, σὺν δὲ ταπεινοφρόνοις ἐρείδει δόξη κύριος.

24 ὃς μερίζεται κλέπτῃ μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· ἐὰν ὅρκῳ προτεθῇς ἀκούσαντες μὴ διαγγείλωσι. φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἀνθρώπους ὑποσκελισθήσῃ· ὁ δὲ
25 πεποιθὼς ἐπὶ κύριον δοξασθήσεται. ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σω-
26 θήσεται. πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα ἡγεμόνων, πρὸς δὲ κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον ἀνδρί.

27 βδέλυγμα δικαίῳ ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέλυγμα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Vir ſapiens contendens cum viro ſtulto, ſiue iraſcatur ſiue rideat, non conteritur. 10 Viri qui effundunt ſanguinem, oderunt ſimplicitatem: recti autem quærunt eam. 11 Omnem furorem ſuum profert ſtultus, & ſapiens in prudentia reprimit.
12 Princeps qui auſcultat verba mendacij, omnes miniſtri eius ſunt impij.
13 Pauper & mediocris fortunæ homo obuiauerunt ſibi inuicem, & Deus illuminat oculos amborum.
14 Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum dirigetur. 15 Virga & correptiõ præbent ſapientiam, & puer qui non recipit correptionem, confundit matrem ſuam. 16 In multitudine impiorum peccatum multiplicatur, & iuſti videbunt ruinas eorum. 17 Erudi filium tuum, & requieſcere te faciet, & dabit delitias animæ tuæ.
18 In multitudine iniquorum diſſipatur populus: & qui cuſtodit legem, beatus eſt.
19 Verbis non eruditur ſeruus qui cognoſcit iugum, nec patitur. 20 Si vidiſti virum velocem in verbis ſuis, melior eſt ſpes de ſtulto quàm de illo. 21 Qui deliciis indulget à pueritia ſua, ſeruus euadet: & ad extremum euertetur.
22 Vir iracundus concitat rixam, & viri furioſi multa ſunt peccata.
23 Elatio filij hominis humiliat eum: & qui ſummiſſus eſt ſpiritu, diuidit gloriam.
24 Qui diuidit cum fure, odit animam ſuam: iuſiurandum defertur ei, & non confitebitur.
25 Calumnia filij hominis accerſit ei offendiculum: & qui ſperat in Deo, roborabitur.
26 Multi ſunt qui quærunt faciem principis, & à facie Dei iudicium viri.
27 Abominatio iuſtorum eſt vir iniquus, & abominatio impiorum eſt vir cuius viæ ſunt rectæ.

ל

1 * דִּבְרֵי אָגוּר בִּן־יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר
לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃
2 * כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא־בִינַת אָדָם לִי׃
3 * וְלֹא־לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים אֵדָע׃
4 * מִי עָלָה־שָׁמַיִם וַיֵּרֵד מִי אָסַף־רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי
צָרַר־מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ מַה־
5 שְׁמוֹ וּמַה־שֶּׁם־בְּנוֹ כִּי תֵדָע׃ * כָּל־אִמְרַת אֱלוֹהַּ
6 צְרוּפָה מָגֵן הוּא לַחֹסִים בּוֹ׃ * אַל־תּוֹסֵף עַל־דְּבָרָיו
7 פֶּן־יוֹכִיחַ בְּךָ וְנִכְזָבְתָּ׃ * שְׁתַּיִם שָׁאַלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל־
8 תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת׃ * שָׁוְא וּדְבַר־כָּזָב הַרְחֵק
מִמֶּנִּי רֵאשׁ וָעֹשֶׁר אַל־תִּתֶּן־לִי הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי׃
9 * פֶּן אֶשְׂבַּע וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה וּפֶן־אִוָּרֵשׁ
10 וְגָנַבְתִּי וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם אֱלֹהָי׃ * אַל־תַּלְשֵׁן עֶבֶד אֶל־
11 אֲדֹנָיו פֶּן־יְקַלֶּלְךָ וְאָשַׁמְתָּ׃ * דּוֹר אָבִיו יְקַלֵּל וְאֶת־
12 אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ׃ * דּוֹר טָהוֹר בְּעֵינָיו וּמִצֹּאתוֹ לֹא
13 רֻחָץ׃ * דּוֹר מָה־רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו יִנָּשֵׂאוּ׃
14 * דּוֹר חֲרָבוֹת שִׁנָּיו וּמַאֲכָלוֹת מְתַלְּעֹתָיו לֶאֱכֹל
15 עֲנִיִּים מֵאֶרֶץ וְאֶבְיוֹנִים מֵאָדָם׃ * לַעֲלוּקָה
שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע
16 לֹא־אָמְרוּ הוֹן׃ * שְׁאוֹל וְעֶצֶר רָחַם אֶרֶץ לֹא־
17 שָׂבְעָה מַיִם וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה הוֹן׃ * עַיִן תִּלְעַג
לְאָב וְתָבֻז לִיקְהַת אֵם יִקְּרוּהָ עֹרְבֵי־נַחַל וְיֹאכְלוּהָ
18 בְּנֵי־נָשָׁר׃ * שְׁלֹשָׁה הֵמָּה נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי וְאַרְבָּעָה
19 לֹא יְדַעְתִּים׃ * דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם דֶּרֶךְ נָחָשׁ
עֲלֵי צוּר דֶּרֶךְ־אֳנִיָּה בְּלֶב־יָם וְדֶרֶךְ גֶּבֶר בְּעַלְמָה׃
20 * כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ
וְאָמְרָה לֹא־פָעַלְתִּי אָוֶן׃
21 * תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא־תוּכַל
שְׂאֵת׃

CAP. XXX.

1 VErba congregantis filij vomētis. Viſio
A quā locutus eſt vir cū quo eſt Deus, &
qui Deo ſecum morante confortatus ait:
2 * Stultiſsimus ſum virorū, & ſapientia
3 hominū non eſt mecū. * Non didici ſapien
4 tiam, & noui ſcientiam ſanctorū. * Quis
aſcendit in cælū atque deſcendit? quis con
tinuit ſpiritū in manibus ſuis? quis colli-
gauit aquas quaſi in veſtimēto? quis ſuſci-
tauit omnes terminos terræ? quod nomen
eſt eius, & quod nomen filij eius, ſi noſti.
5 * Omnis ſermo Dei ignitus, clypeus eſt Pſal. 118 Apoc. 22. 4.
6 omnibus ſperātibus in ſe. * Ne addas quic-
quā verbis illius, & arguaris inueniarisq;
7 mēdax. * Duo rogaui te, ne deneges mihi
8 antequā moriar. * Vanitatē & verba men-
dacij longè fac à me. Mendicitatē & diui-
B tias ne dederis mihi. Tribue tantùm victui
9 meo neceſſaria. * Ne fortè ſatiatus illiciar
ad negandū, & dicā: Quis eſt Dn̄s? aut ege
ſtate compulſus furer, & periurem nomen
10 Dei mei. * Ne accuſes ſeruū ad dn̄m ſuū, ne
11 fortè maledicat tibi, & corruas. * Genera-
tio quæ patri ſuo maledicit, & quæ matri
12 ſuæ nō benedicit. * Generatio quę ſibi mū-
da videtur, & tamē nō eſt lota à ſordibus
13 ſuis. * Generatio cuius excelſi ſunt oculi, &
14 palpebræ eius in alta ſurrectæ. * Generatio
quæ ꝓ dentib⁹ gladios habet, & cōmandit
molarib⁹ ſuis vt comedat inopes de terra,
15 & paupes ex hominibus. * Sanguiſugæ duę
ſunt filiæ, dicētes, Affer, affer. Tria ſunt in-
C ſaturabilia, & quartū quod nunquā dicit,
16 Sufficit. * Infern⁹, & os vuluæ, & terra quæ
nō ſatiatur aqua, ignis verò nunquā dicit,
17 Sufficit. * Oculū qui ſubſānat patrē, & qui Sup. 17. c
deſpicit partū matris ſuæ, ſuffodiant eum
corui de torrētib⁹, & comedāt eū filij aqui
18 læ. * Tria ſunt difficilia mihi, & quartū pe-
19 nitus ignoro. * Viā aquilæ in cælo, viā co-
lubri ſuper petrā, viā nauis in medio mari,
20 & viam viri in adoleſcētia. * Talis eſt & via
mulieris adulteræ, quę comedēs & tergens
os ſuum dicit: Non ſum operata malum. 21 * Per tria mouetur terra, & quartum non poteſt ſuſtinere.

תרגום

ל

1 מִלּוֹי דְּאָגוּר בַּר־יָקֶה דְּקַבֵּל נְבִיּוּתָא וַאֲמַר גַּבְרָא לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאוּכָל׃
2 מְטוּל דְּבוּרָא דִּבְנֵי נְשָׁא אֲנָא וְלָא אִית בִּי בִּיּוּנָא דִּבְנֵי נְשָׁא׃ 3 וְלָא יִלְפֵת חָכְמְתָא וְלָא יִדְעֵת יְדִיעֲתָא דְקַדִּישֵׁי׃ 4 מַן סְלִק
לִשְׁמַיָּא וּנְחִת וּמַן אֲחַד רוּחָא בְּחָפְנוֹי וּמַן צַר מַיָּא בְּשׁוֹשִׁיפָא וּמַן אֲקִים בְּרִיָּתָא דְאַרְעָא מַן־שְׁמֵהּ וּמַן־שֻׁם־בְּרֵהּ אִן־יָדְעַתְּ׃
5 כֻּלְּהוֹן מֵימְרוֹי דֵאלָהָא צְרִיפָן וּמְסַיֵּעַ לְאִלֵּן דְּמִתְרַחֲצִין בֵּהּ׃ 6 לָא־תְיוֹסֵף עַל־מִלּוֹי דִלְמָא יַכְסְנָךְ וְתִתְכַּדַּב׃ 7 תַּרְתֵּין שַׁאֲלַת מִנָּךְ
לָא־תִכְלֵי מִנִּי עַד־לָא אֱמוּת׃ 8 רִגְלְתָא וּמִלְּתָא כַּדָּבוּתָא אַרְחֵק מִנִּי מִסְכֵּנוּתָא וְעֻתְרָא לָא תִתֵּן לִי זוּנִי לַחֲמָא מִסְתִּי׃
9 דְּלָא אֶשְׂבַּע וְאֶכְפַּר וְיֵימַר מַנּוּ אֱלָהָא וּדְלָא אֶתְמַסְכֵּן וְאֶגְנֻב וַאֲחַלֵּל שְׁמֵהּ דֵּאלָהָא׃ 10 לָא־תַלְשֵׁן עַבְדָּא לְמָרֵהּ דְּלָא נִצְעֲרִיךָ וְתִתְחַיֵּב׃
11 דָּרָא דַאֲבוּהִי נִצְעַר וּלְאִמֵּהּ לָא נְבָרֵךְ׃ 12 דָּרָא דִּדְכֵי בְּעַיְנוֹי וּמִצְאָתֵהּ לָא אִשְׁתְּזַג׃ 13 דָּרָא דְּרָמוּ עַיְנוֹי וּגְבִינִין מִנַּטְלִין׃
14 דָּרָא דְּסַפְסְרֵי אִנּוּן שִׁנּוֹי וְחִרְפֵּי אִנּוּן כִּכּוֹי לְמֵיכַל מִסְכֵּנֵי מֵאַרְעָא וְלַעֲלִיבֵי מִן־בְּנֵי נְשָׁא׃ 15 לַעֲלוּקָא תַּרְתֵּין בְּנָן מְהַבְהֲבָן תְּלָת
אִנּוּן דְּלָא שָׂבְעָן וְאַרְבַּע דְּלָא אָמְרָן מִסְתָּא׃ 15 שְׁיוֹל וְאַחֲדַת רַחֲמָא וְאַרְעָא לָא שָׂבְעָא מַיָּא וְנוּרָא לָא אָמְרָה מִסְתָּא׃ 17 עַיְנָא דְּמַצְדְּיָא
לְאַב וְשָׁיְטָא קַשִּׁישׁוּתָא דְּאִמָּא נֶחְצְנֵהּ עֻרְבָּא דְנַחֲלָא׃ 18 תְּלָת אִנּוּן דִּגְנִיזָן מִנִּי וְאַרְבַּע דְּלָא יִדְעֵת אִנּוּן׃ 18 אָרְחָא דְנִשְׁרָא בִּשְׁמַיָּא
וְאָרְחָא דְחִוְיָא עַל־שׁוּעָא וְאָרְחָא דְאִלְפָּא בְּלִבֵּהּ דְּיַמָּא וְאָרְחָא דְגַבְרָא בְּעֻלֶּמְתָּא׃ 20 הֵיכְנָא אָרְחָא דְאִתְּתָא גָיַרְתָּא אָכְלָה וּמְכַפְּרָה פֻּמָּה
וְאָמְרָה לָא עַבְדֵת מִדַּעַם דְּעַאֲתָא׃ 21 תְּחוֹת תְּלָת רָגְזָא אַרְעָא וּתְחוֹת אַרְבַּע לָא־יָכֵל לְמִסְבְּרָא׃

CAP. XXX.

HAec dicit vir credentibus Deo, & quiesco. 1
‡Stultissimus enim sum omnium hominū: 2
& prudentia hominis non est in me. ‡Deus do- 3
cuit me sapientiam, & cognitionem sanctorum
cognoui. ‡Quis ascendit in cælum & descen- 4
dit? quis congregauit ventos in sinu? Quis con-
uertit aquam in veste? quis dominatus est om-
nium summitatum terræ? quod nomen ei? aut
quod nomen filiis eius? vt cognoscas. ‡Prote- 5
git autē ipse eos qui reuerentur eum. ‡Ne ad- 6
das sermonibus eius, ne redarguat te, & men-
dax fias. ‡Duo peto à te, ne tollas à me gratiam 7
antequam moriar ego. ‡Inanem sermonē & 8
mendacem longè à me fac: diuitias autē & pau
pertatē ne mihi dederis. Constitue autē mihi ne-
cessaria & sufficientia. ‡Ne repletus mendax 9
fiam, & dicam, Quis me videt? aut pauper fa-
ctus furer, & iurem nomē Dei. ‡Ne tradideris 10
seruum in manus Domini, ne fortè maledicat ti-
bi, & delearis. ‡Filius malus patri maledicit, 11
at matri non benedicit. ‡Filius malus iustum 12
se iudicat, at exitum eius non lauit. ‡Filius 13
malus excelsos oculos habet, at palpebris suis
extollitur. ‡Filius malus gladios dentes ha- 14
bet, & molares forcipes, vt consumat imbecil-
les à terra, & pauperes eorum ex hominibus.

‡Sanguisugæ tres filiæ fuerunt dilectione di- 15
lectæ, & tres istæ non repleuerunt eā, & quar-
ta non contenta est dicere, Satis.

‡Infernus & amor mulieris, & terra non 16
repleta aqua: & aqua & ignis nō dicent, Suf-
ficit. ‡Oculum qui deridet patrem, & qui 17
inhonorat senectutem matris, eruant eum corui
de conuallibus, & comedant eum pulli aquila-
rum. ‡Tria autē sunt impossibilia mihi intel- 18
ligere, & quartum non cognosco.

‡Vestigia aquilæ volantis, & vias colubri 19
super petram, & semitas nauis nauigantis, &
vias viri in adolescentia.

‡Talis via mulieris adulteræ, quæ cùm fe- 20
cerit lota, nihil dicit fecisse absurdum.

‡Per tria mouetur terra, at quartum non 21
potest ferre.

λ΄

1 ‡Τάδε λέξε ὁ ἀνὴρ τοῖς πεποίθασι θεῷ καὶ παύομαι.
2 ‡ἀφρονέστερος γάρ εἰμι παντὸς ἀνθρώπου· καὶ φρό-
3 νησις ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. ‡ὁ θεὸς ἐδίδαξέ με σο-
4 φίαν καὶ γνῶσιν ἁγίων ἔγνωκα. ‡τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; τίς συνέσεψεν
ὕδωρ ἐν ἱματίῳ; τίς ἐκραίπισε πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς;
τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, ἵνα γνῷς.
5 ‡ὑπερασπίζει ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἀναθεμένων αὐτόν.
6 ‡μὴ προσθῇς τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ
7 ψευδὴς γένῃ. ‡δύο αἰτοῦμαί σε, μὴ ἀφέλῃς
8 μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. ‡μάταιον λόγον καὶ
ψευδῆ μακρὰν μου ποίησον, πλοῦτον καὶ πενίαν μή μοι
δῷς. σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη.
9 ‡ἵνα μὴ πλησθεὶς ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω· τίς με ὁ-
ρᾷ; ἢ πενηθεὶς κλέψω, καὶ ὀμόσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ.
10 ‡μὴ παραδῷς δοῦλον εἰς χεῖρας δεσπότου, μή ποτε
11 καταράσηταί σε καὶ ἀφανισθῇς. ‡ἔκγονον κακὸν πατέρα
12 καταρᾶται, τιμᾷ δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ. ‡ἔκγονον κα-
κὸν δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τιμᾷ δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν.
13 ‡ἔκγονον κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλε-
14 φάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται. ‡ἔκγονον κακὸν μαχαίρας ὀδόν-
τας ἔχει, καὶ τὰς μύλας, τρίδας, ὥστε διαλίσκειν καὶ ἀ-
φανεῖς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πενήτας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων.
15 ‡τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσαι ἀγαπώ-
μεναι, αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίμπλησαν αὐτήν, καὶ ἡ
τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἱκανόν.
16 ‡ᾅδης, καὶ ἔρως γυναικός, καὶ γῆ οὐκ ἐμπιμπλαμένη
ὕδατος, καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν ἀρκεῖ.
17 ‡ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πατρός, καὶ ἀπιμάζοντα
γῆρας μητρὸς ἐκκόψαισάν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φα-
ράγγων, καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν.
18 ‡τρία δέ ἐστιν ἀδυνάτα μοι νοῆσαι, καὶ τὸ τέταρτον
19 οὐκ ἐπιγινώσκω. ‡ἴχνη ἀετοῦ πετομένου, καὶ ὁδοὺς ὄ-
φεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νεὼς ποντοπορούσης· καὶ ὁδὸς
20 ἀνδρὸς ἐν νεότητι. ‡τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλί-
δος, ἣ ὅταν πράξῃ ἀπονιψαμένη οὐδέν φησι πεπραχέ-
21 ναι ἄτοπον. ‡διὰ τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον οὐ
δύναται φέρειν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXX.

VErba Agur filij Iachæ, qui suscepit prophetiam, & dixit vir ad Ithiel, Ithiel & Vchal. [2] Quoniam insipientissimus ego sum hominū, & non est mihi intelligentia filiorum hominum. [3] Et non didici sapientiam, nec sciui scientiam sanctorum. [4] Quis ascendit in cælum & descendit? & quis tenuit ventum in pugillis suis? & quis ligauit aquas in pallio? & quis statuit terminos terræ? quod est nomen eius, aut quod est nomen filij eius, si nosti? [5] Omnes sermones Dei sunt conflati, & auxiliatur eis qui confidunt in eo. [6] Ne addas ad verba eius, vt non arguat te, & inueniaris mendax. [7] Duo petiui à te, ne prohibeas à me anteaquam moriar. [8] Detractionem & verbum mendacij longè fac à me, mendicitatem & diuitias ne des mihi, enutri me pane sufficienti mihi. [9] Ne cùm satiatus fuero, negē & dicam: Quis est Deus? & ne paupertate compulsus furer, & violem nomen Dei. [10] Ne accuses seruum apud dominum suum, ne fortè maledicat tibi, & reus peraris. [11] Est generatio quæ patri suo maledicit, & matri suæ non benedicit. [12] Generatio quæ munda est in oculis suis, & à sordibus suis non est lota. [13] Generatio cuius excelsi sunt oculi, & palpebræ eleuatæ. [14] Generatio cuius dentes sunt *sicut* gladij, & molares *vt* cultri ad comedendum pauperes de terra, & afflictos ex filiis hominum. [15] Sanguisugæ duæ sunt filiæ datæ: tres sunt quæ non satiantur, & quatuor quæ nunquam dicunt, Sufficit. [16] Infernus, & constricta vulua, & terra non satiatur aqua: & ignis nunquam dicit, Sufficit. [17] Oculus qui subsannat patrem, & despicit senectutem matris, diffident eum corui torrentis. [18] Tria sunt abscondita mihi, & quatuor quæ non scio. [19] Viam aquilæ in cælo, viam colubri super petra, & viam nauis in corde maris, & viam viri in virgine. [20] Sic est via mulieris adulteræ, quæ comedit & tergit os suum, & dicit: Non sum operata aliquid iniqui. [21] Per tria commouetur terra, & quartum non potest sustinere.

22 * תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע־לָחֶם׃
23 * תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ
24 גְּבִרְתָּהּ׃ * אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אָרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים
25 מְחֻכָּמִים׃ * הַנְּמָלִים עַם לֹא־עָז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ
26 לַחְמָם׃ * שְׁפַנִּים עַם לֹא־עָצוּם וַיָּשִׂימוּ בַסֶּלַע
27 בֵּיתָם׃ * מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֹצֵץ כֻּלּוֹ׃
28 * שְׁמָמִית בְּיָדַיִם תְּתַפֵּשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃
29 * שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵטִבֵּי לָכֶת׃
30 * לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל׃
31 * זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תָיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ׃
32 * אִם־נָבַלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה׃
33 * כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה וּמִיץ־אַף יוֹצִיא דָם
וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב׃

לא

1 * דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ׃
2 * מַה־בְּרִי וּמַה־בַּר־בִּטְנִי וּמֶה בַּר־נְדָרָי׃
3 * אַל־תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ וּדְרָכֶיךָ לַמְחוֹת מְלָכִין׃
4 * אַל לַמְלָכִים ׀ לְמוּאֵל אַל לַמְלָכִים שְׁתוֹ־יָיִן
וּלְרוֹזְנִים אֵי שֵׁכָר׃
5 * פֶּן־יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק וִישַׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי׃
6 * תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
7 * יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר־עוֹד׃
8 * פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף׃
9 * פְּתַח־פִּיךָ שְׁפָט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן׃
10 * אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ׃
11 * בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר׃
12 גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃
13 * דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃
14 * הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ׃

22 *Per seruũ cùm regnauerit, per stultũ cũ
23 saturatus fuerit cibo. *Et per odiosam mu-
D lierẽ, cùm matrimonio fuerit assumpta; &
per ancillam cùm fuerit hæres dñæ suæ.
24 *Quatuor sunt minima terrę, & ipsa sunt
25 sapientiora sapientibus. *Formicæ popul⁹
infirmus, qui pręparat in messe cibũ suum.
26 *Lepusculus plebs inualida, qui collocat
27 in petra cubile suũ. *Regẽ locusta non ha-
bet, & egreditur vniuersa per turmas suas.
28 *Stellio manibus nititur, & moratur in
29 ædibus regis. *Tria sunt quæ bene gradiũ-
30 tur, & quartũ quod incedit feliciter. *Leo
fortissimus bestiarũ ad nullius pauebit oc
31 cursum. *Gallus succinctus lũbos suos, &
32 aries, nec est rex qui resistat ei. *Et qui stul-
tus apparuerit postquã eleuat⁹ est in sub-
lime. Si enim intellexisset, ori suo impo-
32 suisset manũ. *Qui autẽ fortiter premit v-
bera ad eliciendũ lac, exprimit butyrũ; &
qui vehemẽter emũgit, elicit sanguinẽ: &
qui prouocat iras, producit discordias.

CAP. XXXI.

1 VErba Lamuelis regis. visio qua erudiuit
2 eum mater sua. *Quid dilecte mi, quid
A dilecte vteri mei, quid dilecte votorum
3 meorũ? *Ne dederis mulieribus substantiã
4 tuã, & vias tuas ad delẽdos reges. *Noli re-
gibus ô Lamuel, noli regibus dare vinum;
quia nullũ secretũ est vbi regnat ebrietas.
4 *Ne fortè bibãt & obliuiscãtur iudicio-
6 rũ, & mutẽt causam filiorũ paupis. *Date
sicerã mærentibus, & vinũ his qui amaro
7 sunt animo. *Bibãt & obliuiscãtur egesta-
tis suæ, & doloris sui non recordẽtur am-
8 plius. *Aperi os tuũ muto, & causis omniũ
9 filiorũ qui ptrãseunt. *Api os tuũ, decerne
B quod iustũ est, & vindica inopẽ & paupẽ.
10 *Aleph. Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pcul
11 & de vltimis finib⁹ pretiũ ei⁹. *Beth. Cõfi-
dit in ea cor viri sui, & spoliis non indige-
12 bit. *Gimel. Reddet ei bonũ & nõ malũ om
13 nib⁹ dieb⁹ vitæ suæ. *Daleth. Quęsiuit lanã
& linũ, & opata est cõsilio manuum suarũ.

14* He. Facta est quasi nauis institoris de longè portans panem suum.

תרגום

22 תְּחוֹת עַבְדָּא כַּד נִמְלֵךְ וְטִפְשָׁא יִשְׂבַּע לַחֲמָא׃ 23 דִּתְחוֹת שְׂנוּאֲתָא דְּהֲוָיָא לְגַבְרָא וְאַמְתָא דִּי־יָרְתָה לְרִבּוֹנְתָהּ׃ 24 אַרְבְּעָא
אִנּוּן דִּזְעֵירִין בְּאַרְעָא וְהִנּוּן חַכִּימִין וּמְחַכְּמִין׃ 25 שְׁמִשְׁמָנֵי לָא עֲשִׁין עַמְּהוֹן וּמַתְקְנִין בְּקַיְטָא מֵיכַלְהוֹן׃ 26 וַחֲגָסֵי דְעַמְּהוֹן לָא
תַקִּיף וְעָבְדִין לְהוֹן בֵּיתָא בִּקְתָרֵי׃ 27 וְקַמְצֵי דְּמַלְכָּא לֵית לְהוֹן וּמִתְכַּנְשִׁין כֻּלְּהוֹן כַּחֲדָא׃ 28 וְאַקְמְתָא דִּמְסַכְּכָה בִידַיָּה וְעָמְדָא בְּבֵיתָא
דְמַלְכֵּי׃ 29 תְּלָתָא אִנּוּן דְּשַׁפִּירָן וּמְכָתְהוֹן וְאַרְבְּעָא דְּשַׁפִּיר מַהְלְכִין׃ 30 אַרְיָא גִּבָּר בִּבְעִירָא וְלָא הָפִךְ מִן־כָּל־מִדַּעַם׃
31 וְאַכָּבָא דְּמִזְדַּרְכֵל בֵּינַת תַּרְנְגוֹלֵי וְתַיְשָׁא דְאָזִל בֵּית גִּיּוֹרָא וּמַלְכָּא דְקָאִם וּמְמַלֵּל בֵּית עַמְמֵהּ׃ 32 לָא־תִתְרוֹרַם דְּלָא תִטְפַּשׁ וְלָא־
תְיוֹשִׁט אַיְדָךְ לְפֻמָּךְ׃ 33 דְּמַן דְּמַיְצֵא חֲלָבָא נָפְקָא הֲאִיתָא וּמִן כְּבוּשָׁא דְּרֻגְזָא נְפֻק דְּמָא וּמִן חַרְיָנָא דְאַפֵּי נְפֻק דִּינָא׃ לא
1 מִלּוֹהִי דִּלְמוּאֵל מַלְכָּא נְבִיּוּתָא וּמַרְדּוּתָא דִּרְדָתֵהּ אִמֵּהּ וַאֲמֶרֶת לֵהּ׃ 2 מַה־בְּרִי וַי בַּר־כְּרֵסִי וַי בַּר נִדְרַי׃ 3 לָא־תִתֵּן לִנְשֵׁי חֵילָךְ וְאָרְחָתָךְ
לִבְנַת מַלְכִּין׃ 4 אִזְדַּהַר מִן מַלְכֵּי לְמוּאֵל מִן מַלְכֵּי דְשָׁתַיִן חַמְרָא וּמִן־שִׁלְטוֹנֵי דְשָׁתַיִן שִׁכְרָא׃ 5 לָא־תִשְׁתֵּי וְתַטְעֵי הֲוָנָךְ וּתְשַׁנֵּה דִינְהוֹן דְּכֻלְּהוֹן
בְּנֵי עֲנִיֵּי׃ 6 הַבּוּן שִׁכְרָא לַאֲבֵלֵי וְחַמְרָא לִמְרִירֵי נַפְשָׁא׃ 7 וְנִשְׁתֵּה וְנִטְעוֹן מִסְכֵּנַתְהוֹן וְשַׁחֲקֵיהוֹן לָא נִזְכְּרוּן תּוּב׃ 8 פְּתַח פֻּמָּךְ
לְהֵלֵן דְּלָא מַסְטוֹ דִין וְדוּן לְכֻלְּהוֹן בְּנֵי עַוְלֵי׃ 9 פְּתַח פֻּמָּךְ וְדוּן צִדְקְתָא וְדוּן לַעֲנִיֵּי וְלַעֲלִיבֵי׃ 10 אִתְּתָא כָשֶׁרְתָּא מַנִּי יַשְׁכַּח יַקִּירָא הִיא
מִן־כֵּיפֵי טָבָתָא׃ 11 דְּתָכֵל עֲלָהּ לִבֵּהּ דְבַעְלָהּ וְלָא מִתְבַּזָּא וְלָא חָסְרָא׃ 12 פַּרְעֲתֵהּ טָבְתָא וְלָא־בִישְׁתָּא כָּל־יוֹמֵי חַיָּהָא׃
13 תְּבַעַת עַמְרָא וְכִתָּנָא וְעַבְדַת הֵיךְ צִבְיָנָא דְאַיְדָהּ׃ 14 וַהֲוָת הֵיךְ אִלְפֵּהּ דְּתִגְרָא דְמִן־רַחִיק אָתְיָא מֵכְלוּתָא׃

Si ſeruus regnauerit, & ſtultus repletus fue
rit ciborũ, & ſerua ſi eiecerit ſuam dominã. Et
odioſa mulier ſi ſortita fuerit virũ bonũ. Quæ
tuor autẽ ſunt minima in terra, hæc autẽ ſunt ſa
pientiora ſapientibus. Formicæ, quibus non eſt
fortitudo, et præparãt vere cibũ. Et cherogrylli
gẽs nõ valida, quæ fecerũt in petris ſuas domos.
Abſq; rege eſt locuſta, & egreditur tanquã
acies ab vna iuſſione ordinatè. Et calamotes
piſcis manibus innitens, et captu facilis exiſtẽs,
habitat in munitionibus regis. Tria autẽ ſunt
quæ proſperè gradiuntur, & quartũ quod bene
incedit. Catulus leonis fortior beſtiis, qui non
auertitur neq; horret beſtiam. Et gallus cõſcen
dens fœminas clemẽter, & hircus præcedẽs gre
gẽ, & rex concionans in gente. Si immiſeris te
in lætitiã, & extenderis manũ tuã cũ pugna, in-
honoraberis. Mulge lac, & erit butyrũ: ſi autẽ
expreſſeris nares, exibit ſanguis. Si autẽ extra-
xeris ſermones, exibunt iudicia & pugnæ.

CAP. XXXI.

Mei ſermones dicti ſunt à Deo rege reſpon-
ſum, quod docuit mater eius. Quid fili
cuſtodies, quid? ſermones Dei. Primogenite tibi
dico fili, quid fili mei vteri? quid fili meorũ vo-
torũ? Ne dederis mulieribus tuas diuitias, &
tuã mentẽ, & vitam in pœnitentiã. Cũ conſilio
omnia fac, cũ conſilio bibe vinũ; principes iracũ-
di ſunt. Vinũ ne bibant, ne cùm biberint obliui-
ſcantur ſapientiæ, & recta iudicare, ne obruant
debiles. Date merum his qui ſunt in mœrori-
bus, & vinũ bibere his qui ſunt in doloribus.
Vt obliuiſcantur egeſtatis, & laborũ nõ re-
cordentur amplius. Fili aperi tuũ os verbo Dei,
& iudica omnes ſanè. Aperi tuũ os, & iudica
iuſtè, diiudica autem pauperem & imbecillem.
Aleph. *Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pretio-*
ſior autem eſt lapidibus pretioſis huiuſmodi.
Beth. *Confidit in ea cor viri ſui, talis bonis*
ſpoliis nõ indigebit. Gimel. *Operatur enim vi-*
ro bonũ & nõ malũ tota vita. Daleth. *Filans*
lanas & linum fecit vtilia manibus ſuis.
He. *Facta eſt quaſi nauis mercaturã exer-*
cens: de longè congregat ſuas diuitias.

ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων, καὶ οἰ-
κέτις ἐὰν ἐκβάλῃ τὸν ἑαυτῆς κύριον. καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν
τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. τέσσαρα ἃ ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς,
ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν. αἱ μύρμηκες οἷς μή
ἐστιν ἰσχύς, καὶ ἑτοιμάζουσι θέρους τὴν τροφήν. καὶ οἱ χειρο-
γρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν, οἱ ἐποιήσαντο ἐν πέτραις οἰκη-
σιν ἑαυτῶν οἴκους. ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρὶς, καὶ ἐκστρατεύει
ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος αὐτάκλως. καὶ καλαμώτης χερσὶν
ἐρειδόμενος καὶ ἀνάλωτος ὤν, κατοικεῖ ἐν ὀχυρώμασι βασι-
λέως. τρία ἃ ἐστιν ἃ ἀνόδως πορεύεται, καὶ τὸ τέταρτον ὃ κα-
λῶς διαβαίνει. σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κλινῶν. ὃς οὐκ
ἀποστρέφεται, ἀπ' οὐδενὸς κλίνους. καὶ ἀλέκτωρ ἐμπερι-
πατῶν θηλείαις ἀνύψυχος, καὶ τράγος ἡγούμενος ἀποτίνει, καὶ
βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. ἐὰν πέρῃ σεαυτὸν εἰς ὑψρο-
σύνην, καὶ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης ἀτιμασθήσῃ.
ἄμελγε γάλα καὶ ἔσται βούτυρον, ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆ-
ρας, ἐξελεύσεται αἷμα. ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται
κρίσεις καὶ μάχαι. λα'

Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρημα-
τισμός, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. τί τέκνον τη-
ρήσεις τί; ῥήσεις θεοῦ, πρωτόγονε θέλεω ὑμῖν τί τέκνον ἐ-
μῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν;
μὴ δῷς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον
εἰς ὑστερεβουλίαν. μὴ βουλῆς πολλὰ ποίει, μὴ βου-
λῆς οἰνοπότει, καὶ δυνάσαι δυμώδεις εἰσίν. οἶνον μὴ
πίνετωσαν. ἵνα μὴ πίονται ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας
καὶ ὀρθὰ κρινεῖν, ὅ μὴ δίνωνται σοὶ ἀδικεῖς.
ὅτε μέθυε τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνε τοῖς ἐν ὀδύ-
ναις. ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ
μνησθῶσιν ἔτι. ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ, καὶ
κρίνε πολλὰς ὑγιῶς. ἄνοιγε σὸν στόμα, καὶ κρίνε δι-
καίως, διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀδεῆ.
ἄλεφ. Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; πολυτε-
λὲς δέ ἐστιν λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. βήθ. θαρσεῖ ἐπ' αὐ-
τῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ
ἀπορήσει. γίμελ. συνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὸν καὶ οὐ κα-
κὸν πολλὰς τὸν βίον. δάλεθ. μηρυομένη ἔρια καὶ λίνον ἐ-
ποίησεν ἐργάζεται ταῖς χερσὶν αὐτῆς. ἤ. ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς
ἐμπορευομένη, μακρόθεν συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Propter ſeruũ cùm regnauerit, & propter inſipientẽ qui ſaturatur pane. [23] Propter odioſam quæ fuit viro, & ancillã quæ fuerit hæres dominæ ſuæ. [24] Quatuor ſunt minima in terra, & ſunt ſapientia & erudita. [25] Formicæ quarũ populus nõ eſt fortis, & præparãt in æſtate cibum ſuum. [26] Et cuniculi quorum populus non eſt fortis, & faciunt ſibi domos in petris. [27] Et locuſtæ quæ non habent regem, & congregantur omnes in vnum. [28] Et aranea manibus tegumenta facit, & ſtat in domo regum. [29] Tria ſunt quorum greſſus pulchri ſunt, & quatuor quæ pulchrè gradiuntur. [30] Leo fortiſſimus in animalibus, & non fugatur à quoquam. [31] Et gallus ſuccinctus inter gallinas, & hircus ſylueſtris qui vadit in domum peregrini, & rex quiſtat & loquitur in domo populi ſui. [32] Ne te extollas, ne ſis inſipiens, neque extendas manũ tuam ad os tuum. [33] Quia qui exprimit lac, elicit butyrum: & de expreſſione furoris exit ſanguis, & de naribus vultus exit contentio.

CAP. XXXI.

Verba Lamuelis regis Prophetia & eruditio, qua erudiuit eum mater ſua, & dixit ei: [2] Quale væ fili mi, væ fili vteri mei, væ fili votorũ meorum. [3] Ne dederis mulieribus fortitudinẽ tuam, & vias tuas filiabus regum. [4] Obſerua te à regibus Lamuel, à regibus qui bibunt vinum, & à potentibus qui bibunt ſiceram. [5] Ne fortè bibas & peruertas rationem tuam, & mutes iudicia omnium filiorum pauperum. [6] Date ſiceram lugentibus, & vinum his qui amaro ſunt animo. [7] Vt bibant & obliuiſcantur egeſtatis ſuæ, & detritarum veſtium non recordentur amplius. [8] Aperi os tuum his qui non peruertunt iudiciũ, & iudica omnes filios peruerſorũ. [9] Aperi os tuum, & iudica iuſtitiam, & ius redde pauperibus, & iniuriã patientibus. [10] *Aleph.* Mulierem bonam quis inueniet? pretioſior eſt lapidibus optimis. [11] *Beth.* Confidit in ea cor viri ſui, & non ſpoliatur neque indiget. [12] *Gimel.* Reddet ei bonum & non malum omnibus diebus vitæ ſuæ. [13] *Daleth.* Quæſiuit lanam & linum, & operata eſt iuxta voluntatem manuum ſuarum.

[14] *He.* Et facta eſt ſicut nauis mercatoris, cuius è longinquo affertur cibus.

22 * תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע־לָחֶם׃
23 * תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ
24 גְּבִרְתָּהּ׃ * אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אָרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים
25 מְחֻכָּמִים׃ * הַנְּמָלִים עַם לֹא־עָז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ
26 לַחְמָם׃ * שְׁפַנִּים עַם לֹא־עָצוּם וַיָּשִׂימוּ בַסֶּלַע
27 בֵּיתָם׃ * מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֹצֵץ כֻּלּוֹ׃
28 * שְׁמָמִית בְּיָדַיִם תְּתַפֵּשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃
29 * שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵטִבֵּי לָכֶת׃
30 * לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל׃
31 * זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תָיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ׃
32 * אִם־נָבַלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה׃
33 * כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה וּמִיץ־אַף יוֹצִיא דָם
וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב׃

לא

1 * דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ׃
2 * מַה־בְּרִי וּמַה־בַּר־בִּטְנִי וּמֶה בַּר־נְדָרָי׃
3 * אַל־תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ וּדְרָכֶיךָ לַמְחוֹת מְלָכִין׃
4 * אַל לַמְלָכִים ׀ לְמוּאֵל אַל לַמְלָכִים שְׁתוֹ־יָיִן
וּלְרוֹזְנִים אֵי שֵׁכָר׃
5 * פֶּן־יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק וִישַׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי׃
6 * תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
7 * יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר־עוֹד׃
8 * פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף׃
9 * פְּתַח־פִּיךָ שְׁפָט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן׃
10 * אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ׃
11 * בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר׃
12 גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃
13 * דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃
14 * הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ׃

22 *Per seruũ cùm regnauerit, per stultũ cũ
23 saturatus fuerit cibo. *Et per odiosam mu-
D lierẽ, cùm matrimonio fuerit assumpta; &
per ancillam cùm fuerit hæres dñæ suæ.
24 *Quatuor sunt minima terrę, & ipsa sunt
25 sapientiora sapientibus. *Formicæ popul⁹
infirmus, qui pręparat in messe cibũ suum.
26 *Lepusculus plebs inualida, qui collocat
27 in petra cubile suũ. *Regẽ locusta non ha-
bet, & egreditur vniuersa per turmas suas.
28 *Stellio manibus nititur, & moratur in
29 ædibus regis. *Tria sunt quæ bene gradiũ-
30 tur, & quartũ quod incedit feliciter. *Leo
fortissimus bestiarũ ad nullius pauebit oc
31 cursum. *Gallus succinctus lũbos suos, &
32 aries, nec est rex qui resistat ei. *Et qui stul-
tus apparuerit postquã eleuat⁹ est in sub-
lime. Si enim intellexisset, ori suo impo-
32 suisset manũ. *Qui autẽ fortiter premit v-
bera ad eliciendũ lac, exprimit butyrũ; &
qui vehemẽter emũgit, elicit sanguinẽ: &
qui prouocat iras, producit discordias.

CAP. XXXI.

1 VErba Lamuelis regis. visio qua erudiuit
2 eum mater sua. *Quid dilecte mi, quid
A dilecte vteri mei, quid dilecte votorum
3 meorũ? *Ne dederis mulieribus substantiã
4 tuã, & vias tuas ad delẽdos reges. *Noli re-
gibus ô Lamuel, noli regibus dare vinum;
quia nullũ secretũ est vbi regnat ebrietas.
4 *Ne fortè bibãt & obliuiscãtur iudicio-
6 rũ, & mutẽt causam filiorũ paupis. *Date
sicerã mærentibus, & vinũ his qui amaro
7 sunt animo. *Bibãt & obliuiscãtur egesta-
tis suæ, & doloris sui non recordẽtur am-
8 plius. *Aperi os tuũ muto, & causis omniũ
9 filiorũ qui ptrãseunt. *Api os tuũ, decerne
B quod iustũ est, & vindica inopẽ & paupẽ.
10 *Aleph. Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pcul
11 & de vltimis finib⁹ pretiũ ei⁹. *Beth. Cõfi-
dit in ea cor viri sui, & spoliis non indige-
12 bit. *Gimel. Reddet ei bonũ & nõ malũ om
13 nib⁹ dieb⁹ vitæ suæ. *Daleth. Quęsiuit lanã
& linũ, & opata est cõsilio manuum suarũ.

14* He. Facta est quasi nauis institoris de longè portans panem suum.

תרגום

22 תְּחוֹת עַבְדָּא כַּד נִמְלֵךְ וְטִפְשָׁא יִשְׂבַּע לַחֲמָא׃ 23 דִּתְחוֹת שְׂנוּאֲתָא דְּהָוְיָא לְגַבְרָא וְאַמְתָא דִּי־יָרְתָה לְרִבּוֹנְתָהּ׃ 24 אַרְבְּעָא
אִנּוּן דִּזְעֵירִין בְּאַרְעָא וְהִנּוּן חַכִּימִין וּמְחַכְּמִין׃ 25 שְׁמִשְׁמָנֵי לָא עֲשִׁין עַמְּהוֹן וּמַתְקְנִין בְּקַיְטָא מֵיכַלְהוֹן׃ 26 וַחֲגָסֵי דְעַמְּהוֹן לָא
תַקִּיף וְעָבְדִין לְהוֹן בֵּיתָא בִּקְתָרֵי׃ 27 וְקַמְצֵי דְּמַלְכָּא לֵית לְהוֹן וּמִתְכַּנְשִׁין כֻּלְּהוֹן כַּחֲדָא׃ 28 וְאַקְמְתָא דִּמְסַכְּכָה בִידַיָּה וְעָמְדָא בְּבֵיתָא
דְמַלְכֵּי׃ 29 תְּלָתָא אִנּוּן דְּשַׁפִּירָן וּמְכָתְהוֹן וְאַרְבְּעָא דְּשַׁפִּיר מַהְלְכִין׃ 30 אַרְיָא גִּבָּר בִּבְעִירָא וְלָא הָפִךְ מִן־כָּל־מִדַּעַם׃
31 וְאַכָּבָא דְּמִזְדַּרְכֵל בֵּינַת תַּרְנְגוֹלֵי וְתַיְשָׁא דְאָזִל בֵּית גִּיּוֹרָא וּמַלְכָּא דְקָאִם וּמְמַלֵּל בֵּית עַמְמֵהּ׃ 32 לָא־תִתְרוֹרַם דְּלָא תִטְפַּשׁ וְלָא־
תְיוֹשִׁט אַיְדָךְ לְפֻמָּךְ׃ 33 דְּמַן דְּמַיְצֵא חֲלָבָא נָפְקָא הֲאִיתָא וּמִן כִּבּוּשָׁא דְּרֻגְזָא נְפֻק דְּמָא וּמִן חַרְיָנָא דְאַפֵּי נְפֻק דִּינָא׃ לא
1 מִלּוֹהִי דִּלְמוּאֵל מַלְכָּא נְבִיּוּתָא וּמַרְדּוּתָא דִּרְדָתֵהּ אִמֵּהּ וַאֲמֶרֶת לֵהּ׃ 2 מַה־בְּרִי וַי בַּר־כְּרֵסִי וַי בַּר נִדְרַי׃ 3 לָא־תִתֵּן לִנְשֵׁי חֵילָךְ וְאָרְחָתָךְ
לִבְנַת מַלְכִּין׃ 4 אִזְדַּהַר מִן מַלְכֵּי לְמוּאֵל מִן מַלְכֵּי דְשָׁתַיִן חַמְרָא וּמִן־שִׁלְטוֹנֵי דְשָׁתַיִן שִׁכְרָא׃ 5 לָא־תִשְׁתֵּי וְתַטְעֵי הֲוָנָךְ וּתְשַׁנֵּה דִינְהוֹן דְּכֻלְּהוֹן
בְּנֵי עֲנִיֵּי׃ 6 הַבּוּן שִׁכְרָא לַאֲבֵלֵי וְחַמְרָא לִמְרִירֵי נַפְשָׁא׃ 7 וְנִשְׁתֵּה וְנִטְעוֹן מִסְכֵּנַתְהוֹן וְשַׁחֲקֵיהוֹן לָא נִזְכְּרוּן תּוּב׃ 8 פְּתַח פֻּמָּךְ
לְהֵלֵן דְּלָא מַסְטוֹ דִין וְדוּן לְכֻלְּהוֹן בְּנֵי עַוְלֵי׃ 9 פְּתַח פֻּמָּךְ וְדוּן צִדְקְתָא וְדוּן לַעֲנִיֵּי וְלַעֲלִיבֵי׃ 10 אִתְּתָא כָשֶׁרְתָּא מַנִּי יַשְׁכַּח יַקִּירָא הִיא
מִן־כֵּיפֵי טָבָתָא׃ 11 דְּתָכֵל עֲלָהּ לִבֵּהּ דְבַעְלָהּ וְלָא מִתְבַּזָּא וְלָא חָסְרָא׃ 12 פַּרְעֲתֵהּ טָבְתָא וְלָא־בִישְׁתָּא כָּל־יוֹמֵי חַיָּהָא׃
13 תְּבַעַת עַמְרָא וְכִתָּנָא וְעַבְדַת הֵיךְ צִבְיָנָא דְאַיְדָהּ׃ 14 וַהֲוָת הֵיךְ אִלְפֵּהּ דְּתִגְרָא דְמִן־רַחִיק אָתְיָא מֵכְלוּתָא׃

Si ſeruus regnauerit, & ſtultus repletus fue
rit ciborũ, & ſerua ſi eiecerit ſuam dominã. Et
odioſa mulier ſi ſortita fuerit virũ bonũ. Quæ
tuor autẽ ſunt minima in terra, hæc autẽ ſunt ſa
pientiora ſapientibus. Formicæ, quibus non eſt
fortitudo, et præparãt vere cibũ. Et cherogrylli
gẽs nõ valida, quæ fecerũt in petris ſuas domos.
Abſq; rege eſt locuſta, & egreditur tanquã
acies ab vna iuſſione ordinatè. Et calamotes
piſcis manibus innitens, et captu facilis exiſtẽs,
habitat in munitionibus regis. Tria autẽ ſunt
quæ proſperè gradiuntur, & quartũ quod bene
incedit. Catulus leonis fortior beſtiis, qui non
auertitur neq; horret beſtiam. Et gallus cõſcen
dens fœminas clemẽter, & hircus præcedẽs gre
gẽ, & rex concionans in gente. Si immiſeris te
in lætitiã, & extenderis manũ tuã cũ pugna, in-
honoraberis. Mulge lac, & erit butyrũ: ſi autẽ
expreſſeris nares, exibit ſanguis. Si autẽ extra-
xeris ſermones, exibunt iudicia & pugnæ.

CAP. XXXI.

Mei ſermones dicti ſunt à Deo rege reſpon-
ſum, quod docuit mater eius. Quid fili
cuſtodies, quid? ſermones Dei. Primogenite tibi
dico fili, quid fili mei vteri? quid fili meorũ vo-
torũ? Ne dederis mulieribus tuas diuitias, &
tuã mentẽ, & vitam in pœnitentiã. Cũ conſilio
omnia fac, cũ conſilio bibe vinũ; principes iracũ-
di ſunt. Vinũ ne bibant, ne cùm biberint obliui-
ſcantur ſapientiæ, & recta iudicare, ne obruant
debiles. Date merum his qui ſunt in mœrori-
bus, & vinũ bibere his qui ſunt in doloribus.
Vt obliuiſcantur egeſtatis, & laborũ nõ re-
cordentur amplius. Fili aperi tuũ os verbo Dei,
& iudica omnes ſanè. Aperi tuũ os, & iudica
iuſtè, diiudica autem pauperem & imbecillem.
Aleph. *Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pretio-*
ſior autem eſt lapidibus pretioſis huiuſmodi.
Beth. *Confidit in ea cor viri ſui, talis bonis*
ſpoliis nõ indigebit. Gimel. *Operatur enim vi-*
ro bonũ & nõ malũ tota vita. Daleth. *Filans*
lanas & linum fecit vtilia manibus ſuis.
He. *Facta eſt quaſi nauis mercaturã exer-*
cens: de longè congregat ſuas diuitias.

ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων, καὶ οἰ-
κέτις ἐὰν ἐκβάλῃ τὸν ἑαυτῆς κύριον. καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν
τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. τέσσαρα ἃ ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς,
ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν. αἱ μύρμηκες οἷς μή
ἐστιν ἰσχύς, καὶ ἑτοιμάζουσι θέρους τὴν τροφήν. καὶ οἱ χειρο-
γρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν, οἱ ἐποιήσαντο ἐν πέτραις οἰκη-
σιν ἑαυτῶν οἴκους. ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρὶς, καὶ ἐκστρατεύει
ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος αὐτάκλως. καὶ καλαμώτης χερσὶν
ἐρειδόμενος καὶ ἀνάλωτος ὤν, κατοικεῖ ἐν ὀχυρώμασι βασι-
λέως. τρία ἃ ἐστιν ἃ ἀνόδως πορεύεται, καὶ τὸ τέταρτον ὃ κα-
λῶς διαβαίνει. σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κλινῶν. ὃς οὐκ
ἀποστρέφεται, ἀπ' οὐδενὸς κλίνους. καὶ ἀλέκτωρ ἐμπερι-
πατῶν θηλείαις ἀνύψυχος, καὶ τράγος ἡγούμενος ἀποτίνει, καὶ
βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. ἐὰν πέρῃ σεαυτὸν εἰς ὑψρο-
σύνην, καὶ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης ἀτιμασθήσῃ.
ἄμελγε γάλα καὶ ἔσται βούτυρον, ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆ-
ρας, ἐξελεύσεται αἷμα. ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται
κρίσεις καὶ μάχαι. λα'

Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρημα-
τισμός, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. τί τέκνον τη-
ρήσεις τί; ῥήσεις θεοῦ, πρωτόγονε θέλεω ὑμῖν τί τέκνον ἐ-
μῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν;
μὴ δῷς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον
εἰς ὑστερεβουλίαν. μὴ βουλῆς πολλὰ ποίει, μὴ βου-
λῆς οἰνοπότει, καὶ δυνάσαι δυμώδεις εἰσίν. οἶνον μὴ
πίνετωσαν. ἵνα μὴ πίονται ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας
καὶ ὀρθὰ κρινεῖν, ὅ μὴ δίνωνται σοὶ ἀδικεῖς.
ὅτε μέθυε τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνε τοῖς ἐν ὀδύ-
ναις. ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ
μνησθῶσιν ἔτι. ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ, καὶ
κρίνε πολλὰς ὑγιῶς. ἄνοιγε σὸν στόμα, καὶ κρίνε δι-
καίως, διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀδεῆ.
ἄλεφ. Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; πολυτε-
λὲς δέ ἐστιν λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. βήθ. θαρσεῖ ἐπ' αὐ-
τῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ
ἀπορήσει. γίμελ. συνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὸν καὶ οὐ κα-
κὸν πολλὰς τὸν βίον. δάλεθ. μηρυομένη ἔρια καὶ λίνον ἐ-
ποίησεν ἐργάζεται ταῖς χερσὶν αὐτῆς. ἤ. ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς
ἐμπορευομένη, μακρόθεν συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Propter ſeruũ cùm regnauerit, & propter inſipientẽ qui ſaturatur pane. [23] Propter odioſam quæ fuit viro, & ancillã quæ fuerit hæres dominæ ſuæ. [24] Quatuor ſunt minima in terra, & ſunt ſapientia & erudita. [25] Formicæ quarũ populus nõ eſt fortis, & præparãt in æſtate cibum ſuum. [26] Et cuniculi quorum populus non eſt fortis, & faciunt ſibi domos in petris. [27] Et locuſtæ quæ non habent regem, & congregantur omnes in vnum. [28] Et aranea manibus tegumenta facit, & ſtat in domo regum. [29] Tria ſunt quorum greſſus pulchri ſunt, & quatuor quæ pulchrè gradiuntur. [30] Leo fortiſſimus in animalibus, & non fugatur à quoquam. [31] Et gallus ſuccinctus inter gallinas, & hircus ſylueſtris qui vadit in domum peregrini, & rex quiſtat & loquitur in domo populi ſui. [32] Ne te extollas, ne ſis inſipiens, neque extendas manũ tuam ad os tuum. [33] Quia qui exprimit lac, elicit butyrum: & de expreſſione furoris exit ſanguis, & de naribus vultus exit contentio.

CAP. XXXI.

Verba Lamuelis regis Prophetia & eruditio, qua erudiuit eum mater ſua, & dixit ei: [2] Quale væ fili mi, væ fili vteri mei, væ fili votorũ meorum. [3] Ne dederis mulieribus fortitudinẽ tuam, & vias tuas filiabus regum. [4] Obſerua te à regibus Lamuel, à regibus qui bibunt vinum, & à potentibus qui bibunt ſiceram. [5] Ne fortè bibas & peruertas rationem tuam, & mutes iudicia omnium filiorum pauperum. [6] Date ſiceram lugentibus, & vinum his qui amaro ſunt animo. [7] Vt bibant & obliuiſcantur egeſtatis ſuæ, & detritarum veſtium non recordentur amplius. [8] Aperi os tuum his qui non peruertunt iudiciũ, & iudica omnes filios peruerſorũ. [9] Aperi os tuum, & iudica iuſtitiam, & ius redde pauperibus, & iniuriã patientibus. [10] *Aleph.* Mulierem bonam quis inueniet? pretioſior eſt lapidibus optimis. [11] *Beth.* Confidit in ea cor viri ſui, & non ſpoliatur neque indiget. [12] *Gimel.* Reddet ei bonum & non malum omnibus diebus vitæ ſuæ. [13] *Daleth.* Quæſiuit lanam & linum, & operata eſt iuxta voluntatem manuum ſuarum.

[14] *He.* Et facta eſt ſicut nauis mercatoris, cuius è longinquo affertur cibus.

15 * וַתָּקָם ׀ בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק
לְנַעֲרֹתֶיהָ׃
16 * זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה
כָּרֶם׃
17 * חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ׃
18 * טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה בַלַּיְלָה
נֵרָהּ׃
19 * יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ׃
20 * כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן׃
21 * לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ
שָׁנִים׃
22 * מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ׃
23 * נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־
אָרֶץ׃
24 * סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי׃
25 * עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן׃
26 * פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ׃
27 * צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃
28 * קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ׃
29 * רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל־
כֻּלָּנָה׃
30 * שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא
תִּתְהַלָּל׃
31 * תְּנוּ־לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ׃

15 * *Vau.* De nocte ſurrexit, deditque prędā domeſticis ſuis, & cibaria ancillis ſuis.
16 * *Zain.* Conſiderauit agrum & emit eū:
C de fructu manuū ſuarū plantauit vineā.
17 * *Heth.* Accinxit fortitudine lūbos ſuos, & roborauit brachium ſuum.
18 * *Teth.* Guſtauit quoniam bona eſt negotiatio eius, non extinguetur in nocte lucerna eius.
19 * *Jod.* Manum ſuam miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum.
20 * *Caph.* Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem.
21 * *Lamed.* Non timebit domui ſuę à frigoribus niuis; omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus.
22 * *Mem.* Stragulatam veſtem fecit ſibi, byſſus & purpura indumentum eius.
23 * *Nun.* Nobilis in portis vir eius, quan
D do ſederit cum ſenatoribus terræ.
24 * *Samech.* Sindonem fecit & vendidit, & cingulum tradidit Chananæo.
25 * *Ain.* Fortitudo & decor indumentū eius, & ridebit in die nouiſſimo.
26 * *Phe.* Os ſuum aperuit ſapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius.
27 * *Sade.* Cōſiderauit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit.
28 * *Coph.* Surrexerunt filij eius, & beatiſſimā prædicauerūt: vir eius laudauit eam.
29 * *Res.* Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu ſupergreſſa es vniuerſas.
30 * *Sin.* Fallax gratia & vana eſt pulchritudo: mulier timēs Dñm, ipſa laudabitur.
31 * *Thau.* Date ei de fructu manuū ſuarū, & laudent eam in portis opera eius.

תרגום

15 וְקָמַת בְּלֵילְיָא וְיַהֲבַת מְזוֹנָא לְבֵיתָהּ וּפַלְחָנָא לְטַלְיָתָהָא׃ 16 וְאִתְחַשְּׁבַת בְּתַרְעִיתָא וְנִסְבַּת חַקְלָא וּמִן־פֵּרֵי דִידָהָא נִצְבַּת כַּרְמָא׃
17 וַאֲסֶרֶת בְּעֻשְׁנָא חַרְצָהָא וְזִרְזַת דַּרְעֶיהָ׃ 18 וְטָעֲמָה מְטוּל דְּטָבְתָּא תִּגְרוּתָהּ וְלֹא־דָעֵךְ בְּלֵילְיָא שְׁרָגָהּ׃
19 יְדָהָא פָּשְׁטָא בְּכִשְׁרָא וִידָהָא לָבְכִין מֶעְזְלָא׃ 20 יְדָהּ פָּשְׁטָא לְעַנְיָא וְדַרְעֶיהָ אוֹשִׁטָא לַעֲלִיבֵי׃
21 לָא יִדְחֲלוּן בְּנֵי בַיְתָהּ מִן־תַּלְגָּא מְטוּל דְּכֻלְּהוֹן בְּנֵי בַיְתָהּ לְבִישִׁין הֲווֹ זְהוֹרִיתָא׃ 22 תַּשְׁוַיָּתָא עַבְדַת לָהּ בּוּצָא וְאַרְגְּוָנָא לְבוּשָׁהּ׃
23 יְדִיעַ הֲוָה בֵינַת מְדִינָתָא בַּעְלָהּ כַּד יָתִב הוּא עִם־סָבֵי־אַרְעָא׃ 24 פְּתָגָא עַבְדַת וְזַבְנַת וְזוּנְרָא יַהֲבַת לִכְנַעֲנָאָה׃
25 עֻשְׁנָא וְהָדָיָא לְבוּשָׁהּ וְגָחֲכָא בְּיוֹמָא אַחֲרִיתָא׃ 26 פֻּמָּהּ פְּתַחַת בְּחָכְמְתָא וְנִמּוּסָא דְחִסְדָּא עַל־לִשָּׁנָהּ׃
27 וְגַלְיָן אָרְחָתָא דְּבֵיתָהּ וְלַחְמָא חֲבִינָנוּת לָא אָכְלָה׃ 28 קָמוּ בְנָהָא וִיהַבּוּן לָהּ טוּבָא בַּעְלָהּ וּמְשַׁבְּחָהּ׃
29 סַגִּיעַן בְּנָתָא דְקָנְיֵי וְאַתְּ עֲבַרְתְּ עַל־כֻּלֵּהֵן׃ 30 מְטוּל דְּשִׁקְרָא הוּא חִנָּא וּסְרִיק הוּא שֻׁפְרָא אִתְּתָא דָחַלְתֵּהּ דֵּאלָהָא הִיא תִשְׁבַּחְתָּא׃
31 הַבּוּ לָהּ מִן פֵּרֵי דִידָהָא וּנְשַׁבְּחֻנָּהּ עוֹבָדֵיהָ בְּתַרְעֵי׃

נשלם ספר משלי

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

בׄ אׄ מׄ

15 ✱ Vau. *Et ſurgit de noctibus, & dedit ci-*
baria domo, et opera ancillis. ✱ Zain. *Cõſideräs* 16
agrum emit: ab autem fructibus manuum ſua-
rum plantauit poſſeſſionem. ✱ Heth. *Accin-* 17
cta fortiter lumbũ ſuum, firmauit brachia ſua
ad opus. ✱ Teth. *Guſtauit quòd bonum eſt* 18
operari, & non extinguitur tota nocte lucerna
eius. ✱ Ioth. *Cubitos ſuos extendit ad vti-* 19
lia, at manus ſuas fixmat ad fuſum.

✱ Caph. *Manus autẽ ſuas aperuit pauperi,* 20
fructum autem extendit mendico.

✱ Lamed. *Non habet curã eorum quæ ſunt* 21
in domo vir eius cùm alicubi moratur. Omnes
enim qui ab ea, induti ſunt. ✱ Mem. *Duplices* 22
veſtes fecit viro ſuo, ex autem byſſo & purpu-
ra ſibi indumenta. ✱ Nun. *Circumſpectus* 23
autem fit in portis vir eius, quando vtique ſe-
derit in concilio cum ſenibus terræ.

✱ Samech. *Sindones fecit & vẽdidit, cingu-* 24
la autem Chananæis. ✱ Ain. *Fortitudinẽ &* 25
honeſtatem induit, & lætata eſt in diebus vlti-
mis. ✱ Phe. *Os autem ſuum aperit ſapienter* 26
& legaliter, at eleemoſyna eius in lingua eius.

✱ Sade. *Anguſtæ ſemitæ domui eius, cibos* 27
autem otioſa non comedit. ✱ Coph. *Surrexe-* 28
runt filij eius & diuites facti ſunt, & vir eius
laudauit eam. ✱ Res. *Multæ filiæ acquiſie-* 29
runt diuitias, multæ fecerunt potentiam: excel-
lis & ſupergreſſa es vniuerſas. ✱ Sin. *Menda-* 30
ces gratiæ & vana pulchritudo non eſt in te; mu-
lier enim prudens benedicitur, timorem autem
Domini iſta laudet. ✱ Thau. *Date ei de fructi-* 31
bus manuũ eius, & laudetur in portis vir eius.

15 ✱ ϛαύ. καὶ ἀνέϛη ἐν νυκτὶ καὶ ἔδωκε βρώμαϛα τῷ
16 οἴκῳ αὐτῆς καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίναις. ✱ ζάϊν. ἐνεθυμήθη ἀγρὸν
καὶ ἐκτήσατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφύτευσε
17 κλῆμα. ✱ ἤθ. ἀνεζώσατο μετὰ ἰσχύος τὴν ὀσφὺν αὐτῆς,
18 ἤρεισε δὲ βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον. ✱ τήθ. ἐγεύσατο
ὅτι καλόν ἐϛι τὸ ἐργάζεϛαι, καὶ οὐκ ἀποϛενύει ὅλην τὴν
19 νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. ✱ ἰὼθ. δὲ πήχεις αὐτῆς ἐκτείνει
ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄ-
20 τρακτον. ✱ χάφ. χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πενήτι, καρπὸν
21 δὲ ἐξέτεινε πλησίον. ✱ λάμεδ. οὐ φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ. πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς
22 ἐνδεδυμένοι εἰσί. ✱ μήμ. διπλᾶς χλαίνας ἐποίησε τῷ
ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐν δὲ βύσσῳ καὶ πορφύρᾳ ἑαυτῇ ἐνδύματα.
23 ✱ νὼν. περίβλεπτος γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς,
ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων τῆς γῆς.
24 ✱ σάμεχ. σινδόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο, περιζώματα
25 δὲ τοῖς χαναναίοις. ✱ ἄϊν. ἰσχὺν καὶ δυναστείαν ἐνε-
δύσατο, καὶ ἀφροντίϛησεν ἐν ἡμέραις ἐσχάταις.
26 ✱ φὴ. στόμα δὲ αὐτῆς ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομοθέσιμως,
ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς.
27 ✱ σαδὴ. σεσυναὶ διατελεῖ οἴκῳ αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ
28 οὐκ ἔφαγε. ✱ κώφ. ἀνέϛησαν τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλού-
29 τησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτήν. ✱ ρῆς. πολλαὶ
θυγατέρες ἐπλούτησαν πλοῦτον, πολλαὶ ἐποίησαν δυνά-
μεις, ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας πάσας.
30 ✱ σὶν. ψευδεῖς ἀρέσκειαι καὶ μάταιον κάλλος οὐκ ἔϛιν
ἐν γυναικὶ γὰρ συνετῇ εὐλογεῖται· φόβον δὲ κυρίου αὕτη
31 αἰνείτω. ✱ θαύ. δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς,
καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] *Vau.* Et ſurrexit in nocte, & dedit eſcam domui ſuæ, & penſum ancillis ſuis. [16] *Zain.* Et cogitauit in conſilio, & accepit agrum, & de fructibus manuum ſuarũ plantauit vineam. [17] *Heth.* Et ſuccingit fortitudine lumbos ſuos, & accingit brachia ſua. [18] *Teth.* Et guſtauit quoniam bona eſt negotiatio ſua, & non extinguetur in nocte lucerna eius. [19] *Iod.* Manum ſuam extendit ad vertibulum, & manus eius tenuerunt fuſum. [20] *Caph.* Manum ſuam extendit ad inopem, & brachia ſua miſit iniuriam patientibus.

[21] *Lamed.* Non timebunt filij domus eius à niue, quoniam omnes domeſtici eius veſtiti ſunt coccineis. [22] *Mem.* Strata fecit ſibi: byſſus & purpura indumentum eius. [23] *Nun.* Notus eſt in prouinciis maritus eius, quando ſederit cum ſenioribus terræ.

[24] *Samech.* Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit mercatori. [25] *Ain.* Fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouiſſimo. [26] *Phe.* Os ſuum aperuit in ſapientia, & lex gratiæ in lingua eius. [27] *Sadic.* Manifeſtæ ſunt viæ domus eius, & panem pigredinis non comedit. [28] *Coph.* Surrexerunt filij eius, & beatitudinem illi dederunt: vir eius & laudauit eam.

[29] *Res.* Multæ filiæ poſſederunt diuitias, ſed tu ſuperaſti vniuerſas. [30] *Sin.* Quoniam fallax eſt gratia, & vana pulchritudo: mulier timens Deum, ipſa laudatur. [31] *Thau.* Date ei de fructibus manuum ſuarum, & laudent eam opera ſua in portis.

PROLOGVS BEATI HIERONYMI
IN LIBRVM ECCLESIASTEN.

MEMINI me ante hoc ferme quiquennium, cùm adhuc Romæ eſſem & Eccleſiaſten ſanctæ Bleſillæ legerem, vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem, & omne quod in mundo cerneret, putaret eſſe pro nihilo, rogatũ ab ea, vt in morem commẽtariõli, obſcura quæq; differerem, vt abſque me poſſet intelligere quæ legebat. Itaque quoniam in procinctu noſtri operis ſubita morte ſubtracta eſt, & vbi non meruimus, ô Paula & Euſtochium, talem vitæ noſtræ habere conſortem, tantoque vulnere tunc percuſſus obmutui; nunc in Bethleem poſitus, anguſtiore videlicet ciuitate, & illius memoriæ & vobis reddo quod debeo: Hoc breuiter admonens, quòd nullius auctoritatem ſecutus ſum, ſed de Hebræo transferens, maximè ſeptuaginta Interpretũ conſuetudini me coaptaui; in his duntaxat quæ non multum ab Hebraicis diſcrepant. Interdum Aquilæ quoq; & Symmachi & Theodotionis recordatus ſum; vt nec nouitate nimia lectoris ſtudium deterrerẽ, nec rurſum contra conſcientiam eamm, fonte veritatis omiſſo, opinionum riuulos conſectarer.

א

1 דברי קהלת בן־דוד מלך בירושלם׃
2 הבל הבלים אמר קהלת הבל
הבלים הכל הבל׃
3 * מה־יתרון לאדם בכל־עמלו שיעמל תחת
השמש׃
4 * דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת׃
5 * וזרח השמש ובא השמש ואל־מקומו שואף
זורח הוא שם׃
6 * הולך אל־דרום וסובב אל־צפון סובב סבב
הולך הרוח ועל־סביבתיו שב הרוח׃
7 * כל־הנחלים הלכים אל־הים והים איננו מלא
אל־מקום שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת׃
8 * כל־הדברים יגעים לא־יוכל איש לדבר לא־
תשבע עין לראות ולא־תמלא אזן משמע׃
9 * מה־שהיה הוא שיהיה ומה־שנעשה הוא
שיעשה ואין כל־חדש תחת השמש׃
10 * יש דבר שיאמר ראה־זה חדש הוא כבר היה
לעלמים אשר היה מלפננו׃
11 * אין זכרון לראשנים וגם לאחרנים שיהיו לא־
יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרנה׃
12 * אני קהלת הייתי מלך על־ישראל בירושלם׃
13 * ונתתי את־לבי לדרוש ולתור בחכמה על כל־
אשר נעשה תחת השמים הוא ענין רע נתן
אלהים לבני האדם לענות בו׃
14 * ראיתי את־כל־המעשים שנעשו תחת השמש
והנה הכל הבל ורעות רוח׃

LIBER ECCLESIASTES.

CAP. I.

1 A Verba Ecclesiastes filij Dauid regis Hierusalem.
2 * Vanitas vanitatũ, dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatũ & omnia vanitas. Inf. 12. c.
3 * Quid habet amplius homo de vniuerso labore suo quo laborat
4 sub sole? * Generatio præterit, & generatio aduenit, terra autem in æternum stat.
5 * Oritur sol & occidit, & ad locum
6 suum reuertitur, ibiq; renascens, * Gyrat per Meridiem, & flectitur ad Aquilonem. Lustrans vniuersa in circuitu pergit spiri-
7 tus, & in circulos suos reuertitur. * Omnia
B flumina intrant in mare, & mare non redundat. Ad locum vnde exeunt flumina,
8 reuertuntur, vt iterum fluant. * Cunctæ res difficiles, nõ potest eas homo explicare sermone. Non saturatur oculus visu, nec
9 auris auditu impletur. * Quid est quod fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? Ipsum quod faciendum est. Nihil sub sole nouum. Prou. 27. c. Eccl. 14. c.
10 * Nec valet quisquam dicere, Ecce hoc recens est. Iam enim præcessit in seculis quæ fuerunt ante nos.
11 * Non est priorum memoria, sed nec
C eorum quidẽ quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo.
12 * Ego Ecclesiastes fui rex Israel in Hie-
13 rusalem. * Et proposui in animo meo quærere & inuestigare sapienter de omnibus quæ fiunt sub sole. Hanc occupationẽ pessimam dedit Deus filiis hominum, vt occuparentur in ea.
14 * Vidi quæ fiunt cuncta sub sole: & ecce vniuersa vanitas & afflictio spiritus.

תרגום

א

פתגמי קהלת הוא שלמה בר דוד מלכא דהוה בירושלם׃ 2 אמר במימרה הבל הבלים עלמא הדן הבל הבלים כל־מה־דטרחת
כולא הבלו׃ 3 מה־מותר אית לאנש בתר דימות מכל־טרחה דהוא טרח תחות שמשא בעלמא הדן׃ 4 דרא אזל ודרא
אתי וארעא לעלמי עלמין קימא׃ 5 וידנח שמשא בימא מן סטר מדנחא ועאל שמשא לסטר מערבא בליליא ולאתרה שאף ואזל ארח
תהומא ודנח למחר מאתר דהוא דנח מתמן מאתמלי׃ 6 אזל כל־סטר דרומא ומחזר לסטר צפונא ארח תהומא מחזר מחזר ואזל רוחא ועל־
סחרנוהי תאב רוחא׃ 7 כל־נחליא ומבועי מיא אזלין ונגדין למי אוקינוס דמסחר לעלמא ואוקינוס ליתוהי מתמלי ולאתרא דנחליא
אזלין ונגדין תמן אנון תיבין למיזל מצנורי תהומא׃ 8 כל־פתגמיא דעתידין למהוי בעלמא אשתלהיו בהון נביאיא קדמאין ולא יכלו
למשכח סופיהון ברם הכי לית לה רשו לגבר למללא מה דעתיד למיתי בתרוהי ולא יכלא עינא למחזי כל־מה דעתיד למיתי בעלמא ולא יכלא
אדנא לאתמלאה מלמשמע פתגמי כל־ארי ארעא׃ 9 מה־דהוה מן קדמת דנא הוא דעתיד למהוי בתר כן ומה־דאתעבד מן קדמת דנא
הוא דעתיד לאתעובדא עד סוף כל־דרי עלמא ולית כלום פתגם חדת בעלמא הדן תחות שמשא׃ 10 אית פתגם דיימר אנש חזי דן פתגם
חדת הוא הא כבר הוה לעלמין ביומי דריא די־הוו קדמנא׃ 11 לית דכרנא לדריא ואף לבתריא דעתידין למהוי לא יהי להון דכרנא
עם דריא דיהון ביומי מלכא משיחא׃ 12 אנא קהלת הויתי מלכא על־ישראל בירושלם׃
13 ומסרת ית לבי למתבע אלפן מן קדם ייי לאללא חכמתא על־כל־מה־דאתעבד תחות שמשא בעלמא הדן וחזית דכל־עובדי בני אנשא
חיבא גון ביש דיהב ייי לבני אנשא לאסתגפא בה׃
14 חזיתי ית־כל־עובדי בני אנשא די־אתעבדו תחות שמשא בעלמא הדן והוא כלא הבלו ותבירות רוחא׃

ECCLESIASTES.

CAP. I.

VErba Ecclesiastæ filij Dauid regis Israel in Hierusalem. 1

* Vanitas vanitatũ, dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatum, omnia vanitas. 2

* Quæ abundantia homini in omni labore suo quo laborat sub sole? 3

* Generatio vadit & generatio venit, & terra in seculum stetit. 4

* Et oritur sol, & occidit sol, & in locum suum trahit, oriens ipse illic, 5

* Vadit ad Notum, & circuit ad Boream: circuit circuens, vadit Spiritus, & ad circulos suos conuertitur Spiritus. 6

* Omnes torrentes eunt ad mare, & mare non est repletum. Ad locum quò torrentes vadunt, illuc ipsi conuertuntur ad eundum. 7

* Omnes sermones implicati, non poterit vir ad loquendum, & non replebitur oculus visu, & non replebitur auris ab auditu. 8

* Quid quod fuit? ipsum quod futurum est. & quid quod factum est? ipsum faciendum: & non est omne recens sub sole. 9

* Qui loquetur & dicet: Ecce hoc nouum est, iam fuerunt in seculis quæ fuerunt ab ante nos. 10

* Non est memoria primis, & saltem vltimis factis non est eis memoria cum futuris in nouissimo. 11

* Ego Ecclesiastes fui rex super Israel in Hierusalem. 12

* Et dedi cor meum ad exquirendum & ad considerandum in sapientia de omnibus quæ fiunt sub cælo; quoniam occupationem malam dedit Deus filiis hominum, vt occuparentur in ea. 13

* Vidi omnia opera quæ facta sunt sub sole, & ecce omnia vanitas & electio spiritus. 14

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ.

κεφ. α'.

1 Ρήματα ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ δαυὶδ βασι-
2 λέως ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ. * ματαιό-
της ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής,
ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα μα-
3 ταιότης. * τίς περίσσεια τῷ ἀνθρώπῳ ἐν
παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον;
4 * γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν
5 αἰῶνα ἕστηκε. * καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος καὶ εἰς τὸν
6 τόπον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ * πορεύεται
πρὸς νότον καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλοῖ κυκλῶν πο-
ρεύεται πνεῦμα, ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦ-
7 μα. * πάντες οἱ χείμαρροι πορεύονται εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπεπλησμένη. εἰς τὸν
τόπον ὅθεν οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέ-
φουσι τοῦ πορεύεσθαι.
8 * πάντες οἱ λόγοι ἐξέλιποι, οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ λα-
λεῖν, καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν· καὶ οὐ
πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροάσεως.
9 * τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον. καὶ τί τὸ πεποιη-
μένον; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον· καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρόσω-
10 πον ὑπὸ τὸν ἥλιον. * ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν, ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμ-
11 προσθεν ἡμῶν. * οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις καί γε τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις οὐκ ἔστι αὐτοῖς μνήμη μετὰ τῶν γενο-
μένων εἰς τὸν ἔσχατον.
12 * ἐγὼ ἐκκλησιαστὴς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραὴλ
13 ἐν ἱερουσαλήμ. * καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκ-
ζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάν-
των τῶν γενομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ὅτι περισπασμὸν πο-
νηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶ-
14 σθαι ἐν αὐτῷ. * εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τὰ πε-
ποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ πάντα ματαιότης καὶ
προαίρεσις πνεύματος.

INTERPRETATIO LATINA PARAPHRASIS CHALDAICAE LIBRI ECCLESIASTES,

Interprete Benedicto Aria Montano Hispalensi.

CAP. I.

VERBA Ecclesiastæ (ipse est Selomoh) filij Dauid regis qui fuit in Ierusalem. [2] Dixit in verbo suo: Vanitas vanitatum seculũ hoc: vanitas vanitatum omne quod laboraui, omnino vanitas. [3] Quid reliquum est homini postquam mortuus fuerit, de omni labore suo, quem ipse laborauit sub sole in hoc seculo? [4] Generatio abit & generatio venit, & terra in secula seculorum stat. [5] Oritur sol in die ex latere Orientis, & ingreditur sol in latus Occidentis in nocte, & ad locum suũ anhelat, & ambulat per viã abyssi, & oriturus est cras ex loco vnde ipse ortus est heri. [6] Perambulat omne latus Meridiei, & redit ad latus Aquilonis via abyssi: gyrat, circuit, & ambulat spiritus, & per circuitus suos reuertitur spiritus. [7] Omnia flumina & scaturigines aquarum vadunt & fluunt in mare Oceanum, quod circuit mundũ, & Oceanus non impletur: & ad eundem locũ quò flumina vadunt & fluunt, ipsa redeunt, vt vadant per meatus abyssi. [8] In omnibus verbis quæ parata sunt vt fiant in seculo, defatigati sunt prophetæ antiqui, & nõ potuerunt inuenire fines eorum: verùm vtique non est facultas viro vt loquatur quod venturum est post se, & non potest oculus videre omne quod futurum est vt accidat in mundo, & non potest auris impleri audiendo verba omnium incolarum terræ. [9] Id quod fuit ab antiquo, ipsum est quod futurum est posthac: & id quod factum est ab antiquo, ipsum est quod futurum est vt fiat vsque ad finem omnium generationum seculi: & non est vlla res noua in seculo hoc sub sole. [10] Est res de qua dicat homo, Vide, hæc res noua est, ecce antè fuit in seculo in diebus generationum, quæ fuerunt ante nos. [11] Non est memoria generationibus & etiã posteris qui futuri sunt, non erit illis memoria cum generationibus quæ erunt in diebus regis Christi. [12] Ego Ecclesiastes fui rex super Israel in Ierusalẽ. [13] Et tradidi cor meũ ad inuestigandam doctrinam à Domino, & ad explorandam sapientiam de omni quod factũ est sub sole in mundo hoc: & vidi quòd omnia facta filiorũ hominis obnoxia sint negocio malo quod dedit Dominus filiis hominis, vt affligerentur in eo. [14] Vidi omnia facta filiorum hominis quæ fiunt sub sole in mundo hoc: & id omne vanitas & confractio spiritus.

15 * מְעֻוָּת לֹא־יוּכַל לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא־יוּכַל לְהִמָּנוֹת׃
16 * דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם־לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי
וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנַי עַל־
יְרוּשָׁלָם וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת׃
17 * וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת הֹלֵלוֹת
וְשִׂכְלוּת יָדַעְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ׃
18 * כִּי בְּרֹב חָכְמָה רָב־כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף
מַכְאוֹב׃

ב

1 * אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לְכָה־נָּא אֲנַסְּכָה בְשִׂמְחָה
וּרְאֵה בְטוֹב וְהִנֵּה גַּם־הוּא הָבֶל׃
2 * לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל וּלְשִׂמְחָה מַה־זֹּה עֹשָׂה׃
3 * תַּרְתִּי בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת־בְּשָׂרִי וְלִבִּי נֹהֵג
בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוּת עַד אֲשֶׁר אֶרְאֶה אֵי־זֶה
טוֹב לִבְנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם מִסְפַּר
יְמֵי חַיֵּיהֶם
4 * הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי בָּנִיתִי לִי בָּתִּים נָטַעְתִּי לִי כְּרָמִים׃
5 * עָשִׂיתִי לִי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ
כָּל־פֶּרִי׃
6 * עָשִׂיתִי לִי בְּרֵכוֹת מָיִם לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר
צוֹמֵחַ עֵצִים׃
7 * קָנִיתִי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי־בַיִת הָיָה לִי גַּם
מִקְנֵה בָקָר וָצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי
בִּירוּשָׁלָם׃
8 * כָּנַסְתִּי לִי גַּם־כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגֻלַּת מְלָכִים
וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנֻגוֹת בְּנֵי
הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת׃
9 * וְגָדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי מִכֹּל שֶׁהָיָה לְפָנַי בִּירוּשָׁלָם
אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִי׃

15 *Peruersi difficilè corrigũtur, & stultorũ
16 infinitus est numerus. *Locutus sum in
D corde meo dicẽs: Ecce magnus effect⁹ sum
& præcessi omnes sapientia qui fuerũt ante me in Hierusalẽ, & mens mea contemplata est multa sapienter, & didici.
17 * Dedique cor meum vt scirem prudentiam atque doctrinam, erroresque & stultitiam. Et agnoui quòd in his quoque esset labor & afflictio spiritus.
18 *Eò quòd in multa sapientia multa sit indignatio; & qui addit scientiam, addit & dolorem.

CAP. II.

1 DIxi ego in corde meo: Vadã & affluam
A delitiis, & fruar bonis. Et vidi quòd hoc quoque esset vanitas.
2 *Risum reputaui errorem, & gaudio dixi: Quid frustra deciperis?
3 *Cogitaui in corde meo abstrahere à vino carnem meam, vt animum meũ transferrem ad sapientiam, deuitaremque stultitiam, donec viderem quid esset vtile filiis hominum, quo facto opus est sub sole numero dierum vitæ suæ.
4 *Magnificaui opera mea: ædificaui mihi domos, & plantaui vineas.
5 *Feci hortos & pomaria, & conseui ea cuncti generis arboribus.
6 *Et exstruxi mihi piscinas aquarum, vt irrigarem syluam lignorũ germinantium.
7 *Possedi seruos & ancillas, multamque familiam habui. Armenta quoque & magnos ouium greges vltra omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem.
8 *Coaceruaui mihi argentum & au-
B rum, & substantias regum & prouinciarum. Feci mihi cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominum, scyphos & vrceolos in ministerio ad vina fundenda.
9 *Et supergressus sum opibus omnes qui ante me fuerunt in Hierusalem. Sapientia quoque perseuerauit mecum.

תרגום

15 גְּבַר דִּי־סְרִיבָן אָרְחָתֵהּ בְּעָלְמָא חָדֵן וּמִית בְּהוֹן וְלָא הֲדַר בִּתְיוּבְתָּא לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְאִתְקָנָא בָּתַר מוֹתֵהּ וּגְבַר הֲסִיר בְּאוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא
בְּחַיּוֹהִי בָּתַר מוֹתֵהּ לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְאִתְמְנָאָה עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן׃ 16 מַלֵּלֵת אֲנָא בְהִרְהוּר לִבִּי לְמֵימַר אֲנָא אַסְגֵּיתִי וְאוֹסִפֵת חָכְמְתָא
עַל כָּל־חַכִּימַיָּא דִּי־הֲווֹ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם וְלִבִּי חֲזָא סְגִיאוּת חָכְמְתָא וּמַנְדְּעָא׃ 17 וְיַהֲבֵת לִבְבִי לְמִדַּע חָכְמְתָא וְחֻלְחֻלְתָּא דְמַלְכוּתָא וּמַנְדְּעָא
וְסָכְלְתָנוּ בַּחֲנֵת לְמִדַּע דְּאַף דֵּין הוּא תְּבִירוּת רוּחָא לִגְבַר דְּמִשְׁתַּדַּל לְמִשְׁכַּח יָתְהוֹן׃ 18 אֲרוּם גְּבַר דְּמַסְגֵּי חָכְמְתָא כַּד יֵחוּב וְלָא יֵתוּב בִּתְיוּבְתָּא
מַסְגִּי רְגַז מִן קֳדָם יְיָ וּדְמוֹסִף מַנְדְּעָא וִימוּת בְּטַלְיוּתֵהּ מוֹסִף כְּאֵב לִבָּא לְקָרִיבוֹי׃

ב

1 אַמְרֵת אֲנָא בְּלִבְבִי אֱזִל כְּעַן הָכָא וְאֶבְחֻן בְּחֶדְוָא וְאֶחֱזֵי בְטוּב עָלְמָא הָדֵן וּכְדוֹ מְסָא עֲלַי צַעֲרָא וְסִגּוּפָא אַמְרֵת בְּמֵימְרִי הָא אַף דֵּן
הוּא הֶבְלוּ׃ 2 לְחוֹכָא אַמְרֵת בְּעִדַּן צַעֲרִי לֵיצָנוּתָא הוּא וּלְחֶדְוָא מַה־הֲנָאָה אִית לִגְבַר דְּיַעְבְּדִנָּהּ׃ 3 אַלֵּלֵת בְּלִבְבִי לְנַגָּדָא בְּבֵית חַמְרָא
יַת־בִּשְׂרִי וְלִבְבִי דְּבַר בְּחָכְמְתָא וְלַאֲחָדָא בְּשֵׁטוּת עֻלֵּמַיָּא עַד דִּי־בַחֲנֵת וַחֲזֵית אֵידֵן מִנְהוֹן טָב לִבְנֵי אֱנָשָׁא דְיַעְבְּדוּן עַד דְּאִנּוּן קַיָּמִין בְּעָלְמָא הָדֵן
תְּחוֹת שִׁמְשָׁא מִנְיַן יוֹמֵי חַיֵּיהוֹן׃ 4 אַסְגֵּיתִי עוֹבָדִין טָבִין בִּירוּשְׁלֵם בְּנֵיתִי לִי בָּתִּין אַנְצְבֵת לִי כַּרְמִין׃ 5 עַבְדֵת לִי גִּנָּת שַׁקְיָן וּפַרְדֵּסִין
וְזִרְעֵת חַמָּן כָּל־מִינֵי עִשְׂבִּין וְכָל־אִילָנֵי פֵּרִין׃ 6 עַבְדֵת לִי פְּרַקְטָנִין דְּמַיָּא לְאַשְׁקָאָה מִנְהוֹן אֲפִילוּ חֻרְשָׁא דִּי־מְרַבֵּי קֵיסִין לְאַסָּקָא׃
7 קְנֵיתִי עַבְדִּין וַאֲמָהָן וְגִדְבָּרִין דִּי־מְמַנָּן עַל־מְזוֹנָא דְּבֵיתִי הֲווֹ לִי לְפַרְנָסָא יָתִי וְיָת־אֱנָשׁ בֵּיתִי אַף קִנְיַן תּוֹרִין וְעָאן הֲוָה לִי יַתִּיר מִכָּל־
דָּרַיָּא דִּי־הֲווֹ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם׃ 8 כִּנְשֵׁת לִי אַף אוֹצְרִין דִּכְסַף וּדְהַב וְטִסְבְּרֵי מַלְכִין וּפִלְכִין אִתְיְהִבוּ לִי לְכַרְגָּא עַבְדֵת בְּבֵית מַקְדְּשָׁא זַיְנֵי
זְמָרָא לְזַמָּרָא בְּהוֹן זַמָּרַיָּא וְזַמָּרְיָתָא וְתַפְנוּקֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא וּמַרְזְבִין דְּשָׁדַיִן מַיָּא פּוֹשְׁרֵי וּמַרְזְבִין דְּשָׁדַיִן מַיָּא חֲמִימֵי׃
9 וְאַסְגֵּיתִי טוּבָא וְאוֹסִפֵת עַתְרָא מִכָּל־דָּרַיָּא דִּי־הֲווֹ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם בְּרַם חָכְמְתִי קָמַת לִי וְהִיא סַיְעַת יָתִי׃

* *Peruersum non poterit vt ornatum sit, posteritas non poterit vt numerata sit. Locutus sum ego in corde meo vt dicam:* 15

* *Ego ecce magnus effectus sum, & addidi sapientiam super omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem: Et cor meum vidit multa, sapientiam & cognitionem, parabolas & scientiam.* 16

* *Noui quòd & hoc est electio spiritus.* 17

* *Eo quòd in multitudine sapientiæ multitudo cognitionis; & qui addit cognitionem, addet dolorem.* 18

CAP. II.

DIxi ego in corde meo: Veni iam experiar te in lætitia, & ecce in bono; & ecce & hoc vanitas. 1

* *Risui dixi circulationem, & gaudio Quid hoc facis?* 2

* *Et consideraui si cor meum trahet vt vinum carnem meam, & cor meum duxit me in sapientia, & vt dominarer in lætitia, donec viderem quod bonum filiis hominum, quod faciẽt sub Sole, numerum dierum vitæ eorum.* 3

* *Magnificaui opus meum, ædificaui mihi domos, plantaui mihi vineas:* 4

* *Feci mihi hortos, & paradisos, & plantaui in eis lignum omne fructus.* 5

* *Feci mihi piscinas aquarum, vt rigarem ab eis syluam producentem ligna.* 6

* *Possedi seruos & ancillas, & vernæ nati sunt mihi: & possessio armenti boum & gregis ouium multa fuit mihi super omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem.* 7

* *Congregaui mihi & argentum & aurum, & possessiones regum & prouinciarum. feci mihi cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominis, pincernam & ancillas pincernas.* 8

* *Magnificatus sum & addidi vltra omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem, & sapientia mea stetit mihi.* 9

15 * διεσταλμένον οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆναι, καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι. ἐλάλησα ἐγὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοῦ λέγειν,

16 * ἐγὼ ἰδοὺ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἱ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ καρδία μου εἶδε πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν, παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην.

17 * ἔγνων ὅτι καί γε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος.

18 * ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα.

β'.

1 * Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, δεῦρο δὴ πειράζω σε ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἴδε ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καί γε τοῦτο ματαιότης.

2 * τῷ γέλωτι εἶπα πλανᾶσθαι, καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τί τοῦτο ποιεῖς;

3 * καὶ κατεσκεψάμην ἐν ἡ καρδία μου ἑλκύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου, καὶ καρδία μου ὡδήγησέ με ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ' εὐφροσύνῃ, ἕως οὗ ἴδω ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὃ ποιήσουσιν ὑποκάτω τὸν ἥλιον, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν.

4 * ἐμεγάλυνα ποιήματά μου, ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐφύτευσά μοι ἀμπελῶνας,

5 * ἐποίησά μοι κήπους, καὶ παραδείσους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον παντὸς καρποῦ.

6 * ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα.

7 * ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι, καί γε κτῆσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ.

8 * συνήγαγόν μοι καί γε ἀργύριον καί γε χρυσίον, καὶ περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν. ἐποίησά μοι ἄδοντας καὶ ἀδούσας, καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν ἀνθρώπου οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας.

9 * ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα παρὰ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ, καί γε σοφία μου ἐστάθη μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] Vir cuius vię rebelles sunt in hoc seculo, & moritur in eis, nec reuertitur ad pœnitentiam, non est illi facultas corrigendi se post mortem suam. & vir deficiens in Lege & præceptis in vita sua, post mortem suam non est illi facultas vt numeretur cum iustis in paradiso.
[16] Locutus sum ego in cogitatione cordis mei, dicendo: Ego auxi & addidi sapientiam super omnes sapientes qui fuerunt ante me in Ierusalem, & cor meum vidit magnitudinem sapientię & scientiæ. [17] Et dedi cor meum vt cognoscerem sapientiam & agitationem regni, & scientiam & intelligentiam probaui ad sciendum: quin etiam hoc ipsum fractio spiritus viro qui solicitus est ad inueniendum ea. [18] Namque vir qui multiplicat sapientiam, quando peccat, & non conuertitur ad pœnitentiam, multiplicat indignationem à Domino: & qui addit scientiam & moritur in pueritia sua, addit dolorem cordis propinquis suis.

CAP. II.

DIxi ego in corde meo: Veni nunc huc & tentabo lętitiã, & videbo bona seculi huius: & cum primum aduenit super me angustia & afflictio, dixi in dicto meo, Ecce etiã hoc vanitas. [2] De risu dixi in tempore angustię meæ, Derisio est ipse. & gaudio: Quid emolumẽti est viro qui fecerit illud? [3] Exploraui in corde meo ad protrahẽdũ in domo vini carnẽ meã, & cor meũ duxit *me* in sapiẽtia, vt apprehẽderẽ stultitiam iuuenum, quoad tentarem & viderem quale ex illis bonum esset filiis hominis vt faciant quandiu ipsi manent in hoc seculo, sub Sole, numero dierum vitę suæ. [4] Multiplicaui opera bona in Ierusalem, ædificaui mihi domos, & plantaui mihi vineas. [5] Feci mihi hortos irriguos & paradisos: & seminaui ibi omnia genera herbarũ, & omnes arbores fructiferas. [6] Feci mihi piscinas aquarũ ad irrigandũ ex eis etiã syluã quæ alit ligna ad incendendũ. [7] Emi seruos & ancillas, & dispẽsatores qui prępositi essent victui domus meę: fuerũt mihi ad alẽdũ me & homines domus meæ: etiam possessio boum & ouium fuit mihi, plusquàm omnibus habitatoribus qui fuerunt ante me in Ierusalem. [8] Congregaui mihi etiam thesauros argenti & auri, & thesauri regum & regionum dati sunt mihi in tributo: feci in domo sanctuarij instrumenta musices, vt canerent in illis cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominis, & siphones qui effunderent aquas tepidas, & siphones qui effunderent aquas calidas. [9] Et multiplicaui bonum, & auxi diuitias præ omnibus habitatoribus qui fuerunt ante me in Ierusalem: verùm sapientia mea manebat mihi, & ipsa auxiliabatur mihi.

10 * וְכֹל אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא אָצַלְתִּי מֵהֶם לֹא־
מָנַעְתִּי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׂמְחָה כִּי־לִבִּי שָׂמֵחַ מִכָּל־
עֲמָלִי וְזֶה־הָיָה חֶלְקִי מִכָּל־עֲמָלִי׃
11 * וּפָנִיתִי אֲנִי בְּכָל־מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל
שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין
יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
12 * וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת וְסִכְלוּת
כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־כְּבָר
עָשׂוּהוּ׃
13 * וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן־הַסִּכְלוּת
כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ׃
14 * הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ
וְיָדַעְתִּי גַּם־אָנִי שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃
15 * וְאָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם־אֲנִי
יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי אָז יוֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְּלִבִּי
שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃
16 * כִּי אֵין זִכְרוֹן לֶחָכָם עִם־הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר
הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם־
הַכְּסִיל׃
17 * וְשָׂנֵאתִי אֶת־הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי־הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃
18 * וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ שֶׁאַנִּיחֶנּוּ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי׃
19 * וּמִי יוֹדֵעַ הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל־עֲמָלִי
שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַּם־זֶה הָבֶל׃
20 * וְסַבּוֹתִי אֲנִי לְיַאֵשׁ אֶת־לִבִּי עַל כָּל־הֶעָמָל
שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
21 * כִּי־יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן
וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל־בּוֹ יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ גַּם־זֶה הֶבֶל וְרָעָה
רַבָּה׃

10 * Et omnia quæ desiderauerunt oculi
mei non negaui eis, nec prohibui cor meũ
quin omni voluptate frueretur, & oblecta-
ret se in his quæ præparaueram. Et hanc ra
tus sum partem meã, si vterer labore meo.
11 * Cumque me conuertissem ad vniuer-
sa opera quæ fecerant manus meæ, & ad
labores in quibus frustrà sudaueram, vidi
in omnibus vanitatem & afflictionem a-
nimi, & nihil permanere sub Sole.
12 * Transiui ad contemplandam sapien-
tiam, erroresque & stultitiam. Quid est in-
C quam homo, vt sequi possit regem facto-
rem suum?
13 * Et vidi quòd tantum præcederet sa-
pientia stultitiam, quantum differt lux à
tenebris.
14 * Sapientis oculi in capite eius, stultus
in tenebris ambulat. Et didici quòd vnus
vtriusque esset interitus.
15 * Et dixi in corde meo: Si vnus & stulti
& meus occasus erit, quid mihi prodest
quòd maiorem sapientiæ dedi operam? Lo
cutusq; cũ mente mea animaduerti quòd
hoc quoque esset vanitas.
16 * Non enim erit memoria sapientis si-
militer vt stulti in perpetuũ; & futura tẽ-
pora obliuione cuncta pariter operiẽt. Mo
ritur doctus similiter vt indoctus:
17 * Et idcircò tæduit me vitæ meæ viden-
tem mala vniuersa esse sub Sole, & cuncta
vanitatem & afflictionem spiritus.
18 * Rursus detestatus sum omnem indu-
striam meam qua sub Sole studiosissimè la
boraui, habiturus hæredem post me,
19 * quem ignoro vtrum sapiens an stultus
futurus sit, & dominabitur in laboribus
meis quibus desudaui & sollicitus fui. &
est quicquam tam vanum?
20 * Vndè cessaui, renunciauitque cor meũ
D vltrà laborare sub Sole.
21 * Nam cùm alius laboret in sapientia,
& doctrina, & sollicitudine, homini ocio-
so quæsita dimittit. & hoc quoque vani-
tas & magnum malum.

תרגום

20 וְכָל־דִּבְעוֹ מִנִּי רַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין לָא כְלֵיתִי מִנְּהוֹן פְּשַׁר מִלַּיָּא וְלָא מִנְעֵת יַת־לִבְבִי מִן כָּל־חֶדְוַת אוֹרַיְתָא אֲרוּם הֲוָה לִי פַּנַּי דְלִבְבִי בְּדַח
בְּחָכְמְתָא דִּי־אִתְיְהֵבַת לִי מִן קֳדָם יְיָ וּמִכָּל בְּנֵי אֱנָשָׁא וַחֲדֵית בָּהּ יַתִּיר מִכָּל־טָרְחוּתִי וְדֵן הוּא חֻלְקִי טָב דְּאִזְדְּמִן לִי לְקַבָּלָא עֲלוֹהִי אֲגַר שְׁלִים
לְעָלְמָא דְאָתֵי מִכָּל־טָרְחוּתִי׃ 21 וְאִסְתַּכְּלֵת אֲנָא בְּכָל־עוֹבָדַי דִּי עֲבָדוּ יְדַי וּבְטָרְחָא דִּי־טִרְחֵת לְמֶעְבַּד וְהָא כֹּלָּא הֶבְלוּ וּתְבִירוּת רוּחָא וְלֵית מוֹתַר
בְּהוֹן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן׃ 22 וְאִסְתַּכְּלֵת אֲנָא לְמֶחְזֵי חָכְמְתָא וְחֻלְחוּלְתָא דְמַלְכוּתָא וְסָכְלְתָנוּ אֲרוּם מָה־הֲנָאָה אִית לִגְבַר לְצַלָּאָה בָתַר
גְּזֵרַת מַלְכָּא וּבָתַר פִּרְעֲנוּתָא דְהָא כְבָר אִתְגְּזֶרֶת עֲלוֹהִי וְאִתְעֲבִידַת לֵהּ׃ 23 וַחֲזֵית אֲנָא בְּרוּחַ נְבוּאָה דְאִית מוֹתַר לְחָכְמְתָא יַתִּיר מִן שְׁטוּתָא כְּמוֹתַר
נְהוֹר יוֹמָא מִן חֲשׁוֹךְ לֵילְיָא׃ 24 חַכִּימָא אִסְתַּכַּל בְּרֵישָׁא מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפָא וְשָׁטְיָא בַּחֲשׁוֹכָא אָזִל וְיִדְעֵת אַף אֲנָא דְאִרְעוּן חַד יֶאֱרַע יַת־
כֻּלְּהוֹן׃ 25 וְאַמְרֵת אֲנָא בְּלִבְבִי כְּאִרְעוּן דְּשָׁטְיָא אַף אֲנָא יֶעֶרְעִנַּנִי וּלְמָה דֵן חַכְמֵת אֲנָא בְּכֵן יַתִּיר מִנֵּהּ וּמַלְלֵת בְּלִבְבִי דְּאַף דֵּן הֶבְלוּ׃
26 אֲרוּם לֵית דָּכְרָנָא לְחַכִּימָא עִם שָׁטְיָא לְעָלְמָא דְאָתֵי וּבָתַר מִיתַת גַּבְרָא מַה־דַּהֲוָה כְבָר בְּיוֹמוֹהִי כַּד יֵיתוֹן יוֹמַיָּא דַעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי
בָתְרוֹהִי כֹּלָּא אִשְׁתְּכַח וְאֵיכְדֵן יֵימוֹת בְּנֵי אֱנָשָׁא דִיהֵא סוֹפָא דְצַדִּיקָא כְּסוֹפָא דְחַיָּבָא׃ 27 וּשְׂנֵיתִי אֲנָא יַת־חַיִּין בִּישִׁין אֲרוּם בִּישׁ עֲלַי עוֹבָדָא
בִּישָׁא עַל־בְּנֵי אֱנָשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן אֲרוּם כֹּלָּא הֶבְלוּ וּתְבִירוּת רוּחָא׃ 28 וּסְנֵיתִי אֲנָא יַת־כָּל־טָרְחוּתִי דִּי־טִרְחֵת תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן
בְּדִיל דְּאֶשְׁבְּקִנֵּהּ לִרְחַבְעָם בְּרִי דְיֵיתֵי בָתְרָי׃ 29 וּמַן יְדַע הֶחָכִים יְהֵא אוֹ טִפֵּשׁ מַלְכָּא דַעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בָתְרַי וְיִשְׁלַט בְּכָל־טָרְחוּתִי דִּי־טִרְחֵת
וּבְכָל־מָה־דְאַתְקְנֵת בְּחָכְמְתִי תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן וּתְהֵית בְּלִבִּי וְתָבֶת לְמֵימַר אַף דֵּן הֶבְלוּ׃ 30 וְחַזְרֵת אֲנָא לְיַאֲשָׁא יַת־לִבִּי עַל־כָּל־
טָרְחָא דְּטִרְחֵת לְמִקְנֵי וּדְחַכְמֵת לְתַקְנָא תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן׃ 31 אֲרוּם אִית גְּבַר דְּטָרְחוּתֵהּ בְּחָכְמְתָא וּבְסָכְלְתָנוּ וּבְצִדְקוּ וְיָמוּת
בְּלָא וְלַד וְלִגְבַר דְּלָא טְרַח בֵּהּ יִתְּנִנֵּהּ לְמֶהֱוֵי חֻלְקֵהּ אַף דֵּן הֶבְלוּ וּבִישְׁתָא רַבְּתָא׃

* *Et omne quod petierunt oculi mei non abſtuli ab eis . non probibui cor meum ab omni lætitia , quoniam cor meum lætatum eſt in omni labore meo, & hoc fuit pars mea ab omni labore meo.* 10

* *Et aſpexi ego in omnibus operibus meis quæ fecerunt manus meæ, & in labore quem laboraui vt facerem . & ecce omnia vanitas & electio ſpiritus , et non eſt abundantia ſub Sole.* 11

* *Et aſpexi ego vt viderem ſapientiam & circulationem & ſtultitiam: quoniam quis homo qui ibit poſt conſilium? ſimul quæcunque fecerunt illud.* 12

* *Et vidi ego quòd eſt exceſſus ſapientiæ ſuper ſtultitiam, vt exceſſus lucis ſuper tenebras.* 13

* *Sapientis oculi eius in capite eius, & ſtultus in tenebris ambulat : et cognoui et ego quòd occurſus vnus occurret omnibus eis.* 14

* *Et dixi ego in corde meo , quòd occurſus ſtulti etiam mihi occurret mihi: & ad quid ſapiens factus ſum ego? quod reliquum eſt locutus ſum in corde meo, quoniam ſtultus ex abundantia loquitur: quod & hoc vanitas.* 15

* *Quoniam non eſt memoria ſapientis cum ſtulto in ſeculum, quoniam iam diebus venientibus omnia obliuioni data ſunt . & quomodo morietur ſapiens cum ſtulto?* 16

* *Et odio habui ſimul vitam. quoniam malum in me opus quod factum eſt ſub Sole , quia omnia vanitas & electio ſpiritus.* 17

* *Et deteſtatus ſum ego omnem laborẽ meum quem ego laboro ſub Sole , quoniam dimittam eum homini futuro poſt me.* 18

* *Et quis nouit ſi ſapiens erit an ſtultus ? et ſi licentioſus erit in omni labore meo , quem laboraui, & quo ſapiens factus ſum ſub Sole? et hoc vanitas.* 19

* *Et conuerſus ſum ego renunciare corde meo in omni labore quem laboraui ſub Sole:* 20

* *Quoniam eſt homo quoniam labor eius in ſapientia , & in cognitione , & in fortitudine . & homo qui non laborauit in eo , dabit illi partem eius , & hoc vanitas . & malum magnum* 21

10 * καὶ πάντων ὧν ἤτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐκ ὑφεῖλον ἀπ' αὐτῶν. οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφροσύνης, ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παντὶ μόχθῳ μου, καὶ τοῦτο ἐγένετο μερίς μου ἀπὸ παντὸς μόχθου μου.

11 * καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶσι ποιήμασί μου οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος, καὶ οὐκ ἔστι περίσσεια ὑπὸ τὸν ἥλιον.

12 * καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ παραφορὰν καὶ ἀφροσύνην, ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐλεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλῆς; ἃ τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτόν.

13 * καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι ἔστι περίσσεια τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην ὡς περίσσεια τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος.

14 * τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ ἄφρων ἐν σκότει πορεύεται, καὶ ἔγνων καί γε ἐγὼ ὅτι συνάντημα εἷς γενήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.

15 * καὶ εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, ὡς συναντήματα τοῦ ἄφρονος καί γε ἐμοὶ συναντήσεται, καὶ ἵνατί ἐσοφισάμην ἐγώ; τὸ περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου, ὅτι ἄφρων ἐν περισσώματι λαλεῖ, ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.

16 * ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρονος εἰς αἰῶνα, καθότι ἤδη ταῖς ἡμέραις ταῖς ἐρχομέναις τὰ πάντα ἐπελήσθη. καὶ πῶς ἀποθνήσκει ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ ἄφρονος.

17 * καὶ ἐμίσησα σωὴ τὴν ζωήν. ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

18 * καὶ ἐμίσησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου ὃν ἐγὼ μοχθῶ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γενομένῳ μετ' ἐμέ.

19 * καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; καὶ εἰ ἐξουσιάσει ἐν παντὶ μόχθῳ μου, ᾧ ἐμόχθησα καὶ ᾧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν ἥλιον; καί γε τοῦτο ματαιότης.

20 * καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ ἐγὼ ἀποταξασθῆναι τῇ καρδίᾳ μου ἐπὶ παντὶ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον.

21 * ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος ὅτι μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν γνώσει καὶ ἐν εὐθυρίᾳ. καὶ ἀνθρώπῳ ᾧ οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης. καὶ πονηρία μεγάλη

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et in omnibus quæ quęſierunt ex me magiſtri Zzanhedrin, non inhibui ab eis ſolutionem ſermonũ, & nõ prohibui cor meum ab omni lætitia Legis, quoniam fuit mihi inclinatio cordis mei exultans in ſapientia quæ data erat mihi à Dño, prę omnibus filiis hominis, & lętatus ſum in ea ex omni labore meo: & hęc ipſa fuit pars mea bona quę ſtatuta fuit mihi ad accipiendũ ſuper eam præmium perfectum in ſeculo venturo ex omni labore meo. 11 Et contemplatus ſum ego in omnibus operibus meis quę fecerant manus meę, & in labore quem laboraueram ad faciendum: & ecce omnia vanitas & confractio ſpiritus, & nihil eſt reliqui in eis ſub Sole in ſeculo hoc. 12 Et animaduerti ego ad videndum ſapientiam & commotionem regni, & intelligentiam : nam quę vtilitas eſt viro vt oret poſt decretum regis & poſt vltionem, cùm ecce iam ſtatutum ſit ſuper eum & factum ſit ei? 13 Et vidi ego in ſpiritu propheriæ, quòd plus dignitatis ſit ſapientię, quàm ſtultitię; ſicut excellentior eſt lux diei tenebris noctis. 14 Sapiens contemplatur in principio id quod futurum eſt in fine, & ſtultus in tenebris ambulat: & cognoui etiam ego quòd accidens vnũ accidet omnibus illis. 15 Et dixi ego in corde meo, Iuxta accidens ſtulti etiam mihi accidet, & ad quidnam ſapiens fui ego ſic magis quàm ille? & locutus ſum in corde meo, quòd etiam hoc vanitas. 16 Nam non eſt memoria ſapientis cum ſtulto in ſeculo venturo, & poſt mortem viri id quod fuit iam in diebus eius, cùm venerint dies qui futuri ſunt poſt eum, omne inuenietur: & quomodo dicent filij hominis quòd futurus ſit finis iuſti ſicut finis peccatoris? 17 Et odi vitam malam, quia malum contra me eſt, opus malũ cõtra filios hominis in ſeculo hoc, quia omnia vanitas & cõfractio ſpiritus. 18 Et odi ego omnem laborem meum quẽ laboraui ſub Sole in ſeculo hoc, propterea quòd relinquã eũ Rehabghã filio meo qui veniet poſt me. 19 Et quis nouit an ſapiẽs erit an ſtultus rex qui futurus eſt poſt me, & dominabitur in omni labore meo quẽ laboraui, & in omni eo quod acquiſiui in ſapiẽtia mea ſub Sole in ſeculo hoc. & obſtupui in corde meo. & rurſus dixi: Etiam hoc vanitas. 20 Et reuerſus ſum ego vt facerem deſperare cor meum ſuper omnem laborẽ quẽ laboraui ad acquirendũ, & quòd ſapiens fuerim ad præparandũ ſub Sole in ſeculo hoc. 21 Quia eſt vir cuius labor ſit in ſapientia, & in intelligentia & in iuſtitia, & morietur abſque liberis; & viro qui non laborauit in illo, dabit illud vt ſit pars eius. Etiam hoc vanitas & malum magnum.

22 * כִּי מִי־יְהוֹה לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ וּבְרַעְיוֹן לִבּוֹ שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

22 * Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo,&afflictione spiritus qua sub Sole cruciatus est?

23 * כִּי כָל־יָמָיו מַכְאֹבִים וְכַעַס עִנְיָנוֹ גַּם־בַּלַּיְלָה לִבּוֹ לֹא־שָׁכָב גַּם־זֶה הֶבֶל הוּא׃

23 * Cuncti dies eius doloribus & ęrumnis pleni sunt,nec per noctem mente requiescit. & hoc nonne vanitas est?

24 * אֵין־טוֹב בָּאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְהֶרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ טוֹב בַּעֲמָלוֹ גַּם־זֹה רָאֵיתִי אָנִי כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא׃

24 * Nonne melius est comedere & bibere , & ostendere animæ suæ bona de laboribus suis? & hoc de manu Dei est.

25 * כִּי מִי יֹאכַל וּמִי יָחוּשׁ חוּץ מִמֶּנִּי׃

25 * Quis ita deuorabit & delitiis affluet, vt ego?

26 * כִּי לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

26 * Homini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam,& scientiam,& lętitiam, peccatori autem dedit afflictionem & curam superfluam, vt addat & congreget, & tradat ei qui placuit Deo.Sed & hoc vanitas est, & cassa sollicitudo mentis.

ג

CAP. III.

1 * לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל־חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם׃

1 OMnia tempus habent, & suis spaciis transeunt vniuersa sub cælo.

2 * עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וְעֵת לַעֲקוֹר נָטוּעַ׃

2 *Tempus nascendi,& tempus moriendi: tempus plantandi , & tempus euellędi quod plantatum est.

3 * עֵת לַהֲרוֹג וְעֵת לִרְפּוֹא
עֵת לִפְרוֹץ וְעֵת לִבְנוֹת׃

3 * Tempus occidendi,& tempus sanandi: tempus destruendi,& tępus ędificandi.

4 * עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק׃
עֵת סְפוֹד וְעֵת רְקוֹד׃

4 * Tempus flendi,& tempus ridendi:tępus plangendi, & tempus saltandi.

5 * עֵת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעֵת כְּנוֹס אֲבָנִים
עֵת לַחֲבוֹק וְעֵת לִרְחֹק מֵחַבֵּק׃

5 * Tempus spargendi lapides,& tempus colligendi. tempus amplexādi, & tempus longę fieri ab amplexibus.

6 * עֵת לְבַקֵּשׁ וְעֵת לְאַבֵּד
עֵת לִשְׁמוֹר וְעֵת לְהַשְׁלִיךְ׃

6 * Tempus acquirendi , & tempus perdendi. tempus custodiendi,& tempus abiiciendi.

7 * עֵת לִקְרוֹעַ וְעֵת לִתְפּוֹר
עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר׃

7 * Tempus scindendi , & tempus consuendi. tempus tacendi , & tempus loquendi.

8 * עֵת לֶאֱהֹב וְעֵת לִשְׂנֹא
עֵת מִלְחָמָה וְעֵת שָׁלוֹם׃

8 * Tempus dilectionis , & tempus odij: B tempus belli, & tempus pacis.

9 * מַה־יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל׃

9 * Quid habet amplius homo de labore suo?

10 * רָאִיתִי אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃

10 * Vidi afflictionem quam dedit Deus filiis hominum , vt distendantur in ea.

11 * אֶת־הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ גַּם אֶת־הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף׃

11 * Cuncta fecit bona in tempore suo, & mundum tradidit disputationi eorum, vt non inueniat homo opus quod operatus est Deus ab initio vsque ad finem.

תרגום

22 אֲרוּם מָה הֲנָאָה אִית לְגַבַּר בְּכָל טָרְחֵהּ וּבְתִבְרוּת לִבֵּהּ דְּהוּא טָרַח תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין׃ 23 אֲרוּם כָּל יוֹמוֹהִי כְּאִיבִין וּתְקַף רְגַז נְוֵהּ אַף בְּלֵילְיָא לָא דָמַךְ כִּן הִרְהוּרֵי לִבֵּהּ אַף דֵּין הֶבֶל הוּא׃ 24 לֵית דְּשַׁפִּיר בֶּאֱנָשָׁא אֱלָהֵן דְּיֵיכֹל וְיִשְׁתֵּי וְיַחֲזֵי נַפְשֵׁהּ טָב קֳדָם בְּנֵי אֱנָשָׁא לְמֶעְבַּד יַת פִּקּוּדַיָּא דַיְיָ וּלְמֵהַךְ בְּאֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמוֹהִי בְּגִין דְּיוֹטִיב לֵהּ מִן טָרְחֵהּ אַף דֵּין חֲזִית אֲנָא דְּמִבַּר דְּמִצְלָח בְּעָלְמָא הָדֵין מִן קֳדָם דַּיְיָ הוּא׃ 25 אֲרוּם מַן הוּא דְיֵעְסוֹק בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וּמַן הֲהוּא נְבִרָא דְּאִית לֵהּ חֲשָׁשָׁא מִן יוֹם דִּינָא רַבָּא דְּעָתִיד לְמֵיתֵי בַּר כְּנִי׃ 26 אֲרוּם לֶאֱנָשׁ דְּקֳדָם עוֹבְדוֹהִי קֳדָם יְיָ יְהַב חָכְמְתָא וּמַנְדְּעָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְחַדְוָא עִם צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּלְגַבְרָא חַיָּבָא יְהַב גַּיִן בִּישׁ לְמִכְנַשׁ מָמוֹן וּלְמִצְבַּר קְנִין לְמֶהֱוֵי מִתְנַסֵּב מִנֵּהּ וּלְמֶהֱוֵי סְחִיבַ לְגַבַּר דְּשַׁפִּיר מִנֵּהּ קֳדָם יְיָ אַף דֵּין הֶבֶל וּתְבִירוּת רוּחָא׃

ג 1 לְכָל גַּבַּר דֶּיתֵי זִמְנָא וְעִדָּנָא לְכָל עִסְקָא דְּתְחוֹת שְׁמַיָּא׃ 2 עִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִילַד בְּנִין וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְקַטָּלָא בְּנִין מְסָרְבִין וּמַרְגְּזִין עִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִנְצַב אִילָן וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְשַׁרְשָׁא אִילָן נְצִיב׃ 3 עִדָּן דְּתֵיתֵי לְקַטָּלָא בְּחַרְבָּא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְאַסָּאָה שְׁכִיב מְרַע עִדָּן דְּתֵיתֵי לְסַחָרָא בְּנַיְנָא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִבְנֵי חַרְבָּנָא׃ 4 עִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִבְכֵּי עַל שְׁכִיבָא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְמֶחְדֵּי בְּחוּכָא עִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִסְפַּד עַל קְטִילָא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְטַפָּחָא בְּהִלּוּלָא׃ 5 עִדָּן דְּתֵיתֵי לְפַקָּחָא דְּגוֹר אַבְנִין וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִצְבַּר אַבְנִין לְבִנְיָנָא עִדָּן דְּתֵיתֵי לְגַפָּפָא אִהֲתָא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְרַחָקָא מִנַּפָּקָא׃ 6 עִדָּן דְּתֵיתֵי לְהַבְזָעָ מָמוֹנָא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְמֵיבַד נִכְסַיָּא עִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִטַּר עִסְקָא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְמֵישַׁד עִסְקָא בְּיַמָּא בְּעִדָּן נַחְשׁוֹלָא רַבָּא׃ 7 עִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִבְזָע יַת לְבוּשָׁא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְאַחָאָה בְּזִיעָא עִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִשְׁתֵּק וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְמַלָּלָא פִּתְגָמֵי מַצּוּתָא׃ 8 עִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִרְחַם חַד לְחַבְרֵהּ וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְמִסְנֵי לְגַבְרָא חַיָּבָא עִדָּן דְּתֵיתֵי לְאַנָּחָא קְרָבָא וְעִדָּן דְּתֵיתֵי לְמֶעְבַּד שַׁלְמָא׃ 9 מָה מוֹתַר אִית לְגַבַּר פָּלַח דְּהוּא טָרַח לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא וּלְמִכְנַשׁ מָמוֹן אִלּוּלֵי מִסְתַּיַּע מִלְעֵלָּא׃ 10 חֲזִית יַת גִּנְּזֵי אִסּוּרִין וּפִרְעָנוּתָא דִּי יְהַב יְיָ לִבְנֵי אֱנָשָׁא דִּי אִנּוּן רְשִׁיעִין לְסַגָּפוּתְהוֹן בַּהּ׃ 11 יַת כֹּלָּא עֲבַד יְיָ שַׁפִּיר בְּעִדָּנֵהּ אַף יַת אֱנָשֵׁי עָלְמָא הָדֵין מְסַר בְּלִבֵּיהוֹן בְּגִין דְּלָא יְהוֹדַע לְגַבַּר מִן רֵישָׁא מַה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפָא׃

* *fit homini in omni labore eius & in electione cordis eius quo ipse laborat sub Sole.* 22
* *Quoniam cuncti dies eius dolorum & iræ occupatio eius, et in nocte non dormit cor eius: etiam hoc vanitas est.* 23
* *Non est bonum homini, nisi quòd comedit & quòd bibit, & quòd ostendet animæ suæ bonum in labore suo. etiam hoc vidi ego quòd à manu Dei est.* 24
* *Quoniam quis comedit, & quis bibit præter illum?* 25
* *Quoniam homini bono ante faciem eius dedit sapientiam, & cognitionem & lætitiam: & peccatori dedit occupationem vt addat & vt congreget. vt tradat bono ante faciem Dei. quoniam etiam hoc vanitas & electio spiritus.* 26

CAP. III.

OMnibus tempus, & opportunitas omni rei sub cælo. 1
* *Tempus pariendi, & tempus moriendi: tempus plantandi, & tempus euellendi plantatum.* 2
* *Tempus occidendi, & tempus sanandi: tempus diruendi, & tempus ædificandi:* 3
* *Tempus flendi, & tempus ridendi: tempus plangendi, & tempus saltandi.* 4
* *Tempus iaciendi lapides, & tempus colligendi lapides: tempus amplexandi, & tempus longè fieri ab amplexu.* 5
* *Tempus acquirendi, & tempus perdendi: tempus custodiendi, & tempus abijciendi.* 6
* *Tempus scindendi, & tempus consuendi: tempus tacendi, & tempus loquendi.* 7
* *Tempus diligendi, & tempus odiendi: tempus belli, & tempus pacis.* 8
* *Quæ abundantia facientis, in quibus ille laborat?* 9
* *Vidi simul occupationem quam dedit Deus filiis hominum vt occupentur in ea.* 10
* *Sancta quæ fecit bona in tempore suo. & simul seculum dedit in corde eorum, vt non inueniat homo opus quod operatus est Deus ab initio vsque ad finem.* 11

22 * γίνε᾽ τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ ἐν προαιρέσει καρδίας αὐτοῦ ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον.

23 * ὅτι πάσαις αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ παιδασμὸς αὐτοῦ, καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐτοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν.

24 * οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ὁ φάγε᾽ καὶ ὁ πίεται καὶ ὁ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε τοῦτο εἶδον ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστιν.

25 * ὅτι τίς φάγε᾽ καὶ τίς πίεται πάρεξ αὐτοῦ;

26 * ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ ἐνώπιον προσώπου αὐτοῦ ἔδωκε σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ εὐφροσύνην, καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκε περισπασμὸν τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ ἐνώπιον προσώπου τοῦ θεοῦ· ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

γ΄.

1 * Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

2 * καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν, καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι, καὶ καιρὸς τοῦ ἐκτίλαι τὸ πεφυτευμένον.

3 * καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι, καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι.

4 * καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ γελάσαι, καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσασθαι.

5 * καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγαγεῖν λίθους, καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ καιρὸς τοῦ μακρυνθῆναι ἀπὸ περιλήμματος.

6 * καιρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, καιρὸς τοῦ φυλάξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν.

7 * καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ καιρὸς τοῦ ῥάψαι, καιρὸς τοῦ σιγᾶν, καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν.

8 * καιρὸς τοῦ φιλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι, καιρὸς πολέμου καὶ καιρὸς εἰρήνης.

9 * τίς περίσσεια τοῦ ποιοῦντος ἐν οἷς αὐτὸς μοχθεῖ;

10 * εἶδον σὺν τὸν περισπασμὸν ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ.

11 * σύμπαντα ἃ ἐποίησε καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καί γε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Etenim quę vtilitas est viro in omni labore suo & in confractione cordis sui, quo ille laborat sub Sole in seculo hoc? [23] Etenim oēs dies eius molesti, & fortitudo indignationis negotiū eius: etiā noctu nō dormit prę solicitudinib⁹ cordis sui: etiā hoc vanitas est. [24] Nō est quod pulchrū appareat in hoīe, nisi vt comedat & bibat, & videre faciat animā suam bona ante filios hominis, exequēdo mandata Dñi, & ambulando in viis quę rectę sunt corā eo, vt benefiat ei ex labore suo: etiā hoc vidi ego q̄ vir qui prosperatur in seculo hoc, de manu Domini sit. [25] Etenim quis est ille qui det operam verbis Legis, & quis ille vir cui sit sollicitudo de die iudicij magni qui venturus est, prēter me? [26] Etenim homini cuius opera recta sunt ante Dominum, dedit sapientiam & scientiam in seculo hoc, & lætitiā cum iustis in seculo venturo: & viro peccatori dedit negotia mala ad congregandam mammonam, & ad aceruandam possessionem multam, vt auferatur ab eo, & detur viro pulchriori ipso ante Dominum. etiam hoc vanitas & confractio spiritus.

CAP. III.

OMni viro veniet tempus, & opportunitas omni negotio sub cælo. [2] Tempus electum ad generandum filios, & tempus electum ad occidendum filios nequam & irritantes: tempus electum ad plantandum arborem, & tempus electū ad euellendum arborē plantatam. [3] Tempus idoneū ad occidendum gladio, & tēpus idoneū ad curandū cubantē ægrotū: tēpus idoneū ad diruendū ędificiū, & tēpus idoneū ad ędificandū diruta. [4] Tēpus idoneum ad lugendū super iacentē, & tempus idoneū ad lętandum in lusu: tēpus idoneū ad lamentandū super occisum, & tempus idoneū ad plaudendū in lętitia. [5] Tēpus idoneum ad dissiciendum cumulū lapidum, & tempus idoneum ad congregandum lapides ad ędificium: tempus idoneum ad amplexandum vxorem, & tempus idoneum ad elongandum ab amplexu.

[6] Tempus idoneum ad quærendas diuitias, & tempus idoneum ad perdendas opes: tempus idoneum ad custodiendam rem, & tempus idoneum ad effundendam rem in mare in tempore tempestatis magnæ.

[7] Tempus idoneum ad lacerandum vestimentum, & tēpus idoneū ad consuendam scissuram: tempus idoneum ad tacendum, & tempus idoneū ad eloquēda verba controuersiæ. [8] Tempus idoneū vt vnus amet sociū suū, & tempus idoneū vt odio habeat virum peccatorē: tempus idoneum ad ineundum bellum, & tempus idoneum ad faciendam pacem. [9] Quid reliqui est viro seruienti qui laborat ad faciendum thesauros, & ad congregandū mammonā, nisi adiuuetur desuper? [10] Vidi negotium castigationum, & vindictam quā dedit Dominus filiis hominis qui sunt improbi vt affligantur in eo. [11] Vniuersum fecit Dominus pulchrum in tempore suo: etiam homines seculi huius tradidit in corda ipsorum; ne innotescat viro à principio quid futurum sit in fine.

14 * יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם־לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו׃

13 * וְגַם כָּל־הָאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְרָאָה טוֹב בְּכָל־עֲמָלוֹ מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃

14 * יָדַעְתִּי כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרוֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו׃

15 * מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת־נִרְדָּף׃

16 * וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרֶשַׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשַׁע׃

17 * אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי אֶת־הַצַּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עֵת לְכָל־חֵפֶץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֶׂה שָׁם׃

18 * אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי עַל־דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם־בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם׃

19 * כִּי מִקְרֶה בְנֵי־הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃

20 * הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה מִן־הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הֶעָפָר׃

21 * מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ׃

22 * וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי־הוּא חֶלְקוֹ כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו׃

ד

1 * וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֵרֶאה אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃

12 * And I knowe that there is nothing better, but to reioyce, and to do good in his life.

13 * And also that euery man eate and drinke, and see good of all his labour: it is the gift of God.

14 * I knowe that whatsoeuer God doeth, it shall be for euer: nothing can be added thereto, nor any thing taken therefrom: and God doeth it, that men should feare before him.

15 * That which hath been, is now: and that which shall be, hath already been: and God requireth that which is past.

16 * And moreouer I saw vnder the sunne in the place of iudgement, that wickednesse was there: and in the place of righteousnesse, that iniquitie was there.

17 * I said in mine heart, God shall iudge the righteous and the wicked: for there is a time there for euery purpose and for euery worke.

18 * I said in mine heart concerning the estate of the sonnes of men, that God might manifest them, and that they might see that they themselues are beasts.

19 * For that which befalleth the sonnes of men, befalleth beasts: euen one thing befalleth them: as the one dieth, so dieth the other: yea they haue all one breath, so that a man hath no preeminence aboue a beast: for all is vanitie.

20 * All go vnto one place: all are of the dust, and all turne to dust again.

21 * Who knoweth the spirit of the sonnes of men that goeth vpward, and the spirit of the beast that goeth downward to the earth?

22 * Wherefore I perceiued that there is nothing better, then that a man should reioyce in his workes: for that is his portion: for who shall bring him to see what shall be after him?

CAP. IIII.

1 VErti me ad alia, & vidi calumnias quæ sub Sole geruntur, & lachrymas innocentium, & neminem consolatorem, nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio destitutos.

12 * Et cognoui quòd non esset melius nisi lætari & facere bene in vita sua.

13 * Omnis enim homo qui comedit & bibit, & videt bonum de labore suo: hoc donum Dei est.

14 * Didici quòd omnia opera quæ fecit C Deus, perseuerent in perpetuum. Non possumus eis quicquam addere nec auferre, quæ fecit Deus vt timeatur.

15 * Quod factum est ipsum permanet. quæ futura sunt iam fuerunt, & Deus instaurat quod abiit.

16 * Vidi sub Sole in loco iudicij impietatem, & in loco iustitiæ iniquitatem.

17 * Et dixi in corde meo: Iustum & impium iudicabit Deus, & tempus omnis rei tunc erit.

18 * Dixi in corde meo de filiis hominum D vt probaret eos Deus, & ostenderet similes esse bestiis.

19 * Idcircò vnus interitus est hominis & iumentorum, & æqua vtriusque conditio. Sicut moritur homo, sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia, & nihil habet homo iumento amplius. Cuncta subiacent vanitati:

20 * Et omnia pergunt ad vnum locum. De terra facta sunt, & in terram pariter reuertuntur.

21 * Quis nouit si spiritus filiorum Adam ascēdat sursum, & si spiritus iumentorum descendat deorsum?

22 * Et deprehendi nihil esse melius quàm lætari hominem in opere suo, & hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet vt post se futura cognoscat?

תרגום

12 יְדַעְתִּ֗ אֲרוּם לֵית טָב בְּהוֹן בִּבְנֵי אֱנָשָׁא אֱלָהֵן לְמֶחְדֵי בְּחָדְוָת אוֹרַיְתָא וּלְמֶעְבַּד טָב בְּיוֹמֵי חַיּוֹהִי׃ 13 וְאַף כָּל־אֱנָשׁ דְּיֵיכֹל וְיִשְׁתֵּי וְיֶחֱזֵי טָב בְּיוֹמוֹי וְיִחְסַן לִבְנוֹי בְּעִדָּן מוֹהֵי כָּל־טַרְחוֹהִי מַתְנָה דְּאִתְיְהִבַת לֵהּ מִן קֳדָם יְיָ הוּא׃ 14 יְדַעְתְּ בְּרוּחַ נְבוּאָה אֲרוּם כָּל־דִּי־יַעְבֵּד יְיָ בְּעָלְמָא בֵּין טָבִישׁ הוּא יְהֵא לְעָלַם עֲלוֹהִי לֵית רְשׁוּ לְגִבַּר לְאוֹסָפָא וּמִנֵּהּ לֵית רְשׁוּ לְגִבַּר לְבַצָּרָא וּבְעִדָּן דִּי־יֵיתֵי פָּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא יְיָ הוּא דַּעֲבַד בְּגִין דִּי־יִדְחֲלִין בְּנֵי אֱנָשָׁא מִן קֳדָמוֹהִי׃ 15 מַה־דַּהֲוָה מִן קַדְמַת דְּנָא הוּא כְּבַר הוּא וְדַאֲתֵי וּמַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא הוּא כְּבַר הֲוָה וְיָתִיב דִּינָא עַתִּיד יְיָ לְמִתְבַּע חֲשׁוֹכָא וּמִסְכֵּנָא מִן יְדוֹהִי דְּרַשִׁיעָא דְּרָדֵף לֵהּ׃ 16 וְעוֹד חֲזֵית תְּחוֹת שִׁמְשָׁא דְּרָדֵף לֵהּ אַתַר בֵּית דִּינָא דְּרַנְיָנִי שְׁקָרָא תַּמָּן יְחוּבוֹן לְזַכָּאי לְמִפַּק חַיָּבָא בְּדִינֵהּ וַאֲתַר דְּמִשְׁתְּכַח תַּמָּן גְּבַר חַיָּבָא לְמִשְׁלַט בֵּהּ בְּגִין חוֹבֵי דְּרָא בִּישָׁא׃ 17 אֲמַרֵת אֲנָא בְלִבִּי יַת־זַכָּאָה וְיַת־חַיָּבָא יְדִין יְיָ בְּיוֹם דִּינָא דְּרָא אֲרוּם עִדָּן מִתְעַהַר לְכָל־עִסְקָא וְעַל כָּל־עוֹבָדָא דַּעֲבָדוּ בְּעָלְמָא הַהוּא תַּמָּן אִתְדָּנוּן חַמָּן׃ 18 אֲמַרֵת אֲנָא בְלִבִּי עַל־עִסְקָא בְנֵי אֱנָשָׁא דַּיְיתֵי עֲלֵיהוֹן מַכְתְּשִׁין וּמַרְעִין בִּישִׁין בְּגִין לְנַסּוֹאֵיהוֹן וּבְגִין לְמִכְחַנְהוֹן עֲבַד יְיָ לְמֶחֱזֵי אִין חַיָּבִין בְּחַיּוֹבְתָא יִשְׁתְּבֵק לְהוֹן וְיִתְּסוֹן וַרְשִׁיעַיָּא דִּי־אִנּוּן כִּבְעִירָא לָא חַיָּבִין בְּגִין כֵּן אִנּוּן מִתּוֹכְחִין לְאַבָּאָשָׁא לְהוֹן׃ 19 אֲרוּם אַרְעִין אֱנָשָׁא וְאַרְעִין בְּעִירָא אַרְעִין חַד לְכֻלְהוֹן וְהֵיכְמָא דְּתָמוּת בְּעִירָא כֵּן יְמוּת דֵּין וְדָלָא תָּאֵב בְּתִיּוּבְתָא קָדָם מָרֵהּ וְנִשְׁמַת רוּחַ תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא אִתְּדָן לְכָל־גַּוְנַיִן וּשְׁאָרוּת נַבְרָא מִן בְּעִירָא לֵית פִּרְעָנָא בֵּין תַּרְוֵיהוֹן אֱלָהֵן בַּיִת קְבוּרְתָּא אֲרוּם כֻּלָּא אֲזִלִין לַאֲתַר חַד כֻּלְּהוֹן דִּירֵי עָלְמָא אִתְבְּרִיו מִן עַפְרָא וְכַד יְמוּתוּן כְּלְהוֹן דַּיְירֵי עָלְמָא לְסוֹף עַפְרָא׃ 21 וּמַן הוּא חַכִּימָא דְּיַדַּע אֵין רוּחַ נִשְׁמְתָא דִּבְנֵי אֱנָשָׁא הַסַּלְקָא הִיא לְעֵלָּא לְרָקִיעָא וְרוּחַ נִשְׁמְתָא דִּבְעִירָא הַנָּחֲתָא הִיא לְרַע לְאַרְעָא׃ 22 וְחֲזֵית אֲרוּם לֵית טָב בְּעָלְמָא הָדֵין לְמִקְנֵי בֵּהּ עָלְמָא דְּאָתֵי אֲרוּם מַן הוּא דְּיַעֲלְנֵּהּ לְמֶחֱזֵי מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בָּתְרוֹי׃ ד

1 וְתָבָת אֲנָא וְחָזֵית יַת־כָּל־אֲנִיסִין דְּאִתְעֲבָדוּ לַצַּדִּיקַיָּא וּדְאִתְרַחִיקוּ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא מִן יַד דּוּחֲקֵיהוֹן וְלֵית דִּימַלֵּל לְהוֹן מַנְחוּמִין וְלֵית לְמִפְרָקְהוֹן מִן יְדָא דְּאוֹנְסֵיהוֹן בְּתֻקֵּף יְדָא וּבְחֵילָא וְלֵית דִּי־יְנַחֵם לְהוֹן׃

* *Cognoui quòd non eſt bonum in eis, niſi læ-* 12
tari & facere bonum in vita ſua.

* *Et omnis homo qui comedit & bibit &* 13
videat bonum in omni labore ſuo, donũ Dei eſt.

* *Cognoui quòd omnia quæcunque fecit Deus,* 14
ipſa erunt in ſeculum: ſuper ea non eſt addere, & ab eis non eſt auferre: & Deus fecit vt timeant à facie eius.

* *Quod factum eſt iam eſt, & quæcunque* 15
vt fierent iam fuerunt, & Deus quæret qui perſecutionem paſſus eſt.

* *Et adhuc vidi ſub Sole locum iudicij, illic* 16
impius; & locum iuſtorum, illic impius.

* *Dixi ego in corde meo: Simul iuſtum &* 17
ſimul impium iudicabit Deus. quoniam tempus omni rei & in omni opere illic.

* *Dixi ego in corde meo, de loquela filiorum* 18
hominis. quoniam diſcernet eos Deus, & vt oſtendat quòd ipſi beſtiæ ſunt.

* *Et eis occurſus filiorum hominis, & oc-* 19
curſus beſtiæ, occurſus vnus eis. ſicut mors huius, ſic mors iſtius: & ſpiritus vnus omnibus: & quid amplius habuit homo præter beſtiam? nihil. quoniam cuncta vanitas.

* *Omnia pergunt ad locum vnum, omnia* 20
facta ſunt ex puluere, & omnia conuertuntur in puluerem.

* *Et quis nouit ſpiritum filiorum hominis,* 21
ſi aſcendit ipſe ſurſum? & ſpiritum beſtiæ ſi deſcendit ipſe deorſum in terram?

* *Et vidi quòd non eſt bonum niſi quòd læ-* 22
tabitur homo in operibus ſuis, quoniã hoc pars eius. quoniam quis ducet eum vt videat in quo vtique fiat poſt eum?

CAP. IIII.

ET verſus ſum ego & vidi cunctas calum- 1
nias quæ geruntur ſub Sole. et ecce lachryma calumnias patientium, & non eſt eis conſolator: et à manu calumniantium eos fortitudo, & non eſt eis conſolator.

12 * ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς· εἰμὴ τοῦ εὐφραν-
13 θῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ. * καὶ γε πᾶς
ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίεται καὶ ἴδῃ ἀγαθὸν ἐν παντὶ μό-
14 χθῳ αὐτοῦ, δόμα θεοῦ ἐστιν. * ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν ὁ θεὸς αὐτὰ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα, ἐπ' αὐτῷ οὐκ ἔστι
προσθεῖναι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν. καὶ ὁ θεὸς ἐ-
ποίησεν ἵνα φοβηθῶσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.
15 * τὸ γεγόμενον ἤδη ἐστί, καὶ ὅσα δεῖ γίνεσθαι ἤδη γέγονε,
καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν διωκόμενον.
16 * καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον τόπον τοῦ κρίσεως, ἐκεῖ ὁ ἀ-
σεβής, καὶ τόπον τῶν δικαίων, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής.
17 * εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου· σὺ τὸν δίκαιον καὶ σὺ τὸν
ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεός· ὅτι καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι καὶ ἐπὶ
18 παντὶ τῷ ποιήματι ἐκεῖ. * εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου,
περὶ λαλιᾶς τῶν υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς
ὁ θεός, καὶ τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί.
19 * καὶ γε αὐτοῖς συμβάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συ-
νάντημα τοῦ κτήνους, συνάντημα εἷς αὐτοῖς. ὡς ὁ θάνα-
τος τούτου οὕτως ὁ θάνατος τούτου. καὶ πνεῦμα εἷς τοῖς πᾶ-
σι, καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος ὑπὲρ τὸ κτῆνος; οὐ-
20 δέν. ὅτι τὰ πάντα ματαιότης. * τὰ πάντα πορεύε-
ται εἰς τόπον ἕνα, τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ τοῦ χοός, καὶ τὰ πάν-
τα ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν.
21 * καὶ τίς οἶδε τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ ἀναβαίνει
αὐτὸ ἄνω; καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους εἰ καταβαίνει αὐτὸ
22 κάτω εἰς τὴν γῆν; * καὶ εἶδον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν
εἰ μὴ ὁ εὐφρανθήσεται ἄνθρωπος ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ,
ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ. ὅτι τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἂν γέ-
νηται μετ' αὐτόν;

δ'.

1 * Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον συμπάσας τὰς συκο-
φαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ δάκρυον
τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ὁ παρακαλῶν,
καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων αὐτοὺς ἰσχύς, καὶ οὐκ ἔστιν
αὐτοῖς παρακαλῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Cognoui quòd non eſt bonum in illis, in filiis *inquam* hominis, niſi vt delectentur in delectatione Legis, & faciant bonum in diebus vitę ſuæ. 13 Et etiam omnis homo vt comedat & bibat & videat bonum in diebus ſuis, & hæreditate tradat filiis ſuis in tempore mortis ſuę omnem laborem ſuum: donum quod datũ eſt ei, à facie Dñi eſt. 14 Cognoui in ſpiritu prophetiæ ꝙ omne quod faciet Dominus in ſeculo inter bonum & malum, id erit in ſeculum. ſuper ipſum non eſt facultas cuiquam addere, & ex eo non eſt facultas alicui detrahere: & in tempore quo veniet vltio in ſeculo, Dominus ipſe eſt qui fecit, vt timeant filii hominis à conſpectu eius. 15 Id quod fuit ab initio, id ipſum iam eſt quod venit, & id quod futurum eſt vt fiat in fine dierum, id iam fuit, & in die iudicij magni futurum eſt vt Dominus requirat obſcurum & pauperem de manibus improbi qui perſecutus fuerit eum.

16 Et adhuc vidi ſub Sole in ſeculo hoc locum domus iudicij; in quo iudices mendacij condemnant innocentem, vt exeat reus in iudicio ſuo, & locum, in quo inuenitur vir innocens; ibidem inuenitur vir peccator, vt imperet ei propter peccata generationis malæ. 17 Dixi ego in corde meo, Innocentẽ & peccatorem iudicabit Dñs in die iudicij magni, quoniã tempus præfinitum eſt omni cauſę: & propter omne opus quod fecerint in ſeculo hoc iudicabuntur ibi. 18 Dixi ego in corde meo ſuper cauſam filiorũ hominis quòd venient ſuper eos percuſſiones & morbi mali ad tentãdum eos & ad probandũ eos. *hæc* fecit Dominus vt videat: ſi reuertentur ad pœnitẽtiam, dimittetur illis & ſanabuntur. Sed improbi qui vt iumentum non conuertuntur, propterea illi arguuntur nocendo eis. 19 Quoniam euentus hominis & euentus iumenti, euentus vnus omnibus illis. & ecce quemadmodum moritur iumentum, ſic moritur is qui non conuertitur ad pœnitentiam ante mortem ſuam, & ſpiraculum ſpiritus vtriuſque ſimul iudicabitur in omni negotio: & reſiduum viri præ iumento non eſt quicquam inter vtrumque, niſi domus ſepulchri, quia omnia vanitas. 20 Omnia eunt ad locum vnum: omnes habitatores ſeculi creati ſunt ex puluere: & quando mortui fuerint omnes illi futuri ſunt vt conuertantur in puluerem.

21 Et quis ſapiẽs qui nouit an ſpiritus animæ filiorum hominis aſcendat ipſe ſupra firmamentum, & ſpiritus animæ iumenti deſcendat ipſe ſubtus terram? 22 Et vidi quòd non eſt melius in ſeculo hoc, quàm vt gaudeat homo in operibus ſuis bonis, & comedat & bibat & benehabeat cor eius: namque hæc eſt pars eius bona in ſeculo hoc ad acquirendum in ea ſeculum venturum: nam quis eſt ille qui introducet eum ad videndum id quod futurum eſt vt fiat poſt eum?

CAP. IIII.

ET redij ego & vidi omnes calumnias quæ factæ ſunt iuſtis qui opprimuntur in ſeculo hoc ſub Sole à manu oppreſſorum ipſorum, & non eſt qui loquatur illis conſolationes, & non eſt qui vindicet eos de manu moleſtantium eos in fortitudine manus & in virtute, & non eſt qui conſoletur eos.

2 * וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן־הַחַיִּים
אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָּה׃
3 * וְטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר־עֲדֶן לֹא הָיָה אֲשֶׁר לֹא־
רָאָה אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
4 *וְרָאִיתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עָמָל וְאֵת כָּל־כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה
כִּי הִיא קִנְאַת־אִישׁ מֵרֵעֵהוּ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃
5 * הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת־יָדָיו וְאֹכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ׃
5 * טוֹב מְלֹא כַף נָחַת מִמְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל וּרְעוּת רוּחַ׃
7 * וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה הֶבֶל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
8 * יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וָאָח אֵין־לוֹ וְאֵין קֵץ
לְכָל־עֲמָלוֹ גַּם־עֵינָיו לֹא־תִשְׂבַּע עֹשֶׁר וּלְמִי אֲנִי
עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת־נַפְשִׁי מִטּוֹבָה גַּם־זֶה הֶבֶל וְעִנְיַן
רָע הוּא׃
9 * טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן־הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ־לָהֶם שָׂכָר
טוֹב בַּעֲמָלָם׃
10 * כִּי אִם־יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת־חֲבֵרוֹ וְאִילוֹ הָאֶחָד
שֶׁיִּפּוֹל וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ׃
11 * גַּם אִם־יִשְׁכְּבוּ שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם וּלְאֶחָד אֵיךְ
יֵחָם׃
12 * וְאִם־יִתְקְפוֹ הָאֶחָד הַשְּׁנַיִם יַעַמְדוּ נֶגְדּוֹ וְהַחוּט
הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק׃
13 * טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר
לֹא־יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד׃
14 * כִּי־מִבֵּית הָסוּרִים יָצָא לִמְלֹךְ כִּי גַּם בְּמַלְכוּתוֹ
נוֹלַד רָשׁ׃
15 * רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים הַמְהַלְּכִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו׃

2 * Et laudaui magis mortuos quàm viuentes, & feliciorem vtroque iudicaui,
3 * qui necdum natus eſt, nec vidit mala quæ ſub Sole fiunt.
4 *Rurſum contemplatus ſum omnes labores hominum, & induſtrias animaduerti patere inuidiæ proximi. & in hoc ergo
B vanitas, & cura ſuperflua eſt.
5 * Stultus complicat manus ſuas, & comedit carnes ſuas, dicens:
6 * Melius eſt pugillus cum requie, quàm plena vtraque manus cum labore & afflictione animi.
7 * Conſiderans repperi & aliam vanitatem ſub Sole.
8 * Vnus eſt, & ſecundum non habet, nõ filium, non fratrem, & tamẽ laborare non ceſſat, nec ſatiantur oculi eius diuitiis, nec recogitat, dicens: Cui laboro, & fraudo a-
C nimam meam bonis? In hoc quoque vanitas eſt & afflictio peſſima.
9 * Melius eſt ergo duos eſſe ſimul, quàm vnum: habent enim emolumentum ſocietatis ſuæ.
10 * Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ ſoli, quia cùm ceciderit, nõ habet ſubleuantem ſe.
11 * Et ſi dormierint duo, fouebuntur mutuò. vnus quomodo calefiet?
12 * Et ſi quiſpiam præualuerit contra vnum, duo reſiſtent ei. Funiculus triplex difficilè rumpitur.
13 * Melior eſt puer pauper & ſapiens re-
D ge ſene & ſtulto, qui neſcit præuidere in poſterum.
14 * Quòd de carcere cateniſque interdum quis egrediatur ad regnum, & alius natus in regno inopia conſumatur.
15 * Vidi cunctos viuentes qui ambulant ſub Sole cũ adoleſcente ſecundo qui conſurget pro eo.

תרגום

2 וְשַׁבְּחֵת אֲנָא יַת־שְׁכִיבַיָּא דְּהָא כְּבָר מִיתוּ וְלָא חֲזוֹ פֻּרְעָנוּתָא דְּאָתֵי בְּעָלְמָא בָּתַר מוֹתְהוֹן יַתִּיר מִן חַיַּיָּא דִּי־אִנּוּן קָיְמִין בְּעָקָא עַד־כְּעַן׃
3 וְשַׁפִּיר מִן תַּרְוֵיהוֹן יַת דְּעַד כְּעַן לָא הֲוָה וְלָא אִתְבְּרִי בְּעָלְמָא דִּי־לָא חֲזָא יַת־כָּל עוֹבָדָא בִּישָׁא דְּאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא הָדֵן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא׃
4 וַחֲזֵית אֲנָא יַת־כָּל־טָרְחָא וְיַת־כָּל־אוֹטָבוּת עוֹבָדָא דַעֲבַדוּ בְּנֵי אֲנָשָׁא אֲרוּם הִיא קִנְאָתָא דְּקָנֵי גַּבְרָא לְחַבְרֵהּ לְמֶעְבַּד כְּוָתֵהּ וְאַף־דֵּן
הֶבְלוּ וְתְבִירוּת רוּחָא׃ 5 שָׁטְיָא אָזִל וּמְגַפֵּף יַת יְדוֹי בְּקַיְטָא וְלָא צָבֵי לְמִטְרַח וּבְסִתְוָא יֵיכֻל יַת כָּל מַה דְּאִית לֵהּ וַאֲפִילוּ כְּסוּ דְעַל מְשַׁךְ בִּשְׂרֵהּ׃
6 טָב לִגְרַר מְלֵי חָפְנֵי מֵיכְלָא בְּהַנְיוּת נְפַשׁ וּבְלָא גְזֵלָא וַחֲטוּפִין מִן תְּרֵין חָפְנִין מַלְיָן מֵיכְלָא בִּגְזֵלָא וַחֲטוּפִין׃
7 וְתָבֶת אֲנָא וַחֲזֵית הֶבְלוּ דְּאִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא תְּחוֹת שִׁמְשָׁא׃ 8 אִית גְּבַר יְחִידַי וְלֵית תִּנְיָן בַּר מִנֵּהּ אַף בְּרָא וְאַף אֲחָא לֵית
לֵהּ לְמֵירַת יַת־נִכְסוֹי וְלֵית סוֹף לְכָל־טָרְחֵהּ וְאַף־עַיְנֵהּ לָא תִכֹּל לְמִשְׂבַּע עָתְרָא וְלָא יֵימַר בְּלִבְבֵהּ לְמָה דֵין אֲנָא טָרַח וּמְחַסֵּר יַת־נַפְשִׁי מִטִּיבוּתָא
אַף־דֵּן הֶבְלוּ וְגַיָּן בִּישׁ הוּא׃
9 טָבִין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא בְּדָרָא יַתִּיר מִן חֲדָא דִּי־אִית לְהוֹן אֲגַר טָב לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּטָרְחֲהוֹן דִּי־טְרַחוּ לְסוֹבָרָא יַת דָּרֵיהוֹן׃
10 אֲרוּם אֱלָהֵן אִן יִפֹּל חָד מִנְּהוֹן עַל עַרְשָׂא וְיִשְׁכֹּב מְרַע חֲדָא יְקִים יַת חַבְרֵהּ בִּצְלוֹתֵהּ וְאִלּוּ חַד דְּהוּא זַכַּי בִּלְחוֹדוֹהִי בְּדָרֵהּ בְּעִדַּן דִּי־
יִפֹּל עַל עַרְשֵׂהּ וְיִשְׁכֹּב מְרַע לֵית לֵהּ בְּדָרֵהּ חֲבֵר תִּנְיָן לְצַלָּאָה עֲלוֹהִי אֱלָהֵן בִּזְכוּתֵהּ יְקוּם מִמַּרְעֵהּ׃
11 וְאַף אִם דָּמְכָן תְּרֵין גְּבַר וְאִתְּתָא וְשָׁחִין לְהוֹן בְּסִתְוָא וּלְחַד אֵיכְדֵן יִשְׁחַן׃ 12 וְאִם יְקוּם גַּבְרָא רַשִׁיעָא וְתַקִּיפָא
בְּדָרָא וְעוֹבָדוֹהִי מִתְקַלְקְלִין וּמִסְתַּקְפִּין לְאַיְתָאָה פֻּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא קָיְמִין תְּרֵין צַדִּיקַיָּא כָּל קִבְלֵהּ וּמְבַטְּלִין פֻּרְעָנוּתָא בִּזְכוּתְהוֹן וְכַמָּה יָאֲוָן
תְּלָתָא צַדִּיקַיָּא דְּאִנּוּן בְּדָרָא וּשְׁלַם בֵּינֵיהוֹן כְּתִיכָּא דִּמְגַדְּלְיָא תְּלָת תְּלָת נִימִין דְּלָא בִּבְחִילוּ אִתְנַתַּק׃ 13 טָב הוּא דִּי־הוּא מִסְכֵּן וַהֲוָה
בֵּהּ רוּחַ חָכְמְתָא מִן קֳדָם יְיָ יַתִּיר מִן מַלְכָּא סִיב וְטִפֵּשׁ וּבָתַר הָכֵי לָא הֲוָת מַנְדְּעָא לְאִזְדְּהָרָא עוֹד׃
14 אֲרוּם מִן בֵּית אֲסִירֵי נְפַק וּמְלַךְ עַל אַרְעָא אֲרוּם אַף בְּיוֹמֵי מַלְכוּתֵהּ אִתְעֲבַד מִסְכֵּנָא בְּעָלְמָא׃ 15 חֲזֵית יַת כָּל חַיַּיָּא דְּאָזְלִין תְּחוֹת
שִׁמְשָׁא עִם רַבְיָא תִּנְיָנָא דִּיקוּם וְיִמְלֻךְ בַּאֲתַר אַחְסַנְתֵּהּ׃

* *Et laudaui ego simul mortuos qui iam mortui sunt super viuentes, quicunque ipsi viuunt* 2
* *vsque nunc.*

* *Et bonus super duos istos quicunque nondum natus est, qui non vidit simul opus malum* 3
quod factum est sub Sole.

* *Et vidi ego omnem laborem, & omnem fortitudinem operis. quoniam hoc zelus viri ab* 4
amico suo. & hoc vanitas & electio spiritus.

* *Stultus complicauit manus suas, & comedit* 5
carnes suas.

* *Bonum repletio pugilli quietis super repletiones duorum pugillorum laboris &* 6
electionis spiritus.

* *Et conuersus sum ego & vidi vanitatem* 7
sub Sole.

* *Est vnus & non est secundus, & filius* 8
& frater non est ei. & non est finis omni labori suo. & oculus eius non repletur diuitiis. Et
cui ego laboro, & fraudo animam meam à bonitate? & hoc vanitas & occupatio mala est.

* *Boni duo super vnum, quibus est eis mer-* 9
ces bona in labore eorum.

* *Quoniam si ceciderint, vnus eriget parti-* 10
cipem suum. & væ ipsi vni cùm ceciderit, & non fuerit secundus vt erigat eum: * *& si dor-* 11
mierint duo, & calor eis, & vnus quomodo calefiet?

* *Et si victus fuerit vnus, duo stabunt con-* 12
tra eum, & funiculus triplex non citò rumpetur.

* *Et bonus puer pauper & sapiens super re-* 13
gem senem & stultum, qui non nouit præcauere vltrà.

* *Quoniam de domo vinculorum exibit ad* 14
regnandum. quoniam & in regno suo natus est pauper.

* *Vidi cunctos viuentes qui ambulant sub* 15
Sole, cum adolescente secundo, qui resurget pro eo.

2 * καὶ ἐπήνεσα ἐγὼ ζωὴ οὓς τεθνηκότας οὓς ἤδη ἀποθανόντας ὑπὲρ οὓς ζῶντας, ὅσοι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως ἔτι νῦν.

3 * καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ οὓς δύο τούτους ὅστις οὔπω ἐγένετο, ὃς οὐκ εἶδε ζωὴ τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον.

4 * καὶ εἶδον ἐγὼ σύμπασαν τὸν μόχθον, καὶ σύμπασαν ἀνδρίαν τοῦ ποιήματος. ὅτι αὐτὸ ζῆλος ἀνδρὸς ἀπὸ τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ. καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

5 * ἄφρων περιέλαβεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἔφαγε τὰς σάρκας αὐτοῦ.

6 * ἀγαθὸν πλήρωμα δρακὸς ἀναπαύσεως ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος.

7 * καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον.

8 * ἔστιν εἷς καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος. καὶ γε υἱὸς καὶ γε ἀδελφὸς οὐκ ἔστιν αὐτῷ. καὶ οὐκ ἔστι πέρασμος τῷ παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπίμπλαται πλούτου. καὶ τίνι ἐγὼ μοχθῶ· καὶ στερίσκω τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀγαθοσύνης. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ περισπασμὸς πονηρός ἐστιν.

9 * ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν εἷς. οἷς ἐστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν.

10 * ὅτι ἐὰν πέσωσιν, ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ. οὐαὶ αὐτῷ τῷ ἑνὶ ὅταν πέσῃ καὶ μὴ ᾖ δεύτερος ὃς ἐγείρει αὐτόν.

11 * καὶ ἐὰν κοιμηθῶσιν οἱ δύο καὶ θέρμη αὐτοῖς, οὐ ὁ εἷς πῶς θερμανθῇ;

12 * καὶ ἐὰν ὑπερισχυσθῇ ὁ εἷς, οἱ δύο στήσονται κατέναντι αὐτοῦ, οὐ ταχὺ τὸ σχοινίον τριπλοῦν ταχέως διαρραγήσεται.

13 * καὶ ἀγαθὸς παῖς πτωχὸς οὐ σοφὸς ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύτερον, καὶ ἄφρονα ὃς οὐκ ἔγνω ἔτι προσέχειν ἔτι.

14 * ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται ἐπὶ βασιλεύσας. ὅτι καί γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγεννήθη πτωχός.

15 * εἶδον σύμπασας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέρου, ὃς ἀναστήσεται ἀντ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] Et laudaui ego iacentes qui ecce iam mortui fuerunt, qui non viderunt vltionem quæ venit in seculum post mortem suam magis quàm viuos qui vixerunt in molestia vsque nunc. [3] Et prestantior vtrisque is est qui hactenus nondum fuit, nec creatus est in mundo, quòd non viderit opera mala quæ facta sunt in mundo hoc sub Sole. [4] Et vidi ego omnem laborem & omnem directionem operis quod fecerunt filij hominis, quòd sit æmulatio qua æmulatur vir sociũ suũ ad faciendum sicut ille: & etiam hoc vanitas est & confractio spiritus. [5] Stultus vadit & complicat manus suas in æstate & non vult laborare, & in hyeme comedet quicquid est ipsi & etiam operimentum quod est super pellem carnis suæ. [6] Melius est viro implementum volę *vnius* cibi in quiete animæ & sine direptione & rapinis, quàm duæ volę plenæ cibo in direptione & rapinis. [7] Et redij ego & vidi vanitatem quę decreta est vt sit in seculo sub Sole. [8] Est vir vnicus, & non est secundus præter eum, neque etiam filium neque fratrem habet ad hæreditandum facultates eius, & non est finis omnibus laboribus eius: etiam oculus eius nõ potest satiari diuitiis: nec dicit in corde suo: Ad quidnam ego laboro & defraudo animam meam bonis? etiam hoc vanitas & negotium malum est. [9] Meliores sunt duo iusti in generatione, quàm vnus, quia est illis merces bona in seculo venturo in laboribus suis, quos laborauerunt ad sustentandum generationem suam.

[10] Nam si ceciderit vnus ex eis super lectum & cubauerit ægrotans, alter surgere faciet socium suum oratione sua. & si vnus innocens solus fuerit in generatione sua, in tempore quo decidet super lectum & cubabit ægrotans, non erit illi in generatione sua socius secundus ad orandum super eum: sed in puritate sua surget ex ægritudine sua. [11] Et etiam si dormierint duo, vir & vxor eius, & calor eis erit in hyeme: sed vnus quomodo calefiet? [12] Et si surrexerit vir improbus & robustus in generatione, & opera eius corrupta, & occasionem afferentia ad prouocandam vltionem in seculo; stantes duo iusti omnino aduersus eum, cessare facient vltionem merito suo: & quanto congruentius tres iusti qui fuerint in generatione, & pax inter eos, sicut catena quæ contorta est ternis funibus, quæ non festinanter conuelletur. [13] Melior est qui est pauper, & ineſt in eo spiritus sapientiæ ab ante Dominum, quàm rex senex & stultus: & vltra hæc non est cognitio vt admoneatur amplius. [14] Etenim de domo vinctorum exiuit & regnauit super terram: quoniam in diebus regni sui factus est pauper in seculo. [15] Vidi omnes viuentes qui ambulant sub Sole cum puero secundo qui surrexerit & regnarit in loco hæreditatis suæ.

16 * אֵין־קֵץ לְכָל־הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵיהֶם גַּם
הָאַחֲרוֹנִים לֹא יִשְׂמְחוּ־בוֹ כִּי־גַם־זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן
17 רוּחַ: * שְׁמֹר רַגְלֶיךָ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים
וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח כִּי־אֵינָם יוֹדְעִים
לַעֲשׂוֹת רָע: ה

1 * אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר לְהוֹצִיא
דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל־
הָאָרֶץ עַל־כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים:
2 * כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים:
3 * כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים אַל־תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ
כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר־תִּדֹּר שַׁלֵּם:
4 * טוֹב אֲשֶׁר לֹא־תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם:
5 * אַל־תִּתֵּן אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ וְאַל־
תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף
הָאֱלֹהִים עַל־קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ:
6 * כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת וְהַבְלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת־
הָאֱלֹהִים יְרָא:
7 * אִם־עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַּמְּדִינָה
אַל־תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר
וְגְבֹהִים עֲלֵיהֶם:
8 * וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד:
9 * אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי־אֹהֵב בָּהָמוֹן לֹא
תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל:
10 * בִּרְבוֹת הַטּוּבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה־כִּשְׁרוֹן
לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאִית עֵינָיו:
11 * מְתוּקַת שְׁנַת הָעֹבֵד אִם־מְעַט וְאִם־הַרְבֵּה יֹאכֵל
וְהַשָּׂבָע לָעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישֹׁן:

ECCLESIASTES. Translat.B.Hieronymi.

16 *Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum, & qui postea futuri sunt, non lætabuntur in eo. sed & hoc va-
17 nitas & afflictio spiritus. * Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, & appropinqua vt audias. Multo enim melior 1.Re.15.c.
est obedientia, quàm stultorum victimæ, qui nesciunt quid faciunt mali.

CAP. V.

1 NE temerè quid loquaris, neque cor tuũ
A sit velox ad proferendum sermonem coram Deo. Deus enim in cælo, & tu super terrã: idcircò sint pauci sermones tui.
2 * Multas curas sequuntur somnia, & in multis sermonibus inuenietur stultitia.
3 * Si quid vouisti Deo, ne moreris reddere. Displicet enim Deo infidelis & stul- Eccl.5.
B ta promissio. sed quodcunq; voueris redde.
4 * Multoque melius est nõ vouere, quàm post votum promissa non reddere.
5 * Ne dederis os tuum vt peccare facias carnem tuam, neque dicas coram angelo, Non est prouidentia, ne fortè iratus Deus contra sermones tuos dissipet cuncta ope
6 ra manuum tuarum. * Vbi multa sunt somnia, plurimæ sunt vanitates & sermones innumeri. Tu verò Deum time.
7 *Si videris calumnias egenorum & violenta iudicia, & subuerti iustitiam in prouincia, nõ mireris super hoc negotio, quia excelso excelsior est alius, & super hos quo-
8 que eminentiores sunt alij: * Et insuper vniuersæ terræ rex imperat seruienti.
9 * Auarus non implebitur pecunia; &
C qui amat diuitias, fructum non capiet ex eis: & hoc ergo vanitas.
10 *Vbi multæ sunt opes, multi qui comedunt eas. Et quid prodest possessori, nisi quòd cernit diuitias oculis suis?
11 * Dulcis est somnus operanti siue parũ siue multum comedat, saturitas autem diuitis non sinit eum dormire.

תרגום

16 לֵית סוֹף לְכָל־עַמָּא דַּהֲוָה קֳדָמֵיהוֹן אַף לְבָתְרָאֵי לָא יְחֻדוּן בֵּהּ אֲרֵי אוּף דֵּין הֶבְלָא וּתְבִירוּת רוּחָא: 17 אַנְתְּ בַּר נַשׁ טַר רַגְלָךְ בְּעִדָּן דְּתֵיזֵל
לְבֵית מַקְדְּשָׁא לְצַלָּאָה וְלָא תְּהֵךְ תַּמָּן מְלָא חוֹבִין קֳדָם יְיָ עַד לָא תְּתוּב וּתְהֵי מְקָרֵב יַת אִדְנָךְ לְקַבָּלָא אֻלְפָּן אוֹרַיְתָא מִן כָּהֲנַיָּא וְחַכִּימַיָּא וְלָא
חָשָׁא כְּטַפְשָׁא דְּמָקְרְבִין קׇרְבָּנָא עַל־חוֹבֵיהוֹן וְלָא תִּיבִין מִן עוֹבָדִין בִּישִׁין דַּאֲחִידִין בִּידֵיהוֹן וְלֵיתֵי מִתְקַבֵּל בְּרַעֲוָא קֳדָמַיי לֵיתֵיהוֹן יַדְעִין
לְמֶעְבַּד כְּהוֹן בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ: ה 1 לָא־תְבַהֵל עַל־מֵימְרָךְ לְשַׁבָּשָׁא יַת־מְלֵי פֻּמָּךְ וְלִבָּךְ לָא יְזוּחִי לְאַפָּקָא מִלָּא בְּעִדָּן דַּאַתְּ מְצַלִּי קֳדָם
יְיָ אֲרוּם יְיָ שַׁלִּיט עַל כָּל־עָלְמָא וְיָתֵב עַל־כָּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וְאַנְתְּ יָתֵב עַל־אַרְעָא בְּגִין כֵּן יְהוֹן מִלֵּי פֻּמָּךְ קַלִּילִין: 2 אֲרוּם הֵיכְמָא דְּיֵיתֵי
חֶלְמָא עַל הַרְהוּרֵי לִבָּא בְּסִגְיָאוּת גּוּנִין אַף כְּרֵין קַל שָׁטְיָא בְּסִגְיָאוּת פִּתְגָמִין בְּטֵלִין: 3 בְּעִדָּן דְּתַרַּר נִדְרָא קֳדָם יְיָ לָא־תְעַכֵּב לְשַׁלָּמוּתֵהּ אֲרוּם
בְּגִין כֵּן לֵית רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ בְּטַפְשַׁיָּא מִן בְּגַלַּל דְּמִעַכְּבִין נִדְרֵיהוֹן וְאַנְתְּ יַת־דִּי־לָא־תְנַדַּר מְהֵנַדַּר וְלָא תְשַׁלֵּם: 4 טַב לָךְ דִּי־לָא־תְנַדַּר מִדְּהָנַדַּר וְלָא תְשַׁלֵּם:
5 לָא־תְנַבֵּל יַת־מֵימַר פֻּמָּךְ דִּין גֶּהנֶּם עִלַּוֵי־בְשָׂרָךְ וּבְיוֹם דִּינָא רַבָּא לָא־תֵכֵל לְמֵימַר קֳדָם מַלְאָכָא דְּרָמֵי בָךְ אֲרוּם שָׁלוּתָא הִיא
לְמָה דֵּין יְתַקֵּף רְגָזָא דַּיְיָ עַל כָּל מַלְכָּךְ דְּאִתְאֲמַר בְּגִנּוּתָא וְיַחֲבֵל יַת־עוֹבָדֵי יָדָךְ: 6 אֲרוּם בְּסִגְיָאוּת חֶלְמִין דְּנִבְיָאֵי שִׁקְרָא וְהַבְלִין דְּבַעֲלֵי חַרְשִׁין
וּסְלִין סַגִּיאִין דְּרַשִׁיעַיָּא לָא־הֲווֹ מְשַׁכְּחִין אֶלָּהֵן וּמִן קֳדָם יְיָ תְּהֵי מְמַגְּחוֹן חְתַבַע אֱלָהָא וּמִן קֳדָם יְיָ תְּהֵי דָּחְלָא: 7 אִין אֲנִיסוּת מִסְכֵּנָא וְגֵזֶלָא וְדִין
וְצְדָקָתָא חֲזֵי בְּקִרְתָּא לָא־תְתְמַהּ בְּלִבָּךְ אֲרוּם רָם עַל רָם אִיכְּרֵן רְעוּתָא דַּיְיָ עַל כָּל־אִלֵּין אֲרוּם אֱלָהָא אַדִּיר עַל שְׁמֵי מְרוֹמָא נָטַר עוֹבָדֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא בֵּין טָב לְבִישׁ
וּמִן קֳדָמוֹי מִשְׁתַּלְחִין גְּבִרִין וְיוּתְנִין וְתַקִּיפִין לְמָרְדֵי בִרְשִׁיעַיָּא וּלְמֶהֱוֵיהוֹן מִתְמַנֵּן רַבָּנִין עֲלֵיהוֹן: 8 וּמוֹתַר שֶׁבַח פִּלְחָנוּת אַרְעָא עַל־
כּוֹלָּא הִיא דְּבָעְדָן דְּמָרְדִין בְּנֵי מַלְכָּא מִתְיְהֵב בְּפִצְיְחִין מִן קֳדָמֵיהוֹן אִין לֵית לֵהּ עִבּוּר לְמֵיכַל הַהוּא מַלְכָּא לְגַבַּר פַּלַּח בְּחַקְלָא מִתְעֲבַד
עֲבֵד מִשְׁתַּעְבַּד: 9 גַּבַּר תַּגָּר דִּי יְרַחֵם לְמִכְנַשׁ מָמוֹן לָא יִשְׂבַּע לְמִצְבַּר כְּסַף וּמַן דִּי־יְרַחֵם לְמִכְנַשׁ מָמוֹן יַתִּיר לֵית לֵהּ שְׂבַח לְעָלְמָא דְּאָתֵי אִן לָא
יַעֲבַד מִנֵּהּ צְדָקָתָא בְּדִיל דְּלֵית לֵהּ אָגַר עֲלַל לְמֵיכַל אַף־דֵּן הֶבְלוּ: 10 כַּד מַגְיָא טִיבוּתָא בְּעָלְמָא סַגִּיאָן אַף בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּיֵיכְלוּנַהּ וּמָה־
הָנָאָה אִיתַי לְמָרֵהּ דְּיִצְבְּרִנַּהּ אִן־לָא יַעֲבֵד מִנַּהּ טִיבוּתָא בְּגִין דִּי־יָחֲזֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי יְחָבִית אַגְרָתָא בְּעֵינוֹהִי: 11 בְּסִמַּת דְּמִכַּת גַּבְרָא דִּי־
פָלַח לְמָרֵי עָלְמָא וְאִית לֵהּ נִיחָא עַל בֵּית קְבוּרְתֵּהּ אִן זְעִירוּת שְׁנִין יְהֵי אִן סְגִיאוּת שְׁנִין בַּתַּר דְּפָלַח לְמָרֵי עָלְמָא כְּעָלְמָא דְּאָתֵי אָגַר
עוֹבְדֵי דּוּי יְחָסַן וְיִתְכְּסַת אוֹרַיְתָא דַּיְיָ יַתִּיר בְּחָכְמְתָא הֵיכְמָא דְּמַעְסֵק בָּהּ בְּעָלְמָא דֵּין וְאִשְׁתַּדַּל בְּאֻלְפָנָא כְּדֵין תְּנוּחַ עָלוֹהִי בְּבֵית קְבוּרְתֵּהּ
וְלָא תִּזְּקְקִנֵּהּ בִּלְחוֹדוֹהִי הֵיכְמָא דְּלָא שְׁבָקַת אִתְּתָא לְגַבְרָהּ בִּלְחוֹדוֹהִי לְדַמָּכָא:

16 *Non eſt finis omni populo omnibus quicunque fuerunt ante eos. & vltimi non lætabuntur in eo: quoniam & hoc vanitas & electio ſpiritus.* 17 *Cuſtodi pedem tuum in quo vtique ambulaueris in domum Dei. & propè vt audias ſuper donum ſtultorũ ſacrificium tuum: quoniam non ſunt ſcientes facere bonum.*

16 † οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ πρώτῳ λαῷ τοῖς πᾶσιν οἵοι ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν. καίγε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθήσονται ἐν αὐτῷ· ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις
17 πνεύματος. † φύλαξαι τὸν πόδα σου ἐν ᾧ δὺ πορεύῃ εἰς οἶκον θεοῦ. ☩ ἐγγίσαι ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία σου· ὅτι οὐκ εἰσὶν εἰδότες † ποιῆσαι κακόν.

CAP. V.

1 *NE feſtines in ore tuo: & cor tuum ne properet efferre ſermonem ante faciem Dei: quoniam Deus in cælo ſurſum, & tu ſuper terram. idcircò ſint ſermones tui pauci.*

ε.

1 † Μὴ σπεύδε ἐπὶ στόματί σου. καὶ καρδία σου μὴ ταχυνέτω τοῦ ἐξενέγκαι λόγον πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. ὅτι ὁ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω. καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τούτῳ ἔστωσαν ☩ λόγοι σου ὀλίγοι.

2 *Quoniam aduenit inſomnium in multitudine tentationis, & vox ſtulti in multitudine ſermonum.* 3 *Quandocumque voueris votum Deo, ne moreris vt reddas illud: quoniã non eſt voluntas in ſtultis. tu igitur quæcunque voueris redde.* 4 *Bonum non vouere te, quàm vouiſſe te & non reddere.*

2 † ὅτι πολυπραγμοσύνη ἐνύπνιον ἐν πλήθει περασμοῦ, ☩ φωνὴ ἄφρονος ἐν πλήθει λόγων. 3 † καθὼς ἂν εὔξῃ εὐχὴν τῷ θεῷ, μὴ χρονίσῃς † ἀποδοῦναι αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἄφροσι, σὺ οὗ ὅσα εὔξῃ ἀπόδος.
4 † ἀγαθὸν τὸ μὴ εὔξασθαί σε ἢ τὸ εὔξασθαί σε ☩ μὴ
5 ἀποδοῦναι. † μὴ δῶς τὸ στόμα σου † ἁμαρτεῖν τὴν σάρκα σου, καὶ μὴ εἴπῃς πρὸ προσώπου † θεοῦ, ὅτι ἄγνοιά ἐστιν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ θεὸς ἐπὶ φωνῇ σου, καὶ διαφθείρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου. 6 † ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων ☩ ματαιοτήτων καὶ λόγων πολλῶν, ὅτι σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ.
7 † ἐὰν συκοφαντίαν πενήτος ☩ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ δικαιοσύνης ἴδῃς ἐν χώρᾳ, μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγματι. ὅτι ὑψηλὸς ἐπάνω ὑψηλοῦ φυλάξει καὶ ὑψηλοὶ ἐπ'
8 αὐτοῖς. † καὶ περίσσεια γῆς ἐπὶ παντὶ ἔστι βασιλεὺς †
9 ἀγρῶν εἰργασμένου. † ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθήσεται ἀργυρίου. καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτοῦ γένημα; καί γε τοῦτο ματαιότης.
10 † ἐν πλήθει τ ἀγαθοσύνης ἐπληθύνθησαν ☩ ἔδοντες αὐτόν. καὶ τίς δυνατεία τῷ παρ' αὐτῆς; ὅτι ἀρχὴ † ὁρᾶν ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.
11 † γλυκὺς ὕπνος † δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φάγεται, καὶ τῷ ἐμπλησθέντι † πλουτῆσαι. οὐκ ἔστιν ἀφιὼν αὐτὸν † ὑπνῶσαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Non eſt finis omnis populi qui fuit ante illos: neque etiam poſteriores lætabuntur in eo: quia etiam hoc vanitas & cõfractio ſpiritus.
17 Tu fili hominis cuſtodi pedes tuos in tempore quo ieris in domũ ſanctuarij ad orandum, ne venias eò plenus peccatis ante Dominum quoad conuertaris: & eſto admouens aurem tuam ad excipiendam doctrinam Legis à Sacerdotibus & ſapientibus, & ne fueris vt ſtulti qui offerunt munus pro peccatis ſuis, & non conuertuntur ab operibus malis quæ apprehendunt manibus ſuis, & non eſt ipſum acceptum in beneplacito, quia ipſi neſciunt facere in eis inter bonum & malum. CAP. V.

NOn accelerabis ſuper dictũ tuum vt confundas eloquia oris tui, & cor tuũ non feſtinabit proferre loquelam in tempore quo tu oras ante Dñm: nãq; Dñs imperat ſuper oẽm mundũ, & ſedet ſuper ſoliũ gloriæ in cęlis altiſſimis, & tu ſedes ſuper terrã: propterea erunt verba oris tui modica. 2 Ecce enim quẽadmodũ venit ſomniũ ſup cogitationes cordis in multitudine negotiorũ, ſic etiã vox ſtulti in multitudine verborũ otioſorũ. 3 In tẽpore quo voueris votũ ante Dñm, ne tardes exoluere illud: quoniam propterea non eſt beneplacitum ante Dñm in ſtultis q̃ differãt vota ſua: & tu quod voueris exoluito. 4 Melius eſt tibi vt nõ voueas, quàm vt voueas & nõ exoluas. 5 Ne cõiicias dictũ oris tui vt cauſam adferas iudicij gehẽnę ſuper carnẽ tuã, & in die iudicij magni nõ poteris dicere ante angelum crudelẽ qui poteſtatem exercebit in te quòd ignorãtia fuerat: ad quidnã roborabitur indignatio Dñi ſuper oẽ eloquiũ tuũ quod dictũ fuerit incõgruè, & corrumpet opera manus tuę? 6 Etenim in multitudine ſomniorũ Prophetarũ mẽdacii, & vanitatibus auctorũ incantationũ, & loquelis multis improborũ nõ credes: verùm ſapientibus miniſtrabis, & ex eis quęres doctrinã, & à cõſpectu Dñi timebis. 7 Si violentiã pauperis, & direptionem iudicij & iuſtitiæ videris in ciuitate, ne admireris in corde tuo; quomodo voluntas Domini ſit ſuper oĩa hęc: quia Deus potens ſuper cęlos altiſſimos obſeruat opera filiorũ hominis tã bona quàm mala: & à facie eius mittũtur viri magnifici & robuſti, vt poteſtatẽ exerceãt in improbos, & vt ſint ꝓpoſiti magiſtratus ſuper eos. 8 Et excellentia laudis culturę terrę ſuper oĩa eſt, quòd in tẽpore quo rebellãt filii regni, & rex datur in villis à facie eorũ, ſi nõ eſt ipſi frumẽtũ ad comedẽdũ, ipſe idẽ rex viro culturã in agro faciẽti ſerviẽs ſeruus efficitur.
9 Vir negotiator qui amabit cõgregare diuitias, nõ ſaturabitur cumulãdo argentũ: & qui amauerit cõgregare diuitias copioſiores, nõ eſt ei laus in ſeculo venturo, niſi fecerit ex eis eleemoſynã: propterea q̃ nõ eſt ei merces prouẽtus ad comedendum. etiam hoc vanitas. 10 Quãdo multiplicatur bonum in ſeculo, multiplicantur etiam filij hominum qui comedant illud: & quę vtilitas eſt dño eius qui congregabit illud; niſi fecerit ex eo bonum; vt videat in ſeculo venturo retributionem mercedis in oculis ſuis? 11 Suauis ſomnus viri qui colit Dñm mundi, & eſt ei quies in domo ſepulchri eius, ſiue paucos annos vixerit ſiue multos poſtquam ſeruiuit dño mũdi in ſeculo hoc, ad ſeculũ venturũ mercedẽ operũ manuũ ſuarũ hęreditabit: & ſapientia Legis Dñi erit viro diuiti in ſapientia. ecce quẽadmodũ ſtuduit in ea in ſeculo hoc, & ſollicitus fuit in doctrina, ſic requieſcet ſuper eum in domo ſepulchri eius, & non deſeret eum ſolum, quemadmodum non ſinit vxor virum ſuum vt dormiat ſolus.

12 * יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר
לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ׃
13 * וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין
בְּיָדוֹ מְאוּמָה׃
14 * כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשָׁבָא
וּמְאוּמָה לֹא־יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ שֶׁיֹּלֵךְ בְּיָדוֹ׃
15 * וְגַם־זֹה רָעָה חוֹלָה כָּל־עֻמַּת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמַה־
יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ׃
19 * גַּם כָּל־יָמָיו בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל וְכָעַס הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ
וָקָצֶף׃
17 * הִנֵּה אֲשֶׁר־רָאִיתִי אָנִי טוֹב אֲשֶׁר־יָפֶה לֶאֱכוֹל
וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת־
הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי־חַיָּו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי־
הוּא חֶלְקוֹ׃
18 * גַּם כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר
וּנְכָסִים וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת־חֶלְקוֹ
וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃
19 * כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת־יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים
מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃ ו
1 * יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה
הִיא עַל־הָאָדָם׃
2 * אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד
וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִתְאַוֶּה וְלֹא־
יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי
יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רָע הוּא׃
3 * אִם־יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה וְרַב
שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי־שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא־תִשְׁבַּע מִן־הַטּוֹבָה וְגַם־
קְבוּרָה לֹא־הָיְתָה לוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנָּפֶל׃
4 * כִּי־בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה׃

12 * Est & alia infirmitas pessima quam vidi sub Sole, Diuitiæ conseruatæ in malum domini sui. Iob.20.d
13 * Pereunt enim in afflictione pessima. generauit filium qui in summa egestate erit.
14 * Sicut egressus est nudus de vtero matris suæ, sic reuertetur, & nihil auferet secum de labore suo. Iob.1.d
15 * Miserabilis prorsus infirmitas. Quomodo venit, sic reuertetur. Quid ergo prodest ei quod laborauit in ventum?
16 * Cunctis diebus vitæ suæ comedit in tenebris, & in curis multis, & in ærumna atque tristitia.
17 * Hoc itaque visum est mihi bonum, vt comedat quis & bibat, & fruatur lætitia ex labore suo quo laborauit ipse sub Sole numero dierum vitæ suæ quos dedit ei Deus: & hæc est pars illius. Sup.2.d.
18 * Et omni homini cui dedit Deus diuitias atque substantiam, potestatemque ei tribuit, vt comedat ex eis, & fruatur parte sua, & lętetur de labore suo: hoc est donum Dei.
19 * Non enim satis recordabitur dierum vitæ suæ, eo quòd Deus occupet delitiis cor eius.

CAP. VI.

1 A Est & aliud malum quod vidi sub Sole, & quidem frequens apud homines.
2 * Vir cui dedit Deus diuitias & substantiam, & honorem, & nihil deest animę suę ex omnibus quæ desiderat, nec tribuit ei potestatem Deus vt comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud. hoc vanitas & magna miseria est.
3 * Si genuerit quispiam centum liberos, & vixerit multos annos & plures dies ętatis habuerit, & anima illius non vtatur bonis substantiæ suę, sepulturaque careat, de hoc ego pronuncio quòd melior illo sit abortiuus.
4 * Frustrà enim venit & pergit ad tenebras, & obliuione delebitur nomen eius.

תרגום

12 אית בישתא מרעיתא חמית בעלמא הדן תחות שמשא ולית בה אסו גבר דיכנש עתרא ולא יעבד מנה מדעם טב לסוף יומיא ההוא
עתרא נטר לה לאבאשא לה לעלמא דאתי׃ 13 וההוא עתרא די־ישבק לברה בתר מותה יהובד על־דקנא לה בגין בישׁ ולא יתקיים
בתרוהי ביד ברה די־יולד ולא אשתאר לה בידוי מדעם׃ 14 היכמה די־נפק ממעי אמה ערטלי בלא זכו ובלא מדעם טב כדן יתוב למיזל
לבית קבורתה חסר מן זכותא היכמה די־אתא לעלמא הדן ומדעם אגר טב לא־יקבל בטרחה לסוברא עמה לעלמא דהוא אזל׃
15 ואף־דא בישתא מרעיתא ולית לה אסו דכל־קבל דאתא לעלמא הדן כדן ייזל לעלמא דאתי ומה־מותר הוי לה די־טרח לקבלת רוחא׃
16 אף כל־יומוהי בחשוכא שרי בדיל דלחמוהי בלחודוהי טעם ובנסים סגי ובמרעין ורגיז הוו חיוהי׃ 17 והא די־חזית אנא טבא
הוא לבני אנשא ודשפיר להון למעבד בעלמא הדן דייכלון וישתון מן טרחותהון בדיל דלא לאושטא ידא באניסא וחטוף ולמטר פתגמי
אוריתא ולמחן עניי ואכסניא מן בגלל דיחזון טבתא בכל־טרחותהון די־טרחו בעלמא הדן תחות שמשא מנין יומי חיוהי דגבר די־יהב לה
אלהא ארום הוא חלקה׃ 18 אף כל־אנשא דיהב לה ייי עותר ונכסין ואשלטה ייי למיכל מנה בעלמא הדן ולמעבד מנה צדקתא ולקבלא
ית אגר חלקה שלים לעלמא דאתי ולמבדח בטרחה עם צדיקיא הא דא מתנא דאתיהבת לה מן קדם ייי הוא׃ 19 ארום לא יומין סגיאין
חיי אנש די־ידכר ית־יומי חיוהי כמה מנהון עתידין למהוי טבין וכמה מנהון עתידין למהוי בישין מטול דלא אתמסר לבני אנשא ארום מן
קדם ייי אתגזר עלוהי כמה יומין יסחגף וכמה יומין יחי בחדות לבה׃ ו 1 אית בישתא דחזית בעלמא הדן תחות שמשא ורבתא
היא על־בני אנשא׃ 2 גבר דיהב לה ייי עתר ויקר ונכסין וליתוהי מחסר לנפשה מכל די־יתרעי ולא־אשלטה ייי על־חובתה למטעם מנה
אלהן ימות בלא ולד ולא חס על קריבה לאחסנותה לה ארום אנתתה תהא מתנסבא לגבר חלוני ויחסננה וייכלנה כל־דן גרמו לה חובוהי
דלא עבד מנה מדעם טב ואתהפך לה עתרה למהוי להבלו ולמרעא בישא׃ 3 אן יולד גבר מאה בנין ושנין סגיאין יחי ובשלטנותא ורבנותא
היי די־יהוון יומי חיוהי ונפשה לא־שבעת מן טיבותא דהות לה על דחס על עתרה ולא־קנא מנה שמא טבא ואף בית קבורתא לא־הוה
מזדמנא לה אמרת דטב מנה שלילא דלא־חזא עלמא הדן׃ 4 ארום בהבלו אתא לעלמא הדן ובהבלו ייזל לעלמא דאתי ובחשך שמה מתחפי׃

Est infirmitas quam vidi sub Sole, diuitiæ 12
seruatæ illi qui ab eis in malitiam eius, & peri-
bunt diuitiæ eius: *Ille in occupatione ma-* 13
la, & generauit filium, & non est in manu e-
ius quicquam. *Sicut egressus est de vte-* 14
ro matris suæ nudus reuertetur vt eat vt ve-
nit, & nihil accipiet in labore suo, vt eat in
manu sua.

Et hoc mala infirmitas. sicut enim aduenit, 15
sic & abibit. & quæ abundantia eius qua la-
borat in ventum?

Et cunctæ dies eius in tenebris, et in luctu 16
& indignatione multa, et infirmitate et ira.

Ecce quod vidi ego bonum, quod est bo- 17
num comedere & bibere, & videre bonitatem
in omni labore eius quo vtique laborauerit sub
Sole numerum dierum vitæ suæ quos dedit ei
Deus, quoniam hoc pars illius.

Et omnis homo cui dedit ipsi Deus, diuitias 18
& substantiam, & potestatem dedit ei vt co-
medat ab eo, & vt accipiat partem suam, et vt
lætetur in labore suo. hoc donum Dei est:

Quoniam non multum recordabitur die- 19
rum vitæ suæ, quoniam Deus occupat illum in
lætitia cordis eius.

CAP. VI.

Est malitia quam vidi sub Sole, & multa 1
est apud homines. *Vir cui dabit ei Deus* 2
diuitias & substantiam & gloriam, et non est
priuans animam eius ab omnibus quæ desidera-
bit. et non tribuet potestatem ei Deus vt come-
dat ex eo: quoniã vir extraneus comedet illud:
& hoc vanitas & infirmitas mala est.

Si genuerit vir centum, & annos plures 3
viuet, & multitudo erunt dies annorum eius,
& anima eius non replebitur à bonitate. &
sepultura non fuit ei, dixi; Bonum super illum
abortiuus.

Quoniam in vanitate venit, et in tenebris 4
pergit, & in tenebris nomen eius operietur.

12 ἔστιν ἀρρωσία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, πλοῦτος φυλασ-
σόμενος τοῖς παρ' αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτοῦ καὶ ἀπολεῖται ὁ
13 πλοῦτος αὐτοῦ· ἐκεῖνος ἐν περισπασμῷ πονηρῷ, καὶ
ἐγέννησεν υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν·
14 καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς ἐ-
πιστρέψει τοῦ πορεύεσθαι ὡς ἥκει καὶ οὐδὲν λήψεται ἐν μό-
15 χθῳ αὐτοῦ, ἵνα πορεύηται ἐν χειρὶ αὐτοῦ. καί γε τοῦ-
το πονηρὰ ἀρρωσία. ὥσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτως καὶ ἀπε-
λεύσεται. καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ᾗ μοχθεῖ εἰς ἄνεμον;
16 καί γε πάσας αἱ ἡμέρας αὐτοῦ ἐν σκότει, καὶ ἐν πεν-
θεῖ, καὶ θυμῷ πολλῷ, καὶ ἀρρωσίᾳ, καὶ χόλῳ.
17 ἰδοὺ ὃ εἶδον ἐγὼ ἀγαθόν, ὃ ἐστι καλὸν τοῦ φαγεῖν καὶ
πεῖν καὶ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθοσύνην ἐν πάντι μόχθῳ αὐτοῦ
ᾧ ἂν μοχθήσῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτοῦ
ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ.
18 καί γε πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦ-
τον καὶ ὑπαρχόντα, καὶ ἐξουσίασεν αὐτῷ τοῦ φαγεῖν ἀπ'
αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν
19 μόχθῳ αὐτοῦ. τοῦτο δόμα θεοῦ ἐστίν· ὅτι ὐ πολλὰ μνη-
σθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς περισπᾷ αὐ-
τὸν ἐν εὐφροσύνῃ καρδίας αὐτοῦ.

ε'.

1 Ἐστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ πολλή ἐστιν
ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις·
2 ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον καὶ ὑπαρχόντα,
καὶ δόξαν καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων
ὧν ἐπιθυμήσῃ. καὶ οὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φα-
γεῖν ἀπ' αὐτοῦ. ὅτι ἀνὴρ ξένος φάγεται αὐτόν, καί γε τοῦτο
ματαιότης καὶ ἀρρωσία πονηρά ἐστιν.
3 ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατόν, καὶ ἔτη πολλὰ ζήσει, καὶ πλῆ-
θος ὅτι ἔσονται ἡμέραι ἐτῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμ-
πλησθήσεται ἀπὸ ἀγαθοσύνης. καί γε ταφὴ οὐκ ἐγένετο αὐ-
τῷ, εἶπα ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα.
4 ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθε, καὶ ἐν σκότει πορεύεται, καὶ
ἐν σκότει ὄνομα αὐτοῦ καλυφθήσεται·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Est malus morbus *quem* vidi in seculo hoc sub Sole, & non est in eo sanitas: vir qui congregat diuitias, & non facit ex eis quicquã boni: in finem dierum ille sibi diuitias custodit vt contristent eum in seculum venturum. 13 Et illæ diuitiæ quas relinquet filio suo post mortẽ suam peribunt, eo quòd comparauerit eas negotio malo: & nõ permanebunt post illũ in manu filii sui quẽ genuit, nec residuũ erit illi in manu eius quicquam. 14 Quemadmodum exiit de vtero matris suæ nudus absq; merito & absque omni bono, sic reuertetur ad eundũ in domũ sepulturę suę indigẽs merito, quẽadmodũ venit in seculũ hoc, nequicquã mercedis bonę excipiet in labore suo, vt tollat secum in seculũ ad quod ipse vadit. 15 Et etiã hic malus morbus cui nec sanitas est: quia omninò quemadmodum venit in seculũ hoc, sic ibit ad seculũ venturũ: & quid reliqui est ei quòd laborauerit vt reciperet vẽtum? 16 Etiã omnes dies suos in tenebris habitat vt panẽ suum solus deguſtet: & in furore multo & in ęgrotationibus & indignatione fuit vita eius. 17 Et ecce quod vidi ego bonũ esse filiis hominũ & pulchrũ illis vt faciant in seculo hoc: vt comedant & bibant ex labore suo, ita vt nõ extendãt manũ in violentiã & rapinã, sed custodiãt verba Legis, & vt misereantur pauperũ & hospitũ, vt propterea videant bonũ in omni labore suo quo laborauerint in seculo hoc sub Sole numero dierum vitæ hominis quẽ dederit ei Deus: etenim hæc pars eius est. 18 Etiam omnis homo cui dederit Dñs diuitias & facultates, & pręposuerit eũ Dñs, vt comedat ex eis in seculo hoc, & vt faciat ex eis eleemosynã, & vt accipiat mercedẽ partis suę perfectã in seculũ venturũ; & vt lętetur in labore suo cũ iustis: ecce hoc donũ quod datũ est illi, à Dño est. 19 Etenim non dies multi vitæ hominis sunt vt recordetur dierum vitæ suæ quotnam ex eis futuri sint boni, & quotnam ex eis futuri sint mali, propterea quòd non est traditũ filio hominis: quia à Domino decretum est super eum quot diebus affligetur, & quot diebus viuet in gaudio cordis sui. CAP. VI.

1 Est malum quod vidi sub Sole in seculo hoc, & magnum illud est super filios hominis. 2 Vir cui dedit Dominus diuitias & gloriam facultatum, & nihil deficit animę eius ex omnibus quę voluit: sed nõ dedit potestatem ei Dominus ob peccatum suum vt gustaret ex eis: sed morietur absque liberis, & non misertus est proximi sui vt hæredem eum sibi cõstitueret: etenim vxor eius tradetur viro alieno, qui hæreditabit eas & comedet ipsas: omnis huius rei causa peccata sua illi fuerũt, quòd non fecerit ex illis quicquam boni, & conuersæ sunt ei diuitiæ eius vt essent in vanitatem & in ægritudinem malam. 3 Si genuerit vir centum filios, & annos multos vixerit, & in imperio & magistratu totidẽ fuerint dies vitę eius, & anima eius non satiata fuerit bono quod erat ei, eo quòd abstinuit à diuitiis suis, & non acquisiuit ex illis nomen bonum, etiamque domus sepulturæ non fuerit præparata illi; dixi quòd melior est eo abortiuus qui non vidit seculum hoc.

4 Etenim in vanitate venit in seculum hoc, & in vanitate ibit in seculum venturum, & in obscuritate nomen eius obuoluetur.

5 * גַּם־שֶׁמֶשׁ לֹא־רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה׃
6 * וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה לֹא רָאָה
הֲלֹא אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ׃
7 * כָּל־עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם־הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא׃
8 * כִּי מַה־יּוֹתֵר לֶחָכָם מִן־הַכְּסִיל מַה־לֶּעָנִי יוֹדֵעַ
לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים׃
9 * טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלַךְ־נָפֶשׁ גַּם־זֶה הֶבֶל
וּרְעוּת רוּחַ׃
10 * מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר־הוּא
אָדָם וְלֹא־יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהַתַּקִּיף מִמֶּנּוּ׃
11 * כִּי יֵשׁ־דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל
ז מַה־יּוֹתֵר לָאָדָם׃
1 * כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־
חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־
יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
2 * טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃
3 * טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה
בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ׃
4 * טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי־בְרַע פָּנִים יִיטַב לֵב׃
5 * לֵב חֲכָמִים בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה׃
6 * טוֹב לִשְׁמֹעַ גְּעָרַת חָכָם מֵאִישׁ שִׁמְעַ שִׁיר כְּסִילִים׃
7 * כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל גַּם־
זֶה הָבֶל׃ 8 * כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְיאַבֵּד אֶת־לֵב
מַתָּנָה׃ 9 * טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ־
רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃ 10 * אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַּעַס
בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃

5 *Non vidit Solem, neque cognouit di-
stantiam boni & mali: 6 *Etiam si duobus
millibus annis vixerit, & non fuerit per-
fruitus bonis. Nōne ad vnum locum pro-
7 perant omnia? *Omnis labor hominis in
ore eius, sed anima eius non implebitur.
8 *Quid habet amplius sapiens à stulto,
D & quid pauper nisi vt pergat illuc vbi est
9 vita? *Melius est videre quod cupias, quàm
desiderare quod nescias. Sed & hoc vanitas
10 est, & præsumptio spiritus. *Qui futurus
est iam vocatum est nomen eius, & scitur
quòd homo sit, & non possit contra for-
tiorem se in iudicio contendere.
11 *Verba sunt plurima, multamque in
disputando habentia vanitatem.

CAP. VII.

1 A QVid necesse est homini maiora se que-
rere, cùm ignorat quid conducat sibi
in vita sua numero dierum peregrinatio-
nis suæ, & tempore quod velut vmbra præ-
2 terit? aut quis ei poterit indicare quid post
eum futurum sub Sole sit? *Melius est no-
3 men bonum, quàm vnguenta preciosa; & Pro. 22.
dies mortis, die natiuitatis. *Melius est ire
ad domum luctus, quàm ad domum con-
uiuij. in illa enim finis cunctorum admo-
netur hominum, & viuens homo cogitat
4 quid futurum sit. *Melior est ira risu; quia
per tristitiam vultus corrigitur animus de-
5 linquẽtis. *Cor sapientium, vbi tristitia est;
6 & cor stultorum, vbi lætitia. *Melius est à
sapiente corripi, quàm stultorũ adulatione
7 decipi: *Quia sicut sonitus spinarũ arden-
tiũ sub olla, sic risus stulti. Sed & hoc vani-
8 tas. *Calumnia conturbat sapientem, &
9 perdet robur cordis eius. *Melior est finis
orationis, quàm principium. melior est pa
10 tiens arrogante. *Ne sis velox ad iracscen-
dum, quia ira in sinu stulti requiescit.

תרגום

6 וְאַף נְהוֹר אוֹרַיְתָא לָא־חֲמָא וְלָא יְדַע בֵּין טַב לְבִישׁ וּלְמִבְחַן בֵּין עָלְמָא הָדֵין וּבֵין עָלַם אָחֳרָן׃ וְאִלּוּלֵי הֲוֹו יוֹמֵי חַיּוֹהִי דְגַבְרָא תְּרֵין
אַלְפִין שְׁנִין וּבְאוֹרַיְתָא לָא־עָסַק וְדִינָא וְצִדְקָתָא לָא־עֲבַד בְּשִׁבְוֹעַת מֵימְרָא דַיְיָ דְּבֵיוֹם מוֹתֵהּ נַפְשֵׁהּ נָחֲתָא לְגֵהִנָּם לַאֲתַר חַד דְּכָל־חַיָּבַיָּא אָזְלִין
חֲמַן׃ 7 כָּל־טָרְחָא דְגַבְרָא בְּרִיל מְזוֹן פֻּמֵּהּ הוּא טָרַח וְעַל־מֵימַר פֻּמָּא דַיְיָ מִתְזָן וְאַף־נַפְשָׁא דְאֱנָשׁ לָא תִשְׂבַּע מֵיכְלָא וּמִשְׁתְיָא׃
8 אֲרוּם מַה־יּוֹתֵר אִית לְגַבְרָא דְמִתְעַסַק בְּהוֹן׃ 9 טַב סוֹף עִסְקָא מִן־שֵׁרוּיֵהּ דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְרָא מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵהּ וְטַב קֻדָּם יְיָ שָׁלְטָ בְּרוּחֵהּ וּמְכַבֵּשׁ יְצִרֵהּ מִבַּבְרָא דְאָזַל בְּגַסּוּת רוּחָא׃
10 וּבְעִדָּן דְּחֵיתַי עֲלָךְ אוֹכְרְתָא מִן־שְׁמַיָּא לָא־תְבַהֵל בְּנַפְשָׁךְ לְמִרְתַּח וְלֵימַר פְּתְגָמֵי סָרָבָנוּתָא כְּלָפֵי שְׁמַיָּא אֲרוּם אֵין אֲנָחְ סָבַל יִשְׁתְּבַק לָךְ
וְאֵין אַתְ מְסָרֵב וּמְרַתַּח דַּע אֲרוּם רְתָחָא בַּעֲשַׁף שָׁטְיָן יְנוּחַ עַד־דְּיהוֹבֵד יַתְהוֹן׃

‡ *Et Solem non vidit, & non nouit requie-* 5
tes huic super hunc. ‡ *& si vixit mille annis,* 6
reditus & bonitatem non vidit. nonne in lo-
cum vnum omnia ibunt?

‡ *Omnis labor hominis in os eius, & anima* 7
non implebitur.

‡ *Quoniam quæ abundantia sapienti super* 8
stultum? quoniã pauper nouit ire contra vitam.

‡ *Bona visio oculorum superambulans ani-* 9
mæ. & hoc vanitas & electio spiritus.

‡ *Si quid fuit iam vocatum est nomen eius.* 10
& notum est quid est homo, & non poterit vt
iudicetur cum forti super ipsum.

‡ *Quoniam sunt sermones multi implentes* 11
vanitatem.

CAP. VII.

QVid abundans homini, quoniam quis nouit 1
quid bonum homini in vita eius, nume-
rum dierum vitæ vanitatis eorum? & fecit eas
in vmbra, quoniã quis nunciabit homini, quid
erit post eum sub Sole? ‡ *Bonum nomen su-* 2
per oleum bonum, & dies mortis super diem
generationis eius. ‡ *Bonum ire in domum* 3
luctus, quàm ire in domum conuiuij. quoniam
hic finis omnis hominis, & viuens dabit bonum
in cor eius. ‡ *Bonum ira super risum, quo-* 4
niam in malitia vultus bonificabitur cor.

‡ *Cor sapientum in domo luctus, & cor stul-* 5
torum in domo lætitiæ. ‡ *Bonum audire cor-* 6
reptionem sapientis super virũ audientem can-
tum stultorum. ‡ *Quoniam sicut sonitus spi-* 7
narum sub lebete, sic risus stultorum: et hoc va-
nitas. ‡ *Quoniam calumnia circumfert sa-* 8
pientem, & perdit cor generositatis eius.

‡ *Bonus finis sermonum super principium e-* 9
ius. bonum patiens super excelsum spiritu.

‡ *Ne sis velox in spiritu tuo ad irascendum.* 10
quia ira in sinu stultorum requiescet.

5 ‡ καὶ γε ἥλιον οὐκ εἶδε, & οὐκ ἔγνω διὰ πκύσεις τού-
6 τῳ ὑπὲρ τοῦτον. ‡ καὶ εἰ ἔζησε χιλίων ἐτῶν, καθόδους
καὶ ἀγαθοσυνίλυ οὐκ εἶδε. μὴ οὐκ εἰς τόπον σὺν τὰ πάν-
7 τα πορεύζεται; ‡ πᾶς μόχθ@ ἀνθρώπου εἰς στόμα
αὐτοῦ, καί γε ἡ ψυχὴ οὐ πληρωθήσε.
8 ‡ ὅτι τίς περίσσεια τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα; διότι ὁ
πένης οἶδε πορευθῆναι κατέναντι τ ζωῆς.
9 ‡ ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπερπορευόμενον ψυ-
χῆ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.
10 ‡ εἴπε ἐγγὺς ἤδη κέκληται ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐγνώσθη τί
ἐστὶν ἄνθρωπ@, καὶ οὐ δυνήσεται τοῦ κριθῆναι μετ τοῦ
ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν.
11 ‡ ὅτι εἰσὶ λόγοι πολλοὶ πληθύοντες ματαιότητα.

ζ.

1 ‡ Τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι τίς οἶδε τί ἀγαθὸν τῷ
ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς ματαιό-
τητος αὐτοῦ; & ἐποίησεν αὐτὰς ἐν σκιᾷ, ὅτι τίς ἀγγελεῖ τῷ
ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον;
2 ‡ ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν, καὶ ἡμέρα τοῦ
3 θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γενέσεως αὐτοῦ. ‡ ἀγαθὸν πο-
ρευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πό-
του. καθότι ἔσ τέλος παντὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ ζῶν δώ-
4 σει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ. ‡ ἀγαθὸν θυμὸς ὑ-
πὲρ γέλωτα, ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθυνθήσε
5 καρδία. ‡ καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρδία
6 ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης. ‡ ἀγαθὸν τοῦ ἀκούσαι
ἐπιτίμησιν σοφοῦ ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾆσμα ἀφρόνων.
7 ‡ ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, ἕτως ὁ γέ-
λως ὁ τῶν ἀφρόνων, καί γε τοῦτο ματαιότης.
8 ‡ ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφόν, καὶ ἀπολύει τὴν
9 καρδίαν εὐφροσύνης αὐτοῦ. ‡ ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ
ἀρχὴν αὐτοῦ. ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύ-
10 ματι. ‡ μὴ σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι· ὅτι
θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Etiam lucem Legis non vidit, & nõ cognouit inter bonũ & malũ, & ad diiudicandum inter seculum hoc & seculũ alterum. [6] Et tametsi fuerint dies vitæ viri duo millia annorum, & in Lege non studuerit, & iudiciũ & iustitiã non fecerit, in iuramento dicti Domini quod *fuerit* in die mortis eius, ãa eius descẽdet ad gehennã ad locũ vnũ quò omnes peccatores eunt. [7] Omnẽ laborẽ vir propter cibũ oris sui ipse laborat, & in dicto oris Domini alitur, & etiam anima hominis non satiabitur cibo & potu. [8] Etenim quid amplius est sapientibus in seculo hoc quàm stultis? & quid est ipsi pauperi, nisi vt studeat in disciplina Legis Dñi, vt cognoscat quomodo futurũ sit vt eat omninò corã iustis in paradisum Ghedẽ? [9] Melius est viro vt lętetur super eo quod ipsi est, & vt faciat iustitiã, & vt videat mercedẽ operũ suorũ in die iudicii magni, quàm vt eat ad seculũ illud in afflictione aĩę: verùm hoc vanitas est viro peccatori, & cõfractũ spiritus. [10] Id quod fuit in mũdo, ecce iam vocatũ fuit nomẽ eius & cognitũ filiis hoĩs à die quo fuit Adã antiquus, & nõ est facultas viro consistendi in iudicio cum Dño mundi, qui fortior est illo? [11] Etenim res multę sunt quæ multiplicant vanitatem in mundo. quę adiectio est viro qui studuerit in eis? CAP. VII.

QVis enim est qui nouerit quid proderit homini in seculo hoc, nisi vt studeat in Lege, quòd ipsa vita seculi & oĩs numerus dierum vitæ vanitatis eius quos vixerit, in tẽpore mortis suę illi reputẽtur vt vmbra: nã quis indicabit homini qd futurũ est vt fiat in fine eius in seculo hoc sub Sole? [2] Melius est nomẽ bonũ quod cõparabũt iusti in seculo hoc, quàm vnguẽtũ vnctionis quod fuerit inũctũ super capita regũ & Sacerdotũ. & dies quo iacebit vir & emittetur in domũ sepulchri cũ noĩe bono atq; iustitia, quã dies quo creat' est improb' in mũdo.

[3] Melius est ire in domũ luctus ad cõsolãdã eã, quàm ire in domũ cõuiuij vini subsannatorũ: quòd in domo luctus sit finis oĩs hoĩs vt eat; siquidẽ super oẽs illos decreta est sententia mortis: propterea qui iuerit ad domum luctus, vir iustus sedebit & ponet in corde suo loquelas mortis: & si est in ipso quicquã mali, deponet illud, & cõuertetur in pœnitẽtiã. [4] Melior est indignatio qua indignabitur Dñs mũdi adversus iustos in seculo hoc, quã risus quo ille deridet improbos: dũ enim cõtristatur vultus maiestatis, venit penuria & vindicta in seculũ ad beandũ cor iustorũ qui orabũt ante Dñm mũdi, & ipse miserebitur ipsorũ. [5] Cor sapientũ dolet, & cor stultorũ est in lętitia domus derisionis: comedũt & bibunt & delitiãtur, & nõ reuoluũt super cor suũ afflictionẽ fratrũ suorum. [6] Melius est audire increpationem viri sapiẽtis in Lege, quàm si quis eat ad audiendã vocem nabli stultorum. [7] Etenim sicut vox clamoris spinarũ quæ cõburuntur sub olla, sic vox risus stultorum. etiam hoc vanitas. [8] Etenim violentia decipiet sapientem, & perdet per eloquia mala sapientiam cordis quæ data fuerit ei de no cęlitus. [9] Melior est finis negotij quàm initium eius: quòd in principio eius non notum est viro quid futurum est vt fiat in fine eius: & melior est ante Dñm vir qui imperat spiritui suo & subigit concupiscentiam suam, quàm vir qui ambulat in tumore spiritus. [10] Et in tempore quo veniet super te correctio de cælis, ne festines in anima tua vt incalescas, & dicas verba contumaciæ contra cælum: etenim si tu sustinens fueris, remittetur tibi: & si tu exacerbaueris & incalueris, scito quòd furor in sinu stultorum quiescet, quoad perire faciat eos.

11 * אַל־תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ
טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ עַל־זֶה׃
12 * טוֹבָה חָכְמָה עִם־נַחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃
13 * כִּי בְצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה
תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃
14 * רְאֵה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת
אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃
15 * בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַם אֶת־
זֶה לְעֻמַּת־זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא
16 הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה׃ * אֶת־הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי
יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃
17 * אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה
18 תִּשּׁוֹמֵם׃ * אַל־תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל־תְּהִי סָכָל לָמָּה
19 תָּמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ * טוֹב אֲשֶׁר תֶּאְחֹז בָּזֶה וְגַם־מִזֶּה
אַל־תַּנַּח אֶת־יָדֶךָ כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם׃
20 * הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ
21 בָּעִיר׃ * כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־
טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃
22 * גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן לִבֶּךָ
אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע אֶת־עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃
23 * כִּי גַם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם־אַתָּ
קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃
24 * כָּל־זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא
רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃

11 * Ne dicas, Quid putas causæ est quòd priora tempora meliora fuere, quàm nunc sunt? Stulta enim est huiuscemodi interrogatio.
12 * Vtilior est sapientia cum diuitiis, & magis prodest videntibus Solem.
13 * Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia. Hoc autem plus habet eruditio & sapiētia, quòd vitam tribuunt possessori suo.
14 * Considera opera Dei, quòd nemo possit corrigere quem ille despexerit.
15 * In die bona fruere bonis, & malam diem præcaue. Sicut enim hāc, sic & illam fecit Deus, vt non inueniat homo contra eum iustas querimonias.
16 * Hęc quoque vidi in die vanitatis meę. Iustus perit in iustitia sua, & impius multo viuit tempore in malitia sua.
17 * Noli esse iustus multum, neque plus sapias quàm necesse est, ne obstupescas.
18 * Ne impiè agas multum, & noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo.
19 * Bonum est te sustentare iustum, sed ab illo ne subtrahas manum tuam; quia qui timet Deum, nihil negligit.
20 * Sapientia confortauit sapientem super decem principes ciuitatis.
21 * Non est enim homo iustus in terra qui faciat bonum, & non peccet.
22 * Sed & cunctis sermonibus qui dicuntur, ne accommodes cor tuum, ne fortè audias seruum maledicentem tibi. 1.Reg.8.c. 2.Par.6.g.
23 * Scit enim conscientia tua, quia & tu crebrò maledixisti aliis.
24 * Cuncta tentaui in sapientia. Dixi, Sapiens efficiar, & ipsa longius recessit à me,

תרגום

11 וּבְעִדָּן עִקְתָךְ לָא־תֵימַר מָה הֲוָה דְיוֹמִין קַדְמָאִין הֲווֹ טָבִין וְאֲנָשֵׁי דָרָא הַהוּא הֲווֹ שַׁפִּירֵי עוֹבָדָא יַתִּיר מִן אִלֵּן בְּגִין כֵּן טָבָא הֲוָה מַטֵּי
לְהוֹן וְאַנְתְּ לָא עַל־חָכְמְתָא שְׁאַלְתָּא עַל־דְּנָא׃ 12 טָבְתָא חָכְמַת אוֹרַיְתָא עִם אַחְסַנְתָּא וַיַּתִּיר לְמֶהֱוֵי גְבַר בְּעִנְוְתָנוּתָא עִם גֻּבְרִין
דַּיְרֵי אַרְעָא דְחָזִין טָב וּבִישׁ חְחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵן׃ 13 אֲרוּם הֵיכְמָא דְמִסְתְּמַר גַּבְרָא בִּטְלַל חָכְמְתָא הֵיכְדֵן מִסְתְּמַר בִּטְלַל כַּסְפָּא
בְּעִדָּן דְּיַעְבֵּד מִנֵּהּ צִדְקְתָא וּמוֹתַר מִנְדְּעַת חָכְמְתָא יְקַיֵּם יַת מָרָהָא׃ 14 הֱוֵי מִסְתַּכַּל יַת־עוֹבָדָא דַיְיָ וּגְבוּרְתֵּהּ דִּי־עֲבַד יַת־סַמְיָא וַחֲגִירָא
לְמֶהֱוֵיהוֹן פְּרִישִׁין בְּעָלְמָא אֲרוּם מַן־הוּא דְיָכִיל לְתַקָּנָא יַת־חַד מִנְּהוֹן אֱלָהֵן מָרֵי עָלְמָא דִּי־עַוְתֵּהּ׃ 15 בְּיוֹמָא דְיוֹטִב לָךְ יְיָ תְּהֵי אֶף־אַנְתְּ
בְּטֵיבוּתָא וְהוֹטִיב לְכָל־עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יֵיתֵי עִלָּוָךְ יוֹמָא בִישָׁא חֲזֵי וְאִסְתַּכַּל וְאַף יַת־דֵּן לִקְבֵּל דֵּן עֲבַד יְיָ בְּגִין לְאוֹכָחָא אֲנָשֵׁי עָלְמָא מִן בִּגְלַל דְּלָא
יַשְׁכַּח אֱנָשׁ בַּתְרוֹהִי מִדַּעַם בִּישׁ לְעָלְמָא הַהוּא׃ 16 יַת־כֹּלָּא חֲזֵית בְּיוֹמֵי הֶבְלוֹתִי דְּמִן קֳדָם יְיָ מִתְגַּזְרִין טָב וּבִישׁ לְמֶהֱוֵי בְעָלְמָא דְאִית
גְּבַר זַכַּי אָבֵד בְּצִדְקוּתֵהּ בְּעָלְמָא הָדֵן וּזְכוּתֵהּ נְטִיר לֵהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי וְאִית גְּבַר חַיָּב מַאֲרִךְ יוֹמִין בְּחוֹבוֹהִי וְחֻשְׁבַּן עוֹבָדוֹהִי בִישַׁיָּא נְטִירִין
לֵהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי לְאִתְפְּרָעָא לְיוֹם דִּינָא רַבָּא׃ 17 לָא־תְהֵי זַכַּי יַתִּיר בְּעִדָּן דְּאִתְחַיֵּב חַיָּבָא קְטוֹל בְּגִין לְחַיָּתָא עֲלוֹהִי דְּלָא
לְמִקְטְלֵהּ וְלָא־תִתְחַכַּם בְּכֵן יַתִּיר בְּחָכְמַת רַשִׁיעַיָּא וְלָא־תֶאֱלַף אָרְחָתְהוֹן לְמָה דֵן תַּצְדֵּי יַת־אָרְחָתָךְ׃ 18 לָא־תְהֵךְ בַּתַּר הִרְהוּרֵי לִבְבָךְ
לְאִתְחַיָּבָא סַגִּי וְלָא־תַרְחֵק אָרְחָתָךְ מִבֵּית אֻלְפַּן אוֹרַיְתָא לְמֶהֱוֵי שַׁטְיָא לְמָה דֵן אַנְתְּ גָּרֵם מוֹתָא לְנַפְשָׁךְ עַד־דְּלָא־יִמְטֵי זִמְנָךְ לְמֵמַת׃
19 טָב דְּתֶאֱחַד בְּעִסְקֵי עָלְמָא הָדֵן לְמִגְמַל טֵיבוּ לְנַפְשָׁךְ בְּאֹרַח תַּגָּרַיָּא וְאַף מִדֵּן סְפַר אוֹרַיְתָא לָא־תִשְׁבַּק חֻלְקָךְ אֲרוּם גְּבַר דָּחִל מִן
קֳדָם יְיָ נָפֵק מִן יְדֵי־חוֹבַת כֻּלְּהוֹן׃ 20 וְחָכְמְתָא תְּסַיֵּעַ לְחַכִּימָא דְיִכְבֵּשׁ יַת יִצְרָא בִּישָׁא מְטוּל דְּלָא לְמֶחְטֵי יַתִּיר מִן עֲשָׂרְתֵּי שַׁלִּיטִין
דַּהֲווֹ בְּקַרְתָּא׃ 21 אֲרוּם לֵית גְּבַר זַכַּי בְּאַרְעָא דִּי־יַעְבֵּד טָב קֳדָם יְיָ כָּל־יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְלָא יְחוּב׃
22 בְּרַם לְכָל־פִּתְגָמַיָּא דִּימַלְלוּן לָךְ רַשִׁיעַיָּא לָא־תִמְסַר לִבְבָךְ לְקַבָּלוּתְהוֹן דְּלָא יֵיחוֹן יוֹמִין דִּי־תִשְׁמַע יַת־עַבְדָךְ דִּמְלַטֵּט לָךְ׃
23 אֲרוּם חֲזֵי לָךְ לְמִצְדַּק יַת־דִּינָא בִּזְמַן דִּי־יְלוּט לָךְ גְּבַר דְּלֵית הוּא דִּכְוָתָךְ דְּאַף זִמְנִין סַגִּיאִין יְדִיעַ בְּלִבְבָךְ דְּאַף אַנְתְּ הֲוֵיתָא לַטֵּי גֻּבְרִין
אֶחֳרָנִין׃ 24 כָּל־דָּא אַמְרֵת בַּחֲנֵת בְּחָכְמְתָא אַמְרֵת בְּמֵימְרִי אֶחְכָּם יַת כָּל־חָכְמַת אוֹרַיְתָא וְהִיא אִתְרַחֲקַת מִנִּי׃

* *Ne dicas, Quid fuit, quoniam dies priores* 11
fuerunt bonæ super has. quia non in sapientia
interrogasti de hoc.

* *Bona sapientia cum distributione et abun-* 12
dantia contemplantibus Solem.

* *Quoniam in vmbra eius sapientia sicut* 13
vmbra pecuniæ: & abundantia cognitionis sa-
pientiæ viuere faciet eum qui ab ea.

* *Vide opera Dei: quoniam quis poterit vt* 14
ornet quem vtique Deus peruerterit eum?

* *In die bonitatis viue in bono, & vide in* 15
die malitiæ. vide, & hoc consonans huic fecit
Deus de locutione, ne inueniat homo post eum
quicquam.

* *Omnia vidi in diebus vanitatis meæ. Est* 16
iustus qui periit in iustitia sua, & est impius
permanens in malitia sua.

* *Ne sis iustus multum, & ne sapias super-* 17
flua, ne quando obstupescas.

* *Ne impiè agas multum, & ne sis durus:* 18
ne moriaris in non tempore tuo.

* *Bonum inhærere te in hoc, & ab hoc ne* 19
contamines manum tuam: quoniam timentibus
Deum exibunt omnia.

* *Sapientia adiuuabit sapientem super de-* 20
cem potentes existentes in ciuitate.

* *Quoniam homo non est iustus in terra, qui* 21
faciet bonum, & non peccabit.

* *Et in omnes sermones quos loquentur, ne* 22
posueris cor tuum, vt non audias seruum tuum
maledicentem tibi.

* *Quoniam multoties malignatur in te, &* 23
modis multis malè afficiet cor tuum, quoniam
vt & tu maledixisti aliis.

* *Omnia hæc tentaui in sapientia. Dixi: Sa-* 24
piens efficiar. & ipsa elongata est à me

11 * μὴ εἴπῃς τί ἐγένετο. ὅτι ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀ-
γαθαὶ ὑπὲρ ταύτας. ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ
12 τούτου. * ἀγαθὴ σοφία μετὰ κληρονομίας, καὶ περίσσεια
τοῖς θεωροῦσι τὸν ἥλιον.
13 * ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆ ἡ σοφία ὡς σκιὰ ἀργυρίου. καὶ περι-
σσεία γνώσεως ἡ σοφίας ζωοποιήσει τὸν κύριον αὐτῆς.
14 * ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ· ὅτι τίς δυνήσεται κοσμῆ-
σαι ὃν αὐτὸς ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν.
15 * ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθοσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ
κακίας. ἴδε καὶ γε ἕτερον σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν ὁ θεὸς πε-
ὶ λαλιᾶς· ἵνα μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ μηδέν.
16 * τὰ πάντα εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός μου. ἔστι
δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ, καὶ ἔστιν ἀσεβὴς
μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ.
17 * μὴ γίνου δίκαιος πολὺ καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μή
ποτε ἐκπλαγῇς.
18 * μὴ ἀσεβήσῃς πολύ, καὶ μὴ γίνου σκληρός, ἵνα μὴ
ἀποθάνῃς ἐν οὐ καιρῷ σου.
19 * ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ· καί γε ἀπὸ τού-
του μὴ ἀνῇς τὴν χεῖρά σου, ὅτι φοβουμένοις τὸν θεὸν
ἐξελεύσεται τὰ πάντα.
20 * ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ ὑπὲρ δέκα ἐξουσιάζον-
τας τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει.
21 * ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, ὃς ποιήσει
ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται.
22 * καί γε εἰς πάντας λόγους οὓς λαλήσουσι, μὴ θῇς τὴν
καρδίαν σου, ὅπως μὴ ἀκούσῃς τὸν δοῦλόν σου καταρωμέ-
23 νου σε. * ὅτι πλεισάκις πονηρεύσαί σε καὶ καθόδους
πολλὰς κακώσει καρδίαν σου, ὅτι ὡς καί γε σὺ κατηγό-
σω ἑτέρους.
24 * πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν τῇ σοφίᾳ. εἶπα, σοφισθή-
σομαι. καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et in tempore molestiæ tuæ ne dicas, Quid fuit quòd dies antiqui fuerunt boni, & homines generationis illius fuerunt pulchriores opere quàm hi: ideò bonum contigit eis, & tu non ex sapientia quæsisti super hoc.

[12] Bona est sapientia Legis cum hæreditate: sed longe melius est vt sit vir in mansuetudine cum viris habitatoribus terræ qui viderunt bonum & malum sub Sole in seculo hoc. [13] Etenim quemadmodum custoditur vir in vmbra sapientiæ, sic custoditur in vmbra argenti in tempore quo facit ex eo eleemosynam: & augmentum cognitionis sapientiæ viuificabit dominum suum.

[14] Contemplare opus Domini & fortitudinem eius, qui fecit cæcum & claudum, vt sint mirabilia in seculo: etenim quis est qui poterit dirigere vnum ex illis, nisi Dominus mundi qui curuauit eum?

[15] In die quo benefecerit tibi Dominus, esto etiam tu in bonitate, & benefac toti mundo, vt non veniat super te dies malus: vide & contemplare, etiam hoc è regione huius fecit Dominus vt corripiat homines mundi: ideò vt non inueniat homo post se quicquam mali in seculo hoc. [16] Omnia vidi in diebus vanitatis meæ, quòd à conspectu Domini decernuntur bonum & malum vt sint in mundo: quoniam innocens perit in innocentia sua in seculo hoc, & meritum eius custoditur illi in seculum venturum: & est vir peccator prolongans dies in peccatis suis, & computatio operum eius malorum custoditur ei ad seculum venturum, vt puniatur in die iudicij magni.

[17] Ne sis iustus nimium in tempore quo reus est peccator mortis; vt clementer agas erga eum, non occidens eum; nec sapiens fias sic amplius iuxta sapientiam improborum, & ne discas vias eorum. ad quidnam peruertes viam tuam?

[18] Ne eas post cogitationes cordis tui ad peccandum multum, & ne elonges viam tuam de domo doctrinæ Legis, vt sis stultus: ad quidnam tu causam affers mortis animę tuæ, cùm nondum peruenerit tempus tuum moriendi?

[19] Bonum est te adiungi negotiis mundi huius vt retribuas beneficentiam animæ tuæ in via negotiatorum, & etiam ab hoc libro Legis ne dimittas partem tuam: etenim qui timet Dominum, exit de manibus omnium delictorum illorum.

[20] Et sapientia auxiliabitur sapienti qui subegerit concupiscentiam malam, ideo vt non peccet magis quàm decem imperatores qui fuerint in ciuitate.

[21] Quoniam non est vir innocens in terra qui faciat bonum ante Dominum omnibus diebus vitæ suę, & non peccet.

[22] Verùm ad omnia verba quæ loquentur tibi impij ne tradas cor tuũ, vt excipias ea, ne veniant dies vt audias seruum tuum maledicentem tibi. [23] Etenim animaduerte tibi vt iustifices iudicium in tempore quo maledixerit tibi vir qui non fuerit sicut tu; quia etiam persæpe notum est in corde tuo quòd maledixeris viris aliis.

[24] Omne hoc quod dixi, probaui in sapientia. dixi in dicto meo, Sapiam omnem sapientiam Legis, & ipsa elongata est à me.

25 * רָחוֹק מַה־שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ׃
26 * סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה
וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃
27 * וּמוֹצֶא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִיא
מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ׃
28 * רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת
לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃
29 * אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם אֶחָד
מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל־אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃
30 * לְבַד רְאֵה־זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־
הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְׁבֹּנוֹת רַבִּים׃
1 * מִי כְּהֶחָכָם וּמִי יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר דָּבָר

ח

חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃
2 * אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃
3 * אַל־תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל־תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי
כָל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃
4 * בַּאֲשֶׁר־דְּבַר־מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מַה־
תַּעֲשֶׂה׃
5 * שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת וּמִשְׁפָּט יֵדַע
לֵב חָכָם׃
6 * כִּי לְכָל־חֵפֶץ יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי־רָעַת הָאָדָם
רַבָּה עָלָיו׃
7 * כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־שֶּׁיִּהְיֶה כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה
מִי יַגִּיד לוֹ׃

25 * multo magis quàm erat. Et alta pro-
D funditas, quis inueniet eam?
26 * Lustraui vniuersa animo meo vt scirem & considerarem, & quærerem sapientiam & rationem, & vt cognoscerem impietatem stulti, & errorem imprudentium.
27 * Et inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius. vincula sunt manus illius. Qui placet Deo, effugiet illam: qui autem peccator est, capietur ab illa.
28 * Ecce hoc inueni, dixit Ecclesiastes, vnum & alterum vt inuenirem rationem:
29 * Quam adhuc quærit anima mea, & non inueni. Virum de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni.
30 * Solummodo hoc inueni quòd fecerit Deus hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus.
1 * Quis talis vt sapiens est? & quis cognouit solutionem verbi?

CAP. VIII.

A SApientia hominis lucet in vultu eius, & potentissimus faciem illius commutabit. Pro. 17. d.
2 * Ego os regis obseruo, & præcepta iuramenti Dei:
3 * Ne festines recedere à facie eius, neque permaneas in opere malo, quia omne quod voluerit faciet.
4 * Et sermo illius potestate plenus est, nec dicere ei quisquam potest, Quare ita facis? Iob 9.
5 * Qui custodit præceptum, non experietur quicquam mali. Tempus & responsionem cor sapientis intelligit.
6 * Omni negotio tempus est, & opportunitas, & multa hominis afflictio.
7 * Quia ignorat præterita, & futura nullo scire potest nuncio.

תרגום

25 הָא כְבָר אִתְרְחָק מִבְּנֵי אֱנָשָׁא לְמִדַּע כָּל־מַה־דַּהֲוָה מִן יוֹמֵי עָלְמָא וְרָז יוֹם מוֹתָא וְרָז יוֹם דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא מַן הוּא דִּי־יַשְׁכְּחִנֵּהּ
בְּחָכְמְתֵהּ׃ 26 חַזְרֵת אֲנָא לְחַשָּׁבָא בְּלִבְבִי וּלְמִדַּע וּלְאַלָּלָא וּלְמִתְבַּע חָכְמְתָא וְחֻשְׁבַּן אֲגַר עוֹבָדֵי צַדִּיקַיָּא וּלְמִדַּע פִּרְעֲנוּת חוֹבַת שָׁטְיָא
וְסָכְלְתָנוּ חֻלְחוּלְתָא דְמַלְכוּתָא׃ 27 וְאַשְׁכְּחֵת אֲנָא פִּתְגָם דִּמְרִיר עַל־אֱנָשׁ יַתִּיר מִן מְרִירוּת יוֹם מוֹתָא יַת־אִתְּתָא דְהִיא עָבְדָא עָקִין סַגִּיאִין
לְבַעְלָהּ וּמְצַדְּהָן וְתַקְלָן אִית בְּלִבְבָהּ כַּפְתָן יְדָהָא בְּדִיל דְּלָא לְמֶעְבַּד עִיבִידְתָּא תַּקִּין קֳדָם יְיָ גְּבַר דִּי־יַפְטַר יָתָהּ בְּגֵט פִּטּוּרִין וּמִשְׁתֵּזֵב מִנָּהּ וְחַיָּבָא
קֳדָם יְיָ גְּבַר וְאִסְבְּנָהּ וְיִתְלְכַד בִּזְנוּתָהּ׃ 28 חֲזֵי דֵן עוֹבָדָא דְּאַשְׁכְּחֵת אָמְרָה קֹהֶלֶת כַּוְנֵת מַזְלַיָּא חֲדָא עִם־חֲבֶרְתָּהּ לְמִשְׁכַּח חֻשְׁבַּן בְּנֵי
אֱנָשָׁא מַה־יְהֵא בְּסוֹפְהוֹן׃ 29 וְאִית פִּתְגָם אָחֳרָן דְּעוֹד תְּבַעַת נַפְשִׁי וְלָא אַשְׁכְּחֵת גְּבַר שְׁלִים וְזַכַּי בְּלָא חִבּוּלָא מִן יוֹמֵי אָדָם וְאִתְּתָא בְּכָל אִלֵּן
כָּשְׁרָה לָא אַשְׁכְּחֵת׃
30 לְחוֹד חֲזֵי דֵן אַשְׁכְּחֵת דִּי־עֲבַד יְיָ יַת אָדָם קֳדָמָאָה תַּקִּין קֳדָמוֹי וְזַכַּי וְאִנּוּן תְּבַעוּ לְמִשְׁכַּח חֻשְׁבָּנִין סַגִּיאִין׃ 1 מַן אִית חַכִּימָא
דְיָכִל לְמֵקַם קֳבֵל חָכְמְתָא דַיְיָ וּלְמִדַּע פִּשְׁרֵי מִלַּיָּא בִּנְבוּאָה ח חָכְמְתָא דִגְבַר חַכִּים תִּנְהֹר זִיו אַפּוֹהִי בֵּינֵי צַדִּיקַיָּא וַחֲצִיף
אַפִּין סִתְחַלְפָן אַרְחָהָה מִטָּב לְבִישׁ׃ 2 הֱוֵי זָהִר יַת־פֻּמָּךְ עַל גְּזֵרַת מַלְכָּא לְמִטַּר מַה־דִּי פַקְדִנָךְ וְעַל־עֵסֶק מוֹמְתָא דַיְיָ אֶזְדְּהַר וְלָא תֵימֵי
בְּשֻׁם מֵימְרָא דַיְיָ עַל־מַגָּן׃ 3 וּבְעִדַּן רֻגְזָא דַיְיָ לָא־תְנוּחַ בְּדִיל דְּלָא לְצַלָּאָה קֳדָמוֹהִי אִתְבְּהִיל מִן קֳדָמוֹהִי אֱזִל וְצַלִּי וְתִבְעֵי רַחֲמִין מִנֵּהּ בְּדִיל
דְּלָא תְקוּם בְּפִתְגָמָא בִּישָׁא אֲרוּם רִבּוֹן כָּל־עָלְמָא־דִּי יִצְבֵּי יַעְבֵּד׃ 4 בָּתַר דְּאִתְגְּזֶרֶת מֵימְרָא דְמַלְכָּא דְשָׁלִט עַל־עָלְמָא מִתְעַבְדָא
בִּבְהִילוּ וּמַן הוּא גַּבְרָא דְיִמְחֵי בִּידֵהּ וְיֵימַר לֵהּ מַה עֲבַדְתְּ׃ 5 גְּבַר דִּי־נָטֵר פִּקּוּדַיָּא דַיְיָ לָא יִנְדַּע מִדַּעַם בִּישׁ לְעָלְמָא דְאָתֵי וְעִדַּן צְלוֹתָא וְדִין
דִּקְשׁוֹט אִשְׁתְּמוֹדַע בְּלִבָּא דְחַכִּימָא׃ 6 אֲרוּם לְכָל־עִסְקָא אִית עִדָּן טָב וּבִישׁ וְעַל דִּין קְשׁוֹט אִתְדָּן כָּל־עָלְמָא וְכַד אִתְגְּזַר קֳדָם יְיָ
לְמֶהֱוֵי פִּרְעֲנוּתָא בְּעָלְמָא עַל חוֹבַת אֱנָשִׁין עָבְדֵי בִּישָׁא דְסַגִּיאָה עִלָּווֹהִי׃
8 אֲרוּם לֵיתוֹהִי חַכִּים דְּיִדַּע מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵהּ עֲלוֹהִי אֲרוּם בְּעִדַּן דִּי־יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְאַבְאָשָׁא לֵהּ מַן הוּא דִּיחַיֵּי לֵהּ׃

* *Longè ſuper quod erat: & profunda pro-* 25
funditas, quis inueniet eam?

* *Luſtraui ego & cor meum vt cognoſcerem* 26
& vt conſiderarem, & vt quærerem ſapientiam & rationem, & vt cognoſcerẽ impij ſtultitiam, & turbulentiam & circulationem.

* *Et inuenio ego eam amariorem ſuper mor-* 27
tem. ſimul mulierem quę eſt laquei venatorum, & ſagenæ cor eius, vincula in manus illius. bonus ante faciem Dei auferetur ab ea, & peccans comprehendetur in ea.

* *Ecce hoc inueni, dixit Eccleſiaſtes, vna v-* 28
na vt inueniam rationem:

* *Quam quæſiuit anima mea. & non inue-* 29
ni, & hominem vnum de mille repperi. et mulierem in omnibus his non inueni.

* *Sed ecce hoc inueni quòd fecit Deus ſimul* 30
hominem rectum. & ipſi quæſierunt conſiderationes multas.

* *Quis nouit ſapientes, & quis nouit ſolu-* 1
tionem verbi?

CAP. VIII.

SApientia hominis illuminabit vultum eius, & inuerecundus facie ſua odio habebitur.

* *Os regis obſerua, et de ſermone iuramen-* 2
ti Dei

* *ne feſtines à facie eius ambulaueris, ne ſte-* 3
teris in verbo malo: quoniam quod voluerit faciet.

* *Sicut rex potens: & quis dicet ei, Quid* 4
facis?

* *Qui cuſtodit præceptum, non cognoſcet* 5
verbum malum, & tempus iudicij cognoſcit cor eius.

* *Quoniam omni negotio eſt tempus & iu-* 6
dicium, quoniã cognitio hominis multa in eum.

* *Quia non eſt cognoſcens quid futurũ, quo-* 7
niam ſicut erit quis annunciabit ei?

25 * μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, καὶ βαθὺ βάθος, τίς ἐυρήσει αὐτό;

26 * ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ καταμετρῆσαι καὶ τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆφον καὶ τοῦ γνῶναι ἀσεβοῦς ἀφροσύνην καὶ ὀχλησίαν καὶ περιφοράν.

27 * καὶ εὑρίσκω ἐγὼ αὐτὴν πικροτέραν ὑπὲρ θάνατον. γυνὴ γυναῖκα ἥτις ἐστὶ θηρεύματα, καὶ σαγηνῶν καρδία αὐτῆς, δεσμοὶ εἰς χεῖρας αὐτῆς. ἀγαθὸς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ.

28 * ἰδὲ τοῦτο εὗρον, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής. μιᾷ τῇ μιᾷ εὑρεῖν λογισμόν,

29 * ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου. καὶ οὐχ εὗρον, καὶ ἄνθρωπον εἷς ἀπὸ χιλίων εὗρον. καὶ γυναῖκα ἐν πᾶσι τούτοις οὐχ εὗρον.

30 * πλὴν ἰδὲ τοῦτο εὗρον ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον αὐτῆ. ἐκεῖνοι ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς.

1 * τίς οἶδε σοφὸς καὶ τίς οἶδε λύσιν ῥήματος;

η'.

Σοφία ἀνθρώπου φωτεῖ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ δυναδὴς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

2 * στόμα βασιλέως φύλαξον, καὶ πρὸ λόγου ὅρκου θεοῦ

3 * μὴ σπουδάσῃς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορευθῆναι, μὴ στῇς ἐν λόγῳ πονηρῷ, ὅτι ὃ θελήσῃ ποιήσει.

4 * καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων, καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ποιεῖς;

5 * ὁ φυλάσσων ἐντολήν, οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρόν, καὶ καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδία σοφοῦ.

6 * ὅτι παντὶ πράγματι ἔστι καιρὸς καὶ κρίσις, ὅτι γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν.

7 * ὅτι οὐκ ἔστι γινώσκων τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι καθὼς ἔσται τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Ecce iam pridem elongatum eſt à filiis hominis, vt ſciant omne quod fuit à diebus ſeculi, & ſecretum diei mortis, & ſecretum diei quo veniet rex Chriſtus. quis eſt ille qui inueniet illud in ſapientia ſua?

26 Reuerſus ſum ego ad cogitandum in corde meo, & ad cognoſcendum & ad inueſtigandum & ad inquirendum ſapientiam, & æſtimationem mercedis operum iuſtorum, & ad cognoſcendam vltionem peccati ſtultorum, & intelligentiam immutationis regni.

27 Inueni autem ego rem quæ amara eſt ſuper hominem magis quàm amaritudo diei mortis, vxorem quæ facit moleſtias multas viro ſuo: & retia & offendicula ſunt in corde eius, ligatæque manus eius, *ſic* vt non faciant opus: acceptus coram Domino *erit* vir qui dimiſerit eam libello repudij ſeq; liberauerit ab ea: peccator verò eſt in conſpectu Domini vir qui acceperit eam, & capietur in fornicatione eius.

28 Aſpice hoc opus quod inueni, dixit Eccleſiaſtes, contuli ſydera vnum cum altero, vt inuenirem computationem filiorũ hominum, & quid erit in extremis eorum.

29 Et eſt res alia quam adhuc quæſiuit anima mea, & non inueni virum perfectum & innocentem abſque corruptione à diebus Adam, & mulierem in omnibus his rectam non inueni.

30 Tantummodo vide, hoc inueni, quòd fecit Dominus hominem primum, rectum ante ſe & innocentem, & ipſi quæſierunt vt inuenirent computationes multas.

1 Quis eſt ſapiens qui poſſit conſiſtere aduerſus ſapientiam Domini, & ſcire ſolutiones eloquiorum in prophetia?

CAP. VIII.

SApientia viri ſapientis illuſtrat ſplendorem faciei eius inter iuſtos: & impudens facie, immutantur viæ eius de bono in malum.

2 Cuſtodi os tuum ſuper ſententiam regis, vt obſerues quod iuſſerit tibi, & ſuper negotium iuramenti Domini cautus eſto, & ne iures in nomine dicti Domini in vanum. 3 Et in tempore indignationis Domini ne ceſſes orare ante eum: territus à facie eius, vade ora, & quære miſericordias ab eo, vt non inſiſtas in re mala: etenim Dominus totius mundi quod voluerit faciet. 4 Poſtquàm decretum eſt dictum regis qui imperat ſuper mundum, fit in celeritate: & quis eſt vir qui percutiet manum eius, & dicet ei, Quid feciſti? 5 Vir qui cuſtodit præcepta Domini, non cognoſcet quicquam mali in ſeculo venturo, & tempus orationis & iudicium veritatis cognoſcitur in corde ſapientis. 6 Etenim omni negotio eſt tempus bonum & malum, & iuxta iudicium veritatis iudicatur vniuerſus mundus, & quando decernitur ante Dominum vt fiat vltio in mundo ob peccatum hominum facientium malum quod multum eſt in eo.

7 Etenim non eſt ſapiens qui ſciat quidnam ſit futurum vt fiat in extremo eius ſuper ipſum: in tempore enim quo erit voluntas à conſpectu Domini vt male ſit ei, quis eſt qui nuntiabit ei?

8 * אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ וְאֵין
שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־
יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת־בְּעָלָיו׃
9 * אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם
בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃
10 * וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם
קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָעִיר אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ גַּם־
זֶה הָבֶל׃
11 * אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִּתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה מְהֵרָה
עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃
12 * אֲשֶׁר חֹטֵא עֹשֶׂה רָע מֵאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַּם־
יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
יִירְאוּ מִלְּפָנָיו׃
13 * וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃
14 * יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ
רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי
שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃
15 * וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין־טוֹב
לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם־לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ
הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
16 * כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת
אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי גַּם בַּיּוֹם
וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְעֵינָיו אֵינֶנּוּ רֹאֶה׃

8 * Non est in hominis potestate prohi-
B bere spiritum, nec habet potestatem in
die mortis, nec sinitur quiescere ingruen-
te bello, neque saluabit impietas im-
pium.
9 * Omnia hæc consideraui, & dedi cor
meum in cunctis operibus quæ fiunt sub
Sole. Interdum dominatur homo homini
in malum suum.
10 * Vidi impios sepultos, qui etiam cùm
adhuc viuerẽt, in loco sancto erant, & lau-
dabantur in ciuitate quasi iustorum ope-
rum. Sed & hoc vanitas est.
11 * Etenim quia non profertur citò con-
tra malos sententia, absque timore vllo fi-
lij hominum perpetrant mala.
12 * Attamen peccator ex eo quòd cen-
C ties facit malum, & per patientiam su-
stentatur, ego cognoui quòd erit bo-
num timentibus Deum qui verentur fa-
ciem eius.
13 * Non sit bonum impio, nec prolon-
gentur dies eius, sed quasi vmbra transeãt,
qui non timent faciem Dei.
14 * Et est alia vanitas quæ fit super ter-
ram: Sunt iusti quibus mala proueniunt,
quasi opera egerint impiorum, & sunt im
pij qui ita securi sunt quasi iustorum fa-
cta habeant. Sed & hoc vanissimum iu-
dico.
15 * Laudaui igitur lætitiam, quòd non es-
set homini bonum sub Sole, nisi quòd co-
mederet & biberet, atque gauderet, &
D hoc solum secum auferret de labore suo
omnibus diebus vitæ suæ quos dedit ei
Deus sub Sole.
16 * Et apposui cor meum vt scirem sa-
pientiam, & intelligerem dissensionem
quæ versatur in terra. Est homo qui die-
bus & noctibus somnum non capit o-
culis.

תרגום

8 ליה אֱנָשׁ דְּיִשְׁלֹט בְּרוּחַ נִשְׁמְתָא לְמִמְנַע יַת־נִשְׁמְתָא דְחַיֵּי בְּגִין דְּלָא יִפּוֹק מִן גּוּפָא דֶאֱנָשָׁא וְלֵית שִׁלְטוֹנָא בְּיוֹם מוֹתָא לְשֵׁיזָבָא גְּבַר לְחַבְרֵה
וְלֵית מָנֵי זַיְנָא מְסַיְּעָן בִּקְרָבָא וְלָא־יְשֵׁזֵב חוֹבָא יַת־מָרוֹהִי בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא׃ 9 יַת־כָּל־דֵּן חֲזֵית דִּי־הֲוָה בְּעָלְמָא וְיַהֲבֵת יַת־לִבְבִי לְמִנְדַּע יַת־
כָּל־עוֹבָדָא דְּאִתְעֲבֵד בְּעָלְמָא הָדֵן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעִדָּן דִּי־יִשְׁלֹט אֱנָשׁ בֶּאֱנָשׁ לְאַבְאָשָׁא לֵהּ׃ 10 וּבְקֻשְׁטָא חֲזֵית חַיָּבַיָּא דְּאִתְקְבַרוּ וְאִשְׁתֵּצִיו
מִן עָלְמָא מֵאֲתַר קַדִּישׁ דְּצַדִּיקַיָּא שָׁרַיִן תַּמָּן וַאֲזַלוּ לְאִתּוֹקָדָא בְּגֵהִנָּם וְאִתְנְשִׁיו מִבֵּין יַתְבֵי קַרְתָּא וְהֵיכְמָא דַעֲבַדוּ אִתְעֲבֵד לְהוֹן אַף־דֵּן הֶבְלוּ׃
11 וּמִן בִּגְלַל דְּלֵית מִתְעֲבֵד פִּתְגָם פֻּרְעָנוּת רַשִׁיעַיָּא בִּפְרִיעַ עַל־עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא בְּכֵן אִתְמְלִי לִבָּא דִבְנֵי אֱנָשָׁא בְּהוֹן לְמֶעְבַּד בִּישׁ בְּעָלְמָא הָדֵן׃
12 וּבִזְמַן דְּחַיָּבָא יַעְבֵּד בִּישׁ מְאָה שְׁנִין וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְיְהִבַת לֵהּ אַרְכָא בְּגִין דִּיתוּב אֲרוּם אִתְגְּלִי לִי בְּרוּחַ קֻדְשָׁא וְיִדְעֵת אֲנָא דִּיהֵי־טָב לְעָלְמָא
דְּאָתֵי לְדָחֲלַיָּא דַיְיָי דְּדָחֲלִין מִן קֳדָמוֹהִי וְעָבְדֵי רְעוּתֵהּ׃ 13 וְטָב לָא־יְהֵי לְרַשִׁיעָא וְלָא־יְהֵי לֵהּ אַרְכָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּבְעָלְמָא הָדֵן יִתְקַטְּעוּן
יוֹמֵי חַיּוֹהִי יַעַרְקוּן וְיִפַּלְחוּן כִּטְלָלָא בְּגִין דְּלֵיתוֹהִי דָחִל מִן קֳדָם יְיָ׃
14 אִית הֶבְלוּ דְּאִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי מִתְעֲבֵד עַל־אַפֵּי אַרְעָא דְּאִית צַדִּיקַיָּא דְּמָטֵי לְהוֹן בִּישׁ כְּאִלּוּ אִנּוּן עָבְדִין כְּעוֹבָדֵי חַיָּבַיָּא וְאִית חַיָּבִין דְּמָטֵי לְהוֹן טָב
כְּאִלּוּ אִנּוּן עָבְדִין כְּעוֹבָדֵי צַדִּיקַיָּא וַחֲזֵית בְּרוּחַ קֻדְשָׁא דְּבִישָׁא דְּמָטֵי לְצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵן לָא עַל־חוֹבֵיהוֹן אֱלָהֵן לְמִגְבֵּי מִנְּהוֹן חוֹבָא קַלִּילָא
לְמֶהֱוֵי אַגְרְהוֹן שְׁלִים לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְטָב דְּמָטֵי לְחַיָּבַיָּא לָא זְכוּתְהוֹן אֱלָהֵן לְמִפְרַע לְהוֹן אַגְרָא עַל־זְכוּתָא קַלִּילָא דַעֲבַדוּ לְמֶהֱוֵיהוֹן אָכְלִין
אַגְרְהוֹן בְּעָלְמָא הָדֵן וּלְהוֹבָדֵיהוֹן חֻלְקְהוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי אַמְרֵת בְּמֵימְרִי דְּאַף־דֵּן הֶבְלוּ׃
15 וְשַׁבְּחֵת אֲנָא יַת־חֶדְוַת אוֹרַיְתָא אֲרוּם לֵית טָבָא לֶאֱנָשׁ בְּעָלְמָא הָדֵן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם אֱלָהֵן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְמֶחְדֵּי מִן טָרְחֵהּ
וּבְחֻלְקֵהּ דְּאִתְיְהִב לֵהּ מִן שְׁמַיָּא וְלָא יוֹשִׁט יְדֵהּ בַּחֲטוּפִין וַאֲנִיסָא וְהוּא יַלְוִנֵּהּ לִשְׁלָם לְעָלְמָא דְּאָתֵי וִיקַבֵּל אֲגַר שְׁלִים עַל־טָרְחֵהּ דִּי־טְרַח
רִשְׁלֵמוּתָא כָּל־יוֹמֵי חַיּוֹהִי דִּיהַב לֵהּ יְיָ בְּעָלְמָא הָדֵן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא׃ 16 כְּמָא דִּי־יַהֲבֵת יַת־לִבְבִי לְמִנְדַּע חָכְמַת אוֹרַיְתָא וּלְמֶחֱזֵי יַת־גַּוָּן דְּאִתְעֲבַד
עַל־אַרְעָא אֲרוּם הָא־חַבִּימָא דְּיִצְבֵּי לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא וּלְאַשְׁכָּחָא חָכְמְתָא טָרְחָא הוּא לֵהּ אֲרוּם אַף בִּימָמָא לָא־יְנוּחַ וּבְלֵילְיָא שִׁנְתָּא בְּעֵינוֹהִי
לָא־חָזֵי׃

8 * Non est homo potestatem habens in spiritu, vt prohibeat simul spiritum. & non est potestatem habens in die mortis, & non est missio in die belli. & non saluabit impietas eum qui est ab ea.

9 * Et omne hoc vidi, & dedi cor meum in omne opus, quod factum est sub Sole. in quibuscumque potestatem habuit homo in homine ad malefaciendum ei.

10 * Et tunc vidi impios in sepulchra introductos, & ex sancto. & iuerunt et laudati sunt in ciuitate: quoniam sic fecerunt. & hoc vanitas.

11 * Quoniam non est facta contradictio, ab istis malum velox: propter hoc fiduciam habuit cor filiorum hominum in eis ad faciendum malum.

12 * Qui peccauit fecit malum ex tunc, & à longitudine eorum. quoniam & cognosco ego, quòd est bonum timentibus Deum, vt timeant à facie eius.

13 * Et bonum non erit impio, & non prolongabit dies in vmbra, qui non est timens à facie Dei.

14 * Est vanitas quæ facta est super terram, quoniam sunt iusti quòd præuenit ad eos, vt opus impiorum, & sunt impij quòd præuenit ad eos vt opus iustorum. Dixi quòd & hoc vanitas.

15 * Et laudaui ego simul lætitiam, quoniam non est bonum homini sub Sole: quoniam nisi comedere & bibere & lætari. & hoc comitabitur eum in labore suo diebus vitæ suæ, quos dedit ei Deus sub Sole.

16 * In quibus dedi cor meum vt cognoscerem sapientiam, & vt viderem occupationem quæ facta est in terra: quoniam & in die & in nocte somnum in oculis suis non est videns.

8 * οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι, ϗ κωλύσαι σωὴ τὸ πνεῦμα. καὶ οὐκ ἔστιν ἐξουσιάζων ἐν ἡμέρᾳ θανάτου, καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου· καὶ διασώσει ἀσέβεια τὸν παρ' αὐτῆς.

9 * καὶ σύμπαν ταῦτα εἶδον, ϗ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου εἰς πᾶν ποίημα. ὃ πεποίηται ὑπὸ τὸν ἥλιον· τὰ ὅσα ἐξουσιάσαι ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν.

10 * καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους εἰσαχθέντας, ϗ ἐκ ἁγίου. καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει· ὅτι οὕτως ἐποίησαν. καί γε τοῦτο ματαιότης.

11 * ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις, ἀπὸ τῶν τοιούτων τὸ πονηρὸν ταχύ, διὰ τοῦτο ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν ϗ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν.

12 * ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν. ὅτι καί γε γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἔσται ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις τὸν θεόν· ὅτι φοβοῦνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

13 * Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ. καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔστιν φοβούμενος ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.

14 * ἔστι ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι ὅτι φθάνει πρὸς αὐτούς, ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν, ϗ εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. εἶπα ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.

15 * καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σωὴ τὴν εὐφροσύνην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον· ὅτι εἰ μὴ ϗ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ ϗ εὐφρανθῆναι. καὶ αὐτὸ συμπορεύσεται αὐτῷ ἐν μόχθῳ αὐτοῦ ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, ἃς ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον.

16 * ἐν οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν μου ϗ γνῶναι τὴν σοφίαν, ϗ ἰδεῖν τὸν περισπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστι βλέπων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Non est vir qui imperet spiritui animæ, vt prohibeat animam vitalem ne exeat à corpore hominis, & non est imperator in die mortis, vt eripiat quisquam socium suum, neque vasa armorum auxiliantur in prœlio, neque eripiet impietas dominum suum in die iudicij magni.

9 Omne hoc vidi quod fuit in mundo, & dedi cor meum ad cognoscendum omne opus quod fit in mundo hoc sub Sole in tempore quo imperat homo homini ad malefaciendum ei.

10 Et in veritate vidi peccatores qui sepulti sunt & exterminati de mundo de loco sancto vbi iusti habitant, & abierunt vt comburantur in gehennam, & obliuioni traditi sunt inter habitatores vrbis: & ecce sicut fecerunt, factum est eis. etiam hoc vanitas.

11 Et ideo quòd non fit verbum vltionis improborum velocissimè super opera eorum mala, propterea plenum est cor filiorum hominis ad faciendum malum in mundo hoc.

12 Et in tempore quo peccator fecerit malum centum annis, & à Domino datur ei spacium vt conuertatur, etenim reuelatum est mihi in spiritu sancto, & scio ego quòd erit bonum in seculo futuro timentibus Dominum qui timent eum, & faciunt voluntatem eius.

13 Bene non erit improbo, neque erit ei longitudo in seculo venturo, & in seculo hoc præscindentur dies vitæ eius; fugient & succidentur velut vmbra, quia non ipse timet Dominum.

14 Est vanitas quæ constituta est vt fiat super faciem terræ: Sunt iusti quibus accidit malum, ac si illi facerent opera peccatorum; & sunt peccatores quibus contingit bonum, ac si illi facerent opera iustorum. & vidi in spiritu sancto quia malum quod accidit iustis in seculo hoc, non est propter peccata eorum, sed ad remouendum ex eis culpam leuem, vt sit merces eorum integra in seculo venturo: & bonum quod contingit peccatoribus non est meriti eorum, sed ad retribuendum eis mercedem meriti leuis quod fecerunt, vt comedant mercedem suam in seculo hoc, & vt perdant partem suam in seculo venturo. dixi in dicto meo quòd etiam hoc esset vanitas.

15 Et laudaui ego gaudium Legis, quia non est bonum homini in seculo hoc sub Sole, nisi tantùm comedere & bibere & gaudere de labore suo, & pro parte sua quæ data est ei ex cælo, atque non extendere manum suam in rapinas & violentiam, & hoc conducet illum in pacem ad seculum venturum, & accipiet mercedem perfectam pro labore suo quo laborauit in integritate omnibus diebus vitæ suæ quos dedit illi Dominus in seculo hoc sub Sole.

16 Quemadmodum dedi cor meum ad sciendum sapientiam Legis, & ad videndum negotium quod fit super terram, etenim sapiens qui vult studere in Lege, & inuenire sapientiam, labor est illi: nam etiam interdiu non quiescit, & noctu somnium oculis suis non videt.

17 * וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל
הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ
וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא
יוּכַל לִמְצֹא׃
1 * כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי וְלָבוּר אֶת־כָּל־זֶה

ט

אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד
הָאֱלֹהִים גַּם־אַהֲבָה גַּם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם
הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃
2 * הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע
לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר וְלַטָּמֵא וְלַזֹּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ
כַּטּוֹב כַּחוֹטֵא הַנִּשְׁבָּע כַּאֲשֶׁר שְׁבוּעָה יָרֵא׃
3 * זֶה־רָע בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי־מִקְרֶה
אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת
בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרָיו אֶל־הַמֵּתִים׃
4 * כִּי־מִי אֲשֶׁר יְבֻחַר אֶל־כָּל־הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי־
לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה הַמֵּת׃
5 * כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמֻתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים
מְאוּמָה וְאֵין־עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם׃
6 * גַּם אַהֲבָתָם גַּם־שִׂנְאָתָם גַּם־קִנְאָתָם כְּבָר אָבָדָה
וְחֵלֶק אֵין־לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃
7 * לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב־טוֹב יֵינֶךָ
כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ׃
8 * בְּכָל־עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל־רֹאשְׁךָ
אַל־יֶחְסָר׃

17 * Et intellexi quòd omnium operum Dei nullam possit homo inuenire rationē eorum quæ fiunt sub Sole, & quanto plus laborauerit ad quærendum, tanto minus inueniat. Etiam si dixerit sapiens se nosse, non poterit reperire.
1 * Omnia hæc tractaui in corde meo vt curiosè intelligerem.

CAP. IX.

SVnt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei. & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit:
2 * Sed omnia in futurum seruantur incerta, eo quòd vniuersa æquè eueniant iusto & impio, bono & malo, mundo & immundo, immolanti victimas & sacrificia contemnenti. sicut bonus, sic & peccator; vt periurus, ita qui verum deierat.
3 * Hoc est pessimum inter omnia quæ sub Sole sunt, quia eadem cunctis eueniunt. Vndè & corda filiorum hominum implentur malitia & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos deducentur.
4 * Nemo est qui semper viuat, & qui huius rei habeat fiduciam. Melior est canis viuus leone mortuo.
5 * Viuentes enim sciunt se esse moritu-
B ros, mortui verò nihil nouerunt amplius: nec habent vltrà mercedem, quia obliuioni tradita est memoria eorum.
6 * Amor quoque & odium & inuidiæ simul perierunt, nec habent partem in hoc seculo, & in opere quod sub Sole geritur.
7 * Vade ergo & comede in lætitia panem tuum, & bibe cum gaudio vinum tuum, quia Deo placent opera tua.
8 * Omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat.

תרגום

17 וַחֲזֵית אֲנָא יַת כָּל־עוֹבַד גְּבוּרְתָא דַיְיָי אֲרוּם דְּחִילָא הִיא וְלֵית רְשׁוּ לֶאֱנָשׁ לְאַשְׁכָּחָא יַת כָּל־עוֹבַד גְּבוּרְתָא דַיְיָי דְּאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא הָדֵן
תְּחוֹת שִׁמְשָׁא כַּד יִטְרַח אֱנָשׁ לְמִתְבַּע מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי וְלָא יַשְׁכַּח וְאַף אִם־יֵימַר גְּבַר חַכִּים בְּמֵימְרֵהּ לְמִנְדַּע מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא
לֵית לֵהּ לְמִשְׁכַּח׃ 1 אֲרוּם יַת־כָּל־דֵּן יַהֲבֵת עַל־לִבְבִי וּלְמִבְלַשׁ יַת־כָּל־דֵּן ט דִּי צַדִּיקַיָּא וְחַכִּימַיָּא וְתַלְמִידֵיהוֹן דְּמִשְׁתַּעְבְּדִין
לְהוֹן מְסִירִין בִּידָא דַיְיָי וּמִנֵּהּ אִתְגְּזַר עַל כָּל־מַה־דִּיהֵי בְּיוֹמֵיהוֹן אַף רְחִימְתָא דִּירַחֲמִינוּן גְּבַר אַף שִׂנְאָתָא דְּיִסְנִינוּן גְּבַר לֵית דִּי יִנְדַּע מַה דִּיהֵי
בֶּאֱנָשָׁא כֹּלָּא בְּמַזְלָא אִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי קֳדָמֵיהוֹן׃ 2 כֹּלָּא בְּמַזְלָא תַלְיָא וּמִן־שְׁמַיָּא אִתְגְּזַר מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי לְכֹלָּא אַרְעוּן חָד לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא
לִדְתַקְנָן אָרְחָתֵהּ וְלִמְדַכֵּי נַפְשֵׁה וְלִמְסָאַב וּלְמַקְרֵב נִכְסַת קֻדְשִׁין וְלִדְלֵיתוֹהִי מַקְרֵב נִכְסַת קֻדְשִׁין כְּטָבָא כְּחַיָּבָא דְּלָא דָחִל מוֹמְתָא כִּגְבַר
דְּמוֹמְתָא דָחִל׃ 3 דֵּן בִּישׁ בְּכָל־עָלְמָא בְּכָל דְּאִתְגְּזַר תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם אַרְעוּן חָד לְכֹלָּא לְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא וְאַף לִבָּא דִבְנֵי אֱנָשָׁא אִתְמְלִי בִּישׁ
עַל־דָּא וְחֻלְחוּלְתָּא בִּלְבַבְהוֹן כָּל־יוֹמֵי חַיֵּיהוֹן וּבָתַר יוֹמוֹהִי דֶּאֱנָשָׁא נְטִיר לֵהּ לְאִתְוַכָּחָא עִם־מֵתַיָּא כְּדִין חַיָּבָא׃ 4 אֲרוּם מַן גַּבְרָא דִּי־אִתְחַבַּר
לְכָל־פִּתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא וּלְמִקְנֵי חַיֵּי עָלְמָא דְּאָתֵי אִית לֵהּ סְבַר אֲרוּם כַּלְבָּא חַיָּא הוּא טָב מִן אַרְיָא דִּי־הוּא מֵת׃ 5 אֲרוּם צַדִּיקַיָּא יָדְעִין דְּאִן יְחוּבוּן
עֲתִידִין לְמֶהֱוֵיהוֹן חֲשִׁיבִין כְּמֵתַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין דִּנְטַרוּ אָרְחָהוֹן וְלָא חַיָּבִין וְאִן יְחוּבוּן תַּיְבִין בְּתִיוּבְתָּא וְחַיָּבַיָּא לֵיתֵיהוֹן יָדְעִין מִדַּעַם
טָב עַל דְּלָא אוֹטִיבוּ עוֹבָדֵיהוֹן בְּחַיֵּיהוֹן וְלֵית יָדְעִין מִדַּעַם טָב לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְלֵית לְהוֹן אֲגַר טָב בָּתַר מוֹתְהוֹן אֲרוּם אִתְנְשִׁי דַכְרַנְהוֹן מִבֵּינֵי
צַדִּיקַיָּא׃ 6 אַף רְחִימוּתְהוֹן אַף־שְׂנֵיאוּתְהוֹן אַף־קִנְאַתְהוֹן הָא כְּבַר הוֹבַדָא מִן עָלְמָא וְחוּלַק טָב לֵית לְהוֹן עִם־צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְלֵית לְהוֹן
הֲנִיָּה מִן־כָּל־מַה דְּמִתְעֲבַד בְּעָלְמָא הָדֵן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא׃ 7 אָמַר שְׁלֹמֹה בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָי עֲתִיד מָרֵי עָלְמָא לְמֵימַר לְכָל־צַדִּיקָא וְצַדִּיקָא
בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁה אֱזִל טְעֻם בְּחֶדְוָא לַחְמָךְ דְּאִתּוֹתָב לָךְ עַל־לַחְמָךְ דִּי־יְהַבְתָּא לְעַנְיָא וְלַחֲשׁוֹכָא דְּהָוֵי כָּפֵן וּשְׁתֵי בְּלֵב טָב חַמְרָךְ חֲלַף חַמְרָךְ דִּמְזַגְתָּא
לְעַנְיָא וַחֲשׁוֹכָא דַהֲווֹ צָחְיָן אֲרוּם הָא כְּבַר אִתְרַעְיָן קֳדָם יְיָי עוֹבָדָךְ טָבַיָּא׃ 8 בְּכָל־עִדָּן יֶהֱוְיָן כְּסוּתָךְ חִוָּרִין מִכָּל־סוֹאֲבוּת חוֹבְתָא
וּשְׁמָא טָבָא דִּמְתִיל לִמְשַׁח רְבוּתָא קְנֵי בְּגִין דִּי־יִמְטוֹן בִּרְכָן בִּרְכָן עַל־רֵישָׁךְ וְטֵיבוּתָךְ לָא־יֶחְסַר׃

17 * Et vidi omnia opera Dei, quoniam non potens erit homo vt inueniat simul opus quod factum est sub Sole. quæcunque laborauerit homo vt quærat & non inueniet. & quæcunque vtique dixerit sapiens vt cognosceret, non poterit inuenire.

1 * Quoniam omne hoc dedi in cor meum, & cor meum omne vidit hoc.

CAP. IX.

QVoniam iusti et sapientes, & opera eorum in manu Dei. & amorem & odium non est sciens homo:

2 * Omnia ante faciem eorum vanitas in omnibus. Occursus vnus iusto & vnus impio, bono & malo, & mundo & immundo, & immolanti: & non immolanti. sicut bonus, sic qui peccat: sicut iurans, sic qui iuramentum timet.

3 * Hoc malum in omni quod factum est sub Sole, quòd occursus vnus omnibus. & cor filiorum hominis impletum est malo. & circumferentia in corde eorum in vita eorum, & post eos ad mortuos.

4 * Quoniam quis qui participat ad omnes viuentes? est spes, quoniam canis viuens ipse bonus super leonem mortuum.

5 * Quoniã viuentes cognoscent quòd morientur, et mortui non sunt cognoscentes quicquam. & non est eis vltrà merces, quia obliuioni tradita est memoria eorum.

6 * Et dilectio eorum et odium eorum, et zelus eorum iam periit. & pars non est eis amplius in seculum in omni quod factum est sub Sole.

7 * Vade comede in lætitia panem tuum, et bibe in corde bono vinum tuum. quia iam approbauit Deus opera tua.

8 * In omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum super caput tuum ne deficiat.

17 * καὶ εἶδον Σύμπασα τὰ ποιήματα Θεοῦ, ὅτι ἐ δυνήσεται ἄνθρωπος Θεοῦ εὑρεῖν τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅσα ἂν μοχθήσῃ ὁ ἄνθρωπος Θεοῦ ζητῆσαι καὶ οὐχ εὑρήσει. καί γε ἅσα ἂν εἴπῃ ὁ σοφὸς γνῶναι οὐ δυνήσεται Θεοῦ εὑρεῖν.

1 * ὅτι Σύμπαντα Τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ καρδία μου Σύμπαντα εἶδε Τοῦτο.

θ'.

Οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ Θεοῦ· καί γε ἀγάπην καὶ γε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος.

2 * τὰ πάντα ὡσαύτως ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσιν. σὺν ἀδίκῳ καὶ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ, καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι. ὡς ὁ ἀγαθός, ὡς ὁ ἁμαρτάνων. ὡς ὁ ὀμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβούμενος.

3 * Τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι σὺν ἀδίκημα ἐν τοῖς πᾶσι. καὶ γε καρδία υἱῶν Τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ. καὶ ἀφροσύνη ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἀφήσουσι τοὺς νεκρούς.

4 * ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ πρὸς πάντας Τοὺς ζῶντας; ἔστιν ἐλπὶς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν.

5 * ὅτι οἱ ζῶντες γινώσονται ὅτι ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ νεκροὶ οὐκ εἰσὶ γινώσκοντες οὐδέν. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι μισθὸς ὅτι ἐπελήσθη ἡ μνήμη αὐτῶν.

6 * καί γε ἀγάπη αὐτῶν, καί γε μῖσος αὐτῶν, καὶ γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη ἀπώλετο. καὶ μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον.

7 * δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ τὸν ἄρτον Σου, καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν Σου· ὅτι ἤδη εὐδόκησεν ὁ Θεὸς τὰ ποιήματά Σου.

8 * ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν ἱμάτιά Σου λευκά, καὶ ἔλαιον ἐπὶ κεφαλῆς Σου μὴ ὑστερησάτω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et vidi ego omne opus fortitudinis Domini, quoniam terribilis est: & non est facultas homini inueniendi omne opus fortitudinis Domini quod factum est in mundo hoc sub Sole; quando laborauerit homo vt inquirat id quod futurum est vt fiat, non inueniet: & etiamsi dixerit vir sapiens in dicto suo vt sciat id quod futurum est vt fiat in fine dierum, non erit illi inuenire.

1 Etenim omnia hæc posui in corde meo, & vt scrutarer omnia hæc. CAP. IX.

QVòd iusti & sapientes, & discipuli eorum qui subditi sunt eis, traditi sunt in manum Domini: & ab eo decretum est omne quod erit in diebus eorum; etiam amor quo dilexerit eos aliquis, & etiam odium quo eos persecutus fuerit: non est qui sciat id quod erit homini: omne in prouidentia decretum est vt sit ante eos. 2 Omne ex prouidentia pendet atque ex cęlo decretum est quod futurum est vt fiat omnibus. euentus vnus innocenti & peccatori, ei cuius vię rectæ sunt, & purificanti animam suam, & polluenti; & offerenti oblationem sanctitatum, & ei qui non offert oblationem sanctitatum. sicut bonus, sic peccator; qui non timet iuramentum, sicut vir qui iuramentum timet. 3 Hoc malum est in toto mundo in omni quod constitutum est sub Sole, quòd euentus est omnibus vnus, omnibus *inquam* habitatoribus terræ, & etiam cor filiorum hominum repletum est malo propter hoc, & insania in corde eorum erit omnibus diebus vitæ eorum, & post dies hominis seruatur ei vt corripiatur cum mortuis iuxta iudicium peccatoris. 4 Etenim quis est vir qui associabitur omnibus verbis Legis? ad acquirendam vitam seculi venturi est illi spes: etenim canis viuus melior est, quàm leo qui mortuus est.

5 Quoniam iusti norunt quòd si peccauerint, futuri sunt vt reputentur vt mortui in seculo venturo: propterea custodiunt vias suas, & non peccant: quòd si peccant, conuertuntur in pœnitentia: & peccatores nesciunt quicquã boni, eò quòd non correxerunt opera sua in melius in vita sua, & nesciunt quicquam boni de seculo venturo, & non est eis merces bona post mortem eorum: etenim obliuioni data est memoria eorum inter iustos. 6 Etiam amor eorum, etiam odium eorum, inuidia quoque, ecce pridem periit ex mundo, & pars bona non est eis cum iustis in seculo venturo, nec est eis vtilitas ex omni quod fit in hoc mundo sub Sole.

7 Dixit Selomoh in spiritu prophetiæ à conspectu Domini: Futurum est vt Dominus mundi dicat singulis iustis in facie vniuscuiusque: Vade gusta in lætitia panem tuum, qui repositus est tibi propter panem tuum quem dedisti pauperi & humili qui erat esuriens, & bibe in corde iucundo vinum tuum pro vino tuo quod miscuisti pauperi & humili qui fuerunt sitientes: ecce enim iam beneplacita fuere ante Dominum opera tua bona. 8 In omni tempore sint vestes tuæ lotæ ab omni contaminatione peccati: & nomen bonum quod assimilatur vnguento vnctionis, tibi acquire, vt contingant benedictiones & benedictiones super caput tuum, & bonitas tua non deficiat.

9 * רְאֵה חַיִּים עִם־אִשָּׁה אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ כָּל־יְמֵי חַיֵּי
הֶבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ כִּי
הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר־אַתָּה עָמֵל תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃
10 * כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין
מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה
הֹלֵךְ שָׁמָּה׃
11 * שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַּחַת־הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא לַקַּלִּים
הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים
לֶחֶם וְגַם לֹא לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן כִּי־
עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃
12 * כִּי גַם לֹא־יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים
בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים
בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם׃
13 * גַּם־זֹה רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וּגְדוֹלָה
הִיא אֵלָי׃
14 * עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט וּבָא־אֵלֶיהָ מֶלֶךְ
גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדוֹלִים׃
15 * וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט־הוּא אֶת־
הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת־הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן
הַהוּא׃
16 * וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת
הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים׃
17 * דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל
בַּכְּסִילִים׃
18 * טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד
טוֹבָה הַרְבֵּה׃

9 * Perfruere vita cum vxore quam diligis cunctis diebus vitæ instabilitatis tuæ qui dati sunt tibi sub Sole omni tempore vanitatis tuæ. Hæc est enim pars in vita & in labore tuo quo laboras sub Sole.
10 * Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio,
C nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas.
11 * Verti me ad aliud & vidi sub Sole, nec velocium esse cursum, nec fortiũ bellum, nec sapientium panem, nec doctorum diuitias, nec artificum gratiam, sed tempus casumque in omnibus.
12 * Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo, & aues laqueo cõprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo cùm eis extemplò superuenerit.
13 * Hanc quoque sub Sole vidi sapientiã, & probaui maximam.
14 * Ciuitas parua & pauci in ea viri. venit
D contra eam rex magnus & vallauit eam, extruxitq; munitiones per gyrum, & perfecta est obsidio.
15 * Inuentusque est in ea vir pauper & sapiens, & liberauit vrbem per sapientiam suam; & nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis.
16 * Et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est, & verba eius non sunt audita?
17 * Verba sapientum audiuntur in silentio, plus quàm clamor principis inter stultos.
18 * Melior est sapientia quàm arma bellica: & qui in vno peccauerit, multa bona perdet.

תרגום

9 חֲזֵי חַיִּין טָבִין עִם־אִתְּתָא דִּרְחִמְתָּא כָּל־יוֹמֵי חַיֵּי הֶבְלוּתָךְ דִּי־יְהַב יְיָ לָךְ אֲרוּם הִיא חֻלְקָךְ בְּחַיָּיךְ וּבְטָרְחוּתָךְ דִּי־אַנְתְּ טָרַח בְּעָלְמָא הָדֵן
תְּחוֹת שִׁמְשָׁא׃ 10 כֹּל דִּי מְסַפְּקָא יְדָךְ לְמֶעְבַּד צִדְקְתָא עִם־מִסְכֵּנָא עֲבֵד אֲרוּם בַּתַּר מוֹתָא לֵית לִגְבַר עוֹבָדָא וְחֻשְׁבָּנָא וּמַנְדְּעָא וְחָכְמְתָא
בְּבֵית קְבוּרְתָּא דְּאַתְּ אָזֵל לְתַמָּן וְלָא יְסַיְעוּן לָךְ אֱלָהֵן עוֹבָדִין טָבִין וְצִדְקְתָא בִּלְחוֹדֵיהוֹן׃ 11 אִסְתַּכְּלֵת וַחֲזֵית בְּעָלְמָא הָדֵן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם
לָא גְבָרִין דְּאִנּוּן קַלִּילִין כְּנִשְׁרִין מִסְתַּיְעִין לְמִרְהַט לְאִשְׁתֵּיזָבָא מִן־מוֹתָא בִּקְרָבָא וְלָא גִּבָּרִין מִסְתַּיְעִין בְּאַגָּחוּתְהוֹן קְרָבָא בִּגְבוּרְתְּהוֹן וְאַף לָא
חַכִּימִין מִסְתַּיְעִין בְּחָכְמַתְהוֹן לְמִשְׁבַּע לַחְמָא בְּעִדָּן כַּפְנָא וְאַף לָא סָכְלְתָנִין מִסְתַּיְעִין בְּסָבְלְתָנוּתְהוֹן לְמִכְנַשׁ עָתְרָא וְאַף לָא יָדְעֵי בִינָה מִסְתַּיְעִין
בְּמַנְדְּעוּתְהוֹן לְמִשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינֵי מַלְכָּא אֲרוּם עִדָּן וְעַרְעִיתָא יֶעֱרַע יַת־כֻּלְּהוֹן׃
12 אֲרוּם לָא־אִשְׁתְּמוֹדַע לִגְבַר יַת־זִמְנֵהּ בֵּין טָב לְבִישׁ מִן מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא וּלְמֵיתֵי עֲלוֹי כְּנוּנֵי יַמָּא דְּמִתְאַחֲדִין בִּסְרִיגְתָא וּכְצִפָּרֵי
שְׁמַיָּא דְּמִתְאַחֲדִין בְּקוּלָא כְּוָתְהוֹן מִתַּקְלָן בְּנֵי אֱנָשָׁא לִזְמַן בִּישְׁתָּא דְּאִתְעַתְּדַת לְמֶהֱוֵי נָפְלָא עִלַּוֵּיהוֹן רִגְעָא חֲדָא מִן שְׁמַיָּא׃
13 אֲף־דֵּן חֲזֵיתִי דְּהִיא חָכְמְתָא בְּעָלְמָא הָדֵן תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וְרַבְּתָא הִיא לְוָתִי׃ 14 גּוּף בַּר־נָשׁ דִּמְתִיל לְקַרְתָּא זְעֵרְתָּא וְגַבְרִין גִּבָּרֵי חֵילָא זְעַר
בְּגַוָּהּ הֵיכְמָא דְקַלִּילָן זַכְוָתָא בְּגוֹ לִבָּא דֶּאֱנָשָׁא וְיֵעוֹל לְוַת גּוּפָא יִצְרָא בִישָׁא דִּמְתִיל לְמֶלֶךְ רַב וְתַקִּיף לְאִתְכְּנָעָא וְאַסְחַר יַת־לִבְבָא לְמַטְעֵי יָתֵהּ
וּבְנָא עֲלוֹהִי אֲתַר לְמִתַּב עַל־דִּי־יִצְבֵּי לְאַסְטָיוּתֵהּ מִן־אָרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָם יְיָ לְאַחֲדָא יָתֵהּ בִּמְצַדְתִּין רַבְרְבִין דְּגֵהִנָּם לְאַדְלָקוּתֵהּ עַל־חוֹבוֹהִי׃
15 וּדְיִשְׁתְּכַח בְּגוֹ גּוּפָא יִצְרָא טָבָא מַכִּיךְ וְחַכִּים וְאִתְגַּבַּר עֲלוֹהִי וּכְבַשׁ יָתֵהּ בְּחָכְמְתֵהּ וְשֵׁיזֵב יָתֵהּ מִן דִּינָא דְגֵהִנָּם בְּתָקְפֵהּ וּבְחָכְמְתֵהּ הֵיכְמָא
דְגִבָּרָא עָבֵד קְרָבָא מְשֵׁזֵב יַת־יָתְבֵי קַרְתָּא בְּחָכְמַת לִבְבֵהּ וֶאֱנָשׁ לָא־דָכַר בָּתַר כֵּן לְיִצְרָא טָבָא דְּשֵׁיזְבֵהּ אֱלָהֵן יֵימַר בְּלִבְבֵהּ זַכָּאָה אֲנָא הֵיכְמָה
דְיָתְבֵי קַרְתָּא הַהִיא לָא־דְכִרוּ יַת־עַנְיָא הַהוּא דְשֵׁזֵב יַתְהוֹן׃ 16 וְאַמְרֵת אֲנָא בְּמֵימְרִי טָבָא חָכְמַת צַדִּיקָא מִכֹּחַ גְּבוּרַת רְשִׁיעָא וְחָכְמַת צַדִּיקָא
עַנְיָא מִזְדַּלְזְלָא בְּעֵינֵי רְשִׁיעֵי דָרֵהּ וּבְעִדָּן דְּיוֹכַח יַתְהוֹן עַל־עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא פִּתְגְּמֵי אוֹכַחְתֵּהּ לֵיתֵיהוֹן מִתְקַבְּלִין׃ 17 מִלֵּי צְלוֹתָא דְחַכִּימַיָּא
בַּחֲשַׁי מִתְקַבְּלִין קֳדָם מָרֵי עָלְמָא יַתִּיר מִקַּבְלַת קַל רַשִׁיעָא דְהוּא שַׁלִּיט עַל־שָׁטַיִן דְּפַגְיָן וְלֵית מְקַבֵּל׃ 18 טָבָא חָכְמַת חַכִּימַיָּא בְּעִדָּן עָקְתָא
מִמָּנֵי קְרָבָא בְּעִדָּן אַגָּחוּת קְרָבָא וְגַבְרָא חַיָּבָא חַד דְּאִיתֵהּ בְּדָרָא גָּרֵם לְהוֹבָדָא טָבְתָא רַבְּתָא מִן עָלְמָא׃

* Et vide vitam cum muliere quam dilexisti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ, qui dati sunt tibi sub Sole omnibus diebus vanitatis tuæ: quoniam hoc pars tua in vita tua, & in labore tuo quo tu laboras sub Sole.

9 * καὶ ἴδε ζωὴν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπησας πάσας τὰς ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δεδοθείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον πάσας τὰς ἡμέρας ματαιότητός σου, ὅτι αὐτὴ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ ἐν τῷ μόχθῳ σου ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον.

* Omnia quæcunque inuenerit manus tua vt faciat, secundùm potentiam tuam fac: quoniam non est opus, & ratio, & cognitio et sapientia in inferno, quò tu vadis illuc.

10 * πάντα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι· ὡς ἡ δυνάμις σου ποίησον, ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκεῖ.

* Verti & vidi sub Sole quòd non velocibus cursus, & non potentibus bellum, & non sapientibus panis, & non intelligentibus diuitiæ, & non cognoscentibus gratia: quoniã tempus & occursus occurret omnibus his.

11 * ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, καί γε οὐ τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος, καί γε οὐ τοῖς συνετοῖς ὁ πλοῦτος, καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις, ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσει τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.

* Et non nouit homo tempus suum, sicut pisces capti in reti malo, & sicut aues captæ in laqueo. sicut ipsæ, illaqueantur filij hominis in tempus malum, cùm inciderit in eos extemplò.

12 * καί γε οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐτοῦ, ὡς οἱ ἰχθύες οἱ συνδυόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κακῷ, καὶ ὡς ὄρνεα τὰ συνδυόμενα ἐν παγίδι. ὡς αὐτὰ παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονηρόν, ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ἄφνω.

* Et hoc vidi sapientiam sub Sole, & magna est ad me

13 * καί γε τοῦτο εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ μεγάλη ἐστὶ πρός με

* Ciuitas parua, et viri in ea pauci, & venerit ad eam rex magnus, & circundabit eam, & ædificabit in eam aggeres magnos:

14 * πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, καὶ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὴν βασιλεὺς μέγας, καὶ κυκλώσει αὐτήν, καὶ οἰκοδομήσει ἐπ' αὐτὴν χαράκας μεγάλους.

* Et inuenerit in ea virum pauperem sapientem. & saluabit ipse ciuitatem in sapientia sua. & homo non recordatus est simul viri pauperis illius.

15 * καὶ εὑρῇ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πτωχὸν σοφόν· καὶ διασώσει αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἐμνήσθη σωτὴρ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου τοῦ πτωχοῦ.

* Et dixi ego, Bona sapientia super potentiam. & sapientia pauperis contempta, & sermones eius non sunt auditi.

16 * καὶ εἶπα ἐγώ, ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δυνάμιν. καὶ σοφία τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, καὶ λόγοι αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν ἀκουόμενοι.

* Sermones sapientum in quiete audiuntur super clamorem potentium in stultitiis.

17 * λόγοι σοφῶν ἐν ἡσυχίᾳ ἀκούονται ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις.

* Bona sapientia super vasa belli. & peccans vnus perdet bonitatem multam.

18 * ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ σκεύη πολέμου. καὶ ἁμαρτάνων εἷς ἀπολέσει ἀγαθοσύνην πολλήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Fruere vita bona cum vxore quam amasti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ quos dederit tibi Dominus, quia hæc est pars tua in vita tua & in labore tuo quo tu laboras in mundo hoc sub Sole.

10 Omne quod suppeditauerit manus tua ad faciendam eleemosynam pauperi, facito: etenim post mortem non est viro opus, aut cogitatio vel scientia, aut sapientia in domo sepulchri quò tu vadis, & non adiuuabunt te, nisi opera bona & iustitia tantummodo.

11 Contemplatus sum & vidi in seculo hoc sub Sole, quòd nec viri qui veloces fuerint sicut aquilæ adiuti sunt currendo vt eriperentur à morte in prœlio, neque robusti adiuuantur dum ineunt prœlium robore suo, nec sapientes adiuuantur sapientia sua vt satientur pane in tempore famis, neq; etiam intelligentes adiuuantur intelligentia sua ad congregandas diuitias, neque etiam scientes prudentiam iuuantur scientiis suis ad inueniendam gratiam in oculis regis: quoniam tempus & euentus accidet omnibus his.

12 Etenim non notum est viro tempus suum tam bonum quàm malum ex eo quod futurum est in seculo & venturum super eum: sicut pisces maris qui capiuntur reti, & sicut aues cælorum quæ comprehenduntur laqueo, sic illaqueantur filij hominis in tempore mali, quod ruiturum est super eos puncto vno cælitus.

13 Etiam hoc vidi quòd est sapientia in seculo hoc sub Sole, & magna quidem est ipsa mihi.

14 Corpus filij hominis quod simile est ciuitati paruæ, & viri pollentes exigua virtute in medio ipsius, ecce cùm leues fuerint iustitiæ in medio cordis hominis, intrabit in corpus concupiscentia mala, quæ assimilatur regi magno & robusto, ad opprimendum, & obsidet cor vt errare faciat illud: & ædificat in illo locum ad sedendum vbicunque voluerit, vt declinare faciat illud à viis quæ rectæ sunt ante Dominum, ad comprehendendum illud in retibus maximis gehennæ vt comburat eum propter peccata sua.

15 Inuentus est autem in medio corporis affectus bonus humilis & sapiens, & prævaluit super illud, & subiecit illud sapientia sua, & eripuit illud à iudicio gehennæ robore suo & sapientia sua, sicut vir faciens prœlium liberat habitatores vrbis sapientia cordis sui, & homo non recordatur posteà affectus boni qui liberauit eum, sed dicit in corde suo, Innocens ego sum, sicut etiam habitatores vrbis illius non recordati sunt humilis illius qui liberauit eos.

16 Et dixi ego in dicto meo: Melior est sapientia iusti, quàm vis fortitudinis improbi, & sapientia iusti pauperis vilipenditur in oculis improborum generationis eius, & in tempore quo corripit illos propter opera eorum mala, verba correptionis illius non suscipiuntur.

17 Verba orationis sapientum in silentio suscipiuntur ante Dominum mundi, magis quàm clamor vocis improbi qui imperat stultis clamantibus, & non est qui attendat.

18 Melior est sapientia sapientum in tempore afflictionis, quàm vasa bellica in tempore ineundi prœlij: & vir peccator vnus qui est in generatione, occasionem affert vt perdatur bonum magnum ex mundo.

יוד

1 * זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יָקָר מֵחָכְמָה
מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃
2 * לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃
3 * וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל
סָכָל הוּא׃
4 * אִם־רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח
כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃
5 * יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצֵא
מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃
6 * נִתַּן הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל
יֵשֵׁבוּ׃
7 * רָאִיתִי עֲבָדִים עַל־סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים
כַּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ׃
8 * חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפֹּל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכֶּנּוּ נָחָשׁ׃
9 * מַסִּיעַ אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים
יִסָּכֶן בָּם׃
10 * אִם־קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל וַחֲיָלִים
יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃
11 * אִם־יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל
הַלָּשׁוֹן׃
12 * דִּבְרֵי פִּי־חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ׃
13 * תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית פִּיהוּ
הוֹלְלוּת רָעָה׃
14 * וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְּבָרִים לֹא־יֵדַע הָאָדָם מַה־
שֶׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃

CAP. X.

1 A MVscæ morientes perdunt suauitatem
vnguenti. Preciosior est sapientia, par-
uaque gloria ad tempus stultitia.
2 * Cor sapientis in dextera eius, & cor
stulti in sinistra illius.
3 * Sed & in via stultus ambulans cùm
ipse insipiens sit, omnes stultos æstimat.
4 * Si spiritus potestatem habentis ascen-
derit super te, locum tuum ne dimise-
ris, quia curatio faciet cessare peccata ma-
xima.
5 * Est malum quod vidi sub Sole, quasi
B per errorem egrediens à facie principis:
6 * Positum stultum in dignitate sublimi,
& diuites sedere deorsum.
7 * Vidi seruos in equis, & principes am-
bulantes super terram quasi seruos.
8 * Qui fodit foueam, incidet in eam. & Pro. 26 Eccl. 27. d.
qui dissipat sepem, mordebit eum co-
luber.
9 * Qui transfert lapides, affligetur in eis:
& qui scindit ligna, vulnerabitur ab eis.
10 * Si retusum fuerit ferrum, & hoc non
vt prius, sed hebetatum fuerit, multo la-
C bore exacuetur, & post industriam seque-
tur sapientia.
11 * Si mordeat serpens in silentio, nihil eo
minus habet qui occultè detrahit.
12 * Verba oris sapiẽtis gratia, & labia in-
sipientis præcipitabunt eum.
13 * Initium verborum eius stultitia, & no
uissimum oris illius error pessimus.
14 * Stultus verba multiplicat. Ignorat ho
mo quid ante se fuerit: & quid post se fu-
turum sit, quis ei poterit indicare?

תרגום

י

1 וְיִצְרָא בִּישָׁא דְשָׁרֵי עַל תַּרְעֵי לִבְבָא הֵי כְדִבְבָא דְגָרִם מוֹתָא בְעָלְמָא עַל דְּמַסְרִי חַכִּימָא בְּעִדַּן דְּחָטֵי וּמְחַבֵּל שְׁמָא טָבָא דְהוּא דָמֵי
מִן קַדְמַת דְּנָא לִמְשַׁח רְבוּתָא דִּמְבַסַּם בְּבָסְמִין וְכַמָּה יַקִּיר וְיָאֵה יַתִּיר מִן־חָכְמַת חַכִּימִין וּמִן עֹתֶר עַתִּירִין גְּבַר דְּטִפְשׁוּתֵהּ זְעֵר וְקַלִּיל׃
2 לִבָּא דְחַכִּימָא לְמִקְנֵי אוֹרַיְתָא דְאִתְיְהִבַת בְּיַד יְמִינָא דַיְיָי וְלִבָּא דְשַׁטְיָא לְמִקְנֵי נִכְסִין דִּכְסַף וּדְהַב׃
3 וְאַף־בְּאָרְחָא סְרִיכָא בְּעִדַּן דְּשַׁטְיָא אָזֵל לִבֵּהּ חָסֵר מִן־חָכְמְתָא דְעָבֵד מִלִּין דְּלָא כַשְׁרִין לְאִתְעֲבָדָא וְכֹלָּא אָמְרִין דְּשַׁטְיָא הוּא׃
4 אִן־רוּחָא דְיִצְרָא בִּישָׁא מָתֵל בָּךְ וּמִתְגַּבַּר לְמִסַּק עֲלָךְ אַתְרָךְ טָב דִּי־הֲוֵיתָא נָהִג לְמֵקָם בֵּהּ לָא־תִשְׁבֻּק אֲרוּם פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
אִתְבְּרִיו אֲסוּ בְּעָלְמָא לְמִשְׁבַּק וּלְמִנְשֵׁי מִן קֳדָם יְיָי חוֹבִין רַבְרְבָנִין׃
5 אִית בִּישְׁתָּא דַחֲזֵית בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא כְּפִתְגָמָא דְשָׁלוּתָא דְנָפְקָא מְהַחְצְפָא עַל־גַּבְרָא מִן קֳדָם שָׁלְטָן׃
5 יְהַב יַת רַשִׁיעָא וְשַׁטְיָא לְמֶהֱוֵי בְּמַזְלָא וּמְשַׁמֵּשׁ בְּאַצְלָחוּתָא מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא וְחֵילְוָתוֹהִי גֵּוְתָנִין וְסַגִּיאִין וְעַמָּא מִשְׁתַּעְבְּדִין
תְּחוֹתוֹהִי וּמִן סְגִיאוּת חוֹבֵיהוֹן עַתִּירֵי נִכְסִין דִּי בִידֵיהוֹן מִתְמַסְכְּנִין וּבְמַכִּיכוּתָא יָתְבִין׃
7 חֲזֵית עַבְדַיָּא דַהֲווֹ מִתְגַּבְּרִין עַל־סוּסְוָן וְרַבְרְבִין אָזְלִין הֵי כְעַבְדִין עַל־אַרְעָא׃ 8 גְּבַר דְּחָפֵר כּוּמְצָא בְּפָרָשַׁת אָרְחָא בֵּהּ
אִתְחַיֵּב לְמִפַּל וְתַקְפוּ גִדְרָא נְפַלוּ בְּיַד רַשִׁיעָא דְנָכֵל לְהוֹן כְּחֵוְיָא׃ 9 דְּיִסְגֻּד לְצַלְמַיָּא דְאַבְנִין יִצְטְעַר בְּהוֹן וּדְיִסְגֻּד לְצַלְמַיָּא דְקִיסִין
אִתּוֹקַד בְּהוֹן׃ 10 כַּד יְחוּבוּן עַמָּא יִתְעַבְדוּן שְׁמַיָּא חַקִּיפִין כְּפַרְזְלָא מִלְּאַחְתָא מִטְרָא וְהַהוּא דָרָא לָא צַלִּי קֳדָם יְיָי בְּגִין כֵּן אִתְקַלְקַל כָּל־
עָלְמָא בְּכַפְנָא וּכְדוֹ תָיְבִין וּמִתְכַּנְשִׁין אוֹכְלוֹסִין אוֹכְלוֹסִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל־יִצְרֵיהוֹן לְמִבְעֵי רַחֲמִין מִן אֱלָהּ שְׁמַיָּא אִית רַעֲוָא עַל־מוֹתַר
אַכְשָׁרוּת חָכְמַתְהוֹן׃ 11 כַּד מִתְגָּרָן חֵוָן קָלָן לְנַזְקָא בְּעָלְמָא בַּחֲשַׁי וְאֻף לֵית מוֹתַר לִגְבַר אָכֵל קְרִצִין דְּמִשְׁתָּעֵי לִשָּׁן תְּלִיתִי בִּישׁ אֲרוּם
בְּאֶשְׁתָּא דְגֵהִנָּם עֲתִיד לְאִתּוֹקָדָא׃ 12 מִלֵּי פוּם גְּבַר חַכִּים דְּאִשְׁתְּכַח בְּדָרָא מַשְׁכַּח רַחֲמִין קֳדָם יְיָי וְסִפְוָתֵהּ דְגַבְרָא שַׁטְיָא מִלְּיָן
נְזִיפְתָא וּבְגִין כֵּן כֻּלֵּי עָלְמָא מִתְגַּמְרִין׃ 13 שֵׁרוּי מִלֵּי פֻמֵּהּ חוּלְחוּלְתָא וְסוֹף מֵימַר פֻּמֵּהּ שְׁטוּתָא וּבִישָׁא׃ 14 וְשַׁטְיָא מַסְגִּי פִּתְגָמִין
סְרִיקִין דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ עַד דְּלָא יִנְדַּע אֱנָשׁ מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּיוֹמוֹהִי וּמַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי מִן־סוֹפֵהּ מַן יַחְוִי לֵהּ׃

CAP. X.

MUscæ mortuæ corrumpunt condimentum 1
dilectionis dulcedinis. precioſum paucum ſapientiæ ſuper gloriam ſtultitiæ magnæ.

** Cor ſapientis in dextrum eius, & cor ſtulti in ſiniſtrum illius.* 2

** Et in via cùm ſtultus ambulauerit cor eius poſterius erit. & quæ cogitabit omnia ſtultitia ſunt.* 3

** Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit in te, locum tuum ne dimiſeris: quia curatio faciet ceſſare peccata magna.* 4

** Eſt malum quod vidi ſub Sole tanquam inuitum, quod exiuit à facie poteſtatem habentis.* 5

** Datus eſt ſtultus in ſublimitatibus magnis & diuites in humili ſedebunt.* 6

** Vidi ſeruos in equis, & principes ambulantes vt ſeruos ſuper terram.* 7

** Qui fodit foueam, in eam incidet: & diſſipantem ſepem mordebit eum coluber:* 8

** Qui tollit lapides, labore torquebitur in eis. qui ſcindit ligna, periclitabitur in eis.* 9

** Si ceciderit ferrum, & ipſe faciem turbauit. & potentias confirmabit: & abundantia viro cuius ſapientia.* 10

** Si momorderit coluber in non murmure, & non eſt aliquid amplius incantanti.* 11

** Sermones oris ſapientis gratia, & labia ſtulti præcipitabunt eum.* 12

** Initium oris eius ſtultitia, & nouiſſimæ oris illius ambages malæ.* 13

** Et ſtultus multiplicabit verba. non nouit homo quid quod factum eſt, & quid quod futurum eſt: quoniam poſt eum quis nunciabit ei?* 14

ι.

1 * Μῦαι θανοῦσαι ζαπελοῦσι σκυασίαν ἐλαίου ἡδύσματος. τίμιον ὀλίγον σοφίας ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης μεγάλης.

2 * καρδία σοφοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, καὶ καρδία ἄφρονος εἰς ἀριστερὸν αὐτοῦ.

3 * καί γε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει. καὶ ἃ λογεῖται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν.

4 * ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τόπον σου μὴ ἀφῇς, ὅτι ἴαμα καταπαύει ἁμαρτίας μεγάλας.

5 * ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἀκούσιον ὃ ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.

6 * ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις, καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινώσει καθήνται.

7 * εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους καὶ ἄρχοντας πορευομένους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς.

8 * ὁ ὀρύσσων βόθρον, ἐν αὐτῷ ἐμπεσεῖται, καὶ καθαιρεθῇ φραγμὸν δήξεται αὐτὸν ὄφις.

9 * ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς. σχίζων ξύλα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς.

10 * ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον, καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτάραξε. καὶ δυνάμεις δυναμώσει, καὶ περίσσεια τῷ σώματι οὗ σοφία.

11 * ἐὰν δάκῃ ὁ ὄφις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι περίσσεια τῷ ἐπάδοντι.

12 * λόγοι στόματος σοφοῦ χάρις, καὶ χείλη ἄφρονος καταποντιοῦσιν αὐτόν.

13 * ἀρχὴ στόματος αὐτοῦ ἀφροσύνη, καὶ ἔσχατα στόματος αὐτοῦ πονηρία πονηρά.

14 * καὶ ὁ ἄφρων πληθυνεῖ λόγους. οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσόμενον· ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ τίς ἀπαγγελεῖ αὐτῷ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. X.

ET concupiſcentia mala quæ manet iuxta portas cordis, eſt ſicut muſca, quòd cauſam adferat mortis in mundo, adeò vt tradat ſapientem in tempore quo peccat, & corrumpat nomen bonum quod ſimile fuerat antea vnguento vnctionis ſuauiſſimo cum aromatibus: & quanto precioſior & decentior eſt quàm ſapientia ſapientum, & quàm diuitiæ diuitum, vir cuius ſtultitia exigua & leuis eſt.

2 Cor ſapientis incumbit ad acquirendam Legẽ quę data eſt manu dextera Dei, & cor ſtulti ad acquirendas facultates argenti & auri.

3 Etiam in via perplexa tempore quo ſtultus ambulat, cor eius caret ſapientia, ita vt faciat verba quæ non decent fieri, & omnes dicunt ipſum eſſe ſtultum. 4 Si ſpiritus concupiſcentiæ malæ dominatus in te fuerit, & adeò inualuerit vt ſuper te conſcendat; locum tuum bonum, in quo conſueueras ſtare, ne dimittas: etenim verba Legis creata ſunt pro medicamine in mundo, vt remittantur atque obliuioni tradantur à Domino peccata maxima. 5 Eſt malum quod vidi in ſeculo hoc ſub Sole, velut verbum ignorantiæ quod profertur impudens ſuper virum, ab imperante. 6 Poſuit improbum ſtultum vt ſit in felicitate, & miniſtret in proſperitate ex cælo alto, & exercitus eius ſint ſublimes & multi, & populus ſeruituti ſubditus ſub eo, & præ multitudine peccatorum ſuorum diuites facultatibus quas in manibus ſuis habent depauperantur, & in humilitate ſedent.

7 Vidi ſeruos prævalentes ſuper equos, & magnates ambulantes ſicuti ſeruos ſuper terram.

8 Vir qui foderit foueam in biuio itineris, in eam dignus eſt vt cadat: & qui diſſiparunt maceriem, ceciderunt in manum improbi qui inſidiatur eis vt ſerpens. 9 Qui adorabit ſtatuas lapidum, anguſtiabitur in illis; & qui adorauerit ſtatuas lignorum, comburetur in illis. 10 Cùm peccauerit populus fient cæli duri in modum ferri, ne demittant pluuiam: & illa generatio non orat ante Dominum, propterea diſſipatus eſt totus mundus fame: & quando conuertuntur & congregantur turbæ ſingulæ & prævalent aduerſus concupiſcentias ſuas, poſtulantes miſericordiam à Deo cæli, complacet ſibi in augmento rectitudinis ſapientiæ eorum.

11 Quando excitantur ſerpentes leues ad nocendum in mundo, in taciturnitate id fit. etiam non eſt vtilitas viro fraudulenter accuſanti, vt narret triplici lingua malum, quoniam in igne gehennæ futurum eſt vt cremetur.

12 Sermonibus oris vir ſapiens qui inuenitur in generatione, inuenit miſericordias ante Dominum, & labia viri ſtulti plena ſunt increpatione, & propterea totus mundus deſtruitur.

13 Initium ſermonum oris eius amentia, & finis verbi oris eius ſtultitia & malum.

14 Et ſtultus multiplicat verba inania, in quibus nulla eſt vtilitas, donec cognoſcat homo quid futurum ſit vt fiat in diebus ſuis. & quid futurum ſit in fine eius, quis indicabit illi?

15 * עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת
אֶל־עִיר׃

16 * אִי־לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃

17 * אַשְׁרַיִךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת
יֹאכְלוּ בִּגְבוּרָה׃ וְלֹא בַשְּׁתִי׃

18 * בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף
19 הַבָּיִת׃ * לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים
וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל׃

20 * גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ
אַל־תְּקַלֵּל עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת־הַקּוֹל
וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר׃

יא

1 * שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים
תִּמְצָאֶנּוּ׃

2 * תֶּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה־
יִּהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ׃

3 * אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם־
יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם
יִהְיֶה׃

4 * שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶּעָבִים לֹא יִקְצוֹר׃

5 * כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן
הַמְלֵאָה כָּכָה לֹא תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל׃

6 * בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי
אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשַׁר הַזֶּה אוֹ־זֶה וְאִם־שְׁנֵיהֶם
כְּאֶחָד טוֹבִים׃

15 * Labor ſtultorum affliget eos, qui neſciunt in vrbem pergere.

16 * Væ tibi terra cuius rex eſt puer, & cuius principes manè comedunt.

17 * Beata terra cuius rex nobilis eſt, & cuius principes veſcuntur in tempore ſuo ad reficiendum, & non ad luxuriam.

18 * In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perſtillabit domus.

19 * In riſu faciunt pānem & vinum, vt epulentur bibentes. & pecuniæ obediunt omnia.

20 * In cogitatione tua regi non detrahas, & in ſecreto cubiculi tui non male dixeris diuiti; quia & aues cæli portabunt vocem tuam, & qui habent pennas, annunciabūt ſententiam.

CAP. XI.

1 * Mitte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas, quia poſt tempora multa inuenies illum.

2 * Da partem ſeptem necnō & octo, quia ignoras quid futurum ſit mali ſuper terram.

3 * Si repletæ fuerint nubes, imbrem ſuper terram effundent. Si ceciderit lignum ad Auſtrum aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.

4 * Qui obſeruat ventum, non ſeminat: & qui conſiderat nubes, nunquam metet.

5 * Quomodo ignoras quæ ſit via ſpiritus, & qua ratione compingantur oſſa in ventre prægnantis, ſic neſcis opera Dei qui fabricator eſt omnium.

6 * Manè ſemina ſemen tuum, & veſperè ne ceſſet manus tua; quia neſcis quid magis oriatur hoc aut illud, & ſi vtrumque ſimul melius erit.

תרגום

15 טַרְחוּת שָׁטְיָא דְּטָרַח בִּשְׁטוּתָא אִיהוּ מְשַׁלְהֵי לֵהּ עַל דְּלָא אֲלַף לְמֵיזַל לְקִרְתָּא דְּחַכִּימָא שָׁרֵי בְּגַוָּהּ לְמִתְבַּע מִנֵּהּ אִלְפָנָא׃ 16 וַיְלָךְ
אַרְעָא בְּעִדָּן דִּי־יִמְלֹךְ עֲלַיִךְ יַרְבְּעָם חַיָּבָא וְיִבְטַל מִנַּיִךְ חֶקְרוּבְתָּא דְּצַפְּרָא וְרַבְרְבָנַיִךְ עַד דְּלָא יַקְרִבוּן תְּרֵירָא דְּצַפְּרָא לַחְמָא וַיְכִלוּן׃
17 טַב לָךְ אַרְעָא בְּעִדָּן דִּי־יִמְלֹךְ עֲלַיִךְ גְּבַר חַקִּיף בְּאוֹרַיְתָא וְרַבְרְבָנַיִךְ בָּעֵי דְּמַקְרְבִין תְּמִירָא אָכְלִין לַחְמָא מִן עַמְלֵי יְדֵיהוֹן בִּגְבוּרַת
אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא וְלָא בְּחַלָּשׁוּת וּבְסַמְיוּת עֵינָא׃ 18 בְּחַלָּשׁוּת עֵסֶק אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא מִתְמַסְכַּן גְּבַר מִבְנְיַן וּבְמַכִּיכוּת תַּפְקֻדְתָּא
דְּאִתְפְּקְדַת אִתְּתָא לְמִגְטַר מִן רְחוּק סוֹאֲבוּת דְּמָא וְלָא נָטְרָא מִתְעַבְּדָא דְּוָתָא בְּגוֹ בַּיְתָא׃ 19 לְחוֹכָא עָבְדִין צַדִּיקַיָּא לַחְמָא לְפַרְנָסָא
עַנְיָן בְּפִנְיָן וְחַמְרָא דְּמָזְגִין לְרָצָחַיָּן יְהֵא לְהוֹן לְחָדְוָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּכְסַף פְּרָקַנְהוֹן יַסְהֵד עֲלַוֵּיהוֹן זְכוּתָא לְעָלְמָא הַהוּא בְּאַנְפֵּי כֹלָּא׃
20 אַף בְּמִנְדְּעָךְ בְּחֵבְיוֹנֵי לִבְּךָ מַלְכָּא לָא־תְלוֹט וּבְאִדְרוֹן בֵּירַת מִשְׁכְּבָךְ לָא־תְלוֹט עַהִירָא אֲרוּם מַלְאֲכָא אָזֵל פָּרַח בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא הֵי
כְּנִשְׁרָא מָרֵי גַּפִּין וּמְחַוִּי מִלִּין דְּמִתְעַבְּדִין בְּטָמִירוּתָא לְכָל־דָּיְרֵי אַרְעָא׃

יא

1 אוֹשֹׁט פַּרְנָסוּתָךְ לְעַנְיֵי דְּאָזְלִין בְּסִפְינָן עַל־אַפֵּי מַיָּא אֲרוּם בָּתַר עִדָּן יוֹמִין סַגִּיאִין תַּשְׁכַּח אַגְרֵהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי׃
2 הַב חוּלַק טָב מִן־זַרְעָא לְחַקְלָךְ בְּתִשְׁרֵי וְלָא־תִתְמְנַע מִלְּמִזְרַע אַף בְּכִסְלֵו אֲרוּם לָא תִנְדַּע מָה־יְהֵא בִּישָׁא עַלְוֵי אַרְעָא׃
3 אִם־אִתְמַלְיָן עַנְנַיָּא מִטְרָא עַלְוֵי אַרְעָא מֵעָרָן יַת־מֵימְרָא וְאִין אִתְגְּזַר מִן־שְׁמַיָּא לְמִנְפַּל מַלְכָּא וַיְעָטוּהִי מִן־שְׁרָרִיתְהוֹן מִן קֳדָם
מֵימְרָא דַּיְיָ הֲוֵי וְאַף סָבְרָא וְכַפְנָא בְּרַרְמָא אוֹ בְּצִפּוּנָא אֲתַר דְּאִתְגְּזַר לְמִתְקַיְמָא הַהִיא עִסָּא חַמָּן מִשְׁתַּלְחָא לְמֶהֱוֵי׃
4 גְּבַר דְּנָטַר חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין לָא יִעְבַּר־טָב לְעַלְמָא וּרְמִסְתַּכֵּל בְּמַזָּלַיָּא לָא מַגְּבִי אֲגַר אֲרוּם חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין מְתִילִין לְרוּחָא דְּלָא מִתְפַּס
בִּידוֹי דְּבַר נַשׁ וּמַזָּלַיָּא מְחִילִין לְעַנְנֵי שְׁמַיָּא דְּאָזְלִין וְלָא חָיְבִין׃ 5 וְהֵיכְמָה דְּלֵיתָךְ יָדַע אֵכְדֵּן יְהַךְ רוּחַ נִשְׁמְתָא דְּחַיֵּי בִּגּוּף עָלְמָא
שְׁלִילָא דְּשָׁרֵי בִּמְעָיְנָא דְּאִמֵּהּ מְעַבְּרָא וְהֵיכְמָה דְּלָא תִנְדַּע אֵין דְּכַר אִין נְקֵבָא עַד זְמַן דְּאִתְיְלִיד הֵכֵדֵן לֵיתָךְ יָדַע יַת־עוֹבָדָא דַּיְיָ דְּיַעֲבֵד בְּחָכְמְתָא
יַת־כֹּלָּא׃ 6 בְּיוֹמֵי עָלְמוּתָךְ חַסַּב אִתְּתָא וְהוֹלֵד בְּנִין וּלְעִדָּן סֵיבוּתָךְ לָא־תְשַׁבֵּק אִתַּת חֻלְקָךְ מִלְּמֵילַד בְּנִין אֲרוּם לָא אִשְׁתְּמוֹדַע
לָךְ אֵידֵין מִנְּהוֹן אִתְּבְחַר לְמֶהֱוֵי טָב הָדֵין אוֹ דֵין וְאִין הַרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא טָבִין׃

* *Labor ſtultorum affliget eos, qui non nouit* 15
pergere in ciuitatem.

* *Væ tibi ciuitas, cuius rex tuus iunior,* 16
& principes tui in hora matutina comedunt.

* *Beata tu terra, cuius rex tuus filius liberi,* 17
& principes tui ad tempus veſcentur in potentia, & non confundentur.

* *In pigritiis humiliabitur contignatio,* 18
& in ſegnitie manuum perſtillabit domus.

* *In riſum faciunt panem, & vinum lætificat viuentes, & argento obedient ſimul omnia.* 19

* *Et tu in conſcientia tua regi non detrahas,* 20
& in receſſibus cubiculi tui ne maledixeris diuiti. quia volatile cæli portabit vocem tuã, & qui habet pennas, annunciabit ſermonem tuum.

CAP. XI.

Mitte panem tuum in faciem aquæ, quia in 1
multitudine dierum inuenies eum.

* *Da partem ſeptem, & octo, quia non cognoſcis quid erit malum ſuper terram.* 2

* *Si repletæ fuerint nubes imbre, ſuper terram effundent. Et ſi ceciderit lignum in Auſtro,* 3
& ſi in Borea, in loco vbi cadet lignum, illic erit.

* *Qui obſeruat ventum, non ſeminabit; &* 4
qui aſpicit in nubibus, non metet.

* *In quibus non eſt cognoſcens quæ via ſpiritus. ſicut oſſa in ventre prægnantis, ſic non* 5
cognoſces opera Dei, quæcunque faciet cuncta.

* *In hora matutina ſemina ſemen tuum, &* 6
in veſpertina ne ceſſet manus tua. quia non cognoſcis quod orietur an hoc an illud: & ſi duo ſimul, bona.

15 * μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐτούς, ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν.

16 * οὐαί σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρχοντές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσι.

17 * μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βασιλεύς σου υἱὸς ἐλευθέρου, καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται.

18 * ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δηκόσις, καὶ ἐν ἀργίᾳ χειρῶν στάξει ἡ οἰκία.

19 * εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος εὐφραίνει ζῶντας, καὶ τὸ ἀργύριον ὑπακούσεται τὰ πάντα.

20 * καὶ γε σὺ ἐν συνειδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμιείοις κοιτῶνός σου μὴ καταράσῃ πλούσιον. ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει τὴν φωνήν σου, καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λόγον σου.

ιά.

1 * Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος, ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν.

2 * δὸς μερίδα τοῖς ἑπτά, καί γε τοῖς ὀκτώ, ὅτι οὐ γινώσκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

3 * ἐὰν πληρωθῶσι τὰ νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεοῦσιν. καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν τῷ νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾶ, τόπῳ οὗ πεσεῖται τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται.

4 * τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει.

5 * ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ συνφορούσης, ὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα.

6 * ἐν πρωΐᾳ σπεῖρον τὸ σπέρμα σου. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφιέτω ἡ χείρ σου. ὅτι οὐ γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, καὶ ἐὰν τὰ δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀγαθά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Fatigatio ſtulti qua defatigatur in ſtultitia, ipſa delaſſat eum, adeò vt non diſcat ire in ciuitatem intra quam ſapiens habitat ad quærendum ab eo diſciplinam.

16 Væ tibi terra in tempore quo regnabit ſuper te Iarabgham peccator, & ceſſare faciet ex te oblationem matutinam, & magnates tui antequàm offerant iuge matutinum ſacrificium, panem comedent.

17 Bene erit tibi terra quo tempore regnabit ſuper te vir valens in Lege, & magnates tui poſtquàm obtulerint iuge ſacrificium, comedent panem ex labore manuum ſuarum in fortitudine Legis & præceptorum, & non in debilitate & in cæcitate oculorum.

18 In debilitate ſtudij Legis & præceptorum depauperatur vir ab ædificio: & in negligentia præcepti quo mandatum eſt mulieri vt cuſtodiat ſe ab abominatione contaminationis ſanguinis, & non cuſtodit ſe, fit triſtitia intra domum.

19 Ad gaudium faciunt iuſti panem, ad alendum pauperes eſurientes, & vinum quod miſcent ſitientibus, erit eis in lætitiam in ſeculo venturo, & argentum redemptionis eorum teſtabitur pro eis meritum in ſeculo ipſo in conſpectu omnium.

20 Etiam in conſcientia tua in abſconditis cordis tui Regi ne maledicas, & in penetrali domus cubiculi tui ne maledicas diuiti: etenim angelus it volans in aëre cæli velut aquila alata, & nunciat ſermones qui fiunt in latibulo omnibus habitatoribus terræ.

CAP. XI.

POrrige alimentum tuum pauperibus qui ambulant in nauibus ſuper facies aquarum, quoniam poſt tempus dierum multorum inuenies mercedem eius in ſeculo hoc, & in ſeculo venturo.

2 Dato partem bonam ex ſemine agro tuo in Tiſri, & ne ceſſes ſeminare etiam in Kaſleu: etenim neſcies quid erit mali ſuper terram.

3 Si impletæ fuerint nubes pluuia ſuper terram, effundent aquas ſuas. & ſi decretum fuerit de cælo vt cadat rex & conſiliarij eius de principatu eorum, ex auctoritate dicti Domini fiet. & etiam ſaturitas aut fames in Meridiē aut Septentrionē vbicunque decretum fuerit vt firmetur illud conſilium, mittitur eò vt fiat.

4 Vir qui obſeruauerit incantatores & ariolos, non faciet bonum in ſeculo: & qui ſtudet in aſtris, non congregat mercedem: etenim incantatores & arioli aſſimilantur vento qui non apprehenditur manibus filij hominis, & aſtra aſſimilantur nubibus cæli, quę eunt, & non reuertuntur. 5 Et quemadmodum non cognoſcis quonam modo ibit ſpiritus animæ vitæ in corpus infantis abortiui, qui manet in vtero matris ſuæ prægnantis; & quemadmodum non cognoſces an mas aut fœmina fuerit, quoad naſcatur: ſic tu non cognoſcis opus Domini qui facit in ſapientia omnia. 6 In die iuuentutis tuæ accipies vxorem, & gignes filios: & in tempore ſenectutis tuæ ne dimittas vxorem quæ eſt pars tua quo minus generes filios: etenim non notum eſt tibi quiſnam ex illis electus ſit, vt ſit bonus hic an ille, an ambo boni pariter ſint futuri.

15 * עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת
אֶל־עִיר׃

16 * אִי־לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃

17 * אַשְׁרַיִךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת
יֹאכְלוּ בִּגְבוּרָה׃ וְלֹא בַשְּׁתִי׃

18 * בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף
19 הַבָּיִת׃ * לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים
וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל׃

20 * גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ
אַל־תְּקַלֵּל עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת־הַקּוֹל
וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר׃

יא

1 * שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים
תִּמְצָאֶנּוּ׃

2 * תֶּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה־
יִּהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ׃

3 * אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם־
יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם
יִהְיֶה׃

4 * שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶּעָבִים לֹא יִקְצוֹר׃

5 * כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן
הַמְלֵאָה כָּכָה לֹא תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל׃

6 * בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי
אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשַׁר הַזֶּה אוֹ־זֶה וְאִם־שְׁנֵיהֶם
כְּאֶחָד טוֹבִים׃

15 * Labor ſtultorum affliget eos, qui neſciunt in vrbem pergere.

16 * Væ tibi terra cuius rex eſt puer, & cuius principes manè comedunt.

17 * Beata terra cuius rex nobilis eſt, & cuius principes veſcuntur in tempore ſuo ad reficiendum, & non ad luxuriam.

18 * In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perſtillabit domus.

19 * In riſu faciunt pānem & vinum, vt epulentur bibentes. & pecuniæ obediunt omnia.

20 * In cogitatione tua regi non detrahas, & in ſecreto cubiculi tui non male dixeris diuiti; quia & aues cæli portabunt vocem tuam, & qui habent pennas, annunciabūt ſententiam.

CAP. XI.

1 * Mitte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas, quia poſt tempora multa inuenies illum.

2 * Da partem ſeptem necnō & octo, quia ignoras quid futurum ſit mali ſuper terram.

3 * Si repletæ fuerint nubes, imbrem ſuper terram effundent. Si ceciderit lignum ad Auſtrum aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.

4 * Qui obſeruat ventum, non ſeminat: & qui conſiderat nubes, nunquam metet.

5 * Quomodo ignoras quæ ſit via ſpiritus, & qua ratione compingantur oſſa in ventre prægnantis, ſic neſcis opera Dei qui fabricator eſt omnium.

6 * Manè ſemina ſemen tuum, & veſperè ne ceſſet manus tua; quia neſcis quid magis oriatur hoc aut illud, & ſi vtrumque ſimul melius erit.

תרגום

15 טַרְחוּת שָׁטְיָא דְּטָרַח בִּשְׁטוּתָא אִיהוּ מְשַׁלְהֵי לֵהּ עַל דְּלָא אֲלַף לְמֵיזַל לְקִרְתָּא דְּחַכִּימָא שָׁרֵי בְּגַוָּהּ לְמִתְבַּע מִנֵּהּ אִלְפָנָא׃ 16 וַיְלָךְ
אַרְעָא בְּעִדָּן דִּי־יִמְלֹךְ עֲלַיִךְ יַרְבְּעָם חַיָּבָא וְיִבְטַל מִנַּיִךְ חֶקְרוּבְתָּא דְּצַפְּרָא וְרַבְרְבָנַיִךְ עַד דְּלָא יַקְרִבוּן תְּרֵירָא דְּצַפְּרָא לַחְמָא וַיְכִלוּן׃
17 טַב לָךְ אַרְעָא בְּעִדָּן דִּי־יִמְלֹךְ עֲלַיִךְ גְּבַר חַקִּיף בְּאוֹרַיְתָא וְרַבְרְבָנַיִךְ בָּעֵי דְּמַקְרְבִין תְּמִירָא אָכְלִין לַחְמָא מִן עַמְלֵי יְדֵיהוֹן בִּגְבוּרַת
אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא וְלָא בְּחַלָּשׁוּת וּבְסַמְיוּת עֵינָא׃ 18 בְּחַלָּשׁוּת עֵסֶק אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא מִתְמַסְכַּן גְּבַר מִבְנְיַן וּבְמַכִּיכוּת תַּפְקֻדְתָּא
דְּאִתְפְּקְדַת אִתְּתָא לְמִגְטַר מִן רְחוּק סוֹאֲבוּת דְּמָא וְלָא נָטְרָא מִתְעַבְּדָא דְּוָתָא בְּגוֹ בַּיְתָא׃ 19 לְחוֹכָא עָבְדִין צַדִּיקַיָּא לַחְמָא לְפַרְנָסָא
עַנְיָן בְּפִנְיָן וְחַמְרָא דְּמָזְגִין לְרָצָחַיָּן יְהֵא לְהוֹן לְחָדְוָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּכְסַף פְּרָקַנְהוֹן יַסְהֵד עֲלַוֵּיהוֹן זְכוּתָא לְעָלְמָא הַהוּא בְּאַנְפֵּי כֹלָּא׃
20 אַף בְּמִנְדְּעָךְ בְּחֵבְיוֹנֵי לִבְּךָ מַלְכָּא לָא־תְלוֹט וּבְאִדְרוֹן בֵּירַת מִשְׁכְּבָךְ לָא־תְלוֹט עַהִירָא אֲרוּם מַלְאֲכָא אָזֵל פָּרַח בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא הֵי
כְּנִשְׁרָא מָרֵי גַּפִּין וּמְחַוִּי מִלִּין דְּמִתְעַבְּדִין בְּטָמִירוּתָא לְכָל־דָּיְרֵי אַרְעָא׃

יא

1 אוֹשֹׁט פַּרְנָסוּתָךְ לְעַנְיֵי דְּאָזְלִין בְּסִפְינָן עַל־אַפֵּי מַיָּא אֲרוּם בָּתַר עִדָּן יוֹמִין סַגִּיאִין תַּשְׁכַּח אַגְרֵהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי׃
2 הַב חוּלַק טָב מִן־זַרְעָא לְחַקְלָךְ בְּתִשְׁרֵי וְלָא־תִתְמְנַע מִלְּמִזְרַע אַף בְּכִסְלֵו אֲרוּם לָא תִנְדַּע מָה־יְהֵא בִּישָׁא עַלְוֵי אַרְעָא׃
3 אִם־אִתְמַלְיָן עַנְנַיָּא מִטְרָא עַלְוֵי אַרְעָא מֵעָרָן יַת־מֵימְרָא וְאִין אִתְגְּזַר מִן־שְׁמַיָּא לְמִנְפַּל מַלְכָּא וַיְעָטוּהִי מִן־שְׁרָרִיתְהוֹן מִן קֳדָם
מֵימְרָא דַּיְיָ הֲוֵי וְאַף סָבְרָא וְכַפְנָא בְּרַרְמָא אוֹ בְּצִפּוּנָא אֲתַר דְּאִתְגְּזַר לְמִתְקַיְמָא הַהִיא עִסָּא חַמָּן מִשְׁתַּלְחָא לְמֶהֱוֵי׃
4 גְּבַר דְּנָטַר חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין לָא יִעְבַּר־טָב לְעַלְמָא וּרְמִסְתַּכֵּל בְּמַזָּלַיָּא לָא מַגְּבִי אֲגַר אֲרוּם חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין מְתִילִין לְרוּחָא דְּלָא מִתְפַּס
בִּידוֹי דְּבַר נַשׁ וּמַזָּלַיָּא מְחִילִין לְעַנְנֵי שְׁמַיָּא דְּאָזְלִין וְלָא חָיְבִין׃ 5 וְהֵיכְמָה דְּלֵיתָךְ יָדַע אֵכְדֵּן יְהַךְ רוּחַ נִשְׁמְתָא דְּחַיֵּי בִּגּוּף עָלְמָא
שְׁלִילָא דְּשָׁרֵי בִּמְעָיְנָא דְּאִמֵּהּ מְעַבְּרָא וְהֵיכְמָה דְּלָא תִנְדַּע אֵין דְּכַר אִין נְקֵבָא עַד זְמַן דְּאִתְיְלִיד הֵכֵדֵן לֵיתָךְ יָדַע יַת־עוֹבָדָא דַּיְיָ דְּיַעֲבֵד בְּחָכְמְתָא
יַת־כֹּלָּא׃ 6 בְּיוֹמֵי עָלְמוּתָךְ חַסַּב אִתְּתָא וְהוֹלֵד בְּנִין וּלְעִדָּן סֵיבוּתָךְ לָא־תְשַׁבֵּק אִתַּת חֻלְקָךְ מִלְּמֵילַד בְּנִין אֲרוּם לָא אִשְׁתְּמוֹדַע
לָךְ אֵידֵין מִנְּהוֹן אִתְּבְחַר לְמֶהֱוֵי טָב הָדֵין אוֹ דֵין וְאִין הַרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא טָבִין׃

* *Labor ſtultorum affliget eos, qui non nouit* 15
pergere in ciuitatem.

* *Væ tibi ciuitas, cuius rex tuus iunior,* 16
& principes tui in hora matutina comedunt.

* *Beata tu terra, cuius rex tuus filius liberi,* 17
& principes tui ad tempus veſcentur in potentia, & non confundentur.

* *In pigritiis humiliabitur contignatio,* 18
& in ſegnitie manuum perſtillabit domus.

* *In riſum faciunt panem, & vinum lætificat viuentes, & argento obedient ſimul omnia.* 19

* *Et tu in conſcientia tua regi non detrahas,* 20
& in receſſibus cubiculi tui ne maledixeris diuiti. quia volatile cæli portabit vocem tuã, & qui habet pennas, annunciabit ſermonem tuum.

CAP. XI.

Mitte panem tuum in faciem aquæ, quia in 1
multitudine dierum inuenies eum.

* *Da partem ſeptem, & octo, quia non cognoſcis quid erit malum ſuper terram.* 2

* *Si repletæ fuerint nubes imbre, ſuper terram effundent. Et ſi ceciderit lignum in Auſtro,* 3
& ſi in Borea, in loco vbi cadet lignum, illic erit.

* *Qui obſeruat ventum, non ſeminabit; &* 4
qui aſpicit in nubibus, non metet.

* *In quibus non eſt cognoſcens quæ via ſpiritus. ſicut oſſa in ventre prægnantis, ſic non* 5
cognoſces opera Dei, quæcunque faciet cuncta.

* *In hora matutina ſemina ſemen tuum, &* 6
in veſpertina ne ceſſet manus tua. quia non cognoſcis quod orietur an hoc an illud: & ſi duo ſimul, bona.

15 * μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐτούς, ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν.

16 * οὐαί σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρχοντές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσι.

17 * μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βασιλεύς σου υἱὸς ἐλευθέρου, καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται.

18 * ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δηκόσις, καὶ ἐν ἀργίᾳ χειρῶν στάξει ἡ οἰκία.

19 * εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος εὐφραίνει ζῶντας, καὶ τὸ ἀργύριον ὑπακούσεται τὰ πάντα.

20 * καὶ γε σὺ ἐν συνειδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμιείοις κοιτῶνός σου μὴ καταράσῃ πλούσιον. ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει τὴν φωνήν σου, καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λόγον σου.

ιά.

1 * Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος, ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν.

2 * δὸς μερίδα τοῖς ἑπτά, καί γε τοῖς ὀκτώ, ὅτι οὐ γινώσκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

3 * ἐὰν πληρωθῶσι τὰ νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεοῦσιν. καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν τῷ νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾶ, τόπῳ οὗ πεσεῖται τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται.

4 * τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει.

5 * ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ συνφορούσης, ὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα.

6 * ἐν πρωΐᾳ σπεῖρον τὸ σπέρμα σου. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφιέτω ἡ χείρ σου. ὅτι οὐ γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, καὶ ἐὰν τὰ δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀγαθά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Fatigatio ſtulti qua defatigatur in ſtultitia, ipſa delaſſat eum, adeò vt non diſcat ire in ciuitatem intra quam ſapiens habitat ad quærendum ab eo diſciplinam.

16 Væ tibi terra in tempore quo regnabit ſuper te Iarabgham peccator, & ceſſare faciet ex te oblationem matutinam, & magnates tui antequàm offerant iuge matutinum ſacrificium, panem comedent.

17 Bene erit tibi terra quo tempore regnabit ſuper te vir valens in Lege, & magnates tui poſtquàm obtulerint iuge ſacrificium, comedent panem ex labore manuum ſuarum in fortitudine Legis & præceptorum, & non in debilitate & in cæcitate oculorum.

18 In debilitate ſtudij Legis & præceptorum depauperatur vir ab ædificio: & in negligentia præcepti quo mandatum eſt mulieri vt cuſtodiat ſe ab abominatione contaminationis ſanguinis, & non cuſtodit ſe, fit triſtitia intra domum.

19 Ad gaudium faciunt iuſti panem, ad alendum pauperes eſurientes, & vinum quod miſcent ſitientibus, erit eis in lætitiam in ſeculo venturo, & argentum redemptionis eorum teſtabitur pro eis meritum in ſeculo ipſo in conſpectu omnium.

20 Etiam in conſcientia tua in abſconditis cordis tui Regi ne maledicas, & in penetrali domus cubiculi tui ne maledicas diuiti: etenim angelus it volans in aëre cæli velut aquila alata, & nunciat ſermones qui fiunt in latibulo omnibus habitatoribus terræ.

CAP. XI.

POrrige alimentum tuum pauperibus qui ambulant in nauibus ſuper facies aquarum, quoniam poſt tempus dierum multorum inuenies mercedem eius in ſeculo hoc, & in ſeculo venturo.

2 Dato partem bonam ex ſemine agro tuo in Tiſri, & ne ceſſes ſeminare etiam in Kaſleu: etenim neſcies quid erit mali ſuper terram.

3 Si impletæ fuerint nubes pluuia ſuper terram, effundent aquas ſuas. & ſi decretum fuerit de cælo vt cadat rex & conſiliarij eius de principatu eorum, ex auctoritate dicti Domini fiet. & etiam ſaturitas aut fames in Meridiē aut Septentrionē vbicunque decretum fuerit vt firmetur illud conſilium, mittitur eò vt fiat.

4 Vir qui obſeruauerit incantatores & ariolos, non faciet bonum in ſeculo: & qui ſtudet in aſtris, non congregat mercedem: etenim incantatores & arioli aſſimilantur vento qui non apprehenditur manibus filij hominis, & aſtra aſſimilantur nubibus cæli, quę eunt, & non reuertuntur. 5 Et quemadmodum non cognoſcis quonam modo ibit ſpiritus animæ vitæ in corpus infantis abortiui, qui manet in vtero matris ſuæ prægnantis; & quemadmodum non cognoſces an mas aut fœmina fuerit, quoad naſcatur: ſic tu non cognoſcis opus Domini qui facit in ſapientia omnia. 6 In die iuuentutis tuæ accipies vxorem, & gignes filios: & in tempore ſenectutis tuæ ne dimittas vxorem quæ eſt pars tua quo minus generes filios: etenim non notum eſt tibi quiſnam ex illis electus ſit, vt ſit bonus hic an ille, an ambo boni pariter ſint futuri.

7 * וּמָתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לָעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־
הַשָּׁמֶשׁ׃
8 * כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם
יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־הַרְבֵּה יִהְיוּ כָל־
שֶׁבָּא הָבֶל׃
9 * שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וִיטִיבְךָ לִבְךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ
וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְּךָ וּבְמַרְאֵה עֵינֶיךָ וְדָע כִּי עַל־כָּל־
אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃

יב

1 * וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי־
הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל׃
2 * וּזְכֹר אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחֻרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־
יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי
בָהֶם חֵפֶץ׃
3 * עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ
וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם׃
4 * בַּיּוֹם שֶׁיָּזֻעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל
וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת׃
5 * וְסֻגְּרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה וְיָקוּם
לְקוֹל הַצִּפּוֹר וְיִשְׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר׃
6 * גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד
וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־
בֵּית עֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק הַסּוֹפְדִים׃
7 * עַד אֲשֶׁר לֹא־יֵרָחֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתָרֶץ גֻּלַּת הַזָּהָב
וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר׃
8 * וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב
אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃

7 * Dulce lumen, & delectabile est oculis
videre Solem.
8 * Si annis multis vixerit homo, & in his
omnibus lętus fuerit, meminisse debet te-
nebrosi temporis & dierum multorum;
qui cùm venerint, vanitatis arguentur prę-
9 terita. * Lætare ergo iuuenis in adoles-
centia tua, & in bono sit cor tuum in die-
bus iuuentutis tuæ, & ambula in viis cor-
dis tui, & in intuitu oculorum tuorum: &
scito quòd pro omnibus his adducet te
Deus in iudicium. CAP. XII.
1 AVfer iram à corde tuo, & amoue mali-
tiam à carne tua. Adolescentia enim &
A voluptas vanæ sunt.
* Memento creatoris tui in diebus iu-
2 uentutis tuæ, antequàm veniat tempus af
flictionis tuæ, & appropinquent anni de
quibus dicas, Non mihi placent.
* Antequàm tenebrescant Sol & lumẽ,
3 & stellæ, &; Luna; & reuertantur nubes
post pluuiam.
4 * Quando commouebuntur custodes
domus, & nutabunt viri fortissimi, & o-
B ciosę erunt molentes in minuto numero,
& tenebrescent videntes per foramina:
5 * Et claudent ostia in platea in humili-
tate vocis molentis, & consurgent ad vo-
cem volucris, & obsurdescent omnes filiæ
carminis.
6 * Excelsa quoque timebunt & formida-
bunt in via, florebit amygdalus, impingua-
bitur locusta, & dissipabitur capparis. quo-
niam ibit homo in domũ æternitatis suæ,
& circuibunt in platea plangentes.
7 * Antequàm rumpatur funiculus ar-
genteus, & recurrat vitta aurea, & contera-
C tur hydria super fontem, & confringatur
rota super cisternam:
8 * Et reuertatur puluis in terram suam
vnde erat, & spiritus redeat ad Deum qui
dedit illum.

תרגום

7 וּבַסִּים נְהוֹר וְטָב לְאַנְהָרָא עַיְנִין חֲשִׁיכִין לְמֶחֱזֵי יְקַר אַפֵּי שְׁכִינְתָּא דַיְיָ לִדְעֲתִיד לְאַנְהָרָא אַפֵּי צַדִּיקַיָּא מִן זִיו שְׁכִינְתֵּהּ וּלְמֶהֱוֵי
שֻׁפְרְהוֹן כִּשְׁמְשָׁא׃ 8 אֲרוּם אִן־יוֹמִין סַגִּיאִין חַיֵּי אֱנָשָׁא בְּכֻלְּהוֹן חֲזֵי לֵהּ לְמֶחְדֵּי וּלְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא דַיְיָ וִיהֵא דָכֵר יַת־יוֹמֵי
חֲשׁוֹכָא דְמוֹתָא וְלָא יֵיזוּב אֲרוּם סַגִּיאִין אִנּוּן יוֹמַיָּא דְיִשְׁכַּב שְׁכִיבָא בְּבֵית קְבוּרְתָּא וַחֲזֵי לֵהּ לְקַבְלָא דִינָא מִן־שְׁמַיָּא כָּל־זְמַן דְּיֵיתֵי עֲלוֹהִי
פֻּרְעָנוּתָא עַל־הֶבְלוּתָא דִי־עֲבַד׃ 9 חֲדֵי עֻלֵּמָא בְּיוֹמֵי עֻלֵּמוּתָךְ וִיהֵי לִבְבָךְ טָב עֲלָךְ בְּיוֹמֵי רַבְיוּתָךְ וֶאֱזֵל בְּעִנְוְתָנוּתָא עִם־אָרְחֵי לִבָּךְ
וּתְהֵי זְהִיר בְּהֵנוּ עֵינָךְ דְּלָא תִסְתַּכַּל בְּבִישָׁא וְאִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ דְּעַל־כָּל־אִלֵּן עֲתִיד יְיָ לְאַעֲלוּתָךְ בְּדִינָא׃

יב

1 וְתַעְדִּי רְגַז מִלִּבָּךְ דְּלָא תִגְרֻם בִּישָׁא עַל־בִּשְׂרָךְ אֲרוּם עֻלֵּמוּת וְיוֹמֵי אוּכָּמוּת שְׂעַר הֶבְלוּ׃
2 וּתְהֵי דָכֵר יַת־בָּרְיָךְ לְיַקְרוּתֵהּ בְּיוֹמֵי רַבְיוּתָךְ עַד דְּלָא יֵיתוֹן לְוָתָךְ יוֹמֵי בִּישְׁתָּא וְיִמְטוֹן עֲלָךְ שְׁנִין דְּתֵימַר לֵית־לִי בְּהוֹן רְעוּת׃
3 עַד דְּלָא יִשְׁתַּנִּי זִיו יְקַר אַפָּךְ דִּמְתִיל לְשִׁמְשָׁא וּנְהוֹרָא דְעֵינָךְ עַד דְּלָא יִסְתְּמוֹן וַהֲדַר לִסָּתָךְ עַד דְּלָא יִתְקַדְּרוּן וּבָבֵי עֵינָךְ דִּמְתִילִין
לְכוֹכְבַיָּא עַד לָא יִתְעַמְמוּן רִיסֵי עֵינָךְ יְהוֹן זָלְגָן דְּמָעִין כְּעַנְנִין בָּתַר מִטְרָא׃ 4 בְּיוֹמָא דִי־יְזוּעוּן אַרְכּוּבָתָךְ וְיִתְנַקְשׁוּן אֶדְרְעָךְ
וְיִתְבַּטְּלוּן כַּכֵּי פֻמָּךְ עַד לָא יִכְּלוּן לְמִלְעַט מֵיכְלָא וְיִתְעַמְמוּן עֵינָךְ דְּמִסְתַּכְּלָן בַּחֲרַכֵּי רֵישָׁךְ׃ 5 וִיהוֹן רַגְלָךְ כְּבִילָן מִלְּמִפַּק בְּשׁוּקָא וְיֶעְדֵּי
מִנָּךְ רְעוּת מֵיכְלָא וּתְהֵי מִתְעַר מִשִּׁנְתָּךְ עַל־עֵסֶק קָל דְּעוֹפָא וְיִתְרַפְּסוּן סִפְוָתָךְ מִלְּמֵימַר שִׁירְתָא׃ 6 וְאֻף מִן עוֹבָדִין דַּהֲווֹ מִן קַדְמַת דְּנָא
הֲהֵי דָחִל לְמִדְכַּר יָתְהוֹן וְגַלְשׁוּשִׁיתָא קַלִּילָא מְתִילָא בְּאַנְפֵי נַפְשָׁךְ לְטוּר רָם בְּעִדָּן מֶהֱלְכָךְ בְּאָרְחָא וּתְצִיץ רֵישׁ שְׁזָרְתָּךְ מִן־כְּחִישׁוּתָא כְּשִׁגְדָא
וְיִתְנַפְּחוּן אִסְחַוְרֵי רִגְלָךְ וְתִתְמְנַע מִן־מַשְׁכְּבָא אֲרוּם אִתְפְּנֵי אֱנָשָׁא לְמֵהָךְ לְבֵית קְבוּרְתֵּהּ וְיַסְחֲרוּן מַלְאֲכַיָּא תַּבְעֵי דִינָךְ כְּסָפְדַיָּא דְּמַסְחֲרִין
בְּשׁוּקָא לְמִכְחַב יַת דִּין חֻשְׁבָּנָךְ׃ 7 עַד דְּלָא יִתְאַלֵּם לִשָּׁנָךְ מִלְּמַלָּלָא וּתְהֵי רְעִיעָא מוֹקְדָךְ בְּרֵישָׁךְ וְתִתְבַּר מְרִירְתָּךְ עַל־כַּבְדָּךְ וְיִרְהַט גּוּפָךְ לְגוֹ
קִבְרָךְ׃ 8 וִיתוּב בִּשְׂרָךְ דְּאִתְבְּרִי מִן־עַפְרָא עִלַּוֵּי אַרְעָא הֵיכְמָה דַּהֲוָה מִלְּקַדְמִין וְרוּחַ נִשְׁמְתָךְ תְּתוּב לְמֵקָם בְּדִינָא קֳדָם יְיָ דְּיַהֲבָהּ לָךְ׃

7 * Et dulce lumen, & bonum oculis aſpicere ſimul Solem.

8 * Quia & ſi annos multos viuet homo, in omnibus illis lætus erit, & memor erit dierum tenebrarum, quoniam multi erunt: omne quod venit vanitas.

9 * Lætare iuuenis in adoleſcentia tua, & benefaciat tibi cor tuum in diebus iuuentutis tuæ. & ambula in viis cordis tui irreprehenſibilis, & in intuitu oculorum tuorum. & cognoſce quòd in omnibus his ducet te Deus in iudicio.

CAP. XII.

1 ET aufer iram à corde tuo, & amoue malitiam à carne tua, quoniam adoleſcentia & amentia vanitas.

2 * Et memento eius qui poſſedit te in diebus iuuentutis tuæ: vſquequo non veniant dies malitiæ. & præueniant anni, in quibus dices: Non eſt mihi in eis voluntas.

3 * Vſquequo non tenebreſcat Sol, & lumen, & Luna & ſtellæ: & conuertant nubes poſt pluuiam

4 * In die qua vtique commouebuntur cuſtodes domus, & peruertentur viri potentiæ, & ocioſæ fuerunt molentes quoniam diminutæ fuerunt: & tenebreſcent quæ vident in foraminibus,

5 * Et claudent oſtium in platea in infirmitate vocis molentis. & conſurget ad vocem paſſeris, & humiliabuntur omnes filiæ cantus.

6 * Et ab excelſo videbunt, & pauores in via, & florebit amygdalus, & impinguetur locuſta, & diſſipetur capparis; quoniam iuit homo in domum ſeculi ſui, & circuierunt in platea plangentes.

7 * Vſquequo non euertatur funiculus argenti, & comprimatur aurum electum auri, & conteratur hydria ſuper fontem; & coartetur rota ſuper laccum.

8 * Et reuertatur puluis in terram vt erat: et ſpiritus redeat ad Deum qui dedit illum.

7 * καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀγαθὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ βλέπειν ζωὴ τὸν ἥλιον·

8 * ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσει ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλαὶ ἔσονται, πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης.

9 * εὐφράνου νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ ἀγαθωνάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου· καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρδίας σου ἄμωμος, καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου. καὶ γνῶθι ὅτι ὑπὲρ πάντων τούτων ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει.

ιϛ'.

1 * Καὶ ἀπόστηθι θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου, καὶ παράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου, ὅτι ὁ νεότης καὶ ἡ ἀλόγια ματαιότης.

2 * καὶ μνήσθητι τοῦ κτίσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου· ἕως οὗ μὴ ἔλθωσιν ἡμέραι τῆς κακίας. καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς, οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα.

3 * ἕως ἂν μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς, καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες. καὶ ἐπιστρέψωσιν αἱ νέφη ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ

4 * ἐν ἡμέρᾳ ᾗ σαλευθῶσι φύλακες τοῦ οἴκου, καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, καὶ ἠργήσαν ἀλήθουσαι ὅτι ὠλιγώθησαν· καὶ σκοτάσθωσιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς,

5 * καὶ κλεισθῶσι θύραι ἐν ἀγορᾷ ἐν ἀσθενίᾳ φωνῆς ἀλησούσης. καὶ ἀναστήσεις εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου, καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος.

6 * καί γε ἀπὸ ὕψους ὑψωταί· καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθήσει τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρίς. διασκεδασθῇ ἡ κάπαρις, ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ κύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ κοπτόμενοι.

7 * ἕως ἂν μὴ ἀναστραφῇ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν καθὼς ἦν, καὶ σωθήσεται τὸ ἀνθέμιον ἐκ χρυσίου, καὶ σωτριβήσεται ἡ ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν. καὶ συντριβήσεται ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον.

8 * καὶ ἐπιστρέψει ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν· καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψει πρὸς τὸν θεὸν ὃς ἔδωκεν αὐτό.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dulcis eſt lux, & bona ad illuminandum oculos caligantes, vt videant gloriam faciei maieſtatis Domini, quia futurum eſt vt illuminentur facies iuſtorum ex ſplendore maieſtatis eius, & vt ſit pulchritudo eorum vt Solis.

8 Etenim ſi dies multi vitæ hominis fuerint, in omnibus illis decet eum gaudere, & ſtudere in lege Domini: & erit memor dierum tenebrarum mortis, & non peccabit, quia multi ſunt dies quibus iacebit mortuus in domo ſepulturæ, decetque eum ſuſcipere iudicium à cælo omni tempore quo venerit ſuper eum punitio, propter vanitatem quam fecit.

9 Lætare iuuer in diebus pueritiæ tuæ, & ſit cor tuum bonum ſuper te in diebus adoleſcentiæ tuæ, & ambulato in humilitate cum viis cordis tui, & eſto cautus in viſu oculorum tuorum, vt non contempleris malum, & notum ſit tibi quòd propter omnia hæc futurum eſt vt Dominus introducat te in iudicium.

CAP. XII.

1 ET remouebis iracundiam à corde tuo, ne moliaris malum ſuper carnem tuam; etenim adoleſcentia & dies nigredinis capillorum vanitas. 2 Et eſto memor creatoris tui, vt glorifices eum in diebus adoleſcentiæ tuæ, antequam veniant tibi dies mali, & perueniant ſuper te anni, quibus dicas, Non eſt mihi in illis complacentia. 3 Antequam mutetur ſplendor gloriæ faciei tuæ, qui aſſimilatur Soli, & lumen oculorum tuorum antequam obcæcetur, & decor maxillarum tuarum antequam obtenebretur, & pupillæ oculorum tuorum, qui aſſimilantur ſtellis, antequam extinguantur; palpebræ oculorum tuorum ſtillabunt lachrymas, vt nubes poſt pluuiam.

4 In die quo contremiſcent coxæ tuæ & concutientur brachia tua & deficient dentes oris tui antequam poſſint maſticare cibum, & caligabunt oculi tui qui vident per cancellos capitis tui. 5 Et erunt pedes tui ligati, vt non prodeant in plateam, & recedet à te appetitus cibi; & excitaberis à ſomno tuo, cauſa vocis auiculæ; & remittentur labia tua à dicendo cantico.

6 Et etiam facta quæ antea fuerunt, timebis, memor eorum; & tumulus leuis, ſimilis erit in facie animæ tuæ monti excelſo, tempore quo ieris in via, & germinabit caput ſpinæ tuę præ macie ſicut amygdalus, & inflabuntur tali pedum tuorum, & prohibeberis à concubitu, etenim declinat homo ad eundum in domum ſepulchri ſui, & circundabunt angeli inquiſitores iudicij tui, vt lamentantes qui circundant per plateam ad ſcribendum iudicium rationis tuæ. 7 Antequam obmuteſcat lingua tua à loquendo, & ſit confractus vertex tuus in capite tuo, & rumpatur fel tuum ſuper iecur tuum, & decurrat corpus tuum in medium ſepulchri tui.

8 Et redibit caro tua quæ creata eſt ex puluere in terram, quemadmodum erat ab antiquo: & ſpiritus animæ tuæ redibit, vt ſtet in iudicio ante Dominum qui dedit illum tibi.

9 * הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל׃

9 * Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, & omnia vanitas.

10 * וְיֹתֵר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לִמַּד־דַּעַת אֶת־
הָעָם וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה׃

10 * Cumque esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit populum, & enarrauit quæ fecerat, & inuestigans composuit parabolas multas.

11 * בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יָשָׁר
דִּבְרֵי אֱמֶת׃

11 * Quæsiuit verba vtilia, & conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos.

12 * דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׁמְרוֹת נְטוּעִים
בַּעֲלֵי אֲסִפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃

12 * Verba sapiẽtium sicut stimuli & quasi claui in altum defixi, quæ per magistrorũ consilium data sunt à pastore vno.

13 * וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין
קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃

13 * His amplius fili mi ne requiras. Faciẽdi plures libros nullus est finis, frequensque meditatio, carnis afflictio est.

14 * סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־
מִצְוֹתָיו שְׁמֹר כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם׃

14 * Finem loquẽdi pariter oẽs audiamus. Deũ time, & mandata eius obserua. Hoc est omnis homo.

15 * כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְּמִשְׁפָּט עַל
כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע׃

15 * Cuncta quæ fiunt adducet Deus in iudicium pro omni abscondito, siue bonum siue malum sit.

תרגום

9 כַּד אִסְתַּכַּל שְׁלֹמֹה דְּיִשְׂרָאֵל בְּהֶבְלוֹ דְעָלְמָא הָדֵן וּבְהֶבְלִין דְּעָבְדִין בְּנֵי אֱנָשָׁא אֲמַר קֳהֶלֶת בְּמֵימְרֵהּ כֹּלָּא הֶבְלוּ׃ 10 וְיַתִּיר מִן
כָּל־בְּנֵי אֱנָשָׁא הֲוָה שְׁלֹמֹה דִּי־סְתְכַּם חַכִּים וְהוּא הֲוָה מְאַלֵּף מַנְדְּעָא יַת יִשְׂרָאֵל וַאֲצִית לֶקַל חַכִּימַיָּא וּבְלַשׁ בְּסִפְרֵי חָכְמְתָא
וּמַחֲלִין דְּסָכְלְהָנוּ סַגִּיאִין לַחֲרָא׃ 11 בָּעָא שְׁלֹמֹה דִּמְתְקְרֵי קֳהֶלֶת בְּחָכְמְתֵהּ לְמֶעְבַּד דִּינִין עַל־הַרְהוּרֵי לִבָּא דֶּאֱנָשָׁא וּבְלָא סַהֲדִין
בְּכֵן אִתְאֲמַר לַהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הָא כְּבָר אִכְתֵּב בְּסִפְרָא תַּקִּנִין פִּתְגָמִין וּמְהֵימְנִין עַל מֵימְרָא דַיְיָ וּבְמֵימַר סָהֲדָיָא יְקוּם פִּתְגָמָא׃
12 פִּתְגָמֵי חַכִּימִין מְתִילִין לְזִקְתִין וּלְקַלְשׁוֹנִין דְּאָנְסִין לְאַלָּפָא מַנְדְּעָא לְמָרֵיקֵי מַנְדְּעָא הֵיכְמָה דְּמֵאֵלֵף לְתוֹרְתָּא וְרַבָּנֵי טָרֵי הִלְכְתִין
דְּאִתְיְהִבוּ עַל־יְדוֹי דְּמֹשֶׁה נְבִיָּא דְּרָעָא בְּלְחוֹדוֹי יַת־עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא׃ 13 וְיַתִּיר מִנְּהוֹן בְּנִי אִזְדַּהַר לְמֶעְבַּד סִפְרֵי חָכְמְתָא סַגִּי
עַד דְּלֵית סוֹף וּלְמֶעְסַק בְּפִתְגְמֵי אוֹרַיְתָא סַגִּי וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּלְאוּת בִּשְׂרָא׃ 14 סוֹף פִּתְגָם דְּאִתְעֲבֵד בְּעָלְמָא בְּצִנְעָא כֻּלָּא עֲתִיד לְאִתְפַּרְסָמָא
וּלְאִשְׁתְּמָעָא לְכָל־בְּנֵי אֱנָשָׁא בְּגִין כֵּן יַת־מֵימְרָא דַיְיָ תֵּחֵל וְיַת־פִּקּוּדוֹי הֱוֵי נָטֵר וְלָא לְמֶחֱב בְּסִתְרָא וְאִן תְּחוּב הֱוֵי זָהִיר לְמֶחֱב אֲרוּם
כְּדֵנָן חֲזִי לְמֶהֱוֵי אֲרַח כָּל־אֱנָשׁ׃
15 אֲרוּם יַת־כָּל־עוֹבָדָא יְיָ יַעֵל לְיוֹם דִּינָא רַבָּא וַעֲתִיד לְפַרְסָמָא עַל־כָּל־פִּתְגָם דְּאִתְכַּסִּי מִן בְּנֵי אֱנָשָׁא אִם־טַב וְאִן־בִּישׁ׃

תם ספר קהלת

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי צנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במיטרת פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

* *Vanitas vanitatum, dixit Eccleſiaſtes,* 9
omnia vanitas.

* *Et ſuperfluum, quoniam fuit Eccleſiaſtes* 10
ſapiens: & docuit cognitionem populum. et auris inueſtigabit ornatum parabolarum. Multa

* *quæſiuit Eccleſiaſtes vt inueniret ſermones voluntatis, & quod ſcriptum eſt rectitudinis, ſermones veritatis.* 11

* *Sermonem ſapientum vt ſtimuli boum: et* 12
vt claui plantati, qui à conſedentibus dati ſunt de paſtore vno

* *ſuperfluum ex his, fili mi caue facere libros* 13
multos; non eſt finis, & meditatio multa labor carnis.

* *Finis ſermonis, omne audi, Deum time, et* 14
mandata eius obſerua. quoniã hoc omnis homo.

* *Quia omne opus ducet Deus in iudicio, in* 15
omni neglecto ſi bonum & ſi malum.

9 * ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής, τὰ πάντα ματαιότης.

10 * καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο ἐκκλησιαστὴς σοφός. καὶ ἐδίδαξε γνῶσιν τὸν λαόν. καὶ οὖς ἐξιχνίασε κόσμιον παραβολῶν. πολλὰ

11 * ἐζήτησεν ἐκκλησιαστὴς εὑρεῖν λόγοις θελήματος, καὶ γεγραμμένον δίκαιος λόγοις ἀληθείας.

12 * λόγοι σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα· καὶ ὡς ἧλοι πεφυτευμένοι, οἱ παρὰ τῶν συνθεμάτων ἐδόθησαν ἐκ ποιμένος ἑνὸς

13 * περισσὸν ἐξ αὐτῶν, υἱέ μου φυλάσσου τοῦ ποιῆσαι βιβλία πολλά. οὐκ ἔστι περασμὸς καὶ μελέτη πολλὴ κόπωσις σαρκός.

14 * τέλος λόγου, τὸ πᾶν ἄκουε, τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε. ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος.

15 * ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα ἄξει ὁ θεὸς ἐν κρίσει. ἐν παντὶ παρεωραμμένῳ ἐάν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Quando contemplatus eſt Selomoh rex Iſrael vanitatem mundi huius, & vanitates quas faciunt filij hominum, dixit Eccleſiaſtes in verbo ſuo, Omnia vanitas.

10 Et plus quàm omnes filij hominum fuit Selomoh, qui vocatur Eccleſiaſtes, rex ſapiens: & ipſe docuit ſcientiam Iſrael, & attendit voci ſapientum, & ſcrutatus eſt libros ſapientiæ, & parabolas intelligentiæ multas valdè.

11 Quæſiuit Selomoh, qui vocatur Eccleſiaſtes, ſapientia ſua iudicare iudicia ſuper cogitationes cordis hominis & ſine teſtibus: propterea dictum fuit per ſpiritũ prophetiæ à facie Domini, Ecce iam ſcripta ſunt in libro Legis rectiſſima verba & fidelia per verbum Domini, & in dicto teſtium ſtabit verbum.

12 Verba ſapientum aſſimilantur ſtimulis & ligonibus, quæ impellunt ad docendum ſcientiam indigentes ſcientia, ſicut qui docet bouem & magiſtri ductores viarum qui dati ſunt per manum Moſeh prophetæ, qui pauit ſolus populum domus Iſrael in deſerto.

13 Et quod plus eſt præ illis, fili mi monitus eſto, vt facias libros ſapientiæ plurimos, adeò vt non ſit finis, & vt ſtudeas verbis Legis multùm, conſpiciaſque defatigationem carnis.

14 Finis verbi quod factum eſt in ſeculo occultè, totum futurum eſt vt publicetur atque diuulgetur omnibus filiis hominum: propterea verbum Domini time, & præcepta eius cuſtodito, vt non pecces in ſecreto: quod ſi peccaueris, circunſpectus eſto vt te conuertas: nam huiuſmodi decet eſſe viam omnis hominis.

15 Etenim omne factum Dominus adducet in diem iudicij magni, & futurum eſt vt publicetur aduerſus omnem rem quæ velata fuerit à filiis hominum, tam bonum quàm malum.

FINIS ECCLESIASTÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

א

1 שיר השירים אשר לשלמה׃
2 * ישקני מנשיקות פיהו כי־
טובים דדיך מיין׃
3 * לריח שמניך טובים שמן
תורק שמך על־כן עלמות אהבוך׃
4 * משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו
נגילה ונשמחה בך נזכירה דדיך מיין מישרים
אהבוך׃
5 * שחורה אני ונאוה בנות ירושלם כאהלי קדר
כיריעות שלמה׃
6 * אל־תראני שאני שחרחרת ששזפתני השמש
בני אמי נחרו־בי שמני נטרה את־הכרמים כרמי
שלי לא נטרתי׃
7 * הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה
תרביץ בצהרים שלמה אהיה בעטיה על עדרי
חבריך׃
8 * אם־לא תדעי לך היפה בנשים צאי־לך בעקבי
הצאן ורעי את־גדיתיך על משכנות הרעים׃

1 CANTICVM CANTICORVM.
CAPVT. I.
2 A OSCVLETVR me ab os-
culis oris sui: quia melio-
ra sunt vbera tua vino,
3 * Fragrantia vnguentis
optimis. Oleum effusum
nomen tuum, ideò ado-
lescentulæ dilexerunt te.
4 * Trahe me post te, curremus. Introdu-
xit me rex in cellaria sua. Exultabimus &
lętabimur in te, memores vberum tuorum
super vinum. Recti diligunt te.
5 * Nigra sum, sed formosa, filiæ Ierusa-
B lem sicut tabernacula Cedar, sicut pelles
Salomonis.
6 * Nolite me considerare quòd fusca sim,
quia decolorauit me Sol. Filii matris meæ
pugnauerunt contra me, posuerunt me cu
stodem in vineis. Vineam meam non cu-
stodiui.
7 * Indica mihi quem diligit anima mea,
vbi pascas, vbi cubes in Meridie, ne vaga-
ri incipiam post greges sodalium tuorum.
8 * Si ignoras te, ô pulcherrima inter mu-
lieres, egredere & abi post vestigia gregum
tuorum, & pasce hœdos tuos iuxta taber-
nacula pastorum.

תרגום

שירין וְתֻשְׁבָּחָן דִּי אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ נְבוּאָה קֳדָם רִבּוֹן כָּל עָלְמָא יְיָ עֲסַרְתֵּי שִׁירָתָא אִתְאֲמַרוּ בְּעָלְמָא הָדֵין
שִׁירָא דֵין מְשַׁבַּח מִן כֻּלְּהוֹן שִׁירְתָא קַמָּיְתָא אֲמַר אָדָם בִּזְמַן דְּאִשְׁתְּבִיק לֵהּ חוֹבְתֵהּ וַאֲתָא יוֹמָא דְשַׁבְּתָא וַאֲגִין עֲלוֹי פְּתַח פּוּמֵהּ
וַאֲמַר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא שִׁירְתָא תִּנְיְתָא אֲמַר מֹשֶׁה עִם בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל בִּזְמַן דִּי בְּזַע לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא יַת יַמָּא דְסוּף פְּתַחוּ כֻּלְּהוֹן פֻּמְּהוֹן
וַאֲמַרוּ כַּחֲדָא שִׁירְתָא דְהַכְדֵּין כְּתִיב בְּכֵן שַׁבַּח מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁירְתָא תְּלִיתָאָה אֲמַרוּ בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל בִּזְמַן דְּאִתְיְהִיבַת לְהוֹן בְּאֵרָא דְמַיָּא
דְהַכְדֵּין כְּתִיב בְּכֵן שַׁבַּח יִשְׂרָאֵל שִׁירְתָא רְבִיעָאָה אֲמַר מֹשֶׁה נְבִיָּא כַּד אֲתָא זִמְנֵהּ לְמִפְטַר מִן עָלְמָא וְאוֹכַח בָּהּ יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְהַכְדֵּין
כְּתִיב אַצִּיתוּ שְׁמַיָּא וַאֲמַלֵּל שִׁירְתָא חֲמִישָׁאָה אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן כַּד אַגַּח קְרָבָא בְּגִבְעוֹן וְקָמוּ לֵהּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא תְּלָתִין וְשִׁית שָׁעִין וּפְסַקוּ
מִלְּמֵימַר שִׁירְתָא פְּתַח פּוּמֵהּ אִיהוּ וַאֲמַר שִׁירְתָא דְהַכְדֵּין כְּתִיב בְּכֵן יְשַׁבַּח יְהוֹשֻׁעַ קֳדָם יְיָ שִׁירְתָא שְׁתִיתָאָה אֲמַרוּ בָּרָק וּדְבוֹרָה בְּיוֹמָא דִמְסַר
יְיָ יַת סִיסְרָא וְיַת מַשְׁרְיָתֵיהּ בְּיַד בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל דְּהַכְדֵּין כְּתִיב וְשַׁבַּחַת דְּבוֹרָה וּבָרָק בַּר אֲבִינוֹעַם שִׁירְתָא שְׁבִיעָאָה אָמְרָה חַנָּה בִּזְמַן דְּאִתְיְהִיב
לָהּ בַּר מִן קֳדָם יְיָ דְּהַכְדֵּין כְּתִיב וְצַלִּיַּת חַנָּה בִּנְבוּאָה וַאֲמֶרֶת שִׁירְתָא תְּמִינַיְתָא אֲמַר דָּוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל כָּל נִיסַיָּא דַּעֲבַד לֵהּ יְיָ פָּתַח
פּוּמֵהּ וַאֲמַר שִׁירְתָא דְהַכְדֵּין כְּתִיב וְשַׁבַּח דָּוִד בִּנְבוּאָה קֳדָם יְיָ שִׁירְתָא תְּשִׁיעָאָה אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ קֻדְשָׁא קֳדָם רִבּוֹן כָּל
עָלְמָא יְיָ וְשִׁירְתָא עֲשִׂירַיְתָא עֲתִידִין לְמֵימַר בְּנֵי גַלְוָתָא בְּעִדַּן דְּיִפְקוּן מִגָּלוּתָא דְהַכְדֵּין כְּתִיב וּמְפָרַשׁ עַל יְדוֹי דִּי יְשַׁעְיָה נְבִיָּא דְהַכְדֵּין כְּתִיב
שִׁירָא הָדֵין יְהֵא לְכוֹן לְחֶדְוָה כְּלֵיל אִתְקַדָּשׁוּת חַגָּא דְפִסְחָא וְחֶדְוַת לִבָּא כְּעַמָּא דְאָזְלִין לְאִתְחֲזָאָה קֳדָם יְיָ תְּלָת זִמְנִין בְּשַׁתָּא בְּמִינֵי זְמַר וְקַל
טַבְלָא לְמֵעַל לְטוּרָא דַיְיָ וּלְמִפְלַח קֳדָם יְיָ תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 2 אָמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא בְּרִיךְ שְׁמֵהּ יְיָ דִּיהַב לָן אוֹרַיְתָא
עַל יְדוֹהִי דְמֹשֶׁה סָפְרָא רַבָּא כְּתִיבָא עַל תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא וַהֲוָה מִתְמַלֵּל עִמָּן אַפִּין בְּאַפִּין כִּגְבַר דְּנָשִׁק לְחַבְרֵהּ מִן סְגִיאוּת חִיבְּתָא דְחַבִּב לָן
יַתִּיר מִשִּׁבְעִין עַמְמַיָּא׃ 3 לְקָל נִיסָךְ וּגְבוּרְתָךְ דַּעֲבַדְתָּ לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל זָעוּ כָּל עַמְמַיָּא דִּי שְׁמַעוּ יַת שֶׁמַע
גְּבוּרְתָךְ וְאַתְתָךְ טָבָא וּשְׁמָךְ קַדִּישָׁא אִשְׁתְּמַע בְּכָל אַרְעָא דַּהֲוָה בְּחִיר מִמְּשַׁח רְבוּתָא דַּהֲוָה מִתְרַבֵּי עַל רֵישֵׁי מַלְכִין וְכָהֲנִין וּבְגִין כֵּן רְחִמוּ
צַדִּיקַיָּא לְמֵהָךְ בָּתַר אוֹרְחָא טוּבָךְ בְּדִיל דְּיַחְסְנוּן עָלְמָא הָדֵין וְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 4 כַּד נְפַקוּ עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הֲוָת מַדְבְּרָא
שְׁכִינַת מָרֵי עָלְמָא קֳדָמֵיהוֹן בְּעַמּוּדָא דַעֲנָנָא בִּימָמָא וּבְעַמּוּדָא דְאֶשְׁתָּא בְּלֵילְיָא אֲמַרוּ צַדִּיקֵי דָרָא הַהוּא רִבּוֹן כָּל עָלְמָא נְגֵדְנָא בָּתְרָךְ וּנְהֵי
רָהֲטִין בָּתַר אוֹרַח טוּבָךְ וְקָרֵב יָתָן בְּשִׁפּוֹלָא דְטוּרָא דְסִינַי וְהַב לָן יַת אוֹרַיְתָךְ מִן בֵּית גִּנְזָךְ דִּרְקִיעָא וְנֶחְדֵּי וְנִבְדַּח וּנְהֵי דְכִירִין יַתְהוֹן וּנְרַחֵם
יַת אֱלָהוּתָךְ וּנְהֵי מִתְרַחֲקִין מִבָּתַר טַעֲוָת עַמְמַיָּא וְכָל צַדִּיקַיָּא דְעָבְדִין דְתַקִּין קֳדָמָךְ יְהוֹן דַּחֲלִין מִנָּךְ וְרַחֲמִין יַת פִּקּוּדָךְ׃
5 כַּד עֲבַדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא אִתְקַדָּרוּ אַפֵּיהוֹן כִּבְנוֹי דְכוּשׁ דְשָׁרְיָן בְּמַשְׁכְּנֵי קֵדָר וְכַד תָּבוּ בְתִיוּבְתָּא וְאִשְׁתְּבֵק לְהוֹן סְגָא זִיו יְקַר
אַפֵּיהוֹן כְּמַלְאֲכַיָּא עַל דַּעֲבַדוּ יְרִיעָתָא לְמַשְׁכְּנָא וּשְׁרָת בֵּינֵיהוֹן שְׁכִינְתָא דַיְיָ וּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן סְלִק לִרְקִיעָא וִיהַב שְׁלָם בֵּינֵיהוֹן וּבֵין מַלְכֵהוֹן׃
6 אֲמֶרֶת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל כָּל קֳבֵל עַמְמַיָּא לָא תִבְזוֹן וָתִי עַל דִּי אֲנָא קַדְרִיתָא מִנְּכוֹן עַל דְּעַבְדֵת כְּעוֹבָדֵיכוֹן וּסְגֵדֵת לְשִׁמְשָׁא וְסִהֲרָא
דִּנְבִיאֵי שִׁקְרָא אִנּוּן גְּרַמוּ לְאִסְתַּקְפָּא וְקוֹף רֻגְזָא דַיְיָ עֲלַי וְאַלְפוּנִי לְמִפְלַח טַעֲוָתְכוֹן וּלְהַלְכָא בְּנִמּוּסֵיכוֹן וּלְמָרֵי עָלְמָא דִּי הוּא אֱלָהַי לָא
פִּלְחֵת וְלָא אַזְלֵת בְּנִמּוּסֵיהּ וְלָא נִטְרֵת יַת פִּקּוּדוֹי וְיַת אוֹרַיְתֵהּ׃ 7 כַּד מְטָא זִמְנֵהּ מֹשֶׁה נְבִיָּא לְמִפְטַר מִן עָלְמָא אֲמַר קֳדָם
יְיָ גְּלֵי קֳדָמַי דְעַמָּא הָדֵין עֲתִידִין לְמֵחָב וּלְמֶהְלְכָא בְּגָלוּתָא כְּעַן חַוֵּי קֳדָמַי אֵיכְדֵין יִתְפַּרְנְסוּן וְיִשְׁרוֹן בֵּינֵי עַמְמַיָּא דְקַשְׁיָן גְּזֵירָתְהוֹן כְּחוּמָתָא
וְכִשְׁרָבֵי שִׁמְשָׁא דְטִיהֲרָא בִּתְקוּפַת תַּמּוּז וּלְמָה דֵין יְהוֹן מְטַלְטְלִין בֵּינֵי עֶדְרֵי בְנוֹי דְעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דִּי מְשַׁחְפִּין לָךְ טַעֲוָתְהוֹן לְחַבְרַיָּא׃
8 אֲמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה נְבִיָּא אַתְּ בַּעְיָא לְהוֹן לִמְחֵי גָלוּתָא כְּנִישְׁתָּא דִּמְתִילָא לְרִיבָא שַׁפִּירְתָא וּדְנַפְשִׁי תְּהֵא רָחֵם לָהּ תְּהֵא
מְהַלְכָא בְּאוֹרְחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא וּתְהֵא מְסַדְרָא צְלוֹתָא עַל פּוּם בַּרְזִילָהָא וּמַדְבְּרֵי דָרָהָא וּתְהֵי מְאַלְפָא לִבְנָהָא דִּמְתִילִין לְגַדְיֵי עִזִּין לְמֵהָךְ לְבֵית
כְּנִישְׁתָּא וּלְבֵית מֶדְרָשָׁא וּבְהַהוּא זְכוּתָא יֶהֱוְיָן מִתְפַּרְנְסִין בְּגָלוּתָא עַד זְמַן דְּאֶשְׁלַח מַלְכָּא מְשִׁיחָא וִיהִי מַדְבַּר יַתְהוֹן בְּנִיַּח עַל מַשְׁכְּנֵיהוֹן הוּא
בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיִבְנֵי לְהוֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה רַעְיָתֵי דְיִשְׂרָאֵל׃

CANTICVM CANTICORVM.

CAPVT I.

Anticum cãticorum, quod eſt Salomoni. 1 ** Oſculetur me ab oſculis oris ſui. quoniam bona vbera tua ſuper vinum.* 2 **Et odor vnguentorum tuorum ſuper omnia aromata, vnguentum euacuatum nomen tuum. propter hoc adoleſcentulæ dilexerũt te:* 3 **Traxerunt me. poſt te in odorem vnguentorum tuorum curremus. introduxit me Rex in cellarium ſuum. exultemus & lætemur in te. diligemus vbera tua ſuper vinum. rectitudo dilexit te.* 4 ** Nigra ſum et formoſa filiæ Hieruſalẽ. ſicut tabernacula Cedar: ſicut pellis Salomonis.* 5 **Ne aſpiciatis quòd ego ſum nigrefacta, quoniam aſpexit me Sol: filij matris meæ pugnauerunt in me. Poſuerunt me cuſtodem in vineis, vineam meam nõ cuſtodiui.* 6 ** Renuncia mihi quem dilexit anima mea, vbi paſcis, vbi cubas in Meridie. nequando fiam vt circunductain gregibus ſodalium tuorum.* 7 **Si non noſti te ipſam pulchra in mulieribus: egredere tu in veſtigiis gregum, et paſce hœdos tuos in tabernaculis paſtorum.* 8

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ, μθεμμήνδυσις τῶν ο' 659

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

κεφαλ. α.

1 Ἆσμα ἀσμάτων, ὅ ἐστι τῷ Σαλομῶ.
2 * φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἀγαθοί μασοί σου ὑπὲρ οἶνον. 3 * καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα μύρον ὀνηκνωσται ὄνομά σου· διὰ τοῦτο νεανίδες ἠγάπησάν σε. 4 * ἕλκυσόν με. ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμαι. εἰσήνεγκέ με ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ ταμιεῖον αὐτοῦ. ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν σοί. ἀγαπήσωμεν μασός σου ὑπὲρ οἶνον. εὐθύτης ἠγάπησέ σε. 5 * μέλαινα εἰμὶ καὶ καλὴ θυγατέρες ἱερουσαλήμ· ὡς σκηνώματα κηδαρ· ὡς δέρρεις σολομῶντος. 6 * μὴ βλέψητε ὅτι ἐγώ εἰμι μεμελανωμένη, ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος, υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί. ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν, ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα. 7 * ἀπάγγελόν μοι ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ποῦ ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ, μήποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ' ἀγέλαις ἑταίρων σου. 8 * ἐὰν μὴ γνῶς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν. ἔξελθε σὺ ἐν πέρναις τῶν ποιμνίων, καὶ ποίμαινε τὰς ἐρίφους σου ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN CANTICA CANTICORVM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX CHALDAEIS EXEMPLARIBUS CORRECTA, OPERA B. ARIAE MONTANI.

CAP. I.

CANTICA & laudes quæ dixit Salomon propheta rex Iſrael per ſpiritum ſanctum coram Domino dominatore totius ſeculi. Decem cantica dicta fuerunt in ſeculo iſto, & hoc canticum laudabilius eſt omnibus illis. Primum canticum dixit Adam in tempore quo dimiſſum fuit illi peccatum ſuum: & venit dies Sabbati, & protexit eum: aperuit os ſuum, & dixit pſalmum cantici diei Sabbati. Canticum ſecundum dixit Moſes cum filiis Iſrael in tempore quo diuiſit eis dominator ſeculi mare carectoſum: aperuerunt omnes os ſuum, & dixerunt ſimul canticum. quoniam ſic ſcriptum eſt: Tunc cecinit Moſes & filij Iſrael. Canticum tertium dixerunt filij Iſrael in tempore quo datus fuit eis puteus aquæ. ſic enim ſcriptum eſt: Tunc cecinit Iſrael. Canticum quartum dixit Moſes propheta quando peruenit tempus eius vt diſſolueretur ab hoc ſeculo: & increpauit in eo domum Iſrael. quoniam ſic ſcriptum eſt: Audite cæli, & loquar. Canticum quintum dixit Ioſue filius Nun quando iniit prœlium in Gabaon, & ſteterunt ei Sol & Luna triginta & ſex horis, & ceſſauerunt dicere canticum. aperuit ille os ſuum, & dixit canticum. ſic enim ſcriptum eſt: Tunc cecinit Ioſue coram Domino. Canticum ſextum dixerunt Barach & Debora, in die quo tradidit Dominus Siſaram & exercitum eius in manum filiorum Iſrael. quoniam ſic ſcriptum eſt: Et cecinit Debora & Barach filius Abinoem. Canticum ſeptimum dixit Anna in tempore quo datus fuit ei filius à facie Domini. ſic enim ſcriptum eſt: Et orauit Anna in prophetia, & dixit. Canticum octauum dixit Dauid rex Iſrael pro omnibus miraculis quæ fecit ipſi Dominus: aperuit os ſuum & dixit canticum. quoniam ſic ſcriptum eſt: Et cecinit Dauid in prophetia coram Domino. Canticum nonum dixit Salomon rex Iſrael in ſpiritu prophetico coram Domino dominatore totius ſeculi. Canticum decimum dicturi ſunt filij captiuitatis, quando egreſſi fuerint de captiuitate ſua. quoniam ſic ſcriptum eſt & declaratum per manus Eſaiæ prophetæ. ſic enim ſcriptum eſt: Canticum iſtud erit vobis in gaudium, ſicut in nocte qua ſanctificata eſt ſolennitas Paſchæ, & lætitia cordis ſicut populi qui ambulant vt appareant coram Domino tribus vicibus in anno, in organis muſicorum & voce tubæ corneæ, vt ingrediantur in montem Domini, & vt ſeruiant coram Deo fortiſſimo Iſrael. [1] Dixit Salomon Propheta: Benedictum nomen Domini, qui dedit nobis Legem per manum Moſis ſcribæ magni ſcriptam in duabus tabulis lapideis: & loquebatur nobiſcum facie ad faciem, ſicut vir qui oſculatur ſocium ſuum, præ multitudine dilectionis ſuæ, qua dilexit nos magis quàm ſeptuaginta nationes.

[2] A voce miraculorum tuorum & potentiæ tuæ quæ feciſti populo tuo domui Iſrael, commoti ſunt omnes populi qui audierunt famam potentiæ tuæ, & ſignorum tuorum bonorum, & nomen tuum ſanctum auditum eſt in vniuerſa terra, quod eſt electum magis quàm oleum vnctionis quo vnguntur capita Regum & Sacerdotum: & ideò dilexerunt iuſti ambulare poſt viam bonitatis tuæ, vt poſſideant ſeculum hoc & ſeculum venturum. [3] Quando egreſſi fuerunt populus domus Iſrael de Ægypto, maieſtas dominatoris ſeculi erat dux eorum in columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem. Dixerunt iuſti illius generationis, Dominator totius ſeculi, trahe nos poſt te, & curremus poſt viam bonitatis tuæ, & applica nos ad radices montis Sinai, & da nobis Legem tuam de theſauro tuo quod eſt in firmamento: & delectabimur & exultabimus, & recordabimur eorum, & diligemus deitatem tuam, & recedemus ab idolis populorum; & omnes iuſti qui faciunt quod rectum eſt coram te, timebunt te, & diligent præcepta tua.

[4] Quando fecerunt domus Iſrael vitulum, denigratæ ſunt facies eorum ſicut filiorum Æthiopiæ qui morantur in tabernaculis Cedar. & quando egerunt pœnitentiam & dimiſſum fuit eis peccatum, multiplicatus fuit ſplendor gloriæ vultus eorum, ſicut *vultus* angelorum, eo quòd fecerunt cortinas tabernaculi, & reſedit in medio eorum maieſtas Domini. Moſes autem magiſter eorum aſcendit ad æthera, & poſuit pacem inter eos & regem eorum. [5] Dixit cœtus Iſrael coram populis: Nolite me deſpicere eo quòd nigrior vobis ſum, & quia feci iuxta opera veſtra, & adoraui Solem & Lunam, quia prophetę falſi fuerunt cauſa vt deuolueretur ira furoris Domini ſuper me, & docuerunt me vt ſeruirem idolis veſtris, & ambularem in inſtitutis veſtris: Domino autem ſeculi, qui eſt Deus meus, non ſeruiui, neque ambulaui in legibus eius, neque cuſtodiui præcepta eius & Legem eius.

[7] Quando peruenit tempus vt Moſes propheta diſſolueretur ab hoc ſeculo, dixit coram Domino: Manifeſtum eſt coram me quòd populus iſte futurus eſt vt peccet, & vt vadat in captiuitatem. nunc autem indica mihi quomodo gubernabuntur, & quomodo habitabunt inter populos quorũ decreta ſunt eis grauiora calore & æſtu Solis in meridie in reuolutione Tammuz, & quare erunt tranſmigrantes inter greges filiorum Eſau & Iſmael, qui applicant tibi idola ſua pro ſociis.

[8] Dixit ſanctus & benedictus Moſi prophetæ: Tu poſtulas vt deleatur illis exilium: Synagoga quæ comparata eſt puellæ pulcherrimæ, & quam anima mea diligit, ambulet in viis iuſtorum, & ordinet orationem ſuam in ore præfectorum ſuorum, & deducat generationes ſuas, & doceat filios ſuos, qui comparantur hœdis caprarum, vt ambulent in domum Eccleſiæ & in domum doctrinæ; & propter illud meritum ſuſtentabũtur in captiuitate, donec mittã eis regem Meſſiam, qui ducat eos in requiẽ ad tabernaculum ipſorum, quod eſt domus ſanctuarij, quam ædificabunt eis Dauid & Salomon paſtores Iſrael.

9 לְסֵסָתִי בִּרְכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃
10 נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃
11 תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃
12 עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃
13 צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃
14 אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃
15 הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃
16 הִנְּךָ יָפֶה דּוֹדִי אַף נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃
17 קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַחִיטֵנוּ בְּרוֹתִים׃

ב

1 אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃
2 כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃
3 כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ
חָמַדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃
4 הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃
5 סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת
אַהֲבָה אָנִי׃

9 * Equitatui meo in curribus Pharaonis
10 assimilaui te amica mea. * Pulchræ sunt
D genæ tuæ sicut turturis, collum tuum sicut
11 monilia. * Murenulas aureas faciemus
tibi, vermiculatas argento.
12 * Dum esset rex in accubitu suo, nardus
mea dedit odorem suum.
13 * Fasciculus myrrhæ dilectus meus mi-
hi, inter vbera mea commorabitur.
14 * Botrus cypri dilectus meus mihi, in
15 vineis Engaddi. * Ecce tu pulchra es a-
mica mea, ecce tu pulchra, oculi tui colum
16 barum. * Ecce tu pulcher es dilecte mi
& decorus. Lectulus noster floridus:
17 * Tigna domorum nostrarum cedrina,
laquearia nostra cupressina. CAP. II.
1 EGo flos campi & lilium conuallium.
2 * Sicut lilium inter spinas, sic amica
mea inter filias.
3 * Sicut malus inter ligna syluarum, sic
dilectus meus inter filios. Sub vmbra il-
lius quem desideraueram sedi, & fructus
eius dulcis gutturi meo.
4 * Introduxit me in cellam vinariam, or-
dinauit in me charitatem.
5 * Fulcite me floribus, stipate me malis,
quia amore langueo.

תרגום

9 כַּד נְפַקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם רְדָפוּ פַּרְעֹה וּמַשְׁרְיָתֵיהּ בָּתְרֵיהוֹן בִּרְתִיכִין וּבְפָרָשִׁין וַהֲוָת אוֹרַח סְגִירָא לְהוֹן מֵאַרְבַּע סְטְרֵיהוֹן מִן יְמִינָא
וּסְמָאלָא הֲווֹ מַדְבְּרֵיא דְּמַלֵּיל חֻוַּן קַלָּן וּמִן בָּתְרֵיהוֹן הֲוָה פַּרְעֹה רַשִׁיעָא וּמַשְׁרְיָתֵיהּ וּמִן קֳדָמֵיהוֹן הֲוָה יַמָּא דְסוּף טָה עָבֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אִתְגְּלֵי בְּכֹחַ גְּבִירְתֵּהּ עַל יַמָּא אִשְׁתְּנָקוּ פַּרְעֹה וְחֵילָתֵהּ וּרְתִיכוֹהִי וּפָרָשׁוֹהִי וְסוּסָוָתוֹהִי אִלּוּלֵי מֹשֶׁה נְבִיָּא דְּפָרַשׂ יְדוֹי בְּצָלּוֹ קָדָם יְיָ וַאֲתִיב
רָגְזָא דַיְיָ שְׁבָהוֹן וּפְתַח אִיהוּ וְצַדִּיקֵי דָּרְאִי פּוּמְהוֹן וַאֲמַרוּ שִׁירְתָא וַעֲבַרוּ בְּגוֹ יַמָּא דְסוּף בְּיַבֶּשְׁתָּא בְּגִין זְכוּתָא דַאֲבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
דְּחִיסַיָּא דַיְיָ׃ 10 כַּד נְפַקוּ לְמַדְבְּרָא אֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה כַּמָּה יַאֵי עַמָּא הָדֵין לְאִתְיְהִיבָא לְהוֹן פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וִיהוֹן כְּזָמְטִין בְּלִיסָתְהוֹן דְּלָא
יַעֲדוֹן מִן אוֹרְחָא טָבָא הֵיכְמָהּ דְּלָא עָדֵי סוּסְיָא דְּזָמְטָא בְּלִיסְתֵּיהּ וְכַמָּה יַאֵי קְדָלְהוֹן לְסוֹבָרָא נִיר פְּקוּדַי וְיִהֵי עִלָּוֵיהוֹן כְּנִירָא עַל קְרַל הוֹרָא
דְּהוּא חָרִישׁ בְּחַקְלָא וּמְפָרְנֵס יָהֵּה וְיָת מָרֵיהּ׃ 11 בְּכֵן אִתְאֲמַר לְמֹשֶׁה סַק לְרָקִיעָא וְאֶתֵּן לָךְ יַת תְּרֵין לוּחֵי אַבְנִין חֲצִיבִין מִסַּפִּיר כָּרְסִי
יְקָרִי בְּהֵיקַן כִּרְהַב טַב מִסַּדְרָן בִּשְׁטִין כְּתִיבִין בְּאֶצְבְּעִי גְּלוּף בְּהוֹן עֶשְׂרְתֵּי דִּבְרַיָּא זְקִיקִין יַתִּיר מִן כַּסְפָּא דְּמִזְקַק שְׁבַע זִמְנִין שְׁבְעָה וְאָתְנְגִין
עַל יְדָךְ לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 12 וְעוֹד דַּהֲוָה מֹשֶׁה רַבְּהוֹן בְּרָקִיעָא לְקַבָּלָא יַת תְּרֵין לוּחֵי אַבְנָיָא וְאוֹרַיְתָא וְתַפְקָדְתָּא קָמוּ רַשִׁיעֵי דָּרָא
דַּהוּא וְעָבְדוּ עֶגֶל דְּדַהַב וְעַרְבְּרוּבִין דִּי בֵּינֵיהוֹן וְאַסְרִיו עוֹבָדֵיהוֹן וּנְפַק לְהוֹן שׁוּם בִּישׁ בְּעַלְמָא דְּמִקַּדְמַת דְּנָא הֲוָה נָפֵק רֵיחֲהוֹן נָדֵף בְּעָלְמָא
וּבָתַר כֵּן סְרִיו בְּנִרְאָא רֵיחָה בִּישׁ לַחֲרָא׃ 13 בֵּי הֵיא זִמְנָא אֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֱזַל חוּת אֲרוֹם חַבְלוֹ עַמָּךְ פְּסַק מִנִּי וַאֲשֵׁיצִנּוּן בְּכֵן תָּב
מֹשֶׁה וּבָעָא רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ וּדְבַר יְיָ לְהוֹן עֶקֶדֶת יִצְחָק דְּכַפְתֵּהּ אֲבוּי בְּטוּר סוּרְיָה עַל מַדְבְּחָא וְתָב יְיָ מִן רְגָזֵהּ וְאִשְׁתְּרִי שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵיהוֹן
בְּמִלְקָדְמִין׃ 14 תָּא בְּכֵן נְחֵת מֹשֶׁה וּתְרֵין לוּחֵי אַבְנִין בִּידוֹי וּבְגִין חוֹבֵי יִשְׂרָאֵל אִתְיַקְרוּ יְדוֹי וּנְפַלוּ וְאִתְבְּרוּ בְּכֵן אֱזַל מֹשֶׁה וְשַׁף יַת עֶגְלָא
וּבְּרַר יַת עַפְרֵהּ לְנַחֲלָא וְאַשְׁקֵי יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּקְטַל יַת כָּל מָן דְּאִתְחַיַּב קְטוֹל וּסְלִק זִמְנָא תִּנְיָתָא לְרָקִיעָא וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וְכַפַּר עַל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּכֵן אִתְפְּקֵד לְמֶעְבַּד מַשְׁכְּנָא וַאֲרוֹנָא בֵּי הֵיא זִמְנָא אוֹחִי מֹשֶׁה וְעִבֵּד יַת מַשְׁכְּנָא וְיַת כָּל מָנוֹי וְיַת אֲרוֹנָא וְשַׁוִּי בַּאֲרוֹנָא יַת תְּרֵין לוּחִין
אָחֳרָנִין וּמָנִי יַת בְּנוֹי דְּאַהֲרֹן כָּהֲנַיָּא לְמִקְרַב קָרְבָּנָא עַל מַדְבְּחָא וּלְנַסָּכָא יַת חַמְרָא עַל קָרְבָּנָא וּמַנַּז הֲוָה לְהוֹן חַמְרָא לְנַסָּכָא הֲלָא אִנּוּן
בְּמַדְבְּרָא לָא אַתַּר כֶּשֶׁר לְבֵית דְּרַע וְאַף לָא תַּיְנִין וְגֻפְנִין וְרִמּוֹנִין אֶלָּא הֲווֹ אֲזִלִין לְכַרְמֵי עֵין גֶּדִי וְנָסְבִין מִתַּמָּן אַתְכְּלִין דְּעִנְּבִין וְעָצְרִין מִנְּהוֹן
חַמְרָא וּמְנַסְכִין עַל מַדְבְּחָא רִבְעוּת הִינָא לְאִמְּרָא חָדָא׃ 15 כַּד עֲבָדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְעוּתָא דְמַלְכְּהוֹן הוּא בְּמֵימְרֵהּ מְשַׁבְּחוּתְהוֹן
בְּפַמְלְיָא בְּמַלְאֲכָיָא קַדִּישַׁיָּא וְאָמַר כַּמָּה יַאֲיָן עוֹבָדָךְ בְּרִתִּי חֲבִיבְתִּי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנִין דִּי אַנְתְּ עָבְדָא רְעוּתִי וְעָסְקָא בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתִי וְכַמָּא
חַקְנִין עוֹבָדָיִךְ וְעִנְיָנַיִךְ כְּגוֹזָלִין בְּנֵי יוֹנָתָא דְּמִתְכַּשְׁרִין לְאִתְקָרְבָא עַל מַדְבְּחָא׃ 16 אֲחִיבַת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל קֳדָם רִבּוֹן עָלְמָא וְכֵן
אֲמָרַת כַּמָּה יַאֵי שְׁכִינַת קֻדְשָׁךְ בְּעִדָּן דִּי אַתְּ שָׁרֵי בֵּינָנָא וּמְקַבֵּל בְּרַעֲוָא צְלוֹתָנָא וּבְעִדָּן דִּי אַתְּ מַשְׁרֵי בְּפוּרְיָנָא חִבָּתָא וּרְעָנָא סָגְיָן עִדָּנִי אַרְעָא
וַאֲנַחְנָא פָּיְשִׁין וְסָגְיָן כְּאִילָנֵי דְּנָצִיב עַל עֵינָא דְמַיָּא דִּי עַפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ סָגִי׃ 17 אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא כַּמָּה יַאֵי בֵּית מִקְדְּשָׁא דַיְיָ
דְּאִתְבְּנֵי עַל יְדֵי מִן קֵיסֵי גוּלְמִישׁ אֲבַל יַתִּיר יְהֵי יַאֵי בֵּית מִקְדְּשָׁא דַּעֲתִיד לְאִתְבְּנָאָה בְּיוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְּבַשּׂוֹרְהוֹן יֶהֱוֵין מִן אַרְזִין דִּגְנְתָא
דַּעֲדֶן וְשֵׁירוֹהוֹהִי יֶהֱוֵין מִן בְּרָאתִי וְשָׁאגֵי וְשׁוּרְבָנֵי׃

ב

1 אֲמֶרֶת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּעִדָּן דִּי אַתְּ מַשְׁרֵי בֵּינֵי אֻמְמִין אֲנָא הִיא כְּנִשְׁתָּא דְּעִדָּן וְעוֹנָתֵי יַאֲיָן כְּוַרְדָא דְּכִמְישׁוֹר גְּנוּנִיתָא דְעֵדֶן׃ 2 וּבְעִדָּן דִּי אֲנָא סָטְיָא מִן
שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵי אֻמְמִין כְּחִילָא לְנַרְקִיס רַשִׁיב מִגִּנְתָא דְעֵדֶן וְעוֹנָתֵי יַאֲיָן כְּוַרְדָא דְּכִמְישׁוֹר גְּנוּנִיתָא דְעֵדֶן׃
אוֹרְחָתָא דְּתַקְּנָן קֳדָמוֹי וְאִיהוּא מְסַלֵּק שְׁכִינַת קֻדְשׁוֹי מִנִּי אֲנָא מְחִילָא לְוַרְדָא דְּמַלְבְּלָבָא בֵּינֵי סַלְוָיָא דְּנִעְיָצָן עַפְיָתָא וּבְזִיעָן הֵכְדֵין אֲנָא נְעִיצָא
וּבְזִיעָא מְגַזְּרָן בִּישִׁין בְּגָלוּתָא בֵּינֵי פַּלְכֵי עַמְמַיָּא׃ 3 הֵיכְמָה דַיְיָ וּמְשַׁבַּח אֶטְרוֹגָא בֵּינֵי אִילָנֵי סְרַק וְכֻלְּהוֹ עָלְמָא מוֹדְעִין יְהֵה כֵּן
רִבּוֹן עָלְמָא וּמְשַׁבַּח בֵּינֵי מַלְאֲכָא בְּעִדָּן דְּאִתְגְּלִי עַל טוּרָא דְסִינַי בְּזִמְנָא דְיַהֲב אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ בְּטוּר סִינַי שְׁכִינְתֵּהּ רְגִגַת לְמִתַּב
וּפִתְגָמֵי דְאוֹרַיְתֵהּ בְּסִיסְן עַל מוֹרִיגֵי וּשְׁבַר פִּקּוּדוֹי נָטְרִין לִי לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 4 אֲמֶרֶת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אַעִיל יָתִי יְיָ לְבֵית מְתִיבְתָּא
מָדְרָשָׁא דְיִשְׂרָאֵל דְּסִינַי לְמֵילַף אוֹרַיְתָא מִפּוּם מֹשֶׁה סָפְרָא רַבָּא וְטַקִּס פִּקּוּדוֹי קַבְּלָה עֲלַי בְּחִבָּתָא וְאַמְרַת כָּל דִּי פַקֵּד יְיָ אֶעְבֵּד וְאֶשְׁמַע׃
5 וּבְעִדָּן דִּי שְׁמִעַת יַת קָלֵהּ דִּי מִתְמַלֵּל סִגּוֹ שַׁלְהוֹבִית אֶשְׁתָּא זָעֲתָ וְרִחֲעַת בָּתְרֵאי מִן רְתִיעַת בְּכֵן קְרֵבַת לְוָת מֹשֶׁה וַאֲהֲרֹן וְאַמְרַת לְהוֹן
קַבְּלוּ אַחוֹן כָּל פִּתְגָמֵי דַיְיָ מְגוֹ אֶשְׁתָּא וַאֲעִילוּ לְבֵית מָדְרָשָׁא וְסַעֲדוּ יָתִי בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דִּי עַלַּיְיהוֹן אִתְכַּפַּשׁ עָלְמָא וַהֲבוּ רְדִידִין עַל
צַוָּארֵי מַפָּשֵׁר מִלַּיָּא קַדִּישִׁין דְּמַתִּיקָן עַל מוֹרִיגֵי כְּתַפּוּחֵי גִּנְתָּא דְעֵדֶן וֶאֱהִי עִסְקָא בְּהוֹן מָאִיכ אֶתְּמָא בְּהוֹן אֲרוֹכ מְרַעְיָה חִבָּתָא אֲנָא׃

9 *Equo meo in curribus Pharaonis assimilaui te amica mea.* 10 *Quid pulchræ factæ sunt genæ tuæ vt turturis, collum tuum sicut monilia?* 11 *simulachra auri faciemus tibi, cum vermiculationibus argenti,* 12 *donec rex in accubitu suo. nardus mea dedit odorem suum.* 13 *Fasciculus stactes nepos meus mihi. in medio vberũ meorum morabitur.* 14 *Botrus cypri nepos meus mihi in vineis Engaddi.* 15 *Ecce es pulchra amica mea, ecce es pulchra. oculi tui columbæ.* 16 *Ecce es pulcher nepos meus. & decorus ad lectulum nostrum vmbrosus:* 17 *Tigna domorum nostrarum cedri, laquearia nostra cupressi.* CAP. II.

9 ‡ τῇ ἵππῳ μου ἐν ἅρμασι φαραὼ ὡμοίωσά σε ἡ πλη-
10 σίον μου. ‡ τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνος. τρά-
11 χηλός σου ὡς ὁρμίσκοι. ‡ ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν σοι.
12 μετὰ στιγμάτων ἀργυρίου, ‡ ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλί-
13 σει αὐτοῦ. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ. ‡ δέσμος τῆς σακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί. ἀναμέσον τῶν μα-
14 στῶν μου αὐλισθήσεται. ‡ βότρυς τοῦ κύπρου ἀδελφιδός
15 μου ἐμοί, ἐν ἀμπελῶσιν ἐν γαδδί. ‡ ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλη-
σίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραί.
16 ‡ ἰδοὺ εἶ καλὸς ἀδελφιδός μου. καί γε ὡραῖος πρὸς
17 κλίνην ἡμῶν σύσκιος. ‡ δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι, φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι. β'.

1 ‡ Ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων. ‡ ὡς κρίνον
2 ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, οὕτως ἡ πλησίον μου ἀναμέσον τῶν θυ-
3 γατέρων. ‡ ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ οὕτως ἀ-
δελφιδός μου ἀναμέσον τῶν υἱῶν. ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύ-
μησα, καὶ ἐκάθισα, καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί
4 μου. ‡ εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, τάξατε ἐπ' ἐμὲ
5 ἀγάπην. ‡ στηρίσατέ με ἐν μύροις, στοιβάσατέ με ἐν μήλοις, ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Quãdo egressi sunt filij Israel de Ægypto, secuti sunt Pharao & exercitus eius post eos in curribus & in equitibus; & erat via clausa eis à quatuor partibus. à dextris & à sinistris erãt deserta plena serpẽtibus ignitis, & post tergũ eorũ erat Pharao impius & exercitus eius, & ante eos erat mare carectosum. Quid fecit ille sanctus & benedictus? reuelatus est in virtute potẽtiæ suę super mare, cùm suffocatus est Pharao & exercitus eius, & currus & equites & equi eius. *& similiter perusset Israel* nisi Moses propheta extendisset manus suas in oratione coram Dño, & auertisset irã Dñi ab ipsis. & aperuerũt ipse & iusti generationis illius os suum, & dixerũt canticũ, & transierunt in medio maris carectosi per siccum, propter meritum Abrahæ & Isaac & Iacob dilectorum Domini. 10 Quando egressi sunt ad desertum, dixit Dominus ad Mosen: Quàm pulcher est populus hic vt dentur eis verba Legis, & sint sicut inauris in maxillis eorum, vt non recedant à via bona, sicut non recedit equus in cuius maxilla est frenum: & quàm pulchra sunt dorsa eorum vt sustineant iugum præceptorum meorum, & sint super eos sicut iugum super ceruice bouis qui arat in agro, & sustentat se & dominum suum. 11 Tunc dictum est Mosi: Ascende ad firmamentũ, & dabo tibi duas tabulas lapideas excisas ex saphyro throni gloriæ meæ, & splendidas sicut aurum optimum, ordinatas per lineas, scriptas digito meo, in quibus sculpta sunt decem verba quæ expurgata sunt magis quàm argentũ quod expurgatũ est septies septẽ vicibus: dabo autem ea per manũ tuam populo domus Israel. 12 Dum esset Moses magister eorũ in firmamento vt tusciperet duas tabulas lapideas, & Legẽ & præcepta: surrexerunt impij generationis illius, & fecerunt vitulum aureum vnà cum promiscuis qui erant inter eos, & fœtida fecerunt opera sua, & egressum est eis nomen pessimum in seculo, quoniam anteà odor eorũ exibat diffusus per orbẽ, & posteà fœtidi facti sunt vt absinthium cuius odor quàm pessimus est. 13 In tempore illo dixit Dominus ad Mosem: Vade & descẽde, quia corrupit se populus tuus: dimitte me vt cõsumã eos. Tũc reuersus est Moses & quæsiuit misericordiã à facie Domini: & recordatus est Dominus inclinationis Isaac, qui ligatus fuerat à patre suo in mõte Moriah super altare: & conuersus est Dominus ab ira sua, & habitare fecit maiestatẽ suã in medio eorum sicut anteà. 14 Tunc enim descendit Moses, & duas tabulas lapideas portabat in manibus suis, & propter peccata Israel aggrauatæ sunt manus eius, & ceciderunt *tabulæ*, & confractæ sunt: & tunc abiit Moses & comminuit vitulum, & dispersit puluerem eius in fluuium, & potum dedit filiis Israel; & occidit omnes qui erant rei mortis. & ascendit secundò ad firmamentum, & orauit coram Domino, & placauit pro filiis Israel. Tunc præceptum est ei vt faceret tabernaculum & arcam. In illo tempore festinauit Moses & fecit tabernaculum & omnia vasa eius, & arcam, & posuit in arca duas tabulas alias, & constituit filios Aaron sacerdotes vt offerrent oblationes super altare, & vt libarent vinum super oblationes. & vndè erat illis vinum ad libandum? nonne ipsi *morabantur* in deserto loco qui non est aptus ad seminandum, neque etiam erant ibi ficus, neque vites, neque malogranata? sed ibant ad vineas Engadi, & accipiebant indè botros vuarum, & exprimebant ex eis vinum, & libabant ex illo super altare quartam partẽ hin super singulos arietes. 15 Quando faciebant filij Israel voluntatem regis sui, ipse in verbo suo laudabat eos in consistorio angelorum sanctorum, & dicebat: Quàm pulchra sunt opera tua filia mea dilecta mea congregatio Israel, in tempore quo facis voluntatem meã, & laboras in verbis Legis meę! & quàm recta sunt opera tua & occupationes tuæ, sicut pullorum columbæ, qui mundi sunt vt offerantur super altari meo. 16 Respondit cœtus Israel coram dominatore seculi, & ita ait: Quàm pulchra est maiestas sanctitatis tuæ! quoniam in tempore quo tu habitas inter nos, & suscipis voluntariè orationes nostras; & in tẽpore quo tu habitas in lectulo nostro dilecto; filij nostri multi sunt super terrã, & crescimus & multiplicamur sicut arbor quæ plantata est iuxta fontem aquarum, cuius folium pulchrum est, & fructus eius multus. 17 Dixit Salomon propheta: Quàm pulchra est domus sanctuarij Domini quæ ædificata est per manus meas ex lignis cedrinis: sed pulchrior est domus sanctuarij quæ ædificãda est in diebus regis Messię, cuius trabes erunt ex cedris quę sunt in paradiso voluptatis; & tigna eius erunt ex abietibus & arceuthis & pinis.

CAP. II.

Dixit cœtus Israel: Tempore quo dominator seculi collocat maiestatẽ suam inter me, ego similis sum lilio viridi ex paradiso voluptatis, & opera mea pulchra sunt sicut rosa quæ est in campo horti voluptatis. 2 In tempore autem quo ego declino à viis quæ rectę sunt coram eo, & ipse aufert maiestatem sanctitatis suæ à me; ego comparata sum rosæ quæ germinat inter spinas, à quibus perforantur & rumpuntur folia eius: sic ego sum compuncta & scissa propter pessimas impositiones in captiuitate inter prouincias populorum.

3 Ecce sicut pulchra est & laudabilis malus citrea inter arbores infructuosas, & totus mundus cognoscit illam; ita dominator seculi fuit laudabilis inter angelos in tempore quo reuelatus fuit in monte Sinai, quando dedit Legem populo suo: tunc temporis in vmbra maiestatis eius desideraui habitare: & verba Legis eius dulcia fuerunt gutturi meo, & præmia præceptorum eius seruantur mihi in seculo venturo. 4 Dixit cœtus Israel: Introduxit me Dominus in domum gymnasij doctrinæ Israel, in montem Sinai, vt discerem Legem ex ore Mosis scribę magni, & vexillum præceptorum eius suscepi super me in dilectione, & dixi, Omnia quę præcepit Dominus, faciam & audiã.

5 Et in tẽpore quo audiui vocẽ eius qui loquebatur de medio flãmæ ignis, cõmota sum & cõtremui retrorsum prę pauore. Tũc accessi ad Mosem & Aaron, & dixi ad eos: Suscipite vos vocẽ sermonũ Domini de medio ignis, & introducite me in domũ doctrinæ, & sustentate me in verbis Legis in quibus suaue fit seculum; & imponite velamina super ceruicem meam, interpretationem verborum sanctorum quę dulcia sunt gutturi meo, sicut poma paradisi voluptatis, & laborabo in eis si fortè sanabor ex eis, quia langueo amore.

6 * שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃
7 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃
8 * קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ
עַל־הַגְּבָעוֹת׃
9 * דּוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־זֶה
עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן־הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־
הַחֲרַכִּים׃
10 * עָנָה דּוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי
וּלְכִי־לָךְ׃
11 * כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ׃
12 * הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר
נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃
13 * הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ
קוּמִי לָכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃
14 * יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי
אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת־קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב
וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה׃
15 * אֶחֱזוּ־לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים
כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר׃

6 * Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.
7 * Adiuro vos filię Hierusalē per capreas ceruosque camporum, ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam quousque
B ipsa velit.
8 * Vox dilecti mei, ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles.
9 * Similis est dilectus meus capreæ hinnuloque ceruorum. En ipse stat post parietem nostrum, respiciēs per fenestras, prospiciens per cancellos.
10 * En dilectus meus loquitur mihi: Surge & propera amica mea formosa mea, & veni.
11 * Iam enim hyems transiit, imber abiit & recessit.
12 * Flores apparuerunt in terra, tempus
C putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostra.
13 * Ficus protulit grossos suos, vineæ florentes dederunt odorem. Surge propera amica mea speciosa mea, & veni:
14 * Columba mea in foraminibus petræ in cauerna maceriæ. Ostende mihi faciem
D tuam, sonet vox tua in auribus meis. vox enim tua dulcis, & facies tua decora.
15 * Capite nobis vulpes paruulas quæ demoliuntur vineas. nam vinea nostra floruit.

תרגום

6 כַּד הֲווֹ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל אָזְלִין בְּמַדְבְּרָא הֲווֹ עַנְנֵי יְקָרָא מְסַחֲרָן לְהוֹן מֵאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יִשְׁלֹט בְּהוֹן שְׁרָבָא וְשִׁמְשָׁא
וְאַף לָא מִטְרָא וּבַרְדָא׃ 7 בָּתַר כֵּן אִתְאֲמַר לְמֹשֶׁה בִּנְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ לְמִשְׁלַח אִזְגַּדִּין לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא וּכְדוֹ תָבוּ מִלְּאַלָּלָא אַפִּקוּ
שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְאִתְעַכַּבוּ אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא פְּתַח מֹשֶׁה בְּפוּמֵהּ וְכֵן אֲמַר אַשְׁבְּעֵת יַתְכוֹן כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בַּיְיָ צְבָאוֹת
וּבְתֻקְפֵּי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּלָא תְזִידוּן לְמִסַּק לְאַרְעָא דִכְנַעַן עַד דִּיהֵא רַעְוָא מִן קֳדָם יְיָ וִיסוּפוּן כָּל דָּרָא אֱנָשֵׁי קְרָבָא לְמֵמַת מִגּוֹ מַשְׁרִיתָא
הֵיכְמָה דְזָדוּ אֲחוּהוֹן בְּנֵי אֶפְרַיִם דִּי נְפַקוּ תְּלָתִין שְׁנִין מִמִּצְרַיִם עַד לָא מְטָא קִצָּא וּנְפַלוּ בְּיַד פְּלִשְׁתָּאֵי דְיָתְבִין בְּגַת וּקְטַלוּ יַתְהוֹן אֱלָהֵן אוֹרִיכוּ
עַד זְמַן אַרְבְּעִין שְׁנִין וּבָתַר כֵּן יַעֲלוּן בְּנֵיכוֹן וְיִחְסְנוּן יָתָהּ׃ 8 אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּעִדַּן דַּהֲווֹ יָתְבִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם סְלִקַת
קְבֵלְתְּהוֹן לִשְׁמֵי מְרוֹמָא הָא בְּכֵן אִתְגְּלִי יְקָרָא דַיְיָ לְמֹשֶׁה עַל טוּרָא דְחוֹרֵב וְשַׁדַּר יָתֵהּ בְּמִצְרַיִם לְמִפְרַק יַתְהוֹן וּלְמִפַּק יַתְהוֹן מִגּוֹ דְחוֹק מָרְוַת
מִצְרַיִם וְטָפוּ עַל קִצָּא בְּגִין זְכוּתָא דַאֲבָהָתְהוֹן דִּמְתִילִין לְטוּרַיָּא וְשַׁוַּר עַל זְמַן שִׁעְבּוּדָא מְאָה וְתִשְׁעִין שְׁנִין עַל צִדְקְתָא דַאֲמָהָתָן דִּמְתִילָן
לְגִלְמָתָא׃ 9 אֲמֶרֶת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בִּזְמַן דְּאִתְגְּלִי יְקָרָא דַיְיָ בְּמִצְרַיִם בְּלֵילְיָא דְפִסְחָא וּקְטַל כָּל בֻּכְרָא רְכַב עַל חֲזִיזָא קַלִּילָא וּרְהַט
בְּטַבְיָא וּכְאַרְזִילָא דְאַיָּלָא וְאַגִּין עַל בָּתַיָּא דִּי אֲנַן חַמָּן וְאִתְעַחַד בָּתַר אַשְׁוָתָנָא וְאַשְׁגַּח מִן כַּוָּתָא וְאִסְתַּכַּל מִן חֲרַכַּיָּא וַחֲזָא דְמָא דְנִכְסָא דְפִסְחָא
וּדְמָא דִגְזֵרַת מָהוּלְתָּא דַחֲקִיק עַל תַּרְעָנָא וְחַשׁ מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא וַחֲמָא לְעַמֵּהּ דְאָכְלִין יַת נִכְסַת חַגָּא טְוֵי נוּרָא עַל תַּמְכָהּ וְעוּלְשִׁין וּפַטִּירִין וְחָס
עֲלָן וְלָא יְהַב רְשׁוּתָא לְמַלְאָךְ מְחַבֵּל לִמְחַבָּלָא בָּן׃ 10 וּבְעִדַּן צַפְרָא אֲתִיב רְחוּמִי וַאֲמַר לִי קוּמִי לָךְ כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל רְחִימְתִּי דִּי מִלְקַדְמִין
וְשַׁפִּירַת עוֹבָדִין אֱזִלִי נְפַקִי מִן שִׁעְבּוּד מִצְרָאֵי׃ 11 אֲרוּם הָא זְמַן שִׁעְבּוּדָא דְדָמֵי לְסִתְוָא פְּסַק וּשְׁנַיָּא דְאַמְרֵת לְאַבְרָהָם בֵּינֵי פַלְגַיָּא
אִתְקְטַעוּ וּמָרְוַת מִצְרָאֵי דִמְתִיל לְמִטְרָא טְרִידָא חֲלַף וְאָזִל וְלָא תוֹסְפוֹן לְמֶחֱזֵיהוֹן עוֹד עַד עָלְמָא׃ 12 וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דִּמְתִילוּ לְלוּלַבֵּי
דְתָמָר אִתְחַזּוֹ לְמֶעְבַּד נִסִּין בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְעִדַּן קִטּוּף בֻּכְרַיָּא מְטָא וְקַל רוּחָא דְקֻדְשָׁא דְפַרְקָנָא דְאַמְרֵת לַאֲבוּהוֹן כְּבַר שְׁמַעְתִּין מַה
דְאַמְרֵת לֵהּ וְאַף יַת עַמָּא דִּי יִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּהוֹן דָּאִן אֲנָא וּבָתַר כֵּן יִפְקוּן בְּקִנְיָנָא סַגְיָא וּכְעַן צְבֵיתִי לְמֶעְבַּד מַה דְקַיֵּמֵת לֵהּ בְּמֵימְרִי׃
13 כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְבִכּוּרֵי תְּאֵנִים פְּתַחַת פּוּמָהּ וַאֲמֶרֶת שִׁירְתָא עַל יַמָּא דְסוּף וְאַף עֲלֵימַיָּא וְיַנְקַיָּא שַׁבַּחוּ לְמָרֵי עָלְמָא
בְּלִשַּׁנְהוֹן מִן יַד אָמַר לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא קוּמִי לָךְ כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל רְחִימְתִּי וְשַׁפִּירְתִּי אֱזִלִי מִכָּא לְאַרְעָא דְקַיֵּמֵת לַאֲבָהָתָךְ׃
14 וְכִדְרָדִף פַּרְעֹה רַשִׁיעָא בָּתַר עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל הֲוָת מְתִילָא כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְיוֹנְתָא דִסְגִירָא בְּחַגְוֵי טִנָּרָא וְחֵיוָא מָעִיק לָהּ מִגָּיו
וּנְצָא מָעִיק לָהּ מִבָּרָא הַכְדֵין הֲוָת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל סְגִירָא מֵאַרְבַּע סִטְרוֹי דְעָלַם דְמִן קֳדָמֵיהוֹן יַמָּא וּמִן בָּתְרֵיהוֹן רָדִף סָנְאָה וּמִן תְּרֵין
סִטְרֵיהוֹן מַדְבְּרָן דְמַלְיָן חֵיוָן קָלָן דְנָכְתִין וְקָטְלִין בְּאֵרֵסְהוֹן יַת בְּנֵי נְשָׁא וּמִן יַד פְּתַחַת פּוּמָהּ בִּצְלוֹ קֳדָם יְיָ וְנֶפְקַת קָלָא מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא וְכֵן
אֲמֶרֶת אַנְתְּ כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְיוֹנְתָא דְכִיתָא וּמִטַּמְרָא בִּסְגוֹר חַגְוֵי טִנָּרָא וּבְחֶבְיוֹנֵי דַרְגֵיתָא אַחַזְיַנִי יַת חֶזְוִיךְ וְיַת עוֹבָדַיִךְ דְתַקְנָן
אַשְׁמְעִנַּנִי יַת קָלִיךְ אֲרוּם קָלִיךְ עָרִיב בִּצְלוֹתָא בְּבֵית מִקְדַּשׁ זְעֵיר וְחִזְוִיךְ שַׁפִּיר בְּעוֹבָדִין טָבִין׃ 15 בָּתַר דַּעֲבַרוּ יַת יַמָּא אִתְרְעַמוּ
עַל מַיָּא וַאֲתָא עֲלֵיהוֹן עֲמָלֵק רַשִׁיעָא דִּי נְטַר לְהוֹן דְּבָבוּ עַל עֵסֶק בְּכֵרוּתָא וּבִרְכְּתָא דִּי שְׁקַל יַעֲקֹב אֲבוּנָא מִן עֵשָׂו וַאֲתָא לְאַגָּחָא קְרָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל עַל דְּבַטְּלוּ פִּתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא וַהֲוָה עֲמָלֵק רַשִׁיעָא גָנֵב מִתְחוֹת גַּדְפֵּי עַנְנֵי יְקָרָא נַפְשָׁתָא מִשִּׁבְטוֹי דְדָן וּמְקַטֵּל יַתְהוֹן בַּיְ הַהִיא שַׁעְתָּא
אִתְחַיְבוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל דִּמְתִילִין לְכַרְמָא לְאִתְחַבָּלָא אִלּוּלֵי צַדִּיקֵי דָרָא הַהוּא דִּמְתִילִין לְבוֹסַם טָב׃

‡ *Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* 6

‡ *Adiurauí vos filiæ Hierusalem in potentiis & in fortitudinibus agri, si suscitaueritis & excitaueritis dilectionem quousque voluerit.* 7

‡ *Voce nepotis mei, ecce hic venit saliens in montes, transiliens super colles.* 8

‡ *Similis est nepos meus capreæ aut hinnulo ceruorum. ecce vbi stetit post parietem nostrum, prospiciens per fenestras, respiciens per retia.* 9

‡ *Respondet nepos meus, & dicit mihi: Surge veni amica mea, formosa mea, columba mea:* 10

‡ *Quia ecce hyems transiit, imber abijt, recessit sibi:* 11

‡ *Flores apparuerunt in terra, tempus putationis præuenit: vox turturis audita est in terra nostra.* 12

‡ *Ficus protulit grossos suos, vineæ germinantes dederũt odorem. Surge veni amica mea, formosa mea columba mea. & veni tu* 13

‡ *Columba mea in tegmine petræ inhærens antemurali. ostende mihi aspectum tuum, & audire fac me vocem tuam: quoniam vox tua dulcis, & facies tua decora.* 14

‡ *Capite nobis vulpes paruas quæ demoliuntur vineas, & vineæ nostræ germinant.* 15

6 ‡ δὼν υμ@ ἀυτ@ ὑπὸ τὸ κεφαλιὸ μου, καὶ ἡ δεξιὰ ἀυτ@ περιλήψεταί με.

7 ‡ ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι ϗ ἀγρου. ἐὰν ἐγείρητε ϗ ἐξεγείρητε τὸν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ.

8 ‡ φωνὴ ἀδελφιδου μου, ἰδοὺ οὗτ@ ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη, διαλλόμεν@ ἐπὶ τοὺ βουνούς.

9 ‡ ὅμοιός ἐσιν ἀδελφιδός μου τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐλάφων. ἰδοὺ οὗ ἕστηκεν ὀπίζω τοῦ τοίχου ἡμῶν, ἐκκύπτων διὰ τῶν θυρίδων. ἐκκύπτων διὰ τῶν δικτύων.

10 ‡ ἀποκρίνε) ἀδελφιδός μου, καὶ λέγει μοι, ἀνάστα, ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, καλή μου, περιστερά μου·

11 ‡ ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν. ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν ἐπορεύθη ἑαυτῷ·

12 ‡ τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ, καιρὸς τ τομῆς ἔφθακε, φωνὴ τ τυγόν@ ἠκούθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.

13 ‡ ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτ. αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσαι ἔδωκαν ὀσμήν. ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλησίον μου καλή μου, περιστερά μου. καὶ ἐλθὲ σὺ

14 ‡ περιστερά μου, ἐν σκέπῃ τ πέτρας ἐχομένη ϗ περιτειχίσματ@. δεῖξόν μοι τὸν ὄψιν σου, καὶ ἀκούτισόν με τὴν φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡραία.

15 ‡ πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικρὰς ἀφανίζουσας ἀμπελῶνας. καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Quando populus domus Israel ambulabat per desertum, erant nubes gloriæ circundantes eos per quatuor ventos mundi, vt non dominaretur in eos æstus, neque Sol, neque pluuia, neque grando. [7] Post hæc dictum fuit Mosi in prophetia à facie Domini, vt mitteret nuncios ad explorandam terram: & quando reuersi sunt ab explorando, detraxerunt terræ Israel, & demorati sunt quadraginta annis in deserto. Aperuit Moses os suũ, & sic ait: Adiuro te ecclesia Israel in Domino exercituũ, & in fortitudinibus terræ Israel, ne superbè contendatis ascendere ad terram Chanaã, donec sit voluntas à facie Domini: & consumatur tota generatio virorum bellatorum vt moriantur de medio castrorum: sicut superbierunt fratres vestri filij Ephraim, qui ex Ægypto egressi sunt triginta annis antequàm peruenisset finis: & ceciderunt in manum Philistinorum qui habitabant in Geth, & occiderunt eos. sed expectate vsque ad tempus quadraginta annorũ, & posteà ingredientur filij vestri & possidebunt eam. [8] Dixit Salomon rex: In tẽpore quo habitabat populus domus Israel in Ægypto, ascendit clamor eorum ad cælos excelsos: tunc reuelata est gloria Domini Mosi super montem Horeb, & misit eum in Ægyptum vt redimeret eos, & vt educeret eos de oppressione subiectionis Ægyptiorum, & abbreuiatũ est tempus præfinitum propter merita patrum qui comparati sunt montibus: & diminuit de tempore seruitutis centum nonaginta annos, propter iustitiam matrum quæ comparatæ sunt collibus. [9] Dixit cœtus Israel: In tempore quo reuelata est gloria Domini in Ægypto in nocte Phase, & occidit omnem primogenitum; ascendit super fulgur velocissimum, & cucurrit sicut caprea & sicut hinnulus ceruorum, & protexit domos in quibus eramus, & stetit post parietes nostros, & prospexit per fenestras, & aspexit per cancellos, & vidit sanguinem victimæ Phase & sanguinem circuncisionis qui impressus erat in portis nostris, & contẽplatus est de cælis excelsis, & vidit populum suum qui comedebat victimam solennitatis assam igni cum intestinis & lactucis agrestibus & azymis; & pepercit nobis, & non dedit potestatem angelo dissipatori vt disperderet nos.

[10] Et in tempore matutino respondit dilectus meus & dixit mihi: Surge tibi synagoga Israel, dilecta mea ab initio, & pulchra operibus, vade egredere de subiectione Ægyptiorum. [11] Quoniam ecce tempus subiectionis, quod simile est hyemi, cessauit, & anni quos dixi Abrahæ inter diuisiones, abbreuiati sunt; & dominium Ægyptiorum, quod comparatum est pluuiæ continuæ, transiuit & abiit, & non addetis vltrà videre eos vsque in seculum. [12] Moses autem & Aaron qui comparati sunt ramis palmarum, apparuerunt vt ederent miracula in terra Ægypti: & tempus putationis primogenitorum aduenit, & vox Spiritus sancti & redemptionis quam dixi Abrahæ patri vestro. iam enim audistis quid dixerim ei: Et etiam populum cui seruituri sunt iudicabo ego, & posteà egredientur cum substantia magna: & nunc volo facere quod iurauí ei in verbo meo. [13] Cœtus Israel qui comparatus est præcocibus ficubus, aperuit os suum, & dixit canticum super mare carectosum; & etiam pueri & infantes laudauerunt dominatorem seculi linguis suis. Illico dixit eis dominator seculi: Surge tibi congregatio Israel dilecta mea & formosa mea, vade hinc ad terram quam iurauí patribus tuis. [14] Quando persecutus est Pharao impius populum domus Israel, erat cœtus Israel similis columbæ quæ clausa est in foraminibus petræ, quam serpens coarctat intrinsecus, & accipiter coarctat eam extrinsecus: sic erat cœtus Israel clausus à quatuor partibus mundi, quoniã ante eos erat mare, & post eos persequebatur hostis, & à duobus lateribus eorum erant deserta plena serpentibus ignitis, qui mordebant & occidebant veneno suo filios hominum. illico autem aperuit os suum in oratione coram Domino, & descendit vox de cælis excelsis, & sic ait: Tu cõgregatio Israel quę comparata es columbæ mundæ, & occultata es in clausura foraminum petræ & in absconditis graduum, ostende mihi aspectum tuum & opera tua recta. fac me audire vocem tuam, quoniam vox tua suauis est in oratione in domo sanctuarij modici, & aspectus tuus pulcher in operibus bonis. [15] Postquàm transierunt mare, murmurauerunt propter aquas; & venit contra eos Amalech impius, qui obseruauit eis inimicitiam propter primogenituram & benedictionem quam tulerat Iaacob pater noster ab Esau, & venit vt pugnaret contra Israel, eo quòd irrita fecerant verba Legis: & Amalech impius furabatur de-sub alis nubium gloriæ animas de tribu Dan, & occidebat eas. In illo tempore condemnatus est populus domus Israel, qui comparatus est vineæ, vt disperderetur, nisi adfuissent iusti generationis illius, qui comparati sunt optimo aromati.

16 * דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
17 * עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה־לְךָ דּוֹדִי
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל־הָרֵי בָתֶר׃ ג
1 * עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
2 * אָקוּמָה נָא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
3 * מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה
4 נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ * כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד־
שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי׃
5 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹת אוֹ
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃
6 * מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת
7 מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃ * הִנֵּה מִטָּתוֹ
שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃
8 * כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־
9 יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃ * אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃

16 * Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pa-
17 scitur inter lilia; * donec aspiret dies, & in-
clinentur vmbræ. reuertere, similis esto di-
lecte mi capreæ hinnuloque ceruorum su-
per montes Bethel. CAP. III.
1 IN lectulo meo per noctem quęsiui quem
A diligit anima mea. quæsiui illum, & non
2 inueni. * Surgam & circuibo ciuitatem;
per vicos & plateas quæram quem diligit
anima mea. quæsiui illum, & non inueni.
3 * Inuenerunt me vigiles qui custodiunt
B ciuitatem: Num quem diligit anima mea
4 vidistis? * Paululum cùm pertransis-
sem eos, inueni quem diligit anima mea.
Tenui eum, nec dimittam, donec intro-
ducam illum in domum matris meæ, &
in cubiculum genitricis meæ.
5 * Adiuro vos filiæ Hierusalem per capreas
ceruosque camporum, ne suscitetis neque
euigilare faciatis dilectã, donec ipsa velit.
6 * Quæ est ista quæ ascendit per deser-
tũ sicut virgula fumi ex aromatibus myr-
C rhæ & thuris, & vniuersi pulueris pigmen-
tarij?
7 * En lectulum Salomonis sexaginta for-
tes ambiunt ex fortissimis Israel,
8 * Omnes tenentes gladios & ad bella do-
ctissimi. Vniuscuiusque ensis super femur
suum propter timores nocturnos.
9 * Ferculum fecit sibi rex Salomon de li-
gnis Libani.

תרגום

16 בֵּי הַהִיא שַׁעְתָּא הֲדַרוּ בִּתְיוּבְתָּא בְּכֵן אִתְעַתַּד מֹשֶׁה נְבִיָּא וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וִיהוֹשֻׁעַ מְשׁוּמְשָׁנֵהּ אִזְדְּרַז וּנְפַק מִתְּחוֹת גַּדְפֵּי עֲנָנָא יְקָרָא דַיְיָ
וְעָמֵהּ גֻּבְרִין צַדִּיקַיָּא דְּדָמִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן לְוַרְדָא וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בַּעֲמָלֵק וְחַבְּרוּ יָתֵהּ וְיַת עַמֵּהּ בְּשַׁמְתָּא דַיְיָ וּקְטָלָא וּתְבִירָא בְּפִתְגַם דְּחָרֶב׃
17 וּבִזְעֵירוּת יוֹמַיָּא עֲבַדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא דְּדַהֲבָא וְאִסְתַּלְּקוּ עַנְנֵי יְקָרָא דִּי מְטַלְּלִין עִלַּוֵּיהוֹן וְאִשְׁתְּאַרוּ מְפַרְסְמָן וְאִתְרוֹקְנוּ יַת תִּקּוּן
זְיָנֵיהוֹן דַּחֲקִיק בֵּהּ שְׁמָא רַבָּא מְפָרַשׁ בְּשִׁבְעִין שְׁמָהָן וּבְעָא יְיָ לְהוֹבָדָא יַתְהוֹן מִן עָלְמָא אִלּוּלֵי דְּאִדְכַּר קֳדָמוֹי קְיָם דְּקַיִם בְּמֵימְרֵהּ לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב דַּהֲווֹ קַלִּילִין בְּפֻלְחָנֵהּ כְּטַבְיָא וּכְאוּרְזִילָא דְּאַיָּלָא וְתִקְרוֹבְתָּא דִּי קָרֵב אַבְרָהָם יַת יִצְחָק בְּרֵהּ בְּטוּר מוֹרִיָּה וּמִן קִדְמַת דְּנָא
קָרֵב תַּמָּן יַת קֻרְבָּנֵיהּ וּפַלִּג יַתְהוֹן בְּשָׁוֶה׃ ג 1 וְכַד חֲזוֹ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּאִסְתַּלְּקוּ עַנְנֵי יְקָרָא מֵעִלַּוֵּיהוֹן
וּכְלִילָא דְּקֻדְשָׁא דְּאִתְיְהַב לְהוֹן בְּסִינַי אִתְנְטִילַת מִנְּהוֹן וְאִשְׁתְּאַרוּ חֲשִׁיכִין כְּלֵילְיָא וּבְעוֹ יַת כְּלִילָא דְּקֻדְשָׁא דְּאִסְתַּלְּק מִנְּהוֹן וְלָא אַשְׁכְּחוּנוֹהִי׃
2 אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִלֵּן לְאִלֵּן נְקוּם וְנֵיזִל וְנִסְחַר לְמַשְׁכַּן זִמְנָא דְּפַרְסֵהּ מֹשֶׁה מִבָּרָא לְמַשְׁרִיתָא וְנִתְבַּע אֻלְפַּן מִן קֳדָם יְיָ וּשְׁכִינַת
קֻדְשָׁא דְּאִסְתַּלְּק מִנָּנָא וַחֲזַרוּ בְּקִרְיָן וּבִפְלָטַיָּא וּבְפַתְוָן וְלָא אַשְׁכַּחוּ׃ 3 אֲמֶרֶת כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אַשְׁכַּחוּ יָתִי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְלֵוָאֵי
נָטְרֵי מַטְּרַת מֵימְרָא דְּמַשְׁכַּן זִמְנָא דִּי מְסַחֲרָן יָתֵהּ חֲזוֹר חֲזוֹר וּשְׁאִלַת לְהוֹן עַל עֵסֶק שְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ דְּאִסְתַּלְּקַת מִנִּי אֲתִיב מֹשֶׁה סָפְרָא רַבָּא
דְּיִשְׂרָאֵל וְכֵן אֲמַר אֶסַּק לִשְׁמֵי מְרוֹמָא וַאֲצַלֵּי קֳדָם יְיָ מָאִים יְכַפֵּר עַל חוֹבֵיכוֹן וְיַשְׁרֵי יַת שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינֵיכוֹן כְּמִלְּקַדְמִין׃ 4 כִּזְעֵיר צִבְחַר
הֲוָה וְתָב יְיָ מִתְּקוֹף רֻגְזֵהּ וּפַקַּד לְמֹשֶׁה נְבִיָּא לְמֶעְבַּד מַשְׁכַּן זִמְנָא וַאֲרוֹנָא וְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בְּגַוֵּהּ וְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְקָרְבִין קֻרְבָּנֵיהוֹן
זְעָסְקִין בְּפִתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא בְּאִדְרוֹן בֵּית מֶדְרָשָׁא דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן וּבְקִטּוּנָא דִּיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מְשׁוּמְשָׁנֵהּ׃ 5 כַּד שְׁמַעוּ שִׁבְעָא אֻמַּיָּא דִּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְמֶחְסַן יַת אַרְעֲהוֹן וְקָמוּ כַּחֲדָא וְקַצְּצוּ יַת אִילָנַיָּא וּסְתָמוּ יַת מַבּוּעֵי מַיָּא וְצַדִּיו יַת קִרְוֵיהוֹן וַעֲרַקוּ אֲמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה
נְבִיָּא אֲנָא קַיְמֵת לַאֲבָהָתְהוֹן דְּאִלֵּין לְאַעְלָא יַת בְּנֵיהוֹן לְאַחְסָנָא אַרְעָא עָבְדָא חָלָב וּדְבַשׁ כְּעַן אֲנָא מְעַכֵּב יַתְהוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא וּתְהֵי
אוֹרַיְתִי מִתְעָרְבָא בְּגוּפֵיהוֹן וּמִבָּתַר כֵּן אִנּוּן עַמְמִין רַשִׁיעָן יִבְנוֹן מַה דְּאַצְדִּיו בְּכֵן אֲמַר מֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אַשְׁבְּעֵת לְכוֹן כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל
בַּיְיָ צְבָאוֹת וּבִתְקִיפֵי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּלָא תְזִידוּן לְמִסַּק לְאַרְעָא כְּנַעֲנָאֵי עַד מִשְׁלַם אַרְבְּעִין שְׁנִין וִיהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִמְסַר יָתְבֵי
אַרְעָא בִּידֵיכוֹן וְתַעְבְּרוּן יַת יַרְדְּנָא וּתְהֵי אַרְעָא כְּבִישָׁא קֳדָמֵיכוֹן׃ 6 כַּד סְלִקוּ יִשְׂרָאֵל מִן מַדְבְּרָא וַעֲבַרוּ יַת יַרְדְּנָא עִם יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן
אֲמַרוּ עַמֵּי אַרְעָא מַה הִיא דָא אוּמָא בְּחִרְתָּא דְּסָלְקָא מִן מַדְבְּרָא מִתְגַּמְרָא מִן קְטוֹרָת בֻּסְמִין וּסְעִידָא בִּזְכוּתֵהּ דְּאַבְרָהָם דִּפְלַח וְצַלִּי קֳדָם
יְיָ בְּטוּר מוֹרִיָּה וּמִתְמַרְקָא מְשַׁח רְבוּתָא בְּצִדְקְתֵהּ דְּיִצְחָק דִּי אִתְעֲקַד בַּאֲתַר בֵּית מֻקְדְּשָׁא דְּמִתְקְרֵי טוּר דִּי לְבוֹנְתָא וּמִתְעַבְּדִין לָהּ נִסִּין
בַּחֲסִידוּתֵהּ דְּיַעֲקֹב דְּאִשְׁתַּדַּל עִמֵּהּ עַד מִסַּק קְרִיצְתָא וְאִתְגַּבַּר מִנֵּהּ וְאִשְׁתֵּיזֵב הוּא וּתְרֵי עֲסַר שִׁבְטוֹי׃
7 כַּד בְּנָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בִּירוּשְׁלֵם אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ כַּמָּה יָאֵי בֵּית מֻקְדְּשָׁא הָדֵין דְּאִתְבְּנֵי לִי עַל יְדוֹי
מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד וְכַמָּה יָאִין כַּהֲנַיָּא בְּעִדַּן דְּפָרְסִין יְדֵיהוֹן וְקָיְמִין עַל דּוּכְנְהוֹן וּמְבָרְכִין לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהַהִיא בִּרְכְתָא מְסַחֲרָא
לְהוֹן כְּשׁוּר רָם וְתַקִּיף וּבָהּ מִתְגַּבְּרִין וּמַצְלְחִין כָּל גִּבָּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וְכָהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי וְכָל שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוֹן אֶחֱדִין
בְּפִתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא דִּמְתִילִין לְחַרְבָּא וְשָׁקְלָן וְטָארָן בְּהוֹן כְּגִבָּרִין מְאֻלָּפֵי קְרָבָא וְכָל חַד וְחַד מִנְּהוֹן חֲתִימַת מִילָה עַל בִּסְרֵהוֹן הֵיכְמָה אִתְחֲתִימַת
בְּבִסְרֵהּ דְּאַבְרָהָם וּמִתְגַּבְּרִין בָּהּ כִּגְבַר דְּחַרְבָּא חֲגוּרָא עַל יַרְכֵהּ וּבְגִין כֵּן לָא דָחֲלִין מִן מַזִּיקַיָּא וּטְלָנֵי דְּאָזְלִין בְּלֵילְיָא׃ 9 הֵיכַל קֻדְשָׁא
בְּנָאלֵהּ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מִן אִילָנֵי זַנְגְּבִילָא וּשְׁאָגֵי וְשׁוּרְבָנֵי דְּאָתֵי מִן לְבָנוֹן וַחֲפָא יָתֵהּ דְּהַב דְּכֵי׃

* *Nepos meus mihi, & ego illi: qui pascit in* 16
liliis: * *Donec aspirauerit dies, & motæ fue-* 17
rint vmbræ. Reuertere, similis esto tu nepos
meus dorcadi vel hinnulo ceruorum super mon-
tes concauitatum.

CAP. III.

SUper lectulum meum in noctibus, quæsiui 1
quem dilexit anima mea. quæsiui illum, &
non inueni illum: vocaui eum, & non audiuit
me. * *Surgam iam & circuibo in ciuitate, in* 2
foris & in plateis. & quæram quem dilexit a-
nima mea. quæsiui illum, & non inueni illum.
* *Inuenerunt me qui custodiunt, qui circueũt* 3
in ciuitate. Num quem dilexit anima mea vi-
distis? * *Vt parum cùm pertransiui ab eis, do-* 4
nec inueni quem dilexit anima mea. tenui eum,
& non dimisi eum, donec introduxi eum in
domum matris meæ, & in cellam eius quæ con-
cepit me. * *Adiuraui vos filiæ Hierusalem in* 5
potentiis & in fortitudinibus agri, si suscitaue-
ritis & excitaueritis dilectionem donec volue-
rit. * *Quæ ista quæ ascendit à deserto, sicut* 6
truncus fumi euaporans myrrham & thus ab
omnibus pulueribus vnguentarij! * *En lectu-* 7
lum Salomonis, sexaginta potentes in circuitu
eius ex potentibus Israel: * *Omnes tenentes gla-* 8
dium docti bellum: vir ense eius super femur
suum à timore in noctibus. * *Ferculum fecit sibi* 9
rex Salomon de lignis Libani.

16 * ἀδελφιδός μου ἐμοί, κἀγὼ αὐτῷ. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς
17 κρίνοις, * ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ
σκιαί. ἀπόστρεψον, ὁμοιώθητι σὺ ἀδελφιδέ μου τῷ δόρ-
κωνι ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. γ'.

1 * Ἐπὶ κοίτῃ μου ἐν νυξίν, ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ
ψυχή μου. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκάλε-
2 σα αὐτόν, καὶ οὐκ ὑπήκουσέ μου. * ἀναστήσομαι δὴ καὶ
κυκλώσω ἐν τῇ πόλει. ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς πλα-
τείαις. καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐζήτη-
3 σα αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. * εὕρεσάν με οἱ θεωροῦντες,
οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή
4 μου ἴδετε; * ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ' αὐτῶν· ἕως οὗ
εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐκράτησα αὐτὸν καὶ
οὐκ ἀφῆκα αὐτόν, ἕως εἰσήγαγον αὐτόν. εἰς τὸν οἶκον μη-
5 τρός μου, καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. * ὥρκισα
ὑμᾶς θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς
ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγά-
6 πην ἕως ἂν θελήσῃ. * τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ
τῆς ἐρήμου, ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμμένη σμύρνῃ καὶ
7 λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ. * ἰδοὺ ἡ κλίνη
τοῦ Σολομῶντος, ἑξήκοντα δυνατοὶ κυκλοῦσιν αὐτὴν ἀπὸ δυνα-
8 τῶν Ἰσραήλ, * πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν δεδιδαγ-
μένοι πόλεμον. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηροῦ αὐτοῦ ἀ-
9 πὸ φόβους ἐν νυξί. * φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασι-
λεὺς Σολομὼν ἀπὸ ξύλων τοῦ λιβάνου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 In illo tempore conuersi sunt in pœnitentia. tunc stetit Moses propheta & orauit coram Domino; & Iosue minister eius accinctus est, & egressus est de sub alis nubium gloriæ Domini, & cum eo viri iusti qui similes sunt rosæ in operibus suis, & inierunt prœlium contra Amalech, & confregerunt illum & populum eius in nomine Domini, qui occidit & contriuit eos in ore gladij. 17 Et post paucos dies fecerunt filij Israel vitulum aureum, & sublatæ sunt nubes gloriæ quæ obumbrabant eos: & remanserunt discooperti, & exuerunt ornamentum armorum suorum in quibus sculptum erat nomen magnum expositum in septuaginta nominibus; & voluit Dominus disperdere eos de seculo, nisi subiisset memoria coram eo iuramenti sui quod iurauit in verbo suo Abraham, Isaac & Iaacob, qui erant velocissimi in cultu eius sicut caprea & hinnulus ceruorum, & etiam oblationis quam obtulit Abraham Isaac filium suum in monte Moriah: & antehac obtulerat illic oblationes suas, & diuiserat eas æqualiter. CAP. III.

ET quando vidit populus domus Israel quòd sublatæ essent nubes gloriæ ab eis, & corona sanctitatis quæ data fuit eis in Sinai, ablata esset ab eis, remanserunt contenebrati sicut nox, & quæsierunt coronam sanctitatis quæ sublata fuerat ab eis, & non inuenerunt illam. 2 Dixerunt filij Israel ad inuicem: Surgamus & eamus & circundemus tabernaculum fœderis quod extendit Moses extra castra, & quęramus doctrinam à facie Domini, & maiestatem sanctam quæ sublata est à nobis: & circuierunt per ciuitates & plateas & per vicos, & non inuenerunt eam. 3 Dixit cœtus Israel: Inuenerunt me Moses & Aaron & Leuitæ obseruantes custodiam verbi tabernaculi fœderis qui circuibant illud peregyrum, & interrogaui eos de maiestate gloriæ Domini quæ sublata fuerat à me. Respondit Moses scriba princeps Israel, & sic ait: Ascendam ad cælos excelsos & orabo coram Domino, si fortè placabitur super peccata vestra, & habitare faciet maiestatem suam inter vos sicut olim. 4 Quasi paulum & modicum fuit, & reuersus est Dominus ab ira furoris sui, & præcepit Dominus Mosi prophetæ vt faceret tabernaculum fœderis & arcam; & collocauit maiestatem suam in medio eius: & populus domus Israel offerebant oblationes suas, & nauabant operã verbis Legis in cœnaculo domus doctrinæ Mosis magistri eorum, & in cubiculo Iosue filij Nun ministri eius. 5 Quando audierunt septem populi quòd filij Israel possessuri essent terram ipsorum, surrexerunt simul & succiderunt arbores, & obturauerunt fontes aquarum, & destruxerunt vrbes suas & fugerunt. Dixit ille sanctus & benedictus Mosi prophetæ: Ego iuraui patribus istorum me introducturum filios eorum in possessionem terræ fluentis lacte & melle. nunc autem ego retinebo eos quadraginta annis in deserto, & erit Lex mea adsueta corporibus eorum: & posteà illi populi impij ædificabunt quod destruxerunt. Tunc dixit Moses filiis Israel: Adiuro vos cœtus Israel per Dominum exercituum, & per fortes terræ Israel, ne superbè contendatis vt ascendatis in terram Chananæorum, donec impleantur quadraginta anni, & sit voluntas coram Domino vt tradat habitatores terrę in manus vestras: & transibitis Iordanem, & erit terra subiecta coram vobis. 6 Quando ascenderunt filij Israel de deserto, & transierunt Iordanem cum Iosue filio Nun, dixerunt populi terræ: Quæ est ista gens electa quæ ascendit de deserto, suffumigata ab incensu aromatum, & adiuta propter meritum Abrahæ, qui seruiuit & orauit coram Domino in monte Moriah, & extersa oleo vnctionis propter iustitiam Isaac, qui ligatus fuit in loco domus sanctuarij, qui vocatus est Mons thuris: & fiunt ei mirabilia propter misericordiam Iaacob, cum quo luctatus est vsque ad ascensum auroræ, & prævaluit illi, & liberatus est ipse & duodecim tribus eius. 7 Quando ædificauit Salomon rex Israel domum sanctuarij Domini in Ierusalem, dixit Dominus in verbo suo: Quàm pulchra est domus sanctuarij hæc quæ ædificata est mihi per manus regis Salomonis filij Dauid! & quàm pulchri sunt Sacerdotes in tempore quo extendunt manus suas & stant in suggesto suo, & benedicunt populo domus Israel! & illa benedictio circundat eos sicut murus excelsus & fortis, & in ea prævalẽt & prosperantur omnes fortes Israel.

8 Sacerdotes autem & Leuitæ & omnes tribus Israel vniuersi apprehendũt verba Legis, quæ comparantur gladio, & ponderant & agitant ea sicut fortes docti in bello, & super vnoquoque eorum signata est circuncisio in carne ipsorum, sicut signata fuit in carne Abrahæ: & prævalent & confortantur in ea sicut fortis qui accinctus est gladio super femur suum; & ideò non timent à spiritibus nociuis & dæmonibus qui ambulant in nocte. 9 Templum sanctuarij ædificauit sibi rex Salomon de lignis cedrinis, & arceuthinis & pinis quæ adducuntur de Libano, & operuit illud auro purissimo.

10 * עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן
תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃
11 * צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה
שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת
לִבּוֹ׃ ד
1 * הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד
לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃
2 * שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם
מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃
3 * כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה כְּפֶלַח
הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃
4 * כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן
תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים׃
5 * שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֲפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרֹעִים
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
6 * עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל־הַר
הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃
7 * כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃
8 * אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָשׁוּרִי
מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת
מֵהַרְרֵי נְמֵרִים׃
9 * לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַד מֵעֵינַיִךְ
בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃

10 * Columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum media charitate constrauit, propter filias
11 Hierusalem. * Egredimini filiæ Sion, & videte regẽ Salomonem in diademate quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius.

CAP. IIII.

1 A QVàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es! Oculi tui columbarum, absq; eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut
2 greges caprarum quę ascenderunt de mõte Galaad. * Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est inter
3 eas. * Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici, ita genæ tuę absque eo quod intrinsecus latet. Inf. 6.
4 * Sicut turris Dauid collum tuum quæ ædificata est cum propugnaculis. Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura
B fortium.
5 * Duo vbera tua sicut duo hinnuli capreę
6 gemelli qui pascũtur in liliis, * donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. Vadam ad montem myrrhæ, & ad collem thuris.
7 * Tota pulchra es amica mea, & macu-
8 la non est in te. * Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir & Her-
C mon, de cubilibus leonum, de montibus
9 pardorum. * Vulnerasti cor meum soror mea sponsa; vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui.

תרגום

10 וּבָתַר דִּי שְׁלֵם יָתֵהּ שַׁוִּי בְּגַוֵּהּ יַת אֲרוֹנָא דְסַהֲדוּתָא דְהוּא עַמּוּדָא דְעָלְמָא וּבְגַוֵּהּ תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא דִּי אַצְנַע תַּמָּן מֹשֶׁה בְּחוֹרֵב
דִּיקִיתִין מִן כְּסַף מְזֻקָּק וְשַׁפִּירִין מִן דְּהַב טָב וּפָרֹשׁ וְטַלֵּל מִן עִלַּוֵּהּ יַת פָּרוּכְתָא דְתִכְלָא וְאַרְגְּוָנָא וּבֵינֵי כְּרוּבַיָּא דִּי עִלַּוֵּי בַּפּוּרְתָא הֲוָת שָׁרְיָא
שְׁכִינְתָא דַיְיָ דְשַׁכֵּן שְׁמֵהּ בִּירוּשְׁלֵם מִן כָּל כְּרַכֵּי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 11 כַּד אֲתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יַת חֲנוּכַּת בֵּית מִקְדְּשָׁא כָּרוֹזָא
נְפַק בְּחֵיל וְכֵן אֲמַר פּוּקוּ וַחֲזוֹ יָתְבֵי פִּלְכַיָּא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְעַמָּא דְצִיּוֹן בְּתָגָא וּבִכְלִילָא דִכְלִלוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּיוֹם
חֲנֻכַּת בֵּית מִקְדְּשָׁא וַחֲדִי בְּחֶדְוַת חַגָּא דִמְטַלְלָתָא דַעֲבַד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּעִדָּנָא הַהִיא אַרְבְּעָה עֲסַר יוֹמִין׃ ד
1 וּבְהַהוּא יוֹמָא קָרֵב מַלְכָּא שְׁלֹמֹה אֶלֶף עֲלָוָן עַל מַדְבְּחָא וְאִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֻרְבָּנֵהּ קֳדָם יְיָ נֶפְקַת קָלָא מִן שְׁמַיָּא וְכֵן אֲמֶרֶת כַּמָּה
יָאֶה אַנְתְּ כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל וְכַמָּה יָאֲוָן אִנּוּן רַבְרְבֵי כְּנִישְׁתָּא וְחַכִּימַיָּא יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּאִנּוּן מְנַהֲרִין לְעָלְמָא לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְדַמְיָן
לְגוֹזָלִין בְּנֵי יוֹנָתָא וַאֲפִילוּ שְׁאַר בְּנֵי כְנִשְׁתָּךְ וְעַמָּא דְאַרְעָא אִנּוּן צַדִּיקִין כִּכְנוֹי דְיַעֲקֹב דִּי לְקַטוּ אַבְנִין וַעֲבַדוּ גַּלְשׁוּשִׁיתָא בְּטוּרָא דְגִלְעָד׃
2 כַּמָּה יָאֲוָן כַּהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי דִמְקָרְבִין יַת קֻרְבָּנָךְ וְאָכְלִין בְּסַר קֻדְשָׁא וּמַעְשְׂרָא וְאַפְרָשׁוּתָא וְדַכְיָן מִכָּל אוֹנָסָא וּגְזֵילָא הֵיכְמָא דַהֲווֹ דַכְיָן
עֶדְרָא עָנָא דְיַעֲקֹב בְּעִדָּן דַהֲווֹ גְזִיזִין וְסָלְקָן מִן נַחֲלָא דְיוּבְקָא דְלָא הֲוָת בְּהוֹן אֲנִיסוּתָא וּגְזֵילָא וְכֻלְּהוֹן דַּמְיָן דָּא לְדָא וְיָלְדָן תְּיוּמִין בְּכָל עִדָּן
וְעַקְרָא וּמַתְכְּלָא לָא הֲוָת בְּהוֹן׃ 3 וְשִׂפְתּוֹי דְכַהֲנָא רַבָּא הָוָן בָּעֲיָן צְלוֹתָא בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי קֳדָם יְיָ וּמִלּוֹי הֲווֹ מְהַפְּכִין חוּבֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל
דְדַמְיָן לְחוּט זָהֳרִיתָא וּמְחַוְרָן יַתְהוֹן כַּעֲמַר נְקִי וּמַלְכָּא דִי הוּא רֵישְׁהוֹן מְלִי פִּקּוּדַיָּא כְּרִמּוֹנָא בַּר מִן אִמַּרְכְּלַיָּא וְאַרְכּוּנִין דְּאִנּוּן קְרִיבִין לְמַלְכָּא
דִי אִנּוּן צַדִּיקַיָּא וְלֵית בְּהוֹן מִדַּעַם בִּישׁ׃ 4 וְרֵישׁ מְתִיבְתָּא דִּי הוּא רַב דִּי לִיךְ חֲסִין בִּזְכוּתָא וְרַב בְּעוֹבָדִין טָבִין כְּדָוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל
וְעַל מֵימַר פֻּמֵּהּ הֲוָה מִתְבְּנֵי עָלְמָא וּבְאֻלְפַן דְּאוֹרַיְתָא הֲוָה עָסֵק רְחִיצִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְנַצְחִין בִּקְרָבָא כְּאִלּוּ אֲחָדִין בִּידֵיהוֹן כָּל מִינֵי
זְיָנִין דְגִבָּרִין׃ 5 תְּרֵין פָּרִיקַיִךְ דַעֲתִידִין לְמִפְרְקִיךְ דַּמְיָן לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּנֵי יוֹכֶבֶד דְאִמְּתִלּוּ לִתְרֵין אוּרְזִילִין תְּיוּמֵי טַבְיָא וְהָוָן רָעָן לְעַמָּא
בֵּית יִשְׂרָאֵל בִּזְכוּתֵיהוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא בְּמַנָּא וּבְעוֹפִין פַּטִּימִין וּמֵי בְּאֵרָא דְמִרְיָם׃ 6 וְכָל זְמַן דַהֲווֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲחָדִין
בִּידֵיהוֹן אוּמָנוּת אֲבָהָתְהוֹן צַדִּיקַיָּא הֲווֹ עָרְקִין מַזִּיקֵי וּטְלָנֵי וְצַפְרִידֵי וְטִהֲרֵי מִבֵּינֵיהוֹן עַל דַהֲוָה שְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ שָׁרְיָא בְּבֵית מִקְדְּשָׁא דַהֲוָה
מִתְבְּנֵי בְּטוּר מוֹרִיָּה וְכָל מַזִּיקַיָּא וּמְחַבְּלַיָּא הֲווֹ עָרְקִין מֵרֵיחַ קְטוֹרֶת בֻּסְמִין׃ 7 וּבִזְמַן דְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל עָבְדִין רְעוּתֵהּ דְמָרֵי עָלְמָא
הוּא מְקַלֵּס יַתְהוֹן בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וְכֵן אָמַר כֻּלָּךְ שַׁפִּירְתָא כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל וּמַחֲתָא לֵית בִּיךְ׃ 8 אָמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ עִמִּי תְּהֵי יָתְבָא
כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּדַמְיָא לְנִנְפֵּי דְהִיא צְנִיעָא וְעִמִּי חֵעֲלוֹן לְבֵית מִקְדְּשָׁא וִיהוֹן מַקְרְבִין לָךְ דּוֹרוֹן רָאשֵׁי עַמָּא דְיָתְבִין עַל נְהַר דַּאֲמָנָה וְדַיָּרֵי
דְיָתְבִין בְּרֵישׁ טוּר תַּלְגָּא וְאֻמַּיָּא דִּי בְחֶרְמוֹן וִיהוֹן מַסְקִין לָךְ מִסִּין יָתְבֵי כְּרַכִּין חַקִּיפִין דִּי אִנּוּן גַּבְרִין כְּאַרְיָוָן תִּקְרוּבְתָא מִן קִרְיֵי טוּרַיָּא
דַחֲסִינִין מִן נְמֵרִין׃ 9 קְבִיעַ עַל לוּחַ לִבִּי רְחִימְתִּיךְ אַחֲתִי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְנִנְפֵּי דִּי הִיא צְנִיעָא קְבִיעַ עַל לוּחַ לִבִּי חִבַּת
זוּטַר דִּי בְּנָךְ דִּי הוּא צַדִּיקָא כְּחַד מִן רַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין וּכְחַד מִן מַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה דַהֲוָת יְהִיבָא כְּלִילָא דְמַלְכוּתָא עַל צַוְּרֵהּ׃

* *Columnas eius fecit argenti, & reclinatorium eius aureum. ascensus eius purpuram, interius eius lapidibus stratum dilectionem à filiabus Hierusalem.* * *Egredimini & videte filiæ Sion in rege Salomone in corona qua coronauit eum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius.*

CAP. IIII.

ECce es pulchra amica mea, ecce es pulchra. oculi tui columbæ extra silentium, cæsaries tua sicut greges caprarum; quæ reuelatæ sunt à Galaad.

* *Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro; omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis.*

* *Sicut funiculus coccineus labia tua, & eloquium tuum decorum sicut cortex mali punici, malum tuum extra silentium tuum.*

* *Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædificata est in Thalphioth. mille clypei pendent super eam, omnia iacula potentium.* * *Duo vbera tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ qui pascuntur in liliis.* * *Donec aspiret dies, & motæ sint vmbræ. vadam mihi ad montem myrrhæ, & ad collem thuris.*

* *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.*

* *Veni de Libano sponsa, veni à Libano. venies & transibis à principio fidei. de capite Sanir & Aermon de cubilibus leonum, de montibus pardorum.*

* *Stupefeciſti nos soror mea, sponsa: stupefeciſti nos vno ab oculis tuis; in vno torque colli tui.*

10 * ςύλοις αὐτὸ ἐποίησεν ἀργυρίου, καὶ διάκλιτὸν αὐτοῦ χρύσεον. ἐπιβάσεις αὐτοῦ πορφύραν· ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων ἱερουσαλήμ.

11 * ἐξέλθετε καὶ ἴδετε θυγατέρες σιὼν ἐν τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτοῦ.

ο΄.

1 * Ιδὲ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδὲ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραὶ ἐκτὸς τῆς σιωπήσεως. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν. αἳ ἀπεκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ γαλαάδ.

2 * ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι δίδυμα τίκτουσαι καὶ ἄτεκνος οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς.

3 * ὡς σπαρτίον κόκκινον χείλη σου, καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία ὡς λέπυρον ῥοᾶς, μηλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. * ὡς πύργος δαυὶδ τράχηλός σου, ὁ ᾠκοδομημένος ἐν θαλφιώθ. χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ' αὐτὸν πᾶσα βολίδες τῶν δυνατῶν.

5 * δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος οἳ νεμόμενοι ἐν κρίνοις.

6 * ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. πορεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιβάνου.

7 * ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.

8 * δεῦρο ἀπὸ λιβάνου νύμφη, δεῦρο ἀπὸ λιβάνου. ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπ' ἀρχῆς πίστεως. ἀπὸ κεφαλῆς σανὶρ καὶ ἀερμὼν ἀπὸ μανδρῶν λεόντων ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων.

9 * ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀδελφή μου, νύμφη. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς σὺ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ἐν μιᾷ τριχὶ τραχήλου σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Et postquàm consummauit illud, posuit in medio eius arcam testimonij quę erat columna seculi, & in medio eius erant duę tabulæ lapideæ quas reposuit ibi Moses in Horeb, quę erant preciosiores argento purgato, & pulchriores auro optimo & extendit & obumbrauit super eam velum hyacinthinum & purpureum, & inter Cherubim, quę erant super propitiatorium, residebat maiestas Domini, qui habitare fecit nomen suum in Ierusalem magis quàm in omnibus vrbibus terræ Israel. [11] Quando venit Salomon rex vt faceret dedicationem domus sanctuarij, præco egressus est in fortitudine, & sic ait: Egredimini & videte habitatores prouinciarum terræ Israel & populus Sion diadema & coronam qua coronauerũt populus domus Israel regem Salomonem in die dedicationis domus sanctuarij: & lætatus est in lętitia solennitatis taberna culorum quam fecit Salomon rex in tempore illo quatuordecim diebus. CAP. IIII.

ET in illo die obtulit rex Salomon mille holocausta super altare, & susceptа est cum beneplacito oblatio eius coram Domino. irruit vox de cęlis & sic ait: Quàm pulcher es cœtus Israel, & quàm pulchri sunt principes cõgregationis & sapientes habitantes in concilio: quia ipsi semper illuminant populũ domus Israel, & similes sunt pullis filiis columbę, & etiã reliqui filij congregationis tuę & populus terrę sunt iusti sicut filij Iaacob, qui collegerunt lapides & fecerunt acerũum in monte Galaad. [2] Quàm pulchri sunt Sacerdotes & Leuitę qui offerũt oblationes tuas, & comedunt carnes sanctificatas, & decimas & primitias: & mundi sunt ab omni violentia & rapina, sicut erant mundi greges ouium Iaacob in tempore quo tondebantur, & ascendebant de torrente Iaboc, in quibus non erat violentia & rapina; & omnes similes erant ad inuicem, & pariebant gemellos in omni tempore: & sterilis & orbata non erat in eis. [3] Et labia Sacerdotis magni deprecabantur in oratione in die propitiationis coram Domino, & verba eius auertebant peccata Israel, quę similia erant vittæ coccineæ, & dealbabãt ea sicut lanam mundam: & rex qui erat princeps eorum plenus erat præceptis sicut malogranatum, exceptis præpositis & principibus qui accedunt ad regem, qui sunt iusti, in quibus non est quicquam mali. [4] Et princeps scholæ qui erat magister tuus, fortis in iustitia, & magister operum bonorum, sicut Dauid rex Israel, & per verbum oris eius ędificatum est seculum: & in doctrina Legis in qua laborabat confidebant populus domus Israel, & vincebant in bello, quasi essent tenentes manibus suis omnia genera armorum fortium. [5] Duo saluatores tui qui te saluaturi sunt, similes sunt Mosi & Aaron filiis Iocabed, qui comparati sunt duobus hinnulis gemellis capreæ, & pascebant populum Israel per merita sua quadraginta annis in deserto manna & auibus pinguibus, & aqua putei Miriam. [6] Et omni tempore quo populus domus Israel tenebat manibus suis artẽ patrum suorũ iustorũ, fugiebãt nocentes *spiritus*, tenebriones & matutini ac meridiani *dæmones* de medio eorum, eò quòd maiestas glorię Domini residebat in domo sanctuarij quæ ædificata est in monte Moriah, & omnes dæmones & spiritus nocentes fugiebant ab odore incensi aromatum. [7] Et in tempore quo populus domus Israel faciunt voluntatem dominatoris seculi, laudat eos in cęlis excelsis, & sic dicit: Tota pulchra es congregatio Israel, & macula non est in te. [8] Dixit Dominus in verbo suo: Mecum habitabis cœtus Israel, qui similis es sponsę honestæ, & mecum ingredieris in domum sanctuarij, & offerent tibi munus principes populi qui habitant super fluuium Amana, & incolæ qui morantur in vertice Montis niuis, & gentes quæ sunt in Hermon, & offerent tibi tributa habitatores ciuitatum fortium, qui sunt robusti sicut leones, & munus ab vrbibus montium qui sunt fortiores leopardis.

[9] Infixus est in tabula cordis mei amor tuus, soror mea, cœtus Israel, quæ comparata es sponsæ quæ est honesta: infixa est in tabula cordis mei dilectio minimi filiorum tuorum qui est iustus, sicut vnus de principibus concilij, & sicut vnus ex regibus domus Iuda super cuius collum positum est diadema regni.

10 * מַה־יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַלָּה מַה־טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן
וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל־בְּשָׂמִים׃
11 * נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְבַשׁ וְחָלָב תַּחַת
לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃
12 * גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם׃
13 * שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים
עִם־נְרָדִים׃
14 * נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר
וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃
15 * מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן׃
16 * עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵּימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְלוּ בְשָׂמָיו

ה

יָבֹא דֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו׃
1 * בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי
אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ
רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים׃
2 * אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק פִּתְחִי־לִי
אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל
קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃
3 * פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי
אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם׃
4 * דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחוֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃

10 * Quàm pulchrę sunt mammæ tuæ soror mea sponsa! pulchriora sunt vbera tua vino, & odor vnguentorum tuorum super
11 omnia aromata. * Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua, & odor
D vestimentorum tuorum sicut odor thuris.
12 * Hortus conclusus soror mea sponsa,
13 hortus conclusus fons signatus. * Emissiones tuę paradisus malorum punicorum cũ pomorum fructibus. Cypri cum nardo:
14 * Nardus & crocus, fistula & cinnamomũ cum vniuersis lignis Libani, myrrha & a-
15 loe cum omnibus primis vnguentis. * Fons hortorum puteus aquarum viuẽtium, quę
16 fluunt impetu de Libano. * Surge Aquilo, & veni Auster: perfla hortum meum, & fluent aromata illius.

CAP. V.

A VEniat dilectus meus in hortum suum, vt comedat fructum pomorum suorũ.
1 Veni in hortum meum soror mea sponsa: messui myrrham meam cum aromatibus meis. Comedi fauum cum melle meo, & bibi vinum meum cum lacte meo. Comedite amici & bibite, & inebriamini charis- Ier. 25.6
2 simi. * Ego dormio, & cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis. aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea, quia caput meum plenum est ro-
B re, & cincinni mei guttis noctium.
3 * Expoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo in-
4 quinabo illos? * Dilectus meus misit manum suam per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius.

תרגום

10 כַּמָּה שַׁפִּירִין עֲלַי חִבָּתַיִךְ אַחֲתִי כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְנִנְפֵּי דְהִיא צְנִיעָא כַּמָּה טָבָן עֲלַי חִבָּתַיִךְ יַתִּיר מִשִּׁבְעִין אִמַּיָּא וְשׁוּם טָב
דְּצַדִּיקַיִךְ נָדִף מִכָּל בֻּסְמָנִין׃ 11 וּבְעִדַּן דִּמְצַלִּין כָּהֲנַיָּא בַּעֲזַרְתָּא דְקֻדְשָׁא זָלְחָן סִפְוָתוֹי יַעֲרַת דֻּבְשָׁא וְלִשָּׁנִיךְ נִנְפֵּי צְנִיעָא בְּמַמְלוּתִיךְ
שִׁירִין וְתֻשְׁבָּחָן מְתִיקִין כְּחָלָב וּדְבַשׁ וְרֵיחַ לְבוּשֵׁי כָּהֲנִין כְּרֵיחַ אֻלְבָּנִין׃ 12 וּנְשַׁיִךְ דְּמִתְנַסְבָן לְגֻבְרִין צְנִיעָן כְּנִנְפֵּי צְנִיעָא וּכְגִנְתָּא דְעֵדֶן
דְּלֵית דְּשׁוּ לִגְבַר לְמֵעַל לְגַוָּה אֱלָהֵן צַדִּיקַיָּא דְנַפְשֵׁיהוֹן מִשְׁתַּלְחִין לְגַוָּה עַל יַד מַלְאֲכַיָּא וּבְתוּלוֹתַיִךְ טְמִירָן וּגְנִיזָן בְּאַנְפִּלְיָן וַחֲתִימָן בְּכֵן כְּמַבּוּעֵי
דְּמַיִן חֲיִין דְּנָפֵק מִתְחוֹת אִילָנָא וּמִתְפְּרַשׁ לְאַרְבַּעַת רֵישֵׁי נַהֲרִין וְאִלְמָלֵי דִּיהוּא חֲתִים בִּשְׁמָא רַבָּא וְקַדִּישָׁא הֲוָה נָפֵק וּמַבַּע וְשׁוֹטֵף כָּל עָלְמָא׃
13 וְעֻלֵּמַיִךְ מַלְיָן פִּקּוּדַיָּא הַכְּרִמּוֹנִין וּרְחִימִין לִנְשֵׁיהוֹן וְיָלְדָן בְּנִין כֵּן צַדִּיקִין כְּוַתְהוֹן וְרֵיחֵיהוֹן מְתוּל הָכִי כְּבֻסְמָנִין טָבִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן
בְּפוֹרִין עִם רַשְׁקִין׃ 14 רְשַׁק וּמוֹרִיקָא וּקְנֵה בֻּסְמָא וְקִנְמוֹן עִם כָּל קֵיסֵי לְבוּנְתָּא מִירָא דַּכְיָא וְאַקְסֵיל אֲלוּאֲוָן עִם כָּל מִינֵי בֻּסְמָנִין׃
15 וּמַיָּא דְשִׁילוּחַ מִדַּבְּרִין בְּנִיחַ עִם מוֹתַר מַיִן דְּנָגְדִין מִן לְבָנוֹן לְאַשְׁקָאָה יַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּאִנּוּן עָסְקִין בְּפִתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא
דִּמְתִילִין לְבֵירָא מַיִן חֲיִין וּבִזְכוּתָא דְנִסּוּךְ מַיָּא דְנָסְכִין עַל מַדְבְּחָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְמִתְבְּנֵי בִּירוּשְׁלֵם דְּמִתְקְרֵי לְבָנוֹן׃ 16 וְעַל סְטַר
צִפּוּנָא הֲוָה פָּתוֹרָא וַעֲלוֹהִי תְּרֵי עֲסַר לַחְמִין דְּאַפִּין וְעַל סְטַר דָּרוֹמָא הֲוָת בּוֹצִינָא לְאַנְהָרָא וְעַל מַדְבְּחָא הֲווֹ מְקָרְבִין כָּהֲנַיָּא קֻרְבָּנָא וּמַסְקִין
עֲלוֹי קְטוֹרֶת בֻּסְמִין ה כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲמֶרֶת יֵעוֹל אֱלָהָא רְחִימִי לְבֵית מַקְדְּשָׁא וִיקַבֵּל בְּרַעֲוָא קֻרְבַּנְהוֹן דְּעַמֵּה׃
1 אֲמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעַמֵּה בֵּית יִשְׂרָאֵל עַלֵּת לְבֵית מַקְדְּשִׁי דִּבְנַיְתְּ לִי אַחֲוָתִי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְנִנְפֵּי צְנִיעָא וְאַשְׁרֵיתִי
שְׁכִינְתִּי בֵּינַיִךְ קַבֵּלֵת יַת קְטוֹרֶת בֻּסְמַיִךְ דַּעֲבַדְתְּ לִשְׁמִי שִׁלְחֵת אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וַאֲכַל יַת עַלְוָן וְיַת נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא אִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֳדָמַי נִסּוּךְ
חֲמַר סוּמַק וַחֲמַר חִוַּר דִּנְסְכוּ כָּהֲנַיָּא עַל מַדְבְּחִי כְּעַן אֱתוֹ כָּהֲנַיָּא רָחְמֵי פִּקּוּדַי אֱכִלוּ מַה דְּמִשְׁתְּאַר מִן קֻרְבָּנַיָּא וְאִתְנַנְקוּ מִן טוּבָא דְאִתְעַתַּד
לְכוֹן׃ 2 בָּתַר כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין חָבוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְסַר יַתְהוֹן יְיָי בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וְאוֹבִיל יַתְהוֹן בְּגָלוּתָא וַהֲווֹ דַּמְיָן
בְּגָלוּתָא כִּגְבַר דָּמְכָא דְלָא יָכִל לְאִתְעָרָא מִשִּׁנְתֵּהּ וְקָל רוּחָא דְקֻדְשָׁא מְזַהֲרָא לְהוֹן עַל יַד נְבִיאַיָּא וַהֲוָת עָיְרָא יַתְהוֹן מִדְּמוּךְ לִבְהוֹן עֲנָה רִבּוֹן
כָּל עָלְמָא וְכֵן אֲמַר הֲדַרִי בִּתְיוּבְתָּא פְּתַחִי פּוּמִיךְ וּבוּעִי וְשַׁבַּחִי לִי אַחֲתִי רְחִימְתִּי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְיוֹנְתָא בִּשְׁלֵימוּת עוֹבָדַיִךְ אֲרוּם
שְׂעַר רֵישִׁי אִתְמְלֵי מִן דִּמְעָתַיִךְ כִּגְבַר דִּמְעַר רֵישֵׁה מִצְטַבַּע מִטַּלָּא דִשְׁמַיָּא וְצִיצִית נִזְרַי אִתְמְלִי מִן טִפֵּי עֵינַיִךְ כִּגְבַר דְּצִיצִית נִזְרוֹהִי מַלְיָן
מִטִּפֵּי מִטְרָא דְנָחֲתִין בְּלֵילְיָא׃ 3 עֲנָת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל כָּל קֳבֵל נְבִיאַיָּא הָא כְּבַר אַעְדֵּיתִי מִנִּי נִיר פִּקּוּדוֹי וּפִלְחֵת לְטַעֲוָת
עַמְמַיָּא וְהַכְדֵּין יֶהֱוְיָן לִי אַפִּין לְמֶהֱדַר לְוָתֵיהּ אֲתִיב לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא עַל יַד נְבִיאַיָּא וְאַף אֲנָא הָא כְּבַר סַלְקֵת שְׁכִינְתִּי מִבֵּינַיִךְ וְהַכְדֵּין אַהֲדֵר
וְאַתְּ עֲבַדְתְּ עוֹבָדִין בִּישִׁין יַאֲנָא קַדְשֵׁת יַת רִגְלַי מִסּוֹבְתָךְ וְהַכְדֵּין אֶטּוֹפְנוּן בֵּינַיִךְ בְּעוֹבָדַיִךְ בִּישַׁיָּא׃
4 כַּד אִתְגְּלֵי מִן קֳדָם יְיָי דְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לָא צָבָן לְמֶחְרַט וּלְמֵתָב לְוָתֵהּ אוֹשִׁיט מְחַת גְּבוּרְתֵּהּ עַל שִׁבְטָא דִרְאוּבֵן וְגָד וּפַלְגוּת
שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה לְמֵעֶבְרָא לְיַרְדְּנָא וּמְסַר יַתְהוֹן בְּיַד סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר וְאַגְלֵי יַתְהוֹן בְּלַחְלַח וּבַחֲבוֹר נַהֲרֵי גוֹזָן וְקִרְוֵי מָדַי וּדְבַר מִוֶּדְהוֹן
עֶגְלָא מַתְכָּא דְשַׁוִּי יָרָבְעָם חַיָּבָא בְּלֶשֶׁם דָּן דְּמִתְקַרְיָא פָּמִיאָס בְּיוֹמֵי פֶּקַח בַּר רְמַלְיָהוּ וְכַד שִׁמְעֵת אֲנָא רַחֲמֵי אִתְגּוֹלְגַּלּוּ עֲלֵיהוֹן׃

‡ *Quid pulchra facta ſunt vbera tua ſoror* 10
mea, ſponſa? quid pulchra facta ſunt vbera tua
à vino, & odor veſtimentorum tuorum ſuper
omnia aromata? ‡ *Fauum diſtillant labia tua* 11
ſponſa: mel & lac ſub lingua tua. & odor ve-
ſtimentorum tuorum ſicut odor thuris.

‡ *Hortus concluſus ſoror mea ſponſa. hortus* 12
concluſus, fons ſignatus: ‡ *emiſſiones tuæ para-* 13
diſus malorum punicorum cũ fructu pomorum.
cypri cum nardis. ‡ *Nardus & crocus,* 14
fiſtula & cinnamomum cum vniuerſis lignis
Libani, myrrha aloth cum omnibus primis vn-
guentis: ‡ *Fons hortorum, puteus aquæ* 15
viuentis & ſtrepentis de Libano.

‡ *Surge Boreas, & veni Note, perfla hor-* 16
tum meum, & fluant aromata mea.

CAP. V.

DEſcendat nepos meus in hortum ſuum, & 1
comedat fructum pomorum ſuorum. ingreſ-
ſus ſum in hortum meum ſoror mea ſponſa. vin
demiaui myrrham meam cum aromatibus meis.
comedi panem meum cum melle meo, bibi vinũ
meum cum lacte meo. comedite amici & bibite
& inebriamini nepotes. ‡ *Ego dormio, et cor* 2
meum vigilat. vox nepotis mei pulſat ad portã:
Aperi mihi ſoror mea amica mea, columba mea
perfecta mea: quia caput meũ plenum eſt rore,
& cincinni mei guttis noctis.

‡ *Exui tunicam meam: quomodo induã eam?* 3
laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?

‡ *Nepos meus miſit manum ſuam à foramine,* 4
& venter meus turbatus eſt ſuper illum.

10 ‡ τί ἐκαλλιώθησαν μασοί ϲου ἀδελφή μϵ, νύμφη. τί
ἐκαλλιώθησδν μασοί ϲου ἀπὸ οἴνϵ καὶ ὀσμὴ ἱματίων ϲου
11 ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. ‡ κηρίον ἀποσάζϵι χείλη ϲου
νύμφη. μέλι ϗ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσδάν ϲου. καὶ ὀσμὴ
12 ἱματίων ϲου ὡς ὀσμὴ λιβάνου. ‡ κῆπ@ κεκλεισμέν@ ἀ-
δελφή μϵ, νύμφη. κῆπ@ κεκλεισμέν@, πηγὴ ϲφρα-
13 γισμένη, ‡ ἀποσολαί ϲου ϖαράδειϲος ῥοιῶν μϵτ' καρποῦ ἀ-
14 κροδρύων. κύπροι μϵτ' νάρδων. ‡ νάρδ@ ϗ κρόκ@, κά-
λαμ@ καὶ κιννάμωμον μϵτ' πάντων ξύλων ϲοῦ λιβάνου,
15 σμύρνα ἀλὸὴ μϵτ' πάντων τῶν πρώτων μύρων, ‡ πηγὴ κή-
πων· φρέαρ ὕδατος ζώντος ἡ ῥοιζῶντες ἀπὸ ϲοῦ λιβάνου.
16 ‡ ἔξεγέρθητι βορρᾶ, ϗ ἔρχου νότε, διάπνευσον κῆπόν
μου· καὶ ῥευσάτωσδν ἀρώματά μου.

ε.

1 ‡ Καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κῆπον αὐτϵ· καὶ φα-
γέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτϵ. εἰσῆλθον εἰς κῆπόν μου ἀ-
δελφή μου νύμφη. ἐτρύγησα σμύρνδν μου μϵτ' ἀρωμά-
των μου. ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός μου· ἔπιον οἶ-
νόν μου μϵτ' γάλακτός μου. φάγετε ϑ πλησίον, καὶ πίϵ-
2 τε καὶ μεθύσθητε ἀδελφιδοί· ‡ ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ
καρδία μου ἀγρυπνεῖ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ
τὴν θύραν. ἄνοιξόν μοι ἀδελφή μου ἡ πλησίον μου, πε-
ιϲερά μου τελεία μου. ὅτι ἡ κεφαλή μου ἐπλήσθη δρό-
σου, καὶ ϑ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυκτός.
3 ‡ ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μϵ, πῶς ἐνδύσομαι αὐτόν;
ἐνιψάμην τοὺς πόδας μϵ, πῶς μολυνῶ αὐτούς;
4 ‡ ἀδελφιδός μου ἀπέϲειλε χεῖρα αὐτϵ ἀπὸ τ ὀπῆς,
καὶ ἡ κοιλία μου ἐθρύβη ἐπ' αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Quàm pulchræ ſunt ſuper me dilectiones tuæ ſoror mea, cœtus Iſrael, quæ comparata es ſponſæ pudicæ! quàm bonæ ſunt ſuper me dilectiones tuæ magis quàm ſeptuaginta nationum: & nomen bonum iuſtorum tuorum fragrantius eſt omnibus aromatibus. 11 Et in tempore quo orant Sacerdotes in atrio ſanctuarij, labia eorum ſtillant fauum mellis: & lingua tua eſt inſtar ſponſæ honeſtæ in ſermone tuo; cantica & laudes dulces ſicut lac & mel; & odor veſtimentorum Sacerdotum ſicut odor aromatum Libani. 12 Et mulieres tuæ quæ nuptæ ſunt viris, honeſtæ ſunt ſicut ſponſæ honeſtæ; & ſicut hortus voluptatis ad quem nullus vir habet poteſtatem introeundi, niſi iuſti, quorum animæ mittuntur illuc per manus angelorum. & virgines tuæ abſconditæ ſunt & reconditæ in penetralibus, & ſignatæ ſunt ſicut fons aquarum viuentium qui oritur ſub arbore, & diuiditur in quatuor capita fluminum: & niſi eſſet ſignatus in nomine magno & ſancto, egrederetur & flueret & inundaret vniuerſum mundum. 13 Iuuenes autem tui pleni ſunt præceptis ſicut malogranata, & diligunt vxores ſuas, & generant filios iuſtos ſimiles eis: & ideò odor eorum ſicut aromata optima horti voluptatis, & ſicut cypri cum nardo. 14 Nardus, & crocus, & calamus aromaticus, & cinnamomum cum omnibus lignis thuris, myrrha munda & ligna aloes cum omnibus ſpeciebus laudabilium aromatum. 15 Et aquæ Siloe quæ ducuntur in quiete cum reliquis aquis quę defluunt de Libano vt irrigent terram Iſrael, eo quòd nauant operam verbis Legis quæ comparatur puteo aquarum viuentium; & in iuſtitia libationis aquarum quæ libantur ſuper altare in domo ſanctuarij quæ ædificata eſt in Ieruſalem, quę vocatur Libanus. 16 Et in latere Aquilonari erat menſa, & ſuper eam duodecim panes facierum, & in latere Auſtrali erat candelabrum ad illuminandum, & ſuper altari offerebant Sacerdotes oblationes, & adolebant ſuper illo incenſum aromatum.

CAP. V.

1 Dixit populus Iſrael: Ingrediatur Deus dilectus meus in domum ſanctuarij, & ſuſcipiat voluntariè oblationes populi ſui. 1 Dixit ille ſanctus & benedictus populo ſuo domui Iſrael: Ingreſſus ſum domum ſanctuarij mei quam ędificaſti mihi ſoror mea congregatio Iſrael, quæ comparata es ſponſæ honeſtę, & habitare feci maieſtatem meam in medio tui; ſuſcepi incenſum aromatum tuorũ quod feciſti nomini meo: miſi ignem de cælis, qui conſumpſit holocauſta & victimas ſanctificatas; ſuſcepta eſt voluntariè coram me libatio vini rubicundi, & vini albi quod libauerunt Sacerdotes ſuper altare meum. Nunc autem venite Sacerdotes diligentes pręcepta mea, comedite quod relictum eſt de oblationibus, & delectamini bonis quę pręparata ſunt vobis. 2 Poſt omnia verba hęc peccauerunt populus domus Iſrael, & tradidit eos Dominus in manus Nabuchodonoſor regis Babylonis, & adduxit eos in captiuitatem: & erant ſimiles in captiuitate viro dormienti, qui non poteſt expergiſci de ſomno ſuo. & vox Spiritus ſancti admonebat eos per manus Prophetarum, & excitabat eos de ſomno cordis eorum. Reſpondit dominator totius ſeculi, & ſic ait: Conuertere ad pœnitentiam, aperi os tuum & exulta & lauda me ſoror mea dilecta mea ſynagoga Iſrael, quæ comparata es columbæ, in perfectione operum tuorum: quoniam capilli capitis mei pleni ſunt lachrymis tuis, ſicut vir cuius capilli capitis tinguntur de rore cæli, & cincinnus cæſariei meæ repletus eſt guttis oculorum tuorũ, ſicut vir cuius cincinnus cæſariei ſuæ plenus eſt guttis pluuiæ quę deſcendunt in nocte. 3 Reſpondit cœtus Iſrael coram Prophetis: Ecce iam abſtuli à me iugum præceptorũ eius, & ſeruiui idolis populorum: quomodo ergo erit mihi facies vt conuertar ad eum? Reſpondit eis dominator ſeculi per manum Prophetarum: Ego quoque abſtuli maieſtatem meam de medio tui, & quomodo conuertar? tu autem feciſti opera mala. ego ſanctificaui pedes meos ab immunditiis tuis, ſed quomodo coinquinabo eos inter te operibus tuis malis? 4 Quando manifeſtum fuit coram Domino quòd populus domus Iſrael nolebat pœnitentiam agere, & conuerti ad eum, extendit plagam fortitudinis ſuę contra tribum Ruben & Gad & dimidiam tribum Manaſſe quæ erat trans Iordanem, & tradidit eos in manus Sennacherib regis Aſſyriorum, qui tranſtulit eos in Lachlach & Chabor fluuios Gozan, & ciuitates Medorũ, & tulit è manu eorum vitulũ conflatilem quem poſuerat Ieroboam impius in Leſem-dan, quæ vocata eſt Pameias, in diebus Phacee filij Romeliæ. & quando audiui ego, miſerationes meę reuolutæ ſunt ſuper eos.

5 * קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי
מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל׃
6 * פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה
בְדַבְרוֹ בִקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא
עָנָנִי׃
7 * מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְּצָעוּנִי
נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃
8 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אִם־תִּמְצְאוּ
אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃
9 * מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד
שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃
10 * דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה׃
11 * רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת
כָּעוֹרֵב׃
12 * עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב
יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת׃
13 * לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים
שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃
14 * יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת
שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃
15 * שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־פָז מַרְאֵהוּ
כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃
16 * חִכּוֹ מַמְתַּקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי
בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃

5 * Surrexi vt aperirem dilecto meo. Manus meæ stillauerunt myrrham, & digiti mei pleni myrrha probatissima. Pessulum ostij mei
6 * Aperui dilecto meo, at ille declinauerat atque transierat. Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est. Quæsiui, & non inueni illum: vocaui, & non respondit mihi.
7 * Inuenerunt me custodes qui circuierunt ciuitatem. Percusserunt me & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum custodes murorum.
8 * Adiuro vos filiæ Hierusalem, si inueneritis dilectum meum vt nuncietis ei, quia amore langueo. Sup. 2. b. Inf. 8. a
9 * Qualis est dilectus tuus ex dilecto, ô pulcherrima mulierum? Qualis est dilect' tuus ex dilecto, quia sic adiurasti nos?
10 * Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus.
11 * Caput eius aurum optimum. comę eius sicut elatę palmarum, nigræ quasi coruus.
12 * Oculi eius sicut columbę super riuulos aquarum quę lacte sunt lotę, & resident iuxta fluēta plenissima.
13 * Genæ illius sicut areolæ aromatum consitæ à pigmentariis. Labia eius lilia distillantia myrrham primam.
14 * Manus illius tornatiles aureæ, plenæ hyacinthinis. Venter eius eburneus, distinctus sapphiris.
15 * Crura illius columnæ marmoreæ, quę fundatæ sunt super bases aureas. Species eius vt Libani, electus vt cedri.
16 * Guttur illius suauissimum, & totus desiderabilis. Talis est dilectus meus, & ipse est amicus meus filiæ Hierusalem.

תרגום

5 וכדו תקפת עלי מחת גבורתא דייי תהית על עובדי וכהניא קרבו קרבנא ואסקו קטורת בסמין ולא אתקבל ברעוא ארום מרי עלמא
אחד דשי תיובתא באנפי׃ 6 אמרת כנישתא דישראל צביתי למתבע אלפן מן קדם ייי ואיהו סלק שכינתה מבינו ונפשי תאבה לקל
מלוי תבעת שכינת יקרה ולא אשכחת צליתי קדמוהי ואיהו טלל שמיא בענני ולא קבל צלותי׃ 7 אדבקו לי כשדאי דנטרין ארחתא
ומעיקין חזור חזור על קרתא דירושלם מני קטלו בחרבא ומני אובילו בשביתא נטלו תגא דמלכותא מעל צוארה דצדקיהו מלכא דיהודה
ואובילו יתה ברבלא וסימו ית עינוהי עמא דבבל דמעיקין על קרתא ונטרין ית שוריא׃ 8 אמרת כנישתא דישראל אשבעת לכון
נביאיא בגזירת מימרא דייי מאים אתגלי עליכון רחמתכון חוו קדמוהי דמרעיתא מן חבת רחמוהי אנא׃ 9 ענו נביאיא ואמרו
לבית ישראל אידין אלהא אנת בעיא למפלח כנישתא דישראל שפירתא מכל עממיא לאידן אנת צביא למדחל דהכדין קימת עלנא׃
10 בכן שריית כנישתא דישראל למשתעי בשבחא למרי עלמא וכן אמרת להוא אלהא רעותי למפלח דעטיף בימא באצטלא חיור
כתלגא וזיו יקרא דייי דאנפוהי זהרין כנורא מסגיאות חכמתא וסברא דהוא מחדת שמועין חדתין בכל יומא ועתיד לפרסומנון לעמה ביומא
רבא וטקסה על רבוא רבין מלאכין דשמשין קדמוי׃ 11 אוריתה די היא רגיגה מדהב טב ופרוש מליא דבהון דגורין דגורין טעמין
ופקודין למן דנטרין להון חורין כתלגא ודלא נטרין יתהון אוכמין כאגפי עורבא׃ 12 עינוהי מסתכלין תדירא על ירושלם
לאוטבא לה ולברכא לה מרישא דשתא ועד סופא דשתא כיונין דקימין ומסתכלין על מפקנות מיא בגין דזכותא יתבי סנהדרין דעסקין
באוריתא ומנהרין ית דינא למהוי שעיע כחלב ויתבין בבית מדרשא ומתינין בדינא עד דגמרין לזכאה ולחיבא׃
13 תרין לוחי אבנין דיהב לעמה כתיבן בעשר שטין דמין לשטי גנת בסמא מרבין דקדוקין וטעמין היכמא דגנוניתא מרבי בסמין
וספותיה חכימוי דעסקין באוריתא זלהין טעמין בכל סטר ומאמר פומהון כמירא בחירא׃ 14 תרי עסר שבטין דיעקב עבדה
גלילן על ציץ כלילא דדהבא דקדשא גליפן על תרי עסר מרגליתא עם אבהת חלתא דעלמא אברהם יצחק ויעקב ראובן גליף על אחמר
שמעון גליף על עקיק לוי גליף על ברקן ועפרן יהודה גליף על כחלי יששכר גליף על אזמורד זבולן גליף על גיהר דן גליף על
בירלא נפתלי גליף על אספור גד גליף על טבאג אשר גליף על פרוזג יוסף גליף על מריבג בנימין גליף על אפנטור דמין לתרי
עסר מזליא נהירין כעששית צחיחין בעובדיהון כשן דפיל ובהיקין כשבזיזין׃ 15 וצדיקיא אנון עמודי עלמא בסיסן על סמכין דדהב
טב אנון פתגמיא דאוריתא דעסקין בהון ומוכחין עמא בית ישראל למעבד רעותה ואיהו מתמלי רחמין עליהון כסבא ומחוור חוביהון דבית
ישראל כתלג ומתעתד למעבד נצחן קרבא בעממיא דעברין על מימרה כעולם גבר וחסין כגלמשין׃ 16 מלי מוריגוי מתיקן כדבשא
וכל פקודוי רגיגן על חכימוי מדהב וכסף דין הוא חשבחתה דאלהא רחימי ודין הוא תקוף חסנה דמרי חביבי נביאיא דמתנבאין בירושלם׃

‡ *Surrexi ego vt aperirem nepoti meo. manus meæ ſtillauerunt myrrham, digiti meimyrrha pleni ſuper manus. Peſſulum* 5

‡ *aperui ego nepoti meo. Nepos meus tranſiuit. anima mea exiuit in ſermone eius. quæſiui illum, & non inueni illum: vocaui eum, & non audiuit me.* 6

‡ *Inuenerunt me cuſtodes qui circueunt in ciuitate. percuſſerunt me, vulnerauerunt me. tulerunt theriſtrum à me cuſtodes murorum.* 7

‡ *Adiuraui vos filiæ Hieruſalem, in potentiis & in fortitudinibus agri. ſi inueneritis nepotem meum quid nunciaueritis ei? quòd vulnerata amore ſum ego.* 8

‡ *Quid nepos tuus à nepote, pulchra in mulieribus? quid nepos tuus à nepote, quòd ſic adiuraſti nos?* 9

‡ *Nepos meus candidus & fuluus electus ex decem millibus.* 10

‡ *Caput eius aurum cephaz, comæ eius ductiles nigræ ſicut coruus.* 11

‡ *Oculi eius ſicut columbæ ſuper plenitudines aquarum lotæ in lacte, ſedentes ſuper plenitudinem.* ‡ *Genæ illius ſicut phialæ aromatis producentes pigmentaria. labia eius lilia ſtillantia myrrham plenam.* ‡ *Manus eius tornatiles aureæ plenæ Tharſis. venter eius pyxidicula eburnea in lapide Sapphiro.* 12 13 14

‡ *Tibiæ eius columnæ marmoreæ fundatæ ſuper baſes aureas. Species eius vt Libanus electus vt cedri.* ‡ *Guttur illius ſuauitates & totus deſiderium. Hic nepos meus, & hic amicus meus, filiæ Hieruſalem.* 15 16

5 ‡ ἀνέῳγω ἐγὼ ἀνοῖξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου, χεῖρές μου ἔσαξαν σμύρναν. δάκτυλοί μου σμύρνης πλήρεις ἐπὶ χεῖρας. Τοῦ κλείθρου

6 ‡ λιῶοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. ἀδελφιδός μου παρῆλθε. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν· ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπήκουέ μου.

7 ‡ εὗρόσάν με ⟨οἱ⟩ φύλακες ⟨οἱ⟩ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με. ἦραν τὸ θέριστρον ἀπ' ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων.

8 ‡ ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλήμ, ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελφιδόν μου τί ἀπαγγείλητε αὐτῷ· ὅτι τετρωμένη ἀγάπης

9 εἰμὶ ἐγώ. ‡ τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ ἡ καλὴ ἐν γυναιξί, τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ὅτι οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς;

10 ‡ ἀδελφιδός μου λευκὸς ⟨καὶ⟩ πυρρὸς ἐκλελεκτισμένος ἀπὸ μυριάδων.

11 ‡ κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον κεφάζ, βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλαταὶ μέλαινες ὡς κόραξ.

12 ‡ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καθήμεναι ἐπὶ πλη-

13 ρώματι. ‡ σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος φύουσαι μυρεψικά. χείλη αὐτοῦ κρίνα σάζοντα σμύρ-

14 ναν πλήρη. ‡ χεῖρες αὐτοῦ τορνταὶ χρυσαῖ πεπληρωμέναι θαρσεῖς. κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάντινον ἐπὶ λί-

15 θῳ Σαπφείρῳ. ‡ κνῆμαι αὐτοῦ στύλοι μαρμάρινοι τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βάσεις χρυσᾶς. εἶδος αὐτοῦ ὡς λίβα-

16 νος ⟨ἐκλεκτὸς⟩ ὡς κέδροι. ‡ φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὅλος ἐπιθυμία. οὗτος ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου θυγατέρες ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Cùm autem prævaluit contra me plaga fortitudinis Domini, obſtupui propter opera mea: & Sacerdotes obtulerunt oblationes, & adoleuerunt incenſum aromatum, & non fuit acceptum cum beneplacito: quoniam dominator ſeculi clauſit portas pœnitentiæ in conſpectu meo. 6 Dixit cœtus Iſrael: Volui quærere doctrinam à facie Domini; ipſe autem abſtulit maieſtatem ſuam de medio mei: & anima mea deſiderauit vocem verborum eius; quæſiui maieſtatem gloriæ eius, & non inueni: oraui coram eo, & ipſe obumbrauit cælos nubibus, & non ſuſcepit orationem meam. 7 Comprehenderunt me Chaldæi qui cuſtodiebant vias, & obſidebant in circuitu contra ciuitatem Ieruſalem; quoſdã meorum occiderunt gladio, & quoſdam meorum duxerunt in captiuitatem. Tulerunt torquem regiũ Sedechiæ regis Iuda de collo eius; & duxerunt eum in Ribla, & excæcauerunt oculos eius populi Babylonis qui obſidebant ciuitatem & cuſtodiebant muros. 8 Dixit cœtus Iſrael: Adiuro vos Prophetæ per decretũ verbi Domini, quòd ſi reuelatus fuerit vobis miſericors veſter, annuncietis coram eo, quòd amore miſerationis eius ego langueo. 9 Reſponderunt Prophetæ & dixerunt domui Iſrael: Qualis eſt Deus quem tu vis colere cœtus Iſrael qui pulcher es ſuper omnes populos? qualis eſt Deus quem tu vis timere; quia ſic adiuraſti nos?

10 Tunc cœpit cœtus Iſrael narrare laudes dominatoris ſeculi, & ſic ait: Illi Deo volo ſeruire qui amictus eſt per diem ſtola alba ſicut nix: & ſplendor gloriæ vultus Dñi lucet ſicut ignis, propter multitudinẽ ſapientię & opinionis, quia rumores nouos ipſe innouat quotidie, & futurum eſt vt manifeſtet eos populo ſuo in die magno, & vexillum eius erit ſupra mille millia angelorum qui miniſtrant coram eo.

11 Lex eius quæ deſiderabilior eſt auro obrizo, & interpretatio verborum quæ in ea ſunt coaceruata, & eloquia & præcepta, cuſtodientibus ea ſunt alba ſicut nix: his autem qui non cuſtodiunt ea, ſunt nigra ſicut alæ corui.

12 Oculi eius contemplantur ſemper Ieruſalem, vt benefaciat ei & benedicat ei à principio anni vſque ad finem eius; ſicut columbæ quæ ſtant & aſpiciunt ad exitum aquarum; propter meritum eorum qui habitant in concilio qui laborant in Lege, & illuminant iudicium vt ſit lene ſicut lac, & habitant in domo doctrinæ & diſceptant in iudicio donec conſumment vt iuſtificent & vt condemnent.

13 Duæ tabulæ lapideæ quas dedit populo ſuo, ſcriptæ erant decem lineis ſimilibus lineis horti aromatũ quæ germinant acutiſſimos ſenſus & ſuaues ſicut hortus germinat aromata: & labia ſapientum qui laborant in Lege, fluunt ſententiis ex omni parte; & eloquium oris eorum ſicut myrrha electa.

14 Et duodecim tribus Iacob ſerui eius diſpoſitæ erant per circuitum in lamina coronæ aureæ ſanctæ, ſculptæ in duodecim margaritis cum tribus patribus mundi, Abraham, Iſaac & Iaacob. Ruben ſculptus erat in lapide Sardio: Simeon ſculptus erat in lapide Topazio: Leui ſculptus erat in Sapphiro: Iuda ſculptus erat in Carbũculo: Iſſacar ſculptus erat in Smaragdo: Zabulon ſculptus erat in Iaſpide: Dan ſculptus erat in Beryllo: Neptalim ſculptus erat in Achate; Gad ſculptus erat in Amethyſto: Aſſer ſculptus erat in Chryſolitho: Ioſeph ſculptus erat in Onychino, Beniamin ſculptus erat in Ligurio: qui ſimiles erant duodecim ſignis cæleſtibus, lucidi ſicut lampas, & politi in operibus ſuis ſicut dentes elephantis, & ſplendentes ſicut gemmæ.

15 Iuſti autem ipſi ſunt columnæ ſeculi; & baſes ſuper ſuſtentacula auri optimi, ſunt verba Legis in quibus laborant, & corripiunt populum domus Iſrael vt faciat voluntatem eius: & ipſe impletur ſuper eos miſerationibus ſicut ſenis, & dealbat peccata domus Iſrael ſicut niuem: & paratus eſt vt faciat victorias in bello contra populos qui tranſgrediuntur verbum eius, ſicut iuuenis fortis qui robuſtus eſt ſicut cedri. 16 Verba gutturis eius dulcia ſunt ſicut mel, & omnia præcepta eius deſiderabilia ſapientibus eius ſuper aurum & argentum. Hæc eſt laus Dei dilecti mei, & hæc eſt fortitudo virtutis Domini dilecti mei, ô Prophetæ qui prophetatis in Ieruſalem.

17 * אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דּוֹדֵךְ
וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃

ו

1 * דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגֹת הַבֹּשֶׁם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים
וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃
2 * אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
3 * יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה
כַּנִּדְגָּלוֹת׃
4 * הָסֵבִי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׁעֲרֵךְ כְּעֵדֶר
הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד׃
5 * שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם
מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃
6 * כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃
7 * שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת
אֵין מִסְפָּר׃
8 * אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה
הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת
וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ׃
9 * מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה
כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃
10 * אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת
הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃
11 * לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב׃

17 * Quò abiit dilectus tuus, ô pulcherrima mulierũ? quò declinauit dilectus tuus, & quæremus eum tecum.

CAP. VI.

1 A Dilectus meus descendit in hortũ suum ad areolam aromatum, vt ibi pascatur in hortis, & lilia colligat.
2 *Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia. *Pulchra es amica mea, suauis & decora sicut Hierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata.
3
4 * Auerte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarũm quę apparuerunt de Galaad.
5 B *Dentes tui sicut greges ouium quę ascenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus; & sterilis non est in eis.
6 *Sicut cortex mali punici, sic genæ tuæ,
7 absque occultis tuis. * Sexaginta sunt reginæ, & octoginta concubinę, & adolescẽ-
8 tularum non est numerus. *Vna est colũba mea perfecta mea, vna est matri suę,
C electa genitrici suæ. Viderunt eam filiæ, & beatissimam prædicauerunt: reginę & concubinæ laudauerunt eam.
9 * Quę est ista quæ progreditur quasi aurora, consurgens pulchra vt Luna ele-
D cta, vt Sol terribilis, vt castrorum acies ordinata? Inf.8.a
10 * Descendi in hortum nucum vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruisset vinea, & germinassent mala punica.
11 * Nesciui. Anima mea conturbauit me propter quadrigas Aminadab.

תרגום

17 אֲתִיבוּ נְבִיאַיָּא כַּד שְׁמַעוּ וְכֵן אֲמַרוּ תִּשְׁבַּחְתָּא דַיְיָי מִפּוּם כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל אֵידֵין חוֹבָא אִסְתַּלַּק מִבֵּינָךְ שְׁכִינְתָּא דַיְיָי אַתְּ דְשַׁפִּירָא
עוֹבָדָיִן מִכָּל אוּמַיָּא וּלְאָן אֲתַר אִתְפְּנִי רְחִימָךְ בְּאִסְתַּלְקוּתֵהּ מִמִּקְדְּשָׁיִךְ אֲמֶרֶת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל חוֹבִין וּמְרוּדִין וְאִשְׁתְּדוֹר דִּי הָשְׁתְּכַחוּ בִּי
אָמְרִין נְבִיאַיָּא כְּעַן הֲדַרִי בִּתְיוּבְתָּא וּנְקוּם אַנְתְּ וַאֲנָן וּנְצַלֵּי קָדָמוֹהִי וְנִבְעֵי רַחֲמִין עִמָּךְ׃ ו
1 וּמָרֵי עָלְמָא קַבֵּל צְלוֹתְהוֹן בְּרַעְוָא וּנְחַת לְבָבֶל לְסַנְהֶדְרִין דְּחַכִּימַיָּא וִיהַב רְוָחָא לְעַמֵּהּ וְאַסְקִנּוּן מִגַּלְוַתְהוֹן עַל יַד כּוֹרֶשׁ וְעֶזְרָא
וּנְחֶמְיָה וּזְרוּבָּבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל וְסָבֵי יְהוּדָאֵי וּבְנוֹ יַת בֵּית מִקְדְּשָׁא וּמַנִּיו כָּהֲנַיָּא עַל קָרְבָּנַיָּא וְלֵיוָאֵי עַל מַטְּרַת מֵימְרָא דְקָדְשָׁא וּשְׁלַח אֶשְׁתָּא
מִן שְׁמַיָּא וְקַבֵּל בְּרַעְוָא יַת קָרְבָּנָא וְיַת קְטוֹרֶת בְּסָמִין וְכִגְבַר דְּפַרְנֵס יַת בְּרֵהּ רְחִימָא בְּתַפְנוּקִין כֵּן פְּנוּקִנּוּן וְכִגְבַר דִּמְגַבֵּב וְרָדִין מִן מֵישְׁרַיָּא כֵּן
כְּנִשְׁנוּן מִן בָּבֶל׃ 2 וּבְהַהִיא יוֹמָא אֲנָא אֶפְלְחָא לְמָרֵי עָלְמָא רְחִימִי וּרְחִימִי אַשְׁרֵי שְׁכִינַת קֻדְשַׁיָּא בֵּינִי וְזָן יָתִי בְּתַפְנוּקִין׃ 3 אָמַר
יְיָי בְּמֵימְרֵהּ כַּמָּה יָאֵי אַתְּ חֲבִיבָתִי בִּזְמַן דִּצְבוּתִיךְ לְמֶעְבַּד רְעוּתִי שַׁפִּיר בֵּית מִקְדְּשָׁא דִּבְנַיְתְ לִי כְּמַקְדַּשׁ קַדְמָאֵי דִּי בְנָא לִי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא
בִּירוּשְׁלֵם וְאֵימָתָךְ עַל כָּל עַמְמַיָּא בְּיוֹמָא דְהַלְכוּ אַרְבַּע טִקְסַיִיךְ בְּמַדְבְּרָא׃ 4 אַסְחַרִי רַבָּנַיִךְ חַכִּימֵי כְּנִישְׁתָּא רַבְּתָא חֲזוֹר חֲזוֹר לְקִבְלִי
דִּי אִנּוּן אַמְלְכוּנִי בְּגָלוּתָא וְקָבְעֵי מֶדְרָשָׁא לְאֻלְפַּן אוֹרַיְתִי וּשְׁאַר זַעֲטוּטַיִךְ וְעַמָּא דְאַרְעָא אַצְדִּיקוּ בְּמֵימַר פֻּמְּהוֹן כִּבְנוֹי דְיַעֲקֹב דִּלְקַטוּ אַבְנַיָּא
וַעֲבַדוּ גְלִישׁוֹשִׁיתָא בְּטוּרָא דְגִלְעָד׃ 5 וְכָהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי אָכְלֵי קָרְבָּנַיִךְ וּמַעְשַׂר קֻדְשָׁא וְאַפְרָשׁוּתָא דַכְיָן מִכָּל אֲנִיסוּת וּגְזֵילוּת דַּהֲווֹ הֵיכְמָה
דַכְיָן עֶדְרָא דַעֲנָא דְיַעֲקֹב בִּזְמַן דְּסָלְקָן מִן נַחַל יוּבְקָא דְלָא הֲוָת בְּהוֹן אֲנִיסָא וּגְזֵלָה וְכֻלְּהוֹן דַּמְיָן דָּא לְדָא וְיָלְדָן תְּיוּמִין בְּכָל עִדָּן וּמַתְכְּלָא
וְעַקְרָא לָא הֲוָת בְּהוֹן׃ 6 וּמַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוּנָאֵי כֻּלְּהוֹן מַלְיָן פִּקּוּדַיָּא כְּרִמּוֹנָא בַּר מִן מַתִּתְיָה כָּהֲנָא רַבָּא וּבְנוֹהִי דְאִנּוּן צַדִּיקִין מִכֻּלְּהוֹן
וּמְקַיְמִין פִּקּוּדַיָּא וּפִתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא בִּצְהוּתָא׃ 7 בֵּאדַיִן קָמוּ יַוְנָאֵי וּכְנַשׁוּ שִׁתִּין מַלְכִין מִבְּנוֹי דְעֵשָׂו מְלֻבָּשֵׁי שִׁרְיוֹנִין רוֹכְבִין עַל סוּסְוָן
וּפָרָשִׁין וּתְמַנְיָן דּוּכְסִין מִבְּנוֹי דְיִשְׁמָעֵאל רוֹכְבִין עַל פִּלַּיָּא בַּר מִן שְׁאַר עַמְמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דְּלֵית בְּהוֹן מִנְיָן וּמַנִּיו אֲלַכְסַנְדְּרוֹס מַלְכָּא עֲלֵיהוֹן
לְרֵישָׁא וַאֲתוֹ לְאַגָּחָא קְרָבָא לִירוּשְׁלֵם׃ 8 וּבְעִדָּנָא הַהִיא הֲוָת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְיוֹנְתָא שְׁלִמְתָּא פָּלְחָא בְּלֵב חַד לְמָרָהָא
וַאֲחִידָא לְאוֹרַיְתָא וַעֲסִיקָא בְּפִתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא בְּלֵב שְׁלִים וּבְרִירָן זַכְוָתָהָא כְּיוֹמָא דְנָפְקַת מִמִּצְרַיִם הָא בְּכֵן נְפַקוּ בְּנֵי חַשְׁמוּנָאֵי וּמַתִּתְיָה וְכָל
עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאַגִּיחוּ בְּהוֹן קְרָבָא וּמְסַר יְיָי יַתְהוֹן בִּידֵיהוֹן וְכַד חֲזוֹ יָתְבֵי פִּלְכַיָּא אֶשְׁרֵי יַתְהוֹן וּמַלְכְוָת אַרְעָא וְשִׁלְטוֹנַיָּא וּקְלַסוּ לְהוֹן׃
9 אֲמַרוּ אִמַּיָּא כַּמָּה זִוְתָנִין עוֹבָדֵי עַמָּא הָדָא כִּקְרִיצְתָּא שַׁפִּירִין עֻלֵּימָהָא כְּסִהֲרָא וּבְרִירָן זַכְוָתָהָא כְּשִׁמְשָׁא וְאֵימְתָהָא עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא
בִּזְמַן דְּהַלְכוּ טִקְסָהָא בְּמַדְבְּרָא׃ 10 אָמַר מָרֵי עָלְמָא לְבֵית מַקְדַּשׁ תִּנְיָן דְּאִתְבְּנֵי עַל יְדוֹהִי דְּכוֹרֶשׁ אַשְׁרֵיתִי שְׁכִינְתִּי לְמֶחֱמֵי
עוֹבָדִין טָבִין דְעַמִּי וּלְמֶחֱמֵי אִלּוּלֵי פָּשָׁן וְסָגָן חַכִּימַיָּא דִּמְתִילִין לְגֻפְנָא וְלַבְלוּבֵיהוֹן מַלְיָן עוֹבָדִין טַבְיָן הַכְרִמּוֹנִין׃
11 וּכְדוֹ אִתְגְּלִי קֵדָם יְיָי דִּי אִנּוּן צַדִּיקִין וְעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא אֲמַר יְיָי בְּמֵימְרֵהּ לָא אוֹסִיף לְמַכִּיכְנוּן וְאַף לָא אֶעְבֵּד עִמְּהוֹן גְּמֵירָא אֱלָהֵן
אַמְלִךְ בְּנַפְשִׁי לְאוֹטָבוּתְהוֹן וּלְשַׁוָּאָה יַתְהוֹן גֵּיוְתָנִין בִּרְתִיכֵי מַלְכִין בְּגִין זַכְוָתָא דְצַדִּיקֵי דָרָא וְדַמְיָן בְּעוֹבָדֵיהוֹן לְאַבְרָהָם אֲבוּהוֹן׃

17 ‡ *Quò abiit nepos tuus, pulchra in mulieribus? quò respexit nepos tuus? & quæremus eum tecum.*

17 ‡ ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου; καὶ ζητήσομεν αὐτὸν μετὰ σοῦ.

CAP. VI.

1 NEpos meus descendit in hortum suum ad phialas aromatis vt pascat in hortis, & vt colligat lilia.

2 ‡ *Ego nepoti meo, & nepos meus mihi, qui pascit in liliis.*

3 ‡ *Pulchra es amica mea, vt beneplacitum. decora sicut Hierusalem: pauor vt ordinatæ acies.*

4 ‡ *Auerte oculos tuos de contra me, quia ipsi auolare fecerunt me. cæsaries tua sicut greges caprarum quæ ascenderunt de Galaad.*

5 ‡ *Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis. sicut funiculus coccineus labia tua, & eloquium tuum decorum.*

6 ‡ *Sicut cortex mali punici genæ tuæ extra silentium tuum.*

7 ‡ *Sexaginta sunt reginæ, & octoginta concubinæ, & adolescentulæ, quarum non est numerus.* 8 ‡ *Vna est columba mea perfecta mea. vna est matri suæ, electa est genitrici suæ. viderunt eam filiæ, & beatam prædicabunt eam: reginæ & concubinæ laudabunt eam.*

9 ‡ *Quæ ista quæ inclinat quasi aurora, pulchra vt Luna, electa vt Sol, pauor vt ordinatæ?*

10 ‡ *In hortum nucis descendi vt viderem in genimine torrentis, vt viderem si floruit vinea, si floruerunt mala punica.* 11 ‡ *Non nouit anima mea. posuit me currus Aminadab.*

5'.

1 ‡ Ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς κῆπον αὐτοῦ εἰς φιάλας τῶν ἀρώματος ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλλέγειν κρίνα.

2 ‡ ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδός μου ἐμοί, ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις.

3 ‡ καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὡς εὐδοκία. ὡραία ὡς Ἱερουσαλήμ· θάμβος ὡς τεταγμένη.

4 ‡ ἀπόστρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπέναντίον μου, ὅτι αὐτοί μὲ ἐξεπέρασάν με. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ γαλαάδ.

5 ‡ ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ. αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι, καὶ ἄτεκνος οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς· ὡς σπαρτίον κόκκινον χεῖλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία.

6 ‡ ὡς λέπυρον τοῦ ῥοιᾶς μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. 7 ‡ ἑξήκοντα εἰσὶ βασίλισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεανίδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.

8 ‡ μία ἐστὶ περιστερά μου τελεία μου· μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτὴ ἐστὶ τῇ τεκούσῃ αὐτήν. εἶδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαρίσουσιν αὐτήν. βασίλισσαι καὶ παλλακαὶ αἰνέσουσιν αὐτήν.

9 ‡ τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος. καλὴ ὡς σελήνη· ἐκλεκτὴ ὡς ἥλιος· θάμβος ὡς τεταγμένη.

10 ‡ εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γενήμασι χειμάρρου, ἰδεῖν εἰ ἐβλάστησεν ἡ ἄμπελος εἰ ἐβλάστησαν αἱ ῥοαί.

11 ‡ οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου. ἔθετό με ἅρματα Ἀμιναδάβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Responderunt Prophetæ cùm audirent laudes Domini ex ore cœtus Israel, & ita dixerunt, Propter quod peccatum sublata est de medio tui maiestas Domini, o tu quæ pulchra es in operibus tuis super omnes nationes? & ad quē locum declinauit dilectus tuus quando eleuatus est de sanctuario tuo? Dixit cœtus Israel: Propter peccata & rebelliones & proditionem quę inuentæ sunt in me. Dixeruntque Prophetæ: Nunc conuertere ad pœnitentiam, & surgamus tu & nos, & oremus coram eo, & quæramus misericordiam tecum.

CAP. VI.

DOminator autem seculi suscepit voluntariè orationem eorum, & descendit in Babylonem ad concilium sapientum, & dedit populo suo requiem; & eduxit eos de captiuitate ipsorum per manū Cyri & Esdrę & Nehemię & Zorobabel filij Sealthiel, & seniorum Iudęorum; & ædificauerunt domum sanctuarij, & constituerunt sacerdotes super oblationes, & Leuitas super custodiam verbi sanctitatis, & misit ignem de cælis, & suscepit voluntariè oblationem, & incensum aromatum: & sicut vir qui nutrit filium suum dilectum in delitiis, ita delicatè nutriuit eos; & sicut vir qui colligit rosas de conuallibus, ita congregauit eos de Babylonia. 2 Et in illo die ego seruiui domino seculi dilecto meo, & dilectus meus habitare fecit maiestatem sanctam in medio mei, & nutriuit me delitiis. 3 Dixit Dominus in verbo suo: Quā pulchra es tu dilecta mea in tēpore quo vis facere voluntatē meam! pulchra est domus sanctuarij, quā ædificasti mihi similem priori *domui* sanctuarij; quam ædificauit mihi Salomon rex Ierusalem; & terror tuus fuit super omnes populos in die quo ambulauerunt vexilla tua per desertum. 4 Fac accumbere magistros tuos sapientes, congregatio magna, in circuitu in conspectu meo; ipsi enim consulebant me in captiuitate, & constituebant gymnasium doctrinæ legis meæ. Reliqui autem magnates tui & populus terræ iustificauerunt me in verbo oris tui, sicut filij Iaacob qui collegerunt lapides, & fecerunt aceruum in monte Galaad. 5 Sacerdotes autem & Leuitæ qui comedunt oblationes tuas & decimas sanctificatas & primitias, mundi sunt ab omni violentia & rapina, quemadmodum mundi erant greges ouium Iaacob in tempore quo ascendebant de torrente Iaboc, in quibus non erat violentia nec rapina; & omnes similes erant ad inuicem, & pariebant gemellos fœtus in omni tempore: & orbata & sterilis non erat in eis. 6 Regnum autem domus Hasmenæorum omne plenum est præceptis sicut malogranatū, præter Mathatiā sacerdotem magnū & filios eius qui erant iustiores illis omnibus, & confirmabant præcepta & verba legis in puritate. 7 Tunc surrexerunt Græci & congregauerūt sexaginta reges de filiis Esau, indutos loricis, ascendētes super equos, & equites & octoginta duces de filiis Ismael, ascendentes super elephantos, præter reliquos populos & linguas quorū non erat numerus; & constituerunt Alexandrum regem super eos in principem, & venerunt vt pugnarent contra Ierusalem. 8 Et in illo tempore erat cœtus Israel similis columbæ perfectæ, & seruiebat vnanimis domino suo, & apprehendebat legem, & laborabat in verbis legis in corde perfecto, & puræ erant iustitiæ eius sicut in die quo egressa est de Ægypto. Tunc egressi sunt filij Hasmonęorum & Mathatias & omnis populus Israel, & pugnauerunt contra eos, & tradidit eos Dominus in manus eorum: & cùm hoc vidissent habitatores prouinciarum, beatos eos dixerunt, & regna terræ & potentes, & laudauerunt eos. 9 Dixerunt nationes: Quàm splendida sunt opera populi huius sicut mane! Pulchri sunt iuuenes eius sicut luna, & pura sunt merita eius sicut sol: & terror eius erat super pēs habitatores terrę, quando ambulabant vexilla eius per desertum. 10 Dixit dominator seculi: In domo sanctuarij secunda quæ ædificata est per manum Cyri, habitare feci maiestatem meam vt viderem opera bona populi mei; & vt viderem si crescant & multiplicentur sapientes qui comparantur viti, & si germina eorum plena sint operibus bonis sicut mala punica. 11 Cùm autem reuelatum fuit coram Domino quòd essent iusti, & quòd laborarent in lege, dixit Dominus in verbo suo: Non addam vltrà humiliare eos, neque faciam cum eis consumptionem, sed consilium inibo in anima mea vt benefaciam eis, & vt ponam eos excelsos in curribus regum propter merita iustorum generationis illius: qui similes sunt in operibus suis Abrahæ patri suo.

12 * שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ

ז

מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃

1 * מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ
כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן׃

2 * שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת
חִטִּים סוּגָה בַשּׁוֹשַׁנִּים׃

3 * שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה׃

4 * צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־
שַׁעַר בַּת־רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי
דַמָּשֶׂק׃

5 * רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ
אָסוּר בָּרְהָטִים׃

6 * מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃

7 * זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃

8 * אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא
שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃

9 * וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב
שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃

10 * אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃

11 * לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃

12 * Reuertere reuertere Sunamitis, reuertere reuertere vt intueamur te.

CAP. VII.

A 1 QVid videbis in Sunamite, nisi choros castrorum? * Quàm pulchri sunt gressus tui in calciamentis filiæ principis! Iuncturæ feminum tuorum sicut monilia quæ fabricata sunt manu artificis.

2 * Vmbilicus tuus crater tornatilis, nun-
B quam indigens poculis. Venter tuus sicut
3 aceruus tritici vallatus liliis. * Duo vbera tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ.

4 * Collum tuum sicut turris eburnea: oculi tui sicut piscinæ in Esebon quæ sunt in porta filiæ multitudinis. Nasus tuus sicut turris Libani qui respicit contra Da-
5 mascum. * Caput tuum vt Carmelus,
C & comæ capitis tui sicut purpura regis iun
6 cta canalibus. * Quàm pulchra es, & quàm decora charissima in delitiis!

7 * Statura tua assimilata est palmæ, & vbera tua botris.

8 * Dixi: Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius. Et erunt vbera tua sicut botri vineæ, & odor oris tui sicut odor malorum.

9 * Guttur tuum sicut vinum optimum,
D dignum dilecto meo ad potandum, labiisque & dentibus illius ad ruminandum.

10 * Ego dilecto meo, & ad me conuersio
11 eius. * Veni dilecte mi; egrediamur in agrum, commoremur in villis.

תרגום

12 תּוּבִי לְוָתִי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל תּוּבִי לִירוּשְׁלֵם תּוּבִי לְבֵית אֶלְפַּן אוֹרַיְתָא תּוּבִי לְקַבָּלָא נְבוּאָה מִן נְבִיאַיָּא דִי מִתְנַבְּאִין בְּשׁוּם מֵימְרָא
דַיְיָי ז וּמַה טִיבְכוֹן נְבִיאֵי שִׁקְרָא לְמִטְעֵי עַמָּא דִירוּשְׁלֵם בִּנְבוּאַתְכוֹן דִי אַתּוּן מְמַלְלִין סַטְיָא עַל מֵימְרָא דַיְיָי וּלְאַחְלָא
מַשְׁרְיָת יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ 1 אֲמַר שְׁלֹמֹה בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָי כַּמָּה שַׁפִּירָן רִגְלֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל כַּד סָלְקָן לְאִתְחֲזָאָה קֳדָם יְיָי
חֲלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא בְּסַנְדָּלִין דְסַסְגּוֹנָא וּמְקָרְבִין יַת נִדְרֵיהוֹן וְיַת נִדְבָתְהוֹן וּבְנֵיהוֹן נָפְקֵי יַרְכֵיהוֹן יָאֲוָן כְּיוֹחֲרִין דִקְבִיעָן עַל כְּלִילָא דְקֻדְשָׁא
דַעֲבַד בְּצַלְאֵל אוּמָנָא לְאַהֲרֹן כָּהֲנָא׃ 2 וְרֵישׁ מְתִיבְתָךְ דִי בִּזְכוּתֵהּ מִתְפַּרְנְסִין עַל כָּל עָלְמָא הֵיכְמָה דְעוֹבָרָא מִתְפַּרְנֵס מִן פְּרָתֵהּ בְּמַעְיָנָא
דְאִמֵּהּ בָּהֵיק בְּאוֹרַיְתָא כְּאוֹגָנָא דְסִהֲרָא בְּמֵיתֵהּ לְדַכָּאָה וּלְסַאֲבָא לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא וְלָא חָסְרִין פִּתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא תְּדִירָא מִפּוּמֵהּ הֵיכְמָה דְלָא
חָסְרִין מוֹי דְנַהֲרָא רַבָּא דִי נְפַק מֵעֵדֶן וְשִׁבְעִין חַכִּימִין מְסַחֲרִין יָתֵהּ כְּאִדַּר סְגַלְגַּל וְאוֹצְרֵיהוֹן מַלְיָן מִן מַעֲשַׂר קֻדְשָׁא וְנִדְרָא וְנִדְבָתָא דְסַיְגוּ
לְהוֹן עֶזְרָא כָּהֲנָא וּזְרוּבָבֶל וְיֵשׁוּעַ וְנֶחֶמְיָה וּמָרְדְּכַי בִּלְשַׁן אֱנָשֵׁי כְּנִישְׁתָּא רַבְּתָא דִמְתִילִין לִוְרָדִין בְּגִין דִי יְהֵי לְהוֹן חֵילָא לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא יֵמָם
וְלֵילְיָא׃ 3 פָּרִיקַיִךְ דַּעֲתִידִין לְמִפְרְקִיךְ דַּמְיָן לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּנֵי יוֹכֶבֶד דִמְתִילָן לִתְרֵין אוּרְזִילִין תְּיוּמֵי טַבְיָא׃ 4 וְאָב בֵּית
דִינָא דְדָאִן דִינִיךְ חָסִין עַל עַמָּא לְכַפָּתָא יַתְהוֹן וּלְמִנְגַּד מִן דִי יִתְחַיֵּב בְּדִינָא לְנַגְדָּא כִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא דַעֲבַד מִגְדָּלָא דְשֵׁן דְּפִיל וּכְבַשׁ יַת עַמָּא בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְאַהֲדַר יַתְהוֹן לְמָרֵי עָלְמָא סָפְרַיִךְ מַלְיָן חָכְמְתָא כִּפְרַקְטִינִין דְמַיָּא וְיָדְעִין לְמִמְנֵי חֶשְׁבָּנֵי עִבּוּרִין וּמְעַבְּרִין שְׁנִין וְקָבְעִין רֵישֵׁי יַרְחִין
וְרֵישֵׁי שְׁנִין בִּתְרַע בֵּית סַנְהֶדְרִין רַבָּא וְרַב בֵּית אֲבָא לְבֵית יְהוּדָה דָמֵי לְדָוִד מַלְכָּא דִּבְנָא מְצַדְתָּא דְצִיּוֹן דִי מִתְקְרֵי מִגְדָּלָא דְלִבְנָן דְּכָל מַן דִיקוּם
עֲלוֹהִי יָכִל לְמִמְנֵי כָּל מִגְדָּלִין דִי בְדַמֶּשֶׂק׃ 5 מַלְכָּא דְאִתְמַנֵּי עֲלָךְ רֵישָׁא צַדִּיקָא כְּאֵלִיָּהוּ נְבִיָּא דְקָנֵי קִנְאָתָא לְמָרֵי שְׁמַיָּא וּקְטַל יַת נְבִיאֵי
שִׁקְרָא בְּטוּרָא דְכַרְמֶל וַאֲתִיב יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לִדְחַלְתָּא דַיְיָי אֱלָהַיָּא וְדַלַּת עַמָּא דִי אָזְלִין בְּרֵישָׁא מִכָּא עַל דִי אִנּוּן מִסְכֵּנִין עֲתִידִין לְמִלְבַּשׁ
אַרְגְּוָנָא הֵיכְמָה דִי לְבַשׁ דָּנִיֵּאל בְּקַרְתָּא דְבָבֶל וּמָרְדְּכַי בְּשׁוּשַׁן בְּגִין זְכוּתָא דְאַבְרָהָם דְאַמְלִיךְ מִן קַדְמַת דְנָא לְמָרֵי עָלְמָא וּבְצִדְקְתָא דְיִצְחָק
דְכַפְתֵּהּ אֲבוּהִי לְמִקְרְבֵהּ וּבְחִסְדּוּתָא דְיַעֲקֹב דְקַלִּיף עַל חֻטְרַיָּא בְּרַהֲטַיָּא׃ 6 אֲמַר מַלְכָּא שְׁלֹמֹה כַּמָּה יָאֶה אַנְתְּ כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
בִּזְמַן דִי תִסְבְּלִי עֲלַיִךְ יַת נִיר מַלְכוּתִי בְּעִדַּן דַּאֲנָא מוֹכַח יָתִיךְ בְּיִסּוּרִין עַל חוֹבַיִךְ וְאַנְתְּ מְקַבְּלָא יַתְהוֹן בִּרְחִים דַּמְיָן בְּאַנְפִּיךְ כְּתַפְנוּקִין׃
7 וּבְעִדַּן דִי פָּרְסִין כָּהֲנַיִךְ יְדֵיהוֹן בִּצְלוֹ וּמְבָרְכִין לַאֲחֵיהוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל דְדַמְיָן אַרְבַּעַת יְדֵיהוֹן מִתְפַּרְשִׁין כְּלוּלַבֵּי דְתָמָר וְקוֹמַתְהוֹן כְּדִקְלָא
וּקְהָלַיִךְ קָיְמִין אַפִּין בְּאַפִּין כָּל קֳבֵל כָּהֲנַיָּא וְאַפֵּיהוֹן כְּבִישָׁן לְאַרְעָא כְּאַתְכְּלָא דְעִנְבִין׃ 8 אֲמַר יְיָי בְּמֵימְרֵהּ אֶסַּק וַאֲנַסֵּה לְדָנִיאֵל
וְאֶחְזֵי אִי כָּהִיל לְמֵקָם בְּנִסְיוֹנָא הָדָא הֵיכְמָה דְקָם אַבְרָהָם דְּדָמֵי לְלוּלַבָּא בְּעַסְרָא נִסִּין וּבָחִן אַף אֲנָא לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה אִי
כָּהֲלִין לְמֵקָם בְּנִסְיוֹנֵיהוֹן אֶפְרֻק בְּדִיל זְכוּתֵהוֹן לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דִמְתִילָן לְאַתְכְּלִין דְעִנְבִין וְשׁוּמְהוֹן דְדָנִיאֵל חֲנַנְיָא מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה
יִשְׁתְּמַעוּ בְּכָל אַרְעָא וְרֵיחֲהוֹן יְהֵי נָדִף כְּרֵיחָא דְתַפּוּחִין דְגִנְתָּא דְעֵדֶן׃ 9 אֲמַר דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי קַבָּלָא נְקַבֵּל עֲלָנָא גְזֵירַת מֵימְרָא
דַיְיָי הֵיכְמָה דִי קִבֵּל עֲלֵהּ אַבְרָהָם אֲבוּנָן דִמְתַל לַחֲמַר עַתִּיק וְנֵהָךְ בְּאוֹרְחָן דְתַקְנָן קֳדָמוֹהִי הֵיכְמָה דַאֲזַלוּ אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע נְבִיאַיָּא דִי
בִּזְכוּתְהוֹן קָמוּ מֵיתַיָּא דְדָמִין לִגְבַר דְדָמִךְ וּכְיְחֶזְקֵאל בַּר בּוּזִי כָּהֲנָא דְמִנְבוּאַת פּוּמֵהּ אִתְעַרוּ דָּמְכֵי מֵיתַיָּא דִי בְּבִקְעַת דּוּרָא׃ 10 אֲמֶרֶת
יְרוּשְׁלֵם כָּל זְמַן דִי אֲנָא מְהַלְכָא בְּאוֹרְחָא דְמָרֵי עָלְמָא מַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בֵּינִי וַעֲלַי מְתַוְיָה וּבְעִדַּן דִי אֲנָא סָטְיָא מִן אוֹרְחָתֵיהּ מְסַלֵּק שְׁכִינְתֵּהּ
מִבֵּינִי וּמְטַלְטֵל יָתִי בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְאִנּוּן שָׁלְטִין בִּי כִּגְבַר דְשָׁלִט בְּאִנְתְּתֵהּ׃ 11 כַּד חָבוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל אַגְלֵי יְיָי יַתְהוֹן בְּאַרְעָא דְשֵׂעִיר
חַקְלֵי אֱדוֹם אֲמֶרֶת כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּבָעוּ מִנָּךְ רִבּוֹן כָּל עָלְמָא קַבֵּל צְלוֹתִי דִי אֲנָא מְצַלֵּא קֳדָמָךְ בְּקִרְוֵי גָלוּתָא וּבְפִלְכֵי עַמְמַיָּא׃

* *Reuertere reuertere Sulamitis, reuertere reuertere & intuebimur in te.* 12

CAP. VII.

Quid videbitis in Sulamitide quæ vadit vt herba castrorum.

* *Quid pulchri facti sunt gressus tui in calciamentis filia Nadab! aptitudines femorum tuorum similes monilibus operum manuum artificis.* 1
* *Umbilicus tuus crater tornatilis, non indigens mixtione. venter tuus cumulus tritici vallatus in liliis.* 2
* *Duo vbera tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ.* 3
* *Collum tuum sicut turris eburnea. oculi tui vt piscinæ in Asebon, in portis filiæ multorum. nasus tuus sicut turris Libani quæ respicit faciem Damasci.* 4
* *Caput tuum super te vt Carmeli, & cæsaries capitis tui sicut purpura. Rex ligatus in transcursibus.* 5
* *Quid pulchra facta es, & quid iucunda facta es dilectio! in deliciis tuis* 6
* *hæc magnitudo tua. similis facta es palmæ,* 7
& vbera tua botris.
* *Dixi, Ascendam in palma, apprehendam cacumina eius. & erunt quidem vbera tua sicut botri vineæ: & odor naris tuæ sicut mala.* 8
* *Et guttur tuum sicut vinum bonum. Vadens nepoti meo in rectitudinem sufficiens in labiis meis & dentibus.* 9
* *Ego nepoti meo, & ad me conuersio eius.* 10
* *Veni nepos mi: egrediamur in agrum, commoremur in villis.* 11

12 * Ἐπίστρεφε Ἐπίστρεφε ἡ Σουλαμίτις, Ἐπίστρεφε Ἐπίστρεφε, καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί. ζ΄.

Τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουλαμίτιδι ἡ ἐρχομένη ὡς χορὸς παρεμβολῶν.

1 * τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασι θυγατερ ναδάβ. ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι ὁρμίσκοις ἔργων χειρῶν τεχνίτου.

2 * ὀμφαλός σου κρατὴρ τορευτός, μὴ ὑστερούμενος κεράσματος. κοιλία σου θημωνία σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις.

3 * δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος.

4 * τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφαντίνου. ὀφθαλμοί σου ὡς λίμναι ἐν Ἀσεβών, ἐν πύλαις θυγατέρος πολλῶν. μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ λιβάνου σκοπεύων κατὰ πρόσωπον δαμασκοῦ.

5 * κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς καρμήλιος, καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα. βασιλεὺς δεδεμένος ἐν ἀγαδρομαῖς.

6 * τί ὡραιώθης καὶ τί ἡδυνώθης ἀγάπη. ἐν τρυφαῖς σου

7 * τοῦτο μέγεθός σου. ὡμοιώθης τῷ φοίνικι, καὶ οἱ μαστοί σου τοῖς βότρυσιν.

8 * εἶπα, ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι. κρατήσω τῶν ὑψέων αὐτοῦ. καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυες τῆς ἀμπέλου· 9 καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα. * καὶ λάρυγξ σου ὡς οἶνος ἀγαθός. πορεύομαι τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα ἱκανούμενος ἐν χείλεσί μου καὶ ὀδοῦσιν.

10 * ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου· κἀ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ.

11 * ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν. αὐλισθῶμεν ἐν κώμαις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Reuertere ad me cœtus Israel: reuertere ad Ierusalem; reuertere ad domum doctrinæ legis meæ, reuertere ad suscipiendam prophetiam à prophetis qui prophetant in nomine verbi Domini. CAP. VII.

QVid prodest vobis ò prophetæ falsi, vt decipiatis populum qui est in Ierusalem in prophetia vestra; qua vos loquimini auersionem contra verbum Domini, vt profanetis castra Israel, & Iuda? [1] Dixit Salomon in spiritu prophetiæ à facie Domini: Quàm pulchri sunt pedes Israel, quãdo ascendunt vt appareãt corã Domino tribus vicibus in anno, cũ calceamentis taxeis, & offerunt vota sua & oblationes voluntarias suas! & filij eorũ qui egressi sunt de femore eorũ pulchri sunt sicut lapides pretiosi, qui fixi sunt in corona sancta, quã fecit Beseleel artifex Aaron sacerdoti. [2] Et princeps scholæ tuæ per cuius meritũ gubernãtur omnia secula, sicut fœtus enutritur per vmbilicũ in vtero matris suæ, splẽdidus est in lege sicut circulus Lunæ; quãdo vẽnit ad mundandũ, & ad contaminandũ, & ad iustificandũ, & ad condemnandũ: & non deficiunt verba legis vnquã ab ore eius, sicut non deficiunt aquæ fluminis magni, quando egreditur de paradiso, & septuaginta sapientes circundant eum sicut aream rotundam, & cellaria eorum plena sunt decimis sanctificatis & votiuis & spontaneis, quas constituerũt eis Esdras sacerdos, & Zorobabel, & Iosue, & Nehemias, & Mardochæus & Belsan, viri ecclesiæ magnæ, qui comparantur rosis vt sit eis virtus vt laborent in lege die ac nocte. [3] Saluatores tui qui te redempturi sunt, similes sunt Mosi & Aaron filiis Iocabed qui comparantur duobus hinnulis gemellis capreæ. [4] Iudex quoque tuus qui iudicat iudicium tuum, fortis est super populum, vt alliget eos, & vt trahat eos, qui condemnantur in iudicio, ad carcerem, sicut Salomon rex, qui fecit turrim eburneam, & subiecit populum domus Israel; & conuertit eos ad dominatorem seculi. scribæ tui pleni sunt sapientia sicut piscinæ aquarum: & sciunt constituere rationes emboliſmorũ, & annos intercalant, & signant principia annorum & mensium, in porta domus concilij magni: & princeps familiarum domus Iuda similis est Dauid regi, qui ædificauit arcem Sion, quæ vocatur Turris Libani, quoniam omnis qui steterit in ea, potest numerare omnes turres quæ sunt in Damasco. [5] Rex qui constitutus est super te in principem, iustus est sicut Helias propheta, qui zelo zelatus est pro Domino cœli, & occidit prophetas falsos in monte Carmelo, & conuertit populum domus Israel ad timorẽ Domini Dei: & pauperes populi qui ambulabant apud principem hinc & inde, eò quòd egeni sunt, futurum est vt induantur purpura, sicut indutus est Daniel in ciuitate Babylonis, & Mardochæus in Susis, propter meritum Abrahæ, quẽ regem constituit ab initio in dominatorem seculi; & propter iustitiam Isaac, quem ligauit pater eius vt offerret eum *in holocaustum*; & propter benignitatem Iacob, qui decorticauit virgas, *& posuit eas* in canalibus.

[6] Dixit Salomon rex: Quàm pulcher es cœtus Israel in tempore quo tu portas super te iugum regni mei, in tempore quo ego corripio te infirmitatibus propter peccata tua, & tu suscipis eas in charitate, & videntur tibi quasi deliciæ! [7] Et in tempore quo Sacerdotes tui extendunt manus suas in oratione, & benedicunt fratribus suis domui Israel, similes sunt digiti manus eorum extensi ramis palmarum, & statura eorum est sicut palma, & ecclesia tua stat facie ad faciem contra Sacerdotes, & facies eorum inclinatæ sunt in terram sicut botri vuarum. [8] Dixit Dominus in verbo suo: Ascendam & tentabo Danielem, & videbo si potest stare in tentatione hac sicut stetit Abraham, qui similis fuit ramo *palmarum*, *quem probauit* decem tentationibus: & probabo ego quoque Ananiam, Mizael, & Azariam. & si possunt stare in tentationibus suis, redimam propter merita eorum populum domus Israel, qui comparatus est botris vuarum: & nomen Daniel, Ananiæ, & Mizael & Azariæ audietur in vniuersa terra, & odor eorum erit fragrans sicut odor pomorum paradisi voluptatis. [9] Dixit Daniel & socij eius: Suscipiendo suscipiemus super nos decretum verbi Domini, sicut suscepit super se Abraham pater noster, qui comparatus est vino veteri; & ambulabimus in viis quæ rectæ sunt coram eo, sicut ambulauerunt Helias & Helisæus prophetæ, per quorum merita surrexerunt mortui, qui similes sunt viro dormienti: & sicut Ezechiel filius Buzi Sacerdos, quia in prophetia oris sui suscitati sunt dormientes mortui qui erant in campo Dura. [10] Dixit Ierusalem: In omni tempore quo ego ambulo in via dominatoris seculi, habitare facit maiestatem suam in medio mei, & ad me est desiderium eius, & in tempore quo ego declino à viis eius, aufert maiestatem suam à me, & transfert me inter populos, & ipsi dominantur in me sicut vir qui dominatur vxori suæ. [11] Quando peccauerunt populus domus Israel, transmigrare eos fecit Dominus in terram Seir regionis Idumeæ. dixit cœtus Israel: Obsecro te dominator totius seculi suscipe orationem meam, qua ego oro coram te in vrbibus transmigrationis meę & prouinciis populorum.

12 * נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם־פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח
הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי לָךְ׃
13 * הַדּוּדָאִים נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָל־מְגָדִים
חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃ ח
1 * מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ
אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא־יָבֻזוּ לִי׃
2 * אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ
מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי׃
3 * שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃
4 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם מַה־תָּעִירוּ וּמַה־
תְּעֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד־שֶׁתֶּחְפָּץ׃
5 * מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־דּוֹדָהּ
תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה חִבְּלָתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה
חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃
6 * שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־
עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ
רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה׃
7 * מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאַהֲבָה
וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן
בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ׃
8 * אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה
לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר־בָּהּ׃

12 * Manè surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica. ibi dabo tibi v-
13 bera mea. * Mandragoræ dederunt odorem in portis nostris. Omnia poma noua & vetera dilecte mi seruaui tibi.

CAP. VIII.

1 QVis mihi det te fratrem meum sugen-
A tem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer, & iam me nemo de- Sup. 2. b.
2 spiciat. * Apprehendam te & ducam in domum matris meæ. ibi me docebis, & dabo tibi poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum meorum.
3 * Læua eius sub capite meo, & dextera
4 illius amplexabitur me. * Adiuro vos filiæ Sup. 2. b. 3. b. & 5. c.
B Hierusalem, ne suscitetis neq; euigilare fa-
5 ciatis dilectam, donec ipsa velit. * Quæ est ista quæ ascendit de deserto, delitiis affluēs innixa super dilectum suum? Sub arbore malo suscitaui te. ibi corrupta est mater
6 tua, ibi violata est genitrix tua. * Pone me vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum, quia fortis est vt mors dilectio, dura sicut infernus ęmu-
C latio. Lampades eius vt lampades ignis at-
7 que flammarum. * Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruēt illam. Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione,
8 quasi nihilum despicient eum. * Soror nostra parua, & vbera non habet. Quid faciemus sorori nostræ in die quando alloquenda est?

תרגום

12 אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִלֵּין לָאִלֵּין נַקְדִּים בְּצַפְרָא וְנֵהָךְ לְבֵית כְּנִישְׁתָּא וּלְבֵית מֶדְרָשָׁא וּנְבַקֵּר בְּסִפְרָא דְאוֹרַיְתָא וְנֶחְמֵי אִי מְטָא זְמַן
פֻּרְקָנָא דְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָן לְגֻפְנָא לְאִתְפָּרְקָא מִגָּלוּתְהוֹן וְנִשְׁאַל לְחַכִּימַיָּא אִי אִתְגְּלֵי קֳדָם יְיָ זְכוּתָא צַדִּיקַיָּא דְמַלְיָן פִּקּוּדַיָּא כְּרוּמָנָא אִי
מְטָא קִצָּא לְמִסַּק לִירוּשְׁלֵם לְמִתַּן תַּמָּן שְׁבַח לֵאלָהָא שְׁמַיָּא וּלְמִקְרַב עֲלָוָן וְנִכְסַת קֻדְשִׁין׃ 13 וְכַד יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִפְרַק יַת עַמֵּה
מִן גָּלוּתָא יֵאָמֵר לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא כְּבַר שְׁלִים קֵץ גָּלוּתָא וְזַכְוַת צַדִּיקַיָּא אִתְבַּסַּם קֳדָמַי כְּרֵיחַ בַּלְסְמוֹן וְחַכִּימֵי דָרַיָּא קְבִיעָן עַל תַּרְעֵי מֶדְרָשָׁא
עַסְקִין בְּפִתְגְּמֵי סָפְרַיָּא וּפִתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא כְּעַן קוּם קַבֵּל מַלְכוּתָא דִּי גִנְזַת לָךְ׃ ח 1 וּבְהַהִיא זִמְנָא אִתְגְּלֵי
מַלְכָּא מְשִׁיחָא לִכְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל וַיֵּימְרוּן לֵהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֱתָא חֲהֵא עִמָּנָא לְאָח וְנִסַּק לִירוּשְׁלֵם וּנְהֵי יָנְקִין עִמָּךְ טַעֲמֵי אוֹרַיְתָא הֵיכְמָה
דְיֵינִיק יַנְקָא בְּחַדְיָא דְאִמֵּהּ דְּכָל מִן דַּהֲוֵיתִי מְטַלְטְלָא לְבָרָא מִן אַרְעִי כַּד הֲוֵיתִי דָכְרָא יַת שׁוּם אֱלָהָא רַבָּא וּמָסְרָא נַפְשִׁי עַל אֱלָהוּתֵהּ אַף
עַמֵּי אַרְעָא לָא הֲווֹ מְבַזִּין לִי׃ 2 אֱדַבְּרִנָּךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא וְאַעִילִנָּךְ לְבֵית מִקְדְּשִׁי וּתְאַלֵּף יָתִי לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ וּלְמֵהָךְ בְּאָרְחָתֵהּ וְתַמָּן
נִסְעַד סְעוּדְתָא וְנִשְׁתֵּי חֲמַר עַתִּיק דְּאִצְטְנַע בְּעִנְבוֹהִי מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרִי עָלְמָא וּמֵרִמּוֹנֵי פֵּרֵי דְאִתְעַתְּדוּ לְצַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָא דְעֵדֶן׃ 3 אֲמֶרֶת
כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא בְּחִירְתָא מִכָּל עַמְמַיָּא דִּי אֲנָא קָטְרָא תְּפִילִין בְּיַד שְׂמָאלִי וּבְרֵישִׁי וּקְבִיעָא מְזוּזָתָא בִּסְטַר יְמִינָא דְדָשִׁי תּוּלְתָא לָקֳבֵיל
תַּקִּי דְּלֵית רְשׁוּ לְמַזִּיקָא לְחַבָּלָא בִּי׃ 4 יֹאמַר מַלְכָּא מְשִׁיחָא מַשְׁבִּיעָא אֲנָא עֲלֵיכוֹן עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל מַה דֵּין אַתּוּן מִתְגָּרִין בְּעַמֵּי אַרְעָא לְמִפַּק
מִן גָּלוּתָא וּמַה דֵּין אַתּוּן מָרְדִין בְּחֵילְוָתֵהּ דְגוֹג וּמָגוֹג אִתְעַכְּבוּ פּוֹן זְעֵיר עַד דִּישֵׁיצוֹן עַמְמַיָּא דִּי עַלּוּ לְאַגָּחָא קְרָבָא לִירוּשְׁלֵם וּבָתַר כֵּן יִדְכַּר
לְכוֹן מָרֵי עָלְמָא רַחֲמֵי צַדִּיקַיָּא וִיהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָמוֹהִי לְמִפְרַקְכוֹן׃ 5 אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא כַּד יֵחוֹן מֵיתַיָּא עֲתִיד לְאִתְבְּזָעָא טוּר מִשְׁחָא וְכָל
מֵיתַיָּא דְיִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְמִפַּק מִתְּחוֹתוֹהִי וַאֲפִילוּ צַדִּיקַיָּא דְמִיתוּ בְּגָלוּתָא עֲתִידִין לְמֵיתֵי אוֹרַח כּוּבַיָּא מִלְּרַע לְאַרְעָא וְנָפְקִין מִן תְּחוֹת טוּר
מִשְׁחָא וְרַשִׁיעַיָּא דְמִיתוּ וְאִתְקַבְּרוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְמֶהֱוֵיהוֹן רַמְיָן הֵיכְמָה דְרָמֵי גְּבַר אַבְנָא בְּאַרְעָא בְּכֵן יֵימְרוּן כָּל דַּיְרֵי אַרְעָא מַה חֲוָה
זְכוּתָא דְעַמָּא הָדֵין דְּסָלְקָא מִן אַרְעָא רִבֹּא רִבְבָן כְּיוֹמָא דְסִלְקַת מִן מַדְבְּרָא לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּמִתְפַּנְקִין עַל רַחֲמֵי מָרָהָא כְּיוֹמָא דְאִתְחֲמַת
תְּחוֹת טוּרָא דְסִינַי לְקַבֵּל יָת אוֹרַיְתָא וּבְהִיא שַׁעְתָּא עֲתִידָא צִיּוֹן דְּהִיא אִמָּן דְיִשְׂרָאֵל לְמֵילַד יַת בְּנָהָא וִירוּשְׁלֵם לְקַבָּלָא יַת בְּנֵי גָּלוּתָא׃
6 אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא לְרִבּוֹנֵהוֹן בְּכָעוּ מִנָּךְ שַׁוִּי יָתָן כִּגְלוֹף דְעִזְקָא עַל לִבָּךְ כִּגְלוֹף דְעִזְקָא עַל אֶדְרְעָךְ דְּלָא נוֹסִיף עוֹד לְמֶהֱוֵי
גָּלְיָן אֲרוּם תַּקִּיפָא כְּמוֹתָא אַהֲבַת אֱלָהוּתָךְ וַחֲסִינָא כְּגֵהִינָם קִנְאָתָא דְעַמָּא מְקַנְאָן לָן וּדְבָבוּ דְנָטְרִין לָן דַּמְיָא לְגוּמְרִין דְּאֶשָּׁא דְגֵהִינָם
דִּבְרָא יָתֵהּ יְיָ לְאוֹקִידָא בֵּהּ פִּלְחֵי פֻּלְחָנָא נָכְרָאָה׃ 7 אֲמַר מָרֵי עָלְמָא לְעַמֵּה בֵּית יִשְׂרָאֵל אִלּוּלֵי מִתְכַּנְשִׁין כָּל עַמְמַיָּא דִּמְתִילָן לְמוֹי
דְיַמָּא דְאִנּוּן סַגִּיאִין לָא יָכְלִין לְמִטְפֵּי יַת רַחֲמֵי מִנָּךְ וְאִי מִתְכַּנְפִין כָּל מַלְכֵי אַרְעָא דִּמְתִילִין לְמוֹי דְנַהֲרָא דְנַגְדָא בִּתְקוֹף לָא יָכְלִין לְמִסְחֵי יָתִיךְ
מֵעָלְמָא וְאִלּוּלֵי יָהִב גְּבַר כָּל מַמּוֹן בֵּיתֵהּ לְמִקְנֵי חָכְמְתָא בְּגָלוּתָא אֲנָא מַחֲדַר לֵהּ כָּפִיל לְעָלְמָא דְאָתֵי וְכָל בִּזְתָא דְיִבַּזּוּן מִן מַשְׁרְיָתֵהּ דְגוֹג יְהֵי
דִּי לֵהּ׃ 8 בְּעִדָּנָא הַהִיא יֵימְרוּן מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אִלֵּן לָאִלֵּן אוּמָא חֲדָא אִית לָן בְּאַרְעָא וְקַלִּילָן זַכְוָתָהָא וּמַלְכִּין וְשִׁלְטוֹנִין לֵית
לָהּ לְמִפַּק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם מַשְׁרְיָתֵהּ דְגוֹג מָה נַעְבֵּד לַאֲחָתָנָא בְּיוֹמָא דְמַלְּלוּ אֻמַּיָּא לְמִסַּק עֲלָהָא לְקְרָבָא׃

* *Manè ſurgamus ad vineas. videamus ſi* 12
floruit vinea, floruit germinatio, floruerunt mala punica. illic dabo vbera mea tibi.

* *Mandragoræ dederunt odorem. et in portis noſtris omnia poma noua ad vetera nepos mi* 13
ſeruaui tibi.

CAP. VIII.

QVis det te fratrem meum ſugentem vbera 1
matris meæ? inueniens te extrà oſculabor te, & non deſpicient me. * *Apprehendam te,* 2
introducam te in domum matris meæ, & in cellam eius quæ concepit me. Dabo potum tibi de vino pigmentato, de latice malorum punicorum meorum. * *Læua eius ſub capite meo, & dex-* 3
tera illius amplexabitur me. * *Adiuraui vos* 4
filiæ Hieruſalem in potentiis & in fortitudinibus agri: quid ſuſcitaueritis & quid excitaueritis dilectionem, donec voluerit. * *Quæ iſta* 5
quæ aſcendit ab eremo, innixa ſuper nepotem ſuum, ſub arbore malo ſuſcitaui te. illic cum dolore parturiuit te mater tua, illic cum dolore parturiuit te quæ peperit te. * *Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum: quia fortis vt mors dilectio, dura ſicut infernus æmulatio. Volatilia eius volatilia ignis flãmæ eius.* * *Aqua multa nõ poterit ex-* 7
tinguere dilectionem, & flumina non obruent illam. ſi dederit vir omnem vitam ſuam in dilectione, deſpectione deſpicient eum.

* *Soror noſtra parua, & vbera non habet.* 8
quid faciemus ſorori noſtræ in die qua vtique verbum factum fuerit in ea?

12 * ὁρθρίζωμεν εἰς ἀμπελῶνας· ἴδωμεν εἰ ἐβλάστησεν ὁ ἄμπελος. ἐβλάστησεν ὁ κυπρισμός. ἤνθησαν αἱ ῥοαί· ἐκεῖ
13 δώσω σοι τὰ μαστούς μου σοί. * ὁ μανδραγόρας ἔδωκαν ὀσμήν. καὶ ἐπὶ θύραις ἡμῶν πάντα τὰ ἀπόκλυα νέα
καὶ παλαιὰ ἀδελφιδέ μου ἐτήρησά σοι.

ἡ.

1 * Τίς δώῃ σε ἀδελφόν μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρός μου; εὑρήσω σε ἔξω φιλήσω σε, καί γε οὐκ ἐξουδενώ-
2 σουσί με. * ἀναλήψομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μητρός μου καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. ποτιῶ σε
ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου.

3 * δεξιὰ αὐτοῦ ὑπὸ τὸ τραχήλιόν μου, καὶ ἡ δεξιὰ
4 αὐτοῦ περιλήψεταί με. * ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀ-
γροῦ. τί ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε τὸν ἀγάπην, ἕως
5 ἂν θελήσῃ. * τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ ἐρήμου ἐ-πιστηριζομένη ἐπὶ τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς, ὑπὸ μῆλον ἐξή-
γειρά σε. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ μήτηρ σου. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ
6 τεκοῦσά σε. * θές με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὸν βραχίονά σου. ὅτι κραταιὰ
ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη. σκληρὸς ὡς ἅδης ζῆλος· πηγὴ αὐτῆς πηγὴ πυρὸς φλόγες αὐτῆς.

7 * ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτήν. ἐὰν δῶ ἄνθρωπος πάντα τὸν
βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν
8 αὐτόν. * ἀδελφὴ ἡμῶν μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. τί ποιήσομεν τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν λαληθῇ ἐν
αὐτῇ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Dixerunt filij Iſrael ad inuicem: Surgamus manè, & eamus ad domum eccleſiæ & ad domum examinis, & inueſtigemus in libro Legis, & videamus an peruenerit tempus redemptionis populi domus Iſrael, qui comparatus eſt viti, vt redimatur de captiuitate ſua: & interrogemus ſapientes an manifeſta ſit coram Domino iuſtitia iuſtorũ, qui pleni ſunt præceptis ſicut malogranata, & an peruenerit finis vt aſcendamus in Ieruſalem, vt demus ibi laudem Deo cæli, & offeramus holocauſta & victimas ſanctificatas. [1] Et cùm fuerit voluntas à facie Domini vt redimat populum ſuum de captiuitate, dicetur regi Meſſiæ: Iam completus eſt finis captiuitatis, & meritum iuſtorum ſuaue eſt coram me ſicut odor balſami: & ſapientes generationum conſtituti in portis gymnaſij, operam dant verbis Scribarum & verbis Legis: nunc ſurge ſuſcipe regnum quod repoſui tibi.

CAP. VIII.

ET in tempore illo reuelabitur rex Meſſias cœtui Iſrael, & dicent ei filij Iſrael: Veni, eſto frater noſter, & aſcendamus in Ieruſalem, & ſugemus tecum ſententias Legis, ſicut ſugit infans vbera matris ſuę: quia omni tempore quo eram extorris extra terram meam, cùm recordabar nominis Dei magni, & tradebam animam meam propter deitatem eius, etiam populi terrarum non deſpiciebant me.

[2] Ducam te rex Meſſias & introducam te in domum ſanctuarij mei, & docebis me timere à facie Domini, & ambulare in viis eius, & ibi prandebimus prandium, & bibemus vinum vetus quod reconditum eſt in vuis ſuis à die quo creatum eſt ſeculum, & de malis punicis quæ præparata ſunt iuſtis in paradiſo voluptatis. [3] Dixit cœtus Iſrael: Ego electa ſum ſupra omnes populos, quia ego alligo frontalia manui ſiniſtræ meæ, & capiti; chartulaque infixa eſt lateri dextero portæ meæ, cuius tertia pars reſpicit thalamum meum, vt non habeant licentiam dæmones ad nocendum mihi. [4] Dicet rex Meſſias: Adiuro vos populę mi domus Iſrael, quare contenditis contra populos terrarum vt egrediamini ex captiuitate? & quare vos vultis rebellare contra exercitum Gog & Magog? ſuſtinete modicum donec conſumantur populi qui aſcenderunt ad belligerandum contra Ieruſalem, & poſteà recordabitur vobis dominator ſeculi miſerationum iuſtorum, & erit voluntas à facie eius vt liberet vos. [5] Dixit Salomon propheta: Quando reuiuiſcent mortui, futurum eſt vt ſcindatur mons oliuarũ: & oẽs mortui Iſrael egreſſuri ſunt ex eo; & etiã iuſti qui mortui ſunt in captiuitate, venturi ſunt per viã ſpinarũ ſub terra, & egredientur ex monte oliuarũ. Futurum eſt autem vt impij qui mortui ſunt & ſepulti ſunt in terra Iſrael, deiiciantur ſicut lapis quem proiicit homo ſuper terram. tunc dicent omnes habitatores terræ: Quod eſt meritum populi huius qui aſcẽdit de terra in mille millibus, ſicut in die quo aſcendit de deſerto in terram Iſrael, & delitiis affluunt propter miſerationes Domini ſui, ſicut in die qua viſus eſt ſub monte Sinai vt ſuſciperet Legem? & futurum eſt in illa hora vt Syon, quæ eſt mater Iſrael, pariat filios ſuos, & Ieruſalem ſuſcipiat filios captiuitatis. [6] Dicent filij Iſrael in die illa Domino ſuo: Obſecro te, pone nos ſicut ſculpturã anuli ſuper cor tuũ & ſicut ſculpturã anuli ſuper brachiũ tuũ, vt non addamus vltrà eſſe exules: quoniam fortis eſt ſicut mors dilectio deitatis tuę, & robuſtus ſicut gehenna zelus populorum qui zelant nos, & inimicitia quam reſeruant nobis, ſimilis eſt prunis ignis gehennæ, quem creauit Deus vt ſuccendantur in eo cultores idololatriæ.

[7] Dixit dominator ſeculi populo ſuo domui Iſrael: Quanuis congregentur omnes populi qui comparati ſunt aquis maris, quæ ſunt multę, non poterunt extinguere miſerationes meas à te: & ſi congregati fuerint omnes reges terrę, qui comparati ſunt aquis fluminis quod defluit cum impetu, non poterunt euellere te à ſeculo: & ſi dederit vir omnem pecuniam domus ſuæ vt poſſideat ſapientiam in captiuitate, ego reddam ei duplum in ſeculo venturo; & omnis præda quam deprædabitur de caſtris Gog, ipſius erit.

[8] In illo tempore dicent angeli cæli ad inuicem: Gens vna eſt nobis in terra, & merita eius leuia ſunt, & reges & dominatores non habet vt egrediantur ad pugnandum contra exercitum Gog; quid faciemus ſorori noſtræ in die qua locutæ fuerint nationes, vt aſcendant contra eam ad bellum?

9 * אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת
כָּסֶף וְאִם־דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז׃
10 * אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו
כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם׃
11 * כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם
לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף׃
12 * כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם
לְנֹטְרִים אֶת־פִּרְיוֹ׃
13 * הַיֹּשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ
הַשְׁמִיעִנִי׃
14 * בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃

9 * Si murus est, ædificemus super eum propugnacula argentea. si ostium est, compingamus illud tabulis cedrinis.
10 * Ego murus, & vbera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.
11 * Vinea fuit pacifico, in ea quæ habet populos. Tradidit eam custodibus, vir affert pro fructu eius mille argenteos.
12 * Vinea mea coram me est. Mille tui pacificæ, & ducenti his qui custodiunt fructus eius.
13 * Quæ habitas in hortis, amici auscultant, fac me audire vocem tuam.
14 * Fuge dilecte mi, & assimilare capreæ hinnuloque ceruorum super montes aromatum.

תרגום

9 יֵימַר מִיכָאֵל רַבְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל אִם הִיא מִתְעַתְּדָא כְּאוּשָׁא בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְיָהֲבָא כַסְפָּא לְמִקְנֵי יִחוּד שְׁמֵהּ דְּמָרֵי עָלְמָא נְהֵי אֲנָא וְאַתּוּן
עִם סָפְרֵיהוֹן סָחֲרִין לָהּ כְּנִדְבָּכִין דְּכַסְפָּא וְלֵית רְשׁוּ לְעַמְמַיָּא לְמִשְׁלַט בָּהּ הֵיכְמָה דְּלֵית רְשׁוּ לְזַחֲלָא לְמִשְׁלַט בְּכַסְפָּא וַאֲפִילוּ אִי מִסְכֵּנָא
הִיא מִן פִּקּוּדַיָּא נִבְעֵי רַחֲמִין עֲלָהָא קֳדָם יְיָ וְיִדְכַּר לָהּ זְכוּת אוֹרַיְתָא דְּעָסְקָן בֵּהּ יַנְקַיָּא דִּכְתִיבָא עַל לוּחָא דְּלִבָּא וּמִתְעַתְּדָא לָקֳבֵיל אֻמַּיָּא
כְּאַרְזָא׃ 10 מְתִיבָא כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמֶרֶת אֲנָא תַּקִּיפָא בְּפִתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא כְּשׁוּרָא וּבְנוֹי חֲסִינִין כְּמִגְדָּלָא וּבְהַהִיא זִמְנָא הֲוֵי
כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל מַשְׁכְּחָא רַחֲמִין בְּעֵינֵי מָרָהָא וִיהוֹן שָׁאֲלִין בִּשְׁלָמָא כָּל דַּיְרֵי אַרְעָא׃ 11 אוּמָא חֲדָא סִלְקַת בְּעִדְבֵהּ דְּמָרֵי עָלְמָא
דִּשְׁלָמָא עִמֵּהּ דְּהִיא מְתִילָא לְכַרְמָא אוֹתִיב יָתָהּ בִּירוּשְׁלֵם וּמְסַר יָתָהּ בְּיַד מַלְכַיָּא דְּבֵית דָּוִד דִּיהוֹן נָטְרִין יָתָהּ הֵיכְמָה דַּאֲרִיסָא נָטֵר לְכַרְמָא
בָּתַר דְּמִית שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּאַרָא בִּידוֹי רְחָבְעָם בְּרֵהּ אֲתָא יָרָבְעָם בַּר נְבַט וּפַלְג עִמֵּהּ מַלְכוּתָא וּדְבַר מִן יְדוֹי עֲסַר שִׁבְטִין עַל
מֵימַר פּוּמֵהּ דַּאֲחִיָּה דְּמִן שִׁילֹה דִּי הוּא גַּבְרָא רַבָּא׃ 12 כַּד שְׁמַע שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל נְבוּאֲתֵהּ דַּאֲחִיָּה דְּמִן שִׁילֹה בְּעָא לְמִקְטְלֵהּ
וַעֲרַק אֲחִיָּה מִן קֳדָם שְׁלֹמֹה וַאֲזַל לְמִצְרַיִם וּבְהַהִיא שַׁעְתָּא אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמֶהֱוֵי אִיהוּ שָׁלִט בַּעֲסַר שִׁבְטִין כָּל יוֹמוֹהִי
וּבָתַר מוֹתֵהּ יְהֵי שָׁלִט בְּהוֹן יָרָבְעָם בַּר נְבַט וּתְרֵין שִׁבְטִין יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְהֵי שָׁלִט בְּהוֹן רְחָבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה׃ 13 אֲמַר שְׁלֹמֹה בְּסוֹף
נְבוּאֲתֵהּ עֲתִיד מָרֵי עָלְמָא לְמֵימַר לִכְנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף יוֹמַיָּא אַתְּ כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְגִנְתָּא קַלִּילָא בֵּינֵי אֻמַּיָּא וְיָתְבָא בְּבֵית
מֶדְרָשָׁא עִם חַבְרֵי סַנְהֶדְרִין וּשְׁאַר עַמָּא דְּצָיְתִין לְקַל רֵישׁ מְתִיבְתָא וְאָלְפִין מִן פֻּמֵּהּ פִּתְגָמֵהּ אַשְׁמִיעִנִי אוֹרַיְתָא קַל מִלַּיִךְ בְּעִדַּן דְּאַתְּ יָתְבָא
לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא וֶאֱהֵי מַסְכִּים לְכָל מַה דְּאַתְּ עֲבָדַתְּ׃ 14 בְּהַהִיא שַׁעְתָּא יֵימְרוּן סָבֵי כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל עֲרַק לָךְ רַחֲמִי מָרֵי עָלְמָא
מֵאַרְעָא הָדָא מְסַאֲבָא וְתִשְׁרֵי שְׁכִינְתָּךְ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וּבְעִדַּן עָקְתִין דִּי אֲנַחְנָא מְצַלַּיִן קֳדָמָךְ תְּהֵי דָמֵי לְטַבְיָא דִּי בְּעִדַּן דְּדָמִךְ עֵינָא חֲדָא קָמִץ
וְעֵינָא חֲדָא יְהֵי פְּתִיחַ אוֹ כְּאַרְזִילָא דְּאַיָּלָא דִּבְעִדַּן דְּעָרַק מִסְתַּכֵּל בָּתְרֵהּ כֵּן אַנְתְּ תְּהֵא מַשְׁגַּח בָּן וּמִסְתַּכֵּל בְּצַעֲרָן וּבְסִגּוּפָן מִשְׁמֵי מְרוֹמָא
עַד זְמַן דִּי תִתְרְעֵי בָּן וְתִפְרַק יָתָן וְתַעִיל יָתָן עַל טוּרָא דִירוּשְׁלֵם וְתַמָּן יַסְקוּן כַּהֲנַיָּא קֳדָמָךְ קְטוֹרֶת בְּסָמָנִין׃

תם ספר שיר השירים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

בא מ

* *Si murus eſt, ædificabimus ſuper eam propugnacula argentea. & ſi oſtium eſt, deſcribamus ſuper illud tabulam cedrinam.* 9

* *Ego murus, & vbera mea ſicut turres. ego fui in oculis eius quaſi reperiens pacem.* 10

* *Vinea fuit Salomoni in Beelamon. tradidit vineam ſuam cuſtodientibus. vir feret in fructu ſuo mille argenteos.* 11

* *Vinea mea mea coram me, mille Salomoni, & ducenti his qui cuſtodiunt fructum eius.* 12

* *Qui ſedet in hortis, amici attendentes voci tuæ audire fac me.* 13

* *Fuge nepos mi, & aſſimilare capreæ aut hinnulo ceruorum ſuper montes aromatum.* 14

9 * εἰ τεῖχός ἐστιν, οἰκοδομήσομεν ἐπ' αὐτὸ ἐπάλξεις ἀργυρᾶς. ☩ εἰ θύρα ἐστὶ, διαγράψομεν ἐπ' αὐτὸ σανίδα
10 κεδρίνην. * ἐγὼ τεῖχος καὶ μαστοί μου ὡς πύργοι. ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην.
11 * ἀμπελὼν ἐγένετο τῷ Σολομῶντι ἐν Βεελαμών. ἔδωκε τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ τοῖς τηροῦσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρ-
12 πῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίους. * ἀμπελών μου ἐμοὶ ἐνώπιόν μου ☩ χίλιοι Σολομῶντι. καὶ ☩ διακόσιοι τοῖς τηροῦ-
13 σι τὸν καρπὸν αὐτοῦ. * ὁ καθήμενος ἐν κήποις, ἑταῖροι προσέχοντες τῇ φωνῇ σου ἀκούσόν με.
14 * φύγε ἀδελφιδέμου καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι ἢ τῷ νεβρῷ τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη ἀρωμάτων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Dicet Michael princeps Iſrael: Si ipſa ſteterit ſicut fundamentum inter populos, & dederit argentum vt poſſideat vnitatem nominis dominatoris ſeculi, erimus ego & vos cum ſcribis eorũ circundantes eã ſicut ordines argentei; & non habebunt poteſtatẽ populi vt dominentur in eam, ſicut non eſt poteſtas vermi vt dominetur argento: & quamuis ſit egena præceptis, quæremus miſerationem propter eam coram Domino, & recordabitur eius propter meritum Legis in qua laborant pueri, quæ ſcripta eſt in tabulis cordis: & ſtat contra gentes ſicut cedrus. 10 Reſpondebit cœtus Iſrael & dicet: Ego fortis ſum in verbis Legis ſicut murus, & filij mei robuſti ſicut turres. & in illo tempore cœtus Iſrael inueniet miſericordiam in oculis Domini ſui, & ſalutabunt eam omnes habitatores terræ.

11 Gens vna aſcendit in ſortem dominatoris ſeculi, apud quem eſt pax, quæ comparata eſt vineę: collocauit eam in Ieruſalem, tradiditq; eam in manum regum domus Dauid, vt cuſtodirent eam, ſicut agricola cuſtodit vineam ſuam. Poſtquàm mortuus eſt Salomon rex Iſrael, remanſit in manu Roboam filij eius, & venit Ieroboam filius Nabat, & diuiſit cum eo regnum: & tulit de manu eius decem tribus, iuxta verbum oris Achiæ Sylonitæ, qui erat vir magnus.

12 Quando audiuit Salomon rex Iſrael prophetiam Achiæ Sylonitæ, quæſiuit occidere eum: & fugit Achia à facie Salomonis, & abiit in Ægyptum. & in illo tempore dictum eſt in prophetia Salomoni regi, quòd dominaretur decem tribubus omnibus diebus ſuis, & poſt mortem ſuam dominaretur eis Ieroboam filius Nabat: & duabus tribubus, videlicet Iuda & Beniamin, dominaretur Roboam filius Salomonis. 13 Dixit Salomon in fine prophetiæ ſuæ: Dicturus eſt dominator ſeculi cœtui Iſrael in fine dierum: Tu congregatio Iſrael quæ comparata es horto minimo inter nationes, & habitas in domo doctrinæ cum ſociis concilij & reliquis populis qui auſcultant vocem principis ſcholæ, & diſcunt ab ore eius verba eius: audire fac Legem, vocem *ſcilicet* ſermonum tuorum in tempore quo tu ſedes ad iuſtificandum & ad condemnandum, & aſſentiar omnibus quæ feceris.

14 In illo tempore dicent ſenes cœtus Iſrael: Fuge tibi dilecte mi dominator ſeculi de terra hac immunda, & habitet maieſtas tua in cælis excelſis: & in tempore tribulationis quo nos orauerimus coram te, eris ſimilis capreæ, quę in tempore quo dormit, vnus oculus eius eſt clauſus, & alter oculus eſt apertus: aut ſicut hinnulus ceruorum, qui in tempore quo fugit reſpicit poſt ſe: ſic tu contemplaberis nos, & reſpicies tribulationem noſtram & afflictionem noſtram de cælis excelſis, vſque ad tempus quo beneplacitum erit tibi in nobis, & redimes nos & introduces nos in montem Ieruſalem, & ibi adolebunt Sacerdotes coram te incenſum aromatum.

FINIS CANTICORVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS IN LIBRVM SAPIENTIÆ.

LIBER Sapientiæ apud Hebræos nuſquam eſt. Vnde & ipſe ſtylus Græcam magis eloquentiam redolet. Hunc Iudæi Philonis eſſe affirmant. Qui proinde Sapientiæ nominatur, quia in eo Chriſti aduentus, qui eſt ſapientia Patris, & paſsio eius euidenter exprimitur.

LIBER SAPIENTIAE.

Tranſlat. B. Hierony.

CAP. I.

DIligite iuſtitiã, q iudicatis terram. Sentite de Dño in bonitate, & in ſimplicitate cordis quęrite illũ. * Quoniã inuenitur ab his qui nõ tentãt illũ; apparet autẽ eis qui fidẽ habent in illũ. * Peruerſę enim cogitationes ſeparant à Deo: probata autẽ Nicet. 4. d virtus corripit inſipientes.

* Quoniã in maleuolã animam nó introibit ſapiẽtia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. * Spiritus enim ſanctus diſciplinæ effugiet fictũ, & auferet ſe à cogitationib⁹ quę ſunt ſine intellectu, & corripietur à ſupueniẽte iniquitate. * Benignus eſt enim ſpiritus ſapientię, & nõ liberabit maledictũ à labiis ſuis, quoniã renũ illius teſtis eſt Deus, & cordis illi⁹ ſcrutator eſt verũs, & linguę eius auditor.

* Quoniã ſpiritus Dñi repleuit orbẽ terrarũ, & hoc quod cõtinet omnia, ſcientiã habet vocis. * Propter hoc q loquitur iniqua, non poteſt latere, nec pręteriet illũ corripiens iudiciũ. * In cogitationib⁹ enim impij interrogatio erit: ſermonũ autẽ illi⁹ auditio ad Deũ veniet, ad correptionẽ iniquitatũ illi⁹. * Quoniã auris zeli audit omnia, & tumult⁹ murmurationũ nõ abſcõdetur. * Cuſtodite ergo vos à murmuratione quę nihil pdeſt: & à detractione parcite linguæ. Quoniam ſermo obſcurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur, occidit animam.

ΣΟΦΙΑ ΣΑΛΟΜΩΝΤΟΣ.

κεφ. ά.

Γαπήσατε τὸ δικαιοσύνην οἱ κρίνοντες τὴν γῆν· φρονήσατε περὶ τοῦ κυρίου ἐν ἀγαθότητι, καὶ ἐν ἁπλότητι καρδίας ζητήσατε αὐτόν.

* ὅτι εὑρίσκεται τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτόν, ἐμφανίζεται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. * σκολιοὶ γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ θεοῦ· δοκιμαζομένη δὲ ἡ δύναμις ἐλέγχει τοὺς ἄφρονας.

* ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία, οὐδὲ καταοικήσει ἐν σώματι καταχρέῳ ἁμαρτίαις.

* ἅγιον γὰρ πνεῦμα παιδείας φεύξεται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων, καὶ ἐλεγχθήσεται ἐπελθούσης ἀδικίας.

* φιλάνθρωπον γὰρ πνεῦμα σοφία, καὶ οὐκ ἀθωώσει βλάσφημον ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ· ὅτι τῶν νεφρῶν αὐτοῦ μάρτυς ὁ θεός, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπίσκοπος ἀληθής, καὶ τῆς γλώσσης ἀκουστής. * ὅτι πνεῦμα κυρίου πεπλήρωκε τὴν οἰκουμένην, καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γνῶσιν ἔχει φωνῆς.

* διὰ τοῦτο φθεγγόμενον ἄδικα οὐδεὶς μὴ λάθῃ, οὐδὲ μὴ παρελθούσης αὐτὸν ἐλέγχουσα ἡ δίκη.

* ἐν γὰρ διαβουλίοις ἀσεβοῦς ἐξέτασις ἔσται· λόγων γὰρ αὐτοῦ ἀκοὴ εἰς κύριον ἥξει εἰς ἔλεγχον ἀνομημάτων αὐτοῦ.

* ὅτι οὖς ζηλώσεως ἀκούει πάντα, καὶ θόρυβος γογγυσμῶν οὐκ ἀποκρύπτεται. * φυλάξασθε τοίνυν γογγυσμὸν ἀνωφελῆ, καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης· ὅτι φθέγμα λαθραῖον κενὸν οὐ πορεύσεται· στόμα δὲ καταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν.

Interp. Græc.

CAP. I.

*Diligite iuſtitiam qui iudicatis terram: ſentite de Domino in bonitate, & in ſimplicitate cordis quærite illũ. * Quoniã inuenitur ab his qui non tentant illũ, apparet autem non infidelibus illi.*

* *Peruerſæ enim cogitationes ſeparant à Deo, probata autem virtus corripit inſipientes.*

* *Quoniã in maleficam animã non introibit ſapientia, neque habitabit in corpore ſubdito peccato.* * *Sãctus enim ſpiritus diſciplinæ effugiet dolũ, & amouebitur à cogitationibus ſtultis, & corripietur ſuperueniẽte iniquitate.* * *Benignus enim ſpiritus ſapientia, & nõ liberabit maledicum à labiis ſuis, quoniã renum eius teſtis Deus, & cordis eius ſpeculator verus, & linguæ auditor.* * *Quoniam ſpiritus Domini repleuit orbẽ terrarum, & quod continet omnia ſcientiam habet vocis.*

* *Propter hoc qui loquitur iniqua nullus latebit, neq; præteribit illum corripiens iudiciũ.*

* *In enim cogitationibus impij inquiſitio erit; ſermonũ autem illius auditio ad Dominum veniet ad correptionem iniquitatum illius.* * *Quoniam auris zeli audit omnia, & rumor murmurationum nõ abſconditur.* * *Cauete ergo murmurationẽ inutilem, & à detractione parcite linguæ, quoniã ſermo obſcurus vacuus nõ ibit; os aũt quod mẽtitur, occidit animam.*

Nolite zeletis mortem in errore vitæ vestræ, neque attrahatis perditionem in operibus manuum vestrarum. 12

Quoniam Deus mortem non fecit, neque lætatur in perditione viuorum. 13

Creauit enim vt essent omnia, & salutares nationes mundi, & non est in illis medicamentum perditionis, nec inferorum regnum in terra. 14

Justitia autem immortalis est. 15

Impij verò manibus & verbis accersierunt eam, amicam æstimantes ipsam, tabuerunt, & sponsionem posuerunt ad eam, quoniam digni sunt illius partis esse. 16

CAP. II.

Dixerunt enim intra se cogitantes nõ rectè: Exigua & cum tædio est vita nostra, & non est remedium in fine hominis, & non agnitus est reuersus ex inferno. 1

Quia per nos nati sumus, & post hoc erimus tanquam non fuerimus; quoniam fumus afflatus in naribus nostris, & sermo scintilla in motu cordis nostri. 2

Qua extincta cinis euadet; corpus, & spiritus noster diffundetur tanquam mollis aër. 3

Et nomen nostrum oblivionem accipiet in tempore, & nemo memoriam habebit operum nostrorum, & transibit vita nostra tanquam vestigia nubis, & sicut nebula dissoluetur, quæ fugata est à radiis Solis, & à calore eius aggrauata. 4

Vmbræ enim transitus tempus uostrum, & non est impedimentum finis nostri, quoniam consignatus est, & nemo reuertitur. 5

Venite ergo & fruamur quæ sunt bonis, & vtamur possessione tanquam in iuuentute celeriter. 6

Vino precioso & vnguẽtis impleamur, & ne prætereat nos flos aeris. 7

12 μὴ ζηλοῦτε θάνατον ἐν πλάνῃ ζωῆς ὑμῶν. μὴ δὲ ἐπαγάγετε ὄλεθρον ἐν ἔργοις χειρῶν ὑμῶν.

13 ὅτι ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων.

14 ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον ὀλέθρου, οὐδὲ ᾅδου βασίλειον ἐπὶ γῆς.

15 δικαιοσύνη γὰρ ἀθανάτος ἐστιν.

16 ἀσεβεῖς δὲ ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐτόν· φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν, ἐτάκησαν, καὶ συνθήκην ἔθεντο πρὸς αὐτόν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τοῦ ἐκείνου μερίδος εἶναι.

β'.

1 Εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς, ὀλίγος καὶ λυπηρός ἐστιν ὁ βίος ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾅδου.

2 ὅτι αὐτοσχεδίως ἐγεννήθημεν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα ὡς οὐχ ὑπάρξαντες· ὅτι καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν ῥισὶν ἡμῶν, καὶ ὁ λόγος σπινθὴρ ἐν κινήσει καρδίας ἡμῶν.

3 ἐσβεσθέντος τέφρα ἀποβήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν διαχυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ.

4 καὶ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ, καὶ οὐδεὶς μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν· καὶ παρελεύσεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης, καὶ ὡς ὀμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτοῦ βαρυνθεῖσα.

5 σκιᾶς γὰρ πάροδος καιρὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς ἡμῶν, ὅτι καθεσφράγισται, καὶ οὐδεὶς ἀναστρέφει.

6 δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρησώμεθα τῇ κτήσει ὡς ἐν νεότητι σπουδαίως.

7 οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ παροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἀέρος.

12 Nolite zelare mortem in errore vitæ vestræ, neq; acquiratis perditionẽ in operibus manuum vestrarum.

13 Quoniã Deus mortẽ non fecit, nec lætatur in perditione viuorũ.

14 Creauit enim vt essent omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarũ, & nõ est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnũ in terra.

15 Iustitia enim ꝑpetua est & immortalis, iniustitia autẽ mortis

16 acquisitio. Impij aũt manibus & verbis accersierunt illã, & æstimãtes illã amicã, defluxerũt, & spõsiones posuerũt ad illã, quoniã morte digni sunt, qui sunt ex parte illius. I. 15.b

CAP. II.

1 A Dixerunt enim impij cogitantes apud se nõ rectè: Exiguũ & cũ tędio est tẽpus vitę nostrę, & nõ est refrigeriũ in fine hominis, & nõ est qui agnit⁹ sit reuersus

2 ab inferis. Quia ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus tanquã non fuerimus. Quoniã fumus afflatus est in naribus nostris, & sermo scintillę ad cõmouendũ cor

3 nostrũ. Quia extinctus cinis erit corpus nostrũ, & spiritus diffundetur tanquam mollis aër. Et transibit vita nostra tanquã vestigiũ nubis, & sicut nebula dissoluetur, quę fugata est à radiis Solis, & à calore illius aggra-

4 uata. Et nomẽ nostrũ obliuionẽ accipiet per tẽpus, & nemo memoriam habebit

5 operũ nostrorũ. Vmbræ Eg. 56.d enim trãsitus est tẽpus nostrum, & nõ est reuersio finis nostri, quoniam consignata est, & nemo reuertitur.

6 Venite ergo & fruamur bonis quę sunt, & vtamur creatura tanquã in iu-

7 uentute celeriter. Vino precioso & vnguentis nos impleamus, & non prætereat nos flos temporis.

‡ Coronemus nos rosis 8
antequã marcescant, nullũ
pratũ sit quod nõ pertran-
seat luxuria nostra. ‡Nemo 9
vestrũ exors sit luxuriæ no-
stræ. Vbiq; relinquamus si-
gna lætitiæ, qm̃ hęc est pars
nostra, & hęc est sors nostra.
‡ Opprimamus pauperẽ iu- 10
stũ, & nõ parcamus viduæ,
nec veterano, nec reuerea-
mur canos multi temporis.
‡Sit aũt fortitudo nostra lex 11
iniustitię. qđ enim infirmũ C
est, inutile inuenitur. ‡Cir- 12
cũueniam⁹ ergo iustũ, qm̃
inutilis est nobis, & cõtra-
rius est operibus nostris, &
improperat nobis peccata
legis, & diffamat in nos
peccata disciplinæ nostræ.
‡ Promittit se scientiã Dei 13
habere, & filiũ Dei se nomi-
nat. ‡ Fact⁹ est nobis in tra- 14
ductionẽ cogitationũ no-
strarũ. ‡Grauis est nobis etiã 15
ad videndũ, quoniã dissimi
lis est aliis vita illius, & im-
mutatæ sunt viæ eius. ‡Tã- 16
quam nugaces ęstimati su-
mus ab illo, & abstinet se à
viis nostris tanquã ab im-
mundiciis, & præfert nouis
sima iustorum, & gloriatur
patrem se habere Deũ. ‡Vi- 17
deamus ergo, si sermones D
illius veri sint, & tentemus
quæ vẽtura sunt illi, & scie-
mus quæ erũt nouissima il-
lius. ‡Si enim est verus filius 18
Mat.27.c Dei, suscipiet illu, & libe-
rabit illũ de manibus contra-
riorũ. ‡ Contumelia & tor- 19
mento interrogemus eũ, vt
sciamus reuerẽtiam eius, &
probemus patientiã illius.
‡ Morte turpissima cõdem 20
nemus eũ; erit enim ei respe
ctus ex sermonibus illius.
‡Hæc cogitauerũt & erra- 21
uerũt; excæcauit enim illos
malitia corũ. ‡ Et nescierũt
sacramẽta Dei, neq; mercе-
dem sperauerũt iustitię, nec
iudicauerũt honorem ani-
marum sanctarum.

‡ στεψώμεθα ῥόδων κάλυξι πρὶν 8
ἢ μαρανθῆναι.

‡ μηδεὶς ἡμῶν ἄμοιρος ἔστω τῆς ἡ- 9
μετέρας ἀγερωχίας· πανταχῆ κα-
ταλείψωμεν σύμβολα τῆς εὐφροσύ-
νης, ὅτι αὕτη ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ ὁ κλῆ-
ρός ἐστιν.

‡ καταδυναστεύσωμεν πένητα δί- 10
καιον, μὴ φεισώμεθα χήρας, μὴ δὲ
πρεσβύτου ἐντραπῶμεν πολιὰς πο-
λυχρονίους.

‡ ἔστω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δι- 11
καιοσύνης, τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἄχρηστον ἐ-
λέγχεται.

‡ ἐνεδρεύσωμεν δὲ τὸν δίκαιον, ὅτι 12
δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι, καὶ ἀναντιόφορος τοῖς
ἔργοις ἡμῶν, καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρ-
τήματα νόμου, καὶ διαφημίζει ἡμῖν
ἁμαρτήματα παιδείας ἡμῶν.

‡ ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ καὶ 13
παῖδα κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει.

‡ ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν 14
ἡμῶν.

‡ βαρύς ἐστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμε- 15
νος, ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλλοις ὁ βίος
αὐτοῦ, καὶ ἀλλαγαὶ αἱ τρίβοι
αὐτοῦ.

‡ εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, 16
καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ
ἀκαθαρσιῶν· μακαρίζει ἔσχατα δι-
καίων, καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα θεόν.

‡ ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀλη- 17
θεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει
αὐτοῦ.

‡ εἰ γὰρ ἔστιν ὁ δίκαιος υἱὸς θεοῦ, 18
ἀντιλήψεται αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ
χειρὸς ἀνθεστηκότων.

‡ ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐξετάσωμεν 19
αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν
αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν
αὐτοῦ. ‡ θανάτῳ αἰσχίστῳ κατα- 20
κρίνωμεν αὐτόν, ἔσται γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐπι-
σκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ.

‡ ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθη- 21
σαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κα-
κία αὐτῶν.

‡ καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ, 22
οὐδὲ μισθὸν ἤλπισαν ὁσιότητος, οὐδὲ
ἔκριναν γέρας ψυχῶν ἀμώμων.

8 ‡ *Coronemur rosarum caliculis antequam marcescant.*

9 ‡ *Nemo nostrum expers sit nostræ strenuitatis. vbique relinquamus signa lætitiæ, quoniam hæc pars nostra & sors talis.*

10 ‡ *Opprimamus pauperem iustum, non parcamus viduæ, nec senis reuereamur canos multi temporis.*

11 ‡ *Sit autem nostra fortitudo lex iustitiæ, nam infirmũ inutile arguitur.*

12 ‡ *Circumueniamus autem iustum, quoniam inutilis nobis est, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & celebrat nobis peccata disciplinæ nostræ.*

13 ‡ *Promittit scientiam habere Dei, & filium Domini se nominat.*

14 ‡ *Factus est nobis in redargutionem cogitationum nostrarum.*

15 ‡ *Grauis est nobis etiam visus, quoniam dissimilis alijs vita illius, & immutatæ viæ eius.*

16 ‡ *In spurium æstimati sumus ei, & abstinet à vijs nostris tanquam ab immundicijs: beata dicit nouissima iustorum, & iactat patrem Deum.*

17 ‡ *Videamus si sermones illius veri, & tentemus quæ in exitu eius.*

18 ‡ *Si enim est iustus filius Dei, suscipiet eum, & liberabit eum de manu contrariorum.*

19 ‡ *Contumelia & tormento interrogemus eum, vt sciamus mansuetudinem eius, & probemus patientiam illius.*

20 ‡ *Morte turpi condemnemus eum, erit enim eius obseruatio ex sermonibus ipsius.*

21 ‡ *Hæc cogitauerunt, & erauerunt; excæcauit enim illos malitia eorum.*

22 ‡ *Et non cognouerunt mysteria Dei, neque mercedem sperauerunt iustitiæ, neque iudicauerũt honorem animarum immaculatarum.*

* *Quoniam Deus creauit ho* 23
minem in integritate, & imaginem propriæ similitudinis fecit eum.

* *Inuidia autẽ diaboli mors* 24
introiuit in mundum; tentant autem eum qui illius partis sunt.

CAP. III.

I *Vstorum autem animæ in ma* 1
nu Dei, & non tanget illos tormentum.

* *Visi sunt in oculis insipien-* 2
tium mori, & æstimata est afflictio exitus illorum.

* *Et quod à nobis iter con-* 3
tritio: illi autem sunt in pace.

* *Etenim in conspectu ho-* 4
minum si tormenta passi sint, spes eorũ immortalitate plena.

* *Et in paucis vexati, in* 5
multis bono afficientur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se.

* *Tanquam aurum in for-* 6
nace probauit illos, & quasi holocaustum hostiæ accepit illos, et in tempore visitationis ipsorum

* *Refulgebunt, & tanquam* 7
scintillæ in stipula discurrent.

* *Judicabunt gentes & da-* 8
minabuntur populis, & regnabit eorum Dominus in secula.

* *Qui confiderunt in illo, in-* 9
telligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi: quoniam gratia & misericordia in sanctis eius, & visitatio in electis eius.

* *At impij sicut cogitauerunt* 10
habebunt correptionem, qui neglexerunt iustum & à Domino recesserunt.

* *Sapientiam enim & disci-* 11
plinam qui abijcit, infelix; & vacua spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum.

* *Mulieres eorum stultæ, &* 12
nequam filij eorum.

* *Maledicta generatio eorum,* 13
quoniam felix sterilis incoinquinata, quæ nõ nouit thorum in delicto: habebit fructum in visitatione animarum.

23 * ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ εἰκόνα τῆς ἰδίας ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν.

24 * φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον· πειράζουσι δὲ αὐτὸν οἱ τῆς ἐκείνου μερίδος ὄντες.

γ.

1 * Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος.

2 * ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν.

3 * καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσὶν ἐν εἰρήνῃ.

4 * καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης.

5 * καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ.

6 * ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς· καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν

7 * ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται.

8 * κρινοῦσιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας.

9 * οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

10 * οἱ δὲ ἀσεβεῖς κατὰ ἐλογίσαντο ἔξουσιν ἐπιμελίαν, οἱ ἀμελήσαντες τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κυρίου ἀπὸ στάντες.

11 * σοφίαν γὰρ καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαίπωρος, καὶ κενὴ ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, καὶ οἱ κόποι ἀνώνητοι καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτῶν.

12 * αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄφρονες καὶ πονηρὰ τὰ τέκνα αὐτῶν.

13 * ἐπικατάρατος ἡ γένεσις αὐτῶν· ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι, ἕξει καρπὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν.

23 * Quoniam Deus creauit homine inexterminabilem, & ad imaginẽ similitudinis
24 suæ fecit illũ: * Inuidia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarũ. imitãtur autem illũ qui sunt ex parte illius. Gen. 1.a 2. 3.a Ecc. 17.a

CAP. III.

1 I *Vstorũ autem animæ in*
A *manũ Dei sunt, & nõ tãget illos tormentũ mortis.*
2 * Visi sunt oculis insipientium mori, & æstimata est
3 afflictio illorũ. * Et ab itinere iusto abierũt in exterminiũ, & quod à nobis est iter exterminij, illi aũt sunt
4 in pace. * Et si coram hominibus tormenta passi sunt,
spes illorum immortalitate
5 plena est. * In paucis vexati, in multis bene disponen
tur, quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos di-
6 gnos se. * Tanquã aurum in
B fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiã ac- Mat. 13.f
cepit illos, & in tẽpore erit
7 respectus illorum. * Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundineto discur-
8 rent. * Iudicabunt nationes, & dominabuntur populis, & regnabit Dñs illo-
9 rum in perpetuum. * Qui cõfidunt in illo, intelligent veritatẽ, & fideles in dilectione acquiescẽt illi; quoniã donum & pax est electis
10 eius. * Impij aũt secundum quæ cogitauerũt, correptionem habebunt, qui neglexerunt iustum, & à Dño re-
11 cesserunt. * Sapientiã enim
C & disciplinã qui abiicit, infelix est; & vacua est spes illorũ, & labores sine fructu,
12 & inutilia opera eorũ. * Mulieres eorũ insensatę sunt, &
13 nequissimi filij illorũ. * Maledicta creatura eorũ, quoniam felix est sterilis, & incoinquinata, quæ nescivit thorum in delicto: habebit fructum in respectione animarum sanctarum.

‡ Et ſpado qui non operatus eſt per manus ſuas iniquitatẽ, nec cogitauit aduerſus Deum nequiſsima. dabitur enim illi fidei donum electũ, & ſors in tẽplo Dei acceptiſsima. ‡ Bonorum enim laborũ glorioſus eſt fructus, & quę non concidit radix ſapientiæ. ‡ Filij autẽ adulterorũ in cõſummatione erũt, & ab iniquo thoro ſemen exterminabitur. ‡ Et ſi quidẽ longæ vitę erũt, in nihilũ cõputabuntur, & ſine honore erit nouiſsima ſenectus illorũ. ‡ Et ſi celeriùs defuncti fuerint, non habebunt ſpem, nec in die agnitionis allocutionẽ. ‡ Nationes enim iniquæ, dirę ſunt conſummationis.

CAP. IIII.

O Quàm pulchra eſt caſta generatio cũ claritate; immortalis eſt enim memoria illius: quoniã & apud Deũ nota eſt, & apud homines. ‡ Cùm præſens eſt, imitãtur illam; & deſiderat eam cùm ſe eduxerit, & in perpetuũ coronata triumphat incoinquinatorũ certaminũ pręmiũ vincẽs. ‡ Multigena autẽ impiorum multitudo nõ erit vtilis, & ſpuria vitulamina non dabunt radices altas, nec ſtabile firmamẽtum collocabunt. ‡ Et ſi in ramis in tẽpore germinauerint, infirmiter poſita à vẽto cõmouebuntur, & à nimietate ventorũ eradicabuntur. ‡ Confringentur enim rami incõſummati, & fructus illorũ inutiles, & acerbi ad manducandũ, & ad nihilũ apti. ‡ Ex iniquis enim oẽs filij q̃ naſcũtur, teſtes ſunt nequitiæ aduerſus parẽtes in interrogatiõe ſua. ‡ Iuſt' aũt ſi morte p̃occupatus fuerit, in refrigerio erit. ‡ Senectus enim venerabilis eſt nõ diuturna, neque annorum numero computata.

‡ καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμενος ἐν χερσὶν ἀνόμημα, μηδὲ ἐνθυμηθεὶς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρά· δοθήσεται γὰρ αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτή, καὶ κλῆρος ἐν ναῷ κυρίου εὐπρεπέστερος.

‡ ἀγαθῶν γὰρ πόνων καρπὸς εὐκλεής, καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φρονήσεως.

‡ τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, καὶ ἐκ παρανόμου κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται.

‡ ἐὰν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται, εἰς οὐδὲν λογισθήσονται, καὶ ἄτιμον ἐπ' ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν.

‡ ἐὰν τε ὀξέως τελευτήσωσιν, οὐκ ἔξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως παραμύθιον.

‡ γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη.

δ'.

‡ Κρείσσων ἀτεκνία μετ' ἀρετῆς, ἀθανασία γάρ ἐστιν ἐν μνήμῃ αὐτῆς· ὅτι καὶ θεῷ γινώσκεται καὶ ἀνθρώποις.

‡ παρόντα μιμοῦνται αὐτήν, καὶ ποθοῦσιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στεφανηφορουσα πομπεύει τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων ἀγῶνα νικήσασα.

‡ πολύγονον δὲ ἀσεβῶν πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχευμάτων οὐ δώσει ῥίζαν εἰς βάθος, οὐδὲ ἀσφαλῆ βάσιν ἑδράσει.

‡ κἂν γὰρ ἐν κλάδοις πρὸς καιρὸν θάλλῃ, ἀσφαλῶς βεβηκότα ὑπὸ ἀνέμου σαλευθήσεται, καὶ ὑπὸ βίας ἀνέμων ἐκριζωθήσεται.

‡ περικλασθήσονται κλῶνες ἀτελεῖς, καὶ ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄχρηστος, ἄωρος εἰς βρῶσιν καὶ εἰς ὄψιν ἀπτήδευτος.

‡ ἐκ γὰρ ἀνόμων ὕπνων τέκνα γενόμενα μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ γονέων ἐν ἐξετασμῷ αὐτῶν.

‡ δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται.

‡ γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ ἐτῶν μεμέτρηται.

14 ‡ *Et ſpado qui non operatus eſt in manu iniquitatem, nec cogitauit aduerſus Dominum mala: dabitur enim illi fidei gratia electa, & ſors in templo Domini acceptior.*

15 ‡ *Bonorum enim laborũ fructus glorioſus, & quæ non concidit radix ſapientiæ.*

16 ‡ *Filij autem adulterorum non initiati erunt, et ab iniquo thoro ſemen exterminabitur.*

17 ‡ *Si enim longæ vitæ fuerint, in nihilum computabuntur, & ſine honore in nouiſſimis ſenectus illorum.*

18 ‡ *Et ſi celeriter defuncti fuerint, non habebunt ſpem, nec in die agnitionis ſolatium.*

19 ‡ *Nationis enim iniquæ diræ conſummationes.*

CAP. IIII.

1 *MElior ſterilitas filiorum cum virtute; immortalitas enim eſt in memoria illius, quoniam & apud Deum nota eſt & apud homines.*

2 ‡ *Præſentémque imitantur eam, & deſiderant recedẽtem, & in ſeculum coronata triumphat incoinquinatorũ præmiorum certamen vincens.*

3 ‡ *Multigena autem impiorum multitudo non erit vtilis, & ex ſpurijs ſtolonibus nõ dabit radicẽ in profunditatẽ, neque ſtabile firmamentum collocabit.*

4 ‡ *Et ſi enim in ramis ad tempus germinauerit, infirmiter aſcendentia à vento commouebuntur, & à violentia ventorum eradicabuntur.*

5 ‡ *Confringentur rami incõſummati, & fructus illorum inutilis, immaturus ad manducationem & ad nihilum aptus.*

6 ‡ *Ex enim iniquis ſomnijs filij qui naſcuntur, teſtes ſunt nequitiæ aduerſus parentes in quæſtione ſua.*

7 ‡ *Juſtus autem ſi præoccupatus fuerit morte, in refrigerio erit.*

8 ‡ *Senectus enim venerabilis non diuturna, neque numero annorum computatur.*

‡ *Canicies autem est sapientia hominibus, & ætas senectutis vita immaculata.*

‡ *Placēs Deo factus dilectus est, & viuens inter peccatores translatus est.*

‡ *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut dolus deciperet animam illius.*

‡ *Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit mētem sine malitia.*

‡ *Consummatus in breui expleuit tempora longa.*

‡ *Placita enim erat Domino anima ipsius; propter hoc properauit de medio iniquitatis.*

‡ *At populi videntes & non intelligentes, nec ponentes in intellectu tale, quoniam gratia & misericordia in sanctis eius, & obseruatio in electis eius.*

‡ *Condemnat iustus mortuus viuentes impios, & iuuentus cōsummata celerius longæuam senectutem iniusti.*

‡ *Videbunt enim finem sapientis, & nō intelligent quid decreuerūt de ipso, & ad quid muniuit se Dominus.*

‡ *Videbunt & contemnent illos autem Dominus irridebit.*

‡ *Et erunt post hoc in ruinam sine horrore, & in contumeliā inter mortuos per seculū, quoniam disrumpet illos sine voce pronos, & commouebit illos à fundamentis, & vsque ad supremū desolabuntur, & erunt in dolore, & memoria eorum peribit.*

‡ *Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi, & arguent illos ex aduerso iniquitates ipsorum.*

CAP. V.

TVnc stabit in confidentia multa iustus contra faciem eorum, qui angustiauerunt eū, & irritantium labores eius.

‡ *Videntes turbabuntur timore vehemēti, & stupebūt in insperata salute. & dicent intra se pœnitentiam agentes,*

9 ‡ πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλίδωτος·

10 ‡ εὐάρεστος τῷ θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη.

11 ‡ ἡρπάγη μὴ ἡ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ.

12 ‡ βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον.

13 ‡ τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς.

14 ‡ ἀρεστὴ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας.

15 ‡ οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

16 ‡ κατακρίνει δίκαιος θανὼν τοὺς ζῶντας ἀσεβεῖς, καὶ νεότης τελεσθεῖσα ταχέως πολυετεῖς γῆρας ἀδίκου.

17 ‡ ὄψονται γὰρ τελευτὴν σοφοῦ, καὶ οὐ νοήσουσι τί ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τί ἠσφαλίσατο ἑαυτὸν ὁ κύριος.

18 ‡ ὄψον) καὶ ἐξουθενήσουσιν· αὐτοὺς δὲ ὁ κύριος γελάσεται.

19 ‡ καὶ ἔσον) μετὰ τοῦτο εἰς πτῶμα ἄτιμον, καὶ εἰς ὕβριν ἐν νεκροῖς διαιώνιος, ὅτι ῥήξει αὐτοὺς ἀφώνους πτηνεῖς, καὶ σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμελίων, καὶ ἕως ἐσχάτου χερσωθήσονται, καὶ ἔσονται ἐν ὀδυνῃ, καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν ἀπολεῖται.

20 ‡ ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἁμαρτημάτων αὐτῶν δειλοί, καὶ ἐλέγξει αὐτοὺς ἐξεναντίας τὰ ἀνομήματα αὐτῶν.

ε'.

1 ‡ Τότε στήσε) ἐν παρρησίᾳ πολλῇ ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτὸν καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ.

2 ‡ ἰδόντες ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τοῦ σωτηρίας· καὶ ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες.

9 ‡Cani autē sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata. 10 ‡Placens Deo factus dilectus, & viuens inter peccatores trāslatus est. 11 ‡Raptus est, ne malitia mutaret intellectū eius, aut ne fictio deciperet animam illius. 12 ‡Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum sine malitia. 13 ‡Consummatus in breui expleuit tēpora multa. 14 ‡ Placita enim erat Deo anima illius; propter hoc properauit educere illū de medio iniquitatū. 15 ‡ Populi autem videntes, & nō intelligentes, nec ponentes in præcordiis talia: quoniā gratia Dei & misericordia est in sanctos eius, & respectus super electos illius. 16 ‡ Condemnat autē iustus mortuus viuos impios; & iuuētus celerius cōsummata, longam vitā iniusti. 17 ‡ Videbūt enim finē sapientis, & non intelliget qd cogitauerit de illo De', & quare minuerit illū Dns. 18 ‡ Videbunt enim, & contemnent eum; illos autem Deus irridebit. 19 ‡ Et erunt post hæc decidētes sine honore, & in contumelia inter mortuos in perpetuū: quoniam disrumpet illos inflatos sine voce, & cōmouebit illos à fundamentis, & vsq; ad supremum desolabūtur. & erunt gementes, & memoria illorū periet. 20 ‡Venient in cogitatione peccatorū suorū timidi, & traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsorum.

CAP. V.

1 TVnc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerūt, & q abstulerūt labores eorū. 2 ‡ Videntes turbabūtur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis.

* Gementes præ anguſtia ſpiritus, dicẽtes intra ſe, pœnitentiã agentes, & præ anguſtia ſpiritus gemẽtes: Hi ſunt quos habuim⁹ aliquãdo in deriſum, & in ſimilitudinẽ improperij. * Nos inſenſati vitã illorũ eſtimabamus inſaniã, & finẽ illorũ ſine honore. * Ecce quomodo cõputati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorũ eſt! * Ergo erravimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumẽ nõ luxit nobis, & Sol intelligentiæ non eſt ortus nobis. * Laſſati ſumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauim⁹ vias difficiles, viam autem Dñi ignorauimus. * Quid nobis profuit ſuperbia, aut diuitiarũ iactãtia quid contulit nobis? * Trãſierunt omnia illa tanquã vmbra, & tanquã nuncius prẽcurrẽs. * Et tanquã nauis quæ pertrãſit fluctuantẽ aquã; cuius cùm prætierierit, non eſt veſtigiũ inuenire, neq; ſemitã carinę illius in fluctib⁹. * Aut auis quæ tranſuolat in aëre, cui⁹ nullũ inuenitur argumẽtũ itineris illius, ſed tãtum ſonitus alarũ verberãs leuem ventũ, & ſcindens per vim itineris aërẽ, commotis alis trãſuolauit. & poſt hoc nullum ſignũ inuenitur itineris illius. * Aut tanquã agitta emiſſa in locum deſtinatum, diuiſus aër cõtinuò in ſe recluſus eſt, vt ignoretur tranſitus illius. * Sic & nos nati, continuò deſiuimus eſſe. * Et virtutis quidem nullũ ſignũ valuimus oſtẽdere; in malignitate aũt noſtra conſumpti ſumus.

* Talia dixerunt in inferno hi, q̃ peccauerunt, quoniam ſpes impij tanquã lanugo eſt, quę à vento tollitur, & tanquã ſpuma gracilis quæ à procella diſpergitur, & tanquam fumus qui à vento diffuſus eſt, & tanquam memoria hoſpitis vnius diei prætereuntis.

* καὶ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος στενάξονται καὶ ἐροῦσιν, οὗτος ὃν ἔχομεν ποτὲ εἰς γέλωτα καὶ εἰς παραβολὴν ὀνειδισμοῦ.

* Ἡμεῖς ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ ἐλογισάμεθα μανίαν, καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ ἄτιμον.

* πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς θεοῦ, καὶ ἐν ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν;

* ἄρα ἐπλανήθημεν ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν.

* ἀνομίας ἐνεπλήσθημεν τείβοις καὶ ἀπωλείας, καὶ διωδεύσαμεν ἐρήμους ἀβάτους, τὴν δὲ ὁδὸν κυρίου οὐκ ἐγνώμεν.

* τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερηφανία; καὶ τί πλοῦτος μετὰ ἀλαζονίας συμβέβληται ἡμῖν;

* παρῆλθεν ἐκεῖνα πάντα ὡσεὶ σκιὰ καὶ ὡς ἀγγελία παραπρέχουσα.

* ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον ὕδωρ, ἧς διαβάσης οὐκ ἔστιν ἴχνος εὑρεῖν, οὐδὲ ἀτραπὸν πορείας αὐτῆς ἐν κύμασιν.

* ἢ ὡς ὀρνέου διαπετόμενος ἀέρα οὐδὲν εὑρίσκεται τεκμήριον πορείας. πλὴν ἠδὲ ταρσῶν μαστιζόμενον πνεύματα κοῦφον καὶ σχιζόμενον βίᾳ ῥοίζου, κινουμένων πτερύγων διωδεύθη· καὶ μετὰ τοῦτο οὐχ εὑρέθη σημεῖον ἐπιβάσεως ἐν αὐτῷ.

* ἢ ὡς βέλους βληθέντος ἐπὶ σκοπόν, τμηθεὶς ὁ ἀὴρ εὐθέως εἰς ἑαυτὸν συνελύθη, ὡς ἀγνοῆσαι τὴν δίοδον αὐτοῦ.

* οὕτως καὶ ἡμεῖς γενηθέντες οὐκ ἐλείπομεν.

* καὶ ἀρετῆς μὴν σημεῖον οὐκ ἔχομεν δεῖξαι· ἐν δὲ τῇ κακίᾳ ἡμῶν κατεδαπανήθημεν.

* ὅτι ἐλπὶς ἀσεβοῦς ὡς φερόμενος χνοῦς ὑπὸ ἀνέμου, καὶ ὡς πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διαχθεῖσα λεπτή, καὶ ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διελύθη, ἢ καὶ ὡς μνεία καταλύτου μονοημέρου παρώδευσε.

* Et præ anguſtia ſpiritus gement & dicent, Hic erat quem habuimus aliquando in deriſum & in ſimilitudinem improperij.

* Stulti vitam illius æſtimauimus inſaniam, & finem illius ſine honore.

* Quomodo computatus eſt in filiis Dei, & in ſanctis ſors illius eſt!

* Ergo errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumen non luxit nobis, & Sol iuſtitiæ non ortus eſt nobis.

* Iniquitatis impleti ſumus vijs & perditionis, & perambulauimus deſerta inacceſſibilia; at viam Domini non nouimus.

* Quid profuit nobis ſuperbia? & quid diuitiæ cum iactantia contulerunt nobis?

* Tranſierunt illa omnia tanquam vmbra, & tanquam nuntius percurrens.

* Tanquam nauis quæ pertranſit fluctuantem aquam; cuius cùm prætierierit, non eſt veſtigiũ inuenire, neque ſemitã itineris illius in fluctibus.

* Aut veluti auis tranſuolantis aerem nullum inuenitur argumentum itineris: ictus autem alarum verberatum ventum leuem & ſciſſum vi ſtridoris, commotis alis pertranſijt: & poſt hoc non inuentum eſt ſignum proceſſus in eo.

* Aut tanquam ſagitta miſſa in ſcopũ, diuiſus aer continuo in ſe reſolutus eſt, vt ignoretur tranſitus illius.

* Sic & nos nati deſiuimus.

* Et virtutis quidem ſignum nullum valuimus oſtendere: in autem malignitate noſtra conſumpti ſumus.

* Quoniam ſpes impij tanquam quæ tollitur lanugo à vento, et tanquã ſpuma à procella impulſa gracilis, & tanquam fumus à vento diffuſus eſt, aut & tanquam memoria hoſpitis vnius diei prætereũt,

16 ‡ *Justi autem in seculum viuunt, & in Domino merces eorum, et cogitatio ipsorũ apud Altissimum.*

17 ‡ *Idcircò accipient regnum decoris & diadema speciei de manu Domini, quoniam dextera sua proteget eos, & brachio defendet illos.*

18 ‡ *Accipiet armaturam zelum illius, & armabit creaturam ad vltionem inimicorum.*

19 ‡ *Induet thoracem iustitiam, & circumponet galeam iudicium simplex.*

20 ‡ *Sumet scutum inexpugnabile æquitatem.*

21 ‡ *Acuet autem duram iram in gladium; pugnabit verò cum illo mundus contra stultos.*

22 ‡ *Ibunt directæ emissiones fulgurũ, & tanquam à bene curuato arcu nubium ad scopum insilient.*

23 ‡ *Et à petras iacientẽ ira plenæ mittentur grandines. excandescet in illos aqua maris; flumina verò inundabunt duriter.*

24 ‡ *Stabit contra illos spiritus virtutis, & tanquam turbo venti ventilabit illos, & desolabit omnem terram iniquitas, & malignitas euertet sedes potentium.*

CAP. VI.

*

A *Vdite ergo reges & intelligite, discite iudices finium terræ.*

2 ‡ *Præbete aures qui continetis multitudinem, & superbitis in turbis nationum.*

4 ‡ *Quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui exquiret vestra opera, & cogitationes scrutabitur.*

5 ‡ *Quoniam ministri existentes eius regni non iudicastis rectè, neque custodistis legem, neque secundum voluntatem Dei ambulastis.*

16 ‡ δίκαιοι δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντὶς αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ.

17 ‡ διὰ τοῦτο λήψονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν.

18 ‡ λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὁπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν.

19 ‡ ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην, καὶ περιθήσεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον.

20 ‡ λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα.

21 ‡ ὀξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν· συνεκπολεμήσει γὰρ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας.

22 ‡ πορεύσονται εὔσοχοι χάλαζαι ἀφειμέναι, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφῶν ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται.

23 ‡ καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι· ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως.

24 ‡ πνεύσει γὰρ αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαίλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς· καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυνατῶν.

ϛ'.

*

2 ‡ Ακούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ συνίετε, μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς.

3 ‡ ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν.

4 ‡ ὅτι ἐδόθη παρὰ κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου, ὃς ἐξετάσει τὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ τὰς βουλὰς διερευνήσει.

5 ‡ ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ βασιλείας οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς, οὐδὲ ἐφυλάξατε νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ ἐπορεύθητε.

16 ‡ Iusti aũt in perpetuum viuẽt, & apud Dominũ est merces eorũ, & cogitatio il-
17 lorũ apud Altissimũ. ‡ Ideò accipient regnũ decoris & diadema speciei de manu Dñi, quoniam dextera sua teget eos, & in brachio san-
18 cto suo defendet illos. ‡ Et accipiet armaturã zelus illius, & armabit creaturã ad
19 vltionẽ inimicorum. ‡ In-
D duet pro thorace iustitiam, & accipiet pro galea iudiciũ
20 certum. ‡ Sumet scutum inexpugnabile æquitatem:
21 ‡ Acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos.
22 ‡ Ibunt directè emissiones fulgurũ, & tanquam à bene curuato arcu nubiũ exterminabuntur, & ad certum
23 locũ insilient. ‡ Et à petrosa ira plenæ mittentur grãdines, excandescet in illos aqua maris, & flumina con-
24 current duriter. ‡ Cõtra illos stabit spiritus virtutis, & tanquã turbo venti diuidet illos, & ad eremũ per- Eccl. 9.4
ducet omnẽ terram iniquitatis illorum, & malignitas euertet sedes potentium.

CAP. VI.

1 A MElior est sapiẽtia quàm vires, & vir prudens quàm fortis. Ro. 13.3

2 ‡ Audite ergo reges & intelligite: discite iudices fi-
3 nium terræ. ‡ Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum.

5 ‡ Quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur.

‡ Quoniam cùm essetis ministri regni illius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis.

* Horrendè & citò apparebit vobis, quoniam iudicium duriſſimũ in his qui preſunt, fiet. * Exiguo enim 7
cõceditur miſericordia, potentes autẽ potẽter tormẽta patientur. * Non enim ſubtrahet 8
perſonã cuiuſquam B Deus, qui eſt omnium dominator, nec verebitur magnitudinẽ cuiuſquã, quoniam puſillũ & magnũ ipſe fecit, & ęqualiter eſt illi cura de omnib⁹. * Fortioribus 9
aũt fortior inſtat cruciatio.

* Ad vos ergo reges ſunt 10
hi ſermones mei, vt diſcatis ſapientiam, & ne excidatis.
* Qui enim cuſtodierint iu- 11
ſtitiam, iuſtè iudicabuntur; & qui didicerint iuſta, inuenient quid reſpondeant.

* Cõcupiſcite ergo ſermo- 12
nes meos, & diligite illos, & habebitis diſciplinã. * Clara 13
eſt, & quæ nunquam marC ceſcit, ſapientia, & facilè videtur ab his, qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam. * Præoccu- 14
pat qui ſe concupiſcunt, vt illis ſe prior oſtendat. * Qui 15
de luce vigilauerit ad illã, non laborabit: aſſidentem enim illam foribus ſuis inueniet.

* Cogitare ergo de illa, ſen- 16
ſus eſt conſummatus: & qui vigilauerit propter illã, citò erit ſecurus. * Quoniam di- 17
gnos ſe circuit ipſa quærẽs, & in viis ſuis oſtendet ſe illis hilariter, & in omni prouidẽtia occurret illis. * Ini- 18
tium enim illius veriſsima eſt diſciplinę concupiſcẽtia.

* Cura ergo diſciplinæ di- 19
lectio eſt, & dilectio cuſtoD dia legum illius eſt. Cuſtoditio autẽ legum, conſummatio incorruptionis eſt.

* Incorruptio autem fa- 20
cit eſſe proximum Deo.

* Concupiſcentia itaque 21
ſapientiæ deducit ad regnũ perpetuum.

* φοβερὸς καὶ ταχέως ἐπιστήσεται 6
ὑμῖν, ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι, γίνεται.

* ὁ γὰρ ἐλάχιστος συγγνωστός ἐστι 7
ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται.

* ὁ γὰρ ὑποστελεῖται πρόσωπον 8
ὁ πάντων δεσπότης, οὐδὲ ἐντραπήσεται μέγεθος· ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίησεν, ὁμοίως τε φροντίζει πεὶ πάντων.

* Τοῖς δὲ κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα.

* πρὸς ὑμᾶς οὖν ὦ τύραννοι ἡ λόγοι μου, ἵνα μάθητε σοφίαν καὶ μὴ παραπέσητε.

* ὃ γὰρ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια ὁσιωθήσονται, καὶ οἱ διδαχθέντες αὐτὰ εὑρήσουσιν ἀπολογίαν.

* ἐπιθυμήσατε οὖν τῶν λόγων μου, ποθήσατε καὶ παιδευθήσεσθε.

* λαμπρὰ καὶ ἀμαράντος ἐστὶν ἡ σοφία, καὶ εὐχερῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγαπώντων αὐτὴν, καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ τῶν ζητούντων αὐτήν.

* φθάνει τοὺς ἐπιθυμοῦντας προγνωσθῆναι.

* ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτὴν οὐ κοπάσει, πάρεδρον γὰρ εὑρήσει τῶν πυλῶν αὐτοῦ.

* τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ αὐτῆς φρονήσεως τελειότης· καὶ ὁ ἀγρυπνήσας διὰ αὐτὴν ταχέως ἀμέριμνος ἔσται.

* ὅτι καὶ τοὺς ἀξίους αὐτῆς αὐτὴ περιέρχεται ζητοῦσα, καὶ ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται αὐτοῖς εὐμενῶς, καὶ ἐν πάσῃ προνοίᾳ ἀπαντᾷ αὐτοῖς.

* ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἡ ἀληθεστάτη παιδείας ἐπιθυμία.

* φροντὶς δὲ παιδείας ἀγάπη, 19
ἀγάπη δὲ τήρησις νόμων αὐτῆς· προσοχὴ δὲ νόμων βεβαίωσις ἀφθαρσίας.

* ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ 20
θεοῦ.

* ἐπιθυμία γοῦν σοφίας ἀνάγει 21
ἐπὶ βασιλείαν.

6 * *Horrendè & citò inſtabit vobis, quoniam iudicium durum in his qui præſunt, fit.*

7 * *Nam minimus dignus eſt miſericordia; potentes autem potenter tormenta patientur.*

8 * *Non enim ſubtrahet perſonam omnium dominator, nec verebitur magnitudinem, quoniam paruum & magnum ipſe fecit, æqualitérque curam gerit de omnibus.*

9 * *At fortibus fortis inſtat ſcrutatio.*

10 * *Ad vos ergo reges ſermones mei, vt diſcatis ſapientiam, & ne excidatis.*

11 * *Qui enim cuſtodierint iuſtè iuſta, iuſtè iudicabuntur; & qui edocti fuerint ea, inuenient reſponſionem.*

12 * *Concupiſcite ergo ſermones meos, optate & erudiemini.*

13 * *Clara & quæ nunquam marceſcit, eſt ſapientia, & facilè videtur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam.*

14 * *Præoccupat cupientes vt prænoſcatur.*

15 * *Qui manè ſurrexit ad illam, non laborabit; aſſidentem enim inueniet foribus ſuis.*

16 * *Nam cogitare de illa ſcientiæ conſummatio; & qui vigilauerit propter eam, citò ſecurus erit.*

17 * *Quoniã dignos ſe ipſa circuit quærens, & in vijs apparet illis hilariter, & in omni excogitatione occurrit illis.*

18 * *Initium enim illius veriſſima diſciplinæ concupiſcentia.*

19 * *Cura autem diſciplinæ, dilectio; dilectio autem cuſtodia legumillius: attentio autem legum cõfirmatio incorruptionis.*

20 * *Incorruptio autem propè eſſe facit Deum.*

21 * *Concupiſcentia enim igitur ſapientiæ deducit ad regnum.*

‡ *Si ergo delectamini in se-* 22
dibus & sceptris reges popu-
lorum, honorate sapientiam, vt
in seculum regnetis. * *

‡ *Quid autem est sapientia* 24
& quemadmodum facta sit,
referam, & non abscondam
vobis mysteria; sed ab initio na-
tiuitatis inuestigabo, & ponam
in perspicuum scientiam eius,
& non præteribo veritatem.

‡ *Neque quidem cum inui-* 25
dia tabescēte iter habebo, quo-
niam iste non erit particeps sa-
piētiæ. ‡ *Multitudo aūt sapien-* 26
tum salus mundi, & rex sa-
piens stabilimentum populi.

‡ *Quamobrem accipite di-* 27
sciplinam verbis meis, & vti-
litatem habebitis.

CAP. VII.

SVm quidem & ego mortalis 1
homo æqualis omnibus, &
terrigenæ à genere primo facti:

‡ *Et in ventre matris figu-* 2
ratus sum caro decem mensium
tempore, coagulatus in sangui-
ne de semine viri & delecta-
mento somno conueniente.

‡ *Et ego autem natus traxi* 3
communem nobis aerem, & in
similiter passam decidi terram.
primam vocem similem omni-
bus emisi plorans.

‡ *In inuolumentis nutritus* 4
sum & curis.

‡ *Nullus enim rex aliud ha* 5
buit natiuitatis initium.

‡ *Vnus autem omnium in-* 6
troitus ad vitā, exitúsq; æqua-
lis. ‡ *Propter hoc optaui, &* 7
scientia data est mihi; inuocaui
et venit mihi spiritus sapiētiæ.

‡ *Præposui illam sceptris &* 8
thronis, & diuitias nihil æsti-
maui in comparatione illius.

‡ *Neque comparaui illi lapi-* 9
dem preciosum, quoniam omne
aurum in conspectu ipsius are-
na exigua, & tanquam lutum
æstimabitur argentum in con-
spectu illius.

‡ *Super salutem & speciem* 10
dilexi illam, & proposui illam
pro luce habere, quoniā inquie-
tum quod ex hac lumen.

22 ‡ εἰ οὖν ἥδεσθε ἐπὶ θρόνοις καὶ σκήπτροις τύραννοι λαῶν, ἐμάσθητε Σοφίαν, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε. * *

24 ‡ τί δέ ἐστι Σοφία καὶ πῶς ἐγένετο, ἀπαγγελῶ, καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυστήρια, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως ἐξιχνιάσω, καὶ θήσω εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν γνῶσιν αὐτῆς· καὶ τὸ μὴ παρελεύσω τὴν ἀλήθειαν.

25 ‡ οὔτε μὴν φθόνῳ τηκόμενος συνοδεύσω, ὅτι οὗτος οὐ κοινωνήσει Σοφίᾳ

26 ‡ πλῆθος δὲ Σοφῶν σωτηρία κόσμου, καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐσταθία δήμου. 27 ‡ ὥστε παιδεύεσθε τοῖς ῥήμασί μου, καὶ ὠφεληθήσεσθε.

Ζ.

1 ‡ Εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος ἴσος ἅπασι, καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος πρωτοπλάστου.

2 ‡ καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐπλάσθην σὰρξ δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ, παγεὶς ἐν αἵματι ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ ἡδονῆς ὕπνῳ συνελθούσης.

3 ‡ κἀγὼ ὁ γενόμενος ἔσπασα τὸν κοινὸν ἡμῖν ἀέρα, καὶ ἐπὶ τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσα γῆν· πρώτην φωνὴν τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἔκλαιον.

4 ‡ ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην καὶ ἐν φροντίσιν.

5 ‡ οὐδεὶς γὰρ βασιλεὺς ἑτέραν ἔσχε γένεσιν ἀρχήν. 6 ‡ μία πᾶσιν εἴσοδος εἰς τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση.

7 ‡ διὰ τοῦτο ἠυξάμην, καὶ φρόνησις ἐδόθη μοι, ἐπεκαλεσάμην καὶ ἦλθέ μοι πνεῦμα Σοφίας.

8 ‡ προέκρινα αὐτὴν σκήπτρων καὶ θρόνων, καὶ πλοῦτον οὐδὲν ἡγησάμην ἐν συγκρίσει αὐτῆς.

9 ‡ οὐδὲ ὡμοίωσα αὐτῇ λίθον τίμιον, ὅτι πᾶς χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ψάμμος ὀλίγη, καὶ ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον αὐτῆς.

10 ‡ ὑπὲρ ὑγίειαν καὶ εὐμορφίαν ἠγάπησα αὐτήν, καὶ προειλάμην αὐτὴν ἀντὶ φωτὸς ἔχειν, ὅτι ἀκοίμητον τὸ ἐκ ταύτης φέγγος.

22 ‡ Si ergo delectamini se-
D dibus & sceptris, ô reges po
puli; diligite sapientiam, vt
23 in perpetuū regnetis. ‡ Di-
ligite lumē sapientię omnes
24 qui pręestis populis. ‡ Quid
est aūt sapiētia, & quemad-
modū facta sit, referam, &
non absondā vobis sacra-
mēta Dei; sed ab initio na-
tiuitatis inuestigabo, & po-
nā in lucē scientiā illius, &
25 nō prēteribo veritatē. ‡ Ne-
que cum inuidia tabescēte
iter habebo, quoniam talis
homo nō erit particeps sa-
26 pientiæ. ‡ Multitudo aūt sa-
piētiū, sanitas est orbis ter-
rarū: & rex sapiens, populi
27 stabilimentū est. ‡ Ergo ac-
cipite disciplinā per sermo-
nes meos, et proderit vobis.

CAP. VII.

1 SVm quidem & ego mor-
A talis homo, similis omni-
bus, & ex genere terreno il-
2 lius qui prior factus est. ‡ Et
in ventre matris figuratus
sum caro; decē mensiū tem-
pore cōagulatus sum in san
guine, ex semine hominis,
& delectamēto somni cōue-
3 niēte. ‡ Et ego natus accepi
cōmunē aerē, & in similiter
factā decidi terrā, & primā
vocē similē omnibus emisi
4 plorās. ‡ In inuolumētis nu-
tritus sum, & magnis curis;
5 ‡ Nemo enim ex regibus
alius habuit natiuitatis ini
6 tium. ‡ Vnus ergo introitus Iob 18.c
est omnib⁹ ad vitā, & similis
7 exitus. ‡ Propter hoc opta-
ui, & datus est mihi sensus;
& inuocaui, & venit in me
8 spiritus sapientiæ. ‡ Et præ-
posui illā regnis & sedibus,
& diuitias nihil esse dixi in
9 cōparatione illius. ‡ Nec cō-
paraui illi lapidem precio-
sum, quoniā omne aurū in
cōparatione illius, arena est
B exigua, & tanquā lutū æsti-
mabitur argentū in conspectu illius.
10 Super salutem & speciem
dilexi illam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextin-
guibile est lumen illius.

*Venerunt aũt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius. *Et lętat' sum in omnibus, quoniã antecedebat me ista sapientia, & ignorabã, quoniã bonorũ omnium mater est. *Quam sine fictione didici, & sine inuidia cõmunico, & honestatem illius nõ abscondo. *Infinitus enim thesaurus est hominibus; quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati. *Mihi aũt dedit Deus dicere ex sentẽtia, & pręsumere digna horũ quę mihi dãtur, quoniã ipse sapientiæ dux est, & sapientũ emẽdator. *In manu enim illius & nos & sermones nostri, & omnis sapientia, & operum scientiæ disciplina. *Ipse enim dedit mihi horũ quæ sunt, scientiã verã, vt sciam dispositionẽ orbis terrarũ, & virtutes elemẽtorũ. *Initiũ & cõsummationẽ & medietatẽ temporũ, vicissitudinũ permutationes, & cõsummationes temporum; *Et morum mutationes, diuisiones tẽporũ, anni cursus & stellarũ dispositiones; *Naturas animaliũ, & iras bestiarum, vim vẽtorum, & cogitationes hominum, differentias virgultorũ, & virtutes radicũ. *Et quęcunq; sunt abscõsa & improuisa, didici. omniũ enim artifex docuit me sapientia. *Est enim in illa spiritus intelligẽtia sanctus, vnicus, multiplex, subtilis, disert⁹, mobilis, incoinquinatus, certus, suauis, amans bonum, acutus, qui nihil vetat benefacere; *Humanus, benignus, stabilis, certus, securus, omnẽ habens virtutẽ, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus intelligibiles, mundus, subtilis.

*ἦλθε δέ μοι τὰ ἀγαθὰ ὁμοῦ πάντα μετ' αὐτῆς, καὶ ἀναρίθμητος πλοῦτος ἐν χερσὶν αὐτῆς.

*ἐφεάνθλευ δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι αὐτῶν ἡγεῖται σοφία· ἠγνόουν δὲ αὐτὴν μητέρα εἶναι τούτων.

*ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε μεταδίδωμι, τὸν πλοῦτον αὐτῆς οὐκ ἀποκρύπτομαι.

*ἀνέκλειπτός θησαυρός ἐστιν ἀνθρώποις, οὓς οἱ χρησάμενοι παρέστησαν θεοῦ ἐταίραν τῇ φιλίαν διὰ τὰς ἐκ παιδείας δωρεὰς συσταθέντες.

*ἐμοὶ δὲ δέδωκεν ὁ θεὸς εἰπεῖν κατὰ γνώμην, καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν δεδομένων, ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς σοφίας ὁδηγός ἐστι καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής.

*ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν πᾶσά τε φρόνησις καὶ ἐργαλιῶν ἐπιστήμη.

*αὐτὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων γνῶσιν ἀψευδῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν στοιχείων·

*ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων·

*τρόπων ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς καιρῶν, ἐνιαυτοῦ κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις.

*φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν.

*ὅσα τε ἐστὶ κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνων· ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις ἐδίδαξέ με σοφία.

*ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα νοερόν, ἅγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτόν, εὐκίνητον, τρανόν, ἀμόλυντον, σαφές, ἀπήμαντον, φιλάγαθον, ὀξύ, ἀκώλυτον, εὐεργετικόν·

*φιλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλές, ἀμέριμνον, παντοδυνάμον, πανεπίσκοπον, καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν καθαρῶν λεπτοτάτων.

*πάσης γὰρ κινήσεως κινητικώτερον σοφία· διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ πάντων διὰ τὴν καθαρότητα.

*Venerunt autem mihi bona pariter omnia cum illa, & innumerabiles diuitiæ in manibus eius. *Lætatus sum autẽ in omnibus, quoniã eorum dux est sapientia; ignorabam autem ipsam matrem esse horum. *Sine dolo quę didici, sine inuidiáque communico: diuitias eius non abscondo. *Indeficiens thesaurus est hominibus; quo qui vsi sunt, ad Deum seposuerunt amicitiam, propter quæ ex disciplina dona commendati. *Mihi autem dedit Deus dicere ex sententia, & cogitare dignè de datis, quoniam ipse & sapientiæ dux est & sapientum emendator. *In enim manu illius & nos & sermones nostri omnísque sapiẽtia & opificiorũ scientia. *Ipse enim mihi dedit eorum quæ sunt scientiã veram, vt scirem compositionem orbis terrarum & operationem elementorũ: *Principium & consummationem & medietatem temporum: *Morũ mutationes et permutationes tẽporum, anni circulos & stellarũ dispositiones. *Naturas animaliũ et iras bestiarum, ventorum vires & cogitationes hominum, differentias plantarum et virtutes radicum. *Et quæcunque sunt abscõsa & perspicua, noui. nam omnium artifex docuit me sapientia. *Est enim in ea spiritus intelligens, sanctus, vnigenitus, multiplex, subtilis, mobilis, integer, incoinquinatus, manifestus, illæsus, amans bonum, acutus, expeditus, benefícus; *Humanus, stabilis, firmus, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & ad omnes capax spiritus intelligentes mundos subtilissimos. *Omni enim motu mobilior sapientia: attingit autem & capax est per omnia propter munditiam.

24 Omnibus enim mobilibus mobilior est sapientia. Attingit autem vbiq; propter suam munditiam.

* *Vapor enim est Dei virtutis, & emanatio omnipotentis gloriæ sincera, ob hoc nihil inquinatum in eam incurrit.*

* *Splendor enim est lucis æternæ & speculum sine macula Dei operationis, & imago bonitatis eius.*

* *Vna autem existens omnia potest, & permanens in se omnia innouat, et per nationes in animas sanctas descendens, amicos Dei & prophetas constituit.*

* *Nihil enim diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia habitat.*

* *Est enim hæc speciosior Sole, & super omnem stellarum dispositionem, luci comparata inuenitur prior.*

* *Huic quidē succedit nox; sapientiam autem non vincet malitia.*

CAP. VIII.

ATtingit autem à fine in finem fortiter, & disponit omnia vtiliter.

* *Hanc amaui & exquisiui à iuuentute mea, & quæsiui sponsam ducere mihi, & amator factus sum pulchritudinis illius.*

* *Generositatem glorificat, contubernium Dei habens, & omnium Dominus dilexit illam.*

* *Doctrix enim est Dei disciplinæ & electrix operum illius.*

* *Si autem diuitiæ sunt appetibilis possessio in vita, quid sapientia locupletius omnia operante?*

* *Si autem prudentia operatur, quis eorum quæ sunt quàm illa magis est artifex?*

* *Et si iustitiam diligit quis, labores huius sunt virtutes. sobrietatem enim & prudentiam edocet, iustitiam & fortitudinem; quibus vtilius nihil est in vita hominibus.*

25 * ἀτμὶς γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ ἀπόρροια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής· διὰ τοῦτο οὐδὲν μεμιασμένον εἰς αὐτὴν παρεμπίπτει.

26 * ἀπαύγασμα γάρ ἐστιν φωτὸς ἀϊδίου, καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ.

27 * μία οὖσα πάντα δύναται, καὶ μένουσα ἐν ἑαυτῇ τὰ πάντα καινίζει, καὶ κατὰ γενεὰς εἰς ψυχὰς ὁσίας μεταβαίνουσα, φίλους θεοῦ καὶ προφήτας καταστκευάζει.

28 * οὐδὲν γὰρ ἀγαπᾷ ὁ θεός, εἰ μὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα.

29 * ἐστι γὰρ αὕτη εὐπερεστέρα ἡλίου, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀστέρων θέσιν φωτὶ συγκρινομένη, εὑρίσκεται πρώτερα.

30 * τούτῳ μὲν γὰρ διαδέχεται νύξ· σοφίας δὲ οὐ κατισχύει κακία.

η'.

1 * Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας εὐρώστως, καὶ διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς.

2 * ταύτην ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότητός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ, καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτῆς.

3 * εὐγένειαν δοξάζει, συμβίωσιν θεοῦ ἔχουσα, καὶ ὁ πάντων δεσπότης ἠγάπησεν αὐτήν.

4 * μύστις γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης, καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ.

5 * εἰ δὲ πλοῦτός ἐστιν ἐπιθυμητὸν κτῆμα ἐν βίῳ, τί σοφίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα ἐργαζομένης;

6 * εἰ δὲ φρόνησις ἐργάζεται, τίς τῶν ὄντων αὐτῆς μᾶλλόν ἐστι τεχνίτης;

7 * καὶ εἰ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι ταύτης εἰσὶν ἀρεταί· σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν ἐκδιδάσκει, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ ἀνθρώποις.

25 * Vapor est enim virtutis Dei, & emanatio quædā est claritatis omnipotentis Dei sincera, & ideo nihil inquinatū in eam incurrit.

26 * Candor est enim lucis æternæ, & speculū sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius. * Et

27 cùm sit vna, omnia potest; & in se permanens, omnia innouat, & per nationes in animas sanctas se transfert. amicos Dei & prophetas

28 constituit. * Neminem enim diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia inhabi-

29 tat. * Est enim hæc speciosior Sole, & super omnē dispositionē stellarum, luci comparata inuenitur prior.

30 * Illi succedit nox: sapiētiam autem non vincit malitia.

CAP. VIII.

1 ATtingit ergo à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter.

2 * Hanc amaui & exquisiui à iuuētute mea, & quęsiui in sponsam mihi eam assumere, & amator factus

3 sum formæ illius. * Generositatem illius glorificat contubernium habēs Dei, sed & omnium Dominus dilexit illam.

4 * Doctrix enim est disciplinæ Dei, & electrix operum illius.

5 * Et si diuitiæ appetuntur in vita, quid sapientia locupletius, quæ operatur omnia?

6 * Si autem sensus operatur; quis horum, quæ sunt magis quàm illa, est artifex?

7 * Et si iustitiam quis diligit, labores huius magnas habent virtutes: sobrietatem enim & prudentiam docet, & iustitiam, & virtutem, quibus vtilius nihil est in vita hominibus.

* Et si multitudinē scientiæ desiderat quis, scit præterita, & de futuris æstimat. scit versutias sermonum & dissolutiones argumētorū, signa & monstra scit antequam fiant, & euentus temporum & seculorū. * Proposui ergo hanc adducere mihi ad conuiuandum, sciens quoniam mecū communicabit de bonis, & erit allocutio cogitationis & tędij mei. * Habebo propter hanc claritatē ad turbas, & honorē apud seniores. * Iuuenis & acutus inueniar in iudicio, & in conspectu potentium admirabilis ero, & facies principū mirabuntur me. * Tacentē me sustinebūt, loquentē me respiciēt, & sermocinante me plura, manus ori suo imponent.

* Præterea habebo per hanc immortalitatē, & memoriam æternā his qui post me futuri sunt, relinquam.

* Disponam populos, & nationes mihi erūt subditę.

* Timebūt me audientes reges horrēdi, et in multitudine videbor bonus, & in bello fortis. Intrans in domū meam, conquiescā cum illa. * Nō enim habet amaritudinē conuersatio illius, nec tædium cōuictus illius, sed lætitiā & gaudiū. * Hęc cogitans apud mę, & commemorans in corde meo, quoniā immortalis est in cogitatione sapientia. * Et in amicitia illius delectatio bona, & in operibus manuum illius, honestas sine defectione, & in certamine loquelæ illius sapiētia, & prędaritas in cōmunicatione sermonū ipsius, circuibam quærens, vt mihi illam assumerē. Puer autē eram ingeniosus, & sortitus sum animā bonam. Et cùm essem magis bonus, veni ad corpus incoinquinatū. Et vt sciui quoniam aliter nō possem esse cōtinens, nisi Deus det, & hoc ipsum erat summa sapientia, scire cuius esset hoc donū, adij Dominum, & deprecatus sum illū, & dixi ex totis præcordijs meis.

* εἰ ὴ καὶ πολυπειρίαν ποθεῖ τις, οἶδε τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει, σπίσαται στροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, σημεῖα καὶ τέρατα προγινώσκει, καὶ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων.

* ἔκρινα τοίνυν ταύτην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῇ πρὸς συμβίωσιν, εἰδὼς ὅτι ἔσομαί μοι σύμβουλος ἀγαθὴ, καὶ παραίνεσις φροντίδων καὶ λύπης.

* ἕξω δι' αὐτὴν δόξαν ἐν ὄχλοις, καὶ τιμὴν πρὸς πρεσβυτέροις ὁμοῦ.

* ὀξὺς εὑρεθήσομαι ἐν κρίσει, καὶ ἐν ὄψει δυνατῶν θαυμασθήσομαι.

* σιγῶντά με περιμενοῦσι, καὶ φθεγξομένῳ προσέξουσι, καὶ λαλοῦντος πλεῖον, χεῖρα ἐπιθήσουσιν ἐπὶ στόμα αὐτῶν.

* ἕξω δι' αὐτὴν ἀθανασίαν, καὶ μνήμην αἰώνιον τοῖς μετ' ἐμὲ ἀπολείψω.

* διοικήσω λαούς, καὶ ἔθνη ὑποταγήσονταί μοι. * φοβηθήσονταί με ἀκούοντες τύραννοι φρικτοί, ἐν πλήθει φανοῦμαι ἀγαθὸς καὶ ἐν πολέμῳ ἀνδρεῖος· εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν μου προσαναπαύσομαι αὐτῇ.

* ὑγρὸν ἔχει πικρίαν ἡ συναναστροφὴ αὐτῆς, καὶ ὀδυνηρὸν ἡ συμβίωσις αὐτῆς, ἀλλὰ ἀφροσύνῃ καὶ χαρᾷ.

* ταῦτα λογισάμενος ἐν ἐμαυτῷ, καὶ φρονίσας ἐν καρδίᾳ μου, ὅτι ἀθανασία ἐστὶν ἐν συγγενείᾳ σοφίας.

* καὶ ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγαθή, καὶ ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος ἀνεκλιπής, καὶ ἐν συγγυμνασίᾳ ὁμιλίας αὐτῆς φρόνησις, καὶ εὐκλεια ἐν κοινωνίᾳ λόγων αὐτῆς, περιήειν ζητῶν ὅπως λάβω αὐτὴν πρὸς ἐμαυτόν.

* παῖς ὢν ἤμην εὐφυής, ψυχῆς τε ἔλαχον ἀγαθῆς. * μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς ὢν ἦλθον εἰς σῶμα ἀμίαντον. * γνοὺς δὲ ὅτι οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής, ἐὰν μὴ ὁ θεὸς δῷ, καὶ τοῦτο δὲ ἦν φρονήσεως εἰδέναι τίνος ἡ χάρις, ἐντυχὼν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ, καὶ εἶπον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου.

8 * Si autem & experientiā desiderat quis, scit antiqua, & futura imaginatur, scit versutias sermonum & dissolutiones ænigmatum, signa & prodigia prægnoscit, & euentus opportunitatum & temporū.

9 * Proposui ergo hanc adducere mihi ad contubernium, sciens quoniam erit mihi consiliatrix bonorum, & admonitio cogitationum & tædij.

10 * Habebo propter eam gloriam in turbis, & honorem apud seniores iuuenis. * Acutus inueniar in iudicio, et in cōspectu potētiū admirabilis ero.

12 * Tacentem me sustinebunt, & loquenti attendent; & loquente multum, manum imponent in os suum.

13 * Habebo per hanc immortalitatem; & memoriam æternam his qui post me, relinquā.

14 * Disponam populos, & nationes subditæ erunt mihi.

15 * Timebunt me audientes tyranni horrendi; in multitudine videbor bonus & in bello fortis: intrans in domum meam

16 conquiescam cum illa. * Non enim habet amaritudinē conuersatio illius, nec tædiū conuictus illius, sed lætitiā & gau-

17 dium. * Hæc cogitās apud me, & cōmemorans in corde meo, quoniam immortalitas est in cognatione sapientiæ.

18 * Et in amicitia illius delectatio bona, & in laboribus manuum illius diuitiæ sine defectione, & in certamine colloquij illius prudētia, & præclaritas in cōmunicatione sermonum ipsius, circuibam quærens vt sumerem illam ad me.

19 * Puer autē eram ingeniosus, animámque sortitus sum

20 bonam. * Magis aūt bonus existens veni ad corpus incoinquinatū. * Cùm cognouissē aūt

21 quoniā non aliter ero continēs, nisi Deus det, & hoc aūt erat prudentiæ scire cuius gratia, adij Dnm et deprecatus sum illū, & dixi ex toto corde meo.

CAP. IX.

DEus patrũ & Domine misericordiæ, qui fecisti omnia in verbo tuo, * Et sapientia tua constituisti hominem, vt dominaretur à te factarum creaturarum:

* Et disponat mundum in æquitate & iustitia, et in directione animæ iudicium iudicet: * Da mihi tuarum sedium assistricem sapientiam; & ne me reprobaueris à pueris tuis.

* Quia ego seruus tuus, et filius ancillæ tuæ, homo infirmus & exigui temporis, & minor in intellectu iudicij & legũ. * Etsi enim quis fuerit consummatus inter filios hominum, ea quæ est à te sapientia absente, in nihilum computabitur.

* Tu me elegisti regem populi tui, & iudicem filiorum tuorum & filiarum.

* Dixisti, ædificare templum in monte sancto tuo, et in ciuitate habitationis tuæ altare, similitudinem tabernaculi sancti, quod præparasti ab initio.

* Et tecum sapientia, quæ nouit opera tua, & quæ affuit, quando fecisti mundum; & quæ scit, quid placitũ in oculis tuis, & quid directũ in præceptis tuis.

* Emitte illam de sanctis cælis, & à sede gloriæ tuæ mitte illam, vt præsens mihi laboret, & sciam quid acceptum est apud te. * Scit enim illa omnia, & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in gloria sua. * Et erunt accepta opera mea, & disponam populũ tuum iustè, & ero dignus sedium patris mei. * Quis enim hominũ cognoscet cõsiliũ Dei, aut quis cogitabit quid vult Deus?

* Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ prouidentiæ nostræ.

θ'.

* Θεὲ πατέρων & κύριε τοῦ ἐλέους ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου·

* καὶ τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, ἵνα δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων.

* καὶ διέπῃ τὸν κόσμον ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν εὐθύτητι ψυχῆς κρίσιν κρίνῃ.

* δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν, & μή με ἀποδοκιμάσῃς ἐκ παίδων σου.

* ὅτι ἐγὼ δοῦλός σος & υἱὸς τῆς παιδίσκης σου, ἄνθρωπος ἀσθενὴς καὶ ὀλιγοχρόνιος, & ἐλάσσων ἐν συνέσει κρίσεως καὶ νόμων.

* καὶ γὰρ ἐὰν τις ᾖ τέλειος ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων, τοῦ ἀπὸ σοῦ σοφίας ἀπούσης εἰς οὐδὲν λογισθήσεται.

* σύ με προεῖλω βασιλέα λαοῦ σου, καὶ δικαστὴν υἱῶν σου καὶ θυγατέρων.

* εἶπας, οἰκοδομῆσαι ναὸν ἐν ὄρει ἁγίῳ σου, καὶ ἐν πόλει κατασκηνώσεώς σου θυσιαστήριον, μίμημα σκηνῆς ἁγίας ἣν προητοίμασας ἀπ' ἀρχῆς.

* καὶ μετ' σοῦ ἡ σοφία ἡ εἰδυῖα τὰ ἔργα σου, & παροῦσα ὅτε ἐποίησας τὸν κόσμον, & ἐπισαμένη, τί ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ τί εὐθὲς ἐν ἐντολαῖς σου.

* ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων οὐρανῶν, & ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμψον αὐτήν, ἵνα συμπαροῦσά μοι κοπιάσῃ & γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι παρά σοι.

* οἶδε γὰρ ἐκείνη τὰ πάντα, καὶ συνιεῖ, καὶ ὁδηγήσει με ἐν ταῖς πράξεσί μου σωφρόνως, καὶ φυλάξει με ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς.

* & ἔσονται προσδεκτὰ τὰ ἔργα μου, καὶ διακρινῶ τὸν λαόν σου δικαίως, & ἔσομαι ἄξιος θρόνων πατρός μου.

* τίς γὰρ ἀνθρώπων γνώσεται βουλὴν θεοῦ; ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέλει ὁ θεός;

* λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί, καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν.

CAP. IX.

A DEus patrum meorum, & Domine misericordię, qui
2 feciſti omnia verbo tuo: * Et
ſapientia tua conſtituiſti ho-
minem vt dominaretur crea-
3 turæ, quæ à te facta eſt; * Vt
diſponat orbem terrarum in
æquitate, & iuſtitia, & in dire-
ctione cordis iudiciũ iudicet:
4 * Da mihi ſedium tuarũ aſ-
ſiſtricem ſapientiã, & noli me
reprobare à pueris tuis.
5 * Quoniam ſeruus tuus ſum
ego, & filius ancillę tuę, homo
infirmus & exigui temporis,
& minor ad intellectum iudi-
6 cij & legum. * Et ſi quis erit
conſummatus inter filios ho-
minum, ſi abfuerit ab illo ſa-
B pientia tua, in nihilum com-
putabitur.
7 * Tu autem elegiſti me re-
gem populo tuo, & iudicem
filiorum tuorum & filiarum.
8 * Et dixiſti me ædificare
templũ in monte ſancto tuo,
& in ciuitate habitationis tuæ
altare, ſimilitudinẽ taberna-
culi ſancti tui, quod præpara-
9 ſti ab initio. * Et tecum ſa-
pientia tua, quæ nouit opera
tua, quæ & affuit tunc, cùm
orbem terrarũ faceres; & ſcie-
bat quid eſſet placitum ocu-
lis tuis, & quid directum in
10 præceptis tuis. * Mitte illam
de cælis ſanctis tuis, & à ſede
C magnitudinis tuæ, vt mecum
ſit, & mecum laboret, vt ſciam
quid acceptum ſit apud te.
11 * Scit enim illa omnia &
intelligit, & deducet me in
operibus meis ſobriè, & cu-
ſtodiet me in ſua potentia.
12 * Et erunt accepta opera
mea, & diſponam populum
tuum iuſtè, & ero dignus ſe-
dium patris mei.
13 * Quis enim hominũ po-
terit ſcire conſilium Dei? aut
quis poterit cogitare quid ve-
lit Deus?
14 * Cogitationes enim mor-
talium timidę, & iucertæ pro-
uidentiæ noſtræ.

15 * Corpus enim quod corrũpitur, aggrauat animã, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. 16 * Et difficile estimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, inuenimus cum labore. quæ in cælis sunt aũt, quis inuestigabit? 17 * Sensum aũt tuũ quis sciet, nisi tu dederis sapiẽtiam, & miseris spiritũ sanctũ tuũ de altissimis? 18 * Et si correctæ sint semitæ eorũ qui sunt in terris, & quæ tibi placẽt didicerint homines. 19 * Nam per sapientiam sanati sunt, quicunque placuerũt tibi à principio.

CAP. X.

1 HÆc, illũ qui primus formatus est à Deo pater orbis terrarum, cùm solus esset creatus, custodiuit, & eduxit illũ à delicto suo. 2 * Et eduxit illũ de limo terræ, & dedit illi virtutẽ continẽdi omnia. 3 * Ab hac vt recessit iniustus in ira sua, per iram homicidij fraternitas deperijt. 4 * Propter quod cũ aqua deleret terrã, sanauit iterũ sapiẽtia, per contẽptibile ligniũ iustum gubernãs. 5 * Hæc & in cõsensu superbię, cùm se nationes extulissent, sciuit iustum, & conseruauit sine querela Deo, & in filijs misericordiam fortẽ custodiuit. 6 * Hæc iustũ à pereuntibus impijs liberauit, fugientẽ descendentẽ ignem in pentapolim. 7 * Quibus in testimonium nequitiæ fumigabunda constat deserta terra, & incerto tẽpore fructus habẽtes arbores, & incredibilis animę memoria stãs figmẽtũ salis. 8 * Sapientiã enim prætereũtes nõ tantũ in hoc lapsi sunt, vt ignorarẽt bona, sed & insipientiæ suę reliquerũt hominibus memoriã, vt in his q̃ peccauerunt, nec latere potuissent. 9 * Sapientia aũt hos qui se obseruant, à doloribus liberabit. 10 * Hæc aũt profugum iræ fratris iustũ deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi sciẽtiam sanctorum: honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius.

15 * φθαρτὸν γὰρ σῶμα βαρύνει ψυχὴν, καὶ βέβαρει τὸ γεῶδες σκῆνος νοῦν πολυφρεντίδα.

16 * καὶ μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ γῆς, τὰ δὲ ἐν χερσὶν εὑρίσκομεν μετὰ πόνου· τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς ἐξιχνίασε;

17 * βουλὴν δέ σου τίς ἔγνω; εἰ μὴ σὺ ἔδωκας σοφίαν, καὶ ἔπεμψας τὸ ἅγιόν σου πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων;

18 * καὶ ὕτως διωρθώθησαν αἱ τρίβοι τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἀρεστά σοι ἐδιδάχθησαν ἄνθρωποι.

19 * καὶ τῇ σοφίᾳ ἐσώθησαν.

ι.

1 * Αὕτη πρωτόπλαστον πατέρα κόσμου μόνον κτισθέντα διεφύλαξε.

2 * καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ παραπτώματος ἰδίου, ἔδωκέ τε αὐτῷ ἰσχὺν κρατῆσαι ἁπάντων.

3 * ἀποστὰς δὲ ἀπ' αὐτῆς ἄδικος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνοις συναπώλετο θυμοῖς.

4 * δι' ὃν κατακλυζομένην γῆν πάλιν ἔσωσε σοφία, διὰ ξύλου τελέως εὐθὺ τὸν δίκαιον κυβερνήσασα.

5 * αὕτη δὲ ἐν ὁμονοίᾳ πονηρίας ἐθνῶν συγχυθέντων ἔγνω τὸν δίκαιον, καὶ ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ θεῷ, καὶ σπλάγχνοις ἰσχυροῖς ἐφύλαξεν.

6 * αὕτη δίκαιον ἐξαπολλυμένων ἀσεβῶν ἐρρύσατο φυγόντα καταβάσιον πυρὸς πενταπόλεως.

7 * ἧς ἔτι μαρτύριον ἡ πονηρίας καπνιζομένη κατέστηκε χέρσος, καὶ ἀτελέσιν ὥραις καρποφοροῦντα φυτά, ἀπιστούσης ψυχῆς μνημεῖον ἕστηκεν ἅλιος στήλη ἁλός.

8 * σοφίαν γὰρ παροδεύσαντες οὐ μόνον ἐβλάβησαν τοῦ μὴ γνῶναι τὰ καλά, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀφροσύνης ἀπέλειπον τῷ βίῳ μνημόσυνον, ἵνα ἐν οἷς ἐσφάλησαν μὴ ὑπολαθεῖν δυνηθῶσι.

9 * σοφία δὲ τοὺς θεραπεύοντας αὐτὴν ἐκ πόνων ἐρρύσατο.

10 * αὕτη φυγάδα ὀργῆς ἀδελφοῦ δίκαιον ὡδήγησεν ἐν τρίβοις εὐθείαις, ἔδειξεν αὐτῷ βασιλείαν θεοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γνῶσιν ἁγίων, εὐπόρησεν αὐτὸν ἐν μόχθοις καὶ ἐπλήθυνε τοὺς πόνους αὐτοῦ.

15 * Corruptibile enim corpus aggrauat animam, & onerat terrena habitatio mentẽ multa cogitantẽ. 16 * Et vix imaginamur quæ in terra, et quæ in manibus inuenimus cũ labore: quæ autẽ in cælis, quis inuestigauit? 17 * Consilium autem tuum quis nouit? nisi tu dederis sapiẽtiam, & miseris sanctum tuum spiritum 18 de altißimis? * Et sic correctæ sunt semitæ eorum qui in terra, & placita tibi docti 19 fuerũt homines. * Et sapiẽtia saluati sunt.

CAP. X.

1 HÆc primo formatũ patrem mundi, cùm solus esset creatus, custodiuit.

2 * Et eduxit illum à delicto suo, deditque illi fortitudinẽ 3 continendi omnia. * Vt recessit aũt ab ea iniustus in ira sua, fratricidialibus deperijt 4 furoribus; * Propter quem inundatã terrã iterũ saluauit sapientia, per contemptibile 5 lignũ iustũ gubernans. * Hæc & in consensu nequitiæ gentium confusarũ nouit iustum, et cõseruauit ipsum sine querela Deo, & in filij visceribus 6 fortem custodiuit. * Hæc iustum pereuntibus impijs liberauit fugientem descendẽtem ignẽ pentapolis. * Cuius 7 adhuc testimoniũ nequitiæ fumigabũda cõstitit deserta terra, & imperfectis tẽporibus fructus ferẽtes plantæ, incredulæ animæ memoria stãs colũna salis. * Sapientiã enim præ- 8 tereuntes, nõ tantũ læsi sunt, quòd nõ cognouerũt bona, sed & suæ insipientiæ reliquerũt in vita memoriã, vt in quibus errauerunt neque latere 9 potuissent. * Sapientia autem venerãtes illã, à doloribus li- 10 berauit. * Hæc profugum iræ fratris iustũ deduxit in semitis rectis, ostendit illi regnum Dei, et dedit illi scientiã sanctorũ, locupletauit illum in laboribus, & multiplicauit labores illius.

In superioritate inualescẽtium in eum affuit, et ditauit illum. Custodiuit illum ab inimicis, & ab insidiatoribus tutata est; et certamẽ forte vincere dedit illi, vt sciret, quoniam omniũ potentior est religio. Hæc venditum iustum non dereliquit, sed à peccato liberauit illum; descẽdit cum illo in lacum. Et in vinculis non dimisit illũ, donec attulit illi sceptra regni, & potentiam imperantium ei: mendaces aũt ostendit eos qui vituperauerunt illum, et dedit illi gloriam æternam.

Hæc populum iustum & semen sine defectu liberauit à natione prementium. Intrauit in animam serui Dñi, & stetit cõtra reges horrendos in portentis & signis.

Reddidit iustis mercedem pietatis laborum suorum. deduxit eos in via mirabili, & fuit illis in velamentum die, & in flammã stellarũ nocte.

Transtulit illos per mare rubrum, & transuexit illos per aquam nimiam. At inimicos illorum demersit, & à profunditate abyssi eduxit illos. Ideo iusti expoliauerũt impios, & decãtauerunt Domine nomen sanctum tuum, & victricẽ tuam manũ laudauerũt pariter. Quoniam sapiẽtia aperuit os mutorum; & linguas infantium posuit disertas.

CAP. XI.

Direxit opera eorum in manu prophetæ sancti.

Iter fecerunt per desertũ quod non habitatur, et in inaccessibilibus fixerunt tabernacula.

Steterunt contra hostes, & inimicos vlti sunt.

Sitierunt & inuocauerũt te, & data est illis de petra abrupta aqua, & sanitas sitis de lapide duro. Per quæ enim cruciati sunt inimici illorum,

11 ἐν πλεονεξίᾳ καταχυόντων αὐτὸν παρέσῃ, καὶ ἐπλήσπσεν αὐτόν.

12 διεφύλαξεν αὐτὸν ἀπὸ ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ ἐνεδρευόντων ἠσφάλισατο· καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβραβευσεν αὐτῷ, ἵνα γνῷ, ὅτι παντὸς δυνατωτέρα ἐστὶν ἡ εὐσέβεια.

13 αὕτη πεπραθέντα δίκαιον οὐκ ἐγκατέλειπεν, ἀλλ' ἐξ ἁμαρτίας ἐρρύσατο αὐτόν· συνκατέβη αὐτῷ εἰς
14 λάκκον. καὶ ἐν δεσμοῖς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἕως ἤνεγκεν αὐτῷ σκῆπτρα βασιλείας καὶ ἐξουσίαν τυραννούντων αὐτοῦ· ψευδεῖς δὲ ἔδειξε τοὺς μωμησαμένους αὐτόν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόξαν αἰώνιον.

15 αὕτη λαὸν ὅσιον καὶ σπέρμα ἄμεμπτον ἐρρύσατο ἐξ ἐθνῶν θλιβόντων. εἰσῆλθεν εἰς ψυχὴν θεράποντος κυρίου, καὶ ἀντέστη βασιλεῦσι
16 φοβεροῖς ἐν τέρασι καὶ σημείοις.

17 ἀπέδωκεν ὁσίοις μισθὸν ὁσιότητος κόπων αὐτῶν· ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ὁδῷ θαυμαστῇ, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σκέπην ἡμέρας, καὶ εἰς φλόγα ἀστέ-
18 ρων τὴν νύκτα. διεβίβασεν αὐτοὺς θάλασσαν ἐρυθρὰν, καὶ διήγαγεν αὐτοὺς διὰ ὕδατος πολλοῦ.

19 τὸν δὲ ἐχθρὸς αὐτῶν κατέκλυσε, καὶ ἐκ βάθους ἀβύσσου ἀνέβρασεν αὐτούς.

20 διὰ τοῦτο δίκαιοι ἐσκύλευσαν ἀσεβεῖς, καὶ ὕμνησαν κύριε τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου, καὶ ὑπέρμαχόν σου χεῖρα ἤνεσαν ὁμοθυμαδόν·

21 ὅτι ἡ σοφία ἤνοιξε στόμα κωφῶν, καὶ γλώσσας νηπίων ἔθηκε τρανάς.

ιά.

1 Εὐώδωσε τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν χειρὶ προφήτου ἁγίου.

2 διώδευσαν ἔρημον ἀοίκητον, καὶ ἐν ἀβάτοις ἔπηξαν σκηνάς.

3 ἀντέστησαν πολεμίοις, καὶ ἐχθροὺς ἠμύναντο.

4 ἐδίψησαν καὶ ἐπεκαλέσαντό σε, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ, καὶ ἴαμα δίψης ἐκ λίθου
5 σκληροῦ. δι' ὧν γὰρ ἐκολάσθησαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν,

11 In fraude circumuenientiũ illum affuit illi, & honestum
12 fecit illum. Custodiuit illũ C ab inimicis, & à seductoribus tutauit illũ, & certamen forte dedit illi vt vinceret, & sciret quoniã omniũ potẽtior est sa-
13 pientia. Hæc venditũ iustũ Ge.37.f. nõ dereliquit, sed à peccatoribus liberauit eũ, descenditque
14 cũ illo in foueam. Et in vinculis nõ dereliquit illũ, donec afferret illi sceptrum regni, & potentiã aduersus eos, qui eũ deprimebãt, & mẽdaces ostẽdit qui maculaueruut illũ, & dedit illi claritatem æternam.

15 Hæc populũ iustũ, & semẽ sine querela, liberauit à nationibus, quæ illũ deprimebant. Exo.1.c

16 Intrauit in animã serui Dei, D & stetit cõtra reges horrendos
17 in portẽtis & signis. Et reddidit iustis mercedẽ laborum suorum, & deduxit illos in via mirabili, & fuit illis in velaméto diei, & in luce stellarum
18 per noctẽ. Et transtulit illos per mare rubrũ, & transuexit Exo.14.f
19 illos per aquã nimiã. Inimicos aũt illorũ demersit in mare, & ab altitudine inferorum
20 eduxit illos. Ideò iusti tulerũt spolia impiorũ, & decantauerunt, Dñe, nomen sanctũ tuũ, & victricẽ manũ tuã laudauerunt pariter.
21 Quoniã sapientia aperuit os mutorũ, & linguas infantium fecit disertas.

CAP. XI.

1 Direxit opera eorũ in ma- Exo.17.e
A nibus prophetæ sancti.

2 Iter fecerũt per deserta, quę non habitantur, & in locis desertis fecerunt casas.

3 Steterunt contra hostes, & de inimicis se vindicauerunt.

4 Sitierunt & inuocauerunt te, & data est illis aqua de petra altissima, & requies sitis de lapide duro.

5 Per quæ enim pœnas passi sunt inimici illorum à defectione potus sui, in eis cùm abundarent filij Israel, lætati sunt:

* Per hæc cùm illis deessent, 6
bene cum illis actum est.
* Nam pro fonte quidem 7
sempiterni fluminis, humanum sanguinem dedisti iniustis. * Qui cùm minuerentur in traductione infantium B
occisorum, dedisti illis abundantem aquam insperatè;
* Ostendens per sitim quæ 9
tunc fuit, quemadmodũ tuos exaltares, & aduersarios illorũ necares. * Cùm enim tenta- 10
ti sunt, & quidem cum misericordia disciplinã accipiẽtes, scierunt, quemadmodũ cũ ira iudicati impij tormenta paterentur. * Hos quidẽ tanquam 11
pater monens, probasti; illos aũt tanquã durus rex interrogans, cõdemnasti. * Absentes 12
enim & p̃sentes similiter torquebãtur. * Duplex enim illos 13
acceperat tædiũ & gemitus cũ memoria præteritorũ. * Cùm 14
enim audirẽt per sua tormẽta bene secum agi, cõmemorati sunt Dñm, admirantes in fine exitus. * Quem enim in expo- 15
sitione praua piectum derisẽrũt, in finẽ cuẽtus mirati sunt: nõ similiter iustis faciens. * Pro 16
cogitationibus autẽ insensatis, iniquitates illorum. Quòd quidã errãtes colebant mutos serpentes, & bestias superuacuas, immisisti illis multitudinẽ mutorũ animalium in vindictam; * Vt scirent, quia per 17
quæ peccat quis, per hæc & torquetur. * Non enim impossi- 18
bilis erat omnipotens manus tua, quæ creauit orbẽ terrarũ ex materia inuisa, immittere illis multitudinẽ vrsorum, aut audaces leones;
* Aut noui generis ira ple- 19
nas & ignotas bestias, aut vaporem igneum spirantes, aut fumi odorem proferentes, aut horrendas ab oculis scintillas emittentes.
* Quarum non solùm læ- 20
sura poterat illos exterminare, sed & aspectus per timorẽ occidere.

SAPIENTIA.

* διὰ τούτων αὐτοὶ ἀπορούντες 6
ὠφελετήθησαν.
* ἀντὶ μὲν πηγῆς ἀενάου πο- 7
ταμοῦ αἵματι λυθρώδει ταραχθέντες εἰς ἔλεγχον νηπιοκτόνου διατάγματος, ἔδωκας αὐτοῖς δαψιλὲς ὕδωρ ἀνελπίστως.
* δείξας διὰ τοῦτο δίψους πῶς 9
τοὺς ἐναντίους ἐκόλασας.
* ὅτε γὰρ ἐπειράσθησαν, καίπερ 10
ἐν ἐλέει παιδευόμενοι, ἔγνωσαν πῶς ἐν ὀργῇ κρινόμενοι ἀσεβεῖς ἐβασανίζοντο.
* τοὺς μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νου- 11
θετῶν ἐδοκίμασας, ἐκείνους ὡς ἀπότομος βασιλεὺς καταδικάζων ἐξήτασας.
* καὶ ἀπόντες δὲ καὶ παρόντες ὁ- 12
μοίως ἐταλαιπωροῦντο.
* διπλὴ γὰρ αὐτοὺς ἔλαβε λύ- 13
πη, καὶ στεναγμὸς μνημοσύνων τῶν παρελθόντων.
* ὅτε γὰρ ἤκουσαν διὰ τῶν ἰδίων 14
κολάσεων ὠφελεθυμοῦντες αὐτούς, ἤθροντο ἔννοιαν κυρίου.
* ὃν γὰρ ἐν ἐκθέσει πάλαι ῥι- 15
φέντα ἀπεῖπον χλευάζοντες, ἐπὶ τέλει τῶν ἐκβάσεων ἐθαύμασαν, ἀνόμοια δικαίοις διψήσαντες.
* ἀντὶ ὧν λογισμῶν ἀσυνέτων ἀ- 16
δικίας αὐτῶν, ἐν οἷς πλανηθέντες ἐθρήσκευον ἄλογα ἑρπετὰ, καὶ κνώδαλα ἀτελῆ· ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆθος ἀλόγων ζώων εἰς ἐκδίκησιν,
* ἵνα γνῶσιν, ὅτι δι' ὧν τις ἁμαρτά- 17
νει διὰ τούτων κολάζεται.
* οὐ γὰρ ἠπόρει ἡ παντοδύναμός 18
σου χεὶρ, ἣ κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ ἀμόρφου ὕλης, ἐπιπέμψαι αὐτοῖς πλῆθος ἀρκτων, ἢ θαρσεῖς λέοντας,
* ἢ νεοκτίστους θυμοῦ πλήρεις θη- 19
ρας ἀγνώστους, ἢ τινας πυρπνόους φυσῶντας ἄθμα, ἢ βρόμου λικμῶντας καπνοὺν, ἢ δεινὰς ἀπ' ὀμμάτων σπινθῆρας ἀστράπτοντας.
* ὧν οὐ μόνον ἡ βλάβη ἠδύνατο 20
σωματείψαι αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἡ ὄψις ἐκφοβήσασα διωλέσαι.

6 * Per hæc ipsi indigentes
7 beneficium acceperunt. * Pro quidem fonte sempiterni fluminis sanguine cruẽto turbati in correptionem infantium occisoris præcepti, dedisti illis abundantem aquam insperatè: 9 * Ostendens per quæ tunc fuit sitim, quẽadmodum ad-
10 uersarios punisti. * Cùm enim tentati sunt quamuis in misericordia disciplinam accipientes, scierunt quemadmodum in ira iudicati impij tor-
11 mẽta patiebantur. * Hos quidem tanquã pater monẽs probasti, illos aũt tanquã durus rex condemnans examinasti.
12 * Et absentes autem & præsentes similiter torque-
13 bantur. * Duplex enim illos acceperat tædiũ & gemitus memoriarum præteritorum.
14 * Cùm enim audierũt per propria tormẽta beneficio affectos se, senserunt Dominũ.
15 * Quem enim in expositione quõdam proiectum abnegauerunt subsannantes, in fine euentorum mirati sunt, non similia iustis sitientes.
16 * Pro autem cogitationibus sine intellectu iniquitates illorum: in quibus errantes colebant irrationalia reptilia, et bestias viles, immisisti illis multitudinem irrationalium animalium in vin-
17 dictam: * Vt scirent, quòd per quæ quis peccat, per hæc
18 torquetur. * Non enim impotens erat omnipotens tua manus, & quæ creauit mundum ex informi materia, immittere illis multitudinem vrsorum aut audaces leones;
19 * Aut nouiter creatæ iræ plenas bestias ignotas, aut igniuomum spirãtes halitum, aut sonitum ventilati fumi, aut horrendas ab oculis scintillas more fulgurum emittentes.
20 * Quarum non solùm læsura poterat exterminare illos, sed & aspectus timorem incutiens perdere.

* *Et sine autem his, vno spiritu cadere poterant à pœna persecutionem passi, & dispersi ab spiritu virtutis tuæ. sed omnia mensura, & numero, & pondere dispossuisti.* * *Nam multũ valere tibi adest semper, & robori brachij tui quis resistet?*

* *Quoniam tanquã momẽtum ex stateris totus mũdus ante te, & tanquã gutta roris matutina, quæ descendit in terram.* * *Misereris autẽ omniũ, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominũ ad pœnitentiam.* * *Diligis enim quæ sunt omnia, & nihil abominaris eorum quæ fecisti, neq; enim odiens aliquid cõstituisti.* * *Quomodo autem permansisset aliquid, nisi tu voluisses? aut non vocatum à te conseruaretur?*

* *Parcis autem omnibus, quoniam tua sunt, Domine, animarum amator.*

CAP. XII.

NAm *incorruptibilis tuus spiritus est in omnibus.*

* *Ideo eos qui aberrant, paulatim corripis, & in quibus peccauerint, in memoriã ducens admones, vt liberati à malitia, credãt in te Domine.*

* *Etenim antiquos habitatores sanctæ tuæ terræ odio habens:* * *Eò quòd odibilia facerent opera medicamentorum, & sacrificia nõ sancta,*

* *Filiorumq; necatores immisericordes, & viscerũ comestores humanarũ carnium:*

* *Et deuoratorem sanguinis de medio sacramenti diuini tui, & principes parẽtes animarũ inauxiliatarũ, voluisti perdere per manus patrũ nostrorũ.* * *Vt dignã peregrinationẽ reciperet Dei puerorum quæ apud te omniũ charissima terra.* * *Sed & his tanquã hominibus pepercisti, misistique antecursores exercitus tui vespas, vt eos paulatim exterminarent.*

* ἔτι χωρὶς ὧν τούτων, ᾧ πνεύματι πεσεῖν ἠδυνάσθη ὑπὸ τὸ δίκης διωχθέντες, καὶ λυμηθέντες ὑπὸ πνεύματος δυνάμεώς σου· ἀλλὰ πάντα μέτρῳ καὶ ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ διέταξας.

* τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχύειν σοι πάρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχίονός σου τίς ἀντιστήσεται;

* ὅτι ὡς ῥοπὴ ἐκ πλάστιγγος ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον σου, καὶ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ κατελθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν.

* ἐλεεῖς δὲ πάντας ὅτι πάντα δύνασαι, καὶ παρορᾷς ἁμαρτήματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν.

* ἀγαπᾷς γὰρ τὰ ὄντα πάντα, καὶ οὐδὲν βδελύσσῃ ὧν ἐποίησας, οὐδὲ γὰρ ἂν μισῶν τι κατεσκεύασας.

* πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ διετηρήθη;

* φείδῃ δὲ πάντων, ὅτι σά ἐστι δέσποτα φιλόψυχε.

ιβ.

* Τὸ γὰρ ἄφθαρτόν σου πνεῦμά ἐστιν ἐν πᾶσι.

* διὸ σὺ παραπίπτοντας κατ' ὀλίγον ἐλέγχεις, καὶ ἐν οἷς ἁμαρτάνουσιν ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς, ἵνα ἀπαλλαγέντες τῆς κακίας πιστεύσωσιν ἐπὶ σὲ κύριε.

* καὶ γὰρ σὺ παλαιοὺς οἰκήτορας τῆς ἁγίας σου γῆς μισήσας,

* ἐπὶ πᾶσιν ἔχθιστα πράσσειν ἔργα φαρμακειῶν, καὶ τελετὰς ἀνοσίους·

* τέκνων τε φονέας ἀνελεήμονας, καὶ σπλαγχνοφάγους ἀνθρωπίνων σαρκῶν.

* καὶ θοίνην αἵματος ἐκ μέσου μύστας θείας σου, καὶ αὐθέντας γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων, ἐβουλήθης ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέρων ἡμῶν.

* ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ παίδων ἡ πάλαι σοὶ πασῶν ἀμιωτάτη γῆ.

* ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων ἐφείσω, ἀπέστειλας τε προδρόμους σεραπίδας σου σφῆκας· ἵνα αὐτοὺς κατὰ βραχὺ ἐξολοθρεύσωσιν.

* Nam & sine his vno spiritu D poterant occidi, persecutionẽ passi ab ipsis factis suis, & dispersi per spiritũ virtutis tuæ, sed omnia in mensura & numero & pondere dispossuisti.

* Multum enim valere tibi soli superat semper, & virtuti brachij tui quis resistet?

* Quoniã tanquã momentũ statéræ, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani, q̃ descẽdit in terram. * Et misereris omnium, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam. * Diligis enim omnia quæ sunt, & nihil eorũ odisti quæ fecisti, nec enim odiens aliquid constituisti, aut fecisti. * Quomodo autẽ posset aliquid permanere, nisi tu voluisses? aut quod à te vocatum non esset, conuersaretur?

* Parcis aũt omnibus, quoniam tua sunt, Domine, qui amas animas.

CAP. XII.

QUàm bonus & suauis A est, Dñe, spiritus tuus in omnibus! * Ideoq́ hos qui exerrãt partibus, corripis, & de quibus peccãt, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Dñe: * Illos enim antiquos inhabitatores terræ sanctæ tuæ, quos exhorruisti.

* Quoniam odibilia opera tibi faciebant per medicamina & sacrificia iniusta. * Et filiorum suorũ necatores sine misericordia, & comestores viscerum hominum. * Et deuoratores sanguinis, & auctores parentes animarum inauxiliatarum, perdere voluisti à medio sacramento tuo per manus parentum nostrorum: * Vt dignam perciperent B peregrinationẽ puerorũ Dei, quæ tibi omnium charior est terra. * Sed & his tanquam hominibus pepercisti, & misisti anteceſſores exercitus tui vespas, vt illos paulatim exterminarent.

* Non quia impotens eras in bello, subiicere impios iustis, aut bestiis seuis, aut verbo duro simul exterminare; * Sed partibus iudicans, dabas locū pœnitētiæ; non ignorās, quoniam nequam est natio eorū, & naturalis malitia ipsorum, & quoniā non poterat mutari cogitatio eorū in perpetuum.

* Semen enim erat maledictum ab initio, nec timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum. * Quis enim dicet tibi, Quid fecisti? aut quis stabit cōtra iudicium tuum? aut quis in conspectu tuo veniet vindex iniquorum hominū? aut quis tibi imputabit, si perierint nationes quas fecisti?

* Non est enim alius Deus quàm tu, cui cura est de omnibus, vt ostendas quoniam nō iniustè iudicas iudicium.

* Neque rex, neque tyrannus in conspectu tuo inquirēt de his quos perdidisti. * Cùm ergo sis iust⁹, iustè omnia disponis, ipsum quoque qui nō debet puniri, condemnas, & extērum æstimas à tua virtute.

* Virtus enim tua iustitiæ initiū est, & ob hoc quòd omnium Dominus es, omnibus te parcere facis. * Virtutem enim ostendis tu, qui non crederis esse in virtute confirmatus, & hos qui te nesciunt, in audacia traducis. * Tu autem dominator virtutis, cum tranquillitate iudicas, & cum magna reuerētia disponis nos. subest enim tibi cùm volueris, posse.

* Docuisti enim populum tuum per talia opera, quoniā oportet iustum esse & humanum. & bonæ spei fecisti filios tuos, quoniam iudicans das locum in peccatis pœnitentię.

* Si enim inimicos seruorū tuorum, & debitos morti cum tanta cruciasti attentione, & liberasti, dans tempus & locum per quæ possent mutari à malitia:

* οὐκ ἀδυνατῶν ἐν παρατάξει ἀσεβεῖς δικαίοις ὑποχειρίους δοῦναι, ἢ θηρίοις δεινοῖς, ἢ λόγῳ ἀποκόπῳ ὑφ' ἓν ἐπενεγκεῖν·

* κρίνων δὲ καταβραχὺ ἐδίδους τόπον μετανοίας, οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι πονηρὰ ἡ γένεσις αὐτῶν καὶ ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν, καὶ ὅτι οὐ μὴ ἀλλαγῇ ὁ λογισμὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

* σπέρμα γὰρ ἦν κατηραμένον ἀπ' ἀρχῆς· οὐ δὲ ἀνέβαλλες ἁμαρτήμασιν ἀνθρώπων ἐφ' οἷς ἥμαρτανον, ἄδειαν ἐδίδους.

* τίς γὰρ ἐρεῖ, τί ἐποίησας; ἢ τίς ἀντιστήσεταί σου τῷ κρίματι; τίς δὲ ἐγκαλέσει σοι ἐθνῶν ἀπολωλότων, ἃ σὺ ἐποίησας; ἢ τίς εἰς καταστασίν σοι ἐλεύσεται ἔκδικος ἀδίκων ἀνθρώπων;

* ὅτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν σοῦ, ᾧ μέλει περὶ πάντων, ἵνα δείξῃς ὅτι οὐκ ἀδίκως ἔκρινας.

* ὅτε βασιλεὺς ἢ τύραννος ἀντοφθαλμήσαι δυνήσεταί σοι περὶ ὧν ἐκόλασας.

* δίκαιος ὢν ὡς δικαίως τὰ πάντα διέπεις, αὐτὸν τὸν μὴ ὀφείλοντα κολασθῆναι καταδικάσαι ἀλλότριον ἡγούμενος τῆς σῆς δυνάμεως.

* ἡ γὰρ ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρχή, καὶ τὸ πάντων σε δεσπόζειν πάντων φείδεσθαί σε ποιεῖ.

* ἰσχὺν γὰρ ἐνδείκνυσαι ἀπιστουμένῳ ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι, καὶ ἐν τοῖς εἰδόσι τὸ θαρσος ἐξελέγχεις.

* σὺ δὲ δεσπόζων ἰσχύος ἐν ἐπιεικείᾳ κρίνεις, καὶ μετὰ πολλῆς φειδοῦς διοικεῖς ἡμᾶς.

* πάρεστι γάρ σοι ὅταν θέλῃς τὸ δύνασθαι· ἐδίδαξας δὲ σου τὸν λαὸν διὰ τῶν τοιούτων ἔργων, ὅτι δεῖ τὸν δίκαιον εἶναι φιλάνθρωπον· καὶ εὐέλπιδας ἐποίησας σοῦ υἱούς, ὅτι δίδως ἐπὶ ἁμαρτήμασι μετάνοιαν.

* εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων σου καὶ ὀφειλομένους θανάτῳ μετὰ τοσαύτης ἐτιμωρήσω προσοχῆς, δι' ὧν χρόνον καὶ τρόπον δι' ὧν ἀπαλλαγῶσι τῆς κακίας·

* Non impotens in acie impios iustis subditos dare, aut bestijs sæuis, aut verbo duro simul exterminare.

* Judicans autē paulatim dabas locum pœnitētiæ; non ignorans, quòd nequam generatio illorum & natiua malitia eorum, & quòd non mutaretur cogitatio illorum in perpetuū. * Semen enim erat maledictum ab initio: neque veritus aliquē in quibus peccauerūt, veniā dabas. * Quis enim dicet, Quid fecisti? aut quis resistet iudicio tuo? quis autem accusabit te de nationibus quæ perierunt, quas tu fecisti? aut quis in conspectū tuum veniet vindex contra iniquos homines? * Neque enim Deus est præter te, cui cura est de omnibus, vt ostendas quoniam non iniustè iudicasti. * Neque rex aut tyrānus resistere poterit tibi de quibus torsisti. * Justus autē existens iustè omnia disponis, ipsum qui non debet puniri condemnare exterum extimans à tua virtute.

* Nam vis tua iustitiæ initium, & omnium te dominari omnibus parcere te facit.

* Robur enim ostendis qui non crederis in virtutis consummatione, et in scientibus audaciam arguis.

* Tu autē dominator virtutis in æquitate iudicas, & cum multa parcitate gubernas nos. * Adest enim tibi cùm volueris posse; docuisti autem tuum populum per talia opera, quoniam oportet iustum esse humanum, & bonæ spei fecisti filios tuos, quoniam das in peccatis pœnitentiam.

* Si enim inimicos seruorum tuorum & debitos morti cum tanta cruciasti attentione, dans tempus & modum per quæ mutarentur à malitia:

* *Cum quanta diligentia* 21
iudicasti filios tuos, quorum
parentibus iuramẽta & con
uentiones dedisti bonarum
promissionum. * *Nos ergo* 22
instruens, inimicos nostros in
multitudine flagellas, vt tuã
bonitatem curemus iudican-
tes; iudicati autem speremus
misericordiam. * *Vnde &* 23
eos qui in stultitia vitæ vi-
xerunt iniustè, per proprias
cruciasti abominationes.

* *Etenim erroris vijs lon* 24
gius errauerũt, deos æstiman
tes quæ & in animalibus ini
micorum vilia, infantium
more stultorum decepti.

* *Propter hoc tanquam* 25
pueris sine ratione iudicium
in ludibrium misisti.

* *Illi autem ludibrijs in-* 26
crepationis non correcti, di-
gnum Dei iudicium experien
tur.

* *In quibus enim ipsi pa-* 27
tientes indignabantur, in
his quos putabant deos, in
ipsis puniti videntes quem
olim negabant nosse, Deum
agnouerũt verum: propterea
& finis condemnationis in
illos superuenit.

CAP. XIII.

VAni quidem omnes ho- 1
mines natura, quibus
adest Dei ignorantia, de his
quæ videntur bona, non po-
tuerunt intelligere eum qui
est; neque operibus attenden
tes agnouerunt artificem.

* *Sed aut ignem, aut spiri-* 2
tum, aut celerem aërem, aut
gyrum stellarum, aut violen-
tam aquam, aut luminaria
cæli, rectores mundi deos pu-
tauerunt.

* *Quorum si quidem spe-* 3
cie delectati, hæc deos pu-
tauerunt, sciant quanto his
Dñs est melior; nam speciei
præcipuus generator creauit
hæc. * *Si autem virtute &* 4
operatione mirati, intelligant
ab illis quanto qui constituit
ipsa, potentior est.

21 * μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας
σοῦ υἱὸς σου, ὧν τοῖς πατράσιν ὅρκοις
καὶ συνθήκας ἔδωκας ἀγαθῶν ὑπο
δοχέσεων·

22 * ἡμᾶς οὖν παιδεύων, σοῦ ἐχ-
θροὺς ἡμῶν ἐν μυριότητι μαστιγοῖς,
ἵνα σου τὴν ἀγαθότητα μεριμνῶ-
μεν κρίνοντες, κεκόμενοι δὲ προσ-
δοκῶμεν ἔλεος.

23 * ὅθεν καὶ σοῦ ἐν ἀφροσύνῃ ζωῆς
βιώσαντας ἀδίκως, διὰ τῶν ἰδίων ἐ-
βασάνισας βδελυγμάτων.

24 * καὶ γὰρ τῶν πλάνης ὁδῶν μακρό-
τερον ἐπλανήθησαν, θεοὺς ὑπολαμ
βάνοντες τὰ καὶ ἐν ζώοις τῶν ἐχθρῶν
ἄτιμα, νηπίων δίκην ἀφρόνων ψευ-
δεντες.

25 * διὰ τοῦτο ὡς παισὶν ἀλογίστοις
τὴν κρίσιν εἰς ἐμπαιγμὸν ἔπεμ-
ψας.

26 * ὃ δὲ παιγνίοις ἐπιτιμήσεως
μὴ νουθετηθέντες, ἀξίαν θεοῦ κρί-
σιν πειράσουσιν.

27 * ἐφ' οἷς γὰρ αὐτοὶ πάσχοντες ἠ-
γανάκτουν, ἐπὶ τούτοις ὡς ἐθόησαν
θεὸς, ἐν αὐτοῖς κολαζόμενοι ἰδόντες
ὃν πάλαι ἠρνοῦντο εἰδέναι, θεὸν ἐπέ-
γνωσαν ἀληθῆ· διὸ καὶ τὸ τέρμα τῆς
καταδίκης ἐπ' αὐτοὺς ἐπῆλθε.

ιγ'.

1 * Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρω
ποι φύσει, οἷς παρῆν θεοῦ ἀγνωσία,
καὶ ἐκ τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν, οὐκ
ἴσχυσαν εἰδέναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔρ-
γοις προσέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν
τεχνίτην.

2 * ἀλλ' ἢ πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχι-
νὸν ἀέρα, ἢ κύκλον ἄστρων, ἢ βίαιον
ὕδωρ, ἢ φωστῆρας οὐρανοῦ, πυθμένες
κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν.

3 * ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ τερπόμε-
νοι, ταῦτα θεοὺς ὑπελάμβανον, γνώ-
τωσαν πόσῳ τούτων ὁ δεσπότης ἐστὶ
βελτίων, ὁ γὰρ τῆς κάλλους γενεσι-
άρχης ἔκτισεν αὐτά.

4 * εἰδὲ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐκ-
πλαγῆτες, νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν
πόσῳ ὁ κατασκευάσας αὐτὰ δυ-
νατώτερός ἐστιν.

21 * Cum quanta diligentia
iudicasti filios tuos, quorum
parentibus iuramenta & cõ-
uentiones dedisti bonarũ pro-
22 missionũ. * Cùm ergo das nobis disciplinam, inimicos nostros multipliciter flagellas, vt bonitatẽ tuam cogitemus iudicantes; & cùm de bonis iudicatur, speremus misericor-
23 diam tuã. * Vnde & illis qui in vita sua insensatè & iniustè vixerũt, per hæc q̃ coluerũt de-
24 disti summa tormẽta. * Etenim in erroris via diutius errauerunt, deos ęstimantes hæc quę in animabus sunt superuacua, infantium insensatorũ more
25 viuẽtes. * Propter hoc tanquã pueris insensatis iudicium in
26 derisum dedisti. * Qui aũt ludibrijs & increpationibus nõ sunt correcti, dignũ Dei iudi-
27 ciũ experti sunt. * In his enim quæ patiebãtur, molestè ferebãt, in quibus impatientes indignabantur. per hæc quos putabãt deos in ipsis, cùm exterminarentur vidẽtes illum, quem olim negabãt se nosse, verũ Deũ agnouerũt. propter quod & finis condemnationis eorum veniet super illos.

CAP. XIII.

1 A VAni sunt aũt omnes homines, in quib⁹ nõ subest scientia Dei; & de his quæ nõ videntur bona, non potuerũt intelligere eum qui est; neque operibus attendẽtes agnoue-
2 runt, quis esset artifex. * Sed aut ignem, aut spiritum, aut citatum aërem, aut gyrũ stellarũ, aut nimiam aquam, aut Solem & Lunam rectores orbis terrarum, deos putauerũt.
3 * Quorum & si specie delectati deos putauerũt, sciant quanto his dominator eorum specioſior est. speciei enim generator hæc omnia constituit.
4 * Aut si virtutem & opera eorum mirati sunt, intelligant ab illis; quoniam qui hæc fecit, fortior est illis.

* A magnitudine enim ſpeciei & creaturæ cognoſcibiliter poterit creator hor̃u videri. * Sed tamen adhuc in his minor eſt querela. & hi enim fortaſſe errant, Deum quærẽtes & volentes inuenire. * Etenim cũ in operibus illius conuerſentur, inquirunt & perſuaſum habent, quoniam bona ſunt quæ videntur. * Iterum autẽ nec his debet ignoſci. * Si enim tantum potuiſſent ſcire, vt poſſent æſtimare ſeculum, quomodo huius dominũ non facilius inuenerunt? * Infelices autẽ ſunt, & inter mortuos ſpes illorum eſt, qui appellauerũt deos opera manuũ hominum, aurum & argentũ, artis inuentionẽ, & ſimilitudines animalium, aut lapidem inutilẽ opus manus antiquæ.

* Aut ſi quis artifex faber de ſylua lignum rectum ſecuerit, & huius doctè eradat omnem corticem, & arte ſua vſus, diligenter fabricet vas inutile in conuerſationem vitæ;

* Reliquiis autem eius operis ad præparationem eſcæ abutatur; * Et reliquum horum quod ad nullos vſus facit, lignum curuum & verticibus plenum ſculpat diligenter per vacuitatem ſuam, & per ſcientiam ſuam artis figuret illud, & aſſimilet illud imagini hominis.

* Aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica, & rubicundum faciens fuco colorem illius, & omnem maculam quæ in illo eſt, perliniens.

* Et faciat ei dignam habitationem, & in pariete ponens illud, & confirmans ferro;

* Ne fortè cadat proſpiciens illi, ſciens quoniam non poteſt adiuuare ſe. imago enim eſt, & opus eſt illi adiutorium.

* Et de ſubſtantia ſua & de filiis ſuis, & de nuptiis votum faciens, inquirit.

* ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων, ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται.

* ἀλλ' ὅμως ἔτι τούτοις μέμψις ἐστὶν ὀλίγη· καὶ γὰρ αὐτοὶ τάχα πλανῶνται θεὸν ζητοῦντες καὶ θέλοντες εὑρεῖν.

* ἐν γὰρ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀναστρέφονται ἐρευνῶσι, καὶ πείθονται τῇ ὄψει, ὅτι καλὰ τὰ βλεπόμενα.

* πάλιν οὖ κἀκεῖνοι συγγνωστοί.

* εἰ γὰρ τοσοῦτον ἴσχυσαν εἰδέναι, ὥστε δύνασθαι τὸν αἰῶνα, τοῦ τούτων δεσπότου πῶς τάχιον οὐχ εὗρον;

* Ταλαίπωροι δὲ καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες αὐτῶν, οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, χρυσὸν καὶ ἄργυρον τέχνης ἐμμελέτημα καὶ ἀπεικάσματα ζώων, ἢ λίθον ἄχρηστον χειρὸς ἔργον ἀρχαίας.

* εἰ δέ καί τις ὑλοτόμος τεκτων ἔυηκτον φυτὸν ἐκπρίσας, περιέξεσεν δυμαθῶς πᾶσαν τὴν φλοιὸν αὐτοῦ, καὶ τεχνησάμενος εὐπρεπῶς κατεσκεύασε χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς.

* τὰ δὲ ἀποβλήματα τῆς ἐργασίας εἰς ἑτοιμασίαν τροφῆς ἀναλώσας ἐνεπλήσθη.

* τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπόβλημα εἰς οὐθὲν εὔχρηστον ξύλον σκολιόν, καὶ ὄζοις συμπεφυκός, λαβὼν ἔγλυψεν ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ, καὶ ἐμπειρίᾳ σοφίσεως ἐτύπωσεν αὐτό, ἀπείκασεν αὐτὸ εἰκόνι ἀνθρώπου.

* ἢ ζῴῳ τινὶ ἀτελεῖ ὡμοίωσεν αὐτό, καταχρίσας μίλτῳ καὶ φύκει ἐρυθρίωσε χροιὰ αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν κηλίδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας.

* καὶ ποιήσας αὐτῷ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα, ἐν τοίχῳ ἔθηκεν αὐτὸ ἀσφαλισάμενος σιδήρῳ·

* ἵνα μὴ δὲν μὴ καταπέσῃ προνόησεν αὐτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἀδυνατεῖ ἑαυτῷ βοηθῆσαι· καὶ γάρ ἐστιν εἰκὼν καὶ χρείαν ἔχει βοηθείας.

* περὶ δὲ κτημάτων καὶ γάμων αὐτοῦ καὶ τέκνων προσευχόμενος,

* *Ab enim magnitudine et ſpecie, & creaturis, per analogiam generator illorum conſpicitur.* * *Sed tamen in his querela eſt parua: & enim illi fortè errant Deum quærentes & volentes inuenire.* * *In enim operibus illius conuerſantes ſcrutantur, & perſuaſum habent aſpectu, quoniam bona quæ videtur:* * *Iterum autem neque illi venia digni.* * *Si enim tantum potuerunt ſcire, vt poſſent æſtimare ſeculum, horũ dominum quomodo citius nõ inuenerunt?* * *Infelices autẽ & inter mortuos ſpes eorũ, qui appellauerunt deos opera manuum hominũ, aurum & argentum, artis meditationes & ſimilitudines animalium, aut lapidẽ inutilem manus opus antiquæ.* * *Si autem & aliquis lignator faber rectam arborem cùm ſecuerit, circumraſit doctè omnem corticem eius, & arte vſus decore præparauit vtile vas in miniſterium vitæ:* * *At reliquias operis in præparationẽ eſcæ expendens ſatiatus eſt.* * *Quod autem ex illis abijcitur ad nihil vtile lignum curuum, & ramis natura plenũ, accipiens ſculpſit in diligentia ocij ſui, & experientia intellectus figurauit illud, aſſimilauit illud imagini hominis.* * *Aut animali cuipiam vili ſimilem fecit illud, deliniens rubrica et fuco rubricum faciens colorẽ illius, & omnem maculã quæ in eo, perliniens.* * *Et cùm fecerit ei ipſo dignam habitationem, in pariete poſuit illud confirmans ferro.* * *Vt quidem non decideret prouidit illi, ſciens quòd non poteſt ſe adiuuare: & enim eſt imago, & neceſſitatem habet adiutorij.* * *Pro autem poſſeſſionibus & nuptijs ſuis, & filiorum orans;*

* *Non erubescit inanimatum alloqui, & pro quidem sanitate infirmum inuocat, pro autem vita mortuum rogat, pro aũt auxilio inexpertissimo supplicat.* * *Pro aũt itinere, neque gressu vti potenti, pro autem acquisitione & operatione & manuum euentu, ab ignauissimo manibus bonum euentum petit.*

CAP. XIIII.

AD nauigandũ quispiam iterum paratus, & feros pertrãsiturus fluctus, ferente se naue putridius lignũ inuocat.

* *Illud quidem enim cupiditas lucrorum excogitauit, artifex autẽ sapientia fabricauit.*

* *At tua pater gubernat prouidentia, quoniam dedisti & in mari viam & in fluctibus semitam securam.*

* *Ostendens quòd potes ex omni saluare, vt et si sine arte aliquis ascendat.* * *Vis autem non otiosa esse sapientiæ tuæ opera; propter hoc & minimo ligno credunt homines animas, & qui transierunt tempestatẽ rate liberati sunt.*

* *Et in initio enim cũ perirent superbi gigantes, spes mundi ad ratem confugiens, reliquit seculo semen natiuitatis tua gubernata manu.*

* *Benedictum est enim lignum per quod fit iustitia.*

* *At manu factum maledictũ illud & qui fecit illud: quia hic quidem operatus est, illud autẽ corruptibile Deus nominatum est.* * *Similiter odiosa Deo & impius & impietas eius.* * *Etenim quod factũ est cum eo qui fecit tormenta patietur.*

* *Propter hoc & in idolis nationum visitatio erit, quoniam in creatura Dei in abominationem facti sunt, & in scandala animabus hominum, & in laqueum pedibus insipientium.*

18 * ὃς αἰσχύνεται τῷ ἀψύχῳ προσλαλῶν· καὶ περὶ ὑγιείας τὸν ἀσθενῆ ἐπικαλεῖται· περὶ ζωῆς τὸν νεκρὸν ἀξιοῖ, περὶ ἐπικουρίας τὸν ἀπειρότατον ἱκετεύει.

19 * περὶ ὁδοιπορίας, τὸν μὴ δυνάμενον βαδίσει χρῆσθαι δυνάμενον, περὶ ποιήσεως καὶ ἐργασίας καὶ χειρῶν ἐπιτυχίας, τὸν ἀδρανέστατον ταῖς χερσὶν ἀδρανέστατον αἰτεῖται.

ιδ'.

1 * Πλοῦν τις πάλιν στελλόμενος, καὶ ἄγρια μέλλων διοδεύειν κύματα, τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου σαθρότερον ξύλον ἐπιβοᾶται.

2 * ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὄρεξις πορισμοῦ ἐπενόησε, τεχνίτις δὲ σοφία κατεσκεύασεν.

3 * σὴ δὲ σὴ πάτερ διακυβερνᾷ πρόνοια, ὅτι ἔδωκας καὶ ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν καὶ ἐν κύμασι τρίβον ἀσφαλῆ.

4 * δεικνὺς ὅτι δυνάσαι ἐκ πάντως σώζειν, ἵνα καὶ δι' ὀλίγου τέχνης τις ἐπιβῇ.

5 * θέλεις δὲ μὴ ἀργὰ εἶναι τὰ τῆς σοφίας σου ἔργα· διὰ τοῦτο καὶ ἐλαχίστῳ ξύλῳ πιστεύσιν ἄνθρωποι ψυχάς, καὶ διελθόντες κλύδωνα σχεδίᾳ διεσώθησαν.

6 * καὶ ἀρχῆς γὰρ ἀπολλυμένων ὑπερηφάνων γιγάντων, ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα, ἀπέλιπεν αἰῶνι σπέρμα γενέσεως τῇ σῇ κυβερνηθεῖσα χειρί.

7 * εὐλόγητον γὰρ ξύλον δι' οὗ γίνεται δικαιοσύνη.

8 * τὸ δὲ χειροποίητον ἐπικατάρατον αὐτὸ καὶ ὁ ποιήσας αὐτό· ὅτι ὁ μὲν εἰργάσατο, τὸ δὲ φθαρτὸν θεὸς ὠνομάσθη.

9 * ἐν ἴσῳ μισητὰ θεῷ καὶ ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ.

10 * καὶ γὰρ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ ποιήσαντι κολασθήσεται.

11 * διὰ τοῦτο καὶ ἐν εἰδώλοις ἐθνῶν ἐπισκοπὴ ἔσται, ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ εἰς βδέλυγμα ἐγενήθησαν καὶ εἰς σκώνδαλα ψυχαῖς ἀνθρώπων καὶ εἰς παγίδα ποσὶν ἀφρόνων.

18 * Non erubescit loqui cum illo, qui sine anima est, & pro sanitate quidem infirmum deprecatur, & ꝓ vita rogat mortuũ, & in adiutoriũ inutilẽ inuocat. 19 * Et pro itinere petit ab eo, qui ambulare non potest, & de acquirendo & de operando, & de omnium rerũ euentu petit ab eo, qui in omnibus est inutilis.

CAP. XIIII.

1 * ITerum alius nauigare cogitans, & per feros fluctus iter facere incipiens ligno portãte se, fragilius lignum inuocat. 2 * Illud enim cupiditas acquirendi excogitauit, & artifex sapientia fabricauit sua.

3 * Tua autem pater prouidentia ab initio cuncta gubernat, quoniam dedisti in mari viam, & inter fluctus semitam firmissimã: Exo. 14. 4 * Ostendens, quoniam potens es ex omnibus sanare, etiam si sine rate aliquis adeat mare.

5 * Sed vt non esset vacua sapiẽtiæ tuæ opera, propter hoc etiam & exiguo ligno credunt homines animas suas, & transeuntes mare per ratem liberati sunt.

6 * Sed & ab initio cùm perirent superbi gigantes, spes orbis terrarum ad ratem confugiens, remisit seculo semen natiuitatis, quæ manu tua erat gubernata.

7 * Benedictum est enim lignum, per quod fit iustitia.

8 * Per manus autem quod fit idôlum, maledictum est & ipsum, & qui fecit illud; quia ille quidẽ operatus est, illud autẽ cùm esset fragile, Deus cognominatus est. 9 * Similiter autem odio sunt Deo impius & impietas eius. 10 * Etenim quod factũ est cũ illo, qui fecit tormẽta patietur. 11 * Propter hoc & in idólis nationũ non erit respectus, quoniam creaturę Dei in odiũ factę sunt, & in tentationẽ animæ hominũ, & in muscipulam pedibus insipientiũ.

Initiũ enim fornicationis est exquisitio idolorũ, & adinuentio illorum corruptio vitæ est.

Neq; enim erant ab initio, neq; erunt in perpetuũ. Superuacuitas enim hominum nec adinuenit in orbẽ terrarũ; & ideò breuis illorum finis est inuẽtus. Acerbo enim luctu dolens pater rapti citò sibi filij, fecit imaginẽ; & illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquã Deum colere cœpit, & cõstituit inter seruos suos sacra & sacrificia. Deinde interueniente tẽpore, conualescente antiqua consuetudine, hic error tanquã lex custodit' est, & tyrãnorũ imperio colebãtur figmẽta. Et hos quos in palam homines honorare nõ poterãt, propter hoc q longè essent, à lõginquo figura eorum allata euidentẽ imaginẽ regis, quem honorare volebãt, fecerũt, vt illũ, qui aberat, tanquã præsentẽ colerent sua solicitudine. Prouexit autem ad horũ culturã, & hos qui ignorabãt, artificis eximia diligentia. Ille enim volens plus placere illi, qui se assumpsit; elaborauit arte sua, vt similitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum abducta per speciem operis, eum qui ante tẽpus tãquam homo honoratus fuerat, nunc Deum æstimauerũt.

Et hæc fuit vitę humanę deceptio, quoniã aut affectui aut regibus deseruiẽtes homines, incõmunicabile nomẽ lapidibus & lignis imposuerũt. Et non suffecerat errasse eos circa Deiscietiã, sed & in magno viuẽtes inscientię bello, tot & tã magna mala pacem appellant.

Aut enim filios suos sacrificantes, aut obscura sacrificia facientes, aut insaniæ plenas vigilias habentes, Neque vitam, neque nuptias mundas iam custodiunt, sed & alius alium per inuidiam occidit, aut adulterans contristat.

ἀρχὴ γὰρ πορνείας ἐπίνοια εἰδώλων. εὕρεσις δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς.

οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς οὔτε εἰς τὸν αἰῶνα ἔσαι.

κενοδοξία γὰρ ἀνθρώπων εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο σύντομον αὐτῶν τὸ τέλος ἐπενοήθη.

ἀώρῳ γὰρ πένθει τυχόμενος πατὴρ ταχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου, εἰκόνα ποιήσας τὸν τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νεὼ ὡς θεὸν ἐτίμησε, καὶ παρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις μυστήρια καὶ τελετάς.

εἶτ' ἐν χρόνῳ κραθέντι τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη, καὶ τυράννων ἐπιτάγαις ἐθρησκεύετο τὰ γλυπτά.

ὃς ἐν ὄψει μὴ δυναμένοις πόρρωθεν ὄψιν διατυπωσάμενοι ἐμφανῆ εἰκόνα τοῦ τιμωμένου βασιλέως ἐποίησαν, ἵνα τὸν ἀπόντα ὡς παρόντα κολακεύωσι διὰ τῆς σπουδῆς. εἰς ἐπίτασιν δὲ θρησκείας καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας ἡ τοῦ τεχνίτου παρεσκεύασε φιλοτιμία.

ὁ μὲν γὰρ τάχα τῷ κρατοῦντι βουλόμενος ἀρέσαι, ἐξεβιάσατο τῇ τέχνῃ τὴν ὁμοιότητα ἐπὶ τὸ κάλλιον.

τὸ δὲ πλῆθος ἐφελκόμενον διὰ τὸ δοκεῖν τῆς ἐργασίας τὸν πρὸ ὀλίγου τιμηθέντα ἄνθρωπον, νεὼ σέβασμα ἐλογίσαντο.

καὶ τοῦτο ἐγένετο τῷ βίῳ εἰς ἔνεδρον· ὅτι ἢ συμφορᾷ ἢ τυραννίδι δουλεύσαντες ἄνθρωποι τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθηκαν.

εἶτ' οὐκ ἤρκεσε τὸ πλανᾶσθαι περὶ τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγάλῃ ζῶντες ἀγνοίας πολέμῳ, τὰ τοσαῦτα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσιν.

ἢ γὰρ τεκνοφόνους τελετὰς, ἢ κρύφια μυστήρια, ἢ ἐμμανεῖς ἐξ ἄλλων θεσμῶν κώμους ἄγοντες·

οὔτε βίους οὔτε γάμους ἔτι καθαροὺς φυλάσσουσιν, ἕτερος δὲ ἕτερον ἢ λοχᾷ ἀναιρεῖ, ἢ νοθεύων ὀδυνᾷ.

Initium enim fornicationis excogitatio idolorum, inuentio autem illorum corruptio vitæ. Neque enim erant ab initio, neque in perpetuum erunt. Vana gloria enim hominũ ingressa est in mundum, & ideo breuis illorum finis excogitatus est. Intempestiuo enim luctu vexatus pater citò rapti filij imaginẽ faciens tunc mortuum hominẽ, nunc vt Deum coluit, & tradidit subditis mysteria & sacrificia. Deinde in tempore quæ inualuerat impia consuetudo tanquam lex custodita est, et tyrannorum imperijs colebantur sculpta. Quos in conspectu non potentes honorare homines eò quòd longè habitarent, à longè conspectum figurantes manifestam imaginem honorati regis fecerunt, vt absenti tanquam præsenti assentarentur per solicitudinem. In extensionem autem cultus & ignorantes artificis adhortata est ambitio. Ille enim fortè dominanti volens placere, elaborauit arte similitudinem in melius. At multitudo attracta per speciem operis eum qui paulò antè honoratus fuerat homo, nunc numen æstimauerunt. Et hoc fuit vitæ in insidias, quoniam aut calamitati aut tyrãnidi seruientes homines incommunicabile nomen lapidibus & lignis imposuerunt. Postea nõ sufficerat errasse circa Dei scientiã, sed et in magno viuentes inscitiæ bello, tanta mala pacem appellant. Aut enim filiorum occisiua sacrificia, aut occulta mysteria, aut insanas ex alijs legibus comessationes agentes: Neq; vitas neque nuptias amplius mundas custodiunt; alter autẽ alterum aut insidians occidit, aut adulterans contristat.

‡ *Omnia autem mixtè habet sanguis et cædes, furtum & dolus, corruptio, infidelitas, turbatio, periurium, tumultus bonorum.*

‡ *Gratiæ immemoratio, animarum inquinatio, natiuitatis mutatio, nuptiarum inordinatio, mœchia & impudicitia.*

‡ *Nam innominatorum idolorum cultura omnis initium mali & causa & finis est.*

‡ *Aut enim dum lætantur, insaniunt, aut vaticinantur falsa, aut viuunt iniustè, aut peierant citò.*

‡ *Inanimatis enim confidentes idolis malè iurantes, lædi non expectant.*

‡ *Vtraque autem eos complectentur iusta, quoniã malè senserunt de Deo attendentes idolis, & iniustè iurauerunt in dolo contemnentes iustitiam.*

‡ *Non enim iurantiũ virtus, sed peccãtium pœna perambulat semper iniustorum transgressionem.*

CAP. XV.

TV autẽ Deus noster vtilis & verus, patiens & in misericordia disponens omnia.

‡ *Etenim si peccaueri-mus, tui sumus sciẽtes tuam potentiam; non peccabimus aũt, scientes, quoniam apud te computati sumus.* ‡ *Nam scire te, consummata iustitia; & nosse tuam virtutem, radix immortalitatis.* ‡ *Neque enim decepit nos hominũ malæ artis excogitatio, neq; vmbra picturarum, labor sine fructu, species maculata coloribus varijs.* ‡ *Quorum aspectus stultis in concupiscentiam venit, desiderátque mortuæ imaginis formã sine anima.* ‡ *Malorum amatores digníque talium expectationum, & facientes et desiderantes & colentes.*

25 ‡ παντα δὲ ἐπίμιξ ἔχει αἷμα καὶ φόνϑ, κλοπὴ καὶ δόλϑ, φθορά, ἀπιςία, ταραχϑ, ἐπιορκία, ϑόρυβϑ ἀγαθῶν·

26 ‡ χαρίτος ἀμνηςία, ψυχῶν μιασμός, γενέσεως ἐναλλαγή, γάμων ἀταξία, μοιχεία ϛ ἀσέλγεια.

27 ‡ ἡ γὰρ τῶν ἀνωνύμων εἰδώλων θρηςκεία πάντος ἀρχὴ κακοῦ ϛ αἰτία ϛ πέρας ἐςίν.

28 ‡ ἢ γὰρ εὐφραινόμενοι μεμανῶςιν, ἢ προφητεύουσι ψευδῆ, ἢ ζῶσιν ἀδίκως, ἢ ἐπιορκοῦσι ταχέως.

29 ‡ ἀψύχοις γὰρ πεποιθότες εἰδώλοις κακῶς ὀμόσαντες, ἀδικηθῆναι οὐ προσδέχονϑ.

30 ‡ ἀμφότερα δ' αὐτὺς μετελεύ-ϛεϑ τὰ δίκαια· ὅτι κακῶς ἐφρόνη-ςαν περὶ ϑεοῦ προσέχοντες εἰδώ-λοις, ϛ ἀδίκως ὤμοσαν ἐν δόλῳ καταφρονήσαντες ὁσιότητος.

31 ‡ οὐ γὰρ ἡ τῶν ὀμνυομένων δυνάμις, ἀλλ' ἡ τῶν ἁμαρτανόντων δίκη ἐπεξέρχεϑ ἀεὶ τὴν τῶν ἀδίκων παράβασιν.

ιε'.

1 ‡ Σὺ δὲ ὁ ϑεὸς ἡμῶν χρηςὸς καὶ ἀληθής, μακρόθυμϑ καὶ ἐν ἐλέει διοικῶν τὰ πάντα.

2 ‡ καὶ γὰρ ἐὰν ἁμαρτωμεν, σοί ἐσμεν εἰδότες σου τὸ κράτϑ· οὐχ ἁμαρτησόμεθα δέ, εἰδότες ὅτι σοι λελογίσμεθα.

3 ‡ τὸ γὰρ ἐπίςασθαί σε, ὁλόκληρος δικαιοσύνη, καὶ εἰδέναι σου τὸ κράτος ῥίζα ἀθανασίας.

4 ‡ ὅτε γὰρ ἐπλάνησεν ἡμᾶς ἀν-θρώπων κακότεχνϑ ἐπίνοια, ὅτε σκιὰ γραφῶν, πόνϑ ἄκαρπϑ, εἴδϑ ἐπιλωβὴ χρώμασι διηλ-λαγμένοις.

5 ‡ ὧν ὄψις ἄφροσιν εἰς ὄρεξιν ἔρ-χεϑ, ποθεῖ τε νεκρᾶς εἰκόνϑ εἴδϑ ἄπνουν.

6 ‡ κακῶν ἐραςαὶ ἄξιοί τε τούτων ἐλπίδων, καὶ ϑ ὁρῶντες καὶ ϑ ποθοῦντες καὶ ϑ σεβόμενοι.

25 ‡ Et omnia commista sunt, D sanguis, homicidium, furtũ, & fictio, corruptio & infidelitas, turbatio & periurium, tumultus bonorum,

26 ‡ Dei immemoratio, animarum inquinatio, natiuitatis immutatio, nuptiarum inconstãtia, inordinatio mœchiæ & impudicitiæ.

27 ‡ Infandorum enim idolorum cultura, omnis mali causa est, & initium & finis.

28 ‡ Aut enim dum lætantur, insaniunt, aut certè vaticinãtur falsa, aut viuunt iniustè, aut periurant citò.

29 ‡ Dum enim confidunt in idólis, quæ sunt sine anima, malè iurantes noceri se non sperant.

30 ‡ Vtraque ergo illis euenient dignè, quoniam malè senserunt de Deo, attendentes idólis, & iurauerunt iniustè in dolo contemnẽtes iustitiã.

31 ‡ Non enim iurantium est virtus, sed peccantium pœna perambulat semper iniustorũ prævaricationem.

CAP. XV.

1 A TV autem Deus noster, suauis & verus es, patiens, & in misericordia disponens omnia.

2 ‡ Etenim si peccauerimus, tui sumus, scientes magnitudinem tuam: & si nó peccauerimus, scimus quoniam apud te sumus com-

3 putati. ‡ Nosse enim te, consummata iustitia est; & scire iustitiam & virtutem tuam, radix est immortalitatis.

4 ‡ Non enim in errorem induxit nos hominum malæ artis excogitatio, nec vmbra picturę, labor sine fructu, effigies sculpta per varios

5 colores: ‡ Cũius aspectus dat insensato concupiscentiã, & diligit mortuæ imaginis effigiem sine anima. Sup. 1. 2.

6 ‡ Malorum amatores, digni sunt morte, qui spem habẽt in talibus, & qui faciunt illos, & qui diligunt, & qui colunt.

* Sed & figulus mollem ter- 7
ram premens, laboriosè fingit
ad vsus nostros vnumquodq;
Rom.9. vas, & de eodem luto fingit
quæ munda sunt in vsum va-
sa, & similiter quæ his sunt
contraria. horum autem va-
sorum quis sit vsus, iudex est
figulus.

* Et cum labore vano Deũ 8
fingit de eodem luto, ille qui
paulò antè de terra factus fue
rat, & post pusillum reducit
se vnde acceptus est, repeti-
tus animæ debitum quem ha-
bebat.

* Sed cura est illi, non quia 9
laboraturus est, nec quoniam
breuis illi vita est; sed concer-
tatur aurificibus & argenta-
riis, sed & ærarios imitatur,
& gloriam præfert, quoniam C
res superuacuas fingit.

* Cinis est enim cor eius, & 10
terra superuacua spes illius, &
luto vilior vita eius.

* Quoniam ignorauit qui se 11
finxit, & q̃ inspirauit illi ani-
mam, quæ operatur, & qui
insufflauit ei spiritum vitalẽ.

Sed & æstimauerunt lu- 12
sum esse vitam nostram, & cõ-
uersationem vitę compositam
ad lucrum, & oportere vnde-
cunque etiam ex malo acqui-
rere.

* Hic enim scit se super 13
omnes delinquere, qui ex ter-
rę materia fragilia vasa & scul-
ptilia fingit.

* Omnes enim insipientes 14
& infelices supra modum ani-
mæ suæ superbi sunt inimi-
ci populi tui, & imperantes
illi.

* Quoniam omnia idôla 15
Psal. 113 & 134. nationum deos æstimauerunt, D
quibus neque oculorum vi-
sus est ad videndum, neque
nares ad percipiendum spiri-
tum, neque aures ad audien-
dum, neque digiti manuum
ad tractandum, sed & pe-
des eorum pigri ad ambu-
landum.

* καὶ γὰρ κεραμεὺς ἁπαλὸν γῆν 7
πηλίβων πιμοχθον πλάσσει πρὸς
ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἕκαστον, ἀλλ' ἐκ
τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ διαπλάσσει τάτε
τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη,
τάτε ἐναντία πάντα ὁμοίως· τέ-
των δὲ ἑκατέρου τίς ἑκάστου ἐστὶν ἡ
χρῆσις, κριτὴς ὁ πλασσων.

* Ἐ κακόμοχθος θεὸν μάταιον 8
ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσσει πηλοῦ, ὃς πρὸ
μικροῦ ἐκ γῆς γενηθεὶς μετ' ὀλί-
γον πορεύσεται ὅθεν ἐλήφθη, τὸ τῆς
ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος.

* ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ φροντὶς οὐχ ὅτι 9
μέλλει κάμνειν, οὐδ' ὅτι βραχυτε-
λῆ βίον ἔχει, ἀλλ' ἀντερείδεται
μετὰ χρυσουργοῖς καὶ ἀργυροχόοις,
χαλκοπλάστας τε μιμεῖται, καὶ
δόξαν ἡγεῖται ὅτι κίβδηλα
πλάσσει.

* σποδὸς ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ γῆς 10
εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, πηλοῦ
τε ἀτιμώτερος ὁ βίος αὐτοῦ.

* ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐ- 11
τὸν, καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυ-
χὴν ἐνεργοῦσαν, καὶ ἐμφυσήσαν-
τα πνεῦμα ζωτικόν·

* ἀλλ' ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι 12
τὸν ζωὸν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πα-
νηγυρισμὸν ἐπικερδῆ· δεῖν γὰρ φα
σὶν ὅθεν δ' ἂν καὶ ἐκ κακοῦ ποιεί-
ζειν.

* οἶδε γὰρ παρὰ πάντας οἶδεν 13
ὅτι ἁμαρτάνει, ὕλης γεώδους σὺ-
θραυστα σκεύη καὶ γλυπτὰ δημι-
ουργῶν.

* πάντες δὲ ἀφρονέστατοι ἐ τά- 14
λανες ὑπὲρ ψυχὰς νηπίων, ἐ
ἐχθροὶ ἔ λαοῦ σου καταδυναστεύον-
τες αὐτοῦ.

* ὅτι πάντα τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν 15
ἐλογίσαντο θεούς, οἷς οὔτε ὀμμά-
των χρῆσις εἰς ὄρασιν, οὔτε ῥῖνες εἰς
σωλῆνα ἀέρος, οὔτε ὦτα ἀκοήν,
οὔτε δάκτυλοι χειρῶν εἰς ψηλάφη-
σιν, ἐ ἐ πόδες αὐτῶν ἀργοὶ πρὸς
πάβασιν.

7 * *Et enim figulus mollem terram premẽs laborioſe fingit ad miniſterium noſtrum vnumquodque, ſed de eodem luto finxit & mundis operibus ſeruientia vaſa, & contraria omnia ſimiliter: horum autem vtriuſque quis cuiuſque eſt vſus, iudex figulus.*

8 * *Et malè laborans deum vanum ex eodem fingit luto, qui paulò antè de terra genitus paulò pòſt abibit ex qua ſumptus eſt, animæ repetitus debitum.*

9 * *Sed eſt ei cura non quia laboraturus eſt, nec quia breuem vitam habet, ſed certat quidem cum aurificibus & argentarijs, ærariosque imitatur, & gloriam reputat quoniã adulterina fingit.*

10 * *Cinis cor eius & terra vilior ſpes illorum, lutoque vilior vita eius.*

11 * *Quoniam ignorauit qui finxit ſe, & qui inſpirauit illi animam quæ operatur, qui inſufflauit ſpiritum vitalem.*

12 * *Sed æſtimauerunt luſum eſſe vitam noſtram, & viuẽdi modum conuerſationem vitæ quæſtuoſam: oportere enim dicũt vndecũque etiam ex malo acquirere.*

13 * *Hic enim præter omnes nouit quòd peccat, materiæ terreæ fragilia vaſa & ſculptilia fabricans.*

14 * *Omnes autem inſipientiſſimi & infelices ſuper animas infantium, inimici populi tui imperantes illi.*

15 * *Quoniam omnia idola gentium æſtimauerunt deos, quibus neque oculorum vſus ad viſionem, neque nares ad attractionem aëris, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad contrectationem, & pedes eorum pigri ad ingreſſum.*

‡ *Homo enim fecit illos, & spiritū mutuatus finxit eos. nullus enim illorum similem homo virtute fingere poterit Deum.* 16

‡ *Mortalis autē existens, mortuum operatur manibus iniquis. melior enim est culturis suis, quorum ipse quidē vixit, illa autem nunquam.* 17

‡ *Et animalia autem miserrima colunt. dementia enim comparata aliis sunt deteriora.* 18

‡ *Neque quantum desiderare, quòd in animalium conspectu bona sunt. effugerunt autem & Dei laudem, & benedictionem eius.* 19

CAP. XVI.

PRopter hoc per similia puniti sunt dignè, & per multitudiem bestiarum cruciati sunt. 1

‡ *Pro quo tormento beneficio affecisti populum tuum, quibus in concupiscentiam appetitus nouum gustum, escam præparasti ortygometrā.* 2

‡ *Vt illi quidem concupiscentes escam, propter ostēsum immissorum, & necessarium appetitū, auerterentur; hi autem in breui inopes facti, & nouum participent gustum.* 3

‡ *Oportebat enim illis quidem inexcusabilem inopiam superuenire exercentibus tyrannidem; his autem solùm ostendi, quemadmodum inimici illorum cruciabantur.* 4

‡ *Et enim cum illis sæua superuenit bestiarū ira morsibusque peruersorum corrūpebantur colubrorum.* 5

‡ *Non vsque in finem permansit ira tua. in hortationē autē ad breue turbati sunt, signum habentes salutis, ad commemorationem mandati legis tuæ.* 6

‡ *Nam qui conuersus est non per id quod videbatur, saluabatur; sed per te omniū saluatorem.* 7

16 ‡ ἀνθρωπος γὰρ ἐποίησεν αὐτούς, καὶ τὸ πνεῦμα δεδανεισμένους ἔπλασεν αὐτούς· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ὅμοιον ἀνθρωπον ἰσχύι πλάσαι θεόν.

17 ‡ θνητὸς δὲ ὢν νεκρὸν ἐργάζεται χερσὶν ἀνόμοις· κρείσσων γάρ ἐστιν τῶν σεβασμάτων αὐτός, ὧν αὐτὸς μὲν ἔζησεν, ἐκεῖνα δὲ οὐδέποτε.

18 ‡ καὶ τὰ ζῶα δὲ τὰ ἔχθιστα σέβου· ἄνοια γὰρ συγκρινόμενα τῶν ἄλλων ἐστὶ χείρονα.

19 ‡ οὐδ' ὅσον ἐπιθῦσαι ὡς ἐν ζώων ὄψει καλὰ τυγχάνει· ἐκπέφυγε δὲ καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ.

15.

1 ‡ Διὰ τοῦτο δι' ὁμοίων ἐκολάσθησαν ἀξίως, καὶ διὰ πλήθους κνωδάλων ἐβασανίσθησαν.

2 ‡ οὗ ἧς κολάσεως ἀνήργέτησας τὸ λαόν σου, οἷς εἰς ἐπιθυμίαν ὀρέξεως ξένην γεῦσιν, τροφὴν ἡτοίμασας ὀρτυγομήτραν.

3 ‡ ἵνα ἐκεῖνοι μὲν ἐπιθυμοῦντες τροφῆς, διὰ τὴν δειχθεῖσαν τῶν ἐπαπεσταλμένων σὺν τὴν ἀναγκαίαν ὄρεξιν, ἀποστρέφωνται, οὗτοι δὲ ἐπ' ὀλίγῳ ἐνδεεῖς γενόμενοι καινῆς μετάσχωσι γεύσεως.

4 ‡ ἔδει γὰρ ἐκείνοις μὲν ἀπαραίτητον ἔνδειαν ἐπελθεῖν τυραννοῦσι, τούτοις δὲ μόνον δειχθῆναι πῶς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐβασανίζοντο.

5 ‡ καὶ γὰρ ὅτε αὐτοῖς δεινὸς ἐπῆλθε θηρίων θυμὸς δήγμασί τε σκολιῶν διεφθείροντο ὄφεων.

6 ‡ οὐ μέχρι τέλους ἔμεινεν ἡ ὀργὴ σου· εἰς νουθεσίαν δὲ πρὸς ὀλίγον ἐταράχθησαν, σύμβολον ἔχοντες σωτηρίας, εἰς ὑπόμνησιν ἐντολῆς νόμου σου.

7 ‡ ὁ γὰρ ἐπιστραφεὶς οὐδιὰ τὸ θεωρούμενον ἐσώζετο, ἀλλὰ διὰ σὲ τὸν πάντων σωτῆρα.

16 ‡ Homo enim fecit illos, & qui spiritum mutuatus est, is finxit illos; nemo enim sibi similem homo poterit Deum fingere.

17 ‡ Cùm enim sit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. melior enim est ipse his quos colit; quia ipse quidem vixit cùm esset mortalis, illi autem nunquam.

18 ‡ Sed & animalia miserrima colunt. insensata enim comparata his, illis sunt deteriora.

19 ‡ Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. effugerunt autem Dei laudem, & benedictionem eius.

CAP. XVI.

A 1 ‡ PRopter hæc & his similia passi sunt dignè tormenta, & per multitudinem bestiarū exterminati sunt.

2 ‡ Pro quibus tormentis bene disposuisti populū tuum, quibus dedisti concupiscentiā delectamenti sui nouum saporem, escam parans eis ortygometram.

3 ‡ Vt illi quidem concupiscentes escam propter ea quæ illis ostēsa & missa sunt, etiam à necessaria concupiscentia auerterentur. hi autem in breui inopes facti, nouam gustauerunt escam.

4 ‡ Oportebat enim illis sine excusatione quidem superuenire interitū exercentibus tyrannidem: his autem tantum ostendere, quemadmodum inimici eorum exterminabantur. Nu.12.b

5 ‡ Etenim cum illis superuenit sæua bestiarū ira, morsibus peruersorum colubrorum exterminabantur.

6 ‡ Sed nō in perpetuum tua ira permānsit, sed ad correptionem in breui turbati sunt, signum habentes salutis ad cōmemorationem mandati legis tuæ.

B 7 ‡ Qui enim cōuersus est, non per hoc, quod videbat, sanabatur, sed per te omnium saluatorem.

Exod. 8. ‡ In hoc autem ostendisti 8
inimicis tuis, quia tu es qui liberas ab omni malo.

‡ Illos enim locustarum & 9
muscarum occiderunt morsus; & non est inuenta sanitas animæ illorum, quia digni erát ab huiusmodi exterminari. ‡ Filios autem tuos 10
nec draconum, nec venenatorum vicerunt dentes: misericordia enim tua adueniens, sanabat illos.

‡ In memoria enim sermo- 11
num tuorum exterminabantur, & velociter sanabantur, ne in altam incidentes obliuionem, non possent tuo vti adiutorio.

‡ Et enim neque herba, ne- 12
que malagma sanauit eos, sed tuus, Domine, sermo, qui sanat omnia.

‡ Tu es, Domine, qui vitæ 13
1. Reg. & mortis habes potestatem, &
2. Esd. Tob. 13. 2 deducis vsque ad portas mortis, & reducis.

‡ Homo autẽ occidit quidem per malitiá animã suam, 14
& cùm exierit spiritus, nõ reuertetur, nec reuocabit animã C quæ recepta est.

‡ Sed tûam manum effuge- 15
re impossibile est.

Exo. 9. d. ‡ Negantes enim nosse te 16
impij, per fortitudinem brachij tui flagellati sunt, nouis aquis & grandinibus & pluuiis persecutionem passi, & per ignem consummati.

‡ Quod enim mirabile erat, 17
in aqua quę omnia extinguit, plus ignis valebat. vindex est enim orbis iustorum.

‡ Quodam enim tempore 18
mansuetabatur ignis, ne combureretur quæ ad impios missa erant animalia; sed vt ipsi videntes scirent, quoniam Dei iudicio patiuntur persecutionem.

‡ Et quodam tempore in 19
aqua supra virtutem ignis exardescebat vndique, vt iniquam terræ nationem exterminaret.

‡ καὶ ἐν τούτῳ ὃ ἔπεισας σὺ ἐχ- 8
θροὺς ἡμῶν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος ἐκ παντὸς κακοῦ.

‡ ὃς μὲν γὰρ ἀκρίδων καὶ μυιῶν ἀ- 9
πέκτειναν δήγματα, καὶ οὐχ εὑρέθη ἴαμα τῇ ψυχῇ αὐτῶν· ὅτι ἄξιοι ἦσαν ὑπὸ τοιούτων κολασθῆναι.

‡ σοῦ δὲ οὐδὲ ὀδόντες ἰοβόλων δρα- 10
κόντων ἐνίκησαν ὀλόντες· ἡ ἔλεός γάρ σου ἀντιπαρῆλθε καὶ ἴασαι αὐτούς.

‡ εἰς γὰρ ὑπόμνησιν τῶν λογίων 11
σου ἐνεκεντρίζοντο, καὶ ὀξέως διεσώζοντο· ἵνα μὴ εἰς βαθεῖαν ἐμπεσόντες λήθην, ἀπερίσπαστοι γένωνται τῆς σῆς εὐεργεσίας.

‡ καὶ γὰρ ὅτε βοτάνη οὔτε μά- 12
λαγμα ἐθεράπευσεν αὐτούς, ἀλλ' ὁ σὸς κύριε λόγος ὁ πάντα ἰώμενος.

‡ σὺ γὰρ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξου- 13
σίαν ἔχεις, καὶ καταγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνάγεις.

‡ ἄνθρωπος δὲ ἀποκτείνει μὲν 14
τῇ κακίᾳ αὐτοῦ, ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα οὐκ ἀναστρέψει, οὐδὲ ἀναλύει ψυχὴν παραληφθεῖσαν.

‡ τὴν δὲ σὴν χεῖρα φυγεῖν ἀ- 15
δυνατόν ἐστιν.

‡ ἀρνούμενοι γάρ σε εἰδέναι ἀσε- 16
βεῖς, ἐν ἰσχύϊ βραχίονός σου ἐμαστιγώθησαν, ξενοις ὑετοῖς καὶ χαλάζαις καὶ ὄμβροις διωκόμενοι ἀπαραιτήτως· καὶ πυρὶ καταναλισκόμενοι.

‡ τὸ γὰρ παραδοξότατον ἐν τῷ πάν- 17
τα σβεννύοντι ὕδατι πλεῖον ἐνήργει τὸ πῦρ, ὑπερμαχεῖ γὰρ ὁ κόσμος ὑπὲρ δικαίων.

‡ ποτὲ μὲν γὰρ ἡμειοῦτο φλόξ, 18
ἵνα μὴ καταφλέξῃ τὰ ἐπ' ἀσεβεῖς ἀπεσταλμένα ζῶα, ἀλλ' αὐτοὶ βλέποντες ἴδωσιν, ὅτι κρίσει θεοῦ ἐλαύνονται.

‡ ποτὲ δὲ καὶ μεταξὺ ὕδατος 19
ὑπὲρ τὴν πυρὸς δύναμιν φλέγει, ἵνα ἀδίκου γῆς γενήματα διαφθείρῃ.

‡ *Et in hoc autem, persuasisti inimicis nostris, quòd tu es qui liberas ab omni malo.* 8

‡ *Quos enim locustarum & muscarũ occiderunt morsus, & non inuenta est sanitas animæ illorum, quia digni erant ab huiusmodi cruciari.* 9

‡ *At filios tuos neque venenatorum draconum vicerunt dentes: misericordia enim tua venit in auxilium, & sanauit illos.* 10

‡ *In enim memoriam sermonum tuorum inserebantur, & velociter saluabantur, vt non in altam incidentes obliuionem, immobiles fierent tui beneficij.* 11

‡ *Et enim neque herba neque malagma sanauit eos, sed tuus Domine sermo omnia sanans.* 12

‡ *Tu enim vitæ & mortis potestatem habes, & deducis ad portas inferni, et reducis.* 13

‡ *Homo autẽ occidit quidem malitia sua; cùm exierit autem spiritus, non reuertetur, nec resoluit animam assumptam.* 14

‡ *At tuam manum effugere impossibile est.* 15

‡ *Negantes enim te nosse impij, in fortitudine brachij tui flagellati sunt, nouis pluuijs, & grandinibus, & imbribus persecutionem passi inexcusabiliter, & igne consumpti.* 16 17 ‡ *Nam res mirabilissima in omnia extinguenti aqua plus operabatur ignis, vindex enim mundus est iustorum.* 18 ‡ *Aliquando quidem enim mansuetabatur flamma, vt non combureret ad impios missa animalia, sed ipsi videntes sciant, quoniam iudicio Dei persecutionẽ patiuntur.* 19 ‡ *Aliquando autem & inter aquam super ignis virtutẽ ardet, vt iniquæ terræ genimina corrumperet.*

* *Pro quibus angelorum esca cibasti populum tuum, et paratū panē à cælo misisti illis sine labore, ad omnem voluptatem valentem, & ad omnem congruum gustum.*

20 * ἀνθ' ὧν ἀγγέλων τροφὴν ἐψώμισας τὸν λαόν σου, καὶ ἕτοιμον ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἔπεμψας αὐτοῖς ἀκοπάτως, πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ἰσχύοντα καὶ πρὸς πᾶσαν ἁρμόνιον γεῦσιν.

20 * Pro quibus angelorū esca nutriuisti populum tuum, & paratum panem de cælo præstitisti illis sine labore, omne delectamentū in se habētem, & omnis saporis suauitatem. Exo. 17. d Ioā. 16. d Psal. 77.

* *Et enim hypostasis tua tuam in filios ostēdebat dulcedinem. at oblati desiderio subseruiens ad quod quisque volebat, conuertebatur.*

21 * ἡ μὲν γὰρ ὑπόστασίς σου τοῦτο σοὶ πρὸς τέκνα ἐνεφάνιζε γλυκύτητα· τῇ δὲ τοῦ προσφερομένου ἐπιθυμίᾳ ὑπηρετοῦν πρὸς ὃ τις ἐβούλετο μετεκιρνᾶτο.

21 * Substantiam enim tuam & dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebas, & deseruiens vniuscuiusque volūtati. ad quod quisque volebat, conuertebatur.

* *Nix autem & glacies sustinebant ignem, & non tabescebant, vt scirent, quoniam inimicorū fructus corrupit ignis ardens in grandine, & in pluuiis coruscans.*

22 * χιὼν δὲ καὶ κρύσταλλος ὑπέμεινε πῦρ καὶ οὐκ ἐτήκετο, ἵνα γνῶσιν, ὅτι σοῦ τῶν ἐχθρῶν καρπὸς κατέφθειρε πῦρ φλεγόμενον ἐν τῇ χαλάζῃ, καὶ ἐν τοῖς ὑετοῖς διαστάζον.

22 * Nix autem & glacies sustinebant vim ignis, & nō tabescebant, vt scirēt quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens, in grandine & pluuia coruscans.

* *Hoc autem iterum vt nutrirentur iusti, & propriè oblitus est virtutis.*

23 * τοῦτο δὲ πάλιν ἵνα τραφῶσι δίκαιοι, καὶ τὸ ἰδίας ἐπιλέλησται δυνάμεως.

23 * Hoc autem iterum vt nutrirentur iusti, ignis etiā suæ virtutis oblitus est.

* *Nam creatura tibi qui fecisti omnia deseruiens, intenditur in tormentum contra iniustos, & remittitur in beneficium, pro his qui in te confidunt.*

24 * ἡ γὰρ κτίσις σοὶ τῷ ποιήσαντί σε τὰ πάντα ὑπηρετοῦσα, ἐπιτείνεται εἰς κόλασιν κατὰ τῶν ἀδίκων, καὶ ἀνίεται εἰς ἀνεργεσίαν, ὑπὲρ τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων.

24 * Creatura enim tibi factori deseruiens, exardescit in tormentum aduersus iniustos, & lenior fit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt.

* *Propter hoc & tunc in omnia transformata omnium nutrienti tuo dono deseruit, ad egentium voluntatem.*

25 * διὰ τοῦτο καὶ τότε εἰς πάντα μεταλλαττομένη τῇ παντοτρόφῳ σου δωρεᾷ ὑπηρετεῖ, πρὸς τὸ τῶν δεομένων θέλησιν.

25 * Propter hoc & tunc omnia transfigurata, omnium nutrici gratiæ tuæ deseruiebant, ad voluntatem eorum qui à te desiderati sunt.

* *Vt discant filij tui, quos dilexisti Domine, quoniam non natiuitates fructuum pascunt hominem, sed verbum tuum tibi credentes cōseruat.*

26 * ἵνα μάθωσιν οἱ υἱοί σου, οὓς ἠγάπησας κύριε, ὅτι οὐκ αἱ γενέσεις τῶν καρπῶν τρέφουσιν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ῥῆμά σου τοὺς σὲ πιστεύοντας διατηρεῖ.

26 * Vt scirent filij tui quos dilexisti Domine, quoniam nō natiuitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos, qui in te crediderint, conseruat.

* *Nam ab igne non corruptum simpliciter à breui radio Solis calefactum tabescebat;*

27 * τὸ γὰρ ὑπὸ πυρὸς μὴ φθειρόμενον ἁπλῶς ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου θερμαινόμενον ἐτήκετο·

27 * Quod enim ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio Solis calefactum tabescebat.

* *Vt notum esset, quoniam oportet præuenire Solem in gratia tua, & ad ortum lucis occurrere tibi.*

28 * ὅπως γνωσθῇ, ὅτι δεῖ φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ' εὐχαριστίαν σου, καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτὸς ἐντυγχάνειν σοι.

28 * Vt notum omnibus esset, quoniam oportet præuenire Solem ad benedictionē tuam, & ad ortum lucis te adorare.

* *Ingrati enim spes tanquam hyemalis glacies tabescet, & fluet tanquam aqua inutilis.*

29 * ἀχαρίστου γὰρ ἐλπὶς ὡς χειμέριος πάχνη ταχήσεται, καὶ ῥυήσεται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον.

29 * Ingrati enim spes tanquā hybernalis glacies tabescet, & disperiet tanquam aqua superuacua.

CP. XVII.

MAgna ſunt enim iudicia tua Domine, & inenarrabilia verba tua. propter hoc indiſciplinatæ animæ errauerunt.

Exo.10.f

* Dum enim perſuaſum habent iniqui poſſe dominari nationi ſanctæ, vinculis tenebrarum & longę noctis cõpediti, incluſi ſub tectis fugitiui, perpetuæ prouidentiæ iacuerunt. * Et dum putant ſe latere in obſcuris peccatis, tenebroſo obliuionis velamẽto diſperſi ſunt, pauentes horrẽdè, & cum admiratione nimia perturbati. * Neq; enim quę continebat illos ſpelunca, ſine timore cuſtodiebat; quoniam ſonitus deſcendens perturbabat illos, & perſonæ triſtes illis apparentes, pauorem illis præſtabant. * Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen præbere, nec ſyderum lympidæ flammæ illuminare poterant illam noctem horrendam. * Apparebat autem illis ſubitaneus ignis timore plenus, & timore percuſsi illius, quæ nõ videbatur faciei, æſtimabant deteriora eſſe quę videbantur. * Et magicæ artis appoſiti erant deriſus; & ſapientiæ gloria, correptio cũ contumelia. * Illi enim qui promittebant timores & perturbationes, expellere ſe ab anima languentę, hi cum deriſu, pleni timore langȩebant. * Nam & ſi nihil eos ex mõſtris perturbabat, tranſitu animalium & ſerpentium ſibilatione cõmoti, tremebundi peribant & aërem quem nulla ratione quis effugere poſſet, negantes ſe videre. * Frequenter enim præoccupant peſsima, redarguente conſcientia. * Cùm ſit enim timida nequitia, data eſt in omnium condemnationem; ſemper enim præſumit ſæua perturbata conſcientia.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

ιζ.

* Μεγάλαι γάρ Ϲου αἱ κρίσεις καὶ δυσδιήγητοι· διὰ Ϲοῦτο ἀπαίδευτοι ψυχαὶ ἐπλανήθησαν.

* ὑπειληφότες γὰρ καθαδωναστεύειν ἔθνει ἁγίῳ ἄνομοι, δέσμιοι σκότους καὶ μακρᾶς πεδηθῆναι νυκτὸς κατακλεισθέντες ὀρόφοις, φυγάδες τῆς αἰωνίου προνοίας ἔκειντο.

* λανθάνειν γὰρ νομίζοντες ἁμαρτήμασιν κρυφαίοις ἀμαρτήμασιν, ἀφεγγεῖ λήθης παρακαλύμματι ἐσκορπίσθησαν, θαμβέμβροι δεινῶς καὶ ἐνδάλμασιν ἐκπαραστόμβροι.

* οὐδὲ γὰρ ὁ κατέχων αὐτοὺς μυχὸς ἀφόβοις διεφύλαττεν· ἦχοι δὲ καταρρήσσοντες αὐτοὺς περιεκόμπουν, καὶ φάσματα ἀμειδήτοις κατηφῆ προσώποις ἐνεφανίζετο.

* καὶ πυρὸς μὲν οὐδεμία βία κατίσχυεν φωτίζειν, οὔτε ἄστρων ἐκλαμπροι φλόγες καταυγάζειν ἠνέσχοντο τὴν συγκλυσμὸν ἐκείνην νύκτα.

* διεφαίνετο δ' αὐτοῖς μόνον αὐτομάτη πυρὰ φόβου πλήρης· ἐκδειματούμενοι δὲ τῆς μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως, ἡγοῦντο χείρω τὰ βλεπόμενα.

* μαγικῆς δὲ κατέκειντο ἐμπαίγματα τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ φρονήσει ἀλαζονίας ἔλεγχος ἐφύβριστος.

* Οἱ γὰρ ὑπιχνούμενοι δείματα τὴν ταραχὰς ἀπελαύνειν ψυχῆς νοσούσης, ἔτοι καταγέλαστον δύλάβειαν ἐνόσουν.

* καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταράσσοι, θηρίων παρόδοις καὶ ἑρπετῶν συρισμοῖς ἐκστενούμενοι, διώλλυντο ἔντρομοι, καὶ τὸν μηδαμόθεν φευκτὸν ἀέρα προσιδεῖν ἀρνούμενοι.

* δειλὸν γὰρ ἰδίῳ πονηρία μαρτυρεῖ καταδικαζομένη· ἀεὶ δὲ προσείληφε τὰ χαλεπὰ συνεχομένη τῇ συνειδήσει.

CAP. XVII.

1 MAgna enim tua iudicia & inenarrabilia; propter hoc indiſciplinatæ animæ errauerunt.

2 * Opinantes enim dominari nationi ſanctæ iniqui, vincti tenebrarum & longè compediti noctis incluſi tectis, fugitiui perpetuæ prouidentiæ iacuerunt.

3 * Latere enim putantes occultis peccatis, tenebroſo obliuionis velamento diſperſi ſunt, pauentes horrendè & ſimulachris perturbati.

4 * Neque enim quæ continebat illos ſpelunca intrepidos cuſtodiebat: ſonitus autem perturbantes eos circunſtrepebant, & viſiones triſtibus mœſtæ vultibus apparebant.

5 * Et ignis quidem nulla vis poterat lucere, neque ſtellarum nitidæ flammæ illuminare ſuſtinebant triſtem illam noctem.

6 * Apparebat autẽ illis ſolum ſpontanea pyra timore plena; territi autem à nõ viſa illa viſione, æſtimabant deteriora quæ videbantur.

7 * Magicæ autem appoſita erant ludibria artis, & in prudentia iactantiæ correptio contumelioſa.

8 * Nam promittẽtes timorẽs & turbationes expellere ab anima languente, hi ridiculo timore languebant.

9 * Et enim ſi nihil eos turbulentum terrebat, beſtiarum tranſitibus & ſerpentium ſibilis commoti, peribant tremebundi, & nulla ex parte fugiendum aërem

10 aſpicere negantes.

11 * Timida res enim proprio malitia teſte cõdemnata. ſemper autem præoccupauit ſæua contenta conſcientia.

*Nihil enim est timor, nisi perditio eorum qui à cogitatione auxiliorum.

*Ab intro autem existens minor expectatio maiorem putat ignorantiam præbente tormentum causa.

*At impotentem verè nocte & ex impotentis inferni spheluncis superuenientem, eodem somno dormientes,

*Aliquãdo quidem monstris agitabantur phantasmatum, aliquãdo autem animæ dissoluebantur traditione: subitaneus enim illis & insperatus timor superuenit.

*Deinde sic; quicunque igitur erat illic decidens, custodiebatur in inferratũ carcerem inclusus. *Siue enim agricola erat quis, aut pastor, aut eorũ qui in deserto, operarius laborum, præoccupatus ineuitabilem sustinebat necessitatem.

*Vna enim catena tenebrarum omnes ligati erant.

*Siue spiritus sibilans, aut circum densos ramos auium sonitus suauis, aut concentus aquæ euntis ui, aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut lasciuientium animalium cursus inuisus, aut vlulantium sæuarum bestiarum vox, aut repercussa de cõcauitate montium echo, dissoluebant illos deterrentia.

*Totus enim mundus nitido illuminabatur lumine, & non impeditis continebatur operibus.

*Solis autem illis superposita erat grauis nox, imago, quæ debebant eis succedere, tenebrarum; sibi autem erãt grauiores tenebris.

CAP. XVIII.

AT sanctis tuis maxima erat lux: quorum vocem quidem audientes, figuram autem non videntes.

* ὐδὲν γαρ ἐστι φόβος, εἰ μὴ ἀπωλεια τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοηθημάτων.

* ἔνδοθεν δὲ ὅσα ἥττων ἡ προσδοκία πλείονα λογίζεται τὴν ἄγνοιαν τῆς παρεχούσης τὸ βάσανον αἰτίας.

* ὃ δὲ τὸν ἀδυνάτου ὄντως νύκτα ἐξ ἀδυνάτου ἅδου μυχῶν ἐπελθοῦσαν, τὸν αὐτὸν ὕπνον κοιμώμενοι,

* τὰ μὲν τέρασιν ἠλαύνοντο φαντασμάτων, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς παρελύοντο προδοσία· αἰφνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπροσδόκητος φόβος ἐπῆλθεν.

* εἶθ' ὕτως, ὃς δήποτ' οὖν ἐκεῖ καταπίπτων, ἐφρουρεῖτο εἰς τὸ ἀσίδηρον εἱρκτῷ κατακλεισθείς.

* εἴτε γὰρ γεωργὸς ἦν τις ἢ ποιμήν, ἢ τῶν κατ' ἐρημίαν ἐργάτης μόχθων, προληφθεὶς τῇ δυσάλυκτον ἔμενεν ἀνάγκῃ.

* μιᾷ γὰρ ἁλύσει σκότος πάντες ἐδέθησαν.

* εἴτε πνεῦμα συρίζον, ἢ περὶ ἀμφιλαφεῖς κλάδους ὀρνέων ἦχος ἡδυμελής, ἢ ῥυθμὸς ὕδατος πορθυμήνου βίᾳ, ἢ κτύπος ἀπλοῦς καταρειπομένων πέτρων, ἢ σκιρτώντων ζώων δρόμος ἀθεώρητος, ἢ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρίων φωνή, ἢ ἀπηχηθὲν ἐν κοιλότητι ὀρέων ἠχώ, παρέλυεν αὐτοὺς ἐκφοβοῦντα.

* ὅλος γὰρ ὁ κόσμος λαμπρῷ κατελάμπετο φωτί, καὶ ἀπεμποδίστοις ἐνείχετο ἔργοις.

* μόνοις δὲ ἐκείνοις ἐπετέτατο βαρεῖα νύξ, εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχεσθαι σκότους· ἑαυτοῖς δὲ ἦσαν βαρύτεροι σκότοις.

ιη'.

* Τοῖς δὲ ὁσίοις σου μέγιστον ἦν φῶς· οὗ φωνὴν μὲν ἀκούοντες, μορφὴν δ' οὐκ ὁρῶντες.

*Nihil enim est timor, nisi præsumptionis adiutoriũ, proditio cogitationis auxiliorum.

*Et dum ab intro minor est expectatio, maiorem putat potentiam eius causa, de qua tormentum præstat.

*Illi autem qui in potentẽ venêre noctem, & ab infimis, & ab altissimis superuenientem eundem somnum dormientes;

*Aliquando monstrorum exagitabantur timore, aliquãdo animæ deficiebant traductione. subitaneus enim illis & insperatus timor superuenerat.

*Deinde si quisquam ex illis decidisset, custodiebatur in carcere sine ferro reclusus.

*Si enim rusticus quis erat, aut pastor, aut agri laborum operarius præoccupatus esset, ineffugibilem sustinebat neD cessitatem.

*Vna enim catena tenebrarum omnes erant colligati.

*Siue spiritus sibilans, aut inter spissos arborum ramos auium sonus suauis, aut vis aquæ decurrentis nimium, aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut ludentium animalium cursus inuisus, aut mugientium valida bestiarum vox, aut resonans de altissimis montibus echo, deficientes faciebat illos præ timore.

*Omnis enim orbis terrarum lympido illuminabatur lumine, & non impeditis operibus continebatur.

*Solis autem illis superposita erat grauis imago tenebrarum, quæ superuentura illis erat. ipsi ergo sibi erant grauiores tenebræ.

CAP. XVIII.

ASanctis autem tuis maxima erat lux, & horum quidem vocem inimici audiebant, sed figuram non videbant.

* Et quia non & ipsi eadem 2
passi erant, magnificabant te;
& qui antè læsi erant, quia nō
lædebantur, gratias agebant
tibi, & vt esset differentia, te
Deum petebant.

* Propter quod ignis ardē- 3
Exo.13.f tem columnā ducem habue-
runt ignotę viæ, & Solem sine
læsura boni hospitij præsti-
tisti.

* Digni quidem illi carere 4
luce, & pati carcerem tene-
brarum, qui inclusos custo-
diebant filios tuos, per quos
incipiebat incorruptum legis
lumen seculo dari.

Exo.1.c. * Cùm cogitarent iustorū 5
2.b.14.f occidere infantes, & vno ex-
posito filio, sed liberato in
traductionem illorum multi-
tudinem filiorum abstulisti, &
pariter illos perdidisti in aqua B
valida.

* Illa enim nox antè cognita 6
est à patribus nostris, vt verè
scientes quibus iuramēt is cre-
diderūt, animæquiores essent.

* Suscepta est autem à po- 7
pulo tuo sanitas quidem iu-
storum, iniustorum autem ex-
terminatio.

* Sicut enim læsisti aduer- 8
sarios nostros, sic & nos pro-
uocans magnificasti.

* Absconsè enim sacrifica- 9
bant iusti pueri bonorum, &
iustitiæ legem in concor-
diam disposuerunt, similiter
bona & mala percepturos iu-
stos, patri omnium decantan-
tes laudes.

Exo.2.d * Resonabat autem incon- 10
ueniens inimicorum vox, &
flebilis audiebatur planctus
ploratorum infantium.

* Simili autem pœna seruus 11
cum domino afflictus est, &
popularis homo Regi simila
passus. * Similiter ergo om- 12
nes vno nomine mortis mor-
tuos habebāt innumerabiles.
nec enim ad sepeliendum vi-
ui sufficiebant: quoniam vno
momento quæ erat præclarior
natio illorū, exterminata est.

* ὅτι μὲν ὰ κἀκεῖνοι ἐπεπόνθεισαν, ἐμακάριζον, ὅτι δὲ ὰ βλάπτουσι προηδικημένοι, ἠυχαρίστουν, καὶ τοῦ διενεχθῆναι χάριν ἐδέοντο. 2

* διὸ ὧν πυριφλεγῆ στύλον, ὁδηγὸν μὲν ἀγνώστου ὁδοιπορίας, ἥλιον δὲ ἀβλαβῆ φιλοτίμου ξενιτείας παρέσχες. 3

* ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερηθῆναι φωτὸς καὶ φυλακισθῆναι ἐν σκότει, οἱ κατακλείστους φυλάξαντες σοῦ υἱοὺς οὗ, δι' ὧν ἤμελλε τὸ ἄφθαρτον νόμου φῶς τῷ αἰῶνι δίδοσθαι. 4

* βουλευσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ τῶν ὁσίων ἀποκτεῖναι νήπια, καὶ ἑνὸς ἐκτεθέντος & τέκνου ἁσωθέντος, εἰς ἔλεγχον τὸ αὐτῶν ὀφεῖλον πλῆθος τέκνων, ἁμοθυμαδὸν ἀπώλεσας ἐν ὕδατι σφοδρῷ. 5

* ἐκείνη ἡ νὺξ προεγνώσθη πατράσιν ἡμῶν· ἵνα ἀσφαλῶς εἰδότες οἷς ἐπίστευσαν ὅρκοις, ἐπευθυμήσωσι. 6

* προσεδέχθη δὲ ὑπὸ λαοῦ σου σωτηρία μὲν δικαίων, ἐχθρῶν δὲ ἀπώλεια. 7

* ὡς γὰρ ἐτιμωρήσω σοὺς ὑπεναντίους, τούτῳ ἡμᾶς προσκαλεσάμενος ἐδόξασας. 8

* κρυφῇ γὰρ ἐθυσίαζον ὅσιοι παῖδες ἀγαθῶν, καὶ τὸν τῆς θειότητος νόμον ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο, τῶν αὐτῶν ὁμοίως καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων μεταλήψεσθαι σοὺς ἁγίους, πατέρων ἤδη προαναμέλποντες αἴνους. 9

* ἀντήχει δ' ἀσύμφωνος ἐχθρῶν βοὴ, καὶ οἰκτρὸς διεφέρετο φωνὴ θρηνουμένων παίδων. 10

* ὁμοία δὲ δίκη δοῦλος ἅμα δεσπότῃ κολασθεὶς, καὶ δημότης βασιλεῖ τὰ αὐτὰ πάσχων. 11

* ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐν ἑνὶ ὀνόματι θανάτου νεκροὺς εἶχον ἀναριθμήτους· οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ θάψαι οἱ ζῶντες ἦσαν ἱκανοί. ἐπεὶ πρὸς μίαν ῥοπὴν ἡ ἐνδοξοτέρα γένεσις αὐτῶν διεφθάρη.

* *Quoniam quidem non & ipsi passi erant, beatam prædicabāt; quoniam autem non nocent ante iniuria affecti, gratias agebant, & differendi gratia orabant.* 2

* *Propter quæ ignis ardētis columnam, ducem quidem ignoti itineris, Solem autem non lædentem honorifici hospitij præstitisti.* 3

* *Digni quidem enim illi priuari luce & custodiri in tenebris, qui inclusos custodiebant filios tuos, per quos debebat incorruptum legis lumen seculo dari.* 4

* *Cogitantes autem ipsos iustorum occidere infantes, & vno exposito filio & liberato, in correptionem illorum abstulisti multitudinem filiorum, & pariter perdidisti in aqua vehementi.* 5

* *Illa nox præcognita est patribus nostris, vt securè scientes quibus crediderunt iuramentis, lætarentur.* 6

* *Suscepta est autem à populo tuo salus quidem iustorum, inimicorum autem perditio.* * *Quomodo enim cruciasti aduersarios, hoc nos prouocans magnificasti.* 7 8

* *Absconsè enim sacrificabāt sancti pueri bonorum, & diuinitatis legem in concordia disposuerunt, ipsorum similiter & bonorum & periculorum participaturos iustos, patrum iam præcinentes laudes.* * *Resonabat autē inconsonans inimicorū clamor, & miserabilis ferebatur vox ploratorum infantium.* 9 10

* *Simili autem pœna seruus simul cum domino punitus, & popularis cum rege eadem patiens.* * *Pariter autem omnes in vno nomine mortis mortuos habebāt innumerabiles; neque enim ad sepeliendum viui erant sufficientes: quoniam ad vnum momentum honorabilior generatio illorum corrupta est.* 11 12

* *Omnia enim non credentes propter veneficia in primogenitorum interitu, confessi sunt Dei filium populum esse.*

* *Tacito enim silentio continente omnia & nocte in propria velocitate dimidiata.*

* *Omnipotens tuus sermo à cælis de thronis regalibus durus bellator in medium pernicioſæ prosiliuit terræ.*

* *Gladium acutum non simulatum imperiũ tuum ferens, & stans repleuit omnia morte; & cælum quidem attingebat, descenderat autem in terram.*

* *Tunc continuò visiones quidem somniorum grauium turbauerunt illos, timores autem institerunt insperati.*

* *Et alius aliò proiectus semimortuus, propter quam moriebatur, causam ostendebat.*

* *Nam somnia quæ turbauerunt eos, hoc præsignabant, ne ignorantes cur male patiuntur, perirent.*

* *Tetigit autem tandem & iustos tentatio mortis, & fractio in eremo facta est multitudinis, sed nõ diu permansit ira.*

* *Properans enim vir sine querela propugnauit, proprij ministerij arma, orationem & incensi placationem ferens, restitit iræ, & finem imposuit calamitati, ostendens quoniam tuus est famulus.*

* *Vicit autem deuastantem non robore corporis, non armorum operatione, sed verbo torquentem subiecit, iuramenta patrum & testamenta commemorans.*

* *Aceruatim enim iam iacentibus super alterutrum mortuis, interstans amputauit iram, & diuisit quæ ad viuos, viam.*

13 * πάντα γὰρ ἀπιστοῦντες διὰ τὰς φαρμακείας ἐπὶ τῶν πρωτοτόκων ὀλέθρῳ, ὡμολόγησαν θεοῦ υἱὸν λαὸν εἶναι.

14 * ἡσύχῃ γὰρ σιγῆς περιεχούσης τὰ πάντα καὶ νυκτὸς ἐν ἰδίῳ τάχει μεσαζούσης·

15 * ὁ παντοδυνάμός σου λόγος ἀπ' οὐρανῶν ἐκ θρόνων βασιλείων ἀπότομος πολεμιστὴς εἰς μέσον τῆς ὀλεθρίας ἤλασε γῆς.

16 * ξίφος ὀξὺ τὴν ἀνυπόκριτόν σου ἐπιταγὴν φέρων· ἕστας ἐπλήρωσε τὰ πάντα θανάτου, καὶ οὐρανοῦ μὲν ἥπτετο, βεβήκει δὲ ἐπὶ γῆς.

17 * τότε παραχρῆμα φαντασίαι μὲν ὀνείρων δεινῶν ἐξετάραξαν αὐτούς, φόβοι δὲ ἐπέπεσαν ἀδόκητοι.

18 * καὶ ἄλλος ἀλλαχῆ ῥιφεὶς ἡμιθνητος, δι' ὃν ἔθνησκεν αἰτίαν ἐνεφάνιζεν.

19 * ἃ γὰρ ὄνειροι θορυβήσαντες αὐτοὺς εἶπον προεμήνυσαν, ἵνα μὴ ἀγνοοῦντες διὰ κακῶς πάσχουσιν ἀπόλωνται.

20 * ἥψατο δέποτε καὶ δικαίων πεῖρα θανάτου, ἐν ἐρήμῳ ἐγένετο πλήθους· ἀλλ' οὐκ ἔμεινεν ἡ ὀργή.

21 * σπεύσας γὰρ ἀνὴρ ἄμεμπτος προεμάχησε, τὸ τῆς ἰδίας λειτουργίας ὅπλον, προσευχὴν καὶ θυμιάματος ἐξιλασμὸν κομίσας, ἀντέστη τῷ θυμῷ, καὶ πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ, δεικνὺς ὅτι σός ἐστι θεράπων.

22 * ἐνίκησε δὲ τὸν ὀλοθρεύοντα οὐκ ἰσχύϊ σώματος, οὐχ ὅπλων ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ λόγῳ τὸν κολάζοντα ὑπέταξεν, ὅρκους πατέρων καὶ διαθήκας ὑπομνήσας.

23 * σωρηδὸν γὰρ ἤδη πεπτωκότων ἐπ' ἀλλήλων νεκρῶν, μεταξὺ στὰς ἀπέκοψε τὸν ὀργήν, καὶ διέκοψε πρὸς τοὺς ζῶντας ὁδόν.

13 * De omnibus enim non credentes propter beneficia, tunc cùm primùm fuit exterminium primogenitorũ, sponderunt populum Dei se esse. 14 * Cùm enim quietum silentium contineret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet;

15 * Omnipotens sermo tuus Domine, exiliens de cælo à regalibus sedibus, durus debellator in mediã exterminij terram prosiliuit.

16 * Gladius acutus insimulatum imperium tuum portans, & stans repleuit omnia morte, & vsque ad cælum attingebat stans in terra.

17 * Tunc continuò visus somniorum malorum turbauerũt illos, & timores superuenerũt insperati.

18 * Et alius alibi proiectus, semiuiuus, propter quam moriebatur, causam demonstrabat mortis.

19 * Visiones enim quæ illos turbauerunt, hæc præmonebant, ne inscij, quare malè patiebantur, perirent.

20 * Tetigit autem tunc & iustos tentatio mortis, & cõmotio in eremo facta est multitudinis, sed non diu permansit ira tua.

21 * Properans enim homo sine querela deprecari pro populis, proferens seruitutis suę scutum, orationem, & per incensum deprecationem allegans, restitit iræ, & finem imposuit necessitati, ostendens quoniam tuus est famulus. Nu. 19.8

22 * Vicit autem turbas, non in virtute corporis, nec armatura potentiæ, sed verbo illũ qui se vexabat, subiecit, iuramenta parentum, & testamentum commemorans.

23 * Cùm enim iam aceruatim cecidissent super alterutrũ mortui, interstitit & amputauit impetum, & diuisit illam, quæ ad viuos ducebat, viam.

Ex. 28 b

In veſte enim poderis, quã habebat, totus erat orbis terrarum, & parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum erant ſculpta, & magnificentia tua in diademate capitis illius ſcripta erat.

His autem ceſsit qui exterminabat, & hæc extimuit. erat enim ſola tentatio iręſufficiens.

CAP. XIX.

IMpiis autem vſque in nouiſſimum ſine miſericordia ira ſuperuenit.

Præſciebat enim & futura illorum; quoniam cùm ipſi permiſiſſent, vt ſe educerent, & cum magna ſolicitudine præmiſiſſent illos, conſequebantur illos pœnitẽtiæ actus.

Adhuc enim inter manus habentes luctum, & deplorãtes ad monumenta mortuorum, aliam ſibi aſſumpſerunt cogitationem inſcientiæ; & quos rogantes proiecerant, hos tanquam fugitiuos perſequebantur.

Ducebat enim illos ad hunc finem digna neceſſitas, & horum quæ acciderant cõmemorationem amittebãt, vt quæ deerant, tormentis repleret punitio:

Et populus quidem tuus mirabiliter tranſiret, illi autẽ nouam mortem inuenirent.

Omnis enim creatura ad ſuum genus ab initio refigurabatur, deſeruiens tuis præceptis, vt pueri tui cuſtodirẽtur illeſi.

Nam nubes caſtra eorum obumbrabat, & ex aqua quę antè erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via ſine impedimento, & campus germinans de profundo nimio.

Per quem omnis natio tranſiuit, quæ tegebatur tua manu, videntes tua mirabilia & monſtra.

Πᾶι γὰρ ποδήρης ἐνδύματ@ ἦν ὅλ@ ὁ κόσμ@, καὶ πατέρων δόξαι ἐπὶ τελεσίχαρ λίθων γλυφῆς, καὶ μεγαλωσύνη σου ἐπὶ διαδήματ@ κεφαλῆς αὐτοῦ.

Τούτοις εἶξεν ὁ ὀλοθρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθη· ἱκανὴ γὰρ μόνη ἡ πεῖρα τ@ ὀργῆς.

ιθ.

Τοῖς δ' ἀσεβέσι μέχρι τέλους ἀνελέημων θυμὸς ἐπέσχε.

προῆδει γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα· ὅτι αὐτοὶ ἐπιτρέψαντες σφᾶς ἀπέναι, καὶ μετὰ σπουδῆς προπέμψαντες αὐτούς, διώξουσι μεταμεληθέντες·

ἔτι γὰρ ἐν χερσὶν ἔχοντες τὰ πρόσφορα, καὶ πενθοῦντες τάφοις νεκρῶν, ἕτερον ἐπεισάγουσ@ λογισμὸν ἀνοίας, καὶ οὓς ἱκετεύοντες ἐξέβαλον, τούτους ὡς φυγάδας ἐδίωκον.

εἷλκε γὰρ αὐτοὺς ἡ ἀξία ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας ἀνάγκη, καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμνησίαν ἐνέβαλεν, ἵνα τὼ λείπουσαν τοῖς βασάνοις προσαναπληρώσωσι κόλασιν.

καὶ ὁ μὲν λαὸς σου παράδοξον ὁδοιπορίαν περάσῃ, ἐκεῖνοι δὲ ξένον θάνατον εὕρωσι φῶτον.

ὅλη γὰρ ἡ κτίσις ἐν ἰδίῳ γένει πάλιν ἀνεπλάττετο, ὑπηρετοῦσα τοῖς ἰδίαις ἐντολαῖς· ἵνα οἱ παῖδες φυλαχθῶσιν ἀβλαβεῖς.

ἡ τὼ παρεμβολὼ σκιάζουσα νεφέλη· ἐπὶ δὲ προυφεστῶτ@ ὕδατ@ ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς ἐθεωρήθη, καὶ ἐξ ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸς ἀνεμπόδις@, καὶ χλοηφόρον πεδίον ἐπὶ κλύδων@ βιαίου.

δι' ἧπερ πᾶν ἔθν@ διῆλθον @ τῇ σῇ σκεπαζόμενοι χειρί, θεωρήσαντες θαυμασὰ τέρατα.

24 In enim talari tunica veſtimenti erat totus mundus, & patrum gloriæ in quatuor ordinum lapidũ ſculptura, & magnitudo tua in diademate capitis illius.

25 His ceſſit deſtruens, hæc autem timuit: erat enim ſola tentatio iræ ſufficiens.

CAP. XIX.

1 AT impÿs vſque in finẽ immiſericors ira inſtitit:

2 Præſciebat enim illorum & futura: quoniam ipſi cùm permiſiſſent abire, & cum diligentia præmiſiſſent illos, perſequentur pœnitentiã agentes.

3 Adhuc enim in manibus habentes luctus, & deplorantes ad monumenta mortuorum, alteram euulſerunt cogitationem ſtultitiæ; & quos ſupplicantes proiecerunt, hos tanquam fugitiuos perſequebantur.

4 Ducebat enim illos digna ad hunc finem neceſſitas, & eorum quæ acciderãt obliuionem iniecit, vt deficientem tormentis replerent punitionem:

5 Et quidem populus tuus mirabile iter tranſiret, illi autem nouam inuenirent mortem.

6 Omnis enim creatura in proprio genere rurſus ab initio refigurabatur, deſeruiens proprijs præceptis: vt tui pueri cuſtodirentur illæſi;

7 Caſtra inumbrans nubes, ex autem antè exiſtente aqua, ſicca ortus terra viſus eſt; & ex rubro mari via ſine impedimento, & viridem herbã ferens campus de tempeſtate violenta.

8 Per quem omnis gens tranſierunt, qui tua protegebantur manu, videntes mirabilia monſtra.

‡ *Tanquam enim equi pasti sunt, & tanquam agni exultauerunt laudantes te, Domine, liberantem eos.* 9

‡ *Memores erant enim adhuc eorum quæ in peregrinatione illorum, quemadmodum pro quidem generatione animalium eduxit terra muscam, pro autem aquatilibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.* 10

‡ *In nouissimo autem viderunt & generationẽ nouã auiũ, cùm concupiscentia adducti, postulauerũt escas deliciarum.* 11

‡ *In enim consolationem ascendit eis de mari ortygometra. & supplicia peccatoribus superuenerunt.* 12

‡ *Non sine antè factis argumentis vi fulminum. iustè enim patiebãtur propriis eorum nequitiis. & enim grauiorem inhospitalitatẽ exercuerunt. illi enim ignorantes non recipiebant præsentes. hi autẽ benefactores hospites in seruitutem redigebant.* 13

‡ *Et non solùm, sed quædam visitatio erit illorum, quoniam odiosè recipiebant alienos.* 14

‡ *Qui autem cum festiuitatibus receperunt eos, qui iam ipsorum participauerunt iustorum, grauibus afflixerunt laboribus.* 15

‡ *Percussi sunt autem & cæcitate, sicut illi in iusti foribus: quoniam vastis cooperti tenebris, vnusquisque suarum portarum transitum quærebat.* 16

‡ *Per se enim elementa aptè conuersa, sicut in psalterio soni concentus nomen permutant, semper manentia in sono, quod est æstimare ex factorum visu diligenter.* 17

‡ *Terrea enim in aquatica transmutabantur, & natatilia transibant in terram.* 18

9 ‡ ὡς γὰρ ἵπποι ἐνεμήθησαν, καὶ ὡς ἀμνοὶ διεσκίρτησαν αἰνοῦντές σε κύριε τὸν ῥυόμενον αὐτούς.

10 ‡ ἐμέμνηντο γὰρ ἔτι τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν, πῶς ἀντὶ μὲν γενέσεως ζώων ἐξήγαγε ἡ γῆ σκνῖπα, ἀντὶ δὲ ἐνύδρων ἐξηρύξατο ὁ ποταμὸς πλῆθος βατράχων.

11 ‡ ἐφ' ὑστέρῳ δὲ εἶδον καὶ ἀλλόγλωσσον νέαν ὀρνέων, ὅτε ἐπιθυμίᾳ προσαχθέντες ἠτήσαντο ἐδέσματα τρυφῆς.

12 ‡ εἰς γὰρ παραμυθίαν ἀνέβη αὐτοῖς ἐκ θαλάσσης ὀρτυγομήτρα· καὶ αἱ πρωείαι τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἐπῆλθον·

13 ‡ οὐκ ἄνευ τῶν προγεγονότων τεκμηρίων τῇ βίᾳ τῶν κεραυνῶν· δικαίως γὰρ ἔπαθον ταῖς ἰδίαις αὐτῶν πονηρίαις· καὶ γὰρ χαλεπωτέραν μισοξενίαν ἐπετήδευσαν· ⓐ μὲν γὰρ τοὺς ἀγνοοῦντας οὐκ ἐδέχοντο παρόντας· οἵτοι δὲ ἀνέργετας ξένους ἐδουλοῦντο.

14 ‡ καὶ ἀ μόνον ἀλλ' ἧτις ἐπισκοπὴ ἔσαι αὐτῶν, ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσεδέχοντο τοὺς ἀλλοτρίους.

15 ‡ ⓐ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰσδεξάμενοι τοὺς ἤδη τῶν αὐτῶν μετέχοντας δικαίων, δεινοῖς ἐκάκωσαν πόνοις.

16 ‡ ἐπλήγησαν δὲ καὶ ἀορασίᾳ, ὥσπερ ἐκεῖνοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου θύραις· ὅτι ἀχανεῖ περιβληθέντες σκότει, ἕκας ἑκάστου τὴν ἑαυτοῦ θυρῶν τὴν δίοδον ἐζήτει.

17 ‡ δι' ἑαυτῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα, ὥσπερ ἐν ψαλτηρίῳ φθόγγοι τοῦ ῥυθμοῦ τὸ ὄνομα διαλλάσσει, πάντοτε μένοντα ἦχω, ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκριβῶς.

18 ‡ χερσαῖα γὰρ εἰς ἔνυδρα μετεβάλλετο, καὶ νηκτὰ μετέβαινεν ἐπὶ γῆς.

9 ‡ Tanquam enim equi depauerunt escam, & tanquam agni exultauerunt magnificãtes te Domine, qui liberasti illos.

10 ‡ Memores enim erant adhuc eorum, quæ in incolatu illorum facta fuerant, quemadmodũ pro natione animalium eduxit terra muscas, & pro piscibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.

11 ‡ Nouissimè autem viderũt C nouam creaturã auium, cùm abducti concupiscentia postulauerunt escas epulationis.

12 ‡ In allocutione enim desiderij ascendit illis de mari ortygometra, & vexationes peccatoribus superuenerunt:

13 ‡ Non sine illis quæ antè facta erant argumẽtis per vim fluminũ. iustè enim patiebantur secundum suas nequitias. Etenim detestabiliorem inhospitalitatem instituerunt. alij quidem ignotos non recipiebant aduenas. alij autem bonos hospites in seruitutem redigebant.

14 ‡ Et non solùm hæc, sed & alius quidem respectus illorũ erat, quoniam inuiti recipiebant extraneos.

15 ‡ Qui autem cum lætitia receperunt hos, qui eisdem vsi erant institutis, sæuissimis afflixerunt doloribus.

16 ‡ Percussi sunt autem cæci- Ge.19.a tate, sicut illi in foribus iusti, cùm subitaneis cooperti essent tenebris. vnusquisq; trãsitum ostij sui quærebat.

17 ‡ In se enim elementa dum D conuertuntur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum sonũ custodiũt. vnde æstimari ex ipso visu certo potest.

18 ‡ Agrestia enim in aquatica conuertebantur, & quæcunque erãt natantia, in terra transibant.

‡ Ignis in aqua valebat supra suam virtutem, & aqua extinguentis naturæ obliuiscebatur.

‡ Flammæ econtrario corruptibilium animalium non vexauerunt carnes coambubulantium, nec dissoluebant illam, quæ facile dissoluebatur, sicut glacies bonã escam.

‡ In omnibus enim magnificasti populum tuum Domine, & honorasti, & non despexisti in omni tempore, & in omni loco assistens eis.

‡ πῦρ ἴσχυσεν ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας δυνάμεως ἐπιλελησμένον· καὶ ὕδωρ τῆς σβεστικῆς φύσεως ἐπελανθάνετο.

‡ φλόγες δὲ πάλιν διέφθαρτων ζώων, οὐκ ἐμάραναν σάρκας ἐμπεριπατούντων, οὐδὲ τηκτὸν κρυσταλλοειδὲς δύτηκτον γένος ἀμβροσίας τροφῆς.

‡ ἐν πᾶσι γὰρ κύριε ἐμεγάλυνας τὸν λαόν σου καὶ ἐδόξασας, καὶ οὐκ ὑπερεῖδες ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ παρεστάμενος.

‡ *Ignis valebat in aqua propriæ virtutis oblitus, & aqua extinctiuæ naturæ obliuiscebatur.* ‡ *Flãmæ econtrario facilè corruptibilium animaliũ, non marcescere fecerunt carnes inambulantium, neque liquefactiuum glacialis generis liquefactibile genus ambrosianæ escæ.*

‡ *In omnibus enim Domine magnificasti populũ tuum & honorasti, & non despexisti in omni tempore & loco assistens.*

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ.

FINIS LIBRI SAPIENTIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

SAPIENTIA IESV FILII SYRACH.

IEsvs *hic Sirach quidem fuit filius, nepos autem Jesu eiusdem nominis sibi: hic igitur in temporibus inferioribus fuit post captiuitatem & reuocationem, & post prophetas ferè omnes. ergo auus eius Jesus, sicut & ipse testatur, laborisque amator fuit vir inter Hebræos & prudentissimus, qui non solum aliorum qui ante eum prudentum virorum sapienter dicta collegit; sed & ipse propria quædam dictauit, multæ intellectionis & sapientiæ plena. postquam igitur librum hunc primus Jesus ferè collectum relinquens ex hominibus abijt, Sirach hic post illum rursus accipiens domestico filio reliquit Jesu: qui quidem eum amplectens, in vnam omnem concinnam constructionem collegit, sapientiam in qua suo & patris, atque & aui nomine vocans, ex ipso sapientiæ nomine amanter magis vt haberet auditorem ad ipsius libri meditationem attrahens. Sermones igitur prudentiæ ænigmata quæ & parabolas continet & particulares quasdam antiquas diuinas historias, deque viris qui bene placuerunt Deo, & orationem & hymnum eius: adhuc autem quibus Deus beneficijs dignatus est populum suũ, & quibus repleuit malis inimicos eorum, sectator Salomonis hic Jesus fuit, nihilo minus illo circa sapientiam & disciplinam approbatus, multæ disciplinæ verè & existens & vocatus.*

ΣΟΦΙΑ ΙΗΣΟΥ υἱοῦ Σιραχ.

ΙΗΣΟΥΣ οὗτος σειραχ μὲν ἦν υἱός, ἔγονος δὲ ἐκεῖνος ὁμωνύμου αὐτῷ· οὗτος οὖν ἐν χρόνοις κατωγέγονε μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ διάκλησιν, καὶ μετὰ τοὺς προφήτας σχεδὸν ἅπαντας· ὁ οὖν πάππος αὐτοῦ ἰησοῦς, καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ, φιλόπονός τε γέγονεν διὸ καὶ ἐν ἐβραίοις ἐφρονιμώτατος, ὃς ὢ μόνον τὰ ἑτέρων τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραμμάτων διορθέγματα συνήγαγεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἴδιά τινα ἀπεφθέγξατο πολλῆς συνέσεως καὶ σοφίας γέμοντα· ἐπεὶ οὖν τὴν βίβλον ταύτην ὁ πρῶτος ἰησοῦς σχεδὸν τὰ συγγεγραμμένα καταλιπὼν ἐξ ἀνθρώπων ᾤχετο· σειραχ οὗτος μετ' αὐτὸν πάλιν λαβὼν τῷ οἰκείῳ παιδὶ κατέλιπεν ἰησοῦ· ὃς δὴ ταύτης λαβόμενος, εἰς ἓν ἅπασαν ἐναρμόνιον συνταγμα συνήγαγεν, σοφίαν ἐπί τε αὐτοῦ καὶ τῷ τοῦ πατρός, ἀλλαμὲν καὶ τῷ πάππου ὀνόματι κεκλημένος, ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητῶς μᾶλλον ἔχειν τὸν ἀκροατὴν πρὸς τὴν αὐτῆς τῆς βίβλου μελέτην ἐπαναγκάζων· λόγους οὖν φρονήσεως αἰνίγματά τε καὶ παραβολὰς περιέχει καὶ μερικάς τινας παλαιὰς θεοφιλεῖς ἱστορίας, περί τε ἀνδρῶν εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ, καὶ εὐχὴν καὶ ὕμνον αὐτοῦ· ἔτι δὲ οἷς ὁ θεὸς εὐεργεσιῶν ἠξίωσε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ οἷς ἔπλητε κακῶν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, ὁπαδὸς τοῦ σολομῶντος οὗτος ὁ ἰησοῦς γέγονεν, εἰ καὶ ἧττον ἐκείνου περὶ τὴν σοφίαν καὶ παιδείαν εὐδοκιμήσας, πολυμαθὴς ἀληθῶς καὶ ὢν καὶ καλούμενος.

PROLOGVS LIBRI IESV FILII SIRACH; *Qui Ecclesiasticus appellatur.*

MVltorũ nobis & magnorũ per Legem & Prophetas, aliosque qui secuti sunt illos, sapientia demonstrata est, in quibus oportet laudare Israel, doctrinæ & sapientię causa: quia non solùm ipsos loquentes necesse est esse peritos, sed etiam extraneos posse & discentes & scribẽtes doctissimos fieri. Auus meus Iesus, postquã se amplius dedit ad diligentiam lectionis legis & prophetarũ, & aliorum librorũ, qui nobis à parentibus nostris traditi sunt, voluit & ipse scribere aliquid horũ, quæ ad doctrinam & sapientiam pertinent, vt desiderantes discere, & illorũ periti fieri, magis magisq; attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum beneuolentia, & attẽtiori studio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur securentes imaginem sapientiæ, & deficere in verborum compositione. Nam deficient verba Hebraica, quando fuerint translata ad alteram linguam. Non autẽ solũ hæc, sed & ipsa Lex & Prophetæ, cæteraq; aliorũ librorum non paruam habent differentiã quãdo inter se dicũtur. Nam in octauo & tricesimo anno tẽporibus Ptolemæi Euergetis regis, postquã perueni in Ægyptũ, & cũ multũ tẽporis ibi fuissem, inueni ibi libros relictos nõ paruę neq; cõtemnẽdę doctrinæ. Itaq; bonũ & necessariũ putaui; & ipse aliquã addere diligentiã & laborẽ interpretandi librũ istum; & multa vigilia attuli doctrinã in spacio tẽporis ad illa, quæ ad finẽ ducunt, librũ istum dare, & illis qui volũt animũ intendere, & discere quemadmodũ oporteat instituere mores q̃ secundũ legẽ Dñi ꝓposuerint vitã agere.

CAPVT I.

OMnis ſapiẽtia 1 à Dño Deo A eſt, & cũ illo fuit ſemper, & eſt ante æuum. *Arenã 2 maris & pluuiæ guttas,& dies ſeculi,quis dinumerauit?*Al- 3 titudinem cęli,& latitudinem terræ,& profundũ abyſsi,quis dimenſus eſt? Sapientiam Dei præcedentẽ omnia, quis inueſtigauit? * Prior omniũ creata 4 eſt ſapientia,& intellectus prudẽtiæ ab æuo. * Fons ſapientię 5 verbũ Dei in excelſis,& ingreſſus illius mãdata æterna. *Ra- 6 dix ſapiẽtiæ cui reuelata eſt,& aſtutias illius quis cognouit?

* Diſciplina ſapientiæ cui re- 7 uelata eſt & manifeſtata , & multiplicationẽ ingreſſus illi⁹ qs intellexit? * Vnus eſt altiſ- 8 ſimus creator omniũ,omnipotẽs & rex potẽs,& metuendus nimis,ſedens ſuper thronũ illius,& dominans Deus. * Ipſe 9 creauit illã in Spiritu ſancto,& vidit,& dinumerauit,& menſus eſt. *Et effudit illã ſuper o- 10 mnia opera ſua,& ſuper omnẽ carnẽ,ſecũdũ datũ ſuũ,& prębet illã diligẽtibus ſe. * Timor 11 Dñi gloria,& gloriatio,& lętitia, & corona exultationis.

* Timor Dñi delectabit cor, 12 & dabit lætitiam & gaudiũ in longitudinẽ dierũ. * Timenti 13 Dñm bene erit in extremis,& in die defunctionis ſuæ benedicetur. * Dilectio Dei hono- 14 rabilis ſapientia: *quibus aũt 15 apparuerit ĩ viſa, diligũt eã in viſione & in agnitiõe magnaliũ ſuorũ. * Initiũ ſapiẽtiæ ti- 16 mor Dñi,& cũ fidelib⁹ in vulua concreatus eſt,& cũ electis fœminis graditur, & cũ iuſtis & fidelibus agnoſcitur. * Ti- 17 mor Dñi ſcientiæ religioſitas.

* Religioſitas cuſtodiet & iu- 18 ſtificabit cor, iocunditatẽ atq; C gaudiũ dabit. *Timẽti Deũ bñ 19 erit,& in dieb⁹ cõſolationis illius benedicetur. 20 Plenitudo ſapiẽtię timere Deũ,& plenitudo à fructib⁹ illius. 21 Omnem domum illius implebit à generationibus, & receptacula à theſauris illius.

κεφ. α΄.

Πᾶσα σοφία παρὰ 1
κυρίου, & μετ' αὐτοῦ
ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα.
* ἄμμον θαλασ- 2
σῶν καὶ σταγόνας
ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶνος τίς ἐξα-
ριθμήσει;
* ὕψος οὐρανοῦ καὶ πλάτος γῆς 3
καὶ ἄβυσσον & σοφίαν τίς ἐξιχνιά-
σει; * πρότερος πάντων ἔκτισται 4
σοφία, καὶ σύνεσις φρονήσεως ἐξ αἰ-
ῶνος. * πηγὴ σοφίας λόγος 5
θεοῦ ἐν ὑψίστοις, & αἱ πορεῖαι αὐτῆς
ἐντολαὶ αἰώνιοι.
* ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφθη; 6
καὶ τὰ πανουργεύματα αὐτῆς τίς
ἔγνω; * εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς σφό- 8
δρα καθήμενος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ.
* κύριος αὐτὸς ἔκτισεν αὐτὴν, 9
καὶ εἶδε & ἐξηρίθμησεν αὐτήν.
* καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάντα 10
τὰ ἔργα αὐτοῦ. μετὰ πάσης σαρκὸς
κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησεν
αὐτὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
* φόβος κυρίου δόξα & καύχη- 11
μα καὶ εὐφροσύνη & στέφανος ἀ-
γαλλιάματος.
* φόβος κυρίου τέρψει καρδίαν 12
καὶ δώσει εὐφροσύνην & χαρὰν καὶ
μακροημέρευσιν.
* τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται 13
ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς
αὐτοῦ εὐλογηθήσεται.
* ἀρχὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύ- 16
ριον, & μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συνεκ-
τίσθη αὐτοῖς.
* μετὰ ἀνθρώπων ἀσυνέτων ἀϊδι- 17
νὴς ἐνοσεύσε, & μετὰ τῶν ἀπίστων
αὐτῶν ἐμπισθωθήσεται.
* πλησμονὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν 20
κύριον, καὶ μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν
καρπῶν αὐτῆς.
* πᾶσαν τὸν οἶκον αὐτῶν ἐμπλη- 21
σεν ἐπιθυμημάτων αὐτῆς, καὶ τὰς
ἀποδοχεῖα ἀπὸ τῶν γενημάτων αὐ
τῆς.

CAP. I.

1 *Omnis ſapientia à Domino, & cum illo eſt in ſeculum.*

2 ** Arenam maris & guttas pluuiæ,et dies ſeculi quis enumerabit?*

3 ** Altitudinem cæli & latitudinem terræ, & abyſſum, & ſapientiam quis inueſtigabit?*

4 ** Prior omnibus creata eſt ſapientia, & intellectus prudentiæ ab æuo.*

5 ** Fons ſapientiæ verbum Dei in excelſis, & viæ eius mandata æterna.*

6 ** Radix ſapientiæ cui reuelata eſt? & aſtutias illius quis cognouit?*

8 ** Vnus eſt ſapiens terribilis valdè, ſedens ſuper thronum ſuum.* 9 ** Dominus ipſe creauit illã, & vidit & dinumerauit illam.*

10 ** Et effudit illam ſuper omnia opera ſua. Cum omni carne ſecũdum datum ſuum, & præbuit illam diligentibus ſe.* 11 ** Timor Domini gloria & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis.*

12 ** Timor Domini delectabit cor & dabit lætitiam, & gaudium, & longitudinem* 13 *dierũ. * Timenti Dominũ bene erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ benedice-*16 *tur. * Initium ſapientiæ timere Dominum, & cum fidelibus in vulua concreatum* 17 *eſt eis. * Cum hominibus fundamentum ſeculi nidificauit, & cum ſemine eorum fidem* 20 *habebit. * Plenitudo ſapientiæ timere Dominũ, & inebriat eos à fructibus illius.*

21 ** Omnem domum eorum impleuit deſiderijs eius, & receptacula de generationibus illius.*

‡ *Vtraque autem sunt dona Dei ad pacem.* ‡ *Corona sapientiæ timere Dominũ, germinans pacem, & sanitatem salutis. dilatat autẽ gloriatio diligentibus eum.*

‡ *Scientiam & cognitionẽ intellectus distillauit sapientia, & gloriam possidentium eam exaltauit.* ‡ *Radix sapientiæ timere Dominum, et rami illius longitudo dierum.*

‡ *Timor Domini expellit peccata, perseuerans autem auertit iram.*

‡ *Non poterit iracundus vir iustificari; nam declinatio iræ eius casus ei.*

‡ *Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea ei pullulabit lætitia.*

‡ *Vsque in tempus abscõdet verba illius, et labia multorum enarrabunt sensum illius.*

‡ *In thesauris sapientiæ parabolæ scientiæ; abominatio autem peccatori cultus Dei.*

‡ *Concupiscens sapientiã, serua mandata, & Dominus præbebit tibi illã.* ‡ *Sapientia enim & disciplina timor Domini, & beneplacitum eius fides & mansuetudo.*

‡ *Non sis incredulus timori Domini indigẽs existẽs, & ne accesseris ad eum in corde duplici.*

‡ *Ne sis hypocrita in ore hominum, et in labijs tuis ne attendas.*

‡ *Ne extollas te, vt non cadas, et inducas animæ tuæ ignominiam.*

‡ *Et reuelabit Dominus absconsa tua omnia, & in medio synagogæ deijciet te.*

‡ *Quoniam nõ accessisti in veritate ad timorẽ Domini, & cor tuum plenum dolo.*

CAP. II.

FIli, *si accesseris ad seruiẽdum Domino, præpara animam tuam ad tentationem.*

23 ‡ ἀμφότερα δέ ἐστι δῶρα θεοῦ εἰς εἰρήνην.

22 ‡ στέφανος σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, ἀναθάλλων εἰρήνην καὶ ὑγίειαν ἰάσεως· πλατύνει ὁ καύχησις τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

24 ‡ Πρόσημον γνῶσιν σωτέρεως ἐξώμβρησεν ἡ σοφία, καὶ δόξαν κρατούντων αὐτὴν ἀνύψωσε.

25 ‡ ῥίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ αἱ κλάδοι αὐτῆς μακρογημέρευσις.

27 ‡ φόβος κυρίου ἀπωθεῖται ἁμαρτήματα, παραμένων δὲ ἀποστρέφει ὀργήν.

28 ‡ ἀδυνήσ(ε)ται θυμώδης ἀνὴρ δικαιωθῆναι, ἡ γὰρ ὁρμὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πλῶσις αὐτῷ.

29 ‡ ἕως καιροῦ μακροθυμήσει, καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀναδώσει 30 ἀφροσύνη. ‡ ἕως καιροῦ κρύψει ὁ τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ χείλη πολλῶν ἐκδιηγήσ(ε)ται σύνεσιν αὐτοῦ.

31 ‡ ἐν θησαυροῖς σοφίας παραβολαὶ ἐπιστήμης, βδέλυγμα δὲ ἁμαρτωλῷ θεοσέβεια.

32 ‡ ἐπιθυμήσας σοφίαν διατήρησον ἐντολάς, καὶ κύριος χορηγήσει 33 σοι αὐτήν. ‡ σοφία γὰρ καὶ παιδεία φόβος κυρίου, καὶ εὐδοκία αὐτοῦ πίστις καὶ πραότης.

34 ‡ μὴ ἀπειθήσῃς φόβῳ κυρίου ἐνδεὴς ὤν, καὶ μὴ προσέλθῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ διστῇ.

35 ‡ μὴ ὑποκριθῇς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων καὶ ἐν τοῖς χείλεσί σου μὴ προσέχε.

36 ‡ μὴ ἔξυψου σεαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃς καὶ ἐπαγάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτιμίαν. 37 ‡ καὶ ἀποκαλύψει κύριος τὰ κρυπτά σου πάντα, καὶ ἐν μέσῳ συναγωγῆς καταβαλεῖ σε.

38 ‡ ὅτι προσῆλθες ἐν ἀληθείᾳ τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ καρδία σου πλήρης δόλου.

β.

1 ‡ Τέκνον εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς πειρασμόν.

22 ‡ Corona sapientiæ timor Domini, replens pacem & salutis fructum. & vidit & dinumerauit eam.

23 ‡ Vtraque autem sunt dona
24 Dei. ‡ Scientiam & intellectum prudẽtiæ sapiẽtia compartietur, & gloriam tenentiũ
25 se exaltat. ‡ Radix sapientię est timere Deum, & rami illius
26 longæui. ‡ In thesauris sapientiæ intellectus & scientiæ religiositas; execratio autem peccatoribus sapientia.

27 ‡ Timor Domini expellit
28 peccatum. ‡ Nam qui sine timore est, non poterit iustificari. iracundia enim animo-
D sitatis illius, subuersio illius
29 est. ‡ Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea redditio iocunditatis.

30 ‡ Bonus sensus vsque in tẽpus abscondet verba illius, & labia multorum enarrabunt sensum illius.

31 ‡ In thesauris sapientiæ significatio disciplinę, execratio autem peccatori cultura Dei.

32 ‡ Fili, concupiscens sapientiam, conserua iustitiam, &
33 Deus præbebit illa tibi. ‡ Sapientia enim & disciplina timor Dñi, & quod beneplacitũ est illi, fides & mansuetudo, & adimplebit thesauros illius.

34 ‡ Contumax non sis, & incredibilis timori Dei, & ne accesseris ad illũ duplici corde.

35 ‡ Ne fueris hypocrita in cõspectu hominũ, & non scandalizeris in labiis tuis.

36 ‡ Attẽde in illis, ne fortè cadas & adducas animæ tuæ inhonorationem.

37 ‡ Et reuelet Deus absconsa tua, & in medio synagogæ elidat te.

38 ‡ Quoniam accessisti malignè ad Dominũ, & cor tuum plenum est dolo & fallacia.

CAP. II.

1 FIli, accedens ad seruitutem
A Dei, sta in iustitia & in timore, & præpara animã tuam ad tentationem.

* Deprime cor tuum,& sustine, & inclina aurem tuam, & suscipe verba intellectus, & ne festines in tẽpus obductionis. * Sustine sustentationes Dei,coniungere Deo,& sustine,vt crescat in nouissimo vita tua. * Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe, & in dolore sustine,& in humilitate tua patientiam habe:

* Quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. * Crede Deo, & recuperabit te, & B dirige viam tuam, & spera in illum. serua timorem illius,& in illo veterasce. * Metuentes Dominũ sustinete misericordiam eius,& non deflectatis ab illo, ne cadatis.

* Qui timetis Dominum, credite illi, & non euacuabitur merces vestra. * Qui timetis Dominum, sperate in illum, & in oblectationem veniet vobis misericordia.

* Qui timetis Dominum, diligite illum, & illuminabũtur corda vestra. * Respicite filij nationes hominum, & scitote quia nullus sperauit in Domino,& confusus est.

* Quis enim permansit in mãdatis eius, & derelictus est? C aut quis inuocauit eum,& despexit illũ? * Quoniam pius & misericors est Deus, & remittit in die tribulationis pec cata, & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.

* Væ duplici corde,& labiis sceleſtis & manib⁹ malè faciẽtibus,& peccatori terrã ingredienti duabus viis. * Væ dissolutis corde,q̃ nõ credũt Deo, & ideo nõ ꝓtegẽtur ab eo. * Væ his qui perdiderũt sustinentiã, & q̃ dereliquerũt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas.

* Et quid faciẽt cũ inspicere cœperit Dñs? * Qui timẽt Dominum, nõ erunt incredibiles verbo illius; & qui diligũt illum,conseruabũt verbũ illius.

ECCLESIASTIC.

* δύθυνον τὴν καρδίαν σου & κατέρηξον, καὶ μὴ ασθύσης ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς. 2

* κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ ἀποστῆς, ἵνα αὐξηθῇς ἐπ' ἐσχάτων σου. 3

* πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι, δέξαι ἀσμενῶς, & ἐν ἀλλάγματι ταπεινώσεώς σου μακροθύμησον. 4

* ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάζεται χρυσός, καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως. 5

* πίστευσον αὐτῷ & ἀνταπολήψεταί σου, καὶ δύθυνον τὰς ὁδούς σου καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτόν. 6

* Φ φοβούμενοι τὸν κύριον πίστωσάτε αὐτῷ, & ἐκ μὴ παύσηται μισθὸς ὑμῶν. 7

* Φ φοβούμενοι τὸν κύριον, ἔλπίσατε εἰς ἀγαθὰ & εἰς ἀφροσύνην αἰώνιον & ἐλέους. 8

* Φ φοβούμενοι τὸν κύριον, ἀναμείνατε τὸ ἔλεος αὐτοῦ, & μὴ ἐκκλίνητε ἵνα μὴ πέσητε. 9

* ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ ἴδετε· τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ καὶ κατησχύνθη; 11

* ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτὸν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; 12

* διότι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, & ἀφίησιν ἁμαρτίας & σώζει ἐν καιρῷ θλίψεως. 13

* οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερσὶ παρειμέναις, καὶ ἁμαρτωλῷ πορευομένῳ ἐπὶ δύο τρίβους. 14

* οὐαὶ καρδίᾳ παρειμένῃ, ὅτι οὐ πιστεύει, διὰ τοῦτο οὐ σκεπασθήσεται. 15

οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσι τὴν ὑπομονήν. 16

* καὶ τί ποιήσετε ὅτε ἐπισκέπτηται κύριος; 17

* Φ φοβούμενοι κύριον οὐκ ἀπειθήσουσι ῥήμασιν αὐτοῦ, καὶ Φ ἀγαπῶντες αὐτὸν συντηρήσουσι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. 18

* Dirige cor tuum & sustine, & ne festines in tempore inductionis. 2

* Conglutinare ei, & ne discesseris, vt augearis in extremis tuis. 3

* Omne quodcunque adductum fuerit tibi, accipe libenter, & in mutatione humilitatis tuæ patiẽtiam habe. 4

* Quoniam in igne probatur aurum, & homines receptibiles in camino humilitatis. 5

* Crede ei, & recuperabit te, & dirige vias tuas, & spera in illum. 6

* Qui timetis Dominum, credite illi, & non cadet merces vestra. 7

* Qui timetis Dominum, sperate in bona, & in lætitiã seculi & misericordiæ. 8

* Qui timetis Dominum, expectate misericordiã eius, & ne declinetis, vt non cadatis. 9

* Inspicite in antiquas nationes, & scitote. quis fiduciam habuit Domino, confusus est? 11

* Aut quis permansit in timore illius, & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illum? 12

* Quoniam pius & misericors Dominus, patiens & multum misericors, & remittit peccata, & liberat in tempore tribulationis. 13

* Væ cordibus timidis, & manibus dissolutis, & peccatori ingredienti duas semitas. 14

* Væ cordi dissoluto, quoniam non credit, propter hoc non protegetur. 15

* Væ vobis qui perdidistis patientiam. 16

* Et quid facietis cùm inspexerit Dominus? 17

* Qui timent Dominum, non erunt increduli verbis eius, & qui diligunt illum, conseruabunt vias eius. 18

* *Qui timent Dominum,* 19
inquirent complacentiam ab eo.

* *Et qui diligunt eum,* 20
replebuntur lege.

* *Qui timent Dominum,* 21
præparabunt corda ſua, & in conſpectu illius humiliabunt animas ſuas.

* *Incidemus in manus* 22
Dei & non in manus hominum.

* *Sicut enim magnitudo* 23
illius, ſic & miſericordia illius.

CAP. III.

ME *patrem audite filij,* 2
& ſic facite, vt ſalui ſitis.

* *Nam Dominus hono-* 3
rauit patrem in filiis, & iudicium matris firmauit in filios.

* *Qui honorat patrẽ,* 4
veniam impetrat peccatorum.

* *Et ſicut theſaurizans* 5
qui honorat matrem ſuam.

* *Qui honorat patrem,* 6
lætabitur in filiis, et in die orationis ſuæ exaudietur.

* *Qui honorat patrem,* 7
longam vitam viuet: & qui obedit Domino, quietem dabit matri ſuæ.

* *Qui timet Dominum,* 8
honorabit patrem, & quaſi dominis ſeruiet his qui genuerunt ſe.

* *In opere & ſermone ho-* 9
nora patrem tuum & matrem, vt ſuperueniat tibi benedictio ab hominibus.

* *Benedictio enim patris* 11
firmat domos filiorum; maledictio autem matris eradicat fundamenta.

* *Ne glorieris in contu-* 12
melia patris tui, non enim eſt tibi gloria patris ignominia.

* *Nam gloria hominis ex* 13
honore patris ſui, & dedecus filijs mater in ignominia.

* *Fili, adiuua in ſenecta* 14
patrem tuum, & ne contriſtes eum in vita tua.

19 * Οἱ φοβούμενοι κύριον ζητήσουσιν εὐδοκίαν παρ' αὐτοῦ.

20 * καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν πλησθήσονται τοῦ νόμου.

21 * Οἱ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμάσουσι καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

22 ἐμπεσούμεθα εἰς χεῖρας θεοῦ καὶ οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

23 * ὡς γὰρ ἡ μεγαλωσύνη αὐτοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

γ'.

2 * Ἐμοῦ τοῦ πατρὸς ἀκούσατε τέκνα, καὶ οὕτως ποιήσατε, ἵνα σωθῆτε.

3 * ὁ γὰρ κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ τέκνοις, καὶ κρίσιν μητρὸς ἐστερέωσεν ἐφ' υἱούς.

4 * ὁ τιμῶν πατέρα ἐξιλάσκεται ἁμαρτίας.

5 * καὶ ὡς θησαυρίζων ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ.

6 * ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται.

7 * ὁ δοξάζων πατέρα μακρογημερεύσει, καὶ ὁ εἰσακούων κυρίῳ ἀναπαύσει μητέρα αὐτοῦ.

8 * ὁ φοβούμενος κύριον τιμήσει πατέρα, καὶ ὡς δεσπόταις δουλεύσει τοῖς γεννήσασιν αὐτόν.

9 * Ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τιμὴ μητέρα, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ' ἀνθρώπων.

11 * εὐλογία γὰρ πατρὸς στερεοῖ οἴκους τέκνων, κατάραν δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια.

12 * μὴ δοξάζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου, οὐ γάρ ἐστί σοι δόξα πατρὸς ἀτιμία.

13 * ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνειδος τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ.

14 * τέκνον ἀντιλαβοῦ τὸν γῆρα πατρός σου, καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτὸν ἐν ζωῇ σου.

19 * Qui timent Dominum, inquirent quæ beneplacita ſunt ei; & qui diligunt eum, replebuntur lege ipſius.

20 * Qui timẽt Dominũ, præparabũt corda ſua, & in conſpectu illius ſanctificabũt ani-
21 mas ſuas. * Qui timent Dominum, cuſtodiunt mandata eius, & patientiam habebunt vſque ad inſpectionem
22 illius, dicentes: * Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini, &
23 non in manus hominũ. * Secundum enim magnitudinẽ illius, ſic & miſericordia illius cum ipſo eſt.

CAP. III.

1 * Filij ſapientiæ eccleſia iuſto-
A rũ; & natio illorũ obedien-
2 tia & dilectio. * Iudicium patris audite filij, & ſic facite
3 vt ſalui ſitis. * Deus enim honorauit patrẽ in filijs, & iudiciũ matris exqrens, firmauit
4 in filios. * Qui diligit Deũ, exorabit pro peccatis, & cõtinebit ſe ab illis, & in oratione
5 dierũ exaudietur. * Et ſicut q thefaurizat, ita & qui honorificat matrẽ ſuã.
6 * Qui honorat patrẽ ſuũ, iucũdabitur in filijs; & in die orationis ſuæ exau-
7 dietur. * Qui honorat pa-
B trem ſuũ, vita viuet longiore, & qui obedit patri, refrigera-
8 bit matrẽ. * Qui timet Dñm, honorat parẽtes, & quaſi dñs ſeruiet his, qui ſe genuerunt
9 * In opere & ſermone, & om
10 ni patientia. * Honora patrẽ tuũ, vt ſuperueniat tibi benedictio à Deo: & benedictio il-
11 lius in nouiſſimo manet. * Benedictio patris firmat domos filiorũ, maledictio aũt matris
12 eradicat fundamẽta. * Ne glorieris in contumelia patris tui; nõ enim eſt tibi gloria, ſed cõ-
13 fuſio. * Gloria enim hominis ex honore patris ſui, & dedecus filij pater ſine honore.
14 * Fili, ſuſcipe ſenectam patris tui, & non contriſtes eum in vita illius.

Ex. 20. b. Mat. 15. b Inf. 7. c.

* Et si defecerit sensu, veniã da, & ne spernas eum in tua virtute.
* Eleemosyna enim patris non erit in obliuione. C
* Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum, & in iustitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis commemorabitur tui, & sicut in sereno glacies, soluentur peccata tua.
* Quàm malæ famę est qui derelinquit patrem, & est maledictus à Deo, qui exasperat matrem!
* Fili, in mansuetudine opera tua perfice, & super hominum gloriam diligêris.
* Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & corã Deo inuenies gratiam.
* Quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur.
* Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris; sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus operibus eius nẽ fueris curiosus.
* Non est enim tibi necessarium ea quæ abscondita sunt, videre oculis tuis.
* In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter, & in pluribus operibus eius nõ eris curiosus.
* Plurima enim super sensum hominũ ostensa sunt tibi.
* Multos enim supplantauit suspitio illorum, & in vanitate detinuit sensus illorum. D
* Cor durũ habebit malé in nouissimo; & qui amat periculum, in illo peribit.
* Cor ingrediens duas vias, nõ habebit successus; & prauũ cor in illis scandalizabitur.
* Cor nequam grauabitur in doloribus, & peccator adijciet ad peccandum.
* Synagogæ superborum nõ erit sanitas, frutex enim peccati eradicabitur in illis, & non intelligetur.

ECCLESIASTIC.

* Ἐὰν δὲ ὑπολείπῃ σὺν αἰσθήσει συγγνώμην ἔχε, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς αὐτὸν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ σου.
* ἐλεημοσύνη γὰρ πατρός σου οὐκ ἐπιλησθήσεται.
* καὶ ἀντὶ ἁμαρτιῶν ἀποδοθήσεταί σοι οἰκοδομηθήσεταί σοι. ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως μνησθήσεταί σου, ὡς δρόσος ἐπὶ παγετῷ, ἵνα ἐκλυθήσονται σου αἱ ἁμαρτίαι.
* ὡς βλάσφημος ὁ ἐγκαταλείπων πατέρα αὐτοῦ, καὶ κεκατηραμένος ὑπὸ κυρίου, ὁ παροργίζων μητέρα αὐτοῦ.
* τέκνον τὰ ἔργα σου ἐν πραότητι διεξάγαγε, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου δεκτὸς ἀγαπηθήσῃ.
* ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν, καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν. * πολλοὶ εἰσὶν ὑψηλοὶ καὶ ἐπίδοξοι, ἀλλὰ πραέσιν ἀποκαλύπτεται μυστήρια· ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία κυρίου, καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζεται.
* χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει ἀναιδῶς, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε ἀφροσύνῃ. ἃ προσετάγη σοι ταῦτα διανοοῦ ὁσίως.
* οὐ γὰρ ἐστί σοι χρεία τῶν κρυπτῶν βλέπειν ὀφθαλμοῖς.
* ἐν τοῖς περισσοῖς τῶν λόγων σου μὴ περιεργάζου.
* πλείονα γὰρ σοφίας ἀνθρώπων ὑπεδείχθη σοι.
* πολλοὺς ἐπλάνησεν ἡ ὑπόληψις αὐτῶν ἡ ματαία, καὶ ὑπόνοια πονηρὰ ὠλίσθησε διάνοιαν αὐτῶν· κόρας μὴ ἔχων ἀπορήσεις φωτός, γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγάλλου.
* καρδία σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ ἀπολεῖται.
* καρδία σκληρὰ βαρυνθήσεται πόνοις, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίας.
* ἐν ἐπαγωγῇ ὑπερηφάνου, οὐκ ἔστιν ἴασις· ὁδοιπορίαι αὐτοῦ ἐκριζωθήσονται· φυτὸν γὰρ πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν αὐτῷ.

* Et si defecerit sensu, veniam habe, & ne inhonores eum in tota virtute tua.
* Eleemosyna enim patris tui non dabitur obliuioni.
* Et pro peccatis reædificabitur tibi. In die tribulationis recordabitur tui, sicut serenitas in glacie, sic soluentur tua peccata.
* Quàm malæ famæ qui relinquit patrem suum, & maledictus à Domino, qui exasperat matrem suam!
* Fili, opera tua in mansuetudine perfice, & ab homine acceptabili diligéris.
* Quantum magnus es, tantum humilia teipsum, & coram Domino inuenies gratiam.
* Multi sunt excelsi & glorioſi, sed mansuetis reuelantur mysteria: quoniam magna potentia Domini, & ab humilibus honoratur.
* Difficiliora te ne quæras sine sensu, & fortiora te ne exquiras cum stultitia.
* Quæ præcepta sunt tibi hæc cogita sanctè: non enim est tibi opus occulta videre oculis.
* In superuacuis sermonum tuorum ne sis curioſus.
* Plura enim intellectu hominum ostensa sunt tibi.
* Multos supplantauit suspitio illorum vana, & cogitatio praua labefecit sententiam eorum. Pupillas non habens indigebis luce; cognitione autem carens ne profitearis.
* Cor durum male habebit in nouissimis, & qui amat periculũ, in illo peribit.
* Cor durum grauabitur laboribus, & peccator adijciet peccata super peccata.
* In inductione superbi, non est sanitas, itinera eius eradicabuntur, planta enim nequitiæ radices misit in eo.

* *Cor sapientis cogitabit parabolam, & auris auditoris desiderium sapientis.* 32

* *Ignem ardentem extinguet aqua, & in eleemosynis veniam impetrabit peccati.* 33

* *Et Dominus qui retribuit gratias meminit in posterum, & in tempore casus sui inueniet firmamentum.* 34

CAP. IIII.

Fili vitam pauperis ne defraudes, & ne protrahas oculos indigentes. 1

* *Animam esurientem ne tristifices, & ne protrahas virum in inopia sua.* 2

* *Cor irritatum ne conturbes, & ne protrahas datum indigentis.* 3

* *Supplicem in tribulatione positum ne abijcias, & ne auertas faciem tuam ab egeno.* 4

* *Ab inope ne auertas oculum, & ne dederis locum homini maledicendi tibi.* 5

* *Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ suæ, deprecationem eius exaudiet qui fecit eum.* 6

* *Amicabilem te fac congregationi; & magnati humilia caput tuum.* 7

* *Inclina aurem tuam pauperi sine tristitia, & responde illi pacifica in mansuetudine.* 8

* *Libera eum qui iniuriam patitur de manu iniuriantis, & ne sis impatiens cùm iudices tu.* 9

* *Esto pupillo vt pater, & pro viro matri eorum.* 10

* *Et eris vt filius altissimi, & diliget te magis quàm mater tua.* 11

* *Sapientia filios suos exaltauit, & suscipit inquirentes se.* 12

31 * καρδία σώφρονος διανοηθήσεται παραβολήν, καὶ οὖς ἀκροατοῦ ἐπιθυμία σοφός.

33 * πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ ἐν ἐλεημοσύναις ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.

34 * καὶ κύριος ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριτας μέμνηται εἰς τὰ μεταταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ πτώσεως αὐτοῦ εὑρήσει στήριγμα.

δ'.

1 * Τέκνον τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφθαλμοὺς ἐπιδεεῖς.

2 * ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ.

3 * καρδίαν παροργισμῷ μὴ παροξύνῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν πεπτοδεομένου.

4 * ἱκέτην θλιβόμενον μὴ ἀπαναίνου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ πτωχοῦ.

5 * ἀπὸ ἐνδεοῦς μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμόν, καὶ μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταράσασθαί σε.

6 * καταρωμένου γάρ σε ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεήσεως αὐτοῦ εἰσακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.

7 * πρόσφιλῆ σεαυτὸν ποίει συναγωγῇ, καὶ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφαλήν σου.

8 * κλῖνον τὸ ὖς σου πτωχῷ ἀλύπως, καὶ ἀπόκρινόν αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραότητι.

9 * ἔξελοῦ ἀδικούμενον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος, καὶ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε.

10 * γίνου ὀρφανῷ ὡς πατήρ, καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ μητρὶ αὐτῶν.

11 * καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου, καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ σου.

12 * ἡ σοφία υἱοὺς ἑαυτῆς ἀνύψωσε, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούντων αὐτήν.

31 * Cor sapientis intelligetur in sapientia, & auris bona audiet cum omni concupiscētia sapientiam.

32 * Sapiens cor & intelligibile abstinebit se à peccatis, & in operibus iustitię successus habebit.

33 * Ignem ardentē extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis.

34 * Et Deus prospector est eius qui reddit gratiam. meminit in posterū, & in tempore casus sui inueniet firmamentū.

CAP. IIII.

1 A FIli, eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne transuertas à paupere.

2 * Animam esurientem ne despexeris, & non exasperes pauperem in inopia sua.

3 * Cor inopis ne afflixeris, & non protrahas datum angustianti.

4 * Rogationē eōtribulati ne abiicias, & non auertas faciem tuam ab egeno.

5 * Ab inope ne auertas oculos tuos propter iram, & non relinquas quęrentibus tibi retrò maledicere.

6 * Maledicētis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius; exaudiet autem eum qui fecit illum.

7 B * Congregationi pauperum affabilem te facito, & presbytero humilia animā tuam, & magnato humilia caput tuū.

8 * Declina pauperi sine tristitia aurē tuam, & redde debitum tuum, & respondе illi pacificè in mansuetudine.

9 * Libera eum, qui iniuriam patitur, de manu superbi, & non acidè feras in anima tua.

10 * In iudicando esto pupillis misericors vt pater, & pro viro matri illorum.

11 * Et eris tu, velut filius Altissimi, obediens, & miserebitur tui magis quàm mater.

12 * Sapientia filiis suis vitam inspirat, & suscipit inquirentes se, & præibit in via iustitię.

* Et qui illam diligit, diligit vitam: & qui vigilauerint ad illã, cõplectentur placoré eius.

* Qui tenuerint illam, vitã hæreditabunt; & quò introibit, benedicet Deus.

* Qui seruiunt ei, obsequẽtes erũt Sancto: & eos qui diligunt illam, diligit Deus.

* Qui audit illam, iudicabit gentes; & qui intuetur illam, permanebit confidens.

* Si crediderit ei, hæreditabit illam, & erũt in confirmatione creaturæ illorum.

* Quoniam in tentatione ambulat cum eo, & in primis eligit eum.

* Timoré & metum & probationem inducet super illũ, & cruciabit illum in tribulatione doctrinę suę, donec tentet eũ in cogitationibus suis, & credat animæ illius.

* Et firmabit illum, & iter adducet directum ad illum, & lætificabit illum.

* Et denudabit absconsa sua illi, & thesaurizabit super illũ scientiã & intellectũ iustitiæ.

* Si autẽ oberrauerit, derelinquet eum, & tradet eum in manus inimici sui.

* Fili, conserua tẽpus, & deuita à malo. * Pro anima tua ne confundaris dicere verum.

* Est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam.

* Ne accipias faciem aduersus faciem tuam, nec aduersus animam tuam mendacium.

* Ne reuereris proximum tuum in casu suo:

* Nec retineas verbum in tempore salutis. Non absconDas sapientiam tuam in decore suo. * In lingua enim sapientia dignoscitur: & sensus, & scientia, & doctrina in verbo sensati, & firmamentum in operibus iustitiæ.

* Non contradicas verbo veritatis vllo modo, & de mẽdacio ineruditionis tuæ confundere.

* ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγαπᾷ ζωήν, 13
& οἱ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης.

* ὁ κρατῶν αὐτῆς κληρονομήσει δόξαν, καὶ εἰς ὃν εἰσπορεύεται εὐλογεῖ κύριος. 14

* οἱ λατρεύοντες αὐτῇ λειτουργήσουσιν ἁγίῳ, καὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν ἀγαπᾷ κύριος. 15

* ὁ ἐπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη, 16
καὶ ὁ προσέχων αὐτῇ κατασκηνώσει πεποιθώς.

* ἐὰν ἐμπιστεύσῃ κατακληρονομήσει αὐτήν, καὶ ἐν κατασχέσει ἔσονται αἱ γενεαὶ αὐτῶν. 17

* ὅτι διεσταλμένως πορεύσεται 18
μετ' αὐτοῦ ἐν πρώτοις.

* φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ' 19
αὐτόν, καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παιδείᾳ αὐτῆς, ἕως οὗ ἐμπιστεύσῃ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ πειράσῃ αὐτὸν ἐν τοῖς δικαιώμασιν αὐτῆς.

* καὶ πάλιν ἐπανήξει κατ' εὐθεῖαν 20
πρὸς αὐτὸν, καὶ εὐφρανεῖ αὐτόν.

* καὶ ἀποκαλύψει αὐτῷ τὰ κρυ- 21
πτὰ αὐτῆς.

* ἐὰν ἀποπλανηθῇ, ἐγκαταλείψει αὐτόν, καὶ παραδώσει αὐτὸν εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ. 22

* σωλήνιον καιρὸν καὶ φύλαξαι 23
ἀπὸ πονηροῦ.

* καὶ μὴ αἰσχυνθῇς περὶ τῆς 24
ψυχῆς σου.

* ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁ- 25
μαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις.

* μὴ λάβοις πρόσωπον κατὰ τῆς 26
ψυχῆς σου, καὶ μὴ ἐντραπῇς εἰς πτῶσίν σου.

* μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν καιρῷ 27
σωτηρίας.

* καὶ μὴ κρύψῃς τὴν σοφίαν σου 28
εἰς καλλονήν.

* ἐν γὰρ λόγῳ γνωσθήσεται σο- 29
φία, καὶ παιδεία ἐν ῥήμασι γλώσσης.

* μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ κα- 30
τὰ μηδὲν, καὶ περὶ ψεύσματος τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐντράπηθι.

13 * Qui diligit illam, diligit vitam; & vigilantes manè ad illam, replebuntur lætitia.

14 * Qui tenuerit eam, hæreditabit gloriam: & quò ingressus est, benedicit Dominus.

15 * Qui colunt eam, ministrabunt Sancto: & diligentes eam, diligit Dominus.

16 * Qui audit eam, iudicabit gentes; & qui attendit ei, habitabit confidens.

17 * Si crediderit, hæreditabit illam, & in possessione erunt generationes illorum.

18 * Quoniam peruersè ambulabit cum eo in primis.

19 * Timorem & metum inducet super eum, & cruciabit illũ in disciplina sua, quousque credat animæ eius, & tentet eum in iustificationibus suis.

20 * Et rursus redibit rectà ad eum, & lætificabit illum.

21 * Et denudabit illi absconsa sua.

22 * Si oberrauerit, derelinquet eum, & tradet eum in manus casus sui.

23 * Conserua tempus, & caue à malo.

24 * Et ne confundaris pro anima tua.

25 * Est enim confusio adducens peccatum, & est confusio gloria & gratia.

26 * Ne accipias faciem aduersus animam tuam, & ne confundaris in casum tuum.

27 * Ne prohibeas sermonẽ in tempore salutis:

28 * Et ne absconDas sapientiam tuam in decore.

29 * In enim sermone cognoscetur sapientia, & disciplina in verbis linguæ.

30 * Ne contradicas veritati secundum aliquid, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere.

* *Ne confundaris confiteri in peccatis tuis, & ne vim inferas cursui fluminis.* 31

* *Ne subijcias homini fatuo teipsum, & ne accipias personam potentis.* 32

* *Vsque ad mortem certa pro veritate, & Dominus Deus pugnabit pro te.* 33

* *Ne sis temerarius in lingua tua, & piger & remissus in operibus tuis.* 34

* *Ne sis sicut leo in domo tua, & phantasia percutiens in seruis tuis.* 35

* *Ne sit manus tua porrecta ad accipiendum, & in dando collecta.* 36

CAP. V.

NE attendas in operibus tuis, et ne dixeris, Sufficiens mihi est ad vitam. 1

* *Ne sequaris animam tuam, & fortitudinẽ tuam, vt ambules in viis cordis tui.* 2

* *Ne dixeris, Quis me subijciet propter opera mea? nam Dominus vindicans vindicabit tuam iniuriam.* 3

* *Ne dixeris, Peccaui, et quid mihi factum est triste? nam Dominus est patiens, non te dimittet.* 4

* *De propitiatione ne sine timore sis in abundantia, ad addendum peccata super peccata.* 5

* *Et ne dicas, Miseratio eius multa, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.* 6

* *Misericordia enim & ira apud ipsum properabit, & in peccatores requiescet ira illius.* 7

* *Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.* 8

* *Subitò enim egredietur ira Domini, & cum negligens fueris deterêris, & in tempore vindictæ disperdêris.* 9

31 * μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίαις σου, καὶ μὴ βιάσῃ ῥοῦν ποταμοῦ.

32 * μὴ ὑποστρώσῃς ἀνθρώπῳ μωρῷ σεαυτόν, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον δυνάστου.

33 * ἕως θανάτου ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ κύριος ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.

34 * μὴ γίνου θρασὺς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, καὶ νωθρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις σου.

35 * μὴ ἴδῃ ὡς λέων ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου.

36 * μὴ ἔσω ἡ χείρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

ε.

1 * Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασί σου, καὶ μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοί ἐστιν εἰς ζωήν.

2 * μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύϊ σου, τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς καρδίας σου.

3 * μὴ εἴπῃς, τίς με δυναστεύσει διὰ τὰ ἔργα μου; ὁ γὰρ κύριος ἐκδικῶν ἐκδικήσει σου τελῶ ὕβριν.

4 * μὴ εἴπῃς, ἥμαρτον, καὶ τί μοι ἐγένετο λυπηρόν; ὁ γὰρ κύριος ἐστι μακρόθυμος, ὑπομένει σε δέ.

5 * περὶ ἐξιλασμοῦ μὴ ἄφοβος γίνου ἐν πλεονασμῷ, τοῦ θεῖναι ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις.

6 * καὶ μὴ εἴπῃς, ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται.

7 * ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' αὐτοῦ ταχυεῖ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.

8 * μὴ διαμείνῃς ἐπιστρέψαι ἐπὶ κύριον, καὶ μὴ ὑπερβάλλου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

9 * ἐξαπίνης γὰρ ἐξελεύσεται ὀργὴ κυρίου, καὶ ὡς ἀμελήσεις ἐκτελεσθήσῃ, καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξολῇ.

31 * Nõ confundaris confiteri peccata tua, & ne subiicias te omni homini pro peccato.

32 * Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris contra ictum fulminis.

33 * Pro iustitia agonizare pro anima tua, & vsque ad mortem certa pro iustitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.

34 * Noli citatus esse in lingua tua, & inutilis & remissus in operibus tuis.

35 * Noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi.

36 * Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dãdum collecta.

CAP. V.

A 1 NOli attẽdere ad possessiones iniquas; & ne dixeris, Est mihi sufficiens vita. nihil enim proderit in tẽpore vindictæ & obductionis.

2 * Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui.

3 * Et ne dixeris, Quomodo potui, aut quis me subiiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit.

4 * Ne dixeris, Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor.

B 5 * De propiciato peccato noli esse sine metu, neque adijcias peccatum super peccatum.

6 * Et ne dicas, Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.

7 * Misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius. Inf. 27. 28. & 16. 12. cu. 23 d

8 * Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.

9 * Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.

Pro. 10. 2 & 11. 8.

* Noli anxius esse in diuitiis iniustis; non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. * Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam. sic enim omnis peccator probatur in duplici lingua. * Esto firmus in via Domini, & in veritate sensus tui & scientia. & prosequatur te verbum pacis & iustitiæ.

* Esto mansuetus ad audiẽdum verbum Dei, vt intelligas & cum sapientia proferas responsum verum.

* Si est tibi intellectus, responde proximo; sin autem, D sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato, & confundaris.

* Honor & gloria in sermone sensati, lingua verò imprudentis subuersio est ipsius.

* Non appelleris susurro in vita tua, & in lingua tua ne capiaris & confundaris.

* Super furem enim est confusio & pœnitentia, & denotatio pessima super bilinguẽ. susurratori autẽ odium & inimicitia & contumelia.

* Iustificâ pusillum, & magnum similiter.

CAP. VI.

NOli fieri pro amico inimicus proximo. impro- A perium enim & contumeliã malus hereditabit, & omnis peccator inuidus & bilinguis.

* Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut taurus, ne fortè elidatur virtus tua per stultitiam. * Et folia tua comedat, & fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in eremo.

* Anima enim nequã dispersdet qui se habet, & in gaudiũ inimicis dabit illum, & deducet in sortem impiorum.

* Verbũ dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos, & lingua eucharis in bono homine abundabit. * Multi pacifici sint tibi, & consiliarius sit tibi vnus de mille.

* μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρήμασιν ἀδίκοις, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς. 10

* μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ, καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ· οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος. 11

* ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν σωτέσει σου ἀσφαλεῖ, καὶ εἷς ἔστω ὁ λόγος σου. 12

* γίνου ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου ἀγαθῇ, καὶ ἔστω ἐν ἀληθείᾳ ἡ ζωή σου, καὶ ἐν μακροθυμίᾳ φθέγγου ἀπόκρισιν ὀρθήν. 13

* εἰ ἔστι σοι σύνεσις, ἀπόκριναι τῷ πλησίον, εἰδὲ μή, ἡ χείρ σου ἐπὶ τῷ στόματί σου. 14

* δόξα καὶ ἀτιμία ἐν λαλιᾷ, γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις αὐτοῦ. 15

* μὴ κληθῇς ψίθυρος, καὶ τῇ γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε. 16

* ἐπὶ γὰρ τῷ κλέπτῃ ἐστὶν αἰσχύνη μοχθηρά, καὶ κατάγνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσῳ. 17

* ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει μηδέ σου. 18

ς'.

* Καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχθρός. ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην καὶ ὄνειδος κληρονομήσει· οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος ἀτιμίαν ἕξει. 1

* μὴ ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου, ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ψυχή σου. 2

* τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι, καὶ τὸν καρπόν σου ἀπολέσεις· καὶ ἀφήσεις σεαυτόν, ὡς ξηρὸν ξύλον. 3

* ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμενον αὐτήν, καὶ ποιήσει αὐτὸν ἐχθρῶν ποιήσει αὐτήν. 4

* λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους αὐτοῦ, καὶ γλῶσσα εὔλαλος πληθυνεῖ εὐφροσύνην. 5

* Καὶ εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί· καὶ ὁ λὲ σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ χιλίων. 6

10 * *Ne attendas in diuitiis iniustis, nihil enim proderunt in die inductionis.*

11 * *Ne ventiles in omni vento, & ne eas in omni semita: sic peccator qui est bilinguis.*

12 * *Esto firmus in intellectu tuo tuto, & vnus sit sermo tuus.*

13 * *Esto velox in auditione tua bona, & sit in veritate vita tua: & in patientia loquere responsum rectum.*

14 * *Si est tibi intellectus, responde proximo: si autem non, manus tua sit super os tuum.*

15 * *Gloria & ignominia in loquela, & lingua hominis casus ipsi.*

16 * *Ne appelleris susurrator, & linguæ tuæ ne insidieris.*

17 * *Super enim furem est confusio nequam, & damnatio mala super bilinguem.*

18 * *In magno & in parue ne ignores aliquid.*

CAP. VI.

1 ET *pro amico non fias inimicus. Nomen enim malum pudorem & improperium hæreditabit. Sic peccator bilinguis ignominiam habebit.*

2 * *Ne extollas te in consilio animæ tuæ, ne diripiatur vt taurus anima tua.*

3 * *Folia tua comedes, & fructus tuos perdes; & dimittes te, velut siccum lignum.*

4 * *Anima nequam disperdet possidentem se, & derisum inimicorum faciet se.*

5 * *Guttur dulce multiplicabit amicos suos, & lingua beneloquens multiplicat bonas loquelas.*

6 * *Qui pacem afferant tibi sint multi; at consiliarij tui vnus de mille.*

* *Si poſſides amicum, in tentatione poſſide eum, & ne facilè credas ei teipſum.*

* *Eſt enim amicus in tempore ſuo, & non permanebit in die tribulationis tuæ.*

* *Et eſt amicus qui conuertitur in inimicitiam, & rixam conuitij tui reuelabit.*

* *Et eſt amicus particeps menſarum, & non permanebit in die tribulationis tuæ.*

* *Et in bonis tuis erit vt tu, & in domeſticos tuos fiducialiter aget.*

* *Si humiliatus fueris, erit contra te, & à facie tua abſcondetur.*

* *Ab inimicis tuis ſeparare, & ab amicis tuis attende.*

* *Amicus fidelis protectio fortis; at qui inuenit illum, inuenit theſaurum.*

* *Amici fidelis non eſt commutatio, & non eſt pondus pulchritudinis eius.*

* *Amicus fidelis medicamentum vitæ, & qui metuunt Dominum, inuenient illum.*

* *Qui timet Dominum, diriget amicitiam eius, quoniam ſecundùm illum ſic & proximi eius.*

* *Fili à iuuentute tua elige doctrinam, & vſque ad canos inuenies ſapientiam.*

* *Et ſuſtine bonos fructus illius.*

* *In enim opere ipſius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.*

* *Quàm aſpera eſt nimiũ indoctis, & non permanebit in ea excors.*

* *Quaſi lapis probationis fortis erit in eo, & non morabitur proïjcere illam.*

* *Sapientia enim ſecundùm nomen eius eſt, & non multis eſt manifeſta.*

7 * εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ κτῆσαι αὐτόν, καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ σεαυτόν.

8 * ἔστι γὰρ φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου.

9 * καὶ ἔστι φίλος μεταστρεφόμενος εἰς ἔχθραν, καὶ μάχλιον ὀνειδισμοῦ σου ἀποκαλύψει.

10 * καὶ ἔστι φίλος κοινωνὸς τραπέζης, καὶ οὐ μὴ διαμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου.

11 * καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς σου ἔσται ὡς σύ, καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκέταις σου παρρησιάσεται.

12 * ἐὰν ταπεινωθῇς ἔσται κατὰ σοῦ, καὶ ἀπὸ προσώπου σου κρυβήσεται.

13 * ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι, καὶ ἀπὸ τῶν φίλων σου πρόσεχε.

14 * φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά· ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρε θησαυρόν.

15 * φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα, καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς τῆς καλλονῆς αὐτοῦ.

16 * φίλος πιστὸς φάρμακον ζωῆς, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὑρήσουσιν αὐτόν.

17 * ὁ φοβούμενος κύριον, εὐθυνεῖ φιλίαν αὐτοῦ, ὅτι κατ' αὐτὸν οὕτως καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ.

18 * τέκνον ἐκ νεότητός σου ἐκλέξαι παιδείαν, καὶ ἕως πολιᾶς εὑρήσεις σοφίαν.

19 * καὶ προσάμενε αὐτὴν ὡς ἀροτριῶν καὶ σπείρων αὐτῆς.

20 * ἐν γὰρ τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις, καὶ ταχὺ φάγεσαι ἀπὸ τῶν γενημάτων αὐτῆς.

21 * ὡς τραχεῖά ἐστι σφόδρα τοῖς ἀπαιδεύτοις, καὶ οὐκ ἐμμενεῖ ἐν αὐτῇ ἀκάρδιος.

22 * ὡς λίθος δοκιμασίας ἰσχυρὸς ἔσται ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐ χρονιεῖ ἀπορρίψαι αὐτόν.

23 * σοφία γὰρ κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστι, καὶ οὐ πολλοῖς ἐστι φανερά.

7 * Si poſsides amicũ, in tentatione poſside eum, & ne facilè credas ei te ipſum.

8 * Eſt enim amicus ſecundum tempus ſuum, & non permanebit Inf 37.a

9 in die tribulationis. * Et eſt

B amicus qui cõuertitur ad inimicitiam; & eſt amicus qui odium & rixam & cõuitia denudabit.

10 * Eſt autem amicus ſocius menſæ, & non permanebit in die neceſsitatis.

11 * Amicus ſi permanſerit fixus, erit tibi quaſi coæqualis, & in domeſticis tuis fiduciali-

12 ter aget. * Si humiliauerit ſe contra te, & à facie tua abſcõderit ſe, vnanimem habebis a-

13 micitiam bonam. * Ab inimicis tuis ſeparare, & ab amicis tuis attende.

14 * Amicus fidelis protectio fortis; qui autem inuenit illũ, inuenit theſaurum.

15 * Amico fideli nulla eſt cõparatio, & non eſt digna ponderatio auri & argenti contra

16 bonitatẽ fidei illius. * Amicus fidelis medicamentum vitę & immortalitatis; & qui metuũt Dominum, inuenient illum.

17 * Qui timet Deum, æquè habebit amicitiã bonã, quoniam ſecundum illũ erit amicus illius.

18 * Fili, à iuuentute tua excipe doctrinam, & vſque ad canos inuenies ſapientiam.

19 * Quaſi is qui arat & qui ſe-

D minat, accede ad eam, & ſuſtine bonos fructus illius.

20 * In opere enim ipſius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.

21 * Quàm aſpera eſt nimium ſapientia indoctis hominibus, & non permanebit in illa excors.

22 * Quaſi lapidis virtus probatio erit in illis, & non demorabuntur proiicere illam.

23 * Sapientia enim doctrinæ ſecundum nomen eſt eius, & non eſt multis manifeſta.

* Quibus autem cognita est, permanet vsque ad cõspectum Dei.

* Audi fili, & accipe consilium intellectus, & ne abiicias consilium meũ. inijce pedem tuũ in compedes illius, & in torques illius collum tuum.

* Subiice humerum tuum, & porta illam, & ne acidieris vinculis eius.

* In omni animo tuo accede ad illam, & in omni virtute tua conserua vias eius.

1 Reg. 1 * Inuestiga illam, & manifestabitur tibi; & continẽs factus, ne derelinquas eam.

* In nouissimis enim inuenies requiem in ea, & conuertetur tibi in oblectationem.

* Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriæ.

* Decor enim vitæ est in illa, & vincula illius alligatura salutis.

* Stola gloriæ indues eam, & coronam gratulationis imponas tibi.

* Fili, si attenderis mihi, disces eam; & si accommodaueueris animum tuum, sapiens eris.

* Si inclinaueris aurem tuam; excipies doctrinam; & si dilexeris audire, sapiens eris.

* In multitudine presbyterorum prudentium ita, & sapientiæ illorum ex corde coniungere, vt omnem narrationem Dei possis audire, & prouerbia laudis non effugiant à te.

* Et si videris sensatum, euigila ad eum, & gradus ostiorum illius exterat pes tuus.

* Cogitatum tuum habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maximè assiduus esto; & ipse dabit tibi cor, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.

* ἄκουσον τέκνον καὶ ἔκλεξαι γνώμην μου, καὶ μὴ ἀπαναίνου τὴν συμβουλίαν μου. καὶ εἰσένεγκαι σὺ πόδας σου εἰς τὰς πέδας αὐτῆς, καὶ εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχηλόν σου.

* ὑπόθες τὸν ὦμόν σου, καὶ βάσταζον αὐτὴν, καὶ μὴ ἀποσχθίσῃς τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς.

* ἐν πάσῃ ψυχῇ σου πρόσελθε αὐτῇ, καὶ ἐν ὅλῃ δυνάμει σου σωτήρησον τὰς ὁδοὺς αὐτῆς.

* ἐξίχνευσον καὶ ζήτησον, καὶ γνωσθήσεταί σοι, καὶ ἐγκρατὴς γενόμενος μὴ ἀφῇς αὐτήν.

* ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῆς, καὶ στραφήσεταί σοι εἰς εὐφροσύνην.

* καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέδαι αὐτῆς εἰς σκέπην ἰσχύος, καὶ ὁ κλοιὸς αὐτῆς εἰς στολὴν δόξης.

* κόσμος γὰρ χρύσεός ἐστιν ἐπ' αὐτῆς, καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον.

* στολὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτήν, καὶ στέφανον ἀγαλλιάματος περιθήσεις σεαυτῷ.

* ἐὰν θέλῃς τέκνον, παιδευθήσῃ, καὶ ἐὰν δῷς τὴν ψυχήν σου, πανουργευθήσῃ.

* ἐὰν ἀγαπήσῃς ἀκοῦσαι, ἐνδέξῃ σοφίαν· καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου, σοφὸς ἔσῃ.

* ἐν πλήθει πρεσβυτέρων σύνδυ· καὶ τίς σοφός, αὐτῷ προσκολλήθητι. πᾶσαν διήγησιν θείαν θέλε ἀκοῦσαι, καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ ἐκφυγέτωσάν σε.

* ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετόν, ὄρθριζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμὸς θυρῶν αὐτοῦ σκληρυνέτω ὁ πούς σου.

* διανοοῦ ἐν τοῖς προστάγμασι κυρίου τελείως, καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα διαπαντός· αὐτὸς στηρίξει τὴν καρδίαν σου, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας δοθήσεταί σοι.

* *Audi fili, & collige sententiam meam, & ne abijcias consilium meum; & inijce pedes tuos in compedes illius, & in torquem eius collum tuum.*

* *Subijce humerum tuum, & porta illam, et ne sis inimicus vinculis eius.*

* *In tota anima tua accede illi, & in tota virtute tua conserua vias eius.*

* *Inuestiga & quære, & cognoscetur à te, & continens factus ne relinquas eam.*

* *In nouissimis enim inuenies requiem eius, & conuertetur tibi in oblectationem.*

* *Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & torques illius in stolam gloriæ.*

* *Decor enim aureus est in ea, & vincula illius nexus hyacinthinus.*

* *Stolam gloriæ indues eam, & coronam exultationis circumpones tibi.*

* *Si volueris fili, doctus eris; et si tradideris animam tuam, callidus eris.*

* *Si dilexeris audire, recipies intellectum, & si inclinaueris aurem tuam, sapiens eris.*

* *In multitudine presbyterorum sta, & qui sapiens ipsi coniungere. Omnem narrationem diuinam cupe audire, & prouerbia intellectus non effugiant te.*

* *Si videris virum prudentem, manè surge ad eum, & gradus ostiorum illius deterat pes tuus.*

* *Cogita in præceptis Domini consummatè, et in mandatis illius meditare semper: ipse firmabit cor tuum, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.*

CAP. VII.

NE facias mala, & non te comprehendent mala.

‡ Discede ab iniquo, & declinabit à te peccatum.

‡ Fili ne semines in sulcis iniustitiæ, & non metes ea septupla.

‡ Ne quæras à Domino ducatũ, neque à rege cathedram gloriæ.

‡ Ne te iustifices coram Domino, & apud regem ne videaris sapiens.

‡ Ne quæras fieri iudex, & non valebis tollere iniustitias. Ne quando pertimescas à facie potentis, & ponas scandalum in rectitudine tua.

‡ Ne pecces in multitudine ciuitatis, & ne immittas te in turba.

‡ Ne alliges bis peccatum. In enim vno non innocens eris.

‡ Ne dicas, Multitudinem munerum meorum inspiciet; & cùm obtulero ego Deo altissimo, suscipiet. Ne sis pusillanimis in oratione tua, & eleemosynam facere ne neglexeris.

‡ Ne derideas hominem existentem in amaritudine animæ suæ; est enim qui humiliat & exaltat.

‡ Ne ares mendacium in fratre tuo, neque amico simile facias.

‡ Ne velis mentiri omne mendacium, nam assiduitas eius non in bonum.

‡ Ne sis verbosus in multitudine presbyterorum, & ne iteres verbum in oratione tua. ‡ Ne oderis laboriosum opus & rusticationẽ ab altißimo creatam. ‡ Ne computes te ipsum in multitudine peccatorum.

‡ Memento quoniam ira non tardabit.

‡ Humilia valdè animam tuam, quoniam vindicta impij ignis & vermis.

ζ.

1 ‡ Μὴ ποίει κακά, καὶ οὐ μή σε καταλάβῃ κακά.

2 ‡ ἀπόστηθι ἀπὸ ἀδίκου, καὶ ἐκκλινεῖ ἀπὸ σοῦ ἁμαρτία.

3 ‡ υἱὲ μὴ σπείρεις ἐπ' αὐλακας ἀδικίας, καὶ οὐ μὴ θερίσεις αὐτὰ ἑπταπλάσια.

4 ‡ μὴ ζήτει παρὰ κυρίου ἡγεμονίαν, μηδὲ παρὰ βασιλέως καθέδραν δόξης.

5 ‡ μὴ δικαιοῦ ἔναντι κυρίου, καὶ παρὰ βασιλεῖ μὴ σοφίζου.

6 ‡ μὴ ζήτει γενέσθαι κριτής, καὶ οὐκ ἰσχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας. μήποτε αἰσχυνθῇς ἀπὸ προσώπου δυνάστου, καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν εὐθύτητί σου.

7 ‡ μὴ ἁμάρτανε εἰς πλῆθος πόλεως, καὶ οὐ μὴ καταβάλῃς σεαυτὸν ἐν ὄχλῳ.

8 ‡ μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν. ἐν γὰρ μιᾷ οὐκ ἀθῷος ἔσῃ.

11 ‡ μὴ εἴπῃς, τῷ πλήθει τῶν δώρων μου ἐπόψεται, καὶ ἐν τῷ προσενέγκαι με θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται. μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ σου, καὶ ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ παρίδῃς.

12 ‡ μὴ καταγέλα ἀνθρώπου ὄντα ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν καὶ ὑψῶν.

13 ‡ μὴ ἐρωτήσῃς ψεῦδος ἐπ' ἀδελφῷ σου, μηδὲ φίλῳ τὸ ὅμοιον ποίει.

14 ‡ μὴ θέλε ψεύδεσθαι πᾶν ψεῦδος, ὁ γὰρ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ εἰς ἀγαθόν.

15 ‡ μὴ ἀδολέσχει ἐν πλήθει πρεσβυτέρων, καὶ μὴ δευτερώσῃς λόγον ἐν προσευχῇ σου.

16 ‡ μὴ μισήσῃς πόνον ἐργασίαν καὶ γεωργίαν ὑπὸ ὑψίστου ἐκτισμένην.

17 ‡ μὴ προσλογίζου σεαυτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν.

18 ‡ μνήσθητι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ.

19 ‡ Ταπείνωσον σφόδρα τὸ πνεῦμά σου, ὅτι ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ.

CP. VII.

1 NOli facere mala, & non te
2 apprehendent. ‡ Discede
A de ab iniquo, & deficient mala
3 abs te. ‡ Fili, non semines mala in sulsis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum.

4 ‡ Noli quærere ab homine ducatum, neque à rege cathedram honoris.

5 ‡ Nó te iustifices ante Deũ, quoniam agnitor cordis ipse est, & penes regem noli velle videri sapiens.

6 ‡ Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne fortè extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua.

7 ‡ Non pecces in multitudine ciuitatis, nec te immittas in populum.

8 ‡ Neq; alliges duplicia peccata. nec enim in vno eris im-
9 munis. ‡ Noli esse pusillanimis in animo tuo.

10 ‡ Exorare & facere eleemosynam ne despicias.

11 ‡ Ne dicas, In multitudine munerum meorum, respiciet Deus, & offerente me Deo altissimo munera mea suscipiet.

12 ‡ Noñ irrideas hominem in amaritudine animæ; est enim qui humiliat & exaltat circũspector Deus.

15 ‡ Noli amare mendacium
B aduersus fratrem tuum, neque in amicum similiter facias.

14 ‡ Noli velle mentiri omne mendacium; assiduitas enim illius non est bona.

15 ‡ Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum, & nón iteres verbum in oratione tua.

16 ‡ Non oderis laboriosa opera, & rusticationem creatam ab Altissimo.

17 ‡ Non te reputes in multitudine indisciplinatorum.

18 ‡ Memento iræ, quoniam non tardabit.

19 ‡ Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij ignis & vermis.

* Noli præuaricari in amicum pecuniæ differentē, neq; fratrē charissimū auro ſpreueris. * Noli diſcedere à muliere ſenſata & bona, quã ſortitus es in timore Dñi; gratia enim verecundiæ illius ſuper aurũ. * Non lędas ſeruum in veritate operantē, neque mercenariũ dantē animam ſuam.

Inf.33.d * Seruus ſenſatus ſit tibi, dilectus quaſi anima tua, nõ defraudes illum libertate, neque inopē derelinquas illũ. * Pecora tibi ſunt, attende illis; & ſi ſunt vtilia, perſeuerēt apud te. * Filij tibi ſunt, erudi illos,

Inf.30.b & curua illos à pueritia eorũ.

* Filię tibi ſunt, ſerua corpus illarũ, & nõ oſtendas hilarem faciem tuam ad illas. * Trade filiam, & grande opus feceris, & homini ſenſato da illam.

* Mulier ſi eſt tibi ſecũdum animam tuam, non proiicias illam, & odibili non credas te in toto corde tuo. * Honora patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiſcaris.

* Memẽto quoniam niſi per illos natus nõ fuiſſes, & retribue illis, quomodo & illi tibi.

* In tota anima tua time Dñm, & ſacerdotes illius ſanctifica. in omni virtute dilige

Sup.3.b. eum qui te fecit, & miniſtros eius ne derelinquas. * Honora Deũ ex tota anima tua, & honorifica ſacerdotes, & propurga te cum brachiis.

* Da illis partem ſicut mandatum eſt tibi * Primitiarum & purgationis, & de negligentia tua purga te cũ paucis. * Datum brachiorũ tuorum, & ſacrificium ſanctificationis offeres Dñmo, & initia ſanctorum: * Et pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur propitiatio & benedictio tua. * Gratia datus in conſpectu omnis viuentis, & mortuo nõ prohibeas gratiam. * Non deſis plorantibus in conſolatione, & cum lugentibus ambula.

ECCLESIASTIC.

* μὴ ἀλλάξῃς φίλον ἀδιαφόρῳ χρυσίῳ μηδὲ ἀδελφὸν γνήσιον ὑπὲρ χρυσίον Ωφείρ.

* μὴ ἀφίστει γυναικὸς σοφῆς καὶ ἀγαθῆς, ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ τὸ χρυσίον.

* μὴ κακώσῃς οἰκέτην ἐργαζόμενον ἐν ἀληθείᾳ, μηδὲ μίσθιον διδόντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

* οἰκέτην σωφρονοῦντα ἀγαπάτω σου ἡ ψυχή, μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευθερίας. * κτήνη σοί ἐστιν, ἐπισκέπτου αὐτά, καὶ εἰ ἔστι σοι χρήσιμα, ἐμμενέτω σοι. * τέκνα σοί ἐστι, παίδευσον αὐτά, καὶ κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτῶν.

* θυγατέρες σοι εἰσί, φύλαξε τὸ σῶμα αὐτῶν, καὶ μὴ ἱλαρύνῃς πρὸς αὐτὰς τὸ πρόσωπόν σου.

* ἔκδος θυγατέρα, καὶ ἔσῃ τετελεκὼς ἔργον μέγα, καὶ ἀνδρὶ συνετῷ δώρησαι αὐτήν.

* γυνή σοι ἐστὶ κατὰ ψυχήν, μὴ ἐκβάλῃς αὐτήν· μισουμένῃ δὲ μὴ ἐκδῶς σεαυτόν.

* ἐν ὅλῃ καρδίᾳ δόξαζε τὸν πατέρα σου, καὶ μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπιλάθῃ.

* μνήσθητι ὅτι δι' αὐτῶν ἐγεννήθης, καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς, καθὼς αὐτοί σοι.

* ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου φοβοῦ τὸν κύριον, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε. ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιήσαντά σε, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλίπῃς.

* φόβου τὸν κύριον, καὶ δόξαζον ἱερέα. * καὶ δός τὴν μερίδα αὐτῷ καθὼς ἐντέταλταί σοι, * ἀπαρχὴν καὶ περὶ πλημμελείας,

* καὶ δόσιν βραχιόνων, καὶ θυσίαν ἁγιασμοῦ καὶ ἀπαρχὴν ἁγίων.

* καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου.

* χάρις δόματος ἔναντι παντὸς ζῶντος, καὶ ἐπὶ νεκρῷ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν.

* μὴ ὑστέρει μετὰ κλαιόντων, καὶ μετὰ πενθούντων πορεύθητι.

* *Ne commutes amicum indifferenter ſecundùm aliquid, neque fratrem legitimum in auro Suphir.*

* *Ne diſcedas à muliere ſapiente & bona; nam gratia eius ſuper aurum.*

* *Ne lędas ſeruum operantem in veritate, neque mercenarium dantem animam ſuam.*

* *Seruum prudentem diligat tua anima, ne defraudes illum libertate.*

* *Pecora tibi ſunt, attende illis: & ſi ſunt tibi vtilia, permaneant apud te.*

* *Filij tibi ſunt, erudi illos, & curua à iuuentute collum eorum.*

* *Filiæ tibi ſunt, attende corpori earum, & ne hilarem oſtendas ad illas faciem tuam.*

* *Trade filiam, & perfeceris opus magnum, & homini prudenti da illam.*

* *Vxor tibi eſt ſecundùm animã, ne abijcias eam; odibili autẽ ne tradas teipſum.*

* *In toto corde honora patrem tuum, & matris dolorum partus ne obliuiſcaris.*

* *Memento quòd propter eos natus es, & quid retribues eis, ſicut ipſi tibi.*

* *In tota anima tua cole Dominum, & ſacerdotes eius mirare. In tota virtute dilige eum qui fecit te, & miniſtros eius nẽ derelinquas.*

* *Time Dominum, & honora ſacerdotem,*

* *Et da partẽ ei ſicut mãdatum eſt tibi.* * *Primitias & de delicto,*

* *Et donum brachiorum, & ſacrificium ſanctificationis & primitias ſanctorum;*

* *Et pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur benedictio tua.* * *Gratia doni in conſpectu omnis viuentis, & in mortuo ne prohibueris gratiam.* * *Ne deſis plorantibus, & cũ lugentibus luge.*

* *Ne te pigeat visitare infirmum; ex enim talibus dilige-* 39
ris. * *In omnibus sermonibus tuis memorare nouissima tua, & in seculum* 40
non peccabis.

CAP. VIII.

NE litiges cũ homine po- 1
tente, ne fortè incidas in manus illius.

* *Ne contendas cum ho-* 2
mine locuplete, ne fortè contra trahat tuum pondus.

* *Multos enim perdidit* 3
aurum, & corda regum inclinauit. * *Ne litiges cum* 4
homine loquace, & ne struas super ignem illius ligna.

* *Ne ludas cum indocto,* 5
ne inhonorentur maiores tui.

* *Ne improperes homini* 6
auertenti se à peccato: memẽto quòd omnes sumus in increpationibus.

* *Ne inhonores hominem* 7
in senectute sua, & enim ex nobis senescunt.

* *Ne gaudeas in mortuo* 8
inimicissimo tuo, memento quòd omnes morimur.

* *Ne despicias narrationẽ* 9
sapientum, & in prouerbiis eorum conuersare.

* *Quoniam ab ipsis disces* 10
disciplinam, & seruire magnatibus faciliter.

* *Ne discedas à narratio-* 11
ne seniorum; & enim ipsi didicerunt à patribus suis.

* *Quoniam ab illis disces* 12
intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum.

* *Ne accendas carbones* 13
peccatoris, ne incendaris in igne flammæ illius.

* *Ne exurgas à facie cõtu-* 14
melioſi, ne insideat sicut insidiæ ori tuo. * *Ne fœnereris* 15
homini fortiori te; et si fœneraueris, quasi qui perdidit, esto. * *Ne spõdeas super vir-* 16
tutem tuã; & si spoponderis, quasi soluturus cogita.

* *Ne iudices contra iudi-* 17
cem, secũdum enim opinionẽ eius iudicabunt eum.

39 * μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄῤῥω-
σον, ἐν γὰρ τούτων ἀγαπηθήσῃ·
40 * ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνή-
σκου τὰ ἔσχατά σου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
οὐχ ἁμαρτήσεις.

ή.

1 * Μὴ διαμάχου μὲ ἀνθρώπου
δυνάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς
χεῖρας αὐτοῦ.
2 * μὴ ἔριζε μὲ ἀνθρώπου πλουσίου,
μήποτε ἀντιστήσει σου τὸ ὁλκεῖόν.
3 * πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε τὸ χρυσίον
καὶ καρδίας βασιλέων ἐξέκλινε.
4 * μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου
γλωσσώδους, καὶ μὴ ἐπισωρεύσῃς
ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα.
5 * μὴ παίζαις μετὰ ἀπαιδεύτου ἵνα
μὴ ἀτιμάζωσι σου οἱ προγονοί σου.
6 * μὴ ὀνείδιζε ἀνθρωπον ἐπιστρέ-
φοντα ἀπὸ ἁμαρτίας, μνήσθητι ὅτι
πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτιμίοις.
7 * μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γή-
ρᾳ αὐτοῦ, καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσι.
8 * μὴ ἐπιχαίρε ἐπὶ νεκρῷ τῷ ἐχ-
θροτάτῳ σου, μνήσθητι ὅτι πάντες τε-
λευτῶμεν.
9 * μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν,
καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν διατρέφου.
10 * ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ παιδεί-
αν, καὶ λειτουργῆσαι μεγιστᾶσιν εὐμα-
ρῶς.
11 * μὴ ἀφόχει διηγήματος γε-
ρόντων, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον πα-
ρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν.
12 * ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ σωφρο-
σύνην, καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι ἀπό-
13 κρισιν. * μὴ ἔκκαιε ἀνθρακας ἁ-
μαρτωλοῦ, μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυ-
14 ρὶ φλογὸς αὐτοῦ. * μὴ ἀναστῇς
ἀπὸ προσώπου ὑβριστοῦ, ἵνα μὴ ἐγ-
καθίσῃ ὡς ἔνεδρον τῷ στόματί σου.
15 * μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυροτέ-
ρῳ σου, καὶ ἐὰν δανείσῃς, ὡς ἀπολωλε-
16 κὼς γίνου. * μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δύ-
ναμίν σου, καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ, ὡς ἀποτίσων φρόντισον.
17 * μὴ δικάζε κατὰ κριτοῦ, κατὰ
γὰρ τὴν δόξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτόν.

39 Non te pigeat visitare infirmum, ex his enim in dile-
40 ctione firmaberis. * In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua; & in æternum non peccabis.

CAP. VIII.

1 NOn litiges cũ homine po- Inf. 31.a
A tente, ne fortè incidas in
2 manus illius. * Nõ contẽdas cum viro locuplete, ne fortè cótra te constituat litem tibi.
3 * Multos enim perdidit aurum & argentũ, & vsq; ad cor
4 regũ extẽdit & cõuertit. * Nõ litiges cum homine linguato, & nõ strues in ignẽ illi⁹ ligna.
5 * Nõ cõmunices homini indocto, ne malè de pgenie tua
6 loquatur. * Ne despicias hominẽ auertentem se à peccato,
B neq; improperes ei. memento quoniã omnes in corruptione
7 sumus. * Ne spernas hominẽ in sua senectute, etenim ex no-
8 bis seneſcũt. * Noli de mor- Inf. 25.b
tuo inimico tuo gaudere, sciẽs quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus venire.
9 * Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium, & in prouerbiis eorum conuer-
10 sare. * Ab ipsis enim disces sapientiam & doctrinam intellectus, & seruire magnatis sine querela.
11 * Non te prætereat narratio seniorũ. ipsi enim didicerunt
12 à patribus suis. * Quoniam ab ipsis disces intellectum, &
C in tempore necesitatis dabis
13 responsum. * Non incendas carbones peccatorum arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum.
14 * Ne contra faciem stes contumelioſi, ne sedeat quasi in-
15 sidiator ori tuo. * Noli fœnerari homini fortiori te: quòd si fœneraueris, quasi perditum
16 habe. * Non spondeas super virtutem tuam; quòd si spoponderis, quasi restituens
17 cogita. * Non iudices cõtra iudicem, quoniam secundum quod iustum est, iudicat.

Cum audace nõ eas in via, ne fortè grauet mala ſua in te. ipſe enim ſecundũ voluntatẽ ſuã vadit, & ſimul cũ ſtultitia ipſius peries. Cũ iracũdo nõ facias rixã, & cũ audace nõ eas in deſertũ, quoniã quaſi nihil eſt ante illũ ſanguis, & vbi nõ eſt adiutoriũ, elidet te. Cum fatuis conſiliũ nõ habeas, non enim poterũt diligere, niſi quę eis placẽt. Corã extraneo ne facias conſiliũ, neſcis enim q̃d pariet. Nõ omni homini cor tuũ manifeſtes, ne fortè inferat tibi gratiã falſam, & conuitietur tibi.

CAP. IX.

NOn zeles mulierem ſinus tui, ne oſtẽdat ſuper te malitiam doctrinæ nequã. Nõ des mulieri poteſtatem animę tuæ, ne ingrediatur in virtute tua, & cõfundaris. Ne reſpicias mulierẽ multiuolam, ne fortè incidas in laqueos illius. Cũ ſaltatrice ne aſſiduus ſis, nec audias illã, ne fortè pereas in efficacia illius. Virginẽ ne cõſpicias, ne fortè ſcandalizeris in decore illius. Ne des fornicariis animã tuã in villo, ne perdas te & hæreditatem tuã. Noli circũſpicere in vicis ciuitatis, nec oberraueris in plateis illius. Auerte faciem tuam à muliere compta, & ne circunſpicias ſpeciem alienã. Propter ſpeciem mulieris multi perierunt, & ex hoc cõcupiſcentia quaſi ignis exardeſcit. Omnis mulier quæ eſt fornicaria, quaſi ſtercus in via ab omnibus prætereuntibus cõculcabitur. Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti ſunt; colloquium enim illius quaſi ignis exardeſcit. Cum aliena muliere non ſedeas omnino, nec accumbas cum ea ſuper cubitum. Et non alterceris cum illa in vino, ne forte declinet cor tuum in illam, & ſanguine tuo labaris in perditionem.

ECCLESIASTIC.

‡ μὴ θλιμροῦ μὴ πορεύῃ ἐν ὁδῷ, ἵνα μὴ βαρυνθῇ κτ Θοῦ, αὐτὸς γὰρ κτ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιήσει, & τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ σωαπολῇ.

‡ μὴ θυμώδους μὴ ποιήσῃς μάχλω, & μὴ πορεύῃ μετ' αὐτοῦ τὴν ἔρημον. ὅτως ὡδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα, & ὅπου οὐκ ἔστι βοήθεια καταβαλεῖ σε ἐκεῖ.

‡ μὴ μωροῦ μὴ συμβουλεύῃ, ὁ γὰρ δυνήσεται λόγον κρύψαι.

‡ ἐνώπιον ἀλλοτρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν, ὁ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται.

‡ παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔκφαινε τὴν καρδίαν Θου, & μὴ ἀναφερέτω Θοι χάριν ψευδῆ.

Θ'.

‡ Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου Θου, μὴ δὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυτὸν παιδείαν πονηράν.

‡ μὴ δῷς γυναικὶ τὴν ψυχήν Θου, ἐμβιβῶσαι αὐτὴν ἐπὶ τὴν ψυχήν Θου.

‡ μὴ ἀπαντήσῃ γυναικὶ ἑταιριζομένῃ, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς.

‡ μετὰ ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχιζε, μήποτε ἁλῶς ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῆς.

‡ παρθένου μὴ καταμένθανε, μήποτε σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιμιοις αὐτῆς. ‡ μὴ δῷς πόρναις τὴν ψυχήν Θου, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τὴν κληρονομίαν Θου.

‡ μὴ περιβλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως, καὶ ἐν τοῖς ἐρήμοις αὐτῆς μὴ πλανᾶσθε. ‡ ἀπόστρεψον ὀφθαλμὸν ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου, & μὴ καταμένθανε κάλλος ἀλλότριον.

‡ ἐν γὰρ κάλλει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, & ἐκ τούτου φιλία ὡς πῦρ ἐκκαίεται, καὶ μὴ καταλιθῇς ἐπ' ἀγκαλῶν μετ' αὐτῆς.

‡ μετὰ ἐπιθύμου γυναικὸς μὴ κάθου τοπίωλον.

‡ καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς μετ' αὐτῆς ἐν οἴνῳ. μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ ψυχή Θου ἐπ' αὐτῇ, & τῷ πνεύματί Θου ὀλισθῇς εἰς ἀπώλειαν.

‡ *Cum audace ne eas in via, ne grauetur contra te; ipſe enim ſecundùm voluntatem ſuam faciet, & cum ſtultitia ipſius ſimul peribis.*

‡ *Cum iracundo ne feceris rixam, & ne eas cum eo in deſertum. Sic nihil in oculis eius ſanguis, & vbi non eſt adiutorium, deijciet te illic.*

‡ *Cum fatuo non habeas conſilium, non enim poterit verbum cælare.*

‡ *Coram extraneo ne facias occultum, non enim cognoſcis quid pariet.*

‡ *Omni homini ne manifeſtes cor tuum, & ne referat tibi gratiam falſam.*

CAP. IX.

‡ *NE zeles mulierem ſinus tui, neque oſtẽdas in te diſciplinam malam.*

‡ *Ne dederis mulieri animam tuam, vt aſcendat ipſa ſuper animam tuam.*

‡ *Ne occurras mulieri meretrici, ne fortè incidas in laqueos illius.*

‡ *Cum cantatrice ne aſſiduus ſis, ne fortè capiaris in exercitijs eius.*

‡ *Virginem ne conſideres, ne fortè ſcandalizeris in pœnis eius.*

‡ *Ne dederis ſcortis animam tum, ne perdas hæreditatem tuam.*

‡ *Ne circunſpicias in vicis ciuitatis, & in deſertis illius ne erres.*

‡ *Auerte oculum à muliere formoſa, & ne conſideres ſpeciem alienam.*

‡ *In enim ſpecie mulieris multi errauerunt, & ex hoc amicitia vt ignis accenditur, & ne accubueris in vlnis cum ea.*

‡ *Cum coniugata muliere ne ſedeas omnino.*

‡ *Et ne conuerſeris cum ea in vino: ne fortè declinet anima tua in illam, & ſpiritu tuo labaris in perditionẽ.*

* *Ne derelinquas amicum* 14
antiquum. nam nouus nō est
æqualis illi.
* *Vinum nouum, amicus* 15
nouus; si inueteratus fuerit,
cum lætitia bibes illud.
* *Ne imiteris gloriam pec-* 16
catoris, non enim nosti quæ
est subuersio eius.
* *Ne placeas tibi appro-* 17
bationibus impiorū. memen-
to quòd vsque ad inferos non
iustificabuntur.
* *Longè abesto ab homine* 18
qui potestatem habet occidē-
di, & non suspicaberis timo-
rem mortis.
* *Et si accesseris, ne erres,* 19
ne auferat vitam tuam con-
tinuò.
* *Scito quòd in medio la-* 20
queorum pertransis, & su-
per pinnacula ciuitatis de-
ambulas.
* *Secundū virtutem tuam* 21
iecta de proximo, & cum
sapientibus consilium fac, cū
prudentibus sit disputatio
tua, & omnis narratio tua
in lege Altissimi.
* *Viri iusti sint conuiuæ* 22
tui, & in timore Domini sit
gloriatio tua.
* *In manu artificum opus* 24
laudabitur, & princeps po-
puli sapiens in sermone suo.
* *Terribilis in ciuitate sua* 25
homo linguosus: & petulans
in verbo suo, odio erit.

CAP. X.

IVdex sapiens docet populū 1
suum, & principatus pru
dentis protensus erit.
* *Secundum iudicem po-* 2
puli, sic & ministri eius; &
secundum gubernatorem ci-
uitatis, omnes inhabitantes
eam. * *Rex insipiens perdet* 3
populū suū, & ciuitas habi-
tabitur in intellectu potentū.
* *In manu Domini pote-* 4
stas terræ, & vtilem suscita-
bit ad tempus super eam.
* *In manu Domini felici-* 5
tas hominis, & faciei scribæ
imponet gloriam suam.

14 * μὴ ἐγκαταλίπῃς φίλον πρεσβύτην· ὁ γὰρ τοιοῦτος οὐκ ἔσται σοι πίστις αὐτοῦ. οἶνος νέος, φίλος νέος· ἐὰν παλαιωθῇ μετ' εὐφροσύνης πίεσαι αὐτόν.

16 * μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρτωλοῦ, οὐ γὰρ οἶδας τίς ἐστιν ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ.

17 * μὴ εὐδοκήσῃς εὐδοκίαις ἀσεβῶν· μνήσθητι ὅτι ἕως ἄδου οὐ μὴ δικαιωθῶσι.

18 * μακρὰν ἄπεχε ἀπὸ ἀνθρώπου ὃς ἐξουσίαν ἔχει τοῦ φονεύειν, καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θανάτου.

19 * καὶ ἐὰν προσέλθῃς, μὴ πλημμελήσῃς, ἵνα μὴ ἀφέλῃ τὴν ζωήν σου παραχρῆμα.

20 * Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις, καὶ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως περιπατεῖς.

21 * κατὰ τὸν ἰσχυόν σου σόφισαι τοῦ πλησίον, καὶ μετὰ σοφῶν βουλεύου, μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου, καὶ πᾶσα διήγησις σου ἐν νόμῳ ὑψίστου.

22 * ἄνδρες δίκαιοι ἔστωσαν συνδειπνοί σου, καὶ ἐν φόβῳ κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου.

24 * ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ ὁ ἡγούμενος λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ.

25 * φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσσώδης, καὶ ὁ προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

ι.

1 * Κριτὴς σοφὸς παιδεύει τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τεταμένη ἔσται.

2 * κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ· καὶ κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως, πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.

3 * βασιλεὺς ἀπαίδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πόλις οἰκισθήσεται ἐν συνέσει δυναστῶν. * ἐν χειρὶ κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς, καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.

5 * ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρὸς καὶ προσώπῳ γραμματέως ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ.

14 * Ne derelinquas amicū antiquum, nouus enim non erit
15 similis illi. * Vinū nouū, amicus nouus. veteraſcat, & cum
16 ſuauitate bibas illud. * Non zeles gloriam & opes peccatoris, non enim ſcis quæ futura
17 ſit illius ſubuerſio. * Nō placeat tibi iniuria iniuſtorum, ſciens quoniam vſq; ad inferos non placebit impius.
18 * Longè abeſto ab homine, poteſtatē habente occidendi, & non ſuſpicaberis timorem
19 mortis. * Et ſi acceſſeris ad ilD lum, noli aliquid committere, ne fortè auferat vitam tuam.
20 * Communionē mortis ſcito, quoniā in medio laqueorū ingredieris, & ſuper dolentiū
21 arma ambulabis. * Secundū virtutem tuam caue te à proximo tuo, & cum ſapientibus & prudentibus tracta.
22 * Viri iuſti ſint tibi conuiuæ, & in timore Dei ſit tibi
23 gloriatio. * Et in ſenſu ſit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in præceptis Al-
24 tiſsimi. * In manu artificum 3.Reg.3. opera laudabuntur, & principes populi in ſapientia ſermonis ſui: in ſenſu verò ſenio-
25 rum, verbum. * Terribilis eſt in ciuitate ſua homo linguoſus: & temerarius in verbo ſuo odibilis erit.

CAP. X.

AIVdex ſapiens iudicabit populum ſuum, & principatus ſenſati ſtabilis erit.
2 * Secundum iudicem populi, ſic & miniſtri eius, & qualis rector eſt ciuitatis, tales &
3 inhabitantes in ea. * Rex inſipiens perdet populū ſuum, & ciuitates inhabitabūtur per ſenſum prudentium.
4 * In manu Dei poteſtas terræ, & execrabilis omnis iniquitas gentium, & vtilem rectorem ſuſcitabit in tempus ſuper illam.
5 * In manu Dei poteſtas hominis, & ſuper faciē ſcribę imponet honorem ſuum.

* Omnis iniuriæ proximi ne memineris, & nihil agas in operibus iniuriæ.

Leu. 19. * Odibilis coram Deo est & hominibus superbia, & execrabilis omnis iniquitas gentiũ. * Regnũ à gente in gentẽ trásfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, ac diuersos dolos. * Auaro autẽ nihil est sceleſtius. * Quid superbis terra & cinis? nihil est iniquiꝰ quàm amare pecuniã. hic enim & animã suam venalem habet, quoniã in vita sua proiecit intima sua. * Omnis potẽtatus breuis vita, languor plixior grauat medicũ. * Bre-uem languorẽ prę scidit medicus, sicut & rex hodie est, & cras morietur.

* Cùm enim morietur homo, hæreditabit serpentes, & beſtias, & vermes.

* Initium superbiæ hominis apoſtatare à Deo, quoniam ab eo, qui fecit illum, receſſit cor eius: * Quoniã initiũ omnis peccati est superbia, qui tenue rit illã, adimplebitur maledictis, & subuertet eũ in finem.

* Propterea exhonorauit Dñs conuẽtus malorũ, & deſtruxit eos vsque in finem.

* Sedes ducum superborũ deſtruxit Deus; & sedere fecit mites pro eis.

* Radices gentiũ superbarũ arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus, * Terras gẽtium euertit Dominus, & perdidit eas vsque in fundamentum. * Arefecit Deus ex ipsis, & disperdidit eos, & ceſſare fecit memoriam eorum à terra. * Memoriam superborum perdidit Deus, & reliquit memoriam humiliũ sensu. * Non est creata hominibus superbia, neque iracũdia nationi mulierum. * Semen hominum honorabitur hoc quod timet Deum; semen autem hoc exhonorabitur, quod præterit mandata Domini.

ECCLESIASTIC.

* Ἐπὶ παντὶ ἀδικήματι, μὴ μνησθῇς τῷ πλησίον, & μὴ ποιήσατε μηδὲν ἐν ἔργοις ὕβρεως.

* μισητὴ ἐναντι κυρίου & ἀνθρώπων ὑπερηφανία, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων πλημμέλεια ἀδικίας.

* βασιλεία ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος μετάγεται διὰ ἀδικίας καὶ ὕβρεις & χρήματα δόλια, τί ὑπερηφανεύεται γῆ καὶ σποδός; * φιλαργύρου μιᾷ γὰρ ὁδὸν ἀνομώτερον.

* οὗτος γὰρ καὶ τῷ ἑαυτοῦ ψυχῷ ἐκπεραιτον ποιεῖ· ὅτι ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἔρριψεν τὰ ἐντόσια αὐτοῦ.

* μακρὸν ἀῤῥώστημα κόπτει ἰατρός, & βασιλεὺς σήμερον, & αὔριον τελευτήσει.

* ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον, κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία, & σκώληκας.

* ἀρχὴ ὑπερηφανίας, ἀνθρώπου ἀφίσταται ἀπὸ κυρίου, καὶ ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ καρδία αὐτοῦ. * ὅτι ἀρχὴ ἁμαρτίας ὑπερηφανία, καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξεχεῖται βδέλυγμα, & κατασταφήσεται εἰς τέλος. * διὰ τοῦτο παρεδόξασε κύριος τὰς ἐπαγωγὰς καὶ κατέστρεψεν εἰς τέλος αὐτούς.

* θρόνους ἀρχόντων καθεῖλεν ὁ κύριος, & ἐκάθισε πραεῖς ἀντ' αὐτῶν ἔνδοθεν. * ῥίζας ἐθνῶν ὑπερηφάνων ἐξεῖλε κύριος, καὶ ἐφύτευσεν ἀντ' αὐτῶν ἐν δόξῃ ταπεινούς. * χώρας ἐθνῶν κατέστρεψε κύριος, καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰς ἕως θεμελίων γῆς.

* ἐξῆρεν ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπώλεσεν αὐτούς. * καὶ κατέπαυσεν ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

* οὐκ ἔκτισαι ἀνθρώποις ὑπερηφανία, ἀλλ' ὀργὴ θυμοῦ γυναιξὶν.

* σπέρμα ἀσφαλείας φοβούμενοι κύριον, & ἔντιμον φύτευμα ἀγαπῶντες αὐτόν. σπέρμα ἀτιμίας οἱ μὴ προσέχοντες τῷ νόμῳ, σπέρμα πλανήσεως οἱ παραβαίνοντες ἐντολάς.

* In omni iniuria, ne irascaris proximo, & ne facias quippiam in operibus iniuriæ. * Odibilis coră Domino & hominibus superbia, & ex ambobus error iniustitiæ. * Regnũ de gente in gentem transfertur propter iniustitias, & iniurias, & opes dolosas; quid superbit terra & cinis? * Auaro quidem enim nihil iniquius. * Hic enim & suam animam venalem facit: quoniam in vita sua proiecerunt intima sua. * Longum morbum incidit medicus, & rex hodie, & cras morietur. * Cùm enim moriatur homo, hæreditabit serpentes & beſtias, & vermes. * Initium superbiæ, hominis recedentis à Domino, & ab eo qui fecit illum receſſit cor eius. * Quoniam initium peccati superbia, & qui tenuerit illã, iniuriabit abominationem, & subuertetur in finem. * Propter hoc exhonorauit Dominus inductiones, & subuertit in finem illos. * Sedes imperantium deſtruxit Dominus, & sedere fecit mites pro eis intus. * Radices gentium superbarum abſtulit Dominus, & plantauit pro illis in gloria humiles. * Regiones gentium subuertit Dominus, & perdidit eas vsque ad fundamenta terræ. * Abſtulit ex eis & perdidit eos. * Et ceſſare fecit à terra memoriam eorum. * Non creata est hominibus superbia, neque ira furoris generationibus mulierũ. * Semen securitatis qui timent Dominum, & pretiosa planta qui diligũt illum. Semen ignominiæ qui non attendunt legi; semen erroris qui transgrediuntur mandata.

* *In medio fratrum rector illorum honoratus, & qui timet Dominũ in oculis illius.*
* *Ante finem initium timor Domini; abiectio autem principatus obduratio et superbia: diues & honoratus & pauper gloriatio eorum timor Domini.*
* *Nõ iustũ inhonorare pauperẽ intelligentẽ, & nõ decet honorare virũ peccatorẽ.*
* *Magnates & iudices et potentes honorabuntur, & non est aliquis eorum maior timente Dominum.*
* *Seruo prudẽti liberi seruient, & vir sapiens non murmurabit correptus.*
* *Ne velis videri sapiens in faciendo opus tuum, & ne extollas te in tempore angustiæ tuæ:*
* *Melius enim qui operatur & abũdat in omnibus quàm qui gloriatur & eget pane.*
* *Fili in mãsuetudine tua honora animam tuam, & da illi honorem secundum dignitatem eius.* * *Peccantem in animam suam quis iustificabit? et quis honorabit inhonorantem vitam suam?*
* *Pauper honoratur propter scientiam suam, et diues honoratur propter diuitias suas.*
* *Qui est honoratus in paupertate, & in diuitijs quanto magis?*

CAP. XI.

SApientia humilis exaltabit caput illius, & in medio magnatum collocabit eum.
* *Ne laudes virum in specie sua, & ne abomineris hominem in visu suo.*
* *Breuis in volatilibus apis, & principatus dulcorũ fructus eius.* * *In indumento vestimẽtorũ ne glorieris, et in die gloriæ ne extollaris, quoniã mirabilia opera Dñi sunt; & occulta opera eius hominibus.* * *Multi tyranni sederunt super pauimenta, at insuspicatus tulit diadema.*

24 * ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ὁ ἡγούμενος αὐτῶν ἔντιμος, καὶ οἱ φοβούμενοι κύριον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
25 * δόξα πλουσίων καὶ πενήτων φόβος κυρίου· ἐπὶ δὲ ἀρχόντων σκληρυσμὸς καὶ ὑπερηφανία· πλούσιος καὶ ἔνδοξος καὶ πτωχὸς τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος κυρίου.
26 * δικαίως ἀτιμάσαι πτωχὸν συνετόν, καὶ οὐ καθήκει δοξάσαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν.
27 * μεγιστᾶνες καὶ κριταὶ καὶ δυνάσται δοξασθήσονται, καὶ οὐκ ἔστι τὶς αὐτῶν μείζων τοῦ φοβουμένου τὸν κύριον.
28 * οἰκέτῃ συνετῷ ἐλεύθεροι λειτουργήσουσι· καὶ ἀνὴρ ἐπιστήμων οὐ γογγύσει παιδευόμενος.
29 * μὴ σοφίζου ποιῆσαι τὸ ἔργον σου, καὶ μὴ δοξάζου ἐν καιρῷ σενοχωρίας σου.
30 * κρεῖσσον γὰρ ὁ ἐργαζόμενος καὶ περισσεύων ἐν πᾶσιν, ἢ ὁ δοξαζόμενος καὶ ἐπιλείπων ἄρτου.
31 * τέκνον ἐν πραΰτητί σου δόξαζον τὴν ψυχήν σου, καὶ δὸς αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς.
32 * τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίς δικαιώσει; καὶ τίς δοξάσει τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ;
33 * πτωχὸς δοξάζεται διὰ ἐπιστήμην αὐτοῦ, καὶ πλούσιος δοξάζεται διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ.
34 * ὁ δεδοξασμένος ἐν πτωχείᾳ, πόσῳ μᾶλλον ἐν πλούτῳ;

ια'.

1 * Σοφία ταπεινοῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ μεγιστάνων καθίσει αὐτόν.
2 * μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ, καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει αὐτοῦ.
3 * μικρὸς ἐν πετεινοῖς ἡ μέλισσα, καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρπὸς αὐτῆς.
4 * ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαίρου, ὅτι θαυμαστὰ τὰ ἔργα κυρίου ἐσί, καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνθρώποις.
5 * πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπ' ἐδάφους, οὐ δ' ἀνυπονόητος ἐφόρεσε διάδημα.

24 * In medio fratrum rector illorũ in honore, & qui timẽt Dominũ, erũt in oculis illius.
25 * Gloria diuitũ honoratorũ, & pauperum timor Dei est.
26 * Non despicere hominem iustũ pauperẽ, & non magnificare virum peccatorẽ diuitẽ.
27 * Magnus est iudex, & potens est in honore, & non est maior illo qui timet Deum. Pro. 17 a 21. b. Inf. 19. b
28 * Seruo sensato liberi seruient, & vir prudens & disciplinatus nõ murmurabit correptus, & insscius non honorabitur.
29 * Noli extollere te in faciendo opere tuo, & noli cunctari in tempore angustię.
30 * Melior est qui operatur, & abundat in omnibus, quàm qui gloriatur, & eget pane.
31 * Fili, in mansuetudine serua animã tuam, & da illi honorem secundũ meritũ suum.
32 * Peccantẽ in animã suam, quis iustificabit? & quis honorificabit exhonorantẽ animam suam?
33 * Pauper gloriatur per disciplinam & timorem suum, & est homo qui honorificatur propter substantiã suam.
34 * Qui autem gloriatur in paupertate, quantò magis in substantia! & qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.

CAP. XI.

1 *SApientia humiliati exaltabit caput illius, & in medio magnatorum consedere illum faciet.*
2 * Non laudes virum in specie sua, neque spernas hominem in visu suo.
3 * Breuis in volatilibus apis, & initium dulcoris habet fructus illius.
4 * In vestitu ne glorieris vnquam, nec in die honoris tui extollaris. quoniam mirabilia opera Altissimi solius, & gloriosa, & absconsa, & inuisa opera illius.
5 * Multi tyranni sederunt in throno, & insuspicabilis portauit diadema.

* Multi potentes oppreſsi ſunt valde, & glorioſi traditi ſunt in manus alterorum.

Pro.18.c * Priuſquam interroges, ne vituperes quenquam; & cùm interrogaueris, corripe iuſtè.

* Priuſquam audias, ne reſpondeas verbum, & in medio ſeniorum ne adiicias loqui.

* De ea re quæ te non moleſtat, ne certeris: & in iudicio peccantium ne conſiſtas.

* Fili, ne in multis ſint actus tui; & ſi diues fueris, non eris immunis à delicto. ſi enim ſecutus fueris, nõ apprehendes, & non effugies ſi præcurreris.

* Eſt homo laborans & feſtinans & dolens impius, & B tantò magis non abundabit.

* Eſt homo marcidus egens recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate; & oculus Dei reſpexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipſius. * Et exaltauit caput eius, & mirati ſunt in illo multi, & honorauerũt Deum. * Bona & mala, vita & mors; paupertas & honeſtas à Deo ſunt. * Sapientia, diſciplina & ſciẽtia legis apud Dominũ, dilectio & viæ bonorum apud ipſum. * Error & tenebræ peccatoribus concreata ſunt: qui autem exultãt in malis, conſeneſcũt in malo.

* Datio Dei permanet iuſtis, & profectus illius ſucceſſus habebit in æternum.

* Eſt qui locupletatur parcè agendo, & hęc eſt pars mercedis illius, in eo quod dicit:

* Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis ſolus, & neſcit quòd tẽpus prætereat illum, & mors C appropinquet & relinquet omnia aliis, & moriatur.

* Sta in teſtamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veteraſce.

* Ne manſeris in operibus peccatorum. confide autem in Deo, & mane in loco tuo.

* πολλοὶ δυνάσαι ἠπμάθησαν σφόδρα, καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν εἰς χεῖρας ἑτέρων.

* πρὶν ἢ ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ, νόησον πρῶτον καὶ τότε ἔπιτίμα.

* πρὶν ἢ ἀκοῦσαι, μὴ ἀποκρίνου, & ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρέμβαλλε ῥῆμα. * περὶ πράγματος οὐκ ἔστι σοι, μὴ ἔριζε, καὶ ἐν κρίσει ἁμαρτωλῶν μὴ συνέδρευε.

* τέκνον μὴ πολλὰ ἔστωσαν αἱ πράξεις σου· ἐὰν γὰρ πλουτήσῃς οὐκ ἀθῳωθήσῃ· & ἐὰν διώκῃς ὃ μὴ καταλάβῃς, & ὃ μὴ ἐκφύγῃς διαδράς.

* ἔστι κοπιῶν & πονῶν & σπεύδων, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὑστερεῖται.

* ἔστι νωθρὸς προσδεόμενος δυ- πλήψεως, ὑστερῶν ἰσχύϊ καὶ πλεισσύων πτωχείᾳ, καὶ ὀφθαλμὸς κυρίου ἐπέβλεψεν αὐτὸν εἰς ἀγαθά, & ἀνώρθωσεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ.

* καὶ ἀνύψωσε κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ σωτειδῶς, & ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ πολλοὶ θεωρήσαντες.

* ἀγαθὰ καὶ κακά, ζωὴ & θάνατος, πτωχεία & πλοῦτος παρὰ κυρίου ἐστί.

* σοφία καὶ ἐπιστήμη & γνῶσις νόμου παρὰ κυρίου· ἀγάπησις καὶ ὁδοὶ καλῶν ἔργων παρ' αὐτοῦ εἰσι.

* πλάνη καὶ σκότος ἁμαρτωλοῖς συνέκλεισαι, τοῖς δὲ γαυριῶσιν ἐπὶ κακὰ συγκεκραμένα κακία.

* λόγοις κυρίου παραμένει δύσεβέσι, καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ εὐοδοῖ εἰς τὸν αἰῶνα.

* ἔστι πλουτῶν ἀπὸ πολυχρονίου καὶ σφιγγίας αὐτοῦ, & αὕτη ἡ μερὶς αὐτοῦ ἀπὸ θεοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ἐν τῷ εἰπεῖν αὐτὸν· * δεῦρο εὐπαρασυν, καὶ νῦν φάγωμαι ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν μου ἀδιαλείπτως. καὶ οὐκ οἶδε τίς καιρὸς παρελεύσεται αὐτὸν, & καταλείψει αὐτὰ ἑτέροις & ἀποθανεῖται.

* στῆθι ἐν διαθήκῃ σου & ὁμίλει ἐν αὐτῷ, & ἐν τῷ ἔργῳ σου παλαιώθηθι. * μὴ θαύμαζε ἐν ἔργοις ἁμαρτωλοῦ, πίστευε δὲ κυρίῳ καὶ ἔμμενε τῷ πόνῳ σου.

* *Multi potentes inhonorati ſunt valdè, & glorioſi traditi ſunt in manus aliorũ.*

* *Priuſquam exquiras, ne accuſes: intellige primùm, & tunc reprehende.*

* *Priuſquam audias ne reſpondeas, & in medio ſermonum ne interijcias verbũ.*

* *De re de qua non eſt ad te, ne certes, & in iudicio peccatorum ne præſideas.*

* *Fili non erga multa ſint actus tui; ſi enim repletus fueris, non eris innocens; & ſi ſecutus fueris, non apprehendes, & non effugies au-* fugiens. * *Eſt laborans & operans, & feſtinans, & tanto magis eget.* * *Eſt piger egens auxilio, deficiens virtute & abundans paupertate: & oculus Domini reſpexit illum in bona, & erexit eum de humilitate ipſius.*

* *Et exaltauit caput eius à contritione, & mirati ſunt in illo multi qui viderunt.*

* *Bona & mala, vita & mors, paupertas & diuitiæ, à Domino ſunt.*

* *Sapientia & ſcientia et cognitio legis à Domino: dilectio & viæ bonorum operum ab ipſo ſunt.* * *Error et tenebræ peccatoribus cõcreata ſunt, at exultantibus in malis conſeneſcit malitia.*

* *Datio Domini permanet religioſis, & beneplacitum eius proſperatur in ſeculum.*

* *Eſt qui locupletatur ab attẽtione & parſimonia ſua, & hæc pars eius à mercede illius; in eo quod dicit ipſe,* * *Inueni requiẽ, et nũc manducabo à bonis meis aſſidue. Et non nouit quòd tempus præteribit ipſum, & relinquet illa aliis & morietur.*

* *Sta in teſtamento tuo et colloquere in illo, & in opere tuo veteraſce.* * *Ne mireris in operibus peccatoris, confide autem in Domino, & permane in labore tuo.*

* *Quoniam leue in oculis* 22
Domini velociter repentè di
tare pauperem.

* *Benedictio Domini in* 23
mercede pij, & in hora veloci germinat benedictionem eius.

* *Ne dixeris, Quæ est mihi* 24
necessitas complacentiæ, & à quo ex nũc erunt mihi bona?

* *Ne dicas, Sufficientia* 25
mihi sunt, & multa mihi quæ habeo, & quid ex nunc mali habebo in vita?

* *In die bonorum obliuio* 26
malorum, & in die malorum non recordabitur bonorum.

* *Quoniã leue coram Do-* 27
mino in die obitus reddere homini secundùm opera eius.

* *Malitia horæ obliuio-* 28
nem facit delitiarum, & consummationẽ hominis reuelatio operum illius.

* *Ante mortem ne dicas* 29
beatum aliquem, & in filijs suis cognoscetur vir.

* *Non omnẽ hominem in-* 30
ducas in domum tuam, multæ enim insidiæ diaboli.

* *Perdix capta in cauea,* 31
sic cor superbi, & vt prospector ascendens ad casum.

* *Nam bona in mala con-* 32
uertens insidiatur, & in electis imponet maculam.

* *Ab scintilla parua auge-* 33
tur pruna, & homo peccator ad sanguinem insidiatur.

* *Attende à malefactore,* 34
praua enim fabricat, ne fortè det tibi maculam in seculum.

* *Inhabitare fac peregri-* 35
num, & peruertet te in turbatione, & abalienabit te à proprijs tuis.

CAP. XII.

S*I benefeceris, scito cui* 1
facis, & erit gratia bonis tuis.

* *Benefac pio, & inuenies* 2
retributionem, & si non ab ipso, at ab Altissimo.

22 * ὅτι κοῦφον ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου διὰ τάχους ἐξάπινα πλουτίσαι πένητα.

23 * εὐλογία κυρίου ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς, καὶ ἐν ὥρᾳ ταχινῇ ἀναταλλει εὐλογίαν αὐτοῦ.

24 * μὴ εἴπῃς, τίς ἐστί μου χρεία ἀρεσκείας, ⁊ τίνι ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσαι μοι τὰ ἀγαθά;

25 * μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοι ἐστί, ⁊ πολλά μοι ἃ ἔχω, ⁊ τί ἀπὸ τοῦ νῦν κακωθήσομαι ἐν ζωῇ;

26 * ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν ἀμνησία κακῶν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν ὁ μνησθήσεται ἀγαθῶν.

27 * ὅτι κοῦφον ἔναντι κυρίου ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

28 * κάκωσις ὥρας ἐπιλησμονὴν ποιεῖ τρυφῆς, ⁊ συντέλειαν ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ.

29 * πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα, καὶ ἐν τέκνοις αὐτοῦ γνωσθήσεται ἀνήρ.

30 * μὴ πλούτα ἄνθρωπον εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου, πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ διαβόλου.

31 * πέρδιξ ἐπηρμένη ἐν καρτάλλῳ, οὕτως καρδία ὑπερηφάνου, ⁊ ὡς κατάσκοπος ἐπιβὰς ἐπὶ πτῶσιν.

32 * τὰ γὰρ ἀγαθὰ εἰς κακὰ μεταστρέφων ἐνεδρεύει, ⁊ ἐν τοῖς αἱρετικοῖς ἐπιθήσει μῶμον.

33 * ἀπὸ σπινθῆρος μικροῦ πληθύνεται ἀνθρακιά, καὶ ἀνθρωπος ἁμαρτωλὸς εἰς αἷμα ἐνεδρεύει.

34 * πρόσεχε ἀπὸ κακούργου, πονηρὰ γὰρ τεκταίνεται, μήποτε θῇ σοι μῶμον εἰς τὸν αἰῶνα.

35 * ἐνοίκιζον ἀλλότριον ⁊ διαστρέψει σε ἐν ταραχῇ, καὶ ἀπαλλοτριώσει σε ἀπὸ τῶν ἰδίων σου.

ιβ΄.

1 * Εὖ ἂν ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς, καὶ ἔσαι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου.

2 * ἂν ποίησον εὐσεβῆ, καὶ εὑρήσεις ἀνταπόδομα, καὶ εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ γοῦν παρὰ τοῦ ὑψίστου.

22 * Facile est enim in oculis Dei subitò honestare pauperem.

23 * Benedictio Dei in mercedem iusti festinat, & in hore veloci processus illius fructificat.

24 * Ne dicas: Quid est mihi opus, & quæ erunt mihi ex hoc bona?

25 * Ne dicas, Sufficiens mihi sum, & qd ex hoc pessimabor?

26 * In die bonorum ne immemor sis malorum: & in die Inf. 18.6
D malorum ne immemor sis bonorum.

27 * Quoniam facile est coram Deo in die obitus retribuere vnicuique secundũ vias suas.

28 * Malitia horę obliuionem facit luxuriæ magnæ, & in fine hominis denudatio operum illius.

29 * Ante mortem ne laudes hominẽ quenquam, quoniam in filiis suis agnoscitur vir.

30 * Non omnem hominẽ inducas in domum tuam; multæ enim sunt insidiæ dolosi.

31 * Sicut enim eructant præcordia fœtẽtium, & sicut perdix inducitur in caueam, & vt caprea in laqueum; sic & cor superborũ, & sicut prospector videns casum proximi sui.

32 * Bona enim in mala conuertens, insidiatur; & in electis imponet maculam.

33 * A scintilla enim vna augetur ignis, & ab vno doloso augetur sanguis; homo verò peccator sanguini insidiatur.

34 * Attende tibi à pestifero, fabricat enim mala, ne fortè inducat super tẽ subsannationẽ in perpetuum.

35 * Admitte ad te alienigenã, & subuertet te in turbine, & abalienabit te à viis propriis.

CAPVT XII.

1 A S*I benefeceris, scito cui fe-*
ceris, & erit gratia in bonis tuis multa.

2 * Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam; & si non ab ipso, certè à Domino.

‡ Non est enim ei bene, qui assiduus est in malis, & eleemosynas non danti, quoniam & Altissimus odio habet peccatores, & misertus est pœnitentibus.

‡ Da misericordiam, & ne suscipias peccatorem, & impiis & peccatorib⁹ reddet vindictã, custodiens eos in diem vindictæ.

‡ Da bono, & non recipe- B ris peccatorem: benefac humili, & non dederis impio: prohibe panes illi dare, ne in ipsis potentior te sit. nam duplicia mala inuenies in omnibus bonis quæcunque fecerit illi.

‡ Quoniam & Altissimus odio habet peccatores, & impiis reddet vindictam.

‡ Non agnoscetur in bonis amicus, & nõ abscondetur in malis inimicus.

‡ In bonis viri inimici illius, in tristitia & in malitia illius amicus agnitus est.

‡ Non credas inimico tuo in æternum.

‡ Sicut enim æramentum, æruginat nequitia illius.

‡ Et si humiliatus vadat curuus, abijce animum tuum, C & custodi te ab illo.

‡ Non statues illum penes te, nec sedeat ad dexterã tuam, ne conuersus stet in loco tuo; ne fortè conuersus in locum tuum, inquirat cathedram tuam, & in nouissimo cognoscas verba mea, & in sermonibus meis stimuleris.

‡ Quis miserebitur incantatori à serpente percusso, & omnibus qui appropiant bestiis? sic & qui comitatur cum viro iniquo, & obuolutus est in peccatis eius.

‡ Vna hora tecum permanebit: si autem declinaueris, non supportabit.

‡ In labiis suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, vt subuertat te in foueam.

‡ οὐκ ἔσται ἀγαθὰ τῷ ἐνδελεχίζοντι εἰς κακά, καὶ τῷ ἐλεημοσύνης μὴ χωριζομένῳ· δόσ τῷ ὑψίστῳ, ⁊ μὴ δώτιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ.

‡ δῶ ποίησον ταπεινῷ καὶ μὴ δῷς ἀσεβεῖ· ἐμπόδισον σὸν ἄρτοις σου ⁊ μὴ δῷς αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν αὐτοῖς σε δυναστεύσῃ, διπλάσια γὰρ κακὰ εὑρήσει σοι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς οἷς ἂν ποιῇς αὐτῷ.

‡ ὅτι καὶ ὁ ὕψιστος ἐμίσησεν ἁμαρτωλούς, ⁊ τοῖς ἀσεβέσιν ἀποδώσει ἐκδίκησιν. φυλάσσει ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως αὐτῶν κρατιαν. δόσ τῷ ἀγαθῷ, ⁊ μὴ δώτιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ.

‡ οὐκ ἐκβληθήσεται ἐν ἀγαθοῖς φίλος, καὶ κρυβήσεται ἐν κακοῖς ὁ ἐχθρός.

‡ ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἐν λύπῃ, ⁊ ἐν τοῖς κακοῖς αὐτοῦ ⁊ ὁ φίλος διαχωρισθήσεται.

‡ μὴ πιστεύσῃς τῷ ἐχθρῷ σου εἰς τὸν αἰῶνα.

‡ ὡς γὰρ ὁ χαλκὸς ἰοῦται, οὕτως ἡ πονηρία αὐτοῦ.

‡ καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ ⁊ πορεύῃ συγκεκυφώς, ἔπισχε τὴν ψυχήν σου καὶ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔσῃ αὐτῷ ὡς ἐκμεμαχὼς ἔσπερον, καὶ γνώσῃ ὅτι οὐκ εἰς τέλος κατίωσε.

‡ μὴ στήσῃς αὐτὸν ὑποκάτω σεαυτοῦ, μήποτε καταστρέψας σε στῇ ἀντὶ τοῦ τόπου σου· μὴ καθίσῃς αὐτὸν ἐκ δεξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὴν καθέδραν σου λαβεῖν, ⁊ ἐπ' ἐσχάτων ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τῶν ῥημάτων μου καταυγήσῃ.

‡ τίς ἐλεήσει ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον, καὶ πάντας τοὺς προσαγομένους θηρίοις, ὅτως τὸν προσπορευόμενον ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ καὶ συμφυρόμενον ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.

‡ ὥραν μετ' αὐτοῦ διαμενεῖ ἐν στάσει δικαίᾳ, καὶ ἐὰν ἐκκλίνῃς, οὐ μὴ καρτερήσῃ. ‡ καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ γλυκανεῖ ὁ ἐχθρός, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βουλεύσεται διασκάψαι σε εἰς βόθρον.

‡ *Non erunt bona ei qui assuetus est ad mala, & eleemosynam non separanti, da pio, & ne suscipias peccatorem.*

‡ *Benefac humili & ne dederis impio, prohibe panes tuos & ne dederis ei. Ne in illis te supprimat; duplicia enim mala inueniet tibi in omnibus bonis quæcunque feceris illi.*

‡ *Quoniã et altissimus odio habuit peccatores, & pijs reddet vindictã. Seruat autem eos in diem vindictæ eorum fortem. Da bono, & ne suscipias peccatorem.*

‡ *Non eijcietur in bonis amicus, & non abscondetur in malis inimicus:*

‡ *In bonis viri inimici illius in tristitia, & in malis illius, et amicus separabitur.*

‡ *Ne credas inimico tuo in sæculum.*

‡ *Sicut enim æs æruginat, sic nequitia illius.*

‡ *Et si humiliatus fuerit & vadat incuruatus, superpone animam tuam & caue ab illo, & eris ei vt qui absterfit speculum, & cognosces quòd non in finem terfit æruginem.*

‡ *Ne statuas eum penes te, ne fortè cùm subuerterit te, stet super locum tuum. Ne colloces eum à dextris tuis, ne fortè quærat cathedram tuam accipere, & in nouissimis cognoscas verba mea, et in sermonibus meis stimuleris.*

‡ *Quis miserebitur incantatoris à serpente morsi, & omnium accedentium bestijs; sic eius qui accedit viro peccatori, et qui commiscetur in peccatis eius.* ‡ *Per horam tecum permanebit in statione iusta: & si declinaueris, non tolerabit.* ‡ *Et in labijs suis indulcabit inimicus, & in corde suo deliberabit subuertere te in foueam.*

16 *In oculis suis lachrymabitur; & si inuenerit tempus, nō satiabitur à sanguine. Mala si occurrerint tibi, inuenies illum priorem te illic, & quasi homo adiuuans suffodiet calcaneum tuum.*

17 *Caput suum mouebit & plaudet manibus, & multa susurrabit, & commutabit vultum suum.*

CAP. XIII.

1 *QVi tetigerit picem, inquinabitur in ea; & cōmunicans superbo similis erit illi.*

2 *Pondus super te ne tollas in vita tua; & fortiori te, & ditiori te ne communices.*

3 *Quid communicabit olla ad cacabum? ipsa impinget, & ipsa conteretur.*

4 *Dives iniuriam fecit, et ipsum rogabunt; pauper iniuriam fecit, & ipse minas patietur.*

5 *Si vtilis fueris, operatur in te; & si egueris, affliget te.*

6 *Et si habueris, conuiuet tecum, & exinaniet te, & ipse non dolebit.*

7 *Opus habuit tui, & decipiet te, & arridebit tibi, & dabit tibi spem: loquetur tibi bona, & dicet, Quæ necessitas tua?*

8 *Et confundet te cibis suis, donec exinaniat te bis aut ter, & in nouissimis deridebit te. Et post hæc videbit te, & relinquet te, & caput suum mouebit super te.*

10 *Attende ne decipiaris mente.*

11 *Et ne humilieris in lætitia cordis tui.*

12 *Cùm aduocauerit te potens, discedens esto, & tanto magis te aduocabit repetens.*

13 *Ne incidas, vt non expellaris sine iudicio, & ne longè distes ne obliuioni tradaris.*

16 ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει, καὶ ἐὰν εὕρῃ καιρὸν, οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ' αἵματος. καὶ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι, εὑρήσεις αὐτὸν πρότερόν σου ἐκεῖ, καὶ ὡς ἀφελῶν βοηθῶν ὑποσκάσει πέρναν σου.

17 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει ἐν ἐπικροτήσει ταῖς χερσί, καὶ πολλὰ διαψιθυριεῖ καὶ ἀλλοιώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

ιγ'.

1 Ὁ ἁπτόμενος πίσσης, μολυνθήσεται ἐν αὐτῇ· καὶ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθήσεται αὐτῷ.

2 βάρος ὑπὲρ σὲ μὴ ἄρῃς ἐν ζωῇ σου, καὶ ἰσχυροτέρῳ σου καὶ πλουσιωτέρῳ σου μὴ κοινώνει.

3 τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα; αὐτὴ προσκρούσει, καὶ αὐτὴ συντριβήσεται.

4 πλούσιος ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς προσδεηθήσεται· πτωχὸς ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς προσαπειληθήσεται.

5 ἐὰν χρησιμεύσῃς, ἐργάται ἐν σοί· καὶ ἐὰν ὑστερήσῃς, καταλείψει σε.

6 καὶ ἐὰν ἔχῃς, συμβιώσεταί σοι, καὶ ἀποκενώσει σε, καὶ αὐτὸς οὐ πονέσει.

7 χρείαν ἔχῃ σου, καὶ ἀποπλανήσει σε, καὶ προσγελάσεταί σοι, καὶ δώσει σοι ἐλπίδα· λαλήσει σοι καλά, καὶ ἐρεῖ, τίς ἡ χρεία σου;

8 καὶ αἰσχυνεῖ σε τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ, ἕως ἐξ ἀποκενώσει σε δὶς ἢ τρίς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων καταμωκήσεταί σου. καὶ μετὰ ταῦτα ὄψεταί σε, καὶ καταλείψει σε, καὶ κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει ἐπὶ σοί.

10 πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς τῇ διανοίᾳ.

11 καὶ μὴ ταπεινωθῇς ἐν ἀφροσύνῃ καρδίας σου.

12 προσκαλεσαμένου σε δυνάστου, ὑποχωρῶν γίνου, καὶ τοῦτῳ μᾶλλόν σε προσκαλέσεται πλεονάζων.

13 μὴ ἔμπιπτε, ἵνα μὴ ἀπωσθῇς ἀκρίτως, καὶ μὴ μακρὰν ἀφίστω ἵνα μὴ ἐπιληθῇς.

16 *In oculis suis lachrymatur inimicus, & si inuenerit tempus, non satiabitur sanguine; & si incurrerint tibi mala, inuenies eum illic priorē, & quasi adiuuans suffodiet plantas tuas.*

17 *Caput suum mouebit & plaudebit manu, & multa susurrans commutabit vultum suum.*

CAP. XIII.

A 1 QVi tetigerit picem, inquinabitur ab ea: & qui communicauerit superbo, induet superbiam.

2 *Pondus super se tollit, qui honestiori se communicat. & ditiori te ne socius fueris.*

3 *Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se collisérint, confringetur.*

4 *Diues iniustè egit & fremebit, pauper autem læsus tacebit.*

5 *Si largitus fueris, assumet te; & si non habueris, derelinquet te.*

6 *Si habes, conuiuet tecum & euacuabit te, & ipse nō dolebit super te.*

7 *Si necessarius illi fueris, supplantabit te, & subridens spem dabit, narrans tibi omnia bona, & dicet: Quid opus est tibi?*

B 8 *Et confundet te in cibis suis donec te exinaniat bis & ter, & in nouissimo deridebit te. Postea videns derelinquet te, & caput suum mouebit ad*

9 *te. Humiliare Deo, & expecta manus eius.*

10 *Attende, ne seductus in stultitia humilieris.*

11 *Noli esse humilis in sapientia tua, ne humiliatus in stultitiam seducaris.*

12 *Aduocatus à potentiore, discede; ex hoc enim magis te aduocabit.*

13 *Ne improbus sis, ne impingaris; & ne longè sis ab eo, ne eas in obliuionem.*

* Ne retineas ex æquo loqui cum illo, nec credas multis verbis illius. ex multa enim loquela tentabit te, & subridens interrogabit te de abscõditis tuis. * Immitis animus illius conseruabit verba tua, & non parcet de malitia & de vinculis. * Caue tibi, & attende diligenter auditui tuo, quoniam cũ subuersione tua ambulas. * Audiens verò verba illa, quasi in somnis vide, & vigilabis. C

Inf. 27.b * Omni vita tua dilige Deũ, & inuoca illum in salute tua.

* Omne animal diligit simile sibi, sic & omnis homo proximum sibi.

* Omnis caro ad similẽ sibi coniungetur, & omnis homo simili sui sociabitur.

* Sicut communicabit lupus agno aliquando, sic peccator iusto.

2.Cor.9.c * Quæ communicatio sancto homini ad canem, aut quę pars bona diuiti ad pauperẽ?

* Venatio leonis, onager in eremo: sic & pascua diuitum sunt pauperes.

* Et sicut abominatio est superbo humilitas, sic & execratio diuitis pauper.

* Diues commotus confirmatur ab amicis suis: humilis autem cùm ceciderit, expelletur & à notis.

* Diuiti decepto multi recuperatores. locutus est superba, & iustificauerunt illum.

* Humilis deceptus est, insuper & arguitur. locutus est D sensatè, & nõ est datus ei locꝰ.

* Diues locutus est, & omnes tacuerunt; & verbum illius vsque ad nubes perducẽt.

* Pauper locutus est, & di-
Inf. 22.a & 31.a cunt: Quis est hic? & si offenderit, subuertent illum.

* Bona est substantia, cui nõ est peccatum in cõscientia: & nequissima paupertas in ore impij. * Cor hominis immutat faciem illius, siue in bona, siue in mala.

* μὴ ἔπεχε εἰσηγορεῖσθαι μετ' αὐτοῦ, καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῖς πλείοσι λόγοις αὐτοῦ. ἐκ πολλῆς γὰρ λαλιᾶς πειράσει σε, καὶ ὡς ἀστεῖος ἐξετάσει τὰ κρυπτά σου.

* ἀνελεήμων ὁ μὴ στοχαζόμενος λόγους, καὶ ἐὰν μὴ φείσεταί σου καὶ δεσμοῦ. * σωτήρησον καὶ προσέχες σφόδρα τοῦ ἀκούειν, ὅτι μετὰ τῆς πλατείας σου περιπατεῖς.

* ἀκούων ταῦτα ἐν ὕπνῳ σου, γρηγόρησον.

* πάσῃ ζωῇ ἀγάπα τὸν κύριον, καὶ ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.

* πᾶν ζῷον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον αὐτοῦ. * πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συναγέλη, καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολληθήσεται ἀνήρ.

* τί κοινωνήσει λύκος ἀμνῷ, οὕτως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ.

* τίς εἰρήνη ὑαίνῃ πρὸς κύνα, καὶ τίς εἰρήνη πλουσίῳ πρὸς πένητα;

* κυνήγια λεόντων ὄναγροι ἐν ἐρήμῳ, οὕτως νομαὶ πλουσίων πτωχοί.

* βδέλυγμα ὑπερηφάνων ταπεινότης, οὕτως βλέλυγμα πλουσίῳ πτωχός. * πλούσιος σαλευόμενος ὑπὸ φίλων, πτωχὸς ὃς πεσὼν προσαπωθεῖται ὑπὸ φίλων.

* πλουσίου σφαλέντος, πολλοὶ βοηθοί· ἐλάλησεν ἀπόρρητα καὶ ἐδικαίωσαν αὐτόν.

* ταπεινὸς ἔσφαλε καὶ προσέπετίμησαν αὐτῷ· ἐφθέγξατο σοφίαν, καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτῷ τόπος.

* πλούσιος ἐλάλησεν, καὶ πάντες ἐσίγησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ὑψώσαν ἕως τῶν νεφελῶν.

* πτωχὸς ἐλάλησε, καὶ εἶπαν, τίς οὗτος; καὶ ἐὰν προσκόψῃ προσανατρέψουσιν αὐτόν.

* ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος ᾧ μὴ πρόσεστιν ἁμαρτία, καὶ πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐν στόματι ἀσεβοῦς. * καρδία ἀνθρώπου ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐὰν τε εἰς ἀγαθὰ ἐὰν τε εἰς κακά· καὶ ἀγαθοῖ πρόσωπον ἐν τέρψει καρδία θάλλουσα.

14 * *Ne contineas alloqui cũ eo, & ne credas pluribus verbis illius. Ex multa enim loquela tẽtabit te & tanquam arridẽs exquiret occulta tua.*

15 * *Immisericors qui non conseruat sermones, & non parcet de malitia tua & vinculis.*

16 * *Caue & attende vehementer ad audiendum, quoniam cum casu tuo deambulas.*

17 * *Audiens hæc in somno tuo, vigila.*

18 * *Tota vita dilige Dominum, & inuoca illum in salutem tuam.*

19 * *Omne animal diligit simile sibi, & omnis homo diligit proximum suum.*

20 * *Omnis caro secundùm genus coniungitur, & simili sui copulabitur vir.*

21 * *Quid communicabit lupus agno? sic peccator ad piũ.*

22 * *Quæ pax hyænæ ad canem, & quæ pax diuiti ad*
23 *pauperẽ? * Venationes leonum onagri in deserto, sic pascua diuitum pauperes.*

24 * *Abominatio superborum humilitas, sic execratio diuiti pauper.*

25 * *Diues commotus firmatur ab amicis, pauper autem cùm ceciderit expellitur ab*
26 *amicis. * Cùm diues offenderit, multi adiutores; locutus est arcana & iustificauerunt*
27 *eum. * Humilis errauit & increpauerunt eum: locutus est intellectum, & non datus*
28 *est ei locus. * Diues locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius exaltauerunt*
29 *vsque ad nubes. * Pauper locutus est, et dixerũt, Quis hic? & si offenderit, sub-*
30 *uertent illum. * Bonæ diuitiæ cui non adest peccatum, et mala paupertas in ore impij.*

31 * *Cor hominis mutat faciem illius, siue in bona siue in mala, & bonam reddit faciẽ in delectatione cor virens.*

32 * *Vestigium cordis in bonis, vultus virens, & inuentio parabolarũ cogitatio cum labore.*

CAP. XIIII.

1 *BEatus vir qui non lapsus est in ore suo, & non stimulatus est in multitudine peccatorum.*

2 * *Beatus quem non condemnauit anima sua, & qui non cecidit à spe sua quæ in Domino.*

3 * *Viro parco non bonæ diuitiæ; & viro liuido ad quid pecuniæ?*

4 * *Qui congregat ex anima sua, congregat aliis; & in bonis eius luxuriabuntur alij.*

5 * *Nequam sibi, cui erit bonus? & non lætabitur in opibus suis.*

6 * *Inuidente sibi, non est peior. & hæc redditio malitiæ illius.*

7 * *Et si bene fecerit, non volens facit, & in nouissimis manifestabit malitiam suam.*

8 * *Nequã inuidens videre oculo, auertens faciem, & despiciens animas.*

9 * *Auari oculus non repletur parte, & iniustitia mali arefacit animam suam.*

10 * *Oculus malus inuidus in pane, & indigens in mensa sua.*

11 * *Fili, quomodocunque habueris, bene fac tibi; & oblationes Domino dignè offer.*

12 * *Memor esto, quoniam mors non tardabit, & testamentũ inferni non ostensum est tibi.*

13 * *Antequam tu moriaris, bene fac amico, & secundum potestatem tuam porrige, & da ei.*

14 * *Ne defraudes à bona die, & pars desiderij boni ne te prætereat.*

15 * *Nónne alteri relinques dolores tuos, & labores tuos in diuisione sortis?*

16 * *Da & accipe, & sanctifica animam tuam.*

32 * ἴχνος καρδίας ἐν ἀγαθοῖς, καὶ πρόσωπον θάλλον, καὶ εὕρεσις παραβολῶν διαλογισμὸς μετὰ κόπου.

ιδ'.

1 * Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ οὐ κατενύγη ἐν πλήθει ἁμαρτιῶν.

2 * μακάριος ὃς οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ἐπὶ κύριον.

3 * πλουσίῳ μικρολόγῳ ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος, καὶ πρὸς τί κτήματα ἀνθρώπῳ βασκάνῳ;

4 * ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι.

5 * ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ, τίνι ἔσται ἀγαθός; καὶ οὐκ εὐφρανθήσεται ἐν τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ.

6 * οὐδὲν πονηρότερος βασκαίνοντος ἑαυτὸν, καὶ τοῦτο ἀποτροπὴ κακίας αὐτοῦ.

7 * καὶ ἐὰν εἰς ποιήσῃ, ἀκουσίως ποιεῖ, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκφανεῖ κακίαν αὐτοῦ.

8 * πονηρὸς ὁ βασκαίνων ἐν ὀφθαλμῷ, ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ ἐξουθενῶν ψυχάς.

9 * πλεονέκτου ὀφθαλμὸς οὐ πίμπλαται μερίδι, καὶ ἀδικία πονηροῦ ἀναξηραίνει ψυχὴν αὐτοῦ.

10 * ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ.

11 * τέκνον καθὼς ἐὰν ἔχῃς οἱ ποίει σεαυτῷ, καὶ προσφορὰς κυρίῳ ἀξίως πρόσαγε.

12 * μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρονιεῖ, καὶ διαθήκη ᾅδου οὐκ ἐπιδείχθη σοι.

13 * πρὶν σε τελευτῆσαι, οἱ ποίει φίλῳ, καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου ἔκτεινον, καὶ δός αὐτῷ.

14 * μὴ ἀφυστερήσῃς ἀπὸ ἀγαθῆς ἡμέρας, καὶ μερὶς ἐπιθυμίας ἀγαθῆς μή σε παρελθέτω.

15 * οὐχὶ ἑτέρῳ καταλείψεις τοὺς πόνους σου, καὶ τοὺς κόπους σου εἰς διαιρέσεις κλήρου; 16 * δός καὶ λάβε, καὶ ἁγίασον τὴν ψυχήν σου.

32 * Vestigium cordis boni, & faciem bonam difficilè inuenies, & cum labore.

CAP. XIIII.

1 *BEatus vir qui nõ est lapsus* A *verbo ex ore suo, & nõ est stimulatus in tristitia delicti.*

2 * Felix qui non habuit animi sui tristitiam, & non excidit à spe sua.

3 * Viro cupido & tenaci sine ratione est substãtia, & homini liuido ad quid aurum?

4 * Qui aceruat ex animo suo iniustè, aliis congregat: & in bonis illi⁹ alius luxuriabitur.

5 * Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iocundabitur in bonis suis.

6 * Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius, & hæc redditio est malitiæ illius.

7 * Et si bene fecerit, ignoranter & non volens facit, & in nouissimo manifestat malitiam suam.

8 * Nequam est oculus liuidi, & auertens faciem suam, & despiciens animam suam.

9 * Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis non satiabitur, donec consumat arefaciens animam suam. Pro. 27 a Eccl. 1. b

10 * Oculus malus ad mala, & non satiabitur pane indigens. & in tristitia erit super mensam suam.

11 * Fili, si habes, benefac tecum, & Deo dignas oblationes offer.

12 * Memor esto, quoniã mors non tardat, & testamentũ inferorum quia demonstratũ est tibi. testamentum enim huius mundi morte morietur.

13 * Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens da pauperi.

14 * Non defrauderis à die bono, & particula bonę diei non te prætereat.

15 * Nónne aliis relinques dolores & labores tuos? in diuisione sortis

16 * Da & accipe, & iustifica animam tuam.

Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos inuenire cibū. Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut foliū fructificans in arbore viridi.

Alia generantur, & alia deijciuntur: sic generatio carnis & sanguinis, alia finitur, & alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur, ibit cū illo. Et omne opus electū iustificabitur: & qui operatur illud, honorabitur in illo.

Beatus vir qui in sapiētia morabitur, & qui in iustitia sua meditabitur, & in sensu suo cogitabit circumspectionem Dei. Qui cogitat vias illius in corde suo, & in abscōsis suis intelliges, vadens post illam quasi inuestigator, & in viis illius consistens.

Qui respicit per fenestras illius, & in ianuis illius audiens. Qui requiescit iuxta domū illius, & in parietibus illius figens palum. statuet casulam suam ad manus illius.

Et requiescent in casula illius bona per æuum. statuet filios suos sub tegmine illius, & sub ramis eius morabitur.

Protegetur sub tegmine illius à feruore, & in gloria ei9 requiescet.

CAP. XV.

QVi timet Deū, faciet bona; & qui continens est A iustitiæ, apprehendet illam.

Et obuiabit illi quasi mater honorificata, & quasi mulier à virginitate suscipiet illū.

Cibabit illum pane vitæ & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potabit illum.

Et firmabitur in illo & nō flectetur; & continebit illum, & non confundetur.

Et exaltabit illum apud proximos suos. & in medio Ecclesiæ aperiet os eius. & adimplebit eum spiritu sapientiæ & intellectus, & stola gloriæ vestiet illum.

Ps. 14. b Iaco. 1. 1 1. Petr. 1. d.

17 ‡ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ζητῆσαι τροφήν.

18 ‡ πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαιοῦται, ἡ γὰρ διαθήκη ἡ ἀπ' αἰῶνος θανάτῳ ἀποθανῇ. ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δένδρου δασέος.

19 ‡ τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ φύει, οὕτως καὶ γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ γεννᾶται.

20 ‡ πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλείπει, καὶ ὁ ἐργαζόμενον αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἀπελεύ(ε)σεται.

22 ‡ μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν σοφίᾳ μελετήσει καλά, καὶ ὃς ἐν σωφρόσει αὐτοῦ διαλεχθήσ(ε)ται ὅσια.

23 ‡ ὁ διανοούμενος τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτοῦ ἐννοηθήσ(ε)ται. ἔξελθε ὀπίσω αὐτῆς ὡς ἰχνευτής, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς ἐνέδρευε.

24 ‡ ὁ παραβλέπων διὰ τῶν θυρίδων αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῶν θυρωμάτων αὐτῆς ἀκροάσ(ε)ται.

25 ‡ ὁ καταλύων σύνεγγυς τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς πήξει πάσαλον· στήσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ κατὰ χεῖρα αὐτῆς.

26 ‡ καὶ καταλύσει ἐν καταλύματι ἀγαθῶν. θήσει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τοῦτον κλάδους

27 αὐτῆς αὐλισθήσ(ε)ται. ‡ σκεπασθήσ(ε)ται ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ καύματος, καὶ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς καταλύσει.

ιε'.

1 ‡ Ὁ φοβούμενον τὸν κύριον ποιήσει αὐτά, καὶ ὁ ἐγκρατὴς γνώσεως νόμου εὑρήσει αὐτόν.

2 ‡ καὶ ὡς μήτηρ ὑπαντήσει αὐτῷ, καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσδέξεται αὐτόν.

3 ‡ ψωμιεῖ αὐτὸν ἄρτον συνέσεως, καὶ ὕδωρ σοφίας ποτιεῖ αὐτόν.

4 ‡ στηριχθήσ(ε)ται ἐπ' αὐτῷ καὶ οὐ μὴ κλιθῇ, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐφέξει, καὶ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.

5 ‡ καὶ ὑψώσει αὐτὸν παρὰ τοὺς πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ.

17 ‡ *Quoniam non est in inferno quærere cibum.*

18 ‡ *Omnis caro vt vestis veterascit; nam testamentum quod à sæculo, morte morietur. Sicut folium germinans in arbore densa.*

19 ‡ *Alia quidem deijcit, alia aūt producit; sic & generatio carnis & sanguinis, alia quidē finitur, alia autē gignitur.*

21 ‡ *Omne opus putridū deficit, & qui operatur illud, cum illo ibit.*

22 ‡ *Beatus vir qui in sapientia meditabitur bona, & qui in intellectu suo disseret sancta.*

23 ‡ *Qui cogitat vias illius in corde suo, & in absconsis illius cogitabitur. Egredere post illam vt inuestigator, & in vijs eius insidiare.*

24 ‡ *Qui prospicit per fenestras eius, & in ianuis illius*

25 *audiet.* ‡ *Qui hospitatur prope domum illius, & in parietibus illius figet palum: statuet casam suam secūdùm manum illius.*

26 ‡ *Et hospitabitur in hospitio bonorum. Ponet filios suos in tegmine illius, & sub ramis eius morabitur.*

27 ‡ *Protegetur ab ea à feruore, & in gloria eius hospitabitur.*

CAP. XV.

1 *QVi timet Dominum, faciet illa, & continens cognitionis legis inueniet eā.*

2 ‡ *Et tanquā mater obuiabit illi, & quasi mulier virginitatis suscipiet illum.*

3 ‡ *Cibabit illum pane intellectus, & aqua sapientiæ potabit eum.*

4 ‡ *Firmabitur super illam, & non inclinabitur, & super eam continebit, & non confundetur.*

5 ‡ *Et exaltabit illum apud proximos suos, & in medio Ecclesiæ aperiet os eius.*

* *Iocunditatem & coronam exultationis inueniet, et nomen ſeculi hæreditabit illam.* * *Et non apprehendet illám homines ſtulti:*

* *Et viri peccatores non videbunt eam. longè eſt à ſuperbia, & viri mendaces non erunt memores illius.*

* *Non ſpecioſa laus in ore peccatoris:* * *Quoniam non à Domino miſſa eſt ei. in enim ſapientia dicetur laus, & Dominus proſperabit illum.*

* *Ne dicas, Quoniam propter Dominum abſum: quæ enim odio habuit, non facies.*

* *Ne dicas, Ipſe me formauit; nõ enim opus habet viri peccatoris.*

* *Omnem abominationem odio habuit Dominus, et non eſt amabilis timentibus eum.*

* *Ipſe ab initio fecit hominem, & reliquit illũ in manu conſilij ſui.*

* *Si volueris, conſeruabis mandata, & fidem facere beneplaciti.* * *Appoſuit tibi ignem & aquã. ad quodcunque volueris, extẽde manum tuam.* * *Ante homines vita & mors.* * *Et quodcũque placuerit, dabitur illi.*

* *Quoniam multa ſapiẽtia Domini, & fortis in potẽtia, & vidẽs omnia.* * *Et oculi eius ſuper timentes eum, & ipſe cognoſcet omnem operam hominis.* * *Non mandauit impiè agere cuipiam, & non dedit licẽtiam alicui peccãdi.*

CAP. XVI.

NE deſideres filiorũ multitudinem inutilem, neque læteris in filiis impiis. ſi multiplicati fuerint, ne oblecteris in illis: ſi non eſt timor Domini cum eis.

* *Ne credas vitæ illorũ, & ne inſiſtas in multitudine eorum.*

* *Melius enim vnus iuſtus, quàm mille:*

* *Et mori ſine filiis, quàm habere filios impios.*

6 * Ἀφροσύνῃ καὶ σέφανον ἀγαλλιάματος ἀνήσει, καὶ ὄνομα αἰώνιος κατακληρονομήσει αὐτόν.

7 * καὶ ἃ μὴ καταλήψονται αὐτὴν ἄνθρωποι ἀσύνετοι.

8 * καὶ ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ ἃ μὴ ἴδωσιν αὐτήν. μακραί εἰσιν ἀπὸ ὑπερηφανίας, καὶ ἄνδρες ψευδεῖς ἃ μὴ μνησθήσονται αὐτῆς.

9 * ἐν ὥρᾳ καὶ αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ.

10 * ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπεστάλη αὐτῷ· ἐν γὰρ σοφίᾳ ῥηθήσεται αἶνος, καὶ ὁ κύριος εὐοδώσει αὐτόν. * μὴ εἴπῃς ὅτι διὰ κύριον ἀπέστην, ἃ γὰρ ἐμίσησεν, οὐ ποιήσεις. * μὴ εἴπῃς, αὐτός με ἔπλασεν, ἐγὼ χρείαν ἔχει ἀνδρὸς ἁμαρτωλοῦ. * πᾶν βδέλυγμα ἐμίσησεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἀγαπητὸν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.

14 * αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ.

16 * ἐὰν θέλῃς, συντηρήσεις ἐντολάς, καὶ πίστιν ποιῆσαι εὐδοκίας.

17 * παρέθηκέ σοι πῦρ καὶ ὕδωρ· ἐφ' ὃ ἐὰν θέλῃς, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.

18 * ἐναντι ἀνθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος. * καὶ ὃ ἐὰν εὐδοκήσῃ δοθήσεται αὐτῷ.

20 * ὅτι πολλὴ ἡ σοφία τοῦ κυρίου, καὶ ἰσχυρὸς ἐν δυνατείᾳ καὶ βλέπων τὰ πάντα.

21 * καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσεται πᾶν ἔργον ἀνθρώπου.

22 * οὐκ ἐνετείλατο ἀσεβεῖν ἀνδενί, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀνέσιν ἀνδενὶ ἁμαρτάνειν.

ιε'.

1 * Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἄχρηστον, μηδὲ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέσιν· ἐὰν πληθύνωσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς· εἰ μὴ ἔστι φόβος κυρίου μετ' αὐτῶν.

2 * μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν.

3 * κρεῖσσον γὰρ εἷς δίκαιος, ἢ χίλιοι.

4 * καὶ ἀποθνῄσκειν ἄτεκνον, ἢ ἔχειν τέκνα ἀσεβῆ.

6 * Iocunditatẽ & exultationẽ
B theſaurizabit ſuper illũ, & nomine æterno hereditabit illũ.

7 * Homines ſtulti non apprehendẽt illã, & homines ſcelerati
8 obuiabũt illi. * Homines ſtulti non videbunt eam; longè enim abeſt à ſuperbia & dolo. viri mendaces non erũt illius memores, & viri veraces inue-
nieptur in illa, & ſucceſſum habebũt vſque ad inſpectionẽ
9 Dei. * Non eſt ſpecioſa laus
C in ore peccatoris, quia nõ eſt à
10 Dño miſſus: * Quoniã à Deo profecta eſt ſapiẽtia. ſapientiæ enim Dei aſtabit laus, & in ore fideli abũdabit, & dominator
11 dabit eam illi. * Non dixeris, Per Deũ abeſt; quæ enim odit
12 ne feceris. * Non dicas, Ille me implanauit; non enim neceſſarij ſunt ei homines impij.
13 * Omne execramentũ erroris odit Dñs, & non erit amabile
14 timentibus eum. * Deus ab initio conſtituit hominem, &
D reliquit illũ in manu conſilij
15 ſui. * Adiecit mandata & prę-
16 cepta ſua. * Si volueris man- Mat. 19. c
data conſeruare, conſeruabũt te, & in perpetuũ fidẽ placitã
17 ſeruare. * Appoſuit tibi aquã & ignẽ; ad quod volueris, por-
18 rige manũ tuam. * Ante hominem vita & mors, bonũ &
19 malũ. * Quod placuerit ei,
20 dabitur illi: * Quoniam multa ſapiẽtia Dei, & fortis in potẽtia vidẽs omnes ſine intermiſ-
21 ſione. * Oculi Dñi ad timẽtes eum, & ipſe agnoſcit omnem
22 operã hominis. * Nemini mãdauit impiè agere, & nemini dedit ſpaciũ peccãdi. nõ enim cõcupiſcit multitudinẽ filiorũ infideliũ & inutiliũ. CAP. XVI.

1 NE iocũderis in filiis impiis,
A ſi multiplicẽtur, nec oblecteris ſuper ipſos, ſi non eſt ti-
2 mor Dei in illis. * Non credas vitæ illorũ, & ne reſpexeris in
3 labores eorũ. * Melior eſt enim vnus timẽs Deum, q̃ mille filij
4 impij. * Et vtile eſt mori ſine filiis, q̃ relinquere filios impios.

* Ab vno sensato inhabitabitur patria, & à tribus impiis deseretur. 5

* Multa talia vidit oculus meus, & fortiora horum audiuit auris mea. 6

* In synagoga peccantium exardebit ignis, & in gente incredibili exardescit ira. 7

* Non exorauerũt pro peccatis suis antiqui gigantes; qui destructi sunt confidentes suę virtuti. 8

* Et non pepercit peregrinationi illorum, sed percussit eos, & execratus est eos præ superbia verbi illorum. B 9

* Non misertus est illis gẽtem totam perdens, & extollentem se in peccatis suis. 10

* Et sicut sexcenta millia peditum, qui congregati sunt in duritia cordis sui, & si vnus fuisset ceruicatus, mirũ si fuisset immunis. 11

Sup. 5. b * Misericordia enim & ira est cum illo. 12

* Potens exoratio & effundens iram secundum misericordiam suam, sic & correctio illius, hominem secundũ opera sua iudicat. 13

* Non effugiet in rapina peccator, & non retardabit sufferentia misericordiam facientis. 14

* Omnis misericordia faciet locum vnicuique secundum meritum operum suorũ, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. C 15

* Nõ dicas, A Deo abscondar, & ex summo quis mei memorabitur? 16

* In populo magno non agnoscar. quæ est enim anima mea in tam immensa creatura? 17

* Ecce cælum & cæli cælorum, abyssus & vniuersa terra, & quæ in eis sunt, in conspectu illius commouebuntur. 18

* Ἀπὸ γὰρ ἑνὸς σωφρονοῦντος κατοικισθήσεται πόλις, καὶ φυλὴ ἀσεβῶν ἐρημωθήσεται ἐν τάχει. 5

* πολλὰ τοιαῦτα ἑώρακεν ὁ ὀφθαλμός μου, καὶ ἰσχυρότερα τούτων ἀκήκοεν ἡ ἀκοή μου. 6

* ἐν συναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ, καὶ ἐν ἔθνει ἀπειθεῖ ἐξεκαύθη ὀργή. 7

* οὐκ ἐξιλάσατο περὶ τῶν ἀρχαίων γιγάντων, οἱ ἀπέστησαν ἐν τῇ ἰσχύϊ τῆς ἀφροσύνης αὐτῶν. 8

* οὐκ ἐφείσατο περὶ τῆς παροικίας Λώτ· ἃς ἐβδελύξατο διὰ τὸ ὑπερήφανον αὐτῶν. 9

* οὐκ ἠλέησεν ἔθνος ἀπωλείας, τοὺς ἐξερχομένους ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν ἃς ἐποίουν. 10

* καὶ ὅτως ἑξακοσίας χιλιάδας πεζῶν τοὺς ἐπισυναχθέντας ἐν σκληροκαρδίᾳ αὐτῶν, μαστιγῶν, ἐλεῶν, τύπτων, ἰώμενος, κύριος ἐν οἰκτιρμῷ καὶ παιδείᾳ διεφύλαξε. καὶ ἐφωὴ εἷς σκληροτράχηλος ἐν λαῷ, θαυμαστὸν τοῦτο εἰ ἀθῳωθήσεται. 11

* ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' αὐτῷ· 12

* διατάσσων δυνάστης ἐξιλασμοῖς καὶ ἐκχέων ὀργάς· κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, ὅτως καὶ τὸν ἔλεγχον αὐτοῦ, δίδωσι κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ κρίνει. 13

* οὐκ ἐκφεύξεται ἐν ἁρπάγματι ἁμαρτωλός, καὶ οὐ μὴ καθυστερήσῃ ὑπομονὴ ἀσεβοῦς. 14

* πάσῃ ἐλεημοσύνῃ ποιήσει τόπον, ἕκαστος γὰρ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ εὑρήσει· κύριος ἐσκλήρυνε φαραὼ μὴ εἰδέναι αὐτόν, ὅπως δὲ γνωσθῇ τὰ ἐνεργήματα αὐτοῦ τῇ ὑπ' οὐρανόν. πάσῃ τῇ κτίσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ φανερόν, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὸ σκότος ἐμέρισε τῷ ἀδάμαντι. 15

* μὴ εἴπῃς, ἀπὸ κυρίου κρυβήσομαι, καὶ ἐξ ὕψους τίς μου μνησθήσεται; 16

* ἐν λαῷ πλείονι οὐ μὴ μνησθῶ, τίς γὰρ ἡ ψυχή μου ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει; 17

* ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἄβυσσος καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ σαλευθήσεται. ἅπας ὁ κόσμος γεγονὼς καὶ γινόμενος, ἐν θελήματι αὐτοῦ. 18

* Ab enim vno prudente cohabitabitur ciuitas, tribus aũt impiorũ desolabitur velociter. 5

* Multa talia vidit oculus meus, & fortiora his audiuit auris mea. 6

* In synagoga peccatorũ incẽdetur ignis, & in gente infideli incẽsa est ira. 7

* Nõ placatus est pro antiquis omnibus gigantibus, qui abscesserunt in fortitudine stultitiæ eorũ. 8

* Nõ pepercit de peregrinatione Lot, quos execratus est propter superbiã eorum. 9

* Non misertus est gentis perditionis, qui egrediebantur in peccatis suis quæ faciebant. 10

* Et sic sexcenta millia peditum, qui congregati sunt in duritia cordis sui, verberans, miserans, percutiens, sanans, Dominus in miseratione & disciplina custodiuit; & si fuerit vnus duræ ceruicis in populo, mirum hoc si innocens erit. 11 12

* Misericordia enim & ira apud illum. 12

* Velociter potens placationum, & effundens iram, secundum multam misericordiam eius; sic & correptio illius, virum secundum opera eius iudicabit. 13

* Non effugiet in rapina peccator, & nõ tardabit expectatio impij. 14

* Omni eleemosynæ fac locum, vnusquisq; enim secundùm opera sua inueniet. Dominus obdurauit Pharaonẽ ne nosceret eũ, vt vtique cognoscerentur operationes eius in ea quæ sub cælo. Omni creaturæ misericordia eius manifesta, & lumen eius, & tenebras diuisit adamãte. 15 16

* Nẽ dicas, A Domino abscondar, et ex altitudine quis mei memorabitur? 16

* In populo multo nõ memorabor: quæ enim anima mea in immẽsa creatura? 17

* Ecce cælum & cælũ cæli, abyssus & terra, & quæ in eis, in visitatione eius cõmouebũtur. Totus mũdus factus & qui fit, in voluntate eius. 18

* *Simul montes & fundamenta terræ, cùm conspexit ad illa Dominus concutiuntur tremore.*

* *Et dignè non cogitabit in illis cor,*

* *Et vias illius quis æstimabit? procella quam non videbit homo, at plura operum eius sunt in absconditis.*

* *Opera iustitiæ eius quis annunciabit, aut quis sustinebit? longè enim testamentum, & interrogatio omniũ in consummatione.*

* *Qui minuitur cogitat hæc, & vir stultus cogitat errans fatua.*

* *Audi me fili & disce scientiam, & in verbis meis attende in corde tuo.*

* *Ostendam in pondere disciplinam, & in diligentia annunciabo scientiam eius.*

* *Et in iudicio Domini opera eius ab initio, & à factione eorum distinxit partes illorum.*

* *Ornauit in seculum opera eius, et in manu eius principatus illius in generationes generationum: nec esurierunt nec laborauerunt in operibus eius, & non destiterunt ab operibus eius.*

* *Vnusquisque proximum suum non angustiauit.*

* *Et vsque in seculum non erunt increduli verbo illius.*

* *Et post hæc in terram prospexit Dominus, & repleuit eam bonis suis.*

* *Animam omnis animalis abscondit vultus eius, & in illam reuersio illorum.*

CAP. XVII.

DOminus creauit de terra hominem. *Et rursus conuertit illum in eam.

* *Dies numeri & tempus dedit eis, & dedit eis potestatem eorũ quæ in ea. Vestiuit autem eos secundum seipsos fortitudine, et ad imaginem suam fecit illos.*

19 * ἅμα τὰ ὄρη & τὰ θεμέλια τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπιβλέψαι ἐπ' αὐτὰ κύριον συσείονται τρόμῳ.

20 * καὶ ἀξίως ἐδιανοηθήσεται ἐπ' αὐτοῖς καρδία.

21 * & τὰς ὁδὸς αὐτοῦ τίς ἐνθυμηθήσεται; καταιγὶς λοιπὸν οὐκ ὄψεται ἄνθρωπος, τὰ δὲ πλείονα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἀποκρύφοις.

22 * ἔργα δικαιοσύνης αὐτοῦ τίς ἀναγγελεῖ, ἢ τίς ὑπομενεῖ; μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη, & ἐξέτασις ἁπάντων ἐν τελευτῇ.

23 * ἐλαττούμενος διανοεῖται ταῦτα, καὶ ἄνηρ ἄφρων διανοεῖται πλανώμενος μωρά.

24 * ἄκουσόν μου τέκνον καὶ μάθε ἐπιστήμην, & ἐπὶ τῶν λόγων μου πρόσεχε τῇ καρδίᾳ σου.

25 * ἐκφανῶ ἐν σταθμῷ παιδείαν, καὶ ἐν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστήμην αὐτοῦ.

27 * καὶ ἐν κρίσει κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἀπὸ ποιήσεως αὐτῶν διέστειλε μερίδας αὐτῶν.

28 * ἐκόσμησεν εἰς αἰῶνα τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν· ὅτε ἐπείνασαν, ὅτε ἐκοπίασαν ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέλειπον ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

29 * ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐκ ἐξέθλιψε.

30 * & ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπειθήσουσι τὸν λόγον αὐτοῦ.

31 * καὶ μετὰ ταῦτα εἰς γῆν ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, καὶ ἐνέπλησεν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.

32 * ψυχὴν παντὸς ζῴου ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἰς αὐτὴν ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν.

ιζ'.

1 * Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς ἄνθρωπον.

2 * καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτόν.

4 * ἡμέρας ἀριθμοῦ & καιρὸν ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ' αὐτῆς. ἐνέδυσε δὲ αὐτοὺς καθ' ἑαυτὸν ἰσχύν, καὶ κατ' εἰκόνα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτούς.

19 * Montes simul & colles & fundamenta terræ, & cùm cõspexerit illa Deus, tremore
20 cõcutientur. * Et in omnibus his insensatũ est cor, & omne
21 cor intelligitur ab illo. * Et vias illius quis intelligit? & procella quam nec oculus vi-
22 dit hominis. * Nam plurima illius opera sunt in absconsis, sed opera iustitiæ eius quis enunciabit, aut quis sustinebit? longè enim est testamentum à quibusdã, & interrogatio hominũ in consummatione est.
23 * Qui minoratur corde, co-
D gitat inania, & vir imprudens
24 & errans cogitat stulta. * Audi me fili, & disce disciplinã sensus, & in verbis meis attẽde in
25 corde tuo: * Et dicã in equitate disciplinam, & scrutabor enarrare sapientiam, & in verbis meis attende in corde tuo.
26 * Et dico in equitate spiritus, virtutes quas posuit Deus in opera sua ab initio, & in veritate enuncio scientiam eius.
27 * In iudicio Dei opera ipsius ab initio, & ab institutione hominum impiorũ distinxit partes illorum, & initia eo-
28 rũ in genitibus suis. * Ornauit in æternum opera illorũ, nec esurierunt nec laborauerũt, & non destiterunt ab operibus
29 suis. * Vnusquisque proximũ sibi non angustiabit vsque in
30 æternum. * Non sis incredi-
31 bilis verbo illius. * Post hæc Deus in terrã respexit, & impleuit illam bonis suis. * Ani-
32 ma autem omnis vitalis denunciauit ante faciem ipsius, & in ipsa iterum reuersio illorum.

CAP. XVII.

1 DEus creauit de terra ho-
A minem, & secũdum imagi-
2 nem suam fecit illum. * Et iterum conuertit illum in ipsam, & secundum se vestiuit Genes. 1.
3 illum virtute. * Numerum dierum, & tempus dedit illi, & dedit illi potestatem eorum quæ sunt super terram.

* Posuit timorem illius 4
super omnem carnẽ, & dominatus est bestiarum & volatilium.

* Creauit ex ipso adiutorium simile sibi, consilium 5
Gen. 2.c & linguam & oculos & aures & cor dedit illis excogitandi, & disciplina intellectus repleuit illos.

* Creauit illis scientiam 6
spiritus sensu impleuit cor illorum, & mala & bona ostendit illis.

* Posuit oculos ipsorum 7
super corda illorum, ostendere illis magnalia operum suorum.

* Vt nomen sanctifica- 8
tionis collaudent, & gloriari in mirabilibus illius, B
vt magnalia enarrent operum eius.

* Addidit illis disciplinam, & legem vitæ hæreditauit illos. 9

* Testamentum æternũ 10
cõstituit cum illis, & iustitiam & iudicia sua ostendit illis.

* Et magnalia honoris 11
eius vidit oculus illorũ, & honoresm vocis audierunt aures illorum; & dixit illis:

* Attendite ab omni ini- 12
quo. & mandauit illis vnicuique de proximo suo.

* Viæ illorum coram il- 13
lo sunt semper, non sunt absconsæ ab oculis ipsius.

* In vnamquamque gen- 14
tem præposuit rectorem, & pars Dei Israel facta est manifesta.

* Et omnia opera illo- 15
rum velut Sol in conspectu Dei, & oculi eius sine intermissione inspicientes in viis eorum.

Inf. 19.c * Non sunt absconsa te- 16
stamenta propter iniquitatem illorum, & omnes iniquitates eorum in conspectu Dei.

* ἔθηκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης 4
σαρκός, καὶ κατακυριεύειν θηρίων
& πετεινῶν ἐν ὁμοιώματι.

* ἔκτον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἐδωρήσατο 5
μεριζων, καὶ τὸν ἕβδομον λόγον ἑρμηνεία τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ.

* διαβούλιον & γλῶσσαν & ὀφ- 6
θαλμούς, ὦτα καὶ καρδίαν ἔδωκε διανοείας αὐτοῖς· ἐπιστήμιον συνέσεως
ἐνέπλησεν αὐτούς, & ἀγαθὰ καὶ κακὰ
ὑπέδειξεν αὐτοῖς. * ἔθηκε τὸν ὀφ- 7
θαλμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, ἔδωκε δι' αἰώνων καυχᾶσθαι ἐπὶ
τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἵνα διηγῶνται
τὰ ἔργα αὐτοῦ συνετῶς. * & ὄνομα ἁ- 8
γιασμοῦ αὐτοῦ αἰνέσουσιν ἐκλεκτοί.

* προσέθηκεν αὐτοῖς ἐπιστήμην, 9
καὶ νόμον ζωῆς ἐκληροδότησεν αὐτοῖς, εἰς τὸ νοῆσαι ὅτι θνητοὶ ὄντες ὑπάρχουσι νῦν. * διαθήκην αἰῶνος 10
ἔστησε μετ' αὐτῶν, καὶ τὰ κρίματα
αὐτοῦ ὑπέδειξεν αὐτοῖς. * μεγα- 11
λεῖον δόξης εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ δόξαν φωνῆς αὐτῶν ἤκουσε τὸ
οὖς αὐτῶν, & εἶπεν αὐτοῖς.

* προσέχετε ἀπὸ παντὸς ἀδίκου· 12
καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς ἑκάστῳ περὶ τοῦ
πλησίον. * ἐκρυβήσονται ἀπὸ τῶν 13
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ αἱ ὁδοὶ αὐτῶν,
ἐναντίον αὐτοῦ διαπαντός. πᾶς ὁ ἄν-
θρωπος ἐκ νεότητος ἐπὶ τὰ πονηρά· καὶ οὐκ ἰσχυσαν τὰς καρδίας
αὐτῶν ἀντὶ λιθίνων ποιῆσαι σαρκίνας.

* ἐν γὰρ μερισμῷ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς 14
πάσης, ἐπάνω ἑνὸς ἕκαστον κατέστησεν ἡγούμενον, & προσελάβετο τὸν Ισραὴλ
ἑαυτῷ μερίδα. οὗ πρωτότοκον ὄντα
παιδεία, & μερίζων φῶς ἀ-
γαπήσεως, οὐκ ἀπώσατο αὐτόν. * διὸ 15
πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς ὁ ἥλιος
ἐναντίον αὐτοῦ ἐστι, & οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ
τοῦ ἐνδελεχῶς ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν.

* οὐκ ἐκρύβησαν αἱ ἀδικίαι αὐ- 16
τῶν ἀπ' αὐτοῦ, & πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι
αὐτῶν ἔναντι κυρίου. κύριος δὲ ἀγα-
θὸς ὢν καὶ εἰδὼς τὸ πλάσμα αὐτοῦ,
ὅτε ἀπῆκεν αὐτούς, ὅτε ἐγκατέλιπε
φειδόμενος αὐτῶν.

4 * *Posuit timorem illius in omni carne, & dominari bestiarum & volatilium in similitudine.*

5 * *Sextam autem mentem illis donauit diuidens, & septimum sermonem interpretatio operationum eius.*

6 * *Consilium & linguam, & oculos, aures & cor dedit ad cogitandum illis: scientia intellectus repleuit illos, & bona et mala ostẽdit illis.*

7 * *Posuit oculum suum super corda illorum. Dedit per secula gloriari in mirabilibus suis, vt enarrent opera eius sapienter.*

8 * *Et nomen sanctificationis eius laudabunt electi.*

9 * *Addidit eis scientiam, & legem vitæ per hæreditatem dedit illis, vt intelligant quòd mortales existẽtes exi-*
10 *stunt nunc.* * *Testamentum seculi statuit cum illis, & iudicia sua ostendit illis.*

11 * *Magnitudinem gloriæ viderunt oculi eorũ, & gloriam vocis eorum audiuit auris eorum, & dixit illis:*

12 * *Attendite ab omni iniquo. & mandauit illis vni-*
13 *cuique de proximo.* * *Non abscondentur ab oculis eius viæ eorũ, coram ipso semper. Omnis autem homo à iuuentute ad mala, & non valuerunt corda sua pro lapideis fa-*
14 *cere carnea.* * *In enim diuisione gentiũ terræ totius, vnicuique genti constituit ducẽ, & accepit Israel sibi partem. Quem primogenitum existentem nutrit disciplina, & diuidens lumen dilectionis, nõ*
15 *remittit illum. Ideo omnia opera eorum vt Sol corã ipso sunt, & oculi eius assiduè su-*
16 *per vias eorum.* * *Non sunt absconsæ iniustitiæ illorum ab eo, & omnia peccata eorum coram Domino. Dñs aũt vtilis existens & sciens fictionẽ suã, neque dimisit eos, neque reliquit parcens eis.*

* *Eleemosyna enim viri sicut sigillum cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. Distribuens filiis suis & filiabus pœnitẽtiam, post hæc exurget & retribuet eis. & retributionem eorum in caput ipsorum retribuet.* * *Verùm pœnitentibus dedit reditum, et aduocauit deficientes expectatione.* * *Conuertere igitur ad Dominum, & relinque peccata: precare ante faciem, & minue offendiculum.*

* *Reuertere ad Altissimũ, auertere ab iniustitia; ipse enim ducet de tenebris in lucem salutis.*

* *Et valde odio habe abominationem.* * *Altissimum quis laudabit in inferno? pro viuentibus & dantibus confessionem.* * *A mortuo tanquam non existente, perit cõfessio.*

* *Viuens & sanus corde laudabit Dominum.*

* *Quàm magna misericordia Domini Dei nostri, & propitiatio conuertentibus ad se sanctè!*

* *Non enim possunt omnia esse in hominibus, quoniã non immortalis filius hominis.* * *Quid lucidius Sole? & hoc deficit, & vir qui cogitabit carnem & sanguinẽ.*

* *Virtutẽ altitudinis cæli ipse considerat, & homines omnes terra & cinis.*

17 * ἐλεημοσύνη γὰρ ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς μετ' αὐτοῦ, καὶ χάριν ἀνθρώπου ὡς κόρην σωτηρήσει. μεθ' ὑιῶν αὐτοῦ καὶ θυγατράσι μετάνοιαν, μετὰ ταῦτα ἐξαναστήσεται καὶ ἀνταποδώσει αὐτοῖς. καὶ τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν ἀνταποδώσει.

18 * πλὴν μετανοοῦσιν ἔδωκεν ἐπάνοδον, καὶ παρεκάλεσεν ἐκλείποντας ὑπομονήν.

19 * ἐπίστρεφε σὺ πρὸς κύριον, καὶ ἀπόλειπε ἁμαρτίας, δεήθητι κατὰ πρόσωπον, καὶ σκάνδαλον ἔλαττον.

20 * ἐπανάγαγε ἐπὶ ὕψιστον καὶ ἀπόστρεφε ἀδικίας. αὐτὸς γὰρ ὁδηγήσει ἐκ σκότους εἰς φωτισμὸν ὑγείας.

21 * καὶ σφόδρα μίσησον βδέλυγμα.

22 * ὑψίστῳ τίς αἰνέσει ἐν ἅδου; ἀντὶ ζώντων καὶ διδόντων ἐξομολόγησιν.

25 * ἀπὸ νεκροῦ ὡς μὴ ὄντος, ἀπόλλυται ἐξομολόγησις.

26 * ζῶν καὶ ὑγιὴς τῇ καρδίᾳ αἰνέσει τὸν κύριον.

27 * ὡς μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ κυρίου θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐξιλασμὸς τοῖς ἐπιστρέφουσιν ἐπ' αὐτὸν ὁσίως.

28 * ὁ γὰρ δυνατὸν πάντα εἶναι ἐν ἀνθρώποις, ὅτι οὐκ ἀθάνατος υἱὸς ἀνθρώπου.

29 * τί φωτεινότερον ἡλίου; καὶ τοῦτο ἐκλείπει, καὶ ἀνὴρ ὃς ἐνθυμηθήσεται σάρκα καὶ αἷμα.

31 * δυνάμιν ὕψους οὐρανοῦ αὐτὸς ἐπισκέπτεται, ἅπαντες δὲ ἄνθρωποι πάντες γῆ καὶ σποδός.

CAP. XVIII.

QVi viuit in seculum, creauit omnia communiter.

* *Dominus solus iustus, & nõ est alius præter illum: gubernans mundum in palmo manus eius, & omnia obediunt voluntati eius. ipse enim rex omnium in fortitudine sua, distinguens in eis sancta à prophanis.*

ιή.

1 * Ο ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ πάντα κοινῇ.

2 * κύριος μόνος δίκαιος, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. οἰκίζων τὸν κόσμον ἐν ἀσθαμῇ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ πάντα ὑπακούει τῷ θελήματι αὐτοῦ. αὐτὸς γὰρ βασιλεὺς πάντων ἐν κράτει αὐτοῦ, διαστέλλων ἐν αὐτοῖς ἅγια ἀπὸ βεβήλων.

17 * Eleemosyna viri quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. & postea resurget & retribuet illis retributionẽ vnicuique in caput ipsorum, & conuertet in inferiores partes
18 terræ. * Pœnitentibus autem Act. 3. d dedit viam iustitiæ, & confirmauit deficientes sustinere, & destinauit illis sortẽ veritatis.

19 * Conuertere ad Dominum & relinque peccata tua, precare ante faciem Domini; & minue offendicula.

20 * Reuertere ad Dominum, & auertere ab iniustitia tua.

21 * Et nimis odito execrationem, & cognosce iustitias & iudicia Dei.

22 * Et sta in sorte propositionis & orationis altissimi Dei.

23 * In partes vade seculi sancti cum viuis & dantibus confessionem Deo.

24 * Non demoreris in errore
D impiorum, ante mortem confitere.

25 * A mortuo quasi nihil perit confessio.

26 * Confiteberis viuẽs, viuus & sanus confiteberis & laudabis Deum, & gloriaberis in miserationibus eius.

27 * Quàm magna misericordia Domini, & propitiatio illius conuertentibus ad se!

28 * Nec enim omnia possunt esse in hominibus, quoniam non est immortalis filius hominis, & in vanitate malitiæ placuerunt.

29 * Quid lucidius Sole? & hic deficiet.

30 * Aut quid nequius, quàm quod excogitauit caro & sanguis? & hoc arguetur.

31 * Virtutem altitudinis cæli ipse conspicit. & omnes homines terra & cinis.

CAP. XVIII.

1 A QVi viuit in æternum, creauit omnia simul.

2 * Deus solus iustificabitur, & manet inuictus rex in æternum.

* Quis sufficiet enarrare o- 3
pera illius? quis enim inuestigabit magnalia eius?

* Virtutem autem magni- 4
tudinis eius quis enunciabit? aut quis adijciet enarrare misericordiam eius? * Non est 5
minuere neque adijcere, nec est inuenire magnalia Dei.

* Cùm consummauerit ho- 6
mo, tũc incipiet; & cùm quieuerit, operabitur.

* Quid est homo, & quę est 7
Gen. 6.a Psal. 89. gratia illius; & quid est bonum, aut quid nequam illius?

* Numerus dierũ hominũ 8
vt multum centũ anni, quasi guttæ aquæ maris deputati B
sunt. & sicut calculus arenæ, sic exigui anni in die æui.

* Propter hoc patiens est 9
Deus in illis, & effundit super eos misericordiam suam.

* Vidit præsumptionẽ cor- 10
dis eorum, quoniam mala est; & cognouit subuersionem illorum, quoniam nequam est.

* Ideo impleuit propitia- 11
tionẽ suam in illis, & ostendit eis viam æquitatis.

* Miseratio hominis circa 12
proximum suum.

* Misericordia autem Dei 13
super omnem carnem.

* Qui misericordiam habet, 14
docet & erudit quasi pastor gregẽ suum. * Miserator excipiens doctrinam miserationis, 15
& qui festinat in iudiciis eius.

* Fili, in bonis nõ des que- 16
relam, & in omni dato nõ des tristitiã verbi mali. * Nónne 17
ardorem refrigerabit ros? sic & verbũ melius quàm datũ. C

* Nónne ecce verbũ super 18
datum bonum? sed vtraq; cũ homine iustificato. * Stultus 19
acriter improperabit, & datus indisciplinati, tabescere facit oculos. * Ante iudiciũ para 20
iustitiam tibi, & antequã doquaris, disce. * Ante lan- 21
guorem adhibe medicinam, & ante iudicium interroga te ipsum, & in conspectu Dei inuenies propitiationem.

* τίνι ἐξεποίησεν ἐξαγγεῖλαι τὰ 3
ἔργα αὐτοῦ; καὶ τίς ἐξιχνίασε τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ; * κράτος μεγαλω- 4
σύνης αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται; καὶ τίς προσθήσει ἐκδιηγήσασθαι τὰ ἐλέη αὐτοῦ; * οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι οὐδὲ 5
προσθεῖναι, καὶ οὐκ ἔστιν ἐξιχνιάσαι τὰ θαυμάσια τοῦ κυρίου.

* ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος, 6
τότε ἄρξεται, καὶ ὅταν παύσηται, τότε ἀπορηθήσεται.

* καὶ τί ἄνθρωπος, καὶ τίς ἡ χρῆ- 7
σις αὐτοῦ; τί τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ, καὶ τί τὸ κακὸν αὐτοῦ;

* ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀνθρώπου πολ- 8
λὰ ἔτη ἑκατόν, ἀλογίσῳ δὲ ἑκάστου πᾶσιν ἡ κοίμησις. ὡς σταγὼν ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὡς ψῆφος ἄμμου, ἔτως χίλια ἔτη ἐν ἡμέρᾳ αἰῶνος.

* διὰτοῦτο μακροθυμεῖ κύριος 9
ἐπ' αὐτοῖς, καὶ διαχέσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς.

* εἶδε καὶ ἐπέγνω τὴν καταστρο- 10
φὴν αὐτῶν ὅτι πονηρά.

* διὰτοῦτο ἐπλήθυνε τὸν ἐξιλασ- 11
μὸν αὐτοῦ. * ἔλεος ἀνθρώπου ἐπὶ 12
τὸν πλησίον αὐτοῦ. * ἔλεος δὲ κυ- 13
ρίου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα.

* ἐλέγχων καὶ παιδεύων καὶ δι- 14
δάσκων καὶ ἐπιστρέφων ὡς ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ.

* οὓς ἐνδεχομένους παιδείαν ἐ- 15
λεεῖ, καὶ οὓς καταπαύοντας ἐπὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ.

* τέκνον ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῶς μω- 16
μον, μὴ δὲ ἐν πάσῃ δέσει λύπει λόγῳ πονηρῷ.

* οὐχὶ καύσωνα ἀναπαύσει δρό- 17
σος, οὕτως κρεῖσσον λόγος ἢ δόσις.

* οὐκ ἰδοὺ λόγος ὑπὲρ δόμα ἀ- 18
γαθόν; καὶ ἀμφότερα πρὸς ἀνθρώπῳ κεχαριτωμένα.

* μωρὸς ἀχαρίστως ὀνειδιεῖ, καὶ 19
δόσις βασκάνου ἐκτήκει ὀφθαλμούς.

* πρὶν λαλῆσαι, μάθε. 20

* καὶ μετὰ ἀρρωστίας θεραπεύ- 21
σου πρὸ κρίσεως ἑτοίμασε σεαυτὸν καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς εὑρήσεις ἐξιλασμόν.

3 * Cui copiam fecit enunciandi opera sua? & quis inuestigauit magnalia eius?

4 * Vim magnificentiæ eius quis enumerabit? et quis adijciet enarrare misericordias
5 eius? * Non est minuere neque adijcere, & non est inuestigare mirabilia Domini.

6 * Cùm consummauerit homo, tunc incipit; & cùm ces-
7 sauerit, tunc indigebit. * Et quid homo, & quæ vtilitas illius? quid bonum eius, &
8 quid malum illius? * Numerus dierum hominũ multi anni centum, irrationabili autem cuiusque omnibus dormitio. Sicut gutta aquæ à mari, & sicut calculus are-
9 næ, sic mille anni in diebus seculi. * Propter hoc patiẽs est Dominus in illis, & effundet misericordiam suam
10 super eos. * Vidit & cognouit subuersionem eorum;
11 quoniam mala. * Ideo adimpleuit propitiationẽ suam.
12 * Misericordia hominis in proximum suum.
13 * Misericordia autem Domini in omnem carnem.
14 Corripiens, & erudiens, & docens, & conuertens, vt pastor gregem suum.
15 * Excipientium disciplinam miseretur, & festinan-
16 tiũ ad iudicia eius. * Fili, in bonis non des reprehensionẽ, neque in omni inopia tristitiam verbi mali.
17 * Nónne ardorem sedabit ros? sic melius verbũ quàm
18 donum. * Nónne ecce verbum super datum bonũ? & vtraque apud hominem gra-
19 tiosa. * Fatuus acerbè improperabit, & donum liuidi tabescere facit oculos.
20 * Antequam loquaris, disce:
21 * Et ante languorem curare. Ante iudicium para teipsum ad benefaciendum, & in hora visitationis inuenies propitiationem.

* *Antequam ægrotes tu, humiliare continentia, & in tempore peccatorum ostende aduertentiam.*

* *Ne prohibeas reddere votum oportunè, & ne expectes vsque ad mortem iustificari.*

* *Antequam ores præpara teipsum, & ne sis quasi homo tentans Dominum.*

* *Memento iræ in diebus consummationis, & tempus vindictæ in auersione vultus.*

* *Memento temporis famis in tempore abundantiæ, paupertatis & egestatis in die diuitiarum.*

* *A manè vsq; ad vesperam mutatur tempus, & omnia hæc sunt citata coram Domino. Et in diebus delectorum attendet ab errore, & stultus non conseruabit occasionem.*

* *Omnis sapiens nouit sapientiam & disciplinam.*

* *Et ei qui inuenit eam, dabit confessionem.*

* *Sapientes in sermonibus & ipsi sapienter egerunt, et stillauerunt prouerbia diligentia ad vitam. Melior fiducia in Domino solo, siquidem mortuum cor mortuo adhæret.*

* *Post cõcupiscentias tuas ne eas, & ab appetitibus tuis auertere.* * *Si præbueris animæ tuæ concupiscentiam beneplaciti eius, facies derisionem inimicorum tuorum, qui inuidebunt tibi.*

* *Ne læteris in multis delitijs tuis, neque indigeas consilio eius.* * *Ne fias pauper participans ex fœnore, et nihil tibi est in marsupio; eris enim insidiator propriæ vitæ dignus dictu.*

CAP. XIX.

OPerarius ebriosus non locupletabitur; & qui spernit modica, paulatim decidet. * *Vinum & mulieres apostatare facient sapientes.*

* πρὶν ἀῤῥωστῆσαί σε, ταπείνωθι ἐγκρατείᾳ, & ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων δεῖξον ἐπιστροφήν.

* μὴ ἐμποδίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι ἀχρὶ καιροῦ, καὶ μὴ μείνῃς ἕως θανάτου δικαιωθῆναι.

* πρὶν εὔξασθαι ἑτοίμασον σεαυτόν, καὶ μὴ γίνου ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν κύριον.

* μνήσθητι θυμοῦ ἐν ἡμέραις τελευτῆς, καὶ καιρὸν ἐκδικήσεως ἐν ἀποστροφῇ προσώπου.

* μνήσθητι καιροῦ λιμοῦ ἐν καιρῷ πλησμονῆς, πτωχείαν & ἔνδειαν ἐν ἡμέρᾳ πλούτου.

* ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας μεταβάλλει καιρός, καὶ πάντα ταχὺ ἔστι ταχὰ ἔναντι κυρίου. καὶ ἐν ἡμέραις ἁμαρτιῶν προσέξει ἀπὸ πλημμελείας, καὶ ἄφρων οὐ συντηρήσει καιρόν.

* πᾶς σοφὸς ἔγνω σοφίαν καὶ παιδείαν.

* καὶ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολόγησιν.

* συνετοὶ ἐν λόγοις & αὐτοὶ ἐσοφίσαντο, & ἀνώμβρησαν παροιμίας ἀκριβεῖς εἰς ζωήν. κρείσσων παρρησία ἐν δεσπότῃ μόνῳ, εἴπερ νεκρὰ καρδία νεκρῷ προσέχεται.

* ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν σου μὴ πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κώλυε.

* ἐὰν χορηγήσῃς τῇ ψυχῇ σου ἐπιθυμίαν εὐδοκίας αὐτῆς, ποιήσει σε ἐπίχαρμα τῶν ἐχθρῶν σου, οἱ βασκαίνουσί σε.

* μὴ εὐφραίνου ἐπὶ πολλῇ τρυφῇ σου, μὴ ᾖ προσδεθῇς συμβουλῆς αὐτῆς.

* μὴ γίνου πτωχὸς συμβολοκοπῶν ἐπὶ δανεισμοῦ, καὶ ἐὰν ἔχῃς ἐν μαρσυπίῳ· ἔσῃ γὰρ ἐπίβουλος τῆς ἰδίας ζωῆς λαλητός.

ιθ'.

* Ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθήσεται· & ὁ ἐξουδενῶν τὰ ὀλίγα, καταμικρὸν πεσεῖται.

* οἶνος & γυναῖκες ἀποστήσουσι συνετούς.

* Ante languorem humilia te, & in tempore infirmitatis ostende conuersationem tuam.

* Non impediaris orare semper, & ne veteris vsq; ad mortem iustificari, quoniam merces Dei manet in æternum. Luc. 18. a Thes. 5. d

* Ante orationem præpara animã tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum.

* Memento iræ in die consummationis, & tempus retributionis in conuersatione facies.

* Memento paupertatis in tempore abundantiæ, & necessitatem paupertatis in die diuitiarum. * A manè vsque ad vesperã immutabitur tempus; & hæc omnia citata in oculis Dei. * Homo sapiens in omnibus metuit, & in diebus delictorum attendet ab inertia.

* Omnis astutus agnoscit sapientiam, & inuenienti eam dabit confessionem.

* Sensati in verbis & ipsi sapienter egerũt, & intellexerunt veritatem & iustitiam, & implorauerunt prouerbia & iudicia.

* Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere.

* Si præstes animæ tuæ cõcupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.

* Ne oblecteris in turbis, nec in nodicis. assidua enim est commissio illorum.

* Ne fueris mediocris in contentione ex fœnore, & nõ est tibi nihil in seculo. eris enim inuidus animæ tuæ.

CAP. XIX.

OPerarius ebriosus non locupletabitur; & qui spernit modica, paulatim decidit.

* Vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes, & arguunt sensatos.

* Et qui se iungit fornica- 3
riis, erit nequam. putredo &
vermes hæreditabunt illũ,&
extolletur in exemplũ maius,
& tolletur de numero anima
eius. * Qui credit citò,leuis 4
corde est, & minorabitur, & B
qui delinquit in animã suam,
insuper habebit.

Sup.10d * Qui gaudet iniquitate, 5
denotabitur; & qui odit cor-
reptionem,minuetur vita.

* Et qui odit loquacitatem, 6
extinguit malitiam.qui peccat
in animam suam, pœnitebit:
& qui iocundatur in malitia,
denotabitur.

* Ne iteres verbum nequam 7
& durum,& nõ minoraberis.

*Amico & inimico noli nar- 8
rare sensum tuum:& si est tibi
delictum, noli denudare.

* Audiet enim te, & custo- 9
diet te, & quasi defendẽs pec-
catum odiet te, & sic aderit
tibi semper.

* Audisti verbum aduersus 10
proximum tuum,commoria-
tur in te fidens,quoniam non
te dirumpet.

* A facie verbi parturit fa- 11
tuus,tanquam gemitus partus C
infantis. * Sagitta infixa fe- 12
mori carnis, sic verbum in
corde stulti.

* Corripe amicum,ne fortè 13
non intellexerit,& dicat,Non
feci; aut si fecerit, ne iterum
addat facere.

* Corripe proximum, ne 14
fortè non dixerit: & si dixerit,
ne fortè iteret.

* Corripe amicũ,sæpe enim 15
fit commissio.

* Et non omni verbo cre- 16
das. est qui labitur lingua sua,
sed non ex animo: quis est e-
nim qui non deliquerit in
lingua sua?

* Corripe proximum ante- 17
quam commineris, & da locũ
timori Altissimi;

* Quia omnis sapientia ti- 18
mor Dei, & in illa timere
Deum, & in omni sapientia
dispositio legis.

* καὶ ὁ κολλώμενος πόρναις τολ- 3
μηρὸς ἔσαι· σῆτες καὶ σκώληκες κλη
ρονομήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπαρθήσε
ται παραδείγματισμῷ μείζονι.

* ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων, κοῦφος καρ- 4
δίᾳ· καὶ ὁ ἁμαρτάνων εἰς ψυχὴν αὐ-
τοῦ πλημμελήσει. * ὁ εὐφραινό- 5
μενος ἐπὶ κακοεξίᾳ καταγνωσθή-
σεται· ὁ δὲ ἀντοφθαλμῶν ἡδονὰς σε
φανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ· ὁ ἐγκαλλυό-
μενος γλώσσῃ ἀμάχῳ συμβιώσεται.

* καὶ ὁ μισῶν λαλιὰν ἐλαττοῦται 6
κακίᾳ. * μηδέποτε δοῦλε ρώσῃς λό- 7
γον, καὶ ἀθετήσαι ἔσαι ἐν ἐλαττώσει.

* ἐν φίλῳ καὶ ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ 8
βίους ἀλλοτρίους, καὶ εἰ μή σοί ἐσιν
ἁμαρτία, μὴ ἀποκάλυπτε.

* ἀκήκοε γάρ σου καὶ ἐφυλάξατό 9
σε, καὶ ἐν καιρῷ μισεῖ σε. * ἀκήκοας 10
λόγον, σωαποθανέτω σοι, καὶ θάρ-
σει· ὠδὶν μὴ σε ῥήξῃ.

* ἀπὸ προσώπου λόγου ὀνειδίσει 11
μωρός, ὡς ἀπὸ προσώπου βρέφους
ἡ τίκτουσα. * βέλος πεπηγὸς ἐν 12
μηρῷ σαρκός· οὕτως λόγος ἐν κοι-
λίᾳ μωροῦ. * ἔλεγξον φίλον, μή- 13
ποτε οὐκ ἐποίησε, καὶ εἰ ἐποίησε μή-
ποτε προσθῇ. * ἔλεγξον τὸν πλη- 14
σίον, μήποτε οὐκ εἶπε, καὶ εἰ εἶπεν,
ἵνα μὴ δευτερώσῃ.

* ἔλεγξον φίλον, πολλάκις γὰρ 15
γίνεται διαβολὴ ματαία. * καὶ μὴ 16
παντὶ λόγῳ πίστευέτω ἡ καρδία σου.
ἔστιν ὀλισθαίνων λόγῳ καὶ οὐκ ἀπὸ
ψυχῆς, καὶ τίς ἐστιν ὃς οὐκ ὠλίσθησεν
ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ; * ἔλεγξον τὸν 17
πλησίον πρὶν ἀπειλῆσαι, καὶ δὸς τό-
πον νόμῳ ὑψίστου γινόμενος ἀμελὴς
φόβου κυρίου δεχὴ προσλήψεως,
σοφία γὰρ αὐτοῦ ἀγάπησιν περι-
ποιεῖ. γνῶσις ἐντολῶν κυρίου, παι-
δεία ζωῆς· οἱ δὲ ποιοῦντες τὰ δεκτὰ
αὐτῷ ἀθανασίας δενδρον καρπουν-
ται.

* πᾶσα σοφία φόβου κυ- 18
ρίου, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου,
καὶ γνῶσις τῆς παντοκρατορίας αὐτοῦ·
οἰκέτης λέγων τῷ δεσπότῃ, ὡς ἀρέσ-
κει σοι ποιήσω, ἐὰν μὴ ταῦτα ποιήσῃ,
παροργίζει τὸν τρέφοντα αὐτόν.

3 * Et qui coniungitur meretricibus, audax erit; putredo & vermes hæreditabunt illum, & arefiet in infamia
4 maiore. * Citò credens, leuis corde; et qui delinquit in animam suam errabit.
5 * Qui lætatur in male agendo cõdemnabitur, at resistens voluptatibus coronat vitam suam; continens lingua difficili conuiuet. * Et qui odit loquacitatẽ imminuitur malitia. * Nunquã iteraueris verbum, & nihil tibi erit in di-
8 minutione. * In amico & inimico ne narres vitas alienas; & si non tibi est deli-
9 ctum, non reueles. * Audiuit enim te & obseruauit te, & in tempore odio habet te.
10 * Audisti verbum, commoriatur tibi, et confidens esto:
11 nõ enim te dirũpet. * A facie verbi improperabit fatuus, sicut à facie infantis quæ pe-
12 perit. * Sagitta fixa in femore carnis: sic verbũ in ven-
13 tre fatui. * Corripe amicũ, ne fortè nõ fecit; & si fecit, ne
14 fortè addat. * Corripe proximum, ne fortè non dixit, & si dixit, Ne reiteret.
15 * Corripe amicum, sæpe enim fit calumnia vana.
16 * Et non omni sermoni credat cor tuum. Est qui labitur verbo & non ab anima, & quis est qui non lapsus est in
17 lingua sua? * Corripe proximum antequã mineris, & da locum legi Altissimi factus sine ira. Timor Domini initiũ assumptionis, sapientia autem ab eo dilectionẽ acquirit: cognitio mandatorum Domini, disciplina vitæ; at facientes quæ placita sunt ei, immortalitatis arborem decerpunt.
18 * Omnis sapiẽtia timor à Domino, & in omni sapientia factio legis, & cognitio omnipotentiæ eius. Seruus dicens Dño, sicut placet non faciam; si post hæc fecerit, irritat nutrientem se.

19 * Non est sapientia nequitiæ scientia, & non est vbi consilium peccatorum prudentia. 20 * Est nequitia & ipsa abominatio, & est stultus qui minuitur sapientia. 21 * Melior stupidus in intellectu cum timore, abundante in prudentia, & trãsgrediente legem Altissimi. 22 * Est astutia diligens & ipsa iniqua, & est peruertẽs gratiam, vt ostendat iudicium, & est iustificans iudicio sapiens. 23 * Est prauè agens incuruatus nigredine, & interioribus eius plenus dolo ignito. 24 * Incuruans vultum & surdum se simulans, vbicunque cognitus fuerit, præueniet te vt malefaciat. 25 * Et si ab imbecillitate virium vetetur peccare, si inuenerit tempus malefaciet. 26 * Ex viſu cognoscetur vir, & ab occursu faciei cognoscetur prudens. 27 * Amictus viri & risus dentium, & gressus hominis annunciabit quæ de eo. 28 * Est correptio quæ nõ est pulchra, & est tacẽs, & ipse prudens.

CAP. XX.

1 QVàm bonum est redarguere potius quàm irasci occultè; & qui confitetur, prohibebitur à diminutione. 2 * Concupiscentia spadonis vitiare puellam, sic qui facit in vita iudicia. 4 * Est tacens qui inuenitur sapiens, & est odibilis à multa loquacitate sua. 5 * Est tacens, non enim habet responsum, & est tacens sciens tempus. 6 * Homo sapiens tacebit vsque ad tempus, at lasciuus & imprudẽs transgredietur tempus. 7 * Qui abũdat sermone, abominabitur; & potestatem sibi assumens, odio habebitur. quàm bonum correptum manifestare pœnitentiam; sic enim fugies voluntarium peccatum.

19 * οὐκ ἔστι σοφία πονηρίας ἐπιστήμη, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου βουλὴ ἁμαρτωλῶν φρόνησις. 20 * ἔστι πονηρία καὶ αὐτὴ βδέλυγμα, καὶ ἔστιν ἄφρων ἐλαττούμενος σοφίαν. 21 * κρείσσων πτωχὸς ἐν συνέσει ἔμφοβος, καὶ περισσεύοντα ἐν φρονήσει παραβαίνοντα νόμιμα ὑψίστου. 22 * ἔστι πανουργία ἀκριβὴς καὶ αὐτὴ ἄδικος, καὶ ἔστι διαστρέφων χάριν ἐκφωνῶν ῥήματα, καὶ ἔστι δικαίων κρίσει σοφός. 23 * ἔστι πονηρευόμενος συγκεκυφὼς μελανίᾳ, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ πλήρης δόλου πυρώδους. 24 * συγκύπτων πρόσωπον καὶ ἐθελοκωφῶν, ἵνα ἐάν σε ἐπιγνωσθῇ, προφθάσει σε κακοποιῆσαι. 25 * καὶ ἐὰν ὑστερηθῇ ἐλαττώματος καὶ ἰσχύσῃ κωλυθῆναι ἁμαρτεῖν, ἐὰν εὕρῃ καιρὸν κακοποιήσει. 26 * ἀπὸ ὁράσεως ἐπιγνωσθήσεται ἀνήρ, καὶ ἀπὸ ἀπαντήσεως προσώπου ἐπιγνωσθήσεται νοήμων. 27 * σχολισμὸς ἀνδρὸς καὶ γέλως ὀδόντων, καὶ βῆμα ἀνθρώπου ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ. 28 * ἔστιν ἔλεγχος οὐκ ἔντιμος ὡραῖος, καὶ ἔστι σιωπῶν, καὶ αὐτὸς φρόνιμος.

κ'.

1 * Ὡς καλὸν ἐστιν ἐλέγξαι τὸν θυμοῦσθαι κρυπτῶς, καὶ ὁ ἀνθομολογούμενος κωλυθήσεται ἀπὸ ἐλαττώματος. 2 * ἐπιθυμία εὐνούχου ἀπατεῦσαι νεανίδα, οὕτως ὁ ποιῶν ἐν βίᾳ κρίματα. 4 * ἔστι σιωπῶν εὑρισκόμενος σοφός, καὶ ἔστι μισητὸς ἀπὸ πολλῆς λαλιᾶς αὐτοῦ. 5 * ἔστι σιωπῶν, ὃς οὐκ ἔχει ἀπόκρισιν, καὶ ἔστι σιωπῶν εἰδὼς καιρόν. 6 * ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει ἕως καιροῦ· ὁ δὲ λαπιστὴς καὶ ἄφρων ὑπερβήσεται καιρόν. 7 * ὁ πλεοναζων λόγῳ βδελυχθήσεται, καὶ ὁ ἀνεξουσιαζόμενος μισηθήσεται· ὡς καλὸν ἐλεγχθέντα φανερῶσαι μετάνοιαν, οὕτως γὰρ φεύξῃ ἑκούσιον ἁμάρτημα.

19 * Et nõ est sapientia nequitiæ disciplina, & non est cogitat⁹ bonus peccatorũ prudẽtia. 20 * Est prudentiæ nequitia & in ipsa execratio; & est insipiens qui minuitur sapientia. 21 * Melior est homo q̃ minuitur sapientia, & deficiẽs sensu in timore Dei, quàm qui abũdat sensu, & trãsgreditur legẽ Altissimi. 22 * Est solertia certa, & ipsa iniqua: & est qui emittit verbũ certũ enarrans veritatẽ. 23 * Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo. 24 * Et est iustus qui se nimiũ submittit à multa humilitate. 25 * Et est iustus qui inclinat faciem suã, & fingit nõ videre se quod ignoratum est. & si ab imbecillitate viriũ vetetur peccare, si inuenerit tempus malefaciendi, malefaciet. 26 * Ex viſu cognoscitur vir, & ab occursu faciei cognoscitur 27 sensatus. * Amictus corporis & risus dentium & ingressus hominis enunciant de illo. 28 * Est correptio mendax in ira contumelioſi, & est iudiciũ quod nõ probatur esse bonũ: & est tacens, & ipse est prudens.

CAP. XX.

1 AQVàm bonum est arguere quàm irasci, & confitentem in oratione non prohibere. 2 * Concupiscentia spadonis deuirginauit iuuenculam; sic qui facit per vim iudicium iniquum. 3 * Quàm bonũ est correptũ manifestare pœnitentiã; sic enim effugies voluntarium peccatum.

4 * Est tacens qui inuenitur sapiẽs: & est odibilis, qui procax est ad loquendum.

5 * Est autem tacens & nõ habens sensum loquelæ. & est tacens sciens tempus apti tem 6 poris. * Homo sapiens tacebit vsque ad tempus; lasciuus autem & imprudens non ser- 7 uabit tempus. * Qui multis vtitur verbis, lædet animam suam; & qui potestatem sibi sumit iniustè, odietur.

* Est processio in malis viro indisciplinato, & est inuentio in detrimentum.
* Est datum quod non est vtile, & est datum cuius retributio duplex.
* Est propter gloriam minoratio, & est qui ab humilitate leuabit caput.
* Est qui multa redimat modico precio, & restituens ea in septuplum.
* Sapiens in verbis seipsum amabilem facit, gratiæ autem fatuorum effundentur.
* Datus insipientis nõ erit vtilis tibi, oculi enim illius septemplices sunt.
* Exigua dabit, & multa improperabit, & apertio oris illius inflammatio est.
* Hodie fœneratur quis, & cras expetit, & odibilis est homo huiusmodi.
* Fatuo non erit amicus, & non erit gratia in bonis illius.
* Qui enim edunt panem illius, falsæ linguæ sunt.
* Quotiens & quanti irridebunt eũ. neque enim quod habendum erat, directo sensu distribuit, similiter & quod non erat habendum.
* Lapsus falsæ linguę quasi qui in pauimento cadens; sic casus malorũ festinãter veniẽt.
* Homo acharis quasi fabula vana, & in ore indisciplinatorum assidua erit.
* Ex ore fatui reprobabitur parabola; non enim dicit illã in tempore suo.
* Est qui vetatur peccare præ inopia, & in requie sua stimulabitur.
* Est qui perdet animam suam præ confusione, & ab imprudẽti persona perdet eã; personæ autẽ acceptione perdet se.
* Est qui præ confusione promittit amico, & lucratus est eum inimicum gratis.
* Opprobrium nequam in homine mendacium, & in ore indisciplinatorũ assiduè erit.

* ἔσιν ἀδοκία ἐν κακοῖς ἀνδρὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ἔσιν εὕρημα εἰς ἐλάττωσιν.
* ἔσι δόσις ἣ ἀλυσιτελήσει σοι, καὶ ἔσι δόσις, ἧς τὸ ἀνταπόδομα διπλοῦν.
* ἔσιν ἐλάττωσις ἕνεκεν δόξης, καὶ ἔσιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως ἦρε κεφαλήν.
* ἔσιν ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, καὶ ἀποδιδοὺς αὐτὰ ἑπταπλασίονα.
* ὁ σοφὸς ἐν λόγοις ἑαυτὸν φιλοφιλῆ ποιήσει, χάριτες δὲ μωρῶν ἐκχυθήσονται.
* δόσις ἄφρονος ἀλυσιτελήσει σοι λαβόντι, ὁμοίως δὲ καὶ βασκανία διὰ ἀνάγκην αὐτοῦ· οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνθ' ἑνὸς εἰς τὸ λαβεῖν πολλοί.
* ὀλίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδίσει, καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς κήρυξ.
* σήμερον δανείσει, καὶ αὔριον ἀπαιτήσει· μισητὸς κυρίῳ καὶ ἀνθρώποις ὁ τοιοῦτος.
* μωρὸς ἐρεῖ, οὐκ ὑπάρχει μοι φίλος, οὐκ ἔσι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς μου.
* οἱ ἐσθίοντες τὸν ἄρτον μου φαῦλοι τῇ γλώσσῃ.
* ποσάκις καὶ ὅσοι καταγελάσονται αὐτοῦ, ὅτε γὰρ τὸ ἔχειν ἐν ὀρθῇ αἰσθήσει εἵληφε· καὶ τὸ μὴ ἔχειν ὁμοίως ἀδιάφορον αὐτῷ.
* ὀλίσθημα ἀπὸ ἐδάφους μᾶλλον ἢ ἀπὸ γλώσσης, οὕτως πτῶσις κακῶν κατὰ ταχὺ ἥξει.
* ἄνθρωπος ἄχαρις, μῦθος ἀκαιρος, ἐν στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται.
* ἀπὸ στόματος μωροῦ ἀποδοκιμασθήσεται παραβολή· οὐ γὰρ μὴ εἴπῃ αὐτὸν ἐν καιρῷ αὐτῆς.
* ἔσι κωλυόμενος ἁμαρτάνειν ἀπὸ ἐνδείας, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ ἀκαταστήσεται.
* ἔσιν ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διὰ αἰσχύνην, καὶ ἀπὸ πρόσωπον ἀπολεῖ αὐτήν.
* ἔσι χάριν αἰσχύνης ἐπαγγελλόμενος φίλῳ, καὶ κτήσασθαι αὐτὸν ἐχθρὸν δωρεάν.
* ψεῦδος ἐν ἀνθρώπῳ, ἐν δὲ στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται.

* *Est beneplacitum in malis viro peccatori, & est inuentio in diminutionem.*
* *Est datio quæ non proderit tibi; & est datio, cuius retributio duplex.*
* *Est diminutio causa gloriæ, & est qui ab humilitate leuauit caput.*
* *Est emens multa paruo, & soluens illa septula.*
* *Sapiens in verbis seipsum amabilem faciet, gratiæ autem fatuorum effundẽtur.*
* *Datio insipientis nõ erit vtilis tibi accipienti, similiter autem & liuidi propter necessitatem eius: nam oculi eius pro vno ad accipiendum multi.*
* *Exigua dabit & multa improperabit, & aperiet os suum tanquam præco.*
* *Hodie fœnerabitur, & cras repetet; odibilis Domino & hominibus talis.*
* *Fatuus dicet, Nõ est mihi amicus, non est gratia bonis meis.*
* *Edentes panem meum vitiosi lingua.*
* *Quotiens & quot irridebunt eum; neq; enim ipsum habere in recto sensu accepit: & ipsum non habere similiter indifferens illi.*
* *Lapsus à pauimento potius quàm à lingua, sic casus malorum festinanter veniet.*
* *Homo sine gratia, fabula intempestiua, in ore indisciplinatorum assiduus erit.*
* *Ab ore fatui reprobabitur parabola, non enim dicet illam in tempore suo.*
* *Est qui vetatur peccare præ inopia, & in requie sua non stimulabitur.*
* *Est qui perdit animam suam propter verecundiam, et ab acceptione personæ perdet eam.*
* *Est gratia verecundiæ promittens amico, & acquisiuit eum inimicũ gratis.*
* *Opprobrium nequã mendacium in homine, in aũt ore indisciplinatorũ assiduũ erit.*

* *Eligibilius fur, quàm* 26
qui aßueſcit mendacio; ambo autem perditionem hæreditabunt.

* *Mos hominis mendacis* 27
ignominia, & confuſio eius cum eo ſine intermiſſione.

* *Sapiens in verbis mani-* 28
feſtabit ſeipſum, & homo prudens placebit magnatibus. * *Qui operatur terram* 29
ſuam, altum faciet aceruum ſuum; & placens magnatibus placabit iniuſtitiã ſuam.

* *Xenia et dona excæcant* 30
oculos ſapientum, & quaſi frænum in ore auertunt correptiones.

* *Sapientia abſconſa &* 31
theſaurus inuiſus, quæ vtilitas in vtriſque?

* *Melior homo celans fa-* 32
tuitatem ſuam, quàm homo celans ſapientiam ſuam. Melior expectatio ineuitabilis in inquiſitione Domini, quàm carens domino auriga propriæ vitæ.

CAP. XXI.

FIli peccaſti, non adijcias 1
amplius, & de prioribus deprecare.

* *Quaſi à facie colubri,* 2
fuge à peccato: ſi enim acceſſeris ad illud, ſuſcipiet te.

* *Dentes leonis, dentes ei* 3
interficientes animas hominum. * *Quaſi romphæa an-* 4
ceps omnis iniquitas, plagæ illius nõ eſt ſanitas. * *Obiur-* 5
gatio & iniuria deſolabunt diuitias; ſic domus ſuperborũ deſolabitur. * *Deprecatio* 6
pauperis ex ore vſque ad aures eius, & iudicium illius feſtinanter venit.

* *Qui odit correptionem,* 7
in veſtigio peccatoris; & qui timet Dominum, cõuertetur in corde ſuo. * *Notus à longe* 8
potens in lingua, at ſapiens ſcit cùm labitur ipſe. * *Qui* 9
ædificat domũ ſuam in pecunijs alienis, quaſi qui congregat ſibi lapides ad tumulum ſepulchri ſui.

26 * αἱρετὸν κλέπτης, ἢ ὁ ἐνδελεχίζων ψεύδει, ἀμφότεροι δὲ ἀπώλειαν κληρονομήσουσιν.

27 * ἦθος ἀνθρώπου ψευδὸς ἀπιμία, καὶ ἡ αἰσχύνη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐνδελεχῶς.

28 * ὁ σοφὸς ἐν λόγοις σεαυτὸν, καὶ ἄνθρωπος φρόνιμος ἀρέσει μεγιστᾶσιν.

29 * ὁ ἐργαζόμενος γῆν αὐτοῦ, ὑψώσει θημωνείαν αὐτοῦ· καὶ ὁ ἀρέσκων μεγιστᾶσιν ἐξιλάσεται ἀδικίαν
30 αὐτοῦ. * ξένια καὶ δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ ὡς φιμὸς ἐν
31 στόματι ἀποτρέπει ἐλέγχους. * σοφία κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανὴς, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις;

32 * κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ. κρείσσων σωματικὴ ἀπαραίτητος ἐν ζητήσει κυρίου, ἢ αὐθέντης τεχνιτὴς τῆς ἰδίας ζωῆς.

κα'.

1 * Τέκνον ἥμαρτες, μὴ προσθῇς ἔτι καὶ περὶ τῶν προτέρων δεήθητι.

2 * ὡς ἀπὸ προσώπου ὄφεως, φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας, ἐὰν γὰρ προσέλθῃς αὐτῇ, δέξεταί σε.

3 * ὀδόντες λέοντος, ὀδόντες αὐτῆς ἀναιροῦντες ψυχὰς ἀνθρώπων.

4 * ὡς ῥομφαία δίστομος πᾶσα ἀνομία, τῇ πληγῇ αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἴα-
5 σις. * καταπληγμὸς καὶ ὕβρεις ἐρημώσουσι πλοῦτον, οὕτως οἶκος ὑπερηφάνων ἐρημωθήσεται.

6 * δέησις πτωχοῦ ἐκ στόματος ἕως ὠτίων αὐτοῦ, καὶ τὸ κρίμα αὐτοῦ κατὰ σπουδὴν ἔρχεται.

7 * μισῶν ἔλεγχον, ἐν ἴχνει ἁμαρτωλοῦ, καὶ ὁ φοβούμενος κύριον ἐπιστρέψει ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.

8 * γνωστὸς μακρόθεν ὁ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ, ὁ δὲ νοήμων οἶδεν ἐν τῷ ὀλισθαίνειν αὐτόν.

9 * ὁ οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις, ὡς ὁ συνάγων ἑαυτῷ λίθους εἰς χῶμα ταφῆς αὐτοῦ.

26 * Potior fur, quàm aſſiduitas viri mendacis: perditione autem ambo hæreditabunt.

27 * Mores hominum mendacium ſine honore, & confuſio illorum cum ipſis ſine intermiſſione.

28 * Sapiens in verbis producet ſeipſum, & homo prudens placebit magnatis.

29 * Qui operatur terrã ſuam, inaltabit aceruum frugum: & qui operatur iuſtitiam, ipſe exaltabitur; qui verò placet magnatis, effugiet iniquitatẽ. Pro. 12.b & 28.c Exo. 23.a Deu. 16.d Infr. 41.b

30 * Xenia & dona excæcant oculos iudicum, & quaſi mutus in ore auertit correptiones eorum.

31 * Sapientia abſconſa, & theſaurus inuiſus, quæ vtilitas in vtriſque?

32 * Melior eſt qui celat inſipientiam ſuam, quàm homo qui abſcondit ſapientiã ſuam.

CAP. XXI.

1 * FIli peccaſti, nõ adiicias iterum, ſed & de priſtinis deprecare, vt tibi dimittantur. Sup. 5.b

2 * Quaſi à facie colubri fuge peccata; & ſi acceſſeris ad illa, ſuſcipient te.

3 * Dentes leonis dẽtes eius, interficiẽtes animas hominũ.

4 * Quaſi romphæa bis acuta hominis iniquitas, plagæ illius non eſt ſanitas.

5 * Obiurgatio & iniurię annullabunt ſubſtantiam; & domus quæ nimis locuples eſt, annullabitur ſuperbia: ſic ſubſtantia ſuperbi eradicabitur.

6 * Deprecatio pauperis ex ore vſque ad aures perueniet, & iudicium feſtinatò aduoniet illi.

7 * Qui odit correptionem, veſtigiũ eſt peccatoris: & qui timet Deum, conuertetur ad cor ſuum.

8 * Notus à longè potens lingua audaci, & ſenſatus ſcit labi ſe abipſo.

9 * Qui ædificat domũ ſuã impendiis alienis, quaſi qui colligit lapides ſuos in hyeme.

* Stuppa collecta ſynagoga peccantium, & conſummatio illorum flamma ignis.
* Via peccantium complanata lapidibus, & in finē illorū inferi & tenebræ & pœnæ.
* Qui cuſtodierit iuſtitiam, continebit ſenſum eius.
* Conſummatio timoris Dei ſapientia & ſenſus. * Nō erudietur, qui non eſt ſapiens in bono. * Eſt autē inſipientia quæ abundat in malo, & non eſt ſenſus vbi eſt amaritudo.
* Scientia ſapientis tanquā inundatio abundabit, & cōſilium illius ſicut fons vitę permanet. * Cor fatui quaſi vas cōfractum, & omnem ſapientiam non tenebit.
* Verbū ſapiens quodcunque audierit, ſcius laudabit & ad ſe adiiciet; audiuit luxurioſus, & diſplicebit illi, & pijciet illud poſt dorſum ſuū.
* Narratio fatui quaſi ſarcina in via. nam in labiis ſenſati inuenietur gratia.
* Os prudentis quæritur in Eccleſia, & verba illius cogitabūt in cordibus ſuis. * Tanquam domus exterminata, ſic fatuo ſapientia; & ſcientia inſenſati inenarrabilia verba.
* Compedes in pedibus, doctrina ſtulto, & quaſi vincula manuum ſuper manū dexteram. * Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam; vir autē ſapiens vix tacitè ridebit.
* Ornamentū aureum prudenti doctrina, & quaſi brachiale in brachio dextero.
* Pes fatui facilis in domum proximi, & homo peritus cōfundetur à perſona potentis.
* Stultus à feneſtra reſpiciet in domum, vir autē eruditus foris ſtabit.
* Stultitia hominis auſcultare per oſtiū, & prudens grauabitur contumelia.
* Labia imprudentium ſtulta narrabunt; verba autem prudentium ſtatéra ponderabuntur.

* συπτίον συναγωγὴ ἁμαρτωλῶν, συναγωγὴ δυσσεβῶν, καὶ ἡ συντέλεια αὐτῶν φλὸξ πυρὸς εἰς ἀπώλειαν.
* ὁδὸς ἁμαρτωλῶν ὡμαλισμένη λίθοις, καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ αὐτῆς βόθρος ἅδου.
* ὁ φυλάσσων νόμον κυριεύει κακοτεχνίας αὐτοῦ. * συντέλεια δὲ φόβος κυρίου σοφίας πρόνοια. * ὁ παιδευθεὶς οἷς οὐκ ἔστι πανοῦργος. * ἔστι γὰρ πανουργία πληθύουσα πικρίαν.
* γνῶσις σοφοῦ, ὡς κατακλυσμὸς πληθυνθήσεται, καὶ ἡ βουλὴ αὐτοῦ, ὡς πηγὴ ἀγνὴ ζωῆς. * ἔγκατα μωροῦ ὡς ἄγγειον συντετριμμένον, πᾶσαν γνῶσιν οὐ κρατήσει ἐν ζωῇ αὐτοῦ.
* λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἄφρων, αἰνέσει αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτὸν προσθήσει. ἤκουσεν αὐτὸν ἀσώτως, καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ καὶ ἀπέρριψεν αὐτὸν ὀπίσω τοῦ νώτου αὐτοῦ.
* ὁδοιπορία μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορτίον, ἐπὶ δὲ χείλεσι σώφρονος εὑρεθήσεται χάρις. * στόμα φρονίμου ζητηθήσεται ἐν ἐκκλησίᾳ.
* ὡς οἶκος ἠφανισμένος, οὕτως μωρῷ σοφία, καὶ οὐ λόγοι αὐτοῦ διανοηθήσονται ἐν καρδίᾳ, καὶ γνῶσις ἀσυνέτου ἀδιεξέταστοι λόγοι.
* πέδαι ἐν ποσὶν ἀνοήτοις παιδεία, καὶ ὡς χειροπέδαι ἐπὶ χειρὸς δεξιᾶς. * μωρὸς ἐν γέλωτι ὑψοῖ φωνὴν αὐτοῦ, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος, μόλις ἡσυχῇ μειδιάσει. * ὡς κόσμος χρυσοῦς φρονίμῳ παιδεία, καὶ ὡς χλιδὼν ἐπὶ βραχίονι δεξιοῦ.
* πρὸς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκίαν, ἀνὴρ δὲ πολύπειρος, αἰσχυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
* ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύψει εἰς οἰκίαν, ἀνὴρ δὲ πεπαιδευμένος ἔξω στήσεται.
* ἀπαιδευσία ἀνθρώπου ἀκροᾶσθαι πρὸς θύρας, ὁ δὲ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίαν.
* χείλη πολυλάλων, τὰ οὐκ αὐτῶν διηγήσεται· λόγοι δὲ φρονίμων ἐν ζυγῷ σταθήσονται.

10 * Stuppa collecta, ſynagoga impiorum, & conſummatio illorum flamma ignis in
11 perditionem. * Via peccatorum complanata à lapidibus, & in vltimo eius fo-
12 uea inferni. * Qui cuſtodit legem Dñi, dominatur cogitationis ſuæ.
13 * Conſummatio autem timoris Domini ſapientiæ aſ-
14 ſumptio. * Non erudietur
15 qui non eſt aſtutus; * Eſt enim aſtutia multiplicans a-
16 maritudinem. * Cognitio ſapientis tanquam inundatio abundabit, & conſilium illius ſicut fons purus vitæ.
17 * Interiora fatui quaſi vas confractum, omnem cognitionem non tenebit in vita
18 ſua. * Verbum ſapiens ſi audierit ſciēs, laudabit illud, & ad illud adijciet. Audiuit illū imprudens, & diſplicuit illi, & auertit illum poſt
19 dorſum ſuum. * Narratio fatui quaſi in via ſarcina; in autem labio prudentis inue-
20 nietur gratia. * Os prudentis quæretur in Eccleſia.
21 * Tanquam domus deſtructa, ſic fatuo ſapiētia; & ſermones eius cogitabunt in corde, & cognitio imprudentis ininueſtigabilia verba.
22 * Compedes in pedibus ſtulti diſciplina, & quaſi vincula manuum in manu dextra.
23 * Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam; vir autem aſtutus vix tacitè ſubridebit.
24 * Vt ornamentum aureum prudenti diſciplina, & quaſi brachiale in brachio dextro.
25 * Pes fatui velox ad domū, homo autē multum expertus
26 cōfundetur ab eo. * Stultus à ianua proſpiciet in domū, vir autem eruditus foris ſtabit.
27 * Ineruditio hominis auſcultare ad ianuas, at prudēs grauabitur ignominia. * Labia
28 loquacium, quæ non ſua narrabunt; verba autem prudētum in ſtatera ponderabūtur.

*In ore fatuorum cor ipsorũ: in autem corde ſapiẽtum, os eorum. *Dum maledicit impius ſatanã, ipſe maledicit ſuam animã. *Inquinat ſuam animã ſuſurro, & vbicunq; peregrinatus fuerit, odietur.

CAP. XXII.

LApidi polluto comparatus eſt piger, & omnis ſibilabit in ignominia illius.

*Stercori boum de ſterquiliniis comparatus eſt piger. omnis tollens eum excutiet manum.

*Confuſio patris in generatione indiſciplinati: filia autem in diminutione fit.

*Filia prudens hæres erit viri ſui; & quæ cõfundit, in triſtitiam genitoris. *Patrem & virũ confundit quæ eſt audax, & ab vtriſq; inhonorabitur. *Muſica in luctu, importuna narratio; flagella autẽ & diſciplina in tempore ſapientiæ. Filij in bona vita eſcam habẽtes, propiorum parentum celabunt ignobilitatem. Filij in cõtemptu & inſipientia gloriãtes, cognationis ſuæ maculant nobilitatem. *Conglutinans teſtam qui docet fatuum, & excitat dormiẽtes de profundo ſomno. *Narrat dormitanti qui narrat fatuo, & in fine dicet, Quid eſt?

*Super mortuũ plora, defecit enim lux; & ſuper fatuũ plora, defecit enim intellectus.

*Dulcius plora ſuper mortuum, quoniam requieuit.

*Nam fatui ſuper mortem vita. *Luctus mortui ſeptem dies, fatui autẽ & impij omnes dies vitæ illius.

*Cum ſtulto ne multiplices ſermonem, & ad inſipientem ne accedas, non ſentiens enim ſpernet tua omnia.

*Caue ab illo, ne laborẽ habeas, & non coinquinaberis in concuſſione illius.

*ἐν στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν, ἐν δὲ καρδίᾳ σοφῶν, τὸ στόμα αὐτῶν. *ἐν τῇ καταρᾶσθαι ἀσεβῆ τὸν σατανᾶν, αὐτὸς καταρᾶται τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. *μολυνεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ ψίθυρος, καὶ ἐὰν παροικήσῃ μισηθήσεται.

κβ.

*Λίθῳ ἠρδαλωμένῳ συνεβλήθη ὀκνηρός, καὶ πᾶς ἐκσυρεῖ ἐπὶ ἀπορίᾳ αὐτοῦ. *βολβίτῳ κοπρίων συνεβλήθη ὀκνηρός· πᾶς ὁ ἀναιρούμενος αὐτὸν ἐκτινάξει χεῖρα. *αἰσχύνη πατρὸς ἐν γνώσει ἀπαιδεύτου, θυγάτηρ δὲ ἐπ' ἐλαττώσει γίνεται. *θυγάτηρ φρόνιμος κληρονομήσει ἄνδρα αὐτῆς, καὶ ἡ καταισχύνουσα, εἰς λύπην γνώσαντος. *πατέρα καὶ ἄνδρα καταισχύνει ἡ θρασεῖα καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων ἀτιμασθήσεται.

*μουσικὰ ἐν πένθει, ἄκαιρος διήγησις, μάστιγες δὲ καὶ παιδεία ἐν καιρῷ σοφίας. τέκνα ἐν ἀγαθῇ ζωῇ τιμῶ τροφεῖα ἔχοντα, τῶν ἰδίων γονητόρων κρύψει δυσγένειαν. τέκνα ἐν καταφρονήσει καὶ ἀπαιδευσία γεγαυρωμένα, συγγενείας ἑαυτῶν μολύνει τιμὴν εὐγένειαν.

*συγκολλᾷ ὄστρακον ὁ διδάσκων μωρόν, καὶ ἐξεγείρει καθεύδοντας ἐκ βαθέος ὕπνου.

*διηγεῖται νυστάζοντι ὁ διηγούμενος μωρῷ, καὶ ἐπὶ σωτελείᾳ ἐρεῖ, τί ἐστιν; *ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ φῶς, καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ σύνεσις. *ἧδιον κλαῦσον ἐπὶ νεκρῷ ὅτι ἀνεπαύσατο. *ἐξ γὰρ μωροῦ ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωή. *πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέραι, μωροῦ δὲ καὶ ἀσεβοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐτοῦ. *μὴ ἄφρονι μὴ πληθύνῃς λόγον, καὶ πρὸς ἀσύνετον μὴ πορεύου, φυλάσσου οὖν μὴ ἐνοχλήσει σου τὰ πράγματα. *φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ κόπον ἔχῃς, καὶ οὐ μὴ μολυνθῇς ἐν τῷ ἐντιναγμῷ αὐτοῦ.

*In ore fatuorum cor illorum, & in corde ſapientium os illorum. *Dum maledicit impius diabolum, maledicit ipſe animam ſuam. *Suſurro coinquinabit animam ſuam, & in omnibus odietur; & qui permanſerit, odioſus erit: tacitus & ſenſatus honorabitur.

CAP. XXII.

INN lapide luteo lapidatus eſt piger, & omnes loquentur ſuper aſpernationem illius.

*De ſtercore boum lapidatus eſt piger: & omnis qui tetigerit eum, excutiet manus.

*Confuſio patris eſt de filio indiſciplinato: filia autẽ fatua in deminoratione fiet.

*Filia prudens hæreditas viro ſuo; nam quę confundit, in contumeliam fit genitoris.

*Patrem & virum confundit audax, & ab impiis nõ minorabitur; ab vtriſque autem inhonorabitur.

*Muſica in luctu importuna narratio: flagella & doctrina in omni tempore ſapientia.

*Qui docet fatuum, quaſi qui conglutinat teſtam.

*Qui narrat verbum non audienti, quaſi qui excitat dormientem de graui ſomno.

*Cum dormiente loquitur, qui enarrat ſtulto ſapientiam; & in fine narrationis dicit; Quis eſt hic? *Supra mortuum plora; deficit enim lux eius: & ſupra fatuum plora; deficit enim ſenſu. Sup. 21. b. Inf. 31. a & 38. b.

*Modicũ plora ſuper mortuum, quoniam requieuit.

*Nequiſſimi enim nequiſſima vita ſuper mortem fatui.

*Luctus mortui ſeptẽ dies; fatui autem & impij omnes dies vitæ illorum.

*Cum ſtulto ne multum loquaris, & cum inſenſato ne abieris. Sup. 12. c

*Seruate ab illo, vt non moleſtiam habeas, & non coinquinaberis in peccato illius.

* Deflecte ab illo, & inue- 16
nies requiem, & nõ acidiaberis in ſtultitia illius. * Super 17
plumbũ quid grauabitur? & quod illi aliud nomen quàm fatuus? * Arenam & ſalem & 18
Pro.27.a maſſam ferri facilius eſt ferre, quàm hominẽ imprudentem, & fatuum & impium. * Sicut 19
loramentũ ligneum colligatũ C fundaméto ædificij nõ diſſoluatur, ſic & cor confirmatũ in cogitatione cõſilij. * Cogita- 20
tus ſenſati in omni tempore, vel metu non deprauabitur.

* Sicut ornatus arenoſus in 21
pariete limpido, & ſicut paleæ in excelſis, & cęmenta ſine impenſa poſita, contra faciem venti non permanebũt: * Sic 22
& cor timidũ in cogitatione ſtulti contra impetum timoris non reſiſtet: ſic & cor trepidũ in cogitatione fatui omni tẽpore non metuet, ſed & qui in præceptis Dei permanet ſemper. * Pungens oculũ dedu- 23
cit lachrymas: & qui pungit cor, profert ſenſum. * Mittẽs 24
lapidem in volatilia, deijciet illa: ſic & qui cõuiciatur amico, diſſoluit amicitiam. * Ad 25
amicũ etſi produxeris gladiũ, non deſperes; eſt enim regreſſus ad amicum. * Si aperuerit 26
os triſte, non timeas. eſt enim D concordatio, excepto conuicio & improperio & ſuperbia & myſterij reuelatione & plaga doloſa. in his omnibus effugiet amicus.

* Fidem poſſide cum amico 27
in paupertate illius, vt & in bonis illius læteris.

* In tempore tribulationis 28
illius permane illi fidelis, vt in hæreditate illius cohæres ſis.

* Ante ignem camini vapor 29
& fumus ignis inaltatur, ſic & ante ſanguinem maledicta & contumeliæ & minæ.

* Amicũ ſalutare non con- 30
fundaris. à facie illius non me abſcondam: & ſi mala mihi euenerint, per illum ſuſtinebo.

* ἔκκλινον ἀπ' αὐτοῦ καὶ εὑρήσεις 16
ἀνάπαυσιν, καὶ οὐ μὴ ἀκηδιάσῃς ἐν
τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ. * ὑπὲρ μόλυ- 17
βον τί βαρυνθήσεται, καὶ τί αὐτῷ ὄνομα, ἀλλ' ἢ μόλυβος.

* ἄμμον καὶ ἅλας καὶ βῶλον 18
σιδήρου εὐκοπώτερον ὑποσηκεῖν, ἢ
ἄνθρωπον ἀσύνετον.

* ἱμὰρτωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη 19
εἰς οἰκοδομὴν, ἐν συστασιμῷ οὐ διαλυθήσεται, οὕτως καρδία ἐστηριγμένη
ἐπὶ διανοήματος βουλῆς, ἐν παντὶ
καιρῷ φόβῳ οὐ δειλιάσει. * καρδία ἐν- 20
δεδραγμένη ἐπὶ διανοίᾳ συνέσεως, ὡς
κόσμος ψαμμωτὸς ἐπὶ τοίχου ξυσ-
τοῦ.

* χάραξες ἐπὶ μετεώρου πεπη- 21
γυῖαι κατέναντι πνεύματος, οὐ μὴ μείνωσιν.

* οὕτως καρδία δειλὴ ἐπὶ διανοή 22
ματι παντὸς· κατέναντι παντὸς φό-
βου οὐ μὴ ὑπομείνῃ. * ὀνύσσων ὀφ- 23
θαλμὸν κατάξει δάκρυα, καὶ ὀνύσσων καρδίαν, ἐκφαίνει αἴσθησιν.

* βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά, ἀ- 24
ποδιώξει αὐτά, καὶ ὀνειδίζων φίλον, διαλύσει φιλίαν.

* ἐπὶ φίλον ἐὰν σπάσῃ μάχαι- 25
ραν, μὴ ἀπελπίσῃς, ἔστι γὰρ ἐπάνοδος.

* ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀνοίξῃς στόμα, 26
μὴ φοβηθῇς, ἔστι γὰρ διαλλαγή·
πλὴν ὀνειδισμοῦ καὶ ὑπερηφανίας καὶ
μυστηρίου ἀποκαλύψεως καὶ πληγῆς
δολίας, ἐν τούτοις γὰρ ἀποφεύξεται
πᾶς φίλος.

* πίστιν κτῆσαι ἐν πτωχείᾳ μετὰ 27
τοῦ πλησίον· ἵνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐ-
τοῦ εὐφρανθῇς.

* ἐν καιρῷ θλίψεως διάμεινον αὐ- 28
τῷ ἵνα τοῦ κληρονομίαν αὐτοῦ συγ-
κληρονομήσῃς. ὁ καταφρονητέον
γὰρ ἀεὶ τῆς περιγραφῆς, οὗ θαυ-
μαστὸς πλοῦτος νοῦν οὐκ ἔχων.

* πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου καὶ 29
καπνός, οὕτως πρὸ αἱμάτων λοι-
δορίαι.

* φίλον σκεπάσαι οὐκ αἰσχυ- 30
νθήσομαι, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
οὐ μὴ κρυβῶ, καὶ εἰ κακά μοι συμβή-
σεται δι' αὐτόν.

16 * *Declina ab illo, & inuenies requiem, & non acidiaberis in ocioſitate illius.*

17 * *Super plumbum quod grauabitur, & quod illi nomen, niſi plumbum?*

18 * *Arenam & ſalem, & maſſam ferri facilius ferre, quàm hominẽ imprudentem.*

19 * *Connexio lignea ligata in ædificium, in concuſſione non diſſoluetur: ſic cor firmatum in cogitatione conſilij, in omni tempore timore non timebit.*

20 * *Cor firmum in mente intellectus, ſicut ornatus arenoſus in pariete raſo.*

21 * *Suſtentacula in alto poſita contra ventum, non permanebunt.*

22 * *Sic cor timidum in cogitatione fatui. Contra omnẽ timorem non ſuſtinebit.*

23 * *Pungens oculum educet lachrymas, & pungens cor*
24 *profert ſenſum.* * *Mittens lapidem in volatilia, arcebit illa; & qui conuiciatur amico, diſſoluet amicitiam.*

25 * *In amicum ſi ſtrinxeris gladium, ne deſperes; eſt enim*
26 *regreſſus in amicum.* * *Si aperueris os, ne timeas, eſt enim permutatio; præter conuicium & ſuperbiã, & ſecreti reuelationẽ, & plagam doloſam, in his enim effugiet omnis amicus.*

27 * *Fidem poſſide in paupertate cum proximo, vt in bonis illius læteris.*

28 * *In tempore tribulationis permane illi, vt in hæreditate eius cohæres ſis. Non deſpicienda eſt enim ſemper circunſcriptio, neque mirabilis diues mentem non habens.*

29 * *Ante ignem vapor camini & fumus, ſic ante ſanguines conuicia.*

30 * *Amicum protegere non erubeſcam, & à facie illius nõ abſcondar, etſi mala mihi euenient per illum.*

* *Omnis qui audierit, caue* 31
bit ab illo.

* *Quis dabit mihi super* 32
os meum custodiam, & super labia mea signaculum astutũ, ne cadam subitò ab illa, & lingua mea non perdat me?

CAP. XXIII.

DOmine pater & domina 1
tor vitæ omnis, ne derelinquas me in consilio eorũ: & ne finas me cadere in illis.

* *Quis imponet in cogita-* 2
tione mea flagella, & in corde meo disciplinam sapiẽtiæ: ne in ignorationibus meis nõ parcas tu Domini: at iniurias eorum qui in professione peccatorum non prætereas.

* *Vt non multiplicentur* 3
ignorantiæ meæ, & peccata mea abundabunt in contritionem, & cadam in conspectu aduersariorũ, & gaudebit super me inimicus meus, à quibus longè est spes misericordiæ tuæ.

* *Domine pater & Deus* 5
vitæ meæ, extollentiam oculorũ ne mihi dederis, & giganteam animam amoue sem per à seruis tuis.

* *Spes inanes & concupi* 6
scentias auerte à me, et tenebis volẽtem tibi seruire semper. Ventris appetitus & concubitus ne comprehendãt me, & animæ irreuerenti ne tradas me seruum tuum.

* *Audite filij disciplinam* 7
oris veri: & qui custodierit, non capietur in labiis suis.
* *In stultitia sua comprehẽde-* 8
tur peccator, & conuiciator & superbus scandalizabuntur in illis.

* *Jurationi non assuefa-* 9
cias os tuum, & nominationi sancti non assuescas.

* *Sicut enim seruus qui* 11
scrutatur assiduè à vibice nõ minuetur; sic iurans & nominans semper non purgabitur à peccato.

31 * πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξει ἀπ' αὐτοῦ.

32 * τίς δώσει μοι ἐπὶ στόματός μου φυλακὴν, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου σφραγῖδα πανοῦργον, ἵνα μὴ πέσω αἰφνιδίως ἀπ' αὐτῆς, & ἡ γλῶσσά μου μὴ ἀπολέσῃ με.

κγ'.

1 * Κύριε πάτερ καὶ δέσποτα ζωῆς ἁπάσης, μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν, & μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς.

2 * τίς ἐπιθήσει ἐπὶ διανοήματός μου μάστιγας, καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας μου παιδείαν σοφίας, ἵνα μὴ ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου μὴ φείσῃ σὺ κυρίε· τὰς δ' ὕβρεις τῶν ἐπαγγελιῶν ἁμαρτωλῶν μὴ παρῇς.

3 * ὅπως μὴ πληθυνθῶσιν αἱ ἄγνοιαί μου, καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου πλεονάσουσιν εἰς συντριβήν, & πεσοῦμαι ἔναντι τῶν ὑπεναντίων, καὶ ἐπιχαρεῖται μοι ὁ ἐχθρός μου, ὧν μακρὰν ἐστιν ἡ ἐλπὶς τοῦ ἐλέους σου.

5 * κύριε πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου, μετεωρισμὸν ὀφθαλμῶν μή μοι δῶς, & γιγαντώδη ψυχὴν ἀπόστησόν διαπαντὸς ἀπ' ἐμοῦ.

6 * ἐλπίδας κενὰς καὶ ἐπιθυμίας ἀπόστρεψον ἀπ' ἐμοῦ, & κρατήσεις τοῦ θέλοντά σοι δουλεύειν διαπαντὸς· κοιλίας ὄρεξις καὶ συνουσιασμὸς μὴ καταλαβέτωσάν με, καὶ ψυχῇ ἀναιδεῖ μὴ παραδῷς με τοῦ οἰκέτου σου.

7 * ἀκούσατε τέκνα παιδείαν στόματος ἀληθινοῦ, & ὁ φυλάσσων ἐμὴ ἁλῶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.

8 * ἐν τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ καταλειφθήσεται ὁ ἁμαρτωλός, & λοίδορος καὶ ὑπερήφανος σκανδαλισθήσονται ἐν αὐτοῖς.

9 * ὄρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, καὶ ὀνομασίᾳ τοῦ ἁγίου μὴ συνεθισθῇς.

11 * ὥσπερ γὰρ οἰκέτης ἐξεταζόμενος ἐνδελεχῶς ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλαττωθήσεται, οὕτως ὁ ὀμνύων καὶ ὀνομάζων διαπαντὸς & μὴ καθαρισθῇ ἀπὸ ἁμαρτίας.

31 * Omnis qui audiet, caue- Psal. 140
32 bit se ab eo. * Quis dabit ori meo custodiam, & super labia mea signaculum certũ, vt non cadam in ipsis, & lingua mea perdat mẽ!

CAP. XXIII.

1 A DOmine pater & dominator vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu & consilio eorum, nec sinas me cadere in illa exprobratione.

2 * Quis supponit in cogitatu meo flagella, & in corde meo doctrinam sapientiæ, vt ignorationibus eorũ non parcant mihi, & non appareant delicta eorum?

3 * Et ne adincrescant ignorantiæ meæ, & multiplicentur delicta mea, & peccata mea abundent, & incidam in conspectum aduersariorum meorum, & gaudeat inimicꝰ meus.

4 * Domine pater & Deus vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu illorum.

5 * Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi, & omne desiderium auerte à me.

6 * Aufer à me ventris concupiscentias, & concupitus concupiscentiæ ne apprehendant me, & animæ irreuerẽti, & infrunitæ ne tradas me.

7 * Doctrinam oris audite filij, & qui custodierit illam, nõ periet labiis suis, nec scandalizabitur in operibus nequissimis.

8 * In vanitate sua apprehen-
B ditur peccator, & superbus & maledictus scandalizabitur in illis.

9 * Iurationi non assuescat os tuũ; multi enim casus in illa.

10 * Nominatio verò Dei non sit assidua in ore tuo, & nominibus Sanctorum non admiscearis; quoniam non eris immunis ab eis.

11 * Sicut enim seruus interrogatus assiduè à liuore non minuitur: sic omnis iurãs & nominans in toto à peccato non purgabitur.

* Vir multũ iurans, implebitur iniquitate, & non discedet à domo illius plaga. * Et si fruſtrauerit fratrẽ, delictũ illius ſuper ipſum erit; & ſi diſſimulauerit, delinquet dupliciter. * Et ſi in vacuum iurauerit, non iuſtificabitur; replebitur enim retributione domꝰ illius. * Eſt & alia loquela cõtraria morti: non inueniatur in hæreditate Iacob. * Etenim à miſericordibus omnia hæc auferentur, & in delictis non voluptabunt. * Indiſciplinoſæ loquelæ non aſſueſcat os tuum; eſt enim in illa verbum peccati. * Memento patris & matris tuæ; in medio enim magnatorum conſiſtis. * Ne fortè obliuiſcatur te Deus in conſpectu illorum, & aſſiduitate tua infatuatus improperium patiaris, & maluiſſes nõ naſci, & diem natiuitatis tuæ maledicas. * Homo aſſuetus in verbis improperij, in omnibus diebus ſuis non erudietur. * Duo genera abundant in peccatis, & tertiũ adducit iram & perditionem.

Inf. 27.b

2. Reg. 16.b

C

Eſa. 2.c

* Anima calida quaſi ignis ardens nõ extinguetur, donec aliquid glutiat. * Et homo nequam in ore carnis ſuæ non deſinet, donec incendat ignẽ. * Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur tranſgrediens vſque ad finem. * Omnis homo qui trãſgreditur lectũ ſuum, contemnens in animã ſuam, & dicẽs, Quis me videt? * Tenebræ circundant mẽ, & parietes cooperiunt me, & nemo circũſpicit me: quem vereor? delictorum meorum nõ memorabitur Altiſſimus: * Et non intellexit, quoniam omnia videt oculus illius, quoniam expellit à ſe timorem Dei huiuſmodi hominis timor, & oculi hominum timentes illum, & non cognouit, quoniam oculi Domini multò plus lucidiores ſunt ſuper Solem.

* ἀνὴρ πολύορκος καὶ πληθήσεται ἀνομίας, καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μάστιξ.

* ἐὰν πλημμελήσῃ ἁμαρτίαν αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, κἀν ὑπερίδῃ ἥμαρτε διπλοῦς.

* καὶ εἰ διακενῆς ὤμοσεν οὐ δικαιωθήσεται, πληθήσεται γὰρ ἐπαγωγῆς ὁ οἶκος αὐτοῦ.

* ἔστι λέξις ἀνταπεστραμμένη θανάτῳ, μὴ εὑρεθήτω ἐν κληρονομίᾳ Ἰακώβ.

* ἀπὸ γὰρ εὐσεβῶν ταῦτα πάντα ἀποστήσεται, καὶ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγκυλισθήσονται.

* ἀκολασίᾳ ὅρκου μὴ ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ λόγος ἁμαρτίας.

* μνήσθητι πατρὸς καὶ μητρός σου, ὅταν γὰρ μεγιστάνων καθεδρεύσεις.

* μήποτε ἐπιλάθηται ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ταῖς ἀγνοίαις σου μαραν θῇς, καὶ θελήσεις εἰ μὴ ἐγεννήθης, καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ γενέσεώς σου καταράσῃ.

* ἄνθρωπος ὀνειδιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ, ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἀπαιδευθήσεται.

* δύο εἴδη πληθύνουσιν ἁμαρτίας, καὶ τὸ τρίτον ἐπάξει ὀργήν.

* ψυχὴ θερμὴ ὡς πῦρ καιόμενον, οὐ μὴ σβεσθῇ.

* ἕως ἄν καταποθῇ ἄνθρωπος πόρνος ἐν σώματι σαρκὸς ἀπὸ, οὐ μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ.

* ἀνθρώπῳ πόρνῳ πᾶς ἄρτος ἡδύς, οὐ μὴ κοπάσῃ ἕως ἂν τελευτήσῃ.

* ἀνθρωπος παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, τίς μέ ὁρᾷ;

* σκότος κύκλῳ μου, καὶ οἱ τοῖχοι με καλύπτουσι, καὶ οὐδείς με ὁρᾷ, τί φοβηθήσομαι; τὰν ἁμαρτιῶν μου οὐ μὴ μνησθήσεται ὁ ὕψιστος, καὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος αὐτοῦ.

* καὶ οὐκ ἔγνω ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου τοῦ ὑψίστου μυριοπλασίως ἡλίου φωτεινότεροί εἰσιν.

12 * Vir multum iurans implebitur iniquitate, & non diſcedet à domo illius flagellum.

13 * Si deliquerit peccatum eius ſuper ipſum, & ſi deſpexerit, peccauit dupliciter.

14 * Et ſi in vacuum iurauit, non iuſtificabitur; replebitur enim calamitate domus illius.

15 * Eſt ſermo veſtitus morte, non inueniatur in hæreditate Iacob.

16 * Ab enim pijs hæc omnia auferentur, & in peccatis non inuoluentur.

17 * Intemperantiæ iuramenti ne aſſuefacias os tuum, eſt enim in ea verbum peccati.

18 * Memento patris & matris tuæ, in medio enim magnatum præſidebis.

19 * Ne fortè obliuioni tradaris in conſpectu illorum, et aſſiduitate tua marceſcas, & voles ſi non natus eſſes, & diem natiuitatis tuæ maledices.

20 * Homo aſſuetus verbis improperij, in omnibus diebus ſuis non erudietur.

21 * Duæ ſpecies multiplicant peccata, & tertium inducet iram.

22 * Anima calida quaſi ignis ardens, non extinguetur;

23 * Donec deglutiatur homo fornicarius in corpore carnis ſuæ: non deſinet donec accendat ignem.

24 * Homini fornicario omnis panis dulcis, non quieſcet donec perficiat.

25 * Homo tranſgrediens à lecto ſuo, dicens in anima ſua, Quis me videt?

26 * Tenebræ circum me, & parietes me cooperiunt, & nullus me videt; quid vereor? Peccatorum meorum nõ memorabitur Altiſſimus, et oculi hominum timor eius.

27 * Et non nouit quòd oculi Domini altiſſimi infinities Sole lucidiores ſunt.

* *Inspicientes omnes vias hominum, & cogitantes in absconditas partes.*
* *Antequam crearentur omnia, agnita sunt ei omnia: sic & post consummationem respicit omnia.*
* *Hic in plateis ciuitatis vindicabitur; & vbi non suspicatus est, apprehẽdetur.*
* *Similiter & mulier relinquens virum suum, & acquirens hæreditatem ex alio.*
* *Primum quidem enim in lege Altissimi nõ credidit, & secundò in virum suum deliquit, & tertiò in fornicatione adulterauit, & ex alio viro filios acquisiuit.*
* *Hæc in Ecclesia educetur, & in filios eius visitatio erit.*
* *Non mittent filij eorum radicem, & rami illius non ferent fructum.*
* *Deficiet in maledictionẽ memoria eius, & improperium illius non delebitur.*
* *Et cognoscent qui relicti sunt, quoniã nihil est melius timore Domini: & nihil dulcius attendente mandatis Dei.*
* *Gloria magna sequi Deũ, longitudo autem dierum assumite ab ipso.*

CAP. XXIIII.

Sapientia laudabit animã suam, & in medio populi sui gloriabitur.
* *In Ecclesia Altissimi os suum aperiet, & coram potentia illius gloriabitur.*
* *Ego ex ore Altissimi prodij, & sicut nebula cooperui terram.*
* *Ego in excelsis habitaui, & thronus meus in columna nubis.*
* *Gyrum cæli circuiui sola, & in profundo abyssi deambulaui.*

28 * Ὁ ἐπιβλέποντες πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων καὶ ἀνοουμένους εἰς ἀπόκρυφα μέρη.
29 * πρὸ κτισθέντων τὰ πάντα, ἔγνωσται αὐτῷ τὰ πάντα, οὕτως καὶ μετὰ τὸ συντελεσθῆναι καθορᾷ τὰ πάντα.
30 * οὗτος ἐν πλατείαις πόλεως ἐκδικηθήσεται, καὶ ἐν ᾧ οὐχ ὑπενόησε πιασθήσεται.
32 * ὁμοίως καὶ γυνὴ καταλείπουσα τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ παραστᾶσα κληρονομίαν ἐξ ἄλλου.
33 * πρῶτον μὲν γὰρ ἐν νόμῳ ὑψίστου ἠπείθησε, καὶ δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐτὴ ἐπλημμέλησε, καὶ τὸ τρίτον ἐν πορνείᾳ ἐμοίχευσε, καὶ ἐξ ἄλλου ἀνδρὸς τέκνα παρέσχεν.
34 * αὕτη ἐν ἐκκλησίᾳ ἐξαχθήσεται, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπισκοπὴ ἔσται.
35 * οὐ διαδώσουσιν υἱοὶ αὐτῆς ῥίζαν, καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς οὐκ οἴσουσι καρπόν. 36 * καταλείψει εἰς κατάραν τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ τὸ ὄνειδος αὐτῆς οὐκ ἐξαλειφθήσεται.
37 * καὶ ἐπιγνώσονται οἱ καταλειφθέντες, ὅτι οὐθὲν ἐστι κρεῖττον φόβου κυρίου· καὶ οὐθὲν γλυκύτερον τοῦ προσέχοντος ἐντολαῖς θεοῦ.
38 * δόξα μεγάλη ἀκολουθεῖν θεῷ, μακρότης δὲ ἡμερῶν τὸ προσλημφθῆναί σε ὑπ' αὐτοῦ.

κδ'.

1 * Ἡ σοφία αἰνέσει ψυχὴν αὐτῆς. καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ αὐτῆς καυχήσεται.
2 * ἐν ἐκκλησίᾳ ὑψίστου τὸ στόμα αὐτῆς ἀνοίξει, καὶ ἐναντίον δυνάμεως αὐτοῦ καυχήσεται.
5 * ἐγὼ ἀπὸ στόματος ὑψίστου ἐξῆλθον, καὶ ὡς ὁμίχλη κατεκάλυψα γῆν.
7 * ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνωσα, καὶ ὁ θρόνος μου ἐν στύλῳ νεφέλης.
8 * γύρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη, καὶ ἐν βάθει ἀβύσσων περιεπάτησα.

28 * Circũspicientes omnes vias D hominũ, & ꝓfundũ abyssi, & hominũ corda intuẽtes in absconditas partes. 29 * Dño enim Deo antequã crearẽtur omnia sunt agnita, sic & post perfectũ respicit omnia. 30 * Hic in plateis ciuitatis vindicabitur, & quasi pullus equinus fugabitur, & vbi nõ sperauit, apprehendetur. 31 * Et erit dedecus omnibus, eò ꝙ nõ intellexerit timorem Dñi. 32 * Sic & mulier omnis relinquens virũ suũ, & statuens hæreditatẽ ex alieno matrimonio. 33 * Primò enim in lege Altissimi incredibilis fuit, & secundò virũ suũ deliquit, tertiò in adulterio fornicata est, & ex alio viro filios statuit sibi. 34 * Hæc in Ecclesiam adducetur, & in filios eius respicietur. 35 * Non tradent filij eius radices, & rami eius nõ dabũt fructũ. 36 * Derelinquẽt in maledictũ memoriã eius, & dedec⁹ illius nõ delebitur. 37 * Et agnoscẽt qui derelicti sunt, quoniã nihil melius est q̃ timor Dei, & nihil dulci⁹ quàm respicere in mandatis Dñi. 38 * Gloria magna est sequi Dñm, longitudo enim dierũ assumetur ab eo.

CAP. XXIIII.

1 * SApientia laudabit animam A suã, & in Deo honorabitur, & in medio populi sui gloriabitur: 2 * Et in ecclesiis Altissimi aperiet os suum, & in conspectu virtutis illius gloriabitur; 3 * Et in medio populi sui exaltabitur, & in plenitudine 4 sancta admirabitur. * Et in multitudine electorum habebit laudẽ, & inter benedictos 5 benedicetur, dicẽs: * Ego ex ore Altissimi prodiui, primogenita ante omnẽ creaturam. 6 * Ego feci in cęlis, vt oriretur lumẽ indeficiẽs, & sicut nebula texi omnẽ terrã. 7 * Ego in altissimis habitaui, & thronus me⁹ in colũna nubis. 8 * Gyrũ cęli circuiui sola, & ꝓfundũ abyssi penetraui, & in fluctibus maris ambulaui, & in omni

terra ſteti. *Et in omni populo 9
& in omni gente primatū habui: *& omniū excellētiū & hu 10
miliū corda virtute calcaui.
*Et in his omnibus requiem 11
quæſiui, & in hæreditate Dñi
morabor. *Tūc præcepit & di- 12
xit mihi creator omniū, & qui B
creauit me, requieuit in taber
naculo meo, & dixit mihi: *In 13
Iacob inhabita, & in Iſrael hę-
reditare, & ī electis meis mitte
radices. *Ab initio & ante ſecu 14
la creata ſum, & vſq; ad futu-
rū ſeculū nō deſinā, & in habi
tatione ſancta corā ipſo mini-
ſtraui. *Et ſic in Sion firmata 15
ſum, & in ciuitate ſanctificata
ſimiliter requieui, & in Hieru-
ſalē poteſtas mea. *Et radicaui 16
in populo honorificato, & in
partes Dei meī hęreditas illi⁹,
& in plenitudine Sanctorum
detentio mea. *Quaſi cedrus 17
exaltata ſū in Libano, & quaſi
cypreſſus in mōte Siō. *Quaſi 18
palma exaltata ſum in Cades,
& quaſi plantatio roſę in Hie-
richo. *Quaſi oliua ſpecioſa in 19
cāpis, & quaſi platanus exalta-
ta ſum iuxta aquā in plateis.
*Sicut cinamomū & balſamū 20
aromatizans odorē dedi. quaſi C
myrrha electa dedi ſuauitatē
odoris, & quaſi ſtorax & gal-
banus & vngula & gutta.
*Quaſi Libanus non inciſus 21
vaporaui habitationē meā, &
quaſi balſamū nō mixtū odor
meus. *Ego quaſi terebinthus 22
extendi ramos meos, & rami
mei honoris & gratiæ. *Ego 23
quaſi vitis fructificaui ſuauita-
tem odoris, & flores mei
fructus honoris & honeſtatis.
*Ego mater pulchræ dile- 24
ctionis, & timoris, & agnitio-
nis, & ſanctæ ſpei. *In me 25
gratia omnis vitæ & veritatis;
in me omnis ſpes vitæ & vir-
tutis. *Tranſite ad me omnes 26
qui concupiſcitis me, & à ge-
nerationibus meis adimple-
mini. *Spiritus enim meus 27
ſuper mel dulcis, & hæreditas
mea ſuper mel & fauum.

* ἐν κύματι θαλάσσης καὶ ἐν 9
πάσῃ τῇ γῇ, καὶ ἐν παντὶ λαῷ καὶ
ἔθνει ἐκτησάμην.

* καὶ μετὰ τούτων πάντων ἀνά- 11
παυσιν ἐζήτησα, & ἐν κληρονομίᾳ
τινὸς αὐληθήσομαι.

* τότε ἐνετείλατό μοι ὁ κτίσας τὰ 12
πάντων, & ὁ κτίσας με κατέπαυ-
σε τὸ σκηνώμα, & εἶπεν,

* ἐν ἰακὼβ κατασκήνωσον καὶ ἐν 13
ἰσραὴλ καὶ ἐν ἐκλεκτοῖς μου ἔμβαλε
ῥίζας.

* πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ' ἀρχῆς ἔκ- 14
τισέ με, & ἕως αἰώνων οὐ μὴ ἐκλείπω,
ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλει-
τούργησα.

* καὶ οὕτως ἐν σιὼν ἐστηρίχθην· ἐν 15
πόλει ἡγιασμένῃ ὁμοίως με κατέ-
παυσε, & ἐν ἰερουσαλὴμ ἡ ἐξουσία
μου. * καὶ ἐρρίζωσα ἐν λαῷ δε- 16
δοξασμένῳ ἐν μερίδι κυρίου κλη-
ρονομίας αὐτοῦ.

* Ὡς κέδρος ὑψώθην ἐν τῷ λι 17
βάνῳ, καὶ ὡς κυπάρισσος ἐν ὄρεσιν
ἀερμών.

* ὡς φοίνιξ ἀνυψώθην ἐν γαδδί, 18
& ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν ἰερειχώ.

* ὡς ἐλαία εὐπρεπὴς ἐν πεδίῳ 19
ὡραίῳ, καὶ ὡς πλάτανος ἀνυψώθην
ἀφ' ὕδατος.

* ὡς κινάμωμον & ὡς πάλα- 20
θος ἀρωμάτων, καὶ ὡς σμύρνα ἐκ-
λεκτὴ ἔδωκα εὐωδίαν.

* ὡς χαλβάνη & ὄνυξ & σακτή, 21
& ὡς λιβάνου ἀτμὸς ἐν σκηνῇ.

* ἐγὼ ὡς τερέβινθος ἐξέτεινα 22
κλάδους μου, & οἱ κλάδοι μου δό-
ξης & χάριτος.

* ἐγὼ ὡς ἄμπελος ἐβλάστησα 23
εὐωδίαν, καὶ τὰ ἄνθη μου καρπὸς
δόξης καὶ πλούτου.

* ἐγὼ μήτηρ τῆς ἀγαπήσεως & 24
καλῆς & φόβου & γνώσεως καὶ τῆς
ὁσίας ἐλπίδος.

* δίδωμι οὖν σὺν πᾶσι τοῖς τέκ- 25
νοις μου ἀειμνήστοις τοῖς λεγομένοις
ὑπ' αὐτοῦ.

* προσέλθετε πρός με οἱ ἐπι 26
θυμοῦντες μου, καὶ ἀπὸ τῶν γενημά-
των μου ἐμπλήσθητε.

9 *In vnda maris & in omni terra & in omni populo & gente possedi:
11 *Et cum his omnibus requiem quæsiui: & in hæreditate alicuius morabor.
12 *Tunc præcepit mihi creator omnium, & qui creauit me quiescere fecit tabernaculum meum: & dixit,
13 *In Iacob inhabita & in Hierusalem hæreditare.
14 *Ante seculum ab initio creauit me, & vsque ad secula non deficiam: in habitaculo sancto coram ipso ministraui.
15 *Et sic in Sion firmata sum. In ciuitate sanctificata similiter me quiescere fecit: & in Hierusalem potestas mea.
16 *Et radicaui in populo honorificato in parte Domini hæreditatis illius.
17 *Quasi cedrus exaltata sum in Libano: & quasi cypressus in montibus Aermon.
18 *Quasi palma exaltata sum in Gaddi: & quasi plantæ roſæ in Hiericho.
19 *Quasi oliua speciosa in campo pulchro: & quasi platanus exaltata sum ab aqua.
20 *Sicut cinamomum & sicut massa aromatum, & quasi myrrha electa dedi suauem odorem.
21 *Quasi galbanum et onyx & stacte, & quasi thuris vapor in tabernaculo.
22 *Ego quasi terebinthus extendi ramos meos, & rami mei gloriæ & gratiæ.
23 *Ego quasi vitis germinaui suauem odorem: & flores mei fructus gloriæ & diuitiarum.
24 *Ego mater dilectionis pulchræ & timoris & cognitionis et sanctæ spei.
25 *Do autem cum omnibus filijs meis sempiternos dictis ab illo.
26 *Accedite ad me qui concupiscitis me: & à generationibus meis adimplemini.

* *Nam memoria mea super mel dulcis, & hæreditas mea super mellis fauum.*
* *Qui edunt me, adhuc esurient; & qui bibunt me, adhuc sitient.* * *Qui obedit mihi non confundetur semper; & qui operantur in me, non peccabunt.*
* *Hæc omnia liber testamenti Dei altissimi.*
* *Lex quam mandauit nobis Moyses, hæreditatem in congregationibus Jacob. Ne deficiatis vires habere in Domino, vt confortet vos ipse. Coniungimini ad illum, Dñs omnipotens Deus solus est, & non est amplius præter eum saluator.*
* *Qui implet quasi Phison omnia sapientia sua, & sicut Tigris in diebus nouorum.*
* *Qui adimplet quasi Euphrates intellectum, & quasi Jordanis in diebus messis.*
* *Qui ostendit tanquam lucem disciplinam cognitionis, & quasi Geon in diebus vindemiæ.* * *Non perfecit primus scire illam, & sic vltimus non inuestigauit eam.*
* *Ab enim mari multiplicatæ sunt cogitationes illius, & consilium illius ab abyssо magna.*
* *Ego sapientia sicut fossa à flumine.* * *Et quasi aquæ ductus egressa sum in paradisum.* * *Dixi, Potum dabo meo horto optimo, & inebriabo meam viriditatem iustam.* * *Et ecce facta est mihi fossa in fluuium, & fluuius meus factus est in mare.*
* *Quoniam disciplinam quasi antelucanum illuminabo, & ostendam eam vsque ad longinquum.*
* *Quoniam doctrinã quasi prophetiam effundam, & relinquam eam in generationes seculorum.*
* *Videte quoniam nõ mihi soli laboraui, sed omnibus exquirentibus illam.*

28 * τὸ γὰρ μνημόσυνόν μου ὑπὲρ μέλι γλυκύ, καὶ ἡ κληρονομία μου ὑπὲρ μέλιτος κηρίου. * οἱ ἐσθίοντές με ἔτι πεινάσουσι, καὶ οἱ πίνοντές με ἔτι διψήσουσιν.
30 * ὁ ὑπακούων μου οὐκ αἰσχυνθήσεται διαπαντός· καὶ οἱ ἐργαζόμενοι ἐν ἐμοί, οὐχ ἁμαρτήσουσι.
32 * Ταῦτα πάντα βίβλος διαθήκης θεοῦ ὑψίστου.
33 * νόμος ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν Μωσῆς, κληρονομίαν ἐν συναγωγαῖς Ιακώβ· μὴ ἐκλύεσθε ἰσχύειν ἐν κυρίῳ, ἵνα κραταιώσῃ ὑμᾶς αὐτός. κολλᾶσθε πρὸς αὐτόν, κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς μόνος ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ σωτήρ.
35 * ἐμπιπλῶν ὡς φεισὼν πάντα τὰ σοφίας αὐτοῦ, καὶ ὡς τίγρις ἐν ἡμέραις νέων.
36 * ὁ αὐαπληρῶν ὡς εὐφράτης σύνεσιν, καὶ ὡς ἰορδάνης ἐν ἡμέραις θερισμοῦ. * ὁ ἐκφαίνων ὡς φῶς παιδείαν γνώσεως, καὶ ὡς γηὼν ἐν ἡμέραις τρυγητοῦ.
38 * οὐ συνετέλεσεν ὁ πρῶτος γνῶναι αὐτήν, καὶ ὕστερος οὐ διιχνίασεν αὐτήν.
39 * ἀπὸ γὰρ θαλάσσης ἐπληθύνθη τὰ διανοήματα αὐτῆς, καὶ ἡ βουλὴ αὐτῆς ἀπὸ ἀβύσσου μεγάλης.
40 * ἐγὼ ἡ σοφία ὡς διώρυξ ἀπὸ ποταμοῦ·
41 * καὶ ὡς ὑδραγωγὸς ἐξῆλθον εἰς παράδεισον.
42 * εἶπον, ποτίσω μου τὸν κῆπον τὸν ἄρισον, καὶ μεθύσω μου τὸ πρασιὰν τὸ διχαίου.
43 * καὶ ἰδοὺ ἐγένετό μοι ἡ διώρυξ εἰς ποταμόν, καὶ ὁ ποταμός μου ἐγένετο εἰς θάλασσαν.
44 * ὅτι παιδείαν ὡς ὄρθρον φωτιῶ, καὶ ἐκφανῶ αὐτὴν ἕως εἰς μακρόν.
46 * ὅτι διδασκαλίαν ὡς προφητείαν ἐκχέω, καὶ καταλείψω αὐτὴν εἰς γενεὰς τῶν αἰώνων.
47 * ἴδετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐποίησα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτήν.

28 * Memoria mea in generatione seculorum. * Qui edũt me, adhuc esurient: & qui bibunt me, adhuc sitient. * Qui audit me, nõ confundetur: & qui operantur in me, non peccabunt. * Qui eluciddt me, vitã æternã habebunt. * Hæc omnia liber vitæ, & testamentum Altissimi, & agnitio veritatis. * Legẽ mandauit Moyses in præceptis iustitiarum, & hæreditatem domui Iacob, & Israel promissiones. * Posuit Dauid puero suo excitare regem ex ipso fortissimum, & in thronó honoris sedentem in sempiternum. * Qui implet quasi Phison sapientiam, & sicut Tygris in diebus nouorũ. * Qui adimplet quasi Euphrates sensum: qui multiplicat quasi Iordanis in tempore messis. * Qui mittit disciplinam sicut lucem, & assistẽs quasi Geon in die vindemiæ. * Qui perficit primus scire illam, & infirmior non inuestigabit eam. * A mari enim abũdabit cogitatio eius, & cõsilium illius in abyssо magna. * Ego sapientia effudi flumina. * Ego quasi trames aquę immensę de fluuio. ego quasi fluuius Dorix, & sicut aquæductꝰ exiui de paradiso. * Dixi: Rigabo hortum plãtationum, & inebriabo partus mei fructum. * Et factus est mihi trames abundans, & fluuius meus appropinquauit ad mare. * Quoniã doctrina quasi antelucanum illumino omnibus, & enarrabo ilum vsque in longinquum. * Penetrabo inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Dño. * Adhuc doctrinã quasi prophetiam effundã, & relinquam illam quærentibus sapientiam, & non desinam in progenies illorũ vsq; in æuum sanctum. * Videte quoniam nõ soli mihi laboraui, sed omnibus exquirẽtibus veritatem.

Ioh. 6. d.
Gen. 2. b Ios. 3. d.
Inf. 33. d

CAP. XXV.

IN tribus placitum est spiri- 1
tui meo, quæ sunt probata A
coram Deo & hominibus.

* Concordia fratrum, & a- 2
mor proximorũ, & vir & mu-
lier sibi benè consentientes.

* Tres species odiuit anima 3
mea, & aggrauor valde animę
illorum. * Pauperem super- 4
bum, & diuitem mẽdacem, &
senem fatuum & insensatum.

* Quæ in iuuentute tua nõ 5
congregasti, quomodo in se-
nectute tua inuenies?

* Quàm speciosum caniciei 6
iudicium, & presbyteris co-
gnoscere consilium! * Quàm 7
speciosa veteranis sapientia, &
glorioſus intellectus & consi-
lium! * Corona senum mul- 8
ta peritia, & gloria illorum
timor Dei. * Nouem 9
insuspicabilia cordis magnifi-
caui, & decimum dicam in lin
Sap.14.a gua hominibus.

* Homo qui iocundatur in 10
filiis, viuens & videns subuer-
sionem inimicorum suorum.

* Beatus qui habitat cum 11
muliere sensata, & qui lingua
sua non est lapsus, & qui non
seruiuit indignis se. * Beatus 12
qui inuenit amicum verũ, &
qui enarrat iustitiam auri au-
dienti. * Quàm magnus qui 13
inuenit sapientiam & scien-
tiam, sed non est super timen-
tem Dominũ! * Timor Dei 14
super omnia se superposuit.

* Beatus homo cui donatũ 15
est habere timorẽ Dei. qui te-
net illum, cui assimilabitur?

* Timor Dei initiũ dilectio- 16
nis eius; fidei aũt initium ag-
glutinandum est ei. * Omnis 17
plaga tristitia cordis est, & om
nis malitia nequitia mulieris.

* Et omnem plagam & non 18
plagam videbit cordis: * Et 19
omnem nequitiam, & nõ ne-
quitiam mulieris:

* Et omnem obductum & 20
non obductum odientium: &
omnem vindictam & nõ vin-
dictam inimicorum.

κέ

* Ἐν τρισὶν ὡραίωθη καὶ στὰ- 1
σην ὡραία ἔναντια κυρίῳ· ἔνδωτι
κυρίῳ καὶ ἀνθρώπων

* ὁμόνοιαν ἀδελφῶν καὶ φιλίαν 2
ἔπλησίον, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἑαυ-
τοῖς συμπεφερόμενοι.

* τρία δὲ εἴδη ἐμίσησεν ἡ ψυχή 3
μου καὶ προσώχθισα σφόδρα τῇ
ζωῇ αὐτῶν.

* πτωχὸν ὑπερήφανον καὶ πλού- 4
σιον ψεύστην, καὶ γέροντα μοιχὸν
ἐλαττούμενον σωφρονεῖν.

* ἐν νεότητί σου ἐσυνήγαγες, καὶ 5
πῶς ἐν ὑπάρχει ἐν τῷ γήρᾳ σου.

* ὡς ὡραῖον πολιαῖς κρίσις, καὶ 6
πρεσβυτέροις γνῶναι βουλήν.

* ὡς ὡραία γερόντων σοφία, καὶ 7
δεδοξασμένοις διανόημα καὶ βουλή.

* στέφανος γερόντων πολυπει- 8
ρία, καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος
κυρίου.

* ἐννέα ὑπενοήμασα ἐμακάρι- 9
σα ἐν καρδίᾳ μου, καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ
ἐν τῇ γλώσσῃ μου.

* ἄνθρωπος ἐπὶ τέκνοις εὐφραι- 10
νόμενος ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτώ-
σει ἐχθρῶν.

* μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ 11
συνετῇ, καὶ ὃς ἐν γλώσσῃ οὐκ ὠλίσθησε,
καὶ ὃς οὐκ ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ.

* μακάριος ὃς εὗρε φρόνησιν, καὶ 12
ὁ διηγούμενος εἰς ὦτα ἀκροώντων.

* ὡς μέγας ὁ εὑρὼν σοφίαν, ἀλλ' 13
οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμενον τὸν
κύριον.

* ἀγάπησις δὲ κυρίου ὑπὲρ πάντα 14
ὑπερέβαλεν εἰς φωτισμόν.

* ὁ κρατῶν αὐτὸν τίνι ὁμοιωθή- 15
σεται;

* φόβος κυρίου ἀρχὴ ἀγαπή- 16
σεως αὐτοῦ· πίστις δὲ ἀρχὴ κολλήσεως
αὐτοῦ.

* πᾶσαν πληγὴν καὶ μὴ πληγὴν 17
καρδίας, καὶ πᾶσαν πονηρίαν καὶ μὴ
πονηρίαν γυναικός.

* πᾶσαν ἐπαγωγὴν καὶ μὴ ἐπα- 20
γωγὴν μισούντων, καὶ πᾶσαν ἐκδί-
κησιν καὶ μὴ ἐκδίκησιν ἐχθρῶν.

CAP. XXV.

1 IN tribus pulchra facta sũ,
& surrexi pulchra coram
Domino. Coram Domino &
hominibus

2 * Concordiam fratrum &
amicitiam proximi, & vir
et mulier sibi consentientes.

3 * Tres autem species odi-
uit anima mea, et grauis fui
valde vitæ illorum.

4 * Pauperem superbum &
diuitem mẽdacem, & senem
adulterum diminutum intel-
5 lectũ. * In iuuentute tua
non congregasti, & quomodo
poteris inuenire in senectute
6 tua. * Quàm speciosum canis
iudicium, & presbyteris co-
gnoscere consilium!

7 * Quàm speciosa senum sa
pientia, & glorioſis cogitatio
& consilium!

8 * Corona senum multa ex-
perientia, & gloriatio illo-
rum timor Domini.

9 * Nouem suspiciones bea-
tas dixi in corde meo, & de-
cimam dicam in lingua mea.

10 * Homo in filijs qui iocun
datur viuens & videns in
casu inimicorum.

11 * Beatus qui habitat cum
muliere prudenti, & qui in
lingua non lapsus est, & qui
non seruiuit indigno se.

12 * Beatus qui inuenit pru
dentiam, & qui enarrat in
aures audientium.

13 * Quàm magnus qui inue
nit sapientiam, sed non est su
per timentem Dominum.

14 * Dilectio autem Domini
super omnia supergressa est in
15 claritatem. * Qui tenet
illam, cui assimilabitur?

16 * Timor Domini initium
dilectionis eius. Fides autem
initium agglutinationis eius.

17 * Omnem plagam & non
plagam cordis, et omnẽ nequi
tiã & non nequitiã mulieris.

20 * Omnem inductionem et
non inductionem odientium,
& omnem vindictam & nõ
vindictam inimicorum.

* *Non est caput super caput colubri, & non est ira super iram inimici.*
* *Cohabitare cum leone et dracone appbo, magis quàm cohabitare cũ muliere mala.*
* *Nequitia mulieris alienat faciem eius, & obscurat vultũ suum tanquam vrsus.*
* *In medio proximorum suorũ decidet vir illius, & inuitè suspirabit propter eã.*
* *Parua omnis malitia ad malitiam mulieris, sors peccatoris cadat super illam.*
* *Sicut ascensus arenosus in pedibus senis, sic mulier linguata viro taciturno.*
* *Ne incidas in speciem mulieris, & mulierẽ ne concupiscas ad delitias.*
* *Ira & inuerecundia et cõfusio magna mulier, si præbeat viro suo.*
* *Cor humile & facies mœsta, & plaga cordis mulier nequam.*
* *Manus debiles & genua dissoluta, quæ non consolabitur virũ suum in gemitu.*
* *A muliere initium peccati, & propter illam morimur omnes.*
* *Ne des transitum aquæ, neque mulieri malæ libertatem exitus.*
* *Si non ambulat secundum manum tuam,*
* *A carnibus tuis abscinde illam, da & absolue.*

CAP. XXVI.

1 MVlieris bonæ beatus vir, & numerus dierum illius duplex.
2 * *Mulier fortis oblectat virum suum, & annos vitæ suæ implebit in pace.*
3 * *Mulier bona pars bona, in parte timentium Dominum dabitur.*
4 * *Diuitis autem & pauperis cor bonũ erga Dominũ, in omni tẽpore vultum habentes hilarem, exultabunt.*
5 * *A tribus cauit meũ cor, & in quarto facie timui.*

21 * οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλῆς ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι θυμὸς ὑπὲρ θυμὸν ἐχθροῦ.
22 * συνοικῆσαι λέοντι καὶ δρακόντι ὐδοκῶ, ἢ συνοικῆσαι μετὰ γυναικὸς πονηρᾶς.
23 * πονηρία γυναικὸς ἀλλοτριοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ σκοτοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἄρκυν.
24 * ἀναμέσον τῶν πλησίον αὐτῆς ἀναπεσεῖται ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἀκουσίως ἀναστενάξει διὰ αὐτήν.
25 * μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυναικός, κλῆρος ἁμαρτωλοῦ ἐπιπέσοι αὐτῇ.
26 * ὡς ἀνάβασις ἀμμώδης ἐπὶ ποσὶ πρεσβύτου, οὕτως γυνὴ γλωσσώδης ἀνδρὶ ἡσύχῳ.
27 * μὴ προσπέσῃς εἰς κάλλος γυναικός, καὶ γυναῖκα μὴ ἐπιποθήσῃς εἰς τρυφήν.
28 * ὀργὴ καὶ ἀναίδεια καὶ αἰσχύνη μεγάλη γυνὴ ἐὰν ἐπιχορηγῇ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.
30 * καρδία ταπεινὴ καὶ πρόσωπον συνοφρωποῦν καὶ πληγὴ καρδίας γυνὴ πονηρά.
31 * χεῖρες παρειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα, ἥτις οὐ παρακαλέσει τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐν γενώσει.
32 * ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας, καὶ δι' αὐτὴν ἀποθνήσκομεν πάντες.
33 * μὴ δῷς διέξοδον ὕδατι, μηδὲ γυναικὶ πονηρᾷ παρρησίαν ἐξόδου.
34 * εἰ μὴ πορεύεται κατὰ χεῖρά σου.
35 * ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτήν, δίδου καὶ ἀπόλυσον.

κς'.

1 * Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνήρ, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλάσιος.
2 * γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ πληρώσει ἐν εἰρήνῃ.
3 * γυνὴ ἀγαθή, μερὶς ἀγαθή, ἐν μερίδι φοβουμένων τὸν κύριον δοθήσεται. * πλουσίου καὶ πτωχοῦ καρδία ἀγαθὴ πρὸς κύριον, ἐν παντὶ καιρῷ πρόσωπον ἔχοντες ἱλαρὸν γαυριάσουσιν. * ἀπὸ τριῶν ἐφοβήθη μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τετάρτῳ προσώπῳ ἐφοβήθην.

21 * Non est caput nequius super caput colubri, non est ira
22 super iram mulieris. * Commorari leoni & draconi placebit, quàm habitare cum mu-
23 liere nequam. * Nequitia mulieris immutat faciem eius, & obcæcabit vultũ suum tanquam vrsus, & quasi saccum ostendit in medio proximorũ.
24 * Ingemuit vir eius, & audiens suspirauit modicum.
25 * Breuis omnis malitia super malitiã mulieris, sors peccatorum cadat super illam.
26 * Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani, sic mulier linguata homini quieto.
27 * Ne respicias in mulieris speciem, & non concupiscas
28 mulierẽ in specie. * Mulieris ira irreuerẽtia & confusio ma-
29 gna. * Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo.
30 * Cor humile & facies tristis & plaga mortis, mulier nequã. Gen. 3. a
31 * Manus debiles & genua dissoluta, mulier quæ nõ beatificat virum suum. Sup. 8. b. 2. Reg. 14. b.
32 * A muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur.
33 * Non des aquæ tuæ exitũ nec modicũ, nec mulieri nequam veniam prodeundi.
34 * Si nõ ambulauerit ad manum tuam, confundet te in conspectu inimicorum.
35 * A carnibus tuis abscide illam, ne semper te abutatur.

CAP. XXVI.

1 MVlieris bonæ beatus vir, numerus enim annorum illorum duplex.
2 * Mulier fortis oblectat virum suum, & annos vitæ illius in pace implebit.
3 * Pars bona mulier bona; in parte bona timentiũ Deum dabitur viro pro factis bonis.
4 * Diuitis autem & pauperis cor bonũ, in omni opere vultus illorum hilaris.
5 * A tribus timuit cor meũ, & in quarto facies mea metuit.

* Delatura ciuitatis, & collectionem populi,
6 * Calumnia ciuitatis, & collectionem turbæ,

* Et calumniam medacem, 7
super mortem omnia grauia.
7 * Et falsum testimonium super mortem: omnia praua.

* Dolor cordis & luctus, 8
mulier zelotypa.
8 * Dolor cordis & luctus
9 mulier zelotypa contra mulierem, & flagellum linguæ omnibus communicans.

* In muliere zelotypa fla- 9
gellum linguæ, omnibus com
municans.

* Sicut boum iugum quod 10
mouetur, ita & mulier nequá.
qui tenet illam, quasi qui apprehendit scorpionem.
10 * Boum iugum cõcussum, mulier nequam; qui dominatur illius quasi qui apprehendit scorpionem.

* Mulier ebriosa ira magna, 11
& contumelia, & turpitudo
illius non tegetur.
11 * Ira magna, mulier ebriosa & mente aliena, & turpitudinem suam non celabit.

* Fornicatio mulieris in ex- 12
cellentia oculorum, & in pal-
pebris illius agnoscetur.
12 * Fornicatio mulieris in extollentiis oculorum, & in palpebris suis cognoscetur.

Inf. 42.b * In filia auertente se firma 13
custodiam, ne inuenta occasione abutatur se.
13 * Super filiam inuertibilem, firma custodiam; ne inueniens solutionem se ipsa vtatur.

* Ab omni irreuerẽtia ocu- 14
lorum eius caue, & ne mireris
si te neglexerit.
14 * Post inuerecundum oculum caue, & ne mireris si in te errauerit.

* Sicut viator sitiens ad fon 15
tem os aperiet, & ab omni a-
qua proxima bibet, & contra omnem palum sedebit, & con
tra omnem sagittam aperiet pharetram, donec deficiat.
15 * Sicut sitiens viator os aperiet cùm inuenerit fontẽ, & ab omni aqua proxima bibet, contra omnem palum sedebit, & contra sagittam aperiet pharetram.

* Gratia mulieris sedulę de- 16
lectabit virum suum, & ossa
illius impinguabit.
16 * Gratia mulieris delectabit virum eius; & ossa illius impinguabit scientia illius.

* Disciplina illius datum 17
Dei est. * Mulier sensata & 18
tacita, non est immutatio eruditæ animæ.
17 * Datum domini mulier tacita prudens, & non est commutatio eruditæ animæ.

* Gratia super gratiam mu- 19
lier sancta & pudorata.
19 * Gratia super gratiam, mulier pudorata & fidelis:

* Omnis autem ponderatio 20
non est digna continẽtis animæ. * Sicut Sol oriens mun- 21
do in altissimis Dei: sic mulieris bonæ species in ornamentum domus eius. lucerna splendens super candelabrum sanctum:
20 * Et non est pondus omne dignum continentis animæ
21 suæ. * Sol oriens in altissimis domini, & pulchritudo mulieris bonæ in ornamento domus eius: lucerna splendẽs super candelabrum sanctum,

* Et species facici super æta- 22
tem stabilem.
22 * Et species faciei in ætate stabili.

* Columnæ aureæ super ba- 23
ses argenteas, & pedes firmi
super plantas stabilis mulieris.
23 * Columnæ aureæ super bases argenteas, & pedes formosi super pauimenta stabilia.

* Fundamenta æterna supra 24
petram solidam: sic mandata
Dei in corde mulieris sanctæ.
24 * Fili, florem ætatis tuæ conserua sanam, & ne des alienis robur tuum.

* διαβολὴν πόλεως, καὶ ἐκκλησίαν ὄχλου, 6
* καὶ καταψευσμὸν ὑπὲρ θάνατον, πάντα μοχθηρά. 7
* ἄχθος καρδίας καὶ πένθος γυνὴ ἀντίζηλος γυναικί, καὶ μάστιξ γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα. 8
* βοὸς ζύγιον σαλευόμενον, γυνὴ πονηρά· ὁ κρατῶν αὐτῆς ὡς ἐφαπτόμενος σκορπίου. 10
* ὀργὴ μεγάλη, γυνὴ μέθυος, καὶ ῥεμβάς. καὶ τὴν ἀχυμοσύνην αὐτῆς οὐ συγκαλύψει. 11
* πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλμῶν, καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις αὐτῆς γνωσθήσεται. 12
* ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ, στερρὸν φυλακήν, ἵνα μὴ εὑροῦσα ἄνεσιν ἑαυτῇ χρήσηται. 13
* ὀπίσω ἀναιδοῦς ὀφθαλμοὺς φύλαξαι, καὶ μὴ θαυμάσῃς ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ. 14
* ὡς διψῶν ὁδοιπόρος στόμα ἀνοίξει καὶ ἀπὸ παντὸς ὕδατος τοῦ σιφλοῦ πίεται· κατέναντι παντὸς παασάλου καθήσεται, καὶ ἐναντι βέλους ἀνοίξει φαρέτραν. 15
* χάρις γυναικὸς τέρψει ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ πιανεῖ ἡ ἐπιστήμη αὐτῆς. 16
* δόσις κυρίου γυνὴ σιγηρὰ καὶ δοῦνος, καὶ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα πεπαιδευμένης ψυχῆς. 17
* χάρις ἐπὶ χάριτι, γυνὴ αἰσχυντηρὰ καὶ πιστή. * καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς πᾶς ἄξιος ἐγκρατοῦς ψυχῆς αὐτῆς. 19 20
* ἥλιος ἀνατέλλων ἐν ὑψίστοις κυρίου, καὶ κάλλος γυναικὸς ἀγαθῆς ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς, λύχνος ἐκλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας, 21
* καὶ κάλλος προσώπου ἐπὶ ἡλικίᾳ στασίμῃ. 22
* σύλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεσιν ἀργυραῖς, καὶ πόδες ὡραῖοι ἐπὶ στέρνοις βεβαιώσεως. 23
* τέκνον ἀκμὴν ἡλικίας σου συντήρησον ὑγιῆ, καὶ μὴ δῷς ἀλλοτρίοις τὴν ἰσχύν σου. 24

‡ *Cùm requisieris omnis campi* 25
fertilem sortẽ, semina propria sẽmina, confidens in nobilitate tua.

‡ *Sic generationes tuæ superstites,* 26
& audaciã nobilitatis habentes, magnæ erunt. ‡ *Mulier mer-* 27
cenaria æqualis porco reputabitur; coniugata autẽ turris mortis vtẽtibus reputabitur.

‡ *Mulier impia iniquo pars da-* 28
bitur, religiosa autem datur timenti Dominum.

‡ *Mulier turpis ignominiam cõ-* 29
mutabit; filia autem honesta & virũ reuerebitur. ‡ *Mulier in-* 30
uertibilis sicut canis reputabitur; at habens verecundiam, Dominũ timebit. ‡ *Mulier virũ proprium* 31
honorans, sapiens omnibus appa-
rebit; inhonorans autem impia in superbia omnibus cognoscetur.

‡ *Mulieris bonæ beatus vir. nam* 32
numerus annorũ eius, duplex erit.

‡ *Mulier vociferãs & linguo-* 33
sa in inimicorum fugationem contemplabitur; ‡ *Hominis autem* 34
cuiusque anima similis his, belli seditionibus animam transiget. ‡ *In* 35
duobus contristatũ est meum cor, & in tertio ira mihi aduenit.

‡ *Vir bellator deficiens per ino-* 36
piam. & viri prudentes si cõtemnantur. ‡ *Rediens à iustitia ad* 37
peccatum, Dominus parabit eum ad romphæam: difficile eruitur negotiator à deceptione, & non iustificabitur caupo à peccato.

CAP. XXVII.

GRatia indifferentis multi pec 1
cauerunt, & qui quærit multiplicare auertet oculum suum.

‡ *In medio compaginum lapi-* 2
dearum figetur palus, & in medio venditionis & emptionis comprimetur peccatum. ‡ *Si non in* 4
timore Domini tenuerit cum diligentia, citò subuertetur eius domus. ‡ *In cõcussione cribri per-* 5
manent stercora, sic spolia hominis in cogitatione illius.

‡ *Vasa figuli probat fornax,* 6
& tentatio hominis in cogitatione illius.

‡ *Culturam ligni ostendit fru-* 7
ctus illius, sic locutio cogitationis in corde hominis.

25 ‡ διώξῃ παντὸς πεδίου δύ-
γεων κλῆρον, σπεῖρε τὰ ἴδια σπέρ-
ματα πεποιθὼς τῇ εὐγενείᾳ σου.

26 ‡ ἕτως τὰ γενήματά σου πεζεύ-
ται καὶ παῤῥησίαν εὐγενείας ἕξου-
σα μεγαλυνθήσῃ.

27 ‡ γυνὴ μισθία ἴση σιάλῳ λο-
γισθήσε), ὕπανδρος ὴ πύργος θα-
νάτου τοῖς χρωμένοις λογισθήσε).

28 ‡ γυνὴ ἀσεβὴς δώσῳ μερὶς δο
θήσε), δυσεβὴς δὲ δίδοται τῷ φο-
βουμένῳ τὸν κύριον.

29 ‡ γυνὴ ἀσχήμων ἀτιμίαν κατα-
τέξει, θυγάτηρ ὴ δυσχήμων ἐν τὸν
ἄνδρα ἐντραπήσεται.

30 ‡ γυνὴ ἀδιάτρεπτος ὡς κύων λο
γισθήσεται· ἡ δὲ ἔχουσα αἰσχύνην,
τὸν κύριον φοβηθήσε).

30 ‡ γυνὴ ἄνδρα ἴδιον τιμῶσα, σοφὴ
πᾶσι φανήσε), ἀτιμάζουσα ὴ ἀσε-
βὴς ἐν ὑπερηφανίᾳ πᾶσι γνωσθήσε).

32 ‡ γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος
ὁ ἀνήρ· ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν αὐτοῦ
διπλάσιος ἔσται.

33 ‡ γυνὴ μεγαλόφωνος ἐν γλωσ
σώδης εἰς πολεμίων παρεμβολὴ θεω-
ρηθήσε).

34 ‡ ἀνθρώπου δὲ παντὸς
ψυχὴ ὁμοιότροπος τούτοις, πο-
λέμου ἀκαταστασίας τὴν ψυχὴν
35 διατηθήσεται. ‡ Ἐπὶ δυσὶ λελύ-
πηται μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τρί-
36 τῳ θυμός μοι ἐπῆλθεν. ‡ ἀνὴρ
πολεμιστὴς ὑστερῶν δι' ἔνδειαν· καὶ ἄν-
δρες σωτῆρι ἐὰν σκυβαλισθῶσιν.

37 ‡ ἐπανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης εἰς
ἁμαρτίαν, ὁ κύριος ἑτοιμάσει αὐ-
τὸν εἰς ῥομφαίαν· μόλις ἐξαιρεῖται
ἔμπορος ἀπὸ πλημμελείας, ἡ ὁ δι-
καιωθήσε) κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας.

35 ‡ In duobus contristatum est cor meum, & in tertio iracundia mihi aduenit.

36 ‡ Vir bellator deficiens per inopiam, & vir sensatus contemptus, & qui transgreditur à iustitia ad peccatum. Deus parauit eum ad romphæam.

37 ‡ Duæ species difficiles & periculosæ mihi apparuerunt: Difficile exuitur negocians à negligentia, & non iustificabitur caupo à peccatis labiorum.

CAP. XXVII.

1 A PRopter inopiam multi deliquerunt; & qui quærit locupletari, auertit oculum suum.

2 ‡ Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur, sic & inter medium venditionis & emptionis angustiabitur peccatis.

3 ‡ Conteretur cum delinquente delictum.

4 ‡ Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua.

5 ‡ Sicut in percussura cribri remanebit puluis, sic aporia hominis in cogitatu illius.

6 ‡ Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tẽtatio tribulationis.

7 ‡ Sicut rusticatio de ligno ostẽdit fructũ illius, sic verbũ ex cogitatu cordis hominis.

κζ'.

2 ‡ Χάριν ἀδιαφόρου πολλοὶ ἥμαρτον, ὁ ζητῶν πληθυνὴν ἀπο-
3 στρέψει ὀφθαλμὸν αὐτοῦ. ‡ ἀναμέσον ἁρμοῦ λιθίνων παγήσεται
4 πάσσαλος, ὁ δὲ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ συνεμβήσε)
5 ἁμαρτία. ‡ ἐὰν μὴ ἐν φόβῳ κυρίου κρατήσῃς ἐν σπουδῇ, ἐν τά-
6 χει καταστραφήσε) ὁ οἶκός σου. ‡ ἐν σείσματι κοσκίνου διαμέ-
νει κόπρια, οὕτως σκῦλα ἀνθρώπου ἐν λογισμῷ αὐτοῦ. ‡ σκεύη κε-
ραμέως δοκιμάζει κάμινος, καὶ πειρασμὸς ἀνθρώπου ἐν διαλο-
7 γισμῷ αὐτοῦ. ‡ γεώργιον ξύλου ἐκφαίνει ὁ καρπὸς αὐτοῦ, οὕτως
λογισμὸς ἐνθυμήματος ἐν καρδίᾳ ἀνθρώπου.

* Ante sermonem non laudes virum: hæc enim tentatio B est hominum. * Si sequaris iustitiam, apprehendes illam: & indues quasi poderem honoris, & inhabitabis cum ea, & proteget te in sempiternũ, & in die agnitionis inuenies firmamentum. * Volatilia ad sibi similia conueniunt; & veritas ad eos qui operantur, illã, reuertetur. * Leo venationi insidiatur semper: sic peccata operantibus iniquitatem.

* Homo sensatus in sapientia manet sicut Sol; nam stultus sicut Luna mutatur. * In medio insensatorũ serua verbum tempori: in medio autẽ cogitantium assiduus esto.

Su.23.b. * Narratio peccantiũ odiosa, & risus illorum in delictis peccati. * Loquela multum iurans, horripilationem capiti statuet; & irreuerentia ipsius obturatio aurium. * Effusio sanguinis in rixa superborum; & maledictio illorum auditus grauis. * Qui denudat arcana amici fidem perdit, & nõ inueniet amicum ad animum suum. * Dilige proximum, & coniungere fidem cum illo:

* Quòd si denudaueris absconsa illius, non persequeris post eum. * Homo qui perdit amicum suum, sic & qui perdit amicitiam proximi sui.

* Et sicut qui dimittit auem de manu sua: sic qui reliquisti proximum tuum, & non eum capies. * Non illum sequaris; quoniam longè abest: effugit enim quasi caprea de laqueo, quoniam vulnerata est anima eius. * Vltrà eum nõ poteris colligare, & maledicti est concordatio. * Denudare autem amici mysteria, desperatio est animæ infelicis.

* Annuens oculo, fabricat iniqua, & nemo eum abiiciet. In conspectu oculorum tuorum conculcabit os suum, & super sermones tuos admirabitur.

* πρὸ λογισμοῦ μὴ ἐπαινέσῃς 8
οὐδένα, ἔστι γὰρ πειρασμὸς ἀνθρώπων. * ἐὰν διώκῃς τὸ δίκαιον, κα- 9
ταλήψῃ αὐτό, καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸ ὡς
ποδήρη δόξης.

* πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτῆς 10
καταλύσει, καὶ ἀλήθεια πρὸς τοὺς
ἐργαζομένους ἐπανήξει.

* λέων θήραν ἐνεδρεύει, οὕτως ἁ- 11
μαρτία τοῖς ἐργαζομένοις κακίαν.

* διήγησις εὐσεβοῦς διαπαντὸς ἐν 12
σοφίᾳ, ὁ δὲ ἄφρων ὡς σελήνη ἀλ-
λοιοῦται.

* εἰς μέσον ἀσιωπήτων σύντήρη- 13
σον καιρόν, εἰς μέσον δὲ διανοουμένων
ἐνδελέχιζε.

* διήγησις μωρῶν προσόχθισ- 14
μα, καὶ ὁ γέλως αὐτῶν ἐν ἁπαταλῇ
ἁμαρτίας.

* λαλιὰ πολυόρκου ὀρθώσει τρί- 15
χας, καὶ ἡ μάχη αὐτῶν ἐμφραγμὸς
ὠτίων. * ἔκχυσις αἵματος καὶ μά- 16
χη ὑπερηφάνων, καὶ ἡ διαλοιδόρη-
σις αὐτῶν ἀκοὴ μοχθηρά.

* ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἀπώ- 17
λεσε πίστιν, καὶ οὐ μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

* στέρξον φίλον, καὶ πιστώθητι μετ' 18
αὐτοῦ.

* ἐὰν δὲ ἀποκαλύψῃς τὰ μυστή- 19
ρια αὐτοῦ, οὐ μὴ καταδιώξῃς ὀπίσω
αὐτοῦ.

* καθὼς γὰρ ἀπώλεσεν ἄνθρωπος 20
τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, οὕτως ἀπώλεσε τὸν
πλησίον αὐτοῦ.

* καὶ ὡς πετεινὸν ἐκ χειρός σου 21
ἀπολύσας, οὕτως ἀφῆκας τὸν πλη-
σίον, καὶ οὐ θηρεύσεις αὐτόν.

* μὴ κατόπισον διώξῃς, ὅτι μακρὰν 22
ἀπέστη, καὶ ἐξέφυγεν ὡς δορκὰς ἐκ
παγίδος. * ὅτι τραυματίσει καταδῆ- 23
σαι, καὶ λοιδορίας ἐστὶ διαλλαγή.

* ὁ ἀποκαλύψας μυστήρια ἀ- 24
πώλεσε πίστιν.

* διανεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνει 25
πονηρά, καὶ ὁ εἰδὼς αὐτὸν ἀποστή(σε)
ἀπ' αὐτοῦ. ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν
σου γλυκανεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
τοῖς λόγοις σου θαυμάσει.

8 * Ante sermonem ne laudaueris virum, hæc enim tentatio hominum.

9 * Si sequaris iustitiã, apprehendes ipsam, & indues eam vt talarem tunicam glo-
10 riæ. * Volatilia ad similia sibi diuertent, & veritas ad operantes reuertetur.

11 * Leo venationi insidiatur, sic peccatum operãtibus iniquitatem.

12 * Narratio pij semper in sapientia, at stultus sicut Luna alteratur.

13 * In medium imprudentium conserua tempus, in medium autem cogitantium assiduus esto.

14 * Narratio fatuorum onerositas, & risus eorum in cibo peccati.

15 * Loquela multum iurantis eriget capillos, & rixa eorum obturatio aurium.

16 * Effusio sanguinis rixa superborum, & conuiciatio illorum auditio praua.

17 * Reuelans arcana perdidit fidem, & non inueniet amicum ad animam suam.

18 * Dilige amicum, & fidelis esto cum eo.

19 * Si autem reuelaueris arcana illius, non persequaris post eum.

20 * Sicut enim perdidit homo inimicum suum, sic perdidit proximum suum.

21 * Et sicut auem de manu tua dimittens, sic dimisisti proximũ, & non capies eum.

22 * Ne eum sequaris, quoniam longè abest, & effugit tanquam dorcas de laqueo.

23 * Quoniam vulnus possibile est alligare, & cõuitij est conciliatio.

24 * At qui reuelauit arcana,
25 perdidit fidem. * Annuens oculo fabricat mala; & qui cognouerit eum, recedet ab eo. In conspectu oculorum tuorum indulcabit os suum, & in sermonibus tuis admirabitur.

‡ *Postea autem peruertet os suum, & in sermonibus suis dabit scandala.*

‡ *Multa odio habui, & non assimilaui ei, & Dominus odiet.*

‡ *Qui mittit lapidem in altum, super caput suum mittit; & plaga dolosa diuidit vulnus.*

‡ *Qui fodit foueam, incidet in eam:*

‡ *Et statuens laqueũ, capietur in eo.*

‡ *Facienti mala, super ipsum morabuntur, & non cognoscet vnde veniunt illi.*

‡ *Illusio & improperium superborum, & vindicta sicut leo insidiabitur illis.*

‡ *Laqueo capientur qui lætantur in casu piorum, & dolor consumet illos ante mortẽ eorũ. ira & furor, & hæc sunt abominationes, & vir peccator continens erit illorũ.*

CAP. XXVIII.

VIndicans à Domino, inueniet vindictam, & peccata illius obseruans obseruabit.

‡ *Dimitte iniuriam proximo, & tunc deprecante te, peccata tua soluentur.*

‡ *Homo homini conseruat iram, & à Domino quærit medelam.*

‡ *Et in hominem similem sibi nõ habet misericordiam, & pro peccatis suis deprecatur.*

‡ *Ipse caro existens conseruat iram, & quis propitiabit peccata illius?*

‡ *Memento nouissimorum, & desine inimicari:*

‡ *Et non mineris proximo interitum & mortem, & acquiesce præceptis.*

‡ *Memento mandatorum, & non irascaris proximo:*

‡ *Et testamenti Altissimi, & despice ignorantiam.*

‡ *Abstine à lite, & deminues peccata, homo enim iracundus incendet litem.*

26 ‡ ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώσει σκώνδαλα.

27 ‡ πολλὰ ἐμίσησα καὶ οὐχ ὡμοίωσα αὐτῷ, καὶ ὁ κύριος μισήσει.

28 ‡ ὁ βάλλων λίθον εἰς ὕψος ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ βάλλει, καὶ πληγὴ δολία διαιρεῖ τραῦμα.

29 ‡ ὁ ὀρύσσων βόθρον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν.

30 ‡ καὶ ὁ ἱστὼν παγίδα ἁλώσεται ἐν αὐτῇ. 31 ‡ ποιοῦσιν πονηρὰ ἐπ' αὐτὸν αὐλιστήσει, καὶ ὃ μὴ ἐπιγνῷ πόθεν ἥξει αὐτῷ.

32 ‡ ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνειδισμὸς ὑπερηφάνων καὶ ἡ ἐκδίκησις ὡς λέων ἐνεδρεύσει αὐτούς.

33 ‡ παγίδι ἁλώσονται οἱ εὐφραινόμενοι ἐν πλώσει εὐσεβῶν, καὶ ὀδυνὴ καταναλώσει αὐτοὺς πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν· μισῶν καὶ ὀργὴ καὶ ταῦτά ἐστι βδελύγματα, καὶ ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν.

κη'.

1 ‡ Ὁ ἐκδικῶν παρὰ κυρίου εὑρήσει ἐκδίκησιν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ διατηρῶν διατηρήσει.

2 ‡ ἄφες τὸ ἀδίκημα τῷ πλησίον, καὶ τότε δεηθέντος σου αἱ ἁμαρτίαι σου λυθήσονται.

3 ‡ ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ συντηρεῖ ὀργήν, καὶ παρὰ κυρίου ζητεῖ ἴασιν.

4 ‡ καὶ ἐπ' ἄνθρωπον ὅμοιον αὐτῷ οὐκ ἔχει ἔλεον, καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δέεται.

5 ‡ αὐτὸς σὰρξ ὢν διατηρεῖ μῆνιν, καὶ τίς ἐξιλάσεται τὰς ἁμαρτίας 6 αὐτοῦ; ‡ μνήσθητι τὰ ἔσχατα καὶ παῦσαι ἐχθραίνων.

7 ‡ καὶ μὴ μισήσῃς τὸν πλησίον καταφθορὰν καὶ θάνατον, καὶ ἔμμενε ἐντολαῖς.

8 ‡ μνήσθητι ἐντολῶν καὶ μὴ μνίσῃς τῷ πλησίον, 9 ‡ καὶ διαθήκης ὑψίστου, καὶ παρίδε ἄγνοιαν.

10 ‡ ἀπόσχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλαττώσεις ἁμαρτίας, ἄνθρωπος γὰρ θυμώδης ἐκκαύσει μάχην.

26 ‡ Nouissimè autem peruertet os suum, & in verbis tuis dabit scandalum. Pro.10.b Ecc.10.b

27 ‡ Multa audiui, & non coæquaui ei, & Dominus odiet illum.

28 ‡ Qui in altum mittit lapidem, super caput eius cadet: & plaga dolosa dolosi diuidet vulnera. Pro.26.d

29 ‡ Et qui foueam fodit, incidet in eam: & qui statuit lapidẽ proximo suo, offendet in eo.

30 ‡ Et qui laqueum alij ponit, peribit in illo.

31 ‡ Facienti nequissimũ consilium, super ipsum deuoluetur, & nõ agnoscet, vnde eueniet illi.

32 ‡ Illusio & improperiũ superborum, & vindicta sicut leo insidiabitur illi.

33 ‡ Laqueo peribunt, qui oblectantur casu iustorũ: dolor autem consumet illos antequam moriantur: ira & furor vtraque execrabilia sunt, & vir peccator continens erit illorum.

CAP. XXVIII.

1 QVi vindicari vult à Dno, inueniet vindictã, & peccata illius seruans seruabit. Deu.20.a Ro.12.d

2 ‡ Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur.

3 ‡ Homo homini reseruat iram, & à Deo quærit medela.

4 ‡ In hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur.

5 ‡ Ipse dum carõ sit reseruat iram, & propitiationem petit à Deo: quis exorabit pro delictis illius?

6 ‡ Memento nouissimorum, & desine inimicari.

7 ‡ Tabitudo enim & mors imminent in mandatis eius.

8 ‡ Memorare timorem Dei, & non irascaris proximo.

9 ‡ Memorare testamentum Altissimi, & despice ignorantiam proximi.

10 ‡ Abstine te à lite, & minues peccata.

* Homo enim iracundus incendit litem, & vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentiũ immittit inimicitiam.

* Secundum enim ligna syluæ, sic ignis exardescit; & secũdum virtutem hominis, sic iracundia illius erit; & secundum substantiam suam exaltabit iram suam. * Certamen festinatum incendit ignem, & lis festinans effundit sanguinem, & lingua testificans adducet mortem. * Si sufflaueris quasi ignis exardebit; & si expueris super illam, extinguetur. vtraque ex ore proficiscuntur. * Susurro & bilinguis maledictus; multos enim turbauit pacem habentes.

* Lingua tertia multos cõmouit, & dispersit illos de gente in gentem.

* Ciuitates muratas diuitũ destruxit, & domos magnatorum effodit.

* Virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit. * Lingua tertia mulieres viratas eiecit, & priuauit illas laboribus suis.

* Qui respicit illam, non habebit requiem, nec habebit amicum in quo requiescat.

* Flagelli plaga liuorem facit: plaga autem linguæ comminuet ossa.

* Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierũt per linguam suam.

* Beatus qui tectus est à lingua nequam, qui in iracundia illius non transiuit, & qui non attraxit iugum, & in vinculis eius non est ligatus.

* Iugum enim illius iugum ferreum est, & vinculum illius vinculum æreum est.

* Mors illius mors nequissima, & vtilis potius inferus quàm illa.

* Perseuerantia illius non permanebit, sed obtinebit vias iniustorũ. In flamma sua non comburet iustos.

* ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ταραξει φίλους, καὶ ἀναμέσον εἰρηνευόντων ἐμβαλεῖ διαβολήν.

* κατὰ τὴν ὕλην τὸ πυρὸς οὕτως ἐκκαυθήσεται, κατὰ τὴν σερέωσιν τῆς μάχης τὸ πῦρ αὐξηθήσεται, κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἔσται, καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον τοῦ ἀνθρώπου ἀνυψοῖ ὀργὴν αὐτοῦ.

* ἔρις ταχυθυδρομὴν ἐκκαίει πῦρ, καὶ μάχη καταστάζουσα ἐκχέει αἷμα.

* ἐὰν φυσήσης εἰς σπινθῆρα καήσεται, καὶ ἐὰν πτύσῃς ἐπ' αὐτὸν ἀποσβεσθήσεται· καὶ ἀμφότερα ἐκ τοῦ σόματός σου ἐκπορεύεται.

* ψίθυρον καὶ δίγλωσσον καταράσασθε· πολλοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσαν.

* γλῶσσα δευτὴ πολλοὺς ἐσάλευσε, καὶ διέσπασεν αὐτοὺς ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος.

* καὶ πόλεις ὀχυρὰς καθεῖλε, καὶ οἰκίας μεγιστάνων κατέσρεψε.

* γλῶσσα διέστησε γυναῖκας ἀνδρείας ἐξέβαλε, καὶ ἐσέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν.

* ὁ προσέχων αὐτῇ οὐ μὴ εὕρῃ ἀνάπαυσιν, οὐδ' οὐ καταπαυσθήσεται μετὰ ἡσυχίας.

* πληγὴ μάστιγος ποιήσει μώλωπα, πληγὴ δὲ γλώσσης συνθλάσει ὀστέα.

* πολλοὶ ἔπεσον ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ οὐχ ὡς οἱ πεπτωκότες διὰ γλῶσσαν.

* μακάριος ὁ σκεπασθεὶς ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, ὃς οὐ διῆλθεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτῆς.

* ὃς οὐχ εἵλκυσε τὸν ζυγὸν αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς οὐκ ἐδέθη. ὁ γὰρ ζυγὸς αὐτῆς ζυγὸς σιδηροῦς, καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς δεσμοὶ χαλκοῖ.

* θάνατος πονηρὸς ὁ θάνατος αὐτῆς, καὶ λυσιτελὴς μᾶλλον ὁ ἅδης αὐτῆς.

* οὐ μὴ κρατήσῃ διαθήκης, καὶ ἐν τῇ φλογὶ αὐτῆς οὐ μὴ καήσεται.

11 * *Vir peccator turbabit amicos, & in medium pacem habentium immittet calumniam.*

12 * *Secundum materiã ignis sic incendetur, secundum firmamentum rixæ ignis augebitur, secundum robur hominis ira eius erit, & secundũ diuitias hominis exaltat irã suam.*

13 * *Certamen festinatum incendit ignem, & lis festinans effundit sanguinem.*

14 * *Si insufflaueris in scintillã, accendetur; & si expueris super illam, extinguetur. & vtraque ex ore tuo proficiscuntur.*

15 * *Susurronem & bilinguem maledicite; multos enim pacem habentes perdiderunt.*

16 * *Lingua duplex multos commouit, & diuisit illos de gente in gentem.*

17 * *Et ciuitates munitas destruxit, & domos magnatum euertit.*

19 * *Lingua duplex mulieres fortes eiecit, & priuauit eas laboribus suis.*

20 * *Qui attendit illi, non inueniet requiem, neque habitabit cum silentio.*

21 * *Plaga flagelli faciet liuorem; plaga autem linguæ cõminuet ossa.*

22 * *Multi ceciderunt in ore gladij, & non vt qui ceciderunt propter linguam.*

23 * *Beatus qui protectus est à facie eius, qui non transiuit in iracundia illius.*

24 * *Qui non traxit iugum illius, & in vinculis eius non est ligatus. nam iugum illius iugum ferreum, & vincula illius vincula ærea.*

25 * *Mors nequam mors illius, & vtilis potius infernus quàm illa.*

26 * *Non dominabitur piorum; & in flamma eius non comburentur.*

* *Qui derelinquunt Dominum, incident in illam, & in illis exardescet, & nō extinguetur. Immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus vastabit illos.* 27

* *Ecce circumualla possessionem tuā spinis, & ori tuo facianuas & seras.* 28

* *Argentum tuum & aurum tuum confla, & sermonis tui fac stateram, & ori tuo fac portam & seram.* 29

* *Et attende ne fortè labaris in illis. Ne cadas in conspectu insidiantis.* 30

CAP. XXIX.

QVi facit misericordiam, fœnerabitur proximo; & qui præualet manu sua, seruat mandata. 1

* *Fœnerare proximo in tempore necessitatis illius, et iterum redde proximo ad tempus.* 2

* *Confirma verbum tuū, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies necessitatem tuam.* 3

* *Multi quasi inuentionem æstimauerunt fœnus, et præstiterunt laborem his qui adiuuerunt se.* 4

* *Donec accipiat deosculatur manus eius, & in pecuniis proximi humiliabit vocem.* 5

* *Et in tempore redditionis protrahet tempus, & reddet verbum pigritiæ, & tempus causabitur.* 6

* *Si autem potuerit dare, vix afferet dimidium, & computabit illud quasi inuentionem.* 7 * *Si autem non, priuauit illum pecunijs suis, & acquisiuit illum gratis inimicum.* 8 * *Maledicta & conuitia reddet illi, pro gloria reddet illi ignominiam.* 9

* *Multi igitur causa malitiæ auerterunt hominem, defraudari autem timuerunt.* 10

* *Veruntamen in humilitate magno animo esto, & in eleemosyna ne trahas illum.* 11

27 * Ὁ καταλείποντες τὸν κύριον ἐμπεσοῦνται εἰς αὐτόν, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐ μὴ σβεσθῇ. ἐπαποστελεῖ αὐτοῖς ὡς λέων, καὶ ὡς παρδαλις λυμανεῖται αὐτούς.

28 * ἴδε περίφραξον τὸ κτῆμά σου ἀκριβῶς, καὶ τῷ στόματί σου ποίησον θυρώματα καὶ μοχλούς.

29 * τὸ ἀργύριόν σου καὶ χρυσίον στάθμησον, καὶ τῷ λόγῳ σου ποίησον ζυγόσταθμον, καὶ τῷ στόματι σου ποίησον θύραν καὶ μοχλόν.

30 * καὶ πρόσεχε μήπως ὀλισθήσῃς ἐν αὐτοῖς. μὴ πέσῃς κατέναντι ἐνεδρεύοντός σου.

κθ'.

1 * Ὁ ποιῶν ἔλεος δανείζει τῷ πλησίον, καὶ ὁ ἐπιρρώννυων τῇ χειρὶ αὐτοῦ τηρεῖ ἐντολάς.

2 * δάνισον τῷ πλησίον ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἀπόδος τῷ πλησίον εἰς τὸν καιρόν.

3 * στερέωσον λόγον σου, καὶ πίστωσον μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὑρήσεις τὸ χρείαν σου.

4 * πολλοὶ ὡς εὕρημα ἐνόμισαν τὸ δανεῖσαι, καὶ παρέσχον κόπον τοῖς βοηθήσασιν αὐτοῖς.

5 * ἕως οὗ λάβῃ καταφιλεῖ χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τοῦ πλησίον ταπεινώσει φωνήν.

6 * καὶ ἐν καιρῷ ἀποδόσεως παρελκύσει χρόνον, καὶ ἀποδώσει λόγον ἀκηδίας καὶ τὸν καιρὸν αἰτιάσεται.

7 * ἐὰν δὲ ἰσχύσῃ ὀλίγα, μόλις κομιεῖται τὸ ἥμισυ, καὶ λογιεῖται αὐτὸ ὡς εὕρεμα.

8 * εἰ δὲ μή, ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν χρημάτων αὐτοῦ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν δωρεὰν ἐχθρόν.

9 * καταράς καὶ λοιδορίας ἀποδώσει αὐτῷ, ἀντὶ δόξης ἀποδώσει αὐτῷ ἀτιμίαν.

10 * πολλοὶ οὐ χάριν πονηρίας ἀπέστρεψαν τὸν ἄνθρωπον, ἀποστερηθῆναι δὲ εὐλαβήθησαν.

11 * πλὴν ἐπὶ ταπεινώσει μακροθύμησον, καὶ ἐπὶ ἐλεημοσύνῃ μὴ παρελκύσῃς αὐτόν.

27 * Qui derelinquunt Dominum, incidet in illam, & exardebit in illis, & non extinguetur, & immittetur in illos quasi leo, & quasi pardus lędet illos.

28 * Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras
29 auribus tuis. * Aurum tuum & argentum tuum confla, & verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos.

30 * Et attende, ne fortè labaris in lingua, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem.

CAP. XXIX.

1 QVi facit misericordiam, fœ
A neratur proximo suo; & qui prævalet manu, mandata
2 seruat. * Fœnerare proximo tuo in tempore necessitatis illius, & iterum redde proximo in tempore suo.

3 * Confirma verbum, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies quod tibi necessarium est.

4 * Multi quasi inuentionem æstimauerunt fœnus, & præstiterunt molestiam his, qui se adiuuerunt.

5 * Donec accipiant, osculantur manus dātis; & in promissionibus humiliant vocē suā.

6 * Et in tempore redditionis postulabit tempus, & loquetur verba tædij & murmurationum, & tempus causabitur.

7 * Si autem potuerit redde-
B re, aduersabitur: solidi vix reddet dimidium, & computabit illud quasi inuentionem.

8 * Sin autem fraudabit illum pecunia sua, & possidebit illū inimicum grātis.

9 * Et conuitia & maledicta reddet illi; & pro honore & beneficio reddet illi cōtumeliam.

10 * Multi non causa nequitiæ non fœnerati sunt, sed fraudari gratis timuerunt.

11 * Veruntamen super humilem animo fortior esto, & pro eleemosyna non trahas illum.

* Propter mãdatum assume 12
pauperem, & propter inopiam
eius ne dimittas eum vacuum.
* Perde pecuniã propter fra- 13
trẽ & amicũ, & nõ abscõdas il-
lam sub lapide in perditionẽ.
* Pone thesaurũ tuũ in præ- 14
ceptis Altissimi, & proderit ti-
Sup. 17. c bi magis quàm aurũ. * Con- 15
clude eleemosynam in corde C
pauperis, & hæc prõ te exora-
bit ab omni malo. * Eleemo- 16
syna viri quasi saccul' cũ ipso,
& gratiã hominis quasi pupil-
lã cõseruabit: * & postea resur 17
get & retribuet illis retribu-
tionẽ vniuiq; in caput illorũ.
* Super scutũ potẽtis, & super 18
lanceã aduersus inimicũ tuum
pugnabit. * Vir bonus fidem 19
facit pximo suo; & qui pdide-
rit cõfusionẽ, derelinquet sibi.
*Gratiã fideiussoris ne obliui- 20
scaris; dedit enim pro te animã
suã. * Repromissorẽ fugit pec- 21
cator & immũdus. * Bona re- 22
promissoris sibi asscribit pec-
cator; & ingratus sensu dereli-
quit liberantẽ se. * Vir repro- 23
mittit de proximo suo; & cùm
perdiderit reuerentiã, derelin-
quetur ab eo. * Repromissio 24
nequissima multos perdidit
diligentes; & commouit illos
quasi fluctus maris. * Viros 25
potẽtes gyrans migrare fecit,
& vagati sunt in gẽtibus alie-
nis. *Peccator trãsgrediẽs mã- 26
datũ Dñi, incidit in pmissio- D
nẽ nequã: & q conatur multa
agere, incidet in iudiciũ. *Re- 27
cupera proximũ secundũ vir-
tutẽ tuã, & attẽde tibi ne inci-
das. *Initiũ vitę hominis aqua 28
Inf. 9. d. & panis, & vestimentũ, & do-
mus protegens turpitudinem.
* Melior est victus pauperis 29
sub tegmine asserũ, quàm epu
læ splẽdide in peregrè sine do-
micilio. *Minimũ pro magno 30
placeat tibi, & impropersum
peregrinationis non audies.
* Vita nequam hospitandi de 31
domo in domum: & vbi di-
sputabitur, non fiducialiter
aget, nec aperiet os.

ECCLESIASTIC.

* χάριν ἐντολῆς ἀνάπαυσον πέ- 12
νητος, καὶ κατὰ τὴν ἔνδειαν αὐτοῦ μὴ
ἀποστρέψῃς αὐτόν.
* ἀπόλεσον ἀργύριον διὰ φίλον 13
καὶ ἀδελφόν, καὶ μὴ κατάκρυβε αὐτὸ
ὑπὸ τὸν λίθον εἰς ἀπώλειαν.
* θὲς τὸν θησαυρόν σου κατ' ἐν- 14
τολὰς ὑψίστου, καὶ λυσιτελήσει σοι
μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον.
* σύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν 15
ταμείοις σου, καὶ αὕτη ἐξελεῖται
σε ἐκ πάσης κακώσεως.
* ὑπὲρ ἀσπίδα κραταιὸς καὶ ὑπὲρ 18
δόρυ ἀλκῆς κατέναντι ἐχθροῦ πολε-
μήσει ὑπὲρ σοῦ.
* ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγγυήσ(ε)ται τὸν πλη 23
σίον, καὶ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνῃ, ἐγ-
καταλείψει αὐτόν.
* χάριτας ἐγγυητοῦ μὴ ἐπιλάθῃ, 20
ἔδωκε γὰρ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπέρ σου.
* ἀγαθὸν ἐγγύην ἀνατρέψει ἁ- 21
μαρτωλός.
* ἐγγυὴν φεύξεται ἁμαρτωλὸς 22
καὶ ἄχαρις ὢν, ἐν διανοίᾳ καταλείψει
τὸν ῥυσάμενον αὐτόν.
* ἐγγύη πολλοὺς ἀπώλεσε καὶ σα- 24
σαλεύοντας, καὶ ἐσάλευσεν αὐτοὺς ὡς
κῦμα θαλάσσης.
* ἄνδρας δυνατοὺς ἀπῴκισε, 25
καὶ ἐπλανήθησαν ἐν ἔθνεσιν ἀλλο-
τρίοις.
* ἁμαρτωλὸς παραβαίνων ἐντο- 26
λὰς κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς ἐγγύην,
καὶ διώκων ἐργολαβίας ἐμπεσεῖ-
ται εἰς κρίσεις. * ἀνάπαυσον τὸν 27
πλησίον κατὰ δύναμίν σου, καὶ φύλα-
ξε σεαυτῷ μὴ ἐμπέσῃς.
* ἀρχὴ ζωῆς ἀνθρώπου ὕδωρ 28
καὶ ἄρτος καὶ ἱμάτιον, καὶ οἶκος καλύ-
πτων αἰσχημοσύνην.
* κρεῖσσον βίος πτωχοῦ ὑπὸ 29
σκέπην δοκῶν, ἢ ἐδέσματα λαμ-
πρὰ ἐν ἀλλοτρίοις.
* ἐπὶ μικρὰ καὶ μεγάλα ἀνδρί- 30
κιαν ἔχε, καὶ ὀνειδισμὸν οἰκίας σου μὴ
ἀκούσῃς.
* ζωὴ πονηρὰ ἀπ' οἰκίας εἰς οἰ- 31
κίαν, καὶ οὐ παρρησιάσεις, οὐκ ἀνοί-
ξεις στόμα.

12 * Gratia mandati adiuua pauperẽ, & in egestate eius ne auertas eum.
13 * Perde argentum propter amicum & fratrem, et ne abscondas illud sub lapide in perditionem.
14 * Pone thesaurum tuum secundùm præcepta Altissimi, & proderit tibi magis quàm aurum.
15 * Conclude eleemosynam in penetralibus tuis, & ipsa eruet te de omni malo.
18 * Super scutum fortitudinis, & super lanceam potentiæ contra inimicum pugnabit pro te.
23 * Vir bonus spondebit pro proximo, & qui perdidit verecundiam, relinquet illum.
20 * Gratias fideiussoris ne obliuiscaris, dedit enim animam suam pro te.
21 * Bonam fideiussionẽ euertet peccator.
22 * Fideiussiones fugiet peccator & inutilis, in cogitatione relinquet illum qui liberauit se.
24 * Fideiussio multos perdidit diuites, & commouit illos quasi fluctus maris.
25 * Viros potentes migrare fecit, & vagati sunt in gentibus alienis.
26 * Peccator transgrediens mandata Domini incidet in sponsionem, & qui persequitur mercedes, incidet in iudicia.
27 * Recupera proximum secundùm potentiam tuam, et attende tibi ipsi ne cadas.
28 * Initium vitæ hominis aqua & panis, & vestimentum, & domus tegens turpitudinem.
29 * Melior victus pauperis sub tegmine trabiũ, quàm epulæ splendidæ inter
30 alienos. * Super parua & magna complacentiam habe, & improperium domus tuæ non audias.
31 * Vita mala de domo in domum, & vbi peregrinus eris, non aperies os.

* *Hospitio suscipies & potum dabis in ingrata, & super hæc amara audies.*
* *Transi, peregrine orna mensam, & si quid in manu tua ciba me.*
* *Exi peregrine à facie gloriæ, opus est domo, hospitio susceptus est à me frater.*
* *Grauia hæc habenti prudentiam, increpatio domus & improperiũ fœneratoris.*

CAP. XXX.

QVi diligit filium suum, assiduabit flagella illi, vt lætetur in nouissimis suis.
* *Qui docet filium suum, lætabitur in illo, & in medio notorum in illo gloriabitur.*
* *Qui docet filium in zelum mittet inimicum, & coram amicis exultabit in illo.*
* *Mortuus est eius pater & quasi non est mortuus; similem enim sibi reliquit post se.*
* *In vita sua vidit, & lætatus est in illo, & in obitu suo non est contristatus.*
* *Contra inimicos reliquit defensorem, & amicis reddentem gratiam.*
* *Abstergens filiũ colligabit vulnera eius, & in omni clamore turbabuntur viscera sua.*
* *Equus nõ domitus euadit durus, & filius dissolutus euadit præceps.*
* *Lacta filium, & pauere faciet te: collude cum eo, & contristabit te.*
* *Ne corrideas illi, ne doleas, & in nouissimis quatias dentes.*
* *Ne des illi licentiam in iuuentute, & ne despicias ignorantias illius.*
* *Curua collum eius in iuuẽtute, & frange latera eius dum est paruus. ne fortè induratus non obediat tibi, & erit tibi dolor animæ.*

32 * Ξενιεῖς καὶ πολιεῖς εἰς ἀχάεισα, & ποῖς ἐπὶ τούτοις πικρὰ ἀκούσεις.
33 * παρελθε, παροικε κόσμησον τραπεζάν, καὶ εἰπὲ ἐν τῇ χειρί σου ψώμισόν με.
34 * ἔξελθε παροικε ἀπὸ προσώπου δόξης, χρεία τ οἰκίας, ἐπεξένωταί μοι ὁ ἀδελφός.
35 * Βαρέα ταῦτα ἔχοντι φρόνησιν, ἐπιτίμησις οἰκίας καὶ ὀνειδισμὸς δανειστοῦ.

λ'.

1 * Ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, συνδελεχίσει μάστιγας αὐτῷ, ἵνα εὐφρανθῇ ἐπ' ἐσχάτων αὐτοῦ.
2 * ὁ παιδεύων υἱὸν αὐτοῦ εὐφρανθήσεται ἐπ' αὐτῷ, & ἀναμέσον γνωρίμων ἐπ' αὐτῷ καυχήσεται.
3 * ὁ διδάσκων τὸν υἱὸν παραζηλώσει τὸν ἐχθρόν, καὶ ἐναντι φίλων ἀγαλλιάσεται ἐπ' αὐτῷ.
4 * ἐτελεύτησεν αὐτοῦ ὁ πατήρ, καὶ ὡς οὐκ ἀπέθανεν, ὅμοιον γὰρ αὐτῷ κατέλιπε μετ' αὐτόν.
5 * ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εἶδε & εὐφράνθη ἐπ' αὐτῷ, & ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ οὐκ ἐλυπήθη.
6 * ἐναντίον ἐχθρῶν κατέλιπεν ἔκδικον, καὶ τοῖς φίλοις ἀνταποδιδόντα χάριν.
7 * περιψήχων γὰρ καταδεσμεύσει τραύματα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πάσῃ βοῇ ταραχθήσεται σπλάγχνα αὐτοῦ.
8 * ἵππος & ἀδάμας & ἐκβαίνει σκληρός, & υἱὸς ἀνειμένος & ἐκβαίνει περπερός.
9 * ἁβρύνθητι τέκνον & ἐκθαμβήσει σε, σύμπαιξον αὐτῷ & λυπήσει σε.
10 * μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ, ἵνα μὴ ὀδυνηθῇς & ἐπ' ἐσχάτων γομφιάσῃ σου ὀδόντας.
11 * μὴ δῷς αὐτῷ ἐξουσίαν ἐν νεότητι, & μὴ παρίδῃς τὰς ἀγνοίας αὐτοῦ.
12 * κάμψον τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐν νεότητι, & θλάσον τὰς πλευρὰς αὐτοῦ ὡς ἔτι νήπιος. μήποτε σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι, καὶ ἔσται σοι ὀδυνὴ ψυχῆς.

32 * Hospitabitur, & pascet, & potabit ingratos, & adhuc amara audiet.
33 * Transi hospes, & orna mẽsam: & quæ in manu habes, ciba cæteros.
34 * Exi à facie honoris amicorum meorum, necessitudine domus meæ, hospitio mihi factus es frater.
35 * Grauia hæc homini habẽti sensum: correptio domus & improperium fœneratoris.

CAP. XXX.

A 1 QVi diligit filium suum, assiduat illi flagella, vt lætetur in nouissimo suo, & non palpet proximorum ostia. Pro. 13 d Ibid. 23. b
2 * Qui docet filiũ suum, laudabitur in illo; & in medio domesticorum in illo gloriabitur.
3 * Qui docet filiũ suũ, in zelũ mittit inimicũ, & in medio amicorum gloriabitur in illo.
4 * Mortuus est pater eius, & quasi nõ est mortuus; similem enim reliquit sibi post se.
5 * In vita sua vidit, & lætatus est in illo: in obitu suo non est contristatus, nec confusus est coram inimicis.
6 * Reliquit enim defensorem domus cõtra inimicos, & amicis reddentem gratiam.
7 * Pro animabus filiorum colligabit vulnera sua, & super omnem vocem turbabuntur viscera eius.
8 * Equus indomitus euadet
B durus, & filius remissus euadet præceps.
9 * Lacta filium tuum, & pauentem te faciet: lude cum eo, & contristabit te.
10 * Non corrideas illi, ne cõdoleas, & in nouissimo obstupescent dentes tui.
11 * Non des illi potestatem in iuuentute, & ne despicias cogitatus illius.
12 * Curua ceruicem eius in Sup. 7. c. iuuentute, & tunde latera eius dum infans est, ne fortè induret & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ.

* Doce filium tuũ, & operare in illo, ne in turpitudine illius offendas. * Melior eſt pauper ſanus & fortis viribus, quàm diues imbecillis & flagellatus malitia. * Salus animæ in ſanctitate iuſtitiæ, & melior eſt C omni auro & argento, & corpus validũ, quàm cenſus immenſus. * Non eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis corporis, & non eſt oblectamentum ſuper cordis gaudium. * Melior eſt mors quàm vita amara, & requies æterna, quàm languor perſeuerans. * Bona abſcondita in ore clauſo quaſi appoſitiones epularum circumpoſitæ ſepulchro. * Quid prodeſt libatio idolo? nec enim mãducabit, nec odorabitur: ſic qui effugatur à Dño, & portãs mercedes iniquitatis. * Videns oculis & ingemiſcẽs, ſicut ſpado complectens virginem, & ſuſpirans. * Triſtitiam non des animæ tuæ, & non affligas D temetipſum in conſilio tuo.

* Iocunditas cordis, hæc eſt vita hominis, & theſaurus ſine defectione ſanctitatis: & exultatio viri eſt longæuitas.

* Miſerere animæ tuæ placens Deo & contine, & congrega cor tuum in ſanctitate eius, & triſtitiam longè expelle à te. * Multos enim occidit triſtitia, & non eſt vtilitas in illa.

* Zelus & iracũdia minuunt dies, & ante tempus ſenectam adducet cogitatus.

* Splendidum cor bonum in epulis eſt, epulæ enim illius diligenter fiunt.

CAP. XXXI.

VIgilia honeſtatis tabefaciet carnes, & cogitatus illius A auferet ſomnum.

* Cogitatus præſcientiæ auertit ſenſum; & infirmitas grauis ſobriam facit animam.

* Laborabit diues in congregatione ſubſtantiæ, & in requie ſua replebitur bonis ſuis.

* παίδευσον τὸν υἱόν σου, καὶ ἔργασαι ἐν αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀχημοσύνῃ αὐτοῦ προσκόψῃς.

* κρείσσων πτωχὸς ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει, ἢ πλούσιος μεμαστιγωμένος εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ.

* ὑγεία καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυσίου, καὶ σῶμα ἔρρωσον ἢ ὄλβος ἀμέτρητος.

* οὐκ ἔστι πλοῦτος κρείττων ὑγείας σώματος, καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ χαρὰν καρδίας.

* κρείσσων θάνατος ὑπὲρ ζωὴν πικρὰν ἢ ἀρρώστημα ἔμμονον.

* ἀγαθὰ κεκλεισμένα ἐπὶ στόματι κεκλεισμένῳ, θέματα βρωμάτων προκείμενα τάφῳ.

* τί συμφέρει καρπωσις εἰδώλῳ, ἔτε γὰρ ἔδεται, ἔτε μὴ ὀσφρανθῇ· οὕτως ὁ ἐνδιωκόμενος ὑπὸ κυρίου.

* ὁ βλέπων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ στενάζων, ὥσπερ εὐνοῦχος περιλαμβάνων παρθένον καὶ στενάζων.

* μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν ψυχήν σου, καὶ μὴ θλίψῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ σου.

* εὐφροσύνη καρδίας αὐτὴ ζωὴ ἀνθρώπου, καὶ ἀγαλλίαμα ἀνδρὸς μακροημέρευσις.

* ἀγάπα τὴν ψυχήν σου, καὶ παρακάλει τὴν καρδίαν σου· καὶ λύπην μακρὰν ἀπόσχου ἀπὸ σοῦ.

* πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε καὶ ἀπέκτεινεν ἡ λύπη.

* ζῆλος καὶ θυμὸς ἐλαττοῦσιν ἡμέρας, καὶ προκαιροῦ γῆρας ἄξει μέριμνα. * λαμπρὰ καρδία καὶ ἀγαθὴ ἐπὶ ἐδέσμασι τῶν βρωμάτων αὐτῆς ἐπιμελήσεται.

λά.

* Ἀγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρκας, καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφιστᾷ ὕπνον.

* μέριμνα ἀγρυπνίας ἀπαυτήσει νυσταγμόν, καὶ ἀρρώστημα βαρὺ ἐκνήψει ὕπνος.

* ἐκοπίασε πλούσιος ἐν σῦναγωγῇ χρημάτων, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐμπίπλαται τρυφημάτων αὐτοῦ.

13 * *Doce filium tuum, & operare in illo, ne in turpitudine illius offendas.*

14 * *Melior pauper ſanus & fortis habitudine, quàm diues flagellatus in corpus ſuũ.*

15 * *Sanitas & bona habitudo melius omni auro; & corpus validum, quàm opes immenſæ.*

16 * *Non ſunt diuitiæ meliores ſanitate corporis, & non eſt lætitia ſuper gaudium cordis.*

17 * *Melior mors ſuper vitam amaram, aut languorem perſeuerantem.*

18 * *Bona clauſa in ore clauſo; poſitiones epularum adiacentes ſepulchro.*

19 * *Quid prodeſt libatio idolo? neque enim edet, neq; odorabitur. ſic qui perſecutionẽ patitur à Domino.*

20 * *Videns in oculis, & gemiſcens, ſicut ſpado complectens virginem & ſuſpirans.*

21 * *Ne des in triſtitiam animam tuam, & ne affligas teipſum in conſilio tuo.*

22 * *Lætitia cordis ipſa vita hominis, & exultatio viri longitudo dierum.*

23 * *Dilige animam tuam, & conſolare cor tuum: & triſtitiam longè remoue à te.*

24 * *Multos enim perdidit & occidit triſtitia.*

25 * *Zelus & iracundia minuunt dies, & ante tempus ſenectam ducit cura.*

26 * *Splendidum cor & bonum in epulationibus ciborũ eius curam geret.*

CAP. XXXI.

1 *VIgilia diuitiarũ tabefacit carnes, & cura earum auertit à ſomno.*

2 * *Cura vigiliæ repetet dormitationem, & infirmitatem grauẽ moderatam faciet ſomnus.*

3 * *Laborauit diues in congregatione diuitiarum, & in requie repletur delitiis ſuis.*

* *Laborauit pauper in diminutione vitæ, & in fine suo indigens fit.* * *Qui diligit aurum, nõ iustificabitur; & qui sequitur corruptionẽ, hic replebitur.* * *Multi ligati sunt gratia auri, & facta est perditio eorum contra faciem ipsorum.* * *Lignum offensionis est sacrificantibus ei, & omnis insipiens capietur in illo.* * *Beatus dives qui inuentus est sine macula, et qui post aurum non abijt.*

* *Quis est hic & beatum dicemus eum? fecit enim mirabilia in populo suo.*

* *Quis probatus est in illo & perfectus est, & erit in gloriationem? Quis potuit transgredi, et non transgressus est, & facere malitiam, & non fecit?*

* *Ideo firmabuntur bona illius, & eleemosynas illius enarrabit ecclesia.*

* *In mensa magna cùm sederis, ne aperias guttur tuũ super illam.*

* *Et non dicas, multa quidem quæ sunt super ipsam.*

* *Memento quoniam malum oculus nequam.*

* *Nequius oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie lachrymatur.*

* *Quocunque inspexeris, ne extendas manum tuam.*

* *Et ne cõiunctus sis cum eo in catino.*

* *Intellige quæ sunt proximi ex te ipso, et in omni verbo cogita. Comede vt homo apposita tibi, & non nimis deuores, ne odio habearis.*

* *Desine prius gratia disciplinæ, et ne sis insatiabilis, fortè offendas.*

* *Et si in medio multorum sedisti, prior illis ne extendas manũ tuã.* * *Quàm sufficiens homini erudito exiguum, & in cubiculo suo non anhelat! Somnus sanitatis in intestino moderato surrexit manè, & anima eius cum eo.*

4 * ἐκοπίασε πτωχὸς ἐν ἐλαττώσει βίου, καὶ ἐν τῇ συναπαύσει αὐτοῦ ἔπιδὴς γίνε(ται).

5 * ὁ ἀγαπῶν χρυσίον οὐ δικαιωθή(σε)ται, καὶ ὁ διώκων διαφθορὰν, ἐξ αὐτῆς πλησθή(σε)ται.

6 * πολλοὶ ἐδέθησαν χάριν χρυσίου, καὶ ἐγρήγορεν ἡ ἀπώλεια αὐτῶν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.

7 * ξύλον προσκόμματός ἐστι τοῖς θυσιάζουσιν αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄφρων ἁλώσε(ται) ἐν αὐτῷ.

8 * μακάριος πλούσιος ὃς εὑρέθη ἄμωμος, καὶ ὃς ὀπίσω χρυσίου οὐκ ἐπορεύθη.

9 * τίς ἐστιν οὗτος καὶ μακαριοῦμεν αὐτόν; ἐποίησε γὰρ θαυμάσια ἐν λαῷ αὐτοῦ.

10 * τίς ἐδοκιμάθη ἐν αὐτῷ καὶ ἐτελειώθη, καὶ ἔσται εἰς καύχημα. τίς ἐδυνάσθη παραβῆναι, καὶ παρέβη, καὶ ποιῆσαι κακίαν, καὶ οὐκ ἐποίησε.

11 * διὰ τοῦτο στερεωθή(σε)ται τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐλεημοσύνας αὐτοῦ ἐκδιηγή(σε)ται ἐκκλησία.

12 * Ἐπὶ τραπέζης μεγάλης καθίσας, μὴ ἀνοίξῃς φάρυγά σου ἐπ' 13 αὐτῆς. * καὶ μὴ εἴπῃς, πολλά ἐστι τὰ ἐπ' αὐτῆς.

14 * μνήσθητι ὅτι κακὸν ὀφθαλμὸς 15 πονηρός. * πονηρότερον ὀφθαλμοῦ τί ἔκτισαι; διὰ τοῦτο ἀπὸ παντὸς προσώπου δακρύει.

16 * ἔδαφος ἐπιβλέψῃ, μὴ ἐκτείνῃς 17 χεῖρά σου. * καὶ μὴ συνθλίβου 18 αὐτῷ ἐν τριβλίῳ. * νόει τὰ τοῦ πλησίον ἐκ σεαυτοῦ, καὶ ἐπὶ παντὶ ῥήματι διανοοῦ. φάγε ὡς ἄνθρωπα τὰ παρακείμενά σοι, καὶ μὴ διαμασῶ, μὴ μισηθῇς. * παῦσαι πρῶτον 19 χάριν παιδείας, καὶ μὴ ἀπλησθῇς, μήποτε προσκόψῃς.

20 * καὶ ἐὰν συμέσῃ πλειόνων καθίσας, πρότερος αὐτῶν μὴ ἐκτείνῃς 21 τὴν χεῖρά σου. * ὡς ἱκανὸν ἀνθρώπῳ πεπαιδευμένῳ τὸ ὀλίγον, καὶ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ οὐκ ἀσθμαίνει. ὕπνος ὑγείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ ἀνέστη πρωΐ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.

4 * Laborauit pauper in diminutione victus; & in fine
5 inopis fit. * Qui aurum diligit, non iustificabitur: & qui Sup. 8. b.
insequitur consumptionem,
6 replebitur ex ea. * Multi dati sunt in auri casus, & facta est in specie ipsius perditio illorũ.
7 * Lignum offensionis est aurum sacrificantium; væ illis qui sectantur illud: & omnis imprudens deperiet in illo.
8 * Beatus diues qui inuen- Sup. 13. d & 22. a.
B tus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris.
9 * Quis est hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua.
10 * Qui probatus est in illo, & perfectus inuentus est, & erit illi gloria æterna: qui potuit transgredi, & non est trãsgressus; & facere mala, & non
11 fecit. * Ideo stabilita sunt bona illius in Domino, & eleemosynas illius enarrabit omnis ecclesia Sanctorum.
12 * Supra mensam magnam sedisti, non aperias super illam faucem tuam prior.
13 * Non dicas si multa sunt,
14 quæ super illam sunt. * Memento quoniã malus est ocu- Mat. 20. d
lus nequã. * Nequius oculo
15 quid creatũ est? ideò ab omni facie sua lachrymabitur, cùm
16 viderit. * Ne extendas manum tuam prior, & inuidia contaminatus erubescas.
17 * Ne comprimaris in cõui-
18 uio vino. * Intellige quæ sunt proximi tui ex teipso. vtere quasi homo frugi his quæ
C tibi apponuntur; vt non cùm manducas multum, odiõ ha-
19 bearis. * Cessa prior causa disciplinæ; & noli nimius esse
20 ne fortè offendas. * Et si in medio multorum sedisti, prior illis ne extendas manũ tuam, nec prior poscas bibere.
21 * Quàm sufficiens est homini erudito vinum exiguum, & in dormiendo non laborabis ab illo, & non senties dolorem.

*Vigilia & cholera,& tortura viro infrunito,somnus sanitatis in homine parco. *Dormiet vsq; mane,& anima illius cum ipso delectabitur. *Et si coact⁹ fueris in edēdo multū, surge è medio & vome,& refrigerabit te; & nō adduces corpori tuo infirmitatē. *Audi me fili,& nō spernas me,& in nouissimo inuenies verba mea. *In omnibus operibus tuis esto velox,& omnis infirmitas nō occurret tibi. *Splendidū in panibus benedicent labia multorum, & testimonium veritatis illius fidele. *In nequissimo pane murmurabit ciuitas, & testimoniū nequitiæ illius verū est. *Diligētes in vino noli ꝓuocare; multos enim exterminauit vinū. *Ignis ꝓbat ferrū durū, sic vinū corda supborū arguet in ebrietate potatū. *Æqua vita hominib⁹ vinū in sobrietate; si bibas illud moderatè, eris sobri⁹. *Quæ est vita quę minuitur vino? *Quid defraudat vitā? *mors. *Vinū in iocū ditatē creatū est, & nō in ebrietatē ab initio. *Exultatio animæ & corporis vinū moderatè potatum. *Sanitas est animæ & corpori, sobrius potus. *Vinum multū potatū, irritationē & iram & ruinas multas facit. *Amaritudo animæ, vinum multū potatū. *Ebrietatis animositas imprudentis offensio, minorans virtutem, & faciens vulnera. *In conuiuio vini nō arguas proximū: & nō despicias eum in iocunditate illius. *Verba improperij nō dicas illi, & non premas illum in repetendo. CAP. XXXII.

REctorem te posuerunt, noli extolli: esto in illis quasi vnus ex ipsis. *Curam illorum habe, & sic considera: *Et omni cura tua explicita recumbe, vt læteris propter illos, & ornamentū gratiæ accipias coronam, & dignationem consequaris corrogationis.

*πόνος ἀγρυπνίας καὶ χολέρα καὶ στρόφος μετὰ ἀνδρὸς ἀπλήστου. 22

*καὶ εἰ ἐβιάσθης ἐν ἐδέσμασιν, ἀνάστα μεσώρων, ἔμεσον καὶ ἀναπαύσῃ. 24

*ἄκουσόν μου τέκνον, καὶ μὴ ἀθέτει με, καὶ ἐπ' ἐσχάτων εὑρήσεις τοὺς λόγους μου. 25

*ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου γίνου ἐντρεχής, καὶ πρὸ ἀῤῥώστημά σου μὴ σοι ἀπαντήσῃ. 26

*λαμπρυνθήσεται ἐπ' ἄρτοις ἀνδρῶν χείλη, μαρτυρία δὲ καλλονῆς αὐτοῦ πιστή. 27

*πονηρὸς ἐπ' ἄρτῳ διαγογγύσει πόλις, καὶ ἡ μαρτυρία τῆς πονηρίας αὐτοῦ ἀκριβής. 28

*ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου, πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν οἶνος. 29

*κάμινος δοκιμάζει σόμωμα ἐν βαφῇ· οὕτως οἶνος ἐν καρδίᾳ ὑπερηφάνων ἐν μέθῃ. 30

*Βίος ζωῆς οἶνος ἀνθρώποις, ἐὰν πίῃς αὐτὸν ἐν μέτρῳ αὐτοῦ. 31

*τίς ζωὴ ἐλαττουμένῳ οἴνῳ, καὶ αὐτὸς ἐκτίσθη εἰς εὐφροσύνην ἀνθρώποις; 32

*ἀγαλλίαμα καρδίας καὶ εὐφροσύνη ψυχῆς οἶνος πινόμενος ἐν καιρῷ αὐτάρκης. 36

*πικρία ψυχῆς οἶνος πινόμενος πολύς, ἐν ἐρεθισμῷ καὶ ἐνλιπώματι. 39

*πληθυὰ θυμὸν μέθη ἄφρονος εἰς πρόσκομμα, ἐλαττῶν ἰσχὺν καὶ πρόσκοπα τραύματα. 40

*ἐν συμποσίῳ οἴνου, μὴ ἐλέγξῃς τὸν πλησίον, καὶ μὴ ἐξουδένωσης αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ αὐτοῦ. 41

*λόγον ὀνειδισμοῦ, μὴ εἴπῃς αὐτῷ, καὶ μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαντήσει αὐτοῦ. 42

λβ'.

*Ἡγούμενόν σε κατέστησαν, μὴ ἐπαίρου· γίνου αὐτοῖς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν. 1

*φρόντισον αὐτῶν καὶ οὕτως κάθισον. *καὶ πᾶσαν τὴν χρείαν σου ποίησον, καὶ εὐδοκιμήσας ἀνάπαυσαι· ἵνα εὐφρανθῇς διὰ αὐτοὺς καὶ κοσμίας χάριν, λάβῃς στέφανον. 2 3

22 *Labor vigiliæ & cholera & dolor inteſtinorum cum homine inſatiabili.

24 *Et ſi coactus fueris in epulis, ſurge per mediū tranſiens, vome & quieſces.

25 *Audi me fili, & non ſpernas me, & in nouiſſimis inuenies verba mea.

26 *In omnibus operibus tuis eſto velox, & omnis infirmitas non tibi occurret.

27 *Splendidum in panibus benedicere labia, teſtimoniū pulchritudinis illius fidele.

28 *Malo in pane murmurabit ciuitas, et teſtimonium nequitiæ illius diligens.

29 *In vino ne viriliter agas, multos enim perdidit

30 vinū. *Fornax probat ferrumination em in tinctura. ſic vinum in corde ſuperborum in ebrietate.

31 *Additamentum vitæ vinum hominibus, ſi biberis illud in menſura ſua.

32 *Quæ vita ei qui diminuitur vino, & illud creatum eſt in lætitiā hominibus?

36 *Exultatio cordis & lætitia animæ vinum epotum in tempore ſufficiens.

39 *Amaritudo animæ vinum potatum multum, in irritatione & ruina.

40 *Multiplicat iram ebrietas ſtulti in offenſionem, diminuens virtutem & acquirens vulnera.

41 *In conuiuio vini, ne redarguas proximum, & non deſpicias eum in lætitia illius.

42 *Verbum improperij non dicas illi, & ne illum premas in occurſu eius.

CAP. XXXII.

1 REctorem te cōſtituerūt, ne extollaris; eſto illis quaſi vnus ex ipſis.

2 *Curam habe illorum, &

3 ſic ſede. *Et omnē vſum tui fac, & approbatus quieſce. Vt læteris propter illos et ornamenti gratia, accipias coronam.

* *Loquere ſeniori, decet enim te.*
* *In diligentia autẽ ſcientiæ & impedies muſica.*
* *Vbi auſcultatio, non effundas loquelam, & importunè ne velis videri ſapiens.*
* *Signaculum carbunculi in ornamento aureo, concentus muſicorũ in cõuiuio vini.*
* *In fabricatione aurea ſignaculum ſmaragdi, melodia muſicorum ſuper dulce vinum.*
* *Loquere adoleſcens ſi neceſſitas tui.*
* *Vix bis ſi interrogatus fueris, in ſummam redige ſermonem.*
* *In paucis multa, eſto quaſi ſciens & ſimul tacens.*
* *In medio magnatum ne te facias æqualem, & vbi ſenes, ne multa garruleris.*
* *Ante tonitrum feſtinat coruſcatio, & ante verecundum præcedet gratia.*
* *In hora excitare, & non ſis vltimus: accurre in domum & ne deſideas.*
* *Illic lude & fac cogitationes tuas, & non in peccatis, & ſermone ſuperbo.*
* *Et ſuper hæc benedicito eum qui fecit te, et inebriantem te de bonis ſuis.*
* *Qui timet Dominũ, accipiet doctrinam eius, & qui diluculauerint, inuenient cõplacentiam.* * *Qui quærit legem, replebitur ea; & ſimulator ſcandalizabitur in ea.*
* *Qui timent Dominum inuenient iudicium, & iuſtificationes quaſi lumen incẽdent.* * *Homo peccator declinat correptionem, & ſecundum voluntatem ſuam inuenit conſonantiam.* * *Vir conſilij non deſpiciet intelligentiam; alienus autẽ & ſuperbus non pertimeſcet timorem.* * *Et poſtquam fecit ſecum ſine conſilio.* * *Sine conſilio nihil facias, et in faciendo ne te pœniteat.*

4 * λάλησον πρεσβυτέρῳ, πρέπει
5 γάρ σοι. * ἐν ἀκριβείᾳ ὃ ἐπίσῃ μης καὶ ἐμποδίσεις μουσικά.
6 * ὅπου ἀκρόαμα, μὴ ἐκχέῃς λα λιάν, καὶ ἀκαίρως μὴ σφίζου.
7 * σφραγὶς ἀνθράκος ἐπὶ κόσμῳ χρυσῷ, σύγκριμα μουσικῶν ἐν συμποσίῳ οἴνου.
8 * ἐν κατασκευάσματι χρυσῷ σφραγὶς σμαράγδου, μέλος μου σικῶν ἐφ' ἡδεῖ οἴνῳ.
10 * λάλησον νεανίσκε εἰ χρεία σου·
11 * μόλις δὶς ἐὰν ἐπερωτηθῇς· κε φαλαίωσον λόγον·
12 * ἐν ὀλίγοις πολλά, γίνου ὡς γι νώσκων καὶ ἅμα σιωπῶν.
13 * ἐν μέσῳ μεγιστάνων μὴ ὁμοιάζου, καὶ ὅπου γέροντες μὴ πολλὰ ἀδολέσχει.
14 * πρὸ βροντῆς καταστράπτει ἀ στραπή, καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ πρό σωπον χάρις.
15 * ἐν ὥρᾳ ἔξεγείρου, καὶ μὴ ὑστέρει, ἀνάπτεσχε εἰς οἶκον καὶ μὴ ῥαθύμει.
16 * ἐκεῖ παῖζε καὶ ποίει τὰ ἐνθυμήματά σου, καὶ μὴ ἐν ἁμαρτίαις καὶ λόγῳ ὑπερηφάνῳ.
17 * καὶ ἐπὶ τούτοις πᾶσιν εὐλόγησον τὸν ποιήσαντά σε, καὶ μεθύσκοντά σε ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.
18 * ὁ φοβούμενος κύριον ἐκδέξε ται τὴν παιδείαν αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀρθρίζον τες εὑρήσουσιν εὐδοκίαν.
19 * ὁ ζητῶν νόμον ἐμπλησθήσε ται αὐτοῦ, καὶ ὁ ὑποκρινόμενος σκανδα λισθήσεται ἐν αὐτῷ.
20 * οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσου σι κρίμα, καὶ δικαιώματα ὡς φῶς ἐξάψουσιν.
21 * ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ἐκ κλίνει ἔλεγχον, καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐξευρήσει σύγκριμα.
22 * ἀνὴρ βουλῆς ἐμὴ παρίδῃ διανόημα, ἀλλότριος δὲ καὶ ὑπερηφάνου ἐκκαταπήξει φόβον.
23 * καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι μεθ' ἑαυτοῦ ἀνευ βουλῆς. 24 * ἀνευ βουλῆς μηδὲν ποιήσῃς, καὶ ἐν τῷ ποιῆσαι μὴ μεταμελοῦ.

4 * Loquere maior natu, decet
5 enim te. * Primũ verbũ diligenti ſcientiam, & non im-
6 pedias muſicam. * Vbi auditus non eſt, nõ effundas ſermonẽ, & importunè noli extolli in ſapientia tua. * Gem-
7 mula carbunculi in ornamento auri; & cõparatio muſicorũ
8 in conuiuio vini. * Sicut in fabricatione auri ſignum eſt ſmaragdi; ſic numer⁹ muſicorum in iocundo & moderato
9 vino. * Audi tacẽs, & pro re-
B uerẽtia accedet tibi bona gra-
10 tia. * Adoleſcens loquere in tua cauſa vix cùm neceſſe fue-
11 rit. * Si bis interrogatus fueris, habeat caput reſponſum
12 tuũ. * In multis eſto quaſi inſcius, & audi tacens ſimul &
13 quærens. * In medio magnatorũ loqui nõ preſumas, & vbi ſunt ſenes, nõ multũ loquaris.
14 * Ante grandinẽ præibit coruſcatio, & ante verecundiam præibit gratia, & pro reuerẽtia
15 accedet tibi bona gratia. * Et hora ſurgẽdi nõ te frices; præcurre autẽ prior in domũ tuã.
16 * Et illic aduocare, & illic
C lude, & age cõceptiones tuas, & non in delictis & verbo ſu-
17 perbo. * Super his omnibus benedicito Dñm, qui fecit te, & inebriantem te ab omnibus
18 bonis ſuis. * Qui timet Deũ, accipiet doctrinam eius; & qui vigilauerint ad illã, inuenient
19 benedictionem. * Qui quærit legem, implebitur ea; & qui inſidiosè agit, ſcandaliza-
20 bitur ab ea. * Qui timẽt Deũ, inuenient iudicium iuſtũ; & iuſtitias quaſi lumẽ accẽdent.
21 * Peccator homo vitabit correptionem, & ſecundũ voluntatẽ ſuam inueniet cõparatio-
22 nẽ. * Vir conſilij nõ diſperdet
D intelligentiam: alienus & ſuperbus non pertimeſcet timo-
23 rem. * Etiam poſtquam fecit cum eo ſine cõſilio, & ſuis in-
24 ſectationibus arguetur. * Fili, ſine conſilio nihil facias, & poſt factum non pœnitebis.

* In via ruinæ non eas, & non offendas in lapides, nec credas te viæ laboriosæ, ne ponas animæ tuæ scandalū. * Et à filiis tuis caue, & à domesticis tuis attende. * In omni opere tuo crede ex fide animæ tuæ: hoc est enim conseruatio mandatorum. * Qui credit Deo, attēdit mandatis: & qui confidit in illo, non minoratus erit.

CAP. XXXIII.

1 TImenti Deum, non occurrent mala, sed in tentatio. A ne Deus illum conseruabit, & liberabit à malis. 2 * Sapiens non odit mandata & iustitias, & non illidetur quasi in procella nauis. 3 * Homo sensatus credit legi Dei, & lex illi fidelis. 4 * Qui interrogationem manifestat, parabit verbū; & sic deprecatus exaudietur, & conseruabit disciplinā, & tunc
Sup. 21. b respōdebit. 5 * Pręcordia fatui quasi rota carri, & quasi axis versatilis cogitatus illius.
6 *Equus emissarius, sic & amicus subsannator, sub omni supra sedente hinnit. 7 * Quare dies diem superat, & iterū lux lucem, & annus annū a Sole?
8 * A Dñi sciētia separati sunt, facto Sole & præceptū custodiente, per Dei sapientiam diuiduntur. 9 * Et immutauit tēpora & dies festos ipsorum, & B in illis dies festos celebrauerunt ad horam. 10 * Ex ipsis exaltauit & magnificauit De⁹, & ex ipsis posuit in numerum dierum. 11 * Et omnes homines de solo & ex terra, vnde creatus est Adam. 12 * In multitudine disciplinæ Domini separauit eos, & immutauit vias eorum. 13 * Et ex ipsis benedixit & exaltauit, & ex ipsis sanctificauit, & ad se applicauit, & ex ipsis maledixit & humiliauit, & conuertit illos à separatione ipsorum.
14 * Quasi lutum figuli in manu ipsius, plasmare illud & disponere.

* ἐν ὁδῷ ἀντιπλώματος μὴ πορδύου, καὶ μὴ προσκόψεις ἐν λιθώδεσι· μὴ πεποίθησις ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπῳ. 25

* καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου φύλαξαι. 26

* ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ πίστευε τῇ ψυχῇ σου, καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ τήρησις ἐντολῶν. 27

* ὁ πιστεύων κυρίῳ προσέχει ἐντολῇ, καὶ ὁ πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ οὐκ ἐλαττωθήσεται.

λγ'.

* Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον οὐκ ἀπαντήσει κακόν· ἀλλ' ἐν πειρασμῷ καὶ πάλιν ἐξαιρεῖται αὐτόν. 1

* ἀνὴρ σοφὸς οὐ μισήσει νόμον, ὁ δὲ ὑποκεινόμενος ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν καταγίδι πολλῶν. 2

* ἄνθρωπος συνετὸς ἐμπιστεύσει νόμῳ, καὶ ὁ νόμος αὐτῷ πιστός. 3

* ὡς ἐρώτημα δῆλον· ἑτοίμασον λόγον, καὶ ὅτως ἀκουσθήσῃ, σύνδησον παιδείαν, καὶ τότε ἀποκρίθητι. 4

* τροχὸς ἁμάξης στρόβιλος καὶ μωρὸς, καὶ ὡς ἄξων στρεφόμενος ὁ διαλογισμὸς αὐτοῦ. 5

* ἵππος εἰς ὀχείαν ὡς φίλος μωκὸς, ὑποκάτω παντὸς ἐπικαθημένου χρεμετεῖ. 6

* διαλίπει ἡμέρα ὑπερέχει ἡμέρας, καὶ πᾶν φῶς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ ἀφ' ἡλίου. * ἐν γνώσει κυρίου διεχωρίσθησαν. 7 8

* καὶ ἠλλοίωσε καιροὺς καὶ ἑορτάς. 9

* καὶ ἀπ' αὐτῶν ὑψωσε καὶ ἡγίασε, καὶ ἐξ αὐτῶν ἔθηκεν εἰς ἀριθμὸν ἡμερῶν. 10

* καὶ ἄνθρωποι πάντες ἀπὸ ἐδάφους, καὶ ἐκ γῆς ἐκτίσθη Ἀδάμ. 11

* ἐν πλήθει ἐπιστήμης κυρίου διεχώρισεν αὐτούς, καὶ ἠλλοίωσε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. 12

* ἐξ αὐτῶν εὐλόγησε καὶ ὑψωσε καὶ ἐξ αὐτῶν ἡγίασε, καὶ πρὸς αὐτὸν ἤγγισεν, ἀπ' αὐτῶν κατηράσατο, καὶ ἐταπείνωσε, καὶ ἐξέτρεψεν αὐτοὺς ἀπὸ στάσεων αὐτῶν. 13

* ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χειρὶ αὐτοῦ. 14

25 * *In via ruinæ non eas, & non offendes in lapidosis, ne confidas in via sine offendiculo.*

26 * *Et à filijs tuis caue.*

27 * *In omni opere bono crede animæ tuæ, etenim hoc est custodia mandatorum.*

28 * *Qui credit Domino, attendit mandato, & qui confidit in illo, non diminuetur.*

CAP. XXXIII.

1 *TImenti Dominum, non occurret malum, sed in tentatione & iterum eruet eum.*

2 * *Vir sapiens non odiet legem; at qui simulat in ea, quasi in procella multorum.*

3 * *Homo prudens credet legi, & lex illi fidelis.*

4 * *Quasi interrogatio manifesta: præpara verbum; et sic audieris: indue disciplinam, & tunc respōde.*

5 * *Rota currus præcordia fatui, & quasi axis versatilis cogitatio illius.*

6 * *Equus ad admissuram sicut amicus subsannator, sub omni sessore hinniet.*

7 * *Quare dies est supra diem, & omnis lux diei anni à Sole?*

8 * *In cognitione Domini separati sunt.*

9 * *Et immutauit tempora & festiuitates.*

10 * *Et ab illis exaltauit, & sanctificauit, & ex ipsis posuit in numerum dierum.*

11 * *Et homines omnes à solo et ex terra creatus est Adam.*

12 * *In multitudine scientiæ Dominus separauit eos, & immutauit vias eorum.*

13 * *Ex ipsis benedixit & exaltauit, & ex ipsis sanctificauit, & ad se approximauit, ab ipsis maledixit, & humiliauit, & euertit illos à sedibus ipsorum.*

14 * *Quasi lutum figuli in manu ipsius.*

15 ‡ *Omnes viæ eius ſecundum beneplacitum ipſius, ſic homo in manu eius qui fecit eum, ad reddendũ eis ſecundùm iudicium ſuum.*

16 ‡ *Contra malum bonum, & contra mortem vita. Sic contra peccatorem pius, & ſic contra virum religioſum peccator. Et ſic aſpice in omnia opera Altiſſimi, duo duo, vnum contra vnum.*

17 ‡ *Et ego vltimus vigilaui: ſicut qui colligit calamos poſt vindemiatores, in benedictione Domini præueni, & quaſi qui vindemiat repleui torcular.*

18 ‡ *Animaduertite quoniam non mihi ſoli laboraui, ſed omnibus quærentibus diſciplinam.*

19 ‡ *Audite magnates, et rectores eccleſiæ auribus percipite.*

20 ‡ *Filio & mulieri, fratri & amico, ne dederis poteſtatem ſuper te in vita tua. & ne dederis alteri diuitias tuas, ne pœnitentia ductus preceris pro eis.*

21 ‡ *Dum adhuc viuis & eſt ſpiritus in te, ne alienes teipſum omni carni.*

22 ‡ *Melius enim eſt filios indigere tui, quàm te aſpicere ad manus filiorũ tuorum.*

23 ‡ *In omnibus operibus tuis eſto præcellens, & ne des maculam in gloria tua.*

24 ‡ *In die cõſummationis dierum vitæ tuæ, & in tempore mortis diſtribue hæreditatem.*

25 ‡ *Pabula fœni & virga & onera aſino, panis & diſciplina, & opera ſeruo.*

26 ‡ *Operare in diſciplina, & quæret requiem; laxa manus illi, & quæret libertatẽ.*

27 ‡ *Iugum & lorum curuant collum, & ſeruo malefico torturæ & tormenta.*

28 ‡ *Immitte illum in operationem ne vacet, multam enim malitiam docuit ociositas.*

15 ‡ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ ἀνδρὸς κατὰ τὴν δόκιαν αὐτοῦ· ἕτως ἄνθρωπος ἐν χειρὶ ποιήσαντος αὐτόν, ἀποδοῦναι αὐτῷ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

16 ‡ ἀπέναντι κακοῦ τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀπέναντι θανάτου ἡ ζωή. ἕτως ἀπέναντι ἁμαρτωλοῦ ὁ εὐσεβής, καὶ ἕτως ἀπέναντι ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ὁ ἁμαρτωλός· καὶ ἕτως ἔμβλεψον εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ὑψίστου, δύο δύο, ἓν κατέναντι ἑνός.

17 ‡ κἀγὼ ἔσχατος ἐγρύπνησα. ὡς καλαμῶνα ὀπίσω τρυγητῶν, ἐν εὐλογίᾳ κυρίου ἔφθασα, καὶ ὡς τρυγὼν ἔπλησα ληνόν.

18 ‡ καταμάθετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ κεκοπίακα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ζητοῦσι παιδείαν.

19 ‡ ἀκούσατε μεγιστᾶνες, καὶ οἱ ἡγούμενοι ἐκκλησίας ἐνωτίσασθε.

20 ‡ υἱῷ καὶ γυναικί, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, μὴ δῷς ἐξουσίαν περὶ σεαυτῷ ἐν ζωῇ σου, καὶ μὴ δῷς ἑτέρῳ τὰ χρήματά σου, ἵνα μὴ μεταμεληθεὶς δέῃ περὶ αὐτῶν.

21 ‡ ἕως ἔτι ζῇς καὶ ἔστι πνοὴ ἐν σοί, μὴ ἀλλάξῃς σεαυτὸν πάσῃ σαρκί.

22 ‡ κρεῖσσον γὰρ εἶναι τὰ τέκνα δεηθῆναί σου, ἢ σὲ ἐμβλέπειν εἰς χεῖρας υἱῶν σου.

23 ‡ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου γίνου ὑπερέχων, καὶ μὴ δῷς μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου.

24 ‡ ἐν ἡμέρᾳ συντελείας ἡμερῶν ζωῆς σου καὶ ἐν καιρῷ τελευτῆς διάδου κληρονομίαν.

25 ‡ χόρτασμα καὶ ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ, ἄρτος καὶ παιδεία καὶ ἔργα οἰκέτῃ.

26 ‡ ἔργασαι ἐν παιδείᾳ καὶ ζητήσει ἀνάπαυσιν, ἄνες χεῖρας αὐτῷ, καὶ ζητήσει ἐλευθερίαν.

27 ‡ ζυγὸς καὶ ἱμὰς κάμπτουσι τράχηλον, καὶ οἰκέτῃ κακούργῳ στρέβλαι καὶ βάσανοι.

28 ‡ ἔμβαλε αὐτὸν εἰς ἐργασίαν ἵνα μὴ ἀργῇ· πολλὴν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία.

15 ‡ Omnes viæ eius ſecũdum diſpoſitionem eius, ſic homo in manu illius qui ſe fecit, & reddet illi ſecũdum iudicium ſuum.

16 ‡ Contra malum bonum eſt, & contra vitam mors: ſic & contra virum iuſtum peccator: & ſic intuere in omnia opera Altiſſimi: duo contra duo, & vnum contra vnum.

17 ‡ Et ego nouiſſimus euigilaui, & quaſi qui colligit acinos poſt vindemiatores. In benedictione Dei & ipſe ſperaui, & quaſi qui vindemiat, repleui torcular.

18 ‡ Reſpicite, quoniam non mihi ſoli laboraui, ſed & omnibus exquirentibus diſciplinam. Sup.24.b

19 ‡ Audite me magnati & omnes populi, & rectores Eccleſiæ auribus percipite.

20 ‡ Filio & mulieri, fratri & amico non des poteſtatem ſuper te in vita tua, & non dederis alij poſſeſsionem tuam, ne fortè pœniteat te, & depreceris pro illis.

21 ‡ Dum adhuc ſuperes & aſpiras, nõ immutabit te omnis caro.

22 ‡ Melius eſt enim vt filij te rogent, quàm te reſpicere in manus filiorum tuorum.

23 ‡ In omnibus operibus tuis præcellẽs eſto: ne dederis maculam in gloriam tuam.

24 ‡ In die conſummationis dierum vitæ tuæ, & in tempore exitus tui diſtribue hæreditatem tuam.

25 ‡ Cibaria & virga & onus aſino panis, & diſciplina & opus ſeruo.

26 ‡ Operatur in diſciplina, & D quærit requieſcere: laxa manus illi, & quærit libertatem.

27 ‡ Iugum & lorum curuant collum durum, & ſeruum inclinant operationes aſſiduæ.

28 ‡ Seruo maleuolo tortura & compedes: mitte illum in operationem, ne vacet: multam enim malitiam docuit ociositas.

* In opera constitue eum; 29
sic enim condecet illum.
* Quia si non obaudierit, 30
curua illum compedibus, &
non amplifices super omnem
carnem: verùm sine iudicio
nihil facias graue. * Si est tibi 31
seru' fidelis, sit tibi quasi ani-
Sup.7.c. ma tua: quasi fratrē sic eū tra-
cta, quoniam in sanguine ani-
mæ comparasti illum. * Si læse- 32
ris eum iniustè, in fugam con-
uertetur; & si extollēs discesse-
rit, quem queras, & in qua via
quæres illum, nescis.

CAP. XXXIIII.

VAna spes & mendacium 1
viro insensato, & somnia A
extollunt imprudentes.
* Quasi qui apprehendit 2
vmbram, & persequitur ven-
tum; sic & qui attendit ad visa
mēdacia. * Secundū hoc visio 3
somniorum: ante faciem ho-
minis similitudo alterius ho-
minis. * Ab immundo quid 4
mundabitur, & à mēdace quid
verum dicetur? * Diuinatio 5
erroris & auguria, mendacia
& somnia malefacientium va-
nitas est. * Et sicut parturien- 6
tis cor tuum phantasias pati-
tur, nisi ab Altissimō fuerit e-
missa visitatio: ne dederis in il-
lis cor tuum. * Multos enim 7
errare fecerunt somnia, & ex-
ciderunt sperantes in illis.
* Sine mendacio cōsumma- 8
bitur verbum legis, & sapien- B
tia in ore fidelis complanabi-
tur. * Qui non est tentatus, 9
quid scit? vir in multis exper-
tus, cogitabit multa: & qui
multa dicit, enarrabit intelle-
ctum. * Qui nō est expertus, 10
pauca recognoscit; qui autem
in multis factus est, multipli-
cat malitiam. * Qui tenta- 11
tus non est, qualia scit: qui
implanatus est, abūdabit ne-
quitia. * Multa vidi etiam nar- 12
rando, & plurimas verborum
consuetudines.
* Aliquoties vsque ad mor- 13
tem periclitatus sum horum
causa, & liberatus sum gra-
tia Dei. 14 Spiritus timentium Deum quæritur, & in respectu illius benedicetur.

* εἰς ἔργα κατάρτισον καθὼς 29
πρέπει αὐτῷ.
* καὶ ἐὰν μὴ πειθαρχῇ, βάρυ- 30
νον τὰς πέδας αὐτοῦ. καὶ μὴ περισ-
σεύσῃς πάσῃ σαρκί, ⁊ ἄνευ κρίσεως
μὴ ποιήσῃς μηδέν.
* εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἔστω σοι ὡς ἡ 31
ψυχή σου ὃν ἐν αἵματι ἐκτήσω αὐ-
τόν. εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἄγε αὐτὸν ὡς
ἀδελφόν, ὅτι ὡς ἡ ψυχή σου ἐπιθυμήσεις αὐτοῦ.
* ἐὰν κακώσῃς αὐτὸν ἀδίκως καὶ 32
ἀπαράς σου ἀποδράσῃ, ἐν ποίᾳ ὁδῷ ζη-
τήσεις αὐτόν;

λδ'.

* Κεναὶ αἱ ἐλπίδες καὶ ψευδεῖς 1
ἀσωπέτω ἀνδρὶ, ⁊ ἐνύπνια ἀναπε-
ροῦσιν ἄφρονας.
* ὡς ὁ ἐπιλαμβανόμενος σκιᾶς ⁊ διώ- 2
κων ἀνέμους, ἕτως ὁ ἐπέχων ἐνυ-
πνίοις. * Τοῦτο κατὰ τοῦτο ὅρασις 3
ἐνυπνίων, κατενώπιον προσώπου ὁ-
μοίωμα προσώπου. * ἀπὸ ἀκα- 4
θάρτου τί καθαρισθήσεται; ⁊ ἀπὸ
ψευδοῦς τί ἀληθεύσει;
* μαντεία καὶ οἰωνισμοὶ καὶ 5
ἐνύπνια, μάταιά ἐστι.
* καὶ ὡς ὠδινούσης φαντάζεταί 6
σου ἡ καρδία. ἐὰν μὴ ἀπὸ ὑψίστου
ἀποσταλῇ ἐν ἐπισκοπῇ σου, μὴ δῷς
εἰς αὐτὰ τὴν καρδίαν σου.
* πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησε τὰ ἐνύπνια, 7
⁊ ἐξέπεσον ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτοῖς.
* δικαίου ψεύδεται σωτελεσθήσεται 8
νόμῳ, καὶ σοφία στόματι πιστῷ τε-
λειωθήσεται.
* ἀνὴρ πεπλανημένος ἔγνω πολ- 9
λά, καὶ ὁ πολύπειρος ἐκδιηγήσεται
συνέσιν. * ὃς οὐκ ἐπειράσθη οὐ- 10
δὲν ὀλίγα.
* ὁ δὲ πεπλανημένος πληθυνεῖ 11
πανουργίαν.
* πολλὰ ἑώρακα ἐν τῇ ἀποπλα- 12
νήσει μου· ⁊ τὰ πλάσματα τῶν λό-
γων μου, συνέσις μου.
* πλεονάκις ἕως θανάτου ἐκιν- 13
δύνευσα· ⁊ διεσώθην, τούτων χά-
ριν. * πνεῦμα φοβουμένων τὸν 14
κύριον ζήσεται.

29 * In opera cōstitue quem-
admodum decet eum.
30 * Et si non obedierit, ag-
graua compedes eius. Et non
abundes omni carni, & sine
iudicio non facias aliquid.
31 * Si est tibi seruus, sit tibi
sicut anima tua, quoniam in
sanguine acquisiuisti illum. Si
est tibi seruus, tracta eum vt
fratrem, quoniam tanquam
anima tua indigebis eo.
32 * Si malefeceris ei iniustè
& tollens aufugerit, in qua
via quæres eum?

CAP. XXXIIII.

1 VAnæ spes & mendaces
imprudenti viro, et in-
somnia eleuant stultos.
2 * Quasi qui apprehendit
vmbrā & persequitur ven-
tos, sic qui intendit insom-
niis.
3 * Hoc secundùm hoc visio
insomniorum, ante faciem si-
militudo faciei.
4 * Ab immūdo quid mun-
dabitur? & à mendace quid
5 verum erit? * Vaticinium
& auguria & insomnia, va-
6 na sunt. * Et sicut parturien-
tis phantasias patitur tuum
cor. Nisi ab Altissimo missa
sint in visitatione tua, ne
dederis in illa cor tuum.
7 * Multos enim deceperunt
insomnia, & exciderunt spe-
8 rantes in illis. * Sine men-
dacio cōsummabitur lex, &
sapiētia ori fideli cōsummatio.
9 * Vir qui vagatus est no-
uit multa; et multum exper-
tus enarrabit intellectum.
10 * Qui non expertus est,
nouit pauca.
11 * At qui deceptus est, mul
tiplicat astutiam.
12 * Multa vidi in deceptio-
ne mea, & fictiones ver-
borum meorum, intellectus
meus.
13 * Pluries vsque ad mor-
tem periclitatus sum, & li-
beratus sum, horum gratia.
14 * Spiritus timentium Do-
minum viuet.

* *Nam spes illorum in sal-* 15
uantem illos.

* *Qui timet Dominum, ni-* 16
hil timebit, & nō trepidabit, quoniam ipse spes eius.

* *Timentis Dominū, bea-* 17
ta anima.

* *Cui intendit, & quod* 18
eius firmamentum.

* *Oculi Domini super amā-* 19
tes eum, protectio potentiæ & firmamentum fortitudinis. Tegmen ab ardore, & tegmen à meridie, custodia ab offensione, & adiutorium casus.

Exaltans animam, & 20
illuminans oculos, sanitatem dans vitam & benedictionē.

* *Sacrificans ex iniusto,* 21
oblatio ridicula, & non in beneplacitū donaria iniquorum.

* *Nō complacet Altissimus* 23
oblationibus impiorum, neq; in multitudine sacrificiorum propitiatur pro peccato.

* *Sacrificans filium coram* 24
patre eius, qui adducit sacrificium ex substātia pauperū.

* *Panis indigentium, vita* 25
pauperum; qui defraudat illum, homo sanguinum.

* *Occidens proximum, au-* 26
ferens conuictum: * *Et ef-* 27
fundens sanguinem, defraudans mercedem mercenarij.

* *Vnus ædificās, & vnus* 28
destruens, quid lucrātur plus quàm labores?

* *Vnus orans, & vnus* 29
maledicens, cuius vocē exaudiet Dominus?

* *Qui intingitur à mortuo,* 30
& iterum tangit eum, quæ utilitas in lauacro illius?

* *Sic homo qui ieiunat in* 31
peccatis suis. & iterum vadens & hæc faciens. orationem illius quis exaudiet: & quid profecit in humiliādo se?

CAP. XXXV.

QVi conseruat legem, mul- 1
tiplicat oblationes:

* *Sacrificator salutaris, qui* 2
attendit mandatis.

15 * ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἐπὶ τὸν σώ-
ζοντα αὐτούς.

16 * ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, οὐδὲν
ὑπολειφθήσεται, καὶ οὐ μὴ δειλιάσῃ ὅτι
17 αὐτὸς ἐλπὶς αὐτοῦ. * φοβουμένου τὸν
18 κύριον, μακαρία ἡ ψυχή. * τίνι
ἐπέχει, καὶ τίς ἀντὶ στηριγμα;
19 * ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς
ἀγαπῶντας αὐτόν, ὑπερασπισμὸς
δυναστείας καὶ στήριγμα ἰσχύος. σκέπη
ἀπὸ καύσωνος, καὶ σκέπη ἀπὸ με-
σημβρίας, φυλακὴ ἀπὸ προσκόμ-
20 ματος καὶ βοήθεια πτώσεως. * ἀνυ-
ψῶν ψυχὴν καὶ φωτίζων ὀφθαλ-
μούς, ἴασιν δίδοὺς ζωὴν καὶ εὐλογίαν.
21 * θυσιάζων ἐξ ἀδίκου, προσφο-
ρὰ μεμωκημένη, καὶ οὐκ εἰς εὐδο-
κίαν δωρήματα ἀνόμων.
23 * οὐκ εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος ταῖς προσ-
φοραῖς ἀσεβῶν, οὐδὲ ἐν πλήθει θυ-
σιῶν ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.
24 * θύων γὰρ ἔναντι τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρη-
μάτων πενήτων.
25 * ἄρτος ἐπιδεομένων ζωὴ πτω-
χῶν, ὁ ἀποστερῶν αὐτὸν ἀνὴρ αἱμάτων.
26 * φονεύων τὸν πλησίον ὁ ἀφαι-
ρούμενος καὶ συμβίωσιν.
27 * καὶ ἐκχέων αἷμα ὁ ἀποστερῶν
μισθὸν μισθωτοῦ.
28 * εἷς οἰκοδομῶν καὶ εἷς καταλύων,
τί ὠφελοῦσι πλεῖον ἢ κόποις;
29 * εἷς εὐχόμενος καὶ εἷς καταρώ-
μενος, τίνος φωνῆς εἰσακούσεται ὁ
δεσπότης;
30 * βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ καὶ
πάλιν ἁπτόμενος αὐτοῦ, τί ὄφελος
ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ;
31 * οὕτως ἄνθρωπος νηστεύων ἐπὶ
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ· καὶ πάλιν πο-
ρευόμενος καὶ ταῦτα ποιῶν· τὴν προσ-
ευχὴν αὐτοῦ τίς εἰσακούσεται, καὶ τί
ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι αὐτόν;

λέ.

1 * Ὁ σωτηρῶν νόμον πλεονάζει
προσφορᾶς.
2 * θυσιάζων σωτηρίου ὁ προσέ-
χων ἐντολαῖς.

15 * Spes enim illorum in sal-
C uantem illos, & oculi Dei in
16 diligētes se. * Qui timet Dñm,
nihil trepidabit, & non pauebit: quoniam ipse est spes eius.
17 * Timētis Dñm, beata est ani-
18 ma eius: * Ad quem respicit, &
19 qui est fortitudo eius. * Oculi Dñi super timētes eum, protector potentiæ, firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & vmbraculū meridiani, deprecatio offensionis, & adiutoriū
20 casus: * Exaltans animam, & illuminans oculos, dans sanitatē, & vitam, & benedictionē.
21 * Immolantis ex iniquo, oblatio est maculata: & non sunt beneplacitæ substannationes
22 iniustorū. * Dñs solus sustinentibus se in via veritatis &
23 iustitiæ. * Dona iniquorū nō Pro. 15.
D probat Altissimus, nec respicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine sacrificiorum, eorum propitiabitur peccatis.
24 * Qui offert sacrificiū ex substantia pauperū, quasi qui victimat filiū in cōspectu patris
25 sui. * Panis egentiū vita pauperis est: qui defraudat illum,
26 homo sanguinis est. * Qui aufert in sudore panē, quasi qui
27 occidit proximū suum. * Qui effundit sanguinem, & qui fraudem facit mercenario, fra-
28 tres sunt, * Vnus ædificans, & vnus destruēs: quid prodest
29 illis nisi labor? * Vnus orans, & vnus maledicens; cuius vo-
30 cem exaudiet Deus? * Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit mortuum, quid proficit
31 lauatio illius? * Sic homo qui ieiunat in peccatis suis, & iterū eadē faciens, q. d. pficit humiliando se? orationē illius quis exaudiet? CAP. XXXV.

1 QVi conseruat legem, mul-
2 tiplicat orationem. * Sa-
A crificium salutare est attēdere mandatis, & discedere ab om-
3 ni iniquitate: * Et propitiationem litare sacrificiis super iniustitias, & deprecatio pro peccatis recedere ab iniustitia.

* Retribuet gratiam, qui offert similaginem; & qui facit misericordiã, offert sacrificiũ.
* Beneplacitũ est Dño recedere ab iniquitate; & deprecatio pro peccatis, recedere ab iniu- B
Exo.23 b & 24.d. stitia. * Nõ apparebis ante cõ- 6
spectũ Dñi vacuꝰ: * Hæc enim 7
omnia ꝓpter mãdata Dei fiũt.
Deu.16a * Oblatio iusti impinguat al- 8
tare: & odor suauitatis est in
cõspectu Altissimi. * Sacrificiũ 9
iusti acceptũ est, & memoriam
ei9 nõ obliuiscetur Dñs. * Bono 10
2.Corii. 9.b. animo gloriã redde Deo, & nõ
minuas primitias manuũ tua-
rũ. * In omni dato hilarẽ fac 11
vultũ tuum, & in exultatione
sanctifica decimas tuas. * Da 12
Tob.4.b. Altissimo secundũ donatũ ei9,
& in bono oculo adinuẽtionẽ
facito manuũ tuarũ: * Quoniã 13
Dñs retribuẽs est, & septies tã- C
tum retribuet tibi. * Noli of- 14
Rom.2. & Act.10.f ferre munera praua; non enim
suscipiet illa. * Et noli inspicere 15
sacrificiũ iniustũ, quoniã Dñs
vindex est, & nõ est apud illũ
gloria personæ. * Nõ accipiet 16
Dñs personã in paupere, & de-
precationẽ læsi exaudiet. * Nõ 17
despiciet preces populi; nec
viduã si effundat loquelã ge-
mitus. * Nõnne lachrymæ vi- 18
duæ ad maxillã descẽdunt, &
exclamatio eius super deduc-
entẽ eas? * A maxilla enim a- 19
scendunt vsq; ad cælũ, & Dñs
exauditor nõ delectabitur in
illis. * Qui adorat Deũ, in ob- 20
lectatione suscipietur; & depre
catio illius vsq; ad nubes pro-
pinquabit. * Oratio humiliã- 21
tis se, nubes penetrabit; & do-
nec propinquet non cõsolabi- D
tur: & nõ discedet, donec Al-
tissimus aspiciat. * Et Dñs nõ 22
elõgabit, sed iudicabit iustos,
& faciet iudicium, & fortissi-
mus non habebit in illis pa-
tientiam, vt contribulet dor-
sum ipsorum. * Et gentibus 23
reddet vindictam, donec tol-
lat plenitudinem superbo-
rum, & sceptra iniquorum
contribulet.

* ἀνταποδιδὺς χάριν ὡς προσ- 4
φέρων σεμίδαλιν· καὶ ὁ ποιῶν ἐλεη-
μοσύνην, θυσιάζων αἰνέσεως.
* εὐδοκία κυρίῳ ἀποστῆναι ἀπὸ 5
πονηρίας, καὶ ἐξιλασμὸς ἀποστῆναι
ἀπὸ ἀδικίας. * μὴ ὀφθῇς ἐνώπιον 6
κυρίου κενός. * πάντα γὰρ ταῦτα 7
χάριν ἐντολῆς. * προσφορὰ δι- 8
καίου λιπαίνει θυσιαστήριον, καὶ ἡ εὐω-
δία αὐτῆς ἐναντίον ὑψίστου.
* θυσία ἀνδρὸς δικαίου δεκτή, καὶ 9
τὸ μνημόσυνον αὐτῆς οὐκ ἐκλεη-
σθήσεται. * ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ 10
δόξασον τὸν κύριον, καὶ μὴ σμικρυνθῇς
ἀπαρχὰς χειρῶν σου.
* ἐν πάσῃ δόσει ἱλάρωσον τὸ πρό- 11
σωπόν σου, καὶ ἐν ἀφορισμῷ ἁγία-
σον δεκάτην.
* δὸς ὑψίστῳ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, 12
καὶ ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ καθάρε-
μα χειρός.
* ὅτι κύριος ἀνταποδιδούς ἐστι, καὶ 13
ἀνταποδώσει ἑπταπλασίως· μὴ δω-
ροκόπει. * ὁ γὰρ προσδέξεται, καὶ 14
μὴ ἔπεχε θυσίαν ἀδίκου.
* ὅτι κριτὴς κύριός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι 15
πρὸ αὐτοῦ δόξα προσώπου.
* ὁ λήψεται κύριος πρόσωπον 16
ἐπὶ πτωχῷ, καὶ δέησιν ἠδικημένου εἰ-
σακούσεται. * ὁ μὴ ὑπερίδῃ ἱκετείαν 17
ὀρφανοῦ καὶ χήρας ἐὰν ἐκχέῃ λα-
λιάν. * οὐχὶ δάκρυον χήρας ἐπὶ 18
σαγόνα καταβαίνει; καὶ ἡ καταβόη-
σις αὐτῆς ἐπὶ τῷ καταγαγόντι αὐτό.
* θεραπεύων ἐν εὐδοκίᾳ δεχθή- 20
σεται, καὶ ἡ δέησις αὐτοῦ ἕως τῶν νεφε-
λῶν συνάψει.
* προσευχὴ ταπεινοῦ νεφέλας 21
διῆλθε, καὶ ἕως συνεγγίσῃ, οὐ μὴ πα-
ρακληθῇ· καὶ οὐ μὴ ἀποστῇ ἕως ὁ ὕψιστος
ἐπισκέψηται, καὶ κρινεῖ δι-
καίους, καὶ ποιήσει κρίσιν.
* καὶ ὁ κύριος οὐ μὴ βραδύνῃ, 22
οὐδὲ μὴ μακροθυμήσῃ ἐπ' αὐτοῖς ὁ
κραταιός, ἕως συντρίψῃ ὀσφὺς ἀ-
νελεημόνων.
* καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀνταποδώσει ἐκ- 23
δίκησιν· ἕως ἀφέλῃ πλῆθος ὑβριστῶν
καὶ σκῆπτρα ἀδίκων συντρίψῃ.

* *Et retribuens gratiam vt* 4
qui offert siliginem; & qui
facit elemosynam, sacrificator
5 *laudis.* * *Beneplacitum Do-*
mini recedere ab iniquitate,
& propitiatio recedere ab
6 *iniustitia.* * *Ne appareas*
7 *ante Dñm vacuus.* * *Omnia*
enim hæc gratia mandati.
8 * *Oblatio iusti impinguat al*
tare; et suauis odor eius in cõ-
9 *spectu Altissimi.* * *Sacrificium*
viri iusti acceptabile, & me-
moria eius non tradetur ob-
10 *liuioni.* * *In bono oculo glo-*
rifica Dñm, & ne diminuas
11 *primitias manuũ tuarũ:* * *In*
omni dato hilarifica vultum
tuũ, & in lætitia sanctifica
12 *decimas.* * *Da Altissimo secũ-*
dùm donum eius, & in bono
oculo adinuentionem manus.
13 * *Quoniam Dominus re-*
tribuens est, & retribuet
septupla: ne diminuas ex do-
14 *no.* * *Non enim suscipiet:*
& non intendas sacrificio
15 *iniusto.* * *Quoniã iudex Do-*
minus est, & non est apud
illum opinio personæ.
16 * *Non accipiet Dominus*
personam super paupere, &
deprecationem iniuria affecti
17 *exaudiet.* * *Non despiciet*
supplicationem pupilli & vi-
duam si effundat loquelam.
18 * *Nónne lachryma viduæ ad*
maxillam descendit? & ex-
clamatio eius super eum qui
20 *deduxit eam.* * *Qui colit in*
beneplacito suscipietur, &
deprecatio illius vsq; ad nu-
21 *bes attinget.* * *Oratio humi-*
lis nubes penetrauit, & do-
nec appropinquet, non conso-
labitur, & non discedet do-
nec respexerit Altissimus. Iu-
dicabit iustos, & faciet iudi-
22 *cium.* * *Et Dñs non tardabit*
neq; patientiã habebit in il-
lis fortis. Quousq; conterat
23 *lumbos crudelium.* * *Et gen-*
tibus retribuet vindictam;
donec tollat multitudinem
contumeliosorum & sceptra
iniustorum conterat.

* *Donec reddat homini secundùm actus eius, & opera hominum secundùm cogitationes eius.* * *Donec iudicet iudicium populi sui, & lætificabit eos in misericordia sua.* * *Quàm pulchra misericordia in tempore tribulationis, quasi nubes pluuiæ in tempore siccitatis.*

CAP. XXXVI.

MIserere nostri Domine Deus omniũ, et respice.

* *Et immitte timorem tui super omnes gentes non exquirentes te.*

* *Leua manum tuam super gentes alienas, videant potentiam tuam.*

* *Sicut in conspectu eorũ sanctificatus es in nobis, sic in conspectu nostro magnificeris in eis.* * *Et cognoscant te sicut et nos te cognouimus. quia non est Deus præter te Domine.* * *Innoua signa & immuta mirabilia.*

* *Glorifica manũ & brachium dextrum, vt enarrẽt mirabilia tua.*

* *Excita furorem & effunde iram.* * *Tolle aduersarium & contere inimicum.*

* *Accelera tempus & memento iræ, & enarrent tibi mirabilia tua.*

* *In ira ignis deuoretur qui saluatur, & malefacientes populo tuo inueniant perditionem.*

* *Contere capita principũ gentium dicentium, Non est præter nos.* * *Congrega omnes tribus Iacob, & hæreditaui eos sicut ab initio.* * *Miserere populi Domine vocati in nomine tuo, & Israel quem primogenitum nominasti.*

* *Miserere ciuitatis sanctificationis tuæ Hierusalem loci quietis tuæ.* * *Reple Sion extollere oracula tua, & à gloria tua populum tuum.*

* *Da testimonium in initio creaturis tuis, et suscita prophetas in nomine tuo.*

24 * ἕως ἀὐτα ποδώσῃ ἀὐθρώπῳ κ᾽ τὰς πράξεις ἀὐτ, ⁊ τὰ ἔργα ἀὐθρώπων κ᾽ τὰ ἐνθυμήματα ἀὐτ.

25 * ἕως ἀὐ κρίνῃ τλὼ κρίσιν ℔ λαοῦ ἀὐτ, καὶ ἀὐφροσυνεῖ αὐτὸς ἐν τῇ ἐλέει ἀὐτ.

26 * ὡς ὡραῖον ἔλε℔ ἐν καιρῷ θλίψεως, ὡς νεφέλαι ὑέτ ἐν καιρῷ ἀβροχίας.

λϛ.

1 * Ελέησον ἡμᾶς δέσποτα ὁ θεὸς πάντων, ⁊ ἐπίβλεψον.

2 * ⁊ ἐπίβαλε τὸν φόβον σου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ μὴ ἐκζητοῦντά σε. * ἔπαρον τλὼ χεῖρά σου ἐπ᾽ ἔθνη ἀλλότρια, ἰδέτωσαν τλὼ δυναστείαν σου. * ὥσπερ ἐνώπιον αὐτῶν ἡγιάσθης ἐν ἡμῖν, ὕτως ἐναντίον ἡμῶν μεγαλωθείης ἐν αὐτοῖς.

5 * καὶ ἐπιγνώτωσάν σε καθάπερ ⁊ ἡμεῖς σε ἐγνωμεν. ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς πλὼ σου κύριε.

6 * ἐγκαίνισον σημεῖα ⁊ ἀλλοίωσον θαυμάσια. * δόξασον χεῖρα καὶ βραχίονα δεξιόν, ὅπως διηγῶνται τὰ θαυμάσιά σου.

8 * ἔγειρον θυμὸν ⁊ ἔκχεε ὀργλύ.

9 * ἔπαρον ἀὐτίδικον ⁊ ἔντειψον ἐχθρόν. * σπεῦσον καιρὸν ⁊ μνήσθητι ὀργῆς, καὶ ἐκδιηγησάσθωσάν σοι τὰ θαυμάσιά σου.

11 * ἐν ὀργῇ πυρὸς καταβρωθήτω ὁ σωζόμεν℔, καὶ ⑭ κακοῦντες τὸν λαόν σου εὕροισαν ἀπώλειαν.

12 * σύντειψον κεφαλὰς ἀρχόντων ἐθνῶν λεγόντων, οὐκ ἔστι πλὼ ἡμῶν. * σύναγαγε πάσας φυλὰς ἰακώβ· ⁊ κατεκληρονόμησα αὐτὸς καθὼς ἀπ᾽ ἀρχῆς.

14 * ἐλέησον λαὸν κύριε κεκλημένον ἐπ᾽ ὀνόματί σου, ⁊ ἰσραὴλ ὃν πρωτόγονον ὠνόμασας. * οἶκτειρον πόλιν ἁγιάσματός σου ἱερουσαλὴμ τόπον καταπαύσεώς σου. * πλῆσον σιὼν αἶνον τὰ λόγιά σου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης σου τὸν λαόν σου.

17 * λὸς μαρτύριον τοῖς ἐν ἀρχῇ κτίσμασί σου, ⁊ ἔγειρον προφήτας ἐπ᾽ ὀνόματί σου.

14 * Donec reddat hominibus secundũ actus suos, & secundũ opera Adæ, & secũdũ præsumptionẽ illius: * Donec iudicet iudiciũ plebis suæ, & obtectabit iustos misericordia sua.

26 * Speciosa misericordia Dei in tẽpore tribulationis, quasi nubes pluuiæ in tempore siccitatis.

CAP. XXXVI.

1 MIserere nostri Deus omnium, & respice nos: & ostende nobis lucem miserationum tuarum. * Et immitte timorẽ tuũ super gẽtes quę nõ exquisierũt, vt cognoscãt quia nõ est Deus nisi tu, vt enarrẽt magnalia tua. * Alleua manũ tuã super gentes alienas, vt videant potentiam tuã. * Sicut enim in cõspectu eorũ sanctificatus es in nobis: sic in conspectu nostro magnificaberis in eis. * Vt cognoscãt te, sicut & nos cognouimus, quia non est Deus præter te Dñe. * Innoua signa, & immuta mirabilia. * Glorifica manũ & brachiũ dextrũ. * Excita furorẽ, & effunde iram. * Extolle aduersarium, & afflige inimicũ. * Festina tempus, & memẽto finis, vt enarrẽt mirabilia tua. * In ira flammæ deuoretur q̃ saluatur, & qui pessimãt plebẽ tuã, inueniãt perditionẽ. * Cõtere caput principum, & inimicorũ, dicentiũ, Nõ est alius præter nos. * Cõgrega omnes tribus Iacob, & cognoscãt q̃a non est Deus nisi tu, vt enarrent magnalia tua, & hæreditabis eos sicut ab initio. * Miserere plebi tuæ, super quam inuocatum est nomẽ tuum, & Israel, quem coęquasti primogenito tuo. * Miserere ciuitatis sanctificationis tuæ Hierusalem, ciuitatis requiei tuæ. * Reple Sion inenarrabilibus virtutibus tuis, & gloria tua populũ tuũ. * Da testimoniũ, quia ab initio creaturæ tuæ sunt: & suscita precationes quas locuti sunt in nomine tuo prophetæ priores.

Inf. cod. Tob. 9. d.
Sup. cod.

18 * Da mercedé ſuſtinẽtibus te, vt prophetæ tui fideles inueniantur, & exaudi orationes ſeruorũ tuorũ. * Secundum 19
Num.6.d benedictionem Aaron da populo tuo, & dirige nos in viá iuſtitiæ, vt ſciant omnes qui habitant terram, quia tu es Deus conſpector ſeculorum.

20 * Omnem eſcam manducabit venter, & eſt cibus cibo melior. * Fauces contingunt 21
cibum, & cor inſenſatũ verba mendacia. * Cor prauum dabit 22
triſtitiam, & homo peritus reſiſtet illi. * Omnẽ maſculũ 23
excipiet mulier, & eſt filia melior filia. * Species mulieris 24
exhilarat faciem viri ſui, & ſuper omnem concupiſcentiam hominis ſuperducet deſideriũ. * Si eſt lingua curationis, eſt & 25
mitigationis & miſericordiæ: nõ eſt vir illius ſecundũ filios hominũ. * Qui poſſidet mu- 26
lierẽ bonã, inchoat poſſeſsionẽ: adiutoriũ ſecundũ illum eſt, & colũna vt requies. * Vbi 27
nõ eſt ſepes, diripietur poſſeſsio: & vbi non eſt mulier, ingemiſcet egens. * Cui credit, 28
qui non habet nidũ: & deflectens vbicũque obcurauerit, quaſi ſuccinctus latro exiliens de ciuitate in ciuitatem.

CAP. XXXVII.

OMnis amicus dicet, Et ego amicitiam copulaui: A
ſed eſt amicus ſolo nomine amicus. * Nónne triſtitia ineſt 2
vſque ad mortẽ? ſodalis autẽ & amicus ad inimicitiam conuertẽtur. * O præſumptio ne- 3
quiſsima, vnde creata es cooperire aridã malitia & doloſitate illi? * Sodalis amico cõiu- 4
cũ dabitur in oblectationibus; & in tẽpore tribulationis aduerſari9 erit. * Sodalis amico cõ 5
dolet cauſa vẽtris, & cõtra hoſtẽ accipiet ſcutũ. * Nõ obliui- 6
ſcaris amici tui in animo tuo, & non immemor ſis illius in operibus tuis. * Noli cõſiliari 7
cum ſocero tuo; & à zelantibus te abſconde conſilium.

ECCLESIASTIC.

18 * δὸς μισθὸν τοῖς ὑπομένουσί σε, 18
καὶ οἱ προφῆταί σου ἐμπιστωθήτωσαν. εἰσάκουσον κύριε δεήσεως τῶν οἰκετῶν σου, * κατὰ τὴν εὐλογίαν ἀα- 19
ρὼν περὶ τοῦ λαοῦ σου, καὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι σὺ κύριος τῶν αἰώνων. * πᾶν βρῶμα φάγεται κοι- 20
λία, ἔστι δὲ βρῶμα βρώματος κάλλιον. * φάρυγξ γεύεται βρώ- 21
ματα θήρας, οὕτως καρδία συνετὴ λόγους ψευδεῖς. * καρδία στρεβλὴ 22
δώσει λύπην, καὶ ἄνθρωπος πολύπειρος ἀνταποδώσει αὐτῷ.

* πᾶν τὸ ἄρρεν ἐπιδέξεται γυνή, 23
ἔστι δὲ θυγάτηρ θυγατέρος κρείσσων.

* κάλλος γυναικὸς ἱλαρύνει 24
πρόσωπον, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἀνθρώπου ὑπερέχει.

* εἰ ἔστιν ἐπὶ γλώσσης ἔλεος καὶ 25
πραΰτης καὶ ἴασις. οὐκ ἔστιν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς κατ' υἱοὺς ἀνθρώπων.

* ὁ κτώμενος γυναῖκα ἀνάρχεται 26
κτήσεως, βοηθὸν κατ' αὐτὸν καὶ στύλον ἀναπαύσεως. * ὅπου οὐκ ἔστι φραγμός, 27
διαρπαγήσεται κτῆμα· καὶ ᾧ οὐκ ἔστι γυνὴ, στενάξει πλανώμενος.

* τίς γὰρ πιστεύσει ἀνδρὶ λῃστῇ 28
σφαλλομένῳ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν· οὕτως ἀνθρώπῳ μὴ ἔχοντι νοσσιὰν καὶ καταλύσει ᾗ ἐὰν ὀψίσῃ.

λζ.

* Πᾶς φίλος ἐρεῖ, ἐφιλίασα κἀ- 1
γώ, ἀλλ' ἔστι φίλος ὀνόματι μόνον φίλος. * οὐχὶ λύπη μένει ἕως θανάτου; ἑταῖρος καὶ φίλος τρεπόμενος εἰς 2
ἔχθραν. * ὦ πονηρᾶς ἐνθυμήματος, πόθεν εἰσῆλθες καλύψαι τὴν ξηρὰν ἐν δολιότητι.

* ἑταῖρος φίλῳ συνδιαιτᾶται ἐν 3
ἀφροσύνῃ, καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως ἔξεσται ἀπέναντι. * ἑταῖρος φίλῳ 4
συμπονεῖ χάριν γαστρός, καὶ ἔναντι 5
πολεμίου λήψεται ἀσπίδα.

* μὴ ἐπιλάθου φίλου ἐν τῇ ψυχῇ σου, καὶ μὴ μνημονεύσῃς αὐτοῦ ἐν 6
χρήμασί σου. * μὴ βουλεύου μετὰ σοῦ 7
ὑποβλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ τῶν ζηλούντων σε κρύψον βουλήν.

18 * Da mercedem ſuſtinentibus te, & prophetæ tui fidem habeant. Exaudi Domine deprecationem ſeruorum
19 tuorum. * Secundùm benedictionem Aaron de populo tuo, & cognoſcent omnes qui ſuper terram, quoniam tu
20 Dominus ſeculorum. * Omnẽ eſcam comedet venter; eſt autem cibus cibo melior.
21 * Guttur guſtat cibos venationis, ſic cor prudens verba mendacia. * Cor diſtortũ
22 dabit triſtitiã & homo multum expertus retribuet ei.
23 * Omne maſculum ſuſcipiet mulier, eſt enim filia quàm filia melior.
24 * Species mulieris exhilarat faciem, & ſuper omnem concupiſcentiam hominis ſu-
26 perinducit. * Si eſt in lingua miſericordia & manſuetudo & ſanitas; non eſt vir illius ſecũdùm filios hominũ.
25 * Qui poſſidet mulierem inchoat poſſeſſionem, adiutorium ſecundùm ipſum & co-
27 lumnam quietis. * Vbi non eſt ſeptum, diripietur poſſeſſio: & vbi non eſt mulier,
28 ingemiſcet peregrinãs. * Quis enim confidet expedito latroni erranti de ciuitate in ciuitatem. ſic homini nõ habenti nidum & hoſpitanti vbicunque adueſperauerit.

CAP. XXXVII.

1 OMnis amicus dicet, Amicus ſum & ego: ſed eſt amicus nomine ſolũ amicus.
2 * Nonne triſtitia manet vſq; ad mortem? ſodalis & amicus verſus in inimicitiam.
3 * O praua cogitatio, vnde inuoluta es cooperire aridam
4 in doloſitate! * Sodalis amico conuiuit in lætitia, & in tẽpore tribulationis erit con-
5 trarius. * Sodalis cum amico ſimul laborat cauſa ventris, & cõtra hoſtem accipiet ſcu-
6 tum. * Non obliuiſcaris amici in anima tua, & non memor ſis illius in diuitiis tuis. 7 * Ne conſilieris cum eo qui reueretur te, & à zelantibus te abſconde conſilium.

8 ✱ Omnis consiliarius aufert consilium, sed est qui consiliatur in seipsum. 9 ✱ A consiliario serua animã tuam, & scito prius quæ eius necessitas. Et enim ipse sibi consulit, ne fortè iaciat in te sortẽ.

10 ✱ Et dicat tibi, Bona via tua; & stabit è contrario ad videndum quod euenturũ est tibi. 11 ✱ Ne consilieris cum eo qui reueretur te, & à zelantibus te absconde consilium. Cum muliere de pellice eius, & cum timido de bello:

12 ✱ Cum mercatore de commutatione, & cum emẽte de venditione. Cum inuido de gratitudine, & cum immisericordi de beneficentia.

13 ✱ Cum pigro de omni opere, & cum mercenario annuali de consummatione. seruo pigro de multa operatione.

14 ✱ Ne attendas super his de omni consultatione.

15 ✱ Sed cũ viro pio assiduus esto. quem cognoueris conseruantem mandata Domini.

16 ✱ Qui in anima sua secundùm animam tuam, & si offenderis, condolebit tibi.

17 ✱ Et consilium cordis statue, non enim est tibi fidelior eo. 18 ✱ Anima enim viri nunciare aliquãdo consueuit, magis quàm septem speculatores sedẽtes in excelso speculæ.

19 ✱ Et in omnibus his deprecare Altissimũ, vt dirigat veritas viam tuam.

20 ✱ Initium omnis operis, verbũ, & ante omnẽ actum consilium. 21 ✱ Vestigium mutationis gaudij vultus. Quatuor partes oriũtur, bonum, malũ, vita, mors, et dominatrix illorũ assiduè lingua est.

22 ✱ Est vir astutus multorũ eruditor, & propriæ animæ inutilis est. 23 ✱ Est sophisticans in sermonibus odibilis, hic omni sapiẽtia defraudabitur.

24 ✱ Non enim data est illi à Domino gratia, quoniã omni sapientia priuatus est.

8 ✱ πᾶς σύμβουλος ἐξαιρεῖ βουλήν, ἀλλ' ἔστι συμβουλεύων εἰς ἑαυτόν.

9 ✱ ἀπὸ συμβούλου φύλαξαι ψυχήν σου, καὶ γνῶθι πρότερον τίς αὐτοῦ χρεία. καὶ γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ συμβουλεύεται, μήποτε βάλῃ σε ἐπὶ κλῆρόν.

10 ✱ καὶ εἴπῃ σοι, καλὴ ὁδός σου, καὶ στήσεται ἐξεναντίας ἰδεῖν τὸ συμβησόμενόν σοι.

11 ✱ μὴ συμβουλεύου μετὰ τοῦ ὑποβλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ τῶν ζηλούντων σε κρύψον βουλήν. μετὰ γυναικὸς περὶ ἀντιζήλου αὐτῆς, καὶ μετὰ δειλοῦ περὶ πολέμου.

12 ✱ μετὰ ἐμπόρου περὶ μεταβολίας, καὶ μετὰ ἀγοράζοντος περὶ πράσεως. μετὰ βασκάνου περὶ εὐχαριστίας, καὶ μετὰ ἀνελεήμονος περὶ χρηστοθείας.

13 ✱ μετὰ ὀκνηροῦ περὶ παντὸς ἔργου, καὶ μετὰ μισθίου ἐπετείου περὶ συντελείας. οἰκέτῃ ἀργῷ περὶ πολλῆς ἐργασίας.

14 ✱ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τούτοις περὶ πάσης συμβουλίας.

15 ✱ ἀλλ' ἢ μετὰ ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἐνδελέχιζε· οὗ ἀνὴρ ἐπίγνως συντροφεύσαι ἐν τοῖς κυρίοις.

16 ✱ ὃς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ μετὰ τοῦ ψυχοῦ σου, καὶ ἐὰν πταίσῃς, συναλγήσει σοι.

17 ✱ καὶ βουλὴ καρδίας στῆσον, ἐγὼ γάρ

18 ἐστι σοι πιστότερος αὐτῆς. ✱ ψυχὴ γὰρ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλει ἐνίοτε εἰώθεν, ἢ ἑπτὰ σκοποὶ καθήμενοι ἐπὶ με-

19 τεώρου ἐπισκοπῆς. ✱ καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις δεήθητι ὑψίστου, ἵνα εὐθύνῃ ἡ ἀλήθεια τοῦ ὁδόν σου.

20 ✱ ἀρχὴ παντὸς ἔργου, λόγος, καὶ πάσης πράξεως βουλή.

21 ✱ ἴχνος ἀλλιώσεως χαρᾶς πρόσωπον. τέσσαρα μέρη ἀνατέλλει, ἀγαθόν, κακόν, ζωή, θάνατος, καὶ ἡ κυριεύουσα αὐτῶν ἐνδελεχῶς γλῶσσά ἐστιν.

22 ✱ ἔστιν ἀνὴρ πανοῦργος πολλῶν παιδευτής, καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ

23 ἄχρηστος ἐστιν. ✱ ἔστιν ὁ σοφιζόμενος ἐν λόγοις μισητός, σὺν πάσης σο-

24 φίας καθυστερήσει. ✱ ὁ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ πρὸς κυρίου χάρις, ὅτι πάσης σοφίας ἐστερήθη.

8 ✱ Omnis consiliarius prodit consilium, sed est consiliarius
9 in semetipso. ✱ A consiliario serua animã tuam: prius scito quę sit illius necessitas, & quid ipse in animo suo cogitabit; ne fortè mittat sudem in terram.
10 ✱ Et dicat tibi: Bona est via
B tua, & stet econtrario videre
11 quid tibi eueniat. ✱ Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, & cum iniusto de iustitia, & cum muliere de his quæ æmulatur: cũ timido de bello,
12 ✱ Cum negociatore de traiectione, cum emptore de venditione, cũ viro liuido de gratiis agendis, cũ impijs de pietate, cum inhonesto de hone-
13 state, ✱ Cũ operario agrario de omni opere, cum operario annuali de cõsummatione anni, cũ seruo pigro de multa ope-
14 ratione. ✱ Nõ attendas his in
15 omni consilio. ✱ Sed cum viro sancto assiduus esto, quemcunque cognoueris obseruãtem timorem Dei: ✱ Cuius
16 anima est secundum animam tuam: quicunque titubauerit in tenebris, nõ cõdolebit tibi.
17 ✱ Et cor boni consilij statue tecum; non est enim tibi aliud
18 plus illo. ✱ Anima viri sancti
C enunciat aliquãdo vera, quàm septem circunspectores sedẽtes
19 in excelso ad speculandũ. ✱ Et in his omnibus deprecare Altissimũ, vt dirigat in veritate
20 viam tuã. ✱ Ante omnia opera verbũ verax præcedat te, & ante omnem actum consilium
21 stabile. ✱ Verbum nequam immutabit cor: ex quo partes quatuor oriuntur, bonum & malum, vita & mors, & dumtaxat illorum est assidua lin-
22 gua. ✱ Vir peritus multos erudiuit, & animæ suæ suauis est.
23 ✱ Qui sophisticè loquitur, odibilis est; in omni re defraudabitur.
24 ✱ Non est enim illi data à Domino gratia; omni enim sapientia defraudatus est.

25 * Est sapiens animæ suæ sapiens, & fructus sensus illius D laudabilis. 26 * Vir sapiens plebem suã erudit, & fructus sensus illius fideles sunt. 27 * Vir sapiens implebitur benedictionibus, & videntes illum laudabunt. 28 * Vita viri in numero dierum; dies autem Israel innumerabiles sunt. 29 * Sapiens in populo hæreditabit honorem, & nomen illius erit viuens in æternum. 30 * Fili, in vita tua tenta animam tuam: & si fuerit nequã, non des illi potestatem. 31 * Non enim omnia omnibus expediunt: & non omni animæ omne genus placet. 32 * Noli auidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam. 33 * In multis enim escis erit infirmitas: & auiditas appropinquabit vsq; ad choleram. 34 * Propter crapulam multi obierunt; qui autem abstinẽs est, adiiciet vitam.

1.Cor.6. c.& 10.f.

CAP. XXXVIII.

1 HOnora medicum propter necessitatem; etenim illũ A creauit Altissimus. 2 * A Deo est enim omnis medela, & à rege accipiet donationem. 3 * Disciplina medici exaltabit caput illius, & in cõspectu magnatorum collaudabitur. 4 * Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam. 5 * Nónne à ligno indulcata est aqua amara? 6 * Ad agnitionem hominũ virtus illorum, & dedit hominibus scientiã Altissimus, honorari in mirabilibus suis. 7 * In his curans, mitigabit dolorem: 8 * Et vnguentarius faciet pigmẽta suauitatis, & vnctiones conficiet sanitatis, & non consummabuntur opera eius, pax enim Dei super faciem terræ.

Exo.15.b

25 * ἔστι σοφὸς τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ, καὶ ⊕ καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ ἐπὶ στόματος αἰνεθί. 26 * ἀνὴρ σοφὸς τὸν ἑαυτοῦ λαὸν παιδεύει, καὶ ⊕ καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ πιστοί. 27 * αὐτὸς σοφὸς πλησθήσεται εὐλογίας, καὶ μακαριοῦσιν αὐτὸν πάντες ⊕ ὁρῶντες. 28 * ζωὴ ἀνδρὸς ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν, καὶ αἱ ἡμέραι τοῦ Ἰσραὴλ ἀναρίθμητοι. 29 * σοφὸς ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ κληρονομήσει δόξαν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. 30 * τέκνον ἐν ζωῇ σου πείραζον τὴν ψυχήν σου, καὶ ἴδε τί πονηρὸν αὐτῇ, καὶ μὴ δῷς αὐτῇ. 31 * οὐ γὰρ πάντα πᾶσι συμφέρει, καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ ἀδοκιμεῖ. 32 * μὴ ἀπλήσθητι ἐν πάσῃ τρυφῇ, καὶ μὴ ἐκχυθῇς ἐπὶ ἐδεσμάτων. 33 * ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσται νόσος, καὶ ἡ ἀπλησία ἐγγιεῖ ἕως χολέρας. 34 * δι' ἀπλησίαν πολλοὶ ἐτελεύτησαν, ὁ δὲ προσέχων προθήσει ζωήν.

λή.

1 * Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας σου, καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ ὑψιστος. 2 * παρὰ γὰρ ὑψίστου ἐστὶν ἴασις, καὶ παρὰ βασιλέως λήψεται δόξαν. 3 * ἐπιστήμη ἰατροῦ ὑψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐναντι μεγιστάνων θαυμασθήσεται. 4 * κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα, καὶ ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθίσει αὐτοῖς. 5 * οὐχὶ ἀπὸ ξύλου ἐγλυκάνθη ὕδωρ; 6 * εἰς γνωσθῆναι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου; καὶ αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ. 7 * ἐν αὐτοῖς ἐθεράπευσε καὶ ἦρε τὸν πόνον αὐτοῦ. 8 * μυρεψὸς ἐν ἰάτοις ποιήσει μίγμα, καὶ οὐ μὴ συντελεσθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰρήνη παρ' αὐτοῦ ἐστιν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.

25 * *Est sapiens propriæ animæ, & fructus intellectus eius in ore laudabiles.* 26 * *Vir sapiens suam plebẽ erudit, et fructus intellectus illius fideles.* 27 * *Vir sapiens implebitur benedictione, & beatũ dicent eum omnes videntes.* 28 * *Vita viri in numero dierum, & dies Israel innumerabiles.* 29 * *Sapiens in populo suo hæreditabit gloriam, & nomen illius erit in seculum.* 30 * *Fili, in vita tua tenta animam tuam, & vide quid malum illi, & non des ei.* 31 * *Non enim omnia omnibus conferunt, & non omnis anima in omni complacet.* 32 * *Non sis insatiabilis in omnibus delitijs, & ne effundaris super epulas.* 33 * *In multis enim escis erit infirmitas, & insatiabilitas appropinquabit vsque ad choleram.* 34 * *Propter insatiabilitatem multi obierunt, at attendens adijciet vitam.*

CAP. XXXVIII.

1 *HOnora medicum ad necessitates honoribus eius. etenim illũ creauit Dominus.* 2 * *Ab enim Altissimo est medela, & à rege accipiet gloriam.* 3 * *Scientia medici exaltabit caput illius, & corã magnatibus in admiratione erit.* 4 * *Dominus creauit de terra medicinalia, & vir prudens non grauabitur illis.* 5 * *Nónne à ligno indulcata est aqua,* 6 * *ad cognoscendum virtutem eius ab homine? & ipse dedit hominibus scientiam, vt glorificetur in mirabilibus suis.* 7 *In illis curauit, & abstulit dolorem eius.* 8 * *Vnguentarius in his faciet mixtionem, & non consummabuntur opera eius, & pax ab illo est super faciem terræ.*

* *Fili in infirmitate tua ne despicias, sed ora Dominũ, & ipse sanabit te.* * *Auerte ab errore & dirige manum, & ab omni peccato munda cor.* * *Da suauem odorem & memoriam similaginis, et impingua oblationem, quasi non existens. & medico da locum.* * *Et enim illum Dominus creauit, & non discedat à te, & enim illius necessitas.* * *Est quando tempus, & in manibus eorum suauis odor.* * *Etenim ipsi Dominum deprecabuntur, vt det illis requiem & sanitatem gratia conuersationis.*

* *Qui peccat in conspectu eius qui fecit eum, incidat in manus medici.*

* *Fili super mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus incipe luctus; secundùm autem iudicium illius, contege corpus illius, & non despicias sepulturam illius.*

* *Acerbum fac fletum, & accende planctum.*

* *Et fac luctum secundùm dignitatem eius. Diem vnum & duo gratia detractionis, & consolare te tristitiæ causa.* * *A tristitia enim procedit mors, & tristitia cordis flectet vires.* * *In inductione permanet & tristitia, & vita pauperis maledictio cordis.*

* *Ne des in tristitiam cor tuum, repelle eam memor nouissimorum.*

* *Ne obliuiscaris, nõ enim est reditus, & huic non proderis, & tibi ipsi malefacies.*

* *Memento iudicij mei, quoniam sic & tuum, mihi heri, & tibi hodie.* * *In requie mortui requiescere fac memoriam eius, & consolare te in illo in exitu Spiritus sui.*

* *Sapientia scribæ in opportunitate ocij, & diminutus opere suo non erit sapiens.*

9 * τέκνον ἐν ἀρρωστήματί σου μὴ ὀλιγώρει, ἀλλ' ἐύξαι κυρίῳ, καὶ αὐτὸς ἰάσεταί σε.

10 * ἀπόστηθι πλημμελείας καὶ διόρθωσον χεῖρα, καὶ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καθάρισον καρδίαν.

11 * ὁλόκαυσιν καὶ μνημόσυνον σεμιδάλεως, καὶ λίπανον θυσίαν, ὡς μὴ ὑπάρχων· καὶ ἰατρῷ δὸς τόπον. * καὶ γὰρ αὐτὸν ὁ κύριος ἔκτισε, καὶ μὴ ἀποστήτω σου, ἐν γὰρ αὐτοῦ χρεία.

13 * ἔστιν ὅτε καιρός, ἐν χερσὶν αὐτῶν εὐοδία.

14 * ἐν γὰρ αὐτοὶ κύριον δεηθήσονται, ἵνα ἐνδώσῃ αὐτοῖς ἀνάπαυσιν καὶ ἴασιν χάριν ἐμβιώσεως.

15 * ὁ ἁμαρτάνων ἐναντίον τοῦ ποιήσαντος αὐτόν, ἐμπέσοι εἰς χεῖρας ἰατροῦ.

16 * τέκνον ἐπὶ νεκρῷ κατάγαγε δάκρυα, ἐν ὡς δεινὰ πάσχων ἔναρξαι θρήνων· καὶ ὑπὸ τὸν κείσιν αὐτοῦ, παρείσελθε τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὸν ταφὸν αὐτοῦ.

17 * πίκρασον κλαυθμόν, καὶ θέρμανον κοπετόν. * ἐν ποίησον τὸ πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. ἡμέραν μίαν ἐν δύο χάριν διαβολῆς, ἐν ὀνειδισθῆναι λύπης ἕνεκα.

19 * ἀπὸ λύπης γὰρ ἐκβαίνει θάνατος, ἐν λύπη καρδίας κάμψει ἰσχύν.

20 * ἐν ἐπαγωγῇ θαμβεῖται ἐν λύπη, ἐν βίος πτωχοῦ κατάρα καρδίας.

21 * μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν καρδίαν σου, ἀπόστηθι αὐτὴν μνησθεὶς τὰ ἔσχατα.

22 * μὴ ἐπιλάθῃ, οὐ γὰρ ἔστιν ἐπάνοδος, ἐν τοῦτον οὐκ ὠφελήσεις, καὶ σεαυτὸν κακώσεις.

23 * μνήσθητι τὸ κρίμα μου, ὅτι οὕτως ἐν τὸ σόν· ἐμοὶ χθές, ἐν σοὶ σήμερον.

24 * ἐν ἀναπαύσει νεκροῦ κατάπαυσον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, ἐν παρακλήθητι ἐπ' αὐτῷ ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ.

25 * σοφία γραμματέως ἐν εὐκαιρίᾳ σχολῆς, ἐν ὁ ἐλαττούμενος πράξει αὐτοῦ σοφισθήσεται.

9 * Fili, in tua infirmitate nõ despicias teipsum, sed ora Dominum, & ipse curabit te.

10 * Auerte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto

11 munda cor tuũ. * Da suauitatem & memoriam similaginis, & impingua oblationem, & da locum medico.

12 * Etenim illum Dominus creauit, & non discedat à te; quia opera eius sunt necessaria.

13 * Est enim tempus, quando

B in manibus illorum incurras.

14 * Ipsi verò Dominum deprecabuntur, vt dirigat requiẽ eorum in sanitatem, propter conuersationem illorum. Sup. 22 b

15 * Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum, incidet in manus medici.

16 * Fili, in mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus, incipe plorare, & secundũ iudicium contege corpus illius, & non despicias sepulturam illius.

17 * Propter delaturam autem amarè fer luctũ illius vno die:

18 * Et consolare propter tristitiam, & fac luctum secundũ meritũ eius vno die, vel duobus propter detractionem.

19 * A tristitia enim festinat mors, & cooperuit virtutem; & tristitia cordis flectit ceruicem.

20 * In abductione permanet tristitia, & substantia inopis secundum cor eius.

21 * Non dederis in tristitia cor tuum, sed repelle eam à te, & memento nouissimorum.

22 * Noli obliuiscì, neq; enim est cõuersio: & huic nihil proderis, & teipsum pessimabis.

23 * Memor esto iudicij mei;

C sic enim erit & tuum: mihi heri, & tibi hodie.

24 * In requie mortui requiescere fac memoriam eius, & consolare illum in exitu spiritus sui.

25 * Sapientiam scribe in tempore vacuitatis: & qui minoratur actu, sapientiã percipiet, quia sapientia replebitur.

* Qui tenet aratrum, & qui gloriatur in iaculo, stimulo boues agitat, & conuersatur in operibus eorum, & narratio eius in filiis taurorum.

* Cor suum dabit ad versandos sulcos, & vigilia eius in sagina vaccarum.

* Sic omnis faber & architectus, qui noctem tanquam diem transigit, qui sculpit signacula sculptilia, & assiduitas eius variat picturam: cor suum dabit in similitudinem picturæ, & vigilia sua perficit opus.

* Sic faber ferrarius, sedens iuxta incudem, & considerans opus ferri: vapor ignis vret carnes eius, & in calore fornacis concertatur.

* Vox mallei innouat aurem eius, & contra similitudinem vasis oculus eius.

* Cor suum dabit in consummationem operum, & vigilia sua ornabit imperfectionem.

* Sic figulus sedens ad opus suum, conuertens pedibus suis D rotam, qui in solicitudine positus est semper propter opus suum, & innumera est omnis operatio eius.

* In brachio suo formabit lutum, & ante pedes suos curuabit virtutem suam.

* Cor suum dabit vt consummet linitionem, & vigilia suam mundabit fornacem.

* Omnes hi in manibus suis sperauerũt, & vnusquisque in arte sua sapiens est.

* Sine his omnibus non ædificatur ciuitas: & non inhabitabunt nec inambulabunt, & in Ecclesiam non transilient.

* Super sellam iudicis non sedebunt, & testamentum iudicij non intelligent, neque palàm facient iudicium & disciplinam.

* Et in parabolis non inuenientur, sed creaturam æui confirmabunt.

* τί σοφισθήσεται ὁ κρατῶν ῥόπτρου, καυχώμενος ἐν δόξῃ κέντρου. βόας ἐλαύνων καὶ ἀστροφόμενος ἐν ἔργοις αὐτῶν· καὶ ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων.

* καρδίαν αὐτοῦ δώσει ἐκδοῦναι αὔλακας, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων.

* πᾶς τέκτων καὶ ἀρχιτέκτων, ὅστις νύκτωρ ὡς ἡμέραν διάγει. οἱ γλύφοντες γλυμματα σφραγίδων, καὶ ἡ σπουδὴ αὐτοῦ ἀλλοιῶσαι ποικιλίαν. καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς τὸ ὁμοιῶσαι ζωγραφίαν, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ συντελέσαι ἔργον.

* οὗτος χαλκεὺς καθήμενος ἐγγὺς ἄκμονος, καὶ καταμανθάνων ἐν ἔργῳ σιδήρου. ἀτμὶς πυρὸς τήξει σάρκας αὐτοῦ, καὶ ἐν θέρμῃ καμίνου διαμαχήσεται.

* φωνὴ σφύρας καὶ ἄκμονος καινιεῖ τὸ ὠὸς αὐτοῦ, καὶ κατέναντι ὁμοιώματος σκεύους ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.

* καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς συντέλειαν ἔργων, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ κοσμῆσαι ἐπὶ συντελείας.

* οὗτος κεραμεὺς καθήμενος ἐν ἔργῳ αὐτοῦ, καὶ συστρέφων ἐν ποσὶν αὐτοῦ τροχόν. ὃς ἐν μερίμνῃ κεῖται διὰ παντὸς ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐναρίθμιος πᾶσα ἡ ἐργασία αὐτοῦ.

* ἐν βραχίονι αὐτοῦ τυπώσει πηλόν, καὶ ἔμπροσθεν ποδῶν κάμψει ἰσχὺν αὐτοῦ. * καρδίαν ἐπιδώσει εἰς τὸ συντελέσαι τὸ χρίσμα, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ, καθαρίσαι κάμινον.

* πάντες οὗτοι εἰς χεῖρας ἑαυτῶν ἐπίστευσαν, καὶ ἕκαστος ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ σοφίζεται. * ἄνευ αὐτῶν οὐκ οἰκισθήσεται πόλις, καὶ ἐπαροικήσουσιν ἢ οὐ διαπατήσουσιν. ἐν βουλῇ λαοῦ οὐ ζητηθήσονται, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ οὐχ ὑπεραλοῦνται.

* ἐπὶ δίφρου δικαστῶν οὐ καθιοῦνται, καὶ διαθήκῃ κρίματος οὐ διανοηθήσονται. οὐ μὴ ἐκφώνωσι παιδείαν καὶ κρίμα. * καὶ ἐν παραβολαῖς οὐχ εὑρεθήσονται, ἀλλὰ κτῆμα αἰῶνος στηρίσουσι.

* In quo erit sapiens qui tenet aratrum, qui gloriatur in fuste stimuli: boues agitãs & nutritus in operibus eorum: & narratio eius in filius taurorum. * Cor suũ dabit ad versandos sulcos, & vigilia eius in pabula fœnilia vaccarum.

* Sic omnis faber & architectus, qui nocte tanquàm diem transigit. Qui sculpunt sculpturas signaculorum, & instantia eius immutare varietatem. Cor suum dabit ad assimilandam picturam; & vigilia eius perficere opus.

* Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem, & considerans in opere ferri. Vapor ignis liquefaciet carnes eius, & in calore fornacis pugnabit. * Vox mallei & incudis innouabit aurem eius, et cõtra similitudinem vasis oculi eius. * Cor suũ dabit in consummationem operum, & vigilia eius ornare in perfectione.

* Sic figulus sedens in opere suo, & conuertens in pedibus suis rotam. Qui in sollicitudine positus est semper in opus suum, & numerata omnis operatio eius.

* In brachio suo figurabit lutum, & ante pedes flectet vires suas.

* Cor dabit ad consummãdum linitionem; & vigilia eius, mundare fornacem.

* Omnes hi in manus suas confiderunt, & vnusquisq; in opere suo sapiens est.

* Sine eis nõ habitabitur ciuitas, & non inhabitabunt neque deambulabunt. In consilio populi non requirentur, & in congregatione non trãsilient. * Super sedẽ iudicum non sedebunt, & testamentũ iudicij non intelligent. Neq; manifestabunt disciplinã & iudiciũ. * Et in parabolis non inuenientur, sed possessionem seculi firmabunt.

39 * Et deprecatio illorum in operatione artis: præter dantem animam suam, & cogitantem in lege Altissimi.

CAP. XXXIX.

1 SApientiam omnium antiquorum exquiret, & in prophetiis vacabit.

2 * Narrationem virorum nominatorum conseruabit, et in versutiis parabolarum simul introibit.

3 * Occulta prouerbiorũ exquiret, & in ænigmatis parabolarum conuersabitur.

4 * In medio magnatũ ministrabit, & coram ducibus conspicietur.

5 * In terra alienarum gentium pertransibit: bona enim & mala in hominibus tẽtauit.

6 * Cor suum tradet ad Dominum, vt vigilet diluculo ad eum qui fecit illum, & in conspectu Altissimi deprecabitur.

7 * Et aperiet os suum in oratione, & pro peccatis suis deprecabitur.

8 * Si Dominus magnus voluerit, spiritu intellectus replebitur.

9 * Ipse distillabit verba sapientiæ suæ, & in oratione confitebitur Dño.

10 * Ipse dirigit cõsilium eius, & scientiam, & in absconditis suis cogitabit.

11 * Ipse manifestabit disciplinam doctrinæ suæ, & in lege testamenti Domini gloriabitur.

12 * Laudabũt intellectũ eius multi, & vsque in seculum non delebitur.

13 * Recedet memoria eius, & nomen eius viuet in generationes generationum.

14 * Sapientiã eius enarrabunt gentes, & laudẽ eius enunciabit ecclesia.

15 * Si permanserit nomẽ, relinquet plusquàm mille; & si requieuerit, inducit illi.

16 * Adhuc cogitãs enarrabo, quoniã sicut Luna semiplena, repletus sum.

17 * Exaudite me sancti, et germinate quasi rosa plantata super fluxum humidum.

39 * καὶ ἡ δέησις αὐτῶν ἐν ἐργασίᾳ τέχνης. πλὴν τοῦ ἐπιδιδόντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ διανοουμένου ἐν νόμῳ ὑψίστου.

λθ'.

1 * Σοφίαν πάντων ἀρχαίων ἐκζητήσει, καὶ ἐν προφητείαις ἀσχοληθήσεται.

2 * διήγησιν ἀνδρῶν ὀνομαστῶν συντηρήσει, καὶ ἐν στροφαῖς παραβολῶν συνεισελεύσεται.

3 * ἀπόκρυφα παροιμιῶν ἐκζητήσει, καὶ ἐν αἰνίγμασι παραβολῶν ἀναστραφήσεται.

4 * ἀναμέσον μεγιστάνων ὑπηρετήσει, καὶ ἔναντι ἡγουμένων ὀφθήσεται.

5 * ἐν γῇ ἀλλοτρίων ἐθνῶν διελεύσεται, ἀγαθὰ γὰρ καὶ κακὰ ἐν ἀνθρώποις ἐπειράσει.

6 * τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπιδώσει πρὸς κύριον, ὀρθρίσας πρὸς τὸν ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ἐναντίον ὑψίστου δεηθήσεται.

7 * καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν προσευχῇ, καὶ περὶ πασῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεηθήσεται.

8 * ἐὰν ὁ κύριος ὁ μέγας θέλῃ, πνεύματι συνέσεως ἐμπλησθήσεται.

9 * αὐτὸς ἀναμεθύσει ῥήματα σοφίας αὐτοῦ, καὶ ἐν προσευχῇ ἐξομολογήσεται τῷ κυρίῳ.

10 * αὐτὸς κατευθυνεῖ βουλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιστήμην, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτοῦ διανοηθήσεται.

11 * αὐτὸς ἐκφανεῖ παιδείαν διδασκαλίας αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ διαθήκης κυρίου καυχήσεται.

12 * αἰνέσουσι τὴν σύνεσιν αὐτοῦ πολλοί, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐξαλειφθήσεται.

13 * οὐκ ἐκλείψει τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν.

14 * τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγήσεται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία.

15 * ἐὰν ἐμμείνῃ ὄνομα καταλείψει ἢ χίλιοι, καὶ ἐὰν ἀναπαύσηται ἐμποιεῖ αὐτῷ.

16 * ἔτι διανοηθεὶς ἐκδιηγήσομαι, ὅτι ὡς δίχρονος ἐπλήρωθην.

17 * εἰσακούσατέ μου ὅσιοι, καὶ βλαστήσατε ὡς ῥόδον φυόμενον ἐπὶ ῥεύματος ὑγροῦ.

39 * Et deprecatio illorum in operationem artis, accommodantes animas suas; & cõquirentes in lege Altissimi.

CAP. XXXIX.

1 SApientiam omniũ antiquorum exquiret sapiens, & in
2 Prophetis vacabit. * Narrationem virorum nominatorũ cõseruabit, & in versutias parabolarum simul introibit.

3 * Occulta prouerbiorũ exquiret, & in absconditis parabolarum conuersabitur.
4 * In medio magnatorũ ministrabit, & in conspectu præsidis
5 apparebit. * In terra alienigenarũ gentiũ pertransiet: bona enim & mala in omnibus ten
6 tabit. * Cor suum tradet ad vigilãdum diluculo ad Dñm, qui fecit illum, & in conspectu Altissimi deprecabitur.

7 * Aperiet os suum in oratione, & pro delictis suis depre-
8 cabitur. * Si enim Dñs magnus voluerit, spiritu intelli-
9 gentiæ replebit illũ. * Et ipse tãquã imbres emittet eloquia sapientiæ suæ, & in oratione
10 cõfitebitur Dño. * Et ipse diriget consiliũ eius & disciplinam, & in absconditis suis cõ-
11 siliabitur. * Ipse palam faciet disciplinam doctrinæ suæ, & in lege testamenti Dñi gloria-
12 bitur. * Collaudabũt multi
B sapientiam eius, & vsque in seculum non delebitur.

13 * Nõ recedet memoria eius, & nomen eius requiretur à generatione in generationem. Inf.44.c.

14 * Sapientiam eius enarrabunt gentes, & laudem eius
15 enunciabit Ecclesia. * Si permanserit nomen eius, derelinquet plus quàm mille; & si requieuerit, proderit illi.

16 * Adhuc cõsiliabor vt enarrem, vt furore enim repletus
17 sum. * Et in voce dicit: Obaudite me diuini fructus, & quasi rosa plantata super riuos aquarum, fructificate.

18 * Quasi Libanus, odorem suauitatis habete.

* Florete flores quasi liliũ, 19
& date odorem, & frondete in
gratiam, & collaudate canticũ,
& benedicite Dñm in operi-
bus suis. * Date nomini eius 20
Gen.1.d. Mar.7.d. magnificentiam, & cõfitemini C
illi in voce labiorum vestrorũ,
& in canticis labiorum & ci-
tharis: & sic dicetis in confes-
sione. * Opera Domini vni- 21
uersa bona valde. * In ver- 22
bo enim eius stetit aqua sicut
congeries, & in sermone oris
illius sicut exceptoria aquarũ:
* Quoniam in præcepto ip- 23
sius placor fit, & nõ est mino-
ratio in salute ipsius. * Opera 24
omnis carnis coram illo, & nõ
est quicquam absconditum ab
oculis eius. * A seculo vsque 25
in seculum respicit, & nihil est
mirabile in cõspectu eius.
* Non est dicere: Quid est 26
hoc, aut quid est istud? omnia
enim in tempore suo quęren-
tur. * Benedictio illius quasi 27
Gen.7.d Exo.14.c fluuius inundabit: & quomo-
do cataclysmus aridã inebria-
bit; sic ira ipsius gentes quæ
non exquisierunt eum, hære-
ditabit. * Quomodo cõuer- 28
tit aquas in siccitatem.
* Et siccata est tetra, & viæ 29
illius viis illorum directę sunt;
sic peccatoribus offensiones in
ira eius. * Bona bonis crea- 30
tã sunt ab initio: sic nequissi- D
mis bona & mala.
Sup.29.d * Initium necessariæ rei vi- 31
tæ hominum, aqua, ignis, &
ferrum, sal, lac, & panis simila-
gineus, & mel, & botrus vuæ,
& oleum, & vestimentum.
* Hæc omnia sanctis in bo- 32
na; sic & impiis & peccatori-
bus in mala conuertentur.
* Sunt spiritus, qui ad vin- 33
dictam creati sunt, & in furo-
re suo cõfirmauerunt tor-
menta sua: & in tempore con-
summationis effundent viru-
tem, & furorem eius qui fecit
illos confundent.
Inf. 40.b * Ignis, grando, fames, & 34
mors: omnia hæc ad vindi-
ctam creata sunt.

19 * καὶ ἀνθήσατε ἄνθος ὡς κρίνον,
διάδοτε ὀσμὴν καὶ αἰνέσατε ᾆσμα.
20 * εὐλογήσατε τὸν κύριον ἐπὶ πᾶ-
σι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἐν ὡδαῖς χειλέων
καὶ ἐν κινύραις· καὶ οὕτως ἐρεῖτε ἐν
ἐξομολογήσει.
21 * τὰ ἔργα κυρίου πάντα καλὰ
σφόδρα· καὶ πᾶν πρόσταγμα ἐν
καιρῷ αὐτοῦ ἔσται· οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τί
τοῦτο ἐστι, πάντα γὰρ ταῦτα ἐν καιρῷ
22 αὐτῶν ζητηθήσεται. * ἐν λόγῳ αὐτοῦ
ἔστη, ὡς σημωνία ὕδωρ, καὶ ἐν ῥήμα-
τι στόματος αὐτοῦ ἀποδοχεῖα ὑδάτων.
23 * ἐν προστάγματι αὐτοῦ πᾶσα
ἡ εὐδοκία, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐλαττώσει
τὸ σωτήριον αὐτοῦ.
24 * ἔργα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι κρυβῆναι ἀπὸ τῶν
25 ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. * ἀπὸ γὲ αἰῶνος
εἰς τὸν αἰῶνα ἐπέβλεψε, καὶ οὐδέν ἐστι
θαυμάσιον ἐναντίον αὐτοῦ.
26 * οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τί τοῦτο ἐστι; πάν-
τα γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔκτισαι.
27 * ἡ εὐλογία αὐτοῦ ὡς ποταμὸς
ἐπεκάλυψε, καὶ ὡς καταικλυσμὸς
ξηρὰν ἐμέθυσεν· οὕτως ὀργὴ αὐτοῦ
28 ἔθνη κληρονομήσει· * ὡς μετέ-
στρεψεν ὕδατα εἰς ἅλμην.
29 * αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι τοῖς ὁσίοις,
οὕτως τοῖς εὐθέσι σκόμματα.
30 * ἀγαθὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἔκτισαι ἀπ'
ἀρχῆς· οὕτως τοῖς ἁμαρτωλοῖς
κακά.
31 * ἀρχὴ πάσης χρείας εἰς ζωὴν
ἀνθρώπου, ὕδωρ καὶ πῦρ, καὶ σίδηρος, καὶ
ἅλας· καὶ σεμίδαλις πυροῦ, καὶ γά-
λα, καὶ μέλι, αἷμα σταφυλῆς καὶ
ἔλαιον, καὶ ἱμάτιον.
32 * πάντα ταῦτα τοῖς εὐσεβέσιν ἀ-
γαθά· οὕτως τοῖς ἁμαρτωλοῖς με-
ταστήσεται εἰς κακά.
33 * ἔστι πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν
ἔκτισαι, καὶ ἐν θυμῷ αὐτῶν ἐξερέω-
σε μάστιγας αὐτῶν. ἐν καιρῷ συν-
τελείας ἰσχὺν ἐκχέουσι, καὶ τὸν θυ-
μὸν τοῦ ποιήσαντος αὐτὰ κοπάσουσι.
34 * πῦρ καὶ θάλασσα καὶ λιμὸς
καὶ θάνατος, πάντα ταῦτα εἰς ἐκ-
δίκησιν ἔκτισαι.

19 * Et producite florẽ quasi lilium, mittite odorem &
20 laudate canticum. * Benedicite Dominũ in omnibus operibus eius, in canticis labiorum & in citharis. Et sic di-
21 cetis in confessione. * Opera Domini omnia bona ualdè. Et omne præceptum in tempore suo erit. non est dicere, quid hoc est, omnia enim hæc in tempore suo quærentur.
22 * In verbo eius stetit, quasi cumulus aqua, & in sermone oris illius receptacula aqua-
23 rum. * In præcepto eius omnis complacentia, & nõ est qui minuat saluationẽ eius.
24 * Opera omnis carnis coram illo, & non est abscondi ab oculis eius.
25 * A seculo in seculum respexit, & nihil est mirabile in conspectu eius.
26 * Non est dicere, Quid hoc est; omnia enim ad usum eorum creata sunt.
27 * Benedictio eius quasi fluuius cooperuit, & sicut diluuium aridam inebriauit, sic iram eius gẽtes hæreditabũt;
28 * Sicut conuertit aquas in salsuginem.
29 * Viæ eius rectæ sanctis, sic iniquis offensiones.
30 * Bona bonis creata sunt ab initio; sic peccatoribus mala.
31 * Initium omnis necessitatis ad vitam hominis, aqua & ignis, & ferrum, & sal, & siligo tritici, & lac, & mel, sanguis uuæ & oleum, & uestimentum.
32 * Omnia hæc pijs bona; sic peccatoribus conuertentur in
33 mala. * Sunt spiritus qui ad uindictam creati sunt, et in furore suo confirmauerunt flagella sua. In tempore consummationis uirtutẽ effundunt, & furorem eius qui fecit illum sistent.
34 * Ignis & marei, & fames, & mors, omnia hæc ad uindictam creata sunt.

* *Bestiarum dentes & scorpij, & viperæ, & romphæa vindicans in perniciem impios.*

* *In ortu eius lætabũtur.*

* *Et super terram ad manus præparabuntur, & in temporibus suis non præteribunt verbum.*

* *Propterea ab initio firmatus sum, & cogitaui & in scriptura dimisi.*

* *Opera Domini omnia bona, & omnẽ usum in tempore suo præbebit.*

* *Et non est dicere hoc isto peius. omnia enim in tempore comprobabuntur.*

* *Et nunc in omni corde & ore laudate & benedicite nomen Domini.*

CAP. XL.

Occupatio magna creata est omni homini, & iugum graue super filios Adam. A die exitus de ventre matris eorum, vsque ad reuersionis diem ad matrem omnium. * *Cogitationes eorum & timorẽ cordis, adinuentio expectationis, dies finitionis.*

* *A sedente super sedem gloriæ & vsque ad humiliatum, in terra & cinere.*

* *A ferente vestem hyacinthinam & coronam, & vsque ad eum qui induitur lino crudo.*

* *Furor & zelus, turbatio & fluctuatio, & timor mortis, & imitatio, & contentio, & in tempore quietis in cubili somnus noctis immutat cognitionem eius.*

* *Modicum tanquã nihil in requie, & ab illo in somnis quasi in diebus speculæ.*

* *Conturbatus in visione cordis sui, tanquam qui euasit à facie belli. In tempore salutis suæ exsurrexit & admirans in nullum timorem;*

* *Cum omni carne ab homine vsque ad pecus, & super peccatores septupla ad hæc.*

35 * θηρίων ὀδόντες & σκορπίοι καὶ ἔχεις καὶ ῥομφαία ἐκδικοῦσα εἰς
36 ὄλεθρον ἀσεβεῖς. * ἐν τῇ ἐπιτελῇ αὐτοῦ ἀφανισθήσονται.
37 * καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς χεῖρας ἑτοιμασθήσονται, καὶ ἐν καιροῖς αὐτῶν οὐ παραβήσονται λόγον.
38 * διὰ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἐστηρίχθην, & διενοήθην & ἐν γραφῇ ἀφῆκα.
39 * τὰ ἔργα κυρίου πάντα τὰ ἀγαθά, & πᾶσαν χρείαν ἐν καιρῷ αὐτῆς χορηγήσει.
40 * καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοῦτο τούτου πονηρότερον. πρῶτα γὰρ ἐν καιρῷ δοκιμασθήσεται.
41 * καὶ νῦν ἐν πάσῃ καρδίᾳ & στόματι ὑμνήσατε καὶ εὐλογήσατε τὸ ὄνομα κυρίου.

μά.

1 * Ἀσχολία μεγάλη ἔκτισται παντὶ ἀνθρώπῳ, καὶ ζυγὸς βαρὺς ἐπὶ υἱοὺς ἀδάμ. ἀφ' ἡμέρας ἐξόδου ἐκ γαστρὸς μητρὸς αὐτῶν, ἕως ἐπιστροφῆς ἡμέρας εἰς μητέρα πάντων.
2 * διαλογισμοὶ αὐτῶν καὶ φόβον καρδίας, ἐπίνοια προσδοκίας, ἡμέρα τελευτῆς.
3 * ἀπὸ καθημένου ἐπὶ θρόνου δόξης καὶ ἕως ταπεινωμένου, ἐν γῇ & σποδῷ.
4 * ἀπὸ φοροῦντος ὑακίνθινον καὶ στέφανον, καὶ ἕως περιβαλλομένου ὠμόλινον.
5 * θυμὸς & ζῆλος & ταραχὴ καὶ σάλος & φόβος & θανάτου & μίμημα, & ἔρεις, & ἐν καιρῷ ἀναπαύσεως ἐπὶ κοίτης ὕπνος & νυκτὸς ἀλλοιοῖ γνῶσιν αὐτοῦ.
6 * ὀλίγον ὡς οὐδὲν ἐν ἀναπαύσει, καὶ ἀπ' ἐκείνου ἐν ὕπνοις ὡς ἐν ἡμέραις σκοπιᾶς.
7 * τεθορυβημένος ἐν ὁράσει καρδίας αὐτοῦ, ὡς ἐκφυγὼν ἀπὸ προσώπου πολέμου. ἐν καιρῷ σωτηρίας αὐτοῦ ἐξηγέρθη καὶ ἀποθαυμάζων εἰς οὐδενὸς φόβον.
8 * μετὰ πάσης σαρκὸς ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλῶν ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα.

35 Bestiarum dentes & scorpij & serpentes, romphæa vindicans in exterminium impios.

36 * In mandatis eius epulabuntur.

37 * Et super terram in necessitate præparabũtur, & in temporibus suis non præterient verbum.

38 * Propterea ab initio confirmatus sum, & cõsiliatus sum, & cogitaui, & scripta dimisi. Sup. cod.

39 * Omnia opera Domini bona, & omne opus hora sua subministrabit.

40 * Non est dicere: Hoc illo nequius est; omnia enim in tempore suo comprobabuntur.

41 * Et nunc in omni corde & ore collaudate & benedicite nomen Domini.

CAP. XL.

1 A Occupatio magna creata est omnibus hominibus, & iugum graue super filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vsque in diem sepulturæ in matrẽ omnium.

2 * Cogitationes eorum & timores cordis adinuentiones expectationis, & dies finitionis.

3 * A præsidente super sedem glorioſam, vsque ad humilitatum in terram & cinerem,

4 * Ab eo qui vtitur hyacintho, & portat coronã vsque ad eum qui operitur lino crudo.

5 * Furor, zelus, tumultus, fluctuatio, & timor mortis, iracundia perseuerans & contentio, & in tempore refectionis in cubili somnus noctis immutat scientiam eius.

6 * Modicum autem tanquam nihil in requie, & ab eo in somnis quasi in die respectus.

7 * Conturbatus est in visu B cordis sui, tanquam qui euaserit in die belli. in tempore salutis suæ exurrexit, & admirans ad nullum timorem;

8 * Cum omni carne ab homine vsque ad pecus, & super peccatores septuplum.

* Ad hæc mors, sanguis, cõtentio & romphæa, oppressiones, fames, & contritio & flagella: super iniquos creata sunt hæc omnia; & propter illos factus est cataclysmus.

Gen. 7. Inf. 4. b.

* Omnia enim quæ de terra sunt, in terram conuertentur, & aquę omnes in mare cõuertentur. * Omne munus & iniquitas delebitur. * Et fides in seculũ stabit. * Substantiæ iniustorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruũ magnũ in pluuia personabunt. * In aperiendo manus suas lætabitur, sic præuaricatores in consummatione tabescent. * Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos, & radices immundę super cacumen petræ sonant.

* Super omnem aquam viriditas, & ad oram fluminis ante omne fœnum euelletur.

* Gratia sicut paradisus in benedictionibus, & misericordia in seculo permanet.

* Vita sibi sufficientis operarij conculcabitur, & in ea inuenies thesaurũ. * Fili, ædificatio ciuitatis confirmabit nomen, & super hanc mulier immaculata computabitur.

* Vinũ & musica lætificant cor, & super vtraque dilectio sapientiæ.

* Tibiæ & psalterium suauem faciunt melodiam, & super vtraque lingua suauis.

* Gratiam & speciem desiderabit oculus tuus, & super hoc virides sationes.

* Amicus & sodalis in tempore conuenientes, & super vtrosque mulier cum viro.

* Fratres in adiutorium in tempore tribulationis, & D super eos misericordia liberabit. * Aurum & argentum, & constitutio pedum, & super vtrunque consilium beneplacitum.

* Facultates & virtutes exaltant cor, & super hæc timor Domini.

ECCLESIASTIC.

* θάνατος καὶ ἔρις καὶ ῥομφαία, καὶ αἷμα, ἐπαγωγαὶ λιμοῦ καὶ συντέλειαι καὶ μάστιγες. ἐπὶ τοῦτο ἐκτίσθη ταῦτα πάντα, καὶ δι' αὐτοὺς ἐγένετο ὁ κατακλυσμός.

* πάντα ὅσα ἀπὸ γῆς, εἰς γῆν ἀναστρέφει, καὶ ἀπὸ ὑδάτων εἰς θάλασσαν ἀνακάμπτει.

* πᾶν δῶρον καὶ ἀδικία ἐξαλειφθήσεται.

* καὶ πίστις εἰς τὸν αἰῶνα στήσεται. * τὰ χρήματα ἀδίκων ὡς ποταμὸς ξηρανθήσεται, καὶ ὡς βροντὴ μεγάλη ἐν ὑετοῖς ἠχήσει.

* ἐν τῷ ἀνοῖξαι αὐτὸν χεῖρας εὐφρανθήσεται, οὕτως οἱ παραβαίνοντες εἰς συντέλειαν ἐκλείψουσιν.

* ἔγκονα ἀσεβῶν οἱ πληθυνθεῖσι κλάδοι, καὶ ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ' ἀκρογιαίου πέτρας. * ἄχη ἐπὶ παντὸς ὕδατος καὶ χείλους ποταμοῦ καὶ ἐπὶ παντὸς χόρτου ἐκλιμήσει.

* χάρις ὡς παράδεισος εὐλογίας καὶ ἐλεημοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα διαμένει.

* ζωὴ αὐτάρκους ἐργάτου γλυκανθήσεται, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ὁ εὑρίσκων θησαυρός. * τέκνα καὶ οἰκοδομὴ πόλεως στηρίζουσιν ὄνομα.

* οἶνος καὶ μουσικὴ εὐφραίνουσι καρδίαν, ἡ ὑπὲρ ἀμφότερα ἀγάπησις σοφίας.

* αὐλὸς καὶ ψαλτήριον ἡδύνουσι μέλη, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γλῶσσα ἡδεῖα.

* χάριν καὶ κάλλος ἐπιθυμήσει ὀφθαλμός, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα χλόη σπόρου.

* φίλος καὶ ἑταῖρος εἰς καιρὸν ἀπαντῶντες, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γυνὴ μετ' ἀνδρός.

* ἀδελφοὶ καὶ βοήθεια εἰς καιρὸν θλίψεως, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται. * χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐμπήγουσι πόδα, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα βουλὴ ἀνδοκιμεῖται.

* χρήματα καὶ ἰσχὺς αὐξήσουσι καρδίαν, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα φόβος κυρίου.

* *Mors & contentio & romphæa, & sanguis, inductiones famis, & contritionis, & flagelli. In iniquos creata sunt hæc omnia, & propter illos factum est diluuium.*

* *Omnia quæcunque de terra, in terram reuertũtur, & ab aquis in mare deflectunt.* * *Omne munus & iniustitia delebitur.* * *Et fides in seculum stabit.*

* *Opes iniustorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruum magnũ in pluuiis personabunt.*

* *In aperiendo ipsum manus lætabitur, sic præuaricatores in consummationẽ deficient.* * *Posteri impiorum non multiplicabunt ramos, et radices immundæ super præcipitem petram.*

* *Viriditas super omnem aquam & labij fluminis ante omne fœnum euelletur.*

* *Gratia sicut paradisus cum benedictionibus, & misericordia in seculum permanet.* * *Vita sibi sufficientis operarij dulcis erit, & super vtraque qui inuenit thesaurum.* * *Filij & ædificatio ciuitatis firmant nomen.*

* *Vinum & musica lætificant cor; & super vtraq; dilectio sapientiæ.*

* *Tibia & psalteriũ suauem faciunt melodiam, & super vtraque lingua suauis.*

* *Gratiam & pulchritudinem desiderabit oculus, & super vtraque viriditatem seminis.* * *Amicus & sodalis ad tempus occurrentes, & super vtraq; mulier cũ viro.*

* *Fratres & auxilium ad tempus tribulationis, & super vtraque eleemosyna liberabit.* * *Aurum & argentum statuent pedẽ, & super vtraque consilium approbatur.*

* *Diuitiæ & vires exaltabunt cor, & super vtraque timor Domini.*

Non est in timore Domini mindratio, & non est quærere sibi auxilium. Timor Domini sicut paradisus benedictionis, & super omnem gloriam operuit illum. Fili vitam mēdicitatis ne viuas, melius mori quàm mēdicare.

Vir respiciens ad alienā mensam non habet vitam in ratione vitæ, inquinabit animam suam in cibis alienis.

Vir autem sapiens & eruditus custodiet.

In ore impudentis indulcabitur mendicitas, & in ventre eius ignis ardebit.

CAP. XLI.

O Mors quàm amara tui memoria homini pacificè viuenti in his quæ sunt eius. Viro quieto & prospero in omnibus, & adhuc valenti accipere cibum.

O mors bonum tuum iudiciū est homini indigenti, et diminuto viribus. In vltima senecta constituto & occupato de omnibus, & non credenti, & ei qui perdidit expectationem.

Ne timeas iudiciū mortis: memento priorum te & vltimorum, hoc enim iudicium tuæ carni à Domino.

Et quid recusas in beneplacito Altissimi? siue decē, siue centum, siue mille anni.

Non est in inferno redargutio vitæ. Filij abominabiles fiunt, filij peccatorum, & qui conuersantur in vicinijs impiorū. Filiorum peccatorū peribit hæreditas, & cum semine eorum continuè manet improperiū. Patrem impium accusabūt filij, quoniā propter illum erūt in opprobrio. Væ vobis viri impij, qui dereliquistis legem Altissimi. Si enim multiplicati fueritis in perditionem:

Et si nati fueritis, in maledictionem nati eritis: & si mortui fueritis, in maledictionem diuisi eritis.

27 Οὐκ ἔστιν ἐν φόβῳ κυρίου ἐλάττωσις, καὶ οὐκ ἔστι ζητῆσαι ἑαυτῷ βοήθειαν.
28 φόβος κυρίου ὡς παράδεισος εὐλογίας, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν ἐκάλυψεν αὐτόν.
29 τέκνον ζωὴν ἐπαιτήσεως μὴ βιώσῃς, κρεῖσσον ἀποθανεῖν ἢ ἐπαιτεῖν.
30 ἀνὴρ βλέπων εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν οὐκ ἔχει βίον ἐν λογισμῷ ζωῆς, ἀλισγήσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ἐδέσμασιν ἀλλοτρίοις.
31 ἀνὴρ δὲ ἔμπειρος καὶ πεπαιδευμένος φυλάξει. ἐν στόματι ἀναιδοῦς γλυκανθήσεται ἐπαίτησις, καὶ ἐν κοιλίᾳ αὐτοῦ πῦρ καήσεται.

μά.

1 Ὦ θάνατε ὡς πικρὸν σου τὸ μνημόσυνον ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ.
2 ἀνδρὶ ἀπερισπάτῳ καὶ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσι καὶ ἔτι ἰσχύοντι ἐπιδέξασθαι τροφήν.
3 ὦ θάνατε καλὸν σου τὸ κρίμα ἐσὶν ἀνθρώπῳ ἐπιδεομένῳ καὶ ἐλασσουμένῳ ἰσχύϊ.
4 ἐκλογήρῳ καὶ περισπωμένῳ περὶ πάντων, καὶ ἀπειθοῦντι καὶ ἀπολωλεκότι τὴν ὑπομονήν.
5 μὴ φοβοῦ σὸ κρῖμα θανάτου· μνήσθητι τοὺς πρὸ σοῦ καὶ τοὺς ἐπὶ σοί· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ κρῖμα τῇ σαρκὶ παρὰ κυρίου.
6 καὶ τί ἀπαναίνῃ ἐν εὐδοκίᾳ ὑψίστου; εἴτε δέκα, εἴτε ἑκατόν, εἴτε χίλια ἔτη.
7 οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ἔλεγχος ζωῆς.
8 τέκνα βδελυκτὰ γένηται, τέκνα ἁμαρτωλῶν, καὶ συνδιατρεφόμενα παροικίαις ἀσεβῶν.
9 τέκνων ἁμαρτωλῶν ἀπολεῖται κληρονομία, καὶ μετ' αὐτῶν ἐνδελεχίζει ὄνειδος.
10 πατρὶ ἀσεβεῖ μέμψονται τέκνα, ὅτι δι' αὐτὸν ὠνειδίσθησαν.
11 καὶ ὑμῖν οὐαὶ ἄνδρες ἀσεβεῖς, οἵτινες ἐγκατελίπετε νόμον ὑψίστου. ἐὰν δὲ πληθυνθῆτε εἰς ἀπώλειαν.
12 καὶ ἐὰν γεννηθῆτε, εἰς κατάραν γεννηθήσεσθε· καὶ ἐὰν ἀποθάνητε, εἰς κατάραν μερισθήσεσθε.

27 *Non est in timore Domini minoratio, & non est in eo*
28 *inquirere adiutorium. Timor Domini sicut benedictio paradisus, & super omnem gloriam operuerunt illum. Fili,*
29 *in tempore vitæ tuæ ne indigeas, melius est enim mori,*
30 *quàm indigere. Vir respiciens in mensam alienam, non est vita eius in cogitatione victus: alit enim animam suam*
31 *cibis alienis. Vir autem disciplinatus & eruditus custodiet se.*
32 *In ore imprudentis condulcabitur inopia, & in ventre eius ignis ardebit.*

CAP. XLI.

1 *O Mors, quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substātiis suis!*
2 *Viro quieto, & cuius viæ directæ sunt in omnibus, & adhuc valēti accipere cibum.*
3 *O mors, bonum est iudicium tuum homini indigēti, & qui minoratur viribus, de-*
4 *fecto ætate, Et cui de omnibus cura est, & incredibili, qui perdit sapientiam.*
5 *Noli metuere iudicium mortis: memento quæ ante te fuerunt, & quæ superuentura sunt tibi. hoc iudicium à Domino omni carni.*
6 *Et quæ superuenient tibi in beneplacito Altissimi, siue decem, siue centum, siue mille*
7 *anni: Non est enim in inferno accusatio vitæ.*
8 *Filij abominationū fiunt filij peccatorum, & qui conuersantur secus domos impio-*
9 *rum. Filiorum peccatorum perīet hæreditas, & cum semine illorum assiduitas opprobrij.*
10 *De patre impio queruntur filij: quoniam propter illum sunt in opprobrio.*
11 *Væ vobis viri impij, qui dereliquistis legē Domini al-*
12 *tissimi. Et si nati fueritis, in maledictione nascemini: si mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra.*

Sup.40 b

13 * Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertentur: sic C impij à maledicto in perditionem.

14 * Luctus hominum in corpore ipsorum, nomen autem impiorum delebitur.

15 * Curam habe de bono nomine; hoc enim magis permanebit tibi quàm mille thesauri pretiosi & magni.

16 * Bonæ vitæ numerus dierum: boni autem nomen permanebit in æuum.

17 * Disciplinam in pace conseruate filij.

18 * Sapientia enim abscondita, & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque?

Sup.20 a

19 * Melior est homo qui abscondit stultitiam suam, quàm homo qui abscondit sapientiam suam.

20 * Veruntamen in his quæ procedunt de ore meo: non est enim bonum omnem irreuerentiam obseruare, & non omnia omnibus beneplacent in fide.

21 * Erubescite à patre, & à matre de fornicatione, & à præsidente & à potente de mendacio. D

22 * A principe & à iudice de delicto, à synagoga, à plebe de iniquitate.

23 * A socio & amico de iniustitia, & de loco in quo habitas,

24 * De furto: de veritate Dei & testamento, de discubitu in panibus, & offuscatione dati & accepti.

Luc. 14.

25 * A salutantibus de silentio, à respectu mulieris fornicariæ, & ab auersione vultus cognati.

26 * Ne auertas faciem à proximo tuo, & ab auferēdo partem & non restituendo.

27 * Ne respicias mulierē alieni viri, & ne scruteris ancillam eius, neque steteris ad lectum eius.

28 * Caue ab amicis de sermonibus improperij: & cùm dederis, ne improperes.

13 * παντα ὅσα ἐκ γῆς, εἰς γῆν ἀπελδύσεται, ὕτως ἀσεβεῖς εἰς ἀπώλειαν.

14 * πένθος ἀνθρώπων ἐν σώμασιν αὐτῶν, ὄνομα δὲ ἀνθρώπων οὐκ ἀγαθὸν ἐξαλειφθήσεται.

15 * φρόντιζον περὶ ὀνόματος, αὐτὸ γάρ σοι διαμένει, ἢ χίλιοι θησαυροὶ μεγάλοι χρυσίου.

16 * ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνας διαμένει.

17 * παιδείαν ἐν εἰρήνῃ συντηρήσατε τέκνα.

18 * σοφία κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανὴς, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις;

19 * κρείσσων ἄνθρωπος ὁ ἀποκρύπτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ὁ ἀποκρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ.

20 * διγαρουν ἐντραπήσεται ἐπὶ τῷ ῥήματί μου· οὐ γὰρ ἔστι πᾶσαν αἰσχύνην διαφυλάξαι καλόν, καὶ οὐ πάντα τοῖς πᾶσιν ἐν πίστει δέδοκιμάσται.

21 * αἰσχύνεσθε ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς περὶ πορνείας, καὶ ἀπὸ ἡγουμένου καὶ δυνάστου περὶ ψεύδους.

22 * καὶ ἀπὸ κριτοῦ καὶ ἄρχοντος περὶ πλημμελείας, ἀπὸ συναγωγῆς καὶ λαοῦ περὶ ἀνομίας.

23 * ἀπὸ κοινωνοῦ καὶ φίλου περὶ ἀδικίας, καὶ ἀπὸ τοπου οὗ παροικεῖς,

24 * περὶ κλοπῆς· ἀπὸ ἀληθείας θεοῦ καὶ διαθήκης καὶ ἀπὸ πήξεως ἀγκώνος ἐπ' ἄρτοις. ἀπὸ σκοραϊσμοῦ λήψεως καὶ δόσεως,

25 * καὶ ἀπὸ ἀπαζομένου περὶ σιωπῆς· ἀπὸ ὁράσεως γυναικὸς ἑταίρας καὶ ἀπὸ ἀποστροφῆς προσώπου ἀνθρώπου συγγενοῦς.

26 * ἀπὸ ἀφαιρέσεως μερίδος καὶ δόσεως καὶ ἀπὸ καταπόσεως γυναικὸς ὑπανδρου,

27 * ἀπὸ περιεργίας ἢ παιδίσκης, καὶ μὴ ἐπιπήσῃς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτῆς. 28 * ἀπὸ φίλων περὶ λόγων ὀνειδισμοῦ, καὶ μετὰ τὸ δοῦναι, μὴ ὀνείδιζε.

13 * Omnia quæcunque ex terra, in terram reuertentur, sic impij in perditionem.

14 * Luctus hominum in corporibus ipsorum; nomen autē hominum non bonum delebitur.

15 * Curam habe de nomine, illud enim tibi permanet, plus quàm mille thesauri magni auri.

16 * Bonæ vitæ numerus dierum, & bonum nomen in secula permanet.

17 * Disciplinam in pace cōseruate filij.

18 * Sapientia abscondita & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque?

19 * Melior homo qui abscondit stultitiam suam, quàm homo qui abscondit sapientiam suam.

20 * Igitur verebitur in verbo meo. non enim est omnem verecundiam seruare bonū, & nō omnia omnibus in fide approbantur.

21 * Erubescite à patre & matre de fornicationē: & à duce & potente de mendacio.

22 * Et à iudice & principe de delicto, à synagoga & plebe de iniquitate.

23 * A socio & amico de iniustitia; & à loco vbi habitas

24 * De furto. de veritate Dei & testamento, & à fictione cubiti in panibus. à contemptu acceptionis & dationis.

25 * Et à salutante de silentio. ab inspectione mulieris meretricis, & ab auersione vultus hominis nobilis.

26 * Ab ablatione partis & dationis, & ab animaduersione mulieris coniugatæ.

27 * A curiositate & ancilla, & ne steteris ad cubiculum eius.

28 * Ab amico de sermonibus improperij, & postquam dederis, ne improperes.

CAP. XLII.

ET ab iteratione & ser- 1
mone auditus, & reuelatione de sermonibus absconditis. Et eris verecundus verè, & inueniens gratiam in conspectu omnis hominis.

* Ne de his erubescas, & 2
ne accipias personam vt pecces. * De lege Altissimi & 3
testamento, & de iudicio iustificare impium.

* De verbo socij & via- 4
torum & de datione hæreditatis amicorum: * Et dili- 5
gentia stateræ & ponderum. De acquisitione multorum et paucorum. * De differente 6
venditione mercatorum, & de disciplina filiorum multa: & seruo prauo latus sanguinare. * Super mulierem 7
nequam bonum signaculum.

* Et vbi manus multæ 8
claude. Si tradideris, in numero & pondere, & datio & acceptio omnia in scriptura. * De disciplina amẽtis 9
& fatui, et decrepiti litigantis cum iuuenibus: & eris eruditus verax, & approbatus coram omni viuente.

* Filia patri abscondita 10
vigilia, & sollicitudo eius aufert somnum, & in iuuentute eius, ne fortè abutatur flore ætatis; & cùm cohabitauerit, ne fortè odio habeatur. * In virginitate ne- 11
quando polluatur, & in paternis suis grauida fiat: & cum viro existens ne fortè transgrediatur, & cùm cohabitauerit, ne fortè sterilis sit.

* Super filiam inuertibi- 12
lem firma custodiã, nequando faciat te ludibrium inimicis, loquelã in ciuitate & appellationẽ populi, & confundat te in multitudine multorum. * Omni homini ne 13
aspicias in pulchritudine, & in medio mulierum ne commoreris. * De enim vestimen- 14
tis procedit tinea, & à muliere iniquitas mulieris.

μβ.

1 *Καὶ ἀπὸ δευτερώσεως καὶ λόγου ἀκοῆς, καὶ ἀποκαλύψεως περὶ λόγων κρυφίων· καὶ ἔσῃ αἰσχυντηρὸς ἀληθινῶς, καὶ εὑρίσκων χάριν ἐναντι παντὸς ἀνθρώπου.

2 *μὴ περὶ τούτων αἰσχυνθῇς, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον ἐν ἁμαρτάνειν.

3 *περὶ νόμου ὑψίστου καὶ διαθήκης, καὶ περὶ κρίματος δικαιῶσαι τὸν ἀσεβῆ.

4 *περὶ λόγου κοινωνοῦ καὶ ὁδοιπόρων καὶ περὶ δόσεως κληρονομίας ἑταίρων·

5 *καὶ ἀκριβείας ζυγοῦ καὶ σταθμοῦ· περὶ κτήσεως πολλῶν καὶ ὀλίγων.

6 *περὶ διαφόρου πράσεως ἐμπόρων, καὶ περὶ παιδείας τέκνων πολλῆς· καὶ οἰκέτῃ πονηρῷ πλευρὰν αἱμάξαι.

7 *Ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾷ καλὸν σφραγίς·

8 *καὶ ὅπου χεῖρες πολλαὶ κλεῖσον. ἐὰν δῷς δοτὸν, ἐν ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ, καὶ δόσις καὶ λῆψις πάντα ἐν γραφῇ.

9 *περὶ παιδείας ἀνοήτου καὶ μωροῦ καὶ ἐκτετηκότος γερόντων νέος· καὶ ἔσῃ πεπαιδευμένος καὶ ἀληθινός, καὶ δεδοκιμασμένος ἐναντι πάντων ζώντων.

10 *θυγάτηρ πατρὶ ἀπόκρυφος ἀγρυπνία, καὶ ἡ μέριμνα αὐτῆς ἀφυσᾷ ὕπνον, καὶ ἐν νεότητι αὐτῆς μήποτε παρακμάσῃ καὶ συνοικήσασα μήποτε μισηθῇ.

11 *ἐν παρθενίᾳ μήποτε βεβηλωθῇ, καὶ ἐν τοῖς πατρικοῖς αὐτῆς ἔγκυος γένηται· καὶ μὴ ἀνδρὸς ἔσα μήπολε παραβῇ καὶ συνοικήσασα μήποτε στειρωθῇ.

12 *Ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ στερέωσον φυλακήν, μήπολε ποιήσῃ σε ἐπίχαρμα τοῖς ἐχθροῖς, λαλιὰν ἐν πόλει καὶ ἔκκλητον λαοῦ, καὶ καταισχύνῃ σε ἐν πλήθει πολλῶν.

13 *παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔμβλεπε ἐν κάλλει, καὶ ἐν μέσῳ γυναικῶν μὴ συνέδρευε. 14 *ἀπὸ γὰρ ἱματίων ἐκπορεύεται σής, καὶ ἀπὸ γυναικὸς πονηρία γυναικός.

CAP. XLII.

NOn duplices sermonẽ au- 1
A ditus, de reuelatione sermonis abscõditi, & eris verè sine confusione, & inueniens gratiam in cõspectu omnium 2
hominũ. * Ne pro his omnibus confundaris, & ne accipias personam vt delinquas.

3 * De lege Altissimi & testamento, & de iudicio iustificare impium. 4 * De verbo sociorum & viatorum, & de datione hæreditatis amicorum.

5 * De æqualitate staterę & ponderum, de acquisitione multorum & paucorum,

6 * Et de corruptione emptionis & negociatorũ, & de multa disciplina filiorum, & seruo pessimo latus sanguinare.

7 * Super mulierem nequam 8
bonum est signum: * Vbi manus multæ sunt, claude. &
B quodcunque trades, numera & appende, datum verò & acceptum omne describe.

9 * De disciplina insensati & fatui, & de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus, & eris eruditus in omnibus, & probabilis in conspectum omnium virorum.

10 * Filia patris abscondita est: vigilia & solicitudo eius aufert somnum, ne fortè in adolescentia sua adultera efficiatur, & cum viro commorata odi- 11
bilis fiat: * Ne quando polluatur in virginitate sua, & in paternis suis grauida inueniatur, ne fortè cum viro cõmorata transgrediatur, aut certè sterilis efficiatur.

12 * Super filiam luxuriosam confirma custodiam, ne quando faciat te in opprobriũ venire inimicis, à detractione in ciuitate, & obiectione plebis,
C & confundat te in multitudi- 13
ne populi. * Omni homini noli attendere in specie, & in medio mulierũ noli commo- 14
rari. * De vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri.

Sap. 26 b

15 * Melior est enim iniquitas viri, quàm benefaciens mulier, & mulier confundens in opprobrium. 16 * Memor ero igitur operũ Domini, & quæ vidi annunciabo in sermonibus Domini opera eius. 17 * Sol illuminans per omnia respexit, & gloria Domini plenum est opus eius. 18 * Nónne Dominus fecit Sanctos enarrare omnia mirabilia sua, quę confirmauit Dominus omnipotens stabilis in gloria sua?

19 * Abyssum & cor hominum inuestigauit, & in astutia eorum excogitauit. 20 * Cognouit enim Dñs omnẽ scientiam, & inspexit in signum eius, annuncians quæ præterierunt, & quæ superuentura sunt, reuelans vestigia occultorum.

21 * Non præterit illum omnis cogitatus, & non abscondit se ab eo vllus sermo.

22 * Magnalia sapientiæ suæ decorauit, quæ est ante seculũ & vsque in seculum: 23 * Neq; adiectũ est, neque minuetur, & non eget alicuius consilio.

24 * Quàm desiderabilia omnia opera eius, & tanquã scintilla quæ est considerate.

25 * Omnia hæc viuunt & manent in seculũ, & in omni necessitate omnia obaudiunt ei.

26 * Omnia duplicia, vnum cõtra vnum, & non fecit quicquam deesse. 27 * Vniuscuiusq; conseruabit bona: & quis satiabitur videns gloriam eius?

CAP. XLIII.

1 ALtitudinis firmamentũ, pulchritudo eius, species cæli in visiõne gloriæ.

2 * Sol in aspectu annuncians in exitu, vas admirabile opus Excelsi. 3 * In meridiano exurit terram, & in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere? fornacẽ custodiens in operibus ardoris?

4 * Tripliciter Sol exurens, montes radios igneos exufflans: & refulgens radiis suis obcæcat oculos.

15 * κρείσσων πονηρία ἀνδρὸς ἢ ἀγαθοποιὸς γυνή. γυνὴ καταισχύνουσα εἰς ὀνειδισμόν.

16 * μνησθήσομαι δὴ τὰ ἔργα κυρίου, καὶ ἃ ἑώρακα ἐκδιηγήσομαι. ἐν λόγοις κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ.

17 * καὶ ἥλιος φωτίζων κατὰ πάντα ἐπέβλεψε, καὶ τῆς δόξης κυρίου πλήρες τὸ ἔργον αὐτοῦ. 18 * οὐκ ἐνεποίησε τοῖς ἁγίοις κυρίου, ἐκδιηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ· ἐστερέωσε κύριος παντοκράτωρ, σπερισχθῆναι ἐν δόξῃ αὐτοῦ τὸ πᾶν.

19 * ἄβυσσον καὶ καρδίαν ἐξίχνιασε, καὶ ἐν πανουργεύμασιν αὐτῶν διενοήθη. 20 * ἔγνω γὰρ ὁ ὕψιστος πᾶσαν εἴδησιν, καὶ ἐνέβλεψεν εἰς σημεῖα αἰῶνος. ἀπαγγέλων τὰ παρεληλυθότα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ ἀποκαλύπτων ἴχνη ἀποκρύφων.

21 * οὐ παρῆλθεν αὐτὸν πᾶν διανόημα· οὐκ ἐκρύβη ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ εἷς λόγος. 22 * τὰ μεγαλεῖα τῆς σοφίας αὐτοῦ ἐκόσμησεν· ὅς ἐστι πρὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

23 * οὔτε προστεθῆναι οὔτε ἠλαττώθη· καὶ οὐ προσεδεήθη οὐδενὸς συμβούλου. 24 * ὡς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπιθυμητά, καὶ ἕως σπινθῆρός ἐστι θεωρῆσαι.

25 * πάντα ταῦτα ζῇ καὶ μένει εἰς τὸν αἰῶνα ἐν πάσαις χρείαις, καὶ πάντα ὑπακούει. 26 * πάντα διπλᾶ κατέναντι θεοῦ ἑνός, καὶ οὐκ ἐποίησεν οὐδὲν ἐλλεῖπον.

27 * ἐν υἱοῦ ἑνὸς ἐστερέωσε τὰ ἀγαθά, καὶ τίς πλησθήσεται ὁρῶν δόξαν θεοῦ;

μγ'.

1 * Γαυεῖαμα ὕψους στερέωμα καθαριότητος, εἶδος οὐρανοῦ ἐν ὁράματι δόξης. 2 * ἥλιος ἐν ὀπτασίᾳ διαγγέλων ἐν ἐνδόξῳ, σκεῦος θαυμαστὸν ἔργον ὑψίστου. 3 * ἐν μεσημβρίᾳ αὐτοῦ ἀναξηραίνει χώραν, καὶ ἐναντίον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; κάμινον φυσῶν ἐν ἔργοις καύματος. 4 * τριπλάσιον ἥλιος ἐκκαίων ὄρη. ἀτμίδας πυρώδεις ἐκφυσῶν, καὶ ἐκλάμπων ἀκτῖνας ἀμαυροῖ ὀφθαλμούς.

15 * *Melior iniquitas viri, quàm benefaciens mulier: mulier confundens in opprobrium.* 16 * *Memor ero igitur operum Domini, & quæ vidi, enarrabo. in sermonibus Domini opera eius.* 17 * *Et Sol illuminans in omnibus inspexit, & gloria Domini plenũ opus eius.* 18 * *Non induxit sanctos Domini, vt enarrarẽt omnia mirabilia sua. firmauit Dominus omnipotens, vt firmaretur in gloria sua vniuersum.* 19 * *Abyssum & cor inuestigauit, & in astutiis eorũ excogitauit.* 20 * *Cognouit enim Altissimus omnem cognitionem, & inspexit in signa seculi. Annũcians præterita & futura, & reuelans vestigia occultorum.*

21 * *Non præterijt illum omnis cogitatus. non absconsus est ab illo, neque vllus sermo.* 22 * *Magnalia per sapientiam suam decorauit. qui est ante seculum & in seculum:* 23 * *Neque additus est, neque diminutus est. & non indiguit alicuius consiliarij:* 24 * *Quia omnia opera eius desiderabilia, & vsque ad scintillam est contemplari.* 25 * *Omnia hæc viuunt & manent in seculũ in omnibus necessitatibus, & omnia obediunt.* 26 * *Omnia duplicia vnum contra vnum, & non fecit quicquam defectuosum.* 27 * *Vnum vnius firmauit bona, & quis satiabitur videns gloriã Dei?* CAP. XLIII.

1 * *SVperbia altitudinis firmamentum munditiæ: species* 2 *cæli in visione gloriæ.* * *Sol in aspectu annuncians in glorioso, vas admirabile opus Altissimi.* 3 * *In meridie eius arefacit regionem, & in conspectu ardoris eius quis sustinebit? fornacẽ insufflans in operibus* 4 *ardoris.* * *Tripliciter Sol exurens montes: vapores igneos exufflans, & refulgẽs radiis, obfuscat oculos.*

* *Magnus Dominus qui* 5
fecit illum, & in sermonibus eius cessare fecit iter. * *Et* 6
Lunam fecit in statũ ad tempus suum. demonstrationem temporum, & signum seculi.

* *Et à Luna signum festi-* 7
uitatis : luminare quod minuitur in consummatione.

* *Mensis secundùm nomẽ* 8
eius est : crescens mirificauit mutatione. * *Vas castrorum* 9
in altitudine, in firmamento cæli resplendens.

* *Species cæli gloria stella-* 10
rum, ornatus illuminans in Altissimis Domini.

* *In sermonibus sancti* 11
sistent condemnationem, & non accendentur in custodia sua. * *Vide arcũ & benedic* 12
eum qui fecit illũ, valde speciosum in splẽdore suo. * *Gy-* 13
rauit cælũ in circuitione gloriæ: manus Altissimi extẽderunt illũ. * *Imperio suo ces-* 14
sare fecit niuem, & accelerat coruscationes iudicij sui.

* *Propterea aperti sunt* 15
thesauri, & euolauerũt nubes sicut volatilia. * *In ma-* 16
gnitudine sua fortificauit nubes, & confracti sunt lapides grandinis.

* *Vox tonitrui eius dole-* 18
re fecit terram, & in aspectu eius commouebuntur montes. In voluntate eius flabit Notus, & tempestas Boreæ & conuersio spiritus.

* *Sicut aues volantes di-* 19
spergit niuem, & sicut locusta destruens descensus eius.

* *Pulchritudinem cando-* 20
ris eius admirabitur oculus, & super imbrem eius expauescet cor.

* *Et glaciem sicut salem* 21
super terram effundit, & congelata fiunt sudium cacumina.

* *Frigidus ventus Aqui-* 22
lo flabit, & gelabitur gelu ab aqua, super omnem congregationem aquæ quiescet, & tanquã loricam induet aquã.

* μέγας κύριος ὁ ποιήσας αὐτόν, 5
καὶ ἐν λόγοις αὐτοῦ κατέπαυσε πορείαν. * Ⓒ σελεύκῳ ἐποίησε εἰς σάσιν εἰς καιρὸν αὐτῆς· διάδηξιν χρόνων, Ⓒ σημεῖον αἰῶνος. * καὶ ἀπὸ 6 7
σελεύκης σημεῖον ἑορτῆς· φωστὴρ μειούμενος ἐπὶ συντελείας.

* μεὶς κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστιν. 8
αὐξανόμενος ἐθαυμάσωσεν ἀλλοιώσει. * σκεῦος παρεμβολῶν ἐν 9
ὕψει, ἐν στερεώματι οὐρανοῦ ἐκλάμπων.

* κάλλος οὐρανοῦ δόξα ἄστρων, 10
κόσμος φωτίζων ἐν ὑψίστοις κυρίου.

* ἐν λόγοις ἁγίου στήσονται κατά- 11
κριμα, Ⓒ οὐ μὴ ἐκκαυθῶσιν ἐν φυλακῇ αὐτῶν.

* ἴδε τόξον, καὶ εὐλόγησον τὸν 12
ποιήσαντα αὐτό, σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι αὐτοῦ.

* ἐγύρωσεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει 13
δόξης· χεῖρες ὑψίστου ἐλάκυσαν αὐτόν.

* προστάγματι αὐτοῦ κατέπαυ- 14
σε χιόνα, Ⓒ ταχινὸν ἀστραπὰς κρίματος αὐτοῦ. * διὰ τοῦτο ἠνεῴχ- 15
θησαν θησαυροί, καὶ ἐξέπτησαν νεφέλαι ὡς πετειναί.

* ἐν μεγαλείῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν νε- 16
φέλας, Ⓒ διεθρύβησαν λίθοι χαλάζης.

* φωνὴ βροντῆς αὐτοῦ ὠδίνησε 18
γῆν, Ⓒ ἐν ὀπτασίᾳ αὐτοῦ σαλεύσεται ὄρη. ἐν θελήματι αὐτοῦ πνεύσεται νότος, Ⓒ καταιγὶς βορέας καὶ συστροφὴ πνεύματος.

* ὡς πετηνὰ καταπάλματα πάσ- 19
σει χιόνα, καὶ ὡς ἀκρὶς καταλύουσα ἡ κατάβασις αὐτῆς.

* κάλλος λευκότητος αὐτῆς ἐκ- 20
θαυμάσει ὀφθαλμός, καὶ ἐπὶ τῷ ὄμβρῳ αὐτοῦ ἐκστήσεται καρδία.

* καὶ πάχνην ὡς ἅλας ἐπὶ γῆν 21
χέει, καὶ παγεῖσα γίνεται σκόλοπων ἄκρα.

* πνεῦμα βορέας πνεύ- 22
σεται, καὶ παγήσεται κρύσταλλος ἀφ' ὕδατος, ἐπὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος καταλύσει, Ⓒ ὡς θώρακα ἐνδύσεται τὸ ὕδωρ.

5 * Magnus Dominus qui fecit illũ, & in sermonibus eius festinauit iter.

6 * Et Luna in omnibus in tempore suo, ostensio temporis, & signum æui.

7 * A Luna signum diei festi, luminare quod minuitur in consummatione.

8 * Mensis secundum nomen eius est crescens mirabiliter in consummationem.

9 * Vas castrorum in excelsis,
B in firmamento cæli respondẽs gloriosè.

10 * Species cæli, gloria stellarum, mundum illuminas in excelsis Dominus.

11 * In verbis sancti stabunt ad iudicium, & non deficient in vigiliis suis.

12 * Vide arcum, & benedic eum qui fecit illũ : valde speciosus est in splendore suo.

13 * Gyrauit cælum in circuitu gloriæ suæ, manus Excelsi aperuerunt illum.

14 * Imperio suo accelerauit niuẽ, & accelerat coruscationes emittere iudicij sui.

15 * Propterea aperti sunt thesauri, & euolauerunt nebulæ
16 sicut aues. * In magnitudine sua posuit nubes, & confracti sunt lapides grandinis.

17 * In cõspectu eius commouebuntur montes, & in volũtate eius aspirauit Notus.

18 * Vox tonitrui eius verberauit terram, tempestas Aquilonis, & congregatio spiritus.

19 * Et sicut auis deponens ad sedendum aspergit niuem, &
C sicut locusta demergens descensus eius.

20 * Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus, & super imbrẽ eius expauescit cor.

21 * Gelu sicut salem effundet super terrã; & dũ gelauerit, fiet tanquam cacumina tribuli.

22 * Frigidus ventus Aquilo flauit, & gelauit crystallus ab aqua : super omnem congregationẽ aquarũ requiescet, & sicut lorica induet se aquis.

* Et deuorabit mõtes, & exuret desertũ, & extinguet viride sicut ignem. * Medicina omniũ in festinatione nebulæ, & ros obuians ab ardore veniẽti, humilẽ efficiet eũ. * In sermone eius siluit vẽtus, & cogitatione sua placauit abyssum, & plantauit illum Dñs Iesus.

* Qui nauigat mare, enarrat pericula eius: & audientes auribus nostris, admirabimur.

* Illic præclara opera & mirabilia, varia bestiarũ genera, & omniũ pecorũ, & creatura beluarũ. * Propter ipsum cõfirmatus est itineris finis, & in sermone eius composita sunt omnia. * Multa dicimus, & deficimus verbis; consummatio aũt sermonũ ipse est. * In omnibus gloriãtes, ad quid valebimus? ipse enim omnipotens super omnia opera sua. * Terribilis Dñs & magnus vehemẽter, & mirabilis potẽtia ipsius.

Psal.95. * Glorificãtes Dñm quantũcũq; potueritis, supualebit adhuc, & admirabilis magnificẽtia eius. * Benedicẽtes Dñm, exaltate illũ quãtũ potestis, maior enim est omni laude. * Exaltãtes eũ, replemini virtute. * Ne laboretis, nõ enim cõprehẽdetis: quis videbit eũ, & enarrabit? & qs magnificabit eũ sicut est ab initio? * Multa absc̃odita sunt maiora his: pauca enim vidimꝰ operũ eiꝰ. * Omnia aũt Dñs fecit, & piè agentibus dedit sapientiam. CAP. XLIIII.

LAudemus viros glorioſos, & parẽtes nostros in generatione sua. * Multã gloriam fecit Dominus magnificentia sua à seculo. * Dominantes in potestatibus suis, homines magni virtute, & prudentia sua prẽditi, nunciantes in prophetis dignitatem prophetarum.

* Et imperantes in præsenti populo, & virtute prudentiæ populis sanctissima verba.

* In pueritia suã requirentes modos musicos, & narrantes carmina Scripturarum.

* καταφάγεται ὄρη καὶ ἔρημον ἐνκαύσει, καὶ ἀποσβέσει χλόην ὡς πῦρ.

* ἴασις πάντων ἡ ταχυδρομία, ὁμίχλη δὲ ἔρχεται ἀπαντῶσα ἀπὸ καύσωνος καὶ ἱλαρώσει.

* λογισμῷ αὐτοῦ ἐκόπασεν ἄβυσσος, καὶ ἐφύτευσεν ἐν αὐτῇ νήσους.

* Οἱ πλέοντες τὴν θάλασσαν διηγοῦνται τὸν κίνδυνον αὐτῆς, καὶ ἀκοαῖς ὠτίων ἡμῶν θαυμάζομεν.

* καὶ ἐκεῖ τὰ ἀδόξαστα καὶ θαυμάσια ἔργα· ποικιλία πάντων ζώων, καὶ κῆτη.

* καὶ δι' αὐτοῦ εὐοδοῖ ὁ ἄγγελος αὐτοῦ, καὶ ἐν λόγῳ αὐτοῦ συγκεῖται τὰ πάντα.

* πολλὰ ἐροῦμεν καὶ οὐ μὴ ἐφικώμεθα καὶ συντέλειαν λόγων αὐτός ἐστι τὸ πᾶν. * δοξάζοντες ποῦ ἰσχύσωμεν· αὐτὸς γὰρ μέγας ὑπὲρ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

* φοβερὸς κύριος καὶ μέγας σφόδρα καὶ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.

* δοξάζοντες κύριον ὑψώσατε, καθόσον δύνασθε, ὑπερέξει γὰρ καὶ ἔτι. * καὶ ὑψοῦντες αὐτὸν πληθύνατε ἐν ἰσχύϊ. * μὴ κοπιᾶτε, οὐ γὰρ μὴ ἐφίκησθε. τίς ἑώρακεν αὐτόν, καὶ διηγήσεται; καὶ τίς μεγαλυνεῖ αὐτὸν καθὼς ἐστι;

* πολλὰ ἀπόκρυφά ἐστι μείζονα τούτων, ὀλίγα ἑωράκαμεν τῶν ἔργων αὐτοῦ. * πάντα γὰρ ἐποίησεν ὁ κύριος, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.

μολ'.

* Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδόξους καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει.

* πολλὴν δόξαν ἔκλασεν ὁ κύριος ἐν αὐτοῖς τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ ἀπ' αἰῶνος. * κυριεύοντες ἐν ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, καὶ ἄνδρες ὀνομαστοὶ ἐν δυνάμει· βάλλοντες ἐν συνέσει αὐτῶν ἀπαγγελκότες ἐν προφητείαις. * ἡγούμενοι λαοῦ ἐν διαβουλίοις, καὶ ἐν συνέσει γραμματείας λαοῦ. * σοφοὶ λόγοι ἐν παιδείᾳ αὐτῶν ἐκζητοῦντες μέλη μουσικῶν καὶ διηγούμενοι ἔπη ἐγγράφων.

* *Deuorabit montes & desertum incendet, & extinguet viriditatem sicut ignem.* * *Medicina omnium in festinatione, nebulæ ros occurrens ab ardore letificabit.* * *In sermone eius quieuit abyssus, & plantauit in ea insulas.* * *Qui nauigant mare, enarrãt periculũ eius, & auditionibus aurium nostrarum admiramur.* * *Et illic inopinata & mirabilia opera, varietas omnis animalis, discretio belluarum.* * *Et propter ipsum prosperatur angelus eius, & in sermone eius cõposita sunt omnia.* * *Multa dicemus & non assequemur & consummationem sermonum ipse est in omnibus.* * *Gloriantes vbi valebimus: ipse enim magnus vltra omnia opera sua.* * *Terribilis Dominus & magnus vehementer, & mirabilis potentia ipsius.* * *Glorificantes Dominum exaltate, quantum potestis, excedet enim & amplius.* * *Et exaltantes eum multiplicate in viribus.* * *Ne laboretis, non enim assequemini. quis vidit illũ, et enarrabit? & quis magnificabit eum sicut est?* * *Multa absc̃odita sunt maiora his, pauca vidimus operum eius.* * *Omnia enim fecit Dñs, & pijs dedit sapientiam.*

CAP. XLIIII.

* *LAudemus iam viros glorioſos, & patres nostros generatione.* * *Multã gloriã creauit Dñs in eis magnificentia sua à seculo.* * *Dominantes in regnis suis, & viri nominandi in potentia consiliantes in intellectu suo, qui annũciauerunt in prophetijs.* * *Duces populi in consilijs, & in intellectu literaturæ populi.* * *Sapientes sermones in disciplina eorum requirẽtes mẽlodias musicorum, & enarrantes carmina scripta.*

* *Viri diuites ſubminiſtrati in fortitudine, pacificè agẽtes in habitationibus ſuis.*
* *Omnes hi in generationibus gloriam adepti ſunt, et in diebus ſuis gloriationem.*
* *Sunt eorũ qui reliquerunt nomen vt enarrarentur laudes.* * *Et ſunt, quorum non eſt memoria, & perierunt quaſi qui non fuerunt, & nati ſunt quaſi non nati, & filij eorum poſt eos.*
* *Sed hi viri miſericordiæ, quorũ iuſtitiæ eorũ non ſunt obliuioni traditæ.* * *Cũ ſemine eorũ permanet bona hæreditas nepotes eorũ in teſtamẽtis.* * *In teſtamẽtis eſt ſemen eorum, & filij eorũ poſt eos.*
* *Vſque in ſeculum manet ſemen eorum, & gloria eorũ non delebitur.* * *Corpora eorum in pace ſepulta ſunt, & nomen eorum viuit in generationem & generationẽ.*
* *Sapientiam ipſorum narrabunt populi, & laudem eorum enunciat eccleſia.*
* *Enoch bene placuit Domino Deo, & tranſlatus eſt exemplum pœnitentiæ generationibus.* * *Noe inuentus eſt perfectus, iuſtus, in tempore iræ factus eſt reconciliatio.* * *Ideo factum eſt diluuium;* * *Et teſtamenta ſeculi ſtatuta ſunt apud illum: ne deleretur diluuio omnis caro.* * *Abraã magnus pater multitudinis gentium, et non eſt inuẽtus ſimilis in gloria eius, qui conſeruauit legem Altiſſimi, & fuit in teſtamento cum illo.* * *In carne eius ſtatuit teſtamentum, & in tentatione inuentus eſt fidelis.* * *Ideo in iuramẽto ſtatuit illi, benedicere gentes in ſemine eius.* * *Multiplicare illum quaſi puluerẽ terræ, & hæreditare illos à mari vſq; ad mare, & à flumine vſque ad extremum terræ.*
* *Et in Iſaac ſtatuit ſic propter Abraam patrẽ eius.*

6 * ἄνδρες πλούσιοι κεχορηγημένοι ἐν ἰσχύϊ, εἰρηνεύοντες ἐν κατοικίαις αὐτῶν. 7 * πάντες οὗτοι ἐν γενεαῖς ἐδοξάσθησαν, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν καύχημα. 8 * εἰσὶν αὐτῶν οἱ κατέλιπον ὄνομα ἐκδιηγήσασθαι ἐπαίνους. 9 * καὶ εἰσὶν, ὧν οὐκ ἔστι μνημόσυνον καὶ ἀπώλοντο ὡς οὐκ ὑπάρχοντες, καὶ ἐγένοντο ὡς οὐγεγονότες, καὶ τὰ 10 τέκνα αὐτῶν μετ' αὐτούς. * ἀλλ' οὗτοι ἄνδρες ἐλέους, ὧν αἱ δικαιοσύναι αὐτῶν οὐκ ἐπελήσθησαν. 11 * μετὰ σπέρματος αὐτῶν διαμένει ἀγαθὴ κληρονομία ἔγγονα αὐτῶν ἐν ταῖς διαθήκαις. 12 * ἐν διαθήκαις ἔστι τὸ σπέρμα αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετ' αὐτούς. 13 * ἕως αἰῶνος μένει σπέρμα αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσε- 14 ται. * τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γε- 15 νεὰς καὶ γενεάς. * σοφίαν αὐτῶν διηγήσονται λαοί, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτῶν ἐξαγγέλλει ἐκκλησία. 16 * ἐνὼχ εὐηρέστησε κυρίῳ θεῷ, καὶ μετετέθη ὑπόδειγμα μετανοίας 17 ταῖς γενεαῖς. * νῶε εὑρέθη τέλειος, δίκαιος, ἐν καιρῷ ὀργῆς ἐγένετο διαλλαγμα. 18 * διὰ τοῦτο ἐγένετο ὁ κατακλυσμός. 19 * καὶ διαθῆκαι αἰῶνος ἐστάθησαν πρὸς αὐτόν· ἵνα μὴ ἐξαλειφθῇ κατακλυσμῷ πᾶσα σάρξ. 20 * ἀβραὰμ μέγας πατὴρ πλήθους ἐθνῶν, καὶ οὐκ εὑρέθη ὅμοιος ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, ὃς συνετήρησε νόμον ὑψίστου καὶ ἐγένετο ἐν διαθήκῃ μετ' αὐτοῦ. 21 * ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησε διαθήκην, καὶ ἐν πειρασμῷ εὑρέθη πιστός. 22 * διὰ τοῦτο ἐν ὅρκῳ ἔστησεν αὐτῷ, εὐλογεῖν ἔθνη ἐν σπέρματι αὐτοῦ. 23 * πληθύναι αὐτὸν ὡς χοῦν τῆς γῆς, καὶ καταληρονομῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως ἄκρου τῆς γῆς. 24 * καὶ ἐν τῷ ἰσαὰκ ἔστησεν οὕτως διὰ ἀβραὰμ τὸν πατέρα αὐτοῦ.

6 * Homines diuites in virtute pulchritudinis ſtudium habẽtes pacificantes in domibus 7 ſuis. * Omnes iſti in generationib⁹ gẽtis ſuæ gloriã adepti B ſunt, & in diebus ſuis habẽtur 8 in laudibus. * Qui de illis nati ſunt, reliquerunt nomẽ narrãdi laudes eorũ. * Et ſunt quorum non eſt memoria: perierunt quaſi qui non fuerint, & nati ſunt quaſi nõ nati, & filij 10 eorũ cum ipſis. * Sed illi viri miſericordiæ ſunt, quorũ pie- 11 tates nõ defuerunt. * Cum ſemine eorum permanẽt bona, hęreditas ſancta nepotes eorũ. 12 * Et in teſtamẽtis ſtetit ſemẽ eorũ, & filij eorũ propter illos vſque in æternum manent. 13 * Semen eorum & gloria eoC rum non derelinquetur. 14 * Corpora eorum in pace ſepulta ſunt, & nomen eorũ viuet in generationẽ & generationem. 15 * Sapientiam ipſorũ narrent populi, & laudẽ ipſorum nunciet Eccleſia. 16 * Enoch placuit Deo, & tranſlatus eſt in Paradiſum, vt det gentibus 17 ſapientiam. * Noë inuentus eſt perfectus iuſtus, & in tẽpore iracundiæ factus eſt recon- 18 ciliatio. * Ideo dimiſſum eſt reliquum terræ, cùm factũ eſt 19 diluuium. * Teſtamenta ſecuD li poſita ſunt apud illũ; ne deleri poſſit diluuio omnis caro. 20 * Abraam magn⁹ pater multitudinis gentium, & non eſt inuentus ſimilis illi in gloria. qui cõſeruauit legem Excelſi, & fuit in teſtamento cum illo. 21 * In carne eius ſtare fecit teſtamentum, & in tentatione 22 inuentus eſt fidelis. * Ideo iureiurando dedit illi gloriam in gente ſua, creſcere illum quaſi terræ cumulum. 23 * Et vt ſtellas exaltare ſemen eius, & hæreditare illos à mari vſque ad mare, & à flumine vſque ad terminos 24 terræ. * Et Iſaac eodem modo fecit propter Abraam patrem eius.

Sup. 39 b Gen. 5. c Heb. 11 b
Gen. 6. b Heb. 11 b
Gen. 17 a
Gen. 22 c Heb. 11 a

* Benedictionem omnium gentiũ dedit illi Dominus, & testamentum suum confirmauit super caput Iacob. 26

* Agnouit eum in benedictionibus suis, & dedit illi hereditatem, & diuisit illi partẽ in tribubus duodecim. 26

* Et conseruauit illi homines misericordiæ, inuenientes gratiã in oculis omnis carnis. 27

CAP. XLV.

Exo. 11 a DIlectus Deo & hominibus Moyses, cuius memoria in benedictione est. 1 A

* Similem illum fecit in gloria Sanctorum, & magnificauit eũm in timore inimicorum, & in verbis suis monstra placauit. 2

* Glorificauit illum in conspectu regum, & iussit illi coram populo suo, & ostendit illi gloriam suam. 3

* In fide & lenitate ipsius sanctum fecit illum, & elegit eum ex omni carne. 4

* Audiuit enim eum & vocem ipsius, & induxit illum in nubem. 5

* Et dedit illi cor ad præceptã, & legem vitæ & disciplinæ docere Iacob testamentum suum, & iudicia sua Israel. 6

* Excelsum fecit Aaron fratrem suum, & similem sibi de tribu Leui. 7

* Statuit ei testamentum æternum, & dedit illi sacerdotium gentis, & beatificauit illum in gloria. 8

* Et circumcinxit eum zona iustitiæ, & induit eum stola gloriæ, & coronauit eum in vasis virtutis. 9 B

* Circum pedes & femoralia, & humerale posuit ei. 10

Exo. 28. f * Et cinxit illum tintinabulis aureis plurimis in gyro, dare sonitum in incessu suo, auditum facere sonitum in templo in memoriam filiis gentis suæ. 11

* Stolam sanctam auro & hyacintho, & purpura, opus textile, viri sapientis iudicio & veritate præditi. 12

* εὐλογίαν πάντων ἀνθρώπων καὶ διαθήκην, καὶ κατέπαυσεν ἐπὶ κεφαλὴν ἰακώβ. 25

* ἐπέγνω αὐτὸν ἐν εὐλογίαις αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν, καὶ διέστειλε μεριδα & αὐτὸ ἐν φυλαῖς αἷς ἐμέρισε δώδεκα. 26

* καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ ἄνδρα ἐλέους εὑρίσκοντα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς πάσης σαρκός. 27

μέ.

* Ηγαπημένον ὑπὸ θεοῦ & ἀνθρώπων μωσῆν, οὗ τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις. 1

* ὡμοίωσεν αὐτὸν δόξῃ ἁγίων καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐν φόβοις ἐχθρῶν, ἐν λογίοις αὐτοῦ σημεῖα κατέπαυσε. 2

* καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον βασιλέων. ἐνετείλατο αὐτῷ κατὰ λαὸν αὐτοῦ & ἔδειξεν αὐτῷ τὴν δόξης αὐτοῦ. 3

* ἐν πίστει καὶ πραότητι αὐτοῦ ἡγίασεν αὐτόν. ἐξελέξατο αὐτὸν ἐκ πάσης σαρκός. 4

* ἠκούτισεν αὐτὸν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, & εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν γνόφον. 5

* καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ πρόσωπον ἐντολάς, νόμον ζωῆς & ἐπιστήμης. ἐδίδαξε τὸν ἰακὼβ διαθήκην, & κρίματα αὐτοῦ τὸν ἰσραήλ. 6

* ἀαρὼν ἀνύψωσεν ἅγιον ὅμοιον αὐτῷ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ φυλῆς λευί. 7

* ἔστησεν αὐτῷ διαθήκην αἰῶνος, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ· ἐμακάρισεν αὐτὸν ἐν εὐκοσμίᾳ. 8

* καὶ περιέζωσεν αὐτὸν περισσολὴν δόξης· ἐνέδυσεν αὐτὸν στολὴν καυχήματος, καὶ ἐστερέωσεν αὐτὸν ἐν σκεύεσιν ἰσχύος. 9

* περισκελῆ & ποδήρη καὶ ἐπωμίδα· * καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὸν ῥοΐσκους· χρυσοῦς κώδωσι πλείοσι κυκλόθεν, ἠχῆσαι φωνὴν ἐν βήμασιν αὐτοῦ· ἀκουστὸν ποιῆσαι ἦχον ἐν ναῷ, & εἰς μνημόσυνον υἱοῖς λαοῦ αὐτοῦ. 10 11

* στολὴν ἁγίαν χρυσῷ & ὑακίνθῳ καὶ πορφύρᾳ ἔργῳ ποικίλου· λογίῳ κρίσεως δήλοις ἀληθείας, 12

25 * Benedictionem omnium hominum & testamentum, et quieuit super caput Jacob.

26 * Agnouit eum in benedictionibus suis, & dedit illi hæreditatem, & diuisit partem eius in tribubus, quas 27 diuisit duodecim. * Et eduxit ex eo virum misericordiæ inuenientem gratiam in oculis omnis carnis.

CAP. XLV.

1 DIlectum à Deo & hominibus Moysem, cuius memoria in benedictionibus.

2 * Similem fecit eum gloriæ sanctorum, & magnificauit eum in timoribus inimicorũ, in verbis suis signa cessare 3 fecit. * Et glorificauit illũ in conspectu regum: iussit illi ad populum suum, & ostendit illi gloriam suam.

4 * In fide & mansuetudine eius sanctificauit eum. elegit eum ex omni carne.

5 * Audire fecit eum vocem suam, & induxit illũ in ca- 6 liginem. * Et dedit illi in conspectu præcepta, legem vitæ & scientiæ: docuit Jacob testamentum, & iudicia sua 7 Israel. * Aaron exaltauit Sanctum similem illi fratrem 8 eius de tribu Leui. * Statuit ei testamentum seculi, et dedit illi sacerdotium populi. beatificauit illum in hone- 9 state. * Et circumcinxit eum vestimento gloriæ. induit eum consummatione gloriationis, & firmauit eum in vasis virtutis;

10 * Femoralia & vestem talarem & humerale.

11 * Et circundauit eũ sphærulis: aureis tintinabulis plurimis in circuitu, ad sonandum vocem in gradibus suis; audibilem facere sonum in templo, & in memoriam filiis populi sui.

12 * Stola sancta auro & hyacintho & purpura opere polymitarij: rationalis iudicij signis veritatis,

* *Retorto cocco opere artificis : lapidibus pretiosis sculpturis signaculi, in ligatura auri opere lapidarij. in memoriam scriptam sculpta secundum numerum filiorum Israel.* 13

* *Coronam auream super mitram, sculpturam signaculi sanctitatis, gloriationem honoris opera virtutis. concupiscentias oculorum ornata pulchra.* 14

* *Ante eum non fuerunt talia, & vsque in seculum.* 15

* *Non indutus est alienigena, præter filios eius solum, & nepotes eius semper.* 16

* *Sacrificia illorum tota offerentur quotidie assiduè bis.* 17

* *Repleuit Moyses manus eius, & vnxit illũ oleo sancto.* 18

* *Factum est illi in testamentũ seculi, & semini eius in die cæli : ad ministrandum ei simul, & sacerdotio fungendum, & benedicendum populo in nomine suo.* 19

* *Elegit eum ab omni viuente, ad offerendam libationem Domino : incensum & bonum odorem in memoriam ad placandum pro populo.* 20

* *Dedit illi mandata eius potestatem in testamentis iudiciorum : ad docendũ Iacob testimonia, & in lege sua ad illuminandum Israel.* 21

* *Conspirarunt in eum alieni, & zelauerunt eum in deserto : viri qui circa Dathan & Abiron, & congregatio Core in furore & ira.* 22

* *Vidit Dominus, & non probauit, & consummati sunt in furore iræ.* 23

* *Fecit in illis monstra ad consumendum in igne flammæ eos.* 24

* *Et addidit Aaron gloriam, & dedit illi hæreditatẽ : primitias primogenitorũ diuisit illi.* 25

* *Panẽ in primis parauit in satietate, et enim sacrificia Domini edent, quæ dedit illi & semini eius.* 26

13 * κεκλωσμένῳ κόκκῳ ἔργῳ τεχνίτου· λίθοις πολυτελέσι γλύμμασι σφραγίδος, ἐν δέσει χρυσίου ἔργῳ λιθουργοῦ· εἰς μνημόσυνον ἐγγραφῆ κεκολαμμένη κατ' ἀριθμὸν φυλῶν Ἰσραήλ.

14 * στέφανον χρυσοῦν ἐπάνω κιδάρεως, ἐκτύπωμα σφραγίδος ἁγιάσματος· καύχημα πηλίκης ἔργα ἰσχύος· ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν κοσμούμενα ὡραῖα.

15 * ἔμπροσθεν αὐτοῦ οὐ γέγονε τοιαῦτα,

16 ἕως αἰῶνος, * οὐκ ἐνδύσατο ἀλλογενὴς· πλὴν τῶν υἱῶν αὐτοῦ μόνον, καὶ τὰ ἔγγονα αὐτοῦ διαπαντός.

17 * θυσίαι αὐτῶν ὁλοκαρπωθήσονται καθημέραν ἐνδελεχῶς δίς.

18 * ἐπλήρωσε Μωσῆς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἐλαίῳ ἁγίῳ.

19 * ἐγένετο αὐτῷ εἰς διαθήκην αἰῶνος, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ὡς ἡμέρα οὐρανοῦ. λειτουργεῖν αὐτῷ αὐτὸν καὶ ἱερατεύειν, καὶ εὐλογεῖν τὸν λαὸν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

20 * ἐξελέξατο αὐτὸν ἀπὸ παντὸς ζῶντος προσαγαγεῖν καρπωσιν κυρίῳ. θυμίαμα καὶ εὐωδίαν εἰς μνημόσυνον ἐξιλάσκεσθαι περὶ τοῦ λαοῦ.

21 * ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τολαῖς αὐτοῦ ἐξουσίαν ἐν διαθήκαις κριμάτων. διδάξαι τὸν ἰακὼβ τὰ μαρτύρια, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φωτίσαι τὸν ἰσραήλ.

22 * ἐπισυνέστησαν αὐτῷ ἀλλότριοι, καὶ ἐζήλωσαν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἄνδρες οἱ περὶ δαθὰν καὶ ἀβειρών, καὶ ἡ συναγωγὴ κορὲ ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ.

23 * εἶδε κύριος καὶ οὐκ εὐδόκησε, καὶ συνετελέσθησαν ἐν θυμῷ ὀργῆς.

24 * ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς τέρατα καὶ τεναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ.

25 * καὶ προσέθηκεν ἀαρὼν δόξαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν. ἀπαρχὴν πρωτογεννημάτων ἐμέρισεν αὐτῷ.

26 * ἄρτον ἐν πρώτοις ἡτοίμασεν ἐν πλησμονῇ, καὶ γὰρ θυσίας κυρίου φάγωνται, ἃς ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ.

13 * Torto cocco opus artificis, gemmis precioſis figuratis in ligatura auri, & opere lapidarij ſculptis in memoriam, ſecundum numerum tribuum Iſrael.

14 * Corona aurea ſuper mitram eius, expreſſa ſigno ſanctitatis, gloria honoris, & opus virtutis, deſiderio oculorum

15 ornata. * Sic pulchra ante ipſum non fuerunt talia, vſq; ad originem.

16 * Non eſt indutus illa alienigena aliquis, ſed tantùm filij ipſius ſoli, & nepotes eius per omne tempus.

17 * Sacrificia ipſius conſum-C mata ſunt igni quotidie.

18 * Compleuit Moyſes manus Leu.8.b. eius, & vnxit illum oleo ſan-

19 cto. * Factum eſt illi in teſtamentum æternum, & ſemini eius ſicut dies cæli : fungi ſacerdotio & habere laudem, & glorificare populum ſuum in nomine ſuo.

20 * Ipſum elegit ab omni viuente, offerre ſacrificium Deo incenſum, & bonum odorem in memoriam placare pro po-

21 pulo ſuo. * Et dedit illi in præceptis ſuis poteſtatem, in teſtamentis iudiciorum, docere Iacob teſtimonia, & in lege Nu.16.a. ſua lucem dare Iſrael.

22 * Quia contra illum ſtetervt alieni, & propter inuidiam circundederunt illum homines in deſerto, qui erant cum Dathan & Abiron, & congregatio Chore in iracundia.

23 * Vidit Dominus Deus, & non placuit illi, & conſumpti ſunt in impetu iracundiæ.

24 * Fecit illis monſtra, & D conſumpſit illos in flamma ignis.

25 * Et addidit Aaron gloriam, & dedit illi hæreditatem, & primitias frugum terræ dimiſit illi.

26 * Panem ipſius in primis parauit in ſatietatem, nam & ſacrificia Domini edent, quæ dedit illi & ſemini eius.

* Cæterùm inter gentes non hæreditabis, & pars non est illi in gente: ipse est enim pars eius & hæreditas.
* Phinees filius Eleazari, tertius in gloria imitando eum in timore Domini,
* Et stare in reuerentia gentis, in bonitate & alacritate animæ suæ placuit Deo Israel.
* Ideò statuit illi testamentum pacis, & principem Sanctorum & gentis suæ, vt sit illi & semini eius sacerdotij dignitas in æternum.
* Et testamentũ Dauid regi filio Iesse de tribu Iuda, hæreditas ipsi & semini eius; vt daret sapientiam in cor nostrum iudicare gentem suam in iustitia, ne abolerentur bona ipsorum, & gloriam ipsorum in gentem eorum æternam fecit.

Nu.25.c.

CAP. XLVI.

FOrtis in bello Iesus Naue successor Moysi in Prophetis:
* Qui fuit magnus secundum nomen tuum, maximus in salutem electorum Dei, expugnare insurgentes hostes: vt consequeretur hereditatem Israel.
* Quam gloriam adeptus est in tollendo manus suas, & iactando cõtra ciuitates romphæas.
* Quis ante illum sic restitit? nam hostes ipse Dominus percussit.
* Aut non in iracundia eius impeditus est Sol, & vna dies facta est quasi duo.
* Inuocauit Altissimum potentem in oppugnando inimicos vndique, & audiuit illum magnus & sanctus Deus in saxis grandinis virtutis valde fortis.
* Impetum fecit contra gẽtem hostilem, & in descensu perdidit contrarios:

Ios.10.c.

* πλὴν ἐν γῇ λαοῦ ὁ κληρονομήσει, καὶ μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἐν λαῷ. αὐτὸς γὰρ μερὶς αὐτοῦ κληρονομίας.
* καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ τέταρτος εἰς δόξαν· ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν ἐν φόβῳ κυρίου·
* καὶ στῆναι αὐτὸν ἐν πτοπῇ λαοῦ. ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσατο περὶ Ἰσραήλ.
* διὰ τοῦτο ἔστη αὐτῷ διαθήκην εἰρήνης προστάτην ἁγίων καὶ λαοῦ αὐτοῦ. ἵνα αὐτῷ ᾖ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἱερωσύνης μεγαλεῖον εἰς τὸν αἰῶνα.
* καὶ διαθήκην τῷ δαυὶδ υἱῷ ἐκ φυλῆς ἰούδα· κληρονομία βασιλέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μόνου, κληρονομία ἀαρὼν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. δῴη ὑμῖν σοφίαν ἐν καρδίᾳ ὑμῶν κρίνειν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς γενεὰς αὐτῶν.

μς΄.

* Καταιὼς ἐν πολέμῳ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ καὶ διάδοχος μωσῆ ἐν προφητείαις.
* ὃς ἐγένετο κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μέγας ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐκλεκτῶν αὐτοῦ. ἐκδικῆσαι ἐπεγειρομένους ἐχθρούς, ὅπως καταπληρονομήσῃ τὸν ἰσραήλ.
* ὡς ἐδοξάσθη ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἐκτεῖναι ῥομφαίαν ἐπὶ πόλεις.
* τίς πρότερος αὐτοῦ ἔστως ἔσῃ, καὶ γὰρ πολέμους κυρίους αὐτὸς ἐπήγαγεν.
* οὐχὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥλιος καὶ μία ἡμέρα ἐγενήθη πρὸς δύο;
* ἐπεκαλέσατο τὸν ὕψιστον δυνάστην, ἐν τῷ ἐκθλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς κυκλόθεν. καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ μέγας κύριος ἐν λίθοις χαλάζης δυνάμεως κραταιᾶς.
* κατέργασεν ἐπὶ ἔθνη πόλεμον, καὶ ἐν καταβάσει ἀπώλεσεν ἀνθεστηκότας.

* *Cæterùm in terra populi non hæreditabit, & pars nõ est illi in populo. Ipse enim pars eius hæreditatis.*
* *Et Phinees filius Eleazar tertius in gloriam, in imitando eum in timore Domini;*
* *Et, statuendo eũ in conuersione populi. In bonitate promptitudinis animæ suæ, & placuit pro Israel.*
* *Ideo statuit illi testamentum pacis præsidem sanctorũ & populo suo: vt illi sit & semini eius sacerdotij magnificentia in seculum.*
* *Et testamentum Dauid filio de tribu Iuda hæreditas regis filij de filio solo, hæreditas Aaron & semini eius. Det vobis sapientiam in corde vestro ad iudicandum populum suum in iustitia: ne aboleantur bona ipsorum, et gloriam eius in generationes eorum.*

CAP. XLVI.

* *FOrtis in bello Iesus filius Naue, & successor Moysi in prophetijs:*
* *Qui fuit secundùm nomen suum magnus in saluatione electorum eius: ad vindicandum insurgentes hostes, vt hæreditaret Israel.*
* *Quàm glorificatus est in extollendo manus suas, & in extendendo romphæam in ciuitates.*
* *Quis prior eo sic stetit, nam bella Domini ipse adduxit.*
* *Nonne in manu eius regressus est Sol, & vna dies facta est quasi duæ?*
* *Inuocauit Altissimum potentem, in premendo ipse inimicos in circuitu. & audiuit eũ magnus Dominus in lapidibus grandinis virtutis fortis.*
* *Disrupit in gentes bellum, & in descensu perdidit contrarios.*

8 ἵνα γνῶσιν ἔθνη πανοπλίαν αὐτῶν, ὅτι ἐναντίον κυρίου ὁ πόλεμος αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐπηκολούθησεν ὀπίσω δυνάστου.

8 * *Vt cognoscant gentes armaturam eorum, quia contra Dominum bellum eius. Et enim insecutus est à tergo potentis.*

8 * Vt cognoscant gentes potentiam eius, quia cõtra Deũ pugnare non est facile; & secutus est à tergo potentes.

9 καὶ ἐν ἡμέρᾳ μωσέως ἐποίησεν ἔλεος· αὐτὸς καὶ χάλεβ υἱὸς ἰεφονῆ ἀντιστῆναι ἐναντίον ἐκκλησίας. κωλῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας, καὶ κοπάσαι γογγυσμὸν πονηρίας.

9 * *Et in die Moysi fecit misericordiam; ipse & Chaleb filius Hiephone ad resistendũ contra congregationem: ad prohibendum populum à peccato, & cessare faciendum murmur malitiæ.*

9 * Et in diebus Moysi misericordiam fecit ipse, & Caleb filius Iephone, stare contra hostem, & prohibere gentem à peccatis, & perfringere murmur malitiæ. Nu.14.8

10 καὶ αὐτοὶ δύο ὄντες διεσώθησαν ἀπὸ ἑξακοσίων χιλιάδων πεζῶν. εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς κληρονομίαν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.

10 * *Et ipsi duo existentes liberati sunt à sexcentis millibus peditum: ad inducẽdum illos in hæreditatem, in terram manantẽ lacte & melle.*

10 * Et ipsi duo constituti à periculo liberati sunt, à numero sexcentorum millium peditũ, inducere illos in hæreditatem in terram quæ manat lac & mel.

11 καὶ ἔδωκεν ὁ κύριος τῷ χαλεβ ἰσχύν, καὶ ἕως γήρους διέμεινεν αὐτῷ, καὶ ἐπιβῆναι αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κατέσχε κληρονομίαν.

11 * *Et dedit Dominus Chaleb fortitudinem, & vsque in senectutem permansit ei, & vt ascenderet ipse in altitudinem terræ, & semen ipsius obtinuit hæreditatem.*

11 * Et dedit Dominus ipsi Caleb fortitudinem, & vsque in senectutem permansit illi virtus, vt ascenderet in excelsum terræ locum, & semen ipsius obtinuit hæreditatem. Ios.14.c.

12 ὅπως ἴδωσι πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, ὅτι καλὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω τοῦ κυρίου.

12 * *Vt viderent omnes filij Israel, quia bonum ambulare post Dominum.*

12 * Et viderunt omnes filij C Israel, quia bonum est obsequi sancto Deo.

13 καὶ οἱ κριταὶ ἕκαστος τῷ αὐτοῦ ὀνόματι,

13 * *Et iudices singuli suo nomine.*

13 * Et iudices singuli suo nomine:

14 ὧν οὐκ ἐξεπόρνευσεν ἡ καρδία, καὶ οἵτινες οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἐν εὐλογίαις.

14 * *Quorum non fornicatũ est cor, & quicunque non auersi sunt à Domino. & memoria eorum in benedictionibus.*

14 * Quorum non est corruptum cor, qui non auersi sunt à Domino, vt sit memoria illorum in benedictione.

15 τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀνατάλοι ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀνταλλασσόμενον ἐν υἱοῖς δεδοξασμένων αὐτῶν.

15 * *Ossa eorum pullulent in loco suo, & nomen eorũ commutatum in filiis glorificatorum eorum.*

15 * Et ossa eorum pullulant de loco suo, & nomen eorum permanet in æternum, permanente ad filios illorũ sanctorum virorum gloria.

16 ἠγαπημένος θεοῦ κυρίου αὐτοῦ σαμουήλ, προφήτης κυρίου κατέστησε βασιλείας, καὶ ἔχρισεν ἄρχοντας ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

16 * *Dilectus à Domino suo Samuel, propheta Domini cõstituit regna, & vnxit principes in populum suum.*

16 * Dilectus à Domino Deo suo Samuel propheta Domini, renouauit imperium, & vnxit principes in gente sua.

17 ἐν νόμῳ κυρίου ἔκρινε συναγωγήν, καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὴν ἰακώβ. ἐν πίστει αὐτοῦ ἠληθεύθη προφήτης.

17 * *In lege Domini iudicauit congregationem, & visitauit Dominus Iacob. In fide sua examinatus est propheta.*

17 * In lege Domini congregationem iudicauit, & vidit Deũ Iacob, & in fide sua probatus est propheta.

18 καὶ ἐγνώσθη ἐν ῥήμασιν αὐτοῦ.

18 * *Et cognitus est in verbo suo.*

18 * Et cognitus est in verbis suis fidelis; quia vidit Deum lucis.

19 καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν κύριον δυνάστην, ἐν τῷ θλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς αὐτοῦ κυκλόθεν, ἐν προσφορᾷ ἀμώμου γαλαθηνοῦ.

19 * *Et inuocauit Dominum potentem, in premendo ipse hostes suos vndique, in oblatione viri lacte nutriti.*

19 * Et inuocauit Dominum omnipotentem in oppugnando hostes, circunstantes vndique in oblationem viri inuiolati.

20 καὶ ἐβρόντησεν ἀπ' οὐρανοῦ ὁ κύριος. καὶ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ βρυντῆς ἀκουστὴν ἐποίησε τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

20 * *Et tonuit de cælo Dominus. Et in sono magno tonitrui auditam fecit vocem suam.*

20 * Et intonuit de cælo Dominus, & in sonitu magno auditam fecit vocem suam. 1.Re.7.c

* Et contriuit principes Tyrorum, & omnes duces Philisthiim. * Et ante tempus finis vitæ & seculi testimoniũ præbuit in conspectu Domini & Christi: pecunias & vsque ad calciamenta ab omni carne non accepit: & non accusauit illum homo.

1.Reg. 12.a.

* Et post hæc dormiuit, & votum fecit regi, & ostendit illi finem vitæ suę, & exaltauit vocẽ eius de terra in prophetia delere impietatem gentis.

CAP. XLVII.

POst hæc surrexit Nathan propheta in diebus Dauid. A * Et quasi adeps separatus à carne, sic Dauid à filiis Israel. * Cum leonibus lusit quasi qui cum agnis: & in vrsis similiter fecit, sicut in agnis ouium. * In iuuentute sua nunquid non occidit gigantem, & abstulit opprobrium de gente? * In tollendo manum in saxo fundæ deiecit exultationem Goliæ. * Vbi non inuocauit Deum omnipotentem: & dedit in dextera eius tollere hominem fortẽ in bello, & exaltare cornu gentis suæ. * Sic in decẽ millibus glorificauit eum, & laudauit eum in benedictionibus Domini, in offerẽdo illi coronam gloriæ. * Contriuit enim inimicos vndique, & extirpauit Philisthiim contrarios, vsque in hodiernum diem: contriuit cornu ipsorum vsque in æternũ. B * In omni opere dedit confessionem Sancto, & Excelso in verbo gloriæ. * De omni corde suo laudauit Dominum, & dilexit eum qui fecit illum, & dedit illi contra inimicos potẽtiam. * Et stare fecit cantores cõtra altare, & in sono eorum dulces fecit modos.

1.Reg. 27.f.

1.Reg. 18.b.

ECCLESIASTIC.

* καὶ ἐξέτριψεν ἡγεμόνας Τυρίων, καὶ πάντας ἄρχοντας Φυλιστιείμ.

* καὶ πρὸ καιροῦ κοιμήσεως αἰῶνος ἐπεμαρτύρατο ἐναντι κυρίου καὶ χριστοῦ αὐτοῦ. χρήματα καὶ ἕως ὑποδημάτων ἀπὸ πάσης σαρκὸς οὐκ εἴληφα. καὶ οὐκ ἐνεκάλεσεν αὐτῷ ἄνθρωπος.

* καὶ μετὰ τὸ κοιμηθῆναι αὐτὸν προεφήτευσε, καὶ ὑπέδειξε βασιλεῖ τὸ τελευτὴν αὐτοῦ, καὶ ἀνύψωσεν ἐκ γῆς τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἐν προφητείᾳ ἐξαλεῖψαι ἀνομίαν λαοῦ.

μζ.

* Καὶ μετὰ τοῦτο ἀνέστη Ναθαν ὁ προφήτης ἐν ἡμέραις Δαυίδ,

* ὥσπερ στέαρ ἀφωρισμένον ἀπὸ σωτηρίας, ἕτως Δαυὶδ ἀπὸ υἱῶν Ισραήλ.

* ἐν λέουσιν ἐπεξεύωσεν ὡς ἐν ἐρίφοις καὶ ἐν ἄρκοις, ὡς ἐν ἀρνάσι προβάτων.

* ἐν νεότητι αὐτοῦ ἀπέκτεινε γίγαντα, καὶ ἦρεν ὀνειδισμὸν ἐκ λαοῦ.

* καὶ ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρα ἐν λίθῳ σφενδόνης καταβαλεῖν γαυσίαμα τοῦ Γολιάθ.

* ἐπεκαλέσατο γὰρ κύριον ὕψιστον, καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ κραταιῶσαι ἄνθρωπον δυνατὸν ἐν πολέμῳ, ἀνυψῶσαι κέρας λαοῦ αὐτοῦ.

* ἕτως ἐν μυριάσιν ἐδόξασεν αὐτὸν καὶ ἤνεσεν αὐτὸν ἐν εὐλογίαις κυρίου· ἐν τῷ φέρεσθαι αὐτῷ διάδημα δόξης.

* ἐξέτριψεν ἐχθροὺς κυκλόθεν, καὶ ἐξωδένωσε Φυλιστιείμ τοὺς ὑπεναντίους. ἕως σήμερον συνέτριψεν ὠτῶν κέρας,

* ἐν παντὶ ἔργῳ αὐτοῦ ἔδωκεν ἐξομολόγησιν. ἁγίῳ ὑψίστῳ ῥήματι δόξης,

* ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ ὕμνησε, καὶ ἠγάπησε τὸν ποιήσαντα αὐτόν.

* καὶ ἔστησε ψαλμῳδοὺς κατέναντι θυσιαστηρίου, καὶ ἐξ ἤχους αὐτῶν γλυκαίνειν μέλη, καὶ καθ' ἡμέραν αἰνέσουσιν ἐν ᾠδαῖς αὐτῶν.

* Et contriuit duces Tyriorum & omnes principes Philistijm.

* Et ante tempus dormitionis seculi testimoniũ perhibuit in conspectu Domini & Christi sui. Pecunias & vsque ad calciamenta ab omni carne non accepi. et non accusauit illum homo.

* Et postquam dormiuit ipse prophetauit, & ostendit regi finem eius, & exaltauit de terra vocem suam, in prophetia ad delendum iniquitatem populi.

CAP. XLVII.

ET post hoc surrexit Nathan propheta in diebus Dauid, * Sicut adeps separatus à salutari, sic Dauid à filijs Israel. * In leonibus familiariter egit quasi in hædis & in vrsis, sicut in agnis ouium. * In iuuentute sua occidit gigantem, & abstulit opprobrium de populo. * Et in tollendo manum in lapide fundæ, vt deijceret superbiam Goliath. * Inuocauit enim Dominũ altissimum, & dedit in dextera eius robur ad occidendum hominem potentem in bello, vt exaltet cornu populi sui. * Sic in decẽ millibus glorificauit eum, & laudauit illum in benedictionibus Domini: in afferendo illi diadema gloriæ. * Contriuit inimicos in circuitu, & destruxit Philistijm aduersarios: vsque hodie contriuit eorum cornu, * In omni opere suo dedit confessionem, Sancto excelso verbo gloriæ, * In omni corde suo laudauit, et dilexit eum qui fecit illum. * Et constituit cantores contra altare, & ex sono eius dulces facere modos, et quotidie laudabunt in canticis suis.

12 ‡ Dedit in festiuitatibus decentiam, & ornauit tempora vsque ad consummationem: in laudando ipsos sanctum eius nomen, & à mane sonando sanctitatem eius.

13 ‡ Dominus abstulit peccata ipsius, & exaltauit in secula cornu eius. Et dedit illi testamentũ regni & sedem gloriæ in Israel.

14 ‡ Post hunc surrexit filius sapiens, & propter illum habitauit in látitudine.

15 ‡ Salomon regnauit in diebus pacis, & glorificatus est, quoniã Deus pacauit in circuitu suo. Vt statueret domum in nomine eius, & pararet sanctitatem in seculũ. quia sapiens fuit in iuuentute sua. ‡ Et impletus est quasi flumen intellectu. terram texit anima tua omnem.

16 ‡ Et repleuit parabolis ænigmatum. ‡ In insulas longe abijt nomen tuum, & dilexit in pace tua.

17 ‡ In canticis & prouerbijs & parabolis, & interpretationibus admiratæ sunt regiones. ‡ In nomine Domini Dei omnis terræ qui cognominatus est tuus Deus Israel. ‡ Congregasti quasi stannum aurum & vt plumbum multiplicasti argentum. Inclinasti viscera tua mulieribus.

18 ‡ Et potestatem habuisti in corpore tuo.

19 ‡ Dedisti maculam in gloria tua, & prophanasti semẽ tuum, vt induceres iram in filios tuos, & compungereris in stultitia tua. Vt fieres sine imperio, & ex Ephraim imperares imperium inobediens.

20 ‡ At Dominus non derelinquet misericordiam suam, & non corrumpetur ab operibus suis.

21 ‡ Neque delebit electi sui nepotes, & semen eius qui dilexit se, non tollet.

12 ‡ ἔδωκεν ἐν ταῖς ἑορταῖς δὼ πρέπειαν, καὶ ἐκόσμησε καιρὸς μέχρι σωτελείας· ἐν τῷ αἰνεῖν αὐτὸς τὸ ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα, καὶ ἀπὸ πρωΐας ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.

13 ‡ κύριος ἀφεῖλε τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ὑψώσεν εἰς αἰῶνας τὸ κέρας αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην βασιλείας καὶ θρόνον δόξης ἐν τῷ Ἰσραήλ.

14 ‡ μετὰ τοῦτον ἀνέστη υἱὸς σοφὸς μέων, καὶ δι' αὐτὸν κατέλυσεν ἐν πλατυσ-

15 μῷ. ‡ Σολομὼν ἐβασίλευσεν ἐν ἡμέραις εἰρήνης, καὶ ἐδοξάσθη, ὡς ὁ θεὸς κατέπαυσε κυκλόθεν αὐτοῦ. ἵνα στήσῃ οἶκον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἑτοιμάσῃ ἁγίασμα εἰς τὸν αἰῶνα· ὡς ἐσοφίσθη ἐν νεότητι αὐτοῦ.

16 ‡ καὶ ἐνεπλήσθη ὡς ποταμὸς συ-

νέσεως. γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ ψυχὴ σου πᾶσαν.

17 ‡ καὶ ἐνέπλησε παραβολαῖς αἰ-

18 νιγμάτων. ‡ εἰς νήσους πόρρω ἀφίκετο τὸ ὄνομά σου, καὶ ἠγάπησεν ἐν τῇ εἰρήνῃ σου.

19 ‡ ἐν ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς καὶ ἑρμηνείαις ἀπεθαύμασαν αἱ χῶραι.

20 ‡ ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ πάσης τῆς γῆς τοῦ ἐπικαλεσαμένου σου θεοῦ Ἰσραήλ.

21 ‡ συνήγαγες ὡς καστίτερον τὸ χρυσίον καὶ ὡς μόλυβον ἐπλήθυνας τὸ ἀργύριον. παρενέκλινας τὰ σπλάγχνα σου γυναιξί.

22 ‡ καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν τῷ σώματί σου.

23 ‡ ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ καταυγλωσθῆναι ἐπὶ τῇ ἀφροσύνῃ σου. ψυχὴ δίχα τυραννίδος, καὶ ἐξ ἐφραὶμ ἄρξαι βασιλείαν ἀπειθῆ.

24 ‡ ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ καταλίπῃ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ διαφθαρῇ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

25 ‡ οὐδ' οὐ μὴ ἐξαλείψῃ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ ἔγγονα, καὶ σπέρμα τοῦ ἀγαπήσαντος αὐτὸν οὐ μὴ ἐξάρῃ.

12 ‡ Et dedit in celebrationibus decus, & ornauit tempora vsque in consummationem vitæ, vt laudarent nomen sanctum Domini, & amplificarent manè Dei sanctitatem. 2. Reg. 12. d.

13 ‡ Christus purgauit peccata ipsius, & exaltauit in æternum cornu eius: & dedit illi testamentum regni, & sedem gloriæ in Israel.

14 ‡ Post hunc surrexit filius sensatus, & propter illũ deiecit omnẽ potentiam inimicorum.

15 ‡ Salomon imperauit in diebus pacis, cui subiecit Deus omnes hostes, vt conderet domũ in suo nomine, & pararet sanctitatem in sempiternum, quemadmodum eruditus est in iuuentute sua.

16 ‡ Et impletus est quasi flumen sapientia, & terram retexit anima sua.

17 ‡ Et replesti in comparationibus ænigmata.

18 ‡ Ad insulas longè diuulgatum est nomen tuum, & dilectus es in pace tua.

19 ‡ In cantilenis & prouerbiis & comparationibus, & interpretationibus miratę sunt terræ.

20 ‡ Et in nomine Domini Dei, cui est cognomen Deus Israel.

21 ‡ Collegisti quasi aurichalcum aurum, & vt plumbum complesti argentum, & inclinasti femora tua mulieribus. 3. Reg. 11. a.

22 ‡ Potestatem habuisti in corpore tuo.

23 ‡ Dedisti maculam in gloria tua, & prophanasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos, & in cęteris stultitiã tuam, vt faceres imperiũ bipartitũ, & ex Ephraim imperare imperium durum.

24 ‡ Deus autem non derelinquet misericordiam suam, & nõ corrũpet, nec delebit opera sua:

25 ‡ Neque perdet à stirpe nepotes electi sui, & semen eius qui diligit Dominum, non corrumpet.

3.Reg. 12.c.

* Dedit autem reliquum Iacob & Dauid de ipsa stirpe.
* Et finem habuit Salomon cum patribus suis.
* Et dereliquit post se de semine suo gentis stultitiam, & imminutum à prudentia Roboam, qui auertit gentem cõsilio suo. * Et Hieroboam filium Nabat, qui peccare fecit Israel, & dedit viam peccandi Ephraim, & plurima redundauerunt peccata ipsorum.
* Valde enim auerterunt illos à terra sua. * Et quæsiuit omnes nequitias, vsque dum perueniret ad illos defensio, & ab omnibus peccatis liberauit eos.

CAP. XLVIII.

ET surrexit Helias propheta quasi ignis, & verbum ipsius quasi facula ardebat.
* Qui induxit in illos famem, & imitantes illum inuidia sua, pauci facti sunt: non enim poterant sustinere præcepta Domini.

3.Reg. 17.b.

* Verbo Domini continuit cælum, & deiecit à se ignem terræ: sic amplificatus est Helias in mirabilibus suis.
* Et quis potest Israel gloriari tibi? * Qui sustulisti mortuum ab inferis de sorte mortis in verbo Domini Dei.
* Qui deiecisti reges ad perniciem, & confregisti facilem potentiam ipsorum, & gloriosos de lecto suo.
* Qui audis in Sina iudiciũ, & in Oreb iudicia defensionis.

3.Reg. 19.c.

* Qui vngis reges ad pœnitentiam, & prophetas facis successores post te. * Qui receptus es in turbine ignis, in curru equorũ igneorũ: * Qui inscriptus es in iudiciis temporum lenire iracundiam Dñi, cõciliare cor patris ad filium, & restituere tribus Iacob.

4.Re.2.b

* Beati sunt qui te viderũt, & in amicitia tua decorati sunt.
* Nam nos vita viuimus tãtum; post mortem autẽ non erit tale nomen nostrum.

ECCLESIASTIC.

* Καὶ τῷ ἰακὼβ ἔδωκε καὶ ἀλλειμμα, καὶ τῷ δαυὶδ ἐξ αὐτοῦ ῥίζαν.
* καὶ ἀνεπαύσατο Σολομὼν μετὰ τῶν πατέρων.
* καὶ κατέλιπε μετ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ· λαοῦ ἀφροσύνην καὶ ἐλαττόμβρον συνέσει, ῥοβοὰμ ὃς ἀπέστησε λαὸν ἐκ βουλῆς αὐτοῦ.
* Καὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ. καὶ ἔδωκε τῷ ἐφραὶμ ὁδὸν ἁμαρτίας, καὶ ἐπληθύνθησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν σφόδρα.
* ἀπωσθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς· * ἔως ὀργὴ καὶ ἐκδίκησις ἔλθῃ ἐπ' αὐτούς.

μή.

* Καὶ ἀνέστη ἠλίας προφήτης ὡς πῦρ, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο.
* ὃς ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς λιμὸν καὶ ἰσχυρὸν καὶ τῷ ζήλῳ αὐτοῦ ὠλιγοποίησεν αὐτούς.
* ἐν λόγῳ κυρίου ἀνέσχεν οὐρανόν, καὶ κατήγαγε τρὶς πῦρ ἐξ οὐρανοῦ· ὡς ἐδοξάσθη ἠλίας ἐν τοῖς θαυμασίοις σου.
* καὶ τίς ὅμοιός σοι καυχᾶσθαι; * ὁ ἐγείρας νεκρὸν ἐκ θανάτου, καὶ ἐξ ἅδου ψυχὰς ἐν λόγῳ ὑψίστου.
* καταγαγὼν βασιλεῖς εἰς ἀπώλειαν, καὶ δεδοξασμένους ἀπὸ κλίνης αὐτῶν.
* ὁ ἀκούων ἐν σινᾶ ἔλεγμὸν κυρίου, καὶ ἐν χωρὴβ κρίματα ἐκδικήσεως.
* ὁ χρίων βασιλεῖς εἰς ἀνταπόδομα, καὶ προφήτας διαδόχους μετ' αὐτόν.
* ὁ ἀναλημφθεὶς ἐν λαίλαπι πυρὸς ἐν ἅρματι ἵππων πυρίνων.
* ὁ καταγεγραμμένος ἐλεγμοὺς εἰς καιρούς, κοπάσαι ὀργὴν κρίσεως κυρίου πρὸ θυμοῦ· ἀποστρέψαι καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καταστῆσαι φυλὰς ἰακώβ.
* μακάριοι οἱ ἰδόντες σε, καὶ οἱ ἐν ἀγαπήσει κεκοιμημένοι.
* καὶ γὰρ ἡμεῖς ζωῇ ζησόμεθα.

26 * Et ipsi Jacob dedit reliquum, & Dauid ex ipso
27 radicem. * Et requieuit Salomon cum patribus,
29 * Et reliquit post se de semine suo. populi stultitiam & diminutũ intellectu, Roboam, qui auertit populum de consilio suo.
29 * Et Hieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Israel: & dedit Ephraim viam peccati, et multiplicata sunt peccata eorum valde:
30 * Vt auerteret eos à terra:
31 * Dum ira & vindicta veniat super eos.

CAP. XLVIII.

1 ET surrexit Elias propheta quasi ignis, & verbũ ipsius quasi fax vrebat.
2 * Qui induxit in illos famem fortem, & zelo suo diminuit eos.
3 * In verbo Domini sustinuit cælum, & deduxit ter ignem de cælo. quàm glorificatus fuisti Elia in mirabili-
4 bus tuis. * Et quis similis tibi vt glorietur?
5 * Qui suscitasti mortuum à morte, & ab inferis animam in verbo Altissimi.
6 * Qui deduxisti reges ad perditionem, & glorioso de lecto suo.
7 * Qui audis in Sina correptionem Domini, & in Choreb iudicia vindictæ.
8 * Qui vngis reges ad retributionem, & prophetas successores post eum.
9 * Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneorum.
10 * Qui scriptus es correptiones in tẽpora, ad leniendam iram iudicij Domini ad furorem; ad conuertendũ cor patris ad filium, & constituendum tribus Jacob.
11 * Beati qui viderunt te, & qui in dilectione dormierunt.
12 * Etenim nos vita viuemus.

* *Elias qui tectus est in turbine: & Elisseе repletus est spiritu sancto, & in diebus suis non commotus est à principibus, & non subiecit illum aliquis.*

* *Omne verbum non sustulit eum, & in dormitione prophetauit corpus eius.*

* *Et in vita sua fecit monstra, & in morte sua mirabilia opera sua.*

* *In omnibus his non pœnituit populus, & non recesserunt à peccatis suis. vsquequo captiuati sunt de terra sua, & dispersi sunt in omni terra.*

* *Et relictus est populus perpaucus, & princeps in domo Dauid.*

* *Quidam enim fecerunt ipsorum placitũ, quidam autem multiplicarunt peccata.*

* *Ezechias muniuit ciuitatem suam, & induxit in mediũ eius aquã: fodit in ferro rupem, & ædificauit fontes ad aquas.* * *In diebus ipsius ascendit Sennacherim, & misit Rabsacen de Lachis, & sustulit manũ suam in Sion, & iactans factus est in superbia sua.* * *Tunc commota sunt corda & manus eorum, & doluerunt quasi parientes.* * *Et inuocauerũt Dominum misericordem, expandentes manus suas ad eum.*

* *Et Sanctus de cælo exaudiuit eos, & redemit eos in manu Esaiæ.*

* *Pessumdedit castra Assyriorum, & contriuit illos angelus eius.*

* *Fecit enim Ezechias placitum Domino, & fortis fuit in viis Dauid patris sui, sicut mandauit Esaïas propheta magnus, & venerandus in conspectu eius.*

* *In diebus eius regressus est Sol, & addidit vitam regi.*

13 * ἠλίας ὃς ἐσκεπάσθη ἐν λαίλαπι. καὶ ἐλισαιὲ ἐνεπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ οὐκ ἐσαλεύθη ὑπὸ ἀρχόντων, καὶ οὐ κατεδυνάστευσεν αὐτὸν οὐδείς.

14 * πᾶς λόγος οὐχ ὑπερῆρεν αὐτόν, καὶ ἐν κοιμήσει προεφήτευσε τὸ σῶμα αὐτοῦ.

15 * καὶ ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἐποίησε τέρατα, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ θαυμάσια τὰ ἔργα αὐτοῦ.

16 * ἐν πᾶσι τούτοις οὐ μετενόησεν ὁ λαός, καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ἕως προεχρηματίσθησαν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ διεσκορπίσθησαν ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

17 * καὶ ἐλείφθη ὁ λαὸς ὀλιγοστὸς καὶ ἄρχων ἐν τῷ οἴκῳ δαυίδ.

18 * τινὲς μὲν ἐποίησαν αὐτῶν τὸ ἀρεστόν, τινὲς δὲ ἐπλήθυναν ἁμαρτίας. 19 * ἐζεκίας ὠχύρωσε τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγεν εἰς μέσον αὐτῆς ὕδωρ. ὤρυξεν ἐν σιδήρῳ ἀκρότομον, καὶ ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα.

20 * ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη σενναχηρείμ, καὶ ἀπέστειλε τὸν ραψάκην ἐκ λάχεις· καὶ ἄπαρε χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ σιών, καὶ ἐμεγαλαύχησεν ἐν ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ.

21 * τότε ἐσαλεύθησαν καρδίαι καὶ χεῖρες αὐτῶν, καὶ ὠδίνησαν ὡς αἱ τίκτουσαι.

22 * καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν κύριον τὸν ἐλεήμονα ἐκπετάσαντες χεῖρας αὐτῶν πρὸς αὐτόν.

23 * καὶ ὁ ἅγιος ἐξ οὐρανοῦ ἐπήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἡσαΐου.

24 * ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀσυρίων, καὶ ἐξέτριψεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος αὐτοῦ.

25 * ἐποίησε γὰρ ἐζεκίας τὸ ἀρεστὸν κυρίου, καὶ ἐνίσχυσεν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πάππου αὐτοῦ, ὡς ἐνετείλατο ἡσαΐας ὁ προφήτης ὁ μέγας καὶ σεπτὸς ἐν ὁράσει αὐτοῦ.

26 * ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥλιος, καὶ προσέθηκε ζωὴν βασιλεῖ.

13 * Helias qui in turbine tectus est, & in Heliseo completus est spiritus eius: in diebus suis nõ pertimuit principem, & potentia nemo vicit illum.

14 * Nec superauit illum verbum aliquod, & mortuum prophetauit corpus eius.

15 * In vita sua fecit monstra, & in morte mirabilia operatus est. 4. Reg. 13. d.

16 * In omnibus istis non pœnituit populus, & non recesserunt à peccatis suis, vsque dum abiecti sunt de terra sua, & dispersi sunt in omnem

17 terram. * Et relicta est gens perpauca, & princeps in domo Dauid. * Quidam ipsorum fecerunt quod placeret

18 Deo, alij autem multa commiserunt peccata.

19 * Ezechias munuit ciuitatem suam, & induxit in medium eius aquam, & fodit ferro rupem, & ædificauit ad aquam puteum.

20 * In diebus ipsius ascendit Sennacherib, & misit Rabsacem, & sustulit manum suam contra illos, & extulit manum suam in Sion, & superbus factus est potentia sua. 4. Reg. 18. c.

21 * Tunc mota sunt corda & manus ipsorum, & doluerunt quasi parturientes mulieres.

22 * Et inuocauerunt Dominũ D misericordem, & expandentes manus suas extulerunt ad cælum, & sanctus Dominus Deus audiuit citò vocem ip-

23 sorum. * Non est commemoratus peccatorũ ipsorum, neq; dedit illos inimicis suis, sed purgauit illos in manu Esaiæ sancti prophetæ.

24 * Deiecit castra Assyriorum, & contriuit illos angelus Domini.

25 * Nam fecit Ezechias quod placuit Deo, & fortiter iuit in via Dauid patris sui, quam mandauit illi Esaias propheta magnus & fidelis in conspectu Dei. 4. Reg. 19. g.

26 * In diebus ipsius retrò rediit Sol, & addidit regi vitam.

4. Reg. 20. b.

* Spiritu magno vidit vltima, & consolatus est lugentes in Sion vsq; in sempiternum.
* Ostendit futura & abscondita antequam euenirent.

CAP. XLIX.

MEmoria Iosię in compositione odoris facta opus A pigmentarij. * In omni ore quasi mel indulcabitur eius memoria, & vt musica in conuiuio vini. * Ipse est directus diuinitus in pœnitentia gentis, & tulit abominationes impietatis. * Et gubernauit ad Dñm cor ipsius, & in diebus peccatorum corroborauit pietatem. * Præter Dauid & Ezechiam & Iosiam omnes reges peccatū commiserunt; * Nam reliquerūt legem Altissimi reges Iuda, & contempserunt timorē Dei. * Dederunt enim regnum suum aliis, & gloriam suam alienigenæ genti. * Incenderunt electam sanctitatis ciuitatē, & desertas fecerūt vias ipsius in manu Hieremiæ:
* Nam malè tractauerunt illum, qui à ventre matris consecratus est propheta, euertere & eruere, & perdere, & iterum ædificare & renouare. * Ezechiel qui vidit conspectū gloriæ, quam ostēdit illi in curru Cherubin. * Nam commemoratus est inimicorū in imbre, benefacere illis rectas vias. * Et duodecim prophetarum ossa pullulant de loco suo; nam corroborauerunt Iacob, & redemerunt eū in fide virtutis suę. * Quomodo amplificemus Zorobabel? nam & ipse quasi signū in dextera manu Israel. * Et Iesum filium Iosedech? qui in diebus suis ædificauerūt domum, & exaltauerunt templum sanctū Domino, paratū in gloriam sempiternam. * Et Neemias in memoria multi temporis, qui erexit nobis muros euersos, & stare fecit portas & seras, qui erexit domos nostras.

ECCLESIASTIC.

* πνεύματι μεγάλῳ εἶδε τὰ ἔσχατα, καὶ παρεκάλεσε τοὺς πενθοῦντας ἐν σιών.
* ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξε τὰ ἐσόμενα, καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρὶν ἢ ἔλθῃ αὐτά.

μθ'.

* Μνημόσυνον ἰωσίου εἰς σύνθεσιν θυμιάματος· ἐσκευασμένῳ ἔργῳ μυρεψοῦ, * ἐν παντὶ στόματι ὡς μέλι γλυκανθήσεται, καὶ ὡς μουσικὰ ἐν συμποσίῳ οἴνου.
* αὐτὸς κατευθύνθη ἐν ἐπιστροφῇ λαοῦ, καὶ ἐξῆρε βδελύγματα ἀδικίας. * κατεύθυνε τοὺς κύριον τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐν ἡμέραις ἀνόμων κατίσχυσε τὴν εὐσέβειαν.
* πλὴν δαυὶδ καὶ ἐζεκίου καὶ ζωσίου, πάντες ἠμάρτοσαν ἐπλημμέλησαν.
* κατέλιπον γὰρ τὸν νόμον ὑψίστου, καὶ βασιλεῖς ἰούδα ἐξέλιπον.
* ἔδωκε τὸ κέρας αὐτῶν ἑτέροις, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔθνει ἀλλοτρίῳ.
* ἐνέπρησαν ἐκλεκτὴν πόλιν ἁγιάσματος, καὶ ἠρήμωσε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἐν χειρὶ ἱερεμίου.
* ἐκάκωσε γὰρ αὐτόν. καὶ αὐτὸς ἐν μήτρᾳ ἡγιάσθη προφήτης ἐκριζοῦν καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν, ὡσαύτως οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν. * ἰεζεκιὴλ ὃς εἶδεν ὅρασιν δόξης, ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐφ' ἅρματος χερουβίμ. * καὶ γὰρ ἐμνήσθη τῶν ἐχθρῶν ἐν ὄμβρῳ καὶ εὐηργέτησε τοὺς εὐθυνομένους ὁδοὺς.
* καὶ τῶν δώδεκα προφητῶν εἴη τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις. * πῶς μεγαλυνῶμεν τὸν ζοροβάβελ, καὶ αὐτὸς ὡς σφραγὶς ἐπὶ δεξιᾶς χειρός. * ἕτως ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδέκ, οἳ ἐν ἡμέραις αὐτῶν ᾠκοδόμησαν οἶκον, καὶ ὑψώσαν ναὸν ἅγιον κυρίῳ ἡτοιμασμένον εἰς δόξαν αἰώνιον. * καὶ ἐν ἐκλεκτοῖς ἦν νεεμίας οὗ ἐπιπολὺ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, ὃς ἐγείραντος ἡμῖν τείχη πεπτωκότα, καὶ στήσαντος πύλας καὶ μοχλούς, καὶ ἀναστήσαντος τὰ οἰκόπεδα ἡμῶν

27 * Spiritu magno vidit nouissima, & consolatus est lugentes in Sion.
28 * Vsque in seculum ostendit futura, & abscondita antequam euenirent illa.

CAP. XLIX.

1 MEmoria Iosiæ in compositionem incensi: fabricato opere vnguentarij,
2 * In omni ore quasi mel indulcabitur, & vt musica in conuiuio vini.
3 * Ipse fuit directus in cōuersione populi, & abstulit abominationes iniquitatis.
4 * Direxit ad Dominū cor suum, in diebus iniquorum corroborauit pietatem.
5 * Præter Dauid & Ezechiam, & Zosiam, omnes errore errauerunt.
6 * Reliquerunt enim legem Altissimi, reges Iuda defece-
7 runt. * Dedit cornu illorum alijs, & gloriam eorum genti alienæ. * Combusserūt electam ciuitatē sanctitatis, & desertas fecit vias eius in
9 manu Hieremiæ. * Malè tractauit enim illum. Et ipse in matrice sanctificatus est propheta ad eradicandū & malefaciēdum, & perdendum, similiter ædificandū et plan-
10 tandum. * Iezeciel qui vidit conspectū gloriæ, quam ostendit ei in curru Cherubim.
11 * Etenim memor fuit inimicorum in imbre, & direxit dirigentes vias. * Et
12 duodecim prophetarū sit memoria in benedictionibus.
13 * Quomodo magnificamus Zorobabel, & ipse quasi signaculum in dextera manu.
14 * Sic Jesus filius Josedec, qui in diebus suis ædificauerunt domū, & exaltauerunt templum sanctū Dño paratum in
15 gloriam seculi. * Et in electis fuit Neemias, cuius diuturna memoria eius, qui erexit nobis muros euersos, & statuit portas & vectes, et erexit sola domorum nostrarum.

16 * Nemo creatus est talis in terra qualis Enoch, & enim receptus est à terra.
17 * Neque sicut Joseph factus est vir princeps fratrũ,
18 * Firmamentum populi, & ossa illius visitata sunt à Domino. 20 * Sem & Seth in hominibus gloriã adepti sunt & super omne in creatione Adam.

CAP. L.

1 SJmon filius Oniæ sacerdos magnus, qui in vita sua suffulsit domũ, & in diebus suis firmauit populum.
2 *Et in ipso fundata est altitudo duplex reparatio, excelsus circuitus templi.
3 *Jn diebus suis diminuta sunt receptacula aquæ, æs tãquam maris supramodum.
4 5 * Curans populum suum à casu: * Et fortificans ciuitatem & obsidens, glorificatus es in conuersatione populi in exitu domus velamẽti.
6 * Quasi stella matutina in medio nubium, tanquã Luna plena in diebus suis.
8 * Et quasi arcus illuminans nubes gloriæ.
7 * Quasi Sol refulgens super templum Altissimi: quasi flos rosarum in diebus nouorũ. Quasi lilia in exitu aquæ. quasi germen Libani in diebus veris.
9 * Quasi ignis & Libanus in foco:
10 * Quasi vas auri solidũ ornatum omni lapide precioso.
11 * Quasi oliua decora germinans fructus, & quasi cypressus exaltata in nubibus: in recipiendo ipsum stolam gloriæ, & vestiendo illum consummationẽ gloriationis.
12 * Jn ascensu altaris sancti glorificauit circuitum sanctitatis.
13 * In autem accipiendo membra de manu sacerdotum & ipse stans iuxta focum aræ.

16 * οὐδεὶς ἐκτίσθη τοιοῦτος ἐπὶ τῆς γῆς, οἷος ἐνὼχ, καὶ γὰρ ἀνελήφθη ἀπὸ τῆς γῆς.
17 * οὐ γὰρ ὡς ἰωσὴφ ἐγνώσθη ἀνὴρ ἡγέμων ἀδελφῶν·
18 * σήειγμα λαοῦ, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐπεσκέπη ὑπὸ κυρίου. 20 * Σὴμ καὶ σὴθ ἐν ἀνθρώποις ἐδοξάσθησαν καὶ ὑπὲρ πᾶν ἐν τῇ κτίσει ἀδάμ.

ν.

1 * Σίμων ὁ τοῦ ὀνίου ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ὑπέρεραψεν οἶκον, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε λαόν.
2 * καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐθεμελιώθη ὕψος διπλοῦν ἀνάλημμα, ὑψηλὸν περίβολον ἱεροῦ.
3 * ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἠλατόθη δοχεῖα ὕδατος χαλκὸς ὡσεὶ θαλάσσης τὸ τέλμετον.
4 * ὁ φροντίζων ἔθνους λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ
5 πτώσεως. * καὶ ἐνισχύσας πόλιν καὶ πολιορκήσας, ἐδοξάσθης ἐν περιφορῇ λαοῦ ἐν ἐξόδῳ οἴκου καταπετάσματος.
6 * ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς ἐν μέσῳ νεφελῶν, ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέραις
8 αὐτῆς. * καὶ ὡς ἥλιος ἐκλάμπων οὕτως ἐλάμψεν ἐν ναῷ ὑψίστου· ὡς ἶρις δίδουσα φῶς ἐν νεφέλαις δόξης.
7 * ὡς ἄνθος ῥόδων ἐν ἡμέραις νέων. ὡσεὶ κρίνα ἐπ' ἐξόδῳ ὕδατος, ὡς λίβανος ἐν ἡμέραις θέρους.
9 * ὡς πῦρ καὶ λίβανος ἐπὶ πυρείου. * ὡς σκεῦος χρυσίου ὁλοσφύρατον κεκοσμημένον παντὶ λίθῳ πολυτελεῖ. * ὡς ἐλαία βλαστάνουσα καρπούς, καὶ ὡς κυπάρισσος ὑψουμένη νεφέλαις· ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν στολὴν δόξης, καὶ ἐνδύσασθαι αὐτὸν στολὴν τελείαν καυχήματος.
12 * ἐν ἀναβάσει ἁγιάσματος ἐδόξασε περιβολὴν ἁγιάσματος.
13 * ἐν δὲ τῷ δέχεσθαι μέλη ἐκ χειρὸς ἱερέων καὶ αὐτὸς ἑστὼς πρὸς ἐσχάραν βωμοῦ.

16 * Nemo natus est in terra qualis Enoch; nam & ipse re-
17 ceptus est à terra. * Et Ioseph qui natus est homo princeps
18 fratrum: * Firmamentum gentis, rector fratrum, stabilimentũ populi, & ossa ipsius
19 visitata sunt: * Et post mor-
20 tem prophetauerunt. * Seth & Sem apud homines gloriã adepti sunt, & super omnem animam in origine Adam.

CAP. L.

1 SImeon Oniæ filius sacerdos
A magnus, qui in vita sua diffulsit domũ, & in diebus suis corroborauit templum.
2 * Templi etiam altitudo ab ipso fundata est duplex ædificatio, & excelsi parietes tẽpli.
3 * In diebus ipsius emanauerunt putei aquarum, & quasi mare adimpleti sunt supra mo-
4 dum. * Qui curauit gentem suam, & liberauit eam à per-
5 ditione. * Qui prævaluit amplificare ciuitatem, qui adeptus est gloriam in cõuersatione gentis, & ingressum domus & atrij amplificauit.
6 * Quasi stella matutina in medio nebulæ: & quasi luna plena in diebus suis lucet.
7 * Et quasi Sol refulgens, sic ille effulsit in templo Dei.
8 * Quasi arcus refulgens inter nebulas glorię, & quasi flos rosarum in diebus vernis; &
B quasi lilia, quæ sunt in transitu aquæ; & quasi thus redolẽs in diebus æstatis.
9 * Quasi ignis effulgens, & thus ardens in igne,
10 * Quasi vas auri solidum, ornatũ omni lapide pretioso.
11 * Quasi oliua pullulans, & cypressus in altitudine se extollens: in accipiendo ipsum stolam gloriæ, & vestiri eum in consummatione virtutis.
12 * In ascensu altaris sancti gloriam dedit sanctitatis amictum.
13 * In accipiendo autem partes de manu sacerdotum, & ipse stans iuxta aram.

* Circa illũ corona fratrũ,& 14
quasi plantatio cedri in mõte
Libano: sic circa illũ steterunt
quasi rami palmæ, & omnes
filij Aaron in gloria sua.
* Oblatio autem Domini in 15
manibus ipsorum coram om-
ni synagoga Israel,& consum-
matione fungens in aram,am-
plificare oblationẽ excelsi re-
gis. * Porrexit manũ suam 16
in libatione, & libauit de san-
guine vuæ. * Et effudit in 17
fundamento altaris odorem
diuinum excelso principi.
* Tunc exclamauerunt filij 18
Aaron, in tubis ductilibus so- C
nuerunt, & auditam fecerunt
vocem magnã in memoriam
coram Domino.
* Tunc omnis populus si- 19
mul properauerunt,& ceciderunt in faciem super terram, adorare Dominũ Deum suũ, & dare preces omnipotenti Deo excelso.
* Et amplificauerunt psal- 20
lentes in vocibus suis, & in magna domo factus est sonus suauitatis plenus. * Et roga- 21
uit populus Dñm excelsum prece, vsque dum perfectus est honor Domini, & munus suũ perfecerunt. * Tunc descen- 22
dens manus suas, extulit in omnem congregationem filiorum Israel: dare gloriam Deo à labiis suis, & in nomine ipsius gloriari. * Et iterauit 23
orationẽ suam, volens ostendere virtutem Dei.
* Et post rursum plus ora- 24
uit Deum omnium: qui ma- D
gna fecit in omni terra, qui auxit dies nostros à ventre matris nostræ,& fecit nobiscũ secundum suam misericordiam.
* Det nobis iocunditatẽ cor- 25
dis, & fieri pacẽ in diebus nostris in Israel per dies sempiternos. * Credere Israel no- 26
biscũ esse Dei misericordiam, vt liberet nos in diebus suis.
* Duas gentes odit anima 27
mea, tertia autem non est gens quam oderim.

* κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελ- 14
φῶν, ὡς βλάστημα κέδρων ἐν τῷ λι
βάνῳ, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν ὡς στελέ-
χη φοινίκων· καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἀα-
ρὼν ἐν δόξῃ αὐτῶν.
* καὶ θεοσφορὰ κυρίου ἐν χερ- 15
σὶν αὐτῶν ἐναντι πάσης ἐκκλησίας
ἰσραήλ, καὶ σωτέλειαν λειτουργῶν
ἐπὶ βωμοῦ, κοσμῆσαι θεοσφο-
ρεῖον ὑψίστου παντοκράτορος.
* ἐξέτεινεν ἐπὶ ἀσουδείου χεῖ- 16
ρας αὐτοῦ, καὶ ἔβρεσεν ἐξ αἵματος
σταφυλῆς. * ἔξεχεν ἐπὶ θεμέ 17
λια θυσιαστηρίου ὀσμὴν δώδιας ὑ-
ψίστῳ παμβασιλεῖ.
* τότε ἀνέκραγον οἱ υἱοὶ ἀαρών, 18
ἐν σάλπιγξιν ἐλατοῖς ἤχησαν. ἀ-
κουστὸν ἐποίησαν φωνὴν μεγάλην
εἰς μνημόσυνον ἐναντι ὑψίστου. * τότε 19
πᾶς ὁ λαὸς κοινῇ κατέσπευσε, καὶ
ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν·
προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ αὐτῶν παν
τοκράτορι θεῷ ὑψίστῳ.
* καὶ ᾠδὴν οἱ ψαλμῳδοὶ φω- 20
ναῖς αὐτῶν, ἐν πλείστῳ ἤχῳ ἐγλυ-
καίνθη μέλος.
* καὶ ἐδεήθη ὁ λαὸς κυρίου ὑψίστου ἐν 21
προσευχῇ κατέναντι τοῦ ἐλεήμο-
νος, ἕως συνετελέσθη ὁ κόσμος κυ-
ρίου καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ἐτε-
λείωσαν. * τότε καταβὰς ἐπῆρε 22
χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἐκκλησίαν
υἱῶν ἰσραήλ, δοῦναι εὐλογίαν κυρίου
ἐν χειλέων αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀνόματι
αὐτοῦ καυχήσασθαι. * καὶ ἐδευτέρω- 23
σεν ἐν προσκυνήσει ἐπιδέξασθαι
τὴν εὐλογίαν παρὰ ὑψίστου. * καὶ νῦν 24
εὐλογήσατε τὸν θεὸν πάντων τὸν με-
γάλα ποιοῦντα μόνον πάντη· τὸν ὑ-
ψοῦντα ἡμέρας ἡμῶν ἐκ μήτρας,
καὶ ποιοῦντα μεθ' ἡμῶν κατὰ τὸν ἔλεον
αὐτοῦ. * καὶ χαρᾶσαι εἰρηνεύειν ἐν 25
ἡμέραις ἡμῶν ἐν ἰσραὴλ κατὰ τὰς
ἡμέρας τοῦ αἰῶνος· ἐμπιστεῦσαι
μεθ' ἡμῶν τὸν ἔλεον αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς
ἡμέραις ἡμῶν λυτρώσασθαι ἡμᾶς.
* ἐν δυσὶν ἔθνεσι προσώχθι- 27
σεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ τρίτον οὐκ
ἔστιν ἔθνος.

14 * *In circuitu eius corona fratrum, quasi plantatio cedrorum in Libano, & circũdederunt eum quasi rami palmarum: & omnes filij Aarõ*
15 *in gloria sua.* * *Et oblatio Dñi in manibus ipsorum coram omni ecclesia Israel, & cõsummationẽ ministrans super aram, vt ornaret oblationẽ Altissimi omnipotentis.*
16 * *Porrexit in libatione manus suas, & libauit de sanguine vuæ.*
17 * *Effudit super fundamenta altaris odorem suauitatis excelso omnium regi.*
18 * *Tunc exclamauerunt filij Aaron, in tubis ductilibus sonuerunt. Auditam fecerũt vocem magnam in memoriam coram Altissimo.*
19 * *Tunc omnis populus communiter properauit, & ceciderunt in faciem super terram: adorare Dominũ suum omnipotentem Deum altissi-*
20 *mum.* * *Et laudauerunt psallentes vocibus suis: in plurimo sono dulce factum est*
21 *melos.* * *Et rogauit populus Dñm excelsum in oratione contra misericordem, vsque quo perfectus est ornatus Domini, & ministerium suũ*
22 *perfecerũt.* * *Tũc descendẽs extulit manus suas in omnẽ cõgregationem filiorũ Israel, vt daret benedictionem Domini de labiis suis, & in no-*
23 *mine ipsius gloriaretur.* * *Et iterauerunt in adoratione vt acciperent benedictionem*
24 *ab Altissimo.* * *Et nunc benedicite Deum omnium magna facientem solum vbique: qui exaltat dies nostros de matrice, & qui facit nobiscũ secũdùm misericordiã suam.*
25 * *Et vt fiat pax in diebus nostris in Israel per dies seculi, vt cũ fide faciat nobiscum misericordiã eius, & in diebus*
27 *nostris liberet nos.* * *In duabus gẽtibus onerosa fuit anima mea, et tertia nõ est gens.*

* *Qui sedent in monte Samariæ, & viri qui habitant Philisthiim, & populus fatuus qui habitat in Sicimis.* 28

* *Disciplinam intellectus & scientiæ scripsit in libro isto Iesus filius Sirach Hierosolymita, qui distillauit sapiẽtiam à corde.* 29

* *Beatus qui in his versabitur: & qui posuerit ea super cor suum, sapiens erit.* 30

* *Si enim fecerit hæc, ad omnia valebit, quia lux Domini vestigium eius, & pijs dedit sapientiam. Benedictus Dominus in seculum: fiat, fiat.* 31

Oratio Jesu filij Sirach.

CAP. LI.

C *Onfitebor tibi Domine rex, & laudabo te Deũ saluatorem meum.* 1

* *Confiteor nomini tuo, quoniam protector & adiutor factus es mihi, & redemisti corpus meum à perditione,* 2

* *Et à laqueo calumniæ linguæ, à labiis operantium mendacium: & contra aduersarios meos, factus es adiutor.* 3

* *Et redemisti me secundum multitudinem misericordiæ nominis tui, à rugitibus paratis ad escam: de manu quærentium animam meam,* 4

* *De multis tribulationibus quas habui,* 5

* *A suffocatione flammæ in circuitu: de medio ignis non sum æstuatus:* 6

* *Et de profunditate ventris, & à lingua immunda, et à verbo mendacij regi calumnia, à lingua iniusta.* 7

* *Appropinquauit vsq; ad mortẽ anima mea;* * *& vita mea erat prope infernũ infimum.* 8 9

* *Circundederunt me vndique, & non erat adiutor: inspiciebam ad subsidium hominum, & nõ erat.* 10

* *Et memoratus sum misericordiæ tuæ, Domine, & operationis huius à seculo.* 11

28 * Ὁ καθήμενοι ἐν ὄρει σαμαρείας, καὶ δύο ἔθνη οἱ κατοικοῦντες φυλιστιείμ, καὶ λαὸς μωρὸς ὁ κατοικῶν ἐν σικίμοις.

29 * παιδείαν συνέσεως καὶ ἐπιστήμης ἐχάραξε ἐν τῇ βιβλίῳ τούτῳ ἰησοῦς ὁ υἱὸς σιρὰχ ὁ ἱεροσολυμίτης, ὃς ἐξώμβρησε σοφίαν ἀπὸ καρδίας.

30 * μακάριος ὃς ἐν τούτοις διατραφήσεται, καὶ ὁ θεὶς αὐτὰ ἐπὶ καρδίαν ἑαυτοῦ σοφισθήσεται.

31 * ἐὰν γὰρ ποιήσῃ αὐτά, πρὸς πάντα ἰσχύσει, ὅτι φῶς κυρίου τὸ ἴχνος αὐτοῦ, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν. εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, γένοιτο, γένοιτο.

Προσευχὴ ἰησοῦ υἱοῦ σιρὰχ.

1 * Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε βασιλεῦ, καὶ αἰνέσω σε θεὸν τὸν σωτῆρά μου.

2 * ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου, ὅτι σκεπαστὴς καὶ βοηθὸς ἐγένου μοι· καὶ ἐλυτρώσω τὸ σῶμά μου ἐξ ἀπωλείας·

3 * καὶ ἐκ παγίδος διαβολῆς γλώσσης· ἀπὸ χειλέων ἐργαζομένων ψευδος, καὶ ἔναντι τῶν διθεσπιστῶν μοι, ἐγένου βοηθός.

4 * καὶ ἐλυτρώσω με κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου καὶ ὀνόματός σου, ἐκ βρυγμοῦ ἑτοίμων εἰς βρῶμα. ἐκ χειρὸς ζητούντων τὴν ψυχήν μου.

5 * ἐκ πλειόνων θλίψεων ὧν ἔσχον.

6 * ἀπὸ πνιγμοῦ πυρὸς κυκλόθεν. ἐκ μέσου πυρὸς οὐκ ἐξέκαυσα.

7 * καὶ ἐκ βάθους κοιλίας καὶ ἀπὸ γλώσσης ἀκαθάρτου καὶ ἐκ λόγου ψευδοῦς βασιλεῖ διαβολὴ ἐκ γλώσσης ἀδίκου.

8 * ἤγγισεν ἕως θανάτου ἡ ψυχή μου.

9 * καὶ ἡ ζωή μου τῷ ἅδου κατωτάτου.

10 * περιέσχον με πάντοθεν, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν, ἐνέβλεπον εἰς ἀνθρωπίνην βοήθειαν καὶ οὐκ ἦν. 11 * καὶ ἐμνήσθην τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀπ' αἰῶνος.

28 * Qui sedent in monte Seir, & Philisthiim & stultus populus qui habitat in Sichimis.

29 * Doctrinã sapiẽtiæ & disciplinę scripsit in codice isto Iesus filius Sirach Hierosolymita, qui renouauit sapientiam de corde suo.

30 * Beatus qui in istis versatur bonis: qui ponit illa in corde suo, sapiens erit semper.

31 * Si enim hæc fecerit, ad omnia valebit, quia lux Dei vestigium eius est.

Oratio Iesu filij Sirach.

CAP. LI.

1 A C Onfitebor tibi Domine rex, & collaudabo te Deũ saluatorem meum.

2 * Confitebor nomini tuo, quoniam adiutor & protector factus es mihi, & liberasti corpus meum à perditione.

3 * A laqueo linguæ iniquæ, & à labiis operãtium mendacium, & in cõspectu astãtium factus es mihi adiutor.

4 * Et liberasti me secundum multitudinẽ misericordiæ nominis tui, à rugientibus præparatis ad escam de manibus quærentium animam meam:

5 * Et de portis tribulationũ quæ circundederunt me.

6 * A pressura flammæ, quæ B circundedit me, & in medio ignis non sum æstuatus.

7 * De altitudine ventris inferi, & à lingua coinquinata, & à verbo mendacij, à rege iniquo, & à lingua iniusta.

8 * Laudabit vsque ad mortem anima mea Dominum.

9 * Et vita mea appropinquãs erat in inferno deorsum.

10 * Circundederunt me vndique, & non erat qui adiuuaret: respiciens eram ad adiutorium hominum, & non erat.

11 * Memoratus sum misericordiæ tuæ, Domine, & cooperationis tuæ, quæ à seculo sunt.

* Quoniam eruis sustinentes te, Domine, & liberas eos de manibus gentium.
* Exaltasti super terram habitationē meam, & pro morte defluente deprecatus sum.
* Inuocaui Dominum patrē Domini mei, vt non derelinquat me in die tribulationis meæ, & in tempore superborum sine adiutorio.
* Laudabo nomen tuum assiduè, & collaudabo illud in confessione, & exaudita est oratio mea. * Et liberasti me de perditione, & eruisti me de tempore iniquo.
* Propterea confitebor & laudem dicam tibi, & benedicam nomini Domini.
* Cùm adhuc iunior sum priusquam oberrarem, quęsiui sapientiam palàm in oratione mea. * Ante tempus postulabam pro illa, & vsque in nouissimis inquiram eam, & florebit tanquam præcox vua.
* Lætatum est cor meum in ea, ambulauit pes meus iter rectum, in iuuentute mea inuestigabam eam.
* Inclinaui modicè aurem meam, & excepi illam. * Multam inueni in meipso sapientiam, & multum profeci in ea.
* Danti mihi sapientiā, dabo gloriam. * Consiliatus sum enim vt facerem illam: zelatus sum bonum, & nō confundar.
* Colluctata est anima mea in illa, & in faciendo eam confirmatus sum. * Manus meas extendi in altū, & in sapientia eius luxit anima mea, & ignorantias meas illuminauit.
* Animam meam direxi ad illam, & in aghitione inueni eam. * Possedi cum ipsa cor ab initio, propter hoc nō derelinquar. * Venter meus conturbatus est quærendo illam, propterea bonam possidebo possessionem.
* Dedit enim mihi Dominus linguam mercedē meam, & in ipsa laudabo eum.

* ὅτι ἐξαιρῇ σὺ ὑπομένοντας, καὶ σώζεις αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν.
* καὶ ὑψώσα ἀπὸ ὀργῆς ἱκετείαν μου, καὶ ὑπὲρ θανάτου ῥύσεως ἐδεήθην. * ἐπεκαλεσάμην κύριον πατέρα κυρίου μου μὴ ἐγκαταλιπεῖν με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐν καιρῷ ὑπερηφάνων ἀβοηθησίας.
* αἰνέσω τὸ ὄνομά σου ἐνδελεχῶς, καὶ ὑμνήσω σε ἐν ἐξομολογήσει, καὶ εἰσηκούσθη ἡ δέησίς μου.
* ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐξ ἀπωλείας, καὶ ἐξείλω με ἐκ καιροῦ πονηροῦ.
* διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι καὶ αἰνέσω σε, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομα κυρίου.
* ἔτι ὢν νεώτερος πρὶν πλανηθῆναί με, ἐζήτησα σοφίαν φανερὰν ἐν προσευχῇ μου.
* ἔναντι ναοῦ ἠξίουν περὶ αὐτῆς, καὶ ἕως ἐσχάτου ἐκζητήσω αὐτήν· ἐξ ἀνθους ὡς πρωϊβόστρυχος σταφυλῆς.
* εὐφράνθη ἡ καρδία μου ἐν αὐτῇ· ἐπέβη ὁ πούς μου ἐν εὐθύτητι, ἐκ νεότητός μου ἴχνευον αὐτήν.
* ἔκλινα τὸ οὖς μου ὀλίγον, καὶ ἐδεξάμην.
* καὶ πολλὴν εὗρον ἐμαυτῷ παιδείαν· προέκοπτέ μοι ἐν αὐτῇ. * τῷ διδόντι μοι σοφίαν, δώσω δύναμιν.
* διενοήθην γὰρ τοῦ ποιῆσαι αὐτήν· καὶ ζηλώσας τὸ ἀγαθόν, καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ. * διαμεμάχηται ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν ποιήσει λιμοῦ διηκριβωσάμην.
* τὰς χεῖράς μου ἐξεπέτασα πρὸς ὕψος, καὶ τὰ ἀγνοήματα αὐτῆς ἐπενόησα.
* τὴν ψυχήν μου κατηύθυνα εἰς αὐτήν, καὶ ἐν καθαρισμῷ εὗρον αὐτήν. * καρδίαν ἐκτησάμην μετ' αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ἐγκαταλειφθῶ.
* καὶ ἡ καρδία μου ἐταράχθη ζητῆσαι αὐτήν. διὰ τοῦτο ἐκτησάμην ἀγαθὸν κτῆμα. * ἔδωκε κύριος μισθόν μου γλῶσσαν, καὶ ἐν αὐτῇ αἰνέσω αὐτόν.

* Quoniam eruis sustinentes, & liberas eos de manu inimicorum. * Et exaltaui ab ira supplicationem meam, & pro morte liberationē rogaui. * Et inuocaui Dominum patrem Domini mei vt non derelinquat me in die tribulationis, in tempore superborum destitutionis.
* Laudabo nomen tuum assiduè, & collaudabo te in confessione, & exaudita est oratio mea.
* Liberasti enim nos de perditione, & eruisti me de tempore iniquo.
* Propterea confitebor et laudabo te, & benedicam nomini tuo Domine. * Adhuc existens iunior antequam errarem ipse, quæsiui sapientiā palàm in oratione mea.
* Ante templum orabam pro illa, & vsque in nouissimum exquiram eam· ex flore tanquam matureſcentis vuæ.
* Lætatum est cor meum in ea: ambulauit pes meus in rectitudine, à iuuentute mea inuestigabam eam.
* Inclinaui aurem meam modicè, & excepi,
* Et multam inueni mihi sapientiam. Profectus factus est mihi in ea. * Danti mihi sapientiam, dabo potentiam.
* Cogitaui enim vt facerē illam; & æmularer bonum, & non confundar.
* Colluctata est anima mea in illa, & in factione famis diligentiam adhibui.
* Manus meas extendi ad altitudinem, & ignorantias eius intellexi. * Animam meam direxi ad illam, & in purgatione inueni eam.
* Cor possedi cum ipsa ab initio, propterea non derelinquar. * Et cor meum conturbatum est quærendo illā. Propterea possedi bonam possessionem. * Dedit Dominus linguam mercedem meam, et in ipsa laudabo eum.

31 ‡ *Appropinquate ad me indocti, & habitate in domo disciplinæ.*

32 ‡ *Cur tardatis aut quid dicitis in his, & animæ vestræ sitiunt vehementer?*

33 ‡ *Aperui os meum, & locutus sum: comparate vobis sine pecunia.* 34 ‡ *Collum vestrum supponite sub iugo, & suscipiat anima vestra disciplinam, in proximo est inuenire eam.*

35 ‡ *Videte in oculis vestris quia laboraui, & inueni mihi multam requiem.*

36 ‡ *Participate disciplinam in multo numero argenti, & multũ aurum possidete in ea.*

37 ‡ *Lætetur anima vestra in misericordia eius, & ne erubescatis in laude eius.*

38 ‡ *Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit mercedem vestram in tempore suo.*

31 ‡ ἐγγίσατέ μοι ἀπαίδευτοι, καὶ αὐλίσθητε ἐν οἴκῳ παιδείας.

32 ‡ διὰ τί ὑστερεῖτε ἢ τί λέγετε ἐν τούτοις, καὶ αἱ ψυχαὶ ὑμῶν διψῶσι σφόδρα.

33 ‡ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα, κτήσασθε ἑαυτοῖς δίχα ἀργυρίου.

34 ‡ ὑπὸ τράχηλον ὑμῶν ὑπόθετε τὸ ζυγόν, καὶ ἐπιδεξάσθω ἡ ψυχὴ ὑμῶν παιδείαν, ἐγγύς ἐστιν εὑρεῖν αὐτήν. 35 ‡ ἴδετε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ὅτι ἐκοπίασα, καὶ ὀλίγον ἐμαυτῷ πολλὴν ἀνάπαυσιν.

36 ‡ μετάσχετε παιδείας ἐν πολλῷ ἀριθμῷ ἀργυρίου, καὶ πολλὸν χρυσὸν κτήσασθε ἐν αὐτῇ.

37 ‡ ἀνοφθήτω ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἐπὶ τῷ ἐλέει αὐτοῦ, καὶ μὴ αἰσχυνθέντες ἐν αἰνέσει αὐτοῦ.

38 ‡ ἐργάσασθε τὸ ἔργον ὑμῶν πρὸ καιροῦ, καὶ δώσει τὸν μισθὸν ὑμῶν ἐν καιρῷ αὐτοῦ.

31 ‡ Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domum disciplinæ.

32 ‡ Quid adhuc retardatis, & quid dicitis in his? animæ vestræ sitiunt vehementer.

33 ‡ Aperui os meum, & locutus sum: comparate vobis sine argento sapientiam.

34 ‡ Et collum vestrum subijcite iugo eius, & suscipiat anima vestra disciplinam: in proximo est enim inuenire eam.

35 ‡ Videte oculis vestris, quia modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem. Sup. 6. b.

36 ‡ Assumite disciplinam in multo numero argenti, & copiosum aurum possidete in ea.

37 ‡ Lætetur anima vestra in misericordia eius, & non confundemini in laude eius.

38 ‡ Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΣΙΡΑΧ.

FINIS LIBRI ECCLESIASTICI.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

